BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
36 F
2

14-26.h.21

Digitized by Google

12—0

XXIV. 2. 7.
S. 7.

PLATONIS OPERA

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

❡PROOEMIVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN LIBROS PLATONIS AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

DIuina prouidentia/fortiter attingēs omnia/ſuauiterq; diſponens/magnanime Laurē
ti/ſtatuit/religionem ſanctam/nō ſolū prophetis: & ſibilis/ſacriſq; armare doctoribus
uerum etiā pia quadam/elegantiq; philoſophia/ ſingulariter exornare: ut ipſa pietas
omniū origo bonorū tam ſecura/tandem inter omnes ſapientiæ/& eloquentiæ pro⸗
feſſores incederet q̄ tuta penes domeſticos cōquieſcit. Oportebat enim religionem
quæ unica eſt ad felicitatem uia: non rudioribus tantum hominibus/uerumetiam peritioribus cō/
munem fore. Qua quidem duce omnes ad beatitudinem: cuius gratia nati ſumus: & ad quam cō⸗
ſequendā/cōmuni ſtudio laboramus/facilius/tutiuſq; peruenire poſſemus. Itaq; deus omnipotēs:
ſtatutis temporibus diuinū Platonis animum ab alto demiſit/uita/ingenio/eloquioq; mirabili/re⸗
ligionem ſacram apud omnes gentes illuſtraturū. Cum uero ad hæc uſq; ſecula ſol platonicus/nō⸗
dum palam latinis gentibus oriretur/Coſmus italiæ decus/& inſignis pietate uir/platonicā lucem:
religioni admodū ſalutarē/a Græcis ad Latinos propagare contendēs/me potiſſimum intra ſuos
lares plurimū educatum/tanto operi deſtinauit. Ego autē & ſi a tenera ętate nominis platonici cul
tor/rem tamen adeo grauem/nō meis quidē/ſed aui tui Coſmi proſperis auſpiciis/ ſum aggreſſus
ſperās diuinam opem tam neceſſario: tamq; pio officio non defuturā. Hac ergo in primis ſpe du⸗
ctus/academiam ſum ingreſſus: decemq; ex ea Platonis noſtri dialogos/Coſmo/priuſq̄ naturæ cō/
cederet/latinos feci. Poſt eius obitum patri tuo Petro præſtantiſſimo uiro/dialogos nouem legen/
dos dedi. Poſtquam uero Petrus e uita deceſſit/fortuna præclaris ſæpe operibus inuida/inuitū me
a traductionis officio diſtrahebat. Verū tu & religionis cultor: & philoſophiæ patronus/me ad in⸗
ceptum omni fauore: & auxilio reuocaſti. Quāobrē ad inſtitutum munus felicibus iterū auſpiciis
ſum regreſſus: neq; traduxi tantum: uerumetiam partim argumentis mentem perſtrinxi platoni⸗
cam/partim quoad potui breuibus cōmētariis explicaui. Opus itaq; totum diuino auxilio iam ab⸗
ſolutum tibi libentiſſime dedico. Ad quē illa etiam: quæ maioribus tuis inſcripta ſunt: iure hæredi
tario pertinēt: uirū profecto auitæ paternæq; in patria colēda uirtutis hæredem. Leges autē inter
dialogos funebrē Platonis orationem pio fratri tuo Iuliano dicatā. Præterea ubi ad librum de re⸗
gno perueneris: uidebis Federicū urbinatē ducem/eo dicta me honoratum quo ipſe tuas ędes ho/
norifice ſalutauit. Non ſolū uero ſeptē atq; triginta libri/qui ſolo tuo inſigniti ſunt titulo: ſed cuncti
deniq; tui ſunt/quandoquidē omnes tui gratia ſunt abſoluti/atq; ego ſum tuus. Neq; uero me pla⸗
tonicum in his libris ſtilum omnino expreſſiſſe profiteor: neq; rurſus ab ullo/quāuis admodum do
ctiore: unquā exprimi poſſe confido: ſtilum inq̄ non tam humano eloquio: q̄ diuino oraculo ſimi⸗
lem. *Sæpe* quidē tonantem altius: ſæpe uero nectare ſuauitate manantē: ſemper autē archana cœ⸗
leſtia complectentem. Profecto quemadmodum mundus tribus præcipue dotibus eſt munitus:
utilitate/ordine/ornamento: atq; ex his diuinum nobis teſtatur artificē. Ita platonicus ſtilus conti⸗
nens uniuerſum/tribus potiſſimū abundat muneribus: philoſophica ſentētiarū utilitate: oratorio
diſpoſitionis elocutioniſq; ordine: florū ornamēto poeticorū: & ubiq;/tum diuinis utitur teſtibus:
tum etiā certiſſimum de architecto mundi deo perhibet teſtimoniū. Valeant igitur Magnanime
Laurenti/ualeant procul omnes/qui minutiſſimas erudiendæ pueritiæ a Platone rationes efflagi⸗
tant. Erudiant alii rudiores: & eruditi deniq; fores platonicas adeant/inde non tam puerilia rudi⸗
menta: q̄ diuina myſteria tandē reportaturi. Dixi modo Laurenti tandē. Nā Plato noſter anteq̄ di/
uina fundat oracula: ne ſacra prophanis cōmunia fiant/audiētiū aīos triplici paulatim ad ſummū
calle perducit/purgatione/reſolutione/conuerſione: Quāobrē multa legūtur apud Platonē ad pur
gandos perturbationibus animos pertinentia. Plura rurſum ad ſoluendas mentes a ſenſibus. Plu/
rima etiā ad conuertēdas/tum in ſe ipſas/tum in deū omniū auctorē. In quē/ueluti ſolē/rite conuer/
ſæ/optatis inde ueritatis radiis/feliciter illuſtrentur. Interea Plato noſter/ dū occultis ſæpe modis
humano generi neceſſariū tractat officium/interdū iocari uidetur & ludere. Verum platonici ludi
atq; ioci admodū grauiores ſunt q̄ ſeria Stoicorū. Neq; enim per humiliora quędam dedignat̄ ali
cubi peruagari: modo ſenſim auditores captans humiliores facilius ad excelſa perducat. Miſcet
frequēter grauiſſimo quodā cōſilio utilia dulcibus: quo modeſtis ſermonis blandi leporibus/ aīos
natura proniores ad uoluptatem per ipſam uoluptatis eſcā/ad cibum alliciat ſalutarem. Fingit &
ſæpe fabulas more prophetico: quippe cum ipſe Platonis ſtilus / non tam philoſophicus/ q̄ reuera
propheticus uideatur: Furit enim interdum/atq; uagatur: ut uates: & ordinem interea non huma/
num ſeruat: ſed fatidicum: & diuinum: neq; tam docentis perſonam agit/q̄ ſacerdotis cuiuſdam:
atq; uatis: partim quidem furentis/partim uero cęteros explantis: & in diuinum furorem ſimiliter
rapientis. Fabulis uero inter hæc ob id potiſſimum uti uidetur: ut inter uarios academiæ flores
oblectentur quidem omnes. Sed expiati dumtaxat poma decerpant: ueſcantur ſuauius/facilius

conquoquant: perfectius nutriantur. Agit autem dialogis omnia: ut ſermo uiuens / perſonas lo-
quentes ante oculos ponat/perſuadeat efficacius: & moueat uehementius. Accedit ad hæc quod
amicos: ut par eſt/ oportune dialogis ſuis honeſtat: facilius multos poſteritati commendans. Præ-
terea opiniones eadem de re diuerſæ commodius dialogo recenſentur. Mitto quod dialogus mi/
ra quadam uarietate delectat: & attentione audientes detinet: & legẽtes. Verũ quidnã longius ꝑ
minutiora quædã & humiliora digredimur? Sophia Magnanime Laurẽti/quæ ſolo iouis capite na/
ta/ab initio cũ eo erat cũcta cõponẽs/patrẽ imitans/ipſa quoq; filiã ſolo capite peperit/philoſophiã
nomine:cuius delitiæ forẽt/eſſe cũ filiis hominũ. Hanc igiẽ in terra quõdã/per uarias gentes pere-
grinãtẽ excellẽtiora paſſim admirabanẽ ingenia. Quorũ in numero Plato noſter/nõ ſolum admira
tus eſt illam: ſed & primus & ſolus ad ſummum excoluit. Huic enim ille primus: tanquam ſacre ſa/
cerdotia cinxit tempora mitra: prætterea peplum induit: quod auguſtam filiam. Mineruæ deceret
caput etiam manuſq;: & pedes ſuauiter redolentibus illiniuit unguentis. Deniq; ſolum ipſum qua
cunq; philoſophicum numen incederet/ uariis aſperſit floribus: & ornauit. Talis erat: atq; etiam
eſt huius diuæ intra limites academiæ deambulantis habitus: talis ornatus. Quotiens uero extra
hortos academicos peruagatur/ non ſolum unguenta ſemper amittit: & flores: ſed etiam proh ne
fas/ ſæpe incidit in latrones: atq; amiſſis ſacerdotii: & grauitatis inſignibus nuda paſſim: & quaſi
prophana pererrat/adeoq; deformis apparet: ut neq; Phebo ulterius Mercurioq; eius familiari-
bus placeat. Neq; inſuper uel auo ipſius Ioui uel Mineruæ matri probetur. Cœterum ſtatim ma-
terno conſilio intra parietes: & hortos academie ſe ſe recipiẽs: antiquum reſumit decus: & ibi ue-
lut in patria libentiſſime requieſcit. Quamobrem iuuat una tecum platonice Laurẽti omnes: tum
diſcendi: tum beneuiuendi cupidos: ad academiam platonicam cohortari. Hic enim iuuenes
uel inter iocandum præcepta morum: uel inter ludendum induſtriam diſſerendi iocunde admo
dum: & facile conſequentur. Hic uiri etiam rei: tum familiaris: tum publicæ diſciplinam abunde
perdiſcent. Hic ſenes pro mortali uita/ uitam ſperabunt ęthernam. In academiæ hortis poetæ
ſub lauris canentem Apollinem audient. In ueſtibulo academiæ oratores ſpectabunt Mercurium
declamantem. In porticu uero: & aula iuriſconſulti ciuitatumq; gubernatores/ Iouem ipſum au-
ſcultabunt/ſancientem leges/ iura dictantem imperia gubernantem. In ipſis denique penetrali-
bus philoſophi Saturnum ſuum agnoſcent: cœleſtium archanorum contemplatorem. Vbique
uero ſacerdotes rerumq; ſacrarum antiſtites arma reperient: quibus pietatem aduerſus impios
ſtrenue protegant. Huc igitur/ huc precor / omnes accedite / qui liberales colitis diſciplinas: hic
eas: & libertatem uitæ pariter adepturi: huc denique cuncti concurrite: quos aſſequendæ ueritã-
tis: & conſequendæ beatitudinis perpetuus ardor inflammat: hic aſpirante deo/ueritatem ad uo/
tum: & felicitatem conſecuturi. Verum interim admonendi eſtis/ ne temere de rebus platonicis
immo uero diuinis/feratis ſententiam: ſed longo: & ęquo examine iudiceris: neq; liuidam in eos
cenſuram exerceatis: qui procul ab omni liuore uobis uigilant: & laborant. Immo uero fauete li-
benter auctori pio/ fauete etiam traductori/non ſolum tranſlatione uerborum: ſed explicatiõe ſen/
tentiarum communi omnium utilitati pro uiribus conſulenti. Nolite precor antiquam ſalutarẽq;
doctrinam/heu iamdiu nimis oppreſſam/nuper autem in lucem diuina prouidentia prodeuntem
inſequi crudeliter: & opprimere: ne forte quam deus omnipotens uult ubique uiuã/mortalis ho-
mo fruſtra perditam uelit. Dextera enim domini fecit uirtutem: dextera domini iam exaltauit eã:
non morietur: ſed uiuet: & narrabit opera domini.

SEd quonam optime Laurenti nos ingens in Platonem ac neſciens tenere modum / rapta-
uit amor? Num in Platonis cauſa declamauimus: oratoriæ facũdiæ principis? Satia enim
ſuperq; ipſe pro ſua cauſa declamauerit apud eos præſertim/ qui perturbationibus ua-
cui/ ęquos ſe preſtiterint auditores. Te uero in præſentia minime adhortabor: mirum immodum
ad hæc omnia uoluntate propenſum: ingenio promptum: ſtudio eruditum. Sed optabo dumta-
xat: ut & legas feliciter: & feliciſſime uiuas/Marſilii tui memor. Dum uero Marſilium Ficinum no-
mino/Philippum quoque Valorem academicum noſtrum intellige pariter nominatum. Nam ſi
Valor atq; Marſilius in platone defendendo: & inte amãdo idem ſunt: proculdubio inter ſe quoq;
ſunt idem Valorem tibi Laurenti ſingularis ſua uirtus probat / platonicus honor laudat / incredi-
bilis in te amor ualde commendat.

ℂPLATONIS VITA AVTORE MARSILIO

ℂPLATONIS VITA ET PRIMO GENEOLOGIA ET GENESIS.

PLato Athenienſis Ariſtonis & Perictiones ſiue Potonæ filius a Neptunno genus utrinq; ducit. Nam Solo a Nereo & Neptunno deſcēdit. Solonis uero frater Dropides Critiam maiorem genuit a quo Caleſcrus ortus duos habuit filios Critiam ſcilicet minorem/qui unus ex triginta Athenarū gubernatoribus fuit: atq; Glauconem Charmidis & Perictiones patrem. Perictiōe uero Ariſtoni nupta/Platonem peperit & Adimantum & Glauconem. Fœminam quoq; potonam/quæ Eurymedōti nupta/peperit Speuſippum. Rurſus Ariſto Platonis pater a Codro filio Melanti deſcendit/quem iterum in Neptunnū ſicut & Solo originem referunt. Ferunt Athenis celebre eſſe/Ariſtonē Perictione cum eſſet ſpecioſiſſima congredi conatū eſſe. Verum fuiſſe illius conatus irritos/uidiſſeq; in ſomnis Apollinem/atq; ab eo iuſſum mundā a cōiugali copula quoad pareret ſeruauiſſe. Quod & Laertius/& Polycrates ſcribunt. Naſcitur Athenis uel in Egina a Troię captiuitate anno ſeptingēteſimo quinquageſimoſexto: ab urbe condita trecenteſimotertio. Ante Chriſti aduentū quadringenteſimouigeſimotertio. Platonis geneſim qualem adoleſcens audiueram in libro de amore ſignificaui: ſed nunc adducam qualem Iulius Firmius aſtronomus deſcribit. Cuius opinionem/hac in re exiſtimo ueriorem. Eſt autem eiuſmodi. In aſcendente aquario Mars/Mercurius/Venus. In ſecūda. Sol in piſcibus. In quinta. Luna in Geminis. In ſeptima. Iupiter in Leone. In nona. Saturnus in Libra. Hāc geneſim Iulius Firmius aſſerit ſignificare uirum/qui mirabili eloquentia polleat/cœleſtiq; ingenio ad omnia ſecreta diuinitatis accedat.

ℂEDVCATIO INDOLES ERVDITIO SOBRIETAS PLATONIS.

FErtur cum in cunis eſſet in labiis infantis apes mel ſudiſſe/eloquentiæ futuræ preſagium. Aiunt Socratem uidiſſe per ſomnium oloris pullum ſibi in gremio plumeſcere/qui continuo exortis pennis/expanſis alis in altum euolans/ſuauiſſimos cantus ediderit. Poſtridie cum a patre ſibi Plato cōmendatus eſſet/hunc eſſe cygnum: quem uiderat dixiſſe. Pœtico ſtilo in adoleſcentia floruit. Elegias compoſuit & tragœdias duas: quas & ipſe igni dedit/cum primum animum ad philoſophiam applicuiſſet. Primis litteris a dionyſio præceptore imbutus eſt/deinde Socratem audiuit uigeſimum annum ætatis agens. Poſt Socratis mortem Cratylo Heraclīti diſcipulo/& Hermogeni Parmenidis philoſophiam tuenti ſe ſe accommodauit. Cum eſſet annorum duodetriginta Megaram ſe ad Euclidem cum aliis Socraticis contulit. Hinc Cirenem profectus Theodorum mathematicum audiuit/atq; inde in Italiam ad pythagoreos Philolaum & Architam tarentinum Euritūq; conceſſit. Ab his in ægyptum ad prophetas & ſacerdotes ſe recepit. Decreuerat ad Indos Magoſq; progredi. Verum propter Aſiæ bella a propoſito deſtitit. Regreſſus demum Athenas in achademia uitam duxit/quem in ſalubrem Atticæ locum dicitur elegiſſe: quod etiam diuus Baſilius & Hieronymus comprobant. ut nimis bonus corporis habitus ceu uitis nimia luxuries amputaretur. Erat enim & ſpecioſiſſimo & robuſtiſſimo corporis habitu. Vnde & a latis humeris/ampla frōte: & egregio totius corporis habitu orationiſq; ubertate/Plato eſt nuncupatus. Cum ante nominatus fuiſſet Ariſtocles. Nihil in eo deforme niſi forte uox aliquantulum gracilis/& neſcio quid ſub ceruice gibboſum eū aliquantulum deformabat. Ob achademiæ habitationem paſſus eſt quartanā febrē menſes decē atq; octo: ſed ſobrietate & diligētia ſua uires poſt febrē ualidiores q̄ ante recuperauit.

Euclides Megarenſis tēpore Platonis extitit.

In Italia philoſophi.

ℂMILITIA ET NAVIGATIO PLATONIS TRINA.

ℂPRIMA NAVIGATIO.

MIlitauit ter primo in Tanagram/ſecundo in Corinthum/tertio in Delum/ubi etiā uictoria potitus eſt. In Siciliam ter nauigauit/primo ut inſulam & ethnea miracula cratereſq; uideret. Agebat tunc. xl. ætatis annum: quo ēt tempore Dionyſius Hermocratis filius ut ſecum loqueretur impulit: ubi cum ille de tyrānide differeret dicens/non id præſtare quod ſibi ſoli eſſet utile/niſi uirtute etiam excelleret. Offenſum tyrannum atq; iratum dixiſſe aiunt. Verba tua ocioſorum ſenum ſunt. At ille. Et tua inquit tyrannidem ſapiunt. Ad hæc indignatū tyrannum primo quidem illum necare uoluiſſe. Deinde uero a Dione & Ariſtome obſecratū/id minime effeciſſe. Verum Polidi lacedemonio qui per id tempus legatus ad ſe uenerat/eum tradidiſſe/ut uenundaretur. Eum ille in Eginam adductum uendidit. Quo tempore/& Chamander tanquam mortis reum accuſauit. Sane iuxta

promulgatam apud eos legem capitale erat/ſiquis Athenienſium eam inſulam adiiſſet. Cæterum
cum a quodam fuiſſet allegatum diſciplinæ gratia eo philoſophum aſcẽdiſſe. Legemq́ illam de ho
minibus non de philoſophis qui ſuper hoies ſunt loqui/abſolutum eum dimiſere: neq́ occidendũ
ſed uendendum decreuerunt. Aderat forte Anniceris cirenaicus/qui eum .xx. minis redemit/re
miſitq́ Athenas ad amicos. Polidem uero a Cabria ſuperatum & poſtmodum in Elice fuiſſe ſub
merſum fama eſt/demonio ſibi nunciante talia illum philoſophi gratia perpeti. Non tamen quieuit
Dionyſius. Verum cum cognouiſſet quæ illi contigerant/ſcripſit Platoni/orans ne in ſe maledicta
intorqueret. Ad quem ille ſcripſit/non tantum ſibi a philoſophia ſupereſſe ocii/ut Dionyſii memi
niſſet. Obtrectatoribus quibuſdam Platonem & Dionyſio derelictum obiectantibus riſidit/immo
uero a Platone Dionyſius eſt relictus. Quo profectus eſt ad Dionyſium iuniorem: ab eo & Dione
philoſophandi gratia accerſitus. Hac quoq́ ſpe ductus ſe ſuis conſiliis effecturum ut illic ex tyrãni
de/aut res .p. fieret/aut regnum/uiſurumq́ quod iam diu uehementer optabat: gubernationem .ſ.
quandam maxime philoſophicã/in qua uel gubernent philoſophi/uel gubernatores philoſophen
tur. Putabat enim ciuitates non aliter poſſe miſeriam euitare. Id omne nõ ui aut dolo ſed philoſo
phicis rõnibus pſuaſo Dionyſio fieri cupiebat. Sed quarto fere menſe poſt Platonis acceſſum/ Dio
nyſius falſis impulſus calumniis Dionem quaſi tyrannidi inſidiantem expulit. Platonem uero libẽ
ter amplectebatur. At Plato in patriam rediit. Tertio acceſſit Dionem Dionyſio reconciliaturus/
& ab utroq́ iterum atq́ iterum obſecratus. Rogatus etiam ab Archita. Tunc & Dionyſius uicta
tam illi triremem obuiam miſit/& Archidamum pythagoricum oratorem/nobileſq́ pmultos/ &
ipſe quadrigis albis egredientem excepit. Poſtulauit Plato promiſſam Dionis reſtitutionem/atq́
inſuper urbem ac hoies qui iuxta conſtitutam ab eo rem .p. uiuerent. Idq́ ille q̃q̃ pollicitus/ĩplere
detractauit. Cum uero Plato palam Dionyſium redargueret/quod ſe felliſſet fidem/tũ ſibi de Dio
ne reſtituendo/tum Theodoti ſuo de Heraclide ſeruãdo. Infenſum deinde habuit Dionyſiũ: unde
in ſummo uiuebat periculo/ne a militibus interficeretur: ſed Architas tarentinus Salmiſcũ miſit
ad Dionyſium oratorem una cum naui/rogans ut Platonem dimitteret. Ille eum dimiſit/ ac pre
buit cõmeatum: Plato in patriam rediit: Dionyſius paulopoſt a Dione ciuibuſq́ pulſus tyrannide
criminis in p̃hiam cõmiſſi pœnas dedit: Plato miro quodam honore exceptus eſt in patria. Ibiq́ ad
rem .p. accerſitus accedere noluit/quia plebs malis ſe moribus aſſueſecerat.

QVIBVS PLATO LEGES DEDERIT.

FErtur Archadas & Thebanos condita ciuitate honeſtæ magnitudinis / rogaſſe il
lum/ut eam rem .p. inſtitueret. Verum cum ille eos intellexiſſet/ æqualitatem ſecta
ri nolle/profectum non eſſe. Syracuſanis uero expulſo tyranno leges dedit/& Cre
tenſibus Magneſia nuper cõdita ſiue inſtaurata ciuitate/ ſcripſit leges .xii. in libros
digeſtas. Miſit ex familiaribus ſuis Ariſtonimum ad Archadas legibus ĩſtituẽdos/
ad illos Phormionem. Ad Pyreos Meledimum.

CONTINENTIA GRAVITAS COMITAS PLATONIS.

VIxit autem cœlebs & ſobrius admodũ & ut Aurelius Auguſtinus perhibet/caſtus.
Vnde & in ſenio ſacra naturæ feciſſe dicitur/ ut ſe apud uulgus a crimine ſterilita
tis abſolueret. Iuuenis adeo uerecundus /adeo compoſitus fuit/ut nunquam ri
dere/ niſi modice; deprehenſus ſit. Iratum uero uidit nemo. Vnde apud Pla
tonem educatus puer cum ad parentes reuerſus uociferantem uideret patrem/
nunquam inquit hoc apud Platonem uidi. Semel tantum clam ſubiratus eſt pue
ro grauiter delinquenti. Sed Xenocrati inquit. Cæde tu hunc puerum. Ego enim quia iratus
ſum nequeo. Edebat quolibet die aut ſemel tantum/aut ſi bis/parciſſime. Dormiebat ſolus. Con
trariam uitam multum uituperabat. Ad amandos adoleſcentes / quemadmodũ & Socrates ſuus
uidebatur paulo pronior. Verum uterque tam ratione continens q̃ ſenſu procliuis: q̃ diuine iſti
amauerint/& quo pacto quæ de amore loquuti ſunt/exponantur/ſatis in libro de amore tractaui
mus. Optabat memoriam ſui uel in libris / uel in amicis relinquere/ & ſi melancolicus erat pro
fundiſſimiq́ ingenii/ut ſcribit Ariſtoteles/iocis tamen plurimis utebatur/atq́ Xenocratẽ & Dio
nem ſeueriores ſepiſſime admonebat/ut gratiis ſacra facerent/quo iocundiores gratioreſq́ redde
rentur. Platonis autem grauitati comitas erat admixta.

DISCIPVLI

¶ PLATONIS VITA AVTORE MARSILIO

¶ DISCIPVLI PLATONIS PRÆCIPVI.

DIſcipuli eius fuere Speuſippus Athenienſis. Xenocrates calcedonius. Ariſtoteles ſtagirites. Philippus opuntius. Eſticus pernitius. Dio ſyracuſanus. Amicles heracleotes. Eraſcus & Doriſcus ſceptii. Timolaus cięicenus. Hebeon lampaſcenus. Pithon/& Heraclides henii. Hippothales & Calippus Athenieſes. Demetrius amphipolites. Heraclides ponticus/& complures alii/& cū his mulieres due Laſchenia matinea & Axiothea phlyſia que uirili utebantur ueſte. Theophraſtum item illius fuiſſe auditorem ferunt & Hipericlem oratorem camelcon: & Lycurgum/& Demoſthenem quoq; ipſius fuiſſe ſtudioſum: & Meneſiſtratum. Veſtibulo achademię iſcriptum erat. Nemo huc geometrię expers ingrediatur. Quod quidem non ſolum de linearum/ſed etiam de affectuū debita menſura uolebat intelligi.

¶ LIBRI QVOS SCRIPSIT PLATO AC A POSTERIS IN QVATERNITATES NOVEM COLLECTI.

¶ Prima quaternitas.

Euthyphro: uel de ſanctitate
Apologia Socratis.i.defenſio
Crito: uel de eo: qđ is egit in carcere
cum Socrate: uel de agendo
Phædo: uel de animi īmortalitate:
uel de anima.

¶ Secunda quaternitas

Cratylus: uel de recta noīum rōne
Theętetus: uel de ſcientia
Sophiſta: uel de ente
Ciuilis: uel de regno.

¶ Tertia quaternitas

Parmenides: uel de uno omnium principio & de ideis
Philebus uel de ſummo bono: uel
de uoluptate
Conuiuium: uel de amore
Phædrus: uel de pulcro.

¶ Quarta quaternitas

Alcibiades primus: uel de natura hoīs
Alcibiades ſecundus: uel de uoto
Hipparchus: uel de ſtudio lucrādi: uel
de lucri cupiditate
Amatores: uel de philoſophia:

¶ Quinta quaternitas

Theages: uel de ſapientia
Charmides: uel de temperantia
Laches: uel de fortitudine
Lyſis: uel de amicitia.

¶ Sexta quaternitas

Euthydemus: uel litigioſus
Protagoras: uel de moribus ſapientię profeſſorum
Gorgias: uel de rhetorica
Meno: uel de uirtute

¶ Septima quaternitas

Hippias maior: uel de pulcro: uel
de honeſto
Hippias minor: uel de mendacio
Io: uel de furore poetico: uel de Iliade
Menexenus: uel de attica antiquitate:
uel epitaphius.

¶ Octaua quaternitas

Clitopho: uel exhortatorius
De re.pub.libri.x.uel de iuſto
Timęus de mundi natura
Critias: uel Atlanticus: uel Atlantica
antiquitate.

¶ Nona quaternitas

Minos: uel de lege
De legibus libri.xii.
Epinomis.i.legum appendix: uel philoſophus
Epiſtolę duodecim.

¶ Hos omnes Platonis libros ipſi e Gręca lingua tranſtulimus in latinam. Tres uero ſunt platonicorum ſpecies dialogorum. Aut enim ſophiſtas confutat: aut adoleſcentes adhortatur: aut docet adultos. Quę in epiſtolis uel in libris de legib⁹ & epinomi Plato ipſe ſuo differit ore/certiſſima uult haberi. Quę uero ī cęteris libris: Socratis: Timęi: Parmenidis: Zenonis ore diſputat/uериſimilia.

PLATONIS VITA AVTORE MARSILIO

ELOQVENTIA SAPIENTIA AVCTORITASQVE PLATONIS.

STilus Platonis/ut Ait ariſtoteles/medius inter ſolutam orationem & carmē fluit/
ſuauitas & copia tanta/ut Cicero Platonem & intelligendi & dicendi grauiſſimum
auctorem fuiſſe dixerit. Adiecit ꝙ ſi Iuppiter humana lingua loqui uoluiſſet/non
alia quam Platonis lingua fuiſſe locuturum. Doctrina uero tanta in eo/ut cū ante
illum omnes inter gręcos illuſtres/ad externas gentes ſapientię gratia peregrina-
ti fuiſſent: poſt Platonis tempora cęterę natiōes Athenas confluxerint. Et Ariſto/
teles tam miro ingenio prędictus ac nouę heresis auidiſſimus/cum platonē iam pene adultus adiſ/
ſet/uiginti eum continuos annos audiuerit. Adde quod prius q̃ adiret Platonem/iam litteris ꝑue/
ctus erat. Deinde Platonem ſolum habuit pręceptorē. Mitto ꝙ a Cicerone ſcribitur. Malo cū Pla-
tone errare/q̃ cum cęteris recte ſentire. Praeterea ꝙ una cum Panetio illum appellat Homerū phi/
loſophorum. Mitto illud Quintiliani. Quis dubitet Platonē eſſe praecipuū/uel acumine diſſerendi
uel eloquendi facundia diuina quadam & homerica. Multum enim illius oratio ſupra proſam ora
tionem/& quā pedeſtrem Gręci uocant/ſurgit/ut mihi non humano ingenio/ſed delphico quodā
oraculo uideatᷣ inſtinctus. Diuina quadam ſapientia & ꝓbitate mirabilem auctoritatē etiam in pa-
tria/quod rariſſime fieri ſolet/ſibi cōparuiſſe uidetᷣ. Rurſus ex Sicilia Plato cū ad magnificentiſſimā
illam olympiorum celebritatem/quaſi quēdam orbis terrarum conuentū perueniſſet/tam lętis cun-
ctorum occurſibus exceptus eſt/ut e coelo deus ad mortales demiſſus uideretᷣ. Ludos deſeri. Athleta
rum ſpectacula relinqui: Pugiles ſolos obmitti cerneres: & ꝙ amirabilius eſt/qui tam longis terra/
rum mariſq; tractibus/paſcendorum oculorum animiſq; & animorum gratia ad olympia uenerant. Oīs
uoluptatis obliti Platonem adibant: Platonem intuebantur. In Platone perinde atq; ameniſſimo
diuerſorio cōquieſcebāt. Cū tragoediā qs referret/nec qſpiā ꝑter Platonē adeſſet/obiectātibꝰ qbuſ/
dā decori eſſe illi ꝙ nemo ꝑter unū adeſſet: rñdit ille. Et hic unus plus ē/q̃ totꝰ atheniēſis populus.

CHARITAS MAGNANIMITAS SANCTIMONIAQVE PLATONIS.

QVam magno & conſtanti animo/praeſertim in amicorum cauſa fuerit/declarant eius
epiſtolę. Tyrānum ſaepe ꝙ iniuſte gubernaret/quodue amicos falleret etiā praeſen
tibus teſtibus audacter redarguebat/tantū aberat/ut illi aſſentaretur. Mitto minu-
tiora illa/quale illud eſt quod iuſſerat Dionyſius in conuiuio ut ſinguli purpura in-
duti ſaltarent/ſaltauit protinus Ariſtippus. Plato uero dicens nō conuenire philo/
ſopho muliebria & cōtemptus tyrāni/dioniſq; defenſio. Praeterea Cabrię fortiſſi-
mo duci Crobylus accuſator improbus diem dixerat/& capitis iudiciū intentauerat. Quocirca cū
a reliquis deſtitutus ciuibus metu periculi in arcē aſcēderet. Solus Plato auxiliū ꝑſtaturus ſemꝑ illi
adfuit. Cū uero calūniator Crobylus ut eū a patrocinio deterreret minitās dixiſſet/aliis defenſionē
pręſtaturus aduētans/ignorans ꝙ te quoq; Socratis uenenum expectat. Ipſe rñdit. Olim Crobyle
cū patrię dignitati militabā/in tolerādis periculis haud ſegnis eram: cū pro officio/& amici ſalute
licet ferrū ac uenena mineris & ignē/nullum recuſo diſcrimē. Cū Socrates carcere iniuſtiſſime in-
cluſus eſſet/Plato pecunias cōgregauit/ut redimeret inocentē. Et dum iudiciū agebatᷣ/aſcendens
in ſuggeſtū ſic coepit orare. Cū minor natu ſim uiri atheniēſes his oībus qui tribunal aſcenderunt.
Verū tyrānici iudices ueriti/ne auctoritate & eloquētia ſua ciues moueret. Interpellauerūt repēte/
reclamauerūtq;/deſcēdēs Plato domū abiit. Nā quantū illi malę mētis morbo/tā hic tūc morbo
corꝑis laborabat. Socratis uero ꝑſecutores poenas pauloꝑoſt dederūt. Cū ex cōdiſcipulis qdā iſti
garetur inuidia. Xenocratē adeo Platoni gratū acceptūq; eē/ut in eū cōflaret inimicitias/multa in
Platonē Xenocratis maledicta renūciauit. Plato medio ſermone criminationē reſpuens/obaudit.
Inſtat obtrectator uultus ſeueritate crimē affirmās. Deniq; deos oēs/ac deas obteſtāti: Plato ut ab
eius ſeſe ꝑtinacia ſolueret/eſto iqt. Sed ea Xenocrates fide ac grauitate pollet/ut niſi ſic expedire
iudicaſſet/dicturꝰ ea nunq̃ fuiſſet. Grauitatē/magnanimitatēq; Platonis imitatū fuiſſe Xenocratē
dilectū eius diſcipulū. Teſtis ē uita Xenocratis apud Diogenē: quę qdē eſt fortitudinis & ſanctita-
tis exēplar. Imitatū quoq; fuiſſe Dionē: Plutarchꝰ ē teſtis. Pręterea Philiſcus Lycurgi oratoris uitā
deſcribēs. Magnꝰ uir inquit fuit Lycurgus/multaq; ſunt ab eo geſta ꝑclare. q̃ facere nemo potuiſſet
qui nō fuiſſet Platonis auditor: Demoſthenes cū Antipatrū fugeret: Archiblandis uerbis ſe ei uitā
ſeruaturū pollicēti/abſit/iqt/ut uiuere turpiter malim q̃ honeſte mori. Poſtq̃ Xenocratē & Platonē
de īmortalitate animi diſſerētes audiui. Idē ſcribēs ad Heracleodorum quēdā cōdiſcipulum ſuū atq;
eum reprehēdens ꝙ poſtq̃ Platonē audierat/negligeret bonas artes/& uitā parū honeſte duceret.
Nōne īquit erubeſcis ea negligere/q̃ a Platone accoepiſti? Dionyſiꝰ ad Speuſippū ſcribēs ait. Plato
quidem

quidem Gratis ſua limina terentes docebat. Tu uero tributa exigis/ & a uolentibus ac nolentibus accipis. Laertius quoq; carpit eundem/quod non ſicut Xenocrates Platonis caſtitatem & fortitudinem/manſuetudinemq; fuerit imitatus. Illud uero de fortitudine Xenocratis tacere non poſſum/quod cum Platoni Dionyſius diceret. Caput tibi quiſpiam tollet. Xenocrates qui aderat/inquit. Nemo iſtud prius quam meum hoc abſcidet.

SENTENTIÆ ET PROVERBIA PLATONIS.

DE Ariſtotele & Xenocrate hæc Plato dicebat. Hui qualem equum/qualemq; aſinum iungendos aſſumpſi. Ariſtoteles quidem freno ĩdiget: Xenocrates uero calcaribus. Erat inter diſcipulos eius lautus nimium & curandæ cutis ſtudioſiſſimus adoleſcens. Quem Plato togauit. Quo uſquæ tibi catcerem ędificare perges? Quotiens hominem amore irretitum uideret/ille aiebat proprio in corpore mortuus eſt uiuit in alieno. Addebat. Qui ſe ipſe alterius gratia deſeruerit: omnium eſſe miſerrimum: quippe qui neque ſe poſſideat ulterius/neque alterum. Platonis quidam familiaris uir doctus/eum orabat/ut ſibi aures pauliſper accomodaret libellum a ſe editum lecturo/rogatus ſubinde a Platone/quæ libri eſſet inſcriptio/reſpondit contradicendum non eſſe. Cui Plato. Cur igitur ipſe hoc factitas? Cur cõtra dicentibus contradicis? Cur me conſulis/ſi tibi prohibes contradici. Leo ciuis potens in cetu carpebatur/quod magnas & immodeſtas in ſenatu uociſerationes habuerat. Plato hoc ipſum inquit eſt uere leonem eſſe. Diogeni cynico dicenti/quod humana quidem iſta uideret/ ideas uero nequaquam. Cui mirum inquit. Oculos enim quibus iſta uidentur habes/& uteris: mente uero non uteris/qua ſola illæ cernuntur. Mirantibus diſcipulis/ quod Xenocrates in omni uita ſeuerus/neſcio quid riſu excipiendum dixiſſet. Quid inquit miramini inter ſpinas aliquando roſas & lilia naſci? Ad iuuenes crebro dicere ſolebat. Ocio labores ante ponite/niſi forte/rubiginem ſplendori præſtare putatis. Iuuentutem ad beatam uitam hac ratione ſæpiſſime incendebat. Contrariam uirtutis/ac uoluptatis naturam animaduertite. Huius enim momentaneam dulcedinem ſubita penitētia ſequitur dolorq; perpetuus. Illius autem breues labotes/ętherna uoluptas. Cum uidiſſet quendam alea ludentem/arguit: & cum ille quam parua teprehendis diceret: Plato reſpondit. At non eſt paruum conſuetudo. Ebriis & irati conſulere ſolitus erat/ſe ſe ut in ſpeculo ſtudioſe intuerentur: ab eiuſmodi ſtatim fœditate diſceſſuros. Ebrietatem & ſomnum ualde deteſtabatur. Aiebat plurimum referre ad pueritiam educandam. Vt honeſtis ſolum gaudere pueri aſſueſcerent. Alioquin uoluptatem dicebat eſcam eſſe malorum. Addebat ſanitatem animi ueram eſſe philoſophiã/cæteras uero facultates non tam philoſophiam quam ornamenta uideri. Nihil ſanæ menti ſuauius eſſe quam uera dicere & audire. Veritate enim nihil uel melius uel durabilius. Interrogantibus quibuſdam: quæ nam poſſeſſionum genera filiis eſſent potiſſimum comparanda. Ea dixit que nõ grandinem/non hominum uim/non ipſum denique Iouem extimeſcerent. De modo eo & de filii eruditione conſultanti/qualis inquit in arbuſculis plantandis dirigendiſq; talis & in filiis gignendis & inſtituendis cuta eſſe debet. Hic labor/illic uoluptas. Cauendum autem ne in hoc ſopiti/ in illo plus quam uigiles uideamur. Philedono cuipiam Platonem carpenti/quod non minus in diſcendo quam in docendo ſtudioſus ac ſedulus eſſet/& quoad diſcipulus eſſe uellet interroganti. Quoad inquit meliorem ac peritiorem eſſe me non pœnitebit. Interrogatus quid nam inter peritum imperitumq; intereſſet: quod inter medicum ęgrotumq;/reſpondit. Principibus nullum præſtantius prediorum genus eſſe dicebat/quam eorum familiaritate hominum: qui cauponari neſcirent. Principi non aliter neceſſariam eſſe ſapientiam/quam cotpori animam. Beatiſſimas ſore res publicas. Si aut philoſophi dominentut/aut ſaltem qui gubernant/diuina quadam ſorte philoſophentur. Nihil enim peſtilentius eſſe poteſtate & audacia/quam ignotantia comitetur. Tales quoq; ſubditos eſſe ſolere/quales principes uideantur. Magiſtratui non proprium bonum ſed publicum cogitandum/non partem ſolum ciuitatis quandam ſed totam eſſe curandam.

QVANTVM PLATO NEGLEXIT HVMANA QVANTVM DIVINA DILEXIT

REpetebat quotidie ſola ętherna eſſe uera. Temporalia uero ueriſimilia. Dormire in corpore animum. Et quæ ſenſus appetit aut timet/nihil aliud eſſe quam ſomnia. Itaq; hæc omnia penitus contemnenda. Et ut mala uitētur q̃bus plenus ē mũdus ad ętherna cõfugiendũ. aliter enĩ deuitari nõ poſſe. Ipſe quoq; q̃ præcipiebat/ĩpleuit: Nã cũ & hereditario quodã iure & ciuium fauore princeps in rep. eſſet futurus: omnẽ prorſus ciuilem reſpuit dignitatẽ: Cum patrimonio ditiſſimus eēt/fratribus largitus ē oĩa p̃ter ſuburbanũ

prediolum: quā Achademiā nominabant. Hoc ſolo contentus uixit/& ſi præceptor amicuſq; principiū extitit/diuitias tñ ab his nullas accepit. Solebat rex dio ſuis dicere. Ariſtippus ſemp pecunias petit. Plato ſemp libros. Adde qđ neq; uxorem duxit/neq; uixit in urbe. ab oibus liber/ſoli ſeruiēs ueritati. Vnde diuus Hieronymus inqt. Plato ęgyptū & architam tarētinum eamq; oram Italiæ q̄ quondam magna Græcia uocabatur/laborioſiſſime peragrauit. Vt qui Athenis magiſter erat & potens. Cuiuſq; doctrinam Achademiæ gymnaſia pſonabant/fieret pegrinus atq; diſcipulus: mallens aliena uerecunde diſcere: q̄ ſua impudenter ingerere. Deniq; cum litteras quaſi toto orbe fugientes perſequitur captus a pyratis & uenundatus/etiam tyranno crudeliſſimo paruit captiuus/uinctus: & ſeruus: tamen quia philoſophus: maior emente ſe fuit. Hæc Hieronymus.

¶ PIETAS ET GRATITVDO PLATONIS

GRatus deo fuit/a quo principiū cogitādi/dicēdi/agēdi oibus in rebus/& faciendū dicebat eē: & ipſe ſemp efficiebat. Præterea deo gratias agebat quotidie/qđ homo natus eſſet/nō brutū. Quod græcus/nā barbarus. Quod tpibus Socratis. Q uāgratus præceptoribus fuerit/omnibuſq; amicis/teſtimonio ſunt eius dialogi. In qbus mirifice eos omnis honorat/atq; Socrati libros ſuos attribuit. Non ſolum enim illū ī omnibus pene dialogis diſputantē inducit/ſed etiā oīa ſe compoſita/ſcribit nō ſua ſed Socratis eſſe.

¶ QVÆ PLATO AFFIRMAVIT

IN his q̄ ſenſibus ſubiacēt partes Heracliti tuebatur. Porro in his q̄ ad intelligentiam ptinēt/Pythagoræ maxīe aquieſcebat. In rebus aūt ciuilibus Socratē ſuū amplectebatur. Quæ ubiq; aſſeuerabat/hæc ſunt. Deū oībus puidere. Animas hoīum īmortales eſſe. Bonorū premia/malorū ſupplicia fore. Auguſtinus ī libro cōtra anchademicos inqt. Chriſti auctoritatē oībus anteponēdā. Si aūt rōnibus agendū ſit/apud Platonicos repperiri ſe dicit/qđ ſacris chriſtianorū litteris nō repugnet. Idē Dionyſius Areopagita ſignificauit. Euſebius poſtea & Cyrillus latius declarauerūt: Hinc Auguſtinus in libro de uera religiōe. Platonici inqt paucis mutatis chriſtiani fierēt/atq; in cōfeſſionibus/narrat ſe phæmiū iohanis euāgeliſtæ/ferme totū apud Platonicos reperiſſe. Propterea in ſecūdo de ciuitate dei inqt. Labeo theologus apud gētiles. Platonem inter ſemideos cōnumerādū putauit/ſicut Herculē atq; Romulū/ſemideos aūt heroibus añ ponit/ſed utroſq; īter numina collocat. Verūtñ iſtū quem appellat ſemideū non heroibus tñ/uerū ēt diis ipſis præferēdū eſſe nō dubito. Vnde īquit ſe platonicos añ alios elegiſſe: quia de rebus diuinis atq; humanis rectius admodū q̄ cæteri philoſophi ſenſerint. Quod & marcus Varro antea iudicauerat/& Apuleius Platonē/nō tm̄ heroib⁹ ſupiorē fecit/ſed diis ęqualem: qa ualet diuinarū rerū adyta penetrauerit. Plato tanta fuit modeſtia preditus/ut cū mirabilē ſibi auctoritatē ante alios cōparauiſſet/tñ interrogatus a quodā quatenus præceptis ſuis parēdum foret/rñderit: quoad in terris appareat ſactatior aliqs/q fontē oībus ueritatis apiat: quē deniq; ſequant omnis. Addidit nihil ſuo ſed diuino tm̄ lumine reppiſſe. Q uod aūt in phīa ſenſerit/latis ī libro de amore: & theologia noſtra tractauimus.

¶ REDITVS PLATONIS IN PATRIAM CELESTEM ET LAVDES

SAtali ſuo deceſſit: & annū unū atq; octoginta impleuit ſine ulla dubitatiōe: Ideo magi qui tūc Athenis erant Platoni imolauerūt/amplioris fuiſſe ſortis q̄ humanæ rati/quia cōſumauiſſet numerū pfectiſſimū quē nouē nouies multiplicata cōficiūt: atq;/qđ mirum eſt adhuc ī ea ętate & ī eo ipſo die ſcribebat: de quo Cicero inqt. Eſt ēt getæ & puræ atq; elegāter actæ ętatis placida ac leuis ſenectus/qualē accepimus Platonis/q uno & octuageſimo anno ſcribens mortuus eſt/Seneca ēt affirmat id Platoni ſobrietatis & diligētiæ beneficio contigiſſe. Alii inter ſcribendum/alii diſcumbentem in nuptiis remotis dapibus inter diſſerendū ad ſupos rediiſſe. Ariſtoteles in tēplo arā Platoni ſtatuāq; ſacrauit hoc epigrammate.

.I. Arā Ariſtoteles hāc platoni dicauit uiro quē nephas ē/a/malis laudari. Addit Ariſtoteles. Qui ſolus uita/doctrina/morib⁹/ore. Admonuit cūctos & monimēta dedit: Vt uirtute que aūt felicē ducere uitā. Nulla ferēt talē ſecla futura uirū. Adiūxerūt & ſapiētes alii ī Platonis laudes carmīa plurima: Sed pcipua epigrāmata tria. primi hæc eſt ſnia. Tēperātia iuſtitiaq; excelluit oīb⁹: tm̄ uero ſapiētia ſupauit: ut oēm pſus inuidiā ſupauerit. Secūdi hic eſt ſenſus. Plato in deorum numerum eſt

tranſlatus. Lõginquæ hũc nationes honorant qa diuinã uitam ipſe nouit aliiſq; monſtrauit. Tertiũ ſnĩa eſt huiuſmodi. Phœbus Eſculapiũ genuit & Platonẽ/ut ille corporibus/hic aĩus mederet. Præterea Mithridates pſaꝝ rex Platonis ſtatuã in Achademia ita locauit iſcripta. Mithridates Rodobati filius pſes muſis imaginẽ Platonis dicauit Syllaniani opus. Ex his oĩbus id Plato ẽ cõſequutus ut græci Ariſtotelẽ qdẽ demoniũ: Platonẽ uero diuinũ cognominauerit. Quia uidelicet ille & uita human⁹ & ſcĩa naturalis maxĩe fuerit. Hic ãt ſciẽtia ſimul & uita ſeſe potiſſimũ ad diuinũ cõtulerit.

¶APOLOGIA DE MORIBVS PLATONIS.

Hinc iã uerbis ĩpoñã ſi pauca q̃dã rurſus addidero. Sũt phœbei qdã uerſificatores/q ĩmmerito poetaꝝ ſibi nomẽ uſurpãt. Hi tã moꝝ diſſimilitudine q̃ malignitate inuidiæ ꝓuocati in optimũ quẽq; ĩpudẽtiſſime ludũt. Quibus ſumma quædã licẽtia ĩ bonos potius q̃ in malos cõcedit. Tales igit̃ olim poeticuli/diuinũ Platonẽ/a/græcis Apollinis filiũ: & Socratẽ ab Apolline grecoꝝ ſapiẽtiſſimũ iudicatum mordere nõ dubitarũt. Quorũ ĩpietatẽ Laertius Diogenes ſummope deteſtat̃: atq; ut ipſe declarat/ ridicula ẽt comicorũ cõuitia Ariſtippus audit cyrenẽſis homo peſſimus & optimi cuiuſq; ſuoꝝ tẽporũ aduerſarius/q ſicut alios pleroſq; modeſtiſſimos doctiſſimoſq; ficta quadã hiſtoria uituperauit. Sic ẽt Socratẽ præceptorẽ/& condiſcipulos ſuos Xenophontẽ atq; Platonẽ/finxitq; horũ noĩe carmina quædã in ſcorta pueroſq; laſciua/uidelicet ut falſo magnoꝝ philoſophoꝝ exẽplo liberiorẽ ipſe peccãdi licẽtiã nãſciſceret̃. Verũ Ariſtoteles cui ueritas magiſq̃ Plato fuit amica tã falſas in uirũ ſanctũ calũnias ſubſtinere non potuit. Nã in elegiis ad Eudemũ/illa de Platone quæ in ſuperioribus diximus cecinit: id illi maxime tribuẽs/ut prophani nõ ſolũ uituperare Platonẽ ullo pacto non debeant. Veꝝ ẽt ſub prætextu laudis ſanctũ illius nomẽ/ore prophano noĩare/nõ audeant. Neq; elegia eatenus fuit: ſed etiã/ut tradit Olympiodorus/præclarã orationẽ de Platonis laude cõpoſuit. Obmuteſcant igitur apud ſuperos inferni canes/atq; apud inferos latratu cerberũ comitent̃. Nos aũt Platonis uitã: & ſapientiã iudicio ſapiẽtũ approbatiſſimã ueneremur: atq; una cũ Apuleio medaurenſe libere ꝓclamemus. Nos platonica familia nihil nouimus/niſi feſtũ/lætũ/cœleſte/ſupernum.

¶PLATONIS VITÆ FINIS.

¶Tabula librorum Platonis a Marſilio Ficino florentino traductorum. Item inſunt partim argumẽta/partim autẽ cõmentaria: per eundem Marſilium in libros eoſdem compoſita.

1 Hipparchus de lucri cupiditate.
2 De philoſophia liber ſeu amatores.
3 Theages de ſapientia.
4 Menon de uirtute.
5 Alcibiades primus de natura hominis.
6 Alcibiades ſecundus de uoto.
7 Minos de lege.
8 Euthyphro de ſanctitate.
9 Parmenides de uno rerũ omniũ principio.
10 Philebus de ſummo hominis bono.
11 Hippias maior de pulcro.
12 Lyſis de amicitia.
13 Theætetus de ſcientia.
14 Io de furore poetico.
15 Sophiſta de ente.
16 Ciuilis de regno.
17 Prothagoras contra ſophiſtas.
18 Euthydemus ſiue litigioſus.
19 Hippias minor de mendacio.
20 Carmides de temperantia.
21 Laches de fortitudine.
22 Clithophon exhortatorius.
23 Cratylus de recta nominum ratione.
24 Gorgias de rhetorica.
25 Conuiuium Platonis de amore.
26 Phædrus de pulcro.
27 Apologia Socratis.
28 Crito de eo quod agendum.
29 Phedon de anima.
30 Menexenus funebris oratio.
31 Libri decem de republica.
32 Timæus de generatione mundi.
33 Critias de athico & atlanthico bello.
34 Libri.xii. de legibus.
35 Epinomis.i. legũ appẽdix uel philoſophus.
36 Epiſtolæ Platonis duodecim.

¶Primi decẽ libri ad Coſmum medicem/ex reliquis autem nouẽ quidem ad Petrum medicem. ſeptem uero atq; triginta/imo uero cuncti ad Laurentium medicem.

AD LECTOREM

Ne forte putes amice lector tantũ opus editũ temere/ Scito eũ iam cõpoſuiſſem/anteq̃ ederẽ/ me cẽſores huic operi plures adhibuiſſe Demetriũ atheniẽſem nõ minus philoſophia & eloquio q̃ genere atticũ. Georgiũ Antonium Veſpuccium. Iohannẽ Baptiſtã boninſegnium/florentinos/uiros latinæ linguæ græcæq; peritiſſimos. Vſum præterea accerimo Angeli Politiani doctiſſimi uiri iudicio. Vſum quoq; conſilio Chriſtophori Landini: & Bartholomei Scalæ/uirorum clariſſimorum.

MARSILII ARGVMENTVM IN HIPPARCVM.

PRopositum Platonis in Hipparcho ē docere nos oēs hoīes bonū appetere:cum & illi qui pp auaritiam aberrare uidentur: bonum appetanr. Illi ſiquidē lucricupidi ſunt lucrū utile eſt: utile uero bonum:bonum itaq; cupiunr. Etenim lucrum dāno contrarium. Damnum uero cū obſit malū:malo igitur cōtrariū. Contrarium malo bonum:lucrum ergo bonū. Quāobrem cū illi ēt: qui ab appetitu boni declinare uidētur/bonū cupiāt/nihil iam repugnat: quo minus oēs hoīes bonum appetāt:bonū autē duplex. Vnū finis. Ad finem alterū. Illud pp ſeipſum:hoc pp aliud expetendū. Illius appetitio uoluntas:huius electio. Illud uenerādum:hoc utile. Illo fruimur:hoc utimur. Illius adeptio beatitudo:huius lucrū uocatur. Lucrum igitur eſt boni utilis acquiſitio/quod ad uenerandi boni conſecutionem conducere pōt. Quod nero ad hoc non confert nec ipſum utile eſt:nec eius adeptio lucrum. Laudanda igitur lucricupiditas/q̄ oībus natura ineſt. Vituperanda aūt opinio falſa: quæ dum qđ reuera utile & lucrum eſt/ignorat/appetitum naturæ ad aduerſa retorquet. Hæc oīa Plato latēter docet/dum Socrates definitiones falſas/quas Hipparchus de lucricupiditate refert:& inducendo & ratiocinando refellit. Vtitur tñ Plato hac propoſitione:oēs hoīes bonū appetunt:tanq̄ manifeſta ad concludendū: q̄ oēs natura lucrum appetunt/quodq; hæc appetitio naturalis laudanda eſt:hęc autem eſt concluſio quam mō quodā directo. Socrates tribus argumentandi modis infert,i. exēplo/inductione:ratiocinatione. Sed modo quodā conuerſo ex oī hac diſputatione p argumentationem a minori colligimus propoſitionem illā maxime confirmatam. Omnes. ſ. homines bonum appetunt:quæ huius libri finis ultimus eſt: cū primus finis ſit oſtendere omnes lucricupidos eſſe:neq; id eſſe uituperandum.

Colligitur diffinitio lucri.

Lucricupiditas oībus natura ineſt.

HIPPARCVS VEL DE LVCRICVPIDITATE VEL STVDIO LVCRANDI.

SOCRATES HIPPARCVS.

SO. QVid nam lucricupiditas eſt?& qui ſunt lucricupidi. HIP. Mihi quidem uidentur qui lucrandum putanr ex rebus nulla exiſtimatiōe dignis. SO. Videnť ne tibi ſcire/q̄ nullius precii ſint/an ignorare? q̄ ſi ignorare/amentes lucricupidos uocas. HIP. Ar non amentes appello: ſed callidos atq; improbos/& uictos a lucro/cognoſcentes nullius precii eſſe/ex quibus lucrari audent: & tñ audenr lucrari per impudentiā. SO. Num huiuſcemodi lucricupidum uocas/ueluti ſi agricola plantans cognoſcenſq; nullius præcii plantam eē dignum tñ puter ex ea lucrari:talem ne ipſum nuncupas? HIP. Vndecūq; o Socrates lucricupidus querendū cenſet. SO. Ne adeo temere uerba effundas:ueluti alicui pp acceptā iniuriam īfenſus:ſed ad me potius attendens rñde:ac ſi a principio rurſus interrogarē. Cōfiteris lucricupidum cognoſcere quanti ſit/unde lucrari dignum putat. HIP. Confiteor. SO. Quis peritus eſt circa plātarum/dignitatē qua in regione ac tpe plantare dignum ſitur aliqđ & nos ſapientū uerborū q̄bus degātes cauſidici utunť:in medium afferamus? HIP. Agricolam arbitror. SO. Num dignū lucro uocas aliud q̄ lucrandū eſſe exiſtimare? HIP. Idipſum. SO. Ne me coneris decipere uirum iam ſeniorem/cū adeo iuuenis ſis rñdens quēadmodum nunc q̄ ipſe minime putas: ſed rñde q̄ueriſſime potes. An cenſes agricultorē quēpiā cognoſcentē arborē quæ nullo mō plātatione digna ſint putare ex ipſa ſe lucraturū? HIP. Non p iouē. SO. Equeſtrē præterea uirū intelligentē nullius precii pabulum ſe equo prebere/ignorare cenſes/q̄ equum pdir? HIP. Nequaq̄. SO. Nō igiť putat ſe ab huiuſmodi pabulis lucraturū. HIP. Minime. SO. Gubernatorem uero q̄ temone & uelis nullius extimationis nauē muniuerit/ignorare cenſes q̄ dāno efficieť & periculū icurret/ne ipſe ſimul & nauis & quecūq; in naui ſunt/pdanť? HIP. Non certe. SO. haud igitur putat ſe ex eiuſmodi inſtrumentis nullius precii lucraturū. HIP. Minime. SO. Item belli dux cernens exercitum uilibus armis confiſum ſperat ne ac dignum putat ex iis lucrū aliquod aſſequi? HIP. Nullum. SO. Eodē mō tibicem tibiam/& citharista citharā/& arcifer arcū/& ut breui cōplectar/quicūq; artifex/aut alius quiſq̄ uir pitus organa/ac reliquū apparatū nullius precii habeat/putat ne ex iis aliq̄ū ſe lucraturū? HIP. Nō ut apparet. SO. quos itaq; lucricupidos nūcupas?neq; eſt eos:quos ſupra retulimus: q ex rebus nulla rōne dignis reně oportere lucrari. HIP. At hoc mōo mirifice uir/quo ipſe loqueris nullus hoīum lucricupidus eēt. Sed ego eos lucricupidos eē intelligo: q pp inexplebilē auiditatē minima quæq; atq; uilia:& nullius p̄cii mirūmodū ſitiūt:& in iis ēt lucrū quærūt. SO. Non tñ o uir optime diſcer

Prīa falſa diffinitio lucricupiditatis.

Cōfutatio ab inductione.

Secūda diffinitio falſa lucricupidi.

nunt iſta nullius eē p̄cii.Iā.n.noſipſos in hoc q̄a eēt īpoſſibile/rōib⁹ redatguim⁹.HIP.mihi ſane vr.
SO.Si nō cognoſcūt/ignorāt igit/opinant tñ q̄ nulli⁹ p̄cii ſunt/ multi faciēda eē.HIP.Appet.SO.
Lucricupidi nōne lucrū cupiūt:HIP.p̄fecto.SO.Lucrū uero dāno cōtrariū:HIP.Eſt.SO.Eſt ne
bonū alicui dāno affici:HIP.Nemini.SO.Malū aūt.HIP.p̄ſus.SO.Lędūtur itaq̄ a dāno hoies.
HIP.Lędunt.SO.Malū igit dānū.HIP.Malū.SO.cōtrariū dāno lucrū:HIP.Cōtrariū.SO.bonū
ne igit lucrū:HIP.Certe.SO.Bonū igit amātes lucricupidos nūcupas.HIP.Videt.SO.Nō inſa-
nos q̄dē o amice lucricupidos dicis.Sed tu ip̄e utrū amas q̄d bonū ē:an nō amas:HIP.amo eq̄dē.
SO.An ē bonū q̄cq̄ q̄d nō affect⁹/ſed malū:HIP.Nō p Iouē.SO.At forſitā oīa bona affect⁹.HIP.
Oīa.SO.Interroga iſup & me utrū & ipſe:bona eq̄dē amare me cōfitebor.ſed p̄ter me:ac te nōne
reliq̄ hoīes oēs amāt bōa:mala oderūt.HIP.Videt.SO.lucrū aūt nōne bonū eē cōfeſſi ſum⁹.HIP.

Confutatio a rationibus.

Nēpe.SO.Oēs igit lucricupidi uident hoc mō:quo uero prius diximus/nullus lucricupidus eſſet.
Vera igit iſtaꝝ rōnū aliq̄s utens nō aberrarit:HIP.Siq̄s o Socrates recte lucricupidū dēfiniat/eū ut
puto lucricupidū arbitrabit q̄ ſtudet iis:& decēs exiſtimat in iis lucrū q̄rere/ex q̄bus boni uiri lucra-
ri nunq̄ auderēt.So.At nō tenens quod pauloante inter nos cōuenit:lucrari ſcilicet eē utilitate affi

Tertia diffinitio falſa lucricupidi.

ci:HIP.Quid tñ:SO.Quod ēt in hoc cōſenſimus oēs ſemp bonū uelle.HIP.Confeſſi ſumus.SO.
Nonne & boni uiri omne lucrum expectent:ſi quidē hmōi oē bonum eſt:HI.Non tñ ea lucra qui-
bus lædi poſſint.SO.lædi uocas dānum pati:an aliud quippiā:HIP.nil aliud q̄ pati dānū.SO.A lu
cro ne dāno afficiunt hoīes/an a dāno potius:HIP.Ab utriſq̄ & enim a dāno:& a turpi lucro dāno
efficiunt.SO.Num tibi uidet aliquid utile ac bonū turpe exiſtere.HIP.Minime.SO.Nonne pau-
loante cōceſſimus lucrū dāno malo exiſtenti/contrariū eē:HIP.fateor.SO.Et cū ſit malo contra-
rium eſſe bonum:HIP.Conceſſimus.SO.ergo ut uides me conaris decipere de induſtria contra-
ria iis aſſerens/quæ ſupra confeſſi ſumus.HIP.Non per Iouē o Socrates/Sed ecōtra tu me decipis/
ac neſcio quō in diſputando rē ſurſum deorſumq̄ cōuertis.SO.Bona uerba quæſo.Neq̄ enim re
cte facerem/niſi uiro bono & ſapienti parerem.HIP.Cui nam:aut quid hoc tandem.SO.Conciui

Confutatio a rationibus:

meo & tuo Hipparco Piſiſtrati Philedonici filio/qui filioꝝ Piſiſtrati & maior natu erat & ſapiētior/
qui & alia multa præclara op̄a ſapiētiæ edidit/& Homeri libros primus in hāc urbem inuexit:coe-
gitq̄ poetas cantores carminū apud Athenienſes referre p ordinem:quod ēt his tēporibus obſer
uant.Et Anacreonta Teium miſſa naui quinquaginta remoꝝ in hāc urbē accerſiuit:Simonidem
præterea chiū apud ſe ſemp habuit/amplius eū muneribus ornās.Hæc āt agebat oīa ciues ſuos in-
ſtruere uolens/ut illis q̄ optime uiuētibus īperaret:ratus minime oportere/alicui ſapientiā inuide-
re:quippe qui honeſtus ac bonus exiſteret.Cū uero ciues abunde eruditi eſſent:atq̄ eius ſapientiā
admirarentur/cōuertit animū ad agricolas & peregrinos erudiēdos.Atq̄ ideo colūnas ſiue qua-
dratos lapides in ſingulis urbis triuiis erexit.Ex ea poſtmodū ſapiētia quā p̄rim didicerat/p̄rim ip̄e
inuenerat/eliciēs potiora/elegis īcluſit carminibus:& inſtituta ſapiētię īſcripſit:adeo ut ciues haud
amplius admirarēt egregia illa epigrāmata delphica.Cognoſce te ip̄m.Nihil nimis:& reliq̄ huiuſ

Laudatur Hipparchus Piſiſtrati ut remittatur aciës diſputādi:

cemodi/ſed Hipparci p̄cepta ueluti ſapiētiora uenerarent.Deiñ hac atq̄ illac p̄tereūtes/ac legēdo
illi⁹ ſapiētiā deguſtātes ex agris & ſiluis ad reliqua doctrinę inſtituta p̄gebant.Erant aūt epigrāma
ta duo in q̄buſdā ad ſiniſtrā cuiuſq̄ colūnę/quę inſcribebat Mercurius loquēs:quęue in medio ur-
bis ac populi extabat.In q̄buſdā uero ad dexterā/ monumentū hoc Hipparci/ per ordinē perge iu-
ſta cogitans.Itē & alia carmina plura atq̄ præclara iñ cæteris colūnis intueri licebat.Sed in uia ſti-
riaca inſcriptū id erat.Monumentū hoc Hipparci.Ne amicum decipias.Quāobrem ego te mihi
amicū fallere nunq̄ auderē/& illi tāto uiro repugnare.Quo uita functo tres annos ſub fratre illius
Hippia tyrāni depręſſi Athenienſes fuerunt.Ipſe uero ab oībus ſenioribus accepiſti ſolum id triē-
nium in hac urbe tyrānidem uiguiſſe.Reliquis aūt temporibus/eodē pene modo quo Saturno re-
gnante Atheniēſes uixerunt.Traditur aūt ab elegātioribus uiris/mortis eius cauſam extitiſſe non

Colūna uocata Mercurius loquens:

Precepta quædam Hipparchi.

eam quę uulgo fertur/ſororis.ſ.Canephorię contēptum/nam id credere abſurdum eſt.Sed Har-
modium amatū eruditūq̄ ab Ariſtogitone fuiſſe tradūt/magnū quiddam futurū ex hac educatio
ne ſperante/fore nāq̄ Hipparchū aduerſariū arbitrabat.Interim cōtigiſſe ut Harmodius nobilem
quēdam cuius nomē nō ſatis teneo/amaret/qui primū Armodiū & Ariſtogitonem:ueluti ſapien
tes admirabat.Verum deinde familiaris factus Hipparcho contēnere illos cœpit quo illi indigna
ti Hipparchum interemerunt.HIP.Videris ergo o Socrates uel amicū me non putare/uel ſi pu-
tas amicū/Hipparcho minime credere.Ego enim quō me nō decipias diſſerendo pſuaderi abs te
nequeo.SO.Arqui uolo tibi perinde ac ſi talis luderem/retractare quicquid ex ſuperioribus li-
bet/ne te deceptum exiſtimes.Vis ne illud īmutari/quod diximus/omnes homines bona appe-
tere:HIP.Nolo.SO.Quid uero illud quod damnum/ac danno affici:malum eſſe conceſſimus.
HIP.Neq̄ id mutari uolo.SO.Sed quid illud q̄ lucrum atq̄ lucrari/& ipſi dāno & ei quod eſt dā-
num pati/contraria ſunt:HIP.Neq̄ iſtud quidē.SO.At illud forſitan q̄ lucrari utpote malo cō-
trariū bonū eſt.HIP.Neq̄ id retractes.SO.Videt igit tibi ut apparet/aliquod lucrū bonum eſſe/

Repetitur diſputatio ſed conſtructiua. ubi inter hāc & redargutionē hiſtoriam interſecerit.

aliquod

aliquod uero malū. HIP. Mihi uero. SO. Retracto itaq; tibi hoc. Eſto enim lucrū aliud bonū/malū aliud: nihilo tñ magis hoc q̃ illud lucrum eſt/nōne? HIP. Quid interrogas? SO. Dicā: cibus & bonus ē & malus. HIP. Eſt. SO. Eſt ne magis cibus alter altero: an ſilr cibi ſunt ambo/neq; inquātū cibus unus ab altero differt/ſed īquātū unus qdē bonus: alter uero malus. HIP. Eſt ut dicis. SO. Nōne & potus & reliqua oīa/quæcūq; in ſpecie eadē exiſtētia talia ſunt/ut ꝑtim bona: ꝑtim mala ſint/nihil iter ſe differūt ſm id quo eadē ſunt quēadmodū hō qdē unus bonus: malus ali⁹. HIP. Sic ē. SO. Ceterū neuter illoꝝ: ut arbitror/magis aut minus hō ē q̃ alius/neq; bonus malo: neq; bono malus. HIP. Vera dicis. SO. Nōne de lucro ſimiliter iudicabimus? ꝙ pariter lucrū tā bonū q̃ malum ſit? HIP. neceſſe ē. SO. Nil grādi magis lucrat: q bonū lucrū aſſequit: q̃ q malū/neq; iſtoꝝ aliqd' maius lucrū appet/ut iam cōuenit. HIP. Profecto. SO. Neutro hic aut magis aut minus adeſt. HIP. Neutro. SO. Tali autē re/cui neutrū hoꝝ cōpetit/qūo qs magis minus aliqd: aut ageret: aut ēt pateret. HIP. Impoſſibile. SO. Poſtq̃ lucra & utilia ſunt ſimiliter ambo/hoc deinceps aīaduertēdum reſtat/ꝑꝑ qd utraq; ipſa lucrū appellas? Quid nā idē in utriſq; aſpicis/ueluti ſi ipſe mō me rogauiſſes/quare cibū ſeu bonū: ſiue malū ſimiliter cibū appellē/rñdiſſem utiq;/qm̄ uterq; ſicca ē/corpis eſca/ideo utrūq; cibū noīo/qd' qdē & tu nobis cōcederes/nōne? HIP. Fateor. SO. Et circa potū eadē rurſus rñdēdi rō eēt/quod humido corpis alimēto: ſeu bonū ſiue malū ſit/id nomē potus īponit & ī aliis eodē mō. Enitere itaq; me ſic rñdentē imitari. quid nam idē in lucro bono & malo cernis/ꝑꝑ cuius ꝑntiam utrūq; lucrū noīas? Quod ſi tbi deſit/qd' mihi rñdeas/me dicente attēde. Nū lucrū appellas oēm poſſeſſionē/quā qs acqſiuerit/uel nihil expendēs/ uel expēdens parū cū plus accipiat? HIP. Id lucrū uocare mihi uideor. SO. An hmōi dicis: ceu ſiqs nihil expēdens abunde epulatus ſit: & ex epulis morbū acqſiuerit? HIP. Nō ꝑ Iouē. SO. At bonā ualitudinē ex epulis adeptus/lucrum ne an dānū nāciſceret? HIP. Lucrū. SO. Non eſt igit lucrū quodlibet acqrere. HIP. Nō certe. SO. Nunqd ita ſe habet/ut nō lucret q quoduis aſſequit/ſiue bonū ſeu malū? HIP. Apparet. SO. Neq; in dānum īcurrat: q in quoduis īcurrit/ſiue bonū ſeu malū. HIP. Mihi qdē uidet. SO. Cernis ergo ꝙ circa idē reuolueris? Lucrū.n. bonū/dānum uero malū appet. HIP. Ignoro qd dicā. SO. Et iure qdē. Sed præterea hoc mihi rñde. Siqs minus expēdens plus accepit/lucrari hūc diceres? HIP. Nō malū dico/uerū ſi auri uel argēti minus erogās/plus accipiat. SO. Enimuero hoc īſup īterrogabo/ſiqs dimidiā auri librā erogās/duplū reportaret argentū/lucrū ne/an dānū eēt? HIP. Dānū ꝓfecto o Socrates: nā pro duodecuplo ꝓcio/duplū ſolūmodo recipit. SO. Verūtñ plus accepit. An nō plus eſt duplū dimidio? HIP. Nō eiuſdē dignitatis ac ꝓcii eſt argentū cuius ē aurū. SO. Ergo opottet hoc lucro adiicere/æſtimationē. ſ. ac ꝓciū. Nunc utiq; argētū plus exiſtēs q̃ aurū aut æque eſtimandum ac ꝓcioſum dicis/& aurū minus exiſtēs/ꝓcioſum quoq; ac dignū. HIP. Et maxīe/ſic enim ſe res habet. SO. Ipſa ergo æſtimatio dignitaſq; lucrū continet/ſiue parua res ſiue magna ſit. Indignū uero æſtimatione ſine lucro ē. HIP. Profecto. SO. Ipſum ꝓcioſum ac dignū/uocas ne aliter dignū q̃ adeptione dignū? HIP. Adeptiōe. SO. Dignū aūt adeptione utile an inutile? HIP. Vtile. SO. Vtile nōne bonū? HIP. Eſt. SO. O uir oīum fortiſſime/nōne iā tertio & quarto cōcluſum a nobis ē lucrū bonum eē? HIP. Videtur. SO. Memoria tenes unde ſermo hinc incidit? HIP. Arbitror. SO. At ſi minus ipſe memineris/ego in memoriā reducā. Ex eo enim ꝙ dubitabas ne boni uiri lucra qualibet acceptare nolint: ſed ex lucris bona dūtaxat/mala uero nequaq̃. HIP. Hinc ſane. SO. Nōne lucra oīa eē bona/ſeu magna ſiue ꝑua ſint/rō nos fateri coegit? HIP. Coegit certe o Socrates me magiſq̃ ꝑſuaſit: ſed fortſitan deinceps ꝑſuadebit. SO. Nunc tñ ſiue perſuaſus fueris: ſeu qūocunq; aliter ſis affectus/conſentis nobis: cū lucra oīa & ampla & exigua bona eſſe? HIP. Conſentio. SO. Et bonos uiros oēs bona oīa uelle fateris? nec ne? HIP. Fateor. SO. Malos autem dicebas oīa lucra tā exigua q̃ magna cupe? Nōne igit ſm ſermonem tuum uniuerſi hoīes & boni pariter atq; mali lucri cupidi eēnt? HIP. Videt. SO. Nō recte igit uitupabit quiſpiā lucri cupidos/cū ipē quoq; lucri cupidus ſit.

Fit diuiſio ut īdiuiſis colligat diffinitionē lucri.

Ratio cibi eſt ſiccitas. Ratio potus ē humiditas.

In lucri rōne īeſt poſſeſſio acquiſita.

Item ineſt acquiſitio bōa.

Hinc uide ſingula auri pondo tū ualuiſſe duodena pondo argenti.

Item ī lucro ineſt æſtimatio.

Item ī lucro ineſt bonum eſſe.

Concluditur oēs hoīes lucri cupidos eſſe.

HIPPARCI FINIS.

ARGVMENTVM MARSILII IN LIBRVM PLATONIS DE PHILOSOPHIA SEV AMATORES.

SVmma huius dialogi eſt/quid ſit & quale officiū philoſophi diffinire. Eſt aūt philoſophi officiū/diuina noſſe/gubernare humana: in illo contēplatiua philoſophia/ in hoc actiua cōprehendit. Philoſophus itaq; primo diuinam: ideſt abſolutā ipſius boni naturā ꝑ ſapiētiā cōtemplat. Deinde ad id bonū uelut ad finē humanas opationes dirigens/humana gubernatio duo requirit. primum: ut quid humana natura ſit: & quo pacto ducatur ad bonum a malo remoueat cognoſcat/quod quidem per prudētiam philoſophus agit. Alterum: ut ſic inſtituat hoīum/& affectus & actus/ſic temperet atq; cohibeat/ut ad bonū qd'

ſapientia ipſa inuenerat/& ad quod prudentia deinde direxerat/facile tendant. Id uero ꝑ morales uirtutes efficiť: quas oẽs uno iuſtitiæ noĩe Plato cõplectiť. Atq; ex iis duobus humanoꝝ gubernatio cõſtat. Eiuſdẽ aũt eſt ſcire recte unũ hoĩem/ familiã: ac rem publicã gubernare. Quãobrẽ quĩ moralis eſt: idẽ dominus ciuilis rex idoneus eſſet. Ex qbus concludiť in ipſo philoſophantis officio hæc oĩa cõtineri ſapiẽtiã: prudẽtiam: iuſtitiã: moralẽ: domeſticã: ciuilẽ ac regiam diſciplinã. ꝑ ſapiẽtiam diuina cognoſcit: ꝑ prudentiam iuſtitiãq; humana gubernat/dum rẽ ſuã: rẽ familiarẽ: rem ꝓ. adminiſtrat. Eiuſmodi eſt phĩ ipſius officiũ: quod Plato in libris de re publica latius explicat: ĩ hoc ſignificat breuius. Ac primo duas alioꝝ opiones circa phĩ officium cõfutat. prima uideť uel Solonis fuiſſe uel ſimilis alicuius dicẽtis id eẽ q̄ plurima diſcere: ſecũda Hippiæ ſophiſtæ uolẽtis phĩam artiũ oĩum peritiã eẽ. His deniq; confutatis/ſñiam quã prædiximus/breuiter ĩnuit: Socrates ergo fingiť hæc in ſcholis Dionyſii q grãmaticæ elemẽta Platoni tradidit/aduerſus diſcipulos duos Dionyſii diſputaſſe: deinde quæ ĩ ſcholis tractauerat: in corona familiariũ ſuoꝝ a principio recenſere.

Quę cõtineãtur in philoſophantis officio.

PLATONIS DIALOGVS DE PHILOSOPHIA VEL AMATORES.

Occaſio dialogi: q̄ unũ ẽ ex conſentaneis ipſi dialogo: & ſi ĩterdum pretermittatur.

SO. Dionyſii grãmatici ludũ ingreſſus iuuenes quoſdã uidi honeſtã præſe ferentes indolẽ/claris ortos parẽtibus/cũq; his una coꝝ ẽt familiares. Aderant aũt duo quidã adoleſcentuli inuicem cõtendẽtis: quæ uero eſſet illoꝝ quæſtio haud ſatis aduerterã. Verũ tamen de Anaxagora uel Oenopide diſceptare uidebanť: circulos deſcribẽtes & inflexiones quaſdã ſummo quodã ſtudio manibus imitantes. Ego aũt alterius illorum amicũ iuxta quẽ ſedebam/cubito tangens/interrogaui cur ita cõtenderẽt adoleſcentes/& num magnum quiddã eſſet & pulchrũ: in quo tm̃ ſtudium ponerẽt? Tum ille qd inquit magnũ & pulchrũ. Nugantur enim iſti de iis: quæ ſublimia ſunt: & philoſophantes garriunt. Huius ego rñſum admiratus o adoleſcens inq̄. An turpe tibi philoſophari uideť? curue tam acerbe rñdes? Alter uero iuxta enim aſſedebat æmulus qdam iſtius/cũ & me interrogantẽ: & rñdentẽ illum audiſſet/nõ expedit tibi Socrates inquit/interrogare hunc an turpe exiſtimet eſſe philoſophiam/nec ne. Nõne intellexiſti ipm̃ in tumiditate quadã & ſaturitate: atq; ſomnolentia uniuerſam ętatẽ egiſſe: ut credas aliud quicq̄ eum tibi rñſurum/q̄ ꝙ turpe ſit phĩa? Erat aũt iſte in muſica eruditus/alter aũt quẽ carpebat gymnaſtica. Videbaturq; mihi oportere aliũ quẽ prius interrogaueram/miſſum facere: qm̃ haud ſane in diſputando: ſed in agendo potius ſeipſum demonſtrabat expertum. Interrogandũ aũt cenſui illũ/q̄ ſapientiorẽ ſe oſtendebat: ut ſi quomodo poſſem/ab eo utilitatẽ aliquam reportarẽ. Dixi igitur ad eum in cõi me quæſtionẽ ꝓpoſuiſſe. Si autẽ tu putas melius iſto te rñſurum illud idem te nunc interrogo: utrũ uideať tibi philoſophari pulchrũ eſſe an ſecus? Hęc fere dicẽtes nos audierũt adoleſcentes: atq; obmiſſa ea: quæ inter ipſos erat contentione ad ea quæ diſſerebamus/audienda/ſeipſos ſilentio parauerũt. Rñdit aũt ille mihi/& ualde qdem ambitioſe. Si qñ o Socrates philoſophari turpe eſſe ducerem/neq; me hoĩem putarem: neq; quẽuis alium ſic affectũ. Innuens aũt in æmulum dicebat hæc ea uoce/ut amici exaudire poſſent. Hic ego pulchrũ igitur tibi philoſophari uideť: & maxime quidẽ inquit ille: quid ergo inq̄: num uideť tibi fieri poſſe: ut noſcat quis turpe ne aliquid ſit an pulchrũ/niſi a principio quid ipſum ſit nouerit? non. Noſti igitur inquã: ꝙ eſt aliquid philoſophari? Noui equidẽ. Quid eſt? Quid aliud q̄ ſecundũ dicta Solonis. Dicebat enim Solo: ſeneſco ſemper plurima diſcens. Et mihi quidẽ uidetur ſemꝑ ſic oportere aliquid diſcere cũ hoĩem: qui philoſophus futurus ſit/ſiue iunior/ſiue ſenior ſit: ut in uita q̄ plurima diſcat. Atq; is primo uiſus eſt mihi aliquid dixiſſe. Deinde mecũ reputans interrogaui. An ſibi philoſophia polymathia: ideſt multa diſcere uidereť? Et ille oĩo inquit. Exiſtimas pulchrũ aliquid ſolũ eſſe philoſophiam uel ẽt bonum. Et bonũ quoq;. Vtrũ in philoſophia id ꝓprium inſpicis/an ẽt in aliis eodem pacto iudicas/ut uerbi gr̃a: ſtudiũ gymnaſticæ/nõ mõ pulchrũ eẽ/ſed ẽt bonum. Tũc ille & ualde ironice duo diuerſa protulit. Aduerſus hunc inquit: dicať: ꝙ neutrũ ſit. Aduerſus aũt te o Socrates & pulchrũ & bonum ſimul eſſe cõfiteor. Ergo in gymnaſiis multũ laborẽ exiſtimas eſſe gymnaſticæ ſtudiũ? Et maxime quidẽ inquit ille queadmodũ in philoſophando multa diſcere/philoſophiam puto. Atq; ego/credis ne gymnaſticæ ſtudioſos aliqd aliud appetere/q̄ ut eoꝝ corpa bñ ſe habeant? Id ipm̃ inquit. Num multi labores bonã corporis habitudinẽ efficiunt. Quonam pacto inquit ille ex paucis laboribus robuſtũ corpus fieri poſſit. At deinceps mihi uiſus eſt gymnaſticus ille ꝓuocandus eſſe/ut mihi ex peritia gymnaſticæ auxiliũ ferret. Illum deinde ꝑcontatus ſum. Quid aũt tu taces o uir optime hæc iſto loquente? Num & tibi uideanť hoĩes ex multis laboribus/an tẽperatis robur acquirere? Equidẽ o Socrates aſſerere auſim ex moderatis corpus bñ ſeſe hr̃e. Vnde inq̄. Nõ uirũ uigilantem dico & exuriẽtẽ: & inſuetã ſpinã habentẽ/& curis extenuatũ. Et cũ hæc dixiſſet/delectari adoleſcentes arriſerunt. Alter autem ille erubuit. Tunc ego/quid tu igitur concedis ne nec paruos: neq; magnos labores habitudinẽ bonam corporis efficere/ſed moderatos/an repugnas cũ duo ſimus in diſputatione

Vide iã dialogi formã eſſe bifariã: ut cũ collocutiõis totius enarratio ſola ẽ dialogus: ut cũ ꝑſonę loq ĩtroducantur.

Ordo qõnum analyticarum ñ ſcietur quale: niſi ſciatur quid ſit: neq; qd ſit ſi ignoretur: an ſit.

Prima diffinitio philoſophiæ ex Solone.

Cõfutatio de rõne aliorum ſtudiorum.

in diſputatione concordes? Libenter quidē inquit huic repugnarē: atq; aduerſus eum ualerem: id quod propoſui/defendere etiam ſi cauſam haberē minus ualidam. Nullius enim precii eſt. uerum tecū nihil decet. preter opinionē contendere/ſed confiteor nō multas/imo tēperatas exercitationes bonum corporis habitum hoībus praeſtare. Cibi autem inq̄ multi an moderati? Et cibi ait: pterea compuli cum/ut concederet reliqua omnia quae circa corpus uerſantur/temperata quidem prodeſſe q̄plurimum: pauca uero uel nimia nunq̄. Et ille moderata iuuare cōfeſſus eſt. At quae ad animam ſpectant/cum moderata adhibeantur/conducunt? an potius imoderata? Moderata. Diſciplinae autem nonne ex iis ſint/quae animae adhibentur & conferunt? Cōſenſit. Ex diſciplinis itaq; quae temperatae ſunt: non quae multae/utilitatem afferunt. Conceſſit. Quem ergo interrogare merito conueniret quales ſint labores atq; cibi moderati ad corpus? In hoc tres una conuenimus: medicum uidelicet uel pędotriuam .i. exercitationis magiſtrum interrogandū. Quem uero de ſpargendis ſeminibus/quot moderata ſint? Agricultorem confeſſi ſumus. At uero de ſemente & plantatione diſciplinarum in anima: quēnam merito pcontabimur? quales uel quātae tēperatae ſint? Verum deinceps cū ambiguitatis pleni eſſemus/ego iocans inq̄/uultis ne poſtq̄ nos i hoc ambigui ſumus/ab iis adoleſcentibus id quaeramus? An forſitan erubeſcimus quēadmodum procos inducit Homerus nolentes alium quēpiam praeter ſe arcum intendere? Sed cum orationem meam grauiter ferre uiderentur/alia quadam uia id inueſtigare agreſſus inq̄. Qualia eſſe debere conīcimus quae oportet philoſophum diſcere? cum neq; omnia neq; multa ſequi debeat? Suſcipiens uero ſermonem ſapiētior ille ait: pulcherrimas atq; maxime congruas animo diſciplinas eſſe: ex quibus maximam quis gloriam in philoſophia conſequitur: maximam uero gloriam adipiſcetur/ſi ſingularum artium peritus eſſe uideatur: ſi minus oium plurimarū ſaltem: earumq; praeſertim quae eſtimatione ſunt dignae: ea praecaeteris diſcens: quae liberos homines decent: quaeue intelligentiae ratione/non manuum miniſterio perficiuntur. Tum ego/ſic inq̄ dicis: quemadmodum in fabria cōtingit? in qua fabrum quidem miniſtrum uel ad ſummū quinq; aut ſex minis emeres: architectum uero neq; dragmarum decem milibus. nam per oēm Graeciam rari admodum reperiuntur? numquid tale aliquid ais? Ille me audiens id ipſum ſe dicere cōfeſſus eſt. Eum mox interrogabam utrū poſſibile eſſet duas eundē dūtaxat artes hoc pacto/ne dum permultas magnaſq; percipere. Ne ita me dicere putes o Socrates quaſi philoſophantem oporteat ſingulas artes ad ſummum proſequi. quemadmodum artifices: uerū ut liberū uirum eruditūq; decet ut potis ſit percipere: quae a quocunq; artifice proferuntur: ptae caeteris oībus qui praeſentes ſint: & ipſe praeterea ita mente coniiectare/ut ſemper ipſe elegantiſſimus ac ſapiētiſſimus praeſentium omnium in his: quae in unaquaq; arte & dicuntur & fiūt/appareat. Atq; ego: adhuc enim quorſum tenderet/ambigebā/intelligo ne inq̄ qualem dicis eſſe uirum philoſophum? Videris enim mihi talem dicere/quales in certamine ſunt pentathli .i. periti quinq; certaminum erga curſores uel peltaſtas .i. clippeatos iaculatores. Et enim illi a curſoribus uel peltaſtis in eorum certaminibus ſuperant atq; ſecundum ordinem obtinent. Reliquorum uero athletarū primi atq; uictores. Tale aliquid forte dicebas philoſophiae ſtudium praeſtare philoſophis: ut ab iis: qui in qua uis arte ſupremi ſunt/in eadem arte intelligētia ſuperentur: dum q; ſecundum locum tenent/ſequentes reliquos antecedant/ut philoſophus in ſingulis facultatibus ſecundae ſortis exiſtat. Eiuſcemodi mihi uideris philoſophantem uirum oſtēdere. Recte inquit o Socrates accepiſſe uideris quae de philoſophǫ dicta fuerunt: cum eum petathlo cōparaueris. Eſt enim proculdubio talis: ut nulli negocio ſeruire penitus uelit/neq; in aliqua reuſq; ad ſummum elaborare: ne propter unius exactam diligentiam in aliis omnibus facultatibus quēadmodum artifices omnino deficiat: ſed omnia mediocriter temperateq; attingat: poſt hanc illius reſponſionem cupiens planius noſſe quid diceret/interrogaui bonos uiros utiles ne an inutiles eſſe arbitraretur? Vtiles inquit o Socrates. Nonne ſi boni utiles/mali inutiles erūt? Cōſenſit. Quid autem philoſophos uiros utiles uel inutiles putas. An haec ille maxime omnium utiles eſſe philoſophos aſſeuerauit. Age igitur dinoſcamus ſi tu quidem uera dicis/quomodo utiles nobis ſunt iſti ſecundae ſortis homines? Manifeſtum enim eſt q; ſingulis artē habentibus inferior eſt philoſophus. Annuit. Age inq̄ ſi uel tu uel ex amicis aliquis tibi cariſſimus aegrotaret utrum ad curam ualitudinis philoſophum illum ſecundarium induceres: an medicum? Vtrūq;. Ne mihi dicas utrūq;. Sed utrum potius? Nullus inquit ambigeret: quin medicum & magis & prius. Quid autem in naui fluctibus agitata: utrum te: & tua gubernatori: an philoſopho cōmitteres? gubernatori equidem: & i reliquis omnibus: donec artifex aliq̄s adſit/philoſophus erit inutilis. Apparet inquit. Philoſophus igitur nunc nobis inutilis eſt/cum artifices adſint. Confeſſi uero ſumus bonos quidem utiles eſſe: malos inutiles. Coactus eſt deniq; confiteri. Quid ergo poſt haec abs te petam? An forſitan inhumanum eſt/ultra perquirere? Quicquid lubet inquit. Nihil aliud pacto niſi ut iterum concedantur iam dicta: habent autem ſe in hunc modum. Confeſſi ſumus philoſophiam bonum eſſe: & extra philoſophos: atq; ipſos philoſophos bonos: bonos autem utiles malos contra inutiles. Deinde

Secunda philoſophiae diffinitio.

Declaratio eius diffinitionis.

Architecti rari admodū.

Cōfutatio ex rationibus.

conceſſimus: donec artifices adſunt: philoſophos inutiles eſſe & artifices adeſſe ſemꝑ. Nonne conceſſa hæc ſunt? Sunt. Confitemur igitur ut uidetur ſecundũ tuam orationẽ/ſiqdem philoſophari ẽ eſſe ſcientem in artibus eo pacto quo ipſe dixiſti: malos ipſos eſſe & inutiles: q̃diu inter hoĩes artes ſint: Verum non ſic habent o amice. Neq; philoſophari eſt circa artes ſtudioſe uerſari, nec multis negociis incũbere: neq; multa perdiſcere ſed aliud quiddam. ſiquidem exiſtimarem: & abſurdum hoc eſſe: & mechanicos appellari eos: qui artibus incũbunt: hoc autem modo planius ĩtelligemus an uera dicam: ſi hoc mihi reſpondeas. Qui equos recte domare ſciunt/utrum qui illos meliores reddunt/an alii? qui meliores. Quid aũt canes/num qui illos meliores reddere/iidem & recte illos cohercere ſciunt? Omnino. Eadẽ ergo ars & illos meliores reddit & recte cohercet. Eadem. Quid autẽ/utrum quæ & meliores facit/& recte cohercet/eadẽ cognoſcit bonos & malos an alia? Eadẽ inquit. Voles igitur inq̃ idem de hoĩbus confiteri: quæ optimos reddit homines/eandẽ eſſe/quę & recte cohibet/& qui boni ſint/quiue mali: cognoſcit: prorſus inquit. Nonne quæcũq; unum eadẽ & multos: & quę multos unum? Ita. Et in equis prætereà cæteriſq; omnibus eodẽ modo. Eodem modo. Quænam ſcientia eſt/quæ intemperantes & legum tranſgreſſores in ciuitate recte punit/nõne iudiciaria? prorſus. An uocas iuſtitiam aliam quandam præter iſtam? Non aliam. Nonne qua ſciẽtia recte caſtigant & puniunt/eadẽ bonos ac malos dinoſcunt? Eadẽ. Quicũq; uero unũ norit/plures quoq; cognoſcet. Cognoſcet. Atqui multos ignorat/ignorabit & unũ. Cõſenſit. Si ergo equus exiſtẽs/bonos ac malos equos ignoret/ſeipſum ẽt qualis eſt: ignorabit. Conceſſit. Et ſi bos cum ſit/haud nouerit: qui ſint boni aut mali boues/ſeſe ẽt qualis ipſe ſit ignorare eum neceſſe eſt. Ita eſt inquit. Eodem quoq; modo ſi canis fuerit. Confeſſus eſt. Nunc uero cum homo quis exiſtens ignoret bonos hoies & malos: nonne ſui ipſius ẽt ignarus erit? bonus ne ſit an malus? Adnuit. Seipſum ignorare/ſapere eſt uel deſipere? Deſipere. Seipſum itaq; noſſe/ſapere eſt. Cõfiteor inquit. Hoc igitur ut uidetur & inſcriptio quæ in delphis eſt/præcipit: prudẽtiam .ſ. & iuſtitiam colere. Apparet. Hac eadem & recte cohibere ſcimus. Adnuit. Qua ergo recte cohibere ſcimus/ea utiq; iuſtitia eſt. Qua uero & nos ipſos & alios dinoſcere poſſumus: prudentia. Videtur. Eadẽ igitur eſt iuſtitia atq; prudẽtia. Apparet. Quinetiam ciuitates tunc optime gubernantur/cum iniuſti dant penas. Vera narras. Atq; hæc ciuilis ſcientia eſt. Eſt inquit. Quid uero quotiens uir unus recte ciuitatem inſtituit/nomen illi conueniens nõne tyrãnus & rex? Adnuit. Nonne tyrãnica aut regia arte gubernat? Immo hæ itaq; facultates eædẽ ac ſuperiores ſunt. Videtur. Quid uero cũ uir unus domũ recte diſponit/quod huic nomen maxime congruit? nonne economus ac dominus? Conuenit. Vtrũ & iſte iuſtitia bene regit familiã: an alia facultate? Iuſtitia. Idem eſt igitur ut apparet rex: tyrannus: ciuilis: economus: dominus: prudẽs: iuſtus. Atq; una quoq; ars eſt: regia: tyrãnica/ciuilis/dominica: economica/iuſtitia/atq; prudẽtia. Videtur quid itaq; philoſopho uiro: quotiens medicus de ægrotantibus quicq̃ dixerit/turpe eſt nõ poſſe dicta illius aſſequi/neq; ex ſeipſo aliquid cõiiectare: & q̃ncũq; alius quiſq; alioꝝ artificũ eodẽ pacto cum aũt iudex aut alius quis eorũ: quos pauloante retulimus nõn abſurdũ in iis nec aſſequi dicta: neq; per ſeipſum conicere? quid ni: eẽt abſurdũ o *Socrates* in tantis rebus nihil hr̃e quod conſulat? Vtrum igit̃ inquã & circa hæc philoſophum ut pentathlũ eẽ oportere dicimus: & ſecundus poſſidentẽ partes inutilem eẽ/donec aliquis ex ſuperioribus adſit: uel primum quidẽ ipſum oportere domum ſuam nulli adminiſtrandam præbere: neq; ſecundas ĩ hoc partes tenere: ſed ex ſeipſo omnia caſtigare/iuſte diiudicantẽ/ſiquidẽ eius familia recte adminiſtrari debeat. Adſentiebatur ille mihi. Atq; ego addidi. *Si ẽt ſibi amicus* aliquis uitæ ſuæ rõnem aut ciuitas: aliquid decernẽdum aut iudicandum cõmittat: eẽt ne turpe illi o amice ſecundum ĩ iis eẽ? aut tertium: neq; ducem exiſtere? Ita mihi uidetur. Abſit igitur o uir optime ut philoſophari ſit plurima diſcere/arteſq; tractare. Cum iſta dixiſſem: ſapiens quidẽ ille ex antedictis rubore affectus tacuit. Indoctus aũt affirmauit ſic eẽ: & cæteri omnes dicta laudarunt.

Aggreditur colligere ueram philoſophiæ diffinitionem ex inductionẽ a ratione.

Quæ diffinitio ẽ hęc.

Philoſophia eſt qua q́ſq̃ ſe & alios boni ne an mali ſit cognoſcat.

Et philoſophia ẽ qua idẽ ſunt regia tyrãnica ciuilis dominica economica iuſtitia atq; prudẽtia.

Item philoſophia eſt dum ſcimus ſi plurima diſcedo neq; artes tractando.

Pulchrę rões ab eodẽ & diuerſo & contrario ſũptæ.

Qui alios boni an mali ſit ſcit uel ignorat hunc ẽt ſe ipſum aut cognoſcere: aut ignorat oportere.

Declaratio inſcriptionis in Delphis prudentiã & iuſtitiam colas.

FINIS LIBRI DE PHILOSOPHIA.

ARGVMENTVM MARSILII IN LIBRVM QVI THEAGES INSCRIBITVR VEL DE SAPIENTIA.

Diſtinguit̃ in hoc dialogo ſapiẽtia/& ultimũ diſtinctionis mẽbrum ſic inueſtigandũ ad ſummit̃/ut quo pacto acquirat̃: ab hoĩbus pateat. Prima partitiõe ſapiẽtia duplex dicit̃. Vna abſoluta/conditionalis altera. Abſoluta quę ſimpliciter abſq; additione aliqua ſapiẽtia noĩatur. Conditionalis/quæ nõ ſimpliciter ſapiẽtia/ſed ſapiẽtia quędam dicta eſt. Illa ſic definitur. Cognitio earum reꝝ de q̃bus haberi ſcia põt. Habetur autẽ ſcia de iis: quæ ſemp eadẽ: & eodẽ mõ ſunt. hmõi ſunt: ſumma reꝝ principia & ęternę reꝝ oĩum rõnes: hæc aũt diuina dicunt̃: quo ſit ut ſapiẽtia ſit diuinarũ rerũ ſcia: quæ quidẽ abſoluta ſapiẽtia eſt.

Conditionalis

Conditionalis uero oībus artibus & ſacultatibus eſt cōis. Nā ſummitas cuiuſq; artis ſapientia quędam uocatur: ut ſapientia gubernatoria: ſapientia aurigaria: ſapientia militaris. Ex oībus aūt quæ cū additione ſapientiæ nuncupatur/præcipua eſt/quæ ceteris ut miniſtris utitur: cuiuſmodi ciuilis ſapientia eſt. Quæ quidē ſacultas cōe ciuitatis & gentium: bonū coniiectās/definitur. hæc tū ciuilis tum ēt regia diſciplina uocatur. Cuius ſubiectum ciuitas eſt. finis cōe bonum. miniſtræ artes oēs. Officia duo/leges condere/& conditas exequi: illud per prudentiā nomotheticā/hoc p iuſtitiā legalē & iudiciariam agit. Verū quo pacto quis ciuilem ſapiētiam nāciſcat: in plurimis eius diſputationibus Plato dubitat. Et in preſenti Theage utrū ciuiles homines an ſophiſtæ/an contemplatiui dūtaxat philoſophi eā doceant: q; a ciuilibus uiris/aut ſophiſtis/aut ſoli cōtēplationi dedditis diſcatur in menone & hic quodāmodo negat: q; illi ne filios quidem ſuos unq̄ docuerint. quod iſti rationem boni non habeāt: quod hi rex humanarū experti minime ſint. Reſtat igit/ut hæc aut a philoſophis & contēplandi & agēdi apprime peritis percipiatur/aut diuina ſorte contingat. illi nuſq̄ reperiuntur. Vnde in Menone & in Theage diuino munere fieri aſſerit/ut in animos ciuium tēperatos dei prouidentia boni ipſius intelligentiā & leges ad id ducentes infundar. Quam ſane notionem hic ciuilē ſapientiā in Menone pro priori uocabulo uaticinium quoddā nominat: ciuileſq; uiros ſur entibus cōparat. Sæpe ēt ait nunq̄ a malis genus hoīum ceſſaturū: niſi aut legitimi philoſophi dominent/aut ii qui gubernant rem. p. diuina quadā ſorte philoſophentur: hoc aūt libro cum Socrates in ſua mēbra ſapientiā diſtinxiſſet/& hanc ciuilem ſapientiā ſub quadā ironiæ ſpecie: nec a ciuilibus uiris/nec a ſophiſtis/nec a ſe ut a philoſopho contēplationi dedito Theagē adipiſci poſſe dixiſſet/ſubiunxit tentandā eſſe uim demonis/& deniq; uoluntarē dei precibus exorādā: quaſi illinc iſta diſcant/& dei prouidentia per medios ſpiritus/ſępe hoībus agendox oracula pandat. Eos aūt miniſtros qui dei iuſſu bonox ciuium & legitimox principum mētes ad bene gubernandū illuminant Dionyſius Areopagita principatus nominar. Eſſet hic fortaſſe de demone Socratis diſputandum/ſed argumēti breuitas prohibet. Quinetiā. Maximus tyrius: & Hermias: & Apuleius de hoc abunde diſſeruerūt. Inducit aūt hic tres Plato perſonas: Demodocū ciuem Athenienſem una cū filio ſuo Theage ſapientiā affectante: & Socratem. Incipit uero a Demodoci petitione dialogus.

THEAGES VEL DE SAPIENTIA:

DEMODOCVS SOCRATES THEAGES

DE. INdigebam o Socrates quædā priuatim tecū cōmunicare: ſiquidem ocium adſit: uel ſi ſit negocium: neq; id magnū/uelim: tū mea cauſa te ocium agere. SO. Equidē ocioſus ſum: ſed tui cauſa maxime. Si ergo quid dicere uis licet. DE. Vis ergo ſecedamus huc in proximum Iouis liberatoris porticū? SO. Vt lubet. DE. Eamus ergo o Socrates. Oēs quidē plātæ eodē ſe mō habere uident: Et q̄ quidem ex terra oriūtur et aīalia oīa et hoēs ipſi. Eniuero ī plantis facillimum hoc eſt nobis: qui terram colimus/præparare quidē omnia / antequam plantemus ipſam ēt plantationem: poſtquam uero quod plātatum eſt/uiuit: tūc cultus ipſius uarius eſt: et dificilis: eodemque modo: et de hominibus uidetur. Ex meis enī rebus ad alia coniecturā facio. Etenī hæc mihi mei filii ſiue plātatio/ſeu filii generatō appellāda ſit: omnium facillima extitit. Educatio autem difficilis: et ſemper ī timore/maximū metū ſui cauſa ſubeūti. Et alia quidem multa de hoc dici poſſent. præcipue uero cupiditas/quæ huic nūc ineſt: uehemēter me ſollicitat: Eſt enim non ingeneroſa. Verum talis ut ſallere poſſit. Cupit enim hic o Socrates ut ipſe ait/ſapiēs effici. Et ut mihi uidet: populares qdā eius æquales in urbē uenientes ſuis ſermonib? hūc uehemēter incitauerūt: quos hic æmulari cepit: & mihi iam pridē moleſtus eſt fas eſſe putans/me illius curā ſuſcipere: ac pecuniā ſophiſtæ alicui: q ipſum ſapiētē reddat præbere. Mihi aūt pecuniarū minor eſt cura. Verū hunc exiſtimo ob hoc eius ſtudiū in periculū non mediocre incurrere. hactenus igitur huic obſtiti/conſolans: ſed poſtq̄ ulterius nequeo/operæpretiū fore duco ut ſibi obtemperē/ne ſine me frequēter cū aliis uiuens corrūpatur. Nunc aūt ad hoc proficiſcor/ut eū apud aliquē ſophiſtarū ſiſtā. Tu igit peroportune nobis obuiā factus es: quē quidē hac iure mihi conſultorē maxime cupiebā. Itaq; ſiqd habes quod mihi in iis quæ audiſti cōſulere queas licet & expedit. SO. Cæterū o Demodoce cōſiliū res ſacra dicit: quod ſi unq̄ ullū aliud hoc ē in primis/de quo quæris. Non. n. eſt diuinius aliqd de quo hō conſulere queat/q̄ de eruditione ſui atq; ſuox. Primū igit ego & tu cōueniamus/quidnā putemus hoc eſſe/de quo conſultamus/ne ſæpenumero ego qdem aliud illud exiſtimē/tu itē aliud. Ac deinde longe diſſentiamus/ridiculi qdē exiſtentes ambo/& ego q do/& tu q poſtulas conſiliū/cū in nullo inuicē cōſenſerimus. DE. Recte qdē mihi dicere uideris o Socrates. Itaq; faciēdū cenſeo. SO. Arqui recte qdē ex pte/non tū oīo dicebā recte. nā pauliſper id muto. dubito. n. ne ſorte hic adoleſcentulus alia quædā q̄ que nos rebamur/cupiat: q; ſi alio nos

Occaſio dialogi ē oratio Demodoci: quo dialogo ut nomen hētur ſapiētię: ita mōſtratur p alia ſtudia. q̄ nō ē ita ut cū q̄ ſit: ſed quæ nō ſit declaretur.

Prouerbium conſilium res ſacra.

Quid præuenire oporteat eos: qui de re conſultare uelint

Pulcra nomi-na īponenda pueris.

quoq; abſurdiores eſſemus de alio cõſultantes. Rectiſſimũ igiť mihi uideť/ut initium hinc ſumen-
tes: ipſum qd cupiat interrogemus. DEM. Apparet id quod dicis optimum eſſe. SO. Dic igiť mi-
hi/quod pulchrũ nomen eſt puero? quo noīe ipſum uocabimus. DE. Theages o Socrates. SO. pul
chrum o Demodice filio nomẽ īpoſuiſti. Sed tu dic mihi theages/cupis ne ſapiẽs eẽ? ac dignũ exi-
ſtimas eẽ/ut pr̃ hic tuus uirũ inueniat/q te ſua cõſuetudine ſapiẽtẽ reddat? THE. Cupio. SO. Sapiẽ
tes aũt utrũ uocas hoĩes ſciam hñtes: quæcũq; illa ſint quæ ſciet it nec ne? THE. Sciẽtes equidem.
SO. Quid igiť nõne te pater edocuit/quæ hic nobiliũ uirorũ filii docenť? ſcilicet lr̃as/citharã pulſa
re/paleſtrã/& alia certamina? THE. Docuit. SO. Putas præterea te aliq̃ ſcia indigere/de qua curã
ſuſcipe tui cã patrẽ deceat? THE. puto. SO. Quæ ẽ igiť ipſa? dic nobis/ut tibi gratificemur. THE.
Nouit & hic o Socrates/qm̃ perſæpe illi enarraui. ſed de induſtria hæc nunc tecum loquiť quaſi ne
ſciat quæ cupiã: hoc. n. mõ & in aliis multis mecũ pugnat: neq; uult alicui me tradere. SO. Atqui
quæ hactenus aduerſus hũc abs te dicta ſunt/teſtibus carent: nũc aũt me adhibe teſtẽ: atq; corã me
denuo recẽſe. Quæ nã eſt hæc ſapiẽtia: quã appetis? Age ſi cuperes eã: qua hoĩes nauigia gubernãt
& ego te rogarẽ qua nã o Theages ſapiẽtia indigens/patri ſuccẽſes q; te apud aliquo a qbus ſapiẽs
reddaris/ſiſtere nolit: quã nã ipſam eẽ rñderes? nonne gubernatoriã? THE. Certe. SO. Sin aũt illi-
us cuperes erudiri te fieri: qua currus reguntẽ/ac patri ſuccenſeres/ego uero iterrogarẽ/quæ nam

Hic concedi-tur ſapientia conditiona-lis quæ multi fariã bẽtur.

eẽt hæc ſapiẽtia? nõne aurigariã rñderes? THE. Vtiq;. SO. Quã igiť nunc cupis? Vtrũ illã qdẽ no-
ſti: nomẽ aũt ignoras? uel nomen ẽt eius habes? THE. Et nomẽ equidẽ. SO. Dic ergo qd ẽ: THE.
quod aliud nomen huic cõgruere qs diceret o Socrates/niſi ſapientiam. SO. Nõne ẽt aurigaria/ſa
pientia eſt? An ignorantia tibi uideť? THE. Nullo mõ. SO. An non ſapiẽtia? THE. Sapientia. SO.
Qua ad qd utimur? num qua ſcimus equorũ iuga regere? THE. pfecto. SO. At gubernatoria non

Et ſi ſapiẽtiæ nomẽ habeat il la: q̃ pprie & ſimpliciter ẽ ſapiẽtia ab iis quæ nõ pprie ſũt ſequeſtra-ta monſtrat.

ne & ipſa ſapientia eſt: THE. Mihi quidẽ uideť. SO. Num & ea eſt/qua naues gubernamus. THE.
Ea utiq;. SO. Ea uero quã nunc optas/quæ nã ſapiẽtia eſt? q due illa ſcimus adminiſtrare. THE. Mi
hi quidẽ uideť ea qua ſcimus hoĩbus iperare. SO. Num qua ęgrotãtibus. THE. Minime. SO. Ipſa
enim medicina eſt: nõne? THE. Eſt. SO. At qua canentibus ſcimus in choris pręcipere. THE. Ne
quaq̃. SO. Muſica. n. eſt. THE. Ita. SO. Sed utrũ illa qua certãtibus pręcipere nouimus? THE. Ne
quaq̃. SO. Gymnaſtica. n. eſt. THE. Eſt. SO. Verũ qua qd facientibus: conare exprimere/quẽad-
modum in ſupioribus ipſe narraui. THE. Mihi plane uideť ea: qua illis: qui ſunt in ciuitate/præci-
piť. SO. Nõne in ciuitate ęgroti ẽt ſunt. THE. Sunt qdẽ: ſed nõ iſtis ſolũ dico uerũ oĩbus q in ciui-
tate uerſanť. SO. Intelligo quã artẽ dicis. Videris. n. non eã qua præeſſe nouimus metentibus: aut
uindemiantibus: aut plantantibus: aut ſerentibus: aut triturantibus. ipſa. n. p quã iis imperamus:

Quibus pſit agricultura.

agricultura eſt. THE. eſt. SO. Neq; rurſus qua ſecantibus uel pforantibus: uel polientibus: uel tor
no aliquid facientibus: nã hęc ad fabros ptinet. THE. Certe. SO. Verũ fortaſſe qua iis uniuerſis/&
agricolis: & fabris: & artificibus oĩbus/ac priuatis cũctis mulieribuſq; & uiris: īperitamus: eã tu ſa
pientiã dicis. THE. Iſtã ipſam o Socrates iã pridẽ dicere uolebã. SO. potes ne dicere an Egiſtus: q
Agamenonem apud Argos interfecit: his oĩbus īperauit quos dixiſti: artificibus. priuatis uiris:
mulieribuſq; uniuerſis: uel aliis qbuſdã. THE. Nõ aliis: ſed iis oĩbus. SO. Quid aũt Peleus Eaci fi-
lius in Phthia/nõne iiſdẽ dominatus eſt? THE. Eiſdẽ. SO. Periandrũ uero Cipſeli nõne audiſti apd̃
Corinthios imperaſſe. THE. Equidẽ. SO. Nõne eiſdẽ in eius ciuitate dominatus eſt. THE. Certe
SO. Quid uero Archelaũ Perdicæ nup in Macedonia īperantẽ/num iiſdẽ exiſtimas dominatũ?
THE. Equidẽ. SO. Hippiã aũt. Piſiſtrati in hac urbe dominantẽ: quibus nã pręfuiſſe arbitraris? nõ
ne iiſdẽ? THE. Quid ni?. SO. Bacis uero & Sibylla: & Emedapus Amphilytus/quonã pacto tibi co
gnominandi uiderenť. THE. Non alio q̃ uatũ noĩe. SO. Recte dicis eodẽ mõ conareſ ut inuenias
quo cognomine Hippiã & Periandrũ pp eundẽ principatũ nomines. THE. Cur aliter q̃ tyrãnos?
SO. Ergo quicũq; cupit more iſtorũ uniuerſis ſuis ciuibus īperare: dominationẽ tyrãnicã appetit:
ſeq; tyrãnũ fieri. THE. Ita uideť. SO. Hãc tu optas? THE. Videť ex iis quæ dixi. SO. O ſceleſte no-
bis more tyrãni præeſſe cupis? Ac iã dudũ ſuccenſes patri: q te ad aliquẽ tyrãnidis præceptorẽ non
miſerit? Et te Demodoce nõne pudet/cũ olim noueris qd hic cõcupiſcat. Et ſi habuiſſes quo ipſum
mitteres eũ artificẽ illius ſapiẽtię quã appetit: effeciſſes. Deinde īuides ipſi nec uis mittere ſed nũc
uides. Cũ uero te corã me accuſauerit: cõſultemus ſimul ego ac tu. Eſt quo ipſum mittamus/ut pp
alicuius cõſuetudinẽ ſapiẽs tyrãnus efficiať? DEM. per Iouẽ o Socrates cõſultemus. Eſt. n. ut mihi
uideť cõſilio opus/& maxĩo. SO. Sine bõe uir/īterrogemus ipſum prius. DE. Interroga. SO. qui ſi
Euripide ad aliqd utamur o Theages? Inqt. n. ille ſapiẽtes tyrãni ſapientũ conſuetudine. Siquis ab
Euripide peteret: q̃ in re ſapiẽtũ cõſuetudie ais ſapiẽtes eẽ tyrãnos? quẽadmodũ ſi cũ dixiſſet ſapiẽ-
tes agricolę ſapiẽtũ cõſuetudine pcontaremur: ĩ quo ſapiẽtũ: qd putas ipſum dicturũ/an aliud q̃ in
re ruſtica. THE. Nihil aliud. SO. eodẽq; mõ ſi dixiſſet/ſapiẽtes coci/ſapientũ cõſuetudie/noſq; iter
rogaremus/q̃ nã in re ſapientũ/qd aliud rñderet/q̃ in coquinaria. THE. Idipſm. SO. Quid ſi dixiſſet
ſapiẽtes certatores ſapiẽtũ cõſuetudie & nos ĩ quo ſapiẽtũ iterrogarem?: nõne ĩ certãdo rñderet?

THE. Immo. SO. Poſtq̄ aũt dixit ſapientes tyrãni ſapientũ conſuetudine: ſi interrogaremus illũ:
qua in re o Euripides ſapientũ: quid eum reſpõſurũ putas? THE. Per Iouem neſcio. SO. Vis tibi
dicã? THE. Vt iubet. SO. Hęc ſũt quę ait Anacreo ipſam Callicratẽ noſſe. Audiſti carmẽ? THE.
Audiui. SO. Quid igitur? hmõi ne uiri conſuetudinẽ cupis/ qui particeps eſſet eiuſdem artis/ cuius
& Callicrates Cyane nata: ſcit ergo tyrãnica quę Callicratẽ nouiſſe poeta inquit? ut nobis & ciuitati
tyrãnus efficiaris? THE. Iamdudum me mordes Socrates atq; irrides? SO. Quãobrem? nõne ais
hanc te ſapientiã optare: qua cunctis imperes ciuibus? Atqui hęc faciens/ aliud ne q̄ tyrãnus eſſes?
THE. Optarẽ equidem omniũ hoĩum uel q̄plurimoꝝ tyrãnide potiri: quod idem de te ac cęteris
oĩbus arbitror. Vel potius Deus eſſe. Verũtamẽ nõ hoc appetere dicebã. SO. Quid tandẽ eſt hoc
quod cupis? nõne ciuibus pręeſſe? THE. Non ui quidẽ/ neq; ut tyrãni/ ſed uolentibus: quẽadmo-
dum alii in ciuitate rationis cõpotes hoĩes. SO. Dicis ergo qualis Themiſtocles fuit & Pericles/ &
Cimo: & quicũq; alii in adminiſtratione reipublice floruerunt? THE. Per Iouem iſtos inquã. SO.
Quid uero ſi nobilem effici equeſtrẽ expeteres: & in ea arte ſapientẽ/ ad quos nam ut hoc aſſeque-
ris: accederes pręter q̄ ad equeſtres? THE. Ad nullos alios. SO. Quippe ad hos ipſos qui eque-
ſtri arte pollerẽt/ & qui equis/ tum noſtratibus/ tum alienis q̄plurimis uterenẽ. THE. Scilicet. SO.
Eodẽq; modo ſi ſapiẽter iaculandi artẽ adipiſci cuperes/ ad eos qui optime iaculentur/ & qui mul-
tis tam alienis q̄ ꝓpriis utuntur ſpiculis/ proficiſcereris. THE. Mihi quidẽ uidetur. SO. Age itaq;
poſtq̄ in ciuilibus erudiri uis: ad alios: ut in iis ſapiens fias/ accedendum putas/ q̄ ad hos ciuiles ho-
mines/ qui diſciplina ciuili ſummopere ualent & utunẽ ea/ tum patria/ tum aliarũ ciuitatũ & gręca-
rum & barbararũ. An putas ab aliis ſapientiã conſequi eoꝝ: quę iſti ſoli cognorunt? THE. Audiui
Socrates ſermones quoſdam/ quos tuos aſſerunt ciuilium uiroꝝ filios/ nihilo meliores q̄ cerdonũ
eſſe. Et mea quidem ſentẽtia uera dicis. Inſipiens ergo eſſem/ ſi mihi perſuaderẽ aliquẽ iſtoꝝ mihi
ſuam ſapiẽtiam traditurum/ qui filios quidem ſuos minime iuuent putarẽq; poſſe me ulla in re cir-
ca hæc cuiq̄ prodeſſe. SO. Quomodo te optime hominũ uerteres/ ſi cum tibi filius eſſet: hęc tibi
negocia pręberet/ & oſtenderet cupere in optimũ pictorem euadere: tibi aũt ſuccẽſeret q nullam
in eo pecuniam hoꝝ gratia conſumere uelles/ huius uero rei artifices pictores paruipenderet/ neq;
ab eis aliquid uellet diſcere/ uel tibicinas tibicen effici uolens/ uel etiam citharedos: haberes ad qd
eo utereris/ uel quo alio illum mitteres/ nolentẽ ab iis diſcere? THE. Minime per Iouẽ. SO. Nunc
igitur eadem hęc aduerſus tuum patrẽ faciens/ miraris ne atq; ſuccenſes/ ſi dubitat ad quid te uta-
tur/ & quo te mittat: poſtq̄ Athenienſium in adminiſtranda re publica pręſtẽtiſſimoꝝ/ cuicũq; uo-
les cõmendaturi ſumus: qui tecum ſine pręcio uerſetur: & ſimul neq; argentũ eroges/ & multo ma-
gis uulgo honoreris/ q̄ ſi aliis congrediaris. THE. Quid igitur Socrates nõne tu ex bonis uiris es?
Si me ſuſceperis/ ſat habeo neq; alium quęrã. SO. Quid hoc dicis? DEMO. Non male dicit o So-
crates: neq; mihi quicq̄ hoc iocundius utiliuſq; ut arbitror eſſe poſſet/ q̄ ſi huic tua conſuetudo pla-
ceret: & tu cum eo uerſari uelles: & profecto pudore impedior dicere q̄ uehemẽter affectem. Itaq;
ambos uos rogatos uelim: & te ut uelis hunc ſuſcipere: & te ne alium q̄ ſocratẽ quęras: meq; maxi-
mis curis & formidine plenis obſecro liberetis: quoniã nunc uehęmenter timeo: ne hic cuiuſpiam
alterius conſuetudinem quęrat/ a quo deinde perdatur. THE. Ne ulterius mihi timeas mi pater
ſi huic ꝑſuadere potes/ ut me ſuſcipiat. DEMO. Recte loqueris: & aduerſus te o Sacrates omnis
poſt hac ſermo erit. Ego enim ut breuiſſime loquar: me ſimul ac mea omnia uel cariſſima: quocũq;
indigeas tibi libentiſſime trado: ſi hunc Theagem ſuſceperis: eiq; quoad poteris: benefeceris. SO.
Equidem o Demodoce ſtudium hoc tuũ non admiror: ſiquidem exiſtimas maxime a me hũc iuua-
ri poſſe. Non enim noui cui rei maiorem diligentiam quiſquis mentem habet adhibere debeat: q̄ Nulli rei maior diligẽtia habenda q̄ filio.
ut filium optimũ reddat. Sed unde tibi hoc ita uiſum eſt/ meum tuũ filium meliorẽ poſſe ciuẽ red-
dere q̄ teipſum? Atq; unde hic ſibi perſuaſit poſſe magis a me q̄ abs te ad hanc rem iuuari? Id enim
uehemẽter admiror: tu enim primũ me ſenior es: deinde multis ac maximis apud Athenięſes fun-
ctus es magiſtratibus. Neq; alius magis q̄ tu a popularib⁹ anagyraſiis ac reliquis ciuibus honorat᷑.
In me aũt hoꝝ aliqd neuter ueſtrũ uidet. Verum ſi ciuilium uiroꝝ conſuetudines Theages iſte cõ-
tẽnit/ alioſq; quęrit qui adoleſcẽtes inſtruere ꝓfitenẽ/ eſt hic Prodicus Chius & Gorgias Leontinus
& Polus Agrigẽtinus/ aliiq; ꝑmulti/ qui adeo ſapiẽtes ſunt/ ut urbes adeuntes nobiliſſimos & ditiſ-
ſimos iuuenes ad ſeipſos adiiciant: qbus licet quorũcũq; ciuium uolunt/ grata familiaritate uti: q- Munus ſophiſtarum.
bus ꝑſuadent priori relicta conſuetudine/ cũ ipſis congredi/ magnũ argenti pręcium afferẽtes/ &
gratiã inſuper maximã habẽtes. Ex iis ergo decebat te ac filium tuũ aliquem eligere: me uero ad id
elegiſſe nõ cõuenit. Nullã enim ex iſtis beatis & pulchris diſciplinis ꝓfiteor: uelim tñ mihi illas ad-
eſſe. Verũ ſemꝑ nihil ſcire me dico pręter exiguã quãdam amãdi diſciplinam: hac uniq; diſciplina
apud quẽlibet uehemẽtior/ tum ſuꝑiorib⁹/ tum ẽt ꝓſtib⁹ uiris eẽ uideor. THE. Vides ne pater So- Cũ naſo laudatis ſophiſtis indicat ut in eis ſapiẽtia non ſit.
cratẽ hunc non multũ familiaritatẽ meam recipere? Nam quãtum ad me attinet/ paratus ſum/ mõ
ipſe uelit: ſed hęc omnia ille ioco aduerſus nos dicit. Noui enim meorũ ęqualiũ & aliquãto ſenioꝝ

Aliqua de demone Socrates.

nõnullos/qui cũ antea nullius eſſent eſtimationis/poſtq̃ familiaritate iſtius uſi ſunt/breui omnium
ſupremi illoꝝ euaſerũt: quoꝝ infimi prius fuerãt. S O. Noſti quale hoc ſit o Demodoci fili? T H E.
Noui per Iouẽ/ꝙ ſi uolueris/talis fiam/quales illi fuerũt. S O. Non ita o optime: ſed hoc te feſellit/
quale ſit/ego aũt tibi dicã. Adeſt mihi diuina quadã ſorte demoniũ quoddam a prima pueritia me
ſecutũ: hoc enim uox eſt/ quę cũ ſit ſemp eius rei quã facturus ſum/ diſſuaſionẽ demõſtrat: ꝓuocat
uero nunq̃. Quod ſiqs amicoꝝ mecũ q̃ñdoq; aliqd cõmunicat/ extatq; uox/hoc illa diſſuadet/neq;
facere ſinit. Cuius quidẽ rei uobis teſtes dabo. Charmidem uirũ bonũ Glauconiſq; filiũ noſcitis:
hic aliquãdo in Nemea ſtadio ſe exercitaturus mecũ cõmunicabat. Ac ſtatim ipſe dicere incipien-
te/ꝙ ſe exercitaturus eſſet/adfuit uox/atq; ego ꝓhibui: ſibi enarrans quẽadmodũ demonii uox exti-
terat/ne ſe exerceret. Tum ille/fortaſſe inquit ſignificat/ꝙ me uictorẽ non euaſurũ. ego aũt & ſi ui-
ctoria nõ ſim potiturus/ tñ hoc in tpe me exercens/ aliqd ꝓficiã. Atq; ita locutus/certaturus abiit.
Operepręciũ igit̃ eſt pcontari quid ſibi ex hoc certamine cõtigerit. Si aũt uultis Clitomachum Ti-
marchi fratrẽ interrogate qd ſibi Timarchus dixerit/quãdo ꝓpe modũ moriturus eſſet ipſe ſimul
& Euathlus/ſtadii quidẽ excurſor qui illũ fugientẽ ſuſcepit/referet uobis qd ſibi tũc dixerit. T H E.
Quid nam? S O. O Clitomache inquit/equidẽ q̃primũ moriturus uenio/ qm̃ Socrati obtempera-
re nolui. Quidue inquit Timarchus: ego dicã: quãdo ſurrexit ex cõuiuio Timarchus/& Philemon
Philemonidis filius interfecturi Niciam Hiroſcamãdri/ ſoli enim inſidiarũ ii cõſcii fuerãt: Timar-
chus mihi dixit. Quid ais o Socrates? Vos quidẽ bibite: me uero oportet alio exire/ redibo aũt pau
lopoſt/ ſi occaſio contigerit. Tum mihi adfuit uox. Itaq; ne ſurgas iquã: ſolitũ mihi a demone ſignũ
datũ afferens: quieuit ille. Deinde pauliſper cõmoratus ardebat iterũ eundi cupiditate: dicens eo
iam Socrates. Et quia iterũ uocẽ audiui/ rurſus illum cohibui: donec ille tertio latere me cupiens
clanculum/ cũ ego mentẽ alio diuertiſſem ſe ſubripuit. Et ſic ꝓfectus ea peregit. ex qbus in mortẽ
incidit. Vnde hęc eadẽ fratri ſuo dixerat/ut ego nũc uobis/ſe ſcilicet moriturũ uenire ꝙ mihi cre-
dere noluiſſet. Audietis pręterita ab iis qui in Sicilia ſunt quę de exercitus conflictu prędixerã. Et
pręterita quidẽ ab iis/qui illa nouerunt/audire licet. Tentare uero demonii ſignũ ſiquid forte di-
cat/ nunc etiã poſſumus. In expeditionẽ nãq; exiit Neonus Cali filius. Mihi aũt ſignũ adfuit/ profici
ſcitur uero nunc cũ Thraſylo aduerſus Epheſum & Ioniam militaturus. ego aũt illum exiſtimo uel
interfectũ iri/ uel in hmõi aliquid incurſurũ: & de alia negotiatione uehemẽter timeo. Hęc oĩa tibi
ideo dixi: qa potentia hęc huius demonii i familiaritates eoꝝ: qui mecum uerſant̃/oĩa põt. Multis
enim aduerſat̃: neq; licet his auxiliũ ferri: qui mecũ inuito demone conſuetudinẽ habent/quare im
poſſibile eſt: mihi cũ iis uiuere. Multis aũt hęrere nõ ꝓhibet/ſed cõſuetudine noſtra nihil omnino
iuuant̃. Quibus aũt fauerit in ipſa familiaritate poteſtas demonii/iſti ſunt de qbus ipſe ſenſiſti: bre-
ui enim ꝓficiunt. Sed eoꝝ partim hoc beneficium firmũ habent atq; durabile. pleriq; uero quoad
mecũ ſunt/ mirifice pollent. At cũ a me diſceſſerint/ rurſus nihilo ab aliis differũt: hoc quãdoq; ac-
cidit Ariſtidi Lyſimachi filio. Nam mecũ cõmorans/breui multũ ꝓfecit: poſtea uero in militiã ꝓ-
fectus eſt: rediens deinde offendit mecũ eſſe Thucydidem Meliſſi filium: hic aũt Thucydides pri-
die mihi aduerſarius in ſermonibus quibuſdã extiterat. Cum me ſalutaſſet & quędã inſup adlocu-
tus eſſet Ariſtides/Thucydidem inquit o Socrates audio gloriari: & in qbuſdã tecũ ẽt concertare:
tanq̃ aliqd ſit. Eſt inquã ut dicis: tum ille nõne meminit/inqd/anteq̃ tibi adhęreret: tanq̃ mancipiũ
ſe fuiſſe? Nõ uidet̃ inquã p deos. At ego inquit ille ridiculus ſum. Quidnã maxime inquã. Quoniã
priuſq̃ hinc abirem/ cũ quouis diſputare audebã: neq; aliquo uidebar in differendo deterior/adeo
ut cetus pręſtantiũ uiroꝝ audacter adirem. Nũc aũt contra/ fugio quẽcunq; eruditũ eſſe intelligo
adeo pudore abducor ob meã inſcitiã. Vtrũ igit̃ inquã e ueſtigio te reliquit ipſa uis? an paulatim?
paulatim inquit. Quãdo uero in te inceſſit/ utrũ accidit tibi aliqd a me diſcenti: an aliter? Dicam o
Socrates: rem quipẽ incredibilẽ: uerã tñ. Nihil unq̃ a te ut ipſe ſcis/didici: ꝓficiebã aũt quotiẽſcũq;
tecũ eſſem: & ſi in eadẽ ſolum domo eſſem/ nõ tamẽ in eadẽ parte domus magis tamẽ quotiẽs ea-
dem in parte. Et mihi qdẽ uidebar multomagis/quãdo in eadẽ parte exiſtens/ aliqd te dicentẽ in-
tuebar: q̃ cũ alio intuerer. Sed longe magis ꝓficiebã/cũ apud te ſedens/te tangebã. Nunc autẽ oĩs
habitus ille defluxit. Eſt igit̃ o Theages hmõi noſtra cõſuetudo. Si enĩ Deo gratũ eſt/ pmultũ qdẽ
& breui ꝓficies. ſin cõtra minime. Vide igit̃ ne tibi tutius ſit ab aliquo illoꝝ erudiri/ qui ipſi in ſua
poteſtate cõtinent utilitatẽ qua hoĩbus ꝓſunt: quã a me fortuna quadã id aſſequi. T H E. Mihi qdẽ
ſic faciẽdum Socrates uidet̃: ut cõſuetudine noſtra demoniũ id tentemus. Quod ſi nobis adnuerit
recte omnia: ſin minus quid agendum ſit inuicem conſultabimus: utrum alteri cuipiam adhęrea-
mus/uel hoc diuinum quod tibi inſcitum eſt: pręcibus & ſacrificiis: & alio quouis pacto quo uares
exponant placare conemur. D E M O. Nihil ad hęc o Socrates huic adoleſcenti repugnes: bene
enim dicit Theages. S O. Atqui ſi uidet̃ oportere ſic agere/ſic agamus.

FINIS DE SAPIENTIA.

ARGVMENTVM

ARGVMENTVM MARSILII IN MENONEM DE VIRTVTE.

QVattuor eſſe argumentationū genera quibus Plato utitur exemplum / inductionem / ratiocinationē / & enthymema & quo pacto fiant: ſatis in Alcinoi compendio / quod & nos traduximus declaratur. Vbi etiam tres platonicoꝝ dialogoꝝ ſpecies inuenimus & qbus argumētatiōibus in unaquaq; dialogi ſpecie uti ſoleat. Aut enī ſolum inquirit falſaq; confutat dialogus / aut ſolum uera exponit ac docet / aut in utroq; uerſaſ: pri-mus inquiſitiuus & contentioſus. Expoſitiuus alter. Poſtremus mixtus eſt dictus. Menon autē licet mixtus ſit / maiori tamen ex parte contēdit & confutat: & omnes argumētationes attingit. Verū ſi qs ex aliis Platonis dialogis: qui ad expoſitionē magis q̄ ad diſceptationē ptinent / ſenſa colligat / & Menoni huic adiiciat / difficile ſummā diſputationis huius elicere poſſit. eſt autē hęc / quid uirtus ſit / & quomodo nobis adſit inquirere. Id Socrates efficit / dum quattuor Menonis. Ariſtippi / Gorgię / & Prodici de uirtute definitiones confutat: & definitionē ſuam poſt illas inductā geminis obiectionibus retractat. Veritas quippe ex redargutione falſitatis elucet. Eſt aūt hoīs uirtus affectio ſiue habitus animę / quo potentia naturalis eius quā optime ſuū opus exercet: quę definitio in libris de re publica traditur. Opus cuiuſq; potentię tūc optime exercetſ / cum ad finē ſuum dirigitur. Quod ad finē confert / utile dicitſ. Merito igitſ in hac diſputatione cōmune uirtutis officium id eſſe traditſ / ut & actiones & ea qbus agendo utimur / utilia reddat. Illa itaq; definitio huic dialogo cōſonat / cunctiſq; uirtutibus eſt cōis Virtutū pfecto ſpēs plures ſunt / pro uirium animę & actuū diuerſitate / in qbus una tamē quę dicta eſt cōis uirtutis rō ſemp inſpicitur. Prima uis animę mens eſt / cuius actus eſt perpetua contēplatio ueritatis. Secūda ratio / cuius actus ueritatis inueſtigatio. Tertia phātaſia / cuius actus collectio eoꝝ quę ſenſus eius nuntii porrigūt: per quę illa diſcurſus. Atq; hę ſunt uires animę: quę cognitiuę dicuntſ. Reſtant tres alię: quas appetitiuas uocant. Voluntas & iraſcendi uis & cōcupiſcendi. Voluntatis actus / appetere quę mens & ratio porrigit. Iraſcibilis aggredi: quę rō & phantaſia pponit. Cōcupiſcibilis actus adſciſcere: quę phātaſia ſenſuſq; obiiciunt. Sex inſup iſtis duę ſubiiciuntur: mouēdi & nutriēdi uigor: ſed hę cū ſupioribus / aut nihil / aut uix & parū admodū in uirtute cōmunicant. Affectio mentis quę contēplationē perficit / ſapientia eſt: quę rationis indaginem / ſcientia atq; prudētia: ſcientia quidem indagationē eoꝝ quę natura facit: prudentia conſultationem in iis quę nos agimus. Quę phantaſię diſcurſum / opinia recta / quā ſagacitatē quidam uocant. Iuſtitia uoluntatē & liberalitas. Iraſcibilem fortitudo eiuſq; pediſequę. Concupiſcibilem cōtinentia ſimul & tēperantia. His oībus id eſt cōe / ut quęlibet earū ſit affectio actū potētię naturalis pficiens: dum decoꝝ reddit & utilem ad finem ultimū conſequēdum. Varię uero uirtutes diuerſo modo habentſ. Sapiētia quidē natura: eſt enim ęterna rationū omniū in mente cōplexio / ppetuuſq; ueritatis intuitus. Sciētia per doctrinā philoſophię quę reminiſcentiā pſtat / acquiritſ: dum rō quas pēnas olim abiecit / ad mentē cōuerſa reminiſcēdo iterū alas recuperat: prudētia doctrina ſimul & longo uſu rerum aduenit. Recta opinio exemplis / auctoritate / inductiōe / ſorte. Iuſtitia fortitudoq; & temperantia cęteręq; morales uirtutes prudentię rectęq; opinionis legibus & exercitatiōe legitima pficiuntur. Vnde duo hęc moralium uirtutū principia Plato poſuit / prudentiā & rectam opinionem. Quāobrem prudentia ſępenumero totius moralis uirtutis apud Platonē nomē uſurpat. Eſt & uirtus quędā ad rectā opinionē attinēs q̄ legitimi principes ac ciues / in agēdo honeſti / contēplationis tñ expertes boni publicū curant / quā ciuilem peritiā nominant. Eamq; Plato facultatē / & in Theage & in pſenti Menone: haud aliter q̄ ſorte diuina / dari ciuilibus hoībus diſputat: hac igitſ ſummula qs mentē Platonis in Menone colliget: & hmōi pręmiſſa diſtinctione cōtradictiones renuet / obiectiones uitabit. Diſputationē uero illā de reminiſcētia geometriciſq; figuris in argumēto tractare iccirco nō placuit: qm̄ nō ut principalis / ſed ut acceſoria eſt inſerta. Argumentū autem ſummā rei caputq; reqrit. Singula quippe diſcutere nō argumēti: ſed cōmētarii potius eſt officiū.

Tria dialogi officia.

Vires animę cognitiuę.

Vires appetitiuę.

Vigores duo

MENO VEL DE VIRTVTE.

MENO SOCRATES PVER ANITVS

ME.

POteſne mihi oſtendere Socrates / utrū uirtus doctrina: an exercitatōe potius acqratſ? An forſitan nec doctrina / nec uſu ab hoībus comparetur / uerum ipſa natura / uel alio quoq̄ modo hominibꝰ inſit. SO. Hactenus o Meno Theſalici homines inter Gręcos illuſtres / tum equęſtri facultate / tum etiam diuitiis habiti ſunt. Nunc autem ut mihi uidetur / ſapientię quoq; gloriam conſequentur: pręſertim amici tui Ariſtippi Lariſſei conciues. Atq; huius rei cauſa uobis Gorgias extitit / qui in urbem ueſtram profectus amicos ſibi ob ſapientiam comparauit / cū reliquos theſſalicos optimates: tum maxime Alieuadoꝝ familiā / ex qua amicus tuus Ariſtippus originē ducit. Quāobrē ſic uos Gorgias aſſueſecit / ut intrepide &

Tergiuerſatio Socratis ne rndēt: ſed ut eo deueniret ut interrogaret.

Theſſalia aliquādo floruiſſe eqtibus diuitibus ac ſapiētibꝰ uiris.

alto aío interrogãtibus rñdeatis: quẽadmodum ſciẽtes decet quippe & ipſe cõcedebat grẹcorum cuiq; rogare quicquid uellet/ac ſingulis rñdebat: nobis o amice Meno contrariũ contigit/ſiquidẽ

Gorgias cõcedebat unicuiq; interrogare q̃cq̃d uellet.

ſapientia noſtra quodãmodo iam exaruit: atq; ex iis locis ad uos diuertiſſe uidetur. Itaq; ſi quem noſtrorum hominum hoc pacto percontari tentaueris: nemo utiq; erit: quin tibi ſubridendo reſpondeat. O hoſpes forte tibi beatus quidam uideor/q me noſſe exiſtimas utrum doctrina/an alia quadam ratione uirtus hominibus adſit. Ego uero uſq; adeo ab hac cognitiõe abſum: ut nec quid ipſa ſit uirtus intelligam. Atqui ipſe quoq; o Meno ſic affectus ſum: in eadẽ q̃ppe paupertate animi qua & cõciues mei ſum cõſtitutus: ac me ipſum accuſo: utpote q̃d ſit uirtus penitus ignorantẽ. Cũ uero quid ſit neſciã/quonam pacto quale ſit noſſem? Num tibi fieri poſſe uidet/ut qui nullo modo quis Meno ſit/nouerit/utrũ tñ bonus: aut diues: aut generoſus/an cõtra ſit noſcat? ME. Mihi q̃dem nequaq̃. At uero ipſe reuera o Socrates: q̃d ſit uirtus ignoras? Iſta de re in patria renuntiabimus? SO. Non id quẹſo ſolum amice domi p̄dices/uerũ etiã q nullum unq̃ ut mihi uidet/id ſcientẽ nactus ſim. ME. Ergone Gorgiã quidẽ cum hic cõmoraretur/aliquando cõueniſti? SO. Eq̃dẽ. ME. An hẹc ignorare tibi uiſus eſt? SO. Haud ſatis o Meno memini: ideoq; quid tum mihi uiſum fuerit: in prẹſentia referre nequeo. Sed forte & ille nouit: & tu q̃d ille docuerit/tenes: quare ſi placet/ipſe dicas. Nam tu forſitan cũ illo conuenis. ME. Cõuenio equidẽ. SO. Eum igitur cũ abſit omittamus ipſe uero o Meno: dic p deos obſecro: q̃d eẽ uirtutẽ exiſtimes: dic inquã/nec inuideas/ut fortunati cuiuſdam mẽdacii redarguar/ſiq̃dẽ tu & Gorgias id cognoſcere uideamini/cum tamẽ ego

Prima uirtutis diffinitio mala.

nemini unq̃ hoc ſciẽti occurriſſe p̄dixerim. ME. At o Socrates nequaq̃ difficile eſt id dicere: & primo quidẽ ſi lubet quẹ uiri ſit uirtus/hæc plane eſt ad ciuiliũ rerum adminiſtrationẽ: ſufficientẽ eſſe/iiſq; tractandis amicos iuuare/inimicos lẹdere: nec non diligẽter cauere: nequid ipſe tale aliquãdo patiatur. Quod ſi ulterius quẹ ſit mulieris uirtus/noſſe req̃ris/neq; id arduũ erit. Eſt enim mulieris uirtutis domũ recte gubernare/dum cuſtodit domeſtica/uiroq; obedit. Alia quoq; uirtus ẽ pueri fœminẹq; & maſculi: & uiri iam ẹtate maturi: nec nõ liberi ſi uelis alia & alia ſerui. Atq; aliẹ p̄multẹ uirtutes exiſtunt. Quãobrem haud nobis deeſt: q̃d de uirtutis definitione dicamus. Enimuero ſecundum ſingulas actiones atq; ẹtates ad opera ſingula ſingulis hominib⁹ uirtus adeſt. Totidẽ prẹterea & de uitio o Socrates/ut arbitror dici poſſent. SO. Non mediocriter in hac uenatione fortunatus ſum o Meno: ſiquidẽ unam uirtutẽ inueſtigans: examen quoddam uirtutum apud te habitãtium reperi. Verũtamen o Meno ſecundũ hoc exemplum examinis/ſi me quẹ ſit apis ipſius ſubſtã

Cõfutatio diffinitiõis redditẹ ex inductione.

tia p̄contante: multiplices illarũ eſſe ſubſtantias reſpondiſſes/atq; ego iterum te rogarẽ/nunq̃d ex hoc ais apum ſubſtãtias eſſe diuerſas/quo apes ſunt? an alio quopiam? ueluti pulchritudine uel magnitudine/aut alio quopiam huiuſmodi/quid inquã ſic interrogatus potiſſimũ reſponderes? ME. Quod inuicẽ eo quo apes ſunt/minime differunt. SO. Et ſi ego poſt hẹc dicerem/quid ergo id eſt o Meno/quo minime differunt: ſed idem cunctẹ ſunt? haberes ne quod mihi reſponderes? ME. Haberem profecto. SO. Eadẽ itaq; ratione uirtutes quãq̃ multẹ atq; uariẹ ſunt, unam tamẽ ſpeciem quãdam in omnibus eandẽ habent qua uirtutes exiſtunt: inquã reſpicere decet eum qui reſponſurus ſit interroganti cuiq̃ quid uirtus ſit. Tenes ne quid dicã? ME. Intelligere mihi uideor/nõdum tamẽ ut uellem quod quẹſitũ eſt/comprẹhendo. SO. Vtrum uero circa uirtutem id ſolum o Meno tibi uidetur/aliam quidem uiri eſſe aliam mulieris: & aliam reliquorꝫ. An etiam circa ſanitatẽ magnitudinẽq; & robur eodem modo/ut alia quidem uiri ſanitas ſit/mulieris alia an poti⁹ eadẽ ubiq; ſanitatis ſpecies eſt. Siquidem ſanitas ſit/ſeu uiro/ſiue mulieri/ſiue alteri cuilibet adſit. ME. Eadem mihi ſanitas & uiri ſimul & mulieris eſſe uidetur. SO. Nõne igitur ſiquidem robuſta ſit fœmina eadem ſpecie roboris robuſta erit? Cum uero eandẽ dico q nihil differt: qua robur ad hoc q robur ſit intelligo/ſeu uiro/ſiue mulieri inſit. Num tibi diferre aliqua ex parte uidetur? ME. Minime. SO. Ergo & uirtus/ad id quod uirtus ſit. Differret ne? ſeu iuuenẽ/ſeu ſenem/ſiue uirũ ornet/ſiue fœminam. ME. Mihi quidem o Socrates hoc cẹterorꝫ ſimile nequaq̃ eſſe uidetur. SO. Nõne uiri uirtutem eſſe dixiſti/recte rem publicã gubernare mulieris uero domũ. ME. Dixi equidẽ. SO. An põt q̃ſq̃ ciuitatẽ uel domũ/aut aliq̃d aliud recte diſponere/niſi tẽperate ſue prudenter ac iuſte diſponat. ME. Nõ certe. SO. Nõne ſi tẽperate iuſteq; inſtituũt/tẽperãtia/iuſtitiaq; inſtituẽt? ME. Neceſſe eſt. SO. Vtriſq; igit tam uir q̃ mulier indiget/ſi boni futuri ſit tẽperantia. ſ. atq; iuſtitia. ME. Apparet. SO. Quid uero puer ac ſenex dum intẽperati & iniuſti eſſent/num boni exiſterent? ME. Nequaq̃. SO. At dũ tẽperati & iuſti? ME. Ita. SO. Vniuerſi igit homines eadẽ ratione boni fiunt: nam eorũdem p̄ticipationes boni ſemp efficiunt? ME. Videt. SO. Nunq̃ nõ eadẽ rõne boni fierẽt/niſi eadẽ

Secũda uirtutis diffinitio mala.

illorꝫ uirtus eſſet. ME. Nunq̃. SO. Q̃m ergo eadẽ uirtus ẽ omniũ conare in memoriã reducere q̃d nam hoc eẽ Gorgias dixerit/ac tu una conſenſeris? ME. Quidnã aliud q̃ p̄eſſe hoibus poſſe. Siquid unum in oĩbus exigis. SO. Requiro equidẽ attamen eadẽ ne pueri & ſerui uirtus erit o Meno p̄eſſe

Confutatio:

poſſe domino/ac uidetur tibi ulterius ſeruus eſſe dum imperat. ME. Haud certe mihi uidet o Socrates. SO. Neq; enim o optime uir id fas eẽt/ſed hoc rurſus cõſidera uirũ dominari poſſe aliquẽ

putas

putas/ſi iuſte prçeſſe adiiciamus. Iniuſte uero nequaꝗ. ME. Puto eq̃dē. Iuſtitia .n. uirtꝰ ē. SO. Vtrū
uirtus o Meno: an uirtꝰ quadā. ME. Quo pacto id ais. SO. Quēadmodū de quouis alio: ut ecce de
rotūditate dicerē eam figuram quādam eſſe non abſolute figuram: atq; ob eā cām ita loquerer: q̃a
aliç quoq; figurç prçter rotūditatē ſunt. ME. Recte admodū inquis. Atqui & ipſe nō iuſtitiā tantū:
uerū etiā uirtutes alias eē fateor. SO. Ad quas dicis alias explica obſecro. Equidē ſi me de aliis figu
ris interrogaſſes/utiq; reſpōdiſſem: ergo & tu quç ſint aliç uirtutes enarra. ME. Fortitudo: tempe-
rantia: ſapientia: magnificentia/ cæteręq; permultç. SO. Ruſus in idem incidimus. Nam multas
iterum uirtutes alio quodam pacto inuenimus: dum unā inquireremus: unā uero quç per omnes
diffunditur/reperire nequimus. ME. Nōdum queo o Socrates: ut ipſe quçris unā in oībus uirtutē
quēadmodū in cçteris aſſeq. SO. Et iure q̃dē: at ego ſi mō potuero: ꝑducere nos conabor. Cogno/
ſcis ne ſic in cunctis contingere: ſiquis a te petat idē qđ modo dicebā/ quid figura ſit? ac tu ꝙ ſit ro-
tunditas reſpōderes/& ille tibi quç & ego inferret: utrū rotūditas ſit figura: an figura quçdā/an nō/
illi diceres figurā quādā eē? ME. Prorſus. SO. Nōne ob id qđ aliç quoq; figurç ſunt. ME. Ita. SO.
Quod ſi quales illç ſint: quçrat: e ueſtigio reſpōdebis. ME. Eq̃dē. SO. Quinēt ſi de colore ſimiliter/
q̃d ſi quçrat/& tu ꝙ albedo ſit dicas/ ac ille ſic deinde reſumat: utrum albedo color ſit/an color ali-
quis inferres/ne colorē quendam ob hoc eſſe/ꝙ alii quoq; colores reperiantur? ME. Maxime. SO.
Si iterum colores cçteros referre iuſſerit: narrabis utiq; & alios multos / qui nihilominus ꝗ albedo
colores ſint. ME. Narrabo. SO. Si aūt ut ego nūc: ſermonē ille percurrat/ dicens ꝙ ſemp in multa
declinaremus: quod ille nequaꝗ fieri permittat: ſed poſtꝗ hçc multa uno nomine nūcupas/ dicisq;
nihil ex iis eſſe quin figura ſit quāuis iſta inter ſe cōtraria ſint/ eſt autem hoc quod non minus rotū-
dum contineat ꝗ rectum/quā quidem figuram nominas/& nihilo magis inquis rotūdum ꝗ rectum
figuram eſſe/an ſi dicis? ME. Sic plane. SO. Nunquid cum ita dicis/tunc nihil magis dicis rotūdū
eſſe rotundum ꝗ rectum/neq; rectum magis rectū ꝗ rotundum. ME. Non certe o Socrates. SO.
Verūtamen aſſeris rotūdum nihil magis figuram eſſe ꝗ rectum: neq; rectum magis ꝗ rotundum.
ME. Vera narras. SO. Quid ergo id eſt/cui nomē hoc figura competit? declarare enitere. Si itaq;
ſic ꝑcontanti cuipiam de figura ſiue colore diceres: te nequaꝗ quid ipſe uelit cognoſcere / forte ille
uehemēter admireret/ac diceret/an nō intelligis ꝙ in iis omnibus idē quçro? Vel nō haberes o Me
no: quod diceres/ſiquis quçrat quid in rotundo ſit ac recto: & cçteris quas figuras appellas in oībꝰ
idem: explicare quçſo id nitere/ut hoc pacto reſponſionem ad quçſtionem de uirtute aliquam me-
diteris. ME. Nequaꝗ/ſed ipſemet o Socrates diſcere. SO. Vis ne tibi gratificer? ME. Oīno. SO.
Voles & ipſe deinde uirtutis quçſtionē ſoluere? ME. Equidē. SO. Expediēdum iam ē: decet enim.
ME. Et maxime quidē. SO. Age experiamur/q̃d figura ſit exprimere: & uide utrū iſtud admittas.
Eſto itaq; id nobis figura/quod ſolum ex omnibus ſemp colorē ſequit. Satis ne tibi hoc eſt? an for-
te aliud exigis. Ego enim ſat haberē/ſi mihi poſthac uirtutē ipſam oſtēderes. ME. At iſtud abſur-
dum quiddā eſt o Socrates. SO. Quāobrē? ME. Quoniam figura ſecūdum rationē tuam eſt/quç
ſemper colorem ſequitur. Si ergo colorē quis noſſe negaret/eodem modo: quo circa figuram du-
bitans/quid illi potiſſimū reſponderes? SO. Vera equidē. Nam ſi qui rogat: ſapiētum aliquis & cō/
tentioſoꝝ ac pugnantium ſit/reſponderē utiq; me dixiſſe/ꝙ ſi minus recte dixerim: ad te nunc atti-
net rationē ſumere/ ac mea dicta refellere. Si autem quemadmodum ego nūc & tu illi amici ſint/
uelintq; inuicē diſputare: decet profecto mitius & magis dialetico more reſpondere. Eſt autē dia-
lecticus mos prçſtantior non modo uerū proferre/ſed iis illud rationibus approbare: quibus & ille
qui rogat/ plane ſe dinoſcere fateatur: hoc itaq; more nunc tecū in diſcerēdo uti conabor. Dic er-
go: num finem appellas terminum quēdam: atq; extremū. hçc .n. oīa ueluti idē profero: forte ue-
ro Prodicus iis tanꝗ differētibus uteretur. Tu autem num dicis terminari aliquid atq; finiri? nihil
quippe diuerſum iis uerbis intelligo. ME. Dico ſane & quod ais/intelligere arbitror. SO. Et planū
aliq̃d uocas & ſolidū aliud? cuiuſmodi quç in geometria tractant? ME. Voco equidē. SO. Iam igit
quid figuram eſſe dicam/ex iis ꝑcipies: in omni quippe figura id aſſero: figuram eē id in quod ſoli-
dum definit. Atq; ut ſummatim dicam figuram appello ſolidi terminū. ME. Colorē uero quid uo
cas o Socrates? SO. Procax nimiū es o Meno: homini iam ſeni onus imponis/ac reſpōdere tibi iu-
bes: ipſe aūt memor quid Gorgias uirtutē eſſe dixerit/diffinire minime uis. ME. At poſtꝗ id mihi
declaraueris o Socrates tibi illud referam. SO. Quāꝗ in imperando ſuꝑbior es ꝗ deceat / gratifi-
cabor tñ ac breuiter reſpondebo. ME. Gratificare obſecro. SO. Vis ne tibi ſecundum Gorgiā re/
ſpondeam: ſic maxime aſſentieris? ME. Quid ni uelim? SO. Nōne defluxus quidam ſecundū Em-
pedoclem a rebus manare dicuntur? ME. Et maxime quidē. SO. Ac pori .i. meatus in quod & per
quos ēt defluxus hmōi manāt? ME. Oīno. SO. Ex defluxibus aūt q̃dā poris quibuſdā cōgruere / q̃-
dā minores: aut maiores eē? ME. Sic ē. SO. Nūq̃d & uiſum aliq̃d uocas? ME. Voco. SO. Ex iis iam
q̃d ueli accipe: ut ait Pindarꝰ. Eſt .n. color defluxus q̃dā reꝝ uiſui cōgruēs: atq; ſenſibilis. ME. Opti
me mihi o Socrates rñdiſſe uideris. SO. Forte .n. tibi ut ſolitꝰ es audire nūc rñſum ē: & ſimul aduer

Tranſlatio de uirtutis diſputatōe ad figurç diſputationem: ut ad euidentiā & notius.

Mos diſputādi contentioſus: atq; acer: in quo cōtentio uult eē nō ueritatis platio.

Mos diſputādi dialeticus mitis ac melior: in quo uult eſſe ueritatis oſtenſio & comprobatio.

Huius diffinitiōis collectio q̃ eſt ab interrogatis ē dialetica: nam ſi eēt a ſenſibilibus eſſet analytica.

Diffō dialetica figura ē ſolidi terminus.

Secūdum placita Gorgię: Color defluxus rerum uiſus cōgruēs: quç ēt dialectica eſt.

tis ꝙ ex hac reſponſione facile etiam diffinire queas/ quid ſapor/ quid uox/ quid odor ſit/ cęteraq; huiuſmodi plurima. ME. Prorſus. SO. Atqui tragica o Meno iſta reſpõſio eſt. Ideoq; tibi magis q̃ figurę diffinitio placet. ME. Mihi uero. SO. At mihi quidẽ o Alexidemi fili minime perſuadeo/ eſt

Illa melior ꝙ analyticę uicinior.

enĩ illa melior/ forte ẽt nec tibi iſta placebit/ ut arbitror/ niſi nũc queadmodũ & heri nobis obiicias te anteq̃ pficiantur myſteria/ diſceſſurũ/ ſed pmaneas: atq; hic myſteriis initieris! ME. At diu morarer o Socrates: mõ huiuſmodi multa narrares. SO. Nihil utiq; pter mittã/ quin talia quędã & tui ſimul & mei gratia dicam. Vereor tamẽ ne minus poſſim huiuſmodi plurima dicere. Cęterũ iam ad pmiſſa ſeruãdo nobis accingere: ac nobis cõiter qd uirtus ſit exprime: nec ut feciſti hacten⁹: deinceps unũ in multa diſcerpas: queadmodũ dicaces aiunt/ mordẽtes eos: q aliqd ſemp in multa diſp

Tertia uirtutis diffinitio mala.

tiunt: ſed dimictẽs eã integrã atq; ſanam/ dic tandẽ quid uirtus ſit. exẽpla uero loquẽdi a me accepiſti. ME. Videt mihi o Socrates uirt⁹ eẽ/ ut poeta ĩquit/ gaudere honeſtis ac poſſe. Atq; ego idipſum uirtutẽ uoco: honeſta quidẽ appetere: eaq; cõſequi poſſe. SO. Num honeſta cupiẽtẽ/ bona cupe dicis! ME. Omnino. SO. Nunqd ita loqueris quaſi ſint nõnulli: qui bona cupiãt/ qdã uero qui mala! ME. Immo. SO. Non oẽs igitur o optime uir bona tibi appetere uident. ME. Mihi nequaq̃. SO.

Quarta diffinitio.

Quidam itaq; mala! ME. Ita. SO. An ita dicis/ quaſi quę mala ſint/ bona eſſe opinẽtur! aut ẽt noſcẽtes ꝙ mala ſint/ nihilominus illa cupiant! ME. Vtrũq; aio. SO. An cenſes aliquẽ cognoſcentẽ mala ꝙ mala ſint illa tamẽ appetere! ME. Arbitror. SO. Quid aũt exoptare hũc dicis: nũ hęc ſibi adeſſe! ME. Adeſſe ſane: nam quid aliud optet! SO. Vtrum qui mala deſiderat/ mala eſſe cognoſcẽs/

Confutatio quartę diffinitionis.

iuuare illa cum adſint/ exiſtimat! an unũquodq; potius ſua pręſentia lędere! ME. Sunt certe q mala prodeſſe putẽt nec deſunt/ qui obeſſe cognoſcant. SO. Vident tibi mala noſſe ꝙ mala ſint/ qui mala pdeſſe cuiq̃ opinantur! ME. Haud ſane id mihi uidetur. SO. Ex iis igitur paret eos nõ appetere mala: qui illa minime norint/ ſed illa potius: quę bona eẽ putauerint: cum tamẽ mala ſint. Quapropter ignorantes illa/ bonaq; exiſtimãtes/ perſpicuum ẽ bona potius exoptare. An nõ! ME. Sic iſti ſe habere uidẽtur. SO. At uero qui mala quidẽ affectant/ ut ipſe inquis/ eaq; cuicũq; accidunt/ obeſſe cẽſent/ noſcũt ne ꝙ illoꝝ pręſentia lędent! ME. Neceſſario ſequit. SO. Quid uero lęſos hoies nõne iſti miſeros eẽ/ quatenus lęſi ſunt/ opinant! ME. Hoc quoq; neceſſariũ. SO. Miſeros aũt nõne infelices! ME. Reor equidẽ. SO. Eſt ne aliqs/ qui miſer & infelix eẽ uelit. ME. Non uidet. SO. Nemo igit mala uult ſiqdẽ talis eẽ minime uelit. Nam quid aliud eſt eẽ miſerum/ q̃ cupere mala/ in eaq; incurrere! ME. Vera loqui uideris o Socrates: nemo enĩ uult mala. SO. Nõne pauloante dixiſti uirtutẽ eſſe bona uelle/ ac poſſe! ME. Dixi equidẽ. SO. An nõ ex eo quod dictũ eſt: uoluntas quidẽ ipſa omnibus adeſt/ atq; hac rõne nullus alio melior! ME. Apparet. SO. Ergo ſiquidẽ eſt alius alio melior: nec id ſm ipſam uoluntatẽ/ ſequitur ut ſecũdum ipſam potẽtiam ſit melior! ME. Sequit. SO. Secũdum igitur rõnẽ tuam hoc eſt uirtus/ bonoꝝ cõparandoꝝ poteſtas. ME. Sic prorſus ſe habere uidetur/ ut nunc accipis. SO. Animaduertamus poſthac/ utrũ id uere aſſeras nec ne: forte enim

Quę media ſunt iter mala & bona ea non eſſe bona niſi uirtutis pars adſit.

bene loqueris: bona uẽdicare poſſe/ uirtutẽ eſſe dicis! ME. Iſthuc ipſum. SO. Bona uero nõne hæc uocas/ ceu ſanitatẽ/ diuitias: aurũq; & argentũ plurimũ poſſidere: honoribus pterea & magiſtratibus in re. p. fungi: num alia quędam pręter iſta bona nũcupas! ME. Nequaq̃: ſed omnia bona huiuſmodi eſſe dico. SO. Eia aurũ atq; argẽtum acquirere uirtus eſt/ ut inquit Meno magni regis patrius hoſpes. Vtrũ uero addis huic Lucro o Meno: iuſte ac ſancte lucrari! an nihil intereſt/ ſed & ſi iniuſte quis iſta poſſidet/ nihilominus quęſtum hmõi uirtutẽ uocas! ME. Nequaq̃ o Socrates: ſed uitium. SO. Oino igit ut uidet huic poſſeſſioni: iuſtitię: uel temperãtię: uel ſanctitatis/ aut alterius uirtutis pſentia opus eſt. Alioquin uirtus minime erit: q̃uis bona ſibi uendicet! ME. Qui enim ſine iis uirtus exiſtat! SO. At nõ cõparare aurum & argentũ/ quando minime iuſtũ ſit/ aut ſibi/ aut alteri: neq; etiam uirtus eſt hęc egeſtas. ME. Videtur. SO. Nihilo magis igitur horum bonorũ copia uirtus erit q̃ inopia. Verum ut uidetur/ quodcũq; cum iuſtitia ſit/ uirtus eſt: quod aũt abſq; illa: eiuſq; ſimilibus/ prauitas. ME. Videtur mihi neceſſariũ eſſe quod dicis. SO. Nonne unũquodq; horum pauloante uirtutis partẽ eſſe diximus iuſtitiam & tẽperantiam: cęteraq; huiuſmodi! ME. Diximus plane. SO. Siccine o Meno me deludis! ME. Quorſum hęc o Socrates. SO. Q̃m cum te oraſſem: ne amplius uirtutẽ diſcerperes: & exẽpla reſpondendi dediſſe id tu neglexiſti/ dicens: uirtutẽ eſſe: bona cum iuſtitia comparare poſſe: iuſtitiam uero uirtutis partẽ cõfeſſus es. ME. Sic eſt. SO. Nonne efficitur ex iis: quę iam conceſſiſti/ uirtutẽ eẽ: agere cum parte uirtutis quicquid agitur. Iuſtitiam enim & huiuſmodi ſingula uirtutis particulas cõfiteris. ME. Quid tum! SO. Quia cum rogaſſem/ ut totam ipſam uirtutem oſtẽderes/ quid ipſa ſit: nullo modo explicuiſti: oẽm uero actionem quęcũq; cum parte uirtutis ſit/ uirtutem eẽ dixiſti: quaſi quid tota uirtus ſit ſummatim prędixeris: atq; ipſe iam pcepturus ſim/ ſi tu eam in particulas diuidas. Eadem igitur quæſtio rurſus o Meno tibi ſuboritur: quid uirtus ſit: ſiquidem omnis actio cum uirtutis parte ſit uirtus. Id nãq; tunc dicitur: cum omnis actio/ cum iuſtitia uirtus eẽ diffinitur. An nõ eadem iterum quæſtione opus eſſe uides: Num putas quẽpiam uirtutis partẽ aliquam noſſe/ qui totius naturam minime nouerit! ME. Non uidetur.

uidetur. SO. Si enim memineris quę in ſuperioribus de figura tibi reſpondi / reiecimus utiq; re-
ſponſionem illam quę per ea fit quibus ulteriori probatione opus eſt nec dum rata habentur. ME.
Et merito quidem reiecimus. SO. Neq; tu igitur o uir optime / cum quęritur: quid ipſa uniuerſa-
lis: ac tota ſit uirtus: ſecundum partes eius reſpondens eam quęrētibus patefacies: neq; aliud q̄cq̄
dum eodem modo reſpondeas / ſed rurſus eadem interrogatione opus erit: quidnam uirtus ſit:
qua ſuppoſita iſta dicis. Num aliquid tibi dicere uideor? ME. Mihi quidem probe loqui uideris.
SO. Reſponde itaq; iterum a principio: quid eſſe uirtutem & tu & amicus ille tuus aſſeritis. ME.
Audiueram equidem o Socrates anteq̄ te alloquerer / officium tuum nihil aliud eſſe q̄ dubitare &
aliis ſcrupulos dubitationum inicere. Et nunc quidem ut mihi uideris me pręſtigiis? & ueneficiis
incantationibuſq; perturbas: adeo ut ambiguitatis ſim plenus. Ac mihi uideris omnino / ſi tamē
te iocando mordere aliquantulum decet: q̄ ſimilimus eſſe / tum forma / tum cæteris omnibus la-
tiſſimo illi piſci marino qui torpedo dicitur: ille ſiquidem hominem ſibi propinquantem / atq; tan
gentem / ſtupidum reddit. Et tu quoq; nunc me ſtupefacis. Reuera enim & animū ſimul & os ſtu-
pidum habeo: heſitoq;: nec quid tibi reſpondeam inuenio: quamq̄ millies iam de uirtute permul
ta & aduerſus q̄plurimos diſputaui: & ut mihi uiſus ſum q̄ optime. At in pręſentia / nec etiam quid
ipſa ſit uirtus proferre ullo pacto ualeo. Itaq; caute tibi conſuluiſſe tē cenſeo / q nunq̄ alio peregri-
naris. Nam ſi aduena in aliena urbe hæc ageres / utpote pręſtigiator quidam / atq; ueneficus / ſup-
plicio forſitan afficereris. SO. Callidus es o Meno: ac ferme nunc me decepiſti. ME. Quamob-
rem o Socrates? SO. Aduerti iam quam ob cauſam imitatione quadam me depinxiſti: quanam
alia de cauſa / niſi ut ipſe quoq; te contra depingam? Viri enim honeſto habitu præditi cum effin-
guntur / delectari ſolent illud quippe cōducit. honeſtorum enim honeſtę ſunt & imagines. At ego
perſonam tuam minime effingam. Equidem ſi piſcis ille ſtupidus ipſe alios reddit ſtupidos / ei ſum
perſimilis: ſecus autem minime. Neq; ipſe fœcundus / cæteros titubare compello: ſed maxime
omnium ego dubitans / dubitare quoq; alios facio. Etenim in præſentia / quid uirtus ſit / haud cer-
te noui: tu tamen forte priuſq̄ mihi occurreres / noueras: nunc uero ignoranti mihi aſſimilis eua-
ſiſti. Verſitamen una tecum diſcutere hoc inſtitui: quidue ſit uirtus inueſtigare. ME. At quo tra-
mite id inueſtigabis o Socrates? quod quidem omnino quid ſit ignoras? Quale enim tibi propo-
nens id quod ignoras inquires? Aut etiam ſi in illud incidas / quonam ſigno id quod ignoraueras
eſſe illud agnoſces? SO. Intelligo quid uelis o Meno. At tu animaduertis ne quā litigioſam argu-
mentationem in medium aduxiſti? q uidelicet homo / neq; quod noſcit / neq; quod ignorat inqui-
rit. Nam ſi noſcit nulla inquiſitione opus eſt. Sed neq; quod neſcit inueſtigat: non enim nouit quid
quęrat. ME. Nōne recte induci o Socrates hanc rationem exiſtimas? SO. Nequaq̄. ME. Potes di-
cere cur tibi non placeat? SO. Poſſum. Id enim a uiris ac mulieribus diuinarū rerum peritis quā-
doq; percepi. ME. Quis iſtorū ſermo? SO. Verus: ut mihi uidetur atq; pręclarus. ME. Quis inquā
iſte: & qui nam teſtantur? SO. qui hoc aſſerunt: religioſi uiri ſunt / ac religioſe etiam mulieres qui-
buſcunq; cura extitit ut eorum quę profitentur rationem reddere poſſent. Tradit pręterea Pinda-
rus / & quicunq; ex poetis diuini ſunt / talia quędam: quę aduerte quęſo / num uera tibi uideantur:
ferunt enim hominis animū īmortalem eſſe: eumq; tum decedere / quod quidem mori uocāt / tum
iterum redire / interire uero nunq̄. Quam ob cauſam uitam quam ſanctiſſime agere monent. Qui
cunq; enim pœnas antiquę miſerię Proſerpinę iam dederunt / iis illa ad ſupernum ſolem nono an-
no rurſus animā reddit. Quouſq; in reges gloria celeritate ſapientiaq; pręſtantes euadāt. Reliquū
autem tempus ſancti heroes inter homines uocantur. Cum ergo animus īmortalis ſit / ac ſępius in
hanc uitam redierit / uideritq; perſępe & quę in hac: & quæ in alia uita ſunt: omniaq; perceperit / ni
hil utiq; reſtat / quin ipſe didicerit. Quāobrem nihil mirum eſt / ſi eorum quæ ad uirtutē & ad alia
pertinent / reminiſci poſſit: quippe cum olim illa cognouerit. Cum enim tota natura cognata ſit /
ac ſibimet conſona / & animus cuncta didicerit / nihil prohibet hominem unius cuiuſdam remini-
ſcentem / quam diſciplinam uocant / reliqua omnia recuperare: ſiquis adeo fortis ſit / ut quęrendo
minime fatigetur. Quęrere igitur ac diſcere reminiſcentia eſt. Quapropter litigioſe illi argumen
tationi nequaq̄ credere decet: pigros enim nos quodāmodo redderet. Ea quoq; mollioribus ho-
minibus mirifice placet. Ratio autem noſtra ſolertes rerum inueſtigatores efficit: qua ipſe utpote
uera fretus / una tecū quid ſit uirtus / perſcrutari deſidero. ME. Immo o Socrates / ſed nū abſolute
id aſſeris nos minime diſcere? quā uero diſciplinā uocamus reminiſcentiā eſſe? potes ne hoc ita eſſe
me docere. SO. In ſuperioribus quoq; o Meno te callidum eſſe dixi. Et nunc rogas utrum doce-
re te poſſim: cum ante nullam eſſe diſciplinam / ſed reminiſcētiam aſſeruerim: ut e ueſtigio mihi ipſi
repugnare uidear. ME. Per Iouē o Socrates nō hoc aio / ſed potius conſuetudine quadā ita locutus
ſum. Quod ſi qua rōne illud mihi oſtēdere potes / oſtēde obſecro. SO. haud quaq̄ facile ē: tui tn̄ gratia
explicare conabor. Verū huc ad me unū aliquē iſtorū q te ſequūt / accerſe: ut in eo demōſtrationem
hāc experiamur. ME. Libēter: heus tu huc aduēta. SO. Grecꝰ ne ē / & grece loqt̄? ME. Et grecꝰ ē: &
in domo mea genitꝰ atq; educatꝰ. SO. attēde igit̄ nū illi memorē: an doceā? ME. attēdā certe. SO.

Relaxatio diſputationis a moribus diſputandi Socratis.

Menonis ambiguitas circa inquiſitionē eius: quod neſcitur.

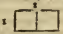
Pindari & diuinorum poetarū ſnīa de animę īmortalitate.

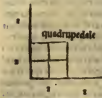
Quę diſciplina ſecūdū illos.
Quę reminiſcentia eſt.

Oſtenſio Socratis diſciplinā eē reminiſcentiā.

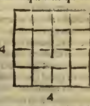

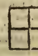
Dic age o puer cognoſcis ne tale hoc ſpatium quadrãgulum eſſe. PV. Equidem. SO. Habet ne quadrangulus has omnes quattuor lineas ęquales? PV. Habet. SO. An non & iſtas que per mediũ protrahuntur / ęquales habet? PV. Et iſtas. SO. Nõne & maior & minor eẽ põt. PV. põt. SO. Si ergo ſit hoc latus duorũ pedum / & illud quoq; duorum quot pedum totũ ipſum erit? Sic autẽ conſidera: ſi latus hoc duorũ eſſet pedum / illud uero unius / eſſet ne pluſq̃ ſemel duorũ pedũ hoc ſpatiũ? PV. Semel. SO. Quoniã uero alterum quoq; latus / duorum pedum ẽ / num aliud q̃ bis duorũ pedum fit? PV. Iſtuc ipſum. SO. Duorũ ergo bis pedum efficit. PV. Ita. SO. Quot nam ſunt bis duo pedes? computa. PV. Quattuor. SO. An non fieri poſſet ſpatium / aliud ad hoc duplum / habens ſimiliter oẽs ęquales lineas quẽadmodũ iſtud habere uides? PV. Prorſus. SO. Quot pedũ erit. PV. Otto. SO. Age iam conare mihi dicere / qualis eſt quęlibet illius linea / huius ſiquidem duorũ pedum: linea uero illius dupli / qualis? PV. Patet o Socrates eſſe duplam. SO. Cernis o Meno: me nihil ex his docere / ſed ſingula potius interrogare? Et nunc iſte noſſe ſe putat / qualis ea ſit a qua ſpatium octo pedum cõficit. An nõ tibi uidet? ME. Mihi qdẽ. SO. Nouit igit? ME. Minĩe. SO. Putat aũt a dupla? ME. Ita. SO. Aſpice deinceps hũc p ordinẽ ut oportet reminiſcentẽ. Tu aũt dic amabo a dupla lĩea dupli ſpatiũ naſci fateris? tale pfecto dico / q nõ hac lõgũ illa breue / ſed equale undiq; quẽadmodum iſtud / duplũ uero iſti? / octo pedũ / ſed ĩſpice an tibi adhuc a dupla fieri uideat. PV. Mihi plane. SO.

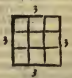

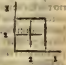
Nõne huius dupla hæc ſit / ſi aliam ęqualem hic adiiciamus? PV. Prorſus. SO. Ab hac fore dicis octo pedum ſpatium? ſiquidem quattuor huic ęquales efficiantur? PVER. Aio. SO. Deſcribamus iterũ igit ab hac ęquales quattuor / aliud ne q̃ quod octo pedum uocas / ſub orietur? PV. Hoc ipſum. SO. Nonne in ipſo ſunt hæc quattuor / quorũ quodlibet iſti quadrupedi ęquale eſt? PV. Certe SO. Quãtum itaq; ſit? an non quater tantũ? PV. Quid ni? SO. Num duplum eſt id quod quater tantũ? PV. Non per Iouem. SO. At quotuplum? PV. Quaduplum. SO. A dupla ergo o Puer non duplũ ſed quaduplum ſpatiũ pcreat. PV. Vera loqueris. SO. Quater enim quattuor ſex & decẽ cõplent nõne? PV. Sic ẽ. SO. Octo pedum aũt ſpatiũ a qua linea? nõne ab hac quaduplũ? PV. Fateor. SO.

Quartum uero hoc ab hac dimidia. PV. Ita. SO. Age igitur octo pedũ nõne huius duplum eſt? illius uero dimidiũ. PV. Immo. SO. An nõ erit ergo a maiori linea q̃ hęc tanta & a minori q̃ illa tãta? PV. Mihi quidem uidetur. SO. Sic utiq; recte loqueris: quod enim tibi uidetur, id reſponde: ac mihi dicas, hęc ne duorum pedum / illa quattuor? PV. Ita. SO. Oportet itaq; octo pedum ſpatii lineã maiorem eſſe linea ſpatii bibedalis / minorem uero quadrupedalis linea. PV. Oportet. SO. Annittere ut nobis qualis ſit dicas. PVER. Tripedalis. SOCRA. Nõne ſi trepidalis eſt dimidium huius aſſumemus eritq; tripedalis. Duo namq; ii / is autem unus, & hinc eodem modo / duo quidem iſti: iſte autem unus: ſitq; hoc quid ais ſpatium. PVER. Ita. SOCRA. Nõne ſi hęc trium eſt & illa trium totũ uti ſpatiũ ter triũ pedum conficitur. PV. Apparet. SO. Ter uero tres / quot pedes ſunt? PV. Nouem. SO. Duplum aũt quot pedum eſſe ſupra oportuit? PV. Octo. SO. Nõ ergo a tripedali ſpatiũ octo pedũ exorit. PV. Nõ pfecto. SO. A q̃li igit conare nobis liqdo exprimere: q; niſi numerare uelis / ſaltẽ a q̃li demõſtra. PV. Per Iouẽ o Socrates haud noui. SO. Aduertis iterũ o Meno quãtũ hic ad reminiſcẽdũ pficiat. Nam ab ipſo prĩcipio diſputãdi nequaq̃ nouerat / q̃ ſit octo pedũ ſpatii linea quẽdmodũ nec in pñria noſcit: uerũ tũc ſe noſſe illã opinabat / & audacter nimiũ q̃ſi ſciẽs rñdebat: nec deeſſe ſibi qcq̃ putabat: nunc aũt egere ſe iã exiſtimat / & ut ignorat / ſic ſe ignorare fatet. ME. Vera dicis. SO. Nõne meli? nũc ad id qđ ignorat affect? ẽ? ME. hoc quoq; arbitror. SO. Cũ ergo ãbigere ipm cõpulerĩ & piſcis illius more ſtupidũ fecerĩ / nũ aliqd obfuit? ME. Nõ ut mihi vĩ. SO. Opepriũ itaq; fecim? ad ueritatẽ inueniẽdã: nũc. n. utpote ignorãtię ſuę cõſci? libẽter & ſpõte pqrere. At nũc ſine cõtrouerſia & ſępe & aduerſus q̃piurios loq ſe recte arbitrabat: dũ ſpatiũ duplũ / duplã lõgitudĩe lineã hre oportere pferret. ME. Videt. SO. Num cenſes ipm ſtuduiſſe unq̃ id uęl inuenire uel diſcere qđ cũ ignoraret / noſſe rebat? priuſq̃ in hãc ambiguitatę ĩcideret: qua & ſuã ignorãtiã re dephẽdit / & ſciam appetere cepit. ME. Nequaq̃ o Socrates. SO. pfuit igit ſibi ſtupor eiuſmodi. ME. Vĩ. SO. cõſidera itaq; ex

Quom ẽ ignorantia ad dubitationẽ acceſſerit quis: tũc melius affectus eſt.

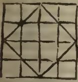
Ab ĩſtãtiis qs excitatur: ut ignorãtiã ſuã aiaduertat.

hac

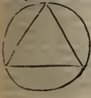
hac ambiguitate ꝙ iſte una mecū inueſtigās nihil me docēte:ſed poti⁹ īterrogāte repiet. Obſerua
obſecro diligēter num unq̄ docere hūc ac demōſtrare illi quicq̄ uidear potius q̄ eiuſmodi opinio/

nes ſingulas ſuſcitari. Tu enī dic hoc ne ſpatiū quadrupedale eſt. Intelleſtin?
PV. Equidē. So. Nū & hoc aliud equale iſti apponere licet? PV. Licet. SO. Et
tertiū iſtud utriq; iſtoꝝ ęquale. PV. Et iſtud. SO. Nonne hoc quod in angulo
eſt cōplere licet. PV. prorſus. SO. Hęc inde ęqualia ſpatia quattuor naſcerē-
tur? PV. Ita SO. Totū igiſ hoc quotuplū ad iſtud efficiſ? PV. Quaduplum.
SO. Oportebat autē duplū nobis cōtingere/nū recordaris? PV. Maxie. SO.
Nōne hęc linea ab angulo in angulū aliquē porretta/in duo utrūq; ſpatiū di-
uidit? PV. Ita. SO. Ergo quattuor hę lineę ęq̄les fiūt/id ſpatiū cōprehenden
tes? PV. Fiūt. SO. Cōſidera itaq; q̄le eſt id ſpatiū. PV. haud ītelligo. SO. Nō
ne cū hęc quattuor ſint/dimidiū cuiuſq; linea quęq; ſecat intriſecus? PV.

Seccat. SO. Quot igitur tanta in hoc ſunt? PV. Quattuor. SO. Quot au
tem ī iſto? PV. duo. SO. An quattuor ad duo quotupla ſunt. PV. Dupla?
SO. hoc itaq; quot pedū ſit? PVER. Otto. SO. A qua potiſſimum linea?
PV. Ab hac. SO. ab eane:q̄ q̄ttuor pedū ē: an ab angulo ꝓtracta ī angu
lū. PV. ab hac. SO. hāc uero diametrū ſophiſtę nūcupāt:& ſi huic nomē
ē diametr⁹ a diametro ut ipe ais o puer/duplū ſpatiū naſcereſ. PV. Pror
ſus o Socrates. SO. Quid tibi Meno uideſ? rn̄dit ne hic unq̄ ex alterius q̄
ſui ipſius opinione. ME. Nunq̄/ſed ex ꝓpria ſemp. SO. Verūtn̄ haud no/
uit/ut pauloāte confeſſi ſumus. ME. Vera loqueris. SO. Inerāt igiſ huic opiniōes huiuſmodi? ME.
Inerant. SO. huic igiſ ignoranti opiniones de iis que ignorat uere inſunt. ME. Appet. SO. Nunc
igiſ huic opiniones tales quaſi per ſomniū ſuſcitatę ſunt/ꝙ ſiqs īterroget hūc talia quędam ſępe &
multa/certo ſcias hūc iſta/ſiqs alius nouit/pfecte ſciturū. ME. Videſ. SO. Nōne ergo nemine pror
ſus docēte/ſed interrogāte potius iſta ſciet/ex ſeipſo ſcientiā ad ſe reuocās. ME. Sic eſt. SO. Reſum
mere uero ſcientiā in ſeipſo/an non reminiſci diciſ? ME. Prorſus. SO. At uero ſcientiā quā hic nūc
habet/aut accepit aliqñ/aut ſemp habuit. ME. Verū. SO. Et ſi habuit/ſemper ſciens/ſemp extitit.
ſin qñq; percepit/hac in uita nequaq̄:nemo enim hūc geometrica docuit/cū in cęteris oibus quę/
cunq; uel ad geometriā uel ad alias diſciplinas ptinent/hæc eadē ſit facturus. Eſt ne aliquis a quo
hic cuncta didicerit? Veriſimile eſt te illū cognoſcere/preſertim cū penes te & natus & nutritus fue
rit. ME. Noui equidē hunc neminē docuiſſe. SO. has ne opiniones habet? ME. Neceſſariū o Socra
tes id appet. SO. Sin autē utpote in pſenti uita minime adeptus/haud nouit/patet eum in alio quo/
dā tempore habuiſſe:atq; didiciſſe. ME. Apparet. SO. An nō tēpus iam fuit/cū nō dum homo hic
erat? ME. Iſtuc ipſum. SO. Ergo ſi qñ tp̄s ſit in quo homo non ſit inerunt tamen ipſi opiniones ue-
rę:quę ſciſcitādo expergefactę/ſcientiæ fiūt certę per omne tēpus:hęc hominis animus ſciet. nam
omne per tp̄s/aut eſt/aut nō eſt homo. ME. Videſ. SO. Nōne igiſ ſi ſemp reꝝ oīum ueritas in aīo
eſt/īmortalis extitit? Quāobrē audacter & magna cū ſpe oportet/q̄ in pſentia minime ſcimus/hoc ē
minime recordamur/ut reminiſcamur ingrere. ME. Bene mihi neſcio qūo o Socrates loqui uide- *Monſtratur animus īmortalis eſſe.*
ris. SO. Mihi quoq; o Meno atq; cętera non admodum diſputādo aſſeuerarē. ꝙ aūt dum putamus
que quis ignorat:eſſe querenda potiores efficacioreſq;/ac minus pigri ſumus/q̄ ſi ignota nec inue/
ſtiganda eſſe nec inueniri poſſe arbitraremur/de hoc inq̄ ſi quomodo poſſem & uerbis/& ope de-
certarem. ME. hoc quoq; recte dicere uideris o Socra. SO. Vis ne igitur poſtq̄ cōfeſſi ſumus igno
ta perſcrutari licere/quid uirtus ſit/cōiter inueſtigemus? ME. Quam maxime:gratius tn̄ mihi eēt
audire prius/quod in principio diſputationis interrogaui/utrum uirtuti incūbendum ſit/quaſi p
doctrinā percipi poſſit/uel natura potius inſit uel alio quopiā pacto hominibus adſit. SO. Atqui ſi
tibi o Meno queadmodū mihi ipſi īperarē/haud prius utrū doceaſ necne:uirtus pſcrutaremur/q̄ *Quo pacto liceat diſputare de re qualis ſit qñ non cōpertū ſit: quid ſit.*
qd ipſa ſit indagaſſemus:poſtq̄ uero nec tu te tibi dominari cōtēdis ut liber uiuas/ac me ut tuo ar-
bitratu rn̄deā obſecras/iā utiq; rn̄debo. Vr̄ igiſ cōſiderādū eē q̄le ſit ꝙ nōdū qd ē cognouimus. At
tn̄ pauliſp a ꝓpoſito tuo declina:idq; ex ſuppoſitiōe cōſiderare pmitte utꝝ doctrina an uel alio pcō
uirtus poſſideaſ. Ex ſuppoſitiōe āt ſic dico/queadmodū geomertę ſępe diſcutiūt: poſtq̄ illos qſpiā

interrogauit ueluti an poſſit in hunc circulum trigonus hic extēdi: ubi quis
dixerit nondum ſe noſſe an hoc huiuſmodi ſit uerum ſuppoſitionē arbitror *Spatiū triangulare hoc.*
talem conducere. Si enim eſt hoc ſpatium tale/ut ad poſitam eius lineā pro-
tendens ab eo deficiat quale ipſum Protenſum eſt/aliud quiddā euenturum
puto & aliud item ſi talia quędam pati nequeat/per ſuppoſitionem ergo di- *Hoc theorema diſcutitur in li. iii. Euclidis propoſitione ſecunda.*
ſputare decreui de iis que contingunt circa productionem illius in circulū
aut ſi fieri poſſit aut non. Sic & nos de uirtute quoniam/nec quid/nec quale
ſit nouimus ſupponentes hoc/utrum doceri poſſit in hunc modum quęra-

Nāq̧ triāgulū ęquāgulū ſim pliciter iſcri bi poſſe circu lo: verū eſt: ęq latuꝫ vero ñ ſimpliciter ē verum.

mus.Si uirt⁹ ē aliqd eoꝝ q̄ circa aīum uerſanť/aut doceri poterit/aut ñ.Pricipio.n. ſi aliud ē q̄ ſcīa nū doceri poterit an ñ sul' poti⁹ ut mō dixim⁹ mēoria reuocari? nihil referat apd nos utro noīe utamur:ſed an doceri poterit? an id oīb⁹ māiſeſtū/ꝓpter ſciam nihil hō doceť.ME.Mihi ſane uť.SO.Si nāt ſcīa, q̄dā uirtus ē/doctrīa ꝑcipiť. ME.Quid ni?SO.h ergo q̄primū expediť:nā ſi talis ſit/doceť:alr uero neq̄q̄.ME. pſus.SO.poſt hac īueſtigādū cēſeo utrū uirtus ſcīa:aut aliud quiddā ſit.ME.Mihi quoq̧ idē q̄rēdū eē uideť.SO.An uirtutē aliud q̄ bonū eē dicimus?& hęc nobis poſitio ſtabilis ꝑmanet/uirtutem ſcilicet eſſe bonū?ME.Valde.SO.Siquidē eſt aliquod ſeorſum a ſcīa bonū/nōne uirtus forſitan ſcientia nulla erit?ſin autē nullum bonum eſt quin ſciētia cōprehendať/ſcientiā eſſe uirtutē ſuſpicantes/recte utiq̧ ſuſpicabimur.ME.Sunt hęc uera.SO.Quin etiā uirtute boni ſumus ME.ſumus.SO.Et ſi boni utiles/oīa quippe bona/utilia.ME.Sic eſt.SO.Ergo & uirtus utile quiddā.ME.ex iis quę confeſſi ſumus/neceſſario ſequitur.SO.Conſideremus rurſus in ſingulis qualia ſint/quę nobis proſunt:ſanitas ne & robur/formaq̧ atq̧ diuitię cęteraq̧ huiuſmodi conferre dicūtur.ME.Ita.SO.Eadē hec aliquādo nocere fatemur.An tu aliter ſentis.ME.Sic certe ſentio.SO.uide itaq̧ quo ducente hęc obſint/quoue proſint?nōne cū rectus uſus pręeſt/iuuant/cōtra uero nocent.ME.Prorſus.SO.ꝑterea que circa animū uerſanť conſideremus.Tēperantiā aliquid uocas & iuſtitiā/& fortitudinem docilitatēq̧/& memoriā/& magnificentiā/& huiuſmodi reliqua.ME.Eqdem.SO.Aduerte quęſo quęcunq̧ ex iis ſcientię nequaq̄ eſſe uidenť/ſed aliud quiddā pręter ſcientiam/nonne interdum iuuant/aliquando lędunt?ueluti fortitudo rēmota prudentia:num fortitudo aliud eſt q̄ audacia quędā/& quādo cū ratiōe uir audet/iuuať:cū abſq̧ rōne lęditur.ME.Sic eſt SO.Tēperātia quoq̧ & docilitas eodē mō/cū rōne quidē ꝑcepta atq̧ cōdita emolumēto ſunt/contra autē detrimēto.ME.Quā maxime.SO.ut ergo ſūmatim dicā/oēs aīæ impetus.atq̧ oēs declinationes ducēte prudētia ad beatitudinē tēdunt/imprudētia uero ad cōtrariū.ME.Videtur.SO. Quapp ſi uirtus aliqd eſt eoꝝ q̄ conſiſtunt in aīo neceſſarioq̧ utilis eſt/prudētiā hāc eſſe oportet: quippe cū oīa quæ ſunt circa aīum ipſa quidē ſecūdū ſeipſa nec cōferētia neq̧ noxia ſint.Adiuncta uero prudētia uel īprudentia ſtatim aut utilia/aut noxia ſiāt.hac itaq̧ rōne uirtutē cū maxime omniū cōferat/prudētiā quādā eſſe cōcludiť.ME.Mihi ſane uideť.SO.Quin ēt in aliis q̄ mō dicebamus:opulentiā atq̧ ſimilia tū utilia eſſe/tū noxia:nōne quēadmodū prudētia cęteris animi uiribus & officiis ꝑſidens/utilia reddit:imprudentia uero cōtraria/ſic & illis animus recte utēs/atq̧ ducens bona efficit/nō recte aūt mala?ME.Prorſus.SO.Recte autē ducit aīus prudēs/īprudens aberrat. ME.Sunt hęc uera.SO.Quāobrē oīno aſſerēdū eſt cætera qdē hūa oīa referri ad animū/& q̄ ī aīo ſunt/ad prudētiā/ſi mō bona futura ſunt:eaq̧ rōne prudētia ipm cōferēs erit/uirtutē uero cōferre ꝑdiximus.ME.Oīno.SO.Ergo prudētiā uirtutē/aut uniuerſum/aut ptē aliquam cōfitemur.ME. Recte mihi hæc oīa dici uidenť.SO.Nōne ſi hæc ita ſe hēnt haud natura boni homines erūt.ME. haud mihi uidenť.SO.Id ꝑterea cōtingeret/ſi natura boni fierēt.Adeēnt ꝑfecto nobis q filios noſtros natura bonos dinoſcerēt/eoſq̧ nos illoꝝ īditiis ſeligētes/ī arce q̄dā cōſeruaremus:illos multo magiſq̄ auꝝ obſignātes/neq̧ corrumpet:ſed poſtq̄ adoleuerint/utiles eēnt in rē.p.ciues.ME. Cōſentaneū ħ o Socrates.SO.Cū uero natura boni minime ſint:nū forſitā diſciplina?ME.Neceſſariū id appet.Ac ſecūdū poſitionē noſtrā ſequiť/ut ſi ſcīa uirtus eſt/doctrina ꝑcipiať.SO.Forte ꝑ iouē uereor tñ ne id temere cōfeſſi fuerimus.ME.In ſupioribus plane id recte dici uiſum eſt.SO. At nō in ꝑterito ſolū/ſed in ꝑſenti ēt & futuro tpe tale uideri debet/ſiquid ī eo ſinceri futuꝝ ē.ME. Quid nā īpedimēti eſt?ad qd potiſſimū reſpiciēs ſuſpicaris ac diffidis/ne forte uirtus ſcīa minime ſit:SO.Dicā tibi o Meno:uirtutē quidē doceri poſſe/ſiquidē ſcīa eſt/nequaq̄ reiicio/q̄ſi min⁹ recte ſit dictū.Quod uero ſcīa ſit,uide an iure diffidā.Age id mihi rñde.Siquid doceri pōt:nō de uirtute ſolum ſed quolibet alio loquor/an nō illius ꝑceptores diſcipuloſq̧ eſſe aliquos neceſſe eſt ME. Mihi quidē uideť.SO.An cōtra cuius nō doctores extāt:nec auditores ſi id doceri nō poſſe cōiiciamus/nōne ꝓbabiliter cōiectabimus?ME.Sic eſt:ſed num uirtutis ꝑceptores nullos eſſe cēſes?SO. Sæpenumero ſiqui huius magiſtri eſſent oī ſtudio īueſtigaui:nō unq̄ inueni,& ſi una cum cæteris pluribus/atq̧ iis ut uidebať/huius facultatis peritis id q̄ſiui.Et nunc quidē oportune o ME.iſte iuxta nos aſſedit:quē ī quiſitiōis huius pricipē faciamus.Ac merito ad id ſocium adhibebimus:hic enī primum diuite & ſapiēte patre Anthemione natus eſt:qui ꝓfcō nō caſū quodā aut alicuius largitione opulentus euaſit/quēadmodū nup thebanus,Iſmenias Polycratis pecūias nactus,ſed prudentia ꝓpria atq̧ uigilantia lucratus eſt.ꝑterea nec ſupbus ciuis neq̧ inflatus aut difficilis/ueꝝ modeſtus & frugi faciliſq̧ uir extitit.Deīde hunc bene educauit erudiuitq̧:cuius rei teſtis eſt oīs athenienſis populus/qui eum ad ſummos eligit magiſtratus.par eſt una cum hmōi iuris/an ſint aliqui uirtutis magiſtri/& qui ſint/paſſim inueſtigare.Ergo age o Amyte/quære mecū/unaq̧ cum hoſpite tuo Menone/qui nā huius rei præceptores ſint:& in hunc modum cōſidera.ſi uellemus menonem hunc optimum fieri medicum/ad quos potiſſimum doctores perduceremus?nōne ad medicos?

An virtus doctrina cōparetur:q̄ritur ac primo oſtēditur cōparari qua ſcīa eſſe creditur.nec ēt natura cōſiſtere.

Merita prudētiæ & imprudentiæ.

Prudētiā.aut virtutē totā: aut ptē virtutis eſſe.

Cōtrariū oſtēditur vt virtutē ñ doctrīa cōparari:q̄ ñ ſit ſcīa ac ꝑ ſigna q̄dā indicatur non eſſe ſcientia.

Non eſſe ꝑceptores virtutis tradende oſtenditur.

cos? ANY. prorſus. SO. Et ſi cerdonē optimū euadere cupemus/an nō ad cerdones? ANY. Ita.
SO. Et in aliis eodē modo. ANY. Oīno. SO. Sic iterū de medicis mihi dicas/cū diximus mittēdū
hunc eſſe ad medicos ſi medicū fore uelimus/an non id ſentiebamus / ut ſiſti debeat apud eos dū
taxat: qui artē illā profitenť/ac mercedē pro eam palā ab auditoribus capiūt/nōne huius ratio ha-
benda eſt ſi modo illū prudēter locaturi ſimus? ANY. Sic eſt. SO. Et de tibiarū ſono ac cęteris om
nibus ſimiliter iudicādū. Neq; enim mediocris inſcitia eſſet/dū ſtuderemus quēpiā tibicinē fieri:
cōmendare iis nolle qui facultatē hanc pollicenť/mercedēq; reportant/ſed hoc onus illis impone
re/qui nec doctrinā ſibi uendicant: nec eſt apud illos ullus in hac arte diſcipulus: qua inſtrui hunc
quē mittimus deſideramus. An non ꝓcul a rōne id eſſet. ANY. per iouē nō modo abſq; rōne/uerū
ēt dementia quedā. SO. probe loqueris. Nūc itaq; licet tibi cōiter una mecum de hoc hoſpite tuo
Menone deliberare: hic enim o Anyte iā pridē mihi dixit/ſe hāc ſapientiā uirtutēq; appetere: qua
hoīes ciuitates & domos recte gubernant/filioſq; ſuos q̄ optime educāt: ac ciues & hoſpites tū ad-
mittere tū dimittere ſciūt: ut bono uiro dignū eſt: meditare igiť ad quē potiſſimū huius comparā-
dę uirtutis gratia hunc mittere deceat. An ex his quę modo diximus patet: cōmittendū his eē qui
ſe docturos talia pollicenť? ſeq; palam cuiq; gręcorū diſcere uolēti ſemp exponūt: huius diſciplinę
pręſcriptū pretiū capientes. ANY. At quos dicis o Socrates? SO. Noſti quodāmodo & ipſe hos
eſſe qui publice ſophiſtę uocanť. ANY. Hercle bona uerba quęſo o Socrates. Nullus cognatorū:
uel familiariū uel amicorū: aut ciuiū/aut hoſpitū in tantam inſaniam incidat/ut iſtis adherens/inde
ꝑdať: eorū quippe cōſuetudo māifeſta illorū qui eos ſectanť: peſtis eſt. SO. Cur ita dicis Anyte. nū
ii qui ſoli ex omni hominū genere ꝓdeſſe hominibus ꝓfitenť/tanto cęteris deteriores ſunt/ut non
modo nō inuenit quēadmodū alii: quod ipſis traditū ſit/uerū cōtra corrumpant: atq; huius gratia
uulgo mercedē exigant? Equidē nō uideo qua ratione fidē tibi adhibeā. Noui enim uirum unum
Protagorā qui plures ob hanc ſapientiā pecunias cumulauit quā aut Phidias ille cuius tam perſpi-
cua pulchraq; opera extāt: aut decē alii ſculptores lucrati fuerint. ANY. Atqui abſurdū eſſet ſi qui
calceos ueteres cōſuunt/ueſteſq; reſarciunt/latere nō poſſent dies triginta/deteriores reddentes q̄
acceperint. SO. Cęterū ſi talia facerent/breui fame perirēt. Protagoras aūt uniuerſam gręciā an-
nos pluſq̄ quadraginta decepit/dū familiares peruerteret: deterioreſq; redderet q̄ accepiſſet. Nā
reor illū uita deceſſiſſe natū annos pene ſeptuaginta: q̄draginta uero in hac arte uerſatū. Ac ꝑ om-
ne illud tp̄s uſq; in hāc diē clarius extitit: neq; Protagoras tm̄/ſed alii quoq; permulti/ptim priores
illo/ꝑtim ēt nūc uitā agētes. Verū ſm orationē tuā dicemus eos cōſcios decipere atq; lędere iuue-
nes/an ſeipſos quoq; latere/& īſanos hoc pacto illos eē/qui a nōnullis omniū ſapiētiſſimi iudicanť?
ANY. lōge abeſt/ut inſanire dicanť o Socrates: ſed multomagis iuuenes. qui illis argentū tradūt.
Atq; his ēt deteriores ſunt ſi qui illos quorū ad ſe cura ptinet/iis cōmittūt. Oīum poſtremo inſaniſſi
me ſunt res. p. q̄ illos excipiūt/neq; expellūt/ſiue quis aduena ſeu ciuis hoc opus aggrediatur. SO.
Nū aliqs te ſophiſtarū o Anyte iniuria unq̄ affecit? uel quid illis ita ſuccēſes? ANY. Nulla mihi unq̄
cū aliquo illorū cōſuetudo fuit: neq; meorū aliquē illis uti ꝑmitterē. SO. Nunq̄ ergo illorū mores ex
pertus es. ANY. Neq; ſim qd tū? SO. Qua nā rōne dinoſces bonū ne an malū ſit cuius nullū feciſti
piculū? ANY. Liquido iſtos noui q̄les ſunt: ſiue exptus ſim/ſiue nō. SO. Vates forſitan es o Anyte:
hoc. n. te alia rōne nouiſſe ex iis: q̄ modo dixiſti: admodū admirarer. Verū nō eos q̄rimus/ad quos
ꝓfectus Meno īficiať/hi nāq; ſi uis ſophiſtę ſint. Sed opē patrio feras amico oſtēde illi cui nā adhe-
rens eorū qui tā amplā urbē colunt/eā quā narrauimus uirtutē adipiſceť. ANY. cur ipſe nō īdicas?
SO. At quos ego magiſtros exiſtimauerā/in mediū iā ꝓduxi: uerū ſecūdū rōnē tuā nihilo oīno ꝓfe
ci. Ac forte uera loqueris. Itaq; tu quoq; iā ptē tuā huius muneris exple. Oſtende ad quē athenien
ſium ꝓficiſcať. ꝓfer cuius uis nomen. ANY. Quid opus eſt hominis unius nomē audire? quēcūq;
athenienſiū nactus fuerit ex bonis clariſq; hominibus/melior illius familiaritate/ſi modo paruerit/
euadet/q̄ cōſuetudine ſophiſtarū. SO. Vtrū uero ii ꝑclari boniq; uiri ex ſeipſis nullo īſtituente tales
effecti ſunt/eaq; tm̄ docere alios poſſunt: licet ipi a nullo didicerint. ANY. A ſenioribus uiris prę-
claris: atq; bonis percepiſſe arbitror? An nō tibi uidenť in hac ciuitate multi inſignes & optimi ho
mines extitiſſe? SO. Mihi quidē o Anyte eſſe hic uiros ciuilis adminiſtrationis ꝑitos/nec paucio-
res olim fuiſſe uideť. Sed nū ꝑceptores idonei uirtutis ſuę fuere? hoc enim eſt de quo nunc diſſeriť
nō utrū ſint aut fuerint hic uiri boni/ſed utrū uirtus doceri poſſit: & ob hoc utrū uiri boni ſiue ſupe
riores ſiue ꝑſentes uirtutem eā qua prediti ſunt tradere alteri norint: an forte/nec tradi alteri/nec
recipi uirtus poſſit. Id inq̄ eſt/quod dūdū ego ac Meno inqrimus. Sic aūt ex ipſa tua oratione con-
ſidera. Num Themiſtoclem uirum bonum fuiſſe fateris? ANY. Maxime omnium. SO. Et ꝑcepto
rem bonū uirtutis ſuę. ſiquis alius uirtutis magiſter ſit/Themiſtoclem extitiſſe? ANY. Reor equi/
dem dūmodo uoluiſſe. SO. Num cenſes ipſum noluiſſe alios quoq; bonos fieri? filium ſuum prę/
ſertim? an putas inuidiſſe filio & de induſtria uirtutem ꝓpriā minime cōmunicaſſe? Audiſtin The-
miſtoclem filiū ſuū Cleophantum in equeſtri facultate ſtrenuū effeciſſe? adeo ut equis rectus inſi-

Carpuntur ſophiſte atq; iterū relaxatur diſputatio.

Protagorā docuiſſe pluſq̄ annos quadraginta.

ſteret:rectuſq; ex equo iacularet:cętera q; ꝑmulta ſtupēda ꝑficeret/i qbus ille diligēter erudiri cura
uit ſapientēq; in ſingulis/q̄ p̄ceptores eruditi callebāt/effecit:hęc a maioribus accepiſti? ANY. Au
diui. SO. nemo igit̃ naturā filii utpote malā culpauerit. ANY. Nullus forte. SO. Q id uero ad hoc
audiſti ne ab aliquo ſaniore aut iuniore Cleophanū Themiſtoclis filiū bonū ac ſapientē in quibus
pater fuerat:extitiſſe? ANY. nunq̄. SO. Nū Themiſtoclē arbitramur alienis artibus imbuere filiū
uoluiſſe paterna uero uirtute nihilo uicinis ſuis p̄ſtātiorē facere curauiſſe? ſiqdē doceri uirtus ullo
pacto poſſet? ANY. Forte ꝑ iouē minime. SO. Talis igit̃ hic uirtutis magiſter fuit: quē ipſe unū ex
antiqs optimū aſſeris. Conſideremus iā & aliū Ariſtidē Lyſimachi filiū. nōne hūc quoq; bonū fuiſſe
cēſes? ANY. Et maxie qdē. SO. An nō & iſte filiū ſuū Lyſimachū in oibus q̄ p̄ceptores ulli ꝓfiteren
tur: optime atheniēſiū oium eruditū euadere uoluit? Nū quo uis alio meliorē uirū eū fecit? hūc &
enim allocutus es & qualis ſit optime noſti: p̄terea ſi uis Periclē uirū magnopere ſapientē cōſidera.
duos ut te minime p̄terit/filios educauit. Paralū & Xāthippū. ANY. Noui equidē. SO. Hos ut ipſe
noſti tū in eqſtri ꝑitia tū in muſica tū ēt in certaminibus p̄ceteris athenienſibus iſtruxit. Ac deniq;
in nullo eorū q̄ arte ꝑcipiunt̃ inferiores aliis eſſe uoluit bonos aūt uiros an nō fore cupiebat? uoluiſ
ſe quidē exiſtimo ſed id doceri minime potuiſſe. Ne āt putes paucos ignobiliſſimoſq; athenienſiū
id aſſeq nō poſſe/aduerte itē ꝙ Thucydides duos filios educauit Meliſiā atq; Stephanū/ quos &
cętera diligenter edocuit/& paleſtrā in primis/ut i ea athenienſes reliquos ſuparint. Vnū qdē Xā
thię. Euodoro alterū cōmendauit: hi uero in paleſtrę ludo cęteris oibus illis tꝑibus/ p̄cellere puta
bant̃ nōne meminiſti? ANY. Audiui equidē. SO. Neq; uero iſte cū q̄ ſumptu maxio diſcebant/ fi
lios callere uoluerit/uirtutē ſolā quā abſq; pecuniis tradidiſſet:ſi mō doceri potuiſſet/aſſeq filios no
luiſſe putādus eſt. An forte Thucydides ignobilis erat: nec amici ſibi plurimi tā ciues q̄ commilito
nes & ſocii aderāt? Q uinimo & ampla familia ortus & ſumme cuiuſdā auctoritatis tū apud conci
ues ſuos/tū ēt apud oēs gręcos erat. Ideoq; ſi ꝑ doctrinā cōparari bonitas potuiſſet/inueniſſet ſaltē
uel ciuē aliquem uel peregrinū/qui filios eius bonos efficeret ſi minus ipſi ad id docendū ocii a rei
p. negotiis ſupfuiſſet. Sed uide o amice Anyte. ne forte uirtus doceri nequeat? ANY. O Socrates
liberius q̄ decet/hoīes mihi uituperare uideris. Itaq; tibi conſulo ſi mō pere uis: ut tibi caueas: for/
te. n. alia in urbe iene eſt/uel iniuria/uel beneficio ciues afficere: in hac aūt graue nimiū ac ꝑiculo
ſum: neq; id te fugere arbitror. SO. O Meno anitus hic ſuccenſere mihi uidet̃: neq; id miror: pri
mo. n. hos me uiros uituꝑare cēſet/deinde ſe unū ex iis arbitrat̃. Verū hic ſiqñ didicerit quid ſit ho
minibus detrahere haud ulterius ſuccenſebit: in p̄ſentia uero ignorat. At ipſe mihi dicas utrū apud
nos clari ac boni uiri ſint. ME. Sunt certe. SO. Volūt ne iſti iuuenibus ſeipſos p̄ceptores exponere?
atq; id ꝓfiteri? uel uirtutē doceri poſſe fatent̃. ME. Nō ꝑ iouē o Socrates: ſed interdū ab illis doceri
poſſe uirtutē/alias nō poſſe audies. SO. An hos dicimus huius rei magiſtros/inter quos nōdū id cō
uenit? ME. Nequaq̄ mihi uidet̃ o Socrates. SO. Quid uero/nū ſophiſtas ſiqdē ii ſoli id p̄dicant/ma
giſtros uirtutis exiſtimas? ME. Gorgiā i hoc uehementer admiror & amo/ꝙ nūq̄ illū hoc pollicētē
audias. Immo & alios ridet/quotiēs polliceri ſentit: putat aūt hoc dūtaxat ꝓmittendū eſſe/ eloquē/
tes ſcilicet uehemēteſq; hoīes reddere. SO. Nō ergo ſophiſtę huius p̄ceptores eſſe tibi uidentur.
ME. Neſcio quid dicā o Socrates. nā mihi quoq; idē ꝙ plurimis accidit: tū enim p̄ceptores puto:
tū nego. SO. Scito nō tibi ſoli hoc cęteriſq; ciuilibus euenire/ut interdū doceri uirtutem credatis/
alias uero negetis/uerū etiā poete Theognidi eadē oīno dicenti. ME. Q uibuſnā carminibus? SO.
elegis in hūc modū hos ꝓprie bibe & cōmede/cū ius una ſedeto: iis obſequerę: quorum magna
ꝑtās: a bonis enim bona ꝑdiſces. Quod ſi malis adhęſeris/quā habes mentē ꝑculdubio ꝑdes. Vi
des iā ꝙ in iis ita loquit̃/quaſi uirtus diſci poſſit. ME. Appet. SO. tA uero paulo poſt ſic inquit. Si
ſana mens homini tradi poſſet/multā ſane magnāq; mercedē q id efficerent reportarent. Neq; bo
no ex patre filius malus eſſet prudētibus monitis ꝑſuaſus: uerū docendo nunq̄ ex malo bonū homi
nē facies. Cernis hūc circa eadē cōtraria ſibiipſi ꝓferre? ME. Videt̃. SO. Nū aliquid aliud noſti/cu
ius qui p̄ceptores eſſe ꝓfeſſi ſunt/deīde id nedū docere alios poſſe: ſed ne ipſi quidē ſcire dicant̃:
ſed in eoipſo ip robi eſſe/cuius ſe aſſerūt p̄ceptores/& qui clari eſſe in eo dicunt̃/nunc doceri poſſe:
nūc uero nō poſſe ferant? eos ne qui in hac cōtrouerſia ſunt p̄ceptores nūcupas? ME: Minime. SO.
Ergo ſi neq; ſophiſte/neq; boni clariq; uiri huius rei doctores ſunt / multo minus cęteri p̄ceptores
erūt. ME. Certe. SO. Si non ſunt pręceptores neq; diſcipuli etiam. ME. Sic ut ais mihi uidet̃. SO.
A non confeſſi ſumus illud/cuius nec magiſtri neq; diſcipuli ſunt/doceri minime poſſe? ME. Con
feſſi ſumus. SO. Et uirtutis nuſq̄ pręceptores reperiuntur. ME. Nuſq̄. SO. Si non pręceptores.
neq; diſcipuli etiam. ME. ſic apparet. SO. Virtus ergo doceri nequit. ME. Sic uidet̃ ſiquidem nos
recte diiudicauimus. Q uāobrem uehementer admiror o Socrates bonos ullos inter homines re
periri: & que ſit ratio qua boni fiunt/ambigo. SO. Videmur o Meno ego ſimul & tu parui pretii
eſſe uidetur gorgias quoq; te ac me Prodicus haud ſatis erudiſſe. Itaq; maxime omnium ad nos ip
ſos reuocanda mens eſt/querenduſq; aliquis qui hoc uno nos meliores efficiat. hęc autem dico ad
ſuperiorem

Athenis periculoſum erat quēq̄ aliquē iniuria afficere:

Theognidis p̄cepta digna cognitu.

Prodicus pręceptor Socratis.

ſuperiorē inqſitionē reſpiciēs/quia nos ridicule latuit/ꝙ nō ſolū ducēte ſcia negocia recte atq; bene ꝓcedūt:uel forte nos ſubterfugit/q̄ rōne boni hoīes efficiunť.ME.Quo pacto id ais o Socrates.SO.Sic ꝙ quidē bonos uiros utiles eē oporteat/ꝓbe confeſſi ſumus:cu nunq̄ ſe res aliter habeat:nonne?ME.Ita.SO.Quodue utiles futuri ſint/ſi recte agēdis p̄ſint ēt ꝓbe inter nos conuenit.ME.ꝓbe.SO.Quod uero nullus recte p̄eſſe poſſit/niſi ſit prudēs/haud ſatis recte aſſeueraſſe uidemur.ME.Q̄uo recte dicis?SO.Dicā q iter nouit Lariſſam uel alio quouis ꝓficiſcať/& alios ducat:nonne recte atq; bene ꝑducet?ME.ꝓrſus.SO.Quid uero ſiqs recte opinať/q̄uia ferat Lariſſam nunq̄ tñ ꝓfectus ſit neq; ſciuerit:nōne iſte quoq; recte duceret?ME.Valde.SO.Et donec rectā opinionē habet/de qbus alter ſciam:nihilo deterior dux erit exiſtimās quidē uera/ſciens minime:q̄ is q iſta nouit.ME.Nihilo certe.SO.Vera ergo opinio ad recte agēdū nihilo minꝰ q̄ prudētia ualet.Atq; id ē ꝙ in cōſideratiōe uirtutis in ſupioribus p̄termiſimus.dū ſolā prudētiā recte agēdi ducē aſſereremus.hęc aūt erat opinio uera.ME.Videť.SO.Nū igiť nihilominus recta opinio q̄ ſcia confert?ME.hoc utiq; minus cōfert o Socrates ꝙ quicūq; ſciam habet ſemꝑ aſſequitur:qui uero rectā opinionē:interdū quidē cōſequiť/nōnūq̄ uero falliť.SO.Quid ais?qui recta opinione incedit nōne q̄ diu opinať recte/ſemꝑ noticōpos efficiť.ME.Neceſſariū appet.Quāobrē miror/quare cū ita ſit:ſcia tñ longe admodū p̄ſtātior habeať q̄ recta opinio:& cur utraq; illaꝝ aliud quiddam ſit/dubito.SO.Noſtin quā ob cām id mireris?an ipſe uis tibi dicā.ME.dic prorſus.SO.Quia Dędali ſtatuas nūq̄ cōſideraſti/forte uero neq; apud nos extāt.ME.Quorſum hęc?SO.Q̄m hę niſi ligenť/diſcedunt atq; auſugiūt:ligatę ꝑmanent.ME.Quid tū?SO.Ex eius artificiis/quod ſolutū eſt haud multę eſtimationis eſt/iſtar fugitiui hominis neq;.n.ꝑmanet:ligatū uero admiratiōe dignū pulcherrima.n.opa ſunt.Cuius hęc gratia dico?Verarū opinionū gratia:hę quippe quouſq; ſtabiles perſeuerāt/pulcra quędā opa ſunt/oīaq; bona ꝑficiunt.Attamen diu cōſiſtere nolūt:ſed ex hominis aīo cōfeſtim effugiūt:quapꝑ nō multi pretii ſunt donec quis illas ratiocinatiōe a cāis ducta liget:hæc uero amice Meno reminiſcentia eſt/ut ſupra iter nos cōuenit.Poſtq̄ uero ligatę ſunt/primo quidē ſciētię fiūt:deinde perſeuerātes.ꝓptereaq; ſcia recta opinione p̄ſtantior eſt ab eaq; uinculo quodā diſcrepat.ME.Per iouē o Socrates cōgrua cōparatio.SO.Quiuēt ipſe non tanq̄ ſciēs:ſed ut cōiiectans ita loquor.Quod uero eſt aliud quiddā uera opinio atq; ſcia plane mihi cōiicere uideor.Sed & ſi qcq̄ aliud me ſcire faterer/quę ſane pauca dicere unū hoc iis q̄ ſcirē adnumerarē.ME.probe o Socrates loqueris.SO.Quid uero?nōne hoc quoq; recte/ꝙ uera opinio opus quodlibet ducens:nihilo peius q̄ ſcia illud aſſequiť?ME.hoc quoq; uerū.SO.Nigil igitur uera opinio q̄ ſcia deterior nec minus ad actiones utilis eſt:neq; uir uerā opinionē habēs q̄ ſcia p̄ditus.ME.Ita eſt.SO.Quin ēt uirū bonū utilē eſſe conuenimus.ME.Cōuenimus.SO.Si igiť homines non ꝑ ipſam ſciam ſolū boni atq; utiles ciuitatibus eſſent/ſi modo inuenirenť ſed ēt ꝑꝑ opiniōem rectam horum uero neutrum natura hominibus ineſt/neq; ſcia/neq; uera opinio/neq; ēt aduentitia hęc ſunt:nū uideť iſtorū aliquod natura ineē?ME.Mihi nequaq̄.SO.Nōne poſtq̄ natura non inſunt:neq; boni ēt uiri natura erunt.ME.Non ſane.SO.Quoniā uero nequaq̄ natura/utrū doctrina cōſiderabamus?ME.Ita.SO.Et doctrina cōparabilis uiſa eſt ſi ſit prudētia uirtus?ME.Eſt SO.Et ſi cōparabilis per doctrinā/prudētia quoq; uiſa eſt.ME.prorſus.SO.Ac ſi p̄ceptores eēnt doceri poſſe/ſi nō/minime.ME.Sic eſt.SO.& pręceptores eius eſſe cōi conſenſu negauimus?ME.Negauimus.SO.Concluſimus itaq;/neq; doceri illā/neq; prudentiam eſſe.ME.Cōcluſimus.SO.pręterea bonū ipſum eſſe,conceſſimus.ME.Cōceſſimus.SO.Bonū autem & utile eſſe recte ducens.ME.Maxime.SO.Recte deniq; ducere duo hęc ſola/uerā opinionē atq; ſciētiā?quibus homo preditus recte ducit.Quę enim fortuna contingunt/imperio hominis nequaq̄ fiunt.quibus autē homo ad rectū dux ē/duo hęc opinio uera:atq; ſcientia.ME.Idem mihi uideť.SO.Igiť cū uirtus doctrina percipi nequeat,nequaq̄ ſcientia eſt.ME.Nō apparet.SO.Cum ergo duo ſint bona atq; utilia.alterū illoꝝ excipiť.neq; in actione ciuili ſciētia ducens.ME.Nō ut mihi uideť.SO.Nō ergo ſapiētia quadam/neq; ut,ſapientes ipſi ciuiles homines rē publicā adminiſtrant:cuiuſmodi qui Themiſtoclis temporibus:& quos pauloante Anytus retuli/extiterūt.Vñ nec cęteros tales quales ipſi ſunt/reddere poſſunt utpote qui ſcientia nulla ſint tales.ME.Sicut ais eſſe uideť o Socra.SO.Si nō ſcientia reſtat ut opinione recta utētes ciuiles uiri ciuitates gubernēt/haud ſecus ad prudentiā ſe habentes ac uates diuinoq; furore correpti?Et.n.hi uera q̄plurima nuntiāt,nihil tñ eoꝝ q̄ loquunť itelligūt.ME.ſic ē,uť.SO.Nōne igiť o Meno diuios hmōi uiros appellare decet?q mēte neq̄ q̄ utētes multa tñ ac magna & agēdo & dicēdo diſponūt?ME.ꝓrſus.SO.Quāobrē merito diuinos uocabimus quos mō p̄diximus uates furēteſq; ac poecticos hoīes uniuerſos ciuileſq; hoīes nō minus q̄ reliquos diuinos,exiſtimabimus diuino afflatos numīe deoq; penitus occupatos.qñ quidē rē pu.dirigūt:multa maximaq; dicentes/q̄ nequaq̄ intelligūt.ME.Maxime.SO.Mulieres quoq; o Meno bonos uiros diuinos nuncupāt.Et Laconici quotiens bonū quendā uirū cōmendare uolunt.Diuinus hic uir aiunt.ME.Et recte quidem loqui uidenť o Socrates q̄q̄ anytus hic tibi forte talia loquēti ſuccenſet.SO.

Aggreditur ad determinationē ambæ dubitationis.

Detrahitur prudentiæ ꝙ nō ſi abſit:nō recte proceditur.

Excogitatur opinio recta:quæ etiā uera opio uocatur:

Monſtratur conuenientia recte opinionis atq; ſcię.

Dedaliſtatuę.

Dfia inter rectam opinionē & ſciam.

Recta opinio eſt reminiſcētia.

Duo recte ducunt uera opinio atq; ſcia.

Qui bōus uir eſt.is diuinus appellatur.

Vnde ad ſe uirtus.

haud quã mihi curç eſt:cũ hoc.n.o Meno alias diſſeremus.Si aũt nos in oĩ hac diſputatiõe recte
pſcrutati ſumus uirtus utiq; nec doctria neq; natura nobis aderit:uerũ diuina ſorte abſq; mẽte ĩ eũ
q illã ſortitus fuerit/ĩfluet:niſi forte qs ex ciuilibus talis exiſtat/ut aliũ quoq; ciuilem efficere poſſit.
Quod ſi extiterit/talis hic ĩter uiuẽtes erit/q̃lẽ homerus air Tireſiã ĩter mortuos eẽ.Sic dicẽs.ſapiẽ
tia pſtat ſolus iis.qui apud inferos cçteri uero umbrç uolitãt.Similiter & ciuis hic ad alios tã ad
umbras ſe hẽret.Vera eni m res quo ad uirtutẽ eſſet.ME.Optime mihi dicere uideris o Socrates.
SO.Ex hac itaq; rõne o Meno diuina ſorte uirtus adeſſe cuicũq; adſit:apparet.Veritatẽ tñ de hoc
perſpicuã tñ deniq; cõprehẽdemus/cũ añ q̃ quo pacto uirtus adſit q̃rat qd ipſa ẽm ſeipam ſit/ue
ſtigare tẽtatimus.Nũc aũt hora iã eſt ut hinc alio abeã.Ipẽ uero ꝙ tibi pſuaſum ẽ Anyto huic ho
ſpiti tuo iteꝝ pſuade ut mitior ſit.Nam ſi ei hoc pſuaſeris/athenienſes quoq; iuuabit.

FINIS.

AR. MARSILII IN ALCIBIADEM PRIMVM VEL DE NATVRA HOMINIS.

C Andidiſſimus Platonis noſtri liber q Alcibiades primus ĩſcribiẽ:alcibiade ipſo uenu
ſtior & oĩ carior auro/quid hõ ẽ quid eius officiũ docet.Eſt ãt hõ aĩa rõnalis/ mẽtis p
ticeps/corpe utẽs.Ex hac diffinitiõe illi⁹ officiũ trahiẽ trifariã diſtributũ.Vt.n.rõna
lis aĩa ẽ ĩ ſe ipam circulo quodã rõcinatõis ſeſe aĩaduertẽdo reflectiẽ.Vt mẽtis pticeps
ĩ diuinã mẽtẽ uelut riuulus ĩ fontẽ ſuũ refluit.Vt utẽs corpe:humanis negociis guber
nãdis ĩcũbit:pfectũ igiẽ & abſolutũ hoĩs offm ẽ/prio quidẽ ut naturã ſuã aĩaduertat: deinde ab illa
tã ab imagine & effectu ad diuinã mẽtẽ exẽplar eius & cãm cõuertaẽ.A q̃ hoĩs animus illuſtratus.
ipm bonũ ipm utile/ipm pulchꝝ/ipm iuſtũ ĩtelligit:ſuũq; bonũ /utile pulchrũ/iuſtũ pfecte cõpre
hẽdit.Vñ quid bonũ:quid utile alioꝝ hoĩum qbuſcũ uerſaẽ:quibuſue impat: noſcit.cũq; bonum
abſolutũ/bonũ ſui i bonũ alioꝝ cognouerit:ad ſe ipm iã & aliũ unũ quẽq; curãdũ ſecũdũ cogniti bo
ni normã debet accedere:philoſophiç ſtudio/moralis/mathematicç/theologiç opus ẽ: ut ad ſeip
ſum & ad mẽtẽ ſui cãm redeat.Moralis qppe & mathemathica diſciplia aĩum ĩ corpus merſum in
ſeipm reſtituit:theologia ſupra ſe rapit & extra ſeipm attollit i deũ.Mẽtis diuinç ideaꝝ cognitio ſa
piẽtia dr.ſui ipſius notitia/& ſui ſuorũq; boni utiliſq; iuẽtio ex diuiuç mẽtis ĩtuitu manãs prudentia
nũcupatur: prudẽtia ſane ut bonũ ĩtelligit/hũanas actiones tã publicas q̃ priuatas ad finẽ optimũ
refert.Vt utile/p cõmoda media ꝓprialq; uias/quib⁹ ad finẽ pueniẽt dirigit.Vt pulchrũ qs ordo
qs modus ĩ hoc ꝓgreſſu q̃ſi quodã itinere ſit ſeruãdus:ĩſtituit.Vt iuſtũ:q̃ diſtictio ſingulorꝝ opum
q̃ obſeruãtia ĩpoſiti ordĩs/ꝙ ſuppliciũ trãſgrediẽtis/quod pmiũ/ legẽ huius itineris obſeruantis/p
ſcribit.A philoſophia igiẽ ad ſapiẽtiã a ſapiẽtia ad prudẽtiã fit acceſſus:prudẽtia uero magiſtra ui
tç diſciplinã ſui cuiuſq; rei familiaris & rei.p.tribuit:hõ p prudentiã gubernat i domus aũt & ciui
tas p amicitiã publicã iuſticiãq; ſeruanẽ.Publicã amicitiã uoco conſenſionẽ illã qua cuncti ſub eadẽ
lege & principe libenter cõueniũt:& ad eũdẽ finẽ reſpiciũt:iuſtitiã.pu.nomino legittimã diſtictio
nẽ q̃ ſiguli licet ſub eodẽ principe & ad eũdẽ finẽ hoc eſt publicũ bonũ/diuerſo tñ tramite profici
ſcunẽ:uariãq; officioꝝ diſtributionẽ p natura & dignitate uniuſcuiuſq; a natura & legibus aſſigna
tã ſeruãt ꝓprioq; munere ſine uſurpatione alieni funguntẽ.Inſunt in hoc dialogo theologicç dictio
nes duç ipm idem /ipm/& ipſum unũ quodq;.Circa hoĩem illa ſignificat aĩam ut ideã hçc aĩam in
corpore.Sed de iis latius in comẽtariis/q̃ in decẽ hos Platonis dialogos ſcribere iam inſtitui.

Ipſum idem: ipſum unum quodq;.

ALCI. PRIMVS VEL DE NATVRA HOMINIS SO.ALCI.

SO.

Occaſio dialogi in quo ĩtroducitur Alcibiades iunctis pulcherrim9 Grecoꝝ generoſus diuerſa bens indolem & ſpẽ magnorum geſtoꝝ ut oñderetur natura hoĩs non eſſe in hic partibus.

Captat beneuolentiam a pſona audiẽtis iuuenis. nam hoc pacto ſupbus iuuenis aĩus trahitur ad audiendũ.

Athenç grecarũ urbiũ ampliſſimç.

O Fili Cliniç admirari te arbitror ꝙ cũ primus ipẽ oĩum amare te cçperim/cçteris deſi
nentibus te diligere/ſolus in beniuolẽtia pſeuero:& cũ amici reliqui frequentiori cõ
ſuetudine tibi quottidie moleſti fuerint/ego tot annis minime ſalutauerim: huius ãt
rei cã nõ humanũ quippiã/ſed repugnãtia q̃dã demonii fuit/cuius potentiã in ſequen
tibus audies.Nũc uero cũ nõ ultra repugnet huc ita pfectus ſum.Spero ĩſup nec ĩ po
ſterũ nobis aduerſaturũ.Supiori autem tpe cõſiderabam quo pacto erga tuos amicos te gereres.
Qui q̃uis multi eſſent atq; ſupbi/nemo tñ ex illis fuit quin abs te faſtu ſupatus abierit.Quam ue ob
cãm illos cõtẽpſeris/explicabo.Ais enim te uulla in re hominibus aliis indigere. quippe q̃ tibi in
ſunt:ita eſſe pclara/ut nec ad corporis/nec ad animi bona cuiuſq̃ egeas.Exiſtimas te in primis ꝓce
ro atq; decoro corporis habitu plurimũ excellere.Atq; id apud oẽs cõſtat.Nobiliſſimo pterea ge
nere ortũ te prçdicas prç cçteris qui in hac urbe ſunt/ciuitatũ grecarũ ampliſſima:ex paterno qui
dem latere amicos:atq; cognatos adeſſe q̃plurimos & optimos uiros:qui tibi oĩa cũ opus fuerit
ſumminiſtrare poſſint Maternos quoq; nec his inferiores neq; etiã pauciores.Sed multo maiorẽ
iis omnibus auctoritatem afferre tibi ad res agendas Periclem Xãthippi filiũ:quẽ qdẽ pater tuus
tutorẽ tibi fratriq; reliquit:qui nõ in hac ciuitate ſolũ:quçcunq; uult/poteſt:ſed in omni Grçcia: &

in multis ēt ac latis barbarorū generibus. Adderē quoq; ampliſſimas tuoꝝ diuitias niſi te ſcirē ī iis
minime oīum gloriati. Horū omniū cū faſtu elatus familiares oēs ſuperbia ſuperaſti. Atq; ipſi ut
pote īferiores tibi ceſſerunt. Neq; uero iſta te latuere. Quāobrē neq; me ēt fugit admirari te quo
aio in beneuolētia ꝑſeuerauerim/quāue ſpē de te cōcęperim/q aliis te relinquentibus ipē ſolus om
niū perſtiti. AL. At iſtud forte neſcis o Socrates/te nūc me paulo ꝓueniſſe. Venerat enim in aīum
mihi/ut te prior adortus hęc eadē te rogarē. Quid nā uis? qd ſperans me turbas? ut ſemp ubicunq;
ſum/tu quoq; obſeruātiſſime adſis. Reuera enim quid ſit cōſiliū tuū admitor/illudq; libenter audi/
rē. SO. Audies igiť hoc a me ut decet ꝗprimū ſiquidē ut ais noſſe deſideras quid cogitē. Ego enī
tāꝗ expectanti & auſcultaturo id referā. AL. Et maxime qdē dicas modo. SO. Vide itaq;/ neq; enī
mirū uideri debet: ſi quēadmodū uix incępi/ita uix deſinā. AL. O uir optīe dic iā/ audiā enim. SO.
Dicendū eſt ꝓfecto. Arduū quidē eſt/cū eo qui amicos cęteros ſupauerit/amicitiā conſuetudinēq;
inire. Audendū tamen ſnīam meā exprimere. Equidē o Alcibiades ſi te cognouiſſem iis rebus q̄s
ſupra narrauimus eē contentū/uitāq; illis tuā mancipauiſſe, iā diu & mihi quidē uideor/ beneuolen
tiā erga te meā depoſuiſſem. Nunc autē alias qualdā tuas de te ipſo cogitationes arguā: intelligas
quā ob cām cū ſemel tibi mentē adhibuerim: nunꝗ deſtiti. Videris mihi ſane ſi qs deus tibi dixerit
o Alcibiades. Nūquid uiuere uis ea ſola poſſidēs ꝗ nūc hēs? an ſtati obire niſi ꝑſtātiora ꝗdā aſſeq li
ceat/mortē potius electurus. At uero ꝗ nūc ſpe uitā agas apiam: putas. n. ſi mox in athenienſis po
puli cōtionē aſcēderis/quod qdē paucos poſt dies futuꝝ exiſtimas Athenienſibus demoſtraturū te
maiori dignum eſſe honore/ꝗ aut Pericles ſit aut alius quiſꝗ fuerit eoꝝ: qui ſupioribus ſęculis flo
ruerūt: quod ſi oſtēderis maxime apud ciues tuos auctoritatis fore. Atq ſi plurimū hac in urbe poſ
ſis oīum quoq; Gręcoꝝ atq; ēt barborū quicūq; eādē quā & Gręci incolūt regionē clariſſimū te fu
tuꝝ. Et ſi deus idē imperiū Europę cōceſſerit: trāſire tñ in aſiam & ibi rebus agēdis prçeſſe uetue
rit/nōdū electurus mihi uideris cū his ſolis uitā degere/niſi nomen tuū atq; potentiā ut ita dicam
per oīa hoīum genera ꝓpagare. Teq; arbitror ꝑter Cyrū ac Xerxem neminē memoria dignū exi
ſtimare. Quod igiť hmōi ſpe nutriris/non cōiecto equidē/ſed certe ſcio. forte etiam & tu confite
beris utpote tui conſcius me uera dixiſſe. AL. Quid hec o Socrates ad eā rōnem quā aſſignare uole
bas/ob quā me nōdū deſerueris? SO. Ego tibi dicā o amice Clinię & Dinomachis fili. has cogitatio
nes tuas ad optatū finē ꝑducere/abſq; me minime potes uſq; adeo in te ac tua negocia me poſſe cō
fido. Quapp deū ipſum cēſeo nō ꝑmiſiſſe olim me tecū diſſerere: atq; ego expectaui donec ille per/
mitteret. Vt enim tu ſperas ciuitati tuę oſtēdere poſſe omni te apud eā honore dignū eſſe / atq; his
demoſtratis nihil adeo magnū reſtare/quod nō ſtatim conficere poſſis/ſic & ipſe plurimū apud te
poſſe cōfido cū primum oſtēdero cunctis me digniorē eſſe/nec tutorē neq; cognatū neq; aliū quē
piā ꝑter unicū me deo fauēte tibi eā potentiā quā deſideras traditurū. Quādiu igiť eras iunior nec
dū in ſpē tantā ueneras/mea quidē ſnīa deus tecū diſputare ꝓhibuit/ne fruſtra cōtēderē. Nūc uero
impulit: nūc igitur audies. AL. Lōge mihi nunc mirabilior uideris o Socrates poſtꝗ loqui mecum
cępiſti ꝗ dū tacitus me ſequebaris: ꝗꝗ ēt tunc aſpectu talis maxime uidebaris/ſi igitur utꝝ ego hęc
mente uerſarē necne/ut uideť/optime cognouiſti/ēt ſi minus uerbis exꝑſſero: nihil iā negocii erit
ulterius ad te ꝑſuadendum: eſto ſane. AL. Si ergo hęc ipē maxīe intendo quo nā mō p te cōſequar:
nec ſine te iſta ꝑficienť? potes ne dicere? SO. Interrogas ne an ꝓlixū ſermonē incepturus ſim / qua
les audire ſolitus es? Neq; uero id mei moris eſt. Verūtñ oſtēdere tibi poſſum ut arbitror: hęc ita
ſe habere modo in hoc uno dūtaxat mihi obſeq uelis. AL. niſi arduū quiddā exigas/concedo. SO.
Nū difficile tibi uideť ad interrogata rñdere? AL. nequaꝗ. SO. Reſponde igiť. AL. iterroga. SO.
An te interrogē ut cogitātē ea quæ cogitare te dixi? AL. Eſto ſi placet ut tandē quid feras uideam.
SO. Age utiq; intēdis ut ſupra dixi breui adire Atheniēſem populū cōſulturus. Si tibi igiť mox ad
contionē ꝓfecturo ego obuius dicerē o Alcibiades poſtꝗ Athenienſes de aliquo deliberare con
ſtituerunt: ſurrexiſti & tu deliberaturus: utrū de iis ꝗ tu melius ꝗ illi calles? qd rñderes ad hec? AL.
Reſponderē ſane de iis ꝗ melius noſſem. SO. Que igitur noſti de iis quoq; es cōſultor bonus? AL.
Quid ni? SO. Nonne hęc ſola cognoſcis/quę ab aliis didiciſti/uel ipſe p te inueniſti? AL. que nam
alia? SO. eſt aliquid quod qūq; didiceris uel inueneris cū nolles inuenire uel diſcere? AL. nō ē. SO.
Nunquid uoluiſti unꝗ inquirere ſiue diſcere que te ſcire putabas? AL. nūꝗ. SO. Que nūc ſcis/fuit
qūq; rp̄s/qñ te ignorare putabas? AL. neceſſe ē. SO. At qui ꝗ didiciſti/ferme & ipē cognoui: q ſiqd
me fugerit dicas. Didiciſti. n. ut memini lr̄as/citharā pulſare/paleſtrā: nam inflare tibias noluiſti.
Hęc ſunt quoꝝ tu ſciam habes: niſi quid clāculū forte didiceris/puto aūt nec noctu neq; die exiſſe
te domo nos latentē. AL. nullos ꝑterꝗ hoꝝ triū ꝑceptores audiui. SO. An quotiēs Atheniēſes de
literis cōſultabunt/quo pacto ſcribi debeāt/ad cōſiliū accedes? AL. nō p iouē. SO. At cum de lyra
pulſanda? AL. nullo modo. SO. neq; de paleſtris ēt in contione diſceptare cōſueuerūt. AL. Minīe.
SO. Quando igiť & qua de re cōſultantibus non enim cū de ędificiis. AL. non certe. SO. Edifica
tor enim melius ꝗ tu conſulret. AL. ita. SO. neq; tamen cum de uaticinio diſceptabunt. AL. nec.

Captat item a re ipſa beneuolentiam & attentionem.

A ꝑſona dicētis.

Oſtenditur vt in iuuent pulcherrimo generoſo audaci ac ignaro nō īſit natura hominis.

Duobus mōis cognoſcimus aut inueniēdo aut diſcendo.

Alcibiades inflare tibias negauit.

Scientis ē nō diuitis devno quoq; conſulere.

quaq̃.SO.Fatidicus enim hęc melius q̃ tu.AL.Melius.SO.Seu paruus ſiue magnus ſeu formo-
ſus ſiue deformis uel generoſius uel ignobilis.AL.Certe.SO.Sciẽtis enim officiũ eſt nõ diuitis de
unoquoq; cõſulere.AL.qd ni?.SO.Atq; iõ ſeu diues ſit ſiue paup ille q monet nihil intererit apud
Athenięſes/qñ deliberabũt q̃ rõne ciues bene ualeãt/ſed quęrẽt/dũtaxat ut medicus ſit conſultor.
AL.Et merito.SO.Quando igitur & in qua cauſa idoneus cõſultor eris.AL.Quãdo de negociis
eoꝝ deliberabũt.SO.an cũ de re nauali q̃rẽt.quales oportet naues fabricare?AL.Nõ o Socrates.
SO.Naues.n.ſtruere neſcis.Eſt ne hęc cã/an aliud qddã?AL.Nil aliud.SO.At uero de quibus eo
rũ negociis dicebas?AL.Cum de bello o Socrates uel pace aut alio quopiã ciuitatis negocio.SO.
Nũ dicis cũ diſputabũt qb⁹ cũ pax retractãda ſit/& aduerſus quos bellũ gerẽdũ & quo pacto.AL.
Profecto.SO.oportet aũt quibus operępretiũ eſt hęc idicere.AL.his ipſis.SO.& tũc ſolũ qñ me
lius.AL.oĩno.SO.atq; tã diu q̃diu pſtat.AL.certe.SO.Si ergo q̃rerẽt Athenięſes aduerſus quos
paleſtra uel pugnis certãdũ ſit & q̃ũo ipſe melius q̃ gymnaſii magiſter cõſuleres?AL.gymnaſii ma
giſter melius.SO.Potes ne dicere ad quid ille reſpiciẽs admonebit quibus cũ luctãdũ ſit paleſtra
uel nõ:& qñ & quo pacto?Tale aliquid dico:nõne cũ iis certãdũ/cũ quibus cũ operępretiũ ẽ?AL.
Cũ iis utiq;.SO.Et q̃tũ pſtat.AL.Et q̃tũ pręſtat.SO.Et tũc/quãdo melius.AL.prius.SO.Quin
etiã cãtorẽ oportet pulſare citharã & ſaltare ad cantilenę ipſius exemplar.AL.Oportet.SO.Nõ
ne tũc qñ melius?AL.Tunc certe.SO.Et tantũ q̃tũ melius?AL.Confiteor.SO.Quid ergo poſtq̃
ipm melius in utriſq; nominaſti & in pulſatione cithare ſm cantilenã & in paleſtra/quid uocas in re
cto ad cãtum ſono melius?quẽadmodũ ego in paleſtra uoco gymnaſticũ.Tu aũt quid illud appel-
las?AL.haud intelligo.SO.Sed conare me imitari.Equidẽ ipm melius reſpondere id quod p om

Quid melius in unoquoq; ſtudio uel re: & illud ẽ qd per oĩa recte ſe habet.

nia recte ſe habet.recte uero ſe habet quod ſecundũ artẽ fit:nõne?AL.Id ipm.SO.Nõne ars gym/
naſtica?AL.qd ni?SO.Id ſane q melius in paleſtra/uocaui gymnaſticũ.AL.Vocaſti quidẽ.SO.an
nõ recte?AL.Mihi uidet.SO.Age igit & tu:decet enim te quoq; recte diſſerere.Dic primũ que ars
eſt/ad quã pertinet recte canere/ſonare/ſaltare.Vniuerſa hęc ars quomõ nũcupat? nõdũ potes ex/
primere?AL.Nõdũ.SO.Veꝝ ſic enitere/q̃ nã huius artis deę.AL.Muſas ne o Socrates ais?SO.
Equidẽ inſpice iã quod ab his cognomen ars illa nanciſcit?AL.Muſicã dicere mihi uideris.SO.
Dico utiq;.Quid igit eſt/q ſecũdũ hãc recte pficit?quẽadmodũ mõ in illa arte ego tibi quod ſecũ
dum artẽ recte fieret gymnaſticã nominaui.Tu quoq; in hac eodẽ mõ quid ais & quomõ fieri.AL.
Muſicũ mihi uidet & muſice.SO.Bene dicis age iã & ipm q in bello melius/& in pace ipſum quod
melius/quid nũcupas?quẽadmodũ in ſupioribus dixiſti in uno quoq; meliori in uno quidẽ q ma-
gis muſicũ in altero uero quod magis gymnaſticũ.Conare in iis ſimiliter ipm melius pnunciare.
AL.Nõ habeo quid dicã.SO.at uero turpe ẽ ſiquis te de cibis aſſerẽtẽ:q melior eſt iſte q̃ ille & qñ
& quantus/ deinde iterroget quid ipm melius nuncupas o Alcibiades/habere in iis quid rñdeas
quod uidelicet ſalubrius/q̃uis te medicũ eſſe nõ pfitearis in illo uero cuius te peritũ eſſe gloriaris.
& tãq̃ eruditus cõſulturus aſſurgis/ſi deſit tibi q rñdeas iterrogatus qd melius ſit.Nonne inq̃ tur-
pe hoc eſt.AL.Turpiſſimũ.SO.Conſidera itaq; & conare nobis oſtẽdere quorſum tẽdit ipm me
lius in pace quibuſcũ oportet cõficiẽda/& in bello ẽt cõtra quos oportet?AL.Et ſi igro/nequeo tñ
id iuenire.SO.aĩaduertiſti cũ bellũ gerimus/quid ſit/q accuſamus & q̃ũo nuncupemus illud quo
ad bellũ icitamur?AL.Aĩaduerti equidẽ ad arma nos puocari/cũ decepti ſumus uel coacti uel ali/
qua re priuati.SO.age dicas quo differt pati illa hoc uel illo mõ?AL.cũ dicis hoc uel illo mõ/ itelli
gis ne idẽ ac ſi diceres iuſte uel iniuſte?SO.id ipm.AL.Oĩno quidẽ & ſcdm totum differt.SO.ad-
uerſus quos ut bellũ ineãt Athenięſes hortaberis.Nũ aduerſus iniuriã inferentes an iuſte agẽtes?
AL.Duꝝ eſt id quod iterrogas:nã & ſiquis putaret iuſtos ẽt uiros opprimendos/nõ tñ id tibi con-
fiteret.SO.Nõ enim legittimũ hoc ut uidet.AL.minime.SO.Neq; bonum appet.in his ergo tu
circa id quod iuſtum eſt/uerba facias.AL.Neceſſe eſt.SO.Ita q melius interrogarẽ in bello:gerẽ
do aut nõ gerendo/& quibuſcũ oportet uel nõ/& qñ oportet uel nõ oportet/id quod iuſtius eſt an
nõ?AL.Videtur.SO.Vtrũ igitur o amice Alcibiades te pręterit:q hoc ignoras?uel ſi me inſcio
ad pręceptorẽ pfectus es/unde diiudicare didiceris quid iuſtius & quid iniuſtius.Age & mihi hũc
oñde:ut illi me diſcipulũ atq; hoſpitẽ reddas.AL.Mordes o Socra.SO.Nõ p deũ mihi & ibi ami

Dignoſcit q inuenit: inue/nit: qui q̃rit: q̃rit qui putat ſe ignorare.

cũ quẽ iureiurãdo minime fallerẽ:Sed ſi habes:dic qs eſt.AL.Quid ſi nõ habeã?nõne putas aliter
me iuſta atq; iniuſta poſſe dinoſcere?SO.Imo ſiquidẽ inueneris.AL.An non cenſes inueniſſe me.
SO.& maxime quidẽ modo queſiueris.AL.Deinde nõ credis me quęſiſſe?SO.Credo equidẽ mõ
te ignorare putaueris.AL.An non fuit tẽpus/ cũ ſic me haberẽ?SO.Bene dicis:ſed ſcis aſſignare
nobis id tpſ/qñ nõ rebaris te iuſtoꝝ/atq; iniuſtoꝝ cognitionẽ habere?Age ſupiori anno iſta quęſi-
ſti nec exiſtimabas te ſcire/uel exiſtimabas?Ac uera rñde/ne fruſtra diſputatiões pcedant.AL.Pu
tabã ſcire.SO.Tertio uero ante id tpſ & quarto/& quinto/non eodẽ pacto?AL.Eodẽ.SO.Atqui
ante hęc tpa nonne eras puer?AL.Eram.SO.Tunc ſane noui te cognoſcere putauiſſe.AL.Qũo
nouiſti?SO.Sępenumero te puerum audiui cum apud ludi magiſtros/atq; alibi in calculorũ iactu

cęteriſq;

cęteriſq́ꝫ puerilibus ſtudiis exercereris/tanq̄ de iuſtis atqꝫ iniuſtis minime dubitantem/uerũ auda-
cter loquentẽ de quocũqꝫ puero ſermo incidebat/ꝙ malus & iniuſtus eſſet/& iniuſte ageret. Num
uera loquor? AL. Quid me oportebat facere/cum quis iniuria me afficeret. SO. Tu ſi te ignorare
cõtigerit utrum inferat iniuria nec ne/tu quęris quid agere te oporteat. AL. Per Iouem nõ ignora
bam qdem/ſed plane intelligebã iniuriam mihi fieri. SO. Ergo putabas etiã dum eſſes puer/iuſta
& iniuſta dinoſcere. AL. Et ſciebã equidem. SO. Quo in tempore inueneras? Nõ enim in illo cum
te ſcire credebas. AL. Nequaq̄. SO. Quãdo igitur hęc ignorare putabas? Cõſidera nõ enim id tẽ-
pus inuenies. AL. Per Iouem o Socrates qđ dicam nõ habeo. SO. Non ergo per inuentionem iſta
cognoſcis. AL. Non uideor. SO. Sed pauloante neqꝫ per diſciplinam etiam pcepiſſe dicebas: ꝙ ſi
nec inueneris neqꝫ didiceris/quonam pacto & unde cognoſcis? AL. Forte haud recte reſpõdi cum
ſcire me per inuentionem aſſerui. Id uero in hunc modum ſe habuit/didici ipſe quoqꝫ ut arbitror
quẽadmodum alii. SO. Rurſus ĩ idem relabimur: dic nobis a quo didiciſti. AL. A uulgo. SO. Nõ
ad pbatos refugis p̃ceptores/cũ ad uulgus te refers. AL. An nõ ſufficiunt ad hęc docenda hi? Nõ-
ne etiam docere poſſunt/quę ptinent ad talares ludos & quę non? & ſi uiliora hęc ſunt q̄ iuſta? An
non ſic tu quoqꝫ putas? SO. puto. AL. Deĩde nõne minora quędam/atqꝫ etiam nõnulla maiora tra/
dere poſſunt? SO. Arbitror eqdem. AL. Enimuero multa docere poſſunt meliora ludo talari. SO.
Quę nam iſta? AL. Vt ẽ gręce loqui. Ab iis enim didici nec p̃ceptorẽ ullum habui p̃ter iſtos/quos
tu magiſtros haud ſatis pbatos eſſe dicebas. SO. O generoſe huius quidem rei uulgares homines
idonei p̃ceptores ſunt: & merito in hac doctrina laudanť. AL. Cur? SO. quoniã habent/qđ bonos
decet pręceptores habere. AL. Quid hoc? SO. Nonne ſcis oportere eos qui aliquid docturi ſunt:
priuſq̄ doceant: intelligere? AL. Quid ni? SO. Intelligentes aũt conſentire inuicem neqꝫ differre?
AL. Ita. SO. In quibus igitur diſſentirẽt/ea ſcire illos aſſereres. AL. Minime. SO. horum ergo qũo
boni eſſent magiſtri? AL. nullo mõ. SO. Videť ne tibi diſſentire multitudo/ſiqñ interrogeť qd la-
pis: & quid lignũ? An nõ in idem feruntť oẽs/cũ lignũ uolunt aut lapidẽ capere? atqꝫ eodẽ pacto in
cunctis hmõi? AL. Intelligo ferme ꝙ tale qddã gręcã locutionẽ eſſe dicis nõne? SO. Dico equidem
atqꝫ iccirco in iis nõne cõueniunt ut diximus & priuatim & publice ciuitates inuicẽ neqꝫ dubitant:
hę qdem hoc/he uero aliud qddam uocãtes. AL. Nõ dubitãt. SO. Merito ergo iſtoꝝ idonei pręce
ptores eſſent. AL. Nempe. SO. Itaqꝫ ſi quẽ in his uellemus eruditũ euadere/recte hunc in doctrinã
multitudinis mitteremus. AL. prſus. SO. Si aũt noſſe uellemus nõ mõ qui hoĩes & q equi ſunt/ueꝝ
etiã qui ex illis maxĩe curſu ualeãt: & qui nõ: nunqd uulgus erudire poterit? AL. nequaq̄. SO. ſuffi-
ciens hęc tibi cõiectura erit/ꝙ nec ſciant uulgares oẽs: neqꝫ apti hoꝝ p̃ceptores ſint: qm̃ de iis ĩter
ſe nequaq̄ cõueniunt. AL. Videť. SO. Quod ſi intelligere cupiamus non tantũ qui ſint hoĩes/ſed
qui bene ualeant uel ęgrotent/nunquid multitudo docebit? AL. Non. SO. Multitudinẽ hęc doce-
re non poſſe facile aduertes/ſi diſcordes opiniones cõſideraueris. AL. ſane. SO. De iuſtis autẽ ho-
minibus atqꝫ rebus multitudo ſecum ipſa & cũ aliis conſentit? AL. Minime per Iouem o Socrates.
SO. At in iis magnopere diſcrepat? AL. ſummopere. SO. Arbitror nec uidiſſe te unq̄: nec audiſſe
hoĩes de ſanis & ęgrotis inter ſe adeo diſſentire/ut ob iſta bellum gererent/ſeqꝫ inuicẽ interimerẽt.
AL. Nunq̄. SO. Cęterum de iuſtis atqꝫ iniuſtis q̄ acriter diſſentiant: & ſi ipſe ut arbitror nõ uidiſti:
audiſti tamẽ cum ex aliis multis tum etiã ex Homero in Odyſſea atqꝫ Iliade. AL. Oĩno o Socrates.
SO. Nonne igitur hęc omnia poemata ſunt de iuſti atqꝫ iniuſti diſcrimine? AL. ſunt. SO. pugnęqꝫ
& interitus ob eandem pfecto diſſenſionẽ inter Achiuos Troianoſue fuerunt. eadẽqꝫ ratiõe inter
procos Penelopis & Vlixem. AL. Vera refers. SO. Reorqꝫ & inter Athenĩeſes Lacedęmonas atqꝫ
Bęotios/qui prius in Tanagra/deinde in Coronia perierunt/ubi etiam pater tuus Clinias oppetiit
nulla alia de re q̄ de iuſti iniuſtiue differẽtia pugnam tam acerbiſſimã extitiſſe. AL. Vera loqueris.
SO. Eos itaqꝫ dicemus illa ſciuiſſe de quibus tam acriter cõcertarunt ut de iuſto & iniuſto altercan
tes omnia extrema ſubirent? AL. non uidetur. SO. Nõne in eos p̃ceptores te refers/quos ipſemet
ignorare conſentis? AL. Videor. SO. Quonam pacto conueniens eſt te iuſta & iniuſta cognoſcere
in quibus ſic aberras: nec didiciſſe ab aliquo uideris neqꝫ per te etiam ĩueniſſe? AL. Ex iis quę tu di/
cis non eſt cõſentaneũ. SO. Vides iterũ Alcibiades hoc te nõ recte dixiſſe. AL. Quid? SO. Quod
me aiebas hęc dicere. AL. Quid aũt nõne ipſa dicis me circa iuſta & iniuſta ignaꝝ eſſe? SO. Neq̄q̄.
AL. Ego ne igiť. SO. Tu inq̄. AL. Quonã mõ: SO. ſic intelliges. ſi te interrogẽ utrũ unum aut duo
plura ſint/reſpondebis ne duo? AL. Duo. SO. Quanto? AL. Vno. SO. Vter noſtrum erit qui di-
cet duo una plura q̄ unum? AL. Ego. SO. Nonne ego quidem interrogabam: tu reſpõdebas. AL.
Ita. SO. De iis ergo uter noſtrum dicere uidetur? num ego interrogans/an tu reſpõdens. AL. Ego
SO. Quid aũt ſi quęram quot ſunt in Socrate litterę? tu uero reſpõdeas/uter noſtrũ erit qui dicet?
LA. Ego. SO. age dic uno uerbo quotiẽs interrogatio fit atqꝫ reſponſio/uter eſt qui dicit? interro-
gans ne an reſpondens? AL. reſpondens mihi uidetur o Socrates. SO. Ego in ſuperioribus ſemp
interrogaui? AL. ſemp. SO. Tu uero reſpõdiſti? AL. Reſpõdi. SO. Quę igiť dicta ſũt hacten⁹ uter

Quid opor/teat eẽ in bõis p̃ceptoribus.

Intelligentes cõſentire: diſſentientes nõ intelligere.

Qui doceri uelit linguã: is in multitudinem mittẽdus. liguę. n. magiſtra ẽ populus.

Quod uulgus neſciat docere.

Ilias & Odyſſea ſunt de diſcrimine iuſti & iniuſti.

noſtrum dixit. AL. Ex iis quę conceſſa ſunt/ego dixiſſe uideor. SO. Nõne dictum eſt ꝙ Alcibiades
bonus Cliniç filius iuſtoꝝ atq; iniuſtoꝝ inſcius/ſe ſcire putabat/et atq; contioné Athenienſiũ aſcen-
ſurus/ea cõſulens quę neſciret. Sũt hęc uera. AL. ſunt. SO. Euripidis illud nũc nobis o Alcibiades
occurrit. Abs te qppe iſta uideris audiſſe nõ a me. Neq; ego hęc/ſed tu dixiſti: me aũt fruſtra accu-
ſas. Et ꝑfecto bene dicis. furioſum ení qdã aggredi o uir optime ſtatuiſti. docturus illa quę neſcias
neq; diſceré cures. AL. Reor o Socrates Athenieñſes & alios gręcos raro quęnã iuſtiora/quęue iniu
ſtiora ſint/quęrere. talia ení putãt eſſe ꝑſpicua. his igiꝭ obmiſſis/quę cõducãt agẽub⁊ inqrũt. Neq;
enim eadẽ eſſe iuſta & utilia puto. quin multis iniuſte agentib⁊ iniuſtitia ꝑfuit. alios cõtra iuſte agẽ
tes nil ipſa iuſtitia iuuit. SO. Alia ergo iuſta erũt/alia cõferẽtia. Nunqd uero noſſe te putas q̃ utilia
ſunt hoib⁊/& quã ob cãm? AL. Et qd ꝓhibet Socrates? niſi rurſus exquiras a quo didicerim/aut q̃uo
ipſe inuenerim? SO. Tale qddã nunc agis/ac ſiqd nõ recte dicas/poſſitq; id oſtẽdi p eandẽ rationẽ
qua ſupiora/ipſe tñ noua quędã exiſtimes audienda/nouaſq; demonſtratiões in mediũ adducẽdas
quaſi priores diſciſſę & cõfractę ſint inſtar apparatuũ atq; ueſtiũ qbus in ſcœna utunꝭ: qbus qdem
tu nõ amplius induaris niſi qs aliud qddam purũ ĩmaculatũq; afferat. Ego aũt miſſa faciẽs ſermo-
nis tui prȩludia/nihilomin⁊ interrogabo/unde utilia didiceris & qs magiſter fuerit: & reliqua cun-
cta q̃ prius/una interrogatõe regrã. Verũtñ eodẽ ut arbitror reuolueris: neq; oſtẽdere poteris qua
rõne utilia diſciplina ne an inuẽtione cognoueris. Quãdo uero adeo delitiis deditus es: ut nõ libẽ-
ter ſermonẽ eundẽ guſtatur⁊ uidear ei hoc qdẽ dimitto/noſcas ne an non/quid utile quidue inutile
ſit Athenienſib⁊. Verũ aũt eadẽ ſint iuſta & utilia an diuerſa/cur nõ demõſtras? aut ipſe me interro
gans/ut ego te/aut ſi placet p teipm̃ tua tantũ oratiõe diſcurrens? AL. haud ſcio o Socrates/an ad-
uerſus te diſputare ualerẽ. SO. At o bone uir contioné me in pñtia: populũ uel eſſe puta: nõne illic
te unicuiq; pſuadere oportebit? AL. Oportebit. SO. Nõne eiuſdẽ eſt poſſe uni ſeorſum aliquid de/
monſtrare/nec nõ multis ſimul in iis q̃ cognoſcit? ſicut grãmaticus unũ pariter ĩ litteris ac multos
erudit: & in numeris eodẽ mõ qs poterit uni ac multis oſtẽdere. AL. Certe. SO. Hic aũt ẽ arithme
ticus. AL. Eſt. SO. Et tu ergo q̃ plurib⁊ eadẽ uni pſuadere potes. AL. Conſentaneũ eſt. SO. Sũt aũt
hęc uidelicet q̃ cognoſcis. AL. ꝑfecto. SO. hoc uero dũtaxat/differt rhetor qui apud populũ loq-
tur/ab eo qui in hmõi cõgreſſu: ꝙ ille ſimul uniuerſis/hic ſeorſum ſingulis pſuadet. AL. Videꝭ. SO.
Age cũ eiuſdẽ eſſe appareat multis atq; uni oſtendere/meditare nũc corã me atq; enitere ut oſten/
das mihi qđ iuſtum eſt. aliquãdo nõ ꝓdeſſe. AL. Contumelioſus es o Socrates. SO. Nunc p contu
meliam demõſtraturus ſum tibi cõtraria eoꝝ quę tu mihi nõ uis. AL. Dic. SO. Reſponde mõ in-
terroganti. AL. Minime/ſed tu ipſe dicas. SO. Nõne uis q̃ maxime pſuaderi? AL. ꝑrſus. SO. Si di/
xeris hęc ita ſe habere/an nõ eris maxime pſuaſus? AL. Mihi qdem uideꝭ. SO. Reſponde igiꝭ: nam
niſi a teipſo audieris iuſta omnia utilia eſſe/alteri dicenti non credes. AL. Non: ſed iam reſponden
dum eſt: nihil enim nociturum exiſtimo. SO. Vates profecto es/uerum dic. Iuſtorum quędam cõ-
ferre aſſeris: quædam minime. AL. Aſſero. SO. Quid autem horum partim eſſe pulchra: partim
contra? AL. Quomodo hoc interrogas. SO. Vtrum quiſpiam tibi aliquãdo uiſus ſit turpia qdem
facere/ſed tamen iuſta? AL. Mihi nunq̃. SO. Omnia itaq; iuſta etiam pulchra. AL. Ita. SO. Rurſus
pulchra utrum omnia bona/an partim bona/partim mala? AL. Arbitror equidem o Socrates nõ-
nulla ex pulchris mala eſſe. SO. Et turpia quędam bona? AL. Certe. SO. Nunquid tale quiddã di-
cis/perinde ac ſi nõnulli dum in prȩlio amico uel propinquo cuidam opem ferre uellent: uulnera/
ti perierint qui uero debitum auxilium non preſtiterunt incolumes inde diſceſſerint. AL. Et ma-
xime quidem. SO. Nõne auxilium huiuſmodi pulchrum appellas? ubi quis ſeruare conatur quos
oportebat? eaq; fortitudo eſt? AL. Profecto. SO. Malum uero uocas ob interitus ac uulnera? AL.
Voco. SO. An non eſt aliud fortitudo/aliud mors. AL. Aliud. SO. Non ergo ſecundum idem pul
chrum ſimul ac malum eſt/amicis opem ferre. AL. Non uidetur. SO. Vide itaq; utrum qua rõne
pulchrũ etiam bonum ſit. Quẽadmodum in iis. Secũdum fortitudinẽ enim cõcedis pulchrum eẽ
auxilium ferre. Ipſa aũt fortitudo bonũ ne an malũ? Sic uero cõſidera utra eligeres adeſſe tibi/bo-
na an mala? AL. Bona. SO. Nõne maxima bona maxime optares: ac minime oĩum his priuari uel-
les? AL. Quid ni? SO. Quid de fortitudine dicis? quãto illam ꝑtio cõmutares? AL. ne uiuere qdẽ
uellem/ſi timidus eſſem. SO. Extremũ ne malum tibi uideꝭ eẽ timiditas. AL. Mihi uero. SO. ęque
ac mori ut uideꝭ. AL. ęque. SO. Morti atq; timiditati uita & fortitudo cõtraria ſũt? AL. ſunt. SO.
Et hęc quidẽ maxime optares adeſſe tibi illa minime. AL. certe. SO. An nõ ex eo qđ hęc optima il
la peſſima eſſe cenſes? AL. Valde. SO. Igiꝭ auxilium ferre amicis in prelio: pulchrũ quidem uoca-
bas ſecũdum boni. i. fortitudinis actionem. AL. Videor ſane. SO. Secũdum uero actionem mali
ideſt mortis malum. AL. Mihi quidem uidetur. SO. An non congruũ eſt ſic unãquãq; actionẽ de-
nominare? ſi enim eã prout malum fert malam appellas/cõtra prout fert bonũ/bonam uocare de/
cet. AL. Videꝭ. SO. Nõne etiam qua bonum/pulchrũ: qua malum turpe? AL. Maxime. SO. Cum
ergo dicis auxiliũ ipſum in bello/pulchrũ eſſe: ſed malum/idem eſt ac ſi dixiſſes ipſum bonũ qdem

Qua qd bonũ hac pulchrũ: qua malũ hac turpe.

malum

malum tamen. AL. Vera mihi dicere uideris o Socrates. SO. Nihil igitur pulchrum quatenus pulchrum malum eſt: neq; turpe quicq̃ quatenus turpe bonũ. AL. Non uidet. SO. Preterea hunc in modũ contẽplare quiſq; pulchre agit/nõne bñ agit. AL. Vtiq;. SO. Bene aũt agẽtes/nõne felices. AL. Quid ni? SO. An nõ felices pp bonoꝝ poſſeſſionẽ? AL. Et maxīe. SO. Acqrunt aũt hec/ex eo q pulchre ac bñ agunt? AL. Certe. SO. Igit̃ bene agere bonũ. AL. Quid ni? SO. Nõne pulchrũ actõ bõa? AL. Certe. SO. Idẽ itaq; rurſus appet nobis pulchrũ ac bonũ. AL. Appet. SO. Quicqd igit̃ inueniem⁹ pulchrũ eſſe idẽ quoq; bonũ exiſtere hac rõne reperiem⁹. AL. Neceſſe ẽ. SO. bona aũt cõferunt nec ne? AL. cõferunt. SO. Meminiſti qd ſupra de iuſtis conſeſſi ſimus. AL. Reor iuſta agẽtes neceſſariũ eſſe pulchra facere. SO. Pulchra uero agẽtes: nõne ẽt bona? AL. Ita. SO. Et bona pdeſſe? AL. penitus. SO. Iuſta igit̃ o Alcibiades utilia ſunt. AL. Videt. SO. Hec nonne ipſe dixiſti/ego aũt interrogaui? AL. Appet. SO. Siquis igit̃ ſurgat Athenienſib⁹ uel Peparethiis cõſultur⁹ putans iuſta ſe & iniuſta dinoſcere/dicatq; ſcire ſe iuſta iterdũ eẽ mala/non ipm irrideres/cũ tu aſſeras eadẽ iuſta & utilia eſſe? AL. Per deos o Socrates quid dicam neſcio. Sed abſurdo quodãmodo hẽre me uideor. Nũc. n. alia uident̃ mihi interrogãte te: nunc alia. SO. Ignoras o amice quenã hec affectio ſit. AL. Ignoro. SO. Siqs te iterrogaſſet duos ne an tres oculos habeas: manuſue duas an quattuor: aut aliud quiddã hmõi: putas illi te tum hoc tũ illud/an idẽ ſemp reſpõſurũ fuiſſe? AL. Et ſi de me ipſo iam uereor/puto tñ eadẽ reſpõſurũ. SO. An nõ huius cã eſt/quia cognoſcis? AL. Arbitror. SO. De qb⁹ igit̃ inuitus cõtraria reſpõdes/cõſtat illa te ignorare. AL. Conſentaneũ eſt. SO. Nõne circa iuſta & iniuſta/pulchra & turpia: bona & mala/utilia & inutilia rñdendo te erraſſe fateris? deinde nõ manifeſtũ eſt/ob eã cãm erraſſe/q ignoraueris? AL. Videt̃ mihi. SO. Nũ ita ſe res hẽt cũ quis aliqd ignorat/illius animũ circa id errare neceſſe eſt? AL. Quid ni? SO. Scis ne quo pacto in coelum adſcẽdas? AL. Minĩe p Iouẽ. SO. Aberrat circa hec opĩo tua? AL. nõ certe. SO. Scis aũt huius cãm? an me dicere mauis? AL. Dic. SO. Quoniã cũ neſcias non putas te ſcire. AL. Quõ rurſus id ais. SO. inſpice tu quoq; una mecũ/q̃ neſcis cognoſciſq; te ea neſcire/num in illis laberis/queadmodum de parãdis obſonis noſti ſane q neſcis? AL. penit⁹. SO. utrũ circa hec opinaris quõ parare cõueniat/atq; erras? an potius ſcienti cõcedis? AL. hoc pacto. SO. Quid ſi nauigares/nũqd opinareris & inqreres quõ gubernaculũ eẽt/ad interna ne an ad externa flectendũ atq; utpote neſcius aberrares uel poti⁹ gubernatori cõcedens/quietẽ ageres? AL. Gubernatori. SO. Non igit̃ erras in iis q̃ neſcis/ſi neſcire te noueris. AL. Nõ uidet̃. SO. Cernis errores in actõib⁹ eẽ ob hãc ignorãtiã: q qui neſcit ſcire ſe putat? AL. Quo pacto id ais. SO. Tũc agere aggredimur/cũ noſſe putam⁹ qđ agim⁹. AL. Ita ẽ. SO. Quod ſiqui ignorãtie ſue cõſcii ſunt/aliis ſe cõmittũt. AL. Quid ni? SO. Qua pp hi ex ignorãtib⁹ ſoli ſine culpa uitã agunt: ex eo q alioꝝ cure ſe credunt. AL. Profecto. SO. Qui nam peccãt: nõ eni ſciẽtes. AL. Nõ certe. SO. Poſtq̃ neq; ſciẽtes/neq; ex ignorãtib⁹ ii qui ignorantie ſue cõſcii ſunt/errãt/qui nã alii reſtant q̃ ii qui cũ neſciãt/ſcire ſe putant? AL. Non alii ſed hi. SO. Hec igit̃ ignorãtia maloꝝ cã eſt & uituperãda inſcitia. AL. Nempe. SO. Et qñ circa maxia eſt: tunc deterrima atq; turpiſſima? AL. Maxīe. SO. Num habes qcq̃ maius q̃ iuſtũ/bonũ utili? AL. nequaq̃. SO. Nõne circa hec erraſſe te aſſeris? AL. Aſſero. SO. Quod ſi eras nõne ex ſuꝑiorib⁹ pſpicuũ eſt q nõ mõ in maximis reb⁹ inſcius es/uerũ ẽt cum ſis ignarus ſcire te putas? AL. Videor. SO. Pape: o Alcibiades: quo preſſus es morbo? hunc eqdẽ noĩare horreſco. Verũtñ cum ſoli ſimus/dicẽdum eſt. In turpiſſima nãq; inſcitia o optime uerſaris/ut ipſe oratiõe tua de te arguis. Quãobrẽ prius te ad ciuilia cõfers/q̃ ſis gubernãdi peritus. Neq; te ſolum morb⁹ hic tenuit: uerum etiã oẽs qui hanc rem. p. adminiſtrarunt/preter admodũ paucos/ac fortaſſe preter tutorẽ tuum Periclem. AL. Fert̃ o Socrates nõ caſu quodã ſapiẽs euaſiſſe Pericles: q multis ac ſapiẽtib⁹ uiris familiariter uſus fuiſſe Pythoclide in primis & Anaxagora: & nunc etiã tam grandis natu/ſapiẽtie gratia Damone utitur. SO. Num quẽ uidiſti ſapientẽ/qui in ea re in qua ipſe ſapit/alium ſapientẽ efficere nõ poſſet? ueluti qui te in litteris erudiuit/ipſe quidem: erat ſapiẽs/teq; pariter reddidit ſapientem: Et eodem pacto quẽuis aliũ poterat. AL. pfecto. SO. Et tu quoq; eruditus ab illo/aliũ iſtruere poteris? Alcibiades: potero. SO. Silr̃ citharedus & magiſter gymnaſii. ALCI: penitus. SO. Optĩa igit̃ hec cõiectura ẽ quoſdã aliqd noſſe/cũ aliũ quoq; doctũ ab ipſis oñdere pñt. AL. Mihi qdẽ uĩ. SO. habes quẽ dicere poſſis a Pericle ſapiẽtẽ factũ a filiis incipiẽs? AL. Quid ſi Periclis filii ſtolidi nati ſunt? SO. At uero fratrẽ tuum Cliniam? AL. Quid Cliniam in medium adducis hominẽ iſanum. SO. Poſtq̃ Clinias quidem fuerit/filii uero Periclis ſtolidi nati ſunt? tibi quã cauſam adſcribemus? propter quã tecum talis ſis: negligat? AL. Ego ipſe ut arbitroꝛ/in culpa ſum/cũ illi mentẽ nõ adhibuerim. SO. Verũ ex aliis Athenieſib⁹ uel hoſpitib⁹/dic quẽ uel ſeruũ/uel liberũ ſapientiorẽ ſua conſuetudine fecerit/ſicuti ego tibi oſtẽdere poſſum pp Xenonis familiaritatẽ Pythodoꝛ Iſolochi & Calliam Caliade filios factos eẽ dignos ſapiẽteſq; uiros/quorũ uterq; centũ minas Xenoni tradidit. AL. per Iouẽ nõ habeo quẽ dicã. SO. Eſto. Quid ergo de teipſo cogitas? utrũ qualis nũc es/& in poſterũ fore? an curari quodãmodo? AL. Cõmuni cõſilio opus ẽo Socrates. Etenim tua dicta intelligo eiſq; aſſentior.

Felices ſũt ob bonoꝝ poſſeſſionem.

Ignorantia cã eſt in reſpõdẽdo uaria & nõ eadem.

Optima cõiectura eſt ſcientie.

Nam qui rem.p.adminiſtrant/preter admodum paucos/ineruditi mihi quoq; uident.SO.Quid tum.AL.Si periti eſſent/oportebat aggredientẽ cũ illis pariter cõcertare poſtq̃ didiciſſet ac ſeipm exercuiſſet/tunc demũ tanq̃ ad athletas pficiſci.Nunc aũt poſtq̃ & iſti imperiti ad rem.p.acceſſerunt/quid exercitatõe opus eſt mihi? quid ſtudio diſciplinę? Noui enim q; naturę dotibus lõge hos ſupabo.SO.pape quidnam o optime dixiſti? q̃ indignũ indole tua/ac reliquis quę tibi adſunt.AL.Quorſum hec o Socrates?SO.Grauiter enim fero ob mutuã inter nos beneuolentiã.AL.Quidnã?SO.Quod dignũ putaueris aduerſus hoies qui hic ſunt/fore tibi certamẽ.AL.aduerſus quos igitur?SO.Decet ne ut id querat uir qui tanti ſe facit?AL.Quid ais? nõne aduerſus iſtos mihi certamen.SO.Si pugnaturã triremem gubernare ſtatueres/ſatis ne tibi eſſet/tuis cõnautis in gubernatione pſtare? an hoc exiſtimares quidem adeſſe oportere/reſpiceres aũt ad ſtrenuos aduerſarios: nõ ut nunc facis/ad ppugnatores tuos/quib⁹ te tantũ oportet excellere ut nõ cõtra illos pugnãdũ exiſtimes/ſed eos potius paruipẽdens/ceu miniſtris aduerſus externos hoſtes utaris/ſiquidẽ reuera egregiũ aliqd facinus edere uelis te ac re pu.tua dignũ.AL.At id quidẽ cogito.SO.Quam dignũ eſt: ut ſat tibi factũ putes ſi ſis tuoꝝ militũ pſtantiſſimus? nõ aũt reſpicias ad hoſtiũ duces/qua rõne illis excellas? cõiectãs ad eos ſemp/& cõtra illos te muniens.AL.Quos dicis o Socrates?SO.Noſtin urbem noſtrã cũ Lacedęmoniis/ac magno perſarũ rege undiq; bellũ gerere?AL.Vera dicis.SO.Nõne cum habeas in aio huius ciuitatis dux fieri/recte ſentres/ſi putaueris aduerſus Lacedęmonioꝝ Perſarũq; reges certamen te ſubiturum?AL.Vera dicere uideris.SO.nõ o bone uir: ſed ad Midiam coturnicũ nutritorem te decet inſpicere/& alios hmõi/qui ciuilia tractare ſimiliter

In aio pilos hře: uidetur puerbiũ factũ a ſordide fcã caſeo uel pane ad aſum ruſticũ imperitũ & barbarũ.

aggrediunt: adhuc ſeruiles & mulieres dicerent: habentes in animo pilos ob ruſticã imperitiã/nec dum illos abicientes/uerũ adhuc barbariem redolentes: atq; ita affecti pdeunt adulaturi ciuitati: non aũt imperaturi.Ad iſtos inq̃ intueri te decet: ac teipſum negligere neq; diſcere quęcunq; ad eruditionẽ ptinent.cum ſis tantũ certamẽ aditurus.neq; te in qbus oportet exercere: & quæ ſunt pręparanda parare atq; ita inſtitutũ ciuilem adminiſtrationẽ capeſſere.AL.O Socrates uera mihi dicere uideris.Arbitror tamẽ Lacedęmonioꝝ duces regeſq; Perſaꝝ nihilo ab aliis diſcrepare.SO.At o uir optime aĩaduerte quęſo: qualis hęc ſit opinio tua.AL.Qua in re.SO.num exiſtimas teipſum diligẽtius curaturũ ſi illos formidaueris: potẽteſq; cenſueris.An ſi minime eos timueris?AL.Si potentes illos exiſtimauero.SO.An cenſes tuiipſius curã in aliquo tibi poſſe nocere?AL.Nullo modo: at cõtra/maxime iuuare.SO.Vnũ qdem hoc in primis tantũ malum iſta tua opinio continet.AL.Vera dicis.SO.Secũdum uero q; falſa eſt atq; id ex ueriſimilibus aduerte.AL.Quo?SO.

Conſentaneũ eſt i genere nobili q̃ ignobili naturas meliores ineſſe.

Vtrum conſentaneũ ſit meliores eſſe naturas in nobili genere q̃ ignobili?AL.Manifeſtũ/q; in generoſo.SO.Nõne bene nati/ſi bene etiã nutriant/ita demũ ad uirtutẽ pueniunt?AL.Neceſſe ẽ.SO.Conſideremus itaq; illis noſtra cõparãtes: primũ quidem utrũ Lacedęmonioꝝ Perſarumq; reges ignobiliori q̃ nos genere orti uideant.An ignoramus illos quidem ab Hercule: hos aũt ab Achemene genus ducere? Herculis aũt & Achemenis origo in Perſem Iouis filium reducit.AL.Et noſtrum qdem o Socrates in Euryſacem.Euryſacis in Iouẽ.SO.Atqui noſtrũ o generoſe Alcibiades in Dędalum etiã Dędalus aũt in Vulcanũ Iouis filium.Verũ iſtoꝝ maiores ab iis incipiẽtes reges ſũt ex regib⁹ uſq; ad Iouẽ.Illi qdẽ Argoꝝ & Lacedęmonis? Hi uero Perſidis ſemp: ſæpe ẽt ut & nũc Aſię.Nos aũt ſupioreſq; noſtri priuati.Quod ſi te oporteret pgenitores ac patriã Euryſacis oſtendere Salaminã/uel Eaci etiã prioris Eginã Artaxerſi Xerſis filio/quos te riſus reportaturũ putas? Sed uide ne generis dignitate ac ẽt educatõe illis ĩferiores ſim⁹.Nũqd audiſti quãta ſit Lacedęmonioꝝ regũ dignitas? quorũ uxores publice obſeruant ab Ephoris.i.pfectis: ut quoad fieri põt/rex

Perſarũ regũ educatio.

nõ ex alio latẽter q̃ Heraclidarũ genere oriat.Perſarũ uero rex adeo excellit/ut nemo ſuſpicet regẽ ex alio q̃ ex ipſo genitũ eẽ.Quãobrẽ regis uxor nõ ab alio q̃ metu cuſtodit: poſtq̃ uero natus eſt primogenit⁹ qui ſuccedit in regno/prio quidẽ eũ diem oẽs qui ſub regno ſunt celebrãt.Atq; ita in poſterũ quot ãnis natalẽ regis diẽ ſacris ac feſtis oĩs Aſia colit.Cũ uero apud nos qs naſcit/ne uicini quidẽ ut ait comedus multũ ſentiũt o Alcibiades.Deinceps nutrit puer: nõ a quauis nutrice: uerũ ab eunuchis qui reliquorũ circa regẽ optimi uideant: quib⁹ & alia q̃ ſpectãt ad curã pueri demandant.Ac pcipue ut natũ q̃ pulcherrimũ reddant/cõponẽtes mẽbra eius atq; dirigẽtes.Atq; hęc facientes magno in honore habent.Cũ aũt pueri ſeptimũ ętatis annum ĩpleuerũt/ad equeſtris artis magiſtros pficiuntur.deinde in uenationẽ tendunt.Anno uero quartodecimo puerũ ſuſcipiũt hi

Magicam Zoroaſtri deorũ cultus eſt.

quos regios pędagogos appellant.Sunt ii pfecto electi ex oĩbus perſię ętate ſua pcipui/quattuor: ſapiẽtiſſimus: iuſtiſſimus: tẽperatiſſim⁹ atq; fortiſſim⁹.Quorũ prim⁹ magicã Zoroaſtri Oromaſi filii docet.eſt aũt illa deorũ cultus.Atq; idẽ tradit inſtituta regia.Secundus admonet: ut in omni uita ſit uerax.Tertius ne ulla cupidine ſuperet: ut liber uiuere cõſueſcat: ac reuera rex ĩperans primũ iis quę in ſe ſunt/nec ulli ſeruiẽs.Quart⁹ deniq; impauidũ illum & ĩtrepidum reddit: ne quãdo quippiã metuẽs ſeruus fiat.Tibi autem o Alcibiades Pericles inſtituit pędagogum Zopyrũ Thracem oĩum ſeruorum ſuorum pręſenio inutiliſſimum.Narrarẽ pterea tibi reliquã educationem: &

disciplinam

diſciplinam aduerſarioꝝ tuoꝝ:niſi ꝓlixitatem uererer.Quinetiam ſatis hęc ſunt ad cętera quę ex
iis ſequũtur oſtendenda. Tuę uero aliorũue athenienſium generatõis educatõis & diſciplinę nulli
ut ita dicam ꝓpitꝰ quoꝝ cura eſt/niſi forte amici id curent.Si aũt diuitias delitiaſq́ & ueſtium luxu
rioſum ornatũ unguentorũq́ odores/ac miniſtroꝝ ſequentiũ turbam aliaq́ Perſarũ mollitiẽ con
ſiderare uolueris/ipſe tecum tui gratia erubeſces/ſentiens quãto ſis illis inferior.Rurſus ſi reſpice/ — *Lacedęmoniorum laudes:*
re uelis ad Lacedemonioꝝ temperantiã:modeſtiam:facilitatẽ:manſuetudinẽ:magnanimitatem:
moderationẽ:compoſitionẽ:fortitudinem:conſtantiã:tollerantiam:uictorię cupiditatẽ: & amo-
rem glorię/puerũ te in iis/oĩbus iudicabis.Si quid rurſus opulentię tribuis/& in hoc putas aliqd
eſſe/neq́ hęc a nobis ſilentio prętereat.Modo enim ſentias ubi nam ſis/& Lacedęmonioꝝ diuitias
intuearis/cognoſces ꝓfecto nos ab illis longe admodum ſupari.Quicqd enim agroꝝ/aut ſui/aut
Meſſanię poſſident:nemo utiq́ dubitaret/quin amplitudine & ubertate ac ſeruoꝝ tam aliorum q̃
eleticoꝝ frequentia & equoꝝ prętere a/aliorũq́ pecorũ quę fert Meſſania copia noſtros exuperet.
Cęterũ hæc omnia in pſñtia obmitto.Auri uero & argẽti apud Lacedęmonas copia tanta/quãtam
ne uniuerſa quidem reliqua Gręcia poſſidet.Multa enim iam ſęcula infert quidem illuc ex uniuer
ſa Gręcia/ſępe ẽt ex barbaris:effert aũt nuſq̃.Sed reuera quẽadmodũ apud Eſopum uulpes leoni — *Eſopi fabula.*
dixit de ferarũ ueſtigiis/ſic & nũmoꝝ ueſtigia ingredientiũ Lacedęmonem trita quidem uident in
puluere/egredientiũ uero nuſq̃ apparent.Vnde cõiectare licet Lacedęmonios auri atq́ argẽti grę
corum omniũ eſſe ditiſſimos.Quinetiã rex illoꝝ pecunioſiſſimus eſt.Ex iis enim maxima pars ad
ipſum ꝑuenit.Tributũ prętere a regi pergrãde impendit.Et res qdẽ Lacedęmonioꝝ quo ad reli-
quos Gręcos ample/quoad uero Perſas regeſq́ Perſarũ:anguſtę.Retulit quippe nobis uir quidã
grauis unus ex iis:qui ad perſarũ regẽ ꝓfecti erant/ſe qñq́ integrũ pene diẽ latã ac fertilã pagraſſe
ꝓuinciam/quã incolę uxoris regię zonam appellant.Eſſe quoq́ aliam noĩe calyptram.i.hornatũ
capitis muliebrẽ atq́ ita multas alias regiões pulchras ac fertiles ad ornatũ reginę referri/noĩaq́ — *Prouintię appellatę ab hornamẽtis membrorũ reginę.*
ſingulis locis a ſingulis hornamẽtis impoſita.Quãobrẽ opinor ſiquis diceret Amiſtridi Xerſis q-
dem uxori regis aũt matri/Dinomaches filiũ in animo habere cũ ſuo pugnare/cũ Dinomachi hor
natus adſit forte qnquaginta minarũ:filio uero agri plethra in Erchiaſis minus q̃ trecẽta:eã admi
raturã qua re fretus Alcibiades audeat cũ Artaxerſe pugnare.Reorq́ illam arbitraturã hũc uirũ
in nulla alia re niſi diligẽtia ſapientiaq́ confiſum id aggredi:hęc quippe ſola apud gręcos ęſtima-
tione digna exiſtere.Quod ſi forte audiret Alcibiadem iſtũ certamẽ tñ inire:primo quidẽ non dũ
integros uiginti annos natũ/deinde oĩuo indoctũ/nec amico ſuo obedientẽ dicenti prius diſcẽdũ
exercendũq́/q̃ tantũ regẽ inuadat/arbitror illã admiratione cõcitam interrogaturã quidnam ſit
quo adoleſcẽs iſte cõfidat.Cui ſi reſpõderemꝰ:pulchritudĩe:ꝓceritate:nobilitate:diuitiis:animo
te fidere/nos o Alcibiades inſanire putaret:hæc apud ſuos oĩa potiora conſpiciens.Eodẽq́ modo
Lampidonem Leotychidę filiã:Archidami uero uxorẽ.Agidis aũt matrem/qui oẽs reges extitere
miraturã cũ norit:qualia circa ſe ſunt/te tam male inſtructũ filio ſuo nõ dubitare bellum indicere.
Atqui nõne turpe uidet/ſi hoſtium mulieres rectius de nobis ſentiunt/q̃ noſipſi:quẽadmodũ con-
tra illos noſipſos accingere debeamus?Cęterũ o beate mihi parens/& illi qđ in Delphis eſt/epigrã
mati/noſce teipm:qm̃ ii ſunt aduerſarii noſtri/nõ quos ipſe rebaris/quos qdem nulla re alia/niſi in
duſtria & arte ſuperare poſſumꝰ.Quibus ꝓfecto ſi inferior fueris/gloria quoq́ apud grecos & bar
baros tibi deerit:quã ſic ardẽter uideris appetere/ut nemo unq̃ aliqd ardentius cõcupiuerit.AL.
Quã igit curã adhibendã cenſes o Socrates?An potes oſtẽdere?Mihi.n.ſupra quã dici poſſit/uera
dixiſſe uideris.SO.Poſſum qdẽ/uerũ cõi cõſilio opus eſt q̃ rõne quã optimi efficiamur.Ego.n.nõ
te tantũ uerũ ẽt me diſciplina ĩdigere dico.Nã unũ ſolũ eſt/quo a te differo.AL.Quid?SO.Cura-
tor meus melior eſt & ſapiẽtior q̃ tuus Pericles.AL.Quis hic o Socrates.SO.Deus o Alcibiades/
qui me uetuit añ hũc diẽ tecũ diſſerere:cui credens iaſſero te ꝑ nullũ aliũ niſi ꝑ me claritatẽ cõſecu-
turũ.AL.Iocaris o Socrates.SO.forſitã/uera tñ loquor/ꝙ ambo curatõe ĩdigemꝰ:ĩmo hoĩes uni-
uerſi:cęterũ nos q̃plurimũ.AL.Qđ qdẽ ego ĩdigeã haud quaq̃ mentiris.SO.Neq́ ẽt ꝙ egoipe.
AL.Quid igitur agendum?SO.Nec hęſitandum/neq́ etiam mollitie indulgendum eſt o amice.
AL.Nõ decet o Socrates.So.nõ certe:ſed ſimul cõſiderãdũ.Verũ dic mihi/an optimi eẽ uolumꝰ.
AL.Certe.SO.In q̃ facultate?AL.Qua uidelicet uiri bõi.SO.Qua nã in re boni.AL.In rebꝰ agẽ-
dis.SO.In qbꝰ?nũ in equeſtri negocio?AL.Nõ.SO.Ad equeſtres enĩ iremꝰ.AL.ꝓfecto.SO.Nũ/
quid ĩ nauis gubernatõe dicebar.AL.Nequaq̃.SO.Ad nautas enĩ iremꝰ.AL.iremus.SO.In quo
ergo negocio?& quoꝝ hoĩum offõ.AL.In iis q̃ clari boniq́ Athenięſiũ uiri agũt.SO.Claros ac bo
nos prudentes ne an ĩprudentes appellas?AL.prudentes.SO.In quo unuſqſq́ prudens:in eodẽ — *In quo quiſꝗ prudens in eodem bonus:*
bonus.AL.certe.SO.Imprudens aũt malus?AL.Malus.SO.Calceoꝝ ſutor prudens ad calceorũ
opus?AL.ꝑſus.SO.bonus ergo ad hęc?AL.bonus.SO.Quid uero in ueſtibus cõficiendis?nõne
credo hic imprudens.AL.ita.SO.Malus ergo ad hęc?AL.Ita.SO.idem itaq́ ſecũdum hanc ra-
tionem bonus atq́ malus erit.AL.Videtur.SO.An dicis uiros bonos malos etiam eſſe?AL.

Nequaq̄. SO. Quos tandem bonos uocas? AL. Eos qui in ciuitate prǽeſſe poſſunt. SO. Nō tamen
equis. AL. nō certe. SO. At hoībus. AL. hoībus. SO. Num hoībus ęgrotātibus? AL. Nō. SO. An
forte nauigātibus? AL. Non iis dico. SO. Metētibus ne? AL. Neq; his. SO. Aliqd ne uel uihil faciē-
tibus? AL. Faciētibus. SO. Quid tandē facientibus id mihi declara. AL. Cōmertia inq̄ agentibus/
atq; inuicem mutuo ſe utētibus/ queādmodū nos in ciuitatibus uitā agimus. SO. Nunqd impera-
re eos dicis hoībus/ qui hoībus utunt? AL. Aio. SO. An gubernatoribus qui remigibus utuntur?
AL. Non. SO. Hęc enim gubernatorię facultatis uirtus eſt. AL. Eſt. SO. Fortaſſe imperate dice-
bas tibicinibus: qui canētibus prǽſunt: chor eiſq; utunt. AL. neq; his. SO. Hoc nāq; ad facultatem
chori magiſtrā ptinet. AL. Oīno. SO. Quid deniq; uocas imperate poſſe hoībus/ qui utuntur ho-
minibus? AL. prǽeſſe hoībus cōmunicātibus inuicem in rei. p. adminiſtratōe: atq; cōmertiis. SO.
Quę nam hęc ars eſt? queādmodum ſi te iterū interrogarē/ quę facultas efficit ut pēſſe ſciamus in
nauigatōe cōmunicātibus. AL. Gubernatoria. SO. Cōmunicātibus aūt in cantu/ ut pauloante di-
cebatur/ quę ſcīa pēſſe docet? AL. Quā tu nup aiebas chori diſciplina. SO. In re. p. uero cōicātib᷒:
quā ſciam uocas? AL. Bonū cōſilium o Socrates. SO. Num tibi uidet gubernatoꝝ ars carere con-
ſilio? AL. Minime. SO. Eſt ipſa quoq; bonū cōſilium? AL. Mihi ſane uidet. SO. Ad nauigantiū ſalu-
tem. AL. Rectę loqueris. SO. Quod uero bonū conſiliū uocas ad quidnam ſpectat? AL. Ad melio
tem ciuitatis inſtitutionē eiuſq; ſalutē. SO. Qua nam re pńte uel abſente melius diſponit atq; ſer-
uatur? Ceu ſi ipſe me rogares/ quo pſente aut abſente bene ſe habēt corpora: reſpōderem utiq; ſani
tate pńte: morboq; remoto. Idē & tu exiſtimas? AL. idē. SO. Quod ſi idem quęras de oculis eadē
rōne reſpōdebo/ pulſa cęcitate: adhibito uiſu. Et aures curari fugata ſurditate/ admoto uero audi-
tu. AL. Recte. SO. Ciuitas aūt quo remoto: quoue adhibito melior fit/ ac melius īſtituit. AL. mihi
quidē uidet o Socrates: qñ amicitia eſt inter ciues: odia uero & ſeditiones abſunt. SO. amicitiā uo
cas conſenſionē? an diſſenſionem? AL. Conſenſionē. SO. Per quam artem ciuitates circa numeros
conſentiunt. AL. per arithmeticā. SO. priuati uero/ an nō ꝑpter eandē. AL. Nempe. SO. Et unuſ-
quiſq; ſecum ipſe? AL. Certe. SO. Per quā artem quiſq; ſecum ipē cōſentit de palmo & cubito uter
quid ex iis maior ſit? nōne per metiendi peritiam. AL. Quid ni? SO. Nonne etiā priuati īuicē atq;
ciuitates. AL. Immo. SO. Et de ponderibus eodē pacto. AL. Adſentior. SO. Cōſenſio igitur/ quā
dicebas/ quę nam eſt? circa quid? quæ ars illam pſtat? Etenim iſta cōſenſio talis ē ut inſit rei publicę
& priuato unicuiq; ad ſeipm & ad alios. AL. Conſentaneū. SO. Quę igit eſt? ne pigeat reſpōdere:
at prompte enarra. AL. reor equidem eſſe amicitiam & conſenſionē qua pater ac mater filium/ &
frater fratrē & uxor uirum amātes cōſentiunt. SO. Putas ne o Alcibiades uirū cum uxore circa la-
nificium conuenire/ imperitū cum perita. AL. nequaq̄. SO. Neq; oportet quidem. muliebris enim
hęc diſciplina eſt. AL. Profecto. SO. Quid uero mulier cum uiro circa opus militare cōueniet? cū
id haud quaq̄ didicerit. AL. Minime. SO. Virile enim id rurſus eſſe diceres. AL. Equidem. SO.
Sunt ergo diſciplinę quædam mulierū/ quędam uirorū ſecūdum orationē tuā. AL. Quid ni? SO.
In iis itaq; mulieribus cū uiris cōſenſus ē nullus. AL. Nullus. SO. Neq; amicitia igit/ ſiquidē amici
tia, conſenſio quædam eſt. AL. non uidet. SO. Ideoq; quatenus mulieres officia ſua exercent/ non
amātur a uiris. AL. Non apparet. SO. neq; uiri etiā a mulieribus/ dum uirilia tractant. AL. nō. SO.
Non ergo tunc optime ciuitates inſtituūtur/ cum ſinguli operibus ſuis incumbunt. AL. Ego tamē
id o Socrates arbitror. SO. Quomodo hoc ais amicitia ſublata/ qua prǽſente conſeſſi ſumus bene
conſtitui ciuitates/ aliter uero cōtra? AL. Atqui mihi uidetur ob hoc inter homines conſiſtere ami
citiam/ ꝙ quiſq; ſuū officium exequatur. SO. Non tamē id pauloante dicebas/ nunc aūt quo pacto
rurſus ais cōſenſione adhibita amicitiā fieri? an pōt circa hęc cōſenſus exiſtere/ quoꝝ ii quidem pe-
riti/ ii uero imperiti ſunt. AL. Fieri nō poteſt. SO. Iuſta ne an iniuſta faciunt/ cum ſinguli quę ad ſe
attinent exequuntur. AL. Iuſta pfecto. SO. Iuſte igitur agentibus ciuibus in ciuitate nō eſt amicitia.
AL. Neceſſariū hoc itidem uidet o Socrates. SO. Quā itaq; dicis amicitiā ſiue conſenſionē/ circa
quā nos ſapiētes & cōſultores eē oportet/ ut boni uiri ſimus. neq;. n. pcipere poſſum quęnā ſit/ aut
in quibus exiſtat cū ex orōne tua īterdū in eiſdē ineſſe/ nōnunq̄ ab eiſdē abeſſe uideat. AL. p deos o
Socrates neq; ipſe quidē quid dicā ītelligo: uideor q; iamdiu me ipm latuiſſe/ cū me turpiſſime ha-
beā. SO. Cōfidere decet. nā ſi hoc demū aīaduertiſſes annos quīquaginta natus/ arduū ſane foret:
teipm curare. nūc uero in ea es ętate: in qua id aduertere decet. AL. Quid igit hoc aduertentē fa
cere oportet? SO. Rńde ad ea quę interrogabo te Alcibiades. Quod ſi feceris/ ac Deus uoluerit:
ſiqua mō fides meis ē uaticiniis adhibēda/ tu ſimul & ego melius nos hēbimus. AL. Ita erit quo ad
me rńdentē attinet. SO. age quid ē ſeipm curare/ ne ſępe nos ipſos lateamus/ nō curātes noſmet:
cū id agere opinemur. Et qñ id hō agit? num quotiēs ſuoꝝ/ totiens & ſui curā habet. AL. Mihi qui-
dem uidet. SO. quid? num pedes tunc quis curat/ cum eoꝝ quę pedum ſunt/ ſibi cura eſt? AL. non
intelligo. SO. Dicis ne eē aliquid ipſius manus queādmodū anulus ē? AL. Dico equidē. SO. num
alterius mēbri q̄ digiti anulum eē cenſes. AL. Minime. SO. Et pedis calceum eodem modo? AL.

Quid ſit ſeipſum quęq̄ curare. Nam aggreditur hinc docere: quę ſit natura hoīs: quū miniſtrauerit hactenus q̄ & in quibus nō eſſet.

Ita

Ita.SO.Cum calceoꝝ curã habemus/tũc pedum nobis cura ẽ? AL.haud ſatis te teneo o Socrates.
SO.qd uero o Alcibiades uocas ne aliqd rectã alicuius curationẽ? AL.Voco.SO.an nõ cũ qd me
lius ſit:tũc eius rectã curationẽ eẽ dicis.AL.Dico.SO.q̃ ars calceos meliores efficit? AL.Cerdoni
ca.SO.Cerdonica igiẽ calceoꝝ curã habemus.AL.hac ipſa.SO.nũqd & pedes ẽt cerdonica? uel
ipſa poti⁹/q̃ pedes reddim⁹ meliores? AL.Illa.SO.pedes aũt meliores nõne qua & reliquũ corp⁹?
AL.Videẽ.SO.Hęc nõne gymnaſtica.AL.Maxie.SO.Ergo gymnaſtica pedes curam⁹/cerdoni-
ca uero illa q̃ pedũ ſunt.AL.pr̃ſus.SO.Et gymnaſtica quoq; man⁹:anularia uero illa q̃ ſũt manuũ
AL.Sic ẽ.SO.Et gymnaſtica corp⁹/textoria aũt & aliis facultatib⁹ ea q̃ corpis ſunt.AL.Oĩo.SO.
Alia igiẽ arte unũquodq; alia q̃ illius ſunt/curam⁹.AL.Videẽ.SO.Nõ ergo cũ ſua qs/tũc ẽt ſe cu-
rat.AL.Nullo pacto.SO.nõ.n.eadẽ ars ut uideẽ q̃ nos & q̃ nr̃a curat.AL.Nõ appet.SO.age itaq;
quanã arte noſipſos curare poſſum⁹? AL.nõ habeo qd dicã.SO.At hoc tñ inter nos cõuenit:ꝙ nõ
qua noſtroꝝ aliqd melius efficim⁹/nos curam⁹:uerũ qua noſipſos ad meliorẽ frugẽ ducimus.AL.
Vera narras.SO.Noſſe ne unq̃ poſſem⁹ q̃ ars meliorẽ facit calceũ niſi calceũ ipm̃ nouerim⁹.AL.
Fieri neqt.SO.Neq; ẽt q̃ annulũ efficit meliorẽ ignorãtes ãnulũ.AL.Veꝝ.SO.Sciem⁹ne unq̃ qua
arte meliores euadam⁹/q̃ diu noſipſos ignorauerim⁹.AL.nunq̃.SO.Verũ facile quiddã ſit ſeipm̃
cognoſcere.ac ridiculus fuerit/qui tẽplo Apollinis id inſcripſit/an potius arduũ quippiã/nec cu-
iuſuis hoĩs opus.AL.Mihi quidẽ o Socrates/aliqñ uiſum ẽ facile hoc & cuiuſuis officiũ eẽ:nõnunq̃
uero oĩum difficillimũ.SO.ſed ſiue facile hoc ſit o Alcibiades ſiue difficile/nobis ſane ſic ſe habet
ut ipm̃ itelligẽtes/ẽt qua rõne curãdi ſum⁹/intelligam⁹.Ignorãtes uero cõtra.AL.Eſt ut dicis.SO.
Age quõ ipm̃ idẽ inueniem⁹? forte uero ſic quid ſim⁹ ipſi iueniri poterim⁹.At hoc ignorãtes nũq̃.
AL.Recte loq̃ris.SO.Attẽde ergo p Deũ/cũ alio ne quã mecũ tu diſputas? AL.Tecũ.SO.Et ego
nõne tecũ? AL.Et tu mecũ.SO.Socrates igiẽ ẽ q diſputat? AL.Eſt.SO.Alcibiades uero qui audit.
AL.Ita ẽ.SO.Nõne ſermone uel rõe Socrates diſputat? AL.Quid ni? SO.Diſputare aũt & ſermo-
ne uel rõne uti idẽ quodãmõ uocas? AL.Idẽ.SO.Vtẽs aũt & quo utiẽ/nõne aliud? AL.Quõ dicis?
SO.Quẽadmodũ credo icidit quidẽ circulari & ſemicirculari organo atq; aliis inſtrumentis.AL.
Eſt ut dicis.SO.Nõne aliud quiddã ẽ/qui diuidẽdo utiẽ:alia uero quib⁹ utiẽ? AL.Quid ni? SO.Itẽ
aliud citharedus/aliud quo citharam pulſat.AL.Aliud.SO.Hoc pauloante interrogabã/an utens Aliud eſſe id
& quo utiẽ/ſemp aliud eẽ uideaẽ.AL.Videẽ.SO.Cerdonẽ icidere dicim⁹ inſtrumentis tñ/an etiã quod utitur:
manib⁹.AL.Et manib⁹.SO.Et iis ergo utiẽ.AL.Vtiẽ.SO.An nõ & oculis utẽs coria incidit? AL. & quo uti-
pr̃ſus.SO.utẽtẽ uero aliud quiddã ab iis quib⁹ utiẽ eẽ cõceſſim⁹.AL.Cõceſſimus.SO.Cerdo igiẽ tur.
& citharedus aliud quiddã ſunt/q̃ oculi & manus quibus utunẽ.AL.Appet.SO.Nõne toto corpe
hõ utiẽ.AL.Penit⁹.SO.aliud utiq; utẽs/& quo utiẽ.AL.Sic ẽ.SO.hõ ergo ẽ a ſuo corpe aliud.AL. Homo ẽ aliđ
Videẽ.SO.Quid ẽ igiẽ hõ? AL.Ignoro.SO.Scis eſſe id qđ corpe utiẽ.AL.ſcio.SO.Aliud ne utiẽ ǭ corp⁹ ſuũ.
ipo q̃ aĩa? AL.nil aliud.SO.An nõ iperãs? AL.iperãs.SO.Quinetiã neminẽ hoc aliter ęſtimaturũ
puto.AL.Quid nã.SO.quin ex trib⁹/unũ aliquid hõ ſit.AL.Ex quib⁹? SO.aut animã uidelicet/aut
corp⁹:aut totũ ipm̃ ex utriſq; cõpoſitũ.AL.Cur nõ? SO.Verũtñ id qđ iperat corpori hoĩem eẽ cõ
feſſi ſim⁹.AL.Cõfeſſi ſum⁹.SO.Quid igiẽ hõ? Nũ ſibiipſi corp⁹ iperat? AL.Nullo mõ.SO.ſubiici
eñi illud dixim⁹.AL.certe.SO.Nõ ẽ igiẽ hoc qđ q̃rim⁹.AL.Nõ ut uideẽ.SO.At utrũq; ſimul for
ſitan corpi dominaẽ/atq; id hõ ẽ? AL.forte.SO.Immo miníe oĩum:nã altero illoꝝ nõ dominante:
nulla cõiectura ẽ/ut ſimul utrũq; domieẽ.AL.recte loq̃ris.SO.Cũ uero nec corp⁹ nec ſimul utrũq; Hoĩem non
ſit hõ/reſtat ut arbitror/aut nihil oĩo hoĩem eẽ/aut ſiquid ẽ/nihil aliud eſſe q̃ aĩam.AL.pr̃ſus.SO. aliud eſſe ǭ
Adhuc ne liquidi⁹ mõſtrari tibi oportet/aĩam eẽ hoĩem? AL.Nõ p Iouẽ hec eñi ſufficere mihi ui- animã.
denẽ.SO.Et ſi nõ in itegrũ hęc diſcuſſa ſunt/mediocriter tñ iducta in pñtia ſufficiũt.Nã tũc demũ
penit⁹ cõprehẽdemus/cũ iuenerim⁹ qđ nũc/quia latiorẽ ſpeculationẽ requireret/p̃termiſim⁹.AL.
Quid iſtud.SO.qđ pauloañ ſic ẽ dictũ/ꝙ prius cõſiderãdũ ſit ipm̃ idẽ/nũc uero p eo qđ quidẽ eſt
ipm̃ idẽ cõſiderauimus ipm̃ unũquodq; quid ẽ.Idq; forte ſufficiet.Nihil.n.in nobiſipſis principa
lius eẽ q̃ aĩam dicere poſſem⁹.AL.Nõ certe.SO.Nõne decẽs ẽ ita putare/me.ſ.ac te cõſpirare iui
cem aĩa ad aĩam utẽtes ſermonib⁹? AL.Et maxie quidẽ.SO.hoc itaq; erat qđ pauloañ dicebam⁹:
ꝙ Socrates cũ Alcibiade diſputat oſone utẽs nõ ad pſonã tuã ut appet:ſed ad Alcibiadẽ uerba di-
rigẽs:hoc aũt aĩa ẽ.AL.Mihi ſane uideẽ.SO.Aĩam igiẽ noſſe iubet:qui p̃cipit noſce teipm̃.AL.Vi
deẽ.SO.Quicũq; igiẽ corpus cognoſcit:ſua quidẽ nõ ſeipm̃ nouit.AL.Sic ẽ.SO.atq; ideo nullus
medicus ut eſt medicus/neq; gymnaſticus ut gymnaſticus ſeſe nouit.AL.Non ut uideẽ.SO.Mul-
to minus agricolę aliiq; opifices ſe cognoſcunt:neq; enim ſe/neq; ſua ſed remotiora quędam ſecũ-
dum artes ſuas conſiderant:iis enim intendunt/quibus corpus curatur.AL.uera narras.SO.q̃re
ſi prudentia eſt ſeipſum cognoſcere/nullus iſtoꝝ ſecũdum ſuam artem eſt prudens.AL.Nõ ut ui-
deẽ.SO.Ob hoc mechanicę artes iſtę:nõ aũt boni uiri diſciplinę uidenẽ.AL.prorſus.SO.Nonne
rurſus quicũq; corporis curam habet ſua quidem nõ tñ ſeipſum curat? AL.Apparet.SO.at uero
cui pecunię curę ſunt/nec ſe/nec ſua/ſed quę procul a ſuis ſunt curat.AL.Videtur.SO.Non ergo

ſuis indulget qui pecunias cumulat. AL. recte. SO. Quiſq́s etiã corpus Alcibiadis amauit unq̃ nõ
Alcibiadẽ ip̃m/ſed quę Alcibiadis eſſent: amauit. AL. Vera loqueris. SO. Qui uero te amat/ amat
animũ. AL. Neceſſario ſeq̃ ex rõne tua uidet. SO. Nõne tui corpis amator/cũ primũ ſpẽs deflore-
ſcit: abiens deſerit? AL. appet. SO. at uero q animũ tuũ diligit/nunq̃ deſerit donec ad meliorẽ fru
gem pueniat. AL. Cõſentaneũ. SO. hanc ego ob cãm te minime deſero uerũ in amicitia perſeuero
reliq̃s ſeneſcẽte corpe abeuntib⁹. AL. o q̃ bñ facis mi Socrates! ne in poſterũ me deſeras obſecro.
SO. at enitere ut q̃pulcherrimus fias. AL. conabor. SO. Sic ſe tua res habet. nec fuit unq̃/nec eſt ut
opinor Alcibiadis clinię filii amator ullus p̃ter unũ & illum qdẽ amabilem/Socratẽ Sophroniſci &
Phenaretę filiũ. AL. Vera dicis. SO. Nõne dixiſti me aliquãtulũ p̃ueniſſe/cũ te ſalutatũ ueniſſem?
nam ſtatuiſſe te ut prior me ipſe cõueniẽs interrogares/quãobrẽ ſolus ego te nõ reliquerim. AL. ſic
erat. SO. Hęc p̃cul dubio cã: q̃m amator tui ſolus eram. cęteri uero tuoꝝ. Tua ſane labunt tpe. Tu
autem nunc primũ floreſcis: ac deinceps quidẽ niſi ab Athenienſi populo corrũparis: ac turpior
euadas nũq̃ te deſeram. Id enim uehemẽter timeo. ne amator populi factus nobis corrumparis.
Multi enim & ingenui qdem apud Athenienſes id paſſi ſunt. Nam bene p̃ſonatus eſt magnanimi
Erechthei populus ſed illum nudatũ cõtueri oportet. adhibe igit hãc quã dico cautionẽ. AL. Quã
SO. Exue illum prius o beate ac diſce quęcunq̃ ſcienda ſunt: anteq̃ tractent ciuilia ut rem publicã
adęas ferens tecum alexipharmacũ. i. medicinã p̃hibentẽ mala: neq̃d aduet ſi aliquando patiaris.
AL. Bene mihi dicere uideris o Socrates: uerũ conare iam nobis exponere qua rõne noſmetipſos
curemus. SO. nõne ſatis iam a nobis in ſuperiorib⁹ definitũ ẽ? Quid enim ſimus cõuenięter ſupra
cõcluſimus. Timebamus enim ne in hoc decepti noſipſos forſitan lateremus. alicuius alterius nõ
noſtri curam habẽtes. AL. Eſt ut dicis. SO. deinde cõceſſum eſt animę curã habendam ſempq̃ ad
ipſam reſpiciendum. AL. Manifeſtum eſt. SO. Corpoꝝ uero pecuniarũq̃ curam aliis relinquen-
dam. AL. Quid ni? SO. Quonã igit pacto iſta p̃ſpicue noſceremus/poſtq̃ hoc itellecto nos quoq̃
ipſos intelligemus? an forte per deos ipſam inſcriptionẽ delphicã recte monentẽ: cuius ſupra mẽ-
Explicatio delphicę inſcriptõis noſce te ipſum. tionem fecimus nõdum intelleximus? AL. Quidnam aiaduertens ſic ais o Socrates? SO. Dicã tibi
quid ſuſpicor hãc inſcriptionẽ nobis conſulere. neq̃ uero paſſim eius exemplar: ſed inuiſu ſolum
inueniri poſſe uidet. AL. Quõ id ais. SO. Contemplare tu quoq̃: ſi oculo noſtro quẽadmodũ ho-
mini conſuluiſſet. Vide teipſum quõ id admonuiſſe arbitraremur? nõne ut in illud inſpiceret ocu-
lus: ex cuius intuitu ſeipſum uiſurus eſſet? AL. Conſtat. SO. Conſideremus itaq̃ in quid potiſſimũ
intuentes/illud ip̃m ſimul ac nos ipſos uideremus. AL. In ſpecula/& alia huiuſmodi. SO. Recte lo-
queris? ſed oculo quo uidemus/an nõ ineſt hmõi qddam? AL. Valde. SO. Num aduertiſti q̃ facies
hoĩs in oculũ intuẽtis in oppoſiti uiſu relucet uelut in ſpeculo/quã ſupremã uocamus pupillã ſimu-
lachrũ inſpiciẽtis exiſtẽs? AL. Aduerti. SO. Oculus igit ita demũ ſeip̃m cernit/cũ in oculum inſpi-
cit: in idq̃ p̃terea intẽdit: qđ oculi optimũ eſt: & quo oculus ipſe uidet. AL. Apparet. SO. Si aũt in
aliud quoddam hoĩs mẽbrũ reſpexerit/uel in quoduis aliud/pręterq̃ in id cuius hoc ẽ ſimile haud
quaq̃ ſeip̃m p̃cipiet. AL. Verũ. SO. Oculus ergo cũ ſeip̃m uiſurus ẽ/in oculũ reſpicere debet: atq̃
in eũ oculi locũ/in quo uirtus eſt oculi. Is aũt uiſus atq̃ pupillę acies eſt. AL. Sic eſt. SO. Eodem pa-
cto & anima: o amice Alcibiades: Si ſeipſam noſcere uult/in animã intuat/in eũq̃ p̃cipue locũ aię:
in quo ineſt uirtus aię/ſapiẽtia/& in aliud cuius hoc ẽ ſimile. AL. Mihi qdem uidet o Socrates. SO.
Num reperire poſſumus quippiam in aĩa diuinius illo circa quod intelligentia ſapientiaq̃ uerſat?
AL. Nequaq̃. SO. Id igit animę diuini ſimile eſt: in quod ſane quis intuens: & omne diuinũ: Deum
ſcilicet & ſapientiã cernens/ſic ſeipſum prorſus agnoſcet. AL. Apparet. SO. Seipſum uero cogno-
ſcere/prudentiã eſſe cõcedimus. AL. prorſus. SO. Si aũt nec nos ipſos cognoſceremus/nec prudẽ
tes eſſemus. poſſemus ne noſtra ſeu mala/ſiue bona cognoſcere? AL. quomõ hoc fieri poſſet o So-
crates. SO. Impoſſibile tibi forte uidet quẽq̃ nõ cognoſcentẽ: Alcibiadem tamen quæ Alcibiadis
ſunt/q̃ Alcibiadis ſint cognoſcere. AL. Impoſſibile per Iouem. SO. Nec noſtra q̃ noſtra ſint/niſi
prius noſipſos. AL. Nullo mõ. SO. Si noſtra ignoremus nec ea quæ noſtroꝝ ſunt itelligemus. AL.
Non ut uidetur. SO. Non igit recte oĩno cõſenſimus/cũ ſupra quoſdã eſſe aſſereremus/qui ſe igno
rantes/ſua tñ dinoſcerent. Atqui nec ea etiã quę ſuoꝝ: hęc enim cuncta dinoſcere unius atq̃ eiuſdẽ
artis officiũ eſſe uidet: ſeipſum ſcilicet & quæ ſua ſunt/& quæ ſuoꝝ. AL. Videt. SO. Atqui ſua igno
rat/ignorat & aliena. AL. Cur nõ. SO. Nũ igit ſi aliena/etiã quę ciuitatũ ſunt ignorabit? AL. neceſſe
eſt. SO. Nunq̃ ergo hic uir ciuilis eſſet. AL. Non certe. SO. Nec economicus etiã. AL. Neq̃ hoc.
SO. Nec qđ agit/intelliget. AL. Minime. SO. ignorãs autem/nõne errabit? AL. Maxime. SO. Qui
aberrat/an nõ male aget & priuatim & publice? AL. Quid ni? SO. Male agens nõne miſer? AL. Et
Nemo felix niſi ſapiens mali ſunt miſeri. maxime quidẽ. SO. Enimuero & ii quibus cũ hęc agit. AL. Et hi quoq̃. SO. Nemo itaq̃ felix eſſe
põt niſi ſapiens bonuſq̃ ſit. AL. Nemo. SO. Sequitur ut mali homines: miſeri ſint: AL. Apprime.
SO. Non ergo qui diues ſit/ſed qui prudens/miſeriã uitat. AL. Videtur. SO. Quãobrem nec me
nib⁹ nec nauib⁹ triremibuſq̃ atq̃ naualib⁹: o Alcibiades nec multitudine nec amplitudĩe ſine uir-

tute

tute ciuitas ad felicitatẽ indiget. Al. nõ profecto. SO. Si recte ciuitatem gubernaturus es/ uirtute
imbuendi ſunt ciues. Al. Quid ni? SO. Num dare qs ẽt aliis/quod ipſe nõ habet? Al. at quo modo?
SO. Ergo uirtute prius ornatus ipſe debet eſſe/quicunq; nõ ſibi tãtũ ac ſuis ſed rei.p. etiã & iis quæ
ad eã ſpectant imperaturus eſt? Al. Vera dicis. SO. Nec igiṫ principatus neq; licẽtia quodcũq; libue
rit/faciendi aut tibi/aut rei.p. uerũ iuſtitia potius & prudentia cõparãda. Al. apparet. SO. iuſte enĩ
ac prudẽter agentes & tu ſimul & tua res.p. deo gratũ opus efficietis. Al. Decens eſt. SO. Et quẽad
modum ſupra diximus/in diuinũ ſplendorẽ intuentes agetis. Al. Videtur. SO. Quin etiam illuc
reſpicientes uoſmet ueſtraq; bona pſpicue diſcernetis. Al. certe. SO. nõ ne ſic recte atq; bene age-
tis? Al. agemus. SO. Enimuero fide iubere parat⁹ ſum uos ſi ita uixeritis felices fore. Al. Locuples
certe fideiuſſor. SO. Cõtra, ſi iniuſte uixeritis deſpiciẽtes in tenebras diuinitatis expertes/conſimi
lia iſtis opera/ut conſentaneũ eſt/efficietis/uos ipſos penitus ignorãtes. AL. Videṫ. SO. Cui enim o
amice Alcibiades poteſtas adeſt quodcunq; libuerit/cõficiendi: mente uero captus eſt quid nã cõ
ueniens eſt illi cõtingere? ſiue priuatus ille quidem ſiue rẽs pu. ſit. Veluti ſi ægrotanti cuidã libera
licentia ſit/rationem medici nõ habenti/ſed tanq̃ tyrannidem exercenti/ut nemo eũ abſterrere ua
leat/quid illi euenturũ eſt. Nõ ne ueriſimile eſt ut corpus corrumpat? Al. Vera loqueris. SO. Quid
uero/ſi in naui apud quẽpiam omnis licentia ſit quodcunq; uideatur agendi: mente tamẽ & guber
nãdi peritia careat/num cernis quæ ei & ſociis euentura ſint? Al. Opinor equidem illum ſeipſum
una atq; ſocios perditurũ. SO. Non ne igitur omni rei publicæ/ omniq; imperio & dominationi
ubi uirtus deeſt: cõtingit ut male agat? Al. Neceſſe eſt. SO. Nõ ergo tyrannis optime Alcibiades
aut nobis aut rei publicæ paranda eſt/ſed uirtus mõ felices eſſe uelimus. Al. Vera dicis. SO. Cæte
rum anteq̃ uirtus adſit præſtat uiro non mõ puero/regi a meliore q̃ regere. Al. Apparet. SO. Nõ
ne qđ melius eſt idẽ & pulchrius? Al. Sic eſt. SO. Quod pulchrius/decentius? Al. quid ni? SO. De-
cet itaque malũ ſeruire: melius enim ẽ. Al. Decet. SO. Seruilis ergo prauitas. Al. Apparet. SO. li-
beralis autẽ uirtus. Al. Ita eſt. SO. Non ne o amice ſeruitus fugienda? Al. Maxime quidem o ſocra
tes. SO. Aduertis quomodo te nunc habeas? utrum libere an contra? Al. Et maxime quidem ut
mihi uideor hoc ſentio. SO. Noſti ne quo pacto id quod nunc te occupat/fugare queas? nolim enĩ
iſtud in claro homine nominare. Al. Noui equidẽ. SO. Quomodo igitur? Al. Si ipſe uolueris o ſo-
cra. SO. haud recte loqueris Alcibiades Al. At quomodo dicendũ eſt? SO. Si deus uoluerit. Al.
Dico equidẽ/atque hoc inſuper addo q; periclitabimur figuras inuicem cõmutare: tuam quidem
ego induens/tu autem meam. fieri enim non poteſt/quin ego te deinceps ducam/tu autẽ a me du-
caris. SO. O generoſe nihilo igitur meus in te amor a ciconia differt/ſi poſtea q̃ ppe te uelut ĩ nido
amorem alatum fouerit ab illo iteꝝ nutriatur. Al. profecto ſic ſe res habet/& incipiam hinc iam iu-
ſtitiam meditari. SO. O quam te uelim perſeuerare. Timeo aũt naturæ tuæ diffidens huiuſque ci-
uitatis robur intelligens ne id me ſimul ac te uincat. ¶ Finis Alcibiadis primi.

¶ Argumentum Marſilii Ficini florentini in Alcibiadem ſecundum/vel de Voto.

Voniã ſecundus Alcibiades liber profecto ſanctiſſimus de uoto inſcribitur ſummatim
colligendũ eſt/quid uotũ qđ in uoto petendum & quando & quo modo. definitio uoti — *Quid uotum.*
partim ab Orpheo: partim a Platõe ſumpta hæc eſt. Votũ eſt ardẽs affectus caſti animi
Deo deditus/& qđ bonũ uideṫ exoptãs/huic affectui Zoroaſter & Orpheus ſubfumiga-
tiones & characteres adhibuerunt: quotiẽs ad ſecũda numina preces dirigerentur. Mercurius ac
Plato cũ ſupremi numinis maieſtatẽ uenerabanṫ/externas oẽs cerimõias auferebãt: ſolã ac purã fra
grantiã animi relinquẽtes: ſed de his omnibus ĩ noſtris cõmentariis diligẽtius. In uoto petendũ Pla
to uult bonũ idq; ex eo patet/q; petitionẽ hãc poetę lacedæmonioꝝq; teſtimonio cõprobat: eãq; tu — *Quid petẽdũ in uoto.*
tam & prudenti & ĩprudẽti eſſe putat: uotũq; huiuſmodi & a quolibet & ſemp fieri poſſe. Petitionẽ
uero certi cuiuſdã & proprii boni tunc demũ eſſe ſecurã: cũ prudentiam qs fuerit conſecutus: alias
autẽ periculoſam. Vbi multa de prudẽtia diſſerit: quæ tu uir omniũ prudẽtiſſime Coſme lege ob-
ſecro diligẽter/ut quãti faciat prudentiã prorſus agnoſcas. Vniuerſalis ergo precatio/qua bonum
ſolũmodũ petitur/ſemper fieri poteſt: ppria uero qua certũ aliquod quod bonũ uideṫ optaṫ: tũc
faciẽda cũ quid poſcẽdũ eſt quis nouerit: tũc id noſcet/cũ quid bonũ quid malũ eſt: intellexerit. Id
intelliget: cũ a mẽte didicerit/diſcet. Cũ ſe ad illã cõuerterit. Conuertet: cũ purgauerit animã tene
braſq; expulerit. purgabit cũ ſe ipm legiptimæ philoſophiæ dediderit. Tradet cũ ſuã ignorãtiã re
cognouerit. Noſce ergo te ipſum/tẽplo Apollinis ẽ ĩſcriptũ/ne qs temere deũ oraturus accederet.
Quo autẽ ordine ĩ oratiõe ppria ſit orãdũ. Mercurius in oratiõibus ſuis & ĩ ſuis hymnis Orpheus
& Pythagoras ĩ carmĩbus aureis docuerũt/quoꝝ ritus alias exponem⁹. Plato deĩde hos theologos
imitatus/in li. de pulchritudĩe orantẽ ſic ſocratẽ ĩtroducit. O amice pan atq; cætera numina date — *Oratio Socratis ad Deos*
obſecro: ut intus pulcher efficiar. Et quæcũq; mihi extrinſecus adiacẽt/ĩtrinſecis ſint amica Sapiẽtẽ
ſolũ diuitẽ purẽ. Tm̃ uero hui⁹ auri tradite/q̃tũ nec ferṙ nec ducere ali⁹ q̃ uir tẽperans poſſit. Quid
petit Soc. Bonũ? Quod bonũ? Sapiẽtiã: hoc eſt ueritatis diuinæ cognitionẽ: q̃ dare ſolus Deus põt,

quā accipere ſolus animus pulcher: ideſt tēperatus/purus/ cādidus ualet. Quid poſcit ī primis ſut dignū ſapiētia faciat. Temerarii nēpe hominis eſt munus aliqd quo indignus eſt petere. Quis diuina ſapiētia dignus? qui lumē eius ferre paratus eſt: quis paratus? qui p cōtinētiam primo deinde p tēperātiam: poſtremo p ſanctimoniā: ideſt ciuilem: purgatoriā purgatiq; uirtutē animi: ſicaium expiauerit: ut pulcher hoc eſt purus oīo nitiduſq; euaſerit: & uirtutē iā exemplarē: diuinā ſcilicet ſapientiā ſolam: utpote theſaurꝝ oīum diuitiarꝝ optauerit. Iccirco Socrates deū patrē oīum & miniſtros eius amice adſpirare pcatur: ut illorꝝ benigno propitioq; fauore purgatus euadat. Corporea uero & externa leuiter ptranſit: eligens illa ſic ſe habere: ut tranqllā puritatē animi nō impediant. Deīde pulchritudine ac iā parta: optat ut ſapientiā ſolam hoc eſt dei cognitionē eē opulentiā oēm ſufficientiāq; æſtimet: ſolāq; ſitiat. Poſtremo quaſi per anſdicta paratus fulgidū hoc aurū diuinæ ſapientiæ poſtulat. Neq; id ſupbe: neq; remiſſe tñ. Minimā qppe ueritatis cognitionē intēperati homines ſortiunẗ: ſūmā & infinitā in ſe ipſo Deus amplectiẗ: magnam uero & amplam uir temperās adipiſcitur. Tm̄ igitur huius auri poſtulauit: q̄tum ſolus ferre uir temperās ualet: hoc æquidē eſſe aurū ignitū arbitror: quod emendū Ioan. in apocalipſi præcepit.

Alcibiades Secundus uel de Voto. Socrates Alcibiades. SOCRA.

Occaſio dial.

Primū agitur de qualitate præcantis

d Eū ne o Alcibiades præcaturus accedis? Al. Et maxime quidē/o/Socrates. SO. Triſtitiā quādam pre te ferre uideris: & oculos in terram figere/tanq̄ aliqd tecū ipſe pmeditans. Al. At qd ad hæc pmeditatione opus ē/o/Socrates. SO. Maxima ut mihi uideẗ: nam dic p Iouem obſecro: nō ne putas deos quæ præcamur: & priuatim: & publice: nō nunq̄ partim cōcedere: partim minime? & aliis quidē annuere: aliis uero cōtra? Al. Oīo quidē. SO. Nō ne igiẗ tibi uideẗ magna prouidētia opus eſſe: ne qs ſeipſum lateat: dum magna petit mala credens bona ſe poſcere? dii aūt in eo ſint hitu: in quo rogantibus annuūt: queadmodū Oedipum ferūt obſecraſſe Deum: ut filii de regno paterno ferro decernerēt. Cūq; liceret pſennū malorꝝ abſolutionē poſcere: alia inſuper īprecabatur. Vñ ad effectū iſta uenerūt: atq; ex iis alia multa & grauia: quæ referre ſingula neq̄q̄ opus eſt. Al. At tu furentē quidē hominē in exēplū adduxiſti: nam quē putas ſane mētis hoīem audere talia petere? SO. Inſanire nō ne cōtrariū eſt ei: quod ē prudētē eſſe? Al. prorſus. SO. Nū ex hoībus alii īprudentes: alii prudētes eſſe tibi uidentur? Al. Videnẗ ſane. SO. Age itaq; cōſideremus q nā iſti ſint. Eſſe. n. alios quidē īprudētes: alios uero prudētes: nōnullos inſanos iam cōuenit. Al. cōuenit. SO. Præterea bñ ualētes aliq ſūt? Al. Sūt. SO. Egrotātes alii? Al. Oīo. SO. Nō ergo iidē ſunt. Al. Nō certe. SO. Sūt ne alii qdā: qui neutrū iſtorū patianẗ? Al. Nequaq̄. SO. Neceſſe. n. hoīem uel ægrotare uel nō ægrotare. Al. Videẗ. SO. De prudētia uero & īprudētia idē iudicas? Al. Q̄uo dicis? SO. Opīaris hoīem: aut prudētē: aut īprudentē eſſe oportere? An tertiū præterea mediū qddam: quo nec prudēs nec īprudens hō ſit. Al. Nihil pfecto. SO. Neceſſe igiẗ alterꝝ iſtorꝝ pati. Al. Appet. SO. Recordaris cōceſſiſſe te inſaniā prudētiæ eē cōtrariam? Al. Eqdē. SO. Nō ne ēt nullā eē mediā paſſionē: q̄ hoīem nec prudētē nec īprudētē efficiat: Al. Cōſenſi qdē. SO. Quī ēt duo eſſe eidē rei cōtraria quo pacto poſſunt? Al. Nullo. SO. Imprudētia igẗ atq; inſania idē eſſe uidenẗ. Al. Videnẗ. SO. Si ergo oēs īprudētes inſanire dixerimus: recte dicemus: & ex tuis æq̄libus: necnō ætate maioribus qcūq; ſūt īprudētes: īſanos eē. Nō ne putas ppaucos eē in hac urbe prudētes: īprudētes plurios? quos īſanos appellas: Al. Equidē. SO. An cenſes nos tutos īter hos īſanos ita uerſari: qn pcutiamur ab iis: ac uerberemur: & q̄cūq; furioſi facere cōſueuere patiētes: iā diu penas nō fuiſſe daturos? Sed uide/o/beate: ne alr ſe res hēat. Al. Quo pacto ſe hēt o Socrates? appet. n. nō ita eſſe ut putarā. SO. Nō certe ut mihi uideẗ: uerꝝ ſic cogitandū ē. Al. Q̄uo ais? SO. Dicā tibi ponimus aliquos ęgrotātes eſſe? nec ne. Al. Oīo qdē. SO. Nū qd neceſſariū opīaris oēm ęgrotū cruciari dūtaxat podagra/uł febri/uł lippitudīe. An ēt poſſe aliis morbis affici? cū mlte ſint morborū ſpēs pter iſtas? Al. Sic mihi uideẗ. SO. Oīs lippitudo morb⁹ tibi uideẗ. Al. Mihi certe. SO. Et oīs morbus ēt lippitudo? Al. Nō mihi qdē: neſcio tñ qd afferā. SO. Si dicēti mihi mētē adhibeas/& ambo ſil' iueſtigemus. Fere qd uolumus cōſeqmur? Al. Adhibeo q̄ maxie poſſum. SO. Nō ne cōuenit iter nos lippitudinē oēm eē morbū: ñ oēm tñ morbū lippitudinē eē? Al. Cōuenit. SO. Et recte qdē cōſenſiſſe uidemur. Eteni febricitātes ęgrotāt oēs: nō tñ qcūq; ægrotāt: ēt febricitāt: uel podagra aut lippitudine afficiunẗ. Sed oē quidē huiuſmodi cōmuniter morbus ē. Differre aūt medici dñt illorꝝ curationē: nō. n. oēs aut ſilēs ſunt: aut ſilr ptractanẗ: uerꝝ ſm uim ppriā ſinguli morbi tñ ſūt oēs. Queadmodū opifices aliquos eē ponim⁹: ñ ne? Al. Prorſus. SO. Et cerdōes: & fabros/ſculptoreſq;/& q̄ plurios alios: quos referre ſingulos referre nil op⁹ ē: que pres opificii diſcretas habēt: ac oēs quidē opifices ſūt: nō tñ fabri oēs/neq; coriarii/neq; ſculptores: at cūcti gñat ī opifices. Al. Sic eſt. SO. Eadē quoq; rōne īprudētiam īter ſe plurimi partiunẗ: & qui maiorē ſortiuntur īprudētiæ ptem: inſani furenteſq; uocanẗ: qui uero aliquāto minorē ſtolidi/atq; attoniti. Qui āt

Plura genera Imprudentiæ eſſe

honeſtioribus uocabulis eadē ſignificare uolunt: parti quidē magnanimos appellant: partim ineptos: quidā nō malos innocuos/& inexpertos/& ſtupidos. Inuenies quoq; alia multa nomia: qbus omnibus

Negat Plato eſſe medium inter ſanū & ægrum

Inter prudētē & īprudentē nō eē medium

Vni nō poſſe eſſe duo contraria: ſed ſi cōtraria pbata fuerunt illa duo ſunt idem

oĩbus imprudẽtia ſignificat. Diſcrepant autem ut in ſuperioribus diſcrepare apparuit ars ab ar-
te: & a morbo morbus. Tibi uero qd uidet? Al. Idipſum. SO. Sed ut redeamus uñ digreſſi ſumus:
ꝓpoſitũ fuit in diſputatiõis exordio: qui prudentes: qui ue imprudentes eſſent diiudicare. Con-
uenimus aũt tales aliquos eſſe nõ ne? Al. Conuenimus. SO. Prudentes exiſtimas quicunq agenda
Prudẽtes qui callent agẽda & dicenda
dicẽdaq cognoſcũt? Al. Equidem. SO. Imprudẽtes eos qui neutra uidẽt? Al. Eos ipſos. SO. Non
neq utraq hęc ignorãt, ſeipſos latẽt: & agẽtes: & loquẽtes: q nõ oportet. Al. Appet. SO. Ex his ho
minibus unũ/o/Alcibiades Oedipũ eẽ dicebã. Reperies quoq nr̃is tẽporibus plurimos nõ impe-
tu cõcitos: ut ille neq putãtes mala ſibi ipſis: ſed bona potius exoptare. Ille ſiqdẽ ut nõ optabat: ita
Agitur de qlitate rogatiõis
nec putabat: ſunt uero nõnulli: q hoꝝ cõtraria patiunt. Reor equidẽ te primũ ſi forte Deus ille ad
quẽ exorãdũ accedis: ſeſe oculis offerẽs: te priuſq̃ aliqd obſecrares: interrogaret ſatis ne tibi ſit Athe
nienſiũ tyrannide potiri: qđ ſi hoc qddam exiguũ æſtimares: adderet & Græcorũ oĩum: & ſi uide
rit te: neq iſtis ẽt acqeſcere: niſi totius ẽt Europæ adiiciat: neq id quidẽ tibi ſufficere niſi eadẽ die
ſentiant oẽs Alcibiadẽ Cliniæ filiũ tyrãnũ eſſe: atq ideo hæc tibi cõcederet oĩa: reor inq̃ ab eo te i-
gẽti cũ letitia rediturũ: ac ſi maxĩa bona eẽs feliciter cõſecutus. Al. Arbitror/o/Socrates: & quẽcũ
que aliũ quiſqs eandẽ ſortẽ aſſeqret. SO. Nõ tñ eligeres aĩæ tuæ loco adeſſe tibi Græcorũ oĩum at-
que ẽt barbaroꝝ tyrãnidẽ. Al. Nõ ut opinor: qppe cũ nullo mõ uſurus eẽm. SO. Quid ſi uſurus q
Nõ tutũ eſſe oblata te ne re acceptare: aut optare te mere
dẽ ſis: male tñ & cũ nocumẽto? Neq ſic qdẽ. Al. Nõ ꝑfecto. SO. Cernis ergo tutũ nõ eẽ: aut q̃ offe
runt: temere acceptare: aut optare: ſiqs ꝓpterea incõmoda ſubiturus ſit: uel uitã ꝓtinus amiſſurus:
multos ẽt referre poſſemus: q cũ tyrãnidẽ affectaſſẽt: in q illi⁹ adeptionẽ ardẽti ſtudio cõtẽdiſſent:
utpote bonũ aliqd adepturi: ꝓp tyrãnidẽ circũuẽti inſidiis periere: puto ẽt audiuiſſe te nõnulla he
ri ac nouiſſime geſta: cũ Archelaũ Macedonũ tyrãnum tyrannidis amantem delitias: aliqs huiu-
Tyrannoꝝ euentus
ſcemodi delitias nõ minus q̃ ille ſitiẽs interfecit: ut tyrãnus mox beatuſq futurus. Cũ uero triduũ
aut qtriduũ tyrãnide potitus eſſet: rurſus ab aliis ex inſidiis oppreſſus periit. Vt aũt referamus: q̃
nõ ex auditu pcepimus: ſed ipſi nos pſentes inſpeximus: uides inſup ex noſtris ciuibus qcũq præfe
cturã exercitus affectantes nacti ſunt illam: partim etiã iis tpibus exules oberrare: partim morte dã-
natos eẽ. Et ſiqui forſitã in extremis periculis/& timoribus ſtrenue rẽ geſſiſſe uiſi ſunt: nõ mõ in ipſo
exercitu: neq ẽt poſtq̃ in urbẽ rediere: nõ minoribus ab inſidiatoribus ciuibus: q̃ a militibus calũ-
niis affecti ſũt: ut pleriq illoꝝ optauerĩt deniq ſe priuatos uixiſſe/potius q̃ in publico munere. Qđ
ſi pericula & labores hmõi: ad aliq̃ nobis utilitatẽ afferẽt: ꝑfecto hoc ſtudiũ nõ nihil rõnis haberet.
Nũc uero longe cõtra res ſe hẽt. Inuenies præterea eodem pacto nõnullos hoĩes: q filios uotis exo
ptant: at cum filios adepti ſunt: in calamitates doloreſq maximos incidunt. Nam pleriq cũ nati p
oẽm ætatẽ improbi pſeuerẽt: uniuerſam uitam merore cõficiunt. Qui uero ꝓbos filios nacti ad-
uerſo quodã caſu illis orbantur: nihilominus q̃ ſuperiores illi miſeri ſunt: ut prius eligerẽt: nunq̃
ſe filios genuiſſe. Et q̃uis hæc atq alia multa huiuſcemodi mãifeſta ſint: raro tñ iueniret: q uel a da-
tis abſtineret: uel ſi orando ĩpetraturus eſſet: uotũ omitteret. Permulti ẽt neq ab acqſita tyranni
de: neq a parta pcura: neq ab aliis innumeris: quæ cũ poſſident lædunt potius: q̃ proſint diſcede-
rent: qn poti⁹ orarent ſibi illa concedi ſiquãdo nõ adſint. Interdũ breue poſt tẽpus pterita uota dã-
nant: ad cõtraria recurrentes. Quãobrem uereor equidẽ ne hoĩes temere deos incuſent: q̃ ſi mala
ab iis inferant: ii uero ſeu proteruitate quadam/ſiue inſipiẽtia ſibi ipſis dolores morte acriores pa-
tiunt. Quare prudens mihi uidetur poeta ille: qui amicis inſipientibus uſus dũ eos uideret & agen
Proba poetæ rogatio
tes & orantes: q̃ illis minime cõducebant: cum tñ eis utilia uiderent: pro oĩb⁹: ſic ait. Iuppiter rex
optĩa quidẽ nobis & uouentibus: & nõ uouẽtibus tribue. Mala ãt poſcentibus quoq abeſſe iube.
Recte igitur & caute loqui poeta mihi uidetur: tu uero ſi qd habes in aĩo/qđ aduerſus hęc proferas
De ignorãtię bonitate & malitia
ne ſileto. Al. Difficile ẽ/o/Socrates in iis q̃ bene dicta ſunt: cõtradicere. Illud aũt cogito: q̃tum ma-
lum ſit hoĩbus ignorãtia: quãdo quidẽ ꝓp hanc nos latet cũ male qd agimus: & qđ deterrimũ eſt:
ob eam peſſima nobis qnq pcamur: quod quidẽ nemo putaret. Sed illud quilibet opinaretur: poſ
ſe uidelicet ſe ſibi ipſi nõ peſſima: ſed optima peteres hoc. n. reuera execrationis cuiuſdam nõ uoti
ſimile eẽt. SO. At forte/o/optime diceret qſpiam te ſimul: ac me ſapiẽtior haud ſatis recte nos loqui:
dum ſic temere ignorãtiã uitupamus: niſi hæc adiiciamus: q̃ nam/& quorũ ignorãtia ſit. Quibuſdã
namq certo mõ affectis bonũ forte eſt ignorãtia/quẽadmodũ aliis malũ. Al. Quid ais? Eſt ne qcq̃
qđ alicui quõcũq ſe habẽti: ignorare aliqñ præſtet q̃ cognoſcere? SO. Mihi ſane uidet/tibi mĩme.
Al. Nõ p Iouẽ. SO. Enimuero nec illud te aduerſus matrẽ patraſſe unq̃ uelle iudicabo: qđ Oreſtẽ:
& Alcmæona: & ſiqui tales fuere cõmiſiſſe ferunt. Al. Bene ominare p Iouẽ/o/Socrates. SO. Nõ de
cet/o/ Alcibiades. Eum q inqt te nolle iſta feciſſe iubere ut bñ ominetur: ſed potius ſiqs cõtraria di
ceret: poſtq̃ facin⁹ tam horrẽdũ tibi uidet: ut ne pnũciari qdẽ facile debeat putas Oreſtẽ ſi prudẽs
fuiſſet: & qd bonũ ſibi nouiſſet: ſcel⁹ tñ auſurũ fuiſſe? Al. Nõ certe. SO. Neq aliũ ut arbitror ullũ.
Al. Nullũ. SO. Malũ igit ut uidet ignorãtia optimi: & qđ optimũ eſt ignorare. Al. Mihi ſane uidet
Quæ ignorãtia mala
SO. Nõne & illis: & cæteris omnibus. Al. Fateor. SO. Cõſideremus pterea & hoc quid euenturũ

cēt:ſi tibi quoq; adeēt ignorātia q̄dā/q̄ Periclē ñ cognoſceres:dū opiareris meli⁹ eē Periclē tutorē:
atq; amicū tuū iterficere:ac ſūpto gladio ad fores illi⁹ ꝓperās iterrogares nū intus ſit:uolens illū
dūtaxat:nec aliū quēq̄ occidere:domeſtici āt illū itus eē rñderēt. Neq; tñ dico te q̄q̄ hmōi cōcu
piſcere:ſed an uideaẽ tibi:qđ q̄dē nihil ꝓhibet:ignorāti q̄d ſit optimū:adeē poſſe iterdū opiōnē:
ut iudices qđ ē peſſimū:nōnūq̄ optimū eē. An nō tibi uideẽ? Al. Oio q̄dē. SO. Ergo ſi domū igreſ
ſus:uidēſq; illū opineris aliū eē:nū ipſum ꝑimeres? Al. Nō ꝑ Iouē:ut mihi uideor. SO. Nō.n. quē
fors offerret:ſed quē ſtatueras:nōne? Al. Profecto. SO. Nū & ſi frequēter iuaderes:ſemp āt igno
rares Periclē:unq̄ in eū irrueres? Al. Nunq̄. SO. Oreſtē uero putas unq̄ man⁹ ilaturũ fuiſſe matri:
donec eam minime cognouiſſet? Al. Nō arbitror. SO. Neq; eni ille q̄cūq; occurreret mulier:ſed
matrem ſuā dumtaxat necare decreuerat. Al. Sūt hæc uera. SO. Itaq; hominibus ſic affectis:& in
iiſdem opinionibus inuolutis:ignorare talia præſtat. Al. Videtur. SO. Vides iam ꝙ ignorantia q̄
Paradoxa quedam dam hoibus certo quodā mō diſpoſitis bonū q̄ddam eſt:nō autē ut tibi uidebatur malū? Al. Appa
ret. SO. Præterea ſi uolueris:qđ deinceps in mediū afferetur mirabile dictu:diſcutere forte ꝓba
bile tibi uidebiẽ. Al. Quid iſtud o Socrates? SO. Videẽ ſane cæterarū oium ſciētiarū poſſeſſio:niſi
Sciarū poſſeſſio nocua abſque optimi cognitione. quis ſcientiā optimi nactus fuerit:raro quidē ꝓdeſſe:obeſſe plerūq;:illi qui ſit huiuſmodi ſcientiis
ꝓditus. Sic aūt conſidera. Nōne neceſſariū tibi uideẽ:cum aliq̄d facturi/uel dicturi ſumus:oporte
re nos prius quidē/uel putare cognoſcere/uel uere cognoſcere qđ promptius agere:& loqui debe
mus? Al. Mihi plane uideẽ. SO. Nū rethores ſtatim/uel cū ſciunt cōſulere/uel ſaltem ſcire ſe putāt:
cōſulunt nobis paſſim:ii quidē de bello & pace:illi uero de menibus cōſtruēdis:uel de portibus ꝑ
parandis muniendiſq;:& ut ſūmatim dicā q̄cq̄d ipſa ciuitas agit aduerſus aliam ciuitatē/uel in ſeip
ſa:rethorū cōſilio ꝑficit. Al. Vera narras. SO. Vide & quæ ſequūtur:ſi fieri pt. Vocas aliquos pru
dentes:iprudentes alios? Al. Voco. SO. Et multos q̄dē imprudētes:prudentes uero paucos? Al.
Profecto. SO. Nōne ad aliq̄d reſpiciens:utroſq; nuncupas? Al. Immo. SO. An eū qui iſta cōſule
re norit/niſi ſciat docere utrū meli⁹:& q̄d melius:prudentē dices? Al. Nequaq̄. SO. Neq; ut arbi
trot quicūq; pugnare norit:ignoret tñ qñ/& q̄tū melius. Al. Sic eſt. SO. Neq; ſiquis quēpiam pe
rimere ſciat:& pecuniis ſpoliare/ac exulē a patria facere:niſi ſciat etiā quādo & quē:melius ſit. Al.
Minie. SO. Quicūq; igitur horū aliquid nouerit mō adſit etiā ſciētia optimi:quæ quidē eadē/& uti
Qui prudens ſit appellandus lis ſcia eſt: hunc forte prudētem uocabis. Al. Hūc ipſum. SO. Prudētemq; ipſum dicemus ſufficiē
tem eſſe ſibi & patriæ cōſultorem:iprudentē uero cōtra:q̄d nā tibi uideẽ? Al. Idem. SO. Quid aūt
ſi q̄s eq̄tare/aut ſagittare ſciat:uł paleſtrā:uł pugillariā:uł aliud quoddā certamē exercere: aut aliđ
aliq̄d eoꝝ q̄cūq; ꝑ artē nouimus:quo noīe appellas eū qui itelligit q̄d in arte melius fiat:an nō ſm
equæſtrē artē eq̄tē: ſecūdū pugillariā pugillē:tibicinariā tibicinē:atq; in aliis eodem mō:an ſecus?
Al. Sic certe. SO. Nū tibi uideẽ:q horū aliq̄d itelligit:uir prudēs appellādus:an lōge adhuc abeſ
ſe? Al. Lōge ꝑ Iouē. SO. Qualē igiẽ ciuitatē eā putabis:q̄ ex peritis ſagittariis/& tibicinibus athle
tiſq;:ac cæteris artificib⁹ cōſtet:ſint inſup admiſti militarē callētes artē:& q ad iterimendū ꝓmpti:
necnō iflati ob ciuiliū reꝝ adminiſtratiōes:deſit aūt optimi ſcia:& q norit qñ/& ad quē uno quoq;
illoꝝ uti pſtat. Al. Ignobilē o Socrates. SO. Maxie hoc ut arbitror diceres:ſi qñ cerneres unūq̄nq;
illoꝝ ambitioſum/& plurimas ſibi ptes rei.p. partiētem ad hoc:ut potētiſſimus ſit:potentiſſimum
inq̄ in eo qđ ſm artē ipſam ē optimū:ab eo uero qđ ſibi & rei.p. optimū:ꝓcul aberrātē: q̄ppe qui
opioni ſine mēte crediderit. Cūq; hæc ita ſe haberēt/nōne recte diceremus hāc ciuitatē tumultus
q̄plurimi iniq̄tatiſq; pleniſſimā? Al. Recte per Iouē. SO. An nō neceſſariū nobis uiſum fuit primū
q̄dē putare nos cognoſcere/uł reuera cognoſcere hoc qđ ꝓmpte facturi dicturiue ſumus? Al. Vi
ſum eſt. SO. Nōne ſiq̄s agit quidē qđ nouit aut noſſe exiſtimat:addit aūt ſcientiam optimi:ſequiẽ
ut utiliter agat ad ſeipſum/& ad rē.p. Al. Quid ni? SO. Cōtra uero nec ad ciuitatē:neq; ēt ad ſeip
ſum. Al. Ita eſt. SO. Quid aūt:nūc tibi ita uideẽ:an aliter? Al. Nō aliter. SO. Dixiſti uocare te plu
res iprudētes:prudētes pauciores? Al. Equidē. SO. Diximus ne iteꝝ plures ab eo:qđ eſt optimū:
aberrare:utpote qui opioni abſq; mēte ut plurimū cōſenſerit? Al. Diximus plane. SO. Prodeſt
igiẽ multis:neq; noſſe q̄cq̄uā:neq; putare ſe noſcere:ſiquidē ꝓmptiores erūt:ad illa efficiēda: quæ
uel noſcūt:uel cognoſcere opinanẽ. Agentes āt:ſibi nocebūt crebrius q̄ cōferēt. Al. Veriſſima lo
queris. SO. Cū ergo dicebā reliquas oēs ſciētias:ſi abſit ſciētia optimi:obeſſe ſæpius/q̄ ꝓdeſſe il
las habēti:nū recte loq̄ tūc tibi uidebar? Al. Et ſi tūc mime:nūc ſaltē o Socrates. SO. Oportet itaq;
ciuitatem & aiam:q̄ recte uictura ſit:hāc proculdubio cōplecti ſcientiam:quēadmodū ægrotan
tem medicū/& qui proſpere nauigare uelit:gubernatorē. Nā quo magis alius ſine hac ſciētia circa
diuitias uł corporis robur:aut aliud tale uerſabiẽ:eo maiora ex iis peccata cōmitti neceſſe eſt. Qui
uero multis ac uariis artib⁹ & ſciētiis ornatus ē:ſit aūt expers iſtius ſcientiæ:ductus a ſingulis aliis:
nōne merito multa tēpeſtate iactabitur? quippe cū abſq; gubernatore oberret in pelago breui tē
pore periturus? huic certe cōuenire uidetur:illud poetæ carmē:in quo quēdā uituperās inq̄t. Mul
ta q̄dē nouerat: ſed male nouerat oīa. Al. At uero id poetæ dictū nihil mihi uideẽ ꝓpoſito noſtro
congruere

cōgruere. SO. Immo q̃drat penitus: uerū ꝑ ænigmata: & hic & cæteri ferme oẽs poetę loquuntur.
Eſt.n. ipſa natura uniuerſa poeſis ænigmatū plena: nec quiuis eam dinoſcit. Ad hanc illius naturā
accedit: ꝙ ſi q̃n inſit in hoĩe inuido: nolēte ſua ſenſa cęteris hoĩbus reuelare: mirū eſt q̄ difficile co-
gnitu ſit: qđ poeta ſenſerit. Neq;.n. Homerū diuiniſſimū ſapientiſſimūq; poetam ignoraſſe putes,
ꝙ ſcire male īpoſſibile ſit: ipſe.n. ē q̃ iq̃t Margitē multa quidē ſcire: male aūt ſcire oĩa: ſed ænigma-
te ſenſum occultat: ut arbitror: male pro malū: ponēs: ſcit aūt pro ſcire. Vñ cōpoſitio quędā extra
carminis menſurā conficiť: qđ uero ſentit: hoc eſt. Multa quidē ſciuit: ſed malū ſibi fuit hæc oĩa ſci
te: patet igiť ꝙ ſi erat illi malū multa ſcire: ipſe quoq; malus erat: ſiqua fides ſupradictis ſermoni-
bus adhibēda eſt. AL. Mihi certe uideť/o/Socrates. Quib⁹.n. uerbis crederē unq̄: niſi iis credam?
SO. Et recte qdē tibi uideť: & mihi rurſus eodē mō: ſed age ꝑ Iouē: uides ne quāta qualiſq; ſit ī hoc
ambiguitas? in hac ipſe uerſatus eſſe uideris: ſurſum.n. deorſumq; iactatus: nuſq̄ ſane cōſiſtis: ſed
qđ olim aſſeuerabas: nūc dānas. Si forte Deus quē oraturus accedis: oculis ſeſe tuis obiiciēs: añq̄
uoueas: ita roget: an tibi aliquid ex iis quæ in pricipio dicta ſunt: habere ſatis ſit: uel tibi licētiā prę-
ſtet qđ lubeat poſtulādi: qd nā tibi opportunū fore putares? uel acceptare q̄ Deus offerret: uel po-
ſcere? AL. Per Deos/o/Socrates qd rñdeā nō habeo: ſed īſanū qddā mihi uideť: temere Deū præ
cari: ac diligēter cōſiderandū neqs ſeipſum lateat: mala petens: dū bona ſe putat orare. Ac Paulo
poſt: ut tu dicebas ad cōtraria uota ſe transferat. SO. Nōne prudētior nobis poeta: cuius in prin-
cipio diſputatiōis mētionē fecimus: q precabať mala ēt ab orātibus abeſſe? AL. Mihi quidē uideť.
SO. Lacedæmonii quoq;/o/Alcibiades: ſiue hūc poetā imitātes: ſeu ex ſeipſis aĩaduertētes: idē uo-
tum tam priuati/q̄ publice ſeruāt: orātes Deos: pulchra cū bonis ſibi tribuere: nec plura illos pre-
cari quis audiret. Neq; tñ ad hæc uſq; tēpora minus: q̄ cæteri hoĩes felices ſunt. Siqd aūt illis unq̄
minus ꝓſpere ſucceſſit: nō eſt oratio illoꝝ in cā: q̃n quidē in diis eſt ut arbitror: q̄ ꝑcamur: tribuere
uel cōtra. Volo inſup aliđ qddā tibi referre: qđ aliq̃n a ſenioribus q̃buſdā accæpi. Dicebāt.n. acci
diſſe: ut quotiēſcūq; bellū Athenięſes cū Lacedemōiis gererēt: nī tū terra: tū mari īfortūati eēnt:
nec uictores unq̄ redirēt: qua re perturbatos Athenienſes cū nō haberēt q̃bus machinamētis tātā
uitarēt calamitatē: decreuiſſe Ammonē cōſulere/quā ob cām dii Lacedæmōiis: potiuſq̄ Athenięſi-
bus uictoriā largirenť: cū ipſi tñ ſacrificia: tū plura: tū decētiora q̄ reliqui Græci offerrent: ſimula-
cris doniſq; tēpla hornātes: ut nemo alius pōpaſq;: quot annis ſumptuoſiſſimas: & uenuſtiſſimas
celebrarēt: & oī ſumptu: qui ad rē diuinā ſpectat cūctis Græcis magnificētiores exiſterēt. Cū Lace
dæmoniis nulla eēt iſtoꝝ cura adeo circa diuinū cultū parcis: ut aĩalia mutilata paſſim mactarēt: &
in aliis oībus cerimoniis lōge admodū parciorib⁹ q̄ Athenięſes: cū tñ pecuniaꝝ numero a nobis
nō ſupperenť: poſteaq̄ hæc dixiſſet: nūtius īterrogāsquo pacto a pñti calamitate liberari poſſent:
nō multa ad hæc rñdiſſe ꝓphetam. Deū.n. nō ꝑmictere: uocantē uero Athenienſiū nūtium in hūc
modū fuiſſe locutū. Hęc dicit Ammo placere ſibi magis Lacedæmonioꝝ bñdictionē: q̄ reliquo-
rum cūcta Græcoꝝ ſacra: nec plura iis reſpōdiſſe. Benedictionē uero nullā ꝓrſus aliam Deus mihi
dixiſſe uideť: q̄ illorū orationē: per multū.n. illa a cæteris differt. Reliqui nāq; Græci partim aura
tis cornibus boues ſacrificantes: partim donariis ægregiis templa hornātes: quæcūq; occurrunt:
ſeu bona/ſiue mala a diis petunt. Dii uero cū illos īprecantes audiūt: ditiſſimas illoꝝ pompas & ſa-
crificia nō acceptāt. Quāobrē diligēter cōſiderandū mihi uideť: quid dicendū ſit: quidue nō dicē
dum. Inuenies quoq; apud Homerū alia hoꝝ ſimilia. Inquit.n. Troianos cū ſuburbanū ædificium
molirenť: dicare diis īmortalibus prætioſa ſacrificia boū. Nidorē uero ex littore ſuauē: ad cælum
uſq; uentis extolli: ſed beatos Deos illo minime ueſci: quippe quibus Ilion: & Priamus: & Priami
populus odio ſint. Itaq; nil Troianis ꝓderat: cū aduerſos Deos haberēt: ſacra ac munera temere
illis offerre. Neq;.n. eiuſmodi ē Dei natura: ut ducať munerib⁹ quēadmodū īprobus fœnerator.
Sed nos nimiū delitamus: ſiquādo nos Lacedæmōiis ꝓpter munera acceptiores Deo eē ducim⁹.
Etenim graue eēt: ſi Deus ad donaria & ſacrificia noſtra reſpiceret potiuſq̄ ad aĩum: ut q; iuſtus ſan
ctuſq; ſit. Ad quē equidē Deū arbitror multo magis attēdere: q̄ ad multi ſūptus pōpas: atq; ſacra:
quæ nihil ꝓhibet eū: qui multa in Deū hoĩeſq; peccauerit: ſeu priuatus ſit: ſiue res.p. ſingulis annis
perficere. Deus aūt: utpote a muneribus incorruptus ſpernit: hæc oĩa: ut ipſe eiuſq; ꝓpheta præ-
dixit. Vnde perſpicuū eſt: & apud Deū: & apud hoĩes ſanæ mentis: iuſtitiam: & prudētiam ꝓcipue
honorari. Prudētes aūt iuſtiq; ſunt: qui ſciunt: quæ erga Deum: & homines agere: atq; dicere de-
ceat. Cupio tamē ex te audire: quid in iis ipſe ſentias. AL. Mihi uero/o/Socrates haud ſecus: q̄ tibi
ac Deo uideť: neq; enim phas eſſet a Deo me diſſentire. SO. Recordaris dixiſſe te in plurima du-
bitatione diſcrimineq; uerſari: ne teipſum lateres cū mala: quādoq; ꝓ bonis optares? AL. Memi-
ni. SO. An uides nō ſatis tutū tibi eē ad orādū pergere: ne q̃n te Deus audiēs imprecātem iſta tua
ſacrificia renuat. Aliud uero quiddā fortuitū reportes. Mihi ergo uidetur operepretiū eſſe quietē
agere: nam orone Lacedæmoniorū ꝓpter magnanimitatē: id enim nomē honeſtiſſimū eſt oĩum:
quibus inſipiētia ſignificatur: nō exiſtimo uti te uelle. Quare neceſſe eſt expectare donec diſcatur:

Poetæ pęnig mata loqui
Poeſis ęnig matū plena

Propheta re ſpōdebat pro Deo Ammōe

Natura Dei erga munera

Qui apud Deos & apud hoĩes iuſtitia & prudētia honoratur.
Qui pruden tes & iuſti ſint
Magnanimi tas nomē eſt honeſtiſſimū: inſipiētibus,

quemadmodũ ad Deum:atq; ad homines habere ſe deceat. AL. Quãdo erit /o/ Socrates? & quis preceptor? Iocũdiſſime.n.hunc hominem:quiſquis erit agnoſcã. SO. Hic eſt cui tu curæ es. Verũ mihi uideť quẽadmodũ Diomedi Mineruã ingt Homerus ab oculis nebulam abſtuliſſe:ut diſcerneret Deum ab homine:ſic & ab aĩo tuo prius oportere caliginem:q̃ nũc obfundiť auferre:deĩde illa ꝓpius admouere per quæ ſeu bonũ:quid ſit:ſiue malum dinoſcas:nũc enim impos eẽ uideris. AL. Auferat ſeu nebulam illæ uelit:ſiue quodcũq; aliud. Etenim paratus ſum nihil penitus pręter mittere:q̃ ille ꝓceperit:qſqs deniq; ſit:mõ ipſe ſim melior euaſurus. SO. Atq; ille mirum in modum tibi prouidet. AL. In illud itaq; tempus hoc ſacrificium differre optimũ fore cenſeo. SO. Et recte quidẽ:tutius enim eſt:q̃ tanto periculo ſe ſubũcere. AL. Sic eſt/o/Socrates. Interea tamẽ qm̃ mihi bene cõſuluiſſe uideris:hanc tibi coronam ĩponam. Diis autem & coronas:& reliqua omnia quæcũq; decet tunc demum offeremus/cum diem illam aduentaſſe cognouero. Aduentabit autẽ q̃primũ:diis uolentibus. SO. Id equidẽ & quodcũq; aliud das:libenter accipio. Quẽadmodũ uero Creon apud Euripidẽ uidens Tireſiam coronatum:& audiens a principio coronam ꝓpter artem a militibus accepiſſe ait:augurium ponebam triumphales coronas:in tempeſtate.n. uerſamur.ut ipſe noſti:ſic & ego hanc abſte coronationẽ augurium pono. Videor autem mihi nõ minori q̃ Creo tempeſtate iactari:deſidero.n.omnibus amicis tuis excellere.

FINIS SECVNDI ALCIBIADIS.

ARGV. MARSILII FICINI IN MINOEM PLATONIS LIB. VEL DE LEGE.

Quid lex

MInos uel de lege requirit:ut quid lex cõmuniter:quot eius ſpecies. Vnde ſit:paucis comprehendamus. Siquis Platonis uerba in hoc libro de lege:& in libris de legibus:necnõ de re.p. diligenter aduertat:ſic legem uniuerſali definitione deſcribet. Lex eſt uera gubernandi ratio:quæ ad finem optimum per cõmoda media gubernata dirigit tranſgredienti pœnam:obedienti premiũ ſtatuens. Quo fit ut inſtitutiones principum cũ ueræ non ſunt:nec ad optimũ recto calle ꝓficiſcuntur:leges minime ſint:ſed decreta:edicta:inſtituta potius ſint q̃ leges:a lege namq; legitimũ:a legitimo iuſtum:a iuſto bonũ:rectum uerũq; opus ſæpenũero nominatur:propterea legem uerã bonãq; eſſe neceſſe eſt. Sequitur ẽt ut lex ęterna ſit:ac penitus ĩmutabilis:& apud oẽs gentes eadẽ de eiſdẽ:ſi mõ uera ſit:nam q̃ tꝑibus:lociſq; & opinionibus ꝑmutatur nõ lex:ſed inſtitutio nũcupatur. Legis aũt ſpẽs:ut ex Timeo:Phædroq;:& Gorgia colligiť quattuor ſunt. Pría diuina:quã ꝓuidentiã Plato uocat. Secũda cœleſtis quã ſatum. Tertia mouẽs:quam naturã. Quarta humana:quã prudentiã naturalẽ. Pría in mẽte diuina:quã Saturni legẽ Orpheus:& Plato eſſe uolunt. Secũda in ſupiori animę mũdi parte:quã Iouis. Tertia in mouẽte ĩferiori:q; illius potẽtia:quã primæ Veneris poſtrema in hominis mẽte:quã ſecũdæ Veneris legẽ uocãt. Pría a ſũmo bono:quod ſupra mentẽ eſt/ꝓfluit. Secũda a mẽte & ſũmo bono. Tertia a ſũmo bono:mẽte & uniuerſali anima. Quarta a ſũmo bono itidẽ:& mẽte:& anima. Oẽs uero ad ipſum bonũ iterũ reflectuntur. Prima in ideis:circa ſummũ bonũ:ſupra rõnes. Secunda in rõnibus circa ideas:ſupra ſemina. Tertia in ſeminibus circa rõnes ſupra formas. Quarta in notionibus circa rõnes ſup actus & artes:quã regiam legem appellant ſuperni regis imitatricem. Vñ uero lex proficiſcatur:ex iis quę dicta ſunt:elicitur. Ab ipõ qppe rerũ principio oẽs:ſed uario mõ:ut dictũ eſt:manãt. Quãobrem omnes illuſtres conditores legum inuentionẽ legum in Deum:ſed per diuerſa nomĩa:atq; media retulerũt. Zoroaſter Bactrianis Perſiſq; leges tradẽs:ĩ Oromaſim. Triſmegiſtus ęgyptiis:in Mercuriũ. Moyſes iudæis rectiſſime in patrẽ totius naturæ Deũ. Minos Cretẽſibus in Iouẽ. Carondas:Carthaginiẽſibus in Saturnũ:Lycurgus Lacedemoniis in Apollinẽ. Draco & Solõ Athenienſibus in Mineruã. Põpilius Romanis in Egeriam Mehemetus Arabibus in Gabrielẽ. Xamolchis Scitis in Veſtã. Plato noſter. Magneſiis:& Siculis in Iouẽ:& Apollinẽ. Arcadibus autẽ & Thebanis:& Cirenaicis leges poſtulantibus:denegauit.

Spẽs legis quattuor.

MINOS VEL DE LEGE. SOCRATES MINOS.

SOCRA.

Quũ interrogabat ſimpliciter:nõ recte dubitari de eo:quod ẽ pars:

QVid nam lex apud nos eſt? MI. De qua lege ĩterrogas? SO. Eſt ne aliqd quo lex a lege ſecundum:quod lex eſt differat? Aduerte plane quid quæram? Sic enim interrogo:ac ſi q̃ſiſſem:quid eſt aurum:& ſitu eodem modo:de quo auro quæram interrogares:haud recte percontari cenſerẽ. Neq;.n.aurũ ab auro:ſ̃m quod aurum:neq; lapis ſ̃m quod lapis a lapide differt:eodẽq; modo lex a lege nil diſcrepat:ſed omnes idem ſunt. Etenim lex unaquæq; illarum ſimiliter eſt:nec una magis & alia minus. De hoc ipſo igiť uniuerſo:quid lex ẽ:generatim interrogo:quod ſi in promptu nunc habes:explica. MI. Et quid aliud lex/o/Socrates eſſet:q̃ quæ lege inſtituuntur? SO. An ſermo tibi uidetur ea eſſe quæ ſermone dicuntur:uel uiſus q̃ uidentur? uel auditus quæ audiuntur? aut aliud ſermo:aliud ꝓnuntiata:aliud uiſus:aliud uiſa:& auditus ſiĩr atq; audita:nec nõ lex aliud:aliud lege mandata. Sic ne:an aliter tibi uideť? MI. Sic utiq;. SO. Nõ ergo lex eſt:q̃ lege ꝓcipiuntur. MI. Nõ uideť. SO. Quid itaq; ſit lex:in hũc modũ cõſideremus:ſi quis de iis:quæ mõ diximus:percõteť dicens:poſtq̃ uiſu aſſeritis:quæ uideňť percipi:quid ẽ uiſus

Colligitur diffinitio per trãſlationem factã ad alia

quo illa

quo illa percipiſitur/reſponderemus utiq; eſſe ſenſum huiuſmodi qui per oculos colores declarat
& de auditu interroganti/ſenſum q ꝑ aures uocē haurit. Eodemq; pacto ſi roget/poſtq̄ lege legiti-
ma conſtituuntur/quid eſt lex/qua iſta legitima fiunt: utrū ſenſus aliquis uel declaratio quemad-
modum quæ diſcuntur/declarante ſcia comprehenduntur/& inueniuntur inuentione monſtrāte
quemadmodum ſalubria & noxia medicīa monſtrantur: quæ uero dii cogitant/ut uates ferunt di
uinandi facultate noſcuntur. Vaticinium nanq; rerum taliū inuentio eſt/an non? MI. prorſus. SO. — Quid uaticinium
Quid horum precipue lege eſſe preſumimus? inſtituta ne iſta atq; decreta? Mi. Mihi quidem ui-
detur. Quid enim aliud quiſpiam legem eſſe dixerit? ex quo apparet id totum quod rogabas: le-
gem ciuitatis inſtitutum eſſe. SO. Opiniōem ne ciuitatis legem uocas? MI. Equidem. SO. Et forte — Alia falſa diffinitio legis: & cōfutacio
recte loqueris: forſitan uero in hunc modum melius intelligemus. Aliquos ſapientes uocas? Mi.
Voco. SO. Nonne ſapientes ſapientia ſapientes ſunt? Mi. Ita. SO. Et iuſti iuſtitia iuſti? MI. prorſus.
SO. ergo & legitimi lege legitimi? MI. Nempe. SO. Iniqui autem iniquitate iniqui. Mi. Certe. SO.
legitimi uero iuſti. MI. Ita. SO. Iniq āt iniuſti. MI. iniuſti. SO. An nō pulcherrimum quiddam lex
atq; iuſtitia. MI. Sic eſt. SO. Turpiſſimū uero iniuſtitia atq; iniquitas? MI. Turpiſſimū. SO. Et illd
quidē ciuitates: ac reliqua oīa ſeruat: hoc autē peruertit: atq; corrumpit. MI. Ita. SO. Ergo legem — Propriū quoddam legis:
oportet: ut pulchrū aliquid cogitare: & ut bonū querere. MI. Quid ni? SO. An nō inſtitutū ciuita-
tis legē eſſe diximus. MI. Diximus. SO. Nōne decreta q̄dam bona: nōnulla etiā mala ſunt? MI. Sūt
certe. SO. Lex tamē mala nō erat. MI. Nō certe. SO. Nō igit̄ ita ſimpliciter aſſerendū eſt: legē ci-
uitatis inſtitutū eſſe. MI. Nequaq̄ mihi uidet̄. SO. Neq; enim cōgruit iniquā conſtitutionē legem
eſſe. MI. Nō. SO. Verūtamē opinio quædā lex mihi quoq; uidet̄: cūq; praua opinio minime ſit an — Lex opīo quedam eſt:
non perſpicuū eſt ſiquidē eſt opīo: probam opinionē eſſe? MI. Cōſtat. SO. Proba uero opīo: nō ne
uera opinio eſt? MI. Eſt. SO. At opinio uera ueritatis inuentio. MI. Certe. SO. Lex itaq; ueritatis ī-
uentio eſſe uult. MI. At quo modo/o/Socrates ſi lex ueritatis inuētio eſt: nō iiſdē ſemp legibus cir-
ca eadem utimur: cum rerū ueritas inuenta ſit? SO. Nihilominus lex ueritatis inuentio eſſe uult.
Quod ſi nō iiſdē: ut uidet̄ legibus homines utuntur: nō ſemp ueritatē: quā lex expetit reperire poſ-
ſunt. Sed age uideamus: an hinc nobis liquidius pateat: ſiue iiſdē ſemp: ſiue alias aliis uiuamus legi
bus: & num cūcti homines eiſdem: aut aliis alii. MI. Verꝫ neq; id cognitu difficile eſt o Socrates: ꝙ
neq; iidem ſemp eiſdē: nec alii ſemp aliis uiuunt. Neq; enim leges noſtrę hoīes ſacrificare permit-
tūt. Apud Carthaginienſes antē inſtū ſanctumq; habet̄: adeo ut eorꝫ nōnulli Saturno filios litēt: ꝙ — Apud Carthaginienſes iuſtum ē filios litare
ipſe forſitan audiuiſti: nec mō barbari hoīes diuerſas ac nos leges ſequūtur: uerꝫ ēt qui Lyciam in-
colunt: hi ſiquidē & Athamātis ſucceſſores qualia ſacra offerūt? cum tn̄ Græci ſint? nos quoq; audi
uiſti q̄les quōdam leges circa īferias ſeruauerimus: hoſtias iugulātes anteq̄ efferret̄ cadauer: eoſq;
qui urnas ducerēt aduocātes. Et qui iis antiquiores: defunctos ēt domi ſepelliebāt: quorꝫ nos iis tē — Cerimōię āntiquiſſimæ circa defunctos
poribus nihil oīo ſeruamus. Innumerabilia pręterea ad idē exēpla referre poſſemus. Ampla. n. ꝓ-
uincia patet ad oſtendendū: ꝙ nec nos iſdē ſemp nobiſcū: nec homīes inuicem legibus uitā agunt
SO. Nil mirū eſt/o/uir optime: ſi tu recte loqueris me uero id latuit. Verū donec ipſe per te ipſum — Que inducta ſit dyalogorū diſputatio: ī quo carpitur quæ ſit cōtinua oratione tractatio:
quę tibi uidentur: ꝓlixa oratione narrabis: ego ꝓ rurſus idē faciam: nunq̄ ut arbitror: cōſentiem?.
At ſi cōmunis diſceptatio proponat̄: forſitan cōgruemus. Itaq; ſi id uis: interrogans ipſe me: com
muniter una mecum cōſidera: ſin autē reſpondere mauis: reſpōde. MI. Volo equidē/o/Socrates:
ad quodcūq; libuerit reſpōdere. SO. Age igit̄: num iuſta putas iniuſta: iniuſtaq; iuſta eſſe? An iu-
ſta potius iuſta: iniuſta uero dūtaxat iniuſta? MI. Equidē quę iuſta ſunt: iuſta: nec nō iniuſta quęcū-
que iniuſta ſunt. SO. An nō quemadmodū hic: ſic & ubbiq; gētium exiſtimat̄? MI. Ita. SO. Et apud
ꝑſas nō ne? MI. Et apud perſas. SO. An nō & ſemp? MI. Et ſemp. SO. Vtrꝫ q̄ plus trahūt: grauio
ra hic cenſentur: quæ minus: leuiora: uel huius oppoſitū? MI. Nō: īmo plus trahētia grauiora. mi-
nus trahētia leuiora. SO. Nū & ī Lycia & Carthagīe idē? MI. Idē. SO. Pulchra qppe ut uidet̄: ubiq;
pulchra putant̄/turpia cōtra: turpia. nō aūt pulchra? turpia: uł turpia pulchra. MI. Ita eſt. SO. Nō
ne per oīa gñatim: q̄ uera ſunt: eſſe cenſentur: nō aūt quę minime uera: tum apud noſtrū apud ho
mines uniuerſos? MI. Videt̄. SO. Ergo qſqs a uero aberrat: a legittimo quoq; aberrat. MI. Secun
dum rōnem tuam/o/Socrates eadē legittima ſemp & inter nos: & inter cęteros eē uident̄. At cum
nos aīaduerto abſq; fine quotidie leges ſurſum deorſūq; mutātes: fidē tibi ꝓſtare nō poſſum. SO.
Forte nō percipis: ꝙ hęc trāſpoſita eadē ꝑſeuerant. Cęterꝫ ſic ipſa mecū intuere: librum ne unq̄ de
curatione morborꝫ aliquē nactus es? MI. Equidē. SO. Noſtin: cuius artis liber ille ſit? MI. Noui ꝙ
medicinę. SO. Medicos uocas: qui hęc ſciūt? MI. Voco. SO. Qui ſciūt: eadem de eiſdem: an di-
uerſi diuerſa cōſtituūt? MI. Eandē. SO. Vtrꝫ Gręci ſoli cū Gręcis: aut ēt barbari: & ſecum: & cum
Gręcis de iis quę ſciunt: cōueniunt? MI. Neceſſe eſt oīo eadē de iis q̄ ſciūt Gręcos barbaroſq; cen
ſere. SO. Probe rñdiſti: ſed nōne & ſemp? MI. Et ſemp. SO. Nōne medici circa ualitudinē cōſcri
būt: q̄ eſſe cēſēt? MI. Immo. SO. Scripta igr̄ medicorꝫ leges medicorꝫ ſūt. MI. Sūt. SO. Et geome — Oēs ꝑceptiones artiū leges eſſe
trica ſcripta geometrarꝫ leges. MI. Certe. SO. Quorꝫ ſūt ſcripta cōſtitutioneſq; de cultu hortorꝫ.

Horticultorũ.SO.hæ igiť leges horticultoriæ ſunt.MI.Ita.SO.eorũ q hortis præeſſe ſciunt.MI. Quid ni?SO.ſciũt aũt horticulatores.MI.Nempe.SO.At quorũ ſunt de cõdimentis obſoniorũ ſcripta atq; iſtituta?MI.Coquorũ.SO.Coquorũ igiť hæ leges ſũt.MI.ſũt.SO.Eorꝫ uidelicet/q ꝑparãdis obſoniis ꝑeſſe ſciũt.MI.Proculdubio.SO.Sciũt hæc ut aiũt/coqui.MI.Sciũt.SO.age igiť dic quorũ ſunt cõſcripta & iſtituta de ciuitatis gubernatiõe?An nõ eorũ q admĩſtrãdę rei.p.periti ſunt?MI.Apper.SO.Num alii qdã ꝑter ciuiles atq; regios hoĩes id nouerũt?MI.Iſti ſoli.SO.Ciuilia ergo cõſcripta hęc ſunt/q hoĩes regũ bonorũq; uirorum decreta noĩant.MI.Vera narras.SO. Qui ſciũt haud alias:aliud ſe iſdẽ rebus ſtatuũt.MI.Nõ certe.SO.Nõ igiť alia atq; alia legitĩa ſũt. MI.Nequaq̃.SO.Siquos diſſentiẽtes mutãteſq; uiderimus/num ſcire illos/an ignorare dicemus? MI.neſcire.SO.an nõ qđ in ſingulis rectũ eſt id in ſingulis legittimũ nũcupandũ?Vtpote qđ ſecũdum rõnẽ medici ſit/uel coqui/uel horticultoris id in eis legittimũ.MI.Abſq; dubio.SO.Contra uero/qđ minime rectũ/haud amplius legittimũ appellandũ.MI.haud amplius.SO.In legittimũ itaq; ſit.MI.Neceſſariũ eſt.SO.Quãobrem in cõſtitutõibus de iuſtis atq; iniuſtis deq; ciuitatis ordine & gubernãdi rõne tractãtibus quodcũq; rectũ eſt/regia lex exiſtit:nõ rectũ uero nequaq̃ lex regia eſt/qa ſcĩa deeſſe uideť qppe cũ in legittimũ ſit.MI.Sic eſt.SO.Prope igiť confeſſi ſumus legẽ eſſe ueritatis inuentionẽ.MI.Apparet.SO.Pręterea & hoc ad idẽ cõſideremus qs ſpargẽdorũ in terrã ſeminũ peritus ẽ?MI.agricola.SO.Hic utiq; cõuenictia ſemĩa unicuiq; ſolo diſtribuit.MI.Sãe. SO.Agricola igiť in his legiſlator bonꝰ eſt eiuſq; leges:& ad iſta diſtributões rectę.MI.Verũ.SO. qs ĩ ipſis ad harmoniã pulſatõibꝰ bonꝰ legis cõditor ẽ:ac ꝑ dignitate ĩptit/& cuiꝰ leges rectę.MI.tibicen & cithariſta hęc agũt.SO.q ergo ĩ iis maxĩe legittimꝰ ẽ/is maxĩe tibicen.MI.Ita.SO.Quis optĩe corpibꝰ alimẽta accõmodare põt/nõ ne q cõgrua cuiq; adhibere nouit?MI.Is ipſę.SO.huiꝰ paſtiões iſtõneſq; optĩę/& qcũq; circa hec legittimꝰ maxĩe is legis cõditor optimꝰ.MI.prſus.SO. Quis iſte?MI.pędotriua.SO.is humanorũ corporũ multitudinẽ paſcere nouit.MI.ſane.SO.ei uero q pecudũ gregẽ paſcere nouit/qđ nomẽ ẽ?MI.Paſtor.SO.Paſtoris itaq; leges ouibꝰ optimę. MI.optĩę.SO.& bubulci bobꝰ.MI.etiã.SO.At cuiꝰ potiſſimũ leges aĩs hoĩum optĩę ſunt?an nõ regis?MI.Regis.SO.Bñdicis.ſed num referre potes:qs e priſcis hoĩbꝰ legũ circa tibiarũ ĩflatiõem cõditor optĩmꝰ extitit forte nõ tenes/uis ne tibi memorẽ?MI.ualde.SO.Marſia & diſcipulus eius Olympꝰ Phrygiꝰ.MI.uera loq̃ris.SO.horũ ſane tibicines harmonię diuiniſſimę ſũt & ſolę cõcitãt audiẽtes q potiſſimũ diis ĩdigeãt oñdũt:ac ſolę ĩ hũc uſq; diẽ utpote diuia reſtiterũt.MI.Vera hęc ſũt.SO.qs ãt ex ãtiqs regibꝰ legis cõditor optimꝰ fuiſſe ferť cuiꝰ adhuc tanq̃ diuię inſtõnes extent. MI.nequaq̃ teneo.SO.an neſcis que crecorꝫ gẽtes ãtiqſſimis legibꝰ utãť?MI.forte Lacedęmonios & licurgũ Lacedęmoniaꝫ legũ latorẽ dicis.SO.At hęc iſtituta nõ dũ forte trecẽtos ãnos uel paulo plures impleuerunt:necnon quę ex illis potiora ſunt/unde habuerunt/noſti.MI.ex Creta ferunt. SO.Iſti itaq; ex Grecis omnibus antiquiſſimis legibus uiuunt.MI.Verum.SOC.Scis qui apud eos pręſtãtiſſimi reges extiterit?Minos videlicet & Rhadamãthus Iouis & Europæ filii/ quorꝫ hę leges ſunt.MI.Rhadamãtum quidem o Socrates iuſtum uirũ fuiſſe tradũt:Minoẽ aũt agreſtẽ durũ atq; iniuſtũ.SO.Atticã o uir optime ac tragicã fabulã refers.MI.Non ne hęc de Minoe circũferunť.SO.Non tñ Homerus aut Heſiodus iſta teſtanť:q̃q̃ locupletiores admodũ teſtes ſunt/q̃ cũctĩ tragici:quorũ teſtimonio talia loqueris.MI.Et quid illi de minoe tradũt.SO.Dicã ne tu ut alii multi prophana loquaris.Nihil enĩ hoc ꝓphanius ẽ:Et enĩ primo cauẽdũ eſt neqd in deũ aut uerbo aut opẽ aliqñ peccemus:deinde neqd aduerſus diuinos hoĩes.Quĩ diligẽter cauere decet.quotiens uirũ aliquẽ laudaturus aut uituperaturus es/ne aberres:Atq; huius gratia in primis curandũ eſt/ut bonos ac malos homines dinoſcamus:Deus quippe nimiũ indignať/quotiens qſpiã illius ſimilẽ ĩprobat/aut ꝓbat diſſimilẽ.Dei uero ſimilis eſt uir bonus.Neq; lapides ac ligna aueſq; atq; ſerpentes ſacra exiſtimes/hoĩes uero nequaquã.Immo ſacratiſſimũ omniũ ẽ uir bonus:ꝓphaniſſimũ cõtra uir malus.Et nũc iã quẽadmodũ Homerus Heſioduſq; Minoẽ ipm extollũt/hac de cã referã: ne amplius hõ ipſe ex hoĩe natꝰ aduerſus hęroa Iouis filiũ ꝑperã ubloquęris.Nã Homerus ubi de creta mẽtionẽ faceret/& eẽt admodũ populoſa/& ĩ ea nonagita urbes/inter illas ĩnqt ẽ Knoſos ãpla ciuitas ĩ q̃ Minos regnauit:nouẽ ãnos magno cũ Ioue collocutꝰ.Tãta ẽ hęc ĩ Minoem Homeri laus paucis uerbis explicita/ut nũq̃ pari laudatiõe Heroũ quẽq̃ extulerit.Qđ.n.Iupiter ſophiſta ẽ ea q̃ ars pręclariſſima/cũ alibi ſępenũero/tũ hoc ĩ loco uel maxĩe patefacit:Nã Minoẽ ãnos nouẽ cũ Ioue collocutũ ĩnqt:ad eũq; diſciplinę gratia ꝓficiſci ſolitũ/q̃ſi Iupiter ſophiſta ſit.Quod aũt tãto munere hoc ẽ ab Ioue eruditũ eẽ/aliũ Hęroa nullũ Homerꝰ affecit/mira quędã laus exiſtimãda ẽ.Qui ẽt ĩ odiſſea Minoẽ mortuorꝫ aĩas iudicãrẽ/aureũ ſceptrũ tenẽtẽ ĩduxit.Rhadamãtũ uero neq; hic neq; alibi iudicãtẽ aut cũ Ioue colloquẽtẽ inducit.Quãobrẽ ab Homero pręcęter s oĩbus Minoẽ honoratũ aſſero.Et enĩ cũ Iouis ſit filius/& ab illo dũtaxat ſit eruditꝰ/nõ habet laudatõis exceſſum: hoc nẽpe carmẽ illud ſignificat:Mĩos regnauit nouẽ ãnos magni Iouis collocutor Minoẽ uidelicet cum Ioue annos nouem in ſermonibus congreſſum:oari namq; ſermones ſunt:oariſtus autem eſt in ſermonibus congrediens.Minos itaq; annos nouem in Iouis antrũ erudiẽdus acceſſit.Vñ & di

dicit &

Margin notes:

Qui diſſidẽt ac mutant ii nõ ſciunt.

Quid regia lex.

Lex eſt ueritatis inuentio:

Regis ſunt leges: quæ animis dantur:

Qui Primi legum cõditores apud Græcos fuerint

De Rhadamãtho: & Minoe:

Multa de Minoe Cretæ rege:

Cauendũ eſſe & in laudando: & accuſãdo hoĩe quoquam:

Vir bonus ſimilis Deo:

Vir bonus oĩum ſacratiſſimum:

Creta nonagĩta urbibus habitata:

Qui facit Iouem ſophiſtã his ſophiſticam ꝑclariſſimam artem facit:

De Minoe:

dicit & docuit inde cęteros:quæ ab Ioue nouē annis acceperat. Hęc tñ deſunt q oariſti aliter exponant:cōpotatorē:cōmiſſatorēq.& colluſorē Iouis. Verū ex hoc maxime iſtos/non recte exponere cōiicere poſſumus:q nulli uel Gręci/uel barbari ſympoſiis .i.cōpotiōibus.atq eiuſmōi ludis abſtinēt/pter Cretēſes/atq Lacedęmonios/qa Cretēſibus didicerūt:i Creta pterea iter cæteras Minois ipſius leges hęc extat. Ne iuicē cōpotetis ad ebrietatē. Cōſtat aūt eū q honeſta cēſebat/ciuibus ſuis obſeruāda mādaſſe. Neq Minos iprobi homīs inſtar:alia ipſe feciſſet/alia faciēda mādaſſet. Cęterū erat cōſuetudo illa:ut dixi diſciplinæ gratia uerborū collatio/ppterea qleges hmōi ciuibus ſuis inſtituit/quarū obſeruatiōe Creta per omne tpſ eſt ſelix.ac ēt Lacedemō/ex quo iis legibus/utpote diuinis uti cæpit. Rhadamāthus aūt uir qdē bonus extitit a Minoe ſiqdē iſtructus erat/nec tñ regiā diſciplinā omnē/ſed regi tñ miniſtrare in iudiciis didicit. Vnde iudex peritus appellatus eſt. Eo plane ueluti legum cuſtode p urbē uſus eſt Minos:ad reliquā uero Cretā cuſtode Tallo. Tallus enī ter quot annis pagos oēs luſtrabat leges eorū obſeruaturus:tabulis ęreis leges inſculptas circūferens. Vnde ęreæ nominatæ ſunt. Heſiodus pterea ſimilia quędā in ipm Minoē intulit. Nā cū nominis illius mentionē feciſſet/inqt. Qui mortalibus regibus præſtitit/pluribuſq gentibus imperauit. Iouis ſceptrū habens/quo ciuitates regebat:hic itē ſceptrū Iouis nihil aliud uocat/q Iouis doctrinā:qua Cretam omnē moderabat. MI. Quā igitur ob cauſam o Socrates fama hęc inter homines diffuſa eſt/Minoē ipſum rudē/durumq hominē extitiſſe? SO. Ob quā & tu o uir optime/& unuſqſq alius cui fama curæ ē/ſi modo ſapitis diligēter cauere debetis/ne poeticū hominē inſenſum aliquē habeatis:poetæ quippe uim maximā in utrāq ptē:& ad laudādū:& ad uituperādū habent. Qua in re profecto Minos deliquit/cū huic urbi bellū indiceret. quæ cū ceteris ſapiētibus plurimis:tum uel maxime poetis omnis generis.ac tragicis pſertim referta eſt. Tragœdia uero hic eſt antiquiſſima/nec ut pleriq putant a Theſpide/aut a Phrynico ſumpſit initiū:ſed ſi perſcrutari uolueris:reperies tragœdiā longe antiquius huius ciuitatis inuentū. hæc aūt ex uniuerſa poeſi populū uehementer oblectat:atq allicit auditores in qua nos ipm Minoē inſerētes ulti ſumus:ſed & huius gratia tributa illa pendere nos coegit. In hoc igitur deliqt Minos cū nos laceſſeret:ex quo euenit quod ipſe quæris:ut inſamis euaderet. Qm q uir bonus/atq legittimus ut ſupra diximus/& excellens paſtor populi fuerit leges eius argumēto ſunt/q imutabiles perſeuerāt/utpote uera ciuitatis gubernatione repta. MI. Veriſimilē rōnem o Socrates attuliſſe uideris. SO. Nō ne igif ſi uera loquor/uidenſ tibi cretēſes Minois Rhadamātiq ciues antiqſſimis legibus uti? MI. Vr ſane. SO. iſti ergo priſcorū oīum legū latores excellentiſſimi fuerunt/hominūq paſtores:quēadmodū & Homerus exercitus ducē/paſtorē populi nūcupat. MI. Prorſus. SO. Age itaq per Iouē amicabilē ſi qs nos roget conditor legū circa corporis ualitudinē/qd corpori adhibet/ut bonā ualitudinē tueaf: reſpōderemus utiq recte ac breuiter/q nutrimentū & exercitiū/tū intendens tū remittens/atq ita corpus cōponēs. MI. Probe. SO. Si poſthac iterū quærat/lator legū ad animā pertinētiū eiuſq paſtor optimus quid illi adhibens meliorē efficit? quid nos huic potiſſimū reſpōdebimus/ut minus de nobis ipſis deq ætate noſtra erubeſcamus? MI. Quid dicā neſcio. SO. At turpe nimiū utriuſq noſtrū animis eſt/ſi q ſibi ipſis bona:malaue ſunt ignorare/q uero ad corpus:& ad alia ptinēt:cognoſcere uideaſ.

Radamāthus iudex pitus nō legis cōditor

Leges ęreæ

Tragœdia Athenarum antiqſſimum inuentum

Proprietas tragœdię

FINIS MINOIS VEL DE LEGE.

ARGV. MAR. FICINI FLO. IN EVTHYPHRONEM VEL DE SANCT.

Euthyphro totus in cōfutatione uerſaf. Quo factū eſt ut nōnulli Platonicorū hūc librū quēadmodū Euthidemū.& Hippiā litigioſum uocauerint. Sed re uera/dū ſalſas Euthyphronis de ſanctitate opiniones Socrates cōfutat/uenātibus ueritatē illius ueſtigia ſignat. In hoc igif libro:atq ē in Gorgia ſanctitatē Plato nominat.eā iuſtitiæ partē: quæ ſuū deo tribuit. Suū tribuit deo q illa quæ ſine medio accepit a deo/deo reddit. Corpus qdē ut Plato in libro de natura diſputat/ab elemētis quattuor:naturalē ſpecici cōplexionē a cæleſtibus ſpæris partes animæ quæ trahunſ/affectibus a demōibus & animis ſyderū ſpærarūq ſuſcepimus. Rōnē uero ac mētē noſtri parentis imaginē/ab ipō mūdi totius opifice ſine ullo cælicolarū aut demonū miniſterio. hæc itaq dei ſunt:hæc deo reddēda:atq hæc retributio ſanctitas nuncupaf. Quā pcedit pietas:religio ſeqtur. Eſt.n.pietas dei parētis agnitio. Sāctitas eius q dei eſt/deo agnito retributio. Religio eius q deo redditū eſt aſſidua meditatiōe iuſtiſq opibus cū deo ipſo indiſſolubilis religiatio:ut merito ſapiēs ille dixerit funiculū triplicē difficile ſolui:funiculū inq ex pietate ſāctitate religiōeq cōnexū:pietas ſanctitatē excitat.ſanctitas pietatē cōfirmat & ſancit. Sāctitas quoq religionē mouet. Religio religat ſanctitatē:prius.n.hoc uel inſtinctu/uel īſpiratiōe/uel admonitione opus eſt/quo deū unū noſtrū eē parētē fide indubia cogitemus/q pietatē eſſe uolūt. Cū qs iſta cōcepit/mox oēm mentis & rōnis intentionē in deū noſcendū amādūq figit. Atq hūc in cognoſcenda amandaq diuinitate frequentē ītuitū/ſanctitatē Mercurius quoq definit. Ex hac flagrāti ī deū intentiōe mētiſq ardore fit/ut oīa dei opa:inſtituta:mādata meditemur exerceamuſq: & aſſiduo ſtudio qcqd ad ei' uenerationē ptinet:relegamus. Quāobrē nos ipōs relegādo religātes deo religioſi ſumus:hac āt definitiōe & diſtictiōe pmiſſa/q de ſāctitate ī Euthyphrōe uł alibi a Platōe dicū

Pietas

Quid ſanctitas

Religio

Funiculus in ſolubilis

tur/perſpicua fiunt.Cũq; dicitꝰ ſanctũ:quod amatꝰ a deo uerꝫ eſt:ſed quia ſanctũ amatꝰ a deo/nõ qa
amatꝰ eſt ſanctũ:Et quia amatꝰ amatũ eſt.nõ tñ quia amatũ/amatꝰ:quoniã nõ idẽ eſt omnino ſanctũ
atq; amatũ.Neq; enim ſanctitatis ratio in ipſo amatũ eſſe:ſed ipſa potius retributione ac deuotio-
ne conſiſtit.Præterea cũ dicitꝰ/ſanctitas cura miniſtra dei/uerꝫ quoq; dicitꝰ.Sed ad quod opus dei
miniſtra?Ad conuerſionẽ animæ.Opus enim dei eſt/creare/cõuertere/purgare/illuminare/ꝑfice-
re.Cũ primũ per pietatis inſtinctũ inſpirando cõuertere deus ad ſe incipit animũ illa ipſa aſſenſio
qua ſeſe libẽter inconuertẽtẽ deũ animus ipſe reſtituit/ſanctitas nuncupatꝰ:quæ quidẽ miniſtra dei
eſt ad conuerſionẽ perficiendã.Additꝰ poſtremo.Sanctitas ſcientia uouẽdi/& ſacrificãdi deo:hoc
maxime ad religionẽ pertinet:quæ ſanctitatẽ ut diximus/comitatur.Vouendo petit/ſacrificando
dat.Quid petit a deo?ſeipſum:Quid deo dat?ſeipſum.Ideam ſui quæ in mẽte diuina eſt petit:quã
Mercurius petiit a Periandro.Dat autem naturam ſuam ideæ participem.

EVTHY. PLATONIS. VEL DE SANCTI. EVTH. SOC. EVT.

Occaſio dyal: QVid noui o Socrates accidit:ꝙ prætermittẽs exercitationes in lycio/circa regis porticũ
hic uerſaris?Neq; enim cauſa nũc tibi ulla eſt/quẽadmodũ mihi ad regẽ.SO.Nõ cãm
hanc Euthyphro.ſed accuſationẽ Athenienſes uocãt.EVT.Quid ais?nũ te aliqs accu-
ſauit.Nõ enim te aliũ accuſaſſe putarẽ.SO.Nõ ſane.EVT.At uero te alius?SO.pror-
ſus.EVT.quis iſte SO.Nec ipſe quidẽ o Euthyphro uirũ hũc ſatis agnoſco.Iuuenis enim quidem
& ignotus eẽ uidetꝰ:uocant autẽ illũ ut puto Melitũ ex Pittheo populo:ſiquem tu Pittheũ Melitum
noſcis prolixis defluiſq; capillis aqlino:& gibboſo naſo:barbaq; rara.EVT.haud agnoui o Socra-
tes/ſed cuius te reũ fecit?SO.In ea tñ ut mihi uidetur accuſatiõe nõ ut ingeneroſus ſe geſſit.Nã iu-
uenẽ hominẽ rẽ tantã nouiſſe/non uile quiddã eſt.Ille ſiquidẽ ut ait q̃uo iuuenes corrũpantꝰ:& qui
eos corrũpant/intelligit:ac ſapiens qdẽ appet/meãq; inſcitiã conſpicatus quaſi ſuos æquales puer-
tam/ad patriã me uelut ad matrẽ accuſaturus cõfugit:adeo ut mihi ſolus ipſe recte ꝑeſſe rebus ci-
uilibus uideatꝰ.Nã in primis iuuenũ cura ſuſpiciẽda eſt.ut q̃ optimi uiri fiant:quẽadmodũ bonum
agricultorẽ teneriores primũ plantas curare decet/ac deinceps aliis prouidere.Atqui & Melitus
fortaſſe primũ nos purgat iuuenũ ut ait germina corrũpentes:poſthac ſenioribus quoq; curã ad-
hibens plurimorũ ingentiũq; bonorum ciuitati cã erit:ut conſentaneum eſt/eum facere/q prin-
cipiũ huiuſmodi dedit.EVT.uellẽ equidẽ o Socrates:ſed uereor ne cõtra cõtingat:Profecto a ue-
ſta incipere mihi uidetur huic urbi nocere:cũ iniuria te afficere tẽtat.Et mihi dicas quid te agẽtẽ/
iuuentutẽ inficere prædicat?SO.Abſurda quædã auditu o uir mirifice.Inquit enim auctorem me
eſſe deorꝫ:& ut nouos inducentẽ deos priſcoſue negantẽ me ut iuqt deorꝫ gratia incuſauit.EVT.
Intelligo iã o Socrates ꝙ ipſe demoniũ tibi paſſim occurrere profiteris.Vñ aduerſus te tanq̃ diui-
nas res innouantẽ:accuſationẽ hanc inſcripſit:& in iudiciũ te calũniaturus aduentat:quippe cum
nouerit iſta facile uulgo calũniã ſubire poſſe:Me quoq; cũ de diuinis in concione pertracto futura
prænuncians/tanq̃ inſanientẽ rident:licet nihil unq̃ niſi uerum prædixerim.Nobis enim cæteriſq;
huius generis oĩbus inuident:Nihil autẽ de iis curandũ:ſed interim eadẽ ratione pergendũ.SO.
O amice Euthyphro:irrideri forte nullius momẽti eſt/Athenienſibus nempe ut mihi uidetꝰ nõ ad-
modũ curæ eſt/ſiquidẽ peritũ eſſe putent:nec tñ facultatis eius cõicatorẽ.Quẽ uero peritia ꝓpria
cæteros imbuentẽ ſentiunt/inſectantꝰ.ſiue id liuore quodã ut tu aſſeris conciti:ſiue alia de cã faciũt.
Quo autẽ modo erga me nunc affecti ſunt:haud multũ periclitari ſtudeo.forte enim tu raro teip-
ſum aliis exhibere uideris:tuãq; nolle ſapientiã propagare.Ego aũt formido ne ob humanitatẽ:&
in genus hominũ caritatẽ his odio fuerim.Quoniã unicuiq; hominũ paſſim me prebeo:nec ſine
mercede dũtaxat/uerũ etiã libenter ultro me meaq; offero/ſiquis audire me uelit.Si me igitur:ut
modo dicebã deriſuri eſſent quẽadmodum tu illud te dicis/nihil ſane moleſtũ foret a iocãtibus ri-
dentibuſq; in iudiciũ trahi.Sin aũt ſerio iſti cõtendunt/id quo tãdẽ deueniat/ꝑterq̃ uobis uaticinã-
tibus eſt occultũ.EVT.Nihil forte negocii o Socrates erit:pro mẽtis uiribus in cauſa tua certabis
ego autem ut arbitror in mea.SO.Nũ aliqua tibi cauſa eſt?fugis ne an ꝓſequeris?EVT.ꝓſequor.
SO.Quẽ.EVT.Quẽ dũ ꝓſequor inſanire uideor.SO.qd uolãtẽ forte quẽpiã ꝓſequeris?EVT.ꝓ-
cul admodũ abeſt ut uolet:q iã grãdis eſt natu.SO.Quis iſte.EVT.pater meus.SO.Tuus ne o
uir optime?EVT.Prorſum inq̃.SO.q̃ accuſatio ẽ?& cuius rei iudiciũ:EVT.homicidii Socrates.
SO.Proh hercules forte o Euthyphro ignoratꝰ a multis quo pacto hoc rẽcte fiat.Neq;.n.puto cuiuſ-
uis opus eẽ:recte ſi agere:ſed alicuius ſapiã lõge ꝓuecti.EVT.lõge ꝑ iouẽ.SO.An domeſticorꝫ q-
ſpiã a patre ꝑemptus eſt?Vel id liq̃do patet:nõ eñi ob extraneũ aliquẽ homicidii patrẽ accuſares:
EVT.Ridiculũ ẽ o Socrates/ſiqd itet eſſe cẽſes/domeſticus ne an extraneus ſit occiſus:neq; id dũ-
taxat obſeruãdũ eẽ:utrꝫ iure occiderit/qſqs occidit nõ ne.Quod ſi iure dimittẽdũ/ſin autẽ iniuria
ꝓſequẽdũ:licet q ꝑemit domeſticꝰ familiariſq; ſit.Eq̃.n.inquinaremur ſi ſceleris cõſcii acqeſcerem?
nec illũ atq; nos ipſos iudicio expiaremus:q̃q̃ q ꝑiit cliens.atq; miniſter meus erat:q cũ in Naxo in
agriculturã incũberemus:nobis mercede ſeruiuit:ſed ab alio nobis domeſtico in irã cõcitus eum

contrinuo

continuo iugulauit. Vnde pater obligatis manibus ac pedibus in foueã cõiecit. Atq; huc miſit ho/
minẽ/q iuris interpretẽ q̄d agendũ eẽt interrogaret. Interea uinctũ illũ ut homicidã neglexit/quaſi
nihil oĩno referret: ſi forte deficeret. Quod & accidit: nã priuſq̄ ab ĩterp̄tete nũcius ipſe rediret fa
me/frigore/uinculis periit: hac de cã pater cæteriq; ꝓpinq̄ grauiter ferũt/ꝙ ꝑ homicidæ mortẽ:
patrẽ reũ necis accuſem: q ut ipſi aiunt minime interfecit/uel ſi ẽt interemiſſet/de homicidæ interi
tu nihil eẽ curandũ. ꝓphanũ .n. eſſe ferũt filiũ patri diẽ dicere: male diiudicantes o Socrates/quo
mõ ius diuinũ circa ſanctũ ꝓphanũue ſe habeat. SO. Tu ne per Iouẽ o Euthyphro ſic te ſincere di
uina/ſancta & prophana quomodo ſe habeant/ſcire præſummis/ut iis ita peractis quẽadmodum
iniq̄s: haud formides/ne patrẽ reũ necis accuſans: ꝓphanum aliq̄d aggrediaris? EVT. Nihil mihi
ſtudiũ/meũ ꝓdeſſet o Socrates: nec rõne vlla Euthyphro aliis multis præſtaret hominibus/niſi ta-
lia quædã plane dinoſcerẽ. SO. O admirande Euthyphro operæpretium eſt ut diſcipulus tuus fiã:
& in contentione q̄ mihi cũ Melito eſt in primis iſta obiiciã: me ſcilicet hactenus diuinorum cogni
tionẽ fuiſſe profeſſum. Nũc aũt poſtq̄ me propria uanaq; opinione nouos deos cõfingere dixerit:
diſcipulũ tuũ eſſe factũ. Si ergo o Melite dicã Euthyphronẽ in iis recte ſentire putas/me quoq; exi-
ſtima/neq; dãnes. Sin minus præceptorẽ illũ priuſq̄ me in iudiciũ accerſito/ſenes homines corrũ
pẽtem/me ſcilicet: atq; patrẽ: me quidẽ docẽtẽ: illum uero corrigẽtem & punientẽ. Quod ſi mihi
nõ obſequatur: neq; dimittat iudicium/neq; pro me re adſcribat: eadẽ tñ ipſa in iudicio cogeẽ præ
dicere/ad quæ ipſum antea pronocabã. EVT. Ita ꝑ Iouẽ o Socrates: nam ſi me accuſare tentaue-
rit/reperiã ut opinor/ubi ille debilis infirmuſq; ſit: ac multo prius de illo q̄ de me in iudicio diſce-
ptabiẽ. SO. Atqui ego hæc o dulcis amice conſiderans/diſcipulus tuus eſſe deſidero. Cũ norim
ꝙ & alius q̄dam. & Melitus iſte te quidem haud uidit: me uero ſic acute/facileq; inſpexit: ut impie-
tatis hic accuſauerit. Nũc ergo per Iouem mihi dicas quod plane noſſe aſſeueraſti/q̄d piũ/ quid ue
impiũ eſſe uelis: & de nece/& de cæteris oĩbus. An nõ idẽ eſt in ſingulis actionibus ipſum ſibi ſan-
ctum? & prophanũ rurſus oẽs ſancti contrariũ/ipſum uero ſibi ipſi cõſimile. unãq; ſecũdum quod
prophanum eſt? ideã habet/quodcunq; prophanũ eſſe debet? EVT. Omnino o Socrates. SO. Dic
ergo quid ſanctũ? quid prophanum uocas? EVT. Sanctũ quidẽ uoco/quod ipſe nunc facio. Eum
qui iniuſte agit uel circa cædes/uel ſacrilegia/uel aliud huius generis in iudicium trahere/ſeu pa-
ter/ſiue mater/ſiue qui uis alius deliquerit. Contra uero prophanũ. Quin uidæ quæſo o Socrates q̄
ualidã tibi legis coniecturam referã. ꝙ ita ſit quẽadmodum aliis quoq; narraui: docens/tũ demũ
recte agi/cũ nulli prorſus peccanti quiſq̄s ille ſit/parcimus. Nam fatentur omnes Iouẽ ipſum deo-
rum oĩum optimum atq; iuſtiſſimũ eſſe: quem tamen patrẽ ſuum ligauiſſe ferunt ꝙ natos abſq; iu
re deuorauiſſet. Illũ prætetea patrem caſtrauiſſe ob talia quædam aſſerunt. Mihi uero ſuccenſent
ꝙ parentẽ iniuſtitiæ obnoxiũ perſequor. Atq; ita homines iſti ſibi ipſis tam de diis/q̄ de me contra
ria ſentiunt. SO. Atqui hanc ob cauſam o Euthyphro accuſor. Neq; quid reſpondeã ſatis habeo.
Nam quotiens de diis talia quædam quis diceret/moleſte ferebam: qua de cauſa ut uidetur pecca
re me ferunt. Nunc autem ſi tibi hæc ita uidentur harum rerum perito/neceſſe eſt nos etiam con-
ſentire: quid enim aliud diceremus? quippe qui nihil de iis intelligere prædicemus. Cæterum per
Iouem amicabilẽ mihi dicas/an ipſe ſic iſta reuera eueniſſe putes. EVT. & mirabiliora ĩſuper o So
crates/quæ multis occulta ſunt. SO. bellum igiẽ inter deos agitari inuicẽ arbitraris: inimicitiaſq;
& pugnas: aliaq; permulta. quæ a poetis: & peritis ſcriptoribus/memorantur. Vnde & alia nobis
ſacra huiuſmodi uarietate ſunt plena. & in magnis panathenæis peplum iis pictum in arce ſuſpẽ-
ditur. An hæc uera o Euthyphro eſſe fatebimur? EVT. non hæc ſola o Socrates. Sed quod paulo
añ dixeram alia quoq; multa ſi uelis/de diuinis exponam: quæ cũ audiueris ſcio q̄d loquor/nimiũ
obſtupeſces. SO. Nequaq̄ mirarer: uerũ iſta deinceps maiori cũ ocio referes: in p̄ſentia uero ꝙ mõ
q̄ſiui explicare planius nittere. Neq; .n. principio ſufficiẽter amice me docuiſti: cũ q̄d ſanctũ eſſet
ĩterrogarẽ: ſed id ſanctũ eẽ dixiſti/quod tu nũc ageres: dũ necis reũ patrẽ tuũ accuſas. EVT. Et ue
ra nimiũ o Socrates. dixi. SO. forte ſed nũ alia multa o Euthyphro ſcã nũcupas? EVT. & alia. SO.
Recordare igiẽ ꝙ nõ hoc abs te petii/ut unũ me aut duo ex multis ſanctis/ſed illã ipſã ſpẽm/qua cũ/
cta ſancta ſunt ſancta/doceres. Dixiſti .n. una idea oĩa ſancta/ſancta eẽ: atq; una itẽ q̄ ſunt ꝓphana:
ꝓphana. EVT. Eq̄dẽ. SO. Quæ nã ſit h ipa idea mihi demõſtra: ut ad illã reſpiciẽs eaq; tanq̄ exẽ-
plari/aliquo utẽs quodcũq; tu: vel alius quis tale facitis/ſanctũ eẽ dicã ꝙ aũt diſſimile negẽ. EVT.
Si ita uis o Socrates ita dicã. SO. Immo uolo. EVT. Quod q̄dẽ diis amicũ/ſãctũ ẽ: quod nõ amicũ
uero: ꝓphanum. SO. Quã pulcherrime o Euthyphro: utq; te reſpondere iubebã/ſic deniq; reſpõ
diſti: utrũ tñ uerũ reſpõderis/nõ dũ noui: ſed tu plane uera hæc eẽ nobis oſtẽdẽs: EVT. Oĩno q̄dẽ.
SO. Age itaq; id de quo dicimus/cõſideremus. Deo amicũ opus ſanctũ: ac uir deo amicus/ſãctus:
opus aũt inimicũ deo ꝓphanũ/ & uir deo inimicus/ꝓphanus diciẽ. Sanctũ uero & ꝓphanũ nõ eadẽ
ſunt: ſed oĩno cõtraria: nõ ne? EVT. Sic eſt. SO. Nũ ꝓbe dicta hæc eẽ uidenẽ? EVT. Sic exiſtimo:
dicta .n. ſũt. SO. Nõ ne dictũ ẽ deos ĩuicẽ diſſidere: atq; pugnare inimicitiaſq; ĩter eos eẽ? hoc ne ẽt

Queritur q̄d ſãctũ: & oſtẽditur q̄d nõ ſit

Prima diffinitio ſancti ab uno ſãcte acto reddita

Confutatio reddite diffinitionis

Secũda diffinitio ſancti reddita a paſſione ſancti ſed nõ abſolute

Diſſenſio de re facit iras & inimicitias:

dictū? EVT. dictum ꝑfecto. SO. inimicitias autē & iras o optime diſſenſio de quibuſdam gignit.
Si aūt conſideremus nunquid ſi ego/& tu de numero diſſentiremus: utra ſint plura diſcutientes:
diſſenſio huiuſmodi nos inimicos faceret:& iracundiā concitaret:an potius ad cōputandi rōnem
confugiētes: mox ab hac diſſenſione ceſſeremus. EVT. prorſus. SO. & ſi de maiori ac minori diſ-
ſentiremus: nōne ad menſurā recurrentes/ſtatim cōtrouerſiam ſolueremus? EVT. uera hec ſunt.
SO. Ac ſi ad ponderādū librandumq; tendamus ſeditionem circa grauius:& leuius diſſoluemus.
EVT. Quid ni? SO. Quæ ſunt igitur ea de quibus cū diſſentimus nec iudicare facile poſſumus ini
mici efficimur & iraſcimur? Forſitan in prōptu nō habes? uerū me dicēte/conſidera: utrū iſta ſint
iuſtum:& iniuſtum pulchrū/& turpe: bonūq; & malū: nunquid hec ſunt de quibus cū diſſentimus:

Iuſta & iniuſta: pulchra & turpia: bona & mala ſūt ea: circa quæ nō potētes facile iudicare fiunt iracūdi & inimici

nec poſſumus ad ſufficiens hoꝝ iudicium peruenire hoſtes efficimur? quotiens in hoſtiles inimici
tias incidimus:& ego & tu ac demū hoīes uniuerſi. EVT. hec utiq; diſſenſio eſt o Socrates. & quæ
circa iſta uerſaẗ. SO. & dii o Euthyphro ſi de aliquo diſſentiant de iis certe diſſentiēt. EVT. neceſ
ſe eſt oīno. SO. Ex diis itaq; o generoſe Euthyphro. alii alia iuſta putāt ſecundum orationem tuam
& pulchra/& turpia: bonaq; & mala. Nunq̄ enim inuicē decertarent/niſi de his diſſenſerint an nō?
EVT. Recte loqueris. SO. nōne quæ pulchra ſinguli putant: bonaq; & iuſta hæc amant/quæ cōtra
ria prorſus oderunt. EVT. Oīno. SO. Eadē uero ut ais alii iuſta/iniuſta alii cēſent de quibus diſce-
ptātes contendunt inuicem/atq; pugnant num ita? EVT. Ita. SO. Eadē igiẗ ut uideẗ a diis amanẗ
odioq; habenẗ: atq; eadē hæc tū diis amica tū ēt inimica. EVT. Vr̄. SO. hac rōne o Euthyphro.
eadem ſancta erunt ſimul: atq; prophana. EVT. Appet. SO. nō ergo quod queſiuerā o uir admi-
rabilis reſpōdiſti nō. n. id uolebā quod/& ſanctū:& ꝓphanum ſimul eē cōtingit: qđ uero deo ami-
cum eſt/deo quoq; inimicū eſſe uidetur. q̄obrē o Euthyphro qđ nunc agis parentē puniens nihil
miꝝ eſſet ſi hoc Ioui amicū cōtingere. Saturno aūt/& Cælio inimicum/& Vulcano quidē gratum.
Iunoni moleſtū:& ſiqs deoꝝ alius de ipō ab alio diſſidet: circa illos enim ſimiliter eueniret. EVT.
At opinor o Socrates in hoc deorū nullum ab alio diſcrepare/ꝙ qui iniuſte quēquā peremit/pe-
nas pendere debeat. SO. Nū hominum/aliquem o Euthyphro in hoc aliqñ dubitātem audiſti/ꝙ
hoīem iniuſte occidentem aut aliqd aliud agētem iniuſte penas dare nō deceat. EVT. Nunq̄ de
iis diſceptare cū alibi/tū etiā in iudiciis ceſſant qui. n. peccarunt cuncta dicere. & agere experiunẗ:
quibus penā deuitent. SO. An iniuſte agere cōfitentur? ac ſimul aiunt penas pendere non decere.
EVT. Id nullo mō. SO. Nō ergo cūcta dicere ac facere experiuntur: hoc. n. ut arbitror dicere aut
ambigere nequaq̄ audent/ꝙ de iniuſtis ſuppliciū ſumēdū minime ſit. ſed aūt potius nō iniuſte fe
ciſſe/an nō. EVT. Vera loq̄ris. SO. haud igiẗ i ſi ambigūt/utꝝ iniuſtū pūiri oporteat: ueꝝ de ſi po
tius/īter ſe diſceptāt qs iniuſte fecerit:& qd agēdo/& qñ. EVT. Vera narras. SO. Nōne eadē hæc
diis accidūt/ſi de iuſtis: atq; iniuſtis ut oratio tua teſtaẗ/diſſentiūt? Atq; qdē iniuſte facere aſſerūt:
alii negāt: poſtq̄ illud o uir mirabilis null⁹ hoīum/vł deoꝝ dicere audet/iniuſtū uidelicet pœnas ne
quaq̄ dare debet. EVT. Ita uera. n. ſummatī dicis o Socrates. SO. De uno quoq; ut puto eorū/q̄
fcā ſunt diſceptāt o Euthyphro quicunq; ambigunt/ſiue hoīes/ſiue dii/ ſi mō dii ambigūt/dum de
aliq̄ actione diſſentiūt/ꝑtim quidē iuſtā/ꝑtim uero iniuſtā fuiſſe dicētes. An nō iſto mō. EVT. Om
nino. SO. O amice Euthyphro me quoq; ut ſapiētior ſiā/doce/q̄ cōiectura potiſſimū aſſeris ꝙ dii
cuncti illum iniuſte ꝑemptū exiſtimēt/qui mercede miniſtrās homicida factus ab imꝑfecti domi-
no uinctus/uīculis ante periit/q̄ qui ligauerat a uiris īterprete qd agēdū cognoſceret. Atq; ob hoc
rectū eſſe ut filius patrem in capitis diſcrimē īducat. Age obſecro de iis aliquid mihi clari demon
ſtrare coneris/ꝙ oīno dii oēs actionem hanc rectā exiſtiment: quod ſi ſufficienter oñderis/nunquā
ſapientiæ tuæ laudes prædicare deſiſtā. EVT. At forte non paruum opus eſt hoc o ſocrates. Id tñ
plane admodum tibi oñdere poſſem. SO. Intelligo iā/ꝙ ad percipiēdū tardior q̄ iudices eē tibi ui
deor: quippe cū illis liquido mōſtraturus ſis hæc eſſe iniuſta. oēſq; talia deos odiſſe. EVT. ꝑſpicue
nimiū o Socrates mō me dicentem audiāt. SO. Atqui audient ſi bene dicere illis uideberis. Illud
aūt loquente te cogito:& ad me ipſum referens aīaduerto/ꝙ licet uel maxime Euthyphro me do
ceat deos omnes hāc mortem iniuſtā ducere/qui magis īde ab Euthyphrone didicero: qd ſanctū
quidue ꝓphanū ſit? Deo quidem inimicū opus hoc eſſet: Attñ ab hoc pauloañ diſcreta hæc eſſe
minime uiſa ſunt? ſanctū. ſ. & nō ſanctū: qđ. n. deo amicū/deo etiā inimicū appuit. Quāobrē hoc
tibi dimittā o Euthyphro. Et ſi uis dii oēs iniuſtū putent & oderint. Verūtñ hoc iā in ſermone ſic
emendemus ut qđ dii oēs oderint/ꝓphanū/qđ contra oēs ament/ſanctum ſit. Quæ uero partim
ament/partim oderint/neutra ſint/uel ſimul ambo. Nū ita uis nunc ſanctum/& prophanum no-
bis eſſe diſtinctū? EVT. Quid o Socrates prohibet. SO. Nihil ad me o Euthyphro: ſed tu qđ ad

Tertia diffinitio reddita a paſſione ſancti abſolute.

te attinet/cogita: utrū iſta ponens/ſic me facile: qđ pollicitus es: doceas. EVT. Equidem ſanctū
quod dii omnes ament eſſe faterer/ꝓphanū cōtra: quod omnes oderint. SO. An hoc iteꝝ diſcu
tiendū? utꝝ recte dicaẗ nec ne? uel potius omittendū: atq; ita & nobis ipſis & aliis īdulgere debe-
mus/ut qcqd dictū fuerit admittamus: an qđ dcm̄/examinādū. EVT. Diſcutiēdū. q̄q̄ hoc nūc bñ

dici

dici exiſtimo. SO. Forſitan o bone uir/ſic melius ĩtelligemus. ſic enim cogita. Vtrũ ſanctũ quia ſã- Confutatur
ctũ eſt a diis amat̃! uel quia a diis amat̃/eſt ſanctum! EVT. haud ĩtelligo q̃d dicas o Socrates. SO.
Aptius explicare conabor. Dicimus q̃ddã latũ & ferẽs. Ductũ & ducẽs. Viſum & uidẽs: atq; hmõi
cũcta: nũ hæc diuerſa eẽ: & q̃ diuerſa ſũt/ĩtelligis! EVT. Intelligere mihi uideor. SO. Nõne & ama
tũ aliq̃d eſt/& aliud p̃ter hoc amãs! EVT. Quid ni! SO. Dic obſecro/latũ q̃a fert̃/latũ eſt: an ob ali-
q̃d aliud. EVT. Nequaq̃/imo ob hoc ip̃m. SO. Et ductũ ſimiliter quia ducit̃: & uiſum quia uidet̃.
EVT. Maxime. SO. Nõ ergo quia uiſum eſt uidet̃: ſed cõtra quia vr̃/eſt uiſum: nec quia ductũ du-
citur/ſed quia ducit̃/ductũ: nec quia latũ fert̃/ſed quia fert̃ eſt latũ. Nõne p̃ſpicuũ ẽ o Euthyphro
quid ĩferre uelim! Volo aũt hoc. ſiquid fit/aut patit̃ aliquid/nõ quia factũ eſt/fit/ſed quia fit/ potius
factũ: nec etiã quia patiens eſt patit̃: ſed quia patitur patiens. Admittis hæc! EVT. Admitto equi-
dem. SO. Nonne & amatũ aut factũ aliquid eſt/aut aliquid ab aliquo patiens. EVT. prorſus. SO.
hoc igitur eodẽ modo quo ſuperiora ſe habet: nõ quia amatũ eſt: amat̃ a quibus amatur: ſed quia
amat̃/amatũ. EVT. Neceſſe. SO. Quid itaq; de ſancto dicimus o Eutyphro! An quod ab omni-
bus diis amat̃/ut oratio tua teſtat̃. EVT. Immo. SO. Nunq̃d ob hoc ꝙ ſanctũ eſt/an ob aliud quid
dam! EVT. Ob hoc ipſum. SO. Ergo quoniã ſanctũ eſt/amat̃: nõ quoniã amatur eſt ſanctũ. EVT.
Videtur. SO. Verũtamen quoniã a diis amat̃/amatũ eſt: atq; diis amicũ. EVT. Quid prohibet!
SO. Non ergo deo amicũ: ſanctũ eſt o Euthyphro. neq; ſanctũ amicũ deo/ut tu ais: ſed hoc aliud
eſt q̃ illud. EVT. Qua nã rõne o Socrates! SO. Quoniã cõfitemur ſanctũ ob id amari: quia ſanctũ
eſt: nõ quia amat̃/eſſe ſanctũ: non ne! EVT. Certe. SO. Amatũ aũt a deo/ eoipſo quo amat̃/a deo/
deo amatũ eſſe/non quia amatũ a deo/amari. EVT. Vera loqueris. SO. Verũ ſi idẽ eſſet deo ama/
tum atq; ſanctũ/tunc aut quia ſanctũ eſt/amaret̃ quod eſt ſanctũ/atq; ita quia deo amatũ/amaret̃ a
deo quod deo amatũ eſt. Aut quia amaret̃ a deo quod amatũ deo eſt/ deo amatũ eſſet: atq; ita q̃d
ſanctum eſt/ex eo ꝙ amaretur eſſet ſanctũ. Nũc aũt uides ꝙ oppoſito modo ſe habẽt: utpote quæ
inter ſe diuerſa ſunt: hoc enim ſcilicet amatũ deo: quia amat̃ tale eſt/ut ſit amatũ. Illud autẽ. ſ. ſan-
ctum quia tale eſt: ut ametur/amatur & amatũ eſt. Viderisq; o Eutyphro cũ q̃d ſanctũ ſit interroga
tus fueris/eſſentiam illius oſtendere noluiſſe: ſed paſſionẽ quãdã aſſignauiſſe: quã hoc ſanctũ ſuſce-
pit. Ab omnibus uidelicet diis amari/quid aũt ſit/nondum nobis explicuiſti. Si itaq; tibi placet ne
me caeles/uerum a p̃ĩcipio rurſus definias/ quid ipſum ſanctum exiſtẽs/uel amatur a deo/uel aliud
quid uis patitur. Neq; enim de hoc inuicem diſſidebimus: ſed prompte iam dicas q̃d ſanctum eſt:
quidue prophanum. EVT. At o ſocrates quomodo tibi quod cogito exprimam nõ inuenio. Sem
per enim nobis q̃d ꝓpoſuimus prӕterfluit. neq; cõſiſtere uult/ubi ſiſtimus. SO. Progenitoris no-
ſtri Dedali o Euthyphro opera eſſe quæ dixiſti/uidentur. Quod ſi ego illa dixiſſem. atq; poſuiſſem.
forte me riſiſſes ioco quodam obiiciens/ꝙ orationis meæ artificia ſecundum illius cognationẽ dif
fugiunt neq; permanere uolunt ubi quis illa locauit. Nunc autem cum tuӕ ſuppoſitiones iſtæ ſint. Opa Dædali
alia quadam opus eſt dicacitate: neq; enim tibi permanere uolunt: ut tibi quoq; uidetur. EVT. Im
mo mihi uidetur o Socrates quæ dicta ſunt: eandem pene dicacitatem iocſiq; admittere. ꝙ enim
illa circũlabantur/ego minime in cauſa ſum. ſed tu mihi Dædalus ipſe uideris: quãtum nanq; ĩ me
eſt: ſic illa manſiſſent. SO. Videor igitur o amice/eo in hac arte q̃ ille præſtantior/quo ille ſua ſolũ
inſtabilia fabricabat: ego autem præter mea/ut apparet etiam aliena. Idq; mihi eſt in arte pulcher/
rimum ꝙ inuitus ſum ſapiens. Malim nanq; rationes mihi manere immobileſq; conſiſtere / q̃ ſu-
pra Dedali ſapientiam: Tantali quoq; diuitias affatim /aſſequi. poſtq̃ uero tanq̃ delicatior/ laborẽ
ſubterfugere mihi uideris: ego una tecum declarare contendam: ut me circa ipſum ſanctum eru-
dias. nec in medio ſermone deficias. Vide nũ tibi neceſſarium uideatur omne ſanctum eſſe iuſtũ.
EVT. Mihi uero. SO. Nunquid & omne iuſtum ſanctum! aut potius omne ſanctũ iuſtum: Iuſtum
uero non omne quidem ſanctum: ſed partim ſanctum/partim aliud quiddam! EVT. Nequaq̃ o
Socrates que dicta ſunt aſſequor. SO. Verũtamen iunior me /nihilominus q̃ ſapientior es / ſed ut
dixi Delicatior es ob ſapientiæ copiam: At o beate uires tuas excita/enitere. Nihil enim arduũ eſt
quod dicebam/comprehendere. Dico nanq; contrariũ eius/quod iis uerbis poeta cecinit. Iouem
quidem cõditorem / quiue hæc omnia genuit/dicere nolle. Vbi enim timor/ibi & pudor. Ego au- Carpitur id
tem a poeta hoc diſcrepo. Num uis quo differo tibi dicam! EVT. Valde. SO. Non uidetur mihi ubi timor ibi
ubicunq; timor eſt/ibi etiam pudor exiſtere. Nã multi paupꝛtatẽ ac morbos: cæteraq; hmõi ut mihi & pudor,
uidet̃/metuunt: neq; tñ pudore vllo in iis afficiuntur/tibi uero nõne idẽ! EVT. Et mihi. SO. At ubi
cunq; pudor ibi & timor. Quiſq; enim pudore afficit̃. atq; erubeſcit/ opinionẽ p̃rauitatis formi-
dat. EVT. formidat certe. SO. haud igitur recte dicit̃/ubi timor/ibi pudor/ſed ubi pudor/ibi & ti Vbi pudor
mor: neq; tñ uice uerſa: ubicũq; timor ibi etiam pudor. Amplior enim ut arbitror eſt timoris q̃ pu ibi & timor
doris natura: ſiq̃dẽ p̃s timoris ẽ/pudor: quẽadmodũ numeri p̃s eſt ĩpar. Ideoq; nõ ubicũq; nume
rus ibi ĩpar/ubi tñ ĩpar/& numerus eſt: nũ tenes. EVT. Maxĩe. SO. De hoc ĩ ſup̃ioribus p̃cũctabar
utrũ ubi iuſtũ: ibi & ſãctũ: an ubi ſãctũ /ibi iuſtũ. ubi tñ iuſtũ/nõ ſp̃ & ſanctũ: p̃s q̃ppe iuſti ſãctũ ẽ. Sic

ne an aliter dicimus? EVT. Sic utiq; ꝓbe.n. dici vr̃. So. Aſpice itaq; deinceps ſi ſanctū iuſti ps eſt: oportet nos ut appet/cuiuſmôi iuſti pars ſanctū ſit inuenire. Si tu ergo me mō aliqd prædictorꝫ interrogares: utputa par/cuiuſmodi pars numeri: & qs numerus ſit: rńderē profecto: q ſit ut nō ſcalinus: ſed iſoceles. i. q ſit ut nō inæquilaterus/ſed æqlaterus eſt. An nō idē tibi vr̃? EVT. Mihi certe. SO. Conare igit̃ tu quoq; me ita docere/cuiuſmôi iuſti ps ſanctū eſt: ut & Melito cōfeſtim obiiciā: ne ulterius iniuſtitiæ nos: & ĩpietatis accuſet: quippe cū abs te quæ pia: quæ ſacta: quæ ue cōtraria

Diffinitio ſancti incipit apparere

ſunt ad ſufficientiā didicerimus. EVT. Eā iuſti partē o ſocrates ſanctū & pium eſſe reor: quæ circa deorꝫ curā uerſatur: q̄ uero ad hoīum curā ptinet/reliquā eſſe iuſtitiæ partem. SO. Probe o Euthyphro dicere mihi uideris: ſed paulū qd ultra requiro. Curā enim quā uoces/nōdum ĩtelligo. Neq; forte dicis hanc curā talē eſſe: quales curæ ſunt: q̄ ad alia ſpectant. Vt ecce cū dicimus. Nō quiuis equos curare nouit/ſed eqſter: an nō? EVT. ꝓrſus. SO. eqſtris nāq; facultas equorū cura ē. EVT.

Omnis cura illud intēdit ut quiddam hmôi bonum & utilitatem ei qđ curatur afferat

Vtiq;. SO. & uenatoria canū/& buccolica boū. EVT. Oīno. SO. Sāctitas āt ac pietas cura deorū: ſic ne o Euthyphro aſſeris? EVT. Aſſero. SO. An non cura oīs idē intēdit/ut quiddā hmôi/bonū & utilitatē ei qđ curatur/afferat? ut eq ab equeſtri diligētia iuuant̃: ac meliores euadūt. An nō ſic vident̃? EVT. Mihi plane. SO. Et canes a uenatorū pitia: & a buccolica boues/ac reliq̄ cūcta ſiſr. Nū in dānū eius qđ curat̃: curā tēdere putas? EVT. Nō p iouē. SO. Ad utilitatē uero. EVT. Quid ni? SO. Sāctitas quoq; cū deorū cura ſit/diis ne ꝓdeſt? ac meliores efficit? Atq; id ipe cōcederes/ut cū ſāctū qppiā pagas deorꝫ aliquē facias meliorē? EVT. Nūq̄ p Iouē. SO. neq; ego o Euthyphro id re dicere arbitror: lōge. n. a me ſuſpitio h̃ abeſt. ꝓpea te rogaui q̄lē ne curā deorū diceres: ñ exiſtimās hmôi quādā te dicere: EVT. Et recte quidē o ſocrates: non. n. talē aſſero. SO. age q̄ nā deorꝫ cura ſanctitas erit? EVT. Qua o ſocrates ſerui dños curant. SO. Intelligo. miniſtra q̄dā deorꝫ ut videt̃/cura hæc erit. EVT. ꝓrſus SO. potes ne dicere/ad qd ſuppeditet medicis cura medicorꝫ miniſtra? nō ne ad ſanitatē? EVT. Ad hāc ipſam. SO. Miniſtra uero facultas eorꝫ q naues cōſtruūt/ad qd illis miniſtrat? EVT. Ad nauis fabricā. SO. Et q̄ domorꝫ ædificatoribus: nō ne ad domus cōſtructionē? EVT. Immo. SO. Dic itaq; mihi uir optīe/cura illa miniſtra deorū/ad cuius operis ef-

Precipuū ducū opus in ꝓlio eſt ſuperare

fectionē diis obſequit̃? ꝑſpicuū eſt te ſcire: cū diuina te noſſe p̄ cæteris oībus affirmaueris. EVT. Et uera loquor o ſocrates. SO. Dic ergo p Iouē qd eſt mirificū hoc opus/qđ dii nobis miniſtrantibus faciunt? EVT. Multa ꝓfecto ac pulchra o ſocrates. SO. Exercitus quoq; duces multa & pul-

Precipuum opus agricultorum

chra efficiunt o amice/uerūtñ præcipuū diceres opus illorꝫ eē in prelio ſupare: an nō? EVT. Quid ni? SO. Multa p̄terea atq; pulchra ut arbitror/agricultores: ſūma tñ illorū eſt ex terra alimenta colligere. EVT. ꝓrſus. SO. Multorū uero. pulchrorūq; facinorū quæ dii ꝑficiunt/ quę nā ſumma exiſtit? EVT. Etiā paulo ante dixi o ſocrates. ꝓlixi operis eē hæc oīa ꝑfecte cōprehendere. Sic autē nūc tibi ſimpliciter dico: q; ſiqs grata diis loq & agere nouit/uouēs/atq; ſacrificās hæc ſancta ſunt. atq; hæc officia/tū domos proprias/tū ciuitates cōſeruāt. Cōtraria uero ĩpia ſunt/& uniuerſa puertunt ac ꝑdunt. SO. paucioribus admodū o Euthyphro ſi uoluiſſes/ſummā eorū quæ rogabam explicuiſſes/ſed uideris nequaq̄ prōptus & libēs ad me docēdū accedere: & nūc utiq; poſtq̄ id ꝑſenſiſti/deortatus es/atq; aduertiſti: qđ ſi reſpōdiſſes forte ſanctitatē abs te didiciſſem: nūc āt/neceſſe

Diffinitio alia ſancti

Quid ſacrificare

Quid uouere

eſt enim ĩterrogātē ĩterrogatū ſeq quacunq; ducit: qd rurſus dicis ſanctū eē/atq; ſanctitatē: nō ne ſcientiā quandā uouendi/atq; ſacrificādi? EVT. eqdē. SO. Nō ne ſacrificare eſt munera diis offerre? Vouere aūt a diis petere? EVT. Et maxime qdē o ſocrates. SO. Sciā ergo & diis dandi: & ab iis petendi ſecundū hanc rōnē ſanctitas erit. EVT. ꝓpulchre o ſocrates qđ dicebā intellexiſti. SO. Auidus ſū o amice ſapientiæ tuæ. mētēq; adhibeo: ne verba fruſtra effundas. At mihi dicas oro/q̄ nā hæc ē miniſtratio erga deos? An eē dicis ab iis petere aliqd/& iis dare? EVT. Certe. SO. Recte ab illis petere/nō ne ē ea petere/qbus egemus? Recte aūt dare ea quibus ĩdigēt/illis offerre? Neq; enī artificioſum eēt ea alicui quibus nō indiget elargiri. EVT. Vera narras o ſocra. SO. Mercatura igit̃ quædā o Euthyphro inter deos/& hoīes mutua ſanctitas erit. EVT. Mercatura ſi ſic eā nominare lubet. SO. At nihil mihi placet/niſi ſit uerꝫ. Dic ergo: q̄ nā diis ex muneribus nr̃is vtilitas. Quæ enī dēt unicuiq; patere pōt. Nihil. n. nobis eſt bonū qn illi p̄beāt: q̄ uero a nobis accipiūt. qd illis cōferūt? An tāto ipſis ĩ hac mercatura præſtamus: ut cū nos oīa ab illis bona ſuſcipiamus/ipſi nihil a nobis boni reportent? EVT. Nū opinaris o ſocrates deos: iis q̄ a nobis accipiūt/ aliqua ex parte iuuari? SO. At qd tandē erūt hæc noſtra dona diis oblata? EVT. Quid putas aliud q̄ honorē uenerationē & ut modo dixerā gratiā? SO. Gratū igitur erit o Euthyphro ſanctū: non aūt utile: aut placitū diis: EVT. Reor equidem maxīe oīum placitū. SO. hoc igit̃ iterū ſanctū eſt: diis placitū. EVT. Maxime. SO. & miraris cū hæc dicas: q; ratiōes tibi nequaq̄ cōſiſtere/ſed uacillare potiꝰ videāt̃: ac me ueluti Dædalū culpas/q; eas nutare cōpellā: cū tñ ipe lōge admodū artificioſior ſis q̄ Dædalus/dū ipſe facis ut ſermones circulo reuoluant̃. An nō ſentis orationē rurſus ĩ idē refluere? Memiſti in ſupioribus ſanctū & amicū deo haud eadē: ſed diuerſa inuicē appuiſſe? EVT. Memini. SO. Nūc uero nequaq̄ aīaduertis te ſanctū deo placitū dicere: h̄ āt nihil aliud eſt q̄ deo amicū.

An non? EVT. Ciño. SO. Ergo aut tūc nō recte cōceſſimus/aut ſi recte tūc/mō nō recte iudicare
mus. EVT. Videt. SO. Igit a pricipio rurſus qd ſanctū ſit/examinādū ē. Nā ego anq̄ diſcā uolēs
ac libēs adſtare nequaq̄ uerebor. Sed ne me cōtēnas imo mentē penitus adhibēs q̄ maxie nunc ex/
pric ueritatē. Noſti enim ſiqs hominū ali?. Neq; dimittendus es quēadmodum Protheus priuſq̄
dixeris. Nā niſi liqdo ſanctū ac prophanū nouiſſes/nūq̄ mercennarii cuiuſdā gratia uirū ſenē & pa
trēut reū mortis pſeq ſtatuiſſes. Sed deos timuiſſes/ne forte mius id recte aggredereris: atq; ex ho
minū cōſpectu erubuiſſes. Nūc aūt noui q̄ plane ſanctū & pphanū cognoſcere opiaris. Dic ergo o
optie Euthyphro. neq; nos cęles qd ipm exiſtimes? EVT. Alias o Socrates: nūc iā alio ppero. hora
eni eſt ut abeā. SO. Quid agis amice? Magna de ſpe me nūc abiens deiecisti: qua ſperabā abs te qd
ſanctū: quid nō ſanctū diſcere: atq; ita Meliti accuſationē liber euadere: oſidēs illi q̄ ab Euthyph.
diuinorū ſapientiā adeptus fuerī. neq; ulterius ex mea rudiq; ſententia nouū aliqd de diuinis indu
cturus ſim. ſed reliquū oē tpſ melior admodū ſim uicturus. ¶ Finis Euthyphronis.

¶ Argumentū Marſilii Ficini Florentini i Parmenidē. uel de uno rerū oium pricipio. uel de ideis.

CVm Plato per oēs ei? dialogos totius ſapientiæ ſemina ſparſerit/in libris de re. p. cuncta
moralis philoſophiæ iſtituta collegit: oēm naturaliū rex ſciam i Timeo. uniuerſā i Par/
menide cōplexus ē theologiā: cūq; in aliis lōgo iteruallo cæteros philoſophos anteceſſe
rit/in hoc tādē ſeipſum ſupaſſe vr. & ex diuinæ mentis aditis intimoq; philoſophiæ ſacra
rio cæleſte hoc opus diuinitus deprōpſiſſe. Ad cuius ſacrā lectionem qſqs accedet/prius ſobrietate
animi mētiſq; libertate ſe pparet q̄ attrectare myſteria cæleſtis operis audeat. hic enim diuus Pla/
to de ipo uno ſubtiliſſime diſputat. quēadmodū ipſū unū rerū oium principiū eſt. ſup oia/oiaq; ab
illo. Quo pacto ipum extra oia ſit & in oibus: oiaq; ex illo p illud atq; ad illud. At hui? qd ſup eſſen/
tiā ē/ unius itelligētiā gradatim aſcēdit. Vnū qppe in triplici ordie reperit: In iis quæ fluūt/atq; ſen
ſibus ſubiiciunt: & ſenſibilia noiant. In iis ēt q̄ ſemp eadē ſunt. & intelligibilia nuncupant/nō ſenſi/
bus amplius/ſed ſola mēte pcipiēda. Nec in iis tm̄/uex ēt ſupra ſenſum & ſenſibilia/intellectūq; &
itelligibilia ipſum unū exiſtit. Quāobrē hoc i dialogo. Zeno Eleates primo Parmenidis pythagori
ci diſcipulus unū eē in ſenſibilibus pbat/oſtēdens q̄ ſi hæc multa eēnt: nullo mō unius natura parti
cipātia/errores plurimi ſeqrent. Deinde Socrates Zenoni nō repugnās qdē/ſed eū altius eleuās/ad
cōſiderationē unius & unitatū/q̄ in rebus itelligibilibus iſunt: pducit. ne i hoc uno/quod ſenſibili
bus ieſt/moret. Ex hoc igit ad ideas iueſtigādas peruenitūt. in qbus rex unitates conſiſtunt poſtre/
mo Parmenides ipſe ſenior haudq̄q̄ Socrati Cōtradicēs/ſed icohatā cōtēplationē eius abſoluēs/in
tegrā ideaꝝ explicat rōnē. Vbi q̄ttuor de ideis qōnes inducit. Primo utrū ſint. Scđo quorū ideæ
ſint/ & quoꝝ mime. Tertio quales ſint/quamue uim habeāt. Quarto quomodo ab iis quæ infra ſe
ſunt/pticipantur: hinc iam ad unū quod ſuper intelligibilia & ideas exiſtit aſcendit ipſe/nouemq; — Nouē ſuppoſitiones de uno
de illo ſuppoſitiōes adducit. Quiq; ſi unū ſit/quattuor: ſi nō ſit unū/ querens quid utrinq; ſequatur
hæ uero ſuppoſitiones a triplici unius & duplici ipſius nō eſſe partitione ducūtur. Vnū quippe tri/
plex ſup eſſe in eſſe poſt eſſe repertū. Ipſum uero nō eſſe geminæ conſiderationi ſubiicitur. Aut enī
nullo mō eſſe/aut partim eſſe: partim non eſſe quis cogitat. prima itaq; ſuppoſitio tractat/ſi unum
ſup eſſe exiſtit/qd circa illud ad ipſum/& ad alia ſequitur. Secunda/ſi unū cū eſſe eſt/quomodo ſe ha
bet ad ſe ipum atq; ad alia. Tertia/ſi unū ſub eē ponitur: quid illi ad ſeipſum aliaq; contingit. Quar
ta/ſi unum ſup eſſe conſiſtit/quomodo ſe habent alia & ad ſe & ad unū. Quinta/ſi eſt illud unū quod
cū eſſe locat/quid aliis ad ſe & ad illud accidit. Sexta/ſi nō eſt unū/ita ut partim ſit. partim minime — Hic uidetur deficere una alia ſuppoſitio que dicit: ſi unū ſub eē ponatur quomō ſe habeāt alia: & ad ſe & ad unum: Quare eēnt decē ſuppoſitiones ſed cōſiderandum!
ſit/q̄ ſe ratione ad ſeſe & ad alia habeat. Septima/ſi non eſt unum ita ut nullo modo ſit/quo pacto ſe
habet ad ſeipum atq; ad alia. Octaua/ſi non eſt unū ita. ut partim ſit: partim non ſit/quid aliis ad ſe
& ad illud eueniat. Nona/ſi nō eſt unum: ita ut nullo modo ſit quid alia ad ſeſe: & ad illud deniq; pa
tiant. In iis omnibus generatim intendit Parmenides potiſſimū hoc aſſerere: q̄ unum omnium
principiū ſit/eoq; poſito/ponantur omnia ſublato aūt interimantur. Itaq; in primis quinq; ſuppo
ſitionibus quinq; rex gradus poſito uno in terum ordine tradit. In quattuor uero ſequentibus in
quirit quot abſurda/quot errores/q̄ntaq; mala ipſo uno ſublato ſequant. Prima ex quinq; ſupiori
bus de uno ſuppremoq; Deo diſſerit: quomō procreat diſponitq; deoꝝ ſequētiū ordines. Secūda
de ſingulis deorū ordinibus/quo pacto ab ipſo deo pficiſcunt. Tertia de diuinis animis. Quarta
de iis/q̄ circa materiam fiunt: quomodo a ſupernis cauſis producūtur. Quinta de materia prima
quemadmodū ſuapte natura ſpecierum ē expers/& a primo uno dependet. Illud inſuper aduertē
dū eſt/q̄ in hoc dialogo cum dicitur unum pythagoreorum more queq; ſubſtantia a materia peni — Verbum hoc unum
tus abſoluta ſignificari pōt: ut deus: mēns: anima. Cum uero dicitur aliud & alia: tam materiā/quā — Verbū hoc aliud & alia
illa: quæ in materiā fiūt/intelligere licet. His ergo pmiſſis atq; ſeruatis: ad ipm dialogū ueniamus

¶ Parmenides uel de uno rerū oium principio. & de ideis.

CEPHALVS. ADIMANTVS. ANTIPHO. GLAVCO. PYTHODORVS.
SOCRATES. ZENO. PARMENIDES. ¶ CEPHA.

Occaſio dial. CVm domo e Clazomẽis Athenas ꝓfecti eſſemus: iuxta forũ Adimãthũ & Glaucone͂ of fendimus. Et manum meã ꝓ̃hendens Adimanthus. ſalue inquit o Cephale/ & ſi quo in/ diges quod noſtræ facultatis ſit: iube. At ego inquã ad id ueni in quo ueſtra opa indige bo. expone inquit. quid ſit quo indiges. Tũ ego fratri ueſtro germano qđ nomen erat? non enim memini. Erat enim ferme puer/ qñ huc e clazomenis acceſſi. longũ uero interceſſit tem poris interuallũ. patri tamẽ eius Pyrilampes nomẽ fuiſſe arbitror. prorſus inquit. ipſi uero nomẽ Anthipho. ſed quid potiſſimũ q̃ris? hii inquã concives mei ardentes ſunt ſapientiæ amatores. au dieruntq; hunc Anthiphonẽ diu Pithodoro Zenonis ſocio familiariter uſum: rationes quas quõ dam ſocrates/ Zeno/ atq; Parmenides inuicem ptractarũt/ cũ a Pythodoro frequẽtius accepiſſet. memoria retinere. Vera inqt dicis. Has itaq; audire deſyderamus. Haud difficile id eſt. nam dũ eſſet adoleſcentulus/ eas diligenter meditabatur. Nunc uero apud auũ. cui idem eſt nomen. circa rẽ equeſtrẽ ut plurimũ uerſatur. Cæterum ſi opus eſt/ ad eũ proficiſcamur. Nuper eni hinc domũ abiit habitat autẽ prope in melita. Cũ hæc dicta fuiſſent/ acceſſimus domiq; inuenimus Antipho/ nem frenũ quoddã aptandum ſabro tradentem. Poſtq̃ uero ab illo diſceſſit/ & fratres/ noſtri aduẽ tus cauſam retulerunt/ agnouit me ex priori illuc acceſſu. & congratulatus eſt. Nobis autẽ oranti/ bus ut diſputationẽ illam referret primo quidẽ recuſabat. eſſe enim opetam non mediocrẽ. dein de tamen expoſuit. Dixit ergo Anripho. Pythodorum enarraſſe/ Zenonẽ atq; Parmenidẽ ueniſſe quondam ad magorũ panatheneorum celebritatem. & Parmenidẽ iã ſenem fuiſſe atq; canũ/ aſpe ctu decorum. annos ferme quinq; & ſexaginta etatis agentẽ. Zenonẽ uero annos pene quadragin ta natum. procero inſuper & grato corporis habitu. Parmenidiſq; familiarẽ. Diuertiſſe autẽ illos

Tpe zenonis fuiſſe ratiões ſcriptas ait apud Pythodorum extra menia in Ceramico. quo etiam aduentaſſe Socratem/ alioſq; cũ Socra te plurimos. ſcripta Zenonis audire cupientes. Nam tunc primum ab illis in eã urbẽ inuecta. So/ cratem uero eo tempore admodũ iuuenẽ extitiſſe. legiſſe autẽ illis Zenonẽ ipm. Parmenidẽ enim forte extra domũ fuiſſe. Ac parum ſuperfuiſſe legendũ/ quando ſe intraſſe domũ una cũ Parmeni de & Ariſtotele q de triginta uiris unus fuit/ Pythodorus aiebat. Vnde pauca quæ legẽda reſtabãt audiſſe. Verumtamen a Zenone prius omnia percepiſſe.

VErũ his auditis/ Socratẽ dixiſſe ait uti primã ſermõis primi ſuppoſitiõem iterũ legeret. Qua lecta ſtatĩ ſic ĩtuliſſe. Quomodo id dicis o Zeno. ꝙ ſi multa ſunt ea quæ ſunt/ opor tet illa ſimilia atq; diſſimilia eſſe hoc autẽ eſſe impoſſibile. Neq; enim diſſimilia ſimilia. neq; ſimilia diſſimilia eſſe poſſe. Nõ ne ſic dicis? Sic certe reſpondiſſe Zenonẽ. Nõ ne ſi Impoſſibile eſt. diſſimilia ſimilia eſſe. & ſimilia diſſimilia/ ĩpoſſibile etiã multa eſſe? Nam ſi multa eſ/ ſent. impoſſibilia iſta contingerent? Num hoc eſt. quod ſermones tui uolunt? neq; aliud qcq̃ intẽ/ dunt/ q̃ per omnia quæ dicũtur aſſerere ꝙ multa nõ ſint huiuſq; ipſius unãquãq; rationẽ coniectu/ ram eſſe putas. ac totidẽ coniecturas inueſtigaſſe te cenſes/ quot rationes attuliſti ꝙ multa nõ ſint. Sic ne dicis? An ipſe nõ recte percipio? Immo reſpõdiſſe Zenonẽ/ optĩe qđ hec ſcripta ſentiũt/ in/ tellexiſti. Intelligo dixiſſe Socratẽ o Parmenides ꝙ Zeno/ hic nõ amicitia ſolũ cõſpirare uult tecũ: ſed iis etiã. quæ cõpoſuit. Idẽ eñi quodãmodo quod & tu/ ſcripſit/ uerũ permutatione quadã nos decipere tentat. q̃ſi aliud q̃ tu dicat. Nã tu ĩ poematibus unũ ais eſſe ipſum omne. atq; huius argu/ mẽta q̃ pulcherrima exibes. hic uero rurſus nõ multa eẽ ait: cõlectutaſq; & ipe ꝑmultas ac ualidas

præbet. Dũ ergo alter unũ dicit/ alter nõ multa/ & eũ ĩ modũ uterq; loquit̃/ ut nõ uideãtur idẽ infer re cũ tñ eadẽ ferme dicant/ uident̃ nobis iſta ſupra nos dici. Ita eſt o ſocrates. dixiſſe Zenonẽ. non omnino tamẽ ueritatẽ eoꝝ quæ ſcripta ſunt/ perſenſiſti: quãuis ceu canes Lacenæ bñ trãſcuris & in ueſtigas dicta. Sed primũ qdẽ hoc te latuit/ ꝙ nõ oĩno ſic ſe extollũt huiuſcemodi ſcripta. ut eã ob cauſam ſcripta ſint. quã tu putas ut homines cælẽt. q̃ſi egregiũ quiddã hinc efficiat̃. Verũ tu quĩ/ dẽ cõtingens quiddã dixiſti. Sũt aũt hæc reuera conſcripta in ſuffragiũ Parmenidis aduerſus eos. qui illũ carpere nitũtur dicẽtes. ſiqdẽ unũ ſit omne/ ridicula plurima huic opiniõi/ ac ẽẽ repugnã/ tia ſibi penitus euẽtura: hæc quoq; ſcripta eos qui multa eſſe uolũt/ ĩpugnãt/ ac plura obiiciũt. ut pa teat multo abſurdiora ex opiniõe illorũ ſeq/ ꝙ ſcilicet multa ſint/ q̃ ex opiniõe Parmẽidis ꝙ ſit unũ

Opa conſcripta premebantur atque conſulto edebantur in lucem ſi quis diligẽter examinauerit. ob hãc itaq; cõtentionẽ in ipſa iuuẽtute librũ cõpoſui. quẽ ſurripiẽs qſpiã edidit añq̃ cõſultare mihi liceret/ an efferẽdus eẽt ĩ lucẽ nec ne. Id ergo te fugit o ſocrates. ꝙ exiſtimas nõ a iuuenili certamine/ ſed a ſenili ambitiõe ſcriptũ fuiſſe. Verũtamẽ ut dixi nõ inepte coniiciſti. Accipio inquit ſocrates. & puto ſic ſe ut dicis habere. ¶De ideis quædam.

SEd hoc mihi reſpõde. putas ne eẽ ipſam per ſe ipſam ſpeciẽ quãdã ſimilitudinis? & huic aliã quãdã cõtrariã diſſimilitudinis ſpeciẽ? in q̃bus duobus & ego & tu participemus & alia quæ utiq; multa uocamus? atq; ea quæcũq; ĩ ſimilitudĩe ꝑticipant/ ſimilia fieri eate/ nus/ quatenus ꝑticipãt? quæ uero diſſimilitudĩe diſſimilia & quæ utriſq; utraq;. Quod ſi oĩa in utriſq; cõtrariis exiſtẽtibus ꝑticipãt/ & quia utrorũq; ꝑticipia ſunt/ ſimilia & diſſimilia ĩter ſe ſunt/ qđ mirũ? Siqs eñi ipſa ſimilia diſſimilia eſſe diceret/ uel diſſimilia ipſa ſimilia/ monſtꝝ quoddã

ut arbitror

ut arbitror eſſet. Sinautem participantia in utriſq; quiſpiam utraq; pati aſſereret: nihil mihi o Zenon mirandũ eſſe uideretur. Neq; etiam id mirarer: ſiquis cũcta unum dicet: ex eo ꝙ in uno participant: atq; hec eadẽ rurſus multa: quia in multitudine quoq; participant. At ſi quod ipſum unum eſt hoc ipſum multa eſſe oſtenderit: & ipſa multa unum: iam ſummopere admirabor. Ac de cęteris omnibus eodẽ modo. Nam ſi genera ipſa & ſpẽs in ſeipſis aſſerat iſta contraria in ſe recipere: admiratione ꝑfecto dignũ erit. Etenim ſiquis me unum: ac multa eſſe demonſtret: cur mirandũ? ſiquidem uolens multa me aſſerere: dixerit alia eſſe dextera mea: ſiniſtra alia: alia anteriora: alia poſteriora: & ſuperiora deniq;: ac inferiora ſimiliter: multitudĩs qppe ut arbitror: pticeps ipſe ſum: & quãdo unum me oſidere uelis: dixerit: ꝙ e nobis qui ſeptẽ ſumus: ego unus hõ ſim: unius pticeps: ſimiliter nihil mirum. Quãobrem uera utraq; affirmantur. Si ergo quiſpiam talia conetur unum & multa eadem demõſtrare: lapides uidelicet: ac ligna & reliqua huiuſcemodi/ unum & multa ipſum oſtendiſſe fatebimur: nõ tñ unũ multa: neq; multa unum: neq; mirabile quippiam prædicaſſe: ſed quod omnes confiteremur. At ſiquis eoꝶ quæ pauloante dixi: primũ quidẽ ſpecies ipſas ſm ſeipſas ſeorſum diſtingueret: ueluti ſimilitudinem: diſſimilitudinẽ: multitudinẽ: unũ ſtatum: motum: cæteraq; hmõi: deinde in ſeipſis iſta cõmiſceri ſecerniq; poſſe aſſereret obſtupeſcerẽ equidẽ o Zeno. Et ſi ea quæ ſcripſiſti: ut uirum fortem decet: pertractata eſſe reor: multo tñ magis mirarer atq; lætarer: ſiqs poſſet hanc eandem quæſtionẽ in ipſis ſpeciebus penitus implicitã quẽadmodum in rebus: quæ uidẽtur expoſitũ eſt: ita & in iis quæ rõne cõprehendunt: clarius explicare. Dũ hæc Socrates diceret: aiebat Pythodorus ſe putaſſe Parmenidẽ & Zenonẽ in ſingulis eſſe aduerſus Socratem indignatos: Eos autem ſũma quadã attentiõe auſcultaſſe: ac frequenter alterutrũ reſpicientes ſubriſiſſe: quaſi Socratem admirãtes. Vñ cũ finem Socrates loquendi feciſſet: dixiſſe Parmenidem/o/Socrates q̃ dignus es admiratione pp impetum: quo ad rõnes prõptus accedis.

VErum mihi dicas oro. Tu ita ut dicis ſeorſum quidem ipſas ſpecies diſcreuiſti ſeorſũ et ſpeciebus participantia: uideturq; tibi qddã eſſe ipſa ſeorſum ſilĩtudo: cuius & nos participes ſumus: & unũ rurſus ac multa: & omnia quæcũq; nuper a Zenone audiſti. Mihi quidem uidetur Socratẽ reſpondiſſe. Nũ talia quædã ings: rogaſſe Parmenidẽ: ceu iuſti ſpeciem quãdam ipſam ꝑ ſeipſam & pulchri & boni: atq; omniũ deniq; talium? prorſus. Nũqd ſpeciem hominis ſeorſum a nobis/& cæteris eiuſdem generis: & ignis etiã: & aquæ ſpeciem? Sæpenumero ingt Socrates in hac ſum ambiguitate uerſatus: utrum de iis perinde ut de ſupioribus dicendũ ſit: an ſecus. Vtrũ de iis etiã dubitaſti o Socrates: quæ ridicula forte: quis putet: ſicut de pilis lutoue: & macula: & aliis ignobiliſſimis rebus atq; uiliſſimis: nũ ambigis utrũ ponenda ſit horũ cuiuſq; ſeparata ſpecies: aliud qddã ab illis exiſtens: uel eorũ quæ nos pertractamus ſiue nõ? Nullo pacto ingt Socrates: ſed hæc quæ uidemus hæc & eſſe: ſpeciẽ uero quãdam illoꝶ eẽ putare: forte nimis ridiculum eẽt. Aliquãdo me olim ea cogitãtio perturbauit: ne quid forte ſit de omnibus idem: poſtq̃ uero pauliſper inſtiti inde diſceſſi: metuens ne in profundam deliratiõem merſus forte perirem. Vnde reuerſus ad ea quæ ſpecies habere prædiximus: circa illa iam uerſor. Iuuenis adhuc es/o/Socrates: nec dum te philoſophia cõplexa eſt. Amplectetur autem ut mea fert opinio: quãdo nihil iſtorum neglexeris: nunc uero ad opiniones hominum ob ætatem reſpicis.

AT hoc mihi dicas. Videntur ne tibi ut aiebas: ſpecies quædam exiſtere: & ea q̃ illis participant: illarum cognomenta ſortiri? ueluti ſimilitudine participantia: ſimilia: magnitudine magna? pulchritudine: atq; iuſtitia: pulchra & iuſta uocari? & maxime quidẽ igt Socrates. Nõne quodcunq; ſpeciei particeps ſit: ul' totam ſpeciem: ul' partem accipit? An eſt alius præter iſtos participandi modus? Et quis alius Socrates ait? Vtrum uidetur tibi tota ſpecies in uno quoq; multorum eſſe una exiſtens? an aliter? Quid prohibet eſſe unam? Vnum ergo & idem i multis ſeorſum poſitis totum ſimul unum erit: atq; ita ipſum a ſeipſo ſeorſum exiſtet. Nequaq̃ ingt Socrates. Verũ ſicut dies unus deniq; ubiq; ſimul adeſt: nec ipſe tamen a ſeipſo ſecernitur: ita nil prohibet quãlibet ſpeciem unam & eãdem ſil' multis adeſſe: nec tamen a ſeipſa ſecerni. Belle o Socrates unum idem ſimul in multis oſtendis: ac ſi ſuper multos uelamen quoddam extẽdens: dicas unum in multis totum eſſe: nõne tale quiddam dicis? forſitã. An ergo totum uelamẽ ſingulis uel pars eius alia alteri aderit? pars. Diuiſibiles igitur inquit/o/Socrates ſpecies erunt: & quæ illis participant: partẽ capient: nec amplius in quolibet tota: ſed pars cuiuſq; unũ erit. Sic apparet. Voles ne/o/Socrates unam ſpeciem re uera diuidi: ac etiam unam eſſe? Nullo mõ. Conſidera itaq; ſi ipſam magnitudinẽ partiaris & unum quodq; plurium magnorum parte magnitudĩs minore q̃ ipſa ſit: magnũ erit nõne procul a ratione uidebitur? prorſus. Quid uero ipſius ęqualis parte unum quodq; paruum participans: hẽbit: quo minore exiſtẽte q̃ ipſum ęquale id quod habet ęquale alicui ſit? Impoſſibile. Sed & aliquis noſtrum ipſius parui partem habebit: q̃ ipſum paruum maius eſt: quippe cum ea pars ipſius exiſtat: atq; ita ipſum paruũ maius erit. Id autẽ cui ablata pars adiicitur minus erit: & nihilo maius q̃ antea fuerit. Iſtud ingt fieri nõ poſſe. Quo igit mõ o

Socrates ait:cætera ſpēbus participabũt. Cum nec ſm totas:neq; ſm partes capere queant? per
Iouem nõ leue quidam hoc ad determinãdũ uidetur. Ad illud aũt qd ais? Quid nã? Reor te ex hoc
unam quãlibet ſpẽm ponere. Cum plura quędã magna tibi uideanť/una quędã forſan idea tibi uiť ꝓ
oĩa reſpicienti:unde ipm unũ magnũ eſſe putas: Vera dicis. Quid ſi ipm magnũ atq; alia q̃ magna
ſunt aĩo eodẽ modo ꝑ oĩa reſpicias/nõne unum quiddã magnum iterũ apparebit/quo hęc oĩa ma
gna uideri neceſſe eſt: Apparet. Iccirco alia iam magnitudinis ſpẽs præter ipſam magnitudinẽ &
participantia magnitudine/iterũ elucebit:& in iis oĩbus alia rurſus:qua uniuerſa ſint magna:nec
amplius una quæq; ſpẽs una erit:ſed nũero potius infinitæ. At forſitan inquit Socrates q̃libet ha-
rum ſpecierum notio quædã eſt nec alibi eſſe q̃ in animis põt:ſic.n.unaquæq; una erit:nec contingent
ulterius:q̃ dicebanť. Quid ergo inquit? q̃libet notio una eſt? notio aũt nullius notio? At hoc ĩpoſſi-
bile. Sed cuiuſdã? Cuiuſdã ſane:exiſtentis uel nõ exiſtẽtis? Exiſtẽtis. Nũ unius cuiuſdã/quod notionẽ
illã in oĩbus ſequentẽ ĩtelligere licet ideã unã? prorſus:præterea nõne ſpẽs erit hoc quod intelligiť
unũ eſſe/ſemp in oĩbus idẽ. Neceſſariũ hoc quoq; uideť. Quid uero inquit Parmenides/an non ne
ceſſe eſt/cũ cætera ſpẽbus participent/ex notionibus unũquodq; cõſtare/& intelligere ſingula: uel
cũ ſint notiões:nihil tñ intelligere? Sed neq; id inquit rõnẽ habet:uerum q̃maxime ſic iſta mihi ſe hr̃e
uidenť:has qdẽ ſpẽs tanq̃ exẽplaria in natura conſiſtere:cætera uero iis ſimilia fieri:atq; eſſe ſimula
cra:nec aliter iſta ſpẽbus participare/q̃ ꝙ illis ſimilia fiunt. Si quid igiť ut ais ſpẽi ſimile eſt:nũ poſſi
bile eſt/ſpẽm ipſam nõ eſſe ſimilẽ eius quod ipſi ſimile factũ eſt:quatenus ipſi factũ eſt ſimile? An co
gitari põt ſimile nõ eſſe ſimili ſimile? Non certe. Simile aũt nõne unius eiuſdẽ ſpẽi neceſſario parti-
ceps eſt/cuius & illud cui ſimile ſit. Neceſſe eſt. At quo ſimilia participãtia ſimilia fiunt:nõne illud
ipſa ſpẽs erit? Oĩno. Non igiť põt quicq̃ ſpẽi ſimile eſſe/nec ſpẽs alteri. Nã præter ipſam ſpẽm/ſpẽs
alia ſemper emergeret:ꝙ ſi illa cuiquã ſit ſimilis/alia rurſus nec unq̃ ꝓgreſſus iſte ceſſabit:quin no-
ua ſpẽs ſemper occurret:ſi ſpẽs participanti ſimilis ſit. Veriſſima loqueris. Non ergo per ſimilitu
dinem cætera ſpeciebus participãt:ſed alius qdã præterea q̃rendus eſt participandi modus. Ap-
paret. Cernis o Socrates quãta ſequiť ambiguitas:ſiquis quaſi ſpẽs ſint:ipſas ſm ſe ipſas diſtinguat?
Et maxime inquit. Scito inſuper te nõdũ ut ita dixerim cõprehendere/quãta ſit difficultas/ſi unum
quodq; exiſtentium unam ſpẽm ſemper quiddã diſtinguendo poſueris. Quomõ id inquit? Multa
quidem alia ſunt:ſed hoc eſt maximũ:ſiquis afferat illas dinoſci non poſſe/cum ſint tales quales eſſe
ſpecies oportere dicimus/Eum ſane qui ita diceret:non poſſet aliquis redarguere niſi multarum rerum
peritus ſit qui dubitat:& ingenioſus:uelitq; p̃terea ſequi demonſtrantem/dum plurima longo or-
dine tranſigit:uerũtñ nec etiã pſuaderi poterit:qui ignotas illas eſſe coget. Cur o Parmenides ait
Socrates? Quoniã o Socrates arbitror & te/& quẽuis alium quicũq; eſſentiã quãdam cuiuſq; ipſam
ſm ſeipſam exiſtentem ponit/nullã nobis ineſſe ſpeciem cõceſſurũ. Quo enim pacto inquit Socra
tes ipſa ſm ſeipſam eſſet? Recte loqueris. Nonne igitur quotcũq; ex ideis inuicem reſpiciunt:quæ
ſunt ipſe ad ſeipſas eſſentiã hñt/non aũt ad ea quæ circa nos ſunt:ſeu ſimulacra/ſiue quomodocũq;
illa quiſppiam noĩet:qbus nos participantes ſingula eſſe denoĩamur. Quæ uero circa nos ſunt illis
ęquiuoca:ipſa ſimiliter ad ſeipſa nõ ad ſpecies ſunt:& ſui ipſorum nõ illarum q̃cũq; rurſus ſiľr nũcupanť
quomõ dicis inquit Socrates? Veluti ſiqs noſtrũ alicuius dñs aut ſeruus ſit/nõ ipſius dñi quod dñs
eſt/ſeruus exiſtit:neq; ipſius ſerui quod ſeruus eſt/dñs eſt qui dñs diciť:ſed hæc utraq; eſt tanq̃ hõ.
Ipſa uero dominatio ſeruitutis ipſius exiſtit id quod eſt:& ipſa iterũ ſeruitus eodem mõ ipſius dña
tiõis eſt ſeruitus. Nec ea q̃ nobis inſunt ad illa:nec ẽt q̃ illic ſunt/ad nos referunť. Sed ut dixi ipſa ſui
ipſorum & ad ſeipſa ſunt:& q̃ hic ſunt ſimiliter ad ſeipſa reſpiciunt. Intelligis ne quod dico? prorſus ĩtel (Sciẽ eſt ueritatis & eius: quod eſt.)
ligo. nõne & ſcientia ipſa quod ſcientia eſt/illius ipſius quod eſt ueritas:ſcientia eſt. Oĩno quidem.
Quælibet rurſus ſcientiarũ/q̃ eſt quod eſt alicuius exiſtentiũ eſt ſcientia/an non? profecto. Scientia
uero noſtra/nõne ueritatis q̃ circa nos/ſcientia erit? Et rurſus unaquæq; noſtra ſciẽtia:uniuſcuiuſq;
eorum quæ circa nos ſunt/ſcientia. Neceſſe eſt. Verũtñ ipſas ſpecies/neq; nos hẽre/neq; circa nos eſſe
poſſe aſſentiris. Non ꝓfecto. Cognoſcunť ne ipſa ſcientiæ ſpẽ genera ipſa quæ ſingula ſint? Certe.
Quam ſpẽm nos haud habemus. Non certe. Nulla igitur ſpecies a nobis cognoſcitur:cum ipſius
ſcientiæ participes minime ſimus. Non apparet? Ignotum itaq; nobis ipſum pulchrũ/& ipſum bo- (Ipſum pulchrũ & ipſm bonũ nobis ignotum.)
num eſt:& omnia deniq; quæ ut ideas eſſe ſupponimus. Videtur. Conſidera & hoc etiam grauius.
Quid nam? Num fateris ſi eſt ipſum quiddam ſcientiæ genus:multo illud præſtantius eſſe hac no
ſtra ſcientia:& ipſam pulchritudinem ac reliqua eodem pacto. Immo. Nonne ſiquid aliud eſt ip-
ſius ſcientiæ particeps:nullum niſi deum dices ſupprema habere ſcientiam? Neceſſe eſt. Num
poterit deus cum ipſam ſcientiam ſit amplexus hæc noſtra dinoſcere? Cur non? Quoniam inquit
Parmenides confeſſi ſumus o Socrates:neq; ſpecies illas ad noſtra uim habere quam habent:neq;
noſtra etiam ad ſuperna:uerum utraq; ad ſeipſa referri. Cõſenſimus plane. Ergo ſi apud deum ſu-
prema ipſa dominatio eſt:atq; ipſa ſuprema ſcientia/nunq̃ aut dominatio ipſa nobis dominabiť:
aut ipſa ſcientia nos/uel aliud noſtrorum/quicq̃ cognoſcet:ſed/& nos ſimiliter diis minime impe-
rabimus

rabimus imperio noſtro: neq; diuinum quicq̃ ſcientia noſtra percipiemus. Et illi item eadem rõne
nec noſtri erunt domini: neq; res humanas cum dii ſint: animaduertẽt. At nonne ualde mirabilis
inquit: hic ſermo uidebitur: ſiquis Deum cognitione priuauerit? hæc quidem/o/Socrates ĩgr Par
menides aliaq; præter hæc multa neceſſe eſt ſpeciebus cõtingere: ſiquidẽ hæ rerum ideæ ſit: & ali⸗
quis ipſam quãdam unam quãq; ſpeciem determinet. Vnde uacillat quiſquis hæc audit: ac dubi⸗
tat ne forte ideæ nihil ſint oĩo. uel ſi ſint neceſſe eas eſſe humanæ naturæ ignotas exiſtimat. Adeo
ut qui hæc dicit/inferre aliquid uideatur. Et ut pauloante dixi mirum eſt q̃ ſit ĩcredibile: & uiri ad
modum ingenioſi percipere poſſe: q; ſit genus quoddã cuiuſq;: & ipſa ſᷓm ſeipſam eſſentia: necnon
mirabilioris uiri officium eſt: hæc poſtq̃ inuenerit: alios docere poſſe ſufficiẽter oĩa diſcernẽtem.
Aſſentior o Parmenides inquit Socrates: quæ.n. dicis menti meæ mirifice conſonant. Verumta
men inquit Parmenides: ſiqs prædictis rationibus motus ſpecies rerum exiſtentium auferat: neq;
ſpeciẽ ipſam uniuſcuiuſq; diſtinguat: haud ſane reperiet: quo conuertat intelligentiã cum nõ pmi
ſerit ideam uniuſcuiuſq; rerũ exiſtentium eandẽ ſemp exiſtere: & in hunc modũ diſſerendi ẽt facul
tatem funditus ſubuertet. Talem quãdam rationem tu quoq; præcipue ſenſiſſe mihi uideris. Ve⸗
ra dicis. Quid itaq; de philoſophia facies: quo his ignoratis te uertes: haud quaq̃ diſcernere id in
præſentia uideor. Anteq̃ exercitatus ſis/o/Socrates: definire aggrederis: qd pulchrũ: iuſtum bo⸗
num: & aliarũ quælibet ſpecierum: hoc enim pridẽ aĩaduerti: hic te audiens una cum hoc Ariſto⸗
tele diſputantem: pulcher ſane: atq; diuinus mihi crede impetus iſte tuus: quo ad rõnes aduolas.
Cæterum collige teipſum: diligentiuſq; te in ea facultate exerce: quæ inutilis eẽ uidetur: & a mul⸗
tis nugatio: ſiue garrulitas nuncupatᷣ: dum iuuenis es: alioquin te ueritas fugiet. Quis exercitatio
nis huiuſcemodus eſt Parmenides? Iſte inqt: quem a Zenone audiſti. Sed etiam illud tuum aduer
ſus hunc dictum miratus ſum/cum diceres nõ in iis q̃ oculis pcipiuntur: eorũq; errore cogitatio
nem ſiſtere oportere/ſed ad ea cõſcendere: q̃ quis maxime rõne comprehenderet/ac ſpẽs eſſe puta
ret. Neq; in hunc modum arduũ eſſe uideᷣ: ſimilia uidelicet: atq; diſſimilia: cæteraq; q̃ rebus exi⸗
ſtentibus cõpetunt explicare. Et probe quidẽ dixiſti. Eſt aũt præter hoc: illud etiam obſeruandum
ut nõ modo ſi eſt aliquid ſupponas hac deinde quæ proueniunt ex ſuppoſitione cõſideres: uerũ ẽt
ſi nõ ſit id ipſum ſupponas/ſi pfectius exercitari uolueris: quo pacto id ais. Verbi cauſa ſi uelis cir⸗
ca iſtam ſuppoſitionem quã Zeno inuexit: ſi multa ſunt: quid euenturũ eſt ipſis multis ad ſeipſa &
ad unum: & uni ad ſeipſum & ad multa. Ac rurſus ſi nõ ſunt multa: iterum cõſiderandũ quid acci⸗
dat uni atq; multis/tum ad ſeipſa: tum inuicem. Et rurſus ſi ſuppoſuerit eſſe ſimilitudinẽ: uel non
eſſe: quid potiſſimũ ex utraq; ſuppoſitione contingat: tam iis quæ ſuppoſita ſunt: q̃ cæteris oĩbꝫ ad
ſeipſa pariter: atq; inuicem. Eadẽ quoq; de diſſimilitudine ratio eſt: de motu: ſtatu: gñatione: cor⸗
ruptione: eſſe: atq; non eſſe: & ut uno uerbo cõplectar: de quocũq; ſuppõitur: aut eſſe: aut nõ eſſe: ſi
ue quãuis aliam paſſionem ſuſcipere cõſideranda ſunt quæ ex ſuppoſitione proueniũt ad ſeipſum:
& ad quolibet aliorum quodcũq; elegeris: & ad plura: & ad uniuerſa ſimiliter: & alia rurſus ad ſeip
ſa atq; ad aliud quodcunq; adſumpſeris ſiue ut exiſtẽs: ſiue ut nõ exiſtens ipſum poſueris: ſi modo
abſolute exercitatus ueritatem ſis penitus inſpecturus. Arduum inquit opus adducis/nec rẽ om⸗
nino intelligo. Sed cur ipſe non ſupponis aliqd: illud eo modo percurrens/ut clarius intelligam?
Grande o Socrates onus ſeni imponis. Tunc Socrates cur non ipſe o Zeno hanc rem diſcutis?
Cui Zeno ſubridens reſpondit: ipſum o Socrates oremus Parmenidem: neq; enim leue quiddam
eſt/quod ait. An non uides quantum ſit negocium quod iubes? Quod ſi plures eſſemus: haud ſa⸗
ne id poſtulare deceret. Indecorum namq; huiuſmodi quædam in conſpectu multorũ tractare:
atq; id ſeni præcipue. Ignorant enim multi quod abſq; hoc diſcurſu/ac peruagatione per omnia
impoſſibile ſit mentis ueritati coniuncte compotem fieri. Ego igitur o Parmenides una cum So⸗
crate precor: ut & mihi etiam liceat tanto tempore tranſacto hæc audire. Cum uero hæc intuliſſet
Zeno retulit Antipho dixiſſe Pythodorum: ſe quoq; & Ariſtotelem: ac reliquos omnes obſecraui ſ
ſe Parmenidem: ut quod dixerat: demonſtraret: neq; aliter faceret. Tunc demum Parmenides ne
ceſſe eſt inquit obtemperare: & ſi mihi uideor ĩ id: quod paſſus eſt ibycius equus incidere. Cui pro
fecto equo athletæ ſeniori curruum ſubituro certamen: & propter experientiam euentum extime
ſcenti Ibycus ipſe ſe conferens. inultus inquit/& ipſe iam ſenex ad amores regredi cogor. Eadem
ratione ego mihi admodum trepidare uideor: cum cogito quo pacto poſſim iam grandis natu
tam profundum differendi pelagus tranſnatare. Obſequendum tamen: cum & Zeno ipſe roget:
Idem enim ſumus. Vnde igitur incipiemus? quidue primũ ſupponemus? An uultis poſtq̃ nego⸗
cioſum ludum ingreſſi ſumus a me ipſo meaq; ſuppoſitione in primis exordiar? de ipſo uno ſup⸗
ponens: ſiue unum ſit: ſiue nõ quid accidat? prorſus inquit Zenon. Quis igitur mihi reſpondebit?
An iunior? minus enim negocii prebebit: & quæ ipſe ſentit: maxime reſpondebit: ut eius reſpõſio
minus me defatiget paratus ſum o Parmenides. Ariſtoteles inquit me namq; ſignificas: dum iu⸗
niorem reſpondere iubes. Sed age: ut lubet interroga me: tanq̃ libentiſſime reſponſurum.

Modus exer⸗
cendi dicens
philoſophiã
comparaturũ
Non in ſen⸗
ſibilibus eſſe
inſiſtendũ di⸗
cebat Socra⸗
tes:

De utilitate
& modus ſup
ponẽdi.

Equus ibycis

Qualis ſit re⸗
ſponſio iu⸗
nioris.

DE VNO.

Prima ſuppoſitio ſi unũ ſit ꝗ ĩtelligẽda ẽ ſi unũ: Nam uerbũ ẽ apponitur gr̃a oronis. & primũ argumentum eſt a cõtrario

Age igiť ſi unum eſt / nõ utiq; multa e. it ipſum unum. At quomõ! Neq; igitur partem eſſe
illius aliquã: neq; totum eſſe ipſum oportet. Cur nã! Pars utiq; totius ps eſt. Eſt. Quid
uero! nõne totũ eſt: cui nulla pars deeſt! pr̃ſus. Vtrinq; igitur ipſum unũ ex ptibus eſſet
totũq; exiſtens: ac partes habens. Neceſſe eſt. Vtrinq; rurſus ipſum unum multa potius / ꝗ unũ eẽt:
Verum. Oportet autem nõ multa: ſed unũ ipſum exiſtere. Oportet ſane. Itaq; nec totũ erit: neq;
partes habebit: ſi unum fuerit ipſum unũ. Nõ certe. Si nullam habet partem: nec principium etiã
neq; finem: neq; medium habebit partes enim ipſius hæc eſſent: pbe. Quin etiam principium & fi
nis termini cuiuſlibet ſunt. Quid ni! Infinitum igitur ipſum unum / cum principio fineq; careat. In
finitũ. Ergo & abſq; figura: neq; enim rotundi: neq; recti particeps eſt. Cur rotundũ porro id eſt:

Quid rotundum

cuius extrema undiq; a medio ęque diſtant. Id nempe. Rectũ uero cui⁹ medium extremis utriſq;
e regione eſt. Sic eſt. Nõne partes haberet ipſum unum: multaq; eſſet ſi recte: uel circularis figuræ
eſſet particeps! Omnino quidẽ. Iccirco neq; rectum eſt: neq; rotundũ / cum partes etiam nullas ha
beat. Recte. Quin etiam cum tale ſit / nuſquã eſt: nam neq; in alio: neq; in ſeipſo eſſe poteſt. Quam

Quid rectũ

obrem! Si in alio eſſet: circulo quodam ab eo: in quo eſſet / cõcluderetur: paſſimq; ab illo: ac multis

Rõnes: qbus pellitur idẽ eſſe in ſe

partibus tangeretur. At cũ unum impartibile ſit & rotũditatis expers / impoſſibile eſt multifariam
circulo tangi. Impoſſibile. Sin in ſeipſo eſſet ipſum ſeipſum cõplecteretur: nõ aliud quiddã: ꝗ ipſum
met exiſtens: ſiquidem in ſemetipſo ſit: nõ enim poteſt quicꝗ in aliquo eſſe: quin ab illo etiam com
prehendať. Impoſſibile certe. An nõ alid quiddã eſſet ipſum: ut comprehendes: aliud ut comprẽ

Latio & alteratio ſunt ſoli motus

ſum! nunꝗ enim idem ipſum totum utraq; hæc ſimul pateretur & ageret: quo fit ut ipſum unum:
nõ unum ulterius: ſed duo ſit. Eſt ut dicis. Nuſꝗ igitur eſt ipſum unum: quãdo quidẽ: nec in alio:
nec in ſemetipſo eſt. Nuſꝗ. Cõſidera quæſo nũ ꝙ hmõi ẽ: aut ſtare: aut moueri ualeat. Cur nõ! Q̃m

Quod circulo mouetur in medio con ſiſtere

quod mouetur: uel fertur: uel alteratur: hi quippe ſoli ſunt motus. Eſto. Si ipſum unum ex eo: ꝙ eſt
alteretur: impoſſibile eſt. Vlterius eſſe unum. Impoſſibile. Iccirco ſecundũ alterationẽ nõ moueť.
Nõ ut uidetur: numquid ſecũdum progreſſionẽ! Fortaſſis. Atqui ſi ipſum unum feratur: uel in eo
dem motu ſphærico circũfertur / uel locum alium ex alio mutat. Neceſſe. Nonne quod circulo cir
cunfertur in medio cõſiſtere oportet: atq; alias ſui partes: quæ circa medium uoluantur: habere!
Cui uero: nec mediũ: neq; pars ulla cõuenit: quomodo id cogitari poteſt in circulũ circa medium

Pati p partes

uolui! Nullo pacto. An locum tranſiẽs alias alibi ſit: atq; ita mouetur! forte. Nũ eẽ ipſum in aliquo
ut impoſſibile iam redargutum eſt! Immo. An nõ multo magis impoſſibile ipſum in aliquo fieri!
Nõ intelligo: quomõ. Si in aliquo aliquid ſit: neceſſe eſt nõdum in illo penitus eſſe. ſiquidem adhuc
in illo continue fiat: nec etiam extra illud prorſus extare: ſiquidem in eo iam fiat: neceſſe ẽ. Si ergo
aliud quicquã hoc patitur: id ſolum patitur: cuius partes aliquæ ſunt: partim enim in illo iam eſt / ꝙ
patitur: partim ſimul extra quod aũt nullis partibus cõſtat / nunꝗ in aliquo totum eẽ: ac totũ ſimul
abeſſe poterit. Vera. Quod uero neq; partes habet ullas: neq; totum eſt: multo magis etiã impoſ
ſibile eſt: ſiue ſecundũ partes: ſiue ſecũdum totum alicubi fieri. Apparet. Ergo nec aliquo pergens
nec alicubi ingrediẽs locũ mutat: neq; in eodem reuolutum: neq; etiam alteratũ. Nõ uideť. Secũ
dum quẽlibet igiť motũ imobile eſt ipſum unũ. Immobile. Præterea ipſum unum in nullo eſſe poſ
ſe aſſeuerauimus. Aſſeuerauimus. Haud igitur aliquãdo in eodem eſt. Quamobrẽ! quoniã iam in
illo eſſet: in quo eodem eſt: prorſus. At uero nec in ſeipſo: neq; in alio ipſum unum eſſe poterat: nõ
certe. Nunꝗ igitur ipſum unum in eodẽ exiſtit. Nunꝗ ut uideť. Quod uero nuꝗ in eodem exiſtit:
neq; quietem agit: neq; ſtat. Neq; enim poſſibile. Iccirco ipſum unum: nec ſtare: neq; moueri uide
tur. Non apparet. Item nec alteri: neq; ſibiipſi etiam idem eſt: rurſuſq;: nec a ſeipſo: nec ab alio
quodam alterum. Quid ita! Si a ſeipſo alterum ſit: ab uno alterum eſſet. nec eſſet unum. Ve
ra. Et ſi alteri idem fuerit: illud quidem erit: nec ipſum quod eſt: qua ppter nec ulterius erit ip
ſum quod unum: ſed aliud quiddam præter unum. Sic eſt. Ideo idem alteri uel a ſemetipſo alterũ
dici nunꝗ debet. Nunꝗ plane. Sed neq; alterum ab alio eſſe poteſt: donec unum eſt: neq; enim uni
congruit: ut ab aliquo alterum ſit: ſed ſoli ei quod alterum eſt ab alio. Alteri autem nulli conuenit:
probe. Ex eo igitur: ꝙ unum eſt: nõ erit alterum: an ipſe putas! Nequaꝗ: ꝙ niſi ſi non ſe ipſo: ſi non
ſeipſo: neq; ipſum. Ipſum uero nullo modo alterum exiſtens a nullo alterum eſt. Recte: neq; tamẽ

Alia eſt natura unius ꝗ natura eiuſdẽ:

ſibi ipſi idem erit. Cur non! Non ea eſt ipſius unius natura quę ipſius eiuſdem natura eſt: qua
re! quia nondum quum idem ſit aliquid alicui: unum efficitur: qua de cauſa! quod multis idem
ſit / multa / non unum fieri neceſſe eſt. Verum. At ſi ipſum unum atq; ipſum idem nihilo diſcrepa
rent quotiens: quid idem fieret: unum quoq; ſemper efficeretur: quotiẽſq; unum ſemper & idem
Et maxime quidẽ. Quapropter ſi ipſum unum ſibimet idem fuerit. Non unum ſibi exiſtet: atq; ita
unũ exiſtẽs: nõ unũ erit. Impoſ'e id qdẽ. Impoſ'e igiť ipm unũ: aut alteꝝ ab alio: aut ſibi ipſi idẽ eſſe.
Impoſ'e hac itaq; rõne unũ: nec idẽ: nec alteꝝ: aut ſibi: aut alteri: eẽ poterit. Nõ pfecto. Sed neq; ſi
mile: neq; diſſiſ'e cuipiã: aut ſibi aut alteri. Quã ob cãm! Quia ſiſ'e ẽ: ꝙ ipſi⁹ eiuſdẽ eſt pticeps. Nẽpe.

Ipſum

Ipſum tamen idem ab uno natura ſecerni ex ante dictis apparuit. Apparuit certe. Veruntamen ſi quid præter id quod eſt unum eſſe/ipſum unum recipit/patitur iam plura eſſe q̄ unum. Id autem impoſſibile eſt. Ita. Ob hanc cauſam nunq̄ ipſum unum:idem eſſe uel ſibi uel alteri patitur. Nō uidetur. Ergo nec ſimile aut ſibimet aut alteri eſſe poteſt. Sic apparet. Nihilo tamen magis eſſe alterum ſubſtinet: etenim plura q̄ unum eſſe cōtingeret:plura ſane. Quod alterum uel a ſe/uel ab alio fit. diſſimile quoq; aut ſibiipſi/aut alteri cuidam efficitur: quippe cum illud etiam quod idem eſſe recipit:ſimile fiat:probe. Vnde ipſum unum cum nullo modo ſuſceperit alterum:nunq̄ quoq; diſſimile ſiue ſibimet ſiue alteri fiet:nunq̄ profecto. Quamobrē nec ſimile neq; diſſimile unq̄ aut ſibi aut alteri ipſum unum eſt. Non ut uidetur. Præterea cum huiuſmodi ſit/nec æquale etiam nec inæquale cuiq̄ uel ſibi uel alteri. Quid ita? Quod æquale eſt earundem menſurarum eſt quarū & illud cui æquale dicitur. Sic eſt. Quod maius eſt uel minus/quoad illa quibus commenſurabile eſt/minoribus quidem plures menſuras habet:maioribus autem pauciores. Certe. Quibus:autem incommenſurabile:quoad hec quidem minorum? quoad illa uero maiorum menſurarum erit:quid ni? Nonne impoſſibile eſt/quod nullo modo ipſius eiuſdem eſt particeps/aut menſuras eaſdem aut aliud quod uis idem ſortiri? Impoſſibile. Itaq; nec ſibi:nec alteri erit æquale:quippe cum menſuris eiſdem non utatur. Minime ut apparet. Quin etiam ſi pluribus aut paucioribus menſuris circunſcribetur:totidem partibus quot & menſuris conſtabit:rurſuſq; nō amplius unum erit:ſed tot potius/quot & menſuræ inſunt. Recte. q; ſi unius menſuræ ſit/æquale utiq; ipſi menſure fieret:uerum tamē īpoſſibile eſſe apparuit ipſum unum æquale cuiq̄ eſſe. Apparuit certe. Quod igitur nec unius menſuræ eſt particeps neq; multarum neq; etiam paucarum:nec ullo modo ipſius eiuſdem/nunq̄ ſibiipſi ut uidetur erit ęquale:nec etiā alteri:nec maius:præterea aut minus uel ſemetipſo uel alio: Sic prorſus ſe habet. An forte antiquius aut iunius aliquo uel etiam coætaneum ipſum unum apparet:quid prohibet? Id ſane:quoniam ſi eandem etatem uel ſecum uel cum alio quopiam aget. æqualitate & ſimilitudine temporis participabit:oſtenſum eſt: tamen nec æqualitatem nec ſimilitudinem ipſi uni ullam adeſſe poſſe. Oſtenſum profecto. Nonne hoc quoq; diximus nec inæqualitatis neq; diſſimilitudinis compos exiſtere? q̄ maxime? quo igitur pacto quod huiuſmodi eſt/ſenius aut iunius aliquo uel ætate par ulli eſſe poterit? Nullo modo. Ergo ipſum unum non iunius non ſenius non ætate par aut ad ſeipſum aut ad aliud erit. Non apparet. Item nec in tempore etiam ullo pacto ipſum unum cum tale ſit/erit unq̄. Etenim neceſſe eſt quicquid eſt in tempore/ſeipſo ſemper ſenius fieri. Neceſſe. Et quod ſenius ſemper iuniori ſenius. Cur nō? Itaq; quod ſeipſo fit ſenius: ſeipſo etiam ſimul iunius fit:ſiquidem aliquo ſenius eſſe debet. Quomodo dicis? hoc modo. Oppoſitum alterum alteri nihil fieri oportet/oppoſito altero iam exiſtente. ſed hoc iam exiſtente/iam eſſe præterito illo præteriiſſe:futuro ſore. dum uero fit unum oppoſitum/alterum quoq; oppoſitū nec preteriiſſe:nec fore:nec eſſe:ſed fieri:nec aliter eſſe. Neceſſe. At uero ſenius appoſitū quiddā eſt iuniori nec alteri penitus ulli:eſt. quod ergo ſeipſo fit ſenius/Neceſſe eſt ſimul quoq; ſeipſo iunius fieri/Videtur. quinetiam nec longiori ſeipſo tempore neq; breuiori fieri/ſed per equale ſemper tempus ſecum ipſo fieri:& eſſe:& fuiſſe:futurum:eſſe:ac fore. Neceſſaria quoq; hec ſunt. Neceſſarium ergo uidetur quodlibet eorum que in tempore ſunt/atq; hoc tali participant/eandem ſecum ipſo ætatem agere:ac ſenius ſeipſo ſimul:& iunius fieri. Apparet. Ipſi uero uni nulla prorſus ex iis paſſionibus accidit. Nulla. Nullius ergo tēporis particeps/nec in aliquo tempore/Non ſane ut ratio dictat. Quid igitur ipſum erat:fuit:fiebat:/nonne participationem temporis quandoq; præteriti ſignificare uidentur. Quinimo. At uero erit:fiet:factum fuerit/an nō futurū nobis deſignant? Futurū. Eſt autē & fit/præſentis ſunt tēporis note. Omnino quidem. Si ergo ipſum unū nullo prorſus participat tempore:nec fuit unq̄ nec fit:neq; eſt:neq; fiet. neq; factum erit:neq; erit. Veriſſima hæc ſunt. Num poteſt quicq̄ eſſentia aliter q̄ ſecund iſtorū aliqd participare? Nō aliter. Nullo modo igit̄ eſt ipm̄ unū:haudquaq̄ uidet̄. Nō itaq; ita eſt ut ſit unū:eſſet enī iā ens & eſſentiæ particeps immo ut uidet̄ ipſum unuū neq; unum eſt:neq; eſt ſiquid huic rōni credendum. Apparet. Ei uero quod non eſt:nū eſt uel ipſi uel ipſius aliquid? At quomodo. Non itaq; nomen illi eſt/non ſermo nō ſcientia quædam:non ſenſus:non opinio. Non uidetur. Quaproter nec nominatur nec dicitur nec opiniōe cogitatur:nec cognoſcitur:neq; ab aliquo ex iis quæ ſunt/ſentitur: haud ſane uidetur. An poſſibile eſt iſta circa ipſum unum ſic ſe habere? non ut mihi uidetur.

Vis ne iterum ad ipſam ſuppoſitionem uelut a principio redeamus? conſyderantes ſiquid forte redeuntibus nobis aliter ſe habere uideatur? Volo equidem. Nonne ſi ipſum unū eſt/confeſſi ſumus que circa illud eueniunt:cuiuſmodi eſſe oporteat? profecto. Meditare iterum a principio: unum ſi eſt/num quid poſſibile eſt ipſum eſſe/eſſentia uero nequaq̄ participare? Impoſſibile. Eſſentia aūt unius nō idē:quod ipſum unū erit. aliogn ſi idē:nō utiq; illius eſſentia eſſet:neq; ipm̄ unū illa pticipaſſet:ſed quotiens pferret̄ unum: eſſe ſimile qddā ſignificaretur:ac ſi unū:unum diceremus. Nunc autem non eſt huiuſmodi ſuppoſitio noſtra. ſ. ſi unum quid

Simile eſt qd ipſius eius dē particeps

Quid ęquale

De oppoſitis qua ſunt & fiunt

Verbū ē fuit erit fit fiet: factū eſt cōſignificat t̄ps

In uerbo eſt nō mō ē t̄ps ſed ēt eſſentia

De uno negatur eē

Non entis non eſt qcq̄ & in nō ente non eſt qcq̄

Secunda ſuppoſitio circa unum ſi ſit

dum totũ unum erit : An nõ cõprehendunť omnes a toto particulæ! cõprehẽdunť. Quod autem
comprehẽdit terminus eſt! Eſt. propterea unũ ens/unum quodammõ eſt & multa/totumq; & par
tes/necnõ finitum/ & multitudine infinitũ/Apparet/nõne cũ terminatum ſit : extrema quoq; hẽt!
Neceſſariũ eſt. præterea ſi totum eſt/principium mediũq; & finẽ habebit! Nũ totũ aliquod abſq;
iis tribus repiri põt! Et ſiqd ipſorũ ab eo quod unum diſtat. totũ ne ulterius erit! Minime. Quam/
obrem principiũ mediũ & finẽ unũ habet. Habet. Medium uero ęquo interuallo ab extremis un/
diq; diſtat: non .n. aliter eſſet mediũ. Non certe: præterea cum tale ſit unũ: figurę cuiuſdã eſt parti
ceps: ſeu rectę: ſiue rotũdę: ſiue alterius ex utriſq; compoſitę: particeps proculdubio. quinetiam ſi
huiuſmodi eſt ipſum in ſeipſo & in alio erit. quonã pacto! Quęlibet pars in toto eſt nec extra totũ
penitus ulla. Eſto. Singulæ ne partes ſub toto claudunť! Ita. At unũ cũctæ ſuæ partes exiſtit: nec qd
plus uel minus q̃ uniuerſæ. Sic eſt. Nonne & totum unũ eſt. Quid ni! Si omnes partes toto claudũ
tur/eſtq; oĩa unũ & ipm totũ/continenť aũt ſub toto ſingula/ab uno utiq; unũ cõtinebitur: atq; ita
unũ ipſum in ſemetipſo iã erit. Vr̃. Verũtamẽ totũ in ptibus minime eſt/neq; in oĩbus neq; in ali-
qua: ſi enim in oĩbus: neceſſe eſt & in una: & ſi in una quadam nõ ſit: in cunctis eſſe non poterit. Si
autem hoc quidẽ unũ cunctis conſtat & in eo totũ/non uno quo pacto amplius in oĩbus erit unũ!
Nullo: Sed nihilo magis in partibus quibuſdã. Nã ſi quibuſdã totũ inſit : maius in minori erit. Id
aũt impoſſibile. Impoſſibile. Cũ igitur totum nec in pluribus nec una: neq; etiã cunctis partibus
inſit: an non neceſſe eſt ipm eſſe in alio quodã/uel nuſq̃ exiſtere! Neceſſe: Nõne ſi nuſq̃ ſit: nihil pe
nitus erit! & tamẽ cũ totũ ſit/neq; ſit in ſeipſo reſtat ut conſiſtat in alio : penitus. Qua igiť unũ totũ
eſt. in alio eſt: qua uero oĩa partes eius ſunt/& ipſum cunctæ partes eſt ipm in ſeipſo. Ideoq; neceſ-
ſe eſt unum tum in ſeipſo: tũ etiam in alio eſſe: proculdubio. Et cũ talis ſi unius natura: an nõ neceſ
ſario ſequitur/ut ſtet atq; etiam moueatur! Cur nã: Stat quippe/ſiquidẽ ipm in ſeipſo conſiſtit. Et
enim inhærens uni nec ex eo digrediens/in eodẽ eſt in ſemetipſo. Eſt profecto. Verũ quod in eodẽ
ſemper eſt/ſtare ſemper oportet. Oportet. At quod in alio ſemper: contra neceſſe eſt nunq̃ in eodẽ
eſſe: ſi nunq̃ in eodẽ/nunq̃ præterea ſtare. quod uero non ſtat: moueri oportet: Sic eſt. Neceſſe eſt
igitur unum/cũ in ſeipſo ſemper & in alio ſit/ſemper quoq; ſtare atq; moueri. Videtur. Quinetiam
idem oportet ipſum ſibiipſi eſſe/& a ſeipſo alterum/& quo ad alia ſimiliter idem & alterũ: ſi mõ que
ſupra dicta ſunt illi cõpetunt: Qua ratione: Omne quidẽ ad uniuerſum ſic ſe habet: uel enim idem
eſt uel aliud/ſi non idẽ aut aliud/pars utiq; erit illius aduerſus quod ita ſe habet: uel ut totũ ad par-
tem erit: patet: Nunquid ipſum unum ſui ipſius pars eſt: Nequaq̃: non igitur quo ad ſeipſum totũ
erit quaſi pars ſui ſit: neq; enim poſſibile. An forte alterũ eſt unum ab uno! Minime. Non itaq; a ſe
ipſo alterũ: non certe. Si nec alterũ nec totum neq; pars quo ad ſeipſum eſt/quid iam aliud reſtat/q̃
ut idem ſibi ſit! Iſtuc ipſum: Quid uero: quod alibi eſt q̃ ipſummet in eodẽ exiſtẽs in ſemetipſo: nõ
ne cogitur alterũ a ſeipſo fieri: ſiquidem alibi q̃ ipſummet exiſtat: Mihi quidẽ uidetur. huiuſmodi
plane patuit eſſe unũ/in ſeipſo ſcilicet & in alio eſſe: patuit profecto: Ex hoc igitur conſtat unũ eſſe:
a ſeipſo alterũ: Videtur. Siquid uero ab aliquo alterũ eſt: nonne ab altero alterũ: Neceſſe. Quecũq;
unũ minime ſunt nũ ab uno altera/ & unũ alterũ ab iis quæ nõ unũ quid ni! Ideo unũ ab aliis oĩbus
alterum apparebit: alterũ: Aſpice præterea/nũ alterũ ipſum: & ipſum idẽ contraria inuicem ſint.
Cur non. Volet ne unq̃ idẽ in altero uel alterũ in eodem conſiſtere: Nũq̃. Ergo ſi nunq̃ alterũ in eo
dẽ eſt: nihil eſt ex iis quæ ſunt/in quo p aliquod tp̃s ipm alterũ ſit. Nã ſi per aliquod tẽpus ſit in ali-
quo: per id tẽpus in eodẽ ipſum alterũ erit. An nõ: Certe: poſtq̃ uero nunq̃ in eodẽ conſtat / nunq̃
profecto in aliquo eorũ: quæ ſunt: ipſum alterum erit. Vera dicis. Iccirco nec in iis quæ non ſunt
unũ nec in uno erit alterum. Non ſane. Sequitur ut unum ab iis /quæ non unum/& quæ non unum
ab uno per ipſum alterũ altera eſſe nequeant. Sequitur plane. Quod niſi participent ipſo altero/al
tera ſecundũ ſeipſa inuicẽ eſſe non poterunt. At quo nã pacto. Atqui ſi nec ſeipſis: nec ipſo altero
altera ſunt/altera eſſe inuicẽ nullo pacto poſſunt. Nullo. Præterea quæ unũ, non ſunt/ uno minime
participant. neq; enim eſſent non unũ: ſed quodammodo unũ. Verũ hanc ob cauſam que nõ ſunt
unũ/neq; etiã numerus ſunt. Alioquin non penitus unius eſſent expertia. ſiquem numerũ habeãt
Non certe: An uero quæ non ſunt unum partes unius ſunt. An ſic forte uno participarẽt : quæ nõ
ſunt unum: Participarent. Si itaq; hoc qdẽ omnino unũ eſt/illa uero non unũ nec ps unũ erit eorũ
que non unum neq; totum ad illa/quaſi ipſa ſint partes. Neq; rurſus quæ non unum/unius particu
lę: neq; ẽt tota quaſi unum pars exiſtat. Non profecto. Cæterum aſſeruimus quæ neq; tota neq; p-
tes ſunt /neq; inuicem alia/eadem inuicem eſſe debere. Aſſeruimus. Fatemur ne igitur unum cum
ita ad ea quæ nõ unũ/ſe hẽat illis idẽ eſſe. Fatemur. Ergo unũ ut uĩ alterũ qddã eſt ab aliis & a ſeipſo:
rurſuſq; ſibi: & illis idẽ. Sic rõ pſuadet. Nũqd ſiľe quoq; & diſſimile ſibiipſi ac cæteris: forte poſtq̃
alterum ab aliis eſſe patuit: alia quoq; ab illo altera erunt. Quid prohibet: An non ita ab aliis al-
terum /ut ab illo & alia: nec magis quicq̃ neq; minus. Quid ni! Si nec magis nec minus reſtat ut ſi-
militer. ſimiliter porro. Si uni contigit ut alterum ſit ab aliis eodem modo quo ab illo alia : ex hoc

Quod cõpre
hendit eſt ter
minus.
Vnũ eſſe &
unũ & multa
& totũ & p-
tes & finitũ
& ĩfinitum:
Omne totum
hẽt principiũ
mediũ & finẽ
Quomõ in-
telligatur
unũ ab uno
& ſeipſo con
tineri.

Quod nuſq̃
eſt. nihil pe-
nitus eſſe.

Quomõ qcq̃
ſtat & moue-
tur.

ſequitur ut eadẽ conditio quædam/tam uni/q̃ aliis competat:Quid ais?Hoc unũ quodq; nomẽ nõne ſuum habet ſignificatũ:Habet.Idem uero nomẽ/uel ſepius uel ſemel pronuncias. Equidẽ utrũ quando ſemel profers illud apellas cuius eſt nomẽ:quando uero ſæpius non illud.An potius ſiue ſemel ſeu ſæpe nomen idem pronuncies:neceſſe eſt te ſemper idem innuere:idẽ ſemper. Nonne & ipſum alterũ nomen eſt ad proprium aliquid ſignificandum impoſitũ.Eſt.Quotiens igitur nomen hoc profers/ſiue ſemel/ſiue ſepius/nõ ad aliud refers/neq; aliud quiq̃ nominas q̃ id/cuius hoc nomen eſt.neceſſe.Quando itaq; dicimus alterum eſſe unũ ab aliis:& illa ab uno altera/bis nomẽ hoc alterum pronunciantes/nunq̃ ad aliud quiddã ſignificandum inducimus:q̃ naturam cuius proprium nomen eſt.Omnino quidẽ.Si ergo unũ alterũ ẽ ab aliis & alia ab uno altera patiẽs illud idem alterum:quod in aliis eſt/ſecundum illud/non ſecundum aliud quiddam alterum eſt ab aliis unum:quodcunq; uero idem petitur:ſimile eſt? an non?Immo ſecundũ quod autẽ unũ habet ut ſit ab aliis alterum/ſecũdũ hoc idẽ quodlibet cuilibet ſiſe eſt:quodlibet enim eſt a quolibet alterũ. Videtur:Eſt ne ſimile diſſimilibus contrariũ.Eſt ſane. Nonne & ipſum alterum ipſi eidẽ.Et iſtud. Verumtamen hoc etiam patuit ꝙ ipſum unum aliis idem.Patuit plane:Contraria uero paſſio eſt eſſe aliis idem & eſſe ab aliis alterũ.Nimium.Qua tamen alterũ/ſimile apparuit.Et hoc.Qua igitur idem/diſſimile erit ſecundum paſſionem contrariam paſſionis illius:que ſimile fecerat:ſimile autem nonne faciebat ipſum alterum?prorſus.Ipſum ergo idem diſſimile reddet:alioquin ipſius alterius contrariũ minime erit.Apparet?Ex iis concluditur unũ ſimile atq; diſſimile aliis eſſe:qua ſane alterum ſimile:qua uero idem diſſimile.Talem ut uidetur rationem habet.Et hanc quoq; habet.Quam?Vt qua idem paſſum eſt/non alienum ſit paſſum:ſi non alium paſſum fuerit/neq; diſſimile etiam ſi non diſſimile.reſtat ut ſimile.ſin autem aliud ſuſceperit:& alienum:ſi alienum:etiam diſſimile ſit.Vere dicis:unum ergo & quia cæteris idem.& quia alterum ſecundũ ambo hæc & ſecundum horum utrunq; ſimile atq; diſſimile aliis erit.Maxime.Nonne:& ſibiipſi eodem modo ſi/quidem alterum a ſeipſo & ſibiipſi idẽ apparuit:ſecũdũ ambo atq; utrunq; ſimile pariter atq; diſſimile apparebit:Nimium.Conſidera præterea quæſo quonam pacto unũ ad tangẽdum/uel non tangendum ſeipſum & alia ſeſe habeat.Conſidero equidem.Ipſum unum in ſeipſo toto eſſe conſtitit. Probe.An non & in aliis unum?Et in aliis.Quatenus igitur in aliis/alia tangit.quatenus in ſeipſo tangere quidem alia impeditur/ſeipſum uero tangit/cum in ſeipſo ſit.Apparet:Hac utiq; ratione unum & ſe:& alia tangit.Tangit.Quid uero ad hæc?Nonne quodcũq; tacturum aliquid eſt prope illud quod tacturum eſt/iacere oportet/atq; eam ſedem occupare/quę ſequitur illius ſedem:in qua cum primum fuerit tanget?Neceſſarium:hoc eſt.Ideo unum quoq; ſi ſe tangere debent continuo poſt ſeipſum extare oportet/proximã loco in quo ipſum eſt:ſedem occupans.Oportet omnino.Nonne unum ſi duo eſſet:hæc efficeret/& duobus ſimul in locis exiſteret:donec uero unũ eſt minime.Eſt ut dicis.Eadem ergo neceſſitas efficit:ut unũ nec duo ſit:neq; ſeſe tangat.Eadem.At nihilo magis alia tanget.Quamobrem.Quoniam diximus ꝙ tacturum aliquid eſt/ſeorſum poſitum/proximũ illi quod tangendum eſt eſſe oportere.Tertium uero præter hæc inter medium nullum.Vera.Quapropter duo ſaltem adeſſe oportet/quotiẽs futurus eſt tactus.Oportet.Sin autem præter terminos duos tertium quiddam medium interuenerit:tria quidem per ordinẽ ſubſequentur:tactus autem gemini prorſus:atq; ita ſemper uno quodam adiecto:unus quoq; tactus adiicitur.Ex quo contingit ipſos tactus a numerorum multitudine uno exuperari.quanto enim prima duo tactus ipſos exuperarunt:ita ut plura numero q̃ tactus eſſent/tanto deinceps uniuerſus numerus uniuerſos tactus excedit.Etenim in poſterum unum ſimul additur numero:& unus tactus tactibus ipſis apponitur.Recte.quot igitur ea quæ ſunt numero ſunt totidem ſemper & tactus/uno dumtaxat excepto.Vera loqueris.Itaq; ſi unum eſſet ſolum/nõ uſq̃ duo tactus quoq; nullus eſſet.Quonam modo.Diximus quæ alia ſunt ab uno/nec eſſe unũ/nec uno etiã participare donec alia ſint.Diximus.Ex iis conficitur/ut nõ ſit in aliis numerus unus/quippe cũ unum illis minime adſit.Enimuero quo pacto id fieri poſſet.Vñ alia nec ſunt unũ nec duo:nec alio quouis numero deſignata.Non ſane.Ipſum igitur unum ſolummodo unum eſt.duo autẽ non ſunt.Non ut apparet.Et ſi duo non ſunt tactus quoq; nullus erit.Nullus.Ergo nec unũ alia tangit/nec illa unum:nullo exiſtente tactu:Non prorſus.Omnibus iis de cauſis:unum ſe/& alia tangit pariter & non tangit:ſic uidetur.An eſt præterea ęquale pariter & inequale tum ſibi/tũ etiam ceteris.At quo pacto Si maius eſſet uel minus unum q̃ alia:aut alia rurſus maiora ſiue minora q̃ illud/non utiq; unum ex eo ꝙ unum:& alia ex eo ꝙ alia q̃ unum aut maiora aut/minora inuicem ex ipſis ſuis eſſentiis eſſent/uerum ſi præter rationes ſuas/utraq; equalitatem inſuper haberent:ęqualia inuicem exiſterent:ſin hæc quidem magnitudinem/illa paruitatem/aut ipſum unum magnitudinem/alia paruitatem haberent/cuicunq; ſpeciei magnitudo adeſſet:maior exiſteret:cuicũq; paruitas:minor.Neceſſe.Nonne ſunt duæ quædã huiuſmodi ſpecies magnitudo & paruitas?Etenim niſi eſſent:nunq̃ contrariæ inuicẽ exiſterent/ac rebus ipſis ineſſent.Eſt ut dicis.Igitur ſi uni paruitas accidit/uel toti uni

ti uni uel parti cuipiam inſidet. Neceſſarium: Si toti inſederit/ uel æqua extenſione per integrum unum intus amplificabitur/ uel externis limitibus circumplectetur. Plane: Ex æquo profecto uni inſula paruitas æqualis proculdubio uni erit: circumplectens autem maior. Quid ni? Num potis eſt paruitas æqualis cuiquam eē uel amplior? effectuſq; magnitudinis & æqualitatis inſerre? & ab officio ſuo deſiſtere? Impotens proculdubio: Vnde concluditur in toto uno paruitatem eſſe non poſſe. Reſtat forſitan ut ſit in parte: Reſtat. Non tamen in tota parte: eadem porro efficeret aduerſus partem/ quæ & aduerſus totū effecerat quippe uel æqualis erit uel maior illa ipſa parte ſemper/ cuicunq; inſit: Neceſſario ſequitur: Nulli igitur unq̃ rei⁹ paruitas inhærebit: cum neq; parti neq; toti inhæreat. Ex quo fit ut nihil futurum ſit paruū præter ipſammet paruitatē. Videtur. Sed neq; etiam magnitudo inerit: quippe aliud quicquam præter ipſammet magnitudīem maius eēt utputa id/ cui inerit magnitudo: uerūtamen nihil eſt paruum: quod quidem ſuperari oportet a magno: ſiquid magnum ſit. etenim quo pacto paruum aliquod repeties: cum paruitas in nullo reſideat/ Vera loqueris: Quinetiam magnitudo ipſa nullo erit alio maior q̃ paruitate: neq; paruitas ipſa alio quopiam q̃ ipſa magnitudine minor: Nullo: quāobrem cætera præter unū neq; maiora/ neq; minora q̃ unum erunt: cū magnitudinis paruitatiſq; expertia ſint. Neq; habebūt hæc duo aduerſus ipſum unū uim aliquā/ qua uel excedant uel excedantur: ſed inter ſeipſa id efficient. Neq; etiā ipſum unū/ aut hiſcce duobus/ aut aliis quibuſlibet maius uel minus erit: utpote quod tam magnitudinis q̃ paruitatis eſt expers. Sic utiq; apparet. Ideoq; cum nec maius nec minus ſit unum q̃ cætera/ nec ſuperabit alia neq; ab aliis ſuperabitur. Abſq; dubio: Nōne quod nec ſupat nec ſuperatur neceſſario ſequitur ut ęque ſe habeat: & ſi ęque ut ęquale ſit? Immo. præterea & ad ſeipſum ſi ſeipſum unum habet/ ut expers & magnitudinis & paruitatis nec ſeipſum exuperet/ nec a ſeipſo exuperetur: ſed ęque ſe habens: ęquale ſemper ſibi ſit. Et maxime quidem. Itaq; unum ſibi cæteriſq; ęquale: Videtur. Verūtamen cum unum in ſeipſo ſit/ extrinſecus ſeſe circuit: atq; ita ſe complectens ſeipſo amplius extat: cumq; etiam cōprehendatur/ anguſtius eſt: quo fit ut unū tum maius tum etiam minus ſeipſo ſit: Fit utiq;. Nōne hoc quoq; neceſſarium eſt nihil ſcilicet præter unū & alia reperiri: Neceſſarium. Item quicquid eſt an non ſemper alicubi eſſe oportet? Oportet: Inſuper quod in aliquo eſt: nōne ſemper in maiori minus? Neq; enim aliter aliud eſſet in alio: Eſt quod dicis. poſtq̃ uero nihil eſt præter unum & alia/ oportetq; iſta in aliquo eſſe: nōne in ſe inuicem hæc uiciſſim eſſe neceſſe eſt? aliaq; in uno: & in aliis unū? aut nuſq̃ prorſus exiſtere? Conſtat. Quia ergo unum eſt in aliis/ iccirco alia maiora ſunt q̃ unum: utpote quæ unum cōtinent/ unum autem aliis minus/ ex eo quod continetur. Quia uero alia in uno ſunt: unum aliis ob eandem ratiōem maius eſt: illa uero minora. Videtur: Vnū itaq; ęquale maiuſq; & minus ſeipſo & aliis ē. Apparet. Atqui ſi maius & minus & ęquale: equalium erit menſurarum pluriumq; & pauciorum quo ad ſeipſum atq; ad alia: & ſi menſurarū/ partium etiam: Quid prohibet? Eaſdē ergo menſuras pluresq; & pauciores hñs/ numero quoq; plus atq; minus erit/ & ad ſeipſum & ad cætera: necnō æquale ſibi atq; aliis ob eaſdē cās. Quonā pacto? Quibus maius eſt/ pluresq; illa mēſuras habet: quoq; menſuras/ totidē & partes: & quibus minus eſt: eodē modo: quibuſue æquale/ ſimiliter. Sic eſt. Nōne cum ſeipſo maius minuſq; ſit/ & æquale: equaliū menſurarū pluriūq; & paucioꝝ quo ad ſeipſum eſt particeps: & poſtq̃ menſurarū etiā partiū? Quid ni? Habenſq; partes ſibiipſi æquales/ multitudine etiā æquale ſibi erit/ plures uero plus: pauciores deniq;/ minus numero ſemetipſo: Videtur. An nō ad alia ſimiliter ſe unū habebit? quia maius illis apparet/ neceſſe eſt pluſq̃ illa numero eſſe. quia uero minus magnitudine etiā numero minus: qa deniq; æquale in magnitudine/ nūero quoq; par eſſe. Neceſſario fit: hac iterū rōe unū par plus minus ſecundū numerū ſeipſo erit: ac cæteris: Erit ſane: Nunquid & tēpore unū participat: eſtq; & fit iunius at ſenius ſeipſo: ſimul & aliis: & rurſus contra nec iunius neq; ſenius ſeipſo uel aliis dū participat tēpore? at quomodo id fieri poteſt? Eſſe profecto illi cōpetit/ ſiquidē unū eſt. Cōpetit. Ipſum eſſe autē quid aliud eſt q̃ eſſentiæ cū præſenti tēpore participatio: quēadmodū ipſum erat cū præterito/ & ipſum erit cū futuro eſſentiæ ipſius cōmunicatio? Iſtuc ipſum. Ergo ſi ipſo eſſe participat/ neceſſe eſt tēporis quoq; eſſe particeps: Nimirū: Nōne fluentis tēporis? Certe. Semper ergo ſenius ſeipſo ſit/ ſiquidē ſecundū tēpus percurrit. Neceſſe: Recordamur ne ꝙ ſenius ſp̄ ſit ſenius eo qđ iunius ſit? Recordamur: Nōne igiẗ poſtq̃ unū ſeipſo ſit ſenius: ſeipſo dū iunius ſit/ ſit & ſeni⁹? Neceſſariū ē. Fit ergo ꝑ hūc modū iunius ſeipſo ac ſeni⁹: Fit: Seni⁹ aūt nōne tunc eſt: qñ pñs iā tp̄s attingit? qđ mediū ē ipſi⁹ erat & erit? Neq; enī currens ex præcedente in poſterū præſens ipſum ſupergreditur. Non certe: An non deſinit tunc fieri ſenius cū primū præſens tangit? nec tū ſit ſed eſt iam ſenius/ Procedens enim ab ipſo præſenti nequaq̃ cōprehendiẗ. Quod nāq; procedit/ ſic ſe habet ut utrūq; p̄ſens ſcilicet fututūq; attingat: pñs quidē relinquens/ futurum apprehēdens/ īter utrūq; medium præſens futurumue cadens. Vera. Si uero neceſſe eſt quodcunq; ſit ipſum præſens minime tranſgredi/ cum primū illud nactum eſt fieri deſinit/ eſtq; tunc iam illud quod fiebat: Apparet. Vnum igitur quādo ſenius factum ipſum

Quod participat tēpore id iunenis & ſenis. Quid ue: bū eſſe.

Præſens aſſequitur/ deſiſtit fieri eſtq; iam ſenius:Omnino:An nō illo ſenius eſt:quo fiebat ſenius?
fiebat autem ſeipſo. Ita. Senius uero iuniori ſenius:Eſt. Iunius ergo ſeipſo tunc eſt unum/quando
ſenius factum / præſens aſſequitur. Neceſſe. Ipſum præterea præſens ſemper uni adeſt per uniuer
ſum eſſe: ſemper eſt præſens q̃ diu eſt. Quid ni? Semper ergo unum eſt & fit iunius atq; ſenius ſe-
metipſo. uidetur: Quin etiā longius ne uel breuius tempus ē aut fit q̃ ipſummet: an potius æquū.
Equum. Verum quod æquale tempus eſt aut fit / eandem agit ætatem: Quid prohibet? quod aūt
eandem ætatem implet / neq; ſenius neq; iunius eſt. Nequaq̃. Quapropter unum cum æquale tem
pus ad ſeipſum & fit & fiat: neq; ſenius neq; iunius ſeipſo aut eſt aut efficitur: haud ſane mihi ui-
detur: Quo autem modo ad alia ſe habet? Neſcio quid dicam: Hoc tamen potes dicere/ꝙ alia ab
uno ſiquidem altera ſunt non alterum plura ſunt q̃ unum: Nam ſi alterum unum eſſent. Altera
uero cum ſint / plura q̃ unum ſunt / & multitudinem habent: habēt prorſus. Multitudo autem ma
iorem numerū q̃ unum habet. Certe: Quid uero ex iis quæ ad numerum ſpectant: quæ nā prius

Quid pauciſſimū: primā & unum.

fieri ac facta fuiſſe dicemus / num quæ plura ſunt: an quæ pauciora? quæ pauciora: quod ergo pau
ciſſimum primū. Id autem eſt unum: an non? Immo. Vnum ergo primū factum omniū quę nu-
merum capiunt: habent autem cætera omnia numerū ſiquidem alia ſunt / non aliud: habent pro
fecto: primo autem factum prius fuit/ alia uero poſterius: poſterius autem facta / iuniora ſunt q̃
quod ante factum. Ideoq; alia hoc pacto iuniora q̃ unum ſunt: unūq; illis antiquius. Certe. Quid
autem ad hoc? Num unum effici præter naturam ſuam poteſt? uel id potius impoſſibile? Impoſ-
ſibile. Verūtamen partes habere unum apparuit / ꝙ ſi partes / pricipium quoq; mediumq; & fi-
nem: Plane. Nonne omniū primo principium fit & unius & reliquorum cuiuſq; / ac poſt princi

Primo oīum pricipiū fit.

pium cætera uſq; ad finem omnia? Quid ni? Fatemur ne hæc reliqua omnia partes totius atque
unius eſſe? & illud ipſum una cum fine unum totumq; factum fuiſſe? Fatemur. finis tādem ut ar-
bitror / poſtremo fit/ cūq; hoc ſimul unum ſecundum ſui naturam completur. Quāobrem ſi ne-
ceſſe eſt unum haud præter naturam ſuam effici/ cum fine ſimul confectum / poſtremū omniū na
turæ ſuæ iure perficitur. Apparet. Iunius itaq; aliis unum eſt: aliaq; uno antiquiora: Sic iterū mi
hi uidetur. Quid autem principiū aut aliqua alia pars ſiue unius/ſiue cuiuſlibet alterius / ſi modo
pars non partes ſit/ nonne unum eſt: ſiquidem pars exiſtit? Neceſſarium iſtud eſt. Ex hoc ſequitur
unum ſimul cum primo effecto fieri/ ſimulq; etiam cum ſecundo: ac etiam reliquorum quæcunq;
fiunt/ nulli unq̃ deeſſe: donec ad extremū uſq; percurrens unū totū fiat: non a primo/nō a medio/
nō ab ultimo/ nō ab alio prorſus ullo in generatione excluſum: Verū. Eandem ergo unum quā &
cætera omnia ætatem agit. quapropter ſi non præter naturam ſuam natum eſt ipſum unum: neq;
prius neq; poſterius q̃ cætera: ſed ſimul potius factum eſt. Ideoq; ſecūdum hanc rationem unum
neque ſenius neque iunius aliis / neque alia uno: ſecundum uero rationem ſuperiorem unum & ſe
nius ſimul & iunius cæteris omnibus atque econuerſo reliqua cuncta uno. Omnino ſic eſſet: hoc
ergo modo ſe habet/ & tale eſt effectum. Verum quid nam ſentis de eo quod dicitur fieri unum
ſenius atque iunius aliis? aliaq; uno ac etiam neq; iunius/neq; ſenius fieri. Vtrum eadem ratio-
ne ſe habet circa ipſum fieri qua circa ipſum eſſe habere prædiximus / an aliter? quid dicā igno-
ro. Ego autē tantum dicā ꝙ ſiquid eſt antiquius alio: antiquius quo ad illud ultra fieri q̃ antea ſm
ætatis interuallum fuiſſet/minime poteſt: neq; etiā quod iunius eſt in poſterū iunius fieri: Nā æqua
lia inæqualibus addita ſeu tempori ſiue cuilibet alteri eodē interuallo diſtare quo & antea. illa ſem
per efficiunt. Nihil prohibet: Non igitur id quod eſt: illo quod unum eſt/aut antiquius aut iunius
fieri poteſt quando quidē eadē ſemper diſtantia ætatis intercidit: ſed & ē: & fuit hoc quidē ſenius/
illud autē iunius: fit uero minime: Eſt ut dicis. Itaq; id quod unū eſt cæteris quæcunq; ſunt / nunq̃
uel iunius uel ſenius efficitur. Nunq̃. Sed aſpice poſthac num alia quadam ratione & iuniora hæc
& ſeniora fiant: qua nam? Hac inquam. Vnum ne antiquius aliis & alia uno eſſe conſtitit? quid
tum quando quidem unum ſenius eſt q̃ cætera: longius q̃ illa tempus extitit: quinimo. Aduerte.

Nam ſi tricubito ut lōgiori & bicu
bito ut breuiori parem cubitū ad-
dideris: feceris cū illo quadricubi
tum: cū hoc uero tricubitū: ſed q̃-
dricubitū ſuperat tricubitū mino
re particula q̃ tricubitū ſuperat bi
cubitū. Nam tricubitū ſuperat bi
cubitum dimidio ipſius bicubiti:
& quadricubitum ſuperat tricubi-
tum tertia parte tricubiti. quæ mi
nor eſt particula q̃ dimidiū. quod
idem inuenitur in cæteris additis

qb⁹ lōgiores
ſuperant bre
uiores eſeędem
dnoīate ex lō
gioribus idē
faciūt. ut tria
ſuperant duo
una tertia. &
q̃ttuor ſupe-
rant tria una
q̃rta q̃ minor
eſt q̃ tertia.

Aduerte iterum ſiquando longiori & breuiori tempori par tempus adiiciamus: num ęqua parti-
cula diſcrepabit longius a breuiori? an minore? Minore: Vnum igitur non tanto etatis interuallo
alia deinceps excedet/quanto prius exceſſerat: ſed par tempus ac cætera ſortitum: minus ſemper
q̃ prius ab illis ętate diſtabit: An non. Profecto. Nonne quod minus excedit: aliqd ętate q̃ prius/
iunius fit q̃ prius: quo ad illa quibus erat antiquius? Iunius proculdubio. Si illud iunius: an nõ illa
aduerſus unum ſeniora q̃ prius erũt? Penitus. quod ergo iunius ante fiebat: ſenius fit ad illud qđ
ante fiebat eratq; antiquius: eſt autem nunquã antiquius: uerũ illo ſemper antiquius fit: illud por-
ro iuueneſcit: hoc contra ſeneſcit: quod rurſus antiquius/iuniori iunius ſimiliter efficitur. Nam
cum iſta in contrarium tendant/contraria inuicem fiunt. Iunius quidem ſeniori ſenius: ſenius cõ-
tra iunius iuniori. Facta uero fuiſſe nequeunt. Nam ſi facta fuiſſent: non amplius fierent: ſed iam
eſſent. Nunc uero & iuniora & ſeniora inuicem efficiuntur. Vnum quidem cæteris iunius fit/ex eo
ꝙ ſenius eſſe apparuit & prius effectum. Cætera uero ſeniora q̃ unum fiunt: ex eo quod poſteriora
facta fuerint. Et ſm eandem rationem cætera quoq; ſimiliter ad unum ſe habẽt: quippe cum an-
tiquiora & priora illo facta fuiſſe apparuerint. Idem mihi quoq; uidetur. An non qua ratiõe neu-
trum illorum altero uel iunius fit uel ſenius ſecundum ꝙ pari numero inuicem differunt: neq;
unum aliis antiquius aut iunius fieret/neq; alia uno? qua uero ratione altera ſemper parte differ-
re neceſſe eſt priora poſterioribus & poſteriora prioribus ex hoc neceſſe eſt ſeniora & iuniora in-
uicem fieri: tum cætera uno, tum cæteris unum? Et maxime quidem. Omnibus igitur his de cau
ſis unum ex ſeipſo/& aliis ſenius ac iunius eſt & fit: rurſuſq; neq; iunius neq; ſenius ſeipſo uel cæte
ris aut eſt: aut unquam efficitur. Prorſus: poſtq̃ uero unum temporis eſt particeps: ſeniuſq; & iu
nius fieri poteſt: nonne præterea neceſſe eſt præteriti: preſentis atq; futuri eſſe particeps: cum par
ticipet tempore? Neceſſario ſequitur. Erat igitur unũ & eſt & erit: fiebatq; & fit & fiet: Quid ni?
Eſſet quoq; illi aliquid & illius: eratq; & eſt & erit. Maxime. Ideoq; ſcientia de illo eſſet/opinioq; ac
ſenſus: quippe cũ & nos in præſentia hæc de illo uniuerſa tractemus. Recte ais. Nomen itẽ ac ſer
mo ipſi adeſt: nominaturq; & dicit. Et quotcunq; huiuſmodi circa alia reperiunt circa unũ quoq;
exiſtunt. omnino quidem ſic ſe res habet.

VErum tertio iam ſic iterum diſſeramus. Vnum ſi eſt quemadmodum ſupra diximus: an
non neceſſe eſt ipſum cum ſit unum & multa/ atq; iterum neq; unum neq; multa: & par-
ticipans tpe/qa unũ ẽ: eſſentia pticipare aliqñ/qa uero nõ eſt nõ pticipare aliqñ? Neceſſa
riũ hoc ẽ. Num poſſibile eſt dũ pticipat/ tunc minime participare? Vel qñ non participat parti-
cipare? Impoſſibile. In alio itaq; tempore particeps in alio uero eſt expers: hoc. n. modo: dum-
taxat fieri poteſt ut particeps atq; expers: eiuſdem ſit. Probe: Nunquid eſt id tempus quando ac-
cipit eſſe: & quando eſſe amittit? aut quo pacto eſſe poteſt: ut aliquando idem habeat/ aliquando
uero non habeat: niſi alias id capiat: alias autem amittat? Non aliter. Accipere eſſentiam: non
ne fieri appellas? Equidem: Eſſentia uero priuari nonne deſtrui? Et maxime: Vnum igitur ut ui-
detur aſſumens atq; deponens eſſentiam/ fit & interit: Neceſſariũ. Cũq; unũ & multa ſit genitũq;
atq; deficiẽs nõne qñ fit unũ definit eſſe multa/ qñ uero multa definit eẽ unũ? Valde: Et cũ fiat unũ
& multa: an nõ diſgregari & cõgregari oportet? Oportet: Quinetiã quotiẽs diſſimile ſileq; efficit/
nõne aſſimilari/ & ut ita dicã diſſimilari oportet? Immo: Et qñ maius & minus atq; ęqle/ creſcere/
decreſcere atq; ęquari? Sic eſt. At quotiẽs ex motu in quietẽ uel ex quiete in motũ tranſit/ oportet
hoc non uno in tempore eſſe. Qua nam ratione: Poſtq̃ ſcilicet prius ſteterit / moueri poſtea: cũq;
antea motum fuerit: deinde conſiſtere. Etenim abſq; tranſmutatione hæc pati nequit. Nequit:
Tempus uero nullum eſt / in quo quippiam ſic habere ſe poſſit: ut ſimul neq; ſtet / neq; etiam mo-
ueatur: Nullum. Verumtamen neq; tranſit abſq; tranſmutatione: Haud conſentaneum eſſet.
Quando ergo tranſit? neq; enim dum ſtat: neq; dum mouetur tranſit: neq; dum in tempore eſt:
Non certe: An eſt hoc mirabile quiddam in quo tunc eſt: cum tranſit? Quid nam? Momentum
indiuiduum inquam: hoc enim momentum certum quiddam ſignificat: ex quo in utrunq; tran
ſitur: Neq; enim ex ſtatu: dum ſtat: neq; ex motu: dum mouetur adhuc tranſit. Verum momẽ-
tanea ipſa natura atq; miranda: media motus quietiſq; interponitur: ac nullo prorſus in tempo
re eſt: nec non in hanc atq; ex hac / quod motum eſt. tranſit in ſtatum: & quod quieuit / in motũ.
Apparet. Vnum itaq; ſiquidem ſtat atq; mouetur. in utraq; proculdubio tranſit. Solo enim hoc
modo utraq; facit: Tranſiens autem momento indiuiduo tranſit. cũq; migrat/ nullo in tempore
eſt: neq; ſtat tunc neq; mouetur: Minime. Nunquid eodem modo ad ceteras mutationes ſeſe ha
bet quando ex ipſo eſſe in interitum migrat: uel ex non eẽ in ipſum fieri: medium tunc fit: quorũ-
dam motuũ ac ſtatuũ? nec eſt tunc neq; non eſt neq; fit etiam neq; interit. Videtur: eadem quoq;
ratione ex uno migrans in multa & e multis in unũ: nec unum eſt neq; multa. nec congregat neq;
diſgregatur: & ex ſimili in diſſimile: rurſuſq; ex diſſimili in ſimile migrans/nec ſimile neq; diſſimi
le: neq; aſſimilatum neq; ut ita dicã diſſimilatum: & ex paruo in magnũ/& in ipm ęquale/ꝯ cõtra-

Tertia ſuppo ſitio hoc eſt ſi unũ cõſideratur ſub eſſe.

Inuẽitur momentum & inſtans.

Momẽtũ in natura media motus & qetis.

Quarta ſuppoſitio

ria tranſiens:non paruum:non magnum:non creſcẽs:nõ decreſcens:nõ adæquans:non uidetur.
Hæc igitur uniuerſa unum ſi eſt, patitur. Quid ni?

AN non conſiderandum eſt q̄d præterea patiant̃ alia:ſi unũ eſt? Cõſiderandũ. Decimus
ne unũ ſi eſt/alia ab uno/pati aliquid oportere? dicimus:nonne quia alia ſunt q̃ unũ/non
unum ſunt:alioquin alia q̃ unum nõ eſſent. Probe: non tamen penitus uno priuata ſunt:
ſed quodãmodo uno participant. Qua ratione? quoniã alia ab uno/ex eo ꝙ partibus conſtant/alia
ſunt q̃ unum:ꝙ niſi partes haberent/unum penitus eſſent. Recte. Partes autem:eius quod totum
eſt/partes eſſe aſſeruimus. Aſſeruimus plane. Atqui totum ipſum unum ex multis eſſe oportet:cu

Pars non eſt multarũ ſed totius

ius partes ſunt que partes appellãtur/quælibet enim partium non multorũ pars:ſed totius exiſtit.
At quomodo iſtud. Si quid multorũ pars eſſet quibus ipſum ineſſet: ſui ipſius quodãmõ eſſet pˢ:
hoc autem impoſſibile:& aliorum cuiuſq;/ſiquidem omniũ: unius enim nõ exiſtens pars/ præter q̃
huius / aliorum erit. Atq; ita unius cuiuſq; pars non erit. Non exiſtens uero pars cuiuſq; / nullius
ex multis erit. Et ſi nullius/omnium iſtorum aliquid eſſe /quorũ nullius eſt uel pars uel aliud quod-
libet impoſſibile. Apparet quidem. Non ergo multorũ nec omniũ pars eſt quæcunq; ſit pars / ſed
unius cuiuſdam ideæ & unius cuiuſdam /quod totum uocamus:factum ex cunctis unũ atq; pfectũ
huius inq̃ pars eſt:quæcunq; ſit pˢ. Omnino quidem. Si ergo alia partes habẽt toto atq; uno parti/
cipant. Maxime. Vnde unum totum perfectum/partes continens:alia ipſa ab uno/eẽ neceſſe ẽ. Ne
ceſſe:quin etiam de una quaq; parte eadem ratio eſt. etenim huius unius participem eſſe oportet.
Nã ſi unaquaq; illarum pars eſt:hoc ipſum quod dicitur:una quæq;:unum quodãmodo ſignificat
diſtinctum enim quiddam ab aliis & ſecundum ſeipſum exiſtẽs ſignificat:ſi modo unaquæq; erit.
Recte. Erit autem unius particeps/ſi aliud quiddam q̃ unum fuerit:alioquin, haud quaq̃ participa
ret:ſi ipſum unum eſſet. At uero unum eſſe aliquid/præter ipſum unum nil poteſt:nihil participa-
re uno neceſſe eſt/& totum ſimul & partem. Ipſum namq; unum totum erit cuius partes ſunt? par
tes ſingulæ/unum quodq; uero unum/pars totius/quecunq; pars totius exiſtat. ſic eſt. Nonne igi
tur cum alia ſint q̃ unum, uno participant omnia quæ participant. Quid ni Alia uero quã unum:
multa quodammodo ſunt. Nam ſi alia præter unum/nec unum:neq; plura uno eſſent. nihil peni-
tus. eſſent. Nihil ſane. Poſtquã autem plura uno ſunt/quæ unius partis / & unius totius participia
ſunt:nonne neceſſe eſt multitudine infinita eſſe ipſa participantia uno? Quo nam pacto? Hoc pla-
ne. Aliud quiddam quã unum iſta ſunt/neq; etiam uno participant:tunc cum primum unum par/
ticipant:Certe. Nonne multitudines ſunt:in quibus non ineſt unum. Multitudines certe. Quod
ſi uelimus intelligentia ipſa ex iis aliq̄d quã minimũ excerpere/an non neceſſe erit illud extractũ:ut
pote quod unius eſt expers/multitudinem eſſe non unum? Neceſſe:nonne tibi ſic ſemper conſide-
ranti ipſam ſecundum ſeipſam alteram ſpeciei naturam/quantumcunq; illius inſpexeris; infinitũ
multitudine ſemper occurret. Et maxime quidem. Verũtamen poſt quã unum quælibet pars effe
cta eſt: terminum iam partes inuicem: & ad totum, habent nec non ad partes totum. Val-
de quidem. Itaq; aliis quã unũ contingit ex ipſo uno/& ex ſeipſis iam in uno cõmunicantibus/ alte-
rum quiddam in ipſis fieri:quod quidem terminum inuicem præbuit:natura autem illorum ſecũ
dum ſeipſam ĩfinitatem. Manifeſtum eſt. In hunc itaq; modum alia quã unum, tum tota, tũ etiam
ſecundum particulas:& infinita ſunt/& termino quodam participant. Prorſus. Nonne inſuper ſi-
milia diſſimiliaq; inuicem & ſibiipſis? Quamobrem? Qua quidem infinita ſunt ſecundum ipſorũ
met naturam omnia idem quodam modo ex hoc inuicem patiuntur. Patiuntur. Item qua cuncta
participant termino/ex hoc quoq; idem omnia patiuntur. Quid ni? qua tamẽ illis conuenit ut fi-
nita ſint ſimul & infinita/que ſunt contrariæ paſſiones/quã maxime fieri poteſt diſſimilia ſunt. Ni-
mium. Ergo ſecundum utranq; paſſionem ipſa ſibimet & inuicem ſimilia erũt. At uero ſecũdum
ambas utrinq; ſimul quã maxime contraria atq; diſſimilia. Conſtat. Sic igitur alia eadem ſibiipſis
& inuicem ſimiliaq; & diſſimilia erunt. Erunt. Et eadem iterum atq; altera ĩuicem:agitataq; & ſtã-
tia/cæteraſq; contrarias paſſiones ſuſcipientia illa quæ alia ſunt quã unum/facile reperiemus:qp-
pe cum predictas iam paſſiones ſuſceperint. Recte dicis.

Quinta ſuppoſitio

NOnne præterea ſi hæc tanquã perſpicua p̃ter mittamus ac rurſus unum ſi eſt / conſidere-
mus alia quã unũ ſic etiam ſe habebunt: An ſic ſolum? Prorſus. Eſt ne igit̃ a principio ite-
rum diſſerendum unum ſi eſt/quid alia pati oporteat? Diſſerendum. An nõ ſeorſum qui-
dem unũ ab aliis:ſeorſumq; alia erunt ab uno? Cur nam, quia nihil eſt alteꝝ præter iſta quod aliud
ſit quã unũ aliudq; cætera:uniuerſa quippe cõprehenſa ſunt:cũ unũ & alia dictũ eſt. Vniuerſa:q̃re
nihil præter hæc reſtat in quo uelut eadẽ in ſede & unũ & alia conſideãt. Nihil prorſus. Nũquã igi-
tur in idẽ unũ aliaq; cõcurrũt. Nũquã. Seorſum ergo. Seorſum. Dictũ p̃terea fuit ipm̃ reuera unũ
partes nullas habere. At quomõ habere poſſet. Neq; totũ igit̃ unũ aliis inerit:neq; eius particulæ
ſiquidẽ ſeorſum eſt ab aliis: nulliſq; pticulis cõſtituit̃. Ita eſt. Nullo itaq; modo alia uno participa-
bunt: cum neq; totum ipſum neq; partem capiant. nullo ut uidetur. Atq; iccirco alia nullo pacto

unum

unū ſunt: neq; in ſeipſis unū aliquod habēt. Minime. Vnū nec multa ſunt alia. Etenim ſi multa eēnt unūquodq; illorum: utpote pars totius/unū eēt. Nūc aūt nō unū/nō multa/non totū/nō ptes alia ſunt poſtq̄ nihilo unius participāt: probe. quapp nec duo nec tria ſunt nec unū illis ineſt/ſiquidem uno prorſus orbanť. Sic ē. Itaq; nec ſimilia neq; diſſimilia nec eadē ſunt alia uni: neq; illis ſimilitudo ac diſſimilitudo ineſt. Si enim ſimilia atq; diſſimilia ipſa eſſent/ex eo ꝙ in ſeipſis ſimilitudinem diſſimilitudinē que haberent duas utiq; cōtrarias īuicē ſpēs ipſa alia q̄ unū in ſeipſis cōprehenderent. Apparet fieri tñ nō pōt: ut q̄ nullo participāt/duo q̄dā in ſeipſis accipiāt. Nō certe: neq; ergo ſimilia neq; etiam diſſimilia ſunt neq; pariter ambo: etenim ſi ſimilia uel diſſimilia ſint: una quadā altera ſpecie participarēt: & ſi ambo: duabus quibuſdā cōtraris ſpeciebus: hæc aūt īpoſſibilia eſſe patuit. Vera dicis. Nō igiť eadē nō altera: non agitata: nō q̄eta: nō orientia: nō pereūtia: nō maiora: nō minora, nō equa: non deniq; aliud quicq̄ huius generis ſortita ſunt. Nā ſiq̄d tale ſuſceperint uno quoq; & duobus & tribus: pariq; & impari participarēt: quorū participatio illis uetita eſt/uno prorſus carentibus. Veriſſima hæc ſunt: his ergo de cauſis unum ſi eſt: omnia eſt unū & nihil eſt: & ad ſeipſum atq; ad alia eodem modo. Omnino ſic ſe res habet.

AT uero ſi unū nō ſit: quid contingat/nōne poſthac cōſiderādū eſt: cōſiderādū: q̄ nam hæc ſuppoſitio eſt: ſi unū nō eſt: nū aliquo differt ab iſta? Si nō unū nō eſt: Differt ſane. Nū ſolūmō differt: uel etiā oīno cōtraria eſt hæc ſi nō unū eſt: illius ſi unū nō eſt? Contraria omnino. Quid aūt ſi q̄ſpiā dixerit/ſi magnitudo nō eſt/uel paruitas nō eſt/uel aliud quicq̄ hmōi/nōne in ſingulis demonſtraret quod aliud quiddā exprimeret ipſum nō ens? Omnino. Nonne igiť nūc declarat ꝙ alterū quiddā præter alia ipſum non ens dicit: quando dicit unū ſi nō eſt & ītelligimus quid dicat. Intelligimus: Primū igitur aliquid quod cognoſci poteſt exprimit: deinde alterū q̄ alia cum ait unū ſiue eſſe illi adiiciens ſiue nō eſſe, nihilominus cognoſciť/quid nō eē dicať/quodq; differens quiddā eſt ab aliis/an nō? Neceſſe: In hūc itaq; modū a principio dicendū/unum ſi nō eſt q̄d eſſe oportet: In primis/itaq; ipſi hoc oportet accidere ut uideť: eſſe uidelicet quandam eius ſcientiam: aut nihil intelligere nos. quid dicamus: quando unum ſi nō eſt/proferimus. Vera loqueris. An nō & alia altera eſſe q̄ illud uel neq; illud alterū q̄ alia predicari: Maxie. Ergo diuerſitas quoq; præter ſcientiā illi adeſt: neq; enim aliorū diuerſitatē dicit, quādo unum alterum q̄ alia uocat/ſed ipſius diuerſitatē. Apparet. Quin ēt ipſius illius. & alicuius: & huius: & huic: & horum: atq; omniū huiuſcemodi particeps ipſum nō ens dicitur. Neq; enim unū diceretur neq; ab illo altera: nec illi quicq̄ eſſet nec illius neq; aliq̄d appellaretur: niſi particeps eſſet ipſius alicuius & cæterorū taliū: Recte. Eſſe tamen unū niſi exiſtat/impoſſibile eſt/pticipare uero multis nihil prohibet: Verū neceſſe eſt: ſiquidē ipſum unum: illud dūtaxat/nec aliud nō eſt: ꝙ ſi nec unū nec illud/neq; etiam erit/ſed de alio quodā ſermo habetur: nihil pronunciari oportet. ſin autē unum illud dūtaxat: nō aliud ſuppoſitū eſt non eſſe ipſius illius aliorūq; multorum particeps dicendū eſt. Et maxime quidem. Q̄obrē diſſimilitudo illi ē ad alia. nā cū alia altera ſint q̄ unū extranea eē oportet. oportet Extranea uero nō ne aliena: q̄d ni: Aliena aūt nōne diſſimilia? Diſſimilia plane. Atq ſi unī diſſimilia ſunt/diſſimili diſſiſa erūt: Plāe. Aderit itaq; & uni diſſilitudo: ſēm quā alia ipſi diſſilia ſunt. Vť. Et ſi illi diſſimilitudo ad alia cōpetit: nōne ad ſeipſm ſilitudo cōueniet? quo nā mō? Si uni inſit diſſimilitudo ad unū/haud ſane de huiuſmodi quodā ut de uno ſermo habereť: neq; ſuppoſitio de uno: ſed de alio quoppiam fieret: prorſus. Neq; uero deceret. Non certe. Ob hanc cauſam oportet uni ſimilitudinē ad ſeipſum adeſſe: oportet. Itē nec equale aliis eſt. Etenim ſi equale eſſet iam profecto: ac ſimile illis ſecundum equalitatē exiſteret. Vtraq; tñ hæc impoſſibilia cum unum minime ſit. Impoſſibilia: poſtq̄ uero cæteris ęquale nō eſt: nōne & alia neceſſe eſt illi ęqualia nequaquā eſſe? Neceſſe. Que autem nō ęqualia: Inęqualia ſunt: Inęqualia. Inęqualia uero inequali cuipiā inęqualia ſunt. Certe. Vnū & inęqualitatis particeps unū apparet: ſecundum quā cætera ipſi inęqualia ſunt. Particeps profecto: Cæterum ad inęqualitatē magnitudo ac paruitas attinet. Attinet. Et magnitudo ergo & paruitas tali uni conuenit. uideť. Magnitudo rurſus & paruitas ſemper inuicē diſtant. Diſtant. Ideoq; mediū quiddā ſemper interuenit: ſane. Num reperis mediū aliud inter hęc pręter ęqualitatē? Nullum aliud cuicunq; igitur magnitudo & paruitas accidit: accidit quoq; ęqualitas horum obtinēs medium. Conſtat: uni igiť dum nō eſt: ęqualitas magnitudo paruitas accidere uideť. Videntur præterea & eſſentia participare quodāmodo ipſum oportet. At quo modo? habere ſeipſum oportet eo modo quo dicimus: niſi enim ſic ſeſe haberet/haud quāq̄ uera prædicaremus/dū unum nō eſſe fatemur. Sin autem uera/manifeſtū eſt ꝙ ea quæ ſunt/proferimus: nōne? Sic eſt: Cū uero nos uera prædicare dixerimus/neceſſe eſt ut ea q̄ ſunt, aſſerere nos pfiteamur: Neceſſe: Eſt ergo unū ut uideť nō ens. ſi .n. nō ſit nō ens ſed aliq̄d ipſius eē remittat ad hoc ut nō ſit ſtatī erit nō ens. Cīno q̄dē. Oportet igiť illud tanq̄ uinculū ipſius nō eē habere ipm eē non ens/ſi debet nō eſſe perinde ut ipm ens ipſius eſſendi uinculū hēt: ipm non eē nō ens ut pfecte rurſus eē liceat. Ita enim ipſum ens maxie erit: & ipm nō ens/maxime nō erit/ſi ipſum ens q̄dē participet eſſentia eſſendi ens/non au-

Sexta ſuppoſitio

Negatiua ex ſubiecto infinito eſt cōtraria negatiue ex finito ſubiecto

Nō ens pticipat eſſentia

Si res ſit & oratio ex ea uera eſt: ſi oratio ex re ſtā uera ſit & res uera.

In uno nõ ente ad e ſſe eſſentia earũ eſſentia

tem eſſentia eſſendi non ens/ſi omnino eſſe debeat:ipſum uero non ens nõ participet eſſentia non eſſendi non ens/ſed eſſentia non eſſendi ens/ſi quidẽ non ens penitus uideri debeat. Veriſſima hæc ſunt. Nonne igitur poſtq̃ ens non eſſendi particeps eſt/& non ens ipſius eſſendi particeps/unum quoq; cũ non ſit:ipſo eſſe participare neceſſe eſt/ad hoc ut uere non ſit? Neceſſe. Eſſentia igitᷣ adeſſe uidetur uni ſi non ſit. Videtur. Atqui non eſſentia rurſus ſiquidẽ minime ſit. Quid ni:num poteſt aliquid:quod certo quodam modo affectum/ſic habere ſe dicitur/nõ ſic ſe habere:cum non dum ex huiuſmodi habitu tranſmutatum ſit? non poteſt. quodcunq; igitur ſic ſe:& non ſic ſe habet mutationem quandam patitur:patitur. Mutationem uero motum ne an aliud quiddam eſſe dicemus? Motum. Vnum autem non ne & ens/& non ens apparuit? Apparuit? Ergo & ſic:& nõ ſic ſe habens. Videtur. Vnum ergo non ens moueri uidetur. ſiquidem mutationẽ ex ipſo eſſe in non eſſe recipit. Patet. Enimuero ſi nuſq̃ in natura rerum adeſt:cum non ſit non utiq; aliunde alio migrare poteſt. Quo pacto enim poſſet? Non ergo mouetur ex eo q̃ tranſeat. Minime. neque tamen in eodem cõuertetur. Etenim ipſum idem nuſq̃ attingit. ens namq; eſt ipſum idem/nõ ens autem in aliquo eorum quæ ſunt/eſſe impoſſibile eſt. Impoſſibile certe. Nõ ergo unum cum non ſit/in eo conuerti:in quo minime eſt:unq̃ poſſet. Numq̃:neq; etiam alteratur unum ab ſeipſo/ſiue ſit:ſiue non ſit:haud enim ſermo de uno ulterius haberetur: ſiquidem a ſe ipſo alteratum fuiſſet? uerum de alio quodã præter unum:probe. Si neq; alteratur neq; in eodem reuoluitur neq; progreditur/quo nam pacto mouebitur? nullo:quod uero moueri nequit quietem agere neceſſe eſt:& quod quieſcit/conſiſtere: neceſſe. Igitur unum ſi non eſt:ſtat atq; mouetur. Videtur:quin etiam ſi mouetur neceſſe eſt procul dubio alterari:quatenus enim quid mouetur eatenus non eodem modo quo prius/ſed alio ſeſe habet:plane ergo unum dum mouetur etiam alteratur. Profecto. Verumtamen nullo modo motũ/ nullo modo alteratur. Nullo penitus. quamobrem unum quod non eſt: qua quidem mouetur abſq; dubio alteratᷣ:qua uero nõ mouetᷣ minime alteratur. Minime. Ideoq; unũ: ſi nõ ſit/alteratur: atq; etiam minime alteratur. Conſtat/quod quidem alteratur:an non alterũ q̃ antea fieri priſtinũq; habitum exuere oportet:quod uero non alteratur:nec fieri:neq; etiam interire:neceſſario ſequitur. Vnde unũ quod non eſt:quia alteratur:efficitur ac perit:quia uero non alteratur/nec fit nec interit. Atq; ita et fit pariter atq; interit. Rurſuſq; neq; fit neque interit:ſic eſt.

Septima ſuppoſitio

Quid ſignificat non ens

Nõ ens ſimpliciter eẽ non põt:neq; eſſẽtiã attigere

Rvrſus iam ad principium redeamus/liquido inſpecturi utrum hæc deinceps quemadmodum hactenus an aliter eſſe uideantur? Operæpretium hoc eſt:nonne iam diſſeruimus quid circa unum accidat:ſi ipſum minime ſit? Diſſeruimus. At quotiens non ens proferimus/nil aliud nobis ſignificat q̃ eſſentie abſentiam ab illo quod quidem non eſſe pronunciamus:nil aliud:utrũ qñ dicimus nõ eſſe aliqd/aliquo mõ ipſum nõ eſſe intelligimus: aliquo modo eſſe. An potius hoc ipm/nõ eſt quotiens ꝓnunciatᷣ:ſimpliciter ſignificat/q̃ nullo prorſus modo uſq̃ eſt:& cum non ſit/nulla ex parte eſt eſſentiæ capax. Abſolute id ſignificat: neq; ergo eſſe ipſum non ens poterit:neq; alio quoquã modo eſſentiam attingere. Minime. Fieri autẽ & interire num aliud eſt/q̃ illud quidẽ eſſentiam accipere/hoc autem amittere? Nil aliud ergo cui nulla huius pars conuenire poteſt:nunq̃ aut accipit ipſam/aut amittit. Nunq̃. Vni ergo poſtq̃ nullo modo eſt neq; nãciſci:neq; abijcere/neq; aliquo pacto eſſentiam capere cõuenit. Decens eſt. Nõ itaq; interit ipſum unũ cũ nõ ſit/neq; fit/utpote quod nulla ex parte eſt eſſentiæ capax. Nõ uidetur: neq; rurſus aliquo pacto alteratur. Iam enim & fieret & periret: ſi hoc pati poſſet. Verum. Si minime alteratur/an non etiam neceſſe eſt nequaq̃ moueri? neceſſe:neq; tamen ſtare alicubi/quod nullo modo eſt afferemus:quod enim ſtat in aliquo eodẽ ſemp eẽ oportet. Quid ni? Sic plane ipſum cum nõ ſit/nunq̃ aut ſtare aut moueri fatebimur. nunq̃ preterea nihil ex iis quæ ſunt/illi adeſt. Iam enim eſſentia participaret:utpote quod alicuius exiſtentis eſſet particeps. Manifeſtũ eſt. nõ magnitudo igitᷣ illi:non paruitas:non equalitas accidit: Non profecto. Sed nihilo magis ſimilitudo aut diuerſitas illi uel ad alia:uel ad ſeipſum aderit nequaq̃ uidetur. Num & alia nllo modo illi eſſe poterunt? cum nihil prorſus ipſi eſſe queat? haud licet. Quapropter alia nõ ſimilia illi:non diſſimilia. nõ eadem:non altera ſunt:non ſane. An uero ipſum quod illius:uel ipſum quod illi:uel quid:uel hoc:uel huius:uel alterius:uel alteri:aut quondam:aut deinceps:aut nunc:ſeu ſcientia/ſiue opinio ſiue ſenſus/an ſermo:an nomen/an aliud quod uis ex iis que ſunt/circa ipſum quod minime eſt:exiſtet? Minime. His igitᷣ rõnibus unũ ſi nõ eſt/nullo prorſus mõ aut uſq̃ ſeſe habet. Non ſane uidetur ullo modo aut uſquam ſeſe habere.

Suppoſitio octaua

Nõ ob idem aliud & alterum dicitur

Orſus iterum diſputandum unum ſi nõ eſt/quid alia præter unum pati oporteat. Diſputãdũ:primũ igitur alia eſſe illa oportet:niſi enim alia ſint:haud ſane de ipſis aliis diſſereretᷣ. Sic eſt. Et ſi de aliis ſermo fit/alia ꝓfecto altera ſunt:an nõ ob idẽ ipm aliud:& ipm alterũ appellas? eqdẽ/alterũ nõne ab altero alterũ/& aliud ab alio aliud eẽ dicim'? Vtiq;. Ergo ipſis aliis ſi mõ alia futura ſunt:aderit aliqd a quo alia erũt neceſſe. Quid nã id potiſſimũ erit. Ab uno qdẽ alia nõ erũt/cum illud minime ſit nõ certe. Inuicẽ itaq; alia ſunt. Id enim ſolum reſtat. alioquin a nullo

alia

alia futura ſunt. Recte iecirco ſecundum multitudines ſingula inuicem alia ſunt. Etenim ſecundum unum nequeunt/nõ exiſtente uno. Verũ quilibet ut uidetur aceruus illorũ/multitudine infinitus exiſtit. Et ſi quod minimũ apparet/quiſpiã ſumpſerit/uelut in ſomno ſomniũ repente pro eo quod unũ uiſum fuerat: multitudo occurrit/& pro eo quod minimũ apparuerat/ꝗ maximũ iã ad illa quæ ex eo ſelecta & diſcreta ſunt/apparet: Rectiſſime. Talibus inꝗ aceruis diuerſa inuicẽ alia ꝑter unũ erunt/ſi non exiſtẽte uno: alia ſunt. Q uã maxime. An non plures aceruí erunt: quorũ quilibet unus prima frõte uidebitur/nullus tñ unus erit: cũ ipm unũ minime ſit. Certe. Numerus itẽ illorũ aliquis eſſe uidebitur ſiquidẽ & unum quodlibet. cũ tamẽ multa ſint. Valde quidẽ. paria præterea & imparia falſo uidebunť/uno prorſus abſente: falſo. Quod inſuꝑ exiguũ in illis primo uidebitur ut dictum eſt/e ueſtigio ꝗ maxima & ꝗ plurima quoad ſingula parua/que etiã multa ſunt ſe nobis oſtentat: qd prohibet: qn etiã aceruus qſq; equalis multis paruiſq; aceruis eẽ uidebiť. Nã haud liquido ex maiori in minus tranſiſſe uidereť/niſi prius in mediũ perueniſſe uiſus eſſet. hoc autem phantaſma quoddã equalitatis erit. Veriſimile eſt. Nõne ad aliũ aceruũ terminũ habens ipm ad ſeipm: neq; principiũ: neq; mediũ: neq; finẽ habet? qua de cã? quia ſemꝑ cũ qs horũ aliqd intelligẽtia cõtueť/añ pricipiũ ſemꝑ aliud occurrit pricipiũ. & poſt finẽ/alter ſemꝑ finis ſubſequiť: necnõ in medio. alia ſemper interiora ꝗ mediũ: ſemperq; minora. ob id quia neqꝫ unũ aliqd ĩ his accipi cũ unũ minime ſit: ueriſſima loqueris. Diſcerpi deniq; neceſſario arbitror ut diſperſum. quodcũq; intelligẽtia qs aſſumpſerit. ſemꝑ enim aceruus unius expers accipiť: ꝓcul dubio. Nõne hoc tale eminus & obtuſe proſpicienti unũ apparet? Neceſſe. Cominus autẽ & acute ĩtelligẽti unũ quodq; multitudine infinitũ/ſiquidem ab uno nõ exiſtente deſeriť? præ cæteris neceſſariũ hoc eſt. In hũc itaq; modũ infinita/& finem habentia/& unũ & multa/quælibet alia apparere oportet/ſi nõ unũ/ſed alia præter unum ſunt. Oportet utiq;. An nõ ſimilia quoq;/& diſſimilia uidebunť? At quomodo? Nam cum uelut adumbrata eminus proſpicienti unũ appareãt oĩa/in eodẽ aliquo cõmunicare: ſimiliaq; eſſe uidebuntur. Prorſus. At uero proprius accidenti/multa & altera/atq; ipſo diuerſitatis phantaſmate altera ſibi ipſis & diſſimilia. Sic accidit. Similes item atq; diſſimiles ipſos aceruos: tum ſibi met: tum inuicẽ apparere neceſſe eſt. Et maxime quidẽ. Nõne etiam eoſdem & alteros inuicem & contiguos ſibi/& ſeorſum a ſe ipſis/oĩbuſq; motibus agitatos & undiq; ꝑmanentes/orientes/& occidentes/ac neutra omniaq; huiuſmodi: que quidem percurere facile nobis eſſet/ſi uno non exiſtente. multa fuerint. Veriſſima narras.

R Edeuntes iã iterũ ad principiũ/declaremus/unũ ſi non eſt/qd nã aliis præter unũ euenturum ſit. Declaremus: principio igiť unũ alia nõ erunt. Quomodo enim? Neq; tamẽ multa. In iis enim quæ multa ſunt: ineſt & unũ. Etenim ſi nullũ illorũ eſt unũ/cuncta nihil ſunt quapp neq; multa. Vera loqueris. Cũ itaq; unũ haud inſit aliis. nec multa nec unũ ſunt. Nõ plane. Neq; etiam apparent unũ aut multa. Cur nã? Quoniã alia cũ iis quæ nõ ſunt: nullũ prorſus cõmertiũ habent: neq; quicꝗ ex iis quæ minime ſunt/ad aliquid aliorum attinet: nam nulla ꝑs iis que non ſunt adeſt. Verũ. Neq; igitur opinio de eo quod minime eſt/nec phantaſma/cæteris ineſt/neq; ullo modo id quod non eſt: ab aliis opinione concipitur. Nõ certe. Quapropter ſi unũ non eſt/nihil ex aliis opinione concipiť/aut unũ/aut multa eſſe. Nã abſq; uno multa/opinari penitus ĩpoſſibile. Impoſſibile nimiũ. Ergo ſi unum nõ eſt/alia neq; ſunt/neq; opinione ẽt cogitãtur: unum aut multa eẽ. Non uidentur. Vnde neq; ſimilia: neq; etiam diſſimilia. Non neq; tamẽ eadem/aut altera/neq; cõtigua/neq; ſeiuncta: neq; reliqua quotcunq; in ſuꝑioribus tanꝗ que ad ipſa alia ſpctare uiderentur: enarrauimus iam ad ipſa alia ſpectant: uel ſpctare uidentur: unũ ſi minime ſit. Vera. Nõne ut ſummatim loquar: ſi dixerimus unum ſi non eſt: nihil eſt: recte dicemus? Et maxime quidẽ: hoc itaq; dictũ a nobis ſit/atq; illud preterea. ꝙ ut uidetur unum ſiue ſit/ſiue nõ ſit/tũ ipm/tũ ẽt alia ad ſeſe/atq; inuicẽ oĩa oĩno ſunt/atq; nõ ſunt. apparẽtq; inſuper: & nõ apparẽt. Veriſſima quidẽ hæc ſunt.

Nona ſuppoſitio

FINIS PARMENIDIS.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PHILEBVM PLATONIS LIBRVM. VEL DE SVMMO BONO.

H Vius libri ꝓpoſitũ ẽ de ſummo aĩæ bono diſſerere: quod qdẽ ſummũ bonum cũ conditione quadã diciť: cũ ipſum rerũ oĩum principiũ ſummũ bonũ abſolute dicatur. De hoc igiť quod cũ cõditione bonũ: hoc in libro. de eo quod abſolutũ. in Parmenide diſputatur. Ab abſoluto autẽ hoc manat. Quẽadmodũ lumẽ quoddã ab ipo luminis totius fonte dependet. Quamobrem in Phædone & Theæteto dictũ eſt a Platone ſummum aĩæ bonũ, dei ſimilitudinẽ eẽ. Nihil uero ſolis fit ſimile: niſi quadã luminis ipſius infuſiõe. Vnde & aĩæ bonũ erit integra diuini luminis cõſecutio. Id lumen in mentẽ primo: in uolũtatẽ deinde deſcendit: in mẽte ueritas. in uolũtate gaudiũ/in mẽte ambroſia. in uolũtate nectar a Platone hic & in Phædro cognominať. Itaq; ſummũ hoĩs bonũ in ſapiẽtiæ uoluptatiſq; mixtione locauit. Sed añ in ſola uel ſapiẽtiæ uel uoluptatis rõe beatitudinẽ cõſiſtere poſſe negauit: ex eo ꝙ triplex boni ſũmi cõditio ĩ neutro re

Sũmũ animæ bonum

Quid ambroſia qd nectar

Sũmũ bonũ in ſapiẽtiæ & uoluptatis miſtione.

Tres conditiões summi boni

periatur. Ea eſt ut ſummopere perfectū ſit:& ſufficiens/& expetēdū. perfectū quia nihil ſibi deeſt.
Sufficiens/quia nihil deeſt illi/quod ipſum capit. Expetēdū:quia in illo.& ex illo eſt:qcqd appeti po
teſt. Vnde quia perfectū ſufficiens:quia ſufficiens/expetēdū. Sane quia ſibi ſat eſt:alteri ſufficit:qa
ſufficit alteri/deſiderat ab altero. Hæc neq; ſoli ſapientiæ neq; uoluptati:ſed mixto cuidā ex utraq;
cōpetere demōſtrant. ubi de uoluptatis & ſapientiæ genere/origine atq; natura permulta dicunt

Sumū in natura bonū & abſolutū eſſe mēſurā uniuerſorum

de infinito & termino:de cōpoſito & cōpoſitionis principio. Ac demū cōcludit ſummū in natura
bonum/& abſolutū/eſſe menſuram uniuerſorū:hoc eſt totius nature principiū. Summū uero bo
nū mentis:& animæ eſſe illius primi poſſeſſionē quæ mixtioni ex ſapiētia et uoluptate:per ueritatē
commēſurationē & pulchritudinē conuenit. quapꝑ in primo bonorū gradu rerū oīum mēſura po

Qui bonorū gradus

nitur. In ſecūdo ueritas:cōmenſuratio:pulcritudo. In tertio mens ſapientiaq;. In quarto ſcientia:
ars:& opinio:in quinto tēperata uoluptas. Beatuſq; uir dicitur:qui & ſapientiā diuinorū adeptus
eſt:& humanorū ꝑitiā ſciētia quadam:& arte & opinione conſtantē:gaudio contēplationis totus
exultat uoluptati ſenſuū eatenus ſe committit:quatenus ſapientia ſcientiaq; & gaudiū impedimē
tū inde nullū accipiunt. Introductio ad dialogū eiuſmodi eſt. Cum multa de ſummo bono ultro
citroq; Socrates Philebuſq; cōtuliſſent. atq; eſſet Philebus iā diſputando deſeſſus. Protarcho nuꝑ
aduenīēti gratulatus eſt annuitq;:ut prouīciā in diſputādo ſuā ſuſciperet. Protarchus utpote ado
leſcens ſubito eſt aſſenſus. Ad quē conuerſus Socrates/conſidera inquit quā tutelā ſuſcipias. Neq;
temere ad diſputationē properes. Immo audi utriuſq; ſententiā prius. Et eā que tibi recta ratiōe
examinanti probabilior apparet/accipe defendendam. Sed iam ad dialogum ueniamus.

PHILEBVS PLATONIS VEL DE SVMMO BONO. SOCRATES PROTARCHVS PHILEBVS.

SOC.

Vide o Protarche quē nunc a Philebo ſermonē accepturus ſis/& ad quē potius / cuius rō
tibi nō conſonet pugnaturus. Viſne utrāq; ſententiā breuiter reſummamus. PRO. Vo
lo equidē. SO. Philebus quidē inquit animātibus omnibus bonū eē lætitiā : uoluptatē:
delectationē:ceteraq; huius generis oīa. Noſtra autē aduerſus illū diſceptatio eſt/ut nō
iſta quidē ſint ipſum bonū:immo ſapere:itelligere:meminiſſe:& quæ hiſce cognata opinio recta ue
riq; rationis diſcurſus:meliora & potiora ſint q̄ uoluptas oībus quæcunq; horum capacia ſunt eo
rumq; adeptio maxime omniū utilis ſit. & præſentibus & futuris. Nū ſic utriq; quodāmodo dixi
mus o Philebe. PHi. Et maxime quidē. SO. An ſuſcipis o Protarche eā quæ tibi nunc oblata eſt/di
ſputationē? PRO. Neceſſe eſt me illā ſuſcipere. SO. Philebus quidē noſter iā dicendo defeſſus eſt:
oportet tamen. quid in iis uerū ſit/omni ſtudio definire. PRO. Oportet ſane. SO. Age igit̄ ꝑter
hæc id inſuper aſſeueremus. PRO. Quid nā. SO. Quod uterq; noſtrū habitū quēdā & affectiōem
animi:quæ cūctis hominibus uitā beatā præbere ualeat/demōſtrare conabitur. Nōne? PRO. Cer
te. SO. Et uos ꝓfecto habitū affectionēq; lætandi:nos autē ſapiendi. PRO. ſic eſt. SO. Siquis uero
habitus præſtantior iſtis appareat/qui uoluptati cognatior uideatur a tali uita cum ſtabilis ſit:atq;
hæc firmiter hēat utriq; nimiū ſuperabimur:uoluptas aūt ſapiētiā ſupabit. PRO. ꝓfecto. SO. Sin
aūt ſapientiæ ſit propinquior/uīcet utiq; ſapientia uoluptatē/uoluptas contra ſubcūbet. Num iſta
conceditis. PRO. Mihi quidē concedenda uident̄. SO. Philebo autem quid nam uidet̄? PHI. Mi
hi ſane uoluptas ꝓſtare uidetur:ſempq; uidebitur. Ipſe aūt noueris o Protarche. PRO. Cū iā no
bis Philebe conceſſeris diſputationis officium:haud amplius apud te aſſentiendi Socrati uel diſ
ſentiendi poteſtas erit. PHI. Vera dicis. SO. At nūc expiationis gratia deā ipſam primū inuoco.
atq; teſtor. PRO. Et nos quoq; teſtes erimus te iſta dixiſſe. Verū deinceps o Socrates una cū uolē

Venus uerisſime dicitur uoluptas eē

te Philebo uel quomodocunq; uis/conemur abſoluere. SO. Annitamur profecto ab ipſa dea exor
dientes/quā hic Venerem nuncupatā inquit. ſed uerissimū nomē eius uoluptatē eſſe: PRO. Recte
nimium. SO. Reuerentia uero mihi ſemper erga deorū nomina/non humana quædam formido
eſt. ſed maximū quēq; timorē exuperat. Et nunc quidē Venerē quemadmodū ipſi gratū ē/ſic apel

Plures modi delectandi

lo:uoluptatē uero uariā eſſe ſcio. Ab eaq; ut dixi principiū faciētes:quā habeat naturā inueſtigare
debemus. Etenim q̄tū ad auditū attinet/ſimpliciter unū apparet:formas tñ uarias admodū/& in
uicem quodāmodo diſſimiles ſuſcipit. Attēde enim delectari dicimus intēperantem hominem
delectari ipſa temperantia temperantem delectari inſipientem inſipientibus opinionibus ac uana
ſpe undiq; plenū:delectari etiā ſapientia ſapientē:has uriq; uoluptates ſi quis diſſimiles neget/me
rito inſipiens eſſe uidebitur. PRO. hę quidē o ſocrates ex cōtrariis rebus ꝓueniunt/neq; tamē in
uicē ipſæ cōtrariæ:nōne uoluptas in quibus uoluptas eſt ſui ipſius uidelicet oīum maxime ſimilia
erit? SO. Enim uero o beate neq; color a colore ex eo ꝙ color unuſqſq; eſt/differt. Attamē nigrū
albo præter id quod differt/etiā contrariū eſſe uniuerſi cognoſcimus. Quin etiam figura ad figurā
eodem modo ſe habet/genere porro unū eſt uniuerſum:ꝑtes aūt generis huius/ꝑtim lōge inter ſe
differentes/ꝑtim etiam cōtrariæ ſunt. ceteraq; hmōi multa reperiemus. Quāobrem noli huic rōni
q̄ contraria ſingula unum efficit/credere. Vereor enim ne forte uoluptates quaſdā inter ſe contra

rias

tias reperiamus.PRO.Fotte at qd hoc rõni noſtræ obſtabit?SO.Ob id certe obſtare dicemus
q ipſa cum diſſimilia ſint alio quodã nomine nuncupas.Ais enĩ uoluptaria oĩa bona eſſe:uolup-
taria uero:quin uoluptaria ſint nulla ꝓhibet ratio.Cum aũt ex iis multa ſint mala & bona quædã
ut diximus:tu tamen oĩa bona nuncupas.Ac etiam diſſimilia inuicem cõſeſſurus es/ſiquis coege
rit.Quid ergo ĩ cunctis uoluptatibus/tam malis/q̃ bonis idẽ cõmuniter inuenit:cuius gratia oẽs
bonũ nuncupas?PRO.Quid ais o Socrates?An putes quempiã/cum poſuerit uoluptatẽ ipſum
bonũ eſſe inde conceſſurum tibi quoſdã bonas nonnullas malas eſſe? SO. Verumtamen diſſimi
les eſſe multas:pleraſq; etiam inter ſe cõtrarias cõfiteberis.PRO.Haud ſane in quantũ uolupta
tes ſunt.SO.Rurſus in idem relabimur o Protarche.Dicemus uoluptatẽ nihilo a uoluptate diſ/
ferre:ſed oẽs ſibi inuicẽ cõſimiles eſſe.Et exempla in medium pauloante inducta nihil mouebũt
contendemuſq; inſtar eorum q inepti:& rudes in diſputationibus ſunt.PRO.Quemadmodum
dicis?SO.Quod ſi ipſe te imitans atq; repugnans dicere auſim diſſimilimum diſſimillimi oĩum
eẽ ſimillimũ/eadẽq̃ & tu afferre potero.Vnde rudiores q̃ deceat/apparebimus : Et ratio nobis
excidet atq; defluet.Reuocemus igitur eã retractemuſq; forte enim uiciſſim agẽtes:& quaſi eaſ-
dem in anſas redeuntes:aliquo pacto cõueniemus.PRO.Dic quo modo? SO. pone me iterum
interrogatum abs te o Protarche.PRO.Quid nam?SO.Sapiẽtia/ſcĩa/mens:& q̃cunq; ego a prin
cipio ponens/bona uocabam:rogatus qd ipſum bonũ ſit/nõne idem quod:& ſermo tuus/patien
tur?PRO.Qua ratione.SO.Cunctę namq; ſcientie multæ uidebuntur:earumq; nõnullæ diſſimi
les inuicẽ:q ſi q etiã cõtrariũ ſint:nũqd præſenti diſputatiõe dignus fuero:ſi hoc ipſum ueritus/
nullã ſcientiã ſcientiæ diſſimilem dixerim?Sic tãdem ſermo noſter tanq̃ fabula euaneſceret/nos
autẽ ruditate quadã ſeruaremur.At ſic fieri minime decet/quin potius ſalutis ratio habenda eſt.
Mihi igitur:& in tua:& in mea oratione ex ęquo id placet.Vt multæ uidelicet uoluptates atq; diſ
ſimiles ſint/multæ præterea differenteſq; ſcientiæ.Differentiã itaq; mei ac tui boni o Protarche
minime abſcondẽtes/ſed in lucem potius educentes:diſcutere audeamus:ſi quo pacto p redar-
gutionẽ ſignificatur utrũ uoluptatẽ ipſum bonũ uel ſapientiã/aut tertium quiddã præter iſta/nũ
cupare deceat:Nũc enim nequaq̃ iſtud cõtendere debemus/ut q̃ ipſe pono aut q̃ tu/uincant/ ſed
ut illi quod uerissimũ eſt:faueamus.PRO.Sic oportet.SO.Hoc item multo magis mutua cõfeſ
ſione aſſeueremus.PRO.quid nam?SO.Quod homines omnes fatigat:tum uolentes tũ etiam
nolentes/aliquos præcipue:& aliquando.PRO.Dic planius.SO.Sermonem q nunc incidit inq̃
natura mirabilem/Multa unũ eẽ:& unum multa mirabile dictu.Atq; facile eſt aduerſus eũ q alter
utrum poſuerit dubitatiões mouere.PRO.Nunqd ais cũ quiſpiã me uerbi cauſa Protarchũ unũ
natura genitũ aſſerit?deinde me rurſus multos atq; cõtrarios predicat: magnũ/paruũ/ grauem/
leuem eũdẽ hõiem aliaq; permulta? SO.Tu qdem o Protarche inducis ea circa unum ac multa
miranda/q̃ diuulgata ſunt/& ut ita dicam ab omnibus iam cõceſſa/q minime tentanda ſint/uelu
ti puerilia quædã:& facilia cognitu/ac maxia diſputationi futura obſtacula/ſiquis admiſerit: neq;
etiã mirabilia hæc habenda inq̃?cum qs cuiuſq; mẽbra parteſq; ratiõe diuidẽs uniuerſa hæc illud
unũ eſſe fatetur:deinde talia quædã refellit/deridens quaſi mõſtra fateri cogatur/q unũ multa in
finitaq; ſit/multaq; unũ.PRO.Tu uero quæ nã alia dicis o Socrates/quæ nõdũ conceſſa circa ſer
monẽ eũdẽ diuulgata ſunt?SO.Quando quiſpiã o puer/ipſum unũ nihil ex iis/quæ oriuntur:& oc
cidunt/ponit ut pauloante nos diximus/tunc tale unũ/haud quaq̃ refelli debere cõceſſum eſt.At
cũ unũ hominẽ affirmare conatur/bouẽ unũ/pulchrũ unũ/unumq; bonũ/tunc ſane in iis unitati-
bus:& huiuſcemodi rebus anxiũ ſtudiũ cũ diuiſione ambiguitas fit.PRO.Quo pacto? SO. pri- Prima dubi-tatõ circa unitatem.
mo quidẽ utrũ admittendũ ſit/eiuſcemodi quaſdã uere exiſtẽtes unitates eſſe:Deinde quomodo
quælibet earũ unã ſemper eãdẽq; eſſe putandũ:nec generationẽ nec interitũ ſuſcipientẽ : ſuaq; in
unitate firmiſſimã:poſtremo nunqd in rebus genitis:& infinitis quæq; ponenda ſit/ſiue diſperſa/ Secunda dubitatio.
multaq; ex una iã facta:ſiue tota ipſa ab ſeipſa ſeorſum: quod quidẽ maxime omniũ impoſſibile
uideretur/unũ idemq; ſimul in uno multiſq; fieri:Non illa igitur o Protarche ſed iſta ſunt/quæ cir
ca unũ:& multa male accepta/oĩs difficultatis defectuſq; ſunt cã bñ autẽ examinata facilitatis atq; Tertia dubitatio.
facũdiæ.PRO.Oportet nos o Socrates hoc primũ ĩ pſentia diſcutere/ut & ego fateor: & hos oẽs
talia concedere tibi exiſtima:forte uero nunc pſtat Philebũ quaſi malũ ut dicitur quod bene ia Prouerbium malum quod bñ iacet: non moueas:
cet rogando non mouere.SO.At unde potiſſimũ exordiemur/cũ multa:& uaria in his dubitatio
nibus pugna inſit?hinc ne?Dicimus utiq; idẽ unũ ac multa rationibus:& ſermonibus factũ/ſemp
per ſingula quæ dicunt:& nunc:& olim undiq; circuncurrere.Idq; neq; nunc incepit/neq; definet
unq̃:ſed eſt:ut mihi uidetur hæc rationum ſermonumq; ĩmortalis:& indeficiens nobis inſita paſ
ſio:Cũ primũ adoleſcens aliquis id guſtauit:ſecũ ipſe congratulatur:quaſi quemdã theſaurũ ſapi
entiæ nactus:& uoluptate plenus exultat ac furit:omnẽq; diſputationẽ prompte pertentat : atq;
ſermonẽ undiq; diſcutit:tũ quidẽ in alteram partẽ reflectens:& in unũ cõmiſcens:tum uero expli
cans iterum:& in multa diſtribuens:ubi certe in dubitationẽ difficultatẽq; ſeipſum primo ac præ

eſpue delicit/deinde proximũ quemq́ ſiue iunior/ſiue ſenior.ſiue ęqualis ſit/ nec patri/ necmatri
nec audientiũ cuiq̃ parcens/ferme etiã nec aliis animantibus/nedũ hominibus. quandoquidẽ:&
barbarorũ nemini pateat/modo ĩterpretẽ nanciſcatur.PRO.An nõuides o Socrates nos qui ad
ſtamus omnes iuuenes eſſe:non metuis ne una cũ Philebo:ſi nos ita obiurgaueris in te impetum
faciamus:uerumtamẽ:Intelligimus enim quod dicis/ſiquis modiis eſt:ſi quod machinamẽtũ ad
hanc perturbationẽ benigne quodãmodo e diſputatione reiiciendã:ac uiã quandã in rationẽ atq́
ſermonẽ cõmodiorẽ reperiendã/ipſe id meditare nos uero ꝓ uiribus te ſectabimur:Neq́ enĩ exi•

Via pulcrior donũ deorũ quod ſemp dilexit plato.

guus eſt ſermo pſens o Socrates.SO.Nõ certe o pueri:ſic enim Philebus uos appellauit. Nulla tñ
eſt uia pulchrior/neq́ eẽ põt q̃ illa quã ſemp ego dilexi.At illa me ſæpe ſugiẽs deſertũ iopẽq́ deſti•
tuit.PRO.Q uæ nã iſta:dic mõ.SO.Q uã declarare haud nimiũ difficile eſt/uti uero difficillimũ:
Quæcũq́ enim ꝑ artẽ adĩuenta ſunt:hac in lucẽ hominibus ꝓdierunt: Aĩaduerte q̃ſo quã dico.

Priſci & nobis pſtãtiores & diis ꝓpinquiores.

PRO.Dic tñ:SO.Donũ ꝓfecto deorũ ad hõies ut mihi uidetur ꝑ Prometheũ quẽdã una cũ luci
diſſimo quodã igne deſcendit:Etenim priſci nobis præſtantiores/diiſq́ propinquiores: hæc no•
bis oracula tradiderũt:ꝙ cũ ex uno:& multis conſtent uniuerſa quæ ſemp eſſe dicunt/terminũq́:
& infinitũ innatũ hẽant: opportet nos in his ſic ſe habentibus:unã ſemper ideã de quolibet gene•

Hoc loco qs noſſe poſſet: quum ponatur ſciẽtiã eẽ uirtutem: & uirtutẽ ĩ mediocritate : ꝙ ſcientia ſit ẽt in quadã mediocritate id eſt ĩter terminũ & infinitũ.

rati ponẽtes ĩngrere: eã inſitã ĩuẽturos/quã ſi cõprehendamus poſt unã: ſiquo mõ duæ ſint pſcru
tari:ſi minus id pateat tres/aut aliũ numerũ quærere/& quodliber eorũ quæ ſunt unũ/rurſus eodẽ
pacto diuidere quouſq́ ipſum ĩ principio unũ/nõ mõ ꝙ unũ multaq́:& infinita ſit: uerũ etiã quot
ſit/aliquis noſcat:Infiniti aũt ideã non prius ad multitudinẽ adhibere q̃ quis numerũ oẽm ĩter in
finitũ:& unũ mediũ cadentẽ percipit. Tunc demũ unũquodliber oĩum abeuntiũ ĩ infinitũ dimit
tere.Dii ergo ut diximus ſic nobis:inueſtigare:diſcere:& alterutrũ docere dederũt.Qui uero nũc
extant/ex hominibus ſapientes/unũ quidẽ ac multa ut cũq́ contingit/uelocius atq́ tardius q̃ de•
cet inducunt.& poſt unũ infinita cõtinuo:media uero illos effugiunt.Quibus diſputandi rõ/tum
dialectica:tum etiã litigioſa diſcreta eſt.PRO.quæ modo dixiſti o Socrates/partim intelligere mĩ
hi uideor.partim clarius audire deſidero.SO.perſpicuũ hoc cõſtat in litteris o Protarche quod
diximus.Itaq́ ĩ His quas didiciſti:id accipe. PRO. Quonã pacto?SO.Vox inq̃ ex ore nobis erũ•

Vſq́ ad ſpecialiſſima ꝓcedendũ.

pẽs una eſt:& infinite rurſus uoces numero:& cunctorũ pariter : & cuiuſq́. PRO.Quid ni?SO.
neutro tamẽ horum ſapiẽtes efficimur/nec ꝙ eius infinitũ/nec iterũ ꝙ eius unũ cognoſcimus:ſed
quia:& quot:& quales ſunt/tenemus:hoc enim unũ quẽq́ noſtrũ grãmaticũ reddit.PRO.Veriſſi

Nã circa media.i. ſpecies uerſatur oĩs dialectica diſputatio : & litigioſa : & ſiqua alia ſub intelligi põt hac ratiõe & ariſtoteles uoces ĩ decẽ genera coegit.

ma loqueris.SO.Idẽ quoq́ muſicũ hominẽ facit.PRO.Q ua ratione.SO.Vna quodãmodo:& ĩ
hac arte uox eſt.PRO.quid ni.SO.duo itẽ ponẽda ſunt graue:& acutũ: ac tertiũ tonus medius:
nõne ita?PRO.Ita.SO.Verũtamẽ nondũ ſapiẽs muſicus eris:ſi hæc ſola cognoueris:& iſta igno•
rans ut ita loquar/nullius eris in muſica pcii.PRO.nullius.SO.Sed poſtq̃ o amice acceperis quot
interualla uocis numero ſunt circa graue atq́ acutũ:& qualia/nec nõ interuallorũ termini:& quot
cunq́ ex his cõpoſitiones proueniunt.Q uæ maiores noſtri cõſpicientes nobis eorũ ſectatoribus
ut huiuſmodi quædã harmonias appellaremus/tradiderũt.In motibus præterea geſtibuſq́ cor•
poris alia quædã talia ineſſe moſtrarũt:quæ per numeros mẽſurata rytmos atq́ menſuras uocari
iuſſere:cogitare præterea ꝙ eadẽ ratione de uno quoq́ quod unum/& multa eſt/ conſiderare de•
bemus.nã qñ iſta ſic accipis ſapiens tunc euadis.Cũ uero/& aliud qcq̃ ita cõprehẽdis/ ſapiens rur

Circa finita. i. media ſapientia eſt.

ſus circa illud efficeris:Infinita aũt ſingulorũ en in ſingulis multitudo te ſapientiæ:rationis/ nume
ri reddit expertẽ:utpote ĩ numerũ nullũ alicuius qñq́ reſpicientẽ.PRO. præclare hæc o Philebe
Socrates mihi dixiſſe uidet. PHI. Mihi quoq́/ſed quid ad rem hic ſermo? quidue ſibi uult? SO.

Circa infinita nõ eſt rõ.

Recte id o Protarche Philebus iſte quæſiuit.PRO.prorſus:Reſponde igit.SO.Efficiã quod uul
tis.cum de his iiſdẽ pauliſper etiã diſputauero. Vt enim ſiquis unũ aliquod accipit is ut diximus.
aut mox in infiniti naturã/ſed in aliquem numerũ deſcendere debet:ita uiciſſim: ſiquis infinitum
primo ſummere cogit/nequaq̃ in unũ continuo:ſed in numerũ quẽdam qui multitudinẽ aliquam
habeat debet intendere/ex omnibuſq́ tandẽ in unũ deſinere.Q uod uero nũc diximus : rurſus in
litteris coniectari licet. PRO.quomõ?SO.Poſtq̃ infinitã uocẽ cogitauit:ſiue deus aliquis/ſiue ho

Theuth homo diuinus apud Aegiptios.

mo diuinus:qualis apud Aegyptios Theuth fuiſſe fertur/primo in ipſa uocis infinitate uocales lit
teras conſiderauit/q̃ nõ una:ſed plures ſunt:rurſuſq́ alias quæ nõ uocis ſed pthongi particeps eſ•
ſent.Atq́ harũ numerũ certũ ſimiliter definiuit:Tertiam deinde ſpeciẽ litterarũ diſtinxit/earum

De ſpeciebuſ litterarum.

quas nunc mutas uocamus:poſtremo liquidas mutaſq́ diſcreuit uſq́ ad quodliber unũ:uocaleſq́
& medias eodem modo:donec earum capiens numerũ/in unaquaq́:& cunctis elemẽtũ uocauit.
Cumq́ uideret neminẽ ipm unũ ſecundũ ſeipm ſeorſum a reliqs pceptum huiuſmodi uinculũ me
ditatus:ut unũ exiſtẽs/& has oẽs unũ quodãmõ faciens:unã ĩ ips artẽ noie grãmaticã ſtatuit .PHI.
Hæc planius q̃ ſupiora uidelicet ipſa ĩuicẽ cõparata o Protarche cõprehẽdi:Idẽ tñ/& nũc/& ſupius
in hac diſputatione deſidero.SO.Num hoc o Philebe requiris:quid uidelicet ad ſermonẽ noſtrũ
iſta conferant?PHI.Ita id eſt quod dudũ ego una/& Protarchus requirimus. SO. Nunquid hoc

aſſecuti

aſſecuti/reqritis tñ iāpridē ut inquis? PHI. Quo nā pacto. SO. An nō de ſapientia & uoluptate no-
bis ab ipſo principio diſceptatio extitit/utrū ex iis eligendū? PRO. Immo. SO. etenim unū illorū
utrūq; eſſe diximus. PRO. diximus ꝑfecto. SO. hoc ipſum prior ſermo reqrit quomō unū/& mul
ta utrūq; horū eſt: quoue pacto non infinita continuo/ſed certū numerū quodlibet prius accepit/
ꝙ infinitū porrigeretur. PRO. haud ſane in leuē nos quæſtionē circulo quodam neſcio quomō fle
ctens Socrates o Philebe deduxit. Quare age: cōſidera uter noſtrū ad præſentē interrogationem
reſpondeat. Forte enim ridiculū eſt/me diſputationis totius ſucceſſorē/ex eo quod reſpondere ad
id modo nequeā: rurſus hoc ipſum tibi īperare. Atqui ridiculū multo magis eſſet neutrū noſtrū id
poſſe: Meditare itaq; qd agamus. ſpecies enī uoluptatis a nobis quærere nunc Socrates mihi uide
tur: Verū ſint/necne/quotq; præterea/qualeſue ſint: & de ſapientia eadē ſimiliter ꝑcontari. SO. Ve
ra loqueris o Callie fili: Niſi enim id circa quodlibet unū/ſimile: idē/& contrariū/quēadmodū ora
tio præcedens oſtendit: obſeruare poſſimus/nullus unꝗ noſtrū ullius erit ad aliquid pretii. PRO.
Sic ferme o Socrates ſe res habere uidetur. Verū præclarū temperato uiro cuncta dinoſcere: Se- Secunda naui
cunda uero nauigatio quædā uidetur ſeipſum minime latere. quorſum autē iſta nunc dixerim: de gatio quędam
clarabo. Ipſe nobis o Socrates congregationis huius auctor extitiſti: teq; ipſum ad īueſtigandū qd eē uidetur ſe/
ex humanis rebus optimū ſit: præbuiſti. Nā cū Philebus uoluptatē/delectationē/letitiā/& reliq̄ hu ipſum non la
ius generis: hominibus optima eſſe aſſereret/tu illi ſtatim cōtradixiſti/non eaq; diceret eſſe optīa/ tere:
ſed illa potius quæ ſepenumero in memoriā nobis ſponte reducimus recte agentes/ ut memoria
repertita utraq; examinenē: dicis autē: ut uidetur ipſe quod recte appellandū erit præſtantius uolu
ptate bonū eſſe/mentē/ſcientiā/intelligentiā/artē/& reliqua huiuſcemodi: ꝙ capeſſere potiuſꝙ illa
debemus. Cū igiẗ hæc utraq; ambiguitate quadā dicta fuiſſent: nos ioco quodā minati ſumus non
prius te dimiſſuros ꝙ huic controuerſiæ certa quadā determinatione finis ſufficiens imponeretur
Tu uero conceſſiſti qdē/teq; ipſum ad id exequendū nobis exequendū expoſuiſti. Nos autem dici
mus ut pueri ſolent: ꝙ recte datorū ablatio nulla eſt: pone igitur iam hunc diſputādi modū ad ea:
ꝙ dicta ſunt. SO. Quē dicis? PRO. Quod dubitationū ſcrupulos iniicis: eaq; interogas: quorū ſuf
ficientē reſponſionē in præſentia tibi reddere non poſſemus. Neq; enī diſputationis huius finem
exiſtimare debemus noſtrorū oīum ambiguitatē. Atq; ſi minus id nos ualemus: tibi agendū eſt:
pollicitus enī es. Ad hæc itaq; tu conſulta/utrū uoluptatis & ſapientiæ ſpecies deſtinguēdæ: an po-
tius dimittendæ: an alio quoꝗ modo queas ac uelis: ꝙ nunc inter nos dubitata ſunt/ aperire. SO.
Nihil iā graue futurū formidare me decet: qñ quidē tu ſic hæc dixiſti. Eo namq; ꝙ ſi uelī dictū eſt/
oīs penitus formido fugaẗ: accedit/ꝙ deorū aliqs ad hæc memoriā nobis aliquā ſuppeditaſſe ui
detur. PRO. Quo pacto/& quorū memoriā? SO. Cū olim ſiue ſomnians/ſiue uigilans quoſdā ra- Neq; uolupta
tiones audiuerim/nūc de uoluptate/& ſapientia cogito horū neutrū eē bonū: ſed tertiū aliqd: qđ tem neq; ſapi
aliud eſt ꝙ utrūq;/& ambobus eſt melius. idq; ſi nunc nobis liquido pateat/uoluptas a uictoria pro entiā eē ſum/
cul aberit: bonū quippe idē quod illa nequaꝗ erit? Sic ne? an aliter? PRO. Sic utiq;. SO. Speciebus mū bonū ſed
itaq; uoluptatis ad diuiſionē haud amplius: ut mea fert opinio indigebimus: quod in ſequentibus tertium.
clarius innoteſcet. PRO. præclare loqueris: perge ſic obſecro. SO. Paucula quædā prius aſſeuere
mus. PRO. Quæ nā? SO. Ipſius boni ſortē uidelicet utrū neceſſe eſt ꝑfectū ipſum aut non ꝑfectū
eſſe. PRO. Omniū o Socrates perfectiſſimū. SO. Quid uero: ſufficiēs ne bonū ipſum eſt? PRO. Conditio &
Quid ni? & in hoc ipſum ab oībus: ꝙ ſunt differre neceſſe ē cunctiſq; præſtare. SO. hoc quoq; de il ſors boni eſt
lo maxie ut arbitror neceſſariū ē aſſerere/ꝙ oē cognoſcēs idipſū uenaẗ/& appetit aphēdeẗ: cupiēs triplex ut pfe
atq; ipm ī ſe/& alia circa ipm poſſidere cæterorūq; nihil curat ṗterꝙ ꝙ una cū bonis ꝑficiūẗ. PRO. ctum eſſe ſuf/
His repugnare ſi licet. SO. Cōſiderem⁹ igiẗ diiudicēuſq; uoluptatis/& ſapiētiæ uitā/ ſeorſū īſpiciē ficiens & ex/
tes. PRO. Quo pacto inqs. SO. Neq; ī uoluptatis uita ſapientia īſit: neq; ī ſapiētiæ uita uoluptas: petendum.
Oportet enī ſiquidē iſtorū alterū bonū eſt nullius amplius indigere: ſi uero indigū apparet/ haud
ulterius reuera nobis eſt bonū. PRO. non certe. SO. Num uolumus in teipſo periculum facere?
PRO. prorſus. SO. Reſponde igitur. PRO. Dic ambo. SO. Optares ne o Protarche plenā ſum
mis uoluptatibus oēm uitā agere? PRO. Quid ni optem? SO. Nūqd alio quopiā indigere te ul-
tra putares/qñ perfecta harū poſſeſſione fruereris. PRO. nequaꝗ. SO. Aduerte itaq; nium ipſa ſa
pientia indigeres/& intelligentia/& conuenienti ratiocinatione/& aliis quæcūq; horū cognata/an
non rei alicuius uiſu? PRO. Et quid? oīa porro haberem/ſi uoluptate fruerer. SO. Et ita uiuens/
per oēm uitā ṗcipuis uoluptatibus abundares? PRO. Profecto. SO. Si mēte/mēoria/ſcīa/opiniōe
uera penitus careas/primo qdē hoc ipſū/gaudeas/ne an nō gaudeas te ignorare neceſſe eſt/cū ſis
oī ſapientia uacuus. PRO. Neceſſe. SO. Et cū memoria ſis priuatus/haud ſane te aliqñ delectatū
fuiſſe recordaberis. nec ulla uoluptatis repente incidentis reſtabit memoria/& opinione uera or
bus/ dum lætaberis: lætari te minime opinabere. Ratione quoq; captus: ꝙ in poſterū uoluptatē
aliquā a depturus ſis/ratiocinari nō poteris. Duces aūt nō hominis uitā/ſed pleumonis cuiuſdā. i.
ſpōgiæ marinæ: aut oſtreę marine perſimilē: ſunt hęc uera? An aliter ṗter hæc ſentire poſſumus.

PRO.Et quo pacto aliter?SO.an uita nobis huiuſmodi expetenda?PRO.Mutũ me o Socrates p̃
ſens rõ redidit.SO.ne deſiſtamus hic obſecro ſed iá menns uitá in medíũ adducentes ulterius cõ
ſideremus.PRO.Qualẽ inquis?SO.Vtrũ aliquis uiuere ſic eligeret/ut ſapientiá/mentẽ:ſcientiá
memoriá oẽm omniũ poſſideret.uoluptate uero nulla penitus frueretur/nec rurſus afficeretẽ mo
leſtia?ſed ſine ullo tali affectu uiueret.PRO.Neutra ex iis o Socrates uita aut mihi aut alteri: ut ar
bitror eligenda uidetur.SO.Quid autẽ o Protarche uita ex ambobus in unũ congrediẽtibus mix
ta/& cõmunis effecta?PRO.Ex uoluptate ais ſapiẽtiaq;/& mẽte?SO.hãc ipſam dico.PRO.Vnuſ
quiſq; ſane hanc ipſam potiuſq̃ ex ſuperioribus alterutrá eliget:neq; unus optabit qdẽ/alius mi-
nime:ſed idẽ oẽs pariter expectent.SO.Videmus ne igitur quid ex iis ſequatur.PRO.prorſus q
Triũ uitarum quæ optima. dẽ q; tres uitæ propoſitæ ſunt:ex duabus/neutra ſufficiẽs:aut optanda uel hominibus uel cæteris
animantibus.SO.An non circa hæc ipſum bonũ poſſidet:& enim perfecta & ſufficiens eẽt:& uni
uerſis plantis/& animantibus exoptanda/quæcũq; ſic ſemper uiuere poſſent.Siquis uero ex nobis
alia eligat præter naturá eius quod reuera affectandũ eſt/eliget/neq; id ſponte:ſed ex ignorantia
uel infelici q̃dá neceſſitate.PRO.Hæc ita ſe habere uidenẽ.SO.q; ergo Philebi deá aut idẽ quod
ipſum boni exiſtimare oporteat:ſatis iá dictũ eſſe uidetur.PHI.ſed neq; etiá tua mens o Socrates
prædictas enim obiectationes patiẽ.SO.forſitá o Philebe mea:non tñ uerá diuináq; mentẽ ſic ar
bitror:ſed aliter ſeſe habere palmá igitur/& uictoriá quin uitæ cõmuni tradere debeamus nihil ob
menẽ dubito:Secundas autẽ partes cui potius tribuamus:diiudicádũ reſtat forte namq; uitæ cõ
munis cauſam unus ex nobis mentẽ:alter uoluptatẽ eſſe contendet: Atq; ita boni ipſum neutrũ
erit iſtorũ:forte uero quis horũ alterutrũ cauſam eſſe cẽſebit.De hoc itaq; aduerſus Philebũ præ
cipue decertarẽ:q; hac in uita permixta quicquid illud deniq; ſit:quod ab hac uita ſuſceptũ/expe-
tendá ipſam bonáq; reddit:mens ipſa/non uoluptas illi cognatior eſt/& ſimilior.Atq; ex hac ratio
ne uoluptas nec primas:nec ſecundas etiá partes reuera tenebit:longius autẽ aberit a tertia forte:
ſiqua meæ menti fides nunc eſt adhibẽda.PRO.Atq o Socrates uoluptas iá proſtrata uidetur ra
tionibus tuis pcuſſa:ná & ſpe uictoriæ decidit:de mente uero dicendũ:q; non ſapienter ſibi uicto-
riá uendicaret.Eadẽ quippe pateretur/uoluptas autẽ ſecunda forte priuata:oĩo iá ab eius amato-
ribus contemnetur:neq; enim ęque pulchra ulterius apparebit.SO.Quid igitur:nonne dimit-
tere illá præſtat:nec exquiſita examinatione:redargutioneq; affligere.PRO.Nihil ais o Socrates
SO.An quia impoſſibile quiddá protuli.affligi uoluptatẽ.PRO.Nõ ob hoc tantũ uerum etiá q;
ignoras noſtrũ nullũ prius abire te dimiſſurum:q̃ ad horũ finẽ ratione deueneris.SO.pape o Pro
tarche:longa admodũ oratio ſequẽs:ferme uero nec facile qddá nunc:Conſtat enim aliis quibuſ-
dam iaculis præter rationes ſuperiores opus eſſe:ſiquis palmá menti ſecundá cõparaturus acce-
dat.forte uero aculei quidá hi quoq; ſunt:nõne oportet.PRO.Quid ni.SO.pricipiũ itaq; huius
ponentes caute/& diſtincte accipere ánitamur.PRO.Quale principiũ dicis.SO.Oĩa quæ nũc in
uniuerſo ſunt bifariá diſtinguamus.Immo ſi uis trifariá.PRO.quo ná pacto.SO.Accipiamus nõ
nulla ex iis quæ nunc a nobis ſunt dicta.PRO.Quæ ná.SO.Deũ profecto dicebamus ex iis quæ
ſunt:alterũ quidẽ infinitũ alterũ uero terminũ oſtendiſſe.PRO.Omnino quidẽ.SO.has utiq; ſpe
cies duo illa eſſe ponamus:Tertiũ illud:quod unũ ex utriſq; cõmixtum.Ridiculus tamen uideor/
dum ſufficienter ſecundũ ſpecies diuidere atq; dinumerare cõtendo:PRO.Quid ais o bone uir.
SO.Quarto adhuc genere opus eſſe conſtat.PRO.Quo nunc.SO.Cauſam alternæ cõmixtiõis
iſtorũ cõſidera.Eamq; præter tria illa quartũ ponito.PRO.Nunqd/& quinto inſuper indigebis
aliquo diſcernente.SO.forte.non tamen in præſentia ut arbitror.Sin aũt opus fuerit:ignoſces mi
hi qnrá uitá ſectanti.PRO.Quid obſtat.SO.principio ergo ex quattuor tria ſeligẽtes/duoq; ex tri
bus.ſic ſe habere cõſidaremus/ut unũ quoq; duorũ ſit multa.diuiduũ ĩſuper atq; diſperſum.Rur
ſuſq; in unũ utrũq; ducentes/cogitare nitamur quomodo utrũq; unũ multaue ſit.PRO.ſi planius
Q̃ď ĩfinitum fit multa. eadẽ dixeris/ forte aſſequar.SO.duo pfecto quæ propoſita ſunt/iſta dico finitũ/& infinitũ: q; aũt
infinitũ multa quodámodo ſit.conabor oſtendere:finitũ uero impoſterũ differatur.PRO.Diffe
ratur.SO.Attende igitur:arduũ náq; atq; maxime dubitandũ eſt:quod conſiderare te iubeo:At
Magis ac mi/nus finẽ reii/ciunt & quã/tum. tamen aíaduertere:primũ autem circa calidius frigidiuſq; conſidera.utrũ terminũ aliquẽ in eis
inuenias.An potius magis ac minus dũ iis generibus inſunt/finẽ reiiciant:fine namq; adhibito/ip
ſa etiam finirentur.PRO.Vera loqueris.SO.Semper tamen in ipſo calidiori/& frigidiori magis
ac minus eſſe fatemur.PRO.& maxime quidem.SO.Semper ergo nobis ſi ratio monſtrat ab iis
finẽ abeſſe/& cũ ſine fine ſint:oĩo ĩfinita fieri.PRO.Vehemẽter o Socrates.SO.Euge amice Pro
tarche aduertiſti:nũc q; hoc ipſũ uehemẽter abs re mõ pnunciatũ/& ipſũ quoq; quod remiſſe di-
citur:eãdem uim habent:quá ipſum magis ipſumue minus? Vbicũq; eni adſunt/haud quantum
unũ quodq; eẽ pmittũt:ſed ſemp uehemẽtius remiſſiori:& uiciſſim uehemẽtiori remiſſius oĩbus
actionibus inferentia/plus ac minus efficiunt.quantum uero ſemp obſcurant: Niſi enim deleant
quantũ:ſed/& ipſum/& menſuratum ſedẽ ipſius quod dicitur uehementius/& remiſſius magiſq;
& minus

& minus occupare permittant/ hæc ipſa repente e ſua ſede pellent. Neq; enim calidius/& frigidi
us ultra reſtarent/ſi q̃ntũ ſuſceperint. Diffugient nempe nec ultra conſiſtent ipſum calidius/ & fri
gidius: quantũ uero regnabit: progreſſione ceſſante. Quamobrem hac ratione calidius/& frigidi
us infinita iam eſſe conſtat: Protarchus Sic apparet o Socrates: uerumtamen ut ipſe dixiſti: haud
facile iſta precipi poſſunt: Forte uero deinceps iterũ repetita/interrogantẽ pariter & reſpondẽtẽ
conſpirare inuicem declarabũr. SO. Bene dicis: atq; ita pro uiribus agendũ eſt: ſed ituere primũ
quum id ſignũ ponamus infinitæ naturæ: Ne ſingula tranſcurrentes orationẽ in longũ nimiũ pro
trahamus. PRO. Quod nam dicis? SO. Quæcunq; magis ac minus uehementer atq; remiſſe/mi
miſq;/& huiuſmodi quædã amittũt cuncta in unũ infiniti genus reducenda ſunt: quẽadmodũ ſu
pra diximus: aſſerentes omnia quæ diuidua diſperſaq; ſunt/in unũ oportere colligi: ſecundumq;
uim unã: unã quãdam naturã ſignificari. Meminiſtin? PRO. Memini. SO. Quæ uero talia quædã
minime capiunt/ſed eorũ contraria/& cuncta/primo quidẽ ęquale ipſum atq; ęqualitatẽ. poſt eq
le mox duplũ: & ſingulas inde proportiones quaſcũq; ad numerũ numerus/& ad menſurã menſu
ra demonſtrat/hæc inq̃ omnia in genus finiti merito referremus: Quid ais ad hæc? Protarchus.
præclare timiũ o Socrates. SO. Age dum ex utriſq; cõmiſtũ quã ideam ferre dicemus? PRO. Id
mihi tu dices ut arbitror. SO. Immo Deus: ſi modo quis deus meas præces exaudiat. PRO. Ob
ſecra igitur/& contemplare. SO. Contemplor ſane. Ac mihi uidetur deorũ aliquis nobis amice
nunc aſpiraſſe. PRO. Quo pacto id ais? & qua cõiectura uteris? SO. Dicã plane: tu uero attentis
auribus adſta? PRO. Dic modo. SO. Calidius ne aliqd nũc/& frigidius dicebamus? PRO. Cer
te. SO. Adde præterea ſiccius/& humidius: plus ac paucius: uelocius atq; tardius: maius/& min⁹.
Ac deniq; quotcũq; in ſuperioribus ad naturã unã magis minuſue ſuſcipientẽ redegimus. PRO.
An infiniti naturam inquis? SO. Hãc ipſam cõmiſce poſthac una cũ iis progeniẽ termini. PRO.
Quã. SO. progeniẽ. ſ. termini. quã profecto decebat nos in unum colligere quẽadmodũ de infi
nito fecimus: neq; dum collegimus. at forte nunc idẽ ages: his quippe utriſq; conciliatis: illa con
tinuo patefiet. PRO. Quam dicis/& quomodo? SO. progeniẽ æqualis/& dupli/& quecũq; diffe
rentiũ mutuam cõtrarietatem fugat: cõmenſurata uero/& conſona faciens/numerũ efficit. PRO.
Intelligo dicere namq; mihi uideris ſi iſta miſcentur: generationes quaſdã ex eorũ ſingulis euentu
ras. SO. & recte uideor. PRO. Dic igitur. SO. Nonne in morbis recta horum cõmunio ſanitatis
naturam genuit? PRO. Omnino. SO. In acuto autẽ ẽt graui/ueloci/& tardo/cũ infinita ſint: hæc
& terminum peperit: & perfectionẽ muſicæ præſtitit. PRO. præclare. SO. Quinetiam rigori &
æſtui tradita: id quod multũ & minus/& infinitũ dicit̃ obſtulit: menſuratũ autẽ atq; una cõmenſu
ratam adhibuit. PRO. quid ni? SO. ex iis temperies anni/& quæcũq; pulchra ſunt cũcta manarũt
infinitis inuicem finitiſq; coeuntibus. PRO. Certe. SO. atq; alia inſuper innumerabilia prætermi
tto/ ueluti cum ſanitate pulchritudinẽ atq; robur. In animis quoq; permulta atq; præclara: petulã
tiam quippe/& uniuerſam improbitatẽ dea hæc animaduertẽs o bone Philebe omni termino uo
luptatũ expletioniſq; carere/legem/& ordinẽ quibus terminus ineſt: iis appoſui? eamq; tu ſic infici
ac perdi: ego contra ſeruari dico. Tibi uero Protarche quid nam uidetur? PRO. hæc prorſus ſe
cundũ meam ſententiã ſunt aſſerta. SO. Nonne tria hæc iam protuli modo intelligas? PRO. At
apprehendere arbitror. Vnũ quidem infinitũ aſſeris: Secundum aũt in iis quæ ſunt terminum:
Tertium uero illud quid dicere uelis haud ſatis teneo. SO. Copia te o mirifice uir: generationis
eius quod eſt tertiũ ſtupefecit: q̃q̃/& infinitum multa genera cõtinebat: quæ tamen genere ipſius
magis minuſue ſignata: unũ apparuerunt. PRO. Vera narras. SO. Verumtamen neq; terminus
multa cõtinebit: neq; ꝙ unũ natura eſſet/ulla difficultate admittebamus. PRO. quo enim modo?
SO. Nullo modo: Sed tertium ſcito me dicere unum hoc quodcũq; ex iis naſcit̃ generationẽ ui
delicet in eſſentiã/ex mẽſuris una cũ termino cõſtitutis. PRO. Intellexi. SO. Cæterũ quid præter
hæc tria/quartũ genus ſit/diſcutiẽdũ reſtat. Cõmunis autũ iſta diſceptatio eſt. Vide nũ tibi neceſ
ſarium uideatur: quodcunq; gignitur: per aliquã cauſam gigni. PRO. Mihi plane: Quomodo enĩ
abſq; ea fieret? SO. Et efficiẽtis natura noĩe dumtaxat a cauſa differt: efficienſq;/& cauſa unũ meri
to uocabũtur. PRO. Merito? SO. Quinetiã factũ ac genitũ ſolo nomine diſcrepabũt. PRO. Cer
te. SO. præcedit quidẽ atq; ducit natura ſemper: quod efficiẽs eſt: quod uero factũ eſt ab eo geni
tumq; ipſum ſequit̃. PRO. prorſus. SO. Nõ ergo idẽ: ſed aliud eſt cã: & quod ad generationem
cauſæ ſeruit. PRO. Quid prohibet. SO. An nõ genita ipſa: & ex qbus gignunt̃ omnia/tria nobis
genera prebuerunt? PRO. Maxime. SO. Omniũ autẽ iſtorũ opificẽ quartũ ponimus: cauſamq;
uocamus: utpote aliud qddã q̃ illa ad ſufficientiã demonſtratũ. PRO. ponimus abſq; dubio. SO.
Verũ iã decet cũ quattuor diſcreta ſint: ſingulorũ mẽoriæ gratia ſingulatĩ illa dinumerare. PRO.
Vtiq;. SO. primũ igitur infinitũ dico: ſecundũ terminũ: tertiũ/mixtã ex iis genitãq; eſſentiã. Po
ſtremũ mixtionis generationiſq; cauſã: ſi quartũ uocẽ: nunquid errarẽ? PRO. Nullo pacto. SO.
Age dũ deinceps quæ nobis oratio/& quid potiſſimũ ingredientes ad hæc deuenimus? nõne id erat:

Signũ infinitæ naturæ.

Que in genere infiniti.

Que in genere finiti.

Recta horum cõio .i. equalis uel dupli uel cęterorũ.

Morbus eſt in excedẽte uel ceſſãte calido frigido humido & ſicco. hic autẽ ſi ad quãdam proportionẽ dixeris. ſanitas ẽ

Quærebamus nẽpe cui nã ſecundæ uictoriæ partes concederentur/uoluptati ne/an potius ſapientiæ! An non ita: PRO. Ita certe. SO. Poſtq̃ iſta in hunc modũ diſtinximus/nonne melius iudicabimus cui prima/cuiue ſecunda uictoriæ palma dãda ſit/ex iis quæ ſupra in certamẽ uenerũt. PRO. forte. SO. Victricẽ ſane poſuimus uitã ex uoluptate/& ſapientia mixtã. PRO. Immo. SO. Qualis ſit/& cuius generis hæc uita quodãmodo cernimus. PRO. Cernimus. SO. pars nẽpe tertii generis. Neq; enim quod ex duobus quibuſdã mixtũ illud eſt: ſed quod ex infinitis omnibus a termino nexis. Quapropter merito ſuperatrix hæc uita illius pars erit. PRO. Et recte admodum. SO. Eia Philebe dulcis illa tua ac ſimplex uita ad quod prædictorũ genus pertinere iure putabitur! Sic autem reſponde anteq̃ explicetur. PHI. Dic modo. SO. Voluptas ac dolor terminũ habent: an potius ex eorũ genere ſunt/quæ magis minuſue ſuſcipiũt! PHI. Ita: ex iis quæ magis o Socrates: neq; enĩ uoluptas omne bonũ eſſet/niſi ſuapte natura: & ſecundũ multitudinẽ/& ſecũdũ id quod magis infinita exiſteret. SO. At neq; etiã dolor o Philebe omne malũ: quamobrẽ aliud quiddã nunc conſiderare debemus q̃ iſiniti naturã. quod uoluptatibus partẽ boni aliqua prebeat. Enimuero ex iis indeterminatis uita illa tua ſit. Sapientiã autẽ ſcientiãq;/& mentẽ i quod potius ex prædictis o Protarche atq; Philebe referentes: aduerſus pietatẽ nequaq̃ peccabimus! haud enim mediocre periculũ nobis imminere uidet: recte aut non recte tractantibus quod modo quæſitũ eſt. PHI. Deum o Socrates tuũ extollis. SO. Et tu o amice deã tuam. Verũ ad id qđ quæſitũ eſt redeundũ. PRO. probe loquitur Socrates o Philebe. Ideoq; preſtanda illi fides eſt. PHI. An non o Protarche pro me dicturũ te promiſiſti. PRO. Maxime Nunc autẽ hæſito/& uereor. teq; adeſſe nobis o Socrates tanq̃ prophetã obſecro: nequid nos tibi circa certatorem aberrantes: præter melodiã canamus. PHI. fides adhibenda Protarche: nihil enim difficille iubes. SO. Equidẽ Deũ reuera ut Philebus inquit extollens iocando te turbaui: interrogans cuiuſnam generis mens & ſcientia eſſent. PRO. maxime quidẽ o Socrates. SO. Facile tamen: omnes ſiquidẽ ſapientes ſeſe extollentes cõſentiũt/intellectũ eſſe cæli terreq; regẽ. ac forte recte loquũt: q̃ ſi uis: ſigenus diffuſius examĩabimus. PRO. Dic arbitratu tuo o Socrates nihil prolixitatẽ ueritus neq; enim moleſtus eris. SO. præclare loqueris hinc igitur interrogantes exordiamur. PRO. Vnde! SO. Vtrũ o Protarche dicẽdũ eſt uniuerſum hoc agi ab inrationali quadã temerariaq;/& fortuita poteſtate! An contra quẽadmodũ maiores noſtri ſenſerunt/ordine quodã mentis/& ſapientiæ mirabilis gubernari. PRO. nulla eſt comparatio. Nã quod modo dicebas o Socrates/prophanũ mihi uidetur: fateri autem mente oĩa hæc exornari/ſententia quædã conſpectu mũdi ſoliſq;: & lunæ cæterorũq; ſyderũ: & oĩs deniq; cæleſtis circuitus digna eſt: nec ego unq̃ de iis aliter loqui aut ſentire auſim. SO. Vis ne igitur quod a priſcis aſſertũ eſt/nos itẽ confiteamur! hæc uidelicet ita ſeſe habere nec modo putemus alia ſine periculo proferri nõ poſſe/uerũetiã una cũ illis uituperationis periculũ ſubeamus/ſiqñ uir aliquis durus ac uehemens/iſta nõ ſic: ſed ſine ordine ferri contenderit. PRO. Quid ni uelim! SO. Age igit quod ſequitur contẽplare. PRO. Dic iã. SO. Quæ circa corpora uiuentiũ ſunt/ ignẽ/aquã / ſpiritũ atq; terrã fluctuantiũ inſtar: ut aiunt in cõpoſitione ineſſe conſpicimus. PRO. Et maxime quidẽ in iis enim ſermonibus reuera propter ambiguitatẽ fluctamus. SO. Ergo de uno quoq; eorũ quę circa nos ſunt: id accipe. PRO. Quid nã. SO. Quod unũ quodq; horũ apud nos exiguum ac uile/nec ullo mõ ſincerũ/& integrũ. nec uim natura ſua dignã ferens: quod quidẽ in uno animaduertẽs: de reliquis omnibus idẽ exiſtimato: Velut ignis/eſt quidẽ apud nos/eſt etiã ĩ uniuerſo. PRO. Eſt. SO. Nonne ignis hic noſter exiguus/imbecillus/& uilis: ſed qui uniuerſi ꝓprius quantitate mirandus & pulchritudine/& omni quæ ad ignẽ pertinet: poteſtate. PRO. Vera nimiũ loqueris. SO. An uero fit: alitur/ducit ab igni noſtro mũdi totius ignis: uel cõtra/& meus/& tuus/& animãtiũ reliquorũ oĩs ab illo! PRO. Hæc reſponſione digna non ſunt. SO. Recte eadẽ quoq; de animaliũ ac mũdi terra diceres: & de aliis omnibus quæ ſupra quæſiuimus: ſimiliter reſponderes. PRO. Quis nam reſpondens aliter: ſane mentis æſtimetur. SO. Nemo forſitan: ſed iam ad reliqua: Omnia quippe nunc dicta in unum compoſita contuentes corpus appellamus. PRO. Quid ni! SO. Idem quoq; de hoc/quem mundum dicimus/accipe. Eadem ſiquidem ratione corpus eſt/ex eiſdẽ cõpoſitum. PRO. Recte loqueris. SO. Vtrum ex hoc corpore noſtrũ corpus omnino uel contra/ex noſtro ipſum nutritur/& quecunq; pauloante memorauimus/ſuſcepit/& habet! PRO. Neq; hoc etiã o Socrates in quæſtionẽ cadere debet. SO. Quid hoc: debet ne an non. PRO. Dic quale ſit. SO. Noſtrum corpus animam habere fatebimur. PRO. Conſtat. SO. Vnde nam o amice Protarche ſuſcepit/niſi mundi corpus/quod eadem: quæ & noſtrum ac etiam præſtantiora continet animã habeat. PRO. Aliunde nequaq̃. SO. Neq; enim exiſtimandum o Protarche quattuor illa terminũ/infinitum/mixtum/& cauſæ genus in iis quartum cunctis exiſtens. quod iis quidem quæ apud nos ſunt animam corpuſq; prebet/dum imprimit umbram: labefactatoq; corpore remedia parat: & in aliis alia conſtituit atq; reſtituit/omnem atq; integram ſapientiam uocitari/ cumq; eadem hæc in uniuerſo cælo eiuſq; partibus amplioribus inſint: Ac præterea puriora præſtantiotaq; exiſtant:

in eis

Marginal notes:

Gemitũ nõ eſt mixtũ ex duobus quibuſuis ſed ex ĩfinito & termĩo duobus conſtat.

Q đ uoluptas & dolor ſit in genere infinitorum.

Neq; uoluptas oẽ bonũ neq; dolor oẽ malum.

Intellectũ oẽ cęli ac terr̃ regem.

De uilitate elementorum apud nos.

in eis tamen præclariſſimorum præcioſiſſimorumq; naturam minime reperiri.PRO.Nullã pro‑
fecto rationem id haberet.SO.quamobrẽ rationem illã ulterius proſequentes licebit aſſerere/ea
quæ ſæpenumero prædicauimus:infinitũ prorſus in omni conſiſtere/ſufficientemq; terminũ cau
ſamq; illis haud ignobilem ſemper adeſſe hornantẽ diſponentẽq; horas/& menſes/& annos:men
tem/& ſapientiã merito nuncupatam.PRO.Merito.SO.Sapientia uero atq; mens abſq; anima
nunq̃ eſſent.PRO.nunq̃ certe.SO.Ergo in Iouis ipſius natura regiã animã:regiãq; mentẽ ineſſe
propter uim cauſæ confiteberis:& ĩ aliis itẽ alia pulchra ut illorũ cuiq; dici placet.PRO.Maxime.
SO.præcedentem o Protarche ſermonem nequaq̃ temere inductum:putes:his enim qui olĩ mẽ
tem omni mũdo præſidere oſtenderũt adminicula prebet.PRO.prebet ſane.SO.Meæ uero pe‑
titioni reſponſum porrigit/q; mens eſt progenies omniũ cauſæ quæ unũ quiddã ex quattuor his:
quæ relata ſunt:aſſciſcitur.habes iam igitur noſtram expoſitionẽ.PRO.habeo/& ſufficienter qui‑
dem.Et ſi cum ante reſpõderis/me hactenus latuiſti.SO.Remiſſio ſtudii o Protarche ſepenume
ro iocus eſt.PRO.præclare loqueris.SO.Nũc igitur o amice in quo genere ſit:quãue habeat uĩ:
ad ſufficientiam ferme monſtratũ eſt.PRO.Omnino.SO.Quin etiã uoluptatis genus iampridẽ
patuit.PRO.Nimium.SO.Reminiſcamur iam/& horum circa utraq;:q; mens quidẽ cauſæ co‑
gnata eiuſdẽq; cum illa generis ferme erat:uoluptas aũt infinita/eiuſq; generis:quod nec princi‑
pium nec mediũ neq; finẽ in ſeipſo ſuapte natura cõtinet aut aliquãdo continebit.PRO.Quid ni
reminiſcamur?SO.Oportet itaq; poſt hac in quo horũ utrũq; conſiſtit:& propter quã paſſionem
fit/quotiens fit/aduertere.Vtq; uoluptatis primo genus ipſum inueſtigauimus ſic/& iſta circa illã
primo nũc inquiremus:Seorſum tamen a dolore uoluptatem ſufficienter examinare non poſſu‑
mus.PRO.Si hac gradiendum eſt/hac utiq; gradiamur.SO.Nunc idem tibi quod mihi de ho‑
rum generatione uidetur.PRO.Quid iſtud?SO.Cõmuni in genere fieri ſecundum naturam do
lor uoluptaſq; uidenẽ.PRO.Cõmune id genus amice Socrates/repete obſecro/quid nã ex iis quæ
ſupra diſtincta ſunt.ſignificare uelis.SO.pro uiribus o mirifice uir id agam.PRO.bene inquis.
SO.Cõmune profecto intelligamus:quod ex quattuor tertium numerauimus.PRO.An quod
poſt infinitũ finitũq; locaſti:in quo ſanitatem/& harmoniam ut arbitror poſuiſti?SO.recte dicis:
ſed nunc dicendis maxime mentem adhibe.PRO.Dic iam.SO.harmonia inq̃ ſoluta in animan
tibus:una naturæ ſolutionẽ generationẽq; dolorũ eo in tempore fieri.PRO.cõſentaneum.SO.
Rurſus harmonia contemperata/& in ſui naturam protinus reſtituta uoluptatẽ fieri dicendũ eſt:
ſi modo res maximæ uerbis paucis concludendæ ſunt.PRO.Reor equidẽ te recte o Socrates di‑
cere.clarius tamen exprimere eadem annitendum.SO.An non uulgaria/& notiſſima cognitu fa
cilia ſunt.PRO.Quæ nam iſta?SO.Fames quidem ſolutio eſt:atq; moleſtia?PRO.Eſt.SO.Cõ‑
meſtio uero repletio atq; uoluptas:PRO.Ita.SO.Sitis iterum corruptio ſolutioq;/& dolor.Vis
autem humore quod arefactum eſt reficiens/uoluptas eſt.Diſcretio ĩſuper/& diſſolutio præter na
turam æſtu quodam effecta moleſtia.At ſecundum naturam reſtitutio refrigeratioq; uoluptas.
PRO.prorſus.SO.Concretio quoq; humoris præter aĩalis naturam frigore facta.Dolor.Cõtra
humido liqueſcente/& in ſuam redeunte naturam reditus iſte uoluptas.Ac ſummatim conſidera/
num æqua tibi hæc oratio uideatur.Quotiens corrumpitur animata ſpecies ex infinito/& termio
ſecundũ naturã/ut diximus genita.eiuſmodi corruptio dolor eſt.Cum uero hæc in eſſentiã ſuã re‑
fluit:regreſſum hunc dicimus uoluptatẽ.PRO.Eſto.Videẽ enim hoc mihi admodũ ueriſimile.
SO.Hanc unã itaq; uoluptatis/& doloris ſpeciẽ in iis paſſionibus utriſq; ponamus.PRO.ponaẽ.
SO.pone deinceps expectationẽ harũ in anima paſſionũ.Expectationẽ inq̃ que uoluptaria ante‑
cedit/ſperantẽ:gaudẽtẽ atq; ſuauẽ:quæ uero moleſtia formidoloſam ac mœſtã.PRO.eſt igiẽ hęc
uoluptatis/& doloris ſpecies alia/ſeorſum a corpore ſolius animæ ab expectatiõe pfecta.SO.Re‑
cte accepiſti:In iis utiq; ut mea fert opinio/utriſq; ſinceris exiſtentibus nec mixtis uoluptate uideli
cet atq; dolore liquido diſcernemus:num uoluptatis uniuerſum genus:amandũ ſit:an hoc potius
alteri cuiq̃ ex antedictis attribuendũ:uoluptati uero atq; dolori ceu calido/& frigido cæteriſq; tali
bus cõpetat/ut interdũ amanda ſint:alias non amãda utpote quæ bona minime ſint:ſed quãdoq;
certũ aliquid ſuſcipientia:naturã boni ſequanẽ.PRO.Recte ais oportere ſic incidere qui talia p‑
ſcrutatur.SO.primũ igitur id inſpiciamus/ſi uerũ eſt:quod dicebaẽ/deſtructis illis dolorẽ:refectis
uoluptatẽ ſequi:cũ neq; deperduntur neq; etiam recreantur:quã potiſſimũ habitudinem tũc aĩa‑
libus tribuere debeamus:intentus itaq; animo mihi reſponde:nũ tibi neceſſariũ uideatur quodli
bet aĩal eo ipſo ĩ tempore nullomodo lætari uel angi.PRO.Neceſſariũ certe.SO.Eſt ergo ſtatus
hic tertius præter mœrentis/& gaudẽtis affectũ.PRO.Eſt profecto.SO.Age dũ/huius meminiſ
ſe conare.ad iudicandum ſiquidem uoluptatem reminiſci uel non per multum refert breuibus ta
men aliquid de ipſa ſi uis perſtringamus.PRO.Dicas ergo;quid iſtud?SO.Eum qui contempla‑
tionis uitam eligit/nihil ita uiuere prohibet.PRO.ſeorſum a letitia/& moleſtia dicis?SO.Dictũ
eſt in cuiuſq; uitæ cõparatione uirũ contemplationi deditũ nihil ulla ex parte uel gaudere uel angi.

Sapientia & mens nõ abſq; anima.

Iocus ſepenumero remiſſio ſtudii eſt.

Quãdo gignitur dolor in cũctis rebus & uoluptas.

Status medius uoluptatis & doloris.

Vita cōtēpla tiua nec cum lætitia neq; cū triſtitia eſt diuiniſſima.

PRO. Omnino ſic dictum. SO. Nonne ſic illi conuenit? Ac forte nil mirū eſſet/ſi uita hæc cętera rum omnium diuiniſſima ſit. PRO. An abſurdū eſt deos gaudere uel contra triſtari? SO. abſurdum oīo: Inducens enim utrung; eſt: At hoc deinceps inueſtigemus, ſiquid ad hanc diſputationē conſerat: ac menti ad ſecundas uictoriæ ſortes/ſi minus ad primas poſſimus/accommodabimus. PRO. Recte loqueris. SO. Atqui alia ſpecies uoluptatū/quam animæ propriā aſſignauimus/memoria conſtat. PRO. Quo pacto? SO. primū quid memoria ſit accipiendū uidetur: Immo ante

Abſurdum eſt deos uel lætari uł triſtari.

eam quid ſenſus: ſi planius hæc elucidare uelimus. PRO. Quo pacto inquis? SO. pone ex omnibus corporis paſſionibus quaſdā in corpore prius extinctas q̄ in animā tranſfluant: paſſione uacuā dimittentes: Alias per utrūq; diffuſas/& quandā quaſi concuſſionem/tam propriam/q̄ cōmunem utriq; pariter īferentes. PRO. Ponantur. SO. Et paſſiones per utrūq; minime propagatas: ſi latere dixerimus animā: & per utrūq; manētes īnoteſcere animæ/an recte dicemus? PRO. Certe. SO. Ipſum ergo latere nullo modo ut dicere uideor/obliuionis generationem eſſe exiſtimes: Eſt enim obliuio memoriæ exitus. Ea uero in iis quæ modo dicebantur nōdum erat. Eius autē quod nec eſt nec fuit. iacturam fieri aliquam abſurdum. PRO. abſurdum. SO. Nomina ergo dumtaxat ꝑmulta. PRO. Quomodo? SO. ꝑ eo quod latere animā diximus: quādo abſq; paſſione corporei tumultus exiſtit: quā nunc obliuionē uocare uideris/inſenſationē ut ita loquar potius nominato. PRO. Teneo te. SO. Motum autē incōmuni corporis/& animæ paſſiōe factū/ſi ſenſum uocaueris/haud ab re nominabis. PRO. Vera loqueris. SO. An nō percipimus iam quid ſenſum uocari uelimus?

Memoria eſt ſenſus conſeruatio.

PRO. percipimus. SO. Senſus præterea conſeruationē recte quis memoriā mea ſententia nuncupabit. PRO. recte nimium. SO. Et a memoria reminiſcentiā diſcrepare fatemur: necne? PRO. forte. SO. An non in hoc præcipue? PRO. Quonam? SO. Quotiens quæ cū corpore paſſa eſt aliquando anima eadem ſine corpore in ſeipſa reſumens animaduertit: tūc meminiſſe eā aſſerimus: an non. PRO. Valde quidē. SO. Quin etiā quādo memoriæ paſſa iacturā deinde/uel ſenſu/uel diſciplina monente eā iterū reuocat in ſeipſa reminiſci putatur. Atq; hæc iam memorias reminiſcētiaſq; uocamus. PRO. probe loqueris. SO. Cuius aūt gratia hi dicta ſunt omnia idē. PRO. Quid

Paſſio corporis eſt ſed corporis non eſt cupiditas.

nam. SO. Ne animæ uoluptatē abſq; corpore q̄ maxime atq; perſpicue capiamus: atq; una cōcupiſcentiā: per hæc enim utraq; iſta declarata uidenť. PRO. pergamus iā ad reliqua Socrates. SO. Multa cōſideraſ decet: uoluptatis originē omnemq; formā eius inueſtigantes. Et nunc qdem primo uidendū quid eſt/& unde naſcitur concupiſcentia. PRO. Videamus iam obſecro: Nihil enim

Sitire nō corporis ſed ſiccatū eſſe corporis eſt.

amittemus. SO. Immo o Protarche cū quod modo querebamus inuenerimus amittemus aliqd circa iſtā uidelicet dubitationē. PRO. Quā belle uicem reddidiſti: at iam quæ ſequūtur expediamus. SO. Nonne famē atq; ſitim/& huiuſmodi multa. cōcupiſcētias quaſdā eſſe diximus. PRO. Maxime. SO. Ad quidnam idē reſpicientes res adeo diuerſa uno nomine nuncupamus? PRO. ꝑ Iouem haud facile dictu o Socrates dicendū tamen. SO. ab eiſdē ruſus exordiamur: PRO. Quibus. SO. dicimus ne ſitire aliquē? PRO. Dicimus. SO. Hoc autē eſt exhauſtum eſſe. PRO. Quid ni. SO. Et ſitis cōcupiſcentia eſt? PRO. Eſt. SO. potionis ne? PRO. potionis. SO. an nō repletionis potus? PRO. huius certe. SO. Vacuus igitur/& exhauſtus contraria eorum quæ patitur appetit. Nam cum uacuus ſit: impleri cupit. PRO. Manifeſtum eſt oīno. SO. quid ergo? qui primo exhauſtus eſt num poteſt/uel ſenſu/uel memoria quadam eius repletionem attingere: quod nec pręſenti in tempore nec aliquando paſſus eſt? PRO. Nullo modo. SO. Sed eum qui cupit. aliquid cupere confitemur. PRO. quid ni. SO. non ergo quod patitur: appetit: Sitit enim ſitis autē indigētia ē: is tamen repletionem affectat. PRO. Ita. SO. aliquid igitur eius quod appetit expletionē attinget. PRO. Neceſſe. SO. Corpus quidem nequit: nam exhauſtum eſt. PRO. certe. SO. reſtat ut anima repletionē ꝑ memoriā conſequatur. PRO. patet. SO. Nā quo alio cōſequeretur. PRO. Nullo ferme. SO. an aduertimus qd nobis ex his ratiōibus efficiatur? PRO. Quid iſtud. SO. corporis cupiditatē eſſe ratio hæc nō dictat. PRO. quo pacto. SO. quoniā paſſiōibus eius cōtrariū conatū animalis oīs ſuper oſtendit. PRO. penitus. SO. Impetus aūt ī cōtraria q̄ paſſiōes trahēs: memoriā cōtrariū paſſiōibus innuit. PRO. Oīo. SO. ratio itaq; oſtēdens memoriā ad cōcupita rapientē animæ oēm impetū/& cupidinē/principatūq; omnis uiuētis explicuit. PRO. recte nimium. SO. Sitire igiť uel eſurire corpus noſtrū/aut aliqd eiuſmodi pati/nequaq̄ rō hæc admittit. PRO. Vera loqueris. SO. hoc præterea circa iſta cōſiderabimus/q; hæc rō quādā uitæ ſpeciē ī iis demōſtrare uelle uideť. PRO. In qbus/& de q̄ uita loq̄ris. SO. In replēdo inq̄/& euacuando: & omnibus quæ ad ſalutē ſiue ꝑniciē animaliū attinēt: Et ſiqs noſtꝝ ī alterutro cōſtitutus affligiť/tūc ſm mutationes lætať. PRO. Sic eſt. SO. qd: quotiens ī horū medio ꝑmanet? PRO. Quomō ī medio. SO. Ob paſſionē qppe triſtať. ſed uoluptatū iterim ꝑteritarū meminit. Ceſſat qdē triſtitia: nōdum tñ impleť: quid tūc dicendū. nōne ī medio paſſionū eſſe: PRO. Dicēdū. SO. Vtrū dolētē oīno uel cōtra gaudentē. PRO. Non gaudentē per Iouē: ſed dupla potius affectū triſtitia: ſm corpus ī paſſione: ſm aīam ī expectatiōis ardore. SO. Quonā mō. Protarche dolorē duplū aiebas: Nōne uacu-

us quiſpiam

ni quiſpiam certam aliquando repletionē ſperat? aliquando cōtra deſperat? PRO. Maxime. SO.
Num dum aſſequi ſperat/ipſa recordatione gaudere uidetur? ſimulq; uacuus eo in tempore cru-
ciatur? PRO. Neceſſe. SO. Tunc igitur/& homo/& animalia reliqua/lętātur ſimul ac mœrēt. PRO.
apparet. SO. At cum uacuus aliquis expletionem oīno deſperat/nonne tūc paſſio duplex circa do
lores exoritur? quā ipſe pauloante intuitus/ſimpliciter duplam opinabaris? PRO. Vera hæc ſunt.
SO. Hac talium paſſionum diſceptatiōe ad id utamur. PRO. Ad quid ais? SO. utrum uoluptates
has atq; moleſtias ueras: an falſas: an partim ueras: partim falſas dicere debeamus? PRO. quo pa
cto o Socrates uoluptates atq; moleſtię falſę eſſe poſſunt? SO. quomodo etiam o Protarche timo
res ueri uel falſi aut expectationes uerę: ſeu minime uerę? aut opiniones uerę uel falſę? PRO. Opi-
niones equidē conferrer: ſed hæc reliqua minime. SO. quid ais? diſputationē tamen haud breuē
inceptare uidemur. PRO. Vera narras. SO. At ſi præcedentibus ſit conueniens o uiri illius fili cō
ſiderandū eſt. PRO. Iſtud forte. SO. Omne igitur ſuperuacuum/& quicquid pręter propoſitum
eſt dimittendū. PRO. Recte. SO. Dic itaq;. cōtinua nēpe me admiratio tenet ſp circa eas q̄s nunc
induximus quæſtiones. PRO. quo pacto inqs? SO. An nō ſunt ex uoluptatū numero falſę quædā
alię uerę? PRO. quō id fieri pōt. SO. Neq; igitur reuera/falſoue lętari aut triſtari dicitur: ut tu ais:
neq; inter furentes/& inſanos inuenitur aliquis: qui gaudere uideatur cū nō gaudat: aut dolere qñ
non doleat. PRO. Hæc omnia ſic ſe habere o Socrates omnes admiſimus. SO. Num recte an for
te diſſerendum eſt: recte ne uel non iſta dicant. PRO. diſſerendum quidem mea ſententia. SO. Di
ſtinguamus igitur euidentius: quod modo de uoluptate atq; opinione dictū eſt. Eſt ne aliqd apud
homines: opinari? PRO. Eſt. SO. Et lętari? PRO. Et lętari. SO. quin/& opinione conceptum ali-
quid eſt? PRO. Cur non? SO. Et ſi quo gaudēs gaudet? PRO. Et hoc. SO. qui opinatur ſiue recte
ſeu non recte opinetur ipſum tamen quod reuera eſt opinari/non perdit. PRO. quo enim modo.
SO. gaudens etiam/ſiue recte gaudeat ſiue non/ipſum tamē quod reuera gaudere eſt/haud admit
tit. PRO. Immo/& hæc ita ſe habent. SO. quo igiē pacto opinio uera/& falſa fit. Voluptas ſolūmo
do uera: cum tamen opinari uere atq; lętari utraq; ſimiliter acceperint? PRO. Conſiderandū hoc
eſt. SO. Nunquid ex eo q; opinioni uerum/& falſum indicta ſunt: nec ſolum ob hæc opinio facta
eſt. Sed qualis quædam opinio utraq;? Hoc ne conſiderandū inquis: PRO. Ita. SO. Præterea in-
ueſtigandum eſt/an uoluptas/& dolor ea ipſa dūtaxat/quæ ſunt permaneant nunq̄ uero qualia quę
dam efficiantur. PRO. Patet. SO. Verum haud quaq̄ difficile eſt/q; qualia quædā fiant inſpicere.
Iam pridem cōceſſimus uoluptates atq; moleſtias/magnas/& paruas: uehemētes remiſſaſq; fieri.
PRO. Conceſſimus. SO. Quod ſicui ex his paruitas adiiciatur. prauam ſic opinionē/prauā itidē
uoluptatem effici confitebimur. PRO. Quid prohibet? SO. qd ſi rectitudo uel contrariū rectitu-
dinis horū cuiq̄ admoueatur/num rectā opinionē: quæ rectitudinē ſubiit: ac uoluptatē ſimiliter ap
pellabimus. PRO. neceſſario ſequitur. SO. Et ſi quod opinione cōprehendiē/ſit fallax/nonne opi-
nionem falſam potius q̄ rectam uocabimus? PRO. Immo. SO. Item ſi uoluptatē uel dolorē circa
id quo gaudemus uel angimur/aberrare cernamus. num rectā aut bonā uoluptatem dicemus: aut
aliquo præclaro nomine honorabimus: PRO. At id fieri neqt/ſiquidem uoluptas ipſa delinquat:
SO. Verūtamen ſępenumero nobis uoluptas ex opinione falſa exoriē. PRO. proculdubio. atta-
men opinionem o Socrates eiuſcemodi falſam dicimus: uoluptatē uero ipſam nemo utiq; falſam
denominaret. SO. Prompte nimiū o Protarche uoluptatis rōnem in preſentia tueris. PRO. Ri-
nime: uerum quæ audio loquor. SO. Nihil ne o amice apud nos differt uoluptas ab opiniōe recta
ſcientiaq; proficiſcens ab ea que falſam opinionē/& ignorantiam ſequiē: PRO. Conſentaneum eſt
haud breui quodā interuallo diſtare. SO. Verū ad hanc ipſam diſtantiā pſcrutandā deueniamus.
PRO. Duc age qua lubet. SO. Ecce hac te duco. PRO. Qua nam. SO. Opinio quædam uera eſt
quædā falſa. PRO. Eſt. SO. Has ſępenumero uoluptas dolorq; ſequiē. PRO. Sequiē. SO. An nō
ex ſenſu ac memoria in nobis opinio naſciē: fitq; ut opinione pro arbitrio diſſeramus: PRO. Præ-
cipue. SO. Nōne ſic circa hæc nos hēe putandū PRO. quomodo. SO. Fateris ne nonnūq̄ homi
nem procul aliqua confuſe pſpicientē/uelle clarius obiecta diſcernere. PRO. Fateor equidē. SO.
Is igitur ſic a ſeipſo quodammodo ſciſcitabitur. PRO. Quo pacto inqs. SO. Quid nam illud eſt
quod iuxta ſaxum ſub arbore procul apparet: An hæc ille proferre ſecū tibi uidetur/dū eiuſmodi
quædā aſpicit cuiuſmodi ſibi qñq; apparuerūt. PRO. Quidni: SO. Deinde ueluti ſibiipſi rñdens
homo ille eſt inqt: id quaſi ueritatē aſſecutus. PRO. Nimiū. SO. Rurſus forte mutata ſnīa opus
quod iā a paſtoribus fabricatū eſſe aſſerit. PRO. Maxime. SO. Quod ſiquis illi adſit/quæ aīo ſecū
ipſe uoluerat i uocē fundēs: eadē rurſus pſiti diceret. Ac ſermo tūc fieret. qđ añ opinionem uocaui
mus. PRO. Manifeſtū. SO. At ſi ſolus ſit: hoc idē ſecū ipſe repetēs/qñq; longū tp̄s ſeruās i ſeipſo
pcedit. PRO. prſus. SO. Quid ergo: idē ipſe i iis q̄/& ego ſentis: PRO. Quid iſtud. SO. Vr̄ mihi
ni hōis aīa libri cuiuſdā pſīlis. PRO. Qua rōe. SO. Mēoria i idē cū ſēſibus īcidēs/& ille q̄ circa iſta
aſſiōes ſūt/v̄ba q̄ dā i aīa quodāmō iſcribeē mihi uideē. cūq; v̄a cōſcribūt paſſionē hmōi uerā opīo

Ex ſenſu & memoria fit hic opinio.

Anima libri & tabulæ raſæ i qua nihil ē depictum ſimilis.

nem dicimus:& orationes in nobis ueræ ab hoc ipſo proficiſcũtur. At cum ſcribat hoc noſter falſa reſignat/contraria ueris eueniunt. PRO. Omnino ita mihi uidetur:& ea quæ dicta ſunt libẽter accipio. SO. Accippe alium eorũ quæ tunc fiunt in animis noſtris opificem. PRO. Quẽ. SO. Pictorem qui poſt ipſum ſcriptorem:dictorũ imagines in aĩa pingit. PRO. quomodo hunc/& quãdo id agere dicendum. SO. quando ab aſpectu ſiue alio ſenſu dicta/& opinione percepta/quis educens/dictorũ/& opinione perceptorũ imagines in ſeipſo quodãmodo continetur. an hoc in nobis efficitur. PRO. Vehementer. SO. Nonne uerarum opinionũ ſermonũq; imagines ueræ: falſæ uero falſorum. PRO. Omnino. SO. Si modo recte hæc diximus/hoc ĩ iis prætetea cogitemus. PRO. qd hoc? SO. Verum circa præſentia atq; præterita hoc nobis accidere neceſſe ſit/circa futura nequaq̃? PRO. Eadem ratione circa tempora oĩa. SO. Nonne uoluptates atq; moleſtiæ ipſius animæ propriæ in ſuperioribus dictæ ſunt uoluptates & dolores corporis antecedere? ꝓptereaq;/& prægaudere:& prædolere nos ob futura contingit. PRO. Vera narras. SO. utrum in ſcriptiones atq; picturæ quas pauloante nobis in primi uolebamus/ad præſens præteritũue reſpiciunt/ad poſterum minime? PRO. Ad omnia. SO. Num iccirco his aſſentiris/ꝙ hæc oĩa:ſpes quedã ad futurũ tempus exiſtunt:noſq; per oẽm uitam perpetua ſpe nutrimur? PRO. prorſus. SO. Age ad hoc præter illa rſide. PRO. Quid rogas? SO. uir iuſtus/& pius/& probus/nonne deo amicus eſt? PRO. quid ni? SO. Iniuſtus/& improbus contra ſe habet. PRO. Contra. SO. Plurima tñ ut dicebamus unuſqſq; ſpe ducitur. PRO. Sane. SO. Sermones ſunt in uno quoq; noſtrum/quas ſpes nominamus. PRO. Inſunt. SO. Quinetiam phantaſmata picta. nã cuiq; licet fingere ſe cumulũ auri maximũ poſſidere/oblectamentiſq; uariis abundantem:omni ſuauitate perfundi. PRO. Nil prohibet. SO. Num dicendũ in terna hæc ſcripta bonis uiris/quia deo amici ſunt:uera ſæpe euadere? malis ſæpenumero contra? PRO. dicendũ certe. SO. Et malis uiris oblectationes nihilominus adſunt ſæpe confictæ:ac deniq; falſe. PRO. quid ni adſint? SO. Falſis igitur uoluptatibus praui utplurimũ geſtiunt/boni homines ueris alunt̃. PRO. Neceſſariũ penitus. SO. Inſunt ergo ſecundũ hanc rõnem falſæ quædam animis hoium uoluptates:imitãtes tñ ueras nimiũue ridiculæ:ac dolores eodem pacto. PRO. Inſunt utiq;. SO. An licebat ſic opinãti oĩo:q̃ nec fuerunt/nec ſunt nec erũt/in ſeipſo formare? PRO. Licebat. SO. Atq; hæc erant:quæ tunc opinionem falſam:& opinari falſo efficiebãt. An non? PRO. Erant. SO. Nonne in illis reddendus eſt habitus aliquis uoluptatibus moleſtiiſq; contra reſpondens. PRO. Quõ? SO. Quod licebat alicui reuera lætari:quoquo modo uel temere geſtienti:non tñ iis quæ ſunt aut ante fuerunt/plerũq; ẽt lætari in iis:quæ nunq̃ euenient. PRO. Hæc quoq; o Socrates neceſſaria ſunt. SO. Et eadem ratio de timoribus/& cupidinibus: cæteriſq; huiuſmodi:ſæpe.ſ.illa falſa exiſtere. PRO. Eadẽ profecto. SO. Num opiniones ob aliud bonas uel prauas:q̃ ꝙ ueræ uel falſæ ſint appellamus. PRO. ob hoc ipſum. SO. Nec uoluptates malas ob aliud/q̃ quia falſæ. PRO. omnino o Socrates contrarium ꝓtuliſti:forte enim ob falſum ſolũ uoluptates/& moleſtias ualde malas eſſe haud quaq̃ aſſerere decet:in maximã ac multiplicem prauitatẽ aliter incidentes. SO. Malas utiq; uoluptates/& ꝓpter prauitatem tales/paulopoſt ſi placuerit/referemus/falſas autẽ inſuper alio modo:tum ſæpe tum multas in nobis/& eſſe/& fieri. dicẽdũ eſt:hoc enim ad iudicandũ fortaſſe nobis confert. PRO. Quid ni:mõ ſint. SO. Atq o Protarche ut mea fert opinio/ſunt:hæc aũt ſentẽtia q̃diu apud nos manet a redargutione:procul eſſe impoſſibile eſt. PRO. Probe. SO. Aggrediamur iterum athletarũ more hanc diſputationẽ. PRO. Aggrediamur. SO. In ſuperioribus diximus:ſiquidem meminerimus qñ cupiditates diuiſim nobis ineſſent/tunc corpus paſſionibus ab aĩa diſcrepare. PRO. Recordamur dictaq; hæc proculdubio ſunt. SO. Nõne cupiebat aĩa contrarium corporis habitum:Receptaculũ aũt doloris/& uoluptatibus que paſſiõe ſit/erat corpus. PRO. Erat. SO. Collige:quod ex his ſequitur. PRO. Dic. SO. Quotiens iſta concurrunt/congrediunt̃ quoq; uoluptates atq; dolores/eorũq; ſenſus/que contraria ſunt: quod profecto nunc patuit. PRO. Apparet. SO. hoc quoq; nõne inter nos cõuenis? PRO. Quid nam? SO. Vtrumq; magis minuſue ſuſcipere/uoluptatem pariter atq; dolorem: & ad genus infiniti referri. PRO. Conuenit certe. SO. Quædam igitur coniectura horum recte iudicandorum nobis adeſt. PRO. ubi nam/& quomodo. SO. Nonne propoſitum in hoc iudicio nobis eſt paſſim dinoſcere: quenam ex his maior/que minor:quæ magis/quo intenſior uoluptas.ſ. ad moleſtiam/& ad moleſtiam moleſtia:ac uoluptas iterum ad uoluptatem. PRO. Hæc quidẽ talia ſunt:& iſtud iudicii noſtri propoſitum. SO. quid uero in aſpectu/eminus aut cominus magnitudines inſpicere/ueritatẽ obſcurat/falſaq; opinari cõpellit. In doloribus aũt/& uoluptatibus idem minime fit. PRO. Multo magis o Socrates. SO. Id utiq; illi quod pauloante narratũ fuit cõtrariũ eſt. PRO. Quid ais? SO. Tũc enim opiniones hæ falſæ ac ueræ effectæ dolores una & uoluptates paſſione ſua ꝓrſus ĩplebãt. PRO. Vera narras. SO. Nunc ãt hæ ex eo qđ paſſim trãſmutaræ eminus & cominus uideant̃/& ad ſe ĩuicẽ cõparent̃:uoluptates qdẽ ad dolores:maiores uehemẽtioreſq; uident̃/& dolores rurſus ad uoluptates cõtra. PRO. Talia q̃dã neceſſe ẽ ob eas cãs fieri. SO. Qđ ſi q̃to utraq; maiora uł mĩora q̃ reuera

Voluptas & triſtitia propriæ aĩæ precedunt uoluptates & dolores corporis.

Cõcluditur ĩ eſſe ueras & falſas uoluptates & dolores.

q̄ reuera ſint appẽt: tantũdẽ ipſæ ademeris: nõne id qđ cũ appeat qdẽ utrũq; nõ tñ ſit/neq; recte apparere dices? neq; unq̄ eiuſmodi uoluptatis uel moleſtiæ portiones rectas aut ueras audebis aſſerere? PRO. Sic eſt. SO. Poſt hæc igiť inſpiciamus/num hac ratione in mediũ aſſeramus uoluptates atq; moleſtias falſas multomagis q̄ iſtæ ſint: quæ & appent in uiuentibus & exiſtũt. PRO. Quales dicis & quõ? SO. Dictũ eſt ſepenumero: ꝙ quorũlibet natura corrupta concretionibus/ſiue diſcretionibus/repletionibus uel euacuationibus/incremẽtis quibuſdam uel decrementis/dolores/moleſtiæ/cruciatus/cæteraq; id genus exoriuntur. PRO. Sæpe iam dictũ. SO. At cum in naturam ſuam reſtituuntur/reſtitutionẽ talẽ uoluptatẽ circa nos poſuimus? PRO. Probe. SO. Quid autem cum circa noſtrũ corpus hoꝝ nihil accidit: PRO. At quando id cõtigit o Socrates? SO. Nihil ad rẽ o Protarche iſta tua petitio. PRO. Cur nam? SO. Quia nihil impedies me: quod ante rogaueram rurſus interrogare. PRO. Quid illud? SO. Niſi hat o protarche tale quid dicã: quid neceſſe eſt ex hoc nobis contingere? PRO. An id dicis uidelicet corpore in neutram partẽ exagitato? SO. Idipſum? PRO. Cõſtat o Socrates neq; uoluptatẽ neq; dolorẽ eoipſo in tẽpore percipi. SO. Recte nimirũ reſpondiſti. Verũ ut arbitror id ſentis/ꝙ neceſſe ſit ex iis unũ aliquid ſemper nobis accidere/quẽadmodum ſapientes tradunt: cuncta quippe ſurſum deorſumue iugiter fluunt. PRO. Ferunt ſane: nec male loqui uidentur. SO. Quomodo enim male? cũ mali minime fuerint. Verũ impendentẽ ſermonẽ euitare uolo: hac aũt fugere cogito: tuq; una mecũ fugito. PRO. Dic quã? SO. Iſta ſane ſic ſe habere iis dicamus: tu uero reſponde. Verũ quicquid unq̄ patitur aĩal idẽ & ſentiat patiendo: neq; dũ creſcimus/noſipſos lateamus/neq; dũ aliquid aliud huiuſmodi patimur? an contra oĩno: ferme enim talia quædã uniuerſa nos fugiunt. PRO. Contra oĩo. SO. Haud igitur recte dictũ eſt a nobis quod modo diximus: mutatiões ſurſum deorſumue factas uoluptates & dolores inferre. PRO. Cur non? SO. Sic autẽ rectius ac tutius dicere licet. PRO. Quomodo? SO. Mutationes quidẽ magnæ uoluptates doloreſq; afferunt: mediocres autẽ & exiguæ/minime. PRO. Rectius iſto modo q̄ illo o Socrates dicitur. SO. Enimuero ſi iſta ſic ſe habent/mox uita in ſuperioribus narrata redibit. PRO. Quæ nam? SO. Quam abſq; merore & lætitia ponebamus. PRO. Vera loqueris. SO. Ex iis triplicẽ uitã ponamus: ſuauẽ/triſtẽ/neutrã. An tu aliud ſentis? PRO. Haud aliter q̄ ita: triplicẽ uidelicet uitam eſſe. SO. Non igitur idẽ erit non dolere quod & lætari. PRO. Nequaq̄. SO. Quotiens ergo audis omniũ dulciſſimũ eſſe uniuerſam uitã ſine merore tranſigere qd tunc ſibi uelle id dicentẽ exiſtimas: PRO. Dulce eẽ/ſignificare ille mihi uidetur idipſum quod dicitur non dolere. SO. Pone tria quædã ut lubet: & ut pulchrioribus utamur noĩbus/alterũ aurum/argentũ alterũ/neutrũ reliquũ noĩato. PRO. Ponantur. SO. Quod hoꝝ neutrũ eſt: poteſt ne alterum ex iis fieri: uel argentũ uel aurũ: PRO. Nequit. SO. Vita igitur media ſi quando ſuauis uel mæſta dicitur: aut exiſtimatur: nequaq̄ recte uel exiſtimatur uel dicitur. PRO. Certe. SO. Attamẽ o amice aliquos hæc loqui & opinari ſentimus. PRO. Maxime. SO. An igitur gaudere tunc/quando non mærent: exiſtimant: PRO. Aiunt quidẽ. SO. Nonne tunc gaudere putant: non enim pronunciarent: PRO. Apparet. SO. Falſo de lætitia opinantur/ſiquidem utriuſq; natura gaudii.ſ. & indolentiæ diuerſa eſt. PRO. Diuerſa profecto. SO. Vtrum eligemus penes nos hæc eſſe quẽadmodũ nuper tria uel duo dũtaxat: dolorem quidẽ hoĩbus malũ abſentiã autẽ triſtiũ ex hoc ipſo bonam exiſtentẽ: dulcem cognominari. PRO. Quomodo id o Socrates/fiat a nobiſipſis quæramus: nõ.n. intelligo. SO. Reuera aduerſarios huius o Protarche Philebi haud intelligis. PRO. Quos nam inquis: SO. Eos qui rerum naturã præcipue callere feruntur: qui uoluptates funditus tollũt. PRO. Quid ni: SO. Dolorum effugia eas oẽs uocant: quas Philebi ſectatores nuncupant uoluptates. PRO. His ne credamus o Socrates cõſulis: SO. Nequaq̄: ſed tanq̄ uatibus quibuſdã utamur nõ arte: ſed indignatione quadã nõ ingeneroſæ naturæ uaticinantibus: & in principio a uoluptatis affectu nimiũ abhorrẽtibus: nihilq; in ea ſinceri eſſe uolentibus adeo ut ipſas quoq; eius illecebras maleficam quandã illaqueationẽ potius q̄ uoluptatẽ uocent: his ergo ad hæc utere: cõſiderãs præterea & reliqua: qbus ardẽtiſſime inuehuntur. Poſt hæc aũt quas ueras exiſtimẽ uoluptates/accipitote ex utriuſq; ſermonibus uim eius cõſiderãtes: ad iudicãdũ deniq; cõparemus. PRO. Recte inquis. SO. Hos igiť tanq̄ ꝓpugnatores ſm indignationis illoꝝ ueſtigium ꝑſequamur. Reor egdẽ tale quiddã eos innuere: altius atq; longius ordiẽtes: ꝙ ſi uelimus ſpeciei cuiuſq; naturã cognoſcere uelut duri naturã utrũ ad duriſſima reſpiciẽtes/ſic maxime cognoſceremus: An ad exigue dura: Oportet te o Protarche iis indignantium interrogationibus quemadmodum & mihi reſpondere. PRO. Oportet ſane illiſq; reſpondeo/ad primas magnitudines ſuſpiciendum. SO. Si uoluptatis genus quam naturã habeat noſſe uelimus: nõ ĩ paruas uoluptates longeq; a ſuprema remotas: uerum in eas quæ ſupremæ uehementiſſimæq; dicunť/aſpiciendũ. PRO. Quilibet nunc iſta tibi cõcederet. SO. Nonne in ꝓmptu præcæteris poſitæ ſunt/quæ maximę uoluptates ſunt: ut ſæpe iam diximus/ipſe ſcilicet circa corpus. PROTAR. Quid ni: SO. Vtrum uehementiores in ęgrotantibus q̄ bñ ualentibus reperiũtur. Caueamus obſecro: ne temere reſpondentes delinquamus.

Magnæ mutationes uoluptates & doloris afferũt exiguæ nequaq̄.

Triplex uita ſuauis triſtis neutra.

Repellitur q̄dam opinio.

Opinio quorũdã uoluptatem tollẽtiũ.

Voluptates eẽ effigia dolorum.

Quæ ſpectanda quum ſpẽm dinoſſe oportet.

Vtrũ uoluptates maiores ĩ ſanis aũ in ægris.

PRO. Quonam pacto? SO. Forte enim in bene ualentibus fateremur. PRO. Veriſimile eſt. SO. An non uoluptates illæ excedunt magnopere: quarum ardentes cupidines adſunt? PRO. Verum id eſt. SO. Nonne febribus & huiuſmodi morbis affecti homines & ſitiunt uehementer & algẽt: & quodcũq; pari corpore conſueuerũt/magis admodũ q̃ cæteri patiunt? quo fit: ut magis indigeant indigentiaq; replentes: uehementius delectent. An uerum hoc eẽ negabimus? PRO. Omnino ut dictum ẽ apparet. SO. Quid uero num recte ſentire uidebimur aſſerentes: ſiquis ingentiſſimas uoluptates cernere uelit non ad ſanitatẽ/ſed ad morbũ reſpiciendũ. Et uide ne me hac mente rogare te cenſeas/pluribus ne oblectationibus ęgrotantes quã bene ualentes deliniant: ſed magnitudinẽ & uehementiam uoluptatis ubi nam fiat interrogare putato; perſcrutandum quippe qua cõſtet natura/prædiximus: quæue dicant: qui nullo modo eſſe illam aſſeuerarunt. PRO. Teneo pene quod inquis. SO. Forte nil minus o Protarche oſtendes. Reſponde modo. In laſciuia & petulantia non plures inq̃: ſed uehementiores & intenſione maiores uoluptates q̃ in uita tẽperata uides. Dic amabo/mẽtem adhibens. PRO. Percepi quid uelis/& exceſſum cerno q̃ plurimum. SO. Temperatos nẽpe prouerbium nihil minus precipiens ſemper continet: & huic illi obtemperant. Intemperantes autem & diſſolutos homines uoluptatis feruor ad furorem uſq; occupans ĩmoderatis clamoribus exultare compellit. PRO. Recte loqueris. SO. Et ſi uerum hoc eſt: patet in quadam deprauatione/tum animæ/tum corporis: potiuſq̃ in uirtute uehementes uoluptates: uehementeſq; cruciatus conſiſtere. PRO. Patet certe. SO. An non aliquas e multis elicere decet inueſtigãtes qua rõne ingentes uocari debeant? PRO. Neceſſe eſt. SO. Aduerte itaq; talium morboꝝ uoluptates qua rõne ſe habeant. PRO. Qualium. SO. Deformium uoluptates/quas illi/quos indignantes uocauimus/penitus horrent. PRO. Quales inq̃. SO. Velut in ſcabiei medela quæ fricando fit/cæteriſq; huiuſmodi: haud alio farmaco indigentibus: hanc paſſionem proh dii ĩmortales/uoluptatẽ ne an dolorem potius nuncupabimus? PRO. Malum quiddam o Socrates mixtum hoc eſſe uidet. SO. Non tamen Philebi gratia in hunc ſermonem ĩcidimus. Sed quia niſi hæ uoluptates/& q̃ haſce ſequũtur/inſpiciantur: nũq̃ ferme quod quæſitum nunc eſt/diiudicare ualebimus. An non ad iſtarũ cognatas pergendum eſt? PRO. Num eas inquis: quæ in mixtione communicant? SO. Has ipſas.

Sentẽtia quorundã de ingente uoluptate.

Miſtiones uoluptatis & doloris in corporea

Sunt igitur mixtiones corporis quidẽ ipſius in corporibus animæ in anima. Et dolores animæ/& corporis uoluptatibus mixtos reperiemus: eamq; utrorumq; cõmixtionẽ interdum uoluptatem interdum uero dolorem cognominatam. PRO. Quonam pacto? SO. Vt ecce/cum quis in reſtitutione: uel corruptione ſimul contraria patitur: algens ſæpe caleſcit: & calens aliquando refrigeſcit/quærẽs ut arbitror id aſſequi: illud abiicere. Quod utiq; dicitur/amaro dulce permixtum/cũ difficultate reiectionis adſiſtens: moleſtiam: ac deinde agreſtem congreſſum conficit. PRO. præcipue uerũ eſt/quod in præſentia dicitur. SO. Nonne harum mixtionem quædam ex ęquo utrinq; quædam ex alterutro excedente conflantur? PRO. Nihil prohibet. SO. Dic igitur ex earũ numero quæ doloris pluſq̃ delectationis continent/eas eſſe quę ſcabiẽ ſequũtur: & quæ titillationes quãdo quod intus eſt/feruet atq; tumeſcit: neq; perfricando aut exagitando quis attingit: quod uero circa cutem ẽ ſolum. Diffundit. Tum ſane illa ferẽtes ad ignem/& in cõtrarium ambiguitate quadã: ſæpenumero tranſmutantes inextimabiles uoluptates pariunt aliquãdo cõtra interioribus ad exteriorum moleſtias uoluptatibus mixtas: in utram partẽ declinatio fiat/exhibẽt ex eo ꝙ cõmixta per uiolentiam diffundant: uel diſperſa confundant/ſimulq; uoluptatibus dolores admoueãt. PRO. Vera narras. SO. Nonne iterum cũ uoluptas amplior ſecundũ talia uniuerſa cõmiſcetur/tunc portio doloris innexa titillat: & leui quadã triſtitia afficit. Atq; iterũ uoluptatis uberior pars infuſa prouocat/& interdũ proſilire compellit/& omniformes colores omnigenas figuras; omnimodos ſpiritus cum omni incitamento & exclamatiões cum ĩſania parit. PRO. Sũmopere. SO. Cogit præterea o amice de ſe/tum ipſum/uel tum aliũ exclamare/ꝙ his uoluptatibus delinitus ac liqueſcens ꝑpemodũ morit eoq; magis eiuſcemodi uoluptates ſectat quiſq;/ quo intemperatior & q̃s ĩprudẽtior eſt. Atq; has inſup ſũmas oblectationes ꝑdicat: & cũq̃ iis delitiis totã uitã mulcet/beatiſſimũ arbitratur. PRO. Oĩa quę apud multos in exiſtimationẽ ueniunt o Socrates collegiſti.

Miſtiones uoluptatis & doloris animæ ĩ anima.

SO. De uoluptatibus o Protarche quæ in cõmunibus corporis paſſionibus extrinſecus intrinſecuſue miſcentur/eſt dictũ. De iis uero quæ miſcentur in anima/contraria quædã ad corpus coniciuntur/uoluptatẽ. ſ. cũ dolore/& dolorem cũ uoluptate in unã mixtionẽ concurrere. Et hæc in ſuperioribus percurrimus/ꝙ quando exhaurit/repletionẽ cupit. Et ſperans gaudet/exauſtus/angitur. Iſta tunc quidẽ teſtimoniis minime confirmauimus. Nunc uero dicimus ꝙ anima a corpore diſcrepante in iis omnibus quorũ haud ſatis multitudo cõprehenditur: mixtio una doloris/& uoluptatis emergit. PRO. Recte nimiũ loqui uideris. SO. Vna præterea doloris uoluptatiſq; congreſſio reſtat. PRO. Quænã? SO. quam ſepe ipſam in ſeipſa animã accipere diximus. PRO. qua ratione hoc aſſerimus? SO. Iram timorẽ: deſiderium: lamentationẽ: amorẽ æmulationẽ: inuidiã: & huiuſmodi reliqua. An non hæc omnia dolores quoſdã ipſius animæ ponis. PRO. Equidem.

Voluptates animæ in anima.

SO. Nonne

SO. Nonne dolores huiuſmodi plenos miris quibuſdam uoluptatibus inuenire licet? An forte in
memoriam nobis illud reducere oportet? ꝙ quemadmodum apud Homerum accidit uirum: uel
pudentem iraſci eo tamen pacto ut eius affectus dulcior melle ſit iugiter diſtillante: ſic contingat
inuita ut aliqua iræ dulcedo miſceat. Et uoluptates in lamētationibus atq; deſideriis triſtitiæ mix-
tæ ſint? PRO. Nequaq̄: uerum ſic hoc nec aliter accidunt. SO. Quinetiam meminiſti eos qui tra-
gicis ſpectaculis adſtant: dum delectantur / ſæpe lugere. PRO. Memini. SO. Et in comediis animi
noſtri affectum ad oblectationem ſimul atq; mærorē declinare ſenſiſti. PRO. Haud ſatis aduerti.
SO. Non enim facile eſt o Protarche affectum huiuſmodi ubiq; comprehendere. PRO. Non cer
te ut mihi uidetur. SO. Ipſum igitur tanto magis accipiamus / quanto eſt obſcurior: ut in cæteris — Nomen inui-diæ nouū ſuſ ſe.
facilius quis uoluptatis triſtitiæq; concurſum percipere ualeat. PRO. Dic iā. SO. Inuidiæ nomen
pauloante inductum: utrum dolorem quēdam ſignificare cenſes, necne? PRO. Cenſeo. SO. Inui
dus tamen proximorum aduerſis lætari deprehēditur. PRO. Vehementer. SO. Malum quidem — Cognomina ignorantiæ.
ignorantia eſt: & ut nunc loquimur / ſtolidus habitus. PRO. Quid ni. SO. Ex his aſpice ridiculum
ipſum quam naturam habeat. PRO. Dic modo. SO. Eſt utiq; ſummatim deprauatio quædam ha
bitus alicuius denominata: & ex omni genere improbitatis ea eſt: quæ contrariam conditionē ha-
bet / q̄ delphica ſcripta præceperint. PRO. Inquis o Socrates / præceptum hoc / noſcere ipſm? SO.
Aio. Oppoſitum huic eſſet / ſi forte preciperetur. Nullo modo teipſum noſce? PRO. Eſſet. SO. o
Protarche conare nunc id trifariam diſtribuere. PRO. Dic tu / ego eſt nequeo. SO. Ais ergo me
nūc iſtud diuidere oportere? PRO. Alio equidem. & quod maius eſt obſecto. SO. Nonne quiſq;
ex iis qui ſeipſos ignorant / ſecundū tria id neceſſario patitur? PRO. Quomodo? SO. Primo enim — Quis ſit ridi-culus.
ſecundum pecunias, opulentiorem quippe q̄ ſit aliquādo ſeipſum exiſtimat. PRO. Multi quidem
ita decipiuntur. SO. Plures etiam: qui maiores formoſioreſq; ſe putant: & quæcūq; ad corpus ad
tinent: ſupra quam ueritas patiatur habere. PRO. Plures profecto. SO. plurimi deniq; / qui animi
dotes maiores q̄ habeant habere ſe putant. PRO. Et maxime quidem. SO. Quantum uero ad uir
tutes animi pertinet? nonne uulgus ſapiētiam prorſus ſibi uendicans: plenum eſt contentionibus
falſaq; ſapientiæ ipſius opinione? PRO. Quid ni? SO. Siquis ergo paſſionem hanc omnem? malū
quiddam uocarit: recte nimium appellabit. PRO. Maxie. SO. Hoc iterum o Protarche bifariam
partiendum ſi debemus ridiculam inuidiam cognoſcentes miram uoluptatis / & moleſtiæ mixtio-
nem inſpicere. PRO. Quomodo bifariam partiendum? SO. Ita: quicunq; hāc falſam de ſe opinio
nem ſtulte præſumunt / quemadmodum / & omnibus hominibus / ſic & iis etiam accidat / neceſſe ēt
ut quidam eorum robur ac potentiam in iis quæ profitentur / poſſideant: quidam uero nequaq̄.
PRO. Neceſſarium eſt. SO. Hac ergo ratione diſtingue quicūq; ex iis imbecilles ſunt: neq; ulciſci
iniurias: neq; ſibiipſis opem ferre ualent / merito ridiculi nuncupantur? qui uero poſſunt / terribi- — Ignorātia po-tētū teterri-ma res.
les / & robuſti / & hoſtiles iure uocantur. Ignorantia enim potentum robuſtorumq; hominum ho-
ſtilis atq; teterrima res eſt. hæc enim / & quecunq; eius ſimilia / proximus omnibus noxia. ſin autem — Quæ liuoris uis
imbecillis ignorantia ſit / ridiculorum naturam ſubit. PRO. Recte loqueris. Attamen uoluptatis
dolorisq; concurſus / nondum in iis nobis patuit. SO. Liuoris primo uim accipe. PRO. Dic. SO.
Triſtitia quędam: et lætitia iniuſta eſt? PRO. Neceſſarium hoc eſt. SO. Aduerſariorum malis
lætari nec iniuſtum nec inuidum eſt. PROTAR. Non. SO. Malis autem amicorum lætari po-
tiuſquam triſtari / nonne inuidi eſt atq; iniuſti? PROTAR. Eſt. SO. Ignorantiam omnibus ma
lam eſſe diximus? PROTAR. Et recte quidem. SO. Amicorum igitur preſumptionem ſapientię
atq; pulchritudinis / & quotcunq; pauloante diximus tribus in ſpeciebus fieri: ridicula quidem cū
imbecillia / odioſa uero cum ualida / hunc inq̄ amicorum habitum nonne fatemur: cum quis habet
innoxium aliis eſſe ridiculum? PROTAR. Fatemur ſane. SO. hunc quoq; cum ignorantia ſit / ma
lum eſſe? PRO. Certe. SO. Lætamur ne / an triſtamur / dum hunc irridemus. PRO. lætamur pla-
ne. SO. uoluptatem uero in amicorum malis / nonne a liuore proficiſci prediximus? PRO. Certe.
SO. Nos igitur in amicorum rebus ridiculis ſubridentes miſcere uoluptatem dolori / dum inui-
diæ lætitiam addimus / ratio iſta concludit: liuorem quippe triſtitiam quandam animæ iam dudū
eſſe conſtitit: deriſionem uero lætitiam ſimulq; hæc eo in tempore cōgredi patuit. PRO. Vera lo-
queris. SO. Ratio igitur nobis hæc dictat: nos non modo in ipſis ſpectaculis res geſtas repræſen-
tantibus: & in aliis multis eodē pacto ſed in totius uitæ quadā ueluti tragędia atq; comædia dolo-
res uoluptatibus īmiſcere. PRO. Impoſſibile eſt ita tibi o Socrates non concedere / ēt ſiquis alteri
parti potiſſimū adſtipularet. SO. iram / deſideriū: lamentationē: metū: amorē: ęmulationem: inui
diā ꝓpoſuimus, cæteraq; huiuſmodi: in quibus ea quæ iam ſæpe repetimus / coire nos diximus re-
perturos: an nō. PRO. Ita. SO. Num aduertimus de lamentatiōe: ira: atq; inuidia ſuperiora per
tractauiſſe? PRO. Quid ni aduerterimus? SO. Multa igitur reſtant. PRO. Multa. SO. Ob quam
uero potiſſimum cām mixtū in comædiis affectū declaraſſe me tibi exiſtimas? nōne fidei gr̄a? quia

iſa ĩ amoribus timoribuſq;/& aliis mixtio facilius oſtdi põr. Quã tu ex teipſo dinoſcẽs:& quę dicta
ſunt ſeruans me dimitte:nec me cogas ad illa ſingulatim ordine deſcendentem: in longũ diſputa
tionẽ pducere. Verũ ſimpliciter id accipito: & animã abſq; corpore:& abſq; aĩa corpus: & mutuũ
ẽt utrorũq; congreſſum/in oĩbus perturbationibus uoluptatis/& doloris habere concorſum. Dic
ergo:num me dimittas/aut ad multam noctem detineas. Reor enim te ſi pauca quædã dixero: me
dimiſſurum.nã horum oĩum craſtinum tibi ſermonẽ polliceor in præſentia uero ad iudiciũ quod
Philebus iſtituit/pergere cupio. PRO. Præclare inquis o Socrates: & icciroo quæ reſtant utcũq; ti
bi placuerit:enarrato. SO. Secundũ naturã quidem poſt mixtas uoluptates neceſſitate quadam ad
puras quodãmodo deueniemus. PRO. Recte nimiũ. SO. Conabor equidem permutando nobis

De puris uoluptatibus.

eas ſignificare. Dicentibus uoluptates oẽs dolorem ſedationes eſſe haud prorſus aſſentior. Cæte
rum ut dixi/iis quaſi teſtibus utor ad oſtendendum plæraſq; uideri cum non ſint uoluptates: nec
non aduerſus eas/quæ cum ingentes multæq; appareant mixte tamen triſtitiæ ſunt: & in ſedatio
ne quadam ingentium dolorum circa corporis animæq; defectum uerſantur. PRO. Quas deniq;

Quæ ueræ uoluptates.

uoluptates ueras o Socrates merito cenſere quis debet? SO. Eas utiq; quæ circa decoros colores
atq; figuras:& odores plæroſq;/& harmonias conſiſtunt/& quecunq; indigentias habent ſenſibus
occultas ac ſine moleſtia. repletiones uero patentes/& ſuaues/& triſtitia uacuas exhibent. PRO.
Qua ratione o Socrates hæc ſic dicimus? SO. Certe quæ loquor:haud ſtatim perſpicua ſunt ue
rũtamen explicare conandũ:figuraꝝ enim pulchritudinẽ:nõ ut plæriq; forſitan intelligerẽt:ntpu
ta aĩalium:uel picturarũ quarũdam dico:ſed rectum quiddam/& circulare:& ab iis ea quæ tornis
fiunt:plana uel ſolida: & quæ canonibus.i.regulis atq; angulis conſtruunt: ſi modo hæc tenes hæc
ſi quidẽ nequaq̃ ad aliquid aliud reſpicientia quẽadmodum cætera pulchra dico:ſed pulchra ſem
per ſuapte natura/uoluptates pprias nullo modo motuum delectationibus conuenientes/haben
tia colores itẽ eadem ratione pulchros atq; gratos eſſe:ſed nunqd intelligimus? uel quid ſupereſt?
PRO. Annitor equidẽ o Socrates:uerũ ipſe quoq; lucidius explicare nitere. SO. Dico præterea/&

Genus uoluptatũ odores ſequẽtiũ: minus diuinũ.

uocum oblectamenta perſpicua nimiũ atq; ſuauia:unã aliquam puram penitus concinẽtia melo
diam:ad nihil aliud cõparata:ſed natura perpulchra:& innatas afferentia uoluptates. PRO. Hoc
quoq; uerũ eſt. SO. genus aũt uoluptatũ odores frequẽtiũ. minus diuinũ eſt:φ aũt ipſis neceſſarii
dolores nequaq̃ miſcent:/& ubicũq;/& ĩ quocũq; id ineſſe contingit/hoc illis oẽ oppoſitũ ponerẽ.

Diſciplinarũ uoluptates duplices.

Atq; ita duas uoluptatũ ſpecies modo intelligas:iam collegimus. PRO. Intelligo. SO. hic itẽ di
ſciplinarum uoluptates addamus/ſi & iſtæ famem diſcendi nequaq̃ continere uident. neq; ppter
diſciplinarum auiditatem a principio dolores inferre. PRO. Aſſentior. SO. Quid uero/ſiquis do
ctrina imbutus/inde obliuiſcatur/nonne triſtitiam quandã ſequi uides? PRO. Non natura quidẽ:
ſed quadã paſſionis cogitatione/cum quis orbatus pp indigentiã triſtatur. SO. Cæterum o beate:
nos in præſentia non opinionis:ſed naturæ paſſiones tractamus. PRO. Vere aſſeris φ doctrinæ
obliuio abſq; triſtitia fiat. SO. Voluptates igitur diſciplinarũ doloris expertes. nec multoꝝ homi
num/ſed paucoꝝ admodũ eſſe fatendũ. PRO. fatendum proculdubio. SO. poſtq̃ uoluptates pu
ras ab ĩpuris ſecreuimus/addẽda eſt iã uehemẽtibus uoluptatibus ĩmoderatio/remiſſioribus mo
deratio. Eaſq; ẽt quæ intẽſius remiſſius:magnũ paruũ:raro:crebro/ſuſcipiũt ad infiniti genus qđ
per aĩam corpuſq;:ſecundũ magis minuſue diſcurrit:referre decet: quæ uero iſta non capiunt/&
ad cõmenſurati genus potius referendæ. PRO. Recte inquis o Socrates. SO. poſt hæc id inſuper
circa uoluptates inſtituendũ. PRO. Quid iſtud. SO. utrum dicendũ ſit conferre ad ueritatem/pu
rum ipſum atq; ſincerũ:an uehemẽs: multũ: magnum: ſufficiens? PRO. Quid tibi uis: dum iſta ro
gas o Socrates? SO. Nihil o Protarche in ipſa diſceptatione uoluptatis/& ſcientiæ prætermittere
uellem. ſiquidem utriuſq; illoꝝ portio quædam pura: quædã impura eſt:ut utrumq; purũ in iudici
um ueniens/& mihi/& tibi/& iſtis deniq; cũctis ad iudicandũ/ſe apertũ expeditũq; prebeat. PRO.
Scite. SO. Age igitur de oĩbus quæ genera pura uocamus/in hunc modũ cogitemus/unũ aliquod
ex illis primũ in medium inducẽtes. PRO. Quid potiſſimum eliciemus? SO. Album ſi uis/primo
genus conſideremus. PRO. Volo equidem. SO. Quo modo ita albi/& quæ puritas erit? Vtrum
quod maximũ quiddam eſt ac plurimũ/an quod ita ſincerum/ut nihil in eo coloris alterius inſit?
PRO. Cõſtat plane/quod præcipue ſincerum eſt. SO. probe:nonne hoc ueriſſimum o Protarche/
& pulcherrimũ alboꝝ oĩum affirmabimus:nõ aũt quod plurimũ aut maximũ? PRO. Recte. SO.
Si ergo qđ paruum puruſq; album ẽ/mixto multoq; albo. albius pulchriuſq;/& uerius eẽ dicamus/
recte penitus aſſeremus. PRO. Recte proculdubio. SO. Nũquid exẽplis huiuſmodi pluribus ad
iudicãdũ uoluptatẽ egebimus. an potius hinc noſſe ſufficiet/φ uniuerſa uoluptas parua q̃ magna/
pauca q̃ multa mõ a dolore remota ſit:ſuauior eſt/& uerior ac deniq; pulchrior? PRO. Exemplũ id

Voluptatis gñationem eſſentiam uero nũq̃ exiſtere.

unicũ ſat ẽ. SO. Quid uero ad hoc? An audiuimus uoluptatis qdẽ gñationẽ ſemp: eẽntiã uero nũq̃
exiſtere. Modeſti enim qdã/& faceti uiri hoc ferũt eiſq; gr̃a hñda eſt. PRO. Quid tũ. SO. Vis ne id
ĩterrogãdo pcurram? SO. Dic/& interroga mõ. SO. Sunt igitur duo quædam: unum qdem ſecura

dum

dum ſeipſum: alterum ſemper aliud appetens. PRO. Qua ratione: & quæ iſta eſſe dicis. SO. hoc
ſuapte natura ſummopere uenerādum: illud uero deficiens. PRO. Exprime clarius. SO. uidimus
ſæpenumero pulchra quædā bonaq; obiecta: & quoſdā inſuper: qui ea nimiū affectarēt. PRO. ui-
dimus. SO. Iſtis ergo duobus exiſtentibus quo quædā alia conſimilia: quærere per oīa quæcūq; di
cimus alteri tertiū eſſe. PRO. Profer obſecro. SO. clarius adhuc quod ſentis. SO. Nihil uarium
o Protarche/ſed iocamur. Dicimus autē ꝙ ex iis quæ ſunt: aliquid ſemper eſt alterius gratia: aliqd
uero cuius gratia ſemper id quod alterius gratia fit: efficitur. PRO. Vix tandem ob crebram repe
titionē percipi. SO. forte etiā procedente diſputatione clarius cōprehendemus. PRO. Quid ni.
SO. Duo hæc altera iterū adſumamus. PRO. Quæ nam? SO. Alterum quidē oīum generationē:
eſſentiam alterū. PRO. Equidem duo hæc abs te accipio eſſentiā: & generationē. SO. Recte: utrū
aūt horum alterius gratia dicimus? generationē ne eſſentiæ gratia? uel eſſentiam inquantū eſſentia
nuncupatur/hoc eſt ſecundū id quod exiſtit/gratia generationis? An percipis? PRO. Videor: ſed
per deos quid me interrogas? SO. Eiuſcemodi aliud o Protarche interrogo: num fabricatio naui
um nauigii gratia fit? An contra nauigiū fabricationis nauium? Et de oībus quæcūq; talia ſunt idē
dico. PRO. Cur non ipſe o Socrates tibi ipſi reſpondes? SO. Nihil prohibet: Attamen tu quoq;
concurre. PRO. Immo. SO. Generationis gratia inquā pharmaca: & organa oīa omnemq; mate
riam oībus adhiberi: ſingulas autem generatiōes ſingularum eſſentiaꝝ: uniuerſam deniq; uniuer-
ſæ eſſentiæ gratia. PRO. perſpicue admodū. SO. Nonne: & uoluptas ſiquidem generatio eſt. ali-
cuius eſſentiæ gr͡a neceſſario fiet? PRO. Quid ni? SO. quod tale eſt: ut eius gratia fiat/quod ſemp
alterius gr͡a fit/in boni ſorte locat̃: quod uero alterius gratia: in aliā ſortē ꝓ ut optime reducendū
uidetur. PRO. Neceſſarium id oīno. SO. Quāobrem ſi uoluptas generatio eſt/ad aliam quā boni
ſortem merito referemus. PRO. Merito certe. SO. Nōne ut in principio diſputatiōis huius præ-
dixi: dicenti uoluptatis quidē generationē/eſſentiam uero nullam exiſtere/habenda gratia eſt: Cō-
ſtat enim hunc uoluptatē bonum prædicantes: penitus deriſurum. PRO. magnopere. SO. Quin
etiam hic idē eos qui generationi ipenſius ſtudent/ridebit atq; deſpiciet. PRO. quo pacto: & qua-
les ais? SO. Eos qui dum famem ſitimq; reſtinguunt: uel aliquid aliud ex iis quæ generatio curat ac
ſedat/generatione lætant̃: q̃ſi ipſa ſit: aiuntq; uitam ſe minime electuros/niſi ſitiant: & eſuriant: atq;
aliis quæ hæc ſequūt̃: afficiantur. PRO. Videntur ſane. SO. Eius aūt quod fieri eſt/contrariū de-
ſtrui ipſum cuncti fatemur. PRO. neceſſario. SO. Corruptionē generationemq; eligit quiſqs hęc
eperit: non aūt tertiā illam uitā/quā: & lætitia: & triſtitia uacuam intelligētiæ uero quoad fieri pōt
puriſſime cōporem propoſuimus. PRO. A rōne ꝓcul o Socrates erit/quicūq; uoluptatem nobis/
bonū aſſeuerabit. SO. procul admodū q̄ſi qdē/& hac prætera rōne oſidere licet. PRO. qua? SO.
Cur enim nō abſurdū ſit/cū nihil bonū decorūue ſit/ſiue ī corpore/ſiue in aliis ullis præter q̄ in aīa:
ī ea tū ſolūmodo uoluptatē bonū uocare? fortitudinē uero: tēperantiā: intelligentiā: ac reliqua quæ
cūq; bona ſortitus ē aīus minime? Ac prætera hoīem uoluptatis expertē: dolore uero affectū: ma
lū tūc/dū dolet: aſſerere: licet oīum optimus ſit: & eū cōtra: q uoluptatibus delinitur: quo magis ge
ſtit/eo uirtute præſtātiorē dicere. PRO. Hæc o Socrates oīa ſupra q̄ dici poſſit abſurda ſunt. SO.
Ne tū uoluptatis uniuerſæ examinationē penitus ꝓſequi/mentē uero/& ſcientiā præter mittere ui-
deamur: age iā ſiquid ſordidū adiacet illis/excutiamus. Donec ad puriſſimam eoꝝ naturā deniq;
penetrantes/& ipſam inſpiciētes: ad ipſum iudicium/tum harum/tum uoluptatibus partibus ue
riſſimis uti poſſimus. PRO. Scite. SO. Nōne aliud nobis ſciētiam circa doctrinas: aliud circa edu
cationem uel nutritiōem exhibet? PRO. Sic eſt. SO. In iis facultatibus primum quæ manibus utū
tur: inueſtigemus: utrum in illis aliquid ſecundū ſcientiā magis/aliquid minus inſit: oportearq;
aliquid puriſſimum impurius aliquid arbitrari. PRO. Decet profecto. SO. præcipuas utiq; a ſin-
gulis diſcernendū. PRO. quales/& quo pacto? SO. Vt ecce ſiquis ab oībus artibus ſegregaret nu
merandi dimetiendiq;/& ponderādi peritiā: uile quiddam ut ita dicā eſſet: quod uniuſcuiuſq; re-
ſtaret. PRO. Vile profecto. SO. Reſiduum quippe imaginatione quadā ac ſenſuum experientia
& exercitatione: coniecturiſq; incederet: quas plærique artes uocant: cura/& labore uim adeptas.
PRO. Neceſſaria prorſus inducis. SO. An nō ubi muſica iis plena eſt/concētum primo cōtempe
rat/nō menſura: ſed diligentiæ potius coniectura: & uniuerſa eius pulſandi facultas menſurā cor-
de cuiuſq; coniectura mote ꝑquirit: adeo ut obſcuritatē plurimā mixtam habeat: ſtabilitatē uero ꝑ
paucam. PRO. Veriſſime. SO. Quin etiā medicinā: agriculturā: gubernatoriā, militarē ſimiliter
inſtantias eſſe reperiemus. PRO. q̄ maxime. SO. Architecturā uero menſure plurime/& inſtrumē
ta: qbus frequētius utit̃ ut perſpicacē maxime/ita maxīe præmultis facultatibus artificioſam effici
unt. PRO. quonā pacto? SO. In ipſa ꝓfecto nauiū/& domoꝝ conſtructione: multiſq; aliis ad ligna
riū fabrū quodāmodo prinentibus utit̃ amuſſi regulaq; torno/circino/filio/ꝑpendiculo: inſtrumē
to quoq; ad dirigēda ligna idoneo. PRO. Recte admodū o Socrates inqs. SO. Ponamus igit̃ eas:
q̄ dr̄ artes ī ordie duplici: muſicā qdē ī opib? ſectātes pſpicacie mīoris pticeps. architecturę ue-

Quod uolu-
ptas nō ſit bo
num.

Id cuius gr͡a
fit: bonum.

Abſurda dicē
tium ſolā uo
luptatem eſſe
bonum.

De puritate
ſcientiarum.

Potiſſima in
artibus.

Muſica uſura
ria & ſine mē
ſura.

Debilitas me
dicīæ agricul
turæ guberna
toriæ milita-
ris.
Nobilitas ar-
chitecturæ.
Artes ī dupli
ci ordine.

ro pediſſequas aliquanto maioris.PRO.ponamus.SO.harum oĩum perſpicaciſſimas/quas pauloante primas uocauimus.PRO.Numerandi peritiam:& quas cũ illa ſupra iunxiſti/innuere nũc mihi uideris.SO.prorſus:ſed num o Protarche has iterũ duplices affirmare/an aliter debemus? PRO.quas inquis?SO.Arithmeticam primo/nonne aliã uulgariũ. aliam philoſophãtiũ? PRO.

Arithmetica duplex uulgarium & philoſop.

Qua nam ratione quis partiens aliam atq; aliam arithmeticam aſſeret?SO.haud exigua diſcrepãtia o Protarche.Illi porro unitates inęquales eorum/quę ſecũdum numerum ſunt/dinumerant: ueluti duos exercitus:boues duos:duo que minima:duo ẽt que maxima:hi uero nũq̃ eos ſequerẽtur/niſi quis partium unitatem aliã ab alia unitate nullo diſcrepãtem poſuerit. PRO.q̃optime loqueris/dum multam infers diuerſitatẽ eoꝝ qui circa numerũ uerſanẽ:adeo ut decens ſit/in duo

Geometria duplex.

quędam diuidere.SO.Quid uero cõputandi:& dimetiendi ſecundũ architecturam mercaturã ue facultas/itemq; ſecundũ philoſophiam geometria ratiocinatioq; diligẽs: utrum una quedam an due potius artes?PRO.priorem ego rñſionem ſequutus:mea quidem ſentẽtia duas eſſe ponerem.SO.probe:ſed num intelligis cuius gratia in mediũ hęc induximus? PRO.forſitan: attamẽ quod nunc queſitum eſt explanare te uelim.SO.Diſputatio noſtra quę iam diu proportionẽ quãdã ęqua diuiſionis cõuerſione uoluptatibus rñdentẽ quærit:uidetur mihi nunc nõ minus q̃ ab initio aſſecuta fuiſſe quod quærit:dũ indagat:num ſit ſcĩa q̃dã alia ſcĩa purior/quẽadmodũ uoluptate uoluptas.PRO.Conſtat horum gratia iſta tractata fuiſſe.SO.Quid autẽ nõne in ſuperioribus aliam artem in alia eſſe repertũ eſt: clarioreq; aliã: & obſcuriorẽ aliam? PRO.Maxime.SO.In iis aũt non artem quãdam ratio uelut ęquiuocã proferẽs & quaſi unã innuens/rurſus quaſi duæ ſint:

Artes differre ut ſunt philoſophãtiũ & non philoſophantiũ.

inquirit:num perſpicuitas puritaſq; illarũ penes philoſophantes aut non philoſophantes exiſtat. PRO.Et maxime quidem id inquirere mihi uidetur.SO.quale huic reſpõſum o Protarche reddemus?PRO.o Socrates ad miram ſcientiarũ differentiam declarandã deſcendimus:SO.an nõ reſponſio facilis?PRO.Quid ni.aſſeramus itaq; has artes longo interuallo a cæteris diſcrepare. Ab iis præterea legitimoꝝ philoſophoꝝ artes mirum in modũ ſinceritate:& ueritate circa menſuras numeroſq; differre.SO.Sunto igitur iſta ex tua ſententia:noſq; tibi credentes audacter ĩportunis diſputatoribus reſpondeamus.PRO.Quid nam.SO.Duas arithmeticas eſſe ac duas metiendi artes aliaſq; facultates harum comites plurimas:geminationem habentes huiuſmodi:& in nomine uno cõmunicantes.PRO.Demus ſecunda fortuna his quos importunos uocaſti reſponſionẽ hanc o Socrates.SO.has ne ſcientias q̃maxime ſinceras atq; ſupremas aſſeueramus?PRO.

Logica artibus oĩbus pfertur.

Omnino.SO.Verumtamen o Protarche nos diſſerẽdi facultas ipſa renueret:ſi quam ipſi aliã prę ferremus.PRO.Quã rurſus hãc dicere decet?SO.Eã quæ omnem modo inductã peritiã noſcit: hãc enim cũ circa id quod eſt/& uere eſt/& ſemper eodẽ modo ſe habet/uerſetur arbitror omnes/ quibus modo aliquid ſanæ mentis adſit/longe omnium uериſſimam cognitionẽ eſſe protinus conceſſuros.Tu uero o Protarche quid ſentis?PRO.Gorgiam ſepe audiui dicentẽ perſuadendi facũ

Gorgias pretulit artẽ dicẽdi cũctis artibus.

diam artibus cunctis præcellere:quippe quæ cuncta non ui:ſed ſponte ſibi ſubiciat:longeq; oĩum artiũ optima ſit.Nunc uero nec tibi nec illi aduerſari uelim.SO.Arma mihi uideris dicere uoluiſſe:uerum pudore adductus prætermiſiſſe.PRO.Sunto hæc ut lubet.SO.Ego ne in cauſa ſum ut minus bene acceperis?PRO.Quid?SO.nondum o amice Protarche quæ ars aut ſcientia/ oĩbus antecellat:eo ꝙ maxima potiſſimaq;:& utiliſſima oĩum ex re quæſiui:uerum que pſpicuum/ſincerum/ueriſſimũ contempletur:q̃uis parua ſit ac minime utilis:hoc profecto eſt quod modo quærimus.At uide nihil Gorgiam laceſſes/ſi eius arti utilitatis laudẽ præſtantiãq; concedas:ei uero quã

Determinatio duarũ artium quarũ alterutra uĩ aliis pcellere.

ipſe modo narraui facultati ueritatis præcellẽtiã tribuas: quẽadmodum ſupra de albo dixeram/ ꝙ licet paruum:ſi tamen puꝝ eſſet:multo:& in puro ſecundũ ueritatis exceſſum præſtaret:Et nũc quidẽ ſufficienter diſcutientes/ne reſpiciamus in ullas diſciplinarum uel cõmendationes uel commoda.Sed ſi qua ex natura ſua uis animi ueritatẽ amare inducitur:eiuſq; gratia cuncta peragere: hanc diximus perſcrutantes puritatem mentis:& ſapientiæ/conſiderandũ an probabile ſit: a diſſerendi ſcientia maxĩe poſſideri/uel aliã potius præſtantiorẽ hac perquirere.PRO.Conſidero equidem:concedoq; difficile inueniri poſſe aliã uel artem uel ſcientiã ueritati propinquiorẽ.SO.Nunquid tale quiddam cogitans hæc modo dixiſti ꝙ uidelicet artes multæ: & quæcũq; circa hæc uerſantur/primo quidem opinionibus utũtur:& quæ circa opiniones conſiſtunt/ex inſtituto perquirunt:ſiue etiam quæ ad naturam ſpectant:indaganda quis putet.puta quæ circa mundũ ſunt/quomodo uidelicet mũdus factus eſt:quomodo patiẽ aliqd/quomodo agit:per oẽm uitã ſcrutaẽ.fatemur hæc/an nõ?PRO.Vtiq;.SO.Nec circa ea quæ ſemper exiſtunt:ſed quæ fiebant fiuntq;:& fiẽt hic uerſaẽ.PRO.Vera loqueris.SO.Num ex iis quæ nũq̃ aut in præterito/aut futuro/aut præſenti eodẽ modo ſe hñt:aliquid ex actiſſima ueritate perſpicuum eſſe dicemus? PRO.Non licet.SO. Etenim in iis quæ nullã prorſus ſtabilitatẽ hñt/quo pacto nos ſtabile quicq̃ aſſequeremur? PRO. Nulla ut arbitror rõne.SO.Neq; mens igiẽ neq; ſciẽtia ulla circa iſta eſt ueritatẽ ſuppremam hñs. PRO.Conſentaneum.SO.Te igitur:& me:& Gorgiam:atq; Philebum ualere ſinamus: hoc autẽ

ratione

rationenunc aſſeramus. PRO. quid iſtud. SO. ꝙ illa nobis facultas firmitatē: purtiatē: ueritatē.
ſinceritatē continet: ꝗ circa ea que ſemper eodē mō & ſimpplicisſima ſunt: ſtudet: aut qđ ſecūdo
loco illis proximū: Reliqua omnia poſteriora dicēda. PRO. Vera nimiū. SO. Atqui illa nomina
quæ circa talia quædā pulcherrima oīum ſunt: an nō rebus quoq; pulcherrimis aſſignāda? PRO.
Par eſt. SO. Mens & ſapientia nomina ſunt omniū prætioſiſſima. PRO. ſunt. SO. Hec igitur in-
telligentiis eius quod uere eſt exactiſſima rōne perfecta atq; tributa recte utiq; acommodantur.

Mens & ſapīa noīa precioſiſſima.

PRO. prorſus. SO. At que ipſe in iudiciū ſupra ꝑduxi/non alia ꝗ noīa hæc excitarunt. PRO.
Haud alia. SO. Cæterū ſiqs uoluptatis. & ſapientiæ mixtionē nobis uelut opificibus ꝓpoſitū eē
ex qbus/& in quibus conſlet dixerit/an ſic merito cōparabit? PRO. Et maxime qdē. SO. Itaq; dein
ceps miſcere conandū. PRO. Conādū plane. SO. Nonne hæc prius admonere pſtabit? PRO.
que? SO. Quæ & antea memorauimus: præclarum nempe. ꝓuerbium illud quo dicitur/quæ pul-
chra ſunt/& bis & ter repetēda eſſe. PRO. Quid ni. SO. Per Iouē ſic exiſtimo ſuperiora dicta fuiſ/
ſe. PRO. quomō. SO. philebus uoluptatē inquit finem rectū cunctis animalibus eſſe oīaq; ad eā

Prouerbium Que pulchra ſunt: & bis & ter repetūda.

intendere oportere: atq; id bonū ipm uniuerſis exiſtere: pterea duo hæc nomina bonū & iocundū
eidē naturæ congruere. Socrates autē primū id eſſe minime inquit utq; duo noīa ſunt / bonū atq;
iocundum/duas etiam differentes eſſe naturas. Quinēt ſapīam magiſꝗ uoluptatem boni partici-
pē eſſe. Nōne hæc o protarche ſunt/ ꝗ dicebant? PRO. maxime. SO. hoc quoq;/& tunc & in pſen/
tia conceſſione diguū. PRO. quale? SO. Ipſius boni naturā hoc pcipue ab aliis diſcrepare. PRO.

Quo boni natura ab aliis diſcrepet.

quonā? SO. Cuictīq; hoc adeſt ex uiuentibus ſemp & oīno & undiq;: id nullo alio idiget/ perfectāq;
ſufficientiā cōtinet ita ne? PRO. Ita prorſus. SO. An nō ratiōe ipſa conati ſumus alterū ſeorſum
ponentes: ab altero. ſ. uoluptatē ſeorſū a ſapiētia atq; cōuerſo ſic ī uitā cuiuſq; reſpicere? PRO. cer
te SO. Viſum ne tunc nobis ex his alterutrū ſufficiēs eſſe? PRO. Et qūo id uideri debuerit? SO.
ꝙ ſi quid forte tunc aberratū fuit: nunc ſaltē reſumens aliquis rectius aſſeueret: memoriā: ſcientiā
ſapīam uerā opinionē: eiuſdē ideæ ponens/ꝯſideranſq; utq; abſq; his aliquis/uel ſe/uel aliū aut eſſe
quoquomodo aut fieri ſit electurus: nedū uoluptatē ſeu plurimā ſeu uehementiſſimā ſine iis elige-
re debeat. Si quidē his priuatus neq; teuera gaudere ſe opinabitur: neq; qua cōditione affectus ſit:
noſcet: neq; affectus ipſius memoriā per tempus aliquod reſeruabit. Eadem quoq; de ſapientia di
cas. Nū quiſpiā ꝓcul ab omni uel minima uoluptate ſapientiā adipiſci ꝗ cū uoluptatibus quibuſ-
dam malit. Aut uoluptates omnes ſine ſapientia potiuſꝗ cū ſapiētia quadam. PRO. Nullus o So-
crates. Verūtamē nil opus eſt hæc totiens iā repetere. SO. Quapropter horum neutrū perfectū
& omnibus expetendum/ac penitus bonum. PRO. Neutrum. SO. aut igitur bonū ipſum perſpi-
cue/aut figurā eius aliꝗ ſumere decet: ut quēadmodū diximus: cui potiſſimū ſecūdæ ſortes tribuē-
dæ ſint/uideamus. PRO. ſcite admodū loqueris. SO. an non ſemitā ad bonum ipſum quandam
ingreſſi ſumus. PRO. quā. PO. ſiquis hominē aliquē querens/domū quā inhabitat/primū didicer
rit/adminiculū ſane ad eum inueniēdum ingens habebit. PRO. Quid ni? SO. Ita & nos præſens:
atq; ſuperior ratio monuit ne in ſimplici uita/ſed mixta bonum ipſum indagaremus. PRO. Om-
nino. SO. ſpes attamen certior: in eo quod pulchre mixtum ꝗ in oppoſito nos quod querimus re
perturos. PRO. certior ſane. SO. Miſceamus igitur o protarche diis ante uouentes ſiue Diony-
ſius ſiue Vulcanus: ſiue alius quiſpiā deorū ſortitus eſt mixtionis officium. PRO. Ita prorſus agen
dum. SO. atqui nobis tanꝗ uinum miſcentibus quibuſdam/fontes adſtant. Et melli quidem uolu
ptatis fontem cōparare quis poteſt. Verū ſapientiæ fontē ſine uini ui ſobrium aquæ cuipiam acris:
atq; etiam ſaluberrimæ: hos ergo liquores ꝗpulcherrimæ in unū confundere ſtudeamus. PRO.

Retro indagāda a miſtis ſimplicia: & accōmodato exemplo mōſtrata. Dioniſio & Vulcano ē dedita mixtio.

ſtudendum certe. SO. Dic age primum: ſi omnē uoluptatē cum omni ſapientia miſceamus: nū-
pulchre unxerimus. PRO. forſitā. SO. Verum minime tutū. Quo tamen pacto ſecurius miſcea
mus. me nūc declaraturū cōfido. PRO. Dic quomodo. SO. patuit ne in ſuperioribus alia / uolu-
ptas / alia rurſuſq; ſcientia: ſcientia eſſe ſincerior? PRO. patuit plane. SO. Scientia quoq; a ſcien
tia differens: & altera quidem circa illa quæ & oriuntur & occidunt: altera circa ea que/ neq; fiunt
neq; intereūt/ſemperq; ſecundum eadē eodē modo ſe habent. Atq; hanc ad ueritatē ipſam reſpi-
cientes: illa ueriorem eſſe putamus. PRO. Recte admodū. SO. Si utriuſq; portiones ueriſſimas
inuicē connectamus/nunquid iſtarū mixtio ſufficiens erit ad uitā nobis optabiliſſimā exibendam?
aut alio pterea quodam alterius rationis egebimus? PRO. Mihi quidē ſic uidetur agendum. SO.
Eſto igitur nobis uir quidā ſapiens qui norit quid ipſa iuſtitia ſit rationēq; intelligentiæ comitē ha-
beat nec non reliqua cuncta quæcunq; ſunt ſimiliter calleat. PRO. Eſto ſane. SO. Nū hic ſufficien
ti ſcientia præditus erit ſi circuli & ſpæræ ipſius diuinæ ratiōem teneat/humanam uero hāc ſphæ-
ram & hos circulos prorſus ignoret dum in architectura ſimilibuſq; operibus canonibus. i. regu
lis circuliſq; utetur. PRO. Ridicula erit o ſocrates cognitio noſtra/ſi in diuinis dumtaxat uerſeť.
SO. qd ais? nū falſi canonis atq; circuli impurā & inſtabilē artē inſerere una & īmiſcere debemus:
PRO. Neceſſariū hoc eſt: ſi mō quis noſtrum uel uia que ducat domū reperturus ſit. SO. an uero

& muſicā? quā pauloante diximus cōiecturis imitatiōeq; plenā a puritate ꝑcul abeē? PRO. neceſſa
riū id quoq;/ſiquidē uita noſtra. aliqn̄ uita futura ſit: SO. Vis ergo tāq̄ ianitor turba pulſus atq; co
actus: ego nūc fores pandā: ſcientiaſq; oēs cōfluere iā & cōfundi ſinā/cū pura paſſim deteriorem:

Nemo ſedi-tur a ſciētiis aliis q primas habeat.

P R O. Haud noui o Socrates ſedē aliquē a ſciētiis aliis: qui primas habeat. S O. ꝑmitto iā cūctas in
Homeri receptaculū quadā ualde poetica mixtione cōfluere. P R O. Miſſę ſint oīno. S O. Rurſus
ad uoluptatū fontē ꝓficiſcendū uidet: qn̄ enī ipſas miſcere cogitauimus: uerarū tn̄ portiones pri-
mū nobis eductę minime ſunt: uerū pp ſciē totius amorē in idē concurrere ſcias uniuerſas: priuſq̄
uoluptates ꝑmiſimus. P R O. Vera loqueris. S O. uerū tp̄s iā urget/ut de uoluptatib⁹ cōſultemus:
utrū oēs coaceruādę: an primę dūtaxat: ac uerę ſint: admittēdę. P R O. ꝑ multū ad ſecuritatē in-
tereſt primas ueraſq; admittere. S O. harū ergo cōmertiū admittat: At quid deinceps? ſi quę ne-
ceſſariæ ſunt: quēadmodū & ibi hæ quoq; in mixtionē excipiēdæ? P R O. Quid ꝓhibet. S O. Nece
ſſarias igit quoquo mō accipiamus. Si aūt quēadmodū artes oēs noſſe innocuū & cōferens in uita
eſſe cōſtitit: ita nūc de uoluptatibus cōſtet uidelicet: ꝙ oībus frui innoxiū & utile ſit: forte erunt oēs
omibus inmiſcēdæ? quid ad hæc? P R O. qua rōne de his loquemur? Quid agemus? S O. Nō a no
bis ꝑtat che tale aliqd: ſed ab ipſis uoluptatibus ſciētiiſq; quærendum. P R O. Quid iſtud? S O. O
amice ſiue uoluptates ſiue alio quodā cognomēto appellaræ uos deceat: utrū eligitis cū oī ſapiētia
cōgredi: an eſſe ſeorſum a ſapiētia: Peor equidē hoc illas neceſſario reſpōſuras. P R O. quid? S O.
ꝙ quēadmodū in ſuperioribus dictū eſt: neq; poſſibile multū: neq; utile eſt genus alterū oīno ſeor
ſum ab altero eē. Omniū uero generū optimū ſi unū uni cōparet nobis fore putamus genus ipm:
quo tū cætera oīa tū etiā ſingulæ noſtræ uires pfectæ noſcunt. P R O. Et recte quidē reſpōdiſſe il-
las merito cōfitebimur. S O. Rurſus igit interrogandū reſtat mentē & ſapientiā: cū in ipſa mixtiōe
quodāmodo uoluptatibus egere dicamus: qlibus præcipue uoluptatibus egeant. P R O. Merito.
S O. Noſtra uero poſthac īterrogatio talis erit: utrū præter illas uoluptates ueras cōueniat uobis
uehemētiſſimarū ingentiſſimarūq; uoluptatū cōmertiū: forte ſic ille reſpōdebūt. Nō cōueniūt O

Quæ uoluptates abiciūtur a ſapientia & q̄ admittūtur

Socrates nobis huiuſmodi uoluptates. Hæ nāq; nobis īpedimēta īnumerabilia prebēt. Animas ſi
quidē quas incolimus/uoluptates furioſe ꝑturbāt nec adoleſcere nos ꝑmittūt: noſtraſq; ꝓgenies ut
plurimū per negligentiā inferētes obliuionē oīno corrūpunt. Alias aūt uoluptates ueras ac puras
quas ipſe narraſti ferme nobis domeſticas arbitrare: Ac præter iſtas/illas inſup: quæ cū ſanitate &
tēperantia cæteriſq; uirtutibus capiunt. has enī quæ uirtutis tanq̄ deæ cuiuſdā pediſſeq; ſunt liben
ter admittimus. Quæ uero cū demētia & alia īprobitate congrediunt. eas mēti miſcere abſurdū ē:
qn̄ quis uelit cernēs q̄ pulcherrimā & concordē mixtionē atq; tēperiē in ea perdiſcere quid in ho-
mine & uniuerſo ſuapte natura ſit bonū: quæue ideā ipſius exiſtere diuinandū. An non ſapienter: &
tanq̄ ſui cōpotē hæc mentē: reſpōdere/& de ipſa & de memoria rectaq; opinione dicemus? P R O.
Omnino quidē. S O. Atqui & hoc neceſſariū eſt: nec unq̄ aliter fieri poſſet. P R O. qd iſtud. S O.
Cui ueritatē nō miſcemus/nunq̄ id uerū aut fieret aut factū eēt: P R O. Quo. n. mō. S O. Nullo ue
rū ſiqd huic mixtioni ulterius deeſt/dicite quæſo ipſe una atq; Philebus. Mihi. n. tāq̄ mūdus qdā in
corporeus animato corpori pulchre dominaturus ſermo hic peractus fuiſſe uidet. P R O. Mihi
quoq; o Socrates idē uideri ſcito. S O. Nōne ſi boni ipſius & huius talis habitationis ueſtibulū nos
nup ingreſſos eē dicamus forſitā recte quodāmō ꝓfitebimur. PRO. mihi ſane uidet. S O. qd in
huiuſmodi mixtione ꝑtioſiſſimū? atq; maxime cāq; cōſtitutio hec oībus gratiſſima ſit/nobis eē uide
tur? Si. n. id nouerimus/diſceptabimus inde/utrū uoluptati uel mēti cognatius ac ꝓpius in uniuer
ſo cōſiſtat. P R O. ſcite. Id enī ad iudiciū nobis ꝓpoſitū maxime cōferet. S O. Atq nequaq̄ inuētu
difficile ē/quæ cauſa ſit/ob quā mixtio queq; uel plurimi uel minimi faciēda ſit. PRO. Quo pacto
inquis? S O. Nemo hoc ignorat: P R O. qd hoc tādē? S O. Quod quæcūq; & qliſcūq; mixtio men
ſuræ & cōmēſurati naturæ minīe ꝑiceps: ex neceſſitate quæ mixta ſunt: imo & ſeipſā prio diſꝑdit.
Neq; enī tēperies hæc eſt: ſed tanq̄ intēperatus quidā paſſim: fortuituſq; cōcurſus nobis accidere
ſolet. P R O. Vera loqueris. SO. Nunc quidē nos ipſi⁹ boni potētia in naturā pulchri ſe trāfferēs
clā fugit. Menſura enim cōmēſuratioq; pulchritudo plane ac uirtus ubiq; fit. P R O. prorſus. S O.

Quod pul-chritudo.

Quinetiā ueritatē diximus ipſis in ipſa tēperie cōmiſceri. P R O. oīno. S O. ꝙ niſi bonū ipm una
idea cōplecti poſſimus: ſaltē una cū tribus pulchritudine: cōmenſuratione: ueritate cōprehenden
tes: dicamus id uniuerſum. uelut unū/cauſam eorū quæ in mixtione ſunt: eē: & pp hoc tāq̄ quod bo
num eſt: mixtionē fieri bonā. P R O. Recte nimiū. S O. Quiſq; iā o Protarche idoneus uoluptatis
& ſapiētiæ eſſet iudex: utrū iſtorū optimo cognatius præſtātiuſq; & apud homines & apud deos eē
cōtingat. P R O. Conſtat quidē: Attamē ratione id quoq; ꝑcurrere præſtat. S O. Secundū quod-
libet igit horū triū: de uoluptate & ſapientia iudicemus. Vidēdū enim utri unū quodq; triū cogna
tius aſſeramus. P R O. Num de pulchritudine: ueritate: menſuraq; loqueris? S O. Certe: primū
igit ueritatē ſumme Protarche: cumq; ſumpſeris/ad tria iam reſpice/mentem/ueritatē/& uolupta
tem: & poſtq̄ diu mature conſideraueris: tibi ipſi reſponde. utrum uoluptas an mens ueritati pro
pinquior:

pinquior. PRO. Quid diuturna meditatione opus eſt: ꝑmultũ ut arbitror intereſt. Voluptas enĩ maxime omniũ temeraria: fert enim de ueneris uoluptatibus: quæ in gẽtiſſimæ omniũ æſtimant ꝙ peierãtibus illis/dii prorſus ignoſcũt/quaſi pueri quidã ſint/nullius intelligẽtiæ cõpotes. Mẽs autem aut idẽ eſt quod ueritas: aut omniũ certe ſimillima atq; uerissima. SO. An poſt hac menſurã illam moderationẽq; conſiderandũ reſtat: uoluptas ne an ſapiẽtia ſit eius capacior? PRO. Id quoq; quod nũc infers/exploratu ꝑfacile eſt. Reor equidẽ nihil uoluptate/eiuſq; exultatione imoderati⁹ inueniri poſſe: nihil cõtra/mente & ſcientia moderatius. SO. præclare: uerũtamẽ tertiũ quoq; reſpõde. Mens ne pulchritudinis magis eſt particeps: an ipſa uoluptas? quid ne pulchrius? an mens uoluptate an cõtra? PRO. Mentẽ quidẽ & ſapientiã Socrates nemo unq̃ aut reuera aut falſo deformem uel uidit: uel aliquo pacto cogitauit: aut fuiſſe unq̃ aut eſſe: aut deinde futura. SO. Recte. PRO. ſiquẽ uero uoluptates præſertim maximas ꝑſequentẽ aduertimus/uel ꝙ ridiculæ uel ꝙ obſcenæ ſint/ipſi quidẽ erubeſcimus: atq; celamus: noctis tenebris talia cõcedẽtes quaſi ſint diurni luminis ĩdigna cõſpectu. SO. Cũctis igit̃ o Protarche: & ꝑ nũcios & uoce præſenti declarato: ꝙ uoluptatis poſſeſſio neq; primũ eſt neq; ſecundũ bonũ. Sed primũ circa mẽſurã & moderatũ/& oportunũ & uniuerſa quæcũq; talia ſempiternã uocẽ approbationẽq; dixiſſe putãdum. PRO. apparet utiq; ex iis quæ mõ ſunt dicta. SO. Secundũ deinde circa cõmẽſuratũ/& pulchrũ ꝑfectum: atq; ſufficiens/& quotcũq; huius ordinis ſunt. PRO. Videt̃. SO. tertiũ ut ipſe uaticinor ſi mentẽ ſapientiãq; poſueris/haud ꝓcul a ueritate diſcedes. PRO. forte. SO. Quarta uero ſunt quæ ipſi⁹ animæ propria poſuimus: ſciẽtiæ & artes opinioneſq; recte. quæ ideo tribus illis ſtatim ſuccedũt: quia bono ſunt q̃ uoluptas cognatiora. PRO. forſitã. SO. Quinto locũ pone uoluptates eas/quas expertes moleſtiæ definiuimus: puras nominãtes animæ ipſius ſciẽtias: ſenſus ãt ſequẽtes. PRO. fortaſſis. SO. In ſexta uero ꝓgenie inq̃t orpheus cantilenæ honoratũ finite. Noſtra quoq; oratio in ſexto iudicio finiri uidet̃. unde nihil deinceps nobis aliud reſtat: niſi ut dictis caput adhibeamus. PRO. decet ꝑfecto. SO. tertio iã orationẽ eãdem conſeruatori deo uouẽtes breuiter ꝑſtringamus. PRO. Qualẽ inqs? SO. Philebus qdẽ inq̃t oẽm penitus uoluptatẽ nobis ipm bonũ eẽ. PRO. tertiũ o Socrates mõ nũcupaſſe uideris: orationẽ ipſam rurſus repetere. SO. hoc ipm/quod aũt ſequit̃/audiamus. Equidẽ quod mõ narraui/conſiderans orationem Philebi aliorũq; innumerabilium grauiter ferens illiq; repugnãs/mentẽ inq̃ longe admodũ meliorẽ potiorẽq; uoluptate uitæ hominum eſſe. PRO. Dicta hæc ſunt. SO. Suſpicatus tamẽ eſſe & alia multa intuli: ꝙ ſi apparuerit aliqd ambob⁹ hiſce præſtãtius pro mẽte ipſa aduerſus uoluptatẽ de ſecũda ſorte pugnarẽ: uoluptaſq; ſecũdis etiã honoribus ſpoliaret̃. PRO. hæc quoq; dixiſti. SO. præterea cũ dixiſſem bonũ ipm eſſe omniũ ſufficientiſſimũ: neutrũ ex iis tamẽ ſufficiens eſſe cõſtitit. PRO. Vera narras. SO. Et cũ in hac oratione mens & uoluptas poteſtate ſufficientiæ ꝑfectioniſq; carere uiſæ fuiſſent/neutra eſſe bonũ ipſum apparuit. PRO. Recte admodũ. SO. Quin etiã cũ tertium quiddã utraq; melius eſſe conſtiterit/mens utiq; longo quodã interuallo ꝓpinquior potiori ſuperantiq; ideæ q̃ uoluptas eluxit. PRO. Quid ni? SO. Ergo nonne quintũ gradũ ex ea ſnĩa: quã præſens iudiciũ protulit/uoluptatis potẽtia ſortiet̃? PRO. Videt̃. SO. Primũ tamen uoluptati locũ boues darẽt: & eq & bruta deniq; uniuerſa: ex eo ꝙ eius illecebris mãcipata ſunt: quibus plurimi fidem præſtãtes: haud ſecus q̃ augures auibus: uoluptates ad bene uiuendũ potiſſimas omniũ arbitrant̃: ferarũq; amores: locupletiores teſtes aſſerunt: q̃ amores eorũ qui in philoſophica muſa ratiõe uaticinant̃. PRO. Veriſſima o Socrates te narraſſe cũcti fatemur. SO. Nõne ergo me iã dimittis? PRO. Exiguũ adhuc qddã reſtat o Socrates. Nõ debes tanq̃ iã defatigatus ꝓtius q̃ nos deſiſtere: ego uero quę reſtant/in memoriã tibi reducam.

Mens aut ipſa ueritas aut ſimillima.

Voluptas imoderatiſſima mẽs & ſcia moderatiſſima.

Mentẽ nemo deformem uidet.

Voluptatẽ ſequentẽ uidentes erubeſcimus.

Primũ bonũ.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Sextum.

FINIS PHILEBI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN HIPPIAM VEL DE PVLCHRO VEL DE HONESTO AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

DE pulchro in Phædro ſympoſio/& Hippia diſputat̃. In Hippia/quia Socrates agit aduerſus Hippiã ſophiſtã/q cũ ignoraret: ſe ſcire putabat/quæ ignorãtia animũ reddit indocilẽ/qd pulchrũ ſit/nõ ſatis docet: ſed qd nõ ſit/oſtẽdit: & opiniões falſas redarguit. Sophiſtam uocat eũ q ſe ſapientẽ uideri magis q̃ eſſe ſtudet/pecuniarũ honoriſq; gratia. Talẽ uero Hippiã eſſe in ꝓhœmio declarat̃. & in fine ꝓhemii: ſumpta occaſiõe ab oratione qdã Hippiæ quæ de pulchris officiis diſſerebat interrogat Socrates/qd ipm ꝑ ſe pulchrum quo reliqua oĩa pulchra fiũt: Oportet enĩ ꝑticularia ad uniuerſale/quod in ꝑticularib⁹. & uniuerſale qd in ꝑticularib⁹ ad ipſũ quod ſupra ſingula eſt/ uniuerſale referre. Nam ſinguli homines pulchri/per formam quãdam ſingulis cõmunem pulchri redduntur: forma uero cõmunis pluribus a diuina ſpecie uelut a

ſigillo character imprimiť.qm̃ omnis multitudo ad unũ quod in multitudine/& unũ quod in mul/
titudine/ad unũ quod ſupra multitudinẽ eſt/reduciť.Quare cũ multa ſint pulchra/oportet ſingu/
la per pulchritudinẽ cõmunẽ omnibus:& omnibus inſitã eſſe pulchra:& pulchritudinẽ quæ in om
nibus eſt/ſicut in alio eſt/non in ſeipſa/ſic ab alio:non a ſeipſa pendere.Vnũ quodq; e ſingulis pul/
Hoc pulchrũ pulchritudo. pulchrum ip ſum. chris:pulchrũ hoc Plato uocat formã in omnibus:pulchritudinẽ/ ſpeciẽ & ideã ſupra omnia:ip̃m
pulchrum.Primũ ſenſus attingit opinioq;.Secundũ ratio cogitat. Tertiũ mens intuetur.Interro
gatus Hippias:ter ſecundũ ſenſum opinionẽq; definit.Quibus cõfutatis/Socrates ter quoq; defi
nit.Bis quidẽ ſecũdũ rõnẽ.Poſtremo ſecũdũ mẽtẽ.Sophiſta enim ſenſu opinioneq; incedit:philo/
ſophus ratione potius/atq; mẽte.In primis Hippias pulchrã uirginẽ/ip̃m pulchrũ eſſe reſpondet.
Quod eſſe falſum ex eo conſtat:q᷑ nõ oĩa quæ pulchra ſunt/per uirginẽ pulchra fiũt.Et uirgo:ſi cũ
brutis cõparetur/pulchra/ ſi cũ diis/deformis apparet.Quare non magis pulchra q̃ turpis eſſe ui
detur.Tũ Hippias aliud quoddã ſimiliter e ſingulis pulchris:non cõmune reſpondet.Aurũ q̃ppe
ipſum pulchrũ/quo omnia pulchra fiunt.quod ea ratiõe reſpuit Socrates/quoniã aurũ quibuſcũq;
cõuenit/pulchra illa facit.Alia uero d̃format.Ergo nõ ſimpliciter pulchra facit/ſed cũ decet.Quo
circa non fui magiſq̃ alterius ratione res hornat:nec aurũ ſolũ eſt quo cuncta hornanť:ſed argentũ
quoq; & ebur:cæteraq; huiuſmodi.Tertio loco aliud quiddã infert/quod etiã propriũ eſt/ potiuſq̃
cõmune:pulchrũ inquit:corpore bene ualere/diuitẽ eſſe & honoratum/ ſenẽ mori/ſepelliri a filiis:
ſepelliſſe parentes:falſum hoc eẽ patet/quia nõ res omnes præter hominẽ hoc ipſo pulchre reddũ
tur.præterea hoc inter homines forte pulchrum.Inter deos deorũq; filios/turpe/ubi parentes nõ
moriunť.His redargutis quæ circa ſingula corporea:p ſenſum & opinionem Hippias adducebat.
Socrates iã ad altiora tendens/nõ quod ſenſus opinioni:ſed quod opiniõi ratio porrigit infert.Pri
mo enim decorũ pulchrũ dicit.Quod quidẽ ĩcorporeũ ẽ magis.pluribuſq; cõmune.Id tñ hac di
uiſione refellit/decorũ aut uideri ſolum pulchra:aut tam uideri q̃ eſſe præſtat. Si primũ.deceptio
quædã circa pulchrum/ potiuſq̃ ipſum pulchrum/decorũ exiſtit.Vera enim pulchritudo/pulchra
eſſe facit quẽadmodum uera magnitudo:magna:etiã ſi non uideanť.Si ſecundũ dixeris/falſo dixe
ris.Nã ſi ip̃m pulchrum quotiẽs eſſe dat pulchra:uideri quoq; pariter largireť quæcunq; pulchra
ſunt:ut ſunt/ita omnibus apparerent.Id eſſe falſum:cõtentiones de rebus pulchris & controuerſie
nobis oſtẽdunt.Secundo aliud quiddã etiam:quod ratio opinioni offert/adducit.Vtile porro pul
chrum uocat.Vtilitas incorporeum quiddã multiſq; cõmune.Nec mirũ eſt/cogitationẽ circa de/
cens & utile decipi.Illud quippe ordinẽ partis ad partẽ partiũq; ad totum: hoc aũt ordinẽ totius
cuiuſdã ad totum aliud habet:ordo uero pulchritudinẽ repræſentare uideť.Quapropter decens
uel utile:facile q̃s pro pulchro accipit.q᷑ decens pulchrũ non ſit.conſtitit:q᷑ nec utile/ſic oſtendit.
Vtile eſt quod potentiã ad aliquid faciendũ habet:potentia igiť & utilitas idẽ.Quicquid agimus
potentia quadã agimus:ſed mala ut plurimũ facimus:potentia itaq; & utilitas:malũ ut plurimũ in/
ferunt:pulchrũ aũt nunq̃ mali cauſa.Ergo non ſimpliciter:quæcunq; utilitas pulchrũ:At taltẽ que
ad bonũ confert/reſpondebit quiſpiã:aduerſus quẽ ſic argumentať.Quod ad bonum tẽdit cõdu
cibile.Cõducibile bonũ efficit:quod aliquid efficit/aliud eſt q̃ id quod efficiť:quapropter aliud cõ
ducibile:aliud bonũ.Conducibile & pulchrum/idẽ.Ergo pulchrũ & bonũ aliud.Neq; pulchrum
Quid pul/ chrum. igiť bonũ neq; bonum pulchrũ:quod protſus abſurdũ.Tandẽ ſenſus opinionis:cogitationiſq; cõ
uictis erroribus mens rationi dictat:pulchrũ eſſe gratiã quãdam:quæ animã:per mentẽ:uiſum:&
auditum mouet & allicit.Quod ſane partim ex huius dialogi calce/partim ex Phædro & ſympoſio
Platonis elicitur.qua ratione gratiæ hæc ſint:& quo nomine nuncupanda inquirit Socrates:nec
tamen ambitioſo ſophiſtæ declarat:quæ Phedro reuelauit.& Agathoni qui quamuis ignorarent:
ſuam tamen ignorantiam Agnoſcentes/dociles erant.Gratia profecto pulchritudo eſt:non
ratione ſenſus:quia menti non conueniret/& cæteris ſenſibus ęque ut auditui uiſuiq; compete/
ret.Non ratione mentis quia oculos aureſq; effugeret.Non uoluptatis etiam ratione:quia hæc
non in auditu & uiſu duntaxat:ſed in omnibus ſenſibus reperiť:nõ ratiõe auditus ſolũ/non enĩ mẽ
ti uiſuiq; cõgrueret.Non ratiõe uiſus.Auditui nãq; mẽtiq; deeſſet/nõ ratiõe auditus uiſuſq; ſimul:
quia ĩ uiſu audituq; una cõiũctis pulchritudo ĩeſſet.In uno quoq; uero illorũ ſeorſum ab altero agẽ
te:pulchritudo nulla.Volumus autem gratiã illã tribus aĩæ uiribus cõmuniter pcipi:tribus quoq;
obiectis earũ ĩeſſe cõmuniter.Quapropter addit uoluptates mẽtis uiſus audituſq; ex eo pulchras
eſſe q᷑ maxime omniũ uoluptatũ innoxiæ ſunt & optimæ:Si optimas idẽ:quod conducibiles intel/
lexeris/redibit ſuperior ambiguitas.Conducibile bonũ facit:ergo boni cauſa.Cauſa & effectum
aliud.Ergo aliud conducibile/ aliud bonum.Quo ſequiť/aliud pulchrũ/aliud bonũ eẽ.Ideo neq;
pulchrum bonum/neq; bonũ pulchrũ.Si autẽ optimas.i.innoxias:faciles:ſpiritales.lucentes:ui/
taleſq;/ut ita dixerim expoſueris ueri cõpos efficieris.Nã pulchritudo nihil aliud eſt q̃ ſummi boni
ſplendor/fulgens in iis quæ oculis/auribus/mente/percipiuntur/perq; illa ad ipſum bonum/uiſum
auditum/mentemq; conuertens.Quo fit ut pulchritudo circulus quidã diuine lucis exiſtat a bo/
no manans

no manans/in bono reſidens: per bonum & ad bonum ſempiterne reflexus: hoc Socrates miſteriū quod a Diotima Sybilla didiciſſe aſſeruit/non ſophiſtis ſed diſcipulis reuelauit. Quid ipſum bonū ipſum unum rerū omnium pricipium/actus purus: actus ſequentia cuncta uiuificans: quid ipſum pulchrū? Viuificus actus e primo fonte bonorū effluens. Mentē primo diuiná idearum ordine infinite decorás. Numina deinde ſequentia menteq; rationū ſerie complēs Animas tertio numeroſis diſcurſibus hornans. Naturas quarto ſeminibus: formis quinto materiá. Sol profecto corpora uiſibilia & oculos uidentes procreat. Oculis: ut uideant/ lucidū infundit ſpiritum. Corpora ut uideanť/coloribus pingit. Neq; tamen proprius oculis radius/ propriiue corporibus colores: ad uiſionem perficiendam ſufficiunt: niſi lumen ipſum unum ſupra multa a quo multa & propria lumina oculis & corporibus diſtributa ſunt adueniat: illuſtret: excitet: atq; roboret. Eodē modo primus ipſe actus. i. deus ſpeciem actumq; rebus ſingulis/producendo largitus eſt. Qui ſane actus cū in ſubiecto patiente ſuſceptus fuerit/debilis eſt/& ad operis executionem impotens. Sed diuini ſolis perpetua & inuiſibilis lux/una ſemper omnibus adſtat: fouet: uiuificat: excitat: complet: & roborat: de quo diuine Orpheus. Cuncta fouens atq; ipſe ferens ſuper omnia ſeſe. Vt eſt actus omniū roboratq; bonum dicitur: ut uiuificat: lenit: mulcet: & excitat/Pulchrū/ Vt in obiectis quæ noſcenda ſunt: tres illas cognoſcentis animæ uires allicit/Pulchritudo. Vt in cognoſcente potentia/eam applicat cognitio/Veritas. Vt bonum eſt/procreat/regit/& complet. Vt pulchrum: illuminat gratiamq; infundit: præparata autem eſſe oportet oía ad gratiá diuini fulgoris excipiendā. Corpora quidem pro portione: quæ ordine/modo: & ſpecie cōſtat. Voces harmonia: quæ numeris īteruallisq; conficiť. Officia morum/rectitudine ad finē bonū: diſciplinas ordine ad obiectū uerū. Animá puritate per aduerſionē ab inferis & conuerſionē ad ſupera. Mentē: per ęternū in ipſum bonū. Intuitum: per hæc oía gradatim diuinæ pulchritudinis radius penetrat: circa corpus ī ęqualitate numeroſa refulget/loco motuiq; ſubiecta. Circa uoces: ī harmonia/extra certū locū/ſed motu diſperſa. Circa officia diſciplinaſq; & animá: in motu quidē: ſed ratione uitali conſiſtens. Circa mentē ſupra motū: in ęterna idearū ſerie micans. Circa ipſum bonū: actus purus: uitá & gratiam omnibus inſerens. Hæc precor Petre Medices uir omniū præclariſſime: ſolita diligentia legas. Nam & tuæ mētis pulchritudinē ꝑ torſus agnoſces: & q̃ prime ad ipm pulchrum de quo hic diſputatur/accedas/animaduerteres.

PLATONIS HIPPIAS MAIOR VEL DE PVLCHRO TRANSLATVS E GRAECO IN LATINVM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

SOCRATES. HIPPIAS. SO.

O Sapiens & pulcher Hippia/q̃ raro athenas accedis? HIP. Nō datur o Socrates ocium. Nā Elienſes ciues quotiēs cū externis gentibus aliquid eſt tractādū mihi præ cæteris legationes cōmittunt. Idoneū me iudicē ac nuncium exiſtimātes eorū quæ apud ſingulas ciuitates dicunť. Quamobrē ſæpe & ad alias urbes: ſæpius ēt & de maximis rebus Lacedæmonē legatus acceſſi. Quo fit ut hæc loca: quod ipſe quærebas minus frequētem. SO. Hoc certe o hippia ſapientis perfectiq; uiri ꝓprium eſt. Tu quidē priuatim: multis ab adoleſcentibus acceptis pecuniis: ad plura etiá ꝓdeſſe illis q̃ quæ acceperis uales. Atq; iterū publice patriá tuá tueri/ut decet eum: qui non contēnendus uulgo/ſed ſummo in precio ſit habendus. Cæterum: quæ nam o Hippia cauſa/q; priſci illi qui ſapientū cognomē adepti ſunt. Pittacus. atq; Bias. & qui Thaletis Mileſii tēpore: quine deinceps uſq; ad Anaxagorá/ſapientiæ ſtudio floruerunt/uel omnes uel plurimi ciuilibus actionibus abſtinuere? HIP. Quid aliud putas ſocrates illos continuiſſe q̃ imbecillitatē ingenii/cū non poſſent utraq; priuata & publica prudēter adminiſtrare? SO. An quēadmodū cæteræ artes incrementū tēpore ſuſceperunt/adeo ut noſtri tēporis artifices ſuperioribus longe præcellant ita & facultatē ueſtrá: ſtudium uidelicet ſophiſtarū in melius creuiſſe dicendū/ac ueteres ſapientiæ ſtudioſos ſi uobiſcum cōparenť: uiles admodū extitiſſe? HIP. Recte omnino loqueris. SO. Ergo ſi hodie Bias in uitá reſurgeret/a nobis irrideretur. quēadmodū ipſum Hædalū ſculptores aiunt: ſi reuiuiſcens talia fabricaret. qualia quōdam ex quibus ſibi gloriá cōparauit: ridiculum fore. HIP. Sic ſe res habet ut ais o Socrates. Verūtamen priſcos homines præferre ſemper recentioribus conſueui: ut & uiuentiū inuidiá & defunctorum indignationem uitarem. SO. Probe o Hippia & ſentire & loqui mihi uideris. Ego quoq; teſtari poſſum re uera loqui. Nam reuera ueſtra facultas adaucta eſt: uirīq; ſuſcepit ad publica una cū priuatis adminiſtranda. Gorgias ſiquidē hic Leontinus ſophiſta huc patriæ legatus acceſſit: utpote qui eſſet in ciuilium rerū gubernatione leontinorū omnium præſtantiſſimus. Vbi ad populū contionari præclare iudicatus eſt. Deinde priuatim di-

Occaſio dialogi cū ꝓuocatione & tētatione erga ſophiſtá in quo garrulitas & iactátia audacia q; ſophiſte patefit.

Sapientes fuere uſq; ad Anaxagorás

Quod priſci ſint preferendi ſemp recentioribus.

De Gorgia.

De Prodico.

ſputans & cum iuuenibus uerſatus: multas in hac urbe pecunias cumulauit. Quinetiã ſi audire uis: amicus noſter Prodicus & ſæpe alias publicis muneribus functus eſt: ut nuper ex Chio inſula ueniens/cũ publice in conſilio dixiſſet/ſummopere ꝓbatus eſt: & priuatim/ diſſerens/iuueneſq; erudiẽs pecunias innumeras eſt lucratus. E priſcis autẽ illis nullus unq̃ dignũ putauit. argenti mercedẽ ſe qui: aut ꝓpriam ſapientiã in cetu diuerſorũ hominũ oſtentare: adeo inepti & ignaui erãt: eoſq; quãti argentũ ſit latebat. Sed uterq; illorũ quos modo retuli plus argenti ſapientia ſua q̃ alius quiuis artifex ex qualibet arte cumulauit. Idemq; Protagoras ante illos effecit. HIP. Nihil o Socrates egregium hac in re noſti. Nã ſi uideres quantũ ego argenti lucratus ſum/obſtupeſceres. Mitto alia. Verum in Siciliã quandoq; profectus/ubi tunc Protagoras habitabat: ſummoq; in honore habebatur me admodũ ſenior/breui pluſq̃ centũ: & quinquaginta minas collegi: & ex regione quadã anguſta: Inyca nomine pluſq̃ minas uiginti. cũq; domũ rediiſſem/patri dedi/ quod quidem tam ille q̃ reliq ciues uehementer admirati ſunt. Enĩ uero me plures ferme pecunias: q̃ duos alios ſimul quoſcũq; uis ſophiſtas congregaſſe exiſtimo. SO. O rem præclarã: potiſſimum Hippia id argumentum eſt: quanto & tu & alii huius ſæculi ſapientes ueteres ſuperatis. Nam primo quãta inſcitia Anaxagoræ fuiſſe uidet: Cui contra ac uobis contigit. Amplũ quippe Patrimoniũ neglexiſſe diſſipaſſeq; dicit: adeo ſtulte philoſophabatur: deq; cæteris illorum tẽporũ ſapiẽtibus alia quedã huiuſmodi tradũt.

Protagoras añ gorgiã & prodicum.

Anaxagoras diſſipauit magnũ patrimonũ vt philoſopharetur.

Quapropter optimam hanc attuliſſe coniecturã uideris: q̃ ſapientes noſtri ſuperioribus præſtent: multiq; in hoc cõſentiunt/ſapientẽ in primis ſibi ipſi ſapere oportere: huius autẽ hæc eſt ſumma/ut argentum plurimũ acquiratur. Et de iis ſatis: hoc autẽ mihi dicas. Cum multas urbes adieris: ubi nam potiſſimũ lucratus es. Num lacedæmone? quo frequentius es ꝓfectus: HIP. Nõ p Iouẽ o Socrates. SO. Quid ais? nũquid minimũ? HIP. Imo nihil penitus unq̃. SO. Monſtrũ eſt: quod dicis o Hippia: dictuq; mirabile. Reſponde ad hæc. Vtrũ ſapientia tua illos qui tecũ uerſant diſcuntq; meliores ad uirtutẽ efficere poſſit? necne? HIP. Et maxime quidẽ. SO. Nunquid Inyciorũ ciuium filios meliores reddere potuiſti? filios aũt Spartanorum minime? HIP. Abſit. SO. An fortæ ſiculi meliores fieri ſtudent: Lacedæmones negligunt? HIP. Immo & Lacedæmones idẽ affectant. SO. Num pecuniarũ defectu tua conſuetudine caruerũt? HIP. Nequaq̃: diuites enim ſunt. SO. Cum igitur ſapiẽtiam affectarent/& ſuppeterẽt facultates tuq; illos uoti cõpotes reddere poſſes/cur nõ inde locupletiſſimus rediiſti? An forte ipſi Lacedæmones melius q̃ tu filios ſuos erudiũt. Vis ita dicamus? Ac tu cõſentis? HIP. Nullo modo. SO. Vtrũ iuuenibus Lacedæmone ꝑſuadere nõ potuiſti, ut tibi adhærentes magis ꝓficerent ad uirtutem: q̃ ſi cũ ſuis uixeriſt: an parentes inducere non potuiſti: ut tibi filios potiuſq̃ diligentiæ ſuæ cõmitterẽt? ſi modo filiorum curã haberent. Neq; eni adeo inuidebant filiis. ut optimos euadere nollent. HIP. Equidem inuidiſſe nõ arbitror. SO. Nũquid Lacedæmon bonis legibus inſtituta eſt? HIP. bonis profecto. SO. In huiuſmodi uero gubernationibus uirtus maxime omnium honoratur? HIP. Maxime quidẽ. SO. Tu autem hanc aliis tradere/præcæteris hominibus optime noſti. HIP. prorſus o Socrates. SO. Qui facultatẽ equeſtrẽ egregie docere poteſt nonne in Theſſalia magis q̃ in reliqua græcia coleretur? lucrareturq; plurimum? ſimiliterq; & alibi ubicunq; hæc ars in precio eſt? HIP. Cõſentaneum id quidem. SO. Qui ergo potis eſt præclariſſimis uirtutis preceptis iuuenes inſtituere/cur nõ Lacedæmone ſummopere honoretur/ibiq; innumeras affatim pecunias cumulet? ac ſimiliter in quacunq; ciuitate græcorum uirtus maximi ęſtimatur? At forte i Sicilia magis & i Inicia putas? Iſta credere debemus HIP. Si tu iuſſeris credendum eſt. HIP. Non eſt o Socrates mos patrius Lacedæmonis mutare leges: neq; præter conſuetudinem filios educare. SO. Quid ais? Lacedæmonis haud patrium eſt/recte agere? ſed aberrare? HIP. Nunq̃ id ego aſſererẽ. SO. Recte uero agerent: ſi melius: non ſi deterius iuuenes erudirent. HIP. Recte: uerum peregrinas diſciplinas lex illorũ non admittit. Alioquin ſiquis unq̃ alius ibi quandoq; diſciplinæ gratia lucratus eſſet/ſcito me plurimum fuiſſe lucraturum: lętantur ergo cum me audiunt/atq; laudant: ſed ut dicebã: lex illorũ peręgrina uetat. SO. Legem o Hippia perniciem ciuitatis/an ſalutem uocas? HIP. Conditur mea quidem ſententia utilitatis gratia lex: non nunq̃ tamen obeſt: ſi male ſit poſita. SO. Nonne ut maximũ quoddã ciuitati bonum legẽ condunt latores legum: legeq; ſublata cum iniquitate ſimul uiuere in ciuitate non poſſumus? HIP. Vera loqueris. SO. Quotiens igit̃ a bono aberrant hi qui leges ferre nitũtur/a legitimo legeq; diſcedunt. Quid ad hæc? HIP. Exacta quidem ratione ſic ſe res habet o Socrates. non tamẽ ſic homines nominare cõſueuerũt. SO. Vtrũ o Hippia qui cognoſcũt: uel q ignorant? HIP. Vulgus. SO. Qui uerũ cognoſcunt: uulgus ſunt? HIP. Nequaq;. SO. At uero qui ſapiũt hi quod utilius eſt magis legittimũ q̃ quod inutile: reuera omnibus hominibus eſſe cenſent: nonne fateris? HIP. Fateor equidẽ ita reuera eſſe. SO. An non ita eſt/ut ſcientes exiſtimant? HIP. Prorſus. SO. Præſtat autẽ ut tu ais/Lacedæmonios diſciplina tua licet peregrina q̃ patria imbui. HIP. Et uera loquor. SO. Quinetiã quæcũq; utiliora ſunt/magis legittima dicis? Hippias dixi equidẽ. SO. Ergo ſecũdum rationẽ tuã magis e lege eſt, ut Lacedæmoniorũ filii ab Hippia q̃ a parẽtibus doceant:

quãdoquidẽ

quandoquidẽ tu magis q̃ illi reuera ꝓdeſſes HIP. Prodeſſem ꝓculdubio Socrates/SO. Preter legẽ igiẗ agunt Lacedæmonii: cũ tibi filios ſuos erudiẽdos auri oblata mercede nõ tradãt. HIP. Aſſentior equidẽ: uideris enim pro me dicere. Quamobrẽ repugnare tibi non decet. SO. Bonarũ legũ expertes laconas eſſe inuenimus: & in rebus quidẽ maximis: cũ tamẽ melioribus legibus q̃ reliqui græci uti uideanẗ. Te uero quãdo potiſſimũ laudant Hippia: & quibus rebus audiendis præcipue delectanẗ? An uidelicet cũ illa narras/quæ ipſe egregie noſti/aſtra celeſteſq; ꝓgreſſus? HIP. Nullo modo hæc ſubſtinẽt. SO. Num geometrie ſermo illos oblectat? HIP. Minime omniũ: nam pauci admodũ ex illis: ut ita dicã: numerare ſciunt. SO. Longe igiẗ abeſt ut ratiocinationes computationeſq; libenter audiãt. HIP. Longe per iouẽ. SO. Nũquid illa quæ tu acutiſſime omniũ hominũ intelligis: litterarũ ſyllabarũq; diſtinctiones? rhythmorũ harmoniarũq; naturas. HIP. Quas o bone uir harmonias ac litteras? SO. At quæ tandẽ iſta ſunt/quæ audientes illi lætantur/teq; laudant? Tu ſaltẽ referas/poſtq̃ ego inuenire non poſſum. HIP. Stirpẽ heroum atq; hominũ: & antiquarũ urbiũ cõſtructiones: ac ſummatim omnẽ antiquitatis hiſtoriã attente audiũt. Quo circa illorũ cauſa ediſcere: meditariq; huius generis oĩa coactus ſum. SO. q̃ bene tecum actũ eſt o Hippia? ꝙ Lacedæmonii moleſte ferant/ſiqs noſtros principes incipiens a Solone recẽſeat. Alioquin eorũ nominibus ediſcendis fatigari te oportuiſſet? HIP. Quid fatigari Socrates? ſemel audiẽs quinquaginta nomina/memoriter repetã. SO. ꝓbe loqueris: ſed ego te memoria pollere nõ aduerterã. Quapropter Lacedæmonios te merito delectari: tamq̃ multarum rerũ perito iam intelligo: teq; pertinde uti/ac aniculis pueri ad cõfabulandi iocũditatẽ. HIP. Per Iouẽ o Socrates nuper ibidẽ de pulchris ſtudiis: quibus incũbere iuuenẽ decet. diſſerens admirationi fui. Extat enim de iis a me cõpoſita iuculẽta quædã oratio: quæ præcipue uerborũ elegantia pollet: forma uero & principiũ orationis eiuſmodi eſt: poſtq̃ capta eſt Troia: Peoptolemus Heſtorẽ interrogauit. quæ ſint pulcherrima ſtudia/quibus incũbens iuuenis uir illuſtris euadat. Cui reſpondẽs Heſtor multa & pulchra præcipa recenſet: hanc equidẽ orationẽ ibi oſtendi/& hic quoq; tertia hinc die in Phidoſtrati ludo: atq; inſuper alia multa auditu digna oſtenſurus ſum. Eudicus enim Apimãti filius me rogauit. Quare da operã ut tu quoq; adſis: & alios tecũ ducas: quicũq; dicenda audiẽdo iudicare ſciant. SO. fient iſta ſi deus uoluerit hippia. In præſentia aũt breue quiddã de hoc ipſo reſponde: nã oportune me admonuiſti. Nuper enim o uir optime/cum in ſermone quodã: alia ut pulchra laudarem: alia uituperarẽ ut turpia: hanc quiſpiã in mediũ dubitationẽ induxit/me ualde contentioſe ſic interrogãs.

Hic uidere ẽ artem tentatiuam.

Vnde o Socrates pulchra turpiaue cognoſcis? potes ne quid pulchrũ ſit definire? Ego aũt ob ignauiam meã hæſitaui/neq; quod accõmodate reſponderẽ habui: atq; ex cætu hominũ abiens mecum ipſe iratus ſum/ruditatẽq; meã uehemẽter uituperaui: ac minatus ſum/cũ primũ quẽpiã ueſtrum qui ſapientiã ꝓfitemini: obuiũ haberẽ/conaturũ me id audire ac diſcere/& diligenter præmeditatũ/ad eũ qui rogauerat reuerſurũ ut rurſus eadẽ de re pugnarẽ. Quapropter nunc tu ut dicebam peroportune ueniſti. Doce obſecro me quid ipſum pulchrũ eſt. Conare inq̃ diligẽtiſſime omnem reſpondẽdo rẽ aperire: ne iterũ redargutus irridear. Noſti enim perſpicue. Idq; exiguũ quiddam eſt: e multis quæ tu calles. HIP. Exiguũ per Iouẽ Socrates: & nullius ut ita dicam precii. SO. Facile itaq; diſcã: neq; ullus ulterius me refellet. HIP. Nullus certe/Vile namq; & rude ſtudiũ meũ eſſet. SO. Per Iunonẽ bene loqueris Hippia, ſi uirũ illũ capiamus. Verũ ne tibi ĩpedimẽto ſim imitatus illum te reſpondente rationes reſumam ut me magis exerceas. Ferme enim in reſumendis ſermonibus: quoquo modo peritus ſum. Si ergo nihil tua intereſt: repetere cupio: ut/uehementius firmiuſq; perdiſcam. HIP. Repete ut iubet: nam ut modo dicebã: non ardua quæſtio eſt: ſed ad difficiliora te reſpondere docerẽ/ut nemo te refellere poſſit. SO. O q̃ bene loqueris? Ac poſtq̃ tu iubes: eius ipſe perſonam indutus te iam interrogare aggredior. Si illi ſermonem tuum de pulchris diſputantem officiis oſtendiſſes cum primũ finẽ dicendi feciſſes: de nullo alio prius q̃ de pulchro quæſiſſet. mos enim hic ſuus: & in hunc modũ interrogaſſet. Aienſis hoſpes nonne iuſticia iuſti ſunt quicũq; iuſti? Reſponde quæſo Hippia tanq̃ percontante illo. HIP. Iuſticia profecto. SO. An nõ aliqd hæc ipſa iuſticia eſt? HIP. Prorſus. SO. Et ſapientia ſapiẽtes ſunt: quicũq; ſapiũt & bono ſimiliter bona oĩa quæ bona ſunt? HIP. Quid ꝓhibet. SO. Sapientiã uero & bonũ ſecundũ ſe eſſe oportet. Nã ſi ipſa nõ eſſent alia per illa nunq̃ talia fierẽt. HIP. Sic eſt. SO. Nõne & pulchra oĩa ipſo pulchro ſunt pulchra? HIP. Pulchro certe. SO. Eſt ne igiẗ ipſum pulchrũ? HIP. Eſt ꝓculdubio SO. Hic ille ſtatim quæret. Dic hoſpes quid hoc: ipſum pulchrum eſt? HIP. Num qui hec interrogat audire indiget: quid eſt pulchrũ? SO. Nõ mihi uidetur: ſed aliud quiddã eſt ipſum pulchrum. HIP. Quid hoc ab illo differt? SO. Nihil ne tibi uidetur? HIP. Nihil certe: nõ enim differt. SO. Conſtat autem te melius noſſe. Conſidera tamen: non quæ res pulchra eſt/ille petit: ſed quid ipm̃ pulchrum eſt. HIP. Intelligo iam o bone uir: & quod ipſum pulchrũ eſt/reſpondebo adeo ut nunq̃ redarguar. Si uerum dicere oportet/ſcito Socrates uirginem pulchram ipſum pulchrũ eſſe. SO.

Extorſio: ut cõfiteatur: rẽ eſſe.

Cõceſſo rẽ eẽ queritur qd ſit.

Quid pulcrũ & qd ipſum pulcrũ interrogatiões differe.

Prima diffõ falſa pulcri

Præclare o Hippia & decore admodum reſpondiſti. Nunquid ergo ſi hoc reſpondero: ad interro-
gata reſponſum erit & recte: neq; refellar. HIP. Qua te ille ratione corripiet: ſi quod oĩbus uidet:
& de quo audientes ſinguli pro te teſtabuntur/rñderis. SO. Eia ꝗ belle! Sed mecum ipſe o Hippia
Confutatio diffinitionis quod dicis aĩaduerto. Ille ſiquidē ita quodãmodo percontabit. Age rñde mihi o Socrates. Quid
eſt ipſum pulchrũ quod ſi ſit hæc oĩa quæ pulchra dicuntur: per ipſum pulchra ſunt. Ego autē re-
ſpondebo. Si pulchra uirgo ipſum pulchrũ eſt/propter quod hæc pulchra fiunt. HIP. Putas ne il-
lum te reprehendere ulterius auſurũ. quaſi nõ pulchrũ ſit quod dicis! Vel ſi forte auſus fuerit non
ab oĩbus irriſum iri! SO. Quod quidem audebit o uir mirifice certo ſcio. Vtrum uero auſus/ridi-
culus euaſurus ſit/res ipſa oſtendet. Quæ tamen ille inferet/tibi dicere cupio. HIP. Dic iam. SO.
Quã lepidus es o Socrates dicet pulchra equa/nonne pulchrũ! quã in oraculo deus ipſe laudauit.
Quid ad hæc o Hippia pulchrã equã nõne pulchrã eſſe fatebimur: nam quo pacto quod pulchrũ
eſt/eſſe pulchrũ negabimus. HIP. Vera narras o Socrates: recte quippe deus cecinit: pulcherrime
enim equæ apud nos naſcunt. SO. Addet ille poſt hæc. lyra pulchra nonne pulchꝝ. HIP. Ita. SO.
Queret iterum noui enim eius morem o uir optime pulchra olla: an non pulchrũ. HIP. Ha So-
crates/quis adeo rudis eſt: ut in re ſeria tã uilia noĩa miſceat! SO. Talis ille eſt o Hippia: non enim
cõptus iocunduſq;: ſed ſordidus: nihilq; aliud præter ueritatem curans. Attamen rñdendũ illi eſt:
& ego præfabor ſi olla a bono figulo ficta ſit: equalis & rotundã ſatiſq; coacta quales ſunt ollæ quæ-
dam utrinq; auritæ atq; perpulchre: quæ ſex patinas capiunt/ſi de tali inquã olla interroget: rñdē-
dum pulchram exiſtere. Quomodo enim quod pulchrum eſt/ non eē pulchrũ aſſereremus. HIP.
Nullo pacto o Socrates. SO. An nõ & olla rogabit illa pulchra pulchrũ. Rñde amabo. HIP. Sic eē
arbitror pulchrũ quoq; uas hoc eſt cum ex arte eſt fictũ: ſed totũ hoc ſi cum equa & uirgine aliiſq;
ſpecioſis oĩbus cõparetur: tali cognomento indignũ eſt. SO. En Hippia iam intelligo. quid inter-
Heracliti ſpecioſiſſima ſimiarum roganti illi qui petit obiiciēdũ ſit. O uir ignoras ꝗ ſcitũ ſit illud Heracliti. Specioſiſſima ſimiarũ de-
formis eſt/cũ alio genere animaliũ cõparata: necnõ ollarũ pulcherrima turpis eſt/ſi cũ uirginũ ge-
nere conferat: ut ſapiens Hippias iudicauit. Nonne ſic Hippia. HIP. Recte nimiũ rñdiſti. SO. Au
Herac. homo ſapientiſſimũ eſt ſimia erga deos di deinceps enim ſcio ſic inferet. Quid ſi quis genus uirginũ o Socrates/cũ deoꝝ genere conferat
nõne idē patiet quod & olla collata cũ uirgine! An non formoſiſſima uirginũ deformis eſſe uidebi
tur! nõne Heraclitus quē tu in teſtimoniũ adduxiſti/hoc idē tradit hoĩem ſcilicet ſapiētiſſimũ ad
deũ ſimiam apparere quo ad ſapientiã & formã & alia oĩa! Confitebimur Hppia ſpecioſiſſimã uir-
ginē cum deoꝝ genere cõparatã eſſe deformē. HIP. Quis huic Socrates contradixerit. SO. Si hæc
admittamus ridebit illico/& in hũc modũ me iterũ compellabit. Recordaris Socrates ꝗd interro
gatus fueris. At ego recordor equidē me interrogatũ fuiſſe ꝗd ipſum pulchrũ ſit. Tũ ille dicet in-
terrogatus quid pulchrũ ſit: rñdes: quod non magis pulchrũ ꝗ turpe eē cõtingit: ut tuipſe fateris.
ita uideri dicã: dic quid nã tu amice mihi rñdēdum conſulis. HIP. Hoc ipſum. SO. Quin etiam q;
ad deos genus hoĩum pulchrũ minime ſit/concedet. Sin autē ab initio te dicet ille: rogaſſem: quid
pulchrũ turpeq; eſt: & tu mihi eadē quæ in pſentia reſpondiſſes recte quidē. præterea num tibi ip-
ſum pulchrũ quo decorãtur oĩa: pulchraq; apparent: quotiens illa ſpecies adeſt/uirgo uidet eē uel
equa/uel lyra. HIP. Si id ille quæſiuerit Socrates: facillime rñdebit. quid ipſum pulchrũ ſit/quo cæ
tera oĩa decorantur: cuiuſue pñtia pulchra uidentur. Ineptiſſimus nēpe homo eſt nihilq; præclare
quæſtionis inducit. Si enim tu illi rñderis pulchrũ ipſum quod quærit: nihil aliud eſſe ꝗ aurũ hæſi-
Secunda diffinitio falſa tabit: profecto neq; te confutare tētabit. Conſtat enim apud oēs cuicunq; hoc adeſt licet turpe il-
lud antea uiſum fuerit: pulchrũ uideri auro perhornatũ. SO. Neſcis Hippia ꝗ moleſtus uir ille ſit:
ꝗue difficile dicentibus aſſentiatur. HIP. Quid tum o Socrates! quod recte dicitur. concedat ne-
ceſſe eſt: hoc enim ſi reſpuerit: ludibrio omnibus erit. SO. Atqui reſponſionem hanc non modo
Confutatio non accipiet: ſed acriter me mordebit. O iflate uir dicet/Phidiam rudem artificem putas. Et ego
illi ut arbitror nullo modo putare me dicam. HIP. Et recte quidē. SO. Recte proculdubio/poſt ꝗ
uero peritum artificem Phidiam eſſe conceſſero/hec inſuper addet. Exiſtimas idquod pulchrum
uocas Phidiam ignoraſſe! At ego quid maxime dicam. Tum ille/quoniam Mineruæ oculos/non
aureos fecit: neq; reliquum uultum/neq; pedes/neq; manus: quandoquidem ſi aurea fuiſſent/pul
cherrima extitiſſent: ſed eburnea reddidit/in quo certe propter inſcitiam aberrauit: cum ignora-
ret aurum eſſe: cuius pñtia pulchra omnia fiunt quibuſcunq; adheret. ꝗd ad hæc Hippia! HIP. Ni
hil arduũ. Recte enim feciſſe fatebimur. Nam eburneũ quoq; pulchrum eſt. SO. Sed ille. Cur nõ
pupillas etiam oculorum eburneas fecit. ſed lapideas inueniens quoad fieri potuit lapidis cũ ebo
re ſimilitudinem. Num pulchrum lapidē. pulchrũ eſſe o Hippia reſpondebimus. HIP. immo cer
te cum decens eſt. SO. cum uero non decens turpe fatendũ: necne. HIP. Fatendũ cum minime de
cet. SO. His adiiciet ille: o uir ſapiens ebur & aurum nõne cum decent: pulchra omnia reddũt! cõ-
Tertia diffinitio falſa. tra uero cum dedecent! Renuemus ne an potius admittemus. HIP. Fatebimur plane quicꝗd ali-

quid decet/pulchrum efficere. SO. Hic ille inferet: Vtrũ decet pulchrę ollę de qua ſupra diximꝰ.
plene bonoꝝ leguminũ auream tudeculam addere an ficulneã? HIP. proh Hercules: qualem ho-
minem narras. Cur non eius nomẽ ꝓfers? SO. Haud agnoſceres hoiem/licet nomẽ audires. HIP.
Verũtamen in præſentia indoctũ illum eẽ cognoſco. SO. Curioſus nimiũ eſt o Hippia. Cæterum
quid dicemus? Vtrã potius e duabus tudeculis legumini & ollę cõgruere? an ficulneã? ſuauiorem
quippe odorem præſtat/neq; collidens frangensq; ollam diffundet legumina nec aqua ignẽ extin-
guet: neq; comeſturos hoies/precioſo priuabit obſonio. Contra uero aurea tudecula: Quãobrem
uidetur mihi ficulnea magis decere q̃ aurea niſi tu cõtradixeris. HIP. Decet ſane magis: q̃uis ego
cum homine talia perquirenti minime diſputarem. SO. probe nimirum o amice. Tibi enim tali-
bus nominibus uti non conuenit/cum tam ſpecioſo amictu calceiſq; hornatus ſis: & inter omnes
græcos ſapientia polleas: me autem nihil prohibet quominus cum illo uerſer. me igitur ante eru-
dias: meiq; gratia reſpondere digneris. Ille namq; ſic deinde perget. Si ficulnea decet magiſq̃ au-
rea: nonne pulchrior? HIP. pulchriorem reſpondebis o Socrates: poſtq̃ quod decet: pulchrius
q̃ quod dedecet/es confeſſus. SO. Nunquid Hippia/confitendum ficulneam pulchriorem eſſe
q̃ auream. HIP. Vis tibi dicam Socrates/quomodo pulchrum definiens/prolixis eum ſermo-
nibus liberabis. SO. Quid ni uelim? modo tamen priuſq̃ mihi dixeris utram/e duabus illis tu-
deculis decentiorem pulchrioremq; exiſtere: reſpondendum ſit. HIP. Atqui ſi uis illam quæ ex
ficu eſt/pulchriorem eſſe reſponde. SO. Nunc iam dicas quod pauloante inceptabas. Hac enim
reſponſione qua ipſum pulchrum aurum eſſe aio/nihilo pulchrius ut arbitror aurum/q̃ lignum
ficulneum apparebit. Nunc denuo quid ipſum pulchrum aſſeris? HIP. Dicam equidem: requi-
rere namq; mihi uideris tale quiddam pulchrũ reſpondere quod nunq̃ alicui turpe uideri queat.
SO. Omnino o Hippia: & nunc recte accipis. HIP. audiam: ſcito Socrates/ſi quis habeat/quod
aduerſus hoc inferre ualeat/autumare me/nihil unq̃ penitus laudaturum. SO. dic per deos ci-
to. Hip. Aio equidem ſemper: apud quemlibet & ubicunq; pulcherrimum eſſe: ut ſanus aliquis
ſit/diues & honoratus inter græcos uſq; ad ſenectutem: & ſicut parentes ſuos defunctos egregio Quarta diffi-nitio falſa.
funere decorauit/ſic a filiis ſuis præclare: atq; magnifice ſepelliatur. SO. Huihui: o Hippia q̃ mi-
rifice & excellenter & ut te decet: dixiſti? per Iunonem ualde te amo/quia mihi uideris ſumma cũ
beneuolentia pro uiribus auxiliari. Virum tamẽ illum nondum comprehendimus: ſed nunc effu-
ſius nos/mihi crede ridebit. HIP. O ineptum riſum: cum enim nihil aduerſus iſta proferre ua-
leat/rideat autem/ſeipſum ridebit/præſentibuſq; omnibus ipſe ludibrio erit. SO. forte ſic ſe res
habet: forte etiam ex hac reſponſione: ut ego uaticinor: non ſolũ illudere me audebit. HIP. Quid
ultra? SO. Si baculum habuerit: neq; ego ſtatim fugero/cedere me conabit. HIP. quid ais? An tuꝰ
ille dominus? ſi tibi iniuriatus fuerit/non dabit penas? an iniuſta ueſtra ciuitas? cedereq; ſe mutuo
ciues permittit? SO. Nullo modo. HIP. Nõne igitur punietur: ſi te iniuſte percuſſerit? SO. Nõ in-
iuſte equidem o Hippia/ſi talia reſponderem: ſed iure mihi uidetur. HIP. Mihi quoq;/quãdo qui-
dem & tu hæc putas. SO. uis tibi dicam/quã ob cauſam me talia reſpõdentẽ/uerberibus dignum
putem? An tu me priuſq̃ iudices/uerberabis? uel rationẽ admittes. HIP. graue hoc eſſet o Socra-
tes: ſi non admitterem: ſed qua ratione id ais? SO. dicã eodem modo quo & pauloante/imitatus
illum ne corã te uerba/quibus ille mecũ utitur/ꝓferam dura nimiũ & abſurda. Nam ſic me ꝑcul-
dubio alloquetur. Dic age o Socrates iniuſte cedi illum cenſes/qui dithyrambũ tantũ inconcinne
pronuncians/tam procul a ꝓpoſita quæſtione abierit? At ego quonam pacto interrogabo? tũ ille.
quia oblitus es quæſitũ fuiſſe/ipſum pulchrũ/quod omnia quibuſcũq; ineſt/pulchra efficit: lapidẽ:
lignũ: hoiem: deum: actionẽ deniq; omnẽ: & diſciplinã: hoc ipſum o uir pulchrũ quid eſt ꝑquiro.
tu uero non magis audiſti me: q̃ ſi lapis corã aſſediſſes: & molaris quidẽ/nec aures neq; cerebrũ ha-
bens: q; ſi ego perterritus ad hæc ita reſpondeam: num grauiter feres Hippia. HIP. Quonã modo?
SO. ſic inq̃. Hoc tamen Hippias pulchrum eẽ dixit: quãuis ego/illum ut tu me nũc interrogaſſem:
quod omnibus pulchrũ/ſempq; exiſtit. Quid ais? An moleſte feres/ſi hæc dixero. HIP. Certo ſcio Confutatio quartæ diffinitionis.
o Socrates quod dixi/omnibus eſſe pulchrũ/& ita uidebitur. SO. An & erit: dicet ille: ſemper enim
pulchrũ. HIP. Omnino. SO. Nõne & erat/interrogabit. HIP. & erat. SO. ad hæc ille & nunqd Elię
ſis hoſpes inquit Achilli pulchrũ eẽ/poſt genitores ſuos nature cõcedere: & auo illius Eaco/aliiſq;
quicũq; ex diis nati ſunt: & ipſis deniq; diis. HIP. Quid hoc. Macarię herculis filię ad expiandum Macaria filia herculis.
ſcelus: ſacra facito: prophanę enim ſunt o Socrates huiuſmodi quæſtiones. SO. Quid uero: ꝑcõ-
tante alio hæc aſſerere/nõ ualde ꝓphanũ. HIP. forſitan. SO. forte igit̃ tu is es ille dicet/q cuilibet
ac ſemp pulchrũ eẽ dicis a filiis funere honorari/parẽtibus parẽtare: An nõ ex omnibus unus Her-
cules erat/aliiq;/quos antea memorauimus. HIP. At uero nõ diis dicebã. SO. Nec heroibus ẽt ut
uideris. HIP. Nõ certe/qcũq; deoꝝ filii fuerũt. SO. Illis uero q non deoꝝ. HIP. His ipſis. SO. ergo
ſecundum ſermonem tuũ ex hæroum numero Tantalo quidem & Dardano atq; Zeto/graue ꝑ-

phanum & turpe eſt:pelopi uero/aliiſq; ſimiliter genitis:pulchrum.HIP. Ita mihi uidet. SO. Ad
hæc ille.tibi ergo uidetur/quod in ſuperioribus non dicebas/ſepelire parētes/a filiis ſepeliri/quā-
doq; & quibuſdā turpe contingere/imo impoſſibile eſſe:hoc oībus eſſe pulchrū. Quāobrem ſimi-
liter hoc atq; ſuperiora illa.ſ.uirgo & olla afficitur atq; etiam ridicule magis / aliis pulchrū eſt/ aliis
minime. Quo circa ſic me ille corripiet. Nondum hodie potes o Socrates/quid ipm/ de quo quę-
ritur/pulchrū ſit:exprimere! Et merito me ita iurgabit/dum ſibi talia reſpondebo. Talis eſt ut plu
rimū diſputatio noſtra. Quādoq; uero tanq̄ imperitiā meam & inſcitiā miſeratus/ipſe mihi obcur
rit/interrogans:utrū tale quiddam pulchrum ipm eſſe mihi uideatur. Vel de quo uis alio diſpute
tur. HIP. Quomodo id ais o Socrates! SO. Dicam io beate Socrates inquit. Ita reſpondere talia
define:inepta quippe ſunt:& facile refelluntur. Sed aduerte:num tale quiddam ipſum pulchrum
appareat:quod nos ſupra tetigimus/cum aurum diceremus/quibus decens eſt/eſſe pulchrū/ con-
tra quibus minime. Atq; alia omnia/quibus ipm decens/eiuſq; natura cōperit:pulchra fieri. Vide
igitur num hoc ipm pulchrum ſit:ego aūt iſta paſſim cōcedere conſueui. Nam quid obiiciam nō

Quinta diffinitio pulcri. Confutatio

inuenio. tibi uero decoꝝ/ipm pulchrum eſſe uidetur! HIP. Omnino o ſocrates. SO. Caueam? ne
in aliquo decipiamur. HIP. Cauendū certe. SO. Vide itaq;/decoꝝ id uocamus/ quod adueniens:
uideri pulchra ſingula facit:qbus adeſt:uel quod eē efficit. Vel ex iis neutrū. HIP. Mihi qdē uidet.
SO. Vtꝝ quod apparere pulchra facit/pinde ac ſiquis deformis/amictu calceiſq; decoris hornet/
pulchrior appareat. Nōne ſi decorū ea quibus ineſt pulchriora/q̄ ſint/uideri faciat/quatenus deco
rum eſt/deceptio quędā circa pulchrū decorū eſſet! Neq; eēt hoc qđ quærim? Hippia. Illud qppe
quæſiuimus/quo res oēs pulchrę/pulchrę ſunt/quēadmodum oīa magna/excęſſu magna ſunt. hoc
enī oīa magna ſunt. Atq; etiā ſi non uideant/excedant tamen/magna eſſe neceſſe eſt. Sic & pulchrū
quæſiuimus/quo pulchra ſunt omnia/ſiue appareant/ſiue nō:quid eſſet. Decoꝝ quidē nō eſt: pul-
chriora enim q̄ ſint:uideri facit/in quātū decoꝝ eſt ut ipſe aiebas:qualia uero ſunt / uideri nō ſinit.
Quod aūt pulchra eē facit quēadmodū paulo ante dicebā/ſiue appareat:ſiue nō / qd eſt dicēdum.
hoc nempe q̄rit ſi mō pulchrū q̄rit. HIP. Atq decorū o Socrates/& eē & appere pulchra/cū adeſt:
efficit. SO. Igit ipoſſibile eſt/q̄ reuera pulchra ſūt nō uideri pulchra/dū adeſt qđ uideri facit. HIP.
Impoſſibile. SO. Confitebimur hoc o Hippia! Omnia reuera pulchra inſtituta & ſtudia:exiſtima-
ri etiā pulchra ab oībus! uel cōtra:ignorari:adeo ut de his hoīes priuatim & publice acerrime pu-
gnent. HIP. Ignorari potius o Socrates arbitror. SO. nō tamen ignorarent/ ſi ut pulchra ſunt:ita
pulchra etiā apparerēt. apparerent autē:ſi decorū pulchrū eſſet/neq; eſſe ſolum:ſed uideri etiā pul
chra cogeret. Quāobrē ſi decorū ē/ qđ pulchra facit eſſe/eſt utiq; qđ quærimus / pulchrū nō tū id
quod uideri cogit. ſin aūt uideri dūtaxat/decoꝝ efficit:nequaq̄ pulchrū ipm eſt/quod petim?: eſſe
nāq; illud cōpellit. Apparere aūt ſimul & eſſe:neq; pulchra neq; aliud quicq̄ efficere idem pōt. Eli-
gamus iam/utrū decorū eſſe putemus/quod uideri pulchra/uel qđ eſſe facit. HIP. qđ uideri o So-
crates arbitror. SO. papę:q̄ longe nos Hippia ipſius pulchri cognitio fuit: poſtq̄ decorum / aliud
quidam pter ipm pulchrū eſſe apparuit. HIP. per Iouem o Socrates mihi quidē abſurde nimium.
SO. Cæterū o amice nōdum dimittamus:neq; enim omnē abiici ſpem quid ſit pulchrū inueniēdi.
HIP. Oīno ſperandum o Socrates:neq; enim inuentu difficile:mihi quippe conſcius ſum/q; ſi pau
liſper ad me ipm in ſolitudine me reciperem/exactius q̄ exprimi poſſit/ tibi id explicarem : ut nihil
ultra requireres. SO. heu ne alta id uoce dicas o Hippia:ne indignatū/ longius nos effugiat:nō ui-
des quātum nos hactenus fatigauerit! Verū nihil dico. Tu enim cum ſolus eris/facile ut puto inue
nies. Sed age p deos me pſente inuenias/& ſi uis ut hactenus ita deinceps:una mecū pquire. Si in-

Nunc agitur nō tentando, ſed indagādo quid ſit.

ueniemus bene erit. ſin minus ego quidē mea ſorte cōtentus ero. Tu uero poſtq̄ abieris / facile in-
uenies, ſi tamē nunc inueniamus/haud amplius tibi moleſtus ero / quid te cum ipſe excogitaueris
flagitans. In pſentia uero conſidera/num tibi id pulchrum eſſe uideatur. Attende obſecro diligē-
ter ne delirem. Hoc utiq; pulchrū eſto/quod utile eſt. Cuius quidem rei hinc maxime coniecturā

Ponitur utile ut q̄ratur genus pulcri.

factoꝝ pulchri oculi ſunt;non qui impotes uidendi:ſed qui potentes & utiles ad uidendum. HIP.
Certe. SO. Et uniuerſum corpus ita pulchrum dicimus:aliud ad curſum:aliud ad luctā. Itēq; ani-
malia omnia:ut pulchrum equum/gallumq;/& coturnicē:& apparatus oēs: atq; uehicula: tum ter
reſtria:tum maritima/naues atq; triremes/inſtrumēta quoq; omnia tam ad muſicā q̄ ad artes alias
ptinentia. Item ſi uis ſtudia atq; leges:ſingula hæc eadem ferme ratione pulchra uocamus : reſpi-
cientes ſcilicet qua conditione:unū quodq; natum:uel fabricatū:uel locatū eſt: quodue utile eſt:&
qua ratione utile/& ad quid utile:& quādo utile/pulchrū eſſe dicentes: qđ uero ſecundū hæc inuti
le turpe. An non idem tibi quoq; uidetur o Hippia! HIP. Mihi uero. SO. pbe igit nūc dicim? pcæ
teris oībus qđ utile ē ipm pulchrū eē. HIP. pbe admodū o Socrates. SO. Nōne qđ efficere aliqd
pōt/ad id utile eſt/ad qđ & potēs:impotens cōtra:iutile! HIP. prſus. SO. potētia ergo pulchrū ipo
tentia turpe. HIP. Maxie:nā & alia nobis oīa ſic eē teſtantur: & ciuilia pcipue. Quoniam in ciuita-

te ſua

re ſua atq; re.p.potentem eſſe/omnium eſt pulcherrimū/impotentē uero turpiſſimū.SO.præcla-
re loqueris. Sed nūquid ob hāc ipſam rationē/ſapientia pulcherrimū omniū inſipientia cōtra tur
piſſimū?HIP.Tu uero quid putas?SO.Siſte parumper o dulcis amice.Nam de eo quod dicimus
ſuſpicor/atq; timeo.HIP.Quid metuis Socrates?nōne ſcite dicta hæc ſunt?SO.Velim equidem:
ſed mecū hoc animaduerte.Vtrū quis unq̄ quod neq; ſcit/neq; poteſt/efficiat.HIP.Nequaq̄:quo
enim pacto/quod nequit:ageret?SO.Qui delinquūt/& mala agunt:efficiuntq; ignari/ſi hæc nō po
tuiſſent/nunquid egiſſent?HIP.Minime.SO.At uero potentia poſſunt/quicūq; poſſunt:non enim
impotentia.HIP.Non certe.SO.Poſſunt autē omnes facere quę faciunt.HIP.procul dubio.SO.
Mala uero multo plura q̄ bona/oēs hoīes ſtatim ab ineunte ętate p omnē uitā agunt:neq; ſpōte de-
linquūt.HIP.Vera loqueris.SO.quid porro?hanc potentiā:atq; hæc utilia quæ ad malorꝶ execu-
tionē cōducunt:num pulchra uocabimus:an longe aliter?HIP.lōge abſunt a pulchro o Socrates.
SO.Non ergo potēs nobis & utile ut uidetur ipſum pulchrū exiſtit.HIP.Immo:ſi mō bōa poſſit:
ad ea quæ cōferat.SO.Illud igiẗ reprobatū eſt/ꝙ potens & utile ſimpliciter pulchrū ſit.Sed nūqd
hoc erat o Hippia:ad quod animus noſter reſpiciebat.Ipſum ſcilicet potēs & utile ad bonū conſi-
ciendū:pulchrū eſſe.HIP.Mihi quidē uidetur.SO.hoc cōducibile eſt.an non?HIP.Valde.SO.ſic
utiq; pulchra corpora/pulchra inſtituta legū:& ſapientia:& alia quæ pauloante retulimus/omnia
ex eo pulchra ſunt quo cōducibilia ſunt.HIP.Conſtat.SO.Conducibile itaq; ipm nobis pulchrū
eſſe uidetur.HIP.maxime omniū.SO.Atqui conducibile eſt/quod bonū efficit.HIP.Id ipm.SO.
Efficiens autē nihil aliud eſt:q̄ cauſa.HIP.Nihil.SO.Ergo boni cauſa pulchrū eſt.HIP.Eſt profe-
cto.SO.Aliud uero eſt cauſa:aliud id cuius cauſa eſt.Neq; enī cauſa ipſius cauſę cā eſſe pōt.Quod
hinc maxime coniectare licet.Nōne cauſam efficientē eſſe conſtitit?HIP.plane.SO.Ab efficiente
uero effectū fit:nō efficiens.HIP.Verū eſt.SO.Aliud efficiens/aliud effectū.HIP.aliud certe.SO.
Non ergo cauſa ipſius cā eſt/ſed eius quod ab ipſa efficiẗ.HIP.Sic eſt.SO.Itaq; ſi pulchrū boni cā
eſt/a pulchro fit bonū.Et ob hanc cauſam ut uidetur/prudentiā aliaq; pulchra omnia exoptamus:
quia opus/quod ex his gignitur id eſt bonū exoptādum eſt.Vnde p ea quæ inuenimus:pulchrū ad
bonū ideam patris cuiuſdam habere uidetur.HIP.Omnino quidē.præclare enim loqueris.SO.
Num & hoc pclare:ꝙ neq; pater filius eſt:neq; filius uiciſſim pater.HIP.& hoc SO.Enimuero nec
cauſa effectū eſt/nec effectū/cauſa.HIP.Vera loqueris.SO.Per Iouem o uir optime/neq; pulchrū
bonum eſt/neq; bonū pulchrū.An tibi ex his quæ dicta ſunt/fieri poſſe uideẗ.HIP.Non mihi:non
p Iouem.SO.placet nobis iſtud:& aſſerere uolumus/ꝙ neq; pulchrū bonū/neq; bonum pulchrū?
HIP.Non p Iouem non mihi placet.SO.per Iouem mihi quoq; o Hippia:nihil minus ex his quæ
dicta ſunt:placet.HIP.Ita ſane uidetur.SO.haud amplius igitur ſermo ille ut ſupra/egregius eſſe
uideẗ:quo id pulchrū aſſerebaẗ/quod cōducibile utileq; & potens ad bonū aliquod efficiendum.
Imo ſi poſſibile eſt/abſurdior iudicandus q̄ ſuperiores illi/quibus uirginē:& ſingula quæ ſupra nar
rauimus:pulchrū ipſum nuncupamus.HIP.apparet.SO.Equidem o Hippia quo me uertam ne-
ſcio:hęſito enim & ambigo.tu uero num forte qd habes.HIP.in pſentia minime:ſed ut alias dixi:
ſi mecū aīaduertero/inuenturū me aliquid certo ſcio.SO.at uideor mihi ob intelligendi ardentē
auiditatē morā tuam nequaq̄ tolleraturus.Sed ecce nūc aliud quiddam mihi in mentē uenit.Attē
de obſecro utrum quod nos delectat:nō de qualibet uoluptate loquor:ſed de illa quæ p uiſum atq;
auditum:utrū inq̄ tale quiddam pulchrū ſit uocādum.Nam quo pacto repugnare poſſumus.Cū
pulchri hoīes uariiq; apparatus:picturę & figmēta pulchra/intuentes nos delectēt:Cantus quoq;
pulchri & uoces:uniuerſaq; muſica:ſermones/& confabulationes ſimiliter nos afficiant:Quapto-
pter ſi audaci illi ptinaciq; homini reſponderemus/pulchrū eſſe/quod p uiſum auditūq; delectat/
nonne audaciā eius reprimeremus:quid putas.HIP.Nunc mihi o Socrates quid ipm pulchrū ſit:
ſcire dictū uidetur.SO.Quid uero:ſtudia pulchra ac leges.ppterea pulchra dicemus:ꝙ p uiſum
auditūq; iocunda ſint:an alia quadam ſpecie contineri.HIp.hæc ita forte o Socrates/& ſi hominē
lateret.SO.per canem o Hippia non illum:quē ego maxime omniū uererer/quotiens delirarē:aut
aliquid dicere pfiterer/cū nihil dicerem.HIp.Quē dicis:SO.Socratem Sophroniſci filiū:qui ni-
hilo magis mihi cōcederet ut hæc indiſcuſſa facile iudicarē/q̄ ut ſcire putarē quæ neſcio.HIP.Atq;
mihi quoq; poſtq̄ ipſe dixiſti:aliud quiddam id:quod ad leges attinet/eſſe uidetur.SO.Quieſce ali
quantulum o Hippia.Nam in eandem circa pulchrum ambiguitatem incidiſſe uidemur/inq̄ pau
loante:dum putamus quiddam certi nos habere.HIP.Quo pacto id ais Socrates.SO.Dicā equi
dem quod mihi uidetur/ut ſiquid ueri dico:inſpiciamus.Hæc pfecto quæ ad ſtudia legeſq; perti-
nent/forte non extra ſenſum uidendi:& audiendi exiſtere uiderentur.Verū ſubſtineamus hūc ſer
monē qui aſſerit:quod his ſenſibus gratū eſt eē pulchrū:nec leges in medium pducamus.At ſiqs;
nos interroget/ſiue is quem retuli/ſiue quiuis alius in hūc modum:Quid o Hippia atq; Socrates:
id dūtaxat iocundum quod ſenſibus duobus pcipitur/pulchrū eſſe cenſetis:quæ uero cæteros ſen
ſus ſuauitate perfundunt/cibos/potus/ueneris actus/aliaq; huiuſmodi pulchra eſſe non dicitis.

Cōfutatur illud utile eſſe genus pulchri.

Queritur an conducibile ſit genus pulchri.

Queritur an delectās ſit genus pulchri.

Cōfutatio generis poſiti.

An forte neq; dulcia hæc:neq; in ſenſibus præter q̃ in audiendo uidendoq; uoluptatem aliquã poniſtis? Quid inq̃ o Hippia reſpõdebimus? HIP. Magnas quoq; ineſſe aliis ſenſibus uoluptates aſſentiemur. SO. Sed ille qua de cauſa dicet:cum non minus q̃ aliæ uoluptates hæ ſunt/pulchri eas cognomento priuatis? quoniã reſpondebimus: nemo eſt:qui nos non rideat/ſi dicamus nõ dulce comeſtiõem eſſe:ſed pulchrũ:ſuauẽq; odorem non ſuauẽ eſſe: ſed pulchrum. Veneris quoq; motus dulciſſimũ quidam eſſe:quilibet nobiſcũ pugnabit. Oportet autẽ/ſiquis hoc potiatur/ita potiri:ut lateat/quaſi uiſu turpiſſimũ ſit. Cum hæc dixerimus Hippia/ille forſitan reſpõdebit. Intelligo equidem q; iam diu uos pudor impedit quominus uoluptates huiuſmodi pulchras denomineris: quia hominibus non uideantur. Ego uero non id quærebã:quod uulgo pulchrũ uidetur:ſed quod pulchrum ipſum eſt:at illi nos id repetemus/pulchrũ eſſe quod iam propoſuimus: partẽ ſcilicet eam iocundi/quæ per oculos aureſq; delinit. Tu uero Hippia quo tu uertes? an forte quid aliud inferemus? HIP. Non alia præter hæc o Socrates reſpondendum. SO. præclare dicitis inferet ille. Si ergo ſolum quod per uiſum/auditũq; gratũ aduenit/pulchrũ eſt:quod per alium ſenſum delectat minime pulchrũ. Confitebimur ne? HIP. Confitebimur. SO. Ille uero ſic iterũ. An quod per uiſum iocundum/per uiſum & auditũ iocundũ eſt? Et quod per auditũ iocundũ/per auditũ & uiſum etiã? ad hæc nos: Nullo modo quod per alterũ eſt/per utrũq; eſſe: hoc enĩ quærere nobis uideris. Nos uero diximus quod uis e duobus his iocundis ipſum per ſe pulchrũ eẽ:& ſimiliter ambo:nõne ſic reſpondendũ? HIP. Sic prorſus. SO. tum ille: Nunquid a iocundo/iocundum eoipſo quod iocundũ eſt/differt? haud quæro utrũ maior minorue ſit uoluptate uoluptas:aut magis ac minus: ſed utrũ ex pluribus uoluptatibus una quædã hoc ipſo ab alia differat/q; hæc quidẽ uoluptas ſit illa minime: Nobis quidẽ non uideri dicemus. HIP. Non uideri plane. SO. hic ille inferet. Nõne ꝓpter aliud quiddam/q̃ propterea q; uoluptates ſint/has potiſſimũ uoluptates e numero omnium elegiſtis/tale quiddam in utriſq; inſpicientes/q; uidelicet naturã quãdam habent:ab aliis differentem:ad quã profecto reſpicientes/pulchras eſſe illas aſſeueraris: neq; enim uiſus uoluptas iccirco pulchra eſt:quia per uiſum ſit. Nam ſi illius pulchritudinis hæc eſſet cauſa/nullo modo quæ ꝑ auditum ſit/pulchra eſſet/cũ per uiſum nequaq̃ efficiatur. Nos aũt uera illũ dicere confitebimur. HIP. Confitebimur ſané. SO. Neq; rurſus auditus uoluptas/ex eo pulchra: quia per auditũ fiat:alioqn quæ per uiſum percipitur pulchra non eſſet: quippe cũ non eadem ſit: cũ illa quæ per auditũ efficiatur. Eum uirũ qui iſta:dicit o Hippia uera loqui fatebimur? HIP. Vera nimirũ: SO. Verũtamen utreq; inquiet pulchræ ſunt/ut dicitis. Dicimus ne? HIP. Dicimus certe. SO. Habent igiẽ cõmune quiddam atq; idem:quod eas pulchras efficit:quodue ambabus cõiter ineſt/& unicuiq; propriæ. Neq; enĩ aliter ambæ pulchræ eſſent & quælibet. Age mihi tanq̃ illi reſponde. HIP. ita mihi ut ais/uideri reſpondeo. SO. ſi enim uoluptates hæ aliquid ambæ ſuſciperent: quod non earum quælibet pateretur/nũq̃ huiuſmodi paſſione pulchræ exiſterent. HIP. ſic eſto Socrates: Qui enim fieri poſſet/ut quod neutra illarũ patitur/ambæ perpetiantur? SO. Non tibi uidetur. HIP. Atqui & rerum iſtarum & locutionũ huiuſmodi penitus imperitus eſſem. SO. Iocunde quidem o Hippia. cæterũ ego forte periclitor uideri mihi aliquid intueri/quod ita ſe habere:ut tu ais/minime poſſit. Video aũt nihil. HIP. Non periclitaris o Socrates ſed nimiũ deſpicis. SO. Enimuero huius generis permulta mihi in mentẽ ueniunt quibus fidem non præſto: quoniã non ꝓbatur abs te:qui argẽti plus ſtudio ſapientiæ q̃ cæteri noſtri temporis cumulaſti. Ego autẽ o amice/utpote qui nihil unq̃ lucratus ſum: cogito ne mecum forte ioceris ex induſtriaq; deludas: adeo mihi multa uidentur. HIP. Nemo melius q̃ tu intelliget Socrates: utrũ iocer necne/ſi hæc quæ tibi occurrunt ꝓferre cæperis: nihil enim dicere uideberis: quoniã nunq̃ reperies/quod nec ego patior: neq; tu/ambos perpeti. SO. Quomodo inquis Hippia? forte tu aliquid dicis/quod ego minus intelligo. Verum auſculta me/quod ſentio planius explicabo. Mihi quidem uidetur: q; neq; contingit me eſſe: neq; ſum/neq; tu ſimiliter/hoc ambos pati nos poſſe. Item alia quæ ambo patimur/neutrũ noſtrũ exiſtere. HIP. Monſtra rurſus afferre uideris o Socrates:& magis certe q̃ pauloante: Attende modo. Si ambo iuſti eſſemus/nõne & ſinguli? Vel ſi iniuſtus uterq;/nõne & ambo? Aut ſi ſani ambo/an nõ uterq;? Et ſi quilibet noſtrũ laborat/in aliquo/uel uulneratus eſt/uel percuſſus: ſiue aliud quiduis paſſus fuerit: nõne idem ambo perpetimur? præterea ſi aurei/uel argentei: uel eburnei: ac etiam ſi uis/generoſi aut ſapientes/aut honorati uel ſenes/uel iuuenes/aut aliud quiduis humanũ ambo eſſemus: nonne omnino neceſſariũ eſſet hoc quẽlibet noſtrũ eſſe? SO. Omnino quidem. HIP. Cæterũ ipſe o Socrates res ipſas integras non conſideras: neq; illi quibuſdã diſputare es ſolitus: pulſatis illico pulchrũ/& aliud: quodcunq; diſputandũ ſuſcipitis:& unũquodq; diſſerendo diuiditis: Atq; iccirco ita uos latent: magna & uniuerſa corpora continuã eſſentiã ex natura ſortitẽ. Et nunc adeo circa hæc te ueritas fugit/ut putes eſſe paſſionẽ aliquã uel eſſentiã: quæ circa ambo quædã uerſetur: circa uero ſingula minime atq; uiciſſim quæ circa ſingula qdẽ ſit/circa ambo uero nequaq̃: adeo irrationales: temerarii ineptii fatui eſtis. SO. Talia qdẽ nr̃a ſunt/Hippia. nõ qualia qs optaret: ut trito ꝓuerbio fertur/ſed

Quod nec ego neq; tu id ambos nos poſſe contingit.
Quod ambos id neutrũ.

Prouerbium Si nõ q̃d cu pis: id uelis quod poſſis.

tur/ſed qualia eſſe poſſunt:ſed ipſe ſemper admonendo nos iuuas: Etenim priuſq̃ nos in his admo
neres/q̃ ſtolide affecti eſſemus:adhuc tibi clarius aperiã:ſi quæ de his ſentimus rettulero: Dicam
ne! HIP. Scienti Socrates referes: Noui enim omnẽ eorum:qui in diſputando uerſantur: conditio-
nem. Verũtamen ſi cupis/enarra. SO. Cupio equidem. Enimuero ita rudes eramus/ anteq̃ tu hæc
diceres/ut de me ac te opinaremur/ꝙ uterq; noſtrũ unus ſit:neq; tamẽ ambo id ſimus: quod qſq;
noſtrũ:non enim unus/ſed duo ſumus. Adeo fatui eramus: Nunc uero abs te didicimus / ꝙ ſi duo
ambo ſumus/duo ſil'iter utrũq; nſm neceſſe eſſe eſt:& ſi unus uterq; unũ pariter ambos. Impoſſibi
le enim/eſt uniuerſali & continua eſſentiæ ratione ſm Hippiã aliter ſe habere. Sed quod ambo erãt
idem & ſingula:& contra quod ſingula/pariter ambo. Nunc igitur a te perſuaſus hic ſedeo / prius
tamen o Hippia:id mihi memora/ Vtrum unus ego tuq; ſimus: uel tu duo & ego duo. HIP. Quid
ais Socrates! SO. Hæc ipſa quæ dico. Vereor enim aperte corã te loqui: Nam mihi ſuccenſes itur
ba[ſq;]:quando dicere aliquid tibiipſi uideris. Simul autẽ mihi dicas. Nonne uterq; noſtrũ unus eſt
& unũ eſſe eſt paſſus! HIP. Omnino. SO. ꝙ ſi unus impar quoq;: An non unum impar exiſtimas!
HIP. Equidem. SO. Num & ambo cũ ſimus duo:impares ſumus! HIP. Nequaq̃: SO. ſed pares
ambo: HIP. pares. SO. Nunquid ex eo ꝙ ambo pares/par etiã uterq; noſtrũ! HIP. Minime. SO.
Non ergo neceſſe ẽ oĩno ut modo dicebas/quæcũq; ambo/ſingulos/ & quæcũq; ſinguli ambos eẽ.
HIP. Non in rebus huiuſmodi: ſed in his quæ ipſe ſupra narraui. SO. Sat habeo Hippia. Nã iſta
ſufficiunt poſtq̃ alia ſic:alia aliter ſe habere uidentur. Dixi equidem ſi recordaris. Vnde ſermo hic
eſt ortus/uoluptates per uiſum & per auditũ/non hoc pulchras eẽ/quod quæuis earũ habet/ambæ
nequaq̃: uel quod ambæ:ſed ſingulæ minime: Immo eo quod & ambæ habent & ſingulæ & iccirco
ambas & ſingulas pulchras eſſe:& tu conceſſiſti:& ego hac de cauſa per illam ipſam eſſentiam/quæ
ambas ſequitur:ambas eſſe pulchras /ſi modo pulchræ ſunt:cẽſui: per eã uero quæ alterã deſerit/
minime. Et nunc quoq; idem exiſtimo. Verũ mihi tanq̃ a principio dicas. Si uoluptas quæ per ui-
ſum/& quæ per auditũ fiunt/ambæ & ſingulæ pulchræ ſunt/qđ ipſas pulchras efficit: nõne ambas
& ſingulas ſequitur! HIP. Prorſus. SO. An ex eo ꝙ ſingulæ atq; ambæ ſunt uoluptates pulchræ
ſunt! uel hac ratione aliæ quoq; uoluptates nõ minus pulchre:nihil enĩ minus uoluptates illas eſſe
conſtitit: meminiſtin! HIP. Memini. SO. Sed quia per uiſum & auditũ fiunt: iccirco pulchras eſſe
illas eſt dictũ. Vide num uera loquar. Sic enĩ ut memini diximus:pulchrũ eſſe: quod iocundũ non
quidẽ per ſenſus quoſlibet:ſed quod per uiſum dũtaxat atq; auditũ. HIP. ſic prorſus. SO. Nõne
paſſio hæc ambas ſequitur! ſingulas minime! Non enim ſingulæ illarũ quẽadmodum ſupra dixi-
mus / per ambas ſunt ſed ambæ quidem per ambas: ſingulæ minime. Et ita! HIP. Eſt. SO. Non
ergo hoc ſingulæ pulchræ ſunt/quod non ſingulas ſequitur. Quod enim ambo dicitur: non ſequi-
tur ſingula. Quãobrẽ ambo illa uocare pulchra ſm ſuppoſitionẽ licet:ſingula uero nequaq̃: An alı̃
ter dicim⁹! Nõne hoc neceſſariũ ẽ! HIP. Videt. SO. Dicẽdũ ne ambo qdẽ pulchra eẽ: ſingula ue
ro nequaq̃! HIP. Quid ꝓhibet! SO. Hoc mihi amice obſtare uidet: ꝙ q̃dã ſic adeſſe aliis iudicata
ſunt/ut ſi ambob⁹ adſũt/adſint & ſingulis: & cõtra ſi ſingulis & ãbob⁹. Talia uero erãt q̃ tu narraſti.
HIp. erãt certe. SO. Quæ autẽ ego rettuli minime: e quorum numero erat: quod ambo dicit: & qđ
ſingula. Eſt ne ita! HIp. Eſt. SO. Verũ tibi uidet o Hippia ex his quæ ipſe expoſuiſti pulchrum eſſe.
Vt ſi ego robuſtus & tu/ambo robuſti. Itẽ ſi ego iuſtus & tu/ambo/& contra/ſi ambo/& ſinguli! Vel
nihil prohibet ita cõtingere/ut in ipſis paribus & imparibus accidit. Vbi ambo aliquãdo paria ſũt
imparia ſingula:& aliquãdo paria:necnõ ſingula interdum talia ſunt/ ut exprimi nequeant / ambo
queant/& interdũ nequeant. Aliaq; huius generis plurima quæ mihi occurrere dixeram. Quorum in
numero pulchrũ ponis! num ita tibi de hoc ut mihi apparet! nimis enim abſurdũ eſſe mihi uide-
tur: ut ambo pulchri ſimus nõ ſinguli. Vel contra/ſinguli pulchri/non ambo: aut aliud quodlibet
taliũ. Ita ne ipſe eligis ut ego! An illo potius modo! HIp. Sic equidẽ. SO. Recte agis Hippia: ut a
longa inquiſitione nos liberemus. Si enim ex his eſt pulchrum: haud amplius quod per uiſum: &
auditum delectat:pulchrum erit. Ambo nãq; pulchra facit:ſingula minime. Hoc autem inpoſſi-
bile ut inter nos conuenit. HIP. Conuenit certe. SO. Impoſſibile igitur quod per uiſum/& audi-
tum iocundum:pulchrum eſſe/nam ſi id pulchrum eſſet:impoſſibile aliquid ſequeret. HIp. Vera
hæc ſunt. SO. Hic contentioſus ille dicet: exponite iterum a principio/poſtq̃ iſtud uos fefellit/ qd
eſſe pulchrũ hoc dicitis/quod ambabus uoluptatibus ineſt:propter quod iſtas præcæteris hono-
rantes pulchras uocatis. Neceſſariũ mihi uidetur o Hippia/ut reſpondeamus/ ꝙ inoxie ſunt ꝑcæ- Diffinitio
teris uoluptatibus atq; optimę:tam ambę q̃ ſingulę: An tu aliqd alius habes/ quo ab aliis differãt! alia falſa pulcri.
HIp. Nihil: reuera enim optimę ſunt. SO. Tum ille: hoc igitur pulchrũ eſſe dicitis: conducibilem Confutatio.
uoluptatẽ: Videri equidẽ reſpondebo: tu uero! HIP. Et ego. SO. Ille uero ad hæc. Nõne cunduci
bile eſt quod bonũ efficit! Efficiens autem & effectum aliud eſſe conſtitit. unde eodem relabimur.
Neq; enim bonum pulchrum eſſet: neq; pulchrum bonum: ſiquidem aliud unumquodq; illorum
eſſet. Ita eſſe nos illi ſi ſapiemus illico reſpondebimus. Nefas enim eſt: recte loquenti nõ aſſentiri.

HIP. Quid tu aliud Socrates cuncta hæc eſſe ducis: q̃ iminutiones quaſdã: cõciſioneſq; ſermonũ: ut ante dixi: in minima reſolutas? Illud uero pulchrũ & multifaciendũ eſt: ut quis ualeat / præclara oratione habita in iudicio / uel cõſilio / uel alio cõuentu publico ad quẽ uerba fiunt: auditoribus pſuaſis: nõ minima quedã: ſed maxĩa pmia reportare ſui ipſius: rerũ ſuarũ: amicorũq; ſalutẽ: Hæc ſane obmiſſis minutis his quæſtiunculis cõplecti decet: ne demẽs eſſe uidearis: dum deliramenta: & nugas: ut modo ptractas. SO. O amice Hippia / tu quidẽ beatus es / qui noſti / quib⁹ ſtudere hoĩem decet: & ipſe abũde ut aſſeris / ſtuduiſti. Me uero mira quædã fortuna detinet: quippe qui aberro ſemp atq; mẽdico. Quotiẽs aũt inopiã meã ſapiẽtibus uobis oſtendo: uerbis rurſus a uobis obiurgor. Obiicitis enĩ cõtinuo: quæ & tu nũc obieciſti: me ſcilicet ſtolida exilia: & nihil faciẽda tractare. Demũ cum pſuaſus a uobis: eadẽ quæ & uos pfero optimũ eſſe elegãter orare in iudicio & alio quouis cætu / & ad uotũ pagere / rurſus nõnulli e noſtris / & ille uir qui me ſemp redarguit grauiter increpant: primus ille uir mihi genere eſt / & una mecum habitat. Ergo cũ primũ domũ ingreſſus ſum: & ille me talia dicentẽ audit / interrogat. Quid nõ erubeſcã de pulchris operibus diſputare: cũ adeo mãifeſte circa pulchꝝ redargut⁹ ſim / q ipm pulchꝝ qd ſit / ignorẽ. Inqt. n. q̃ rõe ĩtelliges q̃ ofo pulchre cõpoſita ſit q̃ nõ / aut aliã quãlibet actionẽ pulchrã eſſe / uel turpẽ / dum pulchrũ ipm / qd eſt / ignoras? Et qñ ita affectus es / uiuere te q̃ mori: præſtare putas. Cõtingit itaq; mihi qđ modo dicebam / ut & a uobis & ab illo male audiam. Sed forte operępretiũ eſt / hæc oĩa tollerare: neq; enim id abſurdũ / ſiquid lucratus fuerim. Tantũ uero Hippia cõſuetudine utrorũq; profeci: ut prouerbiũ illud dicens: pulchra difficilia eſſe intelligere mihi iam uidear.

Alia diffinitio falſa pulchri.

Prouerbium Pulchra cognitu difficilia: q ut certa diffinitio redditũ eſt.

¶ FINIS HIPPIAE.

¶ ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PLATONIS LYSIDEM. VEL DE AMICITIA AD PETRVM MEDICEM PATRIAE PATREM.

VBi Socrates cũ ſophiſtis eorũq; ſectatoribus diſputat: opiniones falſas redarguit: ueras ſignificat: potiuſq̃ doceat. Nã acuta ingenia redargutis falſis: exiguo deinde ueſtigio uera uenant. Quod in Euthydemo: Protagora: Menone: Hippia: Euthyphrone: & Lyſide patet. Vbi uero cũ diſcipulis & ſtudioſis ſui ſermonẽ habet: oſtẽdit ac docet: quod qdẽ ex multis dialogis intelligit. In Lyſide igit cũ de amicitia inter ſophiſtarũ diſcipulos diſputet? cõfutandis falſis: potiuſq̃ monſtrãdis ueris. Socrates ſtudet. Quæ uero ſit de amicitia: & amore Platonis ſnĩa: ex hoc libro coniicere. ſed ex libris de legibus aliiſq; multis cõprehẽdere poſſumus. Amicitiã eſſe uult / honeſtã ppetue uoluntatis cõmunionẽ: Huius finẽ eẽ uitã unã. Principiũ eius: cognationẽ. Medium autẽ amorẽ: Vt honeſtã dicit: excludit ĩproborũ hoĩum cõtubernia: laſciuorũq; cõgreſſus. Vt ppetue: Leues adoleſcẽtulorꝝ beniuolẽtias: etiã ſi honeſtæ ſint: nõdum amicitias appellandas monet. Vt uolũtatis: ſignificat nõ ſimilitudinẽ opĩonis cuiuſdã uel artis ad amicitiã pficiendam ſufficere. Vt cõionẽ: beneuolentiæ uiciſſitudinem indicat: Huius finis eſt / ut e duobus animis unus uolũtate fiat: ex una uoluntate uita una: Ac demum ex una uita numinis unius: eiuſdẽq; ideę fruitio. Principiũ quo cõionis huius deſideriũ excitat: cognatio eſt. Cognatio cõueniẽtiã in idea: ſydere: genio & quadã animæ: corporiſq; affectiõe ſignificat. Nã qui ex uno pẽdent / in unũ: p unũ atq; ad unũ reuerti nitunt. Mediũ & quaſi qdã ad amicitiã trames amor exiſtit. Cũ autẽ amor pulchri deſideriũ ſit: & amicitia ab amore & ducat pariter & dicat: neceſſe ẽ eos qui amici futuri ſunt / pulchros eẽ: pulchros inq̃ quorꝝ animi pulchri. Homo enĩ animus ẽ. Corpus hoĩs inſtrumentũ: & qſqs pulchrũ amat corpus: nõ hoĩem: ſed ea quæ ſunt hoĩs amat. Quãobrẽ quotiens cognatio illa adeſt: & animorꝝ pulchritudo cõcurrit / pfecta naſcit amicitia. Si corporis forma huic animorꝝ pulchritudini adiuncta eſt / citius amare ĩcipiunt / & breui amicitiæ habitũ aſſequũtur. Quod in Platonis Dioniſq; mutua beneuolentia cõtingit. Sin autẽ forma corporis cũ animi deformitate cõiungitur / nõ honeſte cõionis / ſed turpis cõgreſſus cupido exoritur. Vnde nõ amicitia: ĩmo petulantia primũ / deinde diſcordia pficiſcitur. Quare ſi cognatio deeſt: amici nũq̃. Si adeſt cognatio deeſt: omnis pulchritudo: interdum beneuoli potiuſq̃ amici. Sin aũt cognationi pulchritudo corporis: nõ animi ẽ adiuncta / pro amicitiæ deſiderio obſceni cõgreſſus ardor exorit. Cũ unus aĩo pulcher: turpis alter / admonitionis & increpatõis ſtudiũ cognatio illa parit. Quod ſi pulcher uni⁹ animus: alterius nec pulcher eſt / nec turpis: docẽdi dicẽdiq; inuicẽ uoluntas ex cognatõe puenit. Tandem ex increpatione illa & hac doctrina amicitia naſcitur. Quod quidem in phædrum & Alcibiadem Socratis amor oſtendit. At uero cognatio pulchritudinẽ utrimq; nacta cito indiſſolubilẽ pereat amicitiã. Idq; ĩ Platonis Aſteriſq; beneuolẽtia cõſtitit. Atq; / hæc ut e multis colligit de amicitia platonis noſtri ſnĩa eſt. In hoc aũt dialogo: primo eos qui amore abutunt: & ſub amicitiæ ſpecie turpi libidini ſeruiũt / increpat. Deinde eos qui ex ſola corporis forma / amari ſe dignos exiſtimãt / admonet.

net. Tertio illos: qui minus uere de amicitia ſentiebãt refellit. Poſtremo callem quēdã ſagacibus
animis ad uenandã amicitiã indicat. Singula mēbra ſuis in locis legētibus parent. Nã dum Hippo
talem & Ctiſippũ Ironia iociſq́ deridet/ Socrates/ ꝙ turpi amore capti eſſent/ ſignificat. Et dũ corã
illis adoleſcētes ad mores inſtruit: amatores admonet: quo pacto amãdũ: & quo una uiuendũ ſit.
Cũq́ amatores inſtituiſſet/ ſecũdã dialogi partē ad amatos inſtituēdos aggredit̃. Vbi longa indu
ctionis ſerie docet. Nõ umbratili huius corpuſculi forma: ſed uera animi pulchritudine: ſapientia
ſcilicet: & prudentia amicos aucupari decere. Tertio loco confutat. Et primo Solonis ſententiã: q
amatos inquit amicos eſſe. Qui tamē ſæpe amãtes oderũt. Addit etiã nec amantes dũtaxat ami-
cos eſſe: qa ſæpe odio habent̃: qui amant. Vbi cõcludit reciprocã beneuolentiã/ amicitiã eſſe uocã-
dam: Deinde Empedoclem reprēhēdit/ qui quãlibet ſimpliciter ſimilitudinē ad amicitiã ſufficere
uoluit. Quod falſum eſſe artiũ multarũ ſimilitudo declarat: quæ inuidiã & odiũ ſæpiuſq́ amicitiam
gignit. Accedit poſtmodũ Heſiodi Heracliticq́ opinio/ ꝙ diſſimilia ſint amica. Idq́ falſum eſſe ex
eo cõſtat: q̃ odium & amaror cũ diſſimilia ſint/ Amica nõ ſunt: nec iuſtus uir & iniuſtus. & de aliis
eodē pacto. Quod ſiqd aliquãdo diſſimile ſui appetere uideat̃: ut aridum quod eſt/ humorē/ calo-
remue: qđ frigidum: dicēdũ eſt nõ amare cõtrariũ: ſed ſui ipſius reſtitutionē ex cõtrario quærere.
Quod enim calore nimio præter naturã ſuã uritur: ꝑ frigus ad tēperiē naturalem reducit̃. Quare
non frigus ſed temperiē ꝑ frigus amat. Idem eſt de cæteris cõtrariis iudicandũ. His cõfutatis opi
nionē quãdam ut ſuã quaſi uaticinans Socrates infert. Vbi trifariã affectiones animi diuidit/ bo-
num animũ/ malum/ neutrũ: Malum bono ꝓpter diuerſitatē amicũ eſſe nunq̃. Malũ a malo ꝓpter
iniuſtitiã lædi. Ergo nec hos inuicē amicos eſſe. Neutrũ quoq́ amare malum impoſſibile/ malum
enim cũ obſit/ ſuapte natura odio ſemꝑ habet̃. Reſtat ut amicitia ſit inter bonũ ac bonũ: & neutrũ
atq́ bonũ. Et illa quidē in gaudio: in deſiderio hæc conſiſtit. Ex qbus duæ quædã amicitiæ ſpecies
ortæ ſunt. Sed inſurgunt obiectiones quædã: quæ id turbare uident̃: quas Socrates palam infert:
ſolutiones uero clã inuit. Prima qa bonus bono ſimilis: ſimilia uero nõ eē amica cõtra Empedoclē
dictũ fuit. Vbi intelligēdũ: nõ dictũ eſſe ſimilia/ nullo mõ amica fieri: imo negatũ qđ ſimpl'r q̃libet
ſilitudo ad amicitiã ꝓcreãdã ſufficiat. Itē cũ ſecũdo obiicit̃: bon⁹ ſeipſo ſufficit: Ergo nõ deſiderat
alterũ: unde nõ amat: quare nec boni amicus eſt. Exponēdum eſt ꝙ hæc abſurditas nõ ex Platonis
mente ſequit̃: ſed ex Empedoclis & Heracliti dictis: in qbus amoris deſideriũ ab amicitia non di-
ſtingunt. Quare una cũ amicitia cupiditas ꝑpetua ſit neceſſe eſt. Plato uero amicitiã habitũ quēdã
eſſe uult ex amore diuturno cõtractũ. Quo fit ut amor ſit exoriens amicitia: Amicitia uero inuete
ratus amor: in quo multo plus uoluptatis q̃ deſiderii reſtat: Ex quo ſequit̃ ut qui cupierat: iam de-
lectetur. Itaq́ amicitiæ habitus nõ neceſſario deſiderii ꝑſentis ardorē: ſed delectationem exigit.
Ergo ſi bonus bonũ minus deſiderat/ non tamen minus/ bonus bono gaudet: quod ad ſeruandã
amicitie rationem plurimũ ualet. Atq́ hæc una eſt amicitiæ ſpecies: inter bonũ uidelicet atq́ bo-
num in gaudio potiuſq̃ in deſiderio conſtituta. Eſt & altera quæ deſiderii pluſq̃ uoluptatis inclu-
dit/ inter neutrum bonũq́ exoriens. Quæ quidem/ qua ratione fiat ex cuius gratia: & ꝓpter quid
in textu ſatis patet. Deſcribit illam primo ut opinio porrigit: deinde paulatim emēdat. Nam cum
dixiſſet/ neutrum propter malum inimicum/ amare bonum amicum: boni amiciq́ gratia/ ſtatim
dictis obiiciendo corrigit. Vbi primũ docet: amicitias omnes quæ ad hoīes diriguntur/ imperfe-
ctas eſſe: & imagines amicitiæ: quæ ad ipſum primũ bonum rerumq́ omniũ reſpicit auctorē: qđ
primo amatur: & cauſa eſt ut amentur hæc omnia. Et quiſquis aliquid amat/ ipſum primũ tanq̃
finem amoris habet. Nam a primo bono bonum omnibus ineſt a primo pulchro/ gratia ſingulis
adeſt: bonitas uero trahit nos: allicit pulchritudo. Non ergo iſta nos inferiora mouent: ſed primũ
illud in iſtis trahit & allicit. Illud itaq́ in iſtis ſimul atq́ ex iſtis: nõ iſta amamus. In quo Platonis no
ſtri pietas ī Deum: ſummaq́ religio mirifice fulget. Oſtendit præterea non ſemper nos alterius
gratia amicos eſſe. Neq́ enim primũ bonum: boni alterius gratia exoptamus: Item non ꝓter ma
lum: bonum cuperes. Quia etiã omni malo e rerum natura ſublato reſtaret bonum ſuapte natura
gratum: & appetitus in eo quod minus bonũ: ad bonũ maius conſequendum traheret. Nõ enim
malum eſt: quod ſummi boni excitat appetitum: ſed ipſius minus boni egeſtas ad ſui repletionem
in ſummũ bonũ conuertit: quæ quidē nõ malũ: qa nunq̃ malũ ad bonũ: & cõtrariũ ad cõtrariũ: ſed
inchoatio boni potius nuncupanda. His ad emendationē illatis: principiũ quoddam inducit ami
citiæ perfectius inueſtigandæ: Inquit enim cognationē & naturæ cõuenientiã amicitiam parere:
de qua ſatis in principio diximus. Poſtremo iuuenes illos adoleſcenteſq́ mordet ꝙ ignorent qd
merito amãdum ſit: quæ amicitia uera. quo pacto honeſtæ: ſtabiliterq́ confletur. Et anteq̃ hæc di
ſcant/ temere/ ꝓcaciter/ & petulãter amicitiã inire cõtendant. Sed ne illos īfeſtos ſibi reddere: clã
iſta ſignificauit: & ſeipm̃ una cũ illis reprehēdit: Hec de argumēto ſatis. Ad Lyſidē ueniamus.

FINIS ARGVMENTI IN LYSIDEM.

poeſis ſtudium reddas/Arbitror ſane nullum te bonũ poetã exiſtimaturum/qui ſeipſum poemate
læſerit. HIP. Nullum per Iouem: quæ enim hæc eſſet abſurditas? Ob hanc profecto cauſam tecum
o Socrates mentẽ meã cõmunico: & ſiquid habes aliud: conſule: qua rõne quis: aut dicẽdo aut agẽ
do conciliare ſibi quos diligit: poſſit. SO. Non facile dictu eſt. Verum ſi hunc mecũ colloquio iun
geres: tibi forte oſtenderem: quæ illi dicenda ſint/pro his quæ loqui te/& cauere erga illum iſti nar
rarunt. HIP. Nihil impedimẽto fuerit. Si enim una cum Criſippo hoc ingrediaris/& ibi ſedens di-
ſputes: ipſe tibi ut arbitror/adhærebit. Nam audiendi apprime auidus eſt. Ac etiam ibi mercuria
lia celebrantes: iuuenes in unũ conueniunt. Ad te igitur aduentabit. & niſi id fecerit: memento il-
lum Criſippi familiarem eſſe ꝑꝑ Menexenum huius nepotẽ/cuius ille ſocius eſt chariſſimus. accer
ſat itaq; hic illũ/ſi minus ipſe ꝑ ſe acceſſerit. Sic agendũ ẽ inq̃: & ſimul apꝑhẽſo Criſippo/in paleſtrã
proſecutus ſum: & alii nos a tergo ſecuti ſunt. Ingreſſi autem inuenimus ſacras cerimonias ferme
peractas: iuueneſq; comptos: calculis: taliſq; ludentes: partim in ipſo ueſtibulo extra ludebãt: par
tim in gymnaſii angulo paris impari ſue iactu exercebantur: calculos e calathis quibuſdã extrahẽ
tes. Hos intuentes alii circũſtabant e quibus Lyſis erat: qui adſtabat inter iuuenes coronatus: & oĩ
bus indole pſtans: nec pulcher tñ/ſed & honeſtus: & bonus exiſtimandus. Nos aũt e conſpectu
ubi quieti locus erat/conſedimus inuicem diſſerentes. Conuerſus Lyſis: frequenter in nos oculos
coniiciebat: utpote qui propius accedere cuperet. ſed ſolus accedere uerebatur. Interim Menexe
nus interludendũ ex aula ingreſſus eſt: meq; & Criſippum cõſpicatus: conſeſſum uenit. Quẽ Lyſis
intuitus ſecutus eſt: & iuxta eum aſſedit. Aduentarũt inſuper alii: hyppothales ãt poſtq̃ multos cõ-
ueniſſe perſpexit/latere cupiens/ea ſe recepit/qua uideri nõ poſſe a Lyſide arbitrabatur ne forte illi
moleſtus foret: & ſic adſtans audiuit. Ego uero Menexenum inſpiciens o fili Demophontis inquã.
Vter ueſtrum natu maior? Ambigimus rñdit ille. Cui inſuper addidi. Nũqd etiã uter generoſior
ſit/ambigitis? Et iſtud. An ẽt uter honeſtior ſit? Subriſerũt ambo. Vter ueſtrũ ditior ſit: haud qua-
q̃ interrogabo. Amici nãq; eſtis: nõne? Et maxime quidem: rñderunt. Amicorꝫ uero cõmunia oĩa.
quapropter hoc nihil differtis: ſiquidem id uere de amicitia dicitis. Conſenſerunt. Sed cum percõ
tari uellem uter iuſtior/& ſapientior eſſet interrupit nos quidam qui Menexenum accerſiuit: dicẽs
illum a gymnaſii magiſtro uocari. Viſus enim mihi eſt ſacrorum antiſtes. Abiit igitur: & ego Lyſi- Collocutio beniuola ut pueri aĩus ad loquẽdum aliciatur.
dem interrogaui. Dic age o Lyſis uehementer te pater ac mater amant. Ly. Valde. SO. An nõ bea
tiſſimum fore te cupiunt? Ly. Quid ni? SO. Videtur tibi beatus ille qui ſeruit: & cui nihil eorꝫ quæ
concupiſcit: agere licet? Ly. Non per Iouem. SO. Ergo ſi te pater/& mater amant/beatũq; fieri uo-
lunt/id omni opera diligentiaq; curabunt: ut beate uiuas. Ly. Quid prohibet. SO. permittet itaq;
quodcũq; lubet efficere: nec tuis cupiditatibus aduerſabuntur. Ly. Per Iouem o Socrates mihi in
plurimis obſtant. SO. Qui iſtuc ais? Dum te fore beatum exoptant: te impediunt: quo minus uo-
ti tui compos efficiaris. Rñde ad hæc. Si cuperes aliquo patris tui curru peruehi: capiẽs habenas/
qñ pugnat/nunqd permitteret? Ly. Nihil minus. SO. Quem ergo permitteret? Ly. Eſt auriga qui
dam a patre meo mercede conductus. SO. Quid ais. Mercennario parentes tui cõcedun tpotius
q̃ tibi liberam equorum adminiſtrationem? & argentũ præterea huius opis cã erogabunt? Ly. Sed
quid nam? SO. Mulos uero iugatos ducere: loriſq; cedere/tibi cõcedent? Ly. Cur mihi cõceſſerint?
SO. Nulli ne uerberare hos licet? Ly. Et ualde quidem mulioni uidelicet. SO. Seruo: an libero? Ly.
ſeruo. SO. Seruum itaq; pluris faciunt q̃ te filium: liberiuſq; agendi arbitrium exhibẽt. Quin etiã
ad hæc mihi reſponde. Te ne tibi ipſi dominari permittũt: an nõ: Ly. Neq; id ullo pacto. SO. Quis
tibi dominatur: Ly. Pædagogus. SO. Nunquid ſeruus: Ly. ſeruus noſter. SO. Quam oneroſiſſimũ
eſt ut liber ſeruo ſubiiciatur: Sed quid agẽdo/pædagogus hic tibi imperat: Ly. Dum ad magiſtros
me ducit. SO. Et hi quoq; præceptos tibi imperãt? Ly. Omnino. SO. Multos igitur dominos prin
cipeſq; tibi pater ſponte prępoſuit. Sed cum domũ ad matrẽ redieris/te ne ſinit quicquid placeat/
agere: ut beatus ſis: uel circa lanificium: uel circa telam/qñ texit. An gladium forcipeſq;/radiũ/ac
pecten: cæteraq; lanificii inſtrumenta attrectare ſinet. Ly. Non uetaret ſolum: ſed & cederet/ſi tan-
gere auderẽ. SO. Proh deus/iniuriã ne patri uel matri aliquã intuliſti: Ly. Nullã ꝑſus. SO. Quã
ob cãm te beatũ fore: & arbitratu tuo diſponere ſingula noiunt: Et quotidie te ſic educant/ut ſem-
per alicui ſeruias/& ut breui cõplectar/nihil pro tua uolũtate agas: Quo ſit ut nihil tibi prodeſſe tã
amplæ diuitiæ uideanẽ: qñ qdẽ quiuis magis q̃ tu has adminiſtrat. Et quod maius ẽ/nec ẽt corpus
tã generoſum: quippe cũ alius hoc alat: & colat: tu aũt nullũ habes ĩperiũ o Lyſis. nec ullius uoti cõ
pos efficeris. Ly. Nondum per ætatem licet o Socrates. SO. Vide ne minus id ſit. Quod tibi ĩpe-
dimento eſt o Democratis fili. Nam hæc ut arbitror: & pater & mater tibi concedunt/nec ætatem
prouectiorem expectant: quotiens legi ſcribi ue ſibi aliquid optant. Tibi enim præ cæteris dome
ſticis iſta cõmittunt. Ly. Maxime. SO. In his tibi licet tam ſcribendo q̃ legendo: quẽ uis ordinẽ lit-
terarum ſeruare. Et quando lyram ſumis: nihil ꝓhibent: ut opinor/parentes tui/quo minus inten
das uel remittas chordarum quamlibet? & frices: & pulſes plectro. Ly. Non certe. SO. quid in cã

eſt o Lyſis: q̃ in iis permittunt/in ſuperioribus prohibeant? Ly. Quoniam iſta quidẽ ſcio: illa contra ignoro. SO. En o optime Lyſis: non ętatem expectat pater ad licentiam tibi exhibendam: ſed profectum ingenii. Etenim cum primum te ſenſerit te ipſo prudentiorem effectũ/illico/& tua oĩa & te libere tibi communicet. Ly. Spero equidem. SO. Quid porro uicini: nõne eadem ratione ſe qua/& parentes erga te gerent. Vicinum cenſes tibi ſuę domus cõmiſſurum gubernationem/ſi te intellexerit in re familiari peritiorem eſſe: an ipſum per ſe miniſtraturum? Ly. Mihi commiſſurum puto. SO. Athenieñſes quoq̃ dubitas quin rem. p. tibi cõmendẽt/cum primum te in his rebus prudentiorem aliis eſſe perceperint? Ly. non dubito. SO. Quid rex magnus? Vtrum eius filium natu maiorem/cuius Aſię regnum futurum eſt permittet in elixarum carnium ius quicquid uelit iniicere? potius q̃ nos/ſi illi perſuaſerimus popinæ peritiores eſſe q̃ filium? ly. Nos uidelicet. SO. Et illũ nihil prorſus/nos autem: etiam ſi ſalis multum capientes immittere uellemus/certe permitteret. Ly. Quid ni? SO. Et ſi filius eius oculos ęgrotaret/nunquid permitteret eum ſibi oculos attrectare/an prohiberet: cum medicum illum nõ exiſtimaret? Nos autem ſi mõ putaret peritos medicos eſſe/nil impediret/etiam ſi uellemus patefactis palpebris: & cinere ſuperinfuſa curare. Ly. uera loqueris. SO. Quinetiam cætera oĩa nobis comitteret: potius q̃ ſibi uel filio: in quibus ſapientiores nos eſſe putaret? Ly. Neceſſe eſt Socrates. SO. ſic ſe res habet amice. Lyſis. Singula in quibus prudentes ſumus cuncti nobis concedẽt: & græci: & barbari: tam uiri q̃ mulieres: & ĩ iis arbitratu nr̃o agemus: nec ullus ſpõte nobis obſtabit: quo minus & nos liberi ſimus & alioꝝ duces. Et cũ nobis hęc cõferãt: nr̃a erũt. Quæ uero ignoramus/nemo nos ut lubet/agere ꝑmittet: ſed oẽs pro uiribus repugnabunt: non extranei tantũ/uerũ parentes etiam: & quod nobis propinquius eſt: nos quoq̃ ipſi non nobis: ſed aliis miniſtrantibus: & hæc cum nullo nobis emolumẽto ſint a nobis aliena exiſtent. Conſentis? Ly. Conſentio equidem. SO. Alicui ne hominum amici erimus/amabitq̃ nos aliquis in his rebus/in quibus inutiles ſumus? Ly. numq̃. SO. Ergo nec te pater: nec ullus alium quẽ q̃ diligit/quatenus eſt inutilis. Ly. Non ut uidetur. SO. Si itaq̃ ſapiens euaſeris/omnes amici tibi: & familiares erunt. Vtilis enim/& bonus eris. Sin minus: nec alius quiſq̃ tibi/nec parentes/neq̃ ꝓpinqui amici erunt: poteſt ne aliquis in his ſuperbe ſapere atq̃ gloriari: in quibus nondum quicq̃ ſapit? Ly. Quid iſtuc fieri poteſt? SO. ſi tu preeeprore indiges/nondum ſapis. Ly. Nondum certe. SO. Non ergo ſuperbe ſapis. Ly. Nõ per Iouem ut mihi uideor. SO. Quæ cum audiſſem in Hippothalem conuerti oculos: atq̃ parum abfuit qui nata ducerẽ. O Hippothales hoc pacto cũ adoleſcentibus diſputandum: corripiendo illos atq̃ deiiciendo: non blandiendo ut ipſe agis: & efferẽdo: ſed cum uidiſſem illum anxium: turbatumq̃ ex antedictis recordatus ſum: q̃ dudum præſens. Lyſidem latere uolebat. Recepi ergo me ipſum: linguamq̃ cohibui. Interea reuerſus Menexenus: iuxta Lyſidem: unde ſurrexerat: requieuit: tũ Lyſis: gratioſe admodum: & amice a Menexeno ſeorſum mihi ſuſurrauit ad aures o Socrates quę mihi eadem obſecro. Menexeno quoq̃ ediſſeras. Ipſe inq̃ Lyſis illi referens. Nam attente nos auſcultaſti. Attente ſane reſpondit ille. Da igitur operam ut diligenter reminiſcaris: quo illi ſingula perſpicue referas. Quod ſiquid forſitan ſubterfugerit: rurſus a me requires: cum me primum conueneris. Nauabo operam: & maxime quidẽ ille reſpondit. Sed noui ſaltem aliquid illi dicas: ut & ego audiam: donec redeũdi domũ ſit hora. At ego. agẽdum eſt/præſertim cum ipſe iubeas/ſed cogita qua ratione mihi opituleris: ſi me refellere Menexenus hic contenderit. An non contentioſum eſſe illum audiſti? Ly. Prorſus: & iccirco te cũ illo diſputãtem audire percupio/SO. an ut ridiculus habear? Ly. abſit imo ut illum caſtiges atq̃ coherceas. SO. Haud facile eſt: uehemẽs enim/& facũdus eſt. Cteſippi diſcipulus. Adeſt præterea quinetiam Cteſippus ipſe. an non uides? Ly. Nihil uerearis o Socrates: age obſecro diſſeras. SO. diſſerẽdũ uidet. Verũ iſta nobis ſeorſum ab aliis colloquẽtibus: cur inquit Cteſippus ſoli hæc inter uos agitatis? Quin aliis ẽt ueſtra hec impertite: impertiendum eſſe rñdi. hic porro non nihil ex iis quæ conferimus/minus ꝑcipit/putatq̃. Menexenũ ĩtelligere. Quo circa ꝑcontari ab illo me iubet. CTI. Quid nõ ĩterrogas. SO. Interrogabo: Dic amabo o Menexene qđ abs te querã: innata mihi ẽ ab ineũte ętate poſſeſſionis unius cupiditas: quædã queadmodũ/& aliis. Vt ecce qdã equos deſiderat. aliqs canes: alius auꝝ: honores alius: hæc eqdẽ paruifacio. nec multũ iſta me mouent. Acquirẽdoꝝ ãt amicoꝝ deſiderio flagro. Quare amicũ bonũ hr̃e malim/q̃ precioſiſſimã coturnicẽ: aut gallũ: & ꝑ Iouẽ potiuſq̃ equm atq̃ canẽ. ac medius fidius potiuſq̃ Darii auꝝ adipiſci uel ipm̃ Dariũ cape optimũ amicũ eligere. Videtis q̃ ſim amicitiæ auidus. Qñ igit te: & lyſidem animaduerto/ſtupeo ꝑfecto/uoſq̃ felices exiſtimo/q̃ in tam tenera ętate conſtituti/tm̃ munus breui: & facile conſequti fueritis: & tu hũc tibi tam facile tanta beneuolentia cõciliaueris/& hic te mutuo ſit amore cõplexus. tm̃ uero a me munus id abeſt: ut nec ẽt quo pacto alter alteri amicus fiat/intelligã. Cęterũ hæc abs te tãq̃ perito quærere cupio: quare mihi rñdeas oro. qñ quis aliquẽ diligit/uter utrius amicus efficitur? amãs ne amati an amatus amantis? an nihil intereſt? ME. Nihil ĩtereſſe mihi uidet. SO. Quid ais ambo inuicẽ amici ſiunt/qñquidem. Solus alter alterum diligit? ME. Mihi quidẽ uidet. SO. quid porro?

Quid ũſidei & dignitatis afferat prudẽtia & q̃ cõtraria imprudentia.

In his que ſapimus gloriamus & ſuperbimus.

porro? an nō reperiri pōt amans qdam/cui amatus haud uiciſſim in amore rñdet? ME. Poteſt. SO. Nūquid & odio hñri amatorem ſępe contingit? Quod non nunq̄ amatoribus erga amatos accidit. amantes .n. q̄ ardentiſſime nō nūq̄ minime redamanť: imo & odio qñq; habenť: an non uera tibi dicere uideor? ME. Veriſſima. SO. Nōne in his hic qdem amat. Ille autē amatur? ME. Certe. SO. Vter ergo utrius eſt amicus? amans ne amati? ſiue redameť/ſiue odio habeať? An amatus amātis? an neuter alterius tūc eſt amicus/cū non utriq; uiciſſim amāt? ME. Sic ſe res hřeuidetur. SO. aliter itaq; nūc q̄ ſupra cenſemus. tūc .n. uiſum eſt/ſi alter ſolū diligat/ambos amicos eſſe. Nūc cōtra/niſi uterq; diligat/neutrū amicum eē dicendū. ME. apparet. SO. nihil igiť illi amicū eſt: qui amat id a quo minime redamať. ME. Non uidetur. SO. Ergo nec amici equoꝝ ſunt: quos equi non mutuo amant: nec amici coturnicū: neq; canum nec uini: nec exercitationis amici: nec ſapientię: niſi ſapiētia illos uiciſſim amet. amant nēpe hec ſinguli: nō tñ amica hæc ſunt. Quaobrem mentiť poeta ille qui dicit. felix ille ē: cui pueri amici & equi. Venatorii canes & hoſpes alienigena. ME. Nequaq̄ mihi uideť. SO. Verū dicere tibi uideť? ME. Verum. SO. Amatū igiť amanti amicū eſt: ut apparet, o Menexene ſiue amauerit: ſiue oderit: quēadmodū tenerioris pueri: ptim nullo mō amāt/partim oderunt: qñ a parentibus uerberanť: tunc ſane dum uehemēter odio habeāt: genitoribus ſunt cariſſimi. Menexenus. Opinor equidē. SO. Nō ergo amans amicus ſm hāc rōnem: ſed amatus erit. ME. Videtur. SO. Et odio habitus inimicus nō odio hñs. ME. Apparet. SO. Ita multi ab inimicis amanť: & odio ab amicis habentur: & inimicis amici ſunt: amicis cōtra inimici: ſi amatum potiuſq̄ amans: amicū eſt. Quæ aūt hæc eēt abſurditas o dulcis amice? Immo īpoſſibile id qdem/amico inimicū/inimico amicū eē. ME. Vera loqui uideris o Socrates. SO. Et ſi hoc fieri nullo mō pōt/reſtat ut amans amati ſit amicū. ME. apparet. SO. Silř qđ odio habet/inimicū eius qđ odio habeť. ME. Neceſſe eſt. SO. Eadē nobis nūc erunt: quæ & in ſupioribus cōcedenda: ꝙ plærūq; amicū ſit aliqd nō amici: plęrūq; ēt inimici: quotiēs non amantē uel faſtidiētē quis amat. Nonnunq̄ inimicus erit nō inimici. uel & amici: qñ nō faſtidientē quis odit uel faſtidit amantē. ME. Ita uidetur. SO. Quid ergo dicemus? ſi neq; amātes amici erūt neq; amati: nec amātes amatiq;. Num alios quoſdā præter iſtos amicos inuicē eē dicemus? ME. per Iouē o Socrates qd rñdeam non inuenio. SO. Video Menexene/ne forte minus recte in ſupioribus quæſiuerimus. Tum Lyſis id inquit mihi uideť o Socrates: & ſic fatus erubuit. Viſum nāq; mihi inuitū illū effugiſſe id qđ dicebať: ex eo qđ attentius incūbebat. Sic .n. dum audiebat/hře ſe uidebať. Ego itaq; uolēs Menexenū requieſcere/& illius philoſophia nimiū delectatus/ſic. LY. ſidē allocutus ſum. O Lyſi us uera mihi loq uideris: qa ſi recte cōſiderauiſſemus: haud ita nūc aberraremus. Quare ne ulterius hac uia pergamus. Etenim ardua mihi quaſi uia q̄dam aſpera cōſideratio iſta uideť. Sed iter qđ nūc ingreſſi ſumus: poetaꝝ adminiculis peragendū. Hi nāq; nobis tanq̄ pres atq; duces ſapientiæ ſunt. Dicunt ꝑfecto non male dū q amici ſint/admouēt: hoīes ꝑterea conciliatoris dei ductu amicos fieri uolunt. Sic .n. aiunt. Deus ſilēm ſp ad ſimilē agit: & notū facit. An nō hæc ipſe aliqñ reperiſti? Ly. Reperi. SO. fortaſſe & ſapientum ſcripta legiſti: in quibus eadē hæc affirmant: ſiľe ſimili neceſſario ſp amicum eſſe. Atq; hæc eſt eoꝝ ſnīa: qui de natura & uniuerſo tractarunt. LY. Vera dicis. SO. Nunquid bñ dicunt? LY. forte. SO. forte iđ ex pte ueꝝ eſt: forte ēt ex toto: ſed nos nondū intelligimus. Videť .n. nobis prauus prauo/que ꝑpius adhæret: & frequētius cum eo uerſať: eo magis inimicus fieri. Nam iniuriā infert: fieri uero nequit/ut qui infert/& qui accipit iniuriā amici ſint: nōne ita? LY. Sic ꝑrius. SO. hac rōne media pars illius ſentētiæ falſa erit/ſiquidē praui ſiľes ſunt. LY. Certe. SO. Verum mihi uidenť bonos dicere ſiľes eē inuicē/& amicos. Improbos aūt/ut ſæpe de illis diciť/nunq̄ uel ſibi ipſis uel inuicē ſimiles eē: ſed pturbatos penitus: & inſtabiles. Qui uero ſecū ipſe diſſentit? nullo mō cū alio conſſentiet: nec ulli amicus eē poterit. Nōne tu idē exiſtimas? LY. ꝑfecto. SO. Id ergo ut mea fert opinio: ſignificāt o amice/qui ſiľe ſimili amicū eē dicūt: ꝙ ſolus bonus ſoli bono amicus: malus aūt nec bono nec malo/unq̄ reuera amicus efficiť. Conſentis? LY. Aſſentior. SO. Habemus iā qui ſint amici. Nā rō dictat eos qui boni ſunt amicos exiſtere. LY. conſtat. SO. Idē ego arbitror. Sed ineſt aliquid qđ me pturbat. Et uide quæſo qđ ſuſpicor. Similis ſimili q̄ rōne ſimilis/amicus: & talis tali utilis ē. Immo ſic et cōſideremus. Simile qđcūq; cuiuis ſimili qđ emolumētū aut detrimētū inferre poteſt quod nō ipſummet. ſibiipſi ualeat? Aut quid pati ex illo: quod nō ex ſeipſo ſimiliter pati queat? hæc itaq; cū talia ſint/ut nihil ſe inuicē iuuēt/quo pacto ab īuicē expetunť? LY. Nullo mō. SO. Qđ nō expetit: qūo amicū? LY. Nullo. SO. an forſitā ſimilis ſimili quātū ſimilis: nō amicus? bonus āt bono quātū bonus nō quātū ſimilis/amicus exiſtit? LY. forte. SO. quid uero? nōne bonus q̄tenus bonus ē catenus ſibiipſi ſufficiēs? LY. Ita. SO. ſibiipſi ſufficiēs ſm ipām ſufficiētiā/nullo penitus īdiget. LY. Quid ꝑhibet? SO. Qui nullo eget nullū expetit. LY. nullū ſane. SO. Siū expetit/nec amat? LY. Nō. SO. Qui nō amat nō eſt amicus. LY. Nō uideť. SO. qūo boni bonis amici erūt/qui nec abſētes mutuo ſe deſiderāt: cū ſeipſis ſufficiēter uiuant/nec pñtes: ſe inuicē indigeant. Tales uiri quanam rōne ſe inuicē multifacere pñt? LY. Nulla. SO. Amici nunq̄ erunt/qui ſe inuicem nō multi faciunt. LY.

Niſi uterq; amat neuter amicum.

Amici equoꝝ & coturnicū nō ſūt amici.

Capitur qdā pꝫta de amicis loquens.

Poetę ſunt tā q; patres & duces ſapiētiæ.

Amicos ductu dei fieri.
Simile ſimili amicum.

Diffinitio q̄dam amicoꝝ.

Confutatio.

Nunq̃.SO.Conſidera iam o Lyſis/quo delapſi ſimus & nũquid oĩo decepti fuerimus.LY.quo pa⸗
cto.SO.accepi qñq; ab aliquo in præſentia ẽt & reminiſcor φ ſimili ſimile aduerſum eſt/& boni bo

Snſa ex aucto ritate Heſiodi q nõ ſiſa: ſed diſſiſia conſta re de amicitia uolebat.

nis inimiciſſimi ſunt.Qui & Heſiodi teſtimonio utebaẽ:dicentis figulũ in uidere figulo:cantorem
quoq; cantori:& medicũ medico.Et in aliis ſimiliter neceſſarium aſſerebat: ſimilia inter ſe inuidia
emulatione:cõtentiõe abundare:& amicitia/diſſimilia.Inopem porro diuiti amicũ neceſſitate fie⸗
ri:& imbecillũ auxilii gratia forti.& medico ſimiliter ęgrotantẽ.Ignorantẽ quoq; peritũ deſidera⸗
re atq; diligere.Addebat pręterea ſublimiora quædam φ multũ abſit ut ſimile ſimili ſit amicũ:ſed

Alia q̃dã diffi nitio amicoꝝ:

contra/quod maxime cõtrariũ maxime cõtrario amiciſſimũ.Vnum quodq;.n.apparere non ſimi
le/ſed contrariũ:ut aridũ apparere humidũ/frigidũ uero calidũ.amarũ:dulce:acutum:obtuſum:
uacuum:repletionẽ:plenum:uacuitatẽ:cæteraq; ſimiliter.Contrariũ.n.contrario alimenta pbe⸗

Confutatio:

re.Simile aũt ſimili minime ueſci.Enimuero qui talia docuit facundus & elegans qdam uir eſſe ui
ſus eſt.bñ.n.dixit.Vobis aũt quid uideẽ!ME.Probe/ut prima fronte apparet.SO.Dicimus itaq;
contrario cõtrariũ/amiciſſimũ eſſe.ME.Vtiq;.SO.Sit ita o Menexene.Sed quæſo nõne alienũ hoc
& extraneũ!Confeſtim in nos ultro inſurgent ſapientes iſti:qui refellendi facundia pollent.& a no
bis quærent.An nõ ſit maxime contrariũ/odium amicitiæ!Quid iſtis potiſſimũ rñdebimus! Non
ne rñdere cogemur eos uera dicere.ME.Cogemur.SO.Nũquid dicent inimicũ amico amicum.
Vel amicũ inimico/amicum!ME.Neutrũ.SO.Num & iuſtũ iniuſto uel tẽperatũ intemperato!aut
malo bonũ.ME.Non mihi uideẽ.SO.Atqui ſi ſecundũ contrarietatẽ amicũ eſt alicui aliqd/amica
hæc eẽ oportet.ME.Oportet ſane.SO.quare nec ſimili ſimile:neq; contrario contrariũ eſt amicũ.

Prouerbium. Pulchrũ ami cum eſſe.

ME.Non uideẽ.SO.Age & hoc aduertamus ne nos magis adhuc lateat/φ amicũ reuera nihil ex
his quæ diximus/ſit:ſed qđ neq; bonũ neq; malũ/amicum qñq; boni efficiatur.ME.Quid ais!SO.
Ignoro & ipſe per Iouẽ.Vacillo.n.ob ſermonis ambiguitatẽ.Et uideẽ ut uetus habet puerbiũ/pul

Proprietates pulchri.

chrum ipſum amicũ eẽ.Apparet.n.molle quiddã:leue ac pingue.Ideoq; nos facile forte inlabiẽ:
ſerpit & penetrat:quaſi lubricũ quiddã atq; lene.Dico enim ipm bonũ pulchrũ eẽ.Nũquid & tu!
ME.Et ego.SO.Equidẽ diuinãs tibi id pfero:boni & pulchri amicũ eẽ i quod neq; bonũ ẽ neq; ma

Boni & pul⸗ chri amicum φ neq; bonũ: neq; malum.

lum.Quorſum hæc uaticinor:audi.Videnẽ mihi tria quędã gña eſſe.Vnũ bonũ:alterum malum:
poſtremũ qđ neq; bonũ eſt:neq; malũ:tibi ãt!ME.Mihi quoq;.SO.Nec bonũ bono/nec malũ ma⸗
lo:nec bonũ malo amicũ eẽ/quẽadmodũ rõ ſuperior perhibet.Reſtat ſiqd alicui eſt amicũ: ut qđ
nec bonũ neq; malũ eſt/amicũ ſit:aut bono/aut tali alicui quale ipſum eſt.Nihil.n.malo amicũ eſt.

Tria gña bo⸗ num malum: neutrum.

ME.Certe.SO.Nec tñ ſimile ſimili ut pauloante monſtrauimus.ME.pfecto.SO.Non igiẽ erit il⸗
li qđ nec bonũ eſt/nec malũ/amicũ/id qđ & ipſum tale eſt.ME.Non uideẽ.SO.Solũ itaq; qđ nec
bonũ eſt neq; malũ/ſoli bono amicũ fieri põt.ME.Neceſſario ſequi uideẽ.SO.Nũquid recte a no⸗

Alia diffinitõ amicorum.

bis o pueri id mõ expoſitũ eſt!Si ergo ſanũ corpus cõſideremus medicinę arte nõ indiget:nec auxi
lio prorſus ullo:ſufficiẽter.n.ſe habet.Vnde ſanus nemo p ipſam ſanitatẽ medico eſt amicus.ME.
Nemo.SO.Sed ęgrotans utputo per ipſum morbũ.ME.Quid ni!SO.Morbus qdem malũ:me⸗

Sanus p ſani⸗ tatem medico nõ ẽ amicus.

dicinæ uero peritia bonũ quoddam & utile.ME.Sic eſt.SO.Corpus ex eo qđ corpus/nec bonũ eſt
nec malũ.ME.Verũ.SO.Cogiẽ aũt corpus ex morbo q̃rere:& amare medelã.ME.Apparet.SO.
Sequiẽ:qđ nec bonũ eſt neq; malũ/boni amicũ pp mali pñtiam fieri.ME.Videẽ.SO.Cõſtat aũt id

Neutrũ ob pñ tiam mali fit amicum bõi:

fieri ipriuſq̃ illud ob mali pñtiam malũ efficiaẽ.Neq;.n.malũ effectũ ẽ loco boni qđ appetit:cuius
ue amicũ eſt.Impoẽ nãq; eſſe oſtẽdimus ut malũ bono amicũ ſit.ME.Impoſſibile pculdubio.SO.
aĩaduertite quæſo qđ dico.Nõnulla qppe aſſero talia fieri:quale id:qđ illis adeſt:nõnulla:minime
pinde ac ſiqs uellet colore quodã aliqd ſuptingere:adeſſet quodãmodo infectio colorato.ME.ad
eſſet.SO.Nõne tũc quoq; tale coloratũ eſt/quale ipſum eẽ ſolet!ME.haud intelligo.SO.Sic forte
itelliges:ſiqs comas tuas quæ flauæ ſunt/ceruſa fucauerit/utrũ albæ fiant!An potius uideanẽ.ME.
Videbunẽ.SO.Verũtñ albedo illis aderit.ME.aderit.SO.nihilo magis tñ albæ adhuc erunt:& p̃⸗
ſente candore neq; candidæ erunt:neq; nigræ.ME.Vera loqueris.SO.Sed qñ ſenecture caneſcũt
tũc o amice tales fiũt/quale id:qđ aduenit:cani coloris pñtia canæ.ME.Quid ni!SO.Hoc illud ẽ:
qđ quæſiuerã.nũqđ oẽ cui tale aliqd adeſt:cõfeſtim tale & ipm euadat.an potius ſi certo mõ adeſt/
tale fiat:aliter minime.ME.Hoc mõ potius.SO.Eadẽ rõne quod nec bonũ eſt:nec malũ/qñq; prę
ſente malo/nõdũ eſt malum/nõnũq̃ malũ fit.ME.Oĩno.SO.Qñ nondũ malũ eſt pñte malo.præ⸗

Quę ſapiẽtes ulterius non debeant philo ſophari.

ſentia hæc bonũ appetere cogit:pñtia uero quę malũ reddit:& appetitũ boni:& amicitiam reiicit:
neq;.n.ulterius neutrũ eſt:ſed malũ.Amicũ uero malũ bono:& bonũ malo eẽ non põt.ME.nõ cer
te.SO.Ob hanc utiq; cãm ſapientes dicendũ haud ulterius philoſophari/ſiue dii/ſiue hoĩes hi ſint:
nec eos ẽt/qui adeo corrupti ab ignorãtia ſunt:ut ĩprobi ſint effecti/nullũ qppe malũ & penit⁹ igno

Nullos malos & pſus igno rantes philo⸗ ſophari.

rantẽ philoſophari.Reſtant igiẽ illi qbus malũ id ignorãtia.ſ.adeſt:nec tñ rudes penitus ignoran
teſq; ſunt:ĩmo & ſuã ignorantiã agnoſcunt:ob quam animaduerſionẽ philoſophanẽ ideſt ſapiẽtiã
amãt:nõdũ boni aut mali:mali.n.neq̃q̃ philoſophanẽ:nec boni ẽt.Nã nec cõtrariũ cõtrario: neq;
ſimili ſimile ſupra nobis amicũ apparuit.Recordamini.ME.&.LY.Recordamur ſane.SO.Oĩno

o Lyſis

o Lyſis atq; Menexene/quid amicũ ſit:& quid non inuenimus. Id enim tam circa aĩam q̃ circa corpus ſupra concluſimus:quod nec bonum eſt:nec malũ pp ipſam mali preſentiam:boni amicũ fieri. Hæc illi oĩa conceſſerunt. Et ego ualde lætatus ſum:tanq̃ uenator/qui id quod uenando inueſtigabam/abunde fuerim conſecutus. Deinde neſcio quomodo extranea quædã & abſurda ſuſpitio mihi ſuborta eſt:qua ſi minus uera eſſent/quæ ſupra conceſſeramus. Atq; illico turbatus inq̃:papę o Lyſis atq; Menexene ſomniũ quoddã nacti uidemur. ME. Quorſum hæc? SO. Vereor ne tanq̃ in homines ſuperbos atq; uanos:in huiuſmodi de amico ſermones falſos inciderimus. ME. qua ratione? SO. Hac plane:utrum amicus alicuius amicus eſt:an non? ME. Neceſſario. SO. Vtrum nullius gratia & propter nihil:an gratia alicuius/& propter aliquid? ME. Certe alicuius cauſa/ & pp aliquid. SO. Nunquid amica eſt res illa cuius gratia amicus:alicuius eſt amicus? An forte nec amica nec ẽt inimica? ME. Haud ſatis intelligo. SO. Veriſimile eſt:uerum ſic & tu & ipſe ut arbitror:melius intelligemus. Egrotantẽ medici amicũ eſſe diximus. ME. Diximus. SO. Nõne pp morbum/& ſanitatis gratia medici eſt amicus? ME. Ita. SO. Morbus malũ. ME. Quid ni? SO. Sanitas bonũ an malũ an neutrũ? ME. Bonũ. SO. Prædiximus corpus cũ nec bonũ ſit nec malum:pp morbũ malũ medicinæ amicum eſſe:bonũ uero medicinã cã uero ſanitatis amicitiã medicina nanciſcitur:ſanitas aũt bonum: Me. prorſus. SO. amicũ:an non amicũ ſanitas? ME. Amicũ. SO. Morbus inimicũ. Me. Penitus. SO. Quod ergo nec bonum eſt:nec malũ: propter malũ inimicumq; : boni amicũ eſt boni amiciq; gratia. ME. Patet. SO. Ergo amici cauſa amicum propter inimicum eſt amicum. ME. Opinor. SO. Agite pueri poſtq̃ huc diſputando deuenimus/attendamus obſecro diligenter ne forte decipiamur. Principio quod amicum amici amicum factũ ẽ:ſimile uidelicet ſimilis/quod impoſſibile eſſe in ſuperioribus conſtitit:equidẽ prætermitto. Sed iſtud inſuper conſideremus:ne nos præſens opinio ſallat. Medicinam ſanitatis gratia amicum eſſe diximus. ME. Affirmauimus: SO. Sanitas nonne amicum? ME. Valde. SO. Si amicum alicuius gratia ẽ amicum: ME. Eſt. SO. Amici ſcilicet/ſi ſupra conceſſa permanent. ME. Et amici. SO. Nunquid/& illud iterum amici cauſa amicum erit. Me. Certe. SO. neceſſarium eſt/ut hoc progreſſu ad principium quoddam perueniamus:quod non ultra in amicũ aliud referatur:ſed in ipſum quod primũ amicũ eſt/ſingula quæ dicuntur amica/ reſpiciant. Me. neceſſarium. SO. Hoc eſt: quod modo dicebam conſiderandũ: ne reliqua oĩa quæ amica gratia illius prædiximus:tãq̃ ſimulachra quędam eius nos decipiãt. Illud autem primũ reuera ſit amicũ. Conſideremus igiṫ hoc pacto. Quod quiſq; multifacit/utputa pater filium rebus aliis anteponit. taliſq; uir ex eo quod filium multifacit:alia quoq; nõ nulla ob illum ęſtimat:exempli cauſa. Si illum cicutam ebibiſſe ſenſerit/uinum plurimi faciet:modo uenena curaturum exiſtimet. Me. & maxime quidẽ. SO. Nunquid & amphorã in q̃ uinũ? Me. Valde. SO. Num pluris ęſtimat:tũc calicẽ fictilẽ aut tres ciatos q̃ filium? an potius ſic ſe res habet? Omne hoc ſtudiũ non iſta reſpicit:quæ alterius gratia præparant ſed in illud tendit:cuius cã cætera quæſita ſunt. Neq; uerum eſt/quod ſępe dicimus/ꝙ argentum/& aurũ multifacimus. Omnis quippe intentio ęſtimatio ꝓ illius unius eſt:ad quod iſta parantur. Me. Conſtat. SO. Eadẽ quoq; de amico rõ eſt. Quæcũq; enim amici cuiuſdã gratia/amica nobis eſſe diximus:in ꝓprio uocabulo nominauimus. amicum autẽ reuera illud eſſe apparet/in quo hæ oẽs:quę uocantur amicitiæ/tendunt. Me. Sic uideṫ. SO. Quapropter reuera amicum/nullius amici gratia eſt amicũ. Me. Verum. SO. Hoc igitur abſit ut amicum amici cuiuſdam cã ſit amicum. Sed nonne bonum amicum eſt? Me. ſic opinor. SO. Num propter malum bonum amaṫ? & ita ſe res habet? Si ex tribus quæ diximus/bonum/malum/neutrum/ duo accipiantur malum uero abeat:& nihil attingat/nec corpus/nec animam/nec aliud quicq̃ ex his quæ diximus ſecundum ſeipſa/nec bona eſſe/nec mala:nũquid inutile penitus tũc nobis bonum eſſet? Si enim nihil nos ulterius læderet:nullo boni fauore indigeremus. Et iccirco tũc nobis pateret:quod pp malum/bonum quæſiuerimus amauerimuſq;:quaſi bonũ ſit mali remedium/malum uero morbus/& cũ nullus ſit morbus/nulla medela indigeamus. an ſic natura inſtitutum eſt ipſum bonũ/ut pp malum ameṫ a nobis:qui inter bonũ/malũq; medii ſumus. Ipſum uero ſuapte natura/nil conferat? Me. ita uideṫ. SO. amicum itaq; illud/in quod deſinebant cætera oĩa/ quæ alterius amici gratia/amica dicta ſunt/longe aliter q̃ illa ſe habet. Illa enim amici gratia amica uocata ſunt. Ipſum autẽ quod reuera amicum eſt/contra/amicum eẽ inimici cã nobis apparuit. ꝙ ſi inimicũ abeſſet/ haud amplius nobis eẽt amicũ. Me. Non ut mihi pſens rõ perſuadet. SO. Si malũ/extirpareṫ/utrũ fames nulla ſitis ue reſtaret? aut hmõi aliud? an forte fames aliqua relinqueretur/cum hoĩes cæteraq; aĩalia eſſent neq; noxia tñ/& ſitis appetituſq; reliq/nec mali tñ malo penitus extirpato. An ridicula forſitan hæc quæſtio eſt? quid tũc reſtaret/quid nõ? Me. Quis nouit? SO. Hoc ſaltem nouimus/ꝙ nũc accidit exurientẽ lædi:accidit:& iuuari. Me. Vtiq;. Nonne ſitientem quoq; & alia quadibet huius generis cupientẽ/q̃nq; utiliter/q̃nq; noxie:q̃nq; neutro mõ appetere accidit? Me. Valde. SO. Si mala pdanṫ/quæ mala non ſunt/cũ illis una interimentur? Me. Nequaq̃. SO. Erũt igiṫ appetitus nec boni nec mali:ẽt ſi mala fuerit interempta. Me. Veriſimile. SO.

Amicus nullius amici gratia ẽ amicus:

Si bonũ ametur nõ pp malũ amatur.

fieri ne põt/ut qui deſiderat aliquid/atq; ardet/id ipſum non amet? Me. Non ut mihi uidetur. SO. Hac de cã ẽt deſtructis malis/ut uidet amica nonnulla reſtabunt. Me. Ita. SO. Sinaũt malũ cã eẽt. ut alterũ alterius eſſet amicũ/ſublato malo nihil amicũ eẽt. Nã ſublata cã/euẽtus eius remanere nõ

An deſideriũ amicitiæ cau ſa ſit.

põt. Me. probe loqueris. SO. Nõne ſupra inter nos conuenit amicũ amare aliqd: & pp aliquid? ac pp malum/id quod: nec malũ eſt/nec bonũ/ipſum bonũ amare? Me. conuenit. SO. In præſentia ãt alia quædã cã uiciſſim amandi apparet. Me. Videt. SO. Nunqd ut modo dicebamus deſiderium amicitiæ cã eſt? & id quod deſiderat. deſiderati eſt amicũ? tunc qñ deſiderat? Quod uero ſupra di-

Quod appe- tit: illud quo indigit: appe- tit.

ximus amicũ eſſe/umbratile qddam eſt/quaſi fictio prolixius circũſcripta. Me. apparet. SO. Enim uero quod appetit illud quo indiget/appetit. Me. idipſum. SO. Indigum itaq;/amicũ eſt illius quo indiget. Me. Sic opinor. SO. Eget quodlibet illo a quo priuatum eſt. Me. Quid phibet? SO. Eius

Amor amici- tia appetitõ ẽ eius: quod p- prium.

igit quod pprium/& cognatũ eſt/ut uidet amor: amicitia: appetitioq; exiſtit o Menexene. atq; Lyſis. Me. &. Ly. Cõcedimus. SO. Quare & uos ſi amici eſtis inuicẽ/natura quodãmodo propinqui eſtis. Me. &. Ly. Et maxime qdem. SO. Et qſqs alius deſiderat aliũ o pueri: aut amat: ob id deſiderat/& diligit atq; amat. ꝙ ppinquus illi eſt/uel ſecundũ aĩam/uel aĩæ conſuetudinẽ/aut mores/aut ſpẽm alioquin nũq̃ diligeret. Conſenſit plane Menexenus. Lyſis tacuit. Sed ego quod inq̃ natura pprium eſt: neceſſarium eſt/ut amemus. Me. Videt. SO. Ergo neceſſarium eſt/ut legitimus/& minime ſimulans amator: mutuo ab amatis amet. His Lyſis atq; Menexenus uix tandẽ annuerũt. Hippothales aũt lætitia geſtiens/uariis eſt infectus coloribus. Cæterum uolens diligẽtius ſermonẽ diſcutere/hæc adieci/ſi ppriũ/& ſiſe differunt/diximus iã o Lyſis atq; Menexene qd eſt amicũ: ſinautẽ idẽ eſt ſimile atq; ppriũ: haud facile eſt ſermonẽ ſuperiorẽ reicere/ꝙ nõ ſimile ſimili ſm ſilitudinẽ ĩutile: ĩutile aũt/amicũ nullo pacto. Vultis igit poſtq̃ diſſerendo uelut ebrii facti ſumus/ fateamur aliud qddam eſſe pprium: aliud ſimile? Me. Volumus pculdubio. SO. Vtrum bonũ cuiq; ppriũ ponemus: malũ aũt alienũ? An malũ malo ppriũ/& bono bonũ: neutro deniq; neutrũ? me. &. Ly. Singula hæc ſingulis ppria nobis eſſe uident. SO. Rurſus o pueri ĩ eos quos a principio de amicitia redarguimus ſermones/nũc incidimus. Nã iniuſtus iniuſto: malo malus: nõ minus amicus erit q̃ bonus bono. Me. Ita uidet. SO. Quid porro? ſi bonũ/& pprium idẽ eſſe dixerimus/nõne bonus bono dũtaxat amicus? Me. Oĩo. SO. Ariſtud quoq; cõfutatũ a nobis iamdudũ exiſtimauimus. Recordamini? Me. Optĩe. SO. Ad qd ergo deinceps ſermone utemur? ad nihil uidelicet. Operepræcium itaq; eſt inſtar ſapientũ ĩ iudiciis quæ dicta ſunt: enumerãdo reſumere. Si. n. nec amãtes neq; amati: nec ſiles: neq; diſſiles/nec boni/nec pprii/nec alia quotcũq; dinũerauimus/quorũ pp multitudinẽ: haud memini/ſi inq̃ nihil ex iſtis amicũ ẽ/nihil eqdẽ qd afferã/amplius habeo: cũ iſta dixiſſem/cogitaui quẽdam e maioribus natu citare. Sed illico tanq̃ dæmones qdã pædagogi: tã Lyſidis q̃ Menexeni una cũ illorũ fratribus/eos domũ redire iuſſerũt: heſperus enim uenerat. Primũ itaq; nos/& alii circũſtantes pædagogos repulimus. Sed cũ nihil nos curarent/& barbarice ſuſurrantes grauiter ferrẽt/crebriuſq; pueros uocitarent/illorũ pcacitate deuicti: cætum diſſoluimus. Quippe cũ illi hermæis. i. quadratis qbuſdã lapidibus innixi. ĩportune inſtarent. Poſtea iam abeuntibus illis/ad Menexenũ Lyſidẽq; conuerſus/hæc breuiter intuli: In præſentia ridiculi ineptiq; euaſiſſe uidemur tã ipſe grandis natu: q̃ uos pueri. Siquidem iſti abeũtes nos carpent/ꝙ amicos inuicẽ nos eẽ putemus. Ego enim me uobiſcũ adnumero. Nõdũ ãt qd amicus ſit/inuenire ĩuicẽ potuerimus.

FINIS LYSIDIS.

EPLTOMA MARSILII FICINI FLORENTINI IN THEÆTETVM PIATONIS VEL DE SCIENTIA AD PETRVM MEDICEM PATRIÆ PATREM.

Dialogus de Scientia Petre Medices inſurgit altius: & dignas miro ingenii tui acumine quæſtiones mouet quarũ capita ſolutioneſq; in hoc cõpendio ſummarim aĩaduertes. Vbi qd ſcĩa non ſit/ qd ſit: & unde/& qũo diſputatũ reperies. Socrates qdẽ qd ſcĩa ſit/interrogat. Theætetus ãt rñdet ſciam eſſe geometriã: arithmeticã. cæteraſq; huius generis diſciplinas/& artes ſingulas. Hãc Socrates rñſionẽ tãq̃ interrogationi minus cõgruã reſpuit. Quia cum iterro

Diffini: da- te p enumera- tiones pluri- bus mõis pec- care oñditur.

garet qd ſcĩa ſit/nõ qd/ſed quot ſciæ ſunt/enumerat. Et cuius ſciæ ſunt exponit. Qui enim arithmeticam dicit/nõ ſciam ipſam: ſed numerãdi ſciam: & qui geometriã: metiẽdi ſciam dicit. Deinde ridicula rñſio eſt: cũ p ignota reddat: Nemo enim põt ꝙ hæc ſcĩa numerorũ uel figurarũ ſit/noſſe, niſi qd ẽ ſcĩa nouerit: præterea ſupflua rñſio eſt. Nam cũ poſſet paucis cõplecti ipſius ſciæ rõnem: di

Poſitio dicen tiũ ſciam eſſe ſenſum.

numerãdis ſingulis infinitũ iter ĩgredit. Affert poſt hæc Protagoræ definitionẽ: ſciam: ſenſum eẽ dicẽtis. Hoĩem qppe protagoras rerũ oĩum menſurã eſſe cẽſet/exiſtentiũ qdẽ ut ſunt. non exiſtẽtiũ ãt/ut non ſunt: & qualibet cuiq; talia eẽ/q̃lia cuiq; uident. Quales enim res quæq; ſunt/tales ſentiri: Quales ſentiunt: tales phãtaſiæ ideſt ſenſui iteriori uideri. Quo effici uult ut ſenſus ſcĩa ſit. In hoc

ſane

ſane Thales Mileſius: Homerus. Epicharmus. Empedocles. Heraclitus. Protagoras cõſenſerunt. Nã cũ ingr Thales aquã oium eẽ principiũ: & Homerus p̃rem oium occeanũ: matrẽ Thetidẽ eſſe/ oia oñdũt ĩ fluxu uerſari. Hos reliq/ quos memorauimus/ imitari nihil eẽ unq̃/ ſed fieri ſp unũ qdq̧ dixerũt. Vnde nihil ĩ ſe abſolute tale potiꝰ eẽ q̃ tale: ſed p motũ mixtionẽ: relationẽq̧ unius ad aliũ/ huic qdẽ tale/ illi tale/ & fieri/ & uideri. Q ꝺ oia ĩ motu ſint/ ex eo cõſtare putãt/ ꝙ a motu oia frãt: ꝙ ãt a motu oia/ ex eo cõiiciũt/ ꝙ a quo qdq̧ fit/ p illud & cõſeruaꝶ. Sed tã illa q̃ ad aiam/ q̃ quę ad corpus ptinẽt. motu & exercitatõe ſeruanꝶ/ ocio torporeq̧ peunt. A motu igiꝶ oia p̃terea q̃diu cælorꝝ ſphęræ mouenꝶ/ miſcenꝶ q̃tuor elemẽta. Quatenus iſta miſcenꝶ: catenus ĩferiora gignunꝶ: q̃ poſtq̃ genita ſunt/ exercitatiõe ſeruanꝶ. hæc igiꝶ oia motus efficit. Addũtq̧ ex calore gñatio calor ex motu ſolis uel colliſiõe corporꝝ puenit. Q ꝺ ãt nihil ẜm ſeipſum unũ aliqd ſit. ſic exemplo ĩducũt: albedo/ & q̃ſq̧ color/ nec oculorꝝ aſpectus ẽ/ neq̧ corporꝝ motus ſed ex aſpectu motuq̧ mediũ quoddam reſultat: id eſt talis circa oculos paſſio. Et ex diuerſa aſpiciẽtis diſpõne/ urioq̧ ĩtuẽdi mõ/ colores uarii. & alꝭ alii/ & uideꝶ/ & fiũt. Prætere radiorꝝ motꝰ uarius corpa pulſans: oculoſq̧ feriẽs/ diuerſas/ & oĩformes imagines obfert. Quinetiã ſæpe diuerſis hoĩbus aĩalibuſq̧ circa idẽ diuerſus color appet: & ẽ: ſępe quoq̧ eidẽ: & circa idẽ q̃q̃ nõ eodẽ: ſed alio tpe: ob naturę ipſius mutationẽ. Opinanꝶ igiꝶ qcqd ẽ/ eẽ motũ. Motus ãt ſpẽs duas. Vnã ĩ agẽdo: ĩ patiẽdo alterã: horꝝ motuũ cõmixtõe/ oia ut ipſi aiũt/ cõficiunꝶ. Euentus ſpẽ gemini numero ĩfiniti ſunt: ſenſibile uidelicet: atq̧ ſenſus: q cũ ſenſibili fit ſp atq̧ cõgrediꝶ. Quotiẽs. n. ſentiẽdi uis aliq̃/ & aliqd illi cõſonũ una cohęrẽt/ eorꝝ concurſu duo q̃dã pueniũt: circa id qꝺ obiectum ẽ/ ſpẽs ſentiẽda/ color/ ſapor/ odor cęteraq̧ hmõi: circa uim aię/ ſenſus. Quibus diſiũctis/ iſta nõ fiũt. quo fit: ut ex iis q̃ qnq̧ ſenſibus offerũꝶ/ nihil tale ſuapte nã uel tale ſit: ſed cũ ſenſu cõgrediẽs alꝭ aliud fiat. Nihil. n. agẽs uel patiẽs ẜm ſeipſum ẽ: ſed ĩ alterno congreſſu utrũq̧. Quare nihil ſeipſo unũ aliqd ẽ: ſed ad aliud & alicui ſp fit: nec ẽ unq̃ uerꝝ fit/ fluitq̧ ſp. Socratis confutatio prędictorum.

Hæc ãt ex eo redaguit Socrates: ꝙ ebrii & hi q phreneſim patiunꝶ: & ĩſani & dormiẽtes: cũ ſomniãt necnõ q ſenſus alio quodã morbo corruptos hñt/ uera ſentire ſe/ & cogitare affirmãt. cũ oia tñ illorꝝ uiſa: falſa eẽ dicamus. Quo efficiꝶ ut nõ oia q̃ uidenꝶ: uera ſint. In eãdẽ dubitationẽ cadũt: quęcũq̧ uigilãtes ſobriiq̧ ſentire dicimur. Nã ęquũ ferme tps ſomno/ & uigilię uiciſſim damus. Icciro dubiũ ẽ: utrum hæc an illa potius ſomnia falſaq̧ ſint. Qui uero apparẽtia oia uera eẽ opinãti uolũt: ſic utiq̧ rñderẽt: ꝙ uarię agẽtiũ patiẽtiũue affectiões diuerſa pducũt: & obiecta quę ſentiunꝶ: agũt ẜm patiẽtis ſenſus affectionẽ: hæc ĩ uigilãte. & dormiẽte: ęgrotãte: & bñualẽte alia ẽ. Quapp & alia iudicia fiũt: oia tñ uera: qa oia cuiq̧ talia ſunt. q̃lia iudicanꝶ. Meminiſſe. n. oportet qꝺ ſupradictũ nil ſui natura abſolute unũ aliqd eẽ/ ſed ad alterꝝ/ & alteri/ & alteriꝰ eẽ/ qcqd aliquid ẽ. Immo fieri quicquid fit aliquid: eẽ uero nihil: hæc itaq̧ ſibi ĩuicẽ cõſonãt: ẜm Homerꝝ & Heraclitum oia fluere ẜm Protagorã. rerꝝ oium mẽſurã eẽ hoĩem: ẜm Theætetũ ſciam eẽ ſenſum. Aduerſus eos ita Socrates argumẽtaꝶ. Si ſenſus ſcia ẽ/ bruta: quę magis q̃ hõ/ ſenſibus ualẽt/ ſcia p̃ſtabũt. Itẽ ſi uera ſunt: quęcũq̃ uidenꝶ: cuiuſlibet hoĩs cogitatiões ęque rectæ ſunt nec ullus alio ſapiẽtior: nec hoĩe deus: accedit ad hæc ꝙ inanis eẽt docẽdi/ diſputãdi/ redarguẽdi facultas: cũ nihil diſcere oporteat eos/ q uere de ſingulis iudicãt: neq̧ ingrẽda ſint q̃ qſq̧ poſſidet: neq̧ redarguẽdũ aliqd ſit: qñquidẽ cogitatões quęlibet uerę ſunt: p̃terea ſi idẽ ẽ ſentire ac ſcire: ut uidere atq̧ audire/ cũ primũ lr̃as ĩſpiciũt pueri nõdũ eruditi: uidẽt eas. ſciũt igiꝶ: aut ſi neſcire dicãꝶ: dicanꝶ ẽt nõ uidere. Et cũ primũ barbaros ſua pnũciãtes audimus: nõdũ illius lĩguę pitiſicut audire ſic/ & ſcire q̃ pferũt affirmabimus: ꝙ ſiqs ĩtelligere neget: neget ſilr & audire. Rñdebit ad ultimũ hoc ptagoras: qꝺ uidemus audimuſue ſcire: qꝺ ignoramus/ nec ſentire qdẽ. Vt ĩ lr̃is figurã. ſitus ptiũ/ & colorẽ pueri uidẽt: & uidẽtes ſciũt. Voces barbaras audiẽtes: mox acutũ/ & graue ut audiũt: ita ſciũt: litterarꝝ uero uocũq̧ ſignificata cũ non ſentiãt prſus ignorãt. Protagorę altera rñſio.

Cõtra illũ ſic ĩferꝶ. Ex hoc o Protagoras ſequiꝶ: ut cum ſignificata ſciũt: alio quodã q̃ ſenſu ſciãt. Scia itaq̧ aliud qddã ẽ q̃ ſenſus. Itẽ ſi uidere ſcire ẽ nõ uidere/ neſcire erit. Q ꝺ ãt quiqs uidit didicitq̧ & meminit/ ſcit. Sæpe uero id non uidet: ergo & neſcit: quapp idẽ ſimul/ & ſcit & neſcit: p̃terea ſi uno oculo aliqd uideas: alio clauſo nihil cernas/ illud uides pariter & non uides: q̃re litigioſus quiſpiã dixerit. Si uidere ſcire ẽ/ & ñ uidere neſcire: idẽ ſcis ſimul & neſcis. Adde ꝙ cũ qd eminꝰ/ & cõfuſe pſpicis: uides qdẽ: neſcis tñ cũ dubites. Nõ igiꝶ ſcia ſẽſus ẽ. Contra Protagoram.

Rñderet forte Protagoras: prĩo qdẽ de memoria/ & ſcia diſtinguẽdo: nã cũ primũ ſentiẽdo qs patiꝶ/ memoriter tenere ĩcipit: deinde ẽt nõ patiẽdo meminit. Cũ iterꝝ idẽ ſentit patiturq̧/ reminiſciꝶ: ĩ prĩo qdẽ ſcit actu nõ hitu: ĩ ẜo hitu: nõ actu: ĩ tertio/ & actu ſimul & hitu: q̃re interdũ & ſcit & neſcit. Neq̧ tñ hæc contraria. Nã nõ eodẽ mõ quo ſcit ignorat. Ergo cũ nõ uidet: meminit tñ ſcit hitu actu neſcit. Hęc uero cõtraria nõ ſunt. Et cũ a Socrate diciꝶ: aliꝰ alio ſapiẽtior/ rñdet Protagoras nõ ex eo ſapiẽtes quoſdã/ ĩſipientes alios eẽ uocãdos: ꝙ alii uera alii falſa opinenꝶ. Nã opinari unũquẽq̧ illa q̃ quiſq̧ patiꝶ pati ea a quibꝰ moueꝶ: moueri ab his q̃ agũt: agere illa q̃ ſunt: q̃ ſunt/ uera eẽ. Ex quo oẽs opinari uera cõcludit: ñ tñ oẽs bona atq̧ decora. ſapientes aſſerit eos qui bñ affecti q̃cũq̧ offerunꝶ/ ut bona ſuſcipiũt bonaq̧ ſibi putãt: & ut putãt/ ſunt. Inſipientes illos qui male affecti/ mala iudicãt/ & mala ſibi Rñſio Protagoræ.

pus calor:frigus:humidũ ſiccum/graue:leue:molle:durũ:lene:aſperũ ratũ:denſum:acutũ:ſiĺr:&
obtuſum:ꝙ anima/iſta nõ multis/ſed una/ui ſentiat/patet:quia ſentiẽdo colorẽ/ dicim⁹ nõ eẽ uocẽ
& ſaporẽ ſentiẽdo/nõ eẽ odorẽ ꝓnũciam⁹. Nõ põt aliud ab alio diſtĩguere/q nõ utrũq; cognoſcit.
Nullũ organũ eadẽ q̃/& aliud organũ porrigit/& ſi eadẽ/nõ eodẽ mõ. Iccirco eoꝝ q̃ ſentiunt/diſtin
ctio/nõ ĩ organis ẽ:ſed ĩ una q̃dã/ui aĩæ ꝑcipiẽte ſingula/& ſingula ſimul a ſingulis diſtĩguẽte. Quæ
cũ ipſa hęc oĩa ſola poſſit/qđ nec ẽt ꝑipatetici negãt/qd multi ſenſib⁹ op⁹ ẽ: Hic ſenſus quẽ cõmunẽ
uocãt/oĩb⁹ aĩalib⁹ ſtati natis ineſt. Pręter quẽ ẽ/& alia uis:quã phãtaſiã opinionẽ/ cogitationẽq; no
minat. Cui⁹ offĩm eſt/de his q̃ cõmunis ſenſus ꝑ organa qnq; ſenſit/iudicare nõ q̃le ſolũ:ſed qd ſunt
ꝙ eoꝝ unũ qđ q; idẽ ẽ ſecũ:ab alio aliud. Vnũ ſeorſum iuncta uero ſimul/duo uel tria:ſimilia itẽ/&
diſſimilia bona/uel mala:pulchra/turpia. utilia:noxia:& ab uno ĩ aliud ratiocinãdo ꝑcurrere:aliud
applicare cũ alio/& ꝑterita:& futura cũ ꝑſentib⁹ cõparaƭ. Itaq; hac/ui eſſentiã:unitatẽ:numeꝝ. Idẽ
alterũ ſimilitudinẽ:diſſimilitudinẽ:pulchꝝ:turpe:bonũ:malũ:utile inutile iudicamus. Quod qdẽ
iudiciũ cũ nõ ſtatĩ natis adſit/ſed lõgo poſt tpe/nec oĩb⁹ aĩalib⁹:ſed qbuſdã/patet ꝙ alia q̃dã/ui pręter
cõmunẽ ſenſũ hæc ꝑcipim⁹. Hãc phãtaſiã ꝑfectã/& opinionẽ nuncupat. Quæ tñ ipſa nõ ſufficit.
Nã hęc oĩa ꝓprio quodã/& particulari mõ/certo ſub tpe locoq;/& cõdictiõe iudicat. Scimus ãt noſ
de hiſdẽ ĩ gñe/& uniuerſali mõ ẽt iudicare/nõ qd nũc homo hic/uel ibi hoc utile/uerũ qd ipſa ſemp
humanitas/qd paſſim utilitas ipſa ſit. Ideoq; alia/ui opus ẽ/quę uniuerſales rõnes reꝝ generari ꝑci
piens de una diſcurrat ĩ aliã/diſcurrẽdoq; argumẽteƭ. Qđ qdẽ in nobis fieri dũ ſyllogiſmos nectimus/nemo dubitat. Hãc rõnẽ/uel cogitationẽ dicimus uniuerſalẽ/cũ opinionẽ ipſam /particularẽ
rõnẽ cogitationẽq; nũcupemus. Ad hãc deniq; mens accedit:q̃ oẽs rõnes reꝝ nõ diſcurſu:ſed ſim
plici ſtabiliq; intuitu ꝑcipit/nã ſupra motũ ac tp̃s/ſtatus/& ęternitas eſſe debet. Motus qdẽ/& tp̃s in
rõne:ĩ mẽte ſtatus eſt/& ęternitas. Nõ enĩ aliud poſt aliud diſcit:ſed ſimul oĩa tenet. Supra mẽtem
ipſa aĩæ unitas eſt ſummi boni character:qua nõ rerũ rõnib⁹ ideiſq;/ſed primo reꝝ oĩum pŕcipio
qđ ipm̃ unũ eſt/iungiƭ. Cũ oẽs aĩæ uires quæ ĩ cognitiõe uerſanƭ enumeratæ ſint/& ſcĩa ĩ cognitiõe
cõſiſtat/in qua potiſſimũ/ui ſcĩa ſit/uidẽdũ. Senſui qdẽ nõ cõuenit:ut multis iã rõnib⁹ cõſtitit:& hac
pręcipue:qa ſenſus ille cõis eſſentias rerũ ñ iudicat:ſed paſſiões q̃ſdã corporũ ſolũmõ ꝑcipit. Quiſ
qs ignorat eſſentiã/ignorat/& ueritatẽ. Qui ueritatis eſt expers/a ſcĩa nimirũ alienus. Nõ ergo in
ſenſu ſcĩa:ubi aĩa nõ ꝑ ſe ſed ꝑ corpus ꝑcipit:atq; ideo ſæpe decipiƭ. Sed in phãtaſia forſitan/ & opi
nione cõſiſtit. Vbi eſſentias iã ꝑcipimus/& aĩa ꝑ ſeipſa ſine corporis miſterio iudicat. Atq; hęc ſñia
ſecũdo loco Theæteto placet:ꝙ ſcĩa ſit opinio:nõ quælibet tñ/ſed opinio uera:falſa ãt opinio/igno
rãtia. Cũ uero Theætetus opinionẽ ĩ duo diſtinxiſſet/uerã /& falſam q̃ſiuit illico Socrates quomõ
falſa opinio eſſe poſſit. Vnũq; ſuppõit. Qđ qlqs opinaƭ/aut ea quæ nouit/aut quę nõ nouit opinaƭ.
Vñ in hũc modũ ratiocinaƭ. Qui opinaƭ falſa/nũq̃ ex eo falſa opinaƭ/ꝙ putet aliq̃ quæ nouit/alia q̃
dã eſſe quæ ẽt nouit. Nã q utraq; noſcit/aliud ꝓ alio nũq̃ accipit. Neq; quæ ñ nouit/alia quædã quæ
nõ nouit. Nihil.n.de illis qs iudicat:quę nũq̃ in cogitationẽ uenerũt. Neq; qđ nouit id qđ nũq̃ no
uit. Aut cõtra qđ non nouit id qđ nouit eſſe. Quis enĩ ꝓ ignoto notũ/uel ꝓ noto ignotũ accipiat?
His igiƭ modis opinari falſa/nullus poſſe uideƭ. Forte uero alio quodã pacto falſa hoĩes opinantur
cũ ea q̃ ñ ſunt/opianƭ. Ex quo falſa opĩo erit/ea q̃ ñ ſunt opĩari. Sed neq; id fieri pt̃. Quiſqs.n.uidet
unũ aliqd uidet/q unũ aliqd uidet/exiſtẽs quoddã uidet:q uero nõ exiſtẽs uidet:nec unũ aliqd. Qui
nõ unũ aliqd/nihil:q nihil uidet:nec uidet qdẽ. Ergo aut nõ uidet:aut qđ eſt/uidet. Similiter de au
ditu ac cęteris ſenſibus affirmare poſſumus. Quãobrẽ cũ opinio ſenſum ſequaƭ/quicũq; opinatur
unũ aliqd opinaƭ:qui unũ aliquid opinaƭ/exiſtens aliquod opinaƭ. Ergo qđ eſt/opinaƭ:qui uero nõ
exiſtens:etiã nec unũ aliquid. Si nõ unũ aliqd/nihil igiƭ. Si nihil opinaƭ:nec opinaƭ quidẽ. Itaq; aut
nõ opinaƭ oĩo:aut qđ eſt opinaƭ. Quapꝑ neq; hoc mõ falſa aliquis opinabiƭ/ꝙ quæ nõ ſunt opine
tur. Accedit modus ali⁹ quo cõmutatio fit ita/ut aliud ꝓ alio accipiamus:ut ꝓ pulchro turpe:& ꝓ
utili inutile:qđ qdẽ Socrates ita refellit. Opinari ſecũ ipſo loq eſt:dũ nobiſcũ met interrogam⁹:re
ſpondemus:affirmamus:atq; negamus. Nec eſt locutio hæc intrinſeca extrinſeco ſermone dete
rior. In extrinſeco uero ſermone nullus unq̃ dicit qđ turpe ẽ eſſe pulchrũ:& qđ hõ/ bouẽ eẽ: quod
par/impar:aut huiuſmodi aliquid. Quare multominus cogitãdo afferet:horũ unũ aliud eſſe. Nã
aut noſcit utraq;:aut alteꝝ ſolũ. Si utraq;:nũq̃ utiq; cõmutaret:ſi alterũ:neq; ſic etiã: quod enĩ co
gnoſcit nũq̃ ꝓ illo qđ nõdũ in cogitationẽ uenit acciperet:quo fit/ut nõdũ iuẽtũ eẽ uideaƭ/quomõ
falſa opinio nobis inſit. Vtiƭ hic Plato/& in Philæbo ſophiſta atq; Menone ſex nominibus ad eãdẽ uĩ
aĩæ ꝑtinẽtibus/ad ſex illius officia ſignificãda. Nã cũ poſt ſenſum cõmunẽ aĩa:eadẽq;:& cõis ſenſus
appꝛ̃hẽdit opinãte potẽtia ꝑcipit/pŕia ipſa ꝑceptio:imagĩatio diciƭ. Vt appꝛ̃hẽſa cõſeruet mẽoria.
Vt iteꝝ q̃ ſeruauit:ĩ ſeipſa reſumi reminiſcẽtia. Et cũ reſumẽdo de alio ĩ aliud q̃ſi q̃dã rõtinatiõe di
ſcurrit cogitatio. Poſtq̃ uero diſcurſu peracto affirmaƭ aliqd uel negaƭ:opinio. At uero cũ opinõe
ꝑcepta per ſenſum atq; memoriã/aĩa cogitatione refingẽs ita in hæc reſpicit uelut in illa a qbus iſta
manat unt:& quæ imagines ſunt:res ueras eſſe putat picturã quãdam/& phantaſiam Plato nomĩat

Phãtaſia:opi
nio cogitatio
eadẽ uis ẽ ul
tra ſenſũ apđ
platonem.

Et cũ cæreã inducit effigiẽ:cerebri naturã nequaq̃ intelligit. Nõ enim dixit in corpore:ſed in aĩo
cæream effigiẽ eſſe. Cum uero in incorporeo nihil ſit corporale per translationẽ quãdam operſiꝗ
ſimilitudinẽ potius q̃ ita/ut uerba ſonant hæc ĩtelligenda ſunt. Neq; ĩ corpore figi uult rerũ imagi
nes:neq; in aĩo ab externis obiectis effingi. Sed uel ex natura ſua habere illas animũ: uel occaſione
ab externis motibus:corporiſq; paſſionibus ſumpta in ſeipſum ſua ui formas rõneſq; concipere:q
de his dubitat. Plotini ſummi interpretis cõmentaria legat. His expoſitis ad opinionis falſæ mo=
dos redeundũ eſt. Inducit plurimos Socrates/& multos reſpuit. Et ut ſophiſtarũ faſtũ reprimat:ſę
pe q̃ cõceſſa ab illis ſunt:iterũ atq; iterũ cõfutat. Tandẽ ex Platonis mente colligendũ eſt:ꝙ qñ ſen
ſibile quoddã primo nobis occurrit eiuſq; occurſu ſenſus in nobis efficit:& a ſenſu mẽoria:ac deiñ
rurſus idẽ nobis obiicit memoriã ꝑcedentẽ cũ ſequẽte ſenſu cõponimus:& in his iam dicimus So
crates/equus/ignis/cæteraq; huiuſmodi. Atq; hæc opinio quædã nuncupat/cõponẽtibus nobis ꝑ=
cedentẽ memoriã/cũ recente ſenſu. Et quotiẽs hæc quæ colligant/inuicẽ cõſonant/opinio uera exi
ſtit:ſi diſſonant/opinio falſa. Nã ſiquis dum Socratis ſpẽm ĩ memoria ſeruat Platonẽ ipſum offen=
dat/ putetq; ſe ob quãdam ſimilitudinẽ/Socrati rurſus obcurrere:poſtmodũ Platonis ſenſum ue=
lut a Socrate hauriẽs/memoriæ Socratis ipſum accõmodet/opinio falſa reſultat. Atq; hoc pacto
opinio falſa ſit:ex collatione ſenſus ad cogitationẽ:ſit /& alio modo:collatione cõmutatiõeq; cogi
tationis unius ad alterius cuiuſdam cogitationẽ põt enim quis numerorũ quorũdã ſpẽs:quæ ĩ me
moria latẽt/etiã abſq; præſente ſenſu/cogitãdo inuicẽ ꝑmutare:ut ita.xii.pro.xi.& contra.xi.pro
duodecim capiat. Verũ dubitatio q̃dã ſuboritur. Nã qcunq; ſpecies ſeruat:ſcit ea/quorũ ſpẽs ha=
bet:hos ergo ſcit numeros. Sin cõmutat/ignorat. Quare ſimul eadẽ/& ſcit/& ignorat. Reſponden
dum nõ eſſe abſurdũ/ut is qui uno modo ſcit/ignoret alio. Nã is habitu qdẽ ſcit/actu ignorat. Quo
circa his nihil impediẽtibus/due falſe opinionis ſpecies inuentæ ſunt:& pauloante expoſitæ. Orit
& alia dubitatio. Quia ſiquis, dum ſcias duorũ quorũdã habet/cõmutando falſo opinetur:& alteꝝ
pro altero capiat uidet rem ipſam cuius habet ſciam ignorare/& qđ deterius eſt:ſcia ipſa:nõ igno
rantia ignorare:cũ ipſa ſcia cõmutationis cã ſit:ignorãte cõmutatio. Quod ſi ita eſt/cũ ſcia ignora
re nos faciat/nihil ꝓhibet qn ignorantia ſcire efficiat. Rñdet ad hæc Theætetus ponẽdam in aĩo
ĩſcitiæ ſicut/& ſciæ ſpẽm:& q alterã ꝑ altera capit/falli. Atq; ita ꝑ ignorantiã potiuſq̃ ꝑ ſciam igno
rari! Reſponſio hæc minime ſufficit qa eodẽ mõ quo/& ſupra quæret:ſi cõmutat eas inuicẽ ſpecies
utrũ cognoſcat utrãq;:aut ignoret. Aut alterã norit:alteram ignorauerit. Vnde ſuperior contro=
uerſia oĩs redibit. Itẽ ſi ponẽda ſpecies qua ſcia noſcitur:& qua inſcitia:iterũ ſpecies aliæ: qbus ſpe
cies hæ noſcunt:ponendæ ſunt:& aliæ rurſus:qbus illæ. Atq; ita in infinitũ ꝓgrediemur. Quo cir
ca nõ ita:ſed aliter rñdendũ. Nã dicẽdũ erat:ut Socrates ſupra tetigerat:ꝙ nõ rerũ notiones per=
mutationis cãæ ſunt:ſed cõfuſio notionũ:negligentia diuturna:externa ſimilitudo haud exacte di
ſcuſſa. Nõ ergo ſcia imo cõfuſione/negligentia:deceptioneq; ignorare uidemur: quãq̃ hæc haud
abſolute iudicari prius poſſunt. q̃ qd eſt ſcia:fuerit declaratũ. Nã per lucẽ tenebras:per ſonũ ſilen
tium:per bonũ malũ:ꝑ uerũ falſum dinoſcimus. Ante igit qd ſcia eſt:definiendũ uidet:q̃ falſa opi
nio declaranda:ſi ꝑfecte illã cõprehendere cupimus. Hinc Theætetus:ſciam eſſe uerã opinionem
afferit. Quod quidẽ ex eo cõfutat Socrates ꝙ oratoria facultas ꝑſuadet:nõ docet:qui ꝑſuadet:opi
nionẽ inducit:& opinionẽ uerã:cũ uera refert:neq; tñ ſciam. Nã de his quæ in motu ſunt ſemp:&
alias ſe aliter hñt certa nũq̃ ſcia eſt. Talia uero ſunt humana negocia:de quibus creatores agunt:
præſertim cũ ſæpe ad ea credenda auditores inducãt /de quibus ipſi dubitãt:& quibus nunq̃ iter=
fuerũt addit poſt hæc Theætetus Leucippi/& cyrenei Theodori definitionẽ. Scia eſt opinio uera
cum rõne:& iccirco q̃ rõnem habẽt/ſciri poſſunt:quæ rõne carẽt minĩe. Et Prodicus Chius Leucip
pũ imitatus:elemẽta rerũ:quia ſimplicia ſunt ꝓptereaq; ſine rõne:ignota eſſe aſſeruit: cõpoſita ue
ro cũ rõnẽ hẽre poſſint/nota:rõnẽ quidẽ definitionẽ/& orationẽ quãdã declarantẽ rei ſubſtantiã ꝓ
prietatẽq; ĩtelligũt. Quæ qa plura ĩcludit ſubiectũ:& prædicatũ iterdũ ẽt copulã ideſt uerbũ:& no
mina:cõpoſitũ quoddã ſignificat. Elemẽtũ uero ſimplex. Ideoq; rõnis exps:& ignotũ relinqt. Duo
q̃ dicta ſunt Socrates cõfutat:ꝑrius qdẽ poſterius hoc/quo dicit:elemẽta:quia ſimplicia. Ignota:q̃
ex his effecta ſunt:quia cõpoſita:nota. Deinde prius illud:ꝙ ſcia ſit cũ rõne opinio uera. Et exẽpli
cã ꝑ elemẽtis litteras accipit:ꝑ cõpoſitio ſyllabã. Verũ q̃ de his tradit:de rebus oĩbus ĩtelligi uult.
Pria cõtra illos rõ ẽ. Quia quẽadmodũ cõpoſita ab elemẽtis depẽdẽt. Ita ↄpſitoꝝ cognitio ab ele
mẽtoꝝ cognitiõe ꝑficit. Neq; enĩ ſine cã/q̃ a cã ſunt/cognoſci poſſũt. Quapp ĩpoſſe ẽ/ignoratis ele
mẽtis ſcire cõpoſita. Itẽ ſumme cõpoſitũ quoddã ut ecce. S O. primã nois Socratici ſyllabã. Verũ
ſyllaba hæc /utraq; elemẽta ẽ. An una quædã ſpẽs ex elemẽtis cõgredientib⁹ nata. Si utraq; ergo qſ
qs ſyllabã hanc/ſo/nouit:utraq; elemẽta nouit. Interrogatuſq; qd ẽ.ſo.&.ſ.o.rñdebit. Et ſi.ſ.&.o.
ignorabit.ſo.nũq̃ cognoſcet. Nã q utrũq; neſcit/neſcit & ambo. Impoſſibile igit eſt ignoratis ele
mentis compoſita noſſe. Sed dicet forte aliquis/ſyllabam/& unam quamq; ſpeciem non elemen=
ta:ſed unum quiddã præter illa exiſtere. Quem Socrates ſic interrogat. Verum ſpecies hæc/& ſyl=
laba

Formæ quæ ſunt ĩ aĩa nõ eæ ſunt: quæ ſunt extra.

Quæ uera q̃ falſa opinio.

Duæ ſpẽs opi niõis falſæ.

laba partes habeat nec ne. Si habet/totũ quoddã eſt/& oẽ. Totũ uero/& oẽ nihil aliud eſt q̃ partes
oẽs: qđ in numeris patet. Etenim totus numerus/nihil aliud eſt/q̃ oẽs/quas cõtinet unitates: atq;
ita ſpẽs hæc cõſtabit ex ꝑtibus: & ꝑtes eo ipſo qđ erũt, totius erũt. Sicut ergo nota ſpẽs/ita & elemẽ-
ta cognita. Nã ſi ſpẽm noſcit/totũ & oẽ noſcit. Si totũ/& omne/nullã ipſi ex partibus eius deeſſe co-
gnoſcit. Ergo ſingulas ſcit partes habere: ſingulas itaq; noſcit: quas ſi ignorarit/utrũ oẽs aſſint/nec
ne ſcire ñ poterit. Impoſſibile igiť ignoratis elementis ſpẽm noſcere. At ſi quis dixerit ſpẽm ipſam
unã/ partes nullas habere/ex eo ꝙ elemẽta q̃bus cõſtat partes eius nõ ſunt/ſequiť tu ſimplex/& im-
partibilis ſit: quare ſicut elemẽtũ quia ſimplex/ignotũ dictũ fuit/ita & ſpẽs ipſa quia ſimplex/igno-
ta eſſe diceť. Ideoq; nullo modo fieri põt/ut ignoratis elementis ſpẽs q̃ ex his/ſiunt/noſcanť. Quod
ex eo quoq; perſpicue patet/ꝙ in ſingulis artibus fundamentũ cuiuſq; artis intelligẽdæ eſt: elemẽ-
ta rerũ ipſarũ de quibus ars ipſa agit/cõprehendere. Alioq̃n labor oĩs eſt irritus. Hoc deniq; cõfu-
tato/Socrates iã principalẽ ꝓpoſitionis partẽ refellere incipit. ubi dicebať. ſciam eſſe opinionẽ
uerã cũ rõne. Tria enim rõnis nomine ſignificari poſſunt: aut oratio: aut ꝑ elementa rei diſcurſus:
aut diffinitio. Si primũ/oĩs opinio ſcĩa erit. Siue enim uera ſeu falſa opinemur quod ſentimus ſer-
mone ꝓferre ualemus. ergo rõne opinabiť/etiã q falſa opinabiť. Si ſecũdũ quotiẽs quis ꝑ elemẽta
diſcurret ſcire diceť. Id uero iccirco falſum eſt: q̃a elemẽta diſcurrendo tranſponere põt ordinẽq;
peruertere: & elementũ unius rei in aliã quãdã referre: & uni elementũ alterius accõmodare. Qui
uero iſta confundit/ſcire nõ eſt dicendus. Si tertiũ/ideſt definitionẽ intelligit/& ſciam uocat opi-
nionẽ uerã cũ difinitione/ſic cõtra illũ argumẽtamur. Definitio interpretatio differentiæ eſt. ideo
quicq; definit: præter rei cõmunia differentiã ꝓpriã aſſignat. Sed q Socratẽ uere/& Theætetum
opinať: utrũ differentias opinando Socratis/& Theæteti percipit: nec ne: ſi nõ ꝑcipit nec uere opi-
natur/num q̃ enim alterũ ab altero uere diſtinguerẽ/niſi differentias utriuſq; dinoſcerem. Ergo eo
ipſo quo uere opinať differẽtias callet. Quare nihil opus eſt præter opinionẽ uerã/addere rõnẽ. i.
differentię notionẽ. Verũ dicet forte q̃ſpiã in ipſa opinione ſenſum quẽdã imaginationẽq; diffe-
rentiæ includi: potiuſq̃ certã differentiæ naturalis intelligentiã. Ideoq; addẽdũ eſſe in ſcientiæ de-
finitione/differẽtiæ intelligentiã. Cõtra hunc ita Socrates argumentať. Abſurda profecto defini-
tio eſt/qua idẽ per idẽ deſcribiť. Cũ uero dicimus ſciam eſſe opinionẽ uerã cũ rõne. i. cũ differen-
tiæ intelligentia: ſciam per ſciam definimus. Nam intelligentia differentiæ: differentiæ ſcĩa ẽ: ut ũ
ſcĩa erit opinio uera cũ ſcĩa differẽtiæ: quod dictu ridiculũ ẽ. Ex his oĩbus iã falſæ ſophiſtarũ defi-
nitiones redargutæ ſunt. prima q̃ dicebat: ſciam eẽ ſingulas q̃ diſcunť/facultates: ſecũda/ q̃ ſciam
eſſe ſenſum: tertia ſciam eſſe opinionẽ uerã: quarta ſciam eſſe opinionẽ uerã cũ ſermonis prolatio-
ne: quinta opinionẽ uerã cũ diſcurſu per elemẽta: ſexta: opinionem uerã: cum differentiæ imagi-
natione: ſeptima opinionẽ uerã cũ ſcĩa differentiæ: his deniq; redargutis uidẽdũ eſt: q̃d Plato do-
ceat. quippe in ſexto li. de re. p. Brontinũ/& Architã pythagoricos imitatus/duo rerũ genera po-
nit: intelligibile ſcilicet: & ſenſibile. Illud ſtabile/& incorporeũ: hoc mobile corporeũq;. Viã ad il-
lud noſcendũ rõnem uocat: uiam ad hoc ſenſum/notionẽ cõmunem illius/intelligentiã huius opi-
nionẽ. Sed utrũq; genus bifariã diuidit. Vult enim eſſe intelligibile primũ/& ſecundũ: in eo ideas.
i. diuinæ mẽtis ſpẽs notioneſq;/& mẽtes alias/& aĩas cõtineri. in hoc nũeros/& figuras. Nũeri q̃p-
pe/& figuræ q̃uis ĩcorporalia ſint: tñ q̃a diuiſionẽ aliq̃ ſuſcipiũt/nõ pari dignitate q̃ ĩpartibiles ſub-
ſtãtiæ: cenſenda ſunt. Illorũ cognitionẽ proprio noĩe ĩtellectũ: hoꝝ cogitatiõe intellectualẽ uocat:
ſenſibile quoq; pari diuiſiõe partiť ĩ primũ ſcilicet/& ſecũdum. In primo locat corpora oĩa corpo-
reaq;. In ſecũdo umbras/& imagines corporũ/ſiue in aqua/ſiue in ſpeculis appareant. Et eas ita ſe
habere ad corpora: ut mathematica ad diuina exiſtimat: perceptionẽ corporũ/crudelitatẽ ꝓpriæ
nominat: umbrarũ/imaginationẽ. Deinde circa umbras corporũ/uel corpora/uel mathematica
ſciam eſſe negat: ſed in ſolo intellectu/diuinorũ eã locat. Quod/& in hoc dialogo ſignificauit ĩ pri-
cipio: cũ ſciam/& ſapientiã idẽ eſſe proponeret. Nã ſapientiã eſſe diuinorũ contemplationẽ ubiq;
teſtatur. Quo uero differat intellectus ipſe. i. ſcĩa ab opinione: ĩ libro de natura his uerbis oſtẽdit.
Si ĩtellectus ueraq; opinio duæ res ſunt: neceſſe ẽ ideas ꝑ ſemet ĩtellectu potiuſq̃ ſenſu cõprehẽdi.
Si uero ut q̃buſdã vĩ uera opinio ab intellectu nil differt/oĩa quæ corporea ſentimus/certa habẽda
ſunt. Sed opinio duo eſſe dicenda/ꝓpterea ꝙ utraq; magna differentia diſtant: q̃ppe quorũ alterũ
doctrina nobis inſinuat/alterũ perſuaſionis aſſumptio. Alterũ quidẽ ſemꝑ cum ratione uera: por-
ro ſine ulla rõe alterũ. Alterũ coꝝ nulla rõe trãſducibile: alteꝝ mutãs ĩ certũq;. Quid? ꝙ recte opi-
niõis oĩs hõ ꝑticeps? Intellect⁹ aũt dei ꝓprius/ & paucoꝝ admodũ electoꝝ hoĩum? eadẽ ferme in
Menone Philæboq; teſtať. Quid ergo ſcĩa ẽ? Diuinarũ reꝝ certa rõne comprehẽſio. hæc ĩ intelle-
ctu/primo ac ſemper. In ratione ſecũdo/nec ſemꝑ. Nã ratio cum inter intellectũ opinionẽ media
ſit: quotiens ad inferiora porrigitur: opiniõis repleť erroribus: & diuina cogitare deſiſtit. Cũ uero
ad mentẽ ſui ducẽ cõuertiť/diuinorũ cognitionẽ haurit. Quã ꝓprio noĩe in mẽte ſapientiã: in rõne
reminiſcentiã Plato nũcupat. Et ideo de obſtitricia facultate per quã reminiſcimur. hoc ĩ dialogo

Septem diffinitiones ſciæ redditæ a ſophiſtis.

Quid ſcia:

diſputauit ut non mō quid ſciētia ſit/uerū etiā quomō acquirat̃ ītelligeremus. Immo & unde ſit & per quē explicuit: dū diceret. Socratē dei iuſſu obſtitricio munere fungi. Eſt ergo ſcientia: diuinorum certa ratione cōprehēſio: in mēte reſidēs: in rationē profluēs: a deo menti inſerta: a dialetico præceptore in rationē deo aſpirante reducta: rationē in mētē dirigēs: mētē cū diuinitate cōiūgēs.

FINIS EPITOMATIS MARSILII IN THEÆTETVM.

PLATONIS THEÆTETVS VEL DE SCIENTIA TRANSLATVS E GRÆCO IN LATINVM A MARSILIO FICINO AD PETRVM MEDICEM PATRIÆ PATREM.

EVCLIDES. TERPSIO. SOCRATES. THEODORVS. THEÆTETVS.

EVCLIDES.

NVper o Terpſio/an pridē rure uenisti? TER. Iampridē/ac te ī foro q̃ſiui: & miratus ſum q̄ te reperire nequaq̃ potuerim. EV. Non erā in urbe. TER. At ubi? EV. Cū in portū deſcēdiſſem/offendi Theætetū qui Coritho e caſtris Athenas ferebat̃. TER. ne an mortuus. EV. ſemiuiuus: uulnerib⁹ enī qbuſdā afflictus eſt: & qd̄ deterius: morbo ēt diuturno in caſtris ē cōfectus. TER. Nū dyſenteria? EV. hac ipſa. TER. O q̄lē uirū refers in diſcrimīe poſitū? EV. p̄clarū admodū atq; optimū o Terpſio: nā paulo aū nōnullos audiuit q eū circa rē militarē miris laudibus extollebāt. Nec mirū id uideri debet. imo lōge magis mirādū eēt/ſi contra ſe haberet. TER. Cur nō diuertit Megarā? EV. Properabat domū. Ego enī & cōſului & obſecraui. Ille noluit. Quin ēt comitatus ipm/cū ab eo diſcederē recordatus ſum Socratis/atq; admiratus q̄ diuine & ſæpe alias/& de hoc maxīe uaticinatus fuerit. Nā paucis dieb⁹ anteq̄ e uita decederet: obuiā factus Theæteto adhuc adoleſcētulo/cū eo diſſeruit/eiuſq; indolē & p̄bauit & admiratus ē. Deinde mihi Athenas p̄fecto rōnes diſputationis illius auditu maxīe dignas ſingulas enarrauit/atq; inſup addidit/præſtātē oīno uirū futurū: ſi adoleuerit. Ac uera nimiū prædixiſſe uidet̃. TER. Certe: ſed q nā ſermones nū referre potes? EV. Nō uerbis p̄ louē: ſed lr̃is. Etenī reuerſus domū ſtatī comētariis eos pſtrinxi: deinde p̄ ociū reminiſcēdo/latius ſcripſi. Et quotiēs Athenas p̄ficiſcerer: ſiqd excidiſſet/Socratē interrogbā: atq; huc rediēs emēdabā. Quo factū eſt/ut uniuerſa pene diſputatio illa cōſcripta ſit. TER. Vera loq̃ris. Audiui enī haec a te pridē: & iſta noſſe cupiēs: te quæſiturus huc ſæpe acceſſi. Quid ergo nūc obſtat/quo minus p̄curramus? Enīuero qete mihi opus ē. Nā ex agro ueniēs/defeſſus ſum. EV. Ego quoq;. Erineū uſq; Theætetū/comitatus ſum. Quāobrē libēter admodū reqeſcerē. Eamus ergo. Nobis enī ſedētib⁹ puer aliqs pleget. TER. Probo. EV. Hic o Terpſio liber eſt: nō ita cōpoſitus/quaſi Socrates mihi referat/ut reuera retulit: ſed q̄ſi cū illis præſens diſputet: qbus cū diſputaſſe mihi narrauit: hos aūt geometra Theodorū & Theætetū fuiſſe dicebat. Ne igit̃ moleſtū eſſet/ſi inq̄/& inqt/cōſenſit & negauit/ſæpius interponeret̃/his uitatis Socratē ipm una cū illis diſputātē īduxi. TER. Scite Euclides: he⁹ tu/accipe librū ac lege. SO. Si cyrenei o Theodore p̄cæteris curæ mihi eēnt quæ ad eos ſpectāt/abs te potiſſimū exqrerē ſiq illic iuuenes geometriæ aut alteri philoſophiæ ſtudio ardēter īcūberēt. Nūc aūt magis nr̃os q̄ illos amo. potiuſq; ītelligere cupio/q nā e noſtris iuuenib⁹ in uiros p̄bos euaſuri merito uideant̃. Hæc ipſe p̄ uirib⁹ ſemp exploro: & ab aliis: ad quos iuuenes cōfluere uideo/ſæpe p̄cōtor. Te aūt nō pauci ſeptant̃ & merito. Nā & aliorū gratia & geometriæ maxīe cōcurſu dignus eſſe uideris. Siquē igit̃ nactus es memoratu dignū. libēter audirē. THE. Atq o Socrates & me referre & te auſcultare decet. qualē e ueſtris ciuib⁹: adoleſcētē inuenirī. Qui ſi formoſus eēt: laudare illū uererer/ne cui forſan illius amore captus uideri poſſem. Nūc aūt ne mihi ſuccēſeas neq; turbes: nō enī ē pulcher. Simillis tibi ē/ſimo naſo & p̄minētib⁹ oculis. q̄uis minus ille q̄ tu in his modū excedat: libere tecū loquor: ſcito ī primis me nullū adhuc adoleſcētulū repetiſſe: licet cū multis uerſat⁹ fuerī/tā mirabili naturæ felicitate donatū. Difficile admodū ē: repire hominē īgenioſum ſimul: & præcæteris manſuetū atq; uirilē. Eqdē nec fuiſſe unq̄ exiſtimo: nec eē uideo: q ita natura ſint īſtituti. Cæterum acuti ut hic ſagaceſq;: & memorioſi: & dociles: ut plurimū ī iracūdiā īpetuſq; præcipites ſunt: p̄ruūt enī atq; raptant̃: queādmodū ſine retinaculis naues: & furioſi poti⁹ q̄ fortes exiſtūt. Graues āt ſæpe cū ad diſciplinas ſe cōferūt: ſegnes: torpētes obliuioſi ſunt. Hic uero ita leniter/libere/ſuauiter/expedite: maxia cū māſuetudine ad diſciplinas qōneſq; gradit̃: ut nec lubric⁹ getuſq; olei fluxus molior & ſuauior uideat̃. & ut mirū ſit tm̄ īgeniū tā mature iſta pagere. SO. Optīa nūcias: ſed cuius nr̃orū ciuiū fili⁹ ē? THE. Nomē qdē ei⁹ audiui: ſed e memoria excidit. Eſt āt medi⁹ ille eorū q cōtra nos ueniūt pauloaū ī platea: q̄ extra menia ē: is & ſocii ſui qdā uncti luſerūt. Nūc pacto ludo: huc aduētare uident̃. Aduerte utrū agnoſcas/necne. SO. agnoſco eqdē. Suniēſis Euphronii filius eſt: uiri o amice p̄culdubio talis/qualē tu filiū figuraſti: p̄batiſſimi aū oēs: q patrimoniū amplū reliquit: ſed

Qui in dialogis ſint īducti q loquuntur.

Facies ſimilis Socrati refertur.

Quis homo ē repertu difficilis.

Proprietates bene diſcētis.

nomen

nomen pueri non audiui. THEO. Theætetus o Socrates nomẽ eſt: patrimoniũ autẽ eius tutores diſſipaſſe uidentur. Verumtñ liberalitate mirifice pollet. SO. Generoſum hominem narras: iube huc illum accedere: & nobiſcũ ſedere. THEO. Fiat o Theætete/accede huc ad Socratem. SO. Veni obſecro Theætete/ut me ipſum aĩaduertã: qualẽ uultũ preferã. Inquit. n. Theodorus/uultu me tibi ſimilem eẽ: q ſi utriuſq noſtrum lyram ſimiliter temperatã aſſereret: utrum confeſtim id crederemus? an muſicus ne eſſet prius ingreremus? THE. Inquireremus. SO. Et ſi talẽ reperiremus crederemus utiq. Si aũt muſicæ expertẽ minime? THE. Ita eſt. SO. Nunc ergo ſi curæ nobis eſt noſtrorum uultuũ ſimilitudo uidendũ utrum pictor ſit qui dicit necne. THE. Sic uideẽ. SO. Nũ quid pictor Theodorus? THE. non aduerti. SO. Geometricus autem? THE. Maxime quidem o Socrates. SO. An & aſtronomus: dialeticus: muſicus/& reliquarum diſciplinarũ peritus? THE. Mihi quidem uidetur. SO. Dum ergo in aliqua corporis parte conſimiles eſſe nos prædicat/laudans quodãmodo/uel uituperans: non multum illi fidei adhibendũ. THE. Non ut apparet. SO. Si quem uero ab animi uirtute ſapientiaq laudaret nonne conueniret hæc audienti/laudatum ipſum conſiderare/laudato autem ſeſe oſtẽdere. THE. Omnino o Socrates. SO. uideo amice Theætete tua intereſt oſtendere/mea conſiderare. Scito cum Theodorus multos mihi tam peregrinos q̃ ciues laudarit/nullũ maioribus/ac te laudibus extuliſſe. THE. bene eſſet o Socrates: ſed uide ne iocans dixerit. SO. Non eſt mos hic Theodori: uerum ne renuas quæ cõceſſa ſunt: obiiciẽs q hic iocis agat/ne teſtari cogaris. Nõ facile eſt eius ſententiam refutare: ſed audacter in conceſſis perſiſte. THE. Agendũ eſt ſi tibi vr̃. SO. Dic age. Diſcis aliqua a Theodoro geometrica? THE. Eqdẽ. SO. q̃ uero ad aſtronomiã harmoniãq/& dialeticã ſpectãt: diſcis. THE. Annitor eqdẽ. SO. Ego quoq o puer/& ab hoc/& ab aliis quos aliqd ex his itelligeẽ arbitror: & quo ad alia i his moderate me habeo: exiguũ uero qddã dubito: quod tecũ/& cũ iſtis inueſtigandũ. Quare mihi reſpondeas oro: an non diſcere eſt: ſapientiorem in eo fieri/qđ qſq diſcit? THE. Id ipſum. SO. Sapiẽtia uero ſapientes ſunt qlibet ſapiẽtes. THE. certe. SO. Nũquid hoc i aliquo a ſcĩa differt? THE. Quid nã? SO. ſapientia uidelicet: in quibus ſcientes/in iſdem/& ſapientes? THE. quid prohibet? SO. Idem igitur ſapientia/& ſcientia eſt. THE. Idem. SO. Hoc illud eſt quod dubito: neq cõcludere mecum ipſe ualeo quid ſcĩa ſit habemus/quid ad iſta dicamus. Quid eſſe aſſeritis? quis noſtrũ prior oſtendet. Quiſqs uero aberrauerit/annus ſedeat/ut circulo ludentes pueri ferunt: q uerax extiterit dominabitur nobis: & iubebit qcqd reſponderi uoluerit. Quid ſiletis? neq eni mihi o Theodore ob uerborũ ſtudiũ ruſticitate ulla uti eſt animus. Cupio eni uos in diſputatiõem inducere: amicoſq & collocutores mutuo fieri. THEO. Minime hoc o Socrates ruſticũ eſſet. Quin ex his pueris aliquẽ r̃ndere tibi iubeas. Nã hæc diſputãdi ratio inſueta mihi eſt: & aſſueſcere nũc ætas ꝓhibet: hos aũt magis hæc decent: & longe magis ꝓficient. Reuera iuuentus in oĩbus proficit: & ut cæpiſti/ne dimictas Theætetũ: ſed eũ interroga. SO. Audis o Theætete/quæ dicit Theodorus? cui tu ut opinor/libenter obedies. Neq enim fas eſt: ut huiuſmodi in rebus ſapiẽti uiro iuuenis: minus pareat Ingenue ergo reſponde: quid eſſe ſcĩam opineris. THE. parendum eſt o Socrates: qñquidem uos imperatis: ſiqua enim i re aberrauero/corrigẽt. SO. Faciemus proculdubio ſi quomõ poterimus. THE. Videnẽ mihi ſcĩe eẽ/quæ qs a Theodoro diſcere põt/geometria/& reliqua q̃ i ſuperioribus enumeraſti: preterea cerdonũ aliorũq opificũ artes/& oẽs/& ſingulæ nihil aliud q̃ ſcĩæ ſunt. SO. Generoſe: ac magnifice o amice/de uno rogatus/multa: uariaq ꝑ uno dediſti. THE. Qua rõne id ais o Socrates? SO. forte nihil: dico qđ tñ puto aperiã: quotiens artẽ cerdonica dicis: nihil aliud ais q̃ cõficiendorũ calceorũ ſcĩam. THE. Nihil aliud. SO. quid porro/cũ tectonicã ideſt fabrilem artẽ: nũ aliud q̃ ligneorũ operũ ſcĩam? THE. nil certe. SO. In utriſq igiẽ id declaras/cuius utraq ſcĩa eſt. THE. ꝑfecto. SO. quæſtio uero noſtra nõ hæc erat/quoꝝ ſcĩe/& quot ſunt: nõ. n. numerandi gratia quærebamus: ſed noſcendi qd ipſa ſcĩa ſit: an nihil dico. THE. imo recte. SO. aduerte/& hoc: ſiqs nos de aliquo horũ uiliũ uulgariũq ꝑcõteẽ: ueluti de luto: qd eſt. eiq reſpondeamus lutũ eorũ q ollas lutũ eorũ q fornulos laternaſue lutũ eorũ: q lateres fingũt: nonne ridiculi uideamur? THE. forte. SO. prĩo qdẽ falſo iudicaremus/exiſtimãtes eũ q iterrogat/itelligere nos/quotiẽs r̃ndemus lutũ eoꝝ qui ſimulachra pueroꝝ fingũt: aut aliorũ huiuſmodi. Deĩde putas aliquẽ cognituꝝ cuius potiſſimũ nomen aliquod ſit/niſi quid ſit illud agnouerit? THE. Nullo pacto. SO. ergo neq ſcĩam calceorũ noſcet: qui ſcĩam minime nouit. THE. non certe. SO. Cerdonica quoq ignorabit/quiſquis ignorat ſcientiam: & aliam quãuis artẽ. THE. Sic eſt. SO. Abſurda itaq reſponſio eſt/ſiquis interrogatus quid ſcientia ſit/artis alicuius nomen reſpondeat. Cuius enim ſciẽtia eſt/eũ non de hoc regetur ille reſpondet. THE. Videtur. SO. Præterea cum liceat ſimpliciter ac breuiter reſpondere/per immenſum circumuagatur. Quemadmodum in quæſtione de luto: leue quiddam/& ſimplex inferri poteſt/q terra humori cõmixta/lutum eſt. Cuius autem ſit lutum: prætermittendum. THE. Facile nunc o Socrates ita vr̃. Videris. n. petere quod nuper mihi/& Socrati huic tibi in noĩe ſimili/diſputãtibus i mentẽ uenit. SO. Quid iſtud o Theætete. THE. Theodorus hic

Neſcienti qd laudat aut uituperat nõ eſt adhibenda fides.

An idẽ ſit ſapiẽtia & ſcĩa.

Nõ r̃ndere ruſticorum eſt.

Iuuentus ĩ oĩbus proficit.

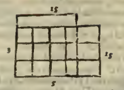
Prima diffinitio ſcientiæ.

Confutatio:

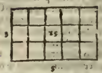
Diffinitionẽ ꝑ numerũ diffiniti nõ ſufficere.

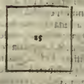
Ignorato ſimplici ignorari proprium.

R̃nſio per breuia vnde diffinita oĩo breuius.

de uiribus ſcripſit magnitudinis tripedalis/& quicũq; pedalis/ꝙ longitudine non ſunt pedali magnitudini cõmenſurate. Eodẽq; modo diſcurrẽs/& eliciens ſingula uſq; ad magnitudinẽ ſeptem & decem pedum. In ea tandem cõſtitit. Nobis igitur id in mentẽ uenit: poſtq̃ infinite uires ſecũdum multitudinẽ emerſerunt/conandum eas in unũ cõprehendere quo oẽs denominemus. SO. Num inuentũ tale quiddã eſt? THE. Mihi quidem uidetur: conſidera tu quoq;. SO. Dic. THE. Numerũ oẽm bifariã diuiſimus. Vnũ qui poſſit ęqualis ęqualiter fieri: quẽ in figura tetragono cõparauimus: quadrãgularem: & ęquilaterũ appellantes. SO. probe. THE. Et qui medius ẽ inter eos qui ſunt tria/ & quinq;: & omnis numerus qui nequit ęqualis ęqualiter fieri: ſed /uel maior paucies: uel minor pluries producit/maiuſq;/& minus ipſum latus ſemper continet: figuræ altera parte longiori comparauimus/& numerum altera partæ lõgiorem uocauimus. SO. Egregie quid tũ poſtea? THE. Omnes lineas: quæ ęquilaterũ/& planum numerũ quadrant ſecũdum longitudinem definiuimus: quæ aũt altera parte longiorẽ ſecũdum uires: tanq̃ lõgitudine illis nequaq̃ cõmenſurabiles: planis aũt quæ poſſunt eſſent cõmenſurabiles/& circa ſolida aliud, quiddã huiuſmodi. SO. optime omnium o pueri: quare Theodorus haud quaq̃ falſi teſtimonii reus fore uideẽ. THE. Enimuero o Socrates: quod de ſcia q̃ris/ nõ ita ut de lõgitudine/& potentia/rñdere ualeo /quãq̃ huiuſmodi quiddã ꝑquirere mihi uideris. Quo fit ut mendax Theodorus uiciſſim appareat. SO. Quid uero? ſi te a currendi uelocitate laudaſſet/addens nullũ ex pueris promptiorẽ curſu uidiſſe/deinde currendo: & ab adulto/& celerrimo quodã uincaris/num putares minus/ cũ te uere laudaſſe. THE. Nequaq̃. SO. Sciam uero ut pauloañ dicebã leue q̃ddã inuẽtu: an graue potius ſuppremũq; ducis? THE. ꝑ Iouẽ ſuppmũ aliqd arbitror. SO. Cõfide uirib⁹ tuis: teſtimoniũq; Theodori ne paruipẽdas. Annitere oĩ rõe ſtudioq; cũ de aliis tũ ẽt de ipſa ſcia/rõnẽ qd ſit/aſſignare. THE. ãnitendi cã o Socrates hęc agem⁹. SO. age iã: bono aĩo eſto: egregie nãq; mõ expoſuiſti. Cõare imitãs rñſionẽ illã ꝗ uirib⁹ quẽadmodũ eas multas una ſpẽ cõphẽdebas/ita & ſcias multas una rõe cõplecti. THE. ſcito o Socrates me id ſępenũero cõſideraẽ tẽtaſſe: dũ has tuas qõnes circũferri audirẽ. Verũ neq; mihi ipſe pſuadere poſſum idoneũ ad hęc me eẽ/ſatiſue habere: neq; aliũ audire: ut tu præcipis diſputantẽ: neq; tñ ab inq̃ſitiõe deſiſtere. SO. Vexaris o amice Theætete q̃ſi ꝑpe iã parturiẽs. ex eo: ꝙ non uacu⁹: ſed grauidus es. THE. ignoro o Socrates qꝺ ãt paſſus ſum/exprio. SO. O ridicule audiſtin eẽ me filiũ obſtetricis generoſę admodũ acriſq;/& toruę Phanaretę? THE. audiui eq̃dẽ. SO. nũ ꝙ/& ĩ eadẽ arte uerſor audiſti? THE. neq̃q̃. SO. ſcito ita eẽ: nec me tñ corã aliis accuſes. Latuit. n. hactenus oẽs/ꝙ hac arte ꝓditus ſim: & tãq̃ neſcii/hoc de me nõ ꝓdicãt: ꝙ uero abſurdus ſum: & hoẽs in ambiguitatẽ ĩduco/hoc audiſti? THE. id ꝑrſus. SO. Vis tibi cãm huius aſſignẽ? THE. q̃dni? uelĩ. SO. q̃les ſint obſtetrices/cogita/ac facile qꝺ uolo ꝑcipies. Scis. n. ꝙ nulla ex illis q̃diu ↄcipit paritq; ꝑturiẽtib⁹ opitulaẽ: ſed cũ iã ad fętũ inepte ſunt. THE. ꝑrſus. SO. cãm huius Dianã ferũt. q̃ cũ ſterilis ſit/partuũ tutelã ſuſcepit: ſteriles obſtetrices fieri uetuit. Q m̃ hũana natura ĩbecilior eſt ad artes earũ rerũ: q̃s nũq̃ experta ẽ. his ãt q̃ ſenectute cõcipere ꝓhibẽtur: id ĩpetrauit/ſimilitudinẽ ſuam honorãs. THE. Veriſimile id q̃dẽ. SO. An ſi id quoq; ꝓbabile/ac neceſſariũ ẽ/q̃ ꝑgnãtes ſint/& quę non/acutius ab obſtitricibus q̃ ab aliis animaduerti. THE. Omnino. SO. Quinetiam medelis/& incantationibus obſtetrices excitare: mollireue partus uexationes ualent: & ægre parturientibus opitulari. fætuſq; educere: & ſi intempeſtiuum forte uideatur: obtundere atq; retrudere. THE. Vera narras. SO. Nunquid: & ħ de illis audiſti? ꝙ tanq̃ pronubæ in conficiendis, coniugiis aptiſſimæ ſunt: quippe quæ optime callẽt: quã cui iugare ad generoſæ ꝓlis ꝓcreationẽ oporteat. THE. Haud ſatis id noui. SO. Scias nõ minus in hoc gloriari: q̃ in umbilici ipſius circũciſiõe: putas eiuſdem: an alterius artis officium/cultum collectionẽq; terrenoꝝ fructuũ: & rurſus dinoſcere/ quod in ſolũ quã plantã/quodue ſemen iacere deceat. THE. Eiuſdem. SO. In fæminis aũt o amice: alterius facultatis hoc /alterius illud exiſtimas? THE. haud ſane cõueniens eſt. SO. Non certe ſed ꝓpter iniuſtam/& abſurdam maris/& fæminæ coniunctionem/cui lenocinium nomẽ eſt/fugiunt conducendi matrimonii artificium: quaſi obſtetrices caſtæ ſint/uereanturq; ne pro laudabili ſtudio lenocinii notentur infamia? ſiquidem legittimis obſtetricibus ſolis conuenit recte mares fæminaſq; iugare. THE. Conſtat. SO. Atq; id eſt obſtetricũ officiũ: opera mea quodãmodo leuius. Neq;. n. accidit mulieribus: ut aliqñ ſimulachra: aliquando res ueras pariant: hoc haud facile cognitu: quod ſi cõtingeret:

Latera huius tetragoni ſũt media inter tria & qnq; & cũ eis ſunt longitudine incommenſurabilia potentia vero ſunt cõmẽſurabilia productum. n. illoꝝ eſt equale tetragono ut patet.

Relaxatio diſputationis.

Qualẽ ſint obſtetrices:

Diane partuũ tutellę. q̃ ſteriles ſint obſtetrices fieri uetantur.

Natura humana imbecillis eſt ad artes rerũ ĩexpertaꝝ.

Quę ꝑgnãtes & ñ ꝑgnantes ſiue acuti⁹ ab obſtetrice noſcuntur.

Quę obſtetrices nolũt eſſe pronube. qũ id optime calleant.

ſi cōtingeret: maximū præclariſſimūq; obſtetricū munus eſſet: uerū a falſo diſcernere. Tu uero qd
ſentis? THE. Idem profecto. SO. Arti uero meæ adeſt: quicquid ad illarū obſtitriciā diligētiā atti
net. Verū in hoc præſtat: φ maribus: nō fœminis parturiētibus ſuccurrit. φ ue aīarū fœtus nō cor
porū ſpeculat. potiſſimū aūt arti meæ hoc ineſt/poſſe uidelicet diligenter examinare: utrū ſimula
chrum quoddā falſumq; an fœcundū ac uerū iuuenis cogitatio pariat. Quinetiā quod obſtetrici/
bus idē/& mihi accidit: ſterilis ſum/& ſapientia uacuus: & quod mihi obiecerūt multi: interrogare
me ſingulos/reſpondere nūq̄: ꝓpterea qa nihil habeam/quod ſapiēter rſidere poſſim/ uere nimiū
obiectant: huius profecto hæc eſt cā: parturientibus ſuccurrere Deus me cogit: generare ꝓhibuit.
Quo circa nō ſum admodū ſapiens. neq; extat aliquod meæ mentis inuentū/ex me natū. Qui ue
ro mecū uerſantur/principio quidē rudes apparent. ſed mea deinde cōſuetudine hi quibus deus
ipſe fauet/mirū inmodū ꝓficiunt: ut ſibi ipſis aliiſq; uidentur. hoc tñ conſtat/φ nihil unq̄ a me di
ſcunt. Imo ipſi in ſeipſis egregia multa poſſidentes/inueniūt. Obſtetrici ſane muneris deus/& ego
cā: qđ hic maxie cōiectare licet. Nā multi quōdā hoc ignorātes: ſeq; ipſos cām exiſtimātes/me qdē
ſpreuerūt: forte ab aliis perſuaſi: uſi citius q̄ deceret a me diſceſſerūt. Quibus abeuntib⁹ ob prauā
cōſuetudinē eorū quæ reſidua erāt abortū fecere atq; ī ſup quę ego obſtetricia ope/ex aīæ illoꝶ uiſce
rib⁹ iā erueram: male nutriētes/penit⁹ ꝑdiderūt: qppe cū falſa atq; ſimulachra ueris nimiū anꝑpōerēt.
Demū tā ſibi q̄ aliis ignorantes euaſiſſe merito uiſi ſunt. Quorū e numero unus Lyſimachi filius ex
titit Ariſtides aliiq; permulti. Cum uero ad me reuertunt cōſuetudine mea iterū indigentes tā
φ mirifice affectantes/nōnullis ſtatī dæmoniū meū: congredi ꝓhibet: quibuſdam cōtra: permittit/
qui denuo ualde proficiunt: patiunt nempe familiares mei idē quod parturientes fœminæ. Verā
tur enim & difficultate diu noctuq; multo magiſq̄ illæ replentur. Quē quidē ſtimulū tam excitare
q̄ ſedare artificiū meū ualet. Et hoꝶ res ita ſe habent. Q ñq; uero o Theætete/q fœcūdi nō ſunt ad
uertens/quia opera mea non indigent/eos libenter cū aliis in matrimoniū copulo. Et ut cum deo
dicam: acute preſagio: quibus potiſſimū coniuncti proficiāt. Quorū multos prodico tradidi: mul
tos etiā aliis ſophiſtis diuiniſq; hominibus. Hæc o optime oīa hāc ob cām altius repetii. Angi.n.
te concepta quodā grauidū ſuſpicabar: quod/& ipſe putas. Cōmitte ergo te mihi tāq̄ obſtetricis fi
lio/& obſtetriciæ facultatis longe perito/& q̄ perquiro annitere ꝓ uiribus reſpondere. Et ſiquid ex
his que dixeris diſcutienti mihi ſimulachrū potius q̄ uerū apperens refutauero atq; abiecero ne ſuc
cenſeas oro: quēadmodū primo partu puerperæ circa natos efficiūt. Multi iā o mirifice adoleſcēs
aduerſus me ſic affecti ſunt: ut uel morſibus inuadere uellēt/ſi qñ deliramentū aliquod illis abige
rē: nō putantes id ad me beneuolentia fieri/cū eos lateret φ nullus deus maliuolus eſt hoībus: nec
ego tale aliquid maleuolētia facio. Mihi plane neſas eſſe uidet admittere falſum ac uerū refellere.
Rurſus igit a principio Theætete/qd ſcia ſit ut potes exponere tenta: ut aūt nō potes/nūq̄ dixeris.
Si enim deus uoluerit adiuueritq; ualebis. THE. Cū tu ita o Socrates iubeas/turpe eſſet ſiquis ſuā
ſententiam non proferet. Videtur mihi quod qſpiam ſcit/id ſentire quod ſcit: & ut nūc apparet ni
hil aliud ſcia eſt q̄ ſenſus. SO. Quā genoroſe reſpondiſti o puer: ſic.n. quod quiſq; ſentit exprimē
dum eſt. Sed id cōiter conſideremus: utrum fœtus hic ſolidus an uanus exiſtat. Senſum ais ſcientiā
eſſe. THE. Aio. SO. Videris utiq; definitionem ſciæ haud abiectam intuliſſe: ſed quam Protago
ras modo quidē alio/eadem tamen intentiōe induxit. Inquit.n. rerū oīum menſuram hoiem eſſe.
Exiſtentiū quidē ut ſunt: non exiſtentium uero ut non ſunt: legiſti unq̄? The. Legi equidem ſæpenu
mero. SO. nonne ſic ait: qualia ſingula mihi uidentur/talia mihi eſſe. qualia uero tibi. tibi quoq; ta
lia: homines aūt utriq; ſumus? THE. ſic certe ait. SO. At qui probabile eſt ſapientē uirū nequaq̄
nugari. Proſequamur igit. An non ſæpe flante uento eodem/alter noſtrum riget/alter minime. Et
unus quidem uix alius uehementer? THE. ꝓculdubio. SO. Verū dicemus tunc uentū ipſum in ſe
ipſo frigidum: aut non frigidū: uel Protagore credemus/q̄ rigēti ſit frigidus/non rigēti minime?
THE. uidetur. SO. nunquid ita utriq; apparet? THE. Ita. SO. Apparere aūt ſentire eſt? THE.
Eſt. SO. fantaſia itaq; & ſenſus idē in calidis cæteriſq; huiuſmodi. Qualia namq; ſentit quiſq;/talia
cuiq; uidentur eſſe. THE. uidetur. SO. ſenſus igit exiſtentis rei ſemp eſt & uerus: quippe cū ſcien
tia ſit. THE. apparet. SO. Nonne per gratiarū numina egregie ſapiens Protagoras erat? Et hoc
nobis enigmatū turba ſignificauit: diſcipulis aūt in adytis ueritatē explicuit. THE. Quo pacto id
o Socrates inqs? SO. Dicam/nec contēnenda quidē φ nihil in ſeipſo unū certū eſt: neq; recte ipm
eē ſe hoc quiddam aut quale quid denominare potes. &.n. ſi magnum appellas rurſus paruum ēt
apparet: & ſi graue/leue iterum. Eademq; de cæteris ratio quaſi nihil ſit unum/aut aliquid/aut qua
le. Sed ex latione motuq; & alterna commixtione fiunt omnia que eſſe dicimus non recte denomi
nantes. Nihil enim eſt unq̄: ſemper autem fit. Et in hoc omnes per ordinē ſapientes excepto Par
menide cōſenſerunt. Protagoras. Heraclitus. Empodocles: & poetarum in utroq; poemate ſum
mi in cōmædia Epicharmus: Homerus in tragædia. Nam cum oceanum diceret deorū generatio
nem & matrē Tethym/oīa ex fluxu motuq; genita prædicauit. An non id proferre uidetur. THE.

Ars obſtetricia Socratis.

Q ue Socrates interroget reſpōdeat nūq̄.

Secūda diffinitio ſciam eē ſenſum.

Protagoras Dixit hoiēm eſſe mēſurā oīum

Cōfutatio diffinitionis.

Oēs ſapientes excepto Parmenide dixere oīa ſemper tranſmutari.

mihi uero. SO. Quis ergo aduerſus tm̃ exercitũ eiuſq; duce homeri pugnare audeat quin ridicu-
lus habeat. THE. arduũ eſt o Socrates. SO. arduũ abſq; dubio Theætete/ præſertim cũ hæc huic
ſermoni argumẽto eſſe poſſint φ uideri eẽ atq; eſſe motus prebet nõ eſſe aũt/ & interire quies: Ignis

Ignis fit ex latione & frictione.

enĩ calorq; q alia gignit/ & regit/ ipſe ex latione frictiõeq; efficit. hic aũt motus eſt: An nõ hæc ignis
origo? THE. Hæc certe. SO. Quinetiã aĩaliũ genus ex eiſdẽ naſcitur. THE. Quidni: SO. qd cor-
porũ habitus? an nõ ocio/ & corpore corrũpit: exercitatione aũt motuq; plurimũ cõſeruat? THE.

Exercitia conferre ad corpus & animũ.

ita. SO. Aĩæ quoq; habitus diſciplina/ & meditatione q̃ motiones ſunt doctrinas cõſequit: ſeruat
atq; pficit? Ocio aũt ideſt negligentia/ & pigritia/ nihil penitus diſcit: & ſiquid didicerit/ obliuiſcit.
THE. & maxĩe qdẽ. SO. bonũ ita q̃tã ĩ aĩa φ in corpore motus eſt: qes uero cõtrariũ. THE. uidet
SO. præterea ĩ iis q̃ ſerenitates tranqllitateſq; uocant hoc aſſero φ qetes putrefaciũt atq; perdũt

Catena aurea homeri.

alia uero cõſeruãt. & his ſuffragiũ colophoniũ adiiciã ipſam. ſ. catenã aureã/ quã qdẽ nihil aliud pre-
ter ſolẽ hõerus ĩtelligit: qa quouſq; ſolus circuitus pſeuerat oĩa tã deorũ q̃ hoĩum ſunt atq; ſeruant
ſinautẽ hoc q̃ſi ligatũ ſtaret/ cõfeſtim oĩa diſſoluerẽtur eueniretq; qđ dicit ſurſum infera deorſum
ſupiora trãſſet rũ THE. mihi quoq; o Socrates eadẽ q̃ dicis ſentire vr. SO. accipe/ & hoc o optime
circa occulos/ primũ qdẽ colorẽ quẽ dicimus albũ nõ eſſe ipſum aliud qcq̃ extra tuos oculos. neq; ĩ
ocul'. neq; illi tu locũ certũ attribuas. iã. n. eẽt in ordine maneretq;: nec in generatione ulterius eẽt
THE. at quõ. SO. ſequamur ſermonẽ ſuperiorẽ nihil ſm̃ ſeipm̃ unũ qddã ponẽtes; atq; ita nobis
niger albuſq;/ & quis alius color ex applicatiõe oculorũ ad motionẽ conuenientẽ genitus apparet.
Erit id qđ coloris noĩe appellamus/ neq; applicãs ipſum neq; applicitũ erit: ſed mediũ qddã cuiq; p-
prium effectũ. An tu aſſereres qualis tibi qlibet color apparet/ talẽ canibus/ & ſingulis aĩalibus ap-
parere? THE. nõ p Iouẽ. SO. quid aũt alteri hoĩ/ & tibi num ſimile unũquodq; aſſerendũq; uidetur
An potius nec tibi ipſi idẽ/ eo φ nunq̃ tibi ipſe ſimile perſeueres. THE. hoc potius q̃ illud opinor.
SO. Si id quo menſuramus uel quod attingimus magnum/ uel album/ uel calidũ eẽt/ nũq̃ ĩ aliud in-
currẽs/ aliud fieret ipſum nihil mutatũ. φ ſi menſuratũ aut perceptũ quod uis horũ eẽt/ nũq̃ alio ac-
cedente/ uel patiente/ ipſum nihil patiẽs aliud fieret. Nã in præſentia amice mira qdam/ & deriden-
da facile dicere cogimur: ut ipſe quoq; Protagoras/ & qſquis alius eiuſdem ſententiæ eſt cõfiteret.
THE. quo pacto/ & qualia dicis? SO. breue exemplũ accipe intelligeſq; quod uolo. Si ſex talis quat-
tuor admoueas/ ſex priores plures eẽ q̃ quattuor dicimus ac dimidio ſupare. Vnde ſex q altera p-
portio noĩatur. Sin duodecim pauciores dimidioſq;. hæc alter dici põt. An tu aliter? THE. equi-
dem nullo modo/ SO. qd ergo? ſi te Pagoras aut alius quiuis interrogaret/ põt ne aliqd o Theæte-
te maius aut plus aliter fieri q̃ adauctũ? quid inq̃ potiſſimũ reſponderes? THE. ſi quod mihi uidet
o Socrates ad hanc q̃ſtionẽ protulero/ non poſſe aſſeuerabo. Sinautẽ ad ſuperiorẽ poſitionẽ reſpe-
xero/ ne mihi forte repugnẽ poſſe dicã. SO. bñ atq; diuĩe p Iunonẽ o amice. Ergo ſi poſſe rñderis/
Euripidis illud eueniet. nobis. n. lĩgua nõ redarguta mẽs tñ redarguta iã erit. THE. ſic certe. SO.
Si ego ac tu facũdi ſapiẽteſq; eſſem?/ poſtq̃ oĩa mẽtis ſenſa diſcuſſa fuiſſet deinceps facũdiã ſubtilita-
tẽq; tentãtes ſophiſticis captiunculis inuicẽ certaremus/ uerba uerbis more cõflictantiũ cõferẽtes
Nũc autem utpote rudes/ uolumus hæc primũ ſecundũ ſeipſam inuicẽ cõtemplari/ q̃ nã ſint quæ
cogitamus/ & utrũ cõſonent nobis/ an diſſonent? THE. Maxime qdẽ id uelim. SO. nec minus ego:

Quæ ſin phãtaſmata.

ſed cũ ita affecti ſimus tranquille prorſus utpote ocioſi iterũ ſpeculemus nihil ſuccẽſentes inuicẽ/
ſed reuera nos ipſos examinantes/ qualia ſint hæc in nobis uiſa phantaſmataq;. Quibus primũ cõ-
ſideratis dicemus ut arbitror/ nihil unq̃ maius minuſue fieri/ uel mole uel numero q̃diu ęquale ſibi
ipſi permanet. nõne ita. THE. ita prorſus. SO. deinde cui nec addit neq; ſubtrahitur aliqd/ hoc ne-
q; creſcere unq̃ neq; decreſcere: ſemper aũt æquale conſiſtere. THE. ualde qdem. SO. Tertio ue-
ro dicemus quod ante non erat/ & poſtea eſt/ niſi fiat/ & factũ ſit eſſe non poſſe. THE. ſic pfecto ui-
detur. SO. Hæc utiq; tria cõceſſa pugnant inter ſe nobis in aĩo/ qñ de talis illis loquimur/ uel qñ fa-
temur me ſenẽ/ dum tantus maneo/ nulla in parte auctus minutuſue eodẽ in ãnote iuuene maiorẽ
nunc eẽ/ poſtea uero minorẽ cũ moles quidẽ mea ablata non ſit ſed tua dumtaxat adaucta. Sũ nãq;
poſtea quod ante nõ erã: nil tñ factus abſq;. n. fieri factũ eẽ impoſſibile: nil aũt molis amittens/ nũq̃
minus effectus ſum. Et alia huius generis infinita in multis accidunt ſi hæc admiſerimus. Dic age
o Theætete. Videris enim mihi harũ rerũ nõ imperitus. THE. p Deos o Socrates magnopere qd

Admiratio phiæ. principium.

iſta ſint admiror: interdũq; ipſa inſpiciens tenebris obfundor. SO. Theodorus o amice nõ male
de tuo ingenio cõiectaſſe uidet. Maxime. n. philoſophi hæc affectio eſt/ que admiratio dicit. Neq;
enim aliud præter hoc eſt philoſophiæ principiũ. Et qui irim. Thaumantis. i. ãmirationis filiã eſſe
tradidit/ non abſurde originem eius explicuit. Sed num percipis quã ob cãm hæc talia ſunt ex qui-

Qui ſint profani.

bus Pagorã loq aſſeuerauimus/ an non. THE. Nõdũ mihi uideor. SO. Gratiam itaq; mihi hẽbis
ſi tibi uiri/ imo uirorũ præſtantiſſimorũ intelligentiæ ueritatẽ abditã reſerauero. THE. Quidni? ha-
beam: & ingentẽ qdem. SO. cõtemplare iam/ & ſimul diligenter caue neqs pfanus hæc audiat: p-
fani uero ſunt: qui nihil aliud eſſe putant/ quam quod pugno tenere poſſunt actiones uero genera-
tioneſq;

tioneſq; & inuiſibile uniuerſum in eſſentie parte nequaq̄ accipiunt: THE. duros nimiū & ꝑteruos
hoīes o Socrates memoras. SO. ſunt hi q̄dē o puer a muſis admodū alieni: nec deſunt alii q̄dā ele-
gātiores: quorū tibi myſteria narraturus ſum principiū aūt deinceps erit ex quo ea q̄ mō diximus
manāt. Id aūt eſt ipſoꝝ principiū: ꝙ uniuerſum motus eſt & aliud ꝑter motū nihil. Motus uero ſpe
cies duæ & multitudine q̄dē utraq; infinita: potētia aūt altera in agēdo/altera in patiendo uerſat̄ ex
haꝝ cōgreſſu cōpulſuq; mutuo affectus eueniūt numero infiniti ſpecie gemi: ſenſibile uidelicet ac
ſenſus: q ſemp cū ſēſibili cōficit̄/atq; cōgredit̄. Senſuū hæc noīa ſunt. uiſus auditus olfactus guſtus
tactuſq; frigidoꝝ/& calidoꝝ. Quos ſequunt̄ uoluptates dolores cupiditates, atq; timores. Aliiq;
affectus īnumeri q̄dē ſine noīe: noīati quoq; ꝑmulti genus aūt ſenſibile ſenſui cuilibet eſt cognatū.
Omnigenis uiſionibus/colores oīgeni auribus itidē uoces: cæteriſq; ſenſibus alia ſenſibilia cogna-
ta ſimiliter adſunt. Quid igit̄ o Theætete ſermo hic ad ſuperiora? aduertis ne? THE. haud eq̄dem
multū o Socrates. SO. aſpice utꝝ eiuſmōi ſermo ſic ad exitū ꝑducat̄. Illud. n. ſibi uult oīa hæc uide
licet ut diximus agitari: horūq; motibus uelocitatē tarditatēue ineſſe q̄tenus tarditas ineſt in eodē
& ad ꝑxima cōmoueri: atq; ita ꝑgenerare. Quæ uero ita gignunt̄ ulociora euadūt. Ferunt̄ eni &
in latiōe illoꝝ motiōis natura cōſiſtit. Cū igit̄ & oculus & aliq̄d illi cōmēſuratū cohærēt/albidinē gi
gnunt/ſenſumq; cognatū. quæ nūq̄ nata fuiſſent dū illoꝝ alterutrū ad aliud aduētaſſet. Tunc ſane
in medio motis uiſione q̄dē ab oculis/albedine aūt ab eo quod colorē cōcreat/oculus uiſione reple
tur/uidetq; & factus eſt/nō uiſio: ſed uidens oculus. Quod uero colorē cōcreat: albedine repletū ē:
factūq; eſt nō albedo: ſed albū ſiue lignū ſeu lapis ſiue quoduis aliud forte ſit colore huiuſmōdi co-
loratum: eodemq; pacto de aliis/ut de calido & duro/cæteriſq; oībus iudicandū. nihil ex his ſuapte
natura unū aliq̄d eē quodāmodo in ſupioribus diſputauimus: ſed in alterno cōgreſſu oīa fieri & oi
gena ꝑꝑ motū. Qm̄ tā agens q̄ patiens unū aliq̄d eē ꝑ ſe haud firmiter ut aiūt intelligere poſſumus
Neq;. n. agens ē aliq̄d priuſq̄ patienti cōgrediat̄/uidelicet patiēs priuſq̄ agēti. Tūc coherens alicui
uel agēs/uel patiēs emicat. Ex iis oībus ſequit̄ quod ab initio quoq; diximus nihil eē unū ſecundū ſe
ipſum: ſed alicui ſemp fieri/ipſum aūt eſſe undiq; excipiendū licet nos in ſupioribus conſuetudine
quadā atq; inſcitia/illo. ſ. ipſo eē uti ſæpius coacti fuerimus: uerū ut ſapientū ſermo dictat/nullo
mō ꝑdicādū eſt aliq̄d uel alicuius/uel mei aut hoc/aut illud aut aliq̄d aliud nomē quod exiſtā ſigni
ficet: ſed ſecundū naturā enunciare oportet/ꝙ agant̄ ꝙ fiāt/ꝙ corrūpant̄/ꝙ mutent̄: nā ſiq̄s aliq̄d
ſermone cōſiſtere aſſeuerauerit/facile redargui poterit. Oportet aūt & ſigillatim ſic loqui: atq; de
cūctis in unū collectis: in qua collectiōe hoīem ponūt & lapidē & unūquodq; aīal ac ſpeciē. Hæc ne
o Theætete iocunda tibi eē uident̄? eaq; tāq̄ tibi placeāt deguſtabis? THE. Ignoro o Socrates & de
te & ambigo/utrū iſta tanq̄ tue mēti cōſona referas/an me potius tentes. SO. Nō recordar/amice
me nihil hoꝝ ſcire: nihilq; taliū ut meū mihi uēdicare: ſum. n. ſterilis. te autē obſtetricis ritu agito
atq; exerceo: atq; huius gr̄a te incanto & ibi ſinguloꝝ ſapiētū guſtādas epulas offero donec ſenten-
tiā tuā in lucē educā. Cū demū educta fuerit/tunc primū examiabo/ſit ne uana ſteriliſq;/an fecūda
& ſolida. Audacter igitur & cōſtāter bñ atq; uiriliter opinionē tuā ī his q̄ te rogauero iā ꝑme. THE.
Roga igit̄. SO. Dic nū tibi placeat/nihil eē/ſed fieri ſemp bonū ac pulchrū & quotcunq; pauloāte
dinumerauimus. THE. dū te audio diſſerentē: mirū in modū ꝑbabilia/& admittenda uident̄. SO.
ne ꝑtermittamus ergo q̄ reſtant. Reliquū eſt. n. ut de ſomniis morbiſq; cū aliis: tū inſania maxime
dicā: & de eo quod ꝑuerſo mō uidere/uel audire/uel aliter obliq; ſentire dr̄. Noſti. n. in his oībus
ſermonē quē ſupra rettulimus ſine ulla cōtrouerſia cōfutari: cū ſenſus in ipſis prorſus decipiātur.
Tātūq; abeſt ut oīa q̄ apparent cuiq; ea ſint/ut cōtra nihil eoꝝ q̄ apparēt exiſtāt. THE. uera narras
o Socrates. SO. Quo deinceps o puer ille cōfugiet q ſenſum ſciam affirmauit/quæue cuiq; appa-
rēt eidē & talia eſſe qualia uiſa ſunt? THE. pudet me loq ulterius Socrates. nihil. n. habeo quod in
mediū afferam. Quod nāq; poſuerā deterrēdo penitus ſubuertiſti. Reuera negare nūq̄ poſſem/ꝙ
furentes ſomnianteſq; falſa nimiū opinent̄/cū illoꝝ nōnulli deos eſſe ſe putāt: alii auiū inſtar uo-
lare ſe credāt. SO. cernis q̄ nā ex illis circa res ueras ac ſomnia maxime ambiguitas ſequat̄. THE.
q̄ nā. SO. ea quā ſæpe te audiſſe exiſtimo quotiens quærit̄. Qua potiſſimū cōiectura oſtendi poſſit:
utrū dormiamus oēs & q̄ cogitamus ſingula ſomniemus/ac uigilemus & reuera inuicē diſſeramus
THE. ꝑfcō dubiū eſt o ſocrates/qua id cōiectura q̄s diſcernere ualeat. Cūcta ſiquidē uiciſſim eadē
ſeq poſſe uident̄. Nā q̄ mō diſſerebamus/nihil ꝓhibet ut ſomniātes colloqui uideamur. Et qū in ſō
no ſomnia referre nos arbitramur/mirū ī modū hec illis ſimilia ſunt. SO. Vides iā q̄ facile in con-
trouerſiam ueniat̄: qū q̄dē utrū in ſomnia an res uere ſint q̄ uident̄ nimiū ambigat̄, præterea cū
ꝑquū tēpus ſit quod ſomno dat̄: & quod uigiliæ in utroq; cōtendit animus preſentes opiniones ut
ueras aſſerere. Quāobrē par tēpus hæc uera dicimus par & illa: & in utriſq; ſimiliter affirmamus:
THE. omnino. SO. eadē quoq; de morbis furoribuſq; ratio eſt: niſi ꝙ tēpus impar. THE. recte ad
modū. SO. Nunq̄d longitudine breuitateue tpis ueꝝ determinat̄. THE. At iſtud plurimū ridicu
lū eēt. SO. an alio argumento oſtdere potes q̄ ex iſtis opinionibus uere ſint? THE. non ut mihi ui-

Opinio dicentium nihil eē inuiſibile.

Opinio dicentium uniuerſum eſſe motū & ꝑter motū nihil.

De ſomniis & morbis cōtra protagoram.

Ambiguitas circa ſomnia & res ueras.

deor. SO. a me igiť audi quæ forſitan rńderét q̄ appēdia ſemp uera eſſe opinanti uolũt. Sic.n. te ut opinor interrogarét o Theætete quod alterũ eſt oĩno/nũ aliqñ eãdẽ potẽtiã hẽbit quã & alterũ? ne id accipiamus quod ꝑtim idẽ/ꝑtim alterũ eſt: ſed quod penitus alteꝝ. THE. nihil idem habere põt: uel quoad potẽtiã/uel quoad aliud quodlibet. qñ oĩno eſt alterũ. SO. Nõne diſſimile quoq; id quod hmõi eſt cõſiderare debemus? THE. mihi qdẽ uideť. SO. ſiqd ergo alicui ſimile uel diſſimile fit: aut ſibiipſi aut alteri q̄tenus ſimilis fit idẽ quatenus diſſimile alteꝝ effici confitebimur. THE. neceſſario ſequiť. SO. an nõ ſupra cõceſſimus multa/atq; ĩnumera agentia eſſe ſimiliter & patientia? THE. cõceſſimus. SO. qn & quod aliud ẽ ab alio/cũ alio & alio mixtũ nõ eadẽ ſed altera generabit. THE. ſic prorſus. SO. Dicamus utiq; me hac te & alia ſecundũ eãdẽ rõnẽ Socratẽ ſcilicet bñ ualẽtẽ & Socratẽ ęgrotãtẽ utrũ ſimile hoc illi an diſſimile eẽ dicemus? THE. nunqd ęgrotantẽ Socratẽ totũ hoc inquis illi toti/Socrati ſcilicet bñ ualẽti? SO. recte nimiũ accepiſti hoc ipm dicebã. THE. diſſimile plane & alterũ. SO. nunqd ſic ut diſſimile? THE. neceſſe eſt. SO. dormiẽtẽ quoq; & uigilãtẽ & quecũq; ſupra narrauimus ſimiliter aſſeres. THE. eqdẽ. SO. Quodlibet eoꝝ q̄ natura efficere quicq̄ pñt/qñ accipiet ſanũ Socratẽ/ut altero me uteť: qñ debilẽ/ut altero. THE. qd ni. SO. Et altera in utroq; gignemus. ego quidẽ patiens illud aũt efficiens. THE. Nil ꝓhibet. SO. Quotiẽs uinũ ſanus bibo ſuaue ac dulce mihi uideť. THE. Certe. SO. Ex his porro q̄ cõceſſa ſunt/agẽs & patiens/dulcedinẽ ſenſumq; ꝓgenuerũt: & utraq; mota & ſenſus quidẽ circa patiẽs exiſtẽs/ſentire linguã effecit. Dulcedo aũt penes uinũ circa illud ꝑmota/dulce uinũ ſane linguæ tã eẽ q̄ apparere fecit. THE. Sic prorſus ſuꝑiora cõceſſa ſunt. SO. cũ uero me ęgrotantẽ accipit/principio quidẽ non eũdẽ reuera apprehẽdit diſſimili nãq; aduenit. THE. Ita eſt. SO. deinde alia q̄dã Socrates ſic affectus: & uini potio gignunt circa linguã ſaporis amari ſenſum: circa uinũ/factã & ꝑmotã amaritudinẽ: & hoc quidẽ nõ amaritudinẽ ſed amaꝝ: me uero nõ ſenſum ſed potius ſentiẽtẽ. THE. omnino. SO. & ego nihil unq̄ aliud fiã ſic ſentiẽs. alterius enĩ alter ẽ ſenſus: & alienũ aliudq; ſentientẽ efficit. Neq; illud me efficiẽs/aliqñ cõgrediẽs alteri/idẽ generãs/tale exiſtet. Ab alio enim aliud generans. alienũ alteratũq; fiet. THE. uera hæc ſunt. SO. Hec ego mihiipſi talis: nec illud ſibiipſi tale efficieť. THE. nõ certe. SO. neceſſariũ aũt alicuius me fieri qñ ſentiẽs fio/ſentiẽs.n. nihil ſentire ĩpoſſibile. & illud quoq; neceſſe alicui fieri quotiẽs dulce aut amaꝝ ãt aliqd hmõi reddiť dulce nãq; nulli dulce fieri nequit. THE. Sic ẽ oĩno. SO. Reſtat igiť ut opinor ſiue ſimus/nos ĩuicẽ eẽ: ſiue fiamus inuicẽ fieri: qñ quidẽ noſtrã eſſentiã neceſſitas ipa cõnectit. Connectit inq̄ neq; cum alio quopiam/neq; nobiſcũ ipſis ĩuicẽ ergo uĩciri ſequiť. Quapp ſiue quis eẽ aliquid dixerit/ſiue fieri/ita accipiẽdũ eſt: alicui eẽ fieriue uel alicuius uel ad aliquid: ipm aũt in ſeipo quicq̄ eẽ uel fieri: neq; ipe quiſq̄ ꝓfiteri dẽt: nec alteri aſſeuerãti cõcedere/quẽadmodũ ratio ſuꝑior admonet. THE. Sic eſt ꝓrſus o Socrates. SO. Nõne qñquidẽ me efficiẽs mihi eſt nõ alteri/ego quoq; ipm ſentio/nõ alius? THE. quid ni SO. Verus itaq; mihi ſenſus meꝰ: meæ nãq; eſſentiæ ſemp exiſtit & ego ſecũdũ Protagorã/iudex tã eoꝝ q̄ ſunt/ut mihi ſunt/q̄ eoꝝ q̄ nõ ſunt/ut nõ ſunt. THE. ita uideť. SO. quid iã obſtat? quo minus ſciẽs exiſtã quẽadmodũ & ſentiẽs: quippe cũ nec decipiar nec aberrẽ cogitatiõe circa ea q̄ uel ſunt uel fiũt? THE. nihil ꝓrſus. SO. Egregie igiť ipe dicebas/ſciam nihil aliud eſſe q̄ ſenſum. In idẽ ſane hæc cõcurrũt/ſecũdũ Homerũ quidẽ & Heraclitũ/& oẽ id genus fluminis inſtat uniuerſa decurrere/ſecũdũ uero Protagorã ſapiẽtiſſimũ hoĩem reꝝ oĩum eẽ mẽſurã: & poſtremo ſecũdũ Theætetũ cõceſſis ſuꝑioribus/ſciam eſſe ſenſum: nũquid o Theætete opinionẽ hãc dicemus eſſe quaſi tuã ꝑlẽnup abs te quidẽ genitã: a me aũt in lucẽ obſtetricia quadã opa iã eductã? Quid ais? THE. Ita neceſſe eſt o Socrates. SO. Hãc ut uideť q̄liſcũq; ſit uix tandẽ genuimus: poſt partũ uero ut mos ẽ q̄nta die ab eius natali ſolẽnia celebrãtes circulo curſim circunferre debemus cauentes ne nos fallat/ſi forte educatiõe digna nõ ſit: ſed inanis & falſa. Nũ cẽſes natũ tuũ oĩno alẽdũ: nec ullo mõ abiciẽdũ. An forte ſi reprobatũ uideris ꝑiogenitũ tuũ/nõ moleſte feres e medio tolli? THEO. Theætetus o Socrates ęque feret. Neq;.n. moroſus eſt. ueꝝ dic ꝑ deos/an nõ ita ſe res hẽt. SO. Diſputationis auidus es. atq; uir bonus o Theodore: ꝙ me exiſtimas archã quandã eſſe ſermonũ: facileq; ĩde promẽtẽ hæc nõ ita ſeſe hẽre dictuꝝ. quod aũt accidit nõ aduertis: ꝙ nullus unq̄ ſermo a me manat: ſed ab eo ſemp qui mecũ diſputat: Equidẽ ſcio nihil ꝑter exiguũ quiddã: hoc ẽ a ſapiẽte aliquo accipe cõmode rõnẽ. Et nũc quidẽ id ex hoc conabor nõ ex me ipſo dicere. THEO. Rectius ipſe o Socrates loq̄ris. Quare ſic efficias oro. SO. ſcis o Theodore ꝙ ex dictis amici tui Protagore ĩ primis admiror. THEO. Quidnã. SO. Cetera quidẽ ſatis mihi placuerũt dũ ꝓbaret quod cuiq; uideť id illi exiſtere: principiũ tñ ſermonis admiratus ſum ꝙ in exordio libri quẽ de ueritate inſcribit nõ inquit reꝝ oĩum mẽſurã eſſe ſuẽ uel ꝓdigioſum canẽ/uel aliud quicq̄ mirabile ex his q̄ ſentiũt. Vt magnifice admodũ & maiori faſtu contẽptuq; ꝓfari cœpiſſet oñdens ꝙ nos eũ tanq̄ deũ pp ſapientiã admiremur: ipe aũt nihiloplus ſapiat q̄ rana gyrina/ne dũ pluſq̄ hoĩum aliquis. aliter ne dicemus Theodore? Si cuiq; ueꝝ eſt quod quiſq; ꝑ ſenſum opinatur/neq; alterius affectum alter meliu ſ iudicat: neq; opinionẽ alterius diſcernere quis aptius q̄ alius põt uera ne ſit an falſa: ſed ut ſæpe

Quid erat ſcire ſocrati.

iam

& repertiuimus qſq; ſua ſolũ opinaẽ:& ea qdẽ recta oĩa atq; uera/cur o amice Protagoras ipſe adeo
ſapiẽs extitit/ut alioꝝ pceptor mercede & ampla exhibita dignus admodũ habitus ſit:nos aũt ru-
diores:eiuſq; diſcipuli iudicãdi:cũ tñ qſq; ſapiẽtiæ ppriæ mẽſura ſit.in his quõ nõ uulgariter nuge
tur Protagoras:Studiũ quoq; meũ obſtetricæ facultatis pſimile q̃ ridiculũ erit:Immo & oẽ diſſe-
rẽdi officiũ inane.Nã conatus iſti diſcutiendi refellẽdiq; uiciſſim phãtaſias & opiniones cum recte
ſint oẽs/nihil erũt aliud q̃ manifeſta deliramẽta/ſi uerus ẽ Protagore liber.neq; clã iocaẽ.THEO.
O Socrates amicus cũ ſim queadmodũ ipſe mõ dicebas/nũq̃ paterer cõcedẽte me Protagorã con/
futari/neq; tibi rurſus pter meã ſentẽtiam repugnare uellẽ.Age igiẽ oĩa iterũ cũ Theæteto.Et.n.
apte nimiũ diligenterq; obſecutus tibi fuiſſe hactenus uiſus eſt.SO.Si lacedemonẽ pfectus Theo
dore ad paleſtrã alios quoſdã inertes nudato corpore exerceri uideres/an nõ operę pretiũ duceres
ſpeciẽ tuã nudis mẽbris palã cũ illis cõferre:THEO.Veꝝ quid putas:ſi me pmitterẽt queadmo-
dũ uos in pſentia pmiſſuros ſpero:ut ego quidẽ ſolũ ſpectẽ:neq; in gymnaſiũ rapiar/uir dura iã cu
te illi aũt libentius cũ iuniori moliori q; luctenẽ:SO.At qui ſi tibi id o Theodore iocundũ eſt:neq; Prouerbiũ ſi tibi iocundũ mihi nõ moleſtum
mihi etiã eſt moleſtũ ut trito puerbio ferẽ.Aggrediamur itaq; rurſus ſapientẽ Theætetũ:dic ob-
ſecro Theætete primũ quæ mõ pcurrimus:nõ ne tu quoq; miraberis:ſi ſubito nihilominus appa-
reas ſapiens q̃ quilibet hominũ uel deoꝝ:nunqd Protagoreã illa menſuram/quo ad deos minus q̃
quoad hoĩes inductã fuiſſe cẽſes:THE.nõ p iouẽ:quodue rogas magnope miror:dũ.n.ſupra ex-
ponebamus/qua rõne quod cuiq; uideẽ/id cuiq; ueꝝ eſt ſcite admodũ dici uidebaẽ.Nunc aũt cõ-
traria cõſeſtim opinio ſubit.SO.iuuenis adhuc es o amice ĩmo ẽt puer:& iccirco cõtione facile p-
ſuaderis.Ad hæc.n.Protagoras & quiuis alius eius ſectator dicet O generoſi pueri:atq; uiri ad
cõtionẽ cõuenite:deoſq; in mediũ ĩducite de quibus ego utrũ ſint an non ſint/neq; loquendũ neq;
ſcribendũ cenſui:& q̃ multi audientes admitterent/hæc dicite q grauę eſſet/niſi quilibet uir cuili-
bet bruto ſapientia lõge pſtaret.Demõſtrationẽ uero neceſſitatemq; nullã afferte:ſed uetiſimili tã
tũ rõne utimini.Qua ſi uellet Theodorus aut quiuis alius geometra in diſputationibus geometri
cis uti/nullius prorſus extimareẽ.Cõſiderate igiẽ tu ſimul atq; Theodorus/utrũ ſermones tãtis de
rebus rõne pbabili cõfirmatos ſuſcipiatis.THE.Iniuſte & tu o Socrates & nos loqueremur:ſed iã
alio pacto conſiderandũ:ut tu Theodoruſq; conſentitis.THEO.Alio certe.SO.ſic utiq; cogite-
mus/ſit ne idẽ ſcientia & ſenſus/an aliud.Ad hoc enim oĩs ſupior ſermo uergebat:& huius gratia
p multa atq; miranda tetigimus THE.ſic eſt oĩno.SO.cõfitebimur quæcũq; uidendo uel audien
do ſentimus eadem & ſcire:utputa barbaroꝝ uocem anteq̃ didicerimus dicemus nõ audire quã-
do loquunẽ:an audire ſcireq; ſimul:& litterarũ prorſus ignari cũ illaꝝ contextum aſpicimus/num
uidere nos eas negabimus:an & ſcire ſi mõ uiderimus/aſſerimus:THE.id ipſum o Socrates quod
in his cernimus & audimus:ſcire inſup affirmabimus:hoꝝ quidem figurã coloremq; inſpicere &
ſcire ſimiliter:illorũ aũt acutã uocem ut grauem audire pariter atq; ſcire.Quæ uero grãmatici &
interpretes de his tradũt neq; ſentire uidendo & audiendo/neq; etiã ſcire.SO.optime o Theætete
neq; in his repugnãdũ tibi ut magis idẽ pficias:uerũ aſpice & aliud quod ad hæc accedit:qua rõne
repelli uitariq; poſſit.THE.Quid iſtuc.SO.hoc ſane:ſiquis pconteẽ/ fieri ne poſſit:ut quod quis
qñq; ſciuit & adhuc memoria tenet fixũq; conſeruat/id ipm tñ neſciat.In longũ pfecto ſermonem
traho:q̃rere utrũ aliquis quod didicit memoria retinens haud noſcat.THE.Qui hoc fieri poſſet
o Socrates:Mõſtrũ quod dicis eſſet.SO.ne ipſe quoq; delirem aduerte obſecro.Videre nõne ſen-
tire dicis uiſionemq; ſenſum:THE.aio.SO.Qui aliquid uidet nõne idem ſcit quod & uidet:ut p-
ſens ſermo pponit.THE.Certe.SO.memoriã aliqd uocas:THE.uoco eqdẽ.SO.alicui⁹ ne:an nul
lius:THE.alicuius certe.SO.an non eaꝝ reꝝ quas didicit ſenſitq;:THE.harũ pfcõ.SO.qđ quis
uidit/qñq; meminit.THE.memit.SO.Nũquid cũ claudit oculos etiã remiſcit:aut cũ aliquid hu
iuſmodi facit/ptinus obliuiſciẽ:THE.Abſurdũ hoc dictu o Socrates eſſet.Cogiẽ tñ id fateri quiſ-
quis ſermonem ſupiorem ſeruate uelit:aliter aũt minime.SO.ego quoq; p iouem ſuſpicor:neq;
dũ ſatis intelligo.THE.dic oro quo pacto.SO.hoc ſane.qui uidet idẽ ſcit qđ & uidet ut cõfeſſi ſu
mus:nã uiſionẽ:ſenſum:ſciamq; idẽ eẽ cõuenimus.THE.cõuenimus.SO.q uero uidit:atq; iõ ſcit
meminit quod uidit uel clauſis oculis neq; tunc aliquid uidet.THE.ſic accidit.SO.non uidere
aũt neſcire eſt/ſiquidẽ uidere ſcire erat.THE.ueꝝ.SO.cõtingit itaq; quod quis qñq; ſciuit/ ẽt dũ
meminit id neſcire ſi nõ uidet.Quod quidẽ ſi fieret mõſtrũ quoddã fore pdiximus.THE.Vera lo
q̃ris.SO.Nõ nihil igiẽ ĩpoſſibile uideẽ accidere:ſiquis ſciam ac ſẽſum idẽ eẽ poſuerit.THE.ſic ap
paret.SO.aliud ergo utrũq; fatendũ.THE.uideẽ.SO.Quãobrẽ quid ſcia ſit a principio iterũ p-
quirẽdũ:cæterũ quod nã agimus o Theætete:THE.qua de re pcõtaris.SO.uidemur utiq; mihi
ignaui galli iſtar añ q̃ uicerimus exultãtes tergiuerſanteſq; a diſputatione cantare.THE.qui iſtuc:
SO.cõtradictorie uidemur aduerſus noĩum cõceſſiones cõfeſſi & circa tale quiddã uerſati uerba
rimari in ipſiſq; cõſiſtere & cũ nos nõ certatores ſed philoſophos eẽ pfiteamur/idẽ tñ quod acres
illi uiri clã facimus.THEO.nõdũ quid uelis ĩtelligo.SO.equidẽ quod in his ſentio explanare co

nabor:qſuimus nunqd q aliqd didicit ac meminit neſciat:cōſidētēſq; eū q uidit clauſis etiā oculis
recordari/nec uidere tū neſciū ſimul & memorē demōſtrauimus:ꝙ nimiū īpoſſibile. Atq; ita Pro
tagorea fabula prius euanuit:ac tua ſimul.q ſenſum ſciamq; idē eē canebat. THE. Cōſtat. SO. Ne
quaq̄ ita ut arbitror o amice/ſi pater alterius fabulę ſupeēēt.ſed uehemēntiſſime ꝓpugnaret. Nunc
āt orphanā ipām īſeqmur expoliamuſq;. Neq; tutores quos reliqt Protagoras e quorū nūero un⁹
eſt Theodorus hic ſuccurrere uoluit. Verū nos iuſtitię gratia illi ſuffragari aggrediemur. THEO.
Nō ego qdē o Socrates imo Callias Hipponici filius rerū Protagore tutor. Nos ꝑfecto a nudis ſer
monibus/ad geometriā repēte deflexim us. Gratiā tibi tū habebimus ſi illi opē tuleris. SO. Scite lo
queris o Theodore Aduerte igiť qua uia ſuccurrā. ſiqs minus uim uerboꝝ aīaduertit qua plerūq;
affirmare quicq̄:& negare ſolemus/abſurdiora ēt ſupioribus cōfiteri cogeť. Dicā tibi quēadmodū
an Theateto? THEO. Vtriſq; cōiter. Rūdeat aūt iunior. Nā redargutus minus uituperabiť. SO.
Durā aūt qōnē dico huiuſmodi:nō fieri pōt ut qui aliqd nouit/quod noſcit/ignoret? THEO. quid
rūdebimus Theętete? THE. fieri nō poteſt arbitror. SO. utiq;/ſi uidere/ſcire eſſe poſueris. Ad qd
Prouerbium puteo incluſus. enim uteris in euitabili qōne/puteo ut fertur incluſus? Siqs te uir intrepidus interrogauerit/manū
alterū tibi tegens oculū/utrū tecto oculo ueſtē uideas. THE. nō hoc dicā ſed altero. SO. an nō idē
ſimul & uides/& nō uides? THE. Ita quodāmodo. SO. Haud equidem dicet ille/iubeo uel queſiui:
quo pacto:ſed utrū quod ſcis idē & neſcias. In pręſentia uero quod nō uides/uidere uideris: & ſu
pra confeſſus es/uidere quidē ſcire eē:nō uidere aūt neſcire. Collige qd ex his aduerſus te conclu
dať. THE. Cōtraria plane eoꝝ q̄ ꝓpoſuerā. SO. plura forſitan o mirifice puer tibi talia contigiſ
ſent ſiqs a te quęſiiſſet/utrū ſcire liceat & acute/& obtuſe/& cominus quiq; ſcire eminus uero nequaq̄
& uehemēter idē/atq; remiſſe:cęteraq; per multa. Quæ quidē inſidiando uir clippeatus & merce
de cōductus in ſermonibus q̄rens quādo idē ſcientiā ſenſumq; ponebas te in auditū ol factū ac cęte
ros ſenſus ordine iniiceciſſet:ſtudioſeq; & ſedulo nimiū redarguiſſet:atq; te cōprehēdens nō prius
te dimiſiſſet/q̄ tu eius exquiſitā ſapientiam admiratus ab eo uinctus eſſes. Vbi captus atq; ligatus
tāta te ipſe pecunia redemiſſes/quāta tu & ille ſtatuiſſetis. Quā igiť rōnē pro tutandis opinionibus
ſuis Prothagoras aſſignabit? Hoc tu forſitan quæreres. Nunqd aliud tēptandū eſt? THE. Et maxi
me quidē. SO. Hęc utiq; oīa quæ nos opē illi ferētes dicimus & ſimul ille/ut arbitror admittet/de
Pro ꝓtagora. ſpiciens nos penitus:atq; obiiectans:bonus iſte Socrates cū īterrogaſſet puerum/utrū quis poſſit
quod meminit idē ſimul & ignorare:& ille pterritus negauiſſet:ex eo ꝙ rē ipſam ꝑſpicere non po
tuerat/ridiculū me in diſputatione mōſtrauit:res aūt o ignauiſſime Socrates ita ſe habet. Quotiēs
ex meis aliqd ꝑ qōnē conſideras/ſi interrogatus reſpondeat eadēq; ego etiam reſponderē:refella
tur q; me quoq; redargutū exiſtimato. Sin alia/ipſum ſolūmodo qui reſpondit:principio/putas ne
aliquem conceſſurum tibi memoriā adeſſe cuipiam qñ nos amplius patiť earum rerū quas paſſus
fuerit:& ipſam talē paſſionē eſſe qualis fuerat dū patereť? permultū abeſt. An formidaturū cenſes
admittere ꝙ poſſit aliquis idē noſſe ſimul & ignorare? quod ſi forſitā minus audeat daturū ſperas
eūdē eſſe diſſimilē factū alicui priuſq̄ fiat diſſimilis exiſtēti? magis aūt hūc eſſe aliquē/ſed nō hos? &
eos quidē infinitos effectos/ſiqdē diſſimilitudo fiat ſi mō aucupatiōes uerboꝝ uitare inuicē opor
tuerit. Cęterū o beate generoſius ea q̄ dico aggredere:neq; ſi potes refelle ꝙ nō ꝓprii cuiq; noſtrū
ſenſus fiāt:uel ēt ſi ꝓprii ſint/nihilo magis quod appet illi ſoli fiat:uel ſi eē oporteat noīare liceat cui
apparet. Sues aūt & prodigioſos canes dū narras/non ipē ſolū beſtiam imitaris:ſed idem quoq; in
mea ſcripta efficere aliis pſuades. Neq; recte facis eqdē ueritatē hr̄e ſe aſſero quēadmodū ſcripſi.
mēſurā.n.unū quēq; noſtrū eoꝝ q̄ ſunt & q̄ nō ſunt eē:ſed magnopere hoc ipſo aliū ab alio diſcre
pare/ꝙ huic alia ſunt:apparentq; illi alia. Sapientiā uero & ſapientē uirum nullo modo exiſtere ne
go. Immo hunc ipſum ſapientē uoco qui illius cōditionē cui mala uideť/ſuntq; permutans/bona
apparere & eſſe illi facit. Sermonē autē meū ne uerbis dūtaxat pſequere. Verū ſic planius iterum
quod dico ꝑdiſce:& in memoriā dictū ſupius reuoca:ꝙ ęgrotanti amara uideť quæ guſtat & ſunt
bene ualēti cōtraria ſunt:atq; uideť. Sapientiorē utiq; hor ū neutrū ex hoc oportet aſſerere: neq;
enim id fieri pōt:neq; prędicandū ęgrotantē inſipientem eſſe:quia hęc putet:ſanū contra ſapien
tem quia diuerſa. Permutandū uero in alterū habitū. Alter enim habitus melior. Similiter in diſci
plina ab altero habitu in meliorē permutandū:ſed medicus quidē medelis trāſmutat:ſophiſta ſer
monibus. Nemo enim efficit ut qui falſo opinať/uere deinde exiſtimet:quippe cū ea quę non ſunt
opinari nemo ualeat:nec alia p̄ter illa q̄ patiť hęc aūt ſemp uera ſunt:facere tū quis pōt/ut qui de
prauati animi habitu cognata ſibi opinať ſana deinde mente diuerſa quędā exiſtimet. quę plerīq;
ob imperitiā phantaſmata uera nomināt. Ego aūt meliora aliis alia dico:ueriora nequaq̄. Sapien
tes pręterea o amice Socrates nullo pacto ranas nuncupo:imo ſecūdū corpora medicos/ſecūdū
plantas:agricolas. Aio equidē hos uiros plātis ſuis pro deprauatis ſenſibus quotiens tale aliquid
ęgrotat/bonos integroſq; & ueros ſenſus inferre:ſapiētes quoq; & bonos rhetores ciuitatibus bo
na pro malis/uideri iuſta efficere:qm̄ q̄cūq; ciuitati cuilibet iuſta honeſtaq; uideť; hęc & ſunt illi

talia quãdiu ſic putat:ſed ſapiēs ꝓ malis his ſingulis/bona & iudicari & eſſe efficit. Eadē rōne ſophi
ſta eos q erudiunt/ſic erudire potēs/ſapiēs eſt/dignuſq ampla mercede apud auditores habetur.
Atq ita alii ſapientiores aliis ſunt:neq ullus tñ falſa putat:& tibi hoc ipm uelis/nolis/cū rerū men
ſura ſis admittēdū:hic.n.ſermo in his ſeruat. Cui ſi quomō a pricipio iterū repugnare potes/repu
gna ī cōtrariū rōe reducēs. Q d ſi īterrogãdo uis/īterrogãdo page. Neq.n.hoc fugiēdū/ſed oīum
maxime his q ſanę mētis ſunt ſequēdū. Sic tñ id effice:ne iterrogãdo ſis iniurius. Abſurdū eſt pro/
ſecto cū uirū qui uirtutē meditari ſe ꝑcipue ꝓfitet:in ſermonibus ſemp iniuriū eē. Afficere aūt in
iuria in his eſt/qñ quis nō ſeorſum quidē/ut certans exercet:ſeorſum uero diſputãs: & in illo quidē
ſcilicet certamine iocat ſallitq ꝓ uiribus:in hoc aūt diſputationē uidelicet/ſerio agit & corrigit di
ſputãtē:eas illi dūtaxat fallacias indicãs:qs ipſe ex ſeipſo ꝑteritiſq diſputationibus ꝓpulſauit. ſi ita
feceris/ſcipōs qui tecū uerſabunt nō te/ꝑturbationis defectuſq ſui cās eē confitebūtur: teq proti
nus ſectabuntur & diligēt:ſeipſos cōtra odio habebūt:& a ſeipſis ad philoſophiã cōfugient:ut alii
quodãmodo effecti/habitū priſtinū deponãt/ſinaūt cōtraria feceris/quēadmodū alii quoq ꝑmul
ti/cōtraria ēt tibi cōtingent:& familiares ꝓ philoſophis/ſtudii huius inimicos cū adoleuerint red
des. Si igit mihi pueris:quod & ſupra dictū eſt:haud hoſtiliter cōtētioſeq. ſed propitia mitiq ſnīa
nobiſcū ſedens/cōſiderabis qūo dicimus moueri oīa:quodue cuiq uidet hoc eē priuatim & publi
ce:& ex his inquires utrū idē an aliud ſcīa ſit/& ſenſus. Neq ut modo cępiſti ex uerboꝝ nominūq
cōſuetudine diſſeres. q̃ multi quocūq libet/trahētes/uarios dubitationū iniiciunt ſcrupulos. Hec
o Theodore ī defenſionē amici tui tētaui ꝓ uiribus:parua quidē a paruis. Si.n.ipſe uiueret/fortius
magnificētiuſq ꝓ ſeipſo pugnaret. THEO. iocaris o Socrates nã fortiter ꝓ illo certaſti. SO. recte
loqris o amice:ſed mihi dicas. Aduertiſti nup cū Protagoras nos īcreparet:quod cū ꝑuero diſpu
tãtes ex puerili formidine aduerſus eius ſcripta certemus?cūq ipē nos ad ſermonis urbanitatē ex
hortat eē. Tūc ſane honeſtans in primis ipam oīum mēſuram ſerio in eius dictis uerſari nos iuſſit.
THEO. quidni o Socrates aīaduerterim? SO. quid ergo? iubes nos illi parere? THEO. ſūmope.
SO. Cernis hos oēs excepto te pueros eē? Quare ſi illi credimus/me ſimul ac te oportet interrogã
do uiciſſim & rñdendo ſerio ſermonē eius examinare. ne iteꝝ nos incuſet/ꝙ ludentes cū pueris ſer
monē ſuū exagitemus. THEO. quid ꝓhibet quin Theętetus melius q̃ barbari uiri multi ꝑſcrutã
tē te ſequat? SO. nō tñ te o Theodore melius. Nec cēſeas oportere me amico tuo defuncto omnē
opē afferre/te uero nullã. Veꝝ ſequere me obſecro pauliſper:quo ad hoc dūtaxat inueniamus/utꝝ
te deceat in figuris geometricis eſſe mēſurã. aut oēs ęque ac tu ī aſtronomia cęteriſq facultatibus/
in quibus tu merito pręſtare uideris. periti ſint. THE. arduū eſt o SO. ut qui tibi aſſidet rogãti non
reſpōdeat. Delirabã profecto pauloãte cū dicerē te cōceſſurū mihi ne ad pugnã accigerer. & Lace
dęmonioꝝ more me minime ipulſurū. Nūc aūt ad ſcirronē potius declinare uideris. nam Lacedę
monii ex ui uel abire iubēt. Tu aūt Anteum imitari uideris. Cōgredientē namq nō prius dimittis/
q̃ nudatū tecū certare coegeris SO. congruã o Theodore morbi mei ſimilitudinē reperiſti. Ro
buſtior tñ illis ego ſum. Innumeri iã Hercules & Theſei fortes in dicēdo mecū congreſſi ſunt. Ego
tñ nihilo magis deſiſto/adeo me exercitationis huius uehemēs amor inuaſit. Neq tu igit mihi inui
deas. quominus mecū exercitatus/te ſimul ac me iuues. THEO. Haud ultra repugno: ducas qlu
bet. Omnē hãc quaſi fatalē neceſſitatē quã tu circa hęc infers cōuincto ferēda eſt. Neq tñ ultra ea
q̃ ꝓpoſuiſti/me tibi cōmittã. SO. Sat iſtud erit:ſed id mihi obſerua/ne clã in puerilē loquēdi ritum
labamur:& ob eã cãm nos aliqs iterū carpat. THEO. Conabor ſane ꝓ uiribus. SO. Hoc in primis
quod ēt ſupra tetigimus/reſūmamus:utrū recte necne ſermonē illius improbauerimus/ꝙ unum
quēq ad ſapiētiã ſibimet ſufficere ꝓpoſuerit. Nobis porro cōceſſit Protagoras in eo quod melius
uel deterius iter ſe pleroſq differre:quos ſapiētes duceret:an nō THEO. cōceſſit. SO. Si enim ipē
ꝑſens cōceſſiſſet nō aūt nos in eius fauorē admiſiſſemus/haud iterū oporteret repetēdo eadē cōfir
mare. Nūc aūt forte qs putet nō ſatis idoneos eē nos illius reꝝ cōprobatores. Quãobrē ꝑſtat per
ſpicue ut ſe res habet cōcedere. Nã nō parū intereſt ſic an aliter hēat. THEO. uera loqueris. SO.
Igit nō ex alienis:ſed ex ſuo dūtaxat ſermone q̃ breuiſſime cōſenſionē accipiamus. THEO. Qui? — Iterum aggreditur aduerſus Protagoram
SO. ſic. Quod cuiq uidet id illi cui uidet eē dixit. THEO. Dixit certe. SO. Nūquid & nos o Prota
goras hoīs īmo hoīum oīum opiniones dicimus? aſſerimuſq neminē ꝑrſus in aliis qdē ſe aliis ſa
piētiorē putare in aliis uero ſapiētiores alios? An nō in maximis ꝑiculis/quotiēs in caſtris:aut mor
bis:aut mari fluctuant. quaſi deos hr̃e in ſingulis principes/ſeruatoreſq ſuos/nullo alio cęteris quã
ſcīa ꝑcellētes? Et ꝓ oīa humana qrētibus ꝑceptores ac duces ſui ipoꝝ alioꝝq animãtiū atq operū
qui cōiter extimant tã ad docēdū q̃ ad īperãdū ſufficere. In his oībus qd aliud dicemus:q̃ ꝙ hoīes
inter ſe ſapiētiã & ignorãtiã eē putent? THEO. Nihil aliud. SO. Nōne ſapiētiã uerã cogitationē eē
ducūt:ignorãtiã uero/falſam opinionē? THEO. Quid ni? SO. Quorſum o Protagoras ſermonē
uertemus? Vtrū hoīes uera ſemp opinari dicemus. An aliqñ uera/falſa nōnūq̃? Vtrinq ſequit ut
non ſemp uera:ſed utraq opinent. Attēde Theodore/uelit ne qs ex Protagore ſectatoribus: an

tu forſitã de hoc ipſo pugnare:ꝙ nullus ſit q aliũ hoĩem opĩari falſo & ignorãtẽ eẽ cẽſeat. THEO.
Incredibile hoc o Socrates.SO.At q in hãc neceſſitatẽ ſermo ille delabit̃:q mẽſurã oĩum hominẽ
ꝑdicat.THEO.quo pacto?SO.qñ tu aliqd tecũ ipſe iudicas:deinde mihi opinionẽ tuã declaras
tibi qdẽ ſecũdũ illius ſermonẽ ueꝝ eſto:nos aũt nõne iudicii tui iudices fieri poſſumus: an opina-
ri uera ſemp te iudicamus?Qui potius innũeri hoĩes tecũ quottidie pugnãt cõtraria ac tu opinã
tes putãteſq; te falſo iudicare:atq; opĩari?THEO.p Iouẽ o Socrates q̃ plurimi ſunt/ut inqt Home
rus:qui mihi ex hominibus negocia prebent.SO.qd ergo?Vis dicamus/tũc te tibiipſi uera opi-
nari?pmultis aũt falſa.THEO.Ex his q̃ dicta ſũt neceſſario ſequi uidet̃.SO.Quid ipi Protagore?
An nõ neceſſariũ.Si.n.nec ipẽ putaſſet hoĩem eẽ mẽſurã:neq; ẽt multi quẽadmodũ neq; putãt nul
li hãc oporteret eẽ ueritatẽ:quã ipſe ſcripſit.Sin aũt ipſe quidẽ cẽſuit multitudo aũt nõ cõſentit/ſci-
to in primis quo plures ſunt hi quibus nõ uidet̃/q̃ quibus ut̃:eo magis nõ eẽ q̃ eẽ. THEO. neceſſe
eſt ſiquidẽ ſecũdũ opiniões ſingulas:& erit/& nõ erit.SO.Deinde hoc hẽt ꝑclaꝝ.Ille quippe circa
ſuam opinionẽ diſſentiẽtiũ ſñiam/qua illũ mẽtiri credũt/quodãmodo uerã eẽ cõſentit:dũ uera opi
nari cũctos fatet̃.THEO.Abſq; dubio.SO.an nõ ſuã eẽ falſam admittit ſi iudiciũ illoꝝ/qui falſo
illũ opinari uolũt ueꝝ eẽ fatet̃?THEO.neceſſariũ.SO.alii aũt ſibiipſis mẽtiri nequaq̃ cõcedunt.
THEO.nõ certe.SO.hic uero & hãc uerã eẽ opinionẽ ex his q̃ ſcripſit fatet̃.THEO.patet.SO.Ex
uniuerſis igit̃ a Protagora emanãtibus ambiget̃ quin ex illo maxime cõcedet̃:Q ñ alicui cõtradi-
cẽti uera opinari cõcedet:tũc ſane & ipſe Protagoras cõfitebit̃:neq; canẽ/neq; quẽuis hominũ eſſe
menſurã aut omniũ/aut unius ẽt quod minime didicit.An nõ ita.THEO.Ita certe.SO.Cũ ergo
ab oĩbus dubitet̃.nulli Protagore ueritas uera erit:nec aliis:neq; ẽt ſibiipſi.THEO.longe admo-
dũ amicũ meũ o Socrates cõculcamus.SO.eſt ne inſup ignotũ amice tibi utrũ recte eũ cõculcaue-
rimus.Veriſimile aũt eſt illũ cũ ſenior fuerit/ſapientiorẽ quoq; nobis fuiſſe.Qui ſi repẽte reſurgẽs
nos inuaderet/in multis tã me delirãrẽ ut ꝓbabile eſt/q̃ te cõſentiẽtẽ refelleret.deĩde ꝓrinus euane-
ſceret.Verũtñ uti nobis ipſis talibus oportet/qualeſcũq; ſumus & q̃ uidet̃ ſemp exprimere.Et nũc
quidẽ quẽlibet cõceſſurũ dicamus hoc ipm uidelicet aliquid aliud eẽ ppea ꝙ alius alio ſapiẽtior in
ſcitiorue exiſtat?THEO.Mihi quidẽ uidet̃.SO.Nũquid in hoc maxime inſiſtere ſermonẽ dicemus
ꝙ ipſi ſubſcripſimus fauentes Protagore:multa quidẽ qualia uident̃/talia cuilibet eẽ:calida: ſicca:
dulcia:cęteraq; hmõi.Quod ſi in quibuſdã differre aliũ ab alio cõfitebit̃ circa ſalubria & noxia/aſ-
ſeret utiq; nõ quãlibet mulierculã puellũq;/& brutũ ad ſeipſum curãdũ p ſalubriũ cognitionẽ ſuf-
ficere.Quinimo in hoc ꝑſertim ſi mõ in ullo differre.THEO.Idẽ mihi quoq; uidet̃.SO.pręterea
nõne in ciuilibus ẽt/honeſta & turpia:iuſta & iniuſta:ſcãq; & ĩpia:q̃cũq; ciuitas una quęq; exiſtimãs
ponit ſibi legittima:eadẽ re uera unicuiq; eẽ uolet?Atq; in his nihilo ſapiẽtiorẽ eſſe priuato priua-
tũ/ciuitateq; ciuitatẽ?At uero ĩ eo ꝙ utilia & inutilia rei p.ſtatuũt/ſi mõ in ullo/in hoc inq̃ ꝑcipue dif
ferre inuicẽ cõfitebit̃?tã conſultorem a cõſultore/q̃ rẽ p.a re p.ad ueritatem inueniendã.Neq; aude-
bit unq̃ hoc admittere:ut q̃cũq; ciuitas cõferentia ſibi putãs inſtituit/eadẽ ſemp illi cõducãt.Sed ti-
bi quidem dico ĩ ipſis iuſtis iniuſtiſue ſanctis: atq; ꝓfanis affirmare uolent ꝙ nihil eoꝝ ſuapte natu
ra ſubſtãtiã aliquã hẽat:ſed cõi opiniõe tũc uerũ fiat/qñ uidet̃ & q̃diu uidet̃.Et quicũq; nõ oĩno ſer
monem Protagore cõplectunt̃/ſic quodãmõ ſapientiã inducũt.Nobis aũt o Theodore ſermo iã ex
anguſtiori amplior iminet.THEO.an non ocioſi ſumus o Socrates.SO. uidemur.Et ſępe alias o
beate uir hoc aĩaduerti & nũc maxĩe/ꝙ quicũq; diu in philoſophia uerſati ſunt:cũ primũ iudicioꝝ
cętus ĩgrediunt̃/ridiculi rhetores ꝓrſus apparent.THEO.q̃ rõne hoc ais?SO. uident̃ hi qui in iu-
diciis & foro ab ineũte ętate reuoluti ſunt/ad eos qui in philoſophia & hmõi ſtudiis aſſuefacti ſunt.
ut ſerui ad liberos educati fuiſſe.THEO.quo pacto?SO.Ex eo ꝙ his quidem ut tu dicebas/ſemper
ociũ adeſt:ocioq; trãquillo cõfabulant̃:quẽadmodũ & nos in ꝑſentia tertio iã ſermonẽ ex ſermone
reſumimus.Sic & illi/ſiquid ultra ꝓpoſitã qõnẽ/quod magis eos forte delectet inciderit/quẽadmo-
dũ in ꝑſentia nobis cõtigit/nihil curãt/ꝓlixius ne an breuius loquant̃:modo ueritatis cõpotes fiãt.
Illi aũt tpis anguſtiis in loquẽdo ſollicitant̃.Vrget.n.aqua defluẽs.Neq; licet de his q̃ cupiũt uer-
ba facere.Sed neceſſitatẽ aduerſarius affert libelli formulã adducẽs ꝑter quã nihil dicendũ: quod
iuramẽtũ mutuũ nũcupant.Sermones aũt ſemp de conſeruo ad dominũ ſedentẽ manu iudicium
ſñiamq; tenentẽ.Certamĩa quoq; nũq̃ fruſtra ſed ad rẽ ſemp:ſępe ẽt de anima uitaq; agit̃.Quapp
ex his oĩbus intenti acreſq; fiũt:ſcientes dño tã uerbis adulari q̃ opibus obſequi nõ recto ſed puſil-
lo aĩo.Nã animi magnitudinẽ rectitudinem & libertatẽ ſeruitus a pueritia ſubſtulit/cogens obliq̃
ꝑuerſaq; patrare facinora dũ diſcrimina magna formidineſq; mollibus adhuc incuteret animis:
q̃ oĩa cũ nõ poſſint cũ iuſtitia & ueritate ꝑferre/cõfeſtim in mendacia mutuaſq; iniurias cõuerſi:
flectunt̃.undiq; atq; conſtringunt̃ adeo ut nihil amplius ſane mentis habentes ex adoleſcentibus ĩ
uiros euadant/facũdos ſapienteſq; ut ipſi putãt.Atq; hi quidẽ tales ſunt o Theodore:noſtri autem
chori hoĩes uis referamus?An dimittẽtes potius ad ſermonẽ ꝓpoſitũ reuertamur?ne ut pauloañ
dicebamus ſermonis libertate digreſſioneq; nimiũ abutamur?THEO.Nullo mõ o Socrates:ſed
referamus

De philoſophorum ocio & more diſputandi.

De anguſtiis forenſium & ſophiſtarum.

Officia philoſophi ocioſi.

teferamus: pbe nãq; dicebas ꝙ in philoſophoꝝ choro nõ nos ſermonũ miniſtri ſumus: ſed ſerui
noſtri ſermones: & unuſqſq; illoꝝ pfici a nobis expectat/qñ nobis uidet. Nec enim iudex neq; ſpe-
ctator: quẽadmodũ poetis cenſor nobis & dñs pręſidet. SO. dicamus igitur poſtq̃ tibi uidetur de
his qui egregii ſunt. Quid enim de his qui philoſophie ſtudio abutunt referẽdũ ſit? Illi ſane ab ineũ
te ętate primũ qdẽ uiã in foꝝ ignorant: neq; iudiciũ aut conſiliũ: aut cõem aliũ ciuitatis conſeſum
norũt: leges p̃terea decretaq;/uel dicta uel ſcripta/nec uidẽt/nec audiũt. Studia uero & conuẽticula
ad magiſtratus ſpectãtia & cõgreſſus: & cęnas & laſciuiora cõuiuia neq; ſomniãt quidem. Pręterea
nũ bñ an male ĩ ciuitate qs ſe habuerit: aut ſiquod alicui malũ eſt/turpiſq; nota maioribus ſuis ſeu
fęminis ſeu uiris/magis eos latet q̃ maris ut dici ſolet harenę. Atq; hec oĩa ẽt neſcire ſe neſcit. neq;
enim uulgaris glorię gratia ab his abſtinet: ſed reuera corpus dumtaxat illius in urbe habitat atq;
uerſat: mens aũt hęc oĩa parui ĩmo nullius ęſtimãs/paſſim uolat: ut ait Pindarus: & quæ ſub terra
ſunt: & q̃ plana dimetiẽs: p quę aſtronomiã cęlũ tranſcendẽs/omnẽ pſcrutata naturã terũ omniũ
que ad uniuerſum ptinẽt: his aũt q̃ ppe ſunt ſolis/nullo mõ applicãs ſe. THEO. Quo pacto id ais
o Socrates? SO. quẽadmodũ Thaletẽ/dũ cęlũ ſuſpiceret intẽtus ſideribus/in foueã cadẽtẽ/thracẽ-
ſis quędã eius ancilla facete nimiũ carpſit/ꝙ que in cęlo ſunt puidere cõtẽderet: q̃ uero proxima &
ad pedes non uideret. Idẽ ſimiliter oĩbus qui in philoſophia uerſant obiici poteſt. Latet. n. philo-
ſophũ nõ modo quid agat eius pximus: ſed fere homo ne ſit/an brutũ. Quid aũt homo ipſe ſit/que
ue actio aut paſſio ipſius hominis ppria ſtudioſe pquirit. Intelligis o Theodore/an non? THEO.
Intelligo eqdẽ: & quod dicis approbo. SO. Enimuero o amice ut in ſupioribus diximus/ſi qñ uir
talis uel priuatim cũ aliquo/uel publice in iudicio ſiue alibi de his q̃ ad pedes & in cõſpectu ſunt/diſ
ſerere cogit/riſum mouet/nõ thracibus ſolũ/uerũ ẽt cęteris gentibus: quippe cũ in foueas ambigui
tateſq; multas pp harũ rerũ imperitiã incidat. Vbi abſurda quędã ineptitudo ignauię notã inurit.
Nã cũ forte uituperandus aliqs eſt/nihil habet quod in obprobriũ afferat: utpote malorũ ignarus
qñ quidem ſingula ſingulorũ mala nunq̃ animaduertit. Ergo tanq̃ neſcius irridetur: in laudandis
quoq; extollendiſq; hominibus/cũ nihil ſimulet diſſimuletue: ſed apte rideat/delirus eẽ uidet. Et
enim cũ tyrãnũ aut regẽ laudari ſentit unũ quẽdã ſubulcũ aut paſtorem ouiũ uel bubulcũ extoli exi
ſtimat/ꝙ abunde mulgeat. id tamẽ intereſſe cẽſet/ꝙ reges & tyranni inſenſius & inſidioſius animal
curẽt & mulgeãt. Agreſtẽ uero & rudẽ ob ſuam quandã occupationẽ nõ minus q̃ paſtorẽ eiuſmo-
di hominẽ eſſe neceſſe eſt menibus in urbe nõ ſecus atq; paſtor ſepto in monte circundatum. Cum
uero agrorũ decẽ milia iugera aut plura etiã prędicari audit/quaſi magnũ quidpiã ab illo q habet
poſſideatur/exigua quędam audire ſe putat: quippe qui uniuerſum terre orbẽ ſpectare ſit ſolitus.
Quotiens preterea qs generis nobilitatẽ refert/ꝙ ſeptem auos diuites omnes enumerare ualeat:
hebetis nihilq; magnum pp ignorantiam cogitantis animi laudes hmõi cẽſet quaſi ad totius mun
di naturam reſpicere nequeat/& uidere ꝙ innumeri unũquẽq; noſtrũ aui: atq; proaui anceſſerunt
quoꝝ in nũero diuites & inopes: reges & ſerui barbariq; & gręci ſingulos innumerabiles pręceſſe-
re. Quin ẽt quando quis ſtirpẽ quinq; & uiginti maiorũ dinumerat & in Amphitrionidẽ Herculẽ
originẽ refert certe cũ quintus ab Hercule uigeſſimuſq; ſuperior talis extiterit qualis ſors illi cõti-
git/ab eo ridetur/quaſi ille altius cõſurgere nequeat: & inſane mẽtis uanitatẽ abigere. In his omni-
bus philoſophus uir uulgo ridiculus habetur: partim quia ſuperbus contẽptorq; apparet: partim
quia quæ palã ſunt ignorat & ambigit. THEO. rẽ ipſam o Socrates ut accidit enarraſti. SO. At cũ
is aliquẽ o amice ad ſupa erigit & ille ſponte cũ eo ſingulorũ dimiſſa litigiorũ diſcuſſione/qua quę-
ritur in quo ego te aut tu me lęſeris/ad ipſius iuſtitie iniuſtitięque ſpeculationẽ aſcendit quid utraq;
ſint: quo ab aliis oĩbus inter ſe diſcrepent. Vel ẽt cõtrouerſia illa dimiſſa qua querit utrũ rex beatus
ſit qui multũ auri poſſidet ad cõtẽplationẽ regni ipſius beatitudiniſq; humanę atq; miſeriæ/qualia
cuiq; ſint: & quo pacto humanæ naturę conueniat hoc adipiſci illud fugere/qñ inq̃ oportet de his
omnibus rõnem reddere puſillanimẽ illũ & acerrimũ cauſidicũ/tunc ſane uiciſſim pęnas philoſo-
pho pendet. Vertiginẽ in. patit ab excelſa ſpecula caligãtibus oculis: utpote qui ſupne pſpicere ſit
inſolitus. Meret quoq; titubat & barbarica pfert. Quo circa riſum nõ Tracibus neq; rudi cuipiã
mouet: neq; . n. pſentiunt/ſed illis poti⁹ oĩbus q libere & pcul a ſeruili uita educati ſũt. Hęc o Theo
dore utriuſq; cõdictio. Altera quidẽ hoĩs illius/q libertate & otio eſt educatus quẽ philoſophũ uo-
cas. Qui cũ reuera uituperari nõ debeat/tñ fatuus & ineptus apparet quotiẽſcũq; ſeruilia aggredi
tur miniſteria. Cũ neq; ſtramentorũ ſarcinas colligare: neq; obſoniorum cõdimẽta cõficere: neq;
adulatoria blãdimenta uerboꝝ confingere calleat. Altera eſt hoĩs illius cõdictio. qui hæc expedi-
te celeriterq; ſubminiſtrare põt. Sed decenti liberi hoĩs ueſtitu cõmode uti neſcit. Sermonis inſup
harmonia cõuenienti deoꝝ & hominũ beatoꝝ uitã uerã canere pruſus ignorat. THEO. Si cęteris
hoĩbus ea quæ dicis o Socrates/ęque ac mihi pſuaderes: pax amplior & mala pauciora ĩter homi-
nes naſcerent. SO. At ĩpoſſibile eſt o Theodore mala pẽitus extirpari. Nã bono oppoſitũ aliqd eẽ
ſemp neceſſe eſt. Neq; illa tñ apud deos locũ hr̃e pñt. Naturã uero mortalẽ regionemq; inferiorẽ

Prouerbium maris harenę numerus me/latet.

Thales dũ cœlũ ſuſpiceret cecidit in fo/ueam.

Quã ſimiles ſint tyrãni paſtoribus.

Hinc illud. nemo rex q non ab Humilimo neq; humilimus q nõ a rege originẽ trahat

Vide barbarũ eũ eſſe q̃ diſtorte & inepte loquitur.

Impoſſibile ẽ mala penitus extirpari & q̃.

Que mala in inferioribus.

neceſſario circũeunt. Quare conãdũ eſt/ut hinc illuc q̃ celerrime fugiamus. fuga autẽ eſt ut deo
ſimiles pro uiribus efficiamur: deo ſimiles efficit/cũ prudẽtia iuſtitia ſimul & ſanctitas. Cęterum o
uir optime haud facile id pſuaderi põt/ꝙ nõ illius gratia cuius uulgus exiſtimat/ſequẽda uirtus &
uitiũ fugiendũ: hoc eſt ne malus uidearis utq; bonus appareas: hę nãq; anicularũ nugæ mihi eſſe
uidenť. Sed quod uerũ ſit ita dicamus. Deus nuſq̃ & nullo modo iniuſtus: ſed q̃ iuſtiſſimus totam
uidelicet iuſtitiæ cõplexus poteſtatẽ: nihilq; illius ſimilius q̃ iuſtiſſimus homo. Circa hoc uera indu
ſtria & fortitudo uiri: nec nõ inertia ĩbecillitaſq; uerſať. Horꝶ ſane cognitio uera uirtus & ſapiẽtia:
ignoratio contra: inſcitia & ĩprobitas manifeſta. Alia uero quæ facultates ſapientięq; uidenť in ci-

Prouerbium fert pondus in ers

uilibus quidẽ magiſtratibus moleſtę ſunt: in artibus aũt mechanicę. Illi igiť qui aliqd iniq; patra-
uit. & profana protulit uel cõmiſit/pſtat nequaq̃ concedere eum aſtutũs eſſe potẽtẽ atq; fęcundũ.
Exultant.n. obprobrio huius generis hoĩes: ſeq; audire putãt minime obiectos & inanes homun-
culos eſſe/quaſi ferre ut diciť põdus iners: ſed uiros tales ut tuto in re p. uerſari ualeant. Ideoq; ue-
ritas exprimẽda ẽ/ꝙ eo magis tales ſunt/q̃les nõ putãt/quo minus putãt. Iniuſtitiæ quippe qñ multã
ignorẽt quã ignorare minime decet: Neq; enim eſt quã forſitã opinanť uerbera atq; cędes: q̃ ſępe
hi patiũtur: qui iniuſtũ nihil egerunt: & iniuſti ſępe deuitant: ſed ea potius quæ uitari non poteſt.
THEO. quã dicis? SO. cũ in ordine rerũ o amice exẽplaria duo ſint diuinũ qdẽ beatiſſimũ: quod
uero dei expers miſerrimũ/nõ uidentes ita rẽ ſe habere ſtultitia extremaq; demẽtia occupati/latẽ-
ter huic qdẽ ſimiles ob actiones iniq̃s redduntť: illi contra diſſimiles. Cuius pſcõ delicti penas pẽ-
dent/dũ uitã illi conuenientẽ cui ſimiles effecti ſunt/ducũt. Enimuero ſi dixerimus ꝙ hos quidem
niſi a neqtia ceſſauerint uita functos locus ille malorũ expers nõ capiet. Hic aũt proprie uitę ſimili
tudinẽ gerent ſemp una cũ malis mali uerſantes: ipſi tanq̃ aſtuti malitioſiq; deliramenta quędã au
dire ſe dicẽt. THEO. & maxime qdẽ o Socrates. SO. Noui equidẽ o amice. Vnũ hoc falẽ illis ac-

Hinc uide vt ĩ dialogis fiant relaxatiões diſſentationis.

cidit: ꝙ ſi qñ priuatim reddere uiciſſim & afferre in mediũ rõnes eoꝶ q̃ uituperant neceſſe ſit/ue-
lintq; uiriliter diſputãdi morã pperi. neq; ignaue fugere: tũc demũ quod abſurdũ eſt ſibiipſi in his
quæ dicũt nequaq̃ placent: eorũq; rhetorica penitus euaneſcit: ut nihilo differre a pueris uidean-
tur. Veꝶ his iã finẽ cũ præter propoſitũ ſint imponamus. Alioqn materies undiq; plurima cõflu-
ens ſermonẽ a principio inſtitutũ obruet. Reuertamur igiť ad priora ſi tibi quoq; uideť. THEO.
mihi qdẽ iſta o Socrates nihilo moleſtiora auditu cõtingũt. Facile nãq; huius ętatis homines hæc
aſſequunť. Verũtñ ſi tibi placet/redeamus illuc/unde digreſſi ſumus. SO. eo pfecto diſputando
deuenimus/ut diceremus eos qui eſſentiã oẽm in agitatiõe ponebãt: quodue cuiq; uideť/hoc eidẽ

Repetitur pꝑoſita queſtio

exiſtere/in cęteris quidẽ rebus uehemẽtius aſſerturos: atq; iniuſtis nõ nihil: ꝙ omnino q̃cunq; ci-
uitas ut iuſta ſibi apparẽtia ſtatuit: hęc eatenus illi iuſte ſunt: quatenus ſtatuta pmanẽt. At uero ne-
minẽ fortẽ adeo futurũ: qui idẽ in bonis utilibuſq; cõtẽdere audeat ꝙ uidelicet quęcũq; utilia ſibi
apparentia inſtituit ciuitas: hæc eatenus illi cõferẽtia ſunt/quatenus talia ſtatuta fuerint: niſi forte
qs nomẽ dixerit: hoc autẽ ad id quod uolumus iocus/captioſum quiddã eſſet. THEO. Proculdu-
bio. SO. Ergo nõ ita dicẽdũ imo quod tale ciuitas nũcuparit: ad id in cõdẽdis legibus reſpicit: ac
leges ſingulas quoad putat & põt q̃ maxime ſibi utiles condit. Nũ aliud in legibus ferẽdis intẽdit?
THEO. nihil aliud. SO. Nũquid uoticompos ſemp efficitur: an ſæpe eã fallit opinio? THEO. ſę-
penumero fallit arbitror. SO. Hac præterea rõne quiſq; magis hæc eadẽ confitebitur. ſiqs de om
ni ſpecie pconteť in qua utile cõſiſtit. Eſt aũt quodãmõ & circa futurũ tps. Nam quotiens leges cõ
dimus ut in poſteꝶ profuturas cõdimus quod quidẽ futurũ rectius uocaremus. THEO. Maxime
SO. age dũ ita uel Protagorã uel quẽuis aliũ ſectatorẽ eius ĩterrogemus. Oĩum rerũ hominem o
Protagoras menſurã aſſeritis: alborum: grauium: leuium: & unuſcuiuſq; taliũ. Nã cum iudiciariã
illorum uim in ſeipſo cõtineat: & qualia patiť talia iudicet/uera ſibi & quæ ſunt/iudicat. An nõ ita?
THEO. ita plane. SO. Nunquid & futurorum o Protagoras dicemus hẽt uim iudiciariam? & qua
lia putat ſibi hæc forte: talia ſibi exiſtimanti contingunt: cũ medicinæ quiſpiã imperitus in febrim
ſeſe incurſurum putat: atq; ita ſeſe calefactũ iriri medicus aũt repugnat. cõtraria opinatus: utrius
illorum ueram opinionem futuram ducimus? nũ utriuſq;? & medico quidẽ neq; calidũ neq; febri-
citantem futurum: ſed ſibiipſi utrunq;? THEO. Ridiculum quidem id eſſet. SO. Quin ẽt de uino
quod dulce uel auſterũ futurũ ſit/agricolę non cithariſtę opinio pualet. THEO. qd ni? SO. Neq;
de cõſonante diſſonanteue futuro/gymnaſticus melius q̃ muſicus opinať: quod deĩde ipſi gymna
ſtico cõſonãs eẽ uidebiť. THEO. nullo mõ. SO. Q ñ uero parata menſa offerẽdæ ſunt epulæ ac de fu
tura illaꝶ ſuauitate aliquod pdicẽdũ: nõne coqui opinio potior q̃ alterius cuiuſlibet popinariæ im-
periti? Deo quod uel eſt/uel fuit ſuaue cuiq; non pugnamus: ſed de illo potius quod in poſteꝶ eſſe
cuiq; & uideri dẽt: utrũ ſibi qſq; idoneus iudex. An tu potius Protagoras ꝙ circa ſermones pbabi
le ſingulis ĩ iudicio futuꝶ ẽ/rectius q̃ quis rudiũ prędideres? THEO. ĩ hoc ipõ ĩ primis o Socrates
pcellere cũctis Protagoras ẽ pfeſſus. SO. O miſer nemo p iouẽ illũ oblata pecũia ſectať fuiſſet/niſi
familiaribus pſuaſiſſet. ꝙ pbabile ĩ poſteꝶ erit/uidebiťq; neq; uatẽ neq; aliũ quẽuis melius q̃ ſe uni

cum

cum præſagire? THEO. uera loqueris. SO. An nõ legũ quoq; poſitões utilitaſq; ad futurũ ſpectãt?
& quilibet abſq; cõtrouerſia fateref cõſtitutionẽ rei. p. ab eo qđ utile eſt / ſepius aberrare. THEO.
Valde. SO. Satis iam aduerſus pceptorẽ tuũ dictũ ſit q fateri cogit / aliũ alio ſapientiorem exiſtere:
eũq; talem eſſe menſurã. Me aũt cum expers ſciẽtię ſim nihil menſurã fieri cogit: quẽadmodũ ſer-
mo nup illius urgebat: q uidelicet ſeu uelim ſiue nolim talis eſſem. THEO. Ex illo o Socrates ma-
xime conuinci illius ſermo uidef: & ex hoc non nihil q alioꝝ opiniones ualidas efficit: hę uero ſer-
mones illius palam reprobant / falſos exiſtimãtes. SO. In multis inſuper o Theodore deprehendi
hoc licet / non oẽm omniũ opinionẽ ueram exiſtere. Sed circa pñtem cuiq; paſſionẽ / ex qua ſenſus
& ſecũdum eos opiniones naſcunt / difficilius deprehendit / ſenſus opinioneſq; ueras non eſſe: forte
uero nihil dico. Nam ſi aſſecutę ſunt conuinci nõ poſſunt: & qui illas certas atq; ſcientias eſſe aſſere
rent / forſitan nõ aberrarent. Et idcirco Theętetus hic haud abre inquit ſenſum & ſcientiam idem
eſſe. Quãobrem propius accedendum eſt: quẽadmodum Protagoreus ſermo pręcepit: & hãc agi
tatam eſſentiã pulſando examinãdum / integrum ne an colliſum ſonum reddat: pugna utiq; de illa
nõ mediocris nec inter paucos extitit. THEO. Permultũ ſane abeſt ut uilis contentio ſit: quæ per
Ioniam paſſim ppagata eſt: ſiquidem Heracliti ſtudioſi huic ſermoni ſummopere ſuffragant. SO.
ppterea o amice Theodore a primordiis hęc inſpicienda ſunt ut illi proponũt. THEO. Omnino
etenim o Socrates de his Heracliticis: uel ut ipſe ais Homericis / ac etiã antiquioribus id exiſtima-
tur ab Epheſiis reꝝ peritis / q nõ aliter q̃ ſtimulo & furore loquãtur. Aperte enim in ſcriptis ſuis fe
runtur. Mora aũt expectatioq; in ſermone & quęſtionibus / & quis inter reſpõdendũ interrogãdũq;
minus illis adeſt / q̃ quod nihil eſt. Immo etiã ſuperat q neq; nihil: ad id qđ neq; paululum qđ illis
quietis aſſit. Sed ſiquẽ illoꝝ aliqua de re interroges / tãq̃ ex pharetra obſcura uerbula depromẽtes
ſagittẽt. Et ſi huius rõnem perquiras / altera quadã te noua denoĩatione pcutiunt: nunq̃ uero cum
illoꝝ aliquo quicq̃ pficies: neq; ipſi inuicẽ: Idq; unũ obſeruãtiſſime curãt ut nihil ſtabile aut in ſer-
mone aut in aĩs ſuis eſſe pmittant putãtes ut mihi uidef idipſum ſtabile eẽ: atq; id totis uiribus in-
ſectant: & undiq; uehemẽter expellunt. SO. forſitan o Theodore hos uiros in pugna uidiſti: in pa
ce uero nequaq̃. Neq; enim amici tibi ſunt. Verũ talia quędã diſcipulis ſuis ut arbitror in ocio di-
cunt: quos ſimiles ſibi reddere uolunt. THEO. quibus diſcipulis o beate? Neq; .n. inter iſtos alter
alterius ſit diſcipulus: ſed ſponte naſcunt / undecũq; contingit eoꝝ quẽq; furore corripi. Atq; alter
alterũ ſcire nihil exiſtimat. Ab his itaq; rõnem ut mõ dicebã nullam nunq̃ accipies: nec uolentibus
nec inuitis. Nos aũt oportet tanq̃ ppoſitione accepta cõſiderare. SO. Scite loqueris. ppoſitionem
ſiquidem aliã quãdam accipimus: a priſcis in poemate uulgus celantibus / q origo alioꝝ omnium
Oceanus .ſ. atq; Thetis fluxus eſt: nihilq; cõſiſtit. A recentiorib⁹ aũt quaſi ſapiẽtiorib⁹. palã demõ-
ſtrantibus: ut uel cerdones eoꝝ ſapientiã audiendo pciperẽt deſinerentq; ſtulte putare res partim
ſtare partim cõtra moueri diſcẽteſq; moueri oĩa ipſos uenerarent. Ferme aũt o Theodore me fu-
git alioꝝ quorũdã opinio: qui cõtraria ac iſti monſtrarũt. Vniuerſi uidelicet congruũ nomen eſſe
hoc exiſtẽs ĩmobile: & alia quęcũq; Meliſſei Parmenideiq; aduerſantes his oĩb⁹ aſſeuerãt: q omnia
unũ ſunt. Idq; unũ ipſum in ſeipſo conſiſtit locũ in quo moueat nullum penitus habẽs. quid de his
omnibus o amice dicendum? ſenſim nãq; pgreſſi utrorũq; medii clam euaſimus. q ſi nullo pacto
ppugnantes habeamus imbelles pœnas dabimus inſtar eoꝝ qui in paleſtris ad lineam ludunt / qñ
ab utriſq; apprehenſi in cõtraria diſtrahunt. De his itaq; prius agendum uidef / quos primo / fluen
tes aggreſſi ſumus. Et ſiquid pbabile dicere uidebunt / cum illis una & ipſi nos trahemus alios fu-
gientes. Sin aũt qui uniuerſum ſtabile ponũt / ueriora ptulerint / refugiemus ad eos ab illis qui etiã
ĩmobilia mouent. At ſi neutri ueriſimile aliqđ adducere nobis appareant / ridiculi nimium euade
mus putãtes nos uiles homunculos magnũ aliquid ſapere: priſcis aũt illis ac uiris ſapiẽtibus dero
gantes. Vide igit o Theodore utrũ pſtet necne tantũ ſubire piculum. THEO. nullo mõ cõmitten
dum eſt o Socrates / quin utrorũq; ſenſa, quid ueri / qđ falſi habeãt diſcutiamus. SO. diſcutiendũ eſt
iam / poſtq̃ & tu id pbas. Videt utiq; mihi diſputatõis huius principiũ a motu ſumẽdum: quo ſcili-
cet motu moueri oĩa dicant. Quod aũt dicere uolo / ideſt / utrũ ſpẽm unã motus inducant. an quẽ-
admodum mihi uidef ſpecies duas. Neq; id tamẽ mihi ſoli uideri cupio / ſed tibi quoq; / ut pariter
ambo quicqđ oportuerit patiamur. Dic igit. Nunquid moueri dicis? quãdo locũ quid ex loco mu
tat: uel in eodẽ uertit? THEO. Equidem. SO. Ergo una hęc ſpẽs eſto. At cũ eodẽ in loco qđ pma-
nens feneſcit / uel nigrũ ex albo: uel ex molli durũ efficit: aut alia quadam alteratione mutat: nonne
alterã hanc motus ſpẽm merito nuncupabimus? THEO. Merito. SO. Ex his neceſſariũ eſt gemi-
nas ſpẽs motus exiſtere / alterationẽ ſcilicet motũq; localem. THEO. probe. SO. Hac diſtinctiõe
pręmiſſa / ad eos qui moueri oĩa uolunt iam pgamus: & hunc in modũ interrogemus. Vtrũ quod-
libet fatemini utroq; mõ moueri / alteratũ pariter atq; delatũ: aut aliqđ utroq; modo / aliqđ unico?
THEO. Equidem quod afferam non habeo. SO. Arbitror tamẽ illos utroq; modo dicturos. alio-
quin o amice agitata ſimul & cõſiſtẽtia ſibiipſis uidebunt nimirum apparebunt: nec magis moue-

Mos Heracliticorum in diſputando.

Aduerſus eos qui oĩa moueri defendũt.

ri oĩa q̃ ſtare oĩa licebit aſſerere. THEO. uera loqueris. SO. Poſtq̃ moueri ipſa oportet abſentiã ue
ro mot⁹ nulli cõpetere/oĩa utiq; ſemp oĩ motu mouent̃. THEO. Neceſſario ſeqt̃. SO. Hoc age ex
eoꝝ dictis cõſidera/caloris .ſ. uel albedĩs uel cuiuſlibet gñationẽ. Nõne dixim⁹ eos putare unum=
quodq; hoꝝ fieri ſimul cũ ſenſu inter agẽs & patiẽs:& patiẽs qdẽ ſenſibile eẽ nõ ſenſum : agens aũt
efficiẽs eſſe aliqd:nõ tñ q̃litatẽ eẽ. forte q̃litas extraneũ tibi nomẽ uidet̃:neq; ſic in genere dictũ pci
pis:in ptib⁹ igit̃ audi. Agẽs .n. neq; calor neq; albedo:ſed calidũ potius albũq;. cæteraq; eodẽ pa=
cto. Recordaris ita nos ſupra dixiſſe:nihil ſecundũ ſeipm unũ aliquid eẽ:neq; inſup agens aut pa=
tiens:ſed ex utriſq; uiciſſim cõgredĩetib⁹ ſenſus & ſenſibilia emanãtia:partim fieri qualia q̃dã/ptim
uero ſentire. THEO. Quid ni meminerim? SO. cætera ptet mittamus ſic ne/an aliter dicãt. Id ue=
ro cuius gr̃a diſputat̃ diligẽtius exq̃ram⁹. Mouent̃ ut dictis/fluũtq; oĩa. Nõne? THEO. Certe. SO.
An nõ utriſq; illis quos diſtinxim⁹ motibus? delata ſimul & alterata? THEO. Quid ni? ſi mõ pfecte
moueri illa neceſſe ſit? SO. Si igit̃ ferrẽtur ſolũ/neq; tñ alterarent̃ poſſemus dicere q̃lia q̃dã fluunt
quę ferunt̃:an quõ dicimus. THEO. hoc pacto. SO. Quoniã uero neq; id pmanet ut albũ fluat qđ
fluit:ſed pmutat̃/ita ut huius ipſi⁹ ſit fluxus albedinis:& in aliũ colorẽ trãſitus/ne ullo mõ pmanere
deprehẽdi poſſit/num poſſumus aliqñ colorẽ aliquem pnũciare/ita ut recte denoĩemus. THEO.
Atqui quo pacto o Socrates:aut ĩ hoc aut in alio ullo id fieri põt:ſiquidẽ dum pnũciamus cõtinuo
ſubterfugit utpote qđ ſemp fluit? SO. Quid porro de quo uis ſenſu dicẽdũ? ut uidendi uel audiẽdi
nũqd in uiſione/aut auditu aliqñ pmanere? THEO. Minime omniũ ſiquidẽ cũcta mouentur. SO.
Neq; igit̃ uidere quicq̃ potius q̃ nõ uidere dicendũ:neq; alio ullo ſenſu uti magis q̃ nõ uti/cum oĩa
penitus trãſmutent̃. THEO. nõ certe. SO. Verũtñ ſenſus ipſe ſcĩa eſt/ut ego/ Theætetuſq; dixim⁹.
THEO. Dictũ qdẽ. SO. Nõ igit̃ ſciam magis q̃ nõ ſciam rñdim⁹ qd ſcĩa ſit interrogati. THEO. Sic
certe uidemini. SO. Oportune itaq; rñſionẽ illã emẽdarem⁹/ſi demõſtrare cõtenderem⁹ q; oĩa mo
ueant̃:ut recta illa reſpõſio uideat̃:hoc aũt ut uidet̃/apparuit/q; ſi oĩa mouent̃/ reſpõſio quęlibet de
quocũq; qs rñdeat/ęque recta ẽ/qua id ſic ſe hẽre & nõ ſic hr̃e ſe rñdet̃. Quod ſi mauis/ fieri dicẽdũ
ne ipſos ſermone ſiſtamus. THEO. recte loqueris. SO. pterq̃ in hoc o Theodore q; ita & nõ ita di
cebã oportet aũt neq; hoc ita dicere. Neq; .n. amplius ita moueret̃:neq; rurſus nõ ita. Nõ .n. mot⁹
hoc:ſed nomẽ aliud imponẽdum ab iis qui talia diſſerũt: quoniã nũc ad eoꝝ ſuppoſitionem uerba
nõ habent/niſi forte dictionẽ hãc .ſ. nõ quõcũq; hẽre uideant̃. Quæ quidẽ potiſſimũ ipſis cõgruit
infinite plata. THEO. ualde cõueniẽs illis hæc dictio ẽ. SO. Iam o Theodore qđ ad amicũ tuũ adti
net expediuimus/nec dum cõceſſimus illi quẽlibet hoĩem rerũ omniũ eẽ menſurã/niſi ſapiens quis
extiſtat. Sciam inſup eẽ ſenſum minime cõcedemus ſm rationẽ illã q̃ moueri oĩa prędicat:niſi forte
Theætetus hic aliter pſuadeat. THE. Optime dixiſti o Socrates. His .n. pactis me quoq; ab his ex=
peditũ eſſe decet:ut inter nos cõuenerat. Poſtq̃ uero diſputatio aduerſus Protagorã finẽ accepit/
ne deſiſtite quęſo Theodore/anteq̃ tu & Socrates pcurratis eos ĩſuper qui ſtare oĩa uoluerũt/ quẽ=
admodum pauloante ppoſuiſtis. THEO. Cũ ſis iuuenis o Theætete/ ſeniores iniuriam facere do=
ces/dum pacta trãſgredi exhortaris ſed accingere tu ut reliquoꝝ Socrati ſi uelit rationem reddas.
THE. libentiſſime tamẽ ea de quibus loquor/audirẽ. THEO. Equitẽ in campũ puocas cũ Socratẽ
ad diſputãdum acceſſis. Interroga igit̃ atq; audies. SO. Videor equidẽ o Theodore in his q̃ Theæ
tetus iubet ipſi minime pariturus. THEO. quid obſtat/quo min⁹ obſequaris? SO. Et ſi Meliſſum
atq; alios qui unũ cõſiſtens uniuerſum dicũt uereor ne forte oneroſi uideamur illos exagitãtes mi
nus tamẽ q̃ unicũ Parmenidẽ uereor. Parmenides autẽ ut Homericis uerbis utar/ uerendus mihi
acerq; uidet̃. Collocutus ſum olim cũ illo ſene admodũ adhuc adoleſcẽs: mihiq; uiſus eſt pfundã
generoſamq; oĩo ſapientiã poſſidere: formido itaq; ne dicta eius uoceſq; nequaq̃ intelligamus/qđ
aũt uerbis ſubintelligit multomagis nos lateat:& quod maximum eſt cuius gratia diſputatio inter
nos cœpit: quid ſcĩa ſit inquirẽs indiſcuſſum relinquat̃/ſi procacitati uerboꝝ indulgeamus: pſer=
tim cũ ampliſſima quęſtio illa quã mõ induximus ſi pręter ppoſitũ & quaſi digrediẽdo tractet̃ in=
digna nimiũ paſſura ſit:& ſi latius exactiuſq; pficiat̃/ſcĩę ipſi⁹ inueſtigationẽ ĩpeditura. Neutrũ ue=
ro decet: ĩmo Theæteti fœtus circa ſciam obſtitricia facultate in lucẽ educere & diligẽter examina
re. THE. Si ita uidet̃/ita agẽdũ eſt. SO. hoc pterea Theætete circa ſupradicta cõſidera. ſenſum eſſe
ſcientiam reſpondiſti/an nõ. THE. certe. SO. ſiquis interrogaret/quonam alba & nigra hõ uideat/
quoue acuta & grauia audiat/oculis ut arbitror & auribus reſpõderes. THE. equidẽ. SO. Vti no=
minibus uerbiſq; cõiorib⁹ neq; exacte curioſeq; diſquirere/ſępenumero generoſi animi ẽ: cõtrariũ
autẽ illiberalis: nõnunq̃ tñ neceſſariũ eſt/quẽadmodum in pñtia examinare cogimur: qua ex pte
reſponſio tua minus recta ſit: attende quę reſponſio rectior. Vtrũ quæ dicit quo uidemus id ocu=
los eſſe an quæ dicit/per quod uidemus. Itẽ quo audimus aures/an per qđ audimus. THE. potius
mihi per quæ ſingula ſentimus q̃ quibus ſentimus reſpõdendum uidet̃ o Socrates. So. Abſurdum
quidem id eſſet o puer/ſi multi in nobis ſenſus quẽadmodũ ligneis equis ineſſent:& oĩa hæc in unã
ſiue ideã/ſiue animã ſeu quõcũq; uocari decet/minime tenderẽt: qua p iſta tanq̃ p organa quęcũq;
ſenſibus

Nihil pro ſe ipſum unũ aliquid eſſe.

Hoc in loco Plato uidetur cum Parmenide id ſentire.

ſenſibus ſubiacent ſentiamus. THE. Mihi quidē hoc potiuſꝗ illo modo uideť. SO. iccirco iſta tecū
diligēter perquiro/ut uideamus/utrū uno quodam eodē qđ inſit nobis / per oculos quidē alba &
nigra ꝑcipiamus: per alia uero organa alia quędam/poſſiſq; interrogatus/in corpus ſingula hęc te
ferre: pręſtat forſitan te ad ſingula reſpōdere/ꝗ me tui uicem gerendo defatigari. Dic itaq;: ea per
quę ſentis calida & ſicca leuia atq; dulcia/nōne corporis organa ſingula ponis? an alteri⁹ cuiuſpiā?
THE. Nullius alterius. SO. Nūquid fateberis quæ ꝑ aliā potentiā ſentis/ ꝑ aliam ſentire nō poſſe?
ueluti quę ꝑ auditū/eadē per uiſum. Et cōtra quę per uiſum/eadē per auditum? THE. Quid ni fa-
tear. SO. Siquid ergo de utriſq; cogitas/nō utiq; per aliud organū: neq; ēt per aliud de ambob⁹ id
ſentis. THE. nō certe. SO. De uoce atq; colore utriſq; ſimul/primū quidē id cogitas/ ꝙ utraq; ſūt.
THE. cogito. SO. Itē ꝙ alterutrū ab alterutro diuerſum eſt: & ſibimet idem. THE. Et iſtuc. SO. ꝙ
ue ambo/duo ſunt/utrunq; unū. THE. id quoq;. SO. potes inſup utrū ſimilia inter ſe uel diſſimilia
ſint/iudicare. THE. forte. SO. Hæc utiq; oīa ꝑ qđ potiſſimū de ipſis exiſtimas? Nō ꝑ auditū: non ꝑ
uiſum: cōe circa illa quicꝗ accipi pōt. Hinc ꝑterea qđ dicim⁹ coniectare licet. Si de utriſq; iudicari
poſſet/falſa ne ſint/an nō: poſſes ꝑculdubio declarare/quo iudicares: idq; nō uiſum/nō auditū: ſed
aliud quiddā eē cōſtat. THE. Cur nō linguę uis id efficiat. SO. ſcite loqueris. Illa uero potētia ꝑ qđ
tibi oſtēdit qđ ſingulis eſt cōmune: quodue ſup ſingula quo eē & nō eē denoīas: que pauloante de
his ꝑcontabamur. Qualia organa his oībus aſſignabis: ꝑ quæ id qđ ſentit in nobis ſingula ſentiat.
THE. eſſentiā ais & ipm nō eſſe: ſimilitudinēq; & diſſimilitudinē: necnō idē & alterū. Vnū quoq;:
& aliū circa illa numerū unūquēq; ipatet. n. ꝙ quæris ꝑ qđ potiſſimū ex corporeis inſtrumētis ipſa
aīa par & ipar: & ꝗ ſequunť / ꝑcipiamus. SO. Egregie admodū o Theętete ꝓſequeris atq; hęc ipſa
ſunt quę interrogo. THE. per Iouē o Socrates qđ dicā/ignoro: niſi ꝙ nullū hmōi ꝓpriū organum
his ut illis accōmodari puto: ſed ipſam potius ꝑ ſeipſam animā/ cōmunionē in oīb⁹ iudicare. SO.
pulcher es o Theętete nec ut ai:bat Theodorus/deformis. Nā qui pulchre loquiť/pulcher eſt atq;
bouus. Accedit ad hęc ꝙ igēs mihi bñficiū cōtuliſti. Nā ꝓlixa graui diſputatiōe me liberaſti. poſtꝗ
tibi uideť aīa quædā ꝑ ſeipſam aīaduertere: nōnulla ꝑ corporis uires apprehēdere. Hęc uniq; mea
ſnīa erat: Cuipiebā quoq; idē tibi ꝑſuaderi. THE. mihi certe ꝑſuaſum ē. SO. Quoꝝ i nūero eſſen-
tiā ponis? Hęc ſane maxima ad oīa ſequiť. THE. Eoꝝ quæ ipſa ꝑ ſe aīa affectat atq; aſſequitur. SO.
nunqd & ſimile diſſimileq; & idē & alterū. THE. & hæc. SO. Quid? pulchrū & turpe bonūq; & ma
lum? THE. hoꝝ quoq; mihi uideť maxīe oīum eſſentiā inuicē cōſiderare: reputās atq; cōparans in
ſeipſa ꝑterita pñtiaq; ad futura: Aduerte & hoc. rei durę duritiē per tactū ſentiet: & mollis ſimili ra
tione mollitiē. THE. Ita. SO. eſſentiā uero & qđ ſunt/mutuāq; cōtrarietatē/ipſiuſq; contrarietatis
eſſentiā ipſa aīa per ſe uolutans & inuicē cōferens/diſcernere nitiť. THE. oīo qdē. SO. an non ſta-
tim natis hoībus atq; brutis naturalis quędā facultas adeſt/qua paſſiones per corpus manantes in
animā ſentiūt. Raciocinatio uero cōparatioq; iſtoꝝ ad eſſentiā utilitatēq;/uix tandē/poſt longa cur
ricula tpis/frequēti ſtudio & diſciplina a dueniriqbuſcūq; cōpetit. THE. ita ꝓrſus. SO. Num ueri-
tatē eo ꝑcipere poſſum⁹: quo eſſentiā nō ꝑcipimus. THE. minime. SO. cuius aūt qs ueritate caret/
huius ſciam ullā hēt? THE. At quo pacto id fieri poſſet? SO. in paſſionib⁹ igiť ſcīa nequaꝗ ineſt: in
ratiocinatione tñ quæ circa illas uerſať/ineſſe uideť: eſſentiā quippe ueritatēq; hac attingere poſſu
mus/illis uero nequaꝗ. THE. cōſtat. SO. num idē illud & hoc uocas: cū tanta inter ſe differētia di-
crepent? THE. haud ſane deceret. SO. quod illi nomē attribuis? ei. ſ. qđ eſt uidere: audire: odora-
re: guſtare: calefieri: frigefieriq;? Nū ſentire? THE. idipm: qd enim aliud? SO. uniuerſum igiť hoc
ſenſum uocas? THE. neceſſe. SO. Huic ueritatis ꝑceptionē cōuenire negauimus: cū eſſentiam nō Senſus nō ꝑci
percipiat. THE. ſic eſt. SO. Neq; ſciētię igiť cōpos erit. THE. non. SO. Ex his ſequitur o Theętete: pit eſſentiā.
ſcientiā & ſenſum nunꝗ idem fore. THE. nunꝗ penitus. SO. In his perſpicue patuit/aliud ſenſum/
aliud ſciam eſſe. Verū non huius gratia diſſerere cœpimus/ut quid ſciētia nō ſit/imo quid ſit inue
niremus. Eatenus uero diſputādo ꝓceſſimus/ut ſcientiā in ſenſu nullo modo quęrēdam iudicaue-
rimus: ſed in eo noīe potius/quod tunc ſortiť animus: cum ipſe ſecūdum ſeipm circa illa quę ſunt/
uerſať & agit. THE. At qui hoc o Socrates ut ipſe arbitror/opinari uocatur. SO. Recte arbitraris
amice. Et nūc aduerte deletis ex aīo cūctis ſupiorib⁹. Nūquid maius ꝓſpicias/poſtꝗ huc uſq; eue- Q ñ ē opīo?
ctus es. Quidue ſciētia ſit/iterū explica. THE. Opinionē quālibet o Socrates/ſciam dicere ipoſſibi
lē ē. Cū & falſa ꝗdā opīo ſit. Appet aūt opīo uera ſcīa eē. Idq; a me nūc rñſum: puta ꝙ ſi aliter diſpu
tādo deīceps uidebiť aliquid aliud afferre conabimur. SO. Euge Theętete ſic ꝓmpto aīo diſputa- Secūda ſcien-
re decet: neq; ut cœperas tergiuerſari. Si enim ita fecerimus / alterū e duobus continget/ aut qđ tię diffinitio.
affectamus inueniemus: aut certe quod ignoramus minus nos ſcire putabimus. Neq; mediocre
lucrum id erit: & nunc quidem quid ais? An cum duæ ſint opinionis ſpecies: uera una: & altera fal
ſa/opinionem ueram ſcientiam definis? THE. definio: hoc enim mihi in pręſentia uidetur. SO.
An de opinione deinceps ab initio pertractandum? THE. Quidnam. SO. turbat me nunc & ſę- An ſit falſa
pe alias/adeo ut in ambiguitate plurima quoad me ipſum & quoad alios uerſer: explicare non ua- opinio.

Aīa quędā per ſe: quædā per corpus cōpræhendit.

lens quę nam ſit hęc in nobis affectio:quoue pacto adueniat. THE. Quę nã hęc? SO. falſo ſcilicet aliquẽ opinari:de quo nũc ẽt ambigo:utrũ id obmittamus:aut aliter q̃ ſupra cõſideremus. THE. cur nõ o Socrates ſiquo mõ decere cenſes. ꝑclare.n.tu & Theodorus in ſupioribus de ocio dicebatis/ꝙ nihil in talibus urgeat. SO. oportune admonuiſti: forte.n.haud abre erit tanq̃ ueſtigiũ iterato ꝑcurrere:præſtat nãq; parũ bene/q̃ multũ nõ ſufficiẽter determiare. THE. Pręſtat ſane. SO. Quo igit̃:& qd dicimus? falſam plęrũq; opiõnẽ eẽ dicim⁹:& aliquẽ nr̃m falſa opinari/alium uera/q̃ſi hęc ex natura ita ſe hẽant? THE. dicimus abſq; dubio. SO. Nõne hoc nobis tã circa oĩa q̃ circa ſingula cõpetit? noſſe uidelicet:uel ignorare?nã diſcere & obliuiſci:utpote iſtoꝝ media ĩ pñtia ſubticeo:cũ nihil ad ꝓpoſitũ nobis cõferãt. THE. nihil ꝓrſus o Socrates aliud ꝑter noſſe uel ignorar̃ circa unũ qdq; relinqt̃. SO. Nõne igit̃ neceſſariũ ẽ opinãtẽ/opiari illa/de qb⁹ nouit aliqd:uel nõ nouit. THE. Neceſſariũ. SO. Quinetiã noſcẽtẽ ignorare idẽ:uel ignorãtẽ noſſe ĩpoſſibile ẽ. THE. quid ni? SO.

Pręſtat parũ bene q̃ multũ nõ ſufficiẽter determinare.

Noſſe & ignorare circa oĩa & ſingula.

Quę nouit:ea putare:quę nouit
Quę non nouit:ea putare:quę non nouit
Quę nouit:ea putare:quę non nouit
Quę non nouit:ea putare:quę nouit.

Num q̃ falſa opinat̃ quę nouit:ea putat nõ ea eẽ:ſed alia quędã quę etiam nouit? & utraq; noſcens/utraq; rurſus ignorat? THE. At fieri hoc neqt o Socrates. SO. An forte quę nõ nouit/ ea putat alia quędã eẽ/quę nõ nouit? & qui neq; Thęętetũ:neq; Socratem agnouit/cogitare unq̃ poteſt/Socratẽ Thęętetum:uel contra Thęętetum Socratem eſſe? THE. Nunq̃. SO. Neq; tamen q̃ quis nouit/ea que nõ nouit/eẽ putat: Neq; rurſus q̃ nõ nouit:ea q̃ nouit: monſtrũ.n.eſſet. Quo pacto igit̃ falſa qs opinabit̃/ꝑter hęc qdẽ opinari nõ licet/q̃ñ qdẽ oĩa uel noſcim⁹ uel ignoramus. In his aũt nullo mõ falſa opinari qs poſſe uidet̃. THE. uera loqris. SO. An forte nõ ita cõſiderãdũ qd̃ q̃rim⁹/ ſecundũ noſſe & nõ noſſe/ꝓcedendo/ſe ſ̃m noſſe & nõ eẽ. THE. Qui iſtuc ais? SO. Ne ſimplex ſit: quoniã q nõ exiſtẽtia de quouis opinat̃:nõ põt nõ falſa opinari:licet q̃uocũq; aliter excogitet. THE. Decens id quoq; o Socrates. So. Quo igit̃ quidue reſpõdebim⁹ Thęętete/ſiqs nos iterroget / poſſibile aũt unicuiq; qd̃ dicit̃. Quiſnã hoĩum ipm̃ qd̃ nõ eſt opinet̃? ſiue de aliquo eoꝝ q̃ ſunt: ſiue ipm̃ ſecũdũ ſeipm̃? Ad hęc utiq; rñdebim⁹:q̃ñ.ſ.qs uera nõ putat/exiſtimãs. An q̃uo aliter. THE. ſic certe. SO. Num & alibi tale qd accidit? THE. qd iſtuc. SO. utrũ aliqs uidet qdẽ aliqd uidet autẽ nihil? THE. fieri nullo mõ põt. SO. at uero ſi unũ qddã uidet/exñtiũ quiddã uidet. an ipſe putas unũ in his q̃ nõ ſunt/eẽ. THE. miñe. SO. qui ergo unũ aliqd uidet/exiſtẽs aliqd uidet. THE. appet. SO. & qui aliquid audit/unũ aliqd audit. & exiſtẽs audit. THE. ꝑfecto. SO. itẽ qui aliquid tãgit/unũ aliquid tãgit:& exiſtẽs inſup ſiquidẽ unũ. THE. & iſtud. SO. qui aũt opinat̃/nõne unũ aliquid opinat̃. THE. neceſſariũ ẽ. SO. & qui unũ aliquid/nõne exiſtẽs aliquid? THE. aſſentior. SO. qui ergo nõ exiſtens opinat̃/nihil opinat̃. THE. nõ uidet̃. SO. at qui nihil opinat̃:nec oĩo opinat̃. THE. cõſtat. SO. Impoſſibile igit̃ ẽ/qd̃ nõ ẽ/opinari/ſiue de aliquo eoꝝ q̃ ſunt:ſiue ipm̃ ſecundũ ſeipm̃. THE. ĩpoſſibile uidet̃. SO. aliud itaq; ẽ opinari falſa q̃ ea q̃ nõ ſunt/opinari. THE. aliud appet. SO. neq; igitur ſic: neq; ut pauloante cõſiderauim⁹/opĩo falſa nobis ineſt. THE. nõ certe. SO. at in hũc modũ hoc forſitan appellam⁹. THE. quẽadmodũ. SO. alienã opinionẽ quãdã/falſam opinionẽ uocamus: q̃ñ qs aliquid eoꝝ q̃ ſunt/aliud quoddã eoꝝ q̃ ẽt ſunt ꝑmutãte cogitatõe eẽ dicit:ſic.n.exiſtẽs aliqd ſemp ſed pro alio opinabit̃:cũq; ab eo qd̃ cogitauit aberret/iure falſa opiari dicet̃. THE. recte nimirum mõ dixiſſe uideris. nã quotiẽs aliqs pro pulchro turpe:uel cõtra ꝓ turpi pulchrũ opinat̃:totiẽs falſa reuera opinat̃. SO. Contẽnis me o Thęętete neq; ueteris. THE. Quorſum hęc. SO. Haud tibi utputo/uideor/qd̃ reuera falſum ẽ expoſuiſſe iterrogat⁹/utrũ poſſit uelox tardi aut leue grauis uel aliud quidã cõtrariũ nõ ſ̃m naturã ꝓpriã/uerũ ſecundũ naturã cõtrarii ſibiipſi contrariũ fieri. Ne igit̃ id fruſtra aut temere audeas/dimitto placetq; tibi ut ais/ falſa opinari eſſe idẽ:qd̃ & aliena opinari. THE. mihi quidẽ. SO. eſt ergo ut ipſe putas/alterũ quoddã ut alterũ:& nõ ut illud cogitatõe ponere. THE. Eſt utiq;. SO. q̃ñ id efficit cogitatio:an nõ neceſſe eſt ipſam aut utraq;:aut alterũ cogitare? THE. neceſſe oĩo. SO. Aut ſimul:aut alterne? THE. Et iſtud. SO. Ipſum aũt cogitare/ num idẽ qd̃ & ipſe uocas? THE. qd tu uocas? SO. Sermonẽ quẽ ipſa anima ĩ ſeipſa uolutat circa illa quæ conſiderat:ut minime noſcẽs ipſe tibi declaro. Hoc enim mihi uidet̃:cogitationẽ ſcilicet animã nihil aliud agere/q̃ ſecũ ipſam diſſerere:interrogãdo reſpõdendo:affirmando:atq; negando: poſtq̃ uero definit. Idẽq; ſiue tardius:ſeu uelocius aĩaduertens aſſerit:neq; uagatur:hanc ipſam opinionem ponimus. Quãobrem opinari loqui appello:opinionẽq; ſermonẽ / non ad alium: neq; uoce: ſed ſilentio & ad ſeipſum. Tu uero quid ſentis? THE. Idem. SO. q̃ñ igit̃ aliquis alterum opinat̃ alterum:tunc ut uidetur ad ſeipſum dicit:alterũ eſſe alterum. THE. Quid ni? SO. Recordare obſecro/ſi q̃ãdo tecum ipſe dixeris/pulchrum oĩno turpe:uel iniuſtũ eſſe iuſtũ: ĩmo ſummã omniũ ita cõſidera/nũqd ꝑſuadere tibi q̃ãdoq; tentaueris ꝙ maxime oĩum alterũ ſit alterũ:an contra nec in ſomniis unq̃ auſus fueris tecum dicere/ꝙ paria prorſus imparia ſint:uel aliud quiddã huiuſmodi.

Secundus modus putãdi.

An quiſq̃ opinetur qd̃ non eſt.

Qui nihil opinatur is nõ opinatur.

Tertius modus.

Quid cogitare.

Quid opiari.

THE.

THE. nunꝗ certe. SO. Nũquid alium quẽpiam/ſiue prudentẽ/ſiue inſanũ/auſurũ exiſtimas ſecum loquẽdo ex induſtria ſibi perſuadere bouem neceſſario equũ/uel duo unũ eſſe? THE. Minime per Iouem. SO. Si ſecum loqui opinari eſt/nemo dum utraq; dicit/opinaẗ/attingitq; animo/proferret unꝗ opinareturq; alterũ eſſe alterũ. Mittamus ſi placet uerbũ hoc alterũ: hoc aũt eſt quod uolo/neminem opinari turpe eſſe pulchrum: aut aliud quicꝗ eiuſdem generis. THE. Mitto equidem o Socrates: mihiq; quod ais admodum placet. SO. Quare fieri nequit ut qui opinatur ambo. alterum eſſe alterum opinetur. THE. patet. SO. at neq; is qui alterũ opinatur quidem alterũ minime/unꝗ alterum eẽ alterum opinabitur. THE. Vera narras: nam cogeretur etiam quod non opinaẗ attingere. SO. neq; igitur qui ambo/neq; qui alterũ opinaẗ: aliena opinari põt. Quapp qui falſam opinionem aliena opinari definit: nihil efficit. Vnde neq; hoc modo/neq; ſecundũ ſuperiora opinionẽ falſam nobis ineſſe cõſtat. THE. non ut uidetur. So. Verũtamẽ o Theętete: ſi hoc nõ eſſe apparuerit: multa & abſurda cõfiteri cogemur. THE. quę nam? SO. Non prius tibi dicã/ꝙ oĩno cõſiderare cõtendero: erubeſcerẽ nãq; noſtri gratia/in iis quę dubitamus cũ confiteri quę dico cogeremur: ſed ſi his inuentis liberi euaſerimus/tum demũ de aliis loquemur talia patientibus/utpote ipſi ab huiuſmodi errore penitus alieni: ſin aũt oĩno deficiemus/humiles facti/ueluti fluctuantes & nauſeã patientes/rationi utiq; pmittemus uel calcare uel agere qua uelit. itaq; ſiqd lucror inueſtigãdo/iam audi. THE. Dic mõ. SO. Haud fatebor rectę nos cõſenſiſſe: qñ cõceſſimus quę quis nouit/opinari nõ poſſe ea eſſe quę nõ nouit: atq; mentiri: Immo fieri quodãmodo põt. THE. Nunquid ais quod & ego tunc ſuſpicatus ſum qñ id tale eſſe diximus: ꝙ nõnunꝗ ego Socratẽ noſcẽs/eminuſq; alium ignotũ mihi pſpiciens/Socratẽ mihi notũ eſſe putarim? contingit enĩ in hoc quod dicis. SO. nõne ab eo iam depulſi ſumus/quod efficiebat ut quę neſcimus cognoſcẽtes minime noſcerem?? THE. prorſus. SO. ne igiẗ ſic amplius: ſed iſto mõ ponamus. ac forte quiſpiã nobis aſſentieẗ: forte ẽt adverſabiẗ. uerũ ad id attendamus in quo neceſſariũ eſt ſermonẽ illum oĩa cõuertentẽ examinare. Vide itaq; an aliquid dicã. põt ne qui ante aliqd ignorauit/poſtea diſcere? THE. Poteſt certe. SO. nõne aliud deinceps atq; aliud? THE. quid obſtat? SO. pone exempli cã cęream unam in animis noſtris effigiem: in hoc maiorẽ: minorẽ in illo: in hoc purioris cęre: ſordidioris duriorisue in alio qbuſdã mollioris: in nõnullis etiã temperate. THE. pono. SO. Donum hoc eẽ dicamus muſarum matris memorię: & in hoc quicquid meminiſſe cupimus ex iis quæ uidemus/aut audimus/aut ipſi excogitamus inſinuantes ipſum ſenſibus intelligẽtiiſq; exprimere ueluti anulorum figuras imprimẽtes. Quodue ſignatũ fuerit meminiſſe nos & ſcire quo ad figura pmaneat. At cũ aboleẗ uel inſcribi nequit obliuiſci atq; neſcire. THE. ſic eſto. SO. Qui ergo ſcit quidem illa: conſiderat autẽ quicꝗ eorũ quę uidet uel audit: uide utrũ hoc modo falſa opineẗ. THE. quonã? SO. Quę nouit eẽ putãs alias ꝙ nouit/alias quę non nouit. Hęc utiq; ſupra non recte confeſſi ſumus impoſſibilia cõfitentes. THE.

Mater muſarũ memoria.

IN NOTITIA SINE SENSV

Noſſe: quod nouit
Noſſe: quod non nouit
Non noſſe: quod non nouit
Non noſſe: quod nouit.

IN SENSV SOLO

Sentire: quod ſentit
Sentire: quod non ſentit
Non ſentire: quod non ſentit
Non ſentire quod ſentit.

IN VTRISQVE IVNCTIS

Noſſe ſentireq;: quod nouit & ſentit
Noſſe a ſentire: quod nouit & non ſentit
Noſſe a ſentire: quod ſentit & non nouit
Non noſſe & non ſentire: quod non nouit & non ſentit
Non noſſe & non ſentire: quod non nouit & ſentit
Non noſſe & non ſentire: quod non ſentit & nouit.

Sunt & alię cõiugationes: quę ex his facile fieri poſſunt: relictę ſunt.

Nunc aũt q̃uo dicis? SO. In hunc modũ de illis a principio diſtinguẽdo dicendũ: quod quiſqꝫ nouit: eiuſqꝫ in animo monumentũ ſeruat nec ſentit/tñ exiſtimare neqꝫ aliud quiddã eẽ/ eoꝝ quæ etiã nouit ſeruatqꝫ imaginẽ/neqꝫ ſentit. Quodue nouit rurſus putare eẽ qđ nõ nouit: cuiuſue nullã ſeruat imaginẽ/& qđ nõ nouit id ĩſup qđ nõ nouit:& qđ nõ nouit:id qđ nouit:aut quod ſentit / aliqd aliud eoꝝ quæ ſentit: ſiue quod ſentit/aliqd qđ minime ſentit:aut quod nõ ſentit/ eoꝝ aliquid quæ nõ ſentit. Siue qđ nõ ſentit quicq̃ ex his q̃ ſentit. Multoqꝫ minus putare põt qđ nouit: ſentitqꝫ ſeruat illius imaginẽ ſm ſenſum/eẽ aliud quiddã:quod ẽt nouit & ſentit & ſeruat eodẽ mõ: Aut quod nouit & ſentit & retinet: recte qđ nouit/putare: Siue quod nouit & ſentit & ſimiliter retinet id eſſe qđ ſentit: Seu qđ neqꝫ nouit neqꝫ ſentit: id eẽ qđ nec nouit ẽt neqꝫ ſentit. Quodue neqꝫ nouit neqꝫ ſentit/id qđ miníe nouit: Quodue neqꝫ nouit neqꝫ ſentit/id qđ miníe ſentit. Hæc oía talia ſunt: ut nemo in eis falſa ulla rõe opiari ualeat. Reſtat ergo ut i qbuſdã hmõi ſi mõ alicubi tale quid accidat. THE. In quibuſnam? Videam⁹ obſecro an magis ex ipſis intelligã. Nã in pñtia haud aſſequor ut in quibus nouit aliquis: ea putet eẽ alia q̃dã quæ & nouit & ſentit: uel quæ nõ nouit/ ſentit tñ: uel quæ nouit ſentitqꝫ/ea q̃ & nouit & ſentit. Quare nũc longe magis q̃ ſupra deficio. SO. Age ſic iteꝝ audi. Equidẽ agnoſcẽs Theodoꝝ eiuſqꝫ ſimulachrũ memoria tenẽs Theætetũqꝫ ſimiliter: interdũ quidẽ ipſos uideo: interdũ nõ uideo: & tãgo qñqꝫ: alias minime: eodẽqꝫ pacto & audio & aliis ſenſibus apprehẽdo: ſæpe ẽt ſenſu uos nullo pcipio: ſed intra me ſcio nihilominus atqꝫ memini. THE. ꝓrſus. SO. Hoc itaqꝫ primũ ex his q̃ expoſitur⁹ ſum/aĩaduerte ꝙ põt quidẽ q̃ nouit nõ ſentire: põt ẽt ſentire. THE. ſic ẽ. SO. Nõne & q̃ nõ nouit: ſæpe ẽt neqꝫ ſentit: & ſæpe ſolũmõ ſentit. THE. Eſto SO. uide an magis in pñtia quid aſſequatis: Socrates dũ Theodoꝝ Theætetũqꝫ agnoſcit. ſed neutrũ uidet: neqꝫ alio ſenſu illos pcipit nũq̃ ſecũ ipſe Theætetũ eſſe Theodoꝝ opinat: Quid ad hæc? THE. uera ſunt. SO. Hoc ſane primũ erat ex his q̃ dicebã. THE. erat. SO. Alterũ erat hoc: ꝙ dũ unũ e uobis agnoſco. ignoro alterũ: & ſentio neutrũ: nũq̃ eũ quẽ cognoſco/illũ eẽ quẽ ignoro/exiſtimo. THE. ꝓbe. SO. Tertiũ uero iſtud: dũ neutrũ cognoſco/neutrũqꝫ ſentio/nũq̃ eũ quẽ ignoro aliũ quẽdã quẽ rurſus ignoro/eẽ arbitror: atqꝫ ita deinceps oĩa ſupradicta reperita ſimiliter puta in quib⁹ ego nũq̃ de te ac Theodoro falſa opinabor: neqꝫ cognoſcẽs neqꝫ ignorans utroſqꝫ: neqꝫ unũ quidẽ noſcẽs ignorãs alteꝝ. eadẽqꝫ de ſenſib⁹ rõ ſi mõ pcipis. THE. pcipio equidẽ. SO. reſtat itaqꝫ falſa in hoc opinari: qñ te Theodorũqꝫ cognoſcẽs/ſeruãſqꝫ in cærea illa effigie utriuſqꝫ figuras longo ex tpe: tanq̃ anuloꝝ ueſtroꝝ ſignacula: neqꝫ acute cernẽs utroſqꝫ/tento ꝓpriũ utriuſqꝫ ſignũ ꝓpriæ uiſioni attribuẽdo: eius accõmodare ueſtigio ut agnitio fiat: ſed aberro & iſtar eoꝝ qui cõmutatis calceis errãt: cõmuto: & utriuſqꝫ uiſionẽ ad alienũ ſimulachrũ trãſfero: & ſimilia q̃dam patior iis quæ in ſpeculis trãſuerſo reſultant: cũ aſpectus dextera in ſiniſtra cõmutat. Atqꝫ ita decipior: naſciturqꝫ aliena opinio: & id qđ falſa opinari uocat. THE. Omno o Socrates opionis paſſio talis eſt/ qualẽ mirifice figuraſti. SO. Præterea cũ utroſqꝫ cognoſcẽs: unũ inſup ſentio/alterũ miníe cognitionẽ uero alteri⁹ nõ ſecũdũ ſenſum habeo: qđ ſupra ita dixi: nec tu me intellexiſti. THE. Nõ certe. SO. Hoc tamẽ dicebã: ꝙ qui agnoſcit alterũ atqꝫ ſentit: & cognitionẽ ſm ſenſum ipſi⁹ hẽt/nunq̃ putabit ipm eẽ aliũ quẽdã: quẽ agnoſcit quoqꝫ & ſentit/cuiuſue cognitionẽ ſm ſenſum hẽt. Erat ne hoc. THE. Immo. SO. Prætermiſſum quodãmodo fuit: quod modo dicit/cũ in ſupioribus aſſereremus falſam opinionẽ cõtingere/quotiẽs quiſpiã utraqꝫ noſcẽs & uidens/aut alio quodã ſenſu pcipiens & utrorũqꝫ ſignacula tenẽs nõ ſecũdum ipſius ꝓpriũ ſenſum utrũqꝫ hẽt. Verũ inſtar imperiti ſagittarii a ſigno procul aberrat: quod quidẽ mendaciũ nuncupatũ eſt. THE. Nec iniuria. SO.

& quãdo uni quidem ſignaculoꝝ adeſt ſenſus: alteri minime/quod uero abſentis ſenſus eſt/ præſenti adſcribit: oino hæc cogitatio fallit: & ut ſummatim dicã circa illa q̃ qs nunq̃ aut nouit aut ſenſit/ falli mẽtiriue: & falſam opinionẽ hẽre nõ põt/ſiquid ueri nos nũc loquimur. Cæterũ in quibus noſcimus & ſentimus. in iis ipſis opinio uera uel falſa uerſat: q̃ cũ e conſpectu directoqꝫ nixu ꝓpria ſimulachra cõducit: figuratqꝫ/uera ẽ. Cũ uero trãſuerſo atqꝫ obliquo falſa. THE. nõne pclare hæc o Socrates dicta ſunt. So. Cũ hæc audieris idẽ uehemẽtius aſſeres. Vera porro opinari pulchrũ eſt/ mentiri turpe. THE. Quid ni? SO. Hæc utiqꝫ hinc maxíe fieri tradũt. Cũ alicuius in aĩo cærea effigies illa ꝓfunda & multa/leniſqꝫ & moderate fabricata eſt/quæ per ſenſus influũt in hoc inſculpta:

Quid Homerus animæ cor uocauit. Qui memores & acuti.

quod Homerus animæ cor uocauit cæræ hanc ſimilitudinẽ ſubintelligens: utpote pura ſignacula & funditus inſidentia diuturna fiunt: Ac primo quidẽ hoíes ſic inſtituti/dociles ſunt & acuti: deinde etiã memores. poſtremo ſenſuũ ſimulachra non cõmutant. Vnde uera nimirũ opinantur. cum enim perlucida & ampla in regione ſint/uelociter diſtribuũt diuiduntqꝫ in ꝓpriã effigiem ſingula quæ quidem exiſtentiaueraqꝫ uocantur: uiriqꝫ tales ſapiẽtes eſſe dicũtur. an nõ idem tibi uidetur?

Qui inmemores. Qui ueloces & qui tardi ad pcipiendum.

THE. Mirũ ĩmodum. SO. Quãdo igit denſum alicuius eſt cor/ quod ſapiẽtiſſimus poeta laudauit uel cum lutulentũ nec ex defecata cæra: uel molle nimis: uel durum nõ recte oío ſe habet. Nam mollis nimiũ cæra celeres quidem ad pcipiendum efficit: ſed eoſdem obliuioſos. Dura uero contra: diu memores: ſed ineptos tardoſqꝫ ad percipiẽdum: & qui denſam & aſperam lapideamqꝫ uel

terream

terreã uel feculentã habent/obſcura ſimulachra cõtinent.obſcura quoq͙ qui durã: pfunditas qppe
nõ adeſt.Obſcura praeterea qui molliorē:nam ex cõfuſione facile euaneſcunt.q̄ ſi pter hæc:inuicē
quoq͙ cõgeſta ſint/ob ſedis ipſius anguſtiã/ſiquidē exigua ſit animula/obſcuriora quoq͙ illis ſimula
chra ſient.Hoïes ergo huiuſmodi oēs/quales deſcripſim᷒/ad opinionē falſam pni reddunť.Nam
cũ qd uident aut audiunt: aut cogitant:qa ſingula ſingulis mox reddere nequeũt/tardi ſunt:puaricanturq͙.nam puerſe uidēt plurima audiũtq͙:& aliud ſępe pro alio cogitãdo decepti cõcipiunt:
atq͙ hi decepti/mentiētes/ignari uocanť.THE.Rectiſſime oïum o Socrates loqueris.SO.fatēdũ
igiť falſas hoïbus opiniones ineſſe.THE.Valde.SO.Et ueras inſup.THE.& ueras.SO.iam utiq͙
ſatis conſtare putãdũ duas opiniones eſſe.THE.Magnope.SO.Importunus reuera moleſtuſq͙
admodũ o Theętete uir garrulus eſſe uideť.THE.quorſum hæc.SO.quia ruditatē meã moleſte
fero/quaſi garrulitatē quãdam:nam qđ aliud quiſq͙ nomē īponat/qũ aliqs ob ingenii tarditatē ſermones
rurſum deorſumue inuertit/cũ pſuaderi nequeat:& tanq̄ hebes expedire diſputationē oïo
nullam ualeat:& dubitatiões euadere?THE.tu uero qd moleſte fers.SO.nõ tantũ ęgre patior: uero
& dubitaui qdnã reſpondeã ſiqs ita quęſierit:o Socrates reperiſti iam opinionē falſam nõ in ſenſibus
inuicē nõ in cogitatõibus ſed in cõgreſſu ſenſus cũ cogitatiõe cõſiſtere.at ego fatebor utputo
gloriabũdus/quaſi egregiũ quiddã inuenerimus.THE.mihi qdē uideť o Socrates/haud quaq̄ turpe
eē qđ nũc oſtēſum eſt.SO.Ad hæc ille ſic infert:nũqd ais q̄ hoïem quē cogitamus dũtaxat/uidemus
uero nequaq̄ nunq̄ equũ eē opinemur:quē in pñtia nec uidem᷒/nec tãgimus:uerũ ſolũmõ
cogitamus?nihilq͙ aliud circa illũ ſentim᷒:hæc equidē ut arbitror/dicere me fatebor.THE.& merito.
SO.Tum ille.Vndecim quæ qs ſolũ cogitat/ſm hãc rationē/nũq̄ putabit eē duodecim: quæ
etiã ſolũmodo cogitat.Quid ad hæc?THE.Reſpõdebo q̄ uidens aliqs aut tangēs forſitan undecim.
duodecim eē putaret:quæ tñ in cogitatiõe habet/nunq̄ ſimiliter iudicaret.SO.Quid porro?
cenſes aliquē ſecũ ipſo cõſiderare qnq͙ & ſeptē/nõ hoïes inq̄ qnq͙ & ſeptē:nec aliud quicq̄ eiuſmodi/
ſed ipſa qnq͙ & ſeptē quæ diximus ibi in effigie monumēta eſſe.& falſa in illis opinari poſſe neminem?
THE.cenſeo.SO.Hæc inq̄ ſiqui ita cõſiderēt ſecũ ipſi pquirētes quot ſunt/nõne illoꝝ aliqui
undecim/aliqui duodecim iudicabũt?Num oēs duodecim eē illa dicent? atq͙ putabũt?THE.Nõ
per Iouē:uerũ plærīq͙ undecim:& ſiquis maiori de numero quærat/magis falliť.Arbitror enĩ te
magis de omoi numero dicere.SO.recte ſentis.Animaduerte igiť/num & hoc accidat: hoc eſt ut
ipſa duodecim quæ in effigie ſunt:undecim eē quis putet?THE.uideť.SO.Nõne hoc ad ſupiora
reuoluiť?qui.n.id patiť/qđ nouit:aliud quiddã qđ ſimiliter nouit/eē cenſet:qđ tanq̄ īpoſſibile ſupra
reſpuimus.Et ex hoc ipſo cõfiteri quęlibet cogimus falſam opinionē nõ eſſe/ne unus atq͙ idem
eadē ſcire ſimul atq͙ neſcire cogať.THE.Vera loqueris.SO.Ex his iam cõſtat/opinionē falſam aliter
eē diffiniēdam/q̄ cogitatõis ad ſenſum pmutationē:nam ſi ita eſſet:nunq̄ in ipſis cogitationib᷒
falleremur.Nunc autē uel nulla eſt opinio falſa:uel ſiqua eſt/quæ quis nouit:ut ignoret ſimul fieri
põt.Vtrũ potius eligis.THE.Ambiguã o Socrates electionē ppoſuiſti.SO.ambo quidē admittere/
ratio uetare uideť.Verũtamē audendũ oïa:Quid ſi pudorē deponere audeamus.THE.quo
pacto.SO.Si uelimus quid ipm ſcire eſt/explicare.THE.Cur hoc impudēs.SO.Haud ſatis aduertiſſe
uideris/q̄ oïs nobis a principio ſermo/inueſtigatio ſciētię fuit/tanq̄ quid ipſa ſit ignorarem᷒.
THE.teneo.SO.Nõne impudētis animi eſt ut ſcientiã ignorãtes:quid ſcire ſit oſtēdant:Verum o
Theętete iampridem a puritate diſputãdi longe uagamur.milies.n.diximus hęc.Cognoſcimus:
nõ cognoſcimus/ſcimus atq͙ neſcimus:quaſi aliquid inuicē intelligeremus: ſed interim ſcientiam
ignorabamus.Ergo & nũc quoq͙ ſi placet/uocabulis iſtis utamur: ignorare ſcilicet & itelligere ut
illis uti cõuenis/ſiquidē ſciētiæ exptes ſimus.THE.At quo pacto his ſublatis o Socrates diſputare
ualeres.SO.Nullo:dum qualis ſum/maneo:poſſem tñ quoquo modo/ſi cõtentioſus eſſem:Et nũc
ſiqs talis adeſſet/abſtinere ab his uocabulis pſitereť:& nos ab his quæ ipſe narro/uehemēter deterreret.
Poſtq̄ uero ſimplices & ignaui ſum᷒/uis ne pferre audeã/ſcire ipm quale ſit:Mihi enim operpretiũ
eē uideť.THE.aude p Iouē.Nã his tibi utēti ueniã dabimus.SO.Audiſtin/quid nunc ſcire
dicãt eē.THE.forte/nõ tñ in pñtia memini.SO.ſciam hēre:id eſt uti uocãt.THE.ſic eſt.SO.Nos
aũt paulũ pmutãtes/ſciam poſſidere dicam᷒.Quæ res forte/quonã hoc ab illo differat:nihilo forſitã:
qđ aũt uideť mihi/id poſtq̄ audiueris mecũ examiato.THE.mõ poſſim.SO.Haud ſane poſſidere:
idē qđ hēre uideť:ceu ſiqs empta ueſte: illã ſeruãs:& uti arbitratu ſuo potēs/nõ ferat hēre illã
minime poſſidere certe cõfiteremur.THE.& recte quidē.SO.Vide ꝑterea utrũ fieri poſſit: ut q
ſciam ſiſt poſſideat nõ hēat: pinde ac ſiquis ſilueſtres aues ſiue colũbas/ſiue quaſuis alias aucupar᷒
auiario domi cõſtructo nutriat: quodãmõ habere ſemp illas diceť:quia poſſidet: quodãmodo nõ
hēre:ſed dominari quidē illis: cũq͙ in domeſtico ambitu illas incluſerit/poſſe quotiēs uelit capere:
& hēre quãlibet ad uotũ atq͙ dimittere.THE.ita ē.SO.rurſus quēadmodũ ſupra in aïs neſcio qđ
figmentũ cæreum machinati ſumus.Ita & nũc in qualibet aïa auiarium quoddam omnis generis
auiũ fabricemus.Quaſdã uero ex his ſeorſum ab aliis diſcretis gregibus peruagari.alias ſimul ad

Qui proni ad opinionē falſam.

Qui ignari.

Aliud ē ſciam hēre: aliud uti & poſſidere.

modum paucas nõnullas ſolas paſſim quocũq; cõtigerit puolare. THE. fiat quid tum poſtea. SO.
hanc pfecto caueã in pueris uacuã eſſe dicamus: & loco auiũ ſcias intelligamus: & quiſquis ſcientiã
nactus/hoc cohercuit ambitu: hunc inueniſſe didiciſſeq; rem ipſam cuius ſciẽtia eſt. ipſumq; ſcire
id eſſe. THE. eſto. SO. deinde rurſus quãcunq; uelit ſcientia aucupari/captãq; habere: iterũq; di-
mittere: hæc inq̃ oĩa quibus exprimẽda noĩbus ſint/ conſidera. nũquid eiuſdem quibus antea cum
acquiſita dũtaxat poſſidebat. An aliis? Hinc forte clarius me intelliges. Arithmeticã artem uocas?
THE. uoco. SO. hanc ſuppone ſcientiarũ omnis paris & imparis aucupium eſſe. THE. ſuppono.
SO. Hac arte arithmeticus ipſe ſciẽtias numerorũ quaſi mancipia quædam ſubiectas habet: & aliis
tradit. THE. prſus. SO. Eumq; qui tradit/docere dicimus: qui uero accipit diſcere. & eũ qui ha-
bet ex eo q; in ipſa cauea poſſidet/ſcire. THE. Maxime. SO. Quæ ſecunt/ diligẽter aĩaduerte. Qui
pfectus arithmeticus eſt/nõne omne ſcit numeros? omniũ quippe numerorũ eius aĩo ſcientię in-
ſunt. THE. nil obſtat. SO. Nõne hic interdum uel ſecũ ipe interna/uel externa quedã quæ numero
conſtant dinumerat? THE. Quid ni? SO. Numerare autẽ nihil aliud eſſe ponemus/ q̃ conſiderare
quãtuſquiſq; ſit numerus. THE. Nil aliud certe. SO. Quod ergo ſcit/ tanq̃ neſcius conſiderare ui-
detur/is quẽ ſcire omnẽ numerũ confeſſi ſumus. audis ambiguitates huiuſmodi? THE. equidem.
SO. Cum columbarũ poſſeſſioni & aucupio cõparauerimus/duplex aucupiũ eſſe dicemus: unum
ante acquiſitionẽ poſſidendi gratia: alterũ poſtq̃ acquiſiuit poſſeditq;/ gratia capiendi manuq; te-
nendi illa ipſa quæ quis diu poſſedit. Atq; ita quoq; iam pridẽ ſcientiis diſcẽdo præditus eſt/quæue
antea nouit/ea iterũ diſcere põt/reſumens cuiuſq; ſcientiã/& in lucem eruens quæ latebant. THE.
Vera narras. SO. Propterea pauloante quęrebã/quomodo noĩbus eſt utendum cũ de iis loqmur/
utputa quãdo arithmeticus numeraturus eſt/uel lecturus grãmaticus: Tunc enim ſciens / iterũ ſe-
cum ipſe quæ ſcit/diſcere tentat. THE. at abſurdum eſt hoc o Socrates. So. an forte dicẽdum quæ
neſcit/ea uel numerare uel legere/cũ ipſi iam litterarũ oĩum uel numerorũ intelligentiã tradideri-
mus? THE. hoc quoq; abſurdũ. SO. Vis ergo dicamus nihil curare nos quocunq; nominibus ſciẽ-
di diſcendiq; quiſq; utatur? poſtq̃ uero determinauimus aliud quiddã eſſe ſcientiã poſſidere / aliud
habere/quod quis poſſidet/ne poſſideat/fieri non poſſe dicimus. Quaptopter nunq̃ accidit/ut ali-
quis quod ſcit/idẽ & neſciat. Falſa tñ opinionẽ circa idipſam accipi poſſe. Nam accidere poteſt ut
ſcientiã unius pro alteri ꝯſcia capiamus: qñ aliqs nr̃m unã quãdã ex internis ſciẽtiis aucupãs/pro illa
aliã puolantẽ decept⁹ apphẽdit. Veluti cũ undecĩ duodecĩ eẽ putat/ipſorũ undecĩ ſciam loco ſciẽ
ipſorũ duodecim/cũ utraq; intus maneat/capiens q̃ſi pro colũba palumbẽ. THE. ueriſimile id qdẽ.
SO. Cum uero quã affectat apprehẽdit tunc exptẽ eſſe mendacii/ueraq; nimirũ opinari dicẽdum:
Et hoc modo uerã & falſam opinionẽ exiſtere: nihilq; ex iis quæ nos ſupra turbabãt ĩpedimẽto no-
bis fore. Forte mihi aſſentieris: an qd ages? THE. aſſentiar. SO. Iam diſcrimen illud euaſimus/quo
neſcire aliqui qui ſciunt/cogebant. Nam quæ poſſidemus/ne poſſideamus nõ accidit: neq; ſi falla-
mur/neq; ſi uere iudicemus. Verũtamẽ aliud quiddã grauius mihi uidet. THE. Quidnã hoc. SO.
Si ſciarũ cõmutatio/falſa fiat opinio. THE. Qui iſtuc? SO. Nõne ualde abſurdũ eſt: ut qui rei cuiuſ-
dam ſcientiã habet/eã ipſam ignoret/nõ ignorãtia quidẽ: ſed ipſius eiuſdẽ ſcientia? Deinde rẽ hanc
aliam quãdam & cõtra illam hanc eſſe exiſtimet? q̃ præter rationẽ hoc eſt q; præſente ſcientia ani-
mus cognoſcat nihil/ignoret oĩa? Enimuero ſecundũ hãc rationẽ nihil phibet quin ignorãtia præ-
ſens/noſſe quicq̃ efficiat: cęcitaſq; uidere: ſi ſciẽtia ignorare quemq̃ effecerit. THE. haud recte for-
ſitan o Socrates aues induximus/cũ ſolas in animo ſcias poneremus? Oportebatq; ĩſcitias quoq;
una cũ ſciẽtiis in animo cõuolantes inducere: & aucupantẽ hoĩem nõnunq̃ ſcientiã/alias inſcitiam
circa idem accipientẽ: cũq; in ſciẽtia incurrit/uera opinantẽ: cum ignorantiã/falſa. SO. Non facile
poſſem te nõ laudare Theętete: quod tamẽ dixiſti iterũ animaduerte. Eſto enim ut ais. Qui ĩ igno-
rantiã incidet/falſa ut ais/opinabit: nõne. THE. Certe. SO. Non tñ falſa ſe opinari putabit. THE.
Non certe. SO. Sed uera potius: & tanq̃ ſciens afficietur ad illa in quibus errat. THE. Cur nõ. SO.
Et iccirco ſciam nactum ſe uenãdo / non inſcitiã arbitrabit. THE. patet. SO. iam longo quodã cir-
cuitu in primã rurſus dubitationẽ relapſi ſumus quippe contẽtioſus redargutor ille ſubridens di-
cet. Vtrũ o boni uiri utrãq; noſcẽs aliqs ſciam & inſcitiã/ quã nouit aliã quãdam/quã etiã nouit/ eſſe
cenſet: aut neutrã noſcens/quã nõ nouit/aliam quã nec nouit: aut unã cognoſcẽs quidã alterã mini-
me/quã nouit eã eſſe quã nõ nouit: uel cõtra quã non nouit/eã eſſe quã nouit/uel rurſus mihi dice-
tis ſciẽtiarũ & inſcitiarũ ſciẽtias eẽ quas qui poſſidet/in aliis qbuſdã ridiculis caueis ſiue cæreis fig-
mentis cohibẽs quoad poſſidet/ſcit: etiã ſi in promptu nõ habeat. Atq; ita cogemini in infinitũ cir-
ca idẽ reuolui/nihil pficiẽtes. Quid ad hec o THeętete. THE. per Iouẽ o Socrates qd rñdendũ ſit
neſcio. SO. Nõne ratio nos o THeętete admonet/nõ recte falſam opinionẽ priuſq̃ ſcientiã inueſti-
gaſſe: & indiſcuſſam ſcientiã reliquiſſe: impoſſibile aũt eſt iſta cognoſcere/anteq̃ ſufficiẽter ſcientia
Rurſus qd ſit ſcientia. definita ſit. THE. Neceſſariũ o ſocrates quod ais in pñtia aſſerere. SO. Quid ergo: a prĩcipio rur-
ſus de ſciẽtia diſſereremus. Nõdum enim dicẽdo defeſſi ſumus. THE. nõ certe ſiquidem ipſe non
renuis.

renuis.SO.Dic age quo pacto eã definiẽtes/nobis ipſi minime aduerſabimur? THE.quẽadmodũ
ſupra cõtẽdimus nihil.n.aliud habeo.SC.Quõ ſupra.THE.uerã opinionẽ ſciam eſſe uolebã:nã
uere opinari procul eſt ab errore:& quæ a uera opinione pficiſcunt/decora oĩa bonaq; ſunt.SO.
Qui in tranſeundo flumine præit ſequẽtibus cũ interrogãr q̃ alta ſit aqua/ipſa oſtẽder inqt.Quod
ſi & nos ingreſſi perquiramus.forte ipedimẽtũ ipſum quod q̃rit demonſtrabit:manentibus no-
bis nihil parebit.THE.Probe loqueris/eamus iã quęſituri.SO.An nõ breuius inueſtigatiõis hoc
eſt.Ars etenim uniuerſa argumẽto nobis eſt/ſciam id minĩe eẽ.THE.qua rõe:que facultas.SO.
Oratoria & cauſidica non eſt ſcientia.
Eorũ q præceteris ſapiẽtes ſunt:quos oratores/& cauſidicos uocant:hi ſiqdẽ arte ſua pſuadẽt/nõ
docẽt Inducũt.n.auditores ut quæ ipſi cupiũt opinent.An tu aliquos adeo in docẽdo uehemen-
tes exiſtimas:ut cũ latrociniis aliiſq; iniuriis nulli teſtes interfuerint:tñ cõmiſſorũ ſcelerũ ueritatẽ
ad aquam paucã doceant.THE.Nullo mõ docere illos:ſed pſuadere puto.SO.Perſuadere autẽ
nõne idẽ aſſeris quod/& opinionẽ inducere.THE.Idẽ prorſus.SO.nõne qñ iudices iuſte perſua-
dent:in his q̃ ſolus ille qui uidit cognoſcit:alius aũt nequaq̃/tũc ipa ex auditu iudicãtes ueráq; opi
nionẽ nacti/abſq; ſcia recte iudicant ea/in qbus pſuaſi ſunt ſi mõ bñ iudicãt.THE.oĩno.SO.Si tñ
idẽ eſſet o amice opinio uera iudiciũq;/& ſcia/nũq̃ iudex ille ſummus abſq; ſcia recte opinaretur.
Quedã velu-ti ſõni ad ſciẽtiam.
Nũc aũt utrũq; diuerſum quiddã eſſe vr.THE.quod ab aliquo de ſcia quondã audiui/oblitus erã/
ſed iam reminiſcor.Inquit aũt opinionẽ uerã cũ rõne ſciam eẽ:ſine rõne expertẽ ſciæ:& quæ rõne
carent/ſciri nõ poſſe.que uero rõnem habent/ſciri.SO.q̃ præclare loq̃ris.Sed hæc ipſa q̃ ſciri poſ
Prima elemẽta non habere oratiõem nec rationem.
ſunt:& quæ nõ:dic quomõ diſtinguebat:ut uideamus utrũ tu:& ego ſimiliter acceperimus.THE.
Inuẽtur ne ſim ignoro/forte uero exponẽte alio quodã aſſeq̃rer.SO.Audi igit̃ p ſomnio ſomniũ
ego quoq; accepiſſe a qbuſdã mihi uideor prĩa ipa uelut elemẽta ex qb⁹ hoĩes/& alia cõponunt ora
tionẽ nõ hr̃e.Nã unũquodq; illorũ ſm ſeipm noĩare licet:pdicare uero aliqd aliud mĩme:neq; qd̃
Ei qd̃ primũ eſt nihil appo nere oportet.
ẽ:neq; qd̃ nõ ẽ.Iam .n.eſſentiã ipſi/uel nõ eſſentiã adhiberi cõtingeret.Oportet tñ nihil appõere:
ſi forte illud ipſum ſolũ quis dicat.Etenim neq; ipſum neq; illud:neq; unũquodq;:neq; ſolũ:neq;
iſtud:neq; cætera talia adhiberi uolũt.Hæc enim circũcurrẽtia quotiẽs cuiq̃ aſſignãtur/alia quędã
eſſe aiunt præter illud cui adiecta ſunt.Oportere aũt ſiquomõ poſſet ipſum dici/hẽretq; oratiõem
propriã ſeorſum ab aliis oĩbus ipſum dicere.Nũc aũt nullum exprimis ſermone poſſe pferri.ni-
hil.n.aliud ipſi q̃ nomẽ adeſſe/ſolumq; nomen habere.Quæ uero ex illis cõpoſita ſunt/quẽadmo-
Copulationẽ noĩam eẽ orationis ſbam.
dum ipſa copulant/ſic:& illorũ nomina copulata orationẽ fieri.Nominũ quippe copulationem
orationis eſſe ſubſtantiam.Quo circa elementa ſine oratione ratione ut:& incognita eſſe:ſenſibus
tamen percipienda:ſyllabas autem/& cognoſci/& dici poſſe:& uera opiniõe comprehẽdi qñ ergo
abſq; rõne opinionẽ de aliquo uerã aliqs adipiſcit:uera qdẽ de illo eius ſentire animũ ferunt/noſſe
uero nequaq̃.Nã eum qui accipere/& reddere rõnẽ neq̃t/inſcium eẽ.Cũ uero rõnẽ conſeq̃tur/hęc
oĩa cognoſcere poſſe:pfcãmq; ſciam adipiſci.Sic/& tu in ſomniũ an aliter audiuiſti? THE.ſic oĩno
SO.num tibi id placet?& hoc pacto opinionẽ uerã una cum rõne ſciam aſſeris? THE.& maxĩe q-
dem.SO.ſiccine Theætete nos hodie id cõprehendimus/quod olim ſapientes q̃ plurimi inueſti-
gantes/añq̃ inuenirent/cõſenuerunt.THE.mihi quidẽ o Socrates/quod modo dictũ eſt/bñ dictũ
eſſe uidet.SO.& merito:nã que ſcia abſq; rõne rectaq; opinione unq̃ eſſe poterit? Vnũ tñ ex dcis
mihi diſplicet.THE.quod iſtud?SO.Quod ſane magnificientius dici uidebat elemẽta ignota eẽ
De lrãrum elemẽtis & ſyllabis.
ſyllabarũ aũt genus notũ.THE.nõne recte?SO.Aduertendũ profecto.Nã tanq̃ uades ſermonis
exẽplaria ipſam hẽmus qbus ille uſus/hæc oĩa dixit.THE.quæ nã.SO.litterarũ elemẽta/& ſyllabas
an putas alio intuentẽ/hæc dicere illum/q dicit/q̃ ipſi narramus.THE.nõ ad alia certe.ſed ad iſta
duntaxat.SO.Ea igit̃ recẽſentes examinemus.imo uero ſic noſmetipſos:nõne litteras ita didici-
mus? Rñde ad hoc primũ:an nõ ſyllabæ orationẽ diffinitionẽue hñt:elemẽta uero minĩe.THE.
forte.SO.Mihi quoq; oĩno uidet.Si quis ergo ita de prima Socratis ſyllaba pcontet o Theætete
dic.Socr.qd eſt.Quid potiſſimũ rñdebis.THE.ꝙ.ſ.&.o.SO.Habes ergo hãc ſyllabæ ratiõem.
THE.Equidẽ.SO.age dic præterea ipſius.ſ.rõnem.THE.At quo pacto quis elementi elemẽta
referre poſſet.Et.n.ipſum.ſ.o Socrates mutarũ litterarũ ſonus qdam eſt ſolũ lingua ueluti ſibilan
te:ipſius aũt.b.neq; uox/neq; ſonus/neq; plurimorũ elemẽtorũ.Quocirca recte admodũ abſq; rõ
ne eẽ dicunt:e quibus ſeptẽ illa notiſſima uocẽ hñt:rõnẽ uero nequaq̃.SO.hoc itaq; o amice cir
ca ſciam recte aſſeruimus.THE.uidemur.SC.qd uero cũ diximus ignotũ elemẽtum/ſyllabã eſſe
notam? nunqd recte? THE.probabile eſt.SO.ſyllabã uero utrũ elemẽta utraq; eſſe dicimus uel ẽt
ſi plura inſint q̃ duo oĩa eſſe.An potius ideam unã ex ipſis compoſitis genitã.THE.Cuncta dice-
re mihi uidemur.SO.Aſpice igitur circa duo.ſ.&.o.ſi utraq; prima mei noĩs ſyllaba ſunt:quiſquis
ipm nouit/utraq; noſcit.THE.Quidni?SO.Ergo.ſ.&.o.cognoſcit.THE.plane.SO.Quid por
ro.ſi utrũq; ignoret ambo cognoſcet.THE.at abſurdũ & præter rõnem hoc eẽt.SO.Verũtamẽ
ſi neceſſariũ eſt utraq; noſſe/qñqdẽ ambo quis nouerit ſequit̃ ut neceſſe ſit eũ elemẽta prænoſſe/q
ſyllabã qñq; ſit cogniturus:atq; ita nobis pulcher ille ſermo ſubterfugiet.THE.& repẽte nimium

neq.n.bene illũ cuſtodimus. Oportebat forte ſyllabã nõ elemẽta ponere. Sed unã quandã ex illis ſpeciẽ conſtitutã: que ideam unã ſuiipſius habeat: & ab elemẽtis differat. SO. ſic prorſus: ac forte hoc modo potiuſq̃ illo ſe hẽt. Quamobrẽ conſiderandũ eſt diligẽter: neq ita ignaue ſermonẽ tam magnũ tamq̃ præclarũ ꝑdi decet. THE. nõ ꝑfecto. SO. Eſto igitur ſyllaba/ut modo dicebamus/ idea una ex ſingulis conflatis elemẽtis effcã: tã in litteris q̃ in cæteris oĩbus. THE. prorſus. SO. nũ qd partes illius eẽ nõ oportet. THE. cur nã. SO. Quoniã cuiuſcunq partes ſunt/totũ neceſſe ẽ partes oẽs exiſtere. an totũ unã quandã ſpẽm ex ptĩbus factam uocas? ab oĩbus partibus differentem.

An oẽ & totũ idem.

THE. eqdẽ. SO. Oẽ uero/& totũ idẽ ne/an differẽs utrũq uocas? THE. quãq̃ nihil hẽo certi: tñ qa prõpte rñdere iubes piclitat? differt rñdeo. SO. prõptitudo o Theætete recta Vtrũ uero/& rñſio. recta cõſiderãdũ. THE. ꝑfecto. SO. nonne ſecũdũ ꝑſentẽ ſermonẽ totũ/& oẽ differunt. THE. Certe. SO. quid porro. oĩa/& oẽ num aliquo differũt. Veluti cũ dicimus: unũ: duo: tria: quattuor: qnq: ſex: uel bis tria: uel ter duo: aut quattuor ac duo: aut tria duoq/& unũ. Vtrũ in his oĩbus idẽ/an aliud dicimus. THE. Idem penitus. SO. aliud ne q̃ ſex. THE. Nihil aliud. SO. Nonne in uno quoq loquẽdi mõ oĩa ſex inuenimus. THE. ita. SO. Rurſus aũt nõ unũ aliqd dicimus/dum dicimus oĩa. THE. neceſſe eſt. SO. Num aliudq̃ ſex. THE. nihil aliud. SO. Ergo in his quæ numero conſtãt/idẽ eſſe oẽ & cũcta dicimus. THE. Sic apparet. SO. ſic utiq de ipſis dicamus iugeri numerus & iuger idem/nõne. THE. Idẽ. SO. Et ſtadii numerus ſtadiumq ſimiliter. THE. & hoc. SO. Exercitus quoq ipſius numerus/& exercitus ipſe cæteraq huiuſmodi eodẽ pacto. Numerus. n. omnis exiſtens oẽ unũ quodq illorũ eſt. THE. ſane. SO. ſingulorũ aũt numerus/num aliud eſt q̃ partes. THE. neq̃q̃. SO. quæcũq igit̃ partes habent/ex partibus conſtant. THE. apparet. SO. Oẽs autẽ partes totũ eſſe cõceſſum eſt ſiquidẽ oĩs numerus oẽ eſt. THE. ita eſt. SO. totũ itaq nõ conſtat ex partibus: oẽ. n. eſſet/qñ quidẽ oẽs eſſet partes. THE. nõ vr̃. SO. Pars id quod eſt/an eſt alterius q̃ totius. THE. ipſius utiq oĩs. SO. ſtrenue Theætete pugnas: ipſum oẽ nõne ex eo ẽ omne/ꝙ nihil deeſt. THE. neceſſe. SO. totũ quoq nonne eadẽ rõe totũ quia nihil abeſt. Cui uero nihil deeſt/neq tñ totũ ẽ neq oẽ ipm eſt ex ſeipſo. THE. uidet̃ mihi nũc nihilo totũ/& oẽ differre. SO. nõne diximus cuius partes ſunt/totũ/& oẽ/partes oẽs eſſe. THE. plane. SO. Rurſus qđ pauloañ tẽtauimus nonne ſi ſyllaba elemẽta nõ eſt neceſſe eſt eam non tanq̃ partes ſuas elemẽta habere. aut ſi eadẽ eſt cum illis æque ac illa cognoſci poſſe. THE. ita certe. SO. Ne hoc accideret aliud ipſam q̃ illa poſuimus. THE. aliud. SO. Quid uero ſi elementa ſyllabæ partes nõ ſunt: num alia q̃dam referre potes/quę partes quidẽ ſyllabe neq tñ illius elemẽta ſint. THE. nũq̃ ego partes uocarẽ q̃ elementa non ſunt. Ridiculũ quippe obmiſſis elemẽtis alia quærere. SO. oĩno igit̃ ſecundũ hãc rõnẽ o Theætete una q̃dam impartibil'idea ſyllaba eſſe uidet̃. THE. uidet̃ ſane. SO. Num recordaris amice/nos in ſuperioribus admiſiſſe/ꝙ primorũ ex quibus alia cõponunt̃ oratio ratioue nõ eſſet ex eo ꝙ ipſum ſecundum ſeipſum unũ quodq ſimplex exiſteret: neq ipſum eſſe de illo congrue predicari poſſet: neq hoc: neq ita/quaſi hæc extranea alineaq ſint: & hanc ipſam cauſam obſtare diximus quo minus deſcribi cognoſciq poſſit. THE. memini. SO. Eſt ne alia cã ꝑter hãc. quæ uniforme: & ipartibille aliqd ipſum faciat? Nã ego nullã aliam uideo. THE. Nõ uidet̃. SO. nonne ĩ idẽ cũ illo ſyllaba quoq cõcurrit: qñ quidẽ ſpẽs eſt: nec hẽat partes: ſed idea una eſt. THE. Maxime. SO. Si igitur multa elemẽta ſyllaba eſt/& totũ quiddã/eiuſq ptes iſta ſimiliter ſyllabæ/& elementa cognoſci deſcribiq poſſunt: quippe cũ partes oẽs idem quod/& totum eẽ cõſtiterit. THE. præcipue. SO. Sin aũt unũ quiddã/& ſimplex. ęque ſyllaba atq elemẽtũ definitionis cognitioniſq eſt expers. Eadẽ. n. cã talia hæc efficiet. THE. Aliter aſſerere nequeo. SO. eius ergo ſermonẽ ne admittamus/qui dixerit ſyllabam quidẽ/& dici: & cognoſci poſſe: elemẽta uero nequaq̃. THE. Nõ certe ſi huic rõni credim?. SO. quid ſiquis cõtraria dixerit: an non potius illa concederes: ex his quorum tibi ipſi ĩ primis litterarum rudimentis conſcius extitiſti. THE. quæ nã iſta. SO. ꝙ nihil aliud diſcere ſtuduiſti/q̃ elementa oculis auribuſq diſcernere: & ſingula ſecundum ſeipſa notare ne illoꝝ poſitio dcõrum/uel ſcriptorũ te turbaret. THE. Vera narras. SO. Cithariſte uero artẽ didiciſſe: quid aliud eſt q̃ unũquẽq tonũ cuiuſq cordæ dinoſcere. Hæc enĩ elemẽta muſicæ qlibet apellaret. THE. Nihil aliud. SO. Cum ergo elemẽtorũ: & ſyllabarũ periti fuerimus: uelimuſq ex his ad alia cõiecturã facere/ aſſeremus profecto genus elemẽtorum clariorẽ eſt principalioremq intelligentiã continere q̃ ſyllabam/ad ſingulas diſciplinas abſolute ꝑcipiendas. Et ſiquis notã ſyllabã elemẽtum natura ignotum dixerit ultro illũ: uel inuitum iocari putabimus. THE. & maxime qdẽ. SO. Cæterũ aliæ quoq eiuſdem rei demõſtrationes paterent: ꝓpoſitum uere ne propter hæc ĩquirere dimittamus: qd ſcilicet de hoc iudicandũ ſit quod dicitur: rationẽ cum opiniõe uera perfectã ſciam eſſe. THE. Inquirendũ omnino. SO. Dic age/quid ratio nobis ſignificet. E tribus enim unum quiddam ſignificare mihi uidetur. THE. E quibus. SO. primum eſſe arbitror cogitationem ſuam uoce per uerba nominaq exprimere opinionem ꝓpriam in uoce perinde ac in ſpeculo: & aqua monſtrantẽ. Nonne tale quiddam ſermo tibi eſſe uidetur. THE. Mihi uero. SO. Eum qui hoc agit: loqui dicimus.

An oĩa & omne idem.

Varii modi ꝓferendi Numerũ ſex.

De eo quod ẽ oẽ & oĩa: uel oĩa & totũ & partes.

Genus elemẽtorũ clariorẽ intel li. q̃ ſyllab. cõtinere.

Quid rõ ſignificat & ſermo

Nonne hoc quiſq; facere pôt: oſtendere ſcilicet ocius aut tardius/quid ſibi de ſingulis uideat/niſi
forte mutus uel ſurdus natura ſit. Atq; ita quicũq; recte aliquid opinant: cum rõne opinari uiden
tur. Ac nunq̃ recta opinio ſine ſcia erit. THE. uera hæc ſunt. SO. Ne igitur facile cõdẽnemus eũ/
qui ſciam quod nũc diximus/affirmauit: quaſi nihil dicat. forte. n. non id uolebat/ſed q̧ interroga
tus quid unũ quodq;/reſpondere p elementa interroganti poſſit. THE. Quale id inquis o Socra-
tes. SO. Quemadmodũ Heſiodus de curru dicit. Centũ ligna currus: quæ quidẽ referre nũq̃ poſ
ſem. neq; tu etiã ut opinor: ſed ſatis nobis erit: ſi interroganti/quid eſt currus: reſpondere poteri-
mus rote axis tabulæ ſemicirculi iugũ. THE. oĩno quidẽ. SO. Ille aũt forte nos exiſtimaret tãq̃ in-
terrogatos de tuo nomine/reſpondenteſq; per ſyllabã ridendos eſſe: recte quidẽ opinantes dicen
teſq; quod dicimus: putãtes aũt grãmaticos eẽ: & grãmatice habere ac dicere Theæteti nominis
rationem hoc aũt non eſſe ſecundũ ſciam loqui anteq̃ p elemẽta cũ opinione uera unũquodq; q̧s
determinet: quẽadmodũ ſupradictũ ẽ. THE. dictum proculdubio. SO. Sic utiq; /& de curru nos
rectã opinionẽ hẽre. Eum uero q̧ centũ illa percurrere pôt/ipſius currus eſſentiam accipiẽs: rõnẽ
quoq; una cum uera opinione cõprehendiſſe: loco opinantis/artificioſum/& ſciæ compotem circa
currus eſſentiam euaſiſſe: p elemẽta totum determinantẽ. THE. nõne bñ tibi uidetur o Socrates.
SO. Si tibi o amice uideẽ ac ſuſcipis per elemẽta diſcurſum circa unũquodq; orationem rõnẽue
eſſe/pceſſum uero per ſyllabas: uel ſecundum maius quoddã actum orationis expertẽ/hoc mihi di
cas: ut diligẽtius conſideremus. THE. ſuſcipio/& maxime quidẽ. SO. Vtrũ exiſtimas quẽlibet cu-
iuſuis ſcientẽ eſſe: qñ unum/& idem alias unius eiuſdẽ eẽ illi uidetur: alias alterius. Vel qñ unius/&
eiuſdem tum hoc tum illud opinatur. THE. Non per Iouẽ. SO. Nũ memoria excidit/in diſcẽdis
litteris te atq; alios hæc effeciſſe. THE. Solitos ne dicis eiuſdem ſyllabæ tum hanc tum illam litte-
ram opinari. Eandemue litteram alias in ſyllabã ꝓprii alias in alienã referre. SO. hæc inq̃. THE.
Nec oblitus ſum: nec eos qui ſic affecti ſunt/ſcire arbitror. SO. quid. Siquis eo in tempore Theæ-
tetum ſcribens. th. et. e. ſcribendũ putet: ſcribatq;/& rurſus Theodoꝝ ſcribeẽ uolens. th. &. e. ſcri
bendum putet & ſcribat/nunqd ſcire illum dicemus primã ueſtri nominis ſyllabã. THE. paulo añ
inter nos conuenit eum qui ſic inſtitutus eſt/nondũ ſcire. SO. Quid prohibet hoc idem aliquem
circa ſecundã tertiamq;/& quartã ſyllabam ꝓpeti. THE. nihil oĩno. SO. nunquid tũc diſcurſum p
elementũ hñs Theætetũ recta cũ opinione ſcribet. quãdo ordine ſuo ſcribet. THE. abſq; dubio.
SO. Nonne ad huc inſcimus/ſed recte opinatus ut diximus. THE. Certe. SO. & rõnem hñs cum
opinione recta: nam diſcurſum per elementũ hñs/ſcripſit: quã orationẽ eſſe conſenſimus. THE.
uerũ. SO. eſt igitur o amice quædã cum rõne opinio recta/quam ſciam appellare nondum decet.
THE. apparet. SO. Somnium quoddam ut uidetur/nacti ſumus: dum ueriſſimam ſciæ rationem
habere conſideremus. THE. An nondum uituperare debemus. forte. n. non ita quis orationem
rationẽue ipſam determinet: ſed reliquã e tribus ſpẽm eligat: e quibus unã quãdam electurũ dixi-
mus illũ: qui ſciam eẽ opinionẽ rectã cum rõne aſſeuerabat. SO. oportune admonuiſti. Adhuc. n.
ſpẽs una reſtat: prima quidẽ erat: idolum cogitationis in uoce: ſecunda uero in totũ per elementa
pceſſus. THE. tertiã aũt quid dicis. SO. Quod/& plurimi faterentur. poſſe uidelicet ſignũ quod
dam adſcribere: quo ab aliis omnibus id de quo agitur/differt. THE. Quã mihi/cuiuſue ratiõem
talẽ aſſignare potes. SO. ut ecce de ſole/ſi uelis/poſſe te arbitror ſufficiẽter accipere: q; luce præcel-
lit oĩbus quæ circa terrã in cælo uoluuntur. THE. Omnino. SO. Accipe cuius gratia hoc ẽ dictũ.
eſt aũt quod modo referebamus. Si differentiã cuiuſq̃ accipias/qua ab aliis eſt diſtinctũ definitio-
nem ut quidã tradunt/acciperis: q̃diu uero cõmune aliquod attigeris/illorum definitionẽ/quorũ
cõmunitas eſt/habebis. THE. Intelligo: ac recte huiuſmodi quiddam rõnem uocari exiſtimo. SO.
Qui aũt cum recta opinione differẽtiã/qua quodq; a quocunq; ſeiungitur accipit/id ipſum deinde
ſciet/quod prius opinabatur. THE. Conſentaneũ eſt. SO. Nunc demũ o Theætete cũ primũ ad
hanc quaſi quãdam adumbrationẽ proprius acceſſerim/nihil omnino me in his intelligere anima
duerto. Quouſq; uero eminus proſpiciebã dici mihi aliquid uidebatur. THE. Quamobrẽ. SO.
Dicã ſi potero. Rectã equidem de te opinionẽ habens/ſi tuam præterea definitionẽ accipio/te co-
gnoſco/alioquin dumtaxat opinor. THE. Ita eſt. SO. Definitio aũt differentiæ tuæ interpretatio
erat. THE. erat certe. SO. Quando igitur opinabar ſolũ nihil eorũ quibus es diſtinctus ab aliis
cogitatione percipiebã. THE. Nihil ut uidetur. SO. Cõmunia ergo quædã attẽdebam: e quibus
nihil tu magis q̃ alius qui uis habes. THE. neceſſario ſequiẽ. SO. Dic age per Iouẽ: quo pacto tũc
potius te q̃ aliũ quẽlibet opinabar. pone utiq; ita me cogitantẽ. Theætetũ eſſe illũ qui/& homo eſt
& nares/& os/& oculos habet ſimiliterq; reliqua membra. Num cogitatio iſta efficit ut Theætetũ
potiuſq̃ Theodorũ animaduertam: uel uiliſſimorũ hominũ extremũ quẽpiã. THE. Quid nam.
SO. Si uero nõ ſolũ habẽtem nares/& oculos cogitẽ: ſed & ſimũ naſum/& prominentes oculos: ni
hilomagis iterũ te q̃ me ipſum/& alios quicunq; tales ſunt opinabor. THE. Eque ſane. SO. At ue-
ro nõ prius Theætetũ ut arbitror/opinabor/q̃ figurã hãc ſimã/ab aliis quaſcũq; uidi/ſimis figuris p

Eſt quedã opinio recta cum rõne: que non eſt ſcia.

Tres ſpecies rationis

Quedã de diffinitione.

Dña inter cognoſcere et opinari.

aliquod monumentũ illius propriũ inſitã mihi diſtinguam:aliaq; ſimiliter:e quibus me cognoſceres. Et ſi deinde te offendero/memorabis mihi:& recta de te opinati facies. THE.uera loqueris. SO.ergo circa differẽtiã ꝓpriã/recta de uno quoq; uerſať opinio. THE.apparet. SO. Quid igiť ulterius erit/una cũ recta opinione definitionẽ quoq; aſſumere? Si enim ſimul opinari dicat q̃ rõe ab aliis diſtinguať/ridiculũ erit prçceptũ. THE.Quomodo? SO.Quoꝝ opinionẽ rectã habemus quatenus ab aliis differũt excogitamus. Atq; ita oratio tua ſcuricç quodãmodo ſimilis/quaſi quædam haculi/uel cuiuſuis ſimilis circumuolutio ut prouerbio ferť/ad hoc prçceptũ nihil utiq; diceret.cçci namq; præceptũ iure uocabiť. Quoniã iubere ut quæ habemus accipiamus/ad ea quç opinamur/diſcenda/cçci hoĩs mandatũ eſſe uideť. THE.Dic age quid mõ quçrebis? SO. Si ratiõem o puer accipere/noſſe prçcipit nõ aũt differentiã opinari/ dulcis ſane res eſſet ratio / pulcherrima omniũ q̃ ad ſciam pertinẽt:noſſe.n.accipe ſciam eſt. THE.eſt ꝑfecto. SO. Interrogatus itaq; qd ſcia ſit/rñdet cã eſſe opinionẽ rectã cũ ſcia differẽtie. Rõnis enim aſſumptio ſecundũ illũ hoc eſſet. THE.uidetur. SO. Oĩno fatuum eſt/ſciam nobis quærentibus/opinionẽ rectã cũ ſcia dicere/ſiue differentiæ,ſiue cuiuſcũq; alterius ſcia ſit. Neq; ſenſus igiť o Theætete neq; opinio uera:neq; cum opinione uera adſumpta rõ ſcia eſt. THE.nõ ut uideť. SO.nunqd fçtus in nobis alius circa ſciam o amice reſtat? an oĩa iam peperimus? THE.Per Iouẽ plura q̃ in me haberẽ/educẽte te ꝓtuli. SO. Nõne cunta nobis hæc ars obſtitricia/uana educatiõeq; indigna nata fuiſſe oſtendit? THE. Oĩno quidẽ. SO. Si igiť aliorũ deinceps plenũ fçcũdumq; fieri te cõtendes pregnãſq; euades/melioribꝰ plenus eris/ꝑ pręſentẽ diſcuſſionẽ:ꝙ ſi forte uacuus ſterilíſq; reſtabis/minus certe moleſtus familiaribus eris/& cũ temperantia mitior:quç neſcis nequaq̃ ſcire te putãs. Tantũ quidẽ ars mea/nec plus aliud poteſt. Nec ea noui quç alii multi/quicũq; magni atq; mirãdi uiri/& ſunt/& fuerũt. Hãc uero obſtitriciã facultatẽ ego ac mater mea a deo ſortiti ſumus.illa quidẽ circa fœminas: ego aũt circa adoleſcentes ingenuos atq; honeſtos. Sed nũc iam eundũ mihi eſt in regis porticũ: nã Melitus in iudiciũ me uocauit. Cras ſummo mane o Theodore huc redibimus.

THEÆTETI VEL DE SCIENTIA. FINIS

ARGVMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN PLATONIS IONEM VEL DE FVRORE POETICO AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PLato noſter optime Laurenti furorẽ in Phædro/mẽtis alienationẽ definit. Alienationis aũt duo genera tradit. Vnã ab humanis morbis. Alterã a deo ꝓuenientem Inſaniã illã. Hanc diuinũ furorẽ nuncupat. Inſania infra hominis ſpẽm hõ deiciť & ex hoĩe brutũ quodãmodo reddiť. diuino furore ſupra hoĩs naturã erigiť: & in deũ tranſit. Eſt aũt furor diuinus/illuſtratio rõnalis aĩæ ꝑ quã deus aĩam a ſuperis delapſam ad infera/ab inferis ad ſupera trahit. Lapſus aĩæ ab ipſo uno rerũ oĩum principio ad corpora/per quattuor gradus efficitur:ꝑ mẽtẽ:rõnẽ:opinionẽ:atq; naturã. Nã cũ in oĩ rerum ordine ſex gradus exiſtant/quorũ ſummũ tenet ipſum unũ/infimũ corpus/media uero ſint quattuor quæ prędiximus/neceſſe eſt/qcqd a primo ad ultimũ labiť:quattuor ꝑ media cadere. Ipſum unũ rerũ oĩum terminus/& mẽſura infinitatis/& multitudinis expers. Mens multitudo quidẽ:ſed ſtabilis/& æterna. Ratio /multitudo mobilis/ſed finita opinio/multitudo mobilis infinita:ſed ſubſtãtia punctiſq; unita. Natura ſimiliter/niſi ꝙ ꝑ corporis puncta diffundiť. Corpus aũt infinita multitudo/ſubiecta motui/& ſubſtantia:punctis:momẽtiſq; diuiſa. Hæc oĩa reſpicit anima noſtra:per hæc deſcendit:ꝑ hæc/& aſcendit. Vt enim ab ipſo uno quod oĩum principiũ eſt/ꝓduciť/unitatẽ quãdam ſortita eſt:quæ omnẽ eſſentiã eius uires actioneſq; unit:a qua/& ad quã ita cętera quæ in aĩa ſunt/ſe hẽnt:ſicut a centro/& ad cẽtrum circuli lineæ. Vnit uero non mõ animæ partes inuicẽ / & ad totã animã:ſed anima totam ad ipſum unũ/rerũ oĩum cãm. Vt aũt a mente diuia dependet/rerũ oĩum ideas per mentẽ actu ſtabili contẽplať:ut ſeipſam reſpicit/ratiões reꝝ uniuerſales cogitat:& a principiis ad concluſiones rõne diſcurrit. Vt corpus reſpicit particulares reꝝ mobiliũ formas/opinione cõcipit:eaſq; ꝑcurrit. Vt materiã attingit natura uelut inſtrũo utitur:quo unit materiã/mouet/& format:vñ generationes augmẽta/eorũq; cõtraria ꝓficiſcunť. Cernis igiť ꝙ ab uno quod ſup æternitatẽ/in ęternam multitudinẽ labiť:ab ęternitate in tp̃s:a tpe in locũ atq; materiã. Quare ſicut ꝑ quattuor deſcendit gradus:ꝑ quattuor aſcendat neceſſe eſt. Furor aũt diuinus eſt q ad ſuperna cõuertitur in eius definitione cõſtituit. Quattuor ergo ſpẽs diuini furoris exiſtunt. primus qdẽ poeticus furor. alter myſterialis. tertius uaticiniũ. q̃rtus amatorius affectus. Eſt aũt poeſis a muſis: myſteriũ a Dyoniſio:uaticiniũ ab Apollĩe. Amor a Venere. Redire qppe ad unũ animus neqt:niſi & ipſe unũ efficiať. Multa uero effectus eſt/lapſus in corpus ĩ opatiões uarias diſtributus. reſpicieſq;

ad ſingula

ad ſingula. Ex quo partes eius ſuperiores pene obdormiunt: inferiores aliis dominanť: illę torpore. hæ ꝑturbatione afficiūtur. totus uero animus diſcordia/& incōcinnitate repleť. Poetico ergo furore ī primis opus eſt/qui ꝑ muſicos tonos quæ torpēt/ſuſcitet: ꝑ harmoniacā ſuauitatē quę turbantur/mulceat: ꝑ diuerſorū deniq; cōſonātiā/diſſonantē pellat diſcordiā uariaſq; partes animi tēperet: neq; ſatis hoc eſt. Multitudo enim adhuc in animo reſtat. Accedit ergo myſterium quod expiationibus ſacriſq;/& omni deorū cultu oīum partiū intentionē/in mentē/qua deus coliť/dirigit. Vnde cū ſingulæ animi ptes ad unā mentē redactæ ſint/iā totū quoddā unū ex pluribus factus eſt aius. Tertio uero adhuc opus eſt furore: q mētem ad unitatē ipſam aīę caput reducat. Hoc Apollo per uaticiniū efficit. Nā cū aia ſupra mentē in unitatē ſurgit/futura pręſagit. Demū cū aīa unū ſcā eſt/unū inq̄ quod in ipſa eſſentia animę ineſt: reſtat ut illico in unū/quod eſt ſup eſſentiā/cōuertatur. Hoc cæleſtis ipſa Venus per amorē/hoc eſt diuinę pulchritudinis deſideriū/boniq; ardorē explet: Primus itaq; furor incōcinna/& diſſonātia temperat: Secūdus temperata/unū totū ex partibus efficit. Tertius unū totū ſupra partes. quartus in unū quod ſup eſſentiā/& totum eſt/ducit. Primus bonū equū. i. rōnem opinionēq; a malo equuo. i. a phātaſia confuſa/& natura diſtinguit. Secūdus malū equū bono/bonū aurigæ. i. mēti ſubiicit. Tertius aurigā in caput ſuū. i. in unitatem mentis apicem dirigit. Poſtremus caput aurigæ in caput rerū oīum uertit. Vbi auriga beatus eſt/& ad pręſepe. i. diuinā pulchritudinē ſiſtens equuos: obiicit illis Ambroſiam: & ſup ipſam nectar potandū. i. uiſiouē pulchritudinis. & ex uiſione lætitiā. Hæc quattuor furorū opera ſunt: de qbus generatim in Phædro Plato diſputat ꝑprie uero de furore poſtremo ideſt amore in ſympoſio: de primo/hoc eſt furore poetico in præſenti dialogo: qui Io. inſcribitur. Quē in Phædro ita definit: poeticus furor eſt occupatio quędā a muſis: q̄ ſortita lenē/& inſuperabilē aīam/ exſuſcitat eā atq; exagitat/ꝑ cantilenas aliāq; poeſim: ad genus hominū inſtruendū. Occupatio ſignificat raptū aīæ & cōuerſionē in muſarū numīa. Lenē dicit quaſi agilem a muſiſq; formabilē: niſi enim præparata ſit/nō occupať. Inſuperabilē. qa poſtq̄ rapta eſt: ſuperat oīa: & a nulla rerū inferiorū inquinari/uel ſuperari pōt. Exſuſcitat e ſomno corpora ad uigiliā mētis: ex ignorātiæ tenebris ad lucē: ex morte ad uitā: ex obliuione lethea ad diuinorū reminiſcētiam reuocat: exagitat ſtimulat/& iflāmat ad ea quæ contemplať/& pręſagit carminibus exprimēda: poſt definitionē addit/eū qui ſine furore muſarū poeticas ad fores accedit/inanem eſſe ipſum atq; eius poeſim: q̄ſi tāti ſit poeſis: ut abſq; ſummo dei fauore cōparari nequeat. Eadem in Ione hoc tradit: & vñ ſit hic furor: & ꝑ quot deſcēdat gradus edocet. Inquit aūt in libro quarto de legibus Plato/deum/fortunā/& artē/humana oīa gubernare. Quo fit ut poeſis uel dei donū ſit uel fortunæ ſors: uel artis opus. Quid iſtorū potiſſimū uerum ſit/Socrates cū Ione rapſodo ꝑquirit. Rapſodus aūt hoc ī libro ſignificat/recitatorē interpretēq;/& cātorem carminū. Interpretabať Io Homeri carmina/& corā populo ad lyrā canebat atq; ita erat affectus/ut aliū poetā nullū pręter Homerū exponeret: ēt ſi eadē qua Homerus facilitate referret. Homeri aūt oīa celeriter explicabat. Vnde ſic argumētatus eſt. Aut caſu ꝓfert Io q̄ ſcribit Homerus: aut arte: aut afflatu diuino. Nō caſu: qa nō oīa/ſed pauca quędā: & abſq; cōtinuatione ordineq; interpretareť. Nō arte: qa qſqs artē integrā habet: quicquid eidē arti ſubiectū eſt/iudicat. Eidē uero ſtudio poetico ſubiecta ſunt Heſiodi aliorūq; poemata/quibus Homeri: præſertimq; de eiſdē tractāt: quę tñ Io nō percipit cū Homerū ꝑfecte exponat. Ergo nō arte iudicat. Reſtat ut īſpiratiōe diuina. Ex quo patet ꝙ īterpres poetæ Io/& alii multi q ſimiliter affecti ſunt/diuino inſtinctu alienā poeſim īterpretanť. Quod ſi ad ꝑcipiendā poeſim iā traditā humanū ingeniū nō ſufficit/multominus ad inuentionē ſufficier. Quare nec Homerus: nec alius quiuis reuera poeta abſq; celęſti afflatu poeſim cōſecuti ſunt. Quod/& aliis modis Socrates hic oſtendit: primo ſic. Oēs artes/& ſcīas poetæ tradūt ſed oēs didiciſſe humano ſtudio impoſſibile eſt: cū unicā ex parte ꝑcipere ſit difficillimū. Nō igiť arte humana: ſed diuina quadā infuſione ꝓferunt. Cuius rei argumentū eſt: ꝙ pleriq; uates poſtq̄ furoris remiſſus eſt īpetus/quę ſcripſerūt/nō ſatis ītelligūt: cū tñ recte de ſingulis artibus ī furore tractauerint: quod ſinguli illarū opifices legēdo diiudicāt. Pręterea ſæpe uidemus rudem hoīem/& ineptū ſubito ī poetam bonū euadere: & aliqd magnificū diuinumq; cātare. Magna uero in momento aſſeq/nō humani ingenii eſt: ſed diuinitus inſpirati. Qua in re perſpicue deus oſtendit/nutu ſuo intelligentiam hanc infundi. Vtq; ita eſſe demonſtret ſæpe ineptos quoſdam potiuſq̄ urbanos/inſanos potiuſq̄ prudentes rapit: ne ſi acutis prudentibuſq; uiris ad hęc uteretur/humana ſubtilitate/& induſtria fieri hæc exiſtimarentur. Cum ergo nō ſit a fortuna/nec ab arte poeſis/a deo/& a muſis tribuiť. Cū deū dicit Apollinē ſignificat: cum Muſas/ſperarū mundi aīas. Iuppiter qdē mens dei eſt. ab hac Apollo/mens aīę mūdi: & aīa totius mundi: octoq; ſperarū cæleſtium aīę: quę nouē aīæ/nouē muſę uocanť: quia dū cęlos harmonice mouent muſicā pariūt melodiā: quæ in nouē diſtributa ſonos/octo ſcilicet ſperarū tonos/& unum oīum concentū/nouē ſyrenes deo canentes ꝓducit. Quāobrem ab Ioue Apollo/& muſæ: ab Apolline ideſt mente aīæ mundi/chorus muſarū ducitur: qa mens illa ſicut ab Ioue illuſtratur: ſic & aīas

Quid rapſodus.

mundi ſperarũq; illuſtrat. Gradus aũt/quibus furor ille deſcẽdit/hi ſunt. Iuppiter rapit Apollinẽ.
Apollo illuminat muſas. Muſæ ſuſcitãt/& exagitãt lenes/& inſuperabiles uatũ aĩas. Vates inſpirati
interpretes ſuos inſpirant. Interpretes aũt auditores mouẽt. Ab aliis uero muſis aliæ aĩæ rapiunt/
q̃a/& aliis ſperis ſyderibuſq;/aliç attributę ſunt aĩæ: ut in Timęo tradit. Calliope muſa uox eſt ex oĩ
bus reſultãs ſperarũ uocibus. Vrania cęli ſtelliferi ꝑ dignitatẽ ſic dicta. Polymnia Saturni ꝑꝑ me
moriã rerũ antiquarꝫ quã Saturnus exhibet: & ſiccã frigidãq; cõplexionẽ. Terpſicore/Iuppiter/ſa
lutifer enim choro hominũ. Clio/Martis/ꝑꝑ gloriæ cupiditatẽ. Melpomene ſolis: q̃a totius mundi
tẽperatio eſt. Erato Veneris ꝑꝑ amorẽ. Euterpe Mercurii ꝑꝑ honeſtã in grauibus rebus delecta
tionẽ. Talia Lunæ ꝑꝑ uiriditatem eius humore rebus exhibitã. Apollo itẽ Solis eſt aĩa: lyra eius ſo
lis corpus: nerui q̃ttuor/motus eius q̃ttuor ãnuus mẽſtruus diurnus/obliqu⁹ q̃ttuor uoces: neates
hypates: doriones gemini q̃ttuor ſunt ſignorũ triplicitates: ex quibus q̃ttuor qualitates tẽporũ ꝓ
ducunt. Orpheũ quidẽ afflauit Calliope. Muſeũ urania. Homerꝫ Clio. Polymnia Pindarꝫ. Herato
Saphon. Melpomene Thamirem. Therpſicore Heſiodũ. Talia Maronẽ. Naſonem Euterpe. Linũ
rapuit idẽ qui/& te iam nũc exagitat Phębus optime Laurenti/Phębus inq̃ qui auo tuo Coſmo ua
ticiniũ dedit. Parenti aũt Petro arcũ atq; medelas. Tibi deniq; lyram/& carmina.

IO PLATONIS LIBER VEL DE FVRORE POETICO A MARSILIO FICINO TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGN'ANIMVM.

SOCRATES IO SOCRA.

IOnem ſaluere iubeo. Vnde ad nos acceſſiſti? Nũquid ępheſo uenis? IO. Nullo pa
cto o Socrates: ſed ępidauro ab Aſclepiis. SO. Nunq̃d rapſodorꝫ ideſt eorꝫ q car
mina recitant certamẽ ępidauri deo iſtituerũt. IO. nõ ĩ his ſolũ: ſed ĩ alio quoq; ge
nere muſicę. SO. cõtende ergo nobiſcũ. IO. Quãobrem tecũ contendã? primis o
Socrates premiis potiti ſumus. SO. probe inq̃s. Age ut in Palladis celebratiõe ui
ctoriã cõſequamur. IO. fient hęc q̃dẽ ſi deus uoluerit. SO. etenim o Io. artẽ ueſtrã ſemꝑ plurimi fe
ci. Nã multi faciẽdũ eſt/ꝙ arti ueſtrę cõueniat ut hornetis corpus/& q̃pulcherrimi appareatis: ꝙ
ue oporteat ĩ plurimis atq; bonis poetis: & ṗcipue ĩ Homero poetarꝫ oĩum optimo diuiniſſimoq;
uerſari: neq; carmĩa illi⁹ ſolũ uerꝫ ẽt ſenſa ꝑdiſcere. Nũq̃ enĩ aliq̃s ĩ rhapſodũ euaderet: niſi ea quæ
a poeta dicta ſunt ĩtellexerit. Nã poetæ mẽtẽ interpretari rhapſodũ apud auditores oportet: fieri
aũt nequit ut hoc ille efficiat/q poetæ ſnĩam ignorauerit. Quare hęc oĩa plurimi faciẽda uidentur
IO. uera dicis o Socrates: at q ĩ hoc plurimũ laboraui. ṗclariſſima ſane prę cęteris de Homero me
explicaturũ ꝓfiteor: ut neq; Metrodor⁹ Lampſacenus: neq; Steſimbrotus Thaſius: neq; Glaucon
neq; aliquis unq̃ ueterũ tot tãq; ṗclara Homeri ſenſa quot ego/exponere queat. SO. recte o Io. Cõ
ſtat aũt ꝙ nulla inuidia ꝓhibebit quin hęc mihi aperias. IO. Auditu dignũ ẽ q̃ uehemẽter/Home
rũ exhornãdo extulerim. Quadere dignũ eẽ me cenſeo ab illis qui Homeri ſtudioſi ſunt/corona
aurea decorari. SO. ociũ ꝑfecto te audiẽdi quãdoq; nanciſcar. Nũc aũt ad hoc unũ mihi reſpõde.
Vtrꝫ circa Homerũ ſolũ: an ẽt circa Heſiodũ/& Archilochũ id poſſis. IO. circa Homerꝫ ſolũ ſatis.
n. mihi eẽ vr. SO. ſunt ne aliq̃ de q̃b⁹ Homer⁹/& heſiod⁹ eadẽ referãt. IO. multa eẽ arbitror. SO.
utrũ melius ea q̃ dicit Homer⁹: an q̃ heſiodus explicares. IO. Æque de utriſq; o Socrates/ĩ illis re
bus/ĩ quib⁹ eadẽ referũt. SO. Quid ãt ĩ his de q̃bus nõ eadẽ dicũt? utputa de uaticinio hõerus atq;
heſiodus uerba faciũt? IO. Et maxie quidẽ. SO. & ĩ quo poetæ iſti cõſentiũt: aut diſcrepãt/q̃ũ de ua
ticinio loquunt/utrũ ipe meliuſq̃ ꝑitus uates aliquis explicares. Io. Vates meli⁹. SO. Si aũt uates
eſſes/nõ illa tm̃ ĩ quibus cõueniũt: uerꝫ etiã ĩ quibus diſſentiũt/expõere poſſes. IO. patet. SO. Quid
porro? nũ circa hõerũ uehemẽs facũduſq; es? circa uero heſiodũ alioſq; poetas miniẽ. An homer⁹
de aliis reb⁹ agit? q̃ de iis q̃/& alii poetę tractãt? Nõne multa quę ad bellũ ꝑtinẽt: & quę ad cõſuetu
dines bonorꝫ inuicẽ/& malorꝫ/priuatorꝫ atq; opificũ/attinẽt/enarrauit. Et de diis quẽadmodũ ſecũ
ĩuicẽ/& cũ hoĩbus uerſant: deq; cęleſtibus paſſiõib⁹ ꝓgreſſibuſq;? itẽ quę apud ĩferos ſunt deorũq;
& hęroũ generatões cecinit? Nõne circa hęc oĩs hõeri poeſis uerſat? IO. Vera o Socrates loq̃ris.
SO. nõne eadẽ cetęri poetę decantãt? IO. eadẽ certe: ſed nõ ita cęteri: ut homer⁹. SO. an forte de
teri⁹? IO. multo deteri⁹. SO. meli⁹ ergo homer⁹. IO. meli⁹ certe. SO. o Io lepidũ caput: cũ mul
ti de numero uerba faciũt. & eorũ aliq̃s recte dicit: nonne põt q̃ſpiã ea ĩ re bñdicentẽ cognoſcere?
IO. põt. SO. nũquid ille ipſe qui male dicẽtẽ cognoſcit/an alius? IO. ipſe idẽ. SO. an nõ hic eſt qui
arithmetica arte ẽ ꝑditus? IO. ꝑfecto. SO. Cũ multi de cibis/quales ſalubres ſint loquũt/& aliquis
recte ea de re loquit/utrũ alius quidã bñdicentẽ ꝙ recte/alius maledicentẽ ꝙ male dicat/aĩaduer
tet? An unus/& idẽ? IO. idẽ ꝓculdubio. SO. Quis hęc? quod illi nomẽ? IO. medicus. SO. Nonne

Hõerus oĩum poetarũ optimus & diuiniſſimus.

Quę ſint explicata ĩ omni Homeri poeſi

ſummatim

ſummatim dicimus/cũ plures eadẽ de re loquunť/ꝙ unus atq; idẽ tã illũ qui male/q̃ illũ qui bene
loquiť internoſcet:& niſi eum qui in eadẽ re aberrat/cognouerit/nũq̃ eũ qui recte ſentit agnoſcet.
IO.ꝑfecto.SO.An nõ ipſe idẽ in utriſq; peritus eſt?IO.prorſus.SO.Homerũ atq; alios poetas/
e quorũ numero ẽ Heſiodus/& Archilochus/eadẽ referre aſſeris?nõ tñ eodẽ modo/ſed melius Ho
merũ?IO.& uera loquor.SO.ſi illũ qui bñ dicit/cognoſcis/eos q male dicũt: ꝙ errent intelligis.
IO.conuenit.SO.Si ergo dicamus o uir optime/Ionem circa Homerũ alioſq; poetas ſimiliter ꝑe
ritũ eẽ atq; uehementẽ/ neq̃q̃ errabimus:qñ quidẽ ipſe iudicẽ eundẽ idoneũ eẽ circa illos qui eadẽ
in re uerſanť/cõfiteť:poetas uero pene oẽs eadẽ effingere.IO.Quãobrẽ o Socrates cũ aliquis de
alio poeta diſſerit:neq; mẽtẽ adhibeo:neq; qcq̃ aiſtimatiõe dignũ cõiectare/& cõferre ualeo:ſed
obſcito ꝑrinus atq; torpeo:poſtq̃ uero Homeri quis mentionẽ fecerit/cõfeſtim excitor atq; mẽtẽ
adhibeo:& facultas dicendi ſuppeditare mihi uideť.SO.nequaq̃ arduũ eſt o amice huius cãm cõ
iectare.Cõſtat enim ꝙ neq; arte neq; ſcĩa de Homero ſcire loqueris.Nã ſi arte de aliis oĩbus poe
tis ſimiliter loqui ualeres:poeſis.n.totũ eſt/nõne?IO.eſt certe.SO.nõne poſtq̃ aliqs aliã quãuis ar
tem integrã cõparauit/eque de oĩbus que ſub arte ſunt iudicat?Eadẽ qppe de oĩbus artibus conſi
derandi rõ eſt.Vis tibi referã qua rõne id dicã? IO.opto per Iouẽ o Socrates.Nã quotiẽs uos ſapiẽ
tes audio miro quodã gaudio ſtatim afficior.SO.uelim o Io.ueritatẽ diceres.Verũ ſapientes uos
rhapſodi fictoreſq; eſtis:& illi quorũ uos poemata decãtatis:ego aũt nihil præter ueritatẽ loquor/
quẽadmodũ decet pinguis mineruæ hominẽ.Nã id de quo pauloante percõtabar/intuere q̃ leue
ſit/& facile cognitu.Quilibet id quod narrabã/ꝑcipere põt/eodẽ uidelicet pacto ſingula cõſideran
da eſſe/ſi quis artẽ ſibi integrã cõparauerit.Exẽpli cã.Nũquid pingendi ars totũ quiddã eſt?IO.eſt
SO.Nõne pictores multi/partim boni partim mali/& ſunt/& fuerunt? IO.certe.SO.Vidiſti ne
aliquẽ qui/& ea quæ recte/& quæ nõ Bolygnotus Aglaophontis filius pinxit:ſufficienter oſtendere
poſſit:quæ uero pictores alii nequeat?Et ſi quis alioꝝ pictorũ opus oſtẽderit/obdormiat:neq; fa
cultas illi ad dicendũ aliquid coniciendũq; ſuppetat.Cum uero de Polygnoto:uel de uno quo uis
alio pictore ſit iudicandũ/expergiſcať:& mentẽ adhibeat:& facultatẽ dicendi habeat? IO.non per
Iouẽ.SO.Quid in fabris ſtatuariis?Vidiſti quemq̃ qui ea quæ Dædalus Metionius:aut Epius Pa
nopei filius:aut Theodorus Samius:uel alius qſpiã ſtatuarũ faber/bene eſt machinatus exponere
ualeat.In aliorũ uero ſculptorũ operibus torpeat atq; obmuteſcat? IO.ꝑ Iouẽ numq̃ uirũ talẽ rep
peri.SO.Atqui nec in tibiarũ flatu ut arbitror nec in pulſu cithare nec in cithareo cantu/neq; in
rhapſodia uirũ intuitus es/qui Olympi opa uel Thamiri uel Orphei aut Ithacenſis phemii rhapſo
di/exprimere poſſit:in operibus uero Ionis Tepheſii/deficiat/neq; ꝑcipere conferreq; poſſit/quæ
bñ/& quæ cõtra modulať.IO.quid in hoc tibi cõtradicam nõ habeo:ſed tñ mihi ipſi cõſcius ſum/
me præ ceteris hominibus pulcherrima de Homero referre:neq; deeſſe mihi dicẽdi copiã.Alios
uero oẽs hac in re me laudare:in ceteris uero nequaq̃.Tu uero quid nã hoc ſit uide.SO.cõſpicio.
IO.& quod mihi id eſſe vř/tibi aperire incipiã.ut bene de Homero loquaris ars tibi nõ præſtat/ut
modo dicebã:ſed diuina uis eſt quæ te mouet:ſicut in lapide quẽ magnetẽ Euripides nominauit/ De magnete lapide dicto ẽt heraclide.
nõnulli heracliã uocant.Qui lapis nõ ſolũ ferreos ãnullos trahit:ſed uim etiã ãnulis ipſis infundit/
qua hoc idẽ efficere poſſint:ac perinde ut lapis alios ãnulos trahere.Vnde lõga plærũq; cõcatena
tio ferri/& ãnulorũ inuicẽ pendet:& oĩbus hic ex illo lapide uis attrahiť:ita ipſa muſa poetas diuĩo
inſtinctu cõcitat:poetæ cõciti alios furore corripiũt.Quare ex his oĩbus ſeries ipſa cõtexitur.Oẽs
itaq; carminũ poetæ inſignes/nõ arte:ſed diuino afflatu oĩa iſta præclara poemata canunt:& ut co
rybantes nõ ſana mente ſaltãt:ita neq; cantilenarũ modulatores egregii ſana mente hos cantus ef Corybãtes inſanę mentis.
fingunt:ſed ubi in harmoniã/& rhythmum inſurgũt:& occupati bacchanť:quẽadmodũ bacchan
tes fæminæ mẽte nõ ſana mel & lac ex fluminibus hauriunt:ſana aũt mente haurire nequeunt.idq;
efficit illorũ aĩus q cãtus effingunt/quod ipſi referũt.Aiunt enim nobis poetæ ꝙ a fontibus quibꝰ
mel ſcaturit/haurientes/& a muſarũ uiridaris collibuſq; decerpentes carmina ad nos transferunt/
quẽadmodũ mel ex floribus apes:& inſtar apum uolare ſe aſſerũt.Qua in re uera loquunť.Res.n. Poeta res leuis uolatilis ac ſacra.
leuis uolatilis atq; ſacra poeta eſt:neq; poetica prius canere põt q̃ deo plenus/& extra ſe poſitus:&
a mente alienatus ſit.Nã q̃diu mẽte quis ualet:neq; fingere carmina:neq; dare oracula põt.Quaſi
ſi poetæ nõ arte præclara hæc canant:quæ tu de Homero refers:ſed ſorte diuina id quiſq; recte effi
cere poſſit:ad quod muſa quẽpiã incitauit:hic dithyrambos canit:laudes alicuius hic ille hypor
chimata choreaſq;.alius carmina:alius iãbos In aliis uero illorũ qſq; rudis/& ineptus eſt.Nõ.n.ar
te ſed diuina ui hæc dicũt/nã ſi de uno quoq; horũ ꝑ artẽ recte loq ſcirent:de ceteris quoq; oĩbus
idẽ poſſent.Ob hanc uero cãm deus illis mentẽ ſubripiẽs ipſis tãq̃ miniſtris utiť/oraculorũq; nun
tiis:& diuinis uatibus/ut nos qui audimus ꝑcipiamus nõ eos eẽ/qui tã digna referũt cũ ſuæ mẽtis
cõpotes minime ſint:ſed hæc deũ loqui & ꝑ hos nobis hæc inclamare.huic aũt rei euidẽtiſſimo ar
gumẽto eẽ põt Tynichus Calchideus qui antea poema nullũ mẽoria dignũ compoſuerat:hymnũ

aũt in Apollinẽ quẽ oẽs cãtãt/oĩum ferme cantilenarũ pulcherrimũ/muſarũ inſpiratiõe inueniſſe ſe dicit: in hoc maxime deus oſtẽdiſſe uidet nobis dubitandũ nõ eſſe/quin præclata hæc poemata/ diuina deorũq; potius q̃ humana hominũq; ſint opera: poetæ aũt nihil aliud ſunt/q̃ deoꝶ interpretes: dum ſunt furore correpti: a quo uis numine quis corripiat. Quod quidẽ deus oſtendere uolẽs de induſtria per ineptiſſimũ poetã/pulcherrimã cecinit melodiã. An non uera tibi referre uideor? IO. Mihi certe. Atq; animũ meũ his ſermonibus Socrates attingis/& afficis. Ac diuina quadã ſorte a diis poetæ inſignes hæc nobis interpretari uident. SO. Nõne uos rapſodi poetarũ ſcripta interpretamini? IO. Vera narras. SO. An nõ interpretũ interpretes eſtis? IO. ſumus. SO. animaduerte qd uelim/& hoc mihi reſpõde o Io, neq; id de quo te iterrogabo/mihi occultaueris. Cũ apte carmĩa refers/& ſtupore ꝑculſos reddis ſpectãtes: ſiue dũ Vlixẽ ſuꝑ pauimẽtũ ſuo limĩe iſaltantẽ cãtãs: & ꝓcis paiã ſe oſtẽdẽtẽ: atq; ſagittas añ pedes effundentẽ. Siue Achillẽ/ĩpetũ ĩ Hectora faciẽtẽ/ſeu dum miſerabile qddã: & quærulũ circa Andromachen. uel Eccubam: uel Priamũ profers. Vtrũ tunc mentis es compos? an a mente alienatus? & rebus geſtis quas refers afflatus animus intereſſe illis ſe cogitat/ſiue in Ithaca/ſiue apud Troiã ſint geſta/ſeu quocũq; alio te carmina rapiant. IO. Perſpicuã mihi coniecturã o Socrates attuliſti. Neq; id occultaturus tibi recenſebo. Quotiens enim miſerabile quicq̃ dico/lachrimis ſpargũtur oculi. Cũ aliquid terribile: aut uehemẽs/arrectæ propter terrorem comæ erigent: atq; cor ſalit. SO. Nũquid mentis cõpotem eum uirũ tũc eẽ aſſerimus: qui in ſacrificiis/& celebrationibus pulchra ueſte aureiſq; coronis hornatus ploret: cũ nihil horũ amiſerit? aut formidat magis inter hoſtes quiſq̃ ſoleat cũ ſit ĩter multos amicos hoĩes cõſtitutus: neq; ullus eũ exuat/neq; iniuria ulla afficiat. IO. Nõ per Iouẽ o Socrates: ſi uera fateri uelimus. SO. Vidiſti ne ſpectantiũ multitudinẽ iiſdem his rebus quas agitis cõmoueri? IO. Vidi equidem plurimũ Atq; aſpicio ſemper/ſuperne ab ipſo ſubgeſto/& flentes/& grauiter intuentes: atq; his quæ narrantur/ſtupefactos. Et oportet me ualde mẽtem iis adhibere. Nã ſi illis lachrimas excutiam/ipſe argentũ ſuſcipiens/ridebo. ſin aũt riſum illis moueam/ipſe argẽtũ amittẽs flebo. SO. Vides ne ſpectatorẽ eſſe ãnulorum extremũ: illorũ inq̃ quos ſub magnete lapide uim inuicẽ ſuſcipere referebã. Medius aũt es tu recitator/& hyſtrio: primus aũt eſt ipſe poeta: deus uero per omnes iſtos hominũ animũ quocũq; uult/trahit/dum inuicẽ uim ſuſpendit: & traiicit: ex quo uelut ex illo lapide ſeries lõga dependet: qua e latere gradatim nectunt hi q in choro ſaltant: & ꝑceptores atq; diſcipuli: huiuſue catenæ a muſa ãnuli ſuſpendũtur. Ex poetis aũt hic ex alia/ille ex alia muſa ſuſpenditur. Vocamus aũt id nos occupari: quod quidẽ illi ꝓximũ eſt: tenet enim. Ab his utiq; primis ãnulis q poetæ ſunt: alii rurſus ab aliis corripiunt/diuiniq; fiunt: nõnulli ab Orpheo: a Muſeo alii: nec pauci ab Homero occupant: atq; tenent: quoꝶ o Io unus es: qui ab Homero furore correptus es. Et ſiquis ſcripta alterius poetæ cecinerit/obdormiſcis/atq; tibi dicẽdi deeſt facultas/ſiquis uero huius poetæ decantauerit melodiam/confeſtim excitaris: animus ſalit: & dicẽdi facultas ſufficit nõ. n. arte: neq; ſcĩa: ſed diuina quadã ſorte/& mentis occupatione: ea quæ de Homero dicis/recẽſes. Et quẽadmodũ corybantes illã dumtaxat melodiã acute ſentiunt: quæ illius dei eſt/a quo rapiuntur: ad eumq; concentũ decẽtibus uerbis/& figuris abundant: alios uero cõtẽnunt Ita & tu o Io ſiquis Homeri mentionẽ fecerit/es in dicendo facundus: ĩ aliis uero tibi copia deeſt. Eius itaq; qđ quærebas quãobrem circa Homerũ copioſus es/circa alios deficis Hæc eſt cauſa/quoniam nõ arte: ſed diuina ſorte uehemẽs es Homeri laudator. IO. recte dicis o Socrates: Admirarer tñ ſi tam acute diſſereres ut mihi prorſus ꝑſuaderes lymphatũ atq; furentẽ Homeꝶ laudibus celebrare. neq;. n. furẽs ut arbitror tibi uiderer: ſi me de Homero uerba facientẽ audires. SO. atqui audire uolo: neq; tñ priuſq̃ mihi reſponderis inter illa de quibus Homerus agit: de qbus potiſſimũ bñ agit: nõ. n. de oĩbus? IO. Optime noſti o Socrates/q nihil eſt/de quo non agat. SO. Nõ tñ ea bene tractat: quæ tu quidẽ ignoras/Homerus aũt ſcribit. IO. Quæ nã iſta ſunt/quæ Homerus quidẽ narrat/ego autem neſcio? SO. Nonne ſæpenumero multa de artibus explicat? Veluti de aurigaria diſciplina/ſi meminero illius carmĩa tibi recitabo. IO. at ego referam: memini enim. SO. Dic mihi quæ mandat Neſtor Antilocho filio cum illum monet ut in equeſtri curſu gratia Patrocli inſtituto currẽs caute flectat equos. IO. Declina ad leuã paulum dextrumq; iugalem. Vrge plagis mi/nitans manibus quoq; lora remitte. Cum metam attigeris/flectatur leuus in arctum. Donec ad extremum circli peruenerit axis. Vltimus ac medium uita/nec tangito ſaxum. SO. Sufficiunt hec o Io. Recte ne an contra in his carminibus Homerus loquatur/utrum melius medicus/an auriga ꝑciperet? IO. Auriga proculdubio. SO. utrum arte hoc iudicium fiat/an alio quopiam? IO. non alio certe q̃ arte. SO. nonne cuiq; arti facultas a deo tribuitur/certi cuiuſdam operis iudicandi: neq; enim ea que gubernatoria arte cognoſcimus/medicina quoq; percipiemus. IO. non certe. SO. neq; etiam quæ medicina perſpicimus/architectura animaduertemus. IO. non ſane. SO. an non ſimiliter in omnibus artibus quæ una quadam arte comprehendimus/alia minime comprehendemus?

Poetę deorũ ĩterpretes.

demus? Sed hoc prius mihi rñde. Aliam & aliam artem eſſe aſſeris? IO. aſſero. SO. nũquid eadem tu qua ego coniectura artes diſcernis? Nam ipſe quidem cum hæc aliarum/illa aliarum rerum ſcia eſt/hanc aliam/illam aliam artem uoco. Tu uero. IO. Et ego. SO. ſi enim eiſdem de rebus ſcientia eſſet: cur hanc aliam: & illam aliam uocaremus? q̃nquidem eadem ab utriſq; cognoſcerent? Quẽadmodum a me percipitur quinq; eſſe hos digitos: & tu ſicuti ego hoc idem animaduertis. Vnde ſi te rogarem utrum eadem arte arithmetica an alia hæc eadem cognoſcamus? reſponderes utiq; ꝙ eadem. IO. certe. So. Dic quod pauloante interrogaturus fueram: utrum ſecundũ omnes artes uideatur tibi dicendum/ꝙ eadem arte/eadem cognoſci neceſſarium ſit: alia uero arte non eadem: ſed alia quędam quandoquidem ars alia ipſa eſt. IO. ita mihi uidetur o Socrates. SO. Siquis artem aliquã aſſecutus non fuerit dicta uel facta huius artis bene diſcernere nequaq̃ poterit. IO. uera narras. SO. Ea carmina quæ tu retuliſti/ſiue bene ſiue male ab Homero canant: utrum tu melius/an auriga ꝑciperet? IO. auriga. SO. recitator. n. es nõ auriga. IO. nẽpe. SO. recitatoria uero facultas ab aurigaria alia eſt. IO. uidelicet. SO. ꝙ ſi alia ars eſt aliaꝝ quoq; reꝝ ſcĩa eſt. IO. aliaꝝ ꝑfecto. SO. Quid uero cũ Homerus illud aſſerit: ꝙ Echamede Neſtoris pellex ſaucio Machaoni medelæ potionem porrigit: cui uinũ pramnium infundit. Inſuper atterit caſeum caprinũ æneo quodã inſtr̃o/farinam quoq; caſeo miſcet. Et ad hæc cepe obſonii loco apponit. Recte ne an cõtra hæc ab Homero dicant. Vtrum medicinæ artis an recitatorię iudiciũ eſt? IO. medicinæ. SO. Quid cũ Homerus dicit. In mare ſe merſit retis thamantias inſtar. Quod trahit ad fundũ plumbi ſubtexta grauedo. Muniti cornu ſortem dans piſcibus atram. Hæc quid ſibi uelint: & utrum recte an cõtra dicantur/nonne ars piſcatoꝝ melius q̃ recitatoꝝ animaduertet? IO. cõſtat ꝙ ars piſcatoꝝ id iudicat. SO. Si præterea me ita rogares: poſtq̃ o Socrates in Homeri carminibus inueniſti quæ cuiq; iſtarum quę dictæ ſunt artium iudicãda ſunt. Age iam mihi reperias/quæ nam a uate uaticinioq; iudicari cõueniat/recte ne an contra ab Homero ſint dicta? Aduerte q̃ facile ac uere tibi reſpondeam. Sæpenumero in Odyſſea ſcribit præſertim ea quæ Melampodorum uates deos Theoclymenus aduerſus procos fatur. O miſeri qd nunc heu uobis iminet atri. Dum mollẽ noctu capitis per membra ſoporẽ. Cunctæ fremunt luctu/reſonat plangoribus aer. Sciſſaq; triſte madent lachrimis manantibus ora. Veſtibulum plenum eſt ſimulachris oĩs/& aula. Sub tenebris herebus riget/extinctoq; per orbem: Lumine uelatur triſti caligine cælum. Sæpenumero ẽt in Iliade. ut in muroꝝ expugnatione/q̃ ad uatem pertinent tangit. Ibi enim ſic inquit. Certabant danai troiæ perrumpere muros. Altiuolanſq; Iouis pendebat deſuper ales. Vnguibus incuruis rubrum complexa draconem. Pellebatq; acies in leuam tum ferus ille. Reſpirans: & adhuc tranſfixo pectore luctãs. Ore petens aquilam perſtrinxit uulnere guttur. Illa dolens anguẽ dimiſit ĩ agmina lapſum. Sauciaq; in uentos pennis ſublata refugit. Hæc equidẽ dicã/& alia hmõi a uate cõſideranda iudicãdaq; eſſe. IO. Et uera quidẽ o Socrates. SO. & tu o io. uera narras. Age quẽadmodũ ego tibi ex Odyſſea/& illa de excerpſi quę ad uatem/quę ad medicũ/q̃ ad piſcatorẽ ꝑtinere uident: ſic & tu qui maiorẽ in Homeri ſcriptis peritiã habes eligas/& adducas in remediũ/quę ſunt recitatoris ꝓpria: quæ præter alios hoĩes ipſi cõſiderare iudicareq; cõuenit. IO. oĩa o Socrates aſſero. SO. Nõ oĩa tu ſupra dicebas o Io. Num ita obliuioſus es? At q̃ non decet recitatorẽ hoĩem obliuioſum eẽ. IO. Quid nã obliuiſcor. SO. nõ memoria artẽ recitãdi aliã ab aurigaria te dixiſſe? IO. teneo. SO. nõne cu alia ſit/alia cogniturã es cõfeſſus? IO. ꝑfecto. SO. Non igit̃ oĩa ꝑcipiet ſ̃m ſermonẽ tuum ars recitãdi neq; ipſe ẽt recitator. IO. imo oĩa præter talia quædã. SO. Cum præter talia q̃dam dicis/præter ea quæ aliaꝝ artiũ ſunt ferme ſignificas. ſed quænã cognoſcet/poſtq̃ nõ oĩa noſcit? IO. quæ decẽs eſt/ut uir loquat̃: quę mulier: ſeruus: liber: ſubiectus: princeps hæc oĩa noſcet. SO. quod decẽs eſt/ut princeps in mari/nauicula tẽpeſtate oppreſſa aſſerat: recitatoria ne magiſq̃ gubernator/cognoſcet. IO. nõ: ſed gubernator melius hoc ꝑcipiet. SO. ſed ea q̃ decens ẽ/ut princeps ĩ morbo loquat̃/recitator melius q̃ medicus ĩtelliget? IO. neq; hæc. SO. ſed ea q̃ ſeruo cõueniũt/dicis. IO. certe. SO. ſ. quæ decẽs ẽ/ut dicat: ſeruus bubulcus/dũ de furentibus/& efferatis bobus cõfabulat̃/recitator ipſe/nõ bubulcus agnoſcet. IO. nequaq̃. SO. Nũqd ea q̃ decẽs eſt/ut mulier de laniſicio textori referat. IO. nõ. SO. ea q̃ decẽs ẽ/ut uir dux exercitus dicat dũ milites hortat̃/cognoſcet? IO. talia ꝑfecto ſunt/q̃ recitator agnoſcit. SO. Nũqd ars recitatoria eadẽ eſt quæ & ĩperatoris exercitus? IO. Intelligerẽ eq̃dẽ ſi opus eẽt/quæ ĩperatorem loqui decet. SO. Forte & imperatorie facultatis peritus es. IO. Nam ſi equeſtri/& citheredica ſimul diſciplina polleres/illos qui bñ/& qui male equitant/cognoſceres: & ſi tc interrogarem o io. Vtrũ arte equeſtri: an arte citharedi illos qui bene equitant/cognoſcis? quid mihi reſponderes. IO. Arte equeſtri. SO. ꝙ ſi eos qui bene pulſant citharã cognoſceres cõfitereris illos nõ equeſtri ſed citheredica diſciplina cognoſcere. IO. ꝑculdubio. SO. cum uero quæ ad ĩperatorẽ ſpectãt ĩtelligas/utrũ imꝑatoria: an recitatoria iſta calles? IO. nihil mihi referre uidet̃. SO. quomodo nihil differre dicis? imperatoriam/& recitatoriam artem unã ne an duas ponis? IO. una mihi uidet̃.

SO. quicunq; igitur bonus eſt recitator ēt bonus imperator erit. IO. & maxime quidem o Socrates. SO. num/& qui exercitus imperator eſt optimus: idē recitator eſt bonus. IO. nequaꝗ̃. SO. illud tñ admittis ꝙ quiſquis recitator bonus eſt/bonus eſt ĩperator. IO. ualde. SO. Nonne græcorum optimus es recitator? IO. plane o Socrates. SO. Nũquid græcoꝝ optimus es imperator. IO. certe o Socrates. hæc enim in Homeri ſcriptis didici. SO. cur igitur per deos cũ ſis optimus græcorum oĩum dux exercitus/optimuſq; recitator/paſſim carmina modularis/militaris aũt nuſꝗ̃? nũquid tibi uidetur recitator aurea corona decoratus plurimũ uſui eſſe grecis: ĩperator aũt nullo pacto? IO. noſtra o Socrates ciuitas ueſtræ ſubeſt/a uobiſq; gubernat̃: & iccirco imperatore non indiget. Veſtra autē/& Lacedæmonioꝝ reſ.p. me nũꝗ̃ in exercitus ducē eligeret. Idoneos enim duces uos eſſe putatis. SO. o optime. IO. Apollodotũ cyzicenum nõ cognoſcis? Io. Quem Apollodoꝝ? SO. Illum ſcilicet/quē ſæpe Athenienſes ꝗuis hoſpes eſſet imperatorē delegerunt: & Phanoſthenē Andrium/& Heraclidem Clacomenium. Quos hæc ciuitas licet pegrinos/quia uiri pręſtantes habentur/prætura/& aliis magiſtratibus ornat. Ionē uero Epheſiũ imperatorē non decernet neq; honore afficiet/ſi uirtute præſtare uiſus fuerit. Quid uero. nonne uos Epheſii priſca origine Athenienſes eſtis. Epheſuſq; nulla ciuitate eſt inferior? Sed tu o Io. ſiquidem uera prædicas/& ſcientia arteq; potes Homerum laudare iniuria me afficis: quippe qui profeſſus multa: & pulchra Homeri ſcire/teq; oſtenſurum mihi pollicitus/me nunc decipis: ac permultum abeſt/ut oſtendas ſiquidem nec quæ ſint iſta quoꝝ pirus es. Nec qua ſis facultate inſtructus/aperire uis: me diu iam obſecrãte. Cęterum tãꝗ̃ Protheus uarius reſultas/ſurſum deorſumue cõuerſus. adeo ut poſtremo me ſubterfugiens imperator euaſeris: ne mihi oſtendas quo pacto tibi circa Homeri ſapiētiam facundia cõpetat. Si enim arte tibi hoc ineſt: quemadmodũ nunc dixi/pollicituſq; exponere/decipis certe. iniuſtus es. me ꝙ iniuria afficis. Sin autē cares arte: & forte quadã diuina ab Homero raptus/cũ nihil intelligas/multa/& pulchra circa poetam hunc dicis. Vt ego de te iudicabã/non facis iniuriã. Elige utrum mauis. iniuſtus homo. An diuinus potius appellari. IO. Longe differt o Socrates: & multo pulchrius eſt iudicari diuinum. SO. Hoc itaq; quod pulchrius eſt/tibi apud nos ineſt o Io. te ſcilicet diuinum potiuſꝗ̃ artificioſum Homeri laudatorem eſſe.

FINIS IONIS.

PREFATIO IN PLATONIS SOPHISTAM SECVNDVM PROCVLVM A MARSILIO FICINO TRANSLATA.

Proprietates ſublunaris opificis.

SOphiſtam Plato uocat/nõ hominem quendã ſolum: ſed ēt amorem. Plutonem Iouem: & artem ſophiſticam præclariſſimã dicit: ex qbus ſubintelligimus ꝙ nobilius ſubiectũ ꝗ̃ appareat hic dialogus reſpicit. Eſt enim intentio ſecundũ magnũ Iamblicum de ſublunari opificce tractare. Nam eſt idolorum fictori purificator aĩarũ a contrariis rõnibus ſemp ſeparans. tranſmutator: & iuuenũ diuitũ mercennarius uenator. Dum aĩas ſuſcipit plenas rõnibus a ſuperis uenientes/mercedē ab illis accipit/ipſam aĩalium fabricam: quæ fit ſecundũ mortaliũ rõnem. Hic ei quod nõ eſt incũbit: quia quæ ſunt in materia gignit. Et quod reuera ſalſum eſt/diligit/ideſt materiã. Simul aũt in id quod uerũ reuera eſt reſpicit. Eſt & multiceps: qm̃ ſibi eſſentias uitaſq; multas uendicauit: p quas uarietatem generatiõis ipſe diſponit. Idem quoq; magus eſt generatõe/dũ aĩas naturalibus rõnibus mulcet/& allicit/adeo ut ægre a generatione amoueant̃. Quinetiam & amor magus/& natura maga a nonnullis dicitur: propter reciprocos actractus atq; illecebras: quæ ſecundũ naturam procedunt. Nũc igit̃ omnifariam ſophiſtã declarare uult. Etenim philoſophus ſophiſta eſt/quippe cũ celeſtem opificem: & generationis opificē imitetur. Et diſtinctiua facultas/progreſſum rerum ab uno imitatur/& generationis opifex/cæleſtem opificem: quare ſophiſta eſt. Atq & ipſe homo ſophiſta: quia magna imitatur ſophiſta dicit̃. Et iccirco ſophiſtam multicipitē appellauit. Eleates hoſpes repræſentat patrem opificum/ſupercæleſtem/& abſolutũ. Auditores aũt opificis intelligentias. Ille quidē Iouis: hic naturæ angelicæ tanꝗ̃ interpretator ac geometricus. Et quoniam opificium ab imperfecto incipiēs in perfectum deſinit. hoſpes ille primum cum Theodoro. Deinde per cõuerſionem cum proprio Socrate uerſatur. Hactenus Proculi. Deinceps Marſilii. poſt Theætetum de ſcientia/legendus eſt ſophiſta de ipſo ente/quod ſcientiæ eſt obiectum. Dum uero hic de ente diſſeritur/circa quod uerſatur philoſophus/tractatur interim de non ente/ad quod ſophiſta declinat. Apud Pythagoram/& Platonem ſophos ideſt ſapiens ſolus eſt deus. Philoſophus autem uerus imitator dei: Sophiſta ambitioſus/& fallax philoſophi æmulator. Sex Plato ſophiſtæ definitiones adducit. Quoniam uero definitio haberi abſq; diuiſione non poteſt/per quã ab ipſa re definienda quę ipſius non

Amor magus & natura maga.

Argumētum marſilii.

Apud pythagorã & Platonẽ ſophos eſt ſolus Deus.

Quis philoſophus.

ſunt

ſunt ſeparentur/genuſq; ipſius per differentias diuidat/ex quibus tandẽ ſimul/& genere cõponant ſpecies atq; definiant iccirco Plato ſophiſtam definiturus/exactiſſimas primũ partitiones excogitat:admonens neminẽ oĩno latẽtem rei cuiuſq; naturã diſcernere poſſe/niſi eam penitus ab aliena qualitate ſe creuerit. Proinde entis atq; non entis deſcriptiones pro uiribus affert/atq; ens:quemadmodum/& in Parmenide ſubiicit uni. entis quinq; numerat genera/eſſentiã/idẽ/& alterum/ſtatumq;/& motum. docet ueram qdem eſſentiam rebus incorporeis cõuenire: imaginariã uero corporeis. Eos præterea qui incorporea negãt admodũ deteſtatur. eos inſuper qui uel oĩa moueri ſolum:uel ſolum manere putant. Item de ſcia atq; de opinione/& oratione uera uel falſa/de uerbo/& noĩe diſputat/quatenus attentis ipſius diſputationem pertinere uidet. Demum poſtq̃ de ſophiſta ſimul ac philoſopho diſputauit/diuina quadã librum cõcludit ſnia. Videlicet res naturales/opera eſſe dei:ſiquidẽ oĩa naturæ opa a diuina quadã ſapientia mundo infuſa probauerat proficiſci. Res aũt umbratiles/& fallaces/a r demonicas eſſe præſtigias. Ibidem/& ſophiſtam nobis occultum eſſe inquit tanq̃ non entis. i. falſi tenebris inuolutum/& philoſophum pariter occultũ eſſe/q̃uis alia ratione:quia uidelicet entis ipſius. i. diuinæ ueritatis ſplendore undiq; circunfuſus uulgarium intuitum animorum prorſus exſuperet.

Ens ſub uno & entis quinq̃ genera.

Res naturales opera dei.

PLATONIS SOPHISTA VEL DE EO QVOD EST VEL ENTE TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

THEODORVS THEÆTETVS SOCRATES HOSPES ELEATES QVI FORTE MELLISSVS EST.

THEO.

VEnimus o Socrates oportune quẽadmodum heri inter nos conuenit:atq; hoſpitẽ hunc nobiſcũ ducimus:qui Eleates eſt ex familiaribus Parmenidis atq; Zenonis: & uir apprime ſapientiæ ſtudioſus. SO. Forte o Theodore dum uitum hoſpitẽ te cum ducere credis/deum quendam ducis. Inquit enim Homerus:cum deos alios tũ maxime hoſpitalem deum/inter hoĩes qui iuſti pudoris participes ſunt/uerſari: & hoĩum contumelias iniuriaſq; inſpicere. Te forſitan/& hic e ſuperis unus huc ſequutus eſt/ut nos quia diſputandi rationibus aberramus examinet:atq; corripiat. Atq; ipſe redargutionis eſt deus. THEO. Haud mos hic o Socrates huius hoſpitis. Sed modeſtior eſt illis qui controuerſiis ſtudẽt. Mihiq; nullus hoĩum deus/ſed diuinus aliquis eſſe uidetur. Omnes equidem philoſophos/diuinos appello. SO. Et recte qdẽ amice. Genus aũt philoſophoꝝ haud multo facilius ut ita dixerim q̃ deorum diſcernitur. Omnes enim quicunq; non ficte:ſed uere philoſophantur: pp aliorum inſcitiam omniformes apparent:dum ciuitates circuũt: & quaſi ab excelſa quadam ſpecula inferioꝝ uitam proſpectant. Atq; hi a quibuſdam nullius æſtimantur/a nonnullis ſummopere honorant. Et interdum quidem/& uiles apparent/alias ſophiſtæ nonnũq̃ aliquorum opinione inſani prorſus habentur. Quapropter percontari hunc hoſpitem cupio ſi modo gratum illi futurum ſit/quid de his familiares eius Eleates ſentiant/quid eſſe dicant:& quõ nominent. THEO. Quænã iſta? SO. Sophiſtam inq̃. Ciuilem. philoſophum. THEO. Quid potiſſimũ/& quale circa hæc in dubitationem uenit:quærendumue exiſtimas? SO. hoc. Vtrum unum hæc omnia/an duo eſſe uelint. An quẽadmodum noĩa tria/tria quoq; gña diſtinguẽtes/ſingula noĩa/generibus ſingulis adſcripſerint. THEO. Nulla inuidia ut arbitror ꝓhibebit:quo minus hæc uobis exponat. Tu uero quid ais hoſpes. HO. Quod & tu nulla certe inuidia:neq; dictu difficile eſt/q; tria eſſe putauerint. Singulatim uero diſtinguere:& quid unum quoq; ſit defiuiri/neq; paruum opus eſt/neq; facile. THEO. In eandem forte quæſtionem o Socrates incidiſti in quã/& nos anteq̃ huc accederemus. hic aũt quæ tibi nunc:eadẽ tunc nobis rñdit audiſſe ſe quidẽ/& recordari. SO. in eo igit qd primũ rogauimus/gratificari nobis debes o hoſpes. Verũ nobis id in primis declara. Vtrũ per teipſe ꝑpetua oratione qd inferre uelles/exponere cõſueueris. An potius interrogando quẽadmodũ ſolebat Parmenides. Quẽ ego adoleſcens audiui quondam ita diſputantẽ admodũ ſenem:rõneſq; pulcherrimas afferentẽ. HO. Si facile qs/& apte rñdeat/facilius eſt cũ alio ĩterrogãdo diſſerere:ſin contra p ſeipm quiſq; facilius diſputat. SO. Licet igit quẽcũq; uis ex is eligere. Oẽs. n. libentiſſime obſequent. Ego uero tibi ſ con ſulo:ut iuuenẽ quẽpiam eligas/uel hũc Theætetũ:uel aliũ quicunq; tibi aptior uideat. HO. Pudor quidam o Socrates me/& uerecundia detinet/cum nunc primum uobiſcum loquar non uiciſſim uerbum uerbo reddere/ſed prolixum ſermonem inceptare:ſiue ſolus ipſe per me: ſiue cum alio reſpondente demonſtrationis gratia diſputem. Quod enim modo quæſitum eſt/nemo leuiter explicari poſſe cõfidat. Longa nãq; diſputatione ĩdiget. Contra uero ſi tibi/& iſtis præſertim cũ tã modeſte rogaueris nõ obtẽperem:agreſte quiddã/& ab hoſpitis manſuetudĩe alienũ mihi fore uidetur:

Occaſio dialogi.

Inter homĩes pudentes verſari deum:

Parmẽides diſputabat ĩterrogando.

Quippe cum diſputatiõis comitem Theætetum hunc ex his quæ/& ego dicebam/& tu mõ iuſſiſti/
ſim habiturus. THEO. ita certe o hoſpes quẽadmodũ inquit Socrates: cũctis gratificaberis. HO.
Nihil aduerſus hæc ulterius Theætete dicendũ. Tecũ deinceps agendũ mihi: & ſi forte ſermonis
ꝓlixitas tibi faſtidioſa cõtinget/& labore grauaberis/nõ me obſecro/ſed hoſce tuos familiares/q in
cã ſunt accuſato. THE. Nihil moleſtũ fore arbitror: nã ſi forte me defatigari cõtigerit/ hũc Socra
tem adhibebimus/ſocrati qdẽ in noĩe ſimilẽ/mihi in exercitatione ſociũ: & ęqualẽ: qui mecũ labo
rioſa multa ꝑagere cõſueuit. HO. Probe loqueris: & de his qdẽ ꝓcedente ſermone tecum ipſe deli
berabis. Cõiter uero mecũ tibi nũc cõſiderãdũ. Incipiendũq; ut mihi uideť ab ipſo ſophiſta: & qd
eſt in primis definiendũ. In pręſentia porro tu ſimul ac ego huius cõe ſolũ nomen habemus. Rem

Preſtat ꝑnotio an res ſit: quã quid nom̃.

uero ipſam/quæ noĩe deſignať/aliter forte uterq; noſtrũ cogitat. Præſtat aũt in ſingulis rem ipſam
cũ rõnibus q̃ nomen ſolũ abſq; rõne ꝓſpicere. Quod ꝓfecto nunc ingrimus ſophiſtæ genus haud
facile definiri põt. Vetus eſt oĩumq; cõis ſnĩa/ſiquis ea quæ magna ſunt/recte tranſigere uelit/i par

Vetus ſnĩa circa magna cognoſcenda.

uis quibuſdã prius illa facilioribuſq;/q̃ in maximis cõſiderare debere. Equidẽ ſophiſtæ genus arbi
tratus difficile poſſe cõpręhendi/nobis o Theætete cõſulo: ut ante in alio quodã faciliori ꝓgreſ
ſum illius præmeditemur. Niſi tu forte cõmodiorem uiã oſtendas. THE. Nullã habeo cõmodio
rem. HO. Vis ne exiguũ quiddã/& uile in mediũ adducamus: maioris ipſius exẽplũ? THE. uolo.

Tranſlatio facienda ad faciliora ut cognoſcatur quod q̃ritur.

HO. An nõ ꝓponendũ tottũ quidã atq; exile: quod nihilominus ad maiorꝫ intelligentiam cõferat?
qualis hamo piſcator eſt. Leue enim quiddã eſt/& exile. THE. certe. HO. Viam tũ/& rõnem ad id
quo de agimus aptam hře uideť. THE. optime ita ſe res haberet. HO. Age hinc exordiamur. Dic
utrũ ipſum tãq̃ artificioſum: an artis expertem: alterius uero potẽtiæ cuiuſdã participẽ ponere de
beamus. THE. Nullo modo artis expertẽ. HO. Artiũ ferme oĩum ſpecies duæ ſunt. THE. Quæ

Prima tranſlatio d ſophiſta ad piſcatorẽ.

HO. Agricultura: & cuiuſlibet mortalis corporis cura: & facultas oĩs quæ circa cõpoſitum quodli
bet fictũue uerſať/quæ cõiter ſupellectilia dicunť: & quæ hæc imitať: uniuerſa inq̃ facultas hmõi uno
quodã cõi noĩe nuncupari debet. THE. Quonã pacto? Et quo noĩe? HO. Quotiens quod ante nõ

Artiũ omniũ diuiſio.

erat: in eſſe quis deinde perducit: quod agit facere/quod agiť/fieri dicimus. THE. recte. HO. cun
cta quæ pauloante rettulimus/ad hoc uim hñt. THE. habent certe. HO. Summatim itaq; illa effe
tricem facultatẽ denoĩemus. THE. eſto. HO. diſciplinæ uero/& cognitionis ſpẽs uniuerſa: & quæ

Hic uidere eſt artẽ diffinienda Platonis a diuiſione.

ſtus certaminiſq; ac uenãdi peritia ars acquirẽdi ſummatim uocanda uideť: quippe cũ nihil ex his
quicq̃ fabricet: quæ uero ſunt/& fuerũt/cõparet: partim ſermõibus actionibuſq; capiẽs: partim ca
pientibus nõ cõcedens. THE. decet. HO. Cũ qualibet ars/aut in acquirẽdo/aut in efficiẽdo uerſe
tur quo in gñe peritiã piſcãdi ponemus? THE. in eo uidelicet qď acquirit. HO. Nõne eius qď acq
rit duę ſunt ſpẽs. Vna inter uolẽtes cõmutatio/dono: emptiõe: mercede. Altera mãcipatio uel ope
uel ſermone facta. THE. ex his quæ dicta ſunt ſic eẽ conſtat. HO. Mancipatio uero duplex. THE.
Qua rõne? HO. Vna quidẽ patẽs quæ certãdo capit. Altera latens/quę uenãdo. THE. ita eſt. HO.
uenatoriã quoq; biſariã diuidere decet. THE. Quo biſariã? HO. aut enim rẽ expertem aĩaı aut aĩatã
uenať. THE. quid ni? ſiquidẽ ambo hæc ſunt. HO. ſunt ꝓfecto. Et oportet qď ad inanimũ pertinet
ęquiuocũ dimittere: præter quaſdam natatoriæ potẽtiæ partes: & alia hmõi exigua prætermittere
Animatorꝫ uero capturã/aĩalium uenationẽ uocare. THE. ſic eſto. HO. uenationis hmõi merito
duæ ſunt ſpẽs: unã quidẽ greſſibiliũ aĩalium uenatio: uariis ſpeciebus noĩbuſq; diſtincta. Altera ue
ro agiliũ: quæ fluentiũ uenatio noĩatur. THE. oĩo. SO. Agilium uero quædã pennis per aerẽ: quę
dã per aquã uaganť. THE. certe. HO. uolantiũ uenatio/aucupiũ noĩať. THE. ꝓculdubio. HO. aq
tiliũ uero/fere ſũmatim piſcatio. THE. Oĩno. HO. Piſcationẽ aũt nõne in duo maxima mẽbra diui
dimus? THE. Quænã iſta? HO. aut enim retinaculis: aut percuſſiõe piſcamur. THE. Quonam pa
cto utrũq; diſtinguis? HO. Quicqd cohercẽdi gr̃a cohibet aliqd cõprehẽdẽdo retinaculum noĩať.
THE. ꝓrſus. HO. naſſam: retia: laqueos/uerriculũ cæteraq; hmõi/nũqd alr̃ q̃ retinacula uocabis?
THE. haud alr̃. HO. hic igiť/& alius ſĩlis uenãdi modus q cohibendo perficit piſcationis ſpẽs q̃dã
ẽ. THE. eſt. HO. Extat ſpẽs altera q̃ hamis/& fuſcinis captat. Hãc percutientẽ piſcationẽ cõiter ap
pellať decet: niſi tu forte qd pulchrius afferas: & hæc nõ ẽ mihi curę nomẽ: hoc porro ſufficit. HO.
alii qdẽ nocte hoc efficiũt ad ignis lumẽ: quapꝑ ignifera piſcatio nũcupať. THE. ꝓrſus. HO. Alii
die in extremo uirgę cuiuſdã ferẽtes uncũ tridẽtibꝰ uſi: vñ contorta/& unca oĩs hæc piſcatio noĩať.
THE. cõſtat. HO. Qui piſcãdo ꝑcutit retorto quodã inſtr̃o/& fuſcinã a ſupiori pte ad inferiorẽ de
mittit. tridẽtea/& fuſcinali piſcatiõe uti diciť. THE. ferũt. HO. Reſtat ſpẽs altera. THE. q̃nã. HO.
ꝑcuſſio q̃dã hamo facta cõtra ac ſupior/neq; in qualibet piſciũ pte. ſed ĩ capite/& ore dumtaxat: ab
inferiori parte ad ſuperiorem uirgis/& calamis retrahẽs. huius quid potiſſimũ o Theætete nomẽ
eẽ dicemus? THE. uidemur qď ſupra propoſuimus exquirendũ/nunc iam ꝑfeciſſe. HO. Nũc igiť
piſcationis nõ modo nomẽ ego ac tu cõi ſnĩa inſtituimus uerum ẽt rõnem ipſius operis ſufficiẽter
accepimus. Vniuerſæ porro artis dimidium in diuiſione fuit quę in acqrendo uerſatur: huius quę
capit/& mãcipat/huius uenatoria. Venatoriæ aĩalium preda/cuius agilis aĩalis captura: agilis uni

uerſaliter

uer ſaliter piſcatoria: piſcatoriæ pcutiēs atq; tundens piſcatio percutiētis/quæ unco piſcatio fit/hu
ius deniq; pcuſſio quæ ſurſum uerſus ab interiori parte conficiẗ retrahēdo/& inde nomē ſortita re
trahens/& hamatoria piſcatio diciẗ. THE. abūde hoc oſtenſum eſt. HO. At qui ſecundū hoc exē
plum/qd eſt ſophiſta inuenire ſtatuimus. THE. prorſus. HO. Illudq; in primis quæſitū eſt: utrum
ipſum q hamo piſcatur rudē penitus/an artis alicuius participem ponere debeamus. THE. ita ē.
HO. Et nunc qdem ſophiſtā/rudē ne/an callidū appellabimus? THE. nullo modo rudē. Intelligo
equidē nō oportere. Illum/q ita uocaẗ/inertem eē: ſed arte quadā inſtructū. HO. Qua igitur arte?
nūquid hactenus cognationē iſtoꝝ mutuā ignorabimus? THE. quoꝝ? HO. hamatoris atq; ſophi
ſtæ. THE. quēadmodū? HO. uenatores qdā eē mihi ambo uidenẗ. THE. Quā predā hic aliter in
ſequitur? de altero nāq; diximus. HO. predā uniuerſam bifariā ptiti ſumus: in natantē atq; greſſibi
lem. THE. pfcō. HO. Et uenationē quæ natātia aq̄tiliaq; pſequiẗ/pſecuti ſumus. eā uero quæ greſ
ſibilia/prætermiſimus/q uē multiplex eēt/adiunximus. THE. pculdubio. HO. hactenus hamator
& ſophiſta ab arte uenatoria ęque pficiſcunẗ. THE. uidenẗ ſane. HO. ab aīalium uenatione/quidā
in mare deſcendit fluminaq;/& lacus: & in his aīalia ipſa uenaẗ. THE. quid ni? HO. qdā aūt in ter
ras/& fluuios uelut in prata quædā/iuuentute/& diuitiis habūdātia. in his aīalia capturus. THE.
quo pacto? HO. uenationis quæ terra fit/duæ maxime ptes ſunt. THE. q̄lis utraq;? HO. una dome
ſticoꝝ/agreſtium altera. THE. An eſt ulla domeſticoꝝ uenatio? HO. Pone quæ dicam ut lubet/aut
enim eſt homo domeſticū aīal. aut nullū aīal eſt domeſticū: uel aliud quodda māſuetū/homo autē
aīal ferū. Siue manſuetus homo qdē/ſed hoīs uenatio nulla. Ex his qđ magis tibi conſonat. in prę
ſentia determina. THE. arbitror eqdē hoſpes/& manſuetū: & uenabile aīal eē hoīem. HO. Dupli
cem præterea domeſticoꝝ uenationē ſtatuimus. THE. Qua rōne? HO. eā quæ demonſtratiōe co
git. & quæ redigit in ſeruitutē. Tyrānidem ſup/& militarē captiuitatē/cūcta hæc uiolentā cōitet uē
nationē aſſerimus. THE. optime. HO. Quæ uero iudicādo fit uel cōtionādo/uel conciliādo ſum
matim pſuaſionis artificium nuncupamus. THE. Recte. HO. Huius duo ſunt genera. THE. quæ
nā? HO. publicū/& priuatū. THE. Extat ſpēs utraq;. HO. priuatæ rurſus pſuaſiōis uenatio/aut mer
cede fit/aut muneribus. THE. haud intelligo. HO. Amatoꝝ uenationē nūq̄ conſideraſſe uideris.
THE. qua in te. HO. q illis quos ceperunt munera inſup exhibent. THE. uera narras. HO. Hæc
itaq; artis amatoriæ ſpēs eſto. THE. eſto. HO. ſed ea quæ mercede fit/aut uerſaẗ ad grām uolupta
tiſq; illecebras parat/ut inde alimēta p mercede dūtaxat accipiat/quā adulationē uocamus/artem
uoluptatū machinatricē. THE. Certe. HO. Aut uirtutis oſtendendæ gr̄a conuerſari ſe profiteẗ/&
pro mercede pecunias exigit. Idq; genus alio noīe nuncupandū uideẗ. THE. Quid ni? HO. Quo
nā? exprimere tēta. THE. Cōſtat plane. Sophiſtā nāq; iā repperiſſe uidemur/& hoc nomē huic ma
xime cōgruere arbitror. HO. Vt ex hac diſputatione colligiẗ/cōſtat o Theætete ſophiſticā faculta — Prima diffinitio ſophiſtæ.
tē appellandā eſſe artē/quæ in cōciliando cōparādoq; uerſaẗ: aīaliūq; greſſibiliū/& terrenoꝝ dome
ſticorūq; uenatio eſt. hoīum uidelicet priuata capturæ ob numeroꝝ mercedē. Et iuuenum/diuitū
atq; nobiliū opinione uirtutis diſciplinæq; irretitio. THE. prorſus ita dicendū. HO. Pręterea hoc
modo cōſideremus. non. n. ſimplicis artis qđ nunc quæriẗ/ſed uariæ ptīceps. Etenim ex iis quæ ſu
pra diximus p imaginē quandā cōiectare licet/nō huius generis qđ diximus/ſed alterius eē. THE.
cuius igitur? HO. artis profcō quę in acquirēdo uerſaẗ/duæ ſpēs relatę ſunt. Venatio & cōmertiū.
THE. certe. HO. cōmertii uero duæ ſunt ſpēs. una in largitione. altera in emptione uenditioneq;
cōſiſtit. THE. Sic eſt pfecto. HO. Eam rurſus quæ ad emendū uendēdūq; ptium/bifariam diuidi
mus. THE. quo pacto. HO. Qui opa ſua uenalia facit/pprioꝝ uenditor noīaẗ/q aliena uēdit/com
mutator. THE. Oīno. HO. cōmutatio uero aut inter eiuſdē urbis ciues cōficiẗ/quā cauponariam
uocamus/aut īter ciues & pegrinos emēdo & uēdēdo res de urbe alia in aliā pmutanẗ/quā merca
turā dicimus. THE. qd ni. HO. Mercatura præterea duplex/altera ad uictū corpis ſpectat: altera — Diſciplinarū mercaturæ.
ad animi diſciplinā/cōmutatq; nūmis eruditionē. THE. Quēadmodū dicis? HO. qđ ad aīum atti
net/forſitan ignoramus. Nā qđ ad corpus/agnoſcimus. THE. Nēpe. HO. Eū pfecto q muſicā ali
bi qdē diſcēdo emit/alibi docēdo uēdit. litteraturāq; ſilr/& pręſtigia/cęteraſq; animi diſciplinas tā
ſerias q̄ iocoſas/mercatorē nihilominus q̄ corpis alimēta uendentē dicimus. THE. Vera narras.
HO. nōne illū ſilr appellabis: q diſciplīas nūmis ēptur⁹ cōmutaturuſq; urbes uarias circuit. THE.
Silr certe. HO. hmōi mercaturę pars q̄dā demonſtratiua uocaẗ. pars altera ridicula/nihilominus
cū ſit diſciplinaꝝ uēditio/cōſimili quodā uenditōis cognomēto uocāda. THE. pſus. HO. alio ue
ro noīe nūcupādus q facultates alſ uendit: alio q præcepta uirtutū. THE. nihil phibet. HO. Eum
ſane qui alias facultates uenūdat/artium uenditorē nomīare decet: ſed eum hominem/qui mores
mercede tradit/quo noīe nūcupabis? Nunquid aliter qui recte cognominare hūc pr q̄ qđ nūc quę
rimus/ſophiſtā? THE. haud alr pfecto. HO. iā igiẗ cōcludamus hūc in modū colligētes/q ſa inq̄ſi — Secūda diffinitio ſophiſtæ.
tione ſophiſta nobis apparuit/acquiſitor eiuſmodi. ſ. cōmutator/emptor/& uenditor: mercator ui
delicet qui animi diſciplinas uenundat/ad ſermones inſtitutaq; uirtutum præcipue pertinentes.

THE. Valde. HO. tertio rurſus te ſimiliter/ſophiſtam uocaturũ hunc arbitror: qui eadẽ in urbe ꝑmanens ꝑtim emit: ꝑtim ipſe excogitat diſciplinas/cõparandi uictus gratia uenditurus. THE. nihil obſtat. HO. ſophiſtam igiẽ appellabis/eum q in acquirendo uerſaẽ cõmutat. ſ. & emit: uenditq́ cauponando/ſiue ſua inuenta/ſiue aliena circa uirtutis ſtudia uendat. THE. Neceſſe eſt: rõni ſiqdẽ aſſentiri decet. HO. Videamus iterum/utrum quod in præſentia querimus genus/cuiuſdã talis ſimile ſit. THE. cuius nã? HO. eius artis quæ ad acquirẽdũ ꝑtinet pars quædã certãdi facultas erat. THE. erat certe. HO. haud igiẽ abre erit bifariã illã diuidere. THE. q̃s in ꝑtes diuides? HO. Vna qdẽ pugnat: repugnat altera. THE. uerũ. HO. Pugna utiq́ corporis ad corpus/uiolentia cõgrue nuncupaẽ. THE. congrue. HO. Quæ aũt uerbis aduerſus uerba cõmittiẽ/ambiguitas. THE. certe. HO. ambiguitas duæ ſunt ſpẽs. THE. quę? HO. qñ oratione ꝑpetua publice de iuſtis iniuſtiſue certaẽ/iudicialis cõtrouerſia noiaẽ. THE. ita eſt. HO. cũ uero priuatim minutis qbuſdã argumentatiunculis interrogãdo rñdendoq́ contendiẽ: cõtradictionẽ appellare ſolemus. THE. Sic utiq́. HO. Contradictio porro quæ in cõmertiis utcũq́ cõtingit abſq́ arte fit/ut ſpecies quædã ſeorſum ponenda eſt: ſic enim rõ ab aliis illã diſcernit. ꝓprium uero cognomentũ/nec ab antiquis accepit neq́ nunc a nobis accipiet: neq́ enim decet. THE. ꝓculdubio. HO. in uaria nãq́/& minima ſcindiẽ: quæ aũt arte ꝓcedit/& de iuſtis iniuſtiſue/& ne aliis generatim ambigit/litigiũ appellari ſolet. THE. plane. HO. litigiũ duplex: alterũ patrimoniũ diſſipat: alterũ pecunias cumulat. THE. Oĩo. HO. Quod itaq́ utriq́ tribuendũ ſit cognomentũ inuenire conemur. THE. Oportet. HO. Quicunq́ contentionis hmõi ſtudio delectatus/res ſuas negligit/uerba aũt audientibus iocunda cõponit: & quæſtiunculas ſemꝑ aucupaẽ: nõ aliter ut mea fert opinio/q̃ nugator/& garrulus ẽ uocãdus. THE. Sic utiq́. HO. At uero qui ex priuatis litigiis pecuniis cumulãdis incũbit/qũo uocandus ſit tu nunc uice tua fretus enarra. THE. quiſq́s abſq́ errore rñdere uoluerit/ſophiſtã hũc mirabilem

Quarta diffinitio ſophiſtę

quẽ quærimus appellabit quarto ſe nobis iam offerentẽ. HO. Rõ itaq́ nũc oñdit ſophiſtã nihil eẽ aliud q̃ artificem quæſtus gratia contentioſum. cõtradictionibus ambigentẽ/in pugnãdo certantem: lucri præcæteris ſtudioſum. THE. Sic eſt oĩo. HO. Cernis uerũ eſſe quo diciẽ/uariũ hoc aĩal

Prouerbiũ nõ altera mãu capiendum.

eſſe. Vtq́ prouerbio ferẽ: non altera manu dũtaxat apprehendendũ? An igiẽ utraq́ uti oporret? THE. opus eſt. HO. Ergo pro uiribus ſic agendũ: eiuſmodiq́ ipſius ueſtigium ꝑcurrendum. Dic age/hẽmus ne ulla miniſtratoria noĩa? THE. Multa. Sed quæ nã emultis iterrogas? HO. Talia quędam ut cũ dicimus excolare diſtribuere uictũ dequoquere ſecernere. THE. Quid ni? HO. Carminare: prætetea deducere. pectine texere: aliaq́ permulta hmõi in artibus reperimus: an nõ? THE. Quid de his potiſſimũ oſtenſurus exẽpla hæc inducis/& ꝑ oĩa ſciſcitaris? HO. Ad diſcernendum quodãmodo ꝑtinent/quæcũq́ rettulimus. THE. Profecto. HO. Mea quidẽ ſnĩa cũ circa hæc una ars in cunctis uerſeẽ/unoquoq́ noĩe nuncupabimus. THE. Quo nam? HO. diſcretiuã dicamus. THE. eſto. HO. uide rurſus/nũ ſpẽs huius geminas inuenire poſſimus. THE. Celerem breuemq́ ut mihi uideẽ conſiderationem imponis. HO. Enimuero in is quæ dictæ ſunt diſcretionibus/partim deterius a meliori ſecernebamus. partim a ſimili ſimile. Sic. n. ferme dictũ tũc eẽ uideẽ. huius qdẽ ꝓprium nomen non habeo: illius aũt quæ melius quod eſt/relinquit/quod uero deterius amputat: habeo. THE. Quid iſtud referas? HO. oĩs hmõi diſcretio/ut ipe cõiicio/cõiter purgatio nominatur. THE. cõſtat. HO. Nõne geminã purgationis ſpẽm eſſe quiſq́ dinoſceret? THE. ita forte ſiquis aliquãdiu cogitet: ego enim in præſentia ignoro. HO. Verũtamen ſpecies multas corporalium purgationum noĩe uno cõplecti decet. THE. Quas inquis quoue noĩe? HO. purgatio aĩa ẽl corporis intrinſecus operãs ꝑ gymnaſticã/& medicinã: & quæ extrinſecus balneis quod dictu uile eſt/mũdat. Item quę inanimata corpora fullonũ miniſterio abſtergẽdo colorat: & uniuerſa hornandi corporis curatura/ſigillatim uaria uiliaq́ noĩa ſortiuntur. THE. ꝑfecto. HO. Oĩo quidem o Theętete. Raciocinandi uero progreſſus nihil magis unũ altero aut minus curat ſi purgatio ſpõgiis fomentationibuſq́ adhibita minus mundãt. Pharmacũ uero magis purificat atq́ iuuat. Nam ut artiũ oĩum intelligentiam cõſequaẽ/quodcũq́ cognatũ ĩueſtigãdo ęque ſingulas artes honorat/aliaq́ aliis ſecundũ ſimilitudinẽ nihilomagis ridicula cenſet. Quinetiam nihilo honeſtius putat/ſi militari diſciplina/q̃ ſi alia quauis uiliſſima opa uenatoriũ opus exerceaẽ: & nunc qdẽ ut quęrebas quo nam noĩe cunctas facultates quæcũq́ corpus: aut animatum/aut inanimatũ purgare ſtudent: penitus cõprehendemus? Nihil utiq́ quoad præſentem pertinet diſputationẽ referet/quodcunq́ nomẽ inuentũ decẽtius uideaẽ. dũmodo a purgatiõibus aĩæ ſit diſtinctũ/quæcũq́ purgãt corpus/ĩcludẽs. Mẽtis porro purgationẽ ab aliis oĩbus ſecernere nũc ĩtẽdit. ſi quorſum uergit/ĩſpicimus. THE. Aĩaduerti eqdẽ: & admitto duas ſpẽs purgationis eẽ/aĩęq́ purgationẽ a purgatione corꝑis eẽ diuerſam. HO. Egregie loq̃ris: & ĩ hoc ĩſuꝑ mihi obſequere: qđ ue dicturus ſum/rurſus bifariã diuideẽ tẽta. THE. utcũq́ duxeris/tecũ ꝑiri conabor. HO. prauitatẽ ĩ aĩa aliud q̃ uirturẽ dicius? THE. aliud certe. HO. Enimuero purgationẽ nihil aliud eẽ dixius/q̃ qđ prauũ ẽ/ãputare: reliquũ ṽo ſuare. THE. Dixius ꝑculdubio. HO. Si quã igiẽ circa aĩam prauitatis ablationẽ reꝑiem⁹ merito purgationẽ

Tertia diffinitio ſophiſtæ.

to purgationē appellare debebimus. THE. Maxime. HO. prauitatis in anima ſpecies duæ ponun
tur. THE. quænā: HO. una morbi corpalis inſtar: turpitudinis altera. THE. haud intelligo. HO.
morbum forſitan/& ſeditionē non idem uocas. THE. ēt quid ad hæc rñdeam neſcio. HO. Num
aliud ſeditionē putas/q̄ naturalis cognationis corruptelam/diſcordia quadā prouenientē? THE.
nihil aliud. HO. turpitudinē uero unum aliud q̄ deformitatē ex diſſonantia eoꝝ quę natura cogna
ta ſunt/reſultantē? THE. iſtuc ipſum. HO. quid porro? nonne uidemus in eis quorū deprauatus ē
animus/opiniones a cupidinibus. Iram a uoluptatibus: rōnem a doloribus diſſentire? THE. & ma
xime quidem. HO. uerūtamen cūcta hæc natura cognata ſunt. THE. patet. HO. Seditionē igit̃ ac
morbum animæ prauitatem uocare decet. THE. recte. HO. Si qua uiderimus/quæ certo quodā
fine ꝓpoſito/dum ad illud ꝑuenire nitunt̃/ſingulis in motibus præuaricent̃ atq; aberret: utrum cō
ſonantia quadā mutua conuenientiaq; cōmuni/an cōtrariis cauſis errare dicemus? TH. Ecōſtat ꝓ
diſſonantia atq; intemperie. HO. at q̄ ſcimus nullum aīum ſponte aliquid ignorare. THE. plane.
HO. Ignorantia qdem eſt dementia quædā animæ/quę dum ad ueritatē nititur intelligentia ipſa ꝑ Ignorātia qd.
uaricatur. THE. oīo. HO. Animā igit̃ ignorantē/incōcinnā atq; deformem uocare decet. THE. Qualis ſit
uidet̃. HO. ſunt ergo duo hæc maloꝝ in aīa genera. Vnum cōiter improbitas nominat̃ qui animę ignraa aīa.
proculdubio morbus eſt. THE. ita eſt. HO. alterum ignorantiā quidē nuncupant: prauitatē uero
animæ hanc eſſe confiteri uolunt. THE. Omnino concedendū eſt de quomodo dicente me ambi
gebas. duo in anima genera prauitatis exiſtere: & timiditatem quidē intemperantiāq;/& iniuſtitiā/
cæteraq; huiuſmodi cuncta morbum exiſtimare debemus: plurimā uero/& uariam. Ignorantiam
turpitudinem. HO. At non circa corpus/quoad hæc duo mala duæ quoq; artes reperiunt̃? THE.
Quænam. HO. aduerſus deformitatē gymnaſtica: aduerſus morbū medicinæ peritia. THE. ap-
paret. HO. nōne aduerſus petulantiā iniuſtitiā timiditatē: ex oī genere artium/cōueniens maxime
caſtigatio/& aīaduerſio eſt iudicialis cenſura? THE. hoc utiq; ut humana opinio porrigit: conſen-
taneum. HO. Sed aduerſus ignorantiā uniuerſam/quid aliud præter doctrinam remediū inueni-
tur. THE. Nullum. HO. doctrinā uero utrum unam dūtaxat ac ſimplicē/an plura genera illius eē
dicendū? Immo duo genera eius ſumma eē animaduerte. THE. Animaduerto equidē. HO. Hac
uia q̄ primum id inuenturi mihi uidemur. THE. Qua? HO. Si ignorantiā geminā eſſe conſidere-
mus: ea ſiquidem duplex duplicem docendi rōnem exigit ut harū ſingulę ſingulis illaꝝ reddantur.
THE. Nunquid iam tibi cōſtat quod nūc quærit̃? HO. Magnā quandam/& oneroſam ignorantiæ
partē uideo/cunctis aliis eius partibus præponderantē. THE. Quā? HO. hanc/cum quis illa quæ
neſcit ſcire ſe putat: ab hac nimirum oēs quæcūq; nos fallunt opiniones/proficiſcuntur. THE. Ita
eſt. HO. At qui huic ſoli ignorantiæ parti/inſcitiæ nomen cōuenire exiſtimo. THE. prorſus. HO.
doctrinæ itaq; partem/qua ab hac ignorātia liberamur: quomodo appellādā cenſes? THE. Reor
equidem partē aliam doctrinas artiū noīari. hanc uero diſciplinā. HO. ſic ferme inter oēs grecos
uocat̃. Nobis aūt hoc præterea cōſiderandū: utrum indiuiduum ſit oē: an diuiſionē aliquā habeat
cognomine dignā. THE. conſiderandū profecto. HO. uidetur itaq; mihi/& hoc diuiſionē ſuſcipe
re. THE. qua rōne. HO. eius utiq; facultatis/quæ ſermone docet pars quædā aſperior/quædam le
nior eē uidet̃. THE. qualem utrāq; dicimus. HO. unā quidē ueterem ac patriā/qua aduerſus filios
maxie utebant̃: & nunc ēt pleriq; utunt̃ quotienſcūq; delinquunt: partim grauiter obiurgātes/par
tim mitius admonentes. Vniuerſum hoc admonitionē poſſumus nūcupare. THE. ita eſt. Ho. Id
profecto nonnulli ſecum rurſus ratiocinādo ſibiipſis conceſſerunt omnem inſcitiā inuoluntariam
eē putādā: nullūq; diſcere illa/quæ ſcire credit/affectaturū multoq; labore admonitoria diſciplina/
uix quicq̄ proficere poſſe. THE. recte putāt. HO. Quinetiam alia quadā uia ad opinionē huiuſmo
di eruendā ꝓgunt. THE. Qua nā? HO. exquirunt ſciſcitāturq; in his rebus: quæ quis optime intelli
gere/& exprimere arbitrat̃/cū nihil ueri dicat. Deinde errātiū opiniones facile diſcutiunt: eaſq; rō
nibus colligētes in unū inuicē cōducunt: atq; illas oſtendūt ſibiipſis de eiſdē/& ad eadē/& ſecundū
eadē eſſe contrarias. Illi uero hoc inſpicientes ſecū ipſi indignant̃: & erga alios mites euadūt. Atq;
hoc pacto magnas duraſq; opiniones deponūt. Quæ qdē liberatio auditu liberationū oīum iocū-
diſſima eſt: & reuera firmiſſima. Enimuero o dilecte puer q̄ hos purgare aggrediunt̃/haud ſecus q̄
medici corpora curādos exiſtimāt. Medici nāq; tradunt ſalubribus epulis nō prius nutriri corpus
q̄ īpedimēta pellant̃. Similiter iſti nō prius egregias doctrinas cōferre aīæ cēſent: q̄ redargutus is
qui errat/erubeſcat: repulſiſq; doctrinæ īpedimētis/falſis uidelicet opinionibus/purus euadat/nec
alia præter illa quæ noſcit noſſe ſe putet. THE. optimus modeſtiſſimuſq; oīum habitus hic ē. HO.
His de cauſis o Theætete dicendū/ſummā præcipuāq; purgationē eē redargutionē: eūue qui non
redargutus eſt. ēt ſi rex magnus ſit. q̄ñquidē in maximis eſt īpurus/rudem turpēq; eſſe/ſecundū il-
la/quibus puriſſimus/pulcherrimuſq; eſſe debet/quiſquis eſt felix reuera futurus: THE. ſic eſt om-
nino. HO. Quos nam homines arte hac uti dicemus. Vereor enim ſophiſtas dicere. THE. quam
obrem? HO. Ne illos pluſq̄ deceat honoremus. THE. Verumtñ quę modo dicta ſunt/tali cuidam

Similitudo lubric& occultum genus cauendum.

ſimilia eſſe uidenẽ.HO.atqui ẽt cani lupus maxime ferus:mãſuetiſſimo.Eum uero qui a deceptio
ne tutus uiuere debet a ſimilitudine ſummopere,cauere oportet lubricũ porro & occultũ hoc ge-
nus. Sed eſto:neq;.n.de exiguis terminis diſceptaẽ:qñ diligenter hoc uitare ſtudent. THE.con-
ſentaneum.HO.eſto igitut/diſcretiuæ artis ſpecies purgatoria/purgatoriç aũt pars quæ mandat
animam/ſeligaẽ huius docendi facultas doctrinæ/diſciplina educatioq;/diſciplinæ educationiſq;/
redargutio illa quæ uerſaẽ circa temerariam ſapiẽtiæ opinionem:ut præſens oratio mõſtrat/nihil
aliud q̃ generoſa ſophiſtrarum facultas eſſe dicaẽ. THE.dicaẽ plane. Ambigo tñ quid potiſſimũ
e multis quæ ſeſe nobis offerunt/ſophiſtam eſſe reuera affirmare cõueniat.HO.& merito ipſe du-

Prouerbium oẽs effugere difficile.

bitas qñquidem ipſum quoq; ſophiſtam ambigere uериſimile eſt oĩo qua nam uia rõnes noſtras ef
fugiat.Scite nãq; prouerbio dicitur:oẽs effugere difficile eſſe.Nunc igitur inſtandũ maxĩe.THE.
præclare loqueris.HO.Primum quidẽ ſtãtes/quod ammodo reſpiremus/& nobiſcũ met ratioci-
nemur ſimul requieſcentes. Age reſumamus q̃ uarias præ ſe formas ſophiſta iam tulerit/prima

Sex formæ & diffinitões ſophiſte.

inueſtigatione apparuit/iuuenum ac diuitum merecennarius eſſe uenator. THE.ita.HO.ſecunda
mercator quidã circa animi doctrinas. THE.oĩo.HO.tertia circa hæc eadẽ caupo.THE.& hoc.
Quarta uero circa doctrinas ſuoꝝ uenditor inuẽtoꝝ.HO.optime in memoriam reuocaſti.quin
tam uero ego ipſe reducã.Certator qdam circa ſermones:& artificioſus nimium litigator. THE.
ſic utiq; conſtitit.HO.forma ſexta ambigua quidẽ:ponenda tñ:& in præſentia quodãmodo con-
cedenda/purgator quidã animæ uiſus eſt opiniões extirpans oẽs quæ doctrinis impedimẽto ſunt.
THE.ſic eſt prorſus.HO.Nunqd aduertis quotiens aliqs in multis peritus appet:unius uero cu
iuſdam artis noĩe nuncupatur:haud ſincere hac imaginatione dinoſci?ĩmo conſtat eum qui circa
artem aliquam ſic afficitur/non poſſe illud ipſum inſpicere:ad quod doctrinæ oẽs huiuſmodi ten-
dunt.Quo circa multis pro uno nominibus eũ qui uariis ſcientiis uideẽ imbutus/appellar.THE.
Ita quodãmodo natura inſtitutum id eſſe apparet.HO.Ne igitur/& nobis idem pp ſocordiam in
hac indagatione contingat/repetamus in primis unum aliquid eorum quæ de ſophiſta ſunt dicta.

In qbus cõtradicere doceãt ſophiſte.

Vnum quippe ex illis præcipue ſophiſtam ſignificaſſe mihi uidetur. THE.Quid illud?HO.Con-
tradictorem illum eſſe diximus.THE.diximus certe.HO.Nonne/& alios ut idem efficiant edoce
reẽ.THE.hoc quoq;.HO.uideamus nunc circa quid maxime cõtradictores efficere alios ſophiſtę
ſe predicant.Conſideratio uero noſtra hinc ſumat exordium.Num in rebus diuinis quæcũq; uul-
gus latent contradicendi facultatem præſtant?THE.ita fertur.HO.Quid aũt de his que oculis
conſpiciunẽ/celo ac terra:& hiſce rebus quæ his continenẽ?THE.Quid maxĩe?HO.Etenim in pri
uatis colloquiis quotiens de generatione eſſentiaq; generatim aliquid diciẽ uidemus illos ad con-
tradicendũ uehementes eſſe:& alios ſui ſimiles reddere poſſe.THE.oĩo qdẽ.HO.Quid uero cir
ca leges ac rem.p.nonne in his quoq; contẽtioſos hoĩes ſe efficere profitenẽ?THE.nemo ut ita di
xerim/cũ illis diſſereret/niſi hoc pollicerenẽ.HO.Quæ uero aduerſus ſingularũ artium profeſſo-
res contentionis ſtudio afferri debeant/paſſim ſcripta circumferuntur.THE.quæ Prothagoras de

Ars cõtradicẽdi põt oĩa i cõtrouerſiã deducere poteſt.

paleſtra cæteriſq; artibus ſcripſit/dicere mihi uideris.HO.Et de multis quidẽ aliis o beate. Verũ
ars ipſa contradicendi/nonne ſummarim facultas eſt:quæ oĩa in controuerſiam deducere poteſt?
THE.nihil ferme prætermittere uideẽ.HO.Tu uero per deos o puer fieri hoc poſſe putas?Forte
enim uos iuuenes acutius hoc inſpicitis.Senes uero nos obtuſius. THE.quid iſtud/& quale? Neq;

An quiſpiam ſcire oĩa poſſit negatur ũñ arguitur ſophiſta neſcire.

enim quod nunc quæris/ĩtelligo.HO.Quærebã utrum hoĩum quiſpiã ſcire oĩa poſſit.THE.bea-
tum profecto hoſpes genus noſtrum eſſet.HO.quonã pacto ignorãs quiſpiã aduerſus intelligentẽ
contradicendo/ualidũ quicq̃ inferre poterit.THE.nullo.HO.Quid ergo in ſophiſtarũ potentia
mirabile uidereẽ.THE.circa quid maxime?HO.quẽadmodũ uidelicet unq̃ poſſent iuuenibus p-
ſuadere/ſe oĩum in ſingulis eſſe ſapientiſſimos.conſtat enim φ niſi recte contradicerẽt aut niſi illis
apparerent:apparenteſq; niſi aduerſando exiſtimarenẽ eſſe ſapientiores quod tu quærebas nullus
oblata pecunia ab iſtis erudiri cuperet.THE.nullus penitus.HO.nũc uero exoptant. THE.ac ue
hementer.HO.Videntur arbitror illa in quibus aduerſanẽ/optime ſcire.THE.quid ni?HO.Re-
pugnant aũt in oĩbus.Nonne?THE.abſq; dubio.HO.in oĩbus itaq; ſapientes diſcipulis eſſe uidẽ
tur.THE.cur non?HO.neq; tamen ſunt.Impoſſibile quippe id eſſe conſtitit.THE.impoſſibile ſa
ne.HO.Opinionem igiẽ circa omnia potius q̃ ueram ſcientiam habere ſophiſta nobis apparuit.
THE.prorſus:Quod ne modo dixiſti/recte admodum dixiſſe uideris.HO.ponamus ergo exem
plum aliquod iſtoꝝ perſpicuũ.THE.quale.HO.hoc:ſed attende diligenter atq; apte rñde.THE.
quale inq̃?HO.perinde ac ſiquis aſſereret:neq; dicere/neq; cõtradicere:ſed ſcire potius facere/ac
fingere arte una cuncta.THE.Quomodo cũcta dicebas?HO.principium ſermonis huius ſtatim
ignoras.Quid enim hæc dictio,cuncta,ſignificet non intelligis.THE.non certe.HO.dico in nu-
mero oĩum eſſe me ac te:& alia quoq; animalia arboreſq;.THE.Quomodo/inquis?SO.ſiquis me
ac te cæteraq; uiuentia oĩa ſe facturum promittat.THE.quem faciendi modũ dicis?Nõ enim di-
cis agricultorem quẽquam.nam animalium factorem aiebas.HO.Aio & terræ præterea/& maris
cæliq;:ac

cęliq;:ac deorum aliorũq; omnium:& cum ſingula breui finxerit/unũquodq; exiguo pretio uẽdet
THE.iocũ quendã narras.HO.quid uero?nõne & ille iocari dicẽdus eſt:qui oĩa ſe noſſe prædicat
aliiſq; docere oĩa exigua quadã mercede breuiq; tpe profitetur?THE.prorſus.HO.iocandi uero
ſpẽm hẽs ullã magis artificioſam iocundãq; q̃ imitationẽ?THE.nullã:amplã ſane ſpẽm dixiſti uno
oĩa cõprehendẽtẽ atq; multiplicẽ.HO.An non intelligimus eũ:qui arte una cũcta facturũ ſe pol-
licetur/picturã fingentẽq;qui uoca rerum ſimulachra/dementes pueros poſſe decipe?dũ picta emi/
nus proſpicientibus monſtrat/quaſi quodcunq; uelit/perficere poſſit.THE.quid prohibet.HO.
nõne & aliã circa ſermones talem artẽ eſſe putamus?qua ſeductores quaſi pſtigiis quibuſdã utẽtes:
adoleſcentulos pcul a ueritate rerũ adhuc exiſtentes decipere ualeãt/imagines quaſdã ueriſimiles
loco uerarũ rerũ auribus inculcando.adeo ut uera eloqui uideant/oĩumq; hominũ eſſe in omnibus
ſapientiſſimi.THE.nihil phibet aliã quãdam eiuſmodi eſſe artẽ.HO.neceſſe eſt multos o Theęte
te/eorũ q hęc audiuerũt/cũ adoleuerint ac res ipſas cominus cõſiderauerint affectibus qbuſdã res
mãifeſte attrectare coactos priſtinas opiniões abiicere:atq; ita cõmutare ut exigua uideant/q̃ ma
gna/difficilia/que facilia:& ſingula paſſim ſermonibus cõcepta phãtaſmata/actionũ progreſſibus
incõtraria uerti cogãt.THE.ita mihi uidet/put meę huius ętatis iudiciũ porrigit.Arbitror enim
me adhuc ex eorũ numero eſſe q a uero procul abſunt.HO.At uero nos preſentes tibi opem ferre
conabimur.Et nũc quidẽ nitamur q̃ proxime abſq; doctrinis intelligẽtiã adhibere.De ſophiſta in
primis mihi dicas.Vtrũ inter nos conſtat quaſi pręſtigiatorẽ quẽdã hunc eſſe ueratũq; rerũ imita
torẽ:an ſuſpicamur adhuc ne forte uerã illarũ rerũ ſcientiam habeat/de quibus contradicere aliis
poſſe uidet.THE.Quis ulterius ſuſpicet hoſpes?iã ex his quæ dcã ſunt paret eũ ex illorũ numero
qui una quadã diſciplina pollẽt.HO.preſtigiator itaq; & imitator quidã eſt dicendus.THE.pcul
dubio.HO.deinceps cauendũ eſt,ne predã hãc dimittamus ſermone nãq; ſophiſtã ueluti fundã qua
dã irretitũ ratiocionãdo cõprehẽdimus.Quapp hoc faitẽ minĩe ſubterfugiet.THE.quid iſtud?
HO.quod uidelicet unus quidam ex his q allucinationibus & preſtigiis fallunt.THE.idem quoq;
mihi uidet.HO.Oſtenſum eſt utiq; q̃primũ artem imaginatiã ſimulachrorũ uidelicet affectricẽ
diuidere oportere,cũq; illam ingreſſi fuerimus:ſi ſtatim ſophiſta nos expectet/cape illum ſicut re/
gio eſt ſermone mãdatum:eiq; tradendo predã oſtendere.Sin autẽ ſubintrans artis imitandi pti-
culas deliteſcat/inſequendum eſſe:& ptem qua ſeſe occulit diuidendã apiendãq; quouſq; omnino
cõprehendat.Nam nec iſte/nec aliud ullũ genus eum ſugiet:qui per oĩa ſigillatim diſq̃rere pote-
rit.THE.Recte mones:atq; itã agendum.HO.ſecũdum ſupiorem diuidẽdi rõnem duas nũc imi
tationis ſpẽs cernere mihi uideor.Ideam uero quam querimus utra in ſpecie ponã ambigo.Tu ue
ro.THE.haſce prius ſpẽs duas diſtingue:atq; declara.HO.Vnã quidẽ aſſimilandi artẽ uideo:cu-
ius opus eſt/ſecũdum exẽplaris cõmenſurationes quoad longitudinẽ.latitudinẽ:profunditatẽ:con
uenientesq; colores ęmule imaginẽ fabricare.THE.qcũq; aliquid imitantur id pro uiribus agunt.
HO.Nõne quicunq; magnũ aliquod opus fingunt aut pingũt.Si enim ueram pulchrorũ cõmen-
ſurationem ſimulachris preberent/minora q̃ decet ſuperiora mẽbra maiora uero quæ ĩfra ſunt ap
parerent.ppterea q illa eminus hęc cominus a nobis conſpiciantur.THE.omnino.HO.Ergo ar
tifices ueritate dimiſſa/non eaſq; reuera ſunt:ſed quæ uident pulchre cõmenſuratiõis ſimulachris
ipſis accõmodant.THE.prorſus.HO.Nõne igit ſpẽs hęc aſſimulatrix nuncupãda eſt.THE.cer/
te.HO.partẽ itaq; geometrię quæ circa hæc uerſat/aſſimulatricẽ ut ſupra diximus/appellabimus.
THE.ſic prſus.HO.quid porro:quod apparet quidẽ pulchro ſimile/ex eo q haud pulchrum re-
ſpiciatur.poſſitq; aliquis tale quid cernere/ſufficienterq; uidere q pulchro ſimile non ſit/quemad
modum dicebatur/quo illud nomine nuncupabimus?an non quia apparet quidẽ/neq; tamen/eſt
ſimile/phantaſma dicendũ?THE.profecto.HO.Secũdũ picturã pars hæc & uniuerſum imitatio
nis eſt genus.THE.nempe.HO.Artẽ uero illam qua phãtaſma fingit non imago/phãtaſticã me-
rito nominandã putamus.THE.Conſentaneum eſt.HO.Has equidem duas imaginariæ faculta
tis ſpẽs ſupra ponebam.Vnam quæ ſimilitudines efficit.Alteram quæ phantaſmata.THE.recte.
HO.at q id ẽ quod ambigebam/utra in ſpecie ſit ſophiſta ponendus:neq; dum ſatis agnoſco.Re
uera mirãdus uir iſte/cognituq; difficilis:quãdo quidẽ:& nunc q̃ aptiſſime tergiuerſatus:in obſcu-
re ſpẽi latebras ſeceſſit.THE.uidetur.HO.nunqd ipſum cognoſcens/mihi nunc aſſentiris?an im
petus quidã pp hunc ſermonem ita te conſuetum induxit ut repente confiteteris?THE.quorſum
hæc?HO.In arduam profecto conſiderationẽ incidimus.Semp enim tam in pręterito q̃ preſen-
ti tpe maxime dubiũ eſt quod dicit.Apparere quidẽ hoc atq; uideri:eſſe uero nequaq̃.Et aliquem
loqui quædã/nõ tñ uero mirandũ quippe Theætete ſi is ſibi non contradixerit:qui aſſerit quod re
uera & dicere & opinari falſa contingit.THE.cur.HO.quia talis locutio/id quod non eſt/eſſe ad-
mittit.Falſum nãq; haud aliter:quod eſt fieret.Magnus aũt Parmenides o puer/dum pueri adhuc
eſſemus ſtatim ab initio aſſidueq; id predicabat.Sic enim carminibus paſſim iocatur.Nunq̃ ingt
& nullo modo ſunt illa quæ non ſunt.ſed tu hoc tramite quærens mentem cohibe.Ab illo itaq; te-

Imitatoria omnia facit.

In ſermõibus eſſe artẽ ſimilẽ pictoribus.

Septima diffi/nitio ſophiſtę

Eſt q̃dã fictio q apparet:nõ quod eſt ſequi tur.

Miranda dubitatio de nõ ente.

Sñia Parmenidis de eo qd non eſt.

ſtimonium phibetur: ſermoq; hmōi ſi mediocriter diſcutiatur/rē pateſaciet. Age hoc in primis ſi tibi placet/inſpiciamus. THE. mea quidem nihil intereſt/ipſe uideris: &' q̄ praſtare putas/ea & tu pergas/& me ducas. HO. ita prorſus agendū: & mihi reſponde: nū pronūciare quod nullo modo eſt audiamus. THE. quid ni? HO. Siquidē nullius contentionis aut ioci grā querende de his uel reſpondendū ſit: imo audientium quippiā oporteat/ſerio nobis nomen hoc non eius declarare quo referendū ſit cogniturum eū putamus quo ſe uertat: quidue & quomodo interrogāti demōſtret? THE. rē arduā ſciſcitaris: mihiq; uni prorſus ignotā. HO. hoc ſaltem conſtar ꝙ id nomen nō ens nulli eorum quę ſunt attribuendū. THE. Quomodo enim id fieret? HO. cū uero ad ens ut ita dixerim/referri non poſſit: neq; etiā ad aliquid referendū. THE. Quo nā pacto? HO. id quoq; nobis patet ꝙ dictio hęc aliqd circa ens aliqd ubiq; pronunciatur. atq; impoſſibile eſt ipſum aliquid ſolum & quaſi nudatū ab omnibus his quę ſunt ſeorſum enunciare. THE. īpoſſibile certe. HO. Nū ita conſiderans conſiteris neceſſarium eſſe eū qui aliquid dicit/unū aliquid dicere. THE. ita. HO. Vt ius porro ſignum/ipſum aliquid eſſe dices/duorum & plurium aliqua. THE. dicā plane. HO. Eum uero qui non aliquid dicit neceſſe eſt/neq; unum quid ideſt nihil dicere. THE. Neceſſarium eſt omnino. HO. Neq; id concedendū hominē talem dicere quidē aliquid: ſed non unū quid. i. nihil dicere. THE. atqui neq; loqui dicendus eſt: ille qui conatur non ens proferre. Vnde ſermo extremum dubitationis haberet. HO. nondum magnū hoc dicas. Extat enim adhuc o beate circa hęc dubitationū maxima: atq; prima: que circa ipſius principium accidit. THE. quo pacto id dicas declara ammabo/neq; te pigeat. HO. Ei ſane quod eſt/aliquid alterū eorū que ſunt/contingere poteſt. THE. nihil prohibet. HO. Ei uero quod non eſt: aliquid ne ex his quę ſunt/adeſſe unquā poſſe dicemus? THE. nequaq̄. HO. Vniuerſum numerorū genus in ordine eoꝝ quæ ſunt/ponimus. THE. certe ſi modo aliud quicq̄ in eo ponendū. HO. Quare nec numerorū multitudinem: neq; unum nonenti adhibeamus. THE. haud recte adhiberemus ut ratio nobis oſtēdit. HO. quo pacto igitur uel ore proferret quiſq̄ uel cogitatiōe cōprehenderet ea que non ſunt: uel nō ens/ſeorſum a numero. THE. qua ratione? HO. quotiens nōentia dicimus: nō ne numeri multitudinē tētamus apponere? THE. utiq;. HO. quotiens autē nonens/unum. THE. manifeſtū id quidē. HO. Enim uero neq; iuſtū/neq; rectū eſſe diximus ut quis nonenti ens adiūgere audeat. THE. Vera loqueris. HO. aīaduertis ne ꝙ neq; proferri neq; recte dici neq; cogitari nonens ſecūdū ſeipſum poteſt? ſed incogitabile ineffabileq; & inrationale exiſtit. THE. penitus. HO. Nūquid pauloañ mētitus ſum: cū dixi maximam circa illud dubitationē me illaturū? THE. aliā adhuc iſta maiorē adducere poſſumus? HO. quid uero o mirifice adoleſcēs? an nō ex his quæ dicta ſunt uides/ꝙ nōens tātis eum qui ipſum redarguit/obfundit tenebris/ut cum primū redargutionē aggreditur/ſibimet aduerſari cogatur. THæ. dic clarius. HO. haud oportet clarius aliqd in me conſiderare. Equidē cum ſuppoſuiſſem nonens nec unius nec multorum eſſe pticeps: tñ & pauloante & nūc etiam unū ipſum protuli: dum hoc ipſum nōens pronūciarem. percipis ne? THE. percipio. HO. Quinetiam ſupra īexplicabile ipm & ineffabile & inratiōale eſſe dixi tenes? THE. plane. HO. an non dū ipm eē pdicare de illo cōarer/cōtraria ſuperioribus proferebā. THæ. uideris. HO. Nonne cum hoc illi attribui quaſi de uno locutus ſum THE. abſq; dubio. HO. imo & inrationale dū dicerē inexplicabileq; & ineffabile ſingulariter pronūciarē. Perinde ac ſi unum eſſet uerba de hoc faciebam. THE. Quid ni? HO. Diximus ſane ſi modo quis recte loqui uoluerit: neq; ut unū: neq; ut multa determinare ipſum debere: neq; oīno ipſum uocare. Nam in una quadā ſpecie/appellatione huiuſmodi poneretur. THE. prorſus. HO. de me igiť quis ulterius dixerit? Etenim & ſupra & nūc me ī hac pugna aduerſus nōens ſubcubuiſſe comperiet/apud quē de nonente loquentem/nulla recta locutio reperitur. Sed de te iam ſi placet conſideremus. THE. quid ais? HO. conare age bene & generoſe/es. n. iuuenis. & omni mētis attētione/rectum ſermonē de nonēte pferre: illi nec eſſentiā nec unū neq; numeri multitudinē adhibēs. THE. q̄ temerarius eſſem/ſi eādē qua tu ſubcubuiſti pugnā aggrederer: HO. Ergo ſi uis te ac me pręter mittamus: & donec aliquē recti ſermonis compotem nanciſcamur/dicamus interim/ſophiſtam pre ceteris uerſute admodū obſcuris ſeſe ī latebris obculuiſſe THE. & maxime quidē. HO. Verumtamē ſi phātaſtica quadā arte pollere ſophiſtam aſſeuerimus/facile ex hoc uſu loquendi aduerſus nos occaſionē nactus/in contrarium ſermones uertet. Nam dum ipſum ſimulachrorū auctorē uocabimus/quid maxime ſimulachrum dicamus/interrogabit. Cogitandū protinus Theętete quid ita percōtāti ſophiſtę reſpondeamus. THE. Dicemus uidelicet ſimulachra eē illa que in aquis & ſpeculis obferuntur: picta quoq; & figurara & huius generis alia. HO. uideris Theętete ſophiſtā conſpexiſſe numq;. THE. cur? HO. uidebitur tibi aut conniuentibus oculis: aut ſine oculis tecum loqui. THE. Qua ratione. HO. ridebit te cum per figuras/ſpeculaq; reſponderis: p inde ac Si cū uidēte loquaris: ſimulabit ille aquas & ſpecula & uiſum penitus ignorare: atq; de hoc tātum ſciſcitabitur. THE. De quo nā? HO. de eo inq̄ quod his oībus q̄ dixiſti cōmune eſt: & quaſi ſit unū in multis uno noīe hoc eſt ſimulachrū appellaſti. Strenue itaq;

Quod non eſt nū ſit pnūciare.

Aliqd ē ſignū unius.

Dubitatio maxima & pria de non ente:

Nōens incogitabile & ineffabile.

Diffinitio falſa ſimulacri.

Confutatio:

nue itaq; certa:neq; ignaue cedas:ſed generoſe rñde. THE. Quid aliud hoſpes ſimulachrum eſt
dicẽdum/q̃ quod ad ueri ſimilitudinẽ accedit quodãmodo aliudq; ẽ tale. HO. Cũ aliud tale dicis/
Verũ uerũ/an aliud quiddã intelligi uis? THE. uerũ nullo modo/ſed ſimile: HO. nũ quid uerũ uere
ens uocas? THE. id ipm. HO. Non uerũ aũt ueri cõtrariũ? THE. quid phibet? HO. Si ergo id qđ
ſimile uocas/uerũ eſſe negas: ens quoq; exiſtere negas. eſt tñ. THE. quo pacto? HO. Eſſe quidẽ ſed
nõ uere eſſe fateris. THE. certe non uerum ens: ſed imaginem uerã. HO. ergo non uere eſt ens qđ
quod uere eſſe imaginẽ dicimus: & nõ uere ens eſt uere. THE. uidetur nõ ens cũ ente miris modis
implicitũ. HO. cur non mirũ uideaẽ/cernis q̃ argute multiceps iſte ſophiſta nũc rurſus hac alter-
natione nos inuitos nonens quodãmodo eſſe fateri coegerit: THE. qs non uiderit. HO. qua rõne
eius artem defuiẽmus ita ut nobis conſtemus? THE. quid maxime ueritus ita loqueris. HO. Q ſi
ipſum circa phantaſma decipere nos aſſerimus/eiuſq; artẽ decipiendi aſtutiã nominamus. tũc utrũ
dicimus animã noſtram opinari falſa eius captiunculis irretitam? An aliud iudicamus? THE. non
aliud certe. HO. Falſa opinio eſt cõtraria eorũ quæ ſunt opinari. THE. contraria. HO. Ais igiẽ
falſam opinionem quę non ſunt/opinari. THE. aio. HO. utrũ non eſſe quæ nõ ſunt putat? an quo-
dam modo eſſe quæ nullo modo ſunt? THE. ſiqs umq̃ quoquomodo opinãdo mentiẽ/neceſſe eſt:
ut quæ non ſunt/eſſe quodãmodo iudicet. HO. nõne etiã quæ omnino ſunt nullo modo eẽ putabit
THE. Id quoq;: HO. & hoc falſum ſimiliter. THE. Et hoc. HO. Quinẽt ſermo mendax eadẽ ra-
tione cenſebitur: qui uidelicet quæ nõ ſunt eẽ: & contra quæ ſunt nõ eſſe pronuntiat. THE. Haud
aliter mẽdax effici poteſt. HO. Ferme nõ aliter. Non tamen hęc ſophiſta fatebitur. Quo pacto qs
mentis compos hęc admiſerit: quãdo quidẽ ſuperiora illa/nec dici/nec proferri/neq; deſcribi/neq;
cogitari poſſe conſtiterit: intelligimus quod dicitur Theętete. THE. Quid ni intelligamus? ꝙ obii
ciet nobis ſermonẽ noſtrum ſibimet repugnare: cũ nunc nõens in opiniõe/& locutione ponamus.
Vnde ſępe cogi nos dicet non enti ens admonere. quod tamen fieri nõ poſſe ſupra conuenimus.
HO. Recte in memoriam reuocaſti. Sed conſultandum iam quid de ſophiſta agere nos oporteat.
Nam ſi eum in arte pręſtigiatorũ mendaciorumq; ponentes/definire conemur/obiectiones per-
multę dubiaq; naſcuntur. THE. patet: HO. exiguam hactenus illorum particulã ex innumeris p-
tibus ut ita dixerim proſecuti ſimus. THE. Si hęc ita ſe habent impoſſibile eſt ſophiſtam cõprehẽ
dere. HO. quid ergo? nũ ab inueſtigatione propter mollitiẽ deſiſtemus. THE. Nullo modo deſi- Iterũ aggredi tur ſophiſtã.
ſtẽdum arbitror/ſi qua ex parte hunc uirũ capere ualeamus. HO. Veniã itaq; dabis: & ut modo di
cebas ſatiſfactũ duces/ſi modo parũ quid in queſtione tã ardua profecerimus. THE. dabo & libẽ- Cõtra pmeni dẽ diſputatur
ter quidẽ. HO. hoc abs te potiſſimum peto. THE. qđ nã? HO. Ne me quaſi patricidã quendã fie-
ri cẽẽas. THE. quorſum hęc HO. pro repugnãtibus nobis neceſſe erit patris Parmenidis exami-
nare ſermonẽ/cogereq; non ens eſſe quodãmodo: & ens rurſus quoquomodo non eſſe. THE. Vi-
detur hoc in ſermonibus expugnandũ. HO. At qui uel cęcus ut dicitur id uideret: niſi enim iſta re
darguanẽ concedanturue nemo poterit de falſis ſermonibus loqui/uel opinione uel ſimulachris:
aut imaginibus aut imitationibus phantaſmatibuſue aut de his artibus que circa hęc uerſanẽ/qn
riſum audientibus moueat/dum ſibimet cõtraria proferre cogetur. THE. uera loqueris. HO. pp
hec aduerſus paternũ ſermonem inſtare audiendum: uel dimittẽdũ omnino ſi qua pigritia ſeu ue-
recundia detinemur. THE. At nihil prohibebit: quo minus id faciamus. HO. Tertiũ pręterea qd
dam & ipſum exiguum quidẽ/abs te poſtulo. THE. Dic ſodes. HO. Dixi pauloante me circa taliũ
redargutionem cũ ſemper tum in preſentia nimis defatigari. THE. dixiſti ſane. HO. Vereor ne
propter illa quę a me dicta ſunt furioſus tibi uidear/ſtatim me ſurſum deorſumue permutans. Nã
tui gratia confutationem illius ſermõis aggrediemur/ſi forte confutemus. THE. Hac ergo de cã
forti animo ad pugnam accingere. Neq; enim me iudice deliquiſſe diceris/ſi eum ſuſceperis con-
futandum. HO. Vnde nam cõmodius diſputationẽ hanc diſcrimine plenam exhordiemur? hoc
utiq; calle o puer eundum neceſſario/puto. THEO. Quo nã? HO. Vt quæ faciliora uidentur pri-
mum diſcutiamus: ne rerum difficultate deterriti/ab iceptis protinus deſiſtamus: ſed ut facile cõ-
muni conſenſu differendo pgamus/quaſi leuiter ac bene de his iudicare poſſimus. THE. planius
quod ſentis exprime. HO. facili diſputatione uidetur hęc Parmenides proſecutus: & qſquis alius
umq̃ quot & qualia ſint entia determinare eſt auſus. THE. Quo pacto? HO. fabulam nobis tamq̃
pueris unuſquiſq; narraſſe uidetur. Vnius quidẽ ꝙ tria ſunt quæ exiſtunt: que illorum quædam Opiniões ponẽtiũ numerũ entium.
inuicẽ quandoq; pugnant. Interdum uero conciliata in unum coheſit/pariũtq;: & progenitis por-
rigunt alimenta. Alter uero duo poſuit/humidum & ſiccum/uel calidum & frigidum. eaq; coniu-
gauit inuicem atq; expediuit. Eleatica uero apud nos doctrina a Xenophane immo & ab antiquio-
ribus originem ducens/omnia quę eſſe dicuntur/ut unũ ponit fabuloſeq; differit. Iades autẽ & ſi-
culę muſę quędã his poſteriores/ambo hęc inuicem implicare tutius cenſuerunt. Ita ut ens & mul
ta & unum ſit. Diſcordia uero & concordia teneatur. Diſſidens enim ſemper congreditur ut mu-
ſę uehemẽtiores canunt. Remiſſiores uero muſę ſemper hęc ita ſe habere dimiſerunt. Et uniuer-

runt nódũ rettulliſmus. Verũtñ ſatis hęc ſint. Eos aũt qui aliter tractant rurſus in mediũ adducamus/ut ex his oĩbus intelligamus nihilo facilius/ens q̃ nõ ens quid ſit definiri poſſe. THE. certe & hi adeundi uidenť. HO. uideť utiq; inter eos quaſi gygãtũ pugna quædã eſſe propter eã cõtrouerſiam/qua inuicẽ de eſſentia certãt. THE. Quo pacto? HO. Quidã illorũ de cęlo & inuiſibili regiõe oĩa ipſis certe manibus in terrã trahũt: ſaxa & quercus apprehẽdẽtes. Nã cũ talia hęc omnia tangant/ſolũ id eſſe affirmant quod quoquomodo percipitur? atq; tangiť. idẽq; corpus & eſſentiã tradunt. Quicquid uero abſq; corpore dicitur eſſe/cõtemnũt/nihil aliud audire uolẽtes. THE. noui equidẽ quos uiros dixeris. Tales enim multos repperi. HO. Horum autẽ aduerſarii caute admodum: atq; pie ſuperne ex inuiſibili ſede pro inuiſibili eſſentia pugnãt. atq; intelligibiles quaſdam & incorporeas ſpecies cogunt eſſentiã uerã exiſtere. Illorũ uero corpora eamue quã nominãt/ ueritatem in minima rationibus partiũtur: generationẽq; pro eſſentia fluentẽ denominant. Vnde ingẽs & inextricabilis pugna inter utroſq; de his ſemp extitit. THE. uera narras. HO. ab utriſq; itaq; rationẽ eſſentię quã ponunt ſigillatim iam exigamus. THE. quomõ exigemus? HO. Ab iis qui in ſpeciebus eſſentiã locant facilius. mitiores. n. ſunt ab illis aũt qui ad corpora ui ſingula trahũt/durius. forte uero & impoſſibile. Verũ ſic de illis agẽdũ uidetur. THE. quo pacto. HO. præſtaret illos opere meliores/ſi fieri poſſet/efficere. Sin autẽ id fieri nequit/danda opera eſt ut ſermõe ſaltem efficiamus ſupponẽtes eos modeſtius: atq; rectius q̃ nũc reſponſuros. Quod enim a potioribus conceditur/ firmius. atq; potius eſt/q̃ quod a deterioribus eſt cõceſſum. Nos autem nõ id curamus/ ſed q̃rimus ueritatẽ. THE. probe. HO. iubę eos meliores factos tibi protinus reſpõdere: & quod aiũt interpretare. THE. Fiet. HO. Vtrũ quod mortale animal nominant/eſſe aliquid aſſerunt? THE. Quid ni aſſerant? HO. nonne hoc animatũ corpus appellant? THE. ualde. HO. dũ hoc ferũt animã eſſe aliquid uolũt? THE. Ita. HO. animam unã iuſtam/iniuſtam alteram. Vnã ſapientem/ inſipientem alteram arbitrantur. THE. utiq;. HO. An nõ iuſtitię aliorũq; taliũ habitu preſentiaq; talem aĩam fieri/contrariorum uero contrariã? THE. hæc quoq; fatentur. HO. quod alicui adeſſe & abeſſe poteſt/eſſe aliqd dabunt? THE. Dant certe. HO. Cũ ergo ſit aliqd iuſtitia & ſapientia/& uirtus quælibet/necnõ uirtutis cuiuſq; contrariũ/& anima pręterea cui hęc accidũt/ utrũ uideri tangiq; poſſe iſtorũ ſingula/an non opinãtur? THE. ferme nullũ ex his uideri. HO. Nunquid horũ aliquod habere corpus exiſtimant? THE. haud ſimpliciter ad hæc reſpondent. Sed animã quidẽ corpus aliquod habere ſapientiã uero & cętera de quibus percõtaberis/aut nihil eſſe/aut corpus aſſerere nondum audent. HO. pculdubio Theætete meliores uiri nobis euaſerunt: nam quicunq; illorũ ſparti: atq; indigenę ſunt horũ neutrũ aſſerere uererentur: immo quod pugno pmi nequit: omnino nihil eſſe contenderent. THE. ferme/quod ſentiunt/enarraſti. HO. ab illis iterũ perquiramus. Nam ſi quid uel exiguũ quidẽ incorporeũ eſſe concedũt/ſufficit. Quod incorporeis ſimul atq; corporeis rebus eſt inſitum/cuius ratiõe eſſe utraq; dicũt/hoc ab illis exprimi q̃rimus. THE. deeſſet forte illis reſponſio/ſiquid eis tale cõtingeret. HO. uide utrum preponentibus nobis / ens tale quiddã exiſtere/admiſſuri ſint. THE. Quid nam? declara. forte enim intelligemus. HO. Dico quidẽ quicquid potẽtiã quãcũq; nactum eſt/uel ad aliud agendum/uel patiendũ ab alio quãuis minimũ quid a uiliſſimo quodam: & ſi ſolum ſemel/quodlibet tale reuerã eſſe. Et hac ens definitione deſcribo/nihil aliud q̃ potẽtiã eſſe. THE. At uero poſtq̃ in pręſentia ipſi hoc melius nihil habẽt hoc & accipiunt. HO. probe forſitan deinceps nobis aliqñ & illis aliter dicẽdũ uidebitur. Atq; id nunc erga illos admiſſum ratumq; maneat. THE. Manet. HO. ad ſpẽrum amicos iam deſcendamus. tu autẽ nobis illorũ ſenſum interpretare. THE. fiet. HO. aliud eſſentiam/aliud generationẽ dicitis/alterũ ab altero ſecernentes? THE. abſq; cõtrouerſia. HO. Et corpore quidem nos p ſenſum cum generatione cõicare. Anima uero per rationem cum uera eſſentia. quã ſemper ſecundũ eãdem & eodẽ modo ſeſe habere/generationẽ uero alias aliter apparere aſſeueratis. THE. aſſeueramus. HO. Cõmunionũ hãc o uiri omniũ optimi/quid in ambobus eẽ dicitis? num id quod nos pauloante inducebamus. THE. Quid iſtuc? HO. Paſſionẽ uel actionẽ ex potentia quadam/ab iis quæ in inuicẽ congrediuntur/prouenientem forſitan illorũ ad hæc reſponſiõem o Theętete haud ſatis percipis: ac me diuturna cũ illis cõſuetudo ad percipiẽdũ iuuat. THE. quid ergo rñdẽt? HO. nõ dant nobis quod ſupra aduerſus homines terra genitos de eſſentia dictum. THE. Quid illud? HO. ſufficientẽ entiũ definitionem hanc poſui. uidelicet qñ alicui agendi uel patiẽdi uis aliqua uel minima adeſt. THE. hanc ipſam. HO. ad hæc aiunt/q generatio potẽtię agendi uel patiendi eſt particeps. eſſentię uero nulla hmõi potentia cõuenit. THE. an nõ id quod dicunt/aliquid eſt. HO. Ad hoc a nobis obiiciendũ. q clarius ab illis audire cupimus/utrum aſſentianť/animã cognoſcere eſſentiã uero cognoſci. THE. Affirmant pfecto. HO. cognoſcere uel cognoſci actionẽ uocatis uel paſſionẽ: uel utrũq;/uel neutrũ iſtorũ in altero participare uultis? Patet q in altero neutrũ. Alioqn contraria illorũ quæ ſupra cõceſſerãt/nũc admitterent. THE. Intelligo. HO. ſiquidem cognoſcere/agere aliqd eſſet/cognoſci uero pati/quo cognoſciť pateretur. Et ideirco eſſentiã hac rõne/ pati-

Poſitio eoꝝ q id ſolum eſſe dicunt q tangitur.

Poſitio eoꝝ q dicũt id ſolũ eſſe quod intelligitur.

Prima diffinitio entis.

Animam cognoſcere eſſẽtiã cognoſci.

Probat oĩa moueri.

ex ipſa cognitione contigeret dũ cognoſcit̃:& quatenus cognoſcit̃/eatenus pati:& quatenus patit̃
eatenus/& moueri.Quod circa rem ſtabilem fieri nõ poſſe dicimus.THE.Recte.HO.Quid ue/
ro:dic per Iouẽ reuera motũ:uitã:animã:ſapientiã nunqd ab eo quod oĩno ac uere eſt/abeſſe prius

Ab eo quod iure eſt.non põt abeſſe ui/ta & anima & motus.

exiſtimandũ:neq; uiuere ipſum neq; ſapere:neq; uenerandũ ſanctãq; mentẽ habere:ſed immobile
ſtabileq; eſſe?THE.Abſurdũ nimis id hoſpes ſi cõcedatur.HO.nũqd mẽtẽ qdẽ habere uitã uero
minime?THE.Qui iſtuc?HO.an hęc utraq; ineſſe illi dicemus non tñ ab eo in anima contineri?
THE.At quonã modo alio cõtineret?HO.utrũ mentẽ:uitã animã habere dicendũ/imobile tamẽ
cũ oĩno ſit animatũ conſiſtere?THE.hec omnia mihi ratione carere uident̃.HO.motum igit̃ &
motionẽ tanq̃ exiſtentia adeſſe fatendũ.THE.Quid obſtat.HO.ex hoc o Theętete ſequit̃/men/
tem nulli rerũ ĩmobiliũ uſq̃/ullo modo de/ullo adeſſe.THE.Sequit̃ plane.HO.uerũtamen ſi fer/
ri agitariq; cũcta conſentiemus/hoc ſermone ipm idẽ ex genere rerũ exiſtentiũ auferemus.THE.
qua rõne?HO.Videtur tibi abſq; ſtatu eſſe umq̃ poſſe quod dicitur ſecũdũ eadẽ eodẽ modo:& cir

Secundo pro/bat oia quie/ſcere.

ca idem?THE.nequaq̃.HO.cernis uſq̃ ſine his mentẽ/uel fuiſſe/uel eſſe?THE.minime.HO.ad/
uerſus eũ omni rationũ conatu pugnandũ qui ſcientia prudẽtia mẽteq; ſublatis/quicq̃ aliud aſſe/
ueret?THE.& uehementer quidẽ.HO.Neceſſe eſt eum qui philoſophat̃/atq; iſta in primis hono/
rat ꝓpterea neq; ſermonẽ illorũ admittere quicũq; unam ſpẽm rerum uel plures inducentes/totũ
ſtare ſolũ ferunt:neq; illos audire:qui ens moueri dũtaxat affirmant:uerum ſecũdũ puerorũ optio

Secũda diffi/nitio entis.

nem comprehenſis oĩbus quotcũq;/uel ſtant/uel mouent̃/ambo ſimul ens & omne uocare.THE.
uera loqueris.HO.An non ut decet ens ſermone iam comprehendiſſe uidemur?THE.prorſus.

Aggreditur tertiã diffini tionẽ entis.

HO.pape o Theętete quãta nũc in ambiguitate uerſamur:nihil enim aliud nũc pręter difficulta/
tem conſiderandi noſſe mihi uidemur.THE.Quorſum hęc.HO.uides ne o beate ꝙ dũ illud pe/
nitus ignoramus/dicere tamen de illo nos aliqd arbitramur?THE.& ego arbitror:atq; haud ſcio
quã ob cãm nobis hęc ignoratio ſit occulta.HO.animaduerte obſecro diligentius/nũ in praeſen/
tia nos his conceſſis merito quis per inde interrogare poſſet/ut & ipſi ſupra interrogauimus eos q
omne calidũ & frigidũ eſſe uolebant.THE.quemadmodũ?memora mihi ſi placet.HO.conabor
equidẽ eodẽ modo abs te nunc quęrere/quo ab illis ut aliqd ꝑficiamus.THE.optime.HO.Motũ
& ſtatum nõne inuicẽ contraria maxime nuncupas?THE.cur nõ.HO.Enimuero eſſe illa ſimiliter
aïs/& ambo pariter/& utrũq;?THE.aio equidẽ.HO.Qñ eſſe utrũq; & ambo concedis/tũc moue/

Tertia diffi/nitio entis.

ri ꝓdicas?THE.nullo pacto.HO.an ſtare forte ſignificas/cũ eſſe utrũq; dicis & ambo?THE.neq;
hoc.HO.ergo tertiũ quiddã ipm ens cogitas:& tãq̃ ſub illo motus & ſtatus contineant̃/cõprehen
dis utraq;:atq; eorũ in eſſentia cõmunionem reſpiciens ſic eſſe ambo denominas.THE.uidemur
reuera tertiũ quiddã ipm ens uaticinari/quando motum & ſtatum eſſe dicimus.HO.hac de cauſa
ipm ens ambo iſta motus & ſtatus non eſt ſed ꝑter hęc aliud.THE.apparet.HO.Ens itaq; ſuapte
natura neq; ſtat penitus/neq; mouet̃.THE.Sic ferme dicendũ.HO.quo nã cogitatio conuerten/
da ut animus de ente ratũ aliqd & manifeſtũ habeat?THE.ignoro.HO.haud facile uſq̃ arbitror.
Siquid enim nõ mouetur/cur non ſtet ſaltẽ?uel quod nõ ſtat/cur nõ moueat̃?Ens uero nobis extra
hęc utraq; eſſe apparuit:fieri ne id poteſt?THE.minime oĩum.HO.hoc utiq; recordari in preſen
tia debemus.THE.quale id?HO.ꝙ de nonentis nomine interrogati cui nam conueniret declara

Tã ens q̃ non ens hactenus obſcurum.

re nequiuimus:recordaris ne?THE.Quid ni recorder?HO.Nũqd circa ens modo facundiores
ſumus.THE.Mihi quidem hoſpes ſi modo dici põt/magis deficere nũc uidemus.HO.Hoc ergo
hic ponat̃ ambiguũ:poſtq̃ uero tam ens q̃ nõ ens ex ęquo nobis obſcurũ eſt uiſum ſpes reſtat dein
ceps/ſi alterum clarius uel obſcurius uidebitur:& alterũ ſimiliter uiſum iri:& ſi alterũ ignotũ peni
tus alterũ quoq; ſimiliter fore.Sermonẽ igitur q̃tum poſſumus decẽtiſſime circa utrũq; pariter
perſequamur.THE.ſcite.HO.dicamus plane quo pacto multis nominibus idẽ hoc appellamus.
THE.exẽplũ ad hoc inducas.HO.Hominẽ unũ uocantes/cognomẽtis multis denominamus/dũ

Multa unum dici unum ut bonus homo dicitur homo unum multa ſunt multa ut homo bonus dicitur bonꝰ

colores illi:figuras:magnitudines attribuimus:uirtuteſq; & uitia/in quibus oĩbus aliiſq; permul/
tis nõ hominẽ tantũ eẽ ipm dicimus:ſed & bonũ & alia multa:atq; in aliis ſimiliter agimus.Quod
libet enim unum ponentes/multa deinde multiſq; nominibus appellamus.THE.Vera narras.
HO.Vnde iuuenibus ut arbitror & tardo ingenio ſenibus aduerſandi occaſionẽ dedimus.Nã cõ/
tinuo quiſq; obiicere poteſt.ꝙ impoſſibile ſit multa/unũ & unũ multa eſſe.Quapropter exultãt dũ
hominẽ bonũ dici non ſinunt/ſed bonũ quidẽ.bonũ hominẽ uero/hominem uocari uolunt:inci/
diſti ſępenumero ut arbitror Theętete in homines.qui argutiis eiuſcemodi ſtudẽt:plerũq; etiã ſe/

Rerũ an nulla miſtio.an oĩum miſtio.an quarũdam ſit.quarundã non ſit.

niores qui propter inopiã ſapientię:hęc admirant̃:& tanq̃ magnificũ quiddã inuenerint/ſe teme/
re iactant.THE.& maxime quidem.HO.Vt igitur cũctos quicũq; de eſſentia umq̃ aliquid locuti
ſunt/ſermo cõprehendat/quę deinceps interrogando ſubiiciemus/tam aduerſus hos/q̃ aduerſus
alios quos ſupra rettulimus dicta intelligantur.THE.Quę nã iſta?HO.Vtrum neq; eſſentiã cũ
motu ſtatuue iungemus:neq; aliud quicq̃ cũ alio quoq̃?Sed quaſi inuicẽ res/cõmunicare nequeãt
noſtris ſermonibus eas penitus ſecernemus.An in idẽ oĩa cõgeremus tãq̃ miſceri ſingula poſſint.

An partim

An partim licebit quidē: partim minime? Quid ex his potiſſimum Theętete electuros illos putamus. THE. Neſcio quid pro illis reſpondeā? Cur nō ſigillatim rńdendo/quid ex unoquoq; ſequit̃ exquiſiuiſti. HO. recte admones. Ponamus ergo ſi uis dicere illos primū nihil prorſus cū aliquo ad aliquid cōionem ullā habere. Nōne motus & ſtatus nullo modo eſſentię pticipabunt? THE. nullo modo certe. HO. Nū erit illorū aliquod cū neutrū ſit eſſentię pticeps? THE. nō erit. HO. Statim hac cōſenſione/oia ut uidet̃ peruerſa ſunt tū illorū dogmata qui moueri oia/tū illorum qui ſtare ut unum uolunt. Ac etiam illorum qui ſecundū ſpēs ea quę ſunt/eodē modo & ſecūdū eadem eē ſemper exiſtimant. Omnes enim eē adiungūt: partim uere moueri: partim uere ſtare dicentes. THE. ſic eſt oino. HO. quinetiā quicunq; interdū cōponunt oia interdū diuidūt: ſiue in unū & ex uno in infinita/ſiue interminata elemēta diuidant: & ex his cōponūt. Similiter quidē ſiue interdū uiciſſim id fieri ponant/ſimiliter quoq;/ſiue ſemper. In his inq̃ oibus nihil ueri dicunt: quandoquidē rerū eſt nulla cōmixtio. THE. Recte. HO. Preterea & ipſi q̃ abſurdiſſime, ſermonē trāſigeremus ſi nihil permitteremus/alterius paſſionis cōione/alterū appellari. THE. Quomodo? HO. Ipſo eſſe circa ſingula quodāmodo uti cogunt̃: & ipo ſeorſum & altero & ſecūdū ſeipſum & innumeris aliis; qbus cū abſtinere nequeant qn ſermonibus ſuis interſerāt nullis aliorū redargutionibus indigēt: ſed ut fert̃ domi hoſtē & aduerſariū habent intrinſecus reclamantē/inſtar eutyclis abſurdi: eumq; ſecum circūferunt. THE. Verū eſt quod dicis ac ſimile. HO. Quid uero? Si oia uim mutuę cōmunionis habere dicamus? hoc profecto & ipſe refellere poſſum. THE. Qua rōne? HO. Quoniā & motus ipſe omnino quieſceret: & ſtatus agitaretur: ſi inuicē cōmiſcerētur. Hoc autē ſumma quadā neceſſitate impoſſibile eſt/motū ſtare ſtatumue moueri. THE. Cur non? HO. Tertium itaq; ſolū reſtat. THE. Sane. HO. Etenim unū aliquod iſtorum neceſſariū eſt. Vel omnia. Vel nulla. Vel alia commiſceri/alia minime. THE. neceſſariū prorſus. HO. Duo quidem reperiri non poſſum. THE. nō certe. HO. Sequitur ut quicunq; recte reſpondere uult/reliquū e tribus ponere debeat. THE. maxime. HO. quandoquidē alia coire uolunt alia minime: ferme idē rebus aliis quod & litteris euenit. Nā quędam ex litteris inuicē copulantur: quędam minime. THE. patet. HO. uocaliū quippe litterarū ſeries per alias oēs tanq̃ uinculū quoddā protendit̃: ſine quo nulle inuicē littere uīciri poſſunt. THE. & maxime quidē. HO. An intelligit unuſquiſq; quæ littere qbus cōgruāt? uel arte opus eſt/ut recte id fiat? THE. arte. HO. qua? THE. grāmatica. HO. nōne idem circa grauiū & acutorū ſonos. Qui enim uoces inuicē cōſonas/diſſonaſue arte dinoſcit/muſicus. Qui uero ignorat: muſicæ expers. THE. Ita eſt. HO. & in aliis artibus/artiūq; defectibus eiuſcemodi alia repiemus. THE. manifeſtum id quidem. HO. Cū uero & genera rerū eodem pacto mutuā cōmunionē habere dixerimus/nonne ſcientia quadā ſermones peragere debet: qſquis recte qualia genera qualibus congruant, aut diſſonent ſit oſtēſurus: quinetiam per oia cogniturus ſi iſta conueniant adeo ut cōmiſceri poſſint. Et in diuiſionibus rurſus/ſi p omnia altera diuiſionis eſt cauſa. THE. Scientia prorſus opus eſt: ac ferme omniū maxima. HO. quam igitur hanc appellabimus Theętete? Nunquid clāculum in liberaliū hominū ſcientiam incidimus? uidemur utiq; dū quereremus ſophiſtā/ante illū inueniſſe philoſophum. THE. qui iſtuc? HO. Per genera diuidere & neq; eandē ſpeciem alteram credere/neq; alterā rurſus eandē eſſe/nonne dialecticę officiū eſſe dicemus? THE. dicemus pfecto HO. Quicunq; hoc agere poteſt. Vnā ideā per multa/uno quoq; ſeorſum poſito paſſim porrectā acute perſentit: & multas inuicem alias extrinſecus ſub una cōprehēſas. Et unā rurſus per tota illa quę multa ſunt/ad unam copulatam: & multas ſeorſum undiq; diſtinctas. Hoc autem eſt ſcire/per genus diſcernere qua ſingula cōmunicare uiciſſim poſſunt: & qua non poſſunt. THE. oino. HO. At uero dialecti cum opus haud alteri dabis ut arbitror q̃ pure legittimeq; philoſophanti. THE. quo pacto alteri dari poſſet? HO. philoſophum quidem tali quodam in loco: & nunc & in poſterū ſi quęremus inueniemus: q̃q̃ & hic non facile conſpici poteſt. Sed alia ratione ſophiſta, alia philoſophus intuitum refugit oculorum. THE. Qua. HO. ſophiſtā pono: quia in nonentis tenebras aufugit. & diuturna conſuetudine tenebris illis obfunditur/iccirco ſumma difficultate diſcernitur. THE. ſic eſt. HO. philoſophus autem entis ipſius ideę ratiocinatione ſemper inhęrens ob regionis illius ſplendorem. haud facile cernitur. Nam uulgarium animarū oculi diuinitatis radios ſubſtinere non poſſunt. THE. cōſentaneum eſt iſta ſic non minus q̃ illa ſeſe habere. HO. de hoc alias: clarius ſi p uolūtate licebit/tractabimus. Sophiſta uero nō prius eſt dimittendus q̃ ſufficiēter a nobis ſit cognitus. THE. egregie. HO. Poſtq̃ ergo inter nos conuenit ex generibus quędam uiciſſim congredi/quędam penitus diſſidere: & alia quidem cum paucis/alia cum multis, nonnulla quoq; per omnia omnibus cohęrere. Sequamur deinceps rationē ſermonis huius in hunc modum conſiderantes. Non de omnibus ſpeciebus inq̃/ne multitudine confundamur. Verum quaſdā ex maximis eligentes/primū qdē quales quęq; ſint/deinde quam iam mutuę cōmuniōis habeāt. Vt ens atq; non ens ſi nō poſſumus perſpicua penitus notione comprehendere/ſaltē cōgrua de his diſputandi ratione non careamus/quoad inueſtigationis huius cōditio parit̃, q; ſi non ens uelut imagi-

Poſitio primę partis qōnis falſa.

Prouerbiū domi hoſtem habent.

Poſitio ſecūdę ptis qōnis falſa.

Tertia ps qōnis uera.

Quoddā officiū dialecticę

Que lateant philoſop. & ſophiſtas.

Oculi uulgariū animarū radios diuinitatis ſuſtinere nō poſſunt.

nando eſſe reuera nõ ens dicemus/inſontes forſitan euademus. THE. decet ſane. HO. maxima ue
ro oĩum genera que modo referebamus. ens ipſum & ſtatus & motus. THE. Valde. HO. Duo hęc
inuicẽ miſceri nõ poſſe eſt dictũ. THE. Certe. HO. Ens uero utriſq; miſceri. Ambo enim quoda-
modo ſunt. THe. Nil obſtat. HO. ſequitur ut tria ſint hęc. THE. Sequiť. HO. An nõ horũ quodli
bet a duobus reliquis alterũ eſt/ſibi idem? THE. Eſt. Ho. Quid ita nunc idẽ & alterũ diximus. Nũ/
quid ut duo quędã genera/alia q̃ tria ſuperiora/illis aũt neceſſario ſemp adnexa? atq; ita de qnq; ge
neribus cogitandũ? An idẽ hoc & alterũ illorum quiddã enunciauimus: quod tñ nos latuit? THE.
forſitan. HO. at uero motus ſtatus neq; alterum eſt: neq; idẽ. THE. quã ob cãm? HO. quod cõiter
motũ ſtatũ uocauimus/hoc neutrũ illorũ eſſe poteſt. THE. cur. HO. quia & motus ſtaret: & ſtatus
itidẽ moueretur. Circa enim ambo alterũ utrũ uis illorũ effectũ/cogeret alterũ in naturę ſue tran-
ſire contrariũ/ut pote contrarii particeps. THE. prorſus. HO. ambo tamen eodẽ alteroue parti-
cipãt. THE. nẽpe. HO. ne ergo dicamus aut motũ eſſe idẽ uel alterũ: aut ſtatũ ſimiliter. THE. non

Quod ens & idem nõ ſint unum.

certe. HO. ſed nunquid ens & idẽ unũ eſſe inuicẽ cogitãdum. THE. forte. HO. at ſi ens & idẽ ni-
hilo inter ſe differũt/quotiens motũ & ſtatũ ambo eſſe dicemus/ambo ſimiliter iſta idẽ denoĩabi-
mus hoc aũt impoſſibile. Nõ põt igitur idem & ens unũ eſſe. THE. ſic ferme dicẽdũ. HO. quartã
ergo ſpẽm pręter tres ſupiores/ipm idem ponamus. THE. ponamus. HO. Nunqd ipm alterum
quinto loco ponẽdũ? uel hoc & ens nomina duo unũ quiddã ſignificare putãdũ? THE. forte. HO.
arbitror tñ conceſſurũ te ꝙ eorũ quę ſunt quędã ipſa ſecundũ ſeipſa ſunt quędam ad alia referun-
tur. THE. quid ni? HO. alterũ autem ſemp ad alterũ/nõne? THE. ſemp. HO. nõ tamẽ ita/niſi alte/
rum & ens inter ſe longe differrẽt. Sed ſi alterũ ſpẽbus utriſq; participet/ut ens/eſſet utiq; aliqd eo-
rum quæ altera ſunt: alterũ utiq; non ad alterũ. Nunc aũt qcquid reuera alterũ eſt/ex neceſſitate ſe
quitur ut ſecundũ id quod eſt/alterũ ſit. THE. ſic eſt ut dicis. HO. quĩtã ergo alterius ipſius natu-
ram in ſpeciebus quibus adiunximus ponere decet. THE. profecto. HO. dicendũ quoq; per om
nia hęc illã diſcurrere: eſſe enim ex aliis unũquodq; alterũ: nõ per ſui ipſius naturã: ſed quia alterius

Rurſus de qn que gñibus.

ideę ſit particeps. THE. Reuera. HO. ſic aũt de quinq; ſigillatim repetẽdo dicamus. THE. Qui?
HO. principio ꝙ motus omnino alterũ quiddã eſt q̃ ſtatus. Ita ne an aliter aſſerendum? THE. ita
prorſus. HO. Nõ ergo ſtatus eſt. THE. nullo pacto. HO. eſt aũt ex eo ꝙ entis eſt particeps. THE.
eſt. HO. rurſus motus alterũ eſt q̃ ipſum idẽ. THE. ferme. HO. non ergo ipm idem eſt. THE. nõ
certe. HO. attamen idẽ quodãmodo eſt propter participationẽ. Omnia enim ipſo eodẽ ꝑticipãt.
THE. ſummopere. HO. concedendũ igitur ſine cõtrouerſia motũ & idẽ eſſe pariter & non idem.
neq; enim ſimili ratione utrũq; ꝓnunciamus. ſed idẽ: quia ipſius eiuſdẽ particeps/ſibimet idẽ eſt.
Non idem uero/quia ipm quoq; alterum recipit/quo ab ipſo eodẽ ſeiungiť: neq; illud eſt: ſed aliud
quiddã. Quãobrẽ recte nõ idẽ iterum dicitur. THE. Recte nimirũ. HO. Quinetiam ſi quomodo
ſtatum ipſe motus admitteret/motũ ſtabilẽ nominare nequaq̃ eſſet abſurdũ. THE. recte. ſiquidẽ
conceſſerimus e generibus quædam inuicem cõicare uelle: quedã minime. HO. At uero ad huius
prius demõſtrationẽ q̃ pręſentium refellendo puenimus/ꝙ uidelicet ſic natura ſe res hẽat. THE.
cur nõ? HO. Dicamus iterũ motũ alterum eſſe q̃ ipm alterum: quẽadmodũ aliud q̃ idem & ſtatus
erat. THE. neceſſe eſt. HO. Eſt ergo & alterum hac rõne quodãmodo & non alterum. THE. Verꝫ
HO. Quid uero deinceps? Num alterũ ipm q̃ tria dicemus/non tamen a quarto diuerſum. cum
quinq; illa eſſe cõfeſſi fuerimus/e quibus unũ cõſiderandũ ꝓpoſuimus. THE. At quomodo? Neq;
enim minorem illorũ numerũ q̃ ſupra conſtiterit/inducere poſſumus. HO. Ergo nihil ueriti aſſe-
ueremus motũ aliud eſſe q̃ ens. THE. aſſeueremus protinus. HO. Quare motus reuera non ens
exiſtit: & ens/quãdoquidẽ entis eſt particeps. THE. Manifeſtum id quidem. TH. ſequiť itaq; non

Non ens in q̃bus ſit.

ens in motu & in aliis generibus omnibus eẽ. Nam in ſingulis alterius ipſius natura/dũ alterũ unũ
quodq; q̃ ipm ens efficit: non ens efficit ſingula: atq; ideo cuncta ſimiliter non entia hac de cã prę-
dicabimus: & quia ente participant/eſſe iterũ dicemus/entiaq; uocabimus. THE. apparet. HO.
Ergo circa ſpẽm quãlibet ens quidẽ unũ eſt/non ens aũt multitudine infinitũ. THE. uidetur. HO.
an nõ ipm quoq; ens aliud q̃ unũquodq; aliorũ eſt dicendũ? THE. neceſſe eſt. HO. Ens itaq; quot
numero alia ſunt/totidẽ nõ eſt ipm: nã cũ illa ipm non ſit/unũ qdem ipm eſt. Alia uero que infinita
ſunt numero nõ eſt. THE. ita pene dicẽdũ. HO. haud ſane turbare nos hęc debẽt. ſiqdẽ natura ge

Examinatio ipſius non entis.

nerũ mutuã cõionẽ hẽt. Siqs aũt minus hęc accidit ſciẽdũ poſitis ſupioribus/cõcedi hęc ĩſup opor
tere. THE. iuſte loq̃ris. HO. Videamus & hoc. THE. qd nã? HO. quotiẽs nõ ens dicimus ut uide
mur/neq; q̃ entis cõtrariũ dicimus ſed alteꝝ qddã ſolũ. THE. quẽadmodũ? HO. ceu cũ nõ magnũ

Q̃ ñ negatio dr̃ contrariũ nõ ſignificať. De dictiõe ñ. Meditatio ipſius alterius.

dicimus/nõ magis puũ q̃ eq̃le eo uocabulo ſignificamus. THE. ſic ẽ. HO. Nõ. ergo cõtrariũ/ qñ ne
gatio dr̃ ſignificari fatebimur? tñ uero dũtaxat aſſeuerabimus/ꝙ uõ/& neq̃/ aliqd ex alioꝝ nũero ſi
gnificãt qñ noĩa añcedũt: ĩmo quotiẽs añcedũr res ipas/circa q̃s noĩa negatiões ſequẽtia ꝓnũpriãt
THE. ſic ẽ olno. HO. hoc pterea ſi tibi uť/meditemur. THE. qd iſtud. HO. ipſius alterius natura
eodẽ mõ quo & ſcĩa diuiſa diſpſaq; uť. THE. Dic age quo pacto? HO. una qdẽ ẽ illa ps aũt illius in

aliquo

aliquo reſidẽs/ſigillatimq; determinata/cognomẽtũ ꝓpriũ eſt ſortita: quo circa multę artes ſciẽtięq;
eẽ dicunť. THE. prſus. HO. nõne & ptes naturę ipſius alterius/q̃ una eſt idẽ qđ & partes ſcientię pa
tiunť. THE. Forſitã. Verũ qua rõne declara. HO. eſt pulchro ps aliq̃ ipſius alterius oppoſita? THE.
eſt. HO. Hancne omni cognomento carere dicemus? an potius cognominari? THE. cognomina
ri. HO. Quod enim non pulchrum ubiq; ꝓnũciamus hoc non ab alio quoq̃ alterũ eſt/q̃ a pulchri
natura. Age itaq; ad hoc reſponde. THE. ad qd reſpõdeam? HO. cũ aliquid in parte quadã entiũ
determinatũ ſit/rurſuſq; alicui entiũ opponatur/cõtingatq; ita non pulchrum dici/ſequiť nõ pul-
chrum eſſe aliquid/quãdo quidẽ eſt illud cui opponiť. THE. recte admodum. HO. Nunqd ex hoc
ſermone pulchrum magis in numero entium/non pulchrum minus ponẽdum? THE. nihilo ma-
gis? HO. Similiter ergo tam nõ magnũ q̃ magnũ eſſe dicẽdum. THE. ſimiliter. HO. quinetiã non
iuſtum ex ęquo ac iuſtum eẽ aſſeuerãdum. THE. abſq; dubio. HO. Eademq; erit de cęteris ratio.
poſtq̃ alterius ipſius natura e genere entium eſſe apparuit. Ea uero exiſtente neceſſe eſt: & ptes eius
nihilominus exiſtere. THE. quid ꝓhibet? HO. oppoſitio ipſa quę eſt inter partẽ naturę ipſius alte-
rius partẽue entis: nihilominus ſi dictu fas eſt/q̃ ens ipſum eſſentia eſt: neq; cõtrarium illius/ſed al-
terum quiddam dũtaxat/ſignificat. THE. perſpicue. HO. Quã igitur ipſam appellabim⁹? THE.
Conſtat utiq; ꝙ nõ ens a nobis gratia ſophiſtę quęſitum hoc ipſum eſt. HO. An ut dicebas nullius
aliorũ eſſentiam derelinquit? oportetq; audacter iam dicere ꝙ nõ ens firmiter naturã ſuam habet:
quẽadmodum magnũ erat magnũ pulchrũq; erat pulchrum. Ac etiam nõ magnũ & nõ pulchrũ.
Eodẽq; pacto nõ ens ſecũdum idem erat & eſt/nõ ens ſpecies una multis aliis entibus adnumera-
ta. Nunqd ulterius circa hoc Theętete diffidimus? THE. nequaq̃. HO. aduertis ne q̃ longe a Par-
menidis mente diuertimus. THE. cur nam? HO. illius limites tranſgreſſi ſumus: dum ulterius q̃
ſtatuerit conſiderauimus & oſtẽdimus. THE. quo pacto? HO. quoniã inquit ille: nũq̃: nuſq̃: nullo
modo ſunt nõ entia. Sed tu querẽs ab hoc ꝓgreſſu cohibe mentẽ. Hæc ille. Nos aũt nõ ſolum non
entia eſſe oſtẽdimus/ſed quę ſit nõ entis ſpecies demõſtrauimus. Cum enim oſtẽderimus alterius
ipſius naturã eſſe: ꝑ quę omnia entia diuiſam atq; diſperſam inuicẽ/tunc partẽ eius oppoſitã ei qđ
cuiuſq; ens eſt/eſſe ipſum reuera nõ ens aſſeruimus. THE. uera prſus o Hoſpes dixiſſe mihi uide-
mur. HO. Nemo itaq; dicat/ꝙ poſtq̃ nõ ens entis/cõtrarium oſtẽdimus eſſe ipſum dicere audea-
mus. Nos enim iamdiu id prętermiſimus. Vtrum reuera ſit cõtrarium/nec ne. Quod aũt nunc di
ximus eſſe nõ ens/uel reprobare debet/ qui minus credit: uel ſi reprobare nõ ualet/eouſq; credere:
quouſq; cõtradicere nequit: ꝙ uidelicet genera inuicẽ ſint cõmixta/enſq; & alterum per ſe inuicem
perq; alia omnia penetrãdo/ſeſe mutuo capiãt/dum alterũ ente participat. Eſt enim ob participa-
tionem huiuſmodi: nõ tamen eſt illud ipſum/Quo participat/ſed aliud quiddam. Cum uero aliud
ſit q̃ ipſum ens/neceſſario ſequitur ut non ens eſſe dicatur. Ens quoq; ex eo ꝙ eſt ipſius alterius par
ticeps/alterum quiddam ab aliis generibus eſt dicendum. Cũq; alterum ſit q̃ reliqua cuncta: nec
unum aliquid ex illis/neq; cuncta exiſtit: ſed ipſum quod eſt dũtaxat: quapropter ens abſq; dubio
in plurimis plurima nõ eſt. Et alia quoq; ſimiliter tam uniuerſa q̃ ſingula multifariam quidẽ ſunt:
& multifariam nõ ſunt. THE. uera narras. HO. ſiquis contrariis hiſce conuerſionibus fidem non
præſtat/cogitare debet ut meliora q̃ hęc inducat: q; ſiquis quaſi arduum quiddam inuenerit/glo-
riatur/tum ad hæc/tum ad alia ſermones trahens/haud ſane multo ſtudio digna excogitauit: quẽ-
admodum ſermones hi teſtantur. Hoc enim neq; egregium aliquid eſt/neq; inuentu difficile. Sed
illud arduum eſt atq; præclarum. THE. quid nam? HO. quod & ſupra eſt dictum. ut his obmiſſis
tanq̃ leuibus/poſſit aliquis ſigillatim redarguendo proſequi/quotiens dicat quis quod alterum
eſt idem eſſe/aut quod idem eſt alterum/ita ut utrunq; id per rationem propriam patiatur. Vtq;
iterum oſtendere poſſit quod idem eſt: alterum quoquo modo eſſe: alterũue idem. magnũ quoq;
paruum ſimileq; diſſimile. Atq; ita contraria ſemper in ſermonibus facile ꝓferre queat. Neq; ue-
ro aliqua tam uera redargutio eſt. Cumq; nuper ens aliquod perceptum ſit: noua eſt. THE. Oĩno
quidem. HO. cæterum o adoleſcens optime/omne ab omni ſecernere/& inconcinnum eſt: & ho-
minis muſicę philoſophięq; prorſus expertis. THE. quãobrem? HO. omnis penitus oratio deleť:
ſi unũquodq; ab omnibus ſegregatur. Nam ꝓpter mutuã ſpecierũ copulam oratio cõſtitit: THE.
ſic eſt. HO. aduerte obſecro q̃ oportune nũc aduerſus iſtos pugnãtes coegimus eos ut alterũ alte-
ri cõmiſceri ꝑmitterent. THE. ad qd maxime. HO. ad hoc ut oratio unũ aliquid e generibus ſit:
hoc enim ſi priuaremur philoſophia utplurimũ careremus. Oportet præterea in ꝓſentia cõmuni
conſenſu quid oratio ſit/definire: ꝙ ſi penitus e medio tolleret/nulla de re loqui poſſemus. Tollere
tur aũt ſi cõceſſum eſſet nullam eſſe rerũ cõmixtionẽ. THE. recte id quidem. Verum qua de cauſa
nunc oratio definienda ſit/non intelligo. HO. At forte hoc modo percipies. THE. Quo. HO. nõ
ens cõſtitit unũ aliqđ genus ex aliis exiſtens per oĩa quę ſunt/eſſe diffuſum. THE. cõſtitit. HO. con
ſiderandum ergo deinceps utrũ opinioni atq; orationi immiſceať. THE. cur? HO. qm̃ ſi nullo modo
his immiſcetur/uera eſſe omnia neceſſe eſt: ſin autem miſceť/falſa opinio: orationeſq; falſa oxoriuntur.

Probatur ꝙ nõ ens ſit.

Quod nõ ens firmiter hẽt naturã ſuã.

Carmina Parmenidis.

Qui poſitioni non credit reprobare debet: q reprobare nõ habet credere debet.

Dicere enim & opinari non entia / hoc ipſum falſum eſt orationi & cogitationi cõtingens. THE. ſic eſt. HO. Cum uero ſit falſitas deceptio ſequitur. THE. ſtatim. HO. Orta deceptiõe / neceſſe eſt ſimulachris & imaginibus phantaſiaq; cuncta repleri. THE. Nihil repugnat. HO. Sophiſtã utiq; dicebamus huic aufugiſſe / dum falſum aliquo modo eſſe renueret: quia nonens nemo cogitet uel pronunciet. Cum nonens nulla ex parte ſit eſſentię particeps. THE. ſic eſt dictum. HO. Nunc autem hoc entis particeps nobis apparuit. Quapropter haud ultra hunc in modum pugnabit. Forte uero dicet / quaſdam e ſpeciebus nonente participare / quaſdam minime: orationem & opinionem ex illorum numero eſſe quæ non participant. Et iccirco facultatem illam phantaſticam ſimulachrorum magiſtram / in qua illum locauimus / nuſq̃ eſſe contendet / poſtq̃ opinio oratioq; nonẽte nullo modo participant. falſumue nihil eſſe dicęt cum nulla cõmunio talis reperiatur. Quamobrem quid oratio ſit opinioq; & phantaſia primo inueſtigandum / ut his declaratis / eorum cum non ente cõmunionem conſpiciamus: qua inſpecta / falſum eſſe aliquid oſtendamus: cũq; hoc oſtenderimus / in eo ſophiſtam ſi reus ſit / uinciamus. Alioquin abſoluentes illum in alio quodam genere / deinde quęramus. THE. Verum omnino uidetur hoſpes / quod ab initio de ſophiſta prędiximus / φ uidelicet difficile capi poſſet. multis enim eſt obiicibus circũſeptus: neq; ad eum peruenire quis poteſt niſi prius obſtaculum quod primo iecit ille ſubmouerit. Et nunc quidem uix tandẽ obiectionem illam euaſimus / qua non ens nullo modo eſſe intulerat. Continuo ſiquidem aliud eſt illatum. Vnde oportet falſitatem circa orationem opinionemq; oſtendere: ac forſitan poſt hoc aliud / aliudq; poſt illud / nulluſq; terminus inuenitur. HO. Forti animo perſequi Theętete debet quiſquis contra progredi poſtq̃ inuaſit aliquantulum ualet. Qui enim in iſtis hęſitat / in aliis audebit nunq̃. Nam qui in illis aut nihil perficit / aut retro repellitur / nunq̃ ut prouerbio fertur / expugnabit urbem. Hunc uero poſtq̃ ingens obſtaculum iam diſiecimus / reliqua poſt hęc minora leuioraq; ſuperſunt. THE. præclare loqueris. HO. Oratiõem itaq; primo opinionemue capiamus: ut clarius oſtendamus / utrum non ens hæc attingat: an uera omnino ſint ambo: falſumq; neutrũ. THE. optime. HO. Age quemadmodum circa ſpecies & litteras diximus ſimiliter circa nomina rurſus excogitemus. Videtur enim quod nunc quęritur ita ſeſe habere. THE. quid potiſſimũ de noĩbus uis ĩtelligi? HO. utrũ oĩa inuicẽ cõgruãt: aut nullũ: aut q̃dã cõſonẽt: alia diſſonẽt. THE. patet φ q̃dã cõgruũt: q̃dã minĩe. HO. Forte tale q̃dã ais: φ q̃ conſequenter dicta / aliq̃d exprimũt inuicem congruunt. Quę uero continuata / nihil ſignificant / non cõueniunt. THE. quomodo q̃d ue dicebas? HO. Quod intelligere te & fateri putaui. Duo nãq; ſunt genera declarationum eaꝝ / quæ circa eſſentiam uoce fiunt. THE. quo pacto? HO. unum quidem nominũ genus / uerborum alterum. THE. Dic utrũq;. HO. declamationem qua actiones ſignificantur uerbum dicimus. THE. ſane. HO. ſignum autem uocis agentibus ipſis impoſitum nomẽ. THE. prorſus. HO. Ex ſolis nominibus ſuppoſitis inuicem oratio nunq̃ efficitur: neq; rurſus ex uerbis abſq; nominib⁹ ſubſequẽter pronunciatis. THE. hęc non didici. HO. conſtat utiq; φ alio intendens animum / pauloante aſſentiebare: nam hoc ipſum eſt / quod dicere uolebam / φ iſta ſi ſolum ita continuata pronunciãtur / orationem non faciunt. THE. quomodo? HO. ut uadit: currit: dormit: & alia uerba quęcũq; actiones ſignificant / quæ ſiquis ſubiungat omnia: nihilo magis orationem facit. THE. ſic eſt. HO. rurſuſq; cum dicitur: leo: ceruus: equus: cęteraq; nomina quę ipſos agentes ſignificant / nõdum a continuatione oratio ulla conficitur. Nam quę proferuntur / haud ante actionem: uel actionis impedimentum / aut eſſentiam / ſiue exiſtentis rei / ſeu non exiſtentis oſtendunt / q̃ uerba nominib⁹ miſceãtur. Tunc uero primum conueniunt: ſtatimq; fit oratio: & prima horum complexio: prima oratio eſt: etiam ſi ſit breuiſſima. THE. Qui iſtuc inquis? HO. quando quis dicit / homo diſcit orationem hanc eſſe ais primam atq; breuiſſimã. THE. equidem. HO. Tunc ſane declarat aliquid de his quę ſunt uel fiunt: aut fuerunt iam: aut erunt: neq; nominat tantum: ſed & perficit aliquid: uerba nominibus copulans: ideoq; nõ modo nominare / uerum etiam loqui ipſum dicimus: taliq; cõtextu nominum orationem enunciauimus. THE. recte. HO. enimuero quemadmodum res aliquę conſonant inuicem ut ſupra diximus / aliquę diſſonant / ita & ſigna uocum quædam nequaq̃ cõueniunt: quædam conuentu orationem conflant. THE. prorſus. HO. accipe & hoc breue. THE. quale iſtud? HO. Orationem neceſſe eſt quotiens ſit / alicuius eſſe orationem: nullius enim eſſe orationem: impoſſibile eſt. THE. ita uidetur. HO. nõne & qualem quãdam eẽ ipſam oportet. THE. oportet ſane. HO. aĩaduertamus obſecro diligẽter. THE. decet. HO. afferam orationẽ tibi / rem cum actione per nomen uerbũq; coniungens: cuius aũt oratio ſit tu dicas. THE. efficiam ut potero. HO. Theętetus ſedet: num oratio iſta prolixa? THE. non: ſed mediocris. HO. tuum eſt nũc dicere de quo & cuius oratio eſt. THE. de me uidelicet: atq; mea. HO. hæc autẽ? THE. quę nã. HO. Theętetus hic / qui cum ego nunc diſputo uolat: THE. nemo de hac quoq; aliter diceret / niſi φ de me meaq; ẽ. HO. diximus qualẽ quãdã eẽ orõnẽ quãlibet oportere. THE. dixim⁹. HO. unã uerã / alterã falſam. Vera orõ ea q̃ ſunt ut ſunt / de te pdicat. THE. certe. HO. falſa aũt / alia pter illa q̃ ſunt.

THE.

Vis phantaſtica, ſimulacrorum magia.

A nõ ente falſitas: a falſitate deceptio. a deceptiõe phãtaſiarũ repletio oritur.

Prouerbium Nunq̃ expugnabit urbẽ.

De oratiõe & opinione.

Quę uoces ſint congruẽtes: quę non.

Quę uox uerbum, quę nomen.

Prima oratio a breuiſſima hõ diſcit.

Loqtur: q nomen cũ uerbo iungit.

Orõnẽ alicuius eſſe oportere.

THE. profecto. HO. quę nō ſunt ergo/q̄ſi ſint aſſerit. THE. ſic ferme. HO. reuera entia de te alia.
Multa ſiquidem entia circa unūquodq; eſſe prędiximus/multa quoq; nō entia. THE. oīo. HO. Pri
mū quidē neceſſe eſt orationē illam quā ſecūdo loco de te protuli/ſecundū oratōis definitionē/unā
quādam & breuiſſimis eē. THE. ſic enī inter nos cōuenit. HO. deinde exprime: num alicuius ſit.
THE. alicuius. HO. ſi tua nō eſt/alteri⁹ multominꝰ. THE. patet. HO. ſi nullius ē/neq; oratio pror/
ſus ē. Nā oſtēſum ē/fieri nō poſſe/ut q̄ oratio eſt/nullius oratio ſit. THE. ſcite. HO. Ergo quotiens
de te altera ita ꝑdicant ac ſi eadē eſſent/& nonētia ꝑinde ac ſi entia/hmōi q̄dā ex uerbis ac noībꝰ cō
poſitio/ꝓculdubio ſit oratio falſa. THE. Vera admodū loq̄ris. HO. Quid aūt de cogitatōe: opiō
ne/& phātaſia dicemus? nōne iam cōſtat/ꝙ hęc oīa genera/tū uera/tū falſa in aīs noſtris efficiuntur.
THE. qua rōne? HO. ſic ītelliges facile/ſi prius q̄d unūquodq; iſtorꝫ ſit/quoue inter ſe ſingula diffe
rant/acceperis. THE. Dato mō. HO. nōne cogitatio & oratio idem? niſi ꝙ cogitatio dicit/illa ipſa
ſine ſtrepitu uocis iterior collocutio/q̄ ſeſe animꝰ noſter alloq̄t. THE. penitꝰ. HO. Sed ꝑ os efflu Quid cogitatio: nam eadem oratio:
xus ꝓlatiōis ab illa oro nūcupat. THE. uerū. HO. Quinetiā in oratione hoc aīaduertimus. THE.
Quid. HO. affirmationē inq̄ & negationē. THE. nempe. HO. q̄ſi igit hoc in aīa ꝑ cogitationē ſilē
tio ſit/pōt ne alio q̄ opionis noīe nūcupari? THE. nequaq̄. HO. Quid uero? cū nō ꝑ ipſam ſed ꝑ ſen Quę ſit oro:
ſum rurſus talis paſſio accidit/pōt ne aliterq̄ phātaſia cognomiari? THE. nō aliter. HO. poſtq̄ oro
partim uera/ꝑtim falſa eē apparuit. Cogitatio uero iterior ipſiꝰ aīę collocutio/opīone cogitationis Quę ſit opinio.
cōcluſio/in qua opionis ſenſuſq; cōmixtio reperit/neceſſariū eē uidet/ut cogitatiōes opioneſq; par
tim uerę ꝑtim falſę ſint: q̄ppe cū ſint oratōi cognatę. THE. nihil repugnat. HO. aduertis ne nos fa Quę phantaſia.
cilius q̄ putabamꝰ/orationē & cogitationē falſam īueniſſe. Metuebamꝰ ſane/ne opus irritū & inex
plicabile iſta quęrētes aggrederemur. THE. aduerto. HO. ergo ne reliq̄ metuamꝰ. Verꝫ poſtq̄ pa/
tefacta ſunt iſta/ſupiores illas ſm ſpēs/diuiſiones iterū reſumamꝰ. THE. q̄les? HO. imaginariā ar/
tem in duas diuiſimꝰ/aſſimilatricē. ſ. & phātaſticā. THE. Sic egimꝰ. HO. qua uero in arte duarꝫ ſo/
phiſtā collocaremꝰ: ambigebamꝰ. THE. ꝓfecto. HO. Poſt hāc ābiguitatē/repēte ꝓfundior emer
ſit caligo: cū ſermo ille cūctis dubius īferret/ꝙ neq; imago/neq; ſimulachrū/neq; phantaſma oīno
uſq̄ ē: q̄a nullo mō: nuſq̄ nunq̄ falſum extat. THE. uera narras. HO. Nūc aūt poſtq̄ apparuit q̄dē
oratio/apparuit & opio falſa/poſſibile ē ſimulachra q̄dā rerꝫ uerarꝫ ęmula eē: & ab hac diſpōne artē
decipiēdi manare. THE. poſſibile certe. HO. q̄netiā ꝙ in his ſophiſta uerſat/eſt cōceſſum. THE.
eſt. HO. Adnitamur iterū bifariā genꝰ ꝓpoſitū partiētes ſꝑ ad dexterā ꝓgredi diuiſi ꝑtē: & q̄ cum
ſophiſta quoquo mō cōicant/circūſpicere/ut cōibꝰ oībus amputatis ꝓpriā eius ſedē atq; effigiē: &
nos intueamur. Et his q̄ ad hmōi diſciplinę ꝓgreſſum natura accedūt q̄ ꝓxime/oſtēdamus. THE.
ꝓbe. HO. nōne ab initio artē efficiēdi unā/acquirēdi alterā partiētes induximꝰ? THE. certe. HO.
diuiſa poſtmodū acquirēdi arte ſub ea ſophiſtā locauimꝰ in uenatione certamine: mercatura & hu
iuſcemodi ſpēbus. THE. Sic ꝓrſus eſt actū. HO. Nūc uero poſtq̄ efficiēdi quoq; ars ſophiſtā com/
plexa eſt/cōſtat in primis artē hāc eē bifariā diuidēdā. Imitatio q̄ppe/effectio q̄dā eſt/ſimulachrorū
ſcilicet nō uerarū rerꝫ/quēadmodū ſupradiximus. Nōne? THE. ꝓculdubio. HO. effectricis igit fa
cultatis duę primū ſint ꝑtes. THE. que. HO. diuina & humana. THE. nōdum itelligo. HO. Si mō
quę ſupradicta ſunt/recordamur/effectricē facultatē diximꝰ/uim quādam q̄ cā eſt/ut ſint poſtea quę
ante nō fuerāt. THE. recordamur. HO. aīalia cuncta mortalia/plantaſq; quęcūq; terra ex ſemini
bus radicibuſue naſcunt: & quęcūq; inaīata in terra cōſiſtunt/ſiue liquefieri poſſint/ſiue nō poſſint:
nūq̄d alio quodā opifice fabricata q̄ Deo/fieri poſt cū prius nō fuerint ꝑdicabimus? an multorꝫ do
ctrinā ſermoneſq; ſectabimur. THE. quorꝫ? HO. dicentiū iſta/natura ipſa gigni a cā quadā fortui
ta/ſine mēte hęc agēte: uel cū rōne potius ſciaq; diuina ab ipſo Deo tributa. THE. Ego forte ꝓpter
ętatē/tum hoc/tum aliud opinor. In ꝑſitia uero ad te reſpiciēs/putanſq; exiſtimare te ꝑ Deum hæc
oīa gigni/idē ipſe quoq; exiſtimo. HO. recte admodū Theętete. Ac ſi te putaremus īpoſterū aliter
opinaturū/nūc rōne ſimul cū neceſſaria quadā ꝑſuaſione/ut nobis crederes efficeremus. Quoniā
uero eius ingenii eē te noui/ut ēt ſine noſtra demonſtratōe/ultro ad illa ſis ꝓfecturus/ad quę nunc
trahi te dicis/dimidiā. Nam ſuꝑuacua diſputatio talis eſſet: ponā uero illa quę natura gigni dicun/
tur: arte diuina fieri: quę aūt ex his ab hoībus cōponunt humana: atq; hac rōne duo effectricis fa
cultatis genera: humanū uidelicet & diuinū. THE. pręclare. HO. Cum uero duę ſint artes/utrāq;
bifariā diuide. THE. qui. HO. quēadmodū ars effectrix uniuerſa ꝑ latitudinē eſt diuiſa ita nūc per
longitudinē diuidatur: atq; ita quattuor illius partes efficiunt: due quoad nos humanę/duę iterū
quoad Deos diuinę. THE. profecto. HO. ex his q̄dem rurſus aliter nūc diuiſis/utriuſq; partitiōis
pars una eſt effectrix. Reliquę aūt imaginarię noīant: unde rurſus efficiēdi facultas in duo diuidi
tur. THE. Dicas iterum quēadmodum utraq;. HO. homines utiq; & aīalia cætera/eaue ex quibus
iſta gignunt: ignis & aqua: horūq; germana Dei opera eſſe cognoſcimus. THE. nempe. HO. Poſt
hæc horꝫ ſimulachra ſequūtur/demonica quadā machinatiōe ꝓducta. THE. Qualia? HO. Phan
taſmata quę dormiētibꝰ obcurrūt: quęue in die ꝑ ſe abſq; arte uident: umbra q̄dem cum tenebrę

igni miſcent. duplex aūt quādo lumē ꝓprium & extraneū circa pſpicua leniaq; in unū concurrens
ſenſumq; cōtrariū ſolitę uiſionis prebēs/ſpēm efficit. Duo ergo ſunt iſta diuinę effectionis opa: res
uidelicet ſingulę ſingularūq; rerū ſequētia ſimulachra. Ars quoq; humana architectura domū fa-
bricat pictura domus imaginē: ueluti quoddā humanū inſomniū uigilantibus factum. THE. nulli
dubiū. HO. In aliis quoq; ſimiliter per duo partiēdo/gemina opa effectricis noſtrę actionis inueni
mus. Ipſam qppe rem principali facultate: imaginē uero imaginariā facimus. THE. Plane iam in
telligo: ac duas bifariā pono effectricis ſpēs facultatis: primo ſiqdem in diuinā partior & humanā:
deinde in rerū ipſarū imaginūue effectionē. HO. reminiſcamur obſecro duo dixiſſe nos imagīarię
facultatis genera eē oportere: aſſimilatoriū. ſ. & phātaſticū: ſi modo aliqd reuera falſum / & falſum
unū aliqd eorū quæ ſunt / ſit futurū. THE. dictū certe. HO. Nōne cōſtitit? ideoq; nūc ipſi duas ſine
cōtrouerſia ſpēs adnumerabimus. THE. Sane. HO. Phātaſticū itaq; rurſus in duo ſecādū. THE.
quēadmodum? HO. Vnū per inſtrumēta factū: alterū illius qui ſeſe inſtrumētum phantaſma effi-
cientis exhibet. THE. Qui iſtuc ais? HO. Quotiēs aliquis figurā tuam uſurpās/corpus ſuū tuo red
dit pſimile: ſeu uocē uoci: imitatio iſta phātaſtice nūcupat. THE. utiq;. HO. imitatoriū hoc appel
lantes ita diſtribuamus. Et reliquū omne quaſi iam quietis cupidi preter mittamus: cōcedamuſq;
alteri ut in unū colligat: & cōueniens ipſi tribuat cognomētum. THE. diſtribuat ut uis & hoc di-
mittatur. HO. Hoc ꝑterea duplum o Theętete exiſtimādum. Quāuero ob cām aīaduerte. THE.
dic. HO. Eorū qui imitant/aliqui cognoſcētes qđ imitātur/hoc agunt: aliqui aūt ignorātes: an ma-
iorem aliquā diſcrepantiā diuiſionēq; q̄ p ignorantiam cognitionēue ponemus. THE. nullā. HO.
Nōne ea quā modo dicebamus cognoſcētium imitatio erat? figurā quippe tuam imitat ille qui te
cognoſcit. THE. ille ipſe. HO. Quid aūt de iuſtitię uirtutiſq; uniuerſę figura dicēdū? an non multi
dum ignorāt/noſſe aūt hāc opinātur/qđ illis uidet idipſum imitātes/tam uerbis q̄ operib⁹ annitū-
tur: ut ineſſe ipſis appareat. THE. atq; admodum multi. HO. nūquid ita illos ſpes fallit: ut ſicut iu
ſti nō ſunt/ita nec etiā uideant? an cōtra. THE. cōtra. HO. Imitatorē hūc diuerſum ab illo ſuperio-
ri dicemus/ignorantē a cognoſcente. THE. dicemus plane. HO. Vnde nomē utriuſq; ꝓpriū de-
ducetur? an uidelicet difficile eſt? quia cā quędam uetus diuiſionis generū in ſpēs/ſupiorib⁹ noſtris
ignota fuerit? adeo ut nemo partiri cōtenderit: ideoq; nominū inopes eſſe neceſſe eſt: & ſi dictu au
dacius uideri pōt/declaratiōis tamē diſcretioniſq; gratia/imitationē illam opinionis comitē/opina
bilem imitationē denoīemus: illam uero quę ſciētię/hiſtoricā quādam ſcientēq; imitationē. THE.
eſto. HO. harum quidem appellationū altera dūtaxat utēdum. Nam ſophiſtam/& ſi in genere imi
tantium/nō tamē in genere ſcientium poſuimus. THE. ſic eſt. HO. Hunc itaq; opinioſum imitato
rem tanq̄ ferrum examinemus ſit ne ſolidus ſimplexq;/ an cōtra. THE. examinemus. HO. Certe
admodum multiplex. Nam ſophiſta quidā fatuus & ineptus eſt/quę opinat/ſcire ſe putans. Altera
uero figura/propter uariam in ſermōibus reuolutionē/certe ſuſpitionē plurimā metūq; reportat/
ne forte ignoret illa quę coram aliis ſcire ſe ſimulat. THE. oīo ex utriſq; generibus eſt / ut narraſti.
HO. nōne igitur unū qdem ſimplicē/alterū ironicum imitatorē ponemus? THE. cōſentaneum ē.
HO. Hui⁹ iterū genus unū an duo dicemus? THE. tu uideris. HO. cogito eqdē/ac duo cogitanti
mihi ſe offerunt. Vnus quidem publice ꝓlixa oratiōe apud populum ironia utens: alter priuatim
minutis quibuſdā captiūculis cogens eum qui cū ipſo diſputat/ ſibimet in ſermonibus cōtradice-
re. THE. recte admodum loqueris. HO. Quo ſupiorem illum denoīabimus? ciuilem ne? an po-
pularem. THE. popularē. HO. alterū uero ſophon. i. ſapientē/an ſophiſticū? THE. ſapientē qui-

Vnde dictus ſit ſophiſta.

dem uocare illum nō licet/quādo quidem ignorantē ipſum poſuimus. Quoniā uero ſapientē imi-
tatur/cognomentū quoddam illius ſimile ſortiet. Ac demū intelligo/ hunc ipm ꝑſus & reuera ſo
phiſtam appellari decere. HO. an nō ut ſupra/ita nūc nomen eius colligabimus a fine iterū ad prin

Vltīa ſophiſtę deffinitio.

cipium cōplicantes. THE. oīno. HO. is demū ſophiſtam uere definiet/ qui generationē eius & ſtir
pem eſſe iſtam aſſeuerabit. Sophiſta inq̄ eſt qui in ſermonibus cōtradicere ſibiipſi diſputātē cogit:
qui & ironici pars eſt/ab imitatore opinioſo ueniens. phantaſtici item generis ab imaginaria facul
tate ꝓfluens: nō diuinę ſed humanę effectiōis determinata ꝓgenies. Ex eorūq; numero/qui uerbis
quaſi quibuſdam pręſtigiis mirum imodum decipiunt auditores. THE. ita ꝑſum dicendum.

SOPHISTÆ FINIS.

MARSILII FICINI APOLOGVS IN LIBRVM PLATONIS DE REGNO AD FEDERICVM VRBINI DVCEM SEMPER INVICTVM.

IVpiter optim⁹ maxim⁹/cū optaret tale ī terris qnq; regnū ꝓſpicere q̄le ī cœlo ſp apud
ſe cōſpicit iamdiu p ipſam diuini regis ideā/regiū quēdā diuinūq; aīum demiſit ī terras.
Conuocatiſq; cœlicolis īperauit: ut oēs futuro huic regi ſuffragarent: quem ſuperi qui-
dem &

dem & a fide regia fideregum & ab orbis imperio orbinatem ducem iam nominarent. Homines uero mutatis litteris Federicũ urbinatẽ ducem eſſent appellaturi. Aſſenſere omnia Ioui prę̨ter Iunonem numina. Sola enim Iuno craſſioris aeris ambitioſa regina/cœleſte terris regnum hactenus inuidet. Verũ pallas Mercuriuſq; fauẽtib⁹ aliis & teſte ueritate/ coronã ſceptrũq; regiũ iampridem uiro eidẽ/cui & Iupiter libẽtiſſime cõtulerunt. Cũ uero achademia paſſim Palladem/Mercuriumq; colat atq; ſectet̃:ipſa quoq; regnũ orbiſq; totius monarchiã/qualẽ diuin⁹ Plato deſcribit/Federico Vrbinati duci/tũ ex Iouis ſnĩa/tũ ex teſtimonio ueritatis optime merito feliciſſime tribuit.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PLATONIS LIBRVM DE REGNO VEL CIVILEM.

CVm Deus atq; natura hoĩem agendo ꝓducant/eũ certe producunt/ut agat/agat inq̃ gratia diuinoꝝ. Quẽadmodum uero alius finis eſt/cuius gratia natura efficit pollicẽ alius cuius gratia manũ ſiue pedem/aliuſq; rurſum/ad quẽ totũ efficit hoĩem. ſic alius finis eſt ad quẽ hoĩem dirigit ſingularẽ: alius quoq; ad quẽ familiã: itẽq; alius ad quẽ ciuitatem atq; regnũ. Ac deniq; finis ille exiſtimãdus eſt optimus: cuius gratia Deus totum genus hoĩum ꝓcreauit. Nemo uero exiſtimet cum ꝓprii cuiuſq; cœtus/certus ſit finis/nullum eſſe totiuſcuiq; humanę uitę partibus inſit ordo: in uniuerſo tamẽ uitę genere eſſe confuſionẽ: deniq; cum partes ob finis unius intentionẽ inter ſe habeãt unionem: totũ ipſum eſſe diſperſum. Quãobrem neceſſe eſt certum eſſe humani generis finem eũq; in actione quadam circa ꝑfectiora conſiſtere: per quã & ſuperiora pro uiribus imitetur: & diligenter inferiora gubernet. Sciẽtia quidem naturalia perſcrutet̃: prudentia uero diſpõat humana/ pietate aũt diuina colat atq; ueneret̃: eiuſmodi ergo finis uitam exigit geminã: & in actione & in cõtemplatiõe ſimiliter conſtitutã: eo tñ pacto ut actio cõtemplationis tanq̃ diuinioris gratia ſit inſtituta. Cęterum abſoluta utriuſq; uitę perfectio/tot tantiſq; & tam uariis adminiculis indiget ut neq; a paucis quibuſdam/ neq; ẽt a multis hoĩbus. ſed ab uniuerſo ſimul hoĩum genere dũtaxat poſſit expleri. Fieri uero nõ põt ut tam diuerſę gẽtes ꝑ media tam diuerſa ad unũ oĩum cõmunẽq; finem ꝓducant̃ niſi ab uno / per unã quandam legẽ cunctos in unum pariter cõducente. Quemadmodũ neq; fabri miniſtriq; genere ſimul atq; ingenio longe inter ſe diſcrepãtes/materias admodum uarias ad formã unam hedificii conferentes: in unũ unq̃ cõmode cõgregabunt & cõſtruent oportune/niſi ab una quadã architecti unius lege regãtur. Quapropter nõ iniuria Plato cum regem quęreret mũdi monarchã/ principio architectum ꝓduxit in medium: ſcientiãq; in tria tandem diſtinxit genera: Quoꝝ primũ in cognoſcẽdo ſecundũ in agẽdo / tertiũ in faciẽdo uerſat̃. In prĩo arithmetrã geometrãq;. In ſecũdo architectũ. In tertio fabrum miniſtrũq; collocauit: ꝓbans architecti facultatẽ inter ſpeculationẽ ſolã ſolumq; miniſteriũ mediam eſſe ponẽdam/magis tamẽ ſpeculationis q̃ miniſterii eſſe participem: neq; iudicare ſolum geometrarũ more uerum ẽt faciẽtib⁹ imperare/opificioq; ſemp adeſſe. Qualem fere mẽte regem eſſe debere: qui uidelicet & contemplantiũ more uera diiudicet: & iura non aliena quidem/ſed ſua mãdet agẽda. proinde Plato exactiſſima uſus diuiſione / quę definitioni ſcientięq; admodũ neceſſaria ẽ/regẽ Homerico more nominat generis humani paſtorẽ atq; curatorẽ. Quẽ totius humani generis unius quaſi ouilis unum eſſe paſtorẽ debere deſignat ubi Deũ inquit quondam humani generis fuiſſe paſtorẽ: ſub quo & regnũ illud Saturni aureum extitiſſe gubernatorem quoq; regem humanę uitę quaſi nauis iudicat appellãdum. Significat aũt in unum eſſe imperium oĩum cõferẽdum/ut humana gubernatio diuinę q̃ ſimillima ſit ſiqdem & Deus unus mũdi totius eſt rector/qđ quidem his quoq; breuiter rõnibus cõfirmatur. Principio ſi tres mundi ꝑtes Aſiam Aphricã Europã. regibus diſtributas tribus ſubegeris/facile admodũ cõtinget ut uel unus duobus/uel duo uni quãdoq; inferãt bellum: aut ſaltẽ de finibus: aut alia quapiã de re diſceptare cogãtur. Itaq; uel iter eos ad unũ trium erit litis iudiciũ deferẽdum: uel ad quartũ quẽdam pręter tres iudicem conſtitutũ. Quacũq; tãdem id rõne fiat/neceſſe erit iudicẽ/ ſi modo ſentẽtię ſit illius acquieſcendum imperiũ in eos inter quos iudicat̃ habere. alioquin nullius momẽti erit iudiciũ: fruſtraq; iudicabit̃: qđ uideri poſſit regibus/uel magis/uel ſaltem ęque potẽtibus diſſoluẽdum. Vnũ igitur oportet eẽ regem omniũ iudicẽ/ oĩbus ꝓculdubio uenerãdum. Pręterea uirtutũ exemplar ſubiectis oportet eſſe regẽ. Maxime uero talis erit/ſi unus fuerit ante oẽs in quẽ oculos cuncti coniiciant qui ſi orbẽ totũ poſſederit: nec regnũ alterius affectabit: nec aliis inuidebit. Quę duo .ſ. cupiditas & inuidia ſolent rapinas & bella potiſſimũ ꝓcreare: & cũ ſua cuiq; chariſſima ſint/maxĩe diliget oẽs tanq̃ ſuos: pariterq; oẽs diliget natiões/pariterq; curabit. Optabit pacẽ ſummopꝑe: cupiet trãquilitatem bonorũq; oĩum copiã/qualis utiq; monarchię umbra quędã apparuit ĩperãte Octauiano. Sub diti uero & iuſtiſſime uiuent cũ iniuſtis nullus uſq̃ pateat fugę aditus ſub monarcha: & q̃uis in minima peccãdi licentia/tamẽ in ſumma libertate uiuent nõ tyrãnis / paucíſue potẽtibus/uel inſaniẽ-

tis populi ſubiecti furoribus/ſed a ſapiente & iuſto pioq; rege/ſic ad cōmune bonū ꝑducti tanq̄ nau
tę a prudentia iuſti gubernatoris ad portū. Qua quidē in re & qui regunt obtēperādo regi ſibiipſi
conſulent: & rex ipſe non tam ſibimet q̄ cunctis qui ſuę cure a deo cōmiſſi ſunt uiuet. Recta eni gu
bernatio queadmodum i libris de re p. diſputatur/gubernatorē quidē eoꝝ qui gubernant grā/nō
gubernatos grā gubernatoris inſtituit. Comparat preterea regē medico: monēs ut medicoꝝ more
& oportune & ſi opus fuerit importune & uolētibus: & qñq; nolentibus imponat leges/remediaq;
afferat ſalutaria. Eiuſmodi uero gubernatorē atq; curatorē ſępius ciuilem uocat uirū q̄ regē/ſigni-
ficans adeo humanū ac ſi fieri poſſit mitem eē debere/ut inter ciues uideat eſſe cōciuis/prudētia/iu
ſtitia/cura potiuſq̄ alio quouis exceſſu ſuperior: q; ſiqs longiſſimo quodā īteruallo prudētia & iuſti-
tia maniſeſte cūctos exſuperet/hūc ēt ſi priuatus uixerit eſſe regē oīum a Deo creatū abſq; contro-
uerſia iudicat. Sinaūt iter aliquos q̄tum ad hæc ſpectat/parū admodum interſit/illis quodāmodo
redactis ad unū auctoritatē regiam tribuēdam. Multis uero nequaq̄. Quippe cum multi nequeāt
tanta auctoritate digni alicubi reperiri. Tradi uero auctoritatē regiam ut ex aliis eius libris conie-
ctare licet uult a ſeniorib⁹ atq; ꝓbatiſſimis: quoꝝ ſenatus deinde ſit collega regis/q̄ſi quędā reſpu-
blica optimatū. Rex aūt una cū ſenatu leges cōdat. Quas nō liceat: uel cuiq̄ priuato trāſgredi/uel
uulgo mutare: liceat tn̄ regi ſenatuiq; ſimul ꝓ temporꝝ oportunitate quatenus expedit diligēti cū
ęquitate & rebus ipſis accōmodare atq; tēporibus: & ſi oportuerit/ꝑmutare. Regē ipſum in epiſto
lis ſacrū haberi cenſet ſacerdotēq; Egyptioꝝ more conſtitui/ſacroꝝ myſteriorūq; antiſtitē: & ut-
pote ſacrū nequādo cōtaminet nō ꝑmittit/iudiciis ubi de cede exilio carcere agit intereſſe. Proin-
de in hoc ipſo libro eiuſmodi regiā dignitatē gubernationū oīum optimā eſſe ꝓbat ut diximꝰ: peſſi
mā uero tyrānidem: quę neq; lege/neq; mente legittima īperat/ſed impetu potius atq; libidine. Se
cundo loco laudat optimates pariterq; uituperat potentiā paucoꝝ. Tertio loco multoꝝ laudat gu
bernationē. ſ. popularē/ſi lege gubernēt: ſimiliterq; uituperat/ſi non lege. Poſt hæc aūt qd regiū ſit
officiū diſputat: uidelicet ut quęcūq; hoīum generi neceſſaria ſint ꝓuideat: ꝑſertimq; ad bene bea
teq; uiuendū. Iudicetq; prudēter quot artes & quales ad hoc ipm̄ cōferant/ſiue in pace/ſiue in bello
ſeu indicēdo/ſeu agēdo/uel publice/uel priuatim: habeatq; una cū ſenatu ſummū in oēs imperiū.
Pręcipue uero aīos omniū dicētiſſima quadam fortitudinis tēperātięq; mixtione cōponat/muſi-
cos imitatus/qui acuta grauib⁹ rite miſcētes/cōcentus ſuauiſſimos modulant. Demōſtrat enim &
id qdem diuine/nō eſſe tutū animos uel fortitudinē uerſus quaſi in acutū ſupramodum intendere
uel temperantiā uerſus/quaſi in graue nimis remittere. Illinc. n. efferatos: hinc effœminatos tādē
euadere: & illi qdem ciues & patriā uelut hoſtes inuadunt: hi uero neq; ſe/neq; patriā tuent ab ho-
ſtibus. Quāobrem optimā cenſet ex cōcinna uirtutis utriuſq; copula ingenioꝝ cōſonantiam ubiq;
conflari. Sed hactenus de libri ordine ſatis ſit dictū. Quę uero de ſperarū motu/ꝓuidentiaq; & fa-
to diſputat in theologia noſtra ſatis expoſuimus. In his certe nos allegorice docet non habere nos
uerum legittimūq; regē niſi uel in ipſo cœlo: uel in terris eum quē uelut paſtorē cœli rex nobis ipſe
pręfecerit: paſtorē inq̄ nō nomine ſolum/ſed uitę ſimilitudine ipm̄ cœli regē pro uiribus referen-
tem. Cōmemorat & duo regna/Iouis ſcilicet & Saturni: regnūq; Saturni regno Iouis tanq̄ felicius
anteponit. Siquidem ſub Ioue actio uitaq; humana: ſub Saturno aūt cōtemplatio diuinoꝝ ſignifi-
catur. Saturnus enim gręco noīe cronos/ut Plato in Cratylo docet/puritatē integritatēq; mentis
inuiolabilem cōprehēdit. Quod aūt ait Saturno regnāte beatos hoīes uiuere/oſtendit diuina q̄dā
uiri mēte regnāte: quę & actōes gratia cōtemplatōis inſtituat/humanū genus fore beatū. Ego aūt
finē mox argumēto faciā: ſi breuē prius allegoriā myſterii huius adduxero. Ait enim Pręſentē mū-
di circuitū ab oriēte ad occidentē eſſe iouium atq; fatalem. Verū fore quādoq; alterū huic oppoſi
tum ſub ſaturno ab occidente uiciſſim ad orientē. In quo ſponte naſcent hoīes: atq; a ſenio ꝓcedēt
in iuuentutē: alimētaq; illis ultro ętherno ſub uere ad uotū ſuppeditabunt. Ionē ut arbitror animā
mūdi uocat: cuiꝰ lege fatali manifeſtus hic manifeſti mūdi ordo diſponit. Pręterea uitā aīoꝝ ī cor
porib⁹ elemētalib⁹/iouiam eē uult ſenſib⁹ actōiq; deditā. Saturnū uero ſupremū īter angelos in-
tellectū/cuius radiis illuſtrent ultra angelos animę accēdanturq;: & ad intellectualem uitā cōtinue
pro uirib⁹ erigant: quę quotiēs ad uitā eiuſmodi cōuertunt/eatenus ſub regno Saturni dicunt ui-
uere quatenꝰ intelligētia uiuūt. Proinde in ea uita ideo ſponte dicunt regenerarii: qa electione ꝓ-
pria in melius reformant. Rurſus in dies reiuueneſcere: ideſt in dies ſi mō ibi dies dinumerantur
magis/magiſq; floreſcere. Hoc illud apoſtoli Pauli homo interior renouat in dies. Deniq; illis ali-
menta ſponte affatim ſub ꝑpetuo uere ſuppeditari: qa non per ſenſus operoſamq; diſciplinā: ſed ꝑ
lumē intimū/ſūmaq; cū uitę trāquillitate atq; uoluptate miris ueritatis ipſiꝰ ſpectaculis ꝑfruūtur.

CIVILIS PLATONIS LIBER VEL DE REGNO TRANSLATVS E GRÆCA LIN-
GVA IN LATINAM: A MARSILIO FICINO FLORENTINO: AD FEDERICVM
VRBINI DVCEM SEMPER INVICTVM.

Socrates

SOCRATES THEODORVS HOSPES SOCRATES MINOR. SO.

INgentem tibi o Theodore gratiam debeo: ꝙ Theętetũ & Hoſpitẽ hunc notos mihi feceris. THEO. Triplam forte mihi debebis o Socrates. Poſtq̃ ciuilem tibi hominẽ & philoſophum circũſcripſerint. SO. An ita dicemus eſſe Theodore / ꝙ ex eo audiuerimus: qui in geometria cõputationibuſq; pręcellit. THEO. Quo pacto o Socrates? SO. ꝗ uidelicet unũquęq; hominũ eiuſdem eſſe pretii poſuerimus: qui tamẽ honore longius q̃ ſecundum ueſtram cõparationẽ inter ſe diſtant. THEO. bene o Socrates atq; iuſte per deum noſtrum Ammonẽ loqueris. Ac memoriter admodum errorem in cõputando meũ mihi nunc obiecisti. quare deinceps te pro iſtis adibo. Te uero nunc Hoſpes ne pigeat nobis gratificari: imo poſt hæc ſeu ciuilem hominẽ prius ſiue philoſophum eligis / electũ deſcribe. HO. Sic agendum ut iubes Theodore: poſtq̃ ſemel aggreſſi ſumus: neq; priuſq̃ ad calcẽ peruenerimus / deſiſtendum. Verũ quid erga Theętetũ hunc agere decet? THEO. Qua de re? HO. Nunquid requieſcere illũ iam dimittemus? eiuſq; loco Socratẽ iſtum conſortem in exercitando ſuum accipiemus? Quid conſulis? THEO. Vt Socratẽ aſſummas. Nam cũ iuuenes utriq; ſint omnes labores facile / praeſertim per intermiſſionẽ ferent. SO. Atqui utriq; hoſpes cognati quodãmodo mihi eẽ uidenť. Theętetum quidẽ nos figura uultus mihi cõſimilem iudicatis. Socratis quoq; huius nomen cum idem ſit ac meum / cognationẽ quãdam nobis mutuã prębet. Decet autem nos natura quadam conſimiles / uiciſſim ſermonibus agnoſcere. Cum Theęteto quidem heri diſputando conueni: & hodie hoſpiti huic reſpondentẽ audiui. Cum Socrate uero neutrũ adhuc actum eſt. Oportet autem & hunc examinare. Mihi ſane alias. Tibi nunc reſpondeat. HO. Sic agemus o Socrates. Audis Socratem? SO. Audio. HO. Aſſentiris illi? SO. Aſſentior. HO. Quantũ igitur ad te attinet nihil ꝓhibet quominus ediſſeramus. Multoq; minus impedimẽto diſputationi huic eſſe me decet. Quinimo poſt ipſum ſophiſtam neceſſariũ eſſe uidetur ut ciuilem uirũ inueſtigemus. Reſpõde itaq; utrũ hunc in eorũ qui ſcientes dicunť / numerũ referre deceat. SO. Decet. HO. Ergo ſcientias partiri debemus: quẽadmodum in ſophiſta quęrendo fecimus. SO. Forte. HO. Non tamẽ eadem partiendi ratio. SO. Non. HO. Sed alia. SO. Alia. HO. Diuerticulum itaq; ciuilis ſciẽtię / ubi nam repiremus? Inuenire quippe oportet: & aliis oĩbus ſegregatis / ideam illi unã pręfigere / aliiſq; aliam unã ſpeciem: & quaſi ſcientię cunctę duabus ſpeciebus concluſę ſint / cogitare. SO. Tua iam intereſt hoſpes id agere. Mea uero nequaq̃. HO. Immo etiam tua: quando declaratũ id fuerit. SO. Scite loqueris. HO. Arithmetica porro alięq; nõnullę huius ꝑſimiles ab actiõe libere ſunt: cognitionẽ uero tantũ exhibent. SO. Ita certe dicendũ. HO. Quæ uero ad architecturã: & manũ miniſteriũ ꝑtinent / ſcientiã innatã actionibus ſortiunť: corporaq; ab illis effecta / quæ ante nõ erant ꝑficiunt. SO. Patet. HO.

Mathematicę ab actiõe libere: cognitionẽ ſolã hñtes.

Ita cunctas ſcientias diuide. Agentẽ unam: Alterã cognoſcentẽ ſolũmodo nomina. SO. Sint ergo ſcientię ſpecies duę / cũ una ſit ſcientia tota. HO. Vtrũ ciuilem. Regem. Dominũ. Patrẽfamilias: eundem eſſe uolumus? An totidem artes in his / quot & nomina ponimus? Immo hac ſequere me. SO. Qua? HO. Hac inq̃. Siquis priuatus publico medico ſufficienter conſulere poteſt / nõne neceſſe eſt eiuſdem artis hunc nomine nuncupari / quo & ille cui conſulit? SO. Certe. HO. ꝗd porro? Siquis priuatus regem ciuitatis admonere & iſtruere poteſt / nõne ſcientiã illam habere diceť / qua pollere qui regit debebat? SO. Dicetur. HO. Atqui ueri regis ſcientia / regia diſciplina eſt. SO. eſt. HO. quiſquis ea pręditus eſt / ſeu publico fungatur munere / ſiue priuatus uiuat / oĩno ſecundũ hãc peritiam regius merito nuncupabiť. SO. merito. HO. Enimuero paterfamilias & dominus idẽ. SO. Idem ſane. HO. Nunquid refert ampla ne / an anguſta ſit urbs ad imperiũ? SO. nihil. HO. igiť una quod pauloante inquirebamus / horum omniũ ſcientia eſt / hanc ſeu regiam quis ſiue ciuilem: ſeu familiarẽ nominet diſciplinam. Nihil intereſſe putemus. SO. nihil. HO. Hoc utiq; nemini dubium quin omnis rex parũ quid manibus ac reliquis membris ad regni ſalutẽ poſſit. Intelligentia uero & animi robore plurimũ. SO. Conſtat. HO. Vis ergo regem dicamus ſpeculatrici ſciẽtię ꝓpinquiorẽ q̃ actiuę aut manuũ miniſterio? SO. Volo equidẽ. HO. Ciuilem ergo ſcientiã & ciuilem hoiem regiam atq; regium: ut unũ idemq; ſingula cõponemus. SO. Plane. HO. Atqui ordine ad ſequẽtia pergẽmus maxime ſi ſpeculatricẽ ſciam diſtinguemus. SO. Prorſus. HO. attẽde obſecro: num refugiũ aliquod in hac ꝑſpiciamus. SO. dicas quale? HO. Tale inq̃. Extat aliqua cõputãdi facultas. SO. extat. HO. Ea ut arbitror ex illarũ numero eſt quę in ſpeculando uerſantur. SO. Ex illarum numero certe. HO. cognoſcet ꝑfecto computãdi facultas differentiã numerorũ. Num aliud huic opus attribuimus / q̃ diſcernere iudicareq; cognita? SO. quid? HO. Etenim architectus nullus manuũ miniſterio utiť: ſed utentibus ꝓſidet. SO. Ita eſt: dum iudiciũ adhibet / non miniſteriũ. SO. Id quoq; uerũ. HO. Iure igiť ſpeculandi ſciẽtię particeps eſt dicẽdus. SO. & maxime quidẽ. HO. Hoc ut arbitror ad iudicẽ hunc ꝑtinet: ut nõ deſerat opificium quẽadmodum cõputator: ſed incũbat aſſidue. operariiſq; ſingulis operam ꝓpriam mãdet & ordinet / quouſq; qđ eſt imperatum ab-

Sciarũ altera agens: altera cognoſcens.

Idem ciuilis rex dominus pr̃familias.

Quis ſit hõ regius.

ſoluerint.SO.probe.HO.Nōne ſpeculatrices omnes hę ſunt/& quotcūq; ſcientiam computandi ſequūtur:iudicio aūt & imperio genera hęc inter ſe duo differunt?SO.Apparent.HO.quo circa ſi uniuerſam contemplationē in duo diſtribuamus/partēq; unam iudicio/imperio alteram aſſignemus/recte forſitan diſtribuiſſe putabimus.SO.recte nimium ut mea fert opinio.HO.Qui cōiter tractant aliquid/ſatiſfactū ſibiinuicem arbitrantur/ſi quādo conſenſerint.SO.Quid ni?HO.quouſq; igitur in hoc cōcordes ſumus aliorꝝ opiniones ꝑtermittendę.SO.penitus.HO.Dic age qua in arte hac/regium hoīem ponere decet.Nunqd iniudiciaria?tanꝗ ſpectatorem quēdam?An in imperatoria potius?quaſi dominū?SO.In hac ipſa potius.HO.Videndum ꝑterea ſiquā imperatoria diſtinctionē admittit.Mihiq; ita uidet.Quo differt caupo ab illo qui ꝓpriū opus uendit/correxa precone.SO.quēadmodum?HO.Caupones aliorꝝ opera prius uendita ſuſcipientes ipſi rurſus uendunt.SO.Verum.HO.Haud ſecus preco ſnīam alterius mandatā ſibi/aliis ipſe mandat.

Qui caupōes & pręcones. Facultates imperatorię.

SO.Sic eſt.HO.An miſcebimus facultatē regiam interpręratorię:pręceptorię.Vaticinio atq; ꝑconio aliiſq; permultis eiuſdem generis artibus:quæ cunctis imperant?An uis potius ſecūdum ſuperiorem comparationē nomen quoq; per comparationē aliquam machinemur?quando qdem genus eorum qui ſua ipſi præcipiunt/ferma nomine caret:Atq; ita hæc partiamur:ut regiū genus in eorꝝ numero qui ſua mandant/ponamus:ob miſſis aliis omnibus/quibus alius quiuis nomina ut iubet imponat:principis quippe gratia non ſubditi ſermo nobis eſt inſtitutus.SO.Nempe.HO.

Regiū genus in quo ſit.

poſtꝗ hoc ſatis ab illis eſt diuerſitate diſtinctum ad ꝓprietatem rurſus idem eſt diuidendū/ſiquam modo partitionē cedentē nobis in ipſo comperimus.SO.Valde.HO.Atqui inueniri poſſe uidet.Me igit ſequere diuidendo.SO.Quo ſequar.HO.Quicūq; præſident imperando generatiōis cuiuſdā gratia imperāt.SO.ꝓculdubio.HO.Etenim genita oīa bifariā partiri/haud multū difficile.SO.Qua rōne?HO.Partim aīata ſunt/ꝑtim īaīata.SO.Cōſtat.HO.Si ī mēbra hæc ſecare ſpeculatricis facultatis partē īperatoriā uolumus/ſecemus.SO.In quę?HO.Pars eius in generatiōe inanimatorꝝ ponatur:pars in generatione animatorꝝ.Atq; ita totum in duo ſecabit.SO.Reuera.HO.Partē unam mittamus:alterā reſumentes:eāq; uniuerſam in duo iterū diuidamus.SO.Vtrā illarū reſumēdam cenſes.HO.Eam quę circa animalia imperat.Neq; enim regia maieſtas in animatis inſtar architecturę pręſidet:ſed generoſius animātibus:eiuſq; poteſtas circa iſta uerſaf.SO.Optime.HO.Circa generationem nutritionemq; animalium cura duplex inuenitur.Aīalis cuiuſdam una.Gregis totius altera.SO.Recte.HO.Ciuilis aūt non ꝓpriam curam aggreditur:quēadmodum arator qui bouem agitat/uel miniſter qui ſternit equū:ſed illius uicem gerit:qui equos aut boues paſcit.SO.uerum eſſe uidetur/quod nunc eſt dictum.HO.Vtrum ex animalium nutritione illam quę gregatim ea nutrit/gregis nutritionē/an cōmunem nutritionē uocamus?SO.Vtrū q; in

Euitanda ē curioſitas uerborum.

loquēdo cōtingit.HO.Egregie Socrates reſpondiſti:ac ſi uerborꝝ curioſitatē uitabis/euades in ſenectute admodum ſapientior.Itaq; in pręſentia ut iubes agendum.Sed nūqd uides quo pacto qs gregis nutritionē geminam oſtendens efficiat?ut quod in duplis ad id quod nunc ꝓpoſitū eſt/inueſtigabitur/in dimidiis iterum perquiraf.SO.Annitar equidem:& iam mihi uidet/Vnā cōmunem hominū/Alteram brutorꝝ eſſe cuſtodiam.HO.Prompte omnino ac fortiter diſcreuiſti.Cauendum pro uiribus tamē ne poſt hac nobis id accidat.SO.Quid cauendum mones?HO.Ne exiguam unam particulam aduerſus amplas & plurimas ſecernamus.Neq; illā ſine ſpecie capiam?.Sed pars illa ſimul ſpēm habeat.Pulcherrimū namq;/quod quærit ab aliis ſtatim diſcernere.ſi mō recte id fiat.Quēadmodum ipſe pauloante de diuidendo iudicans.Attamē diuidere ꝓperaſti::ſermonē attendens ad homines declinantē.Cæterum haud ſatis amice tutum eſt ad extremū qddā & tenue protinus aduentare.Pręſtat autem per media progredi partiendo/ſic enim facilius meliuſq; ideas inuenimus.Hoc autē ad illa quæ perquirunt/totum refert.SO.Qua ratione id ais Hoſpes?HO.Conandum ob naturę tuę beneuolentiā clarius explicare.In pręſentia quidē ꝑ hęc adeo quod eſt propoſitū declarare/ut nihil deſit impoſſibile.Vlterius autem aliquātulum declarādi gratia producendum uidetur.SO.Quid tandem in noſtra partitione culpas?HO.Tale quiddam:ſiquis humanū genus in duo ſecare contendens/perinde partiatur:ac multi eorꝝ qui hic habitant

Genus eſt duplum duarum ſpecierū:ſpēs dimidium.

Monitio ī diuiſiōe agēda.

Præcepta ad diuiſionē faciendam.

partiuntur:ibi ſane græcorum genus tanꝗ unum a cæteris omnibus ſeparant.Cunctos enim alios homines innumerabiles:& nulla inter ſe uitę ſermoniſq; cōmunione deuictos/barbarico nomine ſignant:& ob hanc unam appellationem genus quoq; unum uniuerſum hoc arbitrantur.Simile eſſet pręterea ſiquis numerū in duo diuidere uolens/decem milia ſeorſum ab aliis caperet:ut ſpeciem unam/reliquos inſuper uno quodā impoſito illis nomine/ut unum genus poneret.Rectius autem & per ſpecies magis ac per duo membra diuiſio fieret/ſiquis numerum quidem per par & impar:hominūue genus per marem fœminā q; diuideret:indos autem & phrygas aut alios quoſdam tunc a cunctis aliis ſegregaret/cum & ſpes & facultas ſibi deeſſet generis inueniendi ſimul ac partis utrorūq; inter ſe diuerſorum.SO.Scite loqueris Hoſpes.At illud qua ratione planius intelligi poſſet oſtende/non idem ſed aliud eſſe partem atq; genus.HO.O uirorum optime Socrates:

haud

haud leue quid poſtula. Longius mō q̄ decet ab inſtituto digreſſi ſumus. Tu uero ulterius ēt puaga
ri iubes. Nūc porro ut decens eſt/illuc unde diſceſſit reflectaſ oratio. Ad hæc alias ociū nacti q̄ſi p
quædā ueſtigia diuertemus. Verūtñ diligēter ab hoc cauebis o Socrates/ne qñ aperte diſtinctum
hoc audiſſe ex me uidearis. SO. Quid iſtud: HO. Inter ſe partem ſpeciemq; differre. SO. Cur nā!
HO. Quicquid eſt alicuius ſpecies/eiuſdem pars quoq; ſit neceſſe eſt/cuius ſpecies eſſe dicitur. Par
tem uero eſſe ſpeciem uel ſpeciei partem/non eſt neceſſariū: hoc modo me potius q̄ illo dicere ſem
per o Socrates aſſere. SO. fiet ut iubes: HO. poſt hæc autem mihi dicas. SO. Quid! Hoc inq̄ unde
huc digreſſi ſumus. Reor ęquidem eam ob cauſam hucuſq; nos oberraſſe/ꝙ tu interrogatus quæ I
membra gregis nutrito diuideretur ſubito nimium reſpondiſti/duo quædam eſſe animantiū ge-
nera. Alterum quidē hoīum. Alterum uero brutoꝝ ſimul oīum unum. SO. Verum eſt. HO. tunc
ſane mihi uiſus es parte quadam ablata/reſiduum omne genus unū animalium ob id putauiſſe po
nendum/ꝙ uno quodam cōi nomīe appellare poteras oīa dū bruta uocabas. SO. Sic eſt actū. HO.
Hoc o fortiſſime Socrates perinde uideſ eē/ac ſiquid aliud animal ut grus aut aliud tale eſſet pru-
dētiæ particeps/ſimiliterq; ut tu denominatet: & grues genus unum poneret. Cætera uero cuncta
ſimul cum hominibus uno quodam altero genere cōplecteretur: ſuum genus rationale uocans: re
liqua uero oīa bruta. Conemur itaq; nos ab omnibus huiuſcemodi erroribus declinare. SO. Qua
uia! HO. ne animalium genus oīum partiamur: ut minus ī his delinquamus. Neq; enim oporret.
Sic porro ſupra deliquimus. SO. qui! HO. pars illa cōtemplatricis ſcientiæ/quæ ad imperandum
ſpectat/eius generis eſſe conſtitit/quod animalia curat/animalia uidelicet gregabilia. Nonne ita!
SO. ita certe. HO. Quare tunc quoq; omne alium genus inferum/& manſuetum eſt diſtinctum.
Quæ enim ſic natura inſtituta ſunt ut manſueſcere poſſint/domeſtica appellata ſunt/cætera uero
ſilueſtria. SO. Egregie. HO. Scientia uero illa quam quęrimus/in domeſticis eſt/& erat: Et circa ge
nus animalium ſociabile quærenda uideſ. SO. Sane. HO. Ergo ne ad cuncta ſimul reſpiciendo uti
tūc diuidamus: neq; ī partiēdo nimiū ꝑperemus/ut repēte ciuilē ſciam cōprehēdamus. Nā nimia
feſtinatio fecit ut illud qđ ꝓuerbio ferſ/nūc nobis cōtingeret. SO. Quid nam! HO. Vt cū nimis ī
diuiſione ꝑperauimus/tardius abſoluamus. SO. Et merito qdem Hoſpes id egit. HO. De his qdē
ita. Rurſus autē ab initio cōem nutritionē aīaliū diuidamus. forte nāq; qđ tu uehemēter affectas
ſermo ipſe gradatim ad finē ſuū deductus clarius demōſtrabit rńde ad hoc. SO. ad qd rńdeā! HO.
hoc forſitan e multis audiſti. Neq; .n. arbitror īterfuiſſe te his q circa. Nilum piſces ipſos manſue-
faciunt: aut circa regios lacus. Sed quod circa fontes fit/fortaſſis ipſe uidiſti. SO. Et hæc ipſe uidi:
& illa ex multis audiui. HO. Quinetiam ꝙ qdā greges anſerum: & gruū paſcant: & ſi nūq̄ in agris.
Theſſalicis es uerſatus/audiſti tñ & credis. SO. proculdubio. HO. Hæc abs te ideo ſciſcitatus ſum
qa aīaliū cōis cuſtodia partim aquatīcoꝝ: partim terrenoꝝ eſſe vſ. SO. Eſt ꝑfecto. HO. conſentis
gregis cuſtodiam ſic eſſe bifariam diſtinguendam: ut partim humida: partim ſicca aīalia nutriat!
SO. conſentio equidem. HO. Vtram uero iſtarū regia reſpiciat diligentia nullus quæret. nam ne-
mini dubium. SO. nemini. HO. Vnuſquiſq; enim præcipue aridorum nutritionē diſtinguet. SO.
Quæ in membra! HO. In uolantium gradientiumue cuſtodiam. SO. Sic ueritas habet. HO. ꝙ ci
uilis facultas circa illa quæ gradiuntur/dūtaxat uerſeſ: uel ſtolidiſſimus quiſq; ut ita dixerim/aīad-
uertet. SO. Abſq; controuerſia. HO. Greſſibilis præterea generis alimoniam/paris inſtar numeri
in duo quædam partiri debemus. SO. patet. HO. Illuc porro quo ſermo noſter tendit/gemini cal
les ducere nos poſſe uidentur. Aliter quidem breui quodam tramite/dum anguſtam particulam
ab ampla ſecernit. Alter uero longiori ambitu/dum præceptū illud ſeruat antea dictū: ut per me-
dia diuiſio fiat. licet utrum uolumus ingredi. SO. An per utrāq; ꝓficiſci non licet! HO. Non ſimul
o mirifice adoleſcens. diuerſis tñ temporibus licet. SO. Vtrūq; ergo alterum uidelicet poſt alterū
eligo. HO. Facile id quidem cum exiguum ſit quod reſtat. Sane in principio medioue itinere: du-
rum hoc nobis præceptum eſſet. Hunc autem poſtq̄ ita uidetur: longiorem prius uiam ingredia-
mur. Nam cum recentes ſimus iter longum leuius peragemus. Diſtinctionem itaq; hāc uide. SO.
Dic modo. HO. Quæ gradiuntur/& manſueſcunt/& congregantur: in partes duas ſecundū natu
ram diuiduntur. SO. Quas in partes. HO. Partim cornibus munita ſunt: partim carent. SO. Ap
paret. HO. Curam gradientium diuidens/utriuſq; partis conditionem ſermone deſcribe. Nam ſi
nominare ipſas uolueris/rem nimis circumplicabis. SO. Quemadmodū ergo dicendum cenſes!
HO. Ita cum gradentiū cura bifariam diſtincta ſit/pars una in cornifera gregis parte locata eſt/al-
tera in mutilata parte relicta. SO. Sic penitus de his dictum eſt: nā ad ſufficientiā oſtenſa ſunt. HO.
Conſtat utiq; regē gregis cuiuſdam cornibus mutilati paſtorē eſſe. SO. cōſtat ſane. HO. Hāc itaq;
diſcerpentes quod mouetur exhibere illi conemur. SO. Omnino. HO. Vtrū placet ipſam in par-
tem iūctis unguibus: & partē unguibus ſciſſis diuidere! an potius in generationē ꝓpriam/& cōem!
Intelligis. SO. Quid! HO. ꝙ equorum & aſinoꝝ ſpecies inter ſe promiſcue generat. SO. Nempe.
HO. Reliqua uero domeſtica/& ſocialibus generis aīalia ſine aliena cōmixtione ꝓpria tñ ex ſpecie

Quę dr̄ia īter partē & ſpēm

Prouerbium: Nimis ꝑperātē tardius abſoluere.

Circa nilū piſces māſueſcere.

Equi & aſini cōem hñt īter ſe gñationē.

Generatō pro miſcua & gña tio ſimplex. procreant. SO. Perſpicuum cuiq;. HO. Ciuilis itaq; diſciplina nunquid ꝓmiſcue generationis aīa
lia: an ſimplicis curat. SO. Immixte ac ſimplicis proculdubio. HO. Hanc utiq; animantium naturā
quēadmodum in ſuperioribus hucuſq; ſeruauimus gemina per mēbra ſecare debemus. SO. De
cet. HO. Enim uero animantes ferme oēs domeſticas conciliabiliſq; naturæ quas cicures noiant/
gñibus duobus exceptis iā diſcreuimus. Genus porro nſum inter gregabilia pecora numerare nō
Qui bipeda & quadrupedia. decet. SO. Non certe/ſed quo pacto? HO. Hoc inq̄ in duo diſtinguēdū/quēadmodū te ac Theate
tū diſcernẽ decet/qñ gdē i geometria uerſati eſtis. Diametro. ſ. & diametri rurſus diametro. SO.

Qui iſtuc ais? HO. Nunquid aliter generis humani cōditio ad pro
greſſum natura inſtituta eſt q̄ diametrus potētia bipes. SO. Haud
aliter. HO. Reliqui ſane conditio generis rurſus ſecūdum potentiā
noſtræ potentiæ eſt diametrus quippe cū bis duobus ſit pedibus cō
ſtituta. SO. nihil obſtat quo minus ſit hmōi. Ac pene iam quod oſtē
dere uis/intelligo. HO. Cernimus quid inſuper riſu dignū o Socra
tes nobis in ſuperiori diuiſione cōtigerit. SO. Quid nam? HO. Ge
nus hoīum una cōmixtum concurrenſq; cum genere generoſiſſimo
oīum atq; facilimo. SO. Cerno & quidem clare quod ſequitur. HO.
An non conueniēs eſt: quæ tardiſſima ſunt/nouiſſima ꝑuenire. SO.
Conſentaneum. HO. Illud aūt nequaq̄ aduertimus q adhuc ridicu
loſior rex apparet una cū grege diſcurrens/curſumq; cū illo pagens
qui optime hoīum oīum eſt ad uitæ facilitatē exercitatus. SO. Oīno
quidē. HO. Nunc illud liquido patet o Socrates quod in ſophiſtę in
quiſitione eſt dictum. SO. Quid iſtud? HO. q huiuſcemodi proceſ
ſu ſermonū de puriori magiſq̄ impuriori curauit nihil/breuioreq;
ante longiorē minime ſpreuit. Semper aūt per illum quod eſt ueriſ
ſimum tranſigit. SO. Videſ. HO. Poſt hoc ne me præuenias/de uia
ad regis terminū breuiori percōtans/ego prior ingredior. SO. Omnino. HO. dico igiẽ oportuiſ
ſe ſupra greſſibile aīal in bipes/& quadrupes diſtribuere. Cum uero homo tunc cū ſolo uolatili re
ſtaret cōprehenſus/rurſus genus ipſum bipes in nudū aīal pennigerumue diuidere: hac deinde di
ſtinctione ſbiuncta: arteq; hoīum nutrice/& conſeruatrice monſtrata/ciuilem iam/& regiū uirum
ipſi inſtar aurige præficere: eiq; ciuitatis habenas gubernaculaq; tribuere: quaſi ſcientia hæc illius
ſit propria. SO. Optime quidem: & tāq̄ debitum ſermonem mihi reddidiſti: digreſſione ipſa feno
Repetitio dictorum. ris loco propoſita: ac penitus adimpleta. HO. Age itaq; a principio ad finem ſermonem de ciuilis
artis nomine colligamus. SO. Prorſus. HO. Scientiæ illius quæ in contēplando uerſatur pars una
erat imperandi peritia: huius pars facultas illa quæ per ſe ſuaq; imperat. Cuius membrū haud ſa
ne exiguum animalium enutritio: huius itē gregis alimonia. Quam animalium gradientiū alimo
nia diuidit. Ab ea ſpecies illa ſelecta eſt: quæ animalia cornibus carentia paſcit. Eius præterea par
tem nequaq̄ minorem triplicem cōplicare neceſſe eſt: ſiquis uno nomine cōprehendere eam uelit
ſcientiam appellans generationis circa mixtam paſtoris cuſtodiam. Cuius portio in grege bipedi
hoīes dumtaxat paſcens illa ipſa quam quærimus imperatoria facultas eſt: quā regiā/& ciuilē pari
ter nominamus. SO. Prorſus. HO. Nunquid reuera ut ais o Socrates a nobis actum eſt? SO. Qua
de re? HO. Vtrum quod propoſuimus/ſufficienter ſit abſolutū? An in quæſtione hoc maxime præ
termiſſum: q deſcripſimus quodāmodo/nondū tñ penitus definiuimus? SO. Quāobrē iſtud ais?
HO. Conabor quod ſentio planius explicare. SO. Dic iam. HO. Cum multas paſtorū facultates
eſſe conſtiterit/una quædam illarū uniuſq; cuſtodia gregis ciuilis ipſa diſciplina uiſa eſt. SO. Profe
cto. HO. Hanc neq; equoꝝ neq; alioꝝ ēt brutorum/ſed hoīum tm̄ cōmunem eſſe nutritionē oſten
dimus. SO. Id quoq;. HO. Paſtorum itaq; oīum/& regum differentiam ꝓpriam uideamus. SO.
quam. HO. Siquis forte ex aliis alterius artis nomen habens/cōmunem gregis nutritionē ſibi uen
dicet/quid dicendū? SO. qua ratione inquis? HO. Perinde inq̄ ac ſi mercatores/agricultores/& co
qui gymnaſtici inſuper ac medici aduerſus paſtores quos politicos appellauimus. ſurgerent/aſſe
rerentq; ſe eſſe paſtores hominum/quippe cū ipſi uictum non plebi ſolum uerum ēt regibus magi
ſtratibuſq; ſuppeditent. SO. an non uera dicerē. HO. forte. & hoc utiq; cōſideremus illud autem
Paſtoris offi. ſcimus. q cum bubulco de his nemo certaret: ſed ipſe ſine controuerſia armēti paſtor eſt/qui bo
ues curat. Ipſe medicus: ipſe coniugioꝝ auctor: partuſq; cuiuſlibet adiutor/& educator. Præterea
nemo melius iocis/& muſica armentum/quantum natura horum capax eſt oblectat. trahit. & mul
cet organis atq; ore gregis ſui muſicam tractans. Eademq; eſt de cæteris paſtoribus ratio. Nōne?
SO. Maxime. HO. quo pacto igitur ſermo ille de rege rectus integerq; uidetur/quando paſtorem
illū/& nutritorē humani gregis ponimus: ſolum ipſum ab aliis ſecernentes/cum alii multi de hoc
ipſo contendant? SO. nullo modo. HO. an nō merito pauloante dubitauimus qñ ſuſpicati ſumus

ne figuram

ne figuram quandam regis dumtaxat induceremus. Nondum tñ ciuilem ipſum perfecte definire
mus/niſi prius illos qui cum eo ſeſe implicant/& paſtores eſſe ut ille profitetur/cõprehendamus:
& ab illis regem ſecernentes/purum illũ penitus oſtendamus. SO. Recte nimium. HO. hoc igitur
nobis o Socrates agendũ eſt: niſi uelimus in fine ſermonis infamiã reportare. SO. ab hoc prorſus
eſt declinandũ. HO. rurſus ab alio principio alia quadam uia incedendũ eſt. SO. Qua? HO. iocũ Iterũ de rege.
quendã interſerere his oportet: magnaq́ parte prolixæ fabulæ uti: & quod reſtat ut ſupra fecimus
exſequi: partem ſemper partis ſubdiuidendo: atq́ ita ad ſummũ quod eſt quæſitũ deducere. SO.
oportet ſane. HO. Sed iam ſabulæ meæ ut pueri ſolent/arrectis auribus adſta. neq́. n. a puerilibus
annis procul abes. SO. Dic ammabo. HO. Erat olim/& adhuc erit multa uetuſtarum reꝝ memo-
ria. Et inter cætera memorabile mõſtrum: quod circa Atrei Thyeſtiq́ litem refertur. Audiſti nãq́
ac meminiſti quod tunc accidiſſe tradunt. SO. nunquid aureæ agnæ oſtentum dicis. HO. nequaq̃
ſed de ortus ſolis occaſuſq́/& aliarum ſtellaꝝ mutatione. Vnde. n. nunc exoriunť/tunc occidebãt.
& contra exoriebanť. Tunc uero deus teſtimoniũ prebens Atreo in hanc cęlum figuram mutauit.
SO. fertur/& hoc. HO. Quinetiam e multis Saturni regnũ audiuimus. SO. ex plurimis certe. HO.
Quid uero? nonne priſcos illos ex terra procreari/non ex ſe inuicem naſci? SO. hoc quoq́ in anti-
quis rebus cõmemoratur. HO. cuncta hæc ab eadẽ paſſione proficiſcunť: & alia præter hæc ꝑmul
ta his longe mirabiliora. Verum longitudine tpis/partim memoria deleta ſunt: partim abſq́ ordi
nis ſerie ſparſim circũferunť: paſſionem uero illam quæ hoꝝ oĩum cauſa eſt nemo utiq́ dixit. Nũc
autem dicenda eſt. Nam ad regis oſtenſionẽ cõferet. SO. præclare loqueris. Referas ergo neq́ ali
quid prætermittas. HO. Audi iam. Vniuerſum hoc alias deus ipſe regit. agitat. atq́ rotat. alias ue
ro dimittit/cum mundi circuitus cõpetentia ſibi curricula temporis expleuerũt. Tunc ſane mun-
dus ultro ac libero motu contra reflectitur. Nam & uiuit/& ſapientiam ab eo qui ab initio conſtru- Cur circuitus cœlo.
xit illum/eſt ſortitus. Circuitus aũt neceſſario ipſi hanc ob cãm innatus eſt. SO. quam ob cãm inqs?
HO. idem eſſe ſemp/& ſecundũ eadem/& eodem ſe modo habere/ſolis oĩum diuiniſſimis cõuenit.
Corporis aũt natura huius ordinis non eſt cõpos. Cæterum id omne quod cælum mundumq́ uo Conditio diuinorum.
cauimus multa quidẽ/& felicia munera a genitore ſuſcepit. Corporis tñ particeps. Quo circa ex-
pers oĩno mutationis cuiuſlibet eſſe non potuit. Attamen quoad fieri poteſt/in eodẽ/& ſecundum
eadẽ/& uno motu moueť. Quapropter circuitum eſt adeptum/in quo minima agitationis ſuæ fit Corporis particeps non eſt mutationis expers.
permutatio. Seipſum aũt conuertere ſemp ferme nihil poteſt: præter id quod rurſus agitatis om-
nibus præſtat. Mouere aũt id alias aliter rurſuſq́ contrario modo nefas eſt. Ex his oĩbus dicẽdum
eſt/mundũ neq́ ſeipſum conuertere ſemper: neq́ totũ ſemper gemino cõtrarioq́ circuitu ab ipſo
deo reflecti. Neq́ rurſus duos deos contrariis ſententiis ipſum uertere. Solum uero quod nuper
diximus/reſtat: alias ab alia quadã diuina cauſa duci/uitamq́ rurſus extrinſecus uenientem/& imor-
taliarem ab opifice ſuo præparatam ſuſcipere. Alias autem qñ dimiſſus recurrit. Per ſeipſu m cur
rere tali pro tempore miſſum adeo ut retrogradus multa reuolutionum milia peragat: quia & ma
ximus eſt/& undiq́ penitus ęquilibris/& minimo quodã cardine reuolutus. SO. Veriſimilia ualde
iſta uidenť. HO. Ex his quæ dicta ſunt/ratiocinantes paſſionẽ illam cõſideremus: quam oĩum eẽ di Quædã paſſio oĩum mirabiliũ cauſa.
ximus mirabilium cauſam. Eſt autem huiuſmodi quædam. SO. Qualis? HO. q́ totius mundi ma
china tum ita ut nunc/tunc cõtra reuoluitur. SO. Quo pacto? HO. Mutationẽ hãc exiſtimare opor
tet oĩum cæleſtium alternationum maximã/extremamq́ eſſe. SO. Videtur. HO. Quamobrẽ con-
ſentaneum eſt tunc maximas circa nos intra mundũ uiuentes mutationes fieri. SO. Veriſimile id
quoq́. HO. neq́ uero nos latet q̃ ęgre/& difficile tolleret animantiũ natura magnas multas/& om
nigenas mutationes. SO. conſtat. HO. Ergo animalia multa tunc intereunt/hominesq́ ſuperſunt
perpauci: hi uero multis nouiſq́/& mirabilibus paſſionibus tunc afficiunť. Id aũt contingit oĩum
maximũ. Sequiturq́ cõtinuo reuolutionem illã qua cælũ cõtra quam nũc reflectitur. SO. quid nã?
Princicipio in quacũq́ ætate quod uis aĩal eſt cõſtitutũ/in eadẽ progredi ceſſat: neq́ fit ſenius ultra
mortaliũ aliquod. ſed in figurã tranſit contrariã: iunioremq́/& molliorẽ habitũ induit. ſeniorũq́
cani capilli nigreſcunt. Et quibus genæ barbatæ prius erant/iã barba depoſita in priorẽ ſpẽm reſti
tuunť. pubeſcentiũ quoq́ corpora pilis poſitis molleſcunt/ſenſimq́ ſingulis diebus/& noctibus de
creſcentia in puelli naturã redeunt: atq́ in his tam aĩę q̃ corpora habitũ ſubeunt pueroꝝ. Demũ ta
beſcentia deficiunt/& intereunt. Cadauera præterea illoꝝ qui cæleſtis mutatione uertiginis ſubito
corruerunt: idẽ patiunť/& ſimili retrogreſſione clam ac breui putreſcunt. SO. quæ tũc erat hoſpes
aĩalium generatio? quoue modo ex ſe inuicem generabanť? HO. conſtat o Socrates illis tempori-
bus inuicem genus ſuũ non ꝓpagaſſe. Quod aũt dicitur qñq́ genus ortum ex terra fuiſſe/hoc ea tẽ
peſtate fuit rurſus ex terra conuerſum. Tradiderunt hæc nobis primi ipſi noſtri ꝓgenitores. q ſta-
tim poſt primam reuolutionem orti ſunt: hi ſane hoꝝ teſtes ſermonum præconeſq́ fuerunt: q mi-
nime uulgo creduntur: cũ tñ credendi ſint. Quod uero hinc ſequiť/animaduertẽdũ arbitror. Huic
enim quod diciť/ſenes in naturã regredi pueroꝝ/ſonum eſt ex mortuis terraq́ reconditis iterũ ibi

reſtitutos reuiuiſcenteſq́ſequi uertiginem:generatione in contrariũ reuoluta.Ac terrigenas hac
ratione neceſſario renaſcentes:ſic nomine/& ſermone uocari quotcunq́ deus ipſorum in aliam
ſortem non tranſtulit uel exornauit.SO.Hoc profecto e ſuperioribus ſequit̃.Verum uita quam
ſub Saturni regno eſſe dicis/utrum ſub illis cæli conuerſionibus/an ſub his extitit? Mutationem ꝗp
pe ſolis reliquarũq́ ſtellarum in utriſq́ uolutionibus contingere certũ eſt.HO.Optime ſermonẽ
ſequutus es.Quod aũt quærebas/ſponte oĩa hominibus naſci/præſenti cõuerſioni minime com-
petit:ſed ſuperiori potius cõpetebat.Tũc ſane totius circuitus princeps curatorq́ primum deus
extitit:ut nunc per uarias mundi plagas ſingulæ ipſius ꝑtes a diis principibus diſtributæ ſunt.Ani
malium quoq́ genera gregatim diſtincta demones tanq̃ diuini paſtores ſortiti ſunt:quorum unuſ
quiſq́ ſufficiens erat ad oĩa prebenda ſingulis:quibus præerat ipſe.Quãobrem nihil erat agreſte:
omniſq́ rapacitas/& uorago procul aberat:aberat bellum penitus atq́ ſeditio.Cętera inſuper quę
conditionem illoꝝ temporum ſequebant̃/innumerabilia ſunt.quod uero deuictus facilitate/& li-
bertate uitæ fertur/ob id eſt dictum/ꝙ deus eos paſcebat:ipſe illoꝝ paſtor/& cuſtos/quẽadmodũ
hoĩes nunc:quorum natura diuinior/brutorum paſtores ſunt.Deo itaq́ cuſtodiente ciuitatum cõ
ſtitutiones nullæ erant neq́ marium ſeminarũq́ ad filios procreandos coniugia.Omnes.n.ex ter
ra reuiuiſcebant:reꝝ præteritarũ imemores.Aberant aũt eiuſcemodi oĩa.Fructus uero illis/& po
Hominũ uita ſub ſaturno regẽ. ma/& fruges abunde arbores/& fertile ſolum ſponte ſua abſq́ agriculturæ opera ſuggerebant.Nu
di quinetiam/& expediti/& errabũdi/utplurimũ paſcebant̃.Nã tẽperies illis innoxia mollia quoq́
paſſim parata cubilia q̃plurimis ex terra herbis repullulantibus.Vitã o Socrates hoĩum ſub Satur-
no uiuentium audis:hanc uero quam Iouis eſſe tradunt præſens ipſe nouiſti:utra uero ſit felicior/
iudicare ne uis ac potes? SO.minime oĩum.HO.Vis ne igit̃ ego quodãmodo tibi diiudicẽ?SO.
& maxime quidem.HO.Saturni quondam alumni in tanto ocio:& libertate uitæ potentiaq́ nõ ſo
lum inter ſe:ſed ẽt cum beſtiis colloquendi:hiſce omnibus ad philoſophiam utebant̃ inter ſe/& cũ
beſtiis uiuentes/ſciſcitanteſq́ ab omni natura quæcũq́ propriam ſentiendi uim aliquam differẽtẽ
ab aliis habet ad prudentiã acquirendam/facile iudicari poteſt/illos longo quodam interuallo nos
ad beate uiuendum e ſuperaſſe.Si autem epulis affatim/& poculis ſaturni inter ſe/& cum beſtiis ta
les fabulas conferebãt/q̃les de illis nunc referunt̃/hoc quoq́ ita ut mea fert opinio facile admodũ
iudicaret̃.Sed hæc obmittamus donec aliquis horum idoneus appareat nunctius/q̃ nobis referat
utrum hoĩes illis ſcientiis/& confabulationibus operam dederint.cuius aũt gratia fabulam hãc in
greſſi ſumus/id iam dicendũ ut ſequentia cũ antecedentibus coniũgamus.Cũ oĩum illoꝝ tp̃s eſſet
expletum/mutationemq́ circuitus fore iam oporteret/terreno genere oĩ conſumpto/quippe cum
quælibet aĩa generationis oẽs impleſſet/quoq́ mandata erant cuiq́ totidem unaqueq́ in terrã ſe-
mina proieciſſet:tũc uniuerſi gubernator deus quaſi gubernaculoꝝ dimiſſis habenis ĩ ſuũ ipſius re
dut circumſpectum.Mundum uero deinceps fatum reuoluit iterum/& innata cupiditas:Omnes
qui ẽt dii ſummi demonis collegæ ſingulis præpoſiti regionibus/quod contigerat aduertẽtes mũ
di ꝑtes deſtituerunt.Mundus deinde contraria principii finiſq́ ſeſe agitatione reflectens terremo
tu ingẽti interiora cõcutiẽs aĩalia rurſus cuiuſq́ generis utplurimũ ꝑdidit.At uero certis temporꝝ
exactis curriculis/concuſſio ꝑturbatioq́ ceſſauit:& mũdus a turbulento fragore deſiſtens ſolita ſui
ipſius ꝓgreſſione cucurrit:& in ordĩe debito cõſtitutus auctoritatẽ adminiſtrationẽq́:& ſui ipſius
& eoꝝ quæ ĩ ſe ſunt/ſuſcepit.auctoris patriſq́ ſui gubernationẽ ꝓ uiribus memorit̃ imitatus.Prin
cipio igit̃ ꝑfectius executus eſt:ſed ab ea demũ imitatione longius degenerauit.Cuius q̃dem defe
ctus cã eſt natura corporea priſcæ naturæ fomes.Nam quondam ualde deforme erat/& ordinis
expers/anteq̃ preſenti ornatu decoraret̃.Ab eo ſane qui ipſum cõſtruxit/bona oĩa poſſidet.a prio-
ri aũt deformitate/incõmoda/& iniuſta oĩa quæ intra cælum naſcunt̃/& mũdus ipſe ſubſtinet/& ui-
uentibus inſerit.Dũ igit̃ aĩalia ſua una cũ gubernatore nutrit/mala q̃dẽ parua/bona uero ingentia
parit:cũ aũt ſe iungit̃ in ꝓximo diſceſſus tp̃e per pulchre oĩa ducit.Verũ ꝓcedente tp̃e obliuione
iam occupat̃:quapꝑ prioris deformitatis paſſio uehementius dominat̃.Demũ longo exacto tem
pore deflorescit.Ac bona exigua ꝑcreans maloꝝ uero naturã his plurimã miſcens piculũ ſubit ne
& ipſe/& quæ in ſe ſunt oĩa diſſoluant̃.Quãobrem deus ille quondã huius ordinis auctor/cernens
mundũ tanto in diſcrimine poſitũ miſeret̃.Ac ne tumultu adeo turbulento fluctuet diſſoluaturq́
& in locũ diſſimilitudinis infinitũ mergat̃ iterũ adſtat:& præſidet/reſumptiſq́ ꝓtinus gubernacu-
lis/ęgrotãtia oĩa diſſolutaq́ antiqua ſui agitatione cõuertit:hornat:& corrigit:mortiſq́ ſeruat illũ
& ſenectutis ignarũ.Hic ergo cunctoꝝ dictus eſt finis.Sufficit aũt hoc ad regis ipſius oſtenſionẽ ſi
modo ſupra dicta teneant̃.Cõuerſo iteꝝ mũdo ad præſentis genituræ ꝓgreſſum/ęras rurſus ultra
ꝓgredi deſtitit:& noua his cõtraria quæ erant tũc reddidit.Aĩalia porro morti ob ipſam tenuita-
tem ꝓxima aucta ſunt.Quę uero nuꝑ ex terra cana ſurrexerant/iteꝝ in terrã morientia reciderũt.
Cætera item oĩa tranſmutata ſunt mũdi totius ſequẽtia paſſionẽ.Generationis q̃ppe/& cõceptio-
nis/& alimenti imitatio cũcta neceſſario ſequuta eſt.Neq́ enim dabat̃ amplius in terra per cauſas

alias

alias componentes/animal fieri. Nam quēadmodum inſtitutum fuit ut mundus motionis ſuæ do-
minus eſſet/ita ſimili quadā ductione factum/ut partes mūdi per ſeipſas quoad fieri pōt/generēt/&
naſcant/& nutriat. Iam uero ad id puenimus/ad quod noſtra oīs reſpexit oratio. De reliquis enim
animantibus multa/& magna referri poſſent. ex qbus queq/& quas ob cauſas tranſmutata fuerūt.
Quæ uero circa hoīes contigerunt/breuiora ſunt/& magis ad rem attinēt. Cū hoīes paſtoris præ-
ſidiiſq ipſorum demonis eſſent prouidentia deſtituti:& aīalia multa quę ſuapte natura īmania fuerāt/
efferata iterū eſſent/inermes ipſi imbecilleſq/& cuſtodia derelicti ab illis paſſim dilaniabant. Acce-
debat inertia/& impitia ſuperiorum temporum. laborum enim curarūq uixerant. Tellus haud ultra uictū
ſponte ſuppeditabat:cōparandi uero induſtria nondū inuenta. qa nulla neceſſitas illos ante coege-
rat. his de cauſis in ſummū diſcrimen atq penuriam illorū redactę res erant. Quapp munera illa
quæ olim a diis tributa hoībus memorant/neceſſaria quadā diſciplīa eruditioneq tributa fuerūt.
A Prometheo qdē ignis. Artes āt a Vulcano illiuſq cōſorte. Semina quoq/& terræ cultus ab aliis
oīa ſum matim uitæ hominum adminicula tunc deorum opera ſunt cōparata: cum hoīes deorum proui-
dentia deſeruiſſet:oporteretq ipſoſmet ppagationis/& alimoniæ ſuæ curam habere: mūdi totius
inſtar: quem imitantes omne per tps ſequenteſq alias aliter naſcimus atq degimus. Sed fabula iā
finem habeat. Ea uero conducet nobis ad dinoſcendū quātum ſupra in regis ciuiliſq definitione
errauimus. SO. Qua in re/& quātum erraſſe nos dicis? HO. partim minus partim generoſius ma-
giſq: & pluſq tunc erratum. SO. Quo pacto? HO. q enim dū quæreret rex ciuiliſq uir ex præſen-
ti circuitu generationeq/paſtorē ex cōtraria cōuerſione adduximus: & pro mortali gregis huma-
næ paſtore deum cōmemorauimus/longius tranſgreſſi ſumus: q uero ciuitatis uniuerſæ principē
illum oſtendimus: quo aūt modo princeps eēt nō declarauimus. Verum quidē diximus non tn̄ ad
integrū perſpicueq deſcripſimus. Quo circa minus in hoc q̄ in illo deliquiſſe uidemur. SO. Vera
loqueris. HO. Exiſtimare ergo debemus tūc demū nos ciuilē uirum ſatis expoſuiſſe/cum gubernādæ
ciuitatis modū ad ſufficientiā diſcreuerimus. SO. præclare. HO. Ob hanc utiq cām/eā fabulā in-
ceptauimus/ut de gregis nutritione certi aliqd oſtēderemus/non ſolū oſtenderet qđ oēs aduerſus
regē cōmunem gregis nutritionē ſibi uendicant: uerū illum clarius intueremur quē ſolū ſic appel-
lare decet/cū inſtar ouium bouūq paſtorum humani gregis paſcēdi curam habeat. SO. Recte. HO.
Reor equidem Socrates paſtoris diuini figuram rege præſtantiorē eē. Ciuiles aūt hos uiros ſubie-
ctis ſimiles eſſe magis/ſecundū naturas educationeſq/& diſciplinas. SO. Omnino quidē. HO. neq
uero perſcrutandū eſt utrum magis minuſue fuerint uel utrū ita ſint an aliter nati. SO. Cur enim?
HO. ſic porro iterum reſumamus. Artē ſua ex ſe pręcipientē: circa aīalia nō priuatim ſed publice pui-
dērē/ſupra ſtatim gregis nutritionē uocauimus. Recordaris? SO. Recordor. HO. In hoc aberraui-
mus. Nā ciuilē uirum neq cōphendimus adhuc neq denoīauimus: ſed nos eius denoīatio fugit. SO. Error a noīe: q cōiter non inditum eſt.
Quo pacto. HO. Greges ſingulos paſcere aliis oībus paſtoribus cōuenit. Ciuili āt uiro cōperēs no-
men non dedimus. Cum deceret cōe cunctis aliquid adhiberi. SO. Vera narras/ſi modo licebat.
HO. Immo uero licebat/curationē cōiter attriburre/abſq nutritionis/ aut alterius negocii diſtin-
ctione: & aliā quādam appellationē inferre cōem ſiue gregis ductionē ſiue curationē ſiue diligētiā
appellātes. Atq ita ciuilem cum aliis una cōplecti poſtq̄ ſic oportere ratio ſignificauerat. SO. opti-
me. Verum quonam pacto poſtea diſtinguendū erat? HO. Quēadmodum gregis nutritionē di-
uiſimus ſecundū greſſibilium/& uolatilium ſpēs/immiſtorūq/& mutilatorum ita gregis ductionē: & ſe-
cundū eadem partiri licebat: atq ita regnum Saturni ac præſens fuiſſet ſermone comprehēſum.
SO. Videtur. Sed quid tn̄? HO. ſi ita impoſitum facultati illi nomen fuiſſet ut gregis ductionē uo-
cauiſſemus eā quam gregis nutritionē uocauimus/conſtat q nemo aduerſum nos cōtēdiſſet quaſi
curatio oīno non eſſet: quēadmodū/tunc merito eſt decertatū/q ars in nobis nulla ſit nutritiua ap-
pellatione digna. Et ſi aliqua ſit/multis aliis prius magiſq q̄ regie nomen id competat. SO. Recte.
HO. Nulla uero ars alia de hoc contendit/quaſi ſit totius humanæ cōmunionis curatio maior mi- Peccatū cōtingens ei: q diffinit per diuiſionem.
tiorq q̄ regia. SO. Recte loqueris. HO. Poſt hæc nūquid aduertimus Socrates q̄ grauiter circa fi-
nem deliquimus? SO. ubi delictū dicis? HO. In hoc inq̄: q & ſi artem quampiā bipedis gregis nu-
tricem eſſe putauimus/non tn̄ illico regiam illā atq ciuilem tanq̄ abſolutam appellare debuimus.
SO. Cur non? HO. primo quidē oportebit quod dicebamus nomen ad curam magis q̄ ad nutri-
tionem accomodantes poſtea diuidenda cura fuit. Nam diuiſiones inſuper non paruas ſuſcipit.
SO. Quas. HO. in diuinum paſtorem/& humanū curatorē. SO. ſcite. HO. curationē itē humanā
in duo. SO. quæ. HO. in eā quæ inuitis/& eam quæ uolentibus imperat. SO. quid ergo. HO. i hoc
ſane peccātes ineptius q̄ decebat regē tyrānumq in idē conduximus: cū & ipſi inter ſe diſſimillimi
ſint gubernādi his modi longe diuerſi. SO. uera referes. HO. Nūc igit iterū emendantes ut ſupra
dicebā humanā curationē bifariā partiamur inuiolentā & uolūtariam. SO. abſq dubio. HO. uio-
lentā quidē tyrānicam: uoluntariā aūt uolentiūq bipedū gregis ductionē ciuilē artem denomine-
mus: atq eum qui facultate hac eſt præditus/uirum reuera ciuilē regēq dicamus. SO. Videntur.

Neceſſitas fecit induſtria comparandi.

A Prometheo ignis.
A Vulcano artes.

Iam Hoſpes ciuilium demoſtrationes nobis ita demũ penitus abſolute. HO. bene nobiſcum eſſet o Socrates actum. Oportet aũt non tibi ſolũ id ſed mihi quoq; rectũ una uideri: & nũc q̃dem rex mihi nondũ pfectam uidet habere figurã: ſed quẽadmodum ſtatuarii interdũ importunius feſtinantes/plura & maiora q̃ oporteat ſingula opera ĩterponẽdo ſerius inde pficiunt: ſic & nos ut q̃primũ atq; inſuper magnifice prioris ꝓceſſus errata circa regẽ oſtenderemus/putantes magna illius exẽpla ponẽda ingentẽ fabulæ molem exaggerauimus: maioriq; q̃ oporrebat illius parte uti coacti ſumus. Quapropter proliriorem oſtenſionẽ induximus: & fabulæ finẽ haud penitus ĩpoſuimus. ſed reuera ſermo nobis tã q̃ animal exteriorẽ q̃dem circũferentiã ſufficientẽ habere uidet: pigmentorum uero colorũq; cõmixtione pſpicua nondũ decorari. picturæ aũt & uniuerſæ manuũ facultatis dictione atq; ſermone omne aĩal demonſtrare magis conuenir illis q aſſequi poſſunt: aliis aũt p manuum miniſteria. SO. de hoc quidẽ ſatis. Quã uero ob cãm nondũ ſufficienter dictũ eſſe ais/oſtende.

Vis exẽpli in oſtendendo.

HO. arduum eſt o beate abſq; exẽplis res magnas ſufficiẽter oſtẽdere. Videt. n. unuſquiſq; noſtrum tã q̃ per ſomniũ noſſe oĩa: reuera aũt oĩa iterum ignorare. SO. Quo pacto. HO. abſurde admodum o Socrates affectũ/& conditionẽ animæ circa ſciam ſupra mouimus. Nẽpe in magnis arduiſq; ĩcepimus: quod in minimis/& facilibus erat per ordinẽ inchoandũ. SO. quorſum hæc. HO. exẽplo rurſus exemplũ o felix indiget. SO. qua rõne? Dicas nihil mei cã ueritus. HO. dicẽdũ poſtq̃ ipſe es audire paratus: aduertimus quid agãt pueri: cũ primũ litteras diſcunt. SO. quidnam? HO. q elemẽta q̃libet in breuiſſimis facillimiſq; ſyllabis ſufficiẽter pſentiunt: ueraq; de illis eloqui pñt. SO. quid ni? HO. eadẽ hæc in aliis ambigẽtes opinione ſermoneq; fallunt. SO. pſus. HO. an non ita facillime atq; optĩe ad ignora pduci pñt? SO. quo pacto? HO. reducere illos primũ ad ea oportet: in q̃bus hæc eadẽ recte opinati fuerãt/eiſq; offerre quæ nondũ noſcunt: & ea inuicẽ cõparando/oſtendere eãdẽ ſimilitudinẽ atq; naturã in utriſq; cõplexionibus eẽ: donec cũ ignotis oĩbus quæ uera opinione cõcepta ſunt cõparata monſtrent. demõſtrata uero: & illoꝝ exẽpla facta demũ efficiãt ut ex oĩbus cuiuſlibet ſyllabæ elementis/id quod alterũ eſt/ab aliis alterũ nũcupẽt. Quod uero idẽ eſt/idẽ ſp ſecundũ eadẽ ſe cũ ipſo. SO. ſic oĩo. HO. Nõne ſatis hoc comprehẽdimus q uidelicet tũc exẽpli generatio eſt: cũ quod idẽ eſt in alterutro ſeiuncto recta opinione cõceptũ: & utriq; accomodatum unã amboꝝ cõiter opinionẽ parit. SO. Videt. HO. Quid mirũ? ſi idẽ natura patiẽs aĩa nr̃a circa reꝝ oĩum elementa alias ueritate ipſa circa unũ quodq; in quibuſdã conſtituit. alias aũt circa oĩa rurſus in aliis fert. & ipſa in q̃buſdã copulationibus recte quodãmodo opinat: tranſlata uero in magnas ac difficiles rerũ ſyllabas: hæc eadẽ rurſus ignorat: nihil utiq; mirũ uideri debet. Nam qua rõne quis o amice poſſet ab opinioue falſa incipiens/ad aliquã ueritatis uel minimã ptẽ puenienᵭo ſapiẽtiã adipiſci? SO. nulla ferme. HO. Si hęc ita natura ſe hñt/nequaq̃ ego ac tu aberraremus ſi primo totius exẽpli naturã uidere anniteremur/in paruo quodã alio ſecundũ partẽ exẽplo. Deinde ad maximũ acceſſuri regis exemplũ eandẽ ſpẽm alicunde a minoribus deferẽtes: p exẽplũ iterũ conaremur reꝝ ciuiliũ curationẽ arte dinoſcere: ut ipſa ꝓ ſomnio ueritas habeat. SO. recte admodum. HO. rurſus ſuperior oratio repetenda qua ĩferebat: poſtq̃ pmulti cũ regio genere de ciuitatis gubernatione cõtendunt: ſibiq; illã uſurpant: oportere eos oẽs ab illo ſeiungere/ipſumq; ſolũ relinquere: atq; ad hoc exẽplo quodã opus eẽ diximus. SO. ualde. HO. quod nã potiſſimũ exẽplum exiguum quidẽ: & eandẽ ciuilẽ continẽs facultatẽ adducẽs aliquis ſufficiẽter qđ inueſtigat ĩueniet? Vis ne p Iouẽ o Socrates niſi quid aliud imprõptu habemus/extendi artẽ eligamus? nõ uniuerſam quidẽ: ſufficiet. n. ut arbitror/lanificiũ. Forte nãq; pars hæc electa quod cupimus/ĩdicabit. SO. q̃d ni? HO. cur nõ ut ſuperius unũquodq; in partium pres diuidebamus/ita modo circa extendi artẽ

Magna diuiſio eoꝝ quæ facimus.

fecimus/& q̃ breuiſſime poteramus oĩa tranſigentes quod ad ꝓpoſitũ cõducit elegimus. SO. Quõ inq̃s? HO. efficiam ut diſcurſus ſermonis ipſe tibi rñdeã. SO. pręclare loqueris. HO. Eoꝝ quæ facimus/& poſſidemus/quædã gr̃a aliq̃d agendi parant/quædã aduerſus paſſiões ſunt propugnacula. ꝓpugnaculoꝝ aũt alia remedia ſunt/tam diuina/q̃ humana. Alia uero obſtaculo. Obſtaculoꝝ/alia militaris armatura/alia circũuallatio. Circũuallationũ uero alia uelamina/alia aduerſus ęſtum friguſq; munitiones. Munitioꝝ alia tegmenta/& retinacula/alia operimẽta. Operimentoꝝ quædam ſuffulciunt/quædã circumãbiunt. Eorũq; circumãbiũt alia ſimplicia/alia uero duplicia: atq; cõpoſita. Cõpoſitoꝝ alia pforata/alia ſine pforatione cõnexa: hoꝝ uero quædã neruea ſunt ex his quæ terra naſcunt quædã pilea/pilea uero partim aqua/& terra cõglutinata/ptim ſibimet inuicẽ ſunt connexa: his pfecto repugnaculis ſulcimentiſq; q̃ ex eiſdem colligatis cõfecta ſunt/nomen ueſtes ĩpoſuimus. Artem uero quæ maxime circa ueſtes uerſat. ab ipſa ueſtiũ effectione ueſtificã appellemus quemadmodũ diſciplinã ciuitatis ꝓcuratricem ab ipſa ciuitate ciuilem denoĩauimus: dicamuſq; textoriã facultatem: quatenus maxia ex pte ueſtes contexit nihilo alio niſi noĩe differre ab iſta quã ueſtificã noĩauimus: quẽadmodũ ſupra regiã diximus a ciuili. SO. recte admodum. HO. poſt hæc utiq; colligamus ueſtiũ textoriã aliquẽ forſitan ſufficienter dictã exiſtimaturũ/aĩaduertere nõ ualẽtem q ab his quæ ꝓpe cooperant/nondũ diſtincta eſt a multis autẽ aliis ſibi cognatis diſcreta fuit

SO. uideris

SO. quibus cognatis dicas obſecro. HO. uideris mentē ſupradictis haud ſatis adhibuiſſe. Quare
itē ut uidet a fine ad principiū redeundū. Si.n. ꝓpingtatē intelligis/hāc utiq ab ipſa diſcreuimus
dum ſtramentoꝝ cōpoſitionē ſuffulcimento/& ambitu ſepararemus. SO. Intelligo. HO. quinetiā
artificium oē quod lino/& cordis uirgltiſq utit/acſūmatim his q̄ terra naſcunt q̄ nup neruea noca
uimus iā ſe iunximus. Immo & pilcoꝝ cōpoſitionē eāue quæ pforando & ſuendo operat: q̄ utpluri
mum ad coriariā ptinet facultatē. SO. oino qdem. HO. Seiunximus præterea opimentoꝝ ſimpli-
cium opificiū qd pellibus utit. Item tegmentoꝝ retinaculorūq machinamēta quotcūq in Hædi-
ficando fiūt: & in aliis artibus quibuſcūq ad aquarū retētionē repulſionēq: quæcūq circa plicatio
nes inclinationeſq/& uiolētas actiones cohibentia opa reddūt. ſepeſq/& maceriā opponunt: & cu
mulos quoſdam obiiciūt. Item ueſtibuloꝝ cācellorūq affixiones q̄ ad clauoꝝ artificium adtinent.
Quinetiā armaturā ſegregauimus: quæ portio eſt amplæ facultatis illius: quæ ꝓpugnacula/& ob-
ſtacula obiicit: præterea magicā quæ remedia præbere ſe uitę hoīum pfitet ab initio ſeparauimus.
Reliqmus āt artē quādā q̄ uiſa ē illa eē quā q̄rimus effectricē. ſ. fulcimētoꝝ aduerſus frigora laneo-
rum: textoriāq cognominatā. SO. vr̄. HO. Cęterū nondū o puer pſecte his dictis rē expediuimus.
Qui.n. prīo ueſtiū aggredit artificiū: cōtra q̄ textor agere uidetur. SO. quāobrē? HO. Textor nāq
quodāmodo cōplicat/& connectit. SO. certe. HO. Ille uero quæ ſimul inſerta/& implicita ſunt diſ-
ſoluit. SO. Quid iſtud? HO. Opus ei⁹ q carminat/& diſcernit. Nunqd carminatoriā/& diſcretoriā
opam eādē cū textoriā cōputabimus? carmiatorēq/& diſcretorē eūdē cū textore dicem⁹? SO. nul-
lo mō. HO. ſi qs āt diligētiā q̄ ſtamina & ſubtegmia ꝑparat textoriā uocet pcul ab opiniōe hoīum/
& ueritate in noīe illo diſcedet. SO. plane. HO. fullonū ꝑterea ſutorūq operā utrū nihil cōduce-
re ad ueſtimētoꝝ cōfectionē dicius? An has oēs textorias diligētias appellamus? SO. neutrū dicen
dū vr̄. HO. uerūtn̄ oēs hæ de ueſtiū curatiōe cū textoris arte cōtēdēt: ac plurimū qdē illi huius opis
dabunt: multū quoq ſibi eiuſdē opis uendicabunt. SO. Sic eſt oīno. HO. præter has exiſtimare in
ſuper oportet artes inſtroꝝ qbus textor utit/effectrices/ptem ſibi ī efficiēda tela uſurpatura. SO. p
be. HO. utrū textoriæ facultatis rō/quā ut ptem elegimus/ſufficienter diſtincta erit/ſi ipſam aliarū
oīum facultatū quæ circa laneā ueſtē uerſant/maximā pulcherrimāq dixerimus. Aut ita uerū qdē
dicet: pfecte āt & manifeſte nequaq̄ priuſq̄ ab iſta reliquas ſecreuerimus. SO. ita certe. HO. an nō
ita deinceps agendū eſt/ut cōſequenti ordine nobis ſermo pcedat? SO. nihil prohibet. HO. in pri
mis artes geminas circa oīa quæ fiunt/cōſideremus. SO. quas? HO. unā quidem gn̄ationis ut ita lo
quar cōcām, alterā uero cām ipſam. SO. Quō? HO. quæcūq rē ipſam nō fabricāt/ſed fabricātibus
organa ſubminiſtrāt. quibus abn̄tibus īſtitutū opus nequaq̄ pficeret/eas concās ut ita dixerim no-
minamus eas aūt ipſas quæ principaliter faciūt/cās appellamus. SO. cōſentaneū id quidem. HO.
poſt hæc artes quæ colū fuſumq radiū pectinēq efficiunt/& alia circa ueſtiū opam inſtrumēta præ
parant: oēs concās nuncupemus. Illas aūt quæ ueſtimēta curāt/& efficiunt/cās. SO. Recte. HO. ex
cauſis uero ptem eāq lauat atq conſuit: & alias huius gn̄is curaturas cū multa ornādi diligētia ſit/
generatim colligere decet: & fullonū artē cognominare. SO. pbe. HO. eā aūt ptem quæ carminat
diſcernit & filat: & oēs circa ueſtium effectionē: ars una cōprehendit: duæ cōiter lanificium noīat.
SO. quid ni? HO. lanificii porro ptiones duæ/& utræq quaꝝ artium ſimul ptes ſunt. SO. Queād-
modum? HO. facultas illa quæ carminat/& quæ pectine quodā utit. ac oīno quæcūq ſunt coniūcta
diſiungit: pars lanificii dicit/cuius maxime ptes duæ ſunt. Diſcretoria una. Altera cōcretoria. SO.
ſic eſt oīno. HO. In ea quæ diſcernit carminatoria/& aliæ q̄s mō diximus facultates inſunt. Nā quæ
lanas/& ſtamia diuidit/uel pectine quodam uel manibus/aliter atq aliter noīa cuncta quę mō dixi
mus eſt ſortita. SO. ita prorſus. HO. rurſus cōcretoris ptem ſimul/& lanificii in ipſa cōtentā ſuma-
mus: quæcūq āt ibidē diſcretoria inerāt/trāſeamus/lanificiū oē bifariā partiētes/in cōcretoriā ptē
& diſcretoriā. SO. partiamur. HO. ptē itaq concretoriā ſimul/& lanificiū o Socrates diuidere de-
cet: ſi mō ꝓpoſitā nobis extendi artē ſufficiēter comprehendere uolumus. SO. Oportet ſane. HO.
oportet abſq dubio. Ideoq dicamus ptem eius unā in uoluendo flectendoq: alterā in cōplicando
uerſari. SO. nūquid hęc teneo? Videris.n. mihi ſtaminis operā in torquēdo ponere. HO. nō huius
tm̄: ſed & ſubtegminis. An ſine retortione gn̄ationem huius eē reperiemus. SO. nequaq̄. HO. de-
ſcribe hoꝝ utrūq: forte nāq deſcriptio talis oportuna uidebit. SO. q̄lis. HO. Ecce opus carmina-
toris cū in longū latūq protrahit deductionem uocamus. SO. certe. HO. cū hoc factis penſis fu-
ſo retortū eſt/ſolidūq effectū filū ſtamen appellant/artē aūt ipſam quæ hoc dirigit/& protrahit ſta
minariā. SO. Recte. HO. quæcūq uero cōtortionē mollē accipiūt/& ſtaminis īplicatione ad refle-
xionis attractū: moderatā mollitiē nanciſcunt/ea utiq filo deducta ſubtegmia: artē aūt ipſam ſub-
tegminariā. SO. pbe. HO. Atqui ps illa textoriæ quā ꝓpoſuius/iā cuiuis patet. Nā pars cōcretoriæ
facultatis ī lanificio qn̄ tecta ptractione ſubtegminis atq ſtaminis īplicationē cōtextūq efficit. To
tū quidē ipſum īplicitū/& cōtextū ueſtē laneā/artē uero hmōi textoriā nūcupamus. SO. recte admo
dum. HO. At cur nō ſtatim rn̄dimus textoriā artē eſſe quæ ſubtegmen/& ſtamen īplicat: ſed p lon-

Magica profitetur remedia uitæ prebere.

Ars cauſa ars concauſa:

gas ambages fruſtra uagati ſumus? SO. nihil mihi qdē o Hoſpes fruſtra dictū uidet̃. HO. nihil mi
rū: ſed forſitan uidebit̃ o beate ſi frequēter in hūc morbū in poſterū incidas. Nā qd mirū. Audi ſer
monēq; de huiuſcemodi oībus ſꝑ eſt in mediū afferēdus. SO. dic mō. HO. exceſſus in primis defe
ctuſq; naturā inſpiciamus, ut ſecundū rōnē moderata laudemus: uituperemuſq; i ſingulis quęcūq;
modū ſermonis nō ſeruant dū in talibus quibuſdā diſputationibus / aut ꝓlixius q̄ decet aut breuius

De exceſſu & defectu.

loquimur. SO. oportet ſane. HO. de his utiq; iure hn̄da orō eſt. SO. de qbus? HO. de ꝓlixitate inq̄
& breuitate, deq; oī exceſſu atq; defectu. nā dimetiēdi facultas ad haec oia ꝑtinet. SO. ꝑfecto. HO.
cā ita q; bifariā diſtinguamus. Conducit. n. ad id qđ intēdimus. SO. dicas q̄ō diſtinguendū. HO.

Maius natura eſt nō alio q̄ minore.

Sic. Pars una ſm mutuā magnitudinis paruitatiſq; cōionem: altera ſm neceſſariā gn̄ationis eſſen
tiam. SO. Qui iſtuc ais? HO. an non ſm naturā tibi uidet̃ / qđ maius eſt / nullo alio q̄ minori maius
eē dicendū? qđ ue minus ſolo maiori minus? SO. mihi uero. HO. quid uero? Quod excedit medio

Quo boni a mal' differūt:

critatē / & quod excedit̃ ſeu dicēdo / ſiue agēdo nōne eſſe dicemus ea quibus boni hoīes a malis diffe
rūt? SO. apparet. HO. has ergo eſſentias geminas iudiciaq; magni / & parui ponere decet. Nec ut
pauloante dicebamus / inuicē ſolū iſta referri debent: imo ut nūc dictū eſt potius ꝑtim inuicē: ꝑtim
ad mediocritatē cōparanda uident̃: huius aūt rōnē nunqd intelligere uolumus? SO. qd ni uelimus?
HO. ſiqs maioris naturā ad minus dūtaxat referat / ad mediocre nō refert̃: quid ais? SO. id ipſum.
HO. an nō artes ipſas earūq; opa oīa hac rōne ſecerneremus? eāue quā q̄rimus ciuilē / & textoriā fa
cultatē e medio tolleremus: hæ ſiqdem oēs qđ mediocri maius eſt aut minus: nō q̄ſi non ſit: ſed ut
difficile qddam in actionibus uitāt: atq; ita mediocritatē ſeruātes bona oīa pulchraq; efficiūt. SO.
abſq; dubio. HO. nōne ſi ciuilē peritiā ſubſtulerimus / māca nobis / & dubia erit regiæ ſciæ ꝑſcruta
tio. SO. ualde. HO. Vtrū quēadmodū in diſputatione de ſophiſta nō ens eſſe coegimus poſtq̄ i hoc
nos effugit oratio / ita nūc plus ipſum / & minus cogere debemus cōmenſurabilia eſſe nō inuicē ſolū
ſed ad mediocris quoq; gn̄ationē. Neq;. n. ciuilis diſciplinæ qſpiā neq; alterius humanæ facultatis
ſine huius cōceſſiōe / pōt eē peritus. SO. nōne / & in pn̄tia idē ſūmopere eſt agendū? HO. maius hoc
opus o Socrates eſt q̄ illud / & ſi q̄ ꝓlixum illud quoq; extitit / recordamur: uerū tale quiddā merito
de ipſis eſt ſupponendū. SO. q̄le? HO. q; qnq; opus erit eo qđ nūc eſt dictum ad ſinceri ipſius abſo
lutiq; oſtenſionē: q; aūt quoad pn̄tia ꝑtinet egregie ſufficiēterq; mōſtratū eſt / cōferre mihi uidet̃ ſer
mo hic magnopere / q; uidelicet exiſtimandū eſt ſiīr oēs artes ſeſe hr̃e: maiuſq; ſimul & minus cōmen
ſurari nō inuicē tm̄ / ſed ēt ad mediocris ipſius gn̄ationē: cū. n. hoc eſt / illa ſunt / & cū ſunt illa / hęc ſunt
alterutroq; horū ſublato / utrūq; tollit̃. SO. hoc qdē recte: uerū qd deinceps? HO. diſtinguere decet
artē dimetiēdi bifariā / quēadmodū ſupradixius. Vnāq; illius ptē pōere artes oēs quæcūq; numerū
longitudinē latitudinē ꝓfūditatē / & uelocitatē ad cōtrariū metiunt̃. alteram uero artes illas / quæ ad me
diocre moderatūq; reſpiciūt / decenſq; / & oportunū atq; debitū. Et ſūmatim ad oīa quæ uitatis ex
tremis in mediū cōfugerūt. SO. Ampla qdem utraq; portio eſt: & altera longe ab altera diſcrepat.

Quod artificioſum eſt id menſure particeps.

HO. Quod ſępenumero ferūt o Socrates hornati uiri illi / q magnū aliquid ac ſapiens loq ſe putan
dū prædicāt dimetiēdi facultatem circa oīa quæ fiūt uerſari / nūc accidit. Atq; id eſt / qđ nuꝑ eſt di
ctū. Quicquid. n. artificioſum eſt mēſuræ quodāmodo ꝑticeps eſſe apparuit: qm̄ uero quidā ſecun
dum ſpēs cōſiderare nequaq̄ cōſueuerūt / diſtinguētes hæc tam inter ſe differētia / ſtatim conferūt in

Quomodo ſit diuidendum.

idē / ſiīa iudicātes. Atq; huius cōtrariū rurſus efficiunt q̄ altera ſunt / ꝑ ꝑtes minime diſtinguentes.
Cū oporteat qn̄ quis prio multorū ꝑcipit cōionē nō prius deſiſtere q̄ differētias oēs in ea quę in ſpe
ciebus claudunt̃ / inſpexerit. Atq; iterū quotiens diſſimilitudines plurimas in multitudine ſentit / &
egre ſentit nō prius ab hac aſpectus moleſtia deſiſtere poſſe q̄ cuncta quæ cognata ſunt itra cogna
tionē unā ꝓprietatēq; cōcludēs unius gn̄is eſſentia ueſtiat. De his igit̃ / deq; exceſſibus atq; defecti
bus hæc dicta ſufficiāt: id aūt dūtaxat ſeruādū. duo uidelicet gn̄a circa ipſa mēſuræ adinuēta fuiſſe /
& quę ea ſint mēte tenendū. SO. tenebimus. HO. Poſt hūc ſermonē aliū aſſumamus de his quę mō
quærebant̃ / deq; oī huiuſcemodi ſermonū tractatione. SO. quid iſtud? HO. ſiquis forte nos pōtet

Corporeorū ſunt ymagies ſenſibiles. & ideo pn̄t demonſ. icorporeorum uero nulla ymago q̄re ſola rōne capiuntur:

de puerorū circa lr̃as exercitatiōe qn̄ iterrogant̃ qbus ex lr̃is nomen aliquod conſtet / utrū putemus
tunc eos iterrogari unius dūtaxat nōis illius declarādi grā / an potius ut i oī grāmatica eruditiores
euadant / qd rn̄debimus? SO. ut in oī grāmatica. HO. qd porro? ciuilis uiri indagatio nobis ipſius
gratia magis ꝓpoſita eſt q̄ ut in oībus diſſerēdis acutiores efficiamur. SO. patet id quoq; / q; oīum
gratia. HO. Nemo utiq; mētis cōpos textorię facultatis rōnē ipſius dūtaxat gratia uenari cōtende
ret. Verū plurimos latet ut arbitror rerū quarūdā cognitu facilium ſenſibiles nōnullas imagines eē

Hic nō ē uerū illud nihil eē in intellectu q prius nō ſit in ſenſu.

quas declarare nequaq̄ arduū eſt / quotiēs ipſorū aliquis uult alicui rōnem de aliquo perquirēti / nō
cum ipſis rebus: ſed ſeorſum rōne facile demōſtrare. Rerum aūt maximarū prætioſiſſimarūq; nulla
eſt imago ad hoīes ꝑſpicue fabricata. qua oſtēſa qui uult animū poſtulantes explere / ſenſui cuidam
accōmodans ad ſufficientiā expleat. Quapp cogitandū eſt ut rei cuiuſlibet rōnē reddere & recipe
ualeamus. Incorporea nāq; cū maxima / & pulcherrima ſint / ratione ſola / alio uero nullo perſpicue
declarant̃. Horū porro grā modo nobis dcā ſunt oīa. Cuiuſlibet aūt rei cōſideratio in minoribus
facilior

facilior ꝗ ī maioribus extat. SO. præclare loqueris. HO. quoꝝ deniq cā dcā de his oīa ſunt recor/
demur. SO. quorū. HO. eius præcipue moleſtiæ ſacietariſq cā/qua circa textoriæ facultatis proli
xam orōnem affecti ſumus: necnō circa totius mūdi reuolutionē: atq ſophiſtæ ſermonē de nonen
tis eſſentia: putauimus ſane ꝓlixiorē fuiſſe ꝗ deceret diſputatiōem. Atq in his oībus noſmetipſos
deterruimus/metuētes ne forte in ſuperuacuis diutius uerſaremur. Ergo ne deinceps iterum tale
nobis aliqd accidat: iccirco ſupradicta a nobis oīa puta. SO. fiet. dic age quæ reſtant. HO. dico igi
tur oportere/& me/& te eorū quæ diximus/ſemper memores eſſe/ quotienſcūq/uel breuitas/uel ꝓ
lixitas ſermonis in uituperationē cadit: ita ut nō inuicem prolixitates diiudicemus/ſed ſecūdū fa
cultatis dimetiendi partē: quam ſupra diximus ad decori normam eſſe referendā. SO. Scire. HO.
non ergo ad hoc oīa referenda uident/neq enim ꝓlixitate nulli cōueniente ad uoluptatem egebi
mus/niſi quid præter propoſitū. Vt aūt quod quæritur facilime celerimeq reperiat nā primo ue
rum ſecundo loco contendere rō præcipit: maxime uero omniū atq primū illū honorare ꝓgreſ
ſum/quo ſecūdum ſpēs diſtinguere ualeamus: diſputationēq longā haud moleſte ferre/ſed affecta
re potius ſi modo nobis ad inuentionē conferat: breuēq ſimiliter. Eumq iubet qui longiora uer
ba uituperat/circuituſq diſputationū huiuſmodi nō admittit: haud ita leuiter temereq dānare ꝓ
lixitatē: imo oſtendere prius diſputationem breuiorē audiētes/& prompriores ad differēdū/& ad
inueniendum ſagaciores redditurā: alias aūt/& alio tendentes īcrepatiōes/& laudes nec curare pe
nitus nec audire. Ac de his ſatis ſi tibi quoq uidet. Ad ciuilem facultatē iterū redeamus textoris
exemplum quod ſupra poſuimus/cōferentes. SO. egregiæ locutus es: atq ita/ut iubes/efficiam?.
HO. nōne iā rex a multis paſtorū officiis: imo ab oībus armētorū cuſtodibus eſt diſtinctus? Reſtāt
urbanæ facultates cōcauſarū pariter/& cauſarū/quas primū a ſe iuicē ſepatare debemus. SO. Re
cte. HO. has partiri bifariam difficile eſt. Cuius difficultatis cauſa ſequenti ſermone patebit. SO.
ſic prorſus agendū. HO. per membra itaq ipſas inſtar uictimæ diſcerpamus/poſtꝗ ſecare bifariā
nō ualemus. Oportet enim in ꝓximū ſemp numerū diſtribuere. SO. quo pacto? Experiamur iam.
HO. quemadmodū in ſuperioribus oēs quæ inſtrumenta texturæ parabant/ueluti cōcauſas poſui
mus. SO. nempe. HO. idem quoq in præſentia/& multomagis agendū: quæcūq enim magnum
aliquod: aut paruū in urbe fabricāt inſtrumētum/tāꝗ concauſæ ponēdæ ſunt: nā ſine his ciuitas cō
ſtare nō pōt: neq ciuilis diſciplina conſiſtere. Nullū tn̄ horum regiæ artis opus eſſe ponemus. SO.
nullū prorſus. HO. atqui difficile qddā aggrederemur/ſi genus hoc ab aliis diſtingueremus. Qui
uti q dicit unius cuiuſdā eorū quæ ſunt/inſtrumētum eſſe/uerīſimile quiddā loqui uidetur alterum
quin etiā eorumq poſſidentur in ciuitate hoc eſt dicendū. SO. Quid nā? HO. quod hanc uim nō
habet: neq .n. cauſæ generationis in hoc: ut in inſtrumento: ſed ad eius quod fabricatū eſt ſalutem
reſpicit. SO. Quale iſtud? HO. quod ſiccis/& humidis/igne calefactis/& frigidis uariū genus effe
ctum? quod una appellatiōe uas nominamus: ꝗuis ſpēs plurima ſit: hoc aūt ſciæ illius quā ꝑquiri
mus nō ē opus. SO. nō certe. HO. Tertia poſſeſſionū ſpēs multiformis apparet terreſtris atq aq
tica/multiuaga/& nō erās pretioſa/& uilis: uno ſignificata noīe: quia uniuerſum hoc ſemp alicui ſe
des efficitur/aſſeſſionis ꝑræſidentiæ explorationiſq gratia. SO. quid hoc. HO. Vehiculū nūcupa
mus/haud ſane multū peritiæ ciuilis opus: imo architecturæ potius figulariæq/& ærariæ faculta
tis officium. SO. intelligo equidē. HO. Nū quid quartum præter iſta dicendū/in quo plurima ex
iis quæ ſupra rettulimus/continent? Veſtimenta: arma multa: muri: terreniq/& lapidei ambitus:
aliaq permulta. Cūq hæc oīa muniendi obiiciendiq gr̄a fiāt/recte munimenta obſtacula cōmuni
ter appellari poſſunt: multoq magis architectorū textoꝝq ꝗ ciuilis ſunt opa. SO. ſic eſt oīo. HO.
num quinto loco ornandi: pingendi: canendi artes locabimus? & quæcūq his utunt: & ab his fiūt
imitationes quædā oblectatiōis gr̄a dūtaxat excogitatæ: quæ merito uno quodā nomine cōprehē
dunt. SO. Quo? HO. uniuerſum hoc iocoſum qddā denominat. SO. Abſq dubio. HO. unū hoc
nomē oībus his cōueniet: neq .n. illorū quicꝗ ſtudii: ſed ioci gratia ſemp efficit. SO. hoc quoq ſer
me intelligo. HO. Facultatē uero illā quæ his oībus præparat corpora ex qbus/& in quibus cōfici
unt artiū quas modo narrauimus opera/nōne ſextā ponemus/ſpēm uariā/& ex multis artibus de
pēdētē? SO. quā dicis? HO. eā quæ aurū/& argentū cæteraq metalla terræ eruta uiſcerib⁹ ꝑparat.
Itē ꝗ ſyluas īcidit: quę tōdet: ꝗ ex his cōſtruit aliqd: quæ plicat atq cōtexit: ſeu quę cortices arboꝝ:
ſiue quę aīaliū pelles circūcidit/& polit: & quęcūq artes circa huiuſmodi ꝗdā uerſant. Rurſus illæ
a qb⁹ ſuber: liber: codex. uiculaq parāt/ut fiāt cōpoſitę ſpēs ex generibus ñ cōpoſitis. Vniuerſum
hoc appellamus primogenitā hominibus poſſeſſionē/& ſimplicē: quod regię artis nequaꝗ ē opus.
SO. optime. HO. Septimū tenet locū nutrimēti poſſeſſio: & quæcūq cōmixta corpori/partibus ſu
is partes corporis alere poſſint: atq curare: quod totū alimētū dici debet: niſi qd forte pulchrius
reperiamus: agriculturæ aūt: uenationi: gymnaſticæ: medicinæ: coquinariæ uniuerſum hoc tecti⁹
ꝗ ciuili tribuit. SO. rectius ſane. HO. ferme omnia ꝗ poſſident ꝑter domeſticoꝝ aīalium ſpēs: in
his ſeptē arbitror numerata. ſic aūt cogita: par erat/primogenitā ſpēm/primū īducere. īſtrumētū

Semel atq iterum de re diſputandū: ut facilius comprehendatur.

Quis ꝓgreſſus melior.

Qd̄ lōga diſputatio non leuiter eſt dānanda.

Oportet ſemꝑ ī proximū numerum diſtribuere.

deinde Vas:uehiculũ:municulũ:oblectamentũ:animal prætermittimus ſane/ſi qd non magnum
latuit/quod alicui iſtorũ acõmodari poſſit. Qualis ẽ nũmorꝫ idea:ſigilloꝝq;/& oĩs characteris. Ge
nus.n.hæc ĩ illis nõ admodũ cognatũ hñt:ſed ꝑtim ĩornatũ/ꝑtim in inſtrũ/ui qdẽ artĩ penitus tra
cta quodãmõ cõgruẽt/poſſeſſionẽ uero aĩaliũ domeſticoꝝ ſeruis exceptis gregiſnutritio primo di
ſtincta/cõprehẽdiſſe vr.SO.& maxie qdẽ.HO.reſtat ſeruoꝝ miſtroꝝq; oĩum genus ĩ quo uatici
nor eos palã ĩſurrecturos/q de textura cũ rege cõtẽdãt:queadmodũ cũ textore q carminãt filãtq;:&
q alia de qbus dixius/faciũt. Cæteri uero oẽs tãq̃ cõcauſæ dicti/una cũ nũc memoratis operib⁹/a re
gia ciuiliq; actiõe ſeiũcti ſunt atq; diſcreti.SO.apparuit.HO.cõſideremus reliquos ꝙ ꝓxime acce
dẽtes/ut certi⁹ cognoſcamus.SO.oportet oĩo.HO.Maxios porro miſtros quãtũ hĩc ĩtueri licet/cõ
trariã exercitationẽ paſſionẽq; illi quã ſuſpicati ſumm⁹ habere reperiemus.SO.quos?HO.empta
mãcipia/& ſimili quodãmõ ĩ ſeruitutẽ coactos homines. Quos ſine cõtrouerſia ſeruos cognomia
re poſſumus:lõgiſſime a regia dignitate diſtãtes.SO.qdni?HO.qd dicemus de liberis?qcũq; ſpõ
te quæ ſupra diximus ſubmiſtrant? Agriculturę/& aliaꝝ artiũ opa trãſportãt/mutiuſq; cõmutãt cõ
mertiis/ſiue de foro ĩ forũ ĩ urbe eadẽ/ſeu de urbe terra mariq; trãſferẽtes in urbẽ partim cũ rebus
aliis nũmos/ꝑtim ſimile qddã ſimili cõmutãtes:quos nummularios:mercatores: nauticos uecto
res:caupones denominauim⁹. Nũqd iſti ciuilẽ ſibi peritiã uẽdicabũt?SO.forte mercatores.HO.
nõ tñ illi quos utpote mercẽnarios cernimus paſſim oĩbus ad ſeruiendũ expoſitos/regiã uſurpare
dignitatẽ repient.SO.eſt ut dicis.HO.Quid uero de his q talia q̃dã nobis ubiq; ſuppeditãt?SO.
quo dicis?& quarũ rerũ ſuppeditatores?HO.genua preconũ inq̃/& eorũ q ſapiẽter circa publicas
litteras ſubminiſtrãt nõnulloſq; alios ſolertes reꝝ ad principũ miniſteriũ ꝑtinentiũ elaboratores.
Quid de his dicẽdũ Socrates.SO.Quod/& ipſe dicebas/miſtros eſſe nõ principes ciuitatũ.HO.
haud ab re/ut arbitror in ſuperioribus dixi ĩuenturos nos hac rõne pleroſq; de ciuili curatiõe uehe
mentes cõcertatores:q̃uis abſurdũ alicui uideri poſſit/eos in miniſtrorũ numero q̃rerę.SO.ual
de qdẽ.HO.Accedamus p̃terea ꝓprius ad eos q nõdũ examinati ſunt:hi uero ſunt q circa uatici
niũ hñt ſciẽ alicuius miniſtræ particulã. Interpretes.n.diuinorũ ad hoĩes hi cenſent.SO.Certe.
HO.quinetiã ſacerdotũ genus/ut lege habet/ĩtelligit docetq; quo pacto donaria diis/& ſacra ſint
offerẽda. Itẽ qua rõne uouẽdũ ſit:qdue boni ſit a diis petẽdũ. Hęc aũt ambo miſtratorię artis ptes
ſunt.SO.Videt.HO.Iã igit ueſtigiũ quoddã eius qđ inueſtigamus attingere uidemur:figura nã
q; ſacerdotũ/& uatũ magnaniminitate intelligẽtiaq;/& claritate abũdat:ꝑp eorũ quæ aggrediũtur
tractãtq; magnificentiã. Quapp apud egyptios nõ licet regẽ abſq; ſacerdotio imperare. Quin im
mo ſi ex alio genere qſpiã ui regnũ uſurpet/cogit poſt regni aſſumptionẽ ſacris initiari:ut rex deni
q; ſit/& ſacerdos. præterea in plurimis Græcorũ ciuitatibus/apud uos præſertim/reperies præci
pua ſacra a magiſtratibus ſummis inſtitui. nã & apud uos fert/creato regi patria:& ſolẽnia ſacra ma
xima/& puriſſima alioꝝ oĩum eẽ tributa.SO.& maxie qdem.HO.hos itaq; ſorte creatos reges ſa
cerdoteſq;/& eorũ miniſtros necnõ aliã quãdã frequẽtẽ turbã cõſiderare debem⁹:que nuper ſermo
tis ſuperioribus in lucẽ uenit.SO.quos inqs.HO.Miros quoſdã inq̃.SO.Quãobrẽ?HO.Mõ co
gitãti mihi multiforme horũ genus apparet. Multi ex uiris leonũ ſimiles ſiũt:cẽtaurorũq;:aliorũq;
huiuſmodi plurimi ẽt ſatyrorũ:imbecilliũq;/& multiformiũ beſtiarum. Citoq; trãſmutãt/& alter
nãt inuicẽ ideas atq; potẽtias. Enimuero nunc primũ eiuſmodi uiros o Socrates excogitaſſe mihi
uideor.SO.Dic obſecro uideris enim mirum qddã nũc ĩtueri.HO.Profecto. Nã ut miꝝ aliqd cõ
tingat nobis ignoratio ſemp efficit. Atq mihi mõ idẽ cõtigit. Repẽte nãq;/ut ambigerẽ accidit/cũ
choꝝ negociorũ ciuiliũ ĩtuerer.SO.Quẽ?HO.maximũ ſophiſtarũ oĩum præſtigiatorẽ:huiuſq; ar
tis præcæteris peritiſſimũ:quẽ diſcernere decet a uiris reuera regiis atq; ciuilibus:quãuis arduum
id ſit/ſi mõ quod q̃rimus ꝑſpicue cognoſcere uolumus.SO.Nullo mõ hoc dimittẽdũ.HO.Non
certe ut arbitror. Ac mihi dicas. An nõ mõarchia ideſt principatus unius/una quædã eſt guberna
tionũ ciuiliũ?SO.Eſt.HO.poſt hãc paucorũ potẽtiã ponere poſſumus.SO.Sane.HO.Tertiã uero
multitudinis gubernationẽ quã popularẽ uocãt.SO.Protſus.HO.nõne tres hæc quodãmodo qn
q; fiũt? Cũ duo nomĩa ex ſe inſup patiãt?SO.quæ nã?HO.cũ aĩaduertãt plurimi ĩuitis uel uolẽtib⁹
ĩperari poſſe/& lege uel arbitrio p̃ſidere cõtingat/& pauperes eſſe q p̃ſunt:uel diuitiis ad ĩperiũ eue
hi/duas in ſpẽs tã unius q̃ paucoꝝ diuidũt principatũ. Et uni⁹ qdẽ pricipatũ in regnũ/& tyrãnidem
patiunt.SO.utiq;.HO.gubernatiõem uero q̃ paucis agit in paucorũ potentiã/& potentiã optima
tũ.SO.oĩno.HO.popularis uero gubernatiõis nomen nullus utiq; mutat aliqñ cõſueuit:ſiue ſpõ
te/ſeu ui populus diuitib⁹ qbuſdã p̃ſideat/ſiue lege/ſeu arbitro regat.SO.uera narra.HO.nũquid
eſtimam⁹ aliq̃ haꝝ gubernationũ ciuiliũ rectã eẽ finib⁹ his diſtĩctiõibuſq; determinatã? uidelicet.
uno.paucis.multis:paupertate:diuitiis uiolẽtia:uolũtate:legib⁹/& arbitrio.SO.qd ꝓhibet.HO.cõ
ſidera diligenti⁹:& hac me ſeq̃re.SO.Qua?HO.ſtabim⁹ ne ĩ eo qđ ĩ pricipio dictũ? an nõ?SO.in
quo nã?HO.regiã dignitatem unã quãdã ſciarũ eſſe diximus.SO.diximus certe.HO.neq; in quo
uis ſciæ genere illã locauimus. E multis qppe facultatẽ illã quæ iudicat ſimulpræcipitq; ſelegim⁹.
SO.ſane

Serui longiſſimi a regia dignitate diſtant.

Quod uates & ſacerdotes ſint etiam miniſtri.

Quod reges deceat ſacerdotium maximum.

Vt mirũ qd cõtingat ignoratio efficit.

Gubernatio tres unius pau cop multop.

SO.ſane.HO.hanc poſtmodũ ſciam præſidentẽ:partim rebus inanimatis/ptim animatis præfe-
cimus.Et eodẽ ordine diuidẽtes/hucuſq; pceſſimus/ſciæ nomine in ſingulis reſeruato : quæ uero
potiſſimũ ſcia ſit nõ dũ declarare potuimus.SO.Recte loqueris.HO.aduertimus ne ipſoꝝ deter
minationẽ deſcriptionẽq; neq; ſecũdũ uiolentiã/& uoluntatẽ:neq; ſecũdũ paucos ac multos :neq;
p inopiã/& opulentiã fieri oportere/ſed p ſciam quandã ſi ſuperiora ſequamur!SO.neceſſe eſt:ut
id fiat.HO.neceſſario igiť hoc nũc ita cõſiderare debemus/in quo nam horũ ſcia inſit ĩperatoriæ
facultatis/quæ ferme cõparatu maxia eſt oĩum atq; difficilima.Inſpicere namq; illã oportet/ ut ui-
deamus q nam a ſapiẽte rege ſegregãdi ſint:qui ſibi ciuilẽ pitiam uendicãt.Idq; plurimis pſuadẽt
cum ab ipſa pcul admodũ abſint.SO.Sic prorſus agendũ/ut ratio ſupior monuit.HO.nunquid
multitudo vĩ tibi in ciuitate huius ſciæ compos!SO.Quonã pacto!HO.an in mille hominũ ciui
tate fieri põt :ut cẽtũ/uel quinquaginta uiri ſufficienter eã adipiſcantur.SO.facillima oĩum artiũ
hæc eẽt:ſcimus.n.in mille hominũ numero totidẽ uiros q talorũ ludo cæteros Græcos exſuperẽt
nequaq̃ reperiri: nedũ reges.Oportet utiq; uirũ illum quicũq; regia peritia ĩſtructus eſt regẽ uo-
care/ſeu dominetũ/ſiue priuatus degat ut rõ ſupior ſtatuit.HO.Oportune admonuiſti: arbitror ãt
ſecundũ ſermonẽ inductũ rectã gubernationẽ/ſiqũ recta ſit/circa unũ/uel duos/uel paucos eẽ quæ
rẽdã.SO.cur nõ!HO.exiſtimare hos oportet ciuiles ac regios hoĩes/ſi mõ arte quadã impent/ſiue
uolentibus/ſeu nolẽtibus dominenť:ſiue ſecundũ ſcripta/ſeu abſq; ſcriptis inſtitutis/& legibus /uel
etiã paupes ſint/uel diuites.Nã & medicos nihilominus appellãdos duximus/ſiue inuitis/ſeu uolẽ-
tibus medeanť ſecando/uel urendo/uel aliter affligendo/ſiue ex ſcriptis curent/ſiue nõ:ſiue paupe
res ſint:ſeu diuites:quatẽus arte quadã curandorũ corporũ præſidẽt:purgãdo/uel aliter extenuã-
do/uel replendo:& augẽdo.Equæ enim medicos nominamus dũmodo qui curãt ad bonum cor-
poris reſpicientes/ex deteriori habitudine in meliorẽ reſtituant atq; ſeruent:hoc modo dumtaxat
ut arbitror rectã eẽ dicemus medicinæ/uel cuiuſuis principatus alterius definitionẽ/alio uero ne-
quaq̃.SO.ita prorſus eſtimandũ.HO.neceſſe eſt igitur eam maxime ac ſolã rectã exiſtimare rẽ p.
in qua q magiſtratibus funguntũ/reuera gubernare ſciũt:ſiue legibus/ſeu abſq; legibus dominẽtur:
ſiue uolentibus/ſiue inuitis;uel etiã ſi pauperes ſint/uel diuites.Nihil enim ex his quicq̃ ad rectam
gubernandi rõnem refert.SO.præclare.HO.neq; inſuper refert:ſiue cædibus expulſionibuſq; q-
buſdã cõis gr̃a boni ciuitatẽ purgent:ſeu colonias emittant tãq̃ apum examina populũq; cõminu-
ant/ſiue aliunde hoĩes futuros ciues aduocent:ciuitatẽq; ãpliſicẽt.Quatenus.n.ſcia & iuſtitia freti/
ex deteriori meliorẽ p uiribus ciuitatẽ efficiunt atq; ſeruant:eatenus rectã appellari rem p. uolu-
mus/& in eo ipſo dumtaxat definitionẽ recte gubernationis cõſiſtere.Quorcũq; uero alias rectas
eſſe dicimus:neq; legitime:neq; uere dici putandũ.Sed eas quę hanc imitãtur libenter laudamus:
quaſi facile ad meliora tendẽtes alias cõtra uituperamus tãq̃ imitatiõe malorũ ad deteriora procli
ues.SO.Cætera quidẽ hoſpes pbe dicta uidentur q; uero dictũ eſt gubernationẽ ſine legibus re-
ctam eſſe poſſe:haud facile admitti põt.HO.paulo.me interrogando o Socrates preueniſti.Nam
te pcontari decreuerã/utrũ hæc admittas oĩa/an quicq̃ renuas.nũc aũt conſtat nos uelle de iis qui
recte ſine legibus preſunt/diſſerere.SO.proculdubio.HO.patet aũt quodãmodo legũ lationẽ ad
dignitatẽ regiã ptinere.Optimũ uero eſt nõ leges quidẽ tenere atq; firmare:ſed hominẽ cũ prudẽ
tia regiũ.Nũqd huius rõnem intelligis!SO.declara.HO.Q m̃ lex nequit quod optimũ oĩbus: &
iuſtiſſimũ eſt ſimul/& ſincere cõprehendẽs:ſemp ut operæpretiũ eſt precipe hominũ ſane actionũ
q; diſſimilitudines/& inſtabilis uariaq; humanarũ rerũ cõdictio faciunt ut ars nulla poſſit ſimplex
aliquid/& uniuerſale de cunctis per oẽ tp̃s decerne recõcedimus iſta!SO.plane.HO.legem uero
cernimus ad hoc ipſum niti;q̃ſi hominẽ quẽdã pertinacẽ/& imperitũ:qui nihil agi preter eius inſti
tuta pmittat:neq; interrogari etiã/ſi quid noui præter illius ordinẽ potius meliuſq; alicui ſit.SO.
Vera loqueris.Ita enim ut dicebas lex homines cogit.HO.Fieri nõ poteſt/ut certus quidã/& ſim-
plex ordo ſit bonus circa illa quæ uaria ſemp ſunt/& ſimplicia nũq̃.SO.Apparet.HO.inuenien-
da igiť cã eſt ob quã conditio legũ neceſſaria eſt:poſtq̃ lex nõ eſt ipſum quod optimũ atq; rectiſſi-
mum.SO.cui dubiũ!HO.nõne apud nos ut apud alios ſunt quædã cũctorũ ſimul hominũ cõmu
nes exercitationes!ſiue ad curſum ſeu ad quod uis aliud concertãdi gr̃a!SO.permulte.HO.refe-
ramus ſi placet p̃cepta illoꝝ q arte q̃dã gynnaſiis p̃ſunt.SO.q̃ nã.HO.Arbitranť illi q̃dẽ fieri non
poſſe ut ſigillatĩ unicuiq; qđ ipſi ſeorſum ab aliis cõueniẽs eſt/p̃cipiãt:ueꝝ cõis ĩſtituẽdũ cẽſent:qđ
& plurimꝰ/& plurimũ cõducere uideať.SO.p̃clare.HO.quãobrẽ dũ equos labores nũc cunctis
una tributa paribuſq; eos exercitatiõibus agitant/ partim concitatius irritant:partim eneruant:&
inepta ad curſum paleſtramq;/& alia certamina corpora reddunt.SO.Sic accidit.HO.legũ quo
q; conditorem putemus ſuis gregibus præſidentem : deq; iuſtis operibus mutuiſue commertiis
iura dentem non poſſe dum cunctis una conſulit ad ſingulorum commoditatem iuſue proſpice-
re.SO.Conſentaneum eſt.HO.Cæterũ ut arbitror/quod:& plurimis/& plurimũ conducit/com-
muniter inſtituet.& huiuſmodi leges ſcriptas relinquet:& patrios ẽt non ſcriptos ſimiliter mores

Circa quos ſit recta guber- natio.

Dubitatio de gubernatiõe ſi ne lege.

Legum latio- nem ad regẽ pertinere.

Que pacto le ges ſint inıq̃ marcę & im- perfecte.

Qua cõditio legis ẽ neceſ- ſaria.

inducet.SO.Recte.HO.Recte admodū.Etenim quo pacto quis poſſit per oēm uitam ad ſingu-
los circumſpicere:ſeduluſq; aſſidere cuiq;/& cuiuſq; cōmoditati cōſulere? Nam ſiqs diſciplina re-
gia præditus/hoc efficere poſſet:nūq̄ impedimenta iſta quæ leges appellantur ſibi præſcriberet.
SO.ita ex his quæ ſunt dicta uidet̃.HO.imo magis o Socrates ex his quæ dicent̃.SO.qbus.HO.
hiſce inq̄: ſi medicus quidā aut gymnaſticus īminēte longa peregrinatiōe:ꝓcul ab iis quos curat
abfuturū diu ſe puteт:diffidatq; illorū memoriæ monimēta quedā agēdorū cōſcribere illis uolēt:
necne?SO.Volet utiq;.HO.quid ſi præter opinionē ociuſq̄ putauerat/ reuertat̃/ uerebit̃ ne alia
illis pręcipere præter ea quæ quondā ſcripſerat/ſi qua potiora ęgrotantibus adhiberi poſſint ob tē
poꝝ mutatiōes uentis aut alio quopiā præter ſpē/& conſuetudinē cōtingentes:pſeuerabit ne inq̄
in priori ꝓpoſito:neq; priſtinas īſtitutiōes trāſgredi quēq̄ uolet nec ipſe mādare alia. nec ab ęgro
tāte alia p̄ter ſolita obſeruari:quaſi ea/& medicinæ artis ꝓpria ſint/& ſaluberrima:q̄ uero aliter ſiāt
pręter artē ſint/& noxia.an potius qcqd eiuſmōi circa ſciam artēq; uerā accidit ſm oīa ī huiuſmodi
cōſtitutiōibus riſum plurimū cōcitabit.SO.& maxīe qdē.HO.hoī/aut illi q iuſta/& iniuſta:hone-
ſta & turpia:bona/& mala/ſiue ſcriptis legib⁹/ſiue nō ſcriptis morib⁹ īſtituit hoīum gregib⁹ qcunq;
ī ciuitate ad legū ſcriptarū normā uiuūt:nō licebit alia q̄dā p̄ter ea q̄ ſcripta ſunt agere:neq; ſi ipſe
idē q arte cōſcripſit/redeat:neq; ſiqs alius eius ſimilis ueniat:an potius dubitatio talis nō minus q̄
ſupiori illa reuera redicula uideret̃?SO.nihil ꝓhibet.HO.Noſti ergo qđ hac de re uulgo fertur.
SO.Nō ī pſentia.HO.n.uero decēs ē aiūt.n.ſiqs leges q̄ſdā priſcis meliores īuenerit/necū ciuib⁹
pſuaſerit/oportet eū leges ferre/ſi ñ pſuaſerit nō decere.Nūqd recte?SO.Forſitā.HO.Sinaūt qſ-
piā nō pſuaſiōe ſed ui qđ rectius ē/īduxerit/qđ potiſſimū huius uiolentiæ nomē?rñde.imo nō dū
ad iſta:ſed ad ſuperiora prius.SO.qd ais?HO.Siqs arte medicinæ pollens nō pſuadeat ſed cogat
eū quē curat puerū/uel uirū/uel mulierē præter ſcripta qđ eſt melius agere qdnā huius uiolentiæ
nomē?Nōne aliud quod uis,potiuſq̄ artis trāſgreſſio hoc ē illatio morbi?& qduis aliud potius co
acto hōi cōtingiſſe dicēdū q̄ tranſgreſſionē artis ac morbū.SO.Vera loqueris.HO.qd aūt eſt cō-
tra ciuilē artē delictū?nōne qđ turpe dicit̃:quod malū/& quod iniuſtū?SO.iſtuc ipſum.HO.Age
cū aliqui cogunt̃ p̄ter patrias leges moreſq; facere quæ iuſtiora meliora/honeſtioraq; ſunt/nonne
ridiculoſiſſimus oīum erit quiſqs uim eā uituperabit/dicetq; illos a curatoribus qui coegerūt tur-
pia mala iniuſta fuiſſe ꝑpeſſos?SO.Vera penitus loqueris.HO.nū quid ſi diues ſit q cogit iuſte co
actiones ſunt/ſi pauper aūt iniuſte?An potius ſiue pſuaſerit ſiue nō perſuaſerit:ſiue pauper ſit.ſeu
diues/uel ſecūdū ſcripta/uel p̄ter ſcripta/mō quæ utilia ſunt inducat/dicendū eſt hāc uerā eſſe recte
gubernationis ciuilis definitionē.Qua rōne uir ſapiēs bonuſq; gubernabit ad ſubditoꝝ ſalutē ſem
per ita reſpiciēs/ut ad nautarū nauiſq; ſalutē reſpicit gubernator.Nā ut ille nō ſcriptis/ſed arte q̄ſi
lege quadā nautas ſeruat/ita & uir reuera ciuilis:& apud eos q ita dominari poſſunt/recta eſt rerū
ciuiliū adminiſtratio:uim artis potiorē legibus adhibēs.Ac ſummatim quodcūq; prudētes prin-
cipes agant/nunq̄ delinquūt/q̄diu unū hoc potiſſimū ſeruāt:ut mēte/& arte quod iuſtiſſimū eſt ci
uibus diſtribuētes tueri eos ualeāt/melioreſq; ex deterioribus quoad fieri pōt/efficere.SO.His q̄
modo dicta ſunt/repugnare nō licet.HO.neq; illis inſup.SO.Quibus dicebas?HO.ꝙ nulla unq̄
multitudo pōt ea diſciplina præcellere/qua ſm mentē ciuitatē regat.Immo recta illa ciuitatis ad-
miniſtratio apud unū/uel pauciſſimos quærēda eſt.Aliæ uero tāq̄ imitatiōes ponendæ uident̃ ut
paulo ſupra dictū.Partim ſecūdū pulchriora.partim ſecundū turpiora hanc imitantes.SO.Quo
modo iſtud dicebas:neq; enim quod de imitādo tradebas/ſatis tūc intellexi.HO.Haud paruifa-
ciendū eſt/ſiquis hoc illato ſermone/deſiſtet prius q̄ delictū quod circa ipſum nunc eſt cōmiſſum/
oſtenderit.SO.Quod delictū inqs?HO.Oportet tale aliqd quærere/qđ neq; cōſuetū eſt/neq; faci
le cognitu.Ipſum tamē cōprehendere ānitamur.Cū ſola hæc quā memorauimus/recta ciuilis gu-
bernatio ſit/ſcis oportere alias huius inſtitutis utentes ſeruari dum agunt quod mō laudatur q̄uis
haud quaq̄ rectiſſimū id ſit?SO.quid illud?HO.ꝙ nemo qcq̄ pręter leges cōmittere audeat:& ſi
quis audet/morte mulctet̃ extremiſq; oībus ſuppliciis affligat̃:id aūt eſt ſecundo loco rectiſſimū
atq; honeſtiſſimū:primo namq; in loco ponēdū quod nūc eſt dictū.Quo aūt mō euenit quod mō
ſecūdū eē diximus/declaremus.Vis ne?SO.Et maxime quidē.HO.Veniamus iterū ad imagines
quibus regios pricipis ſemp cōparare neceſſe eſt.SO.quas imagines inqs?HO.generoſum inq̄
nauis gubernatorē:multiſq; aliis ęquiualētē medicū.cōſiderem⁹ iā figurā aliquā ī his fingētes.SO.
q̄lē?HO.talē quādā pinde ac ſi oēs exiſtimaremus ab illis grauia quædā pati:q̄ſi quos noſtrū ſerua
re utriq; uolūt/ſeruēt/quos cōtra pdere/pdāt/dū ſecāt urunt:& īſtituto q̄ſi quodā tributo mercedē
referūt:cūq; multa cogāt expēdere nihil aut parū admodū ꝓ ęgrotāte erogāt reliqs āt ipſi familia-
reſq; utunt̃:demū acceptis pecūiis/uel a cognatis/uel ab inimicis ęgrotātis ipſius eū mori cogunt.
Gubernatores quoq; alia q̄dā huius gn̄is pmulta patrare dn̄r:q̄ſi hoīes ſæpe ex īſidiis ī receſſibus
qbuſdā ſolos diſtitutoſq; reliquant/& offenſiōibus erroribuſq; in pelago factis:ī mare illos eiiciāt:
in aliiſq; nōnullis lædāt.fingamus itaq; nos his cauſis laceſſitos cōſulere:quo pacto auctoritatē his

Quod potiſſimū intendendum ſit a regibus & ciuili arte.

Quod multitudo non pōt regere.

Perfecta adminiſtratō apud unum uel paucos.

Nautę:

Si leges īmutabiles ferrentur quid incōmodi ſequeretur.

artibus

attibus auferamus:ne libere ulterius/aut ſeruis hoībus/aut liberis dominenť ꝑpterea@ cætu facto nos ipſos cōcurrere uel oēm populū cōuocare uel diuites tm̄:ubi ēt rudiū hominū/& artificū aliorum de nauigio morbiſq; cōſiliū audiať:quo pacto medelis inſtrumētiſq; medicorū erga ęgrotos uti oporteat. Itē nauibus/& earū inſtrumētis ad nauigādū:periculaq; ꝑcellarū/& fluctuū deuitāda & pyratarū iſidias euadēdas. Ac ēt ſi mari/longis nauibus aduerſus ſimiles ſit pugnādū: qua rōne uti his deceat:fingamus itē nos his de rebus ſnīas turbę uel medicorū quorundā gubernatorūq; uel rudiū aliquorū de his cōſultantiū in publicis qbuſdā tabulis colūniſq; īſcribere:& mores quoſ dā ritus quæ nō ſcriptos tāq̄ patrios cōſtituere:adeo ut reliquū oē tp̄s ad horū normā nauigandū ſit atq; medendū. SO. mira quædē finxiſti. HO. præterea quot ānis populi principes cōſtituere/ſi ue ex diuitibus/ſiue ex oī populo ſorte electo:q ſ̄m ſcriptas inſtitutiōes/& naues gubernēt/& ęgrotantibus medeanť. SO. hæc ſuperioribus quoq; duriora uidenť. HO. Videamus præterea:quod hic ſequiť:cū ānui magiſtratus cuiuſq; tp̄s exactū fuerit/neceſſe erit cōſtituto iudicio aut ex electis diuitibus aut ꝑ ſortē ex uniuerſo populo in id arceſſere uiros magiſtratibus functos:eoſq; corrigere:adeo ut liceat uolēti cuilibet actiōes illorū præteritas īprobare q̄ſi aliter q̄ leges iubeāt/& patria cōſuetudo doceat aut naues gubernauerint:aut ægros curauerint:& q aliter feciſſe deprehēdenť/ lata ſniā:uel ſuplicio:uel alio quodā detrimēto a iudicibus dānabunť. SO. Nōne qcūq; magiſtratꝰ eiuſmodi ſpōte ſuſcipiet:merito qđ uis ſuppliciū dānumue patieť. HO. Ad hæc inſup legē ferre oportebit ſiqs præter ſcriptas cōſtitutiōes nauigādi rōnem aliquā inferat:uel ualitudinis naturam circa uentos/& calores/& frigora ꝑſcruteť:& circa hæc ingenio ſuo philoſopheť/& doceat:primo quidē hūc neq; gubernatorē eē neq; medicū nominādū:ſed curioſum quendā delirūq; ſophiſtam deinde poſſe a quolibet ī iudiciū trahi/quaſi iuniores alios corrūpat:ſuadeatq; gubernatoriā/& medicinā præter legū īſtituta tractare/ſuoq; arbitratu naues morboſq; curare. Ac ſi ꝑter leges iuuenibus aut ſenibus ꝑſuadere qcq̄ reperiať:extremis ſuppliciis affici:neq; enī oportere qcq̄ legibus ſapientius eē:neq; enim ullū ignorare:aut medicinæ ſanitatiſq; naturam, aut gubernādi nauigādiq; optimā rōnem. Quippe cū uolēti cuilibet liceat ſcripta moreſq; ꝑdiſcere. Si hæc ita cōtingāt circa ſcientias quas narrauimus; aliaſq; ꝑmultas ut ſecūdū præſcripta/potiuſq̄ ſecundū artē agať: quid dicemus o Socrates:ut puta ſi idē cōſtituať/circa rē militarē:oēmq; uenationē picturam quoq;/& uniuerſam imitationē:architecturā/& oēm inſtrumētorū ſuppellectiliūq; effectionē. Agriculturā atq; oēm arborū curā:& equorū armentorūq; oium cuſtodiā:uaticiniūq;:& uariū miniſtrorū obſequiū talorū ludum. Arithmeticā nudā:uel eā quæ circa planū aut ꝑfuudum aut uelocitatem tarditatemq; uerſať. SO. Dicemus plane q; ſi ita res ſe haberent:artes omnes funditus ſubuerterenť neq; deinde renaſcerenť unq̄/ob hāc ipſam legē quæ rerū nouatū indagationē utat. Quāobrē uita quæ nūc difficilis eſt/tunc prorſus intollerabilis fieret. HO. Quid ad hoc? Si ſecūdū pręſcriptas leges fieri ſingula cogeremus/legibuſq; ipſis ꝑficeremus uirū quendā:uel cōſenſu populi deſignatum uel ſorte creatū q ſpretis legibus aut lucri cā aut ꝑprie libidinis gr̄a:alia quædā ꝑter hęc quæ ſunt īſtituta cū ignarus ſit/agere tentet:nōne hoc priori malo deterius? SO. maxime. HO. etenim ſiquis īperitus audet ꝑter leges illas agere:quæ multa peritia late ſunt a cōſultatoribus his q gratioſe cōſultantes populo leges eas accipere. perſuaſerunt/ſcelus cōmittit ſuperiori peccato longe deterius. ac multo magis q̄ ſcriptæ leges officia uitę cōfundit atq; ꝑuertit. SO. magnopere. HO. quapp ſ̄o loco ꝑſtat;ut hi q aliq̄ de re leges cōſcribūt/neminē ꝑmittāt aliqd unq̄ ꝑter illas efficere ſiue unus illud:ſiue populus aggrediať. SO. ſcite. HO. Nōne imitatiōes quædā ueritatis ſingulorū hæc erūt:quæ ab intelligētibus quoad fieri pōt/cōſcripta fuerūt? SO. nihil obſtat. HO. Atqui ſi recordamur/ciuilē reuera hominē atq; peritū ī ſupioribus diximus multa ſępe arte facturū ꝑter inſtituta quæ ātea ſcripſerat/quotiēs potiora quædā iis quæ reliqt abſentibus īueniſſe putauerit. SO. Diximus ꝑculdubio. HO. Nōne qſqs aut uir unus aut populus/cui leges ꝑſcriptæ ſunt/præter eas aliud qđdā tāq̄ melius aggrediť:idē ꝑ uiribus qđ uerus ille ciuilis uir agit? SO. ſummopere. HO. Siqui igiť īperiti id agerēt/imitari qdē ueꝝ ip̄m ānitereuť ꝑuerſe tn̄ imitarenť. Siqui aūt periti idē cōtēderēt haud amplius imitatio hoc/ſed ip̄m illud uериſſimū eēt. SO. oino. HO. enimuero ſupra id inter nos cōuenit/artē nullā multis cōpetere. SO. cōuenit certe. HO. ergo ſi ars q̄dam regia facultas eſt/turba diuitū/& populus oīs nūq̄ ciuilē: hanc ſcīam nāciſceť. SO. Nūq̄. HO. oportet ita q; tes p. eiuſcemodi ſiqū ueram illā gubernationē unius uiri arte imperantis ꝑ uiribus imitaturæ ſunt. Nūq̄ aliqd præter ſcriptas leges moreſq; patrios aggredi. SO. egregie locutus es. HO. qn̄ illam diuites imitantur rem p. ipſam optimatū gubernationē uocamus. Quādo uero leges pro nihilo habent: paucorum potentiā. SO. apparet. HO. quin etiā quotiens unus dominať ſecūdū leges/ſciētem illū imitatus/regē uocamus:nō diſtinguētes nomine illū qui ſciā ſolus imperat ab eo qui opinione ſecūdum leges ſolus etiā dominať. SO. ita uidemur. HO. Nōne igiť ſi unus uera ſcientia præditus imperat/idem nomē hoc eſt regiū habet:nec alio cognomento ſignificatur. Nam et quinq; nominibus gubernationū ciuiliū quas narrauimus. Vnū ſolū hoc erat. SO. uideť. HO.

Incōmoda q̄ ſequuntur ſi lex firma & n̄ ars teneatur.

Si quiſq̄ ſeſe pręponeretur legibus quid mali ſeqtur.

Leges eſſe ueritatis imitationes.

Qui rex ſit gubernando.

Quid porro? quotiẽs neq; ex lege: neq; ex more qſpiam dominat: & quaſi ſciens ſimulat hoc ultra leges agi oportere atq; præſtare. ineſt aũt libido quædã: & ignorãtia dux imitationis eiuſmodi: an nõ uir talis tyrãnus eſt appellandus? SO. & maxime quidẽ. HO. hac rõne rex extitit ut diximus: & tyrãnus: paucorũ potentia. optimatũ gubernatio nec nõ popularis adminiſtratio: cũ ægre ferrent homines unius imperiũ/differentq; uirũ talẽ reperiri aliqñ poſſe tãto ĩperio dignũ q/& poſſit/& uelit uirtute/& ſcĩa ĩperans ſancte/& iuſte ſuũ cuiq; ius tribuere. Timerẽtq; prçterea ne forte uir unus licentiã nactus quẽlibet ꝑ libidĩe læderet/& opprimeret atq; necaret: qm̃ ſi talis quidã qualẽ figurauimus nobis occurreret amaret ꝓſcõ eius adminiſtratio: q ſola oĩum rectiſſima eſt: cõducitq; ad bñ beateq; uiuẽdũ. SO. ſane. HO. nũc aũt poſtq̃ nõ naſcit rex talis in ciuitatibus: qualis inter apũ examina ſtatĩ a principio tã corporis q̃ animi habitu cæteros antecellẽs neceſſe eſt cætu cõſultãtiũ facto inſtituta cõſcribere/ueſtigiaq; ueriſſimæ rei p. illius ꝑcurrere. SO. ſic apparet. HO. & miramur o Socrates q in gubernatiõibus huiuſcemodi mala eueniãt uẽturaq; ſint: eo iacto fundamento: quo nõ ſcĩa ſed inſcriptis qbuſdã ĩſtitutionibus moribuſq; agere cogimur? Nulli ſane dubiũ eſt quin iſtis alia quçdã gubernatio uel ciuitatis utens oĩa quæ ita fiunt. ſit funditus euerſura. Illud aũt mirũ potius uideri debet/q̃ robuſta ex natura ſit ciuitas. nã nũc ciuitates nõnullæ ſic diu infectæ ꝑmanẽt nihilominus neq; corruũt: multæ tñ nauiũ inſtar ſubmerſæ pierũt/pereũt atq; peribũt: ob gubernatorũ nautarũq; improbitatẽ: q in rebus maximis extrema quadã ignorantia detinentur: qm̃ cũ rerum ciuiliũ prorſus ignari ſint/in iis tñ ſapere ſummopere arbitrant. SO. Vera loq̃ris. HO. Cum igitur oẽs nõ recte res p. ſint ad cõuiuẽdũ difficiles/uidendũ quæ leuior quæue oĩum onerosiſſima. Et ſi minus ad id quo de nũc agimus pertinere uidet: uerũtñ ad uniuerſum forte reſpientes cũcta huius gr̃a facimus. SO. ita ꝓrſus agẽdũ. HO. e trib⁹ unã atq; eandẽ facilimã ſimul/& difficilimã ferũt. SO. Qui iſtuc ais? HO. nõ aliter q̃ ſupra tetigerim tres ſcilicet eẽ primũ ciuiles gubernatiões: unius paucorũ atq; multorũ ſupiorẽ ſermonẽ amplificãs. SO. erãt/& ſupra. HO. ſingulis aũt in duas diuiſis/ſex efficiamus: rectãq; ipſam ut ſeptimã ab aliis ſecernamus. SO. Quo pacto? HO. unius principatũ in regnũ/& tyrãnidẽ diſtribuimus. Dominationẽ uero q nõ multis cõpetit iu ſpẽm unã quæ laudanda eſt/optimatũ .ſ. gubernationẽ. Alterã quæ uituperãda paucorum potẽtiã. At multorũ adminiſtrationẽ tũc ſimplicẽ poſuimus/popularẽ gubernationẽ denominantes. nũc rurſus/& hãc duplicẽ eẽ dicamus. SO. qua rõne hãc diuidemus? HO. nõ alia q̃ reliqua etiã ſi nomẽ huius ſit geminũ. Verũ tã huic q̃ aliis cõmune hoc eſt/ut uel leges ſeruẽt uel trãſgrediant. SO. eſt utiq;. Ho. tũc ſane rectã gubernationẽ quærẽtibus partitio hæc nequaq̃ expediebat: ut ſupra mõſtrauimus. Poſtq̃ uero illã ſegregauimus/cæteraſq; ueluti neceſſarias introduximus/in his iã legis ſeruatio/& trãſgreſſio ſingulas biſariã partiunt. SO. Ita uidet ex eo q nũc eſt dictus/ſermone. HO. Vnius igit dominatio bonis cõiuncta cõſcriptiõibus quas leges uocauimus/oĩum ſex optima eſt: legũ expers/dura eſt/& ſubiectis oĩum oneroſiſſima. SO. apparet. HO. Gubernationem uero in qua nõ multi cõmunicant/quoad utraq; ſpectat mediã cenſere debemus quẽadmodũ qd paucũ eſt inter unũ multaue mediũ obtinet. cæterũ multorũ adminiſtrationẽ ſecũdũ oĩa debilem utpote q̃ ad alias compatata nihil magnũ ſiue bonum ualeat ſiue malũ. ꝓpterea q magiſtratus ad exigua redacti ſunt/in multoſq; diuiſi. Quapp legittimarũ oĩum rerũ p. hæc deterima eſt. Iniquarum optima. Ac ſi oẽs ĩtemperatæ ſint/in populari præſtat uiuet ſi temperatæ oẽs minime oĩum in iſta uiuendũ. ĩ prima uero uitã agere potiſſimũ eſt atq; optimũ. Excæpta ſeptima. Illã namq; ab oĩbus aliis gubernationibus/nõ aliter q̃ ab hominibus deum ſecernere decet. So. uidẽtur hæc ita fieri atq; contingere: & ut ĩquis agendũ. HO. nõne & oẽs harum rerũ publicarũ adminiſtratores ꝓter ſcitũ prudẽtis rei p. pricipẽ ſegregare decet utpote q nõ ſint reuera ciuiles uerũ ſeditioſi/ſimulachrorũq; ĩgentiũ ꝓſides/eorũq; ꝓſimiles/imitatores maximi/maximiq; ꝓſtigiatores/ſophiſtarũq; ſophiſtæ. SO. cognomẽtũ hoc iis q ciuiles dñr cõpetere iure vr. HO. iã tãdẽ/ab arte ciuili cẽtaurorũ illã ſatyrorũq; choreã uix ſeparauimus: quã ſupra cernere nos dicebamus: & a ciuili ſeparãdam arbitrabamur. SO. vr. HO. his ꝓterea durius qddã reſtat/qd eo difficilius a rege diſcernit/quo illi ẽ natura cõiunctius: ideoq; idẽ nobis qd aurũ effodiẽtibus cõtigiſſe vr. SO. quẽadmodũ? HO. terrã/& lapides aliaq; ꝓmulta ab illo primũ artifices ſeparãt: ſupſunt aũt poſt hæc cognatiora quædã auro ꝓtioſioraq; cõmixta: igni ſolo ab auro ſecernẽda: aes: argẽtũ: qñq; etiã adamas: quæ uix tandem facto ad ignẽ examĩe ſegregant ꝓmittũq; aurũ purũ atq; ſincerũ ĩ ſe ipſo diſcerni. SO. ita de iis fert. HO. Eadẽ rõe/& nos nũc uidemur a ciuili ſcĩa aliẽa/& lõginqua admodũ ſeparaſſe: honorãda uero/& ꝓxia religſſe. Quorũ ex numero ẽ/ꝓfectura exercitus. iudicialis prætura: oratoria dignitas cum regia auctoritate cõmunicans: dum quod iuſtum eſt perſuadet: & cũ illa publicas res gubernat quæ modo quodam facile ſegregans quiſpiam/nudũ ac ſolum quem quærimus nobis oſtendet. SO. Haud dubium eſt hoc omni ſtudio experiũdum. HO. Experientiæ quidẽ cã patefiet: per muſicam uero demõſtrare ipſum aggrediã: ac mihi dicas. SO. quid dicã? HO. an eſt diſciplina nobis aliqua muſicæ artiumue quæ manuũ miniſterio opus peragunt? SO. eſt. HO. utrũ dicemus circa hæc

Ciuitas ſuapte natura robuſta.

Septẽ hic ĩtroducuntur gubernatiões. & earũ oĩum pulchra comparatio.

Cum auro immiſtæ fodiuntur lapides & terra & æs & argẽtũ & adamas. quæ ſunt igne ſeparãda

Oratoriæ facultatis maieſtas.

ca hæc oĩa ſciam aliquã eẽ/quę doceat quę artiũ diſcẽda ſit/quæ mime. SO. eẽ plane dicem⁹. HO. nõne hanc ab aliis eẽ diuerſam? SO. & hoc. HO. utrũ ipſa ĩ nullã alteri domiari: an huic illas: an potius hanc oium procuratricem aliis præſidere: atq; aliis utiq; iperare dicemus eam quæ de ſingulis artibus ꝙ diſcendæ ſunt/ꝙ nõ diſcẽdæ dicẽdæ diiudicat. Et docenti igitur/& diſcenti imperare illã aſſeris? SO. prorſus. HO. & eam quæ iudicat perſuadendũ ne ſit an non illi quę perſuadere põt? SO. quidni? HO. perſuationẽ illam quę ad turbam fit per cõfabulationẽ quãdam exortationẽ q; potiuſq; doctrinã cui potiſſimũ ſciæ tribuemus? SO. conſtat oratoriæ tribuendã eſſe. HO. cuius artis officiũ dicimus iudicare utrũ ui an perſuaſione uti/& ĩ qbus/& ad quos uti deceat? SO. Eiuſq; perſuadendi dicẽdiq; peritiæ dominaẽ. HO. Eſt aũt ea ut arbitror alia nulla præter ciuilis hominis facultatẽ. SO. præclare. HO. Sic ergo ſtatim oratoria a ciuili diſtincta uideẽ/ut alia quædã ſpẽs/ciuili nihilominus ſeruiens. SO. certe. HO. Quid inſup de hac potentia cogitandũ? SO. qua. HO. Qua pugnamus aduerſus eos quibus bellũ indiximus. Num artificioſam hãc: an artis expertẽ eſſe dicemus? SO. quis nam artis expertes præfecturæ teiq; militaris oĩs actiones dixerit? HO. Facultatem uero illã quæ cõſultando prudenter deliberare põt quibus cũ bellũ gerendum ſit uel pax ineunda nũ quid ab ea diuerſam/an eandẽ cum illa putabimus? SO. diuerſam: ſi in ſuperioribus ſtamus. HO. nonne ſi ſuperiorũ rõnem ſequimur hãc quæ de bello cõſultat illi quæ bellũ gerit/ dominari dicemus? SO. & id ipm. HO. quã uero potiſſimũ facultatem præter regiam ciuiliũ diſciplinã tam ampliſſimæ potentiſſimæq; arti/rei ſcilicet militari Vniuerſæ imperare dicemus? SO. nullam prorſus aliam. HO. ſciam igiẽ eorũ qui ducũt exercitus/cum obediat/& ſeruiat alteri: haud quaꝗ ciuilẽ ipſam eſſe ſciam affirmabimus. SO. haud ſane deceret. HO. Age iam pętorũ qui iuſte ſingula iudicant potentiã cogitemus. SO. cogitemus. HO. nũquid ultra cõmertiorũ iura legittima autoritas illius extendiẽ ut circa hæc cõſideret quid iuſtũ quid nõ/& ad normam legũ/quas rex ipſe cõdidit reſpiciens de ſingulis iudicet/ꝓpria uirtute ſemper adhibita: per quã: neq; muneribus: neq; minis: neq; cõmiſerationibus: neq; odio: neq; amore leges tranſgrediatᷣ & præter ius alternas cãs dirimat. SO. nõ aliud certe ꝗ nũc abs te dictum iudicis eſt officiũ. HO. conſtat itaq; uim iudicum non eſſe regiã maieſtatẽ: immo/& legũ cuſtodiã regiſq; pediſſequã. SO. apparet. HO. Quiſquis artes quas memorauimus cunctas conſiderauerit/cogitare debet earũ nullã eſſe ciuilem quã quærimus diſciplinã: quippe cũ regiæ maieſtatis officiũ ſit nõ ut ipſa qdem agat/ſed ut agere potẽtibus imperet: cognoſcatq; principiũ atq; progreſſum eorũq; in ciuitate ſunt maxima: quidue decorum/& oportunũ ſit quid contra: alias uero facultates iuſſa capeſſere/& mãdata trãſigere. SO. optime. HO. Quãobrem artes illæ quas modo narrauimus cũ: neq; ſui ipſarũ: neq; inuicem dominæ ſint: ſed ſingulæ propriis quibuſdam incũbãt operibus. merito ex actionibus propriis ꝓpria ſortitæ ſunt nomina. SO. apparuit. HO. eam uero quæ cunctis his præſidet/legumq;/& oium quę in ciuitate ſunt/curã habet oiaq; cõtexit merito cõmuni appellatione cõprehendẽtes/ciuilẽ ſciam nuncupabimus. SO. oio. HO. Nunqd in præſentia ſecundũ textoriæ facultatis exemplum illã percurrere uolumus. Poſtꝗ oĩa quæ in ciuitate ſunt genera/pateſecimus? SO. Maxime. HO. declarãdum deinceps ut uideẽ quæ ſit cõplexio regia: & qua ratione cõplicet texatq;/qualemq; texturam nobis efficiat. SO. conſtat. HO. Res quidẽ demõſtratu difficilis: ſed quoniã neceſſaria uiſa eſt pro uiribus declarãda uideẽ: q. n. uirtutis pars a ſpẽ uirtutis diſſentiat/facile põt aduerſus multorum opinionem a cõtentioſis hominibus probari. SO. haud intelligo. HO. Sic forte intelliges fortitudinem arbitrari te puto partem aliquã uirtutis eſſe. SO. penitus. HO. temperãtiã aũt a fortitudĩe eſſe diuerſam eſſe tamẽ eiuſdẽ partẽ cuius eſt fortitudo. SO. Ita. HO. mirũ quẽdam de his ſermonem proferre audendũ. SO. Quẽ. HO. q duo hęc quodãmodo multis in rebus ſibi inuicem plurimũ aduerſantur. SO. Qua rõne id ais? HO. inauditũ hoc ſiquidẽ partes uirtutis oẽs mutua inuicem amicitia uinciri dicunẽ. SO. Vtiq;. HO. Conſideremus itaq; diligẽter/utrũ hoc ita ſimplex ſit/an differentiã horum maximã in cognatis quodãmodo habeat. SO. nempe: ſed dicas ubi conſiderandũ. HO. in oĩbus quæcũq; pulchra uocamus: & ad duas ĩter ſe cõtrarias ſpẽs ea referimus. SO. dic apertius aliqd. HO. laudaſti ne unꝗ: aut aliũ laudantẽ audiſti acumẽ uelocitatẽq; uel corporũ uel animoꝝ uel uocũ: ſiue hoꝝ ipoꝝ: ſeu ẽt ſimulachrorũ quæcũq; uel muſica uel pictura effi ciunt imitãdo? SO. Sæpenumero. HO. recordaris quomõ illa ĩ uno quoq; iſtoꝝ laudãt? SO. minime. HO. An ita hæc ut ĩtelligo explicare uerbis potero? SO. qd ꝓhibet? HO. facile hoc exiſtimare uideris. quã ĩ e ipm ĩ generibus ſub cõtrariis cogitemus: quoties admiranẽ actionũ multaꝝ uelocitatẽ: uehementiã: acumẽtũ cogitationis tum corporis tũ ẽt uocis. Vna ꝗdã laudis appellatiõe uti ſolemus/noĩe fortitudinis ſemp adhibito. SO. Quo pacto. HO. acutũ dicam⁹ & forte. Velox/& forte uehemens/& forte haſq; naturas cõmuni fortitudinis nomine laudare ſolemus. SO. profecto. HO. Nonne etiam quiete generationis ſpeciem in multis actionibus ſæpe laudauimus. SO. ualde. HO. Nonne contrariis in hac atq; in illis laudibus utimur? SO. quemadmodũ? HO. qeta hæc ſunt ſæpe dicimus/& tẽperata: & hæc circa cogitationẽ amamus laudamuſq; circa actiões tarda/&

Quod oratoria eſt ſubiecta ciuili.

Quo pcõ oratoria a ciuili diſtinguatur.

Quod ꝓfectura exercitus ſubiecta ſit ciuili.

Quod iudiciaria eſt regis pediſſequa.

Quę ciuilis ſcientia.

Qualis ſit textura regis.

molli:circa uoces lenia atq; grauia. Et oēm rhythmiticum numeroſumq; motū omnēq; muſam oportuna tarditate urentē:hiſq; oībus moderatiōis nomen:nō fortitudinis adhibemus. SO. Vera nimiū loqueris. HO. At quotiens oportunitatē iſta nō ſeruant:cōtra mutatis nominibus uituperamus. SO. Qui? HO. cū acuriora fiunt uelocioraq;/& aſperiora ſiue duriora q̄ oportūitas exigit/dicimus cōtumelioſa petulantia furioſa. Cū uero grauiora/tardioraq;/& melliora fiunt/timida ineptaq; dicimus/& ignaua:atq; utplurimum horū temperātiæq; naturā/& fortitudinē contrariorum utpore hoſtiles ideas:& ſe ī inuicē ſeditioſas īueniemus:neq; in uicē in actiōibus quæ circa talia uerſanť cōmixtas eſſe:neq; eos inſuper quorū hæc in animis inſunt/inter ſe cōſentire/ſed diſcrepare potius ſi diligenter īueſtigabimus. SO. qui iſtuc ais? HO. in iis inq̄ oībus q̄ rettulimus: quin & in aliis ut cōſentaneū eſt pmultis. nā cum utriq; pro naturæ ſuæ cōuenientia:partim res ut proprias ſuaſq; laudent/partim alienas ut extraneas reprobent:in multis deniq; aduerſarii inter ſe uehementes euadunt. SO. uideť. HO. altercatio hæc ſpērum taliū in quibuſdā ludus quidā eſt. In maximis aūt rebus morbus fit oīum ciuitati grauiſſimus. SO. qualibus in rebus inquis? HO. in oī

Quę mala oriuntur ex tēperantia.

ut cōſentaneū eſt conſtitutione uiuēdi. Nā qui cęteris modeſtia præſtant uitæ trāquillitati ſtudēt: ſua ſemper priuatim agentes pacis auidi concordięq; tam erga homines alienos q̄ erga conciues & proprios. Atq; huius amoris exceſſu fit:ut dum ſuis priuatim incūbūt operibus/ clam & ipſi imbelles eneruatiq; reddanť:& iuniores ſuo exemplo demoliant:& effeminent. Vnde inuadētibus quibuſlibet expoſiti ſunt. ac breui ipſi natiq;/& patria omnis clā amiſſa libertate ſuccumbūt. SO. durum ualde morbū grauemq; narraſti. HO. qui uero ad fortitudinē magiſq̄ oporteat declinantes bellicoſam uitam uehementer affectāt/hi ſepe patrias ſuas ad bellum prouocāt/ & hortantur: atq; ita /gentes plurimas/& potentes ſuis infenſas ciuibus reddunt. Quapp uel funditus ciuitates

Partes virtutis nō eſſe pauas īter ſe pugnare.

ſuas euertunt:uel imprudenter in hoſtiū redigunt ſeruiturē. SO. Sic quoq; accidit. HO. ergo quis neget in his hæc utraq; ſibi inuicē plurimū aduerſari? SO. nemo utiq;. HO. an nō quod ab initio quærebamus/nūc inuenimus? q; uidelicet partes uirtutis quædā non paruæ natura/& ipſæ ſecū pugnant/& habentes eas/diſcrepare inter ſe plurimū faciunt. SO. apparet. HO. hoc inde aſſumamus. SO. quid nam? HO. utrū ſcīa aliqua ex his quarū actio in cōponendo uerſať /opus aliquod

Oīs ſcīa abiicit mala:utilia captat.

ſuū:uel uiliſſimū ſponte ex malis/& bonis quibuſdā cōſtruit. an potius omnis ſcīa praua ſemper p uiribus abiicit/apta uero/& utilia captat. Ex his aūt partim ſimilibus/partim diſſimilibus oībus in unū conlatis unā quādam uim ideamq; conflat. SO. iſtud potius. HO. numq̄ igiť uera ſecundum

Nulla ſcīa facit op9 ex malis & bonis.

naturā ciuiliū rerū peritia ex malis boniſue hoībus ciuitatē ullā ſponte conſtituet. īmo diſciplinam unūquemq; primū examinabit. factoq; examine/idē poſtea munus cōmittet illis qui in erudiendo ipſi ſubminiſtrate ualeant:quibus ipſa ſic ſedulo præſidebit mandabitq;/ut textoria ars carminatoribus cæteriſq; lanificii præparatoribus præſidet:talia præcipiens ſingulis/qualia ad texturā ſuā

Officia quedā regiemaieſtatis.

conducere arbitrať. SO. ita prorſus. HO. eadē ratiōe regia maieſtas mihi uideť oībus legē ſequētibus eruditoribus educatoribuſq; præſidens id dumtaxat ut exerceār doceātq; permittere/quod ad ipſius ſeriē attinēs mores decoros inducit:eos aūt qui mores fortitudinis/& temperātiæ cęterarumq; uirtutū aſſequi nequeunt ſed prauitate naturæ ad impietatē petulantiā iniuſtitiāq; raptātur ex cætu ciuium eiicit:exilioq;/& morte/& extremo obprobrio dānat. SO. Ita quodāmodo trahitur. HO. Ignaros autē puſillāimeſq; homunculos ſeruili miniſterio ſubiugat. SO. ſcite admodū. HO. Cæteros aūt quorū naturæ ad generoſum habitū per diſciplinā euehi poſſunt:arteq; mutuā inuicem cōmixtionē ſuſcipere ſeruat:atq; tutatur. Harū uero illas quæ magis ad fortitudinem uergunt/ſtaminis uicē propter ſolidū morē tenere cenſet:illas aūt quæ ad modeſtiā/mollis pinguiſq; materiæ. Ac ſecundū imaginē uicē habere ſubtegminis crocei coloris uel floſculi:at qui utraq; in cōtraria natura tendentes hoc modo uincire inuicē/& contexere nitiť. SO. quo. HO. primo quidem ſecundū cognationis naturā animæ ipſorū partem quæ ſempiternę generationis eſt/ diuino uinculo nectit:poſt diuinā aūt illā quæ animalis naturæ eſt/humanis. SO. quomō iſtud: HO. quotiens in animis fit uera ſtabiliſq; opinio de pulchris iuſtiſq;/& bonis horūue cōtrariis/ diuinam illā in genere demonico:ideſt ſcito atq; felici fieri aſſero. SO. decet ſane. HO. Scimus ne oportere ciuilem uirū ac bonum latorē legum/ſolū poſſe regia muſa hoc illis inſerere:qui recte diſciplinæ ut decet particeps ſunt:quoſue modo cōmemorauimus. SO. Cōſentaneū id quoq;. HO. Qui uero id facere o Socrates nequit/nominibus mō quæſitis appellari nō debet. SO. nō certe. HO. an nō fortis animus ſi ueritatis huiuſmodi ſit particeps māſueſcit? atq; ita maxime iuſte inter alios uiuere/& agere cupit:ſin aūt oīo ſit expers/ad ferinā naturā delabiť? SO. proculdubio. HO. Atqui/&

Emolit mores nec ſinit eſſe feros.

modeſtus natura animus opiniōibus illis imbutus/reuera tēperās moderatuſq; adeo ut reipublicæ utilis ſit efficitur. Vacuus aūt turpē ſtoliditatis ignauiæq; reportat infamiā. SO. ualde. HO. nōne dicendū eſt cōplicationē uinculumq; huiuſmodi/inter malos ac malos:ſeu bonos/& malos nūq̄ indiſſolubile permanere? neq; ſciam ullā hoc ad eiuſmodi homines uinciendos de induſtria uti? SO. utiq;. HO. illis autē quos generoſis moribus natura donauit/& ad naturæ normam educauit

consuetudo

conſuetudo ſolis hoc a lege tribuitur:idq; in his artificioſum quiddã pharmacũ & remediũ eſt:& hac rõne illa ipſa quã ſupradiximus partium uirtutis natura cõtrariarum pugnantiũq; cõcilitatio diuinior conficitur.SO.uera hæc ſunt.HO.cum diuinũ hoc uinculum cõſtet:extetq; facile:& inueniri/& pfici humana uincula poſſunt.SO.Qua rõne?& quæ potiſſimũ?HO.cõiugia inq̃ maris & feminę ad filiorũ procreationẽ plurimi enim circa hæc/tum accipiendo/tum dãdo aberrãt.SO.quãobrem?HO.diuitiarũ quidẽ potentiarũq; ſtudia in rebus huiuſmodi:quis nã/ut eſtimatiõe digna dãnare contendat.SO.nullus.HO.De illis autẽ quibus genus curæ eſt/loqui pſtat/ſiquid forte præter modũ agant.SO.æquũ eſt.HO.agũt aũt nulla quidẽ ratione recta.Præſentem uoluptatem ſecuti:& quatenus ſuis ſimilibus delectant̃ diſſimilibus uero minime/eatenus difficultati plurimũ tribuũt.SO.Quo pacto?HO.Modeſti ſiquidẽ homines mores ſui ſimiles quærũt:& quoad poſſunt cum talibus tam dãdo q̃ accipiendo matrimoniũ ineunt.Fortes quoq; natura/ſimile ſibi genus adſciſcunt.Cum oporteret cõtra omnino ab utriſq; his generibus fieri.SO.Quomodo?& quã ob cauſam?HO.quoniã fortis naturæ hæc eſt cõditio/ut in multis generatiõibus expers temperantiæ permanens/pricipio ſit robuſtior:tandẽ uero in furorẽ uerſa deficiat.SO.cõuenit.HO.rurſus anima pudore abundãs/audacia uero fortitudinis undiq; carens ſi p multas ſimiliter generationes trãſeat/ſegnior fit q̃ decet.Ac demũ extremo quodã torpore ſubmergit̃.SO.Id quoq; ita contingere cõuenit.HO.His ut diximus litigamentis uincire utraq; hominũ genera facile poſſumus hoc extãte/ut utraq; opinionẽ de bonis/& pulchris eandẽ habeãt:hoc aũt unum/& integrũ regiæ texturæ eſt opus/ut nũq̃ moderatos mores ſeorſum a fortibus eſſe pmittat.Sed utraq; ingenia contexens inuicem per opinionis eiuſdem conſenſionẽ per honores uituperatiõeſq;/per alterna coniugia/talem ex his lenem optimeq; cõtextam efficiat:hiſq; cõmuniter ſemper ciuiles magiſtratus muneraq; cõmittat.SO.quo pacto?HO.ubi unius ſufficiet gubernatio hominẽ pręditũ:moribus utriſq; pficiet.Vbi pluribus opus erit/utriuſq; generis partes aliquas cõmiſcebit.Temperatorum enim principum mores cauti admodũ:& iuſti:& ſalutares.Acri uero promptitudine & uehementia quaddã ad agendũ idonea indigent.SO.ita de his quoq; uidet̃.HO.fortitudo aũt in cautione/& iuſtitia illis cedit:in rebus agendis plurimũ antecellit.Neq; uero poſſunt in ciuitate omnia bene agi priuatim/& publice niſi ambo hæc adſint.SO.non certe.HO.finem igitur ciuilis actionis recta plicatione contextum tunc extare dicamus/qñ fortium/& temperantiũ ingenia cõcordia amicitiaq; cõciliãs/cõmunem illorũ efficit uitã qui ſane contextus præclariſſimus oĩum eſt/& optimus.Alioſq; inſuper oẽs in ciuitate tam ſeruos q̃ liberos protegens/& complectens hac textura ſerieq; cõprehendit.Atq; ita dominat̃/& præſidet ciuitati/ut nihil ꝑtermittat eoꝝ q̃,quoad fieri põt/beatã efficiũt ciuitatẽ.SO.ꝑfecto nobis Hoſpes regiũ ipm ciuileq; uiꝝ egregie definiſti.

FINIS CIVILIS VEL DE REGNO.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PROTAGORAM.

EXtat apud græcos ueriſſimum de Platone dictum/Phæbum uidelicet duos præcipue filios genuiſſe.Exculapium/& Platonem.Exculapium quidem q corporibus.Platonẽ uero qui aĩs mederet̃.Socratem quoq; ſocratici oẽs purgandorũ gra animorũ a deo miſſum fuiſſe teſtant̃.Morbus aũt animi ĩ falſis opiniõibus maliſq; moribus uidet̃ cõſiſtere.Tantũ uero malũ ingenuis animis haud tã facile ab aliis/q̃ a ſophiſtis ſolet inſerri.Profecto philoſophi ſunt q ueritatẽ ſtudioſe quærũt ueritatis dũtaxat ipſius amore.Sophiſtæ uero:q opinionẽ affectant ſimiliter opinionis amore:hic.n.qſi diſciplinaꝝ mercatores/& caupones undiq; opiniones abſq; delectu uarias cõgregant:tum ad excogitandũ:tum ad dicendũ utcũq; libuerit ptinentes.Quas deinde quaſi uenales diuitib⁹ uendãt adoleſcentibus diuitiaꝝ/& inanis gloriæ gra.Itaq; nihil unq̃ habet penſi/utrũ uera/uel bona an contra/aut ipſi diſcãt/aut alios doceãt:ſed & cõfundũt/& paſſim errores effundũt quotidie plurima:nulla ꝓrſus recte electionis habita rõe mõ/& diuitias cumulent/& uulgarẽ gloriã cõſequant̃.Quãobrem neceſſe eſt adoleſcẽtes atq; uiros:q ſophiſtas ob ſapiẽtiæ opinionẽ/& eloquentiæ fucũ plurimi faciunt/quotidie ab illis ſalſatũ opinionũ peſſimorũq; morũ uenena cõbibere.Siquidẽ mali mores/& falſas ſecũt̃ opiniões:& facile ab auaris ãbitioſiſq; ꝑceptorib⁹:q nihilomin⁹ plurimi exiſtimãt̃.ĩ diſcipulos trãſfũdũt̃.Plato igit̃ aĩoꝝ miſert⁹ tã ꝑne tã grauiter piclitãtiũ/frequẽtiſſime ſub ſocratis ſui pſona maleficos/ueneficoſq; ſophiſtas ꝓ uiribus deteſtat̃/quo uidelicet hoĩes diſcẽdi cupidi caute fallaces deuitẽt ſyrenum cãtus/& noxia pocula cyrces.Neq; tñ inuectiuis eos manifeſtis effulminat:nec uel ipſe pturbatione ulla odioq; ĩ eos uideat̃ adductus/uel ipſi ipſorũq; ſectatores/uenenoſa ĩ eum impudẽtiſſimæ linguæ tela retorqueãt.Ergo partim ironia/partim riſu/ſæpe ioco/& ludo/ſæpius honeſta quadã redargutionẽ ĩmeritã ſophiſtis auctoritatẽ/conat̃ adimere.Id qdẽ ĩ ſophiſta acutiſ-

ſime pficit. Idē in Gorgia elegātiſſime. Facete admodū/& urbane in hippia. Scite & argute i Eutydemo. Artificioſe etiā in Protagora: ſæpeq̧ ſimiliter. Vbiq̧ uero ſophiſtas oīa pfitens inducit iactabundos/& glorioſos/temerarios inſuper/& auaros. In principio qdem diſputatiōis ſatis aptos/ paulatim uero ineptiores: poſtremo oīum ineptiſſimos qui nulla de re præcipue grauiori: uel qd ſit/uel quanta/uel qualis intelligant: cūq̧ profiteantur oīa/nihil eos oīno ſcire conuincit. Hactenus in oēs Platonis dialogos in qbus ſophiſtarū cōmemoratio fit præfatos eſſe ſufficiat. Pergamus iā ad Protagorā. Socrates a Dyotima fatidica/artē amatoriā didicit per quā ſciebat p corporū pulchritudinem quaſi p ueſtigia quædā ſagaciter uenari/tum animi/tum mentis angelicæ: deiq̧ pulchritudinē: eādemq̧ artē ubiq̧ docebat. De hac eius arte Plato/& ſæpe alibi: & in ſympoſio ac Phędro precipue ptractauit. Eandē in principio huius libri ſignificauit. Idcirco ſubiunxit eū nō minus amare uirū q̄ adoleſcētē. Ac paulopoſt ſeniores quoq̧ amare ardētius: mō ſapientiores appareāt. Poſt hæc Socrates dum Hippocratē adoleſcentē: diſciplinarū auidiſſimū artificioſiſſime monet: ne temere cuiuſlibet ſe diſciplinę cōmittat/nō ſolum illū ſed/& nos cōmonefacit: ut curā animi lōge magis q̄ corporis habeamus/caueamuſq̧ diligēter ne diſciplinis ipm noxiis imbuam⁹. Eas. n. magis obeſſe animo q̄ corpori noſtro uenenū. Mox quaſi pictor ſophiſtarū faſtū uanitatemq̧ ante oculos ponit. Demōſtrat quoq̧ quantū iuuentus credula eorū tum pompā admiret̃ tum lenocinīis capiat̃. Deinde ad ea deſcēdit quæ maximi ad uitā momenti ſunt: & quibus ſophiſtæ plurimum gloriant̃: quærens de uirtute qdem omni/præcipue uero de præcipua. i. ciuili/p quā: & propria cuiuſq̧: & familiaris: & publica res ad ſummū bonū recta rōne diſponit̃. Quā ueluti præcæteris neceſſariā Plato in oībus pene quærit dialogis: intereaq̧ oſtēdit hāc nullo modo a ſophiſtis eſſe petēdam: ſed quodāmodo a philoſophis: qui cū uerū intelligāt colantq̧ bonū/nimirum recto ad ipm tramite deo duce pducere poſſunt. Sed redeamus nūc ad ſuphiſtam: quē nō poſſe uirtutē eiuſmodi/uel exemplo tradere: uel diſputatione docere/ex hoc plane pſpicitur/q̧ & ipſe uirtutis eſt exps: & rectum diſputandi ordinē nō obſeruat: cum enim interroget̃ Protagoras hic a Socrate/utrum uirtus doceri poſſit necne utpote q uere differendi artis ſit ignarus recipit ſtatim ſe oſtenſurū uirtutē poſſe doceri/anteq̄ quid ipſa ſit quotue in partes diuidat̃ apiat. Socrates aūt temptādi ſophiſtæ grā argumentat̃ eā doceri non poſſe/his pene uerbis. Q̄ ſi publice de aliquo eius artis opificio conſultat̃: quæ a certis præceptoribus doceri pōt/nullus admittitur ad cōſilium preter illos qui artem eiuſmodi ab ipſis pceptoribus didicerunt ipſiq̧ exercuerunt. Quādo uero de publicis rebus quæ ad uirtutē ciuilē ſpectant deliberatur/omnes ferme ſimiliter admittunt̃: neq̧ ab ullo quærit̃: utrū/& a quo/& qn̄ pitiā ciuilē acceperit/quaſi oēs intelligant eam certis in ſcolis diſci nō poſſe. Prętetea ſi ab altero alteri traderet̃: præcipue uiri in ea clariſſimi rem hāc tam precioſam ſæpe ſuis hereditario quodā iure relinquerēt. Ad hæc Protagoras lōgis pbat ambagibus doceri poſſe uirtutem. In qbus notanda quædā priſcorū refert myſteria. Decet enim q̄uis ſophiſta ſit/nonnulla etiā legiſſe bona/& cum proliſſe loquat̃ apud Platonē/utilia quedā adducere. Tradūt theologi ueteres ſub terra quondā animalia latuiſſe. i. in prima mundi materia rerū ſemina præfuiſſe. Prætera Iouē ideſt deum mundi opificē perſequentes deos hoc eſt p ſtellas animalia ex elementis compoſuiſſe. Deos aūt miniſterio demonū animalia inſtrumētis āminiculiſq̧ ad uitā neceſſariis armauiſſe: ea uidelicet rōne: ut Prometheus qui demonū ſublimium ordinem ſignificat armaret homines. Epimetheus aūt qui inferiorū demonū refert exercitū bruta fulciret: neq̧ id quidem iniuria/ ſiqdem altiores demōes naturæ incorporeæ atq̧ rōnali humiliores aūt corporeæ irrationaliq̧ potius fauent. Quātum uero Epimetheus inferiorq̧ natura in his quæ ad corpus ptinēt fauit brutis tātum Prometheus: puidentiaq̧ ſupior in iis quæ ad animū ſpectāt hominibus conſuluiſſe uidet̃. Cū. n. artis tribuit rōnem/artificioſum omnium: quæ natura beſtiis dederat/exhibuit fabrum. Accepit aūt artem ipſam una cum igne ab officina Mineruæ atq̧ uulcani. Minerua quidē in arte ingenium/ Vulcanus aūt efficaciam cōtinet: igne deniq̧ inſtrumentum Gemina uero hæc numina Minerua Vulcanuſq̧ primo quidem in ipſis artium ideis excogitant̃. Deinde in Mercurii Martiſq̧ uirtutibus. Poſtremo in demonibus gubernatoribus artiū. Ab his igitur omnibus Prometheus rationalis animæ gubernator in hominē traiecit artis induſtriam. Quoniā uero diuinū id extitit donū/ſtatim ob ipſam cū ſuperis cognationē homo ueneratus eſt deum anteq̄/uel loqueret̃/uel artes aliq̄s exerceret. Quippe cū diuinū munus ob mirificā eius potentiā prius erigat in diuina q̄ porrigat p humana. Prometheū uero ob id munus dolore affectū/ſignificat demonicū ipm curatorē noſtrū i quo/& affectus eſſe poſſunt/miſericordia quadam erga nos affici/& cōſiderantem nos ob ipſum rationis munus ab eo/uel datum/uel potius excitatū tāto miſerabiliorē uitā in terris q̄ beſtias agere quanto magis ſollicitam atq̧ inexplicabilē. Quod quidē Pythagoras animaduertens Epimetheū q̄tū ad hoc ipm ſpectat Prometheo ātepoſuit. Id aūt illi quodāmō ſimile uidet̃ eē penitet me feciſſe hominē: pinde memēto hoīem hic quēadmodū/& apud Moyſem ex terra/& poſtremo creatū. Itē more quaſi moſaico mūdi initium habuiſſe. Sed de his alias: p eundē Prometheum in philębo

dicitur

dicitur datum eſſe nobis a diis diſſerendi artẽ una cum igne. Ars.n. diſſerendi/ ubi uniuerſalia in
particularia diuidit/proceſſum rerũ a ſuperioribus repræſentat: ubi particularia uiciſſim ĩ uniuer
ſalia rite reſoluit/cõuerſionẽ rerũ ad ſuperiora deſignat: ubi definit: & ubi demonſtrat/exiſtentiam
rerũ oſtendit: ibi quidẽ in ſe ipſis/hic aũt ab aliis dependentiũ. Ideo diſſerendi facultas diuinũ eſt
donum/cũ diuinum uniuerſi ordinem referat. Cum igne uero data dicit̃: quia ignis ſimiliter diui
dit: reſoluit: definit atq; demõſtrat. Itẽ quia rõnalis facultas ignis inſtar illuminat intellectũ: accen
dit uoluntatẽ: & utrũq; eleuat ad ſublimia: ꝙ aũt traditur Prometheum ciuilẽ uirtutem ſaluti ho
minum penitus neceſſariã largiri non potuiſſe/propterea q̃ uirtus eiuſmodi penes Iouem ſit: quo
Prometheo non licet aſcendere/ea rõne intelligendũ eſt/quia ciuilis uirtutis officium eſt non ſolũ
rebus humanis/ſed ẽt artibus impare. Singulaſq; cũ ſingulis ordinare: cunctas deniq; in cõmunẽ
oĩum formã dirigere. Idẽ uero officiũ Iouis ipſius eſt in uniuerſo/ꝙ in hominũ genere apparet ſci
entiæ ciuilis offm̃. Quãobrẽ nõ iniuria ad Iouẽ ipm̃ ſpectat hãc nobis ex alto largiri. Vniuerſalis.n.
uirtus ad uniuerſalẽ Iouis ꝑtinet ꝓuidẽtiã. Prouidẽtia uero demonũ ꝑticularis.ẽ/& anguſtia: ideoq;
ĩ Iouis arcẽ nequit aſcẽdere: cũ anguſtior humiliorq; ꝓuidẽtia/ãpliſſimã eminẽtiſſimãq; ęquare nõ
ualeat. Iupiter igit̃ ꝑ Mercuriũ.i. angelum diuinæ uoluntatis interpretẽ/ciuilis ſciæ leges: ideſt uo
luntatis ſuæ decreta ad humanæ ſocietatis generiſq; ſalutẽ ſpectantia mẽtibus noſtris inſcribit: in
ſcribit inq̃/& ab initio/quod Timæus aperte docet: & quotidie ꝑ angelos diuinã nobis uoluntatẽ
interpretantes: unde intimus in nobis præſidet iudex inextinguibile rõnis lumen/rectũ ueri falſiq;
& boni maliq; examen ineuitabilis cõſcientiæ ſtimulus per hãc deus infuſam oĩbus legem oẽs ita
ferme ad cõmune dirigit bonum/ut oẽs flãmas leuitate erigit ad ſuperna. Ab hac utiq; ingenita le
ge/lex deinde ſcripta ducit originẽ. Quod q̃dem in ipſo libri legum exordio Plato aperuit dicens/
non ab homine/ſed ab ipſo deo leges initium habuiſſe. Sed ut ad præſentẽ dialogũ redeamus ſub
iungit Iouẽ ꝑ mercuriũ cõdidiſſe legem: qua iubeant̃ oẽs ciuilitatis eẽ particeps: q̃ppe cum hæc ſo
la ſit uinculum ciuitatis ipſamq; ciuitatẽ iuſtitia/& pudore cõſtantẽ ait ad oẽs cælitus demiſiſſe: eo
uidelicet pacto/ut quicũq; poſt hac uirtutis huius oĩno expers deprehenſus fuerit/tãq̃ ciuitatis pe
ſtis ultimo afficiat̃ ſupplicio. Quẽ uero primo apellauit pudorẽ/deinde temperantiã nominauit.
Etenim pudor ingenitus tẽperantiæ fundamentũ. Temperãtia q̃dẽ in ciuibus ꝓprios cuiuſq; mo
deratur affectus/geſtuſq; cõponit Iuſtitia uero actus cuiuſq; cõducẽtes ad alios dirigit. Memento
uero ciuilitatẽ in ꝑſona priuata his fere duobus eſſe contentã. Sed in publica ex Platonis mẽte his
adhibendam eſſe prudentiã. Atq; id quidẽ pene ſatis in pace fuerit aũt in bello fortitudinẽ adhi
bero: atq; ita ciuilitatis erit abſoluta deſcriptio. Poſt hæc aũt cõfirmat Protagoras a cõi hominum
ſnĩa uirtutis huius particeps oẽs eẽ debere. Propterea ꝙ ſiquis iniuſtitiã ſuam palã fateant̃/uulgo
inſanus habebitur quaſi oẽs exiſtiment/tam neceſſariã cõmunem ciuitati iuſtitiam/ut etiã ſiquis nõ
habeat/ſaltẽ habere eam debeat ſimulare. Cũ uero oſtẽderit hactenus ciuilẽ uirtutẽ eſſe omnibus
maxime oĩum neceſſariã: eiuſq; affectum quendam ſiue fomitẽ ſememq; ab initio diuinitus nobis
ĩfuſum/demonſtrare deinceps aggreditur uirtutẽ ciuilẽ/ĩmo/& alias: oẽs enim illa complectitur
neq; natura neq; caſu abſolutũ firmũq; habitũ ſortiri poſſe: ſed doctrina dũtaxat/cõſuetudine eius
habitũ comparari: ad id uero primo rõnem affert oſtendentẽ homines nõ ſolere aliquẽ ob ea quę/
uel natura/uel caſu fiunt ꝓbare unq̃/uel improbare. Actiones aũt uirtutis aut uitii/laudare ſemper
aut uitupare. Deinde pueritiæ adoleſcentiæq; educationẽ ſub domeſticis grãmaticis muſicis gym
naſticis legibus ordine quodã longo diſponit: oſtẽdens totã uitæ inſtitutionem ad id obnixe cõten
dere/ut declinent̃ uitia/uirtutes poſſideant̃/quaſi neq; uitia neq; uirtutes/uel fortuna/uel fato: ſed
arbitrio/& exercitatione proueniãt. Interea priſcorum ꝑſtringit ſnĩam de uitiis puniendis conſi
deratione dignã: uidelicet neminẽ: quia deliquerit: ſed ne/uel ipſe ulterius/ uel alius eius exemplo
delinquat puniendũ eſſe: reſpondetq; ad illa quæ obiicerat Socrates. Nos aũt ex omnibus q̃ hacte
nus diſputata ſunt auream illam priſcorum ſnĩam tenebimus alta mẽte repoſtã. Primo q̃dem deũ
ipſum uitæ ſalutiq; noſtræ omnibus undiq; modis prouidere atq; conſulere. Deinde ciuilẽ uirtutẽ
donũ eſſe diuinum: neq; forte cõfidat ſe abſq; diuina gratia rem p. recte feliciterq; gubernaturũ.
Id enim ĩ legibus/& alibi Plato cõfirmãs ait: queadmodũ beſtiæ multæ ab una niſi ſub humano pa
ſtore recte duci non poſſunt/ita neq; homines multi feliciter ab uno quodã regi: niſi/& unas ipſe re
gatur a deo. Ideoq; regẽdi facultatẽ nõ aliunde q̃ a deo haberi ĩ Thage & Mennone ꝓbat. Protago
ras uero ſophiſta/q̃d uelit ipſe uiderit. Deniq; q̃ neceſſaria ſit ĩuiolata iuſtitia miſſa cælitus memine
rimus: ſi aures aſſidue noſtras priſcorũ uoces illæ circũſonent mortalis quondã miſeri anteq̃ ciuili
tas cælitus mitteret̃: neq; ſegregati uiuere poterãt/q̃n paſſim laniarent̃ a feris neq; iterũ cõgregari
quin a ſe inuicẽ lacerarent̃: itaq; ſalutẽ nobis qui clam cunctæ ſimul artes p̃ſtare nõ potuerũt/ſola
tandẽ iuſtitia p̃ſtitit. Poſt hæc Socrates ne ſophiſta ꝑ nõnulla quæ ab aliis accepta narrauerat bo
na ãmirationi ſit audientibus/ironica quadã/& urbana/& artificioſa redarguẽdi rõne redit illũ prę
ſentibus deridendũ. Interrogat enim poſt q̃ de uirtute tam magnifice fuerat elocutus: utrũm una

ſit tantũ uirtus an plures. Præterea ſi plures: utrũ ſint partes unius/necne. Rurſus ſi partes nũqd ſimiles ſibi inuicem atq; toti: an utrinq; diſſimiles. Ad hæc Protagoras neq; recte ſcit reſpondere: neq; definire aut partiri uirtutes: neq; diſtinguere qua rõe ſimiles ſint/& qua diſſimiles: neq; quod in diſputando turpiſſimum eſt euitare: quin ad id facile deducat/ut ſæpe ſibi ipſi repugnet. Tandẽ uero cum ob ignorãtiam rñdendi inciperet Protagoras tergiuerſari: ideoq; Socrates abiturũ ſe ſi mulare ab auditoribus ſophiſta ad differendũ eſt reuocatus. In qua quidẽ altercatione Prodici primum ſophiſtæ ſuperſtitioſa circa uocabula curioſitas demoſtrat: deinde Hippiæ quoq; ſophiſtæ oſtentatio in concionãdo tumidior. Poſtremo Protagoras reuocatus ad diſputãdum importune nimium/& inepte in carmina poeſimq; digredit: interrogãs ſocratẽ de quadã Simonidis poetæ ſnĩa: quam/& ipſe minime intelligere a Socrate mox cõuincit. Mentem Simonidis exponente quaſi dixerit/uirum bonũ fieri quidem eſſe difficile: pſeuerare autẽ impoſſibile: hic audies priſcorum ſapientiam uerbis q̃ pauciſſimis fuiſſe contentam. Atq; poſſe breuibus multa complecti/uiri abſolute docti opus eſſe. Item neminẽ mala turpiaq; ſponte cõmittere: ſed ignorantia. Deniq; ubi dialectico more differitur/poetica reſpuenda. His actis iterũ ſophiſta tergiuerſat atq; uix a præſentibus reuocatur: tunc Socrates ad priorẽ de uirtute diſputationẽ regredit: utrum multæ ſint uirtutis unius partes: & qua inuicem rõne ſe habeant. Protagoras aũt iterũ labitur affirmans alias inter ſe uirtutes eſſe ſimillimas/quod in ſuperioribus nõ admiſerat. Item fortitudinem ab aliis longiſſime ſeparans conſentienteſq; homines abſq; prudentia cæteriſq; uirtutibus fortes eſſe poſſe. Qua in re ſibimet repugnare deinde compellit/confiteriq; nõ ſolũ fortitudinẽ: ſed neq; etiam uirtutes ullas abſq; prudentia poſſe conſiſtere. Tum uero de bono/& malo multa tractant. Siquidẽ prudẽtia eſt ſcĩa eligendi boni maliq; uitãdi. Ambigit aũt utrum bonũ malumq; idẽ ſit penitus quod/& uoluptas atq; dolor. Neq; affirmatur id quidẽ oĩno neq; manifeſte oĩno negatur. De hoc enim in Gorgia Phileboq;/& alibi: oĩo uero pbatur prudentiã ipſam ĩ qua/& finis uite cognitio/& uiarum ad hũc cõferentiũ cõſiſtit electio mortaliũ uirtutũ eſſe pricipẽ atq; ducem: idq; uſq; adeo aſſeritur ut uirtutes quaſi ſciæ. i. prudentiæ quedã uideant eſſe uitia uero inſcitiæ ſcilicet imprudentiæ q̃dã. Additur deinde peccata omnia ab ignorãtia pficiſci: neq; ullum aliqñ electurũ mala niſi deceptũ imagine boni/neq; fugiturum bona/niſi imagine quadã mali pterritum. Siquis uero dixerit hominem bona diſcernẽtem atq; mala/ab illis tñ diuerti ad hæc contra conuerti pprerea q a uoluptate/uel affectu ſenſum alio ſuperet. Socrates id negabit/aſſerens idipſum/q ab effectu ſuperari dicitur nihil eſſe aliud q̃ inſcitiã. Scientiã uero omniũ quæ in nobis/& circa nos ſunt potentiſſimã eſſe: neq; ab ulla re unq̃ ſuperari poſſe. Deniq; concludit ſciam plurimũ imo totũ ad uirtutem beatitudinemq; conferre: ignorantiã uero pariter ad contraria. Iterũq; Protagorã corripit q/& ſibimet contradixerit/& ordie uſus prepoſtero fuerit. Siquidem añq̃ qd ſit uirtus definiat/partiri eã aggreditur/& utrum doceri ualeat diſputat. Simulat quinetiam Socrates ſe quoq; in repugnantiã eſſe deductum/ex eo dumtaxat q ſophiſtam ſecutus fuerit aberrantem: admonetq;/ut Promethei prouidentiam potius q̃ Epimethei properantiam in omni uita pro uiribus imitemur.

⁋PROTAGORAS VEL SOPHISTÆ PLATONIS LIBER TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORE. AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

⁋PERSONÆ DIALOGI.

⁋FAMILIARIS. SOCRATES. HIPPOCRATES. PROTAGORAS. ALCIBIADES. CALLIAS. CRITIAS. PRODICVS. HIPPIAS.

FA.

VNde nam o Socrates? An uidelicet a uenatione illa uenis ad quam honeſta Alcibiadis idoles prouocare te ſolet. Vidi eum nuper. Etiam uir ingeniam ſpeciem pre ſe ferre uidetur. Virum inq̃: cui per genas plurima lanugo iam ſerpit. SO. eſto: quid tum An non probas Homerum: qui gratiſſima eſt inquit primæ lanuginis ætas. Eam uero nunc Alcibiades agit. FA. Imo uero. At in præſentia unde? nunquid ab illo? & quomodo erga te nũc affectus eſt adoleſcens? SO. bene quidem: hodie præſertim mihi uiſus eſt: nam mihi ſepe hodie in dicendo ſubcurrit: & ab illo nunc uenio. Ac mirabile tibi quiddã referam præſentem illum minime intuebar: & alio intẽdens ad eũ uix aduertebam. FA. quid nã tanti fuit/ut te ab illo diuerteret? neq; enim formoſior ullus e noſtris ciuibus adeſſe poterat. SO. immo aderat quidam admodum pulchrior. FA. quid ais? ciuis ne? an peregrinus? SO. peregrinus. FA. Cuias? SO. abderites. FA. nunquid adeo inſigni forma præditus tibi uiſus eſt peregrinus ille/ut Cliniæ filio eum præſtare putaueris? SO. Quid prohibet o beate quo minus quod ſapientius eſt/ſit & pulchrius? FA. an forte a ſapientis cuiuſdam colloquio uenis? SO. Sapientiſſimi pfecto oĩum noſtræ ętatis hominum: ſi modo ſapientiſſimus tibi aliorum omnium:

omnium Protagoras eſſe uidetur. FA. En quid ais? nunquid huc acceſſit Protagoras? SO. nudius
tertius. FA. an modo cum illo fuiſti? SO. mō: & multa locutus ſum: audiui etiam multa. FA. Cur
non illa nobis refers: niſi quid prohibet. Sedere hic licet. Tibi quidem puer iſte cedet. SO. referā
equidē/ & gratiā inſup ſi audietis habebo. FA. Nos ꝗ etiā geminas tibi agemus ſi dixeris/ gratias. Occaſio dialogi.
SO. audite igiť: ſuperiori nocte ante lucis exortum Hippocrates Apollodori filius frater phaſonis
hoſtium meū baculo uehementer pulſauit: & cum hoſtium aliqs aperuiſſet/ repente ingreſſus ē cla
mitans Dormis o Socrates adhuc/ an uigilas? Ego autē cognita eius uoce Hippocrates hic eſt inꝗ
o Hippocrates nunqd noui? Nihil inquit niſi gratum nuntiaturus aduenio: optime inꝗ. Sed quid
iſtud? quæ te huc cā appulit? Protagoras uenit/ & prope me diuertit. Tum ego ille iampridē uenit
tu uero modo audiſti? Veſperi per deos inquit ille: ſcabellumq̨ contrectans ad pedes meos ſubſe
dit/ adiecitq̨ heſterno ueſperi ſero admodum ex Enoe reuerſus: puer .n. me ſatyrus fugerat: cūq̨
perſequi me illum ſignificare tibi uellē/ alio quodam interueniente oblitus ſum. At cum ueniſſem/
cænatiq̨ eſſemus/ & ſomno nos dare uellemus/ tunc primū nuntiat frater ueniſſe Protagoram. Illi
co ad te properare tentaui. Sed intempeſta nox detinuit. Sōno aūt experrectus laboreq̨ leuatus/
mox ad te huc aduentaui. Ego uero eius fortitudinē ſtuporemq̨ cognoſcēs. Quid hoc ad te inꝗ.
Num aliqua te iniuria Protagoras afficit? tum ille ſubridēs/ ꝑ deos o Socrates: qm̄ ſolus eſt ſapiens
me uero non efficit ſapientem. SO. immo certe/ & te ſapientē reddet/ ſi mercede illi oblata perſua
ſeris. HIP. o Iupiter atq̨ cæteri dii: neq̨ meis neq̨ amicorū rebus parcerē/ modo id me conſecutu
rum confiderē: atq̨ iccirco te nunc adeo/ ut apud eum ꝓ me itercedas. Ego enim/ & iunior ſum/ &
Protagoram nūꝗ uidi aut audiui: puer enim tunc eram cum huc primū acceſſit. Virū qdem hunc
oēs o Socrates laudant: & indicendo ſapientiſſimum ferūt. Sed cur nō properamus ad eum? ut do
mi illum cōueniamus. Diuertit ſane/ ut audiui apud Calliam Hipponici filiū. Eamus iam. SO. nō
dum o bone uir inquam illuc eundum. Nam ualde adhuc profunda nox. Sed eamus in aulam: ubi
deambulabimus quoad aurora luceſcat: poſtea Protagorā ipſum adibimus: neq̨ .n. ſomno mane
domo erit Protagoras. Quapp cōfide: domi namq̨ illū cōperiemus: his dictis/ ſurreximus/ & in au
lam profecti ſumus: ac uolens ipſe fortitudinis eius periculū facere: intuitus ſum diligēter/ atq̨ ita
interrogaui: dic age o Hippocrates ad Protagoram nūc accedis mercedē ꝓ te illi daturus? ad qua
lem hominē uadis? & ipſe qualis ex eo uir euaſurus? Quēadmodum ſi ad Hippocratem in nomie
tecum cōſortem Coum & Eſculapii ſtirpe natum ꝓficiſci uelles/ ꝓ te mercedem erogaturus: & ali
quis quæreret. Dic mihi o Hippocrates mercedē Hippocrati dabis? Quali nam homini: & cuius
rōne? quid reſpōderes? HIP. ut medico. SO. qualis/ & ipſe futurus ideſt cuius gratia? HIP. Vt me
dicus euaſurus. SO. Si nautem aut Polycletum Argiuū aut Phidiam Athenienſem adires merce
de ꝓ te oblata: & aliqs percōtaretur qualibus hominibus/ & qua rōne Polycleto/ & Phidie argentū
offers? qd ad hæc. HIP. tāꝗ ſculptoribus. SO. tu uero qualis homo futurus? HIP. ſculptor uideli
cet. SO. attēde obſecro: ad Protagorā nunc ego ac tu ꝓficiſcimur: & argentum tui gratia dare illi
parati ſumus/ ſi modo pecuniæ noſtre ſufficient: pſuademuſq̨: ſin minus amicorū inſup pecunias
erogabimus. Siquis ergo nos ad hæc adeo ꝓperantes interrogaret. Dicite mihi obſecro o Socra
tes/ & Hippocrates/ quali nā homini/ & ꝗ rōe Protagoræ pecunias tribuere cogitatis: quid illi rñde
remus? Quodnā potiſſimū Protagoræ cognomētū audiuimus? Phidiā qdē ſculptorem nomināt.
Homerū uero poetā. Protagorā aūt? HIP. Sophiſtā o Socrates uirum hūc appellāt. SO. Ergo tāꝗ
ad ſophiſtā mercede pſuadendū ꝓgimus. HIP. maxime. SO. ſi quiſpiā te iterroget qua mēte/ & ꝗ
lis euaſurus ipſe Protagorā adeas/ qd ad illū? hic Hippocrates erubuit: iam enim aurora pauliſper
illuxerat quo uultus eius patere habitus poterat. reſpōdit deinde/ ut ſupradicta cōcludunt ꝓfecto
tāꝗ ſophiſta/ & ipſe futurus. SO. an nō uereris inter græcos ſophiſtæ cognomen? HIP. uehemēter
o Socrates/ ſi quod ſentio proferendum eſt. SO. Sed enim uide o Hippocrates ne forte alio tēdat
tuū hoc ꝓtagoricæ artis ſtudium ꝗ ut ſophiſta efficiaris. Quemadmodū grāmatici ludum citha
rediq̨ atq̨ gymnaſtici non artis ipſius exercendæ gratia frequentaſti/ ſed quadam potius auidita
te diſcendi: ut priuatum ac liberum hominem decet. HIP. Talis omnino ſtudii mei apud Prota
goram ratio futura uidetur. SO. Scis ne quid nūc facturus ſis? an te fugit? HIP. qua de re? SO. ani
mi tui curam uiro/ ut ais ſophiſtæ es cōmiſſurus. Quid aūt ſophiſta ſit ſi ſcias ſummopere admira
bor. Quod ſi ignoras/ neſcis quale ſit iſtud bonum ne an malū/ cui operam impēdere ſtudes. HIP.
ſcire equidem arbitror. SO. Dic ergo quid ſophiſtam eſſe cenſes? HIP. Arbitror eſſe hunc ut no
men ſignificat qui rationes ad ſapiētiam pertinētes intelligit. SO. idem quoq̨ de pictoribus ac fa
bris licet dicere: eos eſſe uidelicet qui rationes ad ſapientiā pertinētes intelligunt. Verū ſiquis de
pictoribus peteret/ ad quarū rerum ſapiētiam/ reſpōderemus utiq̨ ad efficiendarū imaginum ſa
pientiam: ſimiliterq̨ de cęteris. Et ſi eodem modo de ſophiſta interrogaremur: qualē eius ſapien
tiam eſſe reſponderemus quod eius officium? HIP. Sapientiam profecto qua homines ad dicēdū
facundi redduntur. SO. uere ſic forſitan diceremus: non tamen ſufficienter. Reſponſio .n. illa in

terrogationē aliam exigit: quibus nā dicendis ſophiſta homines facundos efficiat. Cithariſta nēpe hiſdem dicendis aptos facit: in quibus/& eruditos/in pulſationibus uidelicet citharæ: nōne? HIP. certe. SO. at uero ſophiſta quā dicendi facultatē præſtat? quibus de rebus? patet φ de his q̃ intelligit. HIP. uериſimile id qdem. SO. quid ergo iſtud eſt/quod/& ipſe ſophiſta intelligit: & alios docet? HIP. per Iouem ignoro. SO. an nō uides quāto diſcrimini animum tuū ſubdas? nūquid ſi corpus tuū eidem diſcrimini ſuppoſiturus eſſes quo/uel in melius uerti/uel in deterius poſſet/nō prius alicui tantum de te periculū facturo cōmitteres/q̃ diligenter conſideraſſes cōmittendū ne ſit an non amicos quineriā/& ꝓpinquos diu de hoc ipſo cōſuluiſſes. Cum uero animū tuū pluriſfacias q̃ corpus/& ex eius corruptela/uel integritate contingat tua oīa male/uel bene affici/utrum cōmittēdus ſit an nō huic hoſpiti animus neminē/uel ꝓpinquorū/uel amicorū cōſuluiſti. Sed cum heſterno ueſperi aduentū illius audiueris/ad eū ſummo mane ꝓperas/nullo de hoc conſilio habito/ utrum credere teipſum illi debeas necne. Immo/& tuas oēs/& amicorū pecunias erogare paratus es: q̄ſi iam cognoueris oīno eſſe Protagoræ adherēdū: quem neq; uidiſti unq̃/ut ais: neq; es allocutus. Sophiſtam uocas illū: & quid ſophiſta ſit neſcis/cui teipſum es dediturus. HIP. uera loqui uideris o Socrates. SO. nōne ſophiſta eſt o Hippocrates mercator qdā/& caupo uectigaliū quorundā/ quibus anius alit? HIP. talis mihi ſane uidet: uerum qbus alitur animus? SO. diſciplinis: ſed cauendū eſt o amice ne dum laudat ſophiſta quæ uendit nos decipiat: ut faciūt q corporis epulas uendūt/mercatores quidā/& caupones. Laudant illi quidē ſua oīa: neq; intelligunt utrum ſalubria ſint an noxia corpori quæ uendūt: idq; ignorant/& illi q emunt/niſi forte illorū aliqs medicus ſit/aut gymnaſticus: haud ſecus illi q diſciplinas uarias per urbes uenales circumferunt/& cauponātes eas emptoribus uēdunt laudant oēs. Ac forte eorū nōnulli ignorāt ſæpe qd utile aīo ſit qdue īutile ex his q̃ uēdunt. Similiter quoq; qui ab illis emunt: niſi illorū aliquis ſit animi medicus. Si ergo intelligis ipſe quid ex his ꝓſit/quidue obſit/tuto emere diſciplinas/& a Protagora/& ab alio quo uis potes. Alioqn caue o beate adoleſcens ne in ſummū iacturæ diſcrimen quæ tibi chariſſima ſunt/ deducas. Nā longe grauius periculum eſt in diſciplinis q̃ cibis emendis. Etenim qui eſculenta emit/& poculenta/poteſt ante q̃ his ueſcatur: in aliis quibuſdam uaſculis illa domum deferre. Ibiq; depoſita diligēter examinare. Et aduocato aliquo iſtarū rerum perito quid edendum/bibendumue ſit/quid non/ quantūq;/& quando deliberare. Quamobrē haud graue eſt in emēdo periculū. Diſciplinas aūt nō licet alio in uaſe transferre. Sed neceſſe eſt/ut qui emit eas animo capiat: & relicto pretio abeat/intra ſe ferens/inquinatuſq; iam/uel ad meliora prouectus. Hæc itaq; cū ſenioribus diſcutiamus: iuniores nāq; nos ſumus q̃ exigat tantæ rei iudicium. In præſentia tamen pergamus quo cœpimus/ uirumq; hunc audiamus. Quo audito cum aliis cōmunicabimus. Neq; enim Protagoras ibi ſolus adeſt ſed etiam Elienſis Hippias: & Prodicus/ut arbitror Chius: aliiq; permulti uiri/& admodum ſapientes/placuerunt hæc nobis atq; pereximus. Et ingreſſi ueſtibulū ſermonem quendā in quē inter eundum forte incideramus/tractauimus. Ne ergo imperfectus relinqueretur in ueſtibulo ipſo collocuti ſumus/quoad in diſputando cōuenimus. Audiuit nos eunuchus qdam ianitor: ſed propter ſophiſtarum turbam uenientibus iraſcebatur: pulſauimus: aperuit: cum nos uidiſſet/ hui ſophiſtæ etiam hi ſunt inquit: haud ocium illi. Et ſimul utriſq; manibus nixus hoſtium clauſit. Pulſauimus iterū: ſed ille clauſis e foribus O boni uiri inquit: non auditis ocium illi non eſſe? O bone uir inq̃ neq; ad Calliam uenimus: neq; ſophiſtæ ſumus. Sed confide Protagora indigemus. Videre illum cupimus. Hoc nuntiato uix tandem fores patefecit: ingreſſi Protagorā oſtendimus in ueſtibulo porticus deambulātem. Sequebātur eum multi: hic quidē Callias Hipponici filius: & germanus eius ex matre Paralus Pericle natus: & Charmides Glaucōis. Inde uero alter Periclis filius Xāthippus: & Philippides Philomeli: & Antimirus Mendeus. Qui iter omnes Protagoræ auditores inſignior habebatur: diſcebatq; ea mente facultatem illā/ut & ipſe ſophiſta futurus eadē quādoq; doceret. A tergo præterea ſequebantur alii auſcultātes Protagoram: quoq; plurimi peregrini eſſe uidebantur: quos ex ſingulis urbibus ꝑ quas circunuagatur ille cōgregat: mulcens eos uoce tanq̃ Orpheus/& alliciens. Illi uero uocē paſſim ꝑmulcti ſequūtur. Aderāt/& noſtrates qdā in eo choro. Hunc ego chorū cū cōtemplarer: ordo me illius mirifice oblectabat. Diligenti ſiquidē cautiōe ſinguli obſeruabāt/ne paſſu Protagoram anteirent. Sed cum retro pedē uerteret/pediſſequi auditores apte nimium/& in circulū utrinq; diuiſi/ita cedebant/ut poſteri ſemper eſſent. Hunc poſt uidi/ ut uerbis Homeri loquar. Hippiam Elienſem ſub oppoſito porticus ueſtibulo in throno ſedētem. Circa quem in ſubſelliis qbuſdam nōnulli ſedebant. Eryximacus Acumeni filius Phædruſq; Myrrinuſius. Andron Androtione genitus: aliiq; nōnulli partim ciues/partim etiam peregrini: qui de rebus naturæ ſublimibus aſtrorūq; progreſſibus interrogare Hippiam uidebantur: ille autem in throno ſedens dubitationes ſingulis enodabat. Vidi præterea Tātalum. Aderat porro Prodicus Chius: qui in tabernaculum quoddā ſeceſſerat: quo propenu uti Hipponicus conſueuerat: ſed ut omnes cōfluentium hoſpitum turba exciperetur: angulum quoq; illum extractis obſoniis Callias hoſpitibus

Lōge grauius periculū in diſciplinis q̃ cibis emendis.

hoſpitibus habitandum dederat. Inuolutus igitur recũbebat ibi Prodicus ſuper uilloſis ſtramẽtis
& quidem multis/ut uidebať. Sedibus autem proximis aliqui conſiderabanr. Pauſanias Ceramẽ-
ſis:& penes eum adoleſcentulus quidam optimo ingenio:& generoſa indole preditus nomine ut
audiui Agathon:neq; mirum uideri debet/ſi Pauſaniæ ſit chariſſimus. Erat ibidem/& Adimantus
uterq; /tum Cepidis/tum Leucolophili filius. Aliiq; permulti. Quæ uero differrent haud ſatis ex-
trinſecus percipere poteram/quamq̃ uehementer audire Prodicum affectabam. Sapientiſſimus
enim diuinuſq; uir mihi eſſe uidetur:ſed reboatus quidam ex uocis ipſius rotunditate ſub fornice
continue reuolutus uerba ſingula confundebat. Eueſtigio poſt ingreſſum noſtrum ĩtrauit Alcibia
des/ut ais ipſe pulcher:& ego credo:& Chritias Caleſchri filius. Nos autem cum ingreſſi de qui-
buſdam una diſſeruiſſemus:eaq; eſſemus ſpectacula contemplati/acceſſimus ad Protagoram. De
inde o Protagora inq̃ certa de cauſa ad te ego/& Hippocrates huc uenimus. PRO. Nunquid ſe-
orſum ab aliis mecum loqui uultis? an coram omnibus. SO. Ad uos qdem nihil refert. Sed cum
audiueris quam ob cauſam uenimus/ipſe uideris. PRO. Quid ergo iſtud eſt? Cuius gratia huc
acceſſiſtis? SO. Hippocrates hic noſtras eſt Appollodori filius nobili atq; ſelici genere ortus. Ipſe
uero cum ęqualibus ſuis emulatione concitus/de uirtute contendit:cupitq; ĩ re p. uir illuſtris eua
dere atq; huius rei compotẽ familiaritate tua fore ſe ſperat. Vide utrum de hoc ſolos tecum/an co
ram aliis conſultare nos deceat. PRO. uideris o Socrates recte ſaluti meæ cõſulere:prudenti nãq;
cautione indiget peregrinus is qui amplas urbes circumluſtrans claris ubiq; iuuenibus perſuadet
ut relicta aliorum omnium tam ſuorum/q̃ alienigenarum tam ſenium/q̃ iuuenum conſuetudine/
ipſi ſoli adhereanr tanq̃ ipſius familiaritate/præſtantiores aliis euaſuri:inuidi aduerſus eum inſur-
gant neceſſe eſt:multiq; maliuoli huic inſidientur. Ego uero artem ſophiſticam antiquam eſſe ar-
bitror:priſcos autem uiros in ea peritos inuidiam ꝑ hãc offenſiõemq; ueritos ſub aliarum artium Defenſio artis ſophiſtaꝝ :
ſpecie diſſimulaſſe:partim quidem ſub poematis ſpẽ:ut Homer⁹ fecit/& Heſiodus/& Simonides:
partim uero ſub ſacrorum oraculorumq; appellatione:ut Orpheus/& Muſeus eorumq; etiam ſe- Apparentes
ctatores. Audiui præterea nõnullos eam artem appellaſſe gymnaſticam:quod Iccus tarentinus ſe rationes.
ciſſe uidetur:& qui adhuc ſupereſt ſophiſta nullo inferior Selybrianus Herodicus:qui priſca origi
ne genus a Megarenſibus ducit. Pythocles quinetiã chius ſophiſta doctiſſimus aliiq; permulti ſub
muſice artis uelamine ſophiſticam facultatem occuluerunt:hi omnes ſicut dictum eſt/ut ĩuidiam
deuitarent/uehementer diſſimularunt:& ſub artium aliarum prætextu ſophiſticam artem occul-
uere. Ego aũt ab his omnibus in hoc diſſentio:neq; conducere uerſutias iſtas exiſtimo. Neq; enim
uoti compotes eos fieri arbitror. Nam uiri in ciuitate præſtantes diſſimulatiões eiuſmodi omnes
intelligunt. Vulgus autem quodãmodo non aduertit:ſed ea laudat quæ ipſi prædicant. Subterfu
giendi uero ſtudium iſtud cum non aſſequitur quod molitur/& inertem indicat ſugientem:& ad-
uertentes homines reddit inſenſiores. Exiſtimant enim præter cætera hũc uerſutum ſeductorẽq;
eſſe. Ego igitur contrariam quandam uiam ſum ingreſſus. Confiteor me eſſe ſophiſtam:alioſq; do
cere. Er hac ingenua confeſſione tutiuſq̃ diſſimulatione illa uitari inuidiam cenſco. Aliis præterea
rationibus mihi proſperi:ut nihil mali adiuuante deo ob ſophiſticæ profeſſionem ſim paſſus licet
multos annos facultatem hanc exercuerim. Sum equidem grandis natu:& cuiuſq; ueſtrum ętate
pater eſſe poſſem. Quamobrem gratiſſimum mihi erit:ſi de iis mecum audientibus omnibus qui
intus ſunt uerba facere uelitis. Hic ego eum ſuſpicatus oſtentare auctoritatem ſuam apud Prodi-
cum/& Hippiam uelle :q; eius ſapientiæ auiditate inflãmati ad eum audiendum profecti eſſemus:
cur non inq̃ Prodicum atq; Hippiã/& eos qui hos comitanť huc aduocamus? ut & ipſi nos audiãt?
PRO. Aduocemus. CAL. Vultis ſedes hic paremus/ut ſedentes ediſſeratis? conſenſimus omnes/
& audiendi auiditate admodum feſtinantes/ſedes omnes collegimus:& iuxta Hippiam confeſtim
parauimus. Ibi enim plurima erant ſubſellia. Tum Callias/& Alcibiades aduentarunt. Prodicũq;
& ad ſtipulatores eius ſecum duxerunt. Poſtq̃ igitur conſedere omnes repente o Socrates inquit.
Protagoras his præſentibus/quæ me pauloante pro adoleſcente hoc obſecrabas. Ab codem inq̃
exordio nũc quo ſupta incipiam Hippocrates hic adherere tibi uehementer exoptat. Verum qd
nam ſit ex hac cõſuetudine reportaturus libenter audiret. Hucuſq; noſtra ſe extẽdit oratio. PRO.
petis quid mecum lucraturus ſis adoleſcens? nũq̃ accedes ad me/qnin Habeas doctior : ſinguliſq;
diebus mecum proficies. SO. haud mirum hoc o Protagora:ſic.n. conuenit: quando quidem/&
tu tam grandis natu:tanq̃ ſapiens /ſi quæ neſcis ab aliquo diſceres/præſtantior abires. At uero nõ
id dumtaxat exquirimus. Sed perinde ac ſi Hippocrates mutata ſententia uerſari cum adoleſcen-
te hoc nuper huc profecto Zeuxippo cuperet Heracleoti filio/eumq; aggreſſus/ut te nunc eadem
ex illo quæ ex te audiret/q; uidelicet quotidie cum eo proficiet:ac deinde ĩterrogaret Zeuxippum/
qua in re ſit profecturus:reſponderet utiq; in pingendo. Et ſi Orthagoram thebanum conueniat
audiatq; ex illo doctiorem ſe indies eius conſuetudine euaſurum. Sed qua in re doctiorem interro
get/in tibiarum ſono Orthagoras reſpondebit. Eodem modo/& tu huic adoleſcenti mihiq; ꝑ illo

petenti reſponde. Ais enim Hippocratem ſi Protagoræ adherebit/in dies doctiorẽ fore:qua tan-
dem in re?declara. Tum Protagoras. Scite interrogas tu quidem o Socrates:& ego his qui probe
interrogant/libenter rerſpondeo. Hippocrates quidẽ ſi mecum uerſetur/in eum errorem non in
cidet:in quem proculdubio incidiſſet/cum ſophiſtis aliis conuerſatus. Alii ſiquidem iuuenibus ob
ſunt. Inuitos nãq; illos ad artes retrahunt:quas aufugerant:ratiocinationes porro cõputationeſq;
aſtronomiam:geometriam muſicam tradunt:& Hippiam ſimul aſpiciens addidit. Quiſquis autẽ
ad me/uenerit/ſolum id diſcet cuius gratia uenit diſciplina uero huiuſmodi eſt prudens in re fami
liari/& re p. conſultatio:quas quis/ & domum recte gubernat/& ciuitatis negocia optime/& dicen-
do tranſigit/& agendo. SO. an intelligo quod uis Protagora?ciuilem nãq; artem dicere mihi uide
ris/pollicerię; uiros optimos ciues efficere. PRO. hoc ipſum eſt o Socrates quod paſſim prædi-
co. SO. O q̃ præclarum nactus es artificiũ/ſi modo es nactus. Nihil ſane aliud erga te q̃ quod ſen-
tio ꝓferendum. Id eq̃dem o Protagora doceri non poſſe putarã. Tibi tamen autumanti non præ-
ſtare fidem nequeo. Quã uero ob cauſam neq; doceri poſſe neq; ob hominibus aliis/aliis tradi cen
ſeo/iure declarare debeo. Equidem quod/& cæteri græci teſtanẽ. Athenienſes uiros ſapiẽtes apel-
lo. Video ergo quãdo contione cõgregata aliquid de ędificando deliberat e uult ciuitas/ędificato
rum cõſilium experi:& cum de nauiũ fabrica fabros nauium acceſſiri. Idem quoq; faciunt in cæte
ris omnibus quæcũq; doceri/& diſci poſſe exiſtimant. Et ſiquis alius cõſultare de artis illius operæ
pergit. Cuius expertem eſſe putant/ſeu præclariſſimus in aliis uir ſit/ſiue ditiſſimus/ſiue admodum
generoſus/nihilomagis admittunt:ſed exſibilãt/& explodunt quoad/uel ipſe tumultu deterritus a
dicendo deſiſtat:uel iubentibus magiſtratibus arciſeri/aut extrudant ipſum protinus/aut tranſfi-
gant. Id itaq; in omnibus ad perceptionem artium pertinẽtibus obſeruare conſueuerũt. At cum
de publica ciuitatis adminiſtratione:conſultandum eſt/conſulit architectus ęque ac faber erarius
ęque etiam credo:mercator nautã:diues:pauper:ignobilis:generoſus:neq; horum ullus quemq̃
explodit:ut in ſuperioribus contingebat/quaſi nuſq̃ didicerit/nullũ ꝙ habuerit præceptorem:atta
men cõſultare audeat. Conſtat porro ꝙ doceri poſſe non putãt. Neq; publice ſolum hoc/ſed & pri
uatim cõſpicitur. Etenim qui ciuili ſapientia pollẽt/virtutem hanc in alium tranſfundere nequeũt.
Siquidem Pericles horum adoleſcentium pater in his rebus quæ ſub magiſtro diſcuntur/diligen-
ter eos erudiuit:in his autem in quibus ipſe ſapit/neq; ipſe erudit neq; alteri cuiq̃ committit erudien
dos. Sed paſſim quaſi paſcentes ſine cuſtode pererrant:ſi forte caſu quodam in hanc uirtutem inci
dant. Idem quoq; Pericles cum eſſet Cliniæ tutor fratris Alcibiadis huius minoris natu/illiq; me-
tueret ab Alcibiade/ne forte cõſuetudine eius inquinaretur/ſegregauit eos:& Cliniam apud Ari-
phronem educauit ſed nondum ſex inde exactis menſibus illi eum reddidit/cũ ingenio illius diffi-
deret:multos præterea cõmemorare poſſem qui cum in re publica excellentes uiri eſſent/ nullum
tamen/aut propinquorum/aut alienorum edocuerunt Equidem o Protagora dũ hæc animaduer
to uirtutem doceri poſſe diffido. Contra uero dũ te audio hæc aſſerentem ſententiam mutare co-
gor:& quæ dicis haud quaq̃ arbitror cõtẽnenda:exiſtimans te uſu multarum rerũ doctrinaq;/& in
uentione ſapientem eſſe. Ergo ſi potes clarius oſtendere nobis ꝙ uirtus doctrina aliqua cõparetur
oſtende obſecro nec inuideas. PRO. haud inuidebo o Socrates. Sed utrũ uobis tãq̃ ſenior/iuniori
bus fabulã referam?an proſequar diſputando:tunc ſane audientium plurimi utcũq; mallet/ dice-
re cõceſſerunt. PRO. gratiorem uobis fore fabulam arbitror. Olim quandoq; dii ſoli erant nulla
uero mortalium genere:ſed cum tempus generationis fatale ueniſſet:ipſa dii ĩ terris uiſceribus ex
igni terraq; finxerunt/interuenientibus iis quæ igni terræq; miſcentur. Cum uero educere illa ĩ lu
cem uellent. Prometheo Epimetheoq; mandarunt. Vt competentibus uiribus ſingula præmuni-
rent. Prometheum itaq; rogauit Epimetheus ut diſtributionis illius officium ipſi concederet:di-
ſpertientẽq; cõſideraret. Cõſenſit Prometheus:diſtribuit ille q̃buſdã robur abſq; celeritate indidit
quædã imbecilliora uelocitate donauit. Armauit nõnulla. Inermibus autẽ aliud quoddã ad ſalutẽ
machinamentũ excogitauit. Quę enim exiguo corpore clauſerat/partim ꝑ aerem pẽis attoli: par-
tim ꝑ terrã ſubrepere iuſſit. Quę uero in mollẽ ãplam exauſerat:ea ipſa mole ad ſalutẽ ſuã muniuit.
Similiterq; in cæteris exæquãs diſpertiit ſingula:adeo ut nullũ genus penitus deperdaẽ:poſt q̃ ipſa
ita inſtruxit/ut uoraginẽ mutuã deuitarent/excogitare iã cæpit qua rõne q̃ facillime ſub diuo agere
uitam poſſent. Veſtiuit itaq; illa cõfertiſſimis pilis ſetiſq; pellibuſq; duriſſimis q̃bus facile tum hie-
mis/tum æſtus intemperiẽ tolerarẽt:& naturalia illis ſtramẽta hiſdẽ/ex rebus cubiliaq; parauit pe-
dibuſq; ſoleas addidit/ungulas/ſetas/callũ/pelles itidẽ q̃ duriſſimas. Deinde alimẽta aliis alia ſup-
peditauit:q̃buſdã ex terra herbas/nõnullis ex arborib⁹ poma baccaſq; radices aliis. Nec defuerũt
q̃bus daret ex alterna uoragine uictũ. Cæterũ uoracibus aĩalibus genus quodãmõ ſterile:aliis aũt
fæcundũ dedit:ut hoc mõ genus conſeruaretẽ. Cũ uero nõ eſſe admodũ ſapiens Epimetheus/do-
tes oẽs inſcius effudit in bruta neq; aduertit/nihil ex tanta ſibi elargitiõe ſupſore:quo genus noſtrũ
deinde donaret. Reſtitit ergo hominũ genus ĩmune:unde quo ſe uerteret/ambigebat. Dubitanti

Quę ꝑmittit ſophiſta docere.

Tentando oñditur ut uirt⁹ doceri nõ poſſit.

Vide morem uagintis & garrientis ſophiſtæ.

Quę fabulanti titur demonſtrare uirtutẽ doceri.

Prometheus adſtitit partitionis illius conſiderator. Viditq; cætera animalia ſuis quęq; fulcta muneribus boniſq; referta. Hominem autē nudum/inermen calceorū ſtramentorūq; indigū. iā uero imminebat fatalis ipſe dies: qui in lucem terra exire cogebat. Cumq; aliam ſalutis humanæ uiā cōſultans Prometheus non inueniret ſurripuit. Vulcani Mineruęq; artificioſam cum igne pariter ſapientiam. Neq; enim fieri poterat/ut eā ſine igne nāciſceretur quis/uel etiam uteretur. Eam itaq; ſic hominū generi Prometheus eſt largitus: atq; ita ſapientiam que uictū ſuppeditat conſecuti ſumus pręterea adhuc ciuilis hominibus ſapientia. Erat illa quidē apud Iouē: cuius arcem aſcendere Prometheo nondum licebat: horribiles enim Iouis ipſius cuſtodes circūſtantes arcē Prometheū deterrebant. Cæterū cōmunē uulcani Mineruęq; officinam: in qua artes excolebātur/clam ingreſſus furatus eſt igneam Vulcani artē/aliamq; Mineruę: atq; homini tradidit qua uiuendi facultas obtigit. Prometheus autem/ut fertur pp Epimetheū furti pęnas dedit: qm̄ uero ſolus ex omnibus animantibus homo diuinæ ſortis particeps effectus eſt principio ſolus ob hāc cognationē deos eē putauit: araſq; illis ſtatuaſq; dicauit. Deinde uocē in uerba articulatim arte diſtinxit: ędes cōſtruxit: ueſtes calceoſq; cōfecit: ſtramēta elaborauit: ex terra alimēta collegit: ita hoies ab initio cōſtituti ſparſim uagabantur habitabantq;: nā urbes nondū conſtruxerant. Ergo a feris cum ĩbecilliores eēnt: paſſim laniabanť. Artiū enim facultas ad uictū cōparandū ſufficiens erat: ad pugnā uero cōtra beſtias truculētas minime. Ciuilis namq; peritiæ/cuius pars quedā eſt res militaris/expertes erāt. Vt igit ſe aduerſus eā peſtem munirent ſtructis urbibus cōgregati ſunt. Congregati aūt inuicē iniuriabantur: qppe qui ciuili arte carerēt: quare diſperſi iterū a feris lacerabanť. Verum Iupiter humanę ſaluti cōſulēs Mercuriū miſit pudorē & iuſticiā hoibus afferentē: ut duo hęc ciuitates ornarent deuincirentq;: & mutua beniuolētia ciues conciliarēt: interrogauit ergo Mercurius qua cōditione pudorē/& iuſticiā hoibus traderet: utrū ita hęc ut artes diſtribui debēt inquit Mercurius: ille ſiquidē ita diſtributę ſunt/ut unus in arte medicinæ peritus pro rudibus multis ſufficiat cæteræq; ſimiliter nunqd ita pudorē & iuſticiā hominibus dabo/an oibus inſerā: oibus reſpōdit Iupiter: oēs ſi qdē horum pticipes eē debēt: neq; .n. ciuitates ullę cōſtarēt/ſi hoꝝ pauci ut artiū aliarū pticipes eēnt: legē præterea meo noie cōdas/q̄ qſqs oīno iuſticię pudoriſq; ē exps tāq̄ ciuitatis peſtis q̄dā ultio afficiať ſupplicio: hac de cā o Socrates/tū alii oēs q̄ Athenięſes quotiēs de architectura uel alio quodā opificio ſermo eſt habēdus paucos ad cōſiliū intromittunt: cæteros aūt in artibus rudes excludūt: ut: & tu ais/& ego approbo. Quotiēs aūt de ciuili adminiſtratiōe init cōſiliū quæ uirtus tēperātia/& iuſticia cōſtat: iure unūquēq; admittunt: quippe cū oporteat oēs huius uirtutis eē pticipes: alioqn ciuitates nullas cōſiſtere. Hec o Socrates eius de quo dubitať eſt cā. Sed ne te decipi ſuſpiceris/hanc inſup accipe cōiecturā quod oēs hoīes cenſeāt: ſingulos uirtutis huius ciuilis/tēperātiæ ſcilicet & iuſticię cōpotes eſſe. Enimuero in cæteris facultatibus/ut tu ais/ſiqs ſe iactet/puta φ ſit optimus tibicē/cū tñ in hoc ipſo ſit rudis/audiētes hunc ridēt: ei ue plurimi indignanť. Ipſum quoq; ppinq admonent/ut inſanū/& increpant. Cōtra uero in ciuili uirtute cōtingit: nā licet ſciāt aliqui quēpiā iniuſtū eſt: tamē ſi ille hoc corā neſciētibus fateať inſanire eū exiſtimāt: neq; patefaciēdam cēſent iniquitatem: immo ſemp ſiue adſit ſeu non iuſticiā oſtentandā. Eum uero qui nō ſimulat iuſticiā delirare tā oporteat unūquēq; ciuilis uirtutis quodāmō participē eſſe: uel ex hominū cætu uitaq; exterminari. Ex his ſufficiēter oſtēſum puto φ merito quēlibet de re ciuili conſultorē admittūt: quia uirtutis huius compotē quēlibet eſſe cēſeant: φ aūt uirtutē neq; innaſci neq; ſorte contingere putent: ſed doctrina/& ſtudio cōparari deinceps tibi conabor oſtendere. Nemo ob ea mala q̄ uel natura uel caſu fieri putat ſubcēſet alicui uel obiurgat: uel edocet: uel punit/eos q̄ hiſce malis premuntur/ne tales ſint: ſed omnes potius miſerantur: ceu deformes/paruos/ualitudinarios homines. Nam qs adeo demens/ut hæc corripiat. Intelligunt ſane/ut arbitror omnes hæc mala eorumq; contraria natura hominibus fortunaq; puenire. Contra uero cum mala quædam adeſſe cuiq̄ ex ſtudio cōſuetudine & doctrina exiſtimant/tunc indignanť increpant/atq; puniunt. Ex quorū numero eſt iniquitas/& impietas: ac ſummatim quicquid ciuili uirtuti repugnat. Quæ iccirco quiſq; paſſim dānat/& corripit quia de induſtria/atq; diſciplina/tam cōtraria prauitas q̄ ciuilis uirtus adueniat. Si enim puniōis intentionem conſiderare uolueris Socrates/ex eo quoq; intelliges φ homines uirtutē ſtudio comparari putant. Nemo enim præteriti gratia punit: & ea mente iniuſtos affligit pœnis/quia iniuriati ſunt: niſi quis/tanq̄ brutum abſq; ratione percutiat. Verū q̄ rōne punire aggrediť nō preteriti ſceleris cauſa punit: neq; enim aſſeq pōt/ut qđ eſt factū ſit infectū: ſed ad futurū reſpicit: ne iterum/aut ipſe delinquat: aut alius quilibet exēplo eius adductus. Quiſquis aūt hoc pposito cēſuraq; eiuſmodi animaduertit errata/doctrina uirtutē exiſtimat comparabilem. Nam abſterrendi cauſa plectit. hac mente opinioneq; ad plectendum accedunt: tam publice q̄ priuatim: quicūq; in peccantes anīmaduertunt. Condemnant aūt puniuntq; cū cæteri omnes eos quos iudicant peccatores/tum maxime ciues tui Athenienſes. Quamobrem Athenienſes quoq; ex hac ratione in eorū numero eſſe conſtat: qui doceri uirtutem putant. Ex his aperte ut arbitror monſtratum eſt o Socrates non iniu

ria ciues tuos in ciuili adminiſtratione conſilium erarii fabri coriariiq; non reſpuere: atq; eos do-
ctrina & ſtudio per exercitationē acquiri poſſe uirtutē exiſtimare. Reſtat dubitatio illa quā de uiris
uirtute claris ipſe mouebas: quā ob cauſam illi filios ſuos in omnibus/quæ ſub præceptore diſcunt
erudiunt/quoad uero paternā uirtutē ſpectat nihilo aliis hominibus clariores efficiunt. Ad hoc ra
tionem o Socrates/non fabulā afferā. Sic enim cogita. utrum eſt unū aliquid aut non: cuius neceſſe
ſit: ciues oēs eſſe participes/ſi modo conſtare ciuitas debeat. Ita enim hęc tua ambiguitas ſoluitur.
aliter uero minime. Si unum hoc extat: neq; eſt architectorū neq; erariorū artificum: neq; figulorū
opificiū/ſed iuſticia temperantia: ſanctitas & ut paucis comprehendam/uiri propria uirtus: ſi hoc
eſt inq̄/cuius participes eſſe oportet oēs & cū hoc diſcere & agere quodcūq; placeat aliud abſq; hoc
nequāq̄/expertē uero huius doceri corripiq;/& puerū/& uirū/& mulierē: quo ad correptiōe melior
efficiatur: ſiquis autē hanc ſpreuerit diſciplinā: cū tanq̄ inſanabilē expelli e ciuitatibus uel interfici
ſi ita eſt inq̄ ut dixius: uiriq; pręſtantes in rep. ciues in aliis erudiunt filios/in hoc nequāq̄ aduerte q̄
mirabiliter in eo excellentes euadant. q; enim doceri poſſe tam priuatim q̄ publice opinantur oſtē
dimus: cū uero & doctrina & cura acqri hoc poſſit/alia filios docent in qbus nō eſt aduerſus neſciē
tes mortis pęna ꝓpoſita in qbus autē mors & exiliū aut pecuniarū ablatio aut domorum ſubuerſio
premit ignaros rudeſq; filios in his non omni diligētia patres erudiunt. Et ubi minæ huiuſmodi ur
gent/doctrina curaq; leuior adhibetur? exiſtimare decet o Socrates a teneris annis uſq; ad uitę finē
erudiri eos atq; moneri: nam cū primū puer quæ dicuntur intelligit/nutrix/mater/ pædagogus pa
ter ad hoc omni cura ſtudioq; contendunt/ut in ſingulis tum uerbis: tum operibus optimus puer
euadat. Sigillatim enim monſtrant quid iuſtū: quid iniuſtū: quid honeſtū: quid turpe: quid ſanctū:
quid ue profanū: quæ agenda ſint: quæ non. Quibus ſi obtēperat puer/bene ſecum agi putant. Sin
contra renititur/cum ueluti contortū obliquūq; lignum minis plagiſq; dirigunt. Poſt hæc ludi ma
giſtris pueros curandos tradunt/morūq; bonorū diligentiam multomagis q̄ litterarum citharęq;
doctrinam a magiſtris expoſcunt. præceptores aūt curant & excolunt. Et poſtq̄ litteras didicerunt
aſcriptaq; conuertuntur/poetarū in primis excellentiū opera legēda illis ediſcendaq; proponunt
quibus monimenta q̄plurima inſeruntur: priſcorūq; uirorū uirtute præſtantiū geſta laudantur. ut
puer emulatione accenſus præclara maiorū facinora imitetur. Citharistę quoq; aliis quibuſdam ta
libus/præſertim tēperantiæ ſtudent: cauentq; nequid perperā adoleſcentes agant. Atq; ubi pulſa-
re citharam didicerunt: poetarū iterū aliorū cārus modulatione præſtantiū cātilenas docēt: quas
ad citharā concinant: rhythmoſq; & harmonias puerorum animis cōformare conantur: ut mitio-
res modeſtioreſq; & cōcinniores effecti ad agendum utiles ſint & ad dicēdum. Omnis enim homi
nis uita numeroſa quadā indiget conſonantia. Poſt hæc ad gymnaſiorum magiſtros parētes filios
mittunt: ut firmam aptūq; adepti corporis habitum/optime mēti ſuggerant miniſteriū ne fragili-
tate corporum impediti a militaribus/ciuilibuſq; actionibus tanq̄ laborioſis abſterreanť. Hæc nē-
pe obſeruant maxime ii qui maxime poſſunt. poſſunt aūt maxime opulētiſſimi uiri: eorumq; filii: q
primi diſciplinatum ſcholas ingreſſi: nouiſſimi exeūt. Scholis autē egreſſi a magiſtratibus leges iu
raq; diſcere: eorumue exēplo uiuere coguntur: nequid ipſi proprio ingenio freti temere agāt: ſed
quēadmodū litterarū magiſtri pueris adhuc ſcribēdi ignaris/calamo exēplar quoddā preſignāt ad
cuius caracteres ſcribēdi artificiū imitādo ꝑdiſcunt: ita ciuitas leges pręſcribēs priſcorū hoīum in
legibus ferēdis prudētiſſimorū inuēta/ad earū normā īperare cogit quēlibet & parere. Eos aūt qui
pręuaricantur punit: punitioq; huiuſmodi & apud uos & apud alios multos: propterea q; tanq̄ pe-
na iudicialis dirigat tranſgreſſorem: directio correctioq; uocatur. Cum igitur talis tantaq; ſit uirtu
tis tā priuatim q̄ publicæ cura an dubitas adhuc o Socrates? miratiſq; ſi uirtus doceri queat. Neq;
uero mirari hoc quiſq̄ debet: immo multomagis ſi doceri nō poſſit. Quęrebas præterea quam ob
cauſam bonorū patrū filii mali reperiunť. Hoc iterum docere te pergo. neq; hoc mirū uideri debet
ſi uera ſunt: quæ dixi uidelicet uirtutis curā non ad unū aliquē dūtaxat/ſed ad omnes ſpectare opor
tere ſi modo conſiſtere ciuitas debeat. Si autem ita eſt ut loquor. immo certe cum ita ſit elige atq;
conſidera quāuis aliarum facultatū & doctrinarū: utputa ſi nō poſſet cōſiſtere ciuitas/niſi tibicines
omnes eſſemus/qualiſcunq; eſſe quilibet poſſet: nonne hoc quilibet priuatim publiceq; unumquē
q; doceret: huiuſq; ignarum ſine inuidie liuore corriperet? quemadmodum nunc quæ iuſta & legit
tima ſunt: quilibet ſine inuidia prædicat: neq; hæc ut alia cedat: prodeſt enim omnibus commu-
nis iuſticia uirtuſq;. Atq; iccirco omnes omnibus quæ iuſta & legittima ſunt libentiſſime mon-
ſtrant. Si ergo in tibiarum flatibus eadem animi flagrantia charitateq; inuicem nos erudiremus:
num optimorū tibicinū filii magis q̄ deteriorū in his ſonis periti euaderent? nequāq̄ ut arbitror.
Sed quicūq; natura ad tibias inflandas ingenioſus eſſet/lōge proficeret. Tardus āt parū. Ac ſępenu
mero periti tibicinis rudis euaderet filius/ſæpe etiam inepti filius/aptus. Verumtamē oēs ſufficiē
tes eſſent tibicines/ſi cū his cōferenť qui rudes ſunt: nihilq; de his rebus ītelligūt. Similiter eū exiſti
ma Socrates q iniuſtiſſimus tibi uř inter hoīes ſub lege uiuētes/iuſtū fore iuriſq; auctorē ſiqñ cū illis
hominibus

hominibus conferatur:quibus nec diſciplina ſit nec iudicia:neq; leges:neq; neceſſitas ulla in uita: quę uirtute colere iubeat:efferatiq; ſint/ut illi quos anno pręterito in Leneo poeta Pherecrates erudiuit:ac ſi forte in eos homines incideres:qui ex eorum cætu ſint humani generis hoſtes/bene tecū agi putares/ſi Eurybatū offenderes & Phrynondam:deplorareſq; fortunā tuā/deſiderans noſtrorum hominum prauitatem. Nunc autē delitioſior uideris o Socrates cum enim omnes pro uiribus uirtutis præceptores ſint:nullus tamē tibi talis apparet. Quinetiam ſi quæreres quis præceptor nos græce loqui docuerit:nullus utiq; apparet:itē ſi peteres quis docuerit mechanicorum artificum ſilios miniſterium illud/quod patres eorū conſorteſq; alii eiuſdem artis exercent quodue filii imitantur:haud facile o Socrates præceptor illorum reperiretur. Innumerabilium uero aliorū perfacile. Ita de uirtute dicendum/ac cæteris talibus. Verum ſatis nos habere putandū ſiquis paulo cōmodius q̄ cæteri iuuenes ad uirtutem prouehat. Ex quibus unum me eſſe profiteor. ſubtiliuſq; cæteris omnibus rationē qua boni honeſtiq; fiant/cognoſcere:atq; ita rem ipſam perficere ut dignū eſt ea mercede quam exigo immo etiā mercede maiori ut ipſi diſcipuli iudicant. Exactionis autem meæ hęc eſt conditio/poſtq̄ aliquis a me didicit ſi uult ille quidē retribuit quātum exigo argentum. Sin minus ingreſſus tēplum iureiurando adhibito ęſtimat quāta mercede digna ſibi mea documenta uideantur. tātamq; exponit. q; igitur uirtus doceri diſciq; poſſit o Socrates hac fabula tibi ſit & ratione probatū. Quod & Athenienſes ipſi teſtantur. Oſtendimus item nihil mirum uideri debere ſi bonorum patrum mali ſint filii/ malorumue boni:quandoquidem & Polycleti filii/Parali & Xanthippi huius ęquales ſi cum patre comparentur interuallo quodā longiſſimo ſuperantur/ſimiliter etiam aliorum artificū filii. Neq; dum adoleſcentes hi reprobādi ſunt. ſpem quippe tenera prebet ętas. Cum hæc oſtendiſſet Protagoras loquendi finem fecit. At ego diu poſt utpote ſuperiori oratione permulctus in os Protagoræ inhiabam ſequentium uerborum deſiderio inflāmatus. Verum poſtq̄ deſtitiſſe prorſus animaduerti me ipſe recepi:& ad Hipocratem conuerſus o fili Apollodori inq̄. q̄ ingens tibi debeo grās/q; me huc hodie adduxiſti. Nam plurimi facio hæc a Protagora audiuiſſe. Equidem ſuperiori tempore haud humanū curam eſſe rebar/qua uiri boni afficiūtur. Nūc autē eam eſſe perſuaſus ſum. Sed paulum quidam reſtat iterū declarandū. quod uidelicet Protagoras facile demōſtrabit/poſtq̄ multa hęc edocuit. Etenim ſi quis de iiſdē rebus cum aliquo forenſiū oratorum loquat̄/forte tales ſermones audiet/quales Periclis eſſe ſolent/cæterorumq; eloquentiū hominū. ſi autē de aliquo percontetur/librorum inſtar neq; quid reſpondeant:neq; quid interrogent ipſi habent. Et ſi quis de aliquo dictorum interroget uelut æs percuſſum alte reſonant/longeq; uociferantur:niſi eorū dicta protinus admittantur. Atq; ita rhetores breue quiddam interrogati prolixam producunt orationem. Verum Protagoras hic copioſe & hornate loqui poteſt/q̄d ſuperior teſtatur oratio:poteſt etiam cum rogatur:ſummatim ac breuiter reſpondere:tolerareq; interrogantem:accipereq; & reddere rationem. quod quidem de paucis licet dicere. In præſentia igitur o Protagora parum quid ultra deſidero. quod ſi declaraueris/putabo mihi in omnibus ſatiſfactum. Virtutē ais doctrinæ ſtudio comparabilē. Et ego ſicui unq̄/tibi maxime credo. Quod uero te dicente ſum admiratus/apęrias obſecro. dicebas profecto Iouem iuſticiam & pudorē hominibus infundiſſe. Deinde procedente ſermone/ſæpe iuſticiam nominaſti. temperantiam. ſanctitatem. perinde ac ſi iſta omnia ſub una quadam uirtute contineantur. Vnūq; aliquid ipſa uirtus exiſtat. Hæc mihi liquido explanari uelim/utrum ſcilicet unum quiddā ſit uirtus:cuius partes ſint iuſticia. temperantia. ſanctitas:an hæc omnia quæ nunc retuli/nomina unius eiuſdemq; ſint:hoc eſt inq̄ quod ultra requiro. PRO. At facilis eſt o Socrates ad iſta reſponſio:q; uirtutis ipſius quæ ſummatim unum eſt/partes ſunt quæ interrogas omnia. SO. Vtrum quemadmodū uultus unius partes ſunt/os. nares. oculi. aures? An ſicuti auri partes nihilo differunt:& a toto præter magnitudine quadam & paruitate. PRO. Ita ſe habere mihi uidentur o Socrates uirtutis partes ad totū/ut uultus partes omnes ad totum. SO. Vtrum alii homines aliā uirtutis partem accipiunt?an neceſſe eſt eum qui unam habet/omnes habere? PRO. nullo modo:quoniā multi fortes quidem ſunt/ſed iniuſti:& alii iuſti quidem ſunt/ſapientes minime. SO. Nūquid ſapientia:& fortitudo partes uirtutis ſunt? PRO. oīno quidē:& preſtātiſſima pars omniū eſt ſapiētia. SO. Eſt ne hoc quidē aliud/illud uero aliud? PRO. Eſt. SO. Nūquid & potētiam utrūq; propriam habet? quēadmodū e uultus partibus oculus nō eſt auribus ſimilis:neq; illorū potentia eadē:neq; alia quęlibet pars alterius:aut potentia aut alio quoq̄ eſt ſimilis. Ita ne uirtutis partes ſe habent/ut neq; alia aliarū ſit ſimilis: neq; idē neq; eadē ſit potētia? An forte ita eſſe cōſtat/ſiquidē naturæ uirtutū exēplar quod induximus/congruit. PRO. Sic certe eſt Socrates. SO. Non eſt igit̄ pars uirtutis alia talis qualis ſciētia/neq; qualis iuſticia uel fortitudo uel tēperātia uel ſanctitas. PRO. nō certe. SO. Age cōſideremus una qualeq̄d iſtorū quod uis exiſtit:primū quidē ſic:iuſticia res quædā eſt/an nulla? Mihi quidem res quædam eſſe uidetur. Tibi uero? PRO. Et mihi. SO. Quid uero? ſiquis a me & te ſciſcitetur o Protagora atq; Socrates/dicite quæſo/num res iſta quam modo iuſticiam nominabatis/eoipſo quo eſt

Inuehitur ī dicta Protagoræ ut cōuinceret ipſum.

iuſtitia/eſt & iuſta/an iniuſta. Ego quidẽ iuſtam eſſe dicã. tu uero una mecũ ſenties? an aliter? PRO.
tecum plane. SO. Ego igitur interroganti reſpõderem talem eſſe iuſticiã/quale & iuſtum: tu uero?
PRO. ego quoq;. SO. ſi quęreret iterum/nũquid & ſanctitatẽ aliquã eſſe dicamus/ conſentiremus
utiq; ut opinor. PRO. conſentiremus. SO. an non & hãc rem aliquam eſſe dicitis rogaret ille: nos
autẽ aſſentiremur. PRO. & hoc. SO. Num rei iſtius naturã talẽ putatis ut ſcã ſit: an ut prophana?
interrogationem hanc ęgre ferrem/ad eumq; conuerſus obiicerem/bona uerba quæſo. Nunq̃ por
ro ſanctũ aliqd eſſet/niſi & ſancta ipſa ſanctitas eſſet. quid & tu? an nõ ſimiliter reſponderes. PRO.
Similiter. SO. Si his addiceret an quæ ſupra dixiſtis recte accepi? Videbamini mihi pauloante aſſe
rere ita ſe inuicẽ partes uirtutis habere/ut nõ ſit alia pars qualis eſt alia/Inferrẽ equidem ad hæc/ꝙ
alia recte acceperit/ꝙ uero me in eo conſenſiſſe putarit/non recte. Nam Protagoras iſte hæc reſpõ
dit. ego autẽ quæſiui. Ergo ſi dicat o Protagora uere loquit̃ Socrates: ipſe es qui ais uirtutis partẽ
aliam non eſſe talẽ qualis eſt alia. Tuus hic ſermo eſt. Quid illi tu reſpondebis? PRO. Neceſſe eſt o
Socrates aſſentiri. SO. His conceſſis quid illi potiſſimum reſpõdebimus/ſi ultra ſic obiiecerit? Nõ
ergo talis eſt ſanctitas ut res iuſta ſit: neq; iuſticia talis ut ſancta: ſed illa talis ut non iuſta/hæc ut non
ſancta. iniuſta itaq; illa. hæc profana quid ad hæc inq̃? Equidem mea ex ſententia dicam iuſticiã eẽ
ſanctam/iuſtãq; iterum ſanctitatem. Arbitror quoq; permiſſurũ te/ut tua uice hæc ipſa reſpondeã
ꝙ uidelicet aut idem eſt iuſticia quod eſt ſanctitas: aut hæc duo inuicem q̃ſimilima: ut maxime om
nium talis iuſticia ſit qualis & ſanctitas: & qualis ſanctitas/talis ſit & iuſticia. Vide utrũ me ita reſpõ
dere ꝓhibeas/an ita ſentias? PRO. Haud ita ſimplex iſtud mihi uidetur o Socrates/ut concedi poſ
ſit ſanctitatem eſſe iuſtam/ſanctamue iuſticiam. Verũ differentia quædam ineſſe mihi uidetur: ſed
quid tãdem id refert. Si uis eſto nobis ſanctitas iuſta/ſanctaq; iuſticia. SO. Haud hæc admitto Pro
tagora: neq; deſidero ut mihi dicatur iſtud/ſi uis & ſi tibi placet/redarguatur. Sed & me & te dicat̃
requiro. Dico autẽ & me & te exiſtimans tum demũ recte ſermonem diſcuti/cum conditio iſta ſi ex
eo tollitur. PRO. enimuero ſimile quiddam habet iuſticia ſanctitati. Nam quodlibet cuilibet quid
dam ſimile habet præter illa quæ omnino ĩter ſe contraria ſunt: ut album nigrum/molle durum: at
qui & illa quæ ſupradiximus aliam atq; aliam inter ſe habere potẽtiam/nec tale unum eſſe/quale eſt
aliud/ceu uultus ipſius partes. quiddam ſimile inter ſe habent. Eſtq; quodãmodo tale unum quale
& aliud. Atq; hac ratione licet hæc refellas ſi placet/q̃ cuncta inuicem ſimilia ſint: non tamen quę-
cunq; ſimile quiddam habent/ſimilia uocanda ſunt: neq; etiam quęcunq; diſſimile quiddam inui-
cem diſſimilia/ſi exiguum quiddam habent ſimile uel diſſimile. SO. admiror equidem o Protago-
ra: nunquid ita inuicem iuſtum ſanctumue ſe habent ut parum quid ſimile inter ſe habeãt? PRO.
haud ita omnino neq; tamen ita prorſus ut ipſe arbitrari uideris. SO. Poſtq̃ hęc tibi moleſta ſunt/
dimittamus/aliud uero quiddam ex his que dicebas/conſideremus. Inſaniam aliquid uocas? eiuſq;
contrariã ſapiam eſſe dicis? PRO. equidem. SO. Vtrum cũ recte & frugaliter homines agũt: tũc

Interrogatio-nes ꝑ coniugata & cõtraria ut probet unũ uni eſſe cõtrarium.

ita operantes/temperanter agere tibi uidentur: an cum contra operantur? PRO. temperãter age-
re uidentur mihi cum frugaliter recteq; agunt. SO. nonne temperantia tẽperanter agunt. PRO.
neceſſe eſt. SO. nonne quicunq; non recte agunt inſane agunt: & qui ita agunt/non tẽperãter agũt.
PRO. ita uidetur. SO. Ergo inſane agere contrarium eius eſt: quod temperate agere dicit̃. PRO.
eſt utiq;. SO. nonne igitur que inſane fiunt/inſania fiunt? quę temperate/ tẽperantia? PRO. profe-
cto. SO. An non quicquid robore ſit/ſit robuſte? & quicquid debilitate/debiliter? PRO. apparet.
SO. & quicquid uelocitate uelociter: quicquid autẽ tarditate/tarde. PRO. & hoc. SO. Et quod eo
dem modo fit omnino/ab eodem efficitur quod uero contrario modo/efficitur a cõtrario. PRO.
aſſentior. SO. dic obſecro: eſt ne pulchrum aliquid. PRO. eſt profecto. SO. huic cõtrarium aliud
quicq̃ eſt q̃ turpe? PRO. nihil aliud. SO. Eſt & aliquid bonum? PRO. & bonum. SO. Ei nunquid
aliud contrarium niſi malum? PRO. non aliud. SO. Eſt ne aliquid in uoce acutũ? PRO. Sane. SO.
Num aliud illi contrarium præter graue? PRO. hoc ipſum. SO. An non unicuiq; contrariorũ non
multa ſed unum eſt contrarium? PRO. Vnum dumtaxat. SO. Reſummamus iam quæ hactenus a
nobis conceſſa fuerunt. Conceſſimus plane uni unum ſolum eſſe contrarium. PRO. Nempe. SO.
Item quod contrario modo fit a contrariis effici. PRO. Hoc quoq;. SO. Admiſimus præterea cõ-
trario modo fieri quod inſane fit/& quod temperate. PRO. etiam. SO. rurſus quod tẽperate agit̃
a temperantia prouenire: quod inſane ab inſania. PRO. conuenit. SO. an non/ſi contrario fit mo-
do fit a contrario? PRO. Vtiq;. SO. Fit autẽ hoc quidem a tẽperãtia illud autem ab inſania. PRO.
certe. SO. Contrario modo? PRO. Contrario. SO. nonne igit̃ a contrariis? PRO. & a contrariis.
SO. Inſania itaq; tẽperantię contraria eſt. PRO. apparet. SO. recordamur ſupra nos cõceſſiſſe ſa-
pientiæ inſaniã eſſe cõtrariã. PRO. certe. SO. quin & uni unum ſolum eſſe contrariũ? PRO. & hoc.
SO. Vtrũ potius ſermonẽ reiiciemus Protagora? Eũ ne quod dicit̃ unũ uni ſolũ eſſe contrariũ. An
eũ qui uolebat ſapientiam a tẽperantia eſſe diuerſam? & utrãq; partem eſſe uirtutis? ac etiam pręter
id qđ diuerſe hę utraq; ſunt/diſſimiles quoq; eſſe tã ipſas q̃ earum potentias: quẽadmodum uultus
ipſius partes?

ipſius partes? Vtrum iſtorum refutabimus? Ambo quidem iſti ſermones haud ſatis muſicē proſe-
runtur: neq; enim inuicē concinūt. Nam qua ratione conſonare poſſunt? ſiquidem neceſſarium ſit
uni unum dumtaxat contrarium eſſe/pluribus uero nequaq̄/inſanię aūt cum unū ſit ſapientia & tē-
perantia contrariç uideant. Ita ne an aliter o Protagora? PRO. eſto tandē. quid tū? SO. an nō hac
ratione unum erit ſapientia tēperantiaq;? & ſupra conſtitit idem quodāmodo eſſe iuſticiā & ſancti-
tatem. Age Protagora ne pigeat: ſed pergamus ad reliqua. Videt tibi uir iniuſtus/iniuſte agendo
temperanter ſapere? PRO. ego quidē confiteri hoc o Socrates non auderem: plurimi aūt homi-
num aſſerunt. SO. Vtrum ergo ad illos an ad te uerba dirigā. PRO. Si placet ad hūc primo uulgi
ſermonē ediſſeras. SO. nihil mea refert/ modo ipſe reſpondeas/ſiue tibi uideant hęc/ſiue nō uideā-
tur. Sermonē namq; ipſum maxime in primiſq; diſcutio. Cōtingit tamē ex hoc & me interrogantē
& reſpondentē examinari. Ad hæc primū Protagoras honeſtare ſe uolens ſermonis difficultatem
culpare cœpit. Poſtmodū uero reſpondere admiſit. Age inq̄ ab initio mihi reſponde. Vident ali-
qui tibi iniuſte agendo/ſapere tēperanter? PRO. eſto. SO. Tēperāter uero ſapere/bene ſapere uo-
cas? PRO. Voco. SO. Bene autē ſapere bene conſulere in eo quod iniuſte agunt? PRO. eſto. SO.
utrum ſi bene agunt uiuuntq; dū iniuriantur/an ſi male? PRO. Si bene. SO. dicis ne bona quędam
eſſe? PRO. dico. SO. Num ea bona ſunt/quæ utilia ſunt hoībus. PRO. Imo per Iouē bona quædā
uoco & ſi hominibus utilia non ſint. SO. Cum aūt uideret mihi Protagoras ſubiraſci: & ad reſpon-
ſionē inuitus deſcēdere mitius eum ſubmiſſiuſq; rogaui. Nūquid ais Protagora quæ nulli hominū
utilia ſunt? an quæ nullo modo utilia? Et talia quædā bona appellas? PRO. nequaq̄. ſed ego multa
noui hominibus inutilia cibos & potiones: & pharmaca/aliaq; permulta: alia uero utilia. Quedam
aūt quæ ad homines neutra ſunt: uerū ad equos alicuius momenti ſunt. Et nōnulla ad boues ad ca-
nes alia: quædā uero ad horū nullū: ſed ad arbores potius. Et eorū que ad arbores quædā ita ſe ha-
bent ut ſæpe radicibus proſint/germinibus obſint. Quēadmodum ſterquilinū radicibus utile/ra-
muſculis caulibuſq; admodū noxiū. Oleum quoq; arboribus omnibus herbiſq; maxime ꝓdeſt/pi-
lis autē animaliū omniū humanis exceptis nocet plurimū. Nam & pilis hominū & toti corpori cō-
fert. Atq; ita uariū quiddā & multiforme bonū exiſtit. Vnde & oleum externis noſtri corporis par-
tibus optimū: interioribus peſſimū. Quapropter medici ęgrotātibus olei uſum uetāt: nec uti per-
mittunt niſi q̄ pauciſſimo ad obſoniorū quorūdā male olentiū offenſionē reiiciendā. Cū hæc dixiſ-
ſet Protagoras/præſentes frequēti applauſu adclamantes illius dicta cōprobauerūt. At ego o Pro-
tagora inq̄/ſum equidē nimis obliuioſus. Ac ſiquis orationē in longū ꝓtrahat: de quo uerba fiunt
protinus obliuiſcor: profecto ſi ſurdus eſſem quodāmodo: mecūq; ſermonē haberes exiſtimares
altius mihi q̄ cæteris inclamādum/ſic in præſentia cum obliuioſum hominē alloquaris/conciſiori-
bus mecum reſponſionibus utere: ſi modo curas ut te ſequar. PRO. quā exigis breuitatem? nū bre-
uioribus q̄ oporteat uerbis agi tecū iubes? SO. Minime omniū. PRO. An forte quot opus eſt uer-
bis? SO. Tot utiq;. PRO. nūquid ego oratiōi modū imponā? an tu potius debitū terminū ſtatues
quē non liceat tranſgredi? eūq; loquendo ſim obſeruaturus. SO. audiui equidē ſcire te adeo abūde
quotiens placet & ample loqui ut nunq̄ tibi deſit oratio nec non res eaſdem paucioribus q̄ cæteri
oēs uerbis perſtringere/Idemq; ut cæteri faciant/docere potes ut audio. Si ergo mecum diſputatu-
rus es breui illa & cōciſa ratione dicendi utere quæſo. PRO. O Socrates multis cū hominibus olī
dicendo certaui. Ac ſi ita egiſſem ut ipſe mones/ſi inq̄ ad normam mihi ab auditore impoſitā uer-
ba feciſſem/haud ſane quouis alio homine inſignior eſſem: nomineq; Protagoræ omnis Græcia re-
ſonaret. Ego autē cum cognouiſſem ſuperiorem reſpondendi modum illi minime placuiſſe/eūq;
ſponte ita deinceps minime reſponſurum: haud quaq̄ expedire mihi cenſui/ut illis diſputationi-
bus intereſſem: atq; iccirco o Protagora inq̄/haud flagito diſputationem nobis præter ſenten-
tiam tuam procedere. Et enim ſi uelis ita diſſerere ut ego aſſequi poſſum/adſtabo equidem: nam
ipſe quidem ut de te fertur & tu profiteris/ęque potes eadem & ſummatim perſtringere & am-
pliſſime eloqui: es enim ſapiens/ego autem ad prolixam orationem ineptus ſum: atq; utinam eius
compos eſſem: uerum tua intererat nobis aliquantulum indulgere/quandoquidem ęque es ad
utrumq; paratus: ut diſputatio peragatur: poſtq̄ uero non uis & me uſq; adeo negocia urgent/ut
nequeam tecum hic diu orante commorari quamuis iſta libenter audiſſem abeo iam quo res ipſa
me uocat: His dictis ſurrexi protinus abiturus. Sed Callias dextera manum meam prehendit/ſi-
niſtra pallium dicens/haud te dimittemus o Socrates: nam ſi exieris non amplius ita inuicem
colloquemur. Mane obſecro. nullius mihi oratio gratior contingere poſſet/q̄ tua cum Prota-
gora diſputatio. Quare & mihi & omnibus his obſequere. At ego iam ſurrexeram exiturus & ad
Calliam inq̄. o Hipponici fili tuam ſemper philoſophiam admiratus ſum: nunc laudo inſuper
atq; amo: Quocirca gratificari tibi uehementer optarim ſi poſſibilia poſcas. Quod uero nunc
petis perinde eſt/ac ſi orares ut Criſonem imeræum curſorem iuuenemq; ęquis paſſibus ſe-
queret uel aliquem eorum qui longiſſimum interuallum excurrere ſolent: aut diurnum curſum

Vagatur ſophiſta.

Criſo imereus curſor.

peragere. Tunc ſane obiicerem multomagis me ipſum optare q̃ te hos curſores currendi uiribus
aſſequi ſed aſſequi nequeo. ꝙ ſi cupis me & huuc quaſi alterum Criſonẽ ſpectare pariter concurrẽ-
tes ipſum ora ut paribus me paſſibus comitet. Nam ego quidẽ celeriter currere nequeo. Hic autẽ
tarde poteſt. Ergo ſi optas audire me & Protagorã diſputantes/eũ obſecra ut quẽadmodũ a prin-
cipio fecerat. Ita nunc paucis uerbis & ad propoſitã queſtionẽ reſpõdeat. Alioquin quis erit diſpu
tandi modus putabã equidẽ aliud eſſe inuicẽ colloqui diſſerendo: aliud concionari: uides o Socra-
tes inquit Callias: iuſte loqui uidet. Protagoras: dũ cẽſet licere ſibi ſuo arbitratu diſſerere: tibi itẽ
tuo. Hic Alcibiades haud recte loqueris inquit o Callia. Socrates enim hic concionandi impotẽ
ſe eſſe fatet; & in hoc Protagorę cedit. Si autẽ & in diſputãdo recipiẽdiſq; & reddendis rationibus
cedat alicui: ſum mopere admirabor. Si ergo Protagoras confitet Socrate ſe eſſe in diſputãdo infe
riorem: ſat iã Socrates habet: ſin aũt hoc quoq; ſibi uendicat: cũ interrogante Socrate diſſerat: & ui
ciſſim reſpondendo haud longas per ambages circũuaget: neq; cõcionãdo occaſionẽ intercipiat
diſputandi: neq; rationẽ reddere Socrati reſpuat: dũ profuſius loquit quoad plurimi audientiũ id
quo de agitur obliuiſcant: equidẽ pro Socrate fideiubeo: eum quę dicent obliuioni minime man-
daturũ licet iocet nobiſcũ/obliuioſum eſſe ſe dicẽs. Mihi ſane uidet Socrates ęquiora admodũ po
ſtulare. Decet enim unũquẽq; ſententiã ſuam exprimere: poſt Alcibidẽ ut arbitror inquit. Critias:
O Prodice atq; Hippia/Callias quidẽ Protagorę uehementer ſuffragari uidet. Alcibiades aũt con
tentioſus nimis eſt & ptinax/quocũq; ſe uerterit. Nos autẽ alteri magis q̃ alteri fauere nõ decet: uel
Socrati uel Protagorę. Sed cõmuniter utrũq; rogate: ne poſtq̃ cęperint/media in diſputatione reſi
ſtant. Cum hęc ille dixiſſet/Prodicus ait/probe loqueris Critia: decet enim eos qui diſputationibus
his interſunt/cõmunes quidẽ eſſe/utrorũq; dicẽtiũ auditores: ęquos aũt minime. Neq; uero idem

Differẽtia inter cõmunes & ęquos auditores:

hoc eſt & illud. cõmuniter quippe audire utrũq; decet: non aũt ęque utriq; tribuere. Sapiẽtiori qui
dem plus; imperitiori uero minus: Equidẽ o Protagora atq; Socrates arbitror uos inuicẽ/nõ nihil
debere concedere: & de his quę dicent/ambigere quidẽ ſimul. cõtendere uero nequaq̃. Ambigũt
porro ꝓpter beneuolẽtiam cum amicis amici. Contẽdunt aũt aduerſarii ſimul & hoſtes. Atq; ita q̃
optime diſputatio noſtra ꝓcederet. Vos ſiquidẽ diſputantes ita maxime a nobis audientibus ꝓba
remini: non laudaremini inq̃: probãt utiq; auditores ipſius mentis iudicio abſq; deceptione: lau-
dant uerbis/ plerũq; mendacio pręter ſententiã aliqd extollẽtes. Nos itẽ auditores ita maxime gau

Differẽtia inter probare & laudare.

dio non uoluptate afficeremur. Gaudio afficit ille qui diſcendo & contẽplãdo ipſa intelligentia de
lectat, Voluptate ꝑfundit qui dũ cõmedit uel alio quodam oblectamẽto potit/ipſo ſenſu corporis
delectatur. Cum hęc dixiſſet Prodicus pręſentiũ plurimi cõſenſerunt. Deinde ſapiens Hippias ſic

Differẽtia inter gaudere & uoluptatẽ capere.

exorſus eſt dicerę. Arbitror o uiri pręſentes/uos omnes cognatos propinquoſq; & conciues inui-
cem eſſe natura/non lege. Simile nãq; ſimili natura cognatũ. Lex aũt tyrannus hominũ/multa pręꝰ
ter naturã cogit. Turpe itaq; eſſet ſi nos qui rerũ naturã callemus/ſapiẽtiſſimiq; gręcorũ omnium
ſumus/poſtq̃ de hoc ipſo diſputaturi hanc in urbẽ cõuenimus totius grecę ſapiẽtię arcem/hiſq; in
ędibus ampliſſimis ſumptuoſiſſimiſq; actitarũ omniũ congregati ſumus/nihil tãta hac amplitudi-
ne dignũ oſtenderemus: ſed uiliũ homunculorũ more altercãtes inuicẽ diſſentiremus. Hortor eq-
dem uos & obſecro o Socrates atq; Protagora ut libenter ſub nobis tamq̃ arbitris cõueniatis: qui
uos ad mediũ reducemus. Neq; tu ſermonis ãplitudinẽ reſecare debes ad uiuũ o Socrates: & iſtud
tuũ ut ita dixerim breuiloquiũ ad unguẽ penitus obſeruare. Laxa pauliſper obſecro ſermonibus gu
bernacula/ut magnificentiores ſplendidioreſq; appareãt. Oro inſuper Protagorã ne tẽtis prorſus
Prudentibus ueliſq; inflatis temone relicto in altũ ſermonũ mare ꝓtinus delabat: unde nuſq̃ tellus
perſpiciat: ſed ambo pariter annitamini ut mediocritatẽ pro uiribus obſeruetis. Efficite quęſo qd
conſulo: utq; id ſeruietis/integris eligite ſceptriferũ quẽdã pręſidẽ atq; iudicẽ: qui uerbis modum
ſtatuat obſeruetq; utrumq; loquentem placuerunt hęc præſentibus: omneſq; ea laudarunt. Me ue
ro ad idem hortatus eſt Callias: rogaruntq; eligere arbitrum, At ego non decet inq̃ iudicem huic
diſputationi præficere. Nam ſi uobis imperitior erit iudex iniuſtum erit/ut deterior aliquis potio-
ribus præſit. Sinautem ſimilis neq; rurſus recte ita agetur. Similis enim nobis ſimilia faciet. Qua-
propter ſuperuacuus erit: præſtantiorem uero nobis quemq̃ eligere impoſſibile reuera eſt ut arbi
tror: quippe cum Protagora hoc ſapientior alius eligi nequeat: ꝙ ſi quem elegeritis nihil doctiorẽ
aſſeretis tamẽ/dedecori Protagoræ hoc dabitur ꝙ illi tamq̃ inſcio & ignobili arbitrum præſcripſe
ritis. Mea uero nihil intereſt. cæterũ ut diſputare pergamus quẽadmodum cupitis ita mihi uidet
agendum. Si non uult reſpondere Protagoras/interroget ſaltẽ/ego aũt reſpondebo eiq; conabor
oſtẽdere quo pacto reſpondere quis alteri meo iudicio debeat. Poſtq̃ ego illi ad quãlibet eius inter
rogationẽ reſpõſionẽ dedero/rurſus ille mihi ſimilẽ ſermonẽ ſubiiciat ſi forte tergiuerſari uidebit
ego ſimul & uos eũ orabimus quẽadmodũ uos me nunc oratis/ne cœtũ diſſoluat. Neq; uero opus
eſt huius gratia cẽſorẽ unũ ꝓponere. Vos enim omnes una cẽſebitis. Conſenſerunt omnes ita eſſe
agẽdũ, Protagoras autem inuitus ad hæc deſcendere uidebat. Tandem cõcedere coactus eſt/in-

terrogaturũ

terrogaturum ſe:& poſtq̃ ſatis interrogauerit breuiter reſponſurum: itaq; in hunc modum inter-
rogare cæpit. Arbitror o Socrates præcipuam doctrinæ partē in hoc conſiſtere: ut quis in carmi-
nibus pitus euadat. Eſt aūt hoc ut poetarum dicta intelligere poſſit: quæ.ſ. recte ſe habent quę nō:
ſciatq; diſcernere:& cum interrogaẗ reddere rōnem. Et nunc quidē interrogabit forte quiſpiam
de eo quod utriq; ſimul inueſtigamus: de uirtute uidelicet. Sed hoc intererit ꝙ id ad carmina trāſ
feretur. Dicit.n. Simonides ad Scopam Creontis Theſſalici filium: difficile eſſe uirum uere bonū
fieri manibus pedibuſq; & mente tetragonum.i. quadrangulum abſq; uituperatione fabricatum.
Tenes ne memoriter carmina? uel ut referam expetis. SO. nihil opus eſt. Teneo nāq; & diligēs mi
hi horum carminū cura fuit. PRO. bene loqueris: utrū bene recteq; dixiſſe tibi uideẗ Simonides/
an non? SO. Immo optime. PRO. Videtur ne recte loqui poeta ſi ipſe ſibimet contradixerit? SO.
minime. PRO. Attende itaq; diligentius. SO. ſatis o bone uir attendimus. PRO. in eiſdē carmi-
nibus poſtea dicit Pittaci licet ſapientis uiri ſnīam abſonam ſibi uideri: qua inquit difficile eſt bo-
num manere. Cernis eundem ſimonidem hæc & ſuperiora dixiſſe? SO. equidem. PRO. Nūquid
eadē poſtea quæ & antea protulit: eadem inq̃ ut mihi uideẗ & ſimul metuens ne qd ultra adiiceret
interrogaui/an non ſibi quoq; uidereẗ. Rogas inquit utrū cōſtare ſibimet illū purē? qui hæc utraq;
dixit?& primo quidē ꝓpoſuit bonum uirū fieri uere difficile eſſe: paulo aūt poſt tāq̃ ſui ipſius obli-
tus. Pittacum eadē cum illo dicentē difficile.ſ. eſſe uirum/bonū manere/carpit/eius dicta reſpuēs/
qui eadē dixerat? Enimuero cū opiniones eiuſdē ac ſuæ auctorem Pittacum accuſat: ſeipſum dam
nat. Quapp aut prius aut poſterius non recte dicit. His dictis adclamarunt auditores plurimi &
Protagoram collaudarunt. Ego aūt primum tāq̃ a pugili robuſto pcuſſus caligantibus pręuertigi
ne oculis uacillaui. Nam & eius uox & aliorum clamor me prorſus obruerant. Deinde uero ut te-
cum ingenue uerum fatear/quo morā ad poetæ mentē inueſtigandam captarem/ad Prodicū con
uerſus inq̃: conciuis tuus o Prodice ſimonides extitit. Ergo tua intereſt illi opē ferre. Videor eqdē
aduocare te quēadmodum inquit Homerus/Scamandrum ab Achille obſeſſum Simoentem ad-
uocauiſſe. O dulcis frater uiri huius una ambo uim cōprimamus: haud ſecus ego te nunc adcerſo
ne Protagoras Simonidem noſtrū expugnet. Emendatio ſanē circa Simonidis uerba tua indiget
muſica: q̃ uelle diſtinguis & cupere:& quæ modo dicebas multa atq; præclara. Et nunc quidē uide
num tibi idem quod mihi uideaẗ: neq; enim repugnare ſibi indicēdo uideẗ Simonides. Ipſe o Pro
dice ſnīam tuam prior exprime: idem tibi uideẗ fieri atq; eſſe/an aliud? Aliud inquit Prodicus. Nō
ne in primis inq̃ Simonides mentem ſuā aperuit/ꝙ uirum uere bonum fieri difficile ſit. Vera nar-
ras Prodicus ait: Pittacum aūt improbat non ut cenſet Protagoras idem dicentē: ſed aliud. Non
enim dixit Pittacus difficile eſſe uirū fieri bonum: ut Simonides: ſed bonum pſeuerare. Eſt aūt non
idem o Protagora ſicut exiſtimat Prodicus iſte/eſſe & fieri. ſi aūt non idem eſt eē quod & fieri/haud
quaq̃ ſibiipſi Simonides cōtraria ponit. Ac forſitan diceret Prodicus hic & alii multi ſm Heſiodū/
effici bonum eſſe difficile. Nam ante uirtutem ſudorem a diis poſitum ait. At cū ad ſummum uer
ticem peruentum eſt facilem eſſe q̃uis comparatu difficilis fuerit: Prodicus igitur cum hæc audiſ-
ſet me laudauit: Protagoras autem emendatio inquit iſta o Socrates abſurdior eſt q̃ quod emen-
das. Tum ego o Protagora inq̃ male mecum actum eſt ut uidetur: ſumq; ridiculus medicus: qppe
qui dum curare cōtendo/morbum exaugeo. PRO. ſic tamen res ſe habet. SO. qua rōne? PRO. ni
mis inſcius poeta ille fuiſſet: ſi adeo uirtute paruifeciſſet/ut facilem eē eius poſſeſſionē exiſtimaſſet:
cum ſit oīum difficilima: ut oībus uideẗ hoībus. SO. oportune per Iouem noſtris iſte Prodicus ſer
monibus interuenit. Videẗ ſane a Protagora diuina eſſe Prodici ſapientia: iam dudum uel trahens
originem a Simonide/uel ēt ab antiquioribus orta: tu aūt cum multarum rerum ſis aliarum pitus/
huius tamen imperitus appares. Ego uero eam expertus ſum/cū fuerim Prodici huius diſcipulus.
Atqui in præſentia haud ſatis animaduertere mihi uideris/ipſum quod difficile dicitur forſitan Si
monidem non ita accæpiſſe/ut ipſe nunc accipis: uerum tāq̃ malum & graue qddam intelligendū
eſſe paſſim me Prodicus admonet. Nam quotiens ut aliū laudans aut re/ita loquor: Protagoras ſa
piens uir eſt & dinos.i. uehemens grauiſq;/corripit me continuo ꝙ bona grauia dicam cum graue
malū ſit. Nemo.n. ita loquiẗ/ut dicat graues diuitias: grauē pacē: ſanitatē grauē. Immo grauē mor
bū: graue bellū grauē pauptatē: quaſi graue.i. honeroſum malū ſit. forte igiẗ/chii atq; ſimonides/
ipſum difficile/uel ut malū accipiunt: uel aliud: qđ tu minus intelligis. Ergo a Prodico ſciſcitemur.
Decet enim de Simonidis ſcriptis hūc maxime percontari. Quid nam o Prodice Simonides ipſa
difficilis nomine ſubintelligi uoluit? PRO. malum profecto. SO. ob hoc ut arbitror Prodice Pit-
tacum reprehendit/dicentem/difficile eſſe bonum manere: ac ſi dixiſſet malum eſſe/manere bo-
num. PRO. Et quid aliud putas o Socrates ſibi uoluiſſe Simonidem? q̃ uituperare Pittacum/ꝙ
nomina recte diſtinguere neſciebat: utpote qui Leſbius erat/& in uoce barbarica educatus. SO. au-
dis o Protagora quæ prodicus hic dicit? Quid ad hæc? PRO. per multum abeſt ut ita ſit Prodice
Certe equidem ſcio Simonidem difficilis nomine id qđ & alii ſolēt ſignificare uoluiſſe: non malū.

Imo quod nō facile:ſed multis cum laboribus comparaṫ.SO.Ego item hoc uoluiſſe Simonidē ar-
bitror o Protagora:idēq; Prodicum intelligere: ſed iocari tecū:tentareq; te utrū ſermoni tuo ua-
leas ſuffragari.ꝙ enim Simonides difficile non malū intelligi uelit/argumento ſunt quæ ſequunṫ:
ſubiungit enim ꝙ ſolus deus hoc munere fruiṫ.Neq; uero ſi uellet malū eſſe bonū ꝑſeuerare/pau-
lopoſt adiungeret/ſolum deū huius cōpotem eſſe:deoq; ſoli munus id attribueret.Diſſolutum pla
ne hoīem nec ullo mō Chium Prodicus ita diceret fuiſſe Simonidē. cæterū q̄d tandē ſenſiſſe in his
carminibus Simonidem ducā/uobis aperiam:ſi uis de me ꝑiculū facere queādmodū circa poeti-
ca ſim affectus.Si aūt uis/te audiā. Protagoras cū hæc audiſſet. Vt lubet inq̄t o Socrates. ueꝝ Pro
dicus & Hippias aliiq; oēs agere me ita iuſſerunt.Conabor inq̄ q̄d de his carminibus ſentiam/uo-
bis exponere.Antiquiſſimū apud Grecos & plurimū ſapientiæ ſtudium in Creta & Lacedæmonia
extat.Et ſophiſtæ plures ibi q̄ alibi uſq̄ reperiunṫ:diſſimulant aūt:& impitos eſſe ſe fingunt: ne cæ-
teros Græcos ſuperare ſapientia deprehendanṫ:inſtar eoꝝ quos Protagoras ſophiſtas ſupra dice
bat.Sed ut uideanṫ re militari potius & fortitudine cæteros anteire.Suſpicanṫ.n.ne ſi forte mētis
illoꝝ habitus pateſiat.Cæteri oēs idem ſtudium ꝑſequantur.Ergo cælant/decipiuntq; incolas qui
Lacedemonios imitanṫ/auriū circūciſione/inuolutione corigiaꝝ:exercitationibus corporis:breui
bus ueſtibus:ꝑinde ac ſi huiuſcemodi rebus Lacedæmonii cæteros Græcos exſuperent.Lacedęmo
nii uero quoniens cū ſophiſtis ſuis libertus cōuenire uolūt:exterꝑoꝝ hoīum familiaritatem ęgreſſe
runt:& clanculum cōgreganṫ:excluſiſq; peregrinis oībus una cum ſophiſtis philoſophanṫ.Prohi-
bent quinetiā & ipſi & Cretenſes adoleſcentes:alias urbes adire/ne quæ apud eos docenṫ alibi for-
te dediſcant.Reperiunṫ in his ciuitatibus nō uiri tm̄ doctrina egregii:ueꝝ ēt mulieres: ꝙ aūt uera
loquar & Lacedæmonii optime ad philoſophiam ſermoneſq; ſint educan: hinc maxime intueri li-
cet.Siquis cū uiliſſimo quoq; Lacedæmonioꝝ colloquaṫ:rudem plerūq; in uerbis apparere eū pri
mo compiet.Deinde ubicūq; rei ipſius oportunitas exigit:inſtar uehemennis iaculatoris uerbū nō
parui momēti breue contortūq; eiaculaṫ:ut q cum eo loquiṫ.nihil a puero differre exiſtimeṫ: ꝙ āt

SAPIENTES GRECIAE.
Thales Mileſius.
Pittacus Mitylenæus.
Bias Prieneus.
Solo Atheniēſis.
Cleobulus Līdius.
Myſo Ocheneus.
Chilo Lacedæmonius.

Lacedæmonioꝝ uirtus/in ſapienniæ magis q̄ exercitationis ſtudio conſiſtat/intelligunt nōnulli no-
ſtræ ętatis hoīes & olim multi idē aīaduerterunt:ſciētes uerba eiuſmodi enunciare poſſe uiri abſo-
lute docti officiū eſſe.Horū e numero fuit Thales Mileſius:& Mitylenæus Pittacus. Bias Prieneus:
noſter Solo.Ceobulus lindius.Myſo.Ocheneus.Septimus hoꝝ dictus eſt Lacedæmonius Chilo.
hi oēs ęmuli ſtudioſiq; fuerunt diſcipuli Lacedæmonicæ ſapīæ.Quoꝝ ſapiam talē eſſe compimus.
Verba breuia memoratu unicuiq; digna.Hi facto cōcilio ex cōi cōſenſu/has Delphici Apollinis tē
plo primitias ſapīæ dedicarunt:quæ templo inſcriptæ/ab oībus celebranṫ/cognoſce te ipm̄.Nihil
nimis.Hæc ob eam cām refero ut pateat eam priſcæ philoſophię fuiſſe figurā.Lacedęmonicum.ſ.
quoddā ut ita dixerim breuiloquiū.Atqui & Pittaci ꝓprium hoc dictū circūferebaṫ a ſapientibus
celebratū bonū manere difficile eē.Simonides itaq; cū ſapientiæ gloriā cupet/cognoui t ſi prouer-
bium id refelleret cōuinceretq; tāq̄ inſignē certatorē fore ut ipſe illuſtris ab oībus habereṫ. Quā-
obrem carmina illa cōpoſuit:illi inſidiatus eius uerba diſtutbaturus/ut arbitror. Diſcuriamus hæc

Sapiētia Lacedæmonica.

una oēs ut uideamus utrū uera loquar:primum q̄dem carmina illa priora inſanum hoīem indidi-
carent ſi dicere uolens uirum effici bonum eē difficile: deinde inieciſſet hanc particulam q̄dē hoc
enim nulla ratione uideṫ iniectum niſi quis putet aduerſus Pittaci uerba certantem Simonidē lo-
qui.Et cum ille dicat/difficile eſſe bonū manere Simonidem ad hæc obiicere. Nō ita eſt o Pittace.
Immo bonum quidē uirum effici difficile eſt: & uere non reuera bonum: non ob hoc dicit reuera
quia ſint aliqui uere boni:alii autem boni quidē ſed non uere.Abſonum hoc utiq; uidereṫ.neq; Si-
monide dignum.ſed ad ſuperexceſſum ponere oportet in uerſibus id quod uete dicitur/ſupplēdo
ita Pittaci uerba/ceu ſi poneremus Pittacum ipſum dicere:o uiri difficile eſt bonum manere & Si-
monidem rñdere.O Pittace uera minime loqueris. Non enim eſſe ſed fieri uirum bonū manibus
pedibuſq; & mente quadratum abſq; uituperatione aliqua fabricatum: eſt difficile uere : ita uideṫ
aduerſus ſermonē:hoc quidē iniectum:& ipſum uere aut ab re poſtremo locatum. Atqui & quæ ſe
quuntur oīa huic atteſtantur:ꝙ hunc in modum eſt dictū.Multa inſuper extant quæ recte diſpoſi-
ta in his carminibus ſigillanim oſtendere poſſumus.Scite nāq; & accurate cōpoſita ſunt:ſed ꝓlixior
foret oratio.Quare ſummatim poetæ huius formam conſiliumq; exponendū. Intendit aūt in ſin-
gulis uerſibus Pittaci uerba refellere. Ait enim paulopoſt ferme in hunc modū ꝙ effici uirum bo-
num difficile uere:poſſibile tm̄ ad tp̄s.Factum uero bonū eo in habitu ꝑſeuerare : eſſeq; bonum ut
ipſe ais o Pittace īpoſſibile eſt:neq; humanū:ſed ſolus hoc deus munere fungiṫ.hoīem uero ita bo
num manere:ne rurſus labaṫ impoſſibile eſt:quem ſors inopia confringit. Quem nam potiſſimū
inopinatus caſus in nauis gubernatione ſubmergit:non rudem hoīem:nam ſemper ille ſubcūbit:
& queādmodū iacentē nullus deiicit:ſed ſtantem q̄nq; aliquis deiicit ut iacere cogat: iacentē uero
nequaq̄/ita ſolertē & ſagacē hoīem nōnūq̄ īopinatus caſus circūuenit. Enimuero q nihil penſi unq̄
habet.minime.Et gubernatori q̄nq; ingens tempeſtatis īpetus īprouiſus ſupuenit:& agricultori
intēperies

intempies anni. Et medico quoq; ſimilia adeo ut tũc improuidi fuiſſe uideanẽ: poſſet enim bonus aliquis malus fieri: quod alius poeta teſtaẽ dicens. Vir bonus/alias paruus alias bonus eſt. Vt autẽ malus efficiaẽ malus fieri non poteſt. Eſſe.n. ſemp neceſſe eſt. Quãobrẽ quotiẽs caſus inopinatus prouidũ hominẽ ſapiẽtemq; & bonũ inuadit malus efficiẽ. tu uero dicis o Pittace difficile eẽ bonũ manere. Res autẽ ita ſe hẽt ut fieri bonum poſſibile ſit/difficile tñ/perdurare autem bonũ penitus impoſſibile. Quilibet.n. bene agẽs bonus/male/cõtra/ malus. Quę nã circa litteras bona eſt actio: quęue actio uirum ad illas bonũ efficit! Cõſtat q harũ pceptio. Quę itẽ actio bona bonũ efficit medicũ! Morborũ uidelicet curãdorum pitia. Qui bene curat bonus medicus/qui male contra malus. qs ergo malus medicus nonnunq̃ efficiẽ! Ille certe/cui primo hoc ineſt ut medicus ſit deinde ut bonus medicus. Hic.n. malus quãdoq; medicus effici poteſt. Nos autem medicinę artis ignari nunq̃ male agendo aut medici aut fabri efficeremur/aut aliud tale. Quiſquis aũt non fit medicus male operatus/neq; ẽt malus medicus. Ita & bonus uir fieri poteſt aliquando malus uel pp tempus uel laborem: uel morbum: uel alium caſum. Hęc porro ſola eſt actio parua/ priuari ſcia. Malus autem uir/nũq̃ malus fieret eſt enim ſemp. Ac ſi malus fieri debet: oportet ut ante bonus efficiatur. Ad hoc itaq; carmina illa tendunt/ut affirmetur impoſſibile eſſe uirum ſemper bonũ perſeuerare: fieri aũt bonum/eundẽq; rurſus & malum poſſibile. Plurimum aũt optimos eſſe illos quos dii diligunt. Hęc itaq; oĩa aduerſus Pittacũ ſunt illata: quod & ſequentia clarius patefaciunt: hac de cã inquit nunq̃ ego quod fieri neq̃t requireus fruſtra ſpero perpetuo ſine reprehẽſione uicturũ hominem aliquẽ ex his qui fructibus terre uęſcunẽ. Deinde uobis quę cõparata mihi ſunt/predico: & cętera quę ſequũtur. Ita paſſim in Pittaci uerba uehementer inuehitur. Vnũquẽq; uero laudo/amoq; libens qui turpe nihil patrat. Neceſſitati aũt neq; dum ipſi repugnãt. Id aũt eſt ad hoc idẽ dictum. Neq; enim uſq; adeo rerum inſcius erat Simonides/ut illum laudare ſe diceret/qui turpe nihil ſpõte cõmittit: quaſi ſint aliq qui ſponte male agant. Arbitror equidẽm ſapientem nullũ putare/eẽ hominẽ aliquem qui ultro aberret/malaq; & turpia ſponte cõmittat. Sciunt etenim ſapientes oẽs qui mala turpiaq; cõmittunt: pręter uoluntatem peccare. Atqui & Simõides nequaq̃ laudare ſe dicit illum/qui nõ ſponte ſcelera patrat. Immo de ſeipſo id quod ſponte diciẽ/prędicat: putabat enĩ pręclarum bonũq; uirũ ſępe ſeipm̃ impulſurum: ut amicus laudatorq; alicuius efficiaẽ: amareq; & laudare pgat. Vt puta ſi illi moroſi & iniq parentes cõtingant: aut patria/aut tale aliquid. Improbos quidẽ cenſuit homines/libenter in parentum patrięq; errata inuehi ſolere & paſſim illa omnibus diuulgare ut nemo illos q parentes & patria negligat: corripere audeat. Quare & uituperare parẽtes patriamq; & ultra neceſſitatem uoluntariis quoq; odiis & inimicitiis agitare. probos autẽ uiros occultare potius & ad laudandum ſeipſos cogere. Et ſi qua in re iure parentibus & patriæ indignautur/conſolari ſeipſos/ſeq; ſuis conciliare. ut & ſi non libẽti aĩo/laudent tamen & diligant. Sępe etiam Simonidẽ ipſum arbitror non ex animi ſui ſententia/ſed inuitũ ad tyrannum quendã aut aliũ talem laudandum & extollendum ſe contuliſſe. Hęc igiẽ ad Pittacum refert. Ego quidem o Pittace non te ob id carpo q ſim natura detractor: quando quidẽ mihi ſatiſſacit & ille qui nõ eſt malus nimiumue ignauus. Sciens quidẽ iuuabit ciuitatem iuſtam uir ſanus. Neq; tamen ipſe derogabo: neq; enim derogandi ſum ſtudioſus. Stultorũ nãq; eſt infinita progenies. Quapp ſiqs eos uituperare pgat defatigabiẽ. Omnia porro honeſta/quibus turpia non miſcentur. haud hoc dicit perinde ac ſi diceret omnia alba qbus nigra nulla miſcentur. Ridiculum nẽpe id eſſet. Sed quaſi dicat media ſe accepturum neq; illa uituperaturũ. Non quęro inq̃t hoĩem inreprehenſibilem penitus inter eos quicũq; paſſim fructibus terre ueſcunẽ: deinde uobis quod mihi cõparatũ eſt nũtio. q uidelicet huius cauſa neminẽ laudaturus ſum. Verum mihi ſufficit ille/qui medium tenet: neq; turpe qd agit. Quoniã ego omnes ſic diligo atq; laudo. hic utiq; Mitylenęorum lingua eſt uſus tanq̃ aduerſus Pittacum ſic dicens. Omnẽ aũt laudo & diligo libens. hic oportet id quod libens diciẽ/ſeorſum a ſequentibus capere: addicere poſtmodum/quicũq; nihil turpe cõmittit. Nam ſunt & aliqui quos ego non libens laudo & diligo: q ſi & tu mi Pittace mediocriter conſentanea ueraq; dixiſſes/nunq̃ te reprehendiſſem. Nunc & uero cum & maxime & in maximis falſa proferas quæ uera multis apparent/te reprehẽdere cogor. Hec mihi o Prodice atq; Protagora his in carminibus Simõidis ipſius mens fuiſſe uidetur. Tum Hippias Bene inquit o Socrates carmina hæc expoſuiſſe uideris. Eſt & mihi ratio illis accõmodata: quã uobis ſi uultis oſtendam. Immo uero inquit Alcibiades. Sed poſtea prius aũt peragere decet quæ inter Socratem & Protagoram conuenerunt. Et ſi Protagoras interrogare ulterius uult/reſpondere Socrates debet. Sin autem reſpondere uult Protagoras interrogare Socrates. Atqui cõcedo inq̃ Protagorę quodcunq; horum ipſi gratius eſt futurũ: q ſi lacet/uerſus prætermittamus: ea uero quæ abs te primo quærebam Protagora libenter una tecum abſoluerem. Videtur enim mihi diſputatio de rebus poeticis pſimilis eſſe cõuiuiis imperitorũ plebeorumq; hominum. Qui cum propter inſcitiam nequeant inuicem propria uoce ſuiſq; ſermonibus conloqui/mercede exhibita tibicinas introducunt: & aliena uoce hoc eſt tibiarũ flatu/ cõuiuiũ

Quod inanis ſit & poſt habenda diſputatio de rebus poeticis inter res ſerias.

trãſigũt Vbi aũt boni prẹclariq; et eruditi uiri conueniunt:neq; tibicinas ibi neq; ſaltatrices neq;
cantatrices ullas uidebis:ſed eos propria uoce remotis his nugis iociſq; conuiuium celebrare: et
alterius interrogationibus reſponſionibuſq; modeſte diſſerere/ẽt ſi uinum abunde biberint.Eodẽ
modo ſi ad huiuſcemodi diſputationes uiri tales conueniunt/quales eſſe nos plurimi prẹdicant
haud quaq̃ aliena uoce & poetarum uerbis indigent:quos percontari nõ datur de his quæ ſcribũt.
& qui eorum teſtimonia in medium afferũt/partim hoc/partim illud ſentire poetã interpretantur:
neq; conuincere poſſunt/neq; rẽ ipſam de qua diſſerũt/expedire. Tales ergo confabulationes ſapiẽ
tes uiri dimittunt:ipſiq; per ſe inuicẽ colloquunt uiciſſimq; ingenii periculũ faciunt.Diſputatores
autem hmõi ut arbitror.Ego & tu nunc imitari debemus:& poetis poſt habitis noſtris rõnibus rẽ
ipſam diſcutere/facereq; tã ingenii noſtri q̃ ueritatis examen.Si ergo ultra quęrere cupis/reſpon-
dere tibi paratus ſum:ſin aliter mauis te mihi prebe:& adiuua ad ea quę intermiſimus peragẽda.
Cũ hęc aliaq; hmõi intuliſſem/Protagoras quid potiſſimum agendum eligeret nequaq̃ aperuit.
Tũc Alcibiades ad Calliã conuerſus o Callia inquit.Videtur ne tibi nũc recte Protagoras facere:
cũ declarare nolit utrum rationem reddere placeat necne.Mihi quidẽ non uidetur.Sed iam uel di
ſputet/uel diſputare nolle ſe dicat:ut huic quidem hęc adſcribamus.Socrates autẽ cũ alio quo uis
diſſerat uel alius quicunq; uult cum alio quopiã.Protagoras tunc ut uiſus eſt mihi uerecũdia mo-
tus propter Alcibiadis orationẽ/Callięq; & aliorum preſentiũ preces/uix tandem ad diſſerẽdum
deſcendit:iuſſitq; Socratem ipſum interrogare/ſe reſpondere pollicitus O Protagora inq̃ ne me te
cum ob aliud diſſerere putes/niſi quia quæ paſſim dubito/diſcutere uelim. Arbitror enim aut ab
re illud ab Homero dictum fuiſſe.Si duo ſimul congrediamur/alter altero magis ĩtellexerit.Saga-
ciores nãq; ſumus cuncti ad quodlibet opus/uerbum & ſenſum inueſtigandum.Si quis autẽ ſolus
quippiã cogitat mox paſſim perquirit aliquẽ qui cũ cõmunicet.approbet/quoad inueniat. Quãob
rem ipſe nũc tecum libentius q̃ cum alio quouis diſputo/exiſtimans te optime omnium diiudica-
turum:& de aliis omnibus quæ ad probi uiri iudicium ſpectant:& de his maxime quæ ipſe querebã
uidelicet de uirtute.Nam quem melius q̃ te id facturum ſperẽ.Nẽpe pleriq; alii probi quidẽ ipſi
ſunt/ſed alios tales efficere nequeunt.Tu autem non modo uirtute prẹditum eſſe te ducis/ uerũ ẽt
cęteros homines eadem hornaturum te polliceris.Atq; adeo tuo ingenio cõfiſus es/ut cęteris om
nibus diſſimulantibus ſolus ipſe artem hanc profitearis/teq; palam per oẽs Grẹcos ſophiſtã quaſi
publico quodam preconio prẹdices:doctrinę morũq; magiſtrum: & primus mercedem artificii
iſtius expoſcas.Quid igitur obſtat/quid ipſe prę cęteris ad harum rerum iudicium ſis aduocãdus?
interrogandusq;:& tecum cõmunicanda ſint omnia?nihil penitus obſtat.Atq & ipſe nũc illa de q-
bus primo interrogaui cupio rurſus/partim abs te mihi in mentẽ reduci/partim cõi iudicio diſcu-
tiẽ erat aũt talis/ut arbitror/queſtio.utrũ ſapiẽtia tẽperãtia:fortitudo.iuſtitia.ſanctitas: quinq; no-
mina eiuſdem rei ſint:an unicuiq; horũ nominũ ſubſit propria quędam eſſentia: & res quedã uim
propriam habens:adeo ut non ſit unum quale eſt aliud.Dixiſti tunc nequaq̃ unius rei eſſe hęc no-
mina:ſed ſingula/nomina rebus ſingulis adhiberi.Quinẽt partes omnes has eſſe uirtutis/haud ſa
ne perinde ut auri partes inter ſe totiuſq; conſimiles:ſed ut uultus ptes inuicem totiuſq; diſſimiles
propriiſq; diſcretas potentiis.Si hęc iterum ut ſupra confirmas. exprime. Sin aliter modo ſentis
hoc diſcerne.Equidem tibi nihil in ſermonibus imputabo:ſi nũc aliter dicas.Neq; enim mirarer.
ſi illa tunc Socrates tentandi gratia dixeris.PRO.Hęc omnia partes uirtutis eſſe dico: ex quibus
quattuor ſatis inuicẽ conſimiles ſunt.Fortitudo aũt longe ab aliis differt: q̃ aũt uere loquar hunc
in modum cognoſces.Reperies nonnullos homines iniuſtiſſimos.prophaniſſimos: intempera-
tiſſimos,impitiſſimos:qui tamen cęteris fortitudine preſtant.SO.Attende amabo.conſiderãdũ
eſt quod dicis.Vtrũ fortes / audentes uocas/an alios quoſdã?PRO.imo ẽt ad ea præcipites/a qui
bus plurimi deterrentur.SO.age itaq;.uirtutem honeſtum quiddã & pulchrum aſſeris: eamq; ut
pulchrum aliquid doces?PRO.pulcherrimum equidem niſi forte inſanio.SO.Vtrum huius qd-
dam turpe eſt/quiddam pulchrum?an pulchrum totum? PRO.totum q̃ maxime eſſe poteſt pul-
chrum.SO.Scis ne qui audacter in puteis natant?PRO.Immo uero.Natatores enim.SO. Vtrũ
quia natare ſciunt/an ob aliud?PRO.Quia natare ſciunt.SO.qui nam ex equis maxime pugnare
audent?utrum equites/an equeſtris induſtriæ rudes?PRO.Equites.SO.Qui nam clippeis auda
cter pugnãt?Clippiferi ne?an alii?PRO.Iſti quidẽ & in cæteris omnibus ſi iſtud quęris audaciores
ſunt qui ſciũt q̃ qui neſciunt:iidẽq; homines poſtq̃ didicerunt/audent uehemẽtius q̃ cum ignora-
bãt.SO.Vidiſti umq̃ aliquos horum ignaros oĩum:ad hęc oĩa tamẽ audentes?PRO. Vidi eqdẽ
& audaces maxime.SO.Nunquid audaces iſti fortes ſunt?PRO.Turpe quiddam eſſet fortitudo
quando quidẽ audaces iſti furioſi ſunt.SO.an non dicis fortes audaces ipſos eſſe?PRO.dixi equi-
dem & dico.SO.nonne iſti qui ſic audent:fortes quidem minime ſed furentes apparent?Et ſupra
rurſus ſapientiſſimi illi audentiſſimi nobis apparuerũt.Et quia audẽtiſſimi ideo & fortiſſimi. Atq;
ita ſm hãc rationem ſapiẽtia ipſa fortitudo eſſet.PRO.haud ſatis recordaris o Socrates quę dixi

Qui ueri diſputatores ſint.

ſupra

ſupra tibiq; r̃ſdi. Equidem interrogatus abs te. Vtrũ fortes uiri audentes eẽnt/cõſenſi. Vtrũ uero & audentes fortes eſſent/nõ quęſiuiſti. Quod ſi nunc interrogaſſes/r̃ndiſſem utiq; non oẽs: ꝙ uero fortes audentes non ſint a me conceſſum nũq̃ monſtraſſes quia nõ recte cõceſſiſſem. Proinde ſciẽtes homines oſtẽdis ignorantibus ſeipſis & aliis audaciores eſſe: & iccirco idem eſſe ſapiẽtiã & fortitudinem arbitraris. Eadem ratione ꝓcedens/robur quoq; ſapientiã eſſe duceres. Nam ſi a me ſimiliter in hunc modũ quæſiſſes/utrum robuſti homines potentes ſint/ aſſeruiſſem utiq;. Deinde utrum palcſtrę periti ad certandũ potentiores ſint q̃ ignari & ipſi poſtq̃ didicerunt ſeipſis dũ ignorabant. Hoc iterum admiſiſſem. Hęc me confitente licuiſſet tibi argumentis iiſdem coniicienti dicere: per cõceſſionẽ meã ſapientiã robur exiſtere. Ego autem nuſq̃ in preſentia potentes homines robuſtos eſſe confiteor. Robuſtos tamen potentes eſſe autumo. Non idem eſſe robur & potẽtiam arbitror. Nam & a ſcientia & ab inſania & ab ira poteſt potentia prouenirẽ. Robur autem a natura dũtaxat. Et debita corporum nutritiõe ꝓcedit. Similiter & in illis nequaq̃ idem eſſe cenſendũ fortitudinẽ & audaciã. Quapp contingit/fortes quidẽ audentes eẽ: non tamen audentes oẽs eſſe fortes. Audacia enim ab arte hoĩbus ab ira/ab inſania datur queadmodũ de potentia diximus. Fortitudo aũt a natura debitaq; educatione ꝓuenit animoꝝ. SO. Dicis ne o Protagora/alios homines bene/male alios uiuere? PRO. dico equidẽ. SO. Nunqd bene uiuere homo tibi uidet̃/ſi cum moleſtia/doloreq; uiuat? PRO. minime. SO. Si au᷑ uſq; ad uite finem iocũde qs uixerit/bene uixiſſe dicẽdus? PRO. Certe. SO. Ergo iocũde uiuere bonũ/moleſte malũ. PRO. Si mõ honeſtis fuerit delectatus. SO. Nunqd ipſe Protagora queadmodũ alii multi iocunda q̃dã mala uocas triſtia bona? Sic au᷑ interrogo/utrũ in quãtũ iocunda ſunt/in tantũ nõ bona nõ ſiquid ab illis prouenit aliud rurſuſq; utrũ ſimiliter triſtia non ex eo ꝙ triſtia mala. PRO. Ignoro Socrates utrũ ita ſimpliciter ut interrogas/reſpondere me deceat/iocunda omnia bona eſſe/triſtia mala. Sed tutius mihi fore uidetur non ſolum ad pręſentem queſtiõem, utcum etiam ad omnem uitę meę ratõem ut reſpõdeam eſſe iocunda quędam non bona: & triſtia quędã non mala. Eſſe rurſus & neutra: quæ/neq; bona ſint neq; mala. SO. nũ iocunda uocas ea quæ uel uoluptatis ꝑticipa ſunt/uel efficiũt uoluptatẽ? PRO. prorſus. SO: Quęro igitur hoc utrũ ex eo ꝙ iocunda ſunt/nõ bona ſint. Vtrũ uidelicet ipſa uoluptas ſit non bonum. PRO. ut ipſe ubiq; dicis o Socrates hoc cõſideremus: & ſi ad rẽ cõducere hęc conſideratio uideatur/idẽq; iocundum bonũq; appareat concedemus. Sin minus? tunc iam dubitantes obiiciemus. SO. Vtrum igit̃ ipſe diſputationis dux eẽ uis: an me ducere iubes? PRO. Equũ eſt te eſſe ducem Tu nãq; cępiſti. SO. Hoc modo forſitan quod quærimus patefiet: Queadmodũ ſiqs ad dinoſcendum hominis ſanitatẽ uel aliũ corporis habitũ atq; opus uultũ eius & manus extremas cõtẽplatus adiiciat/age iam pectus mihi dorſumq; nuda/ ut clarius ĩſpiciam. Ita nũc ego idẽ ad iudiciũ id regro. Nam cum affectum tuũ erga bonũ & uoluptatẽ ex tuis uerbis agnouerim tale aliquid mihi expedit dicere. Age Protagora & in hoc tu mentẽ aperias: quid de ſcia ſentis. nũ/quid idem tibi quod aliis/an aliud placet? plurimi ſane de hoc ſcientia iudicant/ꝙ neq; robuſtũ aliqd ſit/neq; ducat /neq; etiam dominet̃. Neq; enim de ipſa ut de duce & principe cogitant: immo ſępe homini ꝑſente ſcientia/non ipſam dominari exiſtimant: ſed aliud aliqd/tũ iram/tum uoluptatem/alias dolorem alias & amorẽ: & ſæpe formidinẽ. Atq; ita de ſcientia cogitãt/quaſi de mãcipio quodam ab aliis oĩbus undiq; tracto: nunquid & tu idem ſentis? an potius pręclarũ quiddã ſcientiam & hominis principẽ arbitrariis ita ut ſiqs bona malaue diſcernat/ nunq̃ ab alio inducatur ad aliud q̃ ſcientia iubet agendum? ſed ſufficiens ſit hominis adiutrix ꝓſidiumq; prudentia. PRO. Videtur mihi quod dicis o Socrates. Nã ſi cuiq̃ hominũ turpe eſt negare ſapientiam ſciamq; omniũ rerũ humanarũ eſſe potentiſſimũ/mihi certe turpiſſimũ. SO. pręclare nimiũ uereq; loqueris: ſed cum noſti multos mihi & tibi non credere? Aiunt porro pleroſq; bonoꝝ conſcios/cũ bona agere liceat agere illa nolle/ſed alia. Et quotcunq; rogaui quæ huius rei ſit cã/ferunt homines uoluptate uel dolore/uel aliquo alio illorũ quæ ſupra rettulimus ſuperatos/hæc agere. PRO. alia quoq; multa ſunt o Socrates in quibus homines errãt. SO. age itaq; una mecũ conare hominibus ꝑſuadere: docereq;: illos quæ nã hæc ſit paſſio/ꝙ aiunt ſe a uoluptatibus ſuperari: & hãc ob cãm q̃ cognoſcũt bona/non facere. Forte nãq; dicentibus nobis illos errare/ſtatim obiicerẽt o Protagora atq; Socrates ſi non eſt paſſio hæc uinci a uoluptatibus: quæ nã eſt alia? quã dicitis uos? exponite. PRO. quid uero nos ad multorũ opinionẽ attẽdere decet: q utcũq; cõtingit loquunt̃? SO. conducturũ uobis hoc arbitror ad inueniẽdũ quõ ad cęteras uirtutis partes fortitudo ſe habeat: quare ſi in ſuperiori cõuẽtione ſtãdũ cenſes/ut uidelicet ego ducã/qua maxime inueniri poſſe quod querimus arbitror ſequere. Sin minus hoc & dimitti mauis. Mitto. PRO. probe loqueris: perge igitur ut cępiſti. SO. Si iterum a nobis ſciſcitarentur/qd iſtud uos eẽ dicitis/quod nos uinci a uoluptatibus dicebamus? ſic ego ad illos. Audite iam; ego & Protagoras uobis iſtud declarare conabimur. Nunquid perinde hoc fieri dicitis/ut ſæpe contingit homines ciborum poculorũq; & ueneriorũ uoluptate pellectos uictoſq; adſciſcere illa/ẽt ſi mala eſſe cognoſcant? aſſentirentur illi. Tunc uos ita. Mala uero

illa cur dicitis? Vtrũ quia uoluptatẽ hanc pręſentẽ prebẽt/ & ſuauitate deliniunt? An quia in poſte-
rũ morbos/inopiam/& alia multa generis huius adducunt? An ẽt ſi nihil tale in poſterum inferũt:
tãtũq; delectant/nihilominus mala ſunt/ex eo quod cognoſcẽtẽ hominẽ delectãt? putamus ne eos
o Protagora aliter reſpõſuros q̃ q nõ pp preſentem uoluptatis ipſius illationẽ mala ſunt: ſed pro-
pter morbos & alia q̃ ſequunt̃. PRO. ſic uulgus arbitror reſponſurum. SO. Nonne dum morbos
adducunt/dolores inferunt? dũ egeſtatem dolorẽ? Aſſentirent̃ ut arbitror. PRO. imo certe. SO.
hæc ergo o uiri non ob aliud ut ego & Protagoras arbitramur/mala uobis apparent/ q̃ q in dolo-
res deſinunt cęteriſq; uoluptatibus priuãt: cõfiterent̃. PRO. pculdubio. SO. Si cõtra rurſus inter
rogaremus o uiri qui bona iterum triſtia eſſe fatemini: nõne eiuſmodi quędã dicitis? ceu exercita-
tiones corporũ: labores militię: medicorũ curatiões: q̃ uel ſecãdo fiunt uel urendo: uel pharmacis
uel inedia/bona dicitis/ſed moleſta: conſentirẽt. PRO. Et hoc. SO. Vtrũ hęc ex eo bona uocatis q
preſentibus doloribus cruciatibuſq; cõficiunt. An ob id potius q in poſterũ ex his ſanitas & bona
corporis habitudo patriæ ſalus/potentię/diuitięq; ſequũtur. Ob id ipm dicerent ut exiſtĩo: PRO.
ego quoq; id iudico. SO. an ob aliud hæc bona ſunt/q̃ q in uoluptates deſinũt & moleſtias pellũt?
Alium ne finem aſſignare poteſtis/ad quẽ reſpiciẽtes hęc bona uocetis q̃ uoluptates atq; dolores?
Nõ poſſumus ut arbitror reſponderent. PRO. Sic equidẽ puto. SO. an non uoluptatem ut bonũ
ſequimini: dolorẽ ut malũ fugitis? cõcederẽt. PRO. profecto. SO. Ergo id malũ exiſtimatis/dolo-
rem ſcilicet. bonũ uoluptatẽ. quandoqdem & ipſam oblectationẽ tunc ſane malã dicitis eẽ/qñ ma/
ioribus uoluptatibus priuat/q̃ prebet. uel qñ uehemẽtiores dolores infert illis quas continet uolu
ptatibus. Quoniam ſi ob aliud delectationẽ ipſam/malã appellaretis ad aliũ finẽ reſpicientes / no-
bis quoq; monſtrare poſſetis. Sed nequaq̃ poteritis. PRO. Neq; mihi poſſe uidetur. SO. Similiter
quoq; dolorẽ ipm tunc dũtaxat bonũ dicitis/cũ maiores fugat dolores q̃ ĩfert/aut uoluptates mole
ſtis uehemẽtiores ĩducit: qñ qdẽ ſi ad aliũ finẽ reſpiciẽtes/dolorẽ bonũ iudicaretis nobis apire poſ
ſetis ſed nõ poteritis. PRO. Vera narras o Socrates. SO. Si me cõtra ĩterrogaretis o uiri: q̃obrem
ubiq; multa de hoc loquor? ignoſcite mihi ptinus rñderẽ/prio nãq; haud facile demõſtrari hoc pt
quid eſt quod dicitis a uoluptatibus ſuperari. Deindę demonſtrationes omnes in hoc ipſo conſi-
ſtunt. Et nũc ẽt retractare licet/ſi quomodo habetis aliud quod bonũ dicatis q̃ uoluptatẽ: & quod
malum aliud q̃ dolorẽ. An ſufficit uobis uitam iocunde abſq; triſtitia ducere. Quod ſi ſufficit neq;
dicere poteſtis aliud bonũ uel malũ/quod non ad hæc tendat / audite quod ſequit̃. Aio equidẽ his
ita ſe habentibus/ridiculum uobis eſſe ſermonem/quando dicitis hominẽ mala cognoſcentem eẽ
mala/illa nihilominus agere/cum liceat non agere/uoluptatibus tractum atq; perculſum. Atq; ite-
rum quando dicitis/hominẽ bonorum conſcium/agere nolle pręſenti uoluptate detentum. Hæc
autẽ ridicula eſſe patebit: niſi multis utamur nominibus. Iocundo. Triſti: bono ac malo. Sed poſtq̃
duo hæc eẽ apparuerunt/duobus ipſa noĩbus appellamus primũ qdẽ bono ac malo: poſtea iocũ-
do ac triſti: his poſitis ita dicamus: cognoſcentẽ hoĩem mala eẽ mala/illa nihilominꝰ agere. Siqs ãt
q̃rat q̃obrẽ? qa uidelicet uictus rñdebimus. A quo? q̃ret ille: nobis ãt nõ licebit ulterius a uoluptate
uictũ dicere. Aliud. n. nomẽ uoluptatis loco ſuſcepit. bonũ. Iõ rñdebimus illi uictũ a bono. Tũc ſi
ille q nos ĩterrogat cõtũelioſus forte uir ſit ridebit nos/atq; dicet/ q̃ abſurdũ ẽ q dicitis? Si facit qs
mala: ſciens mala eẽ cũ nõ oporteat facere uictus a bonis: an bõa hæc digna ſunt/ut mala uĩcãt uel
non digna? Non digna dicemus: neq;. n. aberraſſet ille quẽ dicimus a uoluptatibus ſuperatũ. Ad
hæc ille quãobrẽ bona indigna ſunt ut mala uincãt/uel mala/ut bona? nunqd ob aliud/q̃ cũ hæc ma
iora ſunt/illa minora: uel plura hæc/illa pauciora. Nõ habebimus pręter hãc cãm aliquã. Adde ille
Cõſtat iã q ſupari hoc dicit̃/loco exiguorũ bonoꝝ/maiora mala ſuſcipe. Hæc itaq; ſic ſe habeãt. Mu
temus igit̃ hæc nomina accipiamuſq; ad eadẽ iocundũ ac triſte/dicentes hominẽ agere /tunc diri-
mus mala/dicamus nunc triſtia/ſcientẽ triſtia eſſe a uoluptariis ſuperatũ: talibus. ſ. ut uictoria ſint
indigna. Quæ uero alia ineſt ad dolorẽ indignitas uoluptati q̃ exceſſus inter ſe atq; defectus? hoc
eſt cũ inter ſe hæc maiora minoraue fiunt: plura itẽ & pauciora/uehementioraq;/& remiſſiora. Siqs
aũt dixerit. At multũ differt o Socrates uoluptas preſens a futura uoluptate atq; moleſtia: dicam
equidẽ/nũ alio quopiã q̃ uoluptate atq; moleſtia? haud ſane alio poteſt. Sed pinde eſt ac ſi uir pitus
põderũ collectis uoluptariis collectiſq; triſtibus/eminuſq;: & cominus/ lancibus ſupponere/ dice-
retq; utra ſint plura. Si enim uoluptaria cũ uoluptariis libres/maiora ſemp & plura ſunt eligenda:
ſin aũt triſtibus/triſtia cõpares/pauciora atq; minora: ſin iocũda cũ triſtibus: & triſtia a uoluptariis
excedant̃/ſiue ppinqua/remotis/ſiue remota ppinquis/ratio illa eſt eligenda in qua hæc inſunt q ſi
iocũda a triſtibus excedant̃/minime. an aliter ſe res habet o uiri? ſcio equidẽ nihil afferre eos aliud
poſſe. PRO. Idem & ipſe arbitror. SO. Poſtq̃ uero ita ſe id hẽt/illos hũc in modũ interrogabo. Ap
parent oculis ueſtris eędem moles/cominus maiores minores eminus? ita reſpondebunt. Et craſ-
ſa & multa ſimiliter? & equales uoces/prope maiores longe uero minores? Conſentient: ſi in hoc
bene agere & felicitas noſtra conſiſteret/hoc eſt in magnis molibus fabricandis accipiendiſq; par/

uiſq;

uiſq; uitandis q̃ nã nobis potiſſima uitę ſalus eſſet? nũ ars dimetiẽdi? an apparentis potẽtia? Immo
potentia hęc nos deciperet & errore confundens ſępe nos cogeret eadẽ alias aliter iudicare: atq;
adſciſcere. In actionibuſq; & electionibus magnorũ ac paruorũ ſepius penitere. Dimetiendi uero
facultas apparens hoc abrogaret refelleretq;: ueritatemq; aperiens animo quietẽ daret in ueritate
manenti: atq; ita uitã ſeruare. Conſentirent ne hoĩes ad hęc dimetientẽ artẽ ſeruare nos/an aliã?
PRO. hãc ipſam. SO. quid porro? ſi in ipſa paris ĩparíſue electione ſalus uitæ conſiſteret: qñ quod
plus eſt recte eligi oporteret: & qñ quod minus/uel ipſum ad ſeipſum/uel aliud forte ad aliud/ſiue
prope ſeu ꝓcul ſit: quid potiſſimũ noſtrã uitã ſeruaret? nõne ſcientia? Et nõ metiendi qdẽ cũ exceſ-
ſus: atq; defectus ars hęc ſit. Cũ uero paris & ĩparis habenda ratio ſit/nõ alia q̃ numerandi ſciẽtia.
Cõcederẽt homines hæc? An non? PRO. Abſq; controuerſia cõſentirent. SO. Poſtq̃ uero ſalus ui-
te apparuit in recta uoluptatis & doloris electione cõſiſtere quoad plura & pauciora/maiora & mi-
nora/propinquiora & remotiora pertinet: nonne dimetiẽdi primo facultas exceſſus: atq; defectus
ęqualitatiſq; mutue conſideratrix. PRO. Neceſſe eſt. SO. Q̃m uero metiendi facultas eſt/neceſſe
eſt/ut ars & ſcientia ſit. PRO. Admittent. SO. Quæ uero potiſſimũ hęc ſcia ſit/alias conſiderabi-
mus. Sufficit in pręſentia ſciam eſſe q̃tũ ad eã ſpectat rñſionem: quã ego & Protagoras ueſtrę era-
mus queſtioni daturi. Hęc ſi recordamini erat quęſtio. Nos quidem conſenſimus nihil ſcientia po-
tẽtius eſſe: immo ſemper ubicũq; adeſt uoluptati cũctiſq; aliis dominari. Tunc uos obiecistis uolu-
ptatem ſępenumero ſcienti homini dominari. Quod cũ uobis nequaq̃ daremus: ſtatim uos ita ro-
gaſtis o Protagora atq; Socrates: ſi hoc non eſt a uoluptatibus ſuperari: ſed aliud quiddam/decla-
rare uos quid iſtud. Si illico uobis reſpondiſſemus inſcitiam eſſe nos ꝓtinus riſiſſetis: Nunc autẽ
ſi nos derideritis: uos quoq; ipſos irridebitis. Ipſi enim uos pauloante confeſſi eſtis defectu ſcie aber-
rare illos qui in uoluptatum & dolorum electione delinquũt. Ea uero bona ſunt & mala: neq; defe-
ctu ſciẽtie tãtum dixiſtis/ſed ulterius addidiſtis/defectu ſcilicet ſcie metiendi. Actio autẽ aberrans
abſq; ſcia ut & uos nõ latet/ab inſcitia ꝓuenit quapp quod dici ſolet a uoluptatibus ſupari extrema
inſcitia eſt. Quã ueluti morbũ Protagoras hic & Prodicus & Hippias curaturos ſe q̃ſi medicos ꝓ-
fitentur. Vos aũt quia aliud quiddã eſſe hoc q̃ inſcitiã opinamini: neq; uos ipſos/neq; filios ueſtros
hiſce ſophiſtis rerum harum doctoribus curandos traditis/quaſi uirtus doceri non poſſit. Sed cũ
pecuniis indulgeatis nimium neq; mercedẽ his preceptoribus offeratis priuatim publiceq; delin-
quitis. Hęc plane uulgo reſpõdiſſemus. Nũc aũt uos etiã o Prodice atq; Hippia una cũ Protagora
hoc pcõtor/cõis enim uobis hic ſermo/nũquid uera uobis loqui uidear an falſa? Vera admodũ di-
cta eſſe ſuperiora/uiſum eſt oĩbus. Cõceditis igitur inq̃/quod iocundũ eſt/eſſe bonum/quod triſte:
malum. Diſtinctionem uero illam nominum/quã Prodicus hic inducere ſolet/reiicio eiuſq; requi-
ro iudiciũ. Siue enim uoluptariũ/ſiue delectabile: ſeu lętum: ſeu quomodocũq; aliter nomines op-
time Prodice hoc mihi nũc ad quod uolo/reſpondeas. Subridens Prodicus aſſenſus eſt: & alii pari-
ter conſenſerunt. Tũ ego quid ad hoc o uiri? actiones oẽs quę ad iocunde & ſine moleſtia uiuẽdum
tendũt nõne honeſte & utiles? honeſtumq; opus/bonũ & utile? Adnuerũt. Si ergo iocũdum ipſum
bonum eſt/nemo/uel ſciens/uel exiſtimans alia meliora eſſe his quæ fecit/ac poteſt: deinde hęc agit
dũ meliora poteſt. Quod uero dicit̃ ab affectibus ſuperari/nihil eſt aliud q̃ inſcitia. Et quod affecti-
bus dominari/ſapiẽtia: placuit oĩbus: quid uero inſcitiã nõne tale quiddã dicitis: qñ quis falſa opi-
nione decipitur circa res plurimi faciendas? hoc quoq; dederunt. Nemo uero libẽs ad mala deſcẽ-
dit/uel ad illa quę mala exiſtimat. Neq; hoc ut uidet̃ nature hominis ineſt/ut ad ea q̃ cenſet mala lo-
co bonorum declinare uelit. Et cum e duobus malis alterũ eligere cogitur nemo quod peius eli-
git/dum licet quod eſt minus maliũ eligere. Hęc oĩa cũctis nobis rata habẽda uiſa ſunt. Quid inq̃
timorem ac terrorem uocatis. Nunquid quod ego erga te dico Prodice? expectationẽ porro quã-
dam mali/ſiue timorem: ſeu terrorem dicatis ipſe uoco. Viſum eſt Protagoræ atq; Hippie timorẽ
ac terrorem hoc eſſe: Prodico aũt timorem quidem eſſe hoc/terrorẽ uero minime. Nihil id refert
inq̃ o Prodice ſed iſtud ſi uera ſunt ſupradicta. Volet ne aliquis ad illa ꝓficiſci quæ metuit/dũ lice-
bit ad ea quæ minime timet? An fieri neq̃t ſecũdum ea quę iã conceſſimus? nã quę quis metuit/cõ-
ſtitit q; male eſſe putat: quodq; nullus ſponte ad illa deſcendit & accipit quæ mala exiſtimat: hæc
quoq; omnibus placuerunt. His ita ſuppoſitis o Prodice inq̃ & Hippias primam eius reſponſionẽ
Protagoras coram uobis tanq̃ ueram defendat. Immo uero nũc nõ primam. Inquit enim primo
ex quinq; uirtutis partibus nullam talem eſſe/qualis eſt alia: & unãquãq; propriam habere poten-
tiam/non hoc exigo nũc: ſed quod poſtea dixit. Inquit enim in ſequentibus quattuor uirtutis ptes
ſatis inuicem propinquas eſſe. Vnam uero illarum ſcilicet fortitudinem a reliquis longe differre.
Quod inde coniici poſſe dicebat/q; pleriq; inuenirentur fortiſſimi uiri: qui tamen profaniſſimi: in-
iuſtiſſimi: intẽperatiſſimi: & inſipiẽtiſſimi eſſent: ex quo patere uolebat fortitudinem ab oĩbus aliis
uirtutis partibus plurimum differre. Cuius ego reſponſum ſtatim uehementer ſum admiratus.
multoq; etiam magis poſtq̃ uobiſcum hęc tractaui. Quare ab illo ſciſcitatus ſum utrum fortes au-

Prouerbiũ a uoluptatibus ſupari extrema iſcitia eſt.

Quid ĩſcitia

daces uocaret. Ille uero præcipites inſuper addidit. Recordaris Protagora hęc te reſpondiſſe. PRO. Recordor. SO. Dic obſecro nobis ad qđ pręcipites homines fortes nūcupas? An ad ea/quæ timidi aggrediuntur? PRO. Non. SO. ergo ad alia. PRO. nempe. SO. utrum timidi audenda aggrediuntur. Metuenda fortes. PRO. ita fertur o Socrates. SO. Vera narras. Verū nō hoc requiro: immo uero tu ad qđ precipites fortes appellas? nū ad mala ſcientes eſſe mala pernitioſaq;: uel ad ea q̄ talia non ſunt. PRO. Impoſſibile hoc eſſe abs te ſuperioribus rationibus eſt oſtenſum. SO. Et in hoc quoq; uere loqueris. Quamobrem ſi hoc recte eſt demonſtratum/ea quę mala pernitioſaq; iudicat nullus aggreditur: quādoquidē conſtitit inſcitiam eſſe quod dicit̄ ab affectibus ſuperari. PRO. plane. SO. enimuero oēs inuadūt illa quæ audēt/tam timidi q̄ fortes. Atq; hac rōne eadē & timidi & fortes aggrediuntur. PRO. Immo cōtraria oīno ſunt o Socrates ea ad quę fortes & timidi ꝓficiſcunt̄. Nā ad bellum quidem ire hi uolunt/illi uero nolunt. SO. Vtrum ire honeſtum an turpe? PRO. Honeſtū. SO. Nōne ſi honeſtū/etiam bonum eſſe ſupra conſenſimus? Omnes enim actiones honeſtas & pulchras/etiā bonas eſſe conuenimus. PRO. Vera loqueris: & mihi quidē ſemper ita uidet̄. SO. probe. Verū quos nā dicis in prelium ire nolle/cum iter id pulchrum bonumq; ſit? PRO. Timidos. SO. Nōne ſi pulchrum & bonum/etiā eſt iocundū? PRO. conceſſum eſt. SO. nū quid cognoſcentes timidi ad pulchrum/melius & iocundius ꝓficiſci nolūt? PRO. At uero ſi hoc admittimus ſuperiores cōuentiones peruertimus. SO. Quid porro? Vir fortis nonne ad id quod pulchrum melius iocundiuſq; eſt tendit? PRO. neceſſe eſt confiteri. SO. omnino igitur fortes uiri. Neq; turpiter/metuunt ſi quando/metuunt neq; turpiter audent. PRO. ita eſt. SO. Si nō turpiter/honeſte & pulchre. PRO. certe. SO. Sin honeſte etiā bene. PRO. utiq;. SO. nonne & timidi & feroces & furioſi cōtra turpiter audent & metuunt turpiter? PRO. Et iſtud. SO. Cur aūt turpiter & male audēt/niſi ꝓpter ignorantiam & inſcitia? PRO. Ob hanc ipſam cauſam. SO. Quid uocas hoc/quo timidi ipſi timidi ſunt. Timiditatem ne? an fortitudinem? PRO. timiditatem. SO. timidi aūt nonne propter metuendorum inſcitiam apparuerunt? PRO. ſane. SO. propter hanc ergo inſcitiā timidi ſunt. PRO. nempe. SO. Illud aūt quo timidi ſunt timiditatem eē aſſeruiſti. PRO. aſſerui. SO. nōne igitur metuēdorum & nō/metuendorum inſcitia/timiditas erit. PRO. erit. SO. Enimuero cōtraria eſt fortitudo timiditati. PRO. abſq; dubio. SO. an non ſapiētia metuendorū & nō metuendorū eorūdem inſcitię cōtraria eſt? PRO. prorſus. SO. horum uero inſcitia timiditas. PRO. & maxime quidem. Sapientia igitur/metuendorum/& nō metuendoꝝ fortitudo eſt eorūdem inſcitię contraria exiſtens. Haud ulterius annuit Protagoras/ſed ſiluit. Tū ego. Quid taces Protagora? cur nō aut annuis/aut renuis? ipſe met perage inquit. Cōcludam protinus inq̄/ſi unum hoc dūtaxat interrogauero. Verū tibi nūc etiā ut & ſupra inſipiētiſſimi quidā eſſe uideātur qui tamen fortiſſimi ſint. Contēdere nimis inquit uideris o Socrates ut ipſe reſpondeā. ergo morē tibi geram. Impoſſibile dico uideri ex his quæ ſupra conceſſimus. non ob aliam cām inq̄ de his omnibus te percontor q̄ q; noſſe cupiam qualia ſint quæ ad uirtutem ptinēt/quidue ipſa ſit uirtus. Scio equidem hoc declarato ſtatim notum fore & illud quo de ego & tu tot iā uerba cōſumpſimus: dū ego quidē uirtutē doceri poſſe negarem/tu uero poſſe aſſeuerares. Atq arbitror noſtræ diſputationis exitum/ſi hominis inſtar uocē nāciſceret̄ deriſurum nos & his atq; huiuſmodi correptionibus reprehēſurum: q̄ abſurdi eſtis o Socrates atq; Protagora. Tu quidē ab initio dicebas o Socrates doceri nō poſſe uirtutē/nūc repugnare tibi ipſi ſtudes/dū oſtēdere niteris omnia hęc eſſe ſciam iuſtitiā ſcilicet/temperantiam/fortitudinem. Qua ratione maxime uirtutem doceri poſſe conſtaret. Si enim aliud quiddā eſſet ſciētia q̄ uirtus/quod Protagoras aſſerere ſupra tētabat/ plane doceri nō poſſet. Nunc autem ſi uniuerſum ſcientia apparebit: quod ipſe īferre conaris o Socrates/mirum erit/ſi per doctrinā uirtus cōparari non poſſit. Protagoras autem primo quidē doceri uirtutē uoluit: nūc contra/ adniti uidetur: ut quoduis aliud potius q̄ ſciētia uirtus appareat. Quo pacto minime omniū doceretur. Equidem o Protagora uidens hæc omnia ſurſum/deorſumq; grauiter perturbata ut in lucē ueniant/uehementer affecto. Velim autem his inter nos enarratis/quid uirtus eſt oſtēderemus: rurſuſq; utrum doceri poſſit necne monſtraremus. Ne ſępe nos Epimetheus ille fallat ī cōſideratiōe decipiēs/quēadmodū in diſtributiōe neglexit ut tu narrabas. Prometheus enī ea in fabula mihi magis q̄ Epimetheus placuit quo utens & uniuerſæ uitę meę ꝓuidens/hęc oīa tracto. Atq ſi ipſe uelles/ut ab initio dixi libētiſſime de his rebus tecum deliberarem. Tū Protagoras/ſtudium hoc tuum inquit o Socrates ſermoniſq; diſcurſum laudo. Etenim cum cetera niſi me fallit opinio a me abſint uitia/inuidia certe omnium remotiſſima. Et de te quidē multis iā dixi me oīum quos conuenerim maxime me te admirari: ęqualium certe quā maxime. Addo quin etiā nil mirū mihi fore/ſi ſapientiæ ſtudio clarus euaſeris? Ac de his alias quandocūq; uoles edifferemus. Nunc iam hora eſt ut me ad alia conferā. Ita inquā agendum eſt/ſi tibi uidetur: quandoquidem & ipſe iam pridem alio abire cogebar ut dixi: uerūtamen ut Calię honeſto adoleſcenti morem gererem/perſtiti. His dictis atq; auditis abiuimus.

PROTAGORÆ FINIS.

Argumentum

¶ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN EVTHYDEMVM.

PLato inſignis charitate uir in Euthydemo quēadmodū & ſępe alibi ſtudet animos ad ſeria natos a uanis ſophiſtarum nugis auertere: oſtendens eos uel ubi de rebus grauiſſimis agiẗ/ludere: ſpemq́ audientiū ubiq́ deludere. Hos aūt & alibi & aliter & hic ita deſcribit/curioſos & uanos in uerborum altercatione certatores/promptoſq́ ad quoduis dictū: ſeu uerum/ſiue falſum ſit/refellendum. Primo quidē oſtendit q̄ auarū ſit ingeniū ſophiſtarū: cum Euthydemus Dionyſodoruſq́ fratres ſophyſtę/artem militarem/qua gloriāẗ/parati ſint mercede docere/quam nullus umq̄ uendidit. Deinde q̄ ambitioſum. Quippe cum iudicialē ꝓitiam una cum militari & utrāq́/una cum ſophiſtica/quę lōgiſſime iter ſe diſcrepant ſimul profiteātur. Tertio q̄ uanū nempe iam ſenes a rebus ad uerba/a ueritatis ſtudio ad mendacia ſeſe conferunt. Quarto q̄ contēnendū. Breui.n.& ad ſummā biennio quilibet cauillatoriam hanc aſſequiẗ facultatem. Quinto q̄ periculoſum. Nā cui mirum uideri debet ſimplices adoleſcētes fucatis ſophiſtarū argutiis facile irretiri/falſiſq́ inde opiniōibus ꝑnitioſiſq́ moribus ībui. Quādoquidē & Socrates ipſe ſenex ſapientiſſimuſq́ fingitur eadē eſca illaqueatus/admirabunduſq́ ad ſophiſtaꝝ gymnaſia properare. Adde ꝙ & Socraticus ille demō q a nullo decipi poſſe uideẗ/a ſophiſtis horum nebulonum prçſtigiis fingitur eſſe deceptus. Interea Socrates etiā in ſenectutę ſcholas puerorum & ludos muſicę/uerborumq́ ridimenta frequentans/nos admonet: primo quidem neqd ad deſciplinarum ꝑfectionem uel minimū contēnamus deīde ne ut ſępe accidit ſub ruſtico quodam uerecundię rubore a diſciplinę ſtudiis arceam. Tertio ut Solonis more tam diu diſcēdū nobis eſſe cenſeamus q̄diu uiuendum. Proinde ꝙ ſophiſtę Socraticam aduerſus eos ironiā nunq̄ animaduertūt: imo uero nihil tam magnificū in eoꝝ laudes adduciẗ/quin facillime credēt palāq́ recipiant: duo nobis declarat pręcipue: alterū quidem nihil uanius his nebulonibus reperiri poſſe alterum uero eos qui ad alios fallendos impenſius ſtudent nimirum ſua ipſorum fallacia facillime falli. Pręterea ꝙ pręſtigiatores eiuſmodi uirtutē quā polliceẗ neq́ pręſtāt umq̄: neq́ ad ipſam alicubi exhortantur ſed ad cōſuetas uerborū cauillationes ubiq́ refugiunt: eaſq́ quaſi res ſerias ſtudiis aliis quaſi ludis ꝓculdubio anteponunt tria potiſſimū nobis ſignificat. Primū eos qui uirtute ipſi ornati non ſunt/eā nūq̄ uel rōne/uel exēplo poſſe docere. Secundū homines uerborum nimiū curioſos/res bonas nunq̄ uel cōſequi/uel afferre. Tertium eos qui facillime plurima polliceẗ/minime oīum promiſſa ſeruare. Accedit ad hęc ꝙ Socrates ſophiſtas ad docendā uirtutem allicit diſcipulorum diuitū plurimorūq́ turba tanq̄ ambitioſos nimiū & auaros. Sed ibi ſub ꝑſona Critōis ammonemur/ne temere cuilibet curandū aīum cōmittamus. Quod uero Socrates ſophiſtas dū uirtutē ꝓmittunt interim quaſi deos obſecrat aperte declarat/ab ipſo deo/uirtutem eſſe petendā: homineſq́ uirtute preditos quaſi diuinos habendos eſſe. Item ꝙ illos ob uirtutis ſtudium regibus beatiores exiſtimat/plane ſignificat uirum uirtute pręditum primo quidem ſui ipſius/deinde & regum eſſe regem. Docet prætерea Socrates in Clinia curādo quāta cum caritate quātam curādę iuuentuti adhibere diligentiā debeamus. Mox uero ſub inſolētiſſimorū ſophiſtarū pollicitationibus parturiunt montes/naſcetur ridiculus mus. Sed & notāda eſt ibi hyperbolica quędā ad uanos homines deridendos. Socratis ironia. Deinde incōparabilis uanitas nebulonum pro rebus uerba & illa quidē ineptiſſima ubiq́ pręſtantiū cūq́ exhortatiōem ad ſapientiā promiſerint ad pueriles ineptias relabentiū: tum Socrates uniuerſum ſophiſtarū gymnaſium/ait laudū eē uerborum/eoſq́ rerum naturam omnino latere: atq́ artificioſas illorum telas/ſola uerborū expoſitione ſignificationiſq́ diſtinctione poſſe diſſolui. Obſecrat deinde faceti ſſima quadā ironia ſophiſtas/ut poſt ludos ad ſeria ueniant/proponitq́ formulam quandā ad cuius exemplar exhorationem ad philoſophiā ab illis exoptet. In eiuſmodi formula felicitatē primo quidē cōmuni notiōe deſcribit bene uiuere. Deinde hoc ipſum bene uiuere uel in ipſa rerum ad notū conſecutione/uel in recto rerum ipſarum uſu probat conſiſtere. Atq́ utrinq́ per inductiones concludit ſapientiam/cum ſoia & cōſequatur res ad uotum & utatur recte ſolam beatos efficere. Ibiq́ talis inductionibus ordo conſpicitur/ut ſi per ſingulas uitę partes ſapiētia tum ad uotū conſequitur: tum recte utitur conſequentem in uniuerſa uita finem uitę cōmunem ſummumq́ bonum ſapiētia eadem affert in conſecutione ꝓſpera rectoq́ uſu conſiſtens. Inter argumentandum uero pręclara fulget ſentētia ſectæ ſtoicæ fundamētum extrerna uidelicet & corporea eſſe in differentia potius & cōmunia q̄ aut bona/aut mala dicēda. Proprie uero bonam eſſe ſapientiā/malā uero inſipientiam. Siquidem per illā bona omnia/per hanc omnia mala nobis euadunt. ideoq́ ſapientiā ſolā beatos facere poſſe. ꝙ uero in ſciētia poteſtas ad felicitatē tota conſiſtat: tria ipſa felicitatis noīa a priſcis Gręcoꝝ auctoribus inſtituta declarāt.ſ. eudęmonia: eutychia: eupragia. Primū ſignificat cognitionē boni: ſm conſecutionē/tertiū uero uſum/q̄ oīa ſcia nobis ꝑficit. Quā boni ſciam Plato & hic/& alibi dicit quodāmō oēm eē uirtutē. Sapientiā quidē eē abſoluti diuiniq́ boni ſciam. Prudētiam uero ſciētiam bonorū malorūq́

proprie ad hominē ptinentiū. iuſtitiā quoq; ſciam bonorū malorūq; pro meritis diſtribuendorū
fortitudinē aūt ſciam circa bona & mala audēdi atq; metuēdi. Tēperātiā deniq; ſciam circa bona
malaq; ſimiliter ad ſciſcēdi atq; fugiendi. Meminiſſe prę cęteris hic oportet Platonem & hic & ſę-
pe alibi innuere ſapientiā non tam humano ſtudio comparari/q̄ purgatis mentibus diuinitus īfun
di ſolere. Quippe cum animus huic coniūctus corpori/ad res penitus a corpore ſeparatas redda-
tur ineptus & quaſi noctua ſub nimio diuinorum ſplendore caliget. Quapropter ſocratica ad ſa-
pientiā adhortatio/non tam ad ſpeculationē ptinet q̄ ad mores. Quibus tandē purgatus aius ſa-
pientiā a deo & ſciam prudentiāq; cōſequit̄. Per hęc Socrates dū a ſophiſtis exhortationem ad phi
loſophiam quę ē ſapiētię ſtudiū expoſcere ſimulat/ipſe interim aptiſſima quadā diſſimulatione ad
philoſophandū mirabiliter adhortatur. Verūtamē nōdū ſophiſtę exhortationē uel pro ſe ipſis uel
pro aliis ſaltem accipiunt. Sed p ſolitas iterū ineptias reuoluunt̄. Vbi appet q̄ ptinax/uel in uitiis;
uel in nugis ſemp ſit ingeniū uel iniq; natum/uel perperam educatū. Inter hęc animaduerte diligē
tiſſime diuinam Platonis ſnīam: qua iubemur uirtutis ſapiētieq; conſequēdę gratia perpeti nō ſo-
lum incōmoda: iacturas: labores: & ſeruitutem: uerū ēt ſi ſperemus ex ipſa diſſolutione noſtri me-
liores deniq; euaſuros/permittere nos illi qui hoc ipſum pmiſerit excoriādos liquefaciendoſq; ac
penitus diſſoluendos. Vbi apparet q̄tum animi bonum rebus prępſtet corporeis: & quātum pro-
bādi ſint ueteres illi fortiſſimi martyres chriſtianorum: huic illud ſimile qui animā amat ſuā i hoc mū
do pdet eam: qui uero hic eam perdiderit/eandē in ęterna uita recipiet. Proinde Socrates ſophi
ſtarum captiunculas confutans demonſtrat contra ſophiſtas facillime poſſe ſophiſmata retorque
ri: prę ſertim quia cogit eos & ſibimet repugnare & abſurdiſſima confiteri. His actis rurſus ſimile
ſuperiori formulam ſimulando declarat nihil boni auditores a ſophiſtis accipere / ſophiſtaſq; ipſos
ueluti per ditiſſimos ad bonam frugem reuocari non poſſe. Quoniam uero tria hæc nomina in-
ter diſputandum ſapientiā/ſciam/prudentiā/ſępe repetit animaduertendū eſt/ubi obſeruantius lo
quitur ſapientiā definire diuinorum cognitionē/ſciam naturalium/prudentiā humanorū. Vbi ue-
ro minus obſeruanter/ſciē nomine ad tria hæc ſignificanda uti ſolere. Sed ubi liberius ſingulis pa-
riter pro omnibus uti. Preterea duo adducit artium genera/earum ſcilicet quæ efficiant opera / &
earum quæ factis utātur. Et quoniam ars quæ utitur alterius artis opere/tū finē illi fabricādi pſcri-
bit: tum exemplar adhibet operis abſoluēdi/non iniuria utentem artem facienti dignitate prępo-
nimus. Attende hic Platonem tam paruifacere facientē artē/tā magnifacere utentem/ut apertiſſi
me uelit ſiquis uel materias omnes in aurū pro arbitrio poſſit cōuertere: īmo & imortalitatē ipām
inter hoīes cōparare/nihil ſibi uel tantā auri molē uel īmortalitatē niſi uti ſciuerit profuturā. Atten
de iterum cōmunē hic oratorię artis abuſum ſophiſticę ſimilē prorſus uituperari tanq̄ faſcinatio-
nis maleficę ſpēm ubiq; ad inficiēdos pturbationibus animos uenefice contēdentē. Simili quadā
rōne cōmunem poeſis abuſum alibi deteſtatur. Sed quia hic in artibus numerandis nominat dia-
lecticā: ne quorundā more dixerim dialecticem: nā dialectica mihi latinius ſonat/meminiſſe opor-
tet logicā apud Platonē ſignificare artem regulas nominū orationū argumentionūq; diſponētem
dialecticā uero ſagacē philoſophantis indaginē regulis his utentē ad rationes rerum inueſtigan-
das. Diuinarū prę ſertim/a quibus rerū quoq; ſequentiū ſummæ rōnes accipiunt̄. Ideoq; dialecticā
plerūq; apud Platonē theologiam nobis ſignificare. Nominat ibidem artem regiā atq; ciuilem. ſ.
prudētiā hūani generis feliciter gubernādi. Quæ qdē ſiue in pſona priuata ſiue publica ſit uel una
uel multis/ęque ab ipſo tā ciuilis q̄ regia nūcupat̄: huic pfecto tāq̄ regine oēs ſubigit facultates: q ī
agendo faciēdoq; uerſant̄: quibus ipſa dat leges: ac tanq̄ inſtrumētis utit̄ & ancillis. Subiicit ſimili-
ter theologię ſcias oēs q̄ uerſant̄ in ſpeculando: ad quā hę ita ſe habeāt/quēadmodum priuate ar-
tes ad regiā. quāobrem Socrates dū in ipā formula ſupiori formulę rurſus cōtinuata facultatē q̄rit
ad felicitatē potiſſimū cōducentē/merito dimiſſis aliis ad regiā theologiāq; confugit. Prę ſertim
cū felicitas in optimo rerum uſu cōſiſtat: hę uero rectiſſimū/tū ſpeculādi/tū agēdi & faciendi uſum af
ferre oībus p oīa ſtudeant. Idē tradidit in Philębo: idē in ultimo legū idem in libris de re. p. ubi ad
generis humani felicitatē futurū gubernatorē in theologia primū/deinde in ciuili inſtruit diſcipli
na aſſerens diuinā ipſam boni ideā: uix tādē a ſolo legittimo theologo pcipi. Ac niſi pcepta fuerit:
non poſſe quicq̄/uel priuatim/uel publice recte agi feliciterq; diſponi: quāuis āt ita ſit. Socrates ta
men hic inter adoleſcentes atq; ſophiſtas myſteria hec reuelanda nō cēlet. Mos. n. ſocraticus ado-
leſcentes exhortatur ſolum ſophiſtas ſolū cōfutat/uiros deniq; legittimos docet. Hic ergo ſub iro-
nia atq; diſſimulatōe eiuſmodi tāgit myſteria/ſeq; ſimulat hęſitare: & q̄ſi īter ſophiſtas uertiginoſos
pati uertiginē. Forte uero ambigere propterea ſimulat utrū theologia ciuiliſq; pſtet felicitatē / qa
neq; theologiæ neq; ciuilis diſciplinæ abſolutā perfectionē humana quadam uia/ſed diuina potius
inſpiratiōe haberi poſſe ſępe cōfirmat. Quapp nō iniuria humanis diffiſus uiribus/ felicitatē in di
uinā refert munificētia/in quā & theologiæ ſapiētiā: & ciuilis prudētiā pculdubio retulit. Eo de-
niq; pacto hęc omnia nobis accipiēda ſunt: ut humana quidem officia mentes ad felicitatē prepa-

rent

rent pręcipuę ſub theologia ciuiliq; diſciplina rectiſſime gubernata: Dei uero ipſius clementiſſima
bonitas/ſummū hoīs bonum per hęc quaſi media ad ipſum cōuerſis deniq; largiaꝶ. Statueram hic
ſatis honeſtū argumēto imo uero cōmentario finem imponere. Verum detinet me adhuc neceſſa
ria quęſtio: ad quid cōducat frequēs Socratis ironia/ quę qdē ſemp Socratis bona diſſimulat: ſępe
uero bona ſimulat ſuperboꝶ: & quātum ſemp Socrati derogat tantū / ſępe ſupbis arrogat: atq; id
quidem iocis facetiiſq; frequētibus efficit: & ſepius ultra fidem. Vt in ſe qdem deprimēdo audien
tes reddat modeſtiores: in ſupbis uero ſupra fidei modum extollendis/ ſupbiam reddat oībus de•
ridendam. Profecto qui pręter modum laudanꝶ a Socrate ſi non oīno perditi ſunt/rubore confuſi
ſeipſos emēdant: ſin uero iam pditiſſimi/ non ipſi iam/ ſed pñtes correptionis eius exēplo tam ridi/
culam ſupbię uanitatē cautiſſime uitāt. Eſt aūt ſocratica ironia/ res admodum artificioſa: urbana:
faceta: uenuſta. Tutius ueritati adſtipulaꝶ odiūq; declinat: dum & pfeſſionē apte diſſimulat & pri?
ſibi derogat manifeſte q̄ uel clam derogare alteri deprehendaꝶ: & qđ maximū eſt in uitiis corri•
gendis fugit maledici notā. Per hanc utiq; ppe huius dialogi finem ſophiſticę cauillationis uitupe
rationē in tria colligit capita: primū q; pbatiſſimi quiq; nugas eiuſmodi aſpernanꝶ. Secūdum q; ſo
phiſmata ſeipſa cōfundunt. Tertium q; uel pueri hęc tanq̄ leuiſſima biduo aſſquūtur/ mox a ſophi/
ſta deſcēdit ad rhetorē. Vterq; enim ciuilem uirtutē falſo pfiteꝶ/ut ſcribitur in Gorgia: & ſophiſta
quidem philoſophi ſpeculationē: rhetor aūt moralem philoſophi diſciplinā ſimulat pcul a uero:
oſtēdit aūt rhetores atq; oratores dum ſe & philoſophos & ciuiles ſimul pfitenꝶ eē ad utrūq; prſus
inutiles. Concludit poſtremo dialogū gemina optimaq; ſnīa. Altera qdem curādum magis eē/ut
bōi ſint filii q̄ ut ſint: atq; ut illos relinquas bonos/potius q̄ illis relinquas bona. Altera uero oīno eē
philoſophādum quādoqdē philoſophia ipſa res eſt diuina: neq; uel ob falſos eius profeſſores: uel
ob mendaces calumniatores dimittendam eſſe poſſeſſionem adeo prętioſam.

ARGVMENTI FINIS

EVTHYDEMVS VEL LITIGIOSVS TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI

CRITO SOCRATES EVTHYDEMVS DIONYSODORVS CLINIAS CTISIPPVS

CRITO.

Quis nam ille erat o Socrates: qui cum heri i Lycio diſputabas? Nempe turba frequēs
circūſtabat. Quare licet propius accederem audiendi auidus/nihil tamen aperte pci
pere poteram. cum uero in pedes erectus inſpicerem/mihi uiſus eſt hoſpes quidam
eſſe/qui cum diſſerebas. Quis ille? SO. De quo interrogas Crito: Nō enim unus tan•
tum/ſed duo aderant. CRI. tertius ad dexterā tuam ſedebat is/cuius nomē audire p•
cupio. Medi? aūt adoleſcētulus ille Axioci fili?: q mihi uiſus ē ſatis admodū pfeciſſe. Critobuli qdē
nři ferme ęqlis ē. Veꝶ ille aridiori quodā corpis habitu: hec grādioris ſpēm preſeferre vꝶ honeſta
ſane indole atq; egregia. SO. Euthydem? is ē quē q̄ris o Crito. Qui uero ad ſiniſtrā ſedebat/ Diony
ſodor? ei? frater: q diſputatōis pticeps ſimul extitit. CRI. neutrū cognoſco o Socrates. SO. Noui
qdē hi ut uidenꝶ ſophiſte. CRI. Quęnā hoꝶ patria eſt? q̄ ſapiētia? SO. Chii ſunt ut arbitror patria:
Thurios populos petiere. Vñ digreſſi multos iam ānos his in locis uerſanꝶ. Sapiētia uero illoꝶ mi
rabilis eſt o Crito. In oīb? certe ſapiētiſſimi: & hacten? ignorabā eqdē pfectos athletas eſſe: hi enim
ad omne certādi gen? potētes ſunt: nō quēadmodū Acarnani fratres athlete. Illi nāq; corpe tantū
ualēt: hi uero corpe primū pugnare maxie poſſunt: & eo genere pugnę/quo oīa ſupanꝶ: ſane ad rē
militarē inſtructi ſunt plurimū: & quēuis alium mō mercedē exponat/ad eā rem ſtrenuū uirū red•
dere pñt. Deinde iudicialem pugnā & ipſi tractare expedireq;: & unūquēq; inſtruere pñt ad ſcribē/
das cāſ & orādas. Hactenus qdē haꝶ rerū dūtaxat periti erāt. Nūc aūt perfecte athletaꝶ facultati
finē impoſuerūt. Quod enī deerat certādi genus/nuper aſſecuti ſunt: ut nemo illis ualeat reluctari
uſq; adeo in uerboꝶ altercatōe fortes euaſerūt / pmptiq; ad quoduis dictū ſeu ueꝶ ſiue falſum ſit:
refellendum. Quapropter o Crito his me uiris tradere cogito. pollicenꝶ.n. quēuis alium breui ſe
corūdem compotem redditūros. CRI. An non te grādior ętas abſterret o Socrates? SO. Minime Q ꝯ ętas grandior nō debe/at abſterrare a diſciplina.
Crito. Eſt enim quod me ſoletur: neq; diffidere ſinat. Nempe & hi iam ſenes ut ita dixerim/ huic ſe
facultati quā ego nūc exopto/cōtentioſe uidelicet dediderūt. Nam ante biēnium eam nōdum cal/
lebant. Vnum uero hoc tantū uereor/ne his dedecori ſim quēadmodū Cōno Metrobii filio citha•
riſtę/qui me etiā nūc fidib? docet: pueri igiꝶ cōdiſcipuli me quotidie rident & Connū ipſum ſenum

magiſtrum nuncupant. Ne ergo hoc idem aliquis hoſpitibus his obiiciat/& illi hoc detenti/me re
cuſent/alios quoq; nōnullos o Crito natu grandes mecū illuc diſcendi gratia ꝓficiſci ſum exhorta-
tus:hic item alius pſuadere conabor. Sed cur nō & tu uenis? filios tecū ducens? porro cū uiderint:
quia ſuperabūt filioꝝ quoq; tuorum cōcurſum his quaſi illecebris adducti libētius nos erudiēdos
excipient. CRI. nihil ꝓhibet Socrates/ſi tibi uidet. Verum prius quę illoꝝ ſapiētia ſit enarra/ut qd
percepturi ſimus cognoſcā. SO. haud quaq̄ nunc ante obiiciam/ꝙ non ſatis recordet: quia minus
attenderim: imo & incubui diligēter & memini: tibiq; a principio cuncta referre conabor. Equidē
diuina quadam ſorte in gymnaſio ſolus ubi me uidiſti/ſedebā. Iamq; inde diſcedere cogitabā. Sed
ſtatim ſurgēti mihi ſolitum illud dęmonicū ſignum obſtitit. Reſtiti itaq; ac paulopoſt ingreſſi ſunt
hi/ Euthydemus Dionyſodoruſq; & alii multi cum illis / qui illoꝝ mihi diſcipuli uidebant. Ingreſſi
aūt in ipſo adopto curſu deambulabāt. Neq; dum bis aut ter iter illud exegerāt cū aduēnit Cli
nias ille/ quem ꝓfeciſſe dicis & uere loqueris. Eum ſecuti ſunt amici & alii multi:& adoleſcēs qdam
Cteſippus Pęanus ingenio quidem bonus & pulcher/ſed ipſa iuuētute laſciuior. Intuitus me ab in-
greſſu Clinias ſedētem ſolum cōtra uenit:& ad dexterā meam ſedit ut & ipſe ais. Cum uero eū Dio
nyſodorus Euthydemuſq; uidiſſent primū qdem nouis adſtātes īuicem diſſerebāt: hinc atq; illinc
in nos oculos conuertētes. Ego enim illos diligētiſſime obſeruabā. Deinde ꝓpius accedētes / con-
ſederunt: Euthydemus qdem iuxta ipſum adoleſcētem: Dionyſodorus aūt iuxta me ad ſiniſtram.
Alii uero utrūq; cōtigit: his igitur cōgratulatus ſum/utpote qui diu illos nō uideram. Poſt hæc ad
Cliniam cōuerſus inquā. Iſti qdem o Clinia uiri Euthydemus Dionyſodorus non in rebus paruis
ſunt/ſed maximis ſapiētes. Nam quę ad rem militarē pertinēt/ ſciunt omnia: quot noſſe debet qui/
cunq; ſtrenuus dux exercitus eſt futurus: circa acies ordineſq;:& exercitus inſtructōes: & pręlia poſ
ſunt quin etiā cauſidicum quēuis efficere accuſatorēq; acerrimū eorum qui iniurias intulerunt: illi
me ita locutum contempſerūt: ſeq; inuicem inſpiciētes ſubriſere. Atq; inquit Euthydemus / haud
amplius hęc ſerio tractamus o Socrates: ſed his intermittēdi ſtudii gratia utimur. Quod ego ad-
miratus inquā / q̄ pręclara ſtudia ueſtra ſunt/ſi res tante quaſi intermiſſiones quędam iociq; a uobis
habētur? Dicite per deos obſecro/quid hoc ueſtrū tam egregium opus? EV. Virtutem o Socrates
arbitramur facilime atq; optime omniū docere poſſe. SO. Proh Iupiter/q̄ pretioſam rem pollice-
mini? Qua forte potiſſimū lucrum iſtud uobis obtigit? Equidem ita de uobis cogitabam hactenus
ut modo dicebā: quaſi de uiris in re militari pręſtātibus: idq; de uobis pręducabam. Meminit enim
cum huc primū ueniſtis/hoc ſolūmodo fuiſſe profeſſos: ꝙ ſi nunc reuera ſciētiam hāc adepti eſtis:
eſtote propitii ꝓfecto uos perinde ac deos aduoco: obſecrans ut ſupiora errata mihi nūc ignoſca/
tis. Verum uidete o Euthydeme Dionyſodoreq; utrum uera loquamini. Neq; mirū uideri debet
ſiquis rei iſtius quā pollicemini magnitudinē ęſtimans difficile credat. EV. Certe ſcito ita eē o So-
crates. SO. beatiores equidem uos ob cuius rei poſſeſſionem q̄ ob regnum ſuum magnum regem
exiſtimo. Verum dicite quęſo/utrum oſtēdere hanc ſapiētiam cogitetis: an aliter uobis ſit conſul-
tum. EV. ad hoc ipſum o Socrates uenimus tanq̄ demōſtraturi atq; docturi/ſiquis diſcere cupiat.
SO. Atqui ꝙ uolent oēs quicūq; carent/ipſe uobis quaſi ſponſor affirmo. Ego quidem primo: de-
inde etiā Clinias hic: pręterea Cteſippus ipſe: aliiq; pñtes. Oſtēdi enim illis Clinię ipſius amicos: q
nos iam circūſtabant. Cteſippus forte ꝓcul a Clinia ſedebat. Cū uero Euthydemus inter diſputan
dum ad anteriora ꝓcedens Clinię inter nos medio ſeſe opponeret:& Cteſippo eius īpediret aſpe-
ctum: ſurrexit Cteſippus & primꝰ e cōſpectu noſtrū ſtetit: ut & uideret amicū & diſputātes audiret.
Similiter & alii hūc ſecuti nobis ꝓtinus adſtiterūt: tam Clinię amici q̄ Euthydemi & Dionyſodori
comites: hos ego oēs digito ſignās Euthydemo pollicitus ſum illius fore diſcipulos. Cteſippꝰ igit
uehemēter ē aſſenſus: nec nō alii: iuſſerūtq; ſapiētię uim oſtēdere. Tum ego o Euthideme atq; Dio
nyſodore/his ꝓrſus gratificari uelitis:& mei gratia demōſtrare: plurima qdē talia ſunt ut oſtēdere
illa opus ꝓlixum ſit futurū. Id aūt mihi dicite: utrum hoīem dūtaxat iam pſuaſum ꝙ diſcere a uo-
bis oporteat/bonū efficere uirum poteſtis? An illum p̄terea qui nōdum fuerit pſuaſus: qa nullo pa
cto doceri poſſe uirtutē putauerit/uel forte uos illius nō eē magiſtros. Nunqd artis eiuſdem opus
eſt homini ſic affecto pſuadere ꝙ & doceri uirtus pōt:& ipſi uos eſtis a qbꝰ optime quilibet diſcat:
ſic ne an aliter? Huius eiuſdem inquit Dionyſodorus artis eſt opus o Socrates. Vos itaq; p̄cęteris
inquā hominibus optime ad philoſophię uirtutiſq; curam exhortaremini. Sic arbitramur o Socra
tes. Cętera inquā poſtea oſtēdetis: hoc uero nunc oſtēdite: pſuadere quęſo huic adoleſcētulo ꝙ phi
loſophię uirtutiſq; ſtudio totis ſit uiribus incūbēdum. Mihiq; & his oībus morē gerite. Porro ado/
leſcētulus hic uſq; adeo mihi:& his oībus curę eſt: ut eū in optimū uirū euadere ſummope ſtudea-
mus. Eſt aūt Axioci filius ex maiore Alcibiade nati. minoris aūt Alcibiadis q nūc ē patruelis. No-
men eiꝰ ē clinias. Cui cū in tenera ętate ſit/ut decet / timemꝰ neq; forte nos p̄ueniēs alio eiꝰ animū
flectat atq; ingnet. Quare uos popurtune ueniſtis. Et niſi quid ꝓhibet/ pueri huius piculum facite
nobiſq; p̄ſentibꝰ cū illo diſſerite. Cum hęc ferme dixiſſem Euthydemus fortiter nimiū & audacter

Maior & minor Alcibiades.

nihil

nihil ait o Socrates prohibet/ſi modo uelit nobis adoleſcentulus reſpondere. Haud inſuetum inq̃ illi hoc eſt: frequenter enim preſentes hi cum eo diſputant/deq; multis interrogãt. Quo circa conſentaneum eſt ut reſpondere nunc audeat. Que ſequũtur o Crito: utinam pro dignitate recenſere ualerem. Neq; enim exiguũ opus putandum: ut ualeat quis inextimabilem illam ſapientiã enarrare. Quare mihi nũc ut & poetis opus eſſe uidet muſarũ: memorięq; ſuffragiũ inuocare priuſq̃ tantę rei narrationẽ exordiar. Euthydemus hũc in modum ut arbitror eſt exorſus. Vtri ſunt o Clinia hoĩes qui aliqd diſcunt! ſapientes ne! an ignorãtes! puer autẽ propter quęſtionis illius pondus erubuit: & heſitans: oculos in me cõuertit. Ego uero perturbationem illius animaduertens inq̃. Bono animo eſto Clinia: & quę tibi uident/uiriliter iſti reſpõde. Forte enim maxime te iuuabit: ita loquenti mihi Dionyſodorus inclinatus ad autem ac ridens ait: prędico tibi o Socrates q̃cqd puer reſpõderit/confutatũ iri. Interim reſpõderat Clinias/itaq; puerũ mihi admonere nõ licuit. Reſpõderat autem ſapientes eſſe qui diſcunt. Ad quẽ Euthydemus. Vocas pręceptores aliquos an nõ. Aſſenſus eſt. An non pręceptores/diſcentium p̃ceptores ſunt! quẽadmodum cithariſta atq; grãmaticus & tui & cęterorũ puerorum praeceptores fuerunt/uos aũt diſcipuli. Conſenſit. Cũ diſcebatis nõdum ſciebatis haec eadẽ q̃ diſcebatis. Nõdũ. Nũqd eratis ſapiẽtes: qñ hęc ignorabatis! Nequaq̃. Si non ſapiẽtes: ignorãtes igit. Cio. Vos ergo dũ diſcebatis q̃ ignorabatis ignorantes diſcebatis. Annuit adoleſcẽs. Ex hoc ſeq̃t: ut ignorãtes diſcant o Clinia: nõ ſapiẽtes: ut ipſe putabas. Cũ hęc ille dixiſſet tãq̃ chorus ſignificãte magiſtro/ſummo applauſu cõclamatũt riſerũtq; illi Euthydemi & Dionyſodori ſectatores. Ac priuſq̃ reſpiraret puer/bene atq; pręclare excipiens ſermonẽ Dionyſodorus ait. Quid porro o Clinia! Quãdo aliqua recitat grãmaticus/qui nam pueri illa perdiſcunt ſapiẽtes ne an ignorantes! Sapientes inquit Clinias. Ergo ſapientes diſcunt non ignorantes. Quare non recte Euthydemo pauloante reſpondiſti. Hic altius exclamarunt riſeruntq; illorum aſtipulatores/Euthydemi Dionyſodoriq; ſapientiã admirati. Nos aũt quaſi ſtupidi cõticuimus. Cum ergo nos Euthydemus ad hęc ſtupidos redditos eſſe cognoſceret/ut in maiorem quoq; ſui admirationẽ traheret: nõdum dimiſit puerum/ſed ulterius eum interrogauit. Atq; illorum more qui in choro ſunt ad ſaltãdum promptiſſimi/duplicẽ circa rem eandem quęſtionẽ inuertit: dicens. Vtrum diſcentes: quae ſciunt/diſcunt an quae neſciunt! Tunc Dionyſodorus iterum mihi ſuſurrans ad aures. Tale inquit o Socrates ẽ & hoc/quale quod ſupra fuit illatum: Proh Iuppiter inquã q̃ pręclara: etiam ſuperior nobis uiſa eſt quęſtio! Ita ſemp uit ineuitabiles quęſtiones p̃ponimus. Ideoq; uidemini inquã apud diſcipulos ueſtros auctoritatẽ habere non mediocrem. Interim Clinias Euthydemo reſpõdit/eos qui diſcunt/ quę ignorant perdiſcere. Statim ille eum quẽadmodum & ante interrogauit. Scis ne ipſe litteras! ſcio. Nõne oẽs! & omnes. Quãdo aliquis recitat: nõne litteras recitat! Conceſſit. Ergo illa quae ſcis recitas: quãdo quidem ipſe omnes ſcis litteras. Admiſit & hoc. Nõne diſcit: quae quis recenſet. Aſſenſus eſt. An uero ignorãs litteras diſcis! Minime. Immo ſciens diſco. Nõne igit quę ſcis/diſcis/ſiquidem oẽs ſcis litteras! Annuit. Non recte itaq; reſpõdiſti. Vix aũt dixerat hęc Euthydemus/cum Dionyſodorus tanq̃ ſpheram ſermonẽ aſſumens aduerſus adoleſcentulum hęc intulit. Decipit te Euthydemus o Clinia. Dic mihi. An nõ diſcere eſt/ſcientiam illius accipere: q̃d quis diſcit! Admiſit Clinias. Scire aũt nunquid aliud eſt q̃ ſciẽtiam ipſam iam habere! Conceſſit. Neſcire igitur eſt/nõdum habere ſciẽtiam. Dedit & hoc. Vtri rem aliquã capiunt! qui habent! An qui nõ habent. Qui non habent. An non confeſſus es/neſciẽtes homines ex illorum numero eſſe/qui nõ habent! Annuit. Diſcentes igitur ex illorum numero ſunt qui capiunt nõ ex eorum qui habent: probauit. Ergo qui neſciunt o Clinia diſcunt: non qui ſciunt. Poſt haec uero tertio iam certamine oppugnare Euthydemus adoleſcentulum properabat. Ego autem ſuccumbentem miſeratus ut eũ paulum recrearem/ne forte nimium expaueſceret/ hunc in modum conſolari cępi. Ne mireris o Clinia/ſi inſueti tibi ſermones iſti uidentur: forte namq; non percipis quid erga te hoſpites iſti faciãt: Idem profecto faciunt iſti quod furentes ſacerdotes illi qui corybantes uocãtur/in myſteriis agũt: quando in ſolio collocant illum quem ſacris initiaturi ſunt/uariiſq; iocis applaudunt: & choreas ducunt. Intelligere haec te arbitror ſi modo & ipſe initiatus es/ludunt ſimiliter iſti nunc & circa te choreas ducunt ac ſaltant: quaſi nunc expiantes te/& poſtea ſacris initiaturi. Itaq; in praeſentia exiſtima primas quaſdam ſacrorum ſophiſticorum cerimonias celebrari. nam primũ quidem ut iubet Prodicus proprias nominum ſignificationes oportet accipere. Quod & tibi hoſpites oſtẽderunt: circa id quod diſcere nominatur: cuius proprietatem minime noſti. Vtunt enim uerbo hoc homines ad eum actum ſignificandum/ quando aliquis ab initio rei alicuius ſcientiam nullam habens/deinde illius ſcientiam accipit. Vtuntur quinetiam uerbo eodem ad animaduerſionẽ illius ſignificãdam qui ſciẽtiam habens/ hac ipſa ſciẽtia rem eãdem quotiẽs fit uel dicitur: agnoſcit. Magis autem p̃prie cogitare & animaduertere hoc q̃ diſcere uocant interdum etiam diſcere: id uero te latuit ut iſti monſtrarunt/idem uidelicet nomen contrariis ab hominibus attributum: ſciẽti q̃dẽ & neſcienti. Simile aũt huius eſt/& illud quod in ſecũda quęſtione p̃poſuerunt: interrogantes utra

Modus quo corybantes quẽq̃ ſacris initiant.

Prodicus. Primũ p̃prias nominũ ſignificatiões oportet accipere.

Qui gryphi dicãtur ludi. Quia ſint inania ſtudia gryphorum:

diſcant homines/an quę ſciunt/an quę neſciunt. Hęc omnia ludi quidam in diſciplinis ſunt. qua-
propter ludere tecum illos exiſtimo. Ludum aũt hac de cauſa nuncupo. Quia & ſiquis multa gene
ris huius uel omnia nouerit/rerum quidem naturas nihilominus intelliget/ludere tamẽ ex ipſa no
minũ differẽtia aduerſus hoĩes poterit quaſi interiecto crure pſternens eoꝝ more qui ſedere uolẽ
tibus furtim ſubſellia ſubtrahunt & effuſius ridentes:cũ uident aliquẽ cecidiſſe ſupinũ. Hęc igiẽ & tu
pro ludis qbuſdam ab his accipe. Deinceps aũt ſeria tibi hi tractabũt. Egoq; ab illis quę pmiſerũt
expoſcã: pmiſerũt porro ſe exhortatoriã ſapiam oſtẽſuros. Nunc aũt mihi uidenẽ putaſſe prius te
cum eẽ iocãdum. Satis ergo hactenus o Euthydeme Dionyſodoreq; uobis ſit luſum. Oſtẽdite iam
qđ ſequiẽ. Reſtat nempe ut ad uirtutis & ſapiẽtię ſtudiũ: hũc adoleſcẽtulum exhortemini. Verum
primo ipſe exemplar quoddã & formulam exhortatõis illius quã poſtulo uobis pͥniã. Quod ſi ru-
ſtice & abſurde pſcribere uideor:me derideatis obſecro. Nã ſapiẽtię ueſtrę audiendę auiditate pci-
tus ĩeptias nũc meas oſidere uobis audeo. Audite igiẽ ſine riſu uos o diſcipuli. Tu aũt mihi Axoici
fili reſponde. Vtrũ oẽs bene agere:hoc eſt bene uiuere cupiamus. An forte quęſtio hęc ut formi-
dabam ex eoꝝ numero eſt quę ridicula ſunt. Demẽtis enim hoĩs eſt hęc talia in cõtrouerſiam tra-
here. Nam quis eſt hominũ qui bene uiuere nõ cupiat? CLI. Nemo. SO. Age poſtq̃ bene uiuere uo
lumus/quo pacto hoc aſſequi poſſumus? Nunqd ſi bona multa nobis adſint? an ineptior eſt qui de
hoc ambigit. Conſtat enim ita eſſe. CLI. Conſtat ſane. SO. Bona uero ex omni rerũ genere quęnã
ſunt? An forte neq; id arduũ ẽ ĩuẽtu/neq; ab elegãti igenio dubitãdũ. Quilibet.n. diceret eẽ bonũ/
diuitẽ eẽ. Nõne. CLI. Maxie. SO. an nõ & ſanũ eẽ & pulchrũ: cęteriſq; corporis dotib⁹ frui. CLI. cer
te. SO. qn ẽt ignobilitas generis & potentię & honores in ſua cuiq; ciuitate ſunt bona. CLI. Et iſta.
SO. Quę preterea bona reſtãt? Si dixerimus tẽperantiã: iuſtitiam: fortitudinẽ eſſe bona/ nunqd re-
cte. CLI. Dubitaret forte quiſpiam. SO. Tu uero qd ais? CLI. bona pfecto dicẽda. SO. ſapientiam
uero quo in genere locabimus? bonoꝝ ne? an aliter? CLI. In bonoꝝ genere. SO. uide ne qd bonoꝝ
ratione aliqua dignũ pręter mittamus. CLI. Mihi ſane nullum pręter miſiſſe uidemur. Tunc recor

Diffinitio q̃dã felicitatis:

datus inq̃ uidemur o Clinia maximũ bonoꝝ omniũ poſtpoſuiſſe: quid hoc petiit ille: felicitatẽ inq̃
hoc eſt rerũ conſecutionẽ ad uotum/quã uel imperitiſſimi homines ſummũ bonũ nuncupãt. Vera
loqueris ait. Tunc ego rurſus penitẽtia motus/ferme inq̃ riſum o Clinia hoſpitibus concitauim⁹:
quãobrem? SO. Quoniam cum felicitatem in ſuperioribus poſuerimus: modo iterum eadem de
re loquebamur. Quid iſtud? ridiculum porro quod ante poſitum eſt rurſus proponere/biſq; eadẽ
recenſere. Qua ratione id ais? Sapientia inq̃ ipſa felicitas eſt: quod quidem uel puer quiuis intelli-
gat. Quod ille tamen ob puerilem ruditatem admiratus eſt: ſed ego affectũ eius cognoſcens / hũc
in modum interrogaui. Nõne o Clinia noſti q͏ periti tibicines optime omniũ quicqd ad tibiarum
uſum ptinet conſequũtur? Aſſenſus eſt: & eruditi grãmatici qđ ad litteras/tum ſcribẽdas/tum legẽ
das attinet: prſus: ſapientes quoq; gubernatores optati nauigationis portũ pręcęteris aſſequũẽ.
ita eſt. Necnon belli dux ſapiẽs/quod ad militiã ſpectat/ſecurius expedit: & cum illo tutius q̃ cum
ignorante militabis? abſq; dubio. Et ſapiens medicus adoptatam corporis ualitudinẽ melius q̃ in-
ſipiens te pducet: tuq; teipſum libentius illi cõmittes. Certe. An ideo q͏ putares felicius & ad uo-
tum ſapientię cum illo magis tibi res ſucceſſuras? Conſenſit. Sapientia igitur omnibus humanis in

Sapientia felices nos efficit

rebus/felices nos ideſt uoticompotes efficit. Neq; enim aberrat unq̃ nec fallitur ſapientia ulla/ ſed
recte opus peragit atq; aſſequiẽ: alioquin ſapiẽtia nulla eſſet. Cõuenimus tandem neſcio quomodo
ita ſummatim eſſe dicẽdum/pñte ſapiẽtia/haud ulterius felicitatẽ deſiderari. His uero cõceſſis rur
ſus illum pcontatus ſum quid de his quę ſupra cõceſſa fuerant/ſentiremus. Conſeſſi enim ſumus ſi
multa nobis ſunt bona/bene beateq; nos uiuere: admiſit. Num beate uiuimus pp pñtia bona/ſi ni-
hil pſunt nobis/an ſi pſunt? Si pſunt ait. An uero cõferũt quicq̃/ ſi habemus illa dũtaxat / nec tamẽ
utimur? Veluti ſi epulas multas poculaq; habemus/nec ueſcimur: nunqd iuuant? nihil pręterea ſi
artificibus expoſita ſint perparataq; ſingula ad ipſum opus perficiẽdum / ipſi uero nõ utanẽ / num
bene agẽt pꝑter ipſam dũtaxat poſſeſſionẽ eoꝝ quę ad pfectionẽ opis requiruntẽ? Ceu ſi fabro prę
parata ſint inſtrumẽta omnia ligna q; ſufficiẽter expoſita/ipſe uero nihil fabriceẽ/nunqd ipſa poſſeſ

Oportere felicem non ſolũ bona poſſidere: ſed uti.

ſione iuuabitur? nullo pacto inquit. Quid uero? ſiquis diuitias & bona quę diximus oĩa nactus ne-
quaq̃ utatur/nũquid erit ipſa bonoꝝ poſſeſſione beatus? Minime o Socrates. Oportet itaq; illũ inq̃
qui beatus futurus eſt nõ ſolum bona hmõi poſſidere ſed uti. Nihil enim ſola poſſeſſio iuuat. Vera

Sola poſſeſſio nihil iuuat.

loqueris. Num poſſeſſio uſuſq; bonorum o Clinia ad beate uiuendum ſufficit? Mihi quidem uideẽ.
Vtrum ita dicis / ſi modo quis recte utatur/ an etiam ſi non recte? Si recte. Probe loqueris. Longe
namq; a beatitudine ut arbitror / alienior eſt qui aliquibus abutitur / q̃ qui dimittit. Illi ſiquidem

Qui abutitur bonis: is longius ẽ a beatitudine q̃ dimittit.

mala ſunt / hi nec bona ſunt / neq; malla. Nonne ita dicendum? probauit. Nunquid in effectio-
ne & uſu circa ligna aliud præter fabrilem ſcientiam / recte uti ſingulis efficit? Non aliud. Quin
etiam circa uaſa conficienda / rectum uſum ſcientia præſtat: annuit. Nonne & circa uſum bono
rum quæ ſupra retulimus / diuitiarum ſanitatis & formę ſcientia ipſa dux erat docẽs recte his uti

actioneq;

actioneq; dirigens: prorſus. Non ſolum igitur proſperam rerum conſecutionē / ſed & bonā actio-
nem ut uidetur in omni poſſeſſione actioneq; hominibus ſcientia prebet. Aſſenſus ē: an eſt ulla per
deos ex poſſeſſionibus aliis abſq; prudentia ſapiētiaq; utilitas! Vter hoꝝ maiorē reportat utilitatē.
An qui mente captus eſt. Multis tamē rebus abundat / multaq; facit! An qui pauca facit & poſſidet
mentis cōpos! Sic aūt conſidera. Nōne qui pauciora agit rarius errat / minus errans / min⁹ agit ma
le. Minus male agens / minus eſt miſer: oīno inquit. Quo aūt modo quis pauciora facit nunquid ſi
paup eſt: an ſi diues! ſi pauper. Vtrū ſi debilis / an ſi robuſtus. Si debilis. Vtrū ſi honoratus / an ſi abie
ctus! Si abiectus. Vtrū ſi fortis & tēperans agit pauciora: an ſi timidus! Si timidus. Nonne & piger
minus efficit q̃ ꝓmptior ad agēdum. Admiſit. Et tardus q̃ uelox. hebes ad uiſum atq; auditum: q̃
acutus: oīa hęc inter nos cōuenerunt. Tunc uero hūc in modum ſermonē ſuperiorē concluſi. Nul
la ex his o Clinia quę bona nūcupabamus / ſeipſis bona eſſe uidenť. Immo ſic dicēdum cōſtat / ſi illis
inſcitia pręſit eo deteriora eē q̃ illoꝝ cōtraria / quō uberius improbo duci adminicula ſcelerū ſup-
peditare poſſunt. Sin aūt prudentia & ſapiētia his praeſideat / tum deniq; meliora. Ipſa uero ſuapte
natura nec bona ſunt / nec mala exiſtimatōe aliqua digna. Videť inquit ita eſſe ut dicis. Quid aliud
inq̃ ex antedictis cōcludiť / q̃ nullum alioꝝ bonū eſſe uel malum. E duobus aūt ipſi / ſapientiā qdem
bonū inſipientiā uero malum: ꝓbauit. Quę ſequūtur inſup cōſideremus: poſtq̃ beati eē affectam⁹
omnes: beati aūt efficimur ut apparuit ex eo ꝙ rebus utimur & recte utimur / rectitudinē uero uſus
& conſecutionis ꝓſperitatē ſciētia prebet: cęteris oībus pręter miſſis omni ſtudio niti quiſq; debet
ut q̃ ſapiētiſſimus fiat: nōne! Certe. Exiſtimare igiť debet quiſq; hoc potius expetēdum a parētibus
q̃ multarum pecuniarū hęreditatē: a tutorib⁹ prętera & amicis / tum aliis / tum uel maxime ab illis
qui in amore ardentiores eē ſe ꝓdicāt: ſiue hoſpites ſint / ſeu ciues. Quos oportet ſuppliciter exora-
re / ut ſapientiā ſuam impartiant: neq; turpe eſt / neq; abhorrēdum o Clinia cōſequēdę ſapientię gratia
ſeruire cuilibet / & honeſtis obſequiis unicuiq; morē gerere. Idem ne & tu ſentis! Idem oīno: probe
enim loqui uideris: ſi modo inq̃ docere ſapiētia pōt / neq; ſorte hoībus aduenit. Hoc enim inſup re
ſtat inueſtigādum. Neq; dum inter nos id cōſtitit. Tum ille docere mihi qdem poſſe uideť o Socra
tes: hac ego reſpōſione delectatus inq̃. O q̃ belle loqueris uiroꝝ optime. Maximo quodam me be-
neficio affeciſti / longa meum indagatione aīum liberans. Ambigebā ſane utrum doceri poſſet nec
ne ſapiētia. Nūc uero poſtq̃ tibi doctrina cōparari poſſe uideť / ſolaq; hęc ex oībus beatum & felicē
efficit hoīem / quidnam aliud dixeris agendum nunc q̃ philoſophandum. Nunqd & ipſe hoc agere
cogitas! q̃ maxime inquit fieri pōt o Socrates. Hęc cum libenter audiſſem exemplar inq̃ o Diony-
ſodore & Euthydeme exhortationis quā expeto / tale ē rudib⁹ ꝓlixiſq; uerbis uix a me coaggeratū.
Vter autem ueſtrum mauult idem hoc artificioſe contexens nobis oſtendat. Si hoc non uultis / ſal-
tem quod orationi meę deeſt / deinceps adoleſcentulo demonſtrate: utrum neceſſe ſit omnē ſcien-
tiam adipiſci: uel una quędam potius ſcientia ſit / quā comparare debet quiſquis uir bonus eſt bea-
tuſq; futurus. Quęue hęc ſciētia ſit declarate: nam ut in principio diſputationis dixi uehemēter de
ſideramus hunc adoleſcētulum ſapientē bonumq; euadere: hęc equidem tūc edixi o Crito. Ac me
ad ſequentia attentione animi pręparaui / obſeruaturus quale dicendi exordium facerēt: quaue po
tiſſimum ratione Cliniam ad ſapientię & uirtutis ſtudium exhortarētur. Statim uero qui natu grā
dior eſt Dionyſodorus primus effari cœpit: in quē nos oculos omnes conuertimus: tanq̃ mirificā
quādam orationē protinus audituri. Quod & nobis contigit. Mirum nāq; ſermonē inceptauit o
Crito qui ſane dignus eſt qui abs te audiatur / q̃ belle prouocet ad uirtutem. Dic mihi ait o Socra-
tes uoſq; alii / quicūq; adoleſcentem iſtum fieri ſapientem curatis / utrum iocamini an ſerio dicitis:
atq; id reuera deſideratis. Ego igitur arbitratus illos putaſſe nos ab initio ſecum fuiſſe iocatos cū
iuſſimus eos cum adoleſcentulo diſputare / atq; iccirco luſiſſe & illos nobiſcum hactenus neq; ſeria
tractauiſſe / confeſtim dixi q̃ maxime nos & ſtudioſiſſime exoptare. Tunc ita Dionyſodorus. Vide
o Socrates neq; nunc aſſeris aliquando neges. Scio nunq̃ me negaturum. Quid utiq; dicitis! Vul-
tis ne ipſum fieri ſapientem! uolumus / quid ni! Vtrum ſapiens nunc eſt Clinias an non! nōdum ait
inquā. Eſt enim minime iactabundus. Vos autem inquit ſapientē ne fieri uultis / ignorantē uero eē
nequaq̃! Admiſimus. Ergo quod non eſt fieri ipſum cupitis / quod uero nunc eſt / haud amplius eē.
Quod cum audiſſem turbatus ſum: & ille me turbatum aīaduertens: qm̃ inquit uultis qđ nunc eſt /
non amplius eſſe uultis ut uideť / hunc interire: At uero q̃ chari habendi ſunt huius generis uel ami
ci uel amatores / qui amatos omni cura perdere ſtudent! Hęc audiens Cteſippus amati gratia gra-
uiter tulit & indignatus. O Hoſpes inquit Thurie / niſi dictu ruſticius eſſet / dixiſſem utiq; tibi in ca
put / ꝙ aduerſus me & alios mentiris hac in re: quam uel dictu nefariam duco: ꝙ ego hunc periſ-
re uelim. Hic Euthydemus ad Cteſippum conuerſus ait: uidetur ne tibi fieri poſſe ut aliquis men-
tiatur! per Iouem inquit / niſi forte inſanio. Qui uero mentitur / utrum rem ipſam de qua ſermo eſt
dicit / an non dicit! dicit / an non dicit! dicit ait. Si rem ipſam dicit / haud aliud quicq̃ dicit / praeter
id quod dicit. Quonam pacto aliter fieri poſſet / Cteſippus ait! Nunquid una quaedam res eſt

Qui paucio-
ra agit rarius
errat.

Pulcrę uelu-
ti ſoſonis ſcalę

Quę media
ſūt: talia eua
dere qualis ē
cōiunctio eo-
rum cū inſci-
tia: uel cū pru
dentia.

Vnuſqſq; ex-
petere debet,
ſapiām magis
q̃ pecuniā.

quã dicit ab aliis rebus diuerſa:prorſus. Nõne qui illam dicit/id quod eſt ꝓfert:Ita. Enimuero qui
cunq; quod eſt queue ſunt dicit/uera loquiť. Quãobrem Dionyſodorus/ſi quę ſunt dicit / uera pdi
cat:neq; quicq̃ aduerſus te mentitur. Ita inquit Cteſippus. Verum qui hęc loquiť o Euthideme nõ
ea quę ſunt/dicit:ad quem Euthydemus/non exiſtẽtia non ſunt:nõ ait:nuſq̃ uero quę nõ ſunt/exiſtẽ
tia ſunt: Nuſq̃. Fieri ne põt ut aliqs circa ea q̃ nõ ſunt qcq̃ agat:ut illa faciat aliqs/exñtia nuſq̃: neq̃
mihi vr̃ Cteſipp⁹ ait. cũ rhetores ad populũ cõcionãť/nihil ne agũt: agũt aliqd. Si agũt ergo & fa-
ciũt. Sequiť. Ergo ipm̃ dicere/agere eſt & facere:cõſenſit:nullus igiť/ non exiſtentia dicit: Faceret
nãq; aliquid. Tu uero confeſſus es impoſſibile eſſe ut aliquis non exiſtentia faciat. Quapropter ſe-
cundum orationem tuam falſa nullus loquitur. Immo uero ſi loquitur Dionyſodorus / uera & exi-
ſt. ntia loquitur. Sic eſt Euthydeme Cteſippus ait. Nam exiſtentia quidem quodãmodo dicit/non
tamen ita ut ſe habent dicit. Qui uero iſtuc ais Cteſippe Dionyſodorus inquit: Sunt ne qui res ip-
ſas ut habent ſe dicant: Sunt certe reſpondit ille uiri boni pręclari atq; ueridici. Quid porro inter/
rogauit alter/bona nõne bene ſe habent: Mala cõtra male: probauit. Bonos aũt & pręclaros homi/
nes confiteris/res ipſas ita ut ſe habent/eloqui: Confitebor. Ergo boni uiri o Cteſippe male mala
dicunt/ſiquidem ut ſunt enunciant: Maxime per Iouẽ. Et malos hoĩes/male/ex quorũ numero ne ſis
ipſe cauebis/ſi mihi credes ne boni uiri male de te loquanť. Tunc Euthydemus adiecit. Nunquid
illi & magnos uiros magne:& calidos calide dicũt. Summopere reſpondit Cteſippus: Et frigidos
frigide dicunt:aiuntq; diſſerere frigide: Tunc Dionyſodorus. Conuitiaris Cteſippe ait cõuitiaris.
Non p Iouẽ Dionyſodore:nam te diligo:imo uero amice te moneo:& pſuadere contẽdo nũq̃ me
corã uſq; adeo mordere ut dicas uelle me/hos pdi quos cariſſimos habeo. Ego aũt cũ illos irritari
iam inuicẽ acriter pſentirẽ:cum Cteſippo iocatus inq̃/decet nos Cteſippe ut mihi uideť ab his ho
ſpitibus quę dant accipere/ſi mõ ipartire quicq̃ uelint. Neq; noĩb⁹ altercari:nam ſi ita pdere ſciũt
hoĩes/ut ex malis & imprudẽtib⁹/ ꝓbos prudẽteſq; efficiant/ſiue ipſi pditionis talis inuẽtores exti-
terint/ſeu ab alio quodã didicerint:ut pro malo hoĩe bonũ reſtituãt/ patet aũt eos ſcire. Dixerunt
enim artẽ nup ſibi cõparatã/qua bonos ex malis hoĩes faciãt: ſi hoc inquã ſciũt/ pmittamus utiq; ut
ſic adoleſcẽtulum pdant/modo efficiant ſapientẽ:imo ẽt noſipſos illis ita curãdos tradam⁹. Quod
ſi uos iuniores reformidatis/ego certe uelut homũculus qdam ex caria diſcrimen hoc ſubeam:le-
uius enim in me utpote ſeniore diſcrimẽ. Me igiť Dionyſodoro huic dedo quaſi Medeę ex Colchis
ut me diſſoluat:& ſi uelit elixet:uel quodcũq; aliud mauult in me moliať/modo optimũ uirum effi/
ciat: Cteſippus quoq; inquit. Ego item o Socrates meipſum hoſpitũ uolũtati cõmitto: & ſi me ma
gis ẽt q̃ nunc excoriate uelint/excorient/ ſi modo pellis mihi mea nõ in utrem cõuertať ut Marſię:
ſed in uirtutẽ. Atqui putat Dionyſodorus hic ipſi me ſuccẽſere. Ego aũt non ſuccenſeo qdem : ſed
aduerſus illa dico/quę in me nõ recte is loquiť. Tu uero Dionyſodore cõtradictionẽ ipſam ne cõui
tium nomines. Aliud nãq; eſt cõtradicere/aliud uero conuitiari. Ad hęc coniecit Dionyſodorus.
Ita ne tu de cõtradicendo loqueris/quaſi ſit aliqd cõtradicere. Maxime qdem Cteſippus ait. Tu ue
ro nõ putas eſſe aliquid cõtradicere: Neq; tu reſpondit Dionyſodorus hoc oſtenderes/ cum nunq̃
alterum alteri cõtradicentẽ audiueris. Vera loqueris ait. Sed audiamus in pñtia ſi tibi demonſtro
Cteſippum Dionyſodoro contradicentẽ:nunqd ſermonẽ huiuſuis polliceri: Prorſus ait. Sunt ne
inquit unicuiq; rerũ ſermones rationeſq;: ſunt. Vt eſt unaqueq; res: an ut nõ eſt: ut eſt. Si recorda-
ris Cteſippe ait/pauloante monſtrauimus neminẽ qđ non eſt dicere. Quod enim nõ eſt/nullus di-
cere nobis apparuit. Quid tum: Cteſippus ait. Quid ꝓhibet hoc/quominus ego & tu cõtradica-
mus: Tum alter. Verũ cõtradiceremus/ſi utriq; eiuſdẽ rei ſermonẽ rõnemue cogitaremus. An po
tius ſic eadẽ loqueremur: cõſenſit. An forte cũ neuter rei rõnem ꝓfert/inuicẽ cõtradicimus: uel ſic
neuter rei ipſius mentionẽ faceret: Id quoq; admiſit. Num inquit cum ego rei rõnem ꝓnuntio/tu
uero alterius cuiuſdam/tunc demũ cõtradicimus: uel potius ego tunc rem dico/tu aũt oĩno nõ di/
cis. Non dicens aũt dicenti quomodo cõtradiceret: Ad hęc Cteſippus obmutuit. Ego aũt admi-
ratus quę dicebanť. Qua inq̃ rõne iſtud ais Dionyſodore. Equidẽ cum ſermonẽ hmõi ſępenume-
ro ex multis audiuerim/ſemp admirari ſoleo:hunc ſiquidem Protagorę ſectatores eiſq; ẽt antiquo-
res frequẽter uſurpare cõſueuerunt. Mihi uero ſemp mirabilis uiſus eſt/taliſq; eẽ ut & alios & ſeip-
ſum puertat. Reor autẽ ueritatẽ ipſius me nũ abs te potiſſimũ auditurũ:num ſibi id uult ſermo ut
falſa dicere ĩpoſſibile ſit:oporteatq; illũ qui loquiť uera pferre:uel oĩno nõ loq̃ aſſeruit. Verũ falſa
loq qdẽ ĩpoſſibile ẽ/opĩari uero/falſa poſſibile. Neq; opĩari inqt. Ergo nulla ẽ inq̃ falſa opĩo. Nulla
prſus. Neq; inſcitia inſup:neq; hoĩes inſcii. An nõ iſcitia eẽt/ſi mõ eẽt iſtud/de rebus.ſ. falſa ſentire:
Oĩno. Iſtud aũt non eſt inquã. Nõ certe reſpõdit ille. Confabulandi ne gratia o Dionyſodore hęc
inducis/ut mirũ aliqd inferas: An reuera tibi uidetur nullus hominũ inſcius eſſe. At ipſe inquit re-
felle: an refelli quicq̃ põt cũ nemo ut aſſeris mentiať: Non põt Euthydemus ait. Tum Dionyſodo
rus:non iuſſi igiť ut refelleres/nam quo pacto quis quod nõ eſt iubeat: O Euthydeme inquam ſci-
ta hęc atq; præclara haud multum ediſco/ ſed quaſi curſim attingo. forſitan ergo oneroſum qd ro
gabo.

Marſia excoriatus fuit a Phœbo cõuerſuſq; ĩ flumẽ.

gabo. Sed ignoſce obſecro. Vide amabo. Si neq; mentiri quiſq̄ pōt: neq; opinari falſa: neq; inſcius eſſe: nemo etiam dum agit quicq̄ aberrare pōt. Nullus enim ab eo ꝙ agit aberrat. Nōne ita dicitis? ita plane: hęc eſt inq̄ oneroſa illa quęſtio. Si enim nō erramus unq̄: neq; agendo: neq; loquēdo: neq; etiam cogitādo: quidnam uos huc docturi ueniſtis? an nō ſupra prędicabitis uos prę cęteris omnibus optime uirtutē uolenti cuius tradituros. Vſq; adeo uanus es o Socrates inquit Dionyſodorus/ut quę a principio diximus reminiſcaris nūc. Et ſiquid ſuperiori anno dixerim/nunc quoq; ſis recordaturus: his autē quę in p̄ntia dicta ſunt quomodo utaris nō habeas? difficiles admodum ſermones ſunt inq̄: neq; iniuria. Nam a uiris ſapiētibus p̄dicant quādoquidem & eo qđ nouiſſime dictum eſt uti ē difficilimū. Cum enim dicis nō habere me quomodo utar Dionyſodore quid potiſſimū uis inferre? an ualet quod nō habeam/qua rōne p̄ſtem ſermonē conuincā? nam mihi dicas quid aliud tibi uerbum iſtud intelligit/q̄ nō habeo/quomodo ſermonibus utar? Aliud ipſe ais inqt/hoc ꝙ ualde difficile ſit hoc uti. Nempe reſpōde. Anteq̄ tu reſpōdeas inq̄ Dionyſodore? quid non reſpōdis ait? An par eſt inq̄ pat. Tum ego qua p̄cipue rōne? an forte ex eo ꝙ ipſe ad nos in differendo ſapiētiſſimus adueniſti. Ac noſti qñ reſpōdendum ſit/qñ nō reſpōdendum? ideoq; nūc reſpondes nihil ꝙ reſpōdendum nihil eſſe cognoſcis? Ad hęc ille: Nugaris o Socrates atq; reſpōdere negligis. Sed o bone uir crede mihi: atq; reſpōde: poſtq̄ ſapientē eſſe me cōfiteris: parēdum omnino: ſic enim decet cum tu pręſideas: interroga igitur: Vtrum inquit animā habent quęcūq; intelligūt aliqd? an & anima carent? Habent animā. Noſti ne uerbum aliquod animā habens? nullū eqdem. Cur itaq; nuper interrogabas quid mihi uerbū illud intelligeret? Non ob aliud inq̄/niſi ob ignauiā meam/quę me errare coegit. Vel forſitan nō erraui: imo recte locutus ſum cum dicerē ꝙ uerba intelligunt. Tu uero utrum erraſſe me dicis/nec ne? ſi enim nō erraui/neq; tu nūc redargues/ſis licet ſapiens/neq; quomodo ſermone utaris habebis. Sin aūt erraui/neq; ſic qdem recte tu loqueris/qñ dicis errare poſſe neminē. Atq; hęc quidem nō aduerſus illa quę anno ſupiori dicebas nūc adduco. Videt aūt mihi o Dionyſodore Euthydemeq; ſermo hic eodem reuolui: & nūc etiā ut & quondam ſolebat fieri cum deiecerit cadere. Quod qdem ne ipſi accidat ab arte ueſtra licet circa acriorem ſermonū diligentiam admirabili nōdum uidetur eſſe prouiſum. Hic Cteſippus. Mirabilia dicitis o uiri Thurii ſiue Chii/ſeu quorcūq; aliud agnomen uendicare lubet. Vobis enim deliramenta & nugę nihil ſunt curę. Ego autē ueritus ne ad contumelias deueniret Cteſippum rurſus ſic mitigaui. O Cteſippe eadem tibi nūnc dico: quę Clinię quoq; dicebam: ꝙ neſcis q̄ mirabilis ſit horū hoſpitum ſapiētia. Verum noluerunt ſerio agētes nobis illam oſtēdere: ſed imitantes Proteū ęgyptium ſophiſtā pręſtigiis quibuſdam nos fallunt. Nos igitur Menelaum imitemur: neq; hos uiros ante mittamus q̄ ſtudia ſua nobis aperiant. Arbitror enim pulcherrimū quiddam uiſum iri horū opus/cum ſeria tractate cęperint. Quapropter exhortationibus atq; uotis ſupplices exoremus/ut ſuum nobis ſtudium patefaciāt. Exponēdum aūt rurſus mihi uidetur/qualem ſtudioꝝ ab illis figuram requiro. Conabor igitur inde deinceps continuare ſermonē ubi ſupra deſtitimus. Siquo pacto eos prouocare poſſim/ut mei miſereantur circa grauia contēdentis: ipſiq; deinde rem ſtudioſe tractent. Tu uero Clinia mihi memora/ubi nam orationem in ſuperioribus intermiſimus. nam ut ego arbitror hic orationē abrupimus: cum iam concluſum fuiſſet a nobis philoſophandum eſſe: nōne? CLI. profecto. SO. philoſophia uero ſciētię acquiſitio. CLI. certe. SO. quam itaq; potiſſimū adipiſci ſciētiam decet? nōne ut ſummatim dicam/illam quę nobis prodeſt? CLI. Illam ipſam. SO. An ſciētia illa maxime nobis prodeſſet/ſi ſciremus/quibus in terris aurum multum effoditur. CLI. Vtiq;. SO. Verūtamē ſupra id confutauimus: quia nihilo magis prodeſſet nobis ſciētia iſta etiam ſi abſq; labore/tellurisq; effoſſione: aurum omne cōperiremus: uel etiam ſi lapides efficeremus aureos dum uti auro ignoraremus: non recordaris? CLI. recordor & maxime quidem. SO. neq; ulla alterius cuiuſq̄ ſcientię eſt utilitas/ſiue nūmularię/ſeu medicinę/ſiue cuiuſuis alterius/quęcūq; facere quicq̄ docet/uti autem eo quod factum eſt/minime. Nonne ita. CLI. Ita prorſus. SO. Immo etiam ſiqua ſciētia eſſet/quę homines īmortales efficeret/uti uero īmortalitate ipſa nequaq̄ doceret/inutilis eſſet prorſus/ſiqua fides eſt ſuperioribus adhibenda. Sic nobis hęc omnia uidebantur. SO. Ea igitur ſciētia opus eſt ingenue puer/in qua & operis effectio & operis uſus conueniāt. CLI. Apparet. SO. Permultum igitur abeſt ut lyrarum fabros eſſe nos oporteat/talemq; ſciētiam aſſequi. In his enim ars efficiens/ab arte quę utitur circa idem diſtinguitur. Nam ars quę fabricat lyram: & quę lyram pulſat longe inter ſe differunt: an non? CLI. Sic eſt. SO. Neq; rurſus tibiarū effectrice egemus. Ea ſiquidem ab illa quę utitur/diſcrepat. CLI. Sane. SO. num forte cōponendę orationis exquirēda facultas/ſiquis beatus eſſe deſiderat? CLI. non arbitror. SO. Quęnam te ratio mouet? CLI. noui equidē quoſdam orationum auctores: qui orationibus hiſce quas condiderunt/uti perinde neſciunt/ac lyris fabri ipſi lyrarum. qui ad aliorum uſum lyras cōſtruxerunt: quas & q̄ illis utunt facere neſciunt. Conſtat ſimiliter & circa orationes aliam eē artem quę condit: aliā quę cōditis utit. SO. Euidētiſſimo quodam argumēto oſtēdiſſe uideris/artē illoꝝ qui cōponūt oratiōes/ad

Proteus egyptius ſophiſta

Philoſophia eſt ſcię acquiſitio.

Oratoria ē pars artis icãtãdi.

Hic tãgitur finis oratoriæ.

beatitudinem nequaq̃ ſufficere: quãq̃ ego putabam hoc in genere nos eam ſciam/ quã iãdiu quęri-
mus/ inuenturos. Etenim uiri huiuſmodi Clinia orationũ auctores quotiẽs eos alloquor ſupra cę-
teros homines ſapiẽtes mihi uidentur: ipſaq; eoꝝ ars diuina penitus atq; excelſa. Neq; id mirum.
Eſt enim artis incantandi particula: paulo illa inferior. Incantationum porro facultas/ uiperarum
aranearũ/ ſcorpionum/ cęterarũq; ferarum atq; morboꝝ illectio & mitigatio eſt. Oratoria uero iu-
dicum/ cõcionatoꝝ/ aliarũq; turbarũ/ oblectamentũ quoddã & delinitio. An uero tu aliter ſentis?
CLI. Nõ aliter: ſed ita prorſus ut ais? SO. Quo ergo nos uertem⁹? ad quã uidelicet artẽ. CLI. Ambi
go. SO. At ego inueniſſe arbitror. CLI. Quam. SO. Pręfectura exercitus ea potiſſimũ eſſe mihi ui
det: quę beatũ adeptiõe ſua quẽlibet efficit. CLI. Mihi uero nõ uidet. SO. Quãobrem? CLI. Quia
uenatoria quędam ars hoĩum hęc eſſe uidet. SO. Quid tum? CLI. Nullus ſane uenatiõis opus ulte
rius porrigit/ q̃ ad inueſtigãdum capiendũq;. poſtq̃ aũt uenatores/ quod inſecuti ſunt/ cõprehẽde-
runt/ eo uti nequeũt. Sed & qui uenant canibus & qui piſcant/ prędam coquis exhibent Geometrę
item: aſtronobii: cõputatores uenatores q̃dam ſunt: neq;. n. figuras deſcriptiõeſq; hi faciũt: ſed ex
ſtentia hęc adinueniũt. Cum itaq; uti illis ipſi neſciãt: uenari aũt ſolum ualeãt/ quicũq; illoꝝ mente
capti nõ ſunt/ ſua inuẽta dialecticis p̃bent/ ut illi illis utant. SO. Eia pulcherrime & ſapiẽtiſſime Cli-
nia eſt ita? CLI: ita prſus. Atq; eadẽ rõne duces exercitus/ poſtq̃ uel urbem/ uel exercitũ occuparũt
uiris ciuilib⁹ p̃dam & ſpolia tradũt. Nam ipſi his quę cõprehenderũt/ uti neſciũt quẽadmodũ au-
cupes qui poſtq̃ ceperũt coturnices/ nutritoribus tribuũt. Si igit ea arte indigemus quę cõparata/
ſeu in efficiẽdo/ ſiue in uenãdo uerſet ſciat & uti: ideoq; beatos efficiat poſſidentes/ aliã quãdam pręter militarẽ oportet inquirere. CRI. Quid ais o Socrates? Nũq̃d adoleſcẽtulus ille talia dixit? SO.
Non putas Crito? CRI. Nõ per Iouem. nam reor illum ſi talia dixit. neq; Euthydemi/ neq; alterius
cuiuſlibet hoĩs diſciplina ulterius indigere. SO. forte uero Cteſippus hęc dixit: ego uero non me-
mini. CRI. Quis Cteſippus? SO. ſaltẽ hoc memini: neq; Euthydemũ attuliſſe hęc: neq; Dionyſo-
doꝝ. Sed o beate Crito ſuſpicor pręſtantiorẽ quẽpiam uirum p̃ſtem hęc dixiſſe. Nam hęc me au-
diuiſſe nõ dubito. CRI. Per Iouem o Socrates excellẽtior aliquis iſta ꝓtuliſſe uidet. Verũ poſt hęc
quã artem p̃ſcrutati eſtis? Inueniſtis ne artẽ quã quęrebatis? an nõ? CRI. Quęris an inuenerimus?
Riſu q̃ddam dignũ nobis accidit. Etenim pueroꝝ more qui galeritas ſiue alaudas inſequũtur: ue-
hementi quodam affectu ſingulas ſciãs p̃ſequębamur: & illa ſemp quã capturos nos e ueſtigio pu-
tabamus/ fallebat nos & repẽte ſubterfugiebat. Quid tibi multas referã? Regiã certe artẽ ingreſſi
ſumus: eam contẽplati utrum hęc ea eſſet quę beatos efficiat. Sed uelut in labyrinthum delapſi/ dũ
ꝓpe finem eſſe iam ſperabamus/ retrogradi rurſus ad principiũ reuertebamur: eodem mõ affecti/
quo in quęſtionis initio fueramus. CRI. Quo pacto nobis hoc accidit? SO. dicam. Viſa nobis eſt
regia facultas eadem eſſe atq; ciuilis. Et cum res militaris ac oẽs reliquę facultates/ operum ſuoꝝ
imperium ciuili arti cõcedere uiderent/ utpote quę ſola uti ſciat/ nihil nobis impedimẽto fore pu-
tauimus/ quominus hęc eſſet quã quęrebamus: cauſaq; recte in ciuitate agendi. Et ſecundum illud
Eſchyli/ ſola puppi pręſidens ciuitatis/ totiuſq; gubernacula regens dominaret oĩb⁹: ſingulaq; uti-
lia redderet CRI. An nõ recte uiſum ẽ uobis o Socrates. SO. Ipſe iudicabis Crito ſi audire uolue-
ris/ quę nobis deinceps cõtigerint. nam rurſus hunc in modum quęſiuimus. Age ars regia oĩbus
pręſidens/ opus ne nobis aliquod efficit an nullum? Oĩno aliq̃d exhibere: inuicem omnes conſenſi
mus. Nõne & tu hęc Crito cõcederes. CRI. abſq; dubio. SO. Quod ergo illius opus eſſe diceres?
Quẽadmodum ſi te rogarem. Medicina dum dominat oĩbus quoꝝ domina eſt/ quod nam opus
exhibet? an nõ ſanitatem ꝓtinus reſpõderes. CRI. utiq;. Ars item ueſtra agricultura dũ dominat
oĩbus quoꝝ ẽ domina/ quod opus implet? Nõne alimoniã ex terra nobis porrigere diceres? CRI.
Equidem. SO. Regia ergo facultas/ cum oĩbus quoꝝ eſt domina/ dominet quod opus explet? For
te id in promptu nõ habes. CRI. non per Iouem o Socrates. SO. neq; nos o Crito: ſed hoc ſaltem
noſti/ ſi hęc ea eſt quã exoptamus utilẽ eẽ hanc oportere. CRI. Summopere. SO. Nõne igit boni
aliquid afferre nobis eam neceſſe eſt. CRI. neceſſe omnino. SO. Bonum aũt nihil eẽ aliud q̃ ſciam
quãdam ego & Clinias una cõſenſimus. CRI. ita certe dicebas. SO. opera q̃dem ciuilis guberna-
tionis hęc eſſe plurimũ quiſq; diceret: diuites facere ciues: liberos & concordes. Hęc autẽ oĩa neq;
bona/ neq; mala apparuerũt. Oportet aũt eam ut conſtitit/ ſapiẽtes efficere ſciamq; tribuere/ ſi mõ
ea futura ſit/ quę proſit: & beatos efficiat. CRI. uera narras. Sic enim tũc inter uos conſtitit/ ut ipſe
recenſuiſti. SO. Nunq̃d regia diſciplina ſapiẽtes facit homines atq; bonos? CRI. Quid prohibet
Socrates? SO. num & oẽs? & in oĩbus bonos? omnẽq; ſciam ipſa prębet? coriariam fabrilem & reli-
quas uniuerſas? CRI. haud equidẽ arbitror o Socrates. SO. at quã ſciam? & qua in re iuuabimur.
Operum quidem illoꝝ que neq; bona ſunt/ neq; mala/ opificem eſſe ipſam haud oportet. Sciẽtiam
uero aliam prebere nullam/ q̃ ipſam ſeipſam conuenit: dicamus igitur quę nam hęc ſit? & quo iuue
mur. Vis ne eam dicamus o Crito? qua bonos alios faciemus? CRI. Volo equidem. SO. Quo bo
ni nobis erunt? quoue utiles? an dicemus iterum q̃ alios bonos facient? aliiq; illi alios iterum? quo

autem

aũt boni ſint nuſq̄ apparent: poſtq̄ illa quæ ciuilis artis opera prædicanť/neglerimus: & quod pro-
uerbio fertur cũ aiunt Iouis corinthus nobis accidit: atq; ut ſupra dixerā æquo interuallo imo etiā
longiori q̄ antea ab eius artis inuentione diſtamus/q̄ preſtare nobis beatitudinē ualeat. CRI. ꝑ Io- Prouerbium Iouis Corinthius aduēit.
uem o Socrates in ambiguitatē plurimā incidiſſe uidemini. SO. ego qdem o Crito cum in hāc du-
bitationē merſus eſſem/quam alta potui uoce ꝓtinus exclamaui. hoſpites illos tanq̄ Caſtorē/& Pol-
lucē Iouis filios ſuppliciter obſecrans: ut nos me. ſ. & adoleſcentulũ ipſum ex turbulenta fluctuatio-
ne ſermoni eriperent. Iociſq; ob miſſis ſeria diſputandi ratiõe nobis oſtenderent/quæ potiſſimum
ſcientia ſit/ quā adepti/quod uitæ supereſt feliciter tranſigamus. Nunqd mõſtrare uobis Euthyde-
mus uoluit? SO. Quidni? Magnifice nimium o amice hunc in modũ effari cæpit. Vtrũ te o Socra-
tes hanc quā iampridē queritis ſcientiam doceam? An habere teipſam oſtendā? SO. O beate uir/
tanta ne apud te eſt auctoritas? EV. Valde. SO. Oſtende ergo me habere: facilius enim mihi iſtud
q̄ denuo hac ĩ ętate diſcere. EV. dic age/ſcis ne qcq̄? SO. ſcio eqdē multa: ſed parua. EV. Sufficit:
putas ne aliqd eorũ q̄ ſunt idipſum quod eſt/non eſſe. SO. nullo pacto. EV. An nõ ſcire te aliquid
aſſeris? SO. profecto. EV. an non es ſciens/ſi modo ſcis? SO. ſum eqdē/ſed illius ipſius/ quod ſcio.
EV. nihil refert. Nõ neceſſe eſt ſcire te omnia: ſiqua eorũ quæ ſunt ſcis? SO. nõ per Iouem: q̄ſqui-
dem/& alia multa minime ſcio. EV. ſiquid neſcis es neſcius? SO. Illius ipſius o amice quod neſcio.
EV. nihilominus neſcius es: & pauloan ſciũ eē te prædicabas. Atq; ita fit/ ut ille ipſe ſis qui/& es/&
turſus nõ ſis/ſimul: & ſecundũ eadē. SO. En Euthydeme/ut ꝓuerbio ferť/q̄ belle loqueris: qua igiť Prouerbium Quā belle loqueris.
rõne/ſciam illā quā quærimus habeo? qa uidelicet impoſſibile eſt/eē idē atq; nõ eſſe. Vnde ſi unum
qddā ſcio /cũcta ſcio/neq;. n. eē poſſum ſcius ſimul/& neſcius: ꝙ ſi oĩa ſcio/illā quoq; ſciam hēo. An
nõ ita loqueris? & hoc eſt ipſum ſapiēs? EV. Ipſe te redarguis Socrates. SO. Quid uero Euthyde-
me tibi nõne idē cõtigit? nā mihi qdem nõ multũ moleſtũ eſt/quod tecũ una/& cum Dionyſodoro
hoc lepido capite patiar. Dic mihi nonne uos quædā ſcitis/quædā neſcitis? DIO. Minime qdem o
Socrates. SO. qd dicitis An nihil ſcitis? DIO. Imo ſcimus. SO. oĩa itaq; ſcitis ſi aliqd ſcitis. DIO.
oĩa certe: & tu quoq; ſcis omnia/ſi unũ aliqd ſcis. SO. Proh Iupiter q̄ mirabile dictu/q̄ue ĩgens hoc
bonum Num: & cæteri oēs ſciunt oĩa? uel nihil? Non enim dicēdũ uideť/ſcire eos aliq̄/neſcire alia.
Atq; ita ſcientes eē ſimul/& neſciētes. Quid ergo dicemus? DIO. Omnes plane ſcire oĩa /ſiqd unũ
ſciunt. SO. dii boni/nũc demũ Dionyſodore ſerio loq mihi uidemini: & uix tādē ut ſtudioſe agere-
tis nũc impetraui Ipſi teuera ſcitis oĩa? & fabrilē uidelicet artē & coriariam? DIO. oĩa prorſus. SO.
nunqd/& neruis ſuere ſcitis? DIO. Certe/& calceos qdē. SO. An & ſtellarũ numerum/ & harenæ?
DIO. & iſta. SO. Putas nos iſta cõcedere? CTE. Cõiecturā nobis aliquā talē adducite: qua uera uos
loqui coniiciamus. DIO. qualē? CTE. Scis ne quot dētes Euthydemus habet? Atq; Euthydemus
quot habes ipſe cognoſcit? DIO. non tibi ſat eſt/ꝙ omnia ſcimus/audiſſe? CTE. minime: ſed unũ
hoc tantum nobis oſtendite ꝙ uere loquamini. Nam ſi dixeritis quot habet dentes uterq; nobis q;
poſtea numerantibus uera dixiſſe apparueritis/alia quoq; uobis credemus. Illi uero cum motdere
Cteſip pũ exiſtimarent/reſpondere aliud noluerunt/niſi ꝙ ſcirent omnia/de ſingulis a Cteſippo in-
terrogati: Cteſippus ſiquidē aperte de unaquaq; re uel de minimis quibuſq; ſciſcitatus eſt. Illi autē
forti animo pariter cõtra reſponderũt ſe oĩa intelligere: inſtar aprorũ qui ſimul contra ictum inni-
tuntur. Quam obrē ipſe quoq; o Crito deniq; ꝓp incredulitatē coactus ſum Euthydemũ interro-
gare/an ēt ſaltare Dionyſodorus ſciret: ille uero conſenſit. Non tamē inq̄ ſuper enſes humi inclina-
to capite tranſilire: & ſuper rotā uolui/tam grandis natu. Vſq; adeo ſapiā ſuperexcellens. Nihil eſt
inquit quod neſciat: Tum ego: Num oĩa nũc dumtaxat cognoſcitis? an? & ſemper? Et ſemper: Nũ
a tenera ętate ſtatimq; nati omnia cognouiſtis? Omnia reſponderunt ſimul utriq;. Nobis utiq; res
incredibilis uiſa eſt. Tunc Euthydemus: non credis o Socrates? excepto hoc inquā ꝙ ueriſimile eſt
uos ſapiētes eſſe: At ſi mihi uoles reſpondere ait/oſtēdam te quoq; hæc mirabilia confitentē. Gra-
ta mihi inq̄ hæc redargutio erit: ꝙ ſiqua in te me mea ſapiētia latuit/haud quaq̄ oſtēdes me omnia
ſcire: ac ſemper: quod enim maius lucrum in uita nanciſcerer? Reſponde/iam inquit: Tam quā re-
ſponſurũ inq̄ interroga. Nunquid alicuius ſcius es o Socrates: an nullius? Alicuius. An eodem ſcis
quo ſcius es: an alio quopiam? Quo ſcius ſum. Arbitror enim te animā dicere. Hanc ne intelligis?
Nonne te pudet o Socrates/dum interrogaris uiciſſim interrogare: At quid faciam inquā? Faciam
equidē/utcũq; iuſſeris: quando quod quæris ignorē. Iubes autē/ut reſpondeam quidē/non interro-
gem. Cogitas ne quomodo inquit id quod quæro? Equidē. Ad iſtud ergo reſpõde quod cogitas.
Quid inq̄ ſi tu alia mēte interroges/alia ego reſpondeam/cum aliud q̄ tu conceperim: ſatis ne tibi
factum putabis/ſi nihil ad rē ipſam reſpondero? Mihi quidē ſat erit inquit/tibi nõ/ut arbitror: Tum
ego: per Iouē non prius reſpondebo q̄ quomodo reſpondēdum ſit/intellexero. Non reſpondes in-
quit ad ea ſemper quæ mente concipis: Quoniā nugaris Socrates/& uanior es admodũ q̄ oportet
Agnoui tunc illũ mihi iam ſubiratũ/ꝙ uerba qbus me irretiri ſtudebat diſpergerē. Venit mihi pre-
terea in mētē Connus: qui aduerſus me ſępenumero indignať quotiēs illi non pareo: deinde me

ſpernit ut rudē. Poſtq̄ igiť cogitaui horū doctrine me tradere/arbitratus ſum obſeq oportere/ ne
quis eorū me/ut ineptū/& indocilē reſpuat. Quo circa/& illi inq̄: ſi tibi ita Euthydeme uideť agēdū
ita agať. Tu namq; me multo melius diſputandi rationem intelligis: cū tu artē hāc teneas/ego ue-
ro ſim rudis. Ideoq; interroga iterū ab initio. Reſpōde rurſus inquit. Vtrum ſcis aliquo quæ ſcis
an nullo. Anima inq̄: hic ait ille rem anticipat: & plus q̄ rogatus ſit/reſpondet. Non interrogo quo
ſcias/ſed utrū ſcias aliquo necne. Ego ad hæc pluſq̄ decebat propter imperitiā meā reſpondi. Sed
ignoſce mihi obſecro. Reſpondebo iam nūc ſimpliciter/ꝙ ſcio aliquo ſemp quæcūq; ſcio. Vtrum
ait hoc eodē ſemper/an tū hoc/tū alio! Semp inq̄ qū ſcio hoc ſcio. Hic ille. Nōdū præuaricari deſi
nis: ne forte inq̄/id quod ſemp dicitur/nos falleret/ita reſpondi. Non nos inquit dicas/ſed te. Sed
reſponde. Vtrū ſemper hoc ſcias. Sēper inq̄/poſtq̄ ipſum quando oportet ſubtrahere. Nonne ſem
per hoc ſcis! ſemp autē ſciens utrū aliqua hoc ſcias quo ſcis aliqua alio! uel hoc ipſo omnia! hoc inq̄
cuncta quecūq; ſcio: hic rurſus tranſgredieris Socrates: excipiať inq̄ quod dictū eſt/ quæcūq; ſcio:
ut excipias nihil poſtulo/immo reſponde/poſſes ne omnia ſcire/niſi ſcires omnia! Monſtrum eſſet
hoc inq̄. Addiice nunc iam ait quicquid lubet. Cuncta namq; ſcire fateris. Sic uideor inq̄. Poſtquā
nullius momenti eſt quod diciť quæcūq; ſcio/oīa aūt ſcio. Nonne/& ſemp cōfeſſus es ſcire hoc quo
ſcis! ſiue quādo ſcis/ſeu quomodocūq; placet. Semp enim ſcire es cōfeſſus: ac oīa ſimul. Conſtat er
go ꝙ puer ſciebas: & quando genitus es/& qū natus: immo/& anteq̄ naſcereris: & ante cæli terræq;
ortū ſciſti omnia/ſi modo ſemp ſcis. Ac p Iouē ſemp ſcies/& omnia ſi uoluero. At uoles inq̄ hono
rande nimiū Euthydeme ſi omnino uera dicis. Sed poſſe te non multū confido/niſi idem tecū uelit
frater iſte tuus Dionyſodorus: ſic enim forte ualebis. Dicite porro. Cætera quomodo uobis nō cō
cedam neſcio tam mirabili: atq; noua ſapiētia prediti eſtis. quominus ego omnia ſciā: quādoquidē
uos aſſeritis. Talia quedā qua rōne ſcire me dicā Euthydeme! ꝙ uidelicet boni uiri iniuſti ſint. Dic
ſcio ne iſtud/an neſcio! ſcis utiq;. Quid! ꝙ uiri boni iniuſti non ſunt. Iam pridē ſciebā hoc inq̄. Ve-
rum non iſtud quæro/ſed ꝙ iniuſti ſunt uiri boni/quādo didici! Nuſq̄ Dionyſodorus ait. Nō ergo
inq̄ hoc ſcio. Tunc Euthydemus ad Dionyſodorū conuerſus ait. ſermonē deſtrius apparebitq; iſte
ſi neſciat/ſciens ſimul/& neſciens: Dionyſodorus quidē erubuit. ſed ego: Tu uero quid ais Euthyde
me! non uidetur tibi frater tuus uera loqui/cum nouerit omnia! Frater ego ſum Euthydemi Dio-
nyſodorus ait. Mitte inq̄ o bone uir quoad me Euthydemus doceat ꝙ ſciam uiros bonos/iniuſtos

Hercules aduerſus hydrā ſophiſticā & cancrū ſophiſticam.

eſſe. Neq; hanc mihi doctrinā inuideas. Fugis o Socrates ait Dionyſodorus/neq; uis reſpondere.
Nō iniuria inq̄ fugio: nā cū alterutro ſim imbecillior/cur nō ambos fugiā! Hercule qdē multo ſum
imbecillior: q pugnare ſimul non ualuit aduerſus hydrā ſophiſticā: cui pp ſapiētiā pro uno ſermo-
nis capite amputato multa repullulabāt ac ēt aduerſus cācrū ſophiſtā quēdā ex mari aduētātē/ & nu
per/ut arbitror aduectū naui: a quo cū Hercules ad ſiniſtrā angereť/uerbiſq; acriter mordereť/ne
potis ſui Iolai auxiliū iplorauit: q ſummopere illi ſuccurrit: meus aūt Iolaus Patrocles ſi uenerit/ lō
ge aliter faciet. Reſponde ergo inqt Dionyſodorus/poſtq̄ ipſe hæc ꝑdicas/utrum Iolaus Herculis
magis nepos q̄ tuus fuerit: Operęprętiū fore arbitror/ut tibi reſpondeā Dionyſodore. Neq; enim
deſineres ſciſcitari: & pp inuidiā quandā interturbare ne Euthydemus ſapiēs illud me doceat. Re-
ſponde igiť inquit. Reſpōdeo inq̄ Iolaū Herculis nepotē fuiſſe: meū aūt/ut uideť nequaq̄. Neq; enī
pater ipſi Patrocles fuit frater meus: ſed aliqs noīe ꝓximus Iphicles/Herculis frater: Patrocles aūt
inquit tuus! nimirū/ſed ex matre eadē non patre: frater ergo tibi eſt: & non frater: non eodē ex pa-
tre inq̄ uir optime. Illius enim pater Cheredemus Sonophroniſcus aūt meus: pater aūt inquit erat
Sophroniſcus atq; cheredemus. Omnīo/ille meus/hic ſuus. Nōne Cheredemus alius q̄ pater erat!
Alius ſcilicet q̄ pater meus. Nūquid pater erat/cū alius q̄ pater eēt! An tu idē es qđ lapis! Verebar
inq̄ ne idē te aſſerēte uiderer. Mihi uero nō uideor: nōne igiť alius es q̄ lapis! alius certe: ꝙ ſi alius es
q̄ lapis/non es lapis. Et ſi alius q̄ aurū/non es aurū. Sic eſt. An nō eadē ratiōe Cheredemus cū alius
ſit q̄ pater/pater non erit. Videť inq̄ nō eſſe pater. Ad hæc Euthydemus adiiecit: haud pater ē Che
redemus: rurſuſq;/& Sophroniſcus cū alius ſit q̄ pater/non eſt pater. Quapp ſine patre es o Socra-
tes. Sermonē uero ſuſcipiēs Cteſippus intulit/pater aūt ueſter cū eadē ſibi cōtigerint/ alius eſt q̄ pa
ter meus: lōge abeſt Euthydemus ait: Num idē! Idē ſane. Non cōſentirē. Sed utrū meus Euthyde-
me pater eſt dūtaxat! an/& cæterorū hominū! & cæterorū inſup: nūquid putas eūdē hominem pa-

Prouerbium: Lino linum cōnectere.

trem exiſtentē non eſſe patrē! putarā equidē Cteſippus ait. An/& aurū inquit/aurū exiſtēs non eſſe
aurū! & hominē exiſtētem/hominē non eſſe! Tum Cteſippus/non ut ferť Euthydeme lino linū cō-
nectis. Rem grauē dicis/ſi pater tuus/pater eſt omnium. Eſt tamē. Vtrum hominum dumtaxat/an
equorū ēt/cæterorūq; animaliū omniū! Omniū prorſus. An & mater tua/mater omniū! Et mater.
Ergo tua mater echinorū marinoꝝ mater eſt. Et tua inquit. Et tu rurſus frater es gobiorū catuloꝝ
& porcellorum. Et tu ait. Quin ēt tibi pater eſt canis: & tibi inſuper. Hic Dionyſodorus. Sī mihi re
ſpondere Cteſippe uolueris/ faciam/ut iſta concedas. Dic age/eſt tibi canis! Et moleſtius admodū
canis Cteſippus ait. Habet catulos: tales habet multos. An non illorū pater eſt canis! prorſus. Si-
gna namq;

gna namq; uidi ex quibus illorum patrē eſſe coniicio:nonne tuus eſt canis?eſt. Nōne igiť pater exiſtens/tuus eſt? Quare tuus pater ſit canis:tuq; catulorū frater. Sed neqd Cteſippus anticiparet/repente adiiecit Dionyſodorus/paulū quid ultra reſponde. Canē hunc uerberas? Arridēs Cteſippus ait uerbero: te autē nequeo. An non igiť tuū patrē uerberas? Longe reſpondit iuſtius eſſet/ut pati ē ueſtrū uerberarē/q diſciplinā quādā adeptus/adeo ſapiētes filios genuit: ꝑfecto Euthydeme multa bona ex ueſtra ſapiētia ueſter:& catulorū pater ē cōſecut⁹. Neq; ille bonis multis ĩdiget o Cteſippe neq; tu. Neq; tu ēt. Euthydeme:neq; ali⁹ qſq̄ hoĩum inqt. Dic etenī Cteſippe mihi/utrū bonū eē cēſeas: uel ęgrotāti pharmacū bibere qñ indiget an nō? Vel homini pugnaturo bonū eē/ut armatus pdeat/an inermis? Arbitror eqdē:nēpe excepto aliquid abſte egregiū. Ipſe uidebis optime inqt. Verū reſponde: poſtq̄ cōfeſſus es bonū eſſe quādo res poſtulat/pharmacū bibere/nūquid hoc bonum q̄ plurimū oportet bibere:optimūq; erit ſiquis terat/& infundat poculo ellebori tantū quātū curru aliquo uehiť? prorſus ita Cteſippus ait:ſi tātus ſit q bibiturus eſt quāta ē ſtatua delphica. Nōne ſimiliter/& in bello inquit/ſi bonū eſt armis fulciri/plurima arma habēda ſunt:iaculorūq;:& clippeorū circūferenda eſt ſarcina? quandoquidē id bonū eſt:& maxime quidē Cteſippus ait. Tu uero non putas Euthydeme/ſed unū dūtaxat iaculū eſſe ferēdum? equidē. Ita Gerionē inquit Briareūq; armares? ego aūt putaui robuſtiorē te eſſe/ſociūq; ſimiliter iſtū utpote uiros armigeros. Euthydemus quidē tacuit. Dionyſodorus autē aduerſus ea quę primū Cteſippus reſponderat intulit:bonū tibi eſſe uideť aurū habere. Valde quidē reſpondit Cteſippus. An non/& habere pecunias ſemper atq; ubiq;? Maxime inquit. Nonne bonū eſſe aurū cōfiteris? confeſſi iam ſumus. Semp ipſum habere:& ubiq; oportet:& in ſeipſo q̄ maxime? Beatiſſimuſq; is eſſet/qui tria auri talēta in uētre haberet Talentum unū ſub capitis oſſe:ſtaterem aūt.i.nūmum quēdā/& pondus auri utriſq; in oculis. Ferunt inquit Cteſippus o Euthydeme apud Scythas eos feliciſſimos optimoſq; uiros eſſe/ qui in ſui capitis oſſibus aurū multū continent:quēadmodū tu pauloante canē dicebas patrē. Quodq; magis eſt mirū/ſuis ex capitibus deauratis bibunt:& hæc introſpiciūt/uerticē frontēq; ſuā manibus attollentes:ad hæc Euthydemus. Verū Cteſippe uident/& Scythæ/& cæteri homines: quæ poſſunt uidere uel que non poſſunt? Q nę poſſunt plane. Nōne & tu? Et ego ſimiliter. Vidē noſtras ueſtes? uideo:poſſunt igiť hę uidere: Mirifice Cteſippus ait. Quid porro inquit nihil? Ipſe uero nō putas has uidere? uſq; adeo iocundus es uir? uideris mihi Euthydeme quodāmodo extra ſonnū obdormiſſe: poſſeq; te puto dicentē nihil dicere. Et tu hoc facere uideris. Nunquid impoſſibile eſt Dionyſodorus ait/tacētē dicere? Impoſſibile Cteſippus inqt. Dicētē uero tacere? Poſſibile multominus. Quādo igiť lapidē dicis/nōne tacētē dicis? Et quādo lignū/& ferrū ſimiliter? haud ſilere tibi ferrea concedā Cteſippus ait. Nā ſiquis pulſet ſonare illa qdem/& reboare dicunť. Quare q̄ in hoc nihil diceres/te pp ſapiētiā latuit. ſed quod reſtat oſtēdite poſſibile ualere eē:dicētē tacere. Certe mihi uiſus ē tunc uehemēter Cteſippus pp amicū cōtēdere. Quādo ſiles inquit Euthydemus/nōne oīa ſiles? eqdem. Nonne/& rē quālibet dicentē ſiles/ſiquidē illa quę dicunt in numero omniū cōputanť? Quid uero interrogauit Cteſippus/nō ſilent oīa? nō ait Euthydemus. An loquunť oīa uir optime: immo certe/quæ locunť non iſtud querebā inqt:ſed utrū oīa ſileant uel loquanť. Tunc ſubripiēs ſermonē Dionyſodorus ait:neutra/& utraq;. Certe enim ſcio te quid huic reſponſioni obiicias ignoraturū. Statim Cteſippus/ut ſolet effuſius in riſum erūpens clamauit. O Euthydeme frater iſte tuus cōtrarium ſibimet ſermonē ingeminauit eūq; diſperdidit:& ratio ueſtra ſubcubuit. Clinias quoq; admodum delectatus arriſit. Quare Cteſippus geſtiens longius q̄ in decuplū lætitia creuit. Viſus autem mihi eſt Cteſippus hęc ipſa ab illis ſeductione quadā p aſtutiā extorſiſſe. Neq; enim ſapientia talis apud alios eſt noſtri temporis hoīes:poſt hęc ego. Quid inq̄ rides o Clinia in rebus/tam ſeriis tāq̄ pulchris ſed ad me cōuerſus Dionyſodorus? tu uero aliqñ rs pulchrū uidiſti Socrates? Multas equidem Dionyſodore. Nūquid alias q̄ ipſum pulchrū? An eaſdē: ego uero paſſim hęſitaui: nec iniuria me id perpeſſum fuiſſe ſum arbitratus. quippe qui tacere diutius nō potuerim. Simul autem reſpōdi alias eſſe q̄ ipſum pulchrum:pulchritudinem tamen ſingulis quandam adeſſe:ſi tibi adſit bos inquit nunquid ipſe bos eris?& quia ego tibi nunc adſum Dioniſodorus es? Bona inq̄ uerba queſo: ſed ille: Quo pacto alterum adeſt alteri/cum alterum ſit/& alterum? nunquid tu inquā de hoc dubitas? nempe iam illorum imitari ſapientiam contendebam: utpote cupiditate illius accēſus. Cur non dubitem inquit/& ego/& cæteri omnes/quod nequaq̄ exiſtit. Quid ais Dionyſodore? nonne pulchrum / pulchrum eſt/turpe ue / turpe? ſi mihi uideatur ait. Nonne uidetur? prorſus. Nonne & idem idem eſt: & alterum ſimiliter alterum? Non tamē quod eſt alterum idem. At ego nec puerum quidem ſuſpicari hoc arbitrabar/ quin quod altetum eſt/ ſit alterum. Verum o Dionyſodore ſponte id obmiſiſti. Videmi autem mihi tanq̄ artifices quibus conuenit peragere ſingula/ diſputandi rationē decore tranſigere atq; tradere. Noſtin inquit/ quid ſingulis opificibus peragere conueniat? principio quidem ſcis quem deceat ere cudere? fabrum inquam erarium. Quem uero luto fingere? figulum: Quē rurſus iugulare atq; excoriare:et in fruſtra ĩciſas carnes aſſare uel

elixare? coquū: Nonne qſquis cōuenientia facit/recte agit? Maxime: Conuenit autem ut ais coquū
tundere & excoriare. Cōceſſiſti hæc/necne? Cōceſſi inq̄: ſed ignoſce precor. Conſtat igit̃ ꝙ ſiquis
iugulans & incidens coquum elixet illum uel aſſet conuenientia faciet. Quinetiā ſiquis fabrum ęra
rium ęre cudat & figulum fingat/decentia ſimiliter operabitur. O Neptūne inq̄. Iam ſapiæ finem
appoſuiſti: Nunquid iſta mihi quandoq; ſic aderit ut propria fiat? Cognoſceres ne inquit ipſam o
Socrates propriam iam effecram? ſi ipſe uelis inq̄: ego autem nolo. Quid porro/tua putas cogno
ſcere? Equidem: niſi forte tu aliud dixeris. Abs re namq; oportet incipe: in hunc aūt Euthydemū
deſinere: An non tua illa eſſe putas inquit/quorum es dominus? tibiq; uti arbitratu tuo licet? ut
boues & oues? Hæc ne tua exiſtias quæ uendere potes atq; largiri/& cui uis deoꝝ uouere. Quæ ne
uero non potes non tua? Tunc ego arbitratus præclaram aliquam inde quæſtionem exorituram:
& audiēdi auiditate protin⁹ inflāmatus/prorſus ita eſt inq̄. talia nempe q̄dam mea ſunt. Nunquid
animalia noīas illa que animam habent: Illa ipſa. Fateris igitur ex animalibus illa dumtaxat eſſe tua/
circa quæ potes hæc omnia facere: quæ modo dicebam fateor: Hic ille ironice admodum ſeipſum
recepit quaſi magnum quiddam contemplaturus: deinde ait. Dic age mihi o Socrates. Eſt ne ti-
bi Iupiter patrius? Atqui ego ſuſpicatus eo puenturum eē ſermonem/quo deuenit & per ambigu-
um quoddā diuerticulum ſecedens. recte implicitus me conuolui. Reſpondiq; non eſt o Dionyſo
dore. Miſer inquit homo es: neq; Athenienſis/cui neq; dii patrii ſunt neq; ſacra neq; aliud quicq̄
præclarum atq; magnificum. Mitte īquā iſta Dionyſodore: ne male omineris. neq; acriter erudias.
Sunt eteni mihi & aræ & ſacra domeſtica patriaq;: & alia quæcunq; id genus Athenienſibus adſunt.
Cæteris inquit Athenienſibus eſt patrius Iupiter? Non eſt inquam apud Ionas talis cognominatio
neq; apud eos qui hac ex urbe manarunt: neq; apud nos ſed Apollo patrius propter Iouis genitu-
ram. Iupiter autem nobis patrius non uocatur/protector urbis tamen & curator tribus eſt dictus:
& tribus curatrix Minerua. Sat eſt inquit Dionyſodorus. Eſt enim tibi ut uidetur Apollo Iupiter &
Minerua. Omnino. An non tui iſti erunt dii? progenitores uidelicet atq; domini. Nōne tui? An nō
tuos eſſe confeſſus es? confeſſus ſum quid tum? Nonne animalia iſti dii ſunt? Conceſſiſti porro quæ
cunq; animam habent/animalia eſſe: iſti uero dii non habēt animam? Habent utiq;. Sunt igitur ani
malia Sunt certe. Ex animalibus autem illa tua eſſe dicebas quorum apud te eſſet poteſtas/ut ꝑ ar-
bitrio/uenderes/largiteris/diiſq; dicares. Recuſare Euthydeme non poſſum quin iſta cōceſſerim.
ſtatim ille ſic intulit: poſtq̄ tuum eſſe Iouem/tuoſq; eſſe & alios fateris deos/licet ne tibi uendere il-
los atq; largiri. & pro libidine tua ut animalia cætera quæ tua ſunt tractare. Ego igitur Crito tanq̄
ſermone percuſſus obmutui. Cteſippus autem ſuccurrere mihi conatus ait/pape proh Hercules q̄
præclariſſimus ſermo. Ad quem Dionyſodorus. Vtrum Hercules papeus eſt/an pape? Hercules?
Tunc ait Cteſippus/proh Neptūne/q̄ fortes duriq; ſermones Deſiſto iam. Inexpugnabiles uiri ſūt.
Hic profecto amice Crito nullus præſentium continere ultra ſe potuit: quin illorum orationē lau-
dibus ſummis extolleret: & hoſpites illi Dionyſodorus Euthydemuſq; riſu ſtrepitu & lætitia exultā
tes geſtienteſq; ferme reſoluti ſunt. In ſuperioribus namq;/dum ſingula proferebantur ſoli eorum
ſectatores protinus applaudebant: hic autem pene ipſe quoq; Lycii columnæ conclamare. plaude
re. geſtireq; uidebantur. Ego quidem ſic affectus ſum/ut aſſererem/nullos unq̄ homines pari ſapiē
tia me uidiſſe. Atqui & illorum ſapientiæ penitus mancipatus laudare illos & celebrare ſummope
re cæpi. O uiri inq̄ ob miras dotes naturæ beati: quippe qui rem tantam tam facile tamq; breui tē
pore abſoluiſtis. Multa quidem & alia ſunt in ueſtris ſermonibus Euthydeme Dionyſodoreq; præ
clara. In quibus id præcipue magnificum eſt: ꝙ nulla uobis cura eſt multorum hominum qui illu-
ſtres habentur? ſed ſimilium uobis dumtaxat. Equidem certo ſcio ſermões huiuſmodi/paucos ad
modum diligere: & illos quidem uobis ſimiles. Cæteros autē ita illos ignorare ſperuereq;: ut eru-
beſcere uehementius illos putem/ſi cæteros illis conuincant/q̄ ſi ipſi ab aliis conuincantur. Hoc p̄-
terea populare & manſuetū ueſtri ſermões habēt: ꝙ cum dicitis rem nullam bonā eſſe uel malam
neq; albam: neq; aliud quicq̄ talium: neq; omnino aliquid ab aliis aliud/reuera ut prædicatis homi
num ora contunditis atq; obſtruitis. Quia uero non aliorum tm̄ ora: ſed ueſtra īſup: gratioſa res ē/
& ſermonis odium offenſionēq; audientium deuitatis. Maximum uero hoc eſt/ꝙ hæc uſq; adeo uo
bis artificioſe ſunt adinuenta atq; inſtituta. Vt breui cuilibet tradere ualeatis. Cognoui eqdem &
Cteſippo mentem adhibeo/conſideroq; q̄ ſubito imitari uos cæperit huius rei myſterium q̄ ociſ-
ſime docere poſſe uobis præclarum eſt/neq; tamen opæpretium fore uidetur ut coram multis ho
minibus diſſeratis: Immo uero ſi mihi credideritis: cauebitis prorſus ne in multorum cætu loqua
mini: ne forte q̄primum iſta pcipientes grās nequaquam habeant. iſta igitur inter uos tantum inui
cem cōmunicate: neq; alius qſq̄ ea niſi argento expoſito audiat. Idem quoq; ſi ſapitis/ueſtris diſci-
pulis cōſuletis: ne unq̄ cū aliis q̄ ſecū atq; uobiſcū de his loquantur. Quod enim rarum Euthyde-
me id honorandum: A qua enim uiliſſimo pretio emitur cū res ſit natura pretioſiſſima/ut ait Pin-
darus. ſed agite inquam Cliniam hūc meq; ſuſcipite. Cum hæc o Crito & alia quædam breuia di-
ſeruiſſemus

ſeruiſſemus/abiuimus. Delibera igiť ut mecũ una ad hos uiros accedas. Nam pollicentur omnes
ſe docturos/ quicunq; argentum dare parati ſint neq; ingeniũ ullum uel ætatem excipiunt. Quod
uero tibi maxime audire expedit:aiunt nihil cumulandæ pecuniæ ſtudium prohibere:quo minus/
quiuis ſapiam illorum facile percipere poſſit. CRI. Equidem o Socrates audiẽdi cupidus ſum:&
libentiſſime diſcerem. Videor tamen & ipſe eoꝝ unus eſſe qui Euthydemi ſimiles non ſunt:ſed il-
lorum potius/quos tu pauloante dicebas:qui captiunculis huiuſcemodi redargui malunt ab aliis
quã alios redarguere. Enimuero ridiculus eſſem/ſi admonere te pergerem. Nihil tamẽ prohibet
quæ ex iis/q cætu ſoluto a uobis diſceſſerunt/audiui/tibi nunc referre. Deambulanti nihil obuius
factus eoꝝ quiſpiam qui in iudicialibus cauſis excellere plurimum æſtimanť o Crito ĩquit. Nihil
ex iſtis ſapientibus audiuiſti? Nihil ꝑ Iouem ĩquam. Audire enim me effectantem frequens turba
tumultuſq; prohibuit. Res tamen inquit auditu digna. Cur? Vt audiſſes eos homines diſputãtes/
q in hoc ſermonum genere cæteris preſtant. Ad hunc ego. Quid tibi uiſum eſt? quid aliud reſpõ-
dit ille quam quæ ſemp ex iis hominibus audiuntur/dum nugantur:ac de rebus nullius momen-
ti indigno quodam ſtudio inuicem altercantur. Talibus ille mecum eſt uſus nominibus:tunc ego
Verumtamen gratioſa res eſt philoſophia. Quid gratioſa inquit o uir beate: an forte nullius pre-
tii? Atq ſi pauloante interfuiſſes/erubuiſſes ut arbitror/amici tui gratia. Qui uſq; adeo ĩeptus erat/
ut ſeipſum tradere hominibus cuperet/quibus nihil penſi eſt quid loquantur/ſed ſingula captant
obiiciuntq; uocabula. Cum tamen illi ut ſupra dicebam cæteros,tales noſtræ ætatis uiros excellãt.
multorum cum talibus uiris diſputare quis ſtudeat/merito uituperaſſe ille mihi uidetur. SO. o
prefecto o Crito & ſtudium hoc uiliſſimum eſt: & qui in eo uerſantur/ridiculi. Mihi quidem o So-
crates haud recte rem ipſam improbare/uiſus ẽ ille uel quiſquis alius improbet. Quod aũt in cæ-
tu multorum cum talibus uiris diſputare quis ſtudeat/merito uituperaſſe ille mihi uidetur. SO.
Crito admiratione digni ſunt hi uiri. Verum nondũ quod cupidus ſum noui. Quorum ex nume-
ro erat q tibi obuius philoſophiam uituperabat? Vtrum orator quiſpiam ex his qui in iudiciali cõ
certatione uehementes ſunt. An ex iis qui tales mittunt & orationes conſcribunt / quibus orato-
res in iudicio certant? CRI. Miníe quidem orator:neq; arbitror illum ĩ iudicio unquam oraſſe:
ſed rem ipſam iudicialem optime intelligere eum ferunt:& elegantes orõnes atq; facundas com
ponere. SO. Teneo iam. Atqui & ipſe idem modo dicturus eram. Nempe hi ſunt o Crito/quos
Prodicus inter philoſophum/ciuilemq; uirum confines ſtatuit:putant hi quidem ſe eſſe omnium
ſapiẽtiſſimos:& uideri præterea tales apud ꝗplurimos. Solos autem philoſophos impedimento
ſibi eſſe/quo minus ab omnibus æque ꝓbentur. Cenſent itaq; ſi communẽ aduerſus philoſophos
opinionem hanc diuulgent/ꝙ nullius pretii ſint/ſine controuerſia ſapiæ gloriam ſe apud omnes
ſummam reportaturos. Eſſe namq; ſe reuera ſapientiſſimos:ſed in priuatis ſermonibus/cum Eu-
thydemi ſectatores aduerſantur impediri:ꝙ uero ſapientes ſint/ex eo conſentaneum uideri uo-
lunt? quod ſatis habeant philoſophiæ,ſatis etiam ciuilis pitiæ:& quantum oportet ſint utriuſq; ptí
cipes: & extra turbulentos ciuilium negociorum tumultus poſiti ſapientiæ fructibus iocunde
fruãtur. CRI. Nũqd diceť aliqd o Socrates tibi uiri iſti uideñť? SO. nequaq̃. CRI. Verũtñ horũ
hominum ſermo hẽt aliquid ueriſimille. SO. Habet ut dicis o Crito ueriſimilitudinem potius ꝗ̃
ueritatem. Neq; facile illis perſuaderi poteſt/ꝙ & homines & cætera omnia quæcunq; duorum
quorundam media ſunt:& utrorũq; participant ita ſe habẽt ꝙ quæ ex malo & bono ſunt/hoc qui-
dem meliora illo deteriora fiunt: quæ uero ex duobus bonis non ad idem conducentibus utriſq;
deteriora ad opus illud pagẽdum:ad quod ſpectant utraq; illa quibus fit compoſitio. Quæ aũt ex
duobus malis ſunt conſtituta/non ad idem tendentibus hæc ſola meliora ſunt utriſq; illis/ quorũ
participant. Si ergo philoſophia bona eſt & ciuilis actio bona/ſed ad aliud utraſq; conferens:& hi
utrorumq; horum participes/utrorumq; in medio ſunt conſtituti nihil concludunt nã utriſq; de-
teriores ſunt. Sin aũt unũ qdẽ hoꝝ bonum/malũ uero alteꝝ hoc quidẽ meliores illo deteriores.ꝙ
ſi utrunq; malum ita demum uera dicerent: aliter uero nequaq̃. Neq; uero confeſſuros illos ar-
bitror mala eſſe utraq;:neq; unum quidem bonum/malum uero alterum. Sed profecto utrorũq;
hi participes/utriſq; ineptiores ſunt/ad aliud/ad quod philoſophia & ciuilis actio pertinet: & cum
tertium locum teneant/primum uſurpare non dubitant. Ignoſcendum quidem illoꝝ deſiderio ne
q; indignandum. Tales tamen eſſe cenſendi quales & ſunt. Nam unumquẽq; diligere debemus:
q modo prudentiæ particeps aliqd dicit:& uiriliter peragit. CRI. Equidem o Socrates ut ſæpe te
cum loquor. ambigo qua rõe filios meos educem. Minor quidem natu tenerior eſt adhuc ꝗ̃ exigat
diſciplina. Critobolus autem adultus eſt iam:& aliquo indiget/quo dirigať. Quotiens tecũ loquor
ita prorſus afficior/ut exiſtimem inſaniam eſſe filiorum grã contendiſſe/primo circa coniugium:
ut ex matre generoſiſſima naſcerentur: deinde ut amplum illis patrimonium relinqueretur/illorũ
aũt educationem negligere. Verum cum ad eos reſpicio qui erudire homines profitentur abſter
reor mihiq; conſideranti unuſquiſq; illorũ lõge ab ea re quam prædicat/alienus eſſe uidetur. Et ut

In quouis ſtudio uiles permultos probos uero paucos eſſe.

uerũ tibi fatear nõ habeo quo pacto filium meũ ad philoſophiã exhorter & prouocem. SO. o amice Crito. An ignoras in quo uis ſtudio uiles & nullius pretii homines permultos eſſe: probos uero paucos. eoſq; maximo in pretio habendos eſſe? Nonne tibi uidet̃ pulchrũ quiddã eſſe gymnaſtica: mercatura: rhetorica: res militaris. CRI. Mihi certe. SO. nonne uides in una quaq; harum artium multos ad opus unũ quodq; ineptos & deridendos? CRI. Ita eſt/ac uera nimium loqueris. SO. Ergo hac de cauſa ſtudia ne fugies omnia: & illa filio diſſuadebis? CRI. Haud decet o Socrates. SO. caue ergo ne quod dedecet/agas o Crito. Mitte curã hãc utrum boni ſint homines philoſophiæ ſtudioſi uel mali. Rem uero ipſam diligenter examina. Si ĩquirenti res praua uidebitur/non ſolum filios ſed oẽs homines abſterreto. Sin autẽ tibi talis qualis & mihi appareat: ſequere eam uiriliter & exerceatq; ad idem ſtudium filios cohortare. EVTHYDEMI FINIS.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN HIPPIAM MINOREM.

Mirifica Socratis Platoniſq; noſtri bonitas cũ diligentiſſime multis ubiq; modis prouideat ne iuuẽtus credula ſubdolis ſophiſtarũ aucupiis capiat̃: captaq; perdatur non iniuria Hippiam Elienſem ſophiſtarum inſolentiſſimum atq; fallaciſſimũ duobus dialogis agitat/maiore uidelicet atq; minore. In maiore quidem demonſtrat Hippiã rerum profeſſorem pulcherrimarũ oĩo quid ipſa pulchritudo ſit ignorare. In minore uero eũdem ſe iactante: q̃ ante alios mendacem a ueracediſcernat/oſtendit in utriuſq; difinitiõe prſus errare/ut pateat Hippiam/ut omniũ arrogantiſſimus eſt ita & ignorantiſſimũ eſſe atq; ineptiſſimum apparere. Mitto nunc q̃ eũ ut mos eſt ſophiſtarum iactabundum & temerarium auarumq; depingit. Et cum promittat omnia in omnibus dãtẽ uerba/nihil uero praſtãtem: cumq; maximis glorieť: uel in minis claudicãtem: ſed ut ad mendacis ueraciſq; definitionem redeamus/mendax rite deſcribendus erat: qui maxime uelit/utcumq; poſſit ſciatq; mentiri. Verax autem contra q maxime uelit utcumq; poſſit & ſciat uera loq. At Hippias inertiſſimus artium magiſter omnium confuſiſſimuſq; ueracis mendaciſq; diſcretor ordĩe definit oppoſito/dicitq; mẽdacẽ qui maxĩe poſſit ſciatq; mẽtiri quotiẽſcũq; uoluerit. Veracẽ uero qui quãdocũq; uoluerit queat & ſciat uera loq. Vnde cogit̃ primũ fateri mẽdaces eſſe potentes: ſciẽtes: prudentes. ſapientes. Deĩde & bonos ad illa ad quæ potentes ſunt atq; ſapientes. Tertio partes ſingulas deducendo cõpellitur in qualibet tã re q̃ arte fateri/eundem eſſe ueracem atq; mendacem/quod negauerat ab initio. ſiquidẽ in qualiber ille q optime callet/idẽ maxime poteſt & ſcit p arbitrio uera loqui pariter atq; mẽtiri. Quarto ad cõcedendũ inducit̃ ueracẽ nihilo meliorẽ eſſe mẽdace/qñ qdẽ q̃ ſufficiẽs bonuſq; eſt uerax ad loquendũ uera/tã ſufficiẽs bonuſq; appeat mẽdax ad mẽtiẽdũ. poſt hæc Socrates ſophiſtã in ambiguitatẽ adducit/uter delinquat grauius: nũ q mẽtitur uolens an q nolens. Id uero ſophiſta neſcit ſoluere/neq; Socrates qdẽ ſoluere uult: ſophiſtæ. Eſt aũt ita ſoluẽdũ. in his qdẽ q̃ ad intelligentiã ptinent minus errare q mentiunt̃ ſponte: in his aũt q̃ ad mores ſpectant errare magis. Eũ uero q nolens dicit mẽdaciũ/cõtra ſe hře. Deinde ambigit̃ utri magis errent num q dedita opa an q infirmitate uel ignorantia peccant. pbatutq; longis inductionis ambagibus: in his quæ ad naturã & artem/harũq; inſtra ptinẽt/grauius eſſe uitium uel impotentia uel ignoratiõe cõmiſſum q̃ malitia ppetratũ. Siqdẽ naturæ bonũ in ipſa potẽtia: bonũ uero artis in hac ipſa: atq; inſup in cognitiõe cõſiſtit. Malũ igitur in oppoſitis. Ex his aũt extra ppoſitũ Socrates Hippiã ad mores trãſfert: concludens idẽ in genera morũ: quod & in naturæ artiſq; genere. Quod qdẽ & ſi ĩtelligit Socrates fieri non debere/ſtuder tñ declarare ſophiſtã id nequaq̃ aĩaduertere. Profecto in his q̃ ad uolũtatẽ moreſq; ptinẽt: graui⁹ delinquit̃ malitia. i. q̃dã uolũtate peccãdi q̃ ſi uel p ĩpotẽtiã uel ignorantiã delinquat. poſtremo Socrates iuſtitiã eẽ dicit uel potẽtiã uel ſciẽtiam uel utrũq;. Addere ſciebat: ſed nolebat. Tertiũ. ſ. uel uolũtatẽ. Iuſtitia. n. maxĩe ĩ uolũtate cõſiſtit. Id uero declarare uoluit latere ſophiſtã. Sed iã argumẽtũ ſupioribus præceptis his concludamus Docẽdũ ſine ĩuidia. Abſq; rubore diſcẽdum: gratiæ ſemp habẽde docenti. Aliena ĩuẽta ſibi non uſurpanda. ARGVMENTI FINIS.

HIPPIAS MINOR PLAT. VEL DE MENDATIO TRANSLATVS A MAR. FIC. FLOR. AD PETRVM MEDI. VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI. EVDICVS SOCRATES HIPPIAS.

Ilias & odyſſea ita differũt ut Achilles & Vlixes credũtur.

EV.

Tu uero qd nã taces Socrates? cũ tã multa Hippias hic oſtẽderit? Cur ñ aut cõprobas dictorũ aliqd aut redarguis ſiqd mĩus recte dictũ tibi uidet̃. præſertĩ cũ ipſi reſtemus: q nobis nõ mediocre philoſophiæ ſtudiũ uẽdicemus. SO. Sũt Eudice ñnulla ex hiis q̃ circa Homerũ dicebat Hippias/de quibus pcontari cupio. Audiui equidẽ ex Apemãto patre tuo/Iliadem apud Homerũ eo præclarius poema eẽ Odyſſea quo

ſca quo Achilles Vlixe præſtantior. In Achillē nāq; poema unū: in Vlixem alterū aiebat eſſe cōpoſi
tū. De hoc ergo ſciſcitari ab Hippia ſi mō ſibi placet/affecto/utrū illoꝝ hominū preſtātiorē aſſerat.
Poſtq̄ alia mlta ac uaria de Hōero cæteriſq; poetis ſūt nobis oñſa. EV. Nulla ꝑſus iuidia ꝓhibebit
quin Hippias interrogāti reſpondeat. Reſpondebis necne Hippia ſi quid Socrates quærat. HIP.
Haud recte agerē Eudice ſi nunc Socratis interrogationem reſpuerē: qui ſolitus ſim ſemper ex Eli
de patria ad olympice feſta/quo Græci àd cōmunē celebritatē undiq; cōfluūt/me ↄferre. ipſumq;
me ibi apud templum prebere cuiq; declarantē quodcunq; demōſtrari q̄s cupiat: & ad interroga-
tiōes ſingulas reſpondentem. SO. O q̄ felix tibi ſors contigit Hippia? ſi adeo confiſus animi ſapiā
q̄libet olympiade ad ſacrum aduentas. Mirarer ꝑfecto ſiquis circa corporis exercitationē athleta
illuc certaturus accederet tā corporis uiribus q̄ tu mētis ſubtilitate cōfiſus. HIP. Merito ſic affectus
ſum Socrates: nam ex eo tempore quo cæpi in olympicis exerceri: nullum reperi adhuc me aliqua
in re ſuꝑiorem. SO. præclarum hercle quod ais Hippia: atq; hæc gloria tua & patriæ & parentibus
erit quoddam ſapientiæ monimentum. Verum quid nam de Achille & Vlixe iudicas? Vtrum ho
rum præſtantiorem: & qua in re putas? porro dum multi intus eſſemus: tuq; diſſereres/quædam
me uerba ſubterſugerunt: piguit tamen perq̄rere/quoniam turba eſſet plurima: ac etiam ne orati
oni tuæ impedimento forem. Nunc uero poſtq̄ pauciores ſumus & Eudicus hic quærere iubet/
liquidius nobis oſtende quid de his uiris dicebas? quoue pacto diiudicabas. HIP. Volo equidem
Socrates apertius q̄ tunc in præſentia referre/quæ de his & de aliis ſentio. Homerum aſſero omni
um qui Troiā obſederunt optimum uirum finxiſſe Achillem. ſapientiſſimū Neſtorē. apprime uer
ſutū multiformemq; Vlixem SO. pape o Hippia. An mihi in hoc gratificaberis? ne me uidelicet
rideas/ſi ad ꝑcipiendum tardior fuero/ac ſæpius req̄ſiuero. Dignare mihi obſecro libēter ac facile
reſpondere. HIP. Turpe quidem eſſet o Socrates cū alios eadem doceam: & ꝑ his pecunias exigā
ſi tibi quærenti non iudulgerem nec læto animo reſponderem. SO. Præclare admodum loq̄ris:
Equidem cum optimum uirum Achillem/fictū fuiſſe dicebas: ſapientiſſimum Neſtorem/ uiſus
mihi ſum quod diceres intelligere. Cum uero Vlixem uerſutum & multiformem: ut uerū fatear
quid ſignificare uelles nō intellexi. Atq; mihi dicas. Forte enim hic magis ꝑcipiam. nūq̄d & Achil
les ab Homero multiformis uerſutuſq; inductus fuerit necne. HIP. Minime o Socrates: ſed ſim-
plex oīo. Quoniam in ſupplicatōibus ipīs/cum eos diſceptantes inducit/ita aduerſus Vlixem loq̄n
tem facit Achillem. O multum generoſe doli fabricator Vlixes. conuenit intrepide me ueſtra re-
fellere dicta: ut fieri debere puto fallacibus ipſum. Ne me figmentis hinc obtrūdatis & illinc. Is ma
gis eſt q̄m q̄ nigri ianua ditis. Infenſus nobis/aliud qui pectore claudit. Inde palā ꝑfert aliud quod
cumq; uidetur. Aſt ergo nunc dicam credo uelut eſſe futurū. His in carminibus morem utriuſq; de
clarat Achillem eſſe ueracem atq; ſimplicem. Vlixem uerſutum atq; mendacē. Hæc ſiq̄dem apud
eum: Achilles aduerſus Vlixem infert. SO. Videor iam q̄ ais o Hippia intelligeꝛ. Verſutum enim
mendacem uocas/ut apparet. HIP. Maxime quidem o Socrates. Talem nempe Vlixem ſæpe & Ilia
de & i Odyſſea fingit Homerus. SO. Ergo exiſtimauit Homerus alium quidē eſſe ueracem uirum/
alium uero mendacem: neq; utrunq; eundem eſſe. HIP. Quid ꝓhibet Socrates? SO. An idem & ip
ſe cenſes Hippia? HIP. Maxime oīum. nimis. n. errarem/ſi aliter ipſe ſentirem. SO. Homerum qui
dem mittamus cum ab eo ſciſcitari non liceat quis eius fuerit in cōdendis his carminibus ſenſus.
Poſtq̄ uero tu cām ſuſcipis/tibiq; ea uidētur quæ dicere Homerum aſſeris/pro Homero ſimul ac te
ipſo reſponde. HIP. Fiet. Interroga paucis quod lubet. SO. mendaces ne uocas illos qui facere ali
quid nequeant/ut inualidos defeſſoſue/an eos qui facere aliquid poſſint. HIP. Potentes/& maxime
q̄dē/cū in aliis multis/tum ēt in decipiēdis hoībus. SO. Potentes itaq; ſunt ſ̄m ſermonē tuum: atq;
uerſuti: nōne? HIP. Certe. SO. uerſuti uero ſūt & ſub doli ſtoliditate q̄dā & iprudētia? an aſtutia po-
tius atq; prudētia? HIP. Aſtutia maxīe oīm atq; prudētia. SO. Prudētes ergo ſūt ut vr̄. HIP. Valde
ꝑ Iouē. SO. prudētes uero cū ſint/nū ignorātes ſūt? HIP. imo ſciētes maxīe. Nā ob ħ alios ſeducūt.
SO. Cum ergo ſcientes ſint harum rerū quas ſciunt/utrum inſipientes ſunt/an potius ſapientes?
HIP. ſapiētes uidelicet in his ipſis ad decipiēdū. SO. Siſte obſecro: repetamus dcā ut q̄d dicas in-
ſpiciamus. Mendaces eſſe ais potentes: prudenteſq; ſcientes/item & ſapientes circa illa de quibus
mendaces. HIP. aio. SO. Alios aūt ueraces eſſe alios contra mendaces: atq; hos inter ſe longe con
trarios. HIP. aio & iſta. SO. Ex hoc ergo ſequitur ut mendaces ex potentum ſapientumq; nume-
ro ſint. HIP. maxime. SO. Cum uero dicis potentes & ſapientes eſſe mendaces ipſos ad eadem/
utrum dicis potentes eſſe ad mentiendum ſi uelint/uel impotentes ad ea quæ mentiuntur. HIP.
potētes equidem. SO. ut ergo ſummatim dicamus. mēdaces ſunt qui ad mentiendum potentes
ſapienteſq; ſunt. HIP. plane. SO. Ergo uir qui mētiri nequit/neq; ſcit q̄cq̄ nō erit mēdax. HIP. Sic
ē. SO. Potēs aūt ē q facit quod uult & q̄do uult: haud morbo uel q̄buſdā talibus ipeditū inq̄. Veꝝ
quēadmodum tu meum nomen quotienſcunq; uis ſcribere potes/ita nunc interrogo. An non ho-
minem ſic affectum/potentem uocas? HIP. Sane. SO. Dic o Hippia: nonne es numerandi compu-

tandiq; peritus?HIP.maxime omnium.SO.ſiquis ergo te percontetur ter ſeptingenta quantum
cōpleant numerū/nōne modo uelis omniū q̄ ociſſime atq; maxime uera de his reſpondebis?HIP.
prſus.SO.Nūquid ex eo quod circa iſta potentiſſimus & ſapienniſſimus es?HIP.Nēpe.SO.Vtrū
ſapientiſſimus es ac potentiſſimus dūtaxat?an ēt circa eadem optimus?Circa quæ ſapiā & potētia
præſtas:hoc eſt in numeris cōputandis.HIP.Et optimus inſuper Socrates.SO.uera itaq; de his
præ cæteris maxime dicere poſſes:an nō.HIP.Reor eqdem.SO.An & falſa circa eadē?age nunc
Hippia ut & ſupra generoſe magnificeq; rñde.Si quis quærat ter ſeptingenta quot ſunt:utrū ipſe
maxime de his mētieris:ac ſemꝑ ſm̄ eadē falſa de his ꝓnūciabis mētiri/uoles & nūq̄ uera ꝓferre.
An qui numeroꝝ ignarus eſt poterit magis mentiri q̄ tu dū mentiri uoles uel potius ignorās ſæpe
dum uolet falſa proferre/uera forte præter ſententiā ꝓferet:quia rē ipſam ignotet.Tu uero cū ſa
piens ſis/ſemper dum mentiri uoles ſimiliter mētieris.HIP.eſt ut dicis.SO.Mendax itaq; utrum
circa alia mēdax eſt:nō tñ circa numeros neq; de numero mentient?HIP.Immo & circa nūeros.
SO.Ponamus igiť hoc Hippia circa computationem ac nnmerū aliquē eſſe mēdacem.HIP.cer
te.SO.Quis hic erit?neceſſe eſt ut mētiri poſſit ut ipſe dicebas ſi mēdax futurus ē.Nēpe abs te di
ctū ē/ſi recordaris/eū q mētiri neq̄at/non eſſe mēdacē.HIP.Recordor equidē:atq; ita dictū.SO.
nōne pauloante cōſtitit te eſſe ad menriēdū in cōputādis nūeris potentiſſimū?HIP.Ita dictū fuit
& iſtud.SO.Num & q̄ maxime es ad uera ꝓferēda de numeris iiſdē potēs?HIP.Valde.SO.Idē er
go pōt maxime in cōputando uera loq atq; mētiri:is aūt eſt q bonus ē ī nūeris uidelicet cōputatot.
HIP.Sic oīo.SO.qs igiť alius Hippia in cōputādo fit mēdax niſi q ad idē bonus?hic.n.potēs hic
& uerax.HIP.Apparet.SO.Cernis eūdē ueracem eē in his atq; mēdacē:& nihilo meliorē mēda
ce ipſo uetacē eſſe.idem nāq; ſunt:neq; ualde cōtrarii/ut tu nuꝑ exiſtimabas.HIP.Haud certe nūc
ī his apparet.SO.uis ne ī aliis quoq; conſideremus?HIP.ut lubet.SO.Nōne es & geometriæ pi
tus.HIP.Sum.SO.An nō idē in geometria cōtingit?potro idē falſa q̄ maxīe de figuris ꝓmptiare
pōt/qui & uera.Eſt aūt is geometra.HIP.ꝑfecto.SO.An alius ad hæc præter hunc bonus.HIP.
Non alius.SO.Nōne bonus ac ſapiēs geometra utraq; poteſt?Et ſiqs alius in figuris mēdax/is ma
xime/qui in iiſdem eſt bonus:hic ſiqdē potēs.Malus aūt ad mētiēdū impotēs neq; unq̄ fit mendax
q eſt impotēs mētiēdi ut eſt conceſſum.HIP.ſunt hæc uera.SO.Tertiū īſuꝑ īſpiciamus aſtronomū
quā ipſe artē magis ēt q̄ ſupiores/ſoles Hippia ꝓfiteri:ſic ne?HIP.Sic certe.SO.An nou eadem in
aſtronomia cōtingunt?HIP.conſentaneū eſt o Socrates.SO.Quare & ī aſtronomia ſiqs alius mē
dax:is erit maxime q bonus aſtronomus.Is namq; mentiri ſumopere poteſt:neq; enim qui impo
tens eſt:is enim inſcius eſt.SO.Idem ergo & in aſtronomia uerax erit & mēdax.HIP.Videť.SO.
Age Hippia paſſim ita per omnes ſcientias cogita num ita ſit an aliter.nam ante alios omnes plu
rimis artibus es ornatus.Quemadmodum ego te quandoq; iactantem audiui ꝙ ſapientia multa
exoptandaq; præ cæteris abundares:& in foro inter menſas diſputando deambulantem.Adie
ciſti præterea te quondam olympicum adiſſe certamen/corporis ornatu ſpectandum:& omnia
corporis ornamēta propriis manibus confeciſſe primo quidem anulum quem habebas:hīc enim
cæpiſti/tum fuiſſe opus/quaſi eſſes ſculpēdi peritus.quin etiam ſigillum quoddam tuum opus ſub
ſtentabas:& ſtrigilem & uaſculum unguentarium ſimiliter opus tuum:calce os quinetiam tuis cō
ſutos manibus.Veſtem & interulam abs te contextam.Quodue admodum mirabilius uiſum eſt:
& ſingularis indirium ſapientiæ/cingulum dicebas oſtendiſſe te opus tuum perſicis præcioſiſq; ſi
mile.Item tua quædam tua poemata:carmina:tragedias:dithyrambos & orationes plurimas ua
riaſq; ſtilo pedeſtri compoſitas:præterea periculum ante alios omnes feciſſe in artibus quas in ſu
perioribus commemorabam.& in rhythmis armoniiſq; & ſtudio litteraꝝ.Ac in cæteris generis
huius permultis/ſi recte recordor.At uero ꝑter miſeram tue memoriæ artificium/quo pollere te
mirum immodum exiſtimas.forte uero & alia multa ſum oblitus.Verum quod ipſe quæro tuas ar
tes animaduertens quibus & alias ſufficiēter diiudicabis/dic age ſi reperis uſq̄ ex his quæ inter nos
conceſſa fuerunt/a mendace ueracem eſſe diuerſum:neq; eundem exiſtere.In qualibet autem ſapi
entia quære uel calliditate uel quomodocunq; appellare iuuat.Sed nunq̄ o amice inuenies:neq;.n.
eſt uſq̄.ꝙ ſi eſt alicubi/dicas.HIP.Haud in præſentia inuenio Socrates.SO.neq; inuenies poſthac
ut arbitror.Si autem uera loquor/recordare Hippia/quid ex ſuperioribus ſequitur.HIP.Nō ſatis
aduertor quod loqueris Socrates.SO.Nihil opus eſt in præſentia memoriæ artificio:patet enim te
opus eſſe nō opinari:ſed ego nūc memorabor.Recordaris dixiſſe te Achillē uitū fuiſſe ueridicum.
Vlixē uero mendacēatq; uerſutū.HIP.Vtiq;.SO.nūc aūt ſentis eūdē apparuiſſe ueracem eſſe atq;
mēdacē.Ideoq; ſi mendax erat Vlixes/erat & uerax.Item ſi ueridicus Achilles erat & mēdax.Neq;
differētes hi uiri inuicem neq; cōtrarii:imo ſimiles extiterunt.HIP.ſemꝑ tu quidem Socrates ca
ptiunculas tales ꝯtexis:& captās quod in ſermone moleſtiſſimum ē/ad hoc iſtas & minima quæq;
contrectas:neq; aduerſus totā rē ipſam de q̄ ē ſermo cōtēdis.Nāq; ſi uelis nūc pluribus argumētis
ſufficiētiq; rōe oſtēdā tibi Homerū Vlixe meliorem.Achillem ueracemq; finxiſſe.Vlixē uero ſubdo
lum

Hic refertur de hippia ſibi feciſſe annulū ueſtes & cæte.

lum/& in pluribus mentientẽ:atq; Achille deteriorem Arſi tibi placet/uiciſſim reſponde:cũq; mea
orationem tuã cõpara / qua oſtendas alterum meliorem eſſe:atq; ita præſentes hi magis ĩtelligẽt/
uter noſtrum rectius loquutus fuerit. SO. Haud iſtud dubito/uel cõtendo Hippia/quominus me ſa
pientior uidearis:cedo equidem tibi. Verum conſueui ſemper cum aliquis de re aliqua diſputat
diligenter attendere præſertim quãdo qui loquitur ſapiens eſſe mihi uidetur. Tunc ſane diſcendi/
auidus q̃ dicit obſeruo:exquiro:cõnecto:ac repeto:ut clarius dicta percipiã. Sinaũt dicentẽ ipſum
paruifacio:neq; requiro ab eo quicq̃:neq; quid dicat attendo. Atq; hac ipſa coniectura comprehẽ
dens/quos æſtimem ſapientes. Cernes enim me uerba illorum accuratiſſime auſcultantem:ſciſcitã
temq;/ab illis:ut aliquid diſcendo in uita proficiam:& nunc quidem cũ dicta tua aĩaduerterem:q
bus illorum carminum teſtimonio Achillem oſtendis aduerſus ulixem/ut iactabundũ dicere miq;
q̃dã mihi uiſum eſt/ſi uera dixeris. Quoniã Vlixes ipſe uerſutus mẽdacii nullius redargui poteſt.
Achilles aũt uerſutus ac uarius ſecũdum ſermonem tuũ eſſe uidetur. Mentitur enim:nam cum ea
pnunciaſſet carmina quæ tu nunc recenſuiſti:is magis eſt quoniam q̃ nigri ianua ditis/Infenſus no
bis aliud qui pectore claudit:Inde palam profert alius quodcunq; uidetur:paulopoſt addit.

Non mihi uerſutus poſt hac ſuadebit ulixes. Non Agamemnon Troianis inſiſtere terris.
Sed cras ipſe Ioui reliquiſq; ubi ſacra pararo. Cælicolis curuo collectas littore naues.
In mare deducam prima quas luce uidebis. Nare per helleſpontiacum mare piſcibus aptum.
In quibus aſpicies cupias modo uiſcere fortes. Edoctoſq; uiros remis incumbere nam ſi
Neptunnus uentis implebit uela ſecundis. Tertia frugiferis Pithiæ lux ſiſtet in oris
Item ſupra aduerſus Agamemnonẽ iurgans ait. Nauibus ecce domũ nigris/q̃a preſtat abido
In patriam Pithiã:neq;.n.mens optat ut hic te Diuitiis repleam ualidis inglorius armis.

Hæc fatus/tum coram omni exercitu/tum ad eius amicos nuſquã apparet/uel ſe ad opus accinge
re/uel naues trahere/ut domum reuerſurus:immo parum admodũ curare/ut uera ſint quæ loq̃tur.
Equidem Hippia ab initio te rogaui/cum ambigerem uter horum apud poetã præſtantior habea
tur:putaremq; utrũq; uirum optimum eſſe:& difficile cognitu/uter horum excellat magis menda
cio/& ueritate aliaq; uirtute. Ambo enim in hoc q̃ primi ſunt. HIP. Haud recte diſcernis o Socra
tes. Nam q̃ mentitur Achilles/non ex inſidiis:ſed inuitus propter exercitus caſum mẽtiri uidetur/
coactus reſtare atq; ſuccurrere. Vlixes autẽ ſponte ac dolo. SO. Decipis me chariſſime Hippia:ip
ſeq; imitaris ulixem. HIP. Minime omnium Socrates:quidnam dicis/& qua ratione. SO. quoniã
Achillem ais non ex inſidiis mentiri:qui uſq; adeo ſeductor erat:atq; inſidiator præter ipſam iactã
tiam:ſicut fingit Homerus/ut tanto eſſet Vlixe callidior/ut ipſi uanitatem abſcõderet ſuam: dum
coram eo cõtraria ſibiipſi loqui auderet. Vlixemq; cælaret. Quo circa aduerſus eum nihil inferre
uidetur. Vlixes utpote qui mendacium non aduertit. HIP. Quænam iſta dicis o Socrates. SO.
Neſcis ꝙ ad Vlixem inquit prima luce ſe diſceſſurum. Ad Aiacẽ uero non ita:ſed aliter. HIP. ubi
nam. SO. His in carminibus. Diri nulla prius belli me cura tenebit.

Hectora q̃ priami natum ueniſſe ſub armis Mirmidonum naues tentoria longa petentem
Audiero/premat argiuos qui marte ſub actos. Quiq; rates ignem poſt hæc iaculetur in ipſas.
Hectora nãq; meas naues aut caſtra furentem. Haud reor auſurum dubio contingere bello.

An cenſes Hippia uſq; adeo obliuioſum fuiſſe. Thetidis filium a Chirone ſapientiſſimo eruditum/
ut cum antea uanos ipſos urioſq; iactatores effulminaſſet ipſe confeſtim Vlixi quidem quaſi ſui ip
ſius oblitus dixerit nauigaturum ſe. Aiaci uero commoraturum:potiuſquam inſidiatus:cum Vli
xem cognoſceret ſeniorem/commentitiiſq; machinamentis/& dolis ſe longe potentiorem. HIP.
Haud dolo dixiſſe iſta mihi uidetur Achilles/immo ipſa ſimplicitate aliter perſuaſus aliter cũ Aia
ce q̃ cum Vlixe fuiſſe loqutus. Vlixes autem/ſeu uera / ſiue falſa loquatur/ſemper inſidias tendit.
SO. Melior ergo / ut uidetur eſt Vlixes Achille. HIP. minime o Socrates. SO. An non ſupra uiſi
ſunt qui ſponte mendacium dicunt/meliores eſſe quam qui non ſponte. HIP. Quonam pacto So
crates qui ſcientes uolentes quæ iniuriantur / ſeducunt / ledunt meliores eſſe poſſunt quam qui
hæc præter ſententiam faciunt:quandoquidem multum ignoſcitur illi/qui per ignorantiam iniu
riam infert:mendacium loquitur/uel aliud quicquam committit mali:legeſq; in eos ſeuerius ani
maduertunt qui uolentes mala faciunt mentiunturq;/quam qui nolentes. SO. Vides Hippia ue
ra me loqui cum dico accuratum eſſe me ad ſapientum uirorum interrogationes: cũq; in cæteris
ualde deficiam/hoc tantum habeo boni. Quæ enim natura ipſa rerum ſit/neſcio:quod hinc maxi
me coniectare licet:quia quotiens cum aliquo ueſtrum loquor/qui opinione excellitis ſapiẽtiæ/te
ſteſq; doctrinæ Græcos omnes habetis/ſcire nihil appareo. Nunq̃ enim idem mihi/ut ita dixerim:
ac uobis uidetur. Quod autem euidentius eſt inſcitiæ argumentũ/q̃ ſiquis a ſapientibus uiris diſ
ſentiar. Mirificũ tñ hoc habeo bonũ/quod me ſeruat:quoniã ſine rubore uerecũdiæ ad diſcendum
me præparo. Rogo aũt ac ſciſcitor gratiamq; ingentem habeo reſpondẽti. Nec ulli unq̃ ingratus
extitit. Neq; apud auditores unquam uendicaui mihi aliorum inuenta:ſed docentem laudibus:

Argumentũ ĩſcitie eſt a ſapiẽtibus diſſentire.

Præcepta circa docentẽ & diſcentem.

ſemper extollo:illiq; apud oēs quæ ſua ſunt/tribuo. Atqui/& nūc quæ dicis ipſe: nequaq̄ admitto:
imo lōge diſſentio:& hoc mea culpa cōtingere certe ſcio. Quippe q talē eē me fatear qualis ſum:
ne me extollā. Mihi quidē Hippia oīno cōtra ac tibi uidet̃. Opinor ſiquidē eos qui ſponte lædunt
hoīes iniuriant̃ mētiūtur. decipiūt:delinquūt/meliores eſſe his q nō ſponte. Nōnūq̄ uero contra
iudico:& circa hæc oberro:utpote qui rē ipſam ignorē. Ecce nūc anī morbus me qdā inuaſit uidē
turq; mihi qui ꝑpoſito circa aliqd peccant/meliores eſſe/q̄ qui præter ſniam errant. Præſentis aūt
paſſionis ſuperiores ſermones cām duco:qbus fit/ut in præſentia exiſtimē eos qui nō ſpōte peccāt/
deteriores eſſe his q ſponte. Ergo tu mihi ꝑpitius eſto nec ulla inuidia te detineat/quin aīum meū
cures. Multo mihi maius beneficiū cōferes/ſi inſcitia liberaueris animum/q̄ ſi ægritudine corpus.
Si hoc uelis multis uerbis efficere/prædico tibi hunc ī modū te minime curaturū. Neq; enim aſſe-
quar. Sin autē ita/ut ſupra rñdere uolueris/admodū mihi ꝑderis:ſpero aūt tibi hoc haud noxiū fo
re. Merito uero te nūc inuocabo Apemanti fili. Nam ipſe me induxiſti/ut cū Hippia diſputarem.
Quare ſi nūc Hippias rñdere uoluerit/pro me ipſe rogato. EV. Nil opus eſt me is ad Hippiā præ-
cibus Socrates. Neq; enim id ꝑpoſuit:ut coactus uidelicet rñderet. Immo reſponſurū ſe libēter
oībus eſt pollicitus. Nōne hęc ſunt Hippia que dicebas? HIP. Dicebā equidē. Verū Socrates hic o
Eudice ſemp dicentes interturbat:& quaſi maleficus quidā eſſe uidet̃. SO. O uir optime Hippia/
haud ſponte hec facio. Eſſem utiq; ſapiens ſecūdum ſermonē tuū atq; aſtutus. Verū præter ſniam
ago. Quāobrē ignoſce mihi. Ais enim nō ſponte peccanti ignoſcendū eſſe. EV. Haud aliter facias
Hippia:ſed noſtri gratia:& ꝑpterea quę ſupra tibi dicta ſunt/rñde ad ea quæ interrogat Socrates.
HIP. Rñdebo equidē/cū tu roges. Pete ergo quod luber. SO. Vehemēter cupio Hippia/ qđ mo-

Queſtio utri melioris an q ſpōte uolēdo peccāt:an qui contra.

do dictū eſt/cōſiderare. Vtri meliores ſint:an qui ſponte uolēteſq; peccant:an qui cōtra. Spero aūt
hunc in modū rectiſſime poſſe cōſiderari. Reſponde iam. Vocas ne curſorē aliquē bonū? HIP. Eq
dem. SO. & malum. HIP. ita. SO. Nōne bonus q bene currit:malus:q male? HIP. certe. SO. An
nō qui tarde currit/male currit? qui autē uelociter/bene? HIP. Proculdubio. SO. in ipſo itaq; cur-
ſu celeritas quidē bonū/tarditas autem malum. HIP. quid tum? SO. Vter ergo curſor eſt melior?
utrum qui ſponte currit tarde/an qui ſecus? HIP. qui ultro. SO. Nōne currere eſt aliquid facere.
HIP. facere utiq;. SO. Facere autē aliqd operari. HIP. profecto. SO. Ergo qui male currit/ malū
hoc/& turpe operatur in curſu. HIP. malum. Quidni? SO. male aūt currit:qui tarde currit. HIP.
ſane. SO. nōne igitur curſor bonus de induſtria malū hoc:& turpe operat̃:malus præter propoſi-
tum? HIP. uidet̃. SO. in curſu igit̃ deterior eſt/qui præter uoluntatē agit mala:q̄ qui uolēs. HIP. in
curſu plane. SO. Quid aūt in paleſtra? uter lucrator eſt melior? nū qui dedita opera cadit? an q in-
uitus? HIP. Qui dedita opera. SO. ita uidetur. Peius aūt ac turpius in paleſtra cadere an deiicere?
HIP. cadere. SO. Et in paleſtra igit̃ qui ſtudio mala agit/& turpia/melior lucrator eſt q̄ qui imbecil
litate atq; inertia. HIP. Videtur. SO. Quid nam in oī reliquo corporis uſu? nōne qui corpore ro-
buſtior:atq; aptior eſt:facere pro arbitrio utraq; poteſt? tam quæ robuſti hominis ſunt q̄ q̄ debilis/
& pulchra/& turpia. Quapp qui habitu corporis præſtat/quotiens mala ſecundū corpus facit/uo-
lens efficit. Imbecillis aūt inuitus. HIP. uidet̃ quoq; idem circa robur cōtingere. SO. qđ uero de
ipſius figuræ concinnitate dicendū? nōne formoſioris melioriſq; corporis eſt/īpenſa opera turpes
figuras cōfingere:deformis aūt contra? quid tibi uidet̃? HIP. quod/& tibi. SO. figuræ itaq; incon-
cinitas uolūtaria ad uirtutem corporis attinet:contraria uero ad uitiū. HIP. apparet. SO. de uo-
ce uero quid ais? Vtrā meliorē aſſeris? ex animi uolūtate diſſonam? an ex inertia? HIP. ex animi uo-
luntate. SO. Alteram uero peiorem. HIP. Abſq; dubio. SO. Vtrum bona optas habere An mala
HIP. bona. SO. utrū eligeres pedes habere qui dedita opa claudicarent/an q inuiti? HIP. Eos pla-
ne qui de induſtria. SO. Claudicatio pedū nōne uitium eſt/atq; deformitas? HIP. eſt. SO. Hebetu
do aūt nōne uitiū oculorū? HIP. uitium. SO. Vtros igit̃ potius oculos eliges:eos ne quibus ſpōte
qs cōfuſe uideat/uel ꝑuerſe īſpiciat/an cōtra qbus nolēs male aliqs uideat. HIP. Eos qbus uolens.
SO. Ex his uero q̄ tua ſunt/potiora cēſes illa q̄ male agūt ſpōte q̄ quæ inuita. HIP. Eiuſmodi quæ-
dam uidelicet. SO. An nō/& reliqua oīa aures:nares:os: oēſq; ſenſus ratio una cōprehendit: quæ
docet ſenſus p̄ter ꝑpoſitū peccantes/eligendos eē nūq̄:utpote q praui ſint:eos aūt q ex īſtituto tāq̄
bonos/potius eligendos. HIP. Mihi qdē uidet̃. SO. Quorū uero inſtrumētorū melior uſus. Vtrū
qbus uolēs aliqs errat:an qbus nolēs. Ceu gubernaculū/utrū melius illud quo de induſtria qſpiam
male gubernet/an quo inuitus. HIP. Quo de induſtria. SO. nōne arcus ſimiliter/& lyra/& tibiæ/ac
cætera oīa. HIP. Vera loqueris. SO. Vtra equi anima ad poſſidendū melior:ea ne q̄ ſponte qs ma
le eqtet/an qua inuitus. HIP. Qua ſponte. SO. Eſt itaq; melior. HIP. Eſt. SO. Meliori igit̃ equi aīa
mala huius aīæ opera uolēs qs faciet:cōtraria uero cōtra. HIP. Oīno. SO. nōne eadē de anima ca
nis cæterorumq; animalium ratio. HIP. Eadem. SO. Vtrius autē ſagictatoris animam tāquā me-
liorem eligeres. Illius ne qui uolens/aberrat a ſigno an illius qui nolens. HIP. illius qui ultro. SO.
An nō hæc ad ſagictandi artē melior? HIP. Melior. SO. Quare aīa quæ aberrat inſcia deterior eſt

ea quæ

ea quæ ſciens aberrat. HIP. In ſagictandi uidelicet facultate. SO. Quid uero ĩ ſtudio medicinæ: nõ
ne quę medẽdo dedita opera mala quędã corporibus infert: quoad medicinæ artẽ ptinet peritior
eſt / q̃ illa quæ p ignorantiã peccat? HIP. plane. SO. Ergo hæc in medicinę arte eſt melior. HIP. Me
lior. SO. Vtra uero ad citharã pulſandã: uel inflandas tibias / & alia unius cuiuſq; artis / uel ſciæ opa
eſt inſtructior: nõne ad hæc / & melior? & ſi qñ præter artẽ male qd facit de induſtria facit / quæ uero
deterior præter ſniam. HIP. Apparet. SO. Seruorũ aũt animas eligemus potius quæ ſcientes cir
ca miniſteriũ peccant / q̃ quæ ignorantes / quaſi ad hæc opera meliores. HIP. Sane. SO. Animã ue
ro noſtrã / nõne q̃ optimã exoptamus habere? HIP. Nempe. SO. An nõ melior erit / ſi ſponte mala
facit atq; delinqt / q̃ ſi neſcia? HIP. Graue id eſſet o Socrates / ſi qui ſpõte iniuriant meliores eſſent /
his qui nõ ſponte. SO. Ex his tñ quę ſupradicta ſunt ſequi uidet. HIP. Mihi uero nequaq̃. SO. Pu
tarã Hippia idẽ tibi quoq; uideri. Reſpõde igitur iterũ. Iuſtitia nõne / uel potẽtia quędã eſt / uel ſcia /
uel utrũq;? An nõ neceſſe eſt aliqd horũ eẽ iuſtitiã? HIP. Neceſſe. SO. Si potentia q̃dã aĩæ iuſtitia ẽ /
potẽtior aĩa / iuſtior erit. Melior. n. o uir optĩe hæc talis nobis appuit HIP. appuit certe. SO. Quid
vo ſi ſcia iuſtitia ſit? Nõne q̃ ſapiẽtior / aĩa illa iuſtior? q̃ inſipiẽtior cõtra iniuſtior? HIP. ita ẽ. SO. Quid
ſi utrũq;? An nõ quæ ambo hæc habet ſciam ſcilicet / & potẽtiã / iuſtior erit? quæ nõ habet / iniuſtior?
Nõne ita rem ſe habere neceſſariũ eſt? HIP. Apparet. SO. Quæ uero potentior / & ſapientior eſt / ea
melior apparuit eſſe / & ad utraq; tam pulchra q̃ turpia circa quãlibet actionẽ peragenda paratior.
HIP. certe. SO. quotiẽs itaq; turpia facit / uolens facit pp artem atq; potentiã. Hæc aũt / uel ambo /
uel alterũ / ad iuſtitiã pertinẽt. HIP. Videt. SO. Enimuero iniuriari mala facere eſt. Non iniuriari /
bona. HIP. Sic eſt. SO. Nõne ergo potentior ac melior aĩa / quotiens iniuſte aget / ſponte aget. Pra
ua aũt cõtra. HIP. Apparet. SO. Nõne uir bonus / q animã habet bonã? Malus cõtra qui malã? HIP.
Abſq; dubio. SO. quãobrẽ boni uiri eſt / ſponte iniuriari: mali aũt nõ ſponte: ſiqdẽ bonus uir aĩam
bonã habet. HIP. habet qdẽ. SO. ſiqs eſt igit hoĩum / qui ſponte aberret / turpiaq; / & iniuſta cõmit
tat haud alius ẽ o Hippia q̃ uir bon⁹. HIP. cõcedere tibi iſta nõ poſſum o Sacrates. SO. neq; ego ip
ſe mihi Hippia uerũtñ ex ſupiori ſermõe neceſſe ẽ ĩ pręſentia nobis ita uideri. At uero ut ſupra di
cebam circa hęc ſemper ſurſum deorſumue reuoluor / nec in eadem perſiſto ſentẽtia: neq; mirum
eſt me rudeſq; alios ad contraria circumuagari / ſi & ſapientes uos oberretis. Id autem nobis gra
ue malum / ſi neq; etiam ad uos profecti errare cenſemus.

¶HIPPIÆ MINORIS FINIS.

¶ARG. MAR. FICINI IN CHARMIDEM VEL DE TEMPERANTIA.

STudiũ Socratis in hoc dialogo eſt oẽs qdẽ ad tẽperantiã cohortari. Tres uero p
cipue. ſ. adoleſcẽtes / & nobiles: atq; pulchros. Adoleſcẽtes qdẽ ppea q ea ira mor
bis adhibẽda ẽ medicina. Principiis obſta: ſero medicina parat. Cũ mala p longas
inualuere moras. Nobiles quoq; / tũ ut oñdat uerã in uirtute nobilitatẽ eẽ ponẽdã:
tum qa nobiles plærũq; cęteris exẽplo ſunt: & quottidie ad tẽ p. admittunt? grauiſ
ſimo ſi mali ſint / hũani generis detrimento. Formoſos deniq; qñ hi potiſſimũ flagitioſorũ cõſuetu
dine deprauant / quo fit / ut magis egeant medicina. Præterea formoſi ſtudere debẽt / ut quẽadmo
dum natura corpori breuẽ tradidit pulchritudinẽ / ſic ipſi uiciſſim deo naturæ auctori / ſempiternã
aĩ reſtituãt pulchritudinẽ: neq; uero pmittẽdũ eſt / ut cũ exteriora noſtra multis ſua pulchritudine
placeãt / interiora interim ſua deformitate diſpliceant. Etſi oĩa in hoc dialogo mirificã hẽnt allego
riã / amatoria maxime / nõ aliter q̃ cantica Salamonis mutaui tñ / nõ nihil / nõ nihil ẽt ptermiſi. Quæ
eñ cõſonabãt caſtigatiſſimis auribus Atticorũ rudioribus / forte aurib⁹ minime cõſonarẽt. Ideoq;
Ariſtarchus qdã hõericus / ĩmo uero platonicus / q̃ minus cõſonãt / diceret nõ Platonis eẽ / ſed Chro
ni. Tria uero ĩ ipſo exhordio notãda ſunt: ĩ primis / q̃ amorẽ ab hac forma corporis / ad incorporeã
trãſferũt pulchritudinẽ. Primũ quod inqt Socrates ſe inter pulchꝛ hũc / & pulchrũ illũ / nihil diſcer
nere: ſed pulchros ſibi cũctos / æque placere: quaſi dicat / nõ in unius corporis forma ſiſtendũ eẽ pe
dẽ: ſed ad ipſam cõmunẽ ſpẽi totius pulchritudinẽ adſcendẽdũ. Quæ cũ una ſit in multis / ideã pul
chritudĩs unã / refert ſup multa. Quẽadmodũ igit ab ĩdiuiduo ad ſpẽm / & a ſpẽ ad ideã cogitando
trãſcẽdimus / ita & ab amor formę huius: ad amorẽ cõis forme prio / deĩde ad formę idealis amorẽ
pgere admõemur: his addit Socrates corporis pulchritudinẽ nõ pp ſe amãdã: ſed tãq̃ diuinæ pul
chritudĩs imaginẽ nobis exiſtimãdã. Iubet poſtremo nudare aĩum / corporiſq; forma poſthabita.
Decorẽ animi / tũ naturalẽ ĩſpicere / tũ ſtudio cõparãdũ diligẽtius adhibere. Et iterea corripit Che
rephontẽ q neſcio qd denudãdo quaſi ĩ paleſtra corpore dixerat. Neq; iniuria exhortationẽ ad tẽ
perantiam a pulchritudine corporis exordit. Hæc enim temperantia quædã eſt linearũ: atq; colo
rum. Sed ab hac pxime tranſit ad corporis ſanitatẽ: quæ etiã eſt temperantia q̃dã humorũ. ſ. atq;

membrorũ. Tertio ab hac ad animi ipſius hornatũ: qui/& in affectu temperantia eſt/ipſa motionũ
.ſ. moderatio: & in cognitione quædã ſimiliter eſt temperantia in quadã intelligentiæ cũ rebus q̃
intelliguntur cõcinna cõgruitate cõſiſtens/ut nõ inmerito Pythagoras temperantiã uirtutũ oĩum
eſſe dixeris ſaluberrimã: tam publice q̃ priuatim humanæ ſocietatis cõſeruatricẽ. Præſertim cum
& iuſtitia temperantia quædã ſit idest cõueniens in cõmutando diſtribuendoq; moderatio. Profe
cto q̃uis tẽperantia ꝓprie circa cohibendas uehemẽtes libidines uoluptateſq; uerſet/tñ ſimilitudi
ne q̃dã trãſfert: & ad cupiditates oẽs ãputãdas/& ad actũ quẽlibet moderãdũ/ut & offm̃ fortitudis
ĩ audaciæ timoriſq; moderatiõe uerſet. Siĺiter iuſtitiæ ĩ p̃miorꝝ penarꝭq; mõ: liberalitatis quoq; in
erogãdi mõ. Deniq; toti⁹ uitæ ſalus/ut neq̃d nimis: hĩc pythagoricũ illud: mẽſura oĩum optia. Sed
memẽto illos ĩ Phædone negari tẽpatos eẽ q corporeæ uoluptatis gr̃a a uoluptatib⁹ abſtinẽt. Iu
bet. n. actiões morales ad purgãdã mẽtẽ referri cõſequẽdã ſapiẽtię diuięq; ſimilitudĩs gr̃a. Tãta ue
ro ẽ excellẽtia tẽpantię/ut & eã oẽs ĩ qb⁹ ſuis obſeruẽt artifices elegãtes: & ipſius uirtute nõ ſolũ cor
pus ſub luna quodlibet uerꝝ ẽt cęlũ ipm̃ uniuerſumq; ſeruet. Q̃ d̃ ĩ Gorgia ſapiẽtũ teſtimonio con
firmat: huic illud ſimile diſpõit deus cũcta ſuauiter: itẽ ĩ nũero põdere mẽſura cũcta diſpõit. Sed iã
ad dialogũ reuertamur. Socrates dũ ex ſnĩa magorꝝ uetat curari corpus anq̃ curet aĩus manifeſte
eos ĩprobat/q minima curãtes/maxia negligũt/ueluti q egs & caſib⁹ ęgrotãtib⁹ remedia q̃ritãt/in
ſui uero corporis/& anĩ morbis medicos mĩe cõſulunt. Minĩa quæq; ſuppellectilia rite cõponunt/
ipſi interĩ & aĩo/& corpoř ĩcõpoſiti: intẽperato aĩo citharã tẽperãt. Quottidie aliẽa curioſe tractãt
ꝓpria deſerũt. Oĩa uero p̃ter aĩum ipm̃ nobis ſunt aliẽa. Iõ corporis medicinã foliũ appallauit/rẽ
leuẽ/fragilẽ/& oĩo mutabilẽ: ac pẽitus cõtẽnendã. Significat ẽt multa nobis incõmodatũ corporis/
cũ fortũæ ob intẽperãtiã frequẽter accidere: atq; cõtra cõplurĩa bona p tẽperãtiã ꝓuenire. Itẽ aĩo
ꝑfecte cõpoſito/q̃cũq; accidũt: tã/& prudẽter diſpõi/& æque tolerari/ut nihil tãdẽ euadat in malũ.
In cõpoſito uero aĩo nihil bñ/uel in corpore/uel extra poſſe cõponi. Exponit aũt in Cratylo nomen
temperãtiæ græcũ ſophroſynẽ/quaſi ſalutẽ quandã cõſeruationẽq; prudẽtiæ. Putat. n. aĩo uerorũ
lumina omnium innata fuiſſe: ideoq; ſi in ſeipſum ꝓrſus inſpiciat/uera in ſe oĩa cõſpecturũ. At ue
ro quo minus ĩſpiciat ĩ eã eſt ĩmoderat⁹ ad corpus corporeaq; affectus: quo fit/ut tẽperantia opus
ſit in primis/p quã expulſa perturbationũ caligine mens facta ſerenior diuini ſolis lumine abunde
cit cunfundat: vñ ſapientiã primo recuperet: deinde prudẽtiã adipiſcat. Q̃m igit tẽperantiã ſapiẽ
tia prudẽtiaq; comitat: ideo Plato ſæpe alibi: & ĩ hoc dialogo ſub ipſo tẽperãtię noĩe ſapiẽtiã quoq;
uult/& prudẽtiã cõtineri. Mouet aũt Socrates Charmidẽ/ut reſpiciat ĩ ſeipſum de tẽperãtia uerba
facturus: nã & hæc ipſa ĩ ſeipſum cõuerſio ẽ huius uirtutis offm̃: & qſqs ĩ ſeipſum pęnitus cõuerſus
fuerit: tũ p ipſam tẽperãtiæ ideã ĩnatã mẽti/hũanã ĩtelliget tẽperãtiã: tũ moderationẽ ipſam agno
ſcens/q̃ deus aĩæ ptes ab initio inuicẽ tẽperauit/cognoſcet/qua rõne ſit affectus animi tẽperãdus.
Accedit ad hæc ꝙ in hoc præcepto ſignificat neminẽ/niſi tẽperatũ de tẽperãtia loq ad pſuadendũ
uel debere/uel poſſe. Præterea tradit in Timæo ex cõſonãti q̃dã aĩæ/tã ad ſeipſam q̃ ad corpus mo
dulatiõe/nobis pſpera cũcta cõtingere. Quinetiã Pythagorei/quos romanus ĩ hoc ſequit Cenſori
nus/ſi aĩus prudẽter motiões ſingulas/tum ſui/tum corporis moderet/ꝑpetuã utriſq; ſanitatem/&
diuturnã uitã corpori pollicent. Quod q̃dem plæriſq; ſapientibus ſciſq; uiris ꝓueniſſe cõptum/&
Cẽſorinus/& nos hẽmus ad eandẽ quoq; cãm aut ſimilẽ diuturnas priſcorꝝ uitas/nõnulli referrẽt.
Sed addit his aliq̃d mirabilius. Magos carminibus ſuis ĩmortalitatẽ corporibus polliceri. Magicã
Zoroaſtris Plato in Alcibiade/nihil aliud q̃ diuinũ cultũ eſſe dicit: hic inſup addit nõ magicis tãtũ
carminibus/uerũ etiã philoſophicis rõnibus/& tẽperari aĩum/& corpus/uel ſemp/uel diu ſaltẽ pro
cul a morte ſeruari. Profecto oratio illa quæ tẽperantiã audientibus oĩno ſit pſuaſura atq; inſuper
effectura/duo potiſſimũ exigit: & uim a deo infuſam/& rõnes a philoſophis cõparatas: atq; oratio
nem e duobus his cõpoſitã Plato incantationẽ nominat magicã. Qua Phœbus primo/deinde Py
thagorici morbos ab aĩo/& corpoř mirabiliter expellebãt. Neq; uero falſũ putari debet corp⁹ ſub
aĩa pænitus tẽperata ĩmortale effici poſſe/& ſub intẽperata ĩ morbos/& mala oĩa labi. Id enĩ moſay
cũ de primi parẽtis ſtatu atq; lapſu myſteriũ cõtinet: atq; Auicẽna ſequutus Platonicos/& Hippo
cratem ꝓbat animũ. Ex ipſa ſui natura adeo materiã omnẽ exſuperare/ut cum primũ in ſeipſum
fuerit reſtitutus poſſit elementa mundi mira quadã uirtute mouere: atq; hẽre in corpora q̃ uis im
perium. Quo fit/ut multomagis poſſit in ꝓpriũ: quod q̃dẽ/& ab initio adã poterat experiri: & q̃dã
putant Enoch/& Heliam/& nõnulli ſuſpicant euangeliſtam adhuc rõne quadã ſimili uiuere. Sed de
his oĩbus in Theologia noſtra latiſſime diſputamus. Deniq; ut ſummati dicã mira in hoc uirtutis
temperãtiæ declarantur/ꝙ animũ feliciter in deteriora ꝓlapſum/feliciter ſibi ipſi reſtituit. Decla
ratur/& mira poteſtas anmi a quo oĩa tam bona/q̃ mala in corpus defluant: & quo uolẽte corpus ſer
uari ualeat incorruptũ. Quod quidẽ Moſaicis myſteriis fere undiq; conſonat. Poſt hæc ſæpius q̃d
ſit tẽperãtia quærit. Quod quidẽ neq; Charmides neq; Critias unq̃ abſoluit. Ille enim nõ tẽperan
tiã proprie: ſed quæ comitant eã adducit in mediũ. hic aũt quæ ad prudẽtiã magis ptinent: & id q
dem

dẽ ſemꝑ inepte. ualet ut declaret nõ eẽ cuiuſlibet de uirtute tã pręclara diſſerere. Interea nota priſcos ſacerdotes cõſueuiſſe in ſacris tertiã libatiõis paterã Ioui ſeruatori præcipue cõſecrare: ut declararẽt principia media/fines omniũ/ut in legibus Plato refert/ſub Iouis prouidentia diſponi atq; ſeruari. Sed ad Critiæ ineptias redeamus dicẽtis eẽ ſciẽtiã quãdam que/tã ſe q̃ ſciẽtias oẽs ſciat: res uero ipſas quarũ ſunt ſciẽtiæ neſciat: qđ quidẽ ideo eſt abſurdũ/quia ueritas ipſa ratioq; ſcientię in ipſo corũ que ſciunt quaſi quodã cõtactu cõgruentiaq; conſiſtit. Praterea neq; perfecte ſciri poteſt ſciẽtia/niſi que ſciẽtia ſit diſcernat. Id uero niſi cuius rei ſit/habeat/haberi non poteſt. Itẽ cõfitetur Critias poſſe aliquẽ/quæ nullo modo cognoſcit: interim cognoſcere ſe non noſſe. Id autẽ Socrates iccirco non recipit/quoniã que nullo mõ ſciunt/nõ poſſunt interim quodãmõ ſciri. Quiſq; enĩ animaduertit ſe aliqd ignorare/eoipſo agnoſcit/& ſe carere. Si ita iudicat/ergo iã notionẽ ipſius quandã in ſeipſo deſcripſit/ꝑ quã iudicẽ/& ſe carere: & quo pręcipue careat: quo fit/ut quicũq; rẽ aliquã ſe ignorare cognoſcit. Interea rẽ ipſam nõ prorſus ignoret: imo generali quadã adumbratione deſcribat: generali inq̃ ꝓpea ꝙ in ſpeciali rerũ diſtinctiõe ſcia ꝑfecta cõſiſtit: quã in oĩbus diſputationibus ſuis Plato ꝑquirit. Vbi uero Socratẽ inducit agnoſcẽtẽ ſe nihil ſcire/iudicat eũ/& ſi nõ ſpeciales/generales tñ rerũ deſcriptiões hẽre: alioqn ignorãtiã ſuã nõ poſſet agnoſcere. Ideoq; dũ ſciebat uihil/ſciebat quodãmõ cũcta. Quoniã uero Critias ſermonẽ de tẽperãtia traduxerat ad prudentiam/& id quidẽ licentia quadã platonica Socrates prudẽtiã aſſerit. i. boni maliq; ſciam auctoritatẽ ſummã ad beatitudinẽ obtinere: tũ qa/& bonũ finẽ/& bona ad ipm media ipſa demonſtrat: tũ quia oẽs tã res q̃ artes/quatenus ab ipſa regunt/nobis cõducũt ad bonũ: cõtra uero nequaq̃. Poſtremo docet Socrates nihil difficilius uel definiri uel cõparari q̃ tẽperantiã. Difficultas uero definitiõis inde procedit/ꝙ uix a cæteris uirtutibus quarũ ipſa conſonantia quędã eſt/diſcerni põt. Adde ꝙ tanto difficilius intelligit uerbiſq; exprimit/quãto difficilius intrinſecus poſſidet. Profecto cũ ex ipſo corporis cõmertio maxime ad uoluptatẽ intẽperantiãq; procliues ſimus in eaq; ab ĩfantia nutriamur/difficillie tẽperantiã adipiſcimur. Praterea primi ſenſus affectus uident/nõ nihil interdũ uel ad fortitudinẽ ꝑ irã audaciãq; cõferre: uel ad prudẽtiã ꝑ timorẽ: uel ad patiẽtia ꝑ dolorẽ: uel ad iuſticiã liberalitatẽq; ꝑ amorẽ. Tẽperãtiæ uero ſemꝑ impetus oĩs opponit: cũ. n. in ſumma q̃dã tranqllitate ſolũ collocari poſſit: a quouis affectu undiq; ĩpedit: auget quoq; difficultatẽ/ꝙ ſicut in corpore conſonãtẽ oĩno humorũ mẽbrorũq; tẽperiẽ ſic in aĩo harmonicã ſuorũ oĩum tẽperatiã repire oĩum ẽ difficilimũ. Quãobrẽ nõ iniuria Socrates tã in epilogo q̃ in exhordio ad tẽperantiã cæleſti harmoniæ ꝑ ſimilẽ cõſequendã opus eẽ ait cæleſti uirtute atq; diuina/tũ aĩo/tũ rõnibus/& uerbis ĩfuſa: ubi q; uero admonet cõtẽdẽdũ eẽ potius/ut ſub legitimis ĩſtitutis tẽperãti efficiamur: q̃ ut ſub dialecticis rõnibus de tẽperantia diſputemus: qñquidẽ ſumma quadã difficultate cognoſcitur/& cognita ſine uſu nõ mõ nihil ꝓdeſt ſed/& obeſt q̃ plurimum: atq; id quod maius eſt niſi re ipſa poſſideatur/perfecte cognoſci non poteſt. Impuro enim rem oĩum puriſſimam non licet attingere.

ARGVMENTI FINIS.

CHARMIDES PLATONIS VEL DE TEMPERANTIA TRANSLATVS E GRÆCA LINGVA IN LATINAM A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM. PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. CHÆRÆPHO. CRITIAS. CHARMIDES.

SO.

HEri cũ ad ueſperã Potidæa ab exercitu rediiſſem protinus ſolitæ exercitatiõis loca/utpote qui diu abfuiſſem/ꝓperans reperiui. Ac Taurei paleſtrã quæ e cõſpectu eſt maieſtatis regiæ/templi ſum ingreſſus. Vbi multos comperi partim ignotos mihi/partim notos: & quidem plurimos. Qui cum me ex inſperato uidiſſent/longe congratulati ſunt aliunde alius occurentes: chærepho præcipue utpote natura cõcitatior e medio ſtatim ꝓſiliens adcurrit: ac manu me præhendẽs o Socrates inqt/quo pacto incolumis euaſiſti? Nam pauloante q̃ abiremus/apud Potidæam pugna cõmiſſa eſt: quã hi nuper audierunt. At illi ego reſpondẽs/ita inq̃ ut cernis euaſi. Nũtiatũ nobis eſt inqt pugnã acerrimã extitiſſe: atq; iu ea plurimos nobis notos obcubuiſſe. Vera inq̃ uobis nuntiata fuerũt. An tu inqt prelio ĩterfuiſti? Interfui. Sede hic: nobiſq; enarra: nõdũ enim aperte oĩa ĩtelleximus. His dictis me ꝓpe Critiam Calæſchri filium ſedere iuſſit. Sedens itaq; Critiæ/& aliis cõgratulatus ſum primo: deinde q̃ ĩ belli expeditiõe cõtigerãt/ut qſq; teqrebat/alius enim aliud appetebat/recenſui. Cũ uero de his rebus abũ locuti eſſem⁹/rurſus ego illos ĩterrogaui q̃ nã eẽt his tpib⁹ ꝑhiæ cõditio: & ſiq eẽnt adoleſcẽtes/uel ſapiẽtia/uel ĩdole/uel utriſq; p̄clari: tũc Critias uerſus fores ĩſpiciẽs/ĩtuituſq; adoleſcẽtes quoſdã ĩgrediẽtes/altercãteſq; ĩuicẽ/& turbã poſt eos aliã Socrates inqt qđ de honeſtis ꝑcontaba

ris/mox cognitutus uideris. Nã q nũc ĩgrediũtur/præcurſores ſunt amatoreſq cuiuſdam q oĩum
huius temporis honeſtiſſimus/& ſpecioſiſſimus iudicatur. Atqui uideť/& ipſe propemodũ ingre-
di. Quis nã iſtæ? & cuius filius inq̃ Noſti ingt quodãmo & tu. Sed cum hinc abiiſti, nõdum adole-
uerat. Charmidem noueras filiũ Glauconis patrui noſtri/patruelem meũ. Cognoui equidẽ. neq
puer tunc cõtemnendus erat. Hunc uero adultũ eſſe illum iam arbitror. Statim ĩtelliges ait/quan-
tus & qualis euaſerit. Dũ hec ille dicit Charmides ingreditur. Apud me quidẽ o amice nulla ppen
dẽdi diſcernendiq facultas. Profecto pinde ſum erga honeſta indole claros: ac album filũ in lapi-

Prouerbium albũ filum in lapide albo

de albo. Ferme namq oẽs eiuſmodi hoĩes mihi admodũ placent: pręcipue uero tunc ille & corpo
ris pceritate & egregia indole mirãdus apparuit. Cęteri aũt oẽs capti eius amore uidebantur/uſq
adeo illius ĩgreſſu obſtupuerunt pturbatiq ſunt. Multi pręterea retro amatores hunc ſequebant.
Et quãtum ad uiros adtinet nil mirũ eſt. Sed quod ẽ mirabile: pueros ẽt cõſyderaui: quorũ nullus
uel minĩus q uis aliũ quemq̃ intuebať: imo illum ipſum cũcti tamq̃ dei imaginẽ quãdam cõtẽpla-
banť: hic ad me cõuerſus Chęrepho: qualis tibi adoleſcẽs uideť o Socrates? an nõ ſpecioſam prę ſe
nultus fert indolẽ? Mirifice inq̃. Atq inquit ſi nudare ſe uellet uultũ nihilifaceres/prę illa q̃ latet in-
tus forma mirabili. Eadẽ hęc Cherephonti cęteri ẽt cõſenſerunt. Inſupabilẽ hercle inq̃ uirũ narra
tis ſi parũ qd inſup huic adeſſet. Quid iſtud interrogauit Critias? Si optĩo inq̃ animi habitu natura
decorus eẽt. Cõſentaneũ tñ eſt talem hũc eſſe Critia/cũ ueſtra e ſtirpe ſit genitus. Immo certe quo-
ad ingenium ſpectat/& pulcherrimus eſt & optimus. Quid igiť nõ nudamus inquã/aĩum prius in-
teriorẽq decorem potiuſq̃ exteriorẽ ſpẽm cõtẽplamur? Nam cũ talis ſit/nobiſcum differere nõ ne
gabit. Volet certe rñdit Critias. Nempe ſapiẽtię ſtudioſus ẽ. Et ut ſibi cęteriſq uidetur/ualde poe
ticus: longa inq̃ ſerie generoſitatem hanc/Solonis ex genere trahitis. Verum cur nõ mihi iam mo
ſtras adoleſcentem? Accerſe huc illum. Neq enim dedecet uel ẽt ſi minor natu eſſet/cũ eo diſſere-
re/pręſente te patruele eius atq tutore: probe loqueris ait. Vocãdus eſt iam. Atq his dictis ad eũ
qui pone ſequebatur cõuerſus. Voca inquit Charmidem/dicẽs illi/me uelle medico eum cuidã cõ
mittere male illius ualitudinis cũ de qua mecũ cõqueſtus ẽ. Mihi ergo dixit Critias/paulo ãte char
mides ab ipſo ſolis exortu grauato ſe capite ſurrexiſſe cõquerebať. Quid prohibet igiť ſimulare re
medium aliquod cõtra capitis grauedinẽ te hẽre: nihil phiber inq̃/modo ueniat. At ueniet. Quod
& factum eſt: uenit enĩ. Riſumq effuſiorem oĩbus cõcitauit: nã unuſquiſq noſtrum una ſedentiũ/
locũ cedere uolens Charmidi ut prope eũ ſederet/ pmũ dedita opera in latus impulit. Quo fcm̃
ẽ ut eorũ qui utrinq ſedebãt nouiſſimi/unũ ſurgere cogeremus/alterum humi proſtratũ deiicere
mus. Ille uero accedens/me inter Critiãq aſſedit. Ego uero pcontante illo utrũ capitis medelã ſci
rẽ/uix tandem me ſcire reſpondi. Quę nã iſta? quę ſuit: folium quoddã inquã. Atq inſuper adden-
da ẽ icantatio quędã. quã ſiquis adhibeat/folioq utatur/ſanitas reſtituitur. Abſq uero incãtatiõe/
folium nihil cõfert. Ad hęc ille. Et ſcribam equidẽ hanc te dictante incantationẽ. Verũ ſi mihi per
ſuaſeris inquã? an ẽt ſi non perſuaſeris? ille ſurridens ait/ſi tibi pſuaſero Socrates. Hen nomẽ ipſum
planetu meũ tenes? Teneo equidẽ niſi iniurius ſum. Frequens enim de te inter ęquales meos ſmo
habeť. Memini quin ẽt cum puer adhuc eſſem te cũ Critia hoc uerſari ſolitum. Recte tu quidẽ. Au

Præcepta q̃dã medicæ.

dentius. n. incãtatiõis tibi modũ oſtẽdam. Paulo uero ante neſciebã quo pacto uim illius tibi mo-
ſtrarem. Eſt aũt talis o Charmides/ut caput ſolum curare nequeat. Quemadmodũ ſępe ex peritis
medicis audiuiſti: qui quotiẽs aliquis dolore oculorũ affectus eos cõſuluit aiunt nõ poſſe oculis me
deri/niſi prius capiti medeantur. Neq caput abſq totius corporis medicina poſſe curari. Hac de
cã regulis quibuſdã toti cõſerentibus utunť: & a toto ad partem trãſeunt reſtituendã: an nõ audiſti
ita dicere illos: & ita eſſe? prſus. Recte loqui tibi uidenť? ſermonẽq hunc approbas? Maxime oĩum
Enimuero cum probari ſibi hæc audirem. Talis eſt inq̃ o Carmides incantationis quoq huius po
tentia. Quã didici ibidẽ in exercitu a quodã medicorũ Thracũ Zamolxidis ſectatorũ: q & ĩmorta
litatẽ afferre dicuntur. Adiecit prætetea trhacius ille medicus etiã græcorũ medicos q̃ ſupra nar-
rata ſunt prædicare. Cæterum Zamolxis ait: rex noſter ac deus tradiť quẽadmodũ oculos ſine ca-
pite curare nõ decet: neq ſine reliquo corpoŕ caput: ita neq ſine anima corpus. Eaq cã eſt/cur me
dicos græcos morbi corporũ multi lateant: q a totum ipſum ignorãt: quod in primis curare opor
tet. Quo male affecto/ĩpoſſibile ẽ partẽ aliq̃ bñ ualere. Oĩa nãq/uel bona/uel mala ab anima ĩ cor-
pus/& hoĩem totũ manãt. Indeq ſimiliter/ut ex capite in oculos effluũt. Illã igiť primũ/& maxime
curari iubet: ſi mõ caput/& uniuerſum corpus bene ualere debet. Animæ uero medelas eſſe docet
Incantationes quaſdã. Eas præclaris rationibus contineri qbus animæ tẽperantia tribuať/qua ĩſer
ta atq pſente/facile eẽ ſanitatẽ capiti totiq corpori tradere. Ille igiť cũ medelã incantationeſq do
ceret/iuſſit ut nullis præcibus motus alicui cõtra capitis dolorẽ remediũ adhiberẽ: niſi prius aĩam
incãtatiõibus ipſis purgãdã cõmiſerit. Hunc ſane noſtrorũ tẽporũ errorẽ dicebat eẽ/q plerique abſq
tẽperãtiæ ſanitatiſq ſtudio/medici eẽ cõtendũt. Me itaq mirũ ĩmõdũ præmõuit mãdauitq canerẽ
ne qs unq̃ diues ſeu nobilis/ſiue pulcher/mihi/ut aliter faciam pſuadeat. Illi hoc ego iureiurando

interpoſito

interpoſito confirmaui ꝓmiſiq; non aliter me eſſe facturū. Quāobrem neceſſe eſt pareā Tibi quo-
q; obſequar. Nā ſi uoles ſecundū hoſpitis præcepta /animā tuā prius incātationibus oībus thracis
illius ſubiicere/medicinā capiti admouebo. Sinminus nō potero o amice Charmides tibi ꝓdeſſe.
Cum igitur hæc audiſſet Critias inq̄t: lucro erit grauedo hæc capitis adoleſcenti/ſi huius cā ſanita-
tem mentis lucrabit̄. Aſſero aūt tibi Charmidē hunc ęqualibus oībus nō ſpē tantū præcellere/ue-
rum etiā eo ipſo præſtare cæteris/cuius ipſe incātationē habere dicebas. An non temperātiæ ſupra
dixiſti: huius ipſius inquā. Sito igitur oīum ſuæ ętatis adoleſcentū hunc uideri tēperatiſſimū. Et in
cæteris oībus pro ętatis incremento/nullo inferiorem eſſe. Conſentaneum ē o Charmides inq̄ in
his que dixit Critias te cæteros antecellere. Neq; enim referre quiſq̄ poſſet/ut arbitror duaꝝ apud
Athenienſes familiarū cōiugium/quo ueriſimilius ſit pulchram honeſtāq; prolem naſci/q̄ maiorū
tuorū cōiugio. Nā paternū genus huius Critie Dropidi/ab Anacreonte Solo neq; aliiſq; poetis p
multis eſt illuſtratū decore uirtute/& alia felicitate præcellens. Eadē quoq; eſt materni generis glo
ria. Nemo enim Pyrilampo auunculo tuo aut pulchrior aut maior in oī cōtinēti uiſus eſt unq̄/quo
tiens ille/uel ad regē magnū/uel ad aliū incontinenti habitantiū legatus accederet. Ac ſummatim
uniuerſa hęc domus nulla in te eſt īferior altera. Quare ꝓbabile eſt te tali ſtirpe creatū primas par
tes in oībus obtinere. Quātū igit̄ ad eam ſpēm quæ cernit̄ oculis attinet o dulcis Glauconis filii/ui
deris mihi nihilo a ſuperioribus tuis degeneraſſe: q; ſi/& ad temperantiā/& ad alia/ut Critias hic te
ſtatur/natura es inſtitutus beatū te o chare Charmides mater peperit. Ergo ſic ſe res habet. Si īeſt
tibi ut ait Critias temperātia: & ſufficienter es temperās: neq; Zamolxidis: neq; Abaridis Hyper-
borei incātationibus indiges: ſed iā tibi medela eſt capitis admonēda. Sinaūt deeſt tēperantia tibi
incantatio medelā antecedere debet. Reſponde itaq; ipſe mihi/utrū aſſentiaris Critiæ: & aſſeras tē
perantię te ſatis habere? An deeſſe aliquid recognoſcas? Tunc ergo ipſius Charmidis genæ rubo-
re ſuffuſe gratiorē ſpēm oſtenderūt. Nā pudor eam ętatē decet: deinde admodū generoſe rn̄dit.
Haud quaq̄ facile eſt quæ in præſentia quæſita ſunt/uel admittere/uel tenuere. Si enim me tempe-
rantē eſſe negauero/primo quidē turpe uidebit̄ q; ipſe mihi derogem/deinde Critię huius alioꝝq;
multorū quibus temperās eſſe uideor/tanq̄ falſam ſniam abrogabo. Sinaūt affirmauero/odioſa ui
debit̄ hęc de me ipſo iactātia. Quapꝑ quorſum me uertā/neſcio: probe loq uideris Charmides inq̄
Itaq; cōmuniter inueſtigandū/puto utrū quod q̄ro poſſideas/nec ne/ne uel tu aliter q̄ uelis loq co-
garis: uel ego temere mederi feſtinē. Si ergo gratū tibi futurum eſt/cupio una tecū inueſtigare: ſin
minus dimittendū arbitror. Immo certe gratiſſimum inq̄t oīum. Quāobrem ut ipſe præſtare pu-
tas ita perquire. Hūc in modū inquam cōmodior indagatio futura uidet̄. Conſtat profecto ſi ineſt
temperantia tibi/hēre te aliquid/quod de hac opineris. Neceſſe eſt enī inhærentē ipſam tibi ſi mō
inhæret/aliquē ſui ſenſum prebere/ex quo aliqua circa ipſam inſurgat opinio: qua quid/ & quale tē
perantia ſit cōiectes: nōne putas? puto eq̄dē. Nōne hoc cenſes? uidelicet Poſtq̄ ſcis loqui græce di-
cere utiq; poſſis: q̄d nā id tibi uř? fortaſſis. Vt ergo cōiiciamus. Vtrū tibi inſit nec ne tēperātia dic
age q̄d nā ex ſnia tua? tēperātiā eē dicis piguit eū prio: neq; libens ad rn̄dēdū uenit: demū ita rn̄dit.
Tēperātē eſſe duco decenter agere ſingula: & q̄ete per uiam īcedere: q̄ete/& loq: ac ſummatim q̄e-
te oīa facere: & ut breui cōplectar quod quæris quietudo quædam eſſe mihi uidetur. Nunq̄d recte Cōfutatio diffinitionis.
inquā? ferunt ſane quietos homines temperatos eſſe. Sed uideamus an uera loquant̄/dic igit̄ nūq̄d
pulchrum aliq̄d temperantia ſit. CHAR. eſt prorſus. SO. Vtrum ī grāmatici facultate pulchrius
eſt eaſdē litteras/cito ſcribere? an quiete? CH. Cito. SO. Legere aūt celeriter ne an tarde? CH. cele
riter. SO. quinetiā pulſare citharam uelociter/& prompte certare pulchrius eſt: q̄ quiete ac tarde.
CH. eſt ita. SO. Quid uero in pugnorum brachiorūq; ludis nōne celeritas ipſa laudat̄? CH. utiq;.
SO. currere aūt atq; ſaltare/& cæteri corporis actus nōne ſi ꝓpere/& prompte fiunt/ad pulchrum
ſpectant? ſi ignaue remiſſeq; ad turpe? CH. Apparet. SO. Patet ergo quātum ad corpus attinet nō
quod tardum ſed quod uelox maxime eſſe pulcherrimū: nōne? CH. omnino. SO. Temperantiam
uero pulchrum quid eſſe conſtitit. CH. Conſtitit. SO. Nō ergo circa corpus quietudo immo cele
ritas ad tēperantiam ꝑtinebit: ſi modo pulchrū q̄d eſt tēperantia. CH. uidetur. SO. Docilitas ue-
ro nōne pulchrior q̄ hebetudo. CH. Pulchrior certe. SO. Eſt aūt docilitas cito ꝑdiſcere: hebetudo
uero ſero atq; lente. CH. Profecto. SO. Docere alium q̄ ociſſime nōne pulchrius q̄ tarde? CH. pro
culdubio. SO. Reminiſci itē/& meminiſſe ſero atq; lente/pulchrius ne an facile atq; prompte? CH.
prōpte. SO. Sollertia uero nōne celeritas quędā animi eſt potius q̄ tarditas? CH. eſt. SO. Atq;/& in
telligere q̄ dicunt̄ i grāmatici cithariſtæq; ludis/& in cæteris omnibus nō q̄ tardiſſime/ſed q̄ ociſſi- Solertia celeritas quędam animi.
me/pulcherrimū eſt. CH. & hoc. SO. quinetiam in ipſis indagationibus/& cōſultationibus animi/
nō qui q̄ete: ſero/& uix quæſitū īuenit eſt laudandus/ut arbitror: ſed qui breui potius atq; faciliме.
CH. Vera hæc ſunt. SO. ex his colligit̄ o Charmides tā in iis quæ ad corpus q̄ i iis q̄ ad animū ſpe-
ctant/uelocia promptaq; tardis/& quietis pulchriora uideri. CH. Sic apparet. SO. nō igit̄ q̄etudo
quædā tēperantia erit: neq; uita quieta/temperans/ut hac ratione conicitur/ quādoquidem quod

temperatũ eſt/& pulchrũ debet eſſe. E duobus enim alterũ eſt: aut nunq̃: aut raro admodũ nobis ĩ
uita gerę actiões pulchriores q̃ ueloces/& uehemẽtes apparuerũt: q̃ ſi nõ pauciores quietæ actio-
nes q̃ ueloces/& uehemẽtes pulchritudine præſtare reperirent: neq̃ hac etiã rõne cõficeret tempe
rantiam eſſe quiete agere potius q̃ uehemẽter atq̃ celeriter: neq̃ ĩ ipſo inceſſu: neq̃ ĩ ſermõe: neq̃
in alio quopiam: neq̃ uita quieta q̃ inquieta decẽtior eẽt & tẽperantior q̃ppe cũ in ſupperiori ſer-
mone ſuppoſitũ ſit pulchrũ eẽ aliquid tẽperantiã: pulchra uero nõ minus ipſa uelocia q̃ quieta eſſe
conſtiterit. CH. Recte dixiſſe mihi uideris o Socrates. SO. Rurſus igiẽ o Charmides attẽtius teip
ſum cõtuere: & cogita qualem te tẽperantia præſens efficiat/qualiſue ſit ipſa/dum te talẽ efficit: hęc

Cõfutatio diffinitionis ſecundæ.

aũt animaduertẽs oĩa/bñ uiriliterq̃ rñde quid eẽ tibi uideẽ. Ille ꝓtinus ſeipſum collegit: ac ſe dili-
gentius cõtemplatus. Videẽ ait tẽperantia mihi uerecundũ q̃ndam ruborẽ inducere: uerecũdũq̃
hominẽ facere: pudorẽq̃ eẽ tẽperantiã arbitror. SO. Quid ais? an nõ pulchrũ aliq̃d pauloante tẽ-
perantiam eẽ dicebas? CH. Dicebã equidẽ. SO. Nõne boni homines ipſi tẽperati ſunt? CH. ſunt.
SO. An bonũ putas quod nõ bonos efficit? CH. nequaq̃. SO. Non ſolũ itaq̃ pulchrum ſed/& bo-
num eſt. CH. Mihi quidẽ uideẽ. SO. Non credis recte Homerũ loqui/dicentẽ/pudorẽ uiro egeno
bonũ nõ eſſe? CH. Credo equidẽ. SO. Eſt ergo/ut apparet pudor nõ bonũ/ac bonũ. CH. apparet.
SO. Tẽperantia uero bonũ dũtaxat/ſiq̃dẽ bonos facit eos/quibus adeſt/malos uero nequaq̃. CH.
Ita mihi/ut loqueris eẽ uideẽ. SO. Ergo tẽperantia pudor non erit: q̃ñquidẽ tẽperantia bonum eſt
dũtaxat/pudor aũt nihilomagis bonũ eſt q̃ malũ. CH. Recte q̃dẽ mihi dici hoc uideẽ o Socrates.
Verum attẽde obſecro/quale tibi uideẽ quod rurſus adducam. Modo enim recordatus ſum quod
mihi traditũ eſt a quodam dicẽte tẽperantiã eẽ/ut ſua quiſq̃ agat: cõſidera: an recte loq̃ uideaẽ tibi
qui hæc dicit? SO. o ſceleſte/ex hoc Critia iſtud audiſti/uel alio quoniã ſapientũ. CRI. Videẽ ſane
ex alio audiuiſſe: nã ex me nunq̃. CH. Quid nam refert Socrates ex quo audiuerim. SO. Nihil pro
fecto non id cõſiderandũ eſt quis dixerit: imo utrum uere dicaẽ necne. CH. Probe nunc loqueris.

Tẽperantię diffõ. iii. falſa: Conffõ. iii. diffinitionis.

SO. Recte p Iouẽ. Mirabor tamen ſi quomõ hoc ſe habeat/inuenerimus: nam eſt enigmatis cuiuſ
dam pſimile. CH. Quãobrem? SO. Quia non arbitror ita ſenſiſſe illũ/ut uerba ſonant/temperan
tiam ſcilicet eſſe/ut ſua q̃libet agat. Nihil ne putas grãmaticum agere/q̃ñ ſcribit/uel legit. CH. pu-
to equidẽ aliquid agere. SO. Videẽ ne tibi grãmaticus nomẽ ſuũ tantũ ſcribere ac legere/uel etiam
uos pueros erudire. Neq̃. n. minus inimicorũ tũc nomia q̃ ueſtra amicorũq̃ ſcribebatis. CH. cer
te non minus. SO. An cum ageretis hoc/curioſiores eratis q̃ decet: & a tẽperantiæ lege diſcedeba
tis. CH. minime. SO. At uero non ueſtra agebatis tantũ/ſi ſcribere ac legere agere aliquid ẽ. CH.
eſt utiq̃. SO. Præterea mederi o amice ędificare texere: & cuiuſlibet artis opus explere/agere aliq̃d
ẽ an nihil. CH. aliq̃d ꝓrſus. SO. An uidereẽ tibi bñ illa ciuitas ĩſtituta? in q̃ leges iuberẽt/ut ueſtẽ q̃ſ
q̃ ſuã terat: lauetq̃ calceoſq̃ cõficiat ſuos: & ſtrigilẽ/& uaſcula olearia/uel unguẽtaria/& ſupellectilia
quęq̃. Aliena q̃dẽ attingat nũq̃ ꝓpria uero ipſemet pagat. CH. nequaq̃. SO. uerũ tñ ſi temperate
diſpoſita eſt ciuitas/bñ inſtituta eſt. CH. Quidni? SO. Ergo temperantia non erit talia q̃dam age-
re/& huncin modũ agere ſua. CH. Non ut apparet. SO. Quare p enigmata loquebatur/ut ſupra
dixi/is qui prædicabat agere ſua temperantiã eſſe. Neq̃ enim uſq̃ adeo fatuus fuiſſe putandus eſt/
ut idẽ eius fuerit ſenſus: qui/& uerborum ſonus. Nõ fatuus quiſpiã o Charmides hoc tibi tradidit?
CH. Minime oĩum. Immo quidã meo iudicio ſapientiſſimus. SO. Oĩno igiẽ ſententiã ſuam obſcu
ris uerbis inuoluit/ut arduũ cognitu ſit quid eſt agere ſua. CH. forte. SO. potes ne aperire nobis/
agere ſua quid ſit? CH. Ignoro equidẽ. Forte etiã qui hæc dixit/quid ſibi uellet/nõ ſatis ĩtelligebat.
Dum ita loqueretur/ſubriſit Charmides. Critiamq̃ aſpexit. Critias aũt licet añ ad differendũ ad-
uerſus Charmidẽ alioſq̃ cupiditate gloriæ inſtigatus/ſe hactenus cõtinuerat. Sed ulterius ad hæc
ſe continere non potuit. Viſumq̃ eſt mihi uerum eſſe quod fuerã ſuſpicatus/illam. ſ. de temperan-
tia ſuperiorẽ ſentẽtiam a Critia Charmidem accepiſſe. Quare Charmides nolens ipſe reſponſum
tutari: & hunc in Critiam laborem reiicere cupiens/irritauit eum: & quaſi redargutum oſtẽdit: q̃d
ille minime tolerauit: ĩmo aduerſus eũ haud ſecus indignatus fuiſſe uẽ/ac poeta aduerſus hiſtrio-
nem inepte ſua poemata recẽſentẽ. Ideoq̃ illum intuitus ait: ita me putas Charmides/ſi tu nequa-
q̃ intelligis q̃s eius fuerit ſenſus q̃ agere ſua tẽperantiã eẽ aſſeruit/neq̃ ipſum etiã intelligere? O uir
optime inquã nihil mirũ eſt hũc adoleſcẽtulum nõ intelligere. Te uero decẽs ẽ hæc cognoſcere: &
ętatis/& ſtudii cã. Si ergo confirmas/& ipſe tẽperantiã eẽ/quod hic dixit/ſermõemq̃ hunc ſuſcipis/
libentius tecum/utrũ id uerũ ſic necne/indagabo. CRI. Confirmo equidẽ: & ſuſcipio. SO. Recte
agis: dic obſecro. Vtrũq̃ pauloante quęrebã/admittis? artifices uidelicet oẽs aliquid facere? CRI.
Equidẽ. SO. Videtur tibi ſua tñ an aliena inſup facere? CRI. Aliena quoq̃. SO. Tẽperanter agũt
itaq̃ qui non ſua tñ faciunt. CRI. Quid ꝓhibet? SO. Quod ad me ſpectat nihil. Sed uide ne q̃d
apud eum prohibeat/qui cum ſuppoſuerit tẽperantiã eẽ agere ſua/deinde tñ ait nihil obſtare quin
& illi q̃ aliena agũt/tẽperati ſint. CRI. Conceſſi equidẽ eos q̃ aliena agũt/temperatos eẽ. An/& eos
qui faciunt/eſt conceſſum? SO. Dic mihi Critia non idem uocas agere atq̃ facere? CRI. nõ certe

neq̃

neq; idem operari ac facere. Nã id ab Heſiodo didici/q ait. Opus nullũ turpe eſſe. An cẽſes ipm /ſi talia quędã opa nominaſſet/operariq; & agere/qualia tu ſupra narrabas/fuiſſe dicturũ :opus nullũ cuiq̃ turpe:ſeu coria incidẽti:ſeu cauponi cõdimẽta obſoniaq; uẽdenti. ſiue ĩ taberna ſedẽti: haud ita cẽſendũ o Socrates. Immo uero ille meo qdẽ iudicio affectionẽ aliud q̃ actionẽ & operationem exiſtimauit: & affectionẽ qdẽ interdũ obprobrio eẽ / qñ quid pręter honeſtũ facimus. Opus autẽ nullum unq̃ dedecori nobis cõtingere. Quę enim honeſte & utiliter fiunt/opa nuncupauit: operationeſq; & actiões/affectiones quaſdã hmõi. Exiſtimandũ pręterea illum ſola hec ꝓpria eſſe cenſere: noxia uero oĩa/penitus aliena. Quãobrẽ arbitrari oportet & Heſiodũ & aliũ unũquẽq; ſane mẽtis uirum hominem ita ſua agentem/temperatum uocare. SO. O Critia cũ primum loqui cępiſti: percepi te propria & ſua cuiuſq; bona dicere: bonorũq; affectiões actiões denoiare. Etenim pſępe Prodicum audiui hunc immodũ noĩa diſtinguentẽ. Concedo equidẽ tibi pro arbitrio nominibus uti: modo id declares quid noĩe quoq; ſignificare uelis. Nunc igitur iterũ a principio clarius definio. Vtrum bonorum actionẽ uel effectionẽ: uel quomodocũq; uelis aliter nominare/temperantiam eẽ dicas? CRI. Hoc ipm equidẽ. SO. Non ergo tẽperant agit/ qui mala / ſed qui bona potius agit. CRI. Tibi uero o bone uir nõne id uidetur? SO. Mitte iſtud in preſentia: nondum quod mihi uidet/uerum quod ipſe dicis conſideramus. CRI. En uero nũq̃ tẽperate illum agere prędicarẽ qui non bona: ſed mala agat. Nam actionẽ ipſam bonorũ temperantiã eſſe maniſeſte definio. SO. Forte nihil ꝓhibet quin uere loquaris: hoc tamen admiror ſi homines temperate agẽtes ignorare putas/q; tempate agãt. CRI. nequaq̃ puto. SO. an non pauloañ abs te dictum eſt/q; nihil artifices prohibet aliena ẽt faciẽtes/temperanter uiuere? CRI. Dictum profecto: ſed qd tum poſtea? SO. nihil aliud. Verũ dic utrũ medicus tibi aliqs uideatur/dũ ſanũ efficit aliquẽ: utilia ſibi & illi quẽ curat efficere? CRI. mihi quidem. SO. nonne agit decentia qſquis hæc agit? CRI. Certe. SO. Qui uero agit decẽtia nõne & tẽperate? CRI. Et temperate. SO. nũqd medicũ neceſſe eſt intelligere/ quãdo curat utiliter: & qñ nõ: & unũquẽq; artificẽ qñ conducturum ſibi eſt opus ipm quod efficit: & quando nõ conducturum? CRI. Forte nõ. SO. Quãdoq; igitur medicus utiliter operatus eſt uel cõtra ſe ipm nõ cognoſcit ut opatus eſt ſi tñ utiliter opatus eſt ut ipſe fatebaris: & tẽperate: an nõ ita dicebat? CRI. Equidẽ. SO. Ergo nõne ut apparet iterdũ utiliter operatus. Agit quidẽ temperate & tẽperatus ẽ/ipſe uero ſe ignorat q; tẽperate agat ſitq; tẽperãs? CRI. fieri hoc nõ põt o Socrates. Verũ ſi quid eſt in ſupioribus dictũ. Vnde hoc ſequat illud libentius retractabo. Neq; me putabit fateri aliquid aliud nõ recte dixiſſe potiuſq̃ conſentire ut qui ſe ipm ignorat/ſit temperatus. Ferme nãq; hoc ipm temperãtiã eſſe arbitror ſeipm cognoſcere. Illud aſſentior qui preceptũ hoc tẽplo Apollinis ipſius inſcripſit. Atq uidet hæc inſcriptio tanq̃ dei ſalutatio quędã ad homines q templum ingrediunt loco eius quę gaudere iubet. Quaſi nõ probe dicatur/gaude: neq; iubere hoc inuicẽ deceat: ſed tempate potius uiuere. Ita homines templũ ingrediẽtes ſingulari ſnĩa deus alloquit: aliterq; q̃ homines nos ſalutat. Vt ſenſit ille meo iudicio: q inſcripſit. Et ingrediẽti nihl pręcipit aliud q̃ uiuere temperate. Verũ abſcuris hoc pręceptũ uerbis tanq̃ uates interſerit. Quippe cognoſce teipſum idẽ eſt quod tẽperate uiuere ut littere teſtant: egoq; interpretor: forte uero aliud eſſe putabit quiſpiã: quod quide contigiſſe illis qui ſequẽtia impoſuerũt/exiſtimo hoc eſt. Nihil nimis & ſpõſioni non deeſſe iacturam: nã illi quidẽ cognoſce te ipm/conſilium quoddã eſſe putarunt/nõ dei ipſius ad eos qui ingrediunt admonitionẽ. Deinde ut & ipſi nihilo deteriora conſulerent/reliqua inſuper adiiecerunt. Quorſum ego hæc omnia Socrates? qui ſuperiora omnia abſq; cõtrouerſia tibi concedam. Forte nãq; rectius de illis aliquid ipſe dixiſti: forſitã & aliqd ego. Nihil uero ex his quæ diximus/maniſeſtũ deinceps aũt rationem huius tibi reddere uolo/ſi nõ conceſſeris temperantiã eſſe ſeipm cognoſcere. SO. o Critia quaſi aſſeram me cognoſcere q̃ interrogo: ſic agis mecum obferſq; mihi te ſi uoluero conceſſurum: hoc autem nõ ita. Quęro enim tecum ſemp de eo quod inmedium eſt inductum iccirco quia illud ignoro. Volo itaq; nunc diſcuſſione aliqua iterpoſita aperire tibi/utrũ concedam necne. Siſte igit & attende quoad iſta conſiderẽ. CRI. conſidera. SO. Ecce conſidero. Si temperantia cognoſcere aliqd eſt/conſtat eã ſciam aliquã & alicuius eſſe. Nonne? CRI. Eſt utiq;/ſui ipſius uidelicet. SO. Nõne & medicia eſt ſcia ſani? CRI. prorſus. SO. Si ergo tu quęreres medicina cũ ſit ſani ſcia/quid nobis confert? quidue efficit? reſponderem utiq; ꝓdeſſe q̃ maxime/ſanitatem porro pulchrum opus nobis perficit. Accipis hoc? CRI. accipio equidẽ. SO. Ac ſi interrogares iterum/architectura cum ſit hedificandi ſcia/quodnam opus moliatur/domos utiq; reſponderem: & eadẽ de ceteris artibus ratione reſpõſum darem poſtq̃ igitur teperantiam ſui ipſius ſciam eſſe dicis/tua intereſt reſpõdere ſiquis hunc ĩ modum regrat. O Critia/tẽperantia quę ſui ipſius ſcia eſt: quod nam pulchrum opus nobis efficit eſtimatiõeq; dignum? dicas amabo. CRI. nõ recte interrogas Socrates: neq; enim aliarũ ſcientiarũ hæc eſt ſimilis / neq; aliarũ alie: tu uero pinde ac ſi ſimiles eſſent interrogas. Nã dic obſecro. Cõputatricis geometricęq; ſciæ qd nã tale opus eſt/quale eſt domus architecturæ & textoriæ ueſtis? aliaq; permulta eiuſcemodi opa: quę

Cõfutatio ſe te diffinitio/nis.

multis artibus quiſq; tribuere poſſet potes ne mihi tu harum eiuſmodi aliquod opus oſtẽdere? At
nõ poteris. SO. uera loqueris. hoc tamẽ tibi monſtrare poſſum. Cuius ſcia ſit harum ſcientiarum
quęlibet: quod aliud eſt q̃ ſcientia quęq;. Quẽadmodũ cõputãdi peritia paris & imparis multitu-
dinis ſcia eſt: quo pacto ad ſe & inuicem habeãt: An nõ. CRI. ꝓfecto. SO. nõne aliud eſt par & im-
par q̃ ipſa cõputãdi ſcientia? CRI. Eſt. SO. Quinẽt ponderandi facultas/grauior/leuioriſq; ponde/
ris libratio eſt. Graue aũt ipſum & leue aliud quiddã eſt/q̃ ars ipſa librandi. Aſſentiris? CRI. Aſſen
tior. SO. dic itaq; temperantia cuius potiſſimũ ſcia eſt/quod ſit aliud q̃ temperãtia? CRI. Hoc ꝑfe
cto quod modo quęris/illud ipſum eſt/quo temperantia ab aliis omnibus ſciẽtiis differt. Tu uero
ſimilitudinem aliquã huius ad alias exigis. Sed aliter ſe res hẽt. Nẽpe cętere oẽs alterius cuiuſdam
ſcientię ſunt/ſui ipſarũ minime. Sola hęc & aliarũ ſciarum: & ſui ipſius ſcia eſt: ꝑmultũ abeſt ut haec
ignoras. Verũ arbitror te quod pauloante negabas efficere: nã me refellere tentas: & illud/de quo
ſermo eſt/pręrermittis. SO. Quid agis? An putas ſi te redarguero alterius gratia me id facturum
q̃ cuius me ipſum gratia examinarẽ ſi quid dicã. metuens ne dũ ſcire puto q͛d neſcio mea me igno
rãtia lateat: & nunc quidem id ſummope me facere aſſero: diſſerere uidelicet & examinare ſermo-
nẽ mei ipſius gratia primũ. Forte ẽt meorũ familiariũ cã. An nõ cõe bonum eẽ hoc oĩbus homini/
bus arbitraris/ut rei cuiuſq; cõditio omnibus innoteſcat? CRI. Maxime quidẽ o Socrates. SO. Au
dacter itaq; o beate ut tua fert opinio ad interrogata rñdens/ne cures/ Critias ne ſit an Socrates q
redarguiť: ſed ad ipſum ſermonẽ attende/quonam redargutus euadat. CRI. Sic efficiã: nam ꝓbe
loqui uideris. SO. Repete quod de temperãtia dicis. CRI. Aio equidem ex omnibus aliis ſcientiis
hanc ſolã & ſui ipſius & reliquarũ ſciarũ eſſe ſciam. SO. Nõne & inſcitię ſcientia eſt/ſiquidẽ & ſciae?
CRI. Oĩno. SO. Solus itaq; temperãs ſeipm̃ noſcet: examinareq; poterit/qd cognoſcit/qdue igno
ret. Iudicare inſuper ex aliis hominibus quod quiſq; nouit & noſſe putat/ ſiqdẽ nouit: quodue igno
rat ipſe & noſſe putat. Aliorum aũt nullus hoc poterit. Atq; hoc eſt eẽ temperatũ & temperãtia ſe
ipm̃q; cognoſcere itelligere. ſ. quę nouit q̃ue nõ nouit. Sunt ne hęc quae dicis? CRI. ſunt. SO. Rur

Prouerbium ioui liberatori tribuas.

ſus igiť tertium ut dicitur Ioui liberatori tribuentes a principio hęc conſideremus: principio utrũ
fieri hoc poſſit necne: ut quę quiſq; nouit/& q̃ nõ nouit noſſe & itẽ nõ noſſe cognoſcat. Deinde ſi id
fieri poſſit: q̃ nã ĩtelligẽtibus ſit futura utilitas. CRI. Ingrendũ certe. SO. Animaduerte Critia nũ
in his certi qcq̃ habeas: ego enim nihil: & qua in re dubito/ſi uoles/aperiã. CRI. Immo uolo. SO.
Sequenť hęc ſi ſtabit quod ipſe modo dicebas. Vna quędã uidelicet ſcia: q̃ nullius alterius/q̃ ſui ip/
ſius aliarũq; ſciarũ ſcia ſit: atq; ĩſcitię rurſus ſcia eadẽ. CRI. Prorſus. SO. Vide amice q̃ abſurdus uo
ſter hic ſermo: Enimuero ſi hoc idem in aliis quibuſdam cõſideraueris/ut arbitror impoſſibile tibi
uidebitur. CRI. Qua rõne? & ubi? SO. Hic plane cogita utrũ uideať tibi uiſus qdam eſſe: qui nõ ſit
earũ rerũ uiſus/quarũ cęterae uiſiones: ſui ipſius aũt & caeterarũ uiſionũ & itẽ nõ uiſiõis ſit uiſio: neq;
colorẽ uideat ullũ cũ uiſio ſit/ſeipſam uero dũtaxat & alias uiſiones inſpiciat. Videtur ne uiſio tibi
Vlla talis eſſe? CRI. Nulla. SO. Nũ & uim aliquã audiẽdi repire poſſe cõfidis/q̃ uocẽ audiat nullã:
ſeipſam uero & auditus alios & nõ auditus ꝑcipiat. CRI. Neq; iſtud poſſibile. SO. Generatim ſen
ſus oẽs percurre. conſideraq; utrum ſenſus inueniri aliquis poſſit: qui ſeipſum/ cęteroſq; ſenſus
ꝑcipiat/nihil tamen eorũ ſentiat/q̃ ſenſus alii ſentiunt? CRI. Impoſſibile & hoc exiſtio. SO. An for
te cupidinẽ aliquã eſſe cenſes/quę uoluptatẽ affectet nullã/ſui ipſius aũt & reliquarũ libidinũ ſit cupi
ditas? CRI. Nequaq̃. SO. Neq; uoluntatem ut arbitror/quae bonum nullum exoptet/ ſeipm̃ uero
& cęteras uoluntates expetat. CRI. Minime. SO. Amorẽ quinetiã aliquẽ talẽ eſſe dices/ ut pulchri
nullius ſit amor: imo ſui ipſius caeterorũq; amorũ ſit ardor? CRI. nõ equidẽ. SO. Timorem ne ali
quẽ excogitaſti unq̃: qui ſeipſum & metus alios expaueſcat/terribile uero & piculoſum nihil exhor-
reat. CRI. Nũq̃ prorſus. SO. Opiniõem praeterea talem ut opinionũ aliarũ & ſui ipſius opinio ſit:
nihil aut eorum quae opiniones aliae ſuſpicãtur opineť ipſa. CRI. nullo modo. SO. Verũtamẽ ſciẽ
tiã quandã eiuſmodi eẽ diximus quae dogmatis nullius ſcientia eſt/ſui ipſius aũt aliarũ ſciarum ſciẽ
tia. CRI. diximus certe. SO. An non mirum quiddã/ſi eſt Nondũ porro eſſe negandũ: ſed utrũ ſit
conſiderãdũ. CRI. ſcite loqueris. SO. Dic iã. Eſt ne ſcientia hęc alicuius ſcientis? hẽtq; uim quãdã
huiuſmodi/qua alicuius ſit. CRI. prorſus. SO. Itẽ maius ne dicimus eã uim habere qua aliquo ma
ius ſit? CRI. habet nimirũ. SO. nõne minori aliquo maius: ſi maius erit? CRI. neceſſariũ eſt. SO.
ſi maius qppiã reperiremus/quod maioribus aliis & ſeipſo maius exiſteret. Neq; tñ maius eſſet ali
quo eorũ qbus cętera ſunt maiora/omnino ſibi hoc cõueniret: ut ſicut maius eſt ſeipſo/ita ſit & mi-
nus. CRI. Neceſſariũ eſt o Socrates. SO. Quinẽt ſi duplum ſit aliquid ad alia dupla & ad ſeipſum
certe ad ſeipm̃ dimidium erit duplũ & ad alia dimidia duplum. Nempe qcquid duplum eſt nõ al/
terius eſt q̃ dimidii duplũ. CRI. uerũ eſt. SO. Praeterea quod ſeipſo plus ẽ/nõne & paucius? & quod
grauius/itẽ leuius? quodue ſenius ẽt iunius? Et in caeteris oĩbus eodẽ modo/quicquid ſui ipſius po-
tentiã ad ſeipm̃ hẽt: nõne & illam hẽbit eſſentiã/ad qua eſt eius potentia? Dico aũt tale aliquid. au-
ditũ nullius alterius dicimus eſſe q̃ uocis auditum. CRI. Profecto. SO. an non ſeipm̃ audiet/uocẽ
ſe hñtem

ſt hîtem audiet.Neq; enĩ aliter poſſet audire.CRI.Neceſſario ſequit̃.SO. Viſus quoq; o uit opeime ſi ſeipm̃ uidebit/neceſſe erit cũ aliquẽ colorẽ hr̃e. Nã abſq; colore uiſus cernere nihil p̃t.CRI. Nihil ſane.SO.Vides o Critia ea q̃ narrauimus/partim impoſſibilia eſſe/partĩ incredibilia/ꝙ uim ſuã hẽant ad ſeipſam:ꝙ enim magnitudo & multitudo ac cętera huius generis uim ſuam hẽant ad ſeipſa penitus impoſſibile:nõne.CRI.ſiceſt oĩno.SO.ꝙ uero uiſus & auditus ſeipſos ꝑcipiãt/motus ſe moueat:& ſe caliditas calefaciat:& cętera talia a q̃buſdã nõ credit̃.nonnullis forte credendũ uidet̃.Magno quodam uiro opus eſt o amice qui ſatis ꝑ oĩa id diſtinguat. Vtrum nihil oĩno uim ſuam ad ſeipm̃ hr̃e ualeat prӕter ſciam.Sed ad aliud:an queãt alia:alia nequeant.Et ſi aliqua ſint q̃ ad ſeipſa uim hẽant:utrũ eoꝝ in numero hec ſcĩa ſit:quã tẽperãtiam nominamus.Equidẽ ſufficere me ad hęc diſcernenda nequaq̃ confido.Quo circa neq; aſſerere poſſum utrũ fieri poſſit ut ſcię ſcĩa ſit.Quod & ſi det̃ nõ prius tñ aſſentiar eẽ huiuſmodi tẽperãtiã:q̃ inueſtigauero / utrũ ꝓſit qcq̃ nobis tẽperautia talis exiſtens:uel nil proſit.Temperãtiã.n.cõferrẽs quiddã ac bonũ eẽ uaticinor. Tu igit̃ calęſchri fili/quandoquidem tẽperãtiã ponis ſcĩӕ inſcitięq; ſciam/oſtende primum poſſibile hoc eſſe quod ſupra dicebã:poſtea ꝑter id quod poſſibile eẽ & conferens. Atq; ita mihi circa tẽperantię ipſius definitionẽ forſitan ſatiſfeceris.Critias uero cũ hęc audiret/meq; dubitantẽ uideret:eorũ more qui corã oſcitantes intuiti obſcitãt/ipſe quidẽ uiſus eſt heſitante me ſimiliter heſitare.Sed utpote gloriosus pręſentes ueritus eſt:neq; confiteri uoluit:ſed ad ea diſcernenda quę obtulerã non ſufficere.Neq; apte quicq̃ ꝓtulit:ſuãq; ambiguitatẽ occuluit. At ego ut diſputatio noſtra ꝓcederet.Si tibi inquã uidet̃ o Critia/dabimus nũc ſcię ſciam eſſe poſſe. Vtrũ uero poſſit necne alias indagabimus.Verũtñ ſi q̃ maxime id poſſibile ſit/quid magis poſſibile eſt cognoſcere quę nouit aliquis & quę nõ nouit?hoc utiq; eẽ diximus ſeipm̃ cognoſcere/tẽperatũq; eſſe.Nõne:CRI. Maxime:ac ſequit̃ quodãmodo Socrates.Nũ ſiquis eã hẽt ſciam quӕ ſeipſam cognoſcit/talis & ipſe ſit/quale id eſt.quod hẽt.Quẽadmodũ cũ uelocitatẽ hẽt quis uelox:& qñ pulchritudinẽ pulcher: & qñ cognitionẽ/cognoſcens.Quare cũ cognitionẽ ipſam ſui ipſius quis hẽt:ſeipm̃ tũc cognoſcẽs efficitur.SO.haud quaq̃ id ambigo quin ſiquis in ſeipſo hẽt aliquid ſeſe cognoſcẽs ipſe quoq; ſe nouit.Sed quęnã neceſſitas cogit hominẽ ſic affectũ/q̃ nouit quęue nõ nouit cognoſcere?CRI.Hӕc uidelicet:quia idẽ eſt hoc & illud.SO.forte ſic eſt:ſed ego ſemꝑ ſimilis eẽ uideor:neq; rurſus intelligo quomodo idẽ ſit.Quӕ nouit cognoſcere: & cognoſcere quӕ non nouit.CRI.Qui iſtuc ais? SO.Ita ſcĩa ipſa ſcientię exiſtẽs:nũquid ultra diſcernere poterit q̃ ꝙ ex his hoc quidẽ ſcĩa eſt illud inſcitia?CRI.Nõ ultra:ſed eatenus.SO.idem eſt igit̃ ſcĩa & inſcitia ſani:atq; item ſcĩa & inſcitia iuſti.CRI.nullo pacto.SO.At uero hoc quidẽ medicina.Hoc aũt ciuilis ꝑitia:hoc nihil aliud q̃ ſcĩa. CRI.Quid ni?SO.Niſi quis nouerit ſanũ inſuper ac iuſtũ/ſed ſolã ſciam/utpote hui⁹ ſolius ſciam habẽs ꝙ quidẽ ſcit:quoduꝫ ſciam quãdã hẽt agnoſcet/tã circa ſeipm̃/q̃ circa alios:nõne?Quid uero cognoſcat/hac ſcĩa/qua nã rõne intelliget?cognoſcit.n.ſanũ & ſalubre medicina/nõ tẽperantia harmonicũ muſica nõ tẽperãtia:Hędificiũ architectura/nõ tẽperẽtia.Et ſimiliter oĩa nõne? CRI. apparet.SO.Tẽperãtia uero ſi ſcientiarum ſcĩa eſt dũtaxat/quomodo intelliget ꝙ ſanũ ſalubreq; cognoſcit/uel ꝙ ędificium?CRI.Nullo.SO.Nõ ergo intelliget quid cognoſcat/hoc ignoras:ſed quia cognoſcat tñ.CRI.Videt̃.SO.non igitur tẽperatum eẽ erit hoc.neq; tẽperãtia intelligere q̃ nouit quӕue non nouit.Sed ut uidet̃ quia nouit & quia non nouit ſolũ.CRI.apparet.SO.Neq; poterit etiã hic alium examinare alicuius ſciam ꝓfitentẽ utrum ſciat quod pollicet̃ an neſciat. Immo hoc ſolum ut uidet̃ agnoſcet/ꝙ ſciam quãdam habet:cuius aũt rei ſciam temperãtia nõ oſtendet. CRI.non uidet̃.SO.neq; igitur ſimulantẽ medicũ a uero diſcernet: neq; alium quẽpiam ſcientẽ a neſciente.Sic aũt conſideremus:ſi temperatus/aut alius quiuis diiudicaturus eſt uerum & ſalſum medicũ:an non ſic faciet?De medendi q̃dem arte cum illo nihil differet.Nihil enim aliud ut dicebamus intelligit medicus q̃ ſanum atq; ęgrotum ſalubreq; & noxium : an nõ ita?CRI.ita prorſus. SO.de ſcientia porro nihil nouit:hoc enim ſoli tribuimus temperãtię.CRI.ſic ẽ.SO.neq; de medicina igit̃ medicus qcq̃ nouit q̃ñ q̃dẽ medicina ſcĩa quędã eſt.CRI.uera loq̃ris.SO.ꝙ q̃dẽ ſciam aliquã habet temꝑatus agnoſcet.Sed alius quiſpiã medici peritiã conſiderabit quęnã quorſue ſit. Quod q̃dem tunc patet/cũ ſcitur quarũ ſit rerũ ſcĩa:an nõ ſcĩa quęq; determinata eſt/haud hoc tãtum ꝙ ſcĩa eſt:ſed quę ſcĩa:& que ſcĩa ſit cognoſcit̃/his cognitis quoq; ſcĩa eſt.CRI.ſic ꝓrſus.SO. Medicinę ſcĩa ab aliis ſciẽtiis eo diſtincta eſt/ꝙ ſalubris ẽ inſalubriſq; peritia.CRI.nempe.SO.An non in his cõſiderare debet quiſqs medicinã conſideraturus accedit/in q̃bus uidelicet ipſa uerſat̃. Neq; enim in extraneis/in q̃bus nõ ẽ/quęrẽda uidet̃.CRI.Mõ certe.SO.In ſalubrib⁹ itaq; eoruꝫq; cõtrariis medicũ conſiderabit/in quãtum medicũ quicũq; recte hũc ꝑſcrutabit̃.CRI.Videt̃.SO. none in his ita uel dictis uel factis aĩaduertet quę uere dicant̃ & quę recte agant̃?CRI.neceſſarium eſt.SO.An poterit ullus abſq; medicinę ꝑitia hęc coniecere?CRI.nullus.SO.Neq; alius ut uidet̃ pręter medicũ:neq; temperãs igit̃.Nã pręter id qđ tẽperans eẽt & medicus.CRI.uera hęc ſunt. SO.Oĩno igit̃ temperãtia ſi ſcię inſcitięue ſcĩa eſt/neq; diſcernere medicũ poterit medẽdi peritũ.

Itēq; medicinę peritiā ſimulātē. uel ſeſe habere putātē: neq; aliū quēq̄ eo℞ qui aliqd ſciunt preterq̄ hominem artis eiuſdem profeſſorē quemadmodū artifices alii. CRI. ſic apparet. SO. Quænā nobis ulterius o Critia a tēperantia cū talis ſit/eſt prouentura utilitas? Si enim quod in principio ſuppoſuimus/cognoſceret temperans quæ nouit quęue nō nouit/illa quidē ꝙ noſcit: hęc uero ꝙ ignorat. & aliū ſic affectū diiudicare poſſet: emolumentū ingens tēperātia ꝑditi reportaremus. quippe ſine errore uitā ageremus & nos quicūq; tēperantię ꝑticipes: & ceteri omnes q̄cunq; noſtro imꝑio regerentur. Neq; enim nos q̄ ignoramus agere aggrederemur: ſed ſcientes homines ꝑſcrutati illis utiq; cederemus: neq; aliis noſtræ gubernationi ſubiectis agere concederemus aliud quicq̄ niſi quod aggreſſi recte forent acturi. id eſt aūt cuius haberēt ſciam. Atq; ita ꝑ temperantiā & domus inſtituta recte gubernaretur. & depoſita ciuitas optime regeret̃: & aliud unūquodq;/ cui tēperātia ipſa pręeſſet: nam errore ſublato/rectitudineq; ducēte in ſingulis actiōibus neceſſe eſt ita uiros inſtructos honeſte atq; bene agere: bene aūt agentes beatos eē. An nō ſic o Critia de tēperantia dicebamus? dicentes quātum bonū ſit noſſe quę nouit aliqs & quę nō nouit? CRI. Ita prorſus. SO. nūc aūt uides nullam ſciam talē eſſe nobis apparuiſſe. CRI. uideo equidē. SO. Nūquid bonum hoc cōtinet ea quā nunc inuenimus temperantiā eſſe. ſ. & ſcientiam & inſcitiam ſcire/ꝙ quicquid diſcendum tētabit qui hac armatus eſt/facilius ꝑdiſcet/clarioraq; omnia illi ſe obſferent: utpote circa oīa quę diſcenda ſunt/ſciam ipſam proſpicienti. alioſq; melius in his rebus examinabit quę ipſe diſcet. Qui aūt abſq; hoc examinabunt/imbecillius & ineptius faciēt. An eiuſmodi quędā ſunt o amice q̄ nobis tēperantia confert. Nos aūt maius quiddam excogitamus: idq; maius q̄ ſit eſſe requirimus CRI. forte ſic eſt. SO. Forſitan ita Fortaſis ēt non nihil conſerens indagauimus. Quod quidē īde coniecto: quia abſurda quędā ſequi uidentur circa tēperātiā/ſi ipſa ſit talis. Videamus ergo ſi placet concedētes fieri poſſe ut cōſtet ſciam ſciri. Quodq; in principio poſuimus/ tēperātiā uidelicet eē cognoſcere q̄ nouit aliquis uel non nouit: ne ſubtrahamus: ſed demus potius: hiſq; conceſſis diligentius etiā inueſtigemus utrū in preſentia nos iuuet ſi talis exiſtat. Quæ. n. dicebamus modo: q; ingens quoddā nobis eſſet tēperantia bonū/ſi talis eſſet/regens diſpoſitionē aliquā domumq; & ciuitatē/haud recte o Critia conceſſiſſe uidemur. CRI. quāobrē? SO. Quoniā facile nimiū aſſeruimus/bonū ingens fore hoībus ſi noſtrū ſinguli quæ qdē cognoſcūt/egerit. Quæ uero ignorāt/ſciētibus aliis quibuſdam dimiſerint. CRI. Nōne recte hęc aſſerta ſunt? SO. Nō ut mihi uidet̃. CRI. Abſurda teuera loqueris Socrates. SO. Per canem ita in pręſentia mihi uidet̃: & nuper aduertens inquā abſurda quędam occurrere: me q; timere ne minus recte cōſideraremus. Reuerā enim ſi talis eſt tēperātia/haud ſane uideo qd nobis afferat boni. CRI. Qua rōne? dicas ut & nos qd ſentias cognoſcamus. SO. nugaturū quidē me arbitror. Neceſſe tamen quod occurrit/conſiderare: neq; fruſtra ac temere pręterire: ſiqs ipſius quoquomodo hēt curā. CRI. ſcite loqueris. SO. audi iam meū ſomniū/ſiue ꝑ cornu: ſeu ꝑ ebur emerſerit. Si. n. nobis q̄maxīe dominaret̃ tēperātia talis exiſtens/qualē modo deſcribimus utiq; ſecūdū ſcias ageret: neq; aliqs gubernatorem eſſe ſe iactās cū minime ſit nos falleret: neq; medicus: neq; dux exercitus: neq; alius ullus ſciæ falſus ꝓfeſſor nos eff ugeret. His hunc īmodū diſpoſitis/aliud quiddā nobis contingeret: nā melius q̄ nūc corporibus ualeremus: & in maritimis militaribuſq; ꝑiculis tutiores euaderemus. Vaſa item & inſtrumēta: ueſtes: calceos: uniuerſam deniq; ſupellectilem ex arte magis cōmodiuſq; īſtitutam poſſideremus/ex eo ꝙ ueris artificibus uteremur. Concedamus quoq; ſi uis uaticinū futuri ſciam eſſe/& temperātiā illi pręſidentē. Vanos oſtentatores uitare ueros aūt uates ad futurorū pręditionū eligere. Ita profecto genus hominū inſtitutū/ꝙ ſcite ageret uiueretq; aſſentior. Nā cuſtos uitę hominū temperātia/nūq̄ ſubrepere inſcitiā & uiribus uti ſuis ꝑmitteret. ꝙ aūt ſecundū ſciam agentes / bene ageremus eſſemuſq; beati: nōdum ꝑcipere poſſum o amice Critia. CRI. Haud facile aliū bene agēdi finem ꝑfectionēq; reperies ſi actionem ſecūdū ſciam ſpreueris. SO. paulo ulterius explica ſecundū quam ſciam. Num ſecūdū ſciam contrariam. CRI. non per iouem. SO. An forte ęrariam fabricam? CRI. neq; iſtam. SO. num ſecundū lanificiū atdificium q; lignorum aut quiddā hmōi? CRI. neq; iſtud. SO. haud ulterius itaq; eo in ſermone ſtandum uidetur/ quo aſſerebatur beatum eē illū qui ſecundū ſciam uiueret. nam hi ſecūdū ſciam uiuentes/beate uiuere abs te minime affirmant̃. At forte e multis inſcienter uiuentibus unū quēdā certa ex ſcia ſcienter uiuentē/beatū determinas. Ac forſitan dicis/quem ego pauloante dicebam/uatem futurorū omnium pręſciū hunc ne an aliū inquis? CRI. & hūc & aliū. SO. Quē? Nūqd eū hominē q nō futura ſolū/uerumetiā præterita præſentiaq; cognoſcat/nihilq; ignoret? Fingamus eiuſmodi aliquē? hoc tu neminē aliū magis e ſcia uiuere dicas ut arbitror. CRI. neminē prorſus. SO. hoc itē addat̃: quę nā ſciarum potiſſimū beatū facit? nū ſimiliter cūcte? CRI. Non ſimiliter. SO. uerū qualis maxime illa q̄ qs nouit pręſens præteritū atq; futurū? Nunqd ea qua talis ludere? CRI. Quid talos memoras? SO. an forte qua cōputare? CRI. Nequaq̄. SO. nū qua ſalubria? CRI. hæc qdē magis. SO. illa uero quā dico maxīe/ qua qd norim. CRI. Qua bonum ac malū. SO. O ſceleſte iam diu me clam circulo quodam reflectis

retrahiſq;

retrahiſ ꝙ ad id beatũ uiuere non ſit ſecundum uniuerſas ſcias uiuere imo ſecundũ unam quãdam boni maliue ſciam? porro ſi uelis o Critia ex aliis ſcientiis hãc excipe minus & ipſa medicina ſanos efficiet. Et coriaria calceos minus ſuppeditabit? minuſq; textoria ueſtes? Gubernatoria maritima pericula? militaris bellis diſcrimina declinabit: ſeruabitq; minus? CRI. Nihil minus. SO. At uero o amice Critia ſublata hac ipſa ſcia boni .ſ. atq; mali/nihil horũ bene utiliterue aget. CRI. Vera loqueris. SO. Haud hęc ut uidet tẽperãtia eſt: ſed ea cuius opus eſt nobis ꝓdeſſe. Non enim ſciarũ & inſcitiarũ ſcia eſt: ſed boni maliue cognitio. Quo circa ſi utilis nobis eſt tẽperãtia/ad aliud quiddã cõfert. CRI. An nõ ꝓdeſt & hęc? Nẽpe ſi ſciarũ ſcia eſt tẽperãtia: cęteriſq; ſciẽtiis pſidet/huic quoq; ſcię boni maliue diſcernendi ſimiliter imperans/nobis proderit. SO. Nũqd bonã corporis ualitudinem pręſtabit hęc potiuſq; medicina? cęteraq; artium aliarũ opa hęc efficiẽt: artifices aũt ſinguli a ꝓpriis ceſſabũt opibus? An non iam pridem inter nos conſtitit tẽperãtiã eſſe ſcię inſcitięque ſciam: nec ullius alterius facultatẽ? An non ita. CRI. Ita prorſus apparet. SO. nõ ergo erit opifex ſanitatis. CRI. non. SO. alterius .n. artis opus eſt ſanitas. CRI. alterius certe. SO. neq; utilitatis igitur o amice. Nam alteri hoc opus arti pauloante tribuimus: nõne. CRI. maxime. SO. Quo pacto itaq; utilis nobis tẽperantia erit cum utilitatis nullius ſit artifex? CRI. nullo mõ uidet o Socrates. SO. Vides ne Critia me ſupra non iniuria timuiſſe: neq; ipm culpaſſe/ꝙ nihil magnũ & utile de temperantia ſaperẽ. Nũq; enim quod omniũ habetur pulcherrimũ/hoc nobis appatuiſſet inutile: ſi quo pacto ad recte ingrendũ ipſe utilis eſſem. Nũc aũt paſſim ſubcũbimus: neq; inuenire ualemus ad quid potiſſimũ ſignificandũ tẽperãtię nomen inſtituit/ipſe nominũ auctor: q̃q; multa conceſſimus a ratiõe tamẽ penitus abhorrentia: porro ſciæ ſciam eẽ conuenim᷑ ei reluctãte rõne: idq; protinus refellente. Quinẽt hac ipſa ſcia reliquarũ ſciarũ opera noſci conceſſimus/rõne ſimiliter repugnãte. Vt uir tpans talis eẽt ut quæ nouit ſciat/ſeipm noſſe: & quę nõ nouit ignorare rurſus intelligat. hoc utiq; magnifice nimiũ libereq; cõceſſimus haud aduertẽtes ĩpoſſibile eẽ ut q̃ nullo mõ qs noſcit/noſcat quodãmodo. in hoc aũt nos cõſenſimus: uidelicet aliquẽ ignotãtẽ aliqua/ꝙ nõ cognoſcat ipſa cognoſcere. Et ſi nihil eſt ut mea fert opinio/quod hoc uideatur abſurdius. Verũtñ ita nos ſeptos potiuſq; duros ptinaceſq; hæc indagatio nacta: nihilo magis ueritatẽ ĩuenire poteſt: ſed uſq; adeo ſeipam irriſit/uel qđ iãdiu nos cõmuni cõſenſu cõfinximus & tẽperãtiã eẽ poſuimus/hoc tãdẽ inutile quiddã ĩſolenter & cõtumelioſe nimiũ appuerit. Tua qdẽ id cã potiuſq; mea o Charmides ęgre fero: ſi tu tã egregia indole/ac tẽperantia animi pręditus/nihil tãta uirtute iuueris: nihilq; ipſa in uita tibi ꝓſit. Moleſtius quoq; fero incantationis gratia/quã a Thrace illo didici: ſi in re nullius precii pcipienda: tñ ſtudium poſui. Hæc itaq; ſic ſe habere/haud ſatis credo. immo ignauũ eſſe me inueſtigatorem arbitror. Quippe qui tẽperãtiã magnũ quoddã bonũ exiſtimẽ quod ſi habes/te beatum eſſe. Verũ cogita utrũ poſſideas: & incantatione nõ egeas. Nam ſi habeas tibi equidem conſulã ut me delirũ putes: & ĩueſtigãdæ ueritatis ĩpotẽ. Te uero quo es tẽperãtior eo beatiorẽ. CHAR. Neſcio per Iouem o Socrates utrũ habeam necne. Nam quo pacto illud intelligam: quod uos ut ais ipſe quid ſit inuenire nõdum poteſtis? Equidem tibi non multũ credo Socrates. Immo indigere incantatione me arbitror: & quãtum ad me attinet nihil obſtat quominus quottidie mihi incãtationibus medearis/quoad ipſe ſatis habere me putes. CRI. En Charmides ſi ſic egeris/argumẽto iſtud mihi erit/ꝙ temperatus ſis: quia incantationibus Socratis te ſubiicias: nec ab eius latere unq̃ diſcedas. CHAR. Pariturum me & paſſim ſectaturũ exiſtimato. Nempe grauiter peccarẽ/niſi tibi tutori meo parerẽ: & quod iubes exequerer. CRI. Iubeo equidem. CHAR. efficiam id ſedulo/hodieq; incipiam. SO. Quid nã hi deliberãt? CHAR. Nihil amplius. Nẽpe decretũ eſt. SO. Vim ne inferes neq; mihi ullius uiciſſim conſultandi relinques arbitrium? CHAR. Vim prorſus illaturũ putato qñ quidem hic ꝑcipit. Ad hęc tu quoq; qd acturus ſis cõſulta. SO. nullus reſtat cõſulẽdi locus. Nã tibi agere aliqd affectãti cogẽtiq; nemo reſiſtere poterit. CHAR. Neq; tu ergo repugnas. SO. Haud equidem aduerſabor.

CHARMIDIS FINIS.

MARSILII FICINI ARGVMENTVM IN LACHETEM VEL DE FORTITVDINE.

PLato ſępenumero magiſtratus optimos legibus anteponit: ꝙ leges abſq; illis oĩno uideant inutiles. Eas .n. ſeruabit nullus. Magiſtratus autẽ optimi ipſi ſint leges. Sed ait magiſtratus nõ poſſe optios fieri niſi ciues uiri ſint optimi. Neq; uiros fore tales/niſi adoleſcentes quoq; puerique ſint tales. Quapp in oĩbus pene dialogis parẽtes in primis ad recte educãdos filios adhortat/ſciẽs nõ poſſe genus humanũ abſq; gubernatoribus optimis uel honeſte uiuere uel feliciter gubernari. Preterea nũq̃ fore bonos in re. p. principes/niſi uiri ſint ꝓbatiſſimi: ſtatĩ uidelicet a tenera ętate diligẽter exculti. Cũ aũt pueritia plerũq;

ſub domeſticoꝝ ꝓuidentia ſatis ſeme tegaꝰ adoleſcētia uero licentiā nacta ſolutiorē paſſim abſq; frenis oberret/merito Plato noſter plurimū de adoleſcētibus corrigēdis frenādiſq; ꝑtractat i grauiterq; cōqueriꝰ eā ętatē: quę cū mollitie laſciuiaq; petulantiā ſupbiāq; cōiungit: ideoq; in ſummo diſcrimine poſita eſt/tū a domeſticis paꝝ obſeruari/tū a legibus magiſtratibuſq; infeliciter negligi/ꝑſertim cū adoleſcētes tā ſe inuicē coingnent/q̄ a grādioribus paſſim inficianꝰ. Itaq; ī legibus & re p. magiſtratū iter cęteros ꝓpriū adoleſcentiæ pręficit. Qui tanq̄/ut ita loquar eṗs exploratores quottidie tā nocte q̄ die ꝑ totā mittat urbē/ſingulos ſingulosq; adoleſcentū mores uerba geſtus obſeruaturos:ſingulaq; eoꝝ tū fcā/tū dcā ad magiſtratū uelut ad paſtorē patrēq; fideliter delaturos. Nec tā neceſſaria adoleſcētiæ diligētia ſoli ex oībus Platoni fuit curę q̄ qdē ī re nec Ariſtoteles ipſe Platonē potuit nō ſummope cōprobare. Sed ad dialogū ueniamus Lyſimachus & Meleſias de filiis cogitāt educādis. De ſuis cōqueſti parētibus q; publica curioſius ꝑtractantes/domeſtica filioſq; neglexerint. Cū tñ prima rei p. cura ī curāda iuuētute cōſiſtat:& q̄uis iā ſenes/tñ ut rectius ea de re deliberent. Niciā Lachetēq; ēt ſenes qbus & filii ſunt ad cōſultandū ſimiliter cōuocāt ac neqd minus ꝑſpectū ſit Socratē conſilio adhibent/nō mō ſociū/ſed & iudicē. Socratē inquā nihil aliud in omni eius uita tractantē q̄ tū de oī etate/tū maxime de adoleſcētia rite curāda. Tu uero cōſiderabis interea miras Socratice uitę laudes: itē ueras eē laudes q̄ a uiro laude digno ꝓficiſcunꝰ. At uero qm̄ in aliis ciuitatibus inſtitutio legū ad manſuetudinē magis declinat q̄ ad audaciā. in aliis uero contra. Plato utrūq; arbitratus ꝑiculoſum & manſuetudinē audacię & uiciſſim audaciā manſuetudini iubet in politico pariter cōmiſceri. Siqs uero Charmidē Lacheti cōiunxerit/exhortationēq;/tū ibi ad temperātiā/tū hic ad fortitudinē inuicē copulauerit/ adoleſcentū animos rite cōtēperabit. Mitto q; in hac pręſentis dialogi ad fortitudinē exhortatione tā Hicias q̄ Laches militarē fortitudinē ultra q̄ deceat admiranꝰ:& Hicias pręterea armorū ludos quaſi ad militiā pręludia ſummope neceſſaria/laudibus ſupra modū extollit:ſed hunc non iniuria Laches emēdat. Poſt hec ſiiſa transfertur ad Socratē. Vbi animaduerte nullam conſonantiā delectare magis/q̄ quę in ſapiente fit ex ipſa animi ſermoniſq; concordia. Atq; contra nullam diſſonātiā magis offendere q̄ ubi lingua menſq; diſſonat. Deinde hominē perditum ēt ſi belle loquatur audiendum non eſſe. Neq; licere de moribus loqui niſi morato. Pręterea Socratē ſemꝑ cōſueuiſſe de quacūq; re diſputareꝰ:i diſputationis ſociū/eo ꝑducere ut totius uitæ ſuę redderet rōnē quaſi aliena fruſtra cognoſcas/niſi te ipm̄ noris. addiꝰ neceſſe in primis eē ſeipm̄ alicui examināti ſubicere:cui ſępe rōnes ante actæ uitę reddanꝰ. Quod qd cōfeſſionē annuā a chriſtianis īſtitutā ualde cōfirmat. Addiꝰ & tā diu diſcendū q̄diu uiuēdum. Socrates aūt oīum cautiſſimus iudiciū ſibi iniūctū air traducendū in ſeniores. Sed interea obſecrat eus a cunctis rē ipſam aggrediꝰ/añ oīa qdē diligētiā in filiis educādis ꝓbans / iprobās negligentiā. Adiūgit nō poſſe fieri ut qs ad fortitudinē aliquē adhorteꝰ/niſi ſciat qd ipſa fortitudo ſit exprimere. Mox īterrogatus Laches qd fortitudo ſit/cōfidentius rñdet/eē uirtutē/ꝑ quā qs nō deſerens ordinē/expugnat hoſtē. Quod qdē ideo cōfutaꝰ/quia pōt aliqs ſcythaꝝ more nō minus fugiēdo q̄ ꝑmanēdo hoſtē uincere: atq; ęque fortis eē. Ióq; homerus eū appellat fortē q oportune audere ſcit atq; timere. Paulo poſt ad quālibet materiā fortitudinis uictoria trahiꝰ: q̄ſi fortē uirū deceat non mō formidines/ueꝝ ēt dolores libidines/uoluptates exſupare. hinc q̄riꝰ cōis ad hęc oīa fortitudinis definitio. ad hęc rñdet Laches/hanc eē/quādam aī tollerātiā. At qm̄ minus ſufficiēter eſt definitū/Socrates addere cogit: tolerantiā ipſam oportere honeſtā eē atq; cōferentē eiuſmodi uero nō erit/niſi prudenter id fiat. Ideoq; cōpellit Lachetē dicere fortitudinē ꝓprie tolerātia prudentē eē. Siqdē fortitudo pulchrū quiddā eſt atq; bonū. Deinde q̄riꝰ q̄ nā tolerātia & ad quid prudēs. i. circa quā materiā/quodue officiū. Labiꝰ aūt Laches q̄ñ generatim īterrogaꝰ utrū ubi audacia maior eſt ibidē fortitudo ſit maior: idq; cōcedit: ruſuſq; admitti numero audaciā in eo eē maiorē q abſq; rei ipſius ꝑitia/cognoſcēs tñ ꝑiculū/rē ipſam aggrediꝰ/q̄ in eo q ꝑitia īcedit īſtructus. Cautius. n. tutiuſq; is agit: Laches deniq; recipit/ubi plus audacię minuſue ꝑitię prudētięq; eſt fortitudinē eē maiorē. In qua quid cōceſſione & ſibiipſi repugnat:& admittit falſum. Nā fortitudo quidē pulchrū quiddā eſt & cōferens: audacia uero īprudens ē/turpis & noxia: iter hęc nota trită Socratis Platoniſq; ſnīam. Ad illa qſq; bonꝰ ē/ad q̄ ē ſapiēs. Ad illa malus/ad que ignorās. Profcō quēadmodū errores oēs/tū manus in apprehēdēdo/tū pedis ī gradiēdo ab ipſo uidēdi defectu ꝓcedūt: ſic errata hoīum oīa/tū ī eligēdo/tū ī agēdo ex defectu ītelligētię ꝓficiſci Socrates arbitraꝰ. Nā ubi dux ipſæ cęcus ē uel cęcutiēs/oīa labunꝰ ī ꝑceps. Poſt Lachetē definit Hicias fortitudinē metuendaꝝ reꝝ & nō metuēdaꝝ ſciam: q̄ uidelicet rōne & q̄tenus metuēda īuadēdaq; ſūt. Vocat utiq; fortitudinē habitū quēdā cū prudētia circa metuēda & īuadēda cōſtātem. Audaciā uero ſine prudētia temerariā uocat ferocitatē. Socrates cōtra Hiciā ſic argumētaꝰ. quorūcūq; aliq̄ ſcia ē/nō alia ꝑteritorū ē ut facta ſūt: alia ꝑſentiū ut ſiūt/alia futuroꝝ/ut oprie fieri pñr. ſed eiuſdē ſcię ē hęc oīa ītelligere. Si ergo fortitudo ſcia ē audēdi & metuēdi circa bona atq; mala/uidelicet ut futura ſunt: nimirū ē ēt ſcia eorūdē ut ꝑſentia ſunt: atq; ꝑterita. Oīum ergo ſimpliciter: ē igiꝰ uniuerſa uirtus. Nos aūt fortitudinem ab

nem ab initio tãq̃ uirtutis ꝑtẽ aliquã quærebamus. Ob e˜ãio hæc nõ tã refellẽdi q̃ tẽtãdi Niciæ gr̃a
facta ẽ. At Nicias definitionẽ ſuã neſciuit defendere. Socrates aũt inter ſeniores ꝑꝑ modeſtiã do
ctorem agere nolens: ſimulat ſe definitionẽ ſiĺt ignorare: hortaturq; eos ut una ſecũ uirtutũ præ
ceptores ſibi añ ꝑgrant / q̃ facultatẽ erudiendæ iuuẽtutis ꝓfitear̃ı oñdens in oĩ ętate moralẽ diſci
plinã eẽ magnopẽ neceſſariã: ac ſine rubore uerecũdiæ ſp̃ eẽ diſcendũ. Definitiões uero q̃s uel hic
de fortitudie uel ĩ Charmide de tꝑantia q̃rit / nõ hic aut ibi / ubi exortari & ammouere dũtaxat cõſi
lium ẽ / ſed in re. p. & legibus abſoluunt. Sed ut de fortitudine ſimul & tẽꝑerãtia q̃ſi germanis ſum
matim dicã Plato in Phædro ſympoſioq; uitã hãc nr̃am itineri cuidã cõparat. In quo qdẽ dirigẽdo
nõ referat aurigã / affectus uero ꝑtim ſuꝑiores / ꝑtim ĩferiores gemios referãt equos / albũ uidelicet
atq; nigrũ. atq; ut q̃tũ ad ꝓpoſitã ꝑtinet q̃õnem / cõmodius diſtinguamus. Diuinam inq̃t ꝓuidẽtia
ſtatuiſſe nos a turpibus reuocare / ad honeſta continue ꝓuocare. Ideoq; pudorẽ magnanimitatẽq;
nobis ĩgenuiſſe. ut auriga nr̃ pudore qdẽ q̃ſi freno affectus nr̃os uelut equos a turpibus licet ſuaui
bus cohiberet / magnanimitatis uero calcaribus ad honeſta q̃uis ardua ſtimularet. Siquidẽ malus
qdã dęmon ad turpia lenociniis allicit uoluptatis ab honeſtis amaritudine doloris abſterret. Quã
obrẽ & tẽꝑerãtia pudoris uſa frenis / efficit ut a turpibus inuita uoluptate ſp̃ abſtineamus & fortitu
do magnanimitatis freta calcaribus / dat operã / ut ad honeſta uiriliter cõtẽdamus / ſpreta difficul
tatis dolorisq; formidine: & q̃to difficilius ẽ dolores ſuꝑare q̃ a uoluptatibus abſtinere / tãto forſitã
alicui uideri poſſet fortitudinẽ tẽꝑerãtiæ añponẽdã. Deniq; tẽꝑerãtia qdẽ facit ne ex hoĩe præcipi
temur ĩ bruta: fortitudo uero præter id ut ẽt quodãmõ trãſferamur inde / uidelicet oĩa ſuꝑantẽ: ob
hãc ꝓcipue uirtutẽ oĩs antiq̃tas Herculẽ in deoꝝ rettulit numeꝝ: Herculẽ inq̃ dũ terræ uictor cæ
leſtes ſcãderet gradus / ita clamãtẽ. Ite nũc fortes ubi celſa magni ducit exempli uia: cur inertes ter
ga nudatis: ſuꝑata tellus ſydera donat.

ARGVMENTI FINIS.

LACHES PLATONIS VEL DE FORTITVDINE TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

DIALOGI PERSONÆ.

LYSIMACHVS MELESIAS NICIA LACHES FILII
NICIE ET LACHETIS SOCRATES.

LY.

V v trum ſpectaſtis armis dimicãtẽ o Nicia atq; Laches. Quã uero ob cãm ſpectare hunc Occaſio dialogi ut de fortitudine diſputetur.
nobiſcũ una ego & Meleſias hic uos iuſſimus ſupra miñe declarauimus. Nũc ãt apie
mus nã libere uobiſcũ loquẽdũ exiſtiamus. Sũt. n. nõnulli q hæc derident: ac ſiq̃s eos
cõſulat / ſñiam ſuã nõ exprimũt. ſed illud de quo cõſultat & cõſultãtis mentẽ coniicien
tes alia ꝓterea q̃ ſentiũt / ꝓferũt. Cũ ãt uos arbitremur & ad itelligendũ ſufficere: & q̃
cognoſcitis ſimplr̃ explicar̃ / ſocios ad eoꝝ q̃ referemus deliberationẽ aſciuius. Eſt ãt de quo altius
ſum exorſus eiuſmõi. Hi nobis filii ſũt: hic qdẽ huius filius auito noĩe Thucidides nũcupat᷒. Meus
itẽ alter / aui ſimiliter nomẽ ſeruãs. Nã Ariſtidẽ nõiamus. uidetq; nobis q̃ diligentiſſima hoꝝ cura
ſuſcipiẽda. neq; agẽdũ putamus / qđ multi ſolent qui filios ſuos cũ primũ adoleuerint / ad ꝓpriam
ſinũt libidinẽ uiuere. imo uero tũc ſtudiũ diligẽtius adhibẽdũ. cum itaq; adeſſe nobis filios uidea
mus / iudicauius uos præ cæteris cogitaſſe / q̃ rõe educãdi ſint ut optimi fiãt. qđ ſi nõ multũ aĩaduer
tiſtis in ꝓſentia admonemus uos id negligere nõ debere exortamuſq; ut una nobiſcũ de filioꝝ edu
catiõe deliberetis: quam uero ob cãm nobis hæc uideant̃ o Nicia atq; Laches audire decet: q̃uis
paulo ꝓlixiora ſint / q̃ ſequunt̃. Diſcubuim᷒ ĩ cõuiuio ſimul ego & Meleſias hic: atq; hi nobiſcũ ado
leſcẽtuli. Vt igit̃ ĩ principio ſmonis ſignificaui / libere uobiſcũ audacterq; loq̃mur. Sane uterq; no
ſtrum multa põt pr̃is ſui ꝓclara facinora tũ pace / tũ bello filiis enarrare: patriſq; geſta erga rẽ. p. ſo
cioſq; iſignia recẽſere. A nobis uero res geſtas referre nullas poſſumus. Quare & horũ nos pudet
eaq; dãnamus: & patrũ negligẽtiã ſepe culpamus: q nos poſtq̃ adoleuius in mollitie q̃dã & delitiis
uiuere ꝑmiſerunt: reſq; alioꝝ geſſere. Eadẽq; adoleſcẽtibus his oñdẽtes edicimus / ſi ſe ipſos negle
xerint nr̃aq; ꝓcepta cõtẽpſerint ignobiles eos futuros: ſin aũt curauerint / forte dignos auitis noib᷒
euaſuros. Ipſi uero pituros ſe nobis rñdẽt. Nobis ãt de hoc iuicẽ cõſultãtibus q̃ diſciplia uel cõſue
tudine potiſſimũ optimi fieri pũt / expoſuit quiſpiã opæpretiũ eẽ / ut armis dimicare ꝑdiſcãt: lauda
uitq; iſtũ quẽ uos mõ certãtẽ ſpectaſtis: & contueri iuſſit. optimũ itaq; fore putauimus / ut & nos ad
hoc ſpectaculũ uenirem᷒: & uos una cõuocaremus tũ ad ſpectandũ / tũ ẽt ſi uultis de adoleſcentum
educatõe cõi cõſilio delıberãdũ. Hæc ſunt q uobiſcũ cõferre cupiebamus. Veſtra nũc itereſt / tã de
hac re utrũ diſcẽda ſit nec ne cõſulere / q̃ de aliis ſiquã diſciplinã uel ſtudiũ adoleſcẽtis laude dignũ

Inuenitis:& qd circa cõionem facturi eſtis/pdicere.NIC.Sniam profecto ueſtram o Lyſimache &
Meleſia pbo.Et uobiſcũ una iueſtigare paratus ſum:ſimiliterq affectũ hunc Lacheté exiſtio.LA.
Vera ppẽdis o Nicia pfecto qd pauloante referebat Lyſimachus de ſuo & Meleſiæ patre/q̃ aptiſ-
ſime dictũ mihi uidet aduerſus illos:& nos & oẽs qcũq ciuilia tractãt: nã qd q̃rebat Lyſimachus
illi tã filios q̃ cætera domeſtica negligũt.In his itaq pbe Lyſimache loq̃ris.q at nos ad cõſultan-
dũ de eruditõe adoleſcẽtũ/accerſis/Socratẽ ãt iſtũ nõ iuitas/ammiror:prio qdẽ conciuẽ/deiñ hic
ut plurimũ cõuerſantẽ tractãtẽq/ubi aliq̃ ſit diſciplĩa decora talis q̃lẽ exigis & exercitatio iuuenũ.
LY.Quid ais Laches? Socrates hic talia unq̃ curauit? LA.& maxime qdẽ Lyſimache:m.Ego quoq
ad hoc nõ deterior q̃ Laches teſtis eẽ poſſum.Nup.n.hoſpitẽ ad me deduxit erudiẽdi filii gratia
Agathoclis diſcipulũ Damonẽ/muſicæ pceptorẽ urbanũ qdẽ uiq præ cæteris:atq pitũ nõ i mu-
ſica ſolũ:ſed ẽt i cæteris facultatib⁹/qbus certe dignus ſit ut ei⁹ diſciplĩæ cõſuetudĩeq adoleſcẽtes
eiuſmõi cõmittant.LY.haud ãplius o Socrates.Niciaq & Laches ego atq æq̃les mei iuniores co-
gnoſcĩus utpore q nos domi ob ætatẽ plurimũ cõtinemus.Vex ſi qd boni o Sophroniſci fili cõci
ui huic tuo cõſulere potes/cõſule/Decet.n.nã pñus nobis es amicus.Semp.n.ego ac pr̃ tuus fa
miliares amiciq fuimus:ac ille uita prius deceſſit/q̃ ulla iter nos ſimultas exoriretur.Mihi quoq
quodãmõ aures adhuc Socratis nom̃ circũſonat/qd hi pueri domi altercãtes iuicẽ freq̃nter uſur
pat/celebrãtq ſũmope.quos ego nõdũ pcõtatus ſum utrum Socrates Sophroniſci filiũ dicant an
aliũ.Sed o pueri dicite mihi hic ne Socrates ille/quẽ adeo freq̃nter cõmemorare ſoletis? pueri.
Iſte pculdubio pr̃.LY.bñ qdẽ p iunonẽ o Socrates q erga pr̃em tuũ recte re geris oĩum uirorum
optimũ:& q nobis ppria tua erũt/tibiq nr̃a.LA.ne uirũ hũc dimittas Lyſimache: nam ego alibi
ipſum iſperi q̃nq nõ ergo pr̃em tm̃:uex ẽt ergo pr̃iam mirũ imodũ officioſum:porro i ipſa apd
Deliũ fuga/mecũ una pedẽ rettulir.Idq ratũ hẽas uelim q ſi cæteri ſilr ſe geſſiſſent:haud tãtã per
peſſa fuiſſet ciuitas nr̃a ruinam.LY.optĩa hæc laus eſt Socrates/q̃ tibi nunc a uiris fide dignis tri-
buit q in hiſdẽ laudãdi & ipſi ſunt/i qbus re laudãt.Scito igit me tua lætari gloria: tibiq ſũma be-
niuolẽtia eẽ deuinctũ exiſtiato.Oportet ergo te primũ ad nos accedere/domeſticoſq ut decet eẽ
ſere.Quare poſt hac poſtq̃ nos inuicẽ agnouimus ne aliter facias imo beniuolẽtia quadã dome-
ſtica cõplectaris & nos & hos iuniores/ut mutua iter nos amicitia utrinq ſeruet: hæc ſane & tu fa
cies:& nos deinceps itex in memoriã reuocabimus.Ad id aũt qd inq̃rere cœpĩus qd dicitis? Nũ
cõducere putatis adoleſcẽtibus ut armis pugnare pdiſcant? SO.conabor eqdẽ o Lyſimache ſiqd
potero de his cõſulere:& q̃ poſtulas cuncta pficere:uex par eẽ mihi uidet/ut cũ & iunior his & ad
hæc ipitior ipſe ſim/audiã prio qd ipſi ſentiãt/diſcãq.Ac ſiqd aliud ultra ſñias illox habuero/tunc
demũ tibi hiſq apiam.Cæterũ cur nõ ipſe prior o Nicia loqueris? NI.nihil phibet Socrates. Vi-
det mihi pitia hæc paſſim pdeſſe iuuenibus:neq i his imorãdũ/qbus iuuenes ociũ uacti ſeſe dare
cõſueuerũt.Sed eã facultatẽ cõpare pſtat:p quã habit⁹ corporis robuſtus acq̃rit.Nulla.n.alia exer
citatione inferior hæc eſt:aut minus laborioſa. Decet pterea liberũ hoĩem maxĩe exercitatio talis
& eq̃ſtris pitia.Nã i eo certamĩe cuius nos athletæ ſumus:& i his quox nobis ẽ certamẽ ppoſitum
hi ſoli decertãt:q in eiuſmõi belli inſtr̃is ſe exercẽt.Cõferet qnetiã pitia hæc i ipſa pugna quotiẽs in
acie ordĩeq certãdũ.Maxĩe uero tũc pderit/cũ acies diſſoluent:& ſingulari certaĩe oportebit uel
iſeq repugnãtẽ:uel iuadẽtẽ i fuga repellerẽ.Nũq̃ ſane q hac facultate iſtructus ẽ/uni ſubcũbet/for
te uero nec ẽt pluribus.Imo hac paſſim exſupabit pterea alterius cuiuſdã pclare diſciplĩæ facultas
hec deſideriũ affert:qlibet.n.cũ didicerit armis pugnare diſciplinã circa ordinãdas acies q̃ ſtatim
ſeqtur/affectabit:hæc ãt aſſecutus:& circa hec cupiditate glori æiflamatus ad exercitus pfecturã ſe
cõferet.Ac ſũmatim ad oĩa q̃ circa hec uerſant iſtituta ſtudiaq pclara & cognitu uſuq digna/ſeſe
pria illa ducẽte cõuertet.Addiiciemus itẽ qddã nõ cõtẽnendũ q unũquẽq in plio audentiorẽ for
tiorẽq mirũ imodũ quãuis leuius cuiq̃ uideri poſſit/q & aptiorẽ ibi uirũ efficiet ubi maxĩe aptum
pmptũq appere oportet.Ibidẽ certe ob ipſam dexteritatẽ hoſtib⁹ terribilior appebit: mihi itaq
o Lyſimache opepretiũ eẽ vr̃ ut hæc adoleſcẽtes pcipiãt quãue ob cãm ita putẽ/expoſui. Verũtñ li
bẽter audirẽ/ſiqd pter hæc Laches uelit afferr.LA.Abſurdus profecto ſmo exiſtiaret o Nicia ſiqs
aliquã diſciplinã diceret/minĩe cõparandã.Præſtare.n.vr̃ ſcire oĩa.Enimuero facultas hæc circa
arma ſi diſciplĩa q̃dã ẽ ut ſerũt q eã docẽt:& talis pterea q̃lẽ Nicias pdicat diſcẽda eſt.Sin aũt diſci
plina nõ ẽ/ſed nos decipiũt q hãc pollicent:uel diſciplĩa ẽ qdẽ ſed haud multi pcii/qd diſcere hãc
oportet.Ad hæc dicẽda ea ſane cõiectura me mouet:q ut reor ſi alicuius hæc eẽt pcii/nũq̃ Lace-
demones latuiſſet:qbus nihil aliud curæ ẽ i oĩ uita q̃ ita ſe in oĩb⁹ cõparere ut bello cæteros oẽs ex
ſuperent.Qd ſi forte illos fugit/non tñ hos pteriiſſet huius rei magiſtros/q huiuſcemodi reb⁹ illi
ſummopere ſtudent:quodue in his honoratus ab illis aliquis multas apud alios pecunias cumula
ret: quemadmodum tragædiarum poeta apud nos honoratus,nempe qui tragædiis condidit ſu-
is haud extrinſecus Atticam circumluſtrat/per alias urbes oſtentans/uerum ſtatim huc aduen-
tat:& ſua merito iis uiris oſtendit.Hos uero qui in armorum ludis uerſantur uideo lacedemo-
nem

Pluribus rõi/b⁹ extollitur. pueros diſce/re armorũ di/ſciplinam.

Deprimitur rõnibus armorũ diſciplina.

Vituperatur gladiatura

nem putate quaſi quoddam in acceſſibile templum neq; ſummo etiā pede adſcēdere unq̄ audere. Immo circū oberranti & apud alios ſe potius iactant: pręcipue inter illos/qui & ipſi ſe alus multis in re militari inferiores eſſe cōfiterētur: p̄terea nō paucis o Lyſimache generis huius hoībus īterfui dimicātibus & quales ſint noui. inde quoq; cōiectare licet. Quaſi .n. dedita opa nullus unq̄ in bello illuſtris euaſit/eoꝝ qui iis ludis incubuerūt: q̄uis in cæteris oībus ii ꝓficiant/maxime qui ſe frequē-ter exercent: ſoli tamē hi pręter cęteros ad hoc uoti impotes ſunt uſq; adeo infortunati uidentur. Etenim Steſileum hunc/quē uos mecū tanta in turba ſeſe obſtentantē cōtemplati eſtis & mira ni-miū ꝓfitentē: alibi q̄nq; inſpexi certius reuera ſeipſum/haud ſpōte intuētibus demōſtrantē. Adſcē-dit q̄nq; nauem & aduerſus ingentē nauē aliā decertauit inſtrumentum qnoddam militare tenens manibus ab aliis longe diuerſum/quippe cū & ipſe ab aliis diſcreperet: habebat hic dorydrepanū .i. telifalcē. Reliqua qdem uiri huius geſta haud digna auditu ſunt: hoc tamē nō eſt ſilentio p̄tereun-dum qd cōtigerit ex tā mira cautōe huiuſq; uiri machinamēto qui telo ſalcē addidit: eo ſiqdē dimi-cāte falx nauis ſe fulcimētis īplicuit. Trahebat aūt Steſileus ut explicaret: neq; poterat: nauis nauē trāſibat: ille aūt interea nauē curſu comitabatꝰ haſtā cōtinens: cū uero nauis nauē iam trāſiret/eūq; haſtā tenentē attraheret ad extremū teli manu deuenit. Riſus ergo ac ſtrepitus ampla in naui con-citus: ob Steſilei habitū: & ob id inſup qa ad ſummā qs nauē iacto lapidē in pedes eius coegit ut ha-ſtam dimitteret: tūc ſane & illi qui triremi uehebantꝰ haud ulterius riſum cōtinerę potuerūt: cū eiꝰ telifalcē illam naui ſuſpēſam intuerētur: forte alicuius hęc pręti ſunt: ut Nicias aſſerit. Verū tñ ea q̄bus interfui talia q̄dā ſunt. Quāobrē ut in p̄cipio dixi/ſiue diſciplina hęc eſt parū ꝓdeſt: ſiue nō eſt ſed ſimulant: q hāc ꝓfitentꝰ/haud res ſtudio digna uidetꝰ: ita ſane arbitror/ſiqs timidus facultatē hāc ſequatꝰ/audaciorē ob hanc effectū/clariorē fore q̄ fuerit. Sin aūt fortis quiſpiā eā ſectetꝰ obſerua-tum ab hoībus ſi parū qd aberret/magnas calūnias ſubiturū: inuidioſa nāq; ſcientię huius ꝓfeſſio: quocirca niſi uirtute uirū ī modum cæteris præſtet: qui hanc ſibi ſcientiā uendicat/uitare non po-terit quin ridiculus habeatꝰ. Eiuſmodi uidetꝰ mihi Lyſimache huius diſcipline ſtudiū. Oportet aūt ut ab initio dicebā ſummope hūc Socratē obſecrare/ut circa ꝓpoſitā quęſtionē ſua ex ſnīa conſu-lat. LY. rogo equidē Socrates: etenim diſcernētis cuiuſdā ſniam cōſultatio hęc deſiderat: nā ſi inul-cem hi cōueniſſent: minus eiuſmodi cōſultatione opus foret: poſtq̄ uero Laches ut cernis & Nicias diſſident/pręſtat audire nūc cuius ipſe ſentētię potiꝰ ſuffrageris. SO. qd uero Lyſimache? Hiſce tu adhęrebis ſi plures noſtrū laudabūt. LY. quidnā aliud quis agat o Socrates? SO. nunqd & tu Mele-ſia ſimiliter faceres? Ac ſi de exercitatōe filii cōſultares/num pluribus noſtrū fidem p̄ſtares/ an po-tius illi qui ſub perito exercitādi magiſtro didiciſſet: ſeq; exercuiſſet? ME. Illi merito Socrates. SO. Ipſi itaq; maiorem fidem adhiberes/uni q̄ nobis quattuor. ME. forſitan. SO. Sciētia enim nō mul-titudine iudicare oportet/quod recte eſt iudicādum. ME. proculdubio. SO. Nōne id in primis cō-ſiderandum eſt? ſiquis inter nos eſt peritus ea in re de qua nunc deliberamus/an non? & ſiquis talis inueniatur illi credendum/ſententia cęterorum poſtpoſita. Sin nullus/alius quidam nobis inueſti-gandus. An circa exiguū quiddam nunc periculum ſubire cenſetis ipſe atq; Lyſimachus? potius q̄ circa rem quādam ueſtrarum poſſeſſionū oīum prętioſiſſimā? filiis namq; bonis uel malis effectis uniuerſa domus paterna/eodem modo gubernabitur/quo & filii affecti erūt. ME. Vera loqueris. SO. Diligēter igitꝰ huic rei inuigilādum. ME. ualde. SO. Quonā igitꝰ pacto qđ modo dicebā conſi-derauiſſemus ſi inuenire uoluiſſemus/qs noſtrū maxime in certando artificioſus euaderet? Nōne cum ꝑſcrutati eſſemus qui & didicit & exercuit? cui uidelicet idonei huius rei p̄ceptores extiterint? ME. ita equidem arbitror. SO. An nō prius ēt qd illud ſi cuius p̄ceptores indagaremus? ME. Qui iſtuc ais? SO. Sic clarius forte ꝑcipies: non uidetꝰ inter nos in principio conſtitiſſe qd illud ſit ī quo perquirimus quis noſtrum ſit peritiſſimus: & huius gratia pręceptores habuerit/qs nō? NI. Nōne quęrebamus o Socrates utrum oporteat diſcere adoleſcētes armis dimicare nec ne? SO. ita pror-ſus o Nicia: ſed cum de oculoꝝ medela quęrit aliquis adhibenda ne ſit an non: tunc de medela pu-tas/an de oculis conſultari? NI. de oculis. SO. Et quādo quęritꝰ/utrū frenū equo adhibēdū necne/ & quādo/tunc nō de freno/ſed de equo potius conſultatꝰ. NI. uerū. SO. Vt aūt paucis cōpręhēdā: quotiens quis aliquid alicuius gratia quęrit/de illo ipſo cōſultatio eſt/cuius gratia aliud quęritꝰ/nō de eoꝰ qđ quęritꝰ alterius gratia. NI. neceſſe eſt. SO. Oportet itaq; conſultorē examinare utrum ad illius curationē peritus ſit: cuius gratia in preſentia deliberamus. NI. Oīno. SO. an nō dictū eſt de diſciplina ꝑquiri adoleſentū animi gratia? NI. dictū. SO. Ergo ſiqs noſtrū curādoꝝ aīoꝝ arte pol-leat ualeatq; eos ſufficiēter excolere: & p̄ceptores eruditos habuerit: inquirēdum. NI. Nunq̄ ne ui-diſti o Socrates ſine p̄ceptoribus aliquos ī re quadam peritiores q̄ cum p̄ceptoribus euaſiſſe. SO. uidi equidem Laches: q̄bus ipſe tamē non crederes ſi ſe optimos artifices p̄dicarent/niſi opus ali-quod artis illoꝝ recte conſtructū & unū & plura mōſtrauerint. NI. uerū eſt qđ dicis. SO. nos itaq; decet o Laches & Nicia poſtq̄ Lyſimachus atq; Meleſias ad cōſultādū de filiis cōuocarūt/cupientes optīos illoꝝ aīos effici: ſi p̄ceptores nos habuiſſe fatemur/eos oſtēdere: q & ipſi primū optimi fue-

De Steſileo gladiatore in cpteꝫ pugnate

Q uales filii talis domus gubernatio.

Pulchra regu-la ī cognoſcē-dis rebus de q̄-bus agatur.

rint:& multoꝝ adoleſcētum aīos erudiuerint/poſtea nos quoq; docuerint. Vel ſiquis noſtrū pręce
ptorem habuiſſe neget:opera ſua monſtrare debet:in mediūq; afferre qui nam Athenienſium/uel
hoſpitū/aut ſerui/aut liberi/diligētia ſua abſq; cōtrouerſia boni euaſerint: ſinaūt neutrū oſtendere
poſſumus:ut alios cōſultores audeant:iubere debemus:neq; in amicoꝝ filiis deprauādis id ſubire
periculi/quo apud adoleſcētum domeſticos accuſationē maximā mereamur. Equidē o Lyſimache
atq; Meleſia de me ipſo in primis aſſero nullum hac de re mihi magiſtrū extitiſſe:quāq̄ a tenera ęta
te ſempꝛ rem hāc affectaui. Verūtamē ſophiſtis mercedē ſoluere nō ualeo qui ſoli polliciti ſunt bo-
num me & clarū efficere. Ipſe uero ꝓprio ingenio artē hanc inuenire etiā nūc minime poſſum: quā
ſi Nicias hic uel Laches inuenit uel decidit/haud equidē admirabor. Etenim pecuniis magis abū-
dant ut ab aliis diſcere queant:& ſeniores ſunt ut iam inuenire potuerint. Videnť aūt mihi ad eru-
diendum ſufficere:neq; enim uſq; adeo intrepide de ſtudiis iuueni bonis uel malis ſtatuiſſent/niſi
putaſſent ſufficiēter hęc cognoſcere. Cętera his equidem credo:ꝙ uero diſſentiāt admiratus ſum:
atqui quēadmodū nuꝑ Laches iubebat ne me dimitteres:ſed ꝑcontareris/ ita nunc ego uiciſſim te
rogo iubeoq; Lyſimache/ne Lachetē Niciāq; dimittas:ſed ab his ſciſciteris:dicēs eis Socratem di-
xiſſe rem ipſam nō itelligere:neq; diiudicare poſſe qs ueſtrū uera loquať:qppe cū nec inuētor haꝝ
rerū ipſe fuerit:neq; ab alio docēte didicerit. tu autē Laches ac Nicia dicite utriq; nobis/quē circa
iuuenū educationē doctiſſimū cōueneritis:& utrū diſcētes ab aliquo ſciatis hęc an ipſi potius inuē
tores ſitis:ꝙ ſi didiciſtis quis utriuſq; magiſter? quiue alii artis eiuſdem ꝓfeſſores. Ut ſi minus uo-
bis ad hęc a rei publice negociis ſupeſt ocii/eos adeamus:ꝑſuademuſq; uel munerib⁹ uel gratia uel
utriſq; ut & noſtroꝝ & ueſtroꝝ filioꝝ curam ſuſcipiant: ne improbi facti maioribus ſuis dedecori
ſint. Sin aūt ipſi uos hoc inueniſtis/adducite in medium ſiquos forte alios diligētia ueſtra ex prauis
bonos claroſq; hoīes reddideritis. Enimuero ſi nunc primū docere incipitis aīaduertēdum eſt nō

Prouerbium In uaſis iactura artē figularā experiris.

Carem quēdam mercede cōductum:ſed & ueſtros & amicoꝝ filios in diſcrimen nos ducere: & ꝓ-
fecto ut habet ꝓuerbium in uaſis ipſius iactura artem figularā experimini: dicite itaq; quid ex his
adeſſe & cōpetere uobis aſſeritis uel negatis? hęc tu ab illis ſciſcitare Lyſimache neq; eos dimittas
prius q̄ reſpondeant. LY. Probe loqui. SO. O uiri mihi uidetur. Si ergo uobis gratum futurum eſt
o Nicia atq; Laches/interrogantibus reſpondere ipſi uideritis:mihi certe & huic Meleſię gratum:
ſi uelitis omnia quę interrogat Socrates rōne ꝑcurrere. Etenim ſtatim a pricipio dixi iccirco ad cō
ſultandum uos accerſiſſe:quia excogitata uobis hęc iam ut decens eſt arbitremur: preſertim cum
filios habeatis ut uos ea ferme in ętate iam conſtitutos/in qua de eruditione ſit cogitādum. Si ergo
nihil ꝓhibet/dicite obſecro/unaq; cum Socrate hoc conſiderate: & reddentes & recipientes inui-
cem rationē. Recte namq; & hoc hic dicebat de maximo quodam noſtrorū omniū in ꝑſentia nos
deliberare. Videte itaq; utrum ſic agendum exiſtimetis. NI. Videris certe mihi Lyſimache Socra-

Cōmendatio Socratis.

tem ex patre tantum cognoſcere:neq; cum eo unq̄ cōſuetudinem habuiſſe niſi forte dum eēt puer
patrē ſequutus aliquādo uel in templo/uel alio populari cōuentu tibi adhęſerit. Virum autē hunc
factum nōdum ut apparet/es alloquutus. LY. cur o Nicias? NI. Ignorare uideris ꝙ quicūq; ſermo/
ne quaſi genere ꝓpinquat Socrati illiq; diſputās hęret:licet de alio quoq̄ cœperit diſputare: cogiť
tandem Socratis uerbis adductus ſuę uitę reddere rationē quę ſit praſentis/quę anteactę ipſius ui
tę conditio. Et poſtq̄ in hęc incidit/non prius eū dimittit Socrates q̄ cuncta hęc ſufficiēter exami-
nauerit. Ego autē hoc familiariter uſus ſum: ac neceſſariū eſſe cognoſco huius ex uerbis hęc ꝑpeti:
ꝙ ue nūc ipſe ꝑpatiar nō ignoro. Delectat me admodum huius o Lyſimache cōſuetudo. Neq; enim
obeſſe puto ut in memoriā reducať/ſiquid nō recte uel fecerimus uel faciamus. Immo uero neceſſe

Solonis pręceptum.

eſt eum qui hęc nō refugit/cautiorē in poſterum fieri:exiſtimante ſm illud Solonis tam diu diſcen/
dum q̄diu uiuit:neq; ſperantē ſenectutē ipſam mentē nobis daturam. Mihi itaq; nec inſuetum eſt:
nec iniocūdum a Socrate hoc examinari. Atqui iampridem id ſciebam/ſermonē nobis nō de pue
ris ꝑſente Socrate/ſed de nobis ipſis futuꝝ. Quāobrem nihil ꝓhibet/quo minus cū Socrate utcūq;
uult ipſe diſſeram. Verum conſidera quo pacto ad hoc Laches efficiať. LA. ſimpliciter equidē Ni-
cia erga ſermones afficior: imo uero ſi uis dupliciter: porro uerboꝝ ſtudioſus uideri cuiq̄ poſſe:&
aliquādo contra. Nam quotiēs de uirtute uel de ſapientia quadam aliquē audio diſputantē reuera
uirum dignūq; ſermonibus ipſis mira quadam afficior uoluptate/contēplans dicentē ſimul ac di-
cta/q̄ congrua inter ſe & conſona ſint. Atq; hic profecto uir muſicus eſſe mihi uidetur harmoniam
ſuauiſſimā modulatus. Non lyram neq; iocularia quędam inſtrumēta/ſed uita reuera cōtemperās
cōcordia uerboꝝ & operū concinentē ſm Doricā uidelicet melodiā:non ionicam: aut frygiā: aut
lydiam:ſed eā certe quę ſola gręca ē harmonia. Talis itaq; uir mirifice ſuis me uerbis delectat:effi-
citq; ut uerboꝝ auidior eſſe uidear tanta attentōe dicta illius accipio. Quiſqs aūt agit contra/meas
offendit aures:& quo loqui uideť hornatius eo efficit magis ut uidear a ſermonibus abhorrere. So
cratis qdē uerba nōdum expertus ſum:opera certe quādoq;:mihiq; cōpertū eſt hunc pręclaris ſer
monibus omniq; libertate loquēdi dignū eē. Si ergo & hoc hēt/cū eo plane cōſentio: atq; libenti-

ſime

ſine ab eiuſmodi uiro examinabor:neq; moleſtū mihi erit ab eo aliqd diſcere. Atqui & Soloni hoc adiecto cōcedo φ a bonis uiris dūtaxat multa ſeneſcēs diſcere uolo. Hoc igiť ſit mihi cōceſſum/ipſum pceptorē bonū eē/ne forte dum inuit⁹ diſco indocilis eē uidear/neq; mihi curę eſt/utrū ſit pręceptor iunior/uel nōdum opīone hominū clarus/uel aliud tale qd habeat. Tibi igiť prędico Socrates ut me qūocūq; uis & doceas/& redarguas/& diſcas qđ ipſe noueris. Sic certe erga te affect⁹ ſum ex eo die/quo mecū ſubiſti diſcrimē/tuęq; uirtutis feciſti piculū/teſtimoniū illud phibēs:qđ exhibere debet quiſqs iuſte piculum ē factur⁹. Dicas ergo qđ lubet/nihil ętatem noſtram ueritus. SO. Ergo incuſare uos nō poterim⁹quaſi min⁹ ad cōſulendū inueſtigādūq; paratos. LY. Sed nr̄m utiq; opus o Socrates. Vnū nāq; ego te noſtrū reputo. Cogita itaq; pro me adoleſcentum grã qđ ab iis quęrere nos oporteat:cūq; ipſis diſſerēdo cōſulta:nam mihi qdē multa excidunt e memoria obſenium/ex his q̄ pquirere ſtatuerim:atq; ea rurſus q̄ audierim/ſi qui alii ſermones īteruenerint/nō ſatis recolo. Quapp uos inuicē quę pppoſuimus pcurrite:ego uero audiā: & cū audiuero una cū hoc Meleſia qcqd ſtatueritis pagam. SO. O Nicia atq; Laches Lyſimacho Meleſięq; parendū. Quę igiť ſupra inueſtigare cōtendimus/uidelicet qui nā pceptores nobis diſciplinę talis extiterint/ uel quos alios ipſi nos meliores fecerim⁹ forte nihil obeſſet inter nos ipſos examinare. Verū eiuſmodi q̄dā cōſideratio in idem redibit ut arbitror:& altius repeteť. Si de aliquo forte ſciremus / φ pñs alicui/melius efficiat illud/cui ſit pñs:atq; rurſus admouere illi ipm̄ poſſem⁹/cōſtat φ illud ipm̄ cognoſceremus:circa qđ aliqū cōſilium iniremus inueſtigātes quo pacto facilime qs & optime illud adipiſcať:forte nō intelligitis:uerū ſic facilius cōprehēdetis. Si ſciremus φ uiſus oculis pſens meliores illos efficit/qbus adeſt rurſuſq; poſſem⁹ ipm̄ oculis adhibere/patet φ ēēt qd ipſe uiſus ſit cognoſcerem⁹/de quo aliqū cōſultādū nobis eēt qua rōne q̄ facillime & cōmodiſſime ipm̄ qs cōparet. Si.n. idipm̄ nobis eēt ignotū qd ipſe uiſus ē/qd auditus/nunq̄ idonei conſultores medicinę circa oculos aureſue eſſemus/iueſtigātes qūo optime qs uiſum auditūq; recupet. LA. Vera narras o Socrates. SO. Nōne hi nos in pręſentia o Laches elegerunt conſultaturos qua ratiōe uirtus animis filiorum ſuorum adhibita/eos meliores efficiat? LA. profecto. SO. Nōne igitur conſtare id oportet/ uidelicet quid ipſa uirtus ſit intelligere? ſi enim quid uirtus ſit penitus ignoremus / quo pacto conſulere cuiq̄ poterimus/uiāq; optimā & facillimā ad uirtutem oſtendere? LA. nullo modo o Socrates. SO. fatemur ne Laches quid uirtus ſit intelligere? LA. Fatemur certe. SO. ſi intelligimus/certe quid ſit etiam exprimere poſſumus. LA. nihil phibet. SO. Haud tamē qd uniuerſa ſit uirtus ſtatim uir optime perquiramus. Maius nāq; id opus. Sed de parte primū aliquā uideamus/utrum ſatis nobis pateat. Atq; hunc in modum facilior nobis erit inueſtigatio. LA. Vtcūq; placet agamus. SO. Quam itaq; potiſſimū uirtutis partē eliciemus? an uidelicet eam ad quā ipſa armorꝫ diſciplīa expectare uidetur? uideť aūt multis ad fortitudinē/nōne? LA. & maxime qdem. SO. Primū ergo qd fortitudo ſit o Laches aperire conemur:deinde inueſtigabimus quo pacto ab adoleſcentibus: quoad exercitatione & doctrina fieri poteſt cōpareť. Quapp annitere/ quid fortitudo ſit nobis exponere. LA. haud dictu difficile iſtud o Socrates. Certo ſcito illum eē fortem qui ordinem ſeruans expugnandis hoſtibus inſtat:neq; refugit. SO. bene loqueris Laches. Sed ego forſitan cum uerbis obſcurioribus te rogarem/cauſam dedi ut aliud reſpōderis/q̄ quod interrogans ipſe ſenſerim. LA. Qua ratione id ais Socrates? SO. Explicabo ſi potero: fortis utiq; is eſt/ quem dicis ipſe quicūq; ordinem non deſerens aduerſus hoſtes pugnat. LA. hūc ipſum dico. SO. Atqui & ego. Sed nūqd & ille qui non permanens:ſed fugiens/pugnat? LA. quomodo fugiens? SO. quēadmodum ſcythę dicuntur non minus fugiendo q̄ in ſequendo pugnare. Vnde & Homerus equos Enę laudās ait/celerrime hinc & illinc perſequi atq; fugere. Eneamq; ipſum ſimiliter ab ipſa metuendi ſcientia quādoq; laudauit: dixitq; illum eſſe metuendi fugiendiq; peritum. LA. Et recte quidem o Socrates: nā de curribus loquebatur/tu uero de ſcytharū equitibus loqueris:equites ſane illoꝝ ſic dimicant/armaturę autem gręcę periti: quēadmodum ipſe dicebam. SO. Pręter Lacedęmones Laches. Nempe Lacedęmones inquit in plateis cum ſcutiferis ppinquaſſent non ſubſtinuiſſe primū illorum impetum: neq; perſtitiſſe ſed fugiſſe potius:poſtq̄ uero pſarū ſolutę ſunt acies ſe cōuertiſſe: atq; equitū more dimicātes/in ea pugna uictores euaſiſſe. LA. Vera narras. SO. merito ergo dicebā interrogationē meā non rectam minus recte reſpōſionis tuę cām extitiſſe. Interrogare enim uolebā non ſolum de iis qui circa leuem armaturā fortes ſunt:ſed etiam de equitibus: deq; oībus ſimpliciter in quo uis belli gerere fortibus:neq; in terra dūtaxat:ſed & in maritimis tempeſtatibus: imo etiam de iis q̄cunq; aduerſus morbos uel iopiam uel ciuilia negocia fortes ſunt. Neq; de his tantū qui aduerſus dolores metuſue cōſtātes ſunt:uerum de illis etiam qui cōtra uoluptates cōcupiſcētiaſq; pugnare fortiter poſſunt/ſiue pſiſtentes/ſiue etiā tergiuerſantes. Sunt nāq; & in hiſce rebus o Laches fortes nōnulli. LA. & maxime quidem o Socrates. SO. nōne omnes hi fortes ſunt? Verſ tamē ptim circa uoluptates/partim circa dolores/ptim circa cupiditates/ptim circa timores fortitudinē poſſidēt: & q timidi ſunt circa eadē ut arbitror timidi. LA. ſic eſt oio. SO. Quid ſit utrūq; horꝫ interrogabā.

Hucuſq; promiſſa eſt dialogi occaſio.

Fortitudinis diffō falſa:

Cōfutatio diffinitionis.

Enumeratio fit ut ſimpliciter de fortitudine q̄ratur.

Rurſus itaq; pro uiribus exprime qd ipſa fortitudo ſit:queꝫ in his oībus eadem reperiť. Nōdum intelligis? LA. nō ſatis. SO. dico aūt pinde ac ſi interrogaſſem quid eſt ipſa uelocitas: queꝫ in currēdo nobis adeſt citharaq; pulſando: & in loquēdo & in diſcēdo/ceteriſq; pmultis: quā qdem poſſidem⁹ ut dictu dignū eſt/uel in manuū uel pedum uel oris uociſq; uel intelligētieꝫ motib⁹. Nōne & tu ſimiliter dicis? LA. prorſus. SO. ergo ſiquis me pcontareť o Socrates qd eſſe dicis illud qđ in oībus ue

Diffinitio uelocitatis.

locitatē nominas? Reſpōderem utiq; uim breui in tpe multa pagentē/uelocitatē uocare/ tam circa uocē ꝙ curſum: ac cetera oīa. LA. Recte. SO. Conare igiť & tu Laches fortitudinē ſimiliter definire queꝫnā potētia ipſa ſit eadē in uoluptate doloreq; & oībus: quib⁹ cōuenire illam mō pariter dicebamus: & fortitudinē p ſingula noīari. LA. uideť mihi fortitudo tolerantia queꝫdā animi eē/ſi qđ p

Fortitudinis diffinitio mala.

omnia fortitudini cōuenit dicēdum. SO. Dicēdum pfecto/ſi nobis ipſi ad interrogata rñdeam⁹.

Cōfutatio diffinitionis redditeꝫ.

Arbitror aūt non quālibet tollerantiā fortitudinē reputare. Quod hinc ſane cōicio. Hoc fermeco gnoſco Laches/te pulchrū qddam fortitudinē eſſe putare. LA. imo certe pulcherrimū. SO. Nōne tolerantia quā prudētia comitať: & pulchra eſt & bona? LA. oīno. SO. Ea uero quā ĩprudētia/nōne cōtra dānoſa ac noxia? LA. nempe. SO. Pulchrū ne ipſe uocabis qđ tale ſinr dānoſum ac noxium. LA. Nephas idipm̄ o Socrates. SO. Non ergo tolerantiā eiuſcemodi fortitudinem nūcupabis q̄ quidē haud pulchra eſt: cum tñ fortitudo ipſa ſit pulchra. LA. Vera loqueris. SO. Prudēs itaq; tolerantia ſm orationē tuā eſt fortitudo. LA. uideť. SO. uideamus ergo queꝫnā tolerātia: & ad quid prudens ſit fortitudo: nunqd ad oīa/tum magna/tum parua? ueluti ſiquis toleret/ dum prudenter argentū erogat cognoſcēs ex hoc ſumptu ſe lucraturū. hūc ne fortem dices? LA. nequaꝙ. SO. An uero ſiquis medicus/cū filius eius uel alius quiuis pulmonū anxietate grauatus/ potum dari cibūq; petit tolleret neq; flectatur? LA. neq; tolerantiā hāc fortitudinē appellabo. SO. At uero in bello tolerantē uirum pmptūq; ad pugnam qui prudenter ſingulis circūſpectis preiudicat alios ſibi fore preſidium: & aduerſus pauciores debilioreſq; ſuis pugnādum/loca quinetiā & pſidia habeat cōmodiora/uirum ne inꝗ tali cum puidētia & apparatu tolerantē fortiorē dices eo qui in cōtrario quoſdam exercitu cōſtat ac tolerat. LA. imo uero hūc qui in cōtrario Socrates. SO. Imprudētior tamē eſt huius ꝙ illius alterius tolerantia. LA. uera loqueris. SO. ergo & hoīem equeſtri ſcientia pditū & in equeſtri certamine tolerantē/minus fortē dices eo qui expers huius ſciētieꝫ tolerat. LA. Mihi qdē ita uideť. SO. At qui & illum pterea qui ſciens funda iacere arcūq; intēdere/uel aliud quoduis tolleret/minus fortē. LA. Omnino. SO. Item quicūq; ſine arte natandi in puteū deſcēdentes eo in opere tolerare ac pſiſtere audent/uel in alio quouis opere ſine arte / eos tu fortiores dices iis qui ſunt i eis artibus eruditi. LA. Quid aliud quis dixerit Socrates? SO. Nihil ſi modo ita quis putet. LA. puto equidē. SO. attamē imprudētius ii picula ſubeunt/tolerātq; ꝙ illi qui arte heꝫc aggrediunť. LA. uideť. SO. Nōne ſupra turpis ac noxia/nobis audatiā toleratioq; īprudens apparuit? LA. Maxime. SO. Conſtitit aūt fortitudinē pulchrū aliquid eſſe. LA. conſtitit plane. SO. Nūc ruſus cōceſſimus turpem illam imprudentēq; tolerantiam fortitudinem eſſe. LA. Sic apparuit. SO. Recte ne loqui tibi uidemur? LA. non mihi per Iouem o Socrates. SO. Non ergo ſecundum Doricam harmoniā ut uerbis tuis utar/ego ac tu modo concinuimus. Nam opera nobis uerbis non cōſonant. Re quidem ipſa diceret aliquis fortitudinis nos eſſe pticipes. Verbis aūt minime ut arbitror ſi nos in preſentia audiuerit diſputātes. LA. ueriſſima narras. SO. uideť ne tibi pulchrū eſſe: ut ſic affecti ſimus? LA. Nequaꝙ. SO. Vis ne ſermoni quē induximus hoc ſaltem credamus / pareamuſq;? La. quidnā & cui potiſſimū? SO. ſermoni inquā tolerare iubenti. Si ergo tibi placet & nos in hac ipſa queſtione conſtemus toleremuſq;/ne ipſa nos fortitudo derideat ꝙ minus fortiter ipſam inueſtigemus: ſi ſepenumero tolerantia ipſa cōſtantiaq; fortitudo eſt. LA. ego quidem o Socrates ſum ad perſeuerādum paratus: quāuis inſueti mihi hi ſermones ſint: ſed quidam me aduerſus ſuperiora cōtendendi inſtigat ardor: ac nimiū egrefero ſi uſq; adeo ineptus ſum ad ea queꝫ ſentio pferēda. Nempe mihi uidear quid fortitudo ſit intelligere, neſcio tamē quo pacto pauloante me ſubterfugerit/ut qd ipſa ſit uerbis cōplecti nequiuerim. SO. nōne bonum uenatorē decet amice explorādo diſcurrere & ſagaciter inſequi: neq; ignaue deſiſtere? LA. decet pfecto. SO. Vis itaq; Niciā iſthū ad uenationē hāc inuitemus? ſiquo pacto eſſet nobis ſagacior. LA. qd ni uelim? SO. Age Nicia amicis tuis ſermonū fluctu mutātib⁹ ſubueni: uacillantibuſq; ſiquā uim hēs adcurre. Cernis ꝗtū noſtra deficiat ac dubia ſint. Tu ergo explicans quid eſſe fortitudinē putes/ambiguitatē ſolue/tuāq; ſñiam ratione confirma. NI. Videmini o Socrates mihi iam diu nō recte fortitudinē definiſſe. Eius porro ſentētieꝫ quā recte abs te inductam quādoq; audiui nullam facitis mentionē. SO. cuiuſnam ſentētie Nicia? NI.

Frequēs ī ore Socratis ſñia de ui uirtute & bonitate.

Sepenumero ex te audiui quemlibet ad ea bonū eſſe/in quibus eſt ſapiens/ad ea malum in qbus inſcius. SO. uera. per Iouem refers o Nicia. NI. nōne igitur ſi fortis uir bonus eſt / eſt & ſapiens? SO. audis Laches? LA. audio equidem: ſed quid dicat nō ſatis intelligo. SO. At ego mihi intelligere uideor. Opinor enim hūc ſapiētiā quādam/fortitudinē dicere. LA. Quā ſapiam Socrates? SO. nōne ab hoc idipm̄ queꝫris. LA. Certe. SO. age Nicia huic declara/qualis ſapia ſm orationē tuā ſit fortitudo?

tudo:neq; enim tibicinaria.NI.Non.SO.Neq; etiam citharista.NI.neq; iſta.SO. At uero quę nā
iſta:& cuius rei ſcia?LA.Recte admodum interrogas illum o Socrates.Ideoq; exponat quā ſapien
tiā eſſe dicat.NI.ſciam metuēdarum rerū & nō metuendarum tam in bello q̃ in cęteris oībus.LA. Quā
abſurde hic o Socrates loquit?SO.Quāobrem ita dicis Laches?La.qa diuerſa ē a fortitudine ſapiē
tia.SO.Non dicit Nicias.LA.Nō hercle:& iccirco delirat.SO.quin doceamus illum?obmiſſis cō
uitiis?NI.At cupit Laches is o Socrates me tanq̃ nihil dicentē redargui/poſtq̃ ſibi idem nup acci
dit.La.Abſq; dubio Nicia idq; conabor oſtēdere.nihil enim dicis.Nōne in morbis medici metuē
da cognoſcūt?an uident tibi fortes iſta cognoſcere?uel tu medicos fortes uocas?NI.minime.LA.
Neq; agricultores ut arbitror/licet hi in agris colendis quę ſint metuēda cognoſcāt:quinetiā artifi
ces alii:quę audere decet & quę metuere ſuis in artibus ſciunt/qui nihilomagis fortes ſunt.SO.qd
tibi dicere Laches uidet o Nicia?NI.aliqd certe dicit:nō tamē uerū.SO.quare?NI.Quoniā medi
cos arbitrat ulterius quicq̃ noſſe circa ęgrotos pręter id qd ęgrum noxiūq; uel qd ſanū & ſalubre.
Ipſi uero hoc dūtaxat intelligūt. Verū uero extimeſcēdum malumq; alicui ſit eſſe ſanum potius q̃
ęgrotare:cenſes hoc o Laches medicos intelligere?An non putas pręſtare nōnullis ex morbo non
ſurgere q̃ cōualeſcere?Dic enim:tu ne aſſeris oībus pręſtare ut uiuant:nec multis conducere mor
tem?LA.Hoc equidem potius.NI.Quibus mori pręſtat eadem metuēda malaq; exiſtimas quę &
illis qbus uiuere?LA.Nequaq̃.NI.harū uero rerum iudiciū medico tribuis?uel alteri cuidā artifi
ci pręter ꝙ metuēda & nō metuēda intelligenti:quē ego fortē uoco.SO.aduertis ne Laches qd iſte
loquat?LA.aduerto equidem ꝙ uates fortes nūcupat. Nam quis alius norit qbus mori pręſtet q̃
uiuere?At qui o Nicia utrū fateris uatem eſſe te/uel neq; uatem/neq; fortem.NI.Nunqd uatis offi
cium putas/metuēda & inuadenda dinoſcere.LA.Puto equidem:nam cuius alterius?NI.Ei9 pla
ne quē ipſe dico multomagis uir optime.Quippe ad uatem ſpectat ſolum futurorum portēta ſignaq;
pręnoſcere/ſiue mors cuiq̃ imineat:ſiue morbus:ſeu iactura rerum:uel uictoria:uel clades in bello
aut alio quouis certamine.Quid aūt ex his cuiq;/aut pati/aut non pati/pręſtet cur uates potius q̃ q
uis alius iudicabit?LA.Neſcio qd is ſibi uelit Socrates.Neq; enim uatem/neq; medicū:neq; alium
quēpiam declarat:quē fortem eſſe dicat/niſi forte d:um quēdam eſſe ipſum dixerit.Mihi quidem
uidet Nicias ingenue fateri nolle ſe nihil dicere:ſurſum uero deorſumq; fertur:& ignorātiā ſuam
abſcōdit.Enimuero & nos pauloante:ego.ſ.ac tu Socrates tergiuerſati ſimiliter poteramus/ſi diſ
ſimulare uoluiſſemus/adeo ut non uideremur nobis ipſis cōtraria loqui.Si igit in iudicio nobis eēt
orandum/deceret quodāmodo hoc efficere.Nunc autē quid opus eſt in hoc cętu fruſtra ſe uerbis
ornare?SO.nihil aut mihi uidet Laches.Sed uideamus ne forte Nicias aliqd ſe dicere putet:neq;
uerborum gratia hęc dicat.Quare ab ipſo planius ſciſcitemur/quid ſentiat/ac ſi quid ueri afferre ui
detur/aſſentiemur alioquin docebimus.LA.Ipſe ſi uis/interroga Socrates.Ego enim ſatis percon
tatus ſum.SO.Nihil me prohibet.Cōmunis enim & mihi & tibi erit interrogatio.LA.Oīno qdē.
SO.Dic mihi o Nicia.Immo dic nobis:nam & mihi & Lacheti quęſtio hęc eſt cōmunis:fortitudi
nem eſſe dicis metuēdorum & non metuendorum ſcientiam?NI.Equidem.SO.Hoc aūt dinoſcere
nō cuiuſlibet uiri opus eē:poſtq̃ neq; medicus/neq; uates hoc noſcit/neq; fortis eſt niſi hanc ipſam
ſciam ſit adept9:an nō ita dicebas?NI.ita pſus.SO.Quare ut puerbio fert/nō ſus hoc quis no
rit:neq; fortis erit.NI.nō certe ut mihi uidet.SO.cōſtat utiq; Nicia ꝙ neq; Crommyonē ſuem for Prouerbium. Non ſus quis hoc norit.
tem fuiſſe credis.Neq; iocādi gfa hęc dico. Verū arbitror eū q ita loquit nullius bruti admittere
fortitudinē:neq; cōcedere brutū aliqd adeo ſapiēs eſſe ut quę perpauci hoīes ꝓpter difficultatem
cognoſcunt/ea leo uel leopardus/uel aper aliqs nouerit:ſed neceſſe eſt illū qui ita ut tu fortitudinē
definierit/dicere/leonem/ceruū/taurum/ac ſimiā ad fortitudinē ęque natura inſtitui.LA.per deos
recte loqueris Socrates:idq; nobis o Nicia reuera declara. Verū ſapiētiores nobis has feras eſſe di
cas:quas oēs fortes eē fatemur.Vel cōtra oīum opinionē/fortes eē negare audeas?NI.Equidem
Laches/neq; bruta fortia uoco/neq; aliud qcq̃ terribilia ꝓp ignorantiā nō formidās:ſed intrepidū
atq; fatuū.An pueros oēs fortes uocare me putas qui ob iuſtitiā nihil metuūt.Arbitror equidē in
trepidum nō idem eſſe ac forte.Nam fortitudinē & ꝓuidentiā in paucis admodum reperiri exiſti
mo.Ferocitatē uero audaciā:intrepiditatē abſq; ꝓuidētia in multis & uiris & mulieribus puerisq;
& feris:quę igit & tu & alii multi fortia noiatis.Ego fortia nūcupo/fortia uero quę prudēter diſcer
nunt:quę audacia & q̃ metu ſint digna.LA.Vides o Socrates q̃ belle hic uir ut putat ipſe ſe uerbis
ſubornat.Eos aūt fortitudinis munere priuare cōtendit:quos alii oēs fortes eſſe conſentiunt.SO.
Ego uero nequaq̃ o Laches:ſed bono eſto aio.Aio enī & te & Lamachū ſapiētes eē ſi fortes eſtis:&
alios iſup multos Atheniēſiū.LA.nihil aduerſus hęc iferā ēt ſiqd ualeā:ne me dicas reuera Exoneū
quēdam maledicū & detractorē eſſe.SO.Ne dicas o Laches:haud enī aduertiſſe uideris hūc a Da
mone amico noſtro eiuſmodi ſapientiā accepiſſe.Damon aūt Prodici eſt ad modū ſtudioſus.Pro
dicus uero pręcęteris ſophiſtis egregie talia quędā noīa diſtīguere dicit.NI.Profecto his ſtudiis
ſe extollere Socrates magis ſophiſtā decet q̃ uirū publicis merito fugiētē munerib9.SO.decet eū

Laches qui res maximas geritımaximã quoq; habere prudentiam. Inquirendum uero nũc cenſeo
ad quid potiſſimũ ſignificãdum Nicias fortitudinis nomẽ inſtituit. LA. Tu ipſe pquire hęc Socra-
tes. SO. Efficiam uir optime: ne tñ putes & cõmunione te diſputationis excludi. Sed & tu mentem
adhibe: & nobiſcũ dicenda cõſidera. LA. Eſto ita/ſi tibi agẽdum ita uidet. SO. Immo certe uidet.
Tu aũt Nicia dic nobis iterũ a principio. Scis in ſermonis principio nos fortitudinẽ ueluti quãdã
uirtutis ptem cõſiderauiſſe. NI. eqdem. SO. nõne & tu quod ſupra eſt inductũ ut ptem aliquam re-
ſpondiſti tanq̃ ſint & partes alię: cunctę aũt uirtutis noĩe nuncupent? NI. Quid ni. SO. An tu eaſ-
dem quas ego ptes noĩas. Nam ego qdem ultra fortitudinẽ/temperantiã iuſtitiãq; & talia quędã
nomino. num & ipſe? NI. ego quoq; ſimiliter. SO. Attende iam. Hęc enim admittimus. De his aũt
quę metu digna & terribilia ſunt/ & de his quæ audacia digna ſunt deinceps cõſideremus: ne forte
tu alia eſſe putes/alia quoq; & nos putemus. Quę enim nos ducimus/exponem⁹. Tu uero ſi diſſen-
tis/doce. Arbitramur terribilia eſſe quæ metu incutiũt. audacia digna/quæ metũ nullum obiiciũt:
metũ uero inferunt nõ pręterita mala non pñtia: ſed quæ expectantur. Metum ſiquidẽ futuri mali
expectationẽ uocamus. An nõ & tu idem ſentis o Laches? LA. Et maxime qdẽ Socrates. SO. Audis
o Nicia terribilia metuẽdaq; futura mala nos dicere: audacia uero digna: futura bona uel certe nõ
mala. Tu ne ita de his an aliter ſentis? NI. Ita certe. SO. Hoꝝ ſciẽtiã fortitudinẽ uocas? NI. pſus.
SO. Videamus pterea utrum de hoc tertio nobiſcũ ſentias. NI. Quid iſtud. SO. dicam equidem.
Mihi ſane atq; huic uidet quorũcunq; ſcĩa aliqua eſt nõ aliam ſciam eẽ pręteritoꝝ ut facta ſunt aliã
præſentiũ ut fiunt: aliam futuroꝝ ut optime fieri poſſint: ſed eiuſdem ſcĩę opus eſſe hęc oĩa noſſe.
Quẽadmodũ circa ſanũ & ſalubre p oẽ tps nõ alia pter unicã medicinã ſcĩa pſpicit q̃ fiũt q̃ ſcã ſũt
q̃ fiẽt quo pacto fiãt: & circa illa q̃ terra naſcunt agricultura ſe ſilr hẽt. Quinẽt i bello uos ipſi teſtes
eritis rẽ militarẽ ſubtilr & alia oĩa & futura pſpicere: neq; enĩ ſubici illã uaticinio uultis: ſed pẽſſe po-
ti⁹ utpote acutius q in bello fiunt/quęue futura ſunt puidentẽ. Atqui & lex ita ſtatuit: nõ uatẽ pfecto
exercitus hominari: ſed pfectũ exercitus uati pẽſſe: aſſeremus hæc o Laches? LA. Aſſeremus. SO.
An tu nobis cõſentis o Nicia/ad eandẽ ſciam ptinere eadem ut pterita: ut pñtia: ut futura ſunt co-
gnoſcere? NI. Equidem: nam ita mihi uidet o Socrates. SO. Nõne uir optime fortitudo ſciẽtia eſt
metuẽdoꝝ cõtrariorũq;? ut ipſe prędicas? NI. eſt utiq;. SO. Conſtitit aũt ea quę metuimus/ futura
mala: quę uero audemus/futura bona eſſe. NI. plane. SO. Eadem uero ſcĩa eſt earũdem reꝝ prete-
ritarum pñtiumq; & futurarũ. NI. uera hęc ſunt. SO. Nõ ſolum igit metuendoꝝ cõtrariorũq; for-
titudo ſcĩa eſt: neq; enim futura dũtaxat bona malaue intelligit: uerũ etiã pñtia pteritaq;: & omnia
ſimpliciter ut alię ſcĩę pſpicit. NI. Ita uidet. SO. Partem itaq; tertiam fortitudinis nobis Nicia re-
ſpondiſti: q̃q̃ nos qd uniuerſa fortitudo ſit interrogauimus. Enimuero ut uidetur in' pręſentia ſm
orationẽ tuã non modo metuendoꝝ contrariorũq; fortitudo ſcĩa eſt/ſed bonoꝝ oĩum atq; maloꝝ
omniũq; ſimpliciter quolibet ſeſe habentiũ. Sic ne modo an aliter iudicas Nicia? NI. Ita mihi ui-
detur o Socrates. SO. Putas o beate uir/huic aliquã deeſſe uirtutẽ/ qui norit bõa omnia prorſus ut
effecta ſunt/fiuntq; & fient: malaue ſimiliter? Eũq; uirum indigere temperantia & iuſtitia putas uel
ſanctitate? cui ſoli competit ut tam circa deos q̃ circa homines bona & mala prudenter intelligat/
hęc deuitet/porrigat illa quandoq; ſcit recte cum oĩbus uiuere. NI. Vera loqui uideris o Socrates.
SO. Quod ergo abs te inductum eſt Nicia/non pars uirtutis: ſed uniuerſa uirtus eſt. NI. Apparet.
SO. Verũtamẽ fortitudinem diximus partem aliquã eſſe uirtutis. NI. Diximus plane. SO. Quod
uero nunc dicit non apparet. NI. non. SO. Non ergo inuenimus Nicia qd ipſa ſit fortitudo. NI.
nõ uidemur. LA. Atqui rebar o amice Nicia inuenturũ te: poſtq̃ me Socrati reſpõdentẽ deſpicie-
bas. Ideoq; ſperabã te ex Damonis ſapiẽtia hęc nobis declaraturũ. NI. q̃ belle agis o Laches q nul-
lius momẽti ęſtimas/apparuiſſe te ſupra nihil de fortitudine itelligere: ſolũ uero id curas utrũ ego
quoq; talis uidear: neq; quicq̃ intereſſe cenſebis: modo & ipſe tecũ nihil intelligã ex his rebus: quas
ſcire debet qſqs ſe magnifacit. Videris ergo reuera humanũ qddã agere: q nõ te ipm ſed alios re-
ſpicis. Ego aũt arbitror mihi ſatis de ſupioribus eſſe dictũ. Siqd uero minus ſufficiẽter dictum eſt/
Poſt hac cũ Damone ipſo corrigam quẽ tu/cũ nunq̃ uideris/exſtimas deridendũ: cũq; aliis etiam
emẽdabo. Ac poſtq̃ omnia confirmauero abſq; inuidia te docebo. Nam hęc maxime indigere di-
ſciplina uideris. LA. Sapiens qdẽ es o Nicia. Verũtñ Lyſimacho huic & Meleſie cõſulo ut ſtudium
meum ac tuum/circa filiorum eruditionẽ non exigant. ſed Socratem hũc ut in principio dixeram
obnixe ad hoc opus accerſant. Ego quoq; ſi mihi adulti eſſent filii idem feciſſem. NI. Enimuero &
ipſe cenſeo ſi modo uelit Socrates curam adoleſcentũ ſuſcipere/aliũ neminẽ eſſe quęrẽdũ. Nempe
Niceratum huic libentiſſime cõmendarem ſi ipſe acciperet. Verũ quotiens de hoc tibi uerba facio
alios quoſdam offert: ipſe renuit. Experire ergo Lyſimache num Socratem tibi magis obtẽperet.
LY. par eſt o Nicia. quãdoqdem & ipſe multa erga hunc facere ſtuderẽ/quę erga alios multos non
facerẽ. Quid ais Socrates? Morẽ ne geres/curabiſq; ut optimi adoleſcẽtes euadãt? SO. Durũ cer-
te id eſſet Lyſimache: ſiquis eiuſmodi curã renueret. Quapp ſi ego in ſupiori diſputatiõe ſapiẽs ap-
paruiſſem

Quę terribi-
lia.
Quę digna au-
dacia.
Metus futuri
mali expecta-
tio.

paruiſſem/hi aũt inſcii merito ad opus hoc ipſe pcipue uocãdus eſſem. Cũ uero pari in dubitatiõe
uerſemur/ quis noſtrũ potius eligat? Mihi quidem nullus pręcipue eligendus eſſe uidet. Cęterum
cum hęc ita ſe habeant/uidete an recte nobis cõſulam. Oportere o uiri exiſtimo/ hęc enim nõ effe-
rentur/ cõmuniter omnes inuicem quęrere primũ quidem uobis ipſis optimũ pręceptorem. Ege
mus enim. Deinde adoleſcentibus: neq; pecuniis neq; aliis parcẽres. Ita uero uiuere ut nunc uiui-
mus: & filios ipſos ita curare nõ conſulo. Siquis aũt nos irriſerit/q tam grãdes natu pręceptoris lu
dum ingredi ſtatuamus/ Homeri illud obiciẽdum: ait enim uiro egeno uerecũdiam nõ conferre. Home. Viro egeno uerecũdiã nõ conferre.
Quiobrem ſpretis omnibus detractorũ uerbis cõem noſtri adoleſcẽtũq; curam ſuſcipiamus. LY.
Placent mihi quæ loqueris Socrates ſtatuoq; quo ſenior ſum/eo ſtudioſius una cum adoleſcẽtibus
diſcere. Verum hæc mihi ſeruato. Cras prima luce domum uenito: neq; aliter facito: ut de his re
bus conſilium ineamus. Nam hodiernus iam ſoluendus eſt cętus. SO. Efficiam q iubes Lyſima-
che. Et ſi Deus uoluerit/ cras ad te ueniam.

LACHETIS FINIS.

CLITOPHO PLATONIS VEL EXHORTATORIVS TRANSLATVS A MARSILIO FICINO FLOREN. AD PETRVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

DIMIDIATI DIALOGI PERSONÆ.

SOCRATES CLITOPHO.

SO.

D Vpet mihi rettulit quidam Clitophontem Aryſtonimi filium loquẽtem cum Lyſia:
Socratis quidem conſuetudinem uituperare: Thraſymachi uero laudare magnope Occaſio dialogi cuius explicatio decidit.
a ſolitum. CLI. Quiſquis ille o Socrates fuerit/haud recte narrauit/q̃ de te cũ Lyſia ſum
loquut?. Nã in qbuſdã laudaui te i qbuſdã minie. Poſtq̃ uero ſuccẽſes mihi / q̃q̃ diſſi-
mulas quaſi nihil id cures/ libentiſſime ego ipſe tibi illa referrẽ/pſertim cũ ſoli ſimus:
ne adeo te a me deſpici pures. forte enim nunc nõ recte audiſti: quo circa infenſior mihi redditus
es q̃ deceat. At ſi ipſe mihi ueniam dederis: animaueriſq;/libẽtiſſime rem tibi narrabo. SO. At tur
pe nimiũ eſſet/ſi te pdeſſe mihi uolentẽ nõ tollerem. Conſtat enim q mihi cõſcius qua malus ſum/
qua bonus/deteriora cauebo pro uiribus pſequar meliora. CLI. Audi igitur. Equidem tecum uer
ſatus ſępenumero Socrates uehemẽter obſtupui dum te loquentẽ audirẽ: mihiq; uiſus es pclariſſi-
me oĩum dicere/quotiẽs obiurgãs hoĩes ueluti ſup machinamentũ quoddã tragicum quaſi Deus
exclares. Quonã ruitis hoĩes? Neſcitis quo feram inimeq; oportunũ quicq̃ agitis: qui omni ſtudio
pecuniis cumulandis incũbitis/filios aũt qbus eas relicturi eſtis/negligitis: neq; ut illi iuſte uti ſciãt/
eos iuſtitie pceptorib? cõmẽdatis/ qui doceãt iuſticiã ſi doceri põt: & ſi exercitatiõe & cõſuetudine
cõparanda eſt/diligẽter exerceãt. Neq; uos ẽt ipſos curaſtis unq̃. Sed cũ uideatis litteras/ muſicã &
gymnaſticã uos filioſq; ueſtros ad ſufficientiã cõſequutos/quã uirtutis diſciplinã pfectã exiſtimatis.
Deinde nihilominus circa pecunias prauos eſſe cur nõ pñtem educationẽ contẽnitis? cur nõ quę-
ritis aliquos qui uos ab hac in muſica/diſſonãtia liberẽt. Etenim pter hoc delictum ſecordiamq;
magis q̃ ppter pedis ad lyram diſſonam motionẽ: & frater aduerſus fratrem: & ciuitates aduerſus
alias ciuitates imoderata & diſcordi ſeditione ſuborta ferunt: & cõmiſſo pręlio extrema patiuntur
& inferunt. Vos aũt dicitis non ppter ruditatem inſcitiãq;: ſed ſponte iniuſtos eſſe eos qui ſunt in-
iuſti. Rurſuſq; aſſerere nõ dubitatis/iniuſtitiã turpẽ eſſe rem deoq; aduerſam. Quã igit ob cãm hoc
tantũ malum quis eligit? Reſpondetis hoĩem ſuperatum a uoluptatibus id ſubire. Nõne ſuperari
pręter uoluntatẽ eſt/quãdoqdem ex uoluntate eſt ſuperare. Quapp iniuſte agere pręter uoluntatẽ
eſſe ubiq; ratio dictat. Diligentiorem itaq; curam q̃ ſoleant adhibere debẽt & uiri omnes priuatim
& publice ciuitates. Quotiens iſta Socrates audio te dicentẽ / mirum imodum delector ac laudo:
idemq; facio cũ ea quę ſequũtur auſculto. Addis enim eos quicũq; corpus qdem exercent/ animũ
uero negligunt/quod natura ſubiectũ eſt/colere/ſpernere uero qd imperat. Itẽ unicuiq; uiſum eius
rei qua uti ſcit/cõferre. Illi uero q oculis aurib?/toto corpe/neſcit uti / pſtare neq; uidere: neq; audi
re: neq; aliter uti corpe/q̃ uti. Similiter & in artib?. Quicũq; enim ppria lyra uti neſcit/patet ut ipſe
ais q neq; alterius lyra ſcit uti: & qui aliena neſcit uti/neſcit & ſua. Eadẽq; eſt de cęteris inſtrumẽtis
& poſſeſſionibus ratio. Atq; eo tandẽ pclare tibi ſermo pcedit: ut inferas qui neſcit anima uti pręſ-
tare huic ut ocium agat anima. neq; iuuat q̃ ut uiuat & ſui iuris in agendo ipſe ſit. Quẽ ſi qua neceſ-
ſitas cogit uiuere/melius huic eſſe ut ſeruus uitã ducat q̃ liber. Eſt aũt hoc tanq̃ nauis ita cogitatõis
gubernacula cõmittere alteri cuiq̃ / qui gubernatoriã humanę uitę adeptus ſit diſciplinam: quam
ſępe tu Socrates ciuilem uocas peritiam. Eandemq; iudiciariam & iuſtitiam. His ergo ſermonib?
aliiſq; eiuſmodi multis atq; pręclaris uirtutem aſſerentibus poſſe doceri/ſuiq; ipſius in primis ſuſci
pere curam iubentibus/ nunq̃ ferme aduerſatus ſum neq; ut arbitror in poſterũ aduerſabor. Per-

MARSILII FICINI ARGVMENTVM IN CRATYLVM VEL DE RECTA NOMINVM RATIONE.

SApientia platonica ſemper quidē ſuſpicit excelſa:nec unq̃ humilia deſpi-
cit. Quamq̃ uero ꝝ ſcientia nominū nō eſt humilis:imo excelſa/precipue
diuinoꝝ. hanc ſapientes ebrei tanti fecerūt/ut eā nō modo ſcientiis omni
bus/uerū etiā legi ſcripte pretulerint:affirmātes ipſam a deo patriarchis
& Moyſi fuiſſe tributam/Moyſi inq̃ eam non litteris/ſed ſanctoꝝ mētibus
inſcripturo. Mentibus inq̃ ſuccendentiū ꝓphetarū/deinceps diuiuorum
nominū ſapientiā in mentes eoꝝ qui ſuccederēt longa quadā ſerie propa
gantiū. hoꝝ ergo uirtute nominum maiores ſuos opera miranda feciſſe.
Preterea nonnulla ex his nominibus ſcriptis ſuis inſeruiſſe:ſed plerūq; uel ſparſa uel inuoluta.
Que ſi quis agnoſcat/& colligat/& ꝑfecte eadēq; mētis puritate/q̃ & cui ſunt tributa ꝓnūptiet
mirabilia ſimiliter effecturū:preſertim in primo dei noīe:quod cū quatuor dūtaxat & his qdē/
uocalibus litteris mirabiliter cōponaƭ/nimiꝝ a nullo niſi diuinitus inſpirato recte pronūptiari
pōt. Vnde fateri coguntƭ Ieſum/quē ipſi Nazarenū uocant/fuiſſe diuinū. Quippe cū eū noīs hu
ius tetragramatō intelligētia uera/& ꝓnūptiatiōe ꝑfecta feciſſe miracula fateantƭ:neq; de his in
libro de religiōe a nobis ſatis eſt dictū. Origenes quoq; cū diuinorū nominū orationūq; uirtu
tē mirificam conſideraſſet/in libris cōtra Celſum īquit in qbuſdā ſacris noībus mirandā latere
uirtutē:ideoq; hec ipſa non eſſe ex ebrea lingua in aliā transferenda/ſed in ſuis ipſis characteri-
bus cōſeruanda. Forte enim quēadmodū in corꝑe certa rōne cōpoſito uita ꝑmanet:quo uel ali
ter cōpoſito uel ꝑmutato nō permanet/ſic uitalē quandā putāt diuinis noībus/certo diuinitus
mō cōpoſitis ineſſe uirtutē. Et quēadmodū ab initio docuit Mercurius Triſmegiſtus/ac diu
poſtea Plotinus & Iamblicus ſtatuis qdam ordine certo cōpoſitis demones quodammō inclu
duntƭ/uerbis aūt ad celeſtē quandā ſimilitudinē reꝑeratis diuine quedā dotes diſtribuuntƭ/& id
qdē prouidēte deo/ut quotiens res ipſa poſtulat rite poſſemus diuinū auxiliū inuocare. Quod
qdē ab ipſo Phebo atq; Pythagora obſeruatū fuiſſe tradūt:quos ferunt diuinis qbuſdā dūtaxat
uerbis tam animi q̃ corporis morbos mirifice curauiſſe. Qua qdē in re cōpertū habemus totā
Zorroaſtris ſapientiā cōſtitiſſe:quā Plato in Alcibiade diuinā apellat/& in Charmide morborū
animi & corꝑis curatricē. Mitto ꝙ oēs gentes atq; linguæ præcipuū dei nomē quatuor ſolū ꝓ-
nūptiāt litteris. De hoc enī latius tractaƭ a nobis in cōmētariis in Philebū. ubi ꝓbaƭ nō potuiſſe
in hoc uno gētes oēs niſi diuinitꝰ cōuenire. Hinc Aegyptii quē nos deū/theut nominant Perſe/
ſyre:Magi/orſi/unde oromaſis ebrei illd quatuor uocaliū ineffabile nomē ut cūq; ꝑſit exprimūt Nomen dei apud
p adonai Græci theos:Arabes alla. Macomet abgdi. nos accepimus ab angelo Ieſum. Sed cur populos diuerſos
Voluit deus quatuor ubiq; litteris īuocari? Forſitā qa & ipſe ꝑ quatuor gradus cūcta diſpōit.ſ.
eſſentia/eſſe/uirtute/actiōe cōponēs. Itē cæleſtia triplicitatibus ſignorum quatuor/ignea/aerea/
aquea/terrea/& quæ ſub celo ſunt quatuor ſimiliter elemētis. Nemo uero mirabiƭ tātā in ueris
noībus uim latere:ſi mō cōſiderauerimꝰ ipſam rei uim naturalē:qū uere cognoſcimus/ꝑuenire
ab obiectis ad ſenſus/ab his ad imaginationē:ab hac quodāmō & ad mētē. Deīde a mēte cōcipi
qdē primū:deinde ꝑ uocē exprimi quaſi partū. Atq; in hac ipſa uoce ſuis qbuſdā articulis con-
ſtituta uim ipſam rei ſub ſignificatiōis forma quaſi uitā latere:uitā inq̃ ab ipſa mēte ꝑ ſemina re
rū conceptā primo/deinde ꝑ uoces editā/poſtremo ꝑ ſcripta ſeruatam. Quod ſi cæteroꝝ noīa
uim rerū quodāmodo ſeruant/ideoq; per illa quaſi reꝝ imagines ipſæ res agnoſcuntƭ/multo ma
gis diuina noīa ab ipſo deo tradita uim ſuā ꝑpetuo ſeruant:Nec īmerito:Nomē enim uerū ut
Platoni placet/nihil aliud eſt q̃ rei ipſius uis quædā mēte primū/ut dixi cōcepta/uoce deinde ex
preſſa litteris demū ſignificata. Rei aūt diuine neceſſe eſt uirtutē eſſe diuinā. Quāobrē dei noīa
cū illis diuina uis inſit Plato & hic & in Philebo uenerari iubet:atq; ut ſignificat in legibus/mul
to ēt magis q̃ delubra ſtatuaſq; diuinas. Exꝑſſior enim imago dei in artificio mentis præſertim
afflate diuinitus q̃ in manuū opibus reſeruaƭ. Nomina uero dei ꝑtīa atq; ſinceriſſima apud mē
tes ſupernas cæleſteſq; eſſe iudicat:a qbus expreſſius deus/ut ita dixerim/ipſe concipiƭ. Secūda
uero in dæmonibus purioribus. Tertia in animis hominū:eaq; ꝑ priſcos uiros deo afflatos q̃ſi
dei tubas fuiſſe ꝓlata. Dei itaq; noīa nobis ꝑ antiquos ſanctoſq; tradita/tanq̃ imagines radiiq;
dei ipſius eſſe uidentƭ ꝑ ſuperiora numina/perq; ſanctiores hominū aīos penetrātes. Quiſquis
aūt ſolē ut par eſt ammiraƭ merito ueneraƭ & ſolis lumen:ita & deū colere oportet in primis/ſi
mulq; dei radios/uires/imagines in ſacrorū nominū ſignificatiōe latētes. Audiamus ergo So-
cratē in Philebo ita clamantē. Reuerētia mihi ſemꝑ erga deoꝝ noīa:nō humana quædā formi
do eſt:ſed maximū quēq; timorē exſuperat. Audiamus eundē rurſus I Phedro ſe expiantē ꝙ in
amorē dei nomē forte diſputādo deliquerit. Audiamꝰ Platonē ipm in undecimo legū/eos qui
deoꝝ noīa/mēdacio/& periuriis inquinauerint:ſacrilegos oīo cēſentē:iubētēq; illos a quolibet

ſpune cedi. Eũ uero q pñs nõ punierit tãq̃ ꝓditorẽ legũ rigide cõdẽnãtẽ. Neq; uero nos turbet
ꝙ plures ſępe noiet deos. Vnicũ eni p ſe ipſum in Parmenide atq; Timeo ꝓbat eſſe deũ: cęte-
ros uero angelicos/cœleſteſq; dei miniſtros/eũ deos noiat/nõ tã deos q̃ diuinos ĩtelligit. Poſtq̃
uero in Parmenide ad unũ deũ oia cõparauit/noia quoq; illius ſpernẽda nõ cenſuit. in qbus cũ
mira dei munera lateant/nõ iniuria diuin⁹ ille theologus Dionyſius Areopagita oia theologiæ
myſteria in diuinis noibus exqſiuit. Ac cur ſilentio ꝑtermiſimus/ſplendorẽ illũ ueritatis apoſto
lũ Paulũ dicentẽ ſermonẽ dei eſſe uiuũ atq; efficacẽ uehemẽtiuſq; oi gladio ancipiti penetrãtẽ.
Item illud eiuſdẽ: Donauit deus illi nomẽ: quod eſt ſup oẽ nomẽ/ut in noie Ieſu oẽ genu flectaꝛ
cęleſtiũ/terreſtriũ/infernorũ. Sed iam ad dialogũ redeamus. Hermogenes Parmenidis diſci-
pulus & ſectator/atq; Cratylus ſectator Heracliti de rectitudine noium diſſidentes/dũ ille qdẽ
noia ſolũ arbitrio/hic uero naturali qdã rõe hẽre uim putat/deniq; Socratis ſe iudicio ſubigũt.
Principio q̃ belle tres hic Platonis ↄueniũt pręceptores. Hic enim a Socrate moralia a Cratylo
phyſica/ab Hermogene potiſſimũ metaphyſica: pręter illa q̃ ipſa inuenit/dr̃ accepiſſe. Cratylus
qdẽ ſectator ẽ Heracliti cęteroꝝq; priſcorũ/q multis ãte Heraclitũ ſeculis phyloſophãti ſũt/pu
tauetunq; nihil uſq̃ ſtabile ſed oia in ꝑpetuo motu uerſari: unde & noia rebus ab ipſo motu plu
rimũ poſuerũt. Hermogenes uero Parmenidis Pythagoreorũq; cultor/cõtra putãtiũ oia ꝑma
nere. Eiuſmodi cõtrouerſia ĩter Hermogenẽ & Cratylũ Socrates & Plato ita cõponũt/ut/Hera
cliti qdẽ ſnia in phyſicis/Parmenidis uero in metaphyſicis ſit ꝓbãda. Siqs ãt uel ſtatũ uerum ad
naturalia uel motũ trãſſerat ĩ diuina ſit penit⁹ ĩprobãd⁹. Sed his obmiſſis quãtũ ad noia ꝑtinet/
So. Cratyli ſniam magis declinare uꝛ/eã hoc pacto cõfirmãs/oronũ alia uera ẽ/alia falſa/& oro
nis uerę ꝑtes uere ſũt oronis falſę/ꝑtes quoq; ſũt falſę. ꝑtes ãt oronis ſunt noia: quo fit ut noium
alia uera ſint/alia falſa: Oro qdẽ uera ẽ quę res ipſas ut ſũt ita dicit/falſa uero q̃ cõtra. Qua pp &
noia uera ſunt illa q̃ res ita ut ſunt potius/q̃ ut placet arbitrio: ꝓferunt. Quoniã uero Prothago
ras putat qualia cuiq; uidenꝛ quęq;/talia eſſe/adeo ut res nullę eſſentiã habeãt ꝓpriã. ſed huma
na opinio oium ſit mẽſura: ideo Socrates cõtra ꝓthagorã infert alios qdẽ hoies eſſe optimos. ſ.
prudẽtiſſimos: alios uero peſſimos. ſ. a prudẽtia remotiſſimos: at ſi ut putat Prothagoras/uni-
cuiq; uera illa ſint quę qlibet opinaꝛ/nullũ certe erit inter prudentẽ ĩprudentẽq; diſcrimẽ. Sed
Prothagoras ſubtiliſſime in libro de ſcia cõfutaꝛ: oportuit tñ & hic breuiter cõfutari: ut facilius
Hermogenis opinio de noibus illius quoddãmõ ſimilis reſelli poſſet. Profecto Hermogenes
haud quaq̃ ꝓthagorę de reb⁹ deſerẽti credit: Sed dũ noia rerũ ueritatẽ ex hoium arbitrio hẽre
fateꝛ. Clã in ꝓthagoricã de rebus declinat ſniam. Latẽtẽ quoq; in opinionẽ Euthydemi dicẽtis
oia oibus ſimiliter ſp adeſſe: q ex eo breuiter reprobaꝛ: ꝙ nõ alii qdẽ boni eẽnt/alii uero mali/ ſi
ꝑque oibus adeſſet & uirtus & uitiũ. Tu uero inter hęc nota tritiſſimã Platõis nr̃i ſniam: totã uir
tutis uim in ipſa prudẽtia/totã uitii inprudẽtia collocari. Poſtq̃ cõfutata ẽ Prothagorę & Euthy
demi ſnia/cõcludiꝛ res ipſas nõ ꝑ opiniõe nr̃a/ſed ꝑ ipſa natura ſua in ipſo ordine reꝝ tales/aut
tales exiſtere. Quod ſi naturaliter ſeſe hẽnt eſſentię/naturales quoq; ſunt actiões atq; paſſiões.
Itaq; ſi diuidere uel cõburere rẽ quãpiam ſtudeamus/nõ tã ꝑ arbitrio noſtro q̃ ꝑ natura rei id
faciemus: ut eo mõ & inſtrumẽto: quo diuidi poſſit actius/diuidamus/ſimiliterq; cõburamus.
At dicere & noiare actio quędã eſſe uꝛ: ideoq; ꝓpriã debet hẽre naturã: ut nõ ita ſicut placet no
bis ſed ut rei modus exigit noiemus. Eſt enĩ nomen inſtrũm quo rẽ noiatã ab aliis diſcernimus
atq; diuidimus. Eiuſmodi uero inſtrũm ut patet in cęteris: ad ꝓpriũ id offm̃ nõ caſu nõ ꝑ libidi
ne/ſed arte accõmodari ita debet: ut ea ſit forma diſpoſitã ꝑ ipſam artis ideã: quę uelut ad finẽ
ad diſcernẽdũ aptiſſime diuidẽdũq; cõducat. Inſtrũm uero hmõi. i. nomẽ tũ ad res diſcernen-
das/tũ ad docẽdos audientes accomodatũ/nõ cuiuſlibet eſt fabricare: ſed artificis cuiuſdã no
minũ cõditoris: q oium eſt rariſſima. Hic ãt ea rõe noia fabricat: q̃ artifex uſurus noibus exigit
atq; inſtruit. Talẽ uero eſſe Plato uult dialeticũ. At ille q fabricat ad ipſam rei ideã mente cõce-
ptã: in q̃ uera cõſiſtit rõ nois cõponit nomẽ certa quadã ſignificatione ꝑditũ. Atq; hæc ipſa idea
lis rõ ſignificatio q̃ ueꝝ eſt nomẽ/manetq; idẽ circa rẽ eandẽ in quacunq; litteraꝝ materia fiat/
apud quaſcũq; gẽtes: mõ qd res ipſa ſit doceat diſcernẽdo. Cõclude noia ſi mõ uera futura ſint
recteq; ponẽda/cõſtitui debere a ſapiẽte noium cõditore: atq; id quidẽ dialetico admonente: ut
ea forma cõſlenꝛ: qua reꝝ ꝓprietates ꝑ uiribus ĩmitenꝛ explicẽt. Poſt hęc diligẽter ingrẽs/qb⁹
diſcẽda ſit noium rectitudo. i. ꝓpria q̃ cõſtituta ſint rõ/ſophiſtas deridet: traducitq; nos potius
ad poetas nõ quoſlibet ſed diuinos: q̃ſi qui uera reꝝ noia ad diis acceperint: apud quos uera ſunt
noia. Inter hęc oñdit Homeri poeſim allegoricã eſſe: ẽt ubi hiſtoriã narrare uideꝛ. quẽadmodũ
in noibus allegorice fictis apparet. Refert aũt multa apud Homeꝝ heroum noia certa allego-
rię rõne cõpoſita. deĩde ad deoꝝ aſcẽdit noia. quoꝝ rões ab auguſtioribus theologis accepit.
Prima qdẽ noium poſitione cęlius ſignificat aĩam ſperę ſtelliferę: ſaturnus ſequẽtis ſperę aĩam/.
Iuppiter uero tertie. Secũda uero poſitiõe cęlius ſignificat deũ: ſaturn⁹ angelicã mẽtẽ: Iuppiter.

r

mũdi aĩam atq; cęleſtẽ. Tertia cęlius dei ipſius ſignificat fecũditatẽ:ſaturn⁹ eius intelligẽtiã.Iup
piter bñficã uolũtatẽ oĩbus ꝓuidẽtẽ. Quarta cælius in quolibet numine aſpectũ ad ſupiora de
ſignat ſaturnus reſpectũ ad ſemetipſm:Iuppiter ꝓſpectũ inferiorib⁹ ꝓuidẽtẽ:Prolixior fore co-
gar:ſi ſingulos hic deos theologicę interptetari uoluero:atq; id qdẽ latius in libro de amore &
theologia tractauimus. Qm̃ uero de diuinis tractare/nõ ẽ eius q ſp dicat ſe nihil ſcire/cõuenien
ter So.ubi de diuinis altius agiť/dicit eã ſibi ſapiam nup uñ neſciat/illuxiſſe ſignificãs diuina ĩſpi
ratiõe opus eſſe ad uerã diuinoꝝ ꝑceptionẽ:Quod & in Timeo cõuiuioq; & Phedro cõfirmat.
ꝓbaťidẽ & in ep̃lis.Quod ãt hic diuinoꝝ cõtẽplatiõe ab Euthyphrõe accepiſſe ſe dicit/ironicũ
eſt/derideťq; illũ & ſimiles diuini iuris ꝓfeſſores ãbitioſos:Quo fit ut nõ ĩmerito/q̃ ab illo ſe fin
git audiuiſſe/aſſerat fore paulopoſt dimittẽda admonẽs cõſidẽdũ nõ eſſe doctrinis ãbitioſorũ/
ꝑſertim ubi iudicãt de diuinis:de qbus ẽt ꝓbatiſſimus hõ:nũq̃ ut hõ loq poſſit:ſed aliqñ potius
ut tuba dei hinc illud quodãmõ ſimile:qđ Plutarchus ait legẽ extare apud Grecos:ꝑ q̃ iuberet
libros ſceleſtoꝝ hoĩum ẽt bonos e medio tolli:ut auctoꝝ memoria deleret: Significat ꝑterea
antiquos ꝯſueuiſſe/eũ q inter ſacra corripiebať a dęmone ne diutius ab eo fatigareť Paulopoſt
qbuſdã ꝑcibus ſacrificiiſq; a dęmone ſoluere:Docet ẽt nõ eſſe lõgũ tp̃s in noĩbus cõterẽdũ.Pro
inde rep̃hẽdit illos q ſolas mũdi ſpęras ſtellaſq; putẽt eẽ diuinas:Quippe cũ ab his tãq̃ aſpectui
nr̃o natura ꝓpingoribus atq; mobilibus ad altiora numina ob maiorẽ excellentiã ſenſibus nr̃is
ignota ſtabiliaq; ſit aſcẽdẽdũ.Narrat ꝑterea deoꝝ noĩa nõ caſu ſed ꝓtim humana rõne ꝓtim in
ſpiratiõe diuina inuẽta fuiſſe.Noĩa uero hęroica & humana ſępe uel ex maioꝝ cognomẽtis uel
ex uoto fuiſſe poſita:ĩõq; certa noĩum rõem in diuinis noĩbus potius q̃ in aliis eſſe q̃rẽdã.Deſcẽ
dit poſthęc ad dęmones:aſſeritq; Heſiodi priſcoꝝq; ſnĩa ꝓbatiſſimoꝝ uiroꝝ aĩas ĩ aereos dæ
mones aſcẽdere:q & reꝝ ſapĩa polleãt & generi humano ꝓuideãt: Tu uero hic aĩaduerte oẽm
bonũ eẽ ſapiẽtẽ:atq; uiciſſim:Bonũ qdẽ iõ ſapiẽtem euadere:qa purgatã ſerenãq; boni hoĩs mẽ
tẽ:deus ſapiẽtię ſuę lumine ĩplet.Sapientẽ quoq; iccirco bonũ eẽ:qa neq; aberrat a fine:neq; in
his q̃ ad finẽ cõferũt/falliť elligẽdis.Aĩaduerte hęroas ſemideoſq; eoſdẽ exiſtimari:atq; ex mu
tuo inter deũ hoĩemq; amore naſci.Hinc illud:ſed ex deo nati ſunt.Qua in re oñdiť inter gen⁹
humanũ diuinũq; cognatio.Attẽde moxoffm̃ hoĩs eẽ ñ ſẽtire ſed ea q̃ ſenſit cõſiderare. Deide
ſtatũ aĩe in corpe eſſe nõ cõtineri/ſed naturã corpis cõtinere.Corpus tñ apud Orpheũ carcerẽ
aĩę dici atq; ſepulchrũ. Vtpote q̃ in corpe tãq̃ mortua iudiceť.Memẽto & Anaxagorã putauiſ-
ſe mũdi machinę unã ante alias ineſſe animã:unã quoq; ꝑeſſe mẽtẽ:hinc illud:ſpũs intus alit:to
tãq; infuſa ꝑ artus mẽs agitat molẽ.Deinde cõſidera piã Platonis modeſtiã dicẽtis:qcũq; ſapit
agnoſcit/ſe deos deoꝝq; inter ſe noĩa ignorare.Addit orãdũ eſſe deũ:ut nobis nomẽ ſui ꝓpriũ
patefaciat exiſtimãdũ quoq; eẽ noĩa q̃ nos deo tribuimus/nõ ĩpam dei naturã:ſed notionẽ affe-
ctionẽq; circa deũ noſtrã ſignificare.Iccirco obſecrãdũ eẽ deũ ne ipſi in eo nominãdo diſplicea
mus.Idẽ in Philebo & parmenide & phedro atq; timeo:Interp̃tať deinde deoꝝ noĩa: narrans
primo illoꝝ opĩones q fluere oĩa putauerũt:q̃ deniq; im ꝓbabit:Sed in his reuera memẽto deã
ueſtã ſignificare eẽtiã formaꝝ ſepataꝝ/diuinoꝝq; ſtabile fũdamẽtũ:ĩõq; ueſte añ alios deos ſa-
crificare priſcos cõſueuiſſe.Itẽ noĩa q̃ in diuinis ſtatũ ſignificãt/ad illoꝝ referri ſubſtãtiã:q uero
motũ ad actionẽ:im ꝓprie qdẽ ad actionẽ intellectualẽ:ꝓprie uero ad aĩalẽ.Rurſus noĩa deoꝝ
maſculina ſignificare ĩ diuinis actũ efficiẽtẽ:fęminina uero potẽtiã capiẽtẽ:ꝑterea qđ cælũ ſuo
motu generet tp̃s cõſumẽs cõtinue q̃ cõſumat:imago q̃dã ẽ referẽs deũ cælũ/& Rheã atq; ſatur
nũ filios deuorãtẽ.In his añt cęlius ẽ eſſẽtia ipſa diuina Rhea eiuſdẽ uita:Saturnus mẽs eiuſdẽ.
Saturni filii ideę ſũt reꝝ intelligẽtia diuina intra ſe genitę:q̃ ſicut ꝓducũť a mẽte:ita & reducũť
in mẽtẽ/eas in ſe ut ita dixeri ĩ:abſorbẽtẽ.Multitudo uero deoꝝ circa diuerſas mũdi ꝑtes diſtri-
butoꝝ/& in ipſis earũdẽ ꝓtiũ cõtineť ideis:& in angelicis mẽtibus ideas multiphariã cõtẽplanti
bus:& in aĩabus ſperas mũdi ſtellaſq; regẽtibus.Aĩaduerte ꝑceteris Plutonẽ hic ſignificare ꝑci
pue ꝓuidẽtiã diuinã ad ſepatas aĩas ꝑtinẽtẽ.Quę puras aĩas bonoꝝ ſuorũ ꝑpetuis illecebris a
deo rapit & detinet:ut nolint ad nos ultra reuerti:Quod qdẽ infinitis Plotini Proculiq; anima
rũ ꝑiodis ñ cõſentit:ꝓbat aĩas penes Plutonẽ iõ uinculo quodã arctiſſimo & inſolubili detineri:
qm̃ amatorio teneãt affectu:Vbi ꝯfirmať platonicũ illđ in ꝯuiuio legibuſq; & ſępe alibi amato
riũ uolũtariũq; nodũ:cęteris oĩb⁹ eẽ potẽti⁹:neq; id qdẽ iniuria:Nẽpe q trahit quẽpiã ꝑ appeti
tũ/tñ potẽtius trahit/ tñ retinet firmi⁹:q̃ q ꝑ ui aliã conať atrahere:qa nõ ab extrinſeco tm̃ rapit:
ſed ab ĩtrinſeco.ꝑterea qđ ita raptũ ẽ ñ mõ ñ cõtẽdit ſolui:ueꝝ ẽt innitiť ligatori/eodẽq; uinculo
ſeſe arctius ĩplicat.Mitto ꝙ raptor ali⁹ tãq̃ ſupior alienuſq; occurrit.Amatori⁹ uero raptor tãq̃
æq̃lẽ domeſticũq; & palã & clam ſe nobis ĩſinuat.Hic Boeti⁹ ꝓbat ex mẽte Plotini/deũ ad ſeipſm
oĩa potẽtiſſime ſimul & ſuauiſſime rape:ſui uidelicet amore bõi/q̃ſi eſcha trahẽtẽ.Quod ẽt Pla
tonicus cõfirmat Philo.Deus a principio ad finẽ oĩa potẽter attingit ſuauiterq; diſponit.Id ue
ro totũ ex q̃rto legũ acceptũ eẽ alias oſtẽdem⁹.De Phebo añt q apđ Orpheũ lumẽ uitale ſigni-

Nomina maris & fœminæ qd eſt diuinis

ficat: multa atq; p̃clara ſunt in orphico Apollonis hymno/ in ſexto de repu. & in orõne platoni
ci Iuliani/ & in opuſculo noſtro de lumine. Hic uero breuiter exponit nomẽ Apollo. Quod tri
plicẽ ſignificat ſolẽ/ diuinũ/ angelicũ: & celeſtẽ. In primo qdẽ lumẽ eſt/ ſupius intellectu. In ſo in
tellectuale lumẽ ſup uiſum. In tertio uiſibile lumen. Secũdus appellat a platonicis primi filius.
Tertius imago dr̃ utriuſq;. Sed ut ſũmatĩ dicã Apollo ſignificat primo diuinę angelicęq; ſubſtã
tię ſimplicitatẽ. Secũdo uĩ p quã deus & angelus lauãt aĩas: ab inferioribuſq; purgãt affectibus.
Tertio bñficiũ quo a deterioribus ſoluũt: melioribuſq; cõiũgũt. Quarto uirtutẽ ut ita dixerim
ſagiptariã: qua p oĩa pcul ſua munera iaculant/ & aculeis ſuis iniuſtos affligũt. Quinto efficaciã
oĩa tẽperãtẽ muſiciſq; modulis cõuertẽtẽ. In his apparet Apollonis uaticiniis/ ubi ſimplex dr̃ &
purgãdo lauans atq; ſoluẽs. Ibidẽ apparet & medicina. Itẽ ſagitandi canendiq; peritia/ ubi uires
ſuas potenter extẽdit p oĩa & ſuauiter eiſdẽ cũcta cõtẽperat inuicẽ: & ad ſeipm̃ feliciter cõtẽpe
rãdo cõuertit: ſimiles quoq; dotes atq; effectus uident in ſole & ad ſolem tertio atq; cęleſti. Inter
hęc. So. ait ſe in exponẽdis deoꝝ noib⁹ iocari: uidelicet cognoſcẽs ſe diuinã ſubſtãtiã his noib⁹
non attingere: ſed uel effectus illoꝝ narrare: uel affectus noſtros circa illos puiribus explicare.
Addit & deos interdũ iocari ac ludere: Iocamur qdẽ nos circa diuina. Iocãt & dii circa noſtra:
quatenus uidelicet nr̃a hęc: & illis collata q̃ minima ſũt & illi hęc nullo labore: ſed in extimabili
facilitate gubernãt: Mitto in p̃tria platonicũ illud hõ iocus eſt luduſq; deoꝝ. Id enim ubi res exi
get exponemus. poſthęc tertio iam apprime religioſus hõ dicit ſe ueteri de diis ulterius diſpu
tare. Nẽpe & in ipſo diſputatiõis initio timẽdũ eſt ne forte de deo loquamur ſine deo & in me
dia diſputatiõe rurſus ne temere metiamur imẽſos: & circa finẽ rurſus: ne ulterius ſermonẽ de
numinibus pducamus: q̃ eorũdẽ uoluntas nobis aſpiret. Mox nota totã Mercurii uim uerſari
circa ſermonẽ: ut intelligẽtię uim ad ſaturnũ potius itelligas ptinere. Itẽ qd̃ addit Pana Mercu
rii filiũ eẽ biformẽ: uidelicet ob geminũ ſermonẽ ueꝝ. ſ. atq; falſum. nota ubi Pan ut hõ pingit:
ſermonẽ ueꝝ ſignificare: ubi uero ut brutũ/ falſum: ut hoc admonitus uerearis falſa loq/ ne fal
ſa loquẽdo ſis falſus hõ/ uerũq; brutũ. Proinde ubi deridet ãtiquoꝝ multos q dũ ipſi paterent
uertiginẽ putabant oĩa uerti. admonet ne p natura noſtra p̃ſertim tpali metiamur hętema. Itẽ
ubi dicit tẽpantiã eſſe ſalutẽ cõſeruationẽq; prudentię. oñdit aĩam corpis pturbatiõibus ebriã
non poſſe reꝝ ipſaꝝ preſertim incorpaliũ pcipere ueritatẽ. Mox ubi boni nomen interpretatur
oñdit tria ad ipm̃ bonũ ptinere. ſ. ut admirandũ ſit ut amandũ/ ut ſuaue: Admirãdũ eſt qñ nos
excitat. diuertit ab aliis: ad ſe cõuertit. Amandũ cũ accedimus ad ipſum atq; heremus. Suaue
cũ eo iplemur. Paulopoſt exponẽs iuſtitię nomẽ docet diuinũ iudiciũ oĩa penetrare. Qd̃ & ce
cinit Orpheus. Deinde ſignificat iuſtitiã eſſe apud Anaxagoricos diuinã mentẽ oĩum ordinatri
cẽ: Quod qdẽ. So. nec affirmare audet neq; negare. Non negat quidẽ: qm̃ ad deũ iuſtitia perti
net. Nõ affirmat qm̃ accõmodatius diceret iuſtitiã eſſe diuinã uoluntatẽ/ ſingula p meritis uel
Iuſtitia. nature uel uolũtatis diſtribuentẽ. Aduerte rõnem boni ad naturã q̃dã ptinere ſe ſe p oĩa diffun
dentem. Rõnem uero pulchri ad ſapiam ordinẽq; manantẽ ab ipſa & ad ſe reliqua puocantẽ.
Deniq; uim amoris ad influxũ quẽdã ſpectare ab oculis p oculos penetrantẽ. Poſthęc multa de
noĩbus affert: quę p ſuperiora ſatis intelligunt. Tangit opinionẽ de nominũ origine triplicem
uel q a diis quõdã accepta fuerint: uel q a barbaris: uel q longitudine tpis adeo a prima origi
ne pmutata, ut primę noim poſitiões minime diſcernant. Mox deridet illos q ſequẽtiũ ſciam p
fitent/ cũ antecedentia neſciant. Tu uero in ſequẽtibus aureã aĩaduerte ſniam: Grauiſſimã om
niũ deceptionẽ eſſe illã qua hõ ſeipm̃ decipit: In ea enim deceptor a decepto abeſt nũq̃. Qm̃ ue
ro Cratylus ad ſectã Euthydemi declinat q̃ putat nullũ dicere falſa: qa q̃ſquis dicit: qd̃ eſt dicat:
itaq; dicat & ueꝝ. So. id hoc pacto redarguit Sępe dicimus adeſſe alicui quędã q̃ pcul abſunt:
atq; uiciſſim abeſſe quę ad ſunt. qd̃ nihil aliud eſt q̃ falſa dicere. Similiterq; cõuenientẽ poſſum⁹
noiare: exprimentes pnomen litteraꝝq; ſonos quodãmõ naturã actionẽq; rei uel paſſionẽ: atq;
cõtra incongrue noiare. Poſthęc ubi de numeris & qualitatibus mentionẽ facit/ dicit/ in ordine
numeroꝝ ſp unitate uel addita uel ſubtracta numeri ſpẽm pmutari. quod in qualitate nõ acci
dat. Id aũt hac rõne arbitror euenire qa tota numeri rõ in unitate eiuſq; replicatiõe conſiſtit. In
qualitate uero cũ pręter unitatẽ eiuſq; replicationẽ alia quędã ſit natura merito uno gradu ad
dito uel ſubtracto: aut ẽt pluribus/ qualitatis ſpecies nõ mutatur. Similiter in imagine/ eatenus
enim imago eſt/ quatenus repręſentat/ p̃t aũt magis minus ue referre. Idẽ fermę/ noĩbus acci
dit. Nam q̃dã reꝝ ipaꝝ ſunt imagines. Pręterea cũ nois finis ſit rem ipam referre. pręſtat ipm̃
ſimilitudine quadã rei: q̃ hominũ conuentiõe referre. Rurſum cũ nomẽ cõſtet ex litteris/ rem
apte nõ p̃t exprimere niſi ex ſyllabis litteriſq; pprie ipam exprimẽtibus cõponat. At qm̃ oportu
res eſt litteras ſyllabas noĩa rebus ſingulis p̃rſus accõmodare: imo ẽt fieri neqt in numeris. Io
circo miſcẽda eſt cõſuetudo naturę/ ut quatenus fieri p̃t, natura reꝝ auctoritatẽ habeat noĩum.
Vbi uero uel nullo mõ uel difficillime p nature ppriet atẽ id fieri p̃t, fiat p ɔſuetudineq; huma

nam/ſiue ſolam ſiue naturę cōiunctā. Aī aduerte poſthęc maximā diligentiam principiis adhi-
bendam in eiſq; cōſtituendis plurimū diſputandum. Rurſus facillima'quadā ad ſcientiā ire uia
quiſquis:ut mouet Cratylus p nominū ꝓprietates/rerꝫ ꝓprietates aucupať. Q ñ qdem auctor
nominū nō talia nomina quales ipſe res ſunt inſtituit, ſed quales ipſe putauit:decipi nō potuit.
Adde q; nomina eadē alii aliter poſſunt interpretari:& ad oppoſita ſignificanda pari probabi-
litate traducere. Profecto multa ſunt nomina ita poſita quaſi res fluanr: multa quoq; ita quaſi
maneant. Eſt igiť fallaciſſimū:p nomina res iudicare. Paulo poſt cōſidera primū q res nomina
uit/cognouiſſe prius eas q̄ nominaret. Itē priſcam opinionē qua aſſeritur diuinā quandam uir-
tutem ab initio hominē inſtruxiſſe rerumq; nomina docuiſſe. Quod iis quę in Prothagora &
politico dicuntur:eſt conſentaneum. Fieri enim nō pt ut humanū genus uel ab initio mūdi uel
poſt ingentes illuuiones aliter q̄ diuinitus ſit inſtructum. Quod āt ſocrates dicit circa ideas ſe
ſomniare:declarat tū de hoc ipſo So. & uulgo/& a comicis ſolitū irrideri, tum idearum cogni-
tionem p ſeparationem mentis haberi/ſomnii uaticinio ſimilem. Mox pbat ideas eſſe, quia ſup
imperfectas formas oporteat eſſe perfectas. Itē immutabiles ideas eſſe. Si quidē ſpeciales rerꝫ
rōnes atq; definitiones ſp eodem mō ſe habeāt. Addit ſi ſtatus a rebus oīs auferať: ſequi ut res
nulla uere ſit/aut hoc aliqd aut tale aliqd. Neq; cognoſcať cū quolibet momento deceptura:ſit
iudicantem/neceſſario mentientem. Subdit neq; fore cognitionē ipſam uidelicet ſpetialem co
gnitiōis ideā:q̄ ſp eodē mō ſe habet. Cōcludit rerꝫ ſciam nō a noībus, ſed ab ideis eſſe q̄rēdam:
quarū notiones inſitę nobis prima ueraq; ſunt noīa rerꝫ. Deniq; iuuenes admonet ne de rebus
grauibus facile ſententiam ferant:imo diſcant diu:expectentq; ętatē maturiorē anteq̄ iudicēt.

Cratylus Platonis uel derecta nominum ratione:tranſlatus a Marſilio Ficino Florentino ad
Petrū medicem:uirum clariſſimum.

Dyalogi perſone.

Hermogenes. Cratylus. Socrates. Her.

Vis ne ſermonē noſtrū cū hoc. So. cōferamus? Cra. Volo equidem/ſi tibi uř. Her.
Cratylus hic. o So. rebus ſingulis ait natura ineſſe rectā noīs rōnem:neq; id eē
nomen:qđ qdā ex cōſtitutiōe uocant:dū uocis ipoꝝ pticulā quandā ꝓnūtiant.
Verū rectam rōnē aliq̄ & noīum Gręcis & barbaris eandem cūctis inatā. pcon
tor itaq; ipm/nū reuera Cratylus ſit eius nomen. Ipſe fateť:Socrati uero qđ no
mē inq̄? Socrates ait. Nōne ſingulis hoib⁹ inq̄ id eſt nomē/quo quēq; uocamus?
Ille nō tibi tū ait Hermogenes nomen eſt, neq; etiā ſi omnes hoīes te ita uocarinr. Dū uero obſe
cro ut ſciſcitanti mihi:quid nam dicat aperiat:nihil pſus declarat:ſed ironia quadā utens me
cum ſimulat ſe ſe aliquid uerſare animo/quaſi nō nihil hac de re intelligat:qđ ſi uellet exprime-
re:cogeret me in ſuper aſſentiri:eademq; dicere q̄ ipſe pdica. Quāobrē libenter ex te audirem.
ſi q̄ rōne Cratyli uaticiniū potes cōiicere:libentius tū ſniam tuam de nominū rectitudine:ſi tibi
placet audirem. So. O Hipponici fili Hermogenes ueteri prouerbio fertur/pulchra eſſe cogni
tu difficilia. Atqui & nominum intelligentia haud parua res eſt. Equidem ſi ex pdico quandoq; Prouer. Pulcra cognitu difficilia.
audiſſe illam quinquaginta dragmarꝫ demonſtrationem/in cuius traditiōe perceptio iſta cōſiſtit
ut ipſe reſtať/nihil prohiberet/quin tu ſtatim nominum rectitudinem intelligeres. Eam porro
nūq̄ audiui:ſed drachmę unius diſciplinam dum taxat accępi. Quare qd in his uerū ſit neſcio.
Inueſtigare aūt tecū ſimul cū Cratylo paratus ſum. Quod aūt dici tibi non eſſe reuera nomen
Hermogenes quod a lucro dř/mordere te ſuſpicor:q̄ſi pecuniarū auidus ſis/& impos uoti. Ve
rum ut mō dicebam difficilia hęc cognitu ſūt. Oportet aūt rōnes utrinq; in medium adducen
do perquirere utrum ita ſit ut dicis ipſe:an potius ut Cratylus ait. Her. Enim uero o Socrates/ ἑρμοτεύης
licet frequenter cum hoc cęteriſq; per multis iam diſputauerim:nondum tū perſuaderi mihi
pōt aliam eē nominis rectitudinem q̄ cōuentionem ipam cōſenſionemq;. Mihi quidem uideť
quodcūq; nomen quis cuiq; imponit/id eſſe rectū. Ac ſi rurſus cōmittat:aliudq; iponit/nihilo-
minus q̄ primum/quod illi ſuccedit nomen rectū exiſtere:quemadmodū ſeruis noīa cōmuta-
re ſolemus. Nulli quippe rei natura nomen ineſſe:ſed lege & uſu illorū q ſi uocare conſuerunt.
Quod quidem ſi aliter ſe habet/paratus ſum non a Cratylo tantū/uerū etiā a quo uis alio diſce
re atq; audire. So. Forte aliquid dicis Hermogenes. Conſideremus itaq;: quodcunq; imponit
quis cuiq; nomen uocatq; id illi nomen eſſe aſſeris? Her. Mihi ſane ita uidetur. So. Et ſiue priua
tus uocat ſiue ciuitas. Her. Aſſero. So. quid uero ſi ipſe rem aliquā uocem:ueluti ſi quem nunc
hoīem uocamus/ego equū noīem quemue equum hoīem. publice quidem erit eidē hō nomē

tes ut ſunt diſcernimus. Her. Nẽpe. So. Nomẽ ita inſtr̃m docẽs eſt/eſſẽtiã q; diſcernẽs ut pecten
& radius ipſe telã. Her. Sic eſt dicẽdũ. So. Radius porro textoriũ eſt inſtr̃m. Her. Quid ni? So.
Textor itaq; radio ac pectine recte utet: recte inq̃ ſ̃m texẽdi rõnẽ. Ille uero q docet noĩe utet &
recte: recte uidelicet ſ̃m docẽdi ꝓpriã rõnẽ. Her. Certe. So. Cuius artificis ope bñ utet textor
qñ radio pectineq; utet? Her. Fabri lignarii. So. Quiſq; ne lignarius faber. an potius q artẽ ha-
bet? Her. Quin habet artẽ. So. Cui⁹ itẽ ope recte ꝑforator utetur? Her. Erarii fabri. So. Nũ quiſq;
eſt faber ęrarius. an poti⁹ q habet artẽ? Her. Qui artẽ. So. Age ergo dic cuius opere ipſe doctor
utat/quotiẽs noĩe utit. Her. Neſcio. So. Aſſignare & hoc neſcis? qs nobis tradit noĩa: qbus uti-
mur? Her. Ignoro & hoc. So. Nõ ne lex tibi uĩ nobis noĩa ſtatuiſſe? Her. Videt. So ergo legis la-
toris utet ope doctor qñ noĩe ipſo utet. Her opinor. So. Conditor legis qlibet tibi ęque uĩ an
q arte eſt ꝑditus? Her. Arte ꝑditus. So. Quare nõ cuiuſcũq; uiri eſt Hermogenes nomẽ ĩpone-
re: uerũ cuiuſdã noĩum auctoris hic ãt ẽ ut uĩ nominũ inſtitutor: q rarior oĩ artifice inter hoĩes
reperit. Her apparet. So. Aĩaduerte obſecro: quo reſpiciens nominũ inſtitutor noĩa rebus ĩpo
nit: imo ſupiorũ exẽpla diiudica: quo reſpiciẽs faber radiũ pectenq; cõficit? nõ ne ad tale aliquid
qđ ad texẽdũ natura ſit aptũ? Her. ꝓrſus. So. Si ope in ipſo radius hic frãgat utrũ aliũ iterũ fabri
cabit ad fracti iſti⁹ imaginem an potius ad ſpẽm ipſam reſpiciet/ad cuius exẽplar radiũ q fract⁹
eſt fecerat? Her. ad ipſam ut arbitror ſpẽm. So. nõ ne ſpẽm ipſam merito ipſius radii rõem ipſũq;
radiũ maxie noĩabimus. Her. Opinor. So. Si qñ oportet cõficiẽdę ueſti tenui uel craſſiori/lineę
ſiue laneę ſiue cuius alteri radiũ ꝑparare/radios ſingulos oportet ſpẽm radii ipſius hr̃e. Qualis
uero cuiq; naturalr̃ ẽ accõmodatiſſim⁹ talẽ ad opus pagẽdũ ut natura poſtulat/adhibere. Her.
Oportet ſane. So. Eadẽ de cęteris inſtrumẽtis ẽ rõ. Nã qđ natura cuiq; cõgruit inſtr̃m ad ĩueni Quomõ nominabit qui recte nominabit
endũ eſt/atq; id illi attribuẽdũ: ex quo efficit: nõ qlecũq; uult q fabricat ſed qle natura ipſa exigit
Terebrũ nãq; cuiq; accõmodatũ ſcire oportet ĩ ferro ꝑficere. Her. Patet. So. Radiũ qn ẽt ſin-
gulis cõpetẽtẽ ĩ ligno. Her. Vera hęc ſũt. So. Quippe ipſa rõne naturę alius radius telę alteri cõ
petit: & in aliis eodẽ mõ. Her. Sane. So. Oportet quoq; uir optime ut ille noĩum ĩſtitutor/nomẽ
natura rebus ſingulis aptũ ĩ uocib⁹ & ſyllabis exprimat: ad idq; reſpiciẽs qđ ipſm nomẽ ẽ ſingu-
la noĩa fingat atq; ad tribuat ſi re uera noĩum auctor eſt futurus: Quod ſi non iiſdẽ ſyllabis qſq;
noĩum cõditor nomẽ exprimit/aĩaduertẽdũ ẽ/q neq; fabri oẽs erarii eodẽ ĩ ferro id faciũt quo
tiẽs eiuſdẽ grã idẽ fabricãt iſtr̃m. Verũ qten⁹ eãdẽ attribuũt licet ĩ alio & alio ferro/eaten⁹ recte
ſe habet iſtr̃m ſiue hic/ſiue apđ barbaros fabricẽt. Nõ ne? Her. Maxie. So. Nõ ne & eodẽ mõ cẽ
ſebis donec inſtitutor noĩum q apđ nos ẽ & q apđ barboros noĩs ſpẽm cuiq; cõpetẽtẽ tribuũt/ĩ
qbuſlibet ſyllabis nihilo deteriorẽ eſſe unũ altero in noĩbus ĩponẽdis? Her. Eqdẽ. So. Quis co-
gniturus eſt utrũ cõueniẽs radii ſpẽs cuicunq; ligno ſit ĩpreſſa? nũ faber q efficit? an textor uſur⁹?
Her. Probabile ẽ o Socrates/magis eũ q eſt uſurus cognoſcere. So. Quis lyrę fabricatoris ope Poti⁹ iudicabit op⁹ qui vſurus ẽ quĩ vſurus fabricat.
utit: nõ ne ille q fabricãtẽ inſtruere pt. & opus/recte ne an cõtra factũ ſit iudicare? Her. Oĩo. So.
Quis ergo? Her. Citharista. So. Quis ãt ope ſtructoris nauiũ? Her. Gubernator. So. Quis itẽ
noĩum cõditoris opi optime pręſidebit & expletũ diiudicabit & apud Gręcos & apud barba-
ros? Nõ ne & q utet. Her. Is certe. So. An nõ is eſt: q ĩterrogare ſcit? Her. Iſte. So. Idẽ quoq; reſ-
põdere. Her. Nẽpe. So. Eũ uero q ĩterrogare ſcit atq; rñdere aliũ uocas q̃ dialecticũ. Her. Dia- Dialectic⁹ recte ſcit interrogare & reſpõdere & nominum
lecticũ ꝑfecto. Socra. Fabri itaq; opus eſt temonẽ facere gubernatore pręcipiẽte: ſi bonus futu
rus eſt temon. Her. Apparet. So. Nominũ quoq; auctoris nomẽ/monẽte dialectico uiro/ſi mõ
recte ponenda ſunt noĩa: Her. Vera hęc ſunt. So. Apparet ergo Hermogenes haud leue qddã:
ut ipſe cenſes noĩs ĩpoſitionẽ eſſe: neq; id eſſe ĩpitorũ & quorũ uis hominũ opus. Nẽpe Cratylus
uera loqt/cũ nomina dicit natura reb⁹ cõpetere: neq; unũquẽq; eſſe noĩum auctorẽ/ſed illũ dũ
taxat q ad nomẽ reſpicit quod natura cuiq; conuenit. ꝑq; eius ſpẽm litteris ſyllabiſq; inſerere.
Her. Neſcio Socrates q̃ rõne his quę dixiſti/ſit repugnãdũ: forte uero nõ facile eſt ſubito ſic per
ſuaderi. Videtur ãt mihi hũc ĩmodũ tibi potius aſſenſurus/ſi oſtenderis quã dicas eſſe natura
rectam nominis rationẽ. So. Equidem o beate Hermogenes adhuc nullam dico. ferme nanq;
e memoria excidit: q dixeram ſupra me uidelicet hoc ignorare/uerũ una tecum ꝑquirere. Nunc
autem mihi & tibi ſimul inueſtigantibus hoc dũtaxat pręter ſuperiora cõptũ eſt/rectitudinem
aliquã natura nomen habere: neq; uirum quẽlibet ſcire ipſum rebus accõmodare. Nõ ne? Her.
Valde. So. Conſiderandum reſtat ſi noſſe deſideras: quę nã ipſius ſit nominis rectitudo. i. ratio
recta. Her. Deſidero equidem. So. animaduerte igitur. Her. Qua uia inueſtigandum mones.
So. Rectiſſima eſt o amice conſideratio: ab his q ſciunt hęc perquirere: oblatis pecuniis & gra-
tiis inſuper actis: hi uero ſophiſtę ſunt: quibus frater tuus Gallias multis erogatis pecuniis/ſa-
piens euaſiſſe uidetur: poſtq̃ uero in res paternas ius non habes/reliquum eſt ut fratrem ſup-
plex exores te doceat/nominũ rectitudinem quã a Prothagora didicit. Her. Quã abſurda hęc
eẽt petitio Socrates: ſi cũ illã Prothagorę ueritatẽ nullo mõ recipiã ea quę ex ueritate illa dicũt

alicuius precii eſtimarem So. At uero ſi tibi hæc non placēt ab Homero cęteriſq; poetis eſt diſ
cendum. Her. Quid de nominibus & ubi Homerus o Socrates tradit? So. Paſſim multa: mi
a uero & pulcherima ſunt illa in quibus diſtinguit circa eadem que nomina homines: & que dii
ipſi inducunt: An non cenſes ipſum in his magnificum aliquid & mirandum de recta ratione
nominum tradere? Conſtat enim deos nominibus illis ad rectitudinem: ipſam uti qua natura
conſiſtunt: An non putas? Her. Certe equidem ſcio ſi qua dii uocant/recte eos admodum no

ξάνθον · σκάμανδρον · Χαλκίδα · κύμινδιν · βατίειαν · μυρίνην · σκαμάνδριος · ἀστυάναξ

minare. Verum que nā iſta? So. An ignoras ꝙ de troiano flumine quod ſingulari certamine cū
Vulcano pugnauit/inq̄t. Quod Xāthū dii uocant: uiri Scamandrū. Her. Scio. So. An nō cēſes
magnificū qddā cognitu eſſe hoc: q̄ rōne rectas ſit flumen Xanthū q̄ ſcamādrū noīare? Itē ſi uis
aīaduerte: & iſtud ꝙ auē eādē dicit chalcidē qdē a diis cizidē uero ab hoīb⁹ noīari: Leuē cogni
tionē hāc putas/ut ſciat̃ q̄to rectius ſit eādē auē chalcidē q̄ cimide nūcupare uel batieā atq; my
rinē aliaq; p multa & apud hūc poetā & apud alios talia: Verꝫ iſtaꝫ rerꝫ inuētio actius īgeniū q̄
noſtrū exigit: Scamādrius aūt & aſtynax qd ſignificēt: humano īgenio ut mihi uī cōprehēdi pōt:
& facile pcipi pōt quā rectitudinē eſſe Homerus uelit in his noībus: qbus Hectoris filiū nūcupat:
Scis ea carmina qbus inſunt q̄ dico: Her. Oīo. So. Vtrū iſtoꝫ nominū putas Homeꝫ exiſtiaſſe
cōuenire magis puero: Aſtyanacta ne? an ſcamādrū? Her. Ignoro? So. Sic aūt cōſidera: ſiqs te in
terrogaret/utrū putes ſapiētiores rectius noīa rebus iponere an min⁹ ſapiētes reſpōderes utiq;
ſapiētiores. Her. ſic certe. So Vtrū mulieres in urbibus ſapiētiores eſſe tibi uident̃. an uiri? quā
tū ad genus attinet. Her. Viri. So. Neſcis ꝙ inq̄t Homerus Hectoris filiū a troianis Aſtyanacta
a mulieribus Scamādrū nūcupatū: qn̄ quidē uiri illū Aſtyanacta uocare ɔſueuerūt. Her uī. So.
Nō ne Homerus Troianos uiros ſapiētiores q̄ mulieres eoꝫ exiſtimauit? Her. arbitror equidē.
So. Aſtyanacta igit̃ rectius q̄ Scamādrū noīatū eſſe cenſuit. Her: Apparet. So? Aīaduertamus
quā ipſe denoīatiōis huius cām affert. Solus enī inquit ciuitatē ipſis tutatus eſt amplaq; menia:
Quapp decet: ut uidet̃ ꝓ hectoris filiū noīare Aſtyanacta. i. regē urbis: urbis inq̄ eius quā pater
ſuus ſeruauit/ut inquit Homerus. Her. Idem mihi quoq; uidet̃. So. Quod āt maxime? porro &
ipſe nōdū ſatis intelligo o Hermogenes. Tu uero percipis? Her. Non ꝑ Iouē Socrates: Atqui
& Hectori o bone uir nomen ipſe Homerus īpoſuit. Her. Quāobrem? So. Q̄m mihi uidet̃ id
nomen hector aſtyanacti eſſe q̄ proximū. ferme enī idem ſignificāt putantq; Gręci utraq; hec
noīa regia eſſe. Cuiuſcūq; enī quis Anax. i. rex exiſtit: eiuſdē eſt & Hector. i. poſſeſſor. Cōſtat enī
dn̄ari illū poſſidereq; & hr̄e. An forte nihil tibi dicere uideor? meq; fallit opinio: q̄ Homeri ſen
tentiā circa nominū rectitudinē ceu p ueſtigia quędā attingere cōfidebā. Her. Nullo mō ut ar
bitror. forte enī nō nihil attingis. So. Decet ut mihi uidet̃. leonis filiū/leonem ſimiliter noīare.
equi filiū equū/haud certe dico/ſiquid tāq̄ monſtrū ex equo naſcat̃: aliud quiddā q̄ equs. Sed cu
ius generis ſm naturam eſt: quod naſcit̃? hoc dico. Si enī bouis ſm naturā filius equū gignit/nō
uitulus qui naſcit̃: ſed pullus equinus eſt nūcupandus. Et ſi equs pręter naturā gignit uitulū/nō
pullus equinus dicendus eſt hic: ſed uitulus: Neq; etiā ſi ex hoīe alia proles q̄ humana pducit̃:
quod naſcit̃ hō uocari debet. Idemq; eſt de arboribus/deq; cæteris oībus iudicādū. pbas hęc?
Her. Probo equidē. So. Obſerua me nequid defraudē. Eadem quippe rōe: ſi quis ex rege naſci
tur rex eſt noīandus. i aliis uero & aliis ſyllabis idē ſignificari nihil intereſt: neq; refert ſiue adda
tur littera aliqua/ſiue etiā ſubtrahat̃: donec eſſentia rei ſignificatę in ipſo noīe dominatur. Her.
Qui iſtuc ais? So. Nihil uariū diuerſumq; dico. Verꝫ ita ut in elementis fieri cernis. ſcis enim ꝙ
elemētoꝫ noīa dicimus: ipſa uero elemēta nequaq̄: quatuor dūtaxat exceptis ſcilicet. e. y. omi

ἕκτωρ · ἄναξ · ε. υ. ο. ω. · βῆτα · η. τ. α.

cron. omega. Cęteris āt tā uocalibus alias addentes litteras/noīa cōſtituimus/atq; ita pferim⁹.
Verū quouſq; elementi ipſius uim declarata inferimus/conuenit nomen illud uocare/ipm qd
uobis ſignificet elementū: ut in uita apparet. ubi additis/i/t/a/nihil obſtitit quin integro nomie
natura elementi illius oſtenderet̃: cuius nominū auctor uoluit: Vſq; adeo ſcite litteris noīa pre
buit. Her. Vera mihi loqui uideris. So. Non ne eadem de rege rō erit? Erit utiq; ex rege rex/ex
bono bonus: ex pulchro pulchęr & in cæteris oībus ſimiliter ex quolibet genere alterū quiddā
tale/niſi mōſtrū fiat: eadēq; dicenda noīa. Variare autē licet p ſyllabas ut uideant̃ homini rudi:
quę ſunt eadem eſſe diuerſa: quēadmodū pharmaca medicorū coloribus &/odoribus uariata
ſępe cum eadem ſint/nobis diuerſa uidentur. Medico autem uim pharmocorum conſideranti
eadem iudicant̃/neq; eum additamenta pturbant. Similiter forte q eſt in nominibus eruditus
uim illorum conſiderat: neq; eius turbatur iudicium/ſi qua littera addita eſt: uel trāſmutata uel
dempta uel in aliis litteris ac multis eadē uis nominis reperit̃. Vt ea nomina que ſupra diximus

ἀρχέπολις

Aſtynax & Hector litteras omnino diuerſas pręter. t. ſolū habent: idem tamen ſignificāt. Item
quod archepolis. i. princeps ciuitatis dicit̃ quam litterarū cōmunionem cum duobus ſuperio
ribus habet. Idem nihilominus infert. Multaq; ſunt alia q̄ nihil aliud q̄ regem ſignificant. Mul
ta Preterea ſunt que exercitus ducem ſignificant: ut agis polemarchus/Eupolemus: Alia item

quę medicinæ pſeſſorẽ declarãt ut iatrocles. acceſimbrotuſq;. Aliaq; p multa reperiri poſſunt ἄγις
ſyllabis & litteris diſcordantia ui autem ſignificationis penitus cõſonãtia. ſic ne & ipſe putas/an πολέμαρχος
aliter? Her. Sic certe. So. His profecto quę ſm naturã fiunt: eadem tribuenda ſunt noĩa. Her. εὐπόλεμος
Omnino. So. Quotiens uero pręter naturã homines aliqui fiunt/in quadam ſpecie monſtri/ue ἰατροκλῆς
luti cum ex bono pioq; uiro ipſius generatur. qui genitus eſt nõ genitoris nomen ſortiri debet: ἀκεσίμβροτος
ſed eius in quo ipſe eſt generis: quẽadmodum ſupra diximus. ſi equs bouis prolem generet/nõ
equũ eius filium: ſed bouem denominandum. Her. Sic eſt. So. Homini igitur impio ex pio ge-
nito/non parentis: ſed generis nomen attribuendum. Her. Vera hęc ſunt. So. Neq; igiẽ theo- θεόφιλον
philum. i. dei amicum neq; Mneſitheum. i. dei memorem. uel talem aliquem huiuſmodi uoca μνησίθεον
te filium talem decet/ſed contraria ſignificãtibus nominibus appellare: ſi modo recte nomina ὀρέστης
inſtituta eſſe debent. Her. Sic prorſus agendum o Socrates. So. Profecto Oreſti nomẽ recte o
Hermogenes uidetur impoſitum: ſiue aliqua ſors illi nomen dedit: ſiue poeta quidam: ferinam
eius naturam agreſtemq; & montanã nomine eo ſignificans. Her. Sic apparet Socrates. So. uẽ ἀγαμέμνων
& pri eius ſm naturã nomẽ eẽ. Her. Appet. So. Appet. utiq; talis eẽ Agamẽno/ut ſibi laborãdũ ἀγαστὸς
cenſeat tolerandũq;: & in iis quę decreuit p uirtutẽ pſeuerandũ. Argumẽtũ uero tolerantię ſuę κατὰ τὴν ἐπιμονὴν.
apud Troiã tanto cũ exercitu pduratio pbuit. Quod igiẽ mirabilis pſeuerãtia uir hic fuerit no-
mẽ ſignificat Agamẽno quaſi agaſtos. i. mirabilis epimoni. i. pſeuerantia. Forte uero & atreus ἀτρεὺς
recte ẽ nominatus. Nex enĩ Chryſippi & crudelitas aduerſus Thyeſtẽ noxiũ pnitioſumq; illum ἀτηρές
demõſtrant. Vñ cognominatio parũp declinat: & clã innuit/ut non qbuſlibet naturã huius uiri ἄτρεστον
declar &. his ãt q nominũ periti ſũt/ſatis Atrei ſignificatio patet. Dicit enĩ ſm ateres & atreptõ
& ateron: quaſi indomitus inexorabilis noxius cõtumelioſuſq; fuerit. Videtur & Pelopi nomen
haud ab re tributũ. Hoĩem qppe quę prope ſunt uidẽtẽ/nomẽ iſtud cõgrue ſignificat. Her. Cur ἀτηρὸν
illi id conuenit? So. Qm̃ in Myrtili cęde/ut fert prouidere nihil potuit: neq; eminus proſpicere πέλοψ
quanta toti generi ex hoc calamitas ĩmineret: Quę enĩ ante pedes erant & ad preſentia tantum πέλας
reſpiciebat: hoc ãt eſt prope aſpicere: quod & fecit cũ Hippodamię cõiugiũ omni conatu inire τάνταλος
cõtẽdit. Vñ Pelopi nomẽ a pelas. i. ppe & opſis: quod ad uiſionẽ pertinet. Tãtalo quinetiam ταλάντατος.
nomen natura ipſa uidet impoſitũ/ſi uera ſunt quę circunferunt. Her. Quę nã iſta? So. q uiuen διὸς
ti ad huc illi aduerſa plurima & grauia contigerunt. Tandemq; patria eius omnis ſubuerſa eſt. ζῆνα. δία.
Defuncto pręterea ſaxum in caput ĩminet. ſors certe duriſſima: hęc prſus cũ nomine cõgruũt. δία. ζῆνα
perinde ac ſiquis nominare talantaton. i. infeliciſſimũ uoluiſſet: ſed paulo locutus obſcurius p κρόνου.
talantato tantalũ poſuiſſet. Tale utiq; nomen fortuna eius aduerſa ipſo rumore gentiũ pbuiſſe δι' ὃν ζῆν
uidet. Quinetiã patri eius Ioui recte nomen eſt inditũ neq; tamẽ facile cognitu. Eſt enim uelut κόρον.
oratio quędã Iouis nomẽ: quod qdẽ bifariã ptientes/partim una/ptim altera pte utimur. Qui- οὐρανοῦ.
dam cina. i. uiuentẽ & uitã. quidã dia. i. per & cãm per quã/uocant. Quę partes una compoſitæ ὁρανία
naturam dei ipſius oſtendunt: quod maxĩe debet nomẽ efficere poſſe. Nulla enĩ nobis cęteriſq; ὁρῶσα. ἄνω.
oĩbus uiuendi magis cã eſt q̃ princeps rexq; oĩum. Quapp decens nomẽ eſt hic deus ſorti tuã:
per quẽ uita ſp uiuentibus oĩbus ineſt. Sectũ aũt in duo eſt: Vnũ ut dicebã nomen in dia uideli-
cet atq; cina. hunc Saturni filiũ ſubito cũ quis audiat forte inſolẽtẽ cõtumelioſumq; putarit. Ve
rũ probabile eſt magnæ cuiuſdã intelligẽtię plem Ioue eſſe. Quod enĩ coros dicit nõ puerum
ſignificat/ſed puritatẽ mentis ipſius & ſincęram integritatẽ. Eſt ãt is uranu. i. cęli filius: ut fert,
Quippe aſpectus ad ſupa/merito Vrania uocatur: quaſi o roſa. i. aſpiciens. ano. i. ad ſupa. Vn- εὐτυχίδην
de affirmãt Hermogenes ii qui de rebus ſublimibus agũt puram mentẽ adeſſe: & Vrano. i. cę- σωσίαν
lo iure nomẽ impoſitum. Si aũt genealogia deoꝝ ab Heſiodo traditã mẽte tenerẽ: & quos hoꝝ θεόφιλον.
pgenitores ĩducit/recordarer/haud quaq̃ ceſſarem oñdere tibi recte illis noĩa inſcripta fuiſſe:
quo ad huiꝰ ſapiẽtię piculum facerem: ſiquid ipſa pficiat pagatq;: & an deficiat nec ne/quę mi
hi tam ſubito ignoro equidẽ unde nup illuxit. Her. profecto mihi uideris o Socrates inſtar eo-
rũ qui numine rapiunt/prinus oracula fundere. So. Reor equidẽ o Hermogenes hanc in me ſa
pientiam ab Euthyphrone Pantii filio emanaſſe. Illi ſiquidẽ ad ſtiti a matutino aſſiduus: aureſq;
porrexi. Patet igiẽ cũ deo plenũ non modo aures meas beata ſapientia impleuiſſe. uerũ etiam
animũ occupaſſe. Sic itaq; agendum arbitror. ut hodie quidem utamur ipſa: & reliqua quę ad
nomina pertinẽt indagemus. Cras uero: ſi in hoc conſenſerimus excutiamus eam: expiemuſq;
aliquẽ pſcrutati ſiue ſacerdotẽ ſeu ſophiſtã q purgare hęc ualeat. Her. pbo hęc maxime Socra-
tes/libentiſſime nãq; quę de nominibus reſtant/audirẽ. So. ita prſus agendũ. Vñ igiẽ potiſſimũ
exordiẽdũ iudicas? poſtq̃ formulã quandã pſcripſimus ut pnoſcamus/ſi etiã noĩa nobis ipſa te-
ſtant non caſu quodã iacta fuiſſe: uerũ rectitudinẽ aliq̃ cõtinere. Noĩa qdẽ Heroun atq; hoĩum
nos forte deciperent/hoꝝ nãq; multa ſm cognomenta maioꝝ poſita ſunt: & ſępe nequaq̃ con
uenit quemadmodum in principio diximus. Multa uero ad uotum homines noĩa tribuũt/ut
Eutychidẽ. ſoſia. theophilũ. i. pſperũ ſuatorẽ/deo charũ. aliaq; p multa. Talia itaq; pter mittẽda

cenſeo, decet.n. cõſentaneũq; maxime reperire nos que ĩ rebus ſempiternis & naturę ordine conſtitutis recte ſunt poſita. Nã circa iſta ĩ cõcedẽdis noĩbus ſtuduiſſe maxĩe decet: Forte uero ipſorũ nõnulla diuiniore q̃dã potẽtia q̃ humana ſunt iſtituta: h: pclare mihi loq uidris. o Socrates: So. Nõne par eſt ab ipſis diis incipe? rõneq; iueſtigate: qua dii thei uocati ſunt. Her. Nẽpe.

θεῖ

So. Eqdẽ ita cõlicio. Videt̃ utiq; mihi Grecorũ priſci deos ſolos putaſſe eos: quos ẽt his tpibus barbarorũ plurimi arbitrant̃ / ſolẽ / lunã / terrã. ſtellas / celũ. Cũ ergo hec oĩa ppetuo in curſu eẽ cõ

θεῖν.
θεούς
δαίμονας

ſpicerẽt: ab hac natura thin. i. currẽdi theus. i. deos noĩaſſe uident̃. Deide & alios aĩaduertẽtes oẽs eodẽ noĩe nũcupaſſe: habet qđ dico uериſimile aliqd: nec ne? Her. Hẽt certe. So. Quid poſt hac inueſtigãdũ? Cõſtat de dęmonibus Heroibuſq; & hoĩbus q̃rendũ eſſe. Her. De dęmonibus primũ. So. Procul dubio Hermogenes: qd ſibi uult dęmonũ nomẽ: aĩaduerte num aliqd dicã. Her. Dic modo. So. Scis ne quos Heſiodus dęmones eſſe inqt? Her. Nõ: So. Neq; ẽt q aureum genus hoĩm inqt in pricipio extitiſſe? Her. Hoc eqdẽ noui. So. Ait enĩ ex hoc genere poſt pñtis uitę fata fieri dęmones ſanctos: terreſtres: optimos: malorũ expulſores & cuſtodes hoĩum. Her. Quid tũ? So. Nẽpe arbitror uocare illũ aureũ genus / nõ ex auro cõſtitutũ / ſed bonũ atq; pclarũ: qđ ide cõlicio: genus nr̃m fereũ eẽ dicit. Her. Vera narras. So. An nõ putas ſiqs nũc ex nr̃is bonus ſit / aurei hunc generis ab Heſiodo ęſtiari? Her. Cõſentaneũ eſt. So. Boni ãt alii q̃ prudẽtes? Her. Prudẽtes. So. Idcirco: ut arbitror eos dęmones pcipue nuncupat: qa ſapiẽtes dęmoneſq; .i. intelligentes. Et ex nr̃a iſtud priſca lingua nomẽ extitit. Quãobrẽ & is & cęteri poetę p multi pręclare loquunt̃: qcũq; aiũt: uidelicet poſtq̃ bonus aliqs uita functus ẽ / maximã dignitatẽ pmiũq; ſortit: fitq; demõ ſm ſapiẽtię cognomẽtũ. Ita & ipſe aſſero dæmona. i. ſapiẽtẽ oẽm eẽ ho

ἥρως
ἔρωτος
Qui fuere heroes.

minẽ: qcunq; ſit bonus: eũq; dæmonicũ eſſe. i. ſapiẽtẽ & felicẽ uiuẽtẽ atq; defunctũ: recteq; dæmonẽ nũcupari. Her. Videor mihi o Socrates in hoc tecũ maxĩe cõſentire. So. Heros ãt qd ſignificat? Id neq̃q̃ inuẽtu difficile. paulo enĩ heroũ nomẽ ab origine diſtat / indicans gñationẽ illorũ ab Herotos. i. amore manaſſe. Her. Qua rõne id ais? So. An ignoras ſemideos heroas eẽ? Her. Quid tũ? So. Oẽs utiq; heroes uel ex amore deorũ erga mulieres humanas: uel amore uirorũ erga deas ſunt geniti. pręterea ſi hoc ſm priſcã Atticorũ linguã cõſideraueris magis: intel

ἐρεῖν
Rhetorum genus eſt heroicum.
ἐρωτᾶν.

liges. repies enĩ q pauliſp mutatũ ẽ noĩs gr̃a ex herotos. i. amore. Vñ ſunt heroes geniti: q uel aut hinc heroũ nomẽ ẽ ductũ / aut ex eo q ſapiẽtes rectoreſq; fuerũt: facũdi uidelicet & ad interrogãdũ differẽdumq; pmptiſſimi: erin nãq; dicere eſt. Quare ut mõ dicebam⁹ / Attica uoce heroes rhetores qdã & diſputatores & amatorii eſſe uident̃. Vñ rhetorũ ſophiſtarũq; gen⁹ heroica ples extitit: Verũ nõ iſtud qdẽ difficile cognitu: imo illud obſcurũ: q̃ ob cãm hoĩes anthropi noĩant̃: hẽs ipſe qd afferas? Her. Vñ id hẽam bõe uir? Quin ſi repire quoquo mõ poſſim / nil cõtẽdo ex eo q te melius faciliuſq; q̃ me repturũ ſperẽ. So. In Euthyphronis inſpiratiõe confidere mihi uideris: Her. Abſq; dubio. So. Et merito qdẽ cõfidis. Nã belle nimiũ mihi nũc uideor co

Διὶ φίλος
Δίφιλος
ἄνθρωπος
ἄνθρωπος
ἀναθρῶν.
ὄπωπε

gitaſſe / ac piculũ eſt niſi caueã ne hodie ſapiẽtior q̃ deceat uidear euaſiſſe. Attende ad ea q̃ dicã: hoc ĩprimis circa noĩa aĩaduertere decet: q ſępe litteras addimus: Sępe ẽt demim⁹ / p arbitrio dũ noĩamus / & acuta ſępenumero tranſmutam⁹ / ut cũ dicimus Dii philos. i. Ioui amic⁹: hoc ut puerbo nomẽ nobis foret: aliũ Iota ide excerpſim⁹: pacuta ſyllaba media: grauẽ pnũpciauim⁹. In aliis quibuſdam litteras interſerimus alia uero grauiora pferimus. h. Vera referes. So. Hoc & in nomine anthropen cõtingit: ut mihi qdem uidet̃. Nã ex uerbo nomẽ cõſtitutũ eſt uno / ut excepto grauiorique effecto? Her. Quõ iſtud ais? So. Ita nomen illud ſignificat: quod cętera aĩalia: que uident nõ cõſiderãt: neq; aĩaduertunt neq; cõtẽplant̃: hõ autem & uidet ſimul & cõtẽplat̃ aĩaduertitq; qđ uidet. Hinc merito ſolus ex hoĩb⁹ aĩantib⁹ antropos eſt nũcupatus: q̃ſi

ψυχὴ
ψυχὴν
ἀναψύχον

anathrõn. i. contemplans q̃ opope. i. uidit: Quid poſt hęc quęram? An uidelicet quod libenter pcipem. h. Maxime. So. ſuccedere ſtatim ſupioribus mihi uidetur de anima & corpore conſideratio. Nã aĩa & corpus aliqd hoĩs ſunt. Her. Sine cõtrouerſia. So. Conemur hęc quẽadmodum ſuperiora diſtinguere. quęrẽdum primo de aĩa: putas ut recte pſychi noĩata fuerit? deinde de corpore? Her. Equidem. So. Vt igit̃ ſubito ex primã quod primũ mihi nũc ſe offert / arbitror illos q ſic animã uocitarũt: hoc potiſſimũ cogitaſſe q hæc quotiẽs adeſt corpi / cã eſt illi uiuẽdi: reſpirandi & refrigerãdi uĩ exhibẽs: & cũ primũ deſierit qđ refrigerat diſſoluit̃ corpus & interit. Vnde pſychim noĩaſſe uident̃: quaſi anapſychon ideſt reſpirãdo refrigerãs. At uero ſi placet ſiſte parũper: Videor mihi aliquid inſpicere probabilius: apud eos q Euthyphronẽ ſequũt̃. nam iſtud quidẽ aſpnarent̃ ut arbitror & durũ qddã eſſe cẽſerent. ſed uide an hoc tibi ſit placiturũ.

φυσέχειν
φύσιν.
ὀχεῖ·ἔχει
ψυχή.

Her. Dic mõ. So. Quid aliud q̃ aĩa tibi uidet̃ corpus habere / continere / uehere ut & uiuat & gradiatur? Her. Nil aliud. So. An nõ Anaxagore credis / rerũ naturã omniũ mente quadã & anima exornari ſimul & contineri? Her. Credo eqdem. So. Par eſt igit̃ eã potẽtiã noĩare phyſechin: q̃ phyſim. i. naturã: ochi & echi. i. uehit & cõtinet: politius aũt pſychi pfert̃. Her. Sic eſt oĩo. Videturq; nihil iſtud artificioſius eſſe. So. Eſt pfecto. Ridiculum aũt qd appareret / ſi ita ut poſitum

fuit nominatec. qđ uero poſt hoc ſeqꝫ corpus nōne ſoma nuncupas? Her. Certe. So. Atq̃ uꝫ mihi in hoc noīe pauli ſp ab origine declinari. nēpe corpus hoc aīę ſima. i. ſepulchrū qdā eē tradūt q̄ſi ipſa p̄nti ī tpe ſit ſepulta: atq̄ ēt q̄a aīa p corpus ſimegni. i. ſignificat q̄cūq: σημαίνει. i. ſignificate p̄r: iccirco & ſima iure uocari. Videt̄ mihi p̄terea Orphei ſectatores nom̄ hoc ob id potiſſimū poſuiſſe/ꝙ aīa in corpe hoc delictoꝝ det penas: & hoc circūſepto ualloq̄ claudet̄ uelut in carcere quodā: ut ſoſite. i. ſeruet̄. Eſſe itaq̄ uolunt hoc ita ut noīat̄ aīę ſoma. i. ſeruādi gr̄a clauſtrū quo ad debita q̄ꝑ expēdat. neq̄ litterā aliq̄ adiiciēdā putant. Her. De his ſatis dictū. o So. arbitror. Veꝝ de noībus aliquoꝝ deoꝝ poſſemus ne ita ut de Ioue actū eſt/cōſiderare/ſm quā rectitudinē noīa ſint impoſita? So. Per Iouē nos qdē ſi mentē haberemus Hermogenes p̄cipuū rectitudinis modū arbitraremur/fateri nihil nos de diis cognoſcere/neq̄ de ipſis inq̄: neq̄ de ipſoꝝ nominibus q̄bus ipī ſe uocant. Cōſtat enim illos qdē ueris ſe noībus nūcupare. Secūdū uero rectę denoiatiōis modū exiſtimo: ut queādmodū lex in uotis ſtatuit p̄cari deos/quomodocūq̄ noīari his placet/ita & noſipſos uocemus tāq̄ nihil aliud cognoſcētes. Recte nāq̄ ut mihi uidet̄ eſt decretū. quare ſi uis ad hanc inueſtigationē pergamus: primo qdē diis pręfati nos nihil de ipīs cōſideraturos/neq̄ enim poſſe cōfidimus: ſed de hoībus potius/q̄ potiſſimū opinione circa deos affecti noīa ipīs inſtituerūt. Hoc enim a diuina indignatiōe ꝑcul. Her. Modeſte loqui uideris. o Socrates: atq̄ ita prorſus agendū. So. Nonne a Veſta ſm legem incipiendum? Her. ſic utiq̄ decet. So. Qua rōne heſtiā hāc nominatā dicemus? Her. ꝑ Iouē haud facile iſtud inuētū. So. Videtur probe Hermogenes primi nominū auctores non hebetes quidā fuiſſe uerū acuti ſublimiūq̄ reꝝ inueſtigatores. Her. Quāobrē? So. Talium quorundā hominū inuentione nomina apparēt impoſita. ac ſiquis peregrina cōſideret nomina/nihilominus qđ ſibi uult unūquodq̄ reperiet. quemadmodū hoc quod nos uſiā. i. eſſentiā nominamus/qdā eſtiā nuncupant. alii oſiā. primo qdem ſm alteꝝ nomen iſtoꝝ: haud procul. a ratione uidet̄/rerū eſſentiā heſtiā uocari. & q̄a nos qđ eſt eſſentię p̄riceps heſtiā uocamus: ex hoc recte heſtia poſſet denoīari. Supiores noſtri quondam ſia. i. eſſentiam eſſiam uocabant. Quin ēt ſiq̄s ſacroꝝ ritus aīaduerterit/exiſtimabit ſic eos putaſſe q̄ hęc poſuerunt. Et enim ante deos oēs Veſtę ſacra facere/decet eos q̄ eſtiā oīum ueſtā cognominarunt. Qui itē oſia nominarūt/hi ferme ſm Heraclitū cēſuerunt fluere oīa ſemp nihilq̄ cōſiſtere. Cām igit̄ & ipſoꝝ originē ducē ipm othun. i. quod īpellit: Qua pp merito ipſum Oſia. i. impellentem cām noīari. De his hactenus ita ſit dictū/uelut ab iis q̄ nihil ītelligūt. Poſt Veſtā āt de Phea atq̄ Saturno cōſiderare cōuenit q̄q̄ de ſaturni noīe in ſupiorib⁹ dixim⁹. ſorte uero nihil dico. Her. Cur nā. o Socrates? So. O bone uir ſapiētię quoddā examē aīaduerti. h. q̄le iſtud? So. Ridiculū dictu: habet tñ nō nihil ꝓbabile. Her. Quid ais? & quo pcō ꝓbabile? So. Inſpicere mihi Heraclitū uideor iā pridē ſapiēter nōnulla de Saturno Pheaq̄ tradētē: q̄ & Homerus dixerat. Her. Qui iſtud ais? So. Ait enim Heraclitus fluere oīa nihilq̄ manere. reꝝq̄ ipſarū ꝓgreſſum amnis fluxui cōparans/haud fieri poſſe inquit ut bis eandē in aquam te mergas. Her. Vera hæc ſunt: An uidetur tibi ille ab Heraclito diſſentire: qui alioꝝ deoꝝ ꝓ genitoribus inſeruit Pheam atq̄ ſaturnū? Nunqd putas temere illū noīa iſtis īpoſuiſſe? Quin & Homerus Oceanum deoꝝ originē inſtituit & Tethydē genitricē. idēq̄ uoluit: ut arbitror: & Heſiodus. Ait pręterea Orpheus. Oceanū primū pulchrifluū cōiugiū incohaſſe: q̄ cū Tethyde germana ſe ſua cōmiſcuit. Vide q̄ maxime hęc inuicem cōſonāt oīaq̄ in opinionē Heracliti redeūt. Her Videris mihi aliquid dicere. So. Tethydis autē nomen haud ſatis quid ſibi uelit intelligo. So. Hoc utiq̄ idē ferme ſignificat/q̄m fontis nomē eſt reconditū. Nā diattomenō & ethumenō. i. ſcaturiēs & trāſiliēs/fontis imaginē pręſeferunt: Ex utriſq̄ uero hiſce noībus nomē Tethydis eſt cōpoſitū. Her. Hoc qdē belliſſimū ē. o Socrates. So. Quid ni? Verū qd deīceps? De Ioue ꝑfecto dixim⁹. Her. Sic eſt. So. Fratres aūt eius dicamus Neptūnū atq̄ Plutonē: nomēq̄ aliud quo ipſum uocant. Her. ꝑſus. So. Videtur Neptūnus ab eo qui primū noīauit/icirco poſidō uocatus fuiſſe/q̄a euntē ipſum maris natura detinuit: neq̄ ꝓgredi ultra ꝑmiſit: ſed quaſi uincula pedibus ipſius iniecit. Maris itaq̄ principem poſidona uocauit/quaſi poſi. i. pedibus: deſmō. i. uinculum habeat. ι/uero decoris gratia forte adiectū fuit. Forſitan non hoc ſibi uult: ſed ꝓ. σ. geminū. λλ. primo fuit appoſitū quaſi dicit̄ πολλὰ ἀδὼς: ideſt multa nocēs de⁹. fortaſis ab eo quod dr̄ ſiin. i. quatere. Sion. i. quatiens eſt noīatus: cui. π. ac. δ. fuit adiectū. Plutonē autē quaſi plutu. . i. diuitiarū datorē dicimus: q̄m diuitię ex terrę uiſceribus eruunt̄: Adin uero multitudo interpretat̄ quaſi Aidem. i. triſte tenebroſumue: Atq̄ hoc nomen horrentes Plutonē uocitāt. Her. tu uero quid ſentis Socrates. So. Vident̄ mihi hoīes circa potētiā dei iſtius multiſariā errauiſſe: eumq̄ exhorruiſſe ſpi: cum minime deceat: porro quiſq̄ ex hoc ꝑtimeſcit/ꝙ nemo poſtq̄ defunctus eſt huc redit ꝙ ue anima nudata corpe illuc abit. Ceteꝝ hæc oīa & regnū & nomen huius dei eodē tēdere mihi uident̄. Her. Quo pacto? So. Dicā qđ ſentio: dic age? Verū hoꝝ ualidius uinculum eſt ad quod uis animal alicubi detinēdū/neceſſitas ne/an cupiditas? Her. Lōge o Socrates p̄ſtat

σῶμα σῆμα σημαίνει σῆμα σώζηται σῶμα ἐσίαν οὐσίαν ἐσίαν ὠσίαν ἐσίαν ἐσίαν οὐσίαν οὐσίαν ἐσίαν ὠσίαν ὠθοῦν ὠσίαν ῥέασ κρόνου

Opinio Heracliti omnia moueri.

ὠκεανὸν τηθὺμ τηθὺσ διαττόμενον ἠθούμενον ποσειδῶν ποσίδεσμον. id eſt pediuinculum.

σάφν. σάφων πλούτωνα πλούτυ ἄδην. ἀδής πλούτωνα

Quar dictū vnuſqſq pertimeſcit.

ἅδην
Quæ vehementior cupiditas.
Pluto ſophiſta diſertiſſimus
Philoſophi officiū.
ἅδης.
ἀϊδὴς.
εἰδέναι.
ἅδης.
δημήτηρ
διδοῦσα.
μήτηρ.
ἥρα.ἐρατή
ἥραν.ἥρανς
φερρέφαττα
ἀπόλλω
φερσεφόνην
φερέπαφα
ἐπαφήν.
φερομένου.
ἅδης
φερρέφατταν
ἀπολούων
ἀπολούων
ἀπολύων
ἁπλοῦν
ἁπλὸν
ἀεὶ βαλῶν
ἀεὶ βάλλων
ἀκόλουθος
ἄκοιτις
α καὶ πόλησις
πόλους
ἁρμονία
συμφωνίαν
ὁμοπολῶν
ὁμοκέλευθον
ὁμόκοιτιν
ἀκόλουθον
ἄκοιτιν
ὁμοπολῶν
μῶσθαι
λήτω
ἐθελήμονα
λήθω
λεῖον
ἦθος
ἄρτεμις

cupiditas.So.An non plurimi adin quotidie ſubter fugerent/niſi ſortiſſimo uinculo eos q illuc deſcēdūt/uinceret.Her.Videlicet.So.Quare cupiditate quadā eos:ut uideť potius ꝗ neceſſitate deuincit ſi modo uinculo nectit ſortiſſimo:Her.Apparet.So.Nōne ruſſus multę cupiditate ſunt:Her.Multę.So.Ergo uehemenriſſima omniū cupiditate nectit eos/ſi mō debet inſolubili nodo cōnectere.Her.Certe.So.Eſt ue uehementior ulla cupidiras ꝗ ea qua quiſq; afficitur dum alicuius ↄſuetudine meliorē ſe uirum ſperat euadere.Her.Nulla me hercle Socrates.So.Hac de cauſa dicendū Hermogenes/neminē hūc illinc uelle reuerti.Neq; ēt Sirenes ipſas:imo & eas cęteros oēs ſuauiſſimis Plutonis orationibus demulceri.Eſtq; ut ratio hæc teſtatur deus hic ſophiſta ꝓcul dubio diſertiſſimus:& ingentia cōferr his q penes ipſum habitāt/beneficta:quſq; adeo diuitiis affatim abundat/ut tanta nobis bona ſuppeditet:Vnde & Pluto eſt nuncupatus:An non philoſophi tibi uideť offīm ꝙ nolit hoībus corpa habentibus adhęrere/ſed tunc demum admittat eos/cum animus illoꝝ eſt corporeis oībus malis cupidinibuſq; purgatus.Excogitauit.nēpe hic deus hac rōe ſe aīos maxime detētuꝝ/ſi uit tutis eos auiditate uinceret.Eos autem qui ſtupore & inſania corporis ſunt infecti/ne pater qdem Plutonis Saturnus ipſeiſuis illis uinculis cohercere ualeret:ſecūq; tenere:Her.Nō nihil loqui uideris.o So.So.Lōge abeſt Hermogenes ut nomen Adis quaſi aides.i.triſte tenebroſumue ſit dictū:imo ab eo trahiť quod eſt idene.i.noſſe oīa pulchra.Er hoc itaq; deus iſte a noīum cōditore adis eſt nūcupat?.Her.Quid ꝑterea dicimus de cęteris noīe Iunoniſq; Apollinis & Mineruę Vulcaniq; & Martis/cęteroꝝq; deoꝝ!So.ceres qdē dimiter nuncupať ab ipſa alimentoꝝ largitiōe:quaſi diduſa miter:hoc eſt exhibēs mater.Era uero.i.Iuno quaſi eratori:amabilis propter amorē quo Iupiter in eā afficit:Forte ēt ſublime ſpectans qui hoc nomen inſtituit aerem erā noīauit:& obſcure locutus eſt ponēs in fine principiū.qđ quidē patebit tibi/ſi nomen illud frequētes ꝓnūptiaueris:Pherephatta.i.proſerpina & appollo nominare nonnulli uetenť.propterea ꝙ illis ignota eſt noīum rectitudo.Enim uero ꝑmutantes pherſophonem ipſam conſiderat.graueq; id illis apparet.hoc ēt deę ipſius ſapiētiā indicat.Sapīa utiq; eſt ꝗ res fluētes attīgit:& aſſeq pt.Quāobrē pherepapha merito dea hæc nominareť pp ſapientiā/& epaphen.i.cōtactū.pheromenu.i.eius qđ ferť:ud tale aliquid.Quo circa adhęret illi ſapiens ipſe Pluto/qa ipa talis eſt.Nūc āt nomē hoc declināt/pluris facientes prolatōnis gratiam ꝗ ueritatem:ut pherephattam nominent.Idem quoq; circa apollo nomen accidir.nam plaeriq; id nomen exhorrent:quaſi terribile aliquid pręſeferat.An noſti!Her.Vera penitus loqueris.So.Hoc aūt ut arbitror huius dei potentie maxime cōuenit:Her.Qua rōe!So.Conabor ſnīam meam exprimere.nullū ꝑfecto nomen aliud.Vnū quatuor huius dei potētiis reperiri cōueniētius potuiſſet:qđ & cōprehenderet oēs/& ipſius quodāmō declararet muſicam/uaticinū/medicinam/& ſagittandi peritiam.Her.Aperias iā.Mirū qddam nomen eſſe id ais.So.Congrue quidem cōpoſitū eſt/conſonatq; utpote qđ ad deū pertinet muſicū.principio purgatio purificationeſq; & ſm medicinā/& ſm uaticinū.Itē ꝗ medicorum pharmacis pagunť/ac uatum incantationes expiationeſq;.lauacra & aſperſiones/unū hoc intēdunt/purū hoīem & corpore & aīa reddere Her.Sic oīo.So.Nōne deus qui purgat ipe erit Apoluon & apolyon.i.abluens a malis ſoluens quod Apollo ipſe ſignificat!Her.Abſq; dubio.So.Quatenus itaq; diluit atq; ſoluit/ut talium medicus apoluon merito nūcupať.Secūdū uero diuinationē uerūq; & aplum.i.ſimplex qđ idem eſt recte more Theſſalicoꝝ noīare hūc poſſumus hi nēpe oēs deū hunc aplon uocāt.Quatenus aūt aiuallon.i.ſp iaculando arcu uehemens eſt aiuallon dici pōt/hoc eſt perpetuus iaculator.Secundū uero muſicā de hoc cogitādū.quemadmodū de eo quod diciť acoluthos & achitis.i.pediſſequus/comes/& uxor:in quibus α ut in aliis multis idem quod ſimul ſignificat.in his quoq; α & poleo ſignificant uerſionē:quę ſimul & una ꝑagiť:quam conuerſionem dicamus:ꝑ hęc in cęlis ſignificatur conuerſio quę ꝑ eos fit quos polos uocamus:& in cantu harmonia:quā dicimus ſymphoniā.Quia in his ut tradūt muſicę & aſtronomie periti harmonia quadam ſimul oīa cōuertunť:hic aūt deus harmonię pſidet homopolon.i.ſimul uertens hęc oīa/& apud deos/& apud hoīes.Quēadmodū igiť homocheleuton & homochitin.i.ſimul euntē & ſimul iacentē/uocauimus acholuton & achitin:o:in:α ꝑmutātes:ita apollinē nominauimus eū qui erat homopolon/altero.l.interiecto/qa ęquiuocum fuiſſet duro cū noīe:quod & his tpibus ſuſpicati pleriq; ex eo ꝙ non recte uim noīs huius animaduertunt/perinde hoc metuūt ac ſi ꝑnitiē quādā ſignificaret.Sed reuera nomen hoc omnes huius dei uires cōplectiť/quēadmodū ſupra diximus.Significat enim ſimplicē ꝑpetuū iaculatorem/expiatorē & conuertentē.Muſas uero & muſicam ab eo quod dicitur moſthe.i.inquirere/indagationeq; & ſtudio ſapientię tractum eſt.leto.i.latona/d/manſuetudine diciť quia ſit ethelemō.i.prōpta & expoſita & libens ad id quod petit quiſq; exhibendum.Forte uero ut peregrini uocāt/multi nāq; litho nomināt:qđ nomen tribuiſſe uidenť:qa non rigida illi mēs ſed mitis lon litho quaſi lion ethos.i.mos lenis & mitis ab illis cognominatur.Artemis.i.diana ex eo qđ

Artemes/quaſi integra modeſtaq; ſit pp uirginitatis electionẽ. Forſitan etiã q̃ſi aretiſhiſtora.i. uirtutis cõſciã uocitauit nois inſtitutor. Fortaſis ẽt dicta eſt artemis q̃ſi Aroton miſiſaſis.i.quaſi illa cõgreſſũ oderi uiri cũ muliere. Vel enim pp hoꝝ aliqd uel pp oĩa hmõi nomen eſt inſtitutũ. Her. Quid uero dionyſius & aphroditi? So. Magna petis Hipponici filii. Atq eſt nominũ rõ his diis impoſitoꝝ gemina: ſeria uidelicet & iocoſa: Seriã qdẽ ab aliis quęre: iocoſam aũt nihil phibet recẽſere: iocoſi ſane dii ſunt. Dionyſiuſq; eſt didus inõ.i.uini dator: q̃ſi didinyſos ioco quodã cognominatus. Vinũ aũt merito uocari ꝑtionus q; efficiat ut bibẽtes plęriq; mente alienati ieſthenun Echin.i.mentẽ habere ſe putẽt: De Venere Heſiodo repugnare ñ decet: ſed cõcede re pp ipã ex Aphru.hoc eſt ex ſpuma gñationẽ a phroditin uocari. Her. Ar uero Mineruã.o So. Vulcanũq; & Martẽ cũ ſis Atheníenſis/ſilẽtio nõ ꝑteribis. So. Haud quaq̃ decet. Her. Non certe. So. Alteꝝ qdẽ eius nomẽ quãobrẽ ſit impoſitũ/haud difficile dictu. Her. Quod. So. Palladẽ eã uocamus. Her. Plane. So. Nomen hoc cenſendũ eſt a ſaltatiõe in bello ductũ fuiſſe/porro uel ſe ſe uel aliud a terra atollere ſeu manibus aliqd efferre dicimus. Pallin & palleſthe.i.uibrare agitareq; & agitari/& ſaltare & ſaltationẽ ppeti. Her. Abſq; cõtrouerſia. So. Palladẽ hac rõe uocamus ac merito. Her. Alterũ eius nomen quo pacto interpretaris? So. Athenã quęris? Her. Id ipſum. So. Grauius hoc amice: uidenẽ priſci Athenã exiſtimare quẽadmodũ hi q his tpibus in Homeri intepretationibus ſunt eruditi, Nam iſtorũ plurimi Homerũ exponunt Athenã tanq̃ mentẽ cogitationemq; finxiſſe. Et qui nomina inuenit/tale aliquid de illa ſenſiſſe uideť, immo etiam altius eam extollens ut dei mentẽ induxit: perinde ac ſic diceret Ethenoe: hęc eſt utens a/pro/n/exte uno quodã ritu.i.uero & σ detrahens forte uero non ita ſed Thia noeſis.i.utpote q̃ diuina cognoſcat: prę cęteris omnibus Theonẽ ideſt diuina cognoſcẽtem uocauit. Neq; abre erit ſi dixerimus uoluiſſe illum apellare eam e Ethenoen quaſi ipſa in more intelligentia ſit. Ipſe poſtmodũ uel etiam poſteriores in pulchrius ut uidebatur aliquid producendo Atheneam denominarunt. Her. Quid de Vulcano quem hephæſton nominant? So. Quid ais? num generoſum ipſum phaeos hiſtora ideſt luminis pręſidẽ quęris? Her. Hunc quęſiſſe uideor. So. Hic ut cuiq; parere poteſt. pheſtos eſt &/e/n/ſibi uẽdicat. Vnde Epheſtos ideſt luminis ꝑſes eſt dictus. Her. Apparet niſi tibi quoquo modo adhuc aliter uideatur. So. An ne uideať aliter/de Marte interroga. Her. Interrogo. So. Si placet. Ares ideſt Mars diciť ſm arren.i.maſculũ & Andrion ideſt forte. Quin ẽt ſi uolueris ob naturã quãdã aſperã durã atq; inuictã immutabileq; quod totũ Arratõ appellať/Aren uocatũ fuiſſe/hoc quoq; deo penitus bellicoſo cõueniet. Her Prorſus. So. Deos iam mittamus p deos obſecro: Nã de his differere uereor. Ad alia uero quęcunq; uis me prouoca/ut quales Euthyphronis equi ſunt noueris. Her. Faciã ut petis: ſi unum de me q̃ſiuero, me ſiquidẽ Cratylus Hermogenẽ eſſe negat. Inueſtigemus itaq; quid Hermu.i.mercurii nomen ſignificet/ut ſiqd ueri hic loquiť/uideamus. So. Hermes.i.mercurius ad ſermonẽ ptinere uideť/quatenus hermineus eſt/hoc eſt interpres & nũtius. furtiuus in loquendo ſeductor/ac uehemens cõcinator. Totum id circa ſermonẽ uerſať. pfecto quẽadmodũ in ſuperioribus diximus. Irin ſermonis eſt uſus. Sępe uero de hoc Homerus ait. Emeſato.i.machinatus eſt. ex utriſq; igitur nomen huius dei cõponiť: tum ex eo quod loqui eſt/tum ex eo qđ machinari & excogitare dicẽda: pinde ac ſi nois auctor nobis ꝑcipere. Par eſt o uiri ut deũ illũ qui irin emeſato ideſt loqui machinatus eſt/Iremen uocetis. Nos aũt arbitrati ſic elegantius eloqui/Hermen uocamus. Quin etiã iris ab eo quod irin.i.loq nomẽ habet/pp ea q; nũtia eſt. Her. Probe medius fidius Hermogenẽ eſſe me Cratylus negauiſſe uideť. Ad orõnis enĩ inuẽtionẽ hebes ſum. So. Cõſentaneũ quoq; amice/Pãna biſormẽ filium eſſe Mercurii. Her. Qua rõne? So. Scis q; ſermo pan.i.omne ſignificat: circuitq; & uoluit ſp/eſtq; geminus/uerus uidelicet ac falſus? Her. Eqdẽ. So. An non id quod in ſermone uerũ/leue eſt atq; diuinũ? ſupraq; in diis habitãs? Contra quod falſum/infra in hominũ multis & aſper atq; tragicus eſt hinc eñ fabulaꝝ cõmẽta & falſa q̃ plurima/circa tragicã uitam repiunť. Her. Sic eſt oĩo. So. Merito ergo q eſt pan.i.totũ nuntias & Aipolõ.i.ſp uolũtas, pan epolos biformis Mercurii filius diceret: ex ſupioribus ptibus lenis ac delicatus/ex inferioribus aſp atq; hircinus. Eſtq; Pan uel ipſe ſermo uel ſermonis frater: ſiqdẽ eſt Mercurii filis Fratrẽ uero fratri ſimilẽ eſſe qd mirꝫ? Ceteꝝ iã o beate uir ut & paulo ante rogabã ſermonẽ de diis hunc abrũpamus. Her. Tales qdẽ deos ſi uis mittamus. o So. hmõi uero q̃dã p currere qd phibet? Solẽ/Lunã/Stellas/Terrã/Etherem/Aerem/Ignem/Aquam/Ver & Annũ. So. Multa ſunt ac magna q̃ poſtulas. Si tamen gratum tibi futurũ eſt obſequar. Her. Pergratũ plane. So. Quid primum poſcis? an ut ipẽ narrabas in ꝑmis helion.i.ſolem Her. Profecto. So. Manifeſtius id fore uideť ſi dorico noie quis utať. Dorici enim hailon uocãt: atq; ita uocať ſm Hallizin.i.ex eo q; congregat in unũ homines cũ exoritur. Itẽ ex eo q; circa terrã ai hilin.i.ſp reuoluiť. pręterea quia uariat circuitu ſuo que terra naſcũtur. Variare aũt & olim idem eſt. Her. quid uero de ſelene.i.luna dicendũ? So. Nomen hoc uideť Anaxagorã premere. Her. So. Cur.

ἀρτεμις
ἀρετῆς
ἵστορα.
ἄροτον
μισησάσης
διόνυσος
ἀφροδίτη
διδοὺς τῶν οἶνον
διδοίνυς.
διόσους
οἴεσθαι νοῦν
ἔχειν
ἀφροῦ
ἀφροδίτην
παλλάδα
πάλλειν
πάλλεσθαι
ἀθηνᾶν
θεονόη
θεῖα νόησις
θεονόην
ἠθονόην
ἥφαιστον
φάεος ἵστορα
φαῖστος
ἥφαιστος
ἄρης.
ἄρρεν.
ἀνδρεῖον
ἄρρατον.
ἄρη.
ἑρμοῦ.
ἑρμῆς.
ἑρμηνεύς.
εἴρειν.
ἐμήσατο.
εἰρόμην.
ἔρμην.
ἶρις εἴρειν.
πανός. πᾶν.
ἀεὶ πολῶν
πᾶν. αἰπόλος
ἥλιον
ἅλιον
ἀλίζειν
εἱλεῖν
αἰολλεῖν
σελήνη
σέλας
νέον.
ἔνον.

Q̄m prę ſe aliq̄d fert antiquius: q̄d ille nup dixit/ꝙ luna a ſole lumen haurit. Her. Quo pacto! So. Selas idē ē ꝙ lumen! Her. Idem. So. Lumen hoc ppetuō circa lunā Neon & Henō ē. i. nouū ac uetus/ſi mō Anaxagorici uera loquūt. nā circūluſtrās eā cōtinue renouat. Vetus aūt ē mēſis pteriti lumē. Her. Vtiq̄. So. Lunā q̄dē ſe lanea multi nominant. Her. Certe. So. Q̄m uero lumē nouū ac uetus ſp habet/merito uocari deberet Selaenneoaia. Nūc āt cōciſo uocabulo Selanea uocat. Her. Dithyrābicū nomē hoc eſt o So. Veꝝ mena. i. menſem & aſtra quomō interptaris. So. Mēſis q̄dē mies recte ab miuſthe a minuēdo iure nūcuparet. Aſtra uero Aſtrapes. i. corruſcatiōis cognomētū hūt. Aſtrape āt q̄a opa Anaſtrephi. i. uiſū ad ſe cōuertit/Anaſtrope dici deberet. nūc cōciniori uocabulo Aſtrape noiat. Her. Vñ nomē trahit Pyr & Hydor. i. ignis & aq̄! So. Ambigo eq̄dē nū q̄ aut muſa me Euthyphronis deſeruiſſe. aut hoc arduū q̄ddā eē. Aduerte obſecro quo cōfugiā in oīb⁹ q̄cūq̄ dubito. Her. Quo nā! So. Dicā tibi/ſcis ipē q̄ rōne pyr noiat! Her. Nō hercle. So. Vide q̄d de hoc ſuſpicē. Reor eq̄dē multa noia Grecos a barbaris eos pſertim q̄ ſub barbaris ſunt habuiſſe. Her. Quorſū hæc! So. Siq̄s rectā iſtoꝝ impoſitionē ſm Gręcā uocē q̄rat/nō ſm eā q̄ eſt nomē inuentū nimiꝝ ābiget. Her. Veriſimile id q̄dē. So. Vide itaq̄ ne nomē Hoc pyr barbaricū ſit: neq̄ enim facile eſt iſtud græce linguæ accomodare. Cōſtat q̄ ita hoc Phygios noiare/paꝝ q̄d declinātes & hydor & cynas. i. canes aliaq̄ p multa. Her. Vera hæc ſunt. So. Ergo diſtrahere iſta nihil oportet q̄ū q̄dē de ipſis nihil dicere q̄ſq̄ pt. Quapp noia illa ignis & aq̄ hūc imodū reiicio. Aer āt ſic ē dictus Hermogenes: q̄a q̄ circa terrā ſūt/eri. i. eleuat: uel q̄a aiˡ ri hoc eſt ſp fluit. Vel q̄a eius fluxu ſpūs cōcitat. poetę. q̄ppe flat Aeras nūcupāt. Forte igt aer dr̄ q̄ſi pneumatoꝝ aetoꝝ. i. ſpūs fluēs/uel fluēs flamē. Etherē pterea ſic exponendū arbitror q̄m Ai thi circa aera reō. i. ſp currit circa aerē fluēs: quo circa ai theer dici poſſet. Ge āt. i. terra planius ſenſū exprimit ſi gea dicat. Gea. n. recte genetira. i. genetrix dici pt/ut ait Homerus. Nā q̄d gegaaſi dr̄/genitū eē ingt. Quid reſtat deinceps! Her. Ver. & annus o Socrates: So. Hore q̄dē. i. ueris tpa priſca & attica uoce dicēda ſunt ſi uis q̄d cōueniēs eſt cognoſcere. Horæ nāq̄ uocant/q̄a horrizuſi. i. terminät giemē atq̄ ęſtatē. Vētoſq̄ & fructus ex terra naſcētes. Eniautos aūt & Eros. i. ānus idē eē uidet. Quod. n. in lumē uiciſſim educit q̄cūq̄ naſcunt fiuntq̄ ex terra/ipm q̄ in ſe ipſo examinat & diſcernit/ānus ē/& ut ſupra Iouis nomē diximus in duo ſectū: ab aliq̄bus Zena: ab aliis Dia uocari: ita & ānū q̄dā eniautō uocant: q̄a in ſe ipſo/q̄dā Etos/quia examinat. Integra uero oro eſt ipm q̄d in ſe ipſo examinat. Vñ ex orone una noia duo ſelecta ſūt: q̄d. n. ſimul dr̄/τὸν ἐν αὑτῷ ἐτάζων. i. in ſe ipſo examinans diſtinctū dr̄/eniautos & etos. i. ānus. Her. At uero o So. iam lōge pgrederis. So. Longius eq̄dē in philoſophia uideor euagari: Her. Quinimo. So. Forte magis cōcedes. Her. Veꝝ poſt hāc ſpetiē libētiſſime cōtēplarer q̄ rōne recte noia iſta pclara uirtutū ſint impoſita/ut Phroneſis. i. prudētia. Syneſis ītelligētia: Diceoſyne iuſtitia. Ac reliq̄ huius gñis oīa. So. Haud cōtēnēdum genus nominū ſuſcitas o amice. Verūtñ poſtq̄ leontinā pellē ſum indutus/haud deterreri decet: imo pclara ipſa/ut ais noia prudētiæ/intelligētie/cogitatiōis/ſciētie/cęteroꝝq̄ hmōi cōſiderare. Her. Quin profecto prius deſiſtere nullo mō debem⁹. So. Aedepol nō male mihi de eo cōiicere uideor: q̄d mō cōſiderabā. Antiq̄ſſimos uidelicet illos nominū auctores/ut & ſapientū nroꝝ plurimis accidit/ob frequentē ipſam in rebus pueſtigandis reuolutionē pter cęteros in cerebri uertiginē incidiſſe: quo factū puto ut res ipſę pferri & uacillare illis appareēt. opiniōis aūt huius cām haud interiorē uertiginē ſed exteriorē ipaꝝ reꝝ circuitū arbitrant: q̄s ita natura habere ſe putāt ut nihil ī eis firmū & ſtabile ſit/ſed fluant oēs ferantq̄ & oīfariā agitēt ſpq̄ gignāt & defluant. Quod q̄dē in his nominibus q̄ nūc relata ſunt cōſpicio. Her. Quo pacto So! So. Haud aduertiſti ſupiora noia rebus q̄ſi delatis fluētib⁹ & iugi gñatiōe trāſlatis ipoſita fuiſſe. Her. Nō ſatis pcepi. So. Principio q̄d primū retullimus ad aliq̄d hui⁹ gñis attinet. Her. Quale iſtud So. phroneſis. i. prudētia ē photas & Rhu noeſis. i. latiōis & fluxus aīaduerſio: Significare quoq̄ pt recipe Oneſim Phoras. i. latiōis utilitatē. Tādē circa ipſam agitationē uerſat: q̄n ēt ſi uis Gnome. i. cogitatio ſignificat gones nomeſim. i. gñatiōis cōſiderationē. nomā q̄ppe conſiderare eſt. noeſis aūt. i. intellectio eſt neu eſis. i. noui deſideriū. nouas. n. res eſſe ſignificat eas fieri ſp. atq̄ hoc deſiderare & aggredi aīum indicat q̄ nomē illd inuenit neoſim principio nāq̄ Noiſis nō dicebat: ſed p. ε. duo/ε ε pferēda erāt/ut Neoeſis q̄ſi neu. i. noui Eſis appetitio & agreſſio. Sophroſyne. i. tpantia illius q̄d mō diximu⁹. Phroneſeos. i. prudētie/ſalus & cōſeruatio ē. Epiſteme. i. ſcia ab eo ꝙ inſtat & ſeq̄t/tractum ē q̄ſi res fluētes ſollers aīus pſequat: inſtetq̄ & comitet. at neq̄ ex mora poſterior. neq̄ pcurſiōe ſit prior. Quare e interiecto epiſtemen uocare decet. ſyneſis tanq̄ ſyllogiſmus. i. rōcinatio q̄dā eē uidet. Cū aūt Symene dicit idē intelligit ac ſi diceretur Epiſtaſtę. Nam oſidit eū rebus animū congredi. Sophia. i. ſapientia agitatiōis eſt tactus. Obſcurius autē & alienius hoc a nobis. Veꝝ animaduertendū eſt in poetis quotiens uolunt aduentātē aliquē & irruentē exprimere. Eſythe idest erupit proſiliit dicere. Quin & illuſtri cuidam apud Lacedęmonios uiro nomen erat ſus

σεληναίαν.
σελαεννεοάεια.
σελαναία
μῆνα. ἄστρα.
μήνς
μειοῦσθαι
ἀστραπῆς
ἀστραπὴ. ὦπας
ἀναστρέφει
ἀναστρωπή.
ἀστραπή. πῦρ.
ὕδωρ.
ὕδωρ. κύνας.
ἀήρ. αἴρει.
ἀεὶ ῥεῖ.
ἀήτας
πνευματόρρουν
ἀητόρρουν.
αἰθέρα
ἀεὶ θεῖ.
ἀειθεήρ
γῆ. γαῖαν.
γεννήτειρα.
γεγάασι
ὧραι. ὁρίζουσι.
ἐνιαυτός. ἔτος.
ζῆνα. δία
ἐνιαυτόν. ἔτος
ἐνιαυτὸς καὶ ἔτος
φρόνησις
σύνεσις
δικαιοσύνη
φρόνησις.
φορᾶς. ῥοῦ
νόησις
ὄνησιν. φορᾶς
γνώμη
γονῆς
νώμησιν
νωμᾶν
νόησις
νέου. ἕσις.
νεοέσιν
νόησις
νεόεσις.
νέου. ἕσις.
σωφροσύνη
φρονήσεως
ἐπιστήμη
ἐπιστήμην
σύνεσις
συνιέναι
ἐπίστασθαι
σοφία
ἔσυθη
σοῦς.

ideſt prępes. Sic enim Lacedęmones cõcitatiõis ĩpetũ indicãt: q̃ſi itaq; oĩa pferanť/huius ipſius agitatiõis q̃ eo ꝙ ſus dť/ſignificať/epaphen.i.tactũ pceptionẽq; ſophia demõſtrat. Agathõ.i. bonũ cuiuſq; naturę: agaſton.i.ãmirabile/amabile/delectabile ſignificat. Enĩ uero poſtq̃ fluunt oĩa partim celeritas ptim tarditas ineſt. Eſt igiť nõ oẽ uelox: ſed ipſi⁹ aliqd agaſton. Quod qdẽ agaſton ipſius Agathon noĩe declarať. Dicęoſyne.i.iuſtitia ꝙ dicęu ſyneſim.i.iuſti intelligẽtiã importet facile cõiicere puſſumus. Quid aũt ipſum dicęõ ſibi uelit/difficile cognitu. Videť aũt hucuſq; a multis qd᷑ dictũ ẽ cõceſſum/reliquũ uero dubiũ. Et enĩ qcũq; totũ mobile arbitrãtur plurimũ agitari ipſũ exiſtimãt. pq; oẽ aliqd pmanere quo ſingula fiãt: quo due tenuiſſimũ ſit & uelociſſimũ. Neq; enĩ p oĩa diſcurrere poſſe/niſi adeo tenueſit ut nihil poſſit obſiſteť penetrãti: & adeo uelox/ut cęteris q̃ſi ſtãtib⁹ utať. Q̃ñ uero gubernat oĩa diaion.i.diſcurrẽs & pmanãs: merito dicęon eſt apellatũ .κ. uno politioris plationis grã interiiecto: hactenus qd᷑ mõ dixim⁹ inter plurimos cõſtat hoc eẽ iuſtũ. Ego ãt Hermogenes ut pote diſcẽdi deſiderio flagrãs hęc oĩa pſcrutat⁹ ſum: & in arcanis pcępi ꝙ hoc ipm iuſtũ ſit & cã/quo enĩ res ipſe fiũt/hoc ẽ cã/ppriecq; ita uocari iſtd᷑ debere q ſpiã tradidit. Cũ uero ab his iã auditis iſtis nihilomin⁹ diligẽter exqro: qd ipm iſtũ ſit/qñ qdẽ ita ſe haber/uideor iã ulterius q̃ decet exigere. & caueã ut dť uallũq; ſupergredi. Satis enim ſup que rogaſſe me & audiſſe reſpondent: meq; uolentes explere alius aliud afferre conantur neque/ultra conſentiunt. Quidã ait iuſtũ hoc/ſolẽ eſſe. Solum quippe ſo'em diſcurrendo caleſaciendoq; omnia gubernare. Cum uero hoc alacer cuidã quaſi pręclarũ aliquid audiuerim refero/ſtatim ille me ridet/queritq; nunqd exiſtimẽ poſt ſolis occaſum iuſtum nihil hoĩb⁹ ſupeſſe? pcõtãti itaq; mihi qd ille ſentiret. Ipm ait ignẽ iuſtũ exiſtere: neq; id cognitu facile. q̃re alius inqt nõ ignẽ ipſum: ſed ipm potius innatũ igni calorẽ. Alius hec oĩa p nihilo habet/eẽ enĩ iuſtũ mẽtẽ illã quã induxit Anaxagoras dñam certe illã ſuapte natura/nec alicui miſtã exornare oĩa inqt p oĩa penetrãtẽ. Hic eqdẽ o amice in maiorẽ ãbiguitatẽ ſum plapſus q̃ antea dũ nihil de iuſtitia ſciſcitabar. Ceterũ ut redeamus ad id cuius gratia diſputamus/nomẽ illi tale pp hęc/quale diximus eſt tributũ: Her. Videris o Socrates ex aliquo audiſſe hęc: neq; ex tua officina ruditer deprõpſiſſe: So. Quid alia? Her. Nõ ita. So. Attende igiť: forte nãq; in reliqs te decipere: quaſi q̃ afferã nõ audiuerim. poſt iuſtitiã qd reſtat? Andriã.i.fortitudinẽ nõdũ pegimus iniuſtitia ſane obſtaculũ eius eſt quod diſcurrit p oĩa. Andria in pugna uerſať: pugna in rebus ſi qdẽ fluunt/nihil aliud q̃ fluxus ipſe cõtrarius. Quapp ſi qs/d/ſubtraxerit ex noĩe hoc andria nomẽ quod reſtat Anria opus ipſum declarat. cõſtat plane ꝙ nõ fluxus cuiuſq; cõtrarius R hoe.i. fluxus fortitudo eſt: ſed oppoſitus illi q pręter iuſtũ fit fluxui. Neq; enim aliter fortitudo eſſet laudabilis. Arren aũt.i.mas & aner.uir a ſimili quodã ducunt originẽ.ſ.ano rhoe.i.ſurſũ fluxu. Gine uero ideſt mulier quaſi gone ideſt fœcũda & generatrix. Thely ideſt fœmina ab theles.i. papilla dicitur. Thele autem uideť Hermogenes dici: quia thelemo ideſt germinare pululareque facit ut irrigans ea quę irrigantur. Her. Sic apparet o Socrates. So. Thallini ideſt uirẽſcere ut mihi uidetur augmentum iuuenum reprę́ſentat: quaſi uelox quiddam & ſubitum: quod innuit ille qui nomen cõflauit: ex thin.i.currere: & halleſthe.i.ſaltare. Aĩaduertis me uelut extra curſum dlatũ poſtq̃ plana ac puia nactus ſum? Multa quoq; ſupſunt quę ad ſeria ptinere uideẽť. Her. Vera loqueris. So. Quorũ unũ ẽ ut uideamus qd Techne.i.ars importet. Her. Prorſus. So. Nõ ne hoc hexin ni.i.habitũ mẽtis oñdit/ſi τ/demiť iterſeriť aũt.o.mediũ inter/λ& ν:& κ. Her. Aride nimiũ Socrates & inculte. So. An ignoras btẽ uir noĩa uetera diſtracta iã eẽ atq; cõfuſa a ſermonis tragici ſtudioſis elegãtię gratia addẽtibus & ſubtrahentibus lĩas? Ac ptim tpis diuturnitate: ptim exhornatiõis ſtudio undiq; puertẽtib⁹: ut ecce in catoptro.i.ſpeculo q̃ abſurdũ eſt/r/ipſius additamentũ? Talia certe: ut arbitror faciũt q oris illecebras pluriſq̃ eſtimãt ueritatẽ. Quãobrẽ cũ multa noſbus ipſis adiiecerint tandẽ effecerunt ut nemo iã nominũ ſenſum animaduertat. Quẽadmodũ dũ ſphinga.i. monſtrũ quoddã pferũt: cũ phiſga pronũtiare deberet: ac cętera multa pfecto ſi dareť cuiq; arbitratu ſuo & demere & addere/magna utiq; eſſet licentia: & quodlibet nomẽ cuiq; rei unuſqſq; tribueret. Her. Vera narras. So. Vera plane: ſed enim mediocritatẽ quãdã atq; decorũ ſeruare te decet preſidẽ ſapientẽ. Her. O utinã. So. Atq; & ipſe o Hermogenes opto: uerũ ne exacta nimiũ diſcuſſiõe uir felix exqras: ne uin meã prorſus exhaurias. Aſcendã qppe ad ſupradictorũ apicẽ: poſtq̃ poſt artẽ cõſiderauerimus: mechanẽ.i. machinationẽ excogitationẽq; ſollertẽ. Videť aũt ſignificare idẽ quod multũ ptingere & adſcẽdere. Cõponiť ergo ex his duobus mecus.i.longe & multũ & aniti.i.adſcendere penetrare pertingere. Sed ut mõ dicebã ad ſummũ dictorũ pueniẽdũ eſt. Quęrẽdũq; qd nomina iſta ſignificant arete.i.uirtus & cacia.i.prauitas. Alterũ qdẽ nõdũ reperio. alterũ patere uideť: Nam ſuperioribus oĩbus cõſonat: nẽpe tanq̃ eant oĩa cacos ion.i.male uadẽs/cacia.i.prauitas erit: q̃re cũ aĩa male ad res ipſas accedet cõiter praua diceť: pprie uero ac maxime pcedẽdi hęc difficultas indilia.i.timiditate patet: quã nõdũ declarauim⁹/ptermiſimus enim. Oportebat aũt cõtinuo

σοῦς. ἔπαφὴν ἀγαθὸν. ἀγαστὸν. δικαιοσύνη δικαίου. σύνεσιν. δίκαιον. διιόν. δίκαιον. ἀνδρίαν. ἀνρία. ῥοῆ. ἄῤῥεν. ἀνὴρ. ἄνω ῥοῆ.

Prouerbium caueã & uallũ ſupgreditur

γυνὴ. γονὴ. ἦν. θηλῆς. θηλή. τεθηλέναι. θάλλειν. θεῖν. ἅλλεσθαι. τέχνη. ἕξιν νοῦ ἔχονον. κατόπτρῳ. σφίγγα. σφιγὸς μηχανὴν μήκους. ἄνειν. ἀρετὴ. κακία. κακῶς ἰὸν. κακία δειλία.

Temporis longinquitas & hornatus nomina uetera peruertit.

poſt fortitudinẽ ipſam inſerre:Multa inſup alia pteriiſſe uidemur:dilia ſignificat duꝶ aie uin-
culũ deſmos enĩ uiculũ eſt.lian uero forte qddã durũq; ſignificat.q̃te timiditas uehemẽs ac ma
ximũ eſt aie uinculũ:queadmodũ & aporia.i.defect⁹ inopia dubiũ malũ qddã eſt:ac ſumatim
quodcũq; pgreſſus ipſius ĩpedimẽtũ:idq; male eſſe uĩ oñdere in ipſa uidelicet motiõe ĩpediri
atq; detineri.Quod cũ aĩa ſubit prauitate plena dr:qd ſi illud prauitatis nomẽ talib⁹ q̃buſdã cõ
petit:cõtrariũ arete.i.uirtus ſignificabit:ĩ primis.qdẽ facultatẽ agileq; pgreſſũ.deinde ſolutũ
& expeditũ aiç bonç ĩpetũ eẽ oportet.Quãobrẽ abſq; ĩpedimẽto obſtaculoq; airheõ.i.ſp fluẽs
iure cognoiari poſſet airite forte uero & ęretẽ uocat qs/qa ſit hitus iſte heretotatos.i.maxie eli-
gẽdus:Verũ cõciſo uocabulo arete denoiatũ forſitã me fingere dices:Ego ãt aſſero ſi mõ nomẽ
illud prauitatis qd rettuli recte eſt ĩductũ/recte quoq; & iſtud uirtutis nomẽ ĩduci:Her.At ca-
con/i.malũ p quod ĩ ſupioribus multa dixiſti qd ſibi uult?So:Extraneũ qdã p louẽ ac ĩuẽtu diffi
cile:Itaq; ad hoc ẽt machinamẽtũ illd ſupi⁹afferã:Her.Q uid iſtud?So. Barbaricũ qddã & hoc
eſſe dicã:Her.pbe loq uideris:So.Ceterũ hęc iam ſi placet mitam⁹:Nomina uero iſta calon &
eſcron.i.pulcrũ & turpe conſideremus:Quid eſcron inuat ſatis mihi patere uideẽ. Nẽpe cum
ſuperioribus cõuenit uideẽ q noia ſtatuit/paſſim agitatiõis impedimẽtũ uituperare:ut ecce/ai
iſchonti rhun.i.ſemp impediẽti fluxũ/nomẽ dedit aiſchorũ.Nũc uero per ſtringentes eſcron
appellãt Her.Q uid calon.i.pulchrũ?So.Hoc cognitu difficilius q̃q̃ ipſum ita deducitur/ut har
monię dũtaxat & lõgitudinis gratia ipſum/α/ſit pductũ:Her.Quo pacto?So.Nomẽ hoc cogi-
tatiõis cognomentũ qddã eſſe uideẽ.Her.q iſtud ais?So.Quã tu cauſam appellatiõis rei cuiuſq;
cenſes?an nõ quod noĩa tribuit?Her.Omnino So.Nõ ne cã hęc cogitatio eſt uel deorũ uel ho-
minũ uel amboꝝ. Her.Nẽpe.ſo.Ergo caleſam.i.quod uocat res:& calõ idẽ ac cogitatio ſunt.
Her.Appatet.So.Quęcũq; mẽs & cogitatio agũt/laudãda ſunt:q̃ nõ uitupãda.Her.Prorſus.
So.Quod medicinę particeps/medicinę opa efficit:quod fabrilis artis/fabrilia.Tu uero qd ſẽ
tis?Her.Idẽ.So.Pulchrũ itaq; pulchra:Her.Decet:So.Eſt ãt hoc ut dixim⁹ cogitatio.Her.Ma
xime.So.Nomẽ itaq; hoc cal.iõ.pulchrũ merito erit prudẽtię cognomentũ/talia quędã agen-
tis:qualia affirmãtes pulchra eſſe diligimus.Her.Sic apparet.So.Quid ultra generis huius re
ſtat inueſtigandũ?Her.Que ad bonũ & pulchrũ ſpectant Cõferentia uidelicet/utilia/cõducibi
lia/emolumẽta horumq; contraria.So.Quid ſympheron.i.conferens ſit/ex ſupioribus ipſe in
uenies.Nã nominis illius quod ad ſciam attinet/germanũ/qddã apparet. Nihil enim pſe fert
aliud q̃ phoram.i.lationẽ anime ſimul cum rebus:quæ ue hinc pueniunt/uocari ſympheronta
& ſymphora.i.conferẽtia:ex eo qd ſimul circũferunẽ.Her. Videẽ.So.zerdaleon aũt.i.emolu-
mentũ ab cerdus.i.lucro.Cerdos uero/ſiquis enim pro.ν δ/noĩ/ huic inferat/quod uult expri-
mit.Nã bonũ alio quodãmõ nominat.Quod enĩ oĩbus κεράννυται.i.miſceẽ diffuſum p oĩa hãc
ipſam eius uim/ſignificans/nomẽ illud excogitauit δ.pro.ν.apponẽs/ac cerdos pronuntiauit.
Her.Q uid aũt lyſitelũ.i.utile.So.Videẽ o Hermogenes nõ ſicut caupones hoc utunẽ:iccirco
lyſitelum uocari/qa analoma apolye.i.ſumptus uitat & minuit. Verũ qa cũ uelociſſimũ ſit res
ſtare non ſinit/neq; p mittit lationẽ telos.i.ſinẽ pgreſſionis accipere atq; ceſſare:ſed ſoluit ſemp
ab illa fugatq;/ſiqs terminus ſupueniat:ipſamq; ĩdeſinẽtẽ immortaleq; pbet. hac rõne bonum
lyſitelũ uocatũ arbitror.ipm enĩ motiõis lyon telos.i.ſoluẽs terium lyſitelum uocari uidetur.
Ophelimũ uero.i.ↄducibile pegrinũ nomẽ eſt.& ſępe numero Homerus uerbo ẽ uſus.ẽ ãt hoc
augẽdi faciẽdiq; cognomẽtũ.her.Q uid de hoꝝ ↄtrariis ẽ dicẽdũ?So.Quę p negationẽ iſtoꝝ
dicunẽ tractare nequaq̃ oportet.her:Quę nã iſta?ſo.Aſymphorõ/anopheles:alyſiteles/acer-
des.Her:Vera loq̃ris.So:Sed ulauerõ/& zemiodes.i.noxiũ & dãnoſũ.Her.Certe.So.Vlauerõ
qdẽ iulapton rhũ eſſe dicit.i.quod uult apti.i.ĩpedire & coercere.rhũ.i.fluxũ/hoc ãt paſſim ui
tupat quodq; uult apti rhũ recte uulapteꝝ appellareẽ.uerũ ornat⁹ gfa ulaueron arbitror noĩa
tũ.Her.Varia tibi ſuboriũtuꝝ o Socrates noĩa.atq mihi uideri in pñria q̃ſi Paladię legis pludiũ
quoddã pcinuiſſe/dũ nomẽ hoc uulapteꝝ pnũtiates.So.Nõ ego in cã ſũ Hermogenes:ſed q no
mẽ ipm iſtituerit?Her.Vera loq̃ris Verũ zemiodes qd?So.Q uid eẽ dẽat zemiodes dicã Her
mogenes:& uide q̃ uere loq̃t/quotiẽs dico q; addẽtes ac demẽtes lfas lõge noium ſenſũ uariãt:
adeo ut ſepe exiguũ qd mutãtes/cõtrariã ſignificationẽ ĩducãt:quod appet hoc in noĩe deon.i.
oportunũ:uenit hoc mihi nup ĩ mẽtẽ/de eo quod dicturus ſum cogitãti.Recẽs pfecto uox iſta
nobis pulchra:coegitq; cõtrariũ ſonare nobis deon & zemiodes/ſenſũ ipm cõfundẽs.Vetus ãt
qd nomẽ utrũq; uult explicat.Her.Q ui iſtuc ais?So.Dicã eqdẽ:haud te pterit maiores nr̃os fre
quẽter ι &/δ/uti ſolitos:nec rarius mulieres:q̃ maxime priſcã uocẽ ſeruant.Nũc autẽ p ι/η/uel
ipſum/ε/uel.κ.adhibent.pro/δ/uero/ζ/quaſi hęc magnificentius quiddam proferãt.Her.Q uo
pacto?So.Vt ecce uetuſtiſſimi uiri himeram diẽ uocabãt.poſteriores autẽ partim emerã ptim
himerã uocãt.Her.Vera hęc ſunt.So.Scis igiẽ uetuſto illo noĩe tm̃ mẽtẽ eius q nomẽ impoſuit
declarari.Nã ex eo quod himiruſin.i.d̃ſiderãtib⁹hoĩb⁹gratulãtibuſq; e tenebris lumẽ emicuit

δηλίας
δεσμὸς
λίαν
ἀπορία
ἀρετὴ
ἀῤῥέον
ἀῤῥάγτην
αἱρετὴν
αἱρετωτάτης
ἀρετὴ κακὸν
κακὸν
αἰσχρὸν
ἀεὶ ἴσχοντι
τὸν ῥοῦν
αἰσχόῤῥουν
κακὸν
καλέσαν
καλὸν
καλὸν: καλὸ
καλὸν
συμφέρον
φορὰν
συμφέροντα
σύμφορα
κερδαλέον
κέρδος
κέρδος
λυσιτελοῦν
λυσιτελοῦν
ἀνάλωμα
ἀπολύει
τέλος
λύον: τέλος
ὠφέλιμον
ὠφελεῖν
ἀσύμφορον
ἀνωφελὲς
ἀλυσιτελὲς
ἀκερδὲς
βλαβερὸν
ζημιῶδες
βλαβερὸν
βλάπτον
τὸν ῥοῦν: ἅπτειν
ἅπτειν τὸν ῥοῦν
βουλαπτεροῦν
βλαβερὸν
βουλαπτεροῦν
ζημιῶδες
ζημιῶδες
δέον
δέον
ζημιῶδες
ἱμέραν
ἑμέραν
ἡμέραν
ἱμείρουσι

diem himerã cognominarũt. Her. Apparet. So. Nũc aũt ita more tragico decãtatũ eſt/ut qd ſi bi uelit hemera nequaq̃ intelligas: quaq̃ arbitranť nõ nulli himerã dici ꝙ himera.i.mãſueta q̃ꝙ efficiat. Her. Ita mihi uř. So. Neq̃ te fugit ueteres cygon.i.iugũ: dyogon uocauiſſe. Her. Plãc. So. Eni uero cygon nihil aperit at dyogon dyin agogẽ.i.duoꝝ cõductionẽ ligãdi ſimul gřa mõ ſtrat. Idẽq̃ eſt de multis aliis iudicãdũ. Her. Patet. So. Eadẽ rõne Deon ita pnũptiatũ cõtrariũ nominũ oĩm q̃ ad bonũ ſpectãt oñdit. porro boni ſpẽs exiſtẽs deon deſmos.i.uinculũ quoddã & ĩpedimẽtũ pceſſionis eſſe uř: tãq̃ ulaueru.i.noxii affine qddã. Her. Ita maxĩe apparet o Socrates. So. Veꝝ nõ ſic in hoĩe ueteri: qđ uериſimilius eſt recte ĩſtitutũ fuiſſe q̃ noſtrũ. Nẽpe cũ ſupioribus bonis cõſenties: ſi p/ı/i/uetus reſtituas. Neq̃ eni Deon/ſed Dion bonũ illud ſignificat qđ ſp nominũ laudat inuẽtor. Atq̃ ita ſecũ ipſe nõ deſſidet immo ad idẽ ſpectãt: Deon quaſi Dion Ophelimon: lyſitelũ/cerdaleon/agathon/ſympheron: euporon.i.facile ad pgreſſum: uniuerſũ hoc diuerſis noĩbus innuit/aliqd p oĩa penetrãs/oĩaq̃ phornans: idq̃ ubi laudatũ: Quod uero obſtat & detinet/ĩprobatũ: Quin ẽt in noĩe hoc Zemiodes/ſi ueterũ more/δ/pro/Z/poſueris/apparebit tibi nomẽ iſtud dunti ion.i.liganti ſiſtentiq̃ quod pergit ĩpoſitũ: unde & Demiodes cognominãdũ. Her. Quid hydonẽ lype/epithymia: Voluptas: ſcilicet dolor cupiditas. Socrates: & huius generis reliqua? So. Haud nimis obſcura mihi uideнť Hermogenes? Hidone.i.uoluptas ſiquidẽ actioni: illius nomẽ eſt q̃ ad oniſim.i.utilitatẽ emolumẽtũq̃ rẽdit/δ uero adiectum facit ut p eo quod eſt ioniſis Hidone pferať. lype.i.dolor a dialyſeos.i.diſſolutiõe corpis trahi uideť. Nã in huius modi paſſione corpus diſſoluiť: Ania ideſt triſtitia quod ĩpedit iene ideſt ire demonſtrat: algedõ.i.cruciatus: peregrinũ nomẽ uideť ab alginu dictũ. Odine.i.dolor & aſſlictio ab endyſeos.i.ingreſſione doloris denoĩať. Her. Videť. So. Achthedon.i.meror langorq̃ actõnis grauedinẽ tarditatẽq̃ ſignificat: chara uero.i.letitio gaudiũq̃ a diachaſeos.i.pfuſione & Eupoias.i.facilitate Rhoes.i.motiõis aĩæ diciť. terpſis.i.delectatio ab terpnu.i.oblectamẽto duciť. Terpnõ ãt a pnoi.i.inſpiratione delectatiõis in aĩam: Quare merito uocareť ẽpnum.i.inſpirans. Tẽporis ãt interuallo ad terpnon deuentũ eſt. Euphroſyne.i.hilaritas & alacritas: quã ob cãm dicať aſſignare nihil opus: Nã cuiq̃ patet nomen hoc trahi ab eo quod diciť Eu.i. bene ſympheresthe.i.una ſeq/q̃ſi dicať aĩa bñ res aſſeq. Vñ eupheroſyne uocari deberet: tamẽ Euphroſynẽ appellam?: Sed neq̃ difficile ẽ aſſignař qd epithymia.i.cupiditas ſibi uelit. Nomẽ qppe hoc uim tendentẽ in thymon.i.aĩum & irã & furorẽ oñdit: thymos aũt a thyſeos & zeſeos ideſt flagrantia feruore & ĩpetu aĩę. pinde Himeros.i.ſuauis & blãda pfuſio/diciť Rho.i.fluxu aĩam uehemẽter alliciente. ex eo enĩ ꝙ Hiemenos Rhi ideſt ĩcitatus reꝝq̃ appetẽs fluit aĩam uehementer attrahit pp impetũ ſiue incitamentũ fluxus: ab hac tota in himeros eſt nũcupatus. Pręterea pothos uocať.i.deſideriũ: quod ſane preſentẽ ſuauitatẽ nõ reſpicit/quẽadmodũ himeros: ſed habẽtẽ ardet. Vñ pothos diciť quaſi a põtos.i.abſentis cõcupiſcẽtia. Idẽq̃ ipſe in id qđ gratum ẽ animi nixus/pñte eo quod cupiť himeros abſẽte pothos denoĩatur. Eros aũt.i.amor quia iſrhi.i.influit extrinſecus: neq̃ ppria eſt hñti Rhoe.i.fluxio iſta: ſed ĩfuſa p oculos: Quapp ab eſrin.i.influere: eſros.i.influxio/amor ab antiqs noſtris appellabatur: Nam/o/p/co/uteban tur: nunc aũt eros dicitur p/ω/interpoſito. Veꝝ qd deinceps conſiderandũ p̃cipis. Her. Doxa ideſt opinio & talia quedã unde nomen hñt? So. Doxa uel a diozi ideſt pſecutione dř qua pgit p ſequiť aĩa/conditionẽ rerũ inueſtigans: uel a tozu uole.i.arcus iactu. Videť autem hinc potius dependere Oieſis.i.exiſtimatio huic conſonat: Oñdit qppe iſin.i.ingreſſum aĩę in unũ quodq̃ cõſiderãdum oin ideſt q̃le ſit: quẽadmodũ & uule.i.uoluntas a uole.i.iactu diciť. Et uuleſthe.i. uelle pp ipſum attingendi nixum ſignificat ẽt ephieſthe.i.cupere & uuleueſthe.i.cõſulere. Oĩa hæc opinionem ſequentia/uoles ipſius ideſt iactus & nixus imagines eſſe uideнť: Quẽadmodũ cõtrarium. aulia.i.ptiuatio uoluntatis/defectus quidã conſequendi impos apparet: q̃ſi nõ cõtendat. neq̃ etiam quod intendit uult/cupit/inueſtigat/adiſpicatur. Her. Frequentiora hęc cõgerere uideris o Socrates. So. quare finis iã ſit fauente deo. Volo tamẽ adhuc Anancem & Ecuſion.i.neceſſarium & uolũtariũ declarari. Nẽpe ſuperioribus iſta ſuccedunt Ecuſion equidem eſt Icon.i.cedens neq̃ tenirẽs. hoc ſiquidem nomine declarať icon ionti.i.cedens eunti ideſt quod ue ex uoluntate perficiť. Ananceon uero.i.neceſſariũ & obſiſtens cum pręter uolũtatem circa errorem inſcitiamq̃ uerſabitur. deſcribitur autem ex proceſſu ſm neceſſitatem: quoniã in uia aſpera denſa inceſſum prohibent. Vnde Anãceon dictum eſt/quaſi per Ancus ion.i.per uallẽ uadens. Quouſq̃ uero uiget robur ne deſeramus. Quãobrem interroga ammabo neq̃ deſiſtas. Her. Ecce rogo quę maxima ſunt & pulcherima. Alethiam.i.ueritatem & Pſeudos.i. mendacium. & on.i.ens. & quare id quo de hic agimus onama.i.nomen dicitur. So. Quid uocas maieſthe? Her. Voco equidem inquirere. So. Videtur nomen hoc ex ſermone illo cõflatũ/quo dicitur on.i.ens eſſe/cuius nomen inquiſitio eſt. Quod clarius certe comprehendes in eo quod dicimus onomaſton.i.nominandum hic enim exprimitur nomẽ quid ſit entis uidelicet

ἡμέραν. ἡμέρα.
ἡμέρα. ἥμερα.
ζυγόν. δυογόν.
ζυγόν. δυογόν.
δυοῖν. ἀγωγήν.
δέον. δεσμός.
βλαβερῶν.
δέον. δίον.
ὠφέλιμον.
λυσιτελοῦν
κερδαλέον.
ἀγαθόν.
συμφέρον.
εὔπορον
ζημιώδες
δοῦντι ἰόν. ἰόν.
δημιώδες.
ἡδονή. λύπη
ἐπιθυμία. ἡδονή
ὄνησιν. ὄνησις
ἡδονή. λύπη.
διαλύσεως. ἀνία.
ἰέναι. ἀλγηδών.
ἀλγεινοῦ. ὀδύνη.
ἐνδύσεως.
ἀχθηδών. χαρά
διαχύσεως
εὐπορίας. ῥοῆς
τέρψις. τερπνοῦ.
πνοῆ. ἕρπνουν
τερπνόν.
εὐφροσύνη.
εὖ. συμφέρεσθαι.
εὐφεροσύνη.
εὐφροσύνην
ἐπιθυμία. θυμόν.
θυμός. θύσεως.
ζέσεως. ἵμερος.
ῥῷ. ἱέμενος. ῥεῖ.
ἵμερος. πόθος.
ἵμερος. πόθος.
ἀπόντος ἵμερος.
πόθος. ἔρως. ἐσρεῖ
ῥοή. ἐσρεῖν. ἔσρος
ἔρως. δόξα. δόξα.
διώξει. τόξου. βουλή
οἴησις. οἶσιν. οἷον
βουλή. βολή.
βούλεσθαι.
ἐφίεσθαι. βουλεύεσθαι. βολῆς.
ἀβουλία.
ἀνάγκην.
ἑκούσιον.
ἑκούσιον.
εἶκον. εἶκον. ἰόντι.
ἀναγκαῖον.

ἀναγκαῖον. ἀγκους.ἴον. ἀλήθεια. ψευδός. ὄν.ὄνομαι. μαίομαι.ὄν. ὀνομαστόν.

ingſitio. Alethia uero ſicut & alia cōponi uſ. Nā diuina entis latio noīe hoc includiſ. alethia q̄ſi exiſtēs thia, alc. i. diuina q̄dā uagatio pſeudos aūt cōtrariū motiōis. Ruſus hic uitupaſ agitationis obſtaculū: quo due ſiſtere cogit. Nā a catheudo. i. dormis duciſ. pſ. uero adiectū ſenſum nominis occulit. On uero & uſia. i. ens & eſſētia cū alethia. i. ueritate cōgruūt/ſi i apponaſ. nā ion. i. uadēs ſignificat. At ucon. i. nō ens: q̄dā noīant ucion. i. non uadēs. Her. Hęc mihi uideris o Socrates fortiter admodū diſcuſſiſſe. Verū ſiqs te pcōteſ q̄ ſit recta iſtorū interptatio: q̄ dicunſ ion. i. uadēs. Rheon. i. fluēs. Dun. i. ligās ac detinēs: q̄d illi potiſſimū reſpōdebimus? habes ne? So. Habeo eq̄dem: pfecto nup ſubcurrit nobis aliq̄d cuius reſpōſione qcq̄ uideamur afferre. Her. Quale iſtud. So. Vt qd̄ minime cognoſcimus: barbaricū eſſe dicamus: forte. n. pti reuera talia ſunt. forte uero pti ac pſerti noīa pria tēporū confuſiōe inſcrutabilia. Er. n. cū paſſim uocabula diſtrahanſ: nihil mirū eēt ſi priſca lingua cū nr̄a collata nihilo a barbarica uoce differret. Her. Haud alienū ē a rōne qd̄ dicis. So. Cōſentanea q̄dē aſſero: nō tñ iccirco certamē excuſationē uſ admittere: Sed conemur hęc diſq̄rere: atq; ita cōſideremus: ſiqs ſp uerba illa p q̄ nomē dſ q̄reret: ruſuſq; illa p q̄ dicunſ uerba ſciſcitareſ pgeretq; ita pgrere/nō ne q rūdet/defatigari tādē & renuere cogereſ? Her. Mihi ſane uſ. So. Q n̄ itaq; q reſponſum denegat/merito ceſſabit? An nō poſtq̄ ad noīa illa puenerit/q̄ ceterorū ſunt & ſermonū & nominū elemēta? Hęc utiq; ſi elemēta ſunt/ex aliis noībus cōpoſita uideri nō debēt: queādmodū ſupra Agathō. i. bonū diximus ex Agaſtu. i. iocūdo amabiliq;: & Thou. i. ueloci cōpoſitū: Thoon ruſus ex aliis cōſtare dicemus. Illaq; ex aliis: ſed poſtq̄ ad id puenerimus qd̄ ultra ex aliis noībus nō cōſtituiſ/merito nos ad elemētū pueniſſe dicemus/nec ulterius hoc in alia noīa referēdū. Her. Scite mihi loq uideris. So. An nō ea de q̄bus paulo añ iterrogabas noīa elemēta ſunt? oportetq; rectā illorū rōnē aliter q̄ reliquorū iueſtigare? Her. pbabile id q̄dē. So. pbabile certe Hermogenes: Supiora itaq; oīa i hęc redacta uſ: ac ſi ita ſe res habet: ut mihi uſ: ruſus age hic una mecū cōſidera ne forte delirēdū rectā primorū noīum rōem exponere tento. Her. Dic mō: ego nanq; p uiribus meditabor. So. Arbitror eq̄dē i hoc te cōſentire unā eſſe rectā & primi & ultimi noīs rōem: nulliūq; illorū eo qd̄ nomē eſt ab alio diſcrepare. Her. Maxīe. So. Er. n. oīum q̄ ſupra retulimus noīum recta rō/i hoc conſtitit: ut q̄lis queq; res ſit indicareſ. Her. pculdubio. So. Hoc utiq; nō minus prioribus q̄ poſterioribus ppetere debet: ſi noīa futura ſunt. Her. prſus. So. Atq poſteriora noīa p priora hoc efficere poterāt: Her. Apparet. So. Pria uero q̄bus alia nō pcedūt: quo pacto q̄ maxīe res ipſas nobis oſtēdēt? ſi noīa eē debēt. Ad hoc mihi rūde: ſi uoce & lingua caruiſſemus/uoluiſſemuſq; res inuicē declarare/nōne pinde ac nūc muti/manibus capiteq; & ceteris mēbris ſignificare tētauiſſemus? Her. Haud aliter Socrates. So. Ergo ſupnū q̄ppiā ac leue demōſtraturi: cęlū uerſus manū extuliſſemus: ipm̄ rei naturā imitātes. Inferiora uero & grauia deiectiōe q̄dā humi inuiſſemus. q̄n ēt currētē equū uel aliud q̄cq̄ aīaliū indicaturi corporū noſtrorū geſtus figuraſq; ad illorū ſimilitudinē q̄ pxīe q̄ſq; finxiſſet. Her. Neceſſariū qd̄ ais eſſe mihi uſ. So. Hūc imodū ut arbitror his corpis ptibus oñſum eſſet corpe uidelicet qd̄ q̄ſq; mōſtrare uoluerat imitante. Her. Ita certe. So. Poſtq̄ uero uoce lingua & ora declarare uoluimus: nō ne ita demū per hęc oſtēſio fiet/ſi p ea circa quodlibet: facta fuerit imitatio? Her. Neceſſariū puto. So. Nomē itaq; eſt: ut apparet imitatio uocis: q̄ q̄ſq; aliq̄d imitaſ p uocē imitaſ & noīat. Her. Idē mihi quoq; uſ. So. Nōdū tñ recte dictū exiſtimo. Her. Quāobrē. So. Q m̄ hos ouiū & gallorū ceterorūq; aīaliū imitatores fateri cogeremur/noīare eadēq; imitanſ. Her. Vera loq̄ris. So. Decere id cenſes? Her. Nequaq̄. ſed q̄ nā o Socrates imitatio nomē erit? So. Nō talis imitatio q̄lis q̄ p muſicā fit: q̄uis uoce fiat. neq; ēt eorūdē quorū & muſica imitatio eſt: neq;. n. per muſicā imitationē noīare uidemur. Dico āt ſic. Adeſt rebus uox & figura colorq; plurimis. Her. Oīo. So. Vſ mihi ſiquis hęc imiteſ/neq; circa imitatōes iſtas noīandi facultas cōſiſtere. hę ſiq̄dē ſunt parti muſica pti uero picturas: nō ne? Her. Plane. So. Quid ad hoc? n̄ ne eſſentiā eſſe cuiq; putas: queādmodū colori & cæteris q̄ ſupra diximus? an nō ineſt colori ac uoci eſſentia q̄dā: & aliis oībus q̄cūq; eſſēdi apellatiōe ſūt digna? Her. Mihi q̄dē uſ. So. Siqs cuiuſq; eſſentiā imitari litteris ſyllabiſq; ualeret/nō ne q̄d unū quodq;: ſit declararet? Her. Maxīe q̄dē. So. Q uē hūc eē dices? ſupioreſ q̄dē pti muſicū pti pictorē cognominabas: hūc uero quomodo uocabis? Her. Vſ hic mihi o Socrates quē iā diu q̄rim⁹ noīandi auctor: Her. Si uerū hoc eſt cōſiderādū iā de noībus illiā q̄ tu exigebas Rhoes. i. fluxu. iene. i. ire. ſcheſeos. i. detētōe utrū litteris ſyllabiſq; ſuis fuera eñiā imitāſ/nec ne? Her. Proſus So. Age uideam⁹ nunq̄d hęc ſola pria noīa ſint: an ſint & alia pter hęc? Her. Alia eq̄dē arbitror. So. Cōſentaneū eſt cęterū q̄s diſtinguēdi modus. uñ imitari incipit imitator? Nō ne q̄ñ q̄dē litteris ac ſyllabis eſſentię ſit imitatio pſtat primū elemēta diſtiguere? queādmodū q rhythmis dāt operā/elemētorū prio uires diſtigūt: deīde ſyllabarū tñ rhythmos tādē ipos aggrediunſ: prius uero nequaq̄. Her. Vtiq;. So. An nō ita & nos prio oporter litteras uocales diſtiguere: poſtea reliquas/ſm ſpēs/mutas & ſemiuocales. Ita. n. i his eruditi uiri loquūſ. ac ruſus uocales q̄dē: nō

ἀλήθεια. θέα.ἄλη. ψεῦδος. καθεύδειν. ψ. ὄν.οὐσία. ἀλήθεια. ἰόν.οὐκ ἰόν. οὐκ ὄν. ἰόν.ῥέον. δοῦν.

Quod minime cognoſcimus: id barbaricum.

ἀγαθόν. ἀγαστοῦ. θοῦ. θοόν.

tũ ſimiuocales & ipaꝝ uocaliũ ſpẽs inuicẽ differẽtes. Et poſt q̃ hec bene oĩa diſcreuerimus: rurſus inducere noĩa cõſiderareq; ſi ſunt in q̃ oĩa referunť queadmodũ elemẽta: ex qb⁹ cognoſcere licet & ipſa: & ſi in ipſis ſpẽs cõtineť/eodẽ mõ: ſicut in elementis. his oĩbus diligẽter excogitatis ſcire oportet ad ferre ſm ſimilitudinẽ unũquodq; ſiue unũ uni ſit admonendũ/ſeu multa inuicẽ cõmiſcẽda: ceu pictores ſimilitudinẽ uolẽtes exprimere interdũ purpureũ dũtaxat colorẽ adhibẽt: interdũ quẽuis aliũ colorẽ. Q ñq; multos cõmiſcẽt. ueluti cũ imaginẽ uiri q̃ ſimillimã effingere uolũt/uel aliud qddã hmõi: q̃tenus imago queq; certis colorib⁹ indiget. haud ſecus & nos elemẽta rebus accõmodabimi⁹ & unũ uni quocũq; egere maxie uideať. Symbolaq;. i. cõiecta cõficiemus: q̃s ſyllabas uocãt. Q uas ubi iunxerimus: ex eiſq; noĩa uerbaq; cõſtituerimus: rurſus ex noĩbus ac uerbis magnũ iã qddã & pulchrũ & integrũ cõſtruemus/& queadmodũ totũ ipm cõpoſitũ pictura aĩal uocat: ita nos ɔtextũ hũc integrũ oſonẽ uel noĩandi pitia uel rhetorica fabricatã: uel alia quauis q̃ id efficiat arte. imo nõ nos iſtud agemus. Modũ nãq; loquẽdo trãſgreſſus ſum. qppe ueteres ita cõflarũt: ſi ita eſt cõſtitutũ. Nos ãt oportet ſi mõ artificioſe conſideraturi ſum⁹ ipſa oĩa ſic diſtiguẽtes/ſiue ut cõuenit prĩa noĩa & poſteriora ſint poſita/ſiue ñ ita excogitare. Aliter ãt cõnectere uidẽdũ eſt o amice Hermogenes ne forte ſit error. Her. Forte per iouẽ o Socrates. So. Nũqd ipſe cõfidis ita re poſſe diſtiguere? Ego. n. me poſſe diffido. Her. Multo igitur magis/ipſe diffido. So. Dimittemus igiť? an uis utcũq; ualem⁹ explamur? Et ſi parũ qd horũ noſſe poſſumus aggrediamur: ita tñ ut ſupra diis pfati: utq; illis ediximus/nihil nos ueri ĩtelligẽtes opiniões hoĩum de illis cõiicere/ita & nũc pgamus nobis ipſis ſimiliter pdicẽtes. Quod ſi q̃ optime diſtinguẽda hęc fuiſſent uel ab alio quopiã uel a nobis/ſic certe diſtiuguere oportuiſſet. Nũc ãt ut fert? p uiribus iſta nos tractare decebit. Admittis hęc? uel qd ais. Her. Sic pr̃ſus opinor. So. Ridiculũ uiſum iri o Hermogenes arbitror φ res ipſe imitatiõe p litteras ſyllabaſq; facta manifeſte fiãt. Neceſſariũ tñ: neq;. n. melius hoc habemus qcq̃: ad qđ reſpiciẽtes de ueritate primoꝝ noĩum iudicemus: Niſi forte queadmodũ Tragici quotiẽs ambigũt cõmẽticiis quibuſdã machinamentis ad deos cõfugiũt ita & nos ocius rẽ expediamus dicẽtes deos prĩa noĩa poſuiſſe. & iccirco recte inſtituta fuiſſe. nũqd potiſſimus nobis hic ſermo? an ille qđ ipſa a barbaris qbuſdã accepimus. Nobis qppe antiqores fuur barbari: uel ob uetuſtatem ita ea diſcerni nequeũt ut & barbara? Tergiuerſatiões hę ſunt & belliſſime qdẽ illoꝝ qcũq; nolint de recta ĩpoſitiõe primoꝝ noĩum reddere rõem. Et. n. qſqs rectã primoꝝ noĩum rõem ignorat ſequẽtiũ cognoſcere neqt hęc porro ex illis declarãda ſunt. illa ãt is ignorat: qn potius neceſſe eſt ſequentiũ peritiã pfitentẽ multo prius & abſolutius antecedẽtia cõprehẽdiſſe: poſſeq; oſtẽdere. aliter aũt ſcire debet ſe ĩ ſequẽtibus deliraturũ. an aliter ipſe cenſes? Her. Haud aliter Socrates. So. Q uę ego ſenſi de primis noĩbus/inſolẽtia ridiculaq; admodũ eſſe mihi uidenť. Eaq; tecũ ſi uelis communicabo. Siqd uero tu melius ĩueneris mecũ & ipſe cõica. Her. Efficiã: ſed dic iã forti aĩo. So. Pricipio ipm/ϱ/uelut inſtr̃m oĩs motus eſſe uť. Cur aũt motus cinifis apelleť nõ diximus paret tñ⁹ φ ieſis. i. ityo eſſe uult. Nõ enĩ. η. quõdã: ſed. ε. utebamur. pricipiũ aũt ab ciin. i. ire qđ pegrinũ nomẽ eſt: & iene. i. ire ſignificat. Quare ſi priſcũ eius nomẽ repiať ĩ uocẽ noſtrã trãſlatũ recte ieſis apellabiť. Nũc ãt ab ciin noĩe pegrino & ipſius. ε. cõmutationẽ/&/ν/ipſius interpoſitiõe cinifis nũcupať. Oportebat aũt cinifim uel iſim dicere. ſtaſis. i. ſtatio: negatio ipſius iene. i. ire eſſe uult. ſed ornatus cã ſtaſis denoĩať: Elemẽtũ utiq; ipm/ϱ/oportunũ motus inſtr̃m: ut mõ dicebã uiſum eſt nominũ auctori ad ipam latiõis ſimilitudinẽ exprimẽdã: paſſim itaq; ϱ ad motus exp̃ſſione utiť: in prĩo qdẽ ipſo rhin & rhoe. i. fluere fluxuq;/p litterã ϱ lationẽ imitať. deĩde ĩ tromo. i. tremoř & trachi aſpero. itẽ in uerbis hmõi cruin pcutere/thrauin uulnerare: erycin trahere: Thriptin frãgere eneruareq;: cermatizin incidere: rhem bin uacillare irritare & circũuerſare. Hęc oĩa ut plurimũ p/ϱ/ad ſimilitudinẽ motiõis effingit. Mitto. n. φ lingua in hac littera pnũtiãda minie ĩmorať qn potius cõcitať/Quo circa ad iſtorũ exp̃ſſionẽ ipſo/ϱ/potiſſimũ uſus fuiſſe uť. Vſus eſt ẽt. i. ſcilicet iota ad tenuia q̃q; p oĩa maxie penetrãtia: iccirco iene & ieſthe. i. ire p gredię p. i. imitať. Queadmodũ p/φ/ψ/σ/ξ/q̃ litterę uehemẽtioris ſpũs ſunt/talia quędã noĩum auctor exprimit pſychron fugidum zeon feruens ſieſthe concuti & communiter σειϲμὸν/concuſſionem quaſſationemq;. Q uotienſq; uehemens quipiam & ſpiritu plenum imitari uult nominum inſtitutor tales ut plurimũ litteras adhibet: quin etiam ipſius/δ/compreſſionem ac/τ/& linguę uelut herentis retractionẽ p oportunã exiſtimaſſe uť ad uinculi & ſtatiõis potẽtiã exprimẽdã: Et qa in/λ/ pferẽdo maxie lingua plabiť/iccirco p hoc uelut ex ſimilitudine q̃dã noĩauit Lia. i. Lema: & Oliſthenim labi: & collodes liquidũ: liparon pingue: cęteraq; hmõi: Q uia uero labentẽ linguã/ω/remoratur eo interiecto formauit gliſchrou lubricũ: glycy dulce: gliodes uiſcoſum lutulentũ. Aĩaduertens quoq; ipſius/ν/ſonũ ĩmo in gutture detineri/eo noĩauit Endon & Entos ideſt quod intus eſt & quę intrinſecus ſunt/ut res per litteras repreſentaret. Ipſum uero ω/μεγά ω ideſt magno tribuit & ipſum/ο/ micl ideſt longitudini: quoniã magnę litterę ſunt.

Marginal notes: σύμβολα. — κίνησις. ἵεσις, κίειν. ἰέναι, ἵεσις. κίειν, κίνησις. κιάνησις, ἴσιν. ςάσις, ἰέναι. ῥεῖν, ῥοῇ. τρόμῳ, τραχεῖ. κρούειν, θραύειν. ἐρύκειν, θρύπτειν. κερματίζειν. ῥέμβειν. ἰέναι, ἵεσθαι. ψυχρὸν, ζέον. — λεῖα, ὀλισθάνειν. κολλῶδες. λιπαρὸν. γλίσχρον, γλυκύ. γλοιῶδες. τὸ ἔνδον. τὰ ἐντὸς. τῷ μήκει.

In noīe autē ſtrongilon ideſt rotondū ipſo/o/indigens/o/ut plurimū miſcuit: Eademq̄ ratione cętera ſecūdū litteras ac ſyllabas rebus ſingulis accōmodare uř noīm auctor/ſignū nomēq̄ cō ſtituēs. Ex his deinde ſpēs iā reliquas ꝑ ſimilitudinē cōſtituere: Hec mihi Hermogenes recta uř eſſe noīm rō: niſi q̄d aliđ Cratylus hic afferat. Her. Et. n. o Socrates ſępe me turbat Craty lꝰ hic: ut a pricipio dixi: dū eē quādā aſſerit rectā noīm rōnē: q̄ uero ſit ñ explicat: ut diſcenere nequeā utrū de induſtria nec ne adeo ſit obſcurus: In pñtia igiř o Cratyle corā Socrate dicas utrū placeant ea tibi q̄ Socrates de noībus ꝑdicat: an ꝑclarius aliq̄d afferre poſſis. quođ ſi potes adducas ī mediū/ut uel a Socrate diſcas uel nō ambos erudias. Cra. Videř ne tibi Hermogenes facile eſſe tā breui ꝑcipere quoduis atq̄ docere! nedū rē tantā: quę maximū q̄d de maximis eſtimař. Her. Non mihi ꝑ iouē: quinimo ſcite loquutū Heſiodū arbitror ꝙ ope prętiū ſit ꝑuū paruo addere. Quare ſi q̄cq̄ licet exigiū ꝑficere uales/ne graueris: ſed & Socratē iſtū iuua/& me inſuꝑ debes. n. So. Eq̄dē o Cratyle nihil eoꝝ quę ſupra cōmemoraui aſſererē. Nēpe utcūq̄ uiſum ē cū Hermogene hoc indagaui quo circa aude ſi q̄d meliꝰ habes exprimere tanq̄ ſim libenter quod dixeris/ ſuſcepturus: Neq̄. n. mirarer ſi q̄d tu hiſce haberes ꝑclarius. Videris porro & ipē talia quędam cōſideraſſe: & ab aliis didiciſſe. Si q̄d ergo ꝑſtātius dixeris me inter diſcipulos tuos circa rectam noīum rōem unū cōnumerato. Cra. Certe mihi o Socrates: ut ais: curę hęc fuerūt ac forte diſcipulū te efficerē: Vereor tñ ne cōtra oīo ſe res habeat. Cōuenit mihi nūc idē erga te dicere quod aduerſus Adiacē in ſacris Achilles inq̄t. Generoſe ait Aiax Telamonie populoꝝ princeps: oīa mea ex ſnīa protuliſti. Ita tu quoq̄ o Socrates nr̄a ex mēte uaticinari uideris: ſiue ab Euthyphrone fueris inſpiratus: ſiue muſa quędā tibi pridē inhęrens nūc te protinus cōcitauerit. So. O uir bone Cratyle/ego quoq̄ ſapiam meā iā pridē ad miror/neq̄ nimis cōfido. q̄re examinādū quid dicā exiſtimo. Nā a ſe ipſo decepi grauiſſimū ē: nimis. n. ꝑiculoſa res eſt/cū ſeductor abeſt nūq̄: ſpq̄ deceptū ꝓxime comitař. Oportet itaq̄ ſuꝑiora frequenter aīaduertere: & ut poęta ille ait/ ante illa retroq̄ cōſpicere. Atq̄ & ī pñti uideamꝰ q̄d a nobis ſit dictū/rectā diximus noīs rōem: q̄ qualis quęq̄ res ſit oñdit. Nunq̄d ſufficiēter eſſe dictū aſſerimus! Cra. Ego q̄dē aſſero. So. Doctrinę igiř gratia noīa ipſa dicunř. Cra. Prorſus. So. An nō & hāc artē eſſe dicimus! & ipſius artifices! Cra. Maxīe. So. Quos! Cra. Quos a pricipio tu legū & noīm cōditores cognominabas. So. Vtrū hāc artē ſimiliter atq̄ alias ineſſe hoībus an aliter arbitramur! Id aūt eſt q̄d uolo/pictores q̄dā deteriores ſunt/q̄dā ꝑſtantiores. Cra. Sūt. So. Nōne pręſtātiores oꝑa ſua pulchriora faciunt! figuras uidelicet aīaliū! cęteri cōtra! Edificatores quoq̄ ſimiliter ꝑtim pulchriores ꝑtim turpiores domos efficiūt. Cra. Sic ē. So. Nōne & legū ipſaꝝ auctores ꝑtim oꝑa ſua pulchriora/ ꝑtim turpiora efficiūt! Cra. Haud amplius iſtud admitto. So. Nō ergo leges alię meliores/deteriores alię tibi uidenř. Cra. Nō. So. Neq̄ ēt nomē ut apparet: aliū melius aliud deterius īpoſitū arbitraris. Cra. Neq̄ iſtud. So. Ergo oīa noīa recte poſita ſunt. Cra. Quecūq̄ uidelicet noīa ſunt. So. Quid de huius Hermogenis quod ſupra dictū eſt noīe! Vtrū dicēdū non eſſe illi iſtud

ἑρμοῦ γενέσεως

impoſitū/niſi q̄d Hermu geneſeos. i. Mercurii gñationis illi cōpetat! An īpoſitū quidē nō tñ recte. Cra. Neq̄ ipoſitū eſſe o Socrates arbitror: ſed uideri eſſe aūt alterius cuiuſdam nomen: cui natura ineſt: q̄ noīe cōtineř. So. Vtrū neq̄ mentiř q̄ſq̄ Hermoginē eē cū dicat. Neq̄. n. hoc eſt dubitandū/quin eū dicat Hermogenē eſſe: cū non ſit. Cra. Qua rōne id ais! So. Nūquid ex eo ꝙ nō dař dicere falſa/ſermo tuus cōſtat: & circa id uerſař: ꝑ multi nēpe id o amice Cratyle & nunc predicāt & quondā aſſeruerūt. Cra. Quo pacto o Socrates dū dicit quis quod dicit / quod non eſt dixerit! An non hoc eſt falſa dicere: quę nō ſunt dicere! So. Pręclarior hic ſermo amice q̄ cōditio mea & ętas exigat. Attamē mihi dicas utrū loq̄ falſa non poſſe aliquis tibi uideř / fari autē poſſe! Cra. Neq̄ fari. So. Ac ēt neq̄ dicere: neq̄ apellare ſalutareq̄. Quēadmodū ſi q̄s tibi obuius hoſpitalitatis iure manu reprehēdēs dicat: Salue hoſpes athenienſis Smicriōis fili Hermogenes: Ille loqueretř iſta/uel fari diceretř: uel diceret uel ſalutaret et apellaretq̄ ita/nō te q̄dē: ſed Hūc hermogenē/aut nullū. Cra. Videř mihi o Socrates in caſſum hęc iſte uociſerare. So. Sat habeo utrū uera uociſerat qui ita clamat/an falſa! An partim uera/partim falſa! Nā hoc quoq̄ ſufficiāter. Cra. Sonare hunc ego dicā ſeipſum fruſtra mouentem. ceu ſi quis ęra pulſet. So. Aīaduerte Cratyle utrū quoquomodo cōueniamus. Nō ne aliud nomen/aliud cuius nomen eſt/eſſe dicis! Cra. Equidē. So. Et nomen rei ipſius imitationem quandam eſſe! Cra. Maxime omnium. So. Et picturas alio quodāmodo rerū quarūdam imitationes! Cra. Certe. So. Age uero forte ego quid dicas/non ſatis intelligo: tu autē forſitan recte loqueris/poſſumus has imitationes utraſq̄ & picturas & nomina rebus his quarū imitationes ſunt attribuere: nec ne! Cra. Poſſumus. So. Aduerte hoc in primis: nūquid poſſit aliquis uiri imaginem uiro: & mulieri mulieris tribuere: & in aliis eodem pacto! Cra. Sic certe. So. Num & contra! uiri imaginem mulieri / & mulieris uiro! Cra. Et hoc. So. An utręq̄ diſtributiones huiuſmodi rectę ſunt! uel potius altera! quę cuiq̄ ꝓprium ſimileq̄ attribuit! Cra. Mihi q̄dē uř. So. Ne igitur us ego ac tu cū ſimus amici in uerbis

pugnemus:aduerte quod dico. Talē ego diſtributionē in imitationibus utriſq; tā noībus q̄ pi-
cturis rectā uoco/& in noībus nō rectā mō:ſed uerā. Alterā uero diſſimilis ipſius tributionē illa
tionēq; non rectam & in nominibus preterea falſam. Cra. At uide o Socrates ne forte in pictu-
ris diſtarat id contigere poſſit ut quis male diſpertiat:in noībus aūt minime:ſed neceſſariū ſit
recte ſp adſcribeſ. So. qd uis? quo ab illo hoc differt? Nōne fieri poteſt ut cuipia uiro quis obui
us/dicat hęc tua figura eſt:oſtendatq; illi forte uiri illius figurā/forte ēt mulieris. Oſtēdere inq̄
ſenſibus oculoꝝ offerre. Cra. Certe. So. Nōne iterū ut eidē factus obuiā dicat/nomen id tuum
eſt. Imitatio quippe aliqua nomen eſt quēadmodū & figura/dico autem ita. Nōne licebit illi di
cere nomen hoc tuum eſt? deinde in aure ſe idem infundere/forte eius imitationē dicēdo ꝙ uir
eſt. forte uero fœminæ cuiuſdā humanæ imitationē:dicēdo ꝙ mulier. Nō uideſ tibi hoc aliquā
do fieri poſſe? Cra. Concedere tibi uolo o Socrates:ſic eſto. So. Recte facis amice ac ſi ita ſe ha-
bet/cōtrouerſia iam tolleſ. porro ſi in his hmōi quędā ꝑtio ſit:alterū uera loqui alterum loqui
falſa uocamus: Si hoc accidit:& poſſumus non recte noīa diſtribuere:& quę nō ꝓpria ſunt cuiq;
reddere:ſimiliter in uerbis ab errare licebit. Sin autē uerba noīaq; ita cōgerere/datur/neceſſe ē
& orationes ſimiliter. Oratio quippe ut arbitror/eſt uerborū & nominū cōpoſito. Quid ad iſta
Cratyle? Cra. Quod & tu:probe nāq; loqui uideris. So. Quinetiā ſi prima noīa ad litteras ipſas
quadā imitatione referimus:contigere pōt in his quēadmodū in picturis:in quibus accidit ut
congruas oēs figuras coloreſq; adhibeamus. Itēq; ut nō omnes/ſed partim ſupaddamus:ptim
ſubtrahamus pluraq; & pauciora exhibeamꝰ. Non ne fieri hoc pōt? Cra. Proculdubio. So. Qui
cōuenientia oīa tribuit/pulchras litteras & imagines reddit. Qui uero addit uel aufert litteras
qdē ac imagines & ipſe facit:ſed malas. Cra. Nēpe. So. Qui autē p litteras ac ſyllabas reꝝ eſſen
tiā imitaſ:nō ne eadē rōne ſi cōpetentia oīa tribuit/pulchrā imaginem efficit? Id autē nomen ex
iſtit/ſin autem in paucis deficiat uel excedat. Imago quidē efficieſ/ſed nō pulchra. Quā obrem
noīa quędā bene inſtituta erunt/quędam contra. Cra. Forte. So. Forſitan ergo unus noīum bo
nus erit artifex/malus alter. Cra. profecto. So. Non ne huic nomen erat nominū cōditor? Cra.
Plane. So. erit itaq; in hoc quēadmodū in certis artibus cōditor noīum bonus unus alius uero
non bonus:ſi mō ſupiora illa inter nos conſtant. Cra. Vera hęc ſunt: Verum cernis o Socrates/
quotiens has litteras/α/δ/β/& quod uis elemētoꝝ noībus p artem grāmaticā attribuimus/ſiqd
auferimus uel addimus uel ēt pmutamus q̄ nomen qdē ſcribimus non tamen recte? imo uero
id nullo mō ſcribimus:qn potius ſtatim aliud quiddā eſt:cū primū hoꝝ aliquid patiſ. So. Vidē
dū Cratyle ne forte minus recte hoc pacto cōſideremus. Cra. Quo pacto? So. Fortaſſis q̄cūq;
aliquo ex numero ꝯſtare uel nō cōſtare neceſſe ē/id qđ ais ppetiunſ:quēadmodū decē aut quis
alius numerus. Nam qlibet numerus quocūq; addito uel ablato alius ſtatī efficiſ:forte uero q̄li
tatis cuiuſlibet & imaginis haud eadē rō eſt:ſed diuerſa. Neq; eni oīa imago habere debet/quę
cūq; illud cuius imago eſt:ſi mō eſt imago futura. Aīaduerte num aliqđ dicā. An duo quędā
hęc erunt/Cratylus uidelicet & ipſius imago? ſiquis deoꝝ nō mō colorē tuū figurāq; expreſſerit/
ut pictores ſolent ſed interiora quoq; oīa ſimilia tuis effecerit/mollitiem eandē caloreq; motū/
aīam/ſapīam:& ut breui cōpletar talia pſus eſſinxerit oīa/qualia tibi inſunt. Vtrū inq̄ alterum
iſtoꝝ Cratylus erit/alterū Cratyli ipſius imago? An Cratyli potius gemini? Cra. Cratyli o Socra
tes ut arbitror duo. So Cernis amice aliā imaginis rōem eſſe quęrēdā q̄ illoꝝ quę paulo ante di
ximus? neq; cogendū eſſe ſiquid uel additū uel ablatū fuerit/ut non amplius ſit imago. An non
ſentis q̄tū deeſt imaginibus/ut eadē habeant quę & illa quoꝝ imagines ſunt? Cra. Equidē. So.
Ridiculū aliqd Cratyle ex noībus contingeret his quoꝝ noīa ſunt:ſi prorſus illis ſimilia redde
rētur: Gemina quippe oīa fierent:neutrūq; illoꝝ utrū eſſet potius dici poſſet/res ne ipſa an no-
men? Cra. Vera loqueris. So. Ingenue itaq; fatearis o uir generoſe noīum aliud bene/aliud cō-
tra poſitū eſſe:neq; cogas oēs lrās cōtinere:adeo ut penitus tale ſit/quale & id cuius eſt nomen.
Sed mitte litterā quoq; minus cōgruā afferri q̄ſq; ſi litterā & nomen ſimiliter in ſermone ſi:ſer
mone nomē/ſermonē inſup nequāq̄ cōuenientē rebus tribui:& rem ipſam nihilominus noīari
diciq;:quod ad rei ipſius cuius ſermo eſt figura inſit:quēadmodū in elementorū noībus q̄ nup
ego & Hermogenes cōmemorauimꝰ ſi recordaris. Cra. recordar eqdē. So. Bn̄ Hercle:igiſ qn-
cūq; hoc inerit/q̄uis ſi oīa cōuenietia pſus adſint diceſ:bn̄ qdē cū oīa:male uero cū pauca. Di
ci itaq; o beate mittamꝰ? Ne quēadmodū q in Aegina noctu circūuagāſ:ſero iter peragunt/ita
& nos hoc pacto ad res ipſas reuera ſerius q̄ deceat perueniſſe uideamur. uel ſaltē aliā quādam ex
quiras rectā noīs rōem neq; cōfitearis declarationē rei litteris ac ſyllabis factā:nomen eſſe por
ro ſi ambo hęc dixeris tibi ipſe cōſtare & cōſentire nō poteris. Cra. Videris mihi probe loqui o
Socrates. atq; ita pono. So. Poſtq̄ de his cōſentimus:quod reſtat diſcutiamus:ſi bene nomē po
ſitum eſſe debet/oportere diximus litteras ſibi cōuenientes ineſſe. Cra. Plane. So. Conuenit aūt
ut litterę rerū ſimiles inſint. Cra. Oīo. So. quę igiſ recte ſunt poſita:ita poſita ſunt. Siquid āt nō

recte poſitũ eſt ut plurimũ q̃ ĩe ex cõuenientibus ſimilibuſq; litteris conſtat:ſiqdẽ imago habet
aũt & aliqd nõ cõueniẽs:pp quod non rectũ eſt:neq; recte nomẽ eſt inſtitutũ. Sic ne an aliter di-
cimus? Cra. Nihil eſt o Socrates:ut arbitror :cõtẽdẽdũ:neq;.n. mihi placet/ut nomẽ qdem eſſe
dicat/nõ tñ recte poſitũ. So. Verũ hoc tibi nõ placet q; nomẽ rei ipſius declaratio ſit? Cra. Pla-
cet. So. At uero noĩa prim ex primis cõſtituta eſſe/partim eſſe prima/nõ pbe dictũ putas? Cra.
Probe. So. Enimuero primo ſi quorũdã declarationes eſſe debent/habes ne modũ cõmodiorẽ
quo id fiat:q̃ ſi talia fiant/qualia illa ſunt:quę declarari uolumus? An modus iſte potius tibi pla-
cet:quẽ Hermogenes aliiq; plurimi tradunt:q; uidelicet noĩa cõuentiões q̃dã ſint/iis qui ita cõ
ſtituerũt ac res ipſas pręcognouere aliqd referẽtes:rectaq; noĩs rõ in cõuẽtione cõſiſtat:neq; in
terſit utrũ q̃s ita ut nũc ſtatutũ eſt decernat/An cõtra ut uidelicet.o.qd nũc.ω.paruũ uocat.o.
magnũ cognominet.o.uero qd mõ.ω.magnũ.o.puũ dicat:Vter iſtoꝝ magis tibi modus pla-
cet? Cra. Pręſtat oĩo o Socrates ſimilitudine referre qd q̃s oſtẽdere uult q̃ quouis alio. So. Scite
loqueris. Nõ ne ſi nomẽ rei ſimile eſt neceſſe eſt elementa ex q̃bus prima noĩa cõponunt natura
ipſa reb⁹ eẽ ſimilia: Sic ãt dico:an aliq̃s ũq̃ picturã q̃ ſupra diximꝰ rei cuiuſq̃ ſimilẽ eẽ.n.xiſſet ni
ſi colores ipĩ q̃bus cõſtat imago:eſſent natura rei illius ſimiles quã pictoris ſtudiũ imitat? An nõ
impoſſibile? Cra. Impoſſibile plane. So. Eadẽ rõne noĩa ipſa nũq̃ alicuius ſimilia fierent niſi illa
q̃bus noĩa cõponunt ſimilitudinẽ aliquã haberent eaꝝ reꝝ:quaꝝ noĩa imitatiões ſunt: Ea uero
q̃bus cõſtat noĩa elemẽta ſunt: Cra. Sane. So. Iã tu ſermonis eius eſto pnceps/cuius nup Hermo
genes. An recte dicere tibi uiſi ſumus/q; ipm .ę. lationi motui aſperitati cõgruit? Cra. Recte mi
σκληρότης hi qdẽ. So. Ipm λ aũt leni & molli ac cæteris q̃ narrauimus. Cra. Profecto. So. Scis ne q; idẽ.i.
σκληροτὴρ aſperitatẽ ipſam nos qdẽ Sclerotes uocamus/Eretrienſes uero Scleroter. Cra. Vtiq;. So. Vtrum
ambo hęc/ę/&.σ.eiuſdẽ ſimilia ſunt:idẽq; oſtendũt tã illis p ipſius.ę.determinationẽ:q̃ nobis
p.ę.nouiſſimũ:uel q̃buſdã noſtrũ nihil referũt. Cra. Vtriſq; plane demõſtrãt. So. Verũ q̃tenus
ſimilia ſunt ę &/σ/uel quatenus diſſimilia? Cra. Quatenus ſimilia. So. Nũqd penitus ſimilia ſũt:
ad lationẽ ęque ſignificãda? qn & ipm σ/iniectũ:cur nõ cõtrariũ aſpitatis ipſi⁹ ſignificat? Cra.
Forte nõ recte iniectũ eſt o Socrates: Quẽadmodũ ea quę tu ĩ ſupioribus cũ Hermogene hoc
tractabas/dũ & auferebas & inferebas litteras ubi maxĩe oportebat. Ac recte mihi facere uide-
σκληρὸν baris/& nunc forte p/λ ę. apponendũ eſt. So. Probe loq̃ris. Quid uero nunc ut loquimur nihil
pcipimus inuicẽ qñ q̃s Scleron pnũciat? neq; tu qd nũc ego dicã/intelligis? Cra. Intelligo eqdẽ
pp cõſuetudinẽ. So. O uir lepidiſſime cũ cõſuetudinẽ dicis qd aliud pręter cõuẽtionẽ dicere pu
tas? An aliud cõſuetudinẽ uocas? q̃ q; ego cũ id pnũptio illud cogito. Tu quoq; qd ipẽ cogitem
pcipis. Nõ hoc dicis? Cra. Hoc ipſum. So. Si id me pnũtiãte cognoſcis/p me tibi ſit declaratio:
& diſſimili uidelicet eius qd ipſe cogitãs pfero:qñ qdẽ ipſum.λ diſſimile eſt ei⁹ qd tu Sclerotetã
σκληρότητα .i. aſpitatẽ uocas. Si hoc ita ſe habet pfecto ipſe ad id te ipm aſſuefacis/& ex hac cõuentiõe rectã
tibi noĩs rõem pponis:poſtq̃ tibi idẽ tã diſſimiles q̃ ſimiles litterę repreſentãt pp ipſum cõſuetu
dinis & cõuentionis acceſſum. Sin aũt cõſuetudo cõuẽtio minime ſit haud adhuc recte dici po
terit ſimilitudinẽ eſſe declarationẽ:imo cõſuetudinẽ dicere oportebat. Siqdẽ ex ſimilitudine &
diſſimilitudine cõſuetudo declarat. His utiq; cõceſſis o Cratyle nẽpe ſilentiũ tuũ p conceſſione
ponã/neceſſe eſt cõſuetudinẽ aliqd conuẽtionẽq; cõſicere conferreq; ad eoꝝ quę ſentimus & lo
q̃mur expſſionẽ. Nã ſi uelis optĩe uir ad numeroꝝ cõſiderationẽ deſcẽdere/quo pacto ſpas adeo
ppria repertuꝝ te noĩa ut ſingulis numeris ſimile nomẽ attribuas:ſi nõ pmiſeris cõceſſionẽ tuã
cõuẽtionẽq; auctoritatẽ aliquã circa nominũ rõnẽ habere. Mihi qdẽ & illud placet ut noĩa quo-
ad fieri pt reb⁹ ſimilia ſint. Vereor tñ ne forte ut dicebat Hermogenes tenuis quodãmõ ſit iſti⁹
ſimilitudinis uſurpatio:cogamurq; & oneroſa hac re/cõuẽtione uidelicet uti/ad rectã noĩum ra
tionẽ:qñ tũc forte p uiribus optime diceret/cũ uel oĩo uel maxĩa ex pte ſimilibus.i.cõuenientĩ
bus diceremus. Turpiſſime uero cũ cõtra. Hoc aũt poſt hęc inſup mihi dicas quã nobis ui hñe
noĩa qd ue pulchrũ p hęc effici nobis aſſerimus? Cra. Docere mihi qdẽ noĩa uident o Socrates
idq; ſimpliciter aſſerendũ q; q̃ſq̃s nomina ſcit & res itidẽ ſciat. So. Forte o Cratyle tale qddam
dicis: q; cum nouerit aliquis quale ſit nomẽ:eſt autem tale qualis & res exiſtit:rem quoq; ipſam
agnoſcet/qñquidem noĩs eſt res ſimilis. Ars autẽ una eadẽq; eſt oĩum inter ſe ſimilium: hac ra-
tiõe inductus dixiſſe uideris q; quiſquis noĩa cognoſcit:res quoq; ipſas agnoſcet. Cra. Vera lo-
queris. So. Age uideamus quis modus docendarũ reꝝ iſte ſit:quẽ ipſe nunc dicis:& utrũ alius
pręterea ſit. hic tamen potior habeat:uel alius pręter hunc nullus. utrũ iſtorũ potius arbitrare?
Cra. Hoc certe q; nullus uidelicet alıud ſit/ſed hic ſolus & optimus. So. Vtrum uero & res ipſas
ita reperiri cẽſes/ut quicunq; nomina reperit ea quoq; quoꝝ nomina ſunt inueniat. An quęren
dũ potius alium modum quẽdam hunc diſcendum. Cra. Maxime omnium ſecundum iſta hoc
ipſum & quęrendũ & inueniẽdũ. So. Age ita conſideremus o Cratyle: ſiquis dũ res inueſtigat/
noĩa ipſa ſequitur rimaturq; quale unũquodq; uult eſſe/uides q̃ maximũ deceptiones periculũ

ſubit? Cra. Quo pacto? So. Q̄m q principio noīa poſuit / quales eſſe res opinatus eſt/talia quoq̧ nomina ut dicebamus effinxit. Non ne ita? Cra. Ita prorſus. So. Si ergo ille non recte ſenſit/& ut ſenſit/inſtituit. nō ne & nos ſequentes eius ueſtigia deceptos iri exiſtimas? Cra. Haud ita ē: imo neceſſe ſcientem fuiſſe illū q nomina poſuit. Aliter aūt ut iam dudū dicebā/noīa nequaq̄ eſſent. Euidentiſſimo autem argumēto id eſſe tibi pōt: haud a ueritate aberrauiſſe noīum auctorē/ꝙ ſi male ſenſiſſet nequaq̄ ſibi ita oīa cōſonaret. An nō aduertiſti & ipſe cū diceres oīa in idē rēdere? So. Nihil iſta o bone Cratyle ualet defenſio. Quid. n. mirū eſt ſi primo deceptus nominū inſtitutor/ſequētia rurſus ad primū uī quadā traxit & ipſi conſonare coegit? Queadmodū circa figuras interdū exiguo quodā primo ignoto falſoq̧ exiſtente/reliqua deinceps multa inuicē conſonant: Debet. n. q̄ſq̧ circa rei cuiuſq̧ principiū ſtatuendū/diſſerere multa/diligētiſſimeq̧ cōſiderare/utrū recte decernat nec ne. quo qdē ſufficiēter examinato cętera iā pricipiū ſeq debēt. Miror tn̄ ſi nomina ſibimet congruūt. Conſideremus iterū q̄ ſupra retullimus: diximus ꝓfecto ita nomina eſſentiā ſignificare quaſi oīa currant/ferant & defluant. ita ne ſignificare cēſes? Cra. Ita certe & recte quidē. So. Videamus itaq̧ ex illis aliqua repetētes principio nomē hoc Epiſteme ideſt ſcīa ambiguū eſt/magiſq̧ ſignificare uidetur/ꝙ eſteſin ideſt ſiſtit i rebus animam/q̄ ꝙ cum rebus pariter circunfert: rectiuſq̧ eſſe uidetur/ut principiū eius ut nunc dicamus q̄ per. e. ipſius iniiectionē: & pro. ε/ι/ potius adiiciamus. deinde ueucon. i. firmū dicit: qm̄ baſeos & ſtaſeos. i. firmamenti & ſtatus potius q̄ lationis eſt imitatio. prętere a hiſtoria id forte ſignificat ꝙ hiſteſi Rhun ideſt ſiſtit fluxū. & ipſum Piſton ideſt credēdū. hiſtam ideſt firmat e oīo ſignificat. quin et mneme ideſt memoria oſtēdit prorſus ꝙ in aīa nō agitatio eſt ſed mone. i. qes ſtabiliſq̧ ꝑmanſio. Atq̧ ſiquis noīa ipſa obſeruet hamartia & ſymphora. i. error & contingentia caſuſq̧: idē uidebunt inferre/quod ſyneſis & epiſteme ideſt intelligentia atq̧ ſcīa: & cętera nomina quę preclaris ſunt rebus ꝑpoſita. Itē Hamarhia & Acolaſia. i. inſitia & intēpantia/ꝑxima his uidentur: Hamathia qdem iportare uidet Hama Theo Iontos Poriam. i. ſimul cū deo euntis ꝓgreſſum. Acolaſia uero oīo quandā ipſarū rerū Acolaſiam. i. ꝓſecutionē atq̧ cōgreſſum. Atq̧ ita q̄ rerum turpiſſimarū noīa eſſe putamus nominū illorū quę circa pulcherima ſunt q̄ ſimillima uidebunt. Arbitror & alia multa repiri poſſe/ſiqs ad hęc incūbat: ex qbus iterum iudicabit noīm auctorē nō currentes delataſq̧ res/imo ſtabiles indicare. Cra. Verūtn̄ multa o Socrates ſm̄ agitationis ſignificationē uides illū cōſtituiſſe. So. Quid agemus o Cratyle? Nunqd ſuffragiorū calculorūq̧ inſtar noīa ipſe dinumerabimus? atq̧ ad hanc normā de recta rōne nominū iudicabimus/ut ea tādē uera ſint qbus ſignificationes pluriū nominū ſuffragant. Cra. Haud decet. So. Non certe amice. Sed his iā obmiſſis redeamus illuc/unde digreſſi ſum⁹. Dixiſti nup ſi recordaris neceſſariū eſſe illū q noīa ſtatuit/pręnouiſſe ea quibus noīa tribuebat: perſtas adhuc ī ſnīa nec ne? Cra. Adhuc. So. Nūqd & illū qui prima noīa poſuit nouiſſe ais dū ponere? Cra. Nouiſſe. So. Quib⁹ ex noībus res uel didicerat uel īuenerat? quādo necdū prima noīa fuerant inſtituta? Cum dictū ſit impoſſibile eſſe res uel inuenire uel diſcerere / niſi q̄lia nomina ſint didiceremus uel ipſi nos inuenire mus. Cra. Videris mihi non nihil o Socrates dicere. So. Quo igit pacto dicemus eos ſcientes nomina poſuiſſe/uel legum & nominum conditore ante poſitionē cuiuſlibet nominis extitiſſe? eoſq̧ res antea cognouiſſe: ſiqui dē non aliter q̄ ex nominibus diſci res poſſint. Cra. Reor equidem Socrates uerīſſimū eū eſſe ſermonē quo dicitur excellentiorē quandā potentiam q̄ humanā prima rebus noīa prebuiſſe: quo neceſſariū ſit ut recte fuerint diſtributa. So. Nūquid putas contraria ſibi poſuiſſe noīm auctorē ſi Dęmon aliquis uel deus extitit? an nihil tibi ſupra dixiſſe uidemur? Cra. Forte nondum alterū iſtorum nomina erant. So. Vtra igit erant uir optime num que ad ſtatū uergunt? an q̄ ad motū potius? Neq̧. n. ut modo diximus/multitudine iudicabitur. Cra. Sic decet Socrates. So. Cum itaq̧ diſſentiāt contendantq̧ de ueritate inuicem nomina: & tam hęc q̄ illa uero ꝓpīquiora eſſe ſe aſſerant: cuius ad normā diiudicabimus? Quo nos uertemus? Neq̧. n. ad alia noīa cōfugiemus: qa pręter hęc nulla. Verū alia q̄dā ꝑter noīa q̄renda ſunt q̄ nobis oſtēdant abſq̧ noībus/utra iſtorū uera ſint rerū uidelicet mōſtrātia ueritatē. Cra. Ita mihi uf. So. Si hęc uera ſunt Cratyle poſſunt/ut uidet/res ſine noībus ꝑcipi. Cra. Apparet. So. Per qd potiſſimū aliud ſperas res ipſas ꝑcipe? Nō ne ꝑ quod cōſentaneū ac decēs eſt? ꝑ mutuā illarū cōmunionē. ſ. ſi quo mō inuicē cognatę ſunt/& ꝑ ſeipſas maxime? Quod enī aliud eſt ab illis: aliud qddā nō illas ſignificat. Cra. Vera loq uideris. So. Dic obſecro: nō ne iam ſępe cōceſſimus noīa q̄ recte poſita ſunt/ſimilia illorū eſſe quorū ſunt noīa rerūq̧ imagines eſſe? Cra. Cōceſſimus plane. So. Si ergo licet res ꝑ noīa diſcere/ac ēt ꝑ ſeipſa q̄ ꝑſtantior erit lucidiorq̧ ꝑceptio? Num ſi ex imagine cogitetur & imago ipſa utrū recte expreſſa ſit/& ueritas cuius hęc eſt imago? An potius ſi ex ueritate tam ueritas ipſa q̄ ipſius imago/nunqd decente imago ad eam fuerit inſtituta? Cra. Si ex ueritate. So. Qua ratione res uel per doctrinam uel per inuentionem comprehendendę ſint/iudicare/maioris q̄ meum ac tuū ſit igenii opus eſſe uidet. Sufficiat aūt

Circa principiū ſtatuēdum eſſe deſſerēdum multa.

ἐπιστήμη. ἵστησιν.
βέβαιον.
βάσεως.
στάσεως. ἱστορία.
ἵστησι τὸν ῥοῦν.
πιστὸν. ἱστᾶν.
μνήμη. μονὴ
ἡ ἁμαρτία
συμφορὰ
σύνεσις.
ἐπιστήμη.
ἡ ἀμαθία.
ἀκολασία
ἅμα. θεῷ.
ἰόντος. πορεία.
ἀκολασία.
ἀκολουθία.

nűc ĩter nos cõſtitiſſe ꝙ nõ ex noĩbus: imo ex ſeipſis potius diſcedę q̃redeq̃ ſunt. Cra. Sic appet o Socrates. So. Aiaduertamus & hoc p̃terea: ne multa hęc noĩa in idẽ rẽdẽtia nos decipiãt/cű q̃ illa ĩpoſuerűt/currere oĩa ſp̃ fluereq̃ putauerit/atq̃ ea cõſideratione poſuerint: uident nẽpe mihi ita exiſtimaſſe: quoꝝ tű opinio ſi talis extitit/falſa hńda eſt. p̃fecto illi uelut in q̃dã delapſi uertiginẽ/& ipſi uacillãt iactantq̃/& nos in eãdẽ rapientes ĩmergűt. Conſidera uir mirifice Cratyle qđ ego ſępenűero ſomnio: utrũ dicẽdű eſt eſſe aliq̃d ip̃m pulchrű ac bonű/& unűqđq̃ exiſtiű ita nec ne? Cra. Mihi q̃dẽ o Socrates eſſe uſ. So. Illud igiť ip̃m cõſideremus: nõ ſi uultus q̃dã aut aliq̃d taliű pulchrű eſt: q̃ppe hęc oĩa fluut: ſed ip̃m pulchrű dicimus: nõ ne ſp̃ tale quale eſt p̃ſeuerat? Cra. Neceſſe eſt. So. nűq̃d poſſibile eſt ip̃m recte denoĩare ſi ſp̃ ſubterfugit: ac p̃rio ꝙ illud ſit/deĩde q̃le ſit dicere? uel neceſſariű eſt/dű loq̃mur aliud ip̃m ſtatĩ fieri iugiterq̃ diffugere nec tale amplius eẽ. Cra. Neceſſariű. So. Quo pacto aliq̃d illud erit q̃d nűq̃ eodẽ mõ ſe habet? Si.n. q̃ñq̃ eodẽ mõ ſe habet eo ĩ tp̃e minime p̃mutať: ſin ãt ſp̃ eodẽ mõ ſe habet: idẽq̃ exiſtit/ q̃uo trãſit uel moueť? cű ideã ſuã nõ deſerat? Cra. nullo pcõ. So. Pręterea a nullo cognoſcereť: dű.n. cogniturus uis ip̃m aggredereť/aliud alienűq̃ fieret: q̃re q̃d ſit aut q̃le cognoſci nõ poſſet: nã cognitio nulla ita rẽ p̃cipit/ut nullo mõ ſe habẽtẽ percipiat. Cra. Eſt ut ais. So. Sed neq̃ cognitionem ip̃am eſſe affirmãdű eſt o Cratyle ſi decidűt oĩa/nihilq̃ p̃manet. Si.n. cognitio ex eo ꝙ cognitio eſt nõ decidit/p̃manebit ſp̃: ac ſp̃ erit cognitio: ſin aűt cognitiõis ſp̃es ip̃a diſcedit/ſimul & ĩ aliã cognitiõis ſp̃ẽm delabeť: neq̃ cognitio erit. Q̃ď ſi p̃petuo migrat ſp̃ nõ erit cognitio. Atq̃ hac rõne neq̃ qđ cogniturű eſt: neq̃ qđ cognoſcẽdű/ſp̃ erit. Sin aűt ſp̃ eſt quod cognoſcit. eſt quod cognoſciť eſt pulchrű: eſt ex bonű eſtq̃ deniq̃ exiſtentiű unűquodq̃ q̃ in p̃ſtia dicimus fluxu latiõis ſimilia ñ uideť. Verű uero hęc ita ſint/an ut dicebãt Heraliti ſectatores aliiq̃ p̃multi haud facile diſcerni põt. Neq̃ hoĩs ſane mẽtis eſt ſeipſum animűq̃ ſuű noĩbus credere: & auctorẽ noĩnű ſapientẽ aſſeuerare. Atq̃ ita de ſeipſo rebuſq̃ oĩbus male ſentire: ut patet nihil integrű ſit muq̃ exiſtere: ſed oĩa uelut fictilia fluere atq̃ cõcidere: & quẽadmodű hoĩes deſtillatiõibus capitis ęgrotãtes: ſimiliter quoq̃ res ip̃ſas affici iudicet/adeo ut deſtillatiõe & fluxu oĩa cõprehendať: forte o Cratyle ita eſt: forte ẽt aliter forti aĩo & diligẽti ſtudio inueſtigãda res eſt. neq̃ enĩ facile aſſentiẽdű. Iuuenis adhuc es: atq̃ tibi ſufficit ętas. Et ſi q̃d inueneris ĩdagãdo: mihi quoq̃ impẽtiri debes. Cra. Nauabo operã Socrates. Ac certe ſcito me ẽt in p̃ſtia nõ torpore: imo cogitanti mihi & multa aĩo reuoluẽti multo magis ita ut dicebas ipſe q̃ ut Heraclitus res ſeſe habere uideť. So. Deĩceps amice poſtq̃ redieris me doceto. Nűc ãt ut cõſtituiſti ĩ agrű p̃ge. atq̃ & Hermogenes hic te comitabiť. Cra. Fiet ut mones Socrates. Verű tu quoq̃ iã de his cogita.

Cratyli finis.

ARGVMENTVM MARSILII FICINIS IN GORGIAM.

CVm duo q̃dã in aĩo potiſſima ſint/cognitio & affectus cognitionẽ q̃dẽ ſophiſtę ſub ueritatis ſp̃e ad falſa detorq̃nt/affectuű uero populares poetę ſub cõcinne uoluptatis eſca in diſſonas p̃turbatiões ſępe p̃cipitãt. Oratores deniq̃ populares tű cognitionẽ falſas decipiűt cõiecturis: tű affectu in motus uarios cõcitãt: Quap̃p̃ ne hoꝝ opa mẽte/hoĩum/tű falſis opiniõib⁹/tű p̃nitioſis affectib⁹ ęgrotare cogãť/Plato hűanoꝝ medic⁹ aĩoꝝ nos a ſophiſtis q̃dẽ oĩo/ab oratorib⁹ quoq̃ atq̃ poetis quodãmõ p̃cul. abducit: p̃fecto ſophiſtas & undiq̃ & oẽs exterminat: poetas ãt neq̃ oẽs: ſed illos q̃ uel turpia de diis & fingűt: uel p̃turbatos aĩos acrius imitanť & referűt: neq̃ undiq̃: ſed ex urbe.i. ex iuuenű ignorantiűq̃ turba: q̃ in p̃turbatiõe admodű ſunt p̃cliues: & allegoricű poetaꝝ nõ penetrãt ſenſum. Quãobrẽ in libris de re publica poetas iubet uel expelli uel cogi de deo honeſte loq̃: neq̃ p̃turbatiõibus audientes aſſuefacere: ſed & diuinos hymnos canere & leges patrias magnorűq̃ geſta uiroꝝ grauiter recenſere. Sed ut reuertamur ad oratores/hos quoq̃ nõ oẽs Plato uituperat: ſed eos dűtaxat. qui ad id incűbunt aſſidue/ut q̃cq̃d libuerit/quacunq̃ ualeãt rõne au diẽtib⁹ p̃ſuadeant: abſq̃ delectu ſiue malű id ſit/ſiue bonű: ſeu falſa ſit ratio ſeu uera: uel cõmiſeratio uel cõcitatio uel cõiectura. Quale fuerat Liſię Tebani atq̃ Lyſię/nec non Gorgię Leontini p̃poſitű. Anteponit uero aliis periclẽ in Phędro atq̃ Iſocratẽ: p̃pea ꝙ eloquẽtia cű philoſophia cõiunxerint: additq̃ legitimű oratorẽ oportere reꝝ intelligere rões/morű leges uerboꝝ uires/naturas ingenioꝝ: uerbaq̃ certa quadã rõe cõponere ingeniis audientiű quoad fieri põt accõmodata: cõis boni p̃ſuadendi gratia neq̃ tã ad id incűbere ut ea q̃ dicit hoĩbus grata ſint: q̃ ut accepta deo. Eű uero qui Tiſię Gorgię more nõ ueritatẽ ip̃am atq̃ iuſtitiã/ſed coniecturã turbę dűtaxat uériſimilẽ p̃babilẽq̃ ſequiť: tanq̃ hoĩem ciuitati ante alios noxiű deteſtať/quaſi eloquẽtia ſine ſapientia ſit enſis acutus in manibus furioſi. Duos aűt exagitat ante alios: Lyſiã q̃dẽ in phędro hic

uero Gorgiã. Nã quanto maioris auctoritatis erant/tãto piculoſiores erant. Adducit hic in me
diũ & Polus orator Gorgię ſectator & Callicles eorũ aſtipulator. Socrates aũt primo p Chere
phontẽ agit familiarẽ ſuũ & id quidẽ aduerſus Polũ. deinde ipſe p ſe cõtra Gorgiã. Q̃m uero hi
in aliaꝝ reꝝ rõibus aſſignãdis apud populũ mirũ ĩmodũ gloriari ſolebãt/oſtẽdit eos/ut ipſis oĩs
adimat fides neſcire ſuę pfeſſiõis rationes afferre. Interrogatus .n. Polus q̃ ſit ars Gorgię cũ de
buiſſet eã ſolũ p neceſſaria definire:& q̃ ſit explicare/p ſupflua circũſcripſit & q̃lis:& id q̃dẽ affe
ctato nimiũ ſtilo/quo uti cõſueuiſſe in Phędro/ubi de oratoꝝ ſtilis agit/cõfirmat. Deĩde inter
rogatus ipſe Gorgias/q̃ ſit ars eius/inepta quadã iactãtia reſpõdit eẽ rhetoricã: Rogat deinceps
q̃d ſit rhetorica definire. Meminiſſe uero debemus rẽ quã libet ĩ eo q̃d ipſa ẽ/parti q̃dẽ cũ rebus
aliis cõuenire:parti uero differre:atq; id p q̃d ꝯuenit noĩari gen⁹ p q̃d diſcrepat drĩã hinc fit/ut
definitio q̃ id ipm q̃d res ẽ cõprehẽdit/p gen⁹ eiuſmõi drĩãq; debeat aſſignari. Gor. ergo ut po
te q artẽ ſuã neſciat diffinire/genus ipſius & id q̃dẽ inepte pfert. Differẽtiã uero quã mox ĩ eadẽ
reſponſione una cũ genere debebat adducere/uix tandẽ poſt multas interrogationes extorquẽ
te Socrate in mediũ afferre cõpellit:principio rñdet rhetoricã eſſe artẽ circa ſermones. Et q̃m
alię quoq; ſunt ſimiles/interrogatur circa quos qualeſue ſermones: ut qua in re ab aliis artibus
differat/diſcernatur. Reſpondet autem circa ſermones qui dicendi uim preſtant. Iterũ id aliis
artibus eſt cõe unde rurſus adiũgere cogitur/rhetoricam uerſari q̃ plurimum circa ſermones/
uimq; dicendi. Sed quoniam id quoq; cõe cũ multis/urgetur iterum addere circa ſermones .ſ.
de rebus maximis. Cum uero & id cõe:iam neſcio quid diſtinctius afferre cõpellitur .ſ. per ora
toriam nos cõſequi ut nulli ſeruiamus/ſed aliis dominemur:atq; eſſe oratoriã artem perſuaſio
nis pro arbitrio effectricem. Interea Socrates admonet/ut in diſputando non tam ad perſonã
qua cum diſputatur/q̃ ad rem ipſam & ſermonem/& animum intendamus. Deinde uero quo
niam omnis ars aliqua de re perſuadet/queritur qua de re & qualis ſit rhetoris perſuaſio. Mox
in duo diſtinguitur perſuaſio. In eam .ſ. quę ſciam/& in eam quę facit fidem: Cõcluditurq; ora
toriam perſuaſionem non ſcientiam afferre:ſed fidem/non circa quęlibet proprie:ſed circa iu
ſta atq; iniuſta:nõ ubiq; ſed in turba potiſſimũ ac de rebus quę pręcipue ad rempu. pertinent.
Additur quinetiã oratorẽ de rebus inſuper ad artes alias pprie pertinentibus ſuadentius q̃ ar
tifices ipſos poſſe loqui:non quidẽ inter artium ipſaꝝ peritos:ſed ĩperitos. Inter hęc admo ne
mur ne potentia unq̃ arteq; abutamur. Item ne in diſputando ubi ad ueritatem percipie ndam
neceſſaria eſt tranquilitas perturbemur. Rurſus ęquo aio atq; libentiſſimo redargutionẽ eẽ re
cipiendam pręſertim in moribus corrigendis. Nihil deterius .n. eſſe q̃ de moribus falſa ſentie
re. Poſthęc concedit Gorgias non pertinere ad oratorem ſcire qua rõe res ipſe ſe habeant: ſed
machinationẽ quandam ſic ad perſuadendum excogitare/ut ipſe q̃uis ignorans: tamen apud
ignorantes magis intelligere q̃ ipſi ſcientes appareat:officiumq; eius eſſe/de quolibet in turba
ſtrenue loqui non docendo ſed perſuadendo. Concedit quoq; oratorem ſcire id debere & poſ
ſe quod ſit ueriſimile: et ſi id quod uerũ eſt neſciat quod q̃dẽ fieri nullo modo põt. Niſi eni rem
ipſam cognoueris/nunq̃ q̃d illius ſimile ſit/agnoſces. Proinde quęritur utrũ ſicut ad oratorem
alia ſcire non attinet:ita neq; etiam quid bonum honeſtum/iuſtũ ſit intelligere. Gorgias uero
cum alias dixerit oratorem ad hęc atq; illa ſimiliter ſe habere/hic ſibi repugnans/ſcire hęc faltẽ
oportere conſenſit. hinc Socrates argumentatur. Si orator ſcit iuſta/ergo eſt iuſtu: temtans ui
delicet Gorgiam nunq̃d uim cõſequẽtię teneat. Ille uero admittit ſtatim:cũ proprie in ſciẽtiis
artibuſq; ad intelligentiã pertinentibus id ſequat/ſcit aſtrologica uel fabrilia. ergo aſtrologus
eſt uel faber. in iis tamen quę ad uoluntatem moreſq; pertinent non ſequatur/ſcit iuſta ergo iu
ſtus: Opus enim ad iuſtitiam eſt uoluntate: Verũ tamen ſiquis diuinã quãdã de iuſtitia ſcientiã
habeat/quod quidem ſpirante deo fieri quandoq; poſſe Plato uult: recte ſequet. Quiſq; enim
certiſſime ſciuerit quantũ bonum iuſtitia ſit/q̃tum ue premium maneat/atq; contra quãtum in
iuſtitia malũ/q̃tum ue huic ſupplicium debeatur is proculdubio iniuſtitiã fugiens/iuſtitiam cõ
plecteretur. Quacunq; uero rõe ſeſe res habeãt Gorgias ſibimet cogitur cõtradicere. quippe cũ
in ſuperioribus/oratorem iniuſtum eſſe aliquando poſſe cõceſſerit: hic uero neget. Poſthec So
crates ex arrogãtia Poli ſub quadã ironia & iuniores ĩprobat/ſi q̃n ſeniores corripiant arrogan
ter:& pręcipit omnibus ut emendari a quolibet facile patiant. Ceteꝝ ut quę ſequunt plane in
telligantur/aduertendum eſt: oratoriam uel in genere uel in ſpẽbus poſſe cõſiderari: atq; in ge
nere quidem deffiniri induſtriã ad perſuadendum in materia ciuili prõpetiſſimã/tũ quadã pba
tionis facultate/tum uel maxime eloqui gratia. ideoq; inter artẽ quãdam differẽdi poeticamq;
eſſe quodãmodo conſtitutã. Hactenus oratoria intellectui quidem bonũ eſt/uolũtati uero neq;
bonũ eſt neq; malum. Huius autem duę ſunt ſpecies philoſophica & popularis ſiue adulatoria
illa bonum: hęc uero malũ. illius quidem finis eſt/certis rerum/uerboꝝ/moꝝ rõnibus/audien
tes ad cõe bonũ perducere. Quã maxie laudat in Phędro ex phia poeſiſq; grauiori cõpoſitam.

ARGVMENTVM.

Alterius aūt finis eſt p cōiecturas turbę uериſimiles/cōcitationeſq; aīoꝝ:quodcūq; libuerit im
petrare.Hāc inter ſophiſticā uulgarēq; poeſim ponimus ex utriſq; ꝑmixtā:quā in hoc dialogo
deteſtat.Diuidit aūt artes ipſius hoīs ꝓprie curatrices in duo pręcipue genera.Quorū primū
curat aīum:ſecūdū uero corpus.In aīo legalē facultatē ait legū cōditricē morūq; moderatricē/
aīum ipſum in habitu quodā naturę cōſentaneo formare atq; ſtabilire.artē uero iudicialē aīum
ſiqū hinc lapſus fuerit reſtituere.In corpe quoq; geminas ponit artes/ſimiliter corpis curatri
ces:gymnaſticā qdē huius exercitādi magiſtrā in bona ipm hītudine ꝑ uiribus cōfirmātē.Me
dicinā uero corpi amiſſam ſanitatē reſtituentē.Quapp qualis eſt legalis in aīo talis in corpe uꝫ
eſſe gymnaſtica.Itē qualis iudicialis in aīo talis in corpe medicina.Has oēs apellat artes:qa cer
ta rōe perducāt ad bonū.Subdit naturā quādā ſiue ꝑitiā/adulatoriā ſeruilē atq; fallacē:quę falſo
has quattuor emulaꝫ:ꝑ ſophiſticā qdē ſimulat legalē:ꝑ oratoriā.ſ.uulgarē fingit iudicialē:ꝑ fu
catoriā pręfefert gymnaſticā.ꝑ quoquinariā medicū repńtat.Totū uero hoc adulandi genus ne
gat eſſe artē qa nō rōne certa ad uerū bonū/ſed lenocinijs cōtēdit ad grām.Sed neq; exiſtimet
Platonē longe oīum eloquētiſſimū legitimā eloquētiā cognarię cōparare/legat Phędrū ī quo
& eā ꝑbat/& finē offīmq; & pręcepta eius ſubtiliſſime tradit:aſſeritq; ipſam eſſe ſimilē medicinæ.
Qm̄ uero Polus oratoriā uī extollēs/oratores ait ex eo maximā habere potētiā:q; ꝑ arbitrio ua
leāt aduerſarios carceri mortiq; dānare uel expoliare bonis:uel urbe priuare.Socrates duob⁹
potiſſimū argumētis ꝑbat iniuſtos nō eē potētes.Primo qdē qm̄ potētia exoptāda eſt unicuiq;
tāq; bonū.cōſtat uero licētiā qdcūq; libuerit faciēdi/iniuſtis hoīb⁹ ueluti mēte captis:nō mō nō
bonā eē ſed malā/atq; tandē ꝑnitioſā.Deīde maxīa ptās eſt poſſe id ipm qd uellis efficere.Patet
aūt oēs ueꝝ uelle bonū.At malos ueꝝ bonū uel agere uel cōſeq nūq̄.Adde q; mala mēs eo ipſo
q; mala eſt:diſcors in ſeipā & inſana cēſeꝫ:iamq; ab his q̄ afferunꝫ ſenſibus ſupata.Quis ergo di
xerit mentē & languidā & more mācipij ſuis ſuientē mācipijs eē potētē?Interea humana oīa di
ſtingunꝫ in tria.ſ.in bona/malaq;/& media.Bonoꝝ primū eſt ſapīa.Secūdū oprāda corpis ha
bitudo.Tertiū fortunę cōmoditas.Sed hęc duo catenus iudicanꝫ bona/quaten⁹ cōmodū mēti
exhibent miniſteriū.Hoꝝ uero oppoſita dicunꝫ mala:ſed hoꝝ media tanq̄ in differētia ſunt:q̄
non magis ad bonū declinant q̄ ad malū:ut ire ſedere:atq; ſimilia.Addiꝫ neminē uelle aut ma
la aut media/aut ea q̄ agit ꝓprie:imo bona dūtaxat & ea quoꝝ gratia moueꝫ & agit.Nō ergo q
iniurias faciūt:ipſas uolunt iniurias:ſed bonū cuius gratia faciūt.Bonū uero nō cōſequunꝫ:nō
aſſequunꝫ ergo qd uolūt.Nō ergo potētes.Deinceps uero Socrates ex errore Poli cōmuni cū
multis nactus occaſionē ſancta nobis tradit ꝓcepta.Cui peccare grauiter licet/ꝑpe miſer eſt.q
peccat grauiter iam eſt miſer.qui peccati nō luit pęnas eſt miſerior.Iniurias pati eligēdū ē poti
us q̄ inferre.Licentia quodcūq; libuerit faciendi non eſt potentia niſi id nobis ſit deniq; condu
cturum.Conducet aūt iuſte dūtaxat utentibus:iniuſti ēt ſi totius orbis impio potianꝫ/infelices
ſunt:imo infeliciſſimi.Quo eni magis peccare licet & quo minus peccati daꝫ pęna:eo infelicio
res habenꝫ.Felicitas in ſapientia iuſtitiaq; conſiſtit.infelicitas in cōtrarijs.Qm̄ uero Polus ueri
tatis iudicium quod a iudicis qualitatē potius q̄ ad iudicantiū numerū referri debet/in quorū
libet teſtium multitudine collocat:ſiō Socrates optimū probandi modū eſſe reſpondet.Si unī
cū in cauſa teſtē adduxeris:aduerſarium.ſ.rōne cōuictū.alioquin coacernatā undiq; teſtiū mul
titudinē/parui ad ueritatē eſſe momenti.Pręterea qa Polus ait iniuriam quidem facere turpius
eſſe/pati uero peius.Socrates id arguit afferens idem in rebus humanis moribuſq; bonum eſſe
atq; pulchrum ſiue honeſtū.idem quoq; malum atq; turpe.Deinde id ipſum pulchrum uel ꝑ
uoluptatem uel utilitatē/uel utrumq; puta exiſtimari.Turpe uero contra.Hinc argumentatur
ſi facere iniuriā turpius eſt q̄ pati/non ex eo quidem q; ſit moleſtius/ex eo igiꝫ/quod ſit dānoſi⁹:
ſi ita ergo deterius iudicatur/mox adiungit oporteret ſeipſum rationi tanq̄ medico curandum
cōmittere.affirmat quoq; iuſtam peccatorū punitionem/ei qui puniꝫ ꝓdeſſe quā plurimū.Hec
enim ſi iuſta eſt/ergo pulchra atq; honeſta.Si ita ergo bona.ſi bona confert aīo:uidelicet tāquā
medecina corpi/multoq; magis a morbo enim animi liberat q grauiſſimus eſt morboꝝ oīum
atq; maloꝝ.Inter hæc aīaduerte theologoꝝ ſententiā/nihil magis neceſſariū eſſe utiliuſq; pecca
toribus q̄ cōfiteri peccata/affici penitentiam:penas a iudice petere:equo aīo ferre:ut purgetur
aīus/anteq̄ inſanabilis morbus eius euadat.Poſt hęc audies facillimū eſſe nobis affectum illi no
ſtrum ſignificare q ſimili laboret affectu.Itē Socratē philoſophię amore captū illi ſp obtēpare.
Pręterea eligendū potius eſſe ut cętera nobis diſſonent oīa q̄ ut aīus intra ſe diſſonet.Proinde
ubi Callicles Socratē corripit q̄ſi argutiaꝝ nimiū ſtudioſum/intellige ſub pſona.So.ſophiſtas a
platone redargui.Tāgit poſtea Callicles Traſimachi multoꝝq; ꝓlanā opinionē dicētiū mores
& leges nō naturę ordine:ſed ſola hoīm uel opiniōe uel fictiōe cōſiſtere:Qd in libris de repu.
& ī ſeqn̄tibus cōfutaꝫ.Qd uero afferꝫ uꝫ Callicles ɔtra philoſophos:itellige ſi cōtra legitimos
philoſophos eſſe dicta:ſed ꝑtī aduerſus ignauiſſimos ſophiſtaꝝ/ꝑtī aduerſus eos q phīe ſtudio

abutuntur: dum uel ita ſolam logicā ſectatur/ut ptes ſpeculationis alias deſerant: uel ita ſolam
ſpeculationē capeſſunt/ut philoſophica moꝝ ꝑcepta īſtitutaq; ciuilia negligāt. Nō nulla uero ī
ipſa Callicis īuectiua falſa dicunt: q̄ in ſequentibus refellent. Poſt hęc aūt ꝑcipit oēm in aīe nrę
examine atq; ꝓbatiōe eē diligētiā adhibēdā atq; ad id tāq̄ iudicē unū eligēdū eſſe: qui ſapia ſit
rei ipſius qua de agit: & beniuolētia q̄ libētius cōſulat: & audatia inſup: ꝑ quā qd̄ ꝑſuturū putet/
nō uereat exprimere. Deinde nos admonet Socrates cū rōnales natura ſimus ne in rationali ca
ſu & fortuna uiuamus: ſed certū uitę finē diligētiſſime pſcribamus: uiaſq; ad ipſum eligamus cō
modiores. Deniq; dū ſepius obſecrat Callicē ut ipm libeē audacterq; redarguat/admonet nos
nihil ingrere impēſius oportet q̄ animi medicinā. His actis Callicles cōcedit idē eſſe natura po
tētius ualidiuſq; & melius: Atq; naturalē iuſtitiā uelle/eū q potētior eſt habere q̄cunq; inferioꝝ
ſunt: eiſq; dominari legēq; illius naturaliter eſſe iuſtā: Ad hęc Socrates ita infert. Si idē eſt potē-
tius/ualidius melius: atq; multitudo ualidior eſt q̄ unus: ergo & potētior atq; melior. Multitudi
nis ergo leges cū potētioris melioriſq; ſint: iuſtę naturaliter erūt. Ad huius leges ſtatuūt eſſe iu
ſtū ſeruari inter oēs ęqualitatē. atq; eſſe turpius iniuriā inferre q̄ pati. Quāobrē nō ſolū lege tur
pius eſt facere iniuriā q̄ pati: atq; iuſtū eſt ęquitatē ſeruare/ut ī ſupioribus dixerat Callicles: ſed
etiā ipſa natura. Pręterea qa Callicles in ſupioribus potētiores illos eſſe putauerat q aſtutia/au-
datia/uiolētia cęteros anteirent: Socrates paulati hunc emēdat. cogitq; fateri potētiorē eē: qui
prudētior fortiorq; ſit ad rempu. gubernādā. ſignificat quoq; inter hęc ſe eadē ſp eiſdē de reb⁹
adducere: probans uidelicet conſtantiā: īprobās leuitatē. Iam nō Callicē conaē ultra prudētiā
fortitudinēq; ad tēperantiā quoq; pducere. At hic quēadmodū ſupra Traſimachū imitatus cir
ca iuſtitiā potētiāq; errauerat ita nunc ſequtus Ariſtippū circa tēperantiā ſimiliter errat: eā ap-
pellans ſtupidā ingeni ſeruilis ignauiā: atq; in fouendis explendiſq; ſenſuū libidinibus uirtutem
aſſerēs felicitatēq; conſiſtere. Socrates aūt mox ad demonſtrandū ſe ſe accingit tēperantiā non
opinione humana/ſed ordine naturę conſtare. Profecto naturalis ordo requirit ut inferiores
animę partes ſuperioribus pareant: totuſq; animus cōſonans undiq; ſit & ſanus & pulcher neq;
agat fruſtra: ſed finem ꝓpoſitū cōſequaē qualis eſt habitus uitaq; temperati. Contra uero in ho
mine intemperato rō regina hoīs ſeruili ſeruit concupiſcentię: diſonat quoq; & languet: opuſq;
in explebile molitur: incōparabiliq; moleſtia uolantem ſequiē uoluptatē. id totū Socrates py-
thagoreoꝝ pręſertim Philolai & Empedoclis ſententiis explicat/duplici pręcipue uia. ſ. p fabu
lam & exemplum: In quibus ipſe conſidera animā in hoc corpore oēm quidē eſſe mortuam in
temperantē pręterea inferis deputari: irrito aſſiduoq; labore miſerabiliter agitatam: dum quo
dam pforato uaſe. i. deprauato fallaciq; iudicio continue machinaē/pforatū quoq; uas alteꝝ. i.
cōcupiſcentiam inexplebilē fluentibus oblectamentis iplere. Poſt hęc quia Callicles non ſolum
uirtutē: ſed ēt felicitatē ī aſſidua libidinū expletiōe cōſtituit affirmatq; idē eē uoluptatē atq; ipm
bonū: dolorē quoq; idē atq; malū iccirco Socrates id plurib⁹ rōnibus cōfutat. Prima: cōſtat uo
luptatē nō eſſe ipm bonū: cū ſepe & turpiſſima ſit: & turpiſſimis hoībus adſit. Secūda: boni &
mali ut pote cōtraria in eodē ſimul eſſe nō poſſunt. At uoluptas & dolor in eodē ſunt ſimul: qn̄
uidelicet qs ſitiens bibit. tūc. n. ſitiendi moleſtia cū bibendi uoluptate cōcurrit. Tertia boni &
mali ſicuti cętera cōtraria ſolent/nō ſimul abeūt ab eodē. Voluptas āt dolorq; tūc ab eodem ſi
mul abeūt: qn̄ qs eodem in tpe dū bibit ceſſat ſimul & ſitire pariter & delectari bibēdo. Quarta
unuſqſq; pn̄tia qdē boni ſit bonus/mali uero pn̄tia ſit malus. At neq; pn̄te uoluptate boni ſiunt
hoīes diſſoluti: neq; dolore pbi hoīes mali ſiunt. Quinimō cū ſępe ęque gaudeāt aut doleant
boni atq; mali/& aliqn̄ magis mali gaudeāt & boni magis doleāt/certe ſi uoluptas qdē bonum
eſſet/dolor uero malū ſeqret ut frequēter tā boni q̄ mali pariter boni forēt aut mali: ac nō nunq̄
boni magis mali q̄ ipſi mali: atq; ecōuerſo. Inter hęc aīaduerte pręceptū Socratis obſeruādū. ſ.
nō eſſe ad grauiſſima feſtinandū niſi leuiora prius fueris conſequtus. Afferunē deinde nō nulla
ex qbus cōfirmare qs poſſit/uoluptatē nō eē ipſum p ſe bonū: ppea ꝙ multę reperiunē uolupta
tes malę noxię uidelicet & aīo ſimul & corpi noſq; a reb⁹ optimis diuertētes. ꝙ ſi uoluptas ipm
p ſe bonū eſſet/nulla eſſet mala uoluptas: pinde diſtinguūt iterum facultates. & quę ueluti artes
ad bonū utileq; certa rōe pcedunt: & quę tāq̄ adulatiōes/nulla ueri boni adhibita rōe uoluptatē
ſolam aucupanē: Quarū in numero poeſim & muſicā cōemq; oratoriā collocat. Tu uero inter
differendū hanc nota ſniam. Virtutē corporis ſanitatemq; in ordine quodam & ornatu cōſiſte
re: ſimiliterq; in ordine ornatuq; ſuo animi uirtutem atq; ſanitatē. Ex quo ſit ut quēadmodum
uirtus corporis uitiumq; nō in opinione/ſed in re ipſa uel naturę cōſentanea uel oppoſita repe
ritur: ſic uirtus uitiumq; animi non ad humanam opinionē: ſed ad naturę legē diiudicetur. Cō
clude tādem q̄tum naturaliter pręſtat corpus habere ſanum q̄ ęgrotū: tantū pręſtare ſimiliter
tēperatum q̄ intemperatū animum poſſidere. pręterea confirmatur in ſequētibus ſententia py
thagoricā omnibus in rebus eſſe omniū optimā temperantiam. Que quidem prima omnium

adoleſcentibus eſt tradēda/ꝑ quam pręcedens pueritię intēpantia corrigatur: totuſq; animus
temperet: quā mox ſequi cęteras uirtutes exiſtimat. Siquidem temperatus erga deum atq; ho
mines agit decentia: pius eſt iuſtuſq; & fortis. Deinde cōcludit in ſola uirtute felicitatē: i ſola in
ꝓbitate eſſe miſeriā/oiaq; humana ad uirtutem: uelut ad ſignū: certiſſime referēda. Preterea ſi
cut ad beatitudinē neceſſaria uirtus eſt: ſic & uitiorꝫ caſtigationē/punitionēq; neceſſariā eſſe: qſi
morborꝫ animi medicinam. Deniq; intemperatū neq; hoibus/neq; deo neq; ſibimet amicū eſſe
poſſe. Vt aūt naturalē temperātię excellentiā nobis oſtendat: & pythagoreorꝫ orphicorūq; mē
te ſubiūgit uniuerſū tēpātia atq; ēt cōcordiā iuſtitia q̄ cōtinent in ipſa tēpātia cōtineri. lōgq; qd &
pythagoras inquit. In tempantiā in oībus tanq̄ pnitioſiſſimā eſſe totis uirib⁹ fugiēdā. Q̄m uero
ad hāc ſimul atq; iuſtitiam ęqualitas pręcipue ptinet. Aequalitatē in ptimis pręcipit obſeruari:
quā aſſerit in diis & hominibus ualere q̄ plurimū. Aequalitatē inq̄ geometricam per quam uni
cuiq; ęqualis ita ſit diſtributio: ut pro capacitate meritiſq; cuiuſq; ęqualiter diſtribuat. Acquali
ter inq̄ ideſt neq; magis/neq; minus q̄ uel capacitas uel meritū exigere iudicetur. Aequalitas q
dem geometrica in quadam cōgrua portione cōſiſtit. Arithmetica uero ī numero utriq; pari.
Neq; uero eadē eſt hęc & illa. Sāc exceſſus ſex ad quatuor. Itemq; exceſſus quatuor ad duo apud
arithmeticū numeros conſiderantē/eſt ęqualis. ꝑ duo. n. uterq; pficit. Verū apud geometram
portiōis iudicē eſt inęqualis. Nā ſenarius numerus quaternatium ꝑ portiōe ſex q altera ſupat:
in qua maior numerus minorem & ſemel continet totum & inſuper eius dimidium. Quater
rius uero binariū proportione ſuperat dupla. Eiuſmodi uero ęqualitate quę nō numerātis mo
re tātū pōderis uni tribuit q̄tū alteri/ſed mētientis ritu/neq; magis neq; minus q̄ cuiq; cōgruat
tribuit unicuiq;/ait cūcta ſeruari: In hac. n. & iuſtitia dei in opibus ſuis: & hoīs ad hoies cōtinet.
Vtrobiq; enim pro mēſura capacitatis & meriti cuiq; diſtribuitur. His dictis aſſerit theologica
fundamenta morꝫ firmiſſimis eſſe rōibus cōfirmata ṗcipue peius eſſe iniuriā facere q̄ pati: oim
uero peſſimū cū iniuriā feceris nō dare pęnas/qbus q̄ſi medicamentis ab oīum maxio iniuſtitię
morbo aīus liberet. Nullū. n. detrimentū maius cogitari poſſe q̄ qđ aīo infert a uitio: adeo ut
quēadmodū hoī cum oīo ęgroto corpore nō expedit uiuere. Ita neq; cū aīo uitiis egro. Itē non
multifaciēdam eſſe uitā in corpe: ſed uirtutē. peiuſq; eſſe ſeipm flatigioſis hoibus ob morum ſi
militudinem p̄ſtare per ſimilem/q̄ ab illis interfici. Inter hęc monet ne res ullas: quarꝫ ignari ſi
mus/tractandas agrediamur: pręſertim grauiores maxime publicas oīo uero oratoriam parui
facit: ſi nullam poſſit uel priuatim uel publice ſalutem afferre aīo: ſed corpori dūtaxat rebuſq;
ad ipſum ptinentibus cōſulat. Deridet & eos qui cum diu reipu. tenuerint gubernacula: ſpq; qui
dem ciuitatē externis bonis auxerint: aīos uero ciuiū tēpantia & iuſtitia formare neglexerint.
Quod qdem ſolū ſit legitimi gubernatoris officiū. Cōcluditq; nōmodo nō prodeſſe ſed obeſſe
plurimū ciuitati gubernatores qui fortunę potius q̄ animi bonis pſpiciant. Praeterea potentiā
omnem ſapientiamq; uiri in eo conſiſtere ut aīam a peccatis erga deum & homines conſeruet
intemeratam. Nam huius quidē uitę iacturam leuiſſimam eſſe: ętherne uero ſalutis eſſe grauiſ
ſimam. Cęterꝫ ut q̄ de futuris uel uirtutum pręmiis uel uitiorꝫ ſupliciis Plato affirmat/intelligas.
Scito Saturnum apud Platonem intelligi ſupnam intelligentiā: in qua ſit uniuerſalis omniū les
atq; prouidentia circa oīum eſſentias & uitas ordineſq; formarꝫ. Huic autē ſubeſſe ordines tres
pręcipuos numinū: in qbus Saturnia ꝓuidentia in tria potiſſimum officia diſtribuitur. Ex his q̄
numina ad diſtribuendas eſſentias ppr ie ſubminiſtrant: cōi quodam Iouis nomine nuncupat.
Quę uero ad uitas ſuggerēdas cōferunt apellatione Neptuni. Quę ad formarꝫ ordines diſpo
nēdos/nomine Plutonis apellat. Prometheum uero numinum gradum his aliquāto inferiorē
qui formalem ordinem naturę dumtaxat rationali pręſertim in hac uita diſtribuit. Deniq; tres
Iouis filios/Aſię/Europę/Africę. Iudices tria uult intelligi numina/ad id maxīe miniſtra Iouis
atq; Plutonis/ut formalis ordo iuſtitię in ſepatatis a corporibus animis expleatur. Hic autē ani
maduerte diuinam legem delebiles uitiorum maculos certis temporibus puniendo diluere.
Indelebiles uero pęnis ſempiternis affligere. Quod quidem tranſmigrationē animarū ꝑ cor
pora ſempiternā improbare uidetur. Quod autem dicit condā errauiſſe iudices in uiuentibus
iudicandis duo nobis ſignificat. primum quidem non diuinum ſed humanum circa uirtutes &
uitia iudiciū decipi. Secundum uero diuinam prouidentiā in ſeipſa pręuidiſſe iudicia ſorte fal
ſa ſi a uiuentibus in hoc corpore uiui iudicarent. Ideoq; non ex quodā tpe: ut uerba ſonant: ſed
ad ętherno/iudicium poſt hanc uitam fieri ſtatuiſſe. Interea memento animam uitiorum uirtu
tumq; affectiōes & habitus ſecum ferre. Deniq; Socratē hęc penitus affirmare: nihilq; aliud ex
pauēſcere/niſi eiuſmodi animę detrimētū iudiciſq; diuini conſpectum. ꝓpea concludit in nullo
certamine nobis acrius q̄ in hoc cōtendendum ut puriſſimam iudici cuncta inſpicienti animā
offerre poſſumus. Cęteraq; omnia que homines admirantur eſſe penitus contemnenda: ſolaq;
ex omnibus honoranda: quę ad ſalutem animę conferant ſempiternam.

GORGIAS PLATONIS VEL DE RHETORICA.

DIALOGI PERSONAE.

CALLICLES SOCRATES CHAEREPHO POLVS.

Sic ad bellum & pugnam ferunt o Socrates accedendum. So. Nunquid poſt fe-
ſtum ut dici ſoiet uenimus tardiores? Cal. Et ualde quidem/urbanũ/multa. n.
& pręclara paulo ante Gorgias nobis expoſuit. So. Tarditatis huius cauſa hic
Chęropho o Callicles fuit: qui trahere nos moram in foro coegit. Che. Nihil
id quidem impedimenti o Socrates fuerit. Ego enim & remedium adhibebo.
nã mihi amicus eſt Gorgias. Itaque ſiue nũc ſiue alias mauis/nobis eadẽ demõ
ſtrabit. Cal. Quid o Chęrepho? cupit ne Socrates audire Gorgiã? Che. Ob id ipſum certe ade-
ramus. Cal. Quandocunq; igitur uobis placebit ad me ingredi/apud me enim Gorgias diuer
tit/uobis aperiet. So. Bene loqueris Callicles: Sed num uellet in pręſentia nobiſcum diſſerere?
Cupio enim ab ipſo percontari/ quęnam ſit artis ſuę potentia: Quid ue ipſe profiteaꝛ & doceat.
Cęteraꝝ uero reꝝ quẽadmodũ tu dicis expoſitionẽ nobis alias afferat. Cal. Haud moleſta erit
interrogatio Socrates. Nã id quoq; in ſua demoſtratiõe continebaꝛ. Iuſſit ergo paulo ante oẽs
qui intus aderãt: quod quiſq; uellet eum interrogare: ſeq; ad cuncta reſponſurum profeſſus ẽ.
So. Rem certe pręclarum narras. Itaq; Chęrepho interroga ipſum. Che. Quid nã interrogẽ? — Ad quęcunq; interrogationẽ ſe reſpõſurũ profeſſus ẽ Gorgias.
So. Quis nam ipſe ſit. Che. Quemadmodum dicis? So. Veluti ſi artifex calceorum foret/reſpõ
deret certe ſe corriarium eſſe. an quod dico nondum intelligis? Che. Intelligo equidem & iam
rogabo: dic mihi o Gorgia. num uere dicit Callicles te profiteri reſponſurum ad oĩa: de quib⁹
qui licet ſciſciteꝛ. Gor. Vere ait o Cherephon. Nẽpe mõ id ipſum ꝑdicabã: atq; dico nihil noui
a me quęq̃ multis ãnis pcõtatũ eſſe. Che. Magna ergo facilitate rñdes Gorgia Gor. Licet hui⁹
rei Cherephõ picuiũ facere. Po. Licet ꝑ iouẽ: ſed cõmodius i me ſi uelis o Cherephõ: nã Gorgi
as qdẽ iã in dicendo defeſſus mihi uideꝛ. Multa eni nuꝑ diſſeruit. Che. Quid tu Pole? Arbitra
ris melius q̃ Gorgiã te reſpõſuꝝ. Po. Quid nã intereſt? dũmõ ſatis tibi fiat? Che. Nihil: ſed qm̃
tu rñde. Po. Interroga. Che. Iam interrogo: ſi Gorgias ſciam eius artis hẽret cuius frater eius
Herodicus habet/quẽ ipſum recte nũcuparemus? Nõ ne ut illũ? Po. Prorſus. Che. Medicum er
go uocãtes recte uocaremus. Po. Ita. Che. Si aũt illius artis cuius Ariſtopho filius Agiaophõtis
aut frater eius hẽret notitiã/quẽ recte ipſum apellaremus. Po. Certe pictorẽ. Che. Nũc aũt cum
artis alicuius pitus ſit Gorgias/quẽ ipſum recte uocabim⁹? Po. O Cherepho multę quidẽ artes — Peritiam ars: imperitiam fortuna ſequtur.
inſunt hoibus experitia pite adinuẽte. Peritia. n. efficit uitã noſtrã ꝑ artẽ incedere. Impitia uero
ꝑ fortunã circũuagaris: haꝝ uero ſingulaꝝ pticipes ſunt alii aliaꝝ aliter. Optĩaꝝ uero optimi:
quoꝝ ex numero hic ẽ Gorgias/arte pulcherrima ꝑditus. So. Pręclare qdẽ o Gorgia uꝛ Polus
adorãdũ patus. Verũtñ qđ ꝓmiſſit Cherephõti nõ ſeruat. Gor. Cur nõ o Socrates. So. Ad in-
terrogationẽ qdẽ nõ ſatis reſpõdiſſe mihi uꝛ. Gor. At tu iterũ ſi uis pete. So. Si tu Gorgia rñde-
re mihi uelles a te ipſo libẽtius q̃rerẽ q̃ a Polo. Conſtat. n. Polũ ꝑ ea q̃ mõ rñdit rhetoricę magis
q̃ diſſerẽdi arti opã dediſſe. Po. Cur id o Socrates ais? So. Quia cũ interrogaſſet chęrephõ cuius
artis pitus eſſet Gorgias/laudaſti tu quidẽ o Pole eius artẽ/q̃ſi qs eã uituperaſſe: Que uero illa
ſit nõ rñdiſti. Po. Nõ ne pulcherrimã eẽ rñdi? So. Prorſus qdẽ: ſed nemo q̃lis ſit ars Gorgie q̃re
bat: ſed q̃ nã ſit: & quẽ oporteat uocari Gorgiã: Quẽadmodũ te prius quodãmodo inſtruebat
Ghęrephõ/ac tu illi bñ breuiterq; rñdebas. Nũc ergo eadẽ rõe dicas/q̃ nã ars: & quẽ Gorgiã ſi-
mus appellaturi. imo uero tu Gorgia nobis oñde quẽ noĩari te deceat/& cuius artis pitũ. Gor.
Rhetoricę o Socrates. So. Rhetorẽ ergo te appellare debemus. Gor. Et bonũ qdẽ ſi me qđ ꝓ-
fiteor eẽ ut ait Home⁹ noĩare uelis. So. Volo eqdẽ. Gor. Noĩa ergo. So. An dicem⁹ alios quoq;
te facere poſſe? Gor. Hęc eqdẽ non apud uos ſoiũ ueꝝ ẽt apud oẽs ꝓfiteor. So. Sed nũqd uelles
Gorgia quẽadmodũ incepimus diſputationẽ ꝑagere: pti qdẽ interrogãdo: pti ẽt rñdẽdo: ꝓlixi
tatẽ illã uerboꝝ q̃ uti cępat Polus/i aliud tp̃s reſeruãs. Veꝝ qđ mihi ꝓmiſeris obſeruato/uelisq;
ad interrogata q̃ breuiſſime rñdere. Gor. Sũt qdẽ o Socrates rñſiões q̃dã: q̃s lõgioribus uerbis
neceſſe ẽ fieri. conabor tñ q̃ breuiſſime rñdeꝛ. Nẽpe hoc ip̃m unũ ẽ ex his q̃ ꝓfiteor: nullũ i bre
uioribus uerbis q̃ me eadẽ explicare. So. Hac mihi Gorgia opus ẽ breuitate: & hãc mihi demõ
ſtres oro: copiã uero i tp̃s aliđ reſeruato. Gor. Faciã eqdẽ ut neminẽ dicas unq̃ te audiuiſſe me
breuiorẽ. So. Age iã rhetoricę artis te hẽre ſciam dicis: alioſq; poſſe rhetores faceꝛ ip̃a uero rhe
torica circa aliqd uerſaꝛ/ueluti textoria circa ueſtiũ cõfectionẽ. Nõne? Gor. Ita. So. Nõne & mu — Muſica circa melodię ꝑfectionem uerſatur.
ſica circa melodię ꝑfectionẽ. Gor. Ita. So. ꝑ iouẽ o Gorgia rñſiões hę tue me ualde delectãt: q̃ q̃
breuiſſim⁹ abſoluas. Gor. Spõ o Socrates me tibi i hoc aduotũ ſatiſfacturũ. So. Recte ais. Age — Prima diffinitio mala confutatio.
& de rhetorica ſimilr̃ mihi rñde: quoꝝ nã ſcĩa ſit. Gor. Sermonũ. So. Qualiũ o Gorgia ſmonũ
Num eoꝝ qui oſtẽdunt/qua rõne uiuẽdi ęgrotantes cõualeſcere poſſint. Gor. Nõ. So. Non igi
tur circa ſermones oẽs uerſaꝛ rhetorica. Gor. Nequaq̃. So. Verũtamẽ circa eos ſermones qui

Marginalia: Occaſio dialogis. Prouerbium. Poſt feſtum uenimus tardius. ſic ad bellũ a pugnam.

dicendi facultatē pręſtant. Gor. Procul bio. So. Nunquid rhetorica in q̄bus dicendi/in eiſdem & intelligēdi uim p̄bet? Gor. Quid ni? So. Nō ne medicina de qua mō dicebamus efficit ut de ęgrotantiū curatione & intelligere & loqui poſſimus? Gor. Neceſſe eſt. So. Et medicina igitͣ ut apparet circa ſermones uerſatͣ. Gor. Sic ē. So. Eos uidelicet q̄ ad morbos ptinēt. Gor. Maxie. So. nō ne & gymnaſtica circa ſermones eſt de bona malaue corpoꝝ hītudine. Gor. Certe. So. Atq; & aliæ artes o Gorgia eadē rōe ſe hēnt. Quęlibet. n. eaꝝ uerſatͣ circa ſmones eos q̄ ea de re cui⁹ ars ipſa eſt hēntͣ. Gor. Appet. So. Cur ergo artes alias nō apellas rhetoricas? cū circa ſmones ſint: ſiqdē hanc ipſam apellas rhetoricā q̄ ſit circa ſermones. Gor. Quia cęteraꝝ q̄dē artiū ſcia oīs o Socrates circa manuales affectiones actiōeſq; hmōi: ut ita dixerim: uerſatur. Rhetoricę uero nullū eſt opus eiuſmodi. ſed oīs actio eius atq; ptās in dicēdo conſiſtit. Hanc ob cauſam arbitror rhetoricā eſſe artē circa ſermones: idq; recte dicere me affirmo. So. intelligo ne quam uelis eā dicere? forte uero clarius cōprehendā. Sed reſponde: ſunt nobis artes an nō? Gor. Sunt. So. Ex oīm numero artiū alias eſſe arbitror: q̄ in opere plurimū uerſantͣ: uerbis aūt paꝝ admodū indigent: alias uero q̄ nullis: ſed ēt per ſilentiū p̄fici poſſunt: quēadmodū ars pingēdi & ſtatuaria & alię multę. Ex taliū numero negare uideris eſſe rhetoricā. Gor. Recte admodū Socrates accipis. So. Alię pręterea artes ſunt q̄ uerbis totū pagunt: ope uero/ut ita dicā/aut nihil aut paꝝ idigēt. Qualis ē arithmetica/cōputatoria geometria & teſſeraꝝ taloꝝq; ludus: & alie multę artes: quarū quedam uerba actionibus ferme hēnt ęqualia. Plurimæ uero plura atq; oīo oīs eaꝝ actio ptāſq; in eiuſmodi uerbis cōſiſtit. Talem aliquā uideris mihi rhetoricā dicere. Gor. Et uere uideor. So. Antū haꝝ nullā arbitror te rhetoricā apellare/q̄uis dixeris artem in dicēdo uim hēntem eſſe rhetoricā. Nam ſiqs cauillari uellet ſic argumentationē ſuſciperet. Ergo arithmeticam o Gorgia rhetoricā nuncupas. Nō opinor tū te uel arithmeticā uel geometriā rhetoricam dicere. Gor. Recte putas o Socrates & iuſte ſuſcipis. So. Age nūc & tu reſpōſionē quam petebā p̄fice. cū rhetorica ſit ex earū artium numero q̄ plurimū uerbis utuntͣ/ſint uero & alię tales/conare nobis exprimere/que nā ars & circa qd in dicēdo uim pręcipuā habēs ſit rhetorica. Veluti ſiqs in artib⁹ quas ſupra cōmemorabā me interroget o Socrates q̄ nā illaꝝ arithmetica eſt. Reſponderē utiq; ut tu mō dicebas eā eſſe ex earum artium numero/quę uerbis plurimum aſſequntͣ. ac ſi rurſus pcontaretͣ/circa quid uerſatͣ/dicerē circa paris impiſq; notitiā: quot utraq; ſint. Quin ēt ſi requirat iteꝝ cōputatoriā uero artē quam apellē/reſpōdebo hāc quoq; inter eas artes cōnumerari: q̄ uerbis totū implent. Quod ſi afflagitet circa qd uerſetͣ/rūdebo eorū more qui decreta cōſcribūt/in populo: uidelicet cōputatoriā i aliis qdē ita ſe habere quēadmodū & arithmetica ſe ſe habet. Nēpe circa idē utrāq; eē/par. ſ. atq; ipar. ſed i hoc differre qm̄ cōputatoria cōſideret par & ipar: quā & ad ſe & inuicē q̄titatis cōficiēt ſummā. Pręterea ſiqs me dicente aſtronomiā in earū artium genere collocari q̄ totū uerbis abſoluunͣ/rurſus pcōtaretͣ circa qd potiſſimū tendant aſtronomię uerba ſubicerem circa aſtroꝝ motū ſoliſq; & lunę: qua inuicē rōe illoꝝ ſe hēant curſus. Gor. Recte p̄fecto o Socrates reſpōderes. So. Age iā & tu o Gorgia: profecte rhetorica ex illis ē artibus q̄ uerbo ptractāt oīa & p̄ficiunͣ. Nōne? Gor. Profecto. So. Dic ergo qd ex oīb⁹ id ſit potiſſimū deo de quo/h/ſmones habentͣ q̄bus rhetorica utitͣ. Gor. Maxia & optia o Socrates reꝝ humanaꝝ negocia. So. At hoc ſimiliter ābiguū eſt Gorgia! nec ullo mō claꝝ. Arbitror eqdē te cātilenā illā q̄ circū in cōuiuiis canitͣ audiuiſſe i q̄ cātores ita cōnumerāt. optimū qdē eē bene ualere. Secūdo loco eē formoſū. Tertio hre diuitias ut uerbis poetę ipſius utar/ueſſa fraude q̄ſitaſ. Gor. Audiui nimiꝝ: ſed quorſū hęc. So. Q̄m ſubito tibi artificeſ eaꝝ rerū occurrerēt: quas in ea cātilena poeta laudauit/medicus uidelicet & pedotriues/& nūmator/diceretq; primū medic⁹. decipit te Gorgias o Socrates. Nō. n. ars ei⁹ ad maximū hoīum bonū ſpectat. imo mea: atq; ſi ego ab eo q̄ſnā ſit ipſe pquirerē/diceret forte eē ſe medicū. qd ais ergo? an tuę artis opus maximū ē bonū? quid ni rūderet: cū opus eiuſmōi ſanitas ſit. nihil uero ſanitate ſit melius. Poſt hęc forſitan pędrotriues uehemēter admirari ſe diceret ſi tu oſtēdere poſſes plus boni i arte tua ineſſe q̄ ipſe i ſua. Ac ſi ego rogarē/& tu qs es qd tuū ē opus? Pedotriues ſum diceret. eſt aūt opus meū corpa hoīum formoſa robuſtaq; reddere. Deīde uero nūmator/cęteros ut puto cōtenens ſic obiiceret. Aiaduerte o Socrates an qcq̄ maius tibi uideatͣ bonū q̄ diuitiæ uel apud Gorgiā: uel apud aliū quēlibet: ego itaq; ad eū dicerē. Tu ne ergo tāti boni es auctor. Sū rūderet. q̄ſnā es ergo? nūmator ſū. qd uero putas ne ſūmū hoīb⁹ bonū eſſe diuitias? qd ni putē i quiet? Ego uero ita ſubiiciā: hic tū. Gor. cōtēdit artē ſuā maioris bōi cām eē q̄ tuā. Conſtat itaq; eū poſt hęc iterrogatuꝝ: quidnā iſtud eſt bonū? demōſtret ipm. Gor. Quāobrē age mi Gorgia exiſtima te & ab aliis & ad me ſic eſſe iterrogatū: atq; rūde qdnā ē iſtud qd ipſe maximū hoīb⁹ bonū eē cēſes? teq; auctorē ei⁹ eē p̄fiteris. Gor. Quod ē o Socrates maximū reuera bonū & cauſa ut & ipſi liberi ſimus & cęteris in noſtra paſſim repu. dominemur. So. qd ergo iſtud eſſe dicis? Gor. Poſſe uerbis pſuadere/& in iudicio iudicibus & in cōſilio cōſulētibus/& in cōtiōe con

Cauillus hic ſit.
Cōuenientia & differentia inter Arithmeticā computatoriā.
De ſubiecto Aſtronomiæ.
An ſermonū qui circa negocia maxima ſit rhetoris.
Tria in cātilena que in conuiuiis.
Primū optimū bene ualere.
Secū. formoſum eſſe.
Tertiū hēre diuitias.
Trāſlatio rei de qua diſputetur ad alias res. vt clarius videatur.
Sanitas: primū cantilenæ bonum.

Pædotribæ opus forma: ſecundū cantilenæ bonum.
Diuitiæ tertium cātilenæ bonum:

Altera diffinitio Rhetorices mala.

cionãtib⁹/atq̧ ĩ alia qlibet cõgregatiõe ciuili. Iã uero ob hmõi facultatẽ ſeruiet tibi medic⁹/ſuiet pędotriues q̃n ẽt ipſe nũmator: nõ ſibi ſed alteri. i. tibi dicẽdi & uulgo pſuadẽdi uĩ hñti/diuitias ſuas cumulauiſſe cõpiet. So. Nũc mihi uideris Gorgia q̃ artẽ indicas eẽ rhetoricã p̃rie oñdiſſe: Ac ſi recte pcipio artẽ pſuaſiõis effectricẽ aĩs eſſe rhetoricã eiuſq̧ oẽm diligẽtiã & ſũma ĩ hoc ſi- niri. An qcq̃ amplius hẽs/quod de artis iſtius potẽtia referre poſſis q̃ ut pſuaſionẽ audientiũ aĩs afferat? Gor. Nihil aliđ hẽo Socrates: ſed ſufficiẽter mihi đfiniſſe uideris. Hęc. n. ẽ ei⁹ ſũma. So. Audi o Gor: certũ hẽto/ſiqs alius cũ alio diſputet uolẽs ad ipm noſſe de quo diſſerit/me quoq̧ ut mihimet pſuadeo eſſe talẽ. Iudico ãt merito te quoq̧ hmõi eſſe. Gor. Quorſũ hec o Socrates

Confutatio redditæ diffinitionis.

So. Dicã nunc: haud te lateat me nõ ſatis apte cognoſcere q̃ nã ſit q̃buſue de rebus perſuaſio illa quam dicis a rhetorica pficiſci. Et q̃uis ſuſpicer quã & de quibus ipſe uelis dicere/nihilominus abs te reqram/quã dicas pſuaſionẽ & quibus de rebus a rehtorica fieri. ſed quã ob cãm cũ iã ipſe ſuſpicer nihilominus a te petã? potius q̃ ip̃e exprimã? pfecto nõ tui cã ſed ſmonis ipſi⁹: quo ita pcedat/ut maxĩe nobis id đ quo agiẽ explicet. Attẽde ergo nũ iuſte rurſus ĩterrogare te uidear: ueluti ſi pcõtatus eſſem q̃nã pictoꝝ ſit Zeuſis tuq̧ rñdiſſes aĩalia pingẽs: nõne iuſte peterẽ/q̃lia potiſſimũ aĩalia & quo pcõ pingẽs? Gor. Iuſte admodũ. So. Nũ ppea q̃a & alii ſunt pictores/alia ſimiliter aĩalia multa pigẽtes. Gor. Ob hoc ipm. So. Quod ſi alius nullus p̃ter Zeuſim pigeret recte utiq̧ rñdiſſes. Gor. qd ni? So. Age iã & de rhetorica dicas: utꝝ ſola hęc uideaẽ pſuadeẽ/an alię quoq̧ artes. Tale uero aliqd dico qſqs aliqd docet utꝝ qđ docet ẽt pſuadet necne? Gor. p- ſuadet pfecto. So. Rurſus ãr ĩ eiſdẽ artib⁹ q̃s pauloãte cõmemorabam⁹ ita ↄſiderem⁹. Arithme ticã nõne docet nos q̃cũq̧ ad numeꝝ ptinet: arithmeticuſq̧ ſimilr? Gor: pculdubio. So. Nõne

Translatio diſputationis.

& pſuadet. Gor. Certe. So. Ergo & arithmetica pſuaſionẽ facit. Gor. appet. So. p̃inde ſiqs ĩterro gauerit q̃ perſuationẽ & circa qd efficiat rñdebimus p̃ceptoriã: uidelicet circa par & ĩpar quot utraq̧ ſint. Poterim⁹ ſimiliter cæteras quoq̧ artes q̃s mõ referebam⁹ oñdere pſuaſiõis effectri- ces eẽ: & cuius & circa qd maxĩe. nõne? Gor. ita. So. q̃obrẽ nõ ſola rhetorica pſuaſiõis ẽ artifex. Gor. Vera narras. So. cum ergo non ſola id faciat ſed & artes aliæ/haud iniuria: quod de picto re ſic deinceps de Rhetorica quoq̧ percontaremur qualis perſuaſionis & circa quid effectrix ſit rhetorica percõtaremur. nonne iuſta tibi uidetur petiton. Gor. Mihi quidẽ. So. Rñde igiẽ o Gorgia q̃ñqdẽ tibi uẽ. Gor. hui⁹ eqdẽ o Socrates magſam dico rhetoricã q̃ ĩ iudiciis cætibuſq̧ aliis ut pauloãte dicebã/atq̧ de iuſtis & iniuſtis adiicit. So. atq̧ & ipſe pſuaſionẽ hãc te dicere ſuſ picabar ſed ne admireris ſi deĩceps tale aliqd te rurſus ĩterrogo. qđ q̃uis uideaẽ eẽ pſpicuũ tñ repeto. nã ut dixi nõ tui cã id reqro ſed ut diſputatõ ſuo quodã ordĩe pagaẽ: ne aſſueſcamus ſub intelligẽdo ea ĩuicẽ q̃ forẽt diſcutiẽda p̃ripe. Gor. Et recte qđ faceẽ uideris o Socrates. So. age uero & hoc cõſiderem⁹: nũ uocas aliqd diſcere. Gor. Voco. So. qd rurſus aliqd credere. Gor. Et hoc. So. An igiẽ diſcere idẽq̧ credere eẽ putas. idemq̧ diſciplinã atq̧ crudelitatẽ: an aliud? Gor. Aliud eqdẽ eẽ arbitror. So. recte qdẽ putas. Hic uero cognoſcẽs/ſiqs. n. pcõteẽ ẽne credu litas q̃dã falſa & q̃dã uera/ut arbitror ↄſentires. Cor. Certe. So. qd uero ſcia ẽ uera & falſa. Gor. Neq̃ q̃. So. Cõſtat igiẽ ñ eẽ idẽ. Gor. Cõſtat: So. Verũtñ & illis q didicerũt & illis q crediderũt iã ẽ pſuaſũ? Gor. Sic ẽ. So. Vis ne ergo duas pſuaſiõis ſpẽs eẽ põam⁹ q̃ꝝ altera qdẽ abſq̧ ſcia p̃ſtet

Perſuaſio duplex.

fidẽ. altera uero ſciam. Gor. prſus. So. Vtrã uero perſuaſionẽ affert rhetoricã in iudiciis aliiſq̧ cetibus de iuſtis iniuſti ſue rebus. Nũ ex q̃ hoĩes abſq̧ ſcia credãt/an ex q̃ ſciant. Gor. pſpicuũ ẽ o Socrates ex q̃ audiẽtes credere adducãẽ: So. Itaq̧ ut uẽ rhetorica pſuaſiõis eius ẽ artifex q̃ cre- dulitatẽ potius q̃ doctrinã circa iuſtũ uel iniuſtũ p̃ſtat. Gor. Certe. So. orator ergo nõ docet ĩ iu

Concluditur Rhetorica perſuadere ſolũ non docere.

diciis aliiſq̧ turbis iuſta & iniuſta ſed fidẽ dũtaxat ĩducit. Neq̧. n. poſſet turbã tãtã res tã grãdes tã breui tpe edocere. Gor. Non certe. So. Age iã qd de rhetorica dicẽdũ ſit uideamus. Ego. n. nõdũ ſatis qd dicturus ſim ĩtelligere poſſum: q̃ñ. n. publice de medicoꝝ electiõe tractabiẽ: aut de nauiũ aliarũue reꝝ opificibus eligẽdis. tũc forte cõſultare ad oratorẽ nõ pertinebit. Patet. n. in hmõi electiõibus peritiſſimũ quẽq̧ eius artis eligẽdũ eſſe. neq̧ rurſus cum de cõſtruẽdis mu ris uel portuũ diſpoſitiõe/uel nauiũ a pparatu cõſultabiẽ: oratoris offm̃ erit cõſulere: ſed archi- tecti. quinẽt neq̧ cũ de eligẽdo ĩperatore aut de exercitu aduerſus hoſtes inſtruẽdo aut de oc- cupãdis locis deliberabiẽ. ſed ad duces exercitus conſultatio pertinebit. Ad oratores uero ne- quaquã. quid ad hæc dices Gorgia? Nempe cum & rhetor eſſe profitearis & alios poſſe rheto res facere/preſtat nimirum ea quę tuę artis ſunt a teipſo ſciſcitari atq̧ accipere. Et me quidem nũc rem tuam agere putato. Forte enim ĩter eos qui intus ſunt adeſt aliquis qui diſcipulus tu- us eſſe cupiat. Quales ego quoſdã & quidẽ frequẽtes ſentio: quos hæc a te q̃rere forte deterret pudor. A me ergo rogatus ab illis quoq̧ hũc ĩmodũ ĩterrogari putato. qd nã reportabimus ſi in tuã nos tradiderimus diſciplinã? q̃bus de rebus reipu. cõſulere poterim⁹: nũqd de iuſto ſolũ & iniuſto? ãteq̃ de his q̃ mõ Socrates adducebat? Da opã ergo o Gorgia ut his rñdeas. Gor. Co nabor eqdẽ oẽm tibi rhetorice facultatẽ planius explicare. ipſe enĩ p belle ad id nos deduxiſti.

rhetorica ſe ſimiliter hēt? ut ad rhetoris facultatē nihil adtineat ſcire qua rōne res ſe hēant: ſed ma
chinationē q̄dā/ſic ad pſuadēdū excogitare ut apud ignorātes magis ſcire q̄ ipſi ſciētes appareat.
GOR. Nōne magna facilitas hæc eſt o Socrates eos uidelicet q artes alias nūq̄ didicerint/ſed hāc
ſolam nihil tñ aliis minus hēre? SO. Vtrū orator ob hanc unā facultatē minus habeat uel nō minus
q̄ alii/paulopoſt inq̄remus ſiqd cōducere diſputatiōi uidebit. Nunc aūt hoc prius cōſideremus an
circa iuſtū & iniuſtū/hōeſtū & turpe/bonū & malū/ſic ita ſe hēat orator/quēadmodū circa ſalubria
atq; alia q̄ ad alias artes adtinēt: ut ſi ignoret qdē utrū bonū maluē ſit aliqd: pulchrū q; uel turpe/
aut iuſtū uel iniuſtū: pſuaſionē uero quādā ita de rebus hmōi machinet/ut ignorans ipſe inter igno
rantes ſcire magis q̄ ſcientes appareat. an forte neceſſe eſt hæc eū noſſe: oporteatq; eū hac ſcia iam
pta ad te pficiſci q ſit futurus orator? ac ſi hmōi rerū ſciam nō adferat ſecū/tu qdē pceptor rhetori
cæ talia nō docebis. nō. n. tuū eſt offm hæc docer. efficies aūt: ut uulgo ſcire talia uideat/cū neſciat/
appareatq; bonus eſſe cū minime ſit. an oīno rhetoricā docere nō poteris/niſi prius horū ueritatē
fuerit cōſequutus. aut quo ſe mō hæc hñt o Gorgia? p Iouē pcor ut quēadmodū pauloante cæpiſti
rhetoricę nobis apias ptātem. GOR. At. n. o Socrates arbitror ſi forte qs hæc ignoret eū a me p
cepturū. SO. Siſte ergo recte eni dicis ſi quē tu rhetorē feceris oportet eū iuſta iniuſtaq; ſcire uel
añq̄ ad te accedat/aut poſtea a te pdiſcere. GOR. Oīo. SO. Quid uero? q ea q̄ ad fabricā ſpectāt
didicerit nōne ē faber? GOR. Eſt. SO. Et q muſicā muſicus. GOR. Ita. SO. & q q̄ ad medicinā p
tinēt medic⁹? Atq; ī cæteris eodē pcō qſqs didicerit aliqd tal' euadit/q̄lē cuiuſq; ſcia reddit. GOR.
Oīo. SO. Nōne igit p hāc rōnē iuſtus erit qcūq; iuſta didicerit. GOR. Maxīe. SO. Iuſt⁹ āt iuſta fac
GOR. Ita ē. SO. An non ergo neceē ē rhetoricum eē iuſtū? iuſtū uero uelle iuſte agere. GOR. Ap
paret. SO. Nunq̄ ergo uolet iuſtus iiutiā facere. GOR. Nunq̄. SO. Rhetoricum qdē neceē eſt ex
pcedēti rōe iuſtū eē. GOR. Neceſſe. SO. Rhetoricus ergo iniuriā facere nūq̄ uolet. GOR. Nunq̄
ut appet. SO. Remiſcere te pauloāte dixiſſe non oportere pædotriuas criminari atq; expellere: ſi
qs pugil certamīe pugili male utat/īferatq; iiuriam atq; eodē pacto/ſiqs orator iiuſte utat rhetori
ca non illum q docuerit eē accuſandum & expellēdum: ſed iniuſta agēte/neq; rhetorica recte utētē
dicta ne hæc ſunt an nō? GOR. Dicta. SO. Nūc aūt ipſe orator nunq̄ uf facturus iniuriā. GOR.
Nunq̄. SO. Atq; ī ſupiori⁹ o Gorgia dcm̄ ē/circa ſmones uerſari rhetoricā/nō de pari qdē & im
pari. ſed de iuſto atamē iiuſto. GOR. Certe. SO. Ego igitur eū tu hæc diceres rhetoricā nunq̄ eſſe
rē iiuſtā exiſtimaui q̄ ſemp de iuſtitia uerba faceret. Poſtq̄ uero paulopoſt dixiſti/ſi orator iiuſte rhe
torica uteret/ſtatim admiratus atq; ratus nō eē conſentanea inter ſe q̄ abs te dicebant illa ptuli uer
ba ut ſi redargui conducturum putares. ut ego puto: opæpciū fore differere/alioqn dimittere. De
inde uero nobis cōſiderātib⁹/ut te nō latet cōceſſū fuit fieri nō poſſe ut rhetoricus rhetorica utat in
iuſte/uelitq; iiuriam facere. Ad hæc aūt ſatis q̄ rōe ſe hēant diſcernēda/p canē o Gorgia nō pue op⁹
ē diligētia. PO. Quid uero o Socrates tu ne ēt ſic de rhetorica opiaris/ut nunc ais. qn alr an magis
putas Gorgiam pudore quodam adductū cōceſſiſſe tibi rhetoricū iuſta & hōeſta & bona ſcire. Ac
ſiqs hec ignorās ad ipm uenerit eū eſſe docturum. Ex q̄ forſitan cōceſſione cōtrariū deinde aliquid
in diſputando ſequutū ē. Hoc tu qdem nimiū ſtudio ſecaptas o Socrates interrogādo ad huiuſmōi
reſponſa pducens. Nam quem arbitraris negaturꝫ fuiſſe tibi iuſta ſe ſcire alioſq; eſſe docturꝫ. Verꝫ
magna ruſticitas eſt ad hæc interrogando deducere. SO. O pulcherrime Pole ob hanc ipſam cām
amicos nobis & filios cōparamus: ut ſi qñ in ſenectute peccemus iuniores uos pñtes uitam nſam &
uerbis & operibus corrigatis. Et nūc ſiqd me & Gorgiā in diſputando fefellit/ipſe pra ſens emēda.
Sic. n. debes: atq; ego tibi permitto ut ſi qd eorꝫ quæ cōceſſa ſunt/nō recte cōceſſum putes id tuo ar
bitratu pmutes/dūmō mihi id unū deuites. PO. qd hoc o Socrates. SO. plixitatē illā o Pole quā ab
ipſo diſputatiōis initio īceptabas. PO. Quid uero nōne mihi quātum uoluero licebit loqui. SO.
Graui nimiū iniuria afficereris o Pole ſi pfectus Atenas ubi totius Græciæ maxima ē loquendi li
bertas ſolus ipſe hoc ī loco ptātē loq̄ndi p arbitrio nō hñes. At ɔtra pōe uidelicet ſi te prolixe loq̄n
te neq; uolēte ad īterrogata rñdere nōne ego quoq; grauia paterer: ſi ñ liceret mihi abiř teq; audiř
nolle. Verꝫ ſi q̄ tibi diſputatiōis hui⁹ ē cura eāq; corrigere uis: quēadmodū mō dicebā retractās qđ
tibi retractandum uidetur roganſq; uiciſſim atq; rñdens/ut ego Gorgiaſq; fecimus/redargue me
ac te redargui patiare. An dicis te quoq; ſcire q̄ & Gorgias ſcire ſe pfitet. PO. Dico eqdem. SO.
Et iubes ut de quo quiſq; uelit a te quærat tāq̄ ab hoīe qui rñdere ſciat. PO. certe. SO. Nunc ergo
alterutrū tuo arbitratu facias: uel q̄ro uel rñde. PO. Faciā eqdē atq; mihi rñde o Socrates qñ Gor
gias circa rhetoricā tibi ñ ſatiſfacit: tu ipam quā eſſe dicis. SO. īterrogas ne quā artē eē putē? PO.
Idipm. SO. Nullā o Pole ut uera tibi loquar. PO. quid igit tibi uf rhetorica. SO. Res quā tu dicis
feciſſe artē in eo libro quem nup legi. PO. quid nam dicis. SO. pitiā quādam. PO. pitia ergo tibi
uf eē rhetorica. SO. Mihi qdē niſi tu aliud dixeris. PO. cuius uidet rei pitia? SO. Gratiā quandam
uoluptatēq; piendi. PO. Nōne igitur pulchrum qddam exiſtias eſſe rhetoricam: cū apud hoīes cō
pare grām poſſit. SO. qd o Pole? audiuiſti iā qd illā eē dicā. q deiceps īterrogas utrū pulchrā eē pu

Qui ſcit talia talem eſſe nō ēnĩt utrum: Nā ſi ſciēs numeros numerarius eſt ñ tñ ſi ſcit iuſta iuſtius eſt.

Interrogatur Socrates & reſpondet:

Rhetorica ars nulla eſt.

Rhetorica eſt pitia grā quandam uoluptatēq; patiendi.

tē.PO.Nōne audiui te dicentē eſſe pitiā q̄dam?SO.Vis ne igiť q̄ñ quidem grām magnifacis paulū qd mihi gratificari.PO.Volo.SO.interroga me nūc/quā artē eē cognariā putē.Po.Ecce iterrogo q̄nā ars cognaria ē?SO.Nulla.PO.At qd.SO.pitiā q̄dā eē dico.PO.q̄nā pitia ē?SO.Gra

Ars cognaria nō eſt pitia ē.

tiā uoluptatēq; piendi.PO.Idē ne ē cognaria atq; rhetorica.SO.Nullo pcō:ſed eiuſdē ſtudii pticula.PO.Cuius ſtudii?SO.Ne durius ſit ueritatē dicere uereor Gorgiæ cā/ne ſorte me ſuū uitupare ſtudium arbitretur.Ego.n.utrū hæc rhetorica ſit q̄ Gorgias exercet neſcio.nā ex hac diſputatiōe nihil nobis pateſactum eſt/qd tandem ipſe putet.Sed quid ego appello rhetoricā/rei cuiuſdā particula ē nequaq̄ honeſte.GOR.Cuius nā o Socrates?dic age nihil mea cauſa ueritus.SO.Videtur

Studiū quoddam inartificioſum deſcribitur.

mihi o Gorgia eſſe ſtudiū quoddā/nō artificioſum qdem:ſed ſagacis animi aptiq; natura atq; potentis ad humanā cōſuetudinē ſibi cōciliandā.Appello aūt ſūmā caputq; eius adulationē.Hui⁹ aūt ſtudii multa uidenť mihi eſſe mēbra.Vnū qdē cognaria:q̄ q̄uis eſſe ars uideať/meo tñ iudicio nō ē ars/ſed pitia q̄dā uſu cōperta.Eiuſdē p̄terea pticulā rhetoricā quoq; eſſe dico/& fucatoriā q̄ mangonica diciť:& ſophiſticā.Has utiq; pticulas quattuor/ad res q̄ttuor ptiere.Si ergo Polus q̄rere uult/

Coquinaria·Rhetorica:fucatoria ſophiſtica pticulæ ſunt inartificioſi ſtudii cuius caput ſummaē adulatio.

quærat.Nōdum enim audiui qualē adulatiōis pticulā rhetoricā eſſe dicā:nec aīaduertit ad id me nōdum reſpondiſſe.Itaq; interrogat utrum pulchrā exiſtimē necne.Ego uero utrū pulchrū aliqd uel turpe rhetoricam eſſe reat/non prius rñdebo:q̄ qd ipſa ſit apuerim.Non.n.aliter rñdeř decet o Pole.Ergo ſi audire uis pcōtare qualē adulatiōis pticulā rhetoricā eſſe dicā.PO.Quero iā abs te q̄lis pticula?SO.An me rñdente pdiſces?Eſt.n.ut opior rhetorica pticulæ ciuilis ſimulacrū.PO.Quid ergo?pulchrū ne an turpe qddā ais eſſe.SO.Turpe ſiqdem mala eſſe turpia dico/qñ quidē

Rhetoricę pticulę ciuilis ſimulacrum.

tibi tanq̄ q̄ dico iam ſciēti me rñdere oportet.GOR.Per Iouē o Socrates me ego qd dicas intelligo.SO.Nec iniuria qdē Gorgia.Nōdū.n.ſatis expreſſi.Polus aūt iſte iuuenis eſt.GOR.At hunc mitte:mihi uero rñde quo pacto dicas rhetoricā ciuilis pticulæ ſimulacrū eſſe.SO.Conabor exprimere qd mihi uideať eſſe rhetorica.Si uero nō eſt id/Polus iſte redarguet.Corpus appellas aliqd atq; aīam?GOR.Quid ni?SO.Hoꝝ uero nōne putas aliquā utriuſq; bonā habitudinē?GOR.Puto eqdē.SO.Præterea habitudinē aliquā apparere bonā cū minīe ſit.Dico aūt non nihil eiuſmodi multi corpus bñ affectū hr̃e uidenť:quoꝝ malā ualitudinē habitudinēq; haud facile dep̄henderet q̄ſq̄ p̄ter mediū gymnaſiiq; magiſtꝝ.GOR.Vera narras.SO.Tale qddā & in corpe & ī aīa eē dico.Q̄d qdē facit ut & corp⁹ & aīa bñ ſe hr̃e uideať/cū nō bñ ſe hēat.GOR.Ita eſt.SO.Age uero ſi poſſumus clarius hoc oñdere.Cū res due ſint artes eē geminas arbitror:& artē qdē ad aīam ptinētē/ciuilē nūcupo.eā uero q̄ ad corp⁹ noīe uno noiare ñ poſſū.ſed h⁹ artis uni⁹ q̄ curat corp⁹/duas pono pticulas.Alterā qdē gymnaſticā:alterā medicinam.In ciuile uero nomothericā.ſ.legalē cōditricē legū pono cōreſpōdentē gymnaſticæ/& iuſtitiā.ſ.iudiciariam medicinā quodāmō referentē.

Ciuilis eſt ars ad animā pertinens.

Cōicant uero īuicem utpote q̄ circa idem ſunt medicina atq; gymnaſtica:ruſuſq; iudiciaria atq; legalis.Verūtamen inter ſe ēt differunt.Cum uero hæ q̄ttuor ſint/ſemp q; ad optimū curēt:hæ qdē corpus illæ aīam:facultas adulatoria id ſentiēs/non cognoſcēs qdem ſed coniectans ſe q̄drifariam diuidit ſingulaſq; ſubit pticulas/ſimulans id ſe eſſe quod ſubiit/& optimi quidem nullam habet curam.Sed ſemp eo quod dulciſſimum ē q̄ſi hamo icautam illaqueat mentem:& uſq; adeo decipitur plurimi apud eam æſtimandam uideať.Medicinā qdem coquinaria ſubiēs/ſimulat optimos ſe cibos corpori adhibere.Quāobrē ſi uel inter pueros uel uiros admodum pueriles contēdere oporteret coquum atq; medicum/uter eoꝝ de bonis maliſue cibis plus intelligat/medicus qdē ſame piret.

Q̄d caret rōe non eſt ars ōīs cū rōne.

Id ergo adulationem uoco ac turpe o Pole qddam exiſtimo.Id eīm aduerſus te dico Proptereaq; abſq; ulla optimi rōe uoluptatē aucupať.Neq; artem eā eſſe dico/ſed pitiā quādā.Q̄ñ nullā habet rōem eoꝝ q̄ affert q̄lia natura ſint:Quo fit ut rōem nullius poſſit afferre.Ego uero non appello artem quod careat rōe.Quod ſi de his ipſe ambigis rōem me tibi polliceor redditurum.Itaq; medicinam ut dixi cognaria adulatio ſubit.Gymnaſticā uero ſimiliter fucatoria res noxia/fallax īgeneroſa illiberalis figuris/colorib⁹ liniamentis/ſenſu quodam ita decipiens ut pp extrinſecū fucū ppriā ueramq; formam q̄ fit p gymnaſticam negligamus.Cæterum ne ſim prolixior/uolo tibi more geometrico dicere.ſic enim forte iā aſſeq̄ris.profecto quod fucatrix ad gymnaſticam id ad medicinā ē cōgnaria.immo uero ſic.Quod ſucatrix ad gymnaſticam hoc ſophiſtica ad legalem.Ruſuſq; q̄

ADVLATIONES SVBEVNT ARTES.
Coquinaria.
Fucatoria.
Sophiſtica.
Rhetorica.
Medicina.
Gymnaſtica:
Legalis.
Iudiciaria:

cognaria ad medicinam id rhetorica ē ad iudiciariam.Verūtñ ut dicebam ita natura diſtingūtur ac ēt tāq̄ ppinque miſcentur inuicem ī eodē & circa eadem/ſophiſtæ uidelicet & rhetores:nec utilitatem reſpiciunt aliquā q̄ uel p ſeipſis uel p aliis ſequanť unq̄.Nam ſi animus corpori non preſſet ſed ipm ſibi neq; ab eo perſpicereť diſcerneretq; cognaria & medicina:ſed corpus ipm gr̃a uoluptateq; ſua hæc ppēderet illud Anaxagores prſus accideret amice Pole:ipſe enim hoꝝ pitiam hēs:Oīa uidelicet in eodē indiſcreta commiſcerenť:& q̄ ad medicinam pertinēt & ſalutem/& quæ ad coquinariā attinēt Audiuiſti iam qd ego rhetoricam eſſe dicā:rem uidelicet coquinariæ reſpōdentē:talemq; in aīa/qualis illa ē in corpore.Forte uero procul a rōe me geſſi.qui tibi prolixitatē phibens ipſe longum extendi ſermonem:ob id tamē dignus ſum uenia qa ſi breuius loquutus eſſem tu

minime

minime ꝑcepiſſes :neq; reſponſio tibi in ea ſatiſfeciſſet:ſed expoſitione rurſus indiguiſſes .Si ergo
nec ego te reſpōdente aſſequi ualeo/tu atq; extende ſermonem .Si ualeo ꝑmitte me rñſione tua uel
mea pro arbitrio uti .Sic einm iuſtum eſt .Et nūc quidem ſiquo pacto reſpōſione hac oportune uti
potes/utere .PO .Quid igitur ais adulatōne tibi uidetur eſſe rhetorica !SO .Equidem adulatiōis
particulam eſſe dixi .Nō meminiſti Pole cū ſis huius ętatis .Quid forte poſthac facies !PO .An bo
ni rhetores uident̃ tibi quēadmodū adulatores in ciuitate cōtēni !SO .Interrogationē hanc facis !
an orationē aliquā exordiris !PO .Interrogo ęquidē .SO .Nulla exiſtimatiōe o Pole mihi digni ui-
dentur .PO .Quō nulla !nōne maximam in ciuitatibus potentiā habēt !SO .Minime:ſi potētia bo-
num aliquid eſſe dicis ei qui pōt .PO .Dico certe .SO .Oratores ergo minimā oīum in repu .potē-
tiam mihi uident̃ hr̃e .PO .Quid ais !Nōne quēadmodum tyrāni occidunt quē uolunt & expoliāt
patrimouio pelluntq; ex urbe !SO .per canē o Pole/ꝑ ſingula q̄ dicis ambigo utrum ſnīam explices
tuā/an quæres meā .PO .Quero ęquidē tuam .SO .Eſto amice deinde duo ſimul a me quæris .PO .
Quonam pacto duo !SO .Nōne dicebas mō oratores occidere tyrānoꝶ more quoſcunq; uelint &
fortunæ bonis expoliare/atq; in exiliū mittere !PO .Equidē .SO .Dico itaq; tibi has duas interroga
tiones eſſe:reſpondeboq; ad utraſq; .Aſſero equidē o Pole tam rhetores q̄ tyrānos minimū in ciui
tatib⁹ hr̃e potētiam quēadmodū pauloāte dicebam .Nihil eīm ut ita dixerim facere ex his quæ uo
lūt:facere tñ quod ſibi opinantibus optimum uideat̃ .PO .Nōne hæc magnapotentia !SO .Non
certe ut ait Polus .PO .An ego non dico !Dico equidem certe .SO .Per Iouem tu non dicis quā-
doquidem magnā !potentiam dixiſti ei q pōt eſſe bonum .PO .Id qdem dico .SO .Bonū ne igit̃
eſſe dicis ſiqs ea fecerit q̄ ſibi optima uideātur mētecapto/atq; id magnam dicis eē potētiam !PO .
Nō certe .SO .Nōne igitur oſtēdendū tibi ē/oratores habere mentē atq; rhetoricā non adulatio-
nem qdem eſſe:ſed artē quo me cōuincas !Alioquin niſi id oſtēdens me cōuiceris oratores & tyrā
ni facientes quicqd faciendum ſibi uidet̃ in ciuitate:nullum ꝑpterea bonū cōſequentur .Siqdem
potētiam habere ut ipſe ais/ē bonum .Facere uero qcquid uideatur abſq; mente ip̄emet cōfiteris
eſſe malum .Nonne ita !PO .Ita certe .SO .Quonam igit̃ pacto oratores uel tyrāni magna in re-
pu .poſſunt:niſi Socrates cōuictus a Polo/illos q̄ uolunt facere/fateat̃ !PO .En uir .SO .Nego eos
facere q̄ uolunt:tu uero me redargue .PO .An nō pauloante cōfitebaris q̄ ſibi bona uidentur eos
facere .SO .Et nūc rurſus confiteor .PO .An non ergo faciunt q̄ uolūt !SO .Nō ut arbitror .PO .
Faciunt tamen q̄ ſibi uidentur !SO .Cōcedo .PO .Moleſta o Socrates & īcredibilia dicis .SO .Ne
me accuſes pulchre Pole:ut appellem te ſecūdū te .Verꝶ ſiquid habes quod īquiras/errorem meū
redargue .ſin minus ipſe rñde .PO .Sed reſpondere malo/ut quid dicas intelligā .SO .Vtrum er-
go tibi uidētur hoīes id uelle quod ubiq; agunt !an potius illud cuius gr̃a agunt/id quod agunt:ue
luti q pharmaca a medicis accepta bibant utrum tibi id uident̃ ip̄m uelle quod faciunt uidelicet
pharmacū bibere & aſpiratem eius ꝑferre:an ſanitatem potius cuius gr̃a bibūt .PO .Manifeſtū eſt
eos fieri ſanos uelle cui⁹ gr̃a potionē ſūmūt .SO .Nōne & q nauigāt aut aliđ negociū lucri cā obeūt
nō id uolūt qđ faciūt .quis .n .nauigare ſubire ꝑicula moleſtias hr̃e uelit !ſed illud uolūt ut arbitror
cuius gr̃a nauigāt diuitias .ſ .harꝶ .n .gr̃a nauigāt .PO .Maxie .SO .An nō ī oīb⁹ quoq; ſilr̄ qſqs aliqd
alicuius agit gratia nō id uult quod agit:ſed illud cuius gr̃a agit .PO .Ita uidet̃ .SO .An eſt ex oībus
aliquid:quod nū/aut bonū ſit/aut malū/aut hoꝶ mediū/neq; bonū .ſ .neq; malū .PO .Nihil omnio .
SO .Nōne bonū qdē dicis/ſapiam/ſanitatē/diuitias/aliaq; generis eiuſdē .Mala uero hoꝶ cōtraria !
PO .Eqdē .SO .Que uero/neq; bona ſunt/neq; mala:talia q̄dam dicis:q̄ qñq; boni/qñq; mali ꝑtici
pia ſunt/qñq; neutri/ueluti ſedere/uadere/currere/nauigare .Rurſus ueiuri/lapides/ligna/cæteraq;
ſimilia .Nōne talia q̄dā eſſe dicis:quæ neq; bona appelles/neq; mala !PO .Talia certe .SO .Vtrum
igitur media hæc bonoꝶ agunt gr̃a/quotiēs agunt !an bona gr̃a medioꝶ !PO .Media bonoꝶ gr̃a .
SO .Ergo ſequētes bonū/& uadimus qñ uadimus ꝑſtare id exiſtimātes .Et uiciſſim quieſcimus qñ
cunq; quieſcimus ob idip̄m bonū .Nōne ita !PO .Ita prorſus .SO .Præterea ſi quos occidimus eiuſ
dem gr̃a occidimus/ſilr̄q; expellimus atq; rapimus putantes ꝑſtare nobis talia facere .PO .Procul
dubio .SO .Quāobrē boni gr̃a hæc faciunt oīa quecūq; faciunt .PO .Aſſentior .SO .An non inter
nos conuenit/non q̄ alicuius gr̃a facimus uelle:ſed illud cuius hæc gr̃a facimus .PO .Maxime .SO .
Itaq; non iugulare ſimplr̄ oīoq; uolumus/neq; expellere/neq; pecunias rape:uerū ſi conducāt hæc
facere nolumus/ſi noceant/uolumus .Bona .n .uolumus/ut ipſe ais .Quæ uero neq; bona/neq; ma-
la ſunt/non proptie uolumus/neq; mala ,uideor ne tibi Pole uera loq̄ !an nō !Quid nō rñdes .PO .
Vera .SO .Quāobrē ſi in his conſentimus/ſiqs quēpiā interfecerit uel urbe eiecerit uel priuauerit
patrimonio/ſiue tyrānus ille ſit/ſiue orator putans id melius ſibi fore/cū tñ ſit peius is utiq; faciet q̄
ſibi uident̃ .nōne .PO .Certe .SO .Nūqd ēt uult ſiqdē hæc ſint mala nō facit !qd nō rñdes !PO .Nō
uidet̃ mihi q̄ uult facere .SO .Quanā igit̃ rōne uir talis magnā hēt in repub .poteſtatē/ſiqdē magna
ptās bonū qddā eſt:ut ipſe ēt cōfiteris .PO .Nullo pacto .SO .Vera ergo dicebā fieri poſſe/ut ſit q in
ciuitate quæ ſibi uident̃ efficiat:neq; tñ magnam potentiam hēat/neq; quæ uelit agat .PO .Quaſi

Quiſquis aliquid alicuius gr̃a agit:nō id uult:qđ agit ſ illud cuius gratia agit.

Negatiua diſiunctiua ponitur:ut q̄ratur de aliquo qđ forte nō ſit in diſiunctiua.

Media ꝑticipatōe & negatione oppoſitorum.

uero tu o Socrates nō optes licentiam habere faciendi quicquid tibi uideatur in ciuitate potius q̄
non habere: neq; affectes talis eſſe quales nōnullos uides uel interficientes/uel expoliantes/uel con
iicientes in uincula quoſcunq; & q̄ncunq; Sibi uidetur. SO. Iuſte ne dicis an iniuſte? PO. Q uocūq;
id fiat. nōne utrūq; optandū? SO. Bona uerba quæſo o Pole. PO. Quid ita. SO. Q m̄ nō decet uel
uitam minime optabilem exoptare/uel miſerā: imo potius misereri. PO. Quid uero. Ita ne ſe hēre
eos de quibus loquor exiſtimas? SO. Q uid prohibet? PO. Quicunq; igitur perimit quēcunq; opi
natur iuſte necandum infelix tibi miſerabiliſq; uidetur? SO. Non mihi quidē neq; tñ conditio eius
optanda. PO. An non pauloante miſerum dicebas eſſe. SO. Dicebam equidem o amice: ſed iniu
ſte occidentem: eundēq; inſuper miſerabilem. Eius uero qui iuſte interficit conditionē nō eſſe op
tandā. PO. An non q iniuſte occiditur miſerabilis eſt atq; infelix minus q̄ qui occidit. SO. Minus o
Pole q̄ uel interfector uel is qui iuſte necatur. PO. Quid ita o Socrates? SO. Q uoniam inferre in
iuriam maximum eſt malorum. PO. Quonam pacto id maximū? Nōne peius eſt iniuriā pati? SO.
Minime. PO. Ipſe igitur malles ne pati iniuriam q̄ inferre? SO. Equidem neutrum uellem. At ſi ne
ceſſe foret/aut facere iniuriam aut pati: eligerem potius accipere iniuriam q̄ inferre. PO. Nec er
go tyrānidem eligeres. SO. Non ſi tyrānidem ſimiliter atq; ego definis. PO. Ego uero id eſſe dico
tyrānidem/q; & pauloante uidelicet licentiam in ciuitate habere quicquid uideatur perpetrandi:
ſiue iterficere quēpiam/ſiue expellere placeat/cæteraq; omnia pro libidine poſſe facere. SO. Sed o
beate attende quæ dicam: ac ſi potes carpe. Si. n. ego in foro ac frequenti hominum multitudine
aſſumpto ſub ala pugione/apud te gloriarer me potentiam tyrānidēq; mirabilē uup eſſe nactū: nā
ſiue aliqs iſtoꝝ hoīum: quos cernis mihi uideat̃ occidendus ſubito pimet̃: ſiue alicuius frangendū
caput/repente frangetur: ſiue diſcindenda ueſtis ſubito diſcindet̃: tñ ego in hac ciuitate poſſum.
pinde tibi minus id credenti oſtenderē pugionē forte eo cōſpecto tu ſic obiiceres: at iſto o Socra
tes modo oēs magnam haberent potentiā: ſiquidē & quaſlibet domos incendere/& Atheniēſium
naualia & triremes cunctaq; nauigia: ac ſummatim tam publica q̄ priuata quius poſſet. Verū hæc
nō eſt magna poteſtas quicquid tibi quodcūq; uideatur facere: an tibi uidetur. PO. Certe nō hoc
pacto potentiam approbo. SO. Potes nē dicere quam ob cauſam eiuſmodi nō approbes poteſta
tē. PO. Poſſū eqdē. SO. Cur ergo? dic iā. PO. Q m̄ neceſſe eſt eū q ita ppetrauerit penā luere. PO.
Penā uero dat̃ nōne malū? PO. Oīo. SO. Nōne igit̃ o uir mirabilis magnā rurſus potētiā iudicas: ſi
mō qui agit quæcūq̄ ſibi uidentur/aſſequitur ut utiliter agat ita bonum cōſequitur. idq; eſt magna
poſſe. Cōtra uero/malum id eſt paruaq; potentia. Verum id quoq; conſideremus. dicimus ne ali
as præſtare ea facere quæ modo dicebamus uidelicet interficere/expellere/ſpoliare/alias autem mi
nime? PO. Sic oīo. SO. Hoc iam mihi: ut uidetur tibiq; conuenit. PO. Conuenit. SO. Vtꝝ igitur
& quo pacto dicis ipſe melius eſſe hæc facere? dic age quem terminum ſtatuas. PO. Tu uero o So
crates id definias. SO. Ego igit̃ o Pole dicā/ſi a me audire mauis/uidelicet quādo quis hæc iuſte fa
cit melius eſſe: qñ uero iniuſte peius. PO. Quaſi uero arduum ſit o Socrates te refellere/ac non
puer etiam quiuis refellere poſſit. SO. Magnam ille puero habebo gratiam/tibi quoq; non mino
rem ſi me refellens ab errore eiuſmōi liberaueris. Te igitur orō ne tibi moleſtum ſit beneficium
hoc i amicum conferre: ſed iam refelle. PO. Atqui o Socrates nihil opus eſt antiquis exemplis ad
te confutandum. Siquidem externa nupq; geſta manifeſte declarare poſſunt iniuſtos plæroſq; eſſe
felices. SO. Quænam iſta? PO. Archelaum perdicæ filium macedoniæ dominantē uides? SO. Et
ſi non uideo ſaltem audio. PO. Felix ne igitur tibi uidetur an infelix? SO. Neſcio equidem o Pole
nunq̄ eīm apud ipſum fui. PO. Quid autem ſi eius conſuetudiuē habuiſſes iā cognoſceres? Aliūde
uero felicitatem eius nō potes cognoſcere? SO. Nō per Iouē. PO. Cōſtat igitur o Socrates ſimili
ter te dicturum ignorare utꝝ magnus pſaꝝ rex ſit felix. SO. Et uera qdem dicā. ignoro. n. quo pa
cto ad eruditionem iuſtitiamq; ſe hēat. PO. Nunqd in hoc tota beatitudo conſiſtit. SO. Certe ut
ego dico o Pole aſſero eīm honeſtum bonūq; uiꝝ & mulierē eē felicē: iniuſtum uero & turpē eē mi
ſeꝝ. PO. Miſer ergo ſm ſmonē tuū ē Archelaus. SO. Nimiꝝ o amice ſi iniuſt⁹. PO. at uero quonī
pacto negari id pōt Is eīm ex ācilla Alceti. Perdicc fr̄is natus ē: ideoq; Macedōie regnū q; nūc ha
bet ad eū mīme ptinebat: ſed ipſe iure Alcetæ erat ſuus/ac ſi uoluiſſet iuſta agere ipſi Alcete ſuiſſet:
itaq; ſm rōem tuā eēt felix. Nūc uero q̄ mirabilr fact⁹ ē miſ! poſtq̄ maxīas iniurias ītulit. his. n. pri
mo. hūc ipm dñm patruūq; ſuū Alcetā adcerſitū ad ſe q̄ſi regnū q; Perdicas abſtulerat/redditurus
cōuiuio uinoq; grauatum ipmq; & filium eius Alexādrū/patruelē æqualēq; ſuū cōiectos in plauſtrū
nocteq; aſportatos trucidauit atq; deleuit. Nec tñ his ppetratis ſuā agnouit miſeriam nec id fecisse
pęnituit. Sed paulopoſt frēm ſuū legitimū Perdicæ filium/pueꝝ ānorum ſeptē/ad quē ptinebat re
gnū: uoluit ut felix fieret/iuſte alere. atq; ipſi regnū tradere: ſed i puteū præcipitē dedit atq; ſuffoca
uit. Cleopatræ uero eius mr̄i aſſeruit pueꝝ dū pſeq̄retur āſerē cecidiſſe i puteū mortēq; obiiſſe. his
ergo tā magnis iniuriis perpetratis Macedonum omnium miſerrimus eſt an potius feliciſſimus.
Num eſt ullus Athenienſium; & a te exordiamur o Socrates qui malit alius quiſq̄ Macedonum eſſe

Inferre iniuriam maximū malorum.

Iuſtus uir bonus felix.

Iniuſtus turpis & miſer.

Archelaus ex ancilla Alceti ortus eſt.

q̄ archelaus

q̄ Archelaus.SO.Et ab ipſo diſputatiōis exordio Pole te tā q̄ bñ inſtructum ad orādum laudaui.ar
tem uero differendi dixi te neglexiſſe:& nunc/hæc ne illa rō eſt?p quā quiuis ēt puer ut ipſe dicebas
me refelleret? Atq̧ ego abs te ut ipſe iudicas hac ī pñtia rōe cōuictus ſum q dixerim iiuriantē beatū
eē nō poſſe. Vñ enim o bone uir?atq nihil tibi hoȝ aſſentior q̄ tu dicis.PO.Nō.n.uis aſſentiri cum
tñ tibi uera uideātur.SO.O beate oratoȝ more cōuincere me contēdis.quēadmodū ī iudicio fie
ri ſolet/ubi alii alios cōuincere ſe opinantur/cum p ſua cā multos ac pbabiles adducunt teſtes:ſi ad
uerſarius/aut nullum/aut unum aliquē pduxerit teſtē.eiuſmōi uero pbatio nullius ad ueritatē ē mo
mēti.Sæpe eīm falſa teſtīonia & a multis & ab iis q uideātur idonei ſolēt afferri.atq ī pñtia de his
q̄ tu dicis oēs ferme & Athenīēſes & pegrini tecū ſentirēt:ſi uelis cōtra me teſtes pducer̄:me ſiqdē
afferre falſa tibi atteſtabūtur:ſiue Niciā accerſas Nicerati filiū frēſq̧ eiꝰ ſecū:quoȝ ſunt ī Dionyſio
tripodes ordīe quodā diſpoſiti:ſiue Ariſtocratē Scellii filiū/cuiꝰ ī Pythio minꝰ extat pulcherrimū
ſeu totā piclis domū ſeu aliā quālibet Athenīēſiū familiā uelis ī teſtīoniū aduocar̄.At ego unus tibi
nō aſſentior.nō.n.me rōibꝰ cogis:ſed falſis teſtibꝰ cōtra me pductis ex ipſa ueritatis ſbā deicer̄ me
moliris.Ego uero niſi teipſm teſtē unū adduxero mihi aſſentiētē nihil exiſtiatiōe dignū in his q̄ tra-
ctamus perfeciſſe me arbitror.Puto etiam nihil te profecturum niſi ego unus ſoluſq̧ tibi conſenti
am:tuq̧ dimiſſa aliorum teſtium multitudīe id efficias. Eſt igitur ut dixi unus iſte arguēdi modus
quēadmodū tu aliiq̧ multi putatis.Eſt & alter quē ego puto.Eos igitur īuicem cōparantes utrum
& quo pacto inter ſe diſcrepent/diligenter conſideremus.Non.n.de rebus paruis inſtituta nobis
eſt diſputatio:ſed de his quas & ſcire pulcherrimum eſt:& neſcire turpiſſimū.Caput.n.& ſumma
eoȝ quæ perquirimus eſt/uel cognoſcere uel ignorare/quis beatus ſit/qs miſer.Principio quidem
in his quæ perquirimus/tu fieri poſſe exiſtimas/ut qui iniuriam facit/iniuſtuſq̧ eſt/ſit beatus.ſiqdē
Archelaū eſſe quidē iniuſtū confiteris ſed beatū:nunquid ita te opinari exiſtimare debemus?PO.
Oīo.SO.Ego uero fieri id nō poſſe dico.Vnū igit̄ hoc ē de quo ambiguimus.Eſto igitur:iniuſtus
aūt erit ne felix?ſi penas iniuſtitiæ dederit?PO.Minime quidē:imo miſerrimus.SO.At uero ſi in-
iuſtus pœnas effugerit ut ipſe ais/beatus erit.PO.Aio equidem.SO.Secundum uero ſñiam meā o
Pole qui iniuriatur iniuſtuſq̧ eſt/oīno eſt ante alios miſer:miſerior aūt ſi iniuriaȝ pœnas nūq̄ luat:
minus uero miſer ſi luat:ſuppliciūq̧ iuſtū apud deos hoīeſq̧ reportet.PO.q̄ abſurda dicer̄ audes
o Socrates.SO.Dabo equidē operā o amice ut ipſe quoq̧ mecum ſentias.amicum.n.eſſe te mihi
puto:nunc ergo ea de quibus diſſentimus/eiuſmodi ſunt.attende uero & tu:dixi equidē in ſupiori
bus iniuriam inferre peius eſſe q̄ pati.PO.Ita dixiſti.SO.Tu uero contra/pati peius eſſe q̄ facere.
PO.Proculdubio.SO.Præterea eos cui iniuriam faciunt ego miſeros appellabam:atq̧ a te redar
gutus ſum.PO.Ita per Iouem.SO.Vt tu Pole putas.PO.Ac forte uera.SO.Tu uero iniuriantes:
tunc felices eſſe dicebas/cum pœnas minime dederint.PO.Et maxime quidē.SO.Ego uero iſtos
eſſe dico miſerrimos ſi pœnas nō dent/eos aūt qui puniātur minus miſeros eſſe.Vis ne id quoq̧ re
fellere?PO.At iſtud o Socrates difficilius inſuper q̄ illud quis redarguet.SO.Haud difficile iſtud
imo impoſſibile iudicare debes o Pole:q̧ eīm uerum eſt refelli nunq̄ pōt.PO.Quid ais?Siquis ty
rānidem per iniuriam moliri deprehenſus fuerit:captuſq̧ torqueat̄/excarnificeturq̧/eiq̧ inurant̄
oculi aliiſq̧ multis uariis grauibus pœnis afficiat̄.uideat præterea liberos & uxorem eadem pati.
& tandem in cruce ponatur:aut pice adhibita comburatur:an hæc patiens felix erit?Vel potius ſi
euaſerit tyrannidemq̧ aſſequutus arbitratu uiuat ſuo.adeo ut uitæ ſuæ ſtatus exoptandus felixq̧ a
ciuibus & peregrinis exiſtimetur.Hæc ne dicis confutari nō poſſe?SO.Perterrefacis me nūc rur
ſus o generoſe Pole.Non autem refellis:paulo uero ante atteſtabaris.Verumtamen redige mihi
parūper in memoriam/an iniuſta capeſſere tyrannidem dixeris?PO.Equidem.SO.Neuter eorū
felicior unq̄ erit:neq̧ qui tyrannidem iniuſte adeptus fuerit:neq̧ qui deprehenſus.pœnas dederit
Nempe e duobus miſeris neuter altero felicior ē dicendus:miſerior tamen qui potitus tyrannide
ſupplicium deuitauerit.Quid rides o Pole:alia rurſus hæc refellendi ſpecies eſt/cum quis aliquid
dicat deridere:non aūt arguere.PO.At non putas refelli o Socrates cum talia dicas.Qualia nul-
lus unq̄ hoīum diceret.Quære ab iſtorum aliquo.SO.O Pole equidem non ſum ex his qui in re-
pu.uerſantur.Et ſupiori anno cum tribus meam prærogatiuā haberet:ac forte oporteret me com
putare ſufragia:& ad conſilium referre concitaui riſum quia facere id neſciui.Noli ergo iubere/
ut ad conſilium pñtium referam.Ceterum niſi meliorem arguendi uiam habes/quemadmodum
modo dicebam:uiciſſim mihi concede atq̧ experire.Qualem ego redargutionem eſſe arbitror
oportere.Ego eīm eoȝ quæ dico unum producere teſtem ſcio:illum ipſum qui cum mihi ſermo
eſt inſtitutus:multitudinē aūt mitto:& uniꝰ ſentētiā rogare ſcio.Multitudini uero ne uerbū quidē
facio.Vide igitur utrum mihi uiciſſim arguendi locum uelis concedere/tuq̧ ad quæſitum reſpon
dere.Arbitror equidem & me & te & alios homines exiſtimare peius eſſe:facere iniuriam q̄ accipe
a:c pœnas effugere q̄ ſubire.PO.Ego autem neq̧ me:neq̧ alium prorſus ullum:quandoquidem
tu ſolus iniuriam ppeti malles q̄ inferre.SO.Immo uero & tu & cæteri oēs.PO.Permultum abeſt

Iniuriantem beatum eē nō poſſe.

A qbus falſa teſtimonia afferantur.

Locus a teſtibus & a rōnibus:

Peius ē iniuriam inferre q̄ pati:

Inſenſatu riſū cōmouit Socrates q̧ referre cōputū ſuffragiorum ne ſciret;

In differendo nō eſt audiendū teſtimoniū niſi rñdētis.

Propõitur diſputandũ utrũ deterius ſit facere iniuriam an pati.

Pulchra ſunt q̄ ſiq; aut utilitatē aut uoluptatem: aut utrũq; afferũt.

Turpe eſt qđ aut dãno: aut dolore: aut utroq; afficit.

Vtrum ſit maximũ malorũ inferētem iniurias pœnas dare an nõ dare.

Quale aliqđ agēs agit. tale quiddam pati patiens.

immo nec ego/nec tu/nec alius quiſquam. SO. Vis ne reſpondere? PO. Volo equidem: cupio eñ
quid tandem dicturus ſit intelligere. SO. Reſponde itaq; mihi / ut intelligas/tanq̃ ſi a principio in
terrogatē. Vtrũ putas o Pole deterius eſſe/facere ne iniuriã an perpeti? PO. Perpeti. SO. Vtrum
uero turpius? reſpõde quæſo. PO. Iniuriã facere. SO. Nõne & peius ſi turpius? PO. Minime. SO.
Intelligo iã. Nempe non putas ut uidetur idem eſſe pulchrum atq; bonum, idemq; turpe atq; ma
lum. PO. Non certe. SO. Quid autē pulchra oĩa. ſcilicet corpora? colores/figuras/uoces/ſtudia/
nunquid ipſe ad nihil reſpiciens pulchra nominas/an ad aliquid? Vt ecce primo quidem corpora
pulchra nõne aut propter utilitatē dicis eſſe pulchra/atq; ad id pulchra cuius uſui ſeruiunt: aut pp
aliquam uoluptatem/uidelicet quod delectēt aſpicientes. An habes præterea quicquã aliud q̃ de
corporis pulchritudine dici poſſit. PO. Nihil aliud. SO. Nonne & alia ſimiliter omnia ſiue figuras
ſiue colores/uel propter aliquam uoluptatē/uel utilitatem/aut utraq; pulchra appellas? PO. Ita pr
ſus. SO. Et uoces præterea & quæ ad muſicam pertinent cuncta ſimiliter. PO. Ita. SO. Quinetiã
ſtatuta legum & ſtudia non ob aliam cauſam pulchra ſunt/q̃ q̃ aut cõferũt aut delectãt aut utrunq;
perficiũt. PO. Ob aliam certe nullã. SO. Deniq; de diſciplinarum pulchritudīe idē exiſtimas?
PO. Idem prorſus: & pulchre quidem nunc definis o Socrates pulchrũ delectatiõe & bono cõferē
te definiēs. SO. Nõne turpe cõtrario ſcilicet dolore: ac malo idē detrimēto definiēdũ eſt? PO. Ne
ceſſe ē. SO. Quotiēs igitur e duobus pulchris alterum pulchrius eſt uel altero illorũ aut ambobus
excedens pulchrius eſt ſcilicet aut delectatiõe aut utilitate aut ambobus. PO. Prorſus. SO. Rurſus
quando duorum turpium alterum turpius eſt uel dolore uel detrimento excedens eſt turpius. An
non neceſſe eſt? PO. Ita. SO. Age itaq; quomodo pauloante de inferenda accipiendaq; iniuria di
cebatur? an nõ dicebas/pati iniuriã eē deterius facere uero turpius? PO. Dicebã eqdē. SO. Si ergo
facere turpius ē q̃ pati/aut moleſtiã qdē eſt/ac moleſtia ſupans turpius eſt/aut detrimēto aut utriſq;
nõne id etiam neceſſarium? PO. Quid ni. SO. Primo quidem conſideremus an moleſtia ſuperet
doleantq; magis qui inferunt/quã qui patiuntur iniuriam? PO. Nullo pacto iſtud o Socrates. SO.
Quare nõ excedit dolore? PO. Non apparet. SO. Si non dolore nec etiam ambobus. PO. Non ui
detur. SO. Ergo altero. PO. Altero. SO. Malo igitur atq; detrimento. PO. Apparet. SO. Quãob
rem iniuriam facere excedens detrimento deterius erit q̃ pati. PO. Manifeſtum eſt. SO. Nõne &
a multis hominibus & abs te ſupra cõcedebatur turpius eſſe inferre iniuriam q̃ accipere. PO. Ita.
SO. Nunc etiã apparuit eſſe deterius. PO. Apparuit. SO. Eligeres ne tu o Pole magis id quod de
terius turpeq; eſt q̃ id quod minus? Ne pigeat reſpondere Pole nihil enim obfuerit. ſed te rationi
tanq̃ medico committas ingenue: atq; reſpondens: aut concede quæ dico; aut nega. PO. Nunq̃
Socrates iſtud eligerem. SO. Alius uero quiſq̃ hominũ id recipere. PO. Mihi quidem per hanc ra
tionem non uidetur aliquis recepturus. SO. Quãobrē uera dicebã/neq; me/neq; te/neq; aliũ quẽq̃
recepturum facere iniuriam magis q̃ pati. Quippe cũ ſit deterius. PO. Apparet. SO. Vides ergo
Pole facta argumentorum comparatiõe ea īter ſe maxime diſcreare. Nam tibi qdem alii p̃ter me
omnes aſſentiuntur. Mihi uero ſolus ipſe ſufficis aſſentiendo atq; teſtificando: cuius ego ſolius ſuf
fragium ſententiãq; rogaui. cæteros uero dimitto. atq; id quidem ſic habeo. Poſt hæc aũt quod ſe
cundo loco dubitabamus: iam conſideremus. Vtrum iniuriantem pœnas dare maximum ſit ma
lorum: ut ipſe putabas: an maius non dare penas: ut ego putabam. Conſideremus autem hoc pa
cto dare penas iniuriarum: atq; iuſte puniri: num idem appellas. PO. Idem. SO. An potes negare
iuſta omnia quatenus iuſta ſunt/eſſe pulchra. Et uide tu reſpondeas prouide. PO. Mihi quidē ęque
ac tibi uidetur. SO. Id quoq; animaduerte/an ſiquis agat quippiam/neceſſe ſit eſſe aliquid patiens
ab ipſo agente. PO. uidetur. SO. An ergo & hoc pati oportet quod agens agit. & tale inſuper qua
le agit ipſum. Ceu ſiquis pulſet neceſſe eſt aliquid inde pulſari. PO. Neceſſe. SO. atq; ſi uehemen
ter/aut uelociter pulſet/ſimiliter pulſari pulſatum. PO. Similiter. SO. Talis ergo paſſio ineſt pulſa
to qualem efficit pulſans. PO. Omnino. SO. Et ſi quid combutat quis oportet aliquid inde cõbu
ri. PO. Oportet. SO. Ac ſi uehementer exurat: & ut ita dixerim doloroſe: ſimiliter & uri quod uri
tur: quẽadmodum urit urens. PO. Prorſus. SO. Similiter ſi quis ſecat. Secatur enim aliquid. PO.
Ita. SO. Ac ſi lata uel profunda: doloroſa ſit ſectio: tale neceſſe eſt quod ſecatur ſectione ſecari qua
li ſector ipſe ſecat. PO. Videtur. SO. Conſidera uero ſummatim an quod modo dicebam in cun
ctis confiteare uidelicet quale aliquid agēs agit: tale quiddam pati patiens. PO. cõfiteor. SO. His
ergo cõceſſis rñde/nũ pœnas dare ſit pati aliquid aut agere. PO. pati. SO. Nõne & a quodã agēte.
PO. Cõſtat ab ipſo uidelicet puniēte. SO. Qui ãt recte punit/nõne iuſte pũit? PO. Iuſte. SO. Iuſta
faciēs nec ne? PO. Iuſta. SO. Ergo q pũit/dũ iniuſtitiæ dat pœnas iuſta patit. PO. Appet. SO. Iuſta
uero dictum eſt eſſe pulchra. PO. Prorſus. SO. Horum igitur alter quidem pulchra facit: alter ue
ro ſcilicet punitus pulchra patitur. PO. Sic eſt. SO. quod ſi pulchra etiam bona. Nam uel iocũda
illa ſunt uel utilia. PO. Neceſſe eſt. SO. Bona ergo patitur quiſquis iuſte punitur. PO. Videt. SO.
Id ergo ſibi prodeſt. PO. Confert. SO. An non ut quo pacto iudicio explicem/meliorem reportat
animum

animum ſiquidem iuſte punitur.PO.Conſentaneum eſt.SO.Ergo qui luit pænas a prauitate ani-
mæ liberatur.PO.Certe.SO.Itaq maximo liberatur malo.Ita uero conſidera:circa pecunias ali-
ud ne hominis malum uides q̃ paupertatem.PO.Hanc ipſam.SO.circa corpus aũt malũ dices
ſbecillitatem morbum deformitatem cæteraq eiuſmodi.PO.Egdem.SO.Nõne & in anima ma
lũ aliquod eſſe cenſes.PO.Quid ni?SO.Id uero nõne uocas iniuſtitiam inſcitiam/timiditatem:&
alia generis eiuſdem.PO.Maxime.SO.cum igitur hæc tria ſint:pecunia/corpus/anima/:tria horũ
eſſe dixiſti mala:paupertatem/morbum/iniuſtitiam.PO.Certe.SO.Horum uero malorum quid
nam turpiſſimum?Nõne iniuſtitia?Et ut ſummatim dicam:animæ uitium?PO.Valde quidẽ.SO.
Quod ſi uitium animi turpiſſimum ẽ:ergo & peſſimum.PO.Qua ratiõe hoc ais o Socrates?SO.
Hac utiq ſemper quod turpiſſimum eſt/uel quia dolorem/uel quia detrimentum infert maximũ
uel quia facit utraq turpiſſimum eſt:quemadmodum per ea que in ſuperioribus conceſſa ſunt ap
paret.PO.Maxime.SO.Turpiſſimum uero eſſe iniuſtitiam & omne animi uitium nõne nobis con
cedebatur.PO.Certe.SO.Quare aut quia moleſtiſſimum eſt & moleſtia ſuperans/icirrco horum
turpiſſimum eſt:aut quia detrimentum affert/aut propter utrunq.PO.Sic oportet.SO.Nunqd
moleſtius eſt iniuſtum eſſe/ĩtemperatũ/ignauum/imperitum/q̃ paupertate morboq premi.PO.
Non certe quantum ex his coniicitur.SO.Quoniam igitur incredibili quadam mirabiliq magni
tudine detrimenti atq mali uitium animæ cætera ſuperat mala.iccirco omnium eſt turpiſſimum:
quandoquidem non dolore excedit:ut ipſe ais.PO.Sic apparet.SO.Iam uero quod maximo ex-
cedit damno/maximum omnium eſt malorum.PO.Ita eſt.SO.Quamobrem iniuſtitia intempe-
rantia cæteraq improbitas animæ/malum eſt omnium maximum.PO.Videtur.SO.Quænam
ars a paupertate nos liberat.Nonne quæſtuaria?PO.Hæc ipſa.SO.Quæ uero a morbo?an non
medicina?PO.Hæc Sane.SO.At quænam a prauitate & iniuſtitia?Sin minus id tibi ſubcurrit/ita
conſidera:quonam/& ad quos potiſſimum ducimus morbis corporeis egrotantes?PO.Ad medi
cos Socrates.SO.Quo aũt iniuriãtes atq diſſolutos.PO.Ad iudices.SO.Vt uidelicet puniant.
PO.Aſſentior.SO.Nõne q recte puniũt iuſtitia q̃dã freti puniũt.PO.Proculdubio.SO.Quæſtua
ria ergo pellit paupertatẽ.Medicina uero abigit morbos/Iudiciaria deniq ĩtẽpantiã & iniuſtitiã amo
uet.PO.Sic appet.SO.Quid ergo hoꝝ ẽ pulcherrimũ?PO.Quoꝝ dicis?SO.Quæſtuariæ/medi-
cinæ/iudiciariæ/PO.Multo exupat iudiciaria Socrates.SO.Ergo uel uoluptatẽ affert plurimã uel
utilitatẽ uel ambo ſi modo pulcherriã ſit.PO.Sequit.SO.An ergo curari a medico delectabile ẽ?&
ĩter manus medici oblectãtur:dum curantur infirmi.PO.Nõ apparet.SO.Conducit tamẽ nõne
PO.Confert.SO.Quoniã uidelicet magno liberantur malo.Quapropter utile eſt tolerare dolo-
rem/ut ſanus euadas.PO.Proculdubio.SO.An ergo feliciſſimus q̃tum ad corpus adtinet is foret
qui per medicinam curatus conualuerit:uel potius qui a principio nõ ægrotauerit.PO.Certe qui
non ægrotauit.SO.Nẽpe non in hoc cõſiſtere uidetur felicitas ut liberemur a malis:ſed ut ab ipſo
initio ſimus ĩcolumes.PO.Ita eſt.SO.Quid uero ſi duo male uel corpe uel animo affecti ſint:uter
horum miſerior:num qui curatus liberatur a malo.An qui minime.PO.Qui nõ curatur.SO.Nõ
ne in iudicio puniri a maximo quodam malo.ideſt a prauitate liberatio erat.PO.Erat certe.SO.
Quippe cum punitio iuſta moderetur iuſtioreſq efficiat tanq̃ medicina quædam improbitatis.
PO.Ita eſt.SO.Feliciſſimus ergo qui nõ habet animi uitium quandoquidem id maximum appar
uit eſſe malum.PO.Abſq dubio.SO.Secũdo autem loco qui a malo eiuſmodi liberatur.PO.Ap
paret.SO.Hic uero eſt q correptus perteritusq pænas dederit.PO.Is ipſe.SO.Peſſime ergo uiuit
qui iniuſtus eſt nec ab iniuſtitia ſoluitur.PO.Apparet.SO.Nonne hic eſt qui maximis perpetratis
iniuriis maximaq iniuſtitia fretus/effecerit ut neq corripiat/neq puniatur/neq perſoluat pænas
quemadmodum effeciſſe dicis Archelaum:alioſq tyrannos et oratores atq potentes.PO.Appa
ret.SO.Ferme enim eiuſmodi homines o uir optime perinde faciunt ac ſiqs morbis grauiſſimus
occupatus det operam ne uitiorum quæ ĩ corpore ſunt ſub medico pænas reportet neq curetur:
puerorum more formidans uſtionem atq ſectiõem/tanquam rem moleſtã.Nõne tibi quoq ita ui-
detur?PO.Mihi quidem.SO.Quoniam uidelicet quanti ſit ſanitas corporiſq uirtus ignorant.Vi
dentur autem per ea quæ modo conceſſimus tale quiddam facere o Pole illi qui iudicium fugiũt
ad dolorem quidem eius adſpicere:ad utilitatem uero cæci eſſe atq ignorare quanto miſerius eſt
cum animo non ſano ſed facto iniuſto impio quam cum non ſano corpore degere:itaq dant ope
ram ne iudicium ſubeant neue maximo ſoluantur malo.Eaq de cauſa pecunias cumulant/compa-
rant amicos/eloquentiæ ſtudent.At uero ſi nos o Pole uera confeſſi ſumus/ſentis quid ex hac di-
ſcurſione ſequatur.An uis ſingula per conſequentiam diſponamus?PO.Vt libet.SO.Nõne con-
uenit maximum eſſe malum iniuſtitiam atq iniuriam.PO.Videtur.SO.Præterea mali huius ſo-
lutionem eſſe conſiſtit pænas luere.PO.Apparuit.SO.Eas uero effugere mali perſeuerantiam?
PO.Certe.SO.Igitur inter mala magnitudine ſecundum obtinet locum/iniuriã facere.At uero
afficere ut iniuriarum pæna maxime ſubeatur/omnium natura maximum ẽ primumq malorum.

PO. Videtur. SO. Hoc eſt igitur o amice de quo ambigebamus. Tu quidem Archelaum eſſe dicebas felicem: qui cum maximas perpetrarit iniurias nullas pependit pœnas. Ego autem contra putabam uidelicet ſiue Archelaus ſiue alius quis hoĩum iniuriarum ſupplicia non rependat: eum ante alios eſſe miſerrimum. ac ſemper eum q̃ intulit eo qui patiatur iniuriam eſſe miſeriorem. Deniq; illum qui non luat pœnas/illo qui luat. An non hæc erant: quæ a me dicebantur? PO. Hæc ipſa. SO. Nõne demonſtratum eſt uere hæc dicta fuiſſe? PO. Apparet. SO. Eſto o Pole ſi ergo hæc uera ſunt quidnam opus eſt rhetorica. Nempe ex ſuperioribus ſequitur oportere diligentiſſime cuſtodire nos ipſos primum quidem ne cui iniuriam inferamus tanquam ſatis mali ob hoc ipſum habituros. nõne ita. PO. Ita certe. SO. Deinde uero ſiue per nos: ſiue per alium quempiam nobis carum inferatur iniuria ſponte noſtra ad iudicem puniturum/tanquam ad medicum properare. Ne antiquatus iniuriæ morbus/ſic inficiat animum ut inſanabilẽ reddat. Quonam alio pacto dicemus o Pole ſi maneant priora illa inter nos conceſſa. Nonne hæc ita illis neceſſariis conſonant? aliter uero nequaq̃. PO. Quid enim o Socrates dicere poſſumus? SO. Ad defendendum igitur aut excuſandum iniuſtitiam noſtram/uel parentum/uel amicorum/aut filiorum/aut patriæ iniuriantis nullius o Pole utilitatis nobis eſt rhetorica. Niſi quis iudicet cõtra oportere rhetorica uti ad accuſandum uidelicet primo quidem nos ipſos: deinde domeſticos familiareſq; & alios: ſiquis eorum qui nobis cari ſunt iniurias perpetrauerit: ne lateant eorum crimina: ſed producantur in lucem. Vnde pœnas illi perſoluant ſaniq; euadant. Præterea ad compellendum ſeipſum & alios ne torpeant neue expaueſcant: ſed forti animo: & quaſi conuenientibus oculis iudici tanq̃ medico ſecãdos urendoſq; ſe tradant. bonum ipſum honeſtumq; ſequentes dolore contempto. Itaq; ſi uerberibus digna cõmiſerint uerberandos ſeſe tradant. ſi uinculis uinciendos: ſi mulcta mulctandos: ſi exilio expellendos: ſi nece necãdos. Qua quidem in re unuſquiſq; ſuiipſius ſit ſuorumq; accuſator. Atq; ad hoc oratoria facultate utatur: ut patefactis iniuriis a maximo iniuſtitiæ malo ſoluantur. Ita ne o Pole an aliter dicimus? PO. Abſurda quidem iſta o Socrates mihi uidentur. Veruntamẽ tibi forte ſuperioribus conſonant. SO. Nonne aut ſuperiora illa diſſoluantur oportet/aut hæc ſequẽtia cõcedantur. PO. Ita ſe res habet. SO. Contra uero reputando/ſi alicui malefacere oportet ſiue inimico/ſiue alii cuipiam: id dumtaxat cauendum eſt: ne ipſe ab aduerſario iniuriam patiatur: ac ſi aliis iniuriam fecerit inimicus omni ſtudio prouidendum eſt: & uerbis & operibus ne luat pœnas/neue trahatur ad iudicem: ac ſi trahatur/contendendum eſt ut inimicus euadat nec puniatur. Immo ſiue aurum multum rapuerit/ut non reſtituat. Sed poſſidens ipſe ĩ ſe/atq; ſuos iniuſte/impieq; diſperiat: ſiue morte digna commiſerit ne moriatur unquam id fieri poteſt: ſed immortalis ſit malus. Sin minus id fieri poteſt ſaltem ut ſic affectus plurimum tempus uiuat. Ad hæc & huiuſmodi mihi uidetur O Pole conferre rhetorica: Illi uero qui non ſit illaturus iniuriam: haud magna eius eſſe uidetur utilitas. Sin modo in ea eſt utilitas aliqua. Nam in his quæ ſuperius: dicta ſunt nulla prorſus apparuit. CAL. Dic mihi o Chærephon: ſerio ne hæc loquitur Socrates: an iocat̃? CHE. Mihi quidem uidetur o Callicles mirum immodum loqui ſerio. haud tamen importunum fuerit ab ipſo requirere. CAL. Cupio per deos. dic mihi o Socrates utrum exiſtimare debeamus te nunc ſerio loqui an iocari. Si enim ſerio loqueris: & ſunt uera quæ dicis peruerſa proculdubio nobis eſt uita atq; omnia agimus contra quam decet. SO. O Callicles niſi nobis ineſſet affectus: & ſi aliis quidem alius: tamen in plæriſq; communis: ſed aliquis noſtrum proprium quendam ſingularem q; præter cæteros haberet affectum: haud quaquam facile foret/quod in ſe quiſq; ſentiret/aliis explicare? Quorſum hæc? Nempe animaduerto me atq; te nunc idem pati. Cumq; duo ſimus duo quædam amare. Nam ego philoſophiam amo. Tu uero populum Athenienſem. Sentio itaq; ſi in concione tibi quãuis prudenti populus contradixerit te conſueuiſſe mutare ſententiam: atq; ea dicere quæ illi placere intelligas: nec ullo modo poſſe uoluntati eius obſiſtere. Quamobrem ſiqs illa quæ tu gratia populi dicis admiratus abſurda eſſe obiecerit/reſpõdebis forſitan/modo uera fateri uelis: niſi is quem tu amas populus mutet ſententiam/nec te unquã eſſe mutaturum. Idem tibi forte contingeret erga priuatum quendam/ſiquem uehementer amares. Arbitrare igitur talia a me quædam te audire: nec talia me dicere admireris: ſed da operam ut philoſophia quam amo ſi uelle deſiſtat. Dicit eĩm illa o dulcis amice ſemper quæ a me audis. Et ſi familiarium quidã alias mihi loquitur aliter/philoſophia tamen ſemper eadem. Dicit autem q̃ tu nũc admiraris. Modo enim præſens audiſti. Haud ergo illam/quod nuper dicebã redargue. atq; oſtende iniuriam facere nec dare pœnas/non extremum eſſe malorum. Aut ſi hoc ſtare ſinis/prædico tibi o Callicles per canẽ egyptiorum deũ nunquam te Callicli conſenſurum ſed in omni uita repugnaturum. Atqui ego o uir optime præſtare iudico/ut lyra mihi diſcordet & diſſonet/chorusq; quem ducam: ac multi? præterea homines contradicãt/quam ut ego unus mihimet diſſonem atque repugnem. CAL. O Socrates uidetur hæc tua iuuenilis quædam in diſputando iactantia: ac reuera uulgaris quidam appares concionator: & nunc quidem in his concionaris. Cum idem Polo euenerit quod eue-

Vult hic Socrates: ut amicos iniurię accuſemus. atq; iudici detegamus.

niſſe

niſſe Gorgiæ pauloante erga te accuſabar. Nam Gorgiam quodam in loco a te ĩterrogatum ſi per
gerer ad ipſum aliquis rhetoricam percepturus: ſed iuris ignarus/an illum doceret: rubore addu-
ctum iquit Polus affirmauiſſe illum ſe eſſe docturum. Idq; ob ipſos hominum mores: qui grauiter
ferrent/ſiquis talia non concederet. Ob huiuſmodi deinde conceſſionem coactum eſſe Gorgiam
ſibimet contradicere. Et te quidem iuſte tunc meo iudicio irriſit/q; eiuſmodi ineptias ſequæreris.
Nunc uero rurſus Polo eadem euenerunt: atq; ego Polum in hoc minime probo: q; tibi conceſſe-
rit iniuriam turpius eẽ facere q̃ pati: ob quã conceſſionem impeditus a te: quæ cogitauerat explica
re non potuit. Tu uero reuera o Socrates in ſcrupulos concionaleſq; difficultates audientes addu
cis: dum ueritatem ſequi te ꝓfiteris. Affers utiq; in medium quæ natura quidẽ pulchra non ſunt:
ſed lege. Plærũq; uero accidit/ut contraria ſint inter ſe lex/atq; natura: ſiquis igitur erubeſcat: neq;
audeat quæ ſint exprimere: contraria ſibimet fateri compellitur. Tu uero id aſtutius animaduer-
tens/inſidiaris in uerbis. Siquis enim ſm legem loquatur/tu deinceps ſecundum naturam interro
gas. Si uero ſm naturam ille/tu ipſe ſecundum legem. Quẽadmodum de inferenda/uel ſubſtinen-
da iniuria modo feciſti. Cum enim Polus ſecundum legem inferre turpius eſſe diceret/ipſe legem
es ꝓſequutus. Natura enim quicquid peius eſt/idem & turpius: quale eſt iniuriam pati: lege uero
inferre. Non enim uiri eſt iniurias pati: ſed mancipii cuiuſdam: cui melius eſſet mortuum eſſe q̃ ui
uere. Quod quidem contumeliis iniuriiſq; affectum neq; ſibi: neq; ſuis põt opitulari. Verũ/ut ego
arbitror qui leges condunt imbecilliores ſunt plures. Itaq; utilitati conſulentes ſuæ leges cõſtituũt
præterea laudes uituperationeſq; diſponunt/metu potentiorum adducti: ne qua ĩ re excedere eos
poſſint. Itaq; aiunt turpe iniuſtũq; eſſe aliis plus habere: idq; definiunt iniuriam facere plus uideli-
cet q̃ alii/ut habeas quærere. Satis enim ſibi factum putant ſicũ inferiores ſint ęquam habeãt por-
tionem. Ob hanc igitur rationem lege quidem id iniuſtũ turpeq; dicitur: quærere/ut habeas pluſ-
q̃ cæteri. Atq; hãc uulgo iniuriã noĩant. Natura uero ipſa: ut puto: demõſtrat/ut pſtãtior plus habe
at q̃ iferior: & potẽtior q̃ debilior. Oſtẽdit uero multis hæc modis/tũ in cæteris aĩantibus/tũ ĩ cun
ctis ciuitatibus: atq; gentibus apud quas iuſtum eſſe cenſetur/ut potentior infirmiori dominetur
pluſq; quæ poſſideat. Nam quo iure Xerſes aduerſus Græcos duxit exercitum: uel pater eius contra
Scythas/aut innumerabiles alii/quos referre quis poſſet? Sed hi: ut arbitror: ſecundum naturam iu
ris ipſius hæc agunt: ac per Iouem ſecundum ipſius naturæ legem. Non tamen fortaſſe iuxta le-
ges has a nobis conditas: per quas præſtantiſſime: ac ualidiſſime indolis adoleſcentes ab incuna-
bulis tanquam leones capientes quaſi quibuſdam magicis carminibus faſciuamus/ſeruilemq; im/
modum ſubĩcimus dicentes ęquitatem eſſe ſeruandam: idq; pulchrum iuſtumquæ eſſe. At ſiquis
pſtantis naturæ uir inſurgat: ac litteras faſcinationes incantationeſquæ huiuſmodi ueſtras peſ-
ſundans: atq; diſcindens/legeſq; omnes quæ deſciſcunt a natura ſubuertens: cæteris dominetur/
in eo iam naturæ ipſius ius effulgeret. Videtur autem mihi Pindarus hæc eadem in quodam cantu
oſtendere/ ubi legem ait omnium eſſe reginam mortalium: atq; immortalium: eam quæ ius agere
uiolenter præpotenti manu. Idquæ coniectare ſe dicit ex rebus geſtis ab Hercule: qui/ & ſi carmen
ipſum haud ſatis memoriter teneo/memini tamen ipſum dicere Herculem neq; emptos: neq; do/
natos Gerionis boues abegiſſe: utpote naturali ipſo iure dictante / & boues/& cætera omnia quæ
ab hominibus poſſidentur illius eſſe debere qui præſtantior ſit: atq; ualentior. Veritas igitur: ita ſe
habet. Idquæ plane cognoſcas. ſi ad maiora te iam dimiſſa philoſophandi cura conuerteris. Nam
philoſophia quidem o Socrates gratioſa res eſt/& uenuſta: ſiquis illam moderate ĩ adoleſcentia q;
attingat. Si autem ſupramodum tempus in ea contriuerit: hominum eſt corruptella. Quam-
uis enim quis optimo a natura ſit ingenio præditus/tamen ſi diutius per ætatem iam prouectam
philoſophetur/neceſſario omnium rerum imperitus euadet: quarum omnino clarum/bonum ex-
celentem uirũ oportet habere peritiam: nam & legum ciuiliũ/& uerborum quibus in conſuetudi-
ne cetuq; hominũ tam publice q̃ priuatim uti decet uoluptatum præterea cupiditatũq; humanaꝝ
& ut breuiter cõprehendam morũ prorſus fiunt ignari. Quo circa quotiens ad aliquã rem geren-
dam/uel publicam/uel priuatam ſeſe cõferant/habentur ridiculi quẽadmodũ/& ciuiles uiri ſi in ue
ſtras exercitationes diſputatiõeſq; deſcendant. Euenit enim illud Euripidis quod in re clarus quiſ-
q; eſt/ad eã properat: & dici partem illi plurimã impartit/ut ipſe ſe ſuperet. Vbi uero inferior ſit inde
fugit/illudq; uituperat: aliud uero laudat/quadam ſuiipſius beneuolentia exiſtimas ſeipſum ita lau
dare. Verũ præſtare arbitror amborũ participẽ fieri: phiæ quidẽ quatenus diſciplinæ gratia dece
at/nec turpe quidẽ eſt adoleſcenti phari ſed cũ grandior natu phiæ adhuc incũbit/res eſt o Socra-
tes ualde ridicula. Equidẽ ſimiliter affectus ſum erga eos qui phiæ dant operam atq; illos qui bal-
butiunt ac ludunt. Quotiens enim aſpicio puellũ cui decorũ adhuc eſt loqui ita balbutientem lu-
dentemq; delector: feſtiuumq;/& liberale mihi uidetur/puerilemq; decens ętatem. Quotiens ue-
ro puellum audio uerba expeditus exprimentem moleſtum quiddã mihi oboritur aureſq; offen-
dit meas: atq; ſeruile quippiã pærſe ferre uidetur. Cæterum cũ uirũ quis/uel audit balbutientẽ/uel

Ex Pindaro legem oĩum mortaliũ & ĩmortaliũ reginam.

Oratio Callicles de philoſophia.

uidet ludentẽ/ridiculum id quidẽ a uiroq; alienũ ac dignum plagis apparet. Idẽ igitur erga philoſophantes mihi euenit. In adoleſcẽte enim philoſophiam cernens ualde delector: decenſq; iudico atq; ingenuũ eſſe hominẽ hunc exiſtimo. Eum uero qui nõ philoſophetᷣ illiberalẽ nec unq̃ pręclarũ aliquid ac generoſum de ſeipſo preſtiturũ. Sed qñ grandiorẽ natu philoſophantẽ aĩaduerto: neq; dũ ſtudia eiuſmodi deſerentẽ uerberibus iã hunc uirũ o Socrates indigere cẽſeo. Quippe cũ/quẽadmodum modo dicebã huic accidat homini ut etiã ſi ingenue indolis ſit/tamẽ ſeruilis euadat/fugit enim mediam ciuitatẽ: forenſeſq; conſuetudines: in qbus poeta inquit uiros fieri pſtantiſſimos abſcondẽs ſeſe cũ tribus uel quattuor pueris & ĩ angulis ſuſurrãdo uitã ducẽs/nihil unq̃ liberale aut magnificum prolaturus. Ego aũt ualde te o Socrates amo. Itaq; idem mihi euenit erga te quod & Zetho erga Amphionẽ apud Eurypidem: cuius modo mentionẽ feci: talia nũc mihi quędam aduerſus te dicere uenit in mentem: qualia aduerſus fratrem ille dicit. Profecto ea o Socrates negligis quę meditari deberes/atq; adeo generoſe mentis pręſtantiam ſpecie quadam puerili formas: nec in iudiciis conſultationibuſq; uerba recte ſcires facere: neq; cõueniẽs quicq̃ probabileq; eligere/nec aliis prõte conſulere. o amice Socrates ne mihi ſis infenſus. Beneuolentia enim erga te mea ad hęc proferenda nunc adducor. Nõne turpe ducis ſic te habere. quẽadmodum ẽgo arbitror habeᷣ te alioſq; oẽs qui philoſophiã diutius pſequuntur. Nempe ſi te nunc aut alium quempiã ueſtrũ quis cõprehendens in carcerem traheret aſſerẽs te quãuis non facias: tñ iniuriam facere: certe qd acturus eſſes/omnino neſcires: ſed uacillares oſcitareſq;: defenſionis tuę prorſus ignarus/proinde adductus in iudicium uel ab ignauo ſpernendoq; accuſatore ultimo ſupplicio ſi modo illi placeret afficerer. Iam uero quomodo id ad ſapientiam ſpectat o Socrates: ſiqua ars ingenue mentis nacta uirũ/reddit deteriorem? adeo ut nec ipſe ſibi opem ferre ualeat: nec ex grauiſſimis periculis ſe/aut alium quẽquam ſeruare: ſed inimicorũ raptorumq; exponat iniuriis inglorium in ciuitate degentem. Iam uero eiuſmodi uirum & ſi dictu ſit agreſtius/licet ſuper genã impune pulſare. Quamobrem o bone uir mihi credẽs deſine iam in uanis uerſari argutiis. decora rerũ gerendarũ exerce officia. atq; hoc excere/ex quibus ſapere uidearis. Iſta uero arguta ſiue deliramẽta appellari oportet ſiue nugas/ex qbus uacuas hitabis domos: aliis relinq;. deniq; imitare ĩ nõ eos q hęc exigua captãt: ſed eos qbus uita/& gloria/& alia bõa adſunt cõplurima. SO. Si aurea mihi o Callicles aĩa foret: nõne arbitraris me libẽter reperturũ aliquẽ ex his lapidib⁹ optimũ: p quos pbari aurũ ſolet ad quẽ lapidẽ aĩam admouẽs mecũ ſi ab ipſo qñ recte educata approbaret: certo ſcirẽ me ſatis habere: nec pbatione ulterius aliã indigere. CAL. Quorſum hæc o Socrates? SO. Dicã eqdẽ. Nẽpe arbitror cũ te nact⁹ fuerim me iã pcioſum hũc lapidẽ eſſe nactũ. CAL. Quã ob cãm. SO. Quoniã certo ſcio ea quę tu me conſenſeris in his q̃ meus animus opinat̃ fore proculdubio uera. Cenſeo nãq; illum q alicuius ſufficiẽter pbaturus ſit aĩam/utrũ illa qdẽ recte inſtituta ſit nec ne? tria potiſſimũ habere debere: q̃ ipſe habes oĩa: ſciam primo: deinde opinionẽ prudẽtis. ſ. atq; beneuoli. Tertio audaciã. Nã multos eqdẽ reperio q me ppea recto examĩe pbare nõ poſſunt quod ſapiẽtes non ſunt quẽad modũ tu eẽ uideris. Alii uero ſapiẽtes qdẽ ſunt: ſed ueritatẽ mihi dicere nolũt/ex eo q mei curã nõ habẽt: ut tu habes: peregrini uero iſti Gorgias/& Polus qdẽ ſapiẽtes ſunt meq; diligũt. Verũ deeſt eis audacia/uerẽturq; ultraq̃ oporteat. Quod qdẽ cuiuã dubiũ eẽ poſſit. Quippe cũ eo uſq; pceſſerint uerecũdiæ/ut utriq; ob ipſam uerecundiã in pñtia multorũ hominũ auſi fuerint ſibi ipſis de rebus maximis cõtradicere: hec aũt oĩa quæ alii nõ habẽt/ipſe habes. Prĩcipio es abunde doctus: qd multi cõfirmarent Athenienſes: mihiq; es beneuolus. Quod qua cõiectura ĩtelligo tibi dicã: noui equidẽ o Callicles quattuor uos in ſapiẽtiæ ſtudio ſocios: te. ſ. & Tiſandrũ Aphidnæum/& Andronem Androtionis Nauſicydẽq; cholargeũ: atq; audiui aliquãdo cũ iter uos agitaretᷣ quouſq; ſapiẽtiæ ſtudendũ foret/eiuſmodi apud uos uiciſſe ſniam: nõ eſſe ad exactã phiæ diligentiã cõtendendũ ſed cauendũ eſſe ne ultra q̃ deceat ſapientes facti clã uos ipſos deprauaretis. Cũ igitur audio idem te mihi cõſilium dantem: qd amiciſſimis tuis dediſti ſufficiens argumentũ eſt ueri amoris erga me tui. Proinde q audaciæ ſatis habes nec te pudor impedit/& tu ipſe affirmas/& oratio quam paulo ante hic habuiſti tibi peribet teſtimonium. Cum hæc igitur ita ſe habeant/ſiquid tu mihi in diſputando cõceſſeris ſatis iam nobis pbatum erit: neq; oportebit ad examen aliud id referre: alioquin tu mihi nunq̃ id conceſſiſſes/uel ſapientiæ defectu/uel uerecundia adductus/uel decipiendi cauſa. Amicus enim mihi es: ut ipſe ais: reuera igitur mea tuaq; cõfeſſio finem iam ueritatis habebit. Harum uero conſideratio rerum/in quibus me ipſe corripuiſti/omnium o Callicles pulcherrima eſt. Qualem eſſe uirum deceat: quidq;/& quouſq; tam in iuuentute q̃ in ſenectute exercere conueniat. Ego uero ſiquid in uita mea minus recte ago/certum habeto me non ſponte mea ſed inſcitia potius aberrare: q̃obrem tu quemadmodũ admonere cœpiſti/perge qſo planeq; mihi demonſtra qdnam eſt iſtud quod mihi quærendum eſt/& qua uia cõſequi ualeam. Qd ſi me conſentientem tibi nunc habebis: poſtea uero quæ aſſenſus fuerim minus præſtare deprehendas/ſocordem omnino ignauũq; me putato: neq; ulterius in me ammonẽdo quaſi oĩno pdito operã perdas Reſume uero mihi

Tria debet habere pbatur⁹ aĩam alicuius ſcĩam Beniuolentiam audaciam.

Snĩa callicl. & amicorũ: nõ eſſe ad exactam philoſophiæ diligẽtiam contendẽdum ſed cauẽdum eẽ ne ultraq̃ deceat ſapientes clam ſeipſos deprauent.

Quarũ rerũ cõſideratio pulcherrima.

ro mihi ab initio quẽadmodũ tu/& Pindarus dicebatis iuſtũ id eſſe natura potẽtiorem per uim au
ferre ea quæ imbecilliorum ſunt/& dominari meliorẽ deteriori:pluſq̃ habere eũ qui præſtãtior ſit
q̃ qui abiectior. Nõquid aliud dicis eſſe iuſtũ? an recte memini? CAL. Hæc/& tunc dicebã/& nũc di
co. SO. Vtrum uero meliorẽ uocas eundẽ atq; potentiorẽ. Neq; enim tũc plane qd diceres intel
ligere potui:num ualidiores appellas potẽtiores. Oporteretq; ualidioribus infirmiores obtempera
re. Quẽadmodũ tũc uideris demõſtrauiſſe:qñ dicebas magnas ciuitates aduerſus paruas naturali
iure inſurgere:ꝓpterea q; potentiores ſunt atq; ualidiores:qſi idẽ ſit potẽtius ualiduſq;/& melius.
An fieri põt/ut aliquis melior quidẽ ſit/inferior tamẽ atq; imbecillior. Similiterq;/ut potentior ſit/
deterior tamen. Vel eadẽ melioris atq; potentioris eſt diffinitio? Hoc ipſum mihi apertius explica
idem ne an aliud ſit potẽtius/& melius atenet ualẽtius. CAL. Equidẽ manifeſte tibi aſſero idem eẽ.
SO. Nõne multitudo ipſa natura uno potentior eſt. Quę qdẽ leges cõſtituit ſup unũ quẽadmodũ
nuper ipſe dicebas. CAL. Quidni? SO. Multitudinis ergo leges potentiorũ ſunt. CAL. Omnino.
SO. Nõne igit/& meliorũ. Qui enim potẽtiores ſunt:ut ipſe ais:ualde ſunt meliores. CAL. Sic cer
te. SO. Nõne horũ cõſtitutiones natura ſunt rectæ? cũ potentiores ſint. CAL. Sic affirmo. SO. Nõ
ne multitudo ſtatuit:quẽadmodũ nuper ipſe dicebas:iuſtũ eſſe ſeruari inter oẽs æqualitatẽ:atq; eẽ
turpius iniuriam inferre q̃ pati? Eſt ne ita an aliter? ac uide ne hic tu quoq; ob uerecũdiã capiaris.
Conſtituit multitudo iſta nec ne:uidelicet iuſtũ eẽ ſeruari æqtatẽ:nõ aũt aliũ ab alio plus habere:at
q; turpius eſſe facere iniuriã q̃ accipe? Nulla te o Callicles inuidia q̃ſo detineat:quominꝰ ad hæc mi
hi rñdeas:ut ſi mecũ ſenſeris abs te cõfirmer tãq̃ uiro ad iudicandũ abunde ſufficiẽte? CAL. Sic uti
q; ſtatuit multitudo. SO. Nõ ergo lege ſola/& turpius eſt facere iniuriã q̃ pati/& iſtũ eſt æquitatẽ ſer
uare:ſed etiã ipſa natura. Quapp uideris in ſuperioribus nõ uere dixiſſe ne ue me recte accuſauiſſe
dicens cõtraria eſſe legem atq; naturã meq; hæc aĩaduertentẽ ſoluere in uerbis inſidiari:atq; ſiquis
ſm naturã loquat? ad legẽ:ſiquis uero ſm legẽ ad naturam deducere. CAL. Hic uir nunq̃ deſiſtet
in nugis uerſari. Dic mihi o Socrates nõne te pudet/cum tam grãdis natu ſis uenari nomina: atq;
ſiqs uerbo excidat tãq̃ id tibi lucro ueniat ĩpenſe captare. Putas me aliud dicere potentiores eſſe q̃
meliores? Nõne dudũ tibi dico idem eſſe melius atq; potentius? An putas me dicere/ſi fex ſeruorũ
hominũq; undiq; uiliſſimorũ in unũ confluat/hos præterq̃ fortaſſe corporis uiribus eſſe potentio
res:& q̃ hi ſtatuant eſſe iura. SO. Age dum o ſapientiſſime Callicles ita ne dicis. CAL. Et maxime
qdẽ. SO. At ego beate uir iam dudũ coniecto tale aliqd te potentius appellare atq; interrogo cu
piens qd uelis aperte cognoſcere. Nõ enim tu duos meliores iudicas eſſe q̃ unum? neq; ſeruoſ tuos
te meliores? quia uidelicet robuſtiores ſint. Verũ rurſus a principio dicas quos tandẽ ais meliores
eſſe quando nõ ualidiores:& uide precos o uir mirifice/ut mitius me doceas ne a ſcholis tuis aufu
giam. CAL. Ironia loqueris o Socrates. SO. Non per Zethũ o Callicles quo tu fretus multa uſus
aduerſus me nũc es ironia. Verũ dic age quoſnam meliores appellas? CAL. Præſtãtiores equidẽ.
SO. Vides ergo/te nomina dumtaxat dicere:oſtendere uero nihil:non aperis meliores potentio
reſq;/utrum prudentiores an alios quoſdam eſſe dicas. CAL. Per Iouem hos dico/& maxime qui
dem. SO. Sæpe igitur unus prudens complurimis imprudentibus ſecundum ſermonem tuũ po
tentior eſt:atq; hũc par eſt dominari/cæteros uero ſubeſſe pluſq̃ habere eum his quibus imperat.
Hoc enim dicere mihi uelle uideris:neq; uerba aucupor ſiquidem unus ſit multis potẽtior. CAL.
At hæc ipſa ſunt quæ dico. Hoc enim ego arbitror ius eſſe natura: eum uidelicet qui melior prudẽ
tiorq; ſit ipſe iure atq; plus inferioribus poſſidere. SO. Siſte parumper quid tãdem putatẽs ſi hoc
in loco/ut nunc congregati eſſemus multi/forentq; nobis cõmunia eſculenta/& poculenta com
plurima nos uero omnis eſſemus generis/partim quidem ualidi/partim uero imbecilles:unus au
tem noſtrum oĩum circa hæc prudentiſſimus/fortaſſe medicus/ac foret hic/ut conſentaneum eſt/
aliis quidem robuſtior:aliis uero debilior:nõne hic prudentior? præterea melior quãtum ad hæc
pertinet/& potentior erit? CAL. Oĩno. SO. Vtrum uero horum eſculentorum ꝓpterea plus habẽ
re debet q̃ nos quia ſit melior? An potius ab eius præſtantiam oĩa diſtribuere debet:neq; in diſtri
buendo pro ſe plus retinere/alioquin multãdus ſit:ſed aliis plus aliis minus habere:ac ſi omnium
debiliſſimus ſit minimum ſibi q̃uis optimo tribuendum eſt o Callicles:nõne ita o bone uir eſt dicẽ
dum? CAL. De eſculentis/& poculentis/& medicis atq; eiuſmodi nugis uerba facis:ego uero non
de his loquor. SO. Vtrum igit prudentiorem eſſe meliorem dicis:nec ne? Reſponde. CAL. Equi
dem. SO. At non oportet/ut melior plus accipiat? CAL. Non de cibis atq; potionibus. SO. Intel
ligo forte enim de ueſtibus atq; oportet eum qui ſit in conficiendis ueſtibus ꝑitiſſimus magnã ha
bere tunicam:ac multis pretioſiſq; ornatum incidere ueſtibus. CAL. Quas tu ueſtes mihi narras?
SO. At forſitan in calceis oporter eum plus accipere qui in eis prudentior ſit/& melior:ac forſi
tan ipſe corriarius maximos pluresq; habere debet calceos: multoſq; ſuis pedibus circun
ferre. CAL. De quibus calceis nunc deliras. SO. Quod ſi non talia ſaltem eiuſmodi quædam
dicis ceu uirum in colendis agris prudentem honeſtumq;/& bonum debere plus reporta

re ſeminis:plurimoq; in ſuis agris uti ſemine.CAL.Quã ſemp eadẽ dicis o Socrates?SO. Nõ ſo-
lum eadẽ o Callicles:ſed eiſdẽ quoq; de rebus.CAL.Per deos ſemp tu cerdones/coriarios/fullo-
nes/coquos/medicos habes in ore:quaſi de his inſtituta nobis diſputatio fuerit.SO.Nonne ergo
ipſe dices aliquãdo/quibus in rebus potentior atq; prudentior iuſte poſſidere plus debeat? Vel ne
q; me ꝑmittes dicere:neq; ipſe dices.CAL.At ego id iamdiu dico:primo quidẽ qui potentiores/
ſint nõ enim cerdones dico neq; coquos:ſed eos qui in adminiſtranda repu.ſint prudentes:neq;
prudentes ſolũ/uerũ etiam fortes:qui ad ea quæ excogitauerũt perficienda aptiſſimi ſint:neq; ani
mi mollitie ulla ſubcũbant.SO.Aduertis ne o Callicles nõ de eiſdẽ me abs te/atq; uiciſſim te a me
accuſari?Tu quidẽ me accuſas quaſi ſemper eadem repetentẽ:ego uero te contra tãq̃ de rebus eiſ
dem nũq̃ eadem afferentẽ:ſiquidem alias meliores atq; potentiores eſſe definis ualidiores/alias ãt
prudentiores.Nũc præterea aliud quiddã affers.Fortiores enim nũc quidã abs te potẽtiores me
lioreſq; nominant.Verum age tandem explica quos potiſſimum/& ad quid meliores potẽtioreſq;
apellas.CAL.Iam dixi:prudentes uidelicet in rebus publicis atq; fortes.Nos enim decet ciuitati
bus imperare:idq; iuſtũ eſt/ut plus aliis habeant dominantes:uidelicet ſubiectis.SO.Quid uero?
ſibi ne ipſis ulla rõne dominari/ſiue parere decet?CAL.Quẽadmodũ dicis?SO.Dico num ſibi qſ/
q; debeat imperare:an nihil opus ſit/ut ſibi quidem imperet:ſed aliis dũtaxat.CAL.Quomõ ſi-
bimet imperare dicis?SO.Nihil obſcurum dico:ſed quẽadmodũ dicunt multi temperatũ/& ſui
ipſius compotem:uoluptatibus uidelicet ſuis cupiditatibuſq; imperantẽ.CAL.Quam feſtiuus es
o Socrates?ſtupidos hoĩes nominas temperatos.SO.Quid ais?nemo ẽ quin norit me id minime
dicere.CAL.Immo ualde quidẽ o Socrates:nã quomõ beatus eſſe põt q alicui ſeruiat?Cæterũ hoc
eſt natura iuſtum atq; pulchrum quod ego tibi nũc audacter dico:oportere illũ qui recte uitam au
cturus ſit permittere cupiditates ſuas ſummopere augeri/nec eas ullo mõ cohibere:atq; his q̃ma-
ximis quicq̃d petũt ſubminiſtrare ob fortitudinẽ atq; prudẽtiã/& quẽlibet earũ affectum prorſus
explere.Quod q̃dem quia multi conſequi nequeunt/eos uituperant qui id aſſecunt/ob uerecũdiã
ſuam impotẽtiam abſcondentes.Feruntq; intemperantiam eſſe turpẽ quẽadmodum in ſuperiori
bus ipſe dicebam:præterea in ſeruilem habitum deducũt meliores naturæ homines:ipſiq; cum li
bidines ſuas explere nequeant/temperantiã atq; iuſtitiam probant propter ignauiam. Verũ ſi his
a principio contigiſſet/ut uel regum eſſent filii/uel ipſis natura ſufficeret ad imperium/aut tyran-
nidẽ/aut ptãtem aliquã/ſibi compandã/profecto turpius peiuſq; eſſet/ut huiuſmodi temperantia
uterentur:q cum liceret ipſis frui bonis nec impedirentur ab ullo ipſi ſibi dominã pręfecerint mul
titudinis legẽ ſermonẽq;/& uituperationẽ.Quo enim mõ nõ miſeri eſſent?Siquidem ꝓp quãdam
iuſtitiæ/temperantiæq; honeſtatẽ/nihil plus amicis tribuerent q̃ inimicis/etiam dũ in ciuitate ſua
dominarent.Cæterũ o Socrates ueritas ipſa quã tu ſequi affirmas/ita ſe habet:luxuria/intẽperãtia/
libertas/mõ facultas ſuppetat/potẽtia uirtus ẽ atq; fęlicitas.Cætera uero iſthæc ſpecioſa ꝓter natu
ram adinuenta hominũ ſunt deliramenta/& nugæ penitus contẽnendæ.SO.Nõ ingeneroſe o Cal
licles audacia uſus in diſputando procedis.Sane aperte nũc ea dicta ſunt abs te quæ alii cogitãt q
dem:dicere tamen nolũt:q̃obrem te/ut nullo mõ deſiſtas obſecro/ut reuera certiores efficiamur/
qua ſit rõne uiuendũ.Dic ergo mihi:cupiditates ais nõ eſſe cohercendas:ſiquis opret eſſe talis/qua
lem oportet eẽ.Immo ꝑmittendũ illas ſummopere augeri:atq; earũ explectionẽ aliũde compan-
dam:idq; ais eẽ uirtutẽ.CAL.Aio eq̃dẽ.SO.Si ita eẽt/non recte dicerent beati eẽ:qui nullius indi

Euripides de uita & morte

geant.Alioq̃n lapides/& mortui feliciſſimi forẽt.Verũtñ/& illa quã tu dicis/grauis ẽ uita. Neq; ad
mirarer ſi in eo uera dicat Euripides dicens.Quis nouit utrum uiuere quidẽ mori ſit:mori aũt ui-
uere:& nũc forte reuera mortui ſumus.Audiui iam equidem a ſapiente quodã nos nũc mortuos
eſſe:corpuſq; noſtrũ ſepulchrũ eſſe nobis:partẽq; illam animæ in qua cupiditates ſunt ꝑinde ſe ha-
bere ac ſi ꝑſuadẽdo uiciſſimq; diſſuadẽdo:ſurſum deorſumq; agitet.Itaq; elegans quidam uir ſicu
lus fortaſſe/uel italus in his cõfabulatus hãc animi partẽ ꝓp ſuaſionẽ credulitatẽq; lubricã alludens
nomini doliũ appellauit.Demẽtes uero ꝓphanos atq; dãnatos:horum aũt hanc animi partẽ quę li
bidinibus agitatur tanq̃ futilẽ ob incontinẽtiam inexplebilẽ ꝑforatum eẽ dolium inquit.Quam-
obrem hic uir o Callicles contrariũ tibi oſtẽdit/eorũ qui apud obſcuros ſunt inferos/eos eẽ miſer-
rimos:q tãq̃ omnino prophani dãnati ſunt:atq; aquã in uas ꝑforatũ cũ alio etiam ꝑforato uaſe in-
ferre.Eſſe aũt hoc aliud uas/ſiue cribellũ/ut dicebat/his qui me docuit dementiũ animũ:quẽ ideo
ꝑforato uas aſſimilauit:q ꝓp inſidã affectionẽ obliuionemq; nequeat infuſum aliquid cõtinere ui-
debuntur hæc alicui quodam modo mira.Demonſtrant tñ id quod ego uolo ſiqua ratione ualeam
ꝑſuadere tibi ut pro inexplebili/& incontinẽti uita moderatã præſentibuſq; ſemp contẽtam rebus
eligas.Sed utrũ ꝑ hæc tibi aliq̃d ꝑſuadeo?atq; tu mutata ſñia beatiores q tẽpate uiuant q̃ q intẽ-
perate putas?an nihil proficio?atq; licet multa ſimili rõne confabuler nihilomagis es ſñiam muta-
turus.CAL.Hoc o Socrates uerius ſubiunxiſti.SO.Age dum tibi ſimilitudiem aliquam ex eodẽ
hymnaſio adducam.Attende utrũ ꝑinde cẽſeas de utriuſq; uita tẽperati.ſ.atq; intẽperati/ac ſi uiri

duo multa

duo multa haberent uaſa:& alter quidē integra atq̧ plena prim uini/prim mellis/prim lactis:aliaq̧ ſimiliter aliorū:ſint uero ſinguli hi liquores Rari quidem/& iuentu difficilles multiſq̧/ & grauibus laboribus comparati. Is ergo cui plena ſunt uaſa nihil ſuperinfundere oīno curet:ſed quātū ad hęc attinet quietem agat. Alteri uero liquores ſint queadmodum alteri:q comparari qdem:ſed tamē cum difficultate poſſint. Vaſa uero perforata atq̧ fracta:ac die nocteq̧ continue illa implere cogatur/aut extremis moleſtiis agitetur. Cum talis igitͬ ſit utriuſq̧ uita/ais ne uitam intēperati beatiorē eſſe q̄ tēperati. An perſuadeo tibi his uerbis/ut uitā homīs moderati meliorē eſſe q̄ imoderati cōcedas? Vel nōdum pſuadeo. CAL. Nequaq̄ o Socrates. Nā illi cui plena ſunt oīa nulla amplius eſt uoluptas:ſed queadmodū mō dicebā quaſi lapis uiuit/poſtq̄ ſemel ipleuerit:neq̧ uoluptatē ſentit amplius neq̧ moleſtiā. Dulcedo aūt uitæ in multa cōtinuaq̧ infuſiōe cōſiſtit. SO. an nō neceſſe eſt ſi multū influat/multum uiciſſim effluere? Itaq̧ effluxui patere foramina. CAL. Prorſus. SO. Charadrii auis. i. uoraginis cuiuſdam tu rurſus uitā dicis. Nō aūt mortui aut lapidis:atq̧ mihi reſpōde num tale aliqd dicas uelut eſurire atq̧ eſurientē cōmedere. CAL. Dico equidē. SO. Et ſitire ſitientemq̧ bibere. CAL. Dico equidem/atq̧ reliquis ſimiliter cupiditatibus affectum eſſe expleteq̧ eas poſſe cum uoluptate/beatā eſſe uitam affirmo. SO. Euge uirorū optime:pge/ut cœpiſti:nec te pudeat. Oportet aūt/ut uidetͬ/me quoq̧ pudore nō detineri ac primū mihi dicas utrū ſcabioſum ſeſe fricantē atq̧ ita ſe habentē/ut cōtinue id facere qat/beate uiuere putādū ſit? CAL. Quā ineptus es o Socrates:ac reuera uulgaris cōtionator. SO. Profecto Callicles Polū qdem/& Gorgiā cōterruit:& erubeſcere compuli. Tu uero caue ne terrearis:neq̧ pudore impediare. Fortis nāq̧ es:ſed dūtaxat rñde. CAL. Dico utiq̧ fricātē quoq̧ uoluptuoſe uiuere. SO. Nōne ſi uoluptuoſe etiam beate. CAL. Proculdubio. SO. Vtrum ſi caput dūtaxat fricet? Vel amplius aliqd a te quæro. Vide qd reſpondeas Callicles/ſiquis te deinceps quæ cōſequuntͬ interroget:atq̧ his quaſi capitibus conceſſis cynedorū iſtorū uita nequaq̄ grauis/turpis/infelix/dicenda erit:an ipſe audebis eos beatos dicere ſi ad uotum his q̄ cupiūt potiantͬ. CAL. An nō te pudet o Socrates ad iſta ſermonē deducere. SO. Ego ne o generoſe uir deduco? an ille potius q adeo impudenter aſſerit eos q̄ oblectantͬ/quocunq̧ mō oblectentͬ/eē beatos. Neq̧ diſtinguit q̄ uoluptatū bonæ ſint/& q̄ malæ. Verū nūc ſaltē dic:utrū idem eſſe aſſeras uoluptatē atq̧ bonū:an eſſe aliqd uoluptarium quod nō ſit bonū. CAL. Vt mihi proculdubio ratus ſit ſermo/ſi aliud eſſe dixero idē eſſe dico. SO. Peruertis o Callicles illa q̄ prius dicta ſunt nec amplius aptus es ad illa quæ perſcrutamur inueſtiganda: ſiqdē aliter q̄ tibi uidetͬ es reſpōſurus. CAL. Enimuero tu quoq̧ o Socrates. SO. Atq neq̧ ego recte facio/ſi id facio: neq̧ tu. Sed o beate uide ne hoc ſit bonū oīno gaudere:alioqn quæ nūc ſubducta ſunt multa/& turpia atq̧ alia inſuper q̄plurima euenire uidentur/ſi hoc ita ſe habeat. CAL. Vt tu quidem putas o Socrates. SO. Tu aūt reuera o Callicles hæc affirmas? CAL. Affirmo equidē. SO. Vis ergo quaſi te ſerio loquente/diſputationē aggrediamur. CAL. Volo certe. SO. Age iam cū huiuſmodi ſententiæ ſis/diſtincte ad hæc mihi reſponde. Vocas ne aliquid ſciam. CAL. Voco. SO. Nōne fortitudinē quādā paulo ante cum ſcientia eſſe dicebas? CAL. Dicebam ſane. SO. Nūquid aliud fortitudinē/q̄ ſciam: quaſi duo hæc ſint/dicebas eſſe? CAL. Maxime. SO. Voluptatē uero atq̧ ſciam idē ne an aliud eē? CAL. Aliud o ſapiētiſſime uir dicebam. SO. num/& fortitudinē a uoluptate differre. CAL. Quid ni? SO. Age itaq̧/ut hæc meminerimus. Callicles quidē Acharneus uoluptatē bonūq̧ idem eſſe dixit:ſed ſciam/& fortitudinē tum inter ſe/tum a bono differre. Socrates aūt Alopecetes iſta nō concedit. Nūquid concedit? CAL. Minime. SO. arbitror aūt neq̧ Calliclem talia conceſſurū/ qñ ipſe recte cōſiderauit. Dic mihi felices/& ifelices nōne contrario mō affici putas. CAL. Puto equidem. SO. an non ſi contraria hæc eorūq̧ affectiones inuicē ſunt/neceſſe eſt ea ita ſe habere queadmodū ſanitas atq̧ morbus:nō enim aliquis ſanus ſimul eſt atq̧ egrotat:neq̧ ſimul ceſſat ſanitas atq̧ morbus. CAL. Quo pacto dicis. SO. aſſumpto toto ſi uis corpore ita conſidera: ægrotant ne alicuius oculi eo morbo:qui ophthalmia nominatur? CAL. Eſto. SO. nunquid ſimul ſani ſunt. CAL. non. SO. Quid uero quando eo morbo quis liberatur/nunquid tunc ſanitas oculorum ceſſat? Et tādem morbus ſimul ſanitaſq̧ diſcedūt? CAL. Minime. SO. Mirum nāq̧:ut arbitror:abſurdūq̧ id foret. CAL. nimium quidē. SO. ſed ut puto uiciſſim capit/& amittit utrūq̧. CAL. aſſentior. SO. Robur quoq̧ ībecillitatēq̧ ſimiliter. CAL. certe. ſimiliter. SO. Velocitatē rurſus/& tarditatē. CAL. certe. SO. nōne/& bona felicitatēq̧/& horū contraria mala uidelicet atq̧ miſerā/ uiciſſim accipit utraq̧/ uiciſſimq̧ amittit. CAL. Oīo. SO. ſiqua ergo reperiamus a quibus aliquis liberatur ſimul/& habet nimirū hæc non ita ſe habent ut alterum qdē eorū bonū ſit/alterū uero malū: hæc ne confitemur? Quid reſponſurus ſis cōſidera diligenter. CAL. confiteor proculdubio. SO. age utiq̧ ad illa quæ prius cōceſſimus reuertamur. Fameſcere uoluptariū dixiſti eē an moleſtū? De fame ipſa iterrogo. CAL. Moleſtū equidē attamē fameſcētem cōmedere/uoluptariū. SO. Ego quoq̧ itelligo:at uero fames ipſa moleſta ē an nō. CAL. Moleſta. SO. nōne/& ſitis. CAL. Vehemēter. SO. Vtrū ergo āplius a me qri uis? an cōfiteris idigentiā oēm atq̧ cupiditatē doloris eē participē. CAL. Confiteor ne.

ultra quæras.SO.Eſto:ſitientem uero bibere uoluptarium eſſe dicis.CAL.dico.SO.Ex hoc erg
quod ais ſitientem quidē eē/doloroſum eſt.CAL.Eſt.SO.Bibere uero expletio eſt īdigentiæ atq
uoluptas.CAL.Ita.SO.Nūquid ergo qua rōne bibit:gaudere dicis.CAL.Maxie.SO.Quatenu
uero ſitit dolere? CAL.Certe.SO.Sentis igif qd ſequat?uidelicet fateri te dolentē gaudere ſimu
qñ ſitientē dicis bibere.An nō ſimul id euenit eodem in loco atq; tempore?ſiue circa aīam uis/ſiu
circa corpus.Nihil enim refert/ut arbitror.Ita ne eſt an aliter?CAL.Ita.SO.Verūtamen felicen
eſſe ſimul/& infelicem impoſſibile eſſe dixiſti.CAL.Equidē.SO.At uero dolentē gaudere poſſe c
feſſus es.CAL.Apparet.SO.Quapp gaudere nō idem eſt atq; eſſe felicē:neq; dolere idē quod i
felicē eſſe.Ideoq; aliud uoluptas eſt q̄ bonū.CAL.Neſcio quid cōmenteris o Socrates.SO.Im no
ſcis:ſed nō uis fateri Callicles:at pge quæſo rñdendo:ultro enim deliras:ut q̄ ſapiens ſis agnoſca
q me caſtigas.Nōne unuſqſq; noſtrū ſitire deſinit atq; ſimul gaudere pp potum.CAL.Neſcio q
dicas.GOR.Nequaq̄ ita o Callicles Immo reſponde noſtri gratia:ut diſputatio cōcludaf.CAL
At uero ſemp talis eſt Socrates o Gorgia.Exigua enim/& nullius momēti pergrit atq; redarguit
GOR.Quid tua refert?Nō enim hoc tuū officium eſt o Callicles:ſed pmitte/ut arguat arbitrat
ſuo.CAL.Quære igitur Socrates de anguſtiis ac uilibus iſtis qñ id Gorgie placet.SO.Sic cie bea
tus es o Callicles/ut magna cōſecutus miſteria ſis prius q̄ parua?Ego uero fas eſſe nō iudicabā:ſe
iam reſummēs unde āmiſiſti reſpōde.An nō ſimul deſinit qs ſitire atq; gaudere?SO.Cōcedo:no
ne/& fameſcere aliaſq; cupiditates habere ſimul atq; uoluptates deſinit?CAL.Ita eſt.SO.An no
ergo/& dolores/& uoluptates ſimul ceſſat habere?CAL.Ita.SO.Verūtamen a bonis/& a malis n
ſimul ceſſat:ut tu mō fatebaris.Nūc uero nō confiteris.CAL.Equidē.Sed quid tum?SO.Nemp
nō eadē ſunt o amice bona/& uoluptaria:neq; mala eadē atq; moleſta.Ab his enim quis ſimul ceſ
ſat:ab illis uero nequaq̄:utpote aliis.Quanā igitur rōne uoluptaria eadē eſſent atq; bona?uel mo
leſta eadem atq; mala.Iam uero ſi uis hoc rurſus pacto conſidera.Arbitror enim nec per hūc mo
dum tibi cōſentiri.Attende igif bonos uiros nōne bonorū præſentia bonos uocas?quēadmodum
pulchros eos qbus pulchritudo adſit appellas.CAL.Equidē.SO.Quid uero?bonos uiros appel
las dementes/& timidos/nō certe pauloante:Imo fortes prudenteſq; dicebas.Nōne hos ipſos n
cupas bonos.CAL.Oīno quidē.SO.Quid aūt?dementē puerū uidiſti unq̄ uoluptate perfundi
CAL.Vidi.SO.Virū aūt dementē uidiſti aliquādo affici uoluptate.CAL.Opinor me uidiſſe.Sed
quorſum hoc.SO.Nihil refert:ſed reſpōde.CAL.Vidi.SO.Quid uero ſane mētis uirū dolent
uidiſti atq; gaudentē.CAL.Certe.SO.Vtri uero magis gaudēt atq; dolent:prudentes ne an īpru
dentes.CAL.Haud multum differre arbitror.SO.Satis eſt iſtud.In bello aūt uidiſti ne unq̄ uirum
timidū.CAL.Quidni.SO.Quid uero cū recederent hoſtes utri uidebanf tibi magis gaudere:ti
midi ne an fortes.CAL.Vtriq; mihi magis gaudere/uel ſaltē ppe.SO.Nihil refert:gaudēt igitur
& timidi.CAL.Magnopere.SO.Et dementes:ut apparet.CAL.Et iſti.SO.Cum uero hoſtes ad
uenīat ſoli ne dolēt timidi an etiā fortes.CAL.Vtriq;.SO.Num ſimiliter.CAL.Forte magis ti
midi.SO.Abeuntibus aūt nōne magis gaudēt.CAL.Forte.SO.Nōne igif dolent atq; gauden
īprudentes atq; prudētes/timidiq;/& fortes ſimiliter:ut ipſe ais:magis tamē timidi q̄ fortes.CAL
Ais equidē.SO.Verūtamen prudētes quidē/& fortes boni ſunt:timidi uero atq; imprudētes ma
li.CAL.Ita eſt.SO.Quāobrem ęque gaudent atq; dolent/& boni/& mali.CAL.Aſſentior.SO.a
ergo ęque boni maliq; ſunt hi qui boni ſunt/& q mali:an potius boni dūtaxat q boni ſunt/mali uer
qui mali.CAL.Per Iouem neſcio quid inuoluas.SO.an ignoras dixiſſe te bonos bonorū præſen
tia eſſe bonos:malos uero malorum.Bona autem uoluptates eſſe:mala uero dolores.CAL.Equi
dem.SO.nōne igif his qui oblectanf aſſiſtunt bona uidelicet uoluptates:ſiquidē oblectanf.CAL
Quid prohibet.SO.num præſentibus bonis boni/ſunt qui delectanf.CAL.Sunt.SO.Et dolen
tibus aſſunt mala.ſ.ipſi dolores.CAL.Aſſunt.SO.Malorū uero aſſiſtētia malos eſſe dicis:qui ma
li ſunt:nōne adhuc dicis.CAL.Equidem.SO.Boni ergo ſunt qui gaudent:mali uero qui dolent.
CAL.Maxime.SO.Et qui magis nimirum magis:quiue minus:& hi minus:& qui pariter æque.
CAL.Ita.SO.nunquid ais ita gaudere atq; dolere prudentes/ut imprudentes:rurſuſq; timidos a
q fortes:an magis etiam timidos.CAL.Aio.SO.reputa igitur una mecum qd nobis ex his qua
conceſſa ſunt eueniat:bis enim atq; ter pulchrum eſſe ferunt ea pulchra ſunt dicere atq; conſidera
Bis atquæ ter pulcrū eſſe ferunt ea.q̃ pulcra ſunt dicere.
re.Bonum quidē eſſe prudentē fortēq; diximus necne.CAL.Diximus.SO.Malū uero impruden
tem atq; timidū.CAL.Prorſus.SO.Bonū aūt rurſus eū q gaudeat.CAL.Ita.SO.Malū uero eum
q doleat.CAL.neceſſe eſt.SO.Dolere uero atq; lætari bonū malūq; ſimiliter:forte etiā magis ma
lum.CAL.Certe.SO.Similiter ergo qs bonus fit/& malus:bono/uel potius ipſe malus fit bonus
an nō hæc/& ſuperiora illa ſequunf/ſiquis uoluptaria eadē eē dixerit atq; bona:an nō neceſſario ha
ſequuntur o Callicles.CAL.Iādudū te auſculto Socrates tibiq; cōcedo/obſeruans ſiqs/uel ioco ali
quid tibi dederit:id puerū more libētius te accipere:quaſi uero exiſtimare debeas/uel me/uel aliū
quēquā nō arbitrari alias uoluptates eſſe meliores:alias uero deteriores.SO.Vhi uhi o callicles q̄

aſtutus

aſtutus es! me quaſi puerum ludis/qñq; uno mõ aſſerens: qñq; aliter/me q; decipiens: atqui non ar/
bitrabar abinitio ultro deceptũ iri abs te/cum ſis amicus. Nũc aũt me nimiũ fefelliſti atq;/ut uidetũ
quẽadmodũ uetus habet ꝓuerbium neceſſario adducor: ut præſenti ſorte ꝓ uiribus bene utar: &
quod tu das accipiã. Eſt autem/ut uidetũ: quod nũc affers eiuſmodi uoluptatũ alias quidẽ bonas eẽ
alias uero malas: nõne! CAL. Proculdubio. SO. Bonæ uero nonne q̃ utiles! Malæ aũt quæ noxiæ!
CAL. Ita certe. SO. Vtiles aũt quæ boni aliqd afferũt. Noxiæ uero quæ mali nõnihil. CAL. Aſſen/
tior. SO. Num igitũ tales dicis! uelut in corpore quas modo dicebamus/edendi bibendiq; uolupta
tes! Nunqd ex his illæ quæ ualitudinẽ præſtant corpori/aut robur/aut aliam quãdam corporis uir
tutem bonæ ſunt: quæ uero cõtraria malæ. CAL. Prorſus. SO. Et dolores eodẽ pacto alii boni ſunt
alii mali. CAL. Nihil ꝓhiber. SO. Bonas quidẽ uoluptates/& dolores bonos eligere oportet/& ꝓ
ſequi. CAL. Prorſus. SO. Mali uero nequaq̃. CAL. Manifeſtũ eſt. SO. Nempe bonorũ gratia agẽ
da eſſe oĩa ego/& Polus conſenſimus: an meminiſti! Et tibi ſimiliter uidetũ/hic eẽ finis oĩum actionũ
ipſum. ſ. bonũ eiuſq; gr̃a cætera oĩa facienda. Nõ aũt ipſum gratia reliquorũ. An tertius in hãc ſen
tentiã nobis accedis. CAL. Equidẽ. SO. Quãobrẽ bonorũ gratia oportet/& alia/& uoluptates ſeq
non aũt bona gratia uoluptatũ. CAL. Prorſus. SO. An ergo cuiuſq; uiri eſt eligere quęnam ex re/
bus quæ delectant bonæ ſunt: quęue malæ! An potius artificioſi uiri opus ẽ utrũq;. CAL. Artificio
ſi. SO. Recordemur ergo illorũ quæ ego ad Polũ Gorgiãq; dicebã. Profecto dicebam ſi memini/
ſti eſſe facultates quaſdã p̃parattices: alias qdẽ uſq; ad uoluptatẽ dũtaxat quid melius deteriuſue ſit
ignaras: alias uero quid bonũ malũue ſit cognoſcentes. Ponebam præterea earũ q̃ circa uolupta/
tes uerſantur: coquinariã circa corpus peritiã: ſed nõ artẽ. Earum uero quæ ad bonũ intẽdunt me
dendi artẽ. Et per Iouẽ amicabilẽ precor o Callicles noli aduerſus me iocari: neq; qcqd tibi occur/
rit reſpondere: ne ue rurſus hæc a me accipere quaſi iocante. Vides enim ea de re nobis eſſe ſermo
nem: qua nihil magis noſſe uir ſane mentis cõtendat: quẽadmodũ uidelicet ſit uiuendũ: utrũ quẽ/
admodũ tu hortaris illa agendo que uiri eſſe dicis officia: uerſantẽ ĩ populo atq; orantẽ. Rem prę/
terea publicã gubernantẽ ceu uos in p̃tria gubernatis. An potius uita ſit hæc philoſophica capeſ/
ſenda. Et qua in re hæc uita differt ab illa Forte uero operæpretiũ eſt quẽadmodũ inceperã paulo
ante diſtinguere: atq; deinde cũ nobis de diſtinctione cõuenerit: ſi hæc duplex uita eſt conſiderare
quid interſit & qua potius ſit uiuendũ. Forte uero nõdum quid dicam ĩtelligis. CAL. Nõdum cer
te. SO. At ego planius tibi dicam poſtq̃ ego ac tu cõfeſſi ſumus/eſſe quidẽ aliquid bonũ: eẽ quoq;
aliquid uoluptarium: ſed aliud uoluptariũ eſſe: q̃ bonũ. Atq; utriuſq; horum ſtudiũ: & præparatio
nem quãdam eſſe ad ea comparãda: altera uidelicet uenationẽ boni/alterã uoluptatis. Hoc ipſum
primo anteq̃ ulterius ꝓcedã aſſentiris mihi necne! CAL. Aſſentior. SO. Age/& illa quæ ad hos di
cebam mihi aſſentire ſi mõ uiſus tibi ſum tũc uera loqui Profecto dicebam nõ uideri mihi coquina
riam eſſe artẽ ſed peritiã quãdã. Medicinã uero eſſe artẽ ꝓpterea ꝙ medicinæ facultas illius quod cu/
rat naturam cõſiderat: & cãm eorũ quæ agit: põtq; horũ cuiuſq; reddere rõnem. Altera uero uolu
ptatis curatrix facultas ad ipſam uoluptatẽ circa quam totum eius uerſatur ſtudium oĩo abſq; arte
procedit/neq; uoluptatis ipſius naturã conſiderans neq; cãm: temeraria ꝓrſus: ut ita dixerim: neq;
penſi habens quicq̃ ſed uſu quodam atq; experientia/& memoria eius quod accidere cõſueuerit
ſolum freta/uoluptates ſtudioſe parat. Hæc ergo primum conſidera: num ſufficienter tibi dicta ui
deantur. Nunquid præterea eſſe putes tales quaſdam circa animam facultates: alias quidem arti
ficioſas/curam uidelicet habentes eius quod ſit animæ optimum: alias uero id negligentes: ſolum
uero cogitantes quemadmodũ/& de corpore diximus quo pacto oblectare animum ualeant. Quę
quidẽ utrum melior an deterior ſit uoluptas minime cogitant. Neq; aliud quicq̃ curant/q̃ ut oble
ctent ſiue melius id ſit/ſiue deterius. Mihi quidem o Callicles uidentur eſſe tales aliquæ facultates
uniuerſumq; id miniſterium adulationẽ eſſe duco tam circa animã q̃ circa corpus: & omnino cir/
ca aliud quodlibet cuius uoluptatem quis affectet: nulla prorſus melioris deterioriſue adhibita ra/
tione. Tu uero utrum in eadem nobiſcum ſnĩam conuenis! an diſſentis. CAL. Minime quidẽ: im/
mo conſentio: ut tibi qñq; diſputatio concludatur/& huic Gorgiæ gratificer. SO. Nũquid hoc cir
ca unam quidẽ eſt animam. Circa uero duas/uel plures non eſt! CAL. Non ita: ſed & circa duas/&
circa multas. SO. Nõne/& multis in unum conuenientibus gratificari quis põt abſq; ulla eius quod
eſt optimũ ratione! CAL. Sic arbitror. SO. Potes ne dicere quę ſtudia ſint quę hoc efficiãt! Immo
ſuis me quærente eam quidem quæ talis tibi uidetur: concede eſſe talẽ. Quæ uero non talis nega.
Principio tybicinariam conſideremus: an nõ tibi hæc o Callicles uidetur eſſe talis/ut aliud nihil cu
ret q̃ aures delectare. CAL. Mihi quidem. SO. Num/& aliæ omnes eiuſmodi: qualis cithariſtica
qua in certaminibus utuntur. CAL. Certe. SO. Qui doctrina chori dithyramborumq; poeſis/nõ
ne talis tibi quædam eſſe uidetur. An putas Cineſiam Meletis filium curare/ut tale aliquid dicat/
unde audientes meliores reddantur! Vel potius unde theatrali turbæ placere poſſit. CAL. Ma/
nifeſtum quidem hoc eſt o Socrates de Cineſia. SO. Pater uero eius Meles! an ad id quod optimũ

Prouer. neceſſitate adducor

Quæ medicina ſit ars.

Vide quę ſint ĩ ipſa peritia.

eſſet proſpicere uidebaṫ cũ ad citharã caneret. Vel ipſe profecto ne ad uoluptatẽ quidẽ: nam moleſtus audientibus erat. Verum cõſidera nonne citharedica facultas oĩs dithyrãborũq; poeſis oblectandi gratia tibi uideṫ inuenta? CAL. Mihi quidem. SO. Quid aũt præclara hæc tragœdiæ mirabiliſq; poeſis contendit. Nunqd ſtudium eius conatuſq; ad audientiũ uoluptatẽ ſolum tendit? Vel ſiquid uoluptariũ qdem atq; gratũ ſit: ſed tñ malum: id cauebit ne unq̃ dicat. Contra uero ſiquid moleſtũ attamẽ utile fuerit id: & dicet/& canet/ſiue oblectentur/ſiue non audientes. Quonam mõ tragædorum poeſis ſe habere tibi uidetur. CAL. Conſtat o Socrates eã ad uoluptatẽ gratiãq; ſpectantiũ potius declinare. SO. Hoc uero tale o Callicles pauloante adulatiõem eẽ dicimus. CAL. Plane. SO. Age utiq; ſiquis auferat ex tota poeſi contentum/& rhythmũ atq; menſurã/aliud ne q̃q̃ preter ſermones quoſdã ſuperit. CAL. Idipſum. SO. Profecto ad turbã populũq; hi ſermones habentur. CAL. Proculdubio. SO. Popularis ergo oratio quædã eſt poeſis. CAL. Apparet. SO. Nõne rhetorica quoq; popularis eſt oratio an nõ rhetorica in theatris uti poetæ tibi uidentur. CAL. Mihi quidẽ. SO. Nunc ergo nos inuenimus rhetoricã quãdam ad populũ talẽ qualis eſt puerorũ ſimul/& mulierũ uirorũq;/& ſeruorũ atq; liberorũ. Quã quidẽ haud ualde probamus. Quippe cũ adulatoriã eã eſſe confeſſi ſimus. CAL. Sic eſt profecto. SO. Age dũ quid de ea dicemus rhetorica qua ad Athenienſem populũ aliarũq; ciuitatũ populos liberorũ uirorũ utunṫ. Qualis hæc rhetorica eſt? Vtrum tibi uidenṫ oratores ad id ſemper quod optimũ ſit uerba dirigere: id dũtaxat conjectantes: qua rõne ciues q̃optimi per eorũ orationes euadant: an potius hi quoq; gratiã auditorũ aucupanṫ boni dũtaxat proprii gratia/bonũ publicum negligentes: & quaſi pueris utentes populis intenti dũtaxat ad gratiã. Nihil uero curãtes utrũ ob hoc meliores aut deteriores euadãt. CAL. Haud ſimplex id eſt quod iterrogas. Sũt enim q in orando utilitatẽ ciuiũ cõſulunt. Sunt & alii tales quales ipſe narras. SO. Satis eſt. Si enim/& hoc eſt duplex? alterũ qdẽ eius mẽbrum adulatio erit turpiſq; cõcionatio. Alterũ uero pulchrũ: ſtudere uidelicet ut animi ciuiũ q̃optimi fiãt: ſemper pro audientium utilitate certando/ſiue placeant/ſiue diſpliceant quæ dicunṫ. Verũ tu certe oratoriam eiuſmodi uidiſti nunq̃. Quod ſi inter oratores talẽ quẽpiam habes cur nõ mihi quoq; hunc oſtendiſti? CAL. Per Iouẽ ex oratoribus qui nũc ſunt talẽ habeo nullũ. SO. Quid aũt iter ueteres potes ne aliquem aſſignare? per quẽ Athenienſes facti aliquãdo ſint meliores: poſtq̃ ille orare cœperit cũ deteriores antea fuerint. Ego enim quis ſit talis ignoro. CAL. Quid uero Themiſtoclẽ nõ audis uirum bonũ fuiſſe? & Cimonẽ/& Milciadem atq; periclem hũc nuper uita functum? Quẽ ipſe quoq; orantem audiſti. SO. Siquidẽ eſt o Callicles uera uirtus quam in ſuperioribus ipſe dicebas cupiditates uidelicet ſuas aliorũq; explere. At ſi id nõ eſt: ſed quẽadmodũ poſtea in diſputando fateri cõpulſi ſumus cupiditates illas quæ meliorẽ efficiũt uirũ oportet implere/alias uero minime atq; huius rei ars quædã extat: potes ne dicere iſtorũ aliquẽ extitiſſe talem. CAL. non habeo equidem quo pacto dicã. SO. At uero ſi rite q̃ſiueris inuenies. Videamus iam ſic plane cõſiderãtes nũ aliquis horum talis extiterit: dic age bonus uir atq; ad id quod optimũ ſit uerba faciens/nõ temere dicet: ſed ad aliqd certe proſpiciet: quẽadmodũ/& alii oẽs artifices: quorũ ad ſuũ quiſq; opus aſpicit: nec caſu eligit qđ ad ſuũ opus cõferat: ſed quẽadmodũ ad propoſitũ ſibi exẽplar opus ſpẽm aliquã cõſequat. Veluti ſi intueri placet pictores/& architectos/& fabros nauium/alioſq; oẽs artifices. Quiuis eorũ in ordinẽ quẽdã ſingula ubiq; diſponit: cogitq; alia aliis conuenire atq; congruere donec totũ cõſtituaṫ quodã ordine exornatũ. Id ergo oẽs agunt artifices: atq; hi quos ĩ ſuperioribus dicebamus pædotribæ/& medici ſimiliter faciunt circa corpus. Hornant enim ipſum atq; componunt. Confitemur id ita ſe habere necne? CAL. Sit ita. SO. Domus igiṫ hornatũ/& ordinẽ aſſecuta/bona erit/ſiminus mala. CAL. Aſſentior. SO. Et nauigiũ eodẽ pacto. CAL. Eodẽ. SO. atq & corpora noſtra ſimiliter. CAL. Similiter. SO. Quid uero animus ſi ordinis fuerit expers/num bonus erit? an potius ſi ordinis hornamentiq; compos. CAL. Neceſſariũ eſt ex ſuperioribus hoc quoq; fateri. SO. Quod ergo nomẽ eſt ei quod in corpore ex ordine hornatuq; efficiṫ? CAL. Sanitatẽ/& uires fortaſſe dicis? SO. Dico eqdẽ qđ uero nomẽ ei qđ in aĩo ex ordine fit atq; hornatu/conare/inuenire atq; exprimere/huius quẽadmodũ/& illius. CAL. Cur nõ ipſe dicis o Socrates. SO. At ſi tibi placet ego dicam: tu uero ſi tibi uera loqui uidebor cõcedito ſiminus reprobato. Nec ullo modo permittito. Mihi quidem uidetur ordinationi corporis nomen eſſe ſanum. Ex quo in ipſo fit ſanitas aliaq; corporis uirtus Ita ne eſt an aliter? CAL. Ita. SO. Animi uero ordinationi atq; hornatui legitimũ lex/q; eſſe nomen. Vnde legitimi fiunt homines atq; decori. hæc uero ſunt iuſtitia atq; temperantia. aſſentiris necne? CAL. Eſto. SO. An non igitur ad hæc artificioſus ille rhetor bonus reſpiciens uerba ſua hominum animis adhibebit: actioneſq; omnes & quicquid uel concedet aliquando uel negabit/ad id ſemper intendet: ut ciuium animis iuſtitia quidem inſit: iniuſtitia uero abſit: rurſus adſit tẽperãtia: itẽperãtia uero eiciaṫ. Cætereq; uirtutes habeanṫ: prauitas expellaṫ. Cõcedis necne? CAL. Concedo equidem. SO. Quid nam confert o Callicles corpori ęgrotanti maleq; affecto/cibos multos ſuauiſſimoſq; prebere/aut potum/aut aliud quicq̃ quod non ſit profuturum. Hoc eſt plus uel

Poeſis ſine cõcentu & nũis ñ aliud ẽ quã ſermo popularis.

Oſtẽditur rhetorice adulatio.

Sanum in ordinatione corporis.

Legitimũ & lex in ordinatione animi q̃ iuſtitia & tẽperantia eſt.

plus uel minus uel cõtrariũ q̃ iuſta dictat rõ. Sunt hęc uel nõ. CAL. Sint. SO. Non. n. prodeſſe ar-
bitror hoi cum afflicto corpore uiuere. Sic. n. neceſſe eſt uiuere male. nõne ita? CAL. Ita. SO. Nõ-
ne cupiditates explere ueluti exurientẽ cõmedere q̃tum uult: uel ſitiẽtẽ bibere quatenus placet/ſa-
num q̃dem hoiem medici plerũq; pmittunt. ęgrotantẽ uero nũq̃: ut ita dixerim: cupiditates ſuas
iplere pmittunt. Concedis hoc & ipſe? CAL. Concedo. SO. Circa uero aium o amice an non eadẽ
rõ? Quatenus. n. prauis ſit & demens atq; intẽperãs iniuſtuſq; & impius cohercendus nimirũ eſt a
cupiditatibus: neq; pmittendus alia facere q̃ illa ex q̃bus euadat melior. cõſentis nec ne? CAL. Cõ
ſentio. SO. Ita. n. ipſi aio expedit. CAL. Prorſus. SO. Nõne cohercere eſt ab his quæ cupit cõtine
re? CAL. Eſt. SO. Cõtinẽtia igit̃ melior eſt aio q̃ incontinẽtia: quẽadmodũ tu mõ putabas. CAL.
Neſcio q̃d dicas o Socrates. itaq; aliũ quẽuis interroga. SO. Hic uir non ſubſtinet ut ſibi afferatur
utilitas/atq; eam de qua nunc ſermo habet̃ continentiã cõſequit̃. CAL. Nulla oio mihi cura ẽ uer-
borum tuoꝝ o Socrates. atq; hactenus Gorgiæ gratia tibi rñdi. SO. En quid ergo agemus nũq̃d
ſermonẽ medium abrumpemus. CAL. Ipſe uideris. SO. At nefas eſſe aiunt mancas dimittere fa-
bulas. Immo caput iponendũ eẽ ne abſq; capite oberrẽt: rñde ergo ad reliqua ut ſermo hic noſter
caput accipiat. CAL. q̃ uiolẽtus es o Socrates? Profecto ſi mihi credis hanc diſputationẽ iã dimit-
tes: uel cũ alio diſputabis. SO. Qui ſuam alter uult? ne iperfectũ relinquamus ſermonẽ? CAL. An
non ipſe potes ſermonẽ pcurrere uel enarrãdo uel tibimet rñdendo. SO. Ne mihi Epicharmi illđ
accidat: quæ prius narrabãt duo/nunc unus ad illa ſufficio. Verũtñ uidet̃ ſic oio neceſſariũ eſſe. Si
tñ id faciemus/puto ęquidẽ oportere nos oẽs certatim ad id contendere: ut q̃d in his quę dicimus
uerũ quidue falſum ſit/cognoſcat̃. Cõe enim eſt hoc oĩbus bonũ ut hic unicuiq; conſtet. pſequor
igit̃ ego ipſe ſermonẽ: quo pacto ſe hr̃e uidet̃. q̃d ſi cui ueſtrũ forte mecũ ipſe quæ uera nõ ſunt ui-
debor concedere/ueſtrũ erit obiicere atq; redarguere. neq; enim ego tãq̃ ſciens dico illa quę dico
ſed uobiſcũ cõiter indagans. Quapp ſiq̃d recte dicere uidebit̃ qui mihi contradixerit ego primus
aſſentiar. Hæc tñ ea mente dico ſi modo uos ſermonẽ pficiendũ eſſe putatis. Sin minus obmitta-
mus iam atq; abeamus. GOR. At uero nondũ mihi uidet̃ o Socrates abeundũ/ imo diſputationẽ
a te eſſe pficiendã. Puto aũt cæteris idem quoq; uideri: & ipſe pcupio reliqua ex re ipſo audire. SO.
Atqui o Gorgia libenter adhuc cũ hoc Callicle diſputarẽ donec Amphionis dictum pro Zethi di
cto ſibi redderẽ. Sed qñ tu o Callicles diſputationẽ una mecũ non uis pficere/ſaltẽ auſculta atq; re
prehendere: ſiq̃d minus recte dicere tibi uideor: q̃d ſi me conuiceris haud infeſtus tibi ero quẽad
modũ ipſe mihi. Sed p maximo bñficio id adſcribã. CAL. Dic tu ipſe bone uir & pfice. SO. Audi
me igit̃ diſputationẽ ab initio repetentẽ: an idẽ eſt uoluptas atq; bonũ certe non idẽ ut ego & Calli
cles cõfeſſi ſumus an uoluptatẽ boni gratia uel bonum gratia uoluptatis ſequi debemus/uolupta-
tẽ certe gratis boni. Eſt ãt uoluptas qua pñte gaudemus. Bonũ uero quo pñte boni ſumus. CAL.
prſus. SO. Boni uero ſumus & nos & quæcũq; alia bona ſunt ob uirtutẽ quãdam quæ adſit. Sic. n.
o Callicles neceſſariũ eſſe mihi uidet̃. at uirtus cuiuſq; ſiue inſtrũ ſiue corporis ſiue aiæ: non temere
utiq; adeſt ſed ordine rectitudineq; & arte quæ hoꝝ cuiq; tradita ſit. Nũquid hæc ita ſe hñt. CAL.
Mihi quidẽ ſic ſe habere uident̃. SO. Quãobrem ordine ordinatũ ornatũq; eſſe eſt cuiuſq; uirtus.
CAL. Nempe ſic ego faterer. SO. itaq; hornatꝰ q̃dã pprius unicuiq; iſitus quodlibet efficit bonũ.
CAL. Mihi q̃dem ſic apparet. SO. Quapp aia quæ proprium habet hornatũ melior eſt illa q̃ hor-
natus eſt expers. CAL. Neceſſe eſt. SO. Iã uero quæ habet hornatũ hornata ẽ atq; modeſta. CAL.
Quid ni? talis uero eſt & tẽperans neceſſe eſt oio. quæ uero tẽperans eſt & bona? SO: Equidẽ o ami
ce Callicles quo pacto aliter dicam: non inuenio. Tu uero ſiquid habes aliud doce. CAL. dic tu o
bone uir. SO. Dico igit̃. ſi tẽperatus animus bonus eſt/ſequi ut qui cõtra atq; tẽperatus affectus eſt
ſit malus. Eſt uero talis intẽperatus animus & incontinens. CAL. Sic eſt oio. SO. Temperatus aũt
agit decentia erga deos atq; hoies. Non. n. temperatus eſſet niſi decoꝝ ſeruaret. CAL. Neceſſe eſt
ſic eſſe. SO. Proinde decẽtia circa hoies agens iuſte agit: & agens ſimiliter erga deos agit pie. Eum
uero qui iuſta piaq; agit/neceſſe ẽ eẽ iuſtum atq; pium. CAL. Sic ueritas habet. SO. prætereа fortẽ
hunc eẽ neceſſe ẽ. Non enim tẽperati uiri eſt uel pſequi uel fugere aliter q̃ decet. immo oportet &
res ſingulas & hoies ipſos & uoluptates atq; moleſtias tum fugere: tũ pſequi: tũ ẽt tollerare ubi ſit
opus. Quãobrem oio neceſſarium eſt o Callicle tẽperatum uirũ: cum ut diximus: iuſtus & fortis
ſit & pius/eſſe pfecte bonum. Bonum uero bñ honeſteq; agere quicquid agat. Eum ãt qui bñ agit
felicem eẽ atq; beatum. Improbum uero ac male agentẽ eẽ miſerum. Talis aũt eſt qui cõtra ſe ha-
bet q̃ tẽperatus uidelicet qui intẽperatus ẽ: quẽ ipſe laudabas. CAL. Ego igit̃ hæc ita pono: dicoq;
eẽ uera. SO. Si autem uera ſunt quicũq; optat beatus fore/tẽperantiã ſequi exercereq; debet: intẽ-
perantiam uero fugere: q̃tum cuiuſq; noſtrum pedes ualẽt/atq; ita ſeſe cõparare ut non indigeat
caſtigatione atq; pœna: ſi uero indigeat uel ipſe uel alius quiuis familiarium/ſiue priuatus/ſiue ciui-
tas/adhibita pœna cohercẽdus ẽ: ſi modo futurus ſit beatus. Hoc mihi uidetur eẽ ſignũ ad quod
proſpiciẽtes dirigere uitam debemus: oia tam publica q̃ priuata ad hoc reſerẽtes: ut iuſtitia & tẽ-

Prouerbium nefas eſt mancas dimittere fabulas.

perantia illi aſſit qui futurus ſit felix. non aũt cupiditatibus oĩa pmittẽda ſunt. Quas explere cona-
ri ĩexplebile malum ẽ latroniſq; more uitam ageŕ. Neq; enim cuiq̃ hoĩum his qui eiuſmodi ẽ/ami-
cus eẽ põt:neq; deo. Quippe cũ ſocietas huic cũ aliis nulla eẽ poſſit. Cui uero non ſit ſocietas ami-
citia animi hoc nũq̃ erit. Tradunt uero ſapiẽtes o Callicles/cælũ & terram deoſq; & hoĩes ſocieta-
te quadam & amicitia modeſtoq; hornatu:& tẽperantia & iuſtitia contineri. At q; id uniuerſum p-
terea mundum hornatũq; o amice nominant/nõ ĩmunditiam neq; intẽperantiam. Tu uero mihi
uideris q̃uis ſapiens/hæc aĩaduertiſſe nunq̃: pfecto te latuit: geometricã ęqualitatẽ in deis atq; ho
minibus ualere q̃plurimũ. At uero tu excellum exercẽdũ putas. Geometriã nãq; cõtẽnis: age itaq;
uel refellẽdus ẽ ſermo ille noſter/quaſi nõ iuſtitiæ tẽperantiæq; poſſeſſione beati fiant quicũq; bea-
ti: p rauitatis uero miſeri: uel ſi uerus ẽ cõſiderandũ ẽ qd ſequaŕ. Nẽpe priora illa o Callicles ſequũ
tur oĩa: in q̃bus tu a me quærebas: an ſerio loquerer: ubi dicebam accuſandũ eſſe & ſeipſum & filiũ
& amicũ: ſiq̃d iniuſte fuerit ppetratum: atq; ad id utẽdum eẽ rhetorica. Et quæ tu Polum uerecun
dia adductũ putabas cõceſſiſſe: uera utiq; erant uidelicet iniuriam facere quãto turpius ẽ q̃ pati: tã
to eẽ deterius: atq; eũ qui rectus futurus ſit orator oportere iuſtũ eẽ: & quæ iuſta ſunt ſcire. Quod
q̃dem rurſus Gorgiam ob uerecundiã cõceſſiſſe Polus ait. Cũ uero hæc ita ſe habeãt: cõſideremus
quæ ſunt illa in q̃bus me ipſe uituperas: num recte dicaŕ nec ne? me uidelicet nõ poſſe uel mihi uel
amicis atq; domeſticis opem ferre: neq; ex maximis piculis liberare. at eẽ me in ptãte libidineq; cu
iuſq; quẽadmodum abiectiſſimi quiq; ſolẽt: ſiue pulſare uelit quis: ut tu iactabundus dicebas ſuper
genã ſiue pecunias rapere: ſiue urbe expellere: ſiue ultimo ſupplicio afficere. Ita uero affectũ eẽ tur
piſſimum oĩum eẽ dicebas. Mea uero ſnĩa iam ſæpius dicta atq; rurſus nihilo phibẽte dicẽda: con
tra ſe habet: uidelicet non eẽ turpiſſimum o Callicles iniuſte genam pcuti: uel corpus marſupium
ue cædi: ſed pcutere iniuſte atq; cædere mihi meiſq; turpius atq; deterius. Itẽ furari & in ſeruitutẽ
adducere muroſq; ſubfodere. atq; ſummatim quãlibet iniuriã facere eẽ ei qui facit deterius ſimul
& turpius q̃ accipe. Hæc ſupius a nobis conceſſa: ut ego aſſero cõtinẽtur atq; uinciuntur: & ſi dictu
ruſticus ẽ ferreis adamantiniſq; rõnibus: q̃bus ut ita ſentiam: adducor. Quas niſi tu aut aliquis te
robuſtior diſſoluat/fieri non põt ut aliter dicẽdo: q̃ ut nunc ipſe dico: recte dicaŕ. Nam mihi quidẽ
ſemp idẽ pmanet ſermo. me uidelicet hæc ne ſcire: quo pacto ſe habeant: attñ nullum eorũ qui cũ
hactenus loquutus ſum: quẽadmodũ mõ uobiſcũ potuiſſe unq̃ aliter dicẽdo nõ ridiculũ appere.
Quãobrem hæc iterũ pono ita ſe hr̃e. Quod ſi ita ſe habeãt atq; iniuria maximum qui eã facit ẽ ma
lorum: cũq; hoc ſit maximũ: illud inſup maius ẽ iudicandũ: uidelicet ipſum qui fecerit nunq̃ dare
pœnas: quod tandẽ auxilium erit illud qđ quiſq; ſibimet afferre non poſſit/reuera ſit contẽnẽdus.
Nõne hoc quidẽ maximum a nobis amoueat detrimẽtum? Profecto neceſſe ẽ hoc eẽ turpiſſimum
non poſſe auxiliũ eiuſmodi præſtare ſibiipſi amiciſq; ac ppinquis. Secundũ uero auxiliũ aduerſus
malũ ſecundũ: tertium cõtra tertiũ: cæteraq; ſimiliter: p ut cuiuſq; mali magnitudo ſe habet. ita &
pulchrum ẽ opẽ afferre poſſe: & turpe non poſſe. Nunq̃d aliter q̃ ſic ſe res habet o Callicles. CAL.
Certe non aliter. SO. Cum igiŕ hæc duo ſint facere iniuriam ac pati: maius utiq; malũ eẽ dicimus
inferre/minus autẽ pati. Quod nam igitur auxiliũ ſibi cõparans aliquis: utrũq; potiſſimũ cõſeque
tur: ut neq; inferat iniuriam/neq; accipiat? utrum potentiã an uoluntatẽ. Sic aut dico. utrũ ſi nolit
pati iniuriã non patieŕ? an ſi potẽtiã ſibi cõparauerit/ita dũtaxat non patieŕ. CAL. Conſtat certe ſi
potẽtiam. SO. Quid aũt in inferẽdo? utrum ſiquis iniuriari nolit/ſatis erit remedii? Neq;. n. iniu-
riam inferet. An ad hoc inſup potẽtia quædã & ars ẽ comparanda? quã niſi quis didicerit atq; exer
cuerit: iniuriam faciet. Cur non mihi ad id ſaltẽ rñdẽs o Callicles? utrum ego atq; Polus tibi uide-
mur/recte ſupioribus coacti rõnibus fuiſſe nec ne? qñ confeſſi ſumus: neminẽ uolẽtẽ iniuriam face
re: ſed inuitos hanc inferre quicũq; inferant. CAL. Eſto tibi id ita o Socrates: ut diſputationẽ hãc
cõcludas. SO. Ad hoc itaq; potẽtia quędam & ars cõparanda uideŕ ne cui faciamus iniuriã. CAL.
Omnino quidẽ. SO. Quænam igitur ars eſt ad facultatẽ cõparandam: per quam uel nullam: quis
uel minimam iniuriã patiaŕ? Conſidera utrum tibi idem uideaŕ quod & mihi. Mihi quidẽ ita uideŕ
uel oportere principatum in re pu. obtinere: uel uſurpare tyrannidem uel cum preſenti guberna
tione habere commertium. CAL. Vides o Socrates q̃ paratus ſim ſiquis recte dixeris cõprobare.
Profecto id mihi recte nimium abs te dictũ fuiſſe uideŕ. SO. Conſidera præterea hoc/ſi recte dice
re tibi uideor. Amicus mihi uidetur quiſq; eſſe cuiq; maxime: quẽadmodũ antiqui ſapiẽteſq; tra-
dunt: ut maxime ſimilis ẽ. nõne & tibi? CAL. Mihi quidẽ. SO. Nõne ubi tyrannus ferus rudiſq; do-
minatur/ſiquis ea in urbe multo melior ſit: tyrannus hunc formidabit: atq; huic nunq̃ tota mente
amicus eẽ poterit. CAL. Sic accidit. SO. Neq; ſi multo ſit deterior/cõtẽnet enim eũ tyrãnus: neq;
unq̃ tanq̃ erga amicum afficietur. CAL. Vera narras. SO. Solus ergo amicus huic eẽ poterit apud
eum exiſtimatione dignus: qui cum moribus ſimilis ſit eadẽq; laudet atq; uitupet: ſubeſſe uelit do
mino & parere. Hic nimirum magnã in ea ciuitate habebit potẽtiam. hunc iniuria impune nullus
afficiet. nonne ita ſe res habet. CAL. Ita. SO. Siquis ergo in hac urbe ex ipſa iuuẽtute cogitet qua

potiſſimũ

potiſſimum rõne magnam comparare potẽtiam ualeat:adeo ut nullus iniuriam ſibi queat infer-
re.hæc ipſa ut uidetur:illi uia ẽ:ſtatim ab adoleſcẽtia ſeipſum aſſuefacere:ut iiſdẽ gaudeat atq; do-
leat/quibus & dominus:atq; ita ſe comparare ut illi ſit q̃maxīe ſimilis.nõne ita?CAL.Ita.SO.Hic
ergo ut pũs ſermo ſignificat aſſequetur: ut iniuria inferri ſibi nõ poſſit magnãq; habeat in ciuitate
potẽtiam.CAL.Prorſus.SO.Nunquid ẽt aſſequetur ut iniuriam inferat nemini?an potius multũ
abeſt ſiquidẽ iniuſto principi ſimilis erit:magnæq; auctoritatis apud eũ. Verũ puto eiuſmodi uitę
ſtatum huic ad id accõmodatiſſimũ eẽ:ut q̃maxime facere iniurias poſſit: pœnaſq; iniuriarũ peni-
tus deuitare.nõne ita?CAL.Apparet.SO.An non hic malo occupabit maximo cũ flagitioſus ſit
animũq; infectum hẽat ob imitationẽ domini ſimileq; potẽtiam.CAL.Neſcio quõ ſermonẽ o So
crates ſurſum deorſum q; uertas:an neſcis eũ qui ſi: imitatur/poſſe eũ qui nõ imitat/occidere mõ
uelit:patrimonioq; expoliare.SO.Scio equidẽ o bone Callicles/niſi ſurdus ſum:cũ nõ ſolũ abs te/
uerum ẽt a Polo nuper:& a cæteris ferme oibus in ciuitate idẽ frequẽter audiuerim.at ipſe me au
di.pfecto interficiet/mõ uelit:ſed malus honeſtũ atq; bonum.CAL.At hoc ipſum grauiter ẽ ferẽ
dum.SO.Non certe uiro mẽtem habẽti:ut & tuus ſermo ſignificat?An putas ĩ hoc ipſo multũ ab
hoĩe laborandũ:ut q̃ diutiſſime uiuat:eaſq; artes meditet quæ nos ſeruare ſemp a piculis poſſint:
qualis rhetorica ẽ ad quã tu me capeſcendã exhortaris in iudiciis nos ſæpe ſeruantẽ.CAL.Per Io-
uẽ tibi recte cõſulo.SO.Quid uero uir optime?Nãdi pitia præclara tibi uidet.CAL.Non p Iouẽ.
SO.Attñ ſeruat hæc hoĩes ab interitu:quotiens illuc inciderint ubi eiuſmodi ſit opus ſcĩa.Quod
ſi hæc tibi uidet exigua:ego maiorẽ hac adducã/gubernatoriã.ſ.quæ nõ ſolũ uitam:uerũ ẽt corpo
ra & pecunias ab extremis ſeruat piculis:nõ ſecus q̃ rhetorica.atq; hæc tñ humilis ẽ atq; modeſta:
nõ iactabunda:neq; ampulloſa:q̃ſi mirabile aliquid cõſequuta.Sed cũ eadẽ efficiat quæ rhetorica
ſi ab ægina hucuſq; nos ſeruet/duos dumtaxat exigit nummos.Si uero ex ægypto uel Ponto ſalua
reduxerit q̃ mõ dicebã:nos & filios uxoreſq; & diuitias:duas drachmas expoſtulat:atq; ipſe hac ar
te pditus qui uiuæ hæc pfecerit deſcendens:in littoreq; ſecus mare nauemq; deambulans nequaq̃ ſe
effert:neq; inflatur.Animaduertit enim:ut arbitror:incertum eſſe utrum profuit uel obfuit illis
quos ſeruauit ne fluctibus mergerent.intelligens ſe nihilo uel corpore uel animo meliores redu-
xiſſe illos q̃ accepit ab initio nauẽ ingrediẽtes.Cogitat ergo ſiquis magnis inſanabilibuſq; morbis
corporis preſſus in mari nõ pereat/hunc ideo miſerũ eẽ q nõ periit:nec ullã ab ipſo ſuſcepiſſe uti-
litatẽ.Siquis aũt in aĩo qui corpore pcioſior ẽ multos inſanabileſq; hẽat morbos nunqd huic uiuẽ
dũ ẽ?Eiq; utilitatẽ afferet/ſiue ex mari ſiue ex iudicio/ſiue aliunde quis ipſum ſeruet?Sed pfecto no
uit flagitioſo homini ut uiuat non expedire.Neceſſe ẽ.n.ut male uiuat.Quãobrem nulla extat lex
per quã gubernator q̃uis nos ſeruet gloriari poſſit/atq; ĩ honore haberi:neq; o uir mirifice ipſe ma
chinarum faber:qui nedũ gubernatore:ſed etiam exercitus duce/uel quouis alio nõ minus inter-
dum ſeruare poteſt.Quippe cũ ciuitatibus interdũ totis ſalutẽ præſtet:adeo ut ne cauſidicum huic
poſſis æquiparare.Atqui ſi uellet hic o Callicles quẽadmodũ uos facitis rem ſuã extollere/nimirũ
nos uerbis obrueret/exortans oẽs ut fabri machinarũ efficiant:quaſi nullius momẽti ſint cætera.
Non enim ſibi deeſſet materia.Verũtñ hunc ipſe artẽq; eius nihilominus cõtẽneres ac uelut p cõ-
tum eliam machinarũ uocitares:nec eius filio tradere filiã tuã uelles/neq; ẽt tu filiã eius acciperes.
Quãuis ex qbus rõnibus facultatẽ tuã laudas:quonam pacto uel machinarũ uel alios quos paulo-
ante cõmemoraui/iuſte poteris aſpernari?Dicturum eſſe te arbitror meliorẽ te eẽ:atq; ex meliori
bus ortum.Ipſum uero qd̃ melius dicit ſi nõ ẽ id quod ego dico:ſed hoc ipſum uirtus ẽ/ſeruare ſe
ipſum qualiſcũq; ſit/atq; ſua/certe ridicula tibi uitupario ẽ aduerſus machinariũ uel medicũ aliaſ-
ue artes/quotcũq; ſalutis gr̃a ſunt inuẽtæ.Cæterũ o beate uide ne aliud ſit generoſum atq; bonũ q̃
ſeruare atq; ſeruari.Neq;.n.uiuere hic quantũcũq; tp̃s optandũ ẽ uiro q uere ſit uir: neq; uita hæc
amanda ẽ:ſed hanc deo curã relinquere debet:mulieribuſq; fide adhibita/dicẽtibus neminẽ uita-
re poſſe fatũ:id in primis conſiderare qua rõne ĩ hoc ipſo tp̃e quo uita fungit q̃ optime uiuat.Nũ
quid ciuibus qbus cũ uiuit perſimilẽ ſe præſtando?& nunqd oporteat te nũc ſimiliũ euadere Athe
nienſium populo ſi amicus huic ſis futurus/magneq; auctoritatis in populo.Cõſidera igit utrũ id
tibi mihiq; expediat nec ne?Ne ue id nobis o beate uir eueniat:qd̃ Theſſalicis mulieribus dedũcẽ
tibus lunã euenire tradũt cũ amiciſſimis optio nobis ſit huius potẽtiæ.Si aũt ipſe putas quẽpiam
hoĩum artẽ quandã eiuſmodi traditurũ p quã in ciuitate hac potens efficiaris:q̃uis gubernationi
publicæ ſis diſſimilis ſiue melior:ſiue deterior:haud quaq̃ recte ut mihi uidet o Callicles cogitas.
Nõ.n.imitatorẽ uerũ ipſa natura perſimilẽ eẽ iis oportet ſi magnum aliqd aſſequuturus ſis:ad be
neuolentiã Athenienſis populi cõparandã:ac p Iouem inſup Pyrilampi.Quiſquis te his efficiet ſi
milem:is faciet quẽadmodum cupis ut ciuilis ſis:atq; rhetoricus.Nempe oẽs his uerbis quæ ſuis
moribus cõſentanea ſunt:delectant:diuerſiſq; turbant.Niſi tu forte o lepidũ caput aliud afferas.
Dicemus ne aliqd ad hæc o Callicles?CAL.neſcio quõ bene dicere mihi uideris o Socrates.Eue-
nit mihi tñ:quod multis accidere aliis cõſueuit:nam haud magnã tibi habeo fidem.SO.Amor po

Mulierum di
ctum neminẽ
uitare poſſe
fatum.

puli o Callicles tuo inſitus aīo reſiſtit mihi. Verum ſi ſæpius meliuſq; hæc eadē cōſiderauerimus/ti
bi forte ꝓbabilia uidebunť. Recordare igiť duas a nobis narratas eſſe ꝑparationes tā ad corpus ꝗ̄
ad aīum ptinētes. Quarū altera qdē tendat ad uoluptatē. altera uero ad id qđ melius eſt nō grati
ficans ſed repugnās. Nōne hæc in ſupioribus definiuimus. CAL. Prorſus. SO. Et quæ declinat ad
uoluptatē/ſeruilis: neq; qcq̄ aliud eſt ꝗ̄ adulatio: nōne ita? CAL. Eſto qdē ſi tibi placet. SO. Altera
uero ſtudet ut ꝗ̄primū ſit qđ curamus: ſiue aīa ſiue corpus. CAL. Oio. SO. Igitur ſic rei.p. ciuiūq;
capeſſenda nobis ē cura: ut ciues ipſos bonos efficiamus. Alioquin quēadmodū ſupius īuenimus/
nihil ꝓdeſt bñficium aliud cōferre: niſi honeſta & bona ſit mens eoꝝ q accepturi ſunt uel pecunias
multas: uel īperium: uel aliā quālibet ptātem: ponimus ſic eē nec ne? CAL. ꝓrſus ſi tibi placet. SO.
ſi ergo nos inuicē o Callicles cohortaremur publice ciuilia ꝑtractantes ad murorū uel naualiū: uel
tēploꝝ ingentia edificia: utrū oporteret cōſiderare noſipſos atq; agnoſcere/primū qdē an eius ar
tis ſciam hēamus nec ne: & a quo didicerimus & oporteret id fieri nec ne? CAL. ꝓrſus. SO. Secun
dum uero ſi qñ priuatim ꝓ nobis uel ꝑ amicis aliqđ cōſtruximus ędificiū: & nunqd eiuſmodi ma
china pulchra ſit uel turpis. Quod ſi īuenerimus magiſtros nobis bonos præſtanteſq; fuiſſe/mul
taq; ędificia atq; præclara/tū una cū magiſtris/tū a nobis ipſis ędificata/tūc demū rōni cōſentaneū
eēt ad publica nos cōferre. At uero ſi neq; magiſtrū noſtrū poſſimus oñdere ędificia quoq; aut nul
la: aut non bñ cōſtructa ſtultū certe foret/opa aggredi publica noſq; ad ipſa inuicem cohortari. Fa
temur recte hæc dici nec ne? CAL. Prorſus. SO. Nōne ſimiliter & in cæteris oībus: atq; ſi ciuilia ꝑ
tractantes inuicē cohortaremus/quaſi idonei ſumus medici cōſiderare inuicē ego te tuq; me hunc
ī modū debemus. Age ꝑ deos/ipſe uero Socrates/quonā pacto affectū ad ſanitatem corpus habet?
uel qs nā alius Socratis opa euaſit a morbo ſiue liber/ſiue ſeruus. Ego quoq; de te eadē rōne cōſide
rare deberē: atq; niſi īuenitemus aliquē ꝑ nos factū fuiſſe ſanū uel pegrinoꝝ uel ciuiū/ſiue uirū ſiue
mulierem ꝑ Iouē o Callicles ualde ridiculū foret in tm̄ amētiæ ꝓceſſiſſe ut priuſꝗ̄ priuatim multa
tentauerimus/multaq; ꝑfecerimus & abunde artē exercuerimus/figulariā ut dici ſolet/in ipſo uaſe
diſcere aggrediamur/& ipſi ad rēp. accedētes & ad eā alios ꝓuocantes. Nōne id tētare ſtulti hoīes
eē putares? CAL. Nimirū. SO. At uero o uiroꝝ optīe cū tu nuꝑ adminiſtrare rēpu. cæpis ac me in
ſuper exhorteris: quodue id nō faciā reprehendas/nōne ita inuicē cōſiderare debemus. Age dum
Callicles quēnā ſuoꝝ ciuiū reddidit meliorē? Eſt ne qſꝗ̄ q cū antea improbus & iniuſtus & incont
nens atq; īprudens eēt: tandē uero Calliclis opa honeſtus bōuſq; euaſerit/ſiue pegrinus/ſiue ciuis/
ſiue ſeruus/ſeu liber. Dic mihi ſiqs id abs te exigat qdnā rñdebis o Callicles? Quē adduces aliqñ fa
ctū tua cōſuetudine meliorē? an rñdere te piget ſi aliqđ eiuſmodi eſt opus tuū factum prius abs te
priuatim/ꝗ̄ ad rēpu. te cōferres. CAL. Contētioſus es o Socrates. SO. At nō cōtentionis cā id req
ro/ſed reuera cupiditate diſcēdi quēadmodū adminiſtrāda nobis publica cēſeas an alia habēda ſit
circa rēpu. abeuntibus ꝗ̄ ut optimi ciues efficiant/an nō ſæpius iam cōfeſſi ſumus id eē ciuili hōi fa
ciendū? Num cōfeſſi ſumus. Rñde quæſo. ꝑfecto confeſſi ſumus: ut ego ꝓ te rñdeā. Si igiť ad id in
ſua ciuitate uir bonus incūbere debet/nūc in memoriā reuocans mihi dicas uelim/nunqd illi quos
ī ſupioribus cōmemoraſti adhuc tibi uiri boni fuiſſe uideanť. Pericles. Cimon. Milciades. Themi
ſtocles. CAL. Mihi qdē. SO. Nōne ſi uiri fuere boni unuſquiſq; illoꝝ ciues ex deterioribus reddi
dit meliores. Nōne ita? CAL. Ita. SO. Si ita eſt. ergo qñ Pericles primo orare cæpit ad populū de
teriores erant Athenīēſes ꝗ̄ cū poſtremā ad eos habuit orationē. CAL. Forſitan. SO. Non licet o
uir optime dicere forſitan. Nā ex his que conceſſimus neceſſario ſequiť: ſi mō bonus erat ille ciuis.
CAL. Quid tū? SO. Nihil uerū ad hæc id mihi dicas: nunqd dicant Athenienſes piculis opa me
liores eē facti: aut oīo cōtra ab illo corrupti. Sane Periclē audio Athenīēſes feciſſe pigros/timidos/
loquaces/auaros. primūq; mercēnaria ſtipēdia īduxiſſe. CAL. Ab his qui fractas hñt aures hec au
dis o Socrates. SO. Ad hæc nō amplius audio/ſed aptiſſime ſcio: ego qdē atq; tu uidelicet Periclē
ab initio magno in precio fuiſſe habitū: neq; turpē ſñiam aduerſus eū ullā tuliſſe Athenīēſes/dum
praui erant/poſtꝗ̄ uero honeſti & boni ab ipſo facti ſunt in extremo eius uitæ furti ipſum condēna
uiſſe: parūq; abfuiſſe quin ultio ſupplicio quaſi malū uirū afficerent. CAL. Quid ergo? maluſue ꝓp
ea Pericles uir extitit? SO. Talis qdē aſinorū curator & equoꝝ atq; hoīum malus uideť: ſi cū eos ac
ceperit: neq; Calcitroſos neq; cornupetētes/neq; mordaces effecerit ut hæc ob feritatē habeāt ui
tia: an nō tibi uideť ille cuiuſlibet aīalis malus eē curator. Qui cū acceperit manſuetū/magis ferū
reddiderit ꝗ̄ accepit? Videtur tibi nec ne? CAL. Cōcedo eqdē ut tibi gratū faciā. SO. In hoc prçte
rea gratificare mihi rñdens utrū homo unū ſit aīaliū nec ne? CAL. Quid rogas. SO. Nōne homi
nū curā Pericles hēbat? CAL. Hēbat. SO. Quid ergo? an non oporteat ipſos quēadmodū mō con
ſenſimus iuſtiores ex iuſtioribus ab illo fuiſſe factos: ſiquidē ille qui curabat eos in rebus ciuilibus
ꝑitus erat. CAL. Prorſus. SO. Nōne iuſti manſueti ſunt/ut ait Homerus. tu uero quid ais? Nōne ſi
militer? CAL. Aio. SO. Verūtñ feros magis ipſos reddidit ꝗ̄ accepat: idq; aduerſus ſeipſum: qđ
qdē minime uoluiſſet. CAL. Vis ne tibi aſſentiar? SO. Si uideor tibi uera loqui. CAL. Sint iſta. SO.

De cōprobatione a magiſtro habito & opere.

Prouerbium figulariam in ipſo uaſe diſcere aggredimur.

Pericles fecit Athenienſes pigros timidos loquaces.

Periclē furti accuſatū uix euaſiſſe.

Proinde ſi magis feros/ergo iniuſtiores atq deteriores. CAL. Eſto. SO. Quãobrem non bonus ad rẽpu. adminiſtrandã ciuis Pericles erat: ut rõ hæc oſidit. CAL. Non ut ipſe ais. SO. p Iouẽ neq ut tu inquis per ea quæ confiteris. Rurſus autẽ mihi de Cimone dicas nõne relegauerunt eũ illi quos ipſe curauerat: ut uocẽ eius decẽnio non audirẽt. præterea aduerſus Themiſtoclem idẽ fecerunt: atq exilio inſup dãnauere. Milciadẽ uero q in marathone pugnauit in carceris baratrũ detrudere decreuerũt: ac niſi obſtitiſſet magiſtratus pculdubio ĩcidiſſet. At uero ſi boni ut tu ais hi fuiſſent ui ri: talia nũq̃ ppeſſi fuiſſent. Etenim aurigæ boni/nõ ab initio qdẽ nõ excidunt: poſtq̃ uero equos curauerint ipſiq meliores facti fuerint aurigæ tũc excidũt pfecto nõ eſt ita ut in aurigaria uel in alio quouis ope. an tibi uidet? CAL. Minime. SO. Vera igit erant quæ a nobis in ſupioribus dicebant: nullũ uidelicet in hac ciuitate nos uirũ ſcire extitiſſe: qui in repu. bonus ciuis eẽt habẽdus. Tu uero cõfeſſus es nullũ ex his q nunc ſunt eẽ talẽ: ex his aũt qui præceſſerũt extitiſſe nõnullos, atq ĩter eos qdẽ hos uiros pcæteris elegiſti. Hi uero non aliter ſe hñe/hac in re q̃ q nũc ſunt/apparuerũt. Quapropter ſi hi oratores fuerũt/neq uera rhetorica uſi ſunt. aliogn nũq̃ cecidiſſent: neq adulatoria. CAL. Multum tñ abeſt o Socrates ut qſquã eorũ q nunc ſunt talia geſſerit: qualia iſtorũ quis geſſit. SO. O beate nec ego quantũ ad ciuitatis amminiſtrationẽ ptinet: iſtos uitupero. Imo uero hac in re mihi uident diligẽtiores q̃ hi noſtri fuiſſe: aptioreſq ad illa cõficiẽda/q̃ ciuitas cupiebat. Verũ ĩ eo q caſtigare ciuiũ cupiditates oporteat: neq illis obſecũdare ſed & pſuadẽdo & cogẽdo ad hoc ipſum pducere unde meliores futuri ſint ciues: nihil/ut ita loquar/ĩter hos atq illos ĩtereſt. Quod qdẽ ſolũ ẽ boni ciuis officium. Attñ tibi cõfiteor illos his aptiores fuiſſe ad naues naualia: mœnia: aliaq eiuſmodi multa reipu. cõparanda. In rẽ ergo ridiculam ego ac tu diſputãdo reuoluimur. ſi qdẽ in oĩ hac diſputatiõe in idẽ aſſidue circũferimur: qd dicamus inuicẽ ignorãtes. Ego enim te ſæpius cõceſſiſſe arbitror: atq cognouiſſe geminã hanc eẽ facultatẽ circa corpus & circa aĩam curatricẽ. Et alterã qdẽ miniſtrã p quã q̃ corpus cupiat/cõparent: ueluti ſi fameſcat/cibi: ſi ſitiat potus: ſi frigeat ueſtes/ſtramẽta/calcei/cæteraq q̃ ad uſum corpis exigunt. Et pfecto dedita opa eaſdẽ p imagines tibi loquor: ut facilius ĩtelligas: horũ eẽ paratorẽ uel cauponẽ/uel mercatorẽ aut opificẽ alicuius iſtorũ: uidelicet piſtorẽ/aut coqũ/aut textorem/aut calceorũ ſutorẽ/infectoremq coriorũ: nec mirũ eſt eũ q talis ſit/uideri corpis curatorẽ/tam ſibi q̃ aliis ignorãtibus/eẽ præterea artẽ quãdam gymnaſticã atq medicinã: in qbus curatio corpis reuera cõſiſtit. Quã decet hmõi artibus imperare: earũq opibus uti ppea q ſciam habeat boni atq mali quãtũ ad corpis ptinet alimẽta atq ualitudinẽ. Quod qdẽ ab his aliis oĩbꝰ ignorat. Quãob cãm dicẽdũ ẽ has qdẽ ſeruiles miniſtraſq & illiberales eſſe circa corpis cultũ: gymnaſticã uero & medicinã his merito dãnari. Hæc igit eadẽ eẽ ẽt circa animũ uideris mihi interdũ cognoſcere: mihiq cõcedis tãq̃ quid dicã intelligẽs. uerum paulopoſt adducis in mediũ uiros præclaros & bonos in hac ciuitate quondã fuiſſe. atq me quęrẽte quinã iſti fuerint uideris mihi ſimilimos pferre hoĩes circa rẽpu. ac ſi me pcõtãte quinã fuerint aut ſint bõi circa gymnaſticã corporũ curatores/rñderes mihi & ualde qdẽ ſerio. Thearion piſtor: & Mithecus qui de ſiculorũ arte coquinaria ſcripſit: & Sarambus caupo: quaſi hi mirabiles corporũ cultores extiterint: quorũ hic ſuaues panes: ille epulas: ille uinũ pparabat. Fortaſſe igit indigne ferres ſi tibi dicerem: nihil o bone uir de gymnaſtica intelligis. Quippe cũ miniſtros mihi in mediũ afferas/cupiditatũq aſſertores: qd honeſtũ bonũue ſit/in his nequaq̃ diiudicãtes: ſed utrũq cõtingit ĩplentes corpa hoĩum eaq ſaginãtes. Qui & laudant ab ipſis/cum tñ ob nimiũ ĩplectionẽ carnes illis ueteres diſſipauerint. poſteaq aduentãte morbo qui ita nutriti ſunt: eos quidẽ qui poſtea conſuluerunt ob ignorãtiã accuſant? eos uero q ad libidinẽ nutriuere nequaq̃. Cum inq̃ replectio talis tanq̃ ĩmoderata tandẽ infert morbũ/tunc pſñtes conſultores criminant & improbant: atq iniuria inſuper ſi queant afficiunt. priores uero illos qui cãm morbi dedere laudibus efferunt. Et tu nũc o Callicles ſimillimũ qddam facis laudans hoĩes qui hos nutriuere atq his rebus quarũ cupido inceſſerat: ĩpleuerũt quos aiunt magnã effeciſſe ciuitatẽ. Quod autẽ tumens & intus male ſana iam ſit ob antiquos illos nõ ſentiũt. Abſq enim tẽperantia & iuſtitia portibus naualibus/menibus/tributis/uectigalibus/& hmõi nugis ciuitatẽ hanc ĩpleuerũt. Q ſi igitur morbus erumpit: tũc illi q in pñtia gubernãt rẽpu. ĩprobant. Themiſtocles uero ipſe & Cimo & Pericles q malorum cã fuere laudant. Tu uero forſitan niſi caueas capieris & amicus meus. Alcibiades/qñ præter illa quæ acquiſita erant uetera quoq erunt amiſſa q̃uis malorum cã uos non ſitis ſed una cũ cæteris cã. Atq ego rem ſtultã & nunc cerno & de antiquis illis audio. Sentio enim qñ ciuitas aliquẽ ex his qui in repu. uerſant iniuſtitiæ dãnare aggredit/grauiter eos ferre atq ſe afflictare quaſi iniqua patiant qui bñficia in rẽpublicã multa cõtulerint. Nẽpe aiunt iniuſte ſe ab illa dãnari. Quod oĩo falſum eſt. Nũq̃ enim reipublicæ gubernator iniuſte dãnat ab ea cui præeſt ciuitate. Videtur aũt idem euenire his qui in repu. uerſant/atq ſophiſtis. Sophiſtæ enim q̃uis in cæteris ſapiẽtes in hoc tñ uno abſurde ſe gerunt. Quod cũ ſe docere uirtutes affirment: ſæpe tñ diſcipulos uelut ingratos accuſant: atq iniuſtos: qui bona ab eis reportarint/mercedem tñ nullam aut grãm referant. Quo quidẽ ſermone

Decretum ad uerſus cimonem.

Themiſtocles in exiliũ miſſus.

Decretum ad uerſus Milciadem.

nihil a rōne eſt alienus : ꝙ uidelicet uiri boni iuſtiq; facti & ab iniuſtitia præceptoris opera remoti
atq; iuſtitia ꝓditi iniurias ea ipſa iniuſtitia quā non habēt præceptoribus inferant. an nō uidetur ti
bi o amice id abſurdum? Reuera concionari me o Callicles coegiſti rñdere nolens. CAL. Tu uero
per te ipſum dicere nō potes niſi quis tibi rñdeat. SO. Videor equidē & nūc frequentes iam extē-
do ſermones dum ipſe mihi nō uis rñdere, ſed o bone uir ꝑ Iouem amicabilē mihi dicas. An non
præter rōnem tibi uidetur ut his qui dicat ſe bonū aliquē reddidiſſe de eodē conqueratꝰ quaſi ꝗ bo
nus ab ipſo factus eſt: ſit & malus. CAL. Mihi quidē uidetꝰ. SO. Nōne audis illos qui docere uirtu-
tem profitētur talia conqueri. CAL. Equidē: ſed quidnā de hoībus nullius ꝑcii potes dicere. SO.
Quid uero de illis diceres qui reipu. præeſſe ſe aiunt/atq; ut illa ꝗ optima ſit diligenter excogitare:
ruſuſq; ipſam accuſant prout accidit/tāꝗ peſſimā. putas ne hos ab illis differre? Idē profecto eſt o
uir beate ſophiſta ac rhetor/uel ꝓpinquum aliquid atq; ſimile: quēadmodū ad Polum ego dicebā.
Tu aūt ꝑꝑ ignorantiam præclarum ꝗddam putas eſſe rhetoricam: ſophiſticam uero cōtēnis. Sed
reuera pulchrior ē ſophiſtica ꝗ rhetorica. quo & pulchrior eſt cōditrix legū ꝗ iudiciaria: & gymna
ſtica ꝗ medicina. Solis aūt concionatoribus & ſophiſtis minime arbitror cōcedēdum: ut de eo qđ
ipſi docent quaſi ſibi ſit malū conquerantur. Alioquin in eadē ipſa accuſatione ſeipſos pariter cri-
minentur/quaſi nihil iis profecerint ꝗbus utilitatem attuliſſe ſe dicunt: nōne ita ſe res habet. CAL.
Ita prorſus. SO. Et contuliſſe bñficium abſq; mercede/ut cōſentaneū eſt: ſolis iſtis conueniebat ſi
quidē uera dicerent. Nam alia ꝗdē bñficia cum quis acceperit ueluti per gymnaſii magiſtrū celer
factus/forte uiq; gratiam nō referret/niſi caueretꝰ ut mercedem ſolueret ꝗ primū celer ſatis euaſe
rit. Non enim tarditate: ut arbitror hoīes ſed iniuſtitia iniuriā faciunt. Nonne? CAL. Ita. SO. Siqs
igitur hoc ipſum auferat. ſ. iniuſtitiā diſcrimen iam iniuriæ deuitauerit. Verum per id ſolū in tuto
collocari beneficiū poteſt/ſiquis eos ꝗbus confert bonos reuera poſſit efficere. Nonne? CAL. Cō-
ſentio. SO. Propterea ut uidetꝰ in aliis cōtractibus turpe non eſt ſibi cauere ueluti ꝓ ædificiis cæte-
riſq; artificiis. CAL. Apparet. SO. Pro hoc autē facultate. ſ. ut bonus quiſꝗ fiat/optimeq; familiam
ſuā gubernet atq; rēpu. turpe exiſtimatꝰ nihil prius uelle docere ꝗ de pecunia caueatꝰ. Nōne. CAL.
Certe. SO. Conſtat enim hanc eſſe cām quia ſolū hoc ex aliis bñficiis eū qui acceperit/facit referē-
dæ gratiæ cupidū. Quapꝑ præclarū uidetꝰ eſſe argumentū ſi is ꝗ officiū eiuſmodi præſtiterit uici-
ſim ipſe recipiat. Cōtra uero nequaꝗ. Num hæc ita ſe habēt? CAL. Ita. SO. Ad utrā igitꝰ me cohor
taris ciuitatis curam? age mihi diffinias: ad eā ne per quā Athenienſibus repugnē/contendāq; ut ꝗ
optimi fiant tāꝗ medicus? an ad eā per quam tanꝗ miniſter uoluptatis illorꝝ gratia ſtudeā. Et mihi
uera dic o Callicles: decet enim te quēadmodū incepiſti audacter proſequi mihi libere exprimen-
do quæ ſentis. Et nunc ergo bene generoſeq; rñde. CAL. Ad miniſteriū ꝑfecto te exhortor. SO.
Ad adulationē ergo me o uir generoſiſſime prouocas. CAL. Si mauis o Socrates Myſiorū uocari
uocaberis utiq;/niſi mihi credideris. SO. Ne obiicias mihi nunc quod iā ſæpius obiecisti uidelicet
interficiet te o Socrates quicūq; uoluerit ne ego iterum ita rñdeam: at malus bonū neq; iterum di
cas auferet tibi o Socrates quilibet ſiquid habes: ne ego quoq; rñdeam/at uero qui auferet/neſciet
illis tanꝗ ſibi utilibus uti; ſed quēadmodū iniuſte a me abſtulerit/ſi ipſe utetur iniuſte. Quod ſi iniu
ſte ergo & turpiter. denique ſi turpiter male. CAL. Videris mihi o Socrates opinari nihil eiuſmodi
te paſſurū: perinde ac ſi ꝓcul hinc habites: neq; deduci poſſe ī iudiciū putas ab ignauiſſimo quoq;
nulliuſq; precii hoīe. SO. Amens certe forē o Callicles niſi putarē in hac ciuitate unūquēq; quodli
bet eiuſmodi pati poſſe. Hoc tū certo ſcio ſi in iudiciū uenero piclitans ob ea ꝗ tu affers īprobum
fore qui me accuſauerit. Nullus enim bonus hoīem accuſat inſontem. Profecto nihil mirū foret ſi
morte dānaret: uis tibi dicā quā ob cām hæc expectē. CAL. Volo equidē. SO. Arbitror eꝗdē me
una cū paucis Athenienſibus ne dicā ſolū ciuilē diſciplinā reuera tractare: meq; ſolū ex oībus qui
nunc ſunt ciuilia exercere: utpote igitur qui nō ad gratiam uerba facio: quæ & frequētiſſime facio
ſed ad id potius quod optimū ſit ꝗ quod dulciſſimū: neq; ea ad quæ quaſi præclara quedā tu nunc
monēdo exhortaris/recipio me facturū: nimirū quid potiſſimū in iudicio dicā non habeo. Et nūc
quidē recurrit mihi rurſus in mentē quod ad Polū dixerā. Ita enim de me iudicaretur quēadmo-
dū inter pueros de medico quē accuſauerit Cocus. Conſidera enim qua ſe rōne defenderet medi
cus/dic ſibi apud pueros dicta: ſiquis cū his uerbis accuſet. Vir iſte o pueri multa uobis intulit ma
la. Nam & uos & minores etiā ueſtros ſecādo urendoq; cōtorquet: & adrenuās ſuffocāſq; affligat.
præterea amariſſimos præbet potus: & ad famē ſitimq; uos urget. Ego uero contra multa & uaria
ſuauiaq; uobis paro. Si hæc inꝗ cocus deferat accuſator: quidnā cenſes hoc circūuentū malo me-
dico rñſurum. an forte uera fatebitur: dicens hæc equidē o pueri ſanitatis ueſtræ gratia feci. At ue
ro ꝗ uehementer putas iudices eiuſmodi reclamaturos eſſe? CAL. Vehementer fortaſſe putandū
eſt. SO. Nōne igitur putas in maxia eū ambiguitate inopiaq; ſuæ defenſionis tunc detineri. CAL.
Prorſus. SO. Idem mihi ſcio ſi in iudicio trahere eueniret: neq; enim uoluptates ullas a me ad eorꝝ
libidinē inuentas cōmemorare poſſem: quas ipſi beneficium utilitatiſq; loco exiſtimant: ego uero

Nullus bonꝰ accuſat inſon tem.

nequaꝗ

nequaq̄. Nec miniſtros quidē earū probo:neq; eos ob id q̄bus prebentur feliciores exiſtimo. Præ
terea ſiq̄s me dicat uel corrūpere iuuentutem in ambiguitatē inopiāq; deducendo:uel īprobare ſe
niores mordacibus quibuſdam uerbis uel priuate uel publice:non dabitur mihi ueri dicēdi facul
tas:me uidelicet iuſte hæc oīa dicere eorūq; ipſorū dūtaxat utilitati cōſulere neq; aliud quicq̄ affer
re facile potero. Quāobrē forſitan nihil eſt qđ aduerſus me nō decerneretur. CAL. Videtur ergo
tibi o Socrates bene ſe habere q̄ i ciuitate talis ſit:ut ſibiipſi nequeat p̄ſidio fore. SO. Modo hoc ſit
in ipſo o Callicles:quod tu ſæpius conſenſiſti ut ſibimet id auxilii præſtare poſſit: quo neq; aduer
ſus deos iniuſte aliq̄d fecerit aut dixerit. Hoc enim auxilii genus præſtare ſibi ſæpius iam conſenſi
mus optimū eſſe. Siquis igitur me conuincat eiuſmodi auxiliū mihi uel aliis afferre non poſſe: pro
culdubio erubeſcerem ſiue inter multos/ſiue īter paucos/ſiue ſolus a ſolo fuerim redargutus. Itaq;
ſi pp hanc impotentiam morerer grauiter ferrē. Sin autē ob adulatoriæ rhetorice defectū ultimo
ſupplicio aficerer, certo ſcio te inſpecturū me mortē pfacile perferentē. Nam mori q̄dē nullus for
midat niſi oīo rationis expers atq; ignauus. Iniuſte autē ſe gerere formidat. Multis enim peccatis
refertam aīam ad inferos deſcēdere/extremū oīum eſt malorum. Proinde ſi uis id ita ſe habere ra
tionē reddere uolo. CAL. Immo uero cū cætera perfeceris hoc ēt perfice. SO. Audi igitur ut aiūt
pulcherrimū ſermonē:quē te arbitror fabulam putaturū. Ego uero nō fabulā ſed ſmonē. Nā tāq̄
uera quæ dicturus ſum tibi narrabo. pfecto quēadmodū ait Homerus. Iuppiter Neptunus/& Plu
to regnū quod acceperūt a patre inter ſe diuiſerunt. Extabat aūt lex de hoībus ſub Saturno & ſem
per & nunc ēt extat apud deos:ut quicūq; hoīes iuſte pieq; uitā egiſſent cū e uita migraret ad bea
torum inſulas profecti/in oī felicitate uiuerent/a malis longe ſeiuncti. qui uero iniuſte īpieq; uixiſ
ſent/ī punitionis iuſtiq; ſupplicii carcerē quod appellant tartarū irent. Horum uero iudices ſub Sa
turno atq; ēt ſub ipſo Ioue regnare nuper incipiente uiuentes erant uiuētiū: atq; eadē die qua mor
tem quis obiturus fuerat/iudicabant. Quapp iniuſte iudicabatur. Igitur Pluto atq; beatarū cura
tores inſularū Iouē adeuntes retulerunt/indignos ad eos utrinq; hoīes deuenire. Ad quos ſic inq̄t
Iuppiter: at ego remediū adhibebo. Nunc enim ppea iudicatur inique q; ueſtiti atq; circūdati ſin
guli iudicantur. qm̄ ante obitum iudicantur. Itaq; multi prauas habētes aīas circūdati ſunt corpo
ris forma & genere atq; diuitiis. Præterea qū iudiciū īminet cōfluit multitudo teſtium afferentiū
eos iuſte uixiſſe. Quo fit ut iudices ob hæc obſtupeſcant. Accedit q; & ipſi ueſtiti atq; circūdati iu
dicant oculos & aures & totū corpus quaſi aīæ uelamen habētes. Hæc enim oīa illis obſtacula ſunt
uidelicet tam ſui quidā q̄ eorū qui iudicant amictus. principio puidendū eſt inquit ne hoīes mor
tem ſuā præſentiant:nunc enim præuident: & mandatū eſt Prometheo ne eos præſentire pmittat.
Deinde nudi his oībus ſunt iudicandi. Sunt enim iudicandi poſt obitū. Iudicē quoq; ipſum opor
tet eſſe nudū/mortuuū uidelicet: & ipſo dūtaxat aīo:animū ipſum inſpicientē:ſtatim poſt īſperatū
cuiuſq; obitū:animū inq̄ a ſuis oībus deſertum omnēq; hornatū exteriorē relinquentē in terra: ut
iudiciū iuſte procedat. Ego igitur utpote qui ante uos hæc præuiderē/conſtitui iam meos filios iu
dices: duos quidē ex Aſia Minoem uidelicet: & Rhadamanthū. Vnū uero ex Europa Eacum. Hi
ergo poſtq̄ mortui fuerint/iudicabunt in prato quodā ibiq; in triuio: ex quo geminæ portant uiæ:
altera quidē ad tartarū:altera uero ad inſulas beatorū. Et aſiaticos quidē Rhadamanthus. Eos ue
ro qui ab Europa uenient Eacus iudicabit. Minoi uero id munus iniungam ut ip̄e diiudicet ſiquid
aliis ambiguū fuerit:ut iuſtiſſime procedat iudiciū recteq; fiat tranſmiſſio aīorum. Hæc ſunt o Cal
licles quæ audiui ueraq; eſſe credo. atq; ex his ſermonibus adductus ita mecū reputo. Mors quidē
eſt ut mihi uidetur nihil aliud q̄ rerū duarū aīæ. ſ. atq; corporis inuicē diſſolutio. Cū uero duo hæc
diſiuncta ſunt inuicē non multū abeſt quin utrūq; ipſorū habitū ſeruet eundē: quē uiuente homine
poſſidebat: principio corpus tam naturā ſuā q̄ culturā paſſioneſq; præfert. Veluti ſi magnum erat
alicui corpus uel natura uel alimonia/uel utriſq; dū uiuebat: mortuo ēt hoīe erit magnū. Itē ſi craſ
ſum fuerat erit & craſſū cæteraq; ſimiliter. Præterea ſi comandi ſtudioſus hō fuerat ſeruabit comā.
Rurſus ſiquis erat uerbero multaq; plagarū ueſtigia corpori habebit īpreſſa uel a uerberibus/uel
a uulneribus dū uiueret: huius quoq; mortui corpus eadē retinere uidemus. Et ſiqua in parte fra
ctū erat aut diſtortū eo quoq; mortuo eadē hæc apparent. atq; ut ſummatim dicā qualecūq; uiuen
tis erat corpus talia ipſius mortui oīa uel plurima ad tēpus apparent. Idē quoq; mihi uidet o Calli
cles circa aīam: cūcta enim apparent in aīa cū corpus exuerit tāq̄ ex natura q̄ quæ ex affectibus in
erant: quæ ob rei cuiuſq; ſtudiū homo contraxit in aīam. Cū igitur ad iudicē puenerunt aſiatici q̄
dē ad Rhadamanthū Rhadamanthus eos ſiſtens uniuſcuiuſq; aīam intuetur: cuius tū aīa illa fue
rit non attendēs. Sed plerūq; magni Perſarū regis aut alterius regis ſiue potentis obuiū animū cō
tēplatus nihil in eo inſpici ſanū: ſed periuriis atq; iniuſtitia quaſi quibuſdā uerberibus cicatricibuſ
que infectū qualia cuiuſq; accio contraxit impreſſitq; animū oīaq; obtorta mendaciis atq; uanita
te nihilq; recti habentē q̄ ſine ueritate fuerat educatus præterea ob peccandi licentiā & petulantiā
mollēq; laſciuiā & in actionibus ſingulis intēperantiā: incōpoſitum penitus atq; turpe. Animū igit

Quo pacto Socrates corrūpebat iuuenes & adoleſcentes.

Mortē timet nemo niſi rationes exps.

contẽplatus ſic affectũ ſtatim ignominioſe extra cuſtodiã illuc trãſmittit ubi meritas ſubire pœnas
oportet. Conuenit autẽ omnẽ qui ab aliquo recte punitur uel ipſum fieri meliorẽ utilitatẽꝙ pcipe
re uel cæteris exẽpla dare: ut alii pœnas eius conſpicientes meliores ob timorẽ efficiantur. Qui ue
ro apud deos & hoĩes ita dant pœnas ut utilitatẽ inde aliquã referant: hi ſunt qui peccata ſanabilia
cõmiſerunt: quibus dolor cruciatuſq prodeſt & apud hoĩes & apud inferos. Non .n. aliter qs põe
ab iniuſticia liberari. Qui autẽ extrema iniuſtitia detinent: ac pp eiuſmodi delicta ſunt inſanabiles
ex his exẽpla ſumunt. Ipſiq nullã amplius utilitatẽ inde reportant utpote q ſanari non poſſint: ſed
pſunt dũtaxat aliis p exẽplũ q eos intuent pp peccata maximis acerbiſſimiſq & terribiliſſimis pœ
nis oĩ tẽpore cruciatos tanq̃ exẽplũ monimentũq & ſpectaculũ apud inferos in carcere prebente
iniuſtis oĩbus qui ad ea loca deſcendũt. Quoꝝ unũ dico fore Archelaũ ſi uera narrat Polus & aliũ
quicũq tyrãnus talis extiterit. Arbitror aũt in eorũ numero qui ſolũ exẽpla tradunt plurimos eſſe
tyrannos/reges/potentes/ciuitatũ gubernatores. Quippe cũ hi ob ipſam peccandi licentiã grau
ſima prophaniſſimaq peccata cõmittant. Atteſtat autẽ nobis Homerus qui reges & potentes idu
cit apud inferos oĩ tẽpore cruciatos: ceu Tantalũ Siſyphũ & Tytiũ Therſitẽ uero & ſiquis alius pri
uatim fuit malus/nullus unq̃ uelut inſanabilẽ magnis fecit penis torqueri. Quippe cũ licẽtiam: ut
arbitror non habuerit: quãobrẽ felicior erat illis: qbus ſcientia ſceleris ppetrandi dabat. Profecto
o Callicles ex his qui potentiã licentiãq habent ſunt qui nimiũ praui fuerant. Nihil tñ prohibet in
ter hos ẽt bonos quoſdã eſſe uiros: & certe qui talis fuerit mirifice eſt colendus. Nẽpe arduũ eſt o
Callicles ingentiq laude dignũ ut quis in magna peccandi licentia cõſtitutus iuſtã trãſigãt uitam:
paucique tales reperiuntur. Fuere tñ & hic & alibi atq ut arbitror/erunt nõnulli præclari boniq uiri
hac uidelicet uirtute prediti/p quã ea quorũ ſibi conceſſa eſt auctoritas/iuſte tractarent. Vnus aũt
Græcoꝝ oĩum probatiſſimus Ariſtides Lyſimachi filius extitit. Plures aũt o uir optime potẽtũ im
probi ſunt. Quãobrẽ ut dicebã qñ Rhadamanthus aliquẽ eiuſmodi deprehendit nihil aliud circa
ipm nouit neq qs nã ſit: neq ex qb᷒ ortus. Sed utrũ ſit malus cũq id cõpererit: dimittit in tartarũ
obſignãs utrũ ſanabilis uel iſanabilis uideat. Ille uero illuc tranſmiſſus meritas ſubit pœnas. Inter
dũ uero aliũ intuitus aĩum uel priuati/uel alicuius alterius qui pie atq integre uixerit: quod quidẽ
philoſophis potiſſimũ contingere arbitror: rẽ ſuã agentibus neq multis ſe negociis iplicantibus
applaudit/huic tranſmittit ad inſulas beatoꝝ. hæc eadẽ Eacus efficit. Vterq uero ipſorũ uirgã te
net/dũ iudicat. Minos aũt cõſiderans ſedet ſolus/aureũ hñs ſceptrũ: quẽadmodũ de hoc apud Ho
merũ inquit Vlixes: uidelicet illũ uidiſſe ſceptrũ aureũ tenentẽ/iuraq mortuis dantẽ. Ego igitur o
Callicles ab hmõi ſermonibus flector & iam conſidero qua rõne iudici ſaniſſimũ animũ oſtendere
poſſim. Quãobrẽ oẽs populi ſpernens honores/ueritatẽq cõſiderans conabor reuera q̃ maxie po
tero bonus uiuere atq mori. Cohortor autẽ & cæteros oẽs q̃tum poſſum. Te quoq ad hmõi uita
reuoco atq certamẽ. Quod eqdẽ aſſero præ aliis certaminibus in hac uita eſſe homini ſubeundũ.
Quapp & te obiurgo q non poteris tibiipſi opẽ ferre qñ de te iudicabit inſtabitq ſentẽtia quã mõ
dicebã. Sed cum pueneris ad iudicẽ Egine filiũ/illeq te apprehenſum ducet: oſcitabis uacillabiſq
illic nõ minus q̃ ego hic apud iudices ueſtros. Ibi forſitan percutiet te aliqs turpiter ſuper genã: &
contumelia iniuriaq prorſus afficiet. Hæc forſitan anilis quædã fabula tibi uidet: & que dicta ſunt
contẽnis: ſed pfecto nihil mirabile foret hæc ſpnere/ſi quo pacto perquirẽtes meliora his & uerio
ra inuenire poſſemus. Nunc uero uides: cũ tres uiri ſitis oĩum qui nunc ſunt Græcorũ ſapientiſſi
mi: tu. ſ. & Polus: & Gorgias/non poſſe uos tñ oſtendere alia eſſe ratione uiuendum: q̃ ea quæ illuc
quoq conducere uideatur. Immo uero in tot ſermonibus cũ cæteri redarguti fuerint/ſolus hic re
manet firmus. ſ. cauendũ eſſe iniuriã facere magis q̃ pati: idq uiro præceteris oĩbus meditandũ/
nõ ut bonus quidẽ uideat ſed ut reuera ſit bonus publice atq priuatim. Siquis aũt malus quodam
modo fuerit/eſſe puniendũ. Idq ſecundo loco bonũ eſſe/poſt id quod eſt eẽ iuſtũ uidelicet fieri ca
ſtigatione bonũ/pœnaſq iniuſtitiæ luere/omnẽ pterea adulationẽ circa ſeipſum & alios/ſiue pau
cos/ſiue multos fugiendã eſſe Rhetorica deniq omniq alio actiõis genere pro iuſtitia dũtaxat utẽ
dũ. Quas obres mihi credẽs/ſequere me illuc quo cũ pueneris & uiuens & mortuus/beatus eris/
quẽadmodũ tuus quoq ſermo ſignificat. Atq pmitte ut aliqs te cõtẽnat/ut ſtultũ iniuriiſq ſi libet
afficiat. Et p Iouẽ ne cures/ſi ignominioſe pcutiaris. Nihil .n. graue patieris ſi reuera honeſtus bo
nuſq ſis uirtutẽq exerceas. Poſtq̃ uero ſic una exercitati fuerimus: tunc ſi tibi operepretiũ eẽ uide
bitur/ad publica iã nos negotia conferemus/aut ad quodcũq nobis deliberantibus tũc uidebit
qñ melius q̃ nunc deliberare poterimus. Turpe .n. eſt cũ tales ſimus quales nũc eẽ uidemur/iacta
re ſe uerbis quaſi aliqd ſimus/qbus nunq̃ de rebus eiſdẽ & quidẽ maximis uidentur eadẽ intantũ p
ceſſimus ruditatis. Hanc igit rationẽ: quæ nunc nobis inotuit: tãq̃ ducẽ ſequamur: oſtendentẽ no
bis/hunc optimũ eſſe uiuendi modũ/ut iuſtitiã cæteraſq uirtutes per totã uitã exerceamus. Huic
igitur obtẽperemus/alioſq ad hanc adhortemur. Non autẽ pareamus illi: qua tu cõfiſus ad eandẽ
me exhortaris. Nullius enim eſt Callicles precii.

COMMENTARIVM

COMMENTARIVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN CONVIVIVM PLATONIS DE AMORE. CAPITVLVM PRIMVM.

PLato philoſophorum Pater annos unum & octuaginta ętatis natus. Septimo nouem
bris die quo ortus fuerat diſcũbens in conuiuio remotis dapibus expirauit. Hoc au- Mors Platonis.
tem conuiuium : quo & natalitia / & anniuerſaria Platonis pariter continentur Priſci
omnes platonici uſq; ad Plotini / & Porphyrii tempora quot annis inſtaurabant. Poſt
uero Porphyrium mille ac ducentos annos ſolemnes / hę dapes prętermiſſę fuerũt.
Tandem noſtris temporibus uir clariſſimus / Laurentius Medices platonicum conuiuium innoua
turus. Franciſcum Bandinum Architriclinum conſtituit. Cum igitur ſeptimũ nouembris diem
colere Bandinus inſtituiſſet / regio apparatu in agro caregio nouem platonicos accepit conuiuas.
Antonium Allium epiſcopum feſulanum. Ficinum medicũ. Chriſtoforum Landinum poetam.
Bernardum Nutium rhetorem. Thomam Bencium. Ioannem Caualcantem familiarem noſtrũ:
quem propter uirtutem animi / & egregiam indolem Heroem conuiuę nuncupauerũt. Marſupi-
nos duos Chriſtophorum Carolumq; Caroli poetę filios. Me deniq; nonum Bandinus eſſe uoluit:
ut Marſilio Ficino ſuperioribus addito muſarum numerus impleretur. Remotis dapibus Bernar
dus Nutius Platonis accepit librum : qui cõuiuium de amore inſcribitur. Legitq; omnes ſympoſii
huius orationes: quibus lectis reliquos conuiuas orauit / ut ſinguli ſingulas orationes exponerent.
Aſſenſere omnes / iactiſq; ſortibus. Prima illa Phędri oratio / Ioanni caualcanti obtigit exponẽda.
Pauſanię oratio / Antonio theologo / Eriximaci medici / Ficino medico. Poetę Ariſtophanis / Chri
ſtophoro poetę. Agathonis adoleſcentis / Carolo Marſupino: Thomę Bencio data eſt Socratis di
ſputatio / Alcybiadis uero Chriſtophoro Marſupino. Sortem huiuſmodi probauere omnes. Ve-
rum epiſcopus ac medicus. Alter ad animorũ. Alter ad corporũ curam abire coacti / partes in di-
cendo ſuas Ioanni caualcanti reliquerunt. Caeteri ad hunc conuerſi ſunt / paratiq; ad audiendum.
conticuere. Tum Heros ille in hunc modũ eſt exorſus.

Qua regula laudandus ſit amor quę ſit eius dignitas & magnitudo. Cap. II

GRatiſſima mihi optimi conuiuę ſors iſta hodie obtigit : qua effectum eſt / ut perſonam Phę
dri Mirrimiſii gererem. Phędri illius inquam: cuius familiaritatem tanti fecit Lyſias The- Qualis fuerit Phędrus.
banus ſummus orator. Vt oratione lugubrationibus multis compoſita / eum ſibi concilia-
re contenderit : cuius indolem Socrates uſq; adeo admiratus eſt / ut eius ſplendore quandoq; iu-
xta Iliſſum fluuium concitus altiuſq; ſublatus myſteria diuina cecinerit : qui antea non ſolum cae-
leſtum : ſed inferiorum quoq; omnium ſe inſcium praedicauerat. Cuius ingenio a Deo delecta-
tus eſt Plato : ut primitias ſtudiorum ſuorum Phędro dicauerit. Ad hunc epygrammata / ad hunc
elegię Platonis. Ad hunc primus eius de pulchritudine liber / qui Phędrus inſcribitur. Cum igit
huius Phędri me ſimilem / non ego quidem / non enim tantum mihi arrogo. Sed ſortis caſus pri-
mo / & ueiter deinde applauſus iudicauerit. His felicibus auſpiciis eius in primis orationem liben
ter interpretabor. Deinde Antonii & Ficini partes pro ingenii uiribus exequar Tria in omni re ui
ri optimi philoſophus quiſq; Platonis imitator conſiderat : quę antecedunt / quę comitãtur / & quę
ſequuntur. Haec ſi bona ſint / rem ipſam laudat / ſin mala uituperat. Ea igitur perfecta laudatio eſt: Quę pba laudatio.
quę praecedentem rei recenſet originem. Praeſentem formam narrat. Sequentes oſtendit euen-
tus. Ab antecedentibus res quęq; laudatur / ut nobilis / a praeſentibus / ut magna / a ſequentibus ut
utilis. Quare ex tribus illis tria haec in laudibus concluduntur. Nobilitas / magnitudo / atq; utili-
tas. Ideo Phędrus noſter in primis praeſentem amoris excellentiam contemplatus. Magnũ deum
uocauit adiunxit. Diis hominibuſq; mirandum. Nec iniuria. Nam ea proprie : quę magna ſunt
admiramur. Magnus illę quidem cuiũs imperio homines & dii / ut aiunt omnes ſubiiciũtur. Nam
tam dii apud ueteres q̃ homines amant / quod Orpheus Heſioduſq; ſignificant / Dicentes mor-
talium & ĩmortalium mentes amore domari. Admirandus pręterea dicitur : quoniã illud quiſq;
amat : cuius pulchritudinem admiratur. Dii quidem ſiue / ut noſtri dicunt angeli / diuinam pul-
chritudinem. Homines corporum ſpecies admirantur / & amant : atq; haec quidem laus amo-
ris eſt a praeſenti excellẽtia : quę ipſum comitatur deducta. Laudat deinde ab antecedentibus Phę
drus / Cum deorum omnium eſſe aſſerit antiquiſſimũ. In quo nobilitas amoris effulget: cum pri-
ſca eius origo narratur. Laudabit & tertio a ſequentibus / ubi mirifica eius ab euentu apparebit uti
litas. Sed de priſca & nobili eius origine primum. Deinde de futura utilitate tractabimus. Or-
pheus in Argonautica cum de rerum principiis coram Chyrone heroibuſq; cantarat / Mercu- Orpheus de rerum principio.
rii Triſmegiſti theologiam ſequutus: chaos ante mũdum poſuit / & ante Saturnũ Iouem : cęteroſq;

deos. Amorē in ipſius chaos ſinu locauit/Laudauitq; his uerbis.

Origo amoris eſt cahos. Cap. III

ANtiquiſſimum/ſeipſo perfectam/conſultiſſimūq; amorem Heſiodus in theogonia: & in li-
bro de natura. Parmenides Pythagoreus Acuſileuſq; poeta: cum Orpheo/& Mercurio cō/
ſenſerunt/Plato in Timęo chaos deſcribit/Similiter & in eo locat amorem/Atq; idem in
cōuiuio Phędrus recenſuit. Chaos platonici informē mūdū uocāt. Mundū uero formatū chaos.
Tres apud eos mūdi ſunt/tria itidē chaos erūt. Primū oīum ē de⁹ uniuerſoꝝ auctor: qđ ipm bonū
dicim⁹. Hic mētē primo creat angelicā. Deinde mūdi huius aīam/ut Plato uult. Poſtremo mūdi
corpus. Summū illum deum/non mūdū dicimus. Quia mundus ornamentum ſignificat ex mul-
tis compoſitum. Ille uero penitus ſimplex eſſe debet. Sed mundorum omnium principium atq; fi/
nem ipſum aſſerimus. Mens angelica primus mundus eſt a deo factus. Secundus uniuerſi corpo-
ris anima. Tertius tota hęc: quam cernimus machina. In is utiq; mundis tribus. Tria & chaos con
ſiderantur. Principio deus mentis illius creat ſubſtantiam: quam etiam eſſentiā nominamus. Hæc
in primo illo creationis ſuę momento informis eſt/& obſcura. Quoniā uero a deo nata eſt/ad deū
ſui principium ingenito quodam appetitu cōuertitur. Conuerſa in deum ipſius radio illuſtratur.
Radii illius fulgore ille ſuus appetitus accenditur. Accenſus appetitus deo totus inhęret. Inhęrē-
do formatur. Nam deus: qui poteſt omnia in mente ſibi inhęrente creandarum rerū naturas effin
git. In ea igitur ſpiritali quodāmodo pinguntur ut ita loquar omnia: quę in corporibus iſtis ſenti-
mus. Illic cœlorum elementorumq; globi/ſydera/uaporum naturę/lapidum/metallorum/planta-
rum/animalium forme gignuntur. Huiuſmodi rerum omniū ſpecies dei fomento quodam in ſu/
perna illa mente conceptas/Ideas eſſe non dubitamus: & formam illam ideam quę cœlorum ſępe
deum cœlum uocamus. Formā planetę primi Saturnum deum. Secundi Iouem/atq; inſequenti-
bus planetis eodem pacto. Ignis quoq; huius ideam illam/Vulcanum deum/Aeris Iouem atq; Iu
nonem. Aquę Neptunnum. Terrę Plutonem. Quare dii omnes certis inferioris mundi partibus
aſſignati. Ideę illarum partium ſunt in ſuperna illa mente collectę. Sed eam idearum conceptio-
nem a formam te deo perfectam pręceſſit illa mētis ad deum appropinquatio. Hanc pręceſſit ap-
petitus incendium/hoc infuſio radii/hanc prima illa appetitus conuerſio/hanc in formis mentis
eſſentia. Porro eſſentiam iſtam nondum formatā chaos eſſe uolumus. Primā ipſius in deum con-
uerſionem amoris ortum/radii infuſionē/amoris pabulum/incendium ſequens/amoris dicimus
incrementum. Appropinquationem amoris impetum. Formationē amoris perfectionem. For-
marum omniū/idearumq; complexionē mundum latine: gręce . hornamentum uocamus:
huius hornamenti gratia pulchritudo eſt. Ad quam amor ille ſtatim natus traxit mētem/atq; per-
duxit mentem ante deformē/ad mentem eandem deinde formoſam. Ideo amoris conditio eſt:
ut ad pulchritudinem rapiat ac deformē formoſo cōiungat. Quis igitur dubitabit/quin amor ſta
tim chaos ſequatur/pręcedatq; mundum: & deos omnes/qui mundi partibus diſtributi ſunt. Cū
mentis ille appetitus ante ſui formationem ſit/& in mente formata dii mundusq; naſcantur. Me-
rito igitur antiquiſſimū hunc Orpheus nominauit. Pręterea ſeipſo perfectum quaſi dicat ſeipſum
perficientem. Quoniā primus ille mentis inſtinctus ſuapte natura a deo perfectionem ſuam hau-
rire uidetur/atq; eam menti: quę inde formatur & diis: qui inde gignuntur prębere. Conſultiſ-
ſimum. Inſuper nominauit nec iniuria. Nam omnis ſapientia: Cuius proprium eſt conſilium ideo
menti data eſt: quia amore in deum/cōuerſa ipſius fulgore refulxit. Eodemq; modo mens ad deū
quo ad lumen ſolis dirigitur oculus. Hic enim aſpicit primo/uidet deinde ſolis lumen. Tertio in
ſolis lumine rerum colores figuraſq; comprehēdit. Quare oculus obſcurus primo/& chaos inſtar
in formis lumen amat dum aſpicit/irradiatur aſpiciendo/radium accipiendo rerum colorib⁹ fi-
guriſq; formatur. Quēadmodum uero in deum mens illa ſtatim nata & in formis amore conuer-
titur/& formatur. Sic in mundi anima in mentem/deumq; illinc genita ſe reflectit. Et cum primo
in formis ſit/& chaos/amore in mentem/directa acceptis ab ea formis fit mūdus: non aliter & mū
di huius materia cum principio ſine formarum hornamento informe chaos iaceret. Illico amore
ſibi ingenito/in animā ſe direxit/ſeq; illi obedientem prebuit/atq; hoc amore cōciliante ab anima
formarū omniū quę in mundo uidentur nacta hornamentū/mundus ex chaos effecta eſt. Tres igi
tur mundi/tria & chaos. In omnibus deniq; amor chaos comitatur/pręcedit mundum torpentia
ſuſcitat/obſcura illuminat/uiuificat mortuos format informia/pficit impfecta. Quibus laudibus
nullę ferme maiores/aut dici/aut excogitari poſſunt.

De utilitate amoris. Cap. IIII

SEd de origine eius/& nobilitate hactenus. De utilitate iam arbitror diſſerendum. Singula
quidem amoris beneficia generi humano collata referre ſuperuacuum ē. Pręſertim cum
ſummatim comprehendi omnia poſſint. Omnia enim in eo conſiſtunt/ut uitatis malis bona ſe-
quamur

quamur. Mala hominis & turpia eadem ſunt. Bona itidem eadē atq; honeſta. Profecto nihil aliud leges & doctrinę omnes contendunt/ quam ita homines inſtituere/ ut declinent a turpibus/ agant honeſta. Hoc autem ipſum: quod innumerabiles pene leges & artes/ uix tandem longo tēpore aſſequuntur. Amor ipſe unus breui tempore perficit. Nam a turpibus pudor abſterret. Ad honeſta excellendi ſtudium prouocat. Duo hæc nihil aliud facilius/ ac citius q̄ amor hominibus exhibet. Cum amorem dicimus/ pulchritudinis deſideriū intelligite. Hęc enim apud omnes philoſophos amoris definitio eſt. Pulchritudo uero gratia quædam eſt quę utplurimum in concinnitate pluriū maxime naſcitur. Ea triplex eſt: ſiquidem ex plurium uirtutum concinnitate in animis gratia eſt. Ex plurium colorū linearumq; concordia in corporibus gratia naſcitur. Gratia item in ſonis maxima ex uocum plurium conſonantia. Triplex igitur pulchritudo/ animorum/ corporum/ atq; uocum/ Animorum mēte cognoſcitur/ Corporum oculis/ Vocum auribus ſolis percipitur. Cum ergo mens/ uiſus auditus ſint: quibus ſolis frui pulchritudine poſſumus. Amor uero ſit fruēdę pulchritudinis deſiderium. Amor ſemper/ Mente/ Oculis/ Auribus/ eſt cōtentus. Quid olfactu! Quid guſtu! Quid tactu opus eſt! Odores/ Sapores/ Calorem/ Frigus/ Mollitiem/ & Duritiem, horumq; ſimilia ſenſus iſti percipiunt. Iſtorum nullum humana pulchritudo eſt cum formę ſimplices ſint. humani autem corporis pulchritudo membrorum requirat diuerſorum concordiam. Amor tāq̄ eius finem fruitionem reſpicit pulchritudinis/ iſta ad mētem/ uiſum auditū pertinet ſolum. Amor ergo in tribus iis terminatur. Appetitio uero/ quę reliquos ſequitur ſenſus non amor: ſed libido rabieſq; uocatur. Pręterea ſi amor erga hominem pulchritudinem ipſam deſiderat. Humani autem corporis pulchritudo in quadam concinnitate conſiſtit/ Concinitas temperantia eſt/ ſola quę temperata/ modeſta/ decora ſunt exigit amor. Voluptates itaq; guſtus & tactus/ quę uſq; adeo uehemētes/ furioſeq; ſunt/ ut mentem e ſuo ſtatu dimoueant/ hominemq; perturbent. Amor non mōnon cupit: ſed abhominatur & fugit/ utpote quę propter intemperantiam pulchritudini ſunt contrarię. Rabies uenerea ad intemperantiam trahit ideoq; ad inconcinnitatem: quare ad deformitatem ſimiliter uidetur allicere. Amor autem ad pulchritudinem. Deformitas & pulchritudo contraria ſunt/ Motus igitur huiuſmodi: qui ad ea rapiunt inter ſe uidentur eſſe cōtrarii, Quapropter libido/ coitus/ & amor/ non modo non idem motus: ſed & contrarii eſſe monſtrantur. Teſtantur hoc & theologi ueteres: qui amoris nomen deo tribuerūt. Quod etiam poſteriores theologi ſummopere confirmarunt, Nullum uero deo congruum nomen cum rebus turpibus eſt commune, Ideo ſane mentis quiſq; cauere debet/ ne amorem/ diuinum nomen ad inſanas perturbationes temere trāſferat. Erubeſcat Dicearchus/ & ſiquis alius Platonicam maieſtatem/ quod amori nimiū indulſerit carpere non ueretur. Nam decoris/ honeſtis/ diuinis affectibus/ nec nimium/ nec ſatis unq̄ poſſumus indulgere. Hinc efficitur/ ut omnis amor honeſtus ſit/ & omnis amator iuſtus. Pulcher enim eſt omnis atq; decorus: & decorum proprie diligit. Turbulentus autem ardor/ quo ad laſciuiam rapimur/ cum ad deformitatem trahat amori contrarius iudicatur. Vt igitur ad amoris utilitatem aliquando redeamus. Pudor qui a turpibus nos abſterret/ & ſtudium quod ardentes efficit ad honeſta ab amore facile/ citoq; proficiſcuntur. Primo quoniam amor: qui pulchra petit/ decora ſemper appetit/ atq; magnificat: & qui odit deformia/ neceſſario turpia: obſcenaq; fugit. Deinde ſi duo aliqui ſe mutuo diligunt alterutrum ſe obſeruant & placere ſibiinuicem cupiūt/ pro ut alter ab altero obſeruatur/ utpote qui teſte nunq̄ careant/ a turpibus abſtinent/ prout ſibiinuicē placere conantur. Magnifica ſemper ardenti ſtudio aggrediuntur/ ne contemptui amato ſint, Sed amoris uiciſſitudine digni putentur. Sed hanc rationem copioſiſſime explicat Phędrus ubi exempla ponit amorum tria. Vnum amoris fœminę ad maſculum: ubi de Alceſte Admeti uxore loquitur/ quæ pro marito mori uoluit. Alterum amoris maſculi ad fœminam/ ut Orphei ad Euridicen. Tertium amoris maſculi ad maſculum/ ut Patrocli ad Achillem: ubi oſtendit nihil fortiores homines reddere: q̄ amorem. Allegoriam uero/ uel Alceſtis/ uel Orphei in pręſentia perſcrutari non eſt conſilium. Vehementius enim iſta uim amoris & imperium exprimunt: ſi tanq̄ hiſtoria geſta narrentur/ quam ſi per allegoriam dicta putentur. Ergo amorem eſſe Deum magnum/ atq; mirandum nobilem præterea & maxime utilem/ ſine controuerſia fateamur/ atq; ita amori indulgeamus/ ut fine ſuo: qui pulchritudo ipſa eſto tenti ſimus ar non ea parte fruimur/ qua cognoſcim⁹: cognoſcimus/ Mente/ Viſuq;/ & Auditu. His itaq; fruimur/ cæteris ſenſibus non pulchritudine: quam deſiderat amor. Sed quouis alio potius: quo corpus indiget utimur. Igitur his tribus uenabimur pulchritudinem: & per eam quę in uocibus corporibuſq; elucet/ tanq̄ per ueſtigia quędā animi decorem inueſtigabimus. Illam laudabimus quidem/ iſtum probabimus ac ſemper id obſeruare conabimur: ut tantus amor ſit/ quanta fuerit pulchritudo/ & ubi corpus quidem pulchrum animus minime/ tanquam umbratilem & fluxam imaginem pulchritudinis uix & leuiter diligamus. Vbi ſolus animus pulcher ſtabilē hunc decorē animi ardenter amemus. Si uero utraq; pulchritudo concurrit uehementius admiremur atq; ita ex platonica familia reuera nos eſſe te-

In q̄bus libido nō amor.

Vtilitas amoris.

ſtabimur/ea quippe nihil nouit niſi feſtum lętum cœleſte ſupernum. Sed hęc iam de Phedri oratione/ſufficiant ad Pauſaniam ueniamus. Secũda oratio.

Deus bonitas/pulchritudo/iuſtitia/principiũ/mediũ/ finis. Cap. I

TRinitatem pythagorici philoſophi rerum omnium menſuram eſſe uoluerunt/ob eam arbitror rationem quod Deus ternario numero res gubernat/ atq; etiã res ipſę ternario numero terminantur. Hinc Maronis illud numero Deus impare gandet. Nempe ſummus ille auctor. Primo ſingula creat. Secundo rapit. Tertio pficit. Singula quoq; in primis ab illo perẽni fonte effluunt/ dum naſcuntur / deinde in eundem refluunt/ dum ſuam illam originẽ repetunt. poſtremo perficiuntur: poſtquã in ſuum principium redierunt. Hoc uaticinatus Orpheus. Iouem principiũ medium & finem/ uniuerſi uocauit. Principium ut producit. Medium ut producta tetrahit ad ſeipſum. Finem prout redeuntia perficit. Hinc regem illum uniuerſorũ/ Bonum / Pulchrũ/ Iuſtum: quod ſæpe apud Platonem dicitur/ poſſumus nuncupare. Bonum inquã ubi creat/ubi allicit pulchrum: ubi pro cuiuſq; merito perficit iuſtum. Pulchritudo igitur: cuius allicere ppriũ eſt/ inter bonitatẽ iuſtitiamq; locaẽ/a bonitate quidẽ effluit/pfluit ad iuſtitiam.

Quo pacto diuina pulchritudo amorẽ parit. Cap. II

DIuina uero hæc ſpecies in omnibus amorem hoc eſt ſui deſiderium procreauit. Quoniam ſi Deus ad ſe rapit mundum mundus quę rapitur. Vnus quidem continuus attractus eſt a Deo incipiens. Tranſiens in mundum in Deum deniq; deſinens: qui quaſi circulo quodã in idem: unde manauit iterum remeat. Circulus itaq; unus & idem a Deo in mundum a mundo in Deum tribus nominibus nuncupatur. Prout in Deo incipit & allicit pulchritudo/ Prout in mundum tranſiens ipſum rapit amor/ Prout in auctorem remeans ipſi ſuum opus cõiungit uoluptas. Amor igitur in uoluptatem a pulchritudine deſinit. Id ſibi uoluit Hierothei & Dionyſii Ariopagitę hymnus ille pręclarus ubi ſic hi theologi cecinerunt. Amor circulus eſt bonus a bono in bonum perpetuo reuolutus. Neceſſario enim bonus ẽ amor cum a bono natus reuertatur in bonũ. Idem enim Deus eſt: cuius ſpeciem deſiderant omnia: in eius poſſeſſione omnia requieſcunt. Inde igitur deſiderium noſtrum accenditur / ibi amantiũ ardor quieſcit nec extinquitur: ſed impletur. Nec iniuria ſoli Deum cõparat Dionyſius: quia quẽadmodum ſol illuminat corpus & calefacit. Ita Deus animis ueritatis claritatem prebet/ & charitatis ardorem. Hanc utiq; comparationẽ ex Platonis libro de republica ſexto hoc: quo dicam modo colligimus. Sol profecto corpora uiſibilia/ & oculos uidentes procreat oculis ut uideant lucidum infundit ſpiritum. Corpora ut uideantur coloribus pingit/neq; tamen proprius oculis radius/propriiue corporibus colores ad uiſionem perficiendam ſufficiunt/niſi lumen ipſum unum ſupra multa a quo multa & propria lumina oculis & corporibus diſtributa ſunt/adueniat/illuſtret/excitet/atq; roboret. Eodem modo primus ille actus omnium/qui Deus dicitur/ſpeciem/actumq; rebus ſingulis producendo largitus eſt: qui ſane actus cũ in re creata & in ſubiecto patiente ſuſceptus fuerit debilis eſt/ & ad operis executionem impotens. Sed diuini ſolis perpetua & inuiſibilis lux una ſemper omnibus adſtat/fouet/uiuificat/excitat/complet/& roborat. De quo diuine Orpheus/cuncta fouens/atq; ipſe ferẽs ſuper omnia ſeſe. Vt ẽ actus omniũ roboratq; bonum dicitur. Vt uiuificat/lenit/mulcet/& excitat/pulchrum. Vt ĩ obiectis quę naſcenda ſunt tres illas cognoſcentes animę uires /Mentẽ/ Viſum/Auditum allicit /Pulchritudo. Vt in cognoſcente potentia eam applicat cognito/ueritas deniq; ut bonum/procreat/regit/& cõplet: Vt pulchrũ illuminat/gratiãq; infundit.

Pulchritudo eſt ſplendor diuinę bonitatis/& Deus ẽ centrũ quattuor circulorũ. Cap. III

NEq; ab re theologi ueteres/Bonitatem in centro/Pulchritudinẽ in circulo poſuerũt. Bonitatẽ inquã in centro uno. In circulis autem quattuor / Pulchritudinem/Centrum unum omnium Deus eſt. Circuli quattuor circa id aſſidue reuoluti/Mens/Anima/Natura/Materia. Mens ſtabilis circulus. Anima p ſe mobilis. Natura mobilis in alio nõ ab alio / Materia ab alio & in alio mobilis: Ceterum cur Deum quidem centrum / Quattuor illa cur circulus appellemus exponam/ Centrum circuli punctum eſt. Vnum indiuiſibile/ſtabile. Inde lineę multę diuinę/mobiles ad earum ſimilem circonferentiam deducuntur: quę ſane circũferentia diuiſibilis circa centrum quaſi cardinem uoluitur: atq; ea eſt centri natura / ut licet unum indiuiduum / ĩmobile ſit / in multis tamen/immo in omnibus lineis diuiduis & mobilibus / ubiq; reperiatur. Vbiq; enim eſt in linea punctum: quoniam uero a diſſimili ſuo attingi nihil poteſt/lineę a circunferentia ad centrum uſq; deductę / medium huiuſmodi punctum ſingulę ſui quodam puncto uno ſimplici & immobili coguntur attingere. Quis negat Deum centrum omniũ merito nominari. Cum omnibus inſit unus penitus ſimplex atq; ĩmobilis. Cuncta uero ab ipſo producta/multa compoſita & mobilia ſit/ atq; ut ab ea manant ita in eum inſtar linearũ & circũferentię refluant. Ita/mens/anima/ natura/materia pcedentes a Deo in eundem redire nituntur. Seq; undiq; pro uiribus in illum circunferunt. Atq; ut centrum punctũ/ubiq; in lineis & in toto circulo reperiẽ / perq; punctũ ſuum ſingulę lineę

medium circuli tangunt punctum. Ita deus omnium centrum/qui unitas ſimpliciſſima eſt/actuſq;
puriſſimus/ſeſe inſerit uniuerſis/nō ob id ſolum/quia cunctis eſt pręſens/uerum etiam quia omni/
bus a ſe creatis partem aliquam/uel potentiā intimam ſimpliciſſimā: preſtantiſſimam indidit: quę
rerum unitas nominatur: a qua & ad quam tanq̃ a centro & ad centrum ſuum rei cuiuſq; partes &
potentię reliquę pendent/ad hoc plane ſuū centrū/ad hanc ꝓpriā unitatē ſe colligant creata/ prius
oportet/q̃ ſuo hereant creatori. Vt per proprium centrum/quod iam ſępe repetimus centro om/
nium hęreant. In apicem ſuum caputq; mens angeli/ante conſurgit/q̃ aſcendat in deum. Anima
quoq; & reliqua eodem pacto. Atq; illorum inuiſibilium circulorū/Mentis.ſ.animę/naturę/uiſibi/
lis mundi circulus eſt imago. Corpora enim/animarū mentiumq; umbrę/& ueſtigia ſunt. Vmbra
uero & ueſtigium figura eius: cuius umbra eſt & ueſtigium refert. Quapropter quattuor illa nō in/
iuria circuli quattuor appellantur. Sed mens īmobilis orbis: propterea quod tam operatio eius q̃
ſubſtantia ſemper eadem permanet & ſimiliter operatur/intelligit ſemper eodem modo/uultq; ſi/
militer. Mobilis autē quandoq; mens ex eo ſolum dici poteſt quod quēadmodum cętera omnia a
deo procedens in eundem ſe uertit. Anima/mundi & alia quęuis/circulus mobilis. Hęc enim ſua
natura diſcurrendo cognoſcit & temporū curriculis opera eſt. Diſcurſio aūt ab alio in aliud/& ope
ratio temporalis/motus proculdubio nominātur. Si qua uero in animę cognitione ſtabilitas ē/mē
tis conſtat potius q̃ animę beneficio. Natura etiā mobilis ē circuitus. Cum animā dicimus priſco/
rum more theologorū uim in ratione & ſenſu poſitam intelligimus: cum naturā/ui animę ingene/
rando locatā. Si illam in nobis hominē proprie uocauerunt. Iſtam hominis idolum & ſimulachrū.
Hęc ſane generandi facultas ideo mobilis dicitur: quia temporis ſpatiis ſuum opus exequitur. Ve
rum in hoc ab illa animę proprietate diſcrepat: quod anima per ſe & in ſe mouetur. Per ſe inquam
quia principiū motus extitit. In ſe etiā/quia in ipſa animę ſubſtantia rationis & ſenſus remanet ope
ratio. Ex iis opus nullum neceſſario reſultat in corpore. Generandi uero uis illa/quā uocamus na/
turam/per ſe quidē mouetur. Cum animę per ſe motę uis quędam ſit/moueri autē in alio dicitur:
quia in mole corporis omnis eius opatio terminatur. Corpus enim nutrit augetq; & generat. Ma/
teria uero & corporis moles orbis eſt ab alio/& in alio mobilis. Ab alio quidem/quoniā ab aīa ne/
ceſſario agitatur. In alio autē: quia in loci ſpatio motus corporis agitatur. Iam igit: quā ob cauſam
bonitatē in centro/in circulo pulchritudinē/theologi collocent/aperte intelligere poſſumus. Bo/
nitas ſiquidem rerum omniū unus ipſe eſt deus/per quē cuncta ſunt bona. Pulchritudo autē dei ra/
dius/quattuor illis inſitus circulis circa deum quodāmodo reuolutis: huiuſmodi radius oēs rerū
omniū ſpecies in quattuor illis effingit: ſpecies illas in mēte ideas/in anima ratiōes/in natura ſemi
na/in materia formas appellare ſolemus. Iccirco quattuor in circulis/quattuor ſplēdores eſſe uidē
tur. Idearū ſplendor in primo. Rationū in ſecūdo. In tertio ſeminū. Formarū in ultimo.

¶Quomodo Plato de rebus diuinis exponatur. ¶Cap. IIII

HOc miſterium in epiſtola ad Dionyſium regē Plato ſignificauit. Cum deum affirmauit/pul
chrorū omniū cauſam: quaſi totius pulchritudinis principiū/& originē. Circa omniū inqt
regē cuncta ſunt/ipſius gratia omnia. Ipſe cauſa eſt pulchrorū omniū. Secunda circa ſecū/
dum. Tertia circa tertiū. Humanus autē animus affectat qualia illa ſint intelligere: aſpiciens in ea
quę ſibi congnata ſunt: quorū nihil ſufficienter ſe habet. Circa uero ipſum regem & ea quę dixi ni/
hil eſt tale/quod autē poſt hoc/eſt animus dicit. Circa regem: nō intra regem. Sed extra ſignificat.
In Deo enim nulla eſt compoſitio: quid uero dictio illa circa ſignificat exponit Plato/Cū addit eius
gratia omnia/ ipſe cauſa eſt pulchrorum omniū/quaſi dicat/ideo circa regem omnia ſunt/ quia ad
illum tanq̃ ad finem pro natura ſua omnia reuoluuntur/ quēadmodum ab illo tanq̃ principio pro
ducta ſunt omnia. Pulchrorū omniū.i.totius pulchritudinis: quæ ſupradictis in circulis emicat.
Formę enim corporum per ſemina: hęc per rationes/hę per ideas reducuntur in deum/& iiſdem
a deo gradibus producuntur/proprie uero cum dicit. Cuncta/ideas intelligit: nam in his reliqua
includuntur. Secunda circa ſecundum. Tertia circa tertium. Tres mundi principes poſuit. Coro
aſter trium ordinum dominos. Oromaſi mitrin arimanin. Hos Plato/deum/mentē/animā nuncu/
pat. Tres autē ordines in diuinis poſuit ſpeciebus/ideas/rationes/& ſemina. Prima igitur.i. ideę
circa primū.i.circa deum/quoniā a deo menti tributę ſunt/& in eundem mentem cui ſunt datę re/
ducunt. Secunda circa ſecundum.i.rationes circa mentem: quandoquidem per mentē in animā
tranſeunt/& in mentē animā dirigunt. Tertia circa tertium.i.ſemina rerum circa animā. nam per
animā tranſeunt in naturā/in illam.ſ.generandi potentiā/rurſuſq; naturā animę copulant. Eodem
ordine a natura in materiā formę deſcendunt. Sed eas Plato in ordine poſito nō cōnumerat/quia
de diuinis a Dionyſio interrogatus tres ordines ad incorporales ſpecies pertinentes tanq̃ diui/
nos induxit. Formas autem corporum prętermiſit. Noluit autē deum regem primū uocare: ſed
omnium regem/ne ſi primum diceret/eum una cum ſequentibus ducibus in aliqua numeri ſpe/
cie/conditioniſq; paritate collocare forſitan uideretur/neq; dixit prima circa illum. Sed cuncta

Vnitas ſim plicisſima.

ne crederemus eum ordinis alicuius potiuſq̃ cunctorum gubernatorē. Human⁹ animus affectat qualia illa ſint intelligere. Scite poſt illos tres diuinę pulchritudinis ſplendores tribus in circulis emicantes amorem animi ad illos adiecit. Illinc enim animi ardor accenditur. Quippe par eſt ut diuinus diuina deſideret. Aſpiciens in ea: quę ſibi cognata ſunt. Quoniam humana cognitio a ſenſibus oritur per ea quæ in corporibus præſtantiora uidemus diuina iudicare ſæpenumero conſueuimus: per corporalium rerum uires dei potentiam / per ordinem / ſapientiam per utilitatem / dei bonitatem inueſtigamus. Vocat autem formas corporum animę cognatas / quaſi proxime natas. Sequenti enim gradu poſt animā formę corporum diſponuntur. Quorum nihil ſufficiēter ſe habet. Formę huiuſmodi neq; ſufficienter ſunt / neq; ſufficienter nobis diuina oſtendunt: uerę namq; res / ideę / rationes / & ſemina ſunt. Corporum uero formę umbrę rerum potius q̃ uerę res eſſe uidentur. Quēadmodum uero corporis umbra exactam atq; diſtinctam corporis figuram non indicat. Ita corpora diuinorum naturam propriam non demonſtrant. Circa ipſum regem & ea quę dixi nihil eſt tale. Quo enim pacto mortalia īmortalibus / & falſa ueris ſimilia ſint. Quod autē poſt hoc eſt animus dicit: ideſt animus dum diuina per mortalia iudicat / falſo de diuinis loquitur / neq; diuina pronunciat ſed mortalia.

Pulchritudo diuina / per omnia ſplendet / & amatur in omnibus. Cap. V

CÆterum ut paucis multa comprehendamus bonum quidem ipſa ſupereminēs dei exiſtētia dicitur. Pulchritudo actus quidam ſiue radius inde per omnia penetrās. Primo in angelicam mentē. Secundo in animā totius & reliquos animos. Tertio in naturam. Quarto in materiā corporum. Mentem idearum ordine decorat animā rationum ſerie complet / naturam fulcit ſeminibus. Materiam formis exornat. Quēadmodum uero ſolis radius unus corpora quattuor. Ignē / aerem / aquam / terramq; illuſtrat. Sic unus dei radius mētē / animā / naturam / materiāq; illuminat. Atq; in his quattuor elemētis quicunq; lumen inſpicit / ſolis ipſius aſpicit radium: perq; ipſum ad ſupernam ſolis lucem intuendam cōuertitur. Ita quiſquis decorem in quattuor iſtis / mēte / anima / natura / corpore contemplatur / amatq; / de fulgorem in his / perq; fulgorem huiuſmodi Deum ipſum intuetur & amat.

Paſſiones amantium. Cap. VI

HInc efficitur ut corporis nullius aſpectu uel tactu amatoris impetus extinguatur. Nō enim corpus hoc aut illud deſiderat. Sed ſuperni luminis ſplendorem per corpora reſulgērem / admiratur / affectat & ſtupet. Quapp quid cupiant / aut quęrant amantes ignorant. Deum namq; ipſum ignorant cuius ſapor occultus odorem quēdam ſui dulciſſimū operibus ſuis inſeruit. Quo quidem odore quotidie excitamur / odorem quidem ſentimus. Saporem proculdubio ignoramus. Cum igitur odore manifeſto illecti ſaporem latentē deſideremus / merito quid cupiamus / patiamurq; neſcimus. Hinc etiam ſemper accidit / ut amātes amati aſpectū timeant quodāmodo atq; uenerentur. Quod etiam fortes / dicam equidem & ſi uereor / nequis ueſtrum hęc audiēs erubeſcat / & ſapiētes in quā uiri: coram inferiore quouis amato pati conſueuerunt. Nempe nō humanum eſt quod eos terret: quod frangit / quod occupat. Humana enim uis in fortioribus / ſapiētioribuſq; ſemper eſt excellētior. Sed diuinitatis fulgor ille in formoſis emicans quaſi dei ſimulachrum amātes obſtupeſcere / cōtremiſcere / & uenerari compellit / eadem ratione propter amati pręſentiā amator diuitias & honores contēnit & pro nihilo habet. Par enim eſt / ut diuina humanis anteponantur. Illud quoq; euenire ſæpenumero ſolet / ut ſe in amati perſonā quiſq; transferre cupiat. Nec īmerito / Deus namq; pro homine fieri cupit / atq; conatur. Quis autē pro Deo hominē nō cōmutet. Fit etiam ut amore illaqueati uiciſſim ſuſpirent & gaudeant. Suſpirant quod ſeipſos amictunt / quod perdunt / quod perimunt. Gaudent quod in melius quoddam ſe transferunt. Calent quoq; uiciſſim & frigent inſtar eorum / quos tertiana febris inuadit. merito frigent: quia calore proprio deſeruntur / necnon & calent cum superni radii fulgoribus accendantur. Frigiditatem timiditas. Caliditatē audacia ſequitur. Ideo timidi quoq; uiciſſim & audaces apparent. Hebetiſſimi pręterea quiq; acutiores amando redduntur. Quis enim cœleſti radio aſpirāte / nō acutiſſime uideat? Verū de amore ipſo & pulchritudine eiuſq; origine amantiū affectibus iſta ſufficiant.

De duobus amoris generibus / ac de duplici Venere. Cap. VII

DEinceps de duobus amorum generibus breuiter diſputandū. Cupidinē Veneris comitē eſſe apud Platonē Pauſanias aſſerit. Totidemq; eſſe Cupidines: quot ſint & Veneres neceſſariū arbitratur. Veneres autē duas cōmemorat: quas itidem gemini cupidines comitent. Venerem alterā qdem cœleſtem ponit. Alterā uero uulgarē. Cœleſtem illam cœlo ſine matre natam. Vulgarem ex Ioue & Dione genitam. Cœlum Platonici ſummū deū ideo uocant / quia ſicut cœlū iſtud ſublime corpus oīa corpora regit & continet / ſic ſummus ille deus oīs ſpiritus ſupereminet. Mentem uero plurimis nominibus nūcupāt. Saturnū enim modo / modo Iouē / mō Venerē uocāt. Eſt nāq; mens illa uiuit / intelligit. Eſſentiā ſuam Saturnū. Vitam Iouem. Intelligentiam Venerem appellare

appellare conſueuerunt. Animã pręterea mundi/ Saturnum ſimiliter & Iouem uocamus & Vene/
rem. Prout ſuperna intelligit/ Saturnũ. Prout coeleſtia mouet Iouem. Vt inferiora generat Vene-
rem. Venus prima/quę in mẽte eſt coelo nata ſine matre dicitur/qm̃ mater apud phyſicos materia
eſt. Mens aũt illa a materię corporalis cõſortio eſt aliena. Secunda/ Venus quę in mundi anima po/
nitur ex Ioue & Dione genita. Ex Ioue.i. ex ea uirtute ipſius animę/ quę coeleſtia mouet. Ea ſiqdem
iſtam creauit potentiam/quę inferiora hęc generat. Matrem quoq; illi ideo tribuunt: quia materię
mundi infuſa cum materia cõmertium habere putatur. Deniq; ut ſummatim dicam duplex ẽ Ve-
nus. Vna ſane eſt intelligentia illa quã in mente angelica poſuimus. Altera uis generandi animę
mundi tributa. Vtraq; ſui ſimilem comitẽ habet amorem. Illa enim amore ingenito ad intelligen-
dam dei pulchritudinẽ rapitur. Hęc item amore ſuo ad eandem pulchritudinẽ in corporibus ꝓ-
creandam illa diuinitatis fulgorẽ in ſe primũ complectitur. Deinde hunc in Venerem ſecundã tra
ducit. Hęc fulgoris illius ſcint illas in materiã mundi transfundit. Scint illarum huiuſmodi pręſen
tia ſingula mũdi corpora pro captu/naturę ſpecioſa uidentᷣ. Horum ſpeciẽ corpoꝝ humanus ani-
mus per oculos ꝑcipit. Qui rurſus uires geminas poſſidet. Quippe intelligendi uim habet. Habet
& generãdi potentiã. Hę gemine uires duę in nobis ſunt Veneres/ quas & gemini comitantᷣ amo-
res. Cum primũ humani corporis ſpecies oculis noſtris offertᷣ/mens noſtra quę prima ĩ nobis Ve
nus eſt/eam tanq̃ diuini decoris imaginẽ ueneratur & diligit. Perq; hanc ad illum ſępenumero in-
citatᷣ. Vis aũt generãdi: ſecũda Venus formã generare/huic ſimilem concupiſcit. Vtrobiq; igitur
amor eſt. Ibi cõtemplandę. Hic generãdę/pulchritudinis deſiderium. Amor uterq; honeſtus atq;
probãdus. Vterq; enim diuinam imaginẽ ſequitur. Quid igitᷣ in amore Pauſanias improbat? Di-
cam equidem. Siqͥs generatiõis. Auidior cõtemplationẽ deſerat/aut generationẽ pręter modũ/
cũ foeminis/uel cõtra naturę ordinẽ cum maſculis ꝓſequatᷣ/aut formã corporis pulchritudini ani
mi ꝓferat. Is utiq; dignitate amoris abutitᷣ/hũc amoris ab uſum uituperat Pauſanias. Quo qui re-
cte utitᷣ corporis quidem formã laudat. Sed per illam/excellentiorẽ animi mentiſq; & dei ſpẽm co-
gitat eãq; uehemẽtius admiratᷣ/& amat. Generatõis aũt & cõgreſſus offõ eatenus utitᷣ/quatenus na
turalis ordo legeſq; ciuiles & prudẽtibus ſtatutę ꝑſcribuntᷣ. De his diffuſius Pauſanias.

Exhortatio ad amorem: De amore ſimplici ac de mutuo. Cap. VIII.

VOs aũt o amici hortor & obſecro ut amorẽ rem ꝑfecto diuinam totis uiribus cõplectami-
ni/neq; uos illud deterreat qđ de amãte quodam Platonẽ dixiſſe ferunt. Ille inquit amator
animus eſt ꝓprio in corpore mortuus. In alieno corpore uiuens: neq; nos etiam turbet qđ
de amara miſeraq; amantium ſorte cecinit Orpheus. Hęc enim quomodo accipienda ſunt/ & qua
uia his ſuccurrendum/ quęſo deinde ſi placet diligenter attendite. Amorem Plato rem amaram
uocat nec iniuria/ quia moritur quiſquis amat. Hunc & Orpheus.i. dulce amarum noiat. Quippe
cum amor mors uoluntaria ſit. Vt mors eſt/amara res eſt. Vt uoluntaria dulcis. Moritur aũt quiſ-
quis amat. Eius enim cogitatio: ſui oblita ſemper in amato ſe uerſat. Si de ſe non cogitat. In ſe cer-
te non cogitat. Ideo nec in ſeipſo ſic affectus animus operatur/ Cum pręcipua operatio animi ipſa
cogitatio ſit. Qui non in ſe operatur/ nec in ſeipſo eſt. Equa enim inter ſeſe hęc duo eſſe & opera-
tio ſunt/nec eſſe ſine operatione eſt/ nec operatio eſſe ipſum excedit/ nec operatur quiſq̃ ubi nõ eſt:
& ubicunq; eſt operatur. Non ergo in ſe amantis eſt animus: quia in ſeipſo non agit. Si in ſeipſo nõ
eſt/ nec uiuit etiam in ſeipſo/ qui non uiuit mortuus eſt. Quare in ſe mortuus ẽ quicũq; amat. Num
uiuit ſaltẽ in alio? Profecto amoris illę duę ſunt ſpecies/amor unus ſimplex/ mutuus alter. Simplex
amor ubi amatus non amat amantem. Ibi omnino mortuus eſt amator: nam nec uiuit in ſe ut ſa-
tis iam demonſtrauimus nec in amato etiam cum ab eo reiiciatur. Vbi ergo uiuit nunquid in aere
uel aqua/uel igne/uel terra/aut aliquo bruti corpore? nequaq̃. Animus enim humanus/ nõ in alio
uiuit corpore q̃ humano. An forte in alio quodam corpore hominis non amati uitam ducet? Nec
iſtud quidem. Nam ſi in eo non uiuit ubi uiuere uehemẽtiſſime concupiſcit quonam pacto uiuet?
in alio nuſq̃ ergo uiuit qui amat alium ab alio nõ amatus. Propterea omnino mortuus eſt nõ ama-
tus amator. Nec reuiuiſcet unq̃ niſi indignatio ſuſciter. Vbi uero amatus in amore reſpõdet in eo
ſaltem uitam agit amator. Hic certe mira res fit/ quotiens duo aliqui mutua ſe beneuolentia com-
plectuntur/hic in illo/ille in hoc uiuit. Viciſſim huiuſmodi homines ſe cõmutant/& ſeipſum uterq;
utriq; tribuit ut accipiãt alterum. Quomodo ſeipſos tribuant dum ſui obliuiſcuntur uideo. At
quomodo accipiant. alterum non intelligo: nam qui ſeipſum non habet/multominus alium poſ
ſidebit. Immo uero habet ſeipſum uterque & habet alterum. Hic quidem ſe habet ſed in illo.
Ille quoq; ſe poſſidet. Sed in hoc. Equidem dum te amo me amantem in te de me cogitante me re
perio/ & me a meipſo negligentia mea perditum in te conſeruante recupero. Idem in me tu facis.
Mirum rurſus & hoc apparet. Nam ego poſtquam me ipſum amiſi/ ſi per te me redimo/ per te
me habeo/ ſi per te habeo/ te prius ac magis habeo q̃ meipſum/ tibi propinquior: q̃ mihi ſum.
Quippe cum mihi non aliter quam parte medium inhęreſcam. In hoc utiq; uis cupidinis a Mar-

tis diſcrepat uiolentia. Nempe imperiū ſic/amorq́ differunt. Imperator per ſe alios poſſidet/amator per alium ſe cōplectiť: & uterq́ amātium longior a ſeipſo fit ꝓpinquior alteri/ ac in ſe mortuus in alio reuiuiſcit. Vna uero dūtaxat in amore mutuo mors eſt. Reuiuiſcētia duplex. Moriť enim q amat in ſeipſo ſemel cū ſe negligit. Reuiuiſcit in amato ſtatim cum amatus cū ardenti cogitatione cōplectiť. Reuiuiſcit iterū/cum in amato ſe deniq́ recognoſcit/& amatū ſe eſſe nō dubitat. O felicē mortem quā duę uitę ſequūtur. O mirū cōmertiū: quo qs ſeipſum tradit pro alio alium habet/ nec habere ſe deſinit. O ineſtimabile lucrum/qū duo ita unum fiunt/ ut quiſq́ duoꝝ pro uno ſolo duo fiat: & tanq̄ geminat⁹ qui unam habuerat uitā una interueniēte morte duas iam habeat. Nam qui ſemel mortu⁹ bis reuiuiſcit/pro una uita/geminā/pro ſe uno/ſe duos eſt cōſequutus. Iuſtiſſima certe eſt in mutuo amore uindicta. Homicida morte plectendus. Quis eum homicidā eſſe neget qui amať/cum aīam ab amāte ſeiungat. Quis iterū mori ſimiliter eundem neget. Cum ſimiliter amet amantē/ Debita nimiū hęc reſtitutio eſt: qū hic illi/& ille huic reddit aīam quā accepit. Vterq́ amādo ſuam tradit/& redamādo per ſuam/reſtituit alienā. Quapp iure ipſo amare debet quiſqs amať. Qui uero nō amat amantē homicidii reus eſt habēdus. Immo uero fur/ Homicida/ Sacrilegus/ Pecunia a corpore poſſideť/ corpus ab aīo. Qui ergo animū arripit: a quo tam corpus q̄ pecunię poſſidentur/aīum ſimul corpuſq́ & pecunias arripit/a quo tam corpus q̄ pecunię poſſidenť. Quo fit ut tanq̄ fur/homicida ſacrilegus triplici morti ſit obnoxius ac uelut infamis penitus atq́ profanus impune a quolibet interfici poſſit: niſi ipſemet ſponte ſua legē illam impleat/amet uidelicet amatorem. Vbi cū ſemel moriēte/ſemel ipſe ſimiliter moritur/cum bis reuiuiſcente bis itidem reuiuiſcit. Superioribus rationibus oſtenſum eſt/amatū uiciſſim amatorē amare debere/non ſolū uero debere ſed cogi ſic oſtendiť. Amorem ꝑcreat ſimilitudo. Similitudo natura quędam eſt in pluribus eadem/ Nam ſi ego tibi ſimilis ſum tu quoq́ mihi es neceſſario ſimilis. Eadē ergo ſimilitudo: quę me ut te amē cōpellit/ te quoq́ amare me cogit. Pręterea amator ſe ſibi auſert deditq́ amato. Hunc ergo amatus tanq̄ rem ſuam curat. chariſſima enim ſua cuiq́ ſunt. Accedit quod amās amati figurā ſuo ſculpit in animo. Fit itaq́ amātis animus ſpeculum in quo amati relucet imago. Iccirco amatus cū in amāte ſe recognoſcat/amare illum cōpellitur. Viciſſitudinē amoris inter illos ꝑcipuā eſſe aſtrologi arbitranť in quoꝝ geneſi luminū. i. ſolis & lunę cōmutatio fuerit. Videlicet ſi me naſcēte ſol in ariete/ luna in libra. Te naſcēte ſol in libra/luna in ariete. Aut quibus ſignū idem ſimileue idemq́ planeta ſimiliſue aſcenderit. Aut benigni planetę ſimiliter angulum oriētis aſpexerint. Aut Venus in eadem natiuitatis domo: eodēq́ gradu fuerit cōſtituta. Addunt Platonici quoꝝ uitam dęmon idem/aut certe ſimilis ducat. Phyſici uero mortaleſq́ /Cōplexionis/ Nutritiōis/ Eruditionis/Conſuetudinis Conſilii ſimilitudinē ſimilis affectus cauſam eē uolunt. Deniq́ ubi cauſę plures concurrunt/ibi uiciſſitudo uehementior reperitur. Vbi omnes/illic Phintię Damonis Pyladis/ & Oreſtis reſurgunt affectus.

Quid quęrant amantes. Cap. IX

QÆtetum quid iſti quęrunt cū ſe mutuo diligunt? pulchritudinē quęrunt. Amor enim fruēdę pulchritudinis deſideriū eſt. Pulchritudo aūt ſplendor qdam eſt humanū ad ſe rapiens animū. Nempe corporis pulchritudo. ſ. nihil aliud eſt/q̄ ſplendor ipſe in colorū linearūq́ decore animi quoq́ pulchritudo fulgor in doctrinę & moꝝ concinitate. lucē illam corporis/non aures/non olfatus/non guſtus/non tactus/ſed oculus percipit. Si oculus ſolus agnoſcit/ſolus fruiť. Solus igiť oculus corporis pulchritudine fruitur. Cum uero amor/nihil aliud ſit/ niſi fruendę pulchritudinis deſiderium. Hęc aūt ſolis oculis comprehendať. Solo aſpectu amator corporis eſt cōtentus. Tangēdi uero cupido/nō amoris pars eſt/nec amātis affectus/ ſed petulantię ſpecies & ſeruilis hoīs ꝑturbatio. Lucem pręterea illam & pulchritudinē animi ſola mente comprehendimus. Quare ſolo mentis intuitu cōtentus eſt: qui animi pulchritudinē expetit. Pulchritudo deniq́ inter amātes pro pulchritudine cōmutatur. Iunioris amati pulchritudīe uir oculis fruitur. Viri pulchritudinē iunior mēte cōſequiť/& qui ſolo corpore formoſus eſt: hac cōſuetudine fit & aīo ſpecioſus: qui ſolo aīo eſt decorus/corporis oculos expleti corporis pulchritudine. Mirifica plane cōmutatio eſt/utriq́ honeſta/utilis & iocūda. Honeſta/ ſiquidem par in utroq́ ęq́ enim honeſtū eſt & diſcere: & docere. Iucunditas in ſeniore maior: qui aſpectu & intelligentia delectať. In iuniore uero maior utilitas: quo enim pręſtantior eſt animus corpore/eo precioſior eſt pulchritudinis animi: q̄ corpis cōſecutio. Pauſanię hactenus nūc Eryximachi orationē iterpretemur. Tertia oratio.

Amor in omnibus ad omnia creator omnium magiſter omnium. Cap. I

TRia nobis deinceps ex noſtri Eryximachi mēte tractanda uidentur. Primū ꝙ amor oībus inſitus per cūcta porrigitur. Alterum ꝙ omniū quę ſm naturam ſunt operum effector eſt atq́ ſeruator. Tertium ꝙ artium ſingularū eſt magiſter & dominus. Tres ꝑfecto rerū gradus in natura cōſiderantur. Superiora/Inferiora/Equalia. Quę ſupra ſunt/inferiorum ſunt cauſę. Quę infra ſuperioꝝ opera. Quę ęqualia eadem inter ſe natura ſunt pręditа. Cauſę uero opera ſua

tanq̄

tanquam sui partes & imagines diligũt. Opera quinetiam causas tanq̃ sui cõseruatrices expetunt. Quæ aũt in eodẽ ordine locata sunt ad sese inuicem quasi unius & eiusdem similia membra mutua caritate afficiuntur. Ideo deus/angelo/& angeli/cum deo simul aĩas/animæ cũ illis una corpora beneuolentia quadam regunt atq̧ gubernãt. In quo supiorũ ad inferiora dilectio plane conspicitur. Rursus corpora aĩs & suis iungunt̃ auidissime/& ab eis molestissime se iungũtur. Animi nostri cœlestium beatitudinẽ cupiũt: cœlestes supni numinis maiestatem feliciter uenerãtur: atq̧ hic inferiorũ ad superna est amoris affectus. Itẽ oẽs ignis partes libenter inuicẽ coherescũt. Terræ rursus aquæ & aeris partes inuicem & in qualibet aĩaliũ specie. eiusdã speciei aĩalia sese mutua ↄsuetudine semp adsciscunt. Vbi amor ad æqualia similia q̧ cõspicit. Cui nam igitur dubiũ erit/quin amor oĩbus ad oĩa sit ingenitus. atq̧ id est. quod Dionysius Areopagita in libro de diuinis nominibus ex Hierothei mente iis uerbis significauit. Amorem/siue diuinũ/siue angelicũ/siue spiritualẽ/siue aĩalem/siue naturalem dixerimus/insitiuam quãdã intelligamus cõmiscentẽq̧ uirtutẽ: quæ superiora quidẽ ad inferiorum pruidentiam mouet. Equalia rursus ad socialẽ sui inuicẽ communionem cõciliat: ac prostremo inferiora queq̧ admonet/ut ad potiora sublimioraque conuertantur. Hæc ille.

¶ Amor est auctor omnium & seruator. ¶ Cap. II.

Secundum uero illud nostræ orationis mẽbrum/ quo amor effector omnium & seruator est dictus/ita probatur. Cupiditas pfectionis propriæ propagãdæ amor qdam est. Absoluta pfectio/in summa ẽ dei potẽtiã. Eam diuina itelligẽtia ↄtẽplatur/atq̧ inde uolũtas eadẽ cupit extra se ppagare ex quo ppagãdi amore creata ab eo sunt omnia/Idcirco. Dionysius noster/ Diuinus inquit amor non pmisit regẽ oĩum sine germine in se ipso manere. Idẽ ppagationis instinctus omnibus ab illo primo auctore est inditus/p hũc sancti illius spiritus cœlos mouent/& sequẽtibus omnibus sua munera largiũtur. Per hunc sidera lumẽ suũ in elementa diffundunt. Per hunc ignis sui caloris cõmunione aerẽ mouet/aer aquã/aqua terrã/ac uersauice. Terra ad se trahit aquã. Hæc aerẽ ille ignem: herbe quæque & arbores cupidæ sui seminis propagandi sui similia gignunt. Animalia quoq̧ bruta & hoĩes eiusdem cupiditatis illecebris ad procreandã sobolẽ rapiunt̃. Q d̃ si amor oĩa facit/seruat etiã omnia. Eiusdẽ. n. semper est effectionis & conseruationis officiũ. Nempe similia similibus conseruantur. Amor autẽ simile ad simile trahit. Terræ partes singule amore mutuo copulande/ad partes alias terræ sui similes sese conferunt. Tota etiã terra ad simile sibi mũdi centrũ illius auiditate descendit. Aquæ partes ad sese inuicẽ similitet & ad locũ sibi conuenientẽ cũ toto aquæ corporæ perferuntr. Idẽ partes aeris ignisq̧ faciunt: ac etiã duo hæc elemẽta ad supernam regionẽ sibi congruã & similẽ regionis illius amore trahuntur. Cœlũ etiã ut Plato in libro de regno inquit innato mouetur amore. Anima enim cœli tota simul est in quibuslibet cœli punctis. Cœlũ ergo aĩæ fruendæ cupidũ/ideo curritiut per oẽs sui partes ubiq̧ tota anima perfruatur. Ad uolat autem rapidissime. ut quoad fieri potest/totũ sit simul ubiq̧/ubicunq̧ tota simul est aĩa. Præterea spæræ maioris concaua superficies minoris spæræ locus est naturalis. Et quia qualibet huius spæræ particula/æquæ cum qualibet illius particula conuenit/qualibet oẽs appetit particulas illius attingere. Si quiescat/singulæ tangent singulas/non qualibet cunctas. Currendo ferme assequitur quod assequi quiescendo non p osset Cur autem uelocissime: ut qualibet pars eodem pene tẽpore pro uiribus cunctas attingat. Quinetiam unitate partium suarum cuncta seruantur. Dispersione partium pereunt. Vnitatẽ uero partiũ mutuus earundẽ efficit amor. Quod in humoribus nostrorum corporũ & mundi elementis intueri licet/quorũ cõcordia ut ait Empedocles pythagoreus/& mundus/& corpus nostrũ cõstat. Discordia dissipatur. Concordiam uero illis pacis atq̧ amoris p̄stat uicissitudo Hinc Orpheus. ¶ Solus horũ oĩum tu regis habenas.

¶ Quod sit magister artium & gubernator. ¶ Cap. III.

Restat post hæc ut quo pacto magister artiũ oĩm & gubernator sit exponamus magrm qdẽ artiũ esse intelligemus si modo cõsiderabimus neminem unq̃ artem aliquam autem inuenire/aut discere posse/nisi inuestigationis oblectatio/& in ueniẽdi desiderium incitet. Et q docet discipulos diligat/ac discipuli eam doctrinã auidissime sitiant. Gubernaor præterea merito nomiatur. Artis eni opera diligenter exequitur/atq̧ exacte ↄsumat/quicq̧/& artificia ipsa & psonas: quibus illa siũt maxime diligit. Accedit quod artifices in artibus. singulis nihil aliud quã amorem inquirunt/& curant. eas in psentia nos artes breuiter percurremus: quas Eryximachus apud Platonem cõmemorat. Quid enim aliud Medicina ↄsiderat/quã quomõ humores quattuor corporis amici inuicem fiant: atq̧ pmaneant quos cibos: ac potus: ceterosq̧ uiuendi/aut medendi usus amet natura/atq̧ requirat. Duos illos hic quoq̧ amores. Cœlestem & uulgarem: quos Pausanias supra distinxerat per similitudinem quandam Eryximachus adinuenit. Temperãtia enim affectio corporis. Modetatũ atq̧ ad res moderatas/conuenientesq̧ habet amorẽ. Intẽperata contrariũ & ad contraria continetur. Illi quidem indulgendũ. Huic nunq̃ obtẽperandũ. In gymnastica etiã exercitatione inuestigandũ: qui corporis habitus: quos exercendi modos: quos gestus amet & postu

let. In agricultura/quod ſolum/quæ ſemina: qualẽue culturã exigat: quiſue colendi modus a ſingulis arboribus diligatur. Idem in muſica obſeruatur: cuius artifices/qui numeri/quos numeros. aut magis: aut minus diligant/inueſtigant. Ii inter unum ac duo/atq; unũ & ſeptẽ minimũ amorẽ inueniunt. Inter unũ uero tria quattuor/quinq;/ſex. amorẽ uehementior ẽ reperiunt. Inter unũ & octo uehementiſſimũ. Ii uoces acutas/& graues natura diuerſas certis interuallis & modulis ſibi inuicẽ magis amicas faciunt. Ex quo harmoniæ cõpoſitio & ſuauitas naſcitur. Tardiores etiã motus & uelociores ita inuicẽ tẽperant/ut amici potiſſimũ fiant/& rythmũ concinitatẽq; exhibeant. Muſicæ ãt melodiæ genera duo traduntur. Eſt enim graue: quoddã & cõſtans: Eſt & aliud molle atq; laſciuũ. Illud utentib⁹ utile: hoc noxium in libris de repu. & legibus Plato iudicat. Illi in conuiuio Vraniam muſam/huic Polymniã præfecit. Alii primũ illud genus. Alii ſecundũ amant. Illorum amori obtẽperandũ adhibendiq; ſoni ſunt: quos expetunt. Horum appetitui obſiſtendũ. Illorum nãq; amor cœleſtis eſt. Horum uero uulgaris. Ineſt ſyderibus & elemẽtis quattuor: amicitia quædam: quam aſtronomia conſiderat. In his duo illi quodãmodo amores reperiunt̃. Eſt. n. his moderatus amor quando inuicem mutuis uiribus tẽperatiſſime conſonant. Eſt & amor ĩmoderatus quando unum aliquid illorum ſeipſum amat/nimiũ/alie quodãmodo derelinquit. Ex illo aeris grata temperies. aquæ tranquillitas. Terrarum fertilitas/animalium ſanitas. Ex hoc contraria proficiſcuntur. Vatum poſtremo. Sacerdotũq; facultas in hac potiſſimũ uerſari uidetur. Vt quæ hominũ officia deo amica ſint: qua ratione homines deo amici fiant/nos doceat. Quis amoris/charitatiſq; modus ad deum/ad patriã: ad parentes/ad alios tam ad uiuos: quam ad defunctos ſit adhibendus. Idẽ in cæteris artibus cõiectari licet atq; ſũmati cõcludere amorẽ in oĩbus ad oĩa eſſe omniũ auctorẽ/ſeruatoremq; exiſtere/& artiũ uniuerſaꝝ dominũ & magiſtrũ: hunc merito diuus Orpheus appellauit. Solertem bigenium/omnium claues habentem. Quomodo enĩ geminæ naturæ ſit a Pauſania primum: deinde ab Eryximacho audiuiſtis. Qua etiã ratione claues mũdi tenere dicatur ab Orpheo ex ſuperioribus ſatis cõprehendere poſſumus: quippe ſicut oſtendimus deſideriũ hoc perfectiõis propriæ propagandæ cunctis ingenitũ. Latentẽ & implicatã cuiuſq; fecunditatẽ explicat. Dum ſemina in germen pullulare cõpellit/& uires cuiuſq; eius educit ſinu: fœtuſq; concipit: & quaſi clauibus quibuſdã conceptus aperiendo producit in lucẽ: quãobrem omnes mundi partes: quia unius artificis opera ſunt eiuſdem machinæ mẽbra inter ſe in eſſendo/& uiuendo ſimilia mutua quadam charitate ſibi inuicem uiciuntur. Vt merito dici poſſit amor nodus perpetuus: & copula mundi: partiũq; eius ĩmobile ſubſtentaculum: ac firmum totius machine fundamentum.

Nullum mundi mẽbrum odit aliud mẽbrum. Cap. IIII.

QVod ſi ita eſt nulla operis huius membra inimica eſſe inter ſe ullo pacto poſſunt. Non enim ignis aquam/aquæ odio fugit: ſed ſuiipſius amore: ne ab aquæ frigore extinguatur. Neque ignem aqua odio ignis extinguit. Sed quodam amplificandi proprii frigoris appetitu trahit̃ ad aquam ſibi ſimilem ex ignis corpore procreãdam. Nam cum omnis appetitio naturalis ad bonum/nullaq; ad malum tendat. Aquæ propoſitum eſt/non ignem extinguere: quod eſt malum. Sed aquam ſui ſimilem: quod bonum eſt generare. Quod ſi abſq; ignis ĩteritu explere poſſet/ignẽ utique non conſumeret. Eadem de cæteris quæ contraria & inimica uidentur ratio aſſignat̃. Porro agnus lupi uitam/figuramq; non odit ſed ſui pernitiem quæ ludo infertur exhorret neq; lupus agni odio/ſed amore ſui eum lacerat atq; deuorat. Neq; homo hominem ſed uitia hominis horret/neq; potentioribus/aut acutioribus dotes ſuas illorum odio. Sed noſtri beneuolentia inuidemus metuentes ne illis penitus ſuccumbamus. Quapropter nihil obſtat quin amor in omnib⁹ ſit per que omnia penetret. Hunc igitur tantum deum/quia ubique eſt/omnium inſidet penetralibus/tanquam potentem dominum cuius imperium effugere non ualemus/tanquã ſapientiſſimũ iudicẽ. quẽ cogitationes noſtræ latere non poſſunt/ꝑculdubio metuamus huuc: q̃a creator ẽ oĩm/atq; ſeruator/tanquam patrem ueneremur/tanquam tutorem/præſidiũque colamus hunc/quia artes ſingulas edocet tanquam præceptorem ſequamur/quo auctore ſumus & uiuimus quo ſeruatore perpetui ꝑmanemus. Quo præſide & iudice gubernamur. Quo præceptore ad bene beateque uiuendum inſtruimur: & formamur.

Naratur texus Platonis de antiqua hominũ natura. Oratio quarta. Cap. I.

HIs dictis familiaris noſter uerbis finẽ impoſuit. Eum Chriſtophorus Landinus uir doctrina excellens. quẽ potiſſimũ cognouimus noſtris temporibus Orphicum Platonicum poetam. Sequutus eſt in hunc modum obſcuram & implicatam Ariſtophanis ſententiam explicaturus. Quamquam Ioannes Caualcantes ſua nos diligentia longis diſputationum ambagibus liberauit. Ariſtophanis tamen ſententia uerbis obſcuriſſimis inuoluta enodationem adhuc aliquam lucemque requirit. Eſt inquit Ariſtophanes amor præcæteris diis ſummopere generi humano beneficus. curator & tutor hominũ/atq; medicus. Oportet primũ qualis hominũ quondã fuerit natura: quæue illius paſſiones animaduertere. Neq;. n. qualis nunc eſt olim erat ſed longe diuerſa.

uerſa. Principio tria hominum erant genera: non ſolū͂ꝗ nunc duos/mas & fœmina. Verū͂ etiā͂ tertium quodam aderat ex utriſꝗ compoſitum. Præterea integra erat cuiſꝗ hominis ſpecies/atꝗ rotunda/dorſum & latera/circulo hiis manus quattuor: & paria manibus crura. Sultus item duos tereti ceruice connexos & omnino cō͂ſimiles Maſculinum genus ſole genitum erat Fœmininum terra. Luna promiſcuum. Vnde elato erant animo robuſtoꝗ corpore: quare cū͂m diis pugnare tentabant/& in cœlum adſcē͂dere. Ideo Iuppiter ſingulos in longum ſecuit: duoſꝗ fecit ex uno: inſtat eorum: qui oua in longum capillo ſecant/atꝗ iterū͂ ſi faſtu in deos inſanire uideantur minatus eſt eos turſus ſe ſimiliter partiturum. Poſtquam natura hominum ita diuiſa fuit quiſꝗ ſui dimidiū͂ cupiebat. Igitur concurrebant/iactiſꝗ circum bracchiis ſeſe inuicē͂ cō͂plectebantur redigi in priorē͂ habitum affectantes/propterea fame: & torpore defeciſſent: niſi deus congreſſui modum impoſuiſſet. Hinc utiꝗ mutuus hominibus innatus eſt amor priſcæ naturæ conciliator/annitens unum ex duobus efficere/hominumꝗ naturæ mederi. Eſt enim quiſꝗ noſtrum dimidium hominis ut pote ſectus/quemadmodum piſciculi. qui pſectæ & auretæ uocantur/ſciſſi ex uno duo efficiuntur: quærit autem ſui quiſꝗ dimidium. Quotiens itaque dimidium ſuum alicui: cuiuſcunꝗ ſexus auidus ſit: occurrit/uehemē͂tiſſime concitatur ardenti inhæret amore/neque momentū͂ quidē͂ ab illo patiatur ſeiungi. Totius itaque reficiendi cupido/nixus amoris nomen accæpit. Qui nos præſenti in tē͂pore ſummopere iuuat dum in ſui dimidium olim amiciſſimū͂ queꝗ conducit: & in poſterū͂ ſpem ſummā͂ iniicit uobis deum pie colentibus in ueterem figurā͂ reſtituendo medendoꝗ ſe nos beatiſſimos effecturum.

Exponitur opinio Platonis de antiqua hominum figura. Cap. II.

HEc Ariſtophanes & alia narrat per multa/monſtris portē͂tiſꝗ ſimilia: ſub quibus quaſi uelaminibus quibuſdam diuina myſteria latere putandum. Mos enim erat ueterum theologorum ſacra ipſorū͂ puraꝗ arcana ne a pphanis & impuris pollue rentur figurarum umbraculis tegere. Nos autem quæ in figuris ſuperiorū͂: & aliis deſcribū͂tur ſingula exacte ad ſenſum pertinere non arbitramur. Nam Aurelius Auguſtiuus non omnia inquit: quæ in figutis ſingū͂tur ſignificare aliquid putanda ſunt. Multa enim propter illa/quæ ſignificant ordinis & connexionis gratia ſunt adiuncta. Solo uomere terra proſcinditur. Sed ut hoc fieri poſſit/cætera quoꝗ huic aratri membra iunguntur. Que igitur nobis exponenda proponitur hæc ſumma homines quō͂dam tres ſexus habebant. Maſculinum. Femininum. Promiſcuum. Solis. Terræ, Lunæꝗ filios. erant & integri. Sed propter ſuperbiam cum deo ęquare ſe uellent ſciſſi in duo ſunt. Iterum ſi ſuperbiant/bifariam diſcindendi. Sectione facta/dimidium amore ad dimidium trahitur/ut integritatis reſtitutio fiat/qua completa beatum genus hominum eſt futurum. Summa uero noſtræ interpratationis erit huiuſmodi. Homines. i. hominum animæ condam. i. quando a deo creantur. Integræ ſunt duobus ſunt exhornatæ luminibus. Ingenito & infuſo ſuperiora eduſpicerent. Deo ęquare ſe uoluerunt ad unicum lumen ingenitum ſe reflexerunt. Hic diuiſæ ſunt. Splendorem infuſum amiſerunt: quando ad ſolum ingenitum ſunt conuerſæ ſtatimꝗ in corpora/cecidere. Superiores factę iterum diuidentur ideſt ſi naturali nimium confidant ingenio lumen illud ingenitum/& naturalæ: quod reſtitit quodā͂modo extinguetur. Tres ſexus habebā͂t/Mares ſole/Feminæ terra. Promiſcuæ luna genitæ. Dei fulgorem aliæ ſecundum fortitudinem: quæ maſcula eſt. aliæ ſecundum temperantiam: quæ fœmina. Aliæ ſecundum iuſtitiam quæ promiſcua ſuſceperunt. Hæ tres in nobis uirtutes aliarum triū͂: quas deus habet/ſunt filiæ. Sed in deo tres illæ. Sol. Luna. Terra. In nobis. Mas. Fœmina. Promiſcuum nuncupantur. Sectione facta dimidium amore ad dimidiū͂ trahitur. Animæ iam diuiſæ & immerſæ corporibus/cum primum ad annos adoleſcentiæ uenerint naturali/& ingenito lumine: quod ſeruarunt: ceu ſui quodam dimidio excitantur ad infuſum illud diuinumꝗ lumen/olim ipſarum dimidium quod cadentes amiſere ſtudio ueritatis recipiendum. Quo recepto iam integræ erunt: & dei uiſione beatæ. Hoc igitur erit interpretationis noſtræ cō͂pendiū͂.

Homo eſt ipſa anima & anima eſt immortalis. Cap. III.

COrpus cum ex materia conſtet/& quantitate/& ad materiam ſuſcipe/ad quantitatem diuidi ſolū͂ extendiꝗ ptineat: atꝗ ipſa ſuſceptio: & diuiſio paſſiones ſint. Conſequens eſt/ut ſua pte natura paſſioni tm͂ ſit & corruptioni ſubiectū͂. Siqua uero actio corpori cō͂petere uideatur/non inquantum corpus eſt agit. Sed inquantum illi uis quædam quodā͂modo in corporea & qualitas ineſt/ut in ignis mole caliditas. In aqua materia frigus. In corpore noſtro complexio. Ex quibus certe qualitatibus operationes corporum proficiſcuntur. Non enim quia longus/aut latus aut profundus eſt ignis. Sed quia calidus/calefacit. Neque qui extenſior ignis/calefacit magis: immo propter diſperſionem minus. Sed qui calidior. Cum igitur uirium & qualitatum beneficio operationes proueniant: ac uires ipſæ & qualitates ex materia & quantitate non conſtent/licet in materia quantitateque ſint. Sequitur ut pati ad corpus/agere ad aliquid in corporale pertineat. Vires utique hę inſtrumenta/quidem ſunt operandi. Ipſæ uero per ſe nequaquam ſufficiū͂t ad ope

randum quia non ſufficiunt ad exiſtendum. Quod enim in alio iacet/ſeque ipſum ſubſtentare nõ poteſt/ab alio certe dependet. Quo fit ut qualitates/ quia a corpore neceſſario ſubſtinentur ab aliqua ſuperiori ſubſtantia: quæ neque corpus ſit/neque in corpore iaceat/fiant atque regnãtur. Huiuſmodi anima eſt: que corporibus preſens & inſidens ipſa ſe ſubſtineti & qualitatẽ uimque complexionis corporibus tribuit/per quæ tanquam inſtrumenta in corpore/& per corpus uarias operationes exercet. Hinc generare/nutrire/augere/currere/ſtare/ſedere /loqui/artis opera fabricare/ ſentire/intelligere: homo aſſeritur. Omnia uero hæc anima ipſa facit. Ideo que anima erit homo. Si generare/augere/nutrire hominem dicimus Anima tanquam paret & artifex corporis / ipſum gignit auget/atq; nutrit. Si ſtare. ſedere loqui/anima corporis membra ſuſtinet. flectit / & uibrat. Si fabricari excurrere anima manus porrigit & pro arbitrio torquet/pedes agitat. Si ſentire anima per ſenſuum inſtrumẽta/quaſi feneſtras: & foramina exteriora corpora percipit. Si intelligere anima per ſeipſam ſine aliquo corporis inſtrumento ueritatem aſſequitur. Omnia igitur quecunque homo facere dicitur Animus ipſe facit. corpus patitur. Quapropter homo ſolus eſt animus. corpus autem hominis opus & inſtrumentum. Eo maxime quod animus operationem eius potiſſimam/intelligentiã. ſcilicet ſine ullo corporis inſtrumento exercet cum res per illam incorporales intelligat. Per corpus uero ſola corporalia cognoſcantur. Itaque ſi animus per ſe agit quicquam/ per ſe certe eſt & uiuit. Viuit autem ſine corpore: quod ſine corpore operatur. Si per ſe eſt / eſſe ſibi quiddam proprium conuenit corpori non commune/propterea poteſt proprium ſibi ſeorſum a corporis mole ſortiri hominis cognomentum. Quod ſane nomen quia de uno quoque noſtrũ per omnem uitam dicitur. Quiſque enim in omni ætate uocatur homo ideo aliquid ſignificare uidetur: quod ſtabile permanet. Corpus iugiter fluit. Creſcendo decreſcendo. reſolutione continua/liqueſactione colore uiciſſim/& frigore permutatum. Anima ſemper eadem permanet. qđ liquido nobis oſtendit ueritatis inquiſitio: boniq; uoluntas ſemper eadem & firma memorie conſeruatio. Quis ergo uſq; adeo demens erit/ut hominis appellationem in nobis ſit miſſimam corpori fluenti ſemper & undiq; permutato potiuſquam animo ſtabiliſſimo tribuat. Ex his perſpicuũ eſſe poteſt. Cum homines Ariſtophanes nominauit more Platonico aĩas noſtras ſignificaſſe.

¶ Quod anima eſt duobus hornata luminibus & quare in corpus deſcendit creatio an mæ cum duobus luminibus. ¶ Cap. IIII.

POrro anima ſtatim ex deo nata naturali quodam inſtinctu in eum parentem ſuum conuertitur: quemadmodum ignis in terra ſuperiorum ui genitus confeſtim naturæ impetu ad ſuperiora dirigitur. Conuerſa in eum eius radiis illuſtratur. Sed primus hic fulgor in animæ ſubſtantia per ſe prius informi receptus fit obſcurior atque ad illius tractus capacitatem proprius ipſi & naturalis euadit. Ideoque per eum utpote ſibi æqualem ſeipſam: & quæ infra ſe ſunt. i. corpora omnia anima uidet quidem. Deum uero & alia ſuperiora non uidet. Sed. n. per primam hanc ſcintillam deo facta propinquior aliud iterum clarius accipit lumem. quo etiã ſuperna cognoſcat. Lumen igitur habet geminum. Naturale alterum/ſiue ingenitum. Diuinum alterum & infuſum: quibus una coniunctis ceu duabus alis per ſublimem peruolare ualeat regionem. Ac ſi diuino illo ſemper uteretur/ſemper diuinis hæreret. Terra rationalibus eſſet animalibus uacua. Cæterum diuina ꝓuidentia decretum eſt ut anima ſuiipſius ſit domina/poſſitq; tũ utroq; ſimul lumine uti/tum altero. Hinc fit ut natura duce ad proprium ſui lumen conuerſa pretermiſſo diuino ſeipſam uireſq; ſuas quæ ad fabricam corporis ſpectant animaduertat: cupiatq; uires huiuſmodi in fabricandis corporibus exequi: hac ut aiunt cupiditate grauata/deſcendit in corpus ubi generãdi/mouendi & ſentiendi uires exercet: ſuaq; præſentia terram infimam mundi ſedem exhornat: q̃ ideo ratione carere non debuit/nequa ps mundi eſſet rationaliũ uiuentium præſentia deſtituta: quemadmodum & illius auctor ad cuius ſimilitudinem mundus factus eſt totus: eſt ratio. Cecidit autẽ animus noſter in corpus cũ prætermiſſo diuino ſolo ſuo uſus eſt lumine: ac ſeipſo cepit eſſe cõtentus. Solus deus cui deeſt nihil ſupra quem nihil ſeipſo contentus permanet/ſibi ſufficiens: quapropter deo ſe parem fecit: tunc animus/cum ſe ſolo uoluit eſſe contentus / quaſi non minus quã deus ſibi ipſe ſufficeret.

¶ Quot uiis anima ad deum rediit. ¶ Cap. V.

HAnc plane ſuperbiam cauſam fuiſſe Ariſtophanes ait/ut animus qui natus eſt integer ſecaretur. i. ex geminis luminibus altero poſt hac uteretur. Alteꝝ uero negligeret. Hic in corporis baratrũ ceu letheum flumẽ imerſus: ſuiquemet ad tempus oblitus/ſenſibus & libidine/quaſi ſatellitibus & tyranno/raptatur. Verum adulto corpore/purgatis ſenſuum inſtrumentis/ conferente doctrina/paululum reſipiſcit. ubi naturalis emicat fulgor/naturaliumque rerum ordinem indagat: qua inueſtigatione architectum ingẽtis huius machine aliquem eſſe perſentit/eum & uidere cupit/& poſſidere. Ille ſolo diuino ſplendore conſpicitur. Ideo mens propriæ lucis indagine ad diuinam lucem recuperandam uehementiſſime inſtigatur. Inſtigatio uero / appetitio que

huiuſmodi

h mõi uerus eſt amor:quo duce dimidium hominis alterũ. Alterũ eiuſdem dimidium cõcupiſcit
quia naturale lumen:quod animi dimidium eſt lumen:illud diuinum.quod alterum eiuſdem di-
midium dicitur/olim neglectum accendere rurſus in animo nititur/atque idem:quod in epiſtola
ad Dionyſium inquit Plato.Humanus animus affectat qualia diuina ſint intelligere/aſpiciens in
ea:que ſibi cognata ſunt.Verum cum deus lucem ſuam ĩfundit in animum ad id potiſſimum eam
accommodauit:ut homines ad beatitudinem:quæ in ipſius poſſeſſione conſiſtit perduceret:Ad
hanc quattuor uirtutibus producimur.Prudentia.Fortitudine.Iuſtitia.Temperantia.Prudentia
primo beatitudinem nobis oſtendit.Tres illæ uirtutes reliquæ:quaſi uiæ tres ad beatitudinem du
cunt.Scintillam itaque ſuam in uariis animis deus ad finem huiuſmodi uariæ temperat.Ita ut pru
dentia duce/alii per fortitudinis/alii per iuſtitiæ/alii p temperantiæ officia ſuũ repetant auctorem.
Nempe alii huius muneris gratia/pro dei cultu/pro honeſto/pro patria pericula mortemque forti
animo ſubeunt.Alii ſic uitam iuſte inſtituunt/ut nec iniuriã cuiquam inferant/neque inferri pro ui
ribus ſinant.Alii uigilia/inedia labore libidines domãt.Hi tribus quidẽ procedũt callibus.Sed ad
eundem beatitudinis finem prudentia hunc illis monſtrare peruenire conantur proinde tres hę
uirtutes in dei quoq; ipſius prudentia continentur.Harum deſiderio accenſi hominum animi p
earum officia ad eas cupiunt peruenire/illis hærere perpetuoq; potiri.Fortitudinem hominum
maſculam robur & audaciam nuncupamus.Temperantiam fęminam propter remiſſum quendã
& frigidiorem deſiderii habitum miteq; ingenium.Iuſtitiam promiſcuam/fœminam quidem p-
ut innocentia ſua iniuriam infert nemini.Maſculam uero prout aliis inferri non ſinit/& ſeueriori
cenſura in hoĩes iniquos animaduertit.Quia uero maris dare.Fęmine ſuſcipere proprium eſt.Ie
circo ſolem qui lumẽ a nullo accipiens exhibet omnibus marem uocamus.Lunam q̃ accipiens a ſole
dat elemẽtis/a dando & accipiendo promiſcuam.Terrã cum accipiat quidẽ ab omnibus tribuat
nulli/fęminam nũcupamus.Quamobrem.Sol.Luna.Terra.fortitudo.Iuſtitia.Temperantia/me
rito maris promiſcui fœminæ ſignantur cognomine/atque/ut excelentiorẽ deo appellationem ex
hibeamus uirtutes has in illo.Solem.Lunam.Terram.In nobis maſculinũ ſexum dicimus promiſ
cuum fœmininum.Quibus autem lux illa diuina a dei ſole/cum fortitudinis affectu in ſui ortu fuit
infuſa/his maſculam dicimus lucem fuiſſe conceſſam.Quibus a dei luna cum affectu iuſtitiæ/pro-
miſcuam.Quibus a dei terra/cum affectu temperantiæ.Fœminam/Lucem illam infuſam/atque
diuinam ſtatim ad naturalem reflexi neglexImus.Altera ergo poſt habita ſeruauimus alteram/ubi
dimidium noſtri tenemus dimidium prætermiſimus.Certo uero ætatis tempore a naturali lumĩ
ne ducti diuinum affectamus quidam omnes/ſed diuerſo modo diuerſi ad eius adeptionem pro-
cedimus p fortitudinem/q a dei fortitudinem illud olim cum affectu fortitudinis acceperunt/per
iuſtitiam alii temperantiamue ſimiliter.Deniq; ſuum illud dimidium qſq; ut acceperat quærit/&
alii per maſculam quidem dei lucem amiſſam olim:iam recuperatam dei uolunt maſcula fortitudi
ne perfrui.Alii per promiſcuam lucem ſimiliter uirtute promiſcua Alii per fœminam eodem pa
cto.Munus profecto tantum hi conſequuntur/qui poſtquam adulta ætate ſcintilla ĩ ipſis naturalis
duxit eam non eſſe ad diuina iudicanda ſufficientem exiſtimant/ne ſcintillæ naturalis inditio/aut
animarum/aut corporum affectus diuinæ tribuant maieſtati/putentq; illam non eſſe corporibus
animiſue preſtantiorem.In quo ſane plerique erraſſe traduntur.Qui in diuinorum inueſtigatiõe
ingenio naturali confiſi/aut deum non eſſe dixerunt/ut Diagoras/aut dubitauerunt/ut Protagoras
aut corpus iudicauerunt/ut Epicurei.Stoici.Cirenaici aliique permulti/aut animam quandam/ut
Marcus Varro.Marcus Manilius/aliique nonnulli.Hi tanq̃ impii non modo diuinum lumen olim
neglectum non recuperauerunt/ſed & naturalem propter eius abuſum deprauauere quod depra-
uatum eſt fractum non iniuria ſciſſum q; putatur.Ideo illorum animi.qui tanquam ſuperbi & faſtu
tumidi ſuis confidunt uiribus/ſecantur/ut ait Ariſtophanes iterum.Cum etiã naturale lumen/q
illis erat reliquum opinionibus falſis obſcurant/& moribus iniquis extingunt.Itaq; naturali lumĩe
recte utuntur quicunq; mancũ illud/& mutilatum eſſe recognoſcentes ad naturalia iudicanda ſa-
tiſfacere quodammodo arbitrantur.Ad ea uero/quæ ſupra naturam ſunt ſublimiori lumĩe opus
eſſe putantes exactiſſima quadam animi purgatione ita ſe præparãt/ut diuina lux iterum illis effulgeat/cuius radiis recte de deo ſentient & in priſtinam illam integritatem reſtituentur.

Amor animas reducit ĩ cœlũ/beatitudinis diſtribuit gradus/gaudiũ largitur æternũ.Cap.VI.

NVnc uos conuiuæ præſtantiſſimi deum quem præcæteris diis generi humano beneficum
eſſe Ariſtophanes ait.Omni ſacrificiorum genere nobis propitium facite.Hunc piis præ
cibus inuocate.Hunc toto corde capeſſite.Hic animos ſua beneficentia primum ad cœle
ſtem ducit menſam/ambroſia & nectare abundantem.Deinde ſingulos ſingulis accomodat ſedi-
bus.poſtremo ſuauiter detinet in eternum.Nulli enim cœlum repetunt/niſi qui cœlorum regi pla
cuerunt:placent illi qui eum ſummopere diligunt.Cognoſceres quidem illum/uero omnino pre
ſenti in tempore impoſſibile eſt.Vere autem amare quomodo cognitum & poſſibile eſt/& facile/

qui deum cognoſcunt/nondum illi placent niſi cognitum diligāt/qui cognoſcunt:& diligunt non quia cognoſcunt. Sed quia diligunt amantur a deo. Nos enim non eos:qui nouerint/ſed qui nos amauerint charitate complectimur. Multos namq; qui nos cognoſcunt hoſtes habemus. Quod ergo nos cœlo reſtituit non dei cognitio eſt/ſed amor. Diſcumbentium præterea ordo in menſa cœleſti diuerſo ſequitur gradus amantium. Nā qui deum excellentius dilexerunt/dapibus excellentioribus ibi ueſcuntur. Nempe qui per opera fortitudinis dei fortitudinem coluerunt/ea ipſa fruuntur. Qui iuſtitiam uero: Iuſtitiam. Temperantiam/ſimiliter/qui temperantiam/atq; ita uariis diuinæ mentis ideis & rationibus uarii animi pro uario amoris raptu fruuntur. Toto autem deo fruuntur oēs quia totus in ſingulis eſt ideis. Sed deum totum preſtantius poſſident/qui eum in præſtantiori idea conſpiciūt. Quiſq; uero ea dei uirtute potitur/quam dilexit/ideo liuor/ut Plato inqt in Phædro abeſt a diuino choro. Cum enim omnium iocundiſſimum ſit/re amata potiri quilibet in eo potiundo quod amat contentus plenuſque uiuit. Quippe ſi amatores duo delitiarum ſuarū compotes fiant/uterq; in amata ſui poſſeſſione quieſcit/neq; curam quidem ullam habebit/ni alter pulchriori potiatur amato/quapropter amoris beneficio factum eſt/ut in diuerſis felicitatis gradibus portione ſua quilibet ſine ulla inuidia ſit contentus. Fit ēt ut ſine ulla ſacietate animi iiſdem ueſcantur dapibus in æternum. Vt enim oblectentur conuiuæ/non epulæ non uina ſufficiunt niſi fames/ſitiſq; ad ueſcendum alliciant:ac tandiu oblectatio:quam diu & auiditas permanet. Auiditatem uero quis amorem quendam eſſe negauerit. Æternus igitur amor quo ſemper in deum afficiť animus efficit ut deo ſemper tanquam nouo ſpectaculo gaudeat. Amorem hūc eadē dei bonitas ſemper accendit in animo:que & beatum facit amantem. Tria igitur ut breui complectar amoris beneficia collaudabimus que nos olim diuiſos in integrum reſtituendo/ reducit in cœlum/ quod ſuis quenq; collocat ſedibus facitq; omnes in illa diſtributiōe quietos quod omni expulſo faſtidio ſuo quodam ardore oblectamur tum quaſi nouum iugiter accendit in animo/ redditq; illum blādia & dulci fruitione beatum.

¶ Oratio Quinta. Amor eſt beatiſſimus quia pulcher eſt & bonus. ¶ Cap. I.

CArolus Marſupinus/muſarum dulcis alumnus Landinum Poetā ſecutus. Agathonis orationem ſic aggreditur. Amorem deum noſter/Agatho beatiſſimum/quia pulcherrimus ſit & optimus arbitrať. Quæ ad hoc ut ſit pulcherrimus quæ item ut optimus exiguntur. diligenter enumerat:in quibus enumerandis amorem ipſum effingit. Poſtremo poſtquam qualis eſt enarrauit/beneficia ab eo generi humano tributa connumerat/atq; hæc diſputationis illius eſt ſumma. Noſtra intereſt in primis inquirere quam ob cauſam ut beatum oſtenderet pulchrum ualde eſſe dixit & bonum. Quodue ſit inter bonitatem/pulchritudinemq; diſcrimen Beatum in philebo Plato uult eſſe/cui nihil deeſt. Idq; eſſe illud quod ſit ab omni parte perfectum. Eſt autem perfectio interior quædam. Eſt & exterior. Interiorem bōitatem/exteriorem / pulchritudinem dicimus. propterea quod bonum penitus eſt & pulchrum. Id tanquam ab omni parte perfectum/ beatiſſimū nūcupam⁹. Hāc utiq; differētiā oib⁹ ī rebus animaduertimus. Nēpe ī lapillis ut phyſici uolūt tēperatiſſima q̄ttuor/elemētoꝝ pmixtio quædā interior/nitorem parit exteriorem. Herbas præterea & arbores innata radicibus: medulliſq; fecūditas. Florum & folioꝝ gratiſſima ueſtit uarietate. In animalibus autem ſalubris humoꝝ complexio iocundam lineamentoꝝ & coloꝝ ſpeciem procreat. Virtus etiam animi decorem quendam præ ſe ferre uidetur in uerbis geſtibus operibus honeſtiſſimū cœlos quoq; ſublimis eoꝝ ſubſtantia clariſſimo lumine circunfundit. In iis omnibus interna perfectio producit externam. Illam bonitatem/hanc pulchritudinem poſſumus appellare quo circa bonitatis florē quendā eſſe pulchritudinē uolumus:cuius floris illecebris/quaſi eſca quadam latens interius bonitas allicit intuentes. Quoniā uero noſtræ mētis cognitio a ſenſibus ducit originē bonitatē ipſam rerum penetralibus inſitam/nec intelligeremus unquā/neq; appeteremus niſi ad eā ſpeciei exterioris indiciis manifeſtis proueheremur. Qua in re mirabilis admodum forme huius/comitiſq; ipſius apparet utilitas. Per hæc ſatis oſtenſum arbitror tantū inter bonitatē & ſpeciē/quantū inter ſemen & floſculū intereſſe/atq; ut flores arboꝝ ſeminibus orti ſemina ipſi quoq; producunt. Ita ſpeciem hanc bonitatis florē ut ex bono pullulat:ſic & ad bonū amantes perducere/quod quidē noſter hic heros abunde in ſuperioribus demonſtrauit.

¶ Quō pingitur amor/& quibus aīæ partibus pulchritudo cognoſciť/& generať amor. Cap. II.

POſt hæc diffuſius enumerat Agatho quot ad eius dei formoſam ſpeciem requiruntur. Iuuenis inquit eſt/tener/agilis/concinnus/& nitidus. Nobis autem primo quærendum quid hæc ad pulchritudinem conferant. Deinde cum deo. huic attribuuntur quo pacto intelligi debeant. Rationem homines habent & ſenſum. Ratio per ſe ipſam rationes rerum omnium īcorporeas comprehendit. Senſus per quinque ſui corporis inſtrumenta corporum imagines: & qualitates attingit. Colores per oculos. Per aures uoces. Odores per nares/per linguam ſapores/per neruos qualitates ſimplices elementorum. Calorem uidelicet. Frigusq; et reliqua; Propterea

ſex ad cognitionem pertinentes/quantum ad propoſitam attinet queſtionem uires animi numerantur. Ratio/Viſus/Auditus/Olfactus/Guſtus et Tactus. Ratio numini ſummo. Viſus igni. Aeri auditus. Vaporum odori/Olfactus. aquæ guſtus. Tactus terræ tribuitur. Ratio ſiquidē cœleſtia indagat nec propriam in mēbro corporis aliquo ſedem habet/quemadmodum neq; certam hēt ſedem in ulla mundi parte diuinitas. Viſus in ſublimi parte corporis uelut ignis in ſuprema mundi regione locatur/et lumen natura ſua percipit quod ignis eſt proprium. Auditus uiſum non aliter quam purus aer ignē ſecutus uoces haurit: quæ in aere fracto gignuntur et per aeris interualla aures illabuntur. Olfactus caliginoſo aeri: uaporibuſq; ex aere/et aqua mixtis omnino aſſignatur. Quia inter aures & linguam: q̄ſi aerē et aquam poſitus uapores eos apprehēdit facile & diligit maxime: qui ex aeris et aquæ mixtione proueniunt. Quales ſunt herbarum/Florum/Pomorum odores/naribus ſuauiſſimi. Quis dubitet guſtum aquæ liquoribus comparare? qui olfactui/tanquam aeri craſſiori ſuccedit & iugi ſaliuæ liquore pfuſus potu uehementiſſime delectatur: humidiſq; ſaporibus. Quis item ambigat terræ tactum aſcribere. Cum per omnes terreni corporis partes fiat. In neruis qui terreni maxime ſunt expleatur/facilime tangat quæ ſoliditatem habent & pondus/quod terra corporibus tribuit. Hic etiam accidit ut Tactus. Guſtus. Olfactus ſolum proxime ipſis appoſita ſentiant/& patiantur admodum ſentiendo/licet Olfactus remotiora/quam Guſtus/& Tactus apprehendere uideatur. Auditus autem remotiora cognoſcit neque ita offenditur/quo etiam longius proſpicit uiſus/& momento facit/quod aures tempore/prius enim corruſcatio cernitur. quam tonitrus audiatur. Ratio remotiſſima capit/neque enim quæ in mundo ſunt ſolum/& quæ preſentia/ut ſenſus. Sed etiam: quæ ſupra coelum/& quæ fuerunt aut futura ſunt percipit. Ex his patere cuique poteſt/ſex illarum animæ uirium. Tres ad corpus & materiam potius Tactum. ſ. & Guſtum/& Odoratum. Tres autem alias/rationem uidelicet. & Viſum & Auditum ad ſpiritū pertinere. Ideo tres illæ ad corpus potius declinantes corpori magiſquā aīo congruunt/& ea quæ ab illis percipiuntur. Cū corpus ſibi congruū moueant. Vix ad animā uſq; perueniunt/minimeq; illi tanquā minie ſiīia placent. Tres uero ſuperiores a materia remotiſſime animæ multo magis cōueniunt/reſq; eas capiunt. quæ corpus quidē parum admodū/animū uero uehementiſſime mouent. Quippe. Odores. Sapores. Calor/atq; ſimilia corpori/aut nocent plurimū/aut proſunt paulū quod ad animū/aut admiratione/aut iudiciū cōferunt/ac modice ab illo deſiderantur. Ratio īcorporeæ ueritatis/colores figuræq; & uoces: corpus aut nihil/aut uix/& minimū mouent. Animi uero aciē ad indagandū potiſſimū acuunt/atq; eius ad ſe deſideriū rapiunt. Animi cibus eſt ueritas. Ad eam inueniendā oculi/ad diſcendā aures magnopere conſerunt. Igitur quæ ad rationē/uiſum/auditum/pertinent/gratia ſui ipſius affectat/quaſi propriū alimentum. Quæ uero ſenſus tres alios mouent/corpori/uel nutriendo/uel fouendo/uel generando magis neceſſaria ſunt. Ea itaq; animus/nō ſui/ſed alterius. i. corporis cauſa quærit. Amare autem ea dicimur/que propter nos met ipſos deſideramus/quæ autem propter aliud quiddam cupimus/minime. Merito igitur amorē ad ſcientias figuras/& uoces dumtaxat uolumus pertinere/atq; iccirco gratia illa ſolum/que in tribus iis reperitur animi/uirtute/figura/uoce: quia maxime animum prouocat a   quod uoco ſignificat   i. prouocatio nominatur   nero græce pulchritudinem latine ſignificat. Gratus quidem nobis eſt mos uerus. & optimus animi. Grata corporis ſpecioſi figura. Grata uocum concinnitas/cumq; tria hæc animus/utpote ſibi cognata/& quodammodo īcorporea pluris admodum quam tria reliqua faciat/conſentaneum eſt/ut auidius aſciſcat/ardentius complectatur/uehementius admiretur/atq; hæc ipſa ſeu uirtutis/ſeu figure/ſiue uocum gratia quæ animum per rationem uel uiſum uel auditum ad ſe uocat & rapit/ pulchritudo rectiſſime dicitur atq; hæ tres illæ gratiæ ſunt/de quibus ſic Orpheus.

Splendor. Viriditas. Lætitiaq; uberrima. Splendorem quidem uocat gratiā illam/& pulchritudinem animi que in ueritatis/& uirtutis claritate conſiſtit. Viriditatem uero figuræ/coloriſq; ſuauitatem/hæc enim ſummopere in Iuuentutis uiriditate floreſcit. Lætitiam Denique ſincerum illud & ſalubre/& perpetuum/quod in muſica ſentimus oblectamentum.

Pulchritudo eſt aliquid incorporeum. Cap. III.

CVm hæc ita ſe habeant/neceſſarium eſt pulchritudinem eſſe aliquid uirtuti figuræ: uocibuſq; commune. Non enim quodlibet iſtorum trium pulchrum ſimiliter uocaremus/niſi una his tribus ineſſet pulchritudinis definitio. Quo fit ut ipſa pulchritudinis ratio corpus eſſe non poſſit/quoniā uirtutibus animi que incorpeæ ſunt pulchritudo ſi eſſet corporea/minime conueniret. Atqui tantum abeſt/ut corpus ſit pulchritudo/ut non modo quæ uirtutibus animi. Sed etiam quæ corporibus/& uocibus ineſt nequeat eſſe corporea. Quamuis enim corpora quædam ſpecioſa dicamus non tamen ſunt ex ipſa ſui materia ſpecioſa. Siquidē corpus hominis unū atque idem hodie formoſum. Cras antem caſu aliquo fedante deforme/ quaſi aliud ſit eſſe corpus aliud eſſe formoſum. Neq; etiam ſunt ex ipſa quantitate formoſa quandoquidem grādia nonnul-

la/atqꝫ item breuia quædam formoſa uidentur. Ac ſæpe magna deformia parua/formoſa/& contra parua turpia. Magna gratiſſima. Nonnum quam etiam accidit/ut ſimilis ſit in magnis quibuſdam & paruis corporibus pulchritudo. Si itaque ſtante ſæpenumero eadem quantitate caſu quodam pulchritudo mutatur/& mutata aliq̃n quátitate permanet pulchritudo/ac ſiſis in magnis paruiſqꝫ uř. Certe duo hæc pulchritudo:& quátitas oío debét eẽ diuerſa. Q uinẽt ſi corpis cuiuſqꝫ formoſitas ĩ ea ipſa ſui corpis craſſitudine quodãmõ corpea eſſet. Non tñ ut corpalis eſſet/intuẽti placeret. Placet aío perſonæ alicuius ſpẽs nõ ꝑut in exteriori iacet materia. Sed ꝑut eius imago ꝑ uiſum ab aío capitur uel concipitur. Imago illa in uiſu & aío:cum iſti ſint incorporei corpus eẽ nõ poteſt. Q uo.n.pacto cœlũ ut ita loquar totum parua oculi pupilla caperetur. Si modo corporali reciperet. Nullo ꝑfecto. Sed enim ſpiritus in puncto omnem corporis amplitudinem ſpiritali mõ & ĩcorporea imagine ſuſcipit. placet utiqꝫ aío ea dũtaxat ſpecies: quæ ab illo ſuſcipiť. Hæc aũt licet exterioris corporis ſimulachrum ſit in eo tamen eſt/incorporea. Ergo ſpecies incorporea placet. Quod placet/id cuiqꝫ gratum. Q uod gratũ hoc deniqꝫ pulchrum/quo efficitur/ut amor ad incorporeum aliquid referatur. Atqꝫ ipſa pulchritudo ſpiritale quoddam potius rei ſimulachrum ſit/quam corporea ſpecies. Sunt autem nonnulli qui certam mẽbrorũ omnium poſitionem/ſiue/ut coꝝ uerbis utamur/commẽſurationem & ꝓportionẽ cũ q̃dã colorũ ſuauitate eſſe pulchritudinẽ opinentur. Quorũ nos opinionem proprerea non admittimus/quia cum huiuſmodi partium diſpoſitio in ſolis ſit rebus compoſitis/nulla eſſent ſimplicia ſpecioſa. Nunc autem puros colores/lumina. Vocem unam Fulgorem auri & argenti/candorem/ſcientiam/animam/quæ omnia ſimplicia ſunt pulchra uocamus/noſque iſta mirifice tanquam reuera ſint pulchra delectant. Accedit ad hæc quod proportio illa cuncta includit corporis compoſita membra/neque eſt in ſingulis. ſed in cunctis/ſingula itaqꝫ membra per ſe pulchra non erunt. Ex ſingulis aũt particulis totius compoſiti ꝓportio naſcitur. Vnde non nihil ſequitur abſurdiſſimum utiquæ ſuapte natura ſpecioſa non ſunt pulchritudinem pariant. Sæpenumero etiam accidit/ut manente/eadẽ mẽbrorum proportione/atqꝫ menſura/corpus ęquæ/ut ante non placeat. Eadem porro hodie/quæ anno ſuperiori corporis ueſtri figura/gratia uero non eadem. Nihil tardius q̃ figura. Nihil citius ſeneſcit quã gratia. Ex quo liquido conſtat non idem eſſe pulchritudinem & figuram. Sæpe quoque uidemus rectiorem ĩ uno quodam q̃ in alio diſpoſitionem partium menſuramqꝫ membrorum. Alius tamen neſcimus qua de cauſa nobis formoſior iudicatus amatur ardentius quo ſatis admoneri uidemur/ut aliud quiddam formoſitatem/quam diſpoſitionem partium cenſeamus. Eadem nos ratio admonet ne formam ſuſpicemur eſſe colorum ſuauitatem. Plærunqꝫ enim color in ſeniore clarior. In iuniore gratia maior. Et inæqualibus ſit non nunquam ut qui colore ſuperat alterũ gratia tamen ab illo:& pulchritudine ſuperetur. Neqꝫ tamen audeat quiſpiam mixtionem quandã ex figura coloribuſqꝫ pulchritudinem affirmare. Sic enim neqꝫ ſcientiæ/neqꝫ uoces quæ colore & figura carent neqꝫ colores & lumina: quæ certam nullam figuram habent amore digna iudicarentur. Præterea cuiuſque cupiditas eo habito: quod uolebat/expletur. Nempe fames & ſitis/cibo potuqꝫ ſedantur. amor nullo impletur aſpectu corporis uel amplexu. Nullã igitur naturã corporis ardet pulchritudinẽ certe ſectatur. Q uo fit ut ea corporeũ aliquid eſſe nõ poſſit. Ex oĩbus iis colligitur eos qui amore accẽſi pulchritudinẽ ſitiunt. Si modo uelint liquore hoc hauſto ardentiſſimã ſitim extinguere alibi quã in materiæ fluuio/aut quãtitatis/aut figuræ/aut coloꝝ quorſilibet riuulis dulciſſimũ pulchritudinis huius humorẽ/quo ſitis eoꝝ accenditur quærere oportere. Q uo uos tandẽ miſeri uertetis amantes? Q uis ueſtri cordis flãmas accendat acerrimas? Q uis tñ ſedabit incendium? hoc opus. hic labor. Dicam protinus. Sed attendite.

Pulchritudo eſt ſplendor diuini uultus. Cap. IIII.

d Iuina poteſtas oĩa ſupeminẽs ſtatim a ſe natis angelis/atqꝫ animis ſuũ illũ radiũ/in quo fœcunda uis ineſt oĩum creandoꝝ: tanq̃ filiis clementer infundit. Hic in eis utpote ſibi propinquioribus totius mundi diſpoſitionẽ:& ordinẽ multo pingit exactius/q̃ in mundi materia. Quãobrẽ hæc mũdi pictura: quã cernimus uniuerſa in angelis & aĩs lucet expſſior. In illis.n. ſpere cuiuſqꝫ figura ſolis/lunæ/& ſyderũ/reliquoꝝ elementoꝝ/quoqꝫ lapidũ/arboꝝ/aĩaliũ/ſingulorũ picture hmõi in angelis exemplaria & ideæ. In animis rõnes/& notiones. In orbis materia: formæ atqꝫ imagines a Platonicis nominantur. Clare quidem in orbe. Clariores in animo. In angeli mente clariſſimæ. Vnus igitur dei uultus tribus deinceps per ordinem poſitis lucet in ſpeculis. Angelo. Animo. Corpore. mundi. In illo tanquam propinquiore clariſſime. In hoc remotiore obſcurius. In hoc remotiſſimo ſi ad cætera compares obſcuriſſime. Proinde ſancta mens angeli nullo ĩpedita corporis miniſterio in ſeipſam reflectitur. Vbi dei uultum illum ſinu ſuo inſculptum introſpicit. Inſpectum illico admiratur. Auidiſſime illi ſemper inhæret. Vultus illius diuini gratiã pulchritudinẽ dicimus. Auiditatẽ angeli dei uultui penitus inhærentẽ uocamus amorem. O utinam nobis idem contingeret. Sed enim animus noſter ea conditione genitus ut terreno corporæ circundetur

cundetur

candetur ad officium generandi declinat. Qua inclinatione grauatus theſaurum penetralibus ſu/
is abſconditum negligit. Deinde terreno corpore inuolutus diutiſſime ſeruit corporis uſui/ad hoc
opus ſenſum quidem ſemper/rationem quoque diutius quam decet accommodat. Hic efficitur/
ut diuini uultus illius candorem in ſe perpetuo enitentem/non prius animaduertat: quam adulto
iam corpore/& ratione expergefacta dei uultum in dei machina refulgentem: & oculis manifeſtũ
cogitatione conſideret. Qua quidem conſideratione prouehitur ad eum/qui intus emicat intuen
dum. Quoniam uero parennis uultus gratus eſt filiis/neceſſe eſt animis dei patris uultum eſſe gra-
tiſſimum. Vultus huius/ut idem ſæpius repetam/nitor/& gratia/ſiue in angelo/ſiue in animo/ſiue
in mundi materia pulchritudo uniuerſalis eſt appellanda. Impetuſq; ad illam uniuerſalis dicēdus
eſt amor. Vbique incorpoream eſſe hanc pulchritudinem non ambigimus. In angelo enim/& ani
mo eam corpus aliquod non eſſe nemini dubium. In corporibus etiam eam eſſe incorporalem/&
ſupra monſtrauimus/& ad præſens ex eo potiſſimum intelligimus: quod oculus nil aliud/niſi ſolis
aſpicit lumen. Figuræ nāq;/& colores corporum nunquam niſi lumine illuſtrata perſpiciũtur/neq;
ipſa cum materia ſua ad oculos ueniunt. Neceſſariũ tamen eſſe uidetur ea in oculis eſſe/ut ab ocu-
lis uideantur. Vnum itaq; ſolis lumen corporum omnium/ab eo illuſtratorum coloribus figuriſq;
depictum ſeſe oculis offert. Sic affectum lumen oculi ſuo quodam radio adiuuante percipiũt per-
ceptum ipſum/& quæ in eo ſunt omnia uident. Quare totus hic mundi/qui conſpicitur ordo/non
eo modo quo in materia corporum. Sed quo in luce oculis infuſa eſt/cernitur. In ea luce cum a ma
teria ſecretus ſit/neceſſario eſt corporis expers. Quod ex hoc etiam euidenter apparet/quod lumē
ipſum corpus eſſe non poteſt/cum momento ab oriente in occidens totum ferme impleat orbem
Aeris/& aquæ corpus ſine ulla offenſione undiq; penetret/ſordibuſq; in mixtum nuſq; inficiatur.
Hæc uero corporum naturæ nullo modo conueniunt. Corpus ſiquidem non momento mouetur/
ſed tempore. Neq; alterũ abſq; ſui/uel alterius/aut utriuſq; offenſione penetrat alterũ. Ac duo in-
uicem corpora mixta mutua ſe contagione inficiunt. Quod in aquæ/& uini/Ignis/& Terræ confu-
ſione conſpicimus. Cum igitur ſolis lumen incorporeum ſit/quicquid ſuſcipit/naturæ ſuæ ſuſcipit
modo. Propterea colores/& figuras corporum modo ſuſcipit ſpiritali. Eodemq; pacto ipſum ab
oculis ſuſceptum inſpicitur/quo factum eſt/ut totus hic mundi decor/qui tertius eſt dei uultus per
incorporeā ſolis lucē incorporeũ ſe ſe oculis offerat.

Quomodo naſcitur amor/& odiũ quodue pulchritudo eſt incorporea. Cap. V.

EX his omnibus ſequitur/ut omnis diuini uultus gratia: quæ uniuerſalis dicitur pulchritu-
do. Non in angelo ſolum/& animo incorporea ſit. Sed in aſpectu etiam oculorum. Neque
faciem hanc ſimul totam ſolũmodo. Verumetiam partes eius admiratione cōmoti diligi
mus. Vbi particularis amor ad particularē pulchritudinem naſcitur. Sic & ad hominem aliquem
ordinis mundani mēbrum afficimur. Præſertim cũ in illo perſpicue diuini decoris ſcintilla reful
get. Affectus huiuſmodi duabus ex cauſis naſcitur. Tum quia paterni uultus nobis placet imago.
Tum etiam quia hominis apte compoſiti ſpecies: & figura cum ea humani generis ratione: quam
animus noſter ab omniũ auctore ſuſcipit: & retinet aptiſſime congruit. Vnde hominis exterioris
imago p ſenſus accepta: tranſienſq; in animũ ſi hominis figuræ: quā poſſidet animus diſſonat eue-
ſtigio diſplicet: & odio tanquā deformis habetur. Si conſonat: illico placet: & tanquā formoſa dili-
gitur. Quo fit: ut nonnulli nobis obuii continuo placeant: uel diſpliceant: noſq; affectus huiuſmo-
di cauſam neſciamus. Quippe cũ animus corporis miniſterio impeditus intimas illas ſui formas
nequaquā reſpiciat. Verũ naturali: & oculta quadā incongruitate: uel congruitate fit: ut forma rei
exterior imagine ſua eiuſdē rei forma in aīo pictā pulſans diſſonet: aut conſonet: atq; oculta hac of
fenſione: uel blanditie motus aīus: rē ipſam: aut oderit: aut amet. Integrā ſane creandi hoīs confi-
gurationē uis illa diuina: in angelo aīoq; ingenuit. In mundi uero materia: utpore ab illo opifice re
motiſſima hoīs conſtitutio: ab integra illa ſui figura degenerat. In materia tũ melius affecta ſimili-
or. In alia diſſimilior prouenit. Quæ ſimilior prouenit/ut dei ui/angeliq; ideæ/ſic animi ratiōi qua-
drat/& congruit. Animus hanc probat congruitatē. In ipſa profecto congruitate pulchritudo. In
ea probatione amoris conſiſtit affectus. Quoniā uero idea/& ratio ſunt a materia corporis alienæ/
hoīs cōſtitutio illis non ex materia/uel quantitate ſed ex aliquo potius īcorporeo ſimilis iudicatur/
ut ſimilis illis cōgruit. Vt congruit pulchra eſt. Iccirco diuerſa ſunt corpus/& pulchritudo. Quod
ſiquis quæſierit quonam pacto corporis forma/animæ/mentiſq;/formæ/& rationi ſimilis eē queat.
Is oro conſideret ędificium architecti. Principio architectus ędificii rationem/& quaſi ideam ani-
mo concipit. Deinde qualem excogitauit domum/talem pro uiribus fabricat. Quis neget domũ
corpus exiſtere/eamq; ideæ artificiis incorporeæ. Ad cuius ſimilitudinem effecta eſt: eſſe perſimi-
lem? Porro propter incorporalem/& ordinem quendam/potius quam propter materiam eſt ar-
chitecto ſimilis iudicanda. Age igitur materiam ſubtrahe ſi potes/potes autem cogitatione ſub-
trahere/ordinem uero relinque. Nil tibi reſtabit corporis/nihil materiæ. Immo uero idem erit

penitus/qui ab opifice prouenit ordo/& qui remanet in opifice. Idē in quouis hoīs corpore facias.
Reperies illius formā animi rōni quadrātē/ſimplicē eſſe/materiæq; expertē.

¶ Quot requirunt/ut res pulchra ſit/& quod pulchritudo eſt ſpiritale donū. Cap. VI.

QVid tādem eſt corporis pulchritudo? Actus uiuacitas:& gratia quędam ideæ ſuæ influum
in ipſo reſulgens. Fulgor huiuſmodi in materiam non priuſq̄ aptiſſime ſit pręparata deſcē
dit. His uero tribus. Ordine/modo/ſpecie/cōſtat uiuentis corporis præparatio. Ordo par
tium interualla. Modus/quātitatē. Species/liniamenta/colorēq; ſignificat. In primis enim oportet
ut membra quæq; corporis naturalem ſitum habeant. Suo aures loco ſint oculiq;/& nares/& cæte
ra/ac paribus interuallis/oculi/naſo ſint proximi/paribus item aures utræq; diſtēt ab oculis. Neq;
hæc interuallorum ad ordinem pertinens parilitas ſufficit/niſi partiū modus accedat/ qui medio
crem debita totius corporis proportione ſeruata/mēbris ſingulis tribuat magnitudinem. Vt na
ſi tres in longum diſpoſiti uultus unius impleant longitudinem. Auriumq; utrarūq; ſemicirculi una
coniuncti oris aperti circulum faciant. Idem quoq; coniunctio ſuperciliorum efficiat: longitudo
naſi/longitudinem labii compleant auriſq; ſimiliter. Gemini oculorum orbes unum ęquent oris
hiatum. Capita octo proceritatem corporis comprehendant. Eandem quoq; monſtret brachioq;
in latus extenſio/crurumq; ſimiliter atq; pedum. Neceſſariam præterea ſpeciem ducimus/ut linea
rum attractus artificioſi/rugæq;/& oculorū ſplendor/ordinem illum modumq; partium decorent
Atqui tria hæc licet in materia ſint/pars ulla corporis eſſe nō poſſunt/ordo mēbrorū/mēbrū qdē
eſt nullū. Ordo enī mēbris oībus ieſt. Nullū uero mēbrū ī mēbris oībus reperit. Accedit quod or
do nihil eſt aliud q̄ decens partium interuallum. Interuallum uero quid aliud dicemus q̄ diſtanti
am partium? Diſtantia deniq;/aut nihil eſt/& uacuū prorſus inane/aut tractus aliquis linearū. Li
neas autem quæ latitudine profunditateq; carent/quæ corpori neceſſaria ſunt/quis corpora dixe
rit? Modus itē non quantitas. Sed terminus quantitatis. Termini uero ſuperficies ſunt lineæq;/&
puncta/quæ cum profunditatis craſſitudine careant corpora non putantur. Speciem quoq; i lumi
num umbrarum. Linearum iocunda concordia non in materia collocamus. Ex his omnibus pa
tet pulchritudinem uſq; adeo eſſe a mole corporis alienam/ut nunq̄ ipſi materiæ ſe cōmunicet/niſi
tribus illis incorporalibus preparationibus/quas narrauimus/ſit affecta. Harum uero fundamen
tum eſt elementorum quattuor temperata complexio/ut corpus noſtrum cœlo/cuius eſt tempera
ta ſubſtantia/ſit ſimillimū/neq; aliquo humorum exceſſu ab animi formatiōe deſciſcat. Sic enim/&
cœleſtis fulgor facile lucebit in corpore cœlo perſimili/& forma hoīs illa perfecta quam habet ani
mus impacatam obedientemq; materiam/reſultabit expreſſior. Ad pulchritudinem præterea ſu
am accipiēdam/ uoces ferme ſimiliter diſponuntur. Ordo nāq; illarum eſt a graui uoce ad octauā
aſcēſus atq; inde deſcenſus. Modus debita per tertias/quartas/& quintas/& ſextas uoces: tonos itē
& ſemitonos progreſſio. Species canora clare uocis intenſio. His utiq; tribus ceu quibuſdam ele
mētis corpora ex membris multis compoſita/& arbores/& animalia/ac uocum plurium congre
gatio ad ſuſcipiendam pulchritudinem diſponuntur. Corpora uero ſimpliciora/ut elemēta quat
tuor. Lapides/& metalla. Item q; uoces ſingulæ interiori quadam naturæ ſuæ temperie fœcundita
te/& claritate/ad eandem ſufficienter aptantur. Animus autem eo potiſſimum ad illam eſt natura
ſua accommodatus/quod/& ſpiritus eſt/& quaſi ſpeculum deo proximum. In quo quemadmodū
in ſuperioribus diximus diuini uultus elucet imago. Igitur quemadmodum auro/ut appareat ſpe
cioſum nihil prorſus addendum. Sed terræ ſordes ſi quæ inhæſerint ſecernendæ. Ita nullis adiun
ctionibus indiget animus/ut formoſus appareat. Sed deponenda corporis cura/ & ſolicitudo tam
anxia/cupiditatis/& timoris perturbatio depellenda. Cōfeſtim naturalis animi ſpecies emicabit.
Cæterum ne longius digrediatur oratio ex ſupradictis breuiter concludamus/pulchritudinē eſſe
gratiā quandā uiuacē/& ſpiritalem dei radio/illuſtrante angelo primū infuſam. Inde/& animis ho
minū/corporūq; figuris/& uocibus/quæ per rationē/uiſum/auditū/animos noſtros mouet/atq; de
lectat/delectando rapit:rapiendo ardenti inflāmat amore.

¶ De amoris pictura. ¶ Cap. VII.

AGatho uero poeta ueterum poetarum more deum iſtum humana ueſtit imagine/pin
gitq; ipſum hominum inſtar formoſum. Iuuenem/tenerum/ flexibilē/ ſiue agilem apte
compoſitum atq; nitidum. Quorſum hæc? præparationes hæ quidem ſunt ad formo
ſam indolem potius q̄ formoſitas. Nam ex quinq; his partibus tres primæ complexio
nem corporis temperatam/quod primum eſt fundamentū ſignificant/duæ reliquæ ordinē/modū
& ſpeciē indicant. Phyſici tēperatæ corporationis inditiū tenere carnis lenē/& firmā ęqualitatē de
monſtrauere. Vbi calor excedit nimiū aridū/& hirſutū corpus. Vbi frigus rigidū. Vbi ſiccitas/du
rū/& aſperū. Vbi humiditas/fluxū/lapſum/inęquale/contortū. Æqualis igit/& firma corporis tene
ritudo/affectionē eius indicat in quattuor humoribus moderatā. Hāc ob cām Agatho. Mollē deli
catū/& tenerum appellauit:cur iuuenem? Quia non ſolum naturæ/ſed ætatis etiam beneficio tem
peries

periess hæc habetur. Temporis enim diuturnitate partibus humorum ſubtilioribus reſolutis partes reſtant admodum craſſiores igneq̃/& aere exhalatio aquę/& terræ regnat exceſſus. At cur agilem/& flexibilem. Vt aptum ad motus oẽs promptumq̃ intelligas/ne forte putes cum mollem diceret/aquæ mollitiem muliebrem languidam/& ineptam dicere uoluiſſe. Ea ſiquidem eſt moderatæ complexioni contraria/poſt hæc adiecit. Apte compoſitum: ideſt ordine/& modo partiũ honeſtiſſime figuratum. Adiecit/& nitidum: ideſt ſuaui colorum ſpecie refulgentem: præparationibus his præpoſitis/quod reliquum erat reticuit Agatho. Noſtrum eſt enim poſt hæc aduentũ gratiæ ſubintelligere. Hæ quinq̃ partes in hoĩs figura ita/ut diximus. In amoris autem potentia aliter intelligendæ uidentur. Eius enim uim/& qualitatem oſtẽdũt. Iuuenis ideo dicitur/quia iuuenes/ut plurimum amore irretiuntur/eiuſq̃ inſidiis irretiti ætatem appetit iuuenilem. Mollis/ quia mitia ingenia facilius capiuntur/& qui capti ſunt licet ante feroces manſueti redduntur. Agilis/& flexibilis: quia/& influit clam: & ſimiliter effluit. Cõcinnus atq̃ compoſitus. Quoniã formoſa/& ordinata deſiderat/fugitq̃ cõtraria. Nitidus: quoniam in florida/& nitente ętate hominis aſpirat ĩgenio/& florida cõcupiſcit. Hæc quoniã copioſiſſime exequitur Agatho breuiter pſtrinxiſſe ſufficiat.

De amoris uirtute. Cap. VIII.

HAec etiam/quæ de quattuor uirtutibus ab Agathone dicuntur ad amoris bonitatem ſignificandam/ſic accipienda ſunt/ut iuſtus. Ideo affirmetur/quia ubi integer/ac uerus eſt amor/ibi eſt beneuolentiæ uiciſſitudo/quæ nullã admittit contumeliã/uel iniuriam: huius charitatis tãta uis eſt/ut ea ſola humanũ genus tranqlla poſſit in pace ſeruare. Quod neq̃ prudentia/neq̃ fortitudo/neq̃ uis armorum/legum/& ęloquentiæ ſine beneuolentia poteſt efficere: uocat præterea. Temperatum/quia turpes domat cupiditates. Amor enim cum pulchritudinẽ quærat/quę in ordine quodam/temperantiaq̃ conſiſtit/uiles/& immoderatas concupiſcentias aſpernaẽ/a turpibus geſtibus ſemper abhorret. Quod a pricipio ſatis ab heroe audiuiſtis. Atq̃ ubi huius regnat affectus: omnes cupiditates aliæ contẽnuntur. Subiunxit. Fortiſſimũ. Quid enim audacia fortius? Quis item audentius q̃ amator pro amato pugnat? Diis aliis: ideſt planetis aliis/mars fortitudine præſtat/quia fortiores hoĩes efficit. Venus hunc domat. Quando enim mars in angulis cœli/uel ſecunda natiuitatis domo/uel octaua conſtitutus naſcenti mala portendit Venus ſæpe coniũctione ſua/uel oppoſitione/uel receptione: aut aſpectu ſextili: aut trino/martis/ut ita dicamus/compeſcit malignitatem. Rurſus qñ mars in hortu hoĩs dñatur/magnitudinem animi iracundiamq̃ largiẽ. Si proxime Venus acceſſerit/uirtutem illam magni animi a Marte data non impedit. Sed uitiũ iracundiæ reprimit. Vbi clemẽtiorem facere martem/& domare uidetur. Mars autem Venerẽ nunq̃ domat. Illa ſiquidem ſi uitæ dux fuerit amoris præſtat affectum. Si mars proximi duxerit ſuo calore Veneris impetum/reddit ardentiorem ita/ut ſi naſcente aliquo Mars ĩ Veneris domo/libra/uel tauro fuerit propter martis preſentiam qui tunc natus eſt/acertimis uratur amoribus. Mars itẽ ſequitur Venerem. Venus Martẽ non ſequitur/quoniam audacia amoris pediſſequa eſt/non amor audaciæ. Non enim ex eo quod audaces ſunt amore homines illaqueãtur. Sed ex eo plærũq̃ quod amoẽ ſaucii ſunt/audaciſſimi fiunt ad quæq̃ pericula propter amatum ĩtrepide ſubeunda. Deniq̃ fortitudinis eius oĩbus excellentis euidentiſſimum illud eſt argumentum/quod amori omnia parent/ille nulli. Nẽpe cœleſtes amant/& animalia/& corpora oĩa, Fortes item/& ſapientes. Diuites uiri regeſq̃ maximi colla ſubeunt amoris imperio. Amor autem nullis iſtorum ſubiicitur. Neq̃ enim diuitum munera amorem emunt/neq̃ potentum minæ uiolentiæq̃/ut amemus/ uel deſiſtamus amare nos cogere poſſunt. Amor enim liber eſt/ac ſua ſponte in libera oritur uolũtate/quã neq̃ deus etiam coget/qui ab initio liberam fore decreuit. Quo fit/ut amor: qui in omnibus ĩfert/omnium effugiat uiolentiam. Huius tanta libertas eſt/ut cætere animi affectiones/uel artes/operationeſq̃ premium aliquod/ut plurimum a ſe diuerſum exoptent. Amor ſeipſo tanq̃ ſuiipſius præmio ſit contentus/quaſi nõ ſit premium aliud præter amorem quod amore ſit dignum. Nam qui amat/amorem amat præcipue. Id enim uult ab amato potiſſimum/ut uiciſſim amet amantem. Eſt etiam ſapientiſſimus. Qua ratione amor rerum oĩum creator ſit atq̃ ſeruator/& artiũm ſingularũ magiſter/& dominus ſatis in Eryximachi oratione arbitror diſputatum. In quibus ſapientia amoris oſtenditur. Ex omnibus his concluditur amorem iccirco/& beatiſſimum eſſe/quia pulcherrimum ſit/& optimus/eſſe uero pulcherrimum ex eo conſtat/quia pulcherrimis tãq̃ ſui ſimilibus delectatur. Optimum quoq̃ propterea/quod optimos facit amantes. Optimum uero eſſe illum neceſſe eſt/qui alios optimos efficit.

De donis amoris. Cap. IX.

QVid amor ſit ex noſtra illa diſcurſiõe apparuit. Qualis ſit/ex uerbis ſupioribus Agathõis. Quę mũera largiaẽ/facile ex dictis dr̃. Eſt enĩ amor alter ſimplex. Mutu⁹ alter. Simplex ille quẽcũq̃ cõprehẽderit prudentẽ reddit ad prouidendũ. Acutũ ad diſſerendum. Facũdum ad eloquendum. Ad res gerendas magnanimum. Ad iocos facetum. Ad ludos promptum. Ad ſeria

quæq; fortiſſimum. Mutuus periculis pulſis ſecuritatem: ſubmota diſſenſione concordiam. Vita-
ta miſeria præſtat felicitatem. Vbi enim mutua charitas. Ibi nullæ inſidiæ. Ibi cõmunia omnia. Ibi
lites/& furta/homicidia ceſſant: & ꝑlia. Tranquillitatem huiuſmodi nõ aialibus ſolũ: ſed cœlis etiã/
elementiſq; ab amorẽ mutuo tribui. Et hic tangit Agatho/& ſupra in Eryximachi oratiõe diffuſius
eſt oſtenſum. In orationis huius calce dr̃ amor cantu ſuo mentes deoꝝ hominũq; mulcere. Q đ pla
ne itelliget qſqs meminerit ĩ ſuperioribus demõſtratũ fuiſſe amorẽ ĩ oĩbus eẽ/atq; ad oĩa porrigi.

Amor cæteris diis/& antiquior eſt/& iunior. Cap. X.

SEd anteq̃ finẽ faciã optimi uiri. Tres pro ingenii uiribus quæſtiones: quæ in Agathonis di
ſputatiõe ſuboriunt̃ abſoluã. Primo enim quærit̃ cur Phædrus ĩſeniorem Saturno/& Ioue
amorẽ Agatho uero dixerit iuniorẽ. Secundo quid apud Platonẽ regiũ neceſſitatis ſignifi
cet. Quid amoris imperium. Tertio q̃ dii: quas artes regnante amore repererint. Pater oĩum de-
us mẽtes illas ſui miniſtras quæ Saturnũ Iouẽ/cæteroſq; planetas mouẽt amore quodã ſui ſeminis
ꝓpagandi: & benignitate ꝓuidentiæ genuit. Mentes iterũ e ueſtigio natæ parentẽ ſuũ recognitum
diligunt. Amorẽ illũ quo creant̃ cœleſtes/ſeniorẽ illis. Eũ uero quo creatori ſuo afficiunt̃/dicimus
iuniorẽ. Præterea Saturni planetæ/& aliorũ ideas angelica mens a patre ſuo non prius acceperit q̃
ad eius faciem amore ingenito flecteret̃. Ea rurſus poſtq̃ illos accepit flagrantius parentis munus
amauit. Sic ergo angeli illius in deum dilectio ꝑtim antiquior eſt ideis: quę dii dicũtur. Partim
etiam iunior. Igit̃ amor principium eſt/& finis. deorũ/primus atq; nouiſſimus.

Amor ante neceſſitatem regnat. Cap. XI.

VErum/ut quęſtio ſecũda ſoluat̃ hic ante neceſſitatẽ ideo regnare dicendus: quoniã diuinus
amor oĩbus ex ſe natis dedit originẽ. In quo nulla neceſſitatis uiolentia ponitur. Nam cum
nihil ſupra ſe habeat nõ coactus/ſed ſponte quodlibet oꝑatur. Mens aũt quæ illũ ſequit̃ fe-
rente illo neceſſario pululat. Ille igit̃ amore ꝑducit hæc neceſſitata producitur. Ibi amoris hic ne-
ceſſitatis incipit dñatio. Hæc licet a ſumma dei bonitate naſcat̃. Ideoq; fit bona tñ quia extra deum
ꝓceſſit/neceſſario ab infinita parentis perfectiõe degenerat. Nũq̃ enim effectus/totã ſuſcipit cauſę
bonitatẽ. In hac utiq; neceſſaria effectus. Tũ ꝓceſſione/tum etiam degeneratione neceſſitatis con
ſiſtit imperium ſed enim mens ueſtigio genita ſuũ/ut diximus diligit auctorẽ: ubi regnum reſurgit
amoris. Nã & illa amore in deum erigit̃: & deus amore eam ad ſe cõuerſam illuminat. Verum hic
rurſus neceſſitatis potentia ſurrepit. Quippe cũ lumen illud a deo deſcendens nõ tanta claritate re
cipiatur a mente natura ſua obſcura/quãta a deo tribuit̃. Cogit̃ enim ꝑ naturæ ſuæ capacitate reci
pere. Ideo uiolẽtia naturæ ſuſcipiẽtis fit lumẽ obſcuri⁹: huic neceſſitati amoris ſuccedit iterũ prĩci-
patus. Illa ſiqdẽ pri⁹ hoc dei fulgore accenſa/ardẽtius in eũ reflectit̃/& hac re q̃ſi ſcintilla luminis
ĩſtigata totã expetit lumĩs plenitudinẽ. Hic & deus ꝓuidẽtiæ ſuæ bẽignitate ultra primũ illud natu
rale lumen diuinũ quoq; largit̃. Atq; ita ſibi inuicẽ alterne ſuccedit amoris neceſſitatiſq; potentia.
Quæ quidem ſucceſſio in diuinis/naturæ origine fit. In aliis temporis ĩteruallis. Ita tñ/ut amor pri-
mus ſit oĩum atq; nouiſſimus. De aĩo quoq;/& cæteris/quæ a deo fiunt/quo ad duo hæc imperia ſi-
militer iudicandũ. Iccirco ſi abſolute loquamur/antiquius eſt amoris q̃ neceſſitatis imperium. Cũ
in deo illius huius in rebus creatis ꝑtãs incipiat. Si de rebus a deo creatis intelligamus neceſſitatis
tyrãnius regnũ antecedit amoris. Cum res ipſæ prius neceſſitate ꝓcedant atq; degenerent proce
dendo q̃ ad patrem ſuũ amore ſe uertãt. Duo hæc imperia. Duobus hymnis cecinit Orpheus. Ne
ceſſitatis imperiũ ita in noctis hymno. Tribus
fatis impas/& generas oĩa diuinæ Orpheus duo regna poſuit. Et ea inuicem compauit/ ꝓpoſuitq;
amorẽ neceſſitati cũ dixit illum tribus fatis in quibus conſiſtit neceſſitas imperare.

Quo pacto regnãte neceſſitate Saturn⁹ caſtrauit cœliũ. Iuppiter uero ligauit Saturnũ. Ca. XII.

QVo autem pacto dominante neceſſitate ſequentes dii parentes ſuos aut caſtrare aut ligare
hic ab Agathone dicantur/ex dictis facile intelligimus. Non enim hæc ita accipienda ſunt
ut mens angeli deum ipſum. Sed munus ſibi a deo tributum in ſeipſa diuidat/& diſcerpat.
Satis pauloante moſtrauimus munera dei in recipiente ſpiritu neceſſario a ſumma dei perfectione
decidere. Quo fit/ut fecunditas illa naturæ in deo quidem integra. Sed in angelo cõmunita/& quo
dãmodo mutilata merito caſtrata fuiſſe dicatur. Quod quidem regnante neceſſitate cõtingere di/
citur/qa neq; dantis/neq; accipientis uoluntatem. Sed ea neceſſitate/qua effectus cauſæ ſuæ ęquari
non poteſt/neceſſario accidit. Sic enim Saturnus. i. angelus Cœlium. i. ſummum deum caſtrare ui
detur Iuppiter quoq; ideſt anima mundi ligare Saturnum ideſt uim ab angelo acceptam in ſeipſo
naturæ ſuæ defectu anguſtioribus limitibus coarctare. Amplior enim eſt illius/q̃ huius potentia.
Ideo potentia/quæ in illo expedita propter amplitudinem/& ſoluta. In hoc ꝑpter anguſtiam liga-
ta iam/& coarctata cenſetur/obmitto quod aſtrologi opinantur. Planetæ Saturni malignitatẽ Io-
uis coniunctione/uel receptiõe/uel oppoſitiõe/aut aſpectu ſextili aut trino ſæpiſſime coherceri. Sed
de his hactenus ad queſtionem tertiam deſcendamus.

Qui dii/quas artes hominibus largiantur. Cap. XIII.

ARtes a diis pp amorē humano generi traditas Agathō arbitraſ. Regnandi ab Ioue. Sagit
tandi. Diuinandi. Medēdi artē ab Apolline. Fabricā ærariā a Vulcano. Texendi artificiū a
Minerua A muſis denīq; muſicā. Duodecim Zodiaci ſignis numina preſunt duodecim. Arieti Pal
las Tauro Venus Appollo Geminis Cancro Mercurius Leoni Iupiter Virgini Ceres Libræ Vulca
nus Scorpio Mars Diana Sagittario Veſta Capricorno Aq̄rio Iuno Piſcibus uero Neptūnus. Ab
his artes oēs generi noſtro tradunſ. Signa illa in corpus. Numina quæ illis præſunt in aīam uires
ſuas ad ſingulas artes infundūt. Ita Iuppiter p Leonē hoīem ad gubernationē deorum/& hoīum. i.
ad res/tā diuinas q̄ humanas p̄clare gerēdas reddit aptiſſimū. Appollo p geminos uaticiniū medi
cinā/& arcus īduſtriā exibet Pallas p Arietē texēdi peritiā. Vulcanus p Librā ærariā fabricā/& artes
reliquas alii. Quia uero p̄uidētiæ benignitate ſua nobis munera magnifice largiunſ amore īſtigā
te dicimus elargiri. Præterea uelociſſima illa/& ordinatiſſima cœlorū cōuerſiōe muſicā naſci cōſo
nantiā arbitramur/atq; octo circulorū motibus tonos octo. Ex cūctis aūt nonū q̄ndam p̄duci con
centū. Nouē itaq; cœlorū ſonos a muſica cōcordia/muſas nouē cognominamus. Huius muſicę rō
nes nr̄ olim donat⁹ ē aīus. Cui enī ē origo cœleſtis/merito cœleſtis īnata dicit harmonia. Quā dei
de uariis inſtrumētis/& cātibus īmitanſ. Idq; munus ſimiliter diuinæ p̄uidētię nobis eſt amore cō
ceſſum. Hūc ergo nos uiri clariſſimi deū/quia pulcherrimus eſt amemus quia optimus imitemur.
Quia beatiſſimus ueneremur/ut ſua nobis clementia/& largitate concedat/pulchritudinis/bonita
tis/beatitudinis ſuæ poſſeſſionem.

Introductio ad diſputationem de amore. Oratio Sexta. Cap. I.

HActenus Carolus Marſupinus Thōmas aūt Bencius Socratis diligēs imitator ad ſocrati
corū uerborū cōmētationē libēti aīo/& hilari uultu ſe cōtulit Socrates inqt noſter Græcorū
oīum ſapientiſſimus oraculo Apollinis iudicatus amādi artē præcæteris p̄fiteri ſolebat/q̄
ſi ob artis huius pitiā potiſſimū/& Socrates/& alius quis eēt ſapiētiſſimus iudicand⁹ Artē huiuſmo
di nō ab Anaxagora. Damōe. Archelao phyſicis/nō a Prodico Chio/& Aſpaſia rhetorice p̄feſſori
bus. Nō a Conno muſico/a qb⁹ multa didicerat. Sed a Diotima fatidica muliere diuino afflata ſpū
ſe accepiſſe dicebat. Mea qdē ſnīa/ut oñderet ſola diuinitatis inſpiratiōe/qd uera pulchritudo ſit:
qd legitimus amor/qua rōne amādū/homines intelligere poſſe. Tāta ē amatoriæ facultatis poten
tia. Tāta ſublimitas. Ergo p̄cul ab his cœleſtib⁹ epulis abeſte/p̄cul ī quā abeſte p̄phani/q terrenis
obruti ſordibus/& Bacho Priapoq; prorſus emancipati/amorē cœleſte munus/in terra porcorum
ritu cœnūq; proſternitis. Vos aūt cōuiuæ caſtiſſimi/& alii oēs Dianę/& palladi cōſecrati/qui animi
puriſſimi libertate/perpetuoq; mentis gaudio exultatis adeſte feliciter/diuinaq; myſteria Socrati
a Diotima reuelata diligenter audite. Sed antequā Diotimā audiatis ſoluēda eſt controuerſia q̄dā
inter eos q de amore in ſuperioribus tractauerūt/& eos:q tractaturi ſunt orta. Sup̄iores nāq; amo
rem pulchrū/bonū beatū/deū uocauerūt Socrates/& Diotima negār/atq; illū īter pulchrū & turpe.
bonū/& malū/beatū/& miſerū/deū/& hoīem mediū collocāt. Nos utrāq; ſnīam licet alia rōne uerā
exiſtimamus.

Amor ē medi⁹ īter pulchritudinē/& cupidinē atq; īter deū/& hoīem. Cap. II.

FErro magnes lapis ſuā q̄ndā īſerit qualitatē:q̄ ferr̄ magneti factū p̄ſimile ad hūc lapidē īcli
naſ. Incliatio huiuſmōi p̄ut a lapide orta/uergit ī lapidē. Lapidea certe īcliatio dr̄/p̄ut ī fer
ro ē/& ferrea ē pariter/& lapidea Eſt. n. īferri mā ñ pura illa qdē. Sed p q̄litatē lapidis iā for
mata. Ideo utriuſq; retinet p̄prietatē. Ignis ēt/ut loq̄mur aptius q̄litate ſua. i. calore linū accēdit. Li
nū caloris q̄litate ſuſpēſū ad ſupernā ignis euolat regionē. Volatū huiuſmōi p̄ut ab igne excit⁹ uer
git ad ignē/igneū plane cognominam⁹/p̄ut ī lino ē nō mero qdē. Sed iā ignito ab utriuſq; tā lini q̄
igni natura/lineū ęque ac igneū dicimus Figura hoīs ſæpenumero pp bonitatē interiorē feliciter a
deo cōceſſam/aſpectu pulcherrimā/ſplēdoris ſui radiū p oculos intuentiū tranſfundit in animum.
Hac utiq; ſcintilla tāq̄ hamo quodā tractus aīus p̄perat ad trahētem. Hūc nos tractū qui/& amorē
q̄m a pulchro bono/felici dependēs ī idē reflectiſ pulchrū/bonū/beatū/deū Agathonis cœterorū
q; ſuperiorū ſententia nominare non dubitamus. Quoniam uero in animo eſt per radii illius pul
chri preſentiam iam accenſo affectum inter pulchrum/& non pulchrum medium cogimur nomi
nare. Quādoquidē aīus/qui nullā adhuc pulchræ rei ſuſcipit imaginē/rē illā tāquā īcognitā nōdum
amat. Et qui totam poſſidet pulchritudinem amoris ſtimulis non uexatur. Quis enim/quæ habet
affectat? Reſtat/ut tunc ardenti flagret amore:quādo ſpecioſum aliquod rei pulchræ ſimulachrū
nactus ea prægustatione ad plenam poſſeſſionem pulchritudinis inſtingatur. Cum igitur amantis
animus rem ipſam pulchram partim habeat quidem/partim uero non habeat/non iniuria partim
pulcher eſt/partim nō pulcher. Atq; ita amorem ex huiuſmodi mixtione medium quēdam affectū
eſſe uolumus/inter pulchrum/& non pulchrum utriuſq; participem. Ob hanc utiq; rationem Dio
tima/ut ad eam iam ueniamus amorem dæmonem appellauit. Quia ſicut dæmones inter cœle
ſtia/& terrena ſunt medii. Sic amor inter informitatem & formā mediū obtinet. Mediā hanc eius

regionẽ inter infotmẽ formoſamq; naturã Ioãnes in prima/& ſecũda eius oratione ſatis aperuit.

De ſperatum animis & Demonibus. Cap. III.

SEd quomodo mediã plagã cælũ inter/& terrã demones hĩtẽt/ex uerbis Diotimæ ĩ cõuiuio Socratis in Phædro/atq; in Philebo Athenienſis hoſpitis in legibus:& epinomi. Ita cogno ſcite: uniuerſam huius mundi machinã aĩa quadã regi: atq; moueri Plato exiſtimat. Siqdẽ mũdi corpus totũ quoddã corpus eſt/ex totis quattuor elemẽtis cõpoſitũ/cuius particulæ ſunt oĩ-um aĩantiũ corpora. Nã aĩalis cuiuſq; corpuſculũ mũdãi corporis particula eſt. Neq; ex toto ignis/ aeris/aquæ/terræ/elemẽto. Sed horũ elementorũ partibus qbuſdã cõponitur. Q uãto igit totũ par te pfectius eſt. Tãto mũdi corpus pfectius eſt ſingulorũ animantiũ corpore. Abſurdũ eſſet imper-fectũ quidẽ corpus habere aĩam/pfectũ uero/neq; habere aĩam/neq; uiuere. Q uis enim adeo mẽ-tecaptus eſt/ut partẽ uiuere dicat totũ neget? Viuit igit totũ mũdi corpus. Cũ aĩaliũ corpora quę partes illius ſunt uiuãt. Vnã eẽ oportet totius aĩam/ſicut & una ẽ materia/una cõſtructio. Cũ ergo duodecĩ ſint mũdi ſpæræ: ut Platoni placet. Octo cæli/& elemẽta ſub cælo quattuor/ atq; duodecĩ hæ ſpæræ diſcretæ inuicẽ ſint/ſpecie/motibus/& pprietate diuerſæ duodecim: neceſſe eſt illis a deẽ aĩas/ſpecie/& uirtute diuerſas. Vna igit erit unius primæ materiæ aĩa. Duodecim circulorum/ani mæ duodecim. Quis terrã/aut aquã neget uiuere? quæ uitã aĩalibus ex ſe genitis tribuũt/ quod ſi fe ces hæ mũdi uiuũt. Viuentiũq; ſunt plenæ. Cur nõ aer:& ignis excellentiores mũdi partes uiuant/ uiuẽtiaq; ĩ ſe ſimiliter hẽant/cœliq; ſimiliter? Sed aĩalia illa cœleſtia: quæ ſydera ſunt/& terrena aq̃ti liaq; uidemus qdẽ/ ignea uero/& aerea nõ uidemus. Quippe cũ neq; purũ ignis/aut aeris elemẽtũ pſpiciamus. Hoc aũt intereſt: quod in terra duo ſunt aĩantiũ genera. Bruta:& rõabilia. Similiterq; in aqua. Cũ aqua corpore terræ pſtãtior/nõ minus q̃m terra cõpos eſſe debeat rõnis. Globi uero decẽ ſuperiores pp eorũ ſublimitatẽ ſolis ſunt rõnabilibus exhornati. Aĩam mũdi.i. materiæ pri-mæ:& duodecim ſpærarũ/& ſyderũ aĩas deos platonici nominant/tãq̃ angelicæ mentis ſummiq; dei pediſſequas. Aĩalia quæ ignis ætherei ſub luna locati/aut puri aeris/aut nubuloſi aeris aquæ p-ximi regionẽ habitãt/dæmones. Quæ terrã incolunt rõnalia hoĩes. Dii etiã ĩmortales/& ĩpatibiles ſunt hoĩes patibiles/atq; mortales ſunt. Dæmones ĩmortales ſunt qdẽ. Sed patibiles. Neq; paſſio-nes dæmonibus corporis. Sed animi affectus quoſdã attribuũt: qbus bonos hoĩes amant quodã-modo malos oderũt: ſeq; ipſos ppius/& ardẽtius rebus ĩferioribus præcipue humanis gubernan dis ĩmiſcent: ii oẽs ex hoc officio boni uident. Eſſe uero alios quoſdã malos dæmones platonici nõ nulli/& chriſtiani theologi uoluerunt. Sed de malis dæmonibus nulla ad pñs nobis eſt diſputatio. Bonos autẽ noſtri cuſtodes pprio noĩe angelos inferioris mũdi gubernatores. Dionyſius Areopa gita/quod a Platonis mẽte minime diſcrepat uocare ſolet. Q uinetiã quos deos/& ſperarũ/ſyderũ/ q; aĩos Plato nũcupat angelos dei miniſtros Dionyſii more poſſumus appellare/quod etiã a Plato-ne ob eã cauſam nõ diſſentit: quia huiuſmodi aĩos/ut in decimo legũ apparet ſperaꝝ clauſtris haud quãquã pinde illigat/ut corporibus aĩas terrenorũ. Sed tãta uirtute a deo ſũmo donatos affirmat/ ut dei uiſione gaudere ſimul ualeãt/& ſine ullo labore/aut ſolicitudine globos mũdi p patris ſui uo luntate regere/& mouere/hiſq; mouendis inferiora facilẽ gubernare. Q uare inter Platonẽ/& Dio nyſium uerborum potius eſt/quam ſententiæ diſcrepatio.

De ſeptẽ Donis qui a deo hoĩbus p medios ſpiritus tribuunt. Cap. IIII.

r

RErũ oĩum ideis/quas diuina mẽs cõtinet ſequentes dii/deorũ muneribus dæmones ſubſer uire dicunt. A ſummo nãq; ad imũ oĩa p media tranſeũt. Ita/ut ideæ illæ diuinæ mẽtis con ceptiones/p deos dæmones/ſua hoĩbus munera largiant. Horũ ſunt præcipua ſeptẽ. Con templatiõis acumẽ. Gubernandi poteſtas. Animoſitas. Claritas ſenſuũ. Amoris ardor. Interpre-tandi ſubtilitas. Fœcũditas generãdi. Horũ uim deus primo in ſe cõtinet. Deiude ſeptẽ diis/q pla/ netas ſeptẽ mouent/angeliq; a nobis uocant/horũ potẽtiam tribuit/ita ut ſinguli ſingula præcæte-ris capiãt. Illi ſæptẽ dæmonũ ordinibus eis ſubſeruientibus ſingulis præcipue ſingula exhibent. Iſti tradũt hominibus. Profecto deus hæc aĩs ſtatim a ſe natis infundit hi ex orbe lacteo p cancrũ labẽ tes/in corpus cœleſti quodã/lucidoq; corpore inuoluũtur: quo circũdati terrenis corporibus ĩclu duntur. Ordo enim naturę reqrit/ut puriſſimus aĩus in corpus hoc ĩpuriſſimũ nõ priuſq̃ medium quoddã/& purũ tegmen accepit decidere ualeat. Q uod cũ animo craſſius ſit/hoc aũt corpore pu/ rius/& ſubtilius/cõmodiſſima a Platonicis iudicatur aĩæ cũ terreno corpore copula: hinc itaq; fit/ ut planetarũ animæ noſtris animis. Corpora uero corporibus noſtris ſeptẽ illorũ numerũ uires a deo datas ſtatim ab initio/atq; aſſidue confirmẽt/& roborent. Eidẽ officio pręſunt naturę dęmonũ totidẽ ĩter cæleſtes/& hoĩes mediæ. Cõtẽplationis donũ Saturnus/p Saturnios dæmones roborat Gubernandi/& ĩperandi potentiã Iuppiter Iouialiũ dęmonũ miniſterio. Magnitudinẽ animi mars p dęmones martiales. Senſum/opinioniſq; claritatẽ. Vnde uaticiniũ ſequitur. Sol dæmonum ſola rium adiumento. Amorem per ueneteos Venus inſpirat pnunciãdi/& ĩterpretandi ſolertiã mer-curialibus intercedentibus Mercurius adiuuat Luna poſtremo lunaribus dęmonibus conferenti-

bus fouer

bus fouet generationis officiũ:horũ ſacultatẽ licet hominibus cunctis impartiant.Illis tamen pręcipue.In quorũ cõceptione/& ortu ex cœli diſpoſitõe poſſunt plurimũ.Quæ quidẽ licet infuſa diuinitus honeſta ſint/poſſunt tamẽ in nobis quandoq; ꝓpter abuſum uideri deformia:quod eſt in gubernationis.Animoſitatis.Amoris.Generationis uſu perſpicuũ.Amoris inſtinctũ ne longius digrediamur a deo ſummo/& a Venere/quæ dea dicitur/& a dęmonibns ueneteis hñimus.Quoniã a deo deſcendit deus/qm̃ a demonibus confirmat̃/dæmon eſt appellandus.Quapropter iuſ apud Agathonem deus apud Diotimã dæmon eſt dictus.Dæmon inq̃ uenereus.

De ordine Dæmonũ Venereoꝝ/& quomõ iaculantur amorem. Cap. V.

Demon aũt uenereus/triplex eſt amor.Primus in Venere cæleſti a Platonicis ponitur.In ipſa.ſ.angelicæ mentis intelligẽtia.Secũdus/in uulgari Venere.In ea uidelicet potentia:quã habet mũdi aĩa generandi.Qui duo ꝓpterea dæmones appellãtur quia inter informitatẽ/& formã ſunt medii/ut & ſupra tetigimus/& paulopoſt latius explicabimus.Tertius/ordo dẽmonũ plane tam Veneris comitãtium.Horũ quoq;.ſ.dæmonũ uenereoꝝ triplicẽ ordinẽ ponimus.Alii ignis/alii puriſſimi aeris/alii et aſſioris/& nebuloſi aeris elemento ſunt aſſigniãti oẽſq; a Græco uocabulo. Heros qđ amorẽ ſignificat.Heroes.i.amatorii nominãtur:primi in eos hoĩes amoris aculeos iaculãtur/in quibus bilis humor chollericus/& igneus dñatur.Secũdi in eos/in quibus ſanguis/humor aereus.Tertii uero ĩ eos:ĩ quibus pituita/& atra bilis/aqueus/& terteus ĩperat humor Cupidinis aũt ſagittis cũ oẽs homines/tum quattuor maxime illoꝝ genera uulnerant̃.Nã animas Iouis Phœbi Martis Iunonis.i.ueneris pediſſequas uulnerari poriſſimum Plato in Phædro ſignificauit.Eaſq; ab ipſis generationis primordiis ad amorem pronas/eos ſummopere homines amare ſolere/q ſub iiſdem ſint orti ſyderibus.Hinc Iouiales Iouialibus Martialibus martiales/atq; aliis ſimiliter alii uehementer afficiuntur.

Quomõ capiamur amore. Cap. VI.

Qvod de uno dicam exẽplo de tribus aliis intelligite.Quicunq; animus ſub Iouis imperio in terrenum corpus delabitur certã quãdam in ipſo deſcenſu ſibi cõcipit hominis ſabricãdi figurã Iouis aſtro conueniẽtem:hanc in ęthereo ſui corpore tãquam optime affecto exprimit exactiſſimã.Si nactum in terris ſemen fuerit ſimiliter rẽperatũ.In eo quoq; ternã figuram pingit primæ ſecundæ ſimilimam.Sin contra/nõ ita pſimilem.Sępenumero accidit/ut duo quidã animi licet diuerſis temporum interuallis Ioue tamen regnante deſcenderint.Alterq; illorũ ſemẽ in terra nactus idoneũ corpus ſecũdũ priores ideas illas rectiſſime figurauerit.Alter uero propter materiæ ineptitudinẽ/idẽ opus incohauerit quidẽ.Sed nõ tãta ad ſui exemplar fuerit ſimilitudine executus Corpus illud iſto formoſius.Ambo ſibi ꝓpter quãdã naturæ ſimilitudinẽ mutuo placẽt.Sed placet magis:q ĩter eos formoſior iudicatur.Quo fit ut nõ formoſiſſimos quoſq;.Sed ſuos.i.ſimiliter natos etiã ſi minus quã alii multi formoſi ſint quilibet maxime diligãt/proinde qui/ut diximus eodẽ ſub aſtro ſunt orti ita ſe hñt/ut pulchrioris eorũ ſimulachrũ/per oculos ĩ alterius animũ manãs Cõſimili cuidã ſimulachro/tam in corpore ęthereo:q̃ in animi penetralibus ab ipſa generatione formato quadret/& undiq; cõſonet.Ita pulſatus animus obuiũ illud ſimulachrũ tãquã ſuum aliquid recognoſcit/quod qdẽ tale eſt pro uiribus/quale & ipſe iã olim intra ſe poſſidet/& ſuo in corpore cum uellet effingere/minime potuit illud ſuo iterriori protinus admouet.Et ſi quid illi deeſt ad perfectã corporis Iouialis effigiẽ ĩſtaurat reformando/ipſum deinde reformatũ ſimulachrum tãq̃ opus propriũ diligit.Hinc accidit/ut amantes ita decipiantur:ut formoſiorẽ quã ſit exiſtimẽt.Nam procedente tẽpore amatum non in mera eius imagine per ſenſus accepta perſpiciunt.Sed in ſimulachro iã ab anima/ad ideæ ſuæ ſimilitudinẽ reformato quod ipſo corpore pulchrius eſt intuẽtur.Deſiderant inſuper corpus illud unde primo manauit ſimulachrũ intueri cotidie.Quãuis enim animus abſente corpore illius apud ſe cõſeruet imaginẽ.Idq; ſibi ferme ſit ſatis.Spiritus tamẽ aĩæ inſtrumentũ oculuſq; nõ ſeruãt.Tria ꝓfecto ĩ nobis eẽ uident̃.Anima.Spiritus/atq; Corp⁹ Anima & corpus natura lõge inter eſſe diuerſa ſpiritu medio copulant̃/q uapor qdã eſt tenuiſſimus & plucidus p cordis calorẽ ex ſubtiliſſima pte ſanguinis genitus.Inde p oĩa mẽbra diffuſus aĩæ uires accipit/& trãſfundit ĩ corpus.Accipit iterũ p organa ſenſuũ corpoꝝ externorũ imagines/quę in aĩa ppea figi nõ poſſunt.Quia ĩcorporea ſubſtãtia:quæ corporibus pſtãtior eſt formari ab illis p imaginũ ſuſceptionẽ nõ põt.Sed enim aĩa utiq; ſpiritu præſens imagines corporũ ĩ eo tãq̃ in ſpeculo relucẽtes facile inſpicit/perq; illas corpora iudicat/atq; hęc cognitio ſenſus a platonicis dicit̃/dũ eas inſpicit/ſimiles illis imagines multo etiã puriores ſuaui cõcipit ĩ ſeipſa:huiuſmodi conceptionẽ Imaginationẽ/phantaſiamq; uocamus:hic conceptæ memoriter:ſeruantur imagines.Per has animi acies ſæpenumero incitatur ad uniuerſales rerum ideas/quas in ſe continet intuendas.Ideoq; unum quendam hominem/& ſenſu cernit/& imaginatione concipit.Intellectu rationem/definitionemq; hominibus oĩbus cõmunẽ per innatã illi hũanitatis ideam cõmuniter cõtemplatur/& quæ fuerint contemplata conſeruat.Animo igitur formoſi hoĩs ſimulacrum cõceptum ſemel apud ſe reformatumq; memoriter conſeruanti ſatis eſſet amatum quandoq; uidiſſe Oculo tamen/& ſpi-

ritui quæ ueluti ſpecula pñte corpore imagines capiunt/abſente dimittunt. Perpetua formoſi corporis pñtia opus eſt/ut eius illuſtratione continue luceſcant/foueantur/& oblectentur. Igitur/& iſti propter indigentiam ſuā præſentiam corporis exigūt/& animus iis/utplurimum obſequutus eandem cogit affectare.

De amoris ortu. Cap. VII.

Sed iam ad Diotimā redeamus. Hæc igitur cū amorem in dæmonū numerum ob eas/quas enarrauimus cauſas rettuliſſet: eius hunc in modum originē Socrati demonſtrauit. In ueneris natalibus diſcumbentibus diis conſilii filius porus potu nectaris ebrius cum pœnia. In Iouis horto ſe miſcuit: ex eo congreſſu natus eſt amor. In ueneris natalibus.i.quando mens angeli/& mundi anima: quas ueneres ea ratione: quā alias diximus nominauimus ex ſumma dei maieſtate oriebantur. Dii diſcumbebant.i.Cælius/& Saturnus/& Iupiter bonis propriis ueſcebantur. Nam cum in angelo intelligentia/& in mundi anima uis generandi: quas ꝓprie Veneres geminas appellamus/prodibant in lucē. Iam erat ſummus ille deus quem uocāt cœlū. Eſſentia præterea/& uita in angelo: quos Saturnū uocamus/& Iouem atq; etiā in mundi anima inerat ſupernorū cognitio/& celeſtiū corporum: agitatio: quos ierū Saturnū Iouemq; uocamus. Porus/& pœnia/affluentiam/& egeſtatem ſignificant: porus conſilii filius.i.ſummi dei ſcintilla. Deus nempe cōſiliū/& cōſilii fons appellatur/quia ueritas omniū eſt/& bonitas. Cuius ſplendore omne cōſilium uerū efficit. Ad cuius bonitatē omne tendit conſilium. Iouis ortum: angelicæ uitæ fecunditatē itelligit. In quā cum deſcendit. Porus.i.ille dei.s.radius pœniæ.i.priori huius indigentiæ mixtus creat amorem principio angelus per deū eſt/& uiuit quo ad hęc duo eſſentiam/& uitam Saturnus/& Iupiter nominatur. Habet inſuper intelligendi potentiā quā eſſe Venerē arbitramur. Potētia huiuſmodi ſua natura informis eſt/& obſcura/niſi adeo illuminetur quēadmodū oculi uis ante ſolis aduentū/hāc obſcuritatē pœniā ſcilicet quaſi inopiā de luminis defectū eſſe putamus. Cæterū uis ea intelligēdi naturali quodā inſtinctu ad ſuū reflexa parentē diuinū ab eo radium/qui porus eſt/& affluentia ſuſcipit. In quo ueluti ſemine quodā/rationes rerū omnium includuntur: huius radii flammis naturalis ille inſtinctus accenditur/hoc incendiū hic ardor ex obſcuritate priori/& accendēte ſcint illa exoriens amor eſt ex inopia natus/& affluentia. In horto Iouis.i.ſub ombra uitæ progenitus. Quippe cū poſt uitæ uigorē ſtatim ardor ad intelligendū exoriatur. Sed cur ebrium nectare Porū inducūt quia ratiōe diuinæ uiuacitatis exuberat. Cur partim diues/partī egenus eſt amor? Quia neq; quod perfecte poſſidemus/neq; quo caremus omnino ardere ſolemus. Cū enī id quærat quiſq;/ quo caret: qui totā rē poſſidet/quid ultra perquirat? Quinetiā cū incognita nemo deſideret/neceſſe eſt/ut aliquo modo cognitū nobis ante fuerit q̄d amemus/neq; cognitū ſolū. Multa.n.nota nobis odiſſe ſolemus. Sed ut tanq̄ bonū nobis/& iocundū fuerit iudicatū/neq; id ad flagrantē beneuolentiā ſatis eſſe uidetur niſi facile conſequi poſſe quod iocundū fere cēſuimus iudicemus. Quiſquis igit aliquid amat/illū quidē re ipſa/nōdum integerrime poſſidet. Animi tamen cogitatione idipſum cognoſcit. Iocundū iudicat cōſequi poſſe cōfidit hæc ipſa cognitio. Iudicatio. Spes/quaſi præſens aliqua abſentis boni anticipatio eſt. Nō enī arderet niſi idipſum placeret/neq; placeret/niſi eſſet quodāmodo prægustatū. Ergo cū amātes/partī quod optāt hēant qdē/partim uero nō habeant/haud abre ex/indigētia quadā/& affluētia mixtus ē amor. Hac utiq; ratione Venus illa ſuperna ꝑ primā ipſius diuini radii guſtationē accenſa amore fertur ad integrā totius luminis plenitudinē: hoc nixu parenti efficacius hærens pleniſſimo ſtatim illius fulgore corruſcat. Rerumq; rationes illæ cōfuſę/quæ in radio/quē porū dicimus ante fuerant implicatæ/explicantur/iā impotentia illa Veneris inhærente/& clarius diſtinctæ luceſcunt. Quēadmodū uero ſe habet ad deū angelus/ita ad angelum deumq;/aīa/mūdi. Ea.n.ad ſuperna ſe flectens ab illis ſimiliter/& radium accipit/& accenditur/gignitq; amorē affluētiæ inopiæq; participē. Hinc formis rerū omniū exhornata ad earū exemplar cœlos mouet perque potentiā generandi ſimiles illis formas in elementorū materia generar. Venerem hic geminā rurſus aſpicimus. Alterā ſane uim animæ/huius ad ſuperna cognoſcenda/Alteram uero uim eiuſdem inferiorū procreatricē. Illa quidē nō eſt animæ ꝓpria. Sed contemplationis angelicæ imitatio: hæc autē nature animæ propria. Ideo quotiens unā in anima Venerem ponimus uim eius peculiarem: & Venerē eius propriā intelligimus. Quotiens duas/alterā cōmunē cū angelo. Alteram ipſius animæ propriam. Sint igitur duæ in anima Veneres: prima cœleſtis/ſecūda uero uulgaris. Amorē habeant ambæ. Cœleſtis ad diuinā pulchritudinē cogitandā. Vulgaris ad eandem in mūdi materia generādā. Qualē enī uidet illa decorē talē uult hæc pro uiribus mūdi machinæ tradere. Immo uero utraq; fertur ad pulchritudinē generādā. Sed ſuo utraq; modo; cœleſtis uenus intelligentia ſua effingere in ſeipſa exactiſſimā ſupernorū pulchritudinē nitit. Vulgaris diuinorū ſeminū ubertate cōceptā apud ſe diuinitus pulchritudinem in mūdi materia parere. Amorē illū quoq; deū iccirco uocamus/qm̄ ad diuina dirigit. Vtplurimū dæmonē/qm̄ iter inopiā copiāq; ē medius. Amorē alteꝝ ſemꝑ dæmonē: qm̄ affectū aliquē ad corpus habere vr/& ad iferiorem mūdi plagā eſſe ꝓcliuior. Quod quidē a deo alienū eſt. Dæmonū naturæ conueniens.

In omnibus

In omnibus animis duo ſunt amores in noſtris uero quinq́. Cap. VIII.

g Eminę autem Veneres hæ geminiq́ amores nō ſolū in aīa mundi. Veꝝ etiā in ſpærarum/ſyderū dæmonū/hoīumq́ animis inſunt. Cūq́ animæ oēs ad primā illa cōpetenti naturalis ordinis ſerie referantur neceſſe eſt amores quoq́ oium ad illius amorē ita referri ut aliquo modo ab illo dependeāt. Propterea hos quidē ſimpliciter dæmones. Illū uero magnū demonē appellare Diotima conſueuit. Qui per uniuerſum mundū oībus īminens torpere corda non ſinit. Sed paſſim ſuſcitat ad amandū. In nobis autē non duo tantū. Sed quinq́ amores reperiūtur. Duo quidē extremi dæmones/medii tres/non dæmones ſolūmodo ſed affectus/profecto in hoīs mente æthereus eſt amor. ad diuinā pulchritudinē peruidendā/cuius gratia/philoſophię ſtudia/& iuſtitiæ/pietatiſq́ officia ſequimur. Eſt etiā in generandi potentia occultus quidā ſtimulus ad ſobolem procreandā/iſq́ amor perpetuus eſt/quo aſſidue incitamur/ut ſuperne pulchritudinis illius ſimilitudinē in procreate prolis effigie effingamus. Hi duo amores in nobis perpetui duo ſunt demones illi/quos Plato noſtris aīs ſemper adeſſe uaticinatur/quoꝝ alter ad ſuperna erigat/alter deprimat ad inferna/alter calodemon. i. bonus dæmon ſit/alter cacodemon. i. malus ſit dæmon. Re uera utriq́ ſunt boni quoniā tā ſobolis procreatio/q̄ indagatio ueritatis neceſſaria & honeſta cenſetur. Verū ſecundus. Ideo dictus eſt malus/quia propter abuſum noſtrū ſæpe nos turbat & aīum a præcipuo eius bono/quod in ueritatis ſpeculatione conſiſtit auertit maxīe/& ad myſteria uiliora detorquet. Horū mediū amores in nobis tres obtinent/qui cū non ſint in aīo æque ut iſti firmiſſimi. Sed incipiant creſcant/decreſcant/& deſinant/rectius motus atq́ affectus q̄ dæmones uocabūtur. Horū unus æquis interuallis ab utriſq́ diſtat extremis. Reliqui duo in partem alterutrā inclinantur. porro corporis alicuius figura ꝑpter materiæ præparationē talis eſt maxīe: qualē in eius idea diuina mens continet tunc oculis obuia/per que oculos in ſpiritū penetrans aīo eueſtigio placet/cū illis cōſonet rationibus/quas ueluti rei ipſius exēplaria tū noſtra mens/tū generandi potentia olim diuinitus accepta conſeruat. Hinc triplex ut diximus ſubrepit amor/aut enim ad cōtēplatiuā aut actiuā/aut uoluptuoſam uitā prompti/& procliues geniti educatiue ſumus ſi ad contēplatiuā. Statim a formæ corporalis aſpectu ad ſpiritalis atq́ diuinæ conſiderationē erigimur. Si ad uoluptuoſam ſubito a uiſu ad concupiſcentiā tangendi deſcendimus. Si ad actiuā atq́ moralē in ſola illa uidendi atq́ conuerſandi oblectatione perſeueramus. Illi tā ingenioſi ſunt ut altiſſime ꝑuehantur. Hi tā hebetes ut deprimanť ad infima. Hi tāq̄ medii in media remanent regione. Amor itaq́ oīs incipit ab aſpectu. Sed cōtēplatiui hoīs amor ab aſpectu aſcendit in mentē. Voluptuoſi ab aſpectu deſcendit in tactū. Actiui remanet in aſpectu. Illius amor ad ſupprerū demonē magis quā ad infimū ſe conuertit. Iſtius ad infimū potius quā ad ſupprerū deflectitur: huius ab utroq́ interuallis diſtat æqualibus. Tres iſti amores/tria noīa ſortiuntur. Contēplatiui hoīs amor/diuinus. Actiui/humanus. Voluptuoſi ferinus cognominatur.

Quæ paſſiones amantibus inſunt/propter amoris matrē. Cap. IX.

a Morē eſſe demonē ex copia & inopia genitū & quinq́ in ſpecies diuidi hactenus declarauimus/quales autē in amantibus affectus ex hmōi amoris natura naſcātur. Deinceps ex Diotimæ uerbis tractabimus. Quoniā inquit amor in natalibus Veneris ꝑgenitus eſt/Venerē ſectatur & colit/ac pulchri deſiderio capitur. Cū Venus ipſa pulcherrima ſit. Quia inopiæ filius ē/aridus eſt/& macilētus & ſqualidus. Nudis pedibus humilis ſine domicilio/ſine ſtramētis & tegmine ullo ad fores in uia ſub diuo dormiens ac deniq́ ſemꝑ egenus. Quia copiæ filius eſt/pulchris ac bonis inſidiatur. Virilis eſt/audax/feroxq́. uehemens/callidus/ſagaxq́ uenator/noua ſemꝑ machinamenta cōtexens/prudentiæ ſtudioſus/facundus per omnē uitā philoſophans. Incātator/faſcinatorq́ potens/ueneficus/atq́ ſophiſta. Neq́ īmortalis oīno ſecundū naturā/neq́ mortalis. Sed iterdū eadē die pululat/atq́ uiuit quotiens exuberat. Interdū deficit/atq́ iterū reuiuiſcit ob patris naturā. Quod uero aquiſitū eſt ſubterfugit/quo circa neque mēdicus eſt amor unquā neq́ eſt opulētus. Quinetiam in medio ſapientiæ & inſcitiæ conſtituitur. Hęc Diotima. Nos ea q̄ breuiſſime poterimus/explanabimus. Hæc licet oībus inſit amoꝝ generibus. In tribus tū mediis tanq̄ nobis maniſeſtioribus clariora uidentur. In Veneris natalibus genitus Venerem ſequitur. i. cū ſupernis illis ſpiritibus/quos uocauimus Veneres genitus/hoīum animos ad ſuperna reducit/ac pulchri deſiderio capitur cum uenus ipſa pulcherrima ſit. i. animas accendit ſummæ diuinæq́ pulchritudinis deſiderio cum ipſe ſit in illis ſpiritibus ortus/qui deo proximi dei decore ſummopere illuſtrantur/atq́ ad eoſdem nos radios erigunt. Præterea cum uita oīum animantium atq́ arborum & terræ fertilitas in humore & calore conſiſtat ad demoſtrandam amoris inopiam utrūq́ deeſſe illi tam humorem q̄ calorem Diotima innuit. Cum aridū & macilentum dixit & ſqualidum. Quis enim ignoret arida & ſicca eſſe illa: quæ deſerit humor? Quis item pallorem dicat & ſqualorem aliunde q̄ ſanguinei caloris defectu uenire? Quinetiam diuturno amore pallidi & macilenti mortales efficiuntur. Quippe ad duo ſimul opera uis naturæ ferme non ſufficit. Animi amantis intentio i affi

dua amati cogitatione tota ſe uerſat. Illic & naturalis cōplexionis uis omnis intenta eſt. Ideo neq; cibus in ſtomacho perfecte coquitur. Quo fit ut maior pars in ſuperfluas reliquias emittatur. Minor & ea quidē cruda trahatur ad iecur. Illic ēt eadem ratione male cōcoquitur. Ideo ſanguis paucus/cruduſq; inde per uenas diffunditur/quare mēbra oīa inopia cruditateq; alimenti extenuātur/& pallent/præterea quocūq; animi aſſidua fertur intētio illuc & ſpiritus qui animæ/ſiue currus/ſiue inſtrumenti ſunt/aduolant. Spiritus in corde ex ſubtiliſſima ſanguinis parte creant. In amati imaginem phantaſię infixam ipſum que amatum amantis animus rapitur. Eodē trahunt & ſpiritus. Illuc euolantes aſſidue reſoluuntur. Quapp frequentiſſimo puri ſanguinis fomite opus eſt ad conſumptos ſpiritus recreandos. Vbi ſubtiliores quæq; & lucidiores partes ſanguinis quotidie in reficiendis ſpiritibus exhalant. propterea puro & claro ſanguine reſoluto maculoſus/craſſus/aridus reſtat & ater. Hinc exſiccatur corpus & ſqualet. hinc & melancholici amātes euadūt. Ex ſicco enim craſſo atroq; ſanguine melancholia .i. atra bilis efficit. Quæ ſuis caput uaporibus opplet/cerebrū ſiccat/animam tetris horrendiſq; imaginibus/diu noctuq; ſolicitare non ceſſat/quod Lucretio philoſopho epicureo propter amorem legimus accidiſſe. Qui amore primum: inſania deinde ueratus: ſibi tandem ipſi manus iniecit. Hæc illis accidere conſueuerunt qui amore abuſi quod contemplationis eſt/ad amplexus concupiſcentiā tranſtulerunt. Videndi enim deſiderio facilius q̃ & uidendi & attractandi cupidinē toleramus. Quæ cum medici ueteres obſeruaſſent amorem eē dixerunt paſſionē morbo melancholico proximā eāq; Raſis medicus coitu. Ieiunio ebrietate deambulatione curari præcepit. Neq; ſolū tales amor hoies reddit. Verum etiā quicūq; natura ſunt tales ad amorem proliuiores exiſtunt. Tales autē ſunt ii in quibus bilis/quam cholerā uocāt/uel atra bilis quam melancholiā cæteris humoribus præualet. Bilis calida & ſicca eſt. Atra bilis ſicca & frigida. Illa ignis hæc terræ locū in animantiū corpore tenet. Aridi ergo melancholici & ſicci ad terræ ſimilitudinem. Squalidi & pallentes cholerici ad ſimilitudinē ignis intelligunt. Cholerici propter ignei humoris impetum in amorē præcipites perferunt melancholici ob terrei humoris pigritiam tardius amant. Verū pp humoris ipſius ſtabilitatē/poſtquā illaqueati ſunt diutiſſime pſeuerant merito igitur aridus & ſqualens fingitur amor. Cum hoies/qui tales ſunt præcæteris amori ſoleant indulgere. Quod ex eo potiſſimū fieri arbitramur: quia collerici bilis incendio exuruntur. Melancholici atræ bilis corrodūtur aſperitate/quod Ariſtoteles in ſeptimo libro de moribus affirmauit. Moleſtus itaq; humor ſemper angit utroſq;. cogitq; ſolamen aliquod maximū atq; continuum/contra continuam humorum moleſtiam quærere/huiuſmodi ſunt muſicæ amoriſq; deliciæ. Nullis enim aliis oblectamentis tam aſſidue operā impendere poſſumus q̃ muſicæ uocūq; de liniamētis/pulchritudiniſq; illecebris. Reliqui enim ſenſus cito replentur. Viſus autē aut auditus diutius uoculis & pictura paſcūtur inani. Neq; ſolum hoꝝ ſenſuum firmiores ſunt uoluptates. Verum etiam humanæ cōplexioni cognatiores. Quid enim humani corporis ſpiritibus conuenientius eſt/q̃ uoces hoium & figuræ! eorum præſertim: qui non modo naturæ ſimilitudine/ſed etiam pulchritudinis gratia placent. Quāobrem cholerici & melancholici hoies tanq̃ unicum remediū & ſolamen moleſtiſſime ipſoꝝ cōplexionis cantus & formæ oblectamenta ſectātur. Ideoq; ſunt ad Veneres illecebras proniores. Et Socrates: quem Ariſtoteles melancholicū iudicauit ad amandi artem ut ipſemet profitebatur erat oium ppenſiſſimus. Ideq; de Sappho melancholica ut ipſa teſtatur poſſumus iudicare. Necnon & Maro noſter quem cholericū fuiſſe eius effigies indicat/quāuis pudicus fuit/tn̄ procliuior ad amandū. Nudis pedibus. Talē propterea. Diotima pinxit amorē/quoniā amator adeo in rebus amatoriis occupatus eſt/ut in cæteris uitæ officiis tam priuatis q̃ publicis non cautus quidē incedat ut decet/ſed abſq; ulla diſcriminū puidentia. Temerarius quocūq; feratur. Ideo in ſuis progreſſibus frequētia incurrit pericula/nō aliter q̃ qui pedes ſuos corio non ſuffulciunt. Vnde crebris ſentibus & calculis offendunt humilis græcū Platonis uocabulū humi & per infima uolans ſignificat. Vidit enim ſæpenumero propter amoris abuſum ſine ſenſu uiuere amantes/& leuibus curis magna perire bona. hi ſane amatis ſeipſos uiq; adeo dedunt ut ī eos penitus tranſire nitant. Eos que tā uerbis q̃ geſtibus in ſeipſis effingant. Frequentiſſima uero puerorum/& puellaꝝ imitatione quis non effœminet! Quis puer/fœminaue euaſerit. ſine domicilio. Humanæ cogitationis domiciliū aīa ipſa eſt. Animæ domiciliū ſpiritus. Domiciliū ſpiritus huius eſt corpus. Tres habitatores ſunt. Tria ſunt domicilia. Quiſq; hoꝝ naturali omiſſo exulat domicilio. Nā cogitatio oīs non ad animi ſui diſciplinā/& trāquillitatē. Sed ad dilecti hoīs ſe uertit obſeqa & anima corporis ſui deſerit miniſteriū. in amati corpus nititur trāſilire. Spiritus animæ currus. dū alio pperat animus/alio quoq; euolat exhalādo. Propria itaq; domo exit cogitatio/exit anima/exit & ſpiritus. primū exitū inſania & inquietudo. ſecundū debilitas mortiſq; formido. Tertiū trepidatio pauor/& ſuſpiriū comitatur. Quo circa propriis laribus naturali ſede optata quiete priuatus eſt amor. Sine ſtramentis & tegmine ullo. Vbi enim quieſcant: & quo tegatur nō habet. Cū enim res quæq; ſuā originē repetāt amoris igniculus a formoſi corporis obiectu in appetitu amā-

tis accenſus/in corpus idē reuolare conatur. Quo quidē īpetu/& appetitū & appetētē ſecū euehit euolando. O crudelē amātium ſortē. O uitam oī morte miſeriorē, niſi forſitan ueſter animus hac amoris uiolentia proprio ex corpore raptus negligat inſuper amati figurā/atq; in diuini ſplendoris ædē. Vbi tandē qeſcet. Vbi explebitur/ſe recipiat. Quis itē neget amorē, Sine tegmine nudūq; uagari? Quis enim celet amorē/quē toruus/taurinus affixus prodit intuitus/quē interceptus ſermo declarat. Rubor/pallorq; uultus/crebra ſuſpiria/iactatio mēbrorū/perpetua querimonia. Importunæ laudationes/ſubita indignatio. Iactanctia/procacitas/petulātia/uana ſuſpitio/& uiliſſima indicant miniſteria. Sicut in ſole & igne calorē lux radii comitat. Sic intimum amoris incendiū externa ſequuntur indicia. Ad fores dormit. fores animi oculi & aures eſſe uidentur. hinc enim multa in animū aduehuntur/& animi affectus & mores clariſſime per oculos emicant. In figuris ſpectādis & uocibus audiendis amantes utplurimū īmorantur. Raro illorū mens in ſeipſam ſe colligit. Sępius per oculos/aureſq; uagatur. Idcirco ad fores dicuntur: procūbere. Dicuntur & In uia iacere. Nā corporis ſpecies/uia quædā eſſe debet. per quā ad ſpeciē incipiamus altiorē aſcendere. Qui autē turpibus libidinibus ſe proſternunt/aut etiā in aſpectu ultra q̃ decet uerſantur. In uia ipſa reſtare uidentur/ad eius terminū minime proficiſci. Sub diuo. Merito. Vna enim in re penitus occupati nihil in rebus agendis conſiderant. Itaq; caſu uitā agentes oībus fortunæ periculis/tanq̃ qui nudi ſub diuo uitā dicunt oībus tēpeſtatibus ſunt expoſiti. Propter matris naturā ſemper egenus. Sane cū prīa origo amoris ab indigentia fuerit: & quod naturale eſt penitus extirpari non poſſit. Semꝑ egenus. Semper ſitibundus eſt amor. Quādiu.n. deeſt ad conſequendū aliqd/flagrat ęſtus amoris. Cū totū undiq; poſſidet/ceſſante indigētia potius deſinit ardor/q̃ ſine egeſtate ꝑduret.

Quæ dotes amantiū propter amoris patrē. Cap. X.

HEc inopiā amoris matrē ſequuntur/copiā uero patrē eius contraria. Quæ uero contraria ſint intellectis ſuperioribus/quiuis agnoſcet. Supra deſcriptus eſt ſimplex. Incautus uilis/Inermis horū hic contraria inducūtur. Callidus enim dicitur. Senator ſagax/Machinator/Inſidiator/prudētiæ ſtudioſus philoſophus/uirilis & audax uehemens facundus/Magus atq; ſophiſta. Idē amor/qui in cæteris negociis incurioſum & inertē facit amantē. In rebus amatoriis aſtutū reddit & callidū/qui mitis modis amati gratiā aucupetur/ſeu dolis īplicet/ſeu captet obſequiis. ſiue eloquio mulceat/ſiue cantu deliniat. Idē furor/qui obſequio blandū fecerat. Idē inq̃ furor arma miniſtrat. Indignantibus aduerſus amatū ferocitatē/pro eo pugnantibus ſecuritatē roburq; inuictū. Amor ut diximus ab aſpectu ducit originē. Aſpectus inter mētē & tactū eſt medius/hinc ſemper amantis diſtrahitur aīus & ſurſum uiciſſim deorſumq; iactatur. Interdū amplexus cupido ſuboritur. Interdū uero pudicū cæleſtis pulchritudinis deſideriū/& modo illa/modo hoc peruincit/& ducit. In his qui honeſtiſſime educati ſunt/& ingenii pollent acumine hoc/in aliis illa ſæpius ſuperat. Quicūq; in feces corporis ſe proſternunt/merito aridi/nudi/humiles/inermes/& inertes eē cenſentur. Aridi/quia ſemper eſuriunt/īplentur nunq̃. Nudi quia tanq̃ temerarii oībus ſubiecti piculis/& tanq̃ īpudentiſſimi/& inculti infames habentur. Humiles quia nihil altū nihil magnificum cogitant. Inermes quia flagitioſæ ſuccūbunt cupiditati. Inertes/quoniā adeo hebetes ſunt ut quo amor eos trahat/ignorent/& in uia reſtent/ad terminū non perueniant. Contrarii uero cōtra uidētur affecti/nā ſolidis animi bonis ueſcentes īplentur magis & tranquillius diligunt/pudorē ſeruāt/umbratilē corporis ſpeciē negligunt atq; altius eleuantur/ac uelut armis muniti/inanes a ſe libidines fugant/& ſenſus rationi ſubiciunt. Hi tāq̃ ſolertiſſimi oīum & prudentiſſimi ita philoſophant/ut per corporū figuras quaſi quædā ueſtigia/ſiue odores prouidentiſſime gradiantur. Ex his ſacrū animi numiniſq; decorē ſagaciter inueſtigent/atq; ita prudenter uenando/quod cupiunt feliciter aſſequantur. Tantū profecto munus amoris a patre ipſius copia proficiſcitur. quoniā pulchritudinis radius: qui & copia eſt & pater amoris. hanc habet uim ut illuc unde uenerat reflectatur ſecūq; trahat amantē/deſcendit autē adeo primū. Inq; angelū & aīam quaſi uitreas materias tranſiens & ab aīa in corpus eius ſuſceptioni paratū facile demanās ab eo ipſo iunioris hominis corpore/præſertim per oculos animi feneſtras lucidiſſimas emicat/aduolat per aerē ꝓtinus & ſenioribus oculos penetrans tranſfigit aīam/appetitū eccendit/ſauciā aīam/appetitūq; accenſum in medelā eius & refrigeriū ducit/dū eodē rapit ſecū unde ipſe deſcenderat/gradatim quidē in corpus amati primū/in animā ſecundo/tertio in angelū. poſtremo in deū/primā ſplēdoris huius originē. Hæc utilis uenatio/hoc felix amantiū aucupiū/hāc utiq; uenationē apud Platonē in Protagora Socrati noſtro familiaris quidā eius attribuit. Vnde nā inquit o Socrates? Arbitror equidem a uenatione illa redire te ad quā honeſta Alcibiadis indoles ꝓuocare te ſolet. Præterea Sophiſtam amorem uocat & magnum Sophiſtam. Plato in ſophiſtæ dialogo ambitioſum & ſubdolum definit diſputatorem qui captiuncularū uerſutiis falſum ꝓ uero nobis oſtendit cogitq; eos/qui ſecum diſputant ſibimet in ſermonibus contradicere: hoc tā amantes/q̃ amati quandoq; ꝑpetiuntur. Siquidē amātes amoris nebulis occecati falſa ſæpe ꝓ ueris accipiunt/dū dilectos/ſuos formoſiores/acutiores/meliores

q̃ ſint arbitrantur. Sibimet ipſi pp amoris uiolentiã contradicunt. Aliud enim ratio cõſulit/aliud
concupiſcentia ſequitur. Conſilia ſua ad amati imperium mutanr. ſibiipſi ut mortẽ gerant aliis ad
uerſantur/ſæpe etiam formoſi amatorum aſtutia inretiuntur & faciles fiunt qui antea fuerant per
tinaces. Sed cur magnum putamus amorem? qa tota uis magicę in amore conſiſtit. Magicæ opus
eſt/attractio rei unius ab alia ex quadam cognatione naturæ. Mundi autem huius partes/ceu aialis
unius mẽbra omnes ab uno auctore pendentes/unius naturæ cõmunione inuicem copulantur/nõ
ſicut in nobis cerebrum pulmones/cor/iecur/& reliqua membra a ſe inuicem trahunt aliquid ſeq;
mutuo iuuant/& uno illorum aliquo patiente compatiuntur/ita ingentis huius animalis mẽbra.i.
omnia mundi corpora connexa ſimiliter mutuant inuicem naturas/& mutuanť/ex cõmuni cogna
tione cõmunis innaſcitur amor/ex amore cõmunis attractio. Hæc autem uera magica eſt. Sic ab
orbis lunæ concauitate ꝓpter naturæ congruitatẽ ſurſum trahitur ignis/ab ignis concauitate aer.
A mundi centro terra ad ĩfima trahitur. A loco etiam ſuo rapitur aqua/hinc & magnes ferrum &
electrum paleas. Ignem ſulphur/ſol flores multos ad ſe uertit & folia/luna aquas. Mars uentos cie
re ſolet/& herbæ uariæ uaria quoq; ad ſe inuitant animantium genera. In rebus etiã humanis/tra
hit ſua quẽq; uoluptas. Magicæ igitur opera/naturæ opera ſunt. Ars uero miniſtra. Ars enim ubi
naturali cognationi deeſt aliquid/p uapores/numeros/figuras/qualitates opportunis ſupplet tem
poribus quẽadmodum in agricultura natura ſegetes parit ars præparat/hanc artẽ ueteres demo
nibus attribuerunt. quia intelligunt qualis ſit rerum naturalium ſocietas/quid cuiq; cõgruat/quo
modo concordia rerum ſicubi deſit inſtauretur. his nonnulli uel naturæ ſimilitudine quadam ami
ci. ut Zoroaſter & Socrates/uel cultu dilecti/ut Apollonius Theaneus/& Porphyrius fuiſſe tradun
tur. Ideo uel uigilantibus ſigna uoces/atq; portenta uel dormientibus oracula & ſimulachra a dæ
monibus contigiſſe narrantur. Qui amicitia dæmonum magi euaſiſſe uidentur quẽadmodũ dæ
mones magi ſunt rerum ipſarum amicitiam cognoſcentes/& natura omnis ex amore mutuo ma
ga cognominatur. Quinetiam formoſus quiſq; teneris nos faſcinat oculis. Siti eos eloquentiæ ui
ribus & carminum modulis quaſi quibuſdam incãtationibus deliniunt/ſibiq; conciliant/cultu prę
terea & muneribus non aliter q̃ ueneficiis placant & capiunt. Quapropter nemini dubiũ eſt/quin
amor ſit magus. Cum & tota uis magicæ in amore conſiſtat/& amoris opus faſcinationibus incan
tationibus/ueneficiis expleatur. Neq; mortalis eſt omnino/neq; etiam ĩmortalis. Non mortalis.
quoniam duo amores in nobis/duo illi: quos dicimus dæmones inſunt perpetui. Non ĩmortalis:
quoniam tres horum medii mutantur quottidie creſcunt/atq; decreſcunt. Præterea in hoĩum ap
petitu a uitæ primordiis inextinguibilis innatus eſt feruor qui animũ. quieſcere non permittit/ac
ſemper impellit/ut ad certũ aliquid ſtudioſe ſe applicet. Diuerſa hominũ ingenia ſunt/nec uoto ui
uitur uno. Vnde continuus ille concupiſcentiæ feruor/qui naturalis eſt amor/alios ad ſtudia litte
rarũ. Ad muſicã alios uel figuras/alios ad honeſtatem moꝝ/ſeu uitã religioſam. Alios ad honores
nonnullos ad pecunias cumulandas/pleroſq; ad uentris luxuriã/alios impellit ad alia. Necnon eũ
dẽ hoĩem in diuerſis ætatibus ad diuerſa. Idẽ itaq; feruor & ĩmortalis dicitur & mortalis. Immor
talis quia nunq̃ extinguitur mutatq; materiã potiuſq̃ euaneſcat. Mortalis/quia non ad idẽ ſemper
incſibit. Sed aut ex naturæ mutatione/aut ex diuturna rei eiuſdẽ frequentatione orta ſacietate no
ua requirit oblectamenta. Et qui in re una ferme defecit/in alia quodãmodo reuiuiſcit. Dicitur &
ob eã cauſam. Immortalis/quod dilecta ſemel figura ſemper amatur. quãdiu enim eadẽ in eodem
hoĩe permanet/in eoipſo diligitur. Cũ uero ab eo defluxerit nõ amplius eadẽ in illo figura eſt/quã
prius amabas. Nouã hanc non ardes quidẽ/quia nec arſeras ante/priorẽ uero illã amare non deſi
nis: hoc tñ intereſt quod illã prius proſpiciebas in alio. Iam uero in teipſo inſpicis ſolũ/eadẽq; me
moria ſemper inſixã ſemper & amas & quotiens animi oculis occurrit totiens te urit amantẽ. Ideo
quotiens illũ nobis olim chariſſimũ habemus obuiũ/totiens cõmouemur/uel ſaliunt/trepidantue
pręcordia uel liqueſcit iecur/uel tremunt oculi/urioſq; trahit uultus aduerſo illo colores. Eius.n.
præſentia latentẽ mente figurã animi ſuggerit oculis/ac uelut ſopitos ſub cineribus flãdo ſuſcitat
ignes/hac de cauſa amor dicitur Immortalis. Sed hic etiã ideo mortalis habetur/quia licet mane
ant ſemper infixi pectore uultus/non tamen æque ſe mentis oculis offerunt/quo circa feruere uiciſ
ſim beneuolentia atq; referuere uidetur. Accedit ad hæc/quod & ferinus & humanus amor ſine in
dignatione eſſe nunq̃ poteſt. Quis illi non indignetur/qui ipſi abſtulerit animũ? Vt enim præcete
ris grata libertas/ita ſeruitus onerosa. Itaq; formoſos odis ſimul & amas/odis tanq̃ fures & homi
cidas/tanquã ſpecula cœleſti fulgore amicantia/mirari cogeris/& amare. Quid agas miſer? Quo
te uertas neſcis heu perdite neſcis/cum tui hoc homicida eſſe nolles/nolles etiam ſine beato ſpe
ctaculo uiuere. Cum hoc eſſe non potes/qui te perdit qui enecat/ſine hoc non potes uiuere/qui tã
miris illecebris te tibi ſubripit/qui totum te ſibi uendicat. Hunc fugere cupis/qui ſuis te flammis
adurit/huic etiam cupis hærere/ut ipſi te poſſidenti proximus tibi quoq; cohæreas. Teipſum mi
ſer extra te quęris/hæreſq; raptori ut captũ quandoq; te redimas. Amare quidẽ nolles inſane/quia

emori

emori nolles/nolles etiam non amare. Quippe qui cœleſtium ſimulachro iudicas ſeruiendũ. Quapropter hac alternatione uel fit/ut ſingulis ut ita dicã momentis areſcat amor/& reuireſcat. Ponitur etiam a Diotima inter ſapientiam & ignorantiam medius/porro amor/quę pulchra ſunt ſequitur. Omnium pulcherrima ſapientia eſt. Appetit igitur ſapientiam. Qui ſapientiam appetit eam omnino non poſſidet. Quis enim præſentia quærat? neq; etiam caret omnino. In eo enim uno ſaltem eſt ſapiens quod ſuam inſcitiam recognoſcit/qui uero ignorare ſe neſcit/tam res ipſas/q̃ ſuam ignorat inſcitiam/neq; ſcientiam expetit/cuius eſſe ſe neſcit expertem. Amor igitur ſapientię/quia partim ſapientia priuatus eſt/partim eſt ſapiens/inter ſapientiam ignorãtiãq; locatur. Hæc inquit Diotima eſt amoris conditio/ipſius autẽ pulchri ideſt ſuppremæ pulchritudinis natura eſt/Vt delicatum ſit/perſectum/atq; beatum/delicatum inquantum ſua quadam ſuauitate ad ſe allicit oĩum appetitum. Perſectum/inquantum que illexit accedentia illuſtrat radiis ſuis & perficit. Beatum inquantum illuſtrata/bonis implet eternis.

Quæ utilitas amoris ex eius definitione. Cap. XI.

POſtq̃ uero quæ ſit amoris origo & qualis ipſe ſit. Diotima enarrauit. Iam quorſum tendat/& ad quid conducat hominibus aperit. Omnes quidem bona habere cupimus/nec habere ſolum/ſed ſemper habere. Singula uero mortalium bona mutantur atq; deficiunt. Ac cito cuncta uaneſcerent/niſi abeuntium loco noua quottidie fierent. Vt ergo bona ſemper nobis quoquomodo perdurent/pereuntia cupimus recreare. Generando recreatio fit. Hinc innatus eſt omnibus generationis inſtinctus. Generatio autem cũ mortalia diuinis continuatione ſimilia reddat/Munus eſt profecto diuinum. Diuinis utpote pulchris. Deformia cõtraria ſunt formoſa ſimilia & amica. Iccirco generatio diuinum opus in eo/quod pulchrum eſt perſecte/& facile conſumatur/in contrario contra. Quapropter generationis ille conatus formoſa poſcit contraria refugit. Quid hominũ amor ſit poſtularis? ad quid conducat. Cupido generationis in pulchro obſeruandam uitam mortalibus in rebus perpetuam hic hoĩum in terra uiuentiũ amor eſt. hic noſtri finis amoris. Enimuero coſpſo in tempore: quo animalium unũquodq; uiuere dicitur. Idemq; eſſe/ut a pueritia ad ſenectutem q̃uis idẽ dicatur/nunq̃ tamen in ſe eadẽ continet. Sed nouũ ſemper efficitur/ut Plato inquit & uetera exuit ſecundũ pilos. Carnem/oſſa/& ſanguinem & corpus penitus uniuerſum. Neq; in corpore ſolum/ſed etiam in anima id contingit. Mores cõſuetudines/opiniones/cupidines/uoluptates/dolores/atq; timores iugiter permutãtur/nec aliquid ex iſtis idem/& ſimile perſeuerat. priora quidem abolentur/noua ſuccedunt atq; adoleſcunt. Quinetiam/quod mirabilius eſt: ſcientiæ quoq; non ſolum aliæ euaneſcunt: aliæ ſurgunt: neq; ſemper ſecundũ ſcientias iidẽ ſumus. Verum etiam una quæuis ſcientiarum ferme idẽ patitur. Meditatio enim & reminiſcẽtia: quaſi prætereuntis ſcientiæ reſumptio eſt. Obliuio nãq; ſcientiæ exitus eſſe uidetur. Meditatio uero nouam ſemper memoriã abeuntis loco reſtituens: ſcientiam ſeruat: ut eſſe eadẽ uideatur. hoc utiq; pacto quæcunq; in animo uel corpore mutabilia ſunt: ſeruantur. Non quia ſemper omnino eadem ſint. Hoc enim diuinorũ eſt proprium. Sed quoniam quod tabeſcit: & abit nouum & ſimile ſibi reliquit. Hoc certe remedio mortalia ĩmortalibus redduntur ſimilia. Eſt igitur in utraq; animæ parte: tum ea quæ ad cognitionem ſpectat: tum ea qua regitur corpus amor generationis innatus ad uitam perpetuo conſeruandã. Amor qui in hac parte eſt ad corpus regendum accõmodata: ſtatim ab initio nos impellit ad cibum potũq; ſumendũ. Vt his alimentis generentur humores: quibus quod a corpore iugiter defluit reſumatur. Qua generatione nutritur corpus creſcit. Adulto corpore ſemen ipſum laceſſit: & procreandæ ſobolis libidinẽ prouocat. Vt quod in ſeipſo ſemper manere non poteſt: reſeruatum in prole ſibi perſimili maneat ſempiternũ. Amor etiã generationis parti anime cognoſcenti tributus efficit: ut anima ueritatẽ: alimoniam propriã concupiſcat: per quam ſuo modo nutriatur & creſcat: ac ſiquid per obliuionẽ animo excidit: aut torpet propter deſidiam & incuriam recordationis & meditationis ſtudio quaſi regenerat: reuocatq; in mentẽ: quod p obliuionẽ perſerat uel torpuerat p ignauiã. Adultũ uero iã aĩum flagrantiſſima docendi atq; ſcribendi ſtimulat cupiditate: ut ſcientia uel in ſcriptis uel in diſcipulorũ animis generata: præceptoris intelligentia: & ueritas inter homines æterna permaneat. Atq; ita amoris beneficio cuiuſq; hominis tam corpus q̃ anima: in rebus humanis poſt mortẽ ſemper ſupereſſe poſſe uidentur. Amor uterq; pulchra ſectatur. Nempe qui corpus regit atq; gubernat: corpus proprium ex epulis q̃ delicatiſſimis: iocundiſſimis: & pulcherrimis alere concupiſcit: & prolem formoſam cum ſpecioſa fœmina generare: & quid ad animum pertinet cum hornatiſſimis gratiſſimiſq; diſciplinis ſtudet imbuere: ac ſcientiam ſue ſimillimam ſcribendo hornato pulchroq; in ſtilo edere: & docendo in animo quodam pulcherrimo generare: puro inq̃ animo: acuto: & optimo. Animũ quidem ipſum non cernimus. Ideo neq; eius inſpicimus pulchritudinem. Corpus autem umbrã animi: imaginemq; uidemus. Itaq; ex eius imagine ſuſpicãtes in corpore formoſo ſpecioſum eſſe

animum coniectamur. Quamobrem formoſos homines libentius erudimus.

De duobus amoribus/& quod anima naſcitur predita ueritate. Cap. XII.

DE amoris definitione ſatis iam diximus/nunc autem quæ apud Platonem ſit ex animi cor-
poriſue fœcunditate de amore diſtinctio declaremus. Omnium inquit hominū pregnās
& grauidum. Corpus ē pregnans & animus. Corpori ſemina ſuoꝝ omnium ab initio ſunt
inſerta. Hinc ſtatutis curriculis temporum dentes erumpunt/prodeunt pili. barba profunditur.
procreationis ſemina defluunt. Si ſecundū corpus eſt grauidūq; ſeminibus/multo magis animus
præſtantior corpore uberrimus eſt/atq; ſuorum omnium ab initio ſemina poſſidet. Igitur morū
artium/diſciplinarū rationes iam diu ſortitus eſt animus/ſuoſq; fœtus inde ſi recte colatur ſtatutis
temporibus promit in lucem. Quod autem rationes ſuorum omnium ingenitas habeat/ex appeti
tu eius inquiſitione. Inuentione. Iudicio. Comparatione cognoſcimus. Quis neget animū ſtatim
a tenera ætate uera/bona. Honeſta. utilia exoptare? optat autem nullus incognita. Ergo inſunt illo
rum aliquę etiam anteq̄ appetat in animo notiones per quas ceu formas rationeſq; ipſorum/ea iu
dicat appetenda. Idē ab inquiſitione & inuentione probatur/ſi in turba hominū quærat Socrates
Alcibiadem ſirq; illū quando reperturus/neceſſe eſt Socratis menti aliquam Alcibiadis ineſſe figu
ram/ut ſciat quem hominū quærat præcæteris/ac repertū in cetu multorum Alcibiadē ab aliis di-
ſcernere ualeat. Ita neq; indagaret ea quattuor animus/neq; aliquando inueniret/niſi haberet illo
rum. i. Veritatis/Bonitatis/Honeſtatis/Vtilitatis/aliquā notionē/per quā illa quæreret inuēturus/
ut quotiens reperit quæ inueſtigauerat recognoſcat/atq; ab eorum diſcernat contrariis. Neq; ſo-
lum ab appetitu indagatione. Inuentiōe. Sed etiam a iudicio id probamus. Quicūq; enim aliquē
ſibi amicū iudicat/uel inimicum/quid amicitia quidue maleuolentia ſit non ignorat. Quonā igi-
tur pacto multa uera uel falſa bona uel mala/ut ſolemus quottidie iudicaremus/& recte iudicare-
mus niſi eſſet nobis ueritas quodāmodo/bonitaſq; præcognita? Quomodo rurſus ſtructuræ mu-
ſicæ/picturæ & artium cæterarū opera/necnon inuenta philoſophorum/multi etiā in his artibus
non uerſati probarent ſæpiſſime recte & reprobarent/niſi illarū rerum forma quædā eſſet/& ratio
illis a natura tributa. Comparatio quoq; idem nobis oſtendit. Quicūq; enim/mel uino cōparans
alterum altero pronunciat dulcius. Quis dulcis ſit ſapor agnoſcit/& qui Speuſippum & Xenocra
tem conſerens ad Platonē Xenocratem cenſet Platonis ſimiliorem/q̄ Speuſippum Platonis figu-
ram proculdubio nouit. Eodē modo cū e multis bonis aliud alio melius recte exiſtimemus & ma-
iori minoriue bonitatis participatione aliud alio melius deteriuſue appareat/neceſſe eſt bonitatē
non ignorare. Præterea cum e multis diuerſis philoſophorum/aut etiā aliorum opinionibus/quæ
ueri ſit ſimilior/& probabilior/ſæpe optime iudicemus/oportet non deeſſe nobis aliquē ueritatis
intuitum/ut quæ ſint illius ſimiliora non neſciamus. Quapropter nonnulli in adoleſcentia/aliqui
etiā ſine præceptore. plæriq; ex pauciſſimis doctrinæ rudimentis a præceptoribus demonſtratis
doctiſſimi euaſiſſe traduntur. quod nunq̄ niſi multū ut diximus iuuante natura fieri potuiſſet. Hoc
abunde Socrates Phædoni/Thæthero Menoni/pueris demonſtrauit/docuitq; poſſe pueros recte
in ſingulis artibus reſpondere/ſiquis prudenter eos interroget: quippe cum a natura ſint artium
diſciplinarumq; omnium rationibus prediti.

In anima eſt ueritatis lumen. Cap. XIII.

QVo autē modo huiuſmodi ſint in animo rationes apud Platonem uidetur ambiguū. Siq;
eos libros ſequatur/quos iunior ſcripſit Plato Phædrum. Menonē. & Phædonem/putabit
forſitan ita ferme illas eſſe in animi ſubſtantia pictas tanquā in pariete figuras: quod in ſu-
perioribus/ſæpe/& a me & a nobis eſt tactum. Sic enim ibi uidetur innuere. In Sexto autē. De re. p.
libro. Diuinus ille uir totam rem aperit. Dicitq; lumen eſſe mentis ad intelligenda omnia eūdem
ipſum deum: a quo facta ſunt omnia. Solem nāq; & deum ita inuicem comparat/ut quēadmodū
ſe habet ſol ad oculos/ita ad mentes ſe deus habeat. Sol oculos generat/uimq; illis pręſtat uidendi.
Quæ fruſtra eſſet & ſempiternis obruta tenebris/niſi ſolis lumen adeſſet corporum pictum colo-
ribus & figuris. In quo oculus corpoꝝ colores uidet atq; figuras/neq; aliud quicq̄ niſi lumen/ocu-
lus intuetur. Videtur tamen uaria intueri/quia lumen ipſi infuſum uariis externorum corporum
formulis eſt ornatum. Hoc quidem lumen in corporibus reflexum oculus percipit. Ipſam uero in
fonte ſuo lucem minime ſubſtinet. Eodem pacto deus animam procreat eiq; mentem/uim ad in-
telligendum largitur. quæ uacua eſſet atq; obſcura niſi dei ſibi lumen adeſſet/in quo rerum omniū
inſpiciat rationes. Vnde per dei lumen intelligit atq; ipſum diuinum dūtaxat lumen agnoſcit. Di
uerſa tamen uidetur agnoſcere/quia ſub diuerſis rerum ideis & rationibus ipſam intelligit. Quan
do quis oculis uidens hominem/in phantaſia hominis imaginem fabricat/diutiuſq; in ea iudican
da reuoluitur/mentis ſuæ aciem tollit ad hominis rationem in diuino lumine exiſtentem ſuſpiciē-
dam. Inde ſcintilla in mente protinus emicat/ac reuera natura ipſa hominis intelligitur/atq; de cæ

teris

teris omnibus eodem pacto. Itaq; per dei lumen omnia intelligimus. Ipſum uero purum lumen
eiuſq; fontem hac in uita uidere non poſſumus. In hoc plane tota animæ conſiſtit fœcũditas quod
in eius penetralibus lux illa dei ſulget æterna rerũ omnium rationibus/ideiſq; pleniſſima ad quã
aĩa quotiens uult uitæ puritate/& ſũma ſtudii intẽtione cõuertit. Conuerſa ſcintillis emicat ideaꝝ.

Vnde amor erga maſculos. Vnde erga fœminas. Cap. XIIII.

ITa pregnans hominum corpus ut Plato uult/pregnans & animus/& ambo amoris incita
mentis ſtimulantur ad partum. Cæterum alii uel propter naturam/uel propter educatio⸗
nem ad animi fœtus ſunt q̃ corporis aptiores. Alii & quidem plurimi contra. Illi cœleſtẽ
ſequuntur amorem hi uulgarem. Illi natura iccirco mares & illos quidẽ iam pene adultos potius/
q̃ fœminas/aut pueros amant. Quoniam in eis magis admodum uiget mẽtis acumen. Quod ad
diſciplinam: quam illi generaturi ſunt propter excellẽtiorem ſui pulchritudinem eſt aptiſſimum.
Alii contra/propter congreſſus uenerei uoluptatem & corporalis generatiõis effectum. Quoniã
uero genitalis illa uis animę/utpote cognitionis expers ſexuum nullum habet diſcrimen/natura ta
men ſua totiens incitatur ad generandum quotiens formoſum corpus aliquod iudicamus. Con⸗
tingit plærunq; ut qui cum maſculis conuerſantur/ quo genitalis partis ſtimulos ſedent/illis ſe mi
ſceant. Hi præſertim in quorum geneſi Venus in ſigno maſculino & cum Saturno fuerit: uel in ſa
turni finibus uel Saturno oppoſita. Oportebat autem animaduertere genitalis partis illius incita⸗
menta/non irritum hoc iacturæ opus/ſed ſerendi & procreandi officium affectare atq; a maſculis
ad fœminas eam traducere: huiuſmodi quodam errore nefarium ſcelus/illud exortum putamus:
quod in legibus ſuis Plato tanquã homicidii ſpeciem acerrime deteſtatur. Quippe nõ minus ho
micida cenſendus eſt qui hominem præripit naſciturum/q̃ qui natum tollit e medio. Audacior q
dem qui præſentem abrumpit uitam. Crudelior autem qui lucem inuidet naſcituro/& nondũ na
tos ſuos filios enecat.

Supra corpus eſt anima. ſuper animam angelus ſuper. angelum deus. Cap. XV.

VErum de gemina ubertate animæ/geminiſq; amoribus hactenus. Deinceps quibus gradi
bus Diotima Socratẽ ab ĩfimis ad ſuperna euehit diſſeramus. A corpore in aĩam ab aĩa in
angelum. Ab angelo reducit in deum. Hos quattuor rerum gradus in natura eſſe debere
ita licet argumentari. Omne corpus ab alio quodam mouetur/mouere autem ſeipſum natura ſua
non poteſt. Cum nec agere per ſe quicquam ualeat. Sed propter animæ præſentiam ſeipſo moue⸗
ri uidetur/& propter animã uiuere/& præſente quidem anima ſeipſum mouet. quodãmodo. Ab⸗
ſente uero ab alio dũtaxat mouetur/utpote quod hanc ex ſeipſo naturam non habeat. Sed anima
proprie uim ſeipſam mouendi poſſideat. Nam cuicũq; adeſt uim ad ſeipſum mouendũ impertit:
quod autẽ ipſa ſui præſentia impertit aliis. hoc ipſa multo prius magiſq; debet habere. Eſt igitur
anima ſupra corpora utpote: quæ ſeipſam ſecundum eſſentiam ſuam mouere queat/atq; iccirco
ſuper illa debeat eſſe: quæ non ex ſeipſis ſed aliorum præſentia ut ſe moueant aſſequuntur. Cũ di⸗
cimus ſeipſa moueri animam/non tranſitiue/ut ita dixerim/quemadmodum a Platone accipi uo⸗
luit Ariſtoteles/ſed abſolute uerbum illud proferimus/ut cum ſtare per ſe deum. Lucere ſolẽ per
ſe. Calere ignem aſſeueramus. Non enim pars animæ mouet/pars agitatur/ſed tota ex ſe. i. ſua na⸗
tura mouetur. hoc eſt ab alio in aliud ratione diſcurrit. Ac nutritionis augmenti/generatiõis ope
ra per interualla temporum/tranſigit. Temporalis iſta diſcurſio ex ſeipſa competit animæ. Quia
quod ſuper eam eſt/non aliis momentis alia/ſed uno æthernitatis puncto ſimul intelligit oĩa. Qua
propter recte primus a Platone motus & primum temporis interuallum in anima ponitur. Vnde
& motus & tempus in corpora tranſeunt. Quoniam uero ante motum ſtatum eſſe neceſſariũ eſt.
Cum ſtatus ſit motione perfectior ſupra rationem animæ mobilem oportet ſtabilem aliquam in⸗
telligentiam reperiri. quæ ſecundum ſe totam intelligentia ſit/& actu ſemper intelligentia. Anima
enim non ſe tota/neq; ſemper ſed ex quadam ſui parte/& quãdoq; intelligit/neq; certam habet/ſed
ambiguam intelligendi uirtutem. Vt ergo/quod perfectius eſt. illud quod eſt imperfectius ante⸗
cedat/ſupra mentem animæ/quæ mobilis eſt/quæ pars: quæ intermiſſa/quæ dubia/ponenda eſt an
geli mens ſtabilis/tota/continua/atq; certiſſima/ut quemadmodum corpori ab alio agitato anima
per ſe mota præcedit. Ita animæ per ſe agitatæ mens ſtabilis per ſe præcedat. Et quemadmodum
corpus per animam habet ut ſeſe moueat/atq; ideo nõ omnia corpora/ſed animata/ſponte ſua mo
ueri uidentur: Ita anima per mentem habet quod ſemper intelligat. Si enim ſuapte natura animæ
intellectus ineſſet/omnibus etiam beſtiarum competeret animabus. Quemadmodum ſui ipſius
agitandi poteſtas. Non igitur aĩę intellectus per ſe primoq; competit. Quare eam antecedat opor
tet: quod per ſe primoq; mentis eſt compos. huiuſmodi angelus eſt animis excellentior. Sed enim
angeli mẽtem/rerum illud principium ſummumq; bonum/quod in Parmenide Plato ipſum unũ
uocat/neceſſario ſupereminet. Quippe ſuper omnem rei compoſitæ multitudinem unum ipſum.

Simplex debet eſſe natura. ab uno enim numerus/& a ſimplicibus compoſitio tota cõflatur. Mens
autem illa licet immobilis ſit/non tamen unum ipſum purũ ſimplex exiſtit. Intelligit enim ſeipſam
ubi diuerſa inter ſeſe quoquomodo uidentur. Hæc tria quod intelligit. quod intelligitur. Intelle-
ctio. Alia enim ex ipſius ratio eſt/prout intelligit/prout intelligitur alia/alia item prout intellectio
eſt. Habet pręterea cognoſcendi potentiam ante cognitionis actum per ſe prorſus informem. co
gnoſcendo formatur: quæ intelligendo ueritatis lumen cupit & capit: quo uidetur anteq̃ intellige
ret caruiſſe. habet quoq; in ſe idearum omnium multitudinem. Cernis quãta ſit: q̃uaria in angelo
multitudo/atq; compoſitio! Itaq; ipſi purum unum & ſimplex præponere cogimur. Ipſi autem uni
deo nihil poſſumus anteponere/quia uerum unum omnis multitudinis. Omnis compoſitionis ẽ
expers. Quod ſi ſupra ſe quicq̃ haberet/ab illo utiq; fieret/quare ab eo dependẽs in hoc ipſo ab eo
dem degenerare/ut a cauſa omnis ſolet effectus. Ideoq; non unum iam eſſet & ſimplex/ſed ſaltẽ ex
duobus compoſitum. ſ. ex cauſæ ſuę munere/proprioue defectu. Ipſum itaq; unum ut Plato uult &
Dionyſius Areopagita confirmat/omnia ſupereminet. Excellentiſſimũq; dei nomen unum ipſum
ab utroq; cenſetur. Huius ſublimitatem ratio quoq; illa nobis oſtendit: quod eminentiſſimæ cauſę
donum eſſe debet ampliſſimũ: ui/ tutiſq; ſuæ præſtantia ſe ad cuncta protendere. Vnius munus p
uniuerſa ſe propagat. Nam non mens ſolum una eſt/& anima quęlibet una corpus quodlibet unũ/
ſed etiam informis ipſa materies/rerũq; priuatio una quodãmodo dicitur. Nam unum ſilentium
dicimus. Vnam obſcuritatem. Mortem unam. Mentis tamen & animæ munera ad eam uſq; nõ ex
tenduntur. Mens enim ſpeciem artificioſam ordinẽq; largitur. Anima uitam præſtat & motum in
formis uero & prima mundi materia/rerũq; priuatio ſpeciei & uitæ eſt expers. Ita ipſum unũ men
tem & animam antecedit. Cũ munus eius latius diffundatur. Eadẽ ratione mens animam uidetur
excedere. Quia uita munus animæ non omnibus datur corporibus. Omnibus tamen his ſpeciẽ
ordinemq; mens tribuit.

Quæ cõparatio inter deum/angelum/animam/corpus. Cap. XVI.

ERgo a corpore in animã ab hac in angelũ. Ab hoc in deũ aſcendimus. Deus ſuper æther-
nitatem eſt. Angelus in æthernitate eſt totus. Sane tã eius operatio q̃ eſſentia ſtabilis per-
manet. Status autẽ æthernitatis eſt proprius. anima partim in ęthernitate eſt/partim in tẽ
pore. Eius enim ſubſtantia eadẽ ſemper abſq; ulla incrementi aut decremẽti mutatione perdurat.
Operatio autẽ ut pauloante monſtrauimus per temporis interualla diſcurrit. Corpus tẽpori om-
nino ſubiicitur. Nam & ſubſtantia eius mutatur/& operatio eius omnis temporis ſpatium exigit.
Igitur ipſum unum ſupra ſtatum/motumue exiſtit. Angelus. In ſtatu. Anima in ſtatu pariter atq;
motu. Corpus ſolo in motu locatur. Vnum rurſus ſuper numerum/motum/locũq; manet. Ange-
lus in numero ſuper motũ & locum ponitur. Anima in numero motuq;. Sed ſuper locum. corpus
numero/motui/loco ſubiicitur. Siquidẽ ipſum unũ/neq; numerum ullum/aut cõpoſitionẽ partiũ
habet. neq; ullo pacto ab eo/quod eſt mutatur/neq; loco clauditur ullo. Angelus numerũ quidẽ ha
bet partium uel formarum ſed a motu locoq; eſt liber. Anima partium habet/& affectum multitu
dinẽ/& ratiocinatiõis progreſſione perturbationũq; uarietate mutatur. Sed a loci limitibus eſt exẽ
pta. Corpus autem his omnibus eſt obnoxium.

Quæ cõparatio inter pulchritudines dei/angeli/animæ/corporis. Cap. XVII.

EAdem uero īter quattuor hæc/& eorum formas eſt comparatio. Nempe corporis forma
in multarũ partium compoſitiõe conſiſtit. Loco aſtringitur. Tẽpore labitur. Species ani-
mi temporis quidẽ uiciſſitudines patitur/& partium continet multitudinẽ. Sed a loci ter-
minis eſt abſoluta. Angeli uero ſpecies numerũ habet ſolum a duobus aliis ĩmunis exiſtit. Dei aũt
nihil iſtorum perpetitur. Corporis utiq; formam uides. Vis ne animi quoq; ſpeciem intueri! De
trahe corporali formæ ipſius materiæ pondus/limiteſq; locorum. relinque cętera. Animi iam ſpe
ciem habes. uis & angeli! De me obſecro non loci ſpatia ſolum. Sed temporis quoq; progreſſum.
compoſitionem multiplicem retine/eam protinus nanciſceris. Cupis etiam dei pulchritudinem
cernere! Auferas inſuper multiplicem illam formarũ compoſitionẽ/ſimplicem prorſus relinque
formam/confeſtim dei ſpeciem fueris conſecutus. Verum quid mihi tandem ſubtractis iſtis reli-
quum ſupererit! An tu eſſe aliud q̃ lucem pulchritudinem ducis! Porro corporum omnium pul-
chritudo lumen iſtud eſt ſolis: quod uides tribus illis infectum. formarũ multitudine. Nam mul-
tis id aſpicis figuris coloribuſq; depictum. Loci ſpacio/temporali mutatione. Tolle ſedem eius in
materia ut præter locum reliqua duo retineat/huiuſmodi pſus eſt animi pulchritudo. Tolle hinc
temporis ſi lubet mutationem. Mitte reliquum/lumen. Reſtat ſine loco. ſine motu clariſſimũ. Sed
omnibus inſculptum rerum omnium rationibus. Id angelus eſt. Id angeli pulchritudo. Tolle po-
ſtremo diuerſarum illum numerum idearum. Vnam ſimplicem ac meram relinque lucem. Inſtar
lucis eius: quæ in globo ſolis ipſo pmanet/per aerẽ non diſpergitur. Iã dei pulchritudinẽ quedam
modo

modo cōprehendis: quę tantū ſaltē formas reliquas antecellit / quantum lux illa ſolis in ſeipſa mera una inuiolata ſplendorem ſolis per nubiloſum aera diſiectum / diuiſum / infectum / obſcuratum exuperat. Fons itaq; totius pulchritudinis Deus eſt. Fons itaq; totius amoris eſt Deus. Lumē pręterea ſolis in aqua umbra quędam eſt ad clarius eiuſdem lumen in aere. Splendor in aere / umbra ſimiliter ad eiuſdem in igne fulgorem / fulgor in igne / umbra ad lucem ſolis eodem ipſo in ſole fulgentem. Eadem eſt inter quattuor illas corporis / animi / angeli / Dei pulchritudines comparatio. Deus nunq̄ ita decipitur / ut ſuę ſpeciei umbram in angelo amet quidem propriā ſui / ad ueram negligat pulchritudinē. Neq; angelus uſq; adeo capitur animę ſpecie que ipſius eſt umbra / ut ſui umbra detentus figuram propriam deſerat. Anima tamen noſtra: quod ſummopere dolendum eſt. hæc enim eſt totius noſtrę infelicitatis origo. Anima inquā ſola ita corporalis formę blanditiis delinitur / ut propriam poſt habeat ſpeciem. Corporis uero formā quę ſuę umbra eſt ſui ipſius oblita ſectetur. Hinc crudeliſſimū illud apud Orpheum Narciſſi fatum. Hinc hominū miſeranda calamitas. Narciſſus quidem adoleſcens .i. temerarii & imperiti hominis animus. Sui uultum non aſpicit / propriam ſui ſubſtantiā / & uirtutem nequaq̄ animaduertit. Sed eius umbram in aqua proſequitur & amplecti conatur .i. pulchritudinem in fragili corpore & inſtar aquę fluenti quę ipſius animi umbra eſt admiratur. Suam quidem figurā deſerit umbram nunq̄ aſſequitur. Quoniā animus corpus ſectando ſe negligit / & uſu corporis non impletur: non enim ipſum reuera appetit corpus. Sed ſui ipſius ſpeciem a corporali forma: quę ſpeciei ſuę imago eſt illectus: quēadmodū Narciſſus affectat. Cūq; id minime aduertat / dum aliud quidem cupit aliud ſequitur / deſiderium ſuum explere non poteſt. Ideo in lachrymas reſolutus conſumitur .i. animus ita extra ſe poſitus & delapſus in corpus pernitioſis perturbationibus cruciatur. Corporiſq; infectus ſordibus quaſi moritur. Cum iam corpus eſſe potiuſq̄ animus uideatur. Quā utiq; mortē ut Socrates deuitaret. Diotima ipſum a corpore ad animū / ab hoc in angelū ab eo reduxit in Deū.

¶ Quomodo aīa a corporis pulchritudine ad Dei pulchritudinē eleuetur. ¶ Cap. XVIII.

AGite conuiuę chariſſimi Diotimā fingite. Ita Socratem alloquentē. Nullum corpus o Socrates undiq; pulchrum. Nam aut hac in parte formoſum / illa deforme / aut hodie formoſum / alias minime / aut ab alio pulchrum / ab alio turpe cenſetur. Ergo corporis pulchritudo turpitudinis contagione coinquinata / pura / uera / & prima pulchritudo eſſe non poteſt. Quinetiam pulchritudinem turpem eſſe nemo aliquando ſuſpicatur: quēadmodum neq; ſapientiam eſſe inſipientem. Corporum uero diſpoſitionē quandoq; ſpecioſam / quandoq; turpem putamus. Eodemq; tempore de illa alii aliter ſentiunt. Non igitur prima & uera eſt in corporibus pulchritudo. Adde quod multa corpora / uno pulchritudinis uocantur cognomine. Vna igitur eſt in corporibus multis pulchritudinis natura cōmunis / per quam ſimiliter pulchra denominanť. Vnā uero naturā huiuſmodi ſicut in alio eſt .i. in materia: ſic ab alio dependere putato. Quod enim in ſe ipſo ſubſtentari non poteſt / multominus a ſeipſo pendere. Nunquid a materia dependebit? minime. Nihil enim deforme & imperfectū ſeipſum hornare poteſt / atq; perficere. Quod autē unum eſt / ab uno debet oriri. Quapropter una multorꝫ corporū pulchritudo ab uno aliquo in corporali pendet artifice. Artifex unus omniū deus eſt: qui per angelos / atq; animas pulchrā quottidie reddit oēm mūdi materiā. Propterea uerā illam pulchritudinis rationē in deo eiuſq; miniſtris / potius q̄ in mundi corpore reperiri putandū. Ad eā rurſus his gradibus facile ut arbitror aſcēdes o Socrates. Si oculos tibi linceos natura dediſſet mi Socrates / ut aſpectu quęlibet occurrentia penetrares formoſiſſimū illud extrinſecus Alcibiadis tui corpis tibi turpiſſimū uideretur. Quantum eſt: quod amas amice? Superficies dūtaxat. Immo color te rapit. Immo quędam reflexio luminum: & umbra leuiſſima. Seu te uana imagīatio decipit / ita qđ ſomnias potiuſq̄ quod uideas amas. Cęterum ne tibi uidear penitus aduerſari / ſit ſane Alcibiades iſte formoſus. At enim quota pte formoſus? oībus pfecto mēbris pręter q̄ naſo ſimo & elatioribus q̄ deceat ſuperciliis. Hæc tamē in Phędro ſpecioſa ſunt. Sed crurū in eo craſſitudo non placet. Decora hæc apud Charmidē niſi gracile te collū offenderet. Ita ſi homines ſingulos obſeruabis / nullum ex omni parte laudabis. Quicquid ubiq; rectum eſt colliges / figuram apud te integram ex obſeruatione omnium fabricabis: ut abſoluta humani generis pulchritudo: quę in multis reperitur ſparſa corporibus in aīo tuo ſit unius imaginis cogitatione collecta: cuiuſq; hoīs figurā paruipendes / o Socrates ſi ad iſtā contuleris. Iſtam uero non tam corpoꝝ / q̄ animi tui beneficio poſſides. Itaq; iſtā potius q̄ tuus animus fabricauit / & animū ipſum eius artificē: q̄ exteriorem illam mancā diſperſamq; amato. Quid autē in animo amare te iubeo? animi pulchritudinē. Lux aūt eſt pulchritudo corporū. Lux eſt & animi pulchritudo. Lux animi ueritas: quā ſolam amicus tuus Plato in uotis ſuis a Deo poſtulare uideť. Da mihi. Inquit / Deus ut meus aīus pulcher efficiatur & quę ad corpus attinēt. Animi pulchritudinē non impediāt / ſolum ſapientē diuitem putem. In his Plato declarat pulchritudinē animi / in uerita

te ſapientiaq; conſiſtere. Eam a deo hominibus tribui. Veritas una eſt & eadē nobis a deo tributa
in uariis eius effectibus uariarū uirtutū cognomenta ſortitur/ꝓut diuina demonſtrat ſapiētia/ quā
a deo præcęteris Plato popoſcit/ ꝓut naturalia/ſcientia. Vt humana/prudentia/ut equos facit/iuſti
tia. Vt inuictos/fortitudo/ut tranquillos/dicitur tēperantia. Ex his duo uirtutū genera numerant.
Morales inquā uirtutes/& intellectiuę illis ꝑſtantiores. Intellectiuę ſunt. Sapientia / Scientia / Pru-
dentia / Morales / Iuſtitia/ Fortitudo/ & Temperātia. Morales ꝓpter opationes earū ciuiliaq; offi-
cia notiores ſunt. Intellectiuę ꝓpter reconditam ueritatē occultiores. Pręterea qui honeſtis mori-
bus educatur utpote purior aliis facile ad intellectiuas uirtures erigitur. Ideo pulchritudinē animi
quę conſiſtit in moribus primā conſiderare te iubeo / ut intelligas unam eſſe moꝝ omniū rationē:
per quā ſimiliter honeſti uocantur. Vnam .ſ. uitę puriſſimę ueritatē/ quę Iuſtitię/Fortitudinis/ Tē-
perantię actionibus/ad uerā nos perducit felicitatē. Vnā igitur hanc ueritatē: morū / lucēq; animi
ſpecioſiſſimā primū diligito. Scito quinetiā ſupra mores ad ſapientię/ ſciētię / prudentię / lucidiſſi-
mā ueritatē te ꝓtinus adſcenſurum : ſi conſiderabis hęc animo optimis moribus educato concedi
atq; in eis normā moralis uitę rectiſſimā contineri. Quāuis autē uarias/ Sapiētię/ Scientię / Pruden
tięq; doctrinas contuearis. In cunctis tamē unicam eſſe ueritatis lucem exiſtimato: per quā omnes
pulchrę ſimiliter appellantur. Eam tibi utpote ſuppremā animi pulchritudinē ſummopere ama-
re ꝑcipio. Sed enim una hæc in doctrinis plurimis ueritas. Prima omniū ueritas ideo eſſe nequit.
Quoniā in alio eſt/ cū ſit in multis diſtributa doctrinis. Quicquid autē iacet in alio ab alio certe de-
pendet/neq; tamē ueritas una a doctrinarū multitudine naſcitur. Quod enim unū eſt/ ab uno de-
bet oriri. Quare oportet unam quādam eſſe ſuper animā hominis ſapientiā: quę non per diuerſas
ſit diuiſa doctrinis. Sed una ſapientia ſit a cuius unica ueritate. Veritas hominū multiplex oriatur.
Illam o Socrates unicā unicę ſapientię lucem/angeli pulchritudinē eſſe memento: quę tibi ſup ani-
mi ſpeciē ſit colenda. Ea ut in ſuperioribus demonſtrauimus corpoꝝ ſpeciē antecellit. Quia neq;
loco aſtringitur: neq; ſecūdum materię partes diuiditur: neq; corrūpitur. Antecellit & animi ſpe-
ciem: quia ęterna eſt penitus: neq; tēporali diſcurſione mouetur. Quoniā uero angeli lux in idea-
rum compluriū ſerie micat/ ac ſupra multitudinem omnē unitas ſit oportet: quę eſt numeri totius
origo: neceſſe eſt eam ab uno rerum omniū principio : quod ipſum unū uocamus effluere. Ipſius
itaq; unius lux penitus ſimpliciſſima infinita pulchritudo eſt: quia nec materię ſordibus inquinat/
ut corporis ſpecies/neq; ut animi forma temporali ꝓgreſſione mutatur/neq; ut angeli ſpecies mul
titudine diſſipatur. Omnis autē qualitas ab extraneo additamento ſecreta dicitur apud phyſicos
infinita ſi in ſeipſo ſit calor frigore/& humore non impeditus/materię pondere nō grauatus / calor
dicitur infinitus/quia uis eius libera eſt/neq; ullis additionis limitibus coarctatur. Similiter lumen
ab omni corpore liberū infinitū: nam ſine modo/ ac termino lucet/quod natura lucet ſua / quando
ab alio minime terminatur. Itaq; dei lux & pulchritudo/quę mera eſt/ prorſus ab aliis oībus abſo-
luta abſq; dubio infinita dicitur pulchritudo. Infinita uero pulchritudo / īmenſum quoq; requirit
amorē. Quapropter te obſecro Socrates ut certo quodāmodo & termino cętera diligas / deū ue-
ro amore diligas infinito/neq; ullus diuino modus adſit amori.

Quomodo Deus amandus. Cap. XIX.

HÆc Diotima Socrati. Nos autē uiri clariſſimi non ſolum ſine modo Deum/ut iubere Dio-
tima fingitur. Sed Deum ſolum amabimus. Ita enim mens ad Deū: ut ad ſolem acies ocu-
lorum. Oculus autē non modo lumen præcęteris : ſed & ſolum appetit lumen / Si corpo-
ra/ Si animos/ Si angelos diligemus/ non hæc quidem: ſed Deum in his amabimus. In corporibus
quidem dei umbrā. In animis dei ſimilitudinē. In angelis eiuſdem imaginē. Ita Deum ad præſens
in omnibus diligemus/ut in deo tandem omnia diligamus. Nam ita uiuentes eo proficiſcemur/ut
& Deum & in Deo omnia uideamus amemuſq; & ipſum/& quę in ipſo ſunt omnia. Et quiſquis hoc
in tēpore ſeſe Deo charitate deuouerit ſe deniq; recuperabit in Deo. Nempe ad ſuā: per quā crea-
tus eſt redibit ideā/ ibi rurſus/ ſiquid ipſi defuerit reformabitur/ideę ſuę perpetuo cohęrebit. Ve-
rus autē homo & idea hominis idem. Ideo quiſq; noſtrū in terris a Deo ſeparatus non uerus eſt hō
cū a ſui idea ſit formaq; diſiunctus ad eā nos diuinus amor/pietaſq; perducet: cum hic diſcerpti ſi-
mus & mutilati/ ideę tunc noſtrę amando coniuncti integri homines euademus / ut Deū primo in
rebus coluiſſe uideamur/ quo res deinde in Deo colamus/reſq; in Deo/ ideo uenerari/ ut nos ipſos
præcęteris amplectamur & amādo Deū nos ipſos uideamur amaſſe. Oratio Septima.

Concluſio ſupradictoꝝ & opinio Guidonis Caualcantis philoſophi. Cap. I.

POſtremo Chriſtophorꝰ Marſupinꝰ uir humaniſſimꝰ Alcibiadis ꝑſonā geſturꝰ iis ad me uer
bis cōuertit. Gratulor eqdē Marſilii Ioānis tui familię plurimū: q̄ inter multos & doctrina
& rebus geſtis clariſſimos eqtes Guidonē philoſophū peperit de re pu. benemeritū/& acu
leis dialecticę cunctis ſuo ſeculo pręcellentem: quin hunc amorē Socraticum tam moribus q̄ car-
minibus

minibus/imitatus breui quęcunq; a uobis ſunt dicta perſtrinxit. Phędrus enim amoris originem tetigit ex chaos uiſceribus emanantem. Pauſanias iam natum amorē geminam diuiſit in ſpeciem. Cœleſtem.ſ.& uulgarem Eryximachus eius aperuit amplitudinē dum cūctis in rebus eū ſic ineſſe monſtraret in partes geminas diſtributū. Ariſtophanes quid agat in ſingulis tam ampliſſimi dei pręſentia declarauit oſtendens per hunc fractos hoīes reſarciri Agatho quāta ſit eius uirtus/potē tiaq; tractauit/ cū ab eo ſolo beatos fieri hoīes diſputaret: Socrates tandē o Diotima edoctus ſum/ matim quid ſit amor & qualis/unde ortus/quot habeat partes/quorſum tendat/& quantum ualeat explicauit Guido Caualcantes philoſophus/omnia hæc artificioſiſſime uidetur carminibus ſuis inſeruiſſe. Quēadmodum ſolis radio ſpeculū modo quodā percuſſum ſplendet iterū/& proxime ſibi appoſitā lanam reflexione illa ſplendoris inflāmat. Ita ille partē animę: quā obſcura phantaſiā uocat/atq; memoriā ceu ſpeculum/pulchritudinis ipſius/ſolis locū habentis ſimulachro tanq̃ radio quodā per oculos hauſto cenſet ita pulſari/ut ipſa ſibi ex illo alterū effingat ſimulachrū q̄ſi ſimulachri primi ſplendorē: quo appetendi uis non aliter q̃ lana accendat̃ & amet. Addit amorē hūc primum in appetitu ſenſus accenſum a forma corporis p oculos inſpecta creari. Sed eā ipſam formā non eo modo: quo in corporis materia eſt: in phantaſiā imprimi/ſed ſine materia. Ita tamē ut certi cuiuſdā hominis ſignato in loco & tēpore poſiti ſit imago. Rurſus imaginis huiuſmodi ſpeciem aliquā ſtatim in mente lucere: quę nō amplius unius cuiuſdā humani corporis ut erat in phantaſia uideat̃ eſſe ſimilitudo ſed totius ęque generis humani ratio cōmunis & definitio. Itaq; ſicut ex phātaſię imagine a corpore ſumpta/in appetitu ſenſus/corpori dedito/amor ad ſenſum pcliuis exoritur. Ita ex hac mētis ſpecie rationeq; cōmuni/tanq̃ a corpore remotiſſima/amor alius in uoluntate naſcitur a comertio corporis alieniſſimus. Illum in uoluptate hunc in contēplatione locauit. Illum circa particularē corporis unius formā reuolui putat/hunc circa uniuerſalem totius humani generis pulchritudinē/hos utiq; amores ſibiipſis in homine repugnare/& illum deorſum ad ferinam & uoluptuoſam depellere/ hunc ſurſum ad angelicā uitam/contemplatiuāq; attollere/ hunc abſq; pturbatione uult eſſe & in paucis reperiri. Illum multis paſſionibus anxium/ac plurimos occupare. Ideo iſtum paucis uerbis abſoluit/in alterius paſſionibus enarrandis plixior. Quoniā uero eadem apertiſſime/ quę & uos in ſuperioribus narrauiſtis hic explicat ea in pręſentia recēſere opus eſſe nō cenſui. Verū cognouiſſe ſufficiat philoſophū hunc aliquā cahos informitatē/qualem ſupra uos poſuiſtis in amoris pcreatiōe miſcuiſſe/dum diceret obſcurā phantaſiā illuminari/ atq; ex illius obſcuritatis & huius luminis mixtiōe/amorē originem ducere/amorem prǽterea geminū illum cœleſtē atq; uulgarem/quis in eius uerbis non uideat! originē quinetiā illius primā in diuinorū/ſecundam in corporum collocat pulchritudine. Solem nāq; dei lucem radium: corporum formam intelligit finem poſtremo ſuum uult eiuſdem principiis reſpondere dum alios uſq; ad formā corporis/alios uſq; ad dei ſpeciē amoris prouehit inſtigatio.

Socrates fuit uerus amator/ & cupidini ſimilis. Cap. II.

DE amore hactenus/Ad Alcybiadem & Socratē ueniamus. Poſtq̃ conuiuę ſatis amantium Deū laudauerant/ reliquū erat ut dei huius cultores legittimi laudarētur/ maxime omniū legittime amaſſe Socrates ab omnibus perhibetur. Is cum per omnē uitā pallam ſine ulla prorſus diſſimulatione in caſtris cupidinis militaſſet a nullis unq̃ notatus eſt quaſi minus honeſte/ quēq̃ dilexerit: huic uitę ſeueritas/& alienoꝝ ſcelerum correptio frequens/ multos/& magnos uiros/ut ſolet ueritas infenſos redíderat/Anitum/Melitum/Lyconem prǽſertim ciues in re publica potentiſſimos. Trhaſymacū Poliū & Calliam oratores. Ariſtophanē prǽterea comicū acerrimū habuit inſectatorem. Sed neq; ciues illi in accuſatione: qua Socratē in iudiciū traxere inhoneſtos amores inſcripſerunt/neq; oratores eius hoſtes tale quicq̃ Socrati obiecere: neq; Ariſtophanes Comicus licet alia multa & abſurda in Dionyſiis colligat/in Socratem maledicta. An cenſetis eum ſi tam fœda ſe labe coinquinaſſet/ imo niſi fuiſſet ab huius criminis ſuſpitione remotiſſimus. Venenoſas talium detractorū linguas euaſurū fuiſſe! Nunquid optimi uiri illud in ſuperioribus animaduertiſtis/ quod dum Plato ipſum fingit amorem Socratis omnē pingit effigiem/ac numinis illius figuram ex Socratis perſona deſcribit/ quaſi uerus amor/ac Socrates ſimillimi ſint/ atq; ideo ille prǽcęteris uerus ſit legittimuſq; amator. Agite iam amoris picturā illā in animū reuocate. Videbitis in ea Socratē figuratū. Socratis pſonā ante oculos ponite. Macilentū/Aridū/Squalidūq; uidebitis hoīem.ſ.natura melancholicū ut fert̃ atq; hirſutū. Extenuatū inedia. In curia ſordidū. Nudū pterea.i.ſimplici & ueteri optū palliolo. Sine calceis īcedentē. Ita ſemp ſolitū incedere Socratē apud Platonē Phędrus oſtēdit. Humilē perq; īſima uolantē. Humi ſemp Socratis defixus erat aſpectus/ut ait Phędo/loca inſup uilia frequentabat: aut.n. in Symonis coriarii/aut ī ſculptoꝝ officinis obuerſabat̃/ruſticis & īcōptis utebat̃ uocabulis/qđ illi obiicit Callicles ī Gorgia. Adeo pterea mitis/ut multis laceſſit⁹ iniuriis/ſępe ēt pulſat⁹ ne cōmot⁹ qdē aīo fuiſſe tradat̃ ſine domicilio. Interrogatus Socrates cuius eēt/ Mūdanus inquit. Ibi enī patria. Vbi bonū. Sed neq; huic pprii lares/neq;

molliſ lectus/neq; delicatus uictus/neq; ꝓcioſa ſupellex. Ad fores in uia ſub diuo dormiẽs hæc aper
tum pectus & cor patẽs oĩbus in Socrate noſtro ſignificãt. Prçterea quod & uiſu delectabatur/atq;
auditu: quç fores animi ſunt: quod etiã ſecurus & intrepidus ĩcedebat / iacebatq; etiã ſi oportuiſſet
pallio obuolut⁹ ubiq;. Semper egenus. Quis neſciat Socratẽ ſculptoris & obſtetricis fuiſſe filium!
& uſq; in ſenecturem in ſculpendis lapidibus manu propria uictum quçſiſſe/nec habuiſſe unq̃ unde
ſe ſatis & filios aleret. Hic inopiam ſuç mentis paſſim cõfitebatur. Interrogans omnes/nihil ſcire ſe
prçdicans. Virilis erat enim/ conſtantis animi inuictçq; ſententiç qui etiam Archelaum Macedo-
nem & Scopã Cranonium: Eurilocũq; Lariſſeum aſpernatus eſt alto animo: cum ab eis miſſas pe-
cunias non acceperit/neq; ipſe ad eos uoluit proficiſci/ Audax/ Feroxq;. Quãta/ eius fuerit in rebus
bellicis fortitudo/ Alcybiades in conuiuio explicat copioſiſſime: cui Socrates cum in Potydea ui-
ciſſet uictoriam ſponte dicitur conceſſiſſe. Vehemens erat quippe ut recte Topirus phyſionomus
indicauerat concitatiſſimus. Sçpe uero inter loquendum agente id orationis uehementia iactare
digitos ſolebat/& crines uellere. Facundus. Huic rationes in utrãq; partem ferme pares dum diſ-
ſereret ſuppetebant. Hic licet incomptis uerbis uteretur/ut in conuiuio Alcybiades ait/ magis ta-
men q̃ Themiſtocles & Pericles/omneſq; cçteri oratores audiẽtium animos cõmouebat. Pulchris
& bonis inſidiatur. Inſidiatum ſibi ſemper fuiſſe Socratem Alcybiades inquit/ eorum quippe : qui
honeſta iudole prçditi uidebantur/amore captus eoſdẽ rationibus ſuis ad philoſophiç ſtudia So-
crates capiebat. Callidus Sagaxq; uenator. Socratem uenari ſolitum ex corporis forma diuinã ſpe
ciem. In ſuperioribus ſatis eſt dictum: & in Protagora Plato teſtatur. Machinator multis modis ut
indicant Platonis dialogi ſophiſtas confutabat: adoleſcentes exhortabatur / modeſtos uiros eru-
diebat. Prudentiç ſtudioſus. Fuit enim tanta prudentia/& in prçſagiendo tam perſpicax : ut quiſ-
quis contra eius conſilium quicq̃ auderet perderetur/quod in theage a Platone narratur. Per om-
nem uitam philoſophans hic in ſua illa apud iudices defenſione iudicibus edixit/ut ſi ea cõditione
eum morte abſoluerent/ut nunq̃ poſtea philoſophetur / ſe mori male q̃ philoſophari deſinere. In-
cantator/faſcinator ueneficus atq; ſophiſta. Nã Alcybiades ait ſe magis Socraticis uerbis q̃ Mar-
ſiç Olympiq; excellentiũ muſicorum melodia mulceri. Dçmonẽ uero illi fuiſſe familiarẽ / & accuſa
tores ſui & amici teſtantur. Sophiſtam quoq; Socratem Ariſtophanes comicus appellauit/atq; etiã
ſui accuſatores. Quippe cui çqua eſſet hortandi & dehortandi facultas. Inter ſapientiã & inſcitiam
medius. Cũ omnes homines ignorantes ſint. Inquit Socrates. Hoc ego tantũ a cçteris differo/qđ
meam ignorantiã non ignoro cum alii prorſus ignorent. Ita erat inter ſapientiam & ignorantiam
medius: quia licet res ipſas neſciret/ ſuam tamen ignorantiã cognoſcebat. Quas ob res Socratem
amori ſimilimũ/ideoq; uetiſſimũ amatorem poſt amorẽ ipſum laudandum Alcybiades iudicauit
ut in eius laude intelligamus. Omnes qui ſimiliter amant eſſe laudatos. Quç Socratis laudes ſint
hic audiuiſtis / & in Platonis uerbis Alcybiadis ore patẽt clariſſime: quo ẽt pacto amabat Socrates
cognoſcere põt q Diotimç doctrinç meminerit. Ita. n. amauit Socrates/ut ſupra Diotima docuit.

ℭ De amore ferino quod inſaniç ſpecies eſt. ℭ Cap. III.

VErum interroget forte quiſpiam. Quid hominum generi Socraticus amor iſte conducat.
Cur tantis ſit laudibus celebrandus/quid obſit cõtrarius. Dicam equidem altius aliquãto
exorſus Plato noſter furorẽ in Phçdro mentis alienationẽ definit. Alienationis aũt duo ge
nera tradit. Alterã ab humanis morbis. Alteram a deo prouenire exiſtimat. Inſaniã illam. Hãc di-
uinum furorẽ nuncupat. Inſaniç morbo infra hominis ſpeciem homo deiicitur : & ex homine bru
tum quodãmodo redditur. Inſaniç duo ſunt genera. Vnum cerebri. Alterum cordis uitio naſci-
tur. Cerebrum ſæpe aduſta bili : ſæpe ſanguine aduſto nõnunq̃ atra bili nimium occupatur : hinc
dementes homines quandoq; redduntur: qui aduſta bili uexantur/uel a nemine laceſſiti uehemen
tiſſime iraſcuntur/alte uociferãtur. In obuios irruunt ſeipſos: & alios ceduni. Qui ſanguine aduſto
laborant effuſos nimium in riſus prorumpunt/præter omniũ conſuetudinem ſe iactant/mirabilia
de ſe pollicentur/cantu geſtiunt/exultantq; tripudio. Qui bili prçmuntur atra/mœrent perpetuo:
ſibiipſi ſomnia fingunt/quç uel præſentia expaueſcant/ uel futura formident. Atq; hç quidem tres
Inſaniç ſpecies cerebri fiunt defectu. Quando enim humores illi retinentur in corde / anguſtiam
& ſolicitudinẽ pariunt/non dementiã. Tunc uero amentiã quando caput oppreſſerint : ideo cere-
bri uitio dicuntur contingere. Cordis aũt morbo eam ꝓprie inſaniã fieri arbitramur/ qua affligun
tur hi qui ꝑdite amant. His falſo ſacratiſſimũ nomẽ amoris tribuitur. Verũ ne forte nimis contra
multos ſapere uideamur diſputationis gratia/nos etiã nomine ad iſtos utamur.

ℭ Amor uulgaris eſt faſcinatio quçdam. ℭ Cap. IIII.

VOs aũt auriũ/ac mẽtis ĩtẽtionẽ dicẽdis accõmodate. Sãguis ĩ adoleſcẽtia ſubtilis ẽ/ clar⁹/ca
lidus/atq; dulcis. Procedẽte. n. çtate ſubtilioribus ꝑtib⁹ reſolutis/fit craſſior: ꝓpterea fit &
obſcurior. Nẽpe qđ tenue rarũq; ẽ/puꝝ ẽ atq; plucidũ. Cõtrariũ uero cõtra/cur calid⁹ atq; dulcis:
q̃ uita/& uiuẽdi initiũ/ipſa. ſ. gñatio in calore & hũore cõſiſtit/ ac ſemẽ prima uiuentium genitura
calidum

calidum eſt & humidum:natura talis in pueritia & adoleſcentia uiget. In ſequētibus ętatibus paulatim in contrarias qualitates ſiccitatē & frigiditatē neceſſario pmutatur. Ideo ſanguis in adoleſcēte ſubtilis ē/clarus/calidus/atq; dulcis/qa ſubtilis/clarus/qa recēs calidus/atq; humidus/ qa calidus & humidus eſt/ideo dulcis eſſe uidet. Dulcedo eni fit in calidi & humidi mixtiōe. Quorſum hæc? nempe/ut intelligatis ſpiritus in hac ętate ſubtiles & claros eſſe:calidos atq; dulces. Hi enim cum a cordis calore ex puriori ſanguine generētur/tales in nobis ſunt ſemp / qualis eſt & ſanguis humor. Quēadmodum uero ſpirituū uapor hmōi creatur ex ſanguine:ita & ipſe ſimiles ſibi radios p oculos quaſi uitreas feneſtras emittit. Atq; etiā ſicut cor mundi ſol ſuo circuitu lumen/perq; lumē uirtutes ſuas ad inferiora demittit/ſic corporis noſtri cor/ motu ſuo quodā perpetuo pximū ſibi ſanguinē agitans ex eo ſpiritus in totū corpus/perq; illos luminū ſcintillas/per mēbra diffundit qdem ſingula/per oculos aūt maxime. Ad altiſſimas quippe corporis ptes ſpiritus maxime cū ſit leuiſſimus euolat eiuſq; lumē per oculos/cum ipſi perſpicui ſint/atq; omniū partium nitidiſſimi uberius emicat. Ineſſe uero oculis & cerebro lumen aliquod licet exiguū aīalia multa quę noctu uident teſtimonio eſſe poſſunt/quoq; in tenebris coruſcant oculi. Ac etiā ſiquis certo quodāmodo oculi angulum digito preſſerit/cōtorſeritq;/circulum quēdam uidet intra ſe lucidum intueri. Fertur & diuus auguſtus oculos adeo claros & nitidos habuiſſe / ut cū acrius quēq; intueretur cogeret eū quaſi ad ſolis fulgorē uultum ſubmittere. Tiberius quoq; pręgrādibus fuiſſe oculis traditur/& qui qd mirum eſſet noctu etiā & in tenebris uiderēt. Sed ad breue & cum primū e ſomno patuiſſent. Deinde rurſus hebeſcebāt. Quod aūt radius emiſſus ab oculis uaporē ſecum ſpiritalem trahat : & uapor is ſanguinē:ex eo pſpicimus quod lippi & rubentes oculi ſpectantis pxime oculos radii ſui emiſſione cogūt morbo ſimili laborare. Vbi apparet & radiū uſq; ad obuiū illum ptendi & cū radio una uaporem corrupti ſanguinis emanare:cuius cōtagione oculus ſpectātis inficitur. Scribit Ariſtoteles mulieres quādo ſanguis menſtruus defluit intuitu ſuo ſpeculū ſanguineis guttis ſępe fœdare. Qd ex eo fieri arbitror/qa ſpiritus qui uapor ſanguinis eſt. Sanguis quidā tenuiſſimus uidet eſſe adeo/ ut aſpectū effugiat oculoꝝ. Sed in ſpeculi ſuperficie factus craſſior clare perſpicitur/ hic ſi in rariorem materiā aliquā/ceu pānum/aut lignū incidat. Ideo non uidetur/quia in ſuperficie rei illius non reſtat. Sed penetrat. Si in denſam quidem. Sed aſperam ſicuti ſaxa lateres/& ſimilia/corporis illius inęqualitate diſſipatur/& frangit. Speculum aūt ppter duritiem ſiſtit in ſuperficie ſpiritū/propter ęqualitatem/lenitatemq; ſeruat infractum/ propter nitorem ſpiritus ipſius radium iuuat & auget propter frigiditatem rariſſimā illius nebulam cogit in guttulas. Eadem ferme ratione quotiens hiantibus faucibus obnixe anhelamus in uitrum/eius faciem tenuiſſimo quodam ſaliuę rore conſpergimus/ſiquidem halitus a ſaliua euolans/in ea materia cōpreſſus relabitur in ſaliuā. Ergo quid mirū ſi patefactus oculus & intentus in aliquem radiorū ſuorum aculeos in adſtantis oculos iaculatur? Atq; etiā cum aculeis iſtis/qui ſpirituū uehicula ſunt ſanguineū uaporem illum / quem ſpiritum nuncupamus intendit. Hinc uirulentus aculeus tranſuerberat oculos / cumq; a corde percutientis mictatur/hominis perculſi pręcordia/quaſi regionem propriam repetit:cor uulnerat. Inq; eius duriori dorſo hebeſcit/reditq; in ſanguinem. Peregrinus hic ſanguis a ſaucii hominis natura quodāmodo alienus/ſanguinem eius proprium inficit. Infectus ſanguis ęgrotat. Hinc duplex ſequitur faſcinatio. Aſpectus fœtidi ſenis/& mulieris menſtrua patientis puerum faſcinat. Aſpectus adoleſcentis faſcinat ſeniorem. Quoniā uero ſenioris humor frigidus eſt atq; tardiſſimus uix dorſum cordis attingit in puero/& ineptus ad tranſitum cor niſi propter infantiam ſit molliſſimū parum admodum cōmouet. Hæc ideo leuis faſcinatio eſt/illa uero grauiſſima/per quam iunior trāſfigit pręcordia ſenioris. Hoc illud eſt amici optimi de quo platonicus Apuleius conquęritur. Cauſa inquit omnis/& origo pręſentis huius doloris/etiam medela ipſa & ſalus unica mihi tu te ipē es. Iſti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapſi pręcordia acerrimū meis medullis cōmouēt incendium. Ergo miſerere tua cauſa pereuntis. Ponite obſecro ante oculos Phędrum Myrrinuſiū & Thebanum illum eius amore captū Lyſiam oratorē. Lyſias in Phędri uultum inhiat. Phędrus in oculos Lyſię ſcintillas ſuorū defigit oculorū/ cumq; ſcintillis una tranſmittit & ſpiritū. Radius Phędri/radio Lyſię facile copulatur. Spiritui quoq; facile iungitur ſpiritus uapor huiuſmodi a Phędri corde genitus Lyſię ſtatim petit pręcordia/quorū hebetudine fit compactior/ & in priorem Phędri relabitur ſanguinē. Ita ut Phędri ſanguis/quod mirum eſt/iam in corde ſit Lyſię/ hinc ad clamorem confeſtim prorumpit uterq;/ Lyſias ad Phędrum. Cor meum Phędre chariſſima uiſcera:Phędrus ad Lyſiā. O ſpiritus meus/o meus ſanguis Lyſia. Sequitur Phędrus Lyſiā/quia cor ſuum poſcit humorem. Sectatur Phędrum Lyſias/quia ſanguineus humor uas proprium poſtulat / ſuam exigit ſedem. Verum Lyſias Phędrū ſectatur ardentius. Facilius enim cor ſine minima humoris ſui particula:q̄ humor ipſe ſine corde proptio uiuit. Riuꝰ fonte magis q̄ fons riuulo indiget. Igitur ut ferrum qualitate magnetis accepta/ad lapidē hunc trahitur quidē:lapidem uero non attrahit. Ita Lyſias Phędrum magis q̄ Phędrus Lyſiam ſequitur.

¶Quam facile amore irretiamur. ¶Cap. V.

AN poteſt dixerit quiſpiam tenuis radius leuiſſimus ſpiritus/pauculus ſanguis Phędri/tam cito/tam uehemẽter/tam pernitioſe totũ Lyſiam inquinare? Hoc utiq; mirũ nõ uidebitur ſi cæteros morbos/qui cõtagione naſcũtur cõſiderabitis/ſi pruritũ/ſi ſcabiem/ſi leprã/pleureſim/pthiſim. Diſinteriã/lippitudinẽ/epidimiam. Amatoria uero cõtagio facile fit/& grauiſſima omniũ peſtis euadit. Quippe ſpiritalis uapor ille ſanguiſq; ab adoleſcẽte ſeniori prorſus iniectus/quattuor habet ut ſupra diximus qualitates. Clarus eſt/ſubtilis/calidus/atq; dulcis/quia clarus/oculorum & ſpirituũ claritati in ſeniore maxime conſonat blanditur/& allicit/quo fit ut auide ab illis hauriatur/quia ſubtilis/celerime conuolat in pręcordia: inde facilime ꝑ uenas & arterias in corpus ꝑmanat uniuerſum. Quia calidus/uehemẽter agit/& mouet/& forti⁹ ſenioris ſanguinẽ inficit/eũq; in ſuam cõuertit naturã/quod Lucretius ita tetigit.

Hinc in re primũ Veneris dulcedinis in cor

¶Stillauit gutta & ſucceſſit frigida cura.

Pręterea/quia dulcis fouet uiſcera quodãmodo paſcit/atq; oblectat/hinc/fit ut totus uiri ſanguis/in iuuenilis ſanguis naturã mutarus/iunioris illius appetat corpus/quo ſuas uenas inhabitet & recẽtis ſanguinis humor/uenas quoq; recẽtes & teneras illabaẽ/fit ẽt ut uoluptate ſimul & dolore ęger hic tãgaẽ. Voluptate ꝑꝑ uaporis illius/& ſanguinis claritatẽ/atq; dulcedinẽ/illa ſiquidem allicit/hæc oblectat. Dolore propter eius ſubtilitatem atq; calorem/illa quippe uiſcera diuidit/& diſcerpit/hic homini quod ſuum eſt auſert/& in alterius mutat naturam/per quã ſane mutationẽ eum in ſe quieſcere non permittit: ſed ad eum ſemper a quo infectus eſt trahit hoc ita Lucretius innuit.

Idq; petit corpus mens unde eſt ſaucia amore
Nãq; omnes plerũq; cadũt in uulnus: & illam
Emicat in partem ſanguis unde icimur ictu.
Et ſi cominus eſt hoſtem ruber occupat humor

In his carminibus Lucretius nõ aliter uult ſanguinẽ hoĩs oculoꝝ radio uulnerati in uulnerantẽ ꝓlabi/q̃ hoĩs gladio cęſi ſanguis ꝓlabiẽ in cedentẽ. Huius ut ita dicam miraculi ſi rationẽ requiritis afferam. Vulnerat Hector Patroclum/ac perimit/Patroclus Hectorẽ inſpicit uulnerantem. Vnde eius cogitatio iudicat ulciſcẽdum/confeſtim ad uindictã bilis accendiẽ/ab ea ſanguis inflãmatur/& ad uulnus e ueſtigio ꝓperat/tum ut partẽ illam corporis foueat/tum etiã ad uindictã/eodem cõcurrunt/& ſpiritus ĩi: quia leues ſunt/ad Hectorẽ/uſq; uolantes in eũ migrant/eius calore ſeruantur ad tempus puta ad horas ſeptem/eo ipſo in tpe ſi Hector cadaueris uulnus/cominus intẽtus inſpiciat uulnus cruorẽ uerſus Hectorẽ eiicit: põt enim cruor uerſus hoſtem quodãmodo effluere/tum q̃a nõdum calor oĩs extinctus eſt/nõdum agitatio quieuit interior/tum quia pauloante in eũ concitus fuerat/tũ deniq; q̃a ſanguis ſpiritus repetit ſuos/atq; etiã ſpũs ſuũ attrahũt ſanguinẽ. Simili quodã pacto hoĩs amore ſaucii ſanguinẽ feſtinare ĩ ferientẽ & Lucreti⁹ inuit & nos ſummope cõprobam⁹.

¶De miro quodam effectu uulgaris amoris. ¶Cap. VI.

DIcam ne uiri caſtiſſimi/quod ſequiẽ an potius ꝑtermittã? Dicam certe: poſtq̃ res ipſa poſtulat/& ſi dictu uideẽ abſurdum. At quis turpia nõ turpiter dixerit. Tanta ꝑmutatio ſenioris hoĩs ũrgẽs ad iunioris ſimilitudinẽ facit/ut hic totũ ſui corp⁹ in illũ trãſferre: & totũ illius in ſe tranſfundere ſtudeat/ut uel recens humor uaſa recentia/uel uaſa teneriora teneriorem conſequãtur humorẽ. Hinc multa inter ſe turpiſſime facere cõpelluntẽ. Cum enim genitale ſemen a toto corpore defluat/ſolo huius iactu/uel tractu totũ corpus tradere ſe poſſe cõfidunt/& totũ accipere. Id in ſeipſo philoſophus Epicureus ille pręſenſit Lucretius amãtium omnium infeliciſſimus.

Sic igitur Veneris qui telis accipit ictus.
Siue puer mẽbris muliebribus hunc iaculatur
Seu mulier toto iactans de corpore amorẽ
Vnde feritur/eo tendit geſtitq; coire.
Et iacere humorẽ in corpus de corpe ductum
Affigunt auide corpus iunguntq; ſaliuas
Oris: & inſpirant preſſantes dentibus ora
Ne quicq̃: q̃m nil inde abradere poſſunt
Nec penetrare & abire in corpus corpe toto
Nam facere interdũ uelle & certare uideẽ.
Vſq; adeo cupide ueneris cõpagibus hęrent.
Mẽbra uoluptatis dum ui labefacta liqueſcũt

Hæc Lucretius Epicureus: Quod etiam totum in ſe capere amatum amantes cupiant. Artemiſia Mauſolei regis Carię uxor oſtendit: quę ſupra affectiõis humanę fidẽ uirum ſuũ amauiſſe dicitur. Eiuſq; defuncti corpus redegiſſe in puluerẽ & aquę inditum ebibiſſe.

¶Vulgaris amor eſt ſanguinis perturbatio. ¶Cap. VII.

IStе uero hãc in ſanguine paſſionẽ illud argumẽto ẽ/qꝺ ęſtus hmõi alterna requie caret. Cõtinua uero febris a phyſicis ĩ ſanguĩe poniẽ/q̃ aũt horas ſex q̃eti relinq̃t in pituita/q̃ diẽ unũ in bili: q̃ duos in atrę bilis humore. In ſanguĩe igiẽ illã merito collocam⁹. In ſanguĩe uidelicet melãcholico: ut in oratõe Socratis audiuiſtis: hũc ſanguis cõtagiõis ſemꝑ affixio comitaẽ.

¶Quomodo amantes fiunt amati ſimiles. ¶Cap. VIII.

IDeo nemo ueſtrũ mireẽ ſiquẽ amãtẽ audierit amati ſui ſĩlitudinẽ aliquã uel figuram ſuo in corpe cõtraxiſſe. Pregnãtes ſæpe mulieres uinũ qꝺ auidiſſime cupiũt/uehemẽter excogitant/uehemẽs cogitatio/ſpũs mouet ĩteriores/atq; in his excogitatę rei pingit imaginem. Iſti ſan-

guinem

guinem mouent/ ſimiliter & in molliſſima fœtus materia/ uini imaginem exprimunt. Amator aūt
ardentius q̄ prægnātes ſuas capit delitias/uehemētius quoq; & firmius cogitat. Quid mirū ſi uſq;
adeo hærētes & infixi pectore uultus ab ipſa cogitatione purgātur in ſpiritu a ſpiritu ſtatim in ſan-
guine infigātur? Præſertim cū in Lyſiæ uenis iam molliſſimus ſanguis Phædri ſit genitus ut facillime
poſſit Phædri uultus in ſui ipſius ſanguine relucere. Quoniā uero mēbra corporis ſingula ut quotti
die areſcunt: ita ſumpto alimoniæ rore quottidie reuireſcūt. Sequitur ut in dies corpus cuiuſq; ho
minis/quod ſenſum exaruit/paulatim reficiatur. Reficiunt aūt mēbra a ſanguine ex uenarū riuulis
emanāte. Ergo miraberis ſi certa ſimilitudine pictus ſanguis eandē mēbris ĩpreſſerit. Vt Lyſias tā/
dem Phædro in nōnullis uel colorib⁹/uel liniamētis/aut affectib⁹/aut geſtib⁹ euaſiſſe ſimilis uideat.

A quibus præcipue irretiamur. Cap. IX.

QVæret forſitā aliquis a quibus præcipue & quo pacto illaqueētur & quomodo ſoluant amā-
tes. fœminæ ꝑfecto uiros facile capiūt / facilius autē illæ: quæ maſculam quādam indolem
præ ſe ferunt: & tanto facilius maſculi quāto ſimiliores ſunt uiris q̄ fœminæ / & ſanguinē ſpi
ritumq; habent lucidiorē/calidiorem / ſubtiliorē/ qua in re amatoria cōſiſtit illaqueatio. Ex marib⁹
autem illi uiros/ſeu mulieres uelociſſime faſcināt: qui ſanguinei ſunt potiſſimū: & quadam ex parte
cholerici oculos amplos habent/glaucos atq; nitentes: præcipue uero ſi caſti uiuant neq; per coitū
claro humorū ſucco exhauſto ſerenos uultus fœdauerint. Hæc enim ad ipſas ſagittas ꝓprie emittē
das quæ cor uulnerāt / ut ſupra tetigimus requirūtur. Irretiuntur præterea cito quibus naſcētibus
Venus fuerit in Leone/ uel Luna Venerem uehemēter aſpexerit/& qui eadem cōplexione ſunt præ-
diti. Flegmatici in quibus dominatur pituita: nunq̄. Melancolici/in quibus atra bilis/ uix quidē ca-
piantur. Sed capti nunq̄ poſtea liberantur. Quādo ſanguineus deuincit ſanguineū leue iugum eſt/
ſuaue uinculum / ſimilis nāq; complexio mutuū creat amorem. Huius præterea humoris ſuauitas
ſpem & fiduciam præſtat amanti. Quando cholericus cholericū intolerabilior ſeruitus. Viciſſitu-
dinem quidem nōnullam beneuolētiæ in his facit complexionis ſimilitudo. Sed igneus ille bilis hu
mor crebra illos iracūdia turbat. Quando ſanguineus cholericū/ aut contra propter ſuauis ſimul
& acris humoris cōmixtionem alternatio quædam prouenit iracundiæ/& gratiæ uoluptatis atq; do/
loris. Cum ſanguineus melancolicum ligat uodus perpetuus non miſerimus. Sanguis quippe dul
cedo melancoliæ amaritudinē temperat. Cum uero cholericus illaqueat melancolicū / peſtis om-
nium pernitioſiſſima: acutiſſimus adoleſcentis humor ſenioris uiſcera paſſim illabitur. Eſt mollis
flāma medullas. Vritur infelix amator cholera ad iracūdiā cedeſq; prouocat. Melācolia ad mœro
rem & perpetuā querimoniā. Iis ſæpe idem qui philidi. Didoni. Lucretio/amoris ē exitus. Flegma
ticus aūt ſeu melācholicus adoleſcēs ꝑꝑ ſanguinis/ & ſpirituū craſſitudinē capit neminem.

Modus illaqueationis. Cap. X.

QVo autem pacto faſcinētur amātes ſatis ſupra dixiſſe uidemur/ſi modo illud addam⁹ mor-
tales tūc ſummope faſcinari/qū frequētiſſimo ĩtuitu aciē uiſus ad aciē dirigētes/lumina iun
gunt luminibus/& longum miſeri combibunt amorē. Huius profecto morbi ut Muſeo pla
cet cauſa omnis & origo eſt oculus/ideo ſiquis nitore polleat oculorū / licet minus in reliquis mē-
bris compoſitus ſit/ſæpius intuentes ea ratione qua diximus inſanire cōpellit. Qui contra diſpoſi
tus eſt/ad moderatā quādam beneuolentiā inuitat potius q̄ ardorem. Reliquorum præter oculos
membrorū cōcinnitas nō cauſæ uim ad ægrotationē hmōi/ſed occaſionis ĩpulſam uidet habere. Ta
lis quippe cōpoſitio eminus ꝑſpicientē ut ꝓpius accedat hortat/deinde cernentē cominus in ipſa
ſui cōſideratione diutiſſime detinet. Immorantē uero ſolus ipſe ferit intuitus. Ad moderatū autē
amorē illum diuinitatis participē. De quo in hoc conuiuio utplurimū diſputatur/nō oculus ſolus/
ut cauſa. Sed partiū cunctarū concordia iocunditaſq; concurrit.

Curatio amoris. Cap. XI.

HActenus quō & a q̄bus irretiamur tractauimus. Reſtat ut quō ſoluamur paucis doceam⁹.
Solutio uero duplex/ altera qdē naturæ/altera diligētiæ. Naturalis eſt q̄ certis tpis ĩteruallis
pficit. Quæ nō ad hūc ſolum/ſed ad oēs attinet morbos/ſiqdē in cute prurit⁹ eatenus pma/
net/quatenus tabidi ſanguis fex in uenis/aut ſalſedo pituitæ uiget in mēbris. Defecato ſanguine: &
pituita demollita pruritus deſinit: & fædæ cutis maculæ abolent. Euacuatōis tū matura diligētia cō
fert plurimū. Repētina euacuatio/uel unctio piculoſiſſima iudicat. Ingetudo quoq; amantiū tādiu
neceſſario pſeuerat q̄diu infectio illa ſanguis p faſcinationē iniecta uiſcerib⁹ pmanēs graui cor præ
mit cura. Vuln⁹ alit uenis/cæcis mēbra flāmis adurit: a corde ſiqdē ĩ uenas/a uenis ĩ mēbra fit trāſi
tus/hac deniq; expurgata amantiū. Immo uero amētiū ceſſat ingetudo. Id longū in oibus requirit
tēporis ſpatiū. In melācholicis uero longiſſimū. Præſertim ſi Saturni influxu fuerint irretiti adde &
amariſſimū/ ſi Saturno retrogrado/uel marti cōiuncto/uel ſoli oppoſito mācipati ſint. Ægrotāt illi
& diutiſſime/ in quorū natiuitate Ven⁹ in domo Saturni fuerit: uel Saturnū Lunāq; uehemēter aſpe
xerit. Addenda eſt naturali huic purgationi diligētiſſime artis induſtria. Cauendum in primis ne

ímatura euellere/uel amputare tentemus neq; ſummo cum periculo diſcindamus: quę tutius diſſuere poſſumus/conſuetudinis intermiſſio facienda. Summopere uero cauendum ne lumina oculorum luminibus coniungãtur. Siquid in amati animo/uel corpore uitii eſt diligẽter animo reuoluendum. Plurimis/uariis/grauibus negotiis animus applicãdus/ ſæpe minuendus ſanguis ẽ/ uino utendum claro/nõnunq̃ etiam ebrietate/ut ueteri ſanguine uacuato nouus ſanguis accedat/nouus & ſpiritus. Exercitatione ſæpe ad ſudorẽ uſq; uti pręſtat/per quã corporis meatus ad expurgationẽ faciẽdam aperiantur. Ea inſuper omnia quę phyſici ad cordis præſidiũ adhibent & cerebri alimẽtum proſunt q̃plurimũ. Sępe etiam coeundum Lucretius pręcipit/ſed fugitare decet ſimulachra & pabula amoris. Abſterrere ſibi/atq; alio cõuertere mentem/& iacere humorẽ coniectum in corpora quęq;. Nec retinere ſemen conuerſum unius amore.

Quam noxius uulgaris amor. Cap. XII.

SEd ne diutius de inſania loquentes inſaniamus/ſic breuibus concludamus. Inſanię ſpecies quędam eſt anxia illa ſolicitudo: qua uulgares amantes diu nocteq; uexãtur: qui amore durante bilis incẽdio primum: deinde atrę bilis aduſtione afflicti/in furias/ignemq; ruunt: & quaſi cęci quo præcipitentur ignorant: q̃ pernitioſus adulterinus hic amor tam amatis q̃ amantibus ſit Lyſias Thebanus & Socrates apud Platonem in Phędro demonſtrant. Hoc itaq; furore homo in beſtię naturam deuoluitur.

Quam utilis diuinus amor & de quattuor eius ſpeciebus. Cap. XIII.

DIuino aũt furore ſuper hominis naturã erigitur/& in deum tranſit. Eſt autẽ furor diuinus illuſtratio rationalis animę per quam deus animã a ſuperis delapſam ad infera ab inferis ad ſupera retrahit. Lapſus animę ab ipſo uno rerum omniũ principio ad corpora/p quattuor gradus efficitur/per mentẽ/ rationẽ/opinionẽ atq; naturã. Nam cum in omni rerum ordine ſex gradus exiſtãt/quorum ſummũ tenet ipſum unum infimũ corpus. media uero ſunt quattuor quę prędiximus: neceſſe eſt quicq̃d a primo ad ultimũ labitur/ quattuor per media cadere. Ipſum unũ rerum omniũ terminus & menſura cõfuſionis & multitudinis expers. mens angelica multitudo quidem ideañ. Sed ſtabilis & ętherna. Ratio animę multitudo notionũ argumentationũq; mobilis. Sed ordinata. Opinio aũt inordinata/& mobilis/imaginũ multitudo/ſed ſubſtantia punctiſq; unita: cũ anima ipſa in qua eſt opinio/una ſubſtãtia ſit nullum occupans locũ. Natura. i. nutriendi uis ab anima & animalis cõplexio ſimiliter/niſi quod per corporis puncta diffunditur. Corpus autem inde terminata partium & accidentiũ multitudo ſubiecta motui/& ſubſtãtia punctis momẽtiſq; diuiſa. Hæc omnia reſpicit anima noſtra per hęc deſcẽdit/per hęc & aſcendit. Vt enim ab ipſo uno/ quod omniũ principiũ eſt pducitur/ unitatẽ quãdam ſortita eſt: quę omnẽ eſſentiã eius uires operationeſq; unit: a qua & ad quã ita cætera quę in anima ſunt ſe habent/ ſicut a centro & ad centrum circuli linee. Vnit uero non modo animę partes inuicem & ad totam animã. Sed animã totam ad ipſum unũ rerum omniũ cauſam. Vt aũt diuinę mentis radio claret/rerum omniũ ideas p mẽtem actu ſtabili cõtemplatur. Vt ſeipſam reſpicit/ rationes rerum uniuerſales cogitat: & a principiis ad concluſiones ratiocinatione diſcurrit. Vt corpora reſpicit/ particulares rerum mobilium formas atq; imagines per ſenſus acceptas opinione uolutat. Vt materiã attingit/natura uelut inſtrumẽto utitur/quo unit materiã/mouet/& format. Vnde generationes/ augmẽta & eorum cõtraria pficiſcuntur. Cernitis igitur ab uno: quod ſuper ęthernitatẽ/ in ęthernam multitudinẽ labitur: ab ęthernitate in tempus a tempore in locũ/ atq; materiã labitur/inquam quãdo ab ea puritate/ qua nata eſt longius corpus amplectendo diſcedit.

Quibus gradibus diuini furores animã extollunt. Cap. XIIII.

QVapropter ſicut per quattuor deſcendit gradus/per quattuor adſcendat neceſſe ẽ. Furor autẽ diuinus eſt/qui ad ſupera tollit/ut in eius definitione cõſiſtit. Quattuor ergo diuini furoris ſunt ſpecies. Primus quidem poeticus furor. Alter myſterialis. Tertius uaticinium. Amatorius affectus ẽ quartus. Eſt aũt poeſis a muſis/ myſteriũ a Dionyſio Vaticiniũ ab Apolline. Amor a Venere. Redire quippe ad unũ animus nequit/ niſi ipſe unum efficiatur. Multa uero effectus eſt: quia eſt lapſus in corpus in operationes uarias diſtributus/& ad corporalium rerũ multitudinem reſpicit infinitã. Ex quo partes eius ſuperiores pene obdormiunt/inferiores aliis dominantur. Illę torpore. He perturbatione afficiuntur. Totus aũt animus diſcordia & inconcinnitate repletur: poetico ergo furore primũ opus eſt qui per muſicos tonos quę torpent ſuſcitet: per harmonicã ſuauitatẽ quę turbant/ mulceat: per diuerſorum deniq; conſonãtiam/diſſonantẽ pellat diſcordiam & uarias partes animi temperet. Neq; ſatis hoc ẽ. Multitudo enim adhuc & diuerſitas reſtat in animo. Accedit ergo myſteriũ ad Dionyſium pertinẽs/quod expiationibus/ſacriſq;/& omni cultu diuino partium omniũ intentionẽ in mentem/ qua deus colitur dirigit. Vnde cũ ſingulę animi partes ad unam mentẽ redactę ſint/iam totũ quoddam unum ex pluribus factus eſt animus. Tertio uero adhuc opus eſt furore/qui mentẽ ad unitatẽ ipſam animę caput reducat: hoc Apollo per

uaticinium

uaticiniũ efficit. Nã cũ aĩa ſupra mentẽ ĩ unitatẽ ſurgit/futura prǽſagit. Demũ cũ aĩa facta eſt unũ. Vnũ inq̃/quod in ipſa natura & eſſentia aĩæ eſt. Reſtat ut illico in unum/quod eſt ſup eſſentiam .i. deum ſe reuocet. Hoc cœleſtis illa Venus p amorẽ .i. diuinæ pulchritudinis deſideriũ/boniq; ardorẽ explet. Primus itaq; furor inconcinna & diſſonãtia temperat. Secũdus tẽperata unũ totũ ex partibus efficit. Tertius unum totũ ſupra partes. Quartus in unum q ſup eſſentiã & ſuper totũ eſt ducit. Plato In Phædro mentẽ diuinis deditã ĩ anima hominis aurigã uocat. Vnitatẽ animæ aurigæ caput. Rationẽ: opinionẽq; per naturalia diſcurrẽtẽ: equum bonũ. Phãtaſiã cõfuſam: appetitumq; ſenſuum malũ equum. Animæ totius naturã: currum quia motus ſuus tanquam orbicularis a ſe incipiens inſe deniq; redit: dum ſuiipſius naturam animaduertit. Vbi conſideratio eius ab anima profecta in eandem reuertitur Alas animo tribuit: per quas in ſublime feratur: quarum alteram putamus indagationem illam eſſe: qua mens aſſidue ad ueritatem adnititur. Alteram boni deſiderium/quo noſtra uoluntas ſemper afficitur. Hæ partes animæ ſuum amittunt ordinem/quãdo perturbante corpore confunduntur. primus itaq; furor. Bonum equum .i. rationem opinionemq; a malo equo .i. a phãtaſia confuſa & ſenſuum appetitu diſtinguit. Secundus malum equum bono bonum Aurigæ .i. menti ſubicit. Tertius aurigam. In caput ſuum .i. in unitatem mentis apicem dirigit. Poſtremus caput aurigæ in caput rerum omnium uertit. Vbi auriga beatus eſt. & ad præſepe .i. ad diuinam pulchritudinem ſiſtens equos .i. accomodans omnes ſibi ſubiectas animæ partes. obiicit illis ambroſiam & ſuper ipſam nectar potandum .i. uiſionem pulchritudinis & ex uiſione lætitiã. Hec q̃ttuor furoꝝ opa ſunt. De q̃bus gñati in Phedro diſputat. Proprie uero de pœtico furore in Ione. de amatorio. In cõuiuio oĩbus his furoribus occupatũ fuiſſe Orpheũ libri eius teſtimonio eſſe pſt. Amatorio maxĩe Sappho. Anacreontẽ: & Socratẽ fuiſſe correptos accepim⁹.

Omnibus his furoribus amor præſtantior eſt. Cap. XV.

O Mnium potẽtiſſimus/& præſtantiſſimus eſt amatorius. Potẽtiſſimus inquã ꝑpterea quod oẽs alii ipſo neceſſario indigent/neq; enim pœſim/neq; myſteria/neq; uaticiniũ ſine ingẽti ſtudio flagranti pietate & ſedulo diuinitatis cultu cõſequimur. Stulti uero/pietatẽ/cultũ q̃d aliud dicimus q̃ amorẽ? Igitur oẽs amoris potẽtia cõſtant. Eſt ẽt pſtantiſſimus/qm̃ adhunc tanquã ad finẽ alii referunt. hic aũt ꝑxime deo: qui nos copulat: hos utiq; furores quattuor/totidẽ adulterini affectus fallo imitari uident. Pœticũ q̃dẽ muſica iſta uulgaris/q̃ hauribus dũtaxat blandit. Myſterialẽ/uana multoꝝ hoĩm ſupſtitio/fatidicũ/fallax peritiæ humanæ cõiectio. Amatoriũ libidinis impetus. Verus enĩ amor nihil eſt aliud q̃ nixus q̃dã ad diuinã pulchritudinẽ euolandi ab aſpectu corporalis pulchritudinis excitatus. Adulterinus aũt ab aſpectu in tactũ præcipitatio.

Quam utilis amor Socraticus. Cap. XVI.

Q Væritis q̃d amor Socraticus cõferat? primo quidẽ ipſi Socrati plurimũ ad alas illas recuperandas/quibus in patriã reuolet. Deinde ciuitati ſue magnopere ad honeſte feliciterq; uiuendũ. Ciuitatem profecto nõ lapides ſed hoĩes faciũt hoĩes uero a tenera ætate quemadmodũ arbores a tenerioribus curandi ſunt/& ad frugẽ optimã dirigendi puerorum curam parentes habent & pædagogi. Adoleſcentes autem limites parentũ & pædagogoꝝ non prius tranſgrediuntur q̃ iniq̃ uulgi conſuetudine deprauentur. Superiorem quippe uiuẽdi normam domi ĩhibitam ſequerẽtur/niſi ab ea improborũ hominũ/eorũ præſertim qui illis blandiuntur uſu/conſuetudineq; deflecterentur. Quid ergo Socrates faciet? Nũ pmittet/ut flagitioſoꝝ cõtagine adoleſcentia/quæ futuræ rei. p. ſemẽ eſt/corrumpatur? At ubi patriæ charitas? Succurret itaque patriæ Socrates. filioſq; illius/ſuos aũt frẽs a pnitie liberabit. Leges fortaſſe cõſcribet q̃bus laſciuos uiros ab adoleſcentũ cõſuetudine ſegregabit. Sed nõ oẽs Ligurgi/aut Solones eẽ poſſumus. Paucis legũ condendaꝝ datur auctoritas pauciſſimi legibus latis obtẽperãt. Quid ergo? uim inferet/& manu iniecta ſeniores a iuuentute depellet. At ſolus Hercules cũ mõſtris dicitur decertaſſe. Cæteris piculoſiſſima eſt huiuſmodi uiolentia. Forſitan ſceleſtos homines monebit/corripiet/obiurgabit Cæterum perturbatus animus monentis uerba contemnit: & quod deterius eſt ſæuit in monitorem. Qua de cauſa ab alio pugno ab alio calce dum id tentaret percuſſus eſt Socrates. Vnica reſtat iuuentuti uia ſalutis. Socratis conſuetudo. Huic ergo Græcorum ille ſapientiſſimus charitate deuictus ſeſe miſcet ubiq; & magna incedit adoleſcentum comittante caterua. Ita uerus amator/ut pote paſtor/agnorum gregem: a falſorum amantium/ceu luporũ uoragine/ac peſte tutatur. Quoniam uero pares cum paribus facilime congregantur/parem ſe facit iunioribus puritate uitæ. Verborum ſimplicitate/ludis/iocis/atq; facetiis. Seq; ex ſene puerum facit in primis ut pueros quandoque reddat domeſtica & iocunda familiaritate ſeniles. Ad uoluptatem prona iuuentus ſola uoluptate tenetur/rigidos effugit præceptores/hic noſtræ adoleſcentiæ tutor ad patriæ ſuæ ſalutem reꝝ ſuaꝝ adminiſtratione neglecta iuniorem ſuſcipit curam/eoſq; primũ iocundæ conſuetudinis captat ſuauitate. Ita illaqueatos monet. Deinde ſeuerius. Poſtremo cenſura rigidiori caſtigat. hoc pacto Phædonem adoleſcentulum lupanari publico proſtitutum ab ea calamitate redemit: fecit

ꝙ philoſopum Platonē p œſi deditum coegit tragœdias igni tradere:& ſtudia pretioſiora capeſſere. Xenophontē a uulgari luxu ad ſapiētum traduxit ſobrietatē Æſchinē/& Ariſtippū ex paupibus diuites. Phædrum ex oratore philoſophum. Alcibiadem ex ignorante doctiſſimū reddidit. Charmidem grauem fecit/& uerecundum. Theagem iuſtum/fortemq; in repub. ciuem Euthydemum ac Menonem a ſophiſtarum captiunculis ad uerā tranſtulit ſapientiā. Quo factū eſt ut non tam iocunda quam utilis fuerit ſocratis conſuetudo/ac multo ardentius ab adoleſcentibus/ut Alcibiades ait dilectus fuerit Socrates ꝗ dilexerit.

Q ūo agendæ ſunt gratiæ ſpūi ſcō q nos ad hāc diſputationē illumiauit atq; accēdit. Cap. XVII.

Iam igitur Conuiuæ optimi quid amor ſit? Quis uerus amator? Quæue amantis utilitas ex ueſtra primum/ex mea deinde diſputatione feliciter cōperiſſe uidemur. Huius aūt inuētionis feliciſſime cauſam & magiſtrū eundē ipſum amorem. qui & cōpertus eſt fuiſſe/procul dubio exiſtimate. Amore namq; ut ita dixerim/inuēiendi amoris accenſi amorem quæſiuimus & inuenimus. Vt eidē inquiſitionis & inuentionis pariter habenda ſit gratia. O mirā numinis huius magnificētiā. O incōparabilem amoris benignitatē. Cætera ſiquidem numina uix tandē poſt quam diu quæſieris ſe parūper oſtēdunt. Amor etiā quæſituris occurrit. Quapropter huic multo magis ꝗ cæteris homines ſe debere fatentur. Sunt āt q diuinā potētiā ſæpe audeāt execrari ſcelerū noſtrorum fulminatricem. Nonnulli etiam ſapientiam oderunt noſtrorum omniū exploratricē flagitiorum. Amorem uero diuinum bonorū omniū largitorem non amare non poſſumus. Nos autem amorē hunc adeo nobis propitium ea mēte colemus/ut ueneremur. Sapientiam/& potentiam admiremur. Vt amore duce totū ut ita loquar deū habeamus propitiū/ac totum amoris flagrantia diligentes toto etiam deo amore perpetuo perfruamur.

FINIS.

PLATONIS CONVIVIVM VEL DE AMORE A MARSILIO FICINO TRANSLATVM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI. APOLLODORVS. FAMILIARES APOLLODORI. GLAVCON. ARISTODEMVS. SOCRATES. AGATHO. PHÆDRVS. PAVSANIAS ERYXIMACHVS. ARISTOPHANES. DIOTIMA. ALCYBIADES.

APOL.

v

Videor mihi in his quæ petitis ſatis præmeditatus eſſe. Heri. n. cum domo ex Phalero in urbem redirem/quidam mihi notus a tergo me aſpiciens/eminus uocauit & inter uocandum iocatus. O phaleree inquit appollodore/cur non expectas? Ego autem expectaui. Tum ille. Quærebam te modo/audire cupiens qui de amore ſermones habiti ſunt in ea cœna/ad quam Agatho Socrates. Alcibiades/nonnulliq; alii conuenerunt. Rettulit quidem mihi & alius quidam quia Phœnice Pilippi filio audiuerat. Addiditq; te ſcire. Verum nihil certi:ea de te afferre poterat. Quare tu mihi referas. Tua. n. intereſt ſermones amici tui narrare. Id autem primum dicas. Ipſe affuiſti cum diſputarent. An non? Re uera inquam certi nihil rettuliſſe tibi ille uidetur/ſiquidem conueniſſe illos inuicem nuper exiſtimas. ut ego intereſſe potuerim. Exiſtimabā ęquidē inquit ille. Tum ego. Vnde nam iſtud audieras uel coniectabas? neſcis o Glauco multis iam annis huc Agathonem non acceſſiſſe? Ex eo uero tempore quo cum Socrate uerſari aſſidue cœpi. eiuſq; tum dicta tum facta diligentius obſeruare nondum tres anni fluxere. Antea uero quocunq; contigebat ob errans/exiſtimanſque aliquid agere omnium miſerrimus eram/perinde ac tu nunc/qui quodlibet aliud agendum cenſes potiuſq; philoſophandum. Ne mordeas inquit ille/ſed quo in tempore/conuiuium celebratum eſt/enarra. Ad hæc inquam. Dum pueri adhuc eſſemus/in primo tragœdiæ certamine/uictoriam reportauit Agatho. Sequenti autem die poſt palmam ſacraq; uictoriæ gratia celebrata parato conuiuio diſputatio inſtituta fuit. GLAV. Longum certe id tempus eſt. Sed qui tibi narrauit? Nunquid ipſe Socrates? APOL. Non per Iouē. immo idē qui & Phœnici Ariſtodemus quidam Cydatheneus qui exiguo corpore erat/& nudis ſemper pedibus ibat. Interfuit. n. diſputationi/quippe qui maxime omniū qui tunc erant. Socratē ut mihi uidetur amaret. Q uinetiā Socratē ipſum de nōnullis ꝗ ille rettulerat/percontatus ſum. qui in referendo cū illo conſentiebat. GLAV. Cur ergo mihi non refers? Apta quidem uia eſt quæ ducit in urbem & ad audiendum pariter & ad dicēdum. APOL. Sic itaq; inter eundē de illis uerba fecimus. Quapropter quēadmodum a principio dixi/in his rebus ſatis præmeditatus ſum. Quod ſi iterum uobis recenſeri hæc uultis/iterum recenſebo. Nam quotiens uel ipſe de philoſophia ſermonem habeo/uel dicentes alios audio/præter id quod prodeſſe mihi id putem/mirificæ lætor. Quotiens autem ſermones alios audio ueſtros pręſertim/qui

cumulandis pecuniis ſtudetis ſemper/& ipſe angor/& ueſtri miſereor: quod efficere aliquid exiſti-
metis/cũ nihil efficiatis. Forte etiã uos me infœlicem putatis/quos & ipſe de me uera putare arbi-
tror. Ego aũt uos non puto quidem/ſed certo ſcio. FAMIL. Semper Apollodore ęquuæ tibiipſi &
aliis detrahis/ac uideris proculdubio te quidẽ in primis: deinde alios omnes præter unum Socra
tem infælices putare. Vnde uero inſani cognomen tibi exortum ſit/neſcio. Semper.n. loquẽdo te
& alios improbas Socratem unum probas? APOL. O dilectiſſime uir/ex eo inſanire & delirare me
conſtat/quod ita de me ac uobis exiſtimen. FAMIL. De his in præſentia contendere Apollodore
nequaq̃ decet/ſed precibus noſtris obſequere/& qui ſermones illi fuerint/nobis expone. APOL.
Tales utiq; illi fuerunt. Immo uero a principio eodem ordiue quo Ariſtodemus retulit nobis
ipſe nunc recenſere Conabor. Inquit.n. Socratem offendiſſe & lotum & calceis pedes Hornatum
quæ ille raro æfficiebat: eumq; interrogaſſe quonam ita hornatus incederet. Cui reſpondiſſe So-
cratem Agathonis domum cœnatum. heſternã uero cœnam uitaſſe. quod turbæ ꝑpter Agatho
nis palmam concurſum ueritus eſſet promiſiſſe autẽ ſequenti die ſe affuturum. Ea uero de cauſa ſe
hornaſſe/ut pulcher ad pulchrũ iter. Quæſiſſe inſuper quonã pacto tu Ariſtodeme ad cœnam ꝓ-
ficiſceris non uocatus? ARISTO. Vt tu iuſſeris. SO. Sequere me/ut prouerbium tranſgrediamur
illud in hunc modũ mutantes quod ad bonoꝝ hominũ cœnas boni homines etiã non inuitati ꝓ-
ficiſcuntur. Homerus quidẽ uidetur non modo non obſeruare ſed & uiolare prouerbiũ. Nam cũ
Agamẽnonem in re militari ſtrenuũ uirum finxiſſet. Menelaum uero mollem. conuiuiũ celebrãte
poſt ſacrificium Agamẽnone/Menelaum induxit ultro ad menſam Agamẽnonis uenientem. Vbi
deteriorẽ ad præſtantioris uiri menſam non accerſitum uenire fecit. ARISTO. Forte & ipſe o So
crates non talis/qualem tu inquis/ſed quẽadmodum induxit Homerus/uilis homunculus ad ſapi
entis uiri conuiuium/ultro uenire uidebor. Cum ergo me ducas/uide quã aduentus mei rationem
aſſignes. ego enim me ſponte uenire non confitebor/ſed abs te inuitatum dicam. SO. In ipſo itine
re/quod dicturi ſimus/inuicem conſultabimus/ſed eamus iam. his dictis inquit Ariſtodemus ire
cœpiſſe. & Socratem cogitabundum lento nimis paſſu gradientem expectaſſe ſæpius/tandem iuſ-
ſiſſe Socratem ut præiret. Cum uero ędibus Agathonis appropinquaret apertam ianuam inueniſ
ſe. & aliquod ibi contigiſſe ridiculum. Inquit enĩ quod in ipſo limine famulus quidam intrinſecus
occurrens/intro ubi acumbebant alii ipſum duxit. Quos iam cœnaturos reperit. Eumq; ut uidit
Agatho. O Ariſtodeme ait oportune ueniſti ut nobiſcum cœnes. Si uero aliud quicq̃ uis/in aliud
tempus differas. Equidem heri te quærens inuitaturus te nuſq̃ uidi. Sed cur Socratem ad nos nõ
ducis? Ego quidem inquit Ariſtodemus retro conuerſus nuſq̃ uidi. reſpondiq; Agathoni/ęquidẽ
cum illo ueni ab eo uocatus huc ad cœnam. AGA. Recte feciſti/ſed ubi nã Socrates? ARISTO.
poſt me paulo ante accedebat. Quare ipſe quoq; admiror/& ubi ſit neſcio. AGA. Quære So-
cratem puer & ad nos introducas. Tu autem Ariſtodeme iuxta Eryximachum accumbe. heus tu
dato huic manibus aquam/ut iam ſedeat. Tunc ingreſſum puerũ quendam nunciaſſe dicebat Ari
ſtodemus. Socratem ipſum ĩ ueſtibulũ proximũ receſſiſſe. & accerſitũ ingredi nolle. AGA. Abſur
dum quiddam narras. Voca iterũ: neq; dimittas quouſq; uenerit. ARISTO. Non ſic o Agatho
ſed mittite illum. mos.n. Socratis iſte. Nonnunquam deſiſtens/ubicunq; accidit conſiſtere ſolet.
Veniet autem cito ut arbitror/Ne turbertis ipſum/ſed ſuo arbitratu uenire permittite. AGA. Ita
ſi tibi uidetur/agendum eſt. Cæterum uos o pueri/aliis epulas afferte. & quodcunque lubet apponi
te. Vobis ſiquidem nullus præſidet. Id equidem nunquam feci. Quapropter exiſtimantes nunc
me una cum aliis conuiuio a uobis exceptum/curate omnia diligenter ut ueſtram operam com-
probemus: poſt hæc addebat Ariſtodemus cœnare eos cœpiſſe. & Socratẽ Agathonis iuſſu ſæpe
uocatum nõ prius intraſſe q̃ aliquantũ ſe moræ ſuo exercuiſſet/mediaq; in cœna ueniſſe. Ad quem
Agathonem qui ultimus ſedebat & ſolus/ita dixiſſe. hic Socrates prope me ſede/ut te tangens ſapi
enti illa ſen tentia fruar quam in ueſtibulis excogitaſti. Conſtat enĩ inueniſſe illã te atq; habere. Alio
quin tam diu non reſtitiſſes. Sediſſe itaq; Socratem/atq; dixiſſe. Bene ſe res noſtræ haberẽt Agatho
ſi ſapientia talis eſſet/ut in uacuũ hominẽ ex pleniore ipſo contactu proflueret quemadmodum aq
ex pleno calice in uacuum per lanam influens. Si.n. ſapientia ita ſe haber permulti facio/q; apud
te ſedeo. Repleri quippe abs te uberrima & præclara ſapientiam puto. Mea ſiqdẽ tenuis eſt & am-
bigua inſonii cuiuſdã inſtar. Tua uero luculenta admodũ atq; præpollens utpote que in adoleſcen
tia tua heri in conſpectu pluſq̃ triginta miliũ Græcorũ tam clare emicuit & effulxit. AGA. Con-
tumelioſus es o Socrates Atqui hæc poſtea de ſapientia ego actu diiudicabimus Dionyſio iudice.
Nunc autẽ cœna. poſt hec inquit Ariſtodemus/Socrate ſimul & aliis diſcumbentibus libare inui-
cem & de guſtare uina ſacrificantium ritu/deumq; cantare cœpiſſe & alia quædam ut mos eſt faciẽ
tes ad potum ſe conuertiſſe. Vnde Pauſaniã ita locutũ. Vidẽdũ eſt o uiri. quo pacto leui? ſuauiuſq;
bibamus. Nam ut de me in primis uerum fatear grauatum ad huc heſterno mero me ſentio & in
termiſſione quadam indigeo. Opinor quoque & plurimos ueſtrũ ſimiliter affectos eſſe. heri.n. ad

Socratẽ raro lauiſſe & calceas iduiſſe.

Antiquũ prouerbium Ad cœnã nẽo ꝓficiſcitur ñ uocatus.

Mutatum prouerbium: Ad bonorum cœnã boni ꝓficiſcuntur ñ uocati.

fuiſtis. Conſiderate itaq; quomodo leuius ſalubriuſq; bibamus. Cui mox Ariſtophanem reſpōdiſ-
ſe. Scite loqueris Pauſania. potui moderationem quandā adhibendā eſſe. Ego quoq; ſum ex his
qui heri ingurgitarunt. Cum hæc audiſſet Eryximachus Acumeni filius ait. Probe dicitis. Atq;
hoc inſuper a uobis audire deſidero quantum bibendo ualeat Agato. Agato. Minime quidem
Confert id ſane nobis/mihi inquam & Ariſtodemo & Phædro/atq; his aliis/quod uos qui ad bibē
dum ualetis plurimum/nunc tanquam bibendo deſeſſi prohibeatis. Nos enim ſemper imbecilles
excepto Socrate/qui ad utrūq; idoneus eſt. Quo circa quodcūq; agamus/illi ſat erit. Eryximachus
De ebrietate. poſtquā præſentiū nullus ingurgitare mihi uelle uidet/forte ſi uera de ebrietate dixero/minus ero
moleſtus. Id ſi quidē ex medicinæ peritia apud me cōſtat graui quiddam eſſe hominibus ebrieta-
tem. Nec. n. ſponte ſuperuacue bibere unq̄ uellē. nec alteri conſulerem: præſertī ſiquis hexterno
mero adhuc feteat: huic Phædrū Myrrinuſiū dixiſſe Ariſtodemus inquit. equidē ſemper tibi fidē
habui/in medicina preſertī Nūc ſimiliter/modo cæteri quoq; cōſentiāt. Hæc cū audiſſet oēs cōceſ
ſiſſe īquit/nō ad ebrietatem in præſenti conuiuio/ſed ad uoluptatē eſſe bibendum. Tum Eryxima-
chus. poſtq̄ uiſum ē in cuiuſq; arbitrio fore quantū bibat neminē uero ſupra q̄ uelit cogi ꝙ reſtat
Tibicē de cōuiuio expulſa. exponā Tibicinē quæ modo ingreſſa eſt/abigendam puto/ſibiipſi tibia perſonantē/uel ſi uelit/mu
lieribus quæ ſunt intus. nos autē conſabulari īuicē debere hodie iudico. Qui uero eſſe ſermones
noſtri debeant/ſi uultis aperiam. Ad hæc omnes explicare iuſſerunt. Eryximachus deide. Mei ingt
ſermōis exhordiū ſecūdum Euripidis Melanippē erit. Neque enim mea fabula eſt/quam inceptu-
rus ſum/ſed Phædri. Phædrus hic mecum ſæpe conqueritur abſurdum quiddam aſſerens/ꝙ cum
in cæteros deos cantilenas & hymnos poetæ finxerint in amorem tamē tantū talēue deum nullius
unq̄ ex tot poetis laudē aliquā ſcripſerit. Atq; ſi uis ingt. O Eryximache q̄rere/īuenies ꝓfecto ſophi
Opus de laudibus ſalis. ſtas diſertos ſoluta oratione Herculē alioſq; laudaſſe. quēadmodū perítiſſim⁹ Prodicus quāquam
hoc minus alicui mirū uideri debet. Sed ego legi quādoq̄ ſapientis uiri librum in quo ſal ad uict⁹
utilitatem miris laudibus extollebat: aliaq; huius generis multa reperire licet/laudibus celebrata.
In is itaq; ſtudioſe uerſati/amorē uero tm̄ deū a nullo adhuc in hunc uſq; diē pro dignitate laudari
ſed ubiq; contēni/cui nō grauiſſimū uideat: Mihi qdē oī̄o hæc Phædri uera uidetur. Quare & huic
munus id cōferre gratificariq; cupio: & deū hunc honorari a nobis decens eſſe cenſeo. Quod ſi &
uobis uidet cōgrua diſputatio inter nos orief. Laudandū quippe amorē ab uno quoq; nr̄m pro ui
ribus/arbitror ad dextrā/alter alios deinceps aliis ſuccedendo. Incipiat aūt Phedrus/cū & prim⁹
ſedeat/& huius ſit ſermonis inuentor. Tū Socrates. Nullus tibi o Eryximache repugnaret. Ego. n.
qui iſtuc renuerē! cū nihil ꝓter amatoria ſcire ꝓfitear. Nec ēt Agatho & Pauſanias aduerſabunt: &
Ariſtophanes multo minus. Cuius oēm ſtudiū circa Dionyſiū Venereq; uerſat: nec alius ullus eo-
rū quos nūc intueor. Quāq̄ non æquua ſors nobis obtigit q extremi diſcūbimus. Nā ſi priores ſci-
te abūdeq; dixerint/ſat nobis erit. Verum Phedrus felicibus auſpiciis iā exordiat amorē q̄ honoret.
His oēs/q̄ Socrates dixerat aſſentire ſibiq; iuſſerūt. Singula uero ſingulorum dicta/nec Ariſtodemus
memoria tenebat/nec ego quæ ille recēſuit: ſingula teneo. Eorum igit orationē uobis nūc referā/qui
memoratu digna dixerunt. principio inquit Phedrū/hunc ī modum exhorſum fuiſſe.

¶ Phedri collaudatio in amorem.

MAgnus deus eſt amor/& apud deos hoīeſq; mirādus. cū pp alia multa tū/maxime pp eius
originē. Cū. n. ex antiquiſſimorum deorum numero ſit honore dignus apparet. Id aūt ex eo cō-
ſtat/quod parētes amoris a nullo uel poeta uel alio quouis deſcripti ſunt. Sed Heſiodus prī
cipio cahos extitiſſe his uerbis aſſerit. Terra āpla ſtabiliſq; ſemp oīm ſedes atq; amor. poſt cahos:
Heſiod⁹ poſt cahos terra & amor. uidelicet aſſerens duo hæc extitiſſe terrā atq; amorē. Parmenides aūt de gn̄atione illius ingt. Ante
deos oēs primū gn̄auit amorē. Acuſileus quoq; cū Heſiodo ſentire uidet. Atq; ita paſſi amorē ex
antiquiſſimis eſſe concedit. Cū uero talis ſit maximorum bonorum nobis in cā. Nā qd melius accidere
poſſit adoleſcēti q̄ optimus amator/aut amatori/q̄ amatus optimus/nō inuenio. Duo qdē ſunt/q̄ a
pueritia per oēm uitā ducere illū debēt q ſit ꝓclare uicturus. In rebus turpibus/uerecundia hone-
ſtis ſtudiū: hæc aūt nobis/neq; genus/neq; diuitiæ/neq; honores ꝓſtat citius ac melius q̄ amor pſtt.
Neq; abſq; his duobus/aut ciuitas unq̄/aut priuatus ꝓclarum aliqd & magnificū ꝑficere poterit. Aſſe
ro equidē amatorē/ſi turpe aliqd agere uel pati ab aliquo ꝑ ignauiā nec repugnare & ulciſci depre
hendat/ſeu a patre/ſiue ab amicis/ſiue ab alio quouis hoīe/haud tam uehemēter angi. q̄ ſi forte ab
amato deprehenderet. Similiter adoleſcētē tūc maxīe erubeſcere cernimus. cū amator eū turpe
quid cōmittētem offendit. Si quo pacto fieri ciuitas uel exercitus poſſet/partī ex his qui amāt/par
ti ex his q amantur/ſupra q̄ dici poſſit/fortiter agerent adminiſtrarētq; ſingula/dū per uerecūdiā/
a turpibus abſtinerēt/& ad honeſta q̄ſi q̄dā emulatione ꝯtenderēt/taleſq; hoīes uel pauci numero/
uniuerſo ut ita dixeri hoīes prelio ſuperarent. Amator ſane uel deſerere ordinē uel arma abiicere
coram amato uehemēti⁹ q̄ corā cunctis aliis hominibus erubeſceret. Immo obire ſæpenumero
mallet/quam dilectum derelinquere & in periculis non ſuccurrere. Nec ullus adeo ignauus eſt/

quem

quem amor non inflammet & ad uirtutem diuinum reddat/ut uiro fortiſſimo par euadat. Et enim quod Homerus inquit uim furoremque/a deo quibuſdam heroum inſpiratum: hoc amor amantibus efficit. Quinetiam pro alio mori amantes ſoli eligũt. nõ uiri tãtũ ſed ẽt mulieres. Cuius ſermonis teſtimoniũ Græcis Alceſte Pelli filia manifeſtũ exhibuit q̃ ſola elegit pro uiro ſuo pire/cũ tñ & pater & mater illi adeſſent/quos illa ꝑpter amorẽ/charitate adeo ſupauit: ut eos extraneos & nomine dũtaxat filio ſuo coniunctos eſſe mõſtraret. Quod quidẽ facinus tã præclarum non tantum ab hominibus/uerũ ẽt a diis eſt iudicatum/ut cũ e multis q multa & egregia geſſerant dii reuiuiſcẽdi munus paucis admodũ & præſtantiſſimis tribuiſent/hanc ab inferis cõtinuo ſuſcitarit/tã egregio facinore delectati. Tãti ſtudiũ uirtutẽq; circa amorẽ dii æſtimant. Orpheum uero Oeagri filiũ uoti impotẽ ex inferis emiſerunt. Neq;.n. fœminam cuius gratia deſcẽderat/reſtituere/ſed illius phantaſma monſtrarunt. Cũ non auderet/ut Alceſte amoris gratia mori: ſed utpote citharedus/mollitie quadã abſterreretur: & machinamenta quædam excogitaret/quibus uiuens ad inferna deſcenderet. Cuius delicti pœnas eũ pendere decreuerunt: iuſſeruntq; a fœminis lacerari. Achillem aũt Thetidis filium honorarunt/& in beatorum inſulas miſerunt. quia cum accepiſſet a matre ſi Hectorẽ occidiſſet/ſtatim ſibi moriẽdũ fore. Sin minus: in patriam ſe rediturũ & ſenẽ deniq; moriturũ/audacter elegit ꝑ Patroclo amatore ſuo pugnare eiuſq; mortẽ ulciſci. nec pro illo mori ſolũ/ſed & perempto illo interfici. Quod quidem magnopere ꝓbãtes dii/inſigni eum gloria decorarunt/quia tãti amatorẽ ſuũ feciſſet. Æſchylus plane delirat/cum Patroclum ab Achile dicit amatũ: qui non Patroclo tantum/uerum ẽt cunctis heroibus forma præſtabat eratq; adhuc inberbis. multoque natu minor ut inquit Homerus. Reuera uirtutem hanc in amore dii plurimi faciunt. Vehementius autem admirantur/delectanturq; ac maiora beneficia conferunt/quando amatus amatorẽ tutatur & diligit/quã cũ amator amatum. Diuinior.n. eſt amator amato/cũ diuino furore ſit raptus. Quãobrẽ Achillẽ magis q̃ Alceſtẽ honorarunt: illũ quippe in beatoꝝ inſulas trãſmiſerunt. Ex his oĩbus amorẽ aſſero deoꝝ oĩm antiquiſſimũ atq; ſũmopere uenerãdũ/& maxĩe oĩum ad uirtutẽ & beatitudinẽ cõſequendã hoĩbus tam uiuentibus q̃ defunctis cõducere. Talẽ fuiſſe ſermonem Phedri narrauit. Poſt Phedrũ uero alios quoſdã fuiſſe locutos: ſed e mẽoria excidiſſe. Eos igitur prætermittens hanc quã modo referã orationẽ Pauſaniæ rettulit.

Alceſte Pelii filia pro uiro amans periit.

Orpheus. Oeagri filius acriter carpitur.

Achilles pulcherrimus.

Amans diuinior & diuĩo furoꝛ ꝑcitus.

❡Pauſaniæ collaudatio.

(V)Idetur mihi Phedre haud ſatis recte ſermo ille nobis eſſe ꝓpoſitus/quo amorẽ ſimplr laudare iubemur. Nã ſi unus eſſet amor/ꝓbe dictũ fuiſſet. Cũ uero nõ unus ſit dũtaxat/ſati⁹ cũ prius q ſit laudandus/exprimere hoc itaq; emendare conabor. primo.n. quẽ amorẽ laudare deceat explicabo. deinde pro dei iſti⁹ dignitate extollere nitar. Neminẽ ꝑfecto latet/abſq; amore Venerẽ nunq̃ eſſe. Quare ſi una eſſet Venus unus & amor. Quoniã uero due ſunt Veneres/geminũ quoq; amorẽ eſſe neceſſe eſt. Geminã aũt deã hãc eſſe qs neget. Nõne una q̃dã antiquior ẽ & ſine matre Venus/cœlo nata? Quã cœleſtẽ Venerẽ nuncupamus. Altera uero Iunior e Ioue & Dione ꝓgenita q̃ uulgarẽ cõemq; uocamus. Neceſſariũ itaq; amorẽ Veneris illius comitẽ/cœleſtẽ uocari: huius uero uulgarẽ. Laudare q̃dẽ deos oẽs decet. Sed utriuſq; amoris opa diſtiguẽda. Actionis cuiuſlibet ñ ẽ cõditio ut ſuapte natura/neq; hõeſta ſit/neq; turpis. Vt ea q̃ nũc nos agimus. bibere. canere. diſputare. Nullũ ex his ſeipſo turpe uel hõeſtũ. Sed agẽdi modus/actioni certũ tribuit cognomẽtũ. Q d.n. bñ recteq; agiꝛ hõeſtũ. ꝙ nõ recte/turpe reſultat. Eadẽ rõne nõ q̃libet amor & quis amãdi modus/hõeſtus ẽ/atq; laudãdus. Immo ille ſolus/q hõeſte amare nos exhortaꝛ. Et eni uulgaris cõmuniſq; Veneris amor reuera eſt & ipſe uulgaris: & quodcũq; cõtingit/peragit. Atq; is eſt/quo praui abiectiq; homines amãt. Amant porro fœminas non minus q̃ maſculos & corpora magis q̃ animos. & ſine mente homines potius q̃ prudentes. Ad explendum ſane deſiderium inhiant honeſte uero necne expleãt/omnino nõ curãt. Quo fit ut quodcũq; ſors illis offert/exequãꝛ. & bonum ſimiliter atq; malũ. Affectus enim huiuſmodi a Venere illa Iuniore & utriuſq; ſexus in generatione participe profluit. Amor aũt q cœleſtẽ ſeqtur/uenerem/quæ non fœmine/ſed maſculi tantũ ſexus in generatione eſt particeps/ipſe quoq; genus reſpicit maſculum. Deinde quoniam Antiquoris Veneris pudicæq; eſt comes/& ipſe petulãtiæ omnis eſt expers. Quo circa quicũq; amore hoc inſpirati ſunt/genus maſculum natura robuſtius & generoſius: & mentis magis particeps diligũt. Et q amore hoc ſincere ꝑfecteq; ſunt rapti ex hoc perſpicue dinoſcũtur: quod pueros nõ amãt/ſed adoleſcẽtes cũ mẽte ualere iã cœperit. huiuſmodi uero gen⁹ exercẽdæ mẽti ꝓpinquius ẽ. ad eamq; exercendã familiaritas inter illos initur. Parati.n. ſunt arbitror qui ſic amare incipiunt/per omnẽ uitã ſimul & communiter uiuere. neq; amatũ decipere/neq; ab uno in alterũ amandũ abire: neq;.n. pueros adhuc mentis expertes amant: quos deinde exoletos irrideant & relinquant. Oporteret autem legibus inſtitutum eẽ ne quis pueros amet/ne in re ambigua fruſtra tantum ſtudiũ poneretur. Incertum.n. eſt quo aut corpus aut animas puerorum tam ſm uirtutẽ q̃ ſm uitium poſtremo deueniat. Probi quidẽ uiri legẽ hanc ſibiipſi ſponte præponunt. Oportet quoq; eidẽ legi uulgares

Cõior & amplior hæc q̃ Phedri diſputatio.

Gemĩ⁹ amor Gemina Venus.

amatores adhibita neceſſitate ſubiicere. Quemadmodũ illos pro uiribus amare mulieres liberas
prohibemus. hi nãque ſunt/qui in turpiſſima quæq; labuntur. Vnde orta eſt illorum ſententia qui
turpe aiũt amatoribus obſeq. Hi uero de uulgaribus amatorib⁹ iſta locũtur: qa ĩportunitatẽ iiuſti
tiamq; illorum agnoſcunt & improbant Nihil aũt quod modeſte & legitime fit/uituperare decet.
Lex utiq; de amore ĩ ciuitatib⁹ aliis inſtituta/intellectu facilis ẽ/ quoniã ſimpliciter traditur. Apud
nos aũt & lacedæmonios uaria extat. In Clide nãq; & apud Boetios & ubi dicendi arte homines
carent/ſimpliciter lege ſtatutũ ẽ/morẽ amãtibus eẽ gerẽdũ nec apud eos quiſq̃ aut iuuẽis aut ſenex/
turpe id prædicaret. Quod qdẽ ea de cauſa ab illis arbitror eſſe factũ/ne ĩ perſuadẽdis adoleſcẽti
bus elaborandũ illis eſſet utpote qui ad orandum inepti. ſunt. In Ionia uero & apud alios multos
qui barbaris ſubiecti ſunt/omnino turpe hoc lege cenſetur. Nam inter barbaros quidẽ ꝑꝑ tyran
nides turpe iſtud habetur/& ſapiẽtiæ præterea atq; gymnaſtice ſtudiũ. Neq; .n. tyrãnis cõducũt ea
ſtudia: quæ ſubditorũ mẽtes acutas generoſaſq; reddũt, q̃ue amicitias inter eos ĩdiſſolubiles ſocie
tateſq; frequentes pariunt. Quæ cũ ab aliis tum uel maxime ab amore digni conſueuerũt. Hoc aũt
ipſo euẽtu tyrãni noſtri didicerunt. Nã Ariſtogitonis amor & Hãmodii amicitia cõfirmata illorũ
tyrãnidem diſſipauit. Atq; ita ubicunq; amoris indulgentia fundit⁹ ſublata ẽ/prauitate illorũ q le-
ges condiderunt/eſt uetita ĩ prĩcipiũ quidẽ iniquitate & uiolentia/ſubditorũ ignauia. Vbi uero pe-
nitus permiſſa eſt/propter eorũ qui ſic ſtatuerũt/ſecordiã & ſegnitiem eſt permiſſa. Hic uero mul
to rectius ẽ inſtitutũ: ſed ut dicebã non facile cognitu. Concedi plane uidetur/ſiquis animaduertat
quod dicitur/præclarius eſſe palã amare q̃ clanculũ. eoſq; præcipue qui generoſi & optimi ſunt/ẽt
ſi min⁹ formoſi q̃ alii uideant. Fauet quoq; amatoriq̃ plurimũ cõis omniũ cohortatio. q̃ſi nihil tur
pe aggrediatur. Nã cõiter ſiqs amatũ capiat pulchꝝ quiddã uidetur. ſi non cupiat turpe. Et lex ad
amatum ſibi cõciliandum amatori mira quædã machinamenta cõcedit: laudariq; permittit: quæ
ſiquis aliq̃ cuiuſuis gratia tentare auderet/maxime apud philoſophos uituperatiões incurreret.
Siquis eni accipiende ab aliquo pecunie/uel magiſtratus/potentiæ gratia/aggrediatur illa quæ er-
ga amatos amãtes/paſſim obcurrat ſupplex oret/obteſtetur/ad fores noctu iaceat/& ſedula quadã
obſeruãtia ſeruiat/& in oĩbus obſequatur: quæ ſeruus aliquis agere/nec uellet/nec ẽt cogeretur ab
inimicis pariter & amicis iurgabitur. Illi adulationes ſeruileſq; aſſentationes uituperabunt. Iſti cor
ripient eoſq; ſeruitutis amici ſui pudebit. Amator aũt dum iſta facit/gratiã adipiſcitur: & quaſi ꝓ-
clarum aliquid agat a lege abſq; ulla infamiæ nota facere iſta permittitur. Quodue permaximũ ẽ/
uulgo fertur/ꝙ ſolis amatoris periuriis dii dant ueniã. Venereũ quippe iuſiurãdũ nihil ualere aiũt.
Itaq; tam dii q̃ hoies oẽm amanti licentiã præſtiterunt: ut lex noſtra teſtatur. Si ad iſta q̃ dicta ſunt
reſpiciamus: ꝓclariſſimũ quiddã in hac ciuitate exiſtimari uidebitur/ꝙ quis amet/quodue amanti
amatus indulgeat. Si rurſus ea quæ dicã animaduertamus: turpiſſimũ hoc apud nos haberi: puta-
bimus. Nã parentes pædagogis filios cõmendant: q amatos cũ amantibus loqui ꝓhibeant. Socii
quoq; & æquales quotiens tale q̃d uident/uitupant/eos dũ talia carpunt ſenes nõ reprehendunt: ne
q; eos quaſi errent/corripiunt. Quapp ita hoc habere ſe arbitror/ut ipſum ſm ſe/ſicut a principio
dictũ eſt/neq; honeſtũ ſit/neq; turpe. Neq; .n. ſimplex eſt. ſed recte factũ honeſtũ cõtra turpe. Tur-
pe quiddem eſt/prauo ac turpiter obſeq. honeſtũ uero bono/atq; honeſte. Prauus aũt eſt amator:
ille uulgaris q corpus magis q̃ aĩm amat. Neq; ſtabilis eſt/cũ rẽ ſequat̃ minime ſtabilẽ. Nã cũ pri-
mũ corporis ſpẽs q̃ cupiebat defloreſcit: abit nihil eorũq; promiſerat ſeruans. bonoꝝ uero morũ
amator per oẽm uitã in amicitia perſeuerat: utpote q rem ſtabilẽ ſectabat̃. Iſtos utiq; nr̃a lex diligẽ
ter examinare ꝓcepit. & his morẽ gerere/illos fugere. Et hos quidẽ ſequi iubet. Illos fugere diiudi
cans & examinans q̃ quis amet: & quæ in quouis amẽtur. Atq; ob hanc cãm primũ facile/citoq; ca
pi/turpe cenſentur: ut tp̃s intercedat quod ad examinãdos mores exigit̃. deinde aut pecuniarum
copia aut magiſtratum potentia capi/abſurdum: ſiue timore quodam potius q̃ uoluntate inretia
tur/ſiue acceptis pecuniis ciuilibuſq; muneribus acquiſitis/nõ cõtẽnat. Nihil .n. ex hiis ſolidum fir
mumq; eſſe uidetur: ꝓpter id quod ab hiis amicitia generoſa oriri nequit. Vna itaq; ſecundũ legẽ
noſtram uia reſtat: qua amati amantibus iure gratificari poſſint. Et .n. quemadmodum apud nos
de amantibus lex illa relata eſt/qua dicitur nullũ uoluntariũ amatoris in amatũ obſequium/adula
toriũ & ĩfame putãdum/ſic & alia q̃dam ſecundum legem uoluntaria ſeruitus reſtat/quæ infamiã
nullam ſubit. Hæc autem eſt: quæ circa uirtutem uerſatur. Nam noſtris legibus eſt inſtitutum/ſiqs
uelit aliquem colere/putans per illum uel in ſapientia quadam/uel in alia quauis parte uirtutis pro
ficere. hanc rurſus uoluntariã ſeruitutẽ neq; dedecori ſeruienti fore: neq; adulationem uocari de-
bere. Oportet aũt has leges in idẽ ꝯducere. illã ſcilicet de amatorib⁹ & hanc de philoſophia aliaq;
uirtute ꝯſcriptã: ſi ulla ratione ꝯtigere debet ut deceat amatos amatoribus obſequi. Quotiens. n.
in idẽ concurrunt amator atq; amatus utriq; legẽ habẽtes/hic quidẽ obſecuturis amatis iuſte ĩ om
nibus miniſtrare ſeruireq; paratus/ille rurſus ſcientiæ morũq; præceptori ſuo/iuſte in ſingulis pa-
riturus/& hic qdẽ ad ſapientiam aliaſq; uirtutes conferre potẽs/ille autẽ eruditione & ſapientia in

digẽs tunc ſane in unũ his legibus concurẽtibus dumtaxat euenit/ut honeſtum ſit amatos amatori
bus morem gerere. Alias autẽ nullo modo. In hoc utiq; falli/turpe non eſt. In aliis aũt omnibus/ob
ſequiũ huiuſcemodi turpe cenſet/ſiue obſequẽtẽ fallat opĩo: ſiue ñ fallat. Siqs .n. amatori tãq̃ diui
ti diuitiaꝝ cã gratificatus/fallitur/neq; uoticõpos efficitur/cũ paup ſit amator/nihilominus uitupa
tur. Videtur .n. hic ſeruilem animi ſui habitum oſtendiſſe/quod pecuniaꝝ gratia in ſingulis rebus
cuiuis ſeruiret. Quo quidẽ minime eſt honeſtũ: eadem ratiõe ſiquis tamq̃ bono gratificatus ipſe
hac conſuetudine ſperans euadere melior fallitur/cum ille prau⁹ eſſe dephrẽdatur honeſta quædã
deceptio eſt. Nam uidetur affectum ſuum demonſtraſſe paratum ad omnia miniſteria uirtutis cõ
ſequende gratia toleranda. Quod ſane præclariſſimum iudicatur. hoc itaq; ratione uirtutis aui-
ditate gratificari atq; ſeruire ſẽper honeſtũ. Hic autẽ ẽ ipſius cœleſtis deæ amor cœleſtis & ipſe: q
ꝫ ptiuati / q̃ publice pretioſus eſt. Et amantẽ pariter atq; amatũ uirtutis curã ſtudiũq; ſuſcipere co
git Cæteri uero amores. Veneris uulgaris ſunt cõites. hec ĩ præſntia o Phedre uelut ex tempore
de amore uobiſcum ꝯfero. Cum Pauſãias pauſam .i. finẽ dicẽdi feciſſet/ſic .n. alludere uocabulo ſa
pientes me docẽt oportere ingt Ariſtodemus Ariſtophanẽ dicere. ueꝝ ſingultu uel pp repletionẽ
uel pp aliã cauſã contingente/ĩpeditũ fuiſſe Quo circa ad Eryximachũ medicũ continuo poſt ipm
ſedẽtẽ: ita locutũ. O Eryximache tua nunc intereſt /aut ſingultũ reprimere/aut pro me loqui donec
ceſſet. Ad quem Eryximachũ reſpondiſſe. Vtrunq; efficiã. Equidẽ uicem tuã ſumẽs pro te dicam.
Tu uero ꝑ me poſtq̃ ſingultus abierit. Interi dum ipſe loquor. ſi uis aliquã diu ſpũm cohibere ſin-
gultus ceſſabit. Si minus id placet/ſaltem aqua multa intus allue fauces. Et ſi forte uehemẽs eſt: na
res cõmode ſtimula ut ſternutatio irritet. Nã ſi id ſemel/aut bis feceris: ẽt ſi frequẽtiſſimus ſit tolet
anteq̃ finẽ dicenti feceris. inquit Ariſtophanes. q̃ iubes efficiã. Eryximachũ ita igitur loquutum.

Charpitur & deridetur Ariſtophanes.

Remedia ſingultus.

❡ Eryximachi collaudatio. quæ q̃ illa Puaſanie magis amplectens eſt.

NEceſſariũ mihi uidetur/poſtq̃ Pauſanias recte exorſus/finem ĩpoſuit minus ſufficientẽ/q;
deeſt a me nũc impleri. Diſtinctionẽ quidẽ illã qua in duo diſtributus eſt amor approbo.
Verũ nr̃a hac medicinæ arte cõperiſſe mihi uideor nõ ſolũ aĩs hoĩum erga pulchros amo-
rem ineſſe: ueꝝ ẽt ad alia multa/atq; in aliis tum corpibus aĩaliũ oĩm: tũ his q̃ ex terra naſcũtur: ac
deniq; in oĩbus ut ita dixerim q̃ in reꝝ natura cõſiſtunt. Magnũ quoq; atq; mirabilẽ hũc deũ ꝑ oĩa
tam humana q̃ diuina latiſſime ſe porrigere. A mediciæ peritia primo exẽplũ capiã/ut artẽ meam
uenerer. Corpoꝝ ſane natura amorẽ hunc geminũ cõtinet. Quod .n. in corpibus nr̃is bñ ualet. &
q; male/aliud atq; diſſimile eſſe cõſtat. Quod uero diſſimile eſt/diſſimilia cupit & amat. Alius ergo
q in ſano corpe amor/alius q in ęgroto. Et ut paulo ante Pauſanias aſſerebat/tẽperatis hoĩbus gra-
tificandũ eſſe/intẽperatis uero nequaq̃/ita & in ipſis corpibus bonis qdẽ ſaniſq; obſequendũ eſt/in
quo maxime rõ medicinæ cõſiſtit: malis aũt ęgrotiſq;/minime/ſi modo artificioſus qs uult medic⁹
eſſe. Eſt aũt ut ſummatĩ dicã medicina ſciã qua amatorii affectus corpis quo ad repletionẽ euacua
tionẽue noſcuntur. Et quiſqs pulchrũ & deformẽ in his amorẽ diſcernit/is eſt medicus pitiſſimus.
Qui ue ita ꝑmutare hæc põt: ut pro altero amore naſcat: aut qbus abeſt amor/adeſſe aũt oportet ĩ
mittere ualet: & inſitũ extirpare/eruditus eſt artifex. poſſe aũt oportet: q̃ in corpe inimica maxime
ſunt: cõciliare & amorẽ illis inſerere mutuũ. Inimica uero maxime ſunt quæ cõtraria maxime frigi
dum calido. Amaꝝ dulci, humido ſiccũ. cætera hmõi. Cum amorẽ his mutuũ concordiãq; inſere
reſciret noſter ille progenitor Aſclepius ut hi poete teſtantur qbus & ipſe credo artem noſtrã com
poſuit. Medicina itaq; oĩs ea rõne qua loquor: ab hoc deo gubernatur. Similiter quoq; Agricultu
ra atq; gymnaſtica. Quod aũt eadẽ ſit & de muſica rõ/ꝑſpicuũ eſſe cuiuis põt: qui uel pauliſp aduer
terit. Quod Heraclitus forſitan ſentit. uerbis tñ parũ explicat. Vnũ quidẽ inquit ſecũ ipſo diſcre-
pans cõuenire: ut harmonia/arcus/& lyre: Atqui abſurdũ dictũ eſt harmoniã diſcrepare atq; ex di-
ſcrepantibus q̃diu diſſonant eſſe. Sed hoc forte ſignificare uolebat: quod ex his quæ prius diſcre-
pabant graui: ſcilicet & acuto. deinde per artem muſicam conſonantibus harmonia conficit. Nũ
q̃ enim ex graui & acuto dum diſcrepant. harmonia cõflatur. harmonia nãq; cõcentus eſt. concen
tus uero cõcordia q̃dã. Cõcordia aũt ex diſcrepãtibus donec diſcrepãt: fieri nũq̃ põt. Quod uero
diſcrepat neq; eſt cõcors: cõcinere neqt quẽadmodũ rhythmus ex ueloci & tardo antea diſcrepãti
bus poſtea uero concinentibus conſtituitur. Et quẽadmodũ humoribus medicina concordiã/ita
uocibus muſica conſonantiã tribuẽs/amorem conſenſumq; mutuũ gignit. atq eſt muſica ſcientia
circa harmoniam & rhytmum/affectus amatorios uireſq; diiudicans. Sane in ipſa harmonie & rhy
thmi cõpoſitione uis amatoria facile percipi poteſt. uerũ geminus amor nõdum hic diſtinguitur
ſed tũc demũ/cũ ad alios rhythmo & harmonia ẽ utẽdũ uel fingẽdo/quã melodiæ fictionẽ uocant/
uel utẽdo recte his q̃ facta ſunt/melodiis & metris. quã diſciplinã noĩnat. Vbi difficillis obſeruatio
ẽ/& perito ẽ opus artifice. Huc iam ſupior ille ſermo reuertitur: q; uidelicet modeſtis hominibus
& his q nõdũ ſatis modeſti ſunt/ut fiant/gratificãdũ horũq; ſeruãd⁹ ẽ amor. Atq; hic ẽ decor⁹ ipſe
& cæleſtis Vraniæ muſæ amor. Polymnie uero muſæ/uulgaris Cui ſumma cautione indulgendum

Quid medici.

Medicina ad amores: uel amores ad medice ĩgenia relatos.

eſt/ut uoluptatē qdem hoīes hauriant, incōtinētiam uero deuitēt. Sicut in arte noſtra arduū eſt/cu
piditatibus q̄ ad ſuaues coquorū epulas nos alliciūt/recte uti/adeo ut abſq; bonę ualitudinis detri
mēto/ſuauiter his ueſcamur. Quāobrē & in muſica & in medicina/& in aliis oībus/tam hūanis/q̄ di
uinis/utrumq; amorē qui omnibus ineſt/p uiribus obſeruare debemus. Qui etiam anni temporū
cōſtitutio utriſq; his plena eſt. Nam quotiens illa que modo dicebā/calida & frigida/ſicca & humi
da cōgruū inter ſe ſortiunt amorē/& harmoniam temperiēq; opportunam ſuſcipiūt/ſalubrem & fer
tilem annū/hominibus aīantibus omnibus atq; plantis afferunt/neq; quicq̄ lędunt. Cōtra uero cū
petulans & cōtumelioſus amor/in anni temporibus pręualet/iniuria multa corrumpit. Peſtes ſiq
dem ex his oriri conſueuerūt/aliiq; morbi permulti & uarii brutis ac plantis innaſci. Quoniā prui
na glacies, grando, ſegetūq; rubigines & putredinem ex immoderato & excedēte qualitatum amo
re pueniunt. Horumq; & cęli motus & anni temporū ſcientia/aſtronomia uocata eſt. Preterea ſa
crificia omnia/& illa quibus uaticiniū pręeſt/cōmuniones uidelicet deorū hoīumq; inuicem/circa
nihil aliud uerſantur/q̄ amoris curationem atq; cuſtodiā. Omnis.n. īpietas tunc accidit quādo qs
modeſto amori haud indulget nec illū honorans/in oībus ueneratur/ſed circa amorem alterū per
Quid uaticinium. nagatur; nec officio cōgrue erga parentes uiuos & defunctos/ & erga deos utitur. hos amores di
ſcernere atq; curare uaticinii ppoſitum eſt. Eſt inſuper uaticinium amicitię inter deos & hoīes opi
fex/ex eo quod intelligit qui potiſſimum ex humanis amoribus fas aut nefas attingit. Atq; ita mul
tam & amplā immo uero omnem uim ſummatim quidē omnis cōtinet amor. Sed qui circa bona
cum temperantia & iuſtitia/tā erga nos q̄ erga deos uerſatur/uim ſummā habet/oēmq; nobis bea
titudinem exhibet. Nā & nos inuicē cōmuni uita conciliat/& diis humana natura pręſtantioribus
amicos efficit. Forte & ipſe multa que ad laudandū amorē pertinent/pręetermito. Neq; ſponte ta
men. Quod aūt deeſt/tuū eſt Ariſtophanes/adimplere. Vel ſi aliter hunc dm̄ honorare uis/hono
ra/cum ſingultus ipſe ceſſauerit. Ariſtopha. Iam ſedatus eſt nō tn̄ prius q̄ ſternutamento repreſſiſ
Iterū taxatur ariſtophanes. ſem. Quo fit ut ammirer/ſi cōgrua corporis affectio huiuſcemodi ſtrepitu & titillatione indiget/q̄
lis eſt ſternutatio: hęc enim mox expulit. ERY. Vide.o. bone Ariſtophanes quid agas. Riſum con
tra te moues dū alios irrides/cum iam dicturus ſis. & obſeruatorem me fieri cogis ſermonis tui/ſi
quid forte ridendum ptuleris/cum tibi loqui ſecure liceat Ariſto. pbe loqueris. Eryximache. Sint
iſta mihi non dicta. ne nobis inſideris obſecro. neq;.n. uereor nequid quod riſum moueat in medi
um afferā. hoc.n. muſe noſtrę luchrum ppriūq; eſſet/ſed ne deridenda pferam timeo. ERY. Emiſ
ſo in nos iaculo. Ariſtophanes/aufugere ſperas. At mentē dicendis adhibe, tanq̄ rationem dicto
rum omnium redditurus, forte uero ſi uidebitur te dimittam.

Ariſtophanis laudatio.

Aliter de amore/q̄ tu & Pauſanias loqui cogito. Mihi plane uidētur hoīes amoris uim om
nino hactenus ignoraſſe. Nam ſi eam noſſent/delubra illi inſignia. aras, & hoſtias dedi
carent. Quorū nihil his temporibus agitur. cū erga illū maxime omniū/ obſeruare hęc
deceat. Eſt.n. pręceteris diis ſummopere generi humano beneficus. Curator & tutor hoīum atq;
medicus, quibus ſanatis/ſummam gn̄s noſtrum felicitatem nāciſceretur. Conabor itaq; uim illius
nobis exponere. Vos autem quę/a me hodie percipitis/alios deinde docebitis. Oportet in primis
qualis hominum quōdam natura fuerit quę ue illius paſſiones/animaduertere. Neq; enim qualis
nunc eſt/olim erat ſed longe diuerſa. principio tria hominum erant genera / non ſolum quę nunc
duo mas & fęmina/uerū etiam tertiū quoddam aderat / ex utriſq; compoſitum. Cuius ſolum no
bis reſtat nomen/ipſum periit. Androgynum quippe tūc erat & ſpecie & noīe / ex maris & fęminę
ſexu commixtum. Ipſum profecto defecit/nomen ſolum infame relictum. Pręterea tota cuiuſq; ho
minis ſpecies erat/rotunda/dorſum & latera circum habens/manus quatuor/totidemq; crura. uul
tus item duos tereti ceruice conexos/& omnino conſimiles. Caput utriſq; uultibus contra uerſis/
unum. Aures quatuor. genitalia duo. & alia ſingula / ut ex his quiſq; conuenienter excogitare pōt.
Incedebat hoc tunc & rectus ut nunc in utram uellet partem: & quotiens celerius ire contenderet
inſtar eorum qui prono capite crura ſurſum circunferentes circularem choream exercent/tūc oc
to membris innixus celeri circulo ferebatur. Ob hanc uero cauſam tria genera & talia erant quia
maſculum ſole genitum erat. Fęmina. Terra. promiſcuum/deniq; luna. Vtriuſq;.n. luna eſt parti
ceps. Sphęrica uero erant & figura & motu quia parētum ſimilia. Vnde & robuſto corpore & ela
to aīo erāt. Quare cū diis pugnare tētabāt & ī cęlū adſcēderet quēadmodū de Ephialto & Oto ſcri
bit homerus. Iupiter igit unaq; dii cęteri qd agēdū eēt cōſultauerūt. Qua in re nō parua inerat am
biguitas. Nā neq; fulminare hoīes illos ut gigantes placebat extīcto.n. hominū gn̄e humanus deo
rū cultus ueneratioq; piret. neq; ī tāta īſolētia pſeuerare illos pmirēdū cēſebāt. Tādē ſnīam. Iupiter
ſuā explicuit. Inueni inqt q̄ rōe fieri poſſit ut & ſint hoīes & modeſtiores ſint. Idq; erit ſi ībecilliores
fiāt. Vnūquēq; nūc duas ī ptes diuidā. ex quo & debiliores erūt & nobis ēt magis id ɔducet. Nūero
ſiqdē plures erūt q nos colēt. Recti duob⁹ cruribus ibūt. Q̄ ſi rurſus īpie īſurgere uideant iterū in
duo ſecabo.

duo ſecabo/ut unico crure nixi utpote claudi ſaltare cogantur. Hæc fatus bifariã partitus eſt ſingu
los: inſtar eorũ qui oua diuidũt/ut ſale condiant: uel qui capillo oua ſecant. Mãdauitq; Apollini/ut
partiõe ſtatĩ facta/cuiuſq; uultũ ceruiciſq; dimidiũ in eã partẽ qua ſectus eſt/uerteret. Vt ſciſſionem
ſuã cõſiderãs modeſtior fieret reliq; aũt mederi iuſſit. Ille cõtinuo uultũ uertit/& cõtrahens undiq;
cutẽ in eũ qui nũc uenter uocat/tanq̃ cõtracta marſupia/& os unũ faciẽs medio in uẽtre ligauit quẽ
qdẽ nerum umbilicũ uocant. Et alias qdẽ rugas maxia ex parte leuigauit pectoraq; articulatim di-
ſtinxit/organo quodã tali utens/quali coriariu cũ corii rugas: ſuper pedis formulã poliũt: nõnullas
uero circa mediũ uentrẽ umbilicũq; reliquit/ut quaſi cicatrices quedã paſſionẽ nobis ueterẽ ſemp
repræſentarent: poſtq̃ natura hominũ ita diuiſa fuit cũ quiſq; dimidiũ ſui agnitũ cupere/interſe cõ
currebant. Circumiactiſq; brachiis ſe inuicem cõplectebãtur/cõflari in unũ affectãtes. Vnde fame/
& torpore deficiebant/eo quod nunq̃ ſeiungebant. Et cũ dimidiũ unũ moriebat/reſtabatq; alterũ
quod ſupererat rurſus aliud aſciſcebat/ſimiliterq; cõgrediebatur: ſiue ſolius cuiuſdã totiuſq; fœmi
næ dimidiũ eſſet/quã fœminã nũc uocamus/ſeu uiri. Atq; ita genus hominũ deperibat. Quo circa
miſeratus Iuppiter/remediũ aliud excogitauit. permutauit genitalia: & quæ prius retro erant/ad
anteriores partes tranſtulit. Antea ſiqdẽ cũ ad nates hæc haberent nõ inuicẽ/ſed in terrã ſpargen-
tes ſemina cicadarũ inſtar cõcipiebant atq; generabant. Cum uero ad ãteriora trãſpoſuiſſet/ꝑ hæc
generationẽ in ſe inuicẽ fecit expleri/ꝑ maſculũ qdem in fœmina/hac de cauſa/ut ſi in amplexu uir
fœmine cõmiſceret/genita prole ſpeciem hominũ propagarent. Sin autẽ maſculo maſculus/ſacie-
tate ab amplexu amouerent: & ad res gerendas conuerſi uictum curarent/hinc utiq; ex illo tempo
re mutuus hominibus innatus eſt amor: priſcæ naturæ conciliator: annitens unum ex duobus effi-
cere/hoium q; naturæ mederi. Eſt igit quiſq; noſtrũ/dimidium hois: utpote ſectus/ quẽadmodum
piſciculi qui pſecte uocant/ſciſſi ex uno duo efficiunt. Querit aũt ſui quiſq; dimidium: quãobrẽ qui
cunq; ex uiris promiſcui generis portio ſunt quod olim androgynũ uocabat/mulieroſi ſunt/adulte
riaq;/ut plurimũ ex his patrant/ex hoc ſane genere mechi ducũt originẽ. Rurſus quecunq; mulie-
res uirorũ cupide mecheq; ſunt hac ſtirpe naſcunt. Que uero mulieres mulieris pars exiſtũt/haud
multum uiros deſiderãt/ſed fœminas magis affectant: atq; hinc fœmine quæ fœminas cupiunt na
ſcunt. At uero qui maris portio ſunt mares ſequũtur. At dum pueri ſunt/utpote qui maris parti-
cula ſunt uiros diligunt/uirorũq; familiaritate aſſidua cõgreſſuq; gaudent: hiq; ſunt puerorũ ado-
leſcentulorũq; oĩum generoſiſſimi: quippe qui natura præcæteris oibus ſunt uiriles: hos quidam
impudicos falſo appellant. Neq; enim ipudentia ulla ſed generoſitate/& fortitudine quadã maſcu
la uirilig; natura hoc agũt. Nã ſimili ſuo cõgratulant: huius euidens argumentũ eſt/quod cũ adole
uerint/ſoli ad ciuilẽ adminiſtrationẽ conuerſi/uiri preſtãtes euadũt. Et in etate uirili cõſtituti/ipſos
adoleſcẽtes diligũt. Matrimoniũ uero filiorũq; generationẽ natura ſpernunt: niſi lege cogant. Ce
lebs porro uita his placet. Oĩno igit uir talis mares diligit/amicorũq; ſtudioſus efficitur: cognato
ſemper cõgratulatus. Quotiens itaq; dimidiũ ſuum alicui cuiuſcũq; ſexus auidus ſit/occurit/uehe
mentiſſime cõcitant/& obſtupeſcunt/amicitiaq;/& familiaritate/& amore ardent/neq; momentũ
quidem/ut ita dixerim ſeiungi a ſe inuicẽ patiunt. Atq; hi ſunt/qui per oẽm uitam amare pergunt:
neq; quid potiſſimum a ſe uiciſſim expetant/exprimere poſſunt. Neq; enim uenereus coitus id eſſe
uidet/cuius gratia alter alterius conſuetudine tãtopere delectatur. Aliud quiddã eſt ꝓfecto: quod
animus utriuiq; cupit: nec exprimere ualet: ſed uaticinatur potius/& affectũ ĩſitum ueſtigiis ſignat
obſcuris. Atqui ſi una iacentibus illis ſuperne Vulcanus ſuis inſtrumentis adſtans interrogaret/qd
eſt. O homines/quod a uobis uiciſſim exigitis? & ambigentibus illis iterum percontaretur. Nun-
quid hoc exoptatis/in uuum idemq; maxime congredi/adeo/ut neq; die neq; nocte inuicem ſepa-
remini? Si hoc affectatis/conliquefaciam uos confundamq; in idem/ut ex duobus unum efficiami
ni: & tam in hac uita/q̃ apud inferos unum ſemper perſeueretis. Videte an hoc ſit quod ardetis? ſa
tiſq; futurum ſi uobis/ſi huius compotes efficiamini. Si ita inq̃ Vulcanus quereret/conſtat quod ne
mo renueret/aut aliud q̃ hoc expetere uideretur. Reuera enim quod olim cupierat audiſſe ſe quiſ-
q; putaret/congreſſu uidelicet cõmixtioneq; cum amato: unum ex duobus confici: huius cauſa eſt/
quia priſca hominũ natura hæc erant integriq; eramus. Totius itaq; reficiẽdi cupido nixuſq; amo-
ris nomen accepit. Olim quidem/ut ſupra narrabam. Vnum quiſq; noſtrum erat. Deide propter
iniuſtitiam a deo ſciſſi fuimus/quemadmodum a Lacedæmoniis Arcades. Verẽdum eſt præterea
ne ſi minus modeſti q̃ deceat in deos ſimus iterum diuidamur: taleſq; efficiamur/quales: qui in co-
lũnis figurantur/nares ſecti euadamus ſimiles tenuiſſimorũ quorundam animalium quæ liſpe uo-
cantur. Sed hoꝝ gratia unumquẽq; decet/ſumma pietate deos colere: & alios ad hoc exhortari: ut
hæc uitemus: adipiſcamur illa: ut quẽadmodũ nos dux noſter amor & imꝑator admonet. Cui nul-
lus repugnare audeat. Repugnat aũt huic: q aduerſat diis. Nã ſi deo recõciliati eũ ꝓpitiũ habueri-
mꝰ: ſinguli dimidiũ ſuũ exoptatũ repiemꝰ: & cõſeq̃mur. Qđ qdẽ pauci his tꝑibus agũt. Neq; ſer-
monẽ hunc meũ Eryximachus iſte corripiat/quaſi Pauſaniã Agathonẽq; dicã: forte. n. & iſti ex his

ſunt/& natura ambo mares exiſtũt. Aſſero equidẽ de oĩbus uiris ac fœminis/ita demũ gñs noſtrũ
fore beatũ/ſiqñ amoris impetũ expleamus:& ſuis quiſq; delitiis potiatur: ĩ antiquã naturã penitus
reſtitutus. Si hoc feliciſſimũ qddã eſt/ſequitur/ut ex iis q̃ nunc nobis tributa ſunt/quod huic primũ
eſt/id ſit/& optimũ: hoc eſt/ut quilibet eos q natura ipſi cordi ſunt nanciſcatur. Cuius utiq; cauſam
deum laudãtes/amorẽ iure laudare debemus: qui ĩ præſenti tempore nos ſummopere iuuat/dum
in ſuũ igniculũ quẽq; cõducit: & in poſterũ ſpem ſummã porrigit/nobis deos pie colentibus/in ue-
terẽ figurã reſtituẽdo medẽdoq; ſe nos beatiſſimos effecturũ. Hic meus eſt Eryximache de amore
ſermo a tuo diuerſus: quẽ/ut ſupra oraui ne carpas/ut audiam? qd qſq; reliquorũ afferat. Immo qd
uterq;. Nã Agatho dũtaxat & Socrates reſtãt Eryximache morẽ tibi gerã. Nã mihi oratio tua pla-
cet. Et niſi cognouiſſem Socratẽ/& Agathonẽ ĩ amatoriis eẽ facũdos/dubitaſſem ne uerba illis de-
ficerent/eo qđ multa uariaq; ſunt dicta. Verũ adhuc illis cõfido. SO. Strenue/& ipſe certaſti o Ery-
ximache. Verũ ſi in eo gradu cõſtitutus eſſes/in quo nũc ego ſum/ĩmo in quo ero cũ Agatho quoq;
ſcite dixerit/pfecto ut ego nũc maxĩe formidares/& anguſtiis ũdiq; præmereris. AGA. Incantationi
bus circũuenire me uis o Socrates/ut in cõſpectu ueſtro paueſcã/qđ magna apud uos/tãq̃ in thea-
tro de me expectatio ſit/q̃ſi elegãtiſſime ſim dictur?. SC. Nimis o. Agathõ obliuioſus eſſem/ ſi te
nec corã paucis trepidaturũ putarẽ quẽ heri tã fortiter tãq̃ generoſe adſcẽdiſſe pulpitũ tragicum
una cũ iſtrionib? uideri/& ſine ullo terroris motu corã tãta ſpectantiũ multitudine carminũ pericu
lũ effeciſſe. AGA. Ne me adeo theatri ſtudioſum eiuſq; fauori deditũ putes/ut ĩgnorẽ prudẽti ui-
ro paucorũ ſapientũ/magiſq̃ multorũ inſipientiũ iudiciũ eẽ uerendũ. SO. Iniq; iudicarẽ Agatho
ſiqd ĩ te ruſticũ exiſtimarẽ. Noui eqdẽ/qđ ſiquos offenderes tuo iudicio ſapiẽtes/magis eos q̃ uul-
gus curares. Sed uide ne ipſi tales minime ſim?. Interfuimus ibi/& ipſi: uulgariũ numero cõputati.
Sin aũt aliis obcurreres ſapiẽtibus/neqd in eorũ cõſpectu ĩepte faceres/formidares. Nunqd aliter
dicis? AGA. Nõ. Vera. n. refers. SO. Vulgus aũt nõ metueres/ſiqd ineptũ cõmittere te putares.
Phædrus o Amice Agathon ſi Socrati rñdere pgis nihil curabit quomodocũq; cætera hic agant/
mõ hẽat q cũ diſputet/pulchro præſertim. Equidẽ libenter Socratẽ audio diſputantẽ. Verũtamen
curãdũ mihi ẽ/ut amor a ſingulis ordine certo laudeť. Laudate igiť/& uos deũ primo: poſtea arbi-
tratu ueſtro/inuicẽ diſputabitis. AGA.

Prudẽti uiro paucorũ ſapientũ magiſq̃ multorũ inſi. iudiciũ eẽ uerendum.

ℂ Agathonis collaudatio.

PRæclare loqueris phædre. Neq; me qcq̃ dicere phibet. Cũ Socrate quidẽ ſæpe alias diſpu
tare licebit. Ego uero nũc primũ a me dicendũ eſſe mõſtrabo: poſtea dicã. Videtur mihi q
hactenus locuti ſunt nõ ipſum deũ laudaſſe: ſed beneficia/quæ feliciter ab illo cõferunť ho-
minibus narrauiſſe. Qualis uero ipſe ſit qui horũ bonorũ cã eſt/nullus adhuc expreſſit. Recta autẽ
laudandi ratio ſola in omnibus illa eſt/qua illius de quo agitur natura prius oſtendiť/poſtea quorũ
cã eſt declarať. Sic/& in præſentia qualis ipſe ſit amor primũ oſtẽdere decet deĩde munera illius ex-
ponere. Aſſero equidẽ cũ dii oẽs beati ſint/amorẽ ſi modo fas eſt/ & tolerabile dictu/eſſe omnium
beatiſſimũ: qppe cũ pulcherrimus oĩum optimuſq; exiſtat. Quod uera pulcherrimus ſit/ex eo pri
mum patet/quod deorũ oĩum maxime iuuenis eſt. Cuius ipſe euidens argumentũ prebet: cum ſe
nectutẽ fugiat uelocẽ uidelicet quæ citius q̃ oportet aduentat: eamq; amor natura odit: fugitq;. Iu
uenibus uero ſe miſcet. Scite qd ueteri pũerbio fertur ſimile ſimili ſemper hærere. Et cum multa
Phædro concedo/in hoc uno minime aſſentior/quod amor Saturno & Iapeto ſit antiquior. Immo
præcæteris diis iuuenẽ eſſe aio/ſemperq; iuuenẽ: priſca uero deorũ geſta quæ Heſiodus Parmeni-
deſq; deſcribunt/neceſſitati potius q̃ amori attribuenda: ſi mõ illi uera narrarũt. Neq;. n. caſtrari
inuicẽ/& uinciri/aliaq; uiolenta permulta diis olim cõtigiſſent/ſi amor illis tunc adfuiſſet: ſed bene-
uolentia/& pax ſumma regnaſſet quẽadmodũ nunc ex quo imperare diis amor incœpit. Ergo iuue
nis eſt/& tener præterea molliſq;. Opus aũt eſt tali quodã poeta qualis Homerus extitit / ad tenerũ
amoris mollitiẽ demonſtrãdum. Homerus quidẽ atem. i. calamitatẽ deam inquit eſſe/& mollem.
Vtq; illius pedes teneros eſſe oſtenderet/ait nunq̃ pauimenta calcare ſed per capita hominũ ince-
dere perſpicua ſane cõiectura quod tenera ipſa ſit uſus fuiſſe uidetur: quia p dura non graditur/ſed
mollia tãgit. Eodẽ nobis utendũ eſt argumẽto/qđ tener ſit amor oſtẽdere cupiẽtibus. Neq;. n. per
terrã/& ſaxa uadit/q̃ aſpera ſunt: ſed molliſſimis oĩum rebus ſe ĩfigit atq; pmanet. In animis quippe
deorũ/& hoĩum ſedẽ ſuã locat: neq; tñ in qbuſlibet animis: nã ſi durũ animi offenderit habitũ/aufu
git: ſin aũt mitẽ mollẽq;/ĩhabitat. Cũ itaq; molliſſimarũ re℞ molliſſimas ſemp partes pedibus toto
q; tãgat/tenerrimũ eẽ amorẽ neceſſe eſt. Quapp/& iuuenis ẽ/& tener pcæteris amor. Quinetiã aq̃
inſtar liquidus eſt/& lubricus. Non enim undiq; per omnem animam circumfluere poſſet/ & clam
influere/& effluere clam: ſi durus ac rigidus eſſet. Aptæ uero cõpoſitæ flexibiliſq; formæ. Argumẽ
to eſſe formoſitas poteſt: hoc eſt figuræ concinnitas: qua amor omnium maxime proculdubio: de
coratus eſt. Inter deformitatem porro: & Amorem eſt pugna perpetua. Coloris quoq; decorẽ: aſ-
ſidua iter Flores habitatio huius dei ſignificat. In eo ſiquidem quid floribus caret aut defloruit/ut-
ſiue cor-

Recta rõ laudandi.

Senectus uelox.

Prouer.: Simile ſimili

ſiue corpus/ſiue animus/ſeu quoduis aliud ſit Amor ipſe nõ inſidet. Vbicũq; uero floridus/& odo-
rifer eſt locus/gratiſſime conquieſcit. De huius dei pulchritudine permulta inſuper afferri poſſent
ſed iſta ſufficiunt. Deinceps de uirtute Amoris eſt dicẽdum. Quod in primis maximi faciendũ eſt
Amor nec iniuriã infert deo/uel homini/nec a deo/uel homĩe iniuriã patitur. Nõ enim ipſe ui pati
tur/ſi quid patitur. Nã uiolentia non tangit Amorẽ. Neq; ui facit ſiqd facit. Quiſq;.n. ſponte Amo
ri in ſingulis paret. Quæcunq; uero uolens quiſpiam cũ uolente ultro contrahit/iuſta habentur/ut
regiæ ciuitatis leges ſtatuũt. Nec iuſtitiæ ſolũ uerũetiam ſummæ eſt temperantiæ particeps. Siqui/
dem inter oẽs cõuenit temperantiã eẽ/libidinibus/& uoluptatibus dñari: nullãq; uoluptatem eſſe
Amore potentiorẽ. Quod ſi uoluptates oẽs amore ĩbecilliores ſunt. Ab illo utiq; ſuperantur. Illæ
uero dñantur amor itaq; qm̃ libidinibus/& uoluptatibus dñatur mirũ ĩmodũ eſt tẽperãs. Quo ad
fortitudinẽ prçterea neq; Mars qdem Amori reſiſtit. Neq;.n. Mars Amorẽ/ſed Amor Veneris/ut
fertur martem detinet: potentius aũt eſt quod detinet q̃ quod detinetur. Qui uero cæterorũ for-
tiſſimo dominatur/omniũ abſq; dubio fortiſſimus eſt iudicãdus. De iuſtitia igitur. Tẽperãtiaq;/&
Fortitudine huius dei ſatis eſt dictũ. De ſapientia deinceps dicendũ reſtat quod quidẽ pro uirib⁹
eſt exequendũ: principio/ut & ipſe artem meã perinde ac ſuã Eryximachus/honorẽ/hic deus poe-
ta eſt adeo ſapiens/ut alios quoq; poetas poſſit efficere. Quilibet enim licet antea rudis/ poeta eua-
dit cum primũ amor afflauerit. Ex quo perſpicue coniectare licet Amorẽ peritum eſſe poetã: om-
neſq; ſummatim muſicos poeſis numeros cõtinere. Nãq; nec habet aliquis neq; noſcit/alteri dare/
uel monſtrare nõ põt. Quod utiq; per amoris ſapientiã animalia cuncta gignantur atq; naſcantur/
quis dubitet? Artium præterea facultatẽ/nõne ab hoc deo tradi uidemus: eumq; hominem cuius
hic eſt præceptor/quauis in arte præcellere clarũq; euadere? contra uero eum qui ab amore nõ tan
gitur/in obſcuro iacere. Sagittandi namq;/medendi/& diuinãdi peritiam appetitu atq; amore du/
ce inuenit Appollo: qui eſt amoris diſcipulus. Muſicã ſimiliter muſç. Fabricã Vulcanus çrariam.
Texendi artificium Minerua Iuppiter deorum hominumq; gubernationẽ. Quo circa res deorum
amore interueniente diſpoſitæ ſunt amore inq̃ pulchritudinis: deformitatem quippe non ſequi
tur amor. Antea uero/ut ſupra dicebam/permulta atq; atrocia inter deos pp neceſſitatis regnum/
ut dicitur contigerũt poſtq̃ uero deus hic ex pulchrorũ deſiderio natus eſt bona oĩa/tam ad deos/
q̃ ad hoĩes prouenere. Ita mihi uideẽ o Phædre amor ipſe primũ pulcherrimus optimuſq; eſſe: de/
inde talia quædã cæteris quoq; largiri. Succurrit mihi ĩ præſentia metricũ qddã atq; cõcinum: hic
deus eſt qui pacẽ largitur hominibus: qui mari tranquillitatẽ: qui uentis requiem. Cubile uiuenti-
bus omniumq; ſecurum hic ruſticitatẽ a nobis amouet/hic nos familiaritate cõciliat. Cetus huiuſ-
modi omnes congregans. In ſolẽnibus feſtiſq; diebus: in choris: ĩ ſacrificiis/dux nobis/& prçſidẽs.
Manſuetudinẽ quidẽ porrigẽs/exterminans feritatem: beneuolentiæ largitor. Maleuolẽtiç omnis
expulſor: propitius: beneficus: ſpectandus ſapientibus: diis placidus: exoptandus expertibus: par
ticipantibus poſſidendus atq; tenendus. Delitiarũ: mollium illecebrarũ: graciarũ: dulcis perfuſio
nis/& deſiderii pr. Bonorũ ſtudioſus: malorũ ſpretor. In labore. In timore. In deſiderio. In ſermõe
gubernator/præfectus adiutor: ſeruatorq; præcipuus. Cũctorũ deorũ atq; hominum decus/& dux
pulcherrimus atq; optimus. Quem profecto ſectari debet/præclariſq; hymnis uenerari uir quiſq;
cantilenæ illius particeps/quam amor ipſe concinit/mentem deorũ hominũq; permulcens. Hæc
igitur oratio mea Phædre deo deuoueatur/partim iocis/partim ſeriis rebus pro ingenii mei facul
tate referta. Cum hæc Agatho dixiſſet quemadmodũ rettulit Ariſtodemus/cõuiuç omnes ſum-
mo quodã applauſu orationem ipſam cõprobauerunt/utpote/q̃ ſicut/& Agathone: & deo dignum
erat/habita uideretur. Quapropter Socrates ad Eryximachum conuerſus inquit. An non merito
Acumeni fili Eryximache ſupra timuiſſe nunc uideor? Quod reuera contingit uaticinatus? quod
Agatho elegãtiſſime loqueretur. Ex quo mihi uerba deficerent? ERY. Vnum quidem recte uaci-
natum te puto/ſcite locuturũ Agathonẽ. Tibi uero defuturam facundiã/minime. SO. Cur non/&
ipſe o beate/& alius quis a dicẽdo abſterreaẽ/cui poſt tam luculentã copioſamq; orationẽ ſit loquẽ-
dum? Et cætera quidẽ quamuis apte cõpoſita nõ adeo miranda uidẽtur. Elegantiã uero nominum
atq; uerborũ qua in oratiõis calce eſt uſus/ſiqs aĩaduerterit/ꝓtinus obſtupeſcet. Quãdoqdẽ/& ipſe
cum intelligerẽ non poſſe me eloquentia prope accedere/parum abfuit qn uerecũdia motus hinc
alio ſi quo licuiſſet/abirẽ. Et.n. Gorgiæ me ſermo admõuit/qđ illud mihi homericũ cõtigiſſet. Ex-
timui nẽpe ne ſinẽ uerbis ĩponẽs. Agathõ Gorgiæ facũdi caput/e ſermone ſuo ĩ meũ tranſmittẽs/
mutũ me factũ: lapidẽ ꝓ hoĩe redderet. Tũc demũ temere ꝓmiſiſſe me agnoui: amorẽ uobiſcũ ꝓ
uice mea collaudaturũ: & inepte amatoria ꝓfeſſum fuiſſe. Cũ oĩno neſcirem qua quidq; ſit ratione
laudandũ. Putarã equidem ob ruditatem meã de quocũq; quod laudatur a nobis uera oportere re
ferri: & hoc quidẽ adeſſe atq; licere. Ex his autem pulcherrima ſeligẽtes q̃ decentiſſime adſcribere
nos debere. Quo circa ingenti quadã ſpe elatus ſum: quaſi recte dicturus/ qñ quidẽ uerã laudandi
rationem: ut uidebatur haberem. Tãdem uero haud congruus laudationis hic modus apparuit.

Oẽs uolupta-
tes ab amore
ſuperari.

Quæq; non
habet nec no-
ſcit. id is alte-
ri dare uel mi
niſtrare non
poteſt.

Appollo amo
ris diſcipul⁹

Texendi ars
Mineruæ eſt.

Oportere nanq; uidetur/maxima quæque/& præclariſſima rei quã laudamus adſcribere/ſiue reuera illi adſint/ſiue non adſint. Nihil.n.referre falſa ne an uera ſint. Cum propoſitum ſit nõ quomodo Amor ipſe laudetur/immo/ut quiſq; Amorem laudare q̄ maxime uideatur. Quapropter uniuerſa amori tribuitis:taleq; eũ eſſe/& talium tantorumq; cãm affirmatis/ut q̄ pulcherrimus optimuſq; appareat. Ignorantibus uidelicet. Nunquã.n.intelligentibus laus huiuſmodi recta/& pura iudicaretur. Equidem laudationis huius modũ penitus ignorabam. Neſciens/itaq; uobiſcũ conueni me quoq; inrere alios/collaudaturũ. Lingua ergo pollicita eſt/mens uero nequaquã. Abſit igitur a me iſta laudatio. Neq;.n.ſic illũ extollere poſſem. Verũtamẽ ſi uultis ritu meo uera loqui cupio. Et ad meipſum reſpicere potius/q̄ cũ orationibus ueſtris ſtilum meũ conferre:ne riſum moueam. Vide itaq; Phædre/utrum uobis placeat orationẽ huiuſmodi nunc audire quæ de amore uera dumtaxat enarret. Verborũ nominumq; utcũq; accidit compoſitione/pcedens. PHÆ. Mihi ſane/& aliis placet/ut tuo arbitratu loquaris. SO. Concede mihi o Phædre/ut pauca quædã Agathonẽ interrogẽ: ut confirmatus ab illo loquar. PHÆ. Concedo equidem. Interroga modo. SO.

Cõprehenditur collaudatio in qua ut cuncta & maxima referantur. falſa proferuntur.

¶ Socratis oratio.

O Prima o amice Agatho orationis tuæ fundamẽta ieciſſe uideris/cum diceres primo quid amor ſit oſtendendũ:poſtea illius opera numeranda:hoc equidẽ principiũ ualde probo. Age itaq; poſtq̄ de Amore cætera hornate atq; magnifice es elocutus/hoc inſuper circa illius naturã mihi declara. Verum talis ſit amor/ut alicuius Amor ſit. An nullius? haud peto utrum matris alicuius patriſue ſit. Ridicula nanq; interrogatio eſſet utrũ Amor patris matriſue ſit Amor. Verũ ſi interrogaſſem/nunqd pater alicuius pater eſſet/an nõ? reſpondiſſes utiq; ſi modo congrue loq̃ uoluiſſes patrẽ/filii/uel filiæ patrẽ eſſe. An nõ? AGA. Prorſus. SO. Nõne/& matrẽ alicuius eſſe matrẽ? AGA. Et iſtud. SO. Reſponde prętere a pauca quædã/ut quod ſentio magis intelligas. Frater nunqd ipſum quod eſt alicuius eſt frater? AGA. Eſt certe. SO. Nõne fratris aut ſororis? AGA. horũ pfecto. SO. Conare ſimiliter de Amore nobis oſtẽdere/nũ Amor alicuius ſit amor. AGA. Alicuius certe. SO. hoc itaq; memoriter ſerua/cuius ſit recordatus. Atq; ad hoc reſponde. Vtrum Amor/illud ipſum cuius eſt Amor/appetat/necne. AGA. & maxime quidẽ. SO. Nunqd hoc ipm apud ſe habet:& tamẽ quod habet appetit atq; amat? An potius nõ habet quod/& amat/& appetit? AGA. Veriſimile eſt nõ habere. SO. Aduerte præterea utrũ pro eo quod ueriſimile eſt/neceſſariũ ſit ita quicqd appetit/id quo eget appetere:& ſi non eget/nec cupere. Mihi quidẽ mirũ imodũ hoc placet/ut neceſſarium ſit. Tibi uero qd uidetur Agathõ? AGA. Quod/& tibi. SO. Bene loqueris. An uellet magnus quiſpiã magnus eſſe:& robuſtus aliqs/eſſe robuſtus? AGA. Ex his quæ ſupra cõceſſimus fieri non poſſe mihi uidetur? SO. Neq;.n.indigus eſſe eorũ quæ in ſeipſo iam cõtineret. AGA. Vera dicis. SO. Et.n.ſi ille qui robuſtus eſt/uult eſſe robuſtus/& qui uellox eẽ uelox/& ſanus. Deniq; ſanus. Forte quiſpiam crederet/& hos/& alios quoſlibet/ea quæ habẽt appetere. Ne igitur hic decipiamur/hæc inquã. Si diligenter animaduertas. Agatho neceſſariũ eſſe uidebis quæcunq; præſenti in tempore hi habent/eadẽ in tempore eodẽ habere/ſeu uelint/ſiue nolint:hoc ipſum uero quiſnam cuperet? Cum uero quis addit. At ego ſanus/dum ſum/uolo equidẽ ſanus eſſe:& diues dum ſum/eſſe diues/atq; iccirco/quæ habeo cupio:huic protinus reſpodemus o bone uir. Ipſe diuitias/ſanitatẽ/roburq; adeptus/uis hæc/& in futuro tempore poſſidere? qm̃ in præſenti/ uelis noliſ ue habes. Vide ergo cum dicis/quæ mihi adſunt/cupio/nunqd aliud q̄ hoc inferas/quæ mihi nunc adſunt/& in futuro adeſſe exopto. Cenſes hũc hominẽ Agatho hoc an aliud reſponſurũ? AGA. Nihil aliud. SO. Amor profecto huiuſmodi/illud reſpicit quod nõdum imprompt u eſt nec habetur/ adeſſe uidelicet/& ſeruari illa in tẽpore quod ſequatᷣ. AGA. Sic eſt omnino. SO. Et hic igitᷣ/& alius quicunq; appetit/quod nõdum expoſitũ paratum eſt/appetit/quod ue nõ adeſt/nec habet/ & quod ipſe non eſt/quoue indiget. Talia q̄dam ſunt illa quorũ eſt appetitus:& Amor. AGA. Talia proculdubio. SO. Age quæ ſupradicta ſunt repetamus:primo quidẽ Amor/aliquorũ dictus ẽ Amor: deinde illorum potiſſimũ quibus indiget. AGA. Certe. SO. Recordare præterea/quorũ eẽ Amorem aſſeruiſti. Ego tibi in memoriã ſiuis reducam. Equidẽ ita dixiſſe te arbitror. Ad iis omnia propter pulchrorũ Amorẽ fuiſſe diſpoſita. Turpium quippe amorẽ omnino nullum eſſe. An non ita dicebas? AGA. Ita profecto. SO. probabiliter quidem loqueris o Amice. Et ſi ita eſt Amor certe pulchritudinis amor eſt/turpitudinis uero minime. AGA. Conſentio. SO. nõne conceſſum eſt/id quo eget nec habet/amare? AGA. Conceſſum plane. SO. ergo pulchritudine indiget amor:eamq; non habet. AGA. neceſſarium. SO. quid uero? Num pulchrũ uocas quod pulchritudinis indigũ eſt nec eam habet. AGA. Nequaquã. SO. Nunquid ulterius/ſi hæc ita ſe habent Amorẽ pulchrũ aſſeris. AGA. Nihil eorũ quæ ſupra dixi intellixiſſe uideor. SO. Recte dixiſti? Sed reſponde paruper ulterius/nunqd ipſa bona pulchra eſſe uidentᷣ. AGA. Mihi uero. SO. Si igitᷣ Amor pulchris caret/bona uero pulchra ſunt/bõis quoq; caret. AGA. Repugnare tibi o Socrates nullo mõ poſſem. Eſto igitᷣ/ut tu ais. SO. Veritati qdẽ nũq̄ o Dilecte Agatho aduerſari poſſes Socrati uero facillime.

De relatiuis quedam.

verum

VErum agathonē iam dimittā: uobiſq;/o cōuiuæ referā ſermonē de Amore. Quem olim ac
cæpi a fatidica muliere Diotima: quæ & harū rerū perita erat/& alia multa ſapienter intel
ligebat: & Athenienſibus olim ſacris decennio ante peſtē peractis morbi dilationē dedit.
Illa me in amatoria facultate inſtruxit. Quæ igit̃ illa dixit conabor uobis ex me ipſo ſecundū ea quę
iter me/& Agathonē cōuenerūt/exprimere. Oportet aūt primo o Agathon/ut & tu expoſuiſti/qd/
& quale ſit Amor oſtendere/deinde opera illius enumerare. Præſtat/ut mihi uidet̃ eodē ordine uo
bis nunc referre/quo hoſpes illa me examinās pertractauit. Ferme.n.eadē ego illi quæ mihi Aga
tho/prædixeram. Magnū eſſe deū Amorē: & ad pulchra reſpicere. Eiſdē rōnibus me redarguit/qui
bus hunc ipſe: quod neq; pulcher eēt amor/ut dicebā/neq; bonus. Ad quā ego tūc. Quid ais o Dio
tima inq̄? Turpis ne igit̃ ac malus eſt amor? DIO. Dic meliora quæſo/an putas neceſſariū eē/ut qc
qd pulchrū nō eſt ſit turpe? SO. Maxime. DIO. Et quod nō ſapiens. Ignorās? An nō aduertiſti/eſſe
quoddā ſapientiæ/& ignorantiæ mediū? SO. Quid iſtud? DIO. Recte opinari: hoc ē ueri abſq; cer
ta ratione participē eſſe: hoc ſiquidem neq; ſcīa eſt: nam ſine rōne ſcīa nunq̄. Neq; ignorantia rur
ſus. Quod.n.ueri cōpos eſt. Ignorantia nō uocat̃: huiuſmodi qddam eſt opinio recta/inter ſapien
tiam/& ignorantiā mediū. SO. Vera narras. DIO. Ne cogas igit̃ quod pulchrum nō eſt eſſe turpe
quodue nō bonū/eſſe malū. Eadē rōne q̄uis amorē/neq; pulchrum/neq; bonū eſſe cōcedas/non ta
men putare debes turpē neceſſario eſſe/uel malū/ſed inter iſta mediū. SO. At uero in hoc oēs con
ſentiunt/magnum eſſe deum Amorē. DIO. Ignorantes ne dicis oēs. An ſcientes? SO. Cunctos in
quam. DIO. Quonam pacto ridicule magnū eſſe deum hi confiterent̃/qui nec deū qdem eſſe uo
lunt? SO. Quinam iſti. DIO. Vnus quidem tu es. Ego altera. SO. Quonam pacto dixiſſe me hoc
aſſeris. DIO. Facile tibi oſtendā: dic age. Nōne deos oēs/pulchros ac beatos affirmas? Nunqd au
deres deorū quēpiam nō pulchrū beatumue dicere? SO. Nō p Iouem. DIO. Beatos aūt nōne illos
uocas/qui bona pulchraq; poſſident? SO. Illos dūtaxat. DIO. Atqui amorē in ſuperioribus admi
ſiſti pp pulchrorū bonorūq; inopiā hæc ipſa quorū indigus eſt/appetere. SO. Admiſi eqdē. DIO.
Quonam igit̃ modo deus eſt/qui pulchrorū bonorūq; ē expers? SO. Nullo pacto ut uidet̃. DIO.
Vides ne quod/& ipſe amorē deū eſſe non putas? SO. Quid ergo? Num mortalis eſt amor? DIO.
Minime. SO. Quid igit̃? DIO. Superiorū inſtar/mortalis īmortaliſue mediū. SO. Quid inq̄ eſt o
Diotima. DIO. Magnus o Socrates dæmon. Et.n.omnis natura dæmonū inter mortales/deoſue
eſt media. SO. Quā uim habet? DIO. Interpretatur/& traiicit humana ad deos/diuina ad homīes
horū qdē præces/& ſacrificia/illorū præcepta ſacroſq; ſolēnes inſtitutiōes/& ordinē. In utroq; me
dio conſtituta totū cōplet/ut uniuerſum ſecū ipſo tali uinculo cōnectat̃. Per hāc uaticiniū omne p
cedit: ſacerdotumq; diligētia: circa ſacrificia expiationeſq;/& incantationes/& diuinationē omnē/
atq; magicā. Deus quidē homini nō miſcet̃/ſed per id mediū cōmertiū omne atq; colloquiū inter
deos hominesq; conficitur/& uigilantibus nobis/& dormientibus. Quicunq; harū rerū peritus ē/
dæmonius.i.felix uir/& ſapiens nuncupat̃/qui uero alias artes/& facultates quæ manibus explent̃/
callent/mercēnarii nominant̃. Enimuero hi dæmones multi atq; uarii ſunt. Ex his unus eſt amor.
SO. Quinā parentes amoris? DIO. Quamuis dictu prolixū/exponam tamen. Quando nata ē Ve
nus/parato cōuiuio diſcubuerūt/dii cæteri/& metidis.i.conſilii filius porus.i.Affluētiæ deus. Cū
cœnati eſſent pœnia.i.paupertas mēdicatura cibum utpote epulis illic abundantibus uenit/& cir
ca fores obuerſabatur. Porus qdem nectare ebrius/uinū namq; nōdum erat Iouis hortū ingreſſus:
eſt & ſomno grauatus/dormiebat/pœnia uero inopia compulſa quo pacto filiū quaſi quibuſdā in
ſidiis ex poro cōciperet/excogitauit. Quare iuxta illū accubuit. Amoremq; cōcœpit. Vnde natus
eſt Amor ſectator cultorq; Veneris: ppterea quod in Veneris natalibus eſt progenitus. Quinetiā
natura/pulchri deſiderio capitur/cū Venus ipſa ſit pulchra. Quoniā uero pori ac pœniæ Amor ē
filius/ſortē huiuſmodi/nactus eſt: principio aridus eſt/& ſqualidus. Nudis pedibus: ſemper humi
uolans: ſine domicilio: ſine ſtramētis/& tegmine ullo/ad fores in uia ſub diuo dormiens: naturāq;
matris ſeruans/ſemper egenus. Secūdū uero patris ſtirpē/pulchris ac bonis inſidiat̃: uirilis: audax/
& uehemens ſagaxq; uenator: noua ſemper machinamēta contexens: prudentiæ ſtudioſus: facun
dus: per omnē uitam philoſophans. Incātator: faſcinatorq; potens: ueneficus/atq; ſophiſta. Neq;
immortalis omnino ſecundum naturā/neq; mortalis. Sed inter dū eodē die pululat atq; uiuit: quo
tiens exuberat. Interdū deficit. Atq; iterū reuiuiſcit ob patris naturā. Quod uero acqritur cōtinuē
ſubterfluit. Quo circa neq; medicus eſt Amor unq̄ neq; etiā opulentus. Quinetiā inter ſapientiam
& inſcitiam cōſtituitur. Sic.n.ſe res habet. Nullus deorum philoſophatur. Aut ſapiens fieri cupit
Eſt enim. Nec alius quis ſapiens philoſophatur. Neq; omnino ignorantes philoſophantur: neq;
ſapientes fieri cupiunt. hoc enim habet ignorantia peſſimum quādo qui nec pulcher bonus ē neq;
ſapiens ſufficienter hęc habere ſe cenſet. Nunq̄ igitur expetit illa quorū ſe indignum non aduertit.
SO. Qui ergo potiſſimum Diotima philoſophantur? Si neq; ſapientes neq; ignorantes: id agunt.
DIOTI. hoc profecto uel puer intelliget: quod hi uidelicet qui inter iſtos ſunt medii/e/qui

Diotima fati dica.

Inter ſapien tiā & ignorā tiam media ē Recta opinio

Qualis ſit opinio recta.

Amor eſt me dius īter tur pe & pulchr̄.

Natura dęmo nū media in ter mortales & deos.

Munera & of ficia dęmonū

Diuinatio & magica conce ditur p dęmo nes.

Amor unus ex dęmōibꝰ.

bus eſt Amor. Sapientia nempe pulcherrimũ quiddam eſt Amor autẽ circa pulchrum uerſaẽ. Ex
quo neceſſario ſequitur Amorem eſſe philoſophũ cũq; philoſophus ſit medium ignorantis ſapien
tiſq; tenere. Horũ cauſa in eius genitura cõſiſtit. Nam ex parte ſapiente/& opulẽto eſt genitus: ma
tre uero minime ſapiente/& certe paupere. Natura itaq; dæmonis o amice Socrates iſta. Nec mi
rum eſt talem te Amorẽ finxiſſe ex ea opiniõe/quam de natura eius habebas. Nam/ut ex tuis dictis
coniicio/nõ amantem/ſed amatũ Amorem eſſe putabas: & iccirco pulcherrimũ tibi Amorem eſſe
uiſum exiſtimo. Amabile quidẽ ipſum reuera pulchrum eſt/ delicatum/ pfectum /& beatiſſimum.
Amans aũt aliam talẽ ideã habet qualem in ſuperioribus figuraui. SO. Eſto ut ais hoſpes præcla
re.n. loqueris. Cum uero talis ſit Amor/ad quid conducit hominibus? DIO. Hoc deinceps o So
crates/docere conabor. Talis quidẽ eſt/& ita genitus amor. Eſt autẽ pulchrorũ/ut ipſe inquis. Ve
rum ſiquis ita querat/cuius gratia amor pulchrorũ eſt o Socrates atq; Diotima. Immo ſic clarius.
Qui pulchra amat/quid ab his potiſſimum expetit? Quid reſpõdebimus? SO. Adeſſe uidelicet ſi
bi. DIO. At hæc reſponſio quæſtionẽ huiuſmodi ultra requirit. Quid erit illi cui pulchra aderint?
SO. Nihil in promptu quod reſpondeã habeo. DIO. Siquis uero mutatis uocabulis/& bono/pro
pulchro utens pcõtetur. Qui amat bona/qd expetit? SO. Adeſſe ſibi. DIO. Quid huic erit/ cui bo
na aderit. SO. facilior ad iſta reſponſio. Felix erit. DIO. poſſeſſione ſane bonoꝝ beati ſunt quicũq;
beati: neq; requirere ulterius opus eſt/ad qd felix eſſe uelit/qui felicitatẽ optat/ſed finem iam reſpõ
ſio habere uidetur. SO. Vera loqueris. DIO. Nũquid hãc uoluntatẽ Amoremq; cũctis cenſes ho
minibus eſſe cõmunem? omneſq; uelle bona ſibi ſemper adeſſe? SO. Cõmunem plane. DIO. Cur
ergo non omnes o Socrates amare dicimus? ſiquidem omnes & eadem & ſemper amãt? ſed quoſ
dam amare/alios minime? SO. Admiror & ipſe. DIO. Sed Ne mireris. Nam ſpeciẽ quandã amã
tium ſeligentes/Amorem denominamus/totius nomen attribuẽtes. In aliis autẽ nominibus aliis
utimur. SO. Exemplo quodã declara. DIO. Vt ecce. Scis utiq; factionem/amplum quiddam eſſe:
factio ſiquidẽ generatim dicitur/cauſa qua unumquodq; ex non eſſe adeſſe procedit. Quapropter
omnes cuiuſq; artis actiones/factiones ſunt/& artifices omnes poetę. i. factores. SO. Vera narras.
DIO. Vides tñ quod non uocãtur poetę/ſed alia nomina ſortiuntur. Ex omni uero factione/una ſe
lecta particula/quę ſcilicet circa muſicã carminaq; uerſaẽ/totius nomine nũcupatur. poeſis. n. ideſt
factio/hęc ſola uocata eſt/Quiue hanc factionis particulam habẽt/poetę. SO. Vera hęc ſunt. DIO.
Idem quoq; circa Amorem accidit. Nã ſummatim quidẽ omnis bonoꝝ felicitatiſq; appetio/maxi
mus & inſidiator amor eſt cuiq;. Verum qui ad bonũ ſtudio pecuniarũ uel gymnaſticę uel ſapien
tię proficiſcunẽ nec amare nec amatores cognominanẽ. Qui uero ſecundum certam ſpeciẽ ad id
cõtendunt/totius nomen ſubeunt Amorem uidelicet & amare & amatores. SO. Recte loqui uide
ris. DIO. Nonnulli ferunt/eos qui dimidium ſui perquirũt/amare. Ego autem/ neq; dimidii/neq;
totius Amorẽ aſſero/niſi aliquo pacto ſit bonum: quandoquidem & manus & pedes / ſi uideantur
mala uel a ſeipſis homines abſcindere uolunt. Non. n. ſuum qſq; diligit: niſi forte quiſpiã quod bo
num eſt ſuum ac pprium cuiuſq; uocet/quod uero malũ potius alienũ. Quippe cũ nihil aliud pter
bonũ homines ament. Nonne ſic & tibi uidentur? SO. Sic utiq;. DIO. Simpliciter ergo dicendum
eſt/homines bonum amare. SO. proculdubio. DIO. An nõ addendum quod adeſſe ſibi bonũ cu
piunt? SO. Addendum. DIO. Nec adeſſe ſolum/ſed & ſemper adeſſe. SO. Et ſemper. DIO. Eſt igi
tur ſummatim Amor appetitio qua bonum ſibi ſemper eſſe quis cupit. SO. Vera nimiũ loqueris.
DIO. poſtq̃ huiuimodi quiddam ſemper ẽ uniuerſalis Amor potes ne dicere/quę potiſſimum ap
petendi conditio/quiue proſequendi modus & in quali/uel actione uel ſtudio/ Amor proprie no
minetur? SO. Si id oſtendere potuiſſem/nunq̃ ſapientiã tuã admiratus eſſem Diotima: neq; diſcen
di gratia ad te ueniſſem. DIO. At ego dicã? Eſt inq̃ hoc partus in pulchro/tã ſecundũ animam q̃ ſe
cundũ corpus. SO. Vaticinio opus eſt ad id quod ais intelligendum hoc. n. nullo modo percipio.
DIO. Dicam equidem planius Omniũ o Socrates hoĩum pregnãs & grauidũ corpus eſt pgnãs &
anima. Et cũ primũ ad certã ętatẽ puenerim⁹/parere noſtra natura cupit: parere uero ĩ turpi neq̃
in pulchro põt. Viri ſane mulieriſq; cõgreſſu fœtus ptuſq; puenit. Eſt aũt opus hoc diuinũ: & ĩam
mali ipſo mortali/ĩmortale hoc eſt/cõceptio. ſ. & generatio hęc in eo quod ſine pportione & diſſo
nũ eſt expleri nequeũt. Diſſonũ aũt eſt φ turpe ab oĩ quod eſt diuinũ: pulchrũ uero diuino cõſonũ.
Parca igiẽ & lucina generationi pulchritudo ipſa eſt. Quo circa quotiens pulchro qđ grauidũ eſt
adheret/lętitiaq; geſſit hilaritate & uoluptate diffundiẽ: piterq; & generat. Contra uero cũ turpi p
pinquat triſtitia quadã & dolore cõtrahiẽ. Abſterreturq; & cohibeẽ: nec gignit/ſed fœtũ retinens
angiẽ. Quapp quod cõcepit & iã luxuriat/adultũq; ad generationẽ ãhelat/circa pulchrũ utplurimũ
obſeruaẽ qm ĩde acri anxietate leuaẽ. Eſt. n. Amor nõ pulchri o Socrates/ut tu putas. SO. At cui⁹?
DIO. gñatiõis ptuſq; ĩ pulchro. SO. Reuera? DIO. Reuera inq̃. SO. Cur gñatiõis? DIO. qa Amor
ſepiternũ qddã ẽ & ĩmortale queadmodũ ĩ ipõ mortali gñatio: ĩmortalitatẽ ãt una cũ bono appe
tere neceſſe ẽ/ex illis q̃ ſupra cõceſſimus/qñquidẽ Amor eſt appetitio/q̃ bonũ ſibi qſq; ſemp adeſſe
deſiderat

Amor eſt im‑mortalitatis deſiderium.

deſiderat. Ex his cõcluditur Amorem ĩmortalitatis quoq; deſideriũ eſſe. Hæc omnia mihi Diotima tradidit/cũ de amatoriis ſermonẽ habuit necnõ ſic interrogauit. Quã huius Amoris cupiditatiſq; cauſam o Socrates arbitraris? An nõ uides q̃ grauiter afficiuntur/animãtes oẽs/& quæ gradiũtur/& quæ uolanr cũ ad generationẽ toto impetu ꝑferunt/& Amoris ardore inſaniunt? primo quidem generationis cã q̃ uehementer congredi cõcupiſcunt? Deinde quantũ circa natorũ alimenta laborant. Horumq; cã ĩbecilla etiam animalia aduerſus robuſtiſſima prelia poſcunt: & pro illis obcumbere parata ſunt/ac fame deficere modo filios nutriant: & aliud quodlibet audacter aggrediũtur. homines quidẽ forte putaret quiſpiã rõnis diſcurſu hæc agere brutis autem quæ nã Amoris tã ardentis cã eſt? Aſſignare hanc potes? SO. Minime. Dio. Credis ne unq̃ in amatoriis peritus fore dum hæc ignoras? SO. Ob hanc cãm ad te o Diotima/ut ſupra dixi confugio/quia præceptore me indigere cognoſco: horum itaq; precor/& aliorũ quæcunq; ad Amorẽ attinent/cãm afferas. Dio. Si credis illius natura Amorem eẽ/cuius ſæpe iam diximus/ne mireris. Ex hoc.n. ſimiliter/ut ex ſuperioribus/natura mortalis ſemper/& ĩmortalis eſſe pro uiribus nititur: hoc autem generatiõe dũtaxat aſſequitur: quoniam ſemp alterum. Iuuenem ueteris loco ſubſtituit. Enimuero eo ipſo ĩ tempore/quo animalium unũquodq; uiuere dicitur: idemq; eſſe/ut a pueritia ad ſenectutem/ q̃uis idẽ dicatur/nunq̃ tamen in ſeipſo eadem continet: ſed nouũ ſemper efficitur/& uetera exuit: ſecũdum pilos: carnẽ: oſſa: ac ſanguinẽ/& uniuerſum corpus. Neq; in corpore ſolũ/uerum etiam in aĩa id cõtingit. Mores conſuetudines: opiniones: cupidines: uoluptates: dolores/atq; timores/continue ꝑmutantur: neq; quicquam ex iſtis idem/& ſimile perſeuerat/ſed priora quidẽ abolentur/noua uero ſuccedunt. Quinetiam quod mirabilius eſt/ſcientiæ quoq; non ſolum aliæ euaneſcunt/aliæ ſurgũt neq; ſemper ſecũdum ſcientias iidem ſumus/uerumetiã una quæuis ſcientiarũ idem patitur. Q̃d enim dicitur meditari/quaſi exierit ſcientia dicitur. Obliuio namq; ſciẽtiæ exitus eſt. Meditatio uero nouam memoriã ſemper/abeuntis loco reſtituens/ſciam ſeruat/ut eſſe eadẽ uideatur: hoc utiq; pacto omne mortale ſeruatur: nõ quia ſemp oĩno idẽ ſit/ut diuinũ/ſed quia quod tabeſcit/& abit/nouũ/& ſimile ſibi relinquit. Hoc a remedio Socrates quod mortale eſt ſiue corpus ſeu quodlibet aliud/particeps ĩmortalitatis euadit. Quod uero diuinum/& ĩmortale/alia rõne. Quãobrem mirari nõ debes ſi oĩa germen ſuũ natura chariſſimũ hẽant. Nam ĩmortalitatis gratia nixus huiuſmodi atq; Amor cuilibet ineſt. Cum hæc audiſſem/admiratione cõmotus inq̃. Siccine Diotia ſapiens reuera de iis iudicandum. Tũ illa/ut ꝑfecti ſophiſtæ ſolẽt: certo ſcito inqt o Socrates. Et.n. ſi gloriæ ſtudiũ quod hoibus ĩeſt cõſiderare uolueris/admiraberis ruditatẽ tuã quod ea q̃ dixi nõ ſatis comprehẽderis. Cernes qdẽ q̃ uehementer exoptent/notos ſeſe oĩbus exhibere: & in futurum ĩmortalem gloriã cõſequi. Nã huius gratia magiſq̃ filiorũ/pericula ſubeunt: pecunias erogant. Laboreſq; nullos reſpuũt. Ac dẽiq; ſeſe morti exponũt. An cẽſes Alceſtẽ ꝑ Admito mori uoluiſſe? Aut Achillem in ultione Patrocli obcũbere? Aut ueſtrũ Codrũ ꝑ filiorũ regno perire? niſi ĩmortalẽ uirtutis memoriã/q̃lis apud nos extat/cõſecuturos ſe præſagiſſet? SO. lõge abeſt. Immo ꝑ ĩmortali uirtute & honeſta opinione cũcta hæc/ut arbitror agũt. Et quo meliores hoĩs ſunt/eo magis ad iſta contẽdunt. Nã ĩmortalitatẽ amãt. DIO. Quicũq; igit corpore fœcũdi ſunt/ad fœminas ſe magis cõuertunt. Atq; ita amãt/& filiorũ generatione ĩmortalitatẽ memoriã: felicitatẽ/ꝑ oẽ tp̃s aſſequi ſperãt. Sunt/& q aĩarũ grauidã atq; fœcũdã magis q̃ corpus habeãt: hi ſane cõcipiũt ea q̃ aĩæ/& cõcepiſſe/& cõcipere cõuenit. Sed qd nã cõuenit? Prudentiã uidelicet aliaſq; uirtutes: quaꝝ rerũ poetæ oẽs genitores ſunt: necnõ artifices illi q inuentores dicunt. Maxima uero/& oĩum præſtantiſſima prudẽtia eſt qua ciuilia/& domeſtica gubernant. Cuius nomen eſt temperantia atq; iuſtitia. Quiſq; ergo uirtutũ huiuſmodi natura plenus/& grauidus eſt/ideoq; diuinus/ætate debita iminente/parere iam generareq; affectat/& iccirco paſſim uagatur/quæritq; pulchrũ/in quo generet: in turpi nãq; minime generaret. Quapp corporibus ſpecioſis magiſq̃ deformibus gratulatur: utpote pregnãs. Q̃d ſi aĩam præterea pulchrã: generoſam docilẽq; repiat: utraq;/pulchritudine cõcurrẽte mirifice delectat/& corã hoĩe illo cõfeſtim de uirtute loq̃ndo facũdia pollet: q̃lis eẽ debeat uir bonus ediſſerẽs/qdue ſit eius offm̃. Atq; hac doctrina imbuere illũ ſtudet. Adherẽs qppe pulchro eoq; familiariter utens/q̃ quõdã cõceparat/parit/& gignit illius tã ĩ abſentia q̃ præſentia memor: quodue inde naſcitur cũ illo cõmuniter nutrit atq; educat. Vñ auguſtiorẽ cõiõne firmioreq; amicitiã uiciſſim cõtrahunt q̃ mortaliũ filiorũ parẽtes/utpote q in filiis ĩmortalibus magis pulchrioribuſq; una cõmunicant. Et.n. huiuſmodi filios qlibet potiuſq̃ humanos eligeret: ꝓferti q Homeꝝ Heſiodũq; cõſideret/& poetas alios emulet/dũ cernit q̃les filios reliq̃runt: q cũ ĩmortales ſint/ĩmortalẽ quoq; gloriã mẽoriãq; parẽtib⁹ ꝓbuerũt: q̃leſq; Lycurg⁹ Lacedæmõiis reliqt filios Lacedæmõiæ ac totius pene Greciæ ſeruatores: honorat/& apud uos pp gñationẽ legũ ipſe Solõ. Aliiq; ꝑmulti alibi/apud Græcos/& Barbaros/q multa atq; ꝓclara opa demõſtrarũt/uirtutẽ oẽm ꝓgenerantes. Quib⁹ ſacra ac tẽpla multa/ob huiuſmõi ſæpe natos dicata ſunt: ob hũanos uero adhuc alicui nũq̃. In his utiq; amatoriis o Socrates ipſe forſitã ĩduſtria tua initiareris. Verũ uero ulterius ꝓcedas ac ꝑfecta demũ amatoria quæ

Aſſidua mu‑tatio ĩ corpo‑re & anima.

ſublime ſpectant quorũ gratia hæc ſunt:animaduertas. Vtrũ inq̃ ꝑgere ualeas necne. Ignoro. Di-
cam tñ/omniq; ſtudio tibi opitulabor. Tu uero ꝓ uiribus ſeq me nitere. Oportet eũ qui ad hoc re-
cto ſit tramite ꝓgreſſurus/ſtatim ab adoleſcẽtia pulchra corpora cõtẽplari/& primũ quidẽ ſi modo
recte ducatur/unum corpus amare:ibiq; rõnes pulchras ꝓducere/cogitare deinde pulchritudinẽ
q̃ corpori cuilibet ineſt alterius corporis eſſe germanã. Et ſi ſequi decet quod in ſpecie pulchrũ/ab
ſurdum eſt credere eã q̃ oĩbus corporibus ineſt/nõ unam eãdemq; pulchritudinem eſſe. Et qui hoc
aduertit/oĩum ſimpliciter pulchrorum corporũ amator euadere debet. Amoris aũt erga unũ ue-
hementiam hac rõne remittere:atq; unius ſpeciem paruiſacere. Poſt hæc pulchritudinẽ q̃ animis
ineſt/illa q̃ in corpore præſtantiorẽ exiſtimet/adeo/ut ſiquis animi ingenui ſit q̃uis forma corporis
aliis quibuſdam cedat/ſufficere tñ arbitretur/& amet/curetq;/& rationes huiuſmodi pariat q̃ratq;
ſermones oẽs qui reddere meliores adoleſcentes poſſit. Vt hinc ad pulchritudinẽ q̃ i officiis ac le-
gibus reperitur inſpiciendam ducatur/intelligatq; illam oẽm ſibiipſi uniformem cognatãq; exiſte
re/ut eam q̃ circa corpus eſt/pulchritudinẽ paruifaciat:poſt officia legeſq;/ad ſcientias tranſeat:ut
ſcientiarum pulchritudinem contẽplatur. Dũq; id quod ampla exuberat pulchritudine cõtuetur/
haud amplius tanq̃ mancipium unius puelli ſpeciem admiretur neq; unius hoĩs uel officii pulchri
tudine ſit contentus. Nam quiſquis in hoc delinquit/exilis/& abiectus eſt ſeruus. Verum in profun
dum pulchritudinis ſe pelagus mergat. Vbi ipſo intuitu/multas:præclaras:atq; magnificas rõnes
intelligentiaſq; in philoſophia abunde pariat. Donec ibi confirmatus/& roboratus/ſcientiam iam
unã talem intueatur/q̃ pulchri talis exiſtit. Aciem uero nũc mentis ꝓ uiribus adhibe. Quicũq; huc
uſq; ꝑ amatoria gradatim deducitur recto ordine pulchra intuitus/ad finem iã amatoriu affectus ꝑ
ueniens/ſubito quandã natura mirabilem inſpiciet pulchritudinẽ. Hoc illud:cuius gratia labores
oẽs ꝓcedentes ſubiuimus principio q̃dem ſemꝑ eſt/nec fit/nec interit:neq; creſcit unq̃:neq; decre
ſcit:p̃terea non hac ex p̃te pulchrũ/ex illa turpe. Vel tum pulchrum/tum minime. Neq; ad hoc qui
dem pulchrũ/turpe uero ad illud. Vel hic pulchrũ/ibi turpe:ut quibuſdam pulchrũ ſit/quibuſdam
uero nequaq̃. Neq; rurſus imaginatione quadã ipſum pulchrũ ita fingetur/quaſi uultus pulcher
uel pulchræ manus/aut aliud quiddã/cuius corpus eſt ꝑticeps. Neq; ut oratio quedã/uel ratio/aut
ſcientia q̃dam. Neq; in alio iacere putabitur/uelut in aĩali/uel terra/uel cœlo/aut alio quopiã/ſed ip
ſum ꝑ ſeipſum cũ ſemetipſo:uniforme ſemꝑ exiſtẽs. Cætera uero oĩa q̃ pulchra ſunt/illius ꝑticipa-
tione pulchra ea ſcilicet cõditione/ut naſcentibus/& itereũtibus aliis nihil ſubtrahat̃ illi/aut addat̃/
neq; paſſionẽ ullã incurrat. Quando uero ab his aliq̃s legitime amando/adſcendẽs/illud ipm̃ pul-
chrum ſuſpicere icipit/ferme iam finẽ attingit. Hoc eſt ꝓfecto ad amatoria recte ꝑgere/uel ab alio
duci:qñ uidelicet quis ab his pulchris gratia pulchri illius adſcendere incipit/quaſi quibuſdã gra-
dibus utens/atq; ab uno primum in duo tranſiens/& a duobus in oĩa q̃ pulchra ſunt/corpora. Ab
his in oĩa officia pulchra. A pulchris officiis/ad doctrinas pulchras conuerſus. A doctrinis deniq;
multis in illã doctrinã ꝑueniẽs q̃ non alterius eſt q̃ illius ipſius pulchri doctrina. Atq; ita demũ q̃d
ipm̃ pulchrũ ſit cõtemplat̃. In hoc utiq; uite ſtatu o Socrates ſi uſquã alibi hominũ uidelicet/ipſum
pulchrũ ſpectãti uiuendũ. Quod ſi qñ uideris/ſupra q̃ dici poſſit p̃tioſius auro hornatiſq; ueſtibus
& pulchris pueris adoleſcẽtibuſq; cenſebis. Quos nũc/& tu/& alii multi/dũ ſpectatis nimium obſtu
peſcitis:& ſi fieri poſſet eligeretis inter illos ſemꝑ cibo potuq; neglecte uerſari q̃ felix illud ſpectacu
lum fore putamus/ſi cui cõtigerit/ut ipm̃ pulchrũ intueat̃. Sincerũ. Integrum:purũ:ſimplex:non
humanis carnibus coloribus:nõ aliis mortalibus nugis cõtaminatũ. Sed ipm̃ ſecundũ ſe pulchrũ
diuinũ iſpiciat. Num uitã huiuſmodi puifacis? hoĩs uidelicet ipſius q illuc ſuſcipit/q tam p̃clarum
ſpectaculũ cõtuetur:q illi cohæret. Nõne cogitas quod ibi ſolũ cernens ille eo oculo pulchrũ quo ꝑ
cipi põt:nõ Imagines uirtutis ulterius ſed uirtutes ipas pariet q̃ppe cũ nõ ſimulachrũ:ſed rẽ ipam
attingat. Cũq; uirtutẽ ueram pariat:atq; alat deo amicus efficiet̃:& ſiq̃s alius hoĩum:is maxime im
mortalis exiſtet. Hæc o Phædre aliiq; cõuiuæ inq̃t Diotima. Cui fidem adhibeo. Atq; aliis pſuade-
re ſtudeo:hoĩum natura haud facile poſſe ad beatæ imortalitatis poſſeſſionẽ q̃cq̃ legitimo amore
conducibilius iuenire. Quãobrem honorandũ amorẽ ab oĩbus hoĩbus cenſeo. Equidẽ amatoria
colo meq; ſummope in his exerceo:alioſq; exhortor. Et nũc q̃dem ac ſemꝑ ꝓ igenii facultate Amo
ris uim:& fortitudinẽ laudo. Hũc o Phædre ſermonẽ:ſi uis quaſi laudationẽ q̃ndam Amoris exiſti
ma:ſin autẽ aliter appellare placet appella. Cũ hæc dixiſſet:ut rettulit Ariſtodemus:reliqui omnes
ꝓbarũt. Ariſtophanes ſolus repugnare temptauit:q̃a mentionẽ ſermonis illius ſupra fecerat. Sed
repente aulæ hoſtiũ ꝑcuſſum ſonitum reddidit:& clamor debachantiũ. Iuuenũ tibicinũq; auditus.
Tum Agatho aduertite inq̃t miniſtri q̃nam hoĩes aduentarint:& ſiq̃s familiaris noſter interſit:ad
nos adcerſite. Si nullus nos haud nõ amplius bibere ſed iam quieſcere:nunciate. At paulopoſt uo-
cem Alcibiadis audierũt/ebrietate inſultantis alteriuſq; in ueſtibulo clamantis. Qui ubi eſſet Aga
tho flagitabat/ad eumq; ſe duci iubebat. Eũ igit̃ tibicen aliiq; contubernales duxerunt:& ad fores
aulæ collocarũt/corona quadam ex hedera uioliſq; cõſerta redimitum:uictiſq; multis caput circũ-
datum

datum. Vbi ſtatim clamauit. ſaluere uos iubeo uiri ebriũ hoĩem ualde cõpotatorem ſuſcipire. Vel
abæmus/agathonẽ ſolũ coronantes/cuius gratia uenimus. heri equidẽ ĩtereſſe nequiui. hodie ue
ni uictas ferens: ut/a/meo capite ſapientiſſimi pulcherrimiq; caput/ſi ita prædixero/circũligatem.
An me quaſi ebriũ deridebitis? ego autẽ q̃uis irrideatis/uera tñ loqui me ſcio. Reſpõdete obſecro
nunquid ad hæc ingredi ꝑmittatis. Bibitis adhuc. an non? Quare acclamauerunt oẽs. Iuſſerunt in
gredi atq; accũbere. Acceſſiuit Agatho Alcibiadẽ tulerunt cõtubernales. Ille uictas tollebat Aga
thonis caput circũdaturus. SO. licet/e/conſpectu adſtantẽ non uidit. ꝑpe Agathonẽ aſſedit/inter
eũ & Socratẽ medius. Ei nãq; Socrates ceſſerat. Cũ ſediſſet Agathoni cõgratulatus eſt/eũq; coro
nauit Agatho ſoluite inquit Alcibiadẽ pueri/ut in numero triũ accũbat. Aſſenſus Alcibiades/quis
tertius cõuiua eſſet interrogat. cõuerſuſq; Socratẽ uidet/& aſſurgens pro Hercules inquit/qd hoc
eſt? hic ẽt ĩſidiatus mihi o Socrates conſediſti? Sic ſemper ſoles/ubi minime oĩum expectarẽ proti
nus mihi occurrere. & nũc cur huc ueniſti? Cur hic potiuſq̃ apud Ariſtophanẽ ſedes? aut ſiqs alius
ridiculus adeſt/ꝑmittitq;. Immo excogitaſti ſcio/iuxta conuiuarũ pulcherrimum hic ſedere Socra
tes aũt ad Agathonẽ conuerſus. Vide inquit Agatho/ſi quo pacto mihi ſuccurrere potes. Amor
quippe huius hoĩs/haud leue quiddã mihi extitit. Ex eo nãq; tẽpore quo hũc amare cœpi/nunq̃ mi
hi licet aut aſpicere pulchrũ aliquẽ aut alloqui: quin iſte Zelotipus. i. amatoria ſuſpitione captus &
inuidens mira quædã tentet/conuitieturq;. imo uix ſe cõtinet quin manus inferat. Vide igitur ne ĩ
præſentia tale quid agat. Sed nos concilia. Vel ſi uim inferre conetur. opitulare. Nã huius furor &
amatorius ĩpetus me maxĩe terret. Ad hęc Alcibiades. Inter me ac te cõciliatio nulla cadit. ſed ho
rum cauſa alias ulciſcar. Nunc autẽ Agatho mihi aliquas ex his uictis in ꝑtias/ut & huius mirabile
hoc caput exhornẽ. ne mihi ſuccẽſeat quod te coronauerim non ipſum qui oẽs hoĩes ſermonibus
ſuperauit/nõ heri tñ ut tu ſed ſemper. Acceptis itaq; uictis coronauit Socratẽ ac ſedit. ſedens autẽ
inquit. Nimiũ mihi ſobrii conuiuæ uidemini. Neq; ꝑmittendũ uobis id cenſeo. bibendũ eſt enim.
Nã inter nos id cõuenit. Ergo bibendi principẽ donec ſatis biberitis me uobis ꝓpono. Ferri iube
Agatho/ſiqd adeſt amplũ poculũ. ſed nil opus ẽ/imo feras huc puer uas illd: qd plures q̃ octo pate
ras cape uidetur. Cũ uas ĩpleuiſſet/prior ipſe bibit Socrati deinde ĩfundi iuſſit. & inquit. Aduerſus
Socratẽ o cõuiuæ dolus iſte mihi nihil confert. Quãtũcũq; quis iuſſerit/ebibet nec ebriũ unq̃ uide
bitis Socrates infundente puero bibit. Tum Eryximachus/qd agimus Alcibiades? Ita nec loqmur
quicq̃ ſup calicẽ neq; canimus/ſed quaſi ſitientes ingurgitamus? Ad quẽ Alcibiades/ſalue optime
Eryximache optimo & frugi admodũ patre nate. Et tu ſalue Eryximachus ipſe ſubiunxit/uerũ qd
nobis agendũ? ALCI. Qđ tu præceperis. Tibi quidẽ parendũ eſt. Vir medicus multis aliis ęqua
bit unus. Impa ergo quodcũq; iuber. ERYXI. Audi iam. Anteq̃ ingredereris/uiſum fuit ab uno
quoq; pręſentiũ ad dexterã deinceps. Amorẽ pro ingenii facultate laudãdũ. Hos quidẽ ſinguli di
ximus. Tu quoq; cum non dixeris/biberis autem/iure dicere debes. & cũ dixeris/tunc demum So
crati quicquid uolueris ĩperabis Socrates quoq; illi qui ad dexterã ſuccedit ſimiliter cæteriq; dein
ceps. AL. præclare loqueris Eryximache. Sed non æqua ratio uideri debet/ut ebrius cũ ſobriorũ
oratione uerba ſua cõferat. Sed o beate uir/perſuaſit ne tibi Socrates qcq̃ ex his quę pauloante nar
rauit? Vel ſcis cõtra eſſe oĩno? Hic. n. ſi eo præſente quẽq̃ laudauero uel deũ uel hoĩem aliũ q̃ huno
ipſum manus non cõtinebit. SO. Bona uerba queſo. ALCI. Nihil ad hęc dicas: ꝑ neptũnum nemi
nem aliũ te præſente laudarẽ. ERYXI. Sic agendũ uidet: & ſi uis Socratẽ lauda. ALCI. Quid ais?
Oportere uidetur Eryximache/hunc uirum aggrediar: & corã uobis ulciſcar. SO. Quid cogitas?
de ridiculis quibuſdã me laudabis? An quid ages? AL. Vera loquar. ꝑmittis ne? SO. Vera quidem
loqui ꝑmitto/ac ẽt iubeo. ALCI. Parebo q̃ libentiſſime modo id aſſequi poſſim. Verũ tu obſeruat
& ſi quid minus uerũ refero/ĩterpella ut iubet: mendaciũq; redargue. Nũq̃ enim ſponte mentiar.
Neq; mireris/ſi aliud aliunde utrũq; redit in memoriã colligo. Nam haud facile eſt homini ſic affe
cto miros tuos mores facunde certoq; ordine numerare Socratẽ o uiri cõuiuæ ꝑ Imagines lauda
re conabor. Iſte igitur forte ſuſpicabitur me ad ridicula ſermonem conuertam. Summetur autem
Imago ueri non ridiculi gratia. ALCI.

Alcibiades collaudans Socrates.

SOcratẽ aſſero ꝑ ſimilẽ Silenis iſtis/q ſedentes ĩter alias. Imagines/a/ſcũlptoribus figurant:
ita ut fiſtulas tibiaſue teneãt. Qui ſi biſariã diuidant/repiunt ĩtus Imaginẽ hre deorũ. Saty
ro quoq; Marſyæ ſimilẽ eẽ dico. Et qđ aſpectu qdẽ his es ꝑſimilis/ne tu qdẽ o Socrates ne
gabis. Qđ uero ĩ aliis quoq; ſilitudinẽ eorũ hẽs/deinceps iã audi. ꝓcax & contumelioſus es/an nõ?
Si nõ fateris/eqdẽ teſtes adducã. An nõ tibicen? Et tibicẽ qdẽ Marſya longe ꝓſtãtior? Ille. n. inſtrũs
qbuſdã hoĩes demulcebat oris potẽtia. Et nũc ẽt ſiqs modulatõe illius utit. Nã illa q̃ olympus mo
dulatus eſt/Marſyã q docuit modulatũ dico. Eius igit harmonia ſeu uir qdã bene ſeu fœmina ma
le utat/ſola aĩos attrahit: & qa diuina eſt/oſtendit qui nã diis myſteriiſq; ĩdigeãt. Tu autem in hoc
dũtaxat differs ab illo/quod ſine ullo inſtrumẽto nudis qdẽ uerbis hoc idẽ efficias. Nos certe quo

tiens aliũ audimus alterius uerba referẽtẽ/& ſi nimiũ boni oratoris/tñ nullius/ut ita dixerim illa fa-
cimus. At cũ te qs audit/aut tua uerba quouis alio referente q̃uis ineptus ille ſit q refert/& ſiue uir
ſeu fœmina/ſiue adoleſcentulus audiat obſtupeſcimus q̃dẽ/ac mente corripimur. Equidem niſi ſu-
ſpicarer ne forte nimis ebrius uidear/iureiurãdo interpoſito affirmarem/qualia mihi alias ab huius
uerbis contingerunt:contingantq́ ẽt nunc quotiens hunc audio. Multomagis q̃ hi qui coryban-
tum more deferunt/cor in me concitat ob huius uerba. lachrymaſq́ effundo: uideoq́ multis aliis
hoc idẽ contingere: Et cũ Periclem audiebã cæteroſq́ oratores bonos/uidebant illi quidem mihi
præclare dicere: ſed nihil tale mihi cõtingebat. neq́ cõcitabat aĩus/neq́ ſeipſum quaſi ſeruiliter ui-
uentẽ condẽnabat. Sed ab hoc Marſya noſtro ſæpe ita inflector/ut exiſtimẽ nullo modo in hoc ſta-
tu uitæ mihi eſſe uiuendũ hæc o Socrates ne negaueris. Quinetiam certo ſcio/ſi in præſentia aures
illi præſtare uelim minime tolerare. ſed eadẽ illa mihi euẽturẽt. Cogit. n. me fateri quod cum ipſe
ego in multis deficiã/tñ me ipſum negligo: rẽq́ populi Athenienſium curo. Vi ergo quaſi aduerſus
ſirenas obturans aures hũc fugio ac uito/ne apud eũ ſedens cõſeneſcã/patior aũt erga hunc ſolum
qd' nemo exiſtimaret. ut cuiuſq̃ pudore ac uerecũdia detinerer. Atqui hunc ſolũ uereor. Conſcius
enim mihi ſum defendere me nõ poſſe/quin ſint agẽda q̃ iubet. ſed cũ ab eo diſcedo populari am-
bitione me ſuperari. fugio igit hũc atq́ uito. Et quotiens ipſum intueor/uerecundia me q̃a pmiſſa
nõ ſeruauerim/capit/ut ſæpe cupiã hunc e uita decedere. Rurſus uero ſi hoc acciderit/ſcio me lon-
ge id iniquius toleraturũ. Itaq́ quo me uertã/aut quẽadmodũ hoc utar/neſcio. Et a modulationi-
bus q̃dem Satyri huius talis mihiq́ & multis aliis contigerũt. Cætera uero audite/ut ſimilis ſit his
q̃bus ego ſimilẽ eſſe dicebã: & uim q̃ mirabilẽ habeat intueamini. Scitote neminẽ ueſtrũ Socratem
cognoſcere. Sed ego uobis oñdam/q̃nq̃dem dicere iã ĩcœpi. Cernitis q̃ uehemẽter Socrates erga
pulchros afficit! ſempq́ inter eos uerſat & obſtupeſcit. Ignorat oĩa. Nihil nouit figura pfecto hæc
ſilenis eſt pſimilis. Scitote igitur eũ hac habitus forma exterius amiciri/tanq̃ ſculptum quendã ſile-
nũ. Intus uero ſi aperiatur/mira o uiri cõuiuæ caſtimonia & integritas ineſt. Neq́. n. pulchritudi-
nem corporis cuiuſq̃ q̃cq̃ æſtimat/neq́ diuitias/neq́ honores neq́ cætera/q̃ uulgus admirat: i ſed
ea cuncta ſupra q̃ exiſtimari queat/longe ſpnit: ac p nihilo ducit. Quo circa nullius nos eẽ apud eũ
uobis aſſero: fingit tñ ironicus aliter: ac locari palã de his rebus nunq̃ ceſſat. Serio aũt agentis atq́
intus aperti neſcio utrũ qſq́ ueſtrum diuinas quæ intus latent imagines unq̃ inſpexerit. Ego certe
q̃nq́ eas cõſpexi/atq́ mihi uiſæ ſunt uſq́ adeo diuinæ & aureæ & formoſæ & mirabiles. ut nullo mõ
fas exiſtimẽ aliter q̃ Socrates præcipit agere. Ego iam aliq̃ñ o uiri conuiuæ Socratẽ arbitratus mea
ſpecie reuera ãdmodũ delectari/occaſionẽ hanc mirificã feliceq́ ad id quod effectabã me nactũ eẽ
putaui. Gratificari quippe Socrati cõſtitui/ut quæcũq́ ille nouerat/mecũ cõicaret. Nã magnũ ali-
quid & mirificũ formoſitatẽ meã exiſtimabã eaq́ plurimũ fidebã. Cũq́ aſia nũq̃ ſine cõite cu eo lo-
qui cõſueuiſſem/q̃nq́ dimiſſo comite ſolus cũ eo reſtiti. Vera uobis oĩa apienda ſunt. Attẽdite ob-
ſecro. Si mentior Socrates ipſe redargue. Reſtiti eq̃dẽ o uiri cõuiuæ ſolus cũ ſolo: ſpans eadẽ hunc
mihi dicturũ/quæ amatores amatis cũ ſoli ſunt/loq ſolẽt. Qua ſpe ualde lætabar. horum uero nihil
actum eſt ſed ut ſolitus erat/cũ ad ueſperã uſq́ diſſeruiſſet/abiit. poſt hæc ad paleſtrã hũc citaui exer-
cuiq́ quaſi i hac aliq̃d pfecturus. ſoli itaq́ ſæpe nos ſimul gymnaſtica exercuimus. q̃d multis opus
eſt uerbis! Nihil mihi ſucceſſit. poſtq̃ uero hac nequaq̃ ſucceſſerat: durioribus machinamẽtis utrũ
hunc aggredi ſtatui/nec ab incœptis deſiſtere. Audite q̃ uehemẽter huic inſidiatus ſum. Cœnatũ
accerſiui tanq̃ amator amatis inſidiatus. Is nõ facile nec primo paruit. Tãdẽ uero obſecutus ẽ. Ve-
nit ergo. ſed ſumpto cibo cõfeſtim abiturus ſurrexit. Tunc ego pudore detentus abire pmiſi. Sed
alias uehemẽtiores inſidias tendens/poſt cœnã/ad multã noctẽ ſermonẽ ptraxi. cũq́ uellet diſce-
dere/obiiciens ĩ tẽpeſtã noctẽ/manere coegi. Quieuit igit i primo lecto ſup quẽ ſedẽs cœnauerat.
nec alius præter nos ullus ibi ea nocte dormiuit. Quæ hactenus dicta ſunt ſine rubore ubiq́ pferri

Prouerbium Vinũ & cum pueritia & ſi ne pueritia ẽ ueridicum.

pſit. Quæ uero ſequunt/nõ prius audietis q̃ puerbiũ illud recenſuerim. Vinũ & cũ pueritia & ſine
pueritia ẽ ueridicũ. Quinetiã iniuſtũ uidet/ut is Socratẽ laudat/ſupbũ & inuictũ facinus illius ſilẽ-
tio prætereat. præterea nõ aliter affectus ſum q̃ ille quẽ uipera mordet. Illũ q̃ppe ferũt q̃lis ſit eius

Vt affecti ſint qui a uipera morſi ſunt.

paſſio aperire nolle niſi his q ſimiliter ægrotãt/quaſi hi ſoli utpore mali nõ ignari ignoſcãt/ſiqs cru-
ciatu cõpulſus & loq & agere cuncta nõ dubitet. Ego igit pceteris aſtrictus uehemẽtiori phiæ mor-
ſu/q oĩum ẽ acerrimus & ſiue cor/ſiue aĩum/ſiue q̃uocunq́ id appellandũ ſit/ſaucius cupiditate in
phia ſermonũ q acrius q̃ uipera mordẽt & occupant ſi q̃ñ attigerint. iuuenilẽ aĩum qui nõ penitus
ignauus ſit/cõpellũtq́ ad q̃cq̃d tandẽ ſit/faciendũ atq́ dicendũ/nihil intentatũ relinq̃re ſtatui/quo
Socratẽ ad explẽdã hãc ſitim mihiq̃ cõiunctiſſimũ facerẽ. Non dicerẽ ea q̃ dicturus ſum/niſi apud
eos cõuiuas loquarer/quos ſp quaſi ueſano quodã phiæ furore correptos bachãteſq́ pſpexi. Phæ-
dros. Agathones. Eryximachos. Pauſanias. Ariſtodemos Ariſtophanes. Socratẽ deniq́ ipm & cæ-
teros hæc. n. mihi niſi ſauciis. Eodẽq́ mõ affectis narrãda ñ eẽnt. Quare uos audiẽtes mihi ueniã
dabitis/p his q̃ tũc a me facta/& nũc dicta fuerint. famuli aũt & ſiqs alius adſit pphanus & agreſtis
aures

aures obſtruant. Extincto lychno famuliſq; abſētibus/uiſum mihi o uiri cōuiuæ haud amplius diſſimulandū differeđūq;/ſed ingenue qđ ſentirē aperiendū. Tetigi itaq; illū dicens Socrates dormis? SO. Nōdū. ALCI. Scis ne qd hactenus mihi uiſum fuerit? SO. Qua de re/& qd rogas? ALCI. Tu mihi ſolus amator me dignus extitiſſe uideris. Verecūdior tū in amore fuiſſe. Egdē cū ita ſe res habeat/egoq; talis ſim/ſtultū eſſe ducerē niſi in hoc quoq; tibi gratificarer/& in cœteris omnibus: ſiue meis rebus/ſiue amicis īdigeas. Mihi qdē nihil ē antiquius/q̄ ut optimus uir euadā. Ad hoc nemo me magiſq̄ tu iuuare pōt. Ego aūt tāto uiro nō obſecutus uehemētius ſapientiū increpationes uererer/q̄ obſecutus inſipientū uerba. Quæ cū audiſſet/ſolita ironia diſſimulās ita rńdit o amice Alcibiades uideris reuera nō ignauus miliſq; eē/ſi uera ſunt/q̄ de me refers: & īeſt mihi uis quædā/p quā ipſe melior effici poſſis. & mirā ī me pulchritudinē cōſpicis tua forma lōge præſtātiorem. Si iſta cōgnoſcens/cōicare mecū exoptas/& pulchritudinē pulchritudine cōmutare: tāq̄ fœnerator multo plus q̄ ego reportare cōtēdis. Nā p opiniōe ueritatē pulchrorū lucrari conaris. & aurū p aurichalco recipe. Sed o beate diligētius aiaduerte: ne te mea cōditio lateat/cū nullius ſim precii. Tūc ſane mētis oculus acute īcipit cernere: cū primū corpis oculus deflorеſcit. Tu uero ab hac ætate es procul. ALCI. Mea qdē talia ſunt/qualia dixi. Neq;.n. in ore unū/in corde aliud hēo. Tu aūt ita delibera/ut & tibi & mihi melius fore cēſes. SO. pbe loqueris. ergo poſt hac inuicē cōſultātes agemus qđ utriſq; tā in his q̄ in cæteris oībus maxie cōducturū putabimus. Cū hæc audiſſem & obiiciſſem q̄ſi iaculo quodā ſauciū exiſtimā: ſurgenſq; ne uerbū qdē ulterius loq pmiſi. Et hunc amictū quē uides circūdans/erat.n. Hiems ſubſtrato huius pallio ueteri recubui. & hiſce brachiis felicē hūc ſapientēq; uirū penituſq; mirādū amplexus/noctem ſic totā quieui. Hæc ſcio nō negabis o Socrates. Is tū formā qua ego maxie fidebā/ſprenit oīo quaſi ridiculā ſupbeq; cōtēpſit. deos oēs deaſq; teſtor o iudices/eſtis.n. ſocraticę ſuperbię iudices me nō aliter ſurrexiſſe ac ſi cū patre uel fratre natu maiore iacuiſſem. Quā mihi mentē poſt hæc fuiſſe putatis: cum me quidē contemptum exiſtimarem/eius autem ingeniū temperantiam & fortitudinē admirarer: uirum talem nactus qualem me prudētia & tolerantia repertūrum eſſe nullum crediderам. Quapropter qua ratione illi ſuccenſerē ab eoq; diſcederem/ haud inueniebam: neq; ruſus quibus illecebris ipſum mihi conciliarem. Noueram equidem difficilius hunc pecuniis q̄ Aiacē ferro domari poſſe. & id quo facilius irretiri illum ſperauerā me fefellit. Ambigu⁹ itaq; & huic uiro magiſq̄ alius quiſq̄ alteri mācipatus circūuagabar. Hęc omnia tūc/a/me facta ſunt. Procedēte poſt hęc tēpore militia illi ſimul mihi q; obuēit/aduerſ⁹ Pondæā Fuimuſq; Socrates & ego in eo exercitu cōtubernales. primū qdē laborū patiētia nō me ſolū/ſed alios oēs longe ſupabat. Et ſi quo in loco ut accidere ſolet in bello/cōmeatus deficeret/nulli pares huic repiebanť ad famē ſitimq; pferendā. Rurſus uero ī abundātia rerū & cōmeſſatiōe menſarq; militari ſolus hic frui poſſe uidebať. Et q̄uis bibere nollet/tū ſi cogebať/oēs ptinus bibēdo longe uincebat: & qđ mirabile ē/ebriū quiſq̄ eū nūq̄ cōſpexit. Sed hoc mihi adhuc in poſterū redargui poſſe uideť. Aduerſus āt hiemes & frigora/q̄ illis in locis aſperrima ſunt/mirabilia faciebat. Quodā.n. gelu maxīo ītolerabiliq; facto ita ut nulli exire de tabernaculis auderēt/& ſiqui exibāt/nō niſi ſuffarcinati admodū pedeſq; & crura pellib⁹ pāniſq; laneis diligēter circūuoluti/Socrates p hoc ipm tpſ ita exibat cū cæteris militibus/ut nihil ad eā ueſtē adiungeret: quā primo ferre ſolitus erat. Nudis uero pedibus p glaciē facilius īcedebat q̄ cū calceis alii. Milites uero hæc intuētes/ſe cōtēni ab eo ſuſpicabanť. Et in his qdē talis erat Socrates. Quid āt fecerit tolerātiſſimus uir/ī eodē exercitu/operæpriū ē audire. Nā cū aliqñ cogitatio q̄dā īcidiſſet/ſtetit cogitās eodē ueſtigio/a/matutino tpe cūq; explicare id qđ cogitabat/nō dareť/pſtabat cogitās/nec dimittebat. & iā meridies erat: militeſq; id ſenſerāt/ac mirabanť: alter q; narrabat alteri Socratē ab aurora ſtetiſſe/cogitātē. Demū uero ab Ionia qdā milites/cū nox iā īmineret/cœnati prius/erat.n. tūc ęſtas/circa eū ſtrata poſuerūt/iacuerūtq; ſub diuo illū obſeruantes/an p noctē quoq; pſeueraret Socrates ꝟo ſtetit uſq; ad aurorā ſequētē ac ſolis exortū. poſtea uero abiit/cū iā ſolē naſcentē ſalutauiſſet. In p̄liis quoq; qualis fuerit/nō ē ſilentio prætereundū. Nā cū ea pugna fuit ex qua me quaſi optimū pugnatorem duces exercitus donauerūt/nemo alius me ſeruauit q̄ Socrates. Vidēs.n. me grauiter uulneratū nequaq̄ deſeruit: ſed ante me proſiliens me ipſum atq; arma mea protexit. ab hoſtibuſq; ſeruauit. Atq; ego tūc iſta prædicās conatus ſum/ut non mihi/ſed Socrati huic/a/quo ſeruatus eram/dona illa traderenť. Neq; iſta cōfutaueris neq; ueluti falſa negaueris Socrates. Tunc ſane duces ad meā reſpicientes dignitatē/donare me maluerūt/te in primis o Socrates obſecrāte/ut mihi nō tibi honor exibereť. Illud quoq; huic dignū ē memoratu/quēadmodū fuga noſtrorū apud Deliū facta/ſe Socrates geſſit. Nā interfui quoq; p̄lio. & qdē ex equo pugnās: cū Socrates ipſe pedes eēt: pfligatis igiť nr̄s ac fuga iam oīum facta/Socrates una & Laches pedē referebant. Atq; ego cum in hos caſu incidiſſem/bono animo eſſe iuſſi/meq; nunq̄ deſerturum eos dixi. Hic igitur eo melius aſpicere potui Socratem q̄ apud Potidæam/quo ipſe confiſus equo/minus formidabam/primū igitur intueri licebat/quanta cautiōe ac præſenti animo Lachem ſuparet. Deinde mihi uiſus eſt o Ariſtophanes/quod & ipſe

Tunc mentis oculus acute īcipit cernere cū corpis oculus deflore/ſcit.

alſ/ibi non aliter q̄ hic incidere/ſuperbus/& oculis quiete oīa circūluſtrans. cauteq; examinans ſingula. hoſtes ſiquidem ciueſq; uiciſſim reſpiciebat/oculis & aſpectu præ ſe ferens oſtendenſq; ud remotioribus ſiquis eum inuadat/non eſſe id impune facturum. Itaq; tute abibat & ipſe & alter. ferme.n. qui ita incedunt/nemo eos inuadit: ſed eos qui effuſa fuga deferuntur. In multis quidē aliis mirifice laudari Socrates poteſt: ſed talia ſunt: ut cæteri quoq; forſan nonnulli eandē laudē mereātur. Verum illa præcipua in hoc per quę nemini aliorꝝ hominum neq; antiquorꝝ neq; nouorum eē ſimilis reperitur. Nam qualis Achilles fuit/talem coniectet forſan aliquis fuiſſe Praſydam & alios quoſdā. & qualis Pericles/tales Antenorem atq; Neſtorem. ſunt alii quoq; qui hoc modo conferri inuicē poſſunt. Sed qualis Socrates eſt qualiſq; eius mira dicendo ratio/nemo prope ad eius ſimilitudinem accedit/neq; ueterum/ neq; eorꝝ qui nunc ſunt. Niſi ut ego nūc dixi atq; aſſimilaui. Quippe nulli hominum/ſed ſilenis & ſatyris ſimilis ipſe eſt eiuſq; ſermones. Nam & hoc a me prætermiſſum erat prius/ſermones eius perſimiles eſſe imaginibus ſilenorꝝ ab artificibus factis deinde apertis. Siquis enim huius ſermones audiat. Videntur prima ut fertur facie nimium eſſe abſurdi. Nomina quippe & uerba exteriori aſpectu ſatyri cuiuſdam contumelioſi habitum præ ſe ferunt. Aſinos.n. Fabroſq; ærarios & ſutores calceorum coriarioſq; ſemper habet in ore: eadēq; ſemper dicere de eiſdem uidetur/ut omnes fere qui minus experti peritiue ſint/uerba illius irrideant. Verū ſi intus aſpiciat quis eius ſermones/primo quidem reperiet ſenſuum profunditatem habere ſolos aliorum omnium & inſuper diuiniſſimos eſſe/ac plurimas uirtutum ſpecioſiſſimas Imagines continere: atq; ad plurima ſeſe extendere: imo omnia præcepta cōprehendere/quibus inſtrui debet is qui ſit honeſte beneq; ucturus. Hæc ſunt o uiri conuiuæ in quibus Socratem laudo. ac etiam de quibus conqueror. Audiſtis enim interim quas mihi iniurias intulit. Nec aduerſus me ſolū ita ſe geſſit/uerum etiam aduerſus Charmidem filium Glauconis & aduerſus Euthydemum Diocle natū alioſq; per multos eadem fecit. Quos ipſe ſub ſpecie amatoris fefellit. Nam pro amatore amatus euaſit. Quamobrem te quoq; Agatho admoneo ut huius ſimulationes diſſimulationeſq; caueas. Et ex his quæ ego ſum paſſus hunc cognoſcens/rem tuam cures/neq; ſecundum prouerbium/poſt pœnam infantium inſtar delicta tandem agnoſcas. Hactenus Alcibiades: cuius audacia & loquendi libertas riſum omnibus concitrauit: quoniam uiſus eſt amore Socratis eſſe captus. SO. Sobrius mihi uideris o Alcibiades. Alioquin nunquam ita artificioſe longo uerborꝝ circuitu facto occulte id ſtuduiſſes cuius gratia cætera omnia dixeras. quod in orationis calce ut pręter propoſitum proferre uidereris tandem appoſuiſti quaſi nō omnia iccirco dixeris ut me ab Agathone diſiungeres. Arbitraris me neminem pręter te unum amare debere. Agathonē uero a nullo alio q̄ abs te amari. Verum non latuit nos quid ſibi uellet tuum illud ſatyricum ſilenicūq; figmētum. Sed o Amice Agatho danda opera eſt/ut nec iſti ſua machinamenta proficiant/nec ullius calumnię inter me ac tę iactæ diſcidium faciant. AGA. Vera o Socrates loqui uideris. Nam ut nos ſeiungeret iter te ac me ſe medium interpoſuit. Sed nihil hoc illi proderit/hinc enim ſurgēs/prope te ſedebo. SO. Sic agendum profecto. hic infra me ſede. AL. Proh Iupiter. Qualia perpeti me uir hic cogit? In omnibus ſuperare me uult. Medium ſaltem hic Agathonem ſedere permitti. SO. nequaq̄ decet. Tu.n. me laudaſti. Oportet autem me nunc ad dexteram hunc ſedētem laudare. Si ergo poſt te maneat Agatho haud me rurſus laudabit: priuſq̄ a me laudetur. Sed dimitte uir felix. neq; huic meas laudes inuideas. Equidem laudare illum uehemēter deſiderio. AGA. Hui hui. Alcibiades. Quid hic moror? Hinc iam diſcedo ut me Socrates laudet. AL. Mos is Socratis eſt/ut eo præſente/nemini liceat alteri/formoſos ſibi conciliare. Vide nunc obſecro q̄ facile & q̄probabili ratione hūc ad ſe traxerit. Surrexit ergo Agatho/ut apud Socratem requieſceret. Tunc ſubito debachantes multi patentes fores nacti/nam pauloante quis contra exierat/ingreſſi ſunt/& circa illos cōſederunt. Quorum ſtrepitu turbata ſunt omnia. Nec ullus poſt hęc modus in bibendo ſeruatus. Eryximachus ac Phedrum/alioſq; nonnullos abiiſſe. Ariſtodemus recenſuit: ſeq; diu dormiſſe/nam longe tunc noctes erant. & circa auroram gallis iam cantantibus ſurrexiſſe. Somno excitum inueniſſe quod alii quidem partim dormiebant/partim diſceſſerant. Agatho uero & Ariſtophanes atq; Socrates ſoli adhuc uigilabant bibebantq; ampla quodam phiala ad dexteram ſibi inuicem ſuccedētes. Socrates autem aſſidue diſſerebat: neq; aliorum ſe recordari Ariſtodemus inquit/neq; enim ab initio adfuiſſe & ſomno fuiſſe grauatum. Summā uero diſputationis illius extitiſſe/quod Socrates illos fateri cogebat/eiuſdem uiri officium eſſe tragœdiam comœdiamq; componere: eumq; qui arte tragicus eſt/eſſe quoq; comicum. Cum hęc illi coacti potiuſq̄ perſuaſi cōceſſiſſent/ſe ſomno dediſſe. Ariſtophanem primo: Agathonem deinde exorta iam luce. Socratem uero dormientibus illis in Lyceum ipſo ut conſueuerat comitāte fuiſſe profectum. & locum ſolito ſe more diem totum exercuiſſe. Ac demum ad ueſperam domi requieuiſſe. SYMPOSII FINIS.

Prouerbium poſt pœnam delicta agnoſcis ut infantes.

ARGVMENTVM

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN PHÆDRVM.

PLato noſter poeticæ muſæ quã a tenera ætate/imo ab apollinea genitura ſectatus ẽ ſu
rote grauidus. primum peperit liberũ totũ pene poeticũ: & candidiſſimũ / candidiſſi
mus & de pulchritudine ſimul atq; amore uir pulcherrimus oĩumq; amore digniſſi-
mus. Vt merito cæteros quoq; liberos deinceps ediderit uenuſtatis & gratiæ plenos
a uenerea muſa exordiũ felix auſpicatus: ſoluſq; oĩum uenuſtatem ubiq; cũ dignitate
cõiunxerit. Quoniã uero plurima huius libri myſteria in theologia & libro de amore expoſuimus
argumẽtum eius breuiſſime pſtringemus. Sympoſiũ de amore qdẽ præcipue tractat/cõſequenter
uero de pulchritudine. At Phædrus gratia pulchritudinis diſputat de amore. Neq; ab re uĩo iſer
ta eſt oratio Lyſiæ atq; oratoria diſputatio. Pulchritudo.n.& ad mẽtẽ & ad uiſum/auditũq; ptinet.
Quo fit ut ubi de aĩorũ numinũq; pulchritudine agiť: itẽq; de pulchritudine corpis merito de ora
tionis pulchritudine diſputeť. Statim uero in ipſo exordio Socrates inter iocandũ ſeria nimiũ tra
dit præcepta: oĩa ob ſapientiæ ſtudium penitus contemnenda. Potiſſimum ſapientiæ ſtudium cõ
ſideratę ſeipſum. Inter hęc artificioſiſſima loci deſcriptõ allegorice ſignificat achademiã Platanus
Platonẽ. Caſtum arbuſtum/amoris Platonici & Socratici caſtitatẽ. Fons in cõmunicãda ſapientia
largitatem hornamenta cætera/oratorios poeticoſq; flores quibus achademia Platonis abundat.
Reprehenditur iure Lyſias quod qualis ſit amoris effectus inquirat: neq; prius amorem ipſum de
fuerit neq; deſtinxerit. Conſidera inter hæc amoris Socratici pudiciciam/nõnulla.n.minus hone-
ſta pronunciaturus obuoluto capite exorditur. Mox inuocat muſas/ut rem minus honeſtam/ipſę
ſuo ſaltem ſplendore e locutionis honeſtent. Sed anteq̃ turpem uituperent amatorẽ/ne in eodẽ ſit
quo a Lyſias crimine/turpem amore definit eſſe cupiditatem quandã ſiuę libidinẽ a ratione rebel-
lem/quæ ſuperet opinionem ad recta tendentẽ/& ad formæ rapiat uoluptatem. Sed dum ad defi-
niendũ pergit/duos nobis tribuit duces/unum quidem appetitum uoluptatis ingenitum. Alterũ
uero legitimã quandam opinionẽ acquiſitã paulatim per diſciplinam & ad honeſta ducentẽ. Verũ
hos nobis intrinſecos duces/extrinſeci duo mouent. Dæmon quidẽ aereus opinionem/aqueus ue
ro libidinẽ. Poſtq̃ uero definiuit multis rõnibus adoleſcẽtes a turpibus amatoribus ſegregat. Tũ
uero iterea mirabile nota myſteriũ/moſayco myſterio ſimile. Malorũ plurimis in ipſo ſtatim prin-
cipio/dęmon aliqs ĩmiſcuit uoluptatẽ. Q̃m uero nõ tam philoſophicã q̃ poeticã agit pſonã/ſubdit
ſe correptũ a dæmone/quod amorẽ dei nomen uitupauerit. Idq; facit ut diſtincturus amorẽ/poe-
tico potius q̃ dialectico more diſtinguat. In his animaduertes grauiſſimum peccatũ eſſe in dei no
men delinquere. Rurſus in animo eſſe pręſagiũ. Deinde poeticis qbuſdã ambagibus artem a furo
re ſecernit. Furorẽ in diuinũ diuidit & humanũ. Diuinũ in quattuor.ſ.i uaticiniũ myſteriũ/poeſim
atq; amorẽ. Prouidentiã religionẽq; cõfirmat. Sapientiã diuino furore infuſam humanæ ſapientię
lõgiſſime anteponit. Anteq̃ pagat aĩarum tractatũ particulariũ aĩas in mediũ cões adducit.ſ.mũ-
di aĩam quã noĩat Iouẽ. Atq; ſub ea duodecim aĩas ſperatũ duodecim mundanarũ/qbus ſubdit to
tidẽ ordines dæmonũ totidẽq; pticulariũ aĩarũ. Singulis uero currus accõmodat.i.cœleſtia corpa
atq; ſempiterna. De rõnalibus aĩabus diſputat diuinis atq; humanis. De circuitu utrarũq;. Et qua
rõne hoĩum aĩæ tam in cœlo aĩarũ cœleſtiũ contẽplationẽ cõmitenť/q̃ ſup cœlũ angelicũ ſequanť
intuitũ. Quid uero in aĩa currus uehiculũ/aĩæ autiga/equi/Fatũ caſuſq; in corpus/qd iterũ iupiter ĩ
cœlo magnus cœteriq; dii ſequẽtes in theologia exponimus. Satis uero tibi fuerit in pñtia intelli-
gere geminas alas eſſe gemiũ inſtinctũ menti ĩgenitũ ad ſupna aĩum eleuantẽ. In intellectũ qdẽ in-
ſtinctum ad diuinũ uerũ/in uoluptate uero inſtinctũ ad diuinũ bonũ p uiribus conuertentẽ. Quã-
do uero hi qdẽ remittunť inclinatio aũt uegetalis naturæ intẽdiť ad corporea gubernãda/aĩas fra-
ctis iã alis in elemẽta deſcendere pythagorici putãt. Poſt hæc cadentẽ de cœlo aĩam in nouẽ diſtri
buit gradus. In his oĩbus & poetica licentia utitur & pythagorica potius q̃ ppria narrat. Inter hæc
aĩaduerte ſimilẽ aĩarũ deſcribi caſum/a pythagoricis atq; dæmonũ a ppheris. Numerũ quoq; no-
uenariũ/tam choris angelicis/q̃ lapſis inde demonibus cõuenire. Mitto nũc quod ſimilẽ quẽdã ca
ſum Pherecides Syrus narrat demonibus accidiſſe. Additq; ophioneũ.i.ſerpentẽ dæmonicũ fuiſ
ſe caput exercitus rebellãtis a mẽte diuina. Huic & ſimile/quod in myſteriis diuinis cõtineť.Iouẽ.ſ.
inferiores dæmones ad inferos deturbaſſe. Sed ad dialogũ redeamus. Deniq; uirũ purgata men-
te deo deditũ/oĩbus inde bonis ĩpleri ſolũq; ſapientẽ eſſe q̃uis quaſi extra ſe poſitus uulgo deridea
tur/uelut inſanus. Poſt hæc deſcendit ad diuinũ legitimi amoris furorẽ: quẽ accendi putat in aĩo/
qñ pulchram aſpiciẽs corpis formã/diuinæ pulchritudinis/quã quondã contẽplatus fuerat facile
recordať illiuſq; recuperandæ deſiderio inflãmatur & furit. Sed contrariũ huic deſcribit furorem
quaſi ferinũ a forma corpis/nõ ad diuinũ intuitũ aſcendentẽ/ſed ad uenereũ congreſſum turpiter
deſcendentẽ. Deſcribit rurſus humanũ quendã furorẽ inter diuinũ atq; ferinũ i in eius accenſum
aĩo/qui admiratione formæ corporeæ occupatus/neq; obliuioni diuinam tradit aĩo/neq; penitus

recordatur. Quo fit ut neq; intẽperatus ſit oĩo/neq; ẽt tẽperatus/ſed modo quaſi incõtinẽs/modo
continens uideaẽ. Quærens poſtea cãs ob quas alii alios/aut magis minuſue ament. Confugit ad
ſydera/quoq; ab inino ſint comites aĩæ. Tot.n. animarum ordines humanaq; in Timæo diſponit/
quot in cœlo ſunt ſtellæ. Hinc reuertiẽ iterum ad uires aĩæ diuidẽdas/& rõnem qdẽ aurigã uocat/
geminos uero appetitus equos geminos: appetitũ rõnalem equum bonũ: appetitũ irrõnalẽ equũ
malũ: ſed in hoc genere appetitũ uergentẽ ad iracundiã minus malũ/declinãtẽ uero ad cõcupiſcẽ
tiam magis malũ: Deinde paſſiones amantiũ tam continentiũ/q̃ incõtinentiũ mutuũq; amorẽ q̃ſi
pœta depingit. Quo fit ut nõ aliter his allegorice indulgendũ ſit q̃ canticis Salomonis. His actis/
cũ de pulchritudine q̃ ad mẽtẽ & q̃ ad uiſum ptinet tractauiſſet iã ad examinandã orationem Lyſiæ
pgit/atq; oratoris officiũ demonſtrandũ. Vt pateat qualis orationis pulchritudo ſit/q̃ pertinet ad
auditũ. Pulchritudinẽ orationis in ordine collocat: uidelicet ut caput habeat a fine differens. hēat
& media/capiti & fini & inuicẽ neceſſario copulata. Hmõi ordinẽ in primis ab oratore pręcipit ob
ſeruari. Probat aũt neminẽ oratorẽ uerũ eſſe poſſe niſi rerũ præſertim humanarũ aĩorũq; ſciam ha
beat. Quo aũt orator id aſſequi poſſit præcipit/ut a dialectico facultatẽ diſcat diuidendi atq; cõpo
nendi qui eſſe uult præcipuũ ueritatis indagandæ inueniendæq; inſtrm & in Philebo dei nũcupat
domũ ppterea quod ſicut in mũdo ppetuũ dei officiũ eſt diuidere atq; cõponere/ita & dialecticiẽ
in arte. Ideoq; conſumatũ dialecticũ.i. methaphyſicũ iudicat tanq̃ deum eſſe colendũ. Comparat
poſt hæc inuicẽ oratores/uituperatq; eos/q ueriſimile uero anteponẽtes/populũ fallũt atq; ſeipſos
ſtulteq; cõfiduntq qd ueri potiſſimũ ſimile ſit/ẽt abſq; ueri ipſius notitia poſſe cognoſcere. Mox opti
ma q̃dã nota præcepta. Tria primũ oratori neceſſaria ſunt. Ingeniũ. Doctrina. Exercitatio. Phia
opus eſt ad ipſam maxĩe cuiuſq; artis perfectionẽ. Ab exercitatione dialectica/utriuſq; cõtẽplatione
ſublimiũ/tandẽ mentis ſublimitas uſq; ad agendũ efficax cõparatẽ. Quæ quod duo in artiũ maxi/
marum pfectione magnope neceſſaria ſunt. Deinde cõparat oratorẽ nõ legitimũ coquis adulato/
ribuſq;/quẽadmodũ in Gorgia: legitimũ uero medico. Proinde regulã tradit qua tã animi q̃ cor/
poris/imo rei cuiuſq; natura ſit cognoſcẽda. Statimq; redit ad oratoris officium. Subdit ob ipſum
ſcribẽdi officiũ litteras in ægypto a dæmone quodã theuthe una cũ cæteris diſciplinis inuẽtas fuiſ
ſe. Deridet præterea ſcribẽdi ſtudiũ/in eo uidelicet q per litteras indubitatã poſteris cõfidat pate/
facere ueritatẽ. Atq; Pythagoreorũ more pbat contẽplationẽ traditionẽq; ueritatis in aĩos. potius
q̃ in libros. Quod in epiſtolis quoq; cõfirmat. Deniq; ſolũ oratorẽ laudat. qui ingenio ſit ſtudioq;
philoſophus. Concludit uero dialogum oratiõe uotiſq; pulchritudinẽ animi a deo petentibus. in
qua conſidera Socratem cæteris omnino ſpretis ſola pulchritudine animi.i. ſapientia eſſe conten/
tum. Verumtamen indicare/hanc ipſam non tam humano ſtudio/q̃ diuino munere cõparari.

PHÆDRVS VEL DE PVLCRO A MARSILIO FICINO TRADVCTVS AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PERSONÆ DIALOGI

SOCRATES ET PHÆDRVS

SO.

O Amice Phædre/quo nam & unde? PHE. a Lyſia o Socrates Cephali filio. pgo aũt de/
ambulandi gratia extra urbem. Plurimũ.n. tps cum eo ſedẽs a matutino ad hãcuſq;
horã illic conſtiti a tuo autẽ meoq; ſodali Acumeno pſuaſus deambulando exerceor/
quod qdẽ exercitationis genus facilius ſalubriuſq; ille q̃ currendi certamẽ exiſtimat.
SO. Probe ille qdẽ o amice monet. At.n. Lyſias erat ut uideẽ in urbe. PHE. Erat. Nã
apud Epicratẽ/diuertit in hãc olympii pximam Morychi domũ. SO. Quid rei agebaẽ illic? An ui/
delicet orationis epulo Lyſias uos accepit? PHE. Scies. modo tibi ociũ ſit pgredienti una mecũ
audire. SO. Quid uero? nõne putas me iuxta Pirindarũ negocio ẽt anteferre tuã & Lyſiæ collocu/
tionem audire? PHE. pge igiẽ. SO. Dicas modo. PHE. Atqui diſputatio illa o Socrates tuis auri/
bus congrua. Sermo nãq; fuit qui habitus eſt neſcio quõ amatorius ſcripſerat enim Lyſias elabora
tam & luculentã orationem non pro amatore quidẽ. ſed ex hoc ipſo artificioſa & compta erat ora/
tio/quod aiebat non amanti potius q̃ amãti eſſe gratificandũ. SO. o generoſum uirum. Vtinã ſcri
beret inopi potius q̃ opulento & ſeni q̃ iuueni & in cæteris oĩbus ita affecto ut ego & noſtrum cõ/
plurimi ſumus/eſſe gratificandũ. Ita enim urbana & publice utilis foret oratio. Me tñ cupido tãta
cepit audiendi/ut ſi megaras uſq; deambulando proficiſcare/atq; Herodici more ubi ad murũ ac
ceſſeris protinus inde recedas/non te relinquã. PHE. Quid ais optime Socrates? An putas q̃ Ly/
ſias multo tpe per ocium cõpoſuit diſertiſſimus oĩum qui nunc ſunt ſcribendi/ea me rudem ita ut
illo dignum eſt atq; referre meminiſſe? per multũ certe abſum. atqui mallẽ equidẽ id mihi q̃ mul/
tum auri adeſſe. SO. o Phædre/ſi ego Phædrum ignoro. mei quoq; oblitus ſum ſed horũ ſane neu/
trum eſt. Id enim certe ſcio/quod non ſemel tñ ille Lyſiæ ſermonem audiuit. ſed iuſſit ſæpius recẽ/
ſeri.

ſeri.Lyſias autem parebat libens.Nec uero Phædro id ſatis.uerum ſumpto demũ libro:q̃ maxime
cupiebat cõſiderauit.Quod cũ feciſſet illic a matutino aſſiduus/deambulaturus abſceſſit/per canẽ
ut equidem reor memoriæ mandans niſi forte prolixior erat oratio. Tendebat ãt modo extra mu
ros:ut ea ipſa meditaretur.Obuians uero homini ſermonũ amore inſano/eo conſpecto lętatus eſt
quia cõgaudentẽ coexultantẽq; foret habiturus/ac pergere una iuſſit.deinde uero ab homine ipſo
ſermonũ auido rogatus dicere/ſimulabat grauari/quaſi non cuperet referre. Tandẽ uero & ſi nemo
ſponte audire uellet/erat ad audiendũ illata ui coacturus.Te ergo Phædre rogari quod ẽt non ro-
gatus facturus es/mihi nũc ut facias.PHE.Satius ẽ igit̃ utcũq; poſſum dicere. Videris.n.nõ prius
me dimiſſurus q̃ ꝓ uiribus dixero.SO. Vere nimiũ tibi uideor. PHE.Sic igit̃ faciã. Sed.n.uerba
quidẽ ipſa o Socrates nõ edidici.Sententias aũt pene oĩum/q̃bus amantẽ oſtendit a nõ amante dif
ferre/teneo equidẽ:eaſq; breuiter referre tibi per ordinẽ ꝑgo.SO. Oſtende amabo prius q̃d in ſi-
niſtra habes ſub pallio.Suſpicor enim te librũ ipſum habere.Id ſi ſic eſt/ita cogita me q̃dem te ma
gni facere/attamen pñte Lyſia/me tibi auditorẽ prebere nõ eſt cõſilium:ſed age oſtende.PHE.De
iſtas.Magna de ſpe me deiecisti o Socrates/quã in te habui quaſi ingeniũ una tecũ exercitaturus.
Sed ubi uis/ſedentes legamus?SO.huc circa Iliſſum fluuiũ diuertamus poſtea ubi uidebitur ſeden
tes requieſcemus.PHE.per oportune decalceatus ſum.nã tu quidẽ ſemp. Facile igitur nobis erit
per aquã ipſam uadere/& non iniocundũ/præſertim hac anni hora atq; diei.SO.perge igitur/&
ſimul conſpice ubi ſedeamus.PHE.Vides illã altiſſimã platanum?SO.Video.PHE.Ibi & umbra
& uentus modicus & mollis herba ubicunq; ſedere uel ẽt recũbere uelimus.SO.Perge igit̃.PHE.
Dic mihi o Socrates.Nõne hic olim fertur Boreas ab Iliſſo Orethyã rapuiſſe?SO.fertur quidem.
PHE.An nõ hinc grata.pura.& nitida apparet aqua:puellarũq; apta ludis?SO.Nequaq̃:ſed pau
lo inferius ad duo uel tria ſtadia.Vbi Dianæ tẽplum offendimus atq; ibidem ara q̃dam eſt Boreæ.
PHE.Non adeo noui.Sed dic ꝑ Iouem Socrates:tu ne hanc fabulã putas uerã fuiſſe.SO.Iam ſi nõ
putarẽ/ut ſapientes/abſurdus non eſſem:deinde rem cõmentas uentũ Boreæ dicerẽ ꝓximis e pe-
tris cum Pharmacia ludentẽ Orethyã deieciſſe.atq; ita mortuã/raptam hinc a Borea fingi:uel ex
Ariopago.Eſt.n.& alia fama/nõ ex hoc loco/ſed ex illo raptam fuiſſe.Ego aũt o Phædre iocũda q̃-
dẽ hæc exiſtimo ſed curioſi nimiũ atq; anxii nec porro fortunati uiri:ſi nihil ob aliud/at ob id ipſũ/
quod ei neceſſe ſit centaurorũ & chimeræ formam interpretari.Atq; ẽt confluit turba gorgonum
& pegaſorũ/aliarũq; monſtroſarũ multitudo formarũ.Itaq; ſiquis hæc nõ ita ut narrant eſſe credat
ſed ad conuenientẽ ſenſum ſingula uelit traducere ruſtica quadã ſapientia fretus ocio nimiũ indi-
gebit.Mihi uero ad hæc ociũ nõ eſt/ob eã o amice cãm/quia nondũ queo ſecundũ delphicũ præce
ptum me ipſum cognoſcere.Ridiculũ igitur puto/cũ mea ipſe ignorẽ/aliena ꝑſcrutari uelle.Qua
re his dimiſſis/atq; exiſtimationi quã de his pauloante narrabã fide adhibita/nõ ipſa quidẽ/ſed me
ipſum conſidero/utrũ ego ſim beſtia aliqua typhone multiplicior ardentiorq; & furioſior/ſiue pla
catius quoddã & ſimplicius animal diuinæ cuiuſdã miriſq; fortis natura particeps.At o amice nõ
ne hæc ad quã interloquendũ peruenimus/ea erat arbor ad quã nos ducebas?PHE.hęc certe ipſa.

Ridiculũ eſt: cum quis ſua ignorat: aliena ſcrutari nitatur.

SO.ꝑ Iunonẽ præclara deductio.Nam platanus iſta patulis admodũ ramis & procera eſt/& altitu
do uiticis illius quẽ caſtũ uocant opacitaſq; pulchra nimiũ & amena.ac pręcipuum nunc habet flo
reſcendi tp̃s:ut oĩs circũ locus ſuauitate compleatur odoris.Fons quoq; nitidiſſimus ſub platano
fluit/aquæ nimiũ frigidæ/ut ex tactu pedis cõiectari licet. Quẽ ſculptæ hic puellæ cæteræq; Imagi
nes nymphis & Acheloo ſacrũ eſſe teſtantur.An non aduertis præterea q̃ iocũda & dulcis hic aura
ſpiret?æſtiuum inſup quiddã & canorũ cicadarũ ſubre ſonat choro.Sed oĩum hornatiſſimũ eſt/her
bam ipſam aſpicere/ut in prato ſuauiter accliui recũbentis caput ſit molliter ſuſcipere apta.Itaq;
tu perq̃ optime me quaſi hoſpitem deduxiſti o amice Phædre.PHE.o admirabilis uir abſurdiſſi-
mus quidã uideris.Et ꝑfecto quod ais hoſpiti cuidã deducto/nõ incolæ ſimilis es.Ita neq; fines no
ſtros tranſiſſe unq̃ neq; extra mœnia ipſa egreſſus appares.SO.Ignoſce mihi optime Phædre.Nã
diſcendi cupidus ſum.Agri uero & arbores nihil docere me poſſunt/ſed hoĩes qui in urbe uerſan
tur.Tu aũt uideris mihi exeundi incitamentũ inueniſſe.ut.n.fameſcentibus aĩalibus frondes aut
fructus porrigentes ea ducũt/ita tu mihi librũ porrigens/ꝑ totã Atticam & alio quo uelis/perduce
res.Iam igit̃ cũ huc peruenerimus recũbere mihi placet.Tu aũt in qua potiſſimũ figura uidebitur

Quam inter hoĩes nõ iter arbores uiuẽdum.

cõmodiſſime poſſe legere/ea aſſumpta leges.PHE.Audi igitur.Mearũ quidem rerũ ſtatus ſic ſe ha
bet.& id maxime nobis ut audiſti cõducturũ puto.Arbitror aũt me nõ minus ob id abs te ſiq̃d pe-
tiero cõſequi debere quod amore tui captus minime ſum.Nã amatores cũ primũ libidinem exple

Oratio Lyſiæ contra amatores.

uerunt/collati bñficii pœnitet.Eos uero q amore irretiti nõ ſunt/pœnitet nunq̃.non.n.coacti/ſed
ſponte ut optime de ſuis rebus cõſultarũt/ꝓ rerũ ſuarũ facultate bñficia cõtulere/præterea amato-
res mente q̃q; reuoluũt q̃ negligenter res ſuas ꝓp amorẽ adminiſtrauerint/& q̃ ſuo dãno contule
rint bñficia/quoſue labores ſubierint.Ideoq; dignã amatis gratiã retuliſſe exiſtimãt.Sed hi q amo-
re decepti nõ ſunt neq; rei domeſticæ negligentiã/neq; labores præteritos/neq; ꝓpinquorũ diſcor

dias ſe incurriſſe amici cauſa conqueruntur. Quãobrem tantis malis ſublatis/nihil aliud teſtat/niſi
ut prompti ſint ad oĩa q̃ grata illis fore exiſtiment/pagẽda. Aiunt plæriq;/amatores iccirco pluris
facere oportere/quod maxima erga amatos charitate deuincti ſint/ſemperq; pati/tũ dictis/tum fa
ctis amatis obſequi/ẽt ſi ex hoc cæteros oẽs offenderint. Quo℞ ſententiã ueram non eſſe hinc faci
le cõiectamus: quod tranſlata ab aliis in alios beneuolentia/poſteriores amatos prioribus antepo
nunt/ac ſi recẽtiores iuſſerint: ſuperiores hoſtiliter inſequunt. Atq qua nã rõne decet tale qd illi cõ
cedere. q ea calamitate affectus eſt/quã nunq̃ expertus quiſq̃ cõceſſerit? Enimuero & ipſi inſanire po
tius q̃ ſapere cõfitent: & noſſe præterea inſaniã ſuã/ſed cõtinere ſe minime poſſe. At uero q ſapiũt/
quonã pacto eo℞ q ſic affecti ſunt/cõſilia uolũtateſq; pbabunt? præterea ſi ex amãtibus optimũ eli
gere uelis/ex paucis tibi optimo dabit: ſinañt ex aliis/cõmodiſſimũ tibi ſodalẽ queſiueris ex multis
ſane licebit eligere. Maior uero ſpes eſt/hoĩem amicitia tua dignũ inter multos q̃ inter paucos re
pertum iri. Si igit ex legum conſtitutione publicã uereris infamiam/meminiſſe oportet amatores
q ita ſe amandos cenſent ut ipſi alios amant. Solere palam quod non fruſtra inuigilauerint/gloria
ri. Eos uero q non amant q̃m continere ſe poſſunt ſolere quod optimũ eſt/potius q̃ rumorẽ multi
tudinis querere. Adde qd uulgus cũ ſentiat amatores amatos ſeq/aſſidue in oĩbus obſeq/ſuſpicat
ne turpis eos cupiditas cæpit/aut forte iã capiat. Non amantiũ uero familiaritatẽ iprobare nõ au
det. Scit. n. neceſſariũ eẽ hoĩes inuicẽ uel amicitiæ uel cõmoditatis alicuius cã ſæpe uerſari. pinde
ſi te metus inuaſerit putantem difficile fore ut maneat amicitia/imo ſimultate orta accidere cõem
utriſq; iacturã/te uero cõcedẽte ea q̃ multifacis/ maxime læſum iri/nõ iniuria amatores ualde time
bis/multa enim illos offendũt/atq; oĩa in ſui detrimentũ accidere arbitrant. Quapp amatos uer
ſari inter alios phibent metuẽtes ne diuites eos opibus ſupent. aut docti uiri intelligẽtia præſtent.
atq; oĩno ſiq egregiũ aliqd in ſe hr̃e uideant/ab iis amatos pcul arcere conantur. ita/ut ab iis abſti
neant pſuadentes/amicis oĩbus priuant. Tu uero ſi re℞ tuarum rõne habita melius q̃ illi delibera
ueris/ab eis diſſenties atq; abibis. Qui aũt amore tui capti nõ ſunt/ſed pp uirtutẽ q̃ oportet efficiũt
alio℞ tibi familiaritatẽ minime inuidebũt: ſed potius oderint eos q tibi hærere noluerint arbitran
tes ab illis quidẽ te deſpici a familiaribus uero iuuari. Quãobrẽ multo maior ſpes eſt amicitias ex
hoc cõmertio q̃ inimicitias puenire. Accedit ad hæc qd amantiũ plurimi prius corpus cupiunt/q̃
aut mores aut alia queuis ad amatũ ptinentia nouerint. Quo efficit ut dubiũ ſit an extincta cupidi
tate in amicitia pſeuerent. Non amantibus autẽ/q cũ prius ẽt amici eſſent non agebant oblectamẽ
ti gratia oĩa/conſentaneũ eſt nõ adeo ardentẽ cõſtari beneuolentiã. ſed ipſo℞ officia monimẽta fu
turo℞ accipi. Quinetiã melior euades ſi mihi credideris q̃ ſi amatori prebueris aures. Nã amãtes
præter modum dicta. & facta tua laudibus efferunt: partim quia uerent ne te offendant/partim q
pp cupiditatis ardorẽ in iudicando fallunt. Talia enim quædam amor ex ſe parit. infortunatos q
dem/ea etiam q̃ aliis moleſtiam nullam prebent/triſtia putare compellit. fortunatos autem & uoti
ſui compotes/quæ lætitia digna non ſunt/cogit tanq̃ iocunda laudare. Quapp miſerari eos magis
oportet q̃ diligere. Quod ſi mihi credideris primo qdẽ nõ ad pñtẽ uoluptatẽ/ſed ad futurã utilita
tem familiariter utar/nõ amori mãcipatus/ſed mihi ipſe iperãs/neq; ob minimas cãs/aliqũ graues
inimicitias ſuſcitabo/imo uero ob maximas uix tandẽ cõmotus/in uolũtaria errata ignoſcã/ uolun
taria emendare & deuitare conabor. hæc ſunt diu durature amicitiæ argumenta. Si aũt tibi in mẽ
tem uenerit nõ poſſe firmã/niſi ab amore amicitiã naſci/animaduertere debes/qd hac rõne neq; fi
lios multi faceremus/neq; parentes neq; filios eos haberemus amicos/q nõ ex amoris huius ardo
re/ſed aliis qbuſlibet ſtudiis facti eẽnt amici. Ad hæc ſi egenis obſequendũ eſt maxie/cõuenit oĩno
nõ meliores hoĩes/ſed pauperimos iuuare. maximis. n. liberati malis gratias ingentes habuerunt.
In propriis quoq; & priuatis ſumptibus non conuocãdi amici erunt/ſed eſurientes & ſupplices. hi
enim bñficiũ maximi facient. te ſectabunt. ad fores operient. applaudent. gratias ingentes agent
uota p te fundent. Cæterum decet forſitan nõ egenis maxime indulgere/ſed his potius qui refer
re gratiã poſſunt. neq; amantibus ſolũ ſed beneficio dignis: neq; his qui forma tua delectant/ſed q
tibi ẽt ſeni profuturi ſint nec illis qui uoti ſui cõpotes facti palã ſeſe iactabunt ſed q uerecũdi tace
bũt: neq; illis q breue ad tp̃s te colẽt/ſed q p oẽm uitã ſimiliter diligẽt: neq; illis q extincto cupidita
tis ardore inimicitiarũ occaſiones inquirẽt: ſed qui forma defloreſcente uirtutem ſuã conſtantiãq;
oſtendẽt. Tu igitur quæ dixi memẽto: atq; id cogita/quod amantes ab amicis increpant quaſi tur
pe quiddã ſit amor. At eos q nõ amãt nullus familiariũ ob id uituperat qd hoc pacto male ſibiipſi
cõſulãt/forſitan me rogabis: nunqd oĩbus nõ amãtibus obtẽperare te moneã. Ego autẽ puto neq;
ipm qdẽ amatorẽ iuſſurũ eẽ te erga oẽs amãtes hãc eandẽ mẽtẽ hr̃e. Neq;. n. accipiẽti/id pari gra
tia dignũ: neq; tibi cæteros latere uolẽti/ſimiliter facile. Oportet autẽ iacturã qdẽ ex hoc nullã/utili
tatem uero ad utroſq; aliquã puenire. Ego iam dicta ſufficere arbitror ſi qd aũt tibi addendum ui
detur: interroga. q̃ tibi uidetur oratio o Socrates? Nõne mirifice hanc & in aliis rebus & in uerbis
compoſitam eſſe? SO. Mirum immodum o amice/ita ut obſtupuerim. atq; ita o Phædre propter
te affectus

te affectus ſum/dum te reſpicerē/quia mihi uidebare in legenda oratione geſtire/putans ergo te talia magis q̄ me cognoſcere/tibi obſecutus una cū diuino iſto tuo capite ipſe quoq; p̄ bacchat⁹ ſum. PHE. Siccine tibi uidet̄ iocandū! SO. Ego tibi iocari uideor! An nō ſerio loqui! PHE. Nullo mō o Socrates/ſed ueꝝ dic p̄ Iouē amicabilē/putas quēq̄ Grçcoꝝ hac ipſa de re plura atq; maiora dicere poſſe! SO. Quid uero laudandū ſcriptorē eo ſolum cenſemus: q̄a ea dixerit quę oportuerit! ac nō eo ſolum/q̄a dilucide & rotūde & elegāter ſingula uerba poſuerit! Si enim uis/ tui gratia cōcedēdum eſt/nā me q̄dē ob ignauiā meā & imperitiā latuit. Eloquētię enī dicētis ſolū intēdi. Ad id uero nec Lyſiā quidē ipſum ſufficere ſe exiſtimare putabā. p̄fecto mihi uiſus eſt o Phędre/ niſi tu aliud dicas bis & ter eadē repetiſſe/quaſi deeſſet illi copia eadem de re multa dicendi: uel quaſi nulla ſibi de hoc cura eſſet. Ac mihi uiſus eſt ſeſe oſtētare/q̄d poſſet eandē rem aliter & aliter dicēdo utroq; mō luculente dixiſſe. PHE. Nihil ais o Socrates: hoc enim maxīe oratio habuit. Nā quę erant in re de q̄bus cōmode dici poſſet/eoꝝ nihil p̄termiſſum eſt: ut p̄ter illa quę ab hoc dicta ſunt/nemo eadē de re plura aut p̄babiliora dicere poſſit. SO. Id ego nō iam amplius cōfiteri poſſum: priſci enī ſapiētesq; uiri & mulieres qui de his dixerūt ſcripſerūtq; redarguēt me/ ſi tui gratia id cōceſſero. PHE. Qui nā iſti! & ubi tu meliora audiſti! SO. In p̄ſtia q̄dem nō ſatis memini. Sed p̄fecto alicubi quędā audiui/ uel Sappus pulchrę uel ſapientis Anacreontis uel ſcriptoꝝ alioꝝ. Vnde uero hoc ipſe coniecto! q̄a plenū o beate mihi ſentio pectus alioꝝ & non deterioꝝ quę dici poſſunt. Quod uero a me ipſo nihil tale cognouerim/intelligo/meę inſcitię conſcius. Reſtat igit̄ mihi iſtar uaſis hęc ex aliorū fontibus hauſiſſe: ſed iterū ob ruditatē meā & quō & a q̄bus p̄ceperim/ oblitū eſſe. PHE. O generoſe optime dixiſti. A q̄bus acceperis & quō/ neq; etiā ſi iuſſero dicas. At illud dicas: quod p̄miteris rurſus habere te plura & p̄ſtantiora his quę a Lyſia ſcripta ſunt: quod ſi feceris ab iſtis abſtinēs/ auream tibi p̄mitto in Delphis ſtatuā ęquilibrem quod nouē principes ſolent non meā ſolum ſed tuā etiā ponere. SO. Amiciſſimus es/& reuera aureus o Phędre/ ſi me dicere putas Lyſiā oīno aberrauiſſe: ac poſſe prçter hæc oīa meliora alia dici. hoc enim ne deterrimo quidē ſcriptori arbitror euenire. Principio/quantū attinet ad id de quo ſermo habet̄/ putas ne aliquē p̄bare uolentē non amātī magis q̄ amanti gratificādum eſſe/niſi p̄bauerit non amantē prudentē eſſe / amantē uero inſanū & illum quidē laudauerit hūc uituperauit/quę ſane neceſſaria ſunt/alia deinde quę dicat/habiturū. Sed exiſtimo hæc talia dimittenda ſcriptoribus & cōcedenda ſunt/nec inuentionē hoꝝ /ſed diſpoſitionē eſſe laudandā: at illoꝝ quę nō ſunt neceſſaria & difficulter reperiunt̄/nō diſpoſitionē ſolū / ſed inuentionē etiam laudandā puto. PHE. Concedo q̄d ais. mediocriter enim dixiſſe uideris: faciā igit̄ & hoc ipſe modo. Amantē enim q̄ non amantē magis ęgrotare/ p̄ſupponere tibi permittā. In aliis aūt ſi plura & p̄ſtātiora q̄ Lyſias dixeris iuxta Cypſelidas in Olympia aureus ſtabis. SO. Serio id accipis o Phędre: quod uirū tibi dilectiſſimū reprehendi. Ego uero tecū iocabar. Ac me putas reuera hoc aggreſſurū eſſe/ut aliud quiddā p̄ter illius ſapientiā dicā hornatius. PHE. Hac de re o amice in eaſdē anſas peruniſti. dicēdum tibi eſt oīno/ utrūq; poteris. Caue igit̄ ne moleſtū illud cōmedoꝝ aggreſſi eadē nobis uiciſſim repēdere cōpellamur neue illud me dicere cogas. Si ego o Socrates: Socratē ignoro/ mei quoq; ipſius oblitus ſum. Et cupiebat quidem / ſed ſimulabat grauari. Demū ita cogita/ nō eſſe nos prius abituros hinc/ q̄ tu dixeris quę habere aiebas in pectore meliora. Sumus enim ſoli/& q̄dem in ſolitudine. Ego aūt iunior & robuſtior. Ex his oībus intellige quid dicā: nec uelis coactus potius q̄ ſponte loqui. SO. At enī o beate Phędre/ ridiculus ero ſi ipſe rudis cū optimo illo ſcriptore cōtendero/ ac de rebus eiſdē ex t̄pe diſputauero. PHE. Scis ut ſe res hēt! Miſſa iſthęc facias mecū. Fer me enim inueni per quę te cōpellam. SO. Ne dicas obſecro. PHE. Ne dicā! Immo uero iam dico. Ad iuſiurādum me uertā. Iuro enim tibi per aliquē deū: uel ſi uis p̄ hanc platanū/niſi tu dicas in eius conſpectu / me nunq̄ poſt hac cuiuſq̄ orationē tibi oſtenſurū eſſe/ uel nuntiaturum. SO. Pape o ſceleſte q̄ pulchre reperiſti/qua ratione uirum orationis auidum/ad quoduis agēdū cōpelleres! PHE. Quid ergo cum talis ſis/tergiuerſaris! SO. Minime amplius/q̄n quidem tu ita iurasti. Qui enim qui rem ab hac menſa abeſſe! PHE. dic igitur. SO. Scis q̄d agam! PHE. qua de re dicis! SO. Obuolutus dicā: ut celerius tranſcurrem ſermonē / nec ad te reſpiciēs/ ob pudorē impediar. PHE. Dicas modo: alia ut uis/ita facias. SO. Iam agite o muſę ligię/ſiue p̄pter ſpeciem cantus/ſiue p̄pter muſicū genus illud lignum & canoꝝ hoc habetis cognomē / meū adiuuate ſermonē/quem me dicere optimus iſte cōpellit: ut eius ſodalis primo huic ſapiens uidebatur/nunc magis etiā uideatur. Erat puer quidam/imo uero adoleſcentulus egregia indole preditus/huic aūt erant amatores cōplurimi/quoꝝ unus uir ſane uerſutus cū nihilo minus q̄ cęteri eū amaret/puero ſe nō amare ſuaſit. Quādoq; uero cū obſequiū ſibi ab eo peteret/perēs illum/ p̄bauit nō amāti potius q̄ amāti gratificādū/atq; ita inquit. In oībus o puer unicū p̄cipiū iis q̄ bn̄ cōſulere uolunt/eſt intelligere q̄d illud ſit de quo cōſulat̄: uel oīno aberrare neceſſe pleroſq; uero latet q̄d neſciant rei ſubſtantiam. Tanq̄ igit̄ ſciētes/in diſceptatiōis principio non declarant: p̄cedentes uero quod par eſt/conſequitur/ut nec ſibi/nec aliis cōſentanea loquantur. Tibi igitur & mihi ne accidat

quod in aliis dánamus/ poſtq̃ nobis diſcrepatio eſt utrum amanti potius uel non amanti/ in amicitiam ſit eundum quid amor ipſe ſit/& quá uim habeat/ definitione ex cóſenſu poſita cognoſcamus atq; ad id reſpicientes referenteſq; conſideremus / emolumentú ne an detrimentú afferat. Quod igitur cupiditas quędam ſit amor/ omnibus maniſeſtum: quod uero etiam qui nó amant / pulchra ſeu bona cupiunt / non ignoramus. Vt igitur quo amans a non amante diſcernitur / intelligamus/ ſcire oportet/ duas in unoquoq; noſtrum Ideas eſſe dominantes atq; ducẽtes: quas ſequimur quocunq; ducunt. Altera quidem eſt innata nobis uoluptatú cupiditas. Altera uero acquiſita opinio/ optimi affectatrix. hę aũt in nobis qñq; cóſentiũt/ qñq; in ſeditóe & diſcordia ſunt: & mó hęc/ modo altera peruincit. Quando igitur opinio ad id quod optimú eſt/ ratióe ducit/ ac ſuperat/ hæc ipſa uiuendi poteſtas temperantia nominatur. Quando uero cupiditas abſq; ratione ad uoluptates trahit/ nobiſq; imperat/ imperium hoc libido uocatur. Libido autẽ cum multiformis ſit/ multarumq; partiú/ multas utiq; appellationęs habet & harum formarú quę maxime in aliquo exuberat / ſua illum appellatione nominatú reddit/ nec ullum ſuis decorú/ aut dignum tribuit cognomentú. Circa cibos enim ſuperatrix rationis & aliarum cupiditatú/ cupiditas/ ingluuies appellatur/ & eum qui hanc habet/ hac ipſa appellatione nuncupatú reddit. Rurſus quę circa ebrietates tyránidem exercet/ ac eum quẽ poſſidet/ hac ducit/ patet quod habebit cognomen. atq; alia horú germana & germanarú cupiditatú nomina ubi aliqua maxime dominatur / quomodo ponenda ſint maniſeſtum eſt. Cuius autẽ gratia ſuperiora omnia diximus/ fere iam patet ſi tamẽ dicatur/ magis q̃ prętermiſſum ſit / patebit. Nam cupiditas abſq; ratione quę ſuperat opinionẽ ad recta tendentẽ / rapitq; ad uoluptatẽ formę/ & a cognatis cupiditatibus circa corporis formá uehementer corroborata peruincit & ſuperat / a romis .i. robore & uehementia / heros .i. amor appellata eſt. Num tibi o amice Phędre quẽadmodum mihi uideor diuinú quiddam paſſus fuiſſe? PHE. Profecto quidem o Socrates præter ſolitum profluens quędam amplitudo te cœpit. SO. Silentio igitur me audi. Nam reuera diuinus hic uidetur locus. Quare ſi ſepius nymphis procedente ſermone corripior/ ne miteris. Ea certe quę modo canebam a dithyrambis nó multú diſtant. PHE. Veriſſima narras. SO. horú quidem tu cauſa es/ ſed audi cętera ne abeat id quod ſuperuenit. An uero deo curę erũt: nos diſputando ad puerú reuertamur. Age igitur o optime/ quid ſit id de quo conſulitur / dictú & definitum eſt. Reſpicientes ergo ad hoc/ quod reliquú eſt / uideamus / quid emolumenti uel dáni ab amante & non amante ei qui obſequitur ſit merito prouenturú: hominẽ libidini mancipatú & uoluptatib? ſeruientẽ neceſſe ẽ amatú ſuú ꝑ uirib? ſibi q̃ iocúdiſſimú reddere. Ægrotáti uero qcqd nó repugnat/ iocúdú. Qđ uero meli?/ aut ęq̃le/ moleſtú. Quare neq; pſtátiorẽ/ neq; parẽ amator amatú ſpóte unq̃ patiet̃ eſſe. Inferiorẽ aũt ĩdigẽtioreq; quoad poterit/ ſemꝑ efficiet. Deterior ignorás ſapientię/ forte timidus. Ineptus ad dicendú rhetorico/ hebes acuto. hæc & plura inſuper animi mala cú natura inſunt uel fiunt amato/ gaudet amator: atq; alia inſuper inferre conatur. Alioquin uoluptate priuatur. Inuideat ergo neceſſe eſt amator amato: atq; cum ab omni conſuetudine ſtudioq; unde uir excellẽs euadere poſſit/ amouẽs uehemẽter officiat. Maxime tñ ex priuatione illius obeſt/ quod prudentiſſimú efficit. prudentiſſimú uero diuina facit philoſophia a qua amator ꝓcul abducere amatú compellitur/ metuens ne ab eo ſi fiat ſapientior / contẽnatur. Deniq; omnia efficit/ quibus ille omniú ignarus euadat/ admireturq; amantẽ. Qualis cum fuerit/ amatori quidem iocundiſſimus erit/ ſibi autẽ ipſi pernitioſiſſimus. Atq; ita in his quę ad intelligentiá pertinent noxia eſt cú amatore conſuetudo. poſt hac uidendú quo pacto is qui bono dulce anteponere cogit̃ corpus illius quẽ amat/ ſi cõmiſſum ſibi fuerit/ ſit curaturus. Optabit profecto corpus non ſolidú/ ſed molle & delicatú: non ſub ſole ſed umbra nutritum: qđ procul a periculis & laboribus ſicciſq; ſudoribus/ muliebri & delicato uictu fuerit educatú: coloribus alienis extraneiſq; ornamentis ex propriorum defectu ornatú: cęteriſq; horum ſimilibus conſuetú. Quę omnia cú prolixius recenſere indignum ſit/ ſummatim in præſentia concludemus ut reliqua proſequamur. Talem ſane corporis habitú in pręliis & quauis alia ingenti neceſſitate/ hoſtes quidem audacter inuadunt/ amici autẽ ipſiq; amatores huic maxie metuunt. Sed hoc iam tanq̃ maniſeſtú/ dimittendum eſt / deinceps uero dicendum quid nobis emolumenti uel dáni in rebus externis amátis familiaritas & cuſtodia pbeat. Atq; hoc oibus/ amatori pręſertim eſt maniſeſtú/ quod amiciſſima chariſſimaq; & diuiniſſima poſſeſſione orbum fieri amatú deſiderat. parentibus enim neceſſariis: amicis priuari eú exoptat / exiſtimás eos dulciſſime/ ipſius cú amato conſuetudini ĩpedimẽto fore/ puerum præterea uel auri uel cuiuis poſſeſſionis ditiſſimú/ neq; facile capi poſſe putat/ neq; ſi captus fuerit/ detineri. Quáobrem neceſſe eſt amatorẽ tanq̃ inuidum amati proſperitate dolere/ aduerſitate gaudere. Quinetiá ſine uxore / ſine filiis / ſine domo / diu exoptat uiuere adoleſcentem / cupiens pluriuum tempus propria dulcedine perfrui. Sunt alia quoq; mala: ſed horum plurimis in ipſo ſtatim principio dęmon aliquis uoluptatem ĩmiſcuit: ueluti adulatori grauiſſimę beſtię maximęq; calamitati inſeruit natura oblectamentum aliquod non inconcinnum. Vituperabit quoq; ſcortum aliquis utpote noxium

& alia

& alia huiuſmodi animalia atq; ſtudia: quę nõs ad pſens delectare conſueuerunt. Amans uero pręter q̄ quod noxius eſt/ etiam ſua conſuetudine omniũ moleſtiſſimus: partes enim cũ paribus ueteri prouerbio iocundiſſime cõgregantur. Nam ęqualitas temporis cum ad ęquales uoluptates ppter ſimilitudinẽ trahat/ amicitiã parit. Verũtamen his etiam nimia ſacietatẽ affert: proinde neceſſitas omnibus in rebus cuiq; grauis eſt/ quę quidem ſimul cũ diſſimilitudine in amante ad amatum eſt maxime. Iuniori enim ſenior adhęrens/ neq; die ulla/ neq; nocte ab eo ſponte recedit: ſed neceſſitate: & furore rapitur/ qui illum quidem uoluptatũ illecebris trahit/ uidentem/ audientem/ tangentem/ & omnino amatũ ſenſu quolibet attingentẽ: ita ut ingenti cũ uoluptate illi aſſidue obſequatur. amatũ uero qua uoluptate quoue ſolatio ęquale tempus adeo detinebit/ ut extrema moleſtia non uexetur: cũ faciẽ ſenilem deformẽq; aſpiciat: cęteraq; ſimiliter/ quę non factu ſolum/ uerum etiã auditu moleſtia ſunt/ neceſſitate quadam ad ipſum captandum ſemper ꝓpoſita: dum ſedulis paſſim inſidiis obſeruatur: auditq; importunas imoderataſq; tum laudes/ tum uituperatiões quibus amãs ipſum proſequitur: quę in ſobrietate quidem intolerabiles ſunt/ in ebrietate uero nõ intolerabiles ſolum/ uerũ etiam ob nimiã aperte loquendi licentiã turpiſſimę: prȩterea dum amat pernitioſus & importunus eſt. cum uero amare deſierit/ in poſterũ infidus aduerſus illum/ quẽ multis iuramentis præcibus/ atq; promiſſis uix tandem induxerat ut premiorũ ſpe infeſtam eius conſuetudinem ſubſtineret. Demũ cum rependere deceat/ principem alium in ſe ac præſidẽ accipit/ mentem temperantiãq; pro amore/ atq; inſania/ factuſq; iam alius amatũ latet. Tunc amatus eorũ quę dicta quondam & facta ſunt memor/ beneficiorũ gratiam exigit: putans cum eodem uerba ſe facere. Sed alter ob uerecundiam/ neq; audet mutatũ eſſe ſe confiteri: neq; inuenit qua ratione prioris illius principatus inſani iuramenta & promiſſa perſoluat: mentis iam & temperantię compos effectus: ne ſi eadem quę & antea fecerit/ ſimilis idemq; ac fuerat ante/ rurſus euadat. Hinc efficitur ut qui ante amauerat iam aufugiat: mutatuſq; habeat quaſi teſta in aduerſum cadẽte. Alter uero perſequi cogatur/ grauiter ferens ad imprȩcationeſq; cõuerſus. Qui ſane ab initio deceptus eſt/ cum ignorauerit non decuiſſe/ amãti neceſſario amenti gratificari: ſmo homini multomagis ab amore libero mentẽq; habenti. Alioquin neceſſariũ fore ſeipſum cõmittere homini infido: moroſo: inuido: moleſto: pnitioſo ad rerũ poſſeſſionẽ pnitioſo/ ad corpis habitũ. longe uero ad animi diſciplinã pnitioſiſſimo. qua qdẽ nihil apud deos & hoĩes reuera/ aut ẽ/ aut erit unq̄ uenerabili?: Hęc o puer. cõſideranda ſunt: atq; illud inſuper aĩaduertendũ amatoris amicitiã/ non beneuolentia ulla/ ſed auiditate quadam expletionis quaſi fame conſtare. Vt lupus ipſe agnum/ puerum ſic ardet amator. Hoc illud eſt quod prędixeram o Phędre. Nec dicentẽ me ulterius audies. Sed iam finem habeat ſermo: quãq̄ putabam dimidium diſputationis tranſactũ eſſe: ac reſtare tantũdem de non amante dicendum: quod illi potius indulgere deceat: ad idq; quot illi bona inſunt/ enumeranda. PHE. Cur ergo deſiſtis o Socrates? SO. Animaduertiſti Phędre carmina/ me iam non dithyrambos amplius canere? quãuis in uituperando mea uerſetur oratio: quod ſi laudare alterũ pergam/ quid facturũ me putas? An non ſentis a nymphis/ tum opera tua/ tum diuina prouidẽtia mẽ afflari? Quare ſummatim dico tot bona ineſſe alteri/ quot mala in altero numerauimus. Sed quid multis opus eſt uerbis? De utriſq; enim ſufficienter eſt dictum. Atq; ita quod decet/ fabula patietur. Ego iam tranſmiſſo flumine abeo/ priuſq̄ ad maius aliquid abs te compellar. PHE. Nõdum o Socrates/ priuſq̄ ęſtus abſcedat. An non uides ut iam plane meridies ſit? in qua hora intenſus eſt calor. Sed interim morantes ac de his quę diximus colloquentes cum primũ refrixerit/ tunc habeamus. SO. Diuinus es circa ſermones o Phędre/ ac uere mirabilis. Arbitror equidẽ orationum quę tuis tẽporibus habitę ſunt neminẽ pluribus auctorem cauſamq; fuiſſe q̄ te/ ſiue ultro dicendo/ ſiue quomodo alios compellendo Simiam Thebanum excipio. alios uero longe antecellis. Et nũc uideris cauſa fuiſſe ut aliqua a me oratio habeatur. PHE. Non tu bellum ſane denuntias/ ſed quonam modo & quę oratio? SO. Cum flumen tranſiturus eſſem/ dęmoniũ & ſolitum mihi fieri ſignũ factum eſt: quod ſane quotiens accidit: quod facturus eram agere prohibet: hinc uocem audire uiſus ſum: quę abire me uetat/ anteq̄ expiauerim/ quaſi aliquid deliquerim erga Deũ. Sum igitur uates quidem: at nequaq̄ bonus: ſed quẽadmodum qui male ſciunt litteras/ quantũ ad meipſum ſufficiens. Clare itaq; iam intelligo delictũ meum. Siquidem o amice pręſagii quiddam/ etiã eſt in animo. Me enim cõmouit & antea dum loquebar: unde quodãmodo uerebar/ ne cũ forte ſecundum Ibycũ apud deos deliquerim/ apud hoĩes gloriã cõſequar. Nunc ſentio in quo deliquerim. PHE. Quid eſt? SO. Grauẽ o Phędre/ grauẽ inquã ſermonẽ & tu attuliſti/ & me dicere compuliſti. PHE. Quonã pacto? SO. Stultũ & quodãmodo impiũ. Quo quis grauior eẽ põt. PHE. Nullus: ſi tu uera narras. SO. Quid enim amorẽ? nõne Veneris filium/ & deum aliquẽ putas. PHE. Dicitur quidem. SO. Non tamen a Lyſia: neq; a ſermone tuo/ qui per os meũ abs te quaſi quadam incantatione demulctum/ prolatus eſt. Si autem eſt/ ut certe eſt/ Deus aut diuinum quiddam amor/ malum utiq; non eſſet. At ſermones de illo quaſi malum eſſet/ habiti ſunt. In hoc ergo aduerſus amorem

prouer. Pares cum paribus.

deliquimus. Atqui ualde inepte diſputationes hę noſtrę uidentur quãuis urbanę: quę cũ nihil ſin-
cerum uerũq; contineant/ gloriantur tamẽ tanq̃ plurimũ ualeant/ſi homunculis nonnullis excep-
tis approbentur. Mihi igitur o amice expiari neceſſe eſt. Eſt aũt his qui confabulando peccant / ex-
piatio quędam uetus: quã Homerus non nouit/ſed Steſichorus. Oculis enim priuatus ob Helenę
uituperationẽ non ignorauit cęcitatis cauſam ut Homerus. ſed utpote muſicus eam agnouit. Itaq;
ſtatim illa fecit carmina: Nõ uerus ſermo ille fuit/nec nauibus altis. Exiſti fugiens/nec adiſti perga-
ma Troię: atq; ita edito pœmate/ quã palinodiam: ideſt cantum contrariũ uocant / confeſtim ui-
ſum recuperauit amiſſum. Ego aũt in hoc ero utriuſq; ſapientior: quod anteq̃ accidat mihi quicq̃
mali ob amoris uituperationẽ/conabor illi palinodiam reddere. & quidẽ aperto capite non ut ſu-
pra ob uerecundiã uelato. PHE. His uero o Socrates nihil mihi grati⁹ efficere poſſes. SO. Etenim
meminiſti o Phędre q̃ impudenter ex libro lectum eſt/& a me ipſo quoq; de amatore dictũ. Quod
ſi generoſus uir aliquis & modeſtus qui ſimilem ſibi alium amet ut amauerit / nos audiat dicentes
quod amantes ob minimas cauſas ſæpe maximas inimicitias ſuſcitant / & inuidi amatis pniþoſiq;
ſunt homines/ audire ſe arbitrabitur/ in nauibus nutritos/ qui liberalem amorẽ aliquem nunq̃ in-
ſpexerint: neq; ullo modo nobis concedet/ quę in amoris uituperationẽ adducimus. PHE. Forte
per Iouem o Socrates. SO. Hunc ego hominẽ ueritus & amorẽ ipſum metuens/ cupio ueluti po-
tabili oratione ſalſum illum auribuſq; noſtris noxium ſermonẽ diluere. Conſulo quineriã Lyſię/ut
q̃primũ ſcribat amanti potiuſq̃ non amanti ex ſimilibus indulgendum. PHE. Ita futurũ certo ſci-
to. Nam poſtq̃ tu amatorẽ laudaueris / neceſſe erit Lyſiam / ut eadem ſcribat a me compelli. SO.
Credo equidem, quãdiu qui nunc es fueris. PHE. Dic age forti animo. SO. Eia ubi mihi puer ille
adeſt/ ad quẽ ſuperiorem ſermonẽ habui: ut hunc etiam audiat/ne ſi minuſq̃ audierit / temere non
amanti obtemperet. PHE. Is tibi ꝓximus ſemper adheret / quoad cupis. SO. Sic ergo o egregię
puer cogita/ priorem ſermonẽ Phędri Pythocle geniti Myrrinuſii fuiſſe. ſequentẽ uero Steſichori
Euphemi filii/uiri amabilis fore: huius hoc erit exordium. Non uerus ſermo ille eſt: qui præſente

De furore.

amatore non amanti magis iubet gratificari: quia amans furit: non amans uero ſanus eſt. Si enim
ſimpliciter uerum eſſet/furorem eſſe malum/recte a nobis dictum fuiſſet. Nunc autẽ maxima bo-

Maxima bõa ſiũt p furorẽ diuinitus inmiſſum.

norum nobis fiunt per furorem diuino quodam munere conceſſum: Nam & que in Delphis futu-
ra prędicit uates/& quę in Dodona ſacerdotes/furentes quidem multa ac magna cõmoda priua-
tim & publice Gręcis hominibus/ attulerunt: ſane uero dum ſunt / exigua aut nulla. Quod ſi refe-

Vates Delphicę & Dodonę.

ramus Sibyllam & alios quicunq; diuino uſi ſunt uaticinio q̃multa prędicentes in futurũ profue-
rint/prolixum nimis extenderemus ſermonẽ: & rem manifeſtã omnibus proferremus. Illud tamẽ
dignum eſt teſtificari/ quod ueteres qui nomina rebus ĩpoſuerunt/non turpe quiddam/neq; igno-
miniosum putauerunt furorem. Non enim pręclariſſimę arti qua futurũ diſcernitur / hoc nomen
annectentes/ eam manicẽ: ideſt furorem nominaſſent: ſed tanq̃ bonum quiddam ſit furor / quãdo
diuina ſorte prouenit/honeſte arti nomen huiuſmodi indiderunt. At nũc iuniores iſti / interiecta
T: littera imperite nimium/manticem dixerunt. Sane inueſtigationes futuri ſanoꝝ hominum per
aues & alia oſtenta utpote a coniectura humanę intelligentię procedentes mentẽ hiſtoriamq; au-
guralem cognominarunt. ¶ Quam deinde poſteriores o paruũ in magnum uertentes ho-
neſtiori uocabulo exhornant ¶ Quanto igitur perfectius præſtantiuſq; uaticiniũ au-
gurali coniectione. Et nomen nomine / opuſq; opere / tanto teſtificantur antiqui furorem ex Deo
profectum q̃ humanã prudentiam pręclarius eſſe. At qui aduerſus morbos & labores maximos.
Ob antiqua delicta quandoq; diuina indignatione mortalibus ĩminentes gentibus quibuſdam ali-
cunde furor adueniens ac prędicẽs/ quibus opus erat/ remedia adinuenit/ confugiens ad uota cul-
tuſq; deorum unde expiationes propitiationeſq; conſecutus incolumẽ reddidit poſſidentem & in
pręſens tempus & in futurum: abſolutionẽ præſentium maloꝝ recte furenti occupatoq; adeptus.
Tertia uero a muſis occupatio & furor ſuſcipiens tenerã intactamq; animã / ſuſcitat illã atq; afflat.
Vnde per cantus aliamq; poeſim: infinita antiquoꝝ geſta exhornans / poſteros inſtruit. Qui autẽ
abſq; furore muſarũ pœticas ad fores accedit confidens arte quadam poetam ſe bonũ euaſurum:
inanis ipſe quidem atq; eius poeſis pręilla quę ex fore procedit qua quidem hæc quę ex prudentia
fit, euaneſcit. Tot equidem / ac etiam plura diuini furoris præclara opera referre poſſum. Quare
hoc ipſum ne formidemus/ neue ulla nos ratio abſterreat/ oſtendens prudentẽ & ſanũ potiuſq̃ cõ-
citatum amicũ eſſe deligendũ. At illi inſuper oſtendat ſi poteſt/ac uictoriã reporter non pro utilita-
te amantis & amati amorẽ a diis eſſe cõceſſum. Nobis uero nunc oſtendendum eſt contra/ pro fe-
licitate maxima huiuſmodi furorem a diis hominibus eſſe datum. Demonſtratio autem erit con-
tentioſis quidem incredibilis/ſapientibus uero contra. Oportet aũt nos prius de natura animę di-
uinę & humanę/ affectus & opera intuentes/uera nouiſſe. Hoc uero demonſtrationis huius prin-
cipiũ ſit. Anima omnis ĩmortalis. quod enim ſemper mouetur ĩmortale eſt, quod uero aliud mo-
uet ab alioq; mouetur/ cũ terminũ habeat motus/ terminũ habet & uitę. Solũ ergo quod ſeipſum
mouet

mouet/ quia nunq̃ ſe deſerit: nunq̃ ceſſat moueri. Immo uero & aliis quęcunq; mouentur id fons & principium eſt mouendi. principiũ autẽ ſine ortu eſt. Ex principio enim neceſſe eſt quicquid generatur/ oriri. Ipſum autem ex nullo. Nam ſi principium oriretur/ ex aliquo/ ex principio utiq; non oriretur. Cum uero ſit abſq; ortu/ & abſq; interitu ſit neceſſe eſt. Nam ſi principium interiret/ neq; ipſum ex alio/ neq; ex ipſo aliud naſceretur. ſiquidem ex principio omnia oriantur oportet. Sic ergo principium motus eſt/ quod ſeipſum mouet. hoc autem neq; mori/ neq; naſci poteſt. Alioquin omne coelum omniſq; generatio cõcidat deſinatq; neceſſe eſt: neq; rurſus unq̃ cõſtare poſſit/ unde hæc motum nacta oriantur. Cum igitur appareat immortale eſſe quod ſeipſum mouet/ animę ſubſtantiam & rationem hanc ipſam qui dixerit/ non erubeſcet. Omne enim corpus cui motus extrinſecus incidit/ inanimę eſt. Cui uero intus ex ſeipſo id ineſt/ animatũ: tanq̃ hæc animę natura ſit. Quod ſi ita eſt/ ut non ſit aliud quicq̃ quo in ſeipſum moueat pręter animã/ neceſſario ingenita & ĩmortalis eſt anima. De ĩmortalitate animę ſatis eſt dictum. De idea uero ipſius in hunc modum *De idea aię.* eſt dicendum. Quale id omnino ſit/ diuinę penitus prolixęq; narrationis foret. Similitudinem uero eius quandam deſcribere/ humanę & breuioris. hoc igitur modo dicamus. Similis eſto cognatę potentię ſub alati currus & aurigę. Deorum equi & aurigę omnes boni ſunt atq; ex bonis: aliorũ uero permixti. principio quidem noſtri princeps bigas habenis moderatur: deinde equorũ alter bonus & pulcher & ex talibus: alter contrarius & ex contrariis. Quo fit ut dura & difficilis neceſſario ſit aurigatio noſtra. Qua uero ratione mortale & ĩmortale animal appellatum eſt conandum eſt dicere. Omnis anima totius inanimati curã habet: totũq; percurrit coelum alias/ uidelicet alias ſortita ſpecies. perfecta quidem dum eſt & alata/ ſublimis incedit: ac totum gubernat mundum. Cui uero alę defluxerint fertur/ quo ad ſolidum aliquid appręhenderit. ubi habitaculum ſortita/ corpuſue terrenum ſuſcipit/ ſeſe mouere apparens propter illius potentiam/ animalq; totum uocatur: anima ſimul corpuſq; compactũ: & mortale animal cognominatur. Immortale aũt ex nulla ratione diſcurſu percepta: ſed quę fingitur: quippe cum/ neq; uiderimus/ neq; ſatis intellexerimus Deum ĩmortale quoddam animal/ habens quidem animã/ habens etiam corpus naturaliter omne tempus coniuncta: Sed hæc iam uti Deo placet/ ita ſe habeant & dicantur. Per quã uero cauſam alę abũciantur decidantq; ab anima/ nunc dicamus. Eſt autem talis quędam: naturalis alarũ uis eſt/ graue in ſublime attollere: ubi deorũ inhabitat genus. Omniũ uero quę ſunt circa corpus/ maxime particeps diuini eſt animus. Diuinũ autem/ pulchrum/ ſapiens/ bonum/ & quicquid tale dici poteſt. his utiq; alitur maxime augeturq; ipſa alatio animi/ turpi autem & malo contrariiſq; huiuſmodi deficit atq; interit. Magnus utiq; dux in coelo Iuppiter citans allatum currum primus incedit/ exhornans cuncta prouidęq; diſponens: hunc ſequitur deorum dęmonũq; exercitus per undecim partes ordinatus. permanet autem Veſta in deorũ ęde ſola. Aliorũ uero deorũ quicũq; in duodecim numero cenſentur/ ducunt per ordinem quilibet quiſq; eſt ordinatus. permulta igitur beataq; ut qui ſpectacula diſcurſuſq; intra coelum exiſtunt: quibus deorum genus beatorũ intendit ſuum quiſq; officium peragens. Sequitur autem ſemper uolens & potens: liuor enim a diuino choro procul abeſt. Cum uero ad conuiuiũ ac dapes uadunt ſublimes/ in coeleſtem circunferentiam proficiſcuntur iam aſcendentes. Deorũ quidem uehicula apta habenis ęqualiterq; librata facile gradiuntur. Alia uero uix. Grauatur enim prauitatis particeps equus/ ad terrã uergens/ atq; trahens/ cuicũq; aurigarũ equus non bonus nutritus fuerit. Vbi iam labor & certamen extremũ animę proponitur. Quę enim ĩmortales uocantur cum ad ſummũ peruenerint/ extra progreſſę in coeli dorſo cõſiſtũt. Ibi cõſtitutas circũferẽtia ipſa circunfert/ atq; illę intuent/ quę ſunt extra coelũ. Locũ uero ſupcoeleſtẽ neq; qſq̃ noſtrorũ laudauit adhuc poetarũ: neq; unq̃ ꝓ dignitate laudabit: habet ſe uero ĩ hũc modũ. *Vide ut Plato ponit aliqua extra coelum.* Audẽdũ ẽ. n. uerũ dicere/ ꝓſerti de ueritate loquẽti. Sine colore: ſine figura: ſine tactu: eſſentia uere exiſtens/ animę gubernatore ſolo intellectu contemplante utitur: circa quã uere ſcientię genus hunc habet locum. Vtpote igitur dei cogitatio intellectu & ſcientia ĩmaculata ſe uertens/ cogitatio quoq; omnis animę quęcunq; conuenientẽ ſibi conditionem ſuſceptura eſt/ *Intellectus animę gubernator.* intuita per tempus/ id quod eſt/ contenta ueritatis contemplatione nutritur & gaudet: donec circulo in idem circunferentia referat. In hoc autem circuitu conſpicit ipſam iuſtitiã: conſpicit temperantiã: conſpicit ſcientiã: non qua adſit generatio: nec qua alia alicubi ſit in alio. Quales uidelicet ſunt eorũ quę nos entia nũc appellamus: ſed illã quę in eo qđ eſt ens uere ſciẽtia eſt: & alia eodẽ modo quę uere ſunt ſpeculata atq; his enutrita/ ſubiens rurſus intra coelũ/ domũ reuertit. Cũ aũt redierit/ auriga ad ꝓſepe ſiſtens equos obũcit illis ambroſiã: & poſt ipſam nectar potandũ/ atq; hæc deorũ eſt uita. Cęterarũ uero aĩarũ alia optime Deũ ſecuta ſimiliſq; effecta/ extulit inſuper coeleſtem locũ aurigę caput: & cũ ipſa circunferentia ſimul delata eſt: ſed perturbata ab equis: & uix ea quę uere ſunt/ intuita. alia uero mõ caput extulit/ modo ſubmiſit/ at uiolantibus equis/ ꝑtim uidit quidẽ/ partim uero nõ uidit. Alię aũt animę affectantes quidẽ omnes ſuperiorẽ locum ſequũtur. cũ uero nequeãt: ſubmerſę circõferuntur/ calcantes ſeſe inuicẽ atq; incũbentes alia aliam pręire cõtendẽs.

Tumultus igitur & certamen & ſudor fit extremus. Vbi quidem aurigarũ uitio/multę claudicant
multę multas pennas confringũt. Omnes uero magno implicatę labore/ expertes ei⁹ qđ uere eſt
intuendi diſcedunt: poſt diſceſſum uero alimento utuntur opinabili. Cuius quidem gratia multus
ineſt conatus / ueritatis campus ubi nam ſit/intueri. Nã ex huiuſmodi prato optima uis animę cõ/
uenientẽ accipit alimoniã: & alarũ natura qua anima eleuatur/ hoc alitur. Regulaq; adraſtię deę.i.
ineuitabilis numinis hæc eſt: ut quęcũq; anima Deũ comitata aliquid uerorũ inſpexerit / ea uſq; ad
circuitũ alium ſit indẽnis: & ſi ſemp̱ hoc facere queat / ſit ſemper illęſa. Si uero impotẽs aſſequendi
non inſpexerit/& caſu aliquo uſa/repletaq; obliuiõe & prauitate grauetur/grauata autẽ pennas con
fregerit/in terramq; ceciderit/ tunc ꝓhibet lex hanc in prima generatiõe in aliquã brutalem ire na/
turam: ſed iubet eam quę plurima uiderit/ ingenitură uiri futuri philoſophi/aut pulchritudinis: cu

Nouem aĩarũ conditiones.

pidi/aut muſici/atq; amatorii. Eam uero quę ſecundo loco in regem legitimũ ut bellicoſum uirum
& imperatoriũ deſcendere. Tertio in gubernatorẽ rei publicę: ut rei familiaris diſpenſatorem uel
quęſtuariũ. Quarto in laborioſum gymnaſticũ / aut circa medelam curamq; corporis uerſatũ.
Quinto in eos qui uates futuri ſunt/& circa myſteria quędam. Sexto in poetã uel alium quẽuis eo/
rum qui apte in imitatione uerſantur. Septimo in artificem uel agricolam. Octauo in ſophiſtam &
popularem. Nono in tyrãnicum. In his autẽ omnibus quicũq; iuſte uitam egerit/ ſortẽ poſtea uici/

Ad idẽ reuertitur aĩa ĩtra decem milia annorum.

ſcitur meliorẽ: qui uero iniuſte/deteriorẽ. In idem enim unde ꝓfecta eſt cuiuſq; anima/ annis decẽ
milibus non reuertitur. Nam alas ante hoc ſpatium non recuperat/ pręter illius animã qui philo/
ſophatus eſt ſine dolo/uel una cum Sapientię ſtudio pulchritudinẽ amauit. hę quidem tertio ambi
tu mille annoꝝ / ſi ter hanc ipſam deinceps elegerint uitam / ſic recuperatis alis poſt ter milleſimũ
annum euolant abeuntes. Alio uero animę primę uitę finem: conſecutę iudicantur. Iudicatę au/
tem alię ſub terra in iudicii locũ euntes meritas illic pœnas ſubſtinent, alię in cœli quẽdam locum
per iudiciũ eleuatę/ita degunt/ ut dignum eſt ea uita qua in hominis figura uixerunt. Milleſimo an/
no ambę redeuntes ſortem & electionẽ ſecundę uitę ſuſcipiunt: deligit unaquęq; eam uitam quam

Humana aĩa in beſtię uitã & ex beſtia ĩ hominem.

uelit. Hic & in beſtię uitã humana anima tranſit: & ex beſtia rurſus in hominem/ ſi modo ea anima
quandoq; prius fuerit hominis. Nam quę nunq̃ ueritatẽ inſpexerit/in hanc figurã uenire non po/
terit. Oportet uero hominẽ intelligere ſecundum ſpeciem / ex multis procedentẽ ſenſibus in unũ
ratiocinatione conceptũ. Hoc autem eſt recordatio illorũ / quę olim uidit anima noſtra cum Deo
perfecta: & illa deſpiciens quę nunc eſſe dicimus: & ad id quod uere eſt ſurſum reflexa. Quapro/
pter ſola philoſophi cogitatio merito recuperat alas. Nam illis ſemper quantũ fieri poteſt memo
ria inhęret/ quibus Deus inhęrens diuinus eſt. Talibus autem cõmentationibus qui recte utitur
perfectiſq; myſteriis ſemper imbuitur/ ꝑfectus reuera ſolus euadit. Ab humanis autẽ ſtudiis ſegre
gatus. Diuinoq; inhęrens/carpitur a multitudine quaſi extra ſe poſitus/ ſed ipſe Deo plenus multi/
tudinẽ latet. Tendit igitur huc/ totus ſermo/qui eſt circa quartũ furorem. Quo quando quis uiſa
hic pulchritudine aliqua uere illius reminiſcens/ alas recipit/ receptiſq; euolare nititur. Cum uero
id facere nequeat/ tanq̃ auis ſuperna ſuſcipiens & inferiora contẽnens crimen reportat quaſi furo/
re correptus. Hæc itaq; diuina alienatio omniũ alienationũ optima atq; ex optimis fit/& habenti/&
participanti/& qui hoc tenetur furore/cum amet pulchra/ amator uocatur. Vt enim dictũ eſt om/
nis anima hominis/ ea quę uere ſunt/ intuita eſt, alioquin in hoc animal non ueniſſet. Recordari ue
ro ex his quę hic ſunt/illorum/ non facile eſt omnibus / nec quot ex illis breue tempus illic inſpe/
xerunt / neq; quot huc deſcendentes infortunatę fuerunt: ita ut quibuſdam conſuetudinibus de/
prauatę / ſacrorum quę aliquando inſpexerant / obliuionem ſuſceperint. Quamobrem paucę re/
ſtant/ quibus ſatis memorię ſuperſit. hę uero quando hic ſimilitudinẽ aliquam eorũ quę illic inſpe
xerant/ intuentur/ obſtupeſcunt/& quaſi extra ſe ponuntur: quę tamen ſi hæc affectio ignorant / qa
non ſatis omnino perſentiunt. Iuſtitię quidem & temperantię & aliorum quot animis uenerabilia
ſunt/ ſplendorem nullum in his imaginibus cernimus/ſed per obſcura quędam inſtrumenta uix &
per pauci in eorum imagines accedentes eius quod aſſimilatur genus aſpiciunt. At pulchritudi/
nem tunc licebat uidere clariſſimã/ quando cum beato illo choro ſelicem uiſionem contemplatio/
nemq; ſecuti cum Ioue quidem nos/ alii uero cum alio quodam deorum / uiderunt & initiati ſunt
ſacris/ quę phas eſt dicere ſacrorum omnium beatiſſima: quę operamur integri quidẽ nos & ma/
lorum expertes/ quot in poſterum manebant/integra quoq; & ſimplicia ĩmobiliaq; & beata ſpecta
cula initiati inſpectantes pura in luce pueri & ĩmaculati ſolutiq; ab hoc quod nunc circũferentes/
corpus uocamus in modum oſtreę huic alligati. Hæc aũt memorię beneficio ſint attributa: ꝓpter
quã deſiderio illoꝝ quę quõdam uidimus/nunc ſermonẽ extendimus. Pulchritudo autẽ quemad/

Viſus nobis acutiſſimus omniũ ſenſuum.

modum diximus/& cum illis progrediens effulgebat tunc/& huc profecti percepimus eã per ſen/
ſuum noſtroꝝ perſpicaciſſimũ clariſſime refulgentę. Viſus enim nobis peracutiſſimus eſt ſenſuum
omniũ/qui per corpus fiunt: quo ſapientia non cernitur. At dẽtes enim excitaret amores/ſiqđ tale
ipſius ſimulachrum manifeſtum oculis proueniret. Eadem eſt de cęteris quę ſunt amabilia/ratio

At uero pulchritudo ſola hanc habuit/ſortem ut maxime omnium & perſpicua ſit & amabilis. Qui ergo non eſt myſteriis nuper initiatus/aut potius eſt deprauatus/haud celeriter hinc illuc ad ipſam pulchritudinem excitatur/ſimilitudinem hic quãdam quę ab illa denominatur aſpiciẽs. Quapꝓ non ueneratur dum aſpicit/ſed quadrupedis ritu deditus uoluptati aggredi/& ſerere filios nititur petulanterq; congrediens/nec timet/nec erubeſcit uoluptatẽ pręter naturã ſectari. Sed qui nuper expiatus eſt ſacris/quiue aliquãdo eſt plurima contẽplatus/quando uultum diuina forma decorum uidet apte ipſam pulchritudinẽ imitatũ/uel aliquã corporis ſpeciem/primo quidem horret: metuſq; priſcoꝝ aliquis in eum reuoluitur: deinde inſpiciens tanq̃ Deum colit: ac niſi uereretur uehementis inſanię crimen/ſacra amatis non aliter q̃ Dei ſtatuę faceret. Intuentem uero ipſum uelut ex horrore/ꝑmutatio/ſudor & ardor inſolitus occupat. Quando enim pulchritudinis influxum per oculos accipit/calefit/quo pennarũ natura irrigatur: poſtq̃ uero incaluit/liqueſcunt quę ad pululandum ſpectant/quęq; diu pręduritię cõpacta exitum germinis cohibebant. Vbi aũt influxerit alimonia/pennarũ germina iam ab ipſis radicibus tumeſcentia impetu quodam ꝑ animę ſpeciẽ totam nituntur erumpere. tota enim erat olim pennis ſuffulcata. Feruet itaq; tũc omnis & proſilit. atq; ut infantes cum dentes emittunt pruritu & dolore gingiuarũ uexantur/ita & pẽnas/emittentis/anima/feruet/& titillatione moleſtiaq; afficitur. Itaq; cum pueri ſpeciem intuetur/cupidinemq; inde effluentẽ imbibens irrigatur caleſcitq;/dolere iam deſinit atq; lętatur. Cũ uero ꝓcul abfuerit exarueritq; meatus qua parte ſcaturire nititur ala/aridi & conſtricti/pennarum germen cohibent. Hæc intus una cũ cupidineo illo influxu obcluſum tumeſcentiũq; more reſiliens/ipſum ſibimet ſuos meatus undiq; obſtruit pungitq;. Tota igitur anima undiq; ſaucia ſtimulo conciratur & angitur. rurſuſq; memor pulchritudinis delectatur. Ex utriſq; uero permixtis paſſionis huiuſmodi uehementia & nouitate uexatur: & anxia furit/atq; inſanit. Sic affecta pręfurore/neq; nocte dormire poteſt/neq; die uſq̃ conſiſtere: ſed paſſim diſcurrit deſiderio pulchri uidendi perculſa. Videns autẽ/& in fluxum illum cupidineũ hauriens/abſtruſa prius & concluſa iam aperit & reſoluit. Cum uero iam reſpirauerit ſtimulis anguſtiiſq; liberatur. Hac utiq; ſuauiſſima uoluptate in ꝑſenti uſq; adeo delinitur/ut nunq̃ ab eius illecebris ſponte diſcedat: neq; aliquẽ pluris facit q̃ amatũ: ſed parentes: fratres: amicoſq; omnes obliuioni tradit: ac diſſipato per incuriam patrimonio minime cõmouetur patrias quoq; conſuetudines & dignitates quibus gloriari ſolebat penitus aſpernatur/& ſeruire & iacere parata ubicũq; permittitur/modo igniculo ſuo inhęreat. Non enim colit ſolũmodo & ueneratur formoſum/ſed medicũ etiam hunc grauiſſimoꝝ morboꝝ ſibi ſolum inuenit. Hunc utiq; affectum ingenue adoleſcens ad quẽ meus eſt ſermo homines/erota. i. amorẽ appellãt. Quo autẽ modo dii nominant/ſi audieris/merito ꝓpter iuuentutẽ ridebis. Tradunt enim Homerici quidam ut arbitror ex reconditis carminibus/in amorẽ carmina duo. Quoꝝ alterum ualde petulans/neq; ſatis concinnum. Sic autẽ aiunt. Hunc quidem mortales/erota. i. amorẽ uocant uolatilem. Immortales autẽ pterota: id eſt alationẽ ꝓpter uolandi neceſſitatẽ. his partim licet credere/partim non licet. Atqui cauſa affectioq; amantiũ hæc ipſa eſt. Quotcũq; igitur ex Iouis pediſſequis capti fuerint/grauius/conſtantiuſq; alationis onus ferre poſſunt. Qui uero Martẽ coluerunt/cũq; illo circũuagati ſunt/amore illaqueati/ſiquam ab amato ſibi inferri iniuriam putant/in cędem facile ꝓuolant/pręcipiteſq; tum ad ſeipſos/tum ad amatos necandos feruntur. Atq; ita ſecundum quemq; deorum cum quo quilibet chorum egit/eundem honorat imitaturq; ſemper in uita pro uiribus quoad permanet incorruptus: & hoc pacto primã huic uitę generationem ducit: talemq; ſeipſum ad amatos & alios exhibet. Amorem ergo pulchrorũ ex ſuo quiſq; deligit more. Et tanq̃ Deus ſibi ille ſit quaſi ſtatuam fabricat & exhornat utpote honoraturus atq; ſacrificaturus. Iouis itaq; cultores eum ſibi amandum quęrunt/cuius Iouialis ſit animus. Quare conſiderant utrum ad philoſophiã & imperiũ natura ſit aptus: & quando illum amant inuentũ/omni opere contendunt quo ille talis euadat. Ac niſi prius quod exoptant ingreſſi fuerint ſtudio ſuo tunc cõtendũt admodum/diſcuntq; undecũq; aliquid poſſunt/atq; ipſi etiã ad hoc opus ꝓgrediuntur. Inueſtigantes ex ſeipſis Dei ſui naturã/uoti tandẽ cõpotes fiunt/ex eo quod ſumma quadã attentõe mentis aciem in Deũ erigere cõpellant: deinde cũ ꝑ memoriã illum attingãt/diuinitate afflant/atq; ex eo mores & ſtudia/quatenus homini licet Dei ꝑticipẽ fieri capiunt. Quoniã uero hoꝝ omniũ cauſas referũt in amatũ/dilectione ardentius accedunt. Ac ſi ab Ioue hauriant/bacchantiũ ſacerdotũ more/in amati animum tranſfundentes proprio Deo quoad poſſunt/ſimillimum reddunt. Quicunq; uero Iunonem ſecuti ſunt/regiũ quęrunt quo inuento ſimiliter affecti eadẽ erga illũ oĩa faciunt. Apollinis ꝑterea reliquorũue cultores deoꝝ ſinguli deos ſingulos imitãtes/eodẽ modo affectũ natura adoleſcentẽ quęrũt. Eoq; cõparato & ipſi imitãtes & adoleſcẽtibus ꝑſuadentes moderãteſq; in numinis ipſius ſtudiũ & ideam pro uiribus agũt. Non inuidia nõ illiberali maleuolentia in adoleſcẽtes ſuos utuntur/ſed omni ſtudio illos ad ꝑfectam tum ſui/tum dei quem colunt ſimilitudinem/formare conantur. Cura igitur finiſq; uere amantium ſi modo quod cupiunt fuerint aſſecuti/talis eſt ꝑfecto:

Pulchritudo ſola maxime oium amabilis.

qualem deſcripſimus:& inſignis admodum felixq; ab amico ꝓpter amorem futente/dilecto ſuo ſi
captus fuerit/ꝑuenit. Compręhenditur aūt quiſquis capitur hoc pacto. Quãlibet animã ab initio
huius fabulę trifariã diuiſimus:atq; equorũ quidem formas geminas/duas quaſdã ſpecies poſui-
mus. Aurigã uero ſpeciē tertiam:eadēq; nobis in pſentia maneant. Equorũ autē alter bonus:alter
non. Quę aūt aut boni equi uirtus/aut mali prauitas ſit/nōdum plane diximus/nunc uero dicēdũ.
Bonus excellentiori habitu ſitus eſt/ſpecie rectus/& articulatim diſtinctus/at dua ceruice/naribus
modice aquilinis nitido colore/nigris oculis/honoris cupidus/tēperantię/pudoriſq; ꝑticeps:ac
uerę opinionis amicus/nullis ſtimulis indigens.ſ.cohortatione ſola rationeq; regitur. Alter intor-
tus & multiplex fuſuſq; & confuſe cōpoſitus:rigenti & dura ceruice atq; demiſſo collo/ſimo uultu/
fuſco colore/oculis ceſiis ſanguineq; ſuffuſis/moroſus & contumax/irſutis auribus atq; ſurdis/uix
flagello ſtimuliſq; obtēperans. Quãdo igitur auriga amatoriũ aſpiciens uultum/totãq; ſenſu inflã-
mans animã titillationis & deſiderii ſtimulis cōcitatur/tum qui aurigę obediens eſt equorũ ut con-
ſueuit pudore cohibitus ſeipſum continet ne ꝓſiliat in amatũ. Alter neq; ſtimulis/neq; uerberibus
coherceri poteſt/ſed exultat:ac uiolentia delatus cōiunctũ ſibi equũ aurigãq; ꝑturbat rapitq; ad ue-
neris uoluptatē. At illi ab initio aduerſanť: indignati quod ad grauia & iniqua trahãtur. Tandem
cũ malum id minime ceſſet/cōpulſi ſeruiut/ceduntq; iam & cōſentiunt quod iuſſi ſunt facere/hinc
hęrent igniculo/aſpectũq; ipſius coruſcũ inſpiciũt. Quē intuitus auriga/pulchritudinis ipſius na-
turã memoria repetit/ruſuſq; illam cũ tēperantia cernit/in caſto fundamento firmiter collocatã.
Videns aūt metuit/ac prę reuerētia recidit reſupinus:ubi ſimulq; cogitur uſq; adeo habenas retra-
here/ut equi ambo foemoribus/aut natib⁹ humi reſideant:ſed alter quidē ſponte/q̄a minīe relucta-
tur:procax aūt equus alter ꝓrſus inuitus. longius uero diſcedentes/alter quidem ꝓpter uerecun-
diã admirationēq; ſudore totam animã madefacit. alter uero a dolore liberatus quē & frenũ & ca-
ſus incuſſerat:uix tandem reſpirat/atq; reſipiſcens indignatōe motus aurigã equũq; coniunctũ in-
crepat quod timiditate atq; ignauia conſtitutũ ordinē deſeruerint. Rurſuſq; nolētes accedere/co-
gens/uix tandem conceſſit/illis differri in poſterũ exorantibus. Accedēte aūt ſtatuto tēpore/cuius
eſſe īmemores illi quidē ſimulant/hic uero illis cōmemorat ui illata īniens trahenſq; cōpellit iterũ
iiſdem uerbis amatos affari:poſtq̄ uero ꝓpe acceſſerũt/inflexus inclinatuſq; extenſa cauda frenum
mordet:& īpudentiſſime rapit. Sed auriga multomagis eadē paſſus/& quaſi de termino flectēs re-
ſupinus habens longe uehemētes trahit & dentes equi flagitioſi reprimit:atq; impurã linguã ma-
xillaſq; cruētans crura nateſq; humi defigit/ac poenas dare cōpellit. Quãdo uero idem ſępe prauus
equus ille ꝑpeſſus/laſciuire deſtitit manſueſactus iam aurige obtēperat ꝓuidentię: atq; etiam cum
uidet pulchrũ formidine cōtremiſcit a Deo ut quãdoq; cōtingat amatoris animã iam cũ reueren-
tia quadã & metu adoleſcētũ ueſtigia ſequi. Vtpote igitur omni cultu tanq̄ Deo ęqualis adoleſcēs
obſeruatus ab amato re haud quidē ſimulante. Sed reuera ſic affecto/pſertim cũ & ipſe honoratus
natura colentis ſit amicus/in idem poſtremo cũ amatore conſpirat: ac etiã ſi antea a familiaribus
ſuis condiſcipuliſq; & aliis ꝑ calumniã deceptus fuerit/dicentibus turpe eſſe amanti hęrere/ideoq;
amantē reiecerit tandem uero ꝓcedente tpe ętas & naturę debitus ordo eũ in conſuetudinē ama-
tis inducunt. Nunq̄ enim fato decretũ eſt uel malum amicũ malo/uel bonũ bono non amicũ eſſe.
Ergo cũ adoleſcēs colloquio & cōſuetudine receperit amatorē/tunc amãtis illius beneuolētia iam
facta ꝓpinquior/amatũ ipm amirari cōpellit. Animaduertētē neceſſariorũ amicorũq; oīum aliorũ
beneuolentiã ſi cũ amico diuinitus afflato conferatur/nullius fore momenti:ac ſi ſenior ille diu ſic
pergat hęreatq; & in gymnaſiis cęteriſue ſimilibus tangat/tũc iam fluxus liquoriſq; illius fons quē
himeron.i.cupidineũ īfluxũ Iuppiter Ganymedis amore captus uocauit/quiue in amantem uber
influxit/ꝑtim in ipſum infuſus eſt:ꝑtim extra ipſo exuberante effunditur. atq; ut flamen & echo a le-
nibus ſolidiſq; repulſa corporibus eodē unde uenerunt/iterũ reflectuntur/ita pulchritudinis ille
liuor rurſus in pulchrũ ꝑ oculos refluens qua penetrare in animã cōſueuit adeo pēnarum meatus
irrigat ut & poſſunt iam & incipiant pululare:atq; ita amati animũ mutuo implet amore. Amat igi-
tur/quid uero diligat ambigit/affectũq; ſuũ/nec nouit/nec eloqui poteſt:ſed ꝑinde ac ſi lippi alicu-
ius aſpectu oculos ſimiliter ſit infectus pſentis morbi aſſignare cauſam neſcit/nec aīaduertit quod
ſeipſum amatore tanq̄ in ſpeculo reſpicit. Itaq; pſente illo/dolere ut ille ſimiliter deſinit:abſente ue-
ro deſiderat uiciſſim deſideratus:mutuum amorē tanq̄ amoris ſimulachrũ poſſidens: nec amorē
ipſum/ſed amicitiã & uocat & putat. Cupit ergo ferme ut ille quãuis moderati⁹ uidere atq; aſſidua
conſuetudine perfrui:& ut par eſt poſt hac ꝓtinus hæc facit. In ipſa igitur conſuetudine amatoris
quidem intēperans equus aurigã cōpellans breuē efflagitat pro multis laboribus uoluptatē. adole-
ſcentis aūt equus eidem/quid dicat ignorat/ſed percitus anxi uſq; amantē mutua ꝓſequiť beneuo-
lentia amãtiſſimo ſuo cōgratulatus. Atq; in ipſa familiaritate paratus eſt pro uiribus amatoris de-
ſiderio obtemperare. Coniugatus aūt equus ſimul & auriga cũ pudore & ratione his in rebus huic
aduerſantur. Quare ſi ſecũdum rectã uitę inſtitutionē & philoſophię ſtudia meliores cogitationis

partes

partes obtineant/beatam atq; cõcordem praeſentem uitam agunt.ſui ipſorum domini atq; mode
ſti ea parte ſubiecta cui animae uitium ineſt:ea contra liberata ad quam probitas pertinet.In huius
autem uitae fine recuperatis alis praepetes euolant cũ trium certaminum uere olympicorũ unum
peruicerint. Quo quidẽ nullum praeſtantius bonum aut humana temperantia aut diuinus furor
hominibus afferre poteſt.Quod ſi impudentiorem quandam uitam/philoſophiae expertem alio-
quin ambitioſam ſecuti ſint,Forte in ebrietate aut alia quauis deſidioſa licentia/intemperati illorũ
equi incautas animas inuadunt.eaſq; in idem conducentes illud oblectamenti genus ſectari com
pellunt/quod uulgo beatiſſimum iudicatur.inq; eius deſiderii expletione non nunquã deinde uer-
ſantur. Hac tamen idcirco raro utuntur/ quia non omnis in hoc conſentit animi cogitatio/ Amici
ergo & iſti licet minus q̃ illi ſuperiores tum feruẽte amore/tum reſtincto degant. fidem ſibi inuicẽ
firmiſſimam & dediſſe & accepiſſe putantes.nephas enim eſſe ducunt fidem frangere/ & inimicos
quandoq; ex amicis euadere.Demum cum naturę ſic cõceſſerint/affecti abeunt ut aiati quidẽ non
dũ ſint/ſed pennas emittere quodãmodo caeperint. Quamobrẽ premiũ amatorii furoris nõ par-
num reportant.Nam in tenebras locumq; ſub terram deſcẽdere illos qui iam iter ſub caelis agere
ceperant/Lex prohibet:ſed claram uitam agentes beatos fieri iubet dum una pergunt & ſimul alas
emittunt:atq; haec amoris gratia fiunt.Tot igitur ac talia/o/ puer tanq̃ diuina/amatoris tibi amici
tia conferet.Eius autem qui non amat/familiaritas temperantiae mortali coniuncta/mortalibuſq;
& exilibus miniſteriis dedita illiberalitatem illam quae uulgo uirtus habetur in ſodalis ſui animo ge
nerabit:efficietq; ut nouem annorum milia ſuper terram/& ſub terrã demens pererret. Hanc tibi
o/dilecte amor q̃pulcherrime optimeq; ualuimus poeticis/tũ uerbis/tum figuris impulſu/ Phędri
palinodiã cecinimus.Quare & ante dictis ignoſcens & haec grata/a/nobis accipiens benignus pro/
piciuſq; mihi aſiſtes amatoriam artẽ nobis abs te cõceſſam/neq; auferas indignatione aliquas neq;
etiam minuas.Quinetiam da ut magiſq; nunc apud honeſtos in precioſim. Tũ ſiquid numine tuo
indignum/a/Phędro &/a/me dictum ſit/lyſiam diſputationis huius auctorẽ accuſas/ ab huiuſmodi
ſermonibus deſiſtere facias.&ad philoſophiam quemadmodum frater eius Polemarchus uerſus
eſt/ita illum conuerte/ut & hic eius amator Phędrus non haud amplius/ut nunc modo huc/modo
illuc ſe transferat:ſed in amoris ſimul/& ſapientiae ſtudio prorſus uitã agat.PHE.Haec ego quoq; ſi
praeſtat ita fieri o Socrates deũ oro. Tuũ uero ſermonẽ iampridẽ ammiror q̃ualde ſuperiorẽ ante
cellit:ut iã uerear/ne Lyſias mihi humilis uideaẽ/ſi ad hunc cõferre aliũ ſtudeat.At qui eũ nup cui?
quiſpiã o uir mirifice i hoc ipſo uituperauit:perq; totã accuſationẽ orationũ ſcriptorẽ uocauit:for
te igiẽ honoris cã/a cõſcriptiõe huiuſmodi abſtinebit.SO.Ridicula haec o adoleſcens ſnĩa eſt/& ab
amici mente longe aberras:ſi eũ uſq; adeo meticuloſum putas:forte uero obtrectatorẽ eius exiſti
mas uera iudicare quae obiicit.PHE.Ita pfecto uiſum eſt o Socrates:neq; te fugit potẽtes in repu
blicas praeſtanteſq; uiros ueteri orationes cõponere eorũq; ſcripta relinquere ne ſophiſtae fuiſſe po
ſteris uideanẽ.SO.puerbium illud/dulcis ancon.i.cubitus o Phaedre te latuit/a longo cubitu qui
ppe uilum eſt/ductũ fuiſſe:neq; id ſolũ/ſed illud quoq; te fugit/quod excellentes prudẽtia ciues in
cõſcribendis poſteritatiq; relinquendis orationibus ſummopere ſtudẽt:qui uſq; adeo laudatores
ſuorum operũ diligunt/ut primos eos adſcribãt/qui ſcripta ubiq; laudẽt.PHE.Quomodo id aisẽ
Non enim itelligo.SO.Neſcis quod in exordio libri a ciuili uiro compoſiti/ primus eſt laudator
adſcriptus.PHE.Quo pacto!SO.Probata eſt inquit ipſorũ ſnĩa ſenatui/aut populo /aut utriſq;/&
ille ait q ab illo/& quae deinceps ambitioſe nominans extollenſq; ſnĩae auctorem:deinde etiã dicit
poſt haec/ſuã oſtentans laudatoribus ſapientiã.Idq; ſaepe poſtquam prolixã orationẽ habuerit.An
aliud quicquã tibi iſtud uideẽ/q̃ ſcripta oratio!PHE.Non aliud certe.SO.Quod ſi approbeẽ/ge
ſtiens ex theatro diſcedit tanq̃ poeta:ſinautẽ reprobetur excludaturq;/a ſcribẽda ſnĩa/neq; dignus
cuius ſnĩa mandetur litteris/habeatur meret ipſe/eiuſq; amici.PHE.Et maxime quidẽ.SO.In hoc
plane demonſtrãt ſe minime aſpernari ſtudiũ huiuſmodi:ſed multifacere.PHE. Sũmopere.SO.
Quid uero ſi orator quiſpiã/aut rex eã nactus ſit facultatẽ/ut quẽadmodum Lycurgus/aut Solo/aut
Darius imortalis in ciuitate ſcriptor haberi poſſit/an non/& ipſe ęqualẽ ſe deo adhuc uiuentẽ exiſti
mat!& poſteri monimẽta eius conſiderantes/de illo ſimiliter iudicãt!PHE.Vehementer.SO.An
igitur cẽſes taliũ quẽpiam/uel quantũcunq; maliuolũ Lyſiae ſtudiũ eius hoc ſcribendi uituperaturũ!
PHE.Ex his quae tu dicis id conſentaneũ nõ uideẽ:nã ſuã quoq; ſtudiũ/ut uidetur uituperaret.SO.
Ergo ex hoc perſpicuũ eſſe cuiq; poteſt/non ob hoc ipſum quod ſcribat/quẽquam eſſe uituperãdũ.
PHE.Quid enim!SO.At illud eſt/ut arbitror turpe/turpiter ac male/& loq;/& ſcribere.PHE.Ma-
nifeſtũ id quidẽ.SO.Quae nam igiẽ/& bene/& nõ bene ſcribendi ratio eſt! Nũqd opus eſt nobis o
Phaedre de his/a Lyſia/uel ab alio ſciſcitari q/uel quãdoq; ſcripſerit aliquid:uel ſit ſcripturus:ſeu ci
uile publicũ opus/ſiue priuatũ:aut carmine:ut poeta:aut tanq̃ priuatus oratiõe ſoluta!PHE. Ro-
gas an opus ſit!Cuius enim gratia:ut ita dicam:uiuat quiſpiã:niſi huiuſmodi uoluptatũ. Nõ enim
illarũ gratia:quas dolor neceſſario antecedit:alioquin uoluptas minime prouenit. Quod omnes

Oratio ad amorem.

&

pene uoluptates corporis habent. Quare ſeruiles nõ iniuria ſunt appellatæ. SO. Ocio utiq; abundamus: ac etiã mihi uidentur uelut in æſtu ſuper caput noſtrũ cicadæ canentes/& inuicẽ diſputantes nos contueri. Si ergo nos uiderent queadmodũ/& alios multos in meridie non diſputãtes quidem: ſed dormitantes: ab ipſis ob mentis deſidiã delinitos/merito deriderent exiſtimantes mancipia quædã ad eas illuc diuertiſſe. Inq; ipſo ſeceſſu tãq̃ pecudes ſub umbra ſecus fontem meridiano ſomno teneri. Sin autẽ uiderint diſſerentes nos minimeq; ab illarũ q̃ſi ſirenũ illecebris captos/quo minus portũ uerſus enauigaremus forte nobis libentiſſime premiũ illud tribuent/quo deorũ conceſſione traducere ad homines poſſunt. PHE. Quidnã muneris iſtud eſt quod poſſident? Nũq̃.n. audiſſe uideor. SO. Non tñ decet muſarũ ſtudioſum uirũ rerũ huiuſmodi ignarũ eſſe: fertur autẽ

Fabula de ortu & beneficio cicadarũ.

hos olim homines ante muſas fuiſſe. Natis deinde muſis cantuq; monſtrato/illorũ non nullos uoluptate cantus uſq; adeo delinitos fuiſſe/ut canentes cibũ potũq; negligerent imprudenterq; perirent: ex quibus deinceps cicadarũ genus ſit natũ munus hoc/a/muſis nactũ/ut alimonia nõ indigeat: ſed abſq; cibo potuq; quãdiu uixerit/cantet: poſtea uero ad muſas proficiſcatur/quã quis hominum muſam hic colat/renunciaturũ. Ergo Terpſichoræ nunciantes qui præcipue illã iu choris cętibuſq; celebrauerint/eã ipſis propitiã reddunt. Erato autẽ eos q in rebus amatoriis honorauerint atq; aliis eodẽ modo pro ſua cuiq; uenerationis ſpecie. Calliopæ autẽ antiquiſſimæ/eiq; ſequenti. Vraniæ eos qui in philoſophia uiuunt coluntq; ipſarũ muſicã/referũt: quæ præcæteris muſis circa cœlũ: atq; ſermones/tam diuinos/q̃ humanos uerſantur/uocẽ pulcherrime modulãtes. Itaq; multis de cauſis/dicendũ eſt aliquid: neq; in meridie dormitandũ. PHE. Dicẽdũ certe. SO. igiť quod modo ſtatueramus/iã diſſerendũ eſt/qua uidelicet rõne quis recte/aut non recte/& loquať/& ſcribat. Pauſanias. Proculdubio Socrates. An nõ neceſſe eſt eũ/qui recte dicturus ſit/uerã ĩ ea re de qua loquatur intelligentiã habere. PHE. Audiui eqdẽ o Socrates amice nõ eſſe futuro oratori neceſſariũ quæ re uera iuſta ſunt diſcere/ſed quæ iudicantiũ multitudini uideanť: neque re uera bona/aut honeſta/ſed quæ ſic appareant: ex his enim potius q̃ ex ueritate poſſe perſuadere. SO. Nunq̃ o Phædre ſapientũ cõtẽnenda ſunt dicta: immo diligenter qd ſibi uelint conſideranda. Itaq; quod modo dicebas prætereundũ eẽ nõ arbitror. PHE. Probe loqueris. SO. Sic igiť iſtud cõſideremus. PHE. Quo pacto? SO. Hoc plane. Si tibi ſuaderẽ/hoſtes te equo expugnaturũ/utriq; uero equum ignoraremus. Sed ego id tantũ de te ſcirẽ/quod Phædrus equum putar eẽ domeſticũ/& grandibus auribꝰ animal. PHE. Ridiculũ id quidẽ eſſet o Socrates. SO. Nõdum iſtud: ſed qñ obnixe tibi perſuadere conarer oratione in aſini laudes compoſita equum illũ uocans/affirmanſq; præſtãtiſſimũ animal eſſe/utile domi/& foris ad bellũ prõptiſſimũ/ad ſarcinas ferendas aptũ/& ad multa alia cõmodiſſimum. PHE. Valde id abſurdũ. SO. Nõne præſtat ridiculũ amicũ eſſe q̃ grauẽ/& inimicũ? PHE. Videtur. SO. Quando igitur orator boni maliq; ignarus ciuitati ſimiliter affecte ſuadeat nõ oratione quidẽ in umbræ aſini laudẽ tãquã equs illa ſit compoſita/ſed de malo tanquã bonũ id ſit diſſerens: uulgiq; opiniones aucupatus/mala facere pro bonis inducat/qualẽ putas oratorẽ huiuſmodi ſegetem quã ſeuit meſſurũ? PHE. Haud ſatis bonã. SO. Nũ o bone uir ruſticius/quã deceat dicẽdi artẽ uituperauimus. Illa uero forſitan dixerit. Quid o uiri mirabiles deliratis? Ego enim neminem ueritatis ignarũ diſcere orare compello. Sed ſiquis conſilio meo paruerit: percepta ueritate me capiet: hoc ſane affirmo eſſe maximũ: quod abſq; me illi qui res nouerit nihilomagis perſuadẽdi ars aderit. PHE. An non iure hæc dixerit. SO. Fateor equidẽ/ſi modo ſequentes rationes/artẽ eſſe illã teſtentur. Audire nãq; mihi uideor rationes nõ nullas afferẽtes/mentiri eã/neq; artẽ eẽ: ſed aliquẽ ſine arte uſum. Verã autẽ dicendi artem abſq; ueritate ĩquit Laco neq; eſſe aliquã neq; unquã fore.

Ars recte dicendi nõ erit abſq; ueritate

PHE. his utiq; rationibus opus eſt o Socrates. Igitur huc eas adducens quid dicant/& quomodo/diſcute. SO. Adeſte animalia generoſa/ac Phædro honeſto adoleſcenti perſuadete/niſi ſufficiẽter philoſophetur/eum nunquã aliqua de re ſufficienter eſſe dicturũ. Reſpondeat Phædrus. SO. Interrogate.

Circa quę uerſetur recta ratio dicẽdi:

An non rhetorica oĩno ars erit alliciens aĩam per ſermones. Non in iudiciis modo cæteriſq; publicis cœtibus/uerũetiã in priuatis cõgreſſibus eadẽ de magnis qbuſq; rebus/& paruis. Nihil.n. honorabilibus in magnis q̃ in exiguis ex recta artis ratione ſe gerere. Nunquid tu hæc audiſti? PHE. Non ita prorſus per Iouẽ. Verũ circa iudicia præcipue ars iſta dicitur/ſcribiturq; nec nõ circa conciones: ultra uero eã porrigi non audiui. SO. Nunquid artem dicendi qua Neſtor/& Vlixes apud Ilium uſi ſunt/audiſti? eã uero qua Palamedes/audiſti nunquã? PHE. Et per Iouẽ Neſtoris

Neſtor & Vlixes arte dicendi uſi ſunt.

orationes audiui/niſi forte Gorgiã Neſtorẽ fingis eſſe/aut Thraſymachũ Theodorũq; Vlixẽ. SO. Forſan: ſed hos mittamus. Tu uero reſponde. Quid in iudiciis aduerſarii faciunt? Nonne contradicunt. An qd aliud dicemus. PHE. Hoc ipſum. SO. Nũ de Iuſto atq; Iniuſto? PHE. Ita. SO. Nõne qui arte id agit/efficiet/ut idẽ eiſdẽ/tum iuſtũ/tum iniuſtũ appareat? PHE. Quid prohibet? SO. Et in concione/ut eadẽ ciuitati modo bona modo cõtraria uideanť. PHE. Certe. SO. Eenimuero Eleatem Palamedẽ artificio ſuo efficere ſolitum accæpimus: ut eadẽ audientibus ſimilia/& diſſimilia. Vnũ/& multa manentia/& fluentia uiderentur. PHE. Maxie. SO. facultas ergo contradictoria

Quod ars dicendi ſit contradicens nõ erit in iudiciis ſolum?

non iudiciis

nō ĩ iudiciis ſolum /& concionibus uerumetiā in omnibus/ut apparet quę dicunẽ/quandoquidem una quædā ars eſt/uerſatur: qua quis poterit omnia omnibus/& quæ poſſunt/& quibus poſſint/ſimilia fingere/& alio ſimilia iſta occulente in lucẽ educere. PHE. Quonam pacto id ais? SO. Hoc equidem. Num deceptio in his quæ multū/an quæ parum differunt accidit. PHE. In his quę parū. SO. At qui ſi paulatim tranſieris latebis magis/dum ad contrariū uenies ꝙ ſi ſubito tranſilieris. PHE. Quidni? SO. Oportet igitur eū quicunq; decepturus ſit alium ipſe minime decipiendus ſimilitudinem/& diſſimilitudinẽ rerū exquiſite dinoſcere. PHE. Neceſſarium eſt. SO. Nunquid igitur ſingulorū ueritatis inſcius/poterit eius quod ignorat ſimilitudinem in uniuerſis paruam/aut magnā diiudicare? PHE. Impoſſibile id quidem. SO. Ergo illos qui præter rerū naturam opinantur falſiq; ſunt/conſtat propter ſimilitudines aliquas ſic eſſe affectos. PHE. Sic accidit. SO. Num igiẽ poterit quiſquā ſi rem quālibet ignorauerit/artificioſe aliquẽ ſenſimq;/a/uero in contrariū per ſimilitudines aliquas ſigillatim traducere? aut errorẽ hunc in ſeipſo uitare? PHE. Nunquā. SO. Quamobrẽ o amice quicunq; ueritatem ignorat/& opinionibus ducitur/dicendi quoq; facultatẽ/ut uideẽ inertem exhibet atq; ridiculam. PHE. Ita uideẽ. SO. An uis in oratione Lyſiæ quā in manibus habes/& in noſtra diſputatione uidere/ubi artificioſe/& ubi ſine arte agitur. PHE. Maxime omnium. Nude enim in præſentia loquimur/cū exemplis perſpicuis careamus. SO. At enim fortuna quadam orationes dictæ ſunt/ut uidetur exemplo monſtrantes/compotem ueritatis uirum/dum uerbis locatur/trahere auditores. Atq; ego o Phædre locales deos huius rei cauſas arbitror. Forte etiā muſarum interpretes ſuper capita noſtra cantores munus hoc nobis inſpirauerunt. Ego enim dicendi artẽ habeo nullam. PHE. Eſto ut ais. Solū quod dicis oſtende. SO. Age itaq;/prohæmium orationis Lyſiæ lege. PHE. Mearū quidẽ rerum ſtatus ſic/ut intellexiſti: ſe habet: atq; cum ita ſit/quẽadmodū nobis conducere putem audiſti. Arbitror equidem me nō minus ob id abs te ſiquid petiero conſecuturū/quod amore tui captus minime ſum. Nā amatores cum primū amare deſierunt/collati beneficii pænitet. SO. Deſine. In quo iſte delinquat/& quid ſine arte faciat/dicendū. Nōne? PHE. profecto. SO. An non conſtat cuiq;/quod in aliis/dum loquimur idem ſentimus omnes/in aliis uero non idem? PHE. Quamuis quod ais intelligere uideor/planius tamẽ/ut dicas cupio. SO. Quando quis ferri nomen/uel argenti pronunciat/idem omnes protinus intelligimus. PHE. prorſus. SO. Quid cum iuſti/uel boni nomen? nōne alius alio fertur? atq; cū aliis/& nobiſcum ipſi ambigimus. PHE. Magnopere. SO. In aliis ergo conſentimus. In aliis diſſentimus. PHE. Sic eſt. SO. Vbi nam facilius falli poſſumus? & in quibus horū rhetorica plurimū ualet? PHE. patet/in quibus ambigimus. SO. Oportet igitur eū qui rhetoricam ſit aſſecuturus primū hec ordine diſcreuiſſe/& quæ utriuſq; ſpeciei figure ſint percepiſſe: & ubi maxime falli ambiguitate multitudo pōt/ubi non poteſt. PHE. preclarā quādam o Socrates agnoſceret ſpeciẽ/qui cogitatione id caperet. SO. Deinde oportere arbitror eū nihil latere /cū ad ſingula uenerit ſed acute perſentire id de quo dicturus ſit utrius ſit generis. PHE. Cur non. SO. Quid porro amorem? utrum ambigui generis/an alterius eſſe dicemus? PHE. Ambigui prorſus. SO. An putas eū tibi illa de ſe dicere conceſſurū quę ſupra dicebas? quod uidelicet amato ſimul atq; amāti pernitioſus eſt: ac rurſus quod omnium maximū eſt bonorū. PHE. Scite loqueris. SO. Sed id quoq; dicas. Ego enim propter diuinā illam occupationẽ/non admodū memini. Num amorẽ in diſputationis principio definierim. PHE. per Iouẽ mirifice. SO. O quanto ſolertiores Acheloi nymphas/& Pana Mercurii filiū Lyſia Cephali filio ad orationes cōponendas eſſe demonſtras? An uero nihil dico? Sed Lyſias quoq; ĩ amatorii ſermonis exordio coegit nos intelligere amorẽ/certū aliquid eſſe quod ipſe uolebat: atq; ad id ſequencia referens orationẽ omnẽ peregit. Vis ne pricipiū rurſus legamus? PHE. Vt lubet ꝗuis ibi quod quæris/minime ſit. SO. Lege ut illū ipſum audiā. PHE. Mearū ꝗdem rerū ſtatus ſicut intellexiſti ſe habet/atq; cū ita ſit/quemadmodū nobis conducere putẽ audiſti. Arbitror equidẽ me non minus ob id abs te ſiquid petiero conſecuturū quod amore tui captus minime ſum. Nā amatores cū primū amare deſierint collati beneficii poenitet. SO. permultū abeſſe uidetur/ut quod quærimus/faciat: ſiquidẽ non a principio ſed/a/ſine modo quodā conuerſo/& reſupino ſermonẽ tranſigere nititur: incipitq; ab illis quæ amator extincto amore adoleſcentibus obiicit. An forte nihil dixi o Phædre mi lępidū caput? PHE. Finis eſt ꝑfecto o Socrates de quo ſermonẽ haber. SO. Quid alia? nōne ſparſim ſermonis partes tibi iacte uidentur? An cenſes quod ſecundo loco poſitum eſt/neceſſitate quadam ita eſſe ſubiunctū? aut aliquid aliud ab illo dictorū? Nā mihi quidẽ utpote omniū ignaro uidetur/non ingeneroſe quicquid incidit a ſcriptore dictū fuiſſe. Tu uero neceſſitatẽ ſcribendĩ aliquam habes per quam ille ſic ea inuicem deinceps diſpoſuit? PHE. Optimus es o Socrates: ſiquidẽ me putas ſcripta adeo ſubtiliter poſſe diiudicare. SO. Sed hoc arbitror te dicturū oportere orationem omnem tanquam animal quoddam conſtitui/ut ſuum quoddā habeat corpus / quod neq; ſine capite ſit/neq; pedibus careat: ſed habeat media atq; extrema ſibi inuicem/& toti conueniẽtia. PHE. Quidni? SO. Conſidera queſo utrum amici tui oratio ſic ſe an aliter habeat. Reperies eam

Deceptio in iis: quę parū differunt.

Decepturus aliū uult exacte noſſe rerū ſimilitudinẽ & diſſimi.

Gōcluditur oratoriā ſine ueritate eſſe deridendam.

Oratio tanꝗ animal ſuum corpus hñs cōſtituenda.

Epigrāma ſuper ſepulcro Midæ.

nihilo ab eo epigrammate diſcrepare quod Midæ Phrygio inſcriptum nonnulli fuiſſe tradunt.
PHE. Quid iſtud/& quale? SO. Audi. Ænea uirgo ſum Midæ ſepulchro impoſita. Quoad aqua
fluet arboreſq uireſcent/hic permanens pretereuntibus nuntiabo in hoc deplorato Midam iace-
re ſepulchro. Quod uero nihil intereſt quemlibet eius partem/ut primam/uel ut ultimam ponere/
ut arbitror tu ipſe uides. PHE. Orationem noſtram mordes o Socrates. SO. Hanc ergo ne nobis
ſuccenſeas dimittamus: quamuis in ea multa repperiri poſſe exempla uideantur: quibus inſpectis
utilitas nobis ex hoc prouentura ſit/ne talia imiremur. Verum ad orationes alias deſcẽdamus: ha-
bebat ille quidem non nihil/ut arbitror/quod a/uiris dicendi ſtudioſis ſit obſeruandũ. PHE. quid
illud? SO. Erant utiq contrariæ: altera ſiquidem amanti/altera non amanti inhærendum aſſeue-
rabat. PHE. Ac ſtrenue quidem. SO. Quod uerius eſt te reſponſurum putaram: uidelicet/ac fu-
rioſe quidem. Cæterum quod quærebam id ipſum eſt. Furorem quendam amorem uocauimus.

Diuiditur furor.

An non? PHE. Certe. SO. Furoris autem duas ſpecies ponimus. Alteram ab humanis morbis.
Alteram ex alienatione diuina/qua extra conſuetam uitæ inſtitutionem quis rapitur. PHE. Omni-
no. SO. Diuinæ autem partes quattuor: ut etiam dii præſunt quattuor. Et uaticinii quidem inſpi-

DIVINI FVRORES QVATTVOR.

ratione Apollini. Myſteria Dionyſio: poeticam muſis: amatorium furorem Veneri/& Amori om-
nium optimum tribuimus. Ac neſcio quomodo/dum amoris affectum per imagines quaſdam ef-
fingeremus/ueritatem forte aliquam attingimus/forte etiam alio tranſgreſſi ſumus. Ideoq miſcẽ-

Vaticinium Apollini. Myſteria Dionyſio. Poetica Muſis. Amatorium Ven. & A.

tes orationem non penitus improbabilem/fabuloſum quendam hymnum compoſuimus: & qua-
ſi ludentes meum ac tuum o Phædre dominum Amorem pulchrorum præſidem puerorum/mo-
deſte laudauimus. PHE. Hæc mihi: auditu non iniocunda. SO. Hoc itaq inde accipiamus quo pa-
cto a uituperatione ad laudes diſputatio pertranſiuit. PHE. Quonam modo id ais? SO. Mihi qui-
dem uidemur cætera reuera luſiſſe. At ſiquis duarum ſpecierum in quas modo ex fortuna incidi-
mus/uim arte cõprehenderit/opus non ingratum fuerit cõſecutus. PHE. Quas ſpecies dicis? SO.
Vt in unam ideã conſpiciens paſſim diſperſa conducat/quo ſingula definiens/manifeſtum reddat
ſemper id de quo agitur. Quemadmodum nos in præſentia quid amor ſit definiuimus/ſiue bñ ſeu
male id factum ſit. Certe hinc diſputatio noſtra claritatem in ſe habuit conſtantẽq ſibi ipſi concor-
diam. PHE. Alterã uero ſpeciẽ quã dicis o Socrates? SO. Vt rurſus ſecundũ ſpecies articulatim: p
rerum natura incidat: neq impetiti coqui ritu ulla mẽbra confringat: ſed perinde faciat/ut ſupe-
riores ſermones fecerunt: qui concitationem mentis unã cõmunem ſpeciem acceperunt. Quem-
admodum uero in uno corpore membra gemina eodem nomine nuncupantur/ dextrũ unũ/ſini-
ſtrum alterum ſic/& concitationis ſpeciem in nobis natura unam ſermones illi exiſtimauerunt: &
prior ille quidẽ partem ſiniſtram diuidens/ac rurſus hanc patiens non prius deſtitit/q̃ ibi ſiniſtrũ
quendam reperiret amorem: inuentumq/ut par eſt/improbaret. Sequens alter in dextram furo-
ris partẽ nos duxit: ubi amorẽ nomine priori ſimilem/ſed diuinum inueniens/& amplificans lau-
dauit tanq̃ bonorum nobis cauſam maximorum. PHE. Veriſſima loqueris. SO. Harum ego diui-
ſionum collectionumq o Phędre amicus ſum/ut & intelligendi/& loquendi ſim cõpos. Ac ſiquem
alium poſſe arbitror/tum ad unum/tum ad multa pro rerũ natura reſpicere/huius a tergo tanq̃ dei
ueſtigia ſequor. Atq eos qui id facere poſſunt/recte an ne contra cognominẽ/deus ipſe nouit. Vo-

Qui diuidi-/det pót p re-/rum natura is dialecticus ẽ. i. metaphyſicus.

co autẽ hactenus dialecticos. Nunc uero dic obſecro quo nomine pro tua Lyſiæq ſententia nuncu-
pari oporteat. An hæc dicendi ars eſt? qua Thraſymachus aliiq uſi ſapientes/& ipſi in dicendo fue-
runt: cæteroſq reddunt tales/qui illis tanq̃ regibus offerre munera uolunt. PHE. Regii quidẽ illi
uiri: non tamen earum rerum periti de quibus interrogas. Sed hanc ſpeciem recte ſane dialecticã
appellare uideris: rhetorica uero adhuc nos fugit. SO. Quomodo iſtud ais? Pulchrum ne aliquid
erit/quod ab iis alienum/arte tamen percipiatur? haud quaq̃ ſpernendum id tibi mihiq eſt: ſed di-
cendum. Quid ſit reliquum in rhetorica? PHE. permulta o Socrates in libris de arte dicendi cõ-
poſitis tradita. SO. Oportune cõmemoraſti: prohœmiũ arbitror primam orationis partẽ eſſe uo-
candam. Talia quedã egregia illa ornamenta artis appellas? PHE. Sane. SO. Sequitur ſecundo lo-
co narratio. Teſtimoniorũq aſſertio. Tertio Coniecturæ. Quarto uериſimilia. Probationem quo-
q/& approbationẽ/ut arbitror. Optimus orationum faber Bycantius uir induxit. PHE. Eximium
dicis Theodorũ. SO. Equidẽ. Hic etiam inuenit quo pacto in accuſatione/& defenſione fieri/& ge-
minari redargutio poſſit. Egregiũ autem uirum Euenum Parium cur in mediũ non adducimus?
qui ſubdeclarationes primus inuenit: collaudationes præterea nec deſunt qui dicant uituperatio-
nes huiuſmodi quaſdã carminibus memoriæ gratia illum inſerere. Vir enim ſapiens eſt. Tiſiã ue-
ro Gorgiãq ualere ſinemus qui uериſimilia ueris antepoſuerunt. A cui orationis: efficiunt/ut par-
ua eſſe magna/& magna uiciſſim parua/uetera itẽ noua/& nouiſſima uetera uideantur: breuitatem
quoq loquendi conciſam/rurſuſq infinitam uerborum prolixitatẽ adinuenerunt. Quæ cũ olim
ex me audiret Prodicus/riſit ſeq ſolum inueniſſe aſſeruit/quibus uerbis ars illa ĩdigeat. Egere aũt
neq paucis neq multis/ſed mediocribus. PHE. Sapientiſſime reſpondiſti Prodice. SO. Hippiam
uero

uero nequaq̃ cõmemoramus. Arbitror enim cũ ipſo. Elienſem queq; hoſpitẽ cõſentire. PHE. Cur
non. SO. Quid porro de muſica Poli concinnitate dicemus? Qui geminationẽ uerborũ: inſignes
ſententias. Comparationes ſimilitudineſq; inuexit. Nominũq; uſum: ad orationis ſplendorẽ / put
a Licymnione didicit. PHE. Pthagoræ autẽ ſcripta nõne talia quædã erant o Socrates. SO. Recta
ſane ac propria o puer Prothagoræ elocutio: & multa in ſtilo præclara. In cõmiſerationibus aũt / a
ſenectute / & paupertate cõmouendis Chalcedonius orator excelluit. In ira itẽ concitanda / & ſedan-
da potens quaſi incantatione / ut inquit mulceret. In conficiendis ſoluendiſq; calumniis unde opus
fuerit ſummus. De fine autem orationis omnes conuenire uidentur: ſed hunc alii repetitionẽ alii
aliter nominant. PHE. finem dicis ſummatim ſupradicta omnia in orationis calce in memoriam
auditoribus reuocare. SO. Hæc inquam: & ſiquid tu aliud habes quod de hac arte dicas. PHE. ex-
igua quidẽ habeo neq; memoratu digna. SO. Mittamus exigua: ſed hæc in lucẽ potius educamus /
ut quam / & quando artis / uim habeant uidere poſſimus. PHE. & maximã quidẽ o Socrates i homi-
num cetibus potentiã habent. SO. habent profecto: ſed o beate tu etiã uide utrũ tibi horũ ueſtis
quemadmodũ mihi rara diſſutaq; uideatur. PHE. Oſtende modo. SO. dic age. Siquis amico tuo.

De ui artis dicendi & tempore.

Eryximacho / uel patri eius. Acumeno dicat in hunc modum. Ego quidẽ illa ſcio corpori admoue-
re quibus / & caleſcat pro arbitrio meo / & frigeat. Vomitum quoq; ruſuſq; deiectionẽ / & exporga-
tiones alias prouocare: cæteraq; huiuſmodi multa intelligo quibus cognitis / & medicũ me eſſe p-
fiteor / & alium quemlibet medicũ me facere poſſe: quid illos reſpõſuros exiſtimas. PHE. Quidnã
aliud q̃ percontaturos / nunquid etiam ſciat quibus: quando: quouſq; ſingula horum ſint adhiben-
da? SO. Ergo ſi dicat nullo modo ſe id intelligere / ſed oportere eũ qui ab ipſo dedicerit talia quæ-
dam facere poſſe: quid reſpondebunt? PHE. Certe huiuſmodi hominẽ inſanire: q cũ ex aliquo me-
dicorũ libro audiuerit quandoq; aliquid / & in medelas non nullas inciderit neq; quicquã artis itel-
ligat medicũ euaſiſſe ſe putat. SO. quid uero ſi ad Sophoclẽ / & Eurypidem diceret quis ſcire ſe par-
ua de re prolixam orationem habere / & contra de magna breuiſſimam: & quotiens uelit miſericor-
diam mouere atq; eius contrarium: horrorem / & minas incutere: cæteraq; ſimilia: atq; his docen-
dis tragicã poeſim ſe docere putaret. PHE. Et hi o Socrates / ut opinor illũ riderent / qui tragœdiã
aliud quicquam putaret eſſe / q̃ horum cõpoſitionẽ / & partibus inuicẽ / & toti conuenientẽ. SO. Nõ
tamen ruſtice / ut arbitror increparent: ſed facerent perinde ac muſicus aliquis offendens hominẽ
cenſentẽ / ſe muſicũ eſſe ex eo quod ſciat quo pacto fides / tum grauiſſime reddãtur / tum accutiſſime
hic enim non acerbe quidẽ diceret o miſer inſanis: ſed utpote muſicus ſic mitius admoneret o uir
optime neceſſe eſt omnino hæc illum tenere qui futurus ſit muſicus. Nihil autem prohibet eũ qui
ſic affectus eſt / ut tu. De harmonia nihil penitus intelligere: nempe quæ ante harmoniã neceſſaria
ſunt agnoſcis: harmoniam prorſus ignoras. PHE. rectiſſime. SO. Sic / & ſophocles illũ ſibi obuiũ
quæ tragœdiã antecedunt potius q̃ tragœdiã habere diceret: & Acumenus medicus medicinæ p-
cedentia: non medicinã. PHE. Ita prorſus. SO. Quid uero? ſi melliſluus Adraſtus / aut Pericles au-
dirent quæ nunc ipſi referebamus e Grægia uerborum artificia: breuiloqua: ſimilitudines: & reli-
qua illa quæ in lucẽ producta conſideranda iudicabamus: nunquid cenſemus illos quemadmodũ
nos præ ruſticitate aſpetrime illis ſuccenſuros qui talia ſcripſerit docuerintq; tanquã rhetoricã fa-
cultatẽ? An potius utpote nobis ſapientiores / nos ita icrepaturos o Phædre atq; Socrates / nõ ſuccẽ-
ſendũ eſt ſed ignoſcendum / ſiqui diſſerendi. Ignari definire quid rhetorica ſit non poſſit atq; ita af-
fecti / dum artẽ antecedentia poſſident rudimenta / rhetoricã inueniſſe ſe iactent / & ea docentes ora-
toriã artẽ abſolutã tradere pfiteantur. Singula uero iſtorũ ad perſuaſionem diſponere: totãq; ora-
tionem cõtexere. Quaſi in his præceptore opus non ſit oportere diſcipulos ſuos propria induſtria
cõparare. PHE. Talis profecto o Socrates ars illa uidetur eſſe / quã iſti tanquã rhetoricã docent / &
ſcribunt. Ac mihi uideris uera dixiſſe. Verũ oratoris perſuaſoriſq; ueri artẽ quonam pacto / & unde
nobis uendicare poterimus? SO. Conſentaneũ eſt o Phædre forte etiã neceſſariũ quẽadmodũ i cæ-
teris ita / & in hoc certamine peragendo perfectũ eſſe. Quippe ſi tibi natura / ut ſis orator tribuerit /
accedente doctrina / & exercitatione excellẽs eris orator. Siquid uero tibi horum defuerit / mancus
eris. Quanta uero ars huiuſmodi ſit / non ea uia quã Gorgias / & Thraſymachus ſecuti ſunt: ſed alia
potius conſtare uidetur. PHE. Quanã maxime. SO. Videtur o uir optime nõ iniuria Pericles ora-
torũ omniũ pfectiſſimus extitiſſe. PHE. Cur? SO. Magnæ quælibet artes exercitatione / dialectica /
contẽplationeq; ſublimiũ in natura rerum indigent. Ipſa enim mentis! ſublimitas / & uis efficax in
quauis re perficienda hinc quodãmodo proficiſci uidentur quod Pericles ad ingenii acumen ad-
iunxit. Anaxagoræ namq; huiuſmodi rerũ indagatoris familiaritate fretus / contemplationi ſe tra-
didit. Mentiſq; / & dementiæ naturã illã comprehendit / de qua Anaxagoras diffuſe diſſeruit. Vnde
ad dicendi artem quod ipſi conducere uidebatur / traduxit. PHE. Quomodo id ais. SO. Meden-
di artis atq; dicendi eadem ferme ratio eſt. PHE. Quonam pacto? SO. In utriſq; partiri naturam
oportet / corporis quidem in una / in altera animæ ſi modo non exercitatione ſolum / & uſu / uerum

Sophocles. Acumenus. Adraſtus.

Quando erit excellens orator.

Magne artes exercitatiõe dialectice: & cõtẽplatione indigent.

Pericles Anaxagoræ auditor.

etiam arte corpori medicinas/& alimenta ita ſis prebiturus/ut & ſanum/& robuſtũ efficias: animæ
autem per rationes legitimaſq; inſtitutiones perſuaſionem affati/uirtutemq; adhibiturus. PHE.
Ita ueriſimile eſt o Socrates. SO. Animæ uero naturã abſq; totius natura ſufficienter cognoſci poſ
ſe exiſtimas. PHE. Si Hippocrati Aſclepi ſucceſſori credendum eſt/neq; etiam corporis naturam

Vt oportent preter autoris ſentẽtiam & rõnẽ quærere.

ſine doctrina huiuſmodi comprehendi poſſe putabimus. SO. Scite loquitur o amice. Oportet au/
tem præter Hippocratem conſiderare utrum diſputationis nobis ratio cõſonet. PHE. Aſſentior.
SO. De naturæ igitur perſcrutatione quid Hippocrates/& uera ratio dicat attende. An non ita cu
iuſq; natura excogitanda eſt? primo quidẽ utrum ſimplex illud ſit an multiplex de quo/& ipſi habe/

De naturę ratione.

re artem/& aliis dare poſſe deſideramus: deinde ſi eſt ſimplex/inueſtigandũ quam/& ad quid i agẽ/
do ruſuſq; quam/& quo in patiendo natura habeat. Quod ſi ſpecies habet multas/his dinumera
tis in ſingulis ſimiliter ac in una naturalis/& agendi/& patiendi uis inquirenda. PHE. Sic apparet o
Socrates. SO. Sine his uero progreſſio tanquam cæci iter eſſe uidetur. Non tamen cæco/uel ſurdo
qui arte tractat aliquid eſt cõparandus. Sed patet quod quiſquis arte alicui ſermones accõmodat/
naturam ſubſtantiæ illius exquiſite monſtrabit/cui ſermones adhibet: id autem eſt anima. PHE.
Abſq; dubio. SO. Nõne ad id ſtudiũ illius omne contendit/ut huic penitus perſuadeat? PHE. pro/
ſus. SO. Conſtat igitur quod Thraſymacus/& quicunq; alius tradendæ icumbit rhetoricæ/primo
quidem ſumma diligentia deſcribere declarareq; debebit utrum anima naturaliter unum/& quid
dã ſimile ſit an ſecũdũ formã corporis multiplex hoc eni eẽ dicim⁹ naturã oſidere. PHE. oĩo. SO.
Secũdo qd facere cuiq; qdue a quoq; pati queat oſidet. PHE. Certe. SO. Tertio diſtictis ſermonũ
aïæq; generib⁹ atque affectib⁹/cauſas oẽs percurrere/ſingula ſingulis accõmodans/docenſq; qua/
lis animas qualibus ſermõibus quãue ob cauſam neceſſario hæc quidem mouetur/illa uero nequa
quam. PHE. Præclariſſimũ/ut uidetur hoc eſſet. SO. Neq; igitur hoc o amice neq; aliud quicquã
ſi aliter tractetur/artificioſe unq̃ tractabit. Noſtri uero in hac arte ſcriptores/quos ipſe audiſti calli
di ſunt/& animæ naturam pulcherrime cognoſcentes nos celant. Nos uero priuſq̃ hoc modo lo

Quo pacto arte ſcribendum.

quantur/& ſcribant/nunquam ex arte eos ſcribere confitebimur. PHE. Quem dicis modum? SO.
Verba quidem ipſa non facile dixerim. Quo autẽ modo ſcribere oporteat ſi arte ſcripturi ſimus/
quoad fieri poteſt exponam. PHE. Dic obſecro. SO. poſtquam dicendi facultas quædam animi
attractio ac productio eſt/futurum oratorẽ neceſſe eſt quot ſpecies animus habet cognoſcere: hæ
uero tot taleſq; ſunt. Vnde tales alii/alii tales efficiuntur: his ita diſtinctis ſermonum quoq; tot ta/
leſq; ſunt ſpecies. Tales igitur animi/talibus quibuſdã ſermonibus certa quadã de cauſa ad talia q̃/
dam facile perſuadentur. Aliter uero affecti aliq̃ ob cauſam/minime. Oportet itaq; hominem ta/
lia contemplatum/quando hæc in ſingulis fiunt iamq; in ipſa re ſunt ea per ſenſum uelociter aſſeq;
alioquin nondum quicquam plus habere q̃ uerba ſibi quondam a/doctoribus tradita. At cum ſuf
ficienter poteſt dicere/qualis/a qualibus ſermonibus ſuadetur/præſentẽq; hominẽ acute perſentit
eo ingenio preditũ eſſe/de quo antea fuerit diſputatũ: ſicq; ipſum eſſe talibus ſermonibus ad talia
cõpellendũ/is ita inſtructus/tunc demũ perfecte artem hanc erit conſecutus/ cũ ad ſuperiora hæc
adiunxerit/ut oportunitatẽ loquendi tacendiq; calleat: & uſum abuſumue breuiloquii. Cõmiſera/
tionis: uehementiæ acrioris ãplificatiõiſq; cæterarũq; partiũ orationis/a/præceptoribus traditarũ
recte cognoſcat/prius uero nequaq̃. Eum uero qui horũ quouis caruerit in dicendo/aut docendo
aut ſcribendo/dixeritq; ex arte uerba ſe facere/qui non perſuadetur/ exſuperat. Cæterũ ſcriptor ita
forſitan nos cõpellabit o Phædre atq; Socrates ita ne prorſus an aliter dicẽdi artẽ capeſſendã eſſe
cenſetis? PHE. Impoſſibile eſt o Socrates aliter: quãuis nõ paruũ id opus appareat. SO. Vera loq̃/
ris/atq; horũ cauſa oportet oĩbus ſurſum deorſumq; ſermonibus reuolutis perquirere nũquid uia
ad illã ulla facilior breuiorq; occurrat: ne temere p longã/& aſperã pererremus: cũ liceat p breuẽ &
planã incedere. Quare ſiquã tu opẽ afferre potes p ea qua a Lyſia/uel aliquo alio accepiſti/reuoca in
memoriã: & expone. PHE. Experiundi cauſa poſſe quidẽ: non tamen ad præſens. SO. Vis ne ego
tibi/& ſermonẽ recenſeã? quẽ aliquando de huiuſmodi rebus audiui? PHE. quidni? SO. Fertur iu/
ſtum eẽ o Phædre lupi illud dicere: ac tu ita facias. Aiunt utiq; nihil oportere hæc tantũ extollere:
neq; ad ſuperna longo ambitu diſputationis efferre. Quippe ſicut in diſputationis principio dixi/
mus/oratorem futurũ nõ oportere ueritatẽ noſſe de iuſtis/& bonis/ſiue rebus/ſiue hoĩbus natura/
uel educatione talibus. Nam in iudiciis nulli prorſus horũ ueritatẽ ſed perſuaſionẽ curæ unq̃ eẽ ſo/
lere. Id aũt eẽ ueriſimile: ad quod mẽtẽ intẽdere debeat/qui ſit arte dicturus. Neq; facta dicẽda eẽ
aliqñ/niſi probabile ſit facta fuiſſe: ſed tam in accuſatione q̃ defenſione ſemp ueriſimilia inducẽda.
Et oĩno dicẽtẽ/ueriſimile quidẽ pſequi: uerum autem negligere: hoc enim ſi in omni oratione ſer/
uetur/perfectam artem oratoriam exhibere. PHE. Ea narraſti o Socrates/quæ dicunt qui artẽ rhe
toricam profitentur. Memini enim id nos in ſuperioribus breuiter attegiſſe. Videtur autem hoc
magnum quiddam eẽ his qui in hac arte uerſantur. Sed/& Tiſiam ipſum grauiter peſſum dediſti.
SO. Dicat ergo id quoq; nobis Tiſias/nunquid aliud probabile/& ueriſimile nuncupet/ q̃ quod/

uulgo

uulgo uidetur?PHE.Quidnā aliud?SO.Hoc prӕterea ſcitū/& artificioſum inueniſſe/& ſcripſiſſe
uidetur/quod ſiquis imbecillis/& audax cū robuſtū quendam timidūq; uerberibus cӕſum ſpolia-
uerit/in iudiciū deducatur/neutrū horum uerū confiteri oportet:ſed timidum quidē dicere nō/a/
ſolo audace illo eſſe ſe cӕſum:audacē uero hoc refellere:ſolos fuiſſe monſtrantē: atq; ad tale qddā
confugere.Quonam pacto imbecillis cū ſim robuſtū hunc inuaſiſſe?Ille aūt timiditatē ſuam nō di
cet:ſed falſum aliquid ex cogitans forte aduerſarium arguet:atq; in aliis etiā talia q̄dam ſunt quӕ
arte dicuntur.An non ſic eſt o Phӕdre?PHE.Ita prorſus.SO.O q̃ callide aſtruſam artem adinue/
niſſe uidetur Tiſias/uel quicunq; alius fuerit/uel quocunq; alio cognomine delectetur.Sed nūquid
hoc o amice dicemus/an nō?PHE.Quid iſtud.SO.O Tiſia iampridē ante acceſſum tuū affirma-
bamus probabile iſtud/& ueriſimile uulgo non aliter q̃ per ueritatis ſimilitudinē fieri. Similitudi-
nes aūt ueri ab eo qui ueritatem nouit aptiſſime ubiq; repperiri poſſe aſſerebamus.Quapropter ſi
aliud quicq̃ de hac arte dixeris/auſcultabimus quidē:ſin minus his qua pauloante diximus/ fidem
prӕſtabimus.Quod uidelicet niſi auditorum quis ingenia nouerit dixerintq;/atq; res ipſas in ſpe/
cies ſuas diſcreuerit/rurſuſq; ſingula idea una cōprehenderit/nunq̃ dicendi artem quoad homini
licet/adipiſcetur:hӕc autem ſine longo ſtudio aſſequetur nunquam.In quo non ideo inſudabit uir
prudens/ut dicere/& agere ad homines poſſit ſed/ut ea potius/& loqui/& facere quӕ diis grata ſint
ualeat.Viri.n.nobis ſapientiores o Tiſia uirum mentis compotē aiunt non id meditari debere/ut
conſeruis ſuis niſi prout contigerit obſequatur/ſed ut dn̄is bonis atq; ex bonis obtemperet.Quā-
obrem ſi longior ſit circuitus/ne mireris.Non enim/ut ipſe putas/ſed magnarū rerū gratia circū-
eundū.Erunt autem/ut ratio dictat ſiquis uoluerit hӕc quoq; pulcherrime ex illis effecta.PHE.p
pulchre admodū dici hoc uidetur o Socrates/modo aliquis aſſequi poſſit.SO.At prӕclarum eſt
ad prӕclara ſemper anniti:& quicquid contigerit tolerare.PHE.Valde.SO.De arte hactenus/&
inſcitia oratiōis ſatis ſit dictū.PHE.ſatis profecto.SO.Reliquum eſt/ut de ſcribendi decore/& in
decētia quomodo fiat differamus.PHE.Plane.SO.Scis ne quo pacto maxime de ſermonibus di/
cendo/uel agendo deo placere potes?PHE.Minime.Tu uero?SO.Audiui equidem nonnulla/a/
ueteribus tradita:uerum autem ipſi intelligunt.Id uero ſi nos inueniremus/nūquid humanarum
opinionum nobis amplius cura eſſet.PHE.Ridicula ſane interrogatio/ſed que audiſſe dicis recē/
ſe.SO.Audiui equidem circa Vacratim Egypti priſcorum quendā fuiſſe deorū:cui dicata ſit auis
quam ibim uocant.Dӕmoni autē ipſi nomen theuth:hūc primum numerum/& computationem
inueniſſe numerorum:gemetriāq;/& aſtronomiam:talorū rurſus alearumq; ludos/& litteras.Erat
tunc totius Egypti rex Thamus/in eminētiſſima ampliſſimaq; ciuitate:quas Grӕci Egyptias The
bas appellant/deumq; ipſum ammonem uocant.Ad hunc:theuth profectus/artes demonſtrauit
ſuas:dixitq; eas diſtribui deinceps Egyptiis cӕteris oportere.Verū ille quӕ cuiuſq; utilitas foret/
interrogauit:& ipſo referente/quod bene dictum uidebatur/probabat quidē/quod contra uitupe/
rabat.Vbi multa de qualibet arte in utrāq; partē Thamus fertur theuthi oſtendiſſe:quorū ſingula
ſi enarrare pergamus/prolixior erit oratio.Cum uero ad litteras deſcendiſſent:diſciplina hӕc in-
quit theuth o Rex ſapientiores magiſq; memorioſos Egyptios faciet.Memoriӕ namq;/& ſapien-
tiӕ remedium id eſt inuentum.At ille o artificioſiſſime theuth inquit.Alius quidē ad artis opera
fabricanda idoneus eſt.Alius ad iudicandum promptior quid emolumenti/uel dāni ſint utētibus
allatura.Atqui/& tu litterarū pater pp beneuolētiā cōtrariū q̃ efficere ualeant affirmaſti. Nam illa
rum uſus pp recordationis negligētiā obliuionē in aīo diſcētiū pariet.Quippe q externis litterarū
cōſiſi munimētis/res ipſas intus aīo nō reuoluēt.Quāobrē non memoriӕ/ſed cōmemorationis re/
medium inueniſti.Sapientię quoq; opinionē potius q̃ ueritatē diſcipulis tradis.Nā cū multa abſq;
prӕceptoris doctrina perlegerint/multarum rerum piti uulgo cum ignari ſint uidebuntur.Con-
ſuetudine quoq; moleſtiores erunt/utpote qui non ſapiētia ipſa ſint prediti:ſed opinione ſapientiӕ
ſubornati.PHE.Facile tu o Socrates Egyptios/& alios cuius uis gentis ſermones facis.SO.At o
amice qui in Iouis Dodonei templo uerſantur ex quercu ſermones primos fatidicos erupiſſe aſſe-
runt.Priſcis itaq; illis/utpote qui non ita/ut nos recentiores ſapientes erant/ſatis erat ob corū inſci
tiam petras/& quercus audire/modo uera promerent.Tu forſitan intereſſe cenſes/quis nā cuiaſue
ſit/qui dixerit.Non enim id ſolum conſideras uera ne an falſa dicantur.PHE.Recte admodum in
crepuiſti:ac mihi uidetur ita in litteris euenire/ut Thebanus ait.SO.Igitur quicūq; ſe putat ſic ar
tem/aut mandare litteris/aut mandatam ſuſcipere/ut certum quiddam/& firmum ex litteris ſit fu-
turum admodum ineptus ē ac reuera Ammonis uaticinium prorſus ignorat:cum plus aliquid in
ſcriptus eē credat:prӕter id quod ſciēti res ipſas que in litteris ſignificantur cōmemorant.PHE.
Rectiſſime.SO.Graue id habet o Phędre ſcriptura:& picturӕ reuera perſimile picturӕ nāq; opa
tanq̃ uiuentia extāt:ſiquid uero rogaueris/uerecunde admodum ſilēt nō aliter ſermones putabis
fortaſſe/quaſi aliquid ipſos intelligentes dicere.Verum ſi ſciendi auidus ab iis dictorū aliquid ſci-
ſcitaberis.Idem in his ſemper/& unum ſignificatur.Omniſq; ſermo cum ſemel ſcriptus eſt/paſſim

Prӕceptū: ut recte dicatur.

De ſcribendi decore.

Ibis auis dicata dӕmoni. Theuth.

Aegiptiӕ Thebӕ.

reuoluitur eq; apud intelligentes. Atq; alios inter quos minime decet neſcitq; dicere/quibus opor
tet/& quibus non oportet. Iniuria uero immerito cõtumeliaq; affectus patris ſemp eget præſidio.
Ipſe enim:neq; aduerſario repugnare neq; opem ferre ſibi ipſi poteſt. PHE. Hæc quoq; recte abs
te dicta uidentur. SO. Quid porro? Aliũ uidemus ſermonẽ huius: fratrem? quemadmodum legi
timus fit:& qñ melior atq; potẽtior q̃ is naſcat? PHE. Quẽ iſtum? & quomodo fieri dicis? SO. Eum
inq̃ q in aĩo diſcẽtis cũ ſcĩa ſcribit:q ſibi ipſi auxiliari pot/intelligitq; apud quos loquendũ ſit/apud
quos tacẽdum. PHE. Sciẽtis ſermonẽ dicis uiuẽtem/& aĩatum: cuius oratio ſcripta ſimulachrum
quoddã nõ iniuria nuncupabitur. SO. Oĩno/ſed hoc quoq; mihi dicas. Mentis cõpos agricola nun
quid chariſſima ſibi ſemina quorũ fructus expectat/æſtate in Adonis hortis ſummo ſtudio/& dili
gentia ſparget? ut octo diebus ſpecioſos inde flores aſpiciat? An potius ſiqñ id egerit/ feſti cuiuſdã
diei ludiq; gratia faciet? At ubi ſerio agens agriculturæ ſtudiũ adhibuerit/feret qdẽ ubi cõuenit:&
ſatis ſe cõſecutũ putabit/ſi octo mẽſium iteruallo ſatio ſua ad fruges peruenerit. PHE. Ita prorſus
o Socrates illa qdẽ ioco/ut ais/hæc aũt ſerio faciet. SO. hoĩem uero iuſtorũ: honeſtorũ: bonorumq;
ſciam poſſidentẽ agricola iperitiorẽ ad ſemina ſua ſpargenda putabimus? PHE. Minime omniũ.
SO. Non igitur in aqua nigra ſtudioſe ipſa calamo cũ ſermonibus ſeminabit: cũ ſuccurrere illis pe
riclitantibus nequeat: nequeat/& ex ipſis ueritatem ſufficiẽter oſtendere. PHE. Certe id non eſt cõ
ſentaneũ. SO. Non ſane. Cæterũ hortos quidẽ litterarũ/ut ludi cauſa/ut uidetur feret: atq; deſcri
bet:& poſtq̃ ſcripſerit tanq̃ monimenta theſauroſq; ad ſenectutis futuræ obliuiõẽ/tam ſibi/q̃ cæ
teris ueſtigiorũ eorũdem ſectatoribus/lætabitur utiq; natos iam tenellos ſuos fructus inſpiciens:
cæteriſq; hominibus ludos alios ſequentibus:& conuiuia horumq; ſimilia celebrantibus/ipſe inte
rim his obmiſſis in ſermonum oblectamentis uitã ducet. PHE. præclariſſimũ præ aliorũ uiliſſimo
narras o Socrates eius ludũ/qui poteſt in ſermonibus ludere: ac de iuſtitia/& aliis quæ tu dicis/con
fabulari. SO. Eſt ita profecto amice Phædre: ſed multo mea ſententia in his præclarius ſtudiũ qñ
quis arte dialectica utens aĩam nactus idoneã/ſermones cum ſcĩa plantat/& ſeminat/q & ſibi ipſis/
& ſatori ſuo afferre opem poſſunt: fructuſue pducunt/& ſemina reddunt. Vnde alii ĩ moribus aliis
nati id ſemper munus ĩmortale ſeruare poſſunt: atq; eum qui hæc habet/ beatiſſimum quo ad hõĩ
licet efficiunt. PHE. Multo id quoq; præclarius. SO. Nunc iam illa o Phædre his conceſſis/diſcer
nere poſſumus. PHE. Quænam? SO. Ea uidelicet/quorũ cognoſcendorũ gratia hucuſq; deſcen
dimus/ut uituperationẽ Lyſiæ diſcuteremus in ipſa ſcribẽdi arte/ſermoneſq; ipſos/qui/uel arte/uel
ſine arte ſcribuntur. Artificioſum qdem/& artis expers ſatis iam declaraſſe uidemur. PHE. ſic ap
paret. SO. Meminiſſe rurſus oportet non pri⁹ poſſe aliquẽ dicendi artẽ ad ſummũ callere ad per
ſuadendum atq; docendum/ut ratio ſuperior nobis oſtendit/q̃ ueritatem earum rerum quas dicit
aut ſcribit cognouerit/uniuerſamq; rem definire/& definitione poſita rurſus ſecũdum ſpecies uſq;
ad indiuidua diuidere nouerit: atq; hac ratione animam cõtemplatus/& quid cuiq; ingenio cõgru
um eſt aucupatus/ita maxime diſponat exornetq; ſermonem: uariæ quidem animæ uarios/& har
monia multiplices ſimplici uero ſimplices ſermones accõmodãs. PHE. Sic prorſus apparuit. SO.
Quid autem de illa queſtione dicemus quã ſupra tetigimus? honeſtum ne an turpe ſit oratiões cõ
ponere:& quomodo ſtudiũ hoc iure uituperari/queat: quomodo nequeat. Num ſuperiora nobis
hoc ſatis declarauerunt? PHE. Quænam illa? SO. Quippe/ ſiue Lyſias/ſiue alius quiſpiam ſcripſit
quandoq;/aut ſcribit/ſcribetq; priuatim quicq̃/uel publice ciuiles quaſdam cõſtitutiones ita/ut luis
in ſcriptis magnam quãdam ſtabilitatem/& certitudinem putet ineſſe/turpe id eẽ ſcriptori/ſiue di
catur a quoq;/ſiue non dicatur/putãdum eſt. Siquidem ignorare quid uerum ſit quid falſum de iu
ſtis/& iniuſtis de bonis/& malis/etiam ſi uulgus uniuerſum laudauerit fieri nunq̃ poteſt quin ſit re
uera turpiſſimum. PHE. Turpiſſimum. SO. Contra qui ſcripta ludis/ut plurimum iociſq; neceſſa
rio ſimilia cenſet: orationemq; nullam/aut ſolutam/aut poeticam magno cõponendi ſtudio dignã
eſſe ducit/inſtar eorum quæ ſine diiudicatione/& doctrina perſuaſionis gratia carminibus recitari
conſueuerunt: ſed reuera ſermonũ illorũ optimos cõmemorandi ſcientibus cauſa fuiſſe compoſi
tos. In ſermonibus autẽ q docendi diſcendiq; cauſa dicũtur ac uere ſcribuntur in aĩo de iuſtis hone
ſtis/& bonis dũtaxat perſpicuitatẽ perfectionemq; ineſſe/eoſq; ſolos ſtudio dignos exiſtimat/iudi
catq; ſermones huiuſmodi filios ſuos legitimos eẽ uocãdos/primũ qdẽ eũ q ſibi ineſt ſi mõ ſit adin
uẽtus deĩde ſiq huius filii/& fratres ſimul ĩ aliis aliorũ animis p dignitate ĩnati ſunt/reliquos autem
poſtponit/hic uir inq̃ talis o Phędre uideẽ eẽ/quales eſſe nos exoptaremus. PHE. Equidẽ quæ dicis
cupio pſus/& uoto precor. SO. Sed hæc iã ſatis a nobis de arte dicẽdi quaſi inludẽtibus dicta ſint.
Quare Lyſiæ dicas/nos ad nymphæ fontẽ muſarũq; cetũ pfectos/ſermones quoſdã audiſſe/q dice
re iuſſerunt Lyſiæ cæteriſq; orationũ ſcriptoribus. Homero præterea/& ſiqs alius nudã poeſim/uel
cantu exornatã cõpoſuit. Soloni poſtremo:& oĩbus q ciuiles ĩſtitutiones litteris mandauerũt: qđ
ſi ueritatis cõſcii talia cõpoſuerũt: poſſintq; ſua in diſcuſſionẽ tracta defendere: ac dicẽdo ſcripta
uerbis uiliora monſtrare/nõ utiq; ab his q̃ calamo luſerũt/ſed ab illis potius q̃ ſerio excogitarũt co

gnominandi

gnominādi uidentur. PE. Quę nā cognomina/& quo pacto accōmodas? SO. Sapiēs cognomē/o Phedre magnum ſoliq; deo cōuenire uidetur. philoſophi uero aut ſimilis alicuius cognomine eiuſ modi uiros quales modo deſcripſimus/cōuenietius modeſtiuſq; nūcuparemus. PHE. Certe non dedecet. SO. Eum igitur qui nulla hēr in ſe preſtantiora iis q̄ cōſcripſit/& ſurſum deorſumq; rerot quēs diuturna emēdatione addēdo uel ſubtrahendo cōpoſuit/iure poetā/uel orationum legumue ſcriptorē cognominabis. PHE. quid ni? SO. Hec itaq; amico referas tuo. PHE. Tu uero quod faci es?neq;.n.amicus tuus preter mitendus. SO. Quis iſte? PHE. Iſocratem ꝓbum inq̄. Quid illi nun tiabis/o/Socrates? Quem eſſe dicemus? SO. Iuuenis adhuc Iſocrates eſt o Phed. Quid autē de illo preſagiam/nō pretereo. PHE. quid nā? SO. Videtur mihi preſtātiori ingenio eſſe q̄ Lyſiā ſua ſcrip ta demonſtrent. preterea moribus generoſioribus preditus. Quāobrem nihil miꝶ putari ſi crſcē tibus ānis ī arte dicendi cui nūc incūbit magis q̄ uiri pueris/oībus q eloq̄ntię unq̄ ſe tradiderunt/ex cellat:atq; his etiā ſtudii nō cōtēt? ad maiora diuiniore quodam iſtictu feratur. Ineſt.n.o amice ex ipſa natura philoſophia q̄dā illi? īgenio. Hec ego abiis diis accepta. Iſocrati mihi dilectiſſimo nūtio Tu illa Liſie tibi chariſſimo. PHE. Ita fiet/ſed abeam? hic cū eſtus non nihil iā efferbuerit. SO. Vo ta prius his facienda ſunt q̄ abeamus. PHE. Quid ni? SO. O. amice Pan & alii oēſq; qui locum hūc colitis dii:date mihi ut pulcher intus efficiar. Et quecunq; extrīſecus habeo/itrīſecis ſint amica. Di uitem aūt ſapientē ſolum exiſtimem. Tātū uero mihi ſit auri/quātum nec ferre nec ducere queat ali us/niſi uir temperans. Numqd aliud orādum cēſes. o. Phed. mihi.n. ſatis eſt optatū. PHE. Mihi quo q; eadem opta. Amicorum enim communia omnia. SO. Abeamus.

FINIS PHÆDRI

ARGVMENTVM MARSILII IN APOLOGIAM.

ANTIqui gentium theologi ī tris diuiſi fūt ſectas. Alii qdem demonibus ſolum ſacrifi cabant/diffidentes ut arbitror/uota hominū ad cœleſtia peruenire/Alii uero cœleſtia quoq; colebant/putantes illa non uiuere ſolum atq; intelligere:ſed ēt radiis ſuis circū ſpicere cuncta atq; audire:ideoq; tam ſacrificorum ritus ab eis ꝓſpicī/q̄ ſupplicū lau des preceſq; exaudiri. Verumtñ aīorū in corporibus his uiuentium uota/ad deos illos qui nullū cū corporibus cōmertium habeant/peruenire non poſſe. Alii deniq; hos ipſos deos ī pri mis uenerabantur:iudicantes a ſummis rerū cauſis effectus omnes etiam humanos tam cognitio ne quā uirtute perfectiſſime contineri. Deos uero uocabant tum uiſibiles.i.celeſtes/tū inuiſibiles.i.ſupceleſtes/quos noſtri uocant angelos/& ipſi deoꝶ quaſi proximos ſummi dei contemplatores: atq; miniſtros. Preterea triplicem hi prouidentiam eſſe putant uniuerſalem quidem in deo/per q̄ omnibus omnia proſpiciat atq; prebeat:minus uero in diis uniuerſalem/per quā omnibus quidē conſulant:non omnia tamen munera/ſed quedam omnibus exhibentes. Particularem denique in demonibus:qua uidelicet quedam quibuſdam iam largiantur. Et demones quidem in totidē di ſtribuunt ordines/quot in celo ſunt ſtelle/ut alii ſaturnii ſint/alii iouiales/aliique ſimiliter. Cunctos autem ordines/& in igne collocant. ſed ignea ratione/& in aere puto ſed ratiōe aerea/& in aere craſ ſo/ratione uidelicet aquea. hos aqueos arbitrantur alios aliis ſpeciebus uiuentium preſidere/ſen ſualiq; & uegetali ubiq; nature fauere. Quos Plato inquit ſtatim ab initio malorum plurimis uo luptatem immiſcuiſſe. Aereos autem demones rationali potius fauere potentie/eamq; a uegetali ſenſualiq; natura quodāmodo ſegregare. Igneos tandem diſcurſum rationis ad ſublimiora contē planda conuertere. Atque hoc pacto uoluptuoſe uite demones aqueos/actiue aereos/contempla tiue igneos dominari. Cum uero deos immortales atque impatibiles arbitrentur/homines uero mortales atque patibiles demones omnes quidem affectu patibiles ſuperiores uero medioſque ēt immortales/infimos uero longeuos. Preterea in omnibus affectus ergā corporea collocant. ſed in primis ſecundum quendam tranquille prouidentie morē:in ſecundis humanos quidem/ſed mo deratos. In tertiis ad perturbationes noſtras iam declinantes. Item demones alios naturales/ab initio conſtitutos/alios peregrinos ſcilicet hominū aīos in aerea tranſlatos corpora/hominēſq; ea, qua antea conſueuerant ratione curantes. preterea alios demones plagis terre maioribus/alios an guſtioribus/urbibuſq; preeſſe. Quoſdā etiam hoīes ſingulos gubernare:quos anime habentes in corpus fuerint pro uite electione ſortite/deinceps electe uite duces & exploratores & iudices:pro uide aīas hominū alias ſaturniorū demonū/alias iouialium/alias aliorū tū ſydrū tū demonū natu ris accōmodari. Corporū quoque noſtrorū complexiones ſimili quadam ratione diſtingui. Ani malia item & plantas metallaq; & lapides ad ſydrum ſimiliter demonūq; uarietatē inter ſe natura diſcerni/ut alia inter hec ſolaria ſint. Alia uero lunaria/ceteraq; ſimiliter. In his q̄ diximus Platoni ci omnem ſacrificiorū/oraculorum/indiuinationum uim conſiſtere arbitrantur. Profecto & ipſe

ARGVMENTVM IN APOLOGIAM

Plato anti quiores theologos imitatus & Platonici omnes oraculorum hiſtoriam ubiq; tanquam
ueram accipiunt/rationibuſq; confirmant. Mitto quãtam his in Phedro adhibeat fidem quantam
& in Timęo. In Phedro quidẽ humanam ſapientiam prę illa quę ab oraculis furoribuſq; diuinis hr
nihilipẽdẽs. In Timeo autẽ dicẽs eatenus a philoſopho de rebus diuinis affirmãdum eẽ q̃tenus di
uinis oraculis cõfirmẽtur. Mitto q̃ plurima apud Platonẽ ſimilia. certe in apologia totam Socra-
tis ſui defenſionem ab oraculis uaticiniiſq; auſpicatur: immo uero quod maximũ eſt totã Socratis
& ſapientiſſimi & iuſtiſſimi uitam aſſerit tũ ad Apollinis oraculum/tũ ad ſui cuiuſdam dęmonis ua
ticinium inſtitutam. Si quęras qualis Socratis dęmon fuerit/reſpõdebitur igneus: quoniam ad cõ
templationem ſublimium erigebat. Item Saturnius quoniam intentionem mẽtis quotidie mirum
ĩmodum abſtrahebat a corpore. Attributus quoq; ab initio/non acquiſitus. Nam ſibi/a/puero di-
cit aſpirauiſſe. Nõ prouocabat unquam quia nõ martius/ſed ſepe ab actionibus reuocabat/q3 Sa-
turnius. Item nõ adhibebat calcaria uiro ſatis perſe ad honeſta propẽſo: ſed cohibebat freno/ubi ĩ
eligendis ad finem uiis ob cõiecturarum fallaciam/poſſe decipi uideretur. Aſpirabat mẽti. Oſtẽta
oculis. Voces auribus ſuggerebat. Sed q̃bus oculis atq; auribus? uiſui uidelicet atq; auditui: qui p
omne eduntur corpus ęthereum ſub manifeſto hoc corpore latẽs. poterat autẽ Socrates/p ęthere
os ſentire ſenſus ab elemẽtalibus ſenſibus ſe facile. ſe uocans. Oſtenta cernebat per eoſdem ſenſus
& ſomniãs pariter atq; uigilans. Similiter Auicenna probat prophetas angelorum & ſpecies cer-
nere & uoces audire. At cur Socrates paucíq; ſimiles dęmonẽ ſuum animaduertunt? Quoniã pau
ci uel genitura uel diſciplina dęmonici ſunt plures humani/pleriq; ſerui. Cur item alias demonẽ/
alias deum uocat? Quia ſublimis dęmon Socratẽ quaſi dei interpres nũtiuſq; afflabat. Sed nunq̃d
ipſum Socratis intellectum poſſumus dęmonẽ nuncupare? Poſſumus certe. Nam Timeus inquit
deum nobis ſuppremam animi partem tanquam dęmõem tribuiſſe. Rurſus in ſympoſio ipſe mẽ-
tis amor ad diuinam pulchritudinem contemplandam/demõ cognominatur. Verum pręter hęc
neceſſe eſt ſuperiorem nobis ſubſtãtiam dęmonis pręſidere. Propterea quod ut in ſympoſio legi-
buſq; probatur/humanũ genus ut pote a diuinis maxime diſtans media quadam natura indiget/q̃
lis eſt dęmonica quaſi cõciliatrice/neq; iniuria diuina prouidẽtia ut in politico Prothagoraq; pro-
batur dęmones nobis pręfecit propinquiores quaſi paſtores/ſiue ut in Cricia dicit gubernatores.
homo ſiquidem in hac ignorantie caligine conſtitutus/ĩnumeriſq; fortunę uel malis agitatus uel
diſtractus illecebris/ad cõſtitutum ſibi a deo finem abſq; ꝑpetuo dei auxilio ꝑuenire nõ poteſt. hic
probat deum nos dęmonibus purioribus quaſi rectoribus cõmendaſſe. Qui uaticiniis/auguriis/
ſomniis/oraculis/uocibus/ſacrificiis/inſpirationibus adiuuarent. Horũ uero ex numero eſſe uult
familiarem Socratis dęmonem/a/mẽte Socratica differẽtem. Hec enim Socratem ſepe prouocat:
ille uero ꝓuocat nũquam. Itẽ hęc niſi loquatur aut ſcribat docere nõ poteſt. Ille uero ut in Theage
probatur multos etiam ſilẽdo docebat. Preterea quod & uoce & ſignis Socratẽ corrigat/ſignificat
demonẽ hunc aliquid eẽ preter mẽtem. At ſi minus tibi placet & familiarem hominis ducem: de-
monẽ appellare/ſaltem/ut placet noſtris/bonum angelum appellato. Poſt hec apologia nos cogit
non nihil de oraculis ſtatuiſq; tractare. Principio ſi queras quã ob cauſam demones ſolita illa quõ
dam miracula noſtris ſeculis nõ efficiant/reſpondebitur/Chriſtum & demones malos ſuo illo im-
perio priuauiſſe. & hominibus tum oẽm demonũ cultum/tum artẽ demonicam ſubſtuliſſe. Si rur-
ſus ĩterroges qua rõne uel in ſtatuas uel ĩ hoĩes demonũ trahãtur ĩfluxus diligẽter attende. Trahit
quotidie aliq̃d naturale ꝑ artẽ/ceu quotiẽs lignũ quod ꝓꝑ denſiſſimã craſſitudinẽ accendi/a/tenui
quadam flamma nõ poterat/uel oleo illiniũr uel ĩficiunr ſulphure/rapiuntq; in fomite flammam.
Trahitur & quotidie diuinum aliquid per naturam: quando fetus tener in aluo certo affectus figu
ratuſq; modo ſic ꝑ naturam/a/deo humanam haurit animã/ut ꝑ magicam ſtatua/a/mundo accipit
demonẽ. Vnde Egyptii naturam quoque magam appellauerunt. uim ipſam magicã in attractu
quodam ſimiliũ per ſimilia: uel conueniẽtium ſaltem per conuenientia collocantes. Emittis quoti
die uocem: emittis & tui uultus imaginem. At non ubique uox in te tua & imago remittitur. Paries
es duntaxat ita diſpoſitus ſic oppoſitus uocem per echo reflectit & ſpeculare corpus tuã tibi red-
dit imaginem. Eſto igitur ſpecularis & ille paries iſubitotus ut ita dixerim eris in illo. Ibi enim ui
deberis audieris intelligeris: ferme ut in ſtatua demon. Si Triſmegiſtum conſuleris diſces ex ꝓ-
priis mundi materiis certo cuidam demoni congruentibus compoſitam rite ſtatuam confeſtim
per demonem congruum animari: uel per demonẽ inquit uel per angelũ: Intellige uel per impu-
riorem uel per puriorem ſpiritum afflari ſolere. Audies quoque Mercurium hunc ueteres pleroſ-
que damnantem: quod diffidentes uel eſſe numina ſuper celum uel terrenorum uota ad celeſtia/
ſuperioraq; peruenire/fabricauere ſtatuas habitacula demonum/quos quaſi familiares colerẽt de
os. Putabat ſane/q̃uis interdum in delubra demones ſalutares aduocarẽtur/ſepe tñ deſcendere no
xios. Audiſti paucis tractũ demonũ in corpora ſtatuaꝵ. Audi quoq; paucis raptum in corpora ho
minũ. Quãdo uel per atrambilem uel aliquid ſimile aut uitium totus in imagiuationẽ ꝯuertit ani-
mus/

mus/facile ſit inferiorum dęmonum domicilium :quorum pręſentia & inſaniat & animo ſimul ue
xetur & corpore. Quando per philoſophicam purgationem transfertur totus in rationem/euadit
edes dęmonũ mediorũ:a quibus humanarum rerum ſępius/quandoque etiam naturalium miras
accipiat rationes. Quando per pietatem erigitur totus in mẽtem/ſubliminum dęmonũ ſit ſpiracu
lum/ſeu potius angelorũ. Quibus utique ducibus mirẽ in modum archana penetret diuinorum.
Optas uideo intelligere quibus potiſſimum oraculis ſiue per ſtatuas ſiue per homines editis Pla-
to confidat. Scito his dumtaxat/quę certa ratione compertum ſit non per fallaces demones/ſed ꝑ
ueridicos ſiue per angelos potius prouenisse. Nam & ab ipſis Egyptiorum myſteriis acceperat. Io
uem impuriores dęmones ad inferos deturbaſſe. qui & homines ſimiliter ꝑ uiribus ad ima detor
queant/Et a Pherecide Syro multos ab Ioue dęmones rebellaſſe quorũ exercitus Ophioneus duxe
rit ſerpẽtinus. Ab his ergo maleficis cauendum eſſe diligentiſſime iudicabat: Socrates autem pro-
priis ratiõibus atq; ſignis aductus & oraculo cuidã/& ſuo cuidã dęmõi ſe omittebat ꝑ arbitrio ꝓdu
cendum. Deniq; utcumque ſit/ita ſuam ad hęc iſtituit uitam ut ętherna ſemper temporalibus an-
teponeret. iniuſtitiam magis timeret q̃ mortẽ. Pro ueritate/pro pietate/pro charitate non dubita
ret labores/penuriam/contumelias/iniurias/uerbera/mortemque ſubire: huic apud homines ueri
tas/falſas calumnias peperit: charitas odium: pietas accuſationem impiã atq; mortẽ. Sed hęc om-
nia parui immo nihilipendit/ſperans apud diuinum iudicem pro bonis bona mereri. Ergo hac ſpe
& fiducia fretus & libenter acceſſit ad iudices. neq; excuſauit ſe/ſed iudices accuſauit. Atq; tanquã
uates/quod euenire ait his qui ſunt prope mortẽ/penitentiam illis pęnamq; prędixit poſt falſum
iudicium ſecuturam. & ipſe interim mira mẽtis lętitia & uultus alacritate ad iudicẽ migrauit ęther
num. Statueram hic ſatis honeſtum argumẽto ſeu potius commẽtariolo finem impõere. Sed duo
parumper me dubia remorantur. Primum ſocraticum illud & hic & ſępe alibi repetitum. hoc eq
dem unum ſcio quod nihil ſcio. Multa tamen & hic & alibi affirmat quaſi ſciens. Sed hoc illi ſimi
le eſt. Ego dixi in exceſſu meo omnis homo mendax. Ait itaque Socrates. Ego abſtractus a cor-
pore raptus a dęmone/illuſtratus a deo: ſcio equidem in diuino lumine hoc unum/uidelicet quod
alioquin coniunctus corpori nihil in lumine naturali ſcio. Neſcio inq̃ in naturali lumine res ipſas
per ipſum affirmationis modum. Eiuſmodi enim. ſciẽtia dei propria eſt qui & naturas ipſas & na-
turarum cauſas comprehendit. cum ipſe met fecerit. Scio tamen multa per quendam negationis
modum. Veluti quod deus non ſit corpus/potiuſq̃ quid ſit. Item quod anima non ſit mortalis ma
gis quã quid ſit Rurſus quod bonum abſolutum non hoc eſt/aut illud bonum potiuſq̃ quid ſit. At
que hoc pacto Socrates & ſcit & docet multa. Hoc illud inſuper quod dęmon eum reuocat non ꝓ
uocat. ideſt ad negandũ illuminat eum potiuſquã affirmandum. Non nũquam uero affirmat que
dam & illa quidem magna. Tanq̃ uidelicet non a demone tantum raptus/ſed deo iam plenus. Af-
firmat quoque ubi ſanctorum adducit ueterum teſtimonia: uel animas hominum a mortuis & re-
ſurgentium citat in teſtimonium. Sequitur altera dubitatio quam ob cauſam Socrates cum nun-
quã ſoleat dubitare quin animus ſit immortalis/in fine tamen apologię hac utitur diſiunctiõe: aut
nullus poſt mortem ſupereſt ſenſus aut ſupereſt aliquis. Reſponde primo quidem nõ de omni ſen
ſu. ideſt de omni cognitione: ſed de noſtrarum rerum ſenſu uel noſtro ſimili dubitate. Quod qui-
dem ſignificatur: per illa quę in parte diſiunctionis altera deinde ſubdunt/ubi idẽ quod & in re pu
blica dicit/ſeparatas uidelicet animas eodẽ pacto ſe ſe illic/quo & hic ſolebant agnoſcere. Vbi con
ſidera dictũ contra illos qui dicunt animas de corporibus in corpora trãſmigrare. Deinde tutius
quoque ita reſponde. Socratem hoc in pręſentia diſiunctione non uti: quia de illo cenſeat dubitã-
dũ/quod ubiq; tũ ꝑ ſciam negatiuã ꝑ diuinã inſpirationẽ approbationemq; conſtantiſſime tenet.
Sed aduerſariorum ſuorum ꝑſonas in pręſenti reſpicere: qui cũ obeẽ illi oĩo ſtuderent/inferebant
ei mortẽ tanq̃ ꝑculdubio malã. Socrates ergo cõtra inferet nullo modo eſſe malam/ſiue ſic/ſiue ali
ter ſe noſtre res habeant. Ibi illud quod de imortalitate apparet ambiguũ/propter illos eſt adiun
ctum qui tanquã tyranni epicureo more deridere Socratẽ potuiſſent. quaſi facile poſſet decipi: ſi
ex eo ſolo affirmauiſſet mortẽ non eſſe malã: quod poſt hanc uitã alia ſuperſint bona. Que quidem
etherna bona/& ſi conſtabant Socrati/illis tñ nullo modo conſtabant. Neq; in anguſta illa ꝑis bre
uitate poterant demonſtrari. Que in Phedone & ſepe alibi demonſtrantur. Tu uero nota certam
Socratis noſtri fiduciam amicis prope finẽ Apologie dicẽtis. Bene ꝺ morte ſperare debetis. Nihil
enim mali bono uiro uel uiuẽti uel defuncto poteſt accidere. Res enim hominis quodãmodo deo
ſimilis a deo non negliguntur. Quod autem extrema ad iudices uoce clamauit. Ego quidem hinc
abeo moriturus. Vos uero uicturi. utri uero noſtrum in melius eant ſoli deo eſt certum. Intellige
non dubitare illum quod paulo ante affirmabat. Sed dicere ſoli deo certum eſſe. per ſe ipſum af-
firmationiſq; rationem/poſſe tamen homini certum fieri per ipſum deum negationiſq; rationem
adde quod affirmare non audet ſe tam purgato. tunc animo emigrare/ut preſentem migratio-
nem affirmet omnino animum ſuum ſtatim celeſti patrie redditurum.

APOLOGIA SOCRATIS

QVa uos ratione o uiri Atheniẽſes affecerint accuſatores mei neſcio equidem: me certe ſic affecerunt: ut mei ipſius pene oblitus fuerim: tanta pſuaſione dicere uiſi ſunt. q̃quis nihil/ut ita loquar ueri ad uos detulerit. Sed ex multis que falſo aſſeuerabant id ſũ potiſſimum admiratus: quod uobis cauẽdum eſſe monuerunt ne a me quaſi eloquente deciperemini. Quod enim aſſerere id minime erubuerit cuius ego mox redarguetionem ope ipſo facturus eram qñ quidem in pręſentia uobis appareo lõge ab eloquẽtia alienus/ hoc inq̃ mihi ſuper omnia uiſum eſt impudentiſſimum. Niſi forte eloquentem iſti uocant uera dicentem. Si enim ita dicant/profiterer quidem me quẽuis non eorum more rethorem eſſe. Quippe cũ hi ut equidem dico ueri nihil dixerint: a me uero uos uera omnia audituri ſitis. Neq; uero/per Iouem /o/uiri Athenienſes fucatam a me orationem quemadmodum ab iſtis uerborum nominũq; elegantia/neq; aliter exornatam/ſed ex in prouiſo paſſim cõtingentibus uerbis coaceruatam audietis. Cõfido enim me iuſta dicturum: neq; quiſq̃ ueſtrum ſperet me aliter eſſe dicturum. Alioquin neq; ętatem hanc/o/uiri deceret adoleſcentulorum more uerbis ſtudioſe formatis huc ad uos igredi/Quinimmo uehementer/o/uiri Athenienſes id oro. & obſecro/ut ſi iiſdem me uerbis in reſpondẽdo utentẽ audietis: Quibus & in foro apud argentariorum menſas ubi plęriq; ueſtrum me non nunquam audiuerunt & alibi uti ſoleo ne ammiremini neue grauiter id feratis: ſic enim ſe res habet. uenio equidem nunc primum ĩ iudicium/plures quam ſeptuaginta annos natus. ex quo fit ut ĩ hac iudiciali cauſa reuera ſim peregrinus. Et profecto quemadmodum ſi peregrinus Athenas ueniſſem/ignoſceretis utiq; mihi peregrina uoce & forma loquẽti/pro educationis meę conſuetudine/ita & in pręſectia uos/pręcor/neq; id quid iniuria ut loquendi formam minime attendatis: q̃ prout cõtingit eum melior eſt tũ deterior eẽ põt/ſed id ipſum cõſidereti huc mentem adhibeatis iuſta ne an iniuſta dicã. Hoc. n. iudicis officiũ eſt rhetoris autẽ officium/uera loq. Iuſtum eſt autẽ/ o/uiri Atheniẽſes/me primo quidem ad accuſationem primam falſo cõfictam/& ad primos accuſatores reſpondere/deinde ad nouiſſimã/atq; nouiſſimos. Me quidẽ multi iã multis ãnis falſo apud uos accuſarunt quos equidẽ magis formido/q̃ Anyti aſtipulatores/q̃q̃ & hi ſunt in pſuadẽdo potẽtes. Sed illi potentiores/o/uiri qui plęroſq; ueſtrum/a pueritia occuparũt/accuſantes me pcul a ueritate/atq; uobis pſuadentes: eſſe uidelicet Socratem quẽdã ſapientẽ: eorũ q̃ ſuper aerẽ queq; ſub terra ſiunt/pſcrutatorem qui ſoleat inferiorẽ ratiõem / diſſerendo ſupiorem oñdere. hi pfecto/o/uiri Atheniẽſes/que hunc de me rumorem diuulgauerunt/mei accuſatores potẽtiſſimi ſunt. Qui .n. hęc audiunt/opinantur/harum rerũ pſcrutatores/nõ credere deos eẽ pfecto accuſatores huiuſmodi & pmulti ſunt/& lõgo iam tẽpore me accuſant & in ea ętate uobis ſuaſerunt/in qua plęriq; ueſtrum pueri ac certe adoleſcẽtuli pfacile credidiſtis deſerta in cauſa/nemine me defendente. Atq; id quod a defenſionis rõne oĩum alieniſſimũ eſt/neq; noĩa quidẽ illorũ ſcire licet/atq; pferre preter q̃ ſiqs illorũ comedus ſit. Quotcunq; uero p inuidiam & calũniam hec uobis rurſus pſuaſerunt/ qui ue ipſi pſuaſi/pſuaſerunt aliis/hi oẽs infiniti oĩo ſunt/nec eorũ quẽdam in iudicium traducere / nec redarguere licet. Sed neceſſe eſt aduerſus iſtos tanq̃ in nocte pugnare defendendo/atq; refellendo nemine rñdente. Exiſtimate ergo & uos quẽadmodum dicebã/accuſatores meos duplices extitiſſe: & qui nup accuſarũt/& qui iãdiu quales modo deſcribebã. Atq; iudicate me quod oportere prius rñdere illis/quos & ipſi prius multoq; magis audiuiſtis. Sed iã rñdendum mihi eſt /o/ uiri Athenienſes illis criminibus/conãdumq; in hoc tã breui tẽpore opinionẽ iſtã delere/quã uos per calumnias decepti/longo iam tẽpe cõtra me concepiſtis. opto autẽ ita demum aduerſarios refellere atq; obtinere/ſi modo id uobis & mihi melius ſit futurum. Quãq̃ difficile id fore arbitror. Neq; admodum/quale id ſit/me latet. Verũ ut deo placet ita ſuccedat. Nos autẽ legi parere oportet/ac defenſionem p nobis afferre. Repetamus igitur ab initio que ſit accuſatio/ex qua aduerſus me nata eſt illa calũnia qua cõfiſus Melitus mihi diẽ dixit. Quid ergo aiunt accuſatores mei tãq;. n. ſi in iudicio adeſſent eorũ recitetur accuſatio/in q̃ cõtra me iurant & uiciſſim a me exigit iuramẽtũ Socrates iniuſte agit. atq; nimium curioſe pqrit q̃ ſub terra & que ĩ celo ſunt. Inferioremq; rõnem reddit ſupiorẽ. Preterea alios eadẽ docet. Talis utiq; ẽ accuſatio. Nempe talia quedã & uos uidiſtis ĩ Ariſtophanis comedia. Socrates. n. illic pſona circunfert affirmans ſe p aerem puagari: & cõplures eiuſmodi nugas. Quarũ ego rerũ neq; multũ neq; parũ qcq̃ ſcio neq; ppea hec dico/qđ harum rerum ſciam paruiſaciã: ſiquis in huiuſmodi rebus ſit ſapiẽs abſit/ut tanti criminis reus/a/ Melito accuſer ut pre timore hec negẽ. Sed quia reuera/o/uiri Atheniẽſes horũ nihil ſcio. Teſtes ãt huius pleroſq; ueſtrũ adduco. Oro uobiſcũ ipſi repetẽdo ĩuicẽ apite. Quot me colloquẽtẽ aliqñ audiuiſtis/audiuiſtis ãt pleriq; ueſtrũ: recẽſete igitur inuicẽ nũ qs ueſtrũ aliquãdo iis de rebus qcq̃ ſiue mltũ ſiue parũ audiuerit diſputãtẽ. Atq; ex hoc đniq; cognoſcetis eiuſmodi eẽ cetera q̃ mlti đ me circũferũt. At. n. hoꝝ nihil ẽ uerũ. Quinẽt a quopiã audiueritis me hoĩes docẽ atq; ĩde pecũias cumulare.

neq; id

neq; id quidem uerum eſt. Atqui pręclarum id mihi uidetur/ſiquis docere homines poſſit/quem-
admodum Gorgias Leontinus & Prodicus Chius & Hippias heleus. Horum namq; ſinguli eam
facultatem habent/per quam ad ſingulas profecti ciuitates adoleſcētibus quibus liceret in patria
ſuorum ſe ciuium diſciplinę gratuito cōmēdare perſuadent: ut ipſos aliorum diſciplina relicta ſe-
centur ac data pecunia gratiam inſuper habeant. eſt & alius quidam uir hic ſapiēs/quem ego huc
aduenisſe ſum admodum delectatus: contigit ſane ut aliquem offēderem qui plus pecuniarum ſo-
phiſtis perpenderat q̄ cęteri omnes/Calliam Hipponici filium. Hunc ergo ita interrogaui. Duos
.n. habet filios o Callia inq̄: ſi filii tui Pulli equini aut taurini eēnt haberemus aliquem/quē illis mer-
cede adhibita pręficeremus q̄ eos pulchros & ad propriam uirtutē bonos efficeret! eēt uero talis
aut eq̄ſtrium aliquis/aut agricultorum. Nunc uero cum filii tui ſit hoīes quēnam cogitas illis pręfi-
cere! Et quis nam uirtutis huius hūanę atq; ciuilis ſciam hēt! Arbitror id te cum filios habeas co-
gitauiſſe. Eſt ne inq̄ talis aliqs an nō! eſt profecto inquit ille. Quis inquā eſt! & uñ! Et quanta merce-
de docet! Euanus inquit eſt/o/Socrates Parius merces uero eius qnq; minę. Atq; ego Euanū exiſti-
maui beatum/ſi reuera hanc hēt artem atq; adeo diligenter docet. Atqui ipſe ſi talia ſcirem/admo-
dum gloriarer/& magni me facerē! Sed certe o uiri Athenięſes hęc equidem neſcio. At uero req-
ret forſan aliquis ueſtrū quod nam o Socrates tuum eſt opus! Et vñ aduerſus te exortę ſunt hę ca-
lūnię! niſi .n. aliquid pręter aliorum cōſuetudinem ageres nūquā tantus de te rumor ɔcitatus eēt.
Nam vñ de te ſermo tam frequens/niſi egiſſes aliquid a cęteris alienum! Dic ergo nobis quid tan-
dem id ſit ne nos de te temere aliquid iudicemus. Iuſta ſane hęc mihi uidetur interrogatio. Atque
ego uobis conabor oſtēdere quid nam id ſit/quod mihi nocet hoc & calūniā pepit. Sed audite. Iā
& ſi uereor ne forte quibuſdam ueſtrum iocari uidear. uet umtamen exiſtimare me uobis uera oīo
dicturum. Equidem o uiri Athenięſes non ob aliud certę q̄ ob ſapiētiam quādam eiuſmodi nomē
nactus ſum: ſed obquam ſapiam! Forte ob eam q̄ hūa ſapia eſt. Nam hac reuera ſapiens eſſe uide-
or: illi uero quos paulo añ cōmemorabam maiorem forte q̄ndam hūa ſapientiam hērent. uel quid
dicam nō habeo: neq; .n. ego ea preditus ſum. Quod ſiqs me hāc poſſidere dicat/mētitur & in meā
calūniam hęc dicit. Sed ne uobis moleſtum ſit/o/uiri Athenienſes ſiquid uobis magnum dicere uī-
deat. neq; enim ex me dūtaxat dicam: ſed teſtem uobis afferam fide dignum. Profecto ſiqua mihi
eſt ſapia/qualis ea ſit teſtem adhibebo uobis Delphicum dm̄. Cherefōtem certe nouiſtis. Ille fami-
liaris mihi erat ab iuuentute ueſtreq; multitudini amicus: ac pulſus una uobiſcum fuit/& ſimul ī ur-
bem reuerſus. Nouiſtis plane qualis erat Cherepho. q̄ uehemens/ad quodcunq; ſe cōuertiſſet. Hīc
ergo quādoq; ꝓfectus in Delphos uaticinium id expiri auſus ē. Ne grauiter feratis o uiri quod im-
pſitia ſum dicturus. Interrogauit utiq; an eſſet ullus me ſapientior. Rñdit Pythia ſapientiorem eſ-
ſe neminem: de his quidem frater iſte ſuus uobis teſtificabitur. Nam ille uita functus eſt. Cōſidera-
te uero quorū gratia hęc dicā. Debeo .n. uobis apire unde hęc aduerſum me calumnia ſit exorta.
Profecto cum hęc audiſſem/ita mecū ipſe reputaui qd nam deus ait! Quid ue id uoluit! Ego .n. mi-
hi cōſcius ſum neq; in magnis neq; in paruis eſſe me ſapientē. Quid igitur ſibi uult Cum me aſſerit
ſapientiſſimum! Dictum quidē mentiri non eſt credendū. Neq; .n. id fas eſt deo/atq; ita in diutur-
na ambiguitate uerſatus ſum/ꝑſcrutans quid ſignificarit oraculum Poſt hęc autem uix tādem poſt
longas ambages uiam eiuſmodi ſum ingreſſus. Aggreſſus .n. ſum q̄ndam ex his q ſapientes uiden-
tur: q̄ſi in hoc ſiculi unq̄ redargutionem uaticinii facturus/oraculoq; oſtenſurus non me qdē/quē
pręfecerat/ſed illum eſſe in ſapia pręferendum: dum ergo illū examinarem/huius uero nomē ꝓme-
re non eſt neceſſarium: ſed erat quidā ex his q in rę pu. uerſantur/illum inq̄ dum examinarem una-
q; diſſererem o uiri Athenienſes hunc in modum affectus ſum. uiſus mihi eſt uir ille uideri qd̃ ſapi-
ens tum aliis/tū uel maxime ſibi ipſi: eſſe uero neq̄q̄. deiñ conatus ſum illi oñdere/putare quidē eū
eſſe ſe ſapientem: ſed minime eſſe. Quapp & ille infenſus mihi redditus ē/& multi q aderant grauī-
ter id tulerunt. Itaq; ad me ipſum reuerſus ita mecum ipſe reputaui. Ego ꝓfecto ſum hoc homine
ſapientior. Apparet .n. neuter noſtrum pulchrum bonūq; aliquid noſſe. Sed hoc intereſt quod hic
quod cū ſciat nihil ſcire ſe aliqd opiaṫ. Ego uero q̄madmodū neſcio/ita neſcire me puto. uideor er-
go i hac tātula re hoc hoīe ſapiētior eē qd̃ q̄ ignoro/neq; ſcire me arbitror. Poſt hec aliū audiui ex
his q illo īſup ſapiētiores hēntur/i eoq; ɔſiderādo oīo ſiīr iudicaui. Atq; illū alioſq; multos mihi red-
didi inimicos. Proiñ ſiīr deiceps ꝓceſſi ad alios: nō ignorās q̄tū aduerſus me odiū cōcitatē: ideoq;
nō abſq; dolore quodā timoreq; ꝓcedebā. Verūtñ neceſſariū mihi uiſum ē oraculū diuinum oībus
añſerre paſſimq; ꝓgredi ꝑſcrutaturꝰ qd ſibi uelit oraculū: huiuſq; gr̄a oēs quotcūq; aliqd ſcire ui-
deṫ adire: & p Canē o uiri Athenięſes/oportet .n. uobis uera fateri. Tale aliqd mihi contigit hęc ex
diuino oraculo ꝑq̄rēti: ut qui opinione hominū maxīe ꝓbabātur/eos q̄ſi oīum īprudētiſſimos īue-
nitē: q uero īferiores hēbanṫ/eos q̄tū ad prudētiā ſpectat ꝓbabilius ſe hr̄e. Cpęprętiū ē referre uo-
bis errores laboreſq; meos quos eqdē ppea ſubſtinui quo a me oraculū adeo ꝓbareṫ/ut ī redargui ul-
tra ñ poſſet. Poſt ciuiles hoīes ad poetas me ɔtuli tragędiaꝝ & dithyrābꝯ aliorūq; carminū aucto-

res quaſi hic pſpicue admodũ deprehẽſurus/eẽ me his rudiorẽ. Acceptis itaq; eorũ libris in qbus
elaborauiſſe maxime uidebantur/ſciſcitatus ſum eorũ ſenſa. Vt non nihil ab ipſis perdiſcerẽ. Eru
beſco o uiri uerũ hic uobis apire. dicẽdum ẽ tamẽ. Alii pene oẽs pñtes/ut ita dixerim/melius de re
bus his loquerẽtur de quibus ipſi pœmata cõſcripſerunt. Deprehẽdi igitur breui id in pœtis: eos
uidelicet nõ ſapientia facere que faciũt: ſed natura quadã ex diuina animi cõcitatione: quemadmo
dum & hi qui diuino furore afflati uaticinãtur. Nã & hi multa quidẽ dicũt atq; pręclara. ſed eorũ q̃
dicunt nihil ĩtelligunt. Tali quodam pacto poetę affecti fuiſſe mihi uidẽtur; & ſimul aĩaduerti eos
in aliis quoq; propter pœſim oĩum ſe ſapientiſſimos iudicare/in quibus nõ ſunt ſapientes. Abii er-
go & hinc eadem oĩo ſnĩa/qua & a ciuilibus uiris abierã. Tandem uero me ad artifices cõtuli: mihi
ipſi cõſcius/me ut ita loq̃r in artificiis ſcire. hos autẽ nouerã multa & pulchra ſcire/ neq; in hoc qui-
dẽ deceptus ſum. Sciebant. n. que ipſe neſciebã: & hac in parte me ſapiẽtiores erãt: ſed o uiri Athe
niẽſes in eodẽ errore quo & poetas pitos artifices deprehẽdi. Nã ob hoc ipſum quod ſua rite pficie
bãtunus quiſq; eorũ ſe in cęteris quoq; uel maxĩs ſapiẽtiſſimũ eẽ putabat. Atq hic error illam quo
que q̃ ipſis ĩerat ſapiẽtiam obfuſcabat. Quãobrẽ ſi meipſum oraculi loco ĩterrogarẽ utrum eligã/
ita ne me hẽre ut hẽo/uidelicet neq; ſciẽtem q̃ illi ſciunt/neq; meam inſcitiam ignorãtem/an utraq;
hẽntẽiq̃ illi hẽnt/rñderẽ plane mihi ipſi ſimĩ atq; oraculo pręſtare ita ut hẽo me hẽre. Ob hãc utiq; i
quiſitionẽ meam o uiri Atheniẽſes inimicitię multę difficilimęq; atq; grauiſſime aduerſus me cohor
tę ſunt: ex quibus multę ſunt calũnię cõſecutę. Nomẽ uero ſapiẽtis mihi ppterea exortum ẽ quod
pñtes Plurimũ illa me putant ſcire. in quibus alios refello. Videtur autẽ o uiri Athenienſes reuera
ſolus deus ſapiẽs eſſe. Atq; in hoc oraculo id ſibi uelle: hũanam uidelicet ſapiẽtiam/parui ĩmo nihil
pẽdendam eẽ. Quod uero Socratẽ noĩat ſapientem ob id facere/quo noĩe meo tanq̃ exemplo quo
dam utens quaſi ſic dicat. is o uiri ſapiẽtiſſimus ẽ qui queadmodum Socratęs/nouit reuera ſapiam
ſuam eẽ nihil pẽdendam. Hec igitur ego ſic affectus & nũc pquirere paſſim deo patens/& pſcruta-
ri nõ deſino. Conueniẽs ſiquẽ aut ciuium aut pegrinorũ eẽ exiſtimẽ ſapientẽ. Ac ſiquando mihi ille
talis nõ uideatur/tunc ipſe deo ſuffragatus/illum ſapiẽtem non eẽ demonſtro. Atq; ob occupatio-
nes eiuſmõi nullum mihi ferme relinquitur ocium uel ad plublicum aliquid agẽdum uel priuatũ:
ſed in extrema pauptate ob dei cultum ſum cõſtitutus. Pręterea adoleſcẽtes maxime opulẽti q ue
a negociis uacant me ultro ſequẽtes delectantur cum refelli a nobis hoĩes ſpectant. Quinetiam ip
ſi nonnũq̃ me imitati alios deĩn cõfutare cõtẽdunt. Qua quidẽ in re plurimam repiunt turbã ho-
minum aliquid ſe ſcire putantium: cum aut nihil ſciant aut pparum: qui uero ab his cõuicitur/nõ
tam illis q̃ mihi redduntur infenſi: clamãtq; eẽ Socratem q̃ndã ſceleſtiſſimum iuuẽtutiſq; corrup-
torẽ. At ſiquis ſciſcitetur ab eis quid nã uel agẽdo uel docẽdo corrumpat/nihil quidẽ aſſignare poſ
ſint: immo prorſus ignorant. Sed ne deeſſe illis materia uideatur/ad iſta cõfugiunt q̃ cõmuni uoce
facile philoſophãtibus obiici ſolent. eos ſcilicet neq; ſublimia ſup terram neq; profunda ſub terra/
neq; deos eẽ putare/rõem q; inferiorẽ quaſi ſupiorem oñdere. uera. n. ut puto fateri nolunt ſe ſcili-
cet indignatos ppea quod cõuicti fuerĩt ſimilare ſe illa ſcire quę neſciunt. Vt pote igitur ambitioſi
& uehemẽtes & multi ac uelut ex cõpoſito atq; obnixe diligentiſq; pſuaſionis ſtudio me criminãtes
ueſtras aures impleuerunt & iãdiu & nup calũniis ĩ me ſtudioſe cõfictis. Ex his autẽ Melitus & Any
tus & Lyco cõtra me ſurrexerunt. Melitus quidẽ ob poetas mihi infeſtus. Anytus uero ob artifices
atq; reipublicę gubernatores. Lycõ deniq; grã rhetorum. Quãobrẽ queadmodum ab initio dice-
bam/ãmirarer equidẽ/ſi opinionẽ iſtam tantis cõceptam calũniis tam inueteratam nunc in tã bre-
ui tẽpore amouere a uobis poſſem. Hęc equidẽ/o/uiri Atheniẽſes uera uobis loquor: neq; cęlo ne-
q; ſubtraho aut magnũ quicq̃ aut prauũ: q̃uis ferme norĩ in his dicendis me eiſdẽ fore moleſtum.
Quod quidẽ argumẽtum uobis eſt me uera loqui. atq; hanc eẽ calũniam cõtra me exortam: eiuſq;
cãs eiuſmodi eẽ. Et ſiue in pręſentia ſiue in poſterũ hęc inquiretis/ita eẽ inuenietis. Ad illa igitur q̃
primi accuſatores detulerunt hęc mihi ſufficiens apud uos ſit defenſio. Ad Melitum uero bonum
& ut ipſe ait patrię amatorem ceteroſq; ſeq̃ntes accuſatores deinceps rñdere pgã. Sed horum rur-
ſus tanq̃ alii quidam accuſatores ſint accuſationẽ iuramẽto aſſertam uiciſſimq; aſſerẽdam in medi
um adducamus. Hẽt uero ferme ſe hunc in modum. Socrates iniuſte agit iuuẽtutẽ deprauans/ac
deos quos ciuitas putat/ipſe nõ putans. ſed alia q̃dam noua dęmonia. Accuſatio qdẽ eſt eiuſmodi.
huius autẽ accuſationis q̃libet partẽ diſcutiamus. Iuuenes deprauare me obiicit. atq; in hoc iniuri
am facere/ego uero o uiri Atheniẽſes contra iniuriari Melitum dico/propterea quod ſerio ludit tã
facile hoĩes in iudicium trahẽs ſimulãſq; ſeriis ſe rebus ĩcumbere: earũq; rerũ hẽre curam/q̃ ipſi nũ
quã curę fuerunt. Hoc autẽ ita eẽ conabor & uobis oñdere. Heus Melite rñde mihi/nũqd ipſe ma-
xime cures: ut q̃ optimi adoleſcẽtes euadãt? ME. Curo eqdẽ. SO. Age ergo his nũc dicas qs nã iuue
nes meliores efficiat. Cõſtat. n. ſcire te: cũ tibi id curę ſit. ME. certe corruptorẽ eorũ ut ais iã depre
hẽdiſti. Accuſaſti his. In iudiciũ traxiſti. ergo age & eũ q efficit meliores dic his & qs nã ſit oñde. qd
nã o Melite taces? Vides ne nihil te hẽre qđ dicas? At q nõne turpe id tibi vĩ eẽ/ac ſufficiẽs argumẽ-
tum ad

rũ ad id quod ipſe dico? te hęc nũquã curaſſe. Verũ dic iam bone uir. Quis nam eos efficit bonos?
ME. Leges. SO. At uero nõ iſtud interrogo o uir optime/ſed qs homo: qui & primũ id ipſum norit
leges ſcilicet quibus illi meliores fiant. ME. hi o Socrates iudices. SO. Quid o Melite ais iſti ne iu-
uenes erudire poſſunt bonoſq́ reddere? ME. & maxime quidẽ. SO. Verũ omnes? An Alii quidem
poſſunt/alii uero nequaq̃. ME. Omnes. SO. Bene per Iunonẽ loqueris: & magnã eorũ qui proſint
iuuenibus copiã. Verũ quid nã hi qui audiunt? Faciunt ne & ipſi meliores an nõ? ME. Ipſi quoque.
SO. Quid uero ſenatores? ME. & ſenatores. SO. Sed enim o Melite cauendũ eſt ne concionatores
forte adoleſcentes corrumpãt. An uero & hi oẽs ſimiliter faciunt meliores? ME. hi quoq́. SO. Om
nes igitur ut uidetur Athenieñſes honeſtos bonoſq́ reddunt prçter unũ. ME. ego. n. corrũpo ſolus.
Ita ne ais? ME. Ita certe & quidẽ uehementer. SO. Magna tu quidẽ me dãnas infelicitate. proinde
mihi rñde. an & de equis idem putes. Omnes. ſ. hoĩes equos bonos efficere. unũ uero dũtaxat eos
corrũpere. An oĩo cõtra unũ eſſe uel certe perpaucos equitandi pitos/reddere meliores equos: q̃
plurimos autẽ eẽ qui ſi inter equos uerſentur/illiſq́ utantur deprauant. Nõ ne ita ſe res habet o Me
lite & de equis & de cęteris oĩbus aĩantibus? penitus ita. ſiue tu & Anytus nõ cõfiteamini ſiue ɔfitea
mini & enim per magnã iuuenes nacti eẽnt felicitatẽ. ſi unus dumtaxat eos poſſet peruertere: cęte-
ri uero ipſis oẽs pdeſſent. Cęterũ o Melite ſatis demonſtras te nullã iuuẽtutis curã habuiſſe um-
quã ac plane declaras in curiam tuã. teq́ nũquã meditatũ fuiſſe ea de quibus me accuſas. Preterea
obſecro te per Iouẽ o Melite reſpõde nobis utrum melius uerſari poſſumus ĩter bonos ciues/ an in
ter malos. Reſpõde amabo. Nihil. n. difficile te rogo nõne mali ſemp mali aliquid agunt his qbus
cõuerſantur? Boni aũt bonũ? ME. pculdubio. SO. eſt ne ullus qui detrimẽtum ſuſcipere potius q̃
emolumentũ uelit ab his quibus familiariter utitur? Reſpõde o bone uir. Lex. n. rñdere te iubet. ẽ
ne qſq̃ qui dãnum pati uelit? ME. nullus. SO. Age ergo tu me huc in iudiciũ uocas q̃ſi iuuẽtutis de
prauatorẽ. an dicis me id uolentẽ facere? ME. Equidẽ uolentẽ dico. SO. Nũquid tu o Melite longe
minor natu uſq́ adeo me grãdiori ſapientior es ut plane cognoſcas tu quidẽ malos obeẽ familiari
bus/bonos uero prodeſſe? Ego autẽ in tantã inſaniã plapſus ſim ut neq́ id cognoſcam: ſiquem ex
familiaribus peiorem reddidero periclitaturum me nequid ab eo mali perpetiar atq́ hoc tantum
mihi ipſi malum ut tu ais uolens inferam. Hęc equidem tibi o Melite non credo. Arbitror quoq́
neminem tibi alium conceſſurum. Sed aut non deprauo adoleſcentes/uel ſi deprauo inuitus facio.
Quapropter tu in utroque mentiris. At ſi inuitus corrumpo/non huc in iudicium ĩ uoluntaria de
licta lex trahi iubet: ſed priuatum doceri atq́ caſtigari. Conſtat enim ſi didicero nõ amplius me id
facturum/quod per ignorantiã faciebam. Tu autem familiariter me emendare noluiſti: ſed in iu-
dicium rapis. Quo eos trahi. lex iubet qui pęna indigent potius q̃ diſciplina/Iam uero et his mani
feſtum eſt o uiri Athenienſes quod mõ dicebã nullam huic Meliro aut magnam aut paruam erudi
endę iuuentutis curam fuiſſe. Nunc age dic qua rõne me aſſeras o Melite peruertere iuuẽtutẽ. An
uidelicet quẽadmodũ in accuſatiõe ſcripſiſti: quia doceã nõ putare deos quos ciuitas putat ſed alia
quedam noua demonia. an non? In his docendis affirmas iuuenes me corrumpe? ME. omnino q-
dem ac uehemẽter hec aſſero. SO. Per deos ipſos o Melite de quibus nũc nobis eſt ſermo apertius
& mihi & his enarra. Nam ego quidẽ nondum plane intelligo utrum dicas docere me iuuenes ut
putent aliquos quidem deos eſſe quod ſi ita eſt ego deos eſſe puto/neque omnino ſum abſque deo:
neque in hoc iniuſte ago: quamuis non eos quos habet ciuitas ſed alios eſſe doceam utrum in quã
hoc eſt in quo me criminaris quod uidelicet deos alios introducã? An me ais oĩo negare deos rur
ſuſque ut negent alios quoque docere? ME. aſſero equidem te oĩo negare deos. SO. o admirabilis
Melite/cur nam iſta dicis? Neque ſolem igitur neq́ lunam eẽ deos credo ut homines alii. ME. p Io-
uem ita o iudices. Nam ſolem quidẽ lapidem eſſe dicit: lunam uero terram. SO. Anaxagorã tu q-
dem o amice Melite accuſandũ cẽſes. Atq́ ita hos paruifacis/exiſtimans eos litterarum ignaros eẽ
quaſi neſciãt libros Anaxagore Clacomenii eiuſmodi opinionibus eẽ plenos & locus eſt gymnaſti
cus iuuenes hec a me diſcere? que liceret ĩterdũ etiam ſi multa ſit unius drachme pretio emere ex
orcheſtra Socratẽq́ deridere ſi ſua eẽ fingeret/pſertim cũ tã abſurda ſint. Sed p deum o Melite pu-
tas ne reuera nullũ me deũ exiſtimare? ME. nullum per iouẽ. SO. Incredibile eſt o Melite quod di-
cis & quod ut mihi uidetur etiã tibi ipſi. Mihi enim o uiri Athenienſes nimis contumelioſus ac pe-
tulans iſte uir ipſamq́ accuſationem cõtumelia quadam & petulãtia & iuuenili temeritate procul-
dubio cõſcripſiſſe. uidetur. n. ceu enigma quoddam cõponere tẽtans an Socrates ſapiẽs deprehẽ-
dat ipſum quaſi ludẽtem ſibiq́ ipſi cõtraria pponentem/uel Socrates una cũ auditoribus ipſis de-
cipiatur. Hic nãq́ repugnare ſibimet in ipſis accuſationis uerbis mihi uſ ceu ſi dixerit. Contra le-
ges agit Socrates deos nõ putãs. Sed deos putans. Que quidẽ iocãtis nuge eẽ vr̃. Aĩaduertite/o/ui
ri quo pacto Melitus mihi uidetur hęc dicere. Tu uero rñdere nobis o Melite. Sed uos quod ab ini
tio oraui ne grauiter feratis ſi p more meo uerba facio. ẽ ne qſq̃/o/Melite qui hũa quod eẽ putet ho
mĩes ẽo neq̃q̃? Rñdeat mihi o uiri. Neq́ oĩo ĩ his mõ ĩ illis pturbet ẽ ne aliqs q equos ñ putet eẽ/ſed

equeſtria.uel tibicines quidem nõ eſſe/ſed tibicinũ officia.Non eſt qſq̃ o uirorũ optime.Ego enim
pro te & tibi & his aliis reſpondeo/ſiqdem ipſe nõ uis reſpondere.Sed ad hoc ſaltẽ quod magis ad
rem ptinet reſponde.An eſt quiſq̃ qui dęmonia qdẽ opera opinetur eſſe dęmones autem minime?
ME.Nullus.SO.q̃ tarde & uix reſpõdiſti ab his coactus?Nõne igitur dęmonia opa cõfiteris me &
putare & docere ſiue noua/ſiue antiq̃ ſint?oio.n.ut tu cõfiteris demonia ego aſſero Atq; hęc qdem
in reſpõſione uiciſſim accuſationi reſcripta iurabo.Quod ſi dęmonia puto/neceſſariũ eſt oio puta
re me demones quoq; eſſe an nõ ita ſe res habet?Ita certe.Pono enim te cõfitentem quãdoquidem
reſpondere nõ uis.Demones autem nõne aut deos arbitramur eſſe/aut deorum filios?Fateris ne
hoc/an negas?ME.Prorſus.SO.Nõne ſi dęmones eẽ arbitror ut ipſe cõcedis/dęmõeſq; dii qdam
ſunt id euenit?quod mõ dicebã enigma pponere te & q̃ſi nugari dicẽdo me deos nõ exiſtimãtem
deos tñ rurſus exiſtimare q̃ñqdem dęmones eẽ duco.Rurſus ſi demones deorũ filii ſint ſpurii ui
delicet qdam aut ex nymphis aut ex aliis qbuſdã/ut fertur qs nã holum filios qdem deorũ eẽ putet
deos uero neget.Periñ.n.id abſurdum foret/ac ſiqs equorũ qdem filios uel aſinorũ mulos eẽ pu
tet equos aũt & aſinos eſſe nõ putet.Sed/o/Melite uideris pculdubio accuſationẽ iſtam iccirco ita
poſuiſſe uel ut ingenii noſtri periculum faceres uel quia in quo reuera me criminareris nihil habe
res.Tu uero quanam ratione perſuaderes alicui uel minimũ quidẽ meritis habenti non eſſe eiuſdẽ
uiri dęmonia ſimul & diuina putare ac rurſus eiuſdem neq; demones neq; deos neq; heroas.Nul
la certe ratiõe fieri poſſe aliter oſtendi poteſt.Ceterum o uiri Athenięſes/quod quidem ego nõ de
liquerim quemadmodũ Melitus accuſat haud magna mihi purgatione opus eſſe vr.ſed ea quę di
cta ſunt ſufficere iudico.Quod autem ab initio dixi maliuolentiam plurimam eſſe cõtra me apud
plurimos cõcitatam.Id profecto uerißimũ eſt & hoc me perimet ſiquidem perimat:non Melitus
neq; Anytus:ſed multorũ calumnia & inuidia.Quę quidem alios quoq; multos uiros bonos pere
mit hactenus:& ut arbitror pimet.Nihil enim graue uel mirum ſi in me obeſſe nõ deſinat.Forſitã
uero ita me quiſpiã interrogabit.Nõne te pudet o Socrates:tale qddam exercere:ex quo continuo
in periculum uenias moriendi?Equidem huic obiectioni iuſtum hanc reſponſionem dabo.Haud
recte/o/uir loqueris:ſi putas magnã aut uitę aut mortis habendam eſſe rationem/homini cuius uel
parua quędam utilitas ſit.hac nõ illud potius dumtaxat conſiderandum quotiẽs aliquid agit.utrũ
iuſta agat/an iniuſta.Aut boni uiri opera ſiue mala.Alioquin ex hac ratione tu aſpernendi fuiſſent
ſemidei omnes quotcũq; apud Troiam occubuerunt/& alii & in primis ipſe Thetidis filius:q uſq;
adeo mortis contẽpſit periculum/ne turpem ſubiret infamiam ut cum ſibi dea mater properanti
ad hectorem occidendũ prędixiſſet his ferme/ut arbitror uerbis o fili ſi pro uindicta Patrocli ami
ci tui ab Hectore interfecti Hectorẽ ĩterfeceris ipſe pibis ingt enim ſubito poſt Hectorem infelix
tibi ſors ĩminet.Cum in quã ab ea hęc accępiſſet uſq; adeo diſcrimen morte in que contempſit.ut
multo magis timuerit turpem uitam amicorum inultis iniuriis q̃ mortem:ſtatim que reſpõderit mo
ri ſe malle pro iuſta amici uindicta quã moras trahentem apud naues ridiculum contemptumque
uiuere:hunc ergo periculi mortiſque curam habuiſſe/quis nõ dixerit?Et profecto ita ſe res habet
o uiri Athenięſes.Quo quiſque in loco uel ſe ipſum cõſtituit arbitratus id optimũ eſſe uel a ſuperio
re iubetur conſiſtere/in eo ut mihi uidet permanere oportet piculũque ſubire neque mortẽ neq;
aliud quicquam magis q̃ turpitudinem formitantẽ.equidem o uiri Athenienſes grauiter aberra
rẽ ſi cum illis paruerĩ pręfectis/quos ipſi mihi prępoſuiſtis & in Potidea/& in Amphipoli & ĩ Olio.
Tũc enĩ ubi illi me cõſiſtere iuſſerunt/ibi conſtiti ut qſquã alter mortiſq; diſcrimẽ ſubiui/ubi deus
me poſuit permanereq; uoluit ut opinatus ſum atque exiſtimaui uidelicet philoſophantẽ me uiue
re:ac me ipſum alioſque ſcrutari ibi ob mortis alteriuſue rei metũ ordinẽ deſererem.Pergraue in
quã id eſſet delictum & tunc reuera me iuſte quis iudicium traheret/quaſi deos non putantem/ui
delicet oraculo non parentem:atque mortem timentem:putantẽque me ſapientem eſſe cum ſapi
ens minime ſim.Nam mortem timere o uiri nihil eſt aliud quã ſapientem uideri cum qui non ſit
ſapiens.Quippe cum id ſit ſcire uideri quę neſciat.Nemo enim ſcit utrum mors ſummũ bonorũ
Nã mortẽ ti/mere.ẽ ſcire q̃ neſcit. omniũ contingat homini metuunt autẽ perinde ac ſi eã ſcirent maximũ eſſe malorũ.Cui uero du
biũ eſſe debet.Qui hęc ipſa inſcitia ſit maxĩe uituperanda/per quã aliquis ſe putat ſcire quę neſcit.
Ego autẽ o uiri in hoc forſan a multis hominibus differo.Ac ſi qua in re ſapientiorem me aliquo
eſſe dicerem in hac utique dicerem:quod cũ haud ſufficienter quę ſunt apud inferos noſtri/ſimili
ter me non noſſe cognoſco.Iniurias autẽ inferre/ſuperiorique nõ obedire uel deo uel homini/ma
lum turpe que eſſe ſcio.Hęc igitur quę neſcio utrum bona ſint/nunquã magis timebo atque fugiã
quã illa/quę mala eſſe cognoſco.Quamobrẽ ſi me nunc abſoluatis non credentes Anyto qui dixit
aut me in iudicium ab initio uocandum non eſſe/aut uocatum neceſſario eſſe damnandũ.Nam ſi
a uobis abſoluerer/fore ut filii ueſtri Socratis ſecuti ueſtigia omnes omnino corrumperentur:ſi in
quã ad hęc uos ita dicatis o Socrates Anyto non credimus/teque ſententiis noſtris abſoluimus/
hac tamen conditione/ut nunquam poſt hac in hac inquiſitione philoſophiaq; uerſeris ac ſi id fa

cere ſi

cere ſi igitur ut dicebã his conditionibus dimittere me uelitis/reſpondebo utiq́ uobis o uiri Athe
nienſes diligo uos equidẽ atq́ amo: deo tamẽ parere malo q̃ uobis. Et q̃diu ſpirabo/uireſq́ ſuppe
tent/philoſophari non deſinam: exhortans & docẽs quẽcũq́ nactus fuero ſicut ſoleo hunc ĩ modũ.
Quid tu o uir optime. Cum ciuis ſis Atheniẽſis ciuitatis ampliſſimæ ac ſapientia & potẽtia præſtã
tiſſimæ/non erubeſcis? In eo omnẽ operam ponere: quo tibi pecuniarũ & gloriæ & honoris q̃plu
rimum ſit: ut aũt prudẽtia & ueritas & optimus animi habitus in te ſit/neq́ cogitas/neq́ curas. Ac
ſiquis ueſtrum mecum contenderit id ſe curare aſſeuerans/haud ſtatim dimictam illũ/neq́ recedã
ſed ſciſcitabor: examinabo: redarguam. Quod ſi mihi non uideaẽ poſſidere uirtutẽ: attamen profi
teri obiurgabo quod ea quæ plurimi precii ſunt nihil pẽdat. Viliſſima uero plurimi faciat. Hoc eq
dem officiũ præſtabo iuniori & ſeniori quẽcunq́ nactus fuero/rurſuſq́ peregrino & ciui: magis ãt
ciuibus: quãto mihi genere propinquiores eſtis. Hoc enim deus ipſe iubet. Reor aũt quod & uos
latere non debet/nullũ adhuc bonum uobis in hac urbe maius contigiſſe q̃ hoc meũ miniſterium
quod deo parens exhibeo. Nihil enim aliud agens circũeo. q̃ ſuadens iunioribus/ſenioribuſq́ ue
ſtrum/neq́ corporum/neq́ pecuniarum/neq́ aliarum omnino rerũ curam prius uehemẽtiusque
q̃ animi habendã eẽ/ut q̃ optimus ſit docẽs non ex pecuniis uirtutẽ ſed ex uirtute pecunias aliaq́ bo
na omnia & priuatim & publice hominibus prouenire. Si igitur hæc docẽs peruerto iuuenes/eẽnt
certe pernitioſa. At ſiquis dicat me alia q̃ hæc docere nihil dicit. Horum gratia o uiri Athenienſes
profiteor equidẽ ſiue credatis Anyto ſiue non credatis/ſiue dimiſeritis me/ſiue non dimiſeritis pfi
teor me nihil aliud eſſe facturum/nec ſi mihi ſit pluries moriendũ. Ne conturbemini o uiri Athe
nienſes. Sed quẽadmodum ab initio rogaui me æquo animo audiatis: erit enim uobis ut arbitror
utile ſiquæ nunc dicturus ſum audietis/equidẽ uobis nonnulla dicturus ſum/quæ audientes forſitã
ad clamorẽ in præſentia prouocemini. ego uero ſilentium a uobis expoſco. Scitote ſi me occideri
tis talẽ qualẽ uobis modo dicebam/non me læſuros eſſe uos magis/q̃ uos ipſos. Me quidẽ neq́ Me
lytus neq́ Anytus unq̃ lædet. Neq́ enim poſſet. Siquidẽ nefas eſt ut arbitror: meliorem uirũ a de
teriore ledi. Interficere tamen poteſt uel pellere uel contumelia quadã afficere. Atq́ hęc iſte quidẽ
& alius aliquis ingẽtia putet eẽ mala/ego uero non puto: ſed multo peius eẽ illa facere quæ nũc iſte
facit aggrediẽs iniuſte uirum occidere. Quamobrẽ o uiri Atheniẽſes non tam mihi nunc opus eſt
defenſionẽ pro me ipſo meditari. ut aliquis exiſtimaret q̃ uobis ne quid me condẽnantes cõtra id
munus quod deus uobis tribuit delinquatis. Si enim me interfeceritis haud facile alium talem re
perietis/uere quidẽ & ſi forte id dictum ridiculũ ẽ ciuitati ueſtrę adeo adhibitum uelut equo cuidã
magno & generoſo/ſeu ipſa mole pigriori atq́ a tabano aliquo excitari indigẽti qualẽ uidetur me
deus ciuitati addidiſſe. Qui ſingulos exſuſcitans & monens & obiurgans non ceſſo diem totã ubiq́
uobis aſſiſtere. Talẽ uero alterũ non facile nanciſcemini o uiri Atheniẽſes. Ergo ſi mihi crediderі
tis/me ueſtris ſentẽtiis abſoluetis. At uero ſi forte dormitantiũ more grauiter ferẽtes uos exſuſci
tari me/ut uult Anytus temere occideritis reliquũ omne tẽpus dormietis: niſi forſan deus uobis
proſpiciẽs alium quẽdam miſerit. Me uero eẽ talẽ ut adeo ciuitati tributus fuiſſe uideat hinc pote
ſtis animaduertere. Non humanum certe id eẽ uidetur: quod ego mea quidẽ omnia omnino ne
glexerim. Atq́ in hac rei familiaris negligẽtia tot annos iam pſeuerẽ. Veſtro ſemp intentus bono/
dum ſingulos adeo tanquã pater/aut frater natu maior ſuadẽs curam uirtutis hr̃e. Quod ſiquam
pro officio meo mercedẽ recipem humanam quandã id rationẽ hr̃et. Nunc uero quod & uos pla
ne uidetis accuſatores iſti mei quãquã ĩpudentiſſime alia contra me omnia coaceruarunt/hoc unũ
tamẽ ſolita illa impudẽtia nequaq̃ auſi ſunt ptentare/teſteſq́ adhibere qui probẽt me unq̃ pto his
mercedẽ ullam exegiſſe aut petiiſſe. Huius autẽ rei ſufficientẽ uobis ut arbitror teſtẽ affero/pauper
tatẽ meam. Sed forſan abſurdum alicui uideri poteſt: me priuatim hæc conſulere ſingulis anxie ni
mis circumeuntẽ: publice uero in concionibus auſum non fuiſſe hoc idẽ ciuitati conſulere. Huius
autẽ cauſa eſt de qua ſepe me paſſim dicentẽ audiuiſtis. Diuinum uidelicet quiddã atq́ demoniciũ
in uoce quadam mihi adeſſe. Quod quidem Melytus in accuſatione deriſit: ſed mihi quidẽ ab ipſa
pueritia hoc adeſt/uox. ſ. quædam quæ quotiens fit/me prohibet agere quod acturus eram: prouo
cat uero nunq̃: hoc inquã eſt quod mihi repugnet quo minus me ad publica conferam & recte ad
modũ mihi aduerſari uidetur. Conſtat enim o uiri Atheniẽſes ſi quondã negocia publica aggreſ
ſus fuiſſem/iam diu mihi fuiſſe peundũ: itaq́ nullam uel uobis uel mihi attuliſſem utilitatẽ. ne mihi
ſuccenſeatis/oro uera dicẽti. Nemo enim diu ſaluus eſſe poteſt ſi haud ueſtro haud alteri cuiquam
populo legitime aduerſetur quo multa iniuſta atq́ iniqua quæ fieri ſolẽt in ciuitate prohibeat. Sed
neceſſe eſt eũ qui ueuera pro iuſtitia pugnat/ſi mõ breui ſaluus futurus ſit priuatum degere/neq́ rẽ
publicam attingere. horum equidẽ magna uobis afferam argumẽta. Non uerba quidẽ. Sed quod
uos multifacitis facta. Audite iam quæ mihi contigerint: ut planius perſpiciatis/nulli me quicquã
contra iuſtitiam ob mortis metum conceſſurum fuiſſe atq́ non concedẽtem/ſimul fuiſſe periturũ.
Referam uobis equidem moleſta quædam atq́ iudicialia: uera tamen. Ego enim o uiri Athenien

ſes nullo adhuc publico functus ſum munere/niſi quod ad conſilium ſum electus. Contigit autem
tribum meã Antiocheam eo tẽpore præſidere quo uos decem illos exercitus duces quia nauali pu
gna interemptos non ſuſceperint damnare ſimul omnes properatis iniuſte quidẽ: ut cunctis po
ſtea uobis notum fuit. Tunc ego ſolus ex omnibus præfectis me uobis oppoſui: nequid ageretis p̃
ter leges meiſq; ſuffragiis reſtiti. Quo ĩ tempore cum oratores multi parati eſſent deferre meum
nomen atq; in iudicium trahere uoſq; ipſi ingenti idem clamore iuberetis/exiſtimaui oportere me
magis pro lege atq; iuſtitia ſubire periculum/q̃ uobiſcum ſentire non ſentiẽtibus iuſta ob metum
carceris aut mortis. Et hæc quidẽ facta ſunt ciuitate adhuc ſub libertate populi cõſtituta. Poſtquã
uero ad paucorum potentiam deuentum eſt/rurſus triginta illi qui rem publicam occuparunt uo
cãtes me una cũ aliis quattuor in Tholum iuſſerũt Leontam Salaminũ ex Salamine adducere quo
ille necaretur. Qualia uidelicet multa illi & aliis multis eo tẽpore mandabant: ut complures crimi
nibus ſuis inuoluerent. Tunc ego non uerbis quidẽ/ſed re ipſa rurſus oſtendi/nihil omnino quãuis
dictu ruſticius uideatur curare mortem: illud uero omnino curare nequid iniuſtum neue impium
facerẽ. Me uero poteſtas illa terribilis nequaq̃ ita conterruit ut iniuſte aliquid facerẽ. Sed ubi Tho
la egreſſi fuimus reliqui quattuor in Salaminam aduentantes captum Leontam duxerunt. Ego ue
ro domum abiui. Ac forſan propterea me illi interfeciſſent niſi breui eorũ poteſtas diſſoluta fuiſ
ſet. Atq; horum teſtes uobis erunt permulti. An ergo putatis tot annos me uiuere potuiſſe/ſi pu
blica tractauiſſem boniq; uiri officio fungens iuſtitię ſuffragatus eſſem? atq; ut oportet unũ id offi
cium omnibus prætuliſſem. Permultum abeſt o uiri Athenieñſes. Neq; enim alius quiſq̃ hominum
ita ſe gerens diu ſaluus eſſe potuiſſet. At ego per omnẽ uitam ſicubi publica tractaui negocia talẽ
me præſtiti/& priuatim idem ipſe nemini unquam præter id quod iuſtum eſt concedẽs uel aliis uel
horum alicui quos ii qui me criminantur/meos affirmant eẽ diſcipulos. Ego autẽ nullius unq̃ præ
ceptor fui. Sed ſiquis dicẽtẽ me ac mea tractantem audire deſiderauit/ſiue iunior/ſiue ſenior/nulli
unq̃ id negaui. Neq; uero is ego ſum qui pecuniis acceptis diſputẽ: nõ acceptis uero taceam. Sed
pariter diuiti: atq; paupi interrogãdũ me prebeo/ac ẽt ſiquis rñdẽdo audire uelit quæ dico. Et ſiqs
horũ probus fiat uel non haud iuſte crimen ſubirem quippe cum nulli unquã doctrinam uel tradi
derim ullam uel promiſerim. Quod ſiquis dixerit priuatim a me quicquã uel didiciſſe uel audiſſe
quod nec aliis omnibus cõmune fecerim non uerum dicit. Sed quam ob cauſam quidam mea cõ
ſuetudine oblectentur o uiri Athenieñſes audite. Omnino uerum eſt quod uobis ſupra dicebã dele
ctari homines cum redargutioni eorũ adſunt/qui ſe cũ non ſint exiſtimãt ſapiẽtes. Eſt enim res nõ
iniocunda. Mihi uero/ut dixi/adeo iniũcta & per uaticinia & p ſomnia & per omnẽ modum/p quẽ
aliqua alia ſors diuina homini quicquam mandari agendũ. Hæc o uiri Athenienſes & uera ſunt &
facile arguẽda. Enimuero ſi ego iuuenum alios quidẽ nunc corrumpo alios uero iamdiu corrupi/
conſentaneum eẽt ut nunc illorum aliqui ſeniores facti/quoniam ĩtelligerẽt me ſibi adoleſcẽtibus
male conſuluiſſe/contra me inſurgerẽt: ac pœnas depoſcerẽt. At ſi ipſi nollẽt/ſaltẽ neceſſarios illo
rum aliquos/patres & fratres & alios cognatos/ſiquid mali a me eorum neceſſarii paſſi fuiſſent cõ
memorare nunc & pœnas exigere. Sed adſunt hic quos cerno illorum permulti. Primum quidẽ
Cryto iſte æqualis meus atq; contribulis Crytobuli huius pater. Deinde Lyſanias Sphettius Eſchi
ni huius pater. Præterea Antipho Cephiſieus pater Epigenis. Adſunt & alii/quorum fratres fa
miliariter me uſi ſunt Nichoſtratus Zoridi filius Theodoti frater. Et Theodotus quidẽ defunctus
ẽ ut fratrẽ precari non poſſit. Et Paralus hic filius Demodoci. Cuius Theages frater erat. Adimã
thus quoq; filius Ariſtonis cuius frater hic iſte. Plato Deniq; Eantodorus cuius Apollodorus hic
eſt frater. Alios pmultos referre poſſum. Quorum unum aliquẽ præſertim in eius oratione opor
tuit a Melito teſtẽ produci. At uero ſi tunc oblitus eſt: nunc ſaltem producat/ego permittam. Affe
rat inquã ſiquid tale habet in medium. Sed contra omnino ſe res habet o uiri Athenieñſes. Omnes
enim ut uideris conuenerunt libenter ad opẽ mihi ferẽdã qui corrupiſſe eorum neceſſarios detri
mentũq; attuliſſe. a Melito Anytoq; accuſor. quod ſi ipſi qui deprauati ſunt mihi opitularenť nihil
mirum eſſet. At propinqui eorum ſeniores a me nunquã deprauati qua tandẽ ratione mihi ſuffra
gantur? Niſi recta quadam & iuſta. Quippe cum & Melitum mentiri & me uera loqui cognoſcũt.
Quæ igiť pro defenſione mea o uiri Athenieñſes habeo/ferme hæc ſunt & alia forte ſimilia. Sed for
ſan ueſtrũ aliquis ad ſe moreſq; ſolitos ſe recipiẽs grauiter ferat. Quod cũ leuioribus etiam in cau
ſis reus multis cum lachrimis ſoleat deprecari atq; ſupplicare: ac filios in iudiciũ producere/ut cõ
miſerationẽ cõmoueant & alios domeſticorum amicorũq; permultos. Ego nihil horum faciam/
quãuis in extremo ut uideť diſcrimine conſtitutus his ergo offenſus aliquis cõtra me ptinacius ir
ritetur: atq; ipſa in ira ſentẽtiam contra me ferat. Siquis ergo inter uos eius mentis eſt/ego tamen
non cenſeo obſecrandum: ſed hac ratione potius æque me hunc allocuturum. Sunt & mihi o uir
optime cognati quidã. Neq; enim ut inquit Homerus ex quercu uel petra/ſed ex hominibus natus
ſum. Itaq; & cognatos habeo o uiri Athenienſes & filios tres. Quorum unus iã adoleſcit. Duo aũt
ſunt

ſunt paruuli. Nullũ tamen eorum huc adducam ſupplicaturus eo pacto a uobis abſolui. Cur nam
igitur nihil horum faciam? Non pertinacia ulla neq; contemptu uiri Athenienſes utrum uero au-
dacter me habeã erga mortem an non/alia ratio eſt. Ad exiſtimationẽ tamen & mei & ueſtri & ciui
tatis totius nõ arbitror ptinere/ut hęc faciã ĩ hac ętate & hoc noĩe qđ nactus ſum ſiue id uer͂ ſit ſiue
falſum. Attamen iam opinione hominũ præoccupatum eſt Socratẽ inter multos præcipuo quo-
dam excellere. Si ergo hi qui inter uos ſapientia uel fortitudine uel quauis alia uirtute præſtare exi
ſtimantur/tales erunt quales ſæpe quoſdam cũ de illis iudicaretur uidi/turpe nimiũ erit. Qui cum
eſſe alicuius precii exiſtimarẽtur attamen in iudicio mirum ĩmodũ cõmiſerationi ſtudebant: quaſi
graue aliquid paſſuri/ſi ex hac uita deceſſerint: perinde ac ĩmortales eſſent futuri/ſi uos illos nõ oc
cidatis. Atqui hi mihi uidẽtur ciuitati dedecus afferre: ꝓpterea quod exiſtimare peregrinorũ ali-
quis poteſt eos qui inter Athenienſes uirtute præſtant in magiſtratibuſq; cæteriſq; honoribus ſu-
periores habẽtur nihil a mulieribus differre. Hæc autẽ o uiri Athenienſes nec uos qui alicuius au-
ctoritatis eẽ uidemini facere decet/neq; etiam ſi nos facere uelimus/ꝑmittere. Sed hoc ipſum oſtẽ
dere uos eum multo magis dãnaturos eſſe/qui cõmiſerationes eiuſmodi introducẽs ridiculã red-
diderit ciuitatem/q̃ illũ qui quietus iudiciũ expectauerit. Proinde o uiri Athenięſes accedit ad ea
quæ de ciuitatis exiſtimatione dicta ſunt/quod nec iuſtũ mihi uidetur eẽ iudicem precari/neq; pre
cando abſolui: ſed docere atq; ſuadere. Non enim ad hoc ſedet iudex/ut per gratiã concedat/ ſed
ut iudicet ſecundũ leges. Atq; id iureiurando promiſit non per gratiã cuicunq; libuerit condona
re/ſed iudicare ſecundũ leges. Non igitur licet uel nobis aſſuefacere uos deierare uel uobis aſſue-
fieri. Neutri .n. noſtrum religionẽ ſeruarẽt. Nolite ergo o uiri Athenienſes exigere talia me apud
uos agere/quæ/neq; honeſta/neq; iuſta/neq; ſancta eẽ puto: & id quidẽ oĩno/præſertim uero per Io
uem/cũ impietatis erga deum a Melyto hoc accuſer. Profecto ſi pergerem ꝑſuadere uobis/precã-
doq; flectere cũ iuraueritis/docerẽ utiq; uos non putare deos eẽ. Ac reuera dum ꝓ me defenſionẽ
paro/me ipſum interim accuſarẽ quaſi deos nequaq̃ exiſtimantẽ. Sed multum abeſt ut ita ſe res ha
beat. exiſtimo nãq; eſſe deos o uiri Athenienſes/magis q̃ quiſquã meoꝝ acuſatoꝝ: ac uobis deoq; ꝑ
mitto de me iudicare ut & mihi & uobis ſit cõducturũ. quod uero non grauiter ferã o uiri Athenię̃
ſes me a uobis eẽ dãnatum/& alia multa faciunt & illud in primis quod nõ pręter ſpẽ id accidit. Ve
rum multo magis admiror utrorũq; numerũ calculoꝝ. Siquidẽ non putabã tam pauco calculorũ
numero ab aſſolutione abeſſe. Nunc autẽ ut uidetur ſi tres ſolũ calculi aliter cecidiſſent euadebam
Melitũ certe nunc euaſiſſe uideor neq; euaſiſſe ſolum ſed unicuiq; cõſtat niſi ſurrexiſſent Anytus &
Lyco me accaſantes/mille drachmas illũ fuiſſe penſurũ: quoniã partẽ quintã calculoꝝ non accepiſ
ſet. licetur ergo iudiciũ morte uir iſte eſto. ſed ego o uiri Athenięſes quonã me liceamini poſtula-
bo. An non uidelicet eo quo dignus ſum. Quid ergo? Quid nã dignum eſt pati me aut pẽdere/ob
id quod q̃ didici/non ſiluerim. Sed neglexerim quæcũq; multi facit uulgus/quęſtũ/rẽ familiarẽ/pręfecturas/contiones/cæteroſq; magiſtratus/præterea aufugerim coniurationes atq; ſeditiones/quę
in re publica contigerunt: arbitratus me ipſum reuera ad æquiora officia eẽ natum/q̃ ut ab his ſa-
lutẽ meam pendere exiſtimarẽ. Ad hæc in quã me non contuli/quibus occupatus/neq; uobis/neq;
mihi ipſi fuerã profuturus. Sed uni huic officio dũtaxat incubui. ut priuatim unũ quẽq; ueſtrũ ſalu
tãs/maximã ut equidẽ exiſtimo afferrẽ utilitatẽ: ſuadẽs uidelicet unicuiq; nihil ex rebus ſuis priuſq̃
ſeipſum eſſe curandũ/ut q̃ optimus prudẽtiſſimuſq; euadat: nec res ciuitatis curandas. eẽ priuſq̃ ci
uitatẽ ipſa. Et aliarum itẽ rerum curã eadẽ rõne eẽ habẽdam. Quid igiť cũ ſim talis a uobis repor-
tare dignus ſum? Bonum certe o uiri Athenięſes/ſi modo ꝓ dignitate reuera exiſtimetis. Ac tale q
dem bonũ quale mihi cõueniat. Quid igitur cõuenit uiro egeno bñficioq; cui uacare a cæteris oc-
cupationibus expediat/quo uos ad uirtutẽ cohortari queat. Nullũ certe ẽ aliud ꝓmiũ o uiri Athe-
nienſes quod magis uirũ talẽ deceat q̃ in Prytaneo publico ſumptu nutriri/& multo quidẽ magis
q̃ ſiquis ueſtrũ equo aut bigis aut quadrigis olympia uicerit. Nam ille quidẽ facit ut felices uidea-
mini. Ego uero ut ſitis. Præterea ille nutritione non indiget. Ego indigeo. Itaq; ſi ꝓ dignitate ac iu
ſtitia extimari oportet/ego me hoc dignũ exiſtimo/alimonia. ſ. publice in Prytaneo mihi exibẽda.
Forte uero hæc uobis dicẽs ita proteruus uideor ut in ſupioribus uiſus ſum/ubi cõmiſeratiões/ſup
plicationeſq; deteſtabar. Id autẽ haud tale eſt/ſed eiuſmodi potius o uiri Athenięſes. Perſuaſum ẽ
enim mihi ut nemini ſponte iniuriã faciã. quod quidẽ iccirco uobis non ꝑſuadeo/quia breue tẽpus
habuimus colloquẽdi. Verum ſi lex talis apud uos eẽt qualis apud cæteros/ut ubi mors poena ſit/ĩ
eo iudicio non diẽ unam ſed plures diſceptetur/uobis/ut arbitror/ꝑſuaſiſſem. Nunc uero haud fa
cile fuit in tam breui tẽpore calũnias magnas diluere. Cum igitur mihi ꝑſuaſum ſit/nemini facien
dam eẽ iniuriam ꝓ multũ abeſt ut mihi ipſi ſim facturus. Quid ergo? nunqd ueritus ne id ſubeam
quo Melytus me dignũ cenſet/quod equidẽ aio neſcire me utrum bonũ ſit/an malũ/ut hoc deuitẽ
eligã eoꝝ aliquid/q̃ plane mala eẽ ſcio: atq; hæc me dignũ eẽ cenſebo. Vtrum ergo uincula? Et qđ
oportet me in carcere uitam agere/ſemꝑ undecim uiris ſeruientẽ. Vtrum pecunias ſoluere? Atq;

donec ſolutæ ſint:in uinculis pmanere. At uero id tantūdē eſt atq; quod ſupra dicebā: cū mihi de-
ſit unde pecunias pſoluam. An forte exiliū? Forte.n.hoc dignus eē cenſebor. nimia tñ o uiri Athe
nienſes me cupiditas uitæ teneret:ſi adeo imprudēs eſſem/ut non poſſem animaduertere/ſi uos ci
ues mei conſuetudinē meā ſermoneſq; pferre non potuiſtis/ ſed uſq; adeo graui inuidioſaq; uobis
fuit mea conſuetudo atq; oratio ut mox liberare uos ab illa iam decreueritis/alios tñ facile me pu-
tem toleraturos. Permultum abeſt o uiri Athenieſes. Præclara.ſ.mihi uita foret in hac ætate eru-
lanti & aliā ex alia ciuitatē pmutanti/& in continua repulſa uiuenti. Equidē ut plane intelligo quo-
cūq; proficiſcar audituri me ſicut & hic ſequētur adoleſcētes. Ac ſi eos repellam/ipſi uiciſſim ſenio
ribus id pſuadētes me repellēt. Si non repellam/eoꝝ patres & cognati ob hos ipſos me expellent.
Fortſitan uero dicet aliquis nōne potes o Socrates in exilio ſilētium & quietē agere? At hoc omniū
eſt difficilimū aliquibus ueſtrū pſuadere. Siue enim rñdeo/id eſſe non parere deo: proptereaq; me
non poſſe quieſcere: non credetis mihi quaſi p ironiam loquēti: ſiue dixero me ab hoc officio nol-
le uacare/quia id homini maximū contingit bonū diebus uidelicet ſingulis de uirtute uerba face-
re atq; de aliis/de quibus me quotidie loquentē uos auditis. Atq; ita me ipm alioſq; ſcrutari: uitā
in conſideratā reſpuēdam eē cenſere/hæc ēt multo minus mihi credetis. Hæc uero o uiri Athenie
ſes ita ut dico ſe habēt. Sed haud facile pſuaderi poſſunt. Et ſimul nunq̄ malo dignari me cōſueui.
Quod ſi mihi forēt pecuniæ/iudicium pecuniis licerer quot penſurus forē. Neq; obeſſet mihi illas
amittere. Nunc uero non adſunt/niſi forte quātū ualeo ſoluere/tanti eſtimare uelitis. Poſſum uero
ferme argēti minā. Tanti ergo iudiciū liceor. Plato aūt hic o uiri Athenienſes & Crito & Critobu-
lus & Apollodorus iubēt me triginta minis liceri. Ipſi uero tñ uobis pmittere parati ſunt. Liceor
ergo tanti. Promiſſores uero argēti huius hi uobis erunt ſufficientes. Non multi tpis gratia o uiri
Athenieſes criminandi materiā prebuiſtis/uolentibus ciuitatē uituperare. Quia.ſ. Socratiem occi
deritis uirum ſapientē. Dicēt.n.illi licet non ſim me ſapientē/quos uituperare uolent. Si ergo bre
ue tēpus expectauiſſetis/abſq; ueſtra opera me contingebat mori. Videte ætatē meā q̄ pcul iam ſit
a uita/morti uero ppinqua. Neq; uero hæc aduerſus uos oēs dico. Sed aduerſus eos tm̄ q me mor
te damnarunt. Dico ēt hæc ad hos ipſos. Forſan putatis me uiri Athenieſes in iudicio cōcidiſſe ta-
lium uerboꝝ inopia quibus utiq; pſuaſiſſem uobis/ſi oīa facienda dicendaq; putauiſſem/qbus a uo
bis abſoluerer. Longe uero ſe res aliter habet. Certe ob paupertatē dānatus ſum/non uerboꝝ qui-
dem: ſed audaciæ atq; impudētiæ. Et quia talia apud uos dicere noui qualia uobis auditu grauiſſi-
ma contigiſſent audiētibus uidelicet me deflentē atq; lamentātē. Et alia facientē multa atq; dicen-
tem/ut dixi me indigna: qualia frequēter ab aliis audire conſueuiſtis. Sed neq; ab initio cenſui dece
re ob piculum deuitandū iliberale aliqd facere / neq; nunc me penitet hac defenſionis rōne uſum
fuiſſe. Malo equidē tali quadā defenſione fretus mortē obire/q̄ cōtraria ſupuiuere. Neq;.n.in iudi
cio neq; in bello uel mihi uel alteri/oīa quibus uitemus mortē ſunt faciēda. Nā in preliis ſæpe con-
ſtat interitū uitari ſiquis abiectis armis ſupplex ad inſequentes ſe conuertat. Alia quoq; in ſingulis
piculis machinamēta ſunt/qbus interitū quis effugiat/ſiquē non pudeat facere quelibet atq; dice-
re. Sed cōſiderate o uiri Athenienſes haud id quidē difficile eſſe mortē effugere: ſed multo diffici-
lius prauitatē. Velocius.n.illa currit q̄ mors. Atqui ego nunc utpote ob ſenectutem tardior a tar-
diori captus ſum/accuſatores aūt mei utpote uehementes atq; ueloces ab ea q̄ uelocior eſt praui-
tate. Et nunc quidē ego ab eo damnatus a uobis mortem ſubiturus. Iſti uero a ueritate ipſa dānati
prauitati iniuſtitiæq; obnoxii. Atq; ego quidē pœne acquieſco/& iſti. Hæc igitur forte ſic oporte-
bat ſe habere: arbitrorq; ea hēre ſe mediocriter. Poſt hæc aūt uobis qui me cōdēnaſti/cupio diuina
re. Nam illuc mihi iam puentum ē/ubi ſolēt homines diuinare: qñ uidelicet ſunt ppe mortē. Præ-
dico equidē uobis o uiri Athenieſes/ſi me interfeceritis ſuppliciū uobis ſtatim poſt mortē meā uo
bis eē uenturū: ac p Iouem multo durius eo/quo me affeceritis. Nunc enim id egiſtis/putātes libe-
rare uos/quo minus rationē uitæ ueſtræ redarguēti cuiq̄ reddere cōpellamini. Id uero contra oio
uobis accidet. Nam plures futuros arbitror quos redarguant/quos ego cōpeſcebā & ſi uos id nō
ſentiebatis Tantoq; illi infeſtiores erunt/quāto & iuniores. Ideoq; uos grauius id feretis. Profecto
ſi putatis p interfectionē hoīum a uituperatione uos abſoluere/nimiū aberratis. Non.n.eſt hæc li
beratio uel ualida ſatis uel honeſta. Sed illa tā facillima q̄ optima eſt/nō diſturbare quidē alios/ſed
ſeipſum cōparare ut q̄ optimus euadat. Hæc ergo uobis qui me cōdēnaſtis uaticinatus finē facio.
Vobis aūt q me abſoluiſtis libēter de hmōi re quæ contigit uerba facerē. Quādiu magiſtratus ne-
gocio deſtinant̄. nec dum eo uado ubi me oportet mori. Sed o uiri aſſiſtite mihi id tps. Nihil enim
phibet inuicē dum licet confabulari. Nēpe uobis tanq̄ amicis demonſtrare uolo quod mihi mo-
do accidit qd nā menti ſignificet. Mihi quidē o iudices/uos enim iudices recte appellare poſſum/
mirabile qddam contigit. Vox enim illa demonis uaticinatrix/mihi ſemp in ſuperiori tpe frequē-
ter oīo offerre ſe conſueuit. & in rebus quidē leuiſſimis ſe opponens ſiqd minus recte facturus fuiſ
ſem. Nunc aūt ea mihi quæ uideris acciderunt/quæ profecto putaret aliquis atq; exiſtimaret extre

ma eſſe

ma eſſe malorum. Sed mihi neq̧ domo exeunti mane dei ſignum aduerſatum eſt: neq̧ dum in iudi
cium ueniebã: neq̧ ĩ aliqua ſermonis parte dum uerba faciebã: quãuis alios frequẽter dum loque
rer in medio ſermonis curſu conſueuerit cohibere. Nunc aũt in hac re nuſq̃ uel agẽti uel loquenti
eſt aduerſatũ. Quã uero huius rei cãm eſſe putem/uobis aperiam. Apparet enim mihi quod con
tigit bonum eẽ. Nec recte ullo modo iudicatur a nobis/quicũq̧ mortẽ opinamur eſſe malã. Cuius
quidem rei magna apud me hæc eſt coniectura/quod ſignũ mihi ut cõſueuit repugnauiſſet/niſi bo
num quid acturus fuiſſem. Cogitare aut hoc pacto poſſumus/ſpem multã eſſe id eẽ bonum. Duo
rum enim alterũ mors eſt. Nã aut tanq̃ nihil oĩo ſit ſenſum nullum ullius rei retinet is qui deceſſit
e uita/aut quẽadmodũ dicitur/ꝑmutatio q̃dam & tranſmigratio animæ ab hoc in aliũ locum. Siue
ergo nullus remanet ſenſus/ſed tãq̃ ſomnus quidã eſt ĩ quo quis ſomniũ cernit nullum admirabile
lucrũ erit in morte. Reor equidẽ ſi quem oporteat ad eam noctẽ quã tanta tranſegit quiete/ut me
in ſomniũ quidẽ ullũ uideret alias noctes dieſq̧ uitæ totius/conferre atq̧ dicere quot ipſe noctes
atq̧ dies in uita melius dulciuſq̧ ꝑegerit/reor inq̃ ne dũ priuatum aliquẽ/ſed nec magnũ quidẽ re
gem/aliquas numerare poſſe. Si ergo tale quiddã eſt mors/lucrũ eẽ quidẽ dico. Etenim nihil plus
hoc pacto totũ tp̃s q̃ nox una eẽ uidetur. Sin aũt mors eſt tanq̃ trãſmigratio quædã hinc in aliud lo
cum: ac uera ſunt q̃ dicuntur: uidelicet in alio ſeorſum a nobis loco oẽs defunctos eẽ quid nam me Immortali/tas animoꝝ
lius q̃ hoc eẽ poteſt o iudices. Siquis enim illuc ꝑfectus liber ab iis qui ſe ꝓfitent̃ iudices eſſe/ueros
repererit iudices q iudicare illic ꝓhibentur/Minoem Rhedamantũ/Eacum/ Triptolemum alioſq̧
quotcũq̧ ſemidei iuſte uixerunt/nunqd eiuſmodi tranſmigratio paruipendenda cenſebit̃. Rurſus
Orpheum Muſeũq̧ conuenire & Heſiodũ & Homerũ q̃ multo aliqs noſtrum redimeret. Equidẽ
ſi hæc uera ſunt ſæpius mori uelim. Quippe cũ mihi in primis mirifice grata ſit futura habitatio il
la atq̧ conſuetudo: q̃ſiquidẽ una cũ Palamede futurus ſum & Aiace Thelamonis filio/& aliis anti
quorum quicũq̧ falſo dãnati iudicio deceſſerunt e uita. Apud quos meos caſus cũ illoꝝ caſibus cõ
ferre utrinq̧/ut arbitror/non iniocundũ foret. Illud pręterea maximũ illic degere ſcrutantẽ ſingu
los atq̧ examinantẽ quẽadmodũ hinc feci/quis nã illoꝝ ſapiens ſit & quis cũ non ſit/ſe tñ exiſtimet
ſapientẽ eẽ. Proinde quãti faciendũ eſt o iudices ꝑſcrutari ducẽ qui tm̃ ad Troiam duxit exercitũ?
Vel Vlixem uel Siſyphũ alioſq̧ q̃plurimos quos referre quis poteſt uiroſq̧ & mulieres quibus cũ
loqui atq̧ examinando uerſari inextimabilis ꝓrſus felicitas eẽt. Siquidem huius cã qui illic degunt
haud amplius moriuntur: ſuntq̧ illi nobis & in rebus aliis beatiores & in eo inſuper quod reliquũ
iam tẽpus permanent immortales: ſiquid uera ſunt q̃ dicunt̃. Vos quoq̧ o iudices bene de morte
ſperare debetis: idq̧ unũ cogitare uerũ eẽ uiro uidelicet bono nihil mali accidere poſſe neq̧ uiuen
ti neq̧ defuncto: neq̧ res illius a diis negligi. Neq̧ uerã mea nunc caſu aliquo acciderunt: ſed mihi
id conſtat/mori iam & a laboribus liberari/mihi melius extitiſſe. Atq̧ hanc ob cãm diuinũ illud ſi
gnum mihi non obſtitit. Equidẽ haud admodũ his indignor q accuſarunt me uel condemnarũt.
Quãuis non hac mentæ accuſauerint me atq̧ dãnauerint ſed quia detrimentũ mihi inferre ſpera
bant. Ob hoc utiq̧ illis eſt ſubcenſendũ. Sed iam ad eoſdẽ illos reuerſus/ſic eos alloquor. Tantum
tñ uos precor o uiri ut meos quoq̧ filios cũ adoleuerint/ſi ipſi ſimiliter atq̧ ego uobis moleſti ſint
pœnis ſimiliter afficiatis. Præſertim ſi uideant̃ uobis uel pecuniarũ uel alterius cuiuſq̃ rei maiorẽ
q̃ uirtutis curã habere: atq̧ ſi uideri uelint putẽtue ſe alicuius eſſe precii cũ nullius ſint/illos obiur
getis/quẽadmodum ego uos quod non illis incũbat/q̃bus eſt incũbendum: ac exiſtimẽt cũ nullius
ꝓcii ſit ſe aliqd eẽ. Qd̃ ſi hęc feceritis/iuſta a uobis paſſus fuero egoq̧ & filii. ſed iã horã ẽ hinc abit̃.
Me qdẽ ut moriar: uos ãt ut uitã agatis. Vtri uero nr̃m in melius eant oĩbus ꝓterq̧ deo eſt incertũ.

ARGVMENTVM MARSILII IN CRITONEM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

QVemadmodũ apologiæ ita Critonis quoq̧ tã ordinata tã plana diſpoſitio eſt ut argu
mento nõ egeat. Aduerte tñ in primis Socratẽ ſicut in apologia uigilans uaticinatus
eſt/ſic in Critone dormientẽ uaticinari. Vt cognoſcas ſapiẽti pioq̧ uiro deũ & uigilã
ti & dormiẽti ſemp adeſſe ex oĩbus aũt collige euãgelicæ doctrinæ cõfirmationẽ. Ap
probationẽ martyrũ. Exẽplar iuſtitiæ. Incõparabilẽ fortitudinẽ. Contẽptum morta
lium. Deſideriũ æthernoꝝ. Religionis deniq̧ fundamẽtũ. Quid memorẽ uulgi opinionẽ contem
nendã eſſe ſapiẽtis dũtaxat ſñiam/imo ueritatẽ ipſam eẽ colendam? Quid rurſus nõ uiuere quidẽ.
ſed bñ uiuere exoptandũ. Itẽ inimicis malefaciendũ eſſe nunq̃ neq̧ iniurias ulciſcendũ. Rurſus &
ꝑiculum mortis interitũq̧ ſubeundũ potius q̃ peccandũ. Quid referã obſeruantiã legũ ſingularẽ
& inextimabilẽ patriæ charitatẽ? Quam & parentibus & uitæ proculdubio anteponit: ob hanc ut
ipſe inquit rõnẽ: quo in alterã ꝑfectus uitã ualeat ęhterno iudici æquã ante actæ uitę reddere rõnẽ:
neq̧ leges quæ illic impant humanarũ legũ ſorores expaueſcere cõpellat̃. Concludit deniq̧ rõnes

iuſtitiæ fauentes mentis ſuæ auribus uſq; adeo inſonare/ut alia audire non poſſit. Fruſtraq; conatū
rū quēq; ꝑgat diſſuadere. Addit ea ſolum uia eē ꝑgendū/qua deus ideſt rō diuinitus infuſa ꝑducit.

CRITO VEL DE EO QVOD AGENDVM

PERSONE DIALOGI SOCRATES CRITO.

SO.

CVr nam hac hora ueniſti o Crito? An non ualde adhuc eſt ante lucē? CRI. ualde q̄dē.
SO. q̄ñ uero maxie? CRI. Profunda aurora. SO. admiror quēadmodum ipſe cuſtos
carceris tibi obtēperare uoluerit. CRI. Familiaris iā mihi ē o Socrates ob crebrum
huc aduentū meū. Præterea bñficii non nihil a me accepit. SO. Veniſti ne modo? an
iā eſt dudū. CRI. Satis dudū. SO. Proinde cur nō ſtatim me excitaſti? ſed ſilētio aſſe
diſti? CRI. Nunq̄ ꝑ Iouē o Socrates excitaſſem. Neq; .n. ipſe uellē in tanto dolore euigilare. Sed te
iamdudū admiror/ſentiēs q̄ ſuauiter dormias. Et cōſulto nō excitaui te ut q̄ placidiſſime degeres.
eq̄dē & ꝑ oēm uitā ob hmōi morem beatū te iudicaui. Maxime uero in pñti calamitate/quod eā tā
facile ac placide feras. SO. Perabſurdū eſſet o Crito ſiq̄s tam grandis natu īminentē mortē mole
ſte ferat. CRI. Sed & alii o Socrates æque ſenes ſimilibus calamitatibus opprimunt̄ quos tñ ætas
ab afflictiōe quā ſors præſens affert ſecū/nō liberat. SO. Ita eſt. Sed cur nā adeo mane ueniſti. CRI.
Nunciū o Socrates ferēs acerbū/non tibi q̄dē ut mihi apparet/ſed mihi potius & familiaribus tuis
oībus & acerbū & grauē. Quod q̄dē inter grauiſſima ut arbitror numerauerim. SO. Quid nā hoc?
Nūq̄d nauis ex Delo iam rediit? Qua reducta mihi eſt moriēdū. CRI. Nondū rediit q̄dē. Sed re
ditura uidet̄ hodie/quēadmodū nunciāt nōnulli e Sunio uenietes. Qui ibi eā reliquerunt. Conſtat
ergo ex his nūciis/hodie eē uenturā. Ideoq; neceſſariū fore te cras o Socrates e uita decedere. SO.
Bona o Crito fortuna. Si ita diis placet ita eſto. non tñ exiſtimo illā hodie redituram. CRI. Vnde nā
id cōiectas? SO. Dicā equidē. Siquidē poſtridie q̄ nauis redierit mihi eſt obeundū. CRI. Sic utiq;
aiunt hi penes quos rei huius poteſtas eſt. SO. Itaq; nō hac die uenturā puto/ſed altera. Coniectu
rā uero ex ſomnio quodā accipio: qd̄ pauloante hac ipſa nocte mihi uiſum ē: opportuneq; uideris
ſomnū mihi nō ꝑturbaſſe. CRI. Sed quale id ſomniū erat? SO. Videbat̄ mihi mulier quædā adue
niēs pulchra & aſpectu grata/ueſtes hñs candidas uocare me atq; dicere o Socrates tertia hinc die
Phtiam ꝑueniens latiglebā. CRI. q̄ mirū id inſomniū Socrates. SO. Manifeſtū tñ ut mihi uidetur.
CRI. Manifeſtū certe. Sed o beate Socrates ēt nūc crede mihi ac ſaluus eē uelis. Mihi .n. ſi tu obie
ris nō una tm̄ calamitas īminet ſed prǽter id qd̄ te orbatus fuero tali neceſſario qualē alterū nunq̄
repiam/uidebor utiq; multis q neutrū noſtrū ſatis nouerint cū potuiſſem te ſeruare ſi minus pecu
niis pepercíſſem/te penitus neglexiſſe. Atq; q̄ nā maior pōt eē infamia/q̄ uideri pluris feciſſe pecu
niaſq̄ amicos? Non .n. poterit pſuaderi compluribus te hinc abire noluiſſe nobis quo id ageres oī
ſtudio cōtendentibus. SO. Quid uero a nobis o beate crito tanti uulgi opinio extimat̄? Probatiſſi
mi .n. uiri/quoꝝ magis habenda rō eſt. hæc ita geſta eē ut geſta ſunt arbitrabunt̄. CRI. Attñ uides
o Socrates cōpelli nos opinionē quoq; uulgi curare. Præſentia .n. hæc declarant poſſe uulgus non
minima maloꝝ/imo fere maxia ſiq̄s in populo calūniis agitet̄ inferre. SO. utinā o Crito poſſet uul
gus maxima inferre mala/ut uiciſſim/maxia poſſet bona & bñ quidē ſe res hēt. neutrū uero pōt. q̄p
pe cū neq; prudentē neq; īprudentē efficere ualeat. Faciunt uero quodlibet utcūq; cōtingit. CRI.
Hæc q̄dē ita ſe habeāt. Ad id uero Socrates mihi rñde: num forte mei cæterorūq; neceſſarioꝝ tuo
rum reſpectus te retinet. ne ſi hinc euaſeris/calūniatores nos poſtea uexent quaſi te hinc ſurati fue
rimus. Cogamurq; uel totū patrimoniū uel permultas pecunias amittere uel præter hęc aliud q̄d
piam pati. Siquid tale times/curā eiuſmodi pone. Iuſtū nāq; eſt nos tuæ ſalutis gratia non hoc ſolū/
uerū ēt ſi oportuerit maius aliud ſubire ꝑiculū. Verū mihi obtēpera neq; aliter facias. SO. Et hæc
equidē & alia multa o Crito conſidero. CRI. Ne igitur hæc uereare. Neq; .n. multū eſt argentum
quod poſtulant hi qui ſeruare te atq; hinc educere pollicent̄. Vides præterea q̄ tenues ſint calūnia
tores tui/ut nō magna ad eos placādos largitione ſit opus. Tibi uero pecuniæ adſunt meæ ad hoc
ut opinor ſufficientes. Proinde ſiquo mei reſpectu adductus nō putas meas pecunias erogandas:
adſunt hoſpites hi parati per ſoluere. Quoꝝ unus ēt huc attulit ſufficientē pecuniam adhoc ipſum
paratā Simias Thebanus. Ad hoc ipſum ꝓmptus eſt & Cebes aliiq; ꝑmulti. Quāobrē ut mō dice
bā nihil tale metuas/quominus ſerues te ipſum. Sed neq; ēt illud qd̄ in iudicio dixiſti te remoret̄: ſi
hac urbe exires quo te ipſum uerteres te minime habiturū? Aliis .n. multis i locis quocūq; ꝓfectus
fueris te hoīes colēt ac ſi uelis in Theſſaliā te cōferre repies illic hoſpites meos q te libēter libentiſ
ſime cōplectent̄: tutūq; præſidio ſuo adeo reddēt ut nemo in theſſalia tibi iniuriā ſit facturus. Acce
dit ad hæc o Socrates qd̄ rem minime iuſtā aggredi uideris: ſi cū ſaluus eē poſſis te ipſum ꝑdas ta
liaq; cōtra te facere ſtudeas qualia inimici ipſi tui cōtenderent/cōtenderūtq; te ꝑdere ꝓperantes.

Proinde filios quoq; tuos ꝑdere mihi uideris. Quod cum liceat tibi educare atq; erudire: deſeris oīo & quārū in te eoꝝ mores fortunę cōmittis. Accidēt uero eis ueriſimiliter qualia euenire orphanis cōſueuerunt. Profecto oportebat nō genuiſſe filios aut in eis educādis erudiēdiſq; laborē nō recuſare. tu uero mihi uideris q̄ elegiſſet uir ſegnis ac piger/nūc elegiſſe. Decebat aūt cōtra uiri boni fortiſq; eligere praeſertim te ꝑ oēm uitam uirtutis ſtudiū ꝓfitentē. Itaq; non poſſum tua noſtraq; uice/familiariū tuoꝝ non erubeſcere ueritus ne tota haec res tua/ignauia quadā nr̄a ſic tractata fuiſſe uideat̄. Et primū qdē ille tunc in iudiciū ingreſſus cū liceret nō ingredi. Deinde cōcertatio ipſa iudicii ſimiliter acta. Et extremus hic finis tanq̄ ridiculū qddam per ignauiā ſegniciēq; noſtrā effugiſſe nos uidebit̄: quod nec nos te ſeruauerimus neq; tu ipſe te: cū id fieri abſq; magna difficultate potuerit: ſi uel parū in nobis uſus induſtriaeq; fuiſſet. Haec igit̄ o Socrates cōſidera ne praeterq̄ qd̄ mala ſunt ēt dedecori tibi nobiſq; ſint. ſed tibi cōſule. Immo uero nō iā amplius cōſulendi tp̄s. Sed cōſultum iam eſſe oportuit. Vnicū uero conſiliū eſt uidelicet uenienti hac nocte cuncta haec facta eſſe oportere. Sin aūt ultra tardamus/nihil oīno fieri ulterius poterit. Quāobrē oīno mihi adhibe fidē o Socrates nec ullo modo aliter facias. SO. o amice Crito ſtudiū hoc tuū ꝑmulti faciēdū eēt/ſiqua rōne recta ſuſceptū eſſet. Sin minus/quāto uehemētius eſt tāto moleſtius. Cōſiderandū eſt igit̄ agēda ne haec nobis ſint an nō. Nā ego is ſum nō mō nunc ſed & ſemꝑ q meoꝝ nulli pareā praeterq̄ rōni q̄ raciocinanti mihi optima uideat̄. Rōnes itaq; illas qbus ſupioribus tēporibus uſum ſum/neq; nūc qdē poſtq̄ in hāc fortunā incidi/reicere poſſum. Sed ſimiles mihi ferme appatent eaſdēq; in ꝑſentia quas & prius uenerot atq; profiteor. Adeo ut niſi nūc meliores afferre poſſimus/plane ſcire debeas me tibi nō cōceſſurū. Nō ſi ēt plura q̄ nūc multitudinis potētia cōminata nos tanq̄ pueros laruali terribiliq; facie pterrere conet̄/pecunia & dāna catenas/caedes obiiciens. CRI. Qua nā igit̄ rōne mediocriter cōſiderabimus? SO. hac utiq; ſi id qd̄ tu de opinionibus pauloante dicebas reſumamus utrū ſemp recte ſe hēat nec ne oportere. ſ. quarūdā opinionū rōnē habere quarundā uero minime. An forte prius q̄ in piculū mortis icidere recte id dicebat̄. Nūc uero cōſtat fruſtra diſputationis gratia/ita dictū fuiſſe cū reuera ioco cuidā nugiſq; eſſet adductū. Cupio eqdē o Crito unā tecū cōſiderare/nūqd ſermo ille prior alienus appareat mihi nūc in hac fortuna cōſtituto an ꝑſus idē q̄ & prius atq; utrū dimictēdus ſit a nobis uel ipſi obtēperandū. Cōſidera igit̄ an nō ſufficienter tibi dici uidet̄ non oportere oēs opiniones hoīum ſequi: ſed alias qdem ſequi alias uero negligere neq; oīum qdē: ſed dūtaxat quorūdam. Quid ergo dicis? haec non recte dicunt̄? CRI. Recte. SO. An non bonas honorare decet malas uero cōtēnere? CRI. Ita decet. SO. Bonae aūt nōne prudentum? Malae cōtra ſunt iprudentū. CRI. qd ni? SO. age uero quonā mō ruruſus talia dicebant̄. Qui in gymnaſiis ſe exercet utrū cuiuſlibet hoīs laudi uel uitupationi mentē adhibeat. An illius tm̄ qui medicus ſit aut gymnaſii magiſter. CRI. huius ſolius. SO. An nō timere decet uitupatiōes & optare laudes illius unius potius q̄ multoꝝ? CRI. Proculdubio. SO. Hac itaq; rōne illi agendū eſt exercendūq; & edendū atq; bibendū qua illi unico uideat̄/q praeſideat intelligatq;/potiuſq̄ ut uidet̄ uulgo. CRI. Vera haec ſunt. SO. Quid uero ſi illi uni non pareat opinionēq; eius & cōmendatiōes nihilpēdat: honoret uero multoꝝ ignorantiūq; cōmendationes/nunquid a malo tutus erit? CRI. Minime. SO. Quid aūt eſt id malum: & quonam tendit & in quā non obedientis partē? CRI. in corpus uidelicet hoc enim corrūpitur. SO. Recte dicis. Nōne & de aliis o Crito eadem rō eſt? Ne oīa percurramus: de iuſtis inq̄ iniuſtiſq;: de turpibus & honeſtis: boniſq; & malis: de quibus ī p̄ſētia nobis conſultatio eſt utrū multoꝝ opinionem ſequi uereriq; debeamus. an unius potius q intelligat. Quem decet & uenerari & timere magis q̄ cunctos alios. Cui niſi obtemperauerimus laedemur & corrūpemur in eo/quod iuſto qdem melius fieri/iniuſto autē corrūpi ſoleat. An nihil id eſt. CRI. Idem qdem o Socrates arbitror. SO. Age uero ſi id quod a ſalubri quidem fit melius/ab inſalubri uero corrūpitur/corruperimus iperitoꝝ potiuſq̄ peritoꝝ ſecuti iudicia/an nobis eo deſtructo uiuendū erit? Eſt aūt id corpus. nōne? CRI. corpus. SO. Nunqd ergo uiuendū nobis cū deprauato corpore atq; deſtructo? CRI. Nullo modo. SO. An forte cū illo uiuēdum eſt nobis corrupto qd̄ iniuſto quidē laeditur: iuſto uero iuuat̄? Nunqd uilius illud q̄ corpus exiſtimamus/quicqd illud eſt e noſtris/circa quod iuſtiria iniuſtiriaq; uerſat̄? CRI. Nullo modo. SO. Sed precioſius? CRI. Valde. SO. Non igitur o uir optime admodum nobis curādum eſt/quid de nobis multi loquant̄/ſed quid dicat his unus qui intelligit iuſta & iniuſta atq; ipſa ueritas. Quamobrem primo quidē nō recte adduxiſti opinionē uulgarem de rebus iuſtis & honeſtis & bonis harūq; contrariis eſſe alicuius exiſtimandam. At uero dicet aliquis/poſſe uulgus nos interficere. CRI. Nimirum dici id pōt o Socrates. SO. Vera loqueris. Sed o mirabilis haec ratio quā percurrimus ſuperiori ſimilis eſſe uidet̄. Atq; hanc rurſus conſidera: utrū nobis maneat nec ne. Videlicet non multi faciendum eē uiuere: ſed bene uiuere. CRI. Manet qdē. SO. ſed hoc quoq; manet ne? bene & honeſte & iuſte uiuere idē eſſe. CRI. conſtat. SO. Igitur ex his quae confeſſi ſumus hoc conſiderandū. Vtrum iuſtū ſit conari me/hinc exire/Athenienſibus non dimittētibus uel iniuſtum ac ſi appareat iuſtum eſſe/tēptemus:

ſi minus dimittamus. Quas uero tu affers conſiderationes de pecuniarũ ſumptu: de uulgari opi-
nione: de filiis educandis cauendũ eſt o Crito/ne excogitationes reuera hoꝝ multoꝝ ſint qui faci-
le interficiunt atqꝫ eoꝝ qui ſimul inq̃ ſi poſſent reuiuiſcerẽt & id qdẽ abſqꝫ mente. nobis uero quan
doquidẽ ſic exigit rõ nihil aliud attendendũ eſt q̃ quod mõ dicebamus. Vtrũ agamus iuſta pecu-
nias largiẽdo gratiãqꝫ hñdo his qui me hinc educãt utrũ inq̃ in hoc agamus iuſta nos quidẽ educẽ
illi uero educẽtes/an potius utrinqꝫ i his oĩbus agẽdis agamus iniuſte. Atqꝫ ſi appareat nos iniqua
aggredi ne excogitandũ quidẽ id ẽ/ſed manſuete ſubire decet & mortẽ & quoduis aliud ſuppliciũ
priuſq̃ qcq̃ agamus iniqꝫ. CRI. Recte loqui uideris Socrates. Conſidera tñ qd agamus. SO. Con
ſideremus o bone uir una. At ſiqua in pte mendicẽtẽ redarguere poteris redargue. Ego. n. aſſen-
tiar. Sin minus deſine queſo o uir beate iam totiẽs eadẽ uerba repetere/oportere. ſ. me hinc Athe
nienſibus inuitis abire. Equidẽ multifacio pſuaſo te hæc agere nõ aũt inuito. Attende itaqꝫ nunqd
cõſiderationis initiũ tibi ſufficienter dictũ ſit conareqꝫ qđ rogatus ſis ita rñdere/ut maxime cẽſeas
rñdendũ. CRI. Conabor equidẽ. SO. Dicimus ſane nullo modo ſponte eẽ iniuriãdũ. an forte quo
dam pacto iniuria faciẽda eſt aliter uero nequaq̃ uel potius iniuriari nullo mõ uel bonũ eſt/uel ho-
neſtum. Quẽadmodũ in ſuperiori tpe ſæpe cõfeſſi ſumus. Quod qdẽ & nup eſt cõfirmatũ. An for
te oẽs illæ ſuperiores conuentiones noſtræ in paucis his diebus pſus euanuerunt ac iamdiu nõ tã
grandes natu hoĩes o Crito tanq̃ ſtudioſe inuicem diſſerentes latuit nihil a pueris nos differre. An
potius ſic prorſus res ſe habet/ut iamdiu dicebamus: ſiue affirmet id multitudo/ſiue neget. Et ſiue
grauiora præſentibus/ſiue leuiora ſubire cogamur. Attñ iniuriam facere/oĩo malum turpeqꝫ eẽ fa
temur illi ipſi qui facit an nõ? CRI. fatemur certe. SO. q̃obrem nullo modo iniuriandũ eſt. CRI.
Nullo quidẽ. SO. Neqꝫ ſi iniuriam paſſus fueris/ulciſcendũ/ut uulgus putat/ſiquidẽ nullo mõ iniu
riandũ. Ita uir. Quid uero mala alicui facere decet o Crito an nõ? CRI. Non certe o Socrates. SO.
Quid aũt qui mala patitur num mala uiciſſim referre illi debet q intulit ut uulgo uidet. Iuſtũ ne id
eſſet an iniuſtũ? CRI. Iniuſtum. SO. Nẽpe mala inferre hominibus non diſcrepat ab iniuria. CRI.
Vere loqueris. SO. Neqꝫ igitur ulciſci decet: neqꝫ malefacere cuiq̃ hoĩum. Quodcũqꝫ ab aliis ipſe
paſſus fueris & uideo Crito nequid dum hæc cõcedis præter ſñiam tuam nobis aſſentiare. Perpau
cis enim ſcio quid loquar ſic uel apparet uel apparebit. At uero qbus ſic appet & qbus aliter his nõ
eſt cõis deliberatio. Sed neceſſe eſt eos cũ ultro citroqꝫ conſilia ſua reſpiciũt inuicem ſe deſpicere.
Animaduerte igit & tu diligẽter utrum tibi mihiqꝫ cõis ſit hæc opinio/mecũqꝫ ſentias. Atqꝫ utrum
ab hoc principio exorſi deliberemus/quaſi nunq̃ rectum ſit uel iniuriari uel ulciſci iniuriã uel malũ
referre in eum q intulit. An hic diſcedis a nobis in hoc principio non conſentiẽs? Mihi qdẽ & iam
diu & nunc ita uidetur. Quod ſi tibi apparet aliter: dic & doce. Sin autẽ in ſuperioribus pmanes/iã
quid ſequatur audi. CRI. Conſentio equidẽ & pmaneo. SO. Dico ergo deinceps imo potius inter-
rogo. Vtrũ quæ quis confiteat alicui iuſta eẽ facere debeat/an fallere. CRI. Facere. SO. ex his iam
ita conſidera. Si nos hinc abeamus præter ciuitatis cõſenſum utrũ male aliquibus faciemus/& his
quidẽ/qbus minime decet uel non/& utrum in his pmanebimus que iniuſta eẽ cõuenimus uel con
tra? CRI. nequeo equidẽ o Socrates ad hæc rñdere. Neqꝫ enim intelligo. SO. Verũ ita conſidera
perinde ac ſi uolẽtibus nobis hinc ſiue aufugere ſiue quomodocũqꝫ hoc uocandũ eſt ueniant leges
ciuitatiſqꝫ huius reſpublica & inſtantes nobis ſic inquiant. Dic nobis o Socrates. Qu id nam cogi-
tas facere? An non intelligis hac re quam aggrederis/te nobis/legibus/totiqꝫ patriæ quantũ in te ẽ
interitum machinari? An putas ciuitatẽ ullam amplius ſtare poſſe ac nõ ſubuerti in qua iudicia pu
blica nullã uim habeant? Sed a priuatis hoĩbus contẽnantur atqꝫ frangãtur. Quid ergo dicemus
ad hæc o Crito aliaqꝫ hmõi? Permulta enim i hanc ſñiam afferre quis poteſt/præſertim orator pro
lege ita ſoluta declamans: quæ quidẽ ſentẽtias publico iudicio latas iubet ratas eſſe. An reſponde
bimus illis ciuitatẽ non recte iudicando nobis iniuriam intuliſſe: Ita ne an aliter? CRI. Ita p Iouem
o Socrates. SO. At. n. leges ipſe ſic rñderent o Socrates nõne nobis tecum id conuenit ſtandũ tibi
eſſe iudiciis/quæ ciuitas tulerit. Qđ ſi leges ita loquentes miraremur/forte dicerent/noli Socrates
quomodo diximus admirari. Immo reſponde/cum tibi & interrogare & reſpondere ſit conſuetũ.
Dic age quidnam nobis ciuitatiqꝫ ſuccenſeas? Q uo diſſoluere nos contẽdas. Principio nonne nos
te genuimus? Atqꝫ per nos pater tuus matrem accepit tuam & pcreauit. Dic ergo an has inter
nos leges quæ ſunt circa coniuga improbes atqꝫ his aliqua in parte quaſi minus rectis ſuccenſeas?
Nihil ſuccenſeo dicerem. Sed an his legibus quæ educationi eruditioniqꝫ natorum prouident/in
qua ipſe quoqꝫ eruditus es? An non recte diſpoſuerunt hæ leges ad hoc officium condita/cum iu
berent patrem tuum in muſica te/& gymnaſtica erudire? Recte diſpoſuiſſe concederem. Age
ergo: poſtquam per nos genitus es educatuſqꝫ ac eruditus primo quidem num potes negare te
noſtrum eẽ & natum & ſeruum/ipſumqꝫ te & progenitores? Deinde cum id ita ſe habeat an putas
ius ex ęquo tibi/atqꝫ nobis eſſe: & quę nos tibi facere aggrediamur eadem uiciſſim in nos abs te re

ferri

ferri iuſtum eẽ iudicas? An cum nec ad patrẽ/nec ad dominum ſi eum habeas, tibi ius ex ęquo ſit ut quo ab illis patiare in eos referre poſſis/neq; ſi iurgio hi te laceſſant/ contra iurgare/neq; ſi te uerberent/ uiciſſim uerberare: neq; alia eiuſmodi in eos tentare liceat/contra patriam uero ac leges tibi licebit? Adeo ut ſi nos iudicãtes id eſſe iuſtum interficere te uelimus/ tu uiciſſim nos leges & patriam pro uiribus coneris occidere/dicaſq; te in his agendis iuſta facere. Qui uirtutis curam reuera habere profiteris. An ſic es ſapiens ut te latuerit & patri & matri & progenitoribus omnibus patriam eſſe anteponẽdam. Atq; eſſe uenerabilius quiddam ſanctiuſq; & in ſuperiori ſorte/tum apud deos/tum apud homines mentis compotes eſſe patriã collocandam. Colereq; eam oportere magis ei q̃ obedire ac rigidius ſe gerẽti mitius aſſentiri q̃ patri: & ſiquid iubeat uel diſſuadere illi quãtum liceat/ uel facere & patientiſſime ſuſtinere quicquid iuſſerit patiẽdum. Ac ſiue mãdauerit uerberari te/ſiue in uincula conijci/ſiue in pręlium miſerit ad uulnera excipienda mortẽq; ſubeundam obediendum eſt omnino. Ius enim ita dictat: & neq; tergiuerſandũ/neq; fugiẽdum/neq; ordinẽ deſerẽdum: ſed & in bello & in iudicio & prorſus ubiq; ea ſunt quę reſpu. patriaq; iuſſerit faciẽda. Aut certe uerbis quatenus iuſtum eſt uti licet ad pſuadẽdum illi eamq; placandam. Vi aũt uti nefas eſt uel cõtra matrẽ uel contra patrẽ/maxime uero omniũ contra patriam. Quid nam ad hęc dicemus Crito: uera ne loqui leges an contra? CRI. Mihi quid uidentur. SO. Proinde leges forte dicẽt animaduerte o Socrates/ utrum uere dicamus te iniuſta cõtra nos aggredi. Nos quidẽ quę te & alios ciues genuimus/ educauimus/nutriuimus participes bonoꝝ omniũ quę in noſtra erant poteſtate effecimus tamẽ pmiſimus cuilibet Atheniẽſium cognitis iam ciuitatis moribus legibuſq; & rei publicę gubernandę forma/ ſicui non placeamus/ licere acceptis ſuis quocunq; placuerit hinc abire. Nec ulla ex nobis legibus impedit/aut denegat/ ſiue quis ueſtrum cui nos ciuitaſq; minime placeamus in coloniã aliquã hinc uelit diſcedere/ſiue habitationẽ alio transferre cupiat quominus id pro arbitrio facere ualeat: ſecũq; ſua pferre. At uero quicũq; ex uobis/ poſtq̃ cognouerit queadmodũ nos iudicia diſponimus: & in cęteris omnibus regimus ciuitatẽ pmanſerit tamẽ/ hunc iam aſſeueramus opere ipſo conueniſſe nobiſcum quęcũq; iuſſerimus ſe facturũ. Atq; eum qui non paruerit tripliciter iniuriari cenſemus/& qd̓ genitricibus nobis nõ obtẽperat/& quod nutricibus non obſequitur/ & quod pactus nobis obedire/neq; obedit/neq; pſuadere nobis ſtudet/ſiqd minus recte facere uideamur. Cumq; pręcepta noſtra libere pponamus/ neq; mandemus rigide: ſed pmittam⁹ alterũ e duobus/aut uerbis pſuaderi nobis/ aut mandata explere/ tu horum neutrũ facis: his ergo criminibus reo Socrates obnoxium indicamus fore ſi quę cogitas feceris: nec minime Athenienſium te/ſed maxime omniũ. Ac ſi cauſam requiram ob quã pręcęteris ſim obnoxius forte iuſte me remorderẽt dicentes me maxime omniũ Atheniẽſium ciuitatis legibus conſenſiſſe/ ſic enim inferrent. Magna nobis o Socrates horum ſunt argumẽta/ tibi nos ciuitatẽq; placuiſſe. Nunq̃ enim maxime omniũ Atheniẽſium continuas in ea moras traxiſſes/niſi tibi mirifice placuiſſet. Itaq; nec ſpectaculi gratia urbe unq̃ egreſſus es/niſi ſemel in iſthmũ/ nec alio uſq̃ niſi in militia: neq; aliam feciſti peregrinationẽ unq̃/ queadmodum cęteri ſolent. Neq; alterius ciuitatis te cœpit cupiditas aliarũue legum. Sed nos tibi noſtraq; ciuitas ſatiſfecimus. Vſq; adeo uehemẽter probaſti nos: noſtriſq; moribus uicturũ te conſenſiſti: tum cęteris in rebus: tum quia in ea filios pcreaſti: utpote quę tibi placuerit. Quinetiã licebat tibi in ipſo iudicio exiliũ poſtulare ſi uoluiſſes/ atq; qd̓ nũc iuita ciuitate aggrederis tũc ea uolẽte poteras facere. Tu uero uerbis tũc te extuliſti q̃ſi nõ grauiter ferres ſi mori te oporteret. Quinimo mortẽ ipſam ut dicebas potius q̃ exiliũ elegiſti. Nunc uero nec uerba illa tua erubeſcis/neq; nos leges uereris. Sed nobis interitũ machinaris. Facis aũt qd̓ deterrimus faceret ſeru⁹ fugã arripe tẽptans cõtra pactiões conuẽtioneſq;/ in qbus cõueniſti nobiſcũ noſtris te prębens inſtõnib⁹ gubernandũ. Primũ rñde nobis nõ idipſum uere dicamus: cõſenſiſſe nõ uerbis ſed re ipſa morib⁹ noſtris gubernari debere. An nõ uera hęc ſunt? Quid ad hęc dicem⁹ Crito/an nõ cõfitebimur? CRI. Neceſſe ẽ o Socrates. SO. Nõne igit̃ leges inquinẽt conuẽta nobiſcũ & pacta trãſgrederis/ q̃ neq; coact⁹ eo nobiſcũ inire/neq; decept⁹/neq; ac breue tẽp⁹ deliberare ad hęc eligẽda es cõpulſus/ ſed annos ſeptuaginta deliberare licuit. Quo in tpe licuit & abire/niſi tibi placuiſſem⁹ conuẽtioneſq; iuſte tibi uiſę fuiſſent. Tu uero nec Lacędemonem/neq; Cretam nobis antepoſuiſti. Quas ipſe urbes aſſidue pdicas recte gubernari/neq; aliã ullã/ uel Gręcarũ ciuitatũ/uel barbararũ. Immo ex hac rarius pegrinat⁹ es q̃ claudi & cęci mancíq; alij ſoleãt. Vſq; adeo Atheniẽſis tibi pręcęteris ciuitas placuit. Atq; nos/uidelicet leges. Cui enĩ placere põt ciuitas: cuius nõ placeant leges. Nũc uero nõ pmanes in his in qbus iãdiu nobis tibiq; cõuenit. Permanebis certe ſi nobis credideris. Ne egrediẽs urbe deridẽdus euadas. Conſidera ruſus ſi hęc trãſgreſſus fueris & ea quę inique cogitas ppetraueris: ad qd tandẽ id uel tibi/uel neceſſariis tuis cõducet: cuiq; enim conſtat in periculo neceſſarios tuos fore ne ipſi quoq; in exilium expellantur priuẽturq; ciuitate/ & patrimonio ſuo expolientur. Tu autẽ ſiquam in ciuitatẽ finitimã te contuleris/uel Thebas/uel Megaras: utręq;

Qualis ſit corruptor legum.

eni m gubernantur recte/ hoſtis primũ reipublicę illius accedes. Et omnes q̃bus curę eſt patria deſpicient abhominabunturq; te corruptorẽ legum exiſtimantes. Ideoq; confirmabis eorum qui te damnarunt opinionẽ/ ut recte contra te tuliſſe ſententiã uideantur. Quiſquis enim corruptor eſt legũ/ is potiſſimũ & iuuenum imperitorũq; hominum uidebitur eſſe corruptor. Quid ergo ciuitates necquę recte gubernant & modeſtiſſimos quoſq; homines diuitabis? Atqui ſi id feceris uita ne dign? eris/an forte impudenter te his admiſcebis/nec erubeſces/ de eiſdem apud eos diſſerere de q̃bus apud nos conſueuiſti? Virtutẽ uidelicet & iuſtitiã legeſq;/& inſtituta legum plurimi eſſe exiſtimãda/ neq; putas abſurdum/& ab his diſſonans apparere Socratis factũ. Proculdubio putãdum eſt. Forte uero ciuitates has declinans in Theſſaliã ad Critonis hoſpites abibis. Illic enim abſq; ordine & temperantia uiuitur. Ac forſan libenter illi te audient/ narrãtẽ quẽadmodum e carcere ridicule fugeris/ut faſcem quẽdam tibi ſuper imponens/aut corio tegens/uel aliis quibuſdã te inuoluens quẽadmodum ſolent qui fugam ſurripiunt & in alienã figuram te tranſmutans illinc aufugeris. Quẽadmodum uero uir ſenex paruo admodum tempore ut ueriſimile eſt uicturus/ auſus fueris ob uiuendi cupiditatẽ in tam ſordida inopia uiuere/maximas tranſgreſſus leges/ nullus ne dixerit? Forte ſi neminẽ offenderis. Alioquin multa o Socrates atq; indigna te audies. Viues autem obnoxius cunctis hominibus atq; deſeruiens. Quid uero facies in Theſſalia? Conuiuia ne frequẽtabis? utpote qui in Theſſaliam quaſi ad cœnam aliquã aduentaueris/ diſputationes uero illę de iuſtitia cęteriſq; uirtutibus: ubi nam ulterius nobis erunt? Enimuero filiorũ gratia uiuere cupis ut nutrias eos atq; erudias. An ergo in Theſſaliam eos perduces ut illic nutrias eos/atq; erudias? hoſpites eos efficiens: ut hoc inſuper cõmodi abs te reportent. An id quidem non facies? hic uero relicti melius te uiuo aletur/atq; erudientur a neceſſariis tuis te abſente: utrum uero ſi in Theſſaliã abibis/ tui id curabũnt. Sin autẽ in alteram tranſibis uitam non curabunt? Profecto ſiquid opis eſt in his qui aiũt ſe tuos neceſſarios eſſe/ credendum eſt curaturos. Cęterum o Socrates fidem nobis adhibens nutricibus tuis/neq; filios tuos/ neq; uitam/ neq; aliud quicq̃ pluris facias q̃ iuſtitiam/ut cum in uitã alteram tranſmigraueris/ ualeas illic pręſidibus horum omniũ reddere rationẽ. Nempe ſi leges trãſgreſſus hęc feceris/neq; melius/neq; iuſtius/neq; ſanctius id/uel tibi continet/uel tuis: neq; illuc tibi profecto conducet. Quin potius iniuriam paſſus abito/ ſi abieris/ non a nobis quidem legibus/ſed ab hominibus. Verum ſi adeo turpiter aufugeris etiam uerſa uice iniurias malaq; referens conuẽtiones nobiſcum initas & promiſſa trãſgreſſus/atq; lędens eos quos minime oportebat teipſum ſcilicet & amicos/& patriam noſq; & leges/ nos utiq; & uiuenti tibi infenſi hic erimus: & in altera uita leges illic ſunt noſtrę ſorores/haud quaq̃ te benignę recipient/ ſcientes te nos pro uiribus diſperdere conatum fuiſſe. Quãobrem ne Crito aliter tibi q̃ nos perſuadeat/ caueto. Hæc equidem o dulcis amice Crito audire uideor/ quẽadmodum Corybantes tibias audire ſe putant. Atq; in me ſermonum eiuſmodi ſonitus adeo reboat ut alia audire non poſſim. Vides quę in pręſentia mihi apparent: quibus ſiquid contradicere aggrediaris/fruſtra conabere. Veruntamen ſiquid te profecturum confidis dicas. CRI. Ego uero quod dicam o Socrates nihil habeo. SO. Define ergo Crito & pergamus hac quando quidem hac nos Deus ipſe ducit.

ARGVMENTVM MARSILII IN PHÆDONEM.

Noſter de religione liber rem ſatis per ſe notam probat. Chriſti uitam eſſe uirtutis totius ideam. Octauus autem epiſtolarum noſtrarum liber Socratis uitã uitę chriſtianę imaginem quandam/aut ſaltem umbram eſſe demonſtrat: & teſtamentum quidẽ uetus per Platonem confirmat: nouum uero per Socratem. Quod autem ad Socraticam hanc ſpectat ſimilitudinem/ ſiquis dubitat/ Xenophontem/ atq; Platonẽ legat & cęteros qui dicta ſimul actaq; Socratis cõſcripſerũt: p̃cipue Platonis gorgiã/& Apologiã/ Critonem/atq; Phędonẽ: huius ergo Phędonis deinceps argumentũ paſſu/imo ſaltu celeri pcurremus. Eius.n. myſteria ſatis in theologia expoſuiſſe uidemur. Vnũ hoc in primis admonebim⁹: neqs admiref Socratẽ inter argumẽtatiões ad ĩmortalitatẽ animę ptinẽtes/ p̃termiſiſſe hic illam/ qua ſola confidit in Phędro. Animã.ſ.eſſe principiũ motionis. Vnde ſequatur eam per ſe ppetuoq; moueri ſemperq; uiuere. Id enim ideo factũ eſt a Socrate: qm̃ eiuſmodi ratio non ſolum noſtris ſed cœleſtibus etiã/atq; dęmonicis animis eſt cõmunis. In Phędone uero rationes nobis magis pprie requirũtur. ſed iam ad diſpoſitionẽ dialogi breuiſſimã ueniamus. Principio obſeruãdum eſt q̃ mirifice Socrates conſoletur amicos qui eo p̃cipue die quo uenenũ bibiturus erat in carcere/ quaſi cõſolaturi eũ ſalutauerũt. Deĩde q̃ religioſe obſeruet uel ſomniorum p̃cepta quaſi q̃dã oracula: & q̃ in eo apprime cautus ſit ne minimũ q̃d circa diuina mãdata delinquat. Tertio memorię mãdandũ eſt: hoĩes ſub aſſidua Dei eſſe cuſtodia/neq; licere/niſi qñ Deus uoluerit hinc emigrare. Quarto aduertendũ eſt diligẽter q̃d ſibi uelit/ ubi ait ſperare quidẽ ſe in obitu ad bonos uiros deoſq; alios bonos iturũ.

Sed

Sed magis affirmare ad bonos deos q̄ ad bonos uiros iturũ. Primo quidem quod dicit deos alios atq; ualde bonos intelligit praeter ſperarũ animas eſſe mẽtes angelicas ſperis ſublimiores. In quarũ familiaritatẽ animas quoq; noſtras quandoq; admitti poſſe ſperat. Neq; tamen audet aſſerere/ ꝓpterea quod pleriſq; ſapiẽtibus uidebatur ſatis fore animę factũ/ſi ad conſortium animarũ coeleſtium quandoq; recipiatur. Immo uero dubitatio proprie ſuper eam partẽ cadit/quę bonos appellat uiros. Non enim audet deinde hominũ animos affirmare eadem ratione bonos / qua deos dixerat bonos. Poſt hæc ſeipſum ſimul amicoſq; ſub perſona philoſophantis conſolaturus ait. Cum totum philoſophantis ſtudium ſit quędam a corpore ſeparatio / per eamq; perficiatur quottidie/ nimirũ ſeparationẽ a corpore/quę ſit per mortẽ / non modo/ non timere debet : ſed optima cũ ſpe lętitiaq; expectare. Mox duobus modis oſtendit philoſophum a corpore animũ ſperare. Primo quidem a pturbationibus per moralis diſciplinę purgationẽ:deinde a ſenſibus atq; ipſa imaginatiōe per contẽplationis ipſius intentionẽ. Medici ſapientes duplici utuntur purgatione. Prima qdem leniendo. Secũda uero ſoluendo ſcientes/ neq; ſatis eſſe lenire:neq; tutum ſoluere anteq̄ lenias. Similiter apud philoſophos moralis antecedit purgatio quaſi leniens/ non enim interiores imaginationis morbos ideſt deceptiones extirpat. Sequitur purgatio ſpeculatrix imaginationis quandoq; pro uiribus diſcutiens nebulas. Ante uero moralem purgationẽ aggredi ſpeculationis officiũ nõ eſt tutum:nequis uitiorũ morbis infectus ipſo ſpeculationis acumine abutatur ad iniuſtitiã impietatemq; defendendam. Ex his concludit philoſophũ mentis aciem quatenus a corporeis ſegregat eatenus incorporeis rationibus ideiſq; coniungere. Sed cũ multa quę a corpore animo inferũtur incõmoda numerauiſſet/ ſubiunxit extremũ maximũq; maloꝝ eſſe fallaciã illam/qua imaginatio mẽtem ad incorporea ſe eleuantẽ/ interim ad imagines quaſdam corpoꝝ ſæpiſſime diſtrahit/ cogitq; ipſa modo quodam corporeo cogitare. Poſt hęc & ex eo quod animus ipſam ſeparatarum rerum ueritatem quã naturaliter appetit/ corpori cõiunctus aſſequi nequit per diſiunctionem infert / aut nunq̄ aſſequi/ aut poſt mortẽ. nunq̄ uero aſſequi nõ ẽ conſentaneũ. Quippe cum ab omni mẽte ꝑpetuo appetatur. Proinde improbat illos/ qui temperantiã eſſe putant abſtinere a minoribus corporis uoluptatibus/ut maiores deinde uoluptates corporis conſequantur. Rurſus qui fortitudinem definiũt/ſuperare timores quoſdam eoꝝ timoꝝ gratia qui nos iam ſuperauerint. Vult enim omne moralis uirtutis officiũ in quadam animi purgatione uerſari ſapiẽtię gratia. Alioquin nullã eſſe uirtutẽ. Immo uero humanã quoq; ſapientiã nominat purificationem quãdam. Perinde quaſi exiſtimet nihil aliud ſapientię noſtrę meditatione nos conſequi q̄ puritatem quãdam : quam mox illuminatio diuina ſequatur:quę proprie ſapientia ſit/ ſignificat præterea non tam habitũ aliquem noſtris laboribus acquiſitũ/ q̄ purificationẽ ipſam nos deo coniungere. His actis ĩmortalitatẽ animę probaturus ait ex uno contrariorũ genere in alterum progreſſionẽ fieri:atq; uiciſſim regreſſionem. Ideoq; ſicut ex uiuentibus fiunt mortui/ ſic ex mortuis uiuentes quandoq; reſurgere. Vbi uidetur mortuorum reſurrectionẽ uaticinari. Quam & in politico comprobat. Præterea per longas ambages innuere: ſicut & ſubſtantia coeli & elementorũ materia infinite de diſpoſitione alia uiciſſim pertranſit in aliã/ſic & animã rationalem/ quę principium motus & uitę generationiſq; eſt/poſſe infinite coniungi corpori uiciſſimq; ſeparari. Siquidem & multę in natura ſubſtantię diuturna uiciſſitudine qualitates mutant: & ubiq; uirtute animę ſit circuitus ſempiternus. In ſequentibus tandem ingenti quadam fiducia reſurrectionẽ quam innuerat aſſerit. Aggreditur deinde rationem de reminiſcentia. Idem quod & pauloante probantẽ/ animã & ante corpus uiuere / & poſt corpus. Tu uero eiuſmodi rationes eſſe intellige pythagoricas. Atq; ex illis quod ad ueritatem magis conducat eligito. Ait ergo ſi diſciplina reminiſcentia eſt / uixerunt animę ante corpus. Reminiſcentiã uero eſſe duobus pręcipue ꝓbat modis. Primo quia recte interroganti / ſæpe uera de his quę nũq̄ didicimus reſpondemus. Deinde quoniam ex notitia eorum quę ſentiũtur / ſubita quadam abſtractione in notitiam aſcendimus idearum. Ceu cognoſcendo hæc ęqualia in ipſius ęqualitatis cognitionem. Vbi cognoſcimus deficere hęc ab illis atq; anniti ſimilia fieri. Rurſus quantum accedant & quę magis quęue minus eũq; id per omnẽ agamus uitam / neceſſe eſt ideam ipſam ante ortum nos habuiſſe. Non enim perfecte rei notitiam ſubito ex imperfectis accepimus. Oſtendit autem duobus modis ideas eſſe. Primo. Quodlibet ſubiectum quod appellatur ęquale poteſt etiã dum per ſubſtãtiam manet idem inęquale & fieri & uideri. Æqualitas autem nequit unq̄ inęqualitas uel fieri uel uideri. Præterea ęqualia hæc uelut imperfecta inęqualitatem participant. Æqualitas uero ipſa nequaq̄. In ſequentibus nota quanta aſſeueratiõe affirmet ideas. Addatq; idearum eſſentiam eſſe noſtram. Atq; cum animus noſter ſingula referat ad ideas ipſum oſtendere ſe una cum idearum eſſentia ſempiternum eſſe. Atq; eam agnoſcere tanq̄ ſuam. Nota inſuper nulla in re magis elaborandum eſſe q̄ ut per ĩmortalitatis demonſtrationem mortis metum quaſi morbum grauiſſimum expellamus. Confeſtim aliam aggreditur rationẽ a proportiõe intellectus ad intelligibile ductam. Intelligibile uero ipſum ideã ipſam incorpoream ſempiternãq; appellat. Cumq; intelle-

ctus cum ipſa uelut obiecto proprio congruat concludit hunc incorporeum ſempiternūq; eſſe.
Pręcipue cum dominetur corpori mortalibuſq; repugnet. Proportionem uero mentis cum idea
confirmat ex eo quod quotiens non impeditur ad eam ſeſe confert/eiuſq; cōmertio gaudet/atq; p-
ficitur. Quod autē poſtq̄ dixit animā eſſe omnino indiſſolubilem/ſubiunxit/uel rei omnino indiſ-
ſolubili propinquā hoc additum intellige: quoniā in Timęo ꝓbatur/deū ſolum omnino indiſſolu-
bilem eſſe. Cętera uero ſi cōparētur ad deum diſſolubilia quodāmodo iudicari: quia quodāmodo
& compoſita. Quāuis illa quę optime compoſita ſunt. i. ſeorſum ab elemētali materia/nō diſſolua-
tur unq̄. Animę igitur tam noſtrę q̄ diuinę indiſſolubili Deo propinquę ſunt ipſę quodāmodo ſo-
lubiles/ſed diſſoluendę nunq̄. Pręterea uocat id oīno indiſſolubile/in quo neq; eſſentię/neq; actio-
nis partes ullę ſparguntur. Anima igitur/& ſi ſecūdum eſſentię partes non ſpargitur/tamē ꝑ actio-
nis partes diffunditur. Tempore enim & mobiliter agit. Proinde ſubdit puram animā poſt obitū
ad pura & ętherna redire/impurā uero terreniſq; infectam ad ſimilia retrahi atq; terrena ſępe ui-
deri. Profecto affectio erga corpora in anima remanēs/non per ſe ꝓprie facit/ut anima uideatur.
Cum affectio non ſit uiſibilis: efficit tamē ut anima/non nihil uiſibile ſecum trahat. i. In uolucrum
quoddam uel aereum/uel ex ſpiritibus uaboribuſq; corporis ſui conflatū/ut uult Proculus/uel ſu-
per ex circūfuſo aere congregatū. Certe hic Plato ſignificat quod uult Proculus. ſ. inter corp⁹ ęthe-
reum/quod & īmateriale eſt & ſimplex & ſempiternū/atq; corpus terrenum/quod eſt materiale/cō-
poſitumq; & ad breue perdurans eſſe corpus aereum/materiale quidem/ſed quodāmodo ſimplex
& longioris ęui. In quo animę diutius habitent etiam poſt diſceſſum: quo ad hoc diſſoluto/corpus
iterum compoſitū induantur/uidelicet ſi purgatę non ſint/ſi uero purgatę cum ſolo ęthereo cœlū
petant. Quod animarū tranſitus narrat in beſtias pythagoricū eſt. Idq; intellige uidelicet animas
noſtras/non tam uiuificare corpora beſtiarum/q̄ purgatorii gratia per brutam imaginationē ſuā
quodāmodo brutorū imaginationi miſcere: quēadmodum impuros aiunt dęmones inſanorum
imaginationi ſæpe permixtos: ſicutiq; excepto Plotino plęriq; exponunt platonicoꝝ: quod qdem
patet ex eo quod nō dicit animā fieri beſtiam: ſed induere/ſubire/tranſire. Concludit ſolos in Deū
recipi qui per ueram philoſophiā purgati deceſſerint. Audi pręter hæc uinculum animę cum cor-
pore nihil alius q̄ amorē. ſ. naturaliter prouidentē. Item quotiens anima per inſtrumētum agit cir-
cā formas in ſubiecto iacentes/nihil ſincere cognoſcere: ſed ſolum quando per ſeipſam conuerti-
tur ad formas in ſeipſis ſimpliciter exiſtentes. Diſce hic quoq; animā ex eo qđ rebus corporeis ob-
lectatur & paſcitur/euadere corporalem: atq; hinc uſq; adeo falli ut ſola corporea iudicet eſſe uera
cū oīo ſit cōtra: fallaciā eiuſmodi maloꝝ omniū eē grauiſſimū. Accedit qđ aīa iā fcā corporea poſt
obitū quoq; ab īcorporeis ſeorſum circa corporea labit̄. Cōclude animū ſuę puritati penit⁹ reſti-
tum nullo modo ſue imortalitati diffidere. Cygni fabula pythagorica eſt/atq; allegorica. Pythago-
rica quidem ubi dicit cygni animā ſuperuiuere. Allegorice uero intelligitur cygnū in numero ſo-
larium animaliū contineri. Et Socratē ſolarem eſſe: tum quia Phœbi oraculo approbatus eſt: tum
quia uentibus hominū medebatur. Adde uaticiniū eſſe quatruplex/diuinum/demonicū/huma-
num/naturale. Idq; ultimū in beſtiis fieri quodam inſtinctu naturę. Intellige etiam cygnos inocen-
tes bne philoſophia homines: qui cum mortē ſæpe minime timeant/ſignificant philoſophos abſo-
lutos timere eam nullo pacto debere. Animaduerte deinde difficillimū eſſe in hac uitā ſubſtātiam
animę intelligere: quoniā uidelicet ſub corporea eam ſpecie intuemur. Ideoq; tutiſſimā rationē ad
animā cōprehendendam eſſe/tum moralem purgationē/tum methaphyſicā abſtractionē. Vbi ue-
ro minus id ſufficiat/opus eſſe diuino quodam uerbo ideſt reuelationibus diuinitus factis atq; mi-
raculis. Nos uero hic diuini uerbi myſteriū a Platone ſignificatū cōſiderare debemus. Tradit de-
inde duo in diſputaudo pręcepta. Primū ne rationibus ullis abſq; longa examinatione credamus.
Poſtq̄ uero rationi cuidam ſufficiēti examine crediderimus/ne facile inde ob quaſlibet obiectiōes
ſimilitudineſq; amoueamur. Secundum ne aut propriā/aut alienā in diſputando perſonā: ſed ratio-
nem dūtaxat ueritati conſonā cogitemus. Sequūtur dubia contra animā ne forte cōſonātia quędā
ſit humoꝝ: atq; uel prius corpore/uel una cū ipſo uel inde ad tēpus aliquod diſſoluat̄. Quę quidē
dubia Socrates ita ſoluit. Si diſciplina reminiſcētia eſt ideoq; ante corp⁹ uixit anima/nequit anima
eſſe corporis conſonantia/quippe cū conſonātia partes ex quarū concurſu fit/nō antecedat ſed cō-
ſequatur. Si eadē eſt cōſonantię ratio/atq; animę ſicut altera anima nō magis anima eſt/q̄ altera ita
neq; conſonantior erit tēperantia. Igitur anima nihilo plus cōſonabit q̄ intēperans. Si conſonantia
neceſſario ea ſequit̄/ab eiſq; ducitur ex quibus ipſa conflat̄/nō poteſt anima corporis conſonantia
eſſe/quod quotidie ducit cui ſępe repugnat. Cęterū anteq̄ dubitationes abſoluat rationeſq; īmor-
talitatis oīno perficiat longo diſcurſu dānat illos qui in rerū cauſis aſſignandis ad materias quaſdā
& inſtrumēta confugiunt: aſſerens totam hiſtoriā naturalem inſufficienter per eadem naturalia cō-
firmari: qppe cū hęc oīa oīumq; mot⁹ a diuinis cauſis efficiētib⁹ finalib⁹ idealibuſq; oīo depēdeat.
Optat in primis finalem cuiuſq; rei cām atq; uniuerſi. i. bonū cuiuſq; & uniuerſi bonū cuius qdem
boni

boni poteſtatem cauſam eſſe dicit efficientē. Quoniā uero ipſam boni amplitudinē comprę̄hēde-
re nequit/ſecundo eligit loco ideales diuinę intelligētię rationes ad quarū ſimilitudines in mundi
materiā expreſſa ſunt omnia. Inter hęc nota Moſaici myſterii confirmationē ſicut & in Timęo. Vi-
dit Deus ſingula eſſe bona/etiam cuncta ualde bona. Itē omnia ipſo bono connecti. Rurſus animū
corporea intuentē/interim ad incorporeorū intuitum obcęcari. Neq; poſſe ueritatē rerum haberi
niſi ad ideas confugiamus. Pręterea formulas idearū ineſſe mentibus noſtris ad quarū congruitatē
uel cōtra ſingula uera eſſe/uel cōtra cenſent. Socratē nunq̄ certā idearū contemplationē intermit-
tere cōſueuiſſe: ſolaſq; affirmare ſolere. Certam rerū cauſam in ideis eſſe ſitam: imortalitatē quoq;
animę ab ideis potiſſimū demonſtrari. Proceſſum inter ideas a minus cōmuni per medias ad cō-
muniſſimā fieri. Atq; deſcenſum ab ideis ad effectus earum. Demū rationē diſponit imortalitatis
ex eo quod rationalis anima corpori pręſtet uitā/ non ut accidentalis forma inhęrens corpori/ ſed
ut ſubſtantialis in ſeipſa permanēs/ ex ſe formaliter uiuens quaſi quędam uitę corporalis idea/atq;
per ſe efficienter corpus uiuificans. Ideoq; concludit animā nō poſſe ſuſcipere mortē cum mors ui-
te oppoſita ſit. Anima uero & uitam propriā habeat & maneat in ſeipſam: adeo ut neq; per ſe pro-
priē/neq; per ſubiectū aliud mortē ſuſcipere ualeat. Poſt hęc ex eo quod anima ſit imortalis cohor-
tatur omnes ad moralem ſpeculatiuāq; diſciplinā: ut animus/& per uoluntatē/& per intellectū pur-
gatus atq; perfectus his quaſi duabus alis in cœleſtem patriā reuolet. Confirmat interim eē animā
imortalem/quia neq; uirtus tandem obeſſe/neq; uitium ꝓdeſſe debeat. obeſſet aūt laborioſa uirtu-
tis uia bonis: atq; cōtra ꝓdeſſet uoluptuoſa malis uita niſi foret anim⁹ imortalis: ac nequis fortaſſe
neget poſſe poſt hanc uitā uel uitiū obeſſe uel ꝓdeſſe uirtutē ſubiungit animā affectiones habitus/tā
uoluntatis/q̄ intelligētię cōparatos/ſiue bonos/ſiue malos ſecum ferre: ſubito uel lęſuros uel ꝓfutu-
ros. Demonē namq̄ ducem omnes ad diuinum iudicem uitę repente perducere/ in locum com-
muni iudicio deputatum: in aerem ſcilicet minus puros & in ętherem puriores: ibiq; iudicatos
ab alio rurſum dęmone per triuium: ad ſua ideſt ſibi ſimilia ſingulos trahi. Per triuium inquā quia
alii mittuntur in cœlum: alii in tartarum: alii uero in medias regiones. Ducit autem eos dęmon: in
bonis quidem intelligentiam mouens: in malis autem imaginationē affectumq; perturbans. Q đ
autē dicit ini quos abſq; duce errare/abſq; benefico intellige duce. Adde ꝙ neq; quo trahant agno-
ſcunt/ & uiolenta rapiuntur. Cęterorum anteq̄ animaꝝ diſtribuat Sortes orbem terrę deſcribit di-
cens eſſe quaſdam terrę plagas: atq; illas quidem ampliſſimas: & uſq; adeo altas/ ut uentis & imbri-
bus non pulſentur. Vbi temperatiſſimus aer ſit: ſub quo ꝑtioſiſſima quęq; naſcantur: homines acu-
tiſſimi ſenſibus/uitaq; longeui. Sunt qui uelint & homines & alia illic naſcentia q̄plurimū ex ęthere
aereq; componi: q̄ minimū uero ex craſſioribus elementis/ ut hominum corpora quaſi aerea ſint/
fructibuſq; maxime aereis nutriantur. Quod nequis tanq̄ impoſſibile neget Olympiodorus Ari-
ſtotelis adducit hiſtoriam: in qua Ariſtoteles uidiſſe ſe inquit hominē qui ſolo aere nutriebatur &
ſole. Quod autem terrę ſublimis faciem in duodecim diuidit plagas/ inde prouenit: quia duode-
cim congruit zodiaci ſignis: duodecim ſperarum regitur animabus: & duodecima eſt mundi ſpę-
ra: atq; ueluti tutius fundamentum duodecaedram illam ſibi uſurpat figuram/ quam Timęus at-
tribuit mundo. Sed de hac ipſa figura/ deq; aliis terrę propriis quęſtionibus in Timęo dicemus.
Tu uero terrę huiuſmodi habitationem terreſtri Moyſi paradyſo ſimilem eſſe memento. Proinde
flumina ſub terra deſcribit/ quibus animę nutriantur. Quę quiſquis ſecundū noſtri corporis hu-
mores animiq; perturbationes in hac uita nos affligentes/ exponit/ non nihil adducit ſimile uero.
Veruntamen ueritatem integram non aſſequitur. Plato enim & hic & in re publica ſignificat præ-
mia uirtutum & ſupplicia uitiorum ad alteram uitam potiſſimum pertinere. Acheron igitur ſub
terra flumen locus eſt purgationis/atq; ad curam pertinet & mœrorem: reſpondet quoq; aeri par-
tiq; mundi meridianę. Phlegeton igni reſpondet atq; orienti uimq; puniendi continet per calorē.
Et irę cupiditatiſq; feruorem punit. Stix Cocytuſq; reſpondent terrę atq; occaſui: odiumq; per lu-
ctum fletumq; puniunt. Differunt uero hoc inter ſe ſolum: quod Stix exoriens appellatur: Cocy-
tus uero progrediens. Tartarum infimum tenere uult inferni locum in quo ſceleſtiſſimi non me-
dicine: ſed exempli gratia affligantur. Quemadmodum hinc & in republica legitur & Gorgia.
Addunt quidam ad hæc flumina oceanum quoq; quodāmodo pertinere/aquę ſeptentrioniq; re-
ſpondentem. In quo diſtinguendi diffiniendiq; uirtus intelligatur/ tu uero ꝙ de fluminibus dici-
tur/ potiſſimū de dęmonibus numinibuſq; intellige flagitioſos tali quodam ordine punientibus.
Profecto peccata facile ſanabilia ſunt/quę nondum in habitū ſunt conuerſa. Difficile uero ſanātur
quę iam habitū genuerūt. Verūtū una cū quadā rationis repugnātia cōmittunt. & cōmittētes affi-
ciunt pœnitentia. Inſanabilia uero ſunt oīno/ quoꝝ habitus & repugnantiā & pœnitētiam procul
fugat. Prima purgantur in Acheronte. Secunda/ ſi ad prima uergant/ puniuntur in Phlegetonte:
ſi ad tertia in Stige/atq; Cocyto. Tertia affliguntur in Tartaro: exquo ut Plato inqt nunq̄ egrediunt.
Quo uero pacto alii aliter id exponant in præſentia libentius prętermitto. Affligi uero poſſunt ani-

mę non tantum per imaginationem infeliciter a dęmonibus agitatam: ſed per aetea quædam corpora / quæ uehiculi & cymbę nomine deſignantur. Pręmia uero ſic Plato diſtinguit. Animę quę iuſte & ſancte ſine philoſophia uixerunt/ſublimia terrę/qualia ſupra deſcripſimus aſcendentes/in tenuiſſimis ſpiritalibuſq; ibi corporibus habitãt. Quę uero ciuiliter ꝓpterea philoſophatę ſunt/cũ ſplendidis cœleſtibuſq; corporibus cœlum colunt. Sed quę per exactã philoſophiã ꝑfecte purgatę ſunt/in locum ſupcœleſtem euolant/ubi abſq; corporibus oĩno ut Plato hic inquit totũ per tempus uiuunt. Qua uero id ratione exponant nõnulli/conſulto non recenſebo. Porphyrius certe atq; Iamblichus tradunt animas deo ꝑfectiſſime reſtitutas nunq̃ cadere. Quod quidẽ congrue reſpondet oppoſitis: quę ex tartaro nunq̃ emergere iudicant. Quod quidem ſi ita ſit/circuitus iam infiniti tollentur. Temporales uero circuitus adhiberi purgatiõis cuiuſdam gratia uidebunt. Socrates tandem gallum eſculapio ſacrum ſe debere fatetur reddiq; diligentiſſime iubet. Priſci euſculapio medico Phœbi filio galium ſacrificabant diei ſoliſq; nuntium ideſt diuinę beneficentię morborum omnium curatrici: quę diuinę prouidentię filia nominatur: diem ideſt uitę lumen debere ſe fatebantur: eiuſmodi medicum in ſuperioribus ꝑquirere iuſſerat morborum animi curatorem. Et quaſi iam omni dubitationis metuſq; morbo liberati ſint: gratiam uictimãq; deo referri iubet. Prętera oracula priſcoꝝ tradunt animas remeãtes in cœlum/peana ideſt triũphalem cantilenam canere Phœbo. Reddit ergo deo uotum/ut alacer Peana canẽs cœleſtem patriam repetat.

PHÆDO VEL DE ANIMI IMMORTALITATE VEL DE ANIMA AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

PERSONE DIALOGI.

ECHECRATES PHÆDO APOLLODORVS SOCRATES CEBES SIMMIAS CRITO MINISTER VNDECIM VIRORVM.

ECHE.

Ipſe ne o Phędo affuiſti qua die Socrates uenenum bibit in carcere? an ab alio audiuiſti? PHE. Equidem o Echecrates affui. ECHE. Quęnam ſunt ea quę uir ille anteq̃ moreretur/locutus eſt? Et quomodo e uita deceſſit? Libenter enim audirẽ. Nam neq; q̃ſq̃ Phliaſioꝝ ciuium frequẽter ꝓficiſcitur nunc Athenas/neq; iamdiu hoſpes aliqs inde ad nos acceſſit/qui certum aliquid ea de re nuntiare nobis poſſet: niſi illum potato ueneno e uita migraſſe. De cęteris uero/nihil quid referrẽt habebant. PHE. Nec ergo quę ad iudiciũ pertinebant/ quo pacto tractata fuerint audiuiſtis? ECHE. Audiuimus: hæc enim nobis quidam retulit. Et admirati profecto ſumus/quod iam pacto iudicio/diu poſtea obiiſſe uideatur. Quid nã in cauſa fuit o Phędo? PHE. Sorte quadam id Socrati o Echecrates accidit. nam pridie q̃ iudicaretur ornari contigit/puppim nauis eius/quã mittunt Athenięſes in delum. ECHE. Id uero quid

De naue: quę Delũ ab Atheniẽſibus mittitur in uotũ Theſei.

nam ſibi uult? PHE. Hęc eſt illa nauis/ut aiunt Athenięſes in qua Theſeus olim bis ſeptẽ illos ſecũ tulit in Cretã ſeruauitq; illos: & ille ſeruatus eſt. Vouerat aũt/ut fertur Apollini/ſi ſeruarẽtur / quot annis in Delum ſpectaculum quoddam mittere. Quod quidem nunc etiam ac ſemp ex illo tẽpore ſingulis ad deũ mittunt annis. Cum igitur ſpectaculi principiũ agitur ex lege interim luſtrant urbem: nemineq; eo tẽpore publice necant/donec Delum perueniat nauis/rurſuſq; Athenas reuertatur ex Delo. Id uero nõnunq̃ longo peragitur tẽpore quando eos occupant uenti. Initiũ uero ſpectaculi eſt poſtq̃ Apollinis ſacerdos nauis illius coronauerit puppim. Id uero ut modo dicebã pridie quã iudicaret factum erat. Quãobrem lõgum tẽpus Socrates fuit in carcere iudiciũ inter atq; mortẽ. ECHE. Circa uero mortẽ ipſam o Phędo/quę nam ſunt ab eo dicta/quę facta quiue familiarium aderant? An forte magiſtratus adeſſe non permittebant? Atq; ita orbatus deceſſit amicis. PHE. Permittebant quidẽ. Ideoq; aderant aliqui & quidẽ multi. ECHE. Hæc igitur omnia parate q̃ planiſſime nobis referre/niſi quid negocii te impediat. PHE. Ocioſus equidẽ ſum atq; enarrare uobis conabor. Quippe cũ meminiſſe Socratis/ſiue ipſe loquar/ſiue loquentes alios audiã/mihi ſemp omniũ ſit dulciſſimũ. ECHE. Similiter o Phędo hos qui te audituri ſunt / affectos habebis. Sed iam pro uiribus diligẽtiſſime refer oĩa. PHE. Atqui mira quadã ratiõe o Echecrates illic pñs affectus erã. Neq; enĩ miſericordia me habebat ut familiariſſimi uiri morti pñtem. Sane beat' uir ille mihi o Echecrates uidebat/tum animi illius habitũ/ tum orationẽ conſideranti: a Deo intrepide generoſeq; migrabat e uita ut uideret mihi illum in uitam alterã nõ abſq; diuina ſorte migrare: ſed illic quoq; beatũ fore/ſiquis unq̃ alter. Quãobrẽ neq; admodum cõmouebar ut conſentaneum uideret hominẽ rei præſentẽ lugubri cõmoueri: neq; rurſus afficiebar lętitia / quẽadmodũ ſolebamus alias cũ in philoſophia uerſebamur. Nam ſermones quidẽ eiuſmodi erant. Sed reuera affect' quidã mirus atq; inſolita uoluptatis doloriſq; ꝑmixtio me inuaſerat: cõſiderantẽ illi paulopoſt moriendum fore. Et quicunq; aderamus ferme ſimiliter eramus affecti: alias quidem ridentes / alias uero lachrimãtes. Vnus autem præcęteris Apollodorus/noſti enim uirum/ eiuſq; morẽ. ECHE.

Quid

Quid ni? PHE. Ille igitur ita prorſus erat affectus / atq; ego ipſe aliiq; omnes diſtractum ſimiliter
perturbatione animũ habebamus. ECHE. Sed qui nam forte aderant o Phędo? PHE. Ciues q;
dem & indigenę aderãt ipſe Apollodorus / & Critobulus / pater eius Crito: Rurſus i Hermogenes:
Epigenes i Æſchines. Antiſthenes Aderat & Cteſippus pęanus / & Menexenus / atq; alii quidã indi-
genę. Plato aũt ut arbirror ęgrotabat. ECHE. Sed num aliqui aderant peregrini? PHE. Aderãt
& peregrini. Simmias Thębanus: & Cebes: & Phędondes. Megarenſes uero Euclides: & Terpſiõ.
ECHE. Ariſtippus aũt & Cleombrotus nũqd aderant? PHE. Non. In Ægina enim dicebant eẽ.
ECHE. Aderant ne inſup alii? PHE. Hos ferme quos narraui interfuiſſe exiſtimo. ECHE. Dic
uero quales fuerunt ſermones? PHE. Conabor equidem a principio tibi oĩa enarrare. Solebam⁹
quottidie diebus ſuperioribus ad Socratẽ ꝓficiſci ego / atq; alii conueniẽtes mane in illa curia ĩ qua
& iudiciũ factum fuerat. Carceri enim erat ꝓxima: colloquẽtes igitur inter nos operiamur ſemper
illic quoad carcer aperiret. Aperiebat enim haud admodum mane. Eo aũt apto ingrediebamur
ad Socratẽ: & ad plurimũ diem cum ipſo cõfabulamur. Tunc ergo prius ſolito cõuenimus. Pridie
nãq; eius diei cũ e carcere egreſſi eſſemus ueſpere nauẽ ex delo audiuimus rediiſſe. Itaq; ediximus
inuicẽ ſummo mane nobis fore ad locũ ſolitum redeundum. Cum uero reuerſi eſſemus exiens no
bis obuius ianitor qui nos ſolebat admittere / expectare iuſſit: nec prius ingredi q̃ ab ipſo accerſire
mur. Soluũt enim inquit undecim uiri Socratẽ / illiq; denũtiant hodie mortẽ eſſe obeundam. Neq;
deinde admodũ cõmoratus rediit ad nos iuſſitq; intrare. Itaq; introeuntes Socratẽ quidem inue-
nimus cõpedibus pauloante ſolutũ. Xanthippen uero noſti mulierẽ / iuſta ſedentẽ puerumq; eius
manibus tenentẽ. Quę nos cũ uidiſſet eiulare cœpit & qualia mulieres ſolẽt exclamare o Socrates
inquit nunq̃ amplius affabunt te tui familiares / neq; tu illos. At Socrates Critonẽ intuitus o Crito
inquit / deducat quis hanc domũ / & illam qdem reduxerũt quidam Critonis domeſtici uociferan-
tem atq; plangentẽ. Socrates aũt ſedens in lectica cõtraxit ad ſe crus manuq; ꝑfricuit: atq; inter fri
candum ſic inquit: quã mira uidetur o uiri hæc res eſſe quã nominant hoĩes uoluptatẽ: quãq; miro
naturaliter ſe habet modo ad dolorẽ ipſum qui eius cõtrarius eſſe uidet. Quippe cũ ſimul homini
adeſſe nolint. Attamẽ ſiquis ꝓſequitur capitq; alterũ / ſemp ferme alterũ quoq; accipere cogitur /
quaſi ex eodem uertice ſint ambo cõnexa. Arbitror eqdem Æſopũ ſi hęc aiaduertiſſet fabulã fuiſſe
facturũ. Videlicet Deũ ipſum cũ ipſa inter ſe pugnãtia uellet cõciliare neq; id facere poſſet in unũ
ſaltẽ eoꝝ apices cõiunxiſſe: ꝓpterea q; cuicũq; adeſt alterũ eidem mox / alterũ quoq; adeſſe / qḋ qdẽ
mihi accidit in pñtia. Siquidẽ modo crus ꝑ uicula afficiebat dolore. Sed huic ſuccedere uoluptas
iam uidet. Ad hæc Cebes ꝑ Iouẽ inquit o Socrates oportune mihi id in memoriã reuocaſti. Cum
enim pœmata compoſueris intẽdens ſermones Æſopi prohœmiumq; in Apollinẽ / tum alii mul-
ti me interrogauerunt / tum Euanus pręcipue atq; prius quonam conſilio poſtq̃ huc deueniſti hęc
feceris / quę prius feceras nunq̃: ſi igitur tibi curę eſt ut habeam quid reſpondeam Euano / quando
iterum ex me quęſierit / quod certo ſcio ipſum eſſe facturum / dic quęſo quid illi ſit reſpondendum.
uera inquit o Cebes reſponde: me id effeciſſe non ut uel ſibi gratificaret uel cũ ſuis carminibus de-
certarẽ: ſciebam enim facile id non eẽ uerũ ut inſomnia quędam experirer me ſimul expians / num
forte hęc ſit ea muſica quã ſepius iam exercere me iubent. Nam frequẽter in ſupiori tpe inſomniũ
idem licet alia / atq; alia forma ſeſe mihi offerẽs eadẽ ſemp ita pręcepit. Fac o Socrates muſicã / atq;
exerce. Ego igit quod in ſupiori tẽpore faciebã hoc mihi pręceptum arbitrabar / & quẽadmodum
currẽtes adhortari ſolemus / ſic quod ipſe antea faciebã / ad idem me inſomniũ cohortari putabam
quaſi philoſophia maxima muſica foret. poſtq̃ uero facto iam de me iudicio mori me interim dei
feſtiuitas inhiberet / cenſui oportere / ſi forte inſomniũ totiens iubeat popularẽ hanc muſicã exerce-
re / non negligere eius pręceptum. Tutius enim fore arbitratus ſum / anteq̃ e uita migrarẽ / expiare
animũ atq; ut monet inſomniũ / pœmata facere. Quãobrem primo equidẽ cecinit deum ipſum cu
ius tunc ſacra celebrabantur: atq; poſt deum iudicans oportere eũ qui pœta futurus ſit nõ ſermo-
nes ſed fabulas facere me uero non eẽ fabulatorẽ / nõnullas ex ſabulis Æſopi quas ſciebã ꝓmptio-
reſq; habebam / ut in quãq; prius incidi modulatus ſum. hæc igit o Cebes refer Euano / & ualere iu-
be. Atq; conſule ut ſi probe ſapit / me ſequatur: migro. n. hinc hodie. Sic. n. Athenieẽſes iubẽt. Tunc
Simmias quale id ẽ inquit o Soctates / quod Euano mandas. Sępe equidẽ cum illo fui / & quantum
de illo ſentio / nullo pene modo libẽs ille tibi parebit. SO. Quid uero? nõne philoſophus ẽ Euanus?
SIM. Mihi quidẽ uidetur. SO. Volet igitur & Euanus & omnis quicũq; huius rei digne ẽ ꝑticeps.
Non tamẽ forte ſibi uim inferet. Non enim fas eẽ aiunt. Et ſimul hæc dicẽs crura e lectica demiſit
in terram. Atq; ita ſedẽs deinceps reliqua diſputauit. Quęſiuit igitur ab eo Cebes quonã id modo
ais o Socrates? fas quidem nõ eẽ ſeipſum uiolare: philoſophum tamẽ optare morientẽ ſequi. SO.
Sed dic o Cebes nõne tu Simiaſq; talia q̃dã audiuiſtis a Philolao / quo familiariter utebamini? CE.
Manifeſti qd nihilo Soctares. SO. Atq; ego quoq; de his reb⁹ ex auditu loquor. Quę igit forte ipſe
audiui / referre uobis nulla inuidia ꝓhibebit. Eteni forte maxĩe decet illo migraturũ cõſiderare atq;

Megarenſis Euclides tpe Socratis.

effingere qualis fore putanda ſit hęc ipſa migratio:qd enim aliud uſq; ad ſolis occaſum / qs faciat!
CE.Quã ob cauſam o Socrates neſas eſſe aiũt ſibimet manus inſerre.Iam enim quod modo quę/
rebas ego a Philolao audiui / cũ apud nos obſeruaret:& ab aliis iſup nõnullis nõ decere id facere:
apertũ tamẽ hac de re quicq̃ nihil ab aliquo unq̃ audiui.SO. Sed attentiõe iam opus eſt. Nam & ſi
audiueris: mirũ tamẽ forte uideri poſſit/ ſi hoc ſolum ex aliis omnibus ſimplex ſit:nec accidat unq̃
homini quẽadmodum cętera.Quãdo & quibuſdam melius mori q̃ uiuere.Itaq; mirũ tibi forte ui
debitur/ ſi his qbus pręſtat mori non liceat ſibimet ꝓdeſſe:ſed alium oporteat expectare qui ꝓſit.
Tunc Cebes ſubridens Thebanoꝝ more Proh Iuppiter inquit.SO.At qui uideri quidẽ põt id ſic
abſurdum.Fortaſſe etiã quãdam habet rationẽ.Profecto ſermo ille qui de his in arcanis habet:in
quadam cuſtodia eſſe hoĩes/neq; decere quẽq̃ ex hac ſeipſum ſoluere:neq; auſugere / magnus qui/
dem mihi uidet:neq; cognitu facilis.Verũtamẽ id mihi o Cebes recte apparet dictũ : deos qdem
curã habere noſtrũ:nos uero hoĩes unam quãdam ex poſſeſſionibus eſſe deorũ.An non ita tibi ui/
detur.CE.mihi quidem.SO.Nõne igitur & tu ſiquid ex mancipiis tuis ſeipſum perimeret / cũ tu
nullo modo id permiſiſſes iraſcereris utiq; illi.Et ſi poteſtatẽ haberes pœna quadã afficeres.CE.
Omnino.SO.forte igitur hac ratione haud pręter rationẽ eſt nõ prius decere ſeipſum interficere
q̃ Deus neceſſitatẽ aliquam impoſuerit qualem nobis impoſuit in pręſentia.CE. Conſentaneũ id
quidem apparet.Quod uero dicebas modo philoſophos perfacile uelle mori:abſurdum o Socra
tes uidetur eſſe;ſiquid quod nunc diximus rationẽ habet:deum uidelicet noſtrũ eſſe curatorẽ: nos
uero in rebus eius poſitos eſſe.Nulla enim id rationẽ habet:prudentiſſimos uidelicet homines nõ
ęgre ferre ab ea cura ſe amoueri quã ſibi pręſtẽt dii optimi omniũ rerũ gubernatores.Nunq̃ enim
putaret uir prudens ipſum ſe melius eſſe curaturũ/ſi liber euaſerit:ſed demẽs aliquis forſitã id pu/
taret ſugiendum.ſ.eſſe a domino:neq; cogitaret non eſſe id quod bonũ eſt ſugiendum.Sed in eo
maxime ꝑmanendum.Ideoq; abſq; ratione fugeret.Qui uero mentẽ habet/ſemper apud eum qui
ſit melior eſſe cupit.Atq; ita o Socrates contra oĩno conueniẽs eſſe uidetur q̃ quod pauloante dice
batur.Sapiẽtes quidem decere grauiter mortẽ ferre.Inſipientes uero libenter.Socrates igitur cũ
hęc audiſſet delectari uiſus eſt argutia Cebetis.Conuerſuſq; ad nos / ſemꝑ inquit hic Cebes rõnes
quaſdam ꝑſcrutatur:neq; admodum facile quod quiuis dixerit uult admittere.Tunc Simias mihi
quoq; inquit nõ nihil uidetur Cebes dicere.Quo enim cõſilio ſapientes uiri meliores reuera q̃ ipſi
ſint fugiant illiſq; carere facile patiant!Atqui mihi uidetur Cebes ſermonẽ in te intẽdere qđ tam
facile & nos relinquas & deos/ut tu ipſe fateris/principes bonos.Iuſta dicitis inquit Socrates.arbi
tror enim uos dicere meipſum tanq̃ in iudicio oportere purgare.SIM.Et maxime quidem.SO.
Age ergo,Conabor nunc apud uos accuratius q̃ nuper apud Atheniẽſium iudices fecerim me de
fendere equidem o Simmia atq; Cebes niſi me migraturũ putarem primũ quidem ad deos alios
ſapientes & bonos:deinde ad homines defunctos his qui hic ſunt meliores/iniuſte agerẽ/non mo/
leſte ferens mortẽ.Nũc certe habetote/ſperare me ad uiros bonos iturum : ſed hoc quidem haud
omnino aſſeuerarẽ:quod uero ad deos dominos ualde bonos iturus ſim/ certum habetote ſiquid
aliud eiuſmodi & hoc utiq; me affirmaturũ.Propterea haud ſimuliter mortẽ moleſte fero.Sed bo/
no animo ſum ſperoq; ſuper eſſe aliquid his qui defuncti ſunt:atq; ut iam diu dicitur multo melius
bonis fore q̃ malis.SIM.Quidnã o Socrates cogitas!Nunqd ipſe cum iſthac ſentẽtia hinc abire!
An nos quoq; ꝑticeps eius relinquere!Nempe cõmune nobis quoq; id bonũ arbitror eſſe debere.
Pręterea ita demũ te apud nos purgaueris/ſi quę dicis/nobis etiã perſuaſeris.SO.Dabo equidem
operam.Sed Critonẽ prius auſcultemus.Videt enim mihi iam dudum nõ nihil ſignificare uelle.
CRI.Quidnam putas aliud o Socrates q̃ quod iam dudum mihi dicit is qui tibi uenenũ eſt datu/
rus:iubet enim te moneri ut quã parciſſime loquęris:diceris eos qui diſputant/nimiũ incaleſcere.
Nihil uero tale bibituris uenenũ conuenire.Alioquin eos qui id fecerint cogi interdũ bis quãdoq;
ter uenenũ bibere.SO.Mitte ipſum.Tantũ id quod eſt officii eius paret/ tanq̃ bis / & ſi oportuerit
ter pręhiturus.CRI.Et antea qdem ſerme id reſponſurũ ſciebam.Sed ille me iam dudum ſtimu/
lat.SO.Mitte ipſum.Ego uero o iudices rationẽ uobis iam reddere uolo ob quã mihi uideatur uir
qui per omnẽ uitam incubuerit philoſophię merito magna cum fiducia iminentẽ expectare mor/
tem/atq; bona ſpe eẽ:ſe ibi poſtq̃ hinc migrauerit maxima bona reportaturũ.Quẽadmodum igit
id ita ſe habeat o Simmia atq; Cebes conabor equidẽ aperire.Quicũq; philoſophiã recte aliquãdo
attigerunt nimirum uidẽtur latuiſſe cęteros homines/quod nihil aliud ipſi cõmentarẽtur q̃ mori/
atq; eſſe ſe mortuos.Quod ſi id uerum ẽ ꝑabſurdum foret/ ſi cum nihil pręter hoc aliud ꝑ oẽm ui
tam ſtuduerit hoc ipſo adueniente qđ iam diu agitabant exercebantq; grauiter ferrent.Hinc Sim/
mias arridẽs ꝑ Iouẽ inquit o Socrates mihi quidem haud multum ridere cupiẽti riſum expreſſiſti.
Nam multos arbitror fore qui ſi audiuerint aptiſſime i philoſophos dictũ putẽt.Noſtroſq; homi/
nes cõſenſuros & ualde qdẽ philoſophos reuera ſeipſos morti ꝓbere: nec tñ ſe latuiſſe / q̃ digni ſint
morte.SO.Forte id recte o Simmia dicerẽt pręter id quod ſe non latuiſſe addunt.Latuit ſane eos

qua

qua rõne ueri philoſophi/& mori ſtudeant/& morte ſint digni. Sed iã relinquamus illos/nobiſq; ip/
ſis loquamur. Putamus ne aliqd eſſe mortẽ? SIM. Aliquid certe. SO. Nũquid aliud ꝗ animæ a cor
pore ſolutionẽ? Eſſeq; id mortuũ eſſe. ſ. ſolutũ ab aĩa corpus ꝑ ſe ſeorſum eſſe. Seorſum quoq; a cor
pore aĩam ſolutã ipſam ꝑ ſeipſam exiſtere. Nũqd mors præter hoc aliud eſt? SIM. Nihil aliud. SO.
Cõſidera bone uir/num tibi idẽ quoq;/& mihi uideat̃. Ex his enim uos arbitror planius quæ ꝑqui-
rimus ĩuẽturos. Videt̃ ne tibi philoſophi officiũ eſſe ſectari eas quæ appellant̃ uoluptates? Quales
ſunt epularũ: atq; poculorũ. SIM. Minime quidẽ o Socrates. SO. ſed nunqd uenereorũ? SIM. Nullo
mõ. SO. qd reliqũ corporis cultũ an multifacere philoſoph⁹ tibi uidet̃? Vt habere ueſtes egregias
calceoſq;/& alia quæ circa corpus ſunt hornamẽta/utrũ multifacere tibi uidet̃/an nihilipendere ni/
ſi quatenus magna cogat neceſſitas illis uti. SIM. Mihi quidẽ uidet̃ uerus philoſophus hæc omnia
floccipendere. SO. An nõ tibi uidet̃ eiuſmodi ſtudiũ haud ad corpus qdẽ declinare. Sed quantũ
fieri põt ab illo diſcedere/atq; ad aĩum ſe cõuertere? SIM. Mihi qdẽ. SO. Nõne igit̃ in eiuſmodi re-
bus primũ manifeſte apparet philoſophus præter cæteros homines aĩum ꝗ maxime põt a cõmer
tio corporis ſegregare. SIM. apparet. SO. Putãt uero plæriq; o Simia eũ hominẽ cui nihil taliũ dul
ce ſit/neq; illis fruatur reuera uiuere exiſtimandũ nõ eſſe ſed pene mortuũ: cũ uoluptates corporis
nõ ꝑcipiant. SIM. Veriſſima narras. SO. Quid aũt circa ſapientiæ ipſius acqſitionẽ. Vtrũ impedi/
mento eſt corpus: ſiqs ipſum ſociũ ad inueſtigandũ adſumpſerit: necne. Quale utiq;/tale aliqd di/
co. Habent ne uiſus/& auditus ueritatẽ in hominibus aliquã? An talia quædã ipſi quoq; poetæ ſem
per canũt/nihil nos audire nihil uidere ſincerũ: at corporis ſenſus ſinceri certiq; nõ ſunt neq; etiam
alii q̃ppe cũ cæteri oẽs his quodãmodo deteriores ſint. An nõ tibi uident̃. SIM. Prorſus. SO. Qñ
igit̃ anime ueritatẽ attingit? Qñ. n. aliqd cũ corpore tentat inueſtigare/proculdubio decipit̃ a cor
pore. SIM. Vere loqueris. SO. An nõ ſicubi ꝓprie in ipſa raciocinatiõe ſit ſibi aliqd eorũ quæ uere
ſunt manifeſtũ. SIM. Ita eſt? Raciocinãtur aũt tũc optime/qñ horũ nihil eũ perturbat/neq; auditus
neq; uiſus neq; dolor neq; uoluptas. Sed ꝗmaxime ſeipſum in ſe recipiens/deſerit corpus: neq; qc/
quam quoad fieri põt cũ illo cõmunicãs neq; attingens ipm quod uere eſt affectat. SIM. eſt ita. SO.
Nõne/& in hoc philoſophi animus maxime cõtemnit corpus/ab eoq; aufugit: quæritq; ſecundum
ſeipſum uiuere. SIM. Apparet. SO. Quid uero hæc o Simmia? Dicimus ne iuſtũ ipſum eſſe aliquid
an nihil? SIM. Aliqd per Iouẽ. SO. Rurſus ipm pulchrũ ipſumq; bonũ aliquid eſſe? SIM. Quidni?
SO. Num aliquando horũ aliqd oculis ꝑcepiſti? SIM. Nũꝗ. SO. An alio quodã ſenſu corporis atti
giſti? Loquor aũt de oĩbus ueluti de ipſa magnitudine. De ſanitate/de robore ipſo: ac ſummatĩ de-
cæterorũ oĩum eſſentia/ideſt quod unũ quodq; ſit: nunqd ꝑ corpus quodq; in his ueriſſimũ eſt ꝑſpi
citur. An ita ſe res hẽret. Quicũq; noſtrũ maxĩe/& ſinceriſſime cogitare mẽte ſe cõparat ipſumq; qd̕
aggredit̃ cogitandũ/hic proxime ad cognitionẽ ipſius accedit. SIM. Prorſus. SO. Nonne igit̃ ille
puriſſime faceret. Quicũq; ipſa mẽtis excogitatione ꝗ maximũ ſe ad unũ qd̕q; conferret. Neq; ui
ſum in excogitãdo adhibẽs/neq; ſenſum ꝑrius ullũ raciocinationi cõiungẽs. Sed ipſa ſecundũ ſeip
ſam mẽtis excogitatiõe ſincera utens/ipm ꝑ ſe quodlibet ſincerũ exiſtens ſtuderet uenari ab oculis
ab auribus/& ut ſummatim dicã/a toto corpore liber/utpote ꝑturbante animũ neq; ꝑmittente ueri
tatem ſapientiãq; aſſequi ſiquãdo in cõmunionẽ recipiat̃. An nõ hic erit/o/Simmia ſiquis unꝗ alius
ipſius quod uere eſt cõpos. SIM. Mirifice uera loqueris Socrates? SO. Nõne igitur ex his oĩbus ne-
ceſſario ſequit̃ opinionẽ eiuſmodi legittimis philoſophis uſq; adeo cõſtare debere/ut ad inuicẽ ita
loquant̃. Neceſſaria iã rõne concludit̃ nos quadã rõnis ipſius uia ad id cõſiderãdo ꝑduci uidelicet
donec corpus habemus aĩuſq; noſter tãto malo erit ãmiſtus/nũꝗ nos id quod deſideramus ueꝝ ad
uotũ cõſecuturos. Impedimẽta enim pene innumerabilia corpus p̃bet ꝑꝑ neceſſariã eius alimoniã
præterea morbi nobis hinc incidẽtes inueſtigationẽ ueritatis ĩpediunt amoribus cupiditatibus/ti
moribus/multiplicibuſq; imaginibus. Multis deniq; nugis nos implet/ut uerisſime dicat̃ nihil pẽſi/
unꝗ: ac ueri nobis afferre. Nã ad bella ad ſeditiões/ad pugnas nihil aliud ꝗ corpus multiplex eiuſq;
cupiditas impellit. Oĩa enim pecuniarũ gratia fiũt. Pecunias aũt quærere cogimur corporis gra-
tia uſui eius inſeruiẽtes/atq; ſit ꝑꝑ hæc oĩa a philoſophiæ ſtudiis abſtrahamur. Extremũ uero oĩum
eſt quod ſiqd ab ipſo ocii nobis cõtingat noſq; ad cõſiderãdũ aliqd conferamus inueſtigantib⁹ no
bis ruſus ubiq; ſeſe opponẽs tumultu quodã ꝑturbat aĩum/& quaſi ꝑcutiẽs reddit attonitũ: adeo
ut hoc obſtaculo impediti uerũ ꝑſpicere nequeamus. Cæterũ nobis reuera demõſtratum eſt: ſi qñ
optamus pure aliqd intelligere recedere a corpore oportere atq; ipſo aĩo res ipſas cõſiderare. At/
q; tũc/ut apparet cõpotes euadem⁹ eius qd̕ affectamus cuiuſue amatores ꝓfitemur nos eẽ ſcilicet
ſapiẽtiæ cũ uidelicet mortui fuerim⁹/queadmodũ ſignificat rõ/dum aũt uiuemus nequaꝗ. Nẽpe
ſi nihil cũ corpore pure diſcerni põt duobus alterũ/aut nullo modo poſſumus ſciam conſequi/aut
poſt mortẽ. Tunc enim animus ipſe per ſeipſum erit ſeorſum a corpore: prius uero nequaꝗ. Atq;/
dum uiuimus/ita/ut uidetur proxime ad ſcientiã accedemus ſi ꝗminimũ cũ corpore cõmertiũ ha
buerimus/neq; quicꝗ cũ illo cõmunicauerimus/niſi quantum ſumma cogat neceſſitas: neq; huius

Studiũ philoſophi non ad corpus ad animum.

Corpus impedimento eſſe philoſophãti

Quod ſenſus nõ capiat qc/ꝗ ſincere.

Sermo cupidi diſcẽdi & philoſophi ꝗrentis de corpore.

natura replebimur. Sed ab eiuſcogitatiōe cauebimus: quoad deus ipſe nos ſoluat: atq; ita puri/& a
corporis inſania liberati/ut conſentaneū eſt: cū talibus erimus cōgnoſcemuſq; per nos ipſos ſince/
rum quodlibet ideſt forſitan ipſum uerū/nā impuro quidē purū attingere nefas eſt. Talia equidē o
Simmia iudico neceſſariū eſſe/oēs diſcendi cupidos loqui inuicē/atq; opinari. An nō ita tibi uidet̃.
SIM. Et maxime quidā oīum o Socrates. SO. Si hæc igitur uera ſunt/o/amice magna ſpes eſt eundi
illuc quo nūc ergo ꝓficiſcor/ſicubi/& ibi ſufficienter eius rei ſe cōpotem fieri/cuius gratia tātū nos
negociū in ſuperiori uita ſuſcepimus. Hanc ergo migrationē/in præſentia mihi in iunctā bona cū
ſpe ſuſcipio: ſimiliterq; quiuis alius/q modo putauit præparatā ſibi mētē tanq̄ purificatā. SIM. Ita
prorſus. SO. Purificatio uero nōne in hoc cōſiſtit/quod iam dudū dicebamus uidelicet/ut q̄ maxi/
me poſſumus ſeiungamus a corpore animū? poteſt/& in præſenti tpe/& in futuro a corpore tanq̄ a
uinculis reſolutū. SIM. Maxime qdē. SO. Nōne igit̃ hæc mors appellat̃ ſolutio aīæ ſepatio a corpo
re? SIM. Prorſus. SO. Soluere uero ipſum quēadmodū cōfitemur oī tempore maxīe ac ſoli ſtudēt
qui recte/& philoſophant̃. Atq; hæc ipſa philoſophorū meditatio eſt animū a corpore ſoluere/atq;
ſeparare. Nōne ita? SIM. Ita uidet̃. SO. Quāobrem/ut inprincipio dicebā ridiculū foret ſi uir qui
ſe in uita ſic cōparauit/ut q̄ proxime ad mortē accederet ea deinde ad ueniēte pturbaretur. Nōne
ridiculū? SIM. Quidni? SO. Reuera igit̃ recte philoſophantes mortē cōmentant̃: atq; ab ea mini-
me oīum perterrent̃. Ita uero cōſidera. Cū.n. corpus quidē ubiq; aſpernent̃/ aīum uero ipſum cu-
piant ſecundū ſeipſum habere nōne ſumma eſſet abſurditas? Si tunc quando id euenit expaueſcāt
moleſteq; ferāt/neq; libenter illuc proficiſcantur/quo cū peruenerint/ſpes eſt eo quidē quod ama-
bant in uita potiri amabant aūt ſapientiā: eo aūt cuius cōmertiū moleſte ferebāt/liberari. An uero
amatis/& mulieribus/& filiis defunctis multi iā ſpōte uoluerunt ad inferos ꝓficiſci/ſperātes/eos ibi
uiſcere cū eiſq; uerſari quos amauerāt. Sapientiæ aūt uerus amator uehemēter in hāc ipſam ſpem
adductus nō aliter eam ꝓdignitate ulla ſe cōparaturū q̄ ſi moriatur imminentē mortē ægre feret/
ac non libenter hinc illuc emigrabit. Arbitrari quidē o amice oportet/ſi uere philoſophus ſit ma-
gnopere apud ipſum hāc opinionē ualere: ut nō alibi purā ſapientiā poſſe aſſequi ſperet q̄ in futura
poſt mortē uita. Si aūt hoc ita ſe habet nōne quēadmodū modo dicebā præter rōnē foret oīno ſi
mortē uir eiuſmodi formidaret. SIM. per Iouē cōtra rōnē. SO. Sufficiēs ergo cōiectura erit ſi quē
uideris moleſte mortē ferre/eū nō eſſe philoſophū: ſed philoſomatū quēdā .i. corporis amatorem.
Atq; eundē ferme philocrimatū/& philotizū .i. pecuniarū honorūq; cupidū: ac talē/aut alterū ho-
rum affectet/aut utrūq;. SIM. Oīno ita eſt/ut ais. SO. Proinde que o Simmia fortitudo nomīatur/
an nō uiris eiuſmodi maxime cōuenit? SIM. maxime. SO. Nōne/& tēperantiā cuius plæriq; aiūt of
ficiū eē nequaq̄ ꝓſternere ſe libidinibus: ſed paruipēdere illas modeſtiāq; ſeruare. His/dūtaxat cō-
uenit qui corpus deſpiciūt maxīe atq; in philoſophia uiuunt. SIM. Neceſſe eſt. SO. ſi.n. cōſiderare
uelis fortitudinē tēperantiāq; aliorū tibi perabſurda uidebit̃. SIM. Qua nā o Socrates ratiōe. SO.
ſcis utiq; cæteros omnes mortē unū ex maximis malis exiſtimare. SIM. Et maxime quidē. SO. Nō
ne igitur maiorū metu malorū qcūq; inter eos fortes ſunt ſubſtinēt mortē qū ſubſtinent. SIM. hoc
pacto. SO. metuēdo igit̃ atq; metu fortes ita ſunt oēs preter philoſophos/& ſi abſurdū eſt metu/uel
timiditate aliquē eſſe fortē. SIM. nimiū certe. SO. Quid aūt q inter eos moderati dicūtur nōne ſi-
mili quodā pacto affecti ſunt intemperantia uidelicet quādā tēperati. Quāq̄. Impoſſibile id eſſe di-
cimus uerūtū illis euenit affectio quædā huic ſimilis in iſthac eorū fatua tēperantia. Timentes enī
ne aliis careant uoluptatibus eaſq; appetentes a cæteris abſtinent/ab aliis ſuperati. Et ſi uocāt intē-
perantiā/a uoluptatibus ſuperari uerūtamen accidit eis ſupati: a uoluptatibus/alias ſuperent uolu-
ptates. Iā uero id illi ſimile eſt quod modo dicebat̃ .ſ. quodāmodo p̄ itemperantiā fieri tēperatos.
SIM. Simile qdem. SO. Aī aduertendū eſt o beate Simmia ne hæc haud q̄q̄ recta ſit ad uirtutē uia
uoluptates uidelicet uoluptatibus dolores doloribus/& metū metu/& maius minori tāq̄ nummos
cōmutare/ſed ille dumtaxat rectus ſit nūmus cuius gratia hæc oīa oporteat cōmutari/atq; uendūda/
ri .ſ. ſapiētia prudētia ꝓqua/& cū qua oīa ēpta ac uendita reuera ſit/& fortitudo/& tēperantia/& iu-
ſtitia: ac ſummatī uera uirt⁹ cū ſapiētia/ſiue prudētia/& accedentibus/& recedētib⁹ uoluptatib⁹/&
timorib⁹ cæteriſq; generis eiuſdē. Sī autē a ſapiētia ſegregata īuicē cōmutat̃ adūbratio q̄dā ſit eiuſ
modi uirtus ac reuera ſeruilis nihil ſani uerīq; poſſidēs. Virtutis aūt ueritas ī horū oīum purifica-
tiōe reuera cōſiſtat/& tēperātia/& iuſtitia/& fortitudo/& ſapientia ipſa ſit purificatio q̄dā. Quāobrē
hi q myſteria nobis cōſtituerūt minime cōtēnēdi uident̃ ſed reuera iādiu occulte nos admōere qcū
q; nō expiatus neq; initiatus migrabit ad īferos eū iacere ī luto qcūq; uero purgatus atq; ī itiatus il
luc acceſſerit cū diis habitat̃. Aiūt.n. q myſteria tractāt miſtri Bacchi ferētes ferulas narthecopho
ri quidem feruliger ī multi ſunt Bacchi non pauci. Hi uero/ut equidem opinor non alii ſunt q̄ qui
recte philoſophāti ſunt quorꝫ qdē ī nūero eē me neq; inferiorē qdē om ni ſtudio ꝓuiribus conatus
ſum. An uero recte contenderim aliquidue profecerim cum illuc peruenerimus certo ſciemus
ſi deus uoluerit paulopoſt/ut mihi uidetur. Hęc igitur mea excuſatio eſt o Simmia & o Cebes quam
uidelicet

uidelicet ob cãm cũ uos eoſq̃ q hic ſunt dños reliquã merito non ægre ferã neq̃ pturber: ſpero. n
me & illic nõ min⁹ q̃ hic bonos dños amicoſq̃ iuẽturũ. Multi nõ id minime credũt. Si igit̃ defenſio
mea nobis magiſq̃ Athenieñſibus iudicibus pſuaſit bñ ſe res hẽt. Cũ hæc Socrates dixiſſet ſuſcipiẽs
ſermonẽ Cebes ſic inqt cætera qd o Socrates recte dicta uident̃ q̃ntũ uero ad ipſam aĩam ſpectat.
ualde ãbigũt hoĩes ne aĩa a corpore ſepata uſq̃ ſit alteri⁹ ſed ea ipſa die qua hõ mortẽ obierit intereat
ſtatiq̃ ſeiũcta a corpore diſſoluat̃ atq̃ exhalãs q̃ in uẽtus / aut fumus diſſipet̃: atq̃ euaneſcat: neq̃ uſ
q̃ ulterius oĩno ſit aliqd. Profecto ſi eẽt alicubi collecta ĩ ſemetipſam / & ab his malis q̃ tu mõ narra/
bas liberata / multa nimirũ bonaq̃ ſpes eẽt o Socrates uera q̃ dicebas fore. Cæterũ ad id fortaſſe p-
ſuaſiõe fideq̃ nõ parua opus eſt: ut credat̃ ſupereſſe aĩam poſt interitũ hominis: atq̃ aliquã uim intel/
ligẽtiaq̃ habere. SO. Vera o Cebes loqueris. Verũ qd agendũ cenſes? an forte de his ipſis cõfabu-
landũ: utrũ ita fore an aliter pbabile ſit. CE. Libenter eqdẽ audirẽ de his rebus qd ſentias. SO. Ne-
minẽ arbitror hæc audiẽtẽ nec ſi cõmœdus qdẽ ſit eſſe dictuꝝ negari nũc me: ac de qbus minime
oporteat uerba facere. Si ergo placet oportetq̃ cõſiderare id hoc pacto cõſideremus utꝝ uideli-
cet apud ĩferos ſint mortuorũ aĩæ necne. Vetus qdẽ hic extat ſermo cuius memores ſumus abitẽ
qdẽ illuc aĩas defunctorũ: rurſuſq̃ huc reuerti / fieriq̃ ex mortuis: Atq̃ ſi hoc uerũ eſt / ut ex mortuis
iterũ uiuentes fiãt eſſent aĩæ illic noſtræ. Neq̃ enim rurſus fierent ſi alicubi nõ eſſent. Atq̃ hæc ſuf-
ficiens cõiectura eſt / ita eſſe / ſi reuera cõſtet haud aliunde uiuentes fieri q̃ ex mortuis. At uero niſi id
ſit alia opus erit rõne. CE. Oĩno. SO. Neq̃ uero id in hominibus ſolũ ſi planius ĩtelligere uis cõſi-
deres: ſed in aĩalibus oĩbus / & plantis: atq̃ / ut ſummatim dicã in oĩbus quæ gignunt̃ in his inq̃ oĩb⁹
cõſideremus nunqd oĩa ſic fiãt: neq̃ aliunde q̃ ex cõtrariis cõtraria qbuſcũq̃ tale aliqd cõtigit / quẽ-
admodũ pulchrũ turpi quodãmõ cõtrariũ eſt / & iuſtũ iniuſto aliaq̃ eiuſmodi q̃ plurima uidemus.
Ergo utrũ neceſſariũ ſit / cuicũq̃ aliqd eſt cõtrariũ / nullo mõ aliunde id q̃ ex ſuo cõtrario fieri. Velu
ti qñ qd maius efficit̃ neceſſe eſt ex eo qd añ fuerat minus / poſtea maius euadere. CE. Ita eſt. SO.
Nõne & ſi minus aliqd fiat / ex eo quod ante maius erat poſtea fiet minus. CE. Sic oĩno. SO. qnetiã
ex robuſtiori debilius / ex tardiori uelocius. CE. Prorſus. SO. Quid uero? Siqd euadat deterius / nõ
ne ex meliori. Et ſi iuſtus ex iniuſtiori? CE. Quidni? SO. In oĩbus igit̃ / ſatis id exploratũ habemus /
oĩa ita fieri / cõtra uidelicet ex cõtrariis. CE. pr̃ſus. SO. Quid rurſus. Eſt ne mediũ aliqd ĩter ɔtraria
duo? Duæ uidelicet ĩter illa gñationes / ſiue pgreſſiões ab altero qdẽ in alterũ: atq̃ in alterũ uiciſſim
ab altero. Sane inter maius: atq̃ minus mediũ obtinet incrementũ / & decrementũ: dicimuſq̃ id q̃-
dem creſcere: illud uero decreſcere. CE. Ita. SO. Nõne ſimiliter diſcerni uiciſſim: atq̃ cõfundi: fri-
geſcere / & in caleſcere: oĩaq̃ codẽ pacto. Et ſi nomina nobis deſunt alicubi / ubiq̃ tñ ita neceſſe ẽ fie/
ri uidelicet oĩa ex cõtrariis inuicẽ: generationẽq̃ eſſe utriuſq̃ uiciſſim in alterũ. CE. Oĩo quidem.
SO. Quid uero? ei quod eſt uiuere: eſt ne aliqd cõtrariũ? Quẽadmodũ ei quod uigilare eſt. Dormi
re cõtrariũ. CE. Sic eſt. Oĩno. SO. Quidnã? CE. Mori. SO. An nõ ex ſe inuicẽ hæc fiunt: ſiquid cõ-
traria ſunt. Cũq̃ duo ſint: duæ quoq̃ inter hæc gñatiões mutuæ / ſiue pgreſſiones. CE. Nihil prohi
bet. SO. Alterã quidẽ coniugationẽ eoꝝ q̃ mõ dicebã / ego tibi dicã / tam ipſam q̃ generatiões eoꝝ.
Tu uero mihi aperies alterã. Dico aũt illud quidẽ dormire illud aũt euigilare. Atq̃ ex ſomno uigi-
liã fieri / & ex uigilia ſomnũ? horũq̃ generationes hãc quidẽ cõniuere: illã uero expergiſci. Satiſfeci
tibi necne? CE. Satiſfeciſti certe. SO. Dic tu mihi quoq̃ ſimiliter de uita: atq̃ morte. An nõ cõtra-
riũ uiuere dicis eſſe: atq̃ mori? CE. equidẽ. SO. & ex ſe inuicẽ fieri? CE. Ita. SO. Ergo ex uiuente qd-
nam fiet? CE. mortuũ. SO. Quid aũt ex mortuo? CE. Neceſſe eſt confiteri uiuens. SO. Igit̃ ex mor-
tuis o Cebes uiuentia fiunt: atq̃ uiuentes. CE. Apparet. SO. ſunt igit̃ apud ĩferos aĩæ noſtræ. CE.
Videt̃. SO. Nonne ergo / & generationũ quæ circa hæc ſunt altera quidẽ manifeſta eſt? Mori enim
manifeſtũ eſt nõne? CE. Ita prorſus. SO. quidnã igit̃ faciemus. Non reddemus uiciſſim generatio
nem huic cõtrariã. Sed hac in re dumtaxat mãcam dicemus naturã eſſe? An uero neceſſe eſt redde-
re ei quod mori eſt cõtrariã quãdã generationẽ. CE. Oĩo. SO. Quãuero iſtã? CE. Reuiuiſcere. SO.
nonne igit̃ ſi reuiuiſcẽtia eſt pgreſſio quædã hæc eſt ex mortuis aduiuẽtes. CE. eſt utiq̃. SO. conue
nit ergo nobis hac ĩſup rõe: uiuentes ex mortuis fieri nihilominus q̃ mortuos ex uiuentib⁹. Quod
cum ita ſit ſufficientem coniecturã hinc haberi aĩas mortuoꝝ neceſſario alicubi eſſe unde iteꝝ re-
uertant̃. CE. Videt̃ mihi o Socrates hoc ex his quæ cõceſſa ſunt: neceſſario ſequi. SO. Animaduer
te ergo o Cebes haud ab re nos hæc / ut arbitror cõceſſiſſe. Niſi enim cõtinue altera uiciſſim alteris
redderentur quaſi quodã circulo remeantia: ſed directa quædã pgreſſio foret dũtaxat ex altero in
eius oppoſitum / neq̃ rurſus reflecterent̃ in alteꝝ facerentq̃ regreſſũ: oĩa tãdem mihi crede eãdem
ſubirẽt figurã: atq̃ paſſionẽ fieriq̃ ceſſarẽt. CE. Quonã id pacto dicis. SO. Haud quaq̃ intellectu
difficile eſt / quod loquor. Perinde enim ac ſi in ſomnũ caderet̃ quidẽ / ab eo uero in uigiliã nunq̃ re/
ſurgeret̃ / minime te latet / oĩa tandẽ eo deuentura / ut endimion ridicula quædã fabula uideat̃: neq̃
appareat uſq̃. Cũ cætera quoq̃ uniuerſa ſomno ſimiliter opprimant̃. Proinde ſi cõfunderent̃ qdẽ
oĩa nũq̃ diſcernerent̃. Anaxagoræ illud repẽte cõtingeret uniuerſa uidelicet eſſe ſimul. Eadẽ rõne

Propõitur diſcutiendũ an aĩa hominis ſit poſt obitũ

Generatiõem fieri a contrariis.

Argumẽtũ I/mortalitatis aĩæ ſumptũ a cõtrariorũ mutua gñatione.

o amice Cebes/ſi quæcūq₃ uitā acceperint moriant̃/mortuaq uero cū fuerit mortua relinquant̃/neq₃ iterū reuiuiſcāt an nō neceſſariū eſt oīno/cuncta demū īteriiſſe/nihilq₃ uiuere? Nā ſi ex aliis quidem uiuentia fierent. Poſtea uero perirent qd obſtaret quominus in interitū cuncta conſumerētur. CE. Nihil ꝓrſus o Socrates ſed mihi oīo uera loqui uideris. SO. eſt certe o Cebes maxime oīum ita/ut mihi uidet̃: neq₃ nos hęc ipſa quaſi decepti cōfeſſi ſumus: ſed reuera reuiuiſcētia eſt: atq₃ ex mortuis uiuentes fiūt: mortuorūq₃ ſupſunt aīæ. Atq₃ bonis quidē melius eſt: malis uero peius. CE. Atqui/& ſecundū illud o Socrates/quod frequēter uſurpare ſoles/ſi modo uex̨ eſt diſciplinā uidelicet noſtrā nihil eē aliud q̄ reminiſcentiā: & ſecundū hoc inq̄ neceſſe eſt nos ī ſuperiori quodā tpe/ea quorum nunc reminiſcimur didiciſſe. Id uero fieri non poſſet: niſi prius aīa noſtra fuiſſet alicubi q̄ in hanc humanā ſpeciē deueniret. Quāobrē/& hac rōne īmortale quiddā aīa uidet̃ eē. SIM. Quales huius rei demonſtratiōes habes o Cebes? Cōmemora nobis eas. Nō enim ſatis ī præſentia memini? CE. Vnā quidē rō eſt pulcherrima/quod interrogati homines ſiquis eos recte interroget/ipſi oīa quēadmodū ſunt reſpōdent. Atq nūq̄ id facere poſſent niſi ineſſet ipſis ſciētia rectaq₃ ratio. Deinde ſi qs eos ad geometricas figuras deſcriptioneſq₃/uel ſimile aliqd conuerterit/ibi manifeſte cōperiet ita id ſe habere. SO. Si hæc o Simmia ratio tibi nō ſatiſfacit/attende/an ſic tibi cōſideranti idē quod nobis uideat̃. Diffidis enim eā quā diſciplinā uocant/reminiſcentiā eſſe poſſe. SIM. Haud equidem diffido. Verūtamē id expedit mihi diſcere de quo ſermo eſt. ſ. reminiſci. Ac ferme ex his quæ Cebes cœpit dicere/iam recordor/& credo. Nihilominus tñ/& a te o Socrates qua rōne id mō ꝓbare ipſe aggrediebaris/ꝑlibēter audirē. SO. Hac eadē rōe/cōfitemur ſane quodāmō/ſiqs alicuiꝰ reminiſcat̃/oportere ipm̄ priꝰ aliqñ id ſciuiſſe. SIM. Prorſus. SO. Nūqd ergo/& hoc cōfitemur/quotiēs ſcīa hoc mō ꝓuēit/reminiſcētiā eā eē? Dico āt hoc pacto. Siqs aliud qddā uiderit/uł audiuerit/uł alio ꝑceperit ſenſu: neq₃ ſolū idipm̄ cognoſcat/uex̨ ēt agnoſcat aliud qddā/cuius nō una eadēq₃/ſed alia ſcīa ſit/nōne merito dicemus/hunc eius rei reminiſci in cuius peruenerit notiōem? SIM. Quonam pacto id dicis? SO. Hoc. Alia quodāmodo hominis ſcientia eſt. Alia lyræ. SIM. Quidni? SO. An ignoras hoc amātibus euenire/cū lyrā/aut ueſtē/aut qd aliud ex his aſpiciāt qbus uti eorū amatæ cōſueuerunt. Nā & agnoſcunt lyrā/& ſimul mente formā recolūt puellæ cuius erat lyra. Hoc uero eſt reminiſci. Ceu ſiquis cū Simmiā uiderit ſæpe Cebetis recordet̃. Et cæterā eiuſdem generis īfinita. SIM. Infinita per Iouem. SO. An nō igit̃ tale quiddam recordatio quædā eſt: Maxime uero ſi id nobis in illis cōtingat rebus/quas longitudine temporis/& negligentia obliuioni iam tradiderimus. SIM. Ita certe. SO. Quid uero? Contingit ne/ut qui equum pictum uiderit/pictāq₃ lyram reminiſcatur hominis? Atq₃ cū pictum aſpexerit Simmiā/ueniat illi in mentem/& Cebes. SIM. Sic utiq₃. SO. Nōne euenit etiā/ut qui Simmiam inſpexerit pictū ipſius quoq₃ Simmiæ recordetur? SIM. Euenit certe. SO. An non ſecūdū hæc oīa contingit/tū a ſimilibus/tum a diſſimilibus reminiſcentiam ꝓuenire. SIM. contingit. SO. Verū quotiens a ſimilibus quiſpiam reminiſcitur/an nō neceſſe eſt/id inſuper intelligere utrum deficiat hoc ſecundū ſimilitudinem necne ab illo cuius repetita memoria eſt. SIM. Neceſſe eſt. SO. Attende ſane/nunquid hæc ita ſe habeant: dicimus aliquid eſſe equale. Non dico lignū ligno neq₃ lapidem lapidi: neq₃ aliud eiuſmodi quicq̄: ſed ꝑter hæc omnia aliud quiddam ęquale ipſum dicemus ne aliquid eſſe an nihil? SIM. Dicimus per Iouem/& quidem mirifice. SO. An ſcimus/& ipſum quod eſt ęquale? SIM. Omnino quidem. SO. Vnde nam ſcientiā eius accepimus. An non ex his quæ mō diximus uidelicet conſpicati/uel ligna/uel ſaxa/uel alia quedam ęqualia/ex his illud excogitauimus/quod aliud eſt q̄ hæc. An non aliud quiddam apparet? Cōſidera uero/& hoc pacto. Nōne ſaxa/uel ligna ęqualia dum eadem ſunt alias ęqualia: alias inequalia nobis apparent. SIM. Penitus. SO. Quid aūt ipſa ęqualia? Poſſunt ne inęqualia tibi uideri? uel ęqualitas/inęqualitas? SIM. Nunq̄ o Socrates. SO. Quāobrem nō idem ſunt hęc ęqualia atq₃ ipſum ęquale. SIM. Nullo modo idem mihi apparent o Socrates. SO. Verūtamen ab his ęqualibus/q̄ alia ſunt q̄ ipſum illud ęquale ipſius ſimul: excogitaſti ſciam: atq₃ percepiſti. SIM. Veriſſima loqueris. SO. An non ſiue ſimile ipſum ſit/ſiue diſſimile. SIM. Oīno. SO. Nihil ſane refert: quatenus enim aliud conſpicatus/ex hac ipſa perſpectione aliud intellexeris/ſiue ſimile/ſiue diſſimile neceſſe eſt hinc reminiſcentiam prouenire. SIM. & maxime quidem. SO. Quid uero ad id. An ſic nos habemus circa ea quæ ſunt ut in his quæ modo dicebamus ęqualia/lignis/ſaxiſq₃/& aliis? Videntur ne ita ęqualia hæc eſſe/ut ipſum quod eſt ęquale. An deeſſe potius aliquid quominus talia ſint ęquale eſt ęquale ipſum: an nihil? SIM. Permultum certe deeſt. SO. Nonne confitemur quando quis aliquid intuens/animaduertat/appetere quidem hoc quod in preſentia uidet/eſſe tale quale quiddā aliud ex his quæ ſunt uerū deficere/neq₃ poſſe tale eſſe ęquale/quale ſit illud/ſed deterius eſſe: neceſſe eſt eū qui animaduertit/ante cognouiſſe illud cui dicit hoc quodadmodo ſimile fieri: ſed an plenā ſimilitudinem non accedere. SIM. Neceſſe eſt. SO. quid ergo? tale ne aliquid contingit/& nobis necne/circa hæc ęqualia ipſumq₃ ęquale? SIM. Quamplurimum. SO. Neceſſe eſt ergo nos ęqualis ipſius ſciam ante illud tp̄s habuiſſe/in quo primū uidentes ęqualia/agnouimus conari quidem hæc omnia talia

Oſtēditur noſtra ſcīa eē reminiſcētiā.

Quid reminiſcentia.

Quo pacto fiat reminiſcētia.

euadere

euadere quale eſt ipſum:attñ a perfectione ipſius abeſſe. SIM. Ita eſt. SO. At qui/& hoc confitemur
nos:neq; aliunde id agnouiſſe:neq; agnoſcere poſſe/ꝗ ex uiſu/uel tactu/uel alio quodam ſenſu:ſimi/
liter enim de his omnibus iudico. SIM. Similiter o Socrates ad id ſe habent de quo agitur oſtēden
dum. SO. At qui a ſenſibus quidē intellixiſſe oportet oīa quæ ſubiecta ſunt ſenſibus /illud quod eſt
ęquale appetere quamuis ipſum nō aſſequantur/an aliter dicimus? SIM. Haud aliter. SO. Ante.n.
ꝗ inciperemus uidere/aut audire aliiſq; uti ſenſibus oportuit nos ęqualis ipſius ſciam poſſidiſſe ui/
delicet qd ipſum ſit/ſi modo ęqualia hæc/quæ ſenſibus ſubiacēt ad ipſum adeo relaturi ſimus/ut iu
dicemus anniti quidē hæc oīa talia quale ipſum eſt euadere. Verumtamē deteriora relinqui. SIM.
Neceſſario ex ſuperioribus id o Socrates ſequitur. SO. An nō ſtatim nati uidimus/ & audiuimus
aliosq; ſenſus exercuimus? SIM. Oīno. SO. Oportuit autē/ut diximus/ante hæc ipſius ęqualis ſcien
tiam habuiſſe. SIM. Oportuit. SO. Quāobrem/ut uidetur/neceſſe eſt ante ꝗ naſceremur eam com
prehendiſſe. SIM. Sic apparet. SO. Nonne ſi eam ſortiti ante natiuitatē ipſam iam habētes nati ſu-
mus ſciuimus/& ante ortū:atq; ſtatim nati non ſolū ipſum ęquale maiuſq;/& minus/ uerūetiā eiuſ-
dem generis omnia. Non enim de ęquali magis nūc nobis eſt ſermo ꝗ de ipſo pulchro/de ipſo bo
no/de ipſo iuſto/atq; ſanto/& ut dico de omnibus quibus proprie hoc ipſum quod eſt aſſignamus
& interrogationibus interrogantes/& reſponſionibus reſpondētes:ut neceſſariū ſit nos anteꝗ na-
ſceremur horum oīum ſciētiam habuiſſe. SIM. Eſt ita. SO. Acſi acceptis ſciētiis nō ſemper obliui
ſceremur/oporteret/& cū ipſis naſci/ſemper etiam per omnē uitā ſcire. Nā ſcire id eſt acceptā ali-
cuius rei ſcientiā retinere. Nec amiſiſſe. An nō obliuionē ſciētiæ iacturā eē dicimus. SIM. Ita pror-
ſus o Socrates. SO. Sin autē acceptam ante ortū ſciētiam nati admiſimus/deinde uero freti ſenſi-
bus/circa ipſas ſcientias illas quas ante habueramus/recipimus nōne id quod diſcere appellam⁹
eēt ſciam ꝓpriā recupare atq; id remi niſci nominātes/recte nomiatem⁹. SIM. Recte. SO. fieri.n.
id poſſe apparuit. Videlicet/ut cū qs aliqd ſenſerit/uel uidēdo/uel audiēdo/uł aliter ſentiēdo aliud
qddā ex hoc agnoſcat cui⁹ erat oblit⁹:cui qdē hoc quodadmō ꝓpīquabat/ſiue ſimile id ſit/ſiue diſſi
mile. Ita qđ iampridē dico e duobus alterū:haud enī ſciētes nati ſumus ſcimuſq; per omnē uitam
omnes/aut quos deinde dicimus diſcere dūtaxat reminiſcunť:atq; diſciplina reminiſcētia ē. SIM.
Sic omnino ſe res habet/o Socrates. SO. Vtrū igitur eligis o Simmia? uel cū ſcia nos eſſe natos/uel
reminiſci poſtea/quorū prius ſciam acceperimus. SIM. Ambigo utrum in præſentia Socrates eli-
gam. SO. Quid uero potes ne eligere qd de hoc uideať tibi? Vir ſciēs poteſt ne/eorū quæ ſcit red-
dere rōnem/an contra. SIM. Neceſſe eſt o Socrates poſſe. SO. An uero tibi uidētur oēs rationē de
his quæ modo tractabamus afferre poſſe. SIM. Optarē equidē ſed multomagis uereor ne cras nul
lus hic homo ſit qui ꝓ dignitate id ſciat efficere. SO. Non igitur o Simmia putas omnes hoc itelli-
gere. SIM. Nullo modo. SO. Reminiſcuntur ergo que aliquando didicerant. SIM. eſt. SO. Quan
do uero acceperunt animæ noſtræ ſcientiam? Non enim poſtquam homines nati ſumus. SIM. Nō
certe. SO. Ergo prius. SIM. Ita. SO. erant igitur Simmia animæ etiam priuſꝗ in humanam ſpeciē
deuenirēt ſeorſum a corpore intelligētiamq; habebant. SIM. Niſi forte o Socrates /dum naſcere-
mur ipſas ſciētias accæperimus. Nā id etiā tēpus reliquum eſt. SO. Eſto ſic o amice. Sed quonam
alio tēpore eas admiſimus? Non enim habētes iam eas naſcimur/ut modo confitebamur. An ī eo
dem perdidimus:quo/& accepimus/an aliud tēpus afferre potes. SIM. Nullo Socrates modo ſed
nihil me dicere minime aduertebam. SO. An ergo ſic nobis ſe res habet o Simmia. Squidē ſunt ea
quæ cotidie prædicamus pulchrum ſcilicet quiddam:atq; bonum/& omnis eiuſmodi eſſentia: ad
quam omnia ſenſibus ꝑcepta referimus quæ/& prius erat noſtra/& tanquam noſtram querētes in-
uenimus:atq; ad ipſius exēplar referimus/neceſſe eſt ita/ut/& ipſa ſunt noſtram quoq; animā prius
etiam ꝗ naſceremur extitiſſe. At ſi hæc non ſunt/fruſtra utiq; ratio hæc tractata eēt. An nō ita ſe ha
bet:atq; par neceſſitas ē/& ipſa eē/& animas noſtras anteꝗ naſceremur/& niſi ipſa ſunt neq; hæc uti
q ſunt. SIM. Mirifice o Socrates/eadē mihi uidetur eē neceſſitas:atq; pulcherrime huc ratio nos ꝑ
ducit:ut ſimiliter tam animā noſtramꝗ eſſentiam ipſam quam modo dicebas anteꝗ naſceremur
extitiſſe cōfiteamur. Nihil enim/tam certum habeo ꝗ eē eiuſmodi omnia ęquidē maxime; Scilicet
pulchrum ipſum/& bonum aliaq; omnia que tu modo dicebas. Et quantum ad me attinet ſatis eſt
demonſtratum. SO. Quid uero uidetur Cebeti? Opportet enim illi quoq; pſuadere. SIM. Satis/&
illi arbitror perſuaſum:ꝗuis omniū repugnantiſſimus ſit/& ad credēdum tardidiſſimus. Opinor
tamē ſufficienter illi probatū:ante ortū noſtrum aīam extitiſſe. An uero poſt interitum noſtrū etiā
futura ſit nec mihi quidē ipſi o Socrates ſatis adhuc uidetur oſtenſum. Sed nunc etiam reſtat mul-
torum dubitatio illa quam in medium Cebes adduxerat:ne uidelicet homine moriente ſimul ani-
ma diſſipetur:atq; ita eſſe deſinat:quid enim prohibet fieri quod illam/& aliunde conſtitui :atq; eē
prius etiam ꝗ in corpus hominis laberetur:poſtquam uero ab eo diſceſſerit/tunc illam inſuper in-
terire Cebes recte loqueris Simmia. Videtur enim quaſi dimidium eius quod oportet probatum
ante uidelicet ꝗ naſceremur noſtrā animā extitiſſe:oportere autē id quoq; oſtendere poſtquā mor

tui fuerimus non minus fere q̃ eſſet anteq̃ naſceremur: ſi modo finem ſuũ demonſtratio ſit habitu
ra. SO. Demonſtratũ quidẽ eſt iſtud o Simmia/& o Cebes etiã nunc ſi modo uelitis/& id quod mo
do probatũ eſt/& illud quod ante conceſſeramus uidelicet omne niuẽs ex mortuo fieri in unum cõ
nectere. Si enim eſt anima prius/& cũ in hac uenit uitam fit homo/neceſſe eſt non aliunde eam q̃ ex
mortuis proficiſci/cur non neceſſarium ſit/ut etiam poſt mortẽ corporis maneat! cum oporteat ip
ſam ad hanc uitam reuerti. Demonſtratum igitur/& nũc eſt quod dicitur. Verũtamẽ uidemini tu
atq; Simmias cupere idẽ rurſus diligentius pertractari ac forſitan puerorũ more formidatis/ne re
uera corpore egredientẽ uentus diſſoluat: atq; diſpergat! preſertim ſi uentis uehemẽtius flãtibus
exeat. Ad hæc Cebes ſubridens/tanq̃ nobis id formidãtibus inquit o Socrates contra perſuadere
conare immo uero nõ tanq̃ formidantibus nobis ſed forte eſt inter nos puer aliquis talia metuens
huic ergo annitamur perſuadere: ne mortem ceu laruas pertimeſcat. SO. Opportet certe huic me
deri carminibus quottidie quoad ſanus efficiatur! CE. Sed ubi nã medicũ eiuſmodi nanciſcemur
o Socrates/cũ tu deceſſeris! SO. Ampla eſt o Cebes Græcia/in qua ſunt uiri præſtantes. Quamplu
rimæ ſunt barbaræ nationes per hos omnes eiuſmodi medicum debetis perquirere/neq; pecuniis
parcẽtes/neq; laboribus. Nihil eſt enim pro quo cõmodius oĩa quis expendat perſcrutãdũ quoq;
eſt etiam inter uos ipſos. Forte enim nõ facile inuenietis q melius q̃ uos id queat efficere. CE. Fiet
Quã quis in/genio ꝓprio poteſt cape/ſcere. id quidem: ſed redeamus iam ſi tibi placet unde digreſſi ſumus. SO. Mihi quidẽ placet. Quideni
prohibet. CE. Recte reſpondes. SO. An non tale aliqd a nobis ipſis ſciſcitari debemus. Cuinam
& quali conueniat ea paſſio per quam diſſolui poſſit. Et cui qualiq; ſit metuẽdũ/ne id patiatur. Et ſe
cundum quã qualemq; eius partem: deinde conſiderare cuiuſmodi anima ſit demum ex his animę
noſtræ gratia/uel confidere/uel timere. CE. Vera loqueris. SO. Nõne igitur ei quod componitur
iamq; compoſitum eſt natura id pati conuenit! ut quatenus eſt compoſitum diſſoluatur. Siquid ue
ro non ſit compoſitum/huic ſoli potiſſimum nulla accidit diſſolutio. Mihi quidem ſic apparet Ce
bes. SO. An non quæ ſemper ſecundũ eadẽ eodemq; modo ſe habent/hæc maxime eſſe conuenit
ſimplicia! Quæ uero alias aliter/nec unq̃ ſecundũ eadẽ hæc eſſe compoſita. CE. Ita equidẽ opinor.
SO. Redeamus iam ad illa/ad quæ in ſuperiori diſputatione proceſſimus ipſa eſſentia cuius inter
rogando reſpondendoq; rationem hoc ipſum quod eſt aſſignamus/utrum eodem modo/& ſecun
dum eadem ſe ſemper habet! An alias aliter: uidelicet/& ipſum ęquale/ipſum pulchrum/ipm unũ
quodq; quod eſt ens utrum mutationẽ aliquando aliquã ipſa recipiũt: an ipſorum unũquodq; ſem
per id quod eſt uniforme exiſtẽs ipſum per ſeipſum eodẽ modo/& ſecundum eadem ſe habet. Ne
q; unq̃: neq; uſq̃ neq; ullo pacto mutationem aliquam ſuſcipit. CE. Neceſſe o Socrates hæc eodem
modo/& ſecundum eadẽ ſe ſemper habere. SO. Quid autem dicemus de multis quæ ſimiliter pul
chra dicuntur ſcilicet/hominibus/equis/ueſtibus/uel aliis quibuſcunq; talibuſq;/uel pulchra dicun
tur/uel ęqualia/uel etiam de omnibus quæ illis ſynonima ſunt/num hæc ſecũdum eadẽ ſe ſemper
habent. An potius omnino contra q̃ illa uidelicet/neq; ipſa ſibimet/neq; inuicem unquam/ut ſim
pliciter loquar/ullo pacto ſecundum eadem eodemq; modo ſe habent. CE. Hæc o Socrates nun
quam eodem modo ſunt. SO. Et hæc quidem tangi uideri/aliiſq; ſenſibus attigi poſſunt. Quæ ue
ro ſemper ſecundum eadem permanent ſola intelligentiæ ratione percipiuntur: ſuntq; inuiſibilia
quæ talia ſunt neque cernuntur unq̃. CE. Vera omnino loqueris. SO. Vis ergo duas rerum ſpe
cies ponamus/alteram uiſibilium inuiſibilium alteram. CE. Ponamus. SO. & inuiſibile quidẽ mo
do ſemper eodem eſſe uiſibile uero non nunq̃ eodem Cebes. Hoc quoq; ponamus. SO. Age iam
aliud ne in nobis eſt q̃ hinc quidem corpus inde uero anima! CE. Nihil aliud. SO. Vtri nam ſpe
ciei corpus eſſe ſimilius cognatiuſq; dicimus! CE. Nemini dubium quin uiſibili. SO. Quid uero
anima! Viſibile ne aliquid eſt/an contra. CE. Non hominibus quidem o Socrates. SO. Atqui
nos de iis dũtaxat quæ ab hominum natura uideri poſſunt loquebamur! An de iis quæ ad aliam na
turam ſpectant tractabamus! CE. De iis dumtaxat quæ ad humanam. SO. Quid ergo de anima
dicebamus! Nunquid uiſibilem eſſe. CE. Non uiſibilem. SO. inuiſibilem ergo. CE. Ita. SO. Ani
ma igitur inuiſibili ſpeciei ſimilior eſt q̃ corpus. Corpus uero uiſibili. CE. Neceſſarium id eſt om
nino. SO. An non/& hoc euenire in ſuperioribus dicebamus! Vt cum anima ad aliquid conſide
randum ſocium ſibi corpus adſumit/uel per uiſum/uel per auditum/uel per alium ſenſum hoc enĩ
eſt per corpus conſiderare quin per ſenſus id agitur tunc quidẽ a corpore trahatur ad ea/quæ nun
q̃ eodem modo ſunt: atq; ipſa aberret/perturbeturq; quaſi ebria uacillet utpote quæ talia quędam
attigerit. CE. Prorſus. SO. At uero quotiens ipſe animus per ſeipſum excogitat illuc ſe confert ad
purum ſempiternum/immortale: ſemper eodem modo ſe habens: & tãquam ipſius cognatus ſem
per inhæret illi quotiens ipſe redierit in ſeipſum/eiq; liceat/ceſſetq; ab errore/& circa illa ſemper ſe
cundum eadem eodem modo ſe habet/utpote qui talia iam attigerit. Atq; hæc eius affectio ſapiẽ
tia/ſiue prudẽtia nominatur. CE. Præclare ac uere omnino loqueris Socrates. SO. Veri igitur ſpe
ciei rurſus tibi uidetur/ex his quæ/& in ſuperioribus/& modo dicta ſunt/anima eſſe ſimilior atq; co

gnatior

guatior. CE. Arbitror equidem o Socrates quemlibet/uel indocilem prorſus/& ptinacem ex hac
diſcurſione conceſſurum/animam/& per totum atq; per omne/ſimiliorem eſſe ei quod ſemper eo/
démodo eſt ꝙ oppoſito. SO. Quid autem corpus? CE. Alteri ſpeciei. SO. Conſidera rurſus hoc
pacto. Quamdiu in eodem ſunt anima: atq; corpus: hoc quidem ſeruire atq; ſubeſſe natura iubet.
Hanc uero præeſſe: atq; dominari. Secundum hæc rurſus utrū tibi uidetur ſimile eſſe diuino utrū
mortali? An non putas diuinum quidem tale eſſe natura/ut præſit/& ducat. Mortale uero/ut ſub-
iciatur ac ſeruiat. CE. Puto equidem. SO. Vtri igitur horū eſt anima ſimilis? CE. Conſtat o So-
crates animam quidem ſimilem eſſe diuino corpus uero mortali. SO. Animaduerte iam o Cebes
num hæc ex omnibus quæ dicta ſunt conſequantur. Videlicet ipſi diuino īmortali intelligibili/uni
formi indiuiſſibili ſemper eodem modo/& ſecundum eadem ſeipſum habenti/animam eſſe ſimili-
mam: humano uero mortali nec intelligibili/multiformi/diſſolubili/nunꝙ eodem modo ſibimet ſe
habenti/ſimillimum eſſe corpus. Poſſumus ne o amice Cebes hęc propter aliud quicꝙ afferre: quo
minus ita ſit. CE. non poſſumus. SO. Quid ergo? Cum hæc ita ſe habeant nonne corpori cōuenit/
ut breui ſoluatur. Animæ uero/ut omnino indiſſolubilis ſit/uel aliquid rei omnino indiſſolubili ꝓ
pinquū. CE. Quidni? SO. Cernis igitur poſtꝙ mortuus homo fuerit/quod in eo uiſibile eſt corpus
& in loco uiſibili poſitum/quod cadauer appellamus/cui cōuenit/ut diſſoluatur/concidat diffluat
nihil horum ſubito pati: ſed multum aliquando tempus ſupereſſe: ſiquis corpore ꝓbelle affecto de
ceſſerit. Corpus enim ſeruatum/& rebus quibuſdam ad durationem curatum quemadmodū in
Egypto faciunt incredibile quoddam tempus ferme integrum manet. Quinetiam ſi putreſcat cæta
men nōnullæ corporis partes/oſſa uidelicet/neruiq;: atq; ſimilia/ut ita dicā īmortalia permanent.
An non? CE. Ita. SO. Anima uero quæ inuiſibile quoddam eſt in ſimilem quendam aliumq; locū
migrans/excellentem/purum/inuiſibilem nobis occultum reuera ad bonū ſapiētemq; deum/quo
ſi deus uoluerit/pauloPoſt meo quoq; animo eſt migrandum anima inꝙ talis taliq; natura pręditâ
nunquid cum primum a corpore liberata fuerit diſſipabitur atq; peribit/ut multi putant permul-
tum abeſt o dilecte Cebes atq; Simmia immo multomagis ita ſe res habet: ſiquidem pura diſceſſe
rit corporeum nil ſecum trahens utpote quæ ſua cum illo in uita cōmunicauerit: ſed fugerit illud
ſemper/ſeq; in ſe colligerit tanꝙ ſemper id meditata/quod quidem nihil eſt aliud ꝙ recte philoſo-
phari/mortemq; reuera facile cōmentari/an non hæc eſt meditatio mortis? CE. eſt omnino. SO.
Anima inꝙ ſi ſic affecta diſceſſerit/nōne ad aliquid ſibi ſimile diuinum abit? diuinum/& immorta-
le/& ſapiens/quo cum peruenerit euadit felix ab errore/dementia/timoribus/duriſq; amoribus cæ
teriſq; humanis liberata malis/& quemadmodum de initiatis dici ſolet reuera reliquum tempus
uitam cum diis agit. Ita ne dicendum eſt o Cebes an aliter? CE. Ita per Iouem. SO. Si autem pol-
luta impuraq; decedat utpote quæ corpus ſemper āplexa ipſum dūtaxat coluerit/& amauerit eiuſ
q; uoluptatibus/& libidinibus quaſi ueneficiis quibuſdam delinita fuerit/& uſq; adeo capta/ ut ni-
hil aliud putet eſſe uerum niſi quod corporeum ſit quod tangi/quod uideri poſſit/quodue bibat/&
quod edat/& quo in ueneris utatur. Quod uero oculis quidem occultum/& inuiſibile ſit/uerumta-
men intelligibile/& philoſophia comprehendendum habere odio conſueuerit tremereq;/& fuge-
re/ſic in quam iſtitutam animam putas ne ipſam per ſe ſinceram euadere? CE. Nullomodo. SO.
Sed infectam inuolutamq;/ut arbitror contagione corporea/quam conſuetudo congreſſuſq; cum
corpore propter continuam familiaritatem plurimumq; eius cultum inſeruit quaſi iam naturalē.
CE. Ita putamus. SO. Ponderoſum uero o amice id putandum eſt/& graue terrenumq;/& uiſibile
quod anima eiuſmodi ſecum trahit. Ideoq; ab eo grauatur/& ad uiſibilem retrahitur locum metu
inuiſibilis: atq; occulti. Et quemadmodum fertur circa monumenta ſepulchraq; reuoluitur/ circa
quæ iam nonnulla apparuerunt animarum umbroſa phantaſmata/ qualia præferunt ſimulachra/
tales animæ quæ uidelicet non puræ deceſſerunt a corpore/ſed uiſibile aliquid trahentes / quo fit/
uideri poſſint. CE. Conſentaneum eſt o Socrates. SO. Conſentaneū tamen o Cebes: non eſſe has
bonorum animas/ſed malorū quæ circa hæc oberrare cogūtur pœnas dantes uitæ improbe actę.
Itaq; tandiu circumuagantur quo ad cupiditate naturæ corporeæ comitante/rurſus induant cor-
pus. Induunt autē/ut decens eſt eiuſmodi mores quales ī uita exercuerunt. CE. Quales dicis mo-
res o Socrates. SO. Eiuſmodi eos quidem qui uentri dediti per inertiam: atq; laſciuiā uitam ege-
runt/neq; quicꝙ penſi pudoriſq; habuerunt decens eſt aſinos ſimiliaq; ſubire. An non putas? CE.
Conſentanea loqueris. SO. Qui uero iniuria tyrannides/rapinas/præcęteris ſecuti ſunt in luporū/
accipitrum/miluorum genera par eſt/pertranſire: num alio has/migrare dicendū eſt? CE. Ita po-
tiſſimum. SO. Similiter/& in cæteris abeunt enim in ea genera/quelibet quibus in uita mores ſimi/
les contraxerunt. CE. Manifeſtum id quid. SO. Nonne horum feliciſſimi ſunt/& in optimum pro
ficiſcuntur locum/quicunq; popularem ciuilemq; uirtutem quam temperantiam/& iuſticiam no-
minant: exercuere abſq; philoſophia quidē atq; mente/ſed ex conſuetudine exercitationeq; acqui-
ſitam. CE. Quonam pacto hi feliciſſimi ſunt? SO. Quoniā decens eſt hos in in tale quiddā genus

Argumētum ab actióibus.

Egiptii Diu ſeruāt cadaue ra medicamē/tis.

Animas pra/uorum uerſari circa ſepul cra atq; um/broſas imagi/nes apparere:

iterũ ciuile miteq; demigrare: quodãmodo apum/aut ueſparũ/uel formicarũ. Atq; deinde in idẽ
rurſus genus humanũ modeſtoſq; ex illis homines fieri. CE. Ita decet. SO. In deorum uero genus
nulli fas eſt peruenire prꝫter eos qui diſcendi cupiditate flagrantes/& philoſophati ſunt/& puri pe
nitus deceſſerunt. Horũ quidem gratia o amice Simmia atq; Cebes qui recte philoſophantur ab
omnibus corporis cupiditatibus abſtinent/atq; ita perſeuerant nec ſe illis unq̃ tradunt: neq; fami
liæ iacturam paupertatẽq; formidant: quemadmodũ multi pecuniarũ cupidi: neq; rurſus cõtem
ptum: atq; ignominiam quẽadmodum q magiſtratus ãbiunt/& honores: deinde ab his abſtinent.
CE. Neq; enim deceret o Socrates. SO. Non per Iouem. Quãmobrem hi qui animũ ſuũ colunt:
neq; corpori figendo uiuunt/ſpretis his omnibus/haud quaq̃ ea gradiuntur uia qua ſuperiores il
li quos narrauimus/quia uidelicet: quo proficiſcantur ignorent. Ipſi uero exiſtimãtes philoſophiæ
eiuſq; ſolutioni repugnandum non eſſe hanc ea ſequuntur uia qua eos ipſa ducit. CE. Quonam pa
cto o Socrates? SO. dicã equidẽ. Cognoſcunt profecto uiri ſcientiæ cupidi quemadmodũ eorum

Cogitatio boni philoſophi circa id qđ agere debeat.

animã ſuſcipit: reuera ligatam in corpore: atq; implicitã/ac per ipſum quaſi per carcerem quendã
res conſiderare coactam: cumq; per ſeipſam id non faciat/omni prorſus inſcitia inuolutam cogno
ſcunt præterea/quemadmodũ philoſophia perſpiciens q̃ callide corporeũ uinculũ adſtringat ani
mam/quippe cũ per ipſam fiat concupiſcentiã per quam deuinctus animus adiutor fit ad ſeipſum
deuinciendũ: cognoſcunt inq̃ uiri ſcientiæ cupidi quẽadmodũ philoſophia eorũ animã ita cõſtitu
tum ſuſcipiens/paulatim inſtruit/ſoluereq; aggreditur/oſtendens: q̃ fallax oculorũ: q̃ fallax auriũ/
cæterorumq; ſenſuũ ſit iudiciũ: ſuadens ab his diſcedere/quatenus hærere illis ſumma non cogat
neceſſitas: ſeq; in ſeipſam reuocare: atq; colligere: nec ulli credere præterq̃ ſibi/quatenus uidelicet
ipſa per ſeipſam intelligat quodlibet eorũ quæ ſunt exiſtens per ſeipſum. Quod uero ipſa per alia
conſideret exiſtens in aliis aliud/nihil exiſtimare uerũ: eſſe uero eiuſmodi quidẽ ſenſibile atq; uiſibi
le. Quod autem ipſa per ſe conſideret intelligibile atq; inuiſibile. Huic ergo ſolutioni ueri philo
ſophi animus repugnandum õn eſſe iudicans/ſic a uoluptatibus/cupiditatibus/doloribus/timori
bus/pro uiribus abſtinet/iudicans/quando quis uehemẽter delectetur/uel metuat/uel doleat/aut
cupiat: haud tantũ ab his dũtaxat pati malum/ quantũ quis forſan exiſtimarit/ uidelicet ſi propter
concupiſcentias/uel egrotet quiſpiam/uel pecunias conſumpſerit; ſed quod malorũ omnium ma
ximum/extremum/turpiſſimũ eſt/perpeti: neq; tamen illud animaduertere. CE. Quidnã hoc eſt.
SO. Quod uidelicet omnis anima hominis cogitur delectari/uel dolere circa aliquid uehemen
ter/ſimulq; putare illud circa quod hoc maxime patitur manifeſtiſſimũ eſſe: atq; uerisſimũ: cũ lon
ge ſit ſecus. Hec autẽ maxime ſunt quæ uiſibilia ſunt: nonne? CE. Omnino. SO. An non in hac paſ
ſione anima q̃ maxime ligatur a corpore. CE. Quonam pacto? SO. Quoniã omnis uoluptas: atq;
dolor quaſi clauũ tenens animam corpori affigit: atq; connectit/efficitq; corpoream adeo/ut iam
opinetur/ea eſſe uera quæ ſuadeat corpus: nempe ex eo quod eadem opinetur cũ corpore: eiſdẽq;
oblectetur/cogitur/ut puto eiuſdẽ moris eiuſdemq; alimoniæ fieri. Vt nunq̃ poſſit pura inuitã alte
ram proficiſci/ſed ſemper plena corporis labe egrediatur. Ideoq; cito cadat rurſus i aliud corpus/
& quaſi ſata iterum innaſcatur: atq; propterea a cõmertio diuinæ/puræ/uniformis eſſentiæ aliena
prorſus euadat. CE. Veriſſima narras/o Socrates. SO. horum igitur gratia o Cebes iuſti ſcientiæ
ſtudioſi temperantiã fortitudinẽ ſequuntur: non antẽ illorũ/quorũ gratia cenſet uulgus: an tu pu
tas? CE. Minime quidem. SO. Non certe. Sed ita ueri philoſophi animus cogitaret: nec ullo mo
do arbitraretur/cũ ipſum philoſophia ſoluiſſet: oportere iterum uoluptatibus doloribuſq; ſe dede
re iterũq; uinciri/atq; irritum opus facere: quaſi telam Penelopes retexentem. Immo uero horum
tranquillitati ſtudens/ſequenſq; rationem: ac ſemper in ea permanens: uerũ: & diuinũ/opinionem
q; ſupereminens cõtemplatur a quo nutritus ita uiuendũ cenſet q̃diu uiuat: atq; ſperat ſe ubi deceſ
ſerit i cognatũ atq; tale migrantẽ ab humanis eximi malis: ex huiuſmodi qđ educatiõe nõ ẽ cur me
tuat o Simmia & Cebes/ne cũ recedat a corpore: diſtrahat: & diſſipet oĩſq; i uẽtos uita recedat.

Vm hæc Socrates dixiſſet lõgum factũ eſt ſilentiũ: & ipſe quidẽ Socrates quæ dicta fuera
ſecum ut uidebatur repetebat/idemq;: plerîq; noſtrum faciebant. Cebes autẽ: & Simmias
parumper inſuper inuicẽ collocuti ſunt. Hos ergo intuitus Socrates. Quidnam uobis inq̃
de his quæ dicta ſunt uidetur? An forte aliquid inſuper in his deſideratis? Multæ.n.adhuc dubita
tiones coniectioneſq; ſuperſunt. Si quis ſufficienter/ea ſit tractaturus: ſi igitur aliud quiddam inter
uos agitatis/nihil dico. Sin autẽ in his quæ dicta ſunt hæſitatis ne uereamini loqui atq; percurrere/
ſiqua in parte putatis melius dici poſſe. Quinetiam ſociũ me adſumite/ſi me cũ id cõmodius fieri
poſſe exiſtimatis. SIM. Verũ equidẽ Socrates tibi fatebor. Iamdudũ ambigens uterq; noſtrũ im
pellit alterũ iubetq; interrogare propter audiendi cupiditatem. Veremur aũt ne tibi ob præſentẽ
calamitatẽ rogitando ſimus moleſtiores. Hæc Socrates audiẽs leniter arriſit dicens: pape o Simia
q̃ difficile aliis pſuaderẽ: hãc me fortunã haud q̃q̃ aduerſam exiſtimare/qñ ne uobis qdẽ id pſuade
re poſſum. Quippe cum metuatis ne difficilior mœſtiorq; ſim in pñtia/q̃ in ſuperiori fuerim uita.

Atq;

Atq; ut apparet:deterior cygnis ad diuinandū uobis eē uideor. Illi qdē qñ ſe breui præſentiūt mo
rituros/tūc magis admodū dulciuſq; canūt q̄ antea cōſueuerint/cōgratulātes/quod ad deū ſint cu
ius erant famuli iā migraturi:homines uero cū ipſi mortē expaueſcāt/cygnos quoq; falſo crimināt
tur quod lugentes mortē ob dolorē cantū emittāt. Profecto haud aīaduertūt nullā eē auē q̄ cantet
qñ eſuriat aut rigeat/aut quouis alio afficiat̄ incōmodo. Nō ipſa philomēa nec hirundo/nec epops
quas ferūt p querimoniā cantare lugētes. At mihi:neq; hę aues prædolore uideāt canere:neq; cy
gni. Sed qa Phoebo ſacri ſunt/ut arbitror diuinatiōe p̄diti præſagiunt alterius uitæ bona:Ideoq; cā
tant alacrius geſtiūtq; ea die q̄ ſuperiori tpe. Atq; & ego arbitror me cygnorū eſſe cōſeruū/eidēq;
deo ſacrū:neq; deterius uaticiniū ab eodē dño hēre q̄ illos neq; ignauius e uita decedere. Quap
pter licet nobis huius gratia dicere:& interrogare qcqdlibet:quoad atheniēſiū undeciuiri ſinunt.
SIM. Præclare loqueris. Itaq;/& ego tibi aperiam qua ī re dubitē:& rurſus hic Cebes qdnā ex ſupe
riori diſputatiōe minus admittat. Mihi qdē o Socrates quēadmodū fortaſſe tibi quoq; uidetur de
his qdē rebus manifeſtā ueritatē in uita præſenti/aut nullomodo/aut ſumma cū difficultate intelli
gi poſſe. Quæ tñ de his dicant̄/ea nullomō redarguere/adeo:ut nō prius deſiſtas q̄ examinando al
terutet/acquieſcat mollis nimiū iudico eſſe uiri:oportere.n.circa hæc alterutrū efficere:aut diſce
re:uel inuenire quēadmodū ſe habeant:aut ſi hæc fieri nequeant:optimū atq; tutiſſimā humanarū
rōnum eligere:qua quis tanq̄ rate uehat̄:atq; ita pcellas huius uitæ pertranſeat:ſi nequeat firmio
ri quodā uehiculo:uel diuino aliquo uerbo tutius ac minori cū periculo tranare. Atqui ego nūc nō
uerebor interrogare:præſertim cū ad hoc ipſe nos adhorteris:ne forte me ipſum qñq; ſim culpa
turus:quod nūc quæ mihi uideant̄ minime dixerim. Profecto mihi o Socrates una cū hoc Cebete
tua dicta reputāti haud ſatis cōfirmata uident̄. SO. Forſan uere o amice opinaris. Sed dic qua in
parte minus ſufficienter dicta fuiſſe cenſeas. CE. In hac utiq;. Nempe de harmonia:& lyra:& fidi
bus idē poſſet qſpiā dicere harmoniā uidelicet eſſe inuiſibile quiddā:& incorporeū:& perpulchrū Proponitur diſcutiēdum an anima ſit conſonantia
atq; diuinū in lyra rite tēperata. Ipſam uero lyrā fideſq; corpora eſſe:atq; corporea:& cōpoſita ter
reſtria q;:& mortali cognata. Cū igit̄ aliqs:uel lyrā fregerit:uel fides inciderit:ſiue diſrupit poterit
quis eadē qua tu rōne pbare/neceſſariū eē illā ſupereſſe harmoniā:neq; diſperdi. Nulla.n. machi
natio foret lyram quidē eſſe adhuc fidibus iā diſruptis:atq; ipſas fides mortalis generis:harmoniā
uero:quę diuini:& immortalis cognata erat:priuſq̄ mortale illud interiſſe. Ille uero diceret adhuc
ſe alicubi harmoniā:atq; prius ligna:& fides putreſieri q̄ illa aliqd patiatur. Arbitror equidē o So
crates te animaduertiſſe/nos tale aliquid potiſſimū eſſe animā cogitare. Eſſe uidelicet ī corpore no
ſtro intenſionē:& cōplexionem quādam ex calido/frigido/ſicco/humido/cæteriſq; talibus:horūq;
temperantiā conſonantiāq; animā eſſe:reſultantē uidelicet in corpore poſtq̄ hæc ipſa bene mode
rateq; inuicē temperata fuerint. Si ergo anima harmonia quædā eſt/quotiens horum natura ī cor
pore propter morbos aliaq; mala īmoderate/uel remittitur/uel intenditur/neceſſe eſt animā qdē
q̄uis diuiniſſimā ſubito interire:ſicut ſolent cætere conſonantiæ/ſiue quæ in uocibus/ſiue quę ī aliis
artificū operibus fiunt. Reliquias autē corporis cuiuſq; diutius permanere/quouſq;/uel ardeant/
uel putreſiāt. Conſidera igitur qd huic rationi ſit reſpondendū:ſiquis cenſeat animā/temperantiā
quandam eſſe eorum quæ ſunt in corpore/prioremq; in morte perire. Tunc Socrates quemadmo
dum ſæpe ſolebat intuens acrius:atq; ridens/iuſte inquit tu quidē loqueris Simmia. Siquis ergo ue
ſtrū me facundior eſt/cur his non reſpondebat. Non.n. ignaue rationē attigiſſe uidetur iudico tñ
anteq̄ Simmiæ reſpondeatur:qd Cebes quoq; dānet/eſſe audiendū:ut tēpore interiecto deliberā
di habeamus facultatē. Deinde his auditis/uel his concedendū/ſi conſentanea uero uideātur affer
re ſin uero minus/rationē ſuperiorē defendendā eſſe:atq; retinendā. Quāobrē dic age o Cebes:qd
nā potiſſimum te turbet:quominus aſſentiaris. CE. Mihi quidem uidetur eodem reuolui eidemq;
quid in ſuperioribus diximus/crimini obnoxia eē. Quod.n. fuerit aīa noſtra priuſq̄ in huām deſcē
deret ſpeciē:haud equidē retracto:qn belliſſime dictū fuerit:ac niſi dictū eēt inuidioſum:ſufficien
ter demonſtratū aſſeuerarē. Attamē nobis mortuis ſuperfore:non ſic aſſentior. Neq; tamen Sim
miæ concedo obiiciēti:non eē animā ualidiorē corpore atq; diuturniorē. Videtur profecto mihi:
his omnibus anima præſtare q̄plurimū. Hic ergo ratio ſuperior ad me conuerſa ſic inquiet. Quid
nā ulterius ambigis. Cū uideas hoīe defuncto:quod in eo imbecillius fuerat ſupeſſe:cur nō conce
dis oportere etiā:quod ualidius diuturniuſq; erat:hoc ipſo in tpe ſupeſſe? Sed aduerte iā quāti mo
mēti ſit:qd ad id rñdeo. Similitudine mihi quoq; opus ē:quēadmodū Simmiæ. Profecto mihi pin
de hæc dici uident̄:ac ſiqs de hoīe textore ſene defuncto diceret:nōdū iteriiſſe illū ſed forte alicubi
ſupeſſe:cōiecturāq; afferret ueſtis:quā ipſe cū texuiſſet uſus fuerit:aſſereretq; eū adhuc eē incolu
mē:neq; interiiſſe. Ac ſiquis id nō credat īterrogaretur ab eo:utrū diuturnius ſit hoīs genus an ue
ſtis:qua quotidie quis utatur:quod ſi reſpondeat genus humanū diuturnius eē:tunc demonſtra
tū id eē putaret. Videlicet multo propterea magis:ſoſpitē eſſe hominē:quandoqnidem quod in
eo erat fragilius:nondum perierit:hoc autem o Simmia:ita ſe habere non arbitror. Sed conſi

dera tu quoq; quid dicam. Profecto quiuiſ intelligeret inepte illud adduci. Nã hic textor qui mul
tas cõtriuerit ueſtes multaſq; texuerit multis quidẽ poſterior obiit/ultima uero prior: neq; ꝑpte
rea magis ſequitur hominẽ eſſe ueſte uiliorẽ: atq; debiliorẽ: eandẽ fieri ſimilitudinẽ animæ ad cor
pus poſſe arbitror: ac ſiquis de his duobus eadem illa adducat: cõgrue dicere uideretur. uidelicet
animã quidẽ eſſe diuturniorem: corpus uero debilius/minuſq; diuturnũ: uerũ diceret quãlibet ani
morũ plura conſumere corpora/pręſertim ſi multos uiuãt annos. Si enim fluat corpus hominęq;
etiam uiuente diſſoluatur/anima uero quod conſumitur retexat continue/neceſſariũ tamẽ erit quã
do pieret anima tũc ultimam habere ueſtem: eaq; ſola priorẽ perire. Cum uero perierit anima/tũc
demum imbecilitatẽ naturæ ſuæ corpus oſtẽdere/cito putreſcens atq; euaneſcẽs/ut hac ratione nõ
dum confidere ualeamus/tunc etiã cum deceſſerimus animam noſtram ſuperfore. Nã ſi quis dicẽ
ti ẽt plura q̃ quę tu dicis cõceſſerit: nec ſolum ante ortũ noſtrum/animam extitiſſe/uet ſi etiam nihil
prohibere etiam poſt obitum quorundã noſtrum remanere/ſępiuſq; accedere/ac decedere fatea
tur: adeo enim naturam animæ ualidam eſſe: ut ſępius corpori indita ſe corpuſq; ſeruet/his tamen
conceſſis nõdum illud tibi daret/non defatigari in multis generationibus animã: ſed tandẽ aliqua
ex pluribus morte diceret omnino deleri. Quinetiam adderet neminẽ mortẽ illam diſſolutionem
q; corporis/quæ animæ quoq; interitum infert/poſſe diſcernere. eſſe enim ĩpoſſibile/ut quiſquam
noſtrum id ſentiat. Quod quidẽ ſi ita ſe habeat/nemo non ſtulte in morte confidit/niſi demõſtrare
poſſit animam omnino immortalem/atq; indiſſolubilem eſſe. Alioquin conſentaneum eſt neceſſa
rium eſſe/ut qui moriturus eſt/animæ metuat ſuæ ſemperq; ſit ſolicitus/ne in ea quæ proxime im
minet corporis diſiunctione prorſus intereat. Omnes igitur cum hæc audiuiſſemus / conturbati
ſumus/ut poſtea inuicem aperuimus: quod cum ſuperiori diſputatione nobis fuiſſet magnopere
perſuaſum/uiderentur/nos ab eo ſtatu in præſentia deturbaſſe/atq; eo iam deieciſſe/ ut nedum ra
tionibus iam adductis/ſed: & dicendis inſuper/fidem nullã adhiberemus: uerentes ne/ uel nos ne
quaq̃ boni eſſemus iudices/uel res ipſæ fide eſſent indignæ. Echecrates. Veniam equidẽ per Iouẽ
do uobis o Phædo. Nam mihi quidẽ modo te audienti/tale quiddã ueniebat in mentẽ. Cui nam ul
terius rationi credemus? Quippe cum ratio illa Socratis uſq; adeo pauloante probabilis/iam fidẽ
amiſerit! Mirum eſt enim quantũ apud me contra poſſit ratio illa ſemperq; potuerit / quæ animã
noſtram harmoniam quandã eſſe probat/& nunc quidẽ audita me ſubito in memoriã reuocauit/
quantum mihi quoque alias perſuaſerit. Quo efficitur/ut alia quadam ratione iterũ tanq̃ ab initio
prorſus indigeam/quæ mihi perſuadeat animam cum corpore non interire. Dic ergo per Iouem
precor quo pacto diſputationem peregerit Socrates: & utrũ ipſe quoq; : quemadmodũ de nobis
ipſe fateris/grauiter id ferre uiſus fuerit/an contra: benigne ſuam defenderit rationem: præterea
utrũ ſatis necne eã tutatus fuerit/hæc nobis q̃ potes diligentiſſime refer omnia. PHE. Equidem o
Echecrates ſæpe admiratus Socratem/nunquam maiori cũ uoluptate q̃ tunc præſens ſum admi
ratus: meq; affuiſſe ibi mirifice gaudeo: habuiſſe quidem illũ quod obiectionibus reſponderet: for
te non eſt mirandũ: ſed hæc in eo potiſſimũ ſum admiratus: primo quidẽ q̃ iocunde/benigne/ami
ce/adoleſcentiũ uerba recepit: deinde q̃ ſagaciter ſenſit nos illorũ rationibus fuiſſe commotos/de
mum q̃ oportune nobis adhibuit medicinã. Et quaſi fugientes atq; uictos reuocauit nos: conuer
titq; ad proſequendũ: atq; cõſiderandũ. ECHE. Quonam pacto? PHE. Dicam equidẽ. Sedebam
forte ad dexterã ei⁹ in ſubſellio quodã humili iuxta lectulũ. Ipſe uero Socrates ſedebat lõge ſupior.
Attrectãs igiẽ caput meũ cõprimẽſq; crines ſup ceruicẽ cõſueuerat. n. nõ nũq̃ ubi cõrigiſſet/ĩ meos
crines ludere: cras forſitan ĩquit o Phædo iſtas pulchras incides comas. PHE. Sic arbitror. SO. nõ
certe/ſi mihi aſſenſus fueris. PHE. qd ergo. SO. Immo hodie/& ego meas/& tu tuas: ſi nobis rõ ite
reat/neq; eã ipſi ſuſcitare poſſimus. At qui ſi ego tu eſſem: ac me fugeret ratio: more argiuorũ iure
rẽ: non prius comã nutriturũ: q̃ uiciſſem. SIM. Cebetẽq; expugnauiſſem. PHE. At uero cõtra du
os ne Hercules quidẽ dicitur ſuffeciſſe. SO. At tu me Iolaũ dum lux ẽ/ aduoca. PHE. Aduoco eq
dẽ: ſed non tanquã Hercules Iolaum: imo tanquã Iolaus Herculẽ. SO. Nihil refert. In primis uero
cauendũ/ne id nobis accidat. PHE. . Quid nã? SO. Ne rationũ euadamus oſores: quẽadmodũ nõ
nulli hominũ/o ſores fiunt. Nullum enim maiuſq̃ hoc malũ nobis poſſet accedere. Videlicet ſi ra
tiones odio habuerimus. Fit aũt eodẽ pacto odium & aduerſus rationes & aduerſus hoẽs. Odiũ
quidẽ contra homines tunc maxime ſubit/quãdo alicui nimiũ credimus abſq; arte / putamuſq; ip
ſum omnino uerum: & ſincerum: fidumq; uirũ eſſe. deinde uero mox: prauum infidumq; deprehẽ
dimus. Rurſuſq; alium eodem pacto. Itaq; quãdo quis ſępius offenſus ita decipitur: præſertim ab
his: quos præcipue familiariſſimos amiciſſimoſq; exiſtiabat: odit tandẽ plurimũ uniuerſos: putatq;
nihil omnino apud quem quã eſſe ſincerum. Ante latuit id ita accidere conſueuiſſe? PHE. An ſad
uertẽ equidem. SO. Ah non turpiter & abſq; humanarum rerum arte hic aggreditur hominibus
uti: ſi enim ex arte uti: ſtuderet: cogitaret utique rem ipſam ita ſe ut habet habere. uidelicet hoẽs
uehemẽter bonos aut malos: ꝑ paucos eẽ: medios uero plurimos. PHE. Quo id pacto dicis. SO.

Quemadmodum

Quemadmodum uidelicet in rebus contingit ualde/aut paruis aut magnis/An tu arbitraris quē
quam eſſe rarius/q̄ ualde magnum/aut ualde paruum reperire hominē uel canem uel quoduis ali
ud! Atq̧ rurſus cęlerimum & tardiſſimum/pulcherrimum/turpiſſimum/albiſſimum/nigerrimum
an ignoras in his omnibus extremorum ſumma/rara quidem & pauca eſſe/Media uero frequentia
atq̧ multa! PHE. Sic arbitror. SO. nonne igitur arbitraris/ſi improbitatis proponeretur Certamē
admodum paucos ī hoc genere ſummos inueniri. PHE. Cōſentaneum eſt. SO. Cōſentaneum qui
dem/uerū nō hoc pacto ſimiles rōnes ſunt atq̧ hoīes ſed te nūc ducētem ꝓſecutus ſum/Immo ue-
ro in hoc ſimilitudo cōſiſtit/qn̄ uidelicet qs abſq̧ rōnum arte/crediderit/rationem aliquā eē uetam
ſed paulopoſt appareat falſa quę quidē aliquādo talis eſt/aliquādo minime & rurſus altera ſimili-
ter atque altera. Precipue uero illis id euenit qui plurimū rationes cōtradictorias agitant/hos enī
ſcis putare tādem ſe ſapiētiſſimos euaſiſſe/ſoloſq̧ aīaduertiſſe/neq̧ in rebus neq̧ in rationibus eē ſa
num aliqd aut firmū. Sed oīa reuera tanq̄ in euripo ſurſum deorſūq̧ iactari nullūq̧ tp̄s in aliquo p
manere. PHE. Vere nimiū loqueris. SO. Nōne ęgritudo hęc Phedo miſerabilis eēt/ſi cum rō aliq̄
uera firmaq̧ ſit/comprehēdiq̧ ualeat: poſtea tn̄ auditis huiuſcemodi rationibus/que modo affer
re uera modo falſa uidenē aliquis hinc in ambiguitatem deductus/nō ſeipſum/neq̧ eius inertiam
ob id accuſet/ſed tandem uelut ęger libēter culpā oēm/a/ſeipſo in ipſas transferat rōnes & in reliq̄
uita eas odio habeat atq̧ uitupetet/rerum iam ipſarū ueritate ſcientiaq̧ priuatus. PHE. Per Ioue
miſerabilis ęgritudo. SO. In primis igitur diligēter. id caueamus ne perſuadeamus nobis nihil in
rōnibus eē ſanum: ſed multo magis nōdum eſſe nos ſanos. Itaq̧ totis uiribus ut ſani efficiamur eſt
annitendum tibi quidem & aliis totius reliquæ uite gratia. mihi uero gratia mortis. Qui in pericu
lo ſum ne in hoc ipſo tempore non ut philoſophum me geram: ſed ut contentioſum atque pertina
cem: quod quidam hominem a diſciplina alieniſſimi facere ſolent. Illi enim ubi aliqua d re ambigi
tur/nō ut res ipſa qua de agitur ſe habeat curant. ſed ut quæ poſuerunt ipſi. preſentibus uideantur
uera obnixe cōtendūt. atque ego mihi uideor: in hoc dūtaxat in p̄ntia ab illis differe. Quod non ut
preſentibus probem ea quæ dico: annitar niſi quatenus forte contingerit: ſed ut mihi ipſi uera q̄
maxime uideātur. Sic. n. cogito dulcis amice & uide quanto cum lucro ſit ratio mea. Si forte uera
ſunt quæ dico: opepreciū eſt ita credere: ſin aūt nihil ſuperē poſt mortē attamen hoc ipſum tem
pus ante obitū: preſentibus minus ero moleſtus: minuſq̧ deplorabo. Hæc autem ignorantia mi-
nime perſeuerabit mecū. malum id quidem eſſet: ſed paulopoſt delebitur. Sic equidem o Simmia
paratus & Cebes/reuertor ad diſputandū. Vos tamē ſi mihi aſſentiamini non Socrati cedite ſed ue
ritati. Si enim uera uobis loqui uidebor cōcedite/ſin minus omnino contradicite: diligenter cauē-
tes ne ego dum annitor me ipſam ſimul uoſq̧ decipiam/& uelut apes aculeo in uobis relicto abeā.
Sed iam accedendū eſt. Primū quidē redigite in memoriam mihi quę dicebatis/ſi minus meminiſ
ſe uobis uidebor. Simmias qdem ut arbitror diffidit ac metuit/ne anima quāuis diuinior pulchri-
orq̧ corpore: prius tamē pro harmonię natura intereat. Cebes aūt mihi uiſus eſt cōcedere diutur
niorem eſſe animam corpore ſed his addidit ſcire poſſe neminem/ne cum multa ſępius cōſumpſe
rit corpa: tandem qn̄q̧ poſtremum reliquēs corpus: ipſa quoq̧ pereat. atq̧ mors eiuſmodi tantū ſit
interitus animę. Corpus uero diſſolui continue conſueuerit. An non hęc ſunt/o/ Simmia & Cebes
quæ nos oportet conſiderare! SIM. & CE. Confitemur profecto. SO. Sed nunqd omnia quæ
dicta in ſuperioribus fuerant negatis! An quedā negatis quidē ſed conceditis alia. SIM. & CEB.
Quędā proculdubio. SO. Quid igitur de eo quod diſciplinam diximus reminiſcentiam eſſe: atq̧
ſi ita ſe res habeat neceſſario conſequi. alicubi fuiſſe animam priuſq̄ corpore clauderetur. CEB.
Mihi quidem iſtud dum diceres mirifice placuit: atq̧ nunc ſiqua unq̄ in alia in hac maxime ſenten-
tia permaneo. SIM. Similiter ego quoq̧ affectus ſum: uehementerq̧ admirarer/ſi mihi unq̄ hac
de re aliter uideretur. SO. At uero neceſſe ē hoſpes Thębane aliter tibi uideri ſi in hac opīone per
manſeris harmoniam uidelicet eſſe cōpoſitū quoddā: animā uero harmoniā quādā ex his quę per
corpus intenſa ſunt: conſtitutam. Nunquā enim admittes conſonantiam compoſitam prius eſſe q̄
illa ex quibus componi conſonantiā oportebat. Nunquid admittes! SIM. Nullo Socrates modo.
SO. Animaduertis igitur cogi te id confiteri: quādo dicis animam quidem eſſe priuſq̄ in humanā
ſpeciem corpuſq̧ deueniret. autēq̧ eſſe corporis cōſonantiā. Videlicet ex his quę nondum ſunt eē
conſtitui. Neque enī talis tibi eſt conſonantia: cui tu ſimile eſſe dicis. Immo uero prius eſt ipſa lyra
& fides & ſoni adhuc inconcinni: tandem uero ex omnibus componitur cōſonantia omniū poſtre
ma. primaq̧ diſperditur. Hic itaq̧ ſermo quonam pacto tuo illi cōcinet! SIM. Nullo modo. SO.
At uero ſicubi uerba concinnitatem ſeruare debent: precipue decet eſſe concinna. ubi de concen-
tu tractatur. SIM. Decet nimirum. SO. Hic igitur ſermo tibi diſſonat. Sed uide utrum ex his duo-
bus eligas: diſciplinam ne reminiſcentiam eſſe: an potius animam eſſe cōcentum. SIM. Primum
eqdē potius eligo. Id nāq̧ alterū abſq̧ demōſtratione admiſi ex ueriſimili q̄dā cōueniētia. Quēad
modū uidet & multis. Ego āt ea uerba q̄ p id qđ cōuenit demōſtratiōes faciūt ſemp in aīa iudica-

tis Ego autem ea uerba quę per id quod conuenit demonſtrationes faciunt ſemper in ania iudica
ui:ac niſi quis caueat ualde decipiunt/& in geometria & i cęteris oibus.Rō uero de reminiſcentia
atq; diſciplina fundamēto innitř fide digno.Dictum ē.n.aiam noſtram ita eē alicubi/prius etiam
ą̄ laberetur in corpus/ut illa ipſius eēntia habens ipſius quod ē cognomētum.Ego uero hác/ut mi
hi met pſuadeo/ſufficienter recteq; admiſi:proptereaq; neq; mihi neq; aliis animā appellantibus
harmoniā aſſentiri poſſum.SO.Quid uero Simmia!Videř ne tibi uel conſonātie uel alteri cuiquā
compoſitioni congruere/ut aliter ſe habeat ą̄ illa ex quibus conflatur.SIM.Nullo modo.SO.Ne
q; ēt ut aliud quicą̄ ut arbitror patiatur aut ut agat ą̄ illa uel agāt uel patianř.SIM.Aſſentior.SO.
Non igiř conuenit cōſonantiam ea ducere ex quibus compoſita eſt:ſed ſequi.SIM.opinor ita.SO.
Quare pmultum abeſt ut harmonia in cōtrarium moueatur aut ſonet/aut quicą̄ aliud edat parti
bus ſuis aduerſum.SIM.Permultum proculdubio.Quid uero cōſonantia nō ne eatenus pro na
tura ſua cōſonātia eſt/quatenus tēperatř!SIM.Haud ſatis intelligo.SO.Non ne ſi magis pluſq; con
temperetur/ſi modo id admitit/magis pluſq; conſonantia ē!Sinuero minus atq; perpaucum/mi
nus ipaucūq; ſimiliter.SIM.Omnino.SO.Nūquid de anima id dici poteſt!Vt uel in minima qua
dam re alia aia hoc ipſum quod ē anima uel magis uel plus aut contra ſit ą̄ alia.SIM.Minime.SO.
Dic age p Iouē precor/num aiam dicimus aliam quidē hře mentē uirtutemq;/atq; eē bonam/aliā
uero demētiam & prauitatē malamq; eē!hęc ne inq̄ uere dicitur.SIM.Vere quidē.SO.Eorum er
go qui animam eē aſſerunt harmoniam qs quid nam dicet eē in animabus!hec.ſ.uitium & uirtutē
An aliam quandam cōſonantiam atq; diſſonātiam!Et bonam quidē eē cōſonātem/& cum ipſa con
ſonātia ſit/alteram in ſe cōſonātiam poſſidere.Malam uero diſſonantem & ipſam eē/nec aliam in ſe
habere.SIM.Quid rńdeam nō habeo.Cōſtat tń/eum qui animam eē cōſonātiam poſuiſſet:talia q̄
dam rńſurum.SO.At uero iam cōceſſum ē nihilo magis aut minus aliam alia aiam eē.Eiuſmodi
uero cōceſſio eſt/neq; magis/neq; plus/neq; minus/neq; ſub paucioribus gradibus aliam alia conſo
nātiam eē,Nōne.SIM.Prorſus.SO.Eam uero que neq; magis/neq; minus cōſonātia ē/nimirū/ne
q; magis/neq; minus eē cōtemperatam ē ita.SIM.eſt.SO.Quę uero neq; magis neq; mīus tempe
rata eſt/potes ne pluribus paucioribusue gradibus particeps cōſonātię eē!An potius eque.SIM.
Eque potius.SO.Quapropter anima/ſiquidē neq; magis neq; minus/alia ą̄ alia ſecūdum aie natu
ram aia eſt/cōſeq̄nter neq; magis neq; minus ē tempata.SIM.Eſt ut dicis.Locū uero ſic affecta ſit
nihilo magis cōſonantie eſt uel diſſonātie particeps.SIM.Nihilo magis.SO.Preterea cum ita cō
para ſit/num plus aliquid prauitatis uel uirtutis alia ą̄ alia poſſidet:ſiqdem prauitas quidē diſſonā
tia eſt/uirtus uero cōſonātia.SIM.Certe plus nihil.SO.Quinímo ſecūdum rectā Simmia rōnem.
nulla uſą̄ aia prauitate erit affecta/ſi fuerit cōſonātia.Qńquidē cōſonātia uera ſecūdum id qđ cō
ſonātia eſt nūą̄ fit diſſonātie particeps.SIM.Nūą̄ certe.SO.Neq; igitur aia ą̄ omnino ſit aia/praui
tate inficieř.SIM.Quo.n.modo p ea que dicta ſunt/id fieri poſſet!SO.Hac igiř rōne oēs aialium
oium aie bone ſimiliter erunt/ſi ſecūdum aie ipſius naturā ſimiliter anime ſit.SIM.Mihi quidē So
crates ita uidetur.SO.Nūqd recte ſic tibi dici uidetur/atq; hec ſequi/ſi uera eēt illa poſitio/aiam cō
ſonātiam eſſe!SIM.Nullo mō.SO.Quid uero ex oibus que in hoīe ſunt aliud ne preter aium aſſe
ris dominari/precipue prudentē.SIM.Nihil aliud.SO.Vtrum corporis pturbationibus indulgē
tem/an potius repugnarē!Dico autē tale quiddam.Veluti ſi ſub ęſtu ſitis angat/interra tń aduerſař
animus retrahitq; in cōtrarium ne bibat:ſimiliterq; ſi premat ſames/ne edat.In aliiſq; ą̄plurimis
aium uidemus corporis affectibus repugnātē.Nōne.SIM.& quidē maxime.SO.Nōne in ſupiori
bus cōfeſſi ſumus aiam ſi cōſonātia fuerit nūquam diſſonaturam/his qbus intēditur uel remititur
uel cuibrař uel quodcūq; aliud patiātur illa/ex qbus ipſa cōflař:ſed ſecuturam illa/nūą̄ uero ductu
ram.SIM.Confeſſi ſumus.SO.Quid uero nūc/non ne cōtra omnino uidetur agere/quatenus ea
ducit oīa ex quibus dixerit aliquis ipſam conſtitui:atq; ferme omnibus per omnē uitam repugnat
multiſq; dominatur modis/interdum rigidius quodam cum ſupplicio puniens per gymnaſticam
atq; medicinam interdum uero mitius caſtigans comminando aut monendo aduerſus cupidita
tes & iras atq; timores/tanquam altera quędam res contra alteram loquens quemadmodum Ho
merus tradit in odyſſea.Tum pectus pulſans/cor ſic affatur Vlixes.Hoc quoque cor prefer/namq;
& grauiora tuliſti.An putas Homerum hęc dixiſſe tanquā harmonia quedam ſit:ac talis ut corpo
ris paſſionibus ſubiciatur:non autē ducat atq; dominetur!An potius quaſi quiddam longe diuini
us quam harmonia ſit animus!SIM.Diuinius per Iouem mihi uidetur ſignificauiſſe.SO.Non er
go uir optime recte harmoniam eſſe animam diceremus.Sic enim ut apparet neq; Homero di
uino poete/neq; nobis ipſis conſentiremus.SIM.Sic eſt.SO.Age harmoniam Thebanam ſatis/
ut uidetur/iam placauimus.Ratiōem uero Cadmeam/o/Cebes quonam pacto & qua ratione pla
cabimus!CE.Tu mihi Socrates uiam inuenturus uideris.Nempe rationem hanc aduerſus har
moniam mirifice preter opinionem noſtram excogitaſti.Cum enim audirem Simmiam dubitan
tem ualde admirabar/ſiquis rationibus eius reſiſtere poſſet.Itaq; ſumme mihi fuit admiratiōi/ip

ſum nec

ſum nec primũ quidem potuiſſe.orationis tuę impetum ſubſtinere.Q ua propter nõ admirarer ſi
Cadmeus quoq; ſermo idem pateretur.SO.Parcius iſta bone uir.ne qua inuidia nobis ſequentia ĩ
terturbet.Sed hęc quidẽ deo curę erunt.nos autẽ ut ait Homerus cominus cõgreſſi piculum facia
mus an forte quid dicas.Summa uero eoꝝ quę pqris/ẽ eiuſmodi.demõſtrandum eẽ iudicas aĩam
noſtrã indiſſolubile ĩmortalemq; eẽ .ne uir phũs in morte ſecurus magnaq; cum fiducia ſperãs in
alia uita lõge beatiorem ob philoſophie ſtudium ſe futurũ inſipiens ſit ſtulteq; confidat.Oſtendere
autẽ ualidum quiddã eẽ aĩam atq; diuinis pſimile/ptiuſq; etiã q̃ nos extitiſſe/nihil impedimẽto eſſe
aĩs quominus hęc omnia nõ ĩmortalitatẽ quidẽ ſignificẽt ſed dũtaxat aĩam corpe diuturniorem
eẽ/multaq; añ nos ſecula fuiſſe nouiſſeq; & egiſſe pmulta.Nihilo tñ magis ob hoc ĩmortalẽ eẽ exiſti
mandã.imo hũc ipſum ĩ hũanũ corpus ingreſſum/quaſi morbum q̃ndam interitus eius initiũ eſſe
adeo ut & in hac uita ſit miſera/& in corporis morte depereat.Nihil aũt differre cẽſes ſiue ſemel tñ/
ſiue ſępius labatur in corpus:ut quis nr̃m pertimeſcat.Merito nãq; timẽdum eẽ niſi ſtultus ſit/ei q ne
q; ſciat neq; aſſignare q̃at ĩmortalitatis anime rõem.Talia q̃dam ſunt q̃ dicis/o/cebes.Egoq; ea cõ
ſulto ſępius repeto ue qs non fugiat/ſiue addere his quicq̃ uelis ſiue demere.CE.Nihil eqdem in p̃
ſentia habeo quod aut minuã aut adiungã atq; hęc ſunt quę dico.Tũc Socrates cũ aliquantũ ſe re-
cępiſſet ad ſe cõuerſus/haud leue quiddã requiris inqt/o/Cebes:ſed cuius gratia oportẽat gñatio-
nis corruptioniſq; cãm pertratare.Ego igiƭ ſi uis ea tibi q̃ mihi euenerũt enarrabo.Deinde ſi qd eo-
rũ que dixero ad queſtionis tuę ueritatẽ aperiendam cõducere putabis utere.CE.Volo equidem.
SO.Audi igiƭ iam narrantẽ.Equidẽ/o/Cebes cum eẽm iuuenis mira quadam eius ſapiẽ cupidita-
te flagrabam quã naturalẽ uocant hiſtoriam.Pręclariſſimũ.n.eẽ cenſebã cauſas intelligere/p q̃s ſin
gula fiant atq; intereant/& qua ſint rõne ſępiuſq; me ſurſus deorſumq; iactaui talia q̃dam primo cõ
ſiderans nũquid poſtq̃ calidũ & frigidum putrefactionẽ aliquã accepunt quemadmodũ non nulli
dixerunt/tũc aĩalia cõualeſcãt.Pręterea utrũ ſanguis ſit quo ſapimus uel aer uel ignis.An ꝝ.nihil ho
rũ ſit ſed cerebrũ quod p̃beat ſenſus audiẽdi/uidendi/olfaciendi/ex his aũt memoria & opinio fiat/
ex memoria uero & opinione quietẽ accipiẽte/p hęc ſcientia oriaƭ.Proinde horũ corruptiones cõ
ſiderans atq; eas q̃ circa cęlum terrarũq; paſſiones cõtingunt tandẽ adeo mihi ad hęc conſideran-
da uiſus ſum hebes ut nihil magis.Coniecturam uero ad id afferam tibi ſufficiẽtem.Nẽpe ob eiuſ
modi cõſiderationẽ uſq; adeo ſum obcecatus ut ea ẽt quę prius manifeſte ſciebã/ut mihi aliiſq; ui-
debaƭ dediſcerem.& alia uidelicet multa que antea me ſcire putabã:& qua rõne hõ creſcat.Id nãq;
opinabar ante eẽ cuilibet manifeſtum hoĩem uidelicet p cibum potumq; augeri.Q uando.n.per
hęc carnes carnibus oſſaq; oſſibus adduntƭ eodẽq; mõ in aliis q̃ ſua cuique adhibentƭ tunc ſane mo
lem primo paruam:deinde magnam euadere atq; ita paruum hoĩem affici magnum.Sic ego tũc
opinabar:nõne ſatis belle tibi uideor?CE.Mihi quidem.SO.Animaduerte hęc inſup.Arbitrabar
.n.ſatis recte mihi uideri quotiẽs hoĩem uel equũ magnum paruo ꝓpinquum alterũ altero iudicarẽ
capite ipſo eẽ maiorem.Atq; multo ẽt euidẽtius decẽ plura apparebãt mihi q̃ octo ꝓpea qd̃ dena
rius duo pter octonariũ cõtineret.Preterea bicubitum cubitali maius q̃m dimidio ſuperaret.CE.
Nunc uero qd nam de his iudicas.SO.Procul equidẽ per Iouem abeẽ mihi uideor ut alicuius ho
rum cãm intelligere putẽ.Qui nondum mihi ipſi pſuadere poſſum ut q̃n quis uni addat unum/tũc
uel illud unum cui unum adiunctũ ẽ fiat duo/uel & adiunctũ/& illud cui adiũctum ẽ/ pp alterius ad
alteꝝ adiunctionẽ euadat duo.Admiror eqdẽ/ſi cũ utrumq; horũ ſepatũ erat utrũq; unum erat/ne
q; erit tunc duo.Poſtq̃ ĩuicẽ coheſerunt hec ipſa cã fuerit/ut duo fierent: cõgreſſi uidelicet p quã p
prius iam poſita ſunt neq; ẽt ſi quis unum diuidat adhuc poſſum pſuaderi hanc ipſam diuiſionem
cãm eẽ ut duo euadant.Contraria.n.tunc atq; ſupius cauſa ſit/qua duo fiant.Tũc.n.qa coniunge-
bantur ꝓpius inuicẽ/alterũq; admouebaƭ alteri:nunc uero q̃m remoueƭ alterũ ab altero/atq; ſepa-
tur.Neq; pp qd unum fiat adhuc ſcire me arbitror/neq; ut ſummatim dicã/aliud quicq̃ quare fiat/
aut peat/aut ſit p hanc ipſam uiam me noſſe profiteor Sed aliũ quẽdã ipſe modum fruſtra miſceo.
Nunc uero nullo mõ admiro.Verum cũ audiſſem aliq̃n ex libro ut ille aiebat Anaxagore legẽtem
q̃dam hãc anaxagoꝛ ipſius ſñiam/uidelicet mẽtẽ oĩa exhornare/oĩumq; cãm eẽ hoc utiq; cauſe ge
nere magnope ſum delectatus exiſtimans quodãmodo cõſentaneũ mentẽ eẽ oĩum cãm putabam-
q; ſi id ita eẽt ut mens oĩa exhornaret ſingula p hãc ita eſſe diſpoſita/ut optĩe diſpõi potuerãt.Pro-
pterea ſi qs uellet cãm inuẽnire qua ſingula fiant aut peant/aut ſint/hoc ipſum eſſe inueniẽdum qua
uidelicet ratione optimũ ſit unicuiq; aut eſſe aut quoduis aliud pati uel agere.Atq; hoc pacto nihil
aliud conſiderandum homini uel de ſe ipſo uł de aliis/niſi qd̃ potiſſimũ ſit & optimũ.Neceſſe ue-
ro eſt eum qui id norit/illud quoq; quodẽ deterius cognouiſſe.Quippe cum eadẽ horũ ſciẽtia ſit.
Hec utique mecum ipſe reputans gaudebam inueniſſe ratus Anaxagoram magiſtrum/ qui me id
quod tantopere cupiebam/cauſas rerum doceret : primumq; mihi diceret/utrum plana ſit terra
uel rotunda.Et cum hec dixiſſet.Subiungeret mihi cauſam atq; neceſſitatem/afferens uidelicet
id ipſum quod melius eſt.Meliuſque fuiſſe eam eſſe talem.Proinde ſi terra diceret in mundo

mediá eé mox expõeret melius extitiſſe/ut media eét.Quod ſi ille hęc oſideret ita me cõpabã quaſi
nullã amplius cauſaꝝ ſpecié poſiturus.Pręterea de ſole & luna cęteriſq; ſtellis earũq; inter ſe uelod
tate cõuerſionibuſq; & de huiuſmodi oibus/me ſimiliter quęſiturũ auditurũq; cõparaueram:qđ ui
delicet & qua rõne hęc melius ſit ſingula uel facere uel pati quodcũq; agãt uel patianť.Neq;.n.pu
tabam cũ ab initio dixiſſet mẽte oia extornari/ipſum aliam poſtea cãm rebus aſſignaturum pręter
q̃ q optimũ ſit eas ita ſe ut hẽnt habere Itaq; arbitrabar eum in reddẽdis tum ſingulorum tum cũc
torum cõmuniter cauſis/ſingulis quidé aſſignare quod unicuiq; optimũ cunctis uero cõmune bo
num.Neq; uero ſpes ipſe meas paruiſaciebã ſed ſũmo quodã ſtudio acceptos libros q̃ uelociſſime
poterã lectitaui:ut ociſſime qđ optimum qd ue eius cõtrarium eét cognoſcerem.Hac igitur mi
rabili ſpe ductus cum legere pgo/uideo hoiem mẽte qd nullo mõ utẽtẽ:nec cãm ullã ad ipſum rerũ
hornatum referẽtẽ.Sed aerias naturas & ętherꝑeas aqueaſq; & talia multa ícredibilia p rerum cau
ſis aſſignantẽ.Qua qdẽ in re ille mihi pinde uiſus é agere:ac ſiqs diceret Socratẽ quęcũq; facit mẽ
te facere/deinde uolens.ſingulorũ q̃ facio cãs explicare/dicat primum quidem nunc me hic pro
pterea ſedere/qm̃ corpus meũ ex oſſibus neruiſq; cõponitur.& oſſa quidé ſolida ſunt:& iuncturaꝝ
interualla inuicé hñt:nerui aũt ſic inſtituti ut & extẽdi & contrahi ualeant complectanť oſſa cũ car
nibus atq; cute que res illa cõtinet.elatis igitur oſſibus in ſuis coniunctionibus nerui qui & intẽdũt
& remitunt cõmode faciũt ut flectẽdi cuiuſq; mẽbri habeã facultaté.Atq; hãc obcãm hic íflexus ſe
deã.At rurſus diſputatiõis meę alias quaſdã eiuſmodi cãs aſignaret:uoces & aerẽ & auditum aliaſ
q; gñis eiuſdẽ q̃ pluría cãs uerìſſimas negligẽs.uidelicet qm Atheniéſibus melius uiſum fuerit me
cõdẽnare/ideoq; mihi ẽt melius ſit uiſum hic ſedere iuſtiuſq; iudicarim expectãtẽ dare pęnas quas
illi iubeant.Profecto p canẽ iã diu ut arbitror nerui atq; hęc oſſa apud Negaréſes aut Potios eént/
ipſius qđ optimũ é opinione delata.Niſi iuſtius honeſtiuſq; cẽſuiſſem pęnas ciuitati pẽdere quaſ
cunq; a me exigat q̃ ſubterfugere atq; exulé uiuere.Verũ talia q̃dam cãs appellare a rõne é remotiſ
ſimũ.Siquis aũt dixerit abſq; oſſibus & neruis atq; ſimilibus non poſſe me q̃ mihi faciẽda uideanť i
plere uere utiq; dicet.Attñ aſſereť pp hęc me facere q̃cunq; facio/dũ ipſa mẽte ago/ non ãt eius qđ
optimũ ſit optione/multa magnaq; ſmonis negligẽtia eét.Nã qui ſic é affectus/neq; diſcernere ali
am qdẽ eé ueram rei alicuius cãm:aliud uero illud ſine quo ipſa cã eé non põt cã.Quod quidẽ mul
ti mihi uidẽtur quaſi in tenebris attrectãtes/alieno appellare noĩe dũ cãm nuncupant.Qua pp nõ
nulli uertiginẽ circumponẽtes terrę ſub cęlo eam ſtabilé faciunt.Alii uero tanq̃ latum piſtoris al
ueũ aere uelut baſe ſuffulciunt.Poteſtiam uero ipſam/qua nũc ita diſpoſita ſit/ut optime diſponi po
terat/neq; pquirunt/neq; dęmonicam quandã habere uim putant.Sed athlantẽ quẽdam robuſtio
rẽ & ímortaliorem magiſq; oía continentẽ inueniſſe ſe opinanť.Ipſũ autẽ bonũ atq; decẽs cõnecte
re atq; cõtinere reuera nihil exiſtimãt.Ego igiť libẽtiſſime cuiuſuis eẽm diſcipulus:ut quẽadmodũ
ſe héat hęc ipſa cã diſcerẽ.Poſtq̃ uero hac priuatus ſum:neq; ipſe inuenire neq; ab alio diſcere po
tui/ſe cũdam nauigationem ad cãm inueſtigandã molitus ſum uia ne o Cebes hanc tibi a me demõ
ſtrari?CE.Mirifice cupio.Socrates.Cenſui tandẽ cum rebus cõſiderandis iam defeſſus eẽm cauẽ
dũ fore ne mihi idem accideret.quod accidere illis ſolet qui in ſolem deficientem figunt intuitum
orbanť.n.non nunq̃ uiſu/niſi in aqua uel in eiuſmodi aliquo imaginẽ eius aſpiciant tale quiddam
ego reputaui/timuiq; ne animus mihi prius obcecaretur/ſi oculis res aſpicerẽ ſenſuq; quolibet at
tingere illas aggrederer.Qua pp operępretium fore cenſui ut ad rationes confugerẽ.Atq; in illis re
rũ ueritatem conſiderarẽ.Forte uero noſtra hęc ſimilitudo non omni ex parte cõgruit.Non.n.pr
ſus aſſentior:eũ qui res in rationibus cõtemplatur/ imaginibus aſpicere potiusq̃ qui in opibus in
tuetur.Verumtñ hac uia iter direxi meum:ſupponenſq; rõnem ſemp quam eé iudico ualidiſſimã
quęcunq; huic conſonare uideanť pono eqdẽ tanq̃ uera.Idq; ago & circa reꝝ cauſas & circa reliq̃
omnia:quę uero diſſonant uera eé nego.uolo equidem que dico tibi apertius explanare.Puto.n.
te nõdũ intelligere.CE.Per Iouem haud multũ.SO.Verum nouum nihil adduco:ſed quę & ſępe
alias & in ſupiori diſputatione dicere nũq̃ deſtiti.Pergo iam igiť demõſtrare tibi cauſe ſpẽm quam
continue pertractaui:ac redeo ad illa iam ſępius decantata ab eiſq; exordior/ſupponẽs aliquid eé
ipſum p ſe pulchrum/& bonũ & magnũ & cetera oía.Que quidẽ ſi tu mihi dederis:eaq; eé cõceſſe
ris/ſpero tibi ex his ipſam cãm demõſtrare:itẽq; inuenire eé animam immortalé.CE.Quaſi uero
iam tibi cõceſſerim nihil tibi opus é pludio quominus iã cõcludas.SO.Cõſidera iam q̃ ſequunť de
inceps utrũ in his mihi cõſentias.Arbitror.n.ſiqd é aliud pulchrũ pter ipſum pulchrũ nõ ob aliud
quidpiã eé pulchrũ q̃ qa pulchri ipſius é particeps.Atq; oía dico ſimiliter.Nunquid hanc cãm re
cipis.CE.Recipio equidẽ.SO.Ergo nõdũ ultra pcipio:neq; poſſum cęteras iſtas pclaras cauſas
cognoſcere.Siqs aũt mihi dixerit quare pulchrũ ſit qđlibet/uidelicet qa uł colorẽ héat floridũ uel
figurã uel aliud qđ uis taliũ cętera equidẽ ualeť ſino.In cęteris.n.omnibus ſoleo perturbari.Id uero
unum ſimpliciter atq; pculdubio & forte iam ineptę penes me teneo/nihil aliud eé quod aliquid
faciat pulchrũ q̃ ipſius pulchri ſiue pñtiam ſiue cõmunionẽ ſiue q̃licunq; rõe & quocũq; mõ id pro
ueniat.

neniat. Neq; .n. id adhuc affirmatẽ. ſed pulchro pulchra oĩa eẽ pulchra id mihi uidetur tutiſſimum
tã mihi q̃ aliis reſpõdere atq; huic fundamẽto ĩnixus: puto nũq̃ cadere. ſed & me & quẽuis aliũ tuto
reſpõdere poſſe/ queccũq; pulchra ſunt ipſo pulchro fieri pulchra. Nõne & ipſe cõſentis? CE. Cõſen
tio equidem. SO. Ergo & que magna ſunt ipſa magnitudine eẽ magna & q̃ maiora ſunt ſimiliter eſ
ſe maiora. Et q̃ minora/paruitate eẽ minora. CE. Ita eſt. SO. Igitur neq; tu quidẽ aſſentieris ſiquis
aliquem dixerit alio quodã capite eẽ maiorẽ: atq; eũ qui minor ẽ/eodẽ capite eẽ minorẽ. Sed teſti-
ficaberis te qd nihil aliud eẽ dicturum q̃ omne maius alio nõ alia re ulla q̃ magnitudie eẽ maius/at
q; ob hoc maius/ob ipſam .ſ. magnitudinẽ. Minus aũt. nullo ſimiliter alio q̃ paruitate: & ꝓpter hoc
eſſe minus pp ipſam uidelicet paruitatẽ metuens ut puto ne ſiquẽ dixeris capite maiorem eſſe uel
minorem/ quiſpiam tibi ſic obiiciat. Primum quidẽ/eadem re & maius fore maius / & minus fore
minus. Deinde quod capite que res parua eſt maiorẽ affirmes eẽ maiorem. Hoc autẽ dicet mon-
ſtro eẽ ꝓſimile: ut paruo aliquo magnũ qddam eẽ dicas. Nõne hęc metueres? Tunc Cebes ſub-
ridens equidẽ inquit. SO. Nonne ſimiliter quoq; metueres dicere/ decẽ plura q̃ octo eẽ duobus:
atq; ob hanc cauſam ſuperare/potius q̃ multitudine atq; propter multitudinẽ. Ac ſimiliter bicubi
tum cubitali maius eẽ dimidio potius q̃ magnitudine. Id .n. ſimiliter eſt metuendum. Cebes. Om
nino. SO. Quid uero ſi uni addatur unũ/additamẽtũ. ipſum eſſe cãm ut duo fiant/uel ſi diuidatur
diuiſionem ipſam duorũ eſſe cãm/dicere nõ formidares? Altiuſq; exclamares/ neſcire te quonam
alio pacto quicq̃ fiat/niſi participatione quedã eſſentię unicuiq; ꝓprie/cuius ſit particeps. Atq; in
his nullã aliã habere te cãm cur duo fiant pręter duitatis ipſius participationẽ. Sed oportere huius
participia fore/quecũq; futura ſunt duo & ſimiliter unitatis quodcũq; futurum ſit unum. Has ue-
ro diuiſiones a diunctioneſq; & cęteras eiuſmodi argutias ualere ſineres/relinquereſq; ſapientiori-
bus te p eas ꝑ arbitrio reſponſuris. tu uero tuã quẽadmodũ dici ſolet metuens umbram & impid
am/atq; inixus tutiſſime illi poſitioni/ſic utiq; reſpõderes. At uero ſiquis eandẽ poſitionẽ cõplexus
inſtaret/ualere ſine res neq; prius rñderes q̃ que inde manãt cõſideraſſes utrũ cõſonent inuicẽ aut
diſſonẽt. Vbi uero illius ipſius rõnem oporteret afferre/eodẽ mõ afferres: atq; aliã rurſus poſitionẽ
adduceres/ q̃ ſuperiorũ optima uideretur: quoad ad aliqd ſufficiẽs peruenires. Nũq̃ uero ſimul con-
funderes cõtentioſorũ more/ubi & de pĩcipio & de his que a principio deducunt/diſputas/ſi mo-
do uelles eorũ aliquid que uere ſunt inuenire. Nã illis fortaſſe nullus hac de re ſermo ẽ/nulla cura:
Poſſunt .n. pre ſapiẽtia & ſimul oĩa cõmiſcere/& tñ ſibimet placere. Tu uero ſi ex philoſophorũ nu-
mero es que dico/ut arbitror: facies. SIM. & CE. Veriſſima loqueris. ECHE. Per Iouẽ /o/ Phedo
merito admodũ conſenſerunt. mirifice .n. ille mihi uidetur rẽ ipſam uel eberiſſimo cuiq; explanaſ-
ſe. PHE. ſic ꝓrſus o Echecrates preſentibus oĩbus ſimiliter uiſum fuit. ECHE. Quid mirũ? Cũ no
bis quoq; qui nõ interfuimus/nũc ſimiliter audientibus uideatur. Verum quę nã poſt hęc dicta fue-
runt? PHE. Vt equidẽ arbitror poſtq̃ illi Socrati cõceſſerunt cõſenſeruntq; ſpẽm quãlibet aliqd eſ-
ſe: & que harũ participia ſunt ipſarũ denoĩationem hr̃e. deinceps hunc in modum interrogauit.
Si hęc ita ſe habent/nõ ne quando Simmiã dicis Socrate quidẽ maiorẽ eſſe/ Phedone uero minorẽ
tunc affirmas in Simmia utrumq; eſſe & magnitudinem ſimul & paruitatẽ. CE. Equidẽ. SO. Atta
men Simmia cõfiteris excedere Socratem/non ita re uera ut uerba ſonant. Nõ .n. ita natura inſtitu
tum ee exiſtimas Simmiam: ut ea rõne ſuperet qua eſt Simmias/ſed magnitudine quam habet: ne-
q; rurſus Socratẽ eo qđ Socrates eſt/excedi ſed qa paruitatẽ pre magnitudine illius hẽat. CE. Ve-
ra loqris. SO. Similiter nec a Phedone ſuperari eo qđ Phedo ſit Phedon: ſed quia Phedo pre Sim
mie paruitate magnitudinẽ hẽt. CE. Ita ẽ. SO. Sic itaq; Simmia denomiationẽ parui hẽt & magni
ſiqdẽ in amboꝝ medio poſitus alterius qdẽ paruitatẽ magnitudine ſupat alterius uero magnitudi
ni paruitate cedit. Et ſimul ſubridens inqt uideor eqdẽ affectatius deſcripſiſſe. uerũtñ eſt ut dico.
CE. Sic apparet. SO. Dico aũt ꝓpterea qa cupio uideri tibi qđ & mihi vr̃. Opinor .n. nõ ſolũ magnitu-
dinẽ ipſam nũq̃ uelle magnã ſimul paruãq̃ eẽ/uerũ ẽt neq; hãc q̃ in nobis ẽ magnitudinẽ unq̃ reci-
pe paruitatẽ neq; ſupari uelle. ſed eduobus alterũ accidere uel fugere ſeq; ſubtrahere qñ adueniat
cõtraria puitas uel cũ aduenerit/interire. Nolle aũt expectare atq; ĩ puitate recipiẽda aliud eẽ q̃ erat.
Queadmodũ ego cũ ſuſcepim ſubſtiuerimq; puitatẽ q̃diu is ipſe ſũ q ſũ ſic ipſemet ſũ puꝰ. Illud aũt ma
gnũ qđ ipſũ ẽ nũq̃ ſubſtiuit eẽ puũ ſilr puũ qđ ẽ ĩ nobis nũq̃ ult magnũ aut fieri aut eẽ neq; aliđ qcq̃
ꝯtrarioꝝ q̃diu ẽ id qđ erat patit ſiml cõtrariũ fieri aut eẽ. ſed aut abit aut pint/cũ aduẽtat cõtrariũ.
CE. Ita ꝓrſus exiſtimo. PHE. Tũc qdã eoꝝ q aderãt/hęc audiẽs qs aũt ille fuerit nõ ſatis memini/dii
bõi iqt nõne ĩ ſupioribꝰ cõtrariũ eoꝝ q̃ dicũt nobis ẽ cõceſſũ videlicet ex mĩori maiꝰ fieri atq; ex ma
iori minus eẽq; ꝓculdubio gñationẽ cõtrarioꝝ ex cõtrariis? Nũc aũt uidemini fieri id ñ poſſe dicer̃.
Cũ vo Socrates admouẽs caput auſcultaſſet uiriliter inqt id recordatꝰ es. nõ tñ itelligas dñam in-
ter id qđ mõ dcm̃ ẽ atq; illud ſupius. Tũc .n. dicebat ex cõtraria re rẽ cõtrariã fieri. nũc vo cõtrariũ
ipſum ſibimet contrarium fieri unquam neque quod in nobis neque quod in natura contrarium
eſt tunc quod /o/ amice quę de his habent contraria dicebamus / hęc illorum cognomine apel-

lãtes. At nũc de illis ipſis loqmur/que his inſunt quorum ut pñria cognom͂ hñt ea que nominãtur.
Illa uero ipſa dicimus nũquam uelle mutuam inter ſe generationem ſuſcipere: & ſimul Cebetẽ in-
tuitus inquit Num te quoq; Cebes aliquid eorũ que nũc obiecta ſunt/pturbauit: Ce. haud equidẽ
ita ſum affectus: ac tibi affirmo nõ multum me turbari. SO. Id ergo ſimpliciter cõfeſſi ſumus con-
trarium nũquam ſibimet fore cõtrarium. Ce. Omnino. SO. Aduerte pręterea nunquid & in hoc
mecum ſentias. Vocas ne aliquid calorem atq; frigus? Ce. Voco equidem. SO. Num tanquã niuẽ
atq; ignem? Ce. Non per Iouem. SO. An aliud quiddam calorem eſſe q̃ ignem: & aliud frigus quã
niuem? Ce. Ita. SO. Sed hoc quoque tibi uideri puto niuem q̃diu nix eſt/nũquam ſuſcepturam eſſe
calorem quemadmodum in ſuperioribus dicebamus: ac eſſe niuem ut erat prius ſimulq; calidam
Sed aduentãte calore aut ſubterfugere aut interire. Ce. Penitus. SO. Similiter & ignem ſubintrãte
frigore/aut ſubterfluere aut extingui: nec unquã poſſe & ſuſcipere frigus & ſimul eſſe ignẽ ſicut pri-
us erat/& frigidum. Ce. Vera narras. SO. Sunt igitur quedam eiuſmodi/ut nõ ſolum ſpeciem ip-
ſam nomine ſuo dignẽtur per omne tempus. Sed & aliud quiddam/quod quidem non eſt primũ
illud/habet uero quã diu eſt illius formam. In hoc rurſus tibi quod uolo forte manifeſtius erit. Im
par. n. ſemper oportet nomen id quod nũc dicimus poſſidere. Non ne? Ce. oportet ſane. SO. Nũ
id ſolum ex omnibus/hoc enim quęro/an & aliud quiddam/quod quidem eſt nõ idipſum impar at
tamẽ hoc oportet una cum ſuo noĩe/hoc inſuper noĩe alio ſemper apellari: propterea quod ita na-
tura ſit inſtitutum: ut nũquam ab impari deſeratur. Dico autem hoc effectũ eſſe ceu ternariũ alia-
que per multa. Conſidera uero de ternario. An nõ tibi uidetur hunc & ſui ipſius noĩe ſemper nun-
cupãdum eſſe/& ſimul nomine imparis. Quod quidem impar uõ idem eſt quod eſt ternarius. Ve
rumtamẽ. Ita natura comparatus eſt/& ternarius & quinarius & omnis medietas numeri. ut quam
uis nõ idem ſit quod impar ſemper tamen eorum qui uis eſt/impar. Pręterea duo & quatuor/om-
niſq; alter numeri ordo q̃uis idem quod par nõ ſit/ſimul tamẽ quilibet illorum par ſemper exiſtit.
Cõcedis nec ne. Ce. Quid ni. SO. Cõtemplare ergo quid uelim eſt autem eiuſmodi: uidẽtur qui-
dem nõ ſolũ ipſa inter ſe cõtraria ſe ſe inuicem nõ recipere/uerum etiam quecũq; talia ſunt/ut licet
cõtraria ſe nõ ſint/ſemper tamẽ contraria poſſident/nũquam recipere ſpeciem illam quę ipſi ſpeci
ei quam in ſe habent/contraria ſit: ſed hac aduenĩete aut perire protinus aut abire. An nõ dicimus
tria & deficere & aliud quoduis pati priuſq̃ ſubſtinere/ut quatenus tria ſunt/paria fiant. Ce. Ita prot
ſus. SO. Nõ tamen contraria eſt duitas trinitati. Ce. Non certe. SO. Non ſolum ergo ſpecies ipſe
contrarie nũquam inuicem ſe recipiunt/ſed etiam alia quędam contrariorum ingreſſum mutuũ
nõ ſuſcipiũt. Ce. Veriſſima narras. SO. Vis ne igit̃ hęc ſi poſſumus qualia ſint definiamus? Ce. Vo
lo equidem. SO. An nõ Cebes hęc erunt/quę quodcũq; occupant tale reddunt ut nõ ſolum ſui ip-
ſius ideam retinere cogatur ſed etiam cõtrario illi ſit opus. Ce. Quo nam pacto dicis? SO. Quem
admodum paulo ante dicebamus. Scis. n. quę trium cõtinentur idea oportere nõ ſolum tria/ſed
etiam imparia eſſe. Ce. Certe. SO. Ad hoc tale utique dicebamus ideam cõtrariam forme illi que
id perficit/nũquam accedere. Ce. Nũquam. SO. Perſecit autem imparis ideam. Ce. hęc ipſa. SO.
contraria uero huic paris idea. Ce. Ita ẽ. SO. Ergo ternario numero idea paris ſe nũquam inſinua-
bit. Ce. Nũquam. SO. Qua propter ternarius numerus paris eſt expers. Ce. Expers. SO. Trini-
tas ergo eſt neceſſario impar. Ce. eſt. SO. Quod ergo definiendum adſumpſeram/qualia uideli-
cet ſint/que & ſi alicui non ſunt cõtraria. Ipſum tamen contrarium nõ admitunt: perinde ſe habet
ut trinitas que cum pari nõ ſit contraria/nihilo tamen magis ipſum accipit. Propterea quod/ſemp
eius contrariũ affert. Similiterq; binarius ad impar/& ignis ſe habet ad frigidum aliaq; q̃ plurima.
At uide iam num ita definiendum putes ut non modo contrarium nõ admitat contrarium/uerũ
etiam illud quod aliquid afferat cõtrariũ illi ad quod ipſum accedat/ipſum uidelicet quod affert
nũquam cõtrariam eius que affertur recipiat formam. Rurſus autẽ recordare. Neq; enim inutile
ſępius admonere. Neq; Quinq; paris ſpeciem admitent neq; decem imparis. quod eſt duplum.
Hoc quidem ipſum alii cõtrarium/ſpeciem tamen imparis accipiet nũquam: Neq; etiam nume-
rus ſeſqualter. neq; alia huiuſmodi que dimidium hẽnt formam totius ſuſcipiunt/ſimiliterq; nũe-
rus qui partem habet tertiam/atq; eiuſdem generis alia/ſi modo aſſequeris ita atq; conſentis. Ce.
Omnino equidem conſentio atq; aſſequor. SO. Rurſus tanq̃ a principio mihi dicas. Nec tamen p
id quod nũc interrogo/ſed per aliud quiddam mihi reſpõdeas me imitatus. Dico autẽ pręter tutã
reſponſionem illã a principio poſitam/iuxta tutam quoq; reſponſionẽ aliam per ea quę modo dic-
ta ſunt adinuentã. Nẽpe ſi me interroges/o/Socrates quid nã in corpore ſi ſit caleſcet corpus/nõ tu
tã reſponſionẽ illam rudemq; tibi dabo uidelicet ſi caliditas: ſed ex quiſitiorem ex pręſentibus uer-
bis ut ſi inſit ignis. Similiter ſi me interroges quid ſi in corpore ſit egrotabit nõ reſpondebo ſi ęgro
tatio: ſed ſi febris. Rurſus ſi percõteris quid ſi inſit numero fuerit impar non dicã ſi iparitas/imo ſi
unitas. Atque in ceteris eodẽ pacto. Sed uide an dũ quid uelim plane cognoueris. Ce. planiſſime.
SO. Reſponde igitur quid nã ſi in corpore ſit erit uiuũ. Ce. Si aĩa. SO. Non ne id ſemper ita ſe hẽt?
Ce. Semper

CE. Semper. SO. Anima igitur quicquid occupat ſemper ad illud uitã affert. CE. Affert procul dubio. SO. An eſt aliqd uitæ cõtrariũ nec ne? CE. Eſt utiq;. SO. Quid iſtud? CE. Mors. SO. Aĩa uero cõtrariũ eius qđ ipſa ſemp abducit/ſubibit nunq̃ quẽadmodũ ex ſuperioribus eſt cõceſſum. CE. Sic eſt omnino. SO. Quid uero? Quod paris ideam nõ accipit quo nã modo pauloante noĩabamus? CE. Impar omnino. SO. Quod uero non accipit iuſtitiã: quodue nõ capit muſicã? CE. Iniuſtũ dicimus & immuſicũ. SO. Age iam: quod nõ ſubit mortẽ/quomõ apellabimus? CE. Immortale: & aĩa quidẽ mortẽ non ſuſcipit. CE. Nequaq̃. SO. Eſt igitur aĩa ĩmortalis. CE. Imortalis quidem. SO. Age utiq;: hoc ne iam demonſtratũ dicimus? An aliter tibi uidet̃. CE. Et ſufficiẽtiſſime quidẽ/o/Socrates. SO. Quid ergo Cebes? Si neceſſe foret qđ oĩo eſt impar/& ĩperdibĩle fore: non ne tria imperdibilia forent? CEB. Quid ni? SO. Preterea ſi quod incaleſcibile ſit/neceſſe foret: imperdibile eſſe qñ quis ad niuem calidũ admoueret/nix quidẽ ĩcolumis in liq̃factaq; ſubterfugeret: neq; .n. uel periret uel permanens calorem admitteret. CE. Vera narras. SO. Simili ut arbitror ratione/ſi qđ infregeſcibile etiã ĩpdibile eſſet: qñ in ignẽ aduentat frigus/nõ extingueretur/& euaneſceret ignis: ſed abiret ĩcolumis. CE. Ita neceſſe foret. SO. Eodẽ pacto de ĩmortali quoq; neceſſe eſt dicamus. Si enim qđ eſt ĩmortale eſt ẽt imperdibile/ĩpoſſibile eſt aĩam ĩminente morte perire. Nã mortẽ qđ eſt quẽadmodũ ex ſuperioribus cõſtat nõ recipiet neq; interierit quẽadmodũ ternarius nunq̃ ut diximus. par erit: neq; rurſus impar erit par: neq; ignis frigidus: neq; caliditas quę ineſt igni: frigiditas unq̃ erit. Cæterũ dicet quiſpiã quid nam prohibet: quo minus ipſum impar: par quidẽ nõ fiat adueniente pari: quẽadmodũ inter nos cõuenit: attamẽ eo diſſoluto: par pro ĩpo ſuccedat: ita dicenti repugnare nõ ualeremus: quin ſit deſtructũ. Quippe cũ nõ idem ſit ĩpar atq; indiſſolubile. Alioquin ſi nobis id conſtitiſſet facile obtineremus/inuadẽte pari/ĩpar ternariumq; ſaluũ diſcedere: ſimiliterq; đ igne & calido cęteriſq; aſſereremus. Nõne ita. CE. Prorſus. SO. Iam uero de ĩmortali ſi nobis id cõſtat: qđ eſt ĩmortale: eſſe ẽt perdibile cõſequẽs eſt aĩam preter id qđ eſt imortalis/ĩpdibilem quoq; eſſe. Si uero minus id concedat̃: ratione alia opus erit. CE. Sed nihil opus eſt. Quantũ ad id ſpectat̃ alia rõne. Siquidẽ quid nã aliud indiſſolubile poſſet eſſe? Si imortale ipſum & ſempiternũ diſſolueret̃. SO. Deũ uero & ipſam uitæ ſpeciẽ & ſiqd aliud eſt ĩmortale: indiſſolubile quoq; eſſe oẽs cõfiterent̃. CE. uniuerſi per Iouẽ hoĩes & multo magis ipſi ut arbitror dii. SO. Cũ igitur qđ ĩmortale eſt: etiã incoruptibile ſit quod nã ꝓhibet animã/ſi fuerit ĩmortalis incorruptibilẽ quoq; fore? CE. Neceſſario ſeqtur. SO. Imminẽte igitur homini morte: qđ mortale quidẽ in eo eſt interit: qđ uero ĩmortale incorruptũ ſoſpeſq; morti ſe ſubtrahit. CEB. Manifeſtũ eſt. SO. Itaq; maxime omniũ/o/Cebes aĩa ĩmortalis ĩcorruptibiliſq; eſt/eruntq; apud manes animę noſtrę. CE. Nihil equidẽ/o/Socrates aduerſus hæc habeo quo minus rõnibus tuis aſſentiar. Verũ ſiqd aut hic Simia: aut alius qſq̃ habet qd dicat/opęprecium fuerit nõ ſiluiſſe. Neſcio .n. in qđ aliud qs differat tẽpus: ſiquid de rebus eiuſmodi/uel dicere/uel audire deſideret. SIM. Atq; nec ego habeo quicq̃ quo minus ſuperioribus aſſentiar rõnibus. Verũtamẽ rei ipſius qua de agitur magnitudinẽ/& humanã imbecillitatẽ cõſiderans/cogor intra me dictis nõdum acqeſcere. SO. Quinimo & hęc bene dicis Simia: & poſitiones primę q̃uis fide uobis dignæ uideant̃/diligentius tñ cõſiderandæ/atq; ſi illas ſufficiẽter/ut arbitror/ſuſceperitis: hanc ſequemini rõnem q̃tum fieri ab hoĩe poteſt. Quod ſi hoc ipſum fuerit manifeſtũ/nihil ulterius perquiretis. SIM. Vera loqueris. SO.

Quod eſt im/mortale eſt i/diſſolubile. Deus ſpecies uitæ.

Hoc aũt/o/uiri iuſtũ eſt cogitare/ſi aĩa ſit immortalis/eam nõ ſolũ tpis huius in quo uiuere dicimur: uerũ etiã uniuerſi grã curatione plurimũ indigere. Nã graue piculũ fore putandũ eſt: ſiqs neglexerit aĩam ſi .n. mors totius diſſolutio eẽt nimirũ ĩprobi lucrarent̃: cũ & a corpore & ab eorũ prauitate cum aĩa liberarent̃. Nunc autẽ cum aĩa ĩmortalis appareat: nulla ſupeſt maloꝝ declinatio: nulla ſalus: niſi ut optima & prudentiſſima fiat. Nihil .n. aliud cũ migrat ad manes aĩa ſecũ tranſfert pręter eruditionẽ: atq; educationẽ. Quæ quidẽ ſtatim in prĩcipio trãſmigrationis illius plurium/uel ꝓdeſſe/uel obeſſe dicunt̃. Ferunt .n. quẽlibet hinc illuc emigrantem ab eo dæmone: qđ uiuentẽ ſortitus fuerat/in locũ quendã duci: ubi oporteat oẽs una collectos iudicari: ac deinde ad ĩferos ꝓficiſci eo duce: cui mandatũ erat: ut hic decedẽtes ad illa loca traducat. Sortitos uero illic quæ oportebat ſortiri tẽpuſq; debitũ cõmoratos ab alio quodã duce rurſus huc reduci poſt multos temporis longoſq; circuitus. Eſt autem inter non tale quale ait Thelephus apud Æſchylũ. Ille ſiquidẽ ſimplicẽ inquit uiam ad inferos ferre. Ego uero/neq; ſimplicem/neq; unam eſſe puto. Alioquin nullis ducibus opus eſſet. Quippe cum unica uia aberrare poſſit nemo. Quin imo multos tramites multoſq; anfractus habere. Quod quidẽ ex ſacrificiis & ritibus coniectare licet. Animus ergo moderatus & prudens: ducẽ ſponte ſequitur: neq; ignorat præſentia. Sed q cupiditate corporis eſt ĩfectus quẽadmodũ ſupra dixi/per multũ tempus ad ipſum ardẽter afficitur & circa locũ uiſibilem multis reluctatus modis multaq; perpeſſus: uix tandẽ ab eo adducit̃ dęmone. Cui eius cura erat in uita. Cum uero ad ea loca ubi alii quoq; animi ſunt peruenerit: quiſquis ad modũ ĩmundus eſt & huiuſmodi obnoxius crimini: qui uel in iuſtis ſe contaminauerit cædibus ul'

alia his ſimilia ſimiliumque animorumque opera perpetrauerit : hunc quidem animum om-
nes fuginut atq; declinant:nec reperitur ullus/qui uel ſocius uel dux/eius fieri uelit. Itaq; omni au
xilio deſtitutus eo uſque pererrat/ quoad certa temporum curricula impleantur . Q uibus tan-
dem impletis in habitationẽ ſibi conuenientẽ ab ipſa neceſſitate transſertur. Qui uero purã mode
ratãq; tranſegerit uitam deos/ſocios/duceſq; nactus ibi habitat/ubi unicuiq; conuenit. Multa uero
ſunt/mirabiliaq; terrarũ loca:ipſaq; terra neq; talis neq; tanta eſt qualẽ aut quãtã hi qui de terra lo-
quunť exiſtimant. Quẽadmodũ mihi a quodã traditũ eſt. SIM. Q ua nã ratiõe hæc ais o Socrates?
Equidẽ de terrarũ orbe multa audiui. Non tamẽ hæc quæ tanquã uera accepiſſe te ais. Libẽter igiť
ex te audirẽ. S O. Atqui/o/Simmia nequaq̃ mihi uidetur ars Glauci quæ ea ſint narrare/ſed qđ ue-
ra ſint probare/artis Glauci facultatẽ mihi uidetur excedere. Preterea ego forſan non ſufficerem.
Quin etiam ſi id ſcirẽ/hæc tamẽ uita mea o Simmia longiori huic narrationi nequaquã ſufficeret.
Ars Glauci Formã tamẽ orbis terræ cuiuſq; loca cuiuſmodi eſſe rear/nihil prohibet dicere. SIM. Satis id erit.
S O. Perſuaſum quidẽ mihi eſt/primo ſi eſt terra in cæli medio rotunda/nihil ei opus eſſe uel aere
uel alia ulla neceſſitate eiuſmodi/ad hoc ut nunq̃ decidat. Sed ad eam ſubſtinẽdã ſatis id eſſe qđ: &
De terra q̃dã cælũ undiq; ſibiipſi ſimillimũ eſt oĩno/& terra undiq; ęquilibris. Res.n. ęquilibris in ſimilis alicuꝰ
medio poſita/nec magis nec minus poteſt in partẽ aliquã ĩclinari. Cumq; ſimiliter ſe habeat ab in-
clinatione pmanet aliena. Primo igitur mihi eſſe ita eſt perſuaſum. SIM. & recte quidem. S O. Præ
terea ingentẽ eſſe terrarũ orbẽ noſq; a Phaſide ad Colũnas herculeas habitare/in parua quadã eius
particula/ceu formicas atq; ranas circa paludes atq; mare. eſſe uero & alios in ſimilibus multiſq; lo
cis multos habitatores. eſſe.n. paſſim per terrã multas uariaſq; cõcauitates ſecundũ formas & mo
De terra pura les:in quas aq̃/nebulæ/aerq; confluant. Purã uero ipſam terrã in puro iacere cælo in quo ſunt aſtra.
Quẽ pleriq; eorum qui hæc tractant/ętherẽ nominãt. Ei quidem ſubiecta quaſi reſidendo hæc eẽ/
ſemperq; in hiatus terræ confluere. Nos itaq; in his concauitatibus habitantes adeo falli/ut in ter
ræ ſuperficie alta/nos habitare credamus. Perinde ac ſiquis in pfundo pelagi habitans/putet ſe al-
tiora maris incolere:atq; ſolẽ cæteraq; aſtra per mare pſpiciens mare ipſum eſſe cælum exiſtimet.
Quippe cũ pter tarditatẽ inbecillitatẽq; nunq̃ ad ſummũ maris euaſerit. neq; caput undis extule
rit planeq; aſpexerit quãto hic locus pfundo illo purior pulchriorq; ſit:qui etiã nec ab alio qui hũc
intuitus ſit acceperit. Hoc igitur idẽ & nobis accidere qui in quadã orbis terreni concauitate habi
tãtes/altam incolere ſuperficiẽ arbitremur:atq; aerẽ nominemus cælũ:utpote qui per ipſum quaſi
cælum aſtrorum motus intueamur. Idq; nobis accidere pterea quod pp inbecillitatẽ tarditatẽq;
ad ſupremũ uſq; aerẽ trãſcendere nequeamus. Quod ſiquis ad ſummũ euaderet uel alis fretus/ eo
uolaret/hic pdeuntẽ inde iã pſpecturũ/quẽadmodũ piſces emergẽtes e mari noſtra hæc aſpiciunt.
Ac ſi natura ad inſpiciẽdũ ſufficeret/cogniturũ primus cælũ illud eſſe uerũ/uerãq; lucẽ/uerã quoq;
Nihil dignũ naſcitur i maris terrã. Siqdem que a nobis incoliť terra/hiq; lapides totuſq; hic locus abeſa ſunt atque corrupta/ut
ea quæ in mari ſunt a ſalſedine:neq; naſcitur in mari quicq̃ exiſtimatione dignum: atq;/ut ita dixe-
rim/nihil eſt in eo perfectum/ ſed cauernæ/arena/limus ĩcredibilis/atq; ſordes ubicũq; ſit & terra.
Quæ quidẽ ad has noſtras pulchritudines nullo modo ſunt cõferẽda. Illius uero loci pulchritudo
hãc noſtrã multomagis apparebit excedere. Proinde ſi fabulã quoq; narrare oportet perpulchrã/
operæ preciũ Simmia ẽ audire quales ſint hæ terrarũ plagæ q̃ ſubiacẽt cælo. SIM. Immo uero libẽ-
Fabula de terra pura: & q̃ in ea ſunt. tiſſime hãc fabulã audiemus. S O. Ferũt igitur o amice primũ quidẽ tale uideri terræ illius faciem
ſiquis ſuperne deſpiciat/quales ſunt hæ pilæ quæ ex coriis duodecim/cõtextæ ſunt/uariis ſcilicet di
ſtinctã coloribus. Q uorũ hi noſtri colores/quibus pictores utunť/ſimilitudinẽ quandã retinent. Il
lic uero uniuerſam terram ex talibus multoq; etiã nitidioribus/ac purioribus eſſe. Partim quidem
purpureã mira pulchritudine predictam. partim uero coloris aurei:partim gipſo & niue cãdidio
rem. Præterea ex coloribus aliis ſimiliter exhornatã ac etiam pluribus pulchrioribuſq;/q̃ in noſtrã
notitiam peruenerint. Enim uero has ipſas ipſius cõcauitates aqua aereq; repletas ſpeciẽ quandã
coloris ſplendidã in primis afferre inter cæterorum colorum uarietatẽ:ut una quædã ſpecies eius
uaria ſemp appareat. In huiuſmodi uero terra cõuenienti rõne ſimiles naſci:arbores & flores & fru-
ctus. Præterea montes & lapides ibidẽ ſimili ratione habere pfectionẽ atq; perſpicuitatẽ coloreſq;
admodũ pulchriores. Quorũ quidẽ particulæ quedã ſint lapilli qui apud nos habenť in precio/ſar
dia Iaſpides Smaragdi cæteriq; eiuſmodi. Illic uero nihil eſſe qđ nõ tale ſit aut etiã pulchrius. Cu-
iuſqdẽ rei cauſa ſit q̃m lapides illi puri ſunt/neq; quẽadmodũ noſtri a putredine ſalſugineq; attriti
atq; corrupti:qbus in hũc locũ cõfluẽtibus lapides & tellus animaliaq; & plãtæ inficiunť atq; ęgro
tare coguntť. Terrã uero ipſam his omnibus exhornari/atq; auro etiã & argẽto cæteriſq; ſimilibus.
Præfulgẽtia quidẽ hæc ibi naſci & multa & magna perq; omnẽ terrã. ut eã uidere ſpectatorũ feliciũ
ſit ſpectaculũ. Proinde ibi eſſe animalia multa & hoĩes/partim regionẽ mediterraneã incolẽtes/p-
tim circa aerẽ quẽadmodũ nos circa maris litora ptĩ etiã inſulas quæ haud pcul a continẽti poſitæ
aerẽ circũdanť. Sed ut ſummatim dicã qđ nobis aqua eſt/& mare ad uſum noſtrũ/idẽ illic eſſe aerẽ
quod uero

quod uero nobis aer/id illis ętherē eſſe. Tēpora uero apud illos tantā habere temperiē/ut illi & ſine
morbo cōtinue & longe diutius q̄ noſtri uiuāt. Item uiſu/auditu/ prudentia/cæteriſq; talibus nobis
tantū præſtare/quantū & aer aque & ęther aeri puritate præſtat. Præterea illic eſſe deoꝝ tēpla & lu
cos: in quibus reuera dii familiariter habitēt: & reſponſa & diuinatiōes deorūq; ſenſus familiarita-
teſq; eiuſmodi hominibus ad deos eē. Solē quoq; & lunā ſtellaſq; alias quales reuera ſunt apud eos
uideri: cæteris in reb⁹ beatitudinē eos his rebus cōgruā poſſidere. Itaq; uniuerſam terrā ſic natura
inſtitutā/& quæ circa eā ſunt ſimiliter tradunt/eſſe præterea in ipſa p eius concauitates loca in circu
lum multa: partim quidē profundiora atq; ampliora q̄ ſit regio a nobis culta/partim uero pfun-
diora quidē/ſed hiatū anguſtiorē habētia noſtra hac regione. eſſe & alicubi minus pfunda/ſed am
pliora q̄ noſtra. Hæc autē oīa ſub terra ſibi inuicē obuiare/atq; inrūpere multis undiq; modis/tū p
anguſtiora/tū p ampliora/diſcurſuſq; habere & exitus quibus magna aquaꝝ copia ex aliis in alia ue
lut in crateres confluat. Itē perpetuorū fluminum ſub terra incredibiles magnitudines aquarū/tū
calidarum/tum etiā frigidarū: plurimūq; ignē & ignis ingentes amnes. Multos quoq; lutulentı hu
moris partim quidē purioris/partim uero ſordidioris. Ceu torrēs luti qui in Sicilia eſt/& iuſta ipm
amnes lutei inde fluentes. Quibus ſingula cōpleri loca quacūq; eos cōtingit pfluere. Hæc autē oīa
ſurſum deorſumq; ferri ueluti ſuſpēdiculo quodā ſub terram poſito atq; ita librato/ut utrinq; ui-
ciſſim inclinet atq; attolat. Eſt autē id ſuſpendiculū ob naturam quandam eiuſmodi. Vnus aliquis
ex terræ hiatibus eſt pfecto q̄ maxius per q̄ uniuerſam terrā traiectus & patens: de quo Homerus/
Longe nimis baratrū ſtat ſub tellure pfundū. Quod & ipſe alibi: & multi poetarū tartarū appella-
runt. In hoc utiq; receptaculū oīa cōfluunt flumina atq; inde rurſus effluunt. Talia uero ſunt ſingu
la per quales labunť terras. Quod autē hic effluant oīa rurſuſq; refluant: hæc eſt cauſa: qđ hic hu-
mor nec fundamētū habet nec firmamētum. Itaq; eleuatur/& ſurſum deorſumq; redundat. Idēq;
facit aer & ſpiritus qui circa ipſum uerſať. Sequiť enim ipſum & quando ad ſuperiora terræ & quā-
do ad hæc noſtra plabitur. Et quēadmodū in reſpirantibus/flatus cōtinue expirat atq; reſpirat/ſic
& ibi ſpiritus una cū humore elatus uehemētes quoſdam uētos/& incredibiles cōmouet/ſiue influ
at ſiue effluat. Quapropter cū aqua in locū inferiorē delabiť per meatus terræ iuxta eiuſmodi ri-
uos affluit paſſimq; per eos exundat & implet uelut hi qui hauriūt. Cum uero illic huc erūpit/hæc
quoq; iterū loca complet. Plena uero cū ſunt per riuos terræq; meatus exuberat. Et cum humores
ſinguli illuc profluxerint: quo quiſq; profluit oportunius/maria/lacus/flumina/fontes efficiūt. Pro
inde rurſus hinc relabētes per terrā/partim quidē per lōgiores plureſq; amfractus/partim uero p
pauciores atq; breuiores rurſus in tartarū cōfluūt. Alii certe multo pfundius q̄ hauſti fuerint/alii
uero paulo: oēs aūt inferius influūt q̄ effluxerint & alii per contrariā partē elabunť q̄ illapſi fuerint.
Alii uero per partē eandē. At quidam paſſim circūfluētes aut ſemel aut ſæpius ſpiraſq; circa orbē
terrarū inſtar anguiū replicantes/q̄tū fieri pōt infra relapſi iterū cōmiſcētur. Licet āt utriq; ad me-
dium uſq; defluere. Vltra uero nequaq̄. ulterior. n. plapſus utrinq; foret aſcenſus. Proīde ſunt &
alia multa & magna uariaq; fluēta. Sed præcipua quattuor. Quoꝝ quidē maximū atq; extimū/ter-
ram circūdans/oceanus appellať. E cōtraria uero huius regiōe fluit Achero. Qui per deſerta alia
fluens loca/atq; per ſubterranea in paludē defluit Acheruſiā. Quo plærię defunctorū deueniunt
animi/ibiq; p fatalia quædam tēporū curricula cōmorati/ptim quidē lōgiora/partim uero breuio
ra rurſus in generatiōes animaliū relabunť. Tertius uero fluuius hoꝝ medius duoꝝ īterfluit. Nec
admodū longe pgreſſus in locū cadit uaſtū multo igne flagrantē/efficitq; paludē noſtro mari ma-
iorem/aqua luteq; feruentē. Hinc uero turbidus lutulētuſq; circūfluit terraq; circūdata: & alibi/&
ad extrema paludis Acheruſiæ peruenit: nec tamē illius aquæ miſceť: ſed ſub terra ſępius reuolut⁹
abſortuſq; defluit infra tartarū. Hunc fluuiū Pyriplegethontē nominant: cuius riui quidā inde ue-
lut euulſi quacūq; terrarū cōtigerit manant. E cōtraria uero huius regione fluuius quartus primū
in locū erūpit ferum & aſperū ut ferunt/colorē uero locus talē habet totus/qualis eſt Cyanus. Quē
Stygiū nominant: hic aūt fluuius prolapſus paludē efficit Stygiē. In hūc uero incidens locū uireſq;
uehemētes in aqua adſummēs ſub terram ſe cōdit circūuolutuſq; aduerſo Pyriphlegethontē labiť
& in Acheruſia palude/e cōtraria parte illi fit obuiam. Nec ulli huius aqua miſceť: ſed reuolutus in
girū cōtra Pyriphlegethontē irrūpit in tartarū Poetæ uero hūc appellant Cocytū. Cum uero hæc
ita natura diſpoſita ſint/qū in eū locū defuncti peruenerint: quo dæmon unū quēq; pducit primo
illic iudicanť/& qui honeſte ſancteq; & qui aliter uixerint. Itaq; qcūq; in uita quodāmō tenuiſſe me-
diū quoddam cōperiunť/ad Acherontē pfecti uehiculis quæ unicuiq; adſunt in paludē pueniunt
Acheruſiā ibiq; habitant purganturq; pœnas dātes iniuriarū: & cū purificati ſunt abſoluunť. Rur-
ſuſq; pro merito ſinguli benefactorū premia reportant. Qui uero ob ſcelerū magnitudinē inſana-
biles eſſe uidenť/qui ualet ſacrilegia multa & magna/uel cædes iniquas uel alia horū ſimilia ppetra
uerint hos oēs cōueniēs ſors mergit in tartaꝝ/unde nūq̄ egrediunť. Qui aūt ſanabilia quidē pecca
ta ſed ingētia cōmiſerūt ueluti ſiq̄ cōtra patrē uel matrē irati p uim aliqd fecerint ſed penitētia du-

eril eos in cæteta uita coluerit. Vel qui ſimili quodã pacto fuerint homicidæ eos in tartarum quidẽ
neceſſe eſt cadere. Sed ibi per annũ cõmorati afluctu eiiciunt/homicidæ quidẽ per cocytũ/parẽtũ
uero uiolatores per Pyriphlegethontẽ. Poſtq̃ uero ab his delati flumĩbus ad paludẽ Acheruſiã per
uenerũt clamant illic uocitantq; eos quos uel necauerunt uel iniuriis affecerũt ſuppliciterq; rogãt
atq; deprecant/ut eos permittãt progredi per paludẽ ibiq; abſolui ac ſi impetrauerint/penetrant
illuc finẽq; malorũ accipiunt. Sinminus queant perſuadere/referunt in tartarum. atq; inde/rurſus
in flumina/neq; per hæc mala deferri/prius ceſſant q̃ ab his quos affecerunt iniuriis impetrauerit.
Hec. n. pæna illis a iudicibus eſt impoſita. Qui autẽ pie præcæteris uixiſſe inueniunt/hi ſunt qui ex
his terrenis tanq̃ e carcere ſoluti/atq; liberati/ad altiora tranſcẽdunt purãq;/ſupra terram habitãt
regionẽ. Inter has autẽ quicũq;/ſatis per philoſophiã purgati ſunt abſq; corporibus omnino totũ
per tẽpus uiuunt habitationeſq; his etiam pulchriores nãciſcunt. Quarũ pulchritudo/neq; facilis
dictũ eſt/neq; præſens tempus ad dicendũ ſufficeret. Sed horũ quæ narrata ſunt gratia o Simmia
omni ſtudio eſt admittẽdũ: ut in hac uita uirtutẽ & prudentiã ſapiẽtiamq; conſequamur. Premiũ
namq; pulchrũ eſt/& ſpes eſt ingens. Hæc igit eo ſe pacto prorſus habere/quo ego diſpoſui non de
cet uiꝝ ſane mẽtis afferre: eſſe tamẽ uel hæc uel talia quædã circa animos noſtros/eorũq; habitatio
nes/quãdoquidẽ animus ipſe ĩmortalis apparet: & decere mihi uidet & dignũ quaſi periclitantes/
ita exiſtimare, honeſtum. n. periculũ eſt. Oportetq; hæc quaſi carmina/quædã magoꝝ ritu menti
bus noſtris infundere. Quãobrẽ ipſe: iam diu ꝓtraho fabulam. Sed hoꝝ gratia bonam ſpẽ de ani
mo ſuo habere debet/qcũq; uoluptatibus hornamẽtiſq; corporis neglectis tanq̃ alienis ad diuer
ſumq; declinantibus/uoluptates: quæ in diſcẽdo percipiunt ſtudioſe ſectatus fuerit/ animũq; non
alieno/ſed ſuo decorauerit hornamẽto/tẽperantia/iuſticia/fortitudine/libertate/ueritate/ſic ex hac
uita migrationẽ expectans/tanq̃ cũ fatũ uocauerit migraturus. Vos qdẽ o Simmia & Cebes/aliiq;
præſentes/in poſteꝝ quodam in tẽpore ſinguli tranſmigrabitis. Me uero nunc/ut tragicus aliqs di
ceret/iam uocat fatũ. Ac ferme tẽpus eſt/ut ad lauandũ diuertã. Preſtat. n. utputo poſt lauacrũ ue
nenũ bibere, ne in lauando cadauere moleſtiã mulieribus prebeamus. Cum hæc dixiſſet Socrates/
Crito ſic inqt. Dic age/o/Socrates/qd nam: his aut mihi mandas agẽdũ? Vel erga filios tuos uel cir
ca cętera. Quid ue agẽdo maxime tibi gratũ fecerimus? Nihil eqdẽ inquit noui præcipio/ſed quod
ſemp uobis prædico: uidelicet ſi ueſtri curã habebitis & mihi & uobis ipſis grata euadẽt quæcunq;
feceritis: ẽt ſi nũc uerbis non cõcedatis. At uero ſi uos ipſos neglexeritis/nolẽtes ſecundũ ea q̃ nũc
ex ſuperiori tẽpore dicta ſunt/quaſi p ueſtigia uitam dirigere/nihil prorſus ꝓficietis/& ſi multa no
bis nũc diſputantib⁹ cõcedatis. Iſta qdẽ ait Crito curæ nobis erũt. Sed quẽadmodũ ſepelliri te iu
bes? utcũq; inquit libet/ſi tñ me apprehẽdetis: ac niſi ego uos effugero. Et ſimul ſubridẽs & ad nos
cõuerſus non pſuadeo inqt Critoni/me eẽ hunc Socratẽ qui nũc diſputo/& ſingula dicta diſpono.
Sed opinat me illud eſſe/qđ paulopoſt uidebit cadauer. Itaq; interrogat quẽadmodũ me ſepelliat.
Quod aũt iam diu plurimis uerbis cõtendo/poſtq̃ uenenũ bibero/haud ulterius apud uos me eſſe
futuꝝ/ſed ad beatoꝝ ꝓfectuꝝ felicitates hoc quidẽ mihi uideor fruſtra Critoni dixiſſe cõſolãs uos
ſimul atq; meipſum. Fideiubete igit pro me Critoni cõtraria quadam illius fideiuſſione quã ipſe iu
dicibus fideiuſſit. Ille. n. me iudicio ſiſtere. Vos aũt me non ſiſtere cũ obiero fideiubete/ſed abituꝝ.
Vt Crito obitũ facilius meũ ferat: ne ue meũ corpus uel cremari cernens uel ſepelliri/me deploret
quaſi dira patientẽ. Neq; dicat in funere ꝓponi Socratẽ aut efferri/aut ſub terrã condi. Certũ id ha
beto optime Crito maledictũ nõ ſolũ in hoc ipſo deliq̃re/uerũ ẽt animis nõ nihil officere. At. n. cõ
fidere oportet atq; dicere corpus ſepelliri meũ/atq; ita ſepelliri/ut tibi placebit/maximeq; iuſtũ eẽ
cẽſebis. His dictis ſurrexit intrauitq; cubiculũ quoddã quaſi lauaturus. Crito autẽ ſecutus eſt. Nos
uero expectare iuſſit. Expectabamus ergo de his q̃ dicta erãt inter nos colloquẽtes rurſuſq; cõſide
rãtes. Preterea cõquerebamur fortunam nſam/q tanq̃ parẽte orbati reliquũ uitæ tempus orphani
futuri eſſemus. Cũ Socrates lot⁹ eẽt/delati ſunt ad eũ pueri ſui. Duos. n. filios hẽbat paruulos/unũ
uero iam grandẽ. Venerũt & mulieres domeſticæ. Ad eas Socrates cũ in pñtia Critonis uerba fe
ciſſet/& q̃ uolebat mãdauiſſet/mulieres quidẽ & pueros abire iuſſit. Ipſe uero ad nos redit/iam cir
citer ſolis occaſum: ꝑmultũ. n. tẽporis ſpaciũ/intus fuerat cõmoratus. Cũ uero ad nos ueniſſet lo
tus cõſedit. Nec multa poſt hæc locutus erat cũ uenit undecĩ uiroꝝ lictor. Qui illi adſtans/o/Socra
tes inquit/nõ arbitror eam ĩ te nouitatẽ me deprehenſuꝝ quã deprehẽdere in cæteris ſoleo. Illi. n.
indignant mihi atq; exſecrant qñ illis denũcio uenenũ eſſe bibẽdũ/ita magiſtratibus cõpellẽtibus.
Te uero cognoui præſerti in hoc tẽpore generoſiſſimũ/manſuetiſſimũq;: & optimũ uirũ oĩum qui
unq̃ hũc in locũ deuenerũt: & nũc eqdẽ certo ſcio te mihi haud ĩfeſtũ fore. Sed illis penes quos rei
huius cãm eẽ cognoſcis. Nũc ego ſcis quẽ tibi nunciũ afferam. Vale atq; annitere/q̃ neceſſaria ſunt
pro uirib⁹ facile ferre: & ſimul his dictis abibat lachrymans. Socrates aũt in eũ reſpiciẽs: & tu inqt
uale & nos id faciemus. Simulq; ad nos cõuerſus q̃ urbanus ẽ hõ hic inqt. Neq; ſolũ in hoc: ſed i ſu
periori ẽt tpe me ſalutabat colloquebaturq; nõ nunq̃: fuitq; ſemp uiroꝝ optimus. Et nũc q̃ inge

nue me

nũc me lachrimat? Sed age o Crito illi p̄camus. Ac ſi iã tritũ eſt uenenũ/aliqs huc afferat. Si nondũ
eſt tritũ cõterat ille. At reor eq̄dẽ inq̄t Crito/o/Socrates/nõdũ ſolẽ religſſe mõtes nec occidiſſe. Et
noui alios poſtq̄ id ſibi nũciatũ eſt ualde ſero bibere illud cõſueuiſſe/largiter cœnatos atq; potos/in
terdũ uero ẽt illorũ potitos quorũ amore afficiebant. Quãobrẽ ne adeo feſtines/adhuc.n.ſupeſt tẽ/
pus. Tunc Socrates: merito inq̄t o Crito illi iſta faciunt. Putant.n. hæc facientes lucrari. Atq; ego
merito iſta nõ faciã. Nihil.n. me lucraturũ ſpero ſi paulo poſterius uenenum bibero. Niſi ut mihi
ipſi ſim ridiculus tanq̄ uitæ cupidus: atq; parcus eius rei ſeruator/cuius nihil iã mihi amplius adeſt.
Sed age iam mihi obtẽpera/nec aliter facias. Crito uero his auditis adnuit/puero qui lõge nõ abe-
rat. Ille uero egreſſus & aliquantulũ cõmoratus rediit eum qui uenenũ daturus erat/ſecũ ducẽs at-
tulit aũt in calice id attritum. Hunc aſpiciẽs Socrates. Cedo inquit bone uir/tu enim harũ rerũ pe
ritiã habes/quid me facere oportet? Nihil inq̄t aliud q̄ poſt potionẽ deambulare quoad grauari ti
bi ſentias crura. Poſtea uero iacere. Atq; ita tu facies. Hæc dicens porrexit calicẽ Socrati. Socrates
uero hilariter admodũ/o/Echecrates accepit nihil omnino cõmotus/neq; colore/neq; uultu muta
to. Sed quẽadmodũ conſueuerat taurine illũ aſpiciens quid ais inq̄t: licet ne ex hoc poculo non ni/
hil ſpargẽdo ſacrificare? Tantũ inquit/o/Socrates cõtriuimus/quantũ ſatis fore putauimus. Intelli
go inquit. Sed & licet & oportet orare deos: ut felix ſit tranſmigratio noſtra. Quod equidem obſe/
cro: atq; utinã ita fiat. Et ſimul his dictis ammonens facile admodũ alacriterq; ebibit. Plæriq; nr̃m/
eo uſq; retinere quodãmõ lachrymas potueramus. At poſtquã & bibentẽ uidimus/& bibiſſe ulte-
rius nõ potuimus. Sed me quidẽ dolor adeo ſuperabat/ut lachrymæ largiter iam mihi profluerẽt.
Quapropter me p̄tegens deplorabã: non illũ quidẽ/ſed fortunã meam/qui tali amico orbatus eſ-
ſem. Crito aũt etiam prius cũ lachrymas nequiret cõtinere ſurrexerat. Sed Apollodorus nec in ſu/
periori quidẽ t̄pe unq̄ lachrymare ceſſauerat. Tunc uero præcipue uociferans ſe q; ipſum afflictãs
neminẽ reliquit præſentiũ/cuius uicẽ nõ deploraret. Præter unius Socratis uicẽ. Ille uero hæc ani-
maduertẽs. Quid nã inquit/O/uiri mirabiles agitis? At qui ego maxime hanc ob cãm mulieres ab
egeram ne talia facerẽt. Audiuerã enim in benedictione eſſe ex hac uita migrãdũ. Quieſcite igitur
atq; tolerate. Nos uero hæc audiẽtes erubuimus/deſtituimuſq; a lachrymis. Sed ipſe cũ inter deã-
bulandũ crura iam grauari ſentiret iacuit reſupinus: ſic enĩ qui uenenũ prebuit iuſſerat. Qui pau-
lopoſt eũ tangens/pedes & crura cõſiderauit. Deinde grauius cõprimẽs pedẽ eius/quæſiuit an ſen
tiret. Negauit Socrates. Ille rurſus preſſit tybias paulatim q; manu adſcendes oſtẽdit nobis frigere
eas atq; rigere. Et ipſe attigit rurſus atq; cũ ad cor p̄uenerit/tunc eẽ deceſſurũ. Iam igit̃ friguerant
ei præcordia/cũ detegens/erat enim ueſte coopertus/dixit/quæ uox illi extrema fuit/O/Crito Eſcu
lapio gallũ debemus/quem reddite/neq; negligatis. Fiet inquit Crito qđ iubes. Sed uide nunquid
aliud uelis. Nec interroganti nihil ultra reſpondit. Sed paulopoſt cõmotus eſt. Et miniſter detexit
eum: atq; ipſe lumina fixit. Quod cũ Crito cerneret/ora oculoſq; cõpoſuit. Hic finis fuit amici no-
ſtri/o/Echecrates. uiri noſtro quidẽ iudicio/omniũ quos experti ſumus optimi & apprime ſapien
tiſſimi atq; iuſtiſſimi.

FINIS PHEDONIS.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN MENEXENVM AD LAVRENTIVM MEDICEM VIRVM MAGNANIMVM.

COnſiliũ Platonis in Menexeno eſt/cohortari oẽs ad ſummã patriæ charitatẽ idẽ ſacit
quãuis aliter in Critone & legibus atq; repu. Hic uero duobus præcipue id efficit mo
dis primo q̄dẽ/dũ laudat illos/qui p̄ ſalute patriæ pericula mortẽq; intrepide ſubeũt.
Deinde dũ ipſe patriæ ſuæ antiq̄tatẽ uirtuteſq; laudibus miris extollit. Tu uero ſtatĩ
ab initio nota/philoſophiã ſcilicet moralẽ uiro rẽ publicã gubernaturo eẽ ſummope
neceſſariã. Mox præclarũ eẽ in bello occũbere.ſ. pro ſalute patriæ: idq; confirmari ex eo/quod hoc
apud oẽs gentes maxime omniũ honoret̃. Deinde occaſiõe ſumpta ex laudibus oratoriis animad
uerte q̄ pernitioſa ſit adulatio. Cõmunẽ ſiquidẽ oratoriã in Gorgia adulationis ſpeciẽ eſſe iudicat.
In Phædro autẽ adulatorẽ appellat beſtiã humano generi peſtilentẽ. Similẽq; affirmat impuro dæ-
moni/incautos animos ſub noxiæ uoluptatis eſca cõtinue corporis ſordibus inq̄nanti. Hic præte-
rea præſtigiatoribus ueneficiiſq; adulatorẽ tam priuatũ q̄ publicũ iudicat eſſe perſimilẽ: quippe q
tanq̄ fure & homicida deterior & iniquior/nõ pecunias/non ipſam corporis uitã dũtaxat nobis au
ferat. Immo uero tanq̄ ſacrilegus rẽ ſacram iudiciũ ſcilicet rationis ſub boni ſpecie ſurripiat atq;
ſubducat. Et uide q̄ ualde decipiat. Non enim in rebus ſolũ occultis/ſed id qđ mirũ eſt/in manife-
ſtiſſimis artificioſiſſime fallit. Cui enim non euidentiſſima ſit auita paternaq; origo. Itẽ ipſa ſui cor
poris magnitudo atq; forma? Verumtamen in his quoq; adulatores uenefici nos circũueniunt: tã
to Circe crudeliores/quanto grauius inferunt detrimentum. Illa enim ſui poculis exteriora homi/

nis fertur in beſtias transformaſſe, hi uero lenocinijs ſuis interiora transformant. Proinde deridet Socrates oratores quod gratiã popularẽ omnibus machinamẽtis aucupentur. Laudẽtq; alios/ſupra modũ/quo ipſi laudentur: remq; adeo leuẽ graui quodã ſtudio & diuturna præmeditatione pertractent. Aggreditur præterea quod ſtatuerat ab initio/oẽs uidelicet ad defendendã patriã cohartari: laudando uidelicet eos qui pro patria occubuerũt. Hic.n.erat mos uetus Athenienſiũ. Publica cõcione illos laudare quotannis: atq; inſuper inferias celebrare. Verũ ne ſupra q̃ par eſt oratoriæ tribuat facultati/aſſerit ſe orationẽ eiuſmodi ab alio & quidẽ a muliere Aſpaſia accæpiſſe. Præſertĩ cũ Socratici ingenij non ſit oratorũ more concionari. Quo potiſſimũ ordine laudandũ ſit: præſertim in oratione funebri maniſeſte declarat. Quod aũt homines ait ab initio in Atica regione ſolũ atq; ſolos ex terra ſponte progenitos/ex alijs uero regionibus/e/ terra ſimiliter ſolũ bruta/ut cũq; placet accipito/ſiue tanquã a philoſopho/ſiue potius oratore. Scito tamẽ Platonicã eſſe ſniam: poſt uaſtas terræ illuuiones/ex abũdanti humore: atq; calore ſequenti poſt diluuiũ/terrã adeo fæcundã reddi/ ut ex ea non animalia tm̃ puſilla/qualia nunc/ſed grandia ẽt atq; ipſi inſuper homines ultro naſcantur. Quod quidẽ & hic & alibi ſæpe confirmat. Idq; plæriq; ſenſerũt Egyptiorũ atq; Græcorum: & Arabes multi: deniq; cõfirmarunt præcipue Algaceles atq; Auicenna. Qua quidẽ ſnia Ariſtoteles in quæſtionib⁹ naturalibus uſus ex antiquorũ mẽte inquit: quẽadmodũ in paruis tẽporũ mutationibus/parua quædã ex terra pululant animalia/ita in maioribus quoq; maiora/ in maximis deniq; maxima atq; perfectiſſima. Plato aũt ubicũq; ex ipſis terræ uiſceribus eruit animantes/deos artifices adhibet mundani architecti miniſtros. Deos inq̃/ideſt ideas ſpecialeſq; rationes in ipſa mũdi uita diuinaq; intelligẽtia cõſiſtentes. Per quas & ſtatim poſt diluuia/& quotidie animantiũ formentur ſpecies/ubicũq; corporeũ ſpeciei eiuſdẽ ſemen abeſſe uideretur. Quod quidẽ fieri oportere ſatis in theologia ꝓbauimus. Vbi uero naſcitur homo/non ſolũ ſicut cæteris deorũ adhibet manus/ſed ẽt quoddã dei ſummi ſpiraculũ expreſſioreq; imaginem. Deinde ſtatim natis deos ipſos ſaltẽ in primis ſæculis tanq̃ duces præficit atq; præceptores. Tu uero ex his omnibus quæ Moſaycę ſapientię magis cõſonant/prudẽter eligito. Profecto id Moyſi maxime cõgruit quod hic & in Prothagora & in politico atq; Cricia uult hominẽ aliquando ex terra auctore deo ad dei ipſius ſimilitudinẽ fuiſſe progenitũ. Quales autẽ illuuiões ſint & quando & quã ob cãm/docebimus in Timæo. Poſt hæc inſignis pietate uir patriæ ſuæ laudes mirifica quadã tum charitate/tum arte ꝓſequitur: ab origine prima/ab ipſa rei publicæ forma/a/diſciplina quotidiana/a rebus egregie geſtis. Quæ & hinc & aliunde ex alijs ſcriptoribus maniſeſtiſſime ſunt. Quãobrẽ argumẽtum noſtrũ paucis cõcludamus/eiuſmodi ſnias annotantes. Virtuti omnia patent. Proſperitas primo emulationẽ parit. Deinde inuidiam/demũ diſſenſiones & prelia. Omnis poſſeſſio abſq; morali uirtute non ſolũ inutilis eſt/ſed noxia. Scientia ſeorſum a uirtute morali/non ſapiẽtia ſed calliditas quædã eſt iudicanda. Maiorũ ſplẽdor in filijs obſcurus euadit/quãdo per ipſorũ ignauiam in poſteros nõ transfundit. Non eſt optãdum/ut omnia ſuccedant ad uotũ. Obſeruãdũ eſt in omnibus ꝓuerbiũ uetus/Nihil nimis. Qui ita ſe cõparauit/ut ex ſeipſo pẽdeant omnia/quæ ad beatitudinẽ cõferunt/uel q̃ ꝓxime ad hoc accedit hic optime uitã inſtituit. Noli uel lætitia exultare/uel dolore deijci. Parẽtes iudicare debẽt ſe genuiſſe filios/nõ ut immortales/ſed ut boni forẽt. Lugubres lamẽtationes domeſticorũ moleſtæ ſunt defunctis/ſiquidẽ illas audiant. Perpetuo quodã ſolẽni honore/ꝓſequi decet eos/qui pro ſalute patrię ſtrenue ſe in bello geſſerunt. eorum filii cura publica educãdi. Colendi quoq; parẽtes. Ne res ipſæ nobis inique ſint/ęquo ſunt animo perferendæ.

MENEXENVS PLATONIS VEL DE ATTICA ANTIQVITATE VEL EPITAPHIVS TRANSLATVS /A/ MARSILIO FICINO FLORENTINO AD IVLIANVM MEDICEM VIRVM CLARISSIMVM.

PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. MENEXENVS.

SO.

Poſt ſolamẽ paratã ſit gradus ad guber rem pu.

E Foro uenis menexene? An Vnde? Me. E foro/o/Socrates/& a/ſenatu. SO. Quid tu ad ſenatũ? An forte quia diſciplinæ philoſophiæq; finẽ adeptũ iã & ſatis ꝓfeciſſe te putas maiora poſt hæc aggredi ſtudes/nobiſq; ſenioribus ipſe adeo iunior/imperare. Vt familia ueſtra ſemper ſicut ſolita eſt/aliquem nobis exhibeat conſultorem. ME. Si ipſe permittis/o/ Socrates/conſuliſq;/operam dabo. ſin contra, nequaq̃. Nunc uero iccirco ad conſilium profectus ſum/quoniam audiueram eligendum eſſe aliquem qui laudibus defunctos hornet. Nam ut ſcis inferias facturi ſunt. SO. Audiui equidem: ſed quem potiſſimum elegerunt? ME. Nullum. Nam in craſtinum diſtulerunt. Arbitror autem Archinum uel Dionem electum iri. SO. Videtur. Menexene apud plurimas gentes præclarum eſſe in bello occumbere.

Q ã pclarũ ĩ bello occumbere.

Et enim qui ſic e/uita migrat funere & ſepulchro magnificẽtiſſimo honoratur. Et ſiue pauper quis ita

decedat/

decedat/laudatione non caret.ſiue etiam uilis quiſpiam & ignauus/ruſus/a/ſapiētibus uiris extol-
litur/qui non fruſtra ac temere/ſed mature cōpoſita & conſulta oratione tā egregie laudant/ut dū
& quæ adſunt & quæ non adſunt de aliquo prædicant/uerborum elegantia auditoribus aīos quaſi
præſtigiis ueneficiisue quibuſdā ſurripiāt atq; ſubducant.Ciuitatē quoq; interim ut lubet exhor-
nant.& eos qui in armis occubuerunt.Maiorūq; retexent noſtrorū originem.Nos quoq; ipſos ad
huc uiuētes extollunt.Quaptopter ego quidē.Menexene ab illis elatus generoſe admodū affici ſo
leo.Cumq; illis paſſim aures prebeo/mirifica ſuauitate demulceor:ſtatimq; me maiorem/ genero
ſiorem/pulchrioréq; antea reputo.Ac ſæpenumero hoſpites aliqui mecū hæc audiunt. Egoq; er-
ga illos e ueſtigio præſtantior q̄ antea reddor.nempe & illis idē quod mihi uidetur accidere tā er-
ga me q̄ reliquā ciuitatē.Nam ab oratore protinus pſuaſi/mirabiliorē q̄ prius ciuitatem exiſtimēt.
Atq glorioſa hæc uenuſtas mihi triduū ultra pmanet:adeo concinna oratio canoraq; uox oratoris
ore demanans auribus meis infundit.Vt uix tandē q̄rta poſt die uel quinta mei ipſius reminiſcat/
& ubi nā gentiū ſim agnoſcam.Ac tunc demū me fuiſſe deceptū animaduerto/cum me ante puta-
uerim in beatorū inſulis cōſtitutum.Vſq; adeo rhetores apud nos ingenioſi ſunt.ME.Semper ad/
uerſus rhetores locaris/o/Socrates.Nunc aūt ſuſpicor ne illi qui eligeē deſit dicendi facultas.Subi
ta namq; obtigit optio.Quáobrē cogetur forte quiſquis dicturus erit/ex improuiſo quodāmodo
uerba facere.SO.Nunquid bone uir ſingulis iſtorū ſunt orationes cōpoſitæ?Quin neq; arduū eſt
de his rebus abſq; meditatione dicere.Si enim oporteret uel in Peloponeſſo Athenienſes/uel Pelo
poneſſiacos Athenis orare/facſdo tūc oratore opus eſſet/qui & pſuaderet & pbaretur.Quādo āt
apud eoſdē ſe quis exercet/quos & laudat/facile eius uerba laudanē.ME.facile ne iſtud exiſtimas.
Socrates?SO.Equidē.ME.An ſperas eloqui poſſe te/ſi opus fuerit/& conſilio eligaris?SO.qd mi/
rum.Menexene me ad dicendū ſufficere?qui magiſtrā haud quāq̄ imperitā in rhetorica nactus fue
rim?quæ & alios multos eloquentes reddidit oratores/& unū Grecorum omniū preſtantiſſimū/fi
lium Xantippi Periclē.ME.Quæ nā iſta?Nunquid Aſpaſiā dicis?SO.Et hāc dico.& filiū Metrobii
Cōnū.Hi namq; duo præceptores mihi ſunt.Cōnus quidē muſicæ/Aſpaſia uero rhetoricæ.Ita igi
tur eruditū uirū nihil mirū eſt in his eloquētē eſſe?Quinímo & ſiqs etiā deterius q̄ ego doctus fue-
rit/muſicā quidē a Lāpro/rhetoricā uero ab Antiphonte Rhamnuſio/is tamē poterit Athenienſes
inter ipſos Athenienſes laudando/ſic eloqui/ut eius ab auditoribus probeē oratio.ME.Quid nam
habes quod in mediū afferas/ſi te uerba facere oportuerit?SO.Ex me quidē fortaſſe nihil.Sed he-
ri Aſpaſiam ipſam audiui funebrē de his orationē dictantē.Audiuerat enim quæ & ipſe dicebas/
athenienſes aliquē electuros eē qui de his orationē haberet.Deinde partim mihi ex improuiſo trā/
ſegit/que dicēda forent.partim meo qdē iudicio præmeditata/exponēs/funebrē orationē cōtexuit
quā dixit Pericles reliqas q̄ſdā ex illa cōponēs.ME.Nunqd recordareris q̄ dicebat Aſpaſia?SO.eq
dem:niſi iniurius ſim.Ab ea namq; edidici parūq; abfuit/quī pp obliuionē plagis illa me cederet.
ME.Cur non refers?SO.Vereor ne magiſtra mihi ſubiraſcaē/ſi orationē illius edidero.ME.Nul
lo pacto.Socrates/Verū gratificare mihi:ſeu Aſpaſiæ ſiue cuiuſlibet alterius orationē dicere pla-
cet?dicas modo.SO.Forte me ridebis/ſi ſenex adhuc iocari tibi uiſus fuero.ME.Abſit/o/Socra-
tes.Dic amabo.SO.Mos tibi gerendus eſt.Ferme nāq; ſi nudatum me ſaltare iuberes/q̄ſquid ſoli
ſum⁹ obſeqrer.Sed audi iā.Hūc.n.īmodū/ut arbitror/loq cepit/ſumēs ab ipſis defunctis exordiū.

OPere qdē ipſo decentia his apud nos exhibita ſunt:q̄ iā aſſecuti iter fatale agūt/tam publice
a ciuitate/q̄ priuati a ſuis magnifico ſumptu/& frequēti cōcurſu ſequētium honorari uer-
borum præterea laudationē addi lex iubet.Ac pfecto ita decet.Bene ſiqdē rebus geſtis/ex
ipſa uerborū exornatione/ad eos q geſſerūt apud auditores memoria pennis ſpĺēdorq; puenit.Ea
uero opus eſt oratiōe/que defunctos ſatis laudet.Supſtites benigne moneat.filios eorum fratreſq;
ad uirtutis ipſorū imitationē horteē parētes aūt/ & maiores alios ſiqui ſupſunt/cōſoleē.Quæ igitur
nobis talis erit oratio?uel unde potiſſimū præclaros laudare uiros incipiemus qui uiuētes uirtute
propria ſuos mirifice delectauere/& pro ſalute uiuētiū offerre ſe morti nō dubitarunt.Videē itaq;
mihi oportere ſecūdū naturā/ut boni effecti ſunt/ita eos laudare.boni aūt ideo puenerunt quia ex
bonis traxerunt originē.Qua ppter generoſam primo illorū ſtirpē laudemus.Deinde educationē
& diſciplinā.Poſtremo narremus/ita ab eis fuiſſe res geſtas/ut maxime decebat eos/qui eēnt ex tali
bus oriundi/ & ita poſtmodum educati prima qdē generis horū laus eſt/quod maiorū origo haud
peregrina fuit.neq; ſucceſſores hos/ita hic reliquit uelut inquilinos nouoſq; hoies.ex aduenis geni
tos/ſed indigenas ac re ue in patria hitantes/uiuenteſq; & nutritos non a nouerca quidē/ut alii /ſed
ab ipſa matre ipſorū regione quā hitarunt: in qua /& nunc/cōduntur uita functi/ipſis ualet in uiſce
ribus eius que peperit eos/& nutriuit & excepit.par eſt enim matrem ipſam ante omnia honorare.
Nam ita maxime horum genus excolitur.Eſt autem regio hæc non ſolum nobis/ſed omnibus ho-
minibus celebrāda.cum aliis multis de cauſis/tum ex hoc præcipue quia diis cariſſima eſt.Quod
teſtatur deorum de hac inter ſe concertatio.Ea que uero a diis laudata eſt/cur non a cunctis homi/

Vt q in bello ceciderāt laudatiōe honorabātur & funere.

Qd oratores ſint deceptores.

Laudati laudāt orationē benedicentē de ipſis.

Pericles hūit Aſpaſiā magiſtrā ī rethorica.

Aſpaſia magiſtra Socratis.

Hactenꝰ occaſio & ītroductio dialogi.

Orō funebris.

Attica tellus hoīem priop duxit.

nibus collaudetur! Altera eius laus erit quod eo tēpore quo tellus oīs aīalia omnigena ꝓducebat/ ſeras/& paſcentia oīa/terra dūtaxat nr̄a ad hæc ſterilis erat/agreſtibuſq; aīalibus uacua ꝓprie uero ex oībus aīantibus hominē genuit.q cæteris intelligētia preſtat:ſoluſq; ius ac deos aīaduertit. Q̄d uero hæc regio hoꝝ noſtroſq; maiores ꝓgenuit/hic euidētiſſime licet cognoſcere. Quia oē q̄d gignit/alimētū cōueniens genito continet. Quo plane diſcernit̄ mulier illa q̄ peperit/ab ea q̄ infantē ſimulādo ſuppoſuit.nāq; peperit/lacte abūdat/ad eius quod genitū eſt alimoniā/alia uero nequaq̄ Tellus itaq; noſtra materq; pſpicuū argumētū prebet/ quod hoīes ꝓcreauerit. Nam & ſola & prima tūc pabula humana portexit:tritici ordeiq; fruges:qbus cōmodiſſime gen⁹ hominū alitur:ut pote que uere aīal id ꝓduxerit/potius aūt de terra q̄ de muliere cōiectare id licet. Neq; enim terra mulierē cōceptione partuq;/ſed terram mulier imitat̄/huiuſmodi uero pabulū ſine inuidia non hominibus ſoiū abunde/uerū etiā brutis ſubminiſtrauit:poſt hæc oleū laborū ſubſidiū natis ſuis ſuppeditauit. Nutritis aūt adultiſq; filiis principes præceptoreſq; deos induxit. Quorū nunc prætermittenda ſunt noīa. Neq;.n.nos latet qui uitā nr̄am munierint/tā artiū inuētionē ad quotidianū uictum ſpectantiū/q̄ traditione peritiaq; armorū ad regionis ipſius cuſtodiā. Ita maiores horū geniti atq; educati rē.p.inſtituerunt quā paucis perſtringere decet. Res.n.pu.hominum educatio eſt: bona quidē bonoꝝ/cōtrariorū uero cōtraria. Quod ergo in præclara re.p.enutriti ſunt nr̄i maiores declarandū eſt/per quā & illi hi boni uiri/ex qbus ſunt/qui/e/uita migrarunt. Eadē namq; res.p. quondā/& nunc/optimatū uidelicet gubernatio/ſub qua & his tpibus ac ferme ſemp ex eo tpe degimus. Eam quidā popularē uocant/ alii aliter/utcūq; placet. Eſt autē re uera hæc optimatū/cū quadam auctoritate populi gubernator. Semp.n.nobis reges ſunt alias generis ſucceſſione/alias electione creati/ſed auctoritatis ciuitatis plurimū apud populū. Qui ſemp his qui optimi iudicātur/ magiſtratus impertit. Vbi ueq; parentū debilitate uel pauptate uel ignobilitate quiſq̄ reiicit̄:neq; cōtrariis de cauſis honorat̄/ut in aliis ciuitatibus fieri ſolet. Sed hæc eſt ſumma. Quicunq; ſapiens aut bonus habet̄/dominat̄ & īperat. Cauſa nobis gubernationis huiuſmodi/ex ęquo generatio eſt. Aliæ ſiquidē ciuitates ſunt ex uariis diſſimilibuſq; generibus cōſtitutæ. Quo fit/ut inęquales ſint:& gubernationes:tyrānides paucorūq; potentiæ. In qbus ita hoīes uiuunt/ut ſe inuicē parti dn̄os partim ſeruos exiſtimēt. Nos autē noſtriq; una ex matre oēs/fratres inuicē geniti/haud arbitramur inuicem nos dn̄os & ſeruos eſſe. Sed generationis ęqualitas nos inducit/ut & legis quæramus ęqualitatem/neq; rei prorſus ulli niſi opinioni uirtutis prudentiæq; cedamus. Quapropter & noſtri & horum parētes & hi honeſte creati & in omni libertate nutriti multa atq; præclara facinora apud oēs gentes notiſſima priuatī/& publice ediderunt exiſtimantes libertatis gratia/tā aduerſus Græcos ꝓ Græcis aliis q̄ aduerſus barbaros pro cūctis Græcis eſſe pugnandū. Enimuero quo pacto in bello ſe geſſerit argiui quōdā aduerſus Cadmios/& Hæraclide aduerſus Argiuos/cū Eumolpus & Amazones ac etiā cū his ſupiores regionē iuaderēt/breue eēt pro dignitate referre:& poetæ uirtutē illoꝝ eleganter muſica celebrātes in oēs gētes diuulgarūt. Quare ſi nos eadē nudo ſermone repetere nūc aggrederemur/ſorte uideremur illis eſſe ſecūdi. Hæc igitur ob hāc cauſam arbitror dimittenda/qn̄ quidē ꝓdignitate iam ſatis celebrata uident̄. Quæ uero nondū/ut rerū dignitas exigit/a/ poetaꝝ aliquo decantata ſunt/nec dum tū obliuione delecta ſunt/hæc nobis prædicanda nunc arbitror:ut & uos ea laudemus & adiuuemus ꝓuocemuſq; alios ad eadē odis aliiſq; carminibus ut decens eſt exornāda. Eorū aūt quæ dico/prima hæc extant Per ſæ ꝓfecto/cum Aſiæ imperarēt & Europæ dominarent̄ obſtiterunt regionis haud hoīes/hinc quidē oriūdi/noſtri autem progenitores. Quorū meminiſſe uirtutēq; laudare & oportet in primis & decet. Eā nāq; noſſe oportet/ſi quis ſufficiēter laudaturus ſit res ab illis eo in tēpore geſtas/quo Aſia oīs tertio iam regi ſeruierat. Quorū primus Cyrus magnitudine quadā animi ciues ſuos pſas in libertatē rēdigens/ſimul dn̄os Medos ſubiiecit/totiq; Aſiæ uſq; ad Egyptū īperauit. fili⁹ āt eius Egypto quoq; & Libyæ/quouſq; penetrare dabat̄. Tertius Darius/pedeſtri pugna uſq; ad Scythas extēdit imperiū. Nauali aūt/mari/ & inſulis eſt dn̄at⁹. Quo factū eſt ut repugnare illi nullus auderet. Animi qdē hominū oēs ſeruili quadā formidine abiecti iā erant:adeo multæ/frequentes/& bellicoſæ gentes ſub pſaꝝ īperio tenebant̄. Nos aūt Eretrieſeſq; incuſans Darius q̄d Sardibus inſidiaremur/& hāc belli occaſionē nactus/quingēta hoīum milia claſſib⁹ miſit/naues uero trecētas hiſq; Dati præfecit/atq; illi mādauit/ut captiuos ad eū Eretrieſeſq; & atheniēſes duceret:ſi caput illi ſuū charū eēt. Ille nauib⁹ aduectus Eretriā.ubi uiri nō pauci erāt:ac præterea in reb⁹ bellicis inter Grecos eoꝝ tēpoꝝ illuſtriſſimos/numerabant̄/triduo eos captiuos fecit. Ne ue uli eēt fugiēdi locus oēm regionē ſic explorauit. Nēpe ad fines Eretriæ pfecti milites ei⁹ & ex mari ī mare ſæpe extēdēres diſcurrēteſq; iūctis īuicē manib⁹ uniuerſam regionē ꝓtinus pcurrerunt:ut regi referre poſſent/neminē illos ſubterfugiſſe. Eadē ſnīa ex Eretria Marathonē deſcēderūt:utpote q̄d illis ad id aptiſſimū erat/ut Athenienſes una cū Eretriēſibus q̄i ſub eodē iugo ducerēt captiuos. His āt ꝓim quidē/ita pactis/ꝓim uero tētatis/nullus Græcorum præter La cedæmonios Eretrienſibus Atheniēſibuſue ſuccurrit. Et ii ſequēti poſt pugnā die uenerūt. Cæteri

runt. Cæteri aũt oẽs ꝑterriti ſunt: ac bene ſecũ agi putãtes ſi piculũ præſens euaderẽt: qeuerũt. Ex
hoc intueri licet quãta illorũ uirtus fuerit/q in Marathone barbarorũ impetũ ſubſtinuerũt eorũq;
ſuperbiã domuerũt: primi ſane de barbaris triumpharũt: & exẽplo reliqs oſtenderũt Perſarũ/uim
haud inexpugnabilẽ eẽ. Immo uero: & multitudinẽ oẽm: & diuitiarũ copiã uirtuti parere. Eos eq-
dem uiros nõ modo noſtrorũ corporũ genitores: ſed/& libertatis/tum noſtræ/tum oĩum qui ĩ hu
iuſmodi habitãt cõtinenti auctores arbitror extitiſſe: his nãq; exemplis ꝓuocati poſteriores Græci
in ſequẽtibus bellis pericula oĩa pro ſalute ſua ſubire nõ dubitarũt diſcipuli ꝑfecto illorũ q in Ma-
rathone Perſas profligauere: primã itaq; palmã oratiõe illis tribuere decet/ſecundã uero iis q cir-
ca Salaminã Artemiſiũq; hoſtes prelio nauali uicerũt. Multa nempe ab his uiris geſta narrare poſ
ſemus: quanta picula terra mariq; ĩminentia ſubſtinuerint/deuicerintq;: quod aũt pręcęteris egre
gium puto: nũc referã. Nã quod reſtabat poſt bellũ Marathonicũ/ꝑfecerũt. Siquidẽ q in Maratho
ne certarũt hoc tm̃ Græcis demõſtrauerũt: qđ terreſtri pugna pauci qdẽ Græci multorũ impetũ
barbarorũ frãgere poſſent. Maritima uero uictoria adhuc incerta exiſtimabaꝛ: Perſę ĩ maritimis
preliis/& multitudine: & diuitiis arteq;: & robore inexpugnabiles eſſe: hoc itaq; in his q tũc naui-
bus pugnauere/laude dignũ eſt: quod metum Græcis inſitum penitus depulerunt: feceruntq; ne
amplius nauiũ uirorũq; numeꝝ ꝑtimeſcerẽt. Vtriſq; his factum eſt/tã in Marathone/terra pugnan
tibus q̃ mari poſtea circa Salaminã: ut reliq Græci: & docereꝛ/& ꝓuocarẽtur: ab illis quidẽ terra
ab his aũt mari/ad prelia cõtra barbaros intrepide cõmittenda. Tertiũ affero quod in Platæis ge-
ſtum eſt: & numero: & uirtute/ſalutis Græcæ cauſam extitiſſe. Cõmune uero id iã Lacedemoniis/&
Athenienſibus facinus. Igiꝛ oẽs hi Græciã in ſummis nobis/& a poſteris laudabunꝛ poſt hæc mul-
tæ inſuper Græcorũ urbes/adhuc ſub barbaris cõueniebãt. Rex aũt minabatur Græcos ſe iterum
inuaſurũ. Decet ꝑfecto illos cõmemorare: q ſuperioꝝ operibus ſalutis extremã manum impoſue-
runt: cũ oẽm ex mari barbariẽ depuliſſent: hi uero fuerunt q circa Eurymedontẽ claſſe pugnarũt:
& in cyprum militaturi ſe cõtulerũt. Itẽq; in Ægiptũ nauigauere: pluriaſq; alias terraꝝ oras ꝑagra
rũt. Hoꝝ meminiſſe oportet: his gratia ẽ habẽda: quod regẽ ꝑterritũ coegerunt de ſalute ſua cogi
tare poti⁹ q̃ ad Græcos ꝑnitiẽ iuſidias tẽdere. Atq; id bellum ꝑ oẽs urbes diffuſum fuit/dum Græ-
ci ſe ipſos oẽſq; linguæ eiuſdẽ homines aduerſus barbaros tutarenꝛ: pace uero demũ cõfecta hono
rataq; ciuitate cõtigit ei: qđ ſolet ab hoĩb⁹ ĩ eos qb⁹ ꝓſpeꝛ res ſuccedũt oriri: prĩo qdẽ ęmulatio ab
ęmulatiõe deide ĩuidia/q̃ hãc ciuitatẽ ĩuitã ĩ bellũ cũ Græcis gerẽdũ traxit: poſt hęc initio bello ĩ Ta
nagra cõgreſſi ſũt ꝓ libertate Boeotiorũ/aduerſ⁹ Lacedæmonios cõcertãtes. Cũq; ĩcertus pugnæ
eẽt euẽt⁹/quo poſtea ſequtũ eſt/rẽ ipſã apiũt. Plæriq; ſane auſugerũt: deſtituẽtes Boeoticos/qb⁹ au
xiliũ allaturi cõuenerãt. Noſtri ãt die. iii. ĩ enophitis potiti uictoria eos q iniuſte fugerãt/iuſte redu-
xerũt hi utiq; primi poſt bellũ ꝑſicũ Græcis gr̃a libertatis auxiliati cõtra Græcos/uiri qdẽ ꝑclari/&
libertatis auctores his qbus opẽ tulerant his ĩ monumentis honorati a ciuitate priores ſunt poſiti
His uero peractis/cũ increbeſceret bellum Gręciq; oẽs ſumptis armis regionẽ deuaſtarẽt: urbiq;
nõ dignã gratiã redderẽt/eos noſtri nauali prelio ſuparunt: & eoꝝ duces Lacedæmones cõprehen
derunt: quos q̃uis iugulare liceret dimiſerunt: pacẽq; firmarunt: exiſtimantes aduerſus eiuſdẽ ge-
neris hoĩes ad uictoriam uſq; pugnandum: neq; ob ꝓpria ciuitatis indignationẽ Græcorum cõmu
niõnẽ penitus diſſoluẽdã. Sed aduerſus barbaros ad necem uſq; certandum. Hos itaq; laudare ui
ros decet: q hoc bello pacto hic iacẽt: quoniã oſtẽderunt inanẽ eẽ illoꝝ ſuſpitionẽ/ſiqui Athenienſi
um uirtuti diffiſi opinenꝛ ĩ primo cõtra barbaros bello/alios quoſdã pręſtantiores Athenienſibus
extitiſſe. Hi enim cum oĩs Græcia ſeditiõibus agitareꝛ/ipſiq; uiros cæteris Græcis ꝑſtantiores bel-
lo ſuperatos cõprehendiſſent/declarauerunt eos ſeorſum ſe uincere: qbus cum cõmuniter: barba-
ros expugnauerant. Tertium poſt pacẽ hanc bellum improuiſum: & graue exortum eſt: ĩ quo cum
multi forteſq; uiri occubuiſſent hic cõduntur. Quoꝝ multi circa Siciliã plurimis ſunt potiti uicto-
riis pro ſalute Leontinoꝝ qbus iureiurãdo abſtricti: opem ferrbãt/quo fœdere ad ea loca nauiga-
uerant. Cum uero diuturna eẽt nauigatio: ac interim reꝝ diſcrimine penuriaq; ciuitas premereꝛ/
neq; illis poſſet ſuccurrere/negatis ſubſidiis res eorum haud proſpere ſucceſſerunt. Quoꝝ hoſtes
belloq; aduerſarii maiorẽ temperantiæ uirtutiſq; laudem quam amici aliorum habenꝛ. Multi præ
terea nauali bello per Heleſepontum die una omnes aduerſariorum naues ceperunt: plurimaſq;
alias deuicerunt. Bellum uero idcirco inſperatum durumq; uocaui: quia nullus exiſtimaſſet reli-
quos omnes Græcos contra ciuitatem/tam acerrimo ſtudio contentionis accẽdi/ut regem illum
barbaꝝ infenſiſſimum quẽ una nobiſcum expulerãt/rurſus ꝑ legatos ad bellũ Græcis ĩferendũ irri
tare nõ dubitarẽt: & uniuerſos/tũ Græcos/tũ barbaros ad hãc urbẽ obſidẽdã colligere. Vbi præci
pue potentia uirtuſq; ciuitatis huius effulxit. Nam cum exiſtimarent eam iã ſuccubiſſe/nauesq; ob-
ſeſſæ circa Mitylenem eſſent. Ipſi auxilium laturi ſexaginta naues ingreſſi: uiri quidẽ ſine controuer
ſia fortes hoſtes profligarunt: liberarunt amicos: & in ſortem incidentes indignam/ex mari: utiq;
non aliter recepti hic iacent. Quorum ſemꝑ cũ laude meminiſſe decet. Nam illorũ uirtute nõ mo-

Emulatio inuidia bellũ.

Aduerſus hos uſq; ad uictoriã aduerſus illos uſq; ad necẽ pugnandum.

do tunc ex nauali certamine ſed reliquo etiã prelio uictoriam reportamus. Etenim ꝓpter illos tan-
tum eſt noſtra ciuitas gloriã cõſecuta/ut nunq̃ expugnari poſſe nec ab oĩbus qdem hoĩbus credere
tur. Quod certe haud ꝓcul/a/ueritate eſt iudicatũ. Neq;.n.aliorũ inſidiis uiribuſq; ſed ꝓpria diſ-
ſenſione deuicti ſumus. Nempe nũc etiã ab illis ſumus iuicti. Sed ipſi nos expugnauimus: nobis ip
ſis ſubcubuimus poſt hæc tempora/pacatis oĩbus/cũq; aliis pace cõſecta/inteſtina nobis ſeditio co
orta eſt in qua ſe ita geſſerunt/ut ſi fatis decretũ eẽt hoĩes ſeditionibus agitari/nemo uideatur aliter
ęgrotare patriã optaturus. Nã ex Pyræo/& urbe q̃ benigne atq; domeſtice præter cæterorũ Græco
rum opinionẽ ciues inuicẽ conuenerũt! bellũq; aduerſus eos qui Eleuſines erant concitũ q̃ mode-
rate tranſegerũt atq; ſederũt! Horũ ꝑfecto oĩum alia nulla eſt cã præter uerã ipſam cognationẽ:q
amititiã firmã atq; cognatã nõ ſermone/ſed re his hoĩbus indidit. Oportet aũt eos etiã q hoc in bel
lo mutuis uulneribus cõciderũt/memoria colere:& utrũq; poſſum⁹ inter ſe eos cõciliare uotis ſa-
crificiiſq; ꝓ illis q ſuperauere pactis: qñqdẽ & nos cõciliati ſumus. Neq; enĩ ĩprobitate inimici tiiſ-
q; ſed infelicitate quadã manus inuicẽ cõſeruerũt. Horũ uero teſtes ſumus ipſi ſuperſtites. Nã cum
illis genere cõiuncti ſimus: mutuo damus ueniã:& recipimus ſiqd/uel in aliũ intulimus/uel perpeſ-
ſi ſumus ab alio. Deinde cũ in ſumma rerũ trãquillitate qeſceret ciuitas/barbaris qdem ignoſcebat
quod infeſtati ab illa/ſortiter repugnauerant Græcis aũt indignabatur/quia ꝓ acceptis beneficiis
iniuriã qñq; rettulerant/dum ſocietatẽ cũ barbaris inirent/naueſq; qbus fuerant ſeruati/diriperent
diſſiparentq; muros qbus nos mœnia eorũ ne corruerent/qñq; defendimus: inſtituit itaq; ciuitas
haud ultra tueri Græcos ſiqñ/uel a Græcis /uel a barbaris opprimerentur. Cũ uero nos in hac eſſe
mus ſentẽtia cõſtituti/putarentq; Lacedæmonii nos libertatis tutores iacere/opuſq; eoꝝ fore poſt-
hac/ut alios ſubiugarent/hæc egerũt. Quid multis opus eſt uerbis! Neq;.n.uetera/neq; multorum
hoĩum geſta dicerem/q̃ ſequũtur. Neq; nos latet pterritos Gręcoꝝ prios Argiuos Boeoticos Co
rinthios/auxiliũ ciuitatis huius implorauiſſe. Quodq; oĩum diuiniſſimũ eſt: rex ipſe tanta eſt indi-
gẽtia preſſus/ut nõ aliunde q̃ ex hac ciuitate quã oĩ ſtudio diruere conat⁹ fuerat ſalutẽ ſuã tutari poſ
ſe cõſideret. Enimuero ſiqs huius ciuitatis captũ ĩcuſare uoluerit: hoc dũtaxat obiicere poterit/qd
minima nimis afficit/diligẽtiuſq; ſubleuat ſubcũbentes. Ea ſiquidẽ tẽpeſtate tolerare nõ potuit: qd
ue inſtituerat ultra ſeruare. Decreuerat ſane nullis unq̃ eorũ/a qbus iniuriã accepiſſet/ſuccũbenti-
bus opem ferre. Mutauit tñ ꝓpoſitũ:& auxiliũ præſtitit. Vnde Græcos liberauit/a/ſeruitute. Ita ut
liberi uixerint/donec ipſi ſe inuicẽ ſubiugarũt. Regi uero ſuccurrere auſa eſt minime. Verebat.n.
triumphos ex Marathone. Salamina. Platæis antea reportatos. Sed cũ ſineret exules:& uolũtarios
adiutores/illi fauere/ſine cõtrouerſia eum quoq; ſeruauit. Structis aũt muris fabricatiſq; nauib⁹ bel
loq; ſuſcepto qñ coacta eſt bellũ gerere/ꝓ Pariorũ ſalute contra Lacedæmonios dimicauit: Metuẽs
uero ciuitatẽ rex/ poſtq̃ Lacedæmonios uiderat nauale bellũ renuere/& iccirco deſiſtere uolens/re-
quiſiuit Græcos q incontinenti erant: quos prius ipſi Lacedæmonii exhibuerãt: ſi ꝓpugnãdũ foret
nobiſcum cæteriſq; belli ſociis: arbitratus hoc ſibi negatũ iri: quo tergi uerſandi occaſionẽ nãciſce
retur. Vbi a propugnatoribus ſociiſq; aliis eſt deceptus. Nãq; exhibere illi uoluerũt: conuenerũtq;
iureiurãdo adhibito Corinthii Argiui Boeotii/cæteriq; belli ſocii/ſi daret pecunias: ut eos illi q in-
continenti erant Græcos traderent. Soli uero nos neq; tradere neq; iurare tunc auſi ſumus. Vſq;
adeo mos ciuitatis huius. Generoſus. Liber conſtans. Integer:& natura barbaris eſt infenſus: pro-
pterea quod homines hi abſq; ulla barbarorum cõmixtione puri integriq; ſunt Græci. Neq;.n.mi
ſcentur nobiſcum Pelopes aut Cadmii aut Ægyptii Danaiue alii q̃ permulti natura quidem barba
ri: lege ſolũmodo Græci: ſed ipſi Græci dũtaxat nulla prorſus infecti barbarorum confuſione per
ſeueramus. Quæ qdẽ puritas odium huic ciuitati aduerſus genus alienũ ingenuit. Soli rurſus pu-
riq; ex hoc pſeuerauimus quod opus ꝓphanũ perpetrare noluimus Græcoſq; barbarorũq; mani-
bus tradere. Ad hæc igitur deſcendentes: ex qbus primo ſuperati ſuimus: fauente deo: ſelicius q̃
tũc bellũ poſuim⁹. Nã retinẽtes naues muros: noſtraſq; colonias a bello liberati ſumus: adeo liben
ter:& hoſtes ipſi deſtiterũt. Viros tñ fortes hoc quoq; in bello amiſimus: partĩ apud Corinthũ re-
gionis aſperitate:& anguſtia ĩterceptos/partĩ ꝓditiõe apud Lecheũ ꝓfligatos. Inſignes quoq; uiri
q:& regẽ liberauere:& ex mari Lacedæmõios expulerũt. Quos ego eqdẽ ĩ memoriã uobis reduco.
Vos aũt uiros huiuſmodi collaudare celebrareq; decet. Atq; opa qdẽ hęc uirorũ hic iacentiũ/cæte
rorũq; oĩum qcunq; ꝓ patria obierũt q̃ relata ſunt multa ſunt: atq; præclara. Sed q̃ reſtãt: plura ad
modũ ꝓſtãtioraq; ſũt. Atq dies multi uix nocteſq; ſufficerẽt: ſiqs oĩa cõplecti uoluerit: his ergo me
moria repetitis unũquẽq; uirũ oportet: natos horũ aſſidue exhortari: ut tanq̃ in bello maiorũ ſuoꝝ
ordinẽ ſeruent: neq; ꝑ ignauiã aufugiant. Equidẽ o uirorũ preſtantium filii uos ipſe:& in præſentia
exhortor:& in poſterum: quemcũq; ueſtrum nactus fuero admonebo ſemper:& cohortabor: ut q̃
optimi euadere cõtendatis. Nũc quoq; par eſt uobis referre quæ nobis patres ueſtri finxerunt mã
daruntq; poſteris prædicare ſiquid paterentur: cum foret periclitandũ. Recenſebo igitur uobis I
præſentia que ex illis ipſis audiui: queue ipſi nunc uobis: ſi facultas daretur libenter: præciperent.

De integrita-
te:& uendica
ta a barbaris
natõe Attica.

Conlecturam

Cõiecturã equidẽ ex illis q̃ quondã dicebãt efficio. Exiſtimare uero nũc que referã illos ipſos audi-
re loquẽtes: hũc aũt ĩmodũ exorſi ſunt. Quod ex præclaris parẽtibus orti eſtis o filii/ pręſentia uo-
bis teſtãtur: ꝓfecto cũ uobis liceret turpiter uiuere hõeſte emori maluimus/ q̃ uos cęteroſq; poſte-
ros in faze cuiq̃ ſubiicere: ac parẽtibus noſtris ſuperioribuſq; dedecori eẽ: putãtes hoĩ ſuos dedeco
ranti nõ eẽ uiuẽdum: ei nãq; neq; ĩ uita neq; poſt mortẽ amicũ aliquẽ eẽ/ uel hoĩum/ uel deoꝝ. Opor
tet igit̃ uos uerborũ noſtrorũ memores/ ſiqd aliud exercetis/ cũ uirtute exercere: ſciẽtes abſq; uir-
tute exercitatiões/ & poſſeſſiones oẽs turpes malaſq; eẽ: diuitiæ nãq; ſplendorẽ afferũt/ nullũ eas cũ
ignauia poſſidẽti: neq;. n. ſibi hic ſed alteri parat poſſidetq; diuitias. Neq; forma corporis atq; ro-
bur timido ac prauo cũ inſunt decorẽ præſtãt. Eũ nãq; dedecẽt/ notiorẽ efficiunt. Ignauiã patefa-
ciunt. Præterea ſcĩa queuis remota iuſtitia aliaq; uirtute nõ ſapiẽtia ſed calliditas eẽ uidet̃. Quorũ
cauſa/ & primo/ & poſtremo atq; per oĩa oĩ ſtudio diligẽtiaq; cõtẽdite/ ut: & nos/ & maiores noſtros
uirtutis gloria ſupetis. Alioqn ſcitote/ ſi uobis uirtute præſtemus/ uictoriã hãc nobis deductus alla-
turã. Sin ſuperemur a uobis: felicitatẽ. Ita uero maxime nos qdẽ ſuperabimur uos aũt ſuperabitis
ſi ea rõne uitã inſtitueris/ ut maiorũ gloria nõ abutamini/ neq; eã/ ut ita dixerimus expẽdatis eroge-
tiſq;: ſcientes uiro aliqd eſſe ſe exiſtimãti/ nihil turpius poſſe accidere/ q̃ ſe ipm honorandũ nõ ꝓpri
am ob uirtutẽ ſed propter gloriã ſuperiorũ prebere. Gloria. n. parentũ natis/ præclarus eſt magni
ficuſq; theſaurus. Vt in uero pecuniarũ honorũq; theſauro/ & hũc ad poſteros nõ trãſfundere/ pro
prie poſſeſſiõis gloriæq; defectu/ turpe/ & a/ uiri generoſitate penitus alienũ. Si igit̃ hæc exercueritis
uitæ demũ fatis exactis chari ad nos filii charos parẽtes ꝓficiſcemini. Sin aũt neglexeritis hæc/ & im
probi euaſeritis/ nemo uos libens excipiet. Natis quidẽ noſtris hæc ſint dicta: patres aũt noſtros: ac
matres ſicui noſtrũ ſupſunt atq; cõſolatione indigẽt/ cõſolari oportet: qa deceat facile quecũq; ac-
ciderit ferre. Neq; cũ illis una deplorãdus eſt caſus lamẽtatiõibus. n. aliorũ nõ indigebũt: ſatis. n.
ſors triſtitiæ illis inferet. Mederi profecto lenireq; oportet/ & in primis illud cõmemorare/ qđ ma-
xima eorũ q̃ ex optare ſolẽt/ exaudiẽtes dii iã tribuerũt. Neq; enim ĩmortales ſibi filios dari/ ſed bo
nos/ & illuſtres optabant. Cuius qdẽ uoti cõpotes effecti ſunt: quod maximũ exiſtimãdũ eſt bonũ.
Omnia uero mortali uiro ad uotum in uita ſuccedere/ haud facile eſt. Atqui ſi fortẽ forti animo to
lerabunt: uidebunt̃ reuera fortiũ filiorũ parẽtes: ipſiq; fortes eſſe. Sin aũt dolori ſubcumbent: ſuſpi-
tionẽ hominibus inferẽt/ ne forte/ aut parentes noſtri minime ſit: aut q nos laudibus efferunt: men
tiant̃. At horũ neutrũ euenire oportet. Immo uero laudatores noſtros reipſa pręcipue illos eẽ oſtẽ-
dentes ſe reuera patentes: uiros eſſe uirorũ. Enimuero uetus illud ꝓuerbiũ. Nihil nimis ſcite dictũ
uidet̃. Nã qui ita ſe cõparauit: ut ex ſeipſo pendeãt oĩa quę ad beatitudinẽ cõferunt: uel q̃ proxime
ad hoc accidit: neq; ex aliis pendet hominibus: quibus: uel bene: uel male agentibus: ſua quoq; mu
tari cogãtur: hic optime uitã inſtituit: hic tẽperans eſt: hic fortis: hic prudẽs: hic ſiue pecunias nan
ciſcat̃ ac filios: ſiue amittant: prouerbio ſemper parebit. Nunquã enim nimis: aut lætitia exultabit:
aut dolore deiicietur: ꝓpterea quod ipſi pareat. Tales eẽ: & noſtros debere iudicamus/ & uolum⁹.
Atqui: & in præſentia nos ipſos tales penitus exhibemus haud certe perturbatos/ uel nimio metu ꝑ
territos: ſi nũc uita decedere nos oporteat. Oramus quoq; patres noſtros: ac matres: ut ſimiliter
affecti uitam futurã agant: ſcientes quod nõ lamentatiõibus eiulationibuſq; maxime nobis gratifi-
cabunt̃. Verũ ſiquis eſt his qui defuncti ſunt: ſenſus uiuentiũ: ita maxime nobis moleſti futuri ſunt
ſi ſeipſos perdiderint/ & iniq; ſortẽ tulerint: ſin aũt moderate ac leuiter/ nobis ſummopere obſequẽ
tur. Noſtra porro cum iam finẽ habebunt: qui hominibus eſt pulcherrimus. Quamobrem colau-
danda ſunt potius q̃ deflenda. Profecto ſi uxores noſtras filioſq; tuebunt̃/ & nutrient/ & his incum-
bent/ ita maxime caſus obliuioni mandabũt: pulchriuſue: & rectius nobiſq; gratius uitã agent. Hęc
igitur noſtro nomine noſtris prædicare ſufficiet. Ciuitati uero mandamus: ut parentũ noſtrorum
filiorumq; curam habeat. Et hos quidem honeſte erudiat/ illorum ſenium digne foueat. Cognoui
mus certe uos etiam ſi hæc minime præcepetimus/ optime curaturos. Hæc igitur o filii defuncto-
rum atq; parentes: ut moneremus illi mandarunt: ego uero quantũ poſſum diligentiſſime moneo
eorumq; nomine obſecro: iuniores quidẽ: ut præclaras ſuoꝝ res imitentur. Seniores autem: ut de
ſe optime ſperẽt. Nẽpe ſenectutẽ ueſtrã priuatim publiceq; alemus: & quẽcunq; ex illorum proge-
nie nacti fuerim⁹: ſumma beneuolẽtia cõplectemur. Ciuitatis uero ꝓuidentiã ipſi minĩe ignoratis/
q̃ ſtatutis legibus: parẽtes: & filios eorũ q ĩ bello interiere: tutat̃. Et ante alios ciues ſũmo magiſtra-
tui taliũ cõmittit curã ne ulla prorſus iniuria parẽtes horũ afficiant̃. Filios aũt educat ipſa ſtudetq;:
ut illis ignota ſit orbitas. Nã ipſa parẽtis gerit uicẽ: & dum pueri ſunt: & cum ad maturã ętatẽ uene
runt: ad officia ſua tranſmittit: omni armatura fulcit: & hornat: patris ſtudia oſtendit: & memorat
dum paternæ uirtutis tribuit inſtrumẽta. Ac ſimul auſpicii gratia iubet tũc primum domũ pater-
nam ingredi filium quaſi imperaturum: & armis cum robore fulctum. Eos præterea qui deceſſe-
rũt e uita honorat: cerimõias quotãnis lege decretas cõmuniter cũctis ĩſtaurãs: q̃ priuati unicuiq;
ꝓprie peragi ſolent. Symonica item certamina equeſtriaq; ĩſtituit: muſiceq; ludos uarios adhibet.

Ac profecto quo ad defunctos ſpectat/hæredis/& filii ſubit cōditionē.Quo ad filios/patris:quo ad
parentes cæteroſq; huiuſmodi:curatoris:omni diligentia ſemper oībus prouidens. Quarū rerū
animaduerſione quæ acciderūt ęquo animo ferre debetis. Nam hoc pacto/& mortuis/& uiuenti-
bus eritis gratiores:facileq; curabitis:& facile curabimini. Nunc uero uos:ac cæteri oēs qui com-
muniter ſecundū legē eos qui naturæ ceſſerunt/iam lugubribus expiationibus ꝓſecuti eſtis abite.
Hic eſt o Menexene Aſpaſiæ Mileſiæ ſermo.ME.per Iouem o Socrates beatā dicis Aſpaſiam ſi cū
mulier ſit tales pōt orationes cōponere.SO.At ſi minus credis ſequere me/dicentē ipſam audies.
ME.Sæpenumero cum Aſpaſia fui Socrates:& qualis ſit noui.SO.cur igitur eā nō ueneraris? Cur
non habes propter hanc orationē illi gratiam?ME.Ingentem equidem o Socrates habeo gratiam
mulieri huic ſeu uiro/quiſquis tibi orationē hanc tradidit. Ac præcæteris multis narranti gratiam
habeo.SO. Bene quidē.Sed ne me prodas. Vt deinceps multas eius pręclataſq; de ciuilibus re-
bus orationes tibi recenſeam.ME.Confide.Non prodam.Referas modo.SO.Fiet ut poſtulas.

MENEXENI FINIS.

ARGVMEN. MARSILII FICINI FLORENTINI IN DIALOGVM PRIMVM DE RE. PV. VEL DE IVSTO AD LAVRENTIVM MEDICEM. VIRVM MAGNANIMVM.

QVanto oculus præſtat manibus/caput pedibus/ratio ſenſibus/anima corpori/finis oī-
bus quæ diriguntur ad finē/ſtatus motui/ęthernitas tempori/tāto contemplatiua ui-
ta actiuæ præſtare uidetur.Contemplatio enim actionis/& principiū eſt/& finis:du-
citq; illam pro arbitrio atq; ſiſtit.Iubens deniq; inferiores motus/externamq; deſine-
re actionē/utītrinſeca ſtabiliſq; actio/liberior tandē poſſideat. Sic utiq; ab ipſa cōtēpla-
tiōe dei cœleſtis naturaleſq; motus/& actiones oēs tanq̄/a/principio ducunt:& reducūt uelut ad fi-
nem.Quamobrem:Plato noſter eo ſaltē cæteris ciuitatū legumq; cōditoribus/eſt excellētior quo
cæteri quidem uelut humani ad actionē magis/ciuitatē inſtituerunt/ipſe uero quaſi diuinus actio-
nem ciuitatis omnem/tam publicam q̄ priuatam potiſſimum perducit ad contemplandū:ciuita-
temq; conſtituit ſui ipſius ante q̄ orbis dominam/neq; /tam multis timēdam/q̄ cunctis gentibus ue-
nerandā.Cœleſtem quaſi hieruſalem pro uiribus ī terris expræſſam. In qua ſublatis proprie poſſeſ-
ſionis gratia contentionibus cōmunia ſint pro ipſo iure naturæ/ omnibus oia . Cōmunis ſit copia:
firma concordia/cunctorum una uoluntas/ideoq; ad contemplandū ſemper expedita tranquilli-
tas.Componit autē integrā abſolutæ reipu.formam denario librorū numero numeroq; omnium
integerrimo:numeros/tū intra ſe numeratos continente/tum ex ſe innumeros replicante.Atq; ut
ſæpe his in libris præcipue in ſecundo declarat:totam diſputationē de iuſtitia a nobis inſcribi ma-
uult q̄ de reipu.docens/ut arbitror rem omnem actionemq;/& publicam/& priuatam nō ad copiā
non ad potentiam/non ad uictoriam eſſe:ſed ad ipſam iuſtitiam penitus referēdam.Quæ quidem
iuſtitia omni ſublata perturbatione/expulſiſq; cōtentionum impedimentis ciues tandem reddit ex-
peditiſſimos ad uerum inueſtigandum/deumq; colendū. Eiuſmodi uero contemplationem:atq;
cultum:Plato noſter iudicat præcipuū reipu.finem. Vt quod:neq; unus ſi ſolus uixeris/neq; plures
ſi ſimul habitauerint ſine lege efficere poſſunt/multi ſaltem ciues cōmuni lege in unum ciuitatis cœ-
tum congregatim perficiant.Præterea docet nos Timæus/& Critias ante ingētem terrarumq; in-
undationē.Athenas alias extitiſſe/& apud Græcos/& apud Egyptios ſimilibus inter ſe legibus gu-
bernatas:quas dea Pallas cōdidit/educauit/& docuit:eamq; illis tradidit reipu.formā quam in his
libris Plato conſcribit.In libris uero de legibus rem publicam ex gubernatiōe Cretenſi ex Lacede-
monia/& Attica noua componit.Ipſāq; compoſitionem a deo incohat legum omniū auctore.Ve-
rum/ut ad præſentia reddeamus hanc quoq; rempu . felicibus auſpiciis exorditur ab ipſis diuinæ
ſapientiæ ſacris:a ſeniorum cōſuetudine:atq; conſilio a religioſa iuſtitia atq; ſanctitate. Ex eo enim
quod/& uota deo:& ſua cuiq; teddenda dixerat/incipit iā de priuata quadā iuſtitia diſputare:ꝑ quā
ad Publicā oportūe ſuo loco trāſibit. Tu uero memēto ī his a Platone ſignificari:abſq; diuina hu-
naq; iuſtitia/ſeniorūq; cōſilio ac ſapiētiæ diuinæ fauore/nō poſſe ciuitatē/uel ab initio conſtitui pro-
ſpere/uel cōſtitutā feliciter gubernari.Deinceps argumētū primi libri ꝑſtringens:ex plurimis gra-
uibuſq; ꝓcęteris neceſſaria q̄dā excerpā.Moderata iuuēt⁹ facilē efficit ſenectutē īmoderata difficilē.
Qui corpis obſeq̄t libidinib⁹ ꝓculdubio īſanis ſeruit tyrānis.Aīus ī ſenectute ſedatis ꝑturbatōib⁹
q̄s ſecū affert iuuēt⁹/ſegregat⁹/a corpe/diuina ꝓpius:& apti⁹ īſpicit.Innocētia ſola optimā in poſte-
rū ſpem aīo p̄bet unicū uitæ ſolamen:uir ſane mētis ad id ī primis pecunias eſſe utiles iudicabit:ut
q̄cq̄d:uel deo uouerit:uel homini ꝓmiſerit ahterq; debuerit:impleat:neq; ob paupertatem adduca-
tur/aut mentiri cuiquā aut ulla in re defraudare.Pecuniæ nāq; referēdæ ſunt ad iuſtitiam .Iuſtitia
uero

uero ad ultæ alterius premiũ. Sed anteq̃ diſputationẽ de iuſtitia ꝓſequamur conſiderãdũ moneo
ſingula ſub allegoria q̃dam a platone diſpõi: primo q̃dem Cephalus ſenex .i. caput prebet diſputa
tiõi caput. Deinde Polemarchus/quod/& nomẽ eius ſignificat pri͂ceps .i. primus moderate pugnã
aggredit̃. Deniq; Thraſimachus .i. pugnator ferox agit aſperius. Socrates aũt .i. ſeruator potẽs ubi
q; ab erore oẽs /& iniuſtitia ſeruat. Sed allegoriã cõmentariis relinquẽtes/ad definitionem iuſtitiæ
iam pergamus. Simonidem Pittacum Biantem/dixiſſe ferunt iuſtitiam eẽ uera fateri/ ac debitum
unicuiq; reddere. Quod quidem ita nõnulli interpretant̃. Simpliciter uerũ cuilibet aperire: & qđ
acceperis reſtituere. Id autẽ ideo Socrates improbat quoniã inſano neq; omne uerum patefaciẽdũ
eſt: neq; arma reddenda ſunt: que ſanus dũ erat apud te depoſuerat. Alii ſic exponunt. Dare unicui
q; quod ſibi conuenit/ceu amicis emolumentũ/inimicis uero damnũ: prodeſſe quidem bonis. Ma
los aũt lędere. Id iterũ improbatur: propterea quod neminem unquã lædere deceat. Quicũq; .n.
aliquid lædit. Idipſum ad opus ſuũ propriamq; uirtutẽ deterius efficit/& ineptius. Vt qui canẽ læ
dit: ad propriam canis uirtutem reddit ineptum. Iuſtitia uero hominis uirtus eſt. Quiſquis ergo
lædit hominem: ad iuſtitiam facit deteriorem. At iuſtitia iuſtitiam nũquam minuit/ſicut: neq; mu
ſica opus muſicæ deſtruit. Quãobrem nõ eſt iuſtum aliquem lædere. Inter hæc Thraſimachus: qđ
& alii multi alias/obiicit Socrati/quod reſpondere nunquã uelit: ſemper aũt interrogare. Te uero
latere non debet multis de cauſis Socratem quærere ſolitum ſemper potius q̃ docere. Prima ut ar
rogantes ammoneret in omni ętate diſcẽdum eſſe potius q̃ docendũ. Secunda/ut ſignificaret ue
ritatem mentibus per oportunam inquiſitionem ſegregatis a corpore atq; erroribus/ſtatim ĩfun
di diuinitus. Quod: & Auicẽna magnopere cõprobat. Tertia ut oſtenderet rerũ formas eẽ animis
noſtris ingenitas ꝑ quas ipſa rerũ ueritas animis ꝑ interrogationẽ ad eas cõuerſis q̃ſiq; ſubrutilet.
Quarta quo declararet humanã ſcĩam in negatione quadam falſi potius q̃ in ueri affirmatione cõ
ſiſtere. Adducitur deinde definitio iuſtitiæ a Thraſimacho qualis: & a Challicle in Gorgia: iuſtũ eẽ
quod eſt potentioribus utile. Semper .n. potẽriores dominari: atq; ad utilitatẽ ſuam ferre leges ac
ſubditos gubernare. Tunc uero ſubditos iuſte agere: cũ illis parent legibus/quæ ſunt ad utilitatem
gubernantium conſtitutæ Socrates hunc ad contradictionẽ trahit. Quoniam poſſit princeps per
ignorantiam mandare quæ ſibimet ſint detrimento futura. Quæ ſi obſeruet priuatus/tũ iuſtus erit
quia dominanti pareat/tum iniuſtus/quoniam agat contra dominantis utilitatẽ. Addit artẽ quãli
bet abſolutam ideoq; minime indigam in tractandis materiis: & hominibus/non ſuæ/ ſed rerũ ſibi
cõmendatarum utilitati conſulere. Quaſi pupillis tutor. Medicus ęgris/nautis gubernator. Simili
terq; magiſtratum legitimum ſubditorũ utilitati proſpicere. Siqua uero ars ceu medicina merce
dem exigit/nõ quatenus medicina eſt: cuius finis eſt morbi curatio/quæſtum facit/ſed quatenus cũ
mercẽnaria quadam/& quæſtuaria cõmiſcetur. Artẽ ergo ciuilem omnium perfectiſſimam ideoq;
minime indigentem atq; ſeruilẽ conſtat multominus utilitatis gratia gubernare. Mitto quæ Thra
ſimachus temere/& cũ quadam ſuimet repugnantia adducit contra iuſtitiam. Tu uero nota nõ de
cere quemquam/ petere principatum/& magiſtratus ambire. Itẽ. Siquando bonorum uirorũ exi
ſtet ciuitas non aliter pugnaturos gratia non imperandi q̃ nũc certent imperandi cupiditate. Tria
uero nunc aduerte. Primũ malos non eſſe admittendos ad magiſtratum. Secũdum. Ciues nõ ma
los: quo libenter graue onus gubernandi ſuſcipiant inuitandos: impoſito quodã premio ſtipendii
atq; honoris: tertium ꝓbos homines qui: neq; auaritia: neq; ambitiõe mouentur: eo dũtaxat diſcri
mine metuq; prouocari ad rem pu. oportere ne uidelicet ipſi deteriorũ iniuſtæ gubernationi ſubii
ciantur: Plato diuinus intelligit/ſiquis unquam alius: officium gubernandæ patriæ: ſi iuſtum ſit uo
luntarium eſſe debere. Sed probatiſſimi ciuis exemplo uult iniquam illorũ arrogantiã improbare/
qui qualibet uia ſemper ambiunt magiſtratus: dignitateſq; aucupantur. Qua uero ratione digni
tatibus ipſi digni fiant oĩno nõ curant. Vult ergo id officiũ uoluntariũ eſſe ſimul: atq; neceſſarium.
Vt uir ꝓbatiſſimus libentiſſime patriæ ſuæ ſuſcipiat gubernacula: ſed tũc ſolũ id faciat: qñ neceſſi
tas poſtulat. Interea uero cõtemplationẽ ꝑferat actiõi. Verũ rebus q̃ſiq; urgentibꝰ actionẽ circa pu
blicũ bonũ ad tp̃s cõtẽplatiõi ꝓpriæ añponat. Id totũ ex epiſtola Platõis ad Architã Tarentinũ cõ
p̃hẽdi planiſſime p̃t. Cõfutat̃ deinceps tyrãnicũ Thraſimachi dictũ iuſtitiã qd ĩ gñe ĩſipiẽtiæ ma
liq; / iĩuſtitiã uero ĩ gñe ſapientiæ boniq; collocãs: qđ q̃dẽ ideo falſũ eẽ mõſtrat̃ qa q̃libet ars/ſapĩa q̃
dã ẽ: atq; circa q̃ ſapiẽs ẽ circa eadẽ eſt: & bona. Vir aũt in qua uis arte doctus nõ plus alio docto in
actione artificioſa quærit. Immo pariter actionẽ exſequi atq; ſimiliter. Et q̃uis doctũ adęquare tã
tum uelit: ĩdoctũ tñ uult ſupare. At indoctus temere non nunq̃ plus ſibi aſſumere tentat q̃ doctus.
ſimul: atq; indoctus illi ſimilimus eſt uir iuſtus nihil plus habere cupiens alio iuſto: ſed aliquid ta
men .i. uirtutis plus iniuſto: iniuſtus aũt indocto ſimilis cũ iuſto q̃ iniuſto plus habere cõtẽdit. Cõ
clude cõtra Thraſimachũ iuſtitiã q̃dẽ ad ſapientiæ boniq; genus: iniuſtitiã uero ad genus inſipiẽtiæ
maliq; referendum. Adde iniuſtitiam eſſe infirmitatis omnium cãm. Nam ĩ quolibet cetu odiũ: &
diſcordiam pariẽs/infirmiſſimũ primo cetũ reddit: deinde diſſoluit. Eatenus uero cõſiſtere cetus

poteſt/quatenus non nihil diſtributionis iuſte ſeruatur. Per iuſtitiam ergo conſiſtit/per iniuſtitiam uero diſſoluit̃. Per illam:& ſibi inuicē:& aliis eſt amicus:per hanc undiq; inimicus. Quod autē in qualibet congregatione:idem:& in quolibet aīo iuſtitia:& iniuſtitia facit:ut iuſtus quidem ſecū ipſe conſentiat amicuſq; ſibi ſit:& hominibus:atq; ſuperis. Illi.n.iuſtiſſimi ſunt:ut non mirum ſit iuſtum illis ſimilē etiam amicū eſſe. Iniuſtus autem in his omnibus omnino cōtra ſe habet. Praeterea res quelibet propriam quoddā habet opus. Requirit quoq; uirtutem ꝓpriam:quandam.ſ.facultatem pro quam aptiſſime ꝓpriū ꝑficiat opus/ſine qua id efficere neqt. Cū igit̃ aīa ꝓprium quoddam habeat:ceu cōſulere atq; gubernare/multoq; prius:& uiuere ꝓpriā quoq; uirtutē exigit:ꝑ quā haec cōmodiſſime pagat. Qua ſublata laborat:uirtus aūt aīae iuſtitia eſt/iniuſtitia uero uitiū. Quapropter ꝑ iuſtitiam ꝑfecte cōſulit:& gubernat uiuitq; feliciter. Sublata uero iuſtitia contraria his dictis primus liber cum quadam correptiōe cōcludit̃. Nempe cū prius dicendū eſſet quid iuſtitia ſit q̃ qualis/factum eſt hactenus e conuerſo dū Socrates:partim diſputātes ſequeret̃:partim ꝑ notiora principia diſputans audientiū/tū ingenio indulgeret/tum facultati cōſuleret.

REI PV. PLATONIS VEL DE IVSTO TRANSLATAE A MARSILIO FICINO FLORENTINO AC LAVRENTIO MEDICI VIRO MAGNANIMO NVNCVPATAE DIALOGVS PRIMVS

PERSONAE DIALOGI.

SOCRA. GLAVCO. POLEMARCHVS. ADIMANTVS. CEPHALVS.

SO.

d Eſcenderam heri in Piraeum una cū Glaucone Ariſtonis filio/ut:& deam precarer:& celebritatē ſpectarem/quonā modo acturi eſſent/quae tunc primū agebant pulchra. Igitur mihi patria pōpa uiſa eſt:ſed nihilominus ut uidebat̃/decens fuit ea quā Thraces mittebant. Cum uero/& preces egiſſemus/& ſpectaculo interfuiſſemus/in urbem regrediebamur. Aſpexerat autē procul nos redeuntes domum Polemarchus Cephali filius:ſeruuluſq; currentem nos ſiſtere iuſſit. A tergo igitur ueſte me apprehendens ſeruus. Iubet uos inquit Polemarchus manere. Egoq; ad eū conuerſus/ubi nā ipſe eſſet/interrogaui. At te pone ſequitur inquit. Verum expectare. Expectātibus reſpōdit Glauco. Ac paulopoſt Polemarchus uenit. Vnaq; Adimantus Glauconis frater/& Niceratus Niciae filius/& alii complures:quia pompa uenire uidebant̃. Igit̃ Polemarchus/uidemini inquit o Socrates tāq̃ recedere uelitis/ad urbēq; accedere. Nō male inq̃ cōiectas. Vides ne inqt quot ſumus? Quidni? Aut ergo his fortiores eſſe uos oportet:aut monere:unū hoc ſubricetis inq̃ uos uidelicet miſſuros abire nos ſi perſuaſerimus dimittendos eſſe. Nunqd poſſetis ait ꝑſuadere non audientibus? Nequaq̃ reſpōdit Glauco: perinde itaq; tanq̃ audituri nō ſimus/deliberare. Tunc Adimantus. Neſcitis ueſperi facibus curſuq; equorum deae fore ludendum. Equorum curſu inq̃? Nouum hoc certe:faces ne geſtentes/uiciſſim illas ſibi inuicem tradent:equiſq; certabunt? An ita dicis Polemarchus ita prorſus:quare aut potentiores ſitis neceſſe/aut hic maneatis:his Polemarchus addidit. Nocturna praeterea ſacra peragent digna certe conſpectu. Surgemus.n.poſt coenā eaq; ſacra ſpectantibus:aderimuſq; illic īter multos familiares/& cōfabulabimur. Sed manete neue aliter facite. Atq; Glauco uidetur inquit manēdū eſſe. Verum ſi uidetur inq̃ ſic facere oportet ꝑfecti igitur ſumus domū Polemarchi:ibiq; repperimus & Euthydemū & Lyſiā Polemarchi fratres Thraſimachū Calchedoniū Charmatidē Paeaniēſ & Clitophontē Ariſtonymi filiū. Erat:& intus pater Polemarchi Cephalus/ualde qdem ſenex ut mihi uidebatur:diu nāq; eum nō uiderā. Sedebat aūt coronatus in quodā ceruicali:& ſede. In aula enim ſacrificauerat. Conſedimus igit̃ iuxta eū plaeriſq; ſedibus in orbē diſpoſitis. Quā primū itaq; me cōtēplat? Cephal? ſalutauit/dixitq; o Socrates. Raro admodū ad nos accedis/i Piraeū deſcēdēs. Oporteret āt. Nā ſi ego i robore eo adhuc eſſē/ut ī urbē uēire poſſē/minīe opus eēt/ut tu huc ad nos ſed nos ad te tēderem?. Nūc aūt te huc crebro aduētare decet: ꝑfecto q̄ntomagis me corpis uoluptates/deficiūt tāto cupiditas ꝯfabulādi/& uoluptas quā ex ea ſcapio/auget̃. Hoc igit̃ age/& una cū

Seniles ſermones libenter audiendi.

iſtis iuuenib?:huc ad nos ueni tāq̃ ad amicos apprime familiares. Atq inq̃ ego o Cephale ualdeq dē delector ſenilibus ſermonibus. Videt̃.n.mihi audire ab his oportere/q uiā aliquam iā perfecerint:quae & nobis fortaſſe peragenda erit:q̃ aſpera:& difficilis:uel q̃ facilis ſit:& per uia. Atq; etiam te libenter audirem:quidnam de hac re ſentias cum huc ętatis perueneris:quod in limine ſenectutis

De cōqueſtu:& collaudatio ſenectutis.

eſſe poetae aiunt. Verū difficultatem uitae:uel quō ipſum enunties. Ego tibi per Iouem inquit dicā o Socrates quod mihi uidet̃. Saepe cōuenimus plaeriq; ferme ęquales:antiquū illud ſeruantes puerbium:plurimi ergo noſtrū ī eo cetu lamētant̃:uoluptatū qbus ī iuuētute frui licuit: deſiderio affecti:& rem uenereā:& cōuiuia caeteraq; generis eiuſdem recordari grauiterq; ferunt:tanq̃ maximis priuari rebus:& tunc quidem ſe bene uixiſſe affirmant:nūc autem ne uiuere quidem. Nōnulli etiā domeſticorum cōuitia contumeliaſq; deplorant:& in hoc ſenectutem maxime accuſant:tanq̃

maximorum

maiimorū ſibi cauſam malorū. Mihi autē huiuſmodi homines haud iure ſenectutē/ ut horum cau
ſam culpare uidentur. Nam ſi hæc cauſa eſſet/& ego eadē eſſem paſſus propter ſenectutē/& reliqui
omnes qui ad id ętatis deuenerūt. Verū ego etiā multos non ita affectos inueni: & cū ſophocle nō
nūq̄ fui poeta/q cū/a/quodā quonam pacto in uenereis ſe haberet interrogaretur:& an poſſet mu
lieribus admiſceri. Cui ille recte reſpondit. Bona uerba quæſo o amice:libentiſſime hæc tanquam
furioſum agreſtemq́ dominū aufugi:perbelle igitur/& tūc illi reſpondiſſe mihi uiſus eſt/& nūc nō
minus. Omnino.n.ab huiuſmodi rebus in ſenectute multa pax ineſt/& libertas. Quando enim de/
ferbuerunt iam ceſſaueruntq́ libidines:omnino hoc ſophocleum accidit:nā/a/multis dominis/&
his inſanientibus liberamur. Sed/& horum o Socrates/& eorū quæ aduerſus familiares dicuntur/
una quædam cauſa eſt non ſenectus/ſed mores hoīum nam ſi modeſti/& faciles ſint haud nimis ſe/
nectus his laborioſa contingit. Sin contra/& ſenectus/& iuuentus o Socrates his difficilis. Tū ergo
mirifice his quæ dicebat delectatus:pluraq́ audire cupiens/ita eum ad reliqua prouocaui. O. Ce
phale exiſtimo profecto multos/cum ita dicas/minime hæc admittere. Verum putare facile ſene
ctutem ferre te propter diuitias potius q̄ ꝓpter mores:diuitibus enim multa ſolatia adeſſe dicūt.
Vera inquit dicis! Non.n.admittunt:& dicunt quidē aliquid:non tamen quantū dici poſſet. Verū
illud Themiſtoclis pulchre ſe habet:qui Seriphio cuidam ſibi per contumeliā obiicienti quod nō
ꝑ ſeipſm ſed eius patriā tātā eēt gloriā cōſecut⁹/ita rñdit. Egdē. Si ipſe Seriphi⁹ eſſem ī eadē gloria
uiuerē. Tu uero/ſi Atheniēſis minime. Idē quoq́ aduerſus eos q cū nō ſint diuites/grauiter ſenectu
tē ferūt/dici pōt q̄d neq́ uir ipſe modeſt⁹ iniq́ ſenectutē ferret cū paupertate/neq́ īmoderat⁹/cū di
uitiis facile. Verum aūt inq̄ ego/ex his quæ habes plura tibi/a/maioribus relicta ſunt/q̄ acquiſiſti an
cōtra! nō nihil acq̄ſiui inq̄t o Socrates/medius.n.in pecunia extiti īter patrē/& auū. Auus nēpe me⁹
Cephalus tātūdē fere quantū nūc mihi eſt/accipiens ſupra id multū accumulauit. Liſanias aūt pa
ter minores etiā eas opes q̄ nūc ſint/effecit. Ego aūt ſat habeo/ſi nō minores iſtis relinquo/ ſed ali
quantulo maiores q̄ accepi. Hæc ego ideo interrogaui inq̄ quoniā mihi uidebaris non multū diui
tias admirari quod quidā plurimū ii faciunt q eas nō peperere. Qui autē illas parauerūt duplo ma
gis q̄ alii amant. Quēadmodū enim/& poetæ poemata ſua/& filios patres diligūt eodē modo qui
acquiſiuere pecunias/illis ſtudēt tāq̄ operi ſuo/non ad uſum neceſſitatēq́/ut alii. Ex quo difficilis eo
rum eſt familiaritas cū nihil aliud præter diuitias laudare uelint. Vera inquit narras. Et ualde q̄dē
inq̄ ego. Sed hoc etiam mihi declara. Quid boni maxime ex diuitiarū poſſeſſione te exiſtimas con
ſecutū! Quod inquit nō multis forte perſuaderē/ſi dixerim. Certo ſcias o Socrates quod poſtq̄ eo
deuenit aliquis/ut breui iā moriturū ſe opinetur/incidit in eū timor/& cura quædā eorū quæ in ſu
periori uita neglexit. Etenim fabulæ quæ de inferis dicunt/quēadmodū eos q iniuſte egerūt:pœ
nas illic dare oporteat/irriſæ hactenus mouent tūc animū ne forte ueræ ſint/ſuſpicantē. Atq́ ipſe ſi
uero ꝓpter ſenectutis debilitatē/ſeu quod alteri uitæ propinquior illa acutius inſpicit ſolicitudinis
& timoris plenus redditur:atq́ reputat examinatq́/ſiquē iniuria aliqua affecerit. Qui ergo inue
nerit multas eius in uita iniquitates ex ipſo ſomno tanq̄ pueri/frequenter excitus extimeſcit: & peſ
ſima ſpe uiuit. Qui aūt nullius iniuriæ ſibi conſcius eſt/huic iocūda ſpes ſemper adeſt/optima ſenę
ctutis nutrix. Quēadmodū pindarus ait. Scite nāq́ ille o Socrates iſtud cecinit. Quicūq́ uidelicet
iuſte ſancteq́ uitā exigit/dulcis eū ſpes cōmitatur cor nutriens/ſenectutēq́ fouēs quæ maxime ho
minū uolubilē gubernat animū. Bene igitur/& apprime re mirādū dicit. Ad hæc ego exiſtimo pe
cuniæ poſſeſſionē plurimi faciendā eſſe/non cuius homini ſed modeſto:& ęquuo plurimum ad id
confert pecuniarū poſſeſſio/ut quis illuc intrepidus ꝓficiſcatur cū neq́ inuitū quempiam circūue
nerit:neq́ mentitus fuerit:neq́ debeat/uel uotas deo uictimas/uel pecunias homini. Habet præte
rea:& utilitates alias:ac ſane permultas. Sed ſi unum uni conferatur o Socrates nō minimum ego
ponerē ad hoc hōi mentē habenti immo plurimū cōferre pecunias. Egrægie loqueris inq̄/o/Cepha
le. Hoc autem ipſum. Iuſtitiā ſcilicet utrū ita ſimpliciter. Veritatē dicimus eſſe:& reddere quod q̄s
acceperit. Vel hæc eadē facere:alias iuſtum:alias iniuſtum eſt. Quod hic apparet. Vnuſquiſq́ enī
diceret ſiq̄s ab amico ſane mentis arma acceperit idemue inſanus repetat:non oportere ea reddi
neq́ iuſtū eſſe eum qui reddat:uel rurſus homini ſic affecto uera omnia dicat. Recte inquit loque
ris. Non ergo hæc eſt iuſtitię definitio. Vera dicere:& depoſita reddere. Recte nimium dicis o So
crates ſermonem ſubiiciens Polemarchus īquit:ſiquid credere decet Simonidi. Hic Cephalus ſer
monem uobis trado inquit. Nam ſacra me curare oportet. Nunquid Polemarchus inq̄ tibi hęres
eſt. Et ille quidē arridens:eſt profecto inquit:& ſimul ad ſacrificandum diſceſſit. Dic inq̄ igitur ſer
monis hęres:quid recte dici de iuſtitia a Simonide aſſeris. Quod ait Iuſtum eſt debitū unicuiq́ red
di. Atq́ hæc dicens recte loqui uidetur. Atqui non facile inq̄ eſt fidem Simonidi abnegare. Sapi
ens enim:& diuinus uir. Verum quod dicit: tu fortaſſe intelligis o Polemarche. Ego autem igno
ro. Manifeſtum enim eſt:non hoc eum dicere quod pauloante dicebamus:ſcilicet depoſitū alicui
non ſane repoſcenti reddere. Atqui debitum quodammodo eſt hoc:quod depoſitum eſt. Nōne!

Sophoclis p- bellum reſpō ſum.

Modeſtia & ī modeſtia ī iu uenta eſt ī cā facilis & dif ficilis ſene ctutis.

Partaꝶ q̄ poſ ſeſſarū diui tiarum amor maior.

Pidarus ſpei nutrix optiā ſenectutis.

Modeſtis hoī bus plurimi exiſtimādam eſſe pecuniā.

Hactenus fa cta eſt occaſio dialogi: q̄ de iuſto & iuſti tia.

Iuſti diffini tio Simōidis iuſtū eē redde re unicuiq́ de bitum.

P O.certe.SO.Reddendū aūt/neq; tamē tūc quando aliquis non ſanus repetat.P O.Vera dicis.SO.Aliud igitur q̄ hoc dicit Simonides quando iuſtū eſſe aſſerit debitū reddere.P O.aliud per Iouem.Amicis.n.putat amicos benefacere debere/non autē male.SO.Intelligo equidem quod minime debita redderet ille/qui ei/a/quo depoſitū accepiſſet aurum/redderet/ſiquidē retributio & receptio noxia foret.amici aurem eēnt inuicē qui recipit & qui reddit.Nōne ſic dicere affirmas Simonidē?P O.Sic prorſus.SO.Quid autē inimicis reddēdum eſt/quod debitū?P O.Omnino quod illis debetur.Debetur autē inimico ut arbitror ab inimico qđ cōuenit/malum uidelicet aliquid.SO.ergo poeticis uelaminibus ſignificauit Simonides qđ iuſtū ſit.Iudicabat.n.ut apparet iuſtū eſſe/tribuere quod cuiq; conuenit.Hoc aūt debitum appellauit.Verum quid putas ipſum dicturum/ſiquis eum rogeret?o Simonides quę nā facultas.& quibus & quid tribuēs debitum & conueniens/medicina uocatur?Quid nobis reſponſurum exiſtimas?P O.Nēpe que corporibus medicamenta.cibos potiones.SO.Atq; eodē pacto ſi idē pcontet̄ que ars & quibus & quid preſtās debitum & cōueniēs/coquinaria noiat̄/qd illi potiſſimum reſpondebit?P O.quæ ſuauia obſoniis condimenta.SO.Age itaq; quæ ars & quibus & quid tribuens.Iuſticia nuncupabitur?P O.Si ante dicta ſequi oportet/ea eſt iuſticia quæ amicis utilitates/inimicis detrimēta reddit.SO.Ergo bene amicos/male inimicos afficere iuſticiam dicit.P O.Ita mihi uidetur.SO.Quis maxime poteſt morbo laborātes amicos bene afficere?Inimicos autem contra/& ad bonā ualitudinē:& ad malā?P O.Medicus.SO.Quis autem nauigantes ad maris periculum?P O.Gubernator.SO.Iuſtus uero in qua actione & ad quod opus maxime poteſt amicis prodeſſe inimicis nocere?P O.Impugnādo & propugnādo/ut mihi quidem uidetur.SO.Non ęgrotantibus/o/amice Polemarche/medicus eſt inutilis.P O.Verū dicis.SO.Non nauigātibus/gubernator.P O.Certe.SO.Nū igitur nō Pugnantibus iuſtus inutilis erit?P O.Haud hoc admitto equidē.SO.Vtilis igitur & in pace/iuſticia.P O.Vtilis.SO.Agricultura quoq; in pace utilis/nōne?PO.Et hæc.SO.Ad fructuū pceptionē.P O.ſane.SO.Et coriaria P O.utiq;.SO.ad ſtructurā ualet calceorū.P O.plane.SO.Quid aūt de iuſticia?Ad quē uſum aut q̄ſtum eā in pace utilē dices?P O.Ad cōmertia.Socrates.SO.Cōmertia uero dicis cōmunicationes/uel aliud qd?P O.Iſtud ipſum.SO.Num igitur iuſtus bonus & utilis erit in digerēdis talis cōmunicator?An ille qui talo ludit.P O.Ille pfecto.SO.Atqui in laterū lapidūue ſtructura melior & utilior ſocius ipſo architecto iuſtus erit?P O.Minime.SO.ſed in qua cōmunione iuſtus melior erit q̄ cithariſta cōmunicator?quēadmodū citharista iuſto in pulſandis chordis utilior.P O.In argēto ut mihi uidetur.SO.Non tamē/o/Polemarche ad uēdum argento:qn̄ oporteret equos uēdi argento uel emi.Tūc ſane mango utilior eēt.An non?P O.Apparet.SO.Et qn̄ nauigiū/Faber nauis/ſiue nauta?P O.Videtur.SO.Ad quē igitur cōmunē uſum auri uel argēti.Iuſtus aliis eſt utilior?P O.Quādo id deponere uolumus/& ſaluū eē/o/Socrates.Cupimus.SO.Nunquid dicis/qn̄ nihil oportet ipſo uti?ſed cōdere?P O.Prorſus.SO.Quādo igit̄ inutile eſt argētū/tunc utilis in ipſo.Iuſticia?P O.apparet.SO.Et qn̄ falcē oportet cuſtodiri/iuſticia utilis eſt & priuatim & publice.qn̄ aūt uti/uinearū cultura.P O.Patet.Dices præterea cū clippeū & lyrā opus eſt cuſtodire/nō aūt in uſum pmere/utilē eſſe iuſticiā.Qn̄ aūt uti his uolumus/tūc diſciplinā armoꝝ & muſicam eſſe utilē.PO.Neceſſe eſt.SO.Atq; de aliis oībus ſimiliter ē dicēdū.Iuſticiā ſcilicet in uſu rerū inutilē eſſe:qn̄ uero nō utimur/eſſe utilem.P O.Apparet.SO.Non multo igit̄ ſtudio/o/amice digna eſt iuſticia/ſi tm̄ ſit ad inutilia utilis.Verū hoc cōſideremus.Nōne qui aptiſſimus ad pcutiēdū eſt in pugna ſiue pugili ſeu quauis alia/idē quoq; & ad cauēdū?P O.prorſus quidē.SO.Nū igit̄ & morbū qcūq; uitare & occultare poterit/idē & inferre ualebit?PO.Mihi qdē uidetur.SO.At q exercitus ipſius idē optimus eſt cuſtos/q hoſtiū & cōſilia & alias actiōes furat̄.PO.Sic eſt pfecto.SO.Cuiuſcūq; ergo quis aptus eſt cuſtos/eiuſdē & fur ē aptus.P O.Apparet.SO.Ergo ſi maxime ſeruare argētū poterit iuſtus/poterit & furari.P O.ita rō iudicat.SO.fur itaq; aliquis eē iuſtus apparuit.Viderisq; ab Homero didiciſſe.Ille enim Autolycū maternum Vlixis auū admirat̄/eūq; affirmat præcæteris & furto & iureiurādo ualere.Videt̄ igit̄ iuſticia & ſcđm te & ſecundū Homeꝝ atq; Simonidē furatori q̄dā facultas eſſe:ad emolumētū qdē amicoꝝ detrimētum inimicoꝝ.Nōne ita dicebas?P O.Minime p iouē/ſed nōdū noui qđ dixerim.Hoc.n.mihi adhuc uidet̄/pdeſſe amicis iuſticiā/inimicis obeſſe.SO.Amicos aūt dicis tu eſſe/Verū eos q unicuiq; boni utileſq; uident̄/uel q ſunt:& ſi nō uideant̄?& inimicos eodē mō.PO.Decēs eſt amare quidē quos bonos & utiles qs putet odiſſe aūt/quos malos & inutiles arbitret̄.SO.Nōne i hoc aberrāt hoīes?ut uideant̄ multi ſibi boni & utiles eē/cū mali ſint & iutiles multi āt cōtra?P O.Aberrāt certe.SO.Iſtis igit̄ boni qdē inimici/mali aūt amici.P O.Valde qdē.SO.Attn̄ iuſtū tūc iſtis/malos qdē iuuare bonos āt lædere.P O.Apparet.SO.Atq boni qdē iuſti ſunt/taleſq; ut nihil pperrēt iniuſte.PO.Vera loq̄ris.SO.Secūdū uero ſermonē tuū eos q nulla iniuria afficiāt/iuſtū ē lædere.P O.Minime o Socrates praua.n.hæc oratio.SO.Iuſtū ergo eos q iniuriant̄ lædere:iuſtos uero iuuare.P O.probabilior hæc orō q̄ ſupior.SO.Cōtinget ergo multis eoꝝ q i iudicādis amicis errarunt/iuſtū eē/ut

amicos lædāt

amicos lædant mali.n.qſiq; amici adſunt/atq; itē ut inimicis pſint/cū qſiq; ſint boni. Atq; ita cōtraria dicemus eorū/q̄ proferri a Simonide dicebamus. PO. Ita prorſus accidet. Sed rectractemus. Videmur.n.nō recte amicū inimicūq; poſuiſſe. SO. Quid hac ĩpoſitione dānas Polemarche? PO. qđ diximus amicū eē eū q bonus & utilis. SO. Quō id in pñtia corrigemus? PO. Amicū dicemus eū q bonus utiliſq; & uideat & ſit. Eū uero q uideat qdē/ſed nō ſit/uideri quoq; amicū/nō tñ amicū eē. Atq; eadē rō de inimico erit. SO. Amicus igiť ut uideť/hac rōe bonus erit. Inimicus āt malus. PO. pſus. SO. Iubes nos addere iuſto aliqd ad ea q̄ dicebamus? Dicebamus porro iuſtū eē amico pdeſſe/inimico nocere. Nūc aūt uis dicamus iuſtū eſſe/ut amicū qui bonus eſt. iuuemus. Inimicū q malus eſt/cōtra lædamus. PO. p pulchre mihi qdē hoc pacto dici uideť. SO. Eſt igiť uiri iuſti aliquē hoīum lædere. PO. Decet ſane prauos & inimicos lædere. SO. Detrimēto affecti equi/meliores ne an deteriores fiūt? PO. Deteriores. SO. Num ad canum uirtutē/an ad equoꝝ potius? PO. Ad equoꝝ. SO. Nōne & canes læſi deteriores ad canū nō ad equoꝝ uirtutē efficiunť? PO. Neceſſario qdē. SO. Hoīes itaq; o amice detrimēto affecto/nonne peiores ad uirtutē hoīum iudicabimus? PO. Oīo. SO. Atqui iuſtitia/nōne humana uirtus eſt? PO. Eſt plane. SO. Neceſſe itaq; erit lęſos homines iniuſtiores fieri. PO. Videť. SO. Poſſunt ne muſici ipſa muſica aliquos muſicos reddere? PO. Nequaq̄. SO. Nūquid & equites equeſtri/ab equeſtri peritia alienos? PO. Nō licet. SO. an iniuſti uiri iuſtitia ipſa iniuſtos? Et ad ſummā uirtute ipſa boni malos facere poſſunt? Nō certe. Non enim caloris exiſtimo opus eē frigidū aliquod reddere ſed contrarii. PO. Sic eſt. SO. Neq; ſiccitas humidū/ſed contrarii. PO. Valde qdē. SO. neq; igiť boni lędere eſt/ſed eius contrarii. PO. Videť. SO. Iuſtus aūt bonus. PO. oīo. SO. nō igitur iuſti opus eſt o Polemarche nocere uel amico uel alteri cuiq̄ ſed contrarii eius iniuſti. PO. uetiſſima loq uideris o Socrates. SO. ſiqs ergo iuſtū eē dixerit debita cuiq; tribui: deberi aūt intellexerit inimicis a iuſto dāna/amicis utilitatē/haud quaq̄ ſapiens iudicādus. Neq;.n.uera hæc. Conſtitit nāq; nullo mō iuſtū eſſe/ queq̄ lædere. PO. Fateor equidē. SO. pugnabimus itaq; una ego ac tu ſiqs hoc aſſerat uel Simonidē uel Biantā dixiſſe uel Pittacum. uel aliquē aliū ſapientū beatorūq; uiroꝝ. PO. equidē pugnare tecū una aduerſus eū paratus ſum. SO. Sed noſti cuius mihi eē hæc ſnīa uideať/qua iuſtum aſſeriť pdeſſe amicis/inimicis obeſſe. PO. Cuius nā? SO. Periandri eſſe exiſtimo: uel Perdicæ uel Xerſis uel Iſmenii Thæbani: aut alterius cuiuſdā opulēti uiri/maxima ſe poſſe putātis. PO. uera nimiū loqueris. SO. poſtq̄ hoc minime appet aut iuſtitia eſſe aut iuſtū/qd aliud hoc eē quis dixerit? Thraſymachus aūt ſæpius diſputantibus nobis cōtradicere concupiuerat: ſed a pluribus q nos audire deſiderabant/phibitus acqeuerat. Poſtq̄ uero finē dicēdi fecimus atq; ego hæc dixi/nō ulterius ſe cōtinuit. Verū ſeipſum colligēs tanq̄ fera quædā in nos ĩpetū fecit/quaſi nos ptinus diſcerpturus. Itaq; ambo/ego atq; Polemarchus exterriti ſumus. Ille uero exclamauit: q̄ nos nugæ hactenus o Socrates occuparūt? Quidue inuicē inſanitis/uobis ipſis ſubcūbētes? Quod ſi reuera noſſe cupis iuſtū quid ſit/ne ĩterroga ſolū neue uincere cōcupiſce reprehendēdo/poſtq̄ tibi rñſum fuerit/aīaduertes facilius eſſe interrogare q̄ rñdere. Sed tu ipſe rñde: qd eſſe iuſtū exiſtimes neq; mihi dicas qđ decens ſit/neq; quod utile neq; pficuū neq; cōducibile neq; cōferens. Veꝝ plane & pſpicue mihi ediſſere qd nā dicas. Neq;.n.admittā/ſi hmōi nugas induxeris. Hæc ego audiēs/exterritus ſum. & ipſum aſpectās phorrui atq; ut arbitror niſi prior eū aſpexiſſem q̄ ipſe me/mutus penitus euaſiſſem. Nūc qñ oratione ipſa exaſpare cœpit/teſperi ad eū prior. Quo circa rñdere illi potui. Subtremiſcenſq; dixi o Thraſymache/ne nobis ſæuias. Si.n. in ſermonis īueſtigatione lapſi ſumus egoq; & hic p certo hēto īuitos erraſſe nos. pfecto ſi aurū rimaremur/nūq̄ ſponte ita ſuccūberemus īuicē ingrēdo ut inuentione ĩpediremus. Quare ne exiſtimes/cū ĩ pñtia iuſtitiā pſcrutemur/rē auro multo precioſiorē/uſq; adeo inuicē nos ignaue cōcedere ut nō oī ſtudio annitamur/quo ipſa plane cōperiamus. Sed ut puto eā aſſeq nō ualemus. Quapp nñi multo magis nos ſapiētes miſereri decet/q̄ urgere. Tūc ille hæc audiēs/ualde ſardonice pfuſeq; riſit: & o Hercules inquit/hæc illa ſolita eſt Socratis ironia. Verū hæc ego cognoui atq; prædixi quod tu rñdere qdē nolles/ſed ironia potius utereris: & deniq; oīa faceres potius q̄ interrogāti cuiq̄ rñderes. Sapiēs inq̄ es o Thraſymache/recteq; noſti qđ ſiquē interrogares/quot duodecim ſunt/iterrogāſq; prædiceres ne mihi dicas amice duodecim eſſe biſſex neq; ter q̄tuor neq; ſexies duo neq; q̄ter tria aliogn minīe hmōi nugas admittā nemo tibi ſic īterrogāti rñderet. At ſi tibi dixerit quō o Thraſymache dicis/ne rñdeā eoꝝ q̄ pdixiſti qcq̄? Vtrū o mirabilis uir/neq; ēt ſi hoꝝ aliqđ eſt.xii. illud rñdeā/ſed alienū qddā a uero? Vel quo pacto id ais? Quid tu illi ad hęc? THRA. q̄ hoc illi ſimile. SO. Nihil phibet. Quāuis.n.ſimile non ſit/ſi tñ īterrogato illi ſimile uideať/putas ne illū minus ex hoc qđ ſibi uidebiť rñſurū? ſiue nos iter dicamus/ſiue nō. THRA. Sic & tu facies? & aliqd eoꝝ q̄ iterdixerā/rñdebis? SO. haud quaq̄ admirarer/ſi ingtenti mihi ſic uidereť. THRA. At ſi ego aliam rñſionē de iuſtitia demonſtrauero p̄ter oēs iſtas/iſtiſq; meliorē? qua te dignū pœna putabis? SO. qua nā alia? q̄ ea q̄ cōuenit ignorāti. Cōuenit aūt ut a docto diſcat. & ego igiť hoc pati mihi dignū exiſtimo. THRA. q̄ facetus/ueꝝ præter hoc qđ diſces pecuniam ēt tribues: SO. Cum

Iuſti opus nō eē nocere alicui cuiuſ.

Sardonice ridere.

Poena quę cōuenit ignorāti.

uidelicet aderit. GLA. Immo uero adeſt pecunia. Dic iam Thraſymache: neq; .n. deerit argentū.
Quin etiā nos oēs ꝑ Socrate iſto ſpondemus. THRA. Ita ꝓrſus exiſtimo/ ut ſuā Socrates ſeruet
cōſuetudinē. nihil rñdeat/ſed rñdentis orationē accipiens reprehēdat. SO. Quonā pacto uir opti
me rñdere qs poſſet/primo qdē q neq; ſciat neq; ſcire ſe prædicet: deinde ſiqd de his exiſtimet/tñ a
uiro nō mediocris auctoritatis ꝓhibitus ſit q̄ exiſtimat dicere. ſed te magis æquū eſt dicere. ꝓfite
ris .n. ſcire/licet q̄ tibi diſſerere. Gere igiẗ mihi morē: neq; inuideas. Glauconē iſtū alioſq; docere.
Hæc ego cū dicerē. Glauco cæteriq; hoc idē ipſum orabant. Erat q; manifeſtū Thraſymachū maxi
ma cupiditate dicēdi affici ut ſe oſtentaret. Arbitrabatẏ .n. habere optima q̄ rñderet. Verū ſimula
bat inſtare ut ego rñderē. Tādē uero cōceſſit. Hæcq; inqt Socratis eſt ſapiētia. Ipſum qdē nolle do
cere ſed ab aliis diſcere: nullāq; gratiā inde referre. Quod ego ab aliis diſcā/uerā inq̄ dicis. Quod
aūt gratiā nō referē/ ꝓcul ē a uero. Perſoluo .n. quā poſſum. poſſum āt laudare tm̄. Argētū uero nō
hēo. Quāta uero indulgētia iſtud efficiā ſiqs mihi bñ dicere uideatẏ/itelliges mox cū rñderis. Exiſti
mo .n. te bñ dicturū. Audi igiẗ inquit ille. Affirmo equidē iuſtū nihil aliud eſſe q̄ quod potētiori
utile. Cur nō laudas? Scio noles. SO. Siquidē didicero prius quid dicas. Nunc autē nondū noui cū
dicis iuſtū eſſe quod potētiori eſt utile. Quid uelis inferre Thraſymache. Neq; .n. tale qd dicis. Si
Polydamas nobis fortior athleta ſit & ſibi qdem cōferat bouilla ad corpus/hūc cibū eſſe & nobis il
lo debilioribus utilē ſimul & iuſtū. THRA. Moleſtus nimiū es o Socrates: atq; hac accipis dicta/q
deprauare maxīe ſermonē poſſis. SO. haud ē ita uir optime. Sed tu planius hoc enarra. THRA.
An ignoras ciuitatū has quidē a tyrānis illas uero a populo non nullas ab optimatibus gubernari?
SO. Noui eqdē. THRA. Nōne in quauis ciuitate id plus pōt/quod iperat? SO. Quid ni? THRA.
Fert āt leges principatus qſq; ad ſuā ſemp utilitatē, popularis qdē gubernatio populares tyrānicas
uero tyrānicas in cæteriſq; ſil'r accidit. Ponentes āt leges/oſtendūt id iuſtū eſſe his qui ſubiecti ſunt
quod ſibi ſit utile. Atq; hoc tranſgredientē puniunt/tanq̄ iniuſtū & contra leges agētē. Hoc igitur
eſt uir optime/quod ego dico in cunctis ciuitatibus idē eē iuſtū quod illi principatui conferat. prin
cipatus aūt ubiq; utpote potentior dominatẏ. Quare cōſtat recte colligēti ubiq; idē hoc eē iuſtū qd
potentiori cōducat. SO. Nunc demū qd dicas intelligo. Verū aūt id ne ſit tentabo perdiſcere. Vti
le quidē & tu rñdiſti iuſtum eē Thraſymache. q̄q̄ mihi ne id rñdere interdixeras. Accedit aūt illud
ultra utile. SO. quid dictū eſt potētiori? THRA. Exigua forſitan hæc additio? SO. Nondū manife
ſtum magna ne ſit an parua. Sed quod hoc inueſtigandū ſit an uera dicas/perſpicuum eſt poſtq̄ iu
ſtum eē conferens quiddā ego confiteor & tu addis potentiori cōferens/ego aūt ignoro/conſide
randū erit. THRA. Conſidera. SO. Faciam iam. ac mihi dicas: parere dominantibus iuſtū eē aſſe
ris? THRA. Equidē. SO. Vtrum qui imperant in ciuitatibus qbuſcūq;/ſine errore ſunt ſemper/an
errant qñq;? THRA. Errare interdū poſſunt. SO. nonne igitur cū leges ferre aggrediuntẏ/partim
recte ferunt/partim uero non recte? THRA. Sic exiſtimo. SO. Recte aūt ferunt/cum ſibi utilia ſta
tuunt/nō recte cū contra. Ita ne an aliter dicis? THRA. Ita ꝓrſus. SO. Quæ uero tulerint obſeruā
da ſunt ab his qui ſubiacent. Atq; id eſt iuſtū. THRA. Quid ni? SO. Non ſolū itaq; ſecundum ſer
monē tuum iuſtū eſt id agere quod cōducat potētiori/ſed cōtra quoq; quod obſit. THRA. Quid
ais? SO. Quod & tu mihi quidē uideor. Verū diligētius inquiramus. Nōne iam cōuenit inter nos
principes non nunq̄ ea impare/q̄ ab eoꝝ utilitate aberrēt: atq; ēt quæcūq; ipſi impent. Iuſtum eſſe/
ut q ſubiecti ſunt obſeruēt? Nōne hæc inter nos conuenere? THRA. Ita ut opinor. SO. Putato igi
tur inutile impantibus & potētioribus facere. Iuſtum eē. Abs te eē conceſſum: qñ quidē imperātes
ea quæ ſibi mala ſunt/ex inſcitia impant. Tu aūt iuſtum eē affirmas/hæc facere q̄ ab illis impantur.
Nōne tunc o ſapiētiſſime Thraſymache contingit iuſtū eē contrariū facere eius quod tu dicebas?
Quod enim potētioribus inutile eſt/ſubiectis quodāmodo impatur: hic Polemarchus/per Iouem
inquit manifeſtiſſima hæc ſunt o Socrates. Tūc Clitopho ita ꝓrſus ſi tu teſtis acceſſeris. PO. Sed
nō opus inquit ē teſtibus. Ipſe enim Thraſymachus cōfitetur principes nōnunq̄ quæ ſibi nō cōdu
cant/impare. Quæ quidē ꝑfici ab inferioribus/iuſtum ſit. CLI. Nam facere quæ a principibus im
perantur. Iuſtum eē poſuit o Polemarche Thraſymachus. PO. Etenim potētiori utile o Clitopho
iuſtū eē poſuit. Hæc aūt utraq; ponēs confeſſus ē rurſus qñq; potētiores quæ ſibi utilia non ſunt in
ferioribus impare. Ex his aūt cōceſſionibus ſequitẏ ut non magis qđ potētiori utile q̄ qd inutile/iu
ſtum ſit. Ad hæc ait Clitopho. At potētiori utile uocabat Thraſymachus qđ ſibi cōferre potētior
extimarit. Idq; agēdum eē ſubiectis: atq; eē iuſtum. Sed Polemarchus nō ſic ait eſt a Thraſymacho
dictū. Nihil inq̄ refert o Polemarche. Quod ſi nūc ita dicit Thraſymachus ſic & nos accipiamus.
& tu mihi dic o Thraſymache/hoc ne ē quod iuſtum dicere uolebas potētiori utile. ſ. quod ipſi uti
le uideatẏ. ſiue cōferat ſiue nō cōferat. Ita ne? THRA. Minime. Sed tu putas ne me illū qui aberret
potētiorē uocare cū peccat? SO. Exiſtimabam te ſic dicere/qñ principes non eē oīo extra errorem/
ſed peccare qñq; confiteris. THRA. Sicophāta profecto es in ſermonibus Socrates. Siquidē cir
ca ægrotantes aberrantē/ſtatim medicū appellas? quatenus errat? Vel computatorē cum in rōne

ponenda

ponenda peccet/tunc cum peccat/ſecundũ hunc errorẽ! Sed ut exiſtimo ita loqui cõſueuimus/ qđ
medicus & ratiõis ſupputator & grãmaticus errat. Arbitror tñ nullum iſtoꝝ quatenus eſt id quod
appellamus unumquẽq; peccare. Quare ſecundũ exactam rõnem, qñ & tu ad uiuum reſecas/nul-
lus artifex peccat. Quiſquis enim peccat deficientẽ ſcia peccat in quo ſane non eſt artifex. Quapp
artifex uel ſapiens uel princeps nullus peccat tunc cũ princeps eſt. Sed quiuis diceret & medicum
peccaſſe & principem peccaſſe. Huiuſmodi igitur aliqd rñdiſſe me tibi exiſtimato. Illud uero exa-
cta rõne dicẽdum/principem quatenus princeps eſt/non peccare. Non peccantẽ aũt/quæ optima
ſibi ſunt/imparare. Hoc uero iis qui ſub imperio eius ſunt/faciendũ eſt. Quãobrem ut a principio di
cebam. Iuſtum eẽ aio/ quod potentiori cõducit/facere. SO. Num tibi uideor o Thraſymache ſico
phantæ inſtar calũniari! THRA. & maxime quidẽ. SO. putas me ex cõpoſito rõnem ut deprauẽ/
te ita interrogare ut modo interrogabã! THRA. Atqui penitus hoc noui. Sed nihil ꝓficies. Neq;
enim me tuæ latent inſidiæ: neq; cũ lateant/uim uerbis inferre ualebis. SO. Minime hoc aggrede-
rer o beate. Sed ne qđ tale rurſus nobis accidat/diſtingue utrum principem & potentiorẽ dicas ſe
cundum uulgus, an ſecundũ exactam rõnem, quod & tu pauloante dixiſti. Cuius utile/cum poten-
tior ſit/iuſtũ ẽ ut a ſubiectis efficiatur. THRA. Exactiſſima equidẽ rõne imperantem dico, puerte
hæc tuis iſtis ſi potes cauillatiõibus Socrates. Eqdẽ nulla in re abs te ſupor/neq;.n. poteris. SO. pu
tas ne me adeo furere/ut leonẽ tõdere audeã/& aduerſus Thraſymachũ inſidias tẽdere! THRA.
Nunc iam aggreſſus es/cũ tñ nihil aſſequi poſſis. SO. de his ſatis dictũ fuerit. Sed mihi dicito. Qui
recta rõe ẽ medicus quẽadmodũ paulo ſupra ipſe dicebas/utrũ pecuniarũ conqſitor/an ægrotãtiũ
eſt curator! Atq; de eo dicas q reuera ſit medicus. THRA. Morboꝝ certe curator. SO. Guberna
tor aũt/q reuera ſit gubernator/nautaꝝ prĩceps ẽ an nauta! THRA. Nautarũ princeps. SO. Nihili
exiſtimo hoc eẽ faciẽdũ, qđ in naui nauiget/neq; nautã eẽ uocãdũ. Nõ.n. pp nauigationẽ guberna
tor appellat/ſed pp artem ipſam nautarũq; principatum. THRA. Vera loqueris. SO. nõne iſtoꝝ
cuiq; aliquid utile eſt! THRA. eſt prorſus. SO. An non ad hoc tendit ars/ut qđ utile ſit cuiq;/inue
ſtiget atq; prebeat! THRA. Ad hoc ipſum. SO. nũqd unicuiq; arti eſt aliquid aliud utile/ q̃ ut ſit q̃
maxime abſoluta! THRA. quo iſtud interrogas! SO. quẽadmodũ ſi mihi rogares/an corpori ſa-
tis ſit eẽ corpus/an cuiuſpiã alterius rei indigeat/rñderem oĩo indigere. Et pp hoc ars quidẽ medi
cinæ nũc inuenta eſt/qm̃ corpus debile & infirmum eſt/neq; ſibi ſufficit. Vt ergo huic utilitatẽ affe
rat/ipa ars eſt inuenta. Sed num tibi uideor uera dicere! THRA. Vera prorſus. SO. Quid aũt ars
medicinæ uel alia ars/p ſe quidẽ ita debilis ſit/ut aliqua uirtute indigeat/quẽadmodũ oculi uiſu/au
reſue auditu! pp quod in ipſis opus ſit aliqua arte quæ inueſtiget prebeatq; quæ ad hæc eadẽ confe
rant. Verũ & in ipſa arte ineſt defectus aliquis/& indiget unaqueq; ars alia arte, quæ ipſi quod utile
ſit conſideret & illa itẽ alia indiget alia: ita ut in infinitũ procedat! Vel quæq; ſibiipſa quod condu-
cat/proſpicit! Vel neq; ſeipſa neq; alia indiget ad inueſtigandũ quod aduerſus defectum eius cõfe
rat! Neq; enim defectus neq; error ullus ulli arti ineſt. Neq; decet artẽ utilitatẽ quærere/niſi illi rei
cuius eſt ars. Ipſa aũt integra & inuiolata ſemper eſt/quatenus quæq; tota & ĩmaculata qualis eſt ꝑ-
ſeuerat ipſa. Tu igitur illi rõne ſincera & exacta conſidera. Sic ne an aliter ſe res hẽat. THRA. Sic
certe. SO. Ergo nec medicina medicinæ ꝓſpicit/ſed corpori. THRA. Ita eſt. SO. Neq; equeſtris
equeſtri/ſed equis. neq; alia ulla ars ſibiipſi/nõ.n. indiga eſt/ſed illi cuius ars eſt. THRA. Sic appa-
ret. SO. Atqui o Thraſymache prẹſunt artes & dominãt illi/cuius ſunt artes. Hoc ille quãuis ẹgre
tñ conceſſit. Nulla ergo ſcia inq̃ utilitatem potentioris inqrit aut præcipit / ſed ĩbecillioris. & eius
cui imperatur ab ea. Neq; hoc ille negabat/ſed parabat ad hæc pugnare. Tunc ego alia his addẽs/
nullus medicus inq̃ eo quod medicus eſt/medico conferre ſtudet/aut in eo aliqd prẹcipit ſed ẹgro
tanti. Eſt enim conceſſum/qui uere quidẽ medicus eſt/eũ eſſe/dominũ corpoꝝ/non pecuniarũ cu-
mulatorẽ. Non ne id eſt conceſſum! Conſenſit. Nõne & exactum gubernatorẽ nauis nautaꝝ prin-
cipem eẽ/non aũt! Et hoc haud igit gubernator talis ac princeps id inquirit & præcipit / quod ipſi
gubernatori cõferat/ſed quod nautis qui ab eo regunt. Hæc quoq; ille ægre conſeſſus eſt. Atq hic
ego uidelicet alius ullus inquã Thraſymache in aliquo principatu & facultate imperans/quatenus
princeps eſt/quod ſibi cõferat/cogitat aut præcipit/ſed quod ſubiecto cõducat: & q̃ dicit quæq; fa-
cit cuncta ad illius utilitatẽ decorẽq; dicit & facit. Cum huc deuentũ eẽt/oĩbuſq; pateret definitio
nem iuſti in contrarium decidiſſet. Thraſymachus non rñdit quidẽ ut debuit/ſed dicito inqt o So
crates. Eſt tibi nutrix! Quid nam rñdere inq̃ decebat magis q̃ talia quærere! Quoniã inquit te ne-
gligit & oppletas tibi nares non emungit/cum tñ ĩdigeas, qui neq; pecudum neq; paſtoris cogno-
ſcis officiũ. Cur iſtud inq̃! Quia putas inquit opiliones uel bubulcos/ pecudũ boum ue bonũ conſi
derare/paſcereq; & colere ad aliud reſpiciẽtes q̃ ad dominoꝝ/& ipſoꝝ utilitatẽ. Et illos qui in urbi
bus ut decet præſunt/aliter ad eos qui ſub illis ſunt/exiſtimas reſpicere/ q̃ tanq̃ paſtor ad oues! Et
aliud cogitare noctes atq; dies/q̃ unde utilitas ad ipſos proueniat! Atq; adeo procul abes ab iuſto
iuſtitiaq;/& iniuſto item & iniuſtitia/ut ignores iuſtitiam iuſtũq; alienũ eſſe & bonũ ac reuera prẹſi-

dentis & potẽtiores emolumentũ/detrimentũ uero ꝓprium obedientis & ſubditi. Iniuſtitia uero
cõtra ignauis iuſtiſq; hoibus dominari. qui aũt parent/facere quæ imperanti potentiorią; condu-
cunt illũq; obſequio beatũ reddere. Sibi aũt ipſis non cõſulere. Cõſiderare ꝓfecto ſic decet o igna
uiſſime Socrates iuſtũ uirũ oio minus iniuſto hr͞e/primũ qdẽ ĩ mutuis cõmertiis aliquid cõtrahũt/
iuſtus una atq; iniuſtus. in finienda ſocietate ſemp minus reportare iuſtus q̃ iniuſtus reperiẽ. Cũ
uero in rebus publicis aliqua tributa conferẽda ſunt/iuſtus plus confert q̃ ſui ęquales iniuſtus autẽ
minus. Q ñ aũt aliquid inde accipiendũ eſt/iuſtus nihil/iniuſtus multa reportat. prætetea ſiqũ ma
giſtratu quodã utet q; fungiẽ/ſi nulla alia iuſto iactura contingit/hæc ſaltẽ illi nõ deeſt/ut res dome-
ſtice deterius per negligentiã diſponanẽ. ex publico aũt nihil ꝓpterea quod iuſtus ſit/lucreẽ. Acce
dit ad hæc quod domeſticos & familiares ſibi infenſos reddit/cũ illis obſequi nulla in re ultra iuſti
uelit. Iniuſto uero oia cõtra eueniunt. Dico aũt quod & ſupra/ut præceteris ubiq; lucreẽ. Hũc ergo
cõſidera ſi uis iudicare quãto magis conſerat priuatim ſibi iniuſtũ eſſe q̃ iuſtũ. Facilime aũt/diſces/
ſi ad extremam perueneris iniuſtinam: quæ iniuſte agentẽ feliciſſimũ efficit/eos contra qui afficiunẽ
iniuria/ac neminem iniuſte lædere uolunt/infeliciſſimos. Eſt aũt hæc tyrãnis/quæ nõ paulatim/ſed
ſimul oia aliena uſurpat & clã & ui & ſacra & ſancta & priuata & publica. Siquis uero in aliqua iſtoꝝ
parte deliquerit deprehẽſuſq; fuerit/mulctaẽ/& obprobrio ſubiacet maximo. Et. n. ſacrilegi/fures/
latrones/ſubreptores/& oio per ſingulas quaſdã partes peccãres. ab hmõi criminibus noianẽ. Sed
poſtq̃ aliquis ultra hmõi rapinas pecuniarũ/ẽt ciues ipſos in ſeruitutẽ ſuã redegit/non iam tã ꝓbro
ſis notaẽ uocabulis/ſed & beatus & felix uocaẽ/non a ciuibus ſuis tñ/uerũm ẽt ab oibus qui eum au
diunt nequitiã oẽm adimpleuiſſe. Non. n. ideo uitupant iniuſtitiã/qcũq; eã uitupant qꝺ eam face-
re ſed quod ꝓpeti metuant. Hoc igiẽ pacto o Socrates iniuſtitia oibus ſuis partibus abſoluta/robu
ſtius qddam eſt/liberalius/& regalius q̃ iuſtitia. Vtq; ab initio dicebã/id quod potẽtiori cõfert iu-
ſtum eſt: iniuſtũ uero ſibiipſi utile eſt/& cõferẽs. Hæc cũ dixiſſet Thraſymachus abire iã mẽte cõce-
perat: poſtq̃ quẽadmodũ balnei cuſtos ſermone plurimũ maxĩo cũ ĩpetu auribus nr͞is infuderat.
Non tñ hoc ꝑmiſerunt q aderant. Verũ coegerũt & ꝑmanere/& afferre coꝝ q̃ dixerat rõnẽ. egoq;
in primis uehemẽter rogabã o beate Thraſymache quaſi ſermone iacto abire feſtinas priuſq̃ abun
de uel doceas uel diſcas ſit ne hoc ut dicis an ſecus? An forte putas paruã quãdã rẽ te aggreſſum eẽ
definire? nõ aũt rõnẽ uitæ. quã ſiqs noſtrũ accepit/q̃ optime uiuat. THRA. an ego puto iſtud aliter
ſe hr͞e? SO. Videris nẽpe nullã de nobis curã ſuſcipe neq; cogitare utrũ peius uiuamus/an melius/
id neſcientes qꝺ tu te ſcire affirmas. Sed o bone uir libenter hoc nobis oñde. Neq;. n. male locaue
ris bñficium/qꝺ nobis/q tot ſimus cõtuleris. Dicã equidẽ qꝺ ſentio. Nequaq̃ mihi ꝑſuades/iniuſti
tiam maius q̃ iuſtitia lucrũ afferre: ẽt ſi ois ſibi licẽtia prebeaẽ ut q̃cũq; cupit/efficiat. Eſto iniuſtus
aliqs/poſſitq; iniuriã facere uel furtim uel ui/nõ tñ mihi ſuades/maius eſſe in ipſa iniuſtitia q̃ iuſtitia
lucrũ. Q ua qdẽ in ſnía nõ ego tñ fortaſſe/ſed alius aliqs noſtrũ eſt: ꝑſuade itaq; nobis beate ut nõ
recte iuſtitiã pluris q̃ iniuſtitiã feciſſe. THRA. Q uo amplius ꝑſuadebo/ſi his q̃ mõ dicebã/non es
ꝑſuaſus? Quid nã ulterius faciã? An in aĩum tibi ſermonẽ inpingam? SO. Minime ꝑ Iouẽ. Sed hoc
primũ uelim/ut dictis maneas. Vel ſiqd ĩmutare uis hoc palam facias/neue nos decipias. Nũc aũt
uides Thraſymache ut ſupiora iteꝝ reſumamus qꝺ cum primo ueꝝ medicũ definiſſes ægrotãtiũ
curatorẽ/deinde nõ ita ſincere paſtorẽ definiendũ putaſti/ut quatenus paſtor ẽ/dũtaxat cuſtodiat.
Immo paſcere ipſum oues q̃tum eſt paſtor arbitratus es/nõ ad ouium utilitatẽ: ſed ad uoraginẽ po
tius nõ tanq̃ paſtorẽ ſed cõuiuã q neſci debeat uel pecuniæ ſtudioſum/q ſit uenditurus ꝓfecto pa-
ſtorali arti nihil aliud curæ ẽ q̃ ut id qꝺ cuſtodit/ſe optime hẽat. Nã ipſi quatenus uera paſtoralis fa
cultas ẽ/nihil deeſt quo minus ſufficiẽs ſit & optima. Sic ego putabã neceſſe eẽ nos cõfiteri/unum-
quẽq; principatũ in eo quod principatus ſit/nullius alterius bonũ ꝓſpicere/niſi eius qꝺ ſub illo ſit
& ab eo cureẽ/ſiue priuatus ſit ſiue publicus. ita aũt principes in ciuitatibus/q uere principes ſint/
uolẽtes ne magiſtratibus fungi putas? THRA. Nequaq̃ puto/ſed certe ſcio. SO. Q uid uero alios
principatus/nõne noſti/neminẽ uolentẽ accipere/ſed premiũ ex his requirere/quaſi nulla ſibi ex im
perio tali/ſed ſubiectis potius ſit utilitas ꝓuentura. SO. Dic age: nõne quaſlibet ĩter ſe artes diuer-
ſas ex eo dicimus/qꝺ diuerſam ĩter ſe hñt potentiam? Neq; mihi uir felix præter opinionẽ rñdeas/
ut aliqd ꝑficiamus. THRA. Hoc ipſo uidelicet alterã. SO. An nõ utilitatẽ una quæq; ꝓpriã nobis
aliquã prebet: & non cõem cũ alia? Q uẽadmodũ medicina qdẽ ſanitatẽ. gubernatoria in nauigan
do ſalutẽ/aliæq; ſimiliter? THRA. ꝓrſus qdẽ. SO. nõne & preciũ mercẽnaria: hæc. n. illius poten-
tia: an medicinã tu & gubernatoriã eãdẽ uocas? uel ſiqdem uel abſolutius definire atq; diſtinguere
quẽadmodũ ſtatuiſti ẽt ſiquis nauẽ gubernans ſanus efficiatur/eo quod ſibi nauigatio conferat/ni-
hilo magis tñ ob hoc gubernatoriã ipſam/medicinã uocabis? THRA. Non certe. SO. Neq; ẽt ut
arbitror mercennariã/ſiquis mercennarius ipſo miniſterio ſanus efficiaẽ. THRA. Neq; hãc. SO.
Q uid aũt? Medicinã mercennariam/ſiquis medicans quæſtum faciat? THRA. Minime. SO. Nõ
ne & utilitatem cuiuſlibet artis ꝓpriam quandã eſſe cõceſſimus? THRA. Eſto. SO. Siquam igitur
utilitatem

utilitatem cōiter nanciſcunt̄ oēs artifices/patet quod cōi quodā uno eodēq; utentes/ex eo utilitatē hmōi nanciſcuntur. THRA. Videtur. SO. Dicimus aūt artifices mercedem accipientes/utilitatē conſequi ex eo quod mercennaria arte utunt̄. THRA. Quid tum? SO. Non igitur a ſua arte cuiq; utilitas hæc ſcilicet premii acceptio prouenit. Sed ſi uolumus diligēter inquirere/medicina quidē ſanitatem parit mercennaria quæſtum. Et architectura ædificiū/quæſtuaria uero hanc ſecuta mercedem. & reliquæ oēs ſimiliter. Suum porro quæq; opus perficit:& confert illi ad quod eſt inuēta. Si aūt premium ipſi nullum detur/num artifex utilitatem ab arte aliquam accipit? THRA. Nullā. SO. An igitur neq; ēt prodeſt/tunc cū gratis operat̄. THRA. Ego qdē exiſtimo? SO. Nōne igitur o Thraſymache ſicut iam manifeſtū eſt/nulla ars nulluſq; magiſtratus/ſibi quidē utilitatē parit: ſed quēadmodum in ſuperioribus dicebamus/quod ſubiecto confert/paret & imperat. inferioris illius cōmodum ſemp non ſuperioris inſpiciens. Ob hæc itaq; ego nuper o chare Thraſymache dicebam/neminem uolentē imperium ſuſcipere:& alienorum maloꝝ ultro emendationē aggredi ſed premiū querere/qm̄ qui ex arte recte acturus ſit nunq̄ in ſuū agit cōmodum/ſecundum ipſius artis imperiū/ſed ad inferioris utilitatem. Quāobrē ut uidetur/premiū ponendū eſt iis/qui libenter gubernaturi ſint/ſeu argentū ſiue honor. ſiue pœna/niſi imperium capiant. GLAV. Q ūo iſtud ais o Socrates? Equidē duo premia noui mulctam uero quā dicas/& qūo in mercedis parte ponas/non noui. SO. Ergo optimoꝝ premium ignoras cuius gratia imperant optimi uiri/quotiēs admittūt imperiū. An te latet & ambitioſum eſſe & auarū pbro haberi atq; eſſe? GLAV. Noui equidē. SO. Hac ergo de cā neq; pecunia neq; honore ducti/boni hoīes imperare uolunt. Neq;.n. aperte pecuniam magiſtratus premiū accipientes/mecennarii uocari uolunt/neq; clāculū/fures. Neq; rurſus honoris cauſa. Non.n. ambitioſi ſunt. Oportet igitur neceſſitatem illis imponi & mulctam/ſi ipellendi ſunt/ut uelint magiſtratum accipere. Quāobrem uidetur turpe haberi/ut quis ſponte ad imperandū accedat: neq; expectet neceſſitatē. Maxima uero mulctarum eſt / adminiſtrationi malorū ſubiici/niſi ipſe acceperit rei publicæ gubernaculū. Hanc utiq; pœnam timētes/magiſtratus capere probi homines mihi uident̄/ſiqū capiunt. Et tunc ad eos accedunt/non tanq̄ ad bonū aliquod. neq; tanq̄ ex his uoluptatem aliquā capientes/ſed tanq̄ ad rem neceſſariā: cū neq; melioribus neq; ſimilibus ſe cōmittere ualeāt. Quippe ſi bonoꝝ uirorū extaret ciuitas/in ea ut arbitror haud aliter nō imperandi gratia pugnaret̄/q̄ nunc certetur imperandi cupiditate: ibiq; pateret: reuera legitimum principem non ſui ipſius ſed eius qui ſub ipſo eſt/cōmoditatem reſpicere. Quare unuſqſq; qui non amens ſit/potius eliget alium ſibi prodeſſe. q̄ dum aliis ipſe cōſulit/ſe ſe negociis implicare. Hoc igitur ego Thraſymacho nullo pacto concedo/iuſtum quidē eſſe / potentioris utilitatem. Verum hoc deinceps conſiderandū. Multo aūt mihi maius uidetur eſſe/quod nūc Thraſymachus dicit/cum iniuſti uitam meliorem uita iuſti eſſe/affirmet. Tu itaq; o Glauce utrū iſtoꝝ tanq̄ uerius eligis? GLAV. Iuſti uitam potiorem exiſtimo. SO. Audiſti quot pauloante iniuſte uire bona Thraſymachus numerabat? GLAV. Audiui equidem. Non tū aſſentior. SO. Vis ne illi monſtremus ſi qūo poſſumus uera eum minime dicere. GLAV. Quid ni uelim? SO. Si orationem cōtrariam orationi illius obiicientes/quaſi cōparatione quadam propoſita: enumeremus quot inſuper bona qui iuſtus ſit conſequatur/ac ille rurſus conferat ſua/oportebit ut tertius aliquis enumeret iterum metiaturq; bona/quotcūq; utriq; in utroq; collegimus. Atq; ita iudicibus quibuſdam altercationem hanc dirimentibus opus erit. Si aūt quēadmodum nuper cœpimus alternis conceſſionibus adductis in mediū rē ipſam diſcutiamus/oratores ipſi nos ſimul & iudices erimus. GLAV. Sic ē oīo. SO. Vter tibi modus magis placet? GLAV. Iſte. SO. Age igitur o Thraſymache/rn̄de nobis a principio. Affirmas tu quidē extremam iniuſtitiā extrema iuſtitia utiliorē eē. THRA. Affirmo equidē & rōnem attuli. SO. Quid ad hoc? Nunquid iſtoꝝ unum uirtutē/alterum uitium uocas? THRA. Quid ni? SO. Nonne iuſtitiam quidē uirtutem/iniuſtitiā aūt uitium? THRA. An iſtud fateri uir lepide mihi conuenit? qui iniuſtitiam prodeſſe dicā. Iuſtiam minime? SO. Quid ergo? THRA. Cōtrarium. SO. An forte iuſtitiam uitium appellabis. THRA. Non ſed ualde generoſam ſtultitiam SO. Iuſtitiā ergo nequitiam uocas? THRA. Ne iſtuc quidē. At bonum conſiliū ſagacitatēq;. SO. Num iniuſti uiri Thraſymache/prudentes ac boni eſſe tibi uidentur? THRA. Quicūq; uidelicet ciuitates iniuria afficere pōſſunt/& nationes ſibi ſubiicere. Tu aūt me fortaſſe loqui putas de his/q loculos clanculum ſubripuerint. proſunt & hæc quidē/ſi lateant/ ſed æſtimatione digna non ſunt. Immo quæ pauloante dicebā. plurimi facienda. SO. Equidē quod uis intelligo. Sed admodū miror/ſi in parte uirtutis & ſapientiæ iniuſtitiam ponas/in contrariis uero iuſtitiam. THRA. Oīno ſic pono. SO. Durius hoc iam o amice/neq; amplius inuentu facile quod quis dicat. Si enim cōducere quidem iniuſtitiam poſuiſſes/uitium tū uel turpe quodam eſſe/ipſam cōfeſſus eſſes/quemadmodum alii quidam: aliquid ad hæc ſecundū ea quæ exiſtimantur dicere poſſemus. Nunc aūt perſpicuum eſt dicturū eſſe te/& pulchrum & robuſtum quiddam iniuſtitiam eſſe. cæteraq; illi daturū omnia/quæ nos iuſtitiæ tribuimus. qñq; quidem & in uirtute & in ſapientia ponere eam non dubi

Alia falſa iuſtitiæ diffinitio.

Confutatio eius diffinitionis.

taſti. THRA. Veriſſima ꝓfecto uaticinaris. SO. non tñ deſiſtendum eſt inquirere diſputãdo: quo
ad te putem quę cogitas dicere. Mihi nanq; uideris Thraſymache/in pręſentia minime cauillari/ſed
quę tibi uera uident/afferre. THRA. Quid tua refert/ſiue id uideatur mihi/ſiue non uideat? Cum
rõnem meam non confutes. SO. Nihil certe. Sed hoc prӕterea mihi rñde. An iuſtus uideatur tibi
plus iuſto habere uelle. THRA. Nullo pacto. Non. n. urbanus eſſet ut nunc & ſimplex. SO. Quid
autẽ plus ne iuſta actione? THRA. Neq; iuſta ẽt actione. SO. Iniuſto autẽ utrum dignum putaret
plus habere. Idq; iuſtum exiſtimaret uel contra? THRA. Exiſtimaret utiq; dignũq; putaret/ſed nõ
poſſet. SO. Atqui ego iſtuc non interrogo. Sed utrum iuſto quidem plus habere neq; dignũ putet
neq; uelit iuſtus. iniuſto autem contra. THRA. Sic eſt profecto. SO. Quid aũt iniuſtus? An ӕquũ
cenſet plus habere & iuſto & actione iuſta? THRA. Quid ni cum oĩbus plus habere ſe dignum exi
ſtimet. SO. Num igitur & iniuſto hoĩe iniuſtaq; actione/iniuſtus plus habebit. & certabit ut in ha
bendo oẽs exſuperet? THRA. Vera hӕc ſunt. SO. Sic itaq; dicimus. Iuſtum quidẽ ſimili non plus
habere uelle/plus aũt diſſimili. Iniuſtũ uero utroq; plus accipere uelle. THRA. Recte dixiſti. SO.
Atqui prudens & bonus/iniuſtus ipſe eſt/iuſtus autẽ/neutrum. THRA. Recte & iſtud. SO. Ergo
prudenti & bono ſimilis ẽ iniuſtus/iuſtus autẽ minime. THRA. Quid obſtat quo minus qui tali
bus quoq; ſimilis ſit. Qui uero non talis/ſimilis non ſit. SO. Ais belle. Talis igitur ẽ uterq; ipſorũ/
quales hi quibus ſimilis ẽ. THRA. Et quid aliud? SO. Sit ita ſane/ſed dicas Thraſymache/utrum
muſicũ aliquem uoces/aliquem uero non muſicũ. THRA. Equidem. SO. Vtrum iſtorũ pruden
tem. Vtrum ĩprudentẽ. THRA. Muſicum ſane prudentẽ/expertẽ muſicӕ imprudentẽ. SO. Non
ne in quibus prudentẽ/in eiſdem & bonũ? In quibus ĩprudentem/& malũ? THRA. Nempe. SO.
Eodemq; pacto de medico dicemus. THRA. Eodem. SO. Videtur tibi uir optime cum muſicus
uir lyram temperat/uelle in intenſione & remiſſione chordarũ/muſicum uirum exſuperare/uel di
gnum putare/ut eo plus aſſequatur. THRA. Minime. SO. Expertem uero muſicӕ ſuperare contẽ
dit. THRA. Neceſſe eſt. SO. Quid medicus? In quãtitate dices ne. Plus aſſequi q̃ aut medicus al
ter/aut res ipſa cupit? THRA. Nequaq̃. SO. Plus autem q̃ medicinӕ artis imperitus. THRA. ꝓ
culdubio. SO. Vniuerſas deniq; cõtẽplare ſcias & inſcitias/ſiq̃s tibi uidet/qui quidẽ ſciam habeat/
plus ſummere uelle uel dicẽdo uel faciẽdo/q̃ alter ſciẽs. nõ aũt eadẽ ad actionẽ eandẽ q̃ & ille q ipſi
ſimilis eſt. THRA. forte ſic ſe res hẽat/neceſſe ẽ. SO. Quid aũt indoctus? nõne plus docto ſibi ad
ſummere uellet/atq; ẽt indocto? THRA. fortaſſe. SO. Sed doctus nõne ſapiẽs? THRA. Concedo
SO. ſapiens autẽ nõne bonus? THRA. Et iſtuc ẽt. SO. Bonus ergo & ſapiens non uolet plus ſibi q̃
ſui ſimilis uendicare plus tñ q̃ diſſimilis & cõtratius/uolet. THRA. Videt. SO. Malus aũt & in do
ctus tam ſimili q̃ diſſimili ſibi plus arrogabit. THRA. Appet. SO. Nonne iniuſtus Thraſymache
plus uſurpare contendit q̃ uel ſimilis uel diſſimilis? An non ita dicebas? THRA. Dicebam equidẽ
SO. Iuſtus aũt ſimili quidẽ non plus uolet/ſed diſſimili. THRA. Fateor. SO. Eſt itaq; ſimilis/iuſtus
quidẽ ſapienti & bono/iniuſtus autẽ & malo & inſcio. THRA. Apparet. SO. Atqui conceſſimus/
talem utrũq; eſſe qualis ſit is cui ſimilis ẽ uterq;. THRA. Cõceſſimus plane. SO. Iuſtus itaq; nobis
bonus eſſe ſapienſq; apparuit. iniuſtus aũt indoctus & malus: hӕc oĩa cõceſſit Thraſymachus/non
tñ ea facilitate/qua ego nunc refero/ſed uix atq; ptractus/plurimo cũ ſudore: erat quippe tũc ęſtas.
Et uidi ego tunc primũ/quod nunq̃ antea uideram/erubeſcentẽ Thraſymachum. Cum igit conſti
tiſſet. Iuſtitiam & uirtutem eẽ & Sapientiã iniuſtitiam uero uitiũ & inſcitiam/maneat inq̃ hoc ita no
bis. Dicebamus aũt ualidũ ac potens qddã iniuſtitiã eẽ. Nõne meminiſti Thraſymache? THRA.
Memini eqdẽ. SO. ſed mihi quӕ nunc dicis/nõ placent habeoq; qd aduerſus ea dicã. quod ſi addu
cerem/certe noui me concionari te eẽ dicturũ. Quare aut ſine me dicere quӕ uelim/aut ſi tu uis in
terrogare/interroga. Ego aũt tibi ueluti aniculis fabellas narrantibus/aſſentiar & annuã & abnuã.
Nullo pacto prӕter ſñiam tuam. THRA. ut tibi in oĩbus gratificer: poſtq̃ non ſinis loqui. An qd
aliud uis? SO. Nihil per Iouẽ ſi iſtud feceris. ſed facito: ego autẽ interrogabo. THRA. Interroga
iam. SO. Hoc interrogo nũc qđ pauloante/ut ordine ſuo in ſequẽti ſermone cõſideremus: qũo ſe
Iuſtitia aduerſus iniuſtitiã habeat. Dictum. n. eſt potentiorẽ atq; robuſtiorẽ eſſe iniuſtitiã q̃ iuſtitia.
THRA. Nũc ãt qd noui affers? SO. Siqdẽ ſapiã & uirtus ẽ iuſtitia/facile ut arbitror appebit robu
ſtius eẽ q̃ iniuſtitia qñqdẽ iniuſtitia ĩſcitia ẽ. nec ullus hoc ignoraret. Verũ nõ ita ſimplr aget cupio
ſed hac uia cõſiderare. Ciuitatẽ ne aliquã affirmares iniuſtitiã eſſe? & alias ciuitates uelle iniuſte in
ſeruitutẽ redigere? ſeruaſq; ſub ſe multas habere? THRA. Cur nõ? Immo uero hoc ſummopere fa
ciet illa/quӕ prӕſtãtiſſima erit: & quę ad extremã puenerit iniuſtitiã. SO. Intelligo equidẽ quod tua
hӕc erat oratio. Sed hoc circa iſta cõſidero. Verũ hӕc quӕ prӕſtãtior ſit ciuitas ciuitate/abſq; iuſti
tia hãc ſit potentiã habitura uel neceſſe ſit ut habeat cũ iuſtitia. THRA. Siqdem ut tu pauloante
dicebas. Iuſtitia ipſa ſapientia eſt/neceſſe eſt cũ iuſtitia. Si naũt ut ego: ſine iuſtitia. SO. Rñſionibus
tuis o Thraſymache ualde delector/qm non mõ annuis & abnuis/ſed & prӕclare rñdes. THRA.
ut tibi gratũ faciã. SO. Facis tu quidẽ bñ. Sed in hoc quoq; gratificare mihi. & dicito. An cenſes ci

uitatem

uitatem aliquã uel exercitũ/ſeu latrones/ſiue fures/uel aliũ quẽuis cetũ hoīum iniuſte aliqd una ag-
gredientiũ/pficere poſſe quicq̃/ſi iniuria inuicem ſe affecerint. THRA. Nequaq̃. SO. Quid aũt ſi
ab iniuria abſtinuerint? Nonne magis? THRA. Prorſus. SO. Seditiones nãq; Thraſymache iniu-
ſtitia/inimicitias/cõtẽtioneſq; parit. Iuſtitia uero cõcordiã & amicitiã. Nonne? THRA. Eſto ne a
te diſſentiamus. SO. Bene agis uir optĩe. Sed mihi & hoc dicito. Si hoc iniuſtitiæ opus eſt/ubicũq;
inſit odiũ gignere/nõne inter liberos & ſeruos ſi fuerit/efficiet ut inuicẽ odia atq; cõtentiones exer
ceant? nulloq; pacto poſſint aliqd ex cõi cõcordia facere? THRA. Cio. SO. Quid aũt? Si iter duos
hæc inſit/nõne diſſentient iter ſe inſequenturq; odiis/& inimici erunt & ſibi & iuſtis? THRA. Erũt
ſane. SO. Si aũt in uno inſit o mirifice uir iniuſtitia/nõne ipſius potentiã diſſipabit? Vel nihil mi-
nus habebit? THRA. Nihil minus habeat. SO. Nõne talẽ aliquã uim hr̃e uidet/ut cuicũq; inſit? ſi-
ue ciuitati ſiue genti ſiue exercitui / ſiue alteri cuilibet primo qdẽ ĩpotens reddat id cui ineſt aliqd
ſecũ agẽdi. pp diſſenſionẽ atq; diſcordiã. deinde inimicũ efficiat ipſum & ſibi & cõtrario cuilibet/
atq; iuſto. Nõne ita? SO. Ita. Atqui & in uno ſi fuerit hæc eadẽ faciet oĩa q̃ ad naturã ſuam ſequunt.
primum qdem in potentiã agẽdi eũ reddet/cũ ſecum ipſe diſſentiat:neq; ſibi cõſtet. Deinde & ſibi
& iuſtis faciet inimicũ. An nõ? THRA. Certe. SO. Iuſti aũt o amice ſunt & dei. THRA. Sint. SO.
Ergo deis inimicus erit Thraſymache uir iniuſtus. Iuſtus autẽ amicus. THRA. Explere Socrates
p libidine/orationis epulo. Nõ. n. tibi aduerſabor/ne iſtos mihi infenſos reddã. SO. Age itaq; reli
qua cõuiuii adhibe/quẽadmodũ pauloante rñdens. Conſtat pfecto ſapientiores. meliores. poten
tioreſq; ad agendũ/iuſtos eẽ/iniuſtos aũt ne inuicem qdem tractare quicq̃ poſſe. Verũ quod dici-
mus ualidiſſime in cõe ſimul aliqd cõficere illos poſſe q oĩo iniuſti ſunt/ haud oĩo uerũ eſt. Non. n.
abſtineret inuicem ab iniuria: ſi pſus iniuſti eſſent. Sed liquet in ipſis eſſe iuſtitiã quandã. quę ipſos
ita afficiat ut ſe inuicẽ lædere nolint ſimul atq; alios p quã agunt quæcũq; agunt. Impulſi ãt ſunt ad
iniuſte agendũ/iniuſtitia cũ ſemi mali eẽnt. Nam q ad ſummũ neqtiæ & iniuſtitiæ puenerunt/pfice
re oĩo nihil poſſunt. Hæc qdem quod ita ſe habeant/nõ aũt ut tu ſupra ponebas ĩtelligo. Vtrũ autẽ
& melius uiuant iuſti q̃ iniuſti & feliciores ſint/quod qdem poſtea cõſiderare pponueramus/cõſide
randũ eſt. Et ut mihi qdem uidetur/hoc ex his quæ diximus/ſequit. Sed tñ melius cõſiderandum.
Non. n. de re quadã uili ſpernendaq;/ſed quonãmodo uiuendũ ſit/habet oratio. THRA. conſide
ra iam. SO. Ecce cõſidero. Dic igitur/opus ne equi tibi aliqd eſſe uidet? THRA. Mihi qdem. SO.
Num hoc quidẽ diceres & equi & alterius cuiuſlibet opus/quod uel ſolo illo uel maxime quis exple
ret? THRA. haud intelligo. SO. Attende/ſic forte ĩtelliges. Aliane re q̃ oculis uides? THRA. Mi
nime. SO. Quid uero? Aliane audires q̃ auribus? THRA. Nequaq̃. SO. Ergo hæc hoꝝ opera re-
cte diceremus. THRA. Recte. SO. poſſes ne gladio & ſcapello & multis aliis uitis palmites ampu
tare. THRA. Quid ni? SO. Verũtñ non ita cõmode ut falce ad uſum hunc fabricata. THRA. Eſt
ut dicis. SO. Ergo nõne hoc iſtius opus eẽ dicemus? THRA. Dicemus pfecto. SO. Exiſtimo me-
lius te nunc tenere/quæ pauloante dicebam cũ iterrogarem an id cuiuſq; opus eẽt/quod uel ſolo il
lo uel melius q̃ cæteris efficit. THRA. Intelligo iã. Idq; mihi cuiuſq; opus eſſe uidet. SO. Nõne &
uirtus tibi eſſe cuiq; uidet/cui aliquod opus adſcribitur? Reuertamur igit ad priora. Oculoꝝ dici
mus eſſe opus aliquod. THRA. Certe. SO. Ergo nõne & uirtus oculorum eſt? THRA. Et Virtus
SO. Et auriũ opus. THRA. Et auriũ. SO. Eſt ergo & uirtus. THRA. Eſt. SO. Nonne de reliquis
oĩbus eodẽ modo dicendũ? THRA. Eodem. SO. Nunquid oculi opus ſuũ pulchre aliqñ exercẽt/
uirtutem ppriam non hñtes? ſed pro uirtute uitium? THRA. At qũo? Cęcitatẽ nãq; fortaſſe p ui-
ſu dicis. SO. Quæcũq; illoꝝ ſit uirtus nã ad præſens nõ id quæro. Sed utrum propria uirtute recte
ſuũ opus exerceãt/uitio uero nõ recte. THRA. uera loqueris. SO. Nonne & aures ſua priuate uir-
tute male ſuũ opus exercebũt? THRA. Male. SO. Idẽ ne ſentimus de reliquis oĩbus? THRA. Idẽ
SO. Age & hæc præterea cõtẽplare. Eſt ne aĩę aliquod opus: qđ nulla re alia faceres/ueluti curare.
impare. cõſulere: & alia generis eiuſdẽ. Nũquid hæc alteri rei q̃ aĩæ iure tribuere poſſemus? dicere
muſq; ipſius ppria eſſe. THRA. Nulli alteri. SO. Quid aũt ipſum uiuere. An nõ animæ opus eſſe
dicemus. THRA. Maxime. SO. An non & uirtutem quandã animæ eſſe dicimus? THRA. Dici-
mus. SO. Nunquid anima qñq; o Thraſymache propria uirtute priuata opera ſua bene explebit?
Vel nullo modo poterit? THRA. Non poterit. SO. Neceſſe eſt igitur malam animã male impare
atq; curare: bonam uero hæc oĩa bene facere. THRA. Neceſſe. SO. conceſſimus ne uirtutẽ aĩæ iu
ſtitiam eẽ/iniuſtitiã/uitiũ? THRA. Conceſſimus. SO. iuſta ergo aĩa iuſtuſq; uir bene uiuet. Iniuſtus
autẽ male. THRA. Ita ſecundũ rõnem tuam apparet. SO. Qui autẽ bene uiuit/beatus eſt & felix.
Qui male/contra. THRA. Quid ni? SO. Igitur iuſtus felix eſt iniuſtus miſer. THRA. Sint. SO.
At miſerum eſſe nõ prodeſt. pdeſt aũt eſſe felicem. THRA. procuidubio. SO. Nunq̃ igitur o bea
te Thraſymache conducibilius erit iniuſtitia q̃ iuſtitia. THRA. His epulis craſſatus fueris in Dio
nyſiis o Socrates. SO. Apud te qdẽ cõmedi Thraſymache: poſtq̃ mitior mihi effect9 es: difficiliſq;
eẽ ceſſaſti. Non tñ abunde ueſci contigit: atq; id mea qdẽ cã potius q̃ tua: nã quẽadmodũ epularũ

auidiores hoïes incontinẽteſq; rapiunt ſemp quocunq; ĩ conuiuio ſupfertur / guſtãtq; illud anteq̃ prioribus dapibus ſatis ueſcantur/ita & ipſe ut mihi uideor/priuſq̃ inuenirem quod principio fuit ppoſitum/qd ipſum uidelicet iuſtũ ſit/eo prętermiſſo ad cõſiderandũ me cõtuli/utrũ prauitas ſit & inſcitia/ſiue ſapientia uirtuſq;. Ac poſtremo incidente oratione illa quæ aſſerebat cõducibiliorẽ iniuſtitiam eſſe q̃ iuſtitiã/non me continui/quin ab illo ad hoc deſcenderẽ. Quapropter mihi in præſentia ex hac diſputatione contingit/ut nihil norim. Quando enim iuſtũ qd ſit ignoro/nullo pacto ſciam uirtus ne ſit an contra. Atq; utrum qui id poſſidet/beatus ſit uel non beatus.

FINIS DIALOGI PRIMI.

ARGVMENTVM MARSILII IN SECVNDVM DIALOGVM DE IVSTO.

SEcundus dialogus a trina exorditur diuiſione bonoꝝ. Bonũ pfecto idem eſt atq; expetendũ. expetimus aũt aliqd ſui ipſius gratia tm̃/ut uoluptates & gaudium. Aliquid alterius ſolũ gratia/qualia quæcũq; laborioſa ſunt. Aliqd & gratia ſui/& aliorũ q̃ inde ſequunt. Ceu cognitionẽ ac pſperam ualitudinẽ. Iuſtitiã uero dicit cum alioꝝ ex eaſequentiũ/tũ uel maxime ſui ipſius gratia expetendam. Sed anteq̃ de iuſtitia pfecte qcq̃ definiat Glauco q̃ prætermiſſa ſunt a Thraſymacho p iniuſtitiæ patrocinio copioſius elegãtiuſq; pſequit. adde & modeſtius. Ait. n. nõ quia ita ſentiat/ſed ut puocet Socratẽ ad iuſtitiã acrius defendendam/iniuſtitiã ſe laudaturũ. Similia q̃dã hẽmus & ĩ Gorgia. Poſt eũ Adimãtus & primũ p iuſticia uerba facit/pmia illi & humana tribuẽs & diuina/ubi notabis religioſa q̃dã myſteria poetaꝝ. Deinde nõnulla p iniuſtitia adducit ĩ mediũ: pſonã uidelicet & Socratis & Thraſymachi referẽs. Addens & ſe nõ iuſtitiã uitupare uelle ſed quodãmodo Socratẽ irritare. Optat aũt laudes audire iuſtitiæ/q̃ nõ ab externis/ſed ab ĩtrinſeca iuſtitię natura ducãt. Quales afferri ab aliis nõ cõſueuerit. Tu uero aĩaduerte nõ temere Platonẽ multa hic ruſus ad poetas ſacerdoteſq; ptinẽtia poſuiſſe. oſtẽdit. n. ĩ his ſępe a poetis/ſępius a malis ſacerdotibꝰ peccãdi lĩiam puenire. Vbi gẽtiũ ſupſtitiões irridet: pterea haud ab re ĩ his libris oĩum ſibi chariſſimis chariſſimas ſibi pſonas ĩteruiſſe Glauconẽ Adimãtũq; frẽs eiꝰ/patrẽq; Ariſtonẽ. Rurſus Socratẽ nihil ĩoĩ eiꝰ uita ppẽſius cõtẽplatũ/q̃ ſecluſis externis affectibꝰ/qd nã ſit/qdue faciat uirtꝰ ipſa uitiũq; ĩ aĩo. Q̃ď qdẽ & ſpõte & puocatꝰ deinceps de iuſtitia & iniuſtia demõſtrabit. Sed ego h̃ iniuſte nimiũ ptermiſi mirũ illď iuſtitię pmiũ ex Muſei mẽte adductũ/ppetuã inq̃ ebrietatẽ. Q̃ď qdẽ Muſeus accepit ab Orpheo/idipm p Dionyſũ ſacra ſignificãte hoc illi pphetico ſitẽ ĩebriabor ab ubertate domꝰ tuę. Ebrietas ergo/ſit duplex. Alteraq̃ dẽ ſub luna/letheo ĩducta potu/p quã aĩa extra ſe poſita & ĩfra ſe poſita obliuiſcit diuinoꝝ circa terrena delirãs. Altera uero ſup lunã nectarea pueniẽs potiõe: p quã aĩus extra ſe poſitꝰ/ſupra ſe poſitus morboꝝ mortaliũ obliuiſcit. Suſpiciẽſq; diuina q̃ſi prio illoꝝ ſplẽdore caligat/ſiue potiꝰ ſaporẽ guſtãs nouo quodã calore e priori hitu pmutat. Mox uero pſpicue cernit guſtatq; ſalubriter: imo uero nutrit. Profecto idea diuina p quã factus ẽ aĩus redeũti illabit aĩo/ceu guſtui ſapor. Ab eo primũ ſuauiter ſiqd alienũ ẽ diluit/deĩñ penitꝰ ĩplet magiſq; ĩplẽdo delectat. Tertio redigit ĩ ſeipm in æſtimabili uoluptate pfundẽs. Vbi aĩus ex aĩa primũ factꝰ ẽ ĩtellectꝰ/ex ĩtellectu deniq; deus. Neq; ulteriꝰ ſicut prius ſapit/neq;/q̃ prius ſed ſapit aliter atq; alia. Et quẽadmodũ apď nos imaginatio uehemẽs mouet formatq; corpꝰ/ita & ibi corpꝰ ſubiectũ aĩę ſenſuſq; eiꝰ a potẽtiſſima cogitatõe mẽtis mouet ptinꝰ & format. Adeo ut ĩeffabili dulcedĩe mẽtis mirabiliter & ſenſus dulceſcat & corpus. ſed iã ad iuſtitiã reuertamur: hãc Socrates tãq̃ diſputatõis ſuæ finẽ atq; obiectũ/p ſingula q̃rs/q̃a difficile inueniret in aĩo/prius q̃rit ĩ ciuitate/tãq̃ in ea manifeſtiorẽ futurã. ut p hãc demũ/aĩ iuſtitiam manifeſte definiat. Vt aũt iuſtitiã in ciuitate cõſiderare queat/cõſtituit ab initio ciuitatẽ: dicẽs primo q̃ ſit eiꝰ origo. ſ. indigẽtia mutua. deĩñ q̃ materia. ſ. res arteſq; neceſſariæ. poſtremo/q̃ forma uidelicet regula uictus legitimaq; gubernatio. Et uideto q̃tũ laudet uitã ſobriã/q̃tũ uitupet delicatã atq; luxurioſam. Illa qdẽ ſana atq; ſufficiẽs hæc ãt ĩſania & ĩdigẽs plurimoꝝ. Deniq; cũ ob hãc naſcatur bellũ/opꝰ ẽ i eiꝰmodi ciuitate militibꝰ q̃pp ad diligẽtẽ militaris artis ĩſtõnem deſcẽdẽs/quot neceſſaria ſit militi ſtrenuo & cuſtodi patrię accurate pſequit. In oĩbus uero memẽto/neminẽ ad diuerſa aptiſſimũ naſci poſſe. Iõq; nullũ diuerſas artes exercere debere. Pręſertim cũ ex alteriꝰ ope/opus ĩpediat alterius. Oportere & unũquẽq; artẽ ſuã ſtatim a puero & p oẽm uitã cõtinue exercẽ. Prętereа militẽ pfię cuſtodẽ talẽ & naſci & educari debere/ut canũ ĩſtar & erga notos ſit mitis & aduerſus ignotos ferox ſempq; uigil & ſagax. Proĩñ aſſerit Socrates pricipiũ cuiuſlibet opis maximũ qddã eẽ/ĩ tenera pſertim ętate facile utriq; formabili. Iccirco futuros milites a teneris unguiculis & ſecũdũ aĩum prio p muſicã/& ſecũdũ corpus ideĩñ p gymnaſticã rite format: ſub muſica cõprehendẽs fabulas quoq; poeticas. Quas pcipit aſſidue pueroꝝ auribꝰ adhibere. Sed tales ſolũ quales ad militare ſtudiũ quaſi prętudia q̃dam & puocẽt & erudiãt. Similiterq; cęteros his a pueritia fabulis iubet aſſueſieri/q̃ ſtudio potiſſimũ futuro cõducãt. Cõtrarias uero longius arcet. Id uero maximum

mum eſt prçceptũ. Deteſtatur mox poeticam impietatẽ turpia de diis fingentem. Atq; eiuſmodi audiri fabulas ꝓhibet: ſubiungit geminas theologię figuras. Primã dictũ oĩo bonũ eſſe/ bonorũq; dũtaxat cãm/ mali uero nullius cãm eẽ dictũ. Itẽ ſi quẽ Deus punit/ punire gratia boni. Secũdã uero dictũ eſſe penitus ĩmutabilẽ/ ex eo qđ ſimpliciſſimus potẽtiſſimus/ optimus/ ſapiẽtiſſimus. Quo fit ut neqꝫ dictũ aliquãdo quẽq̃ fallere: uel fictis ſimulachris/ uel ſignis atq; uerbis. Neq; enim in uarias mutatur formas: neq; cum non mutetur ſimulat ꝑmutari. Conclude librum aurea quadã ſententia. Mendaciũ maxime omniũ & diis & hoĩbus eſt odioſum. Quod ſi mẽdaciũ in ſermone odioſum ẽ/ idq; ſimulachrũ eſt mendacii ipſius qđ eſt in aĩo/ nimirũ mendaciũ qđ in aĩo eſt/ & diis & hominibus ẽ admodũ odioſum. Eiuſmodi uero mẽdaciũ ẽ ignorãtia ꝑ quẽ circa rerꝫ ueritatẽ ſibimet aius ipſe mentiẽ. Q̃m uero ueritas ad id qđ eẽ diciẽ ſpectat. Ideoq; falſum ad nõ eſſe declinat. Merito mendax quatenus in falſum labitur/ eatenus in nihilum quoq; prolabitur.

SECVNDVS DIALOGVS DE RE PVBLICA.

SO.

HÆc cum dixiſſem a diſputatiõe liberatũ me eſſe putabam: uerũ hoc ꝓhœmium fuit. Glauco enim & ſemꝑ alias uir certe ad oĩa fortiſſimus/ tunc qdem Thraſymachi tã̄q defatigati conceſſionẽ non ſuſcepit. Sed dixit o Socrates. Vtrũ nobis ꝑſuaſiſſe uideri cupis/ an reuera ꝑſuadere/ qđ oĩno prçſtet iuſtum eẽ q̃ iniuſtum? SC. Ego qdẽq;/ ſi in mea optione eſſet/ reuera ꝑſuadere mallem. GLA. Minime facis quoduis. Dic porro uideẽ ne tibi hmõi aliquid eſſe bonũ: qđ quidẽ eligeremus/ haud certe quę ex eo ſequanẽ cupientes ſed ipſum gratia ipſius amãtes? quẽadmodum gaudere & uoluptates quęcũq; ſine nocumẽto ſunt/ & quę in poſterũ nihil prçter gaudium allaturę ſint eas habẽti. SO. Mihi ſane uideẽ eẽ aliquid tale. GLA. Quid aũt eſt ne aliquid qđ & ipſum gatia ipſius & eorꝫ quę ab eo fluũt/ amemus? Quẽadmodum ſapere/ uidere/ ualere: hęc enim hmõi ꝓpter utrũq; eligimus. SO. Certe. GLA. Tertium autẽ aliqđ uides genus boni/ in quo eſt exerceri male ualentẽ curari/ medicationẽq; & pecuniariã exercere. Hęc utiq; laborioſa fatemur eſſe/ ꝓdeſſe aũt nobis. Et ipſam qdẽq; ſui gratia nunq̃ expeterem⁹: ſed quęſtus & aliorꝫ quę ab eis ꝓficiſcunẽ gratia. SO. Eſt hoc plane gen⁹ tertiũ. Quid tum? GLA. in quonam iſtorꝫ iuſtitiã ponis. SO. Mea quidẽ ſnĩa in pulcherrimo/ quod tam ꝓpter ſeipſum q̃ ꝓpter ea quę efficit/ ab eo qui beatus ſit futurus/ expetitur. GLA. Haud ita multis uideẽ/ ſed laborioſi generis eſſe: quod quidẽ ꝓpter premia & honores & gloriam ſit expetẽdum/ ꝓpter ſeipſum aũt tanq̃ difficile fugiẽdum. SO. Noui eqdẽ iſtuc multis uideri. Quocirca iampridẽ a Thraſymacho quaſi tale quiddam ſit/ uituperatur. Iniuſtitia uero laudatur. Sed ego hebes ſum/ ut uideor. GLA. Age itaq; & me audi/ ſi tibi quoq; hęc uideantur. Thraſymachus nempe priuſq̃ oporteret tanq̃ ſerpẽs carminibus delinitus abs te fuiſſe uidetur. Mihi autẽ nondum ex ſentẽtia demõſtratio utriuſq; euenit. Cupio enim audire qd ſit utrũq;: & qualem uim habeat ipſum ſecũdum ſeipſum exiſtẽs in aĩo: premia uero & quę ex ipſis ꝓueniunt/ mittere. Sic igitur faciam ſi & tibi placet. Renouabo equidẽ Thraſymachi orationẽ: & primũ dicam qualem iuſtitiam eſſe dicant/ & unde exortam fuiſſe uelint. Secundo uero loco omnes quicũq; iuſtitiam colunt inuitos quodãmodo eam ſequi/ tanq̃ rem neceſſariam ſed non bonã. Tertio merito id agere. Multo ergo melior iniuſti uita q̃ iuſti ut tradunt. Mihi quidem o Socrates non ita uidetur. Ambigo tamẽ plerũq;: quia obtundor quottidie Thraſymachum aliosq; ĩnumeros audiens. Orationẽ uero pro ipſa iuſtitia quod melior q̃ iniuſtitia ſit/ ex nullo adhuc audiui ut uellem. Cuperẽ quippe iuſtitiam ipſam ſecũdum ſeipſam audire laudatam. Maxime uero ex te hoc me arbitror auditurum. Quapropter dicam latius iniuſtam uitã laudans. Dicendoq; oſtendam tibi/ quonam maxime modo audire te uelim/ uituperantem quidem iniuſtitiam. Iuſtitiam uero laudantẽ. Sed uide an hoc tibi placeat. SO. Maxime omniũ: de qua enim re qs ſane mentis libentius & audiat & dicat? GLA. Prçclare loquęris. Enimuero quod primũ de hoc dicere pollicitus ſum/ iam audi. Quale ſit & unde ſit orta iuſtitia. Natura quidem dicunt iniuriam facere/ bonum eſſe. Iniuria aũt affici malum. Sed longe plus mali eſſe in patiẽdo iniuriã/ q̃ boni inferendo. Quãobrem poſtq̃ uiciſſim iniuriam & intulerint & acceperint/ & utrũq; guſtauerint qui nequeunt uitare illud id conſequi/ operęprętium fore ducunt ut ita inuicem cõponantur/ ut neq; inferri neq; accipi poſſit iniuria: hincq; uolunt originẽ habuiſſe leges cõſtitutionesq;: & nominata eẽ prçcepta legũ legitima atq; iuſta. Hanc itaq; iuſtitię originẽ & ſubſtantiam eſſe uolunt: quę media quodãmodo ſit optimũ inter & peſſimũ. Quãdo quidẽ optimũ ẽ/ inferre iniuriã/ nec dare pœnas: peſſimũ uero pati nec ulciſci poſſe. Iuſtũ ergo horꝫ in medio cõſtitutũ amari nõ tãq̃ bonũ: ſed ex imbecillitate iniuriãdi tãq̃ iniuriarꝫ ĩferẽdarꝫ obſtaculũ. Eũ ſane q hoc efficere poſſit/ uereq; ſit uir/ cũ alio paciſci nunq̃ decerneretq; ne ultro citroq; iniuria inferaẽ: alioqn inſaniret. Hæc eſt o Socrates natura iuſtitię atq; huiuſmodi: & ex talibus ut ferunt progenita. Quod autem qui iuſtitiam ſeruãt/ inuiti id agant cum ex imbecillitate iniuriam inferre neque unt/ plane ꝑſpiceremus/ ſi tale qddam

animo fingeremus: ſi utriq; licentiā largiremur/quodcūq; liberet agendi/& iuſto pariter & iniuſto/ deinde pone ſequeremur/explorātes quo rapiat utrūq; libido. Inueniremus ꝑfecto iuſtum plus habendi auiditate cōpulſum ad eadē ſe atq; iniuſtū cōferre. Hoc ſiquidē natura oīs ut bonū expetit: lege aūt ac ui ad ęqualitatē ſeruādam ducit. Erit aūt licētia iſta quā dico talis iſtis ſi detur qualē aliqū fuerūt fuiſſe Gygę Lydi ꝓgenitori. fuiſſe.n. ipm ferunt mercēnariū paſtorē eius qui tūc Lydis imperabat. Magna aūt imbriū tēpeſtate exorta/motaq; terra/ferunt terrā hiatū feciſſe/in ea regione/ubi ille armēta paſcebat. Quę cū uidiſſet mirabundus in hiatum deſcēdit/ cōſpexitq; & alia quę fabulātur/miranda: & equū ęneum cōcauū:& per feneſtrā cadauer in aluo equi aīaduertit/maius qdē humana forma/hoc nihil habebat aliud p̄ter aureū digito anulū. Quo ſublato abiit. Ac paulopoſt ad paſtoralē ꝑuenit cōuentū in quo legatus de reb⁹ peculii ad regē p ſingulos mēſes referēdis creandus erat/iuxtaq; alios aſſedit. Acciditq; ut cū forte gēmā introrſum ad manū uerteret anuli quē a cadauere arripuerat/ſubito a nullo cōſpiceret: aliiq; de illo tāq̄ abſente loquerētur. Admirat⁹ ergo gēmam: rurſus extrorſum cōuertit. Quo facto/rurſus apparuit: hoc ille aīaduertēs diligentius periculum fecit utrū hanc anulus uim haberet. Atq; ita illi cōpertū fuit/quod uerſa ad ſe gēma a nemine uideret/uerſa aūt ad alios/cōſpicuus fieret. Quod qdē expertus/curauit ut legatus ad regē una cum aliis mitteret/ꝑfectuſq; uxorē eius ſtrupauit/& de rege interficiēdo cū ea cōſilium iniit. Quo cęſo regnū aſſumpſit. Si igit duo tales anuli eēnt: alterūq; iuſtus/iniuſtus alterū poſſideret ac ferret nullus ꝑfecto eſſet/ut uidetur: adeo adamātinus/ut in ipſa iuſtitia pmaneret: & ab alienis abſtinere uellet/cū liceret illi ex foro intrepide quodcūq; uellet arripe/ingrediq; alienas domos & clanculū pro libidine cuiq; cōgredi: & pro arbitrio quēlibet interficere/& ex carcere ſoluere: & alia quaſi par deo ſit inter hoīes pro arbitrio facere. Hæc igit cum uterq; faceret/ nequaq̄ alter ab altero in agendo differret/ſed ambo eodē tenderent. Quę quidē maxima apud oēs eſſe pōt cōiectura neminem uolentē/imo inuitum eſſe iuſtum: quaſi id ſecūdum ſe/& priuatim nō ſit bonū. Quoniā ubicūq; iniuſte agere quiſq; ſe poſſe confidit: agit ꝓtinus: prodeſſe enim quiſq; priuatim multomagis exiſtimat iniuſtitiā q̄ iuſtitiā. Recteq; ſentit quiſqs ita iudicat/ut ſermonis huius ꝓhibent auctores. Qd ſiquis hmōi facultatē nactus/uelit ab iniuſtitia abſtinere/neq; aliena tangat/infeliciſſimus oīum & ſtolidiſſimus apud eos q hoc aduerterēt: putaret/laudarēt tn̄ illum palam uiciſſim ſe decipiētes/qa maxime timēt/ne afficiant iniuria. Atq; hęc qdē ita ſint dicta. Vitā uero utriuſq; Iuſti uidelicet & iniuſti/ita plane diiudicabimus/ſi iuſtiſſimū uirū/ſeorſum & iniuſtiſſimū diſtinguemus. Aliter uero nequaq̄. Sit aūt hæc diſcretio talis ut nihil auferamus iniuſtitię ab iniuſto: neq; quicq̄/ab iuſto iuſtitię: ſed ꝑfectū utrūq; in ſuo ſtudio ponamus. Primū igitur iniuſtus tanq̄ optimi artifices faciat. Videlicet quēadmodum gubernator ſummus uel medicus/quę in arte ſua confici poſſunt/& quę nō poſſunt/ſentit: & illa quidem aggreditur/iſta relinquit/& ſiqua pręterea in re peccauerit/corrigere poteſt: ita & iniuſtus recte iniurias aggrediens/lateat/ſi maxime iniuſtus futurus ē. Sin aūt deprehēſus fuerit/iners exiſtimādus ē. Extrema enim iniuſtia ē/iuſtum uideri cū q nō ſit iuſtus. Danda ē igit iniuſtiſſimo extrema iniuſtitia neq; auferēda/ſed pmittēdum/ut is qui iniuſte multa patrauit apud oēs iuſti habeat opinionē/& ſiqua in re peccarit/corrigere poſſit ſitq; ad pſuadendū idone⁹ ſiqd de ipſa mali facinoris nūciat & ad uim ſi opus fuerit inferēdā/fortitudinē & robore opūq; & amicorū copia: cū hūc talē finxerim⁹ iuxta ipm uirū ponam⁹ iuſtū: ſimplicē hoīem & ingenuū: q ſm Æſchylum nō uideri ſed eē bonus ſtudeat. Remouēda qppe ab eo iuſtitię oīs opīo/ne iuſtus cuiq̄ uideat. Si.n. uidebit iuſtus eē aderūt ſibi honores & p̄mia. Incertū igitur erit/iuſti ne/an honoꝝ munerūq; gratia talis ſit. Priuādus itaq; rebus oībus p̄terq̄ iuſtitia. Atq; ita ponēdus/ut ſupiori contrariū ſit. Cum nihil agat iniuſte iuſtiſſimus eſſe credat: ut quaſi quodā examine ad iuſtitiam ſit ꝓbatus/ex eo qd nec infamia/nec his rebus q̄ eā ſequūtur a ꝓpoſito ſuo dimoueat/ſed uſq; ad mortē imobilis pſeueret. Dum p oēm uitā iniuſtus exiſtimat/eſt tn̄ iuſtus. Vt cū utriq; ad extremū ꝑuenerint/hic qdem iuſtitię. Ille aūt iniuſtitię/iudicet/uter eoꝝ ſit beatior. SO. Pape/q̄ uehemēter o amice Glauco utrūq; uirum quaſi ſtatuā quādam in iudiciū manifeſtū inducis! GLA. Quā maxime poſſum. Cum ergo talis uterq; ſit/nihil iam ut arbitror difficile narratu ē/qualis utrūq; uita expectet. Dicendum igit. Quod ſi aſperius aliqd dicat/ne exiſtima me Socrates hęc dicere: ſed eos qui prę iuſtitia iniuſtitiam laudant. Dicent enim q ita affectus iuſtus/cędetur torquebitur & uincula patietur. Eruentur illi oculi. Atq; demum omnia mala perpeſſus ſuſpendetur/atq; cognoſcet non eſſe ſed uideri iuſtum concupiſcendum eſſe. Eſchyli autem carmen rectius intelligi poterat de iniuſto. Dicēt profecto iniuſtum utpote ueritati conſona ſectantem/neq; ad opinionem hominum uiuentem/appetere quidem non uideri/ſed eſſe iniuſtum: profundum ſane ſulcum & frugiferum mentem habentem: ex quo glorioſa germinēt conſilia primū quidem magiſtratus capere in ſua ciuitate/cū iuſtus appareat. Deinde quā uelit uxorē ducere/& ſuas cui uelit locare: cum quibuſlibet congredi communicareq;. Atq; ad hęc omnia utilitatē capere quęſtū faciētē cū inferre iniuriā minime uereat in certaminibus/tum publicis obliuiſci/tum priuatis ſupiorē euadere/pluſq; emolumenti q̄ aduerſarios

ſarios

ſarios inde excerpere. Atq; hinc effici diuitē. Vnde & pſit amicis/& inimicis obſit. Deos aūt donaris & ſacrificiis magnifice colat & multomeli⁹ q̄ iuſtus cōciliare ſibi poſſit quēliber/uel hoīum/uel deoꝝ exquo cōſentaneū eſſe uolunt ut Deo charior ſit q̄ iuſtus. Hac rōne aiunt o Socrates:& apud deos & apud hoīes melius iniuſto uitā iniuſtā eē q̄ iuſto. Hęc cū dixiſſet Glauco/egoq; ad hęc reſpōdere aliqd cogitarē/frater eius Adimātus. Nōdū inqt o Socrates ſatis de hac re dictū. SO. Cur nā? ADI. Id utiq; dictū nō eſt/qd᷑ maxime dici oportuit. SO. Frater adeſto uiro ut hēt puerbiū. Quare tu ſiqd hic reliquit adiuua. Q uāq̄ me quę dicta ſunt ab iſto cōuincere pſtratq; afficere ut defendere iuſtitiā nequā. ADI. Nihil dicis. Audi & hæc ꝓterea. Decet enim & cōtrarias rōnes inducere eaꝝ quas hic attulit:qbus laudat᷑ qdē iuſtitia. Iniuſtitia cōtra uituperat᷑ ut manifeſtius fiat qd᷑ mihi Glauco uelle uidet᷑:pręcipiēt ſane patres filiis atq; oēs qui corā aliquoꝝ hñt. Oportere iuſtū eē nō ꝓpter ſeipſam iuſtitiā laudātes/ſed pp eos q inde ſequūtur honores. Vt qui iuſtus habet᷑ ex ea opinione magiſtratus & cōnubia,& quęcūq; de eo qui iuſtus exiſtimat᷑ pauloante dicebat Glauco aſſequat᷑. Enimuero glorię illi pmiū quoddam in primis inducūt. Nam inferētes deoꝝ approbatiōes/ſumma referre poſſunt a diis beneficia ſanctis uiris collata. Q d᷑ generoſus Heſiodus Homeruſq; teſtant᷑. Ille enim iuſtis deos facere phibet/ut quęrcus in ramis altioribus glandes ferāt/in mediis apes/& oues lana onerētur multaq; alia generis eiuſdē bona. His ſimilia dicit & alter. Quēadmodum enim inquit pbo regi quiq; dei ſimilis ſit bonū cōferat nomē ferat terra nigra triticū atq; ordeum pomis grauētur arbores fœcundę pecudes facile pariant mare piſces ſubminiſtret. Muſeus item atq; eius filius excellentiora etiam bona iuſtis ab ipſis diis tribui uoluerunt. Apud inferos.n. agētes ipſoſq; in ſanctoꝝ cōuiuiis collocantes/coronatos faciunt magna ſemp in uoluptate ebrios uiuere/exiſtimantes pulcherrimū uirtutis pręmiū ęternam ebrietatē. Q ui autē longiora his pmia a diis dari uolunt/filios dicunt poſteroſq; iuſti fideliſq; uiri genus ſuū per ſęcula ꝓpagare. His & huiuſmodi iuſtitiā laudant:prophanos uero atq; iniuſtos cœno quodam apud inferos obruūt & aquā cribro ferre cogunt. Viuētes etiam infamia notant. Ac demum quęcunq; ſupplicia eoꝝ narrabat Glauco qui iuſti ſunt & uidētur iniuſti/eadē inſup iniuſtorū enarrant/alia uero nō habēt. Laus igitur & uituperatio ſic utrorūq; ſe habēt. Pręter hęc conſidera Socrates aliam quādam de iuſtitia iniuſtitiaq; orationis ſpēm & priuatim/& a pœtis inductā. Omnes.n.uno ore canunt/bonū qd tēperantiā & iuſtitiam eē/difficile autē & laborioſum. Intēperantia uero & iniuſtitiā/iocundum quidē & facile comparatu:opinione tantū legeq; turpe. Vtiliora quinetiā iuſtis iniuſta/utplurimū uulgo dicunt. Et malos quidē diuites potēteſq; facile honorant priuatimq; ac publice beatos appellant. Eos aūt contēnunt qui imbecilles & pauperes ſunt/q̄uis cōcedant ipſos meliores cęteris eſſe. horum uero oīum maxime mirandi de diis & uirtute ſermones circūferuntur/deos plurimis bonis hominibus infelicē uitā dediſſe/malis aūt cōtra. Vates inſup & arioli ad ianuas diuitū accedētes/pſuadent uim hēre:a diis ſacrificiis & carminib⁹ acceptā/purgādi p celebritates & oblectamēta quędā/ſiquod ſcelus ab his/aut eoꝝ maioribus patratū fuerit:& nocēdi paruo etiā ſumptu/cuicūq; uelint inimicorū & iuſto pariter & iniuſto. Aſſerūt quippe tū blādimētis quibuſdā/tum uinculis ſe deos inducere ut ſibi in his oībus obſequant᷑. Ad hęc oīa pœtarū afferūt teſtimonia:primū qd᷑ facile labamur ī uitiū.

Mortales uitium penitus labuntur in omne
Pręcipites/qm̄ facilis uia ducit ad ipſum.
Hoc quia uel nobis iam tū naſcētibus hęret

Virtutē ante ipſam dii propoſuere laborē
Difficileſq; uias cunctis adeuntibus illam.

Partim qd᷑ deus pcib⁹ nr̄is muneribuſq; flectat᷑/Homerū adducūt teſtē. Qui īqt. Exorabiles cōuertibileſq; & dei ſunt:& hos qdē/ſacrificiis/uotis/libatōibus & hoīes cū peccauerint pcantes uertunt.

Sunt faciles ſuperi/pcibus flectant᷑ & idem
Sacrorum nidore pio/placantur & ipſis

Nimirum uotis hominū/quę ſiquis in illos
Errarit/ueniam rogitans/concepit in aris.

Libros autē circūferunt Muſei & Orphei Lunę & muſarum filioꝝ/ſecūdum quos ſacra celebrant/perſuadentes non priuatis ſolum:uerum etiam ciuitatibus ſolutiones & purgationes ſcelerum per ſacrificia cum ludoꝝ oblectamētis fieri/& uiuētibus & defunctis:quas quidē: Teletas.i.expiatōes uocant:quę nos ab illis quę illic mala ſunt/liberēt:ſacrificiis aūt prętermiſſis grauia nos manent. Hęc omnia o Socrates talia ac tanta de uirtutis uitiiq; pręmiis quo ad deos & hoīes pertinet dicimus. Quid putamus acturos hęc audiētes animos eorū iuuenum/qui ſollertes ingenio ſunt:& ad oīa dicta cōmode celeriterq; cōuertſi ex ſeipſis deliberare poſſunt/qualis aliqs exiſtēs & quorſum rendens q̄ optime uitā agat. Conſentaneū ē iuuenem talem Pindari illud animo uoluere. Vtrū iuſtitię conſcendam alta mœnia/an obliquas doli uias ingrediar neq; ita fulciens uitam agā? Ea neq; dicta ſunt mihi qdē ſi iuſtus ſim non tamē appaream/nihil prodeſſe dicunt: labores autē & pœnas certas eē. Iniuſto uero opinionē iuſtitię aſſecuto. Vita diuina adeſſe dicit᷑. Nōne igitur poſtq̄ exiſtimatio hęc iuſtitię/ut ſapientes tradunt/ueritatem cogit ac uiolat/& ad beatitudinem ē pręcipua/ad eam omnino tendendū ē. Induere itaq; imaginē oportet iuſtitię & quandam pręſe ferre uirtutis adumbrationem. A tergo uero illam ſapientis Archibchi uulpē aſtutam ac uariam trahere. At dixerit forte

Prouer: Frater adſis.

Pindarus De iuſto & iniuſto.

quiſpiam haud facile eſſe ut malus quis ſemper lateat. Nos uero reſpondebimus nihil magnū eſſe
facile. Veruntamen ſi beati eſſe uolumus/hac eundum eſt/qua rationū ueſtigia ducūt. Etenim ut no
ſtra improbitas occulta ꝑmaneat coniurationes ſocietateſq̃ inibimus. Adſunt quinetiā ꝑſuaſionis
magiſtri qui ſapientiā contionatoriā & iudicialem tradunt/ex quibus partim ꝑſuadebimus/ ptim
cogemus/ ut dum nobis plura arrogamus/pœnas minime perſoluamus. Sed deos qdem neq̃ la
tere/neq̃ cogere poſſibile eſt. Verū ſi non ſunt uel humana non curant haud nobis curādum eſt ut
eos lateamus. Sin aūt ſunt & curant humana/nos nō aliunde id nouimus uel audimus q̃ ex multoꝝ
ſermonibus & ex poetis geneologiam ipſoꝝ ſcribentibus. Idem uero ipſi ꝓhibent poſſe deos ꝓ̄ci
bus ſacris & muneribus flecti. Quibus uel utrūq̃ credendū eſt: uel neutrū. Si ita credendū: & iniu
ſte agēdum: atq̃ ex ipſa rapina diis ſacrificādum. Iuſti enim ſi ſimus illęſi a diis erimus / ſed quęſtus
qui per iniuſtitiā cōparant reſpuemus. Iniuſti autē/diuitias parabimus / ſceleribuſq̃ patratis / illos
pręcibus flectentes a pœna liberabimur. Sed enim apud inferos pœnas dabimus eoꝝ quę hic in
iuſte cōmiſerimus/uel nos uel nati natoꝝ. At o amice dicere quadam ratiōe licebit: ſupremę pro
peccatis cōmiſſis expiationes/ multū poſſunt / exorabileſq̃ dii ſunt: ut maxime ciuitates dicunt. Et
deoꝝ filii poetę prophetęq̃ deoꝝ/ haec ita ſe habere teſtātur. Ergo quę ratio ulterius nō inducet ut
pręſumma iniuſtitia iuſtitiā eligamus? Quādo quidem ſi iniuſtitiā ſub adulterina ſpecie honeſtatis
occultauerimus & apud deos & apud homines omnia nobis ad uotum ſuccendent/ & uiuētibus &
defunctis/quēadmodum multoꝝ excellentiūq̃ uirorū teſtatur oratio. Ex omnibus iam dictis o So
crates: quis crediderit eum hominē iuſtitiā ſeruaturū/ cui ſit aliqua uis/ aut fortunę / aut opum/aut
corporis/aut generis. Ac non potius ſubriſurā/ ſi laudari eam audiuerit. Quinimo ſiquis falſa oſtē
dat quę diximus: recteq̃ norit iuſtitiam optimū eſſe/ uehemēter ignoſcet/ neq̃ iraſcetur iniuſtis/cū
intelligat/niſi quis diuina quadam natura iniquitatē oderit/uel doctria abſtinuerit ab iniuſtitia ne/
minē ſua ſponte eſſe iuſtū/ſed pręe timiditate uel ſenectute uel alia quadā imbecillitate uitupare iniu
ſtitiam/cū eam exſequi nequeat. Quod qdē ſatis ex eo patet: qm̄ ut primū qs poteſtatē adeptus ē pri/
mus pro uiribus agi. iniuſte/horūq̃ oīum alia nulla eſt cauſa/q̃ ea/unde hęc oīs oratio mihi & hinc
o Socrates aduerſum te ꝑfecta eſt. Quoniā ex uobis o mirifice Socrates quicūq̃ laudes iuſtitię ꝓ
fitemini a priſcis illis Heroibus incipiētes/de quibus aliqua extat memoria uſq̃ ad noſtros homi
nes nullus unq̃ aliter laudauit iuſtitiā uel iniuſtitiā uituperauit/q̃ ad gloriā muneraq̃ uel pœnas re
ſpiciēs/quę ad illis ꝓficiſcunt. Ipſum uero utrūq̃ ſuapte natura qd agat in habētis aīo / latens deos
& hoīes/nullus unq̃ uel ī pœmatis uel alio ſermone ad ſufficientiā enarrauit: quod uidelicet iniuſti
tia ſit maximū maloꝝ oīum quotcūq̃ ſubſtineat aīus/ iuſtitia uero maximū bonū. Si.n.ſic ab oībus
uobis fuiſſet a principio dictū/& nobis ab ipſa pueritia ꝑſuaſum nō inuicē cohiberemur nequid in
alium ageremus iniuſte: ſed unuſquiſq̃ ſuiipſius cuſtos eſſet: timēs ne iniuſte agens maximo malo
adhęreret. Hęc o Socrates hactenus/ſorte uero & plura Thraſymacus / aut aliqd alius de iuſtitia &
iniuſtitia utriuſq̃ tranſuertēs uim diceret & oneroſe admodū ut mihi uidet. Sed ego nihil abs te ce
lari uolens cupiēſq̃ ex te audire cōtraria orationē ꝓtraho. Ne ergo nobis ſolum oſtēdito iuſtitiam
iniuſtitia pręſtantiorē eſſe/ſed quo ipſa per ſe afficiēs utraq̃ alium hęc qdē malū / illa bonū ſit. Opi
niones aūt auferas ut ēr Glauco iuſſerat. Si enim nō abſtuleris utrinq̃ ueras / falſas aūt appoſueris/
nō iuſtum dicemus laudare te/ſed id qd iuſtum uideat. Neq̃ iniuſtum uitupare/ ſed qd uideat in
iuſtum/iubereq̃ iniuſtum / iniuſtitiā occultare/aſſentiente Thraſymacho iuſtum qdem alienū bo
num/ potētiori cōferens. Iniuſtum aūt ipſum cōferens/ atq̃ utile imbecilliori tamen inutile: poſtq̃
igit aſſenſus es iuſtitiā in his bonis annumerari quę & ꝓpter illa quę ſequūtur / & multomagis ipſa
ꝓpter ſe ſunt expetēda/uidelicet/uidere/audire ſapere/bñ ualere/& quęcūq̃ alia bona ſuapte natu
ra fœcūda ſunt & pręcioſa nō opinione cōſtant/hoc utiq̃ ipm lauda in ipſa iuſtitia/ qd ꝑ ſeipſa habē
tem iuuat: cū iniuſtitia lędat. Opiones aūt & ꝓmia aliis laudanda relinque. Nā ego qdē alios ſuſti
nerē quotiēs ita iuſtitiā laudarent uel uituparent iniuſtitiā/ ut opiones & ꝓmia laudare uel uitupare
uiderent. Te aūt minie/niſi forte tu iuſſeris. Qm̄ oēm uitā nulla in re alia q̃ in ſpeculatōe cōſumpſi
ſti. Ne igitur nobis ſolum oratione oſtende/ꝓſtātiorē iniuſtitia iuſtitiā eſſe: ſed quonam mō utraq̃
ipſaꝝ ſui ꝓticipē afficiens: ſiue lateat: ſiue non lateat: deos & hoīes. hęc qdem bonū ſit: illa malum.
Hęc ego cum audiſſem: q̃uis & alias ſemꝑ Glauconis & Adimanti ingeniū amaſſem: tunc tñ uehe
menter admiratus ſum. dixiq̃: non male in uos o filii illius uiri principiū elegoꝝ carminū amator
Glauconis inſcripſit: qui cū in Megarenſi pręlio fortiter pugnauiſſetis o filii inqt Ariſtonis inclyti
uiri diuinū genus. Hoc benedici o amici uidetur: Diuine enim affecti eſtis / ſi nō eſtis perſuaſi iniu
ſtitiam iuſtitia meliorē eſſe cum adeo pro ipſa abunde loquamini. Videmini aūt mihi ꝑſuaſi nō eē.
Coniecturam capio ex ueſtris moribus: qm̄ ſecundum orationē ipſam uobis minime credidiſſem.
Quo autē magis credo eo magis quo me uertā ambigo. Nam quo adiuuē neſcio. Videor qppe nō
poſſe. Illud aūt ſignū eſt/qd ea qb᷒ ego ſupra aduerſus Thraſymachū ſufficiēter oſidiſſe putabā in/
iuſtitia meliorē eē iuſtitiā nō admiſiſtis. Neq̃ rurſus quo nūc ſuccurrā iuenio. Veritus ne forte ipiū

fit:ut

ſit:ut qui iuſtitiam coram uituperari intelligit:ſubterfugiat:neq; pro eius defenſione uerba faciat: q̃diu ſpirare & loqui cõcedit. Prȩſtat itaq; pro uiribus ſuffragari. Tunc Glauco & cȩteri oẽs rogarunt:ut omni ope auxiliarer:neq; diſputationẽ relinquerẽ:ſed pſcrutarer quid eſſet utrũq;: quȩue reuera utriuſq; utilitas. Dixi igit: ut mea erat opinio quȩſtionẽ hác quá aggredimur:nõ eſſe contẽnendá:ſed hoĩs acute cernẽtis opus ut mihi uidet. Ac poſtq̃ nos aliter nõ ualeamus: pinde inueſtigandá eſſe iuſtitiá ac ſiqs nõ acute cernẽtibus litteras paruas pcul q; poſitas legẽdas mandaſſet:deinde aiaduertiſſet aliquis eaſdẽ litteras eſſe alibi in maiori quodam loco maiores/atq; inde opeprȩtium cenſuiſſet/ut eas primo legẽtes ita demũ minores ſi eȩdẽ ſunt cõſiderarẽt. Ita prſus Adimantus ait. Sed qd tu ſimile in hac de iuſtitia inquiſitiõe uides o Socrates? SO. Ego tibi dicá. Dicim⁹ ne iuſtitiá hoĩs unius eſſe? Dicimus totius ciuitatis? ADI. Plane. SO. Atq; ciuitas nõne maior uno uiro? ADI. Maior. SO. Fortaſſe igit iuſtitia amplior in maiori ineſt. Faciliorq; eſt cognitu. Quare ſi uultis/prius quȩremus in ciuitatibus/qd nam ſit; Idq; deinde in ſingulis cõſiderabim⁹: maioris ipſius ſimilitudinẽ in minoris idea contẽplantes. ADI. Scire loqui uideris. SO. Si ciuitatẽ oratiõe cõſtitutá inſpiceremus. Iuſtitiá quoq; eius & iniuſtitiá uiderem⁹. ADI. forte. SO. Quo facto ſpes erit facilius cognoſcẽdi quod quȩrimus. ADI. Maxime. SO. Opus eſt igit iſtud efficere. Ná non parua res ut arbitror. Cõſiderate itaq;. ADI. Ecce cõſideramus. Sed tu ne aliter facito. SO. Fit utiq; ciuitas ut exiſtimo/q̃ñ qdem nullus noſtrũ ex ſeipſo ſufficiens eſt/ſed multoꝝ indiget. An uero tu putas aliud extitiſſe ciuitatibus cõſtituendis initiũ? ADI. Nullum aliud. SO. Sic itaq; ſe inuicẽ accipiunt hoĩes/aliiq; ad alium uſum aſciſcunt/cũ multis indigeát: & multos in habitationẽ unam cõgregát cõmunicatores adiutoreſq;. Quẽ cetũ ciuitatẽ nos appellamus nõne? ADI. Oĩno. SO. Impertiunt ergo uiciſſim/ſua & aliena uiciſſim accipiũt: cõducere ſibi uiciſſitudinẽ hanc exiſtimãtes. ADI. Ita prorſus. SO. Age iam cõſtituamus oratiõe noſtra a principio ciuitatẽ. Faciet aũt ipſam/ut uidetur/ indigẽtia noſtra. ADI. Quid ni? SO. Prima uero & maxima oĩum indigẽtia/eſt pparatio uictus/ut & ſimus & uiuamus. ADI. Certe. SO. Habitationis ſecũda. Tertia ueſtitus & hmõi. ADI. Eſt ut dicis. SO. Age igit. Sed quonam mõ ciuitas ad hanc prȩparationẽ ſufficiet? An nõ unus erit agricola. Edificator alius. Alius textor. Nunqd & coriariũ ibidem annumerabimus/uel aliquẽ aliũ rerũ ad corporis uſum ptinẽtium curatorẽ. ADI. Maxime. SO. Erit itaq; ipſa ciuitas ſaltẽ ex quattuor/ aut quinq; uiris. ADI. Apparet. SO. Quid igit. Vnũquẽq; iſtoꝝ oportet ſuũ opus aliis cõmunicare? Videlicet agricolam unũ uictũ quattuor prȩparare:& in quadruplo tẽpus & laborẽ in agricultura cõſumere/atq; aliis cõmunicare? an potius alioꝝ cura neglecta quartá ſibi ſoli partẽ cõparare: prȩparationẽ uidelicet alimẽtoꝝ/in quarta tpis pte? Reliquaꝝ aũt partiũ tpis unam in cõſtruenda domo:aliá in ueſtitu:aliam in calceis cõficiendis contereret/neq; curioſe aliis rem ſuá cõmunicare: ſed ipſum ſibi ſine alterius auxilio puidere. ADI. Forte hoc mõ o Socrates facilius eſſet q̃ illo. SO. Minime p Iouem:abſurdũ enim. Ná te loquẽte cõſidero. Naſci nos qdẽ nõ admodum ſimiles/ſed differẽtes inuicẽ ſinguloſq; ad ſingula opa promptos natura pduci. An nõ tibi uidetur? ADI. Mihi uero. SO. Quid aũt? ageret ne melius aliqs unus oẽs ſimul artes/uel ſinguli ſingulas? ADI. Singuli ſingulas. SO. Atqui & hoc manifeſtum eſſe exiſtimo:quod ſi nobis in alio quodam negocio occupatis/oportunitas alicuius operis prȩterit eiuſdem perit & actio. ADI. Patet. SO. Non enim qd̕ faciendum eſt/facientis ocium expectare uult. Sed neceſſitas cogit faciẽtem/opus ipſum obſeruata ſemper occaſione proſequi. ADI. Neceſſe eſt. SO. Ex his patet ſingula fieri & plura & melius & facilius/quãdo ſinguli ſingula ſecũdum naturá occaſione ſeruata ab aliis ceſſantes efficiũt. ADI. Sic eſt omnino. SO. Pluribus igitur o Adimante opus eſt ciuibus q̃ quattuor/ad ea quȩ diximus cõparanda. Non enim agricola ut uidetur/ſibi aratrum conficiet ſi cõmodum operi futurũ eſt: neq; ligones & raſtros/neq; alia inſtrumẽta/quibus agricultura idiget. Neq; rurſus edificator. Multis.n. & huic opus eſt. Idemq; de textore & coriario dicendum erit. ADI. Idem. SO. Fabri igitur lignarii & ferrarii/aliiq; huiuſmodi plures artifices/noſtri in eo oppido conciues facti frequentius ipm efficiẽt. ADI. Vera loqueris. SO. Sed nõdum ſatis amplũ hoc eſſet/niſi ipſis bubulcos & opiliones & paſtores alios adderemus:ut & agricolȩ ad arandũ boues haberẽt/& architecti iumẽtis ad cõuectandá materiẽ uterent. textores autẽ & coriarii pellibus ac lanis. ADI. Haud ſane parua eſſet ciuitas/quȩ oĩa hȩc haberet. SO. Atq cõſtituere ciuitatẽ in eo loco in quo aduectionib⁹ nõ indigeat/fere impoſſibile eſt. ADI. impoſſibile certe. SO. indigebit igit & aliis: qui ex alia urbe importẽt/qbus hȩc indigeat. ADI. indigebit. Vanus aũt eſſet miniſter nihil adducens eaꝝ rerũ/qbus idigent hi a qbus affert ea/quoꝝ ſua ciuitas indiget. Vacuus.n. rediret. Nonne? ADI. Videt. SO. Oportet igit nõ ſolum ea cõfici/quȩ illi ciuitati ſufficiãt/ſed qualia & quot iis/qbus illa indiget. ADI. Oportet ſane. SO. Pluribus igit agricolis & aliis artificibus nobis opus ẽ in ciuitate. ADI. Plurib⁹ certe. SO. Et aliis inſuper miniſtris qui & importent & exportẽt ſingula. Iſti autem mercatores ſunt. An non? ADI. Sunt. SO. Mercatoribus igitur indigebimus? ADI. Certe. SO. Et ſiquidem maritima mercatura erit/multis etiam opus erit/qui maritimȩ mercaturȩ periti ſint. ADI. Multis plane. SO.

Tranſlatio diſputatiõis de paruo ad magnum in quo res eſt euidentior.

Quȩ ſit ciuitas.

Quid aũt in ipſa ciuitate qũo inter ſe i impertinent ea quę ſinguli operantur? Cuius impartiõis gratia/ cõmunicationẽ induximus/ciuitatẽq; cõſtruximus. ADI. Patet quod emẽdo & uendendo. SO. Foꝝ itaq; nobis & nũmus in cõmertiis ex hoc pmutationis gratia inſtituet. ADI. Oĩno. SO. Num igitur ferens in foꝝ agricola aliqd ex his quę facit/uel aliquis alius artifex/ ſi non eodẽ in tẽpore ueniat quo & illi quibus cũ eſt hæc pmutatutus/ceſſabit ab opere / in foro conſiſtẽs? ADI. Nullo mõ. Sed ſunt qui cũ hoc aĩaduertant ſeipſos ad hoc miniſteriũ pręparẽt. In ciuitatibus enim recte inſtitutis id agunt hoĩes qdam imbecilles corpe & ad aliud opus inutiles. Qui illic cõſtituti circa forũ patẽ im qdẽ argẽto cõmutãt cũ his qui aliqd uẽdituri ſunt ptim res dant pro argẽto his q empturi. SO. Hęc ergo neceſſitas nobis cauponũ gñs in urbe pcreat. An nõ caupones eos uocam⁹ qui ſe in foro ad uẽditionẽ emptionẽq; cõſtituũt? Qui uero ad alienas urbes migrãt mercatores? ADI. Procul dubio. SO. Sunt & alii pterea ut arbitror/miniſtri q cũ huic ſocietati parũ animi uiribus cõferre poſſint/robur corpis ſuffiiciẽs ad labores habent. iſti ergo roboris uſum uendẽtes / qa ipſum pmiũ mercedẽ appellant/mercẽnarii nuncupant. Nõne ita? ADI. ita prſus. SO. Repletio itaq; ciuitatis & mercẽnarii ſunt. ADI. Videt. SO. Nunqd o Adimãte ita iam a nobis adaucta ẽ ciuitas/ut ſit pfecta? ADI. Forte. SO. Vbi nã in ipſa/iuſtitia erit & iniuſtitia: & cui ſimul ĩnata atq; inſita ex his rebus quas tractauimus? ADI. Eqdẽ o Socrates neſcio/niſi forte cõſiſtat in mutuo quodã uſu eoꝝ q diximus. SO. Forſitan bene dicis. Cõſiderãdum tñ/neq; deſiſtẽdum. Et primũ qdẽ intueamur quarõne uictu utent iq ita ĩſtituti ſũt ciues. An nõ cibos parabũt & uinũ? & ueſtes & calciamẽta & domos. Eſtate qđ utplurimũ ſine ueſte/& ſine calceis erũt. Hieme aũt ueſtib⁹/& calceis ſufficiẽter hornati. Nutrient aũt ex ordeo & frumẽto farinã cõficiẽtes/& ptim qdẽ pinſendo/ ptim cõgerẽdo placẽtas paneſq; ſup calamis aut puris frondib⁹ iponẽtes/in lectiſq; ex herbis factis/milace atq; myrto diſcibentẽ cõmeſſabunt ipſi & eoꝝ filii uini pocula ſumẽtes coronati & deos laudãtes iocunde ſimul uiuent/nec ultra cẽſum filios generabũt/cauẽtes & pauptatẽ & bellũ. GLA. Sine obſonio ut uidet/cõuiuas feciſti. SO. Verũ dicis: Oblit⁹. n. hoc erã qđ qdẽ habituri eſſent obſoniũ ſal uidelicet & oleas & caſeũ & porrũ/ pterea olera quaſi agroꝝ pulmẽta ſuſcipiẽt. Et bellaria ipſis addemus/ficũ/cicerũ & fabaꝝ/& baccas myrti/& faginas/glandes/prunis torrebũt/modeſte bibentes. Sicq; qete & ſalubriter uiuentes ad ſenectutẽ uſq; aliã eiuſmodi uitã poſteris ſuis relinquẽt. GLA. Si ſuibus o Socrates ciuitatẽ inſtituiſſes/q̃ nam alia ipſis cibaria pparaſſes? SO. Quid ergo agendũ o Glauco? GLA. Quod multi ſolent ſup thoris diſcũbendũ niſi miſere uelimus uiuere i epuliſq; ex menſa ueſcẽdum obſoniiſq; & bellariis/qbus his tpibus utunt. SO. Age Glauco. intelligo. n. nos in pſentia conſiderare/non qũo ciuitas cõmode fiat/ſed qũo delitioſa. Ciuitas forte igitur nõ male ſe habebit. Hanc enim intuẽtes forſitan deprehendemus/ubi nã iuſtitia & iniuſtitia ciuitatibus inaſcant. Vera unq mihi ciuitas eſſe uidet/quã diximus/ tanq̃ ſana/uerũ ſi uultis/ciuitatem quoq; turgidam conſideremus Nihil enim prohibet. Nec profecto ut uidetur quibuſdam nequaq̃ ſufficiẽt/ atq; hic uictus nõ placebit/ſed & thori addentur & menſę/ & alii apparatus & uaſa & obſonia unguentaq; / & uaporationes: ſcorta/aromata condimenta oblectamẽtaq;: & hæc omnia proſuſe. Neq; ſolum ea quæ ſupra tettulimus neceſſaria/ ponẽda ſunt / domus ueſtes/& calcei: ſed addẽda rurſus pictura & uarietatis artificia aurum & ebur cęteraq; eius omne generis omnia nõne. GLA. Omnino. SO. Nonne igitur maiorẽ ciuitatem oportet conſtitui. illa enim ſana nõ amplius ſufficiẽs ẽ. Sed mole quadam & multitudine replenda eſt eorũ/ qui non amplius neceſſitatis cauſa in ciuitatibus ſunt/quales ſunt uenatores omnes & mimi / imitatoreſq; partim circa figuras atq; colores partim circa muſicam poetæ ſcilicet eorũq; miniſtri rhapſodi recitatoreſq; carminum/actores cantores/ ſaltatores/ operii & apparatuũ inſtrumentorũq; uariorũ artifices tum aliarũ rerum/tũ earum quę ad muliebrem hornatum pertinent. Quinetiam miniſtris pluribus indigebimus? An nõ opus eẽ tibi uidetur pædagogis/nutricibus/educatoribus/tonſoribus/cæteriſq; hornãdi miniſtris? his præterea qui obſonia & culinam parent/præterea & ſubulcis egebimus hæc. n. nobis in priori ciuitate non erant. Nõ enim erat opus. In hac autem & hac & aliis eſcis cõpluribus ex aĩalium carnibus idigebimus corpibus/an non? GLA. Quid ni? SO. An non & medicis indigebimus multo magis ita uiuentes / q̃ aut antea dicebamus? GLA. Valde qdẽ. SO. atq & regio quæ tũc eos hoĩes ſufficienter alebat / parua erit. An qũo dicimus. GLA. Eſt ut dicis. SO. Nõne igitur de finitimoꝝ regione nobis aliqd uſurpabimus/ut ſatis agri habeamus/ad paſcẽdũ atq; arandũ & finitimi quoq; de noſtra? Si & illi ad cumulũ diuitiarum ſe cõferẽt infinitũ: neceſſitatis terminos excedẽtes. GLA. Lõge neceſſe erit o Socrates. SO. pugnabimus ergo? uel qd agemus? GLA. pugnabimus. SO. atq; nõdum dicimus qd mali aut boni bellũ afferat: ſed hoc ſolũ/quod ordinẽ belloꝝ inuenimus: ex qbus eũ eueniunt & publice & priuatim magne urbẽ calamitates inuadunt. GLA. Sic prorſus accidit. SO. Igitur & maiore ciuitate opus eſt ad exercitũ maximũ, cõparãdũ: q ob ea q̃ dicta ſunt/incurrentibus hoſtibus obuius ſit. GLA. Nõne iſti ſufficiunt quos narrauimus? SO. Non ſi tu atq; nos oẽs recte ſuperiora cõceſſimus. Cum urbẽ cõſtituẽtes in hoc cõuenimus/impoſſibile eſſe unũ plures artes bene exercere

GLA.

GLA. Vera loqueris. SO. Certamē bellicū/ nō artificioſa facultas eſt? GLA. Eſt & maxime qdem. SO. Nunqd igiť de coriaria magis ꝗ de bellica eſt curandū? GLA. Minime. SO. Prohibuimus aūt ne coriarius opera ſimul aggrederet̃ agricolę uel textoris/ uel architecti/ & in ſua dūtaxat arte uerſari p̄cepimus ut opus ipſius ꝗ optime nobis conficeret: ſingulisq; aliis ſingula pro cuiuſq; ingenio tribuimus ut quiſq; id unū ad quod natura ducit/ aggrediatur: ociumq; a ceteris agens & tēporis oportunitate ſeruata optime illud efficiat. An uero parū quid intereſt/ utrū bellica recta pagantur necne? An forte uſq; adeo facile hoc ſtudium ut poſſit quis bellicoſus ſimul uir eſſe & agricola uel coriarius/ uel aliquis alius artifex. Luſor aūt taloꝝ uel alearum/ nullus qdem idoneus eſſet/ ni a pueritia ſtudiū illi arti adhibuiſſet: ſeduluſq; incubuiſſet. Et ſcutū quidem accipiens uel alia quędā militaria arma & inſtrumēta uno die idoneus miles erit in quouis certandi genere. alioꝝ autē inſtrumentoꝝ nullum/ aliquē artificē faciet uel athletā: neq; utile erit illi/ qui in eo ſtudio peritus non fuerit & ſufficiēter exercitatus. GLA. pręcioſa admodū inſtrumēta eſſent. SO. Nōne quāto maius cuſtode opus eſt/ tanto maiori ocio indigebit: arteq; & exercitatione maiori? GLA. Ita exiſtimo. SO. Nōne & natura ad ſtudiū ipſum idonea? GLA. Quid ni? SO. Noſtrum igitur erit officium ut uidetur/ quoad fieri poſſit deligere/ quę & quales naturę ſint ad urbē cuſtodiendam idonę. GLA. Noſtrum plane. SO. Per Iouē non humile negociū ſumpſimus: non tamē eſt formidandū/ quaten⁹ uires ſuppetunt. GLA. Non certe. SO. Exiſtimas ne differre naturā generoſi canis & generoſi adoleſcentis ad cuſtodiā agendam? GLA. Quorſum hæc? SO. Vtrūq; ipſoꝝ ſagacē oportet eſſe ad ſentiendum & uelocē deinde ad inſequēdum/ ac demū robuſtum/ cū aſſecutus fuerit ad pugnandum capiendūq;. GLA. Opus certe eſt oībus iſtis. SO. Atqui audax & fortis ſit oportet/ ſiquidem bene pugnaturus ſit. GLA. Quid ni? SO. An uero fortis erit & audax qui iracūdus nō ſit/ ſiue equus/ ſiue canis/ ſeu quoduis aliud animal? An nō aīaduertiſti inexpugnabilē inuictāq; eſſe iram? Qua præſente anima oīs intrepida ad oīa eſt & inuicta? GLA. Aīaduerti. SO. Manifeſtū eſt equalē corpore cuſtodē eē oportet. GLA. Manifeſtum. SO. Quinetiā qualem & aīa/ ſcilicet iracundū. GLA. Et hoc. SO. Quomodo ergo o Glauco aſperi non erunt aduerſus ſe inuicē ciueſq; alios/ cū tali natura pręditi ſint? GLA. Haud facile iſtud ꝑ Iouē. SO. Verūtamē oportet erga ſuos māſuetos/ aduerſus aūt hoſtes/ īmites eſſe: alioquin haud expectabunt donec ipſos alii ꝑdant/ ſed ipſi ſeipſos ꝑdent. GLA. Sic accidet. SO. Quid igitur faciemus? Vbi nam manſuetū ſimul & iracundū ingeniū reperiem⁹? Contraria nāq; iracundę natura mitis apparet. Verū qui utro horū carebit/ cuſtos bonus nō erit. Hæc aūt in unū cōgredi nō poſſe uidētur. Atq; ita ſequiť ut bonus cuſtos inueniri nō poſſit. GLA. Videť ut dicis. SO. Tunc ſane dubitās/ mecūq; ipſe aīo ſupiora reuoluēs/ merito inquā dubitamus amice. Nam ab ea quā ſupra induximus cōparatione digreſſi ſumus. GLA. Quo pacto id ais? SO. An non inuenimus tales quaſdā eſſe naturas quales minime putaueramus/ habētes hęc ſimul in ſe cōtraria. GLA. Vbi nam? SO. Hoc utiq; & in aliis aīalibus uidere licete: & non minime in eo cuſtode cum quo noſtrū cuſtodē cōparabimus. Noſti enim generoſi canis hunc a natura morē eē/ ut aduerſus familiares & notos mitiſſim⁹ ſit: cōtra uero aduerſus ignotos. GLA. Noui certe. SO. Ergo neq; impoſſibile eſt/ neq; p̄ter naturā quod quęrimus talē uidelicet eē cuſtodē. GLA. Sic apparet. SO. An uideť p̄terea tibi opus eē/ ut qui futurus ſit cuſtos/ ad ferocitatē illam addat ut natura philoſophus ſit? GLA. Quomodo iſtud ais? Nō enim intelligo. SO. Atqui & hoc in canibus intueri licet: qđ qdem in beſtia dignū admiratiōe ſit. GLA. Quale iſtud? SO. Quē enim ignotū uiderit/ grauiter fert/ & ſi nihil mali ab eo ſit perpeſſus. Noto autē blandiť/ ꝗuis nihil boni ab eo ſuſceperit. An nōdum hoc admiratus es? GLA. Haud ualde hucuſq; aīaduerti. Quod aūt hoc facit/ manifeſtum eſt. SO. At enim uidetur hic naturę ipſius affectus ingenuus/ ac uere philoſophus. GLA. Qua ratione? SO. Quoniā aſpectum nulla re alia amicū & inimicū diſcernit: ꝗ quod hunc qdē nouit. Illum aūt ignorat. Nōne igitur merito dicēdum erit diſcendi cupidum atq; ſtudioſum qđ cognitione & ignorantia diſcernit domeſticū ab extraneo? GLA. Erit qdem? SO. Porro diſcēdi ſtudioſus & philoſophus idem. GLA. Idem. SO. Cur igiť audacter nō ponamus: & in hoīe ſiquidem aduerſus familiares & notos mitis futurus eſt/ philoſophum ipſum eſſe & diſcēdi cupidū oportere. GLA. Ponamus. SO. Philoſophus igiť & iracundus & uelox & robuſtus natura erit/ qui ciuitatis cuſtos optimus eſt futurus. GLA. Sic eſt oīno. SO. Talis itaq; cuſtos ſit. At quo pacto nutrientur a uobis erudienturq; cuſtodes? Atq; hęc cōſideratio nunqd uobis cōferet ad id cuius gratia cōſideramus oīa comperiēdum: quomodo ſcilicet in ciuitate iuſtitia inſit & iniuſtitia. Id certe cogitādum eſt: ne forte uel neceſſaria dimittamus/ uel ſupuacua proſequamur. ADI. Reor equidem diſceptationē hāc ſummopere ad id qđ nobis ꝓpoſitum eſt cōducere. SO. Ita & ipſe per Iouem o amice Adimante exiſtimo. Non igiť deſiſtēdū. Neq; etiā ſi hęc longiora eſſent. ADI. Non certe. SO. Age itaq; quēadmodum in fabulis ocium agentes confabulanteſq;/ oratione hos hoīes inſtruamus. ADI. Nēpe ſic decet. SO. Quę igitur erit diſciplina? Num difficile erit inuenire meliorem illa quæ hactenus longo tempore eſt inuenta? eſt autem hæc/ ad corpus quidē ꝑtinēs gymnaſtica/ ad animū muſica.

Qui iracundus fortis & audax.

Canis natura cōtrariorum particeps.

Qualis debeat eē cuſtos.

A D I.Eſt plane.S O.An nõ a muſica eruditio hæc priuſq̃ a gymnaſtica incipere debet?ADI.Cer-
te.S O.Cum muſicã dicis/ ſermones etiã ponis nec ne?ADI.Pono.S O. Orationis aũt ſpecies duę.
uera & falſa.ADI.Ita eſt.SO.Erudiẽdus utiq; in utraq; cuſtos futurus/priuſq; in falſa.ADI.Haud
intelligo quid dicas.SO.Neſcis quod pueris fabulas prius narramus.hęc autẽ/ ut ſimpliciter dicã
falſa ſunt:licet quędam etiam ueridica iudicẽtur/prius aũt fabulis ad pueros q̃ gymnaſiis utimur.
ADI.Eſt ut dicis.SO.Hoc ergo uolebam/ cum dicerẽ attingẽdam eẽ prius muſicã q̃ gymnaſticã.
Oĩs opis principium maximum.
ADI.Probe.SO.An neſcis oĩs operis maximũ quid principiũ eſſe? pſertim iuueni & tenero cuiq;.
Maxime enim tunc formatur induiturq; figura:quã quis unicuiq; imprimere uelit.ADI.Oĩno qdẽ.
SO.An adeo facile pmittemus quaſlibet fabulas a quibuſcunq; formatas audire pueros/animiſq;
imbibere opiniones utplurimũ cõtrarias illis/ quas cum adoleuerint habere illos debere exiſtima-
mus.ADI.Nullo modo pmittemus.SO.Primũ igitur/ut uidetur fabulaꝝ fictoribus pręſidendũ:
& ſiquã bonã fabulam fecerint/eligẽdem.reliquas aũt abiiciẽdum.Quas deniq; elegerimus nu-
trices & matres pueri narrandas curabimus : ut ipſoꝝ animi fabulis multo magis informentur q̃
corpora manibus.Ex his uero quas nunc recenſent/ multę erunt abiiciendę.ADI.Quales?SO.In
maioribus plane minores uidebimus.Oportet enim eandẽ figurã eſſe/eandẽq; potentia & maioꝝ
pariter & minoꝝ.An nõ cenſes.ADI.Cenſeo eqdẽ.Verũ quas maiores appelles nequaq̃ itelligo.
Quas Heſiodus & Homerus reliquiq; poetę ſcripſerũt.hi nãq; hominibus falſas fabulas effinxere/
quę quottidie circũferuntur.ADI.Quas fabulas dicis?quidue in ipſis dãnas?SO.Quod & primo &
maxime dãnari oportet.pręſertim cũ aliquis nõ bene mentitur.ADI.Quid iſtud?SO.Q ſi qs uerbis
male figit quales dii & heroes ſit inſtar pictoris nulla ex pte ſimilia figurãtis ad ea quę imitari cona-
tur.ADI.Atqui talia merito uituperantur.Verũ qũo dicimus/& quę apud eos talia reperimus?SO.
Peſſimũ mendatiũ eſt narrare de diis q̃ nõ cõueniãt.
Primũ qdem & maximũ & de maximis rebus mẽdaciũ quod pbe mentitus eſt Heſiodus/ qñ geſta
illa a Cęlio fingit:addit queadmodũ Saturnus eũ puniuit:quęue egit Saturnus recenſet/& q̃ a filio
perpeſſus eſt. Quę quidẽ & ſi uera eſſent/non tñ putarẽ tam apte ad hoĩes mẽtis inopes adoleſcen-
teſq; pferẽda:ſed tacẽda potius.Si naũt neceſſitas eſſet loquendi/in archanis audienda paucis non
porcũ ſacrificãtib⁹/ſed priosam quãdam raraq; uictimã:ut quã pauciſſimos audire cõtingat.ADI.
Profecto duri ſunt hi ſermones.SO.Neq; dicẽdi o Adimãte in ciuitate noſtra. Neq; dicẽdũ iuue-
ni audiẽti qđ q inigſſima facinora ppetrat/ nihil mirũ cõmittat/aut qui peccãtẽ patrẽ ſupplicio affi
cit/nõ multũ puaricetur.Immo faciat/quod primi maximiq; deoꝝ efficiũt.A D I.Non per Iouẽ.Nã
neq; mihi qdẽ digna hęc uidentur/quæ dicantur.SO.Neq; oĩo qđ cum diis dii bellum gerãt/inſidientur
& pugnent.Neq; enĩ uera Siquidẽ oportet futuros apud nos ciuitatis cuſtodes turpe putare inter
ſe inuicẽ diſſidere.Q uare nec ullo pacto narrãdum illis gigantũ bellum.pręliaue pmulta deoꝝ &
heroum cognatis ſuis primiſq; indicta.Sed ſiquo pacto pſuaſuri ſumus nullus.unq̃ ciuem ciui ad-
uerſatũ eſſe/ neq; eſſe hoc ſanctũ.Talia quędã potius & pueris ſtatim & adoleſceutibus a ſenioribus
aniculiſq; narranda ſunt:cogẽdiq; poetę ut ad hæc fabulas ſuas dirigãt. Vincula autẽ Iunoni a filio
indita/ plectioneq; Vulcani a patre/ cũ ille matri uerberatę ſubuenire uellet/ aut deorum pugnas/
quotcũq; Homerus ſcripſit minime in ciuitate recipe debemus/ſiue p allegoriã dicta hæc ſint/ ſiue
ſine allegoria:nõ enim adoleſcẽs hęc dignoſcere põt.Sed quę in ea ętate opinionibus accipiuntur
altius inhęrere/ difficilimeq; eradicari cõſueuerũt.Quoꝝ ſorte gratia danda oĩno eſt opera ut hę
fabellę quas primas audient/optimę inſtitutę ad uirtutem ſint.ADI.Nõ eſt pcul a rõne qđ dicis.
Verũ ſi qs interroget hæc quę ſint/& cuiuſmodi fabulę/ qd nam dicemus?SO.Adimãte/poetę qdẽ
nos in pñtia/neq; ego/neq; tu ſumus:ſed ciuitatis inſtitutores.hos aũt noſſe oportet figuras/in qb⁹
fingere poetę fabulas debeãt:quas ſi exceſſerint/ fabulę hmõi admittẽde nõ ſunt. Neq; tantũ ad ci
uitatis inſtitutores ptinet fabulas fingere.ADI.Recte loqueris. Sed hoc mihi declara / quales iſtę
circa theologiã figurę?SO.Tales quędã.Qualis ipſe Deus eſt/talis ſemp ẽ deſcribẽdus:ſiue carmi
nibus deſcribatur/ ſiue cantibus/ſiue etiã tragœdia.ADI.Ita decet.SO. Nõne bonus & ipſe De⁹ eſt/
& ita dicẽdum?ADI.Proculdubio.SO.Atqui nullũ bonũ noxiũ eſt.ADI.Nullũ ut arbitror.SO.
Quod inoxiũ eſt/nunqd nocet?ADI.Nequaq̃.SO.Quod nõ nocet/nunqd malũ facit?ADI.Neq;
iſtud qdẽ.SO.Q uod aũt nihil mali facit nullius mali eſt cã.ADI.Nullius.SO.Itẽ nõne cõducib-
le bonũ eſt?ADI.Prorſus.SO.Ergo bñ feliciterq; agẽdi cã eſt.ADI.Eſt.SO.Nõ igitur omniũ cauſa
bonũ eſt:ſed eoꝝ quę bñ ſe habẽt cauſa.eoꝝ uero quę male/nequaq̃.ADI.Sic eſt oĩo.SO.Nõ igitur
Deũ cãm eſſe boni nõ mali
Deus/cũ bonus ſit omniũ cã eſt/ut multi dicũt/ſed paucoꝝ quidẽ hoĩbus in cã eſt:multoꝝ uero ex-
tra cãm.Multo enĩ pauciora nobis ſunt bona q̃ mala.Et bonoꝝ qdẽ ſolus Deus cã eſt/dicẽdus.Ma-
loꝝ aũt quãlibet aliã pręter Deũ cãm quęrere decet.ADI.Veriſſima loqui mihi uideris.SO.Neq;
Homeri igitur/ neq; alterius poetę accipiendum eſt peccatũ/ ſtulte de diis dicentis.in Iouis limine
duo iacere dolia plena ſortibus.Bonis unũ.Malis alterũ.Cũq; ex his Iuppiter inuicem cõmiſtis im
pertit alicui/alias huic bene/ alias male eſſe.Cui uero ex altero datur hunc ueſana fames ſup terras:
exagitat.Neq; uero admittẽdum eſt Iouem nobis penuariũ eſſe bonoꝝ atq; maloꝝ.Confuſionem

uero iuramentorum indutiarumq; a Pandaro factã/ſiquis per Iouem & Mineruam factã fuiſſe/di-
xerit/nequaquã laudabimus. Neq; deorũ cõtrouerſiam diſſenſionẽq;/& iudiciũ per Themim atq;
Iouem. Neq; quod dicit Æſchylus/adoleſcentes audiant: deũ mortalibus cauſam prebere quãdo
uult funditus domum ſubuertere. Verũ ſiquis iambica inducat in quibus paſſiões Niobes referã
tur/uel Pelopidarũ/uel Troianorum/aut aliquid huiuſmodi/uel ſinendum nõ eſt/eum dicere hæc
dei eſſe opera/uel ſi dei ſunt/ediſcenda eſt in his ea quam nũc quærimus/ratio/dicendũq; deum qui
dem bona iuſtaq; egiſſe: atq; eos puniendo iuuiſſe. Quod uero miſeri ſint qui pœnas pendent: ſitq;
deus qui ſic affligi poetã dicere nõ eſt permittẽdũ. Sed ſi diceret malos homines/utpote miſeros
pœnis egere eaſq; ſoluẽtes/a deo iuuari/permittendũ. Malorum aũt alicui cauſam eſſe ipſum deũ
cum bonus ſit/refellẽdum eſt oĩno/neq; permittendũ hoc quẽq̃ dicere in ſua ciuitate/ſi bonis inſti-
tui legib⁹ ciuitas debet: neq; ĩſup quẽquã audire/ſiue ſit ille iunior/ſiue ſenior/ſiue carminib⁹ hæc ĩſe
rantur/ſiue ſoluta oratione narrent̃: tanq̃ quæ neq; dictu ſancta ſint/neq; nobis utilia: neq; ĩter ſe cõ
ſona. ADI. Cõſuffragator tibi ſum hac in lege ferenda: mihi nẽpe hæc placent. SO. Hæc utiq; una
ſit lex atq; figura ex his q̃ circa deos ferẽdæ ſunt: in qua cogat̃ unuſquiſq;/& dicere/& inducere deũ
non omnium cauſam ſed bonorũ. ADI. Sufficit. SO. Quid aũt hæc ſecunda? Num exiſtimas præ
ſtigiatorem eſſe deum: & tanq̃ ex inſidiis alias alia ſub ſpecie apparere? & alias quidẽ in multas for-
mas ſpeciẽ ſuam mutãtem aliumq; effectum/alias autẽ nos decipientem uanaſq; de ſe nobis ĩmagi
nes offerentẽ? uel ſimplicẽ potius: minimeq; oĩum ſua ex ſpecie diſcendentẽ? ADI. Neſcio quid in
præſentia de his dicam. SO. Quid aũt hoc? Nõne neceſſe eſt ſiquid/a/ſpecie ſua diſcedat/uel ipſum
a ſe mutari/uel ab alio? ADI. Neceſſe. SO. haud quaq̃ ab alio q̃ optime ſe habent/mutant̃ atq; uer
tuntur: quẽadmodũ corpus/a/cibis/& poculis/& laboribus/& plãtaria oĩa ab æſtu tempeſtatibuſq;
uentorũ/& huiuſmodi paſſionibus. Vbi quod integerrimũ eſt/& robuſtiſſimũ minime permutat̃.
ADI. Ita certe. SO. Nonne animũ quoq; fortiſſimũ/& ſapientiſſimũ externa perturbatio minime

Quod ĩtegerrimũ & robuſtiſſimum minime mutatur.

permutaret? ADI. Sane. SO. Quinetiã cõpoſita oĩa/uaſa/ædificia/ueſtimenta/eadẽ ratiõe bene cõ/
ſtructa: ac bene ſe habentia/minime/uel tempore/uel paſſiõibus aliis immutant̃. ADI. Eſt ut dicis.
SO. Quicquid igit̃ bene ſe habet/uel natura/uel arte/uel utriſq;/minimum ꝑmutationẽ ab alio ſuſci
pit. ADI. uidet̃. SO. At uero deus ipſe/& quæ dei ſunt/omni ex parte q̃ optime ſeſe habent. ADI.
Quidni? SO. Hac igitur rõne minime formas plures deus ſuſciperet. ADI. Minime. SO. Nunqd
aũt ſeipſe uerteret mutaretq; deus? ADI. Manifeſtũ hoc eſt/ſiqdem mutaret̃. SO. Vtrum igit̃ ĩ me
lius/& pulchrius/uel in peius ac turpius? ADI. Neceſſe eſt/ut in peius/ſi modo mutatur. Nõ enim ĩ
dignũ pulchritudinis/& uirtutis eſſe deum dicimus. SO. Recte nimiũ loqueris. Verũ cum hæc ita
ſe habeant credis ne tu ſua ſponte aliquẽ/ſiue deũ/ſiue hominẽ: deteriorẽ ſe facere? ADI. Impoſſibi
le certe iſtud. SO. impoſſibile igitur deum mutare ſe uelle. Sed ut uidet̃/pulcherrimus optimuſq;
cum ſit deorũ quiſq;: quod fieri põt: oẽs ſua in forma ſempiterna: & ſimplici perſeuerãt. ADI. Ne
ceſſarium eſſe oĩno hoc arbitror. SO. Nullus igitur poetarum nobis o uir optime dicat/deos ho-
ſpitibus ſimiles uariis in formis urbes adire. Neq; aliquis de Protheo/& Thetide ſimilia mentiat̃.
Neq; in tragœdiis/aut aliis poematis inducat. Iunonẽ in ſacerdotis ſpeciẽ permutatam Inaci Argi
ui. Fluminis filiis uita donatis munera colligentem. Cæteraq; talia nemo audeat fingere. Neq; ma
tres uanis his fabulis pueros teneãt deos quoſdam nocte uagari peregrinis quibuſdã uariis ſub for
mis perſimiles. Ne ſimul: & in deos maledicãt: & ipſos pueros timidiores reddãt? ADI. Nullo mõ.
SO. At uero nunqd dii ipſi ĩmutabiles ſunt ſed qbuſdã præſtigiis nos decipientes uarias ĩ formas
mutari uidentur? ADI. Forſitan ita. SO. Quid uero? Mentiri ne deus uult/aut uerbis: aut re falſam
obiectans Imaginẽ? ADI. Neſcio iſtud. SO. An neſcis quod ipſum reuera mẽdacium/ſi modo di
ci id poteſt: omnes homines diiq; oderũt? ADI. Qui iſtud ais? SO. Sic inq̃. Nullus enĩ ſponte uult
ipſo quodã ſui præcipuo præſtantiſſimoq;: & circa res præcipuas ꝑſtantiſſimaſq; mentiri. Sed ſum
mopere illud ibi mendaciũ timet. ADI. Neq; nunc etiam intelligo. SO. Putas me magnum aliqd
dicere. Ego autem dico quod ipſa anima circa res ipſas mentiri: & mentitum eſſe: & inſcitia falli at
q; in ea habere accepiſſeq; mendaciũ: nullus unq̃ eligeret. Mendaciũ quippe habere in animo ſum
mopere omnes oderunt. ADI. Sũmopere. SO. Atqui recte quod modo dicebam: hoc reuera mẽ
dacium uocaretur in animo mẽtiẽtes inſcitia. Quoniam quod eſt in ſermone mẽdacium: imitatio
quædam eſt paſſionis eius q̃ eſt in aĩo: & poſterius procedens ſimulachrũ: haud oĩno purum men-
dacium. Nõne ita. ADI. Ita prorſus. SO. ipſum itaq; reuera mẽdacium nõ ſolum diis: ſed homini
bus etiã eſt odioſum. ADI. Mihi quidem uidetur. Quid autem ipſum in uerbis mẽdacium quãdo
nam: & cui adeo utile eſt/ut non ſit odio dignum. SO. Nõne aduerſus hoſtes atq; eos qui uocãtur
amici: quando ob furorem atq; aliã inſcitiam malũ aliquo facinus aggrediuntur. Tũc porro auer
tendi gratia tãq̃ medicina quædam: utile eſt. Et in his quas modo dicebamus. Cofabulationibus:
eõ quod nõ cognoſcamus in quo antiquarũ rerũ cõſiſtat ueritas aſſimilantes ueritati mendacium:
ita enim maxime id utile facimus. ADI. Sic eſt prorſus. SO. Secundum ergo quid iſtorum menda

elum eſt utile deo? An quia nõ cognoſcat uetera/ſub ueritatis imagine mendatur? ADI. Ridiculũ iſtud quidẽ. SO. Poeta igiƭ mẽdax in deo nõ eſt. ADI. Non mihi uideƭ. SO. Nunquid metu hoſtiũ mentiatur? ADI. Longe abeſt. SO. An pp familiarium dementiam atq; inſaniam. ADI. At nullus ſtultorũ/& inſanorum/deo amicus eſt. SO. Non igitur eſt: cur deus mẽtiatur. ADI. Non. SO. Ergo oĩno ſine mendacio eſt deorũ demonũq; natura. ADI. Oĩo. SO. Quare: & ſimplex oĩo deus: & uerax dictis ac factis: neq; mutatur ipſe: neq; alios decipit/neq; per uiſiones: neq; p ſermones neq; p ſigna: neq; nobis dormientibus: neq; uigilantib?. ADI. ita quoq; mihi de hoc te dicente uidetur. SO. Cõcedis ergo hãc ſecundã eſſe figurã: in qua oportet de diis ita dicere/& audire/tanq̃ qui: neq; præſtigiatores ſint. neq; ſe mutẽt: neq; mẽdaciis nos/aut dictis/aut factis ſe ducãt. ADI. Concedo. SO. Multa igitur ab Homero dicta laudantes/ſomniũ/ab Ioue Agamæmnoni miſſum nequaq̃ laudabimus. Neq; Æſchylum/cum Thetis inquit Apollinẽ filium eius interemiſſe/qui tamen in eius nuptiis diſcumbens ceciniſſet bonam Thetidis ſtirpem fore lõgeuam/morbiſq; intactam. Cecinit quippe multa Appollo inquit. Fortunaſq; meas deo amicas fore prædixit: & lætitia me laudationibus ſuis efficit. Atq; ego os Phœbi ſperabam diuinũ: ueridicum: fatidicumq; eſſe. Ipſe uero idẽ qui laudabat/in menſa: & ipſe diſcumbens ipſe hæc fatus/ipſe idem mihi filium interfecit. Talia quędã quotiens de diis dicentur: ꝓtinus reclamabimus exſibilabimuſq;: neq; permittemus: ut ludorum magiſtri ad iuuẽtutis diſciplinã: iſtis utanƭ: ſi cuſtodes apud nos pii atq; diuini quoad homini poſſibile eſt: futuri ſunt. ADI. Accipio equidẽ has figuras: proq; legibus ubiq; utar.

FINIS DIALOGI .II.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM TERTIVM DE IVSTO.

Dialogus Tertius cuſtodum educationẽ in ſecundo inchoatã ꝓſequiƭ. Atq; ſicut in ſecundo prohibuit eos audire falſa turpiaq; de diis: ita hic uetat tragica audire deinſeris quæ reddere illos poſſint timidiores. Item/& comica quæ effuſiorem concitãt riſum. Tam enim mollis euadit qui quotidie in lachrymas riſu ꝓfuſiore reſoluitur/q̃ q dolore lachrymare compellitur. Quoniã uero non ſolum procul a timiditate cuſtodes arcendi ſunt/uerumetiã ab intemperantia/& auaritia: atq; i iuſtitia/ideo rurſus audiri uetat crimina poetarũ/qbus/uel deorũ/uel heroum magnorũq; uirorum libidines rapinæ iniquitateſq; finguntur. Hæc aũt educatio militaris omnibus fere ciuibus eſt ęque cõmunis. Inter hæc quæ de mẽdacio dicit attende. Mendaciũ ciuitatis calamitas eſt: uidelicet quando priuati inter ſe mẽtiuntur: maxime uero ſi magiſtratibus mẽtianƭ. Perinde ac ſi/uel ęgroti medico/uel nautæ mentianƭ gubernatori. Licet aũt gubernatoribus interdũ uti mendacio ſalutis publicæ gratia: & priuato quandoq; erga priuatũ. Solum gratia mali cuiuſdã grauiſſimi deuitandi. Licet: & cõfabulari moderate de rebus antiqs quarũ ueritas ignoraƭ. Et quaſi p imagines quaſdã res illas quarũ certã formam uix habemus effingere. Proinde orationẽ in ſpecies tris diſtinguit. Aut. n. ſimplex narratio eſt: aut imitatio ſimplex: aut ex utriſq; pmixta. Omnẽ uero ſermonẽ reprobat: q uiliſſima quæq; refert abſq; delectu: & agit hoĩem perturbatũ. Quiſquis. n. diu ſtudioſe aliqd imitaƭ: in eius trãſit naturã. Quocirca poetam perturbatos animos acrius imitantẽ/tanq̃ iuuentuti noxiũ iubet/uel mutato ſtilo cõſtantem habitũ imitari/uel ex urbe procul abire. Dicit quoq; eũ qui plura/uel imitando/uel faciendo ptractat: in ſingulis tandẽ ita deficere: ut in ullo euadat egregius. Pergit uero deinceps ex prima muſica. i. poeſi: ad ſequentẽ/eamq; in tres diſtribuit ſpecies. Orationẽ/harmoniã/atq; rhythmum. Principio phthongum muſici uocẽ uocãt harmonicã: ideſt conſonantiæ aptam: quæ neq; adeo grauis ſit/ut nequeat ab eodẽ cantore grauior fieri/neq;/tam acuta/ut edi nõ poſſit acutior: harmoniã deinde ex pthongis cõſtituit cõgruam uidelicet mẽſuram in exceſſu atq; defectu grauiũ uocũ: & acutarum: atq; mediarũ. Sunt hic uoces quattuor: grauis atq; acuta: & ſurgens in acutã: & declinãs ad grauẽ. Item primæ ꝓportiones quattuor: dupla inter duo atq; unum. Seſqualtera ĩter tria: atq; duo. Seſquitertia inter quattuor: atq; tria. Seſquioctaua inter nouem atq; octo. Proportionem duplam ſequitur conſonantia uocis octauæ. Seſqualteram: quintæ. Seſquitertiã: quartæ. Seſquioctauam: deniq; tonus. Sed de his alibi diligẽtius. Accedit tertio loco rhythmus. i. ordo quidam motionis: & temporis: ut ex ſecundo legũ percipitur. Poſtq̃. n. uoces harmonica quadã exceſſus defectuſq; menſura: per intentionẽ remiſſionemq; conciliaſti. Opus eſt Rhythmo per quem uocũ acutarũ/grauium/mediarũ motus: ac tempora metiaris/& in ſingulis/& inter ſingulas: motus dico blãdiores/ſeueriores/& medios. Tempora dico/longiora/breuiora/ęqualia/per accẽtus lõgos breueſq;/& medios. In his nota baſem uocabalũ eſſe diuerſum: nam/ut res exigit ſignificat/ fundamẽtum ſedẽ/põdus: ꝓgreſſumq;/& terminũ. Præter hæc cõſiderãdi ſunt nouẽ cõſonãtiæ/& diſſonãtię communiſſimæ gradus. Primus in rõe. i. opinio cũ ipſa rei ueritate cõſentiẽs. Cuius cõtraria eſt opinio

falſa

ſalſa/a/ueritate diſſentiēs. Secundus in imaginatiōe. Cuius conſonantia eſt conſecutio rōnis. Diſſonātia uero ꝓſecutio externorū. Tertius in effectu/uel tēperanter rōnē ſequētē/uel imaginatiōem intēperanter. Quartus in ſermone decoro/uel indecoro/quatenus/uel rectā rōnem/uel imaginatiōnē tumultuariā ſequit. Quintus in cantu. Cuius cōſonātia eſt/decorū imitari ſermonē/diſſonātia indecorū. Sextus in ſono cantū aliter/uel aliter imitante. Septimus in ſaltu cōcinno/uel incōcinno ad choreā pertinēte. Octauus ī quadā mēbrorū corporiſq; totius cōpoſitiōe/tā ſpectaculo grata q̄ exercitio gymnaſtico ꝓmpta. Nonus ī artificioſis cuiuſlibet artis operibus/muſica quadā proportiōe cōpoſitis/hi nouē gradus muſas tibi referāt nouē. Memento uero optimā oīum harmoniā eſſe animi tēperantiā. Quā & ſequentes cæteræ imitant/& uiciſſim cū frequentant/augēt. Quapropter iubet eas dūtaxat cōſonātias exerceri/audiri/ſpectari/q̄ habitū mētis cōſtantē referant/non ſuperbia elatū/nō iracūdia efferatū/nō uoluptate mollitū/atq; reſolutū. Nō fractū dolore/nō mīa/uel indigentia quarulū. Probat ergo cōcentū grauē atq; cōſtantē. Improbat aūt extremos .i. cōcitum atq; mollē/dānat quoq; multiplicē: laudat p̄cæteris ſimplicē. Plurimū uero ī animum poſſe iudicat harmoniā. Siquidē harmoniā q̄dā diuina ſit aīus/cœleſtiſq; harmoniæ aliq̄n/ut Platonice dixerim aſſuet?. Rurſus harmōia q̄dā cōſiſtit corpus cōſtat/& ſpūs. Præterea cōſonātia uocū aerea aereū ſpiritū motu penetrās effectūq; canētis/& aīam ſecū transferēs/audiētis affectū mouet affectu/& animā afficit aīo/ſenſimq; mores infundit. In oībus aīaduerte q̄ nō ciuili ſolū: ſed etiā religioſa admodum obſeruantia Plato ſuā erudiat ciuitatē: ſempq; quod: & præcipit ī politico tēperantiā cū fortitudine miſceat. Deniq; q̄ turpē q̄ diſſonantē eſſe cenſeat uenereā uoluptatē: ideoq; ab amore legitimo ꝓcul eā ſegreget: pulchra ſemp: & conſona ſolū deſiderante. Plurima uero de muſica tractat atq; gymnaſtica: maximi .n. momenti erant: oēs .n. his incūbebant: debētq; incumbere. Illa .n. aīum ſpiritūq;: hæc corpus animi gratia mirifice format atq; cōponit. Addit: nō ex corpore bono bonū aīum: ſed ex animo bono corpus fieri bonū. Subiungit ſimplicē muſicā animi uictumq; ſimplicem corporis ſanitati prodeſſe. Multiplicē uero utriſq; nocere: hoīeſq;: dum ſobrii uiuerēt nō indiguiſſe medicorū auxilio phyſicorū. Dānat ſuperſtitioſas corporis obſeruatiōes circa uictū: atq; medelas. Signumq; præcipuum ciuitatis male inſtitutę dicit eſſe: ſi diligenti medicorum iudicumq; indigeat opa. Deſcribit medici iudiciſq; officiū: & iudicē eligit ingenio bonū prudentē ſenē: multos hoīes: & bonos: & malos expertū. Aſſerit prauitatē quaſi priuationē quandā: neq; ſe: neq; uirtutem cognoſcere. Virtutē uero quaſi habitū: p ſe ſolā cognoſcere ſe p ſe quoq; addito rerū uſu de uitiis iudicare. Meminiſſe uero ſemp oportet: Platonē nō ſolū hic ſed etiā in legib?: & politico: & Protagora cōfirmare nihil magis neceſſariū eſſe omni q̄dē uiro: p̄cipue uero ciuili atq; philoſophico q̄ copulam ex fortitudine pariter tēperantiaq; cōflatā: ut per illā alta petant. Per hāc nō ſpernant humilia: & utrinq; nihil unq̄ nimis: aut audeas: aut metuas. Per illā rurſus priuatas publicaſq; propulſes iniurias: per hāc abſtineas ab iniuria. Per illā ad honeſta uoceris: p hanc cohibearis a turpib?. Quo fit: ut gymnaſticā ſimul: & muſicā ad duo hæc deniq; referat: ut per illā fortitudo: nō tam corporis q̄ animi. Per hāc tēperantia cōparet. Iubet autē ambo rite inuicē cōmiſceri. Siquidē ſola gymnaſtica parit ferocitatē: muſica ſola mollitiem. Ambo uero fortitudinē: atq; temperantiā: ex eorū deniq; numero qui ſic educati ſunt eligit: & cuſtodes: ideſt magiſtratus: & defenſores: ideſt milites. Ad magiſtratū uero adſumi uult ſenes prudentes: fortes: publici amatores boni: atq; in hoc ipſo p experiētiā cōprobatos. Probari itē præcipit. Iuuenes ī mediis uoluptatibus: & doloribus: quo diſcernatur utrū temperati forteſq; ſint an contra. Atq; utrū ſententiā boni publici cōſeruandi propter fallacias: aut minas: aut illecebras: ſint aliq̄n facile mutaturi. Deniq; īgenia hoīum metallis ſimilia eſſe dicit: & aptū quidē ad gubernandū auro: aptū uero ad militiā argēto. Ad opificiū uero: & agriculturā ferro: & ęri. Iubet ſingula īgenia ad illa quibus apta ſunt conuerti: itaq; gubernatorū filios interdū ꝓ ingenio ad uiliora atq; uiciſim inferiorū filii ad mūera nobiliora ſimiliter. Prohibet quoq; milites proprium aliq̄d poſſidere: ne per auaritiā ex canibus cōuertantur in lupos.

DIALOGVS TERTIVS DE RE. PV. VEL DE IVSTO.

SO.

HÆc igitur ſunt: ut mihi uidetur quæ de diis audienda: aut non audienda ſint prima: a pueritia his qui deos: & parentes honoraturi ſunt: cōmunemq; amicitiam nō paruifacturi. ADI. Exiſtimo nobis ſic recte uideri. SO. Quid aūt his qui fortes futuri ſunt nonne dicendo quæ ipſos mortis minime formidoloſos reddant? an putas aliquem fortem eſſe unq̄ qui hanc timeat? ADI. Minime per Iouem. SO. Sed: & qui ea quæ de inferis ducuntur credat: & terribilia eſſe exiſtimet: putas ne eum intrepidum ad mortem futurum in ipſaq; pugna mortem ſeruituti: & captiuitati præpoſiturum? ADI. nequaq̄. SO. Oportet itaq; nos: ut detur: & præcepta dare his qui de his rebus fabulantur præcariq; ne ita ſimpliciter q̄ apud inferos ſunt uituperent: ſed magis laudent, Tanq̄ neq; uera dicant/neq; utilia his qui pugnaces fu

turi ſunt. ADI. Oportet ſane. SO. Delebimus igitur eiuſmodi omnia: ab hoc uerſu ſumentes ex/
Homeri car/mina. ordium. Mallem equidem: in re ruſtica conſeruo inopi ſeruire: q̃ defunctis omnibus imperare. Et
illud. Domus profecto mortalibus immortalibuſq; horribilis/uaſta ſetenſq; uideatur. Quam etiã
dii odio habent: & illud o miſeri nunquid nam apud inferos anima atq; imago? At uero mẽs adeſt
nulla: & illud. Soli ſapiunt. Cæteri umbræ uolitãt. Item Aĩa ſoluta membris ad inferos uolat: ſuam
Quæ dicta a poetis de īfe/ris nõ ſint au/diẽda pueris. deplorãs calamitatẽ: cum & fortẽ: & tenetam ętatem reliquerit. Itẽ anima ſub terras ueluti fumus/
eiulans abiit. Itẽ quemadmodũ noctuæ uaſto ſub antro ululantes uolant poſtq̃ aliq̃ de ordine ceci
derunt ex petra in qua cohærebãt: ſic illę ſimul ſtridentes ibant. Hæc utiq;: & cætera talia bona Ho
meri: & reliquorũ poetarũ uenia abiiciamus? non quia poetica nõ ſint: & apud multos auditu iocũ
da ſed qm̃ quanto magis poetica ſunt/tãto minus audiẽda pueris atq; uiris quos liberos fore opor/
tet: ſeruitutẽ: magis q̃ mortẽ timentes. ADI. Sic eſt oĩno. SO. Nõne inſuper noĩa quæ his impoſi
ta ſunt horrenda terribiliaq; abiiciẽda ſunt? Cocytos inq̃: & ſtygas ſi inferos nihil guſtãtes aliaq; eiuſ
dem generis noĩa. Terrent uehemẽter quippe oẽs qcũq; audiũt: ac forte ad aliud qppiã conferũt.
Nos aũt cuſtodibus noſtris ab huiuſmodi nominibus ualde metuim⁹/ne ex hoc pauore molliores
q̃ decet reddantur. ADI. Et merito formidamus. SO. Auferenda ſunt igitur. ADI. Auferenda.
SO. Figura uero his contraria dicenda: & inducẽda eſt. ADI. Videlicet. SO. Ergo lamentatiões
cõmiſeratiõeſq; magnorũ uirorũ: auferimus. ADI. Neceſſe eſt: ſiquidẽ ſuperiora ſublata ſint. SO.
Cõtemplare igitur: recte ne an cõtra id faciamus. Dicimus ne moderatũ uirũ moderato uiro ami
co ſuo orbatũ nõ malũ quid illi mortem exiſtimaturum? ADI. Dicimus qdẽ. SO. Non igiẜ in mor
te illius tanq̃ grauia paſſus lamentabiẜ. ADI. Nõ. SO. Enimuero: & hoc aſſerimus hoĩem huiuſmo
di ſeipſo ad bene uiuẽdũ cõtentum eſſe/minimeq; oĩum alio indigere. ADI. Vera naras. SO. Mini
me igitur moleſte feret liberis/aut f̃ribus/aut diuitiis reliquiſq; huiuſmodi priuari. ADI. Minime
certe. SO. Itaq; neq; lamentabitur/ſed moderatiſſime feret/cũ in aliq̃ huiuſmodi ſortẽ inciderit.
ADI. Certe. SO. Merito igitur clarorũ uirorũ ploratus e medio tolleremus: relinqueremus autem
mulieribus: neq; his qdem inter mulieres aliquid egregiũ ſapientibus: ac uiris inſuper dũtaxat mu
lieribus: & ignauius/ut dedignẽtur apud nos illi quos ad regionis cuſtodiã educamus ſimilia iſtis
facere. ADI. Probe. SO. Rurſus Homerũ: & cæteros poetas orabimus ne Achillem deæ filiũ nũc
illatus cubantẽ faciat nũc ſupinũ/nõ nunq̃ etiam in faciem: aut ex ſurgentẽ errare triſtitia affectum
in litore maris: aut utraq; manu ardẽtem puluerẽ capientẽ/in caput fundere. Neq; alia eiulantem:
& lamentantẽ quot/& qualia/ipſe fecit. Neq; Priamũ qui iuxta deos fuit/ſupplicantẽ: & ſe luto pro
luentẽ/ſinguloſq; noĩatim clamãtem. Multoq; magis Homerũ eũdẽ orabimus ne deos ĩ hunc mo
dum plangentes inducat. Hei mihi miſeræ. Hei mihi q̃ infeliciter optimũ filium peperi. Quod ſi
quos deos: ſaltẽ non deorũ maximum uſq; adeo diſſimili figura imitari audeat/ut eũ ita inducat di
centem. Heu q̃ charũ mihi uirũ circa urbem meis oculis pſtigatum cerno. Vnde mihi cor męret.
Atq; itẽ o me miſerum/qñquidẽ dilectiſſimum mihi oĩum Sarpedonẽ fatũ cogit a Patroclo Mene
tiade domari. Si. n. o amice Adimãte ſtudioſe iuuenes hæc audirent/neq; ridicula putarent tanq̃ p
ter dignitatẽ dicta/nunq̃ cũ ſe hoĩes eſſe ſcirent/aut illa ſe indigna exiſtimarent/aut ſe cõtinerẽt cũ
qd illis eiuſcemodi/uel dicendum/uel faciendũ in mentem ueniret. Quinimmo ſine ullo/uel pude
Nõ in riſum nimiũ profu/ſos audiẽdũ. re/uel tolerantia/in minimis etiam qbuſq̃ iacturis in maximos ploratus eiulatuſq; erũperẽt. ADI.
Vera nimium loqueris. SO. Neq; uero id decet: ut rõ nobis pauloante dictabat: cui niſi quid meli/
us interi nacti fuerimus/credẽdũ eſt. ADI. Non decet pfecto. SO. Sed neq; in riſum nimium pfu
ſos nos eſſe oportet. Nam effuſum riſum uehemẽs mutatio ſequitur. ADI. Ita mihi quoq; uidetur.
SO. Non igitur admittendũ eſt qñ qs ſummę auctoritatis uiros in riſum reſolutos induci: & mul
tominus/qñ deos. ADI. Multo certe minus. SO. Ergo neq; Homerũ audiemus cũ dicit. Ineſtigui
bilis riſus diis concitus eſt dũ Vulcanũ per domũ pperantẽ uiderẽt/utpote q claudus eſſet. Haud
enim admittendũ eſt hoc ſecundũ tuũ ſermonẽ. ADI. Si meũ uis ſermonẽ hunc ponere: nequaq̃
admittere decet. SO. Qui etiam pluris facienda ueritas eſt. Si enim recte paulõãte dicebam⁹ diis
inutile eſt mendaciũ hoĩbus aũt p medicamento eſt utile/quare publicis medicis concedendum
priuatis aũt hoĩbus minime attingendũ. ADI. Patet. SO. Igitur rẽ. p. adminiſtrantibus pręcipue
ſi quibus aliis mentiri licet/uel hoſtium/uel ciuiũ cauſa ad cõmunem ciuitatis utilitatẽ. Reliquis au
tem a mendacio abſtinendũ eſt. Sed aduerſus huiuſmodi principes priuati mentiri/maius peccatũ
eſt q̃ ęgrotum mẽtiri erga medicũ. Vel ſe exercentẽ erga ludi magiſtratũ circa ſui corporis uitia/
uel erga nauis gubernatorem/de naue: & nautis minime uera dicere: quẽadmodũ/uel ſua cuiq; uel
ſociorũ ſeſe res habeat. ADI. Vera narras. SO. Siquidẽ ergo deprehenderis alium in ciuitate mẽ
tientẽ ex eorũ genere q artifices ſunt uatẽ uidelicet/uel morborum medicũ/uel lignariũ fabrũ/eum
punito/tanq̃ rem quandam inferentẽ: ex qua ciuitatis ipſius ueluti nauis ſubmerſio: & pernities ſe
De utilitate tẽperantiæ. quitur. ADI. Sic plane agendũ: ſiquidẽ ſermone opa peraguntur. SO. Quid præterea? nõne tem
perantia noſtris adoleſcẽtibus opus erit? ADI. Abſq; dubio. SO. Temperantiæ aũt nõne hęc talia

quoad.

quoad ſubditos maxima ſunt/ut uidelicet obtēpetent magiſtratibꝰ:quoad ipſos autē principes/ut
ad uenereorū epularūq;/& poculorū uſum cōtinentes ſint. ADI. Mihi ſane uidetur. SO. hæc itaq;
talia benedicta aſſeuerabimus/qualia apud Homerū Diomedes ait. Eia age ſilentio cōſide:ac meis
uerbis obtēpera. & alia his ſimilia. Ibant robur efflantes Achiui ſilentio duces timentes. Et alia quę
cunq; in hanc ſententiā dicunt. ADI. Probe. SO. Quid autem hæc? Vinolentæ/canis oculos hñs/
cor autē cerui/& cætera quæ ſequūtur nūquid recte? & alia huiuſcemodi:ipſorum priuatorū in ſu-
periores ſuperbe dicta/ſiue quis ſoluta in oratione/ſiue poemate inſerat? an recte dicunt. ADI. Ne
quaq̄. SO. Non enim exiſtimo ad iuuenū temperantiam hæc/ut audiantur/conferre:nihil autē mi
rum ſiquo modo delectent. Vel quomodo tibi uidetur? ADI. Ita. SO. Quid autem uidetur ne tibi
idoneum eſſe hoc iuueni ad continentiā conſequendam ſiqñ audierit uirum ſapientiſſimum apud
poetam ita loquentē:pulcherimū oīum eſſe mihi uidetur:cum plene adſunt menſæ dapibus carni
buſq;. Vinum aūt/e/cratere hauriens pincerna poculis infundit atq; circunfert. Vel illud miſerri-
mum eſſe fame perire:& fortē ſubire aduerſam. Siue cum dicitur Iouem cæteris/tum diis/tum ho
minibus dormientibus/omnium quæ uigilando tractauerat coitus cupiditate oblitū uſq; adeo libi
dine perculſum eſſe/ut quoad cubile ipſum aſcenderet non ſubſtinuerit:ſed ibidem humi congre/
di ſtatim uoluerit/dicens uehementiori ſe cupidine inflāmari/q̄ olim cum primum charos latētes
genitores inuicem congreſſi fuerunt. Siue cum narratur quēadmodum/uel canus Martē ac Vene
rem coeuntes recte cōprehendit. ADI. Non per Iouem mihi uidetur idoneum. SO. Verū ſicubi
modeſte/& conſtanter uirorū excellentiū facta/uel dicta narrantur/animaduertenda/& audienda
hæc ſunt. Veluti cum dicitur:pectus percutiens increpuit dicens:per petere o cor: nam lōge alias
grauiora tuliſti. ADI. Omnino ſic eſt agendum. SO. Neq; etiam muneribus corrumpi ipſos ciues — De muneribus & corruptelis.
permittendum eſt:neq; auaros eſſe. ADI. Nullo pacto. SO. Non ipſis igitur canendum. Munera
crede mihi placant hominesq; deosq;. Neq; laudandus Phœnix Achillis præceptor/quaſi probe
locutus fuerit/dum conſuleret ipſi munera accipienti Achiuis auxiliū ferre:non accipiēti uero/ab
ira nequaq̄ recedere:neq; rurſus Achillem ipſum dignum exiſtimabimus cōſentiemuſq; adeo pe-
cunię cupidū eſſe debere/ut ab Agamēnone recipiat munera:atq;/ut Hectoris cadauer/ſine prętio
reddere nolit. ADI. Certe talia laudare non decet. SO. Vereor equidem dic dicere? quoniam fas
non eſt Homerum hæc prædicaſſe de Achille:aliiſue dicentibus credere. Et eundem. Rurſus ad-
uerſus Apollinem dixiſſe perdidiſti me Apollo deorū pernitioſiſſime oīum:quē certe ulciſcerer/ſi
mihi poteſtas adeſſet. Atq;/ut fluuium deū pulcaciter ſe habuerit:etiam pugnare paratus. Deue li-
quit comas Spchio flumini cōſecratas/daturum ſe comas ferre Patroclo heroi mortuo dicaturq;
id egiſſe nequaq̄ credendum. Tractus autē Hectoris circa patrocli ſepulchrum/& iugulationes ca
ptiuorum ſupra rogum/cunctaq; huiuſmodi/neq; uera eſſe affirmabimus/neq; ſinemus noſtris per
ſuaderi. quod Achilles deæ filius/& Pelei temperatiſſimi uiri/& ab Ioue tertii/a/ Chirone ſapientiſ
ſimo educatus/tanta perturbatione agitatus ſit/ut duobus contrariis morbis animi laborauerit il
liberalitate cum auaritia:atq; item deorum hominumq; contemptu. ADI. Recte admodum loq-
ris. SO. Rurſus neq; hæc credamus:neq; dici ſinamus. Theſeum Neptunni filium/& Perithoum
filium Iouis in rapinas adeo maximas irruiſſe:neq; alterius dei filium/ſiue heroem auſum eſſe unq̄
grauia impiaq; patrare/q̄lia de ipſis quottidie mentiuntur. Verum poetas ipſos cogamus/uel ne-
gare horum hæc eſſe opera/uel non affirmare filios deorum eſſe. Ambo uero hæc una nequaq̄ aſſe
rere. Neq; operam dare/ut noſtris iuuenibus perſuadeant/quod ex diis mala aliqua oriātur/quod
ue heroes hominibus nihilo meliores ſint. Quoniam/ut iam dictum eſt/neq; ſancta hæc ſunt:neq;
uera. Oſtendimus. n. ex diis mala aliqua prouenire non poſſe. ADI. Oſtendimus plane. SO. Quī
etiam audientibus hæc nocent. Omnes quippe prauitati ſuę ignoſcent:perſuaſi talia quędam face
re feciſſeq;/& illos qui proxime ex deorū genere nati ſunt de quibus illud dicitur diis proxime nati
Ioui propinqui/quo circa idęum uerticem Iouis patrii ara extat in ęthere. Neq;/dum ipſis euanuit
ſanguis deorum. Quāobrem fabulę huiuſmodi recipiendę non ſunt/ne facilem occaſionem ad ne
quitiam noſtris adoleſcentibus præbeant. ADI. Sic prorſus agendū. SO. Quæ deinceps reliqua
nobis ſpecies eſt ſermonū differentibus quales cuiq; narrandi/uel non narrandi ſint? De diis enim
quemadmodum loqui decet eſt dictum. Itēq; de ipſis demonibus/& heroibus/& his quę ſunt apud
inferos. ADI. Satis abunde. An eſſet fortaſſe reliquū/ut de hoībus diceremus? ADI. Certe. SO.
Impoſſibile iſtud in præſentia o amice diſponere. ADI. Cur nam? SO. q̄m exiſtimo nos dicturos:
poetas oratoreſq; de hoībus circa ea quæ maximi momenti ſunt male dicere cū ſcribunt. Iniuſtos
quidem multos felices eſſe:iuſtos aūt infelices. Conducereq; iniuſte agere ſi lateat. Ipſamq; iuſtiti-
am alienū bonum eſſe propriā uero iacturā/& cætera huiuſmodi dānaturos/iuſturoſq; ne dicāt. Cō
traria uero horum/& canant/& fabulis inſerant:an non putas? ADI. Certe noui. SO. Nonne igitur
ſi confitearis recte me dicere/dicam te conceſſiſſe quæ iamdiu quærimus? ADI. Recte nimiū acce
piſti. SO. Nōne/& de hoībus/quod tales oporteat ſermones ferre tunc una cōcedemus/cū qualis

Iuſtitia ſit inuenerimus?& quod natura ipſa proſit habēti/ſeu uideatur eſſe iuſtus/ ſiue nō uideatur.
ADI. Vera loqueris. SO. De his ergo quæ dicēda ſunt queue nō/ſatis eſt diſputatū:deinceps de di
cendi ratione/ut arbitror eſt differendum:atq; ita nobis/& quæ/& quomodo dicenda ſint cōpertū
erit. ADI. Quid dicas nō ſatis intelligo. SO. Oportet tamen id te intelligere:atq; ita fortaſſe clari
us hoc intelliges. An nō quæcunq;/a/poetis/uel fictoribus fabularum dicuntur narrationē eſſe dici
mus/uel præteritorū/uel præſentiū/uel futurorū? ADI. Quid enim aliud? SO. Num ergo/uel ſim
plici narratione /uel per imitationem facta:uel etiam utroq; mō narrāt. ADI. Clarius hoc quoq; ex
poni requiro. SO. Ridiculus equidem præceptor:& in primis obſcurus uideor. Quemadmodū
igitur qui dicendo parū ualent/efficere ſolent/ita ego nūc/non uniuerſum ipſum ſed partem aliquā
ſumens/in ea tibi quod uolo conabor oſtendere. Et primum mihi dicito/noſtin Iliados principia?
ī quibus ait poeta Chryſem Agamēnoni ſupplicaſſe/ut ſibi filiā reſtitueret Agamēnonem uero tur
bato aīo denegaſſe. Quod poſtq̄ nō impetrauit imprecatum ait ipſum cōtra Achiuos deū. ADI.
Equidē. SO. Et illud credo noſti quod uſq; ad hos uerſus precatus eſt omnes Achiuos/quoſq; i pri
mis Atrei filios gentiū duces ipſe poeta loquitur:neq; tentat alio mētem noſtram conuertere/tāq̄
alius q̄ ipſe loquatur. Deinceps uero ita loquitur ac ſi Chryſis ipſe ſit/conaturq; non Homerum ſe
nobis:ſed ſacerdotē illum ſenem oſtendere. In cæteriſq; ita ſemp exponit/tū rebus geſtis apud Ilium
tum apud Ithacam:in odiſſea cantatis. ADI. Sic eſt omnino. SO. Nonne igitur narratio eſt: & qū
orationes continuas affert/& quando ea quæ inter ipſas intercedunt? ADI. Quidni? SO. uerū cū
orationem profert tanq̄ alius quidā ſit/nōne tunc dicemus orationem ſuam illi q̄ ſimillimam red
dere/quem loquentem introduxerat? ADI. Quidni? dicamus? SO. An non alteri ſe ſimilē reddere
uel figura/uel uoce/eſt eum imitari cui facit ſe ſimilē? ADI. Proculdubio. SO. in hoc igitur:ut uide
tur:& ipſe:& reliqui poetæ per imitationē narrant. ADI. Aſſentior. SO. Vbi autem ſe non celat
poeta/uniuerſa illa poeſis/& narratio ſine imitatione eſt. Ne autem dicas te:neq; hoc quidem intel
ligere quomodo fiat ego dicā. Si enim Homerus cū dixiſſet Chryſem ueniſſe filiā redēpturū:& ſup
plicaſſe Achiuis præcipueq; regibus deinceps non tanq̄ Chryſis:ſed Homerus eēt locutus/noſti ꝑ
fecto imitationem illam non fuiſſe futuram:ſed ſimplicem narrationem. Sic uero ſe res habuiſſet.
Dicā.n. ſine uerſu cū nō ſim poeticus:profectus ſacerdos/precabatur illis deos dare/ut icolumes
ipſi Troiam caperent:ſibiq; acceptis donis filiam reſtituerent/deum Apollinem uenerantes. Hæc
cum dixiſſet reliqui ſacerdotis dicta probarunt. Agamēnoni uero nimium perturbatus:ipſum ꝑ
tinus abire iuſſit/ita ut ne rurſus rediret:neq;.n. ipſi dei coronam:aut ſceptrum profutura:aſſeruit
q; priuſq̄ ipſi filiam redderet:fore/ut illa ſecum in agro conſeneſceret. Quāobrem abiret:ipſumq;
ut ſaluus abire poſſet/non irritaret. Quæ cū audiſſet ſenex:extimuit:tacituſq; diſceſſit. Caſtra autē
egreſſus:ſupplex Apollinem multa eius agnomina cōmemorans orauit:ſiquid unq̄:aut in ędificā
dis templis aut hoſtiis litandis illi gratū effeciſſet:ut puniret Achiuos?ſuaſq; lachrymas ſagittis ul
ciſceretur. Hunc in modum o amice ſimplex narratio ſine imitatione ꝓcedit. ADI. Intelligo iam.
SO. Et illud præterea ſcito contrariam huic eſſe/cum remotis poetæ uerbis quæ inter oratiōes in
tercedere ſolēt orationes ipſæ uiciſſim continuatæ relinquūtur. ADI. id quoq; intelligo. Eſt.n. hu
iuſmodi tragœdia:atq; cōmœdia. SO. Recte admodū accepiſti:exiſtimoq; tibi iam nūc aperire/
quod in ſuperioribus percipere nō ualebas:poeſim uidelicet fabulorumq; figmenta:aut eſſe omni
no per imitationē queādmodū ipſe dicebas/in tragœdia:atq; cōmœdia:aut ꝑnunciationem poe
tæ proferri:qđ maxime in dithyrambis inſpicitur:aut per utraq; confici:ut in heroicis aliiſq; mul
tis apparet:ſi modo intelligis. ADI. intelligo iam quod tunc inferre uolebas. SO. Atqui etiā ante
hoc memēto quod dicebamus:quæ dicēda eſſent:iā expoſitum eſſe. Quo autē modo dicēdum eēt
deinceps exponere oportere. ADI. Memini equidē. SO. Hoc igitur erat:quod oportere dicebam
inter nos conuenire:utrum ſinamus poetas:imitatione perpetua uti:an partim imitari:partim mi
nime:& qualia utraq; ſit an nihil penitus imitari. ADI. Auguror equidē conſideraturum te utrum
Quo ut uētus oratio fert eo eundum:
recipiēda ſit cōmœdia:& tragœdia in ciuitate necne. SO. Fortaſſe autē:& his plura. Nondū enim
noui:ſed quo ratio:ut uentus feret/eo eundū eſt. ADI. Præclare loqueris. SO. Hoc igitur o Adimā
te conſideta:utrum imitatores nos habere cuſtodes oporteat necne. Vel hoc ex ſuperioribus pen
An pluribus artibus incūbendū ſit.
det:quod ſinguli ſingula recte conficere poſſunt. Plura uero minime. Quod ſi quis plura tractare
aggrediatur:in ſingulis ita deficiet:ut in nullo euadat egregius. ADI. Sic prorſus accideret. SO.
Nōne:& de imitatiōe eadē ratio ſiquid plura aliqs æque:ac unū bñ imitari nō pōt. ADI. Nō certe.
SO. Nunquam igitur ſtudio alicui æſtimatiōe digno quis ſimul incumbet:& imitabitur multa:erit
ne imitator idoneus:qū neq; duas quidē imitationes:quæ parū differre interſe uidētur:iidē hoies
bñ ſimul tractare poſſunt:ut cōmœdiā ſimul:& tragœdiā. An nō imitatiōes quaſdā nuper iſtas eē
dicebas. ADI. Equidē:ac uera dicis:quod iidem nequeāt. SO. Neq; etiam rhapſodi.i. cātores he
roicorū ſimul eē:& hiſtriones poſſunt. ADI. Vera. SO. Sed neq; tragœdis:aut cōmœdis:tragici
aut comici iidem. Hæc aūt oīa imitationes quædā ſunt:an non? ADI. Imitationes. SO. Quinetiā
in minora

in minora his uidetur o Adimãte natura hoĩs eſſe cõciſa/ut nullo modo poſſit bñ plura imitari /uel
etiam ea facere quorũ imitationes ipſæ ſimilitudines quædã ſunt. ADI. Eſt ut dicis. SO. Si ergo ra
tioné ſuperiorem ratam haberi uolumus/cuſtodes noſtros a reliquis oĩbus artificiis alienos patrię
libertatis artifices eẽ oporteret ualde qdẽ ſolertes: neq; aliud qcq̃ curare: quod huc nõ tendat: nihil
aliud agere eos /uel imitari oportet. Vel ſi imitẽtur: imitari q̃ iſtis cõſentanea ſint: ſtatim/a/pueritia
fortes ſcilicet: tẽperatos: ſanctos: liberales/& reliqua eiuſmodi. Illiberalia aũt: neq; facere: neq; imi
tari poſſe: neq; aliud quicq̃ turpe: ne ex ipſa imitatione tales efficiantur/quale id quod emulantur.
An nõ aĩaduertiſti imitatiões ſi a teneris annis incipiant perſeuerentq;/in mores: & naturã abire/tũ
quantũ ſpectat ad corpus/tum ad uocem/tum ad cogitationé ipſam. ADI. Et maxime quidẽ. SO.
Nõ permittemus igitur ullo modo eos quorũ habere curã dicimus/ quoſue preſtantes uiros fore
deſideramus: cũ uiri ſint: mulierũ imitari: uł iuuenem/uel uetulã/uel niro conuitiantẽ/uel aduerſus
deos cõtendentẽ: & iactantẽ: cum ſe putet felicem eſſe: uel erumnis circũuẽtam flentẽ: atq; eiulan
tem: laborantẽ: amore accenſam: dolore partus oppreſſam. ADI. Nullo modo. SO. Neq; ſeruas:
& ſeruos/ea q̃ ſeruorũ ſunt: faciẽtes. ADI. Neq; hoc quidẽ. SO. Neq; uiros itẽ prauos: ut uidetur/
timidos: & contraria eorũ q̃ diximus faciẽtes: cõuitiantes/iurgãtes/turpiaq; inuicẽ obloquẽtes: ſiue
ebrios/ſiue uigiles ſobrioſq;: & alia quotcũq;/hoĩes iſti: & in uerbis: & ĩ operibus/ tum in ſeipſos/tũ
in alios peccant. Neq; etiam debent: ut arbitror/ſimiles ſe per imitationẽ/uel uerbis/uel actiõibus
inſanientibus reddere. Cognoſcẽdi enim inſani: & mali ſunt/tam uiri q̃ mulieres: nihil tamen ex eo
rum dictis: & factis/uel agẽdum eſt/uel imitandũ. ADI. Veriſſima loqueris. SO. Quid autẽ? artifi
ces ne ex ęre aliquid fabricantes/uel aliud quippiã molientes/uel remiges nauiũ /uel præcipientes
iſtis /uel aliud aliqd circa hæc imitari eos decet? ADI. Quonã pacto? cum neq; rebus ullis huiuſmo
di mẽtem adhibere his liceat. SO. Nunqd equos hinientes/uel mugientes tauros: aut fragorem
imurmurationẽq; fluuiorũ: aut maris fremitũ/ uel tonitrus/ uel cætera eius generis imitabuntur.
ADI. Atqui ꝓhibitum illis eſt: & inſanire: & inſanientibus ſe ſimiles reddere. SO. Si igitur quæ di
cis: intelligo: eſt quædam orationis: & narrationis ſpecies in qua uir optimus cũ quid dicturus eſt/
enarrat: & alia quędam huic diſſimilis: q̃ ſeruat q contra: ac ille natus atq; nutritus eſt. ADI. Qua
les uero hæ ſunt? SO. Videtur mihi uir moderatus qñ ĩ narratiõe deuenerit ad aliquã uiri boni: uel
orationem/uel actionẽ: perinde: ac ſi ipſe ille eſſet ꝓnunciaturus: & ſine ullo rubore: aut dedecore:
imitationem huiuſmodi ſuſcepturus. Maxime quidem: & ut plurimũ imitans uirum bonũ/prudẽ
ter: & ſine errore agentẽ: rarius aũt: ac minus: morbis/uel amore labãtẽ/aut ebrietate: aut caſu quo
uis alio. Quãdo aũt ad aliquẽ indignũ ſe uenerit: nolet: ut arbitror dedita opera ſimilẽ ſe deteriori
prębere: niſi breuiter quidẽ: & cũ boni quicquã peragit. Sed erubeſcet: cum rudis ſit ad hos imitã
dos: & ęgre ferat deteriorũ figuras induere: ſpernẽs imagines huiuſcemodi: niſi forte ioci oblecta
mẽtiq; cauſa id fecerit. ADI. Non iniuria. SO. Nõne igitur narratiõe utetur tali/qualem pauloãte
in uerſibus Homeri dicebã? eritq; oratio ſua particeps utriuſq;: imitationis uidelicet: & narratiõis
alterius. Exigua uero pars imitationis lõga in oratione erit. Dicone aliqd an nihil. ADI. Dicis cer
te: qualẽ neceſſe eſt eẽ rhetoris iſtius figurã. SO. Nõne igitur qui talis nõ erit: quo erit ineptior: & ĩ
doctior: eo plura narrabit: & oĩa imitabitur: nihilq; ſe indignũ eẽ exiſtimabit. Quare oĩa imitari ag
gredietur: & in conſpectu quidẽ multorũ: ea præſertim quæ paulo ante cõmemorabamus. Toni
trus: murmura uentorũ: & grãdinis: axis rotarũ: tubarũ: tibiarũ: fiſtularũ: & omnium deniq; orga
norum ſonitus. Præterea canũ: pecudũ: & auiũ uoces. Eritq; huius oratio uniuerſa pene per imita
tionẽ: uoce: ac geſtu: uel paulum quid narrationis habebit. ADI. Neceſſariũ quoq; iſtud. SO. atq;
hæ ſunt oratiõis ſpẽs duæ: quas ſupra dicebã. ADI. Sunt plane. SO. Nõne ipſarum una quidẽ pa
rum quid mutationis habet: & ſiquis decentem conſonantiam: & rhythmum orationi tribuat: fer
me ad eandẽ orationis formã ſemp dicẽdum eſt recte loquẽti: atq; in una inſup conſonãtia? exigue
nanq; mutatiões: eodẽq; modo in rhythmo ferme cõſimili. ADI. Oĩno ſic ſe res habet. SO. Quid
aũt alterius ſpẽs? nõne contrariis indiget. Omnibus uidelicet conſonãtiis: oĩbuſq; rhythmis: ſi pro
prie dicẽda eſt: cũ multas: & uarias habeat mutationũ formas. ADI. Sic eſt oĩo. SO. Nõne; & poe
tæ: & alii oẽs q aliqd dicũt: uel hac una dicẽdi figura utũtur: uł altera: uel utriſq; cõmixtis? ADI. Ne
ceſſe eſt. SO. Quid igitur faciemus. Vtrum has oẽs in ciuitate ſuſcipiem?: uel alterã ſimpliciũ: uel
permixtam? ADI. Si in mea optione conſtiterit: ſimplicẽ decori imitatricẽ. SO. Atqui o Adimãte
mixta quæq; iocunda eſt: multo aũt iocũdior pueris: & pædagogis contraria illius quã tu eligis: &
plurimę turbæ. ADI. Iucũdiſſima prorſus. SO. at forte: ut arbitror: rei. p. noſtræ cõuenire eã non
exiſtimabis: qm̃ non ſit duplex uir neq; multiplex apud nos: quãdoquidem ſinguli ſingula faciũt.
ADI. Nõ conuenit certe. SO. Nõne igitur ſola ĩ ciuitate huiuſmodi coriariũ inueniemus dũtaxat
corium eẽ: nõ gubernatorẽ præterea. Et agricultorẽ dũtaxat agricultorẽ: non inſup iudicẽ. Militẽ
quoq; militẽ: non etiã: nummularium. Cæteroſq; eodẽ modo. ADI. Vera hęc ſunt. SO. Siquis er
go in noſtram urbem: uenerit: qui præ ſapientia in oẽs poſſit ſeſe uertere formas: & oĩa imitari: tuo/

lueritq; eius poemata oſtẽtare/uẽerabimur quidẽ ipſum/ut ſacrũ/admirabilẽ/& iucũdũ. Dicemus aũt nõ eẽ eiuſmodi hoĩem in re.p.noſtra:neq; fas eſſe/ut inſir. Mittemuſq; in aliá urbẽ/unguẽto caput eius perungẽtes/lanaq; coronátes. Nos aũt auſteriori minuſq; iucũdo utemur poeta fabularũ q; fictore/utilitatis gratia/qui decori nobis orationẽ exprimat:& quæ dicunt̃ dicat in his formulis quas a principio ꝑ legibus tulimus/qñ milites erudire aggreſſi ſumus. ADI. Ita prſus:ſi eẽt in nobis:efficeremus. SO. Videmur iam o amice ſatis de ea muſicæ parte dixiſſe:q̃ circa oratiões fabulaſq; uerſatur. Ná & quã dicẽda ſunt/& q̃uo expoſuimus. ADI. Mihi quoq; idẽ uidetur. SO. Reſtat de cantus:& melodię rõne diſſerere. ADI. Certe. SO. An non oĩs iam inueniret q̃ nobis de his dicẽda ſunt:qualia eẽ oporteat:ſiquidẽ antedictis concinere debeamus. Tum Glauco arridens:ego inquit extra omnes eẽ uideor. Non.n.ſatis in præſentia poſſum coniicere:qualia dicẽda ſint. SO. Opinamur tñ oino hoc primũ nos poſſe dicere melodiam ex tribus cõſtare:oratione: harmonia: rhythmo. GLA. Hoc equidẽ poſſum. SO. Nõne melodię pars oratio nihilo differt ab oratiõe illa quæ ſine cantu eſt:quo ad hoc/ut oporteat in eiſdẽ formulis exprimi:de quibus pauloante dicebamus:& eodem modo. GLA. Vera loqueris. SO. atqui harmonia:& rhythmus orationẽ ſequi debent. GLA. Quidni? SO. Quinetiá lamẽtatione luctuq; dicebamus in orationibus nos minime indigere. GLA. Non certe. SO. Quæ ná igitur querulæ harmoniæ ſunt? Dic mihi. Tu enim muſicus es. GLA. Lydiæ mixtæ:lydiæq; acutæ:cæteræq; huiuſmodi. SO. Nõne remouẽdæ hę ſunt. Inutiles enim etiá mulieribus:quas oporter decentes eẽ:ne dũ uiris. GLA. Valde quidẽ. SO. Præterea uinolẽtia:mollities:& pigritia cuſtodes minime decent. GLA. Minime. SO. Quænam igitur molles & temulẽtæ harmoniæ. GLA. Ionicę:& lydiæ:quotcũq; chalare.i.relaxę remiſſæq;:& reſolutę uocãtur. SO. His igitur o amice num quoquo modo uteris ad militũ utilitatẽ. GLA. Nullo mõ. Sed uidet̃ iam tibi reliqua eſſe Dorica & Phrygia harmonia. SO. Haud equidẽ harmonias noui:ſed ſuſcipe harmoniá illá quæ:ut decet imitat̃ fortiter euntis in prelium:& ad quodlibet negociũ uiolentum uiriliter ſe gerentis/uoces:atq; accentus:& periclitantis:ſiue in uulnera:ſiue in mortẽ irruẽtis ſiue in aliá grauem ſortẽ incidentis:in oibus iſtis fortuná cõſtanter atq; uiriliter ꝓpulſantis. Aliaq; iterũ ſuſcipere harmoniá quæ uoces imitatur atq; accentus hois in tranquilla:& minime uiolenta actiõe uerſantis/uel aliquid alicui perſuadentis:& ſupplicantis/uel uotis deo/uel doctrina/& admonitione homini. Vel econtra hois alii ſupplicãti:aut docẽti/aut diſſuadẽti facilẽ ſe prebentis:& qui licet uoti compos ſit factus/nõ tñ ſuperbia efferat̃:ſed in his oibus temperatæ:& modeſtæ ſe gerat ſortemq; utráq; recte ferat:haſq; duas ſequatur/harmonias:uiolentiá: uoluntariá:fortunatorum:infortunatorũ:temperantiũ:ac fortium. Et oino quęcũq; ipſorũ accentus pulcherime imitãtur. Has oẽs ſuſcipe harmonias. GLA. At uero non alias eligi iubes:q̃ eas quas ego ſupra dicebá. SO. Non igitur opus erit nobis in cantibus/& melodiis harmonia quæ multis cõſtat chordis/oibuſq; concentibus. GLA. Nõ ut mihi uidetur. SO. Ergo trigonũ/& pectidarũ/& quorũcũq; inſtrumentorũ:q̃ multis conſtant cordis/& plurimis cõſonãtiis/fabros nõ nutriemus. GLA. Nõ/ut uidemur. SO. Quid aũt tybiarũ fabros/& tybicines in ciuitate ſuſcipies? an non inſtrumẽta multarũ chordarum/harmoniarũq; oium:tybiam imitant̃? GLA. Patet. SO. Lyra itaq; reſtat:& cithara in ciuitate utilis:& fiſtula in agris paſtoribus cõmoda. GLA. Ita ratio nobis oſtendit. SO. Nihil alienũ inducimus o amice/dũ Apollinem ipſum/& Apollinis inſtrumẽta Marſyæ ipſi/& organis q̃ Marſyæ ſunt præponimus. GLA. Non per Iouẽ/ut mihi uidetur. SO. Per canẽ ipſum ſenſim:& cláculũ purgare cœpimus ciuitatem:quá ſupra nimiis delitiis deditá dicebamus. GLA. Ipſi nos uidelicet tẽperate agẽtes. SO. age purgemus/& reliqua. Sequitur ad ea quę de harmõiis dicta ſunt/ut rhytmos ita proſequamur/ne ꝑ uarios admodũ circumuagemur:neue ꝑ quaſlibet baſes. Sed q uitæ fortis/& tẽperatæ rhythmi ſũt/dinoſcamꝰ. Quibꝰ cognitis pedẽ cãtũq; cogamꝰ orõnẽ hmõi uiri ſeq nõ orõnẽ ſeq pedẽ/& cantũ. Qui uero ſint rhythmi tales/tua intereſt declarare/queadmodũ harmõias expoſuiſti. GLA. Per Iouẽ quid dicá/nõ habeo. Quod.n.tres quædá ſpẽs ſunt/ex quibus baſes texunt̃ atq; flectunt̃/queadmodũ in uocibus/quattuor/unde oẽs harmonię conficiunt̃ aiaduerterim dicere poſſem. Quales autẽ qualis uitæ imitationes ſint/aperire nequeo. SO. At de his quidẽ cũ Damone deliberabimus/q̃ nam pedũ ꝓgreſſiones ꝓpriæ ſint illiberalitatis/petulantiæ/inſaniæ:ac reliquæ prauitatis:que rhythmi contrariis cõgruant. Arbitror aũt audiſſe quáuis non ſatis aperte cum ipſe baſem quádá pedũ bellicoſam nominaret/compoſitá dactylum atq; etiá heroicũ:quẽ neſcio quomodo digerebat/ſupraq; infraq; ęqualẽ in breuẽ longumq; effectũ. Vtq; exiſtimo iambũ & alium quẽdá trocheũ apellabat. Longitudines aũt/& breuitates adhibuit. Et in aliquibus iſtorũ arbitror eũ uituperare/uel laudare ductiones pedis:nõ minus q̃ rhythmos ipſos/uel aliqd ex utriſq; cõmixtũ. Neq; enim declarare ſatis hęc poſſum. Verũ hæc/ut dicebam in Damonẽ ipſum reiecta dilataq; ſint. Prolixa quippe oratione ad hæc diſtinguenda opus eſſet. Nunquid putas? GLA. Prolixa per Iouem. SO. Hoc autẽ ita diſcernere potes:quod concinnitas atq; ineptitudo cõgruitatem:& incõgruitatẽ rhythmi ſequitur. GLA. Quidni? SO. Atq cõgruũ quidẽ pulchram orationẽ

ſequitur:& tanq̃ ſimile imitatur. Incongruum uero contrariam. Quineriam conſonum ipſum: &
diſſonum eodē modo: ſiquidem rhythmus & harmonia ut pauloante dictū fuit orationē ſequun
tur/non ipſa oratio rhythmū & harmoniā ſequit̃. G L A V. Certe orationē ſequi hęc debent. S O.
Quid uero loquendi modus ipſaq; oratio? nonne animi affectionem ſequitur? G L A V. Abſq; du
bio. S O. Orationē uero cætera quoq; ſequitur. G L A V. Nēpe. S O. Sermonis itaq; decor conſo/
nantia uenuſtas & rhythmi cōgruentia affectionē animi moderatā ſequunt̃/quā euethiā appellant:
non eā dico: quā ſæpe cū inſcitia quādā ſit blanda quadā deriſione bonitatē nominamus ſub noīe
boni moris/fatuitatē quādam ſignificantes. Immo uero eam euethiā inq̃: quæ reuera cogitationē
ſignificat more optimo præditā. G L A V. Sic eſt oīno. S O. Nōne igit̃ ubiq; hæc iuuenes ſequi de/
bent ſi rē ſuam agere uolunt? G L A V. Debēt equidē. S O. Eſt autē ars pingendi uniuerſa horū ple
na & omne huiuſmodi artificiū plena quoq; texēdi facultas: & uariorū ingenioſitas operū: ſtudiūq;
edificādi: omnis præterea cæterorū ſupellectilum inſtrumētorumq; effectio: quin & corporū plan
tarūq; natura. Porro in omnibus iſtis/aut condecētia quædā ineſt aut indecētia. Et indecētie quidē
& rhytmi inconcinnitas: atq; diſſonantia ſermonis turpis/& improbi moris ſorores ſunt: cōtraria
uero cōtrarii/temperati: & optimi germana & imitationes quædā ſunt. G L A V. Eſt ut dicis. S O.
Nunquid poetis ſolis inſiſtēdū? cogendūq; ut imaginē boni moris in ſuis poematis exprimant: uel
apud nos non ſcribant? An præterea curandū ne artifices alii mali moris ſimulachrū aliquod: non
bene caſtigatū opus/liberale/deforme: & indecens: ſiue in figuris animaliū/ſiue in edificiis/ſiue in
quouis alio artificio faciant. Vel ſiquis hoc præſtare non pōt/ne quid apud nos agat/ prohibēdus:
eſt: ne in prauitatis imaginib⁹ nobis enutriti cuſtodes tanq̃ ĩnoxio gramine/& multa quotidie pau
latim a multis decerpētes paſcenteſq;/ unū aliquod maximum malū ignari in animo contrahant.
Quāobrem illi inquirendi ſunt artifices qui naturali quædā induſtria poſſint tanq̃ per ueſtigia ex-
primere pulchri ipſius decoriq; naturam: ut tanq̃ in loco ſalubri habitantes iuniores undiq; adiu-
uent̃: quādo quidē a pulchris honeſtiſq; operibus ſiue ad oculos ſiue ad aures eorū honeſti aliquid
peruenit: ueluti ſuauis aura quædam a locis ſalubribus/afferens ſanitatem: quæ quidē ſtatim aſſua-
re a primis annis incipiens: ſenſim animos hoium in ſimilitudinem/amicitiā/ & ↄcordiam/honeſte
orationi rationiq; cōciliat. G L A V. Egregie admodū iſto pacto nutrirent̃. S O. Ob hanc igit̃ cau-
ſam glauco ex ipſa principali ſecundū muſicā nutritiōe: rhythmus & harmonia interiora animi pe
netrant: pulſantq; uehementiſſime animum/decorā quandam figuram ferētia: per quā decorus: &
pulcher efficitur/quiſquis recte in muſica eruditur: contra uero ſi contra quis fuerit educatus. Et
quoniam rurſus deficientia/neq; recte fabricata aut non bene orta accutiſſime ſentiet: qui illic quē
admodum oportet nutritus fuerit/merito egre hæc ferens/pulchra quidem laudabit: eaq; amans:
auideq; arripiēs/ipſis aletur/ac bonus inde efficiatur & pulcher. Turpia uero iure uituperabit/ode
ritq;/etiā in ea etate in qua rationē nondū ſuſceperit. Aduentantem/deniq; rationē/qui ita nutritus
erit/libenter amplectetur: eā ex ipſa propinquitate/familiaritateq; prorſus agnoſcēs. G L A V. Mi
hi quoq; harum rerū gratia in muſica nutriendi uidētur. S O. Quēadmodum tunc profecto litte/
ras ſatis recte callemus/quādo elementa nos non fugiunt/pauca quidē in omnibus quibuſcūq; in-
ſunt: neq; in paruis/ neq; in magnis ea ſpreuimus/tanq̃ non oporteret intelligere/ſed ubiq; diſcer-
nere illa ꝓpoſuimus/utpote qui prius grāmatici futuri nō ſimus: q̃ nos ita cōparauerimus. G L A.
Vera loqueris. S O. Imagines prĕterea litterarū ſicubī uel in aquis uel ĩ ſpeculis appareāt: nō prius
cognoſcemus q̃ ipſas litteras nouerimus. Eſt enim hoc artis & exercitationis eiuſdē. G L A V. Eſt
ut dicis omnino. S O. Quorſum hæc inq̃? Nēpe eadē ratione/neq; muſici prius erimus uel nos uel
ipſi quos ad urbis cuſtodiā erudimus/q̃ tēperantie ſpecies: & fortitudinis/liberalitatis: & magnifi-
centie/ & quæcūq; harum ſorores ſunt ipſiſq; contraria cognouerimus/ubicunq; inſint/ita ut & hęc
& ipſorum imagines quibuſcunq; inſunt/perſentiamus. Neq; in paruis neq; in magnis contēpſeri/
mus: ſed eiuſdem eſſe putauerimus: & artis & ſtudii. G L A V. Neceſſe eſt oīno. S O. Si quo in hoīe
hæc cōcurrant: ut in animo pulchri mores inſint: & in corporis ſpecie illis ſingula correſpondeant
conſentiantq; eandē ſuſcipientia rationem: pulcherrimum hoc erit ei qui inſpicere poſſit/ſpectacu
li. G L A V. Valde quidē. S O. Atqui quod maxime pulchrum/& amabile maxime. G L A V C O.
Prorſus. S O. Tales quoſdam homines maxime uir muſicus adamaret: ſiquid uero abſonū aduer/
teret/minime. G L A V. Non certe ſi defectu animi diſſonaret: ſiquid uero dumtaxat deeſſet cor-
pori: ſufferret quidem adeo/ut diligere gratulariq; uelit. S O C R A. Intelligo equidem: quia ta-
les quidam uel amantur abs te/uel amati iam ſunt. Atq; aſſentior. Sed hoc mihi dicas. Eſt ne ul-
lum temperantie cum reſoluta uoluptate commercium? G L A V C O. Quo nam pacto? Quip-
pe cum uoluptas huiuſmodi non minus/q̃ dolor mentem e ſuo ſtatu dimoueat? S O C R A. Aliis
uero uirtutibus. G L A V C O. Minime. S O C R A. Quid autem petulantia intemperantiaq; ha-
bent cum excedente uoluptate communionem. G L A V C O. Maxime omnium. S O C R A. ha-
beſne maiorem & uehementiorem uoluptatem qua quæ circa uenerea? G L A V C O. Neq; uehe/

mentiorē ullā habeo/neq; furioſiorē.SO.Rectus aūt amor ipſa ſui natura tēperate & muſice amat
pulchrū atq; decorū.GLAV.Prorſus.SO.Nihil ergo furioſum uel intēperātie proprium recto
amori eſt admouēdū.GLAV.Non certe.SO.Neq; igitur iūgēda illi eſt uoluptas ipſa uenerea:
neq; in ea cōmunicare debent amatores cū legittime dilectis adoleſcētibus/amanteſq; cū amatis.
GLAV.Per iouē nullo modo o Socrates.SO.Sic igit̃ ut uidet̃ in ciuitate recte inſtituta legē con/
des/amatorē amare:una eſſe: & tangere amatū/ſi perſuaſerit tanq̄ filium/honeſtorū cauſa. Atq; in
omnibus ſic uerſari cū eo quē amat/ut nihil unq̄ præter honeſtū uideatur ab adoleſcēte requirere.
Si cōtra faciat/uituperiū ſubeat/tanq̄ qui nihil oīno ſapiat muſicū nihil pulchrū.GLAVCO.Sic
prorſus.SO.Nonne tibi uidetur finē ſuū iam ſermo de muſica cōſecutus?Quo enim finiri debet
iam applicuit.Oportet enim muſicā in amatoria pulchri finiri.GLAV.Aſſentior equidem.SO.
Poſt muſicā uero gymnaſtica exercendi ſunt iuuenes.GLAV.Quid ni?SO.Oportet enim:& in
hac per omnem uitam diligēter a pueris educari.Id autē ita ſe habet quodāmodo:ut opinor.Ani/
maduerte:& tu.Mihi quidē non uidet̃ bene affectū corpus/uirtute ſua/bonū animū facere:ſed cō/
tra bñ affectus animus/uirtute ſua corpus quoad fieri pōt/optimū reddere.Tibi uero quidnam ui
detur?GLAV.Quod & tibi.SO.Nonne ſi poſtq̄ mentē ſufficienter inſtruxerimus/trademus ei/
ut quæ ad corpus pertinēt/diligenter & exacte inquirat & curet:nos autē quaſi quaſdam formulas
proponemus ne longiores ſimus recte utiq; faciemus?GLAV.Omnino.SO.Ab ebrietate/itaq;
ipſis diximus abſtinēdū.Vnicuiq; enim magis cōcedit̃ q̄ cuſtodi:ut ebrietate grauatus ubi terrarū
ſit/neſciat.GLAV.Nēpe ridiculum eēt/cuſtodē īdigere cuſtodē.SO.De cibis autem quid dice/
mus?Athlete enim hi uiri ſunt & maximi quidē certaminis.Nonne.GLAV.Maximi plane.SO.
Nunquid aliorū athletarū habitudo cuſtodibus conueniens eſſet?GLAV.Fortaſſe.SO.At uero
ſomnolenta hæc eſt:& ad ualitudinem dubia.An non uides qđ uitam edormiunt?& ſi parū quidē
ab inſtituto uictu diſcedūt/grauiter egrotāt exercitatores huiuſmodi.GLAV.Video equidem.
SO.elegantiore igit̃ aliqua exercitatione opus eſt bellicoſis athletis/quos tanq̄ canes inſomnes eē
oportet:& q̄ accutiſſime uidere/atq; audire:& multas mutationes in exercitu:aquarū/ciborū/eſtus
& frigoris ita perpeti:ut ſe a morbis defendant.GLAV.Ita mihi uidetur.SO.Optima igit̃ gym
naſtica ſoror eēt ſimplicis muſice:de qua pauloante tractauimus.GLAV.Quomodo iſtud.SO.
Simplex utiq; & conueniēs gymnaſtica/militū exercitatio.GLAV.Quo pacto.SO.Ab homero
quidem id diſcere poſſumus.Noſti enim quēadmodū in belli expeditiōibus in eorum mēſis/neq;
piſces ipſis parat q̄uis ipſi in heleſponto mari eſſent/neq; elixas carnes/ſed aſſas:quæ facilius a mili
tibus præparant̃.Vbiq; enim facilius eſt/ut ita loquar/ipſo igne uti/q̄ uaſa circūferre.Neq; unq̄ ua
riorū condimētorū/ut arbitror homerus meminit.Sed hoc & alii ſciunt/quicūq; exercētur/qđ cui
corpus robuſtum eſſe debet/a cunctis huiuſmodi rebus eſt abſtinēdum.GLAV.Recte quidē:&
ſciunt:& abſtinēt.SO.Syracuſanas/itaq; o amice menſas & ſicula/ut uideris admodū uaria nō lau/
das abſonia:ſiquidem hæc ita tibi recte ſe habere uidentur.GLAVCO.Non certe ut mihi qui/
dem uideor.SO.Vituperas & corinthium luxū blandietium puellarum in his qui optima corpo/
ris habitudine futuri ſunt.GLAV.Summopere.SO.Quī etiam athica bellaria cōdimētaq;/quæ
iocunda plurimis & delicata uidentur.GLAVCO.Neceſſe eſt.SO.Omnem enim/ut exiſtimo
huiuſmodi uictum ſi ſimilē eſſe dicemus melodie & cantilene:quæ in omni genere harmonie om
nibuſq; rhythmis uerſantur/recte nimium comparauerimus.GLAVCO.Plane.SO.Ibi quidē
Intemperantiam/uarietas parit:hic morbum.Simplicitas autē ſecundū muſicam in aīs temperan
tiam:ſ̃m uero gymnaſticam in corporibus ſanitatem.GLAVCO.Veriſſima loqueris.SO.In
tēperantia uero & morbis in ciuitate multiplicatis:& iudicum & medicorū ope plurimum indige
mus.Vnde iudiciaria & medicina in præcio habētur:quando & liberi multi his ſummopere ſtude
ant.GLAVCO.Quid ni?SO.Igitur male & turpis diſcipline in ciuitate nullam maiorem potes
cōiecturam capere/quā ſummis iudicibus/ac medicis indigere/nō modo abiectos homines & me/
chanicos/ſed eos etiam qui liberali diſciplina educatos eſſe ſe gloriantur.Nonne turpe uidetur &
male educationis magna coniectura/ut cogamur ob proprie uirtutis inopiam/iuſticia uti externa
ab aliis uidelicet tanquā dominis:& iudicibus iuſte operari/compulſi.GLAVCO.Omniū pro/
fecto turpiſſimum.SO.An non hoc quoq; turpius eſſe putas?quando aliquis non modo omne ui/
te tempus in iudiciis:tum accuſando/tum defendendo conterit:ſed & rudi quadam elatus iactan
tia in his ipſis negociis gloriatur:quaſi ſit potens ad iniuriam inferēdam:ſuiſq; uerſutiis/uſq; adeo
tergiuerſari ualeat:ut nullas iniuriarum ſoluat pęnas qui ſæpe minimarum uiliſſimarumq; rerum
cauſa/tam anxium ſubit negocium:ignorans quanto præclarius ac melius eſſet/ita ſe comparare/
ut nihilo indigeret iudice dormiente.GLA.Certe hoc illo turpius eſt.SO.Abſurdū præterea eſt
æſtimandum eſt homines medicis egere non ad uulnera ſananda dumtaxat:morboſq; curandos in
tēperie aeris:& caſib⁹ cōtingētes:ſed plurimū ad deſtillationes & ſpiritus interioris ītumeſcētis ipe
tū ob mollitiē:atq; deſidiā:& quē ī uictu ſupra dānauimus luxū.Quib⁹ effectū ē:ut hoīes lacunarū

instar aqua

inſtar aqua flatuq; exuberātiũ/nimis oppleti coegerint peritos eſculapii ſucceſſores morbos quoſ/dam nouo nomine/deſtillationes/inflationes/uiſcerũ crepitus/appellare. GLAV. Noua ſane hæc morborum nomina nimiumq; abſurda. SO. Hæc/ut arbitror eſculapii tēpore non erant. Quod hinc plane cōiicio/ qđ eius filii apud troiā/poculũ patrocli iuſſu oblatum ſaucio eurypilo non dāuarunt:cũ tñ in eo mixta eſſet prandio uino farina & inſup attritus caſeus:que pituitā augent. GLA. Profecto abſurdũ id poculum:minimeq; ita affecto cōueniens. SO. Nō ſi aduertis hac noſtra me/dicinaria facultate morboꝝ pediſſequa/ęſculapii ſectatores ante hærodicũ/ut fertur/minime uſos fuiſſe. Hærodicus aũt cũ eſſet exercitandorũ magiſter iuuenũ/effectuſq; eēt ualitudinarius/ miſcēs gymnaſticam medicine/primo quidē ſeipſum/deinde & poſteros multo tedio lōgo affecit. GLA. Quo nam pacto. SO. Longam quippe ſibi mortem præſtitit. Nam dũ morbũ ſubſequeretur ad mortem terminaturũ/neq; curare:ut opinor/ſe poterat/& medele ſtudio occupatus omiſſis reliqs actionibus uitam in hac corporis indulgentia conterebat:male quidē affectus ſi paulo a conſueto uictu diſcederet:neq; facile tamē nature cedens/ atq; ita hac ſapientia uiuens ſenex deceſſit e uita. GLAVCO. Egregiam palmā ex arte ſua reportauit. SO. Nēpe quā decebat reportare illũ: qui ignorabat eſculapiũ non ignorantia quidē & imperitia generis huius medule/ſuis poſteris ipſum non oſtendiſſe:ſed quoniam cognoſcebat in ciuitate optime gubernata/cuiq; opus ſuum aſſigna/tum eſſe:qđ perfici neceſſe ſit. Nec ulli ſupereſſe ocium/ut per omnē uitā ualitudinarius in corpo/ris curatione uerſetur. Quod quidē/modo quodā ridiculo in artificibus animaduertimus: in illis uero qui opulenti feliceſq; cenſentur/nequaq̄. GLAV. Quomodo iſtud? SO. Faber ſi quando in morbum incidit/breuē a medico curationem exigit:uel per uomitũ/uel defluxum uētris/uel uſtionem/uel inciſionem. Si quis autē diuturnam illi uictus obſeruationem præcipit/capitiſq; ſuffarcinationes cæteraq; huiuſmodi/ ſtatim obiicit non eē ſibi ad egrotandum ociũ:neq; præſtare ſibi/ita ui/tam trahere continuis curationibus incũbenti/ſuũq; opificium negligēti. Deinde medico hoc di/miſſo ad conſuetum uictum reuertēs/ſi conualeſcit/ſuũ opus exequit:ſin autē corpus ſuſtinere morbum nequit/uita functus a negociis liberatur. GLAV. Ita profecto medicinis uti artifici cōueni/re uidetur. SO. Atq; iccirco/opus illi propoſitum eē dixi/qđ niſi peragat/uiuere ipſi non præſtat. GLAVCO. Conſtat. SO. Diues autē ut diximus/opere nullo urgetur:a quo quando ui arceat: non amplius ſit ei uiuēdum. GLAV. Nullo prorſus/ut fertur. SO. Phocylidem. Forte non audis dicētē quēadmodum oportet uirtutē exercere/quādo uiuēdi facultas iam ſuppetit. GLAVCO. Arbitror autē & prius. SO. Nihil in hoc illi aduerſemur. Sed ipſi nos doceamus/utrũ id hoc pacto meditari diues debeat/alioquin ſi in morborũ nutritione tēpus terat non ſit illi uiuendũ. Fabrili ſi quidē arti ac cæteris impedimento id eſt. Nam ab opere mētē diuertit. Præceptum uero phocyli/dis nihil impedit. GLAVCO. Per iouē/ferme omniũ maxime/ſi ultra gymnaſticam/ſuperuacua iſta curatio corporis producatur/nos occupat. SO. Etenim rei familiari & militari/& urbanis om/nibus magiſtratibus obeſt plurimũ. Quodue deterrimum eſt/diſcendi ſtudium & omnē intelligē/di/meditandiq; diligētiam impedit:dum capitis dolores ſemp & uertigines ſuſpicat:ſtudiumq; ſa/pientie cauſatur:quaſi ex eo iſta naſcantur. Quāobrem ad uirtutis exercitationem /probationēq; nobis omnino impedimēto eſt. Efficit enim ut ſemper egrotare putemus:neq; deſinamus/unq̄ de habitu corporis queri. GLAVCO. Conſentaneum eſt. SO. Hæc utiq; cognoſcētē uicimus eſcu/lapium:hominibus natura educationeq; bñ ualētibus:deinde uero morbo quodam exterius illato & ſubito egrotantibus eam oſtendiſſe medicinam:qua pharmacis:& inciſionibus infirmitas tolle/retur:uidelicet cōſueto deinde uictu ſeruato/ne ciuilia negocia diſturbaret. Corpora uero penitus interiori corruptione morboſa nequaq̄ aggreſſum fuiſſe diligentia uictus & diuturna obſeruantia in uita producere:ita ut & male uiuerent homines:& ualitudinarios/ut conſequens eſt/filios gene/rarent. Neq; uero illum cēſuiſſe curandũ/qui non poſſet in cōſtituto & ſolito uictu ac regula uiuere: tanq̄ neq; ipſi/neq; ciuitati id conferat. GLAV. Ciuilē uirum dicis eſculapium extitiſſe? SO. Con/ſtat plane:filiiq; ipſius talē eum fuiſſe teſtantur. An ignoras illos apud troiam in rebus bellicis cla/ruiſſe:q̄q̄ & medicine ſtudio/quemadmodum ego dicebā; utebantur. Nō meminiſti qđ menelao pandiri manibus uulnerato/cruorem uulneris abſterſerunt:& unguentis mitigantibus perunxe/re. Legem uero certam circa cibos ac potus nihilo magis q̄ eurypilo pręſcripſerunt:quaſi pharmaca ad curandos ſufficerent homines qui ante eccepta uulnera:& firmi corporis habitu & uictu moderati fuiſſent:licet protinus dictum illud poculum ebibiſſent:homines autem & natura:& incon/tinentia morboſos:uiuere/neq; iis ipſis/neq; aliis conferre putabant. Neq; circa illos uerſari artem neq; eſſe curandos etiam ſi mida locupletiores eſſent. GLA. Scitos ad modũ uiros fuiſſe perhibes eſculapii filios. SO. Decet ſane/q̄q̄ nobis tragedi & pindarus non teſtificantes eſculapium ferunt apollinis filiũ extitiſſe:atq; auro inductum ad hominē pecunioſum cũ extrema egritudine ad mor/tem ferēte opprimeret:in uitā reſtituēdũ. Vnde & fulmine illũ pcuſſum. Sed nos propter illa quæ ſupra diximus illis hæc utraq; nō ɔcedimus. Immo ſi dei filius fuit/lucri turpis auidũ fuiſſe negabi/

rous/ſin turpis/auidus lucri/dei fuiſſe filium reiiciemus.GLA.Probe quidē iſta dicunť.Sed de hoc quid ais o Socrates? An non bonos medicos habere oportet in ciuitate? Eſſent aūt tales maxīeqꝫ qui cūqꝫ fuiſſent cū ſanis.plurimis/plurimiſqꝫ egrotātib⁹ ꝯuerſati.Iudices itē ſimiliter/q uaria hoium ingenia eſſent expti.SO.Et ualde quidē bonos dico.Sed nunquid intelligis/quos tales eſſe arbitror? GLAV.Si dixeris.SO.Tētabo equidē.Tu tñ nō ſimilē rē ſermone eodē īterrogabas.GLA.Qua rōne.SO.Medici quidē ſufficientiſſimi euaderent/ſi ab ineunte etate ultra diſcēde artis ſtudiū inter plurimos corpore male affectos cōuerſarenť:ipſiqꝫ omni morborꝫ genere laborarēt: naturaqꝫ imbecilla eēnt.Neqꝫ enī corpus/ut arbitror/corpore curant.Impoſſibile nāqꝫ eſſet/ipſa qñqꝫ mala uel fuiſſe uel eſſe:ſed aīa corpus curāt.An non fieri pōt/ut quæ fuerit ſitqꝫ mala/bene aliquid curet? GLA.Recte quidē.SO.Iudex autē o amice ipſo aio ipſi aio imperat.Nonne poſſibile eſt a pueritia animum aliquē cū malis animis cōuerſatū & iniuſta queqꝫ facinora operatū/acute deniqꝫ ex ſeipſo aliorū ſcelera coniectare quēadmodum ex ipſo corpore morbos? Nū inſontē ipſum imperitūqꝫ malorū morum/dū eſſet iuuenis extitiſſe oportet/ſi bonus & honeſtus exiſtens iuſta ſincere eſt iudicaturus.Quapropter modeſti hoīes/dū iuuenes ſunt/ſtolidi eſſe uidenť:& qui facile ab iniuſtis decipi poſſint:tanꝗ qui non habeāt in ſeipſis eadē/quæ habēt iprobi/affectuū/exēpla malorū.GLA.Omnino certe id patiuntur.SO.Verū enimuero non iuuenē/ſed ſenē eſſe bonum oportet iudicē:qui ſero quale quid iniuſticia ſit/didicerit:tanꝗ qui non ꝓpriā in animo ſuo cā ſenſerit/ſed alienam in alienis animis longo tēpore nouerit:atqꝫ iccirco cuiuſmodi ſit malū diſcernat/ſciētia potiuſqꝫ ꝓpria experientia iudicās.GLA.Generoſiſſimus certe iudex huiuſmodi eſſe uidetur.SO.Et bonus præterea qđ ipſe querebas.Qui enim bonū habet remouet & animū bonus eſt.Verſutus autē ille ac mala ſuſpicans:qui multa agit iniuſte:ſagaxqꝫ & ſapiens habetur/qñ cum ſui ſimilibus uerſatur/cautus caliduſqꝫ apparet/cū ad exēpla quæ in eo ſunt/mentē dirigens ſibi ſatis caueat.Quādo uero bonis ſenioribuſqꝫ adheret/fatuus:cū ultra ꝗ decet diffidat:ſanūqꝫ & ſincerꝫ morē ignoret:quippe qui exēpla illius non habeat.Cū uero frequentius cū malis ꝗ cum bonis uerſeť/ſepius quoqꝫ ſapientior ꝗ inſipientior ſibi aliiſqꝫ uideť.GLA.Vera proculdubio loqueris.SO.Non ergo talē quærere oportet iudicē tanꝗ bonū & ſapientē/ſed qualē pauloante dicebā.Prauitas enim/neqꝫ ſe/neqꝫ uirtutem cognoſcere unꝗ.Virtus autē naturæ tēpore addita diſciplina: & ſeipſam ſimul: & prauitatē intelliget.Non igiť malus/ut mea fert opinio/ſed hic ſapiens euadit.GLA.Mihi quoqꝫ ita uideť.SO.Nonne igiť & medicinam qualē diximus una cū huiuſmodi iudiciaria equitate in ciuitate/lege conſtitues/que quidē eos ciues qui natura/tū aīo/tum corpore bene ſe habent/enutriant:eorum uero qui tales non ſunt/quotcūqꝫ corpore deficiunt/mori ſinaūt:quotcūqꝫ autē malo ingenio procreati/inſanabiles ſunt/morte mulctent.GLA.Hoc fortaſſe & ipſis qui talia patiunť & ciuitati conducit.SO.Conſtat quinetiam curaturos iuuenes ne in iudiciarę uſum indigentiāqꝫ deſcēdant/ſimplici illa utentes muſica:ex qua naſci diximus tēperantiā.GLA.Cur non? SO.An non per eadem hæc ueſtigia muſicus gymnaſticā ſequens/ſi uolet aget/aſſequeturqꝫ/ut nihil egeat medicina niſi neceſſitas cogat.GLA.Aſſentior equidem.SO.Exercebit autem in gymnaſiis corpus/reſpiciēs magis ad animoſitatem naturæ/illāqꝫ excitans/ꝗ ad robur/neqꝫ quēadmodum athletæ alii corporei roboris gratia uictum inſtituet/laboreſqꝫ adhibebit.GLA.Recte admodum.SO.Qui ergo conſtituunt o glauco muſica/& gymnaſtica homines erudire/non ea cauſa qua multi exiſtimāt/ſtudia hæc aggrediuntur/ut hac quidem corpus/illa animum curent.GLA.Cur non? SO.Videntur utraqꝫ animi gratia plurimum exercere.GLA.Quo pacto? SO.An non uides/ut afficiant animum qui gymnaſticam per omnē uitā exercent:muſicam autē non attingunt:uel qui contra faciunt.GLA.De quo nam dicis? SO.De ruſtica inꝗ duritia ferocitateqꝫ:atqꝫ item de mollitie:& manſuetudine.GLA.Non equidem eos qui mera utuntur gymnaſtica/agreſtiores ꝗ oportet euadere.Qui autē dumtaxat muſica/molliores ꝗ eos deceat effici.SO.At qui uis ipſa agreſtis ad iracundæ naturæ animoſitatem pertinet:quæ ſi recte nutritur/fortis euadit/ſin autē ſupra ꝗ decet excreſcit/ferox/ut conſentaneū eſt ac dura.GLA.Aſſentior.SO.Quid autem uim ipſam mitem & manſuetam/nonne philoſophi natura habet: quæ ſi nimium coaleſcit/mollior fit ꝗ decet/bene autem ſi enutritur/ſuauis atqꝫ modeſta.GLAVCO.Eſt ut dicis.SO.Dicebamus autē oportere ipſos cuſtodes utraſqꝫ naturas habere.GLAVCO.Oportet ſane.SO.Nonne congruere inuicem & concinere oportet.GLAV.Quidni? SO.Eiuſqꝫ animus in quo hæc conſonant/temperatus eſt & fortis.GLA.Omnino.SO.Eius autem animus in quo diſſonant/timidus & agreſtis.GLAVCO.Et maxime quidem.SO.Quicunqꝫ permittit ut muſica animum ſuum aſſidue circūſonans occupet & demulceat:perqꝫ aures ueluti per infundibula harmonias infundat:quas ſupra cōmemorauimus/ſuaues/blandas/molles ac flebiles:atqꝫ etatem ſuam in modulis animum deliniētibus conſumit/is primū quidem.ſi quid iracundū habebat/ tanꝗ ferrum demollit:& utile ex inutile duroqꝫ efficit.Quando autem incumbit diutius/magis demulcet/poſt hoc iam liquefacit animum & reſoluit:donec deſtillando exhauriat animoſitatem omnem/exſcindatqꝫ tanꝗ neruos ex animo.Ex quo animum quaſi

ſegnem

ſegnẽ militẽ efficit. GLA. Sic eſt oĩno. SO. Ac ſi a principio hoĩem nacta ſit natura ſine animi ro-
bore/cito hoc pficit. Sin ãt aĩoſum uires animi frãgẽs ad irã reddit præcipitẽ: ut minimis qbuſq; of
fenſiunculis irritetur: ac facile iterũ efferueſcat. Vnde ex aĩoſis iracũdi/atq; moroſi effecti ſunt/mo
leſtia & faſtidio pleni. GLAV. Ita prorſus accidit. SO. Quod ſiquis gymnaſticę uictui exercitatio
niq; ſe dedat/muſica philoſophiaq; neglectis/primo quidẽ firmũ corporis habitũ cõſequtus animi
uiribus magnitudineq; replet: fortiorq;/q̃ eſſet/euadit. GLAV. Valde qdẽ. SO. Deinde ſi in hoc
ita perſeueret: ut nihil aliud agat: neq; muſam prorſus attingat/certe ſiquis erat eius in animo inſti
ctus diſcendi/flagrãs cupiditate/imbecillus/ſurdus/ac cecus efficit: utpote qui/neq; doctrinam gu
ſtauerit ullã/neq; indagationẽ rerũ/neq; ullam penitus rationẽ/neq; muſicã aliam. unde expergiſci
potuerit/coaleſcereq; i ſenſuſq; ſuos puros accipere. GLAV. Sic plane. SO. Rationi aduerſus/ut
arbitror/uir huiuſmodi & a muſis reddit alienus. Ac nulla ulterius perſuaſione rationibus inducta
utitur: ſed ui & agreſti ĩmanitate tanq̃ fera quædã ad omnia fertur: inq; inſcitia & ruditate ſine rhy
thmo & gratia: & urbanitate uiuit. GLAV. Omnino ſic ſe res habet. SO. Poſtq̃ duo hæc ſunt/ut
apparet/artes duas aſſererẽ deũ aliquẽ hoĩbus tribuiſſet muſicam & gymnaſticã ad animoſitatem/
philoſophicãue naturã: non ad animũ & corpus/niſi per accidens ſuerit: ſed ad illa/ut inuicem con
ſonarent intẽſa uidelicet/atq; remiſſa quatenus deceat. GLAV. Sic apparet. SO. Eum igitur qui
pulcherrime gymnaſticã cum muſica miſcet/moderatiſſimeq; hæc aĩo adhibet/merito abſolutiſſi
mum muſicũ diceremus & ſumma harmonia cõpoſitũ/magiſq̃ eum qui chordas una ɔtemperat.
GLAV. Et merito quidẽ o Socrates. SO. Nonne ergo huiuſmodi aliquo præſide ſemp in ciuitate
nobis opus erit. GLAV. ſi debet ſalua fore res. pu. GLAV. Erit certe ſummopere. SO. Hi er-
go diſcipline educationiſq; modi eſſent. Nẽpe choreas in horũ genere quis reponet: uenatiõeſq; &
canũ inſecutiões: gymnica item certamina & ęqueſtria. Ferme enim conſtat ſequi hæc iſta debere/
neq; inuẽtu difficilia fore. GLAV. Forte non ſunt difficilia. SO. Quid nobis præterea diſtinguen
dum? Nonne horũ omniũ/qui nã imperare debeant/qui parere. GLAV. Cur non? SO. Conſtat
quidem ſeniores imperare oportere/iuniores ſubeſſe. GLAV. Conſtat profecto. SO. Et hoc li-
quet ex his eſſe optimos eligendos. GLAV. Liquæt certe & iſtuc. SO. Agricolarũ optimi nonne
hi ſunt qui maximã agrorum habent colendorũ peritiã? GLAV. Prorſus. SO. Nunc aũt cum ex
cuſtodibus optimos eligi oporteat nonne eos qui maximã cuſtodiende ciuitatis peritiam habent?
GLAV. Eos plane. SO. Prudentes ergo ad hoc eſſe eos oportet/potenteſq;: & qui rei. pu. curã ha
beant. GLAV. Et ita. SO. Curat autẽ quiſq; maxime id qđ maxime diligit. GLAV. Neceſſe eſt
SO. Atq; hoc diligit maxime cui conferre eadẽ ac ſibi exiſtimat/& ex cuius felicitate uel infelicitate
ſuam arbitratur felicitatem infelicitatẽue pendere? GLAV. Sic eſt. SO. Eligendi igitur ex oĩbus cuſto
dibus hi maxime qui nobis cõſiderantibus uideantur per orationẽ uitã/ſummo ſtudio ea facere/quę
e re. p. eſſe ducunt: quę uero contra/cauere? GLAV. Cõmodiſſimi certe hi ſunt. SO. Obſeruandi
itaq; ſunt/ut arbitror/in ſingulis ætatibus/utrũ præceptum hoc ſeruẽt/neq; tanq̃ præſtigiis quibuſ-
dam decepti/neq; ui ulla cõpulſi/ſuiq; ipſorũ oblin eiciãt eã opinionẽ qua ea ſola cẽſent agẽda/quæ
ſunt optima rei. p. GLAV. Quã electionẽ dicis? SO. Dicã tibi. uidetur mihi opinio mente exire/
uel ſponte/uel inuite. Sponte quidem falſa/in eo qui dediſcit falſa/uera diſcit. Inuite aũt/uera queq;
opinio. GLAV. Quod de uolũtario exitu dicis/intelligo: quod aũt de inuito/diſcere cupio. SO.
Nonne putas bonis hoĩes inuite priuari: malis aũt ſponte? An non mẽtiri uerũq; neſcire malũ eſt/
uere aũt iudicare bonum? Nonne opinari ea quæ ſunt/uere putare/tibi uidet? GLAV. Probe loq
ris: mihiq; uidentur homines inuiti uera opinione priuari. SO. An non uel ſubreptione/uel dece-
ptione/uel ui hoc patiuntur? GLAV. Neq; iſtud intelligo. SO. Tragice porro loqui uideor. Sur-
ripi enim opiniones iis dico/qui ſententiã mutant/uel ſenſim tẽpore oblitteratam uel clam aduerſa
ratione ſubtractã. Nũc intelligis? GLAV. Intelligo equidẽ. SO. Vim autem illis inferri/quos do-
lor/cruciatus/aliter ſentire cogunt. GLA. Iſtud intelligo equidẽ/ac recte dicis. SO. Subduci autẽ
quaſi præſtigiis eos/ut arbitror/tu quoq; diceres/qui priorẽ deponũt opinionẽ/uel uoluptate per-
mulcti/uel metu perterrefacti. GLA. Videntur ſane quęcũq; decipiunt/præſtigiis nos ſeducere.
SO. Quod igitur nuper dicebam/quærendum eſt. Qui nam cõſtãtes ſeruitores ſint eius quæ apud
ipſos eſt/ſententię/id uidelicet ſemper agendum eſſe/quod rei. p. conducere arbitrantur. Obſeruã-
di ſunt igitur ſtatim a pueritia/eaq; illis opera proponenda/ex quibus aliquis maxime præceptum
illud obliuiſci fallíq; poſſit. Atq; is qui ſeruat illud memoriter/neq; ſubducitur/eligendus. Qui cõ
tra abiiciendus: an non? GLAV. Certe. SO. Ergo & labores & dolores illis & certamina oppo-
nenda. in hiſq; hæc eadem obſeruanda. GLAVCO. Scite. SO. Nonne ſecundum ſpeciem illã
tertiam/hoc eſt/quaſi quandam præſtigiorum allucinationem pugnandum eſt? & quemadmodũ
qui inſpicere cupiunt nunquid pulli pauidi ſint necne/ad ſtrepitum illos/& tumultum ducunt/ſic
iuniores in terribilia quædam impellendi/atq; item oblectamenta: in hiſq; multo magis q̃ ignis au
rum examinandi: ut ita comperiamus/ſi extet aliquis inter eos qui non facile irretiatur/ſitq; com-

poſitus in oĩbus:ſuiipſius cuſtos optimꝰ/& eiꝰ q̃ didicit muſicæ/cõſeruator/cõcinniq; & cõſonã ſe i
his oĩbus præbeat. Qualis uir eẽt & ſibi patrie utiliſſimus. Atq; is q ſingulis etatibus ſemꝑ pueritia
adoleſcẽtia natura/ętate/ꝓbatꝰ ẽ:& ĩmaculatꝰ extitit/cuſtos & prĩceps ẽ ciuitatis ꝯſtituẽdus. Hono
res huic tribuendi & uiuenti & mortuo ſepulchrorũ & alioꝝ monimentoꝝ maxima munera ſortiẽ
ti. Qui uero talis nõ ſit/abiciendus eſt. Huiuſmodi igiť o glaucon delectus & inſtitutio principũ &
cuſtodũ eſſe debere mihi uideť: ut ſummatĩ potius q̃ exacte ſit dictũ. GLAV. Idẽ & mihi uĩ. SO.
Igiť ueriſſime uocabunť hi quidẽ cuſtodes oĩ ex ꝑte/tã externorũ hoſtiũ/q̃ internoꝝ amicorũ ut illi
nolint/illi nequeãt malũ aliqd machinari. Iuuenes aũt quos pauloañ cuſtodes noĩabamus/recte au
xiliarii defenſoreſq; inſtitutionũ ipſoꝝ prĩcipũ appellabunť. GLAV. Sic/& ipſe ſentio. SO. Quis
itaq; modus erit quo ex his mẽdaciis que aliqñ decẽt queãdmodũ/& nos in ſuꝑioribus generoſum
q̃ddã mẽtiẽtes ĩduximus: ꝑſuadeamus prius qdẽ prĩcipibꝰ: ſin minus/ſaltẽ reliqs ciuibꝰ. GLAV.
Quale iſtuc ais? SO. Nihil noui eqdẽ ſed pheniciũ qddã: qđ añ quidẽ apud multos factũ ẽ/ut poe
te dixerũt: & ꝑſuaſerũt. Noſtris uero tẽporibus minime. Nec ſcio/ſi futurũ unq̃. Perſuadere certe
eſt arduũ. GLAV. Quã pigræ ad dicẽdũ uideris accedere. SO. Videbor eqdẽ tibi poſtq̃ dixero
ualde decẽter pigreſcere. GLAV. Dic age/nec timeas. SO. Ecce iã dico/q̃q̃ neſcio qua audacia q
buſq; uerbis fretus dicã: atq; aggrediar primũ ipſis prĩcipibus & militibus ſuadere: deĩceps aũt &
reliqs ciuibus: qđ ea qbus noſipſos enutriuimus: erudiuimuſq; tanq̃ ſomnia uiſi oĩa ſunt circa ſeip
ſos habere. Erãt aũt tunc reuera ſub terra/intus formari & enutriri ipſi/& arma eoꝝ/& ſupellex oĩs.
Poſtq̃ uero oĩno ꝑfecti fuerunt/terra ipſos/ut mater eduxit. Et nunc quidẽ tanq̃ matri ac nutrici/re
gioni huic in qua ſunt conſulere debent/atq; ſuccurrere: ſiquis eam inuaſerit: deq; cæteris ciuibus
tanq̃ de fratribꝰ/terra genitis/cogitare. GLAV. Non fruſtra olim erubeſcebas hoc mendaciũ di
cere. SO. Decẽter admodũ: ſed audi iã reliquũ fabulæ. Eſtis utiq; oẽs ĩ ciuitate tanq̃ fratres/ut ipſi
dicemus/ad eos cõfugiẽtes. Sed cũ deus nos formaret/quicũq; ueſtrũ ad iperãdũ idonei nati ſunt/
auꝝ in eoꝝ generatiõe ipſis admiſcuit: propter qđ honoratiſſimi ſunt. Illis aũt qui ad auxiliãdũ/ar
gentũ indidit. Ferrũ deniq; atq; es/agricolis & aliis opificibus. Tanq̃ igiť eiuſdẽ generis oẽs/ſimi
les uobis plurimũ generatis. Euenit aũt qñq;/ut ex aureo naſcať argẽteus: & ex argẽto ſimiliter au
reus: cæteraq;: ita uiciſſim. Quapropter ipſis prĩcipibꝰ & primo & maxĩe deus præcipit: & nullius
rei maiorẽ curã cuſtodiãq; ſuſcipiant q̃ natoꝝ: ut dignoſcãt quid ex quatuor his potiſſimũ/ illorum
aĩs ſit immixtũ: & ſiqs ex ipſis naſcať ęneus aut ferreus/nullo pacto miſereanť: ſed honorẽ illi natu
re cõuenientẽ tribuẽtes/inter opifices uel agricolas mittãt. Ruſuſq; ſi ex illis naſcať aliquis aureus
uel argẽteus/honorãtes extollant partim qdem in cuſtodes/partim auxiliarios. Quaſi oraculũ ſit/
tunc rẽ. p. periturã/cũ ipſam uel ęneus cuſtos uel ferreus gubernabit. Habeſne quõ huic fabule fi
dem adhibeant? GLAVCO. Nullo modo/quo pacto iſti: quo aũt modo iſtorũ filii ac reliqui po
ſteri habeo. SO. At hoc bene ſe haberet ad maiorẽ curã ſui/& ciuitatis habendã. GLAV. Ferme
qđ dicis intelligo. SO. Et hoc quidẽ illuc tẽdet/quo oraculũ perducet. Nos autem hos terra geni
tos armãtes ducẽtibus principibus ꝑducamus. Profecti aũt explorent/ubi nã in ciuitate ſit optimũ
caſtra ponere. Vnde & eos qui intus ſunt/maxime cohibeant; ſiquis nolit legibus ipſis obtẽperare:
& eos qui extra/repellant/ſi hoſtis tanq̃ lupus ac ouile prexerint. Cũ uero caſtra poſuerint/& quibꝰ
oportet/ſacrificauerint/tabernacula ſtruant. Sic ne? an aliter? GLAV. Sic certe. SO. Nũ huiuſmo
di qualia cõtra hiemes & calores ſufficiant? GLAV. Quid ni? habitationes enim dicere mihi uide
ris. SO. Sic aio/ſed militares non opulẽtas & mercatorias. GLAV. Quo differt e afferis hoc ab il
lo? SO. Conabor eqdẽ declarare. Grauiſſimũ quippe omniũ/& turpiſſimũ paſtoribus eſſet/ſi eos
atq; ita canes gregis cuſtodes futuros nutrirẽt/ut ex intẽperantia aut ex fame: aut ex aliqua alia ma
la cõſuetudine: canes ipſi aggredianť pecuaria ledere: & ꝓ canibꝰ ſimiles lupis efficiant. GLAV.
Graue nimiũ. SO. Oĩno itaq; nobis cauẽdũ nequid tale aduerſus ciues efficiant: q defenſores ad
hibenť: cũ ipſis ualentiores ſint: neq; beniuolorũ loco ſociorũ/agreſtibus dñis ſe ſimiles præbeant.
GLAV. Cauendũ ſane. SO. Nonne maxima eſſet adhibita cautio ſi reuera præclare educati ſint.
GLAV. Sunt quidẽ. SO. Hoc qdem o amice glauco aſſeuerare nõ decet/qđ aũt nuꝑ dicebamus:
nimirũ decet: qđ oportet ipſos/rectã/ſiqua eſt/cõſequi diſciplinã: ſi mõ mites futuri ſunt/& ſibi in
uicẽ & his quos cuſtodiunt. GLAV. Et recte qdẽ. SO. Ad hanc igiť diſciplinã quiſq; ſane mentis
diceret/habitationẽ & reliquã ſuppellectilẽ/ita adhibendã/ne ipſos quominus optimi uiri eſſent ꝓ
hiberet: neq; eos ad cæteros ciues ledendos induceret. GLAV. Et uere quidem. SO. Inſpice igi
tur/an tali quadam ratione eos oporteat: & uiuere & habitare/ſiquidẽ futuri ſint tales. Primo qui
dem nemo proprium quicquã poſſideat/niſi quatenus ſumma cogat neceſſitas. Deinde neq; do
mum neq; penu habeant: quo non omnibus pateat aditus. Quæ uero ad uictum pertinent tanta
ſint apud eos/quãtis indigẽt militares athlete: tẽperati ac fortes: accipiãtq; ex inſtituto ab aliis ciui
bus mercedis tm̃ cuſtodie gr̃a/ut exacto anno/neq; deſit qcq̃/neq; ſuꝑſit. Cõferẽtes ãt ſe ad cõmeſſa
tiones ꝑinde atq; in caſtris/cõi ueſcanť cõuiuio. Dicẽdũq; eſt illis aurũ & argẽtũ diuinũ a diis in aĩo

eos habere:

eos habere:neq; humano auro indigere:neq; ſanctã eſſe illius poſſeſſionẽ/admixtione mortalis au/
ri inquinare. Nẽpe ex uulgi pecuniis multa impia ꝓuenerũt/qđ uero ineſt illis aurũ/ prorſus imma
culatũ. Profecto ſolis ipſis ex oĩbus qui ſunt in ciuitate tangere aurũ aut argẽtũ:aut ſub tecto ſuo re
cipere aut circũferre uel ex ea materia bibere/nefas. Hoc ergo pacto & ſibi & ciuitati ſalutem pare
rent. Si qñ uero domũ ſibi aut agrũ aut pecuniã priuatim poſſederint:adminiſtratores familiæ: &
agricolæ pro cuſtodibus erũt/& uice eorũ qui ciuibus auxilio ſint/dñi eorũ infenſi ꝗficient. Et ipſi
odio habiti odioq; alios habẽtes/& inſidias parantes/pariterq; patiẽtes uitã uniuerſam degẽt. Vbi
multomagis ciues q̃ externos hoſtes timebũt. Accedentq; iam tũc proxime ad perniciẽ tã ipſi q̃ re
liqua ciuitas. Horũ igiť omniũ cauſa dicamus cuſtodes ipſos circa domũ & reliqua omnia/ita in-
ſtructos eſſe debere. Hæcq; lata ſit lex:an non? GLAV. Sic eſto.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM QVARTVM DE IVSTO.

TRaditur in quarto libro modus poſſeſſionis atq; ciuitatis:ut neq; diuites nimium ci-
ues ſint neq; pauperes. Putat enim tam ex nimia copia q̃ inopia ſeditiones oriri/ciui/
tatemq; diſſipari. Iudicat præterea ciuitatẽ illam non eſſe unã/ſed plures/in qua alii
quidẽ pauperes ſint/alii uero diuites:atq; ut fieri ſolet/diuites cõtemnant pauperes.
Hi uero erga illos/& inuidia afficiantur/& odio. Vnde ſenſim deſcẽdit ad myſterium
ſuum/ut oĩa uidelicet ſint cõmunia. Ne alii minus/alii uero plus habeant. Et inde inuidie/mẽdacia
furta:& hinc luxuria/ſupbia/pigritiaq; naſcanť. Adde qđ poſſeſſio rerũ tã excedẽs q̃ deficiens/non
ſolũ moribus & cõcordie/ſed ingenio etiã & artibus obeſt. Docet nõ diuitiis ſed uirtute ſeruari ciui
tatẽ/magnaq; gerere. Itẽ qualibet ciuitatis partẽ non ita diſponẽdam eſſe/ut in ſeipſa q̃ optime ha-
bere ſe uideať:ſed ut cunctis conferat/cõmuniq; ciuitatis totius cõducat bono. Alioquin neq; ciui/
tatẽ ipſam/neq; partes ullas poſſe cõſiſtere. Addit præterea ciuitatis augẽde modũ/quatenus ſcili/
cet ciuitas una ꝑmaneat. At cũ primũ perdi unitas poſſe uidetur/nõ eſſe ulterius augendam. Præci
pit ergo/ut neq; exigua/neq; uaſta ſit ciuitas/ſed mediocris equaliſq; & concors:quo eius unitas cõ/
ſeruetur. Quoniã uero meſſem fruſtra ſperat qui negligens fuit in ſeminãdo/iccirco totũ ſtudiũ
circa pueritiã adoleſcẽtiamq; adhibẽdũ eſſe indicat quaſi circa meſſis urbane ſementẽ/adeo ut etiã
uerboꝝ ludorũ geſtuũq; ſingulorũ ratio diligens circa pueros adoleſcẽteſq; habeať. Alioquin ſi ne
gligať hæc etas/non aliter circa leges quotidianas fruſtra laboratũ iri/q̃ ſiquis pharmacis eũ quoti
die curare cõtẽderit/qui nullũ ſeruare uelit in uictu tẽperantie modũ. Inter hæc conſidera ludos in
ſtudia ſenſum/moreſq; cõuerti. Itẽ ſicut homini & natura robuſto & uictu prudẽti/atq; temperato
nullis pene/unq̃ opus eſt medicinis:ita ciuitati/& optime ab initio conſtitute/& in ea forma pſeue-
ranti/neq; multis ab initio legibus/neq; quotidianis deinceps cõſtitutionibus opus eẽ. Malas uero
res publicas/in quotidiana qdẽ p nouas leges curatione uerſari/nunq̃ uero bene ualere. Quapro-
pter in hac re.p. tanq̃ optima Plato nullũ circa leges adhibuit ſtudiũ/ſperans prudẽtes bonoſq; ui/
ros leges eẽ uiuẽtes. De legibus uero ſacris quid? Multo certe minus in his cẽſuit laborãdũ. Nemo
enim qua ratione colẽdus ſit deus intelligit unq̃:niſi prius intelligat deum. Diuinum uero ſolẽ niſi
ipſo diuino ſole ſe monſtrante uidere non poſſumus. Petendas ergo religionis leges ab apolline:
ideſt diuino lumine iudicat:petendas inq̃/non lingua/ſed purgata mente/atq; ſerena. Mitto quid
hic de hiſtoria tangat oraculorũ. Hec enim notiſſima ſunt. Allegorice uero ſignificat apollinem:
ideſt diuinum lumen ſedere:ideſt firmiter adeſſe/medie terre:ideſt ubiq; rerum omniũ penetrali-
bus. In umbillico cõquieſcere:ideſt in mente a ſenſibus ſegregata/atq; inſtar figure motioniſq; ſpe
rice in ſe reflexa. Præterea apollinem omnibus eẽ patriũ:ideſt præſentẽ & familiarẽ/atq; propriũ:
patrẽ qdem naſcẽtibus/patriã deniq; reuertentibus. Cõſtituta uero re.p. deinceps quattuor in
ea uirtutes agnoſcit:prudẽtiã in principibus:ideſt recte cuſtodiẽdi cõſultãdiq; ſciam. Fortitudinẽ
in militibus:ideſt firmã ſñiam in uitiis/tã illecebris q̃ minis audẽdi pro patria in periculis quatenus
leges magiſtratuſq; præcipiunt. Tẽperantiã in principibus ſimul & militibus/atq; artificibus:ideſt
cõſenſionẽ quãdam qua libenter cũcti conueniũt/ut alii qdem imperent alii pareant/& inter eos q
parent/alii qdem in bello/alii in opificio pareãt:neq; ob uoluptates ullas cõſenſio talis impediatur/
immo cupiditates inferioꝝ/ſuperioꝝ ĩperio cõſilioq; obtẽperent. Iuſticiã quoq; in oĩbus: per quã
ſuũ quiſq;:ideſt ad qđ & natura & ſtudio eſt aptiſſimus opus munuſq; exequiť/tam publice q̃ priua/
tim cõmunis cõmodi gratia: neq; quiſq̃ ſibi uendicat alienũ. Quod aũt temperantiã appellauit
diapaſon harmoniã intellige diapaſon cõſonantiam reſultantẽ ex dupla tenſionis/uelocitatis/uehe
mentie proportione ad id qđ duplo remiſſius eſt/tardiuſq; & lenius. Ex qua quidẽ proportione du
pla conſurgit acute:ideſt octaue uocis exceſſus ad grauem:nec immerito. Prima enim proportio
dupla inter duo eſt & unum. In qua quidem proportione binarius numerus/ dũ ſuperare uidetur

unum recreat/& geminat unū.Binarius deinde dū mouet̃ ac reuoluit̃ in ſeipſum/octo ꝓducit numerū ſolidū.Bis enim duo/bis octo cōficiunt.Dicit̃ aūt diapaſon:ideſt per oīa.Cōſonātia enī eiuſmodi & oēs intra ſe cōtinet/& replicat̃ in oībus. Nec ab re Plato inqt tēperantiā quaſi diapaſon extendi per ſummos ciues infimoſq; & medios.In octaua enī & grauis uox/& accutiſſima eſt/ſunt:& medie.Sed ut ad iuſticiā redeamus.Quēadmodū in diapaſon cōſonātia uox octaua cū graui adeo cōſonat/ut que uox gemina eſt appareat una/ſic in bñ cōpoſita ciuitate tēperātie grauitas cū iuſticie robore/tā apte cōgruit/ut due hæ uirtutes uix inuicem diſcernant̃.Et uide q̃ oportune ex diapaſon cōſonātia uocis octaue ſocrates ſe cōferat ad iuſticiā apud pythagoricos octonario nūero deſignatā.Cū enim iuſticia ſit equalis oīno pro cuiuſq; meritis diſtributio ciuitatiſq; ſolidū ſundamētū iuſte per octonariū deſcribit̃ numerū.Hic enim numerus & ſolidoꝝ primus eſt:primuſq; omniū in numeros/ita ſoluit̃ pariter pares/hoc eſt in bis quaternos:ut nihilominus ī numeros eque pariter pares diuiſio quoq; ipſa ſoluat̃:ideſt in bis binos rurſuſq; qua equalitate reſoluit̃ eadē quoq; cōtexitur.Nā bis bini bis/octonariū/ut dixi/cōſtituūt equalitatis iuſte ſimulachrū.Quapropter orpheus ubicūq; diuinā iuſticiā obteſtari nolebat per numina octo iurabat/ignē/aquā/terrā/celū/lunā/ſolē/phanetāq; & noctē.In egyptia quoq; colūna in ſignum iuſticie poſita numina octo notabant̃ inſcripta quēadmodū teſtat̃ euāder/ſaturnus/rhea/oſiris/ſpiritus/celū/terra/nox.dies.Deniq; celeſtis iuſticie ordinē ſperis octo digeſtū eſſe oīs arbitrat̃ antiqtas.Socrates poſt hæc oſtendit iniuſticiā eſſe ſubitū ciuitatis exitiū/qñ aliena ſinguli uſurpātes oīa perturbāt atq; cōfundūt.Iuſticiā uero ciuitatis ordinē eſſe atq; ſalutē.

Proinde ex manifeſtiori hac ciuitatis iuſticia/ad occultiorem tranſit in aīo quaſi latentē.Diuiditq; triſariā animi uires/in rōnem loco principis/& uim iraſcēdi/uice militū naturamq; cōcupiſcēdi opifici ſimilē.Probatq; unā in nobis eē aīam.Cuius & in qua he tres ſint uires/nō loco intra ſe/ſed ꝓprietate diſtincte.Quod quidē & peripateticos quoſdā latratores refellit & cuilibet diligēter legēti pōt fieri manifeſtū.Hanc uero diſtinctionē adducit:ut pateat qūo inter ſe aīa atq; ciuitas/& illius/& huius iuſticia ſint perſimiles.Inquit ergo/cū nequeat aīa per eandē ſui uim circa idē ſimul oppoſita facere/neceſſe eſt eam tres ſaltē uires habere.Quippe cū eodē in tēpore per libidinē rapiat̃ ad uoluptatē/& per rōnē interim reuocet̃.Itē per libidinē retrahat̃ a prelio/per iracundiam prouocet̃ ad pugnā.Ex qbus patet rōnē eē a libidine differentē/& ab eadē differre etiā iraſcēdi uigorē.Differre quoq; hunc a rōne patet:tū in pueris nōdū utētibus rōne iracūdia/tū ualde feruētibus/tū in aliis multa per irā ꝑter rōnis legē agētibus.Propinqori uero iraſcēdi uigorē rōni ex eo eē ꝓbat/qd indignatio ſepe rōni opitulat̃ cōtra libidinē.Concludit deinceps iuſticiā una cū tēperantia eſſe legittimā quandā cōſenſionē/tū in cuiuſlibet aīo triū quas diximus partiū/tū in ciuitate triū his ptibus cōſimiliū.Cōſenſionē inq̃ ī gubernando/exequēdo/obediēdo.Atq; in ꝓpriis muneribus pagēdis/& alienis nō uſurpandis.Nec īmerito hic iuſticiā tēperātie germanam/noīat harmoniā/ex acutis uocibus & grauib⁹ mediiſq; cōſtantē:uocib⁹ inq̃ principes & q̄ſtuarios medioſq; hoꝝ milites referētibus.Deinde ut qōni/iamdiu adducte rñdeat/q̄rēti qd nam iuſticia iniuſticiaq; in aīo pariant/dicit uirtutē eē animi ſanitatē pulchritudinēq; & robur:uitiū uero morbū/turpitudinē/ībellicitatē.Siquidē uirtus cūctas aīe partes/ut ſtatuit natura/ diſponit & ſeruat.Vitiū uero cōtra nature ordinē cōfundit atq; ꝑturbat.Qm̄ uero qñ deprauata oīno corporis eſt natura ꝑſtat mori q̃ uiuere/ēt ſi externa nobis abūde ſuppeditent̃:iccirco cōcludit illius uitam tanq̃ miſerā eē ab oībus fugiēdam/in quo aīa p quam uiuimus p uitiū eſt deprauata.Poſtremo in ipſo libri huius calce aſſerit eiuſmodi aīam ciuitatēq;/quam deſcripſit optimā eſſe atq; feliciſſimā.Aīam inq̃ ciuitatēq; regiam/a regina uidelicet hoīs rōne diſpoſitā.Addit eiuſmodi gubernationē/tū regiā appellari/qñ inter multos bonos excellat qdam manifeſte oīum ꝓſtantiſſimus/ tū rē.p.optimatū/qñ plures pariter uideant̃ excellere.Oīno uero eandē eſſe gubernationē exiſtimandam.Annuit quoq; ſe in ſequenti libro quattuor reliq̃s/tū aīoꝝ/tū reꝝ publicarū affectiones ordine diſtincturum.

DIALOGVS QVARTVS DE IVSTO.

ADIMANTVS SOCRATES.

ADI.

Quid rñdebis Socrates/ſiquis dicat te nō multū hos uiros beatos efficere/cū tamē ipſi ſint quorū reuera eſt ciuitas?Nihil aūt ex bonis ciuitatis accipiant quēadmodū aliiq; & agros & magnificas domos/ſupellectilemq; hmōi domibus cōuenientē poſſident/ſacraq; diis priuata faciūt.Hoſpites excipiūt:qua tu nūc dicebas/aurū & argentū adeptis:& quecūq; ad felicitatem cōferre putant̃.Iſti uero tanq̃ auxiliarii qdam mercede cōducti in urbe ſedent/nihil agentes aliud q̃ cuſtodiā.SO.Certe & qui uictum ſolūmodo recipiūt neq; mercedem ultra uictū/ut alii ſolent.Quocirca neq; ſi ꝓficiſci priuatim alio uelint/licebit ipſis neq; quicq̃ ſcortis largiri:aut ad quevis alia pecunias erogare:eorum more qui beati putant̃.Hec

urig;/&

utiq; & alia multa huiuſmodi in reprehenſione permittebas. ADI. Atqui ſint & iſta in accuſatione cóprehenſa. SO. Quæris igitur qua rône defendamus ſuperiora. ADI. Nempe iſtud quæro. SO. Eandem uiam ingredientes/inueniemus/ut arbitror/quæ ſint dicenda. Dicemus porro nihil mirũ fore/ſi ita iſti feliciſſimi ſint. Non tñ ad hoc reſpicientes/cóſtituimus ciuitatem/ut una aliqua nobis gẽs ſit præcipue felix ſed ut q̃ maxime ciuitas uniuerſa. Putauimus enim in hmõi ciuitate maxĩe inuenire iuſtitiam/ruſuſq; in ea quæ peſſime inſtituta eſſet/iniuſtitiã. Quibus inſpectis/facile nos qđ iamdiu quærimus/iudicaturos exiſtimauimus. Nunc ſane/ut opinamur/beatam fingimus/non ut pauci quidam in ea beati ſint/ſed ut ciuitas tota. Deinceps aũt contrariam contemplabimur. Siqs cum figurã hominis pingeremus/nos uituperaret/quod pulcherrimis aĩalis partibus nõ pulcherrimos apponeremus colores/oculi enim pulcherrimum mẽbrum non purpura/ſed nigro colore eſſent depicti/decenter utiq; rñdere uideremur/non oportere adeo nos pulchros oculos pingere/ut non uideant oculi: ac cętera membra ſimiliter: ſed conſiderare eum debere ſi ſingulis decorem ſuum attribuentes/totum pulchrum reddimus. Ergo neq; nũc cogas nos diceremus ea cuſtodes felicitate afficere/quæ illos quid uis aliud potius q̃ cuſtodes efficiãt. Sciremus enim agricolas precioſiſſimo corporis cultu auroq; hornatos ad uoluptatem colere terram iubere: & figulos a dextra diſcumbentes atq; ad focum conuiuium celebrantes/miſſa rota/quantum figulinam cupiant exercere: & alios oẽs hoc modo beatos facere/ut uniuerſa ciuitas felix ſit. Sed ne nos ita moneas. Porro ſi tibi parebimus/neq; agricola/agricola erit: neq; figulus/figulus. Neq; ullus alius formam habebit eorũ ex quibus fit ciuitas. Sed aliorũ quidẽ ratio leuior. Sutores enim facti deteriores depravatiq; & ſimulantes id eſſe quod non ſunt/ciuitati nihil inferunt graue. Cuſtodes aũt legum & ciuitatis ſi nõ ſint ſed appareant: uides ne ut omnem ciuitatem ſimul perdãt? ruſuſq; cuſtodes ipſi bene eam conſtituendi: beatamq; reddendi ſoli oportunitatem habent? Quamobrem ſi ueros ciuitatis cuſtodes quærimus/minime eos eligere debemus/qui noceant ciuitati. Qui uero illud dicit: & agricolas non tanq̃ in ciuitate/ſed tanq̃ in feſtiua quadam celebritate diſcumbentes felices facit aliqđ certe aliud q̃ bonum conſiderat ciuitatis. Videndum igitur utrum ad hoc reſpicientes cuſtodes cóſtituamus: ut q̃ maxima felicitate abundent: an potius totius ciuitatis rõnem habeamus/ut tota ſit felix. Auxiliarios aũt iſtos atq; cuſtodes cogere & perſuadere deceat/illa facere/ex quibus q̃ optimi ſui operis ſint artifices: ceteroſq; oẽs ſimiliter. Atq; itá uniuerſa aucta ciuitate recteq; inſtituta ſineudũ ut ſinguli quatenus cuiuſq; natura capax eſt/beatitudinis ſint participes. ADI. Probe mihi loqui uideris. SO. An & quod huic ẽ proximũ/uidebor tibi decẽter dicere? ADI. Quid maxime? SO. Contemplare nunqđ iſta cæteros quoq; artifices ita corrũpant/ut praui ſint. ADI. Quęnam iſta? SO. Diuitię uidelicet & paupertas. ADI. Qua rône? SO. Ita figulus diues factus/uidetur ne tibi/ulterius curam ſuæ artis habere? ADI. Minime. SO. Pigrior certe negligẽtiorq; reddetur. ADI. Valde. SO. Quare & deterior figulus? ADI. Et iſtud. SO. Rurſus ſi autẽ pp inopiam inſtrumentis & reliquis quibus indiget ars/careat/& opera ipſa deteriora faciet/& filios ac cæteros quoſcũq; docebit/deteriores artifices reddet. ADI. Quid ni? SO. Ex utriſq; igitur tam opulẽtia q̃ paupertate/& praua artificũ opera & praui artifices ipſi fiunt. ADI. Sic apparet. SO. Alia ergo quædã inuenimus noſtris cuſtodibus obſeruanda/ne ipſis inſciis in ciuitatem irrepant. ADI. Quęnã iſta? SO. Opulentiam inq̃ & inopiam. Illa ſiquidem delitias. Deſidiam ſeditiones rerũ nouarũ ſtudium parit. Hæc aũt cum rerũ innouatione illiberalitatem/& maleficia gignit. ADI. Sic eſt prorſus. Verum tñ o Socrates aĩaduerte quæſo/quo pacto noſtra hæc ciuitas cum pecuniis careat/bellum gerere poterit, pręſertim ſi qñ aduerſus amplam opulentãq; ciuitatem arma cogetur capeſſere. SO. Conſtat utiq; qđ aduerſus unã difficili ſed aduerſus duas tales/certe facilius. ADI. Quõ iſtud ais? SO. Quod æquum eſt utiq; dico. Principio ſi cõmittenda pugna eſt/nonne hi bellicis rebus exercitati/aduerſus diuites pugnabunt? ADI. Fateor equidẽ iſtud. SO. Quid uero Adimante. Vnus pugil optime ad hoc inſtructus nõne cõtra duo huius facultatis ignaros/diuites inſup ac pingues/uideť tibi facile pugnaturus? ADI. Haud forte ſimul. SO. An forte neq; ẽt ſi licuerit ſubterfugiendo eius q primus inuadit ictus euitare/deinde ſubita conuerſione eum cedere? Quin ſi ſæpius ſub ſole & æſtu id egerit/plures huiuſcemodi hoĩes uir talis ſubiget. ADI. Nempe nihil mirũ. SO. An non putas diuites pugilis facultatis ſcientia & peritia participes eẽ magis q̃ bellicæ? ADI. Equidẽ. SO. Facile itaq; athletæ noſtri ut conſentaneũ eſt/cum duplis tripliſq; ipſorũ certabunt. ADI. Id quoq; admittam. Nam pbe loqui uideris. SO. Quid ſi miſſa in ciuitatem aliã legatione/uera dixerint/quod nos quidẽ auro & argento non utimur/neq; nobis fas eſt. Vos ergo bellum nobiſcũ gerentes/quæ alii poſſident habetote/cenſes uero aliquos his auditis electuros contra canes duros aptoſq; pugnare potius q̃ cum canibus una cõtra pingues oues ac molles? ADI. Haud quaq̃ mihi uidetur. Verum ſi in ciuitate una cæterorum pecuniæ cumulentur/caue ne minus pecunioſæ piculum inferat. SO. Beatus es/qñ quidem putas decens eẽ aliam quandam appellare ciuitatem/q̃ talem qualem ipſi conſtituimus. ADI. Quid prohibet? SO. Ampliorem appellationem exigũt alię.

Quę mala ex opulentia & paupertate oriũtur.

D

Nam quæq; illarum/ciuitates multæ ſunt/non ciuitas:ut more loquar iocantium. Vnaquæq; ſine
duæ eſt ſaltem/inuicem diſſidentes. Vna quidem pauperum. Diuitū altera. Rurſuſq; in utraq; iſta
rum permultæ:quibus ſi ut uni intendas/penitus aberrabis. Sin ut multis/tribuens ea quæ aliorū
ſunt aliis/tam pecunias q̄ potētias aut & ipſos præterea/ſociis auxiliatoribuſq; ſemꝑ multis uteris:
hoſtibus aūt paucis. Et quatenus ciuitas ita ut nuꝑ ordinata eſt/tēperata exiſtet/maxima erit/nō ad
opinionem inq̄ ſed reuera maximam fore:ētſi mille dūtaxat ꝓpugnatoribus cōſtet. Ita enim ma
gnam ciuitatē unam haud facile uel īter Græcos uel inter barbaros ūq̄ reperies/q̄ tū huiuſcemo
di ciuitate multo maiores uideanť multis inueniens. An aliter ſentis? ADI. Non aliter per iouem.
SO. An non hic igitur pulcherrimus erit noſtris principibus augēdæ ciuitatis terminus? cui cum
tanta fuerit tantam regionem tribuere decet/reliquā aūt dimittere. ADI. Quis nā terminus. SO.
Arbitror equidem/quouſq; ad aucta ciuitas una ꝑmaneat:eo uſq; augendam eſſe/non ultra. ADI.
Præclare. SO. Hoc præterea præceptū cuſtodibus ſeruandū mādabimus/ut nec parua ciuitas nec
magna uideatur eſſe/ſed una atq; ſufficiens? ADI. Atqui leue quid forſan illis præcipiemus. SO. Et
iſtud præterea leuius:cuius in ſuperioribus mentionē fecimus/oportere dicentes ſiue quis ex cuſto
dibus ignauus naſcatur/ad alios mittere/ſiue ex aliis ꝓbus/ad cuſtodes ipſos transferre. In quo pla
ne oſtendere uolebamus quod & aliorꝫ ciuium unūquēq; ad unū id opus dūtaxat ad quod natura
eſt aptus/ducere decet/ut quiſq; unū aliqd ſuum opus exercens/non multi/ſed unus exiſtat:atq; ita
ciuitas tota una fiat/non multæ. ADI. Eſt hoc ēt illo minus. SO. Haud quaq̄ o bone uir Adimante
De educatione. hæc multa ac magna ut exiſtimaret aliquis/illis præcipimus: ſed leuia oīa exiguaq;/ſi unū/ut dici ſo
let/magnum ſeruent. Immo uero ꝓ magno/ſufficiens. ADI. Quid iſtud? SO. Educationem inq̄ &
eruditionem. Nā ſi bū educati/uiri moderati euaſerint/facile oīa iſta diſcernent:tū alia quotcunq;
Prouerbium amicoꝝ communia oīa. nos in præſentia prætermittimus:tum mulierū uirorumq; coniunctiones & procreationes filioꝝ/
quod uidelicet oporteat amicoꝝ oīa hæc ſecundū prouerbium q̄maxime eſſe cōmunia. ADI. Re
ctiſſime profecto ita fieret. SO. Etenim res pub. ſi ſemel cœperit bū/progreditur tanq̄ circulus ſe
proficiens. Quippe educatio eruditioq; bona ſeruata/ingenia quoq; bona efficit. Ruſuſq; bona
ingenia educationem huiuſmodi cōſecuta/meliora ēt q̄ prius euadunt tum ad alia/tū ad filios ge
nerandos/quēadmodū in cæteris aīalibus. ADI. Cōſentaneum id qdē. SO. Deniq; ut ſummatim
dicam. Hoc diligenter eſt a ciuitatis tutoribus obſeruandū/ne clā illis ignorantibus corrumpať.
Immo iſtud in ꝑimis curent:ne qd præter ordinem a nobis datum circa gymnaſticā & muſicam
īnouetur:ſed illum q̄maxime fieri pōt/quiſq; ſequatur. Et cum dixerit aliquis poeticum illud hoīes
uidelicet nouis cantibus admodū delectari/metuere debēt ipſi cuſtodes: ne ſæpenumero poetam
Cū mutatiōe Muſicæ modorū mutari maximas leges ciuiles. quis putet non cātilenas nouas/ſed modos canendi nouos dicere/eoſq; laudet. Oportet autē neq;
laudare qcq̄ tale/neq; ſuſcipere. Cauendum ſane ſpeciem muſicæ nouā inducere tanq̄ in toto nau
fragium. Nuſquā.n. muſicæ modi mutanť/abſq; maximarū legū ciuiliū mutatione. Vt ait Damon
cui & ipſe aſſentior. ADI. Me quoq; ſcito o Socrates aſſentiri. SO. Arcem igitur quandā cuſtodiæ
gratia hic ipſi cuſtodes circa muſicā ſtruere debent. ADI. Nempe eiuſcemodi præuaricatio clam
ac facile ſubrepit. SO. Certe ioci cuiuſdā inſtar/atq; ita ut nihil lædere uideatur. ADI. Atqui paula
tim nobis familiaris effecta/ſenſim in mores ſerpit & ſtudia. Ex his deinde ad commertia emergit
amplior. Demum a cōmertiis ī leges/res pub. quæ erumpit magna o Socrates cum petulātia atq;
Inſtitutō puerorū in iocis honeſtis. laſciuia:quouſq; tandem priuatim ac publice cuncta peruertat. SO. An hoc ita ſe habet? ADI. Ita
uidetur. SO. Ergo ut a principio diximus/ſtatim a primis annis pueri honeſtis in iocis aſſuefacien
di ſunt. Nam ſi iocis minus decentibus aſſueſcant/nunquā legitimi probiq; uiri euadere poterunt
ADI. Quid ni? SO. Quando itaq; bene incipientes pueri iocari ac ludere/legitimum per muſicā
morem imbibunt/in contraria his oīno ac ſuperioribus muſica tendit atq; proſequitur corrigere
ſiquid antea in ciuitate iacebat. ADI. Vera loqueris. SO. Quæ igitur exigua uidenť eē ciuitatis in
ſtituta/ut dixi/hi reperient quæ ſupiores oīa perturbabant. ADI. Qualia? SO. Hęc uidelicet. Quē
admodū tacere debēt corā ſenſibus iuniores/cedere illis locū/atq; aſſurgere/parētes colere. Quis
tonſuræ modus ſeruādus cuiq;:qbus ueſtibus calceiſue utendū. Et oīo qs corpis hornatus conue
niat ac cætera generis eius. An non putas? ADI. Equidē. SO. Atq; legibus hęc præſcribere.inepti
ut arbitror/uidereť. Nam neq; id uſq̄ fit:neq; cōſtarent hęc uerbis litteriſq; mandata. ADI. Quō?
SO. Apparet itaq; o Adimante quale cuiuſq; fuerit puerilis educationis initiū/talia fore ēt quæ ſe
quunť. An nō ſiľe ſemꝑ ſimile ꝓuocat? ADI. Cur nō? SO. Ac tandē dicendū id eſt in unū aliquod
ſummū & potēs ſiue bonū ſeu malū deſinere. ADI. Quid ꝓhibet? SO. Hac eqdē rōne nunq̄ ſtatue
re legibus hæc cōtēderē. ADI. Et merito qdē. SO. Dic ꝑ deos:utiqd negocia ipſa forēſia mutuaq;
cōmertia & pacta in mechanicis artibus iurgādi uerberādiq; iura citationes in iudicia:cōſtitutiōes
iudiciū. Et ſiqua uel circa foꝝ uel portus/aut īponēda aut exigēda ſunt uectigalia: uel oīo forenſia
quæq; iura/uel urbana/uel naualia/& reliqua id genus. An hæc inq̄ uel hoꝝ qcq̄ legibus præſigna
re aggrediemur? ADI. Haud quaq̄ decet uiris bonis præclariſq; præcipe. Hæc.n. plurimū qualia

& quo

& q̃uo ſtatuenda ſint facile ipſi reperient. SO. Nimirum o amice: ſi deus illis legũ illarũ quas ſupra
poſuimus ſaluté præſtiterit. ADI. Sin minus/ita uitam ducẽt/ut multa eiuſmodi legibus ſtatuant/
corrigantq́ ſemp & innouẽt/putantes ita ſe qđ eſt optimũ aſſeq. SO. Dicis nẽpe iſtos pinde uictu
ros/ac illos q cũ ægrotent/pp intẽperantiam inſalubrẽ uictũ mutare nolũt. ADI. Sic prorſus. SO.
Enimuero ridiculo quodãmodo iſti in morbis pſeuerare uidentur: curationibuſq́ ſuis nihil aliud
aſſequunť/q̃ quod plures uehemẽtioreſq́ morbos efficiũt. Confidũtq́ ſemp ſiquis pharmacis agi
cõſulat/bñ ſe ualituros. ADI. Oĩo tales ſunt/ita laborantiũ morbi. SO. Quid uero? nonne hoc in il
lis gratioſum? qđ oĩum inimiciſſimũ eũ putent/q uera monet/dicitq́ nõ prius pharmaca/uſtiones/
inciſiones/incãtatiões/eaue q̃ extrinſecus admoueńť/aut eiuſmodi aliq̃ pfutura/q̃ definat qs ebrie
tati/uoragini/ueneri/ocio indulgere. ADI. Haud admodũ gratioſum iſtud. Nam indignari aduer
ſus eũ q utilia cõſulit/gratiã hẽt nullã. SO. Ergo uiros hmõi ut uideris/nequaq̃ pbas. ADI. Minime
p Iouẽ. SO. Neq́ ẽt ſi ciuitas tota id agat qđ mõ dicebamus laudabis. An non idem qđ iſti facere
tibi ciuitates uideńť/q̃cũq́ male inſtitutæ/ciuibus ĩter dicũt/ne totũ ipſum rei. p. ſtatũ moueãt: alio
quin capite dãneńť qcũq́ res innouant. Cõtra qſqs pñtem gubernationẽ approbat cõfirmatq́: uo
luntateſq́ gubernãtiũ aucupatas/aſſentiť/ſuffragať/& explet/hic demũ bonus uir: hic in rebus ma
ximis ſapiens: hic honore dignus exiſtimeť. ADI. Idem pſus facere mihi uideńť/neq́ ullo pacto
hmõi res. p. laudo. SO. Quid aũt? nõne eoꝝ fortitudinẽ ppenſioreq́ affectũ miraris/q has ciuita
tes curare cõtendũt. ADI. Admiror eqdẽ his exceptis q ab ipſis fallunť/putãtq́ reuera ciuiles eſſe/
qđ uulgo laudenť. SO. Quid ais? An nõ iſtis ignoſcis? Nũqd exiſtimas eum q metiendi ſit ignarus
ſiqñ cæteri multi tales quadricubitũ eẽ eum pdicent/effigere poſſe quin & ipſe de ſe idẽ exiſtimet?
ADI. Non iſtud qdẽ. SO. Ne igiť ægre feras. Sunt. n. hi qdẽ oĩum mõ quodã ridiculo gratioſiſſi
mi q leges ferũt in his q̃ diximus/emẽdãtq́ ſemp/cõfidentes ſe finẽ aliquẽ repturos circa ea q̃ iniq
in cõmertiis cõmittunť/& circa illa q̃ ego pauloante dicebã/ignorãtes qđ reuera tanq̃ hydræ capi
ta amputant. ADI. Certe nihil aliud faciunt. SO. Eqdẽ ſpẽm hãc inſtitutionũ circa leges ac res. p.
arbitror ueꝝ cõditorẽ legũ/neq́ in male diſpoſita/neq́ in bñ conſtituta ciuitate curioſe tractare: in
illa qdẽ/qm̃ inutilia ſunt hmõi inſtituta/neq́ mouent qcq̃: in hac aũt/qa partim qſq́ repiet/partim
ſuapte natura ex ſupioribus ſtudiis pficiſcunť. ADI. Quid pterea reſtat nobis lege præcipiendũ?
SO. Nobis qdẽ nihil. Apollini aũt Delphico maxima/preclariſſima/prima inſtituta. ADI. Quę nã
iſta. SO. Tẽploꝝ cõſtitutiones & ſacrificia/ cæteriq́ deoꝝ & dæmonũ atq́ heroũ cultus: ſepulchra
præterea & funera defunctoꝝ/& quæcũq́ ſunt ad eos placãdos miniſteria ſubeunda. Talia pfecto
neq́ ipſi ſcimus: & in ordinãda ciuitate/nulli credemus alteri/ſi ſapiemus/nulloq́ alio utemur ĩter
prete/niſi patrio deo. Hic nẽpe deus in rebus hmõi cũctis hoĩbus patrius interpres/in media ter
ra ſup umbilicũ ſedens exponit. ADI. Scite loqueris: atq́ ita agendũ. SO. Conſtituta iã tibi o Ari
ſtonis fili ſit ciuitas. Deinceps aũt & ipſe ſpeculare p ipſam ſufficiẽs alicunde lumen porrigẽs: & fra
trem aduoca tuũ/& Polemarchũ/& alios inſup: ut experiamur/ſiquo pacto inſpicere ualeamus/ubi
nã iuſtitia ſit/ubi & iniuſtitia ſit: quoue inter ſe diſcrepent/atq́ utrum hoꝝ cõſequi debeatis/q bea
te uicturus ſit/ſiue lateat ſeu nõ lateat/deos oẽs & hoĩes. GLA. Nihil dicis o Socrates. Tu. n. inueſti
gare pollicitus es: quaſi impiũ futurum ſit ſi non p uiribus iuſtitiæ fueris ſuffragatus. SO. Vera ad
mones/& ita certe agendũ. Oportet tñ mihi & uos adeſſe. GLA. Agemus ita. SO. Opero itaq́ hac
rõne id inuenire. Nẽpe arbitror ciuitatem/ſi recte nobis fuerit cõſtituta/abſolute bonam exiſtere.
GLAV. Neceſſe eſt. SO. Conſtat utiq́ qđ ſapiẽs eſt/fortis/& tẽperata/& iuſta. GLAV. Cõſtat. SO.
Quocũq́ hoꝝ in ciuitate cõpto/reliquũ erit/quod nondũ inuentũ. ALA. Cur non? SO. Si ex aliis
qbuſdam quattuor/unũ aliqd in ſubiecto aliquo ingremus/illudq́ primo pateret/ſatis nobis eſſet
factũ: quod ſi tria reliqua prius cõperirenť/ex hoc ipſo quæſitũ cognoſceremus quia cõſtaret: nihil
eẽ aliud: q̃ quod reſtaret. GLA. Probe loqueris. SO. An nõ de iſtis ẽt qñqdẽ quattuor ſunt dumta
xat/eodẽ modo quærendũ? GLA. Plane. SO. Atqui ex his oĩbus prima in ciuitate ſapiẽtia præful
gere uideť: aliqdue mirandũ circa ipſam apparet. GLA. Quid nã? SO. Sapiẽs mihi reuera ciuitas
quã deſcripſimus eſſe uideť? Nã bñ conſulta eſt. Nõne? GLA. Eſt pfecto. SO. Et. n. hæc ipſa in cõ
ſiliis pſpicacia/ſcĩa quædam eſt. Non. n. inſcitia/ſed ſcĩa potius hoĩes bñ conſulunt. GLA. Perſpi
cuum id qdẽ. SO. Multæ uero ac uariæ in ciuitate ſcĩæ ſunt. GLA. Sunt. SO. Nunqd pp ipſam fa
broꝝ ſcĩam/ſapiẽs & bñ cõſulta/ciuitas appellanda? GLA. Nullo modo pp iſtam/ſed fabrilis. SO.
Non ergo ſapiẽs appellãda eſt ciuitas/ex eo quod pp fabrilem ſcĩam de opibus ligno conficiẽdis/
qua rõne pugnanť bñ/conſultet. GLA. Nõ certe. SO. An forte ſcĩam/quæ ænea opa fingit? uel aliã
talem? GLAV. Certe pp nullam hmõi. SO. Neq́ ẽt pp ſcĩam conſiliũq́ fructuũ ex terra producẽ
doꝝ colligendorũq́/ſapiens noĩatur ac bene cõſulta/ſed agricolaria. ALA. Sic opinor. SO. Quid
uero? Eſt ne aliqua ſcĩa in ciuitate nuper a nobis condita/apud ciues ullos/qua non de re aliqua in
ciuitate/priuata deliberať/ſed de uniuerſa potius ciuitate/qua rõne & ipſa ad ſe ipſam & ad alias ci
uitates optime ſe ſe gerat? ALA. Eſt nimirum? SO. Quæ nam hęc? & in quibus? ALA. Ipſa. ſ. cuſto

Ferre leges ac mutare ẽ hydrę capita amputare.

diendi diligentia:& in his principibus quos modo cuſtodes pfectos appellabamus.SO.Propter
hanc ergo ſciam quo noie ciuitatem nuncupas?GLA.In conſultādo perſpicacem: ac reuera ſapiē
tem.SO.Vtrum plures in ciuitate ſabros ærarios:q̄ ueros hoſce cuſtodes eſſe putas? An contra.
GLA.Multo certe plures ærarios ſabros.SO.An non & reliquoꝝ oīum/quotcūq; ſcias hñt & aliq
quodāmodo noīantur/iſti pauciſſimi erunt?GLA.Pauciſſimi admodū.SO.Ergo ex minima quā
dam gente ſuiq; parte & ex ſcia quę in præſidente & principe parte ineſt/tota ſapiens erit ſecūdum
naturā ciuitas inſtituta:atq; id ut uidetur natura pauciſſimum rariſſimumue genus:cui cōuenit eē
huius ſciæ particeps:quā ſolā ex oībus aliis decet ſapientiā appellare.GLA.Veriſſima narras.SO.
Hoc itaq; unū ex quattuor/non uides qua rōne inuenimus/& ipſum.SO.Et qua ſit ciuitatis in par
te locatū?GLA.Mihi qdē ſufficienter uidet̄ inuentum.SO.At uero neq; inuentu difficile eſt: quid
Quid fortitudo & q̄uo ciuitas fortis ſit. fortitudo ſit:quaue ciuitatis in parte locetur/pp quam fortis ciuitas nūcupatur.GLA.Quonā pa
cto?SO.Quis nam ad aliud quicq̄ reſpiciens ciuitatem uel timidū uel fortem nominat/q̄ ad eam
partem q̄ ꝑ ipſa pugnat ac militat?GLA.Certe nullus ad aliud.SO.Neq; enim alii in ipſa uel timi
di uel fortes exiſtentes auctoritatem hñt:qua eam uel timidam uel fortem reddāt.GLA.Non cer
te.SO.Fortis igitur ex parte ſui aliqua ciuitas erit/ex eo quod in ea uim quādā habeat/quæ ratam i
oībus ſeruat opinionem quod ea dūtaxat terribilia ſint/& talia/q̄ & qualia legiſlator in eruditiōe p
Diffinitiō fortitudinis. nunciauit.An non hanc fortitudinē uocas?GLA.Non ſatis quod dixiſti/percepi: dicas iteꝝ.SO.
Conſeruationem quandā/fortitudinem eſſe dico.GLA.Quam conſeruationem?SO.Opinionis
uidelicet lege per educationem conceptę:qua iudicant̄ quæ terribilia ſint & qualia.In oibus autē
eam conſeruationē eſſe dixi/hoc eſt ut rata ſemp & ubiq; ſeruet̄/ſiue quis doloribus afficiat̄/ſeu uo
luptatibus/aut cupiditatibus/aut timoribus:nec ullo pacto quis pp hæc ab ea dimoueat̄.Cui autē
ſimile eſſe id arbitror/ſi uis tibi aperiā?GLA.Cupio equidem.SO.Neſcis quod fullones/quotiens
uolunt lanas purpureo colore inficere/primo qdem ex tot coloribus albū eligunt/ deinde non me
diocri opa præparant:ut q̄maxime florem ſuſcipiant: atq; ita demū colore inſpargunt purpureo.
Quod aūt ita ē tinctū/idelebile pmanet:neq; ſola aqua dilui/neq; ēt additis his purgatiōibus/quæ
ad abſtergendū pertinent/aboleri flos ille coloris poteſt.Quæ aūt non ita præparata ſunt/ſcis qua
lia euadāt/ſeu quis aliis tingat coloribus/ſeu iſti cū minus anrea excoluerit?GLA.Certe/deformia
ſunt coloreſq; eorum facile diluunt̄.SO.Tale aliquid facere ſtuduiſſe nos ꝓ uiribus cogita/ qñ mi
lites ipſos eligebamus:eoſq; in muſica & gymnaſtica erudiebamus:atq; exiſtima/nihil nos aliud ex
cogitaſſe/q̄ ut nobis q̄ optime perſuaſi leges inſtar coloris cuiuſdam imbiberent:adeo ut eoꝝ opi
nio de rebus terribilibus deq; cæteris oibus īmobilis perſeueret/ex eo quod optima natura geniti
fuerint/& decenti educatiōe/nutriti:neq; colorationē eoꝝ delere ualeāt.Purgamina iſta ad diluē
dum uehementiſſima:uoluptas.ſ.omni ſaponis acrimonia:aluminiſq;/& calcis ad expurgandum
acrior.Dolor item metus atq; cupiditas omni alio purgamine ad abſtergendū potentiora.Hanc
utiq; uim paſſim rectæ legitimæq; opinionis conſeruatricē/circa terribilia eorūq; contraria/ fortitu
dinem uoco equidem atq; aſſero/niſi tu forte quid aliud dixeris.GLA.At ipſe nihil aliud.Videris
enim opinionē eandē de eiſdem abſq; diſciplina cōceptā/ferinā uidelicet & ſeruilem/haud quaquā
exiſtimare legitimā/ſed aliud quiddā q̄ fortitudinē nuncupare.SO.Veriſſima loqueris.GLA.Ad
mitto igitur hāc fortitudinem eē.SO.Intellige inſup & ciuilē:atq; ita recte accipies.Deinceps aūt
de hac ſi uolueris alias diligentius pertractabimus.In pñtia uero nō iſtud qdem/ſed iuſtitiam quæ
rebamus.Ad cuius inueſtigationem/ſatis de hac/ut arbitror/dictū.GLA.Præclare loqueris.SO.
Vide oīa hic agi ad indagādam iuſtitiā. Duo reſtant præterea in ciuitate conſideranda/temperantia/ſcilicet/& cuius gratia oīa idagamus/
iuſtitia.GLA.Prorſus.SO.An quoquomodo iuſtitiam iam ipſam reperire potuimus?ne rurſus in
inueſtiganda tēperantia īmoremur.GLA.Haud uideo equidē qua rōne id fieri poſſit: quin neq;
uellem/prius nobis iuſtitiā innoteſcere/q̄ temperantiā conſiderauerimus.Quare ſi mihi obſequi
uis/ante hoc q̄ illud inueſtigato.SO.Solo equidem:niſi ſit uobis iniuria.GLA.Ingre iā.SO.Ecce
pergro:atq; ut hinc intueri licet/conſonantię & harmonię magis q̄ ſupiora ſimilis eſt.GLA.Quo
pacto?SO.Hornatus quidā eſt tēperantia:& a uoluptatibus cupiditatibuſq; quibuſdā:ut phibent:
abſtinentia.Dum uero tēperatum hoīem ſeipſo potentiorē:ſuiq; uictorē neſcio quō eſſe dicant:&
quędā ſimilia tanq̄ ueſtigia nōnulla tēperantiæ ſignant.An non?GLA.Maxime oīum.SO.Nonne
quod ſeipſo potentius nuncupat̄:ridiculū quodāmodo apparet?Quiſquis enim ſeipſo potentior
ſeipſo quoq; imbecillior erit.Ruſuſq; qui imbecillior & potentior.Idem quippe aliquis in his oī
bus appellatur.GLA.Quid ni?SO.Atqui uidet̄ mihi id uelle ſibi hic ſermo quod in hoīs aīa:duo
quædam ſunt.Vnū quidē melius:alterum uero deterius.Et qñ quod natura melius deteriori do
minat̄:tunc aliquis ſeipſo potentior dicit̄:atq; hoc ſermone laudat̄.Quotiens aūt pp improbam nu
tritionē uel cōſuetudinē aliquā:qđ eſt melius:cū minus ipſum ſit deterioris multitudine ſupatur:
hoc ex obprobrio quodā ſeipſo ībecillius dicit̄:& q ita affectus ē:intēperans appellat̄.GLA.Sic ap
paret.SO.Cōtēplare hāc nup a nobis cōditā ciuitatē:inueniesq; ipſi alterū hoꝝ ineſſe.Potentiorē

quippe ipſam ſeipſa iure uocatã fateberis. Nam ſi melius in ea peiori imperat/temperata dicenda eſt/& ſeipſa melior. GLA. Contemplor equidẽ:ac uera loqueris. SO. Enimuero plurimas uariaſq; cupiditates/uoluptates/dolores in his oĩbus reperire maxime quiſq; poterit/mulieribus & miniſtris:& eoꝝ qui liberi eſſe dicuntur in ipſis plebeis abiectiſq; hoĩbus. GLA. Oĩo quidem. SO. Simplices aũt & moderatas:quę cũ mente & opinione recta/ipſa ratiocinatione ducunť/in paucis ſane reperies:& his quidẽ natis optime & optime educatis. GLA. Vera hæc ſunt. SO. An non hæc in ciuitate hac eſſe uides: atq; hic cupiditates uulgi uiliſq; ꝑſonarum/ſuꝑatas a cupiditatibus & tẽꝑantia paucioꝝ modeſtorũq; uiroꝝ. GLA. Cerno equidẽ. SO. Siqua igiť ciuitas potentior cupiditatibus & uoluptatibus atq; item in ſeipſa/hæc maxime talis appellãda eſt. GLA. Prorſus. SO. Itaq; nõne iuſta hæc oĩa & temperata? GLA. Maxime. SO. Atqui ſi eadẽ in alia ciuitate tam ſubditis q̃ imperantibus q nam adminiſtraturi ſint rẽ.p. opinio ineſt:nõne in hac pręcipue ineſſe oportet? an nõ ita cenſes? GLA. Magnopere iſtud qdẽ. SO. Quibus itaq; potiſſimũ ciuibus ineſſe temperantiã dices quoniẽs ſe ſe ita habuerint? in principibus ne? an in ſubditis? GLA. In ambobus quodãmodo. SO. Cernis q̃ apte uaticinati ſumus pauloante/harmonia cuidã eẽ ſimilem tẽꝑantiã? GLA. Cur nam? SO. Quia nõ quẽadmodũ ſapientia & fortitudo in partibus quibuſdã iacẽtes/illa quidẽ ſapiẽtem/hæc fortem efficit ciuitatẽ:ita hæc agit:ſed inſtar harmoniæ quæ diapaſon diciť/ꝑ totã ciuitatem diffundiť:efficiens cõſonantes in idẽ debiliores hoĩes & fortiores & medios/prudentia/potẽtia/multitudine/uel pecuniis/uel alio quodã hmõi. Quapp rectiſſime poſſumus tẽꝑantiã hanc appellare cõcordiã:deterioris uidelicet & potioris ſecundũ naturã conſenſionem: ſtatuentem quem in ciuitate uel in uno quoq; conueniat dominari. GLA. Aſſentior equidẽ. SO. Cũ ita ſit. Tria iam nobis in ciuitate compta ſunt:ut ex his apparet. Reliqua uero ſpẽs/ꝑꝑ quam præterea uirtutis ꝑticeps ciuitas eſſet/q̃ nã erit? Cõſtat aũt hãc eẽ iuſtitiã? GLA. Conſtat plane. SO. An non iã nunc nos oportet o Glauco tanq̃ uenatores hũc ceſpitem circũdare? circũſpicientes/ne qua ex parte iuſtitia ſubterfugiat:& ab oculis euaneſcens/ſe ſe occultat. Patet.n. hic eſſe. Fige itaq; paſſim intuitũ: atq; annitere ſiquo mõ poſſis prior me eã cernere:ipſamq; mihi oſtẽdito. GLA. Vtinã poſſem. Verum ſatius me uteris ut tali quodã comite qui poſſim demonſtrata ꝑſpicere. SO. Sequere igiť mecum deũ ante precatus. GLA. Efficiam qđ mones. Ducas mõ. SO. Inacceſſibilis hic locus atq; umbroſus eſſe uideť:abdita certe impſcrutabiliſq; latebra. Verũ tñ ꝑgendũ eſt. GLA. Pergendum plane. SO. Hui hui mi Glauco/uidemur ueſtigia quædã eius quod quærimus/nacti:apparetq; iſtud haud longe nos effugiturum. GLAV. Fauſtus certe nuncius. SO. q̃ molles hebeteſq; ſumus o Glauco? GLA. Quid iſtud? SO. Iam pridẽ nobis ab ipſo principio uir beate quod quærimus ad pedes reuoluiť:neq; ipſum inſpeximus:ſed ita ridendi fuimus ut illi qui ſæpe quod in manibus hñt/pergunt. Nos quoq; longe petebamus quod ꝓpe nos erat:uel forte nos latuit. GLA. Quõ iſtud ais? SO. Ita. Nempe uidemur mihi dicentes iſtud pridẽ & audiẽtes/haud quaq̃ aĩaduertiſſe id quoquo modo nos dicere. GLA. Prolixũ ſane ꝓhœmium audire cupienti. SO. Attende ſiqd dico. Quod qdẽ principio paſſim ſtatuimus faciendũ cũ ciuitatem cõdidimus/hoc eſt ut arbitror/uel ſpẽs quędam ipſius/iuſtitia. Nã diximus ſæpenumero/ſi recordari:unũquẽq; oportere unũ aliqd exercere eoꝝ quæ ciuitati cõducant/ad quod ipſius natura eſſet aptiſſima. GLA. Diximus ꝓculdubio. SO. Et.n. qđ ſua agere. neq; ꝑ aliena curioſe uerſari/iuſtitia eſt/& ex aliis multis audiuimus/ & ſæpe ipſi diximus. GLA. Diximus plane. SO. Hoc utiq; uideť amice cũ ſit quodãmodo iuſtitia eẽ/ſua. ſ. agere. Scis unde iſtud cõiiciam? GLA. Nequaq̃ ſed dicas. SO. Videť mihi qđ reliquũ nobis eſt in ciuitate/præter illa quę cõſiderauimus/tẽꝑantiã/fortitudinẽ/prudẽtiã/hoc eẽ quod oĩbus illis uim prebuit/qua & innaſcereť & ĩnata perſeuerarẽt/quatenus ipſum adeſt. Atqui diximus iuſtitiã fore quod reſtaret/ſi tria nobis cõperta eſſent. GLA. Neceſſariũ id qdẽ. SO. Verũtñ ſi iudicandum ſit/ qd hoꝝ potiſſimũ cum ineſt/bonã efficit ciuitatẽ/ambiguũ erit/utrũ cõſenſio imperantiũ & ſubiectorum/an legitimæ opinionis ſeruatio in militibus iudicãtis ſecundũ legẽ quæ terribilia cẽſenda ſint/quæue nõ. Vel in principibus ipſis prudẽtia & cuſtodia. An id potius bonã ipſam præcæteris reddat/cũ ineſt pueris/mulierib⁹/ſeruis / liberis/artificibus/magiſtratibus/& priuatis/qđ uidelicet ſuũ qſq; unus unum egerit:minime ꝑ aliena uagatus. GLA. Ambiguũ certe:qd ni? SO. Ergo uis ipſa qua ſua qſq; in ciuitate agit/de ipſius ciuitatis uirtute ex æquo cũ ſapientia eius/tẽꝑantiaq; & fortitudine certat. GLA. Valde. SO. An non igiť iuſtitiã pones/quod cũ iſtis ex æquo de ciuitatis uirtute cõcertat? GLA. Oĩo equidẽ. SO. Conſidera præterea & hac rõne/nunqd tibi ſic uideatur. An principibus in ciuitate mandabis ut iuſte ſñias ferant? GLA. Cur non? SO. An iudicabũt alterius cuiuſq̃ auidi magis q̃ huius ipſius/ut ſinguli/neq; uſurpent aliena/neq; ſuis priuenť? GLA. Nõ alterius certe/ſed iſtius dũtaxat. SO. Tanquã id iuſtum ſit? GLA. Nẽpe. SO. Et hac quoq; rõne aſſeritur ſui cuiq; & ꝓprii poſſeſſionẽ actionẽq; eſſe iuſtitiã. GLA. Eſt ita. SO. Vide nunqd & tibi idẽ quod mihi uideať. Si faber opa coriarii aggrediať/uel coriarius fabri/uel inſtrumẽta ĩter ſe cõmutent uel premia/aut ſi idẽ utraq; exercere cõtendat/oĩaq; talia inuicem ꝑmutenť/nũqd cõmutatio-

Quid tempeꝛantia.

Inueſtigatio iuſtitiæ.

Iuſtitia ẽ ſua agere neq; per aliena curioſe uerſari.

Quid dictoꝝ quattuor potiſſimũ bonã ciuitatẽ reddat.

nem hãc exiſtimas magna quadam iactura afficere ciuitatẽ? GLA. Haud certe nimium. SO. Quotiens aũt aliquis artifex uel alius natura quæſtuarius/diuitiis elatus/uel multitudine copiaq̨/uel robore/aut eiuſmodi alio quopiã/in militaris hoīs ordinem tranſire conatur. Vel miles cum ſit indignus/in conſularis nititur & cuſtodis adſcendere dignitatem/& inſtrumenta uiciſſim iſti premiaq̨ pmutant. Aut idem aliquis hæc oĩa ſimul pagere tentat/tunc arbitror confuſionẽ peruagationẽq̨ eiuſmodi uideri tibi ciuitatis totius interitum. GLA. Et maxime quidẽ. SO. Cum ergo tria in ciuitate ſint genera/hoꝝ mutua cõmutatio/uagatioq̨ p plura extrema eſt ciuitatis calamitas & maxima corruptela. GLA. Penitus. SO. Corruptelam uero ſummã ciuitatis tuæ/nõne iniuſtitiã eſſe dices? GLA. Quid ni? SO. Hoc igiť iniuſtitia eſt. Rurſus aũt ſic dicimus. Quæſtuarii/auxiliarii/conſulatis generis actio propria/unoquoq̨ ſuum opus pagente in ciuitate/contra ac confuſio illa ſupior & iuſtitia erit: & ciuitatem iuſtam efficiet. GLA. Haud aliter q̃ ſic ſe habere uideť. SO. Nondũ oĩo iſtud debemus aſſerere. Verum ſi & in cuiuſq̨ hoīs aĩo ſpecies eadem/cõſiderantibus nobis iuſticia eſſe aſſeueretur/tum demum conſentiemus. Nam qd aliud dixerimus? alioquin/tunc aliud qcq̃ excogitabimus. Nunc aũt diſceptationi huic finem iam ĩponamus: ſecundũ quã exiſtimauimus/ſi plurimũ habentium iuſtitiã in maiori prius eã cõtemplaremur/facile deinde in hoĩe uno nos quale hoc ſit inſpecturos. Viſumq̨ nobis eſt maius ipſum/ciuitatem exiſtere: atq̨ ita q̃ optimam potuimus eã cõdidimus: ſciẽtes in bona republice ineſſe iuſtitiã. Quare quod in illa nobis apparuit/referamus ad unũ. Et ſi idẽ ibi conſtet/ſatis nobis erit factũ. Siquid aũt aliud in uno appareat/rurſus ad ciuitatem conuerſi/hæc examinabimus. Ac forte alterna cõparatione diſceptãtes/ueluti ſcintillas/ex his iuſtitiã excutiemus: eãq̨ iam cũ clare micuerit apud noſipſos ſtabiliemus. GLA. Scite loqueris: atq̨ ita agendũ. SO. Nunquid quod idẽ appellamus tam maius q̃ minus/diſſimile eſt/quatenus idẽ an ſimile? GLA. Simile certe. SO. Ergo uir iuſtus a ciuitate iuſta quoad iuſtitiæ ſpeciẽ ptinet/nihilo differũt: ſed ſimilis erit. Vlauco. Similis. SO. Atqui ciuitas iuſta eſſe tunc uiſa eſt/cum ipſa tria hoĩum genera/pro natura cuiuſq̨ ſic inſtituta erũt: ut unuſquiſq̨ ſuum opus exerceat. Temperata rurſus & fortis & ſapiens/pp alios quoſdam eorũdem generũ affectus & habitus. GLA. Vera hæc ſunt. SO. Vnum quoq̨ o amice ita cenſebimus/habentem eaſdẽ has eius in aĩo ſpẽs/pp affectus eoſdẽ/eadem noĩa merito cũ ciuitate ſortiri. GLA. Neceſſe eſt oĩno. SO. In leuem ne rurſus amice de aĩa cogitationẽ incidimus. Vtrũ tres in ſe ſpẽs has habeat nec ne. GLA. Minime mihi in leuẽ diſceptationẽ delapſi uidemur. Forte. n. qđ diciť/uerũ ẽ o Socrates pulchra difficilia eẽ. SO.

Prouerbium pulchra difficilia eſſe.

Appet urdq̨. Ac certe ſcito o Glauco/nos ut mea fert opinio/nũq̃ ex diſcurſibus huiuſcemodi quibus in pñti diſputatione utimur/exacte id cõprehenſuros: longior porro uia eſt / quæ ad hoc nos ducit. Forte tñ ſecũdũ ea q̃ ſupra dicta & cõſiderata ſunt/facilius fereť. GLA. An nõ ſat iſtud uideri debet? Mihi ſane ĩ pñtia id ſufficiet. SO. Mihi quoq̨ ualde ſufficiẽs. GLA. Ergo ne te pigeat/ſed cõſidera. SO. Profecto nobis neceſſe eſt cõfiteri/eaſdẽ in nobis ſpes atq̨ mores ineſſe/qua & in ciuitate? Neq̨. n. aliunde in ciuitatẽ hæc deuenerũt. Ridiculũ qppe eẽt ſiquis iracũdã animoſitatẽ exiſtimaret/nequaq̃ ex priuatis hoĩbus/in ciuitatibus inuectã eſſe: quoꝝ idẽ eſt captus: q & Thracum/Scytharũ/ſupiorũq̨ gentiũ: aut ſapientiæ ſtudiũ/nõ ex tali priuatoꝝ inſtinctu qualis natura noſtris hoĩbus ẽ tributus. Aut quæſtus auiditatẽ/nõ ex ea ſinguloꝝ hoĩum cupiditate/qua affecti apprime dicunť Phœnicii/Egyptii nõ nihil. GLA. Et maxime qdẽ. SO. Hoc qdẽ ita ſe hẽt: neq̨ difficile cognitu. GLA. Haud certe difficile. SO. Id aũt difficile iã/utrũ uno quodã eodẽ ſingula hæc agamus an potius trina qdã habeamus in nobis: quoꝝ ſingulis/ſingula opamur: uno qdẽ diſcimus: iraſcimur alio: tertio cõcupiſcimus uoluptates eas q̃ ad nutritionẽ generationẽq̨ ptinent/cæteraq̨ huiuſmodi. Vel tota aĩa unũquodq̨ explemus/cũ cõciti rem aggredimur. Hæc haud facile pro rei dignitate diſcerneretť. GLA. Mihi quoq̨ idem uideť. SO. Sic ãt aggrediamur hęc diſtĩguere/utrũ qđ eadẽ ſunt inuicẽ uel diuerſa. GLA. Quonã pacto. SO. Cõſtat plane idẽ cõtraria facere ſeu pati ſm idẽ & ad idẽ ſimul nõ poſſe. Quãobrẽ ſiqñ repiemus ĩ ipſis hęc fieri/ĩtelligemus nõ unũ idẽ hęc eẽ plura. GLA. Eſto. SO. Aĩaduerte qđ dico? GLA. Dic. SO. Stare ſimul atq̨ moueri/idẽ ſm idẽ nũ qd põt? GLA. Nullo mõ. SO. Prætereа hęc diligẽtius cõfirmemus/ne qua pcedẽtibus nobis ambiguitas forte ſuboriať. Siquis. n. dixerit hoĩem ſtantẽ qdem/mouentẽ uero manus & caput/eundẽ ſtare ſimul atq̨ moueri/haud quaq̃ ita dicendũ cenſebimus ſed ptem qdẽ eius manere/ptem uero moueri. An nõ ita? GLA. Ita prſus. SO. Quod ſi artificioſius & argutius iſte luſerit/aſſerens turbinem trocũq̨ totũ moueri ſimul & ſtare/qñ in eodẽ puncto centrũ aculeũq̨ figens reuoluitur. Vel aliud qcq̃/dicens idẽ agere/cũ eidem affixũ cardini/circũferť/nequaq̃ aſſentiemur: qa non ſecũdũ eadem ſui hæc tunc moueanť/& maneant. Dicendũ quippe habere ipſa rectũ in ſe atq̨ rotundũ: & ſecundũ rectum qdem ſtare/cũ nulla ex pte declinent. Secundũ uero rotundũ/circũmoueri. Quotiens autẽ dum qd reuoluitur/in rectum quoq̨ deuehitur ſiue ad dexteram ſiue ad ſiniſtrã uel ante uel retro/tũc nuſq̃ permanet. GLA. Recte admodum. SO. Quare nulla ex his obiectionibus nos perturbabit/perſuadebitq̨/quod idem qñq̨ ſimul ſecundũ idem atq̨ ad idẽ/contraria fit/uel agat uel patiať.

Quæſtio de aĩa an tres ſpecies habeat ĩ ſe an una ſit.

Explicantur circũſtantiæ: quę in diffinitione oppoſitoꝝ ponũtur.

ad patiatur. GLA. Me quidē minime iſta mouebunt. SO. Verumtamen ne in iſtis obiectiunculis
enarrandis reiciendiſq; utpote falſis/diutius cogamur inſiſtere/ſupponentes iā id ita eſſe/ulterius
progrediamur: conſeſſi inuicem/ſiqñ aliter q̄ ſic ſe habere hæc appareant: quæcūq; ex his ducunt/
fore ſoluta. GLA. Sic nimirum decet. SO. Nonne adnuere/& renuere/aggredi & declinare: adſci
ſcere & reiicere: inter ſe contraria pones/ſiue actiones ſeu paſſiões? Nihil enim intereſt. GLA. Cō
traria. SO. Quid aūt hęc? eſurire/ſitire: & oino/cupere/uelle/eligere/nōne ad eoꝝ ſpecies referes/
quæ modo diximus? Veluti ſemper cupiētis aiam/nonne uel aggredi dices illud quod appetit/uel
adſciſcere quod ſibi adeſſe eligit: uel quatenus uult aliquid ſibi porrigi/adnuere & illud ad ſe trahe
re: amantis more generationē ipſius affectantem? GLA. Equidem. SO. Quid uero/nolle/aſperna
ri/negligere/non cupere/nōne in reiiciendi repellendiq; ſpeciem/& in oīa illis cōtraria referemus?
GLA. Quid ni. SO. Cum hæc ita ſe habeant? ſpeciem aliquam cupiditatum eſſe dicemus: & mani
feſtiſſimas oium aliarum cupiditates/ſitim & famem. GLA. Dicemus utiq;. SO. Et hanc qdem po
tus/illā cibi. GLA. Ita eſt. SO. Nunqd in quantū ſitis eſt? Alicuius præterea cupiditas eſt alterius q̄
cuius nos dicimus ipotus. ſ. & ſitis. GLA. Huius dūtaxat ſitis. SO. Nunqd calide potionis/uel frigi
dæ/uel multæ/uel paucæ? Vel & in pauco qualis cuiuſdā poculi? Vel potius ſi calor ſitienti ineſt/fri
gidi appetitum inducit. Sin aūt frigus/calidi. Et ſi pp præſentiā multitudinis/multa ſit ſitis/multi
auiditatem infert. Sin aūt pauca pauci. Ipſum uero ſitire nūq̄ alicuius alterius appetitio eſt/q̄ cuius
ſuapte natura eſt/ipſius uidelicet potionis. Rurſuſq; fameſcere/comeſtiōis? GLA. Ita certe ipſa cu
piditas quæq; ipſius cuiuſq; eſt ſolū/cuius ipſa natura eſt. Talis aūt uel talis cuiuſdā pp additamen
ta quædam dicit. SO. Cauendū eſt aūt ne quis nos improuidos turbet/inferens neminem potum
cupere ſed potū bonū/uel cibū: ſed bonum cibū. Nempe bona oēs expetunt. Quare ſi ſitis appeti
tio eſt/boni eſt/ſiue potionis ſeu cuiuſuis alterius ē auiditas. Similiterq; de cæteris. GLA. Forte nō
nihil efficere uidebitur/qui talia dixerit. SO. Verūtn̄ quotcūq; eiuſmodi ſunt/ut alicuius ſint. talia
quædā talis cuiuſdā ſunt/ut arbitror. Ipſa aūt quæq; ipſius cuiuſq; dumtaxat. GLA. Haud intelligo
equidem. SO. Non intelligis maius ipſum eiuſmodi eſſe/ut ſemper aliquo maius exiſtat? GLA. Pla
ne. SO. Nōne minorem? GLA. Minorē. SO. Multo aūt maius/multo minore? an non? GLA. Sic ē.
SO. Et quondā maius/quōdā minore/deinceps qūq; maius/deinceps quoq; minore. GLA. Nihil
prohibet. SO. Atq; ēt plura ad pauciora. dupla ad dimidia & oīa talia. Itemq; grauiora ad leuiora
& uelociora ad tardiora: & calida item ad frigida/oīaq; hoꝝ ſimilia/eodē modo inuicem referun
tur. GLA. Certe. SO. Nōne & de his quæ ad ſcias ſpectāt/eadē rō? Scientia qdē ipſa rei ipſius qua
ſcit/ſcia eſt: uel cuiuſcūq; alterius dicēda eſt eē ſcia. At uero ſcia quædā & ſcia talis/rei cuiuſdā/& ta
lis eſſe dicitur. Tale uero aliqd dico. Poſtq̄ ædificandarum ædium ſcientia extitit/ ab aliis ſcientiis
diſcreta eſt: adeo ut edificatoria appellata ſit. GLA. Quid ni? SO. Nōne ex eo quod talis ſit/qualis
aliarum nulla? GLA. Nēpe. SO. Ergo quia talis cuiuſdā/ideo talis quædā effecta eſt. Eodēq; modo
cæteræ artes oēs atq; ſciæ. GLA. Eſt ita. SO. Hoc itaq; inferre me uoluiſſe tunc dicito/ſi modo nūc
intellexiſti/qd̄ quæcunq; eiuſmodi ſunt/ut alicuius ſint/ipſa qdem ſolū ipſoꝝ ſunt dūtaxat: taliū ue
ro quorūdam talia quædā. Neq; uero ideo dico qd̄ qualiū ſunt ſint & talia: quia. ſ. & ægrotantium
& benevalentiū ſcia/bñ uel male ualens & ipſa ſit: bonorum item atq; maloꝝ/bona rurſus ac mala:
ſed qm̄ non illius ipſius dumtaxat cuius abſolute ſcientia eſt/ euaſit ſcientia/ imo talis cuiuſdā: hoc
autem eſt ſalubre & inſalubre/talis quædā ipſa quoq; effecta eſt. Ex quo factum eſt ut non amplius
ſcientia ſimpliciter appelletur/ſed quali quodam addito/medicinaria ſcientia. GLA. Teneo iā/mi
hiq; hæc ita ſe ſe habere uident. SO. Sitim uero nonne his annumerabis quę id quod ſunt/alicuius
exiſtunt? Eſt autem ſitis? GLA. Annumero equidē/& potionis ſitim eſſe dico. SO. An nō qualis cu
iuſdam poculi qualis quædā ſitis? Ideoq; ſitis ipſa/neq; multi/neq; pauci/neq; boni/neq; mali/neq;
ut uno uerbo cōplectar qualis cuiuſdam/ſed potionis ipſius ſolūmodo/ſitis ipſa natura eſt. GLA.
Sic eſt oio. SO. Sitientis igit aīa quatenus ſitit/non aliud appetit q̄ bibere: idq; affectat & ad ipſum
fertur. GLA. Cōſtat. SO. Siquid ergo ipſam qūq; retrahit ſitientem/aliud quiddā erit in ipſa ab ea
parte diuerſum quæ ſitit & quaſi beſtia quæda ad bibendū impellit. Neq; enim fieri poſſe dicimus
ut idē aliqd eodē ſui circa idē ſimul agat cōtraria. GLA. Non certe. SO. Quēadmodū abſurdū di
ctu eſt eandē ſagittarii manū ſimul arcum intendendo ꝑtrahere atq; cōtrahere. Porro dicendū ē/
alteram eſſe manum quæ ꝑtrahit/alteram uero quæ contrahit. GLA. Ita prorſus. SO. Fatemur ne
eſſe aliquos/qui cum ſitiant nōnunquā bibere nolint. GLA. Multos/ac ſæpe. SO. Quid de iis aliqs
diceret: nōne ineſſe in horum anima aliquid: quod ad bibendum illicit? aliquid cōtra quod cohibet?
quod quidem & aliud eſt/& ei quod allicit/dominatur. GLA. Mihi quidem uidetur. SO. An non
igitur/quod prohibet iſta/ex ratione ineſt: quotiens operatur? Quæ uero concitant atq; trahunt:
ex affectibus perturbationibuſq; ſunt? GLA. Apparet. SO. Merito igitur duo hæc inter ſe diuerſa
exiſtimabimus/& illud quidem quo ratiocinatur animus/ rationale ipſius denominabimus. Illud

Quod in aīa ſunt duę ſpecies contrariç rōnale & irrationale.

uero quo amat/exurit & ſitit/& ad alias libidines pronior labitur/ irrationale & auidum repletio-
num quarũdam & uoluptatum.GLA. Diuerſa profecto. Meritoq; ita cenſebimus.SO. Hæ itaq;
duæ iam in anima ſpecies diſtinctæ ſint.Illud autẽ quod ad iraſcibilem pertinet/ quoue iraſcimur:
utrum tertium quiddam eſt? An alterius horum cognatum? GLA. Forte eius quod uoluptates cu
pit/eſt cognatum? SO. Atqui credo hoc equidem:ex eo quod audiui quẽdam quod uidelicet cum
Leontius aglaionis filius ex pireo ſub boreali muro ad ciuitatem adſcendens ſenſiſſet extra cadaue-
ra prope litus iacentia/ſimul & uidere cupiebat/& horrebat tamen/abſterrebatur q;/uultumq; tege
bat:ſecum ipſe pugnans. Cupiditate deniq; ſuperatus/ad cadauera directis & patefactis oculis ad
uentauit/dicens. Ecce iam uobis licet o infelices deſiderium ueſtrum pulchro explere ſpectaculo.
GLA. Audiui & ipſe. SO. Itaq; ſermo teſtatur/iram ſæpe pugnare aduerſus concupiſcentiam/tanq̃
hæc inter ſe diuerſa ſint. GLA. Id certe ſignificat. SO. Nonne & alibi frequẽter animaduertimus/
quando diſtrahunt aliquem præter rationem cupiditates/obiurgantem ipſum ſeſe/ & aduerſus id
ſui quod trahitur indignantem? Et quaſi duobus diſſentientibus adiutricem rationi iram adcurre
re? Ratione autem imperante non eſſe ſibi contradicendum: iram cupiditatibus coniunctam obſi
ſtere illi arbitror te nunq̃ uel in te ipſo uel in alio perſenſiſſe. GLA. Nunq̃ per Iouẽ. SO. Quid por
ro? Quando quis iniuriam inferre ſe putat. nonne quo generoſior eſt: eo minus iraſcitur: dũ exurit
& alget:& aliud quoduis tale patitur ab eo quem iure hæc agere cenſet. Et quod iam dixi: ira iſtius
in eum quodammodo non irritatur. GLA. Vera loqueris. SO. Quid autem? quando iniuriam ſe
pati quis putat: nõne tunc ſatagat & ſæuit:& auxilium præſtat ei quod iuſtum uidetur? famem: fri-
gus:& cætera talia tolerans. Et ad uictoriam contẽdit: neq; a generoſo opere ceſſat prius q̃ uel tri-
ſegerit: uel obierit: uel tanq̃ canis a paſtore: ita deniq; reuocatus ab ea quæ in ipſo eſt ratione mite
ſcat. GLA. Omnino hæc uis ei ſimilis eſt: cui tu cõparas. Etenim in noſtra ciuitate auxiliarios ipſos
tanq̃ canes poſuimus obtemperãtes principibus quaſi quibuſdam paſtoribus ciuitatis. SO. Opti-
me quod dicere uolebam ĩtellexiſti. Sed num & hoc inſuper animaduertis? GLA. Quid iſtud. SO.
Quod in præſentia: contra ac ſuper de iracundia iudicamus. Tunc ſane iraſcendi uim ad cõcupi-
ſcendi naturam referebamus. Nunc uero multum intereſſe dicimus: ac multo magis iram aſſeri-
Tria genera ĩ ciuitate q̃ſtuariũ: auxiliariũ: conſulatus mus animæ partibus inter ſe diſſidentibus pro ratione arma capeſſere. GLA. Ita prorſus. SO. Nũ
quid & iraſcendi uis eſt a ratione diuerſa: uel quædam ſpecies rationis? adeo ut non tres in animo
ſed duæ ſpecies ſint: rationale & concupiſcens? An potius quẽadmodũ in ciuitate apparuerũt tria
quędam genera: quę ipſam continent: quæſtuarium: auxiliarium: conſulatus: ita & in anima tertia
quædã uis eſt iracundia: quæ natura ipſa rationis tutatur partes: niſi ex improba educatione fuerit
deprauata. GLA. Neceſſe eſt ut tertia ſit. SO. Nempe etiam ſi alia q̃ ratio apparuerit: quemadmo
dum ſupra uiſa eſt a concupiſcentia differens. GLA. At uero facile id quidem patere poteſt. Nam
in puerulis quiuis iſtud intelligat: qui ſtatim nati iracundia pleni ſunt. Rationis autem aliqui nũq̃
multi ſero compotes fieri mihi uidentur. SO. Per Iouem præclare loqueris. Præterea in beſtiis ita
eſſe quiſq; ut ipſe dicis comperiet. Teſtatur & iſtud Homeri illud quod ſupra induximus. Pectora ca
ſtigans monitis affatur acerbis. Perpetere o cor nã tu longe alias grauiora tuliſti. In his porro Ho
merus tanq̃ hæc inter ſe differant alterum horum obiurgare alterum facit: ipſam uidelicet ratio-
nem de meliori peiorique conſultantem irrationalem iracundiæ impetum cohibere. GLA. Recte
admodum loqueris. SO. In his itaq; uix tandem conſenſimus: ſatiſq; inter nos cõſtitit: eadem in ci
uitate eadẽ & in cuiuſq; aĩa gñia eẽ ac numero paria. GLA. Sic certe. SO. Quin & hoc neceſſariũ ẽ
quemadmodum & quo ſapiens erat ciuitas: ita & eodem ſapiẽtem eſſe priuatũ. GLA. Plane. SO.
Item quo fortis eſt priuatus aliquis & quomodo: eodem & ita fortem eſſe ciuitatẽ:& in cæteris oĩ-
bus ad uirtutem utraq; ſimiliter ſe habere. GLA. Neceſſe eſt. SO. Atqui & iuſtum o Glauco uirũ di
cemus eadem rõne: qua dicimus ciuitatem. GLA. Neceſſarium id oĩo. SO. At nondũ illud obliti
ſumus quod ciuitas ex eo iuſta uiſa eſt: q cũ tria ĩ ea ſunt hoĩum genera ſuũ quiſq; explet officium.
GLA. Haud certe mihi obliti uidemur. SO. Meminiſſe ergo oportet q̃d quiſq; noſtrũ cuius ſingu
læ aĩæ ptes quod ſuũ eſt agũt:& iuſtus erit & ſua pagens. GLA. Meminiſſe pruſus. SO. Nõne rõnali
potentiæ cõuenit imperare: cũ ſapiens ſit geratq; totius aĩæ puidentiam? Iraſcendi uero naturæ ob-
ſequi rõni: pq; illa pugnare. GLA. Penitus. SO. Nõne ut ſupra tractauimus muſicæ & gymnaſticæ
mixtio atq; temperantia ut concordia iſta ſint efficit? Vnũ qdem hoꝝ intendens augẽſq; & nutriẽs
præclaris ſermonibus & diſciplinis. Alterum uero remittens ſedãs manſuefaciẽs p harmoniã atq;
rhythmũ. GLA. Maxime. SO. Cũq; ita nutrita hæc fuerint & quæ ſua ſunt reuera didicerint:& op-
time fuerint erudita ardori cõcupiſcentiæ pręſidebũt q̃ pars aĩæ in quocũq; eſt plurima neq; unq̃
pecuniarum poſſeſſione repletur cauebũtq; ne corporalium uoluptatum expletione adaucta gra-
dior robuſtiorq; euadat: nolitq; ſuo dumtaxat officio fungi ſed ſubiicere ſibi illa contẽdat: quibus
imperare natura nõ debet: atq; ita uniuerſam oĩum uitã puertãt. GLA. Sic prorſus. SO. Quinetiam
ab externis

ab externis hoſtibus hęc animã oẽm corpuſq; cuſtodit: dum illud quidem ꝓuide cõſulit: hoc autẽ
ꝓpugnat/obtẽperat principi ꝑ fortitudine quę cõſulta ſunt/ꝑagit.GLA. Vera hęc ſunt.SO. Fortẽ
ꝓfecto hac ex parte uirum quẽq; uocamus/qñ in ipſo iracundię uigor ita inſtitutus eſt/ut in mediis
uoluptatibus & doloribus/in ſñia ſua ꝑſiſtat/nõ aliter eſſe de terribili & nõ terribili iudicãdum quã
ratio ipſa dictauerit.GLA.Probe.SO.Sapientem uero breui illa ex parte qua & imꝑauit in ipſo/&
iſta dictauit/habẽs in ſeipſa ſciam/quę diſcernit/quid potiſſimũ ex uſu ſit tam ſingulis q̃ uniuerſo ex
his tribus cetui cõſtituto.GLA.Certe.SO.Temperantẽ rurſus aliquẽ appellamus/hoꝝ ipſorum
amicitia atq; cõcordia/qñ & qđ pręſidet & qđ ſubeſt/in ſñiam eandẽ cõueniunt/rationẽ.ſ.imꝑare
decere:neq; ab illa deſciſcendum eſſe.GLA.Temperãtia ꝓfecto nihil ẽ aliud & priuatim & publi-
ce.SO.Iuſtus deniq; ita erit quiſq; ex eo ſępe iam diximus & quẽadmodũ expoſuim⁹.GLA.Neceſ-
ſarium id oĩo.SO.Quid porro! Eſt ne aliqd quod hãc noſtrã uſq; adeo ſñiam interturbet! ut aliud
uideať eſſe nobis iuſtitia/q̃ qđ in ciuitate cõſtitit!GLA.Mihi quidẽ nõ uideť.SO.Quinimo/ſiquid
adhuc inter nos in cõtrouerſia ſit/ſic iterũ ſuꝑiora penitus cõfirmabimus abſurda illa huic obiiciẽ-
tes!GLA.Qualia.SO.Veluti ſi in hoc deliberare nos oportuerit/de ciuitate illa deq; hoĩe ſimili-
ter/atq; illa naro atq; nutrito: nunqd uir talis cũ depoſitũ auri uel argenti acceperit uideatur qñq;
fraudem excogitaturus!cenſes aliquẽ iudicaturũ eiuſcemodi uirum fraudem cõmittere potius q̃
aliter affectos hoĩes.GLA.Neminẽ prorſus.SO.An non a ſacrilegiis hic/furtis/ꝓditionibus tam
priuatim aduerſus ſodales/q̃ publice aduerſus rem publicã ĩnocens erit!GLA.Innocẽs.SO.Atq;
neq; infidus uel in iureiurãdo uel quibuſcũq; cõmertiis.GLA.Nullo pacto.SO.Adulteria qdem/
parentũ cõtemptus/impietas in deos/cuiuſlibet alteri potius q̃ huic cõueniunt.GLA.Ita prorſus.
SO.Nõne hoꝝ hoĩum cauſa hæc eſt!quia quicqd in ipſo eſt/ſuũ opus exſequiť i tam ad imꝑandũ
q̃ parẽdum.GLA.Nulla certe alia.SO.Quid! quęris aliud eſſe iuſtitiã q̃ hanc ipſam uim/ quę tales
uiros/& tales efficit ciuitates!GLA.Ego qdem minime.SO.Tandẽ nobis abſolutũ ẽ ſomniũ illud
quod nos conieciſſe diximus/quod mox incipiẽtes condere ciuitatẽ/deo quodam fauẽte/in princi-
pium aliquod & imaginẽ iuſtitię adſcendiſſe uidemur.GLA.Omnino quidẽ.SO.Hoc autẽ erat o
Glauco ꝓpter qđ confert/quoddam iuſtitię ſimulachrũ. Nempe debere qui natura coriarius eſt/
artẽ hãc exſequi/aliud nihil aggreſſum: qui uero faber/fabricare. Similiterq; in cęteris.GLA. Ap-
paret.SO.Reuera qdem talis iuſtitia eſt/ſed nõ circa actionẽ exteriorẽ/imo circa interiorẽ ſuarum
partiũ actionem uere ad ipſummet animũ/& ad ſua: dum nihil permittit ex ſuis aliena tentare: neq;
ſunt animę genera/opera inuicẽ cõfundẽtia per plura uagari.Sed reuera ꝓpria recte digerit: ſuiq;
eſt domin⁹/ſeſe exornat/amicus ſibi ipſe effect⁹ in ſe tria ipſa cõtẽperãs tanq̃ tres terminos harmo-
nię/neates/hypates/& medię/hoc ẽ octauę uocis & grauis & qntę: ſeu quę uis alia media fuerit.Itaq;
hęc oĩa nectẽs/ipſeq; undiq; unus effect⁹ ex multis tẽperãs atq; cõcinẽs/ita demũ agit ſiqd agit/uel
circa pecunias acqrẽdas/uel corpis cultũ: uel etiã circa ciuilia: aut priuata cõmercia: in his omnib⁹
actionẽ illam iuſtã & ꝑclarã exiſtimãs/q̃ habitũ hũc ꝑagit/atq; ſeruat.Sapiẽtia uero opatiõi huic ꝑſi-
dentẽ ſciam.Iniuſtã aũt opationẽ quę hãc diſſoluit.Inſipientiã deniq; opatiõis huius ducẽ opĩonẽ.
GLA.Vera ꝓrſus o Socrates loqueris.SO.Si ergo nos ĩueniſſe dixerim⁹ iuſtũ uirũ & ciuitatẽ iuſtã
quidue in utriſq; iuſtitia ſit: haud forte multũ ut arbitror mẽtiri uidebimur.GLA.Nõ ꝑ Iouẽ.SO.
Aſſerendũ igiť.GLA.Proculdubio.SO.Eſto itaq;.Enimuero deinceps de iniuſtitia cõſiderãdum De iniuſtitia
uideť.GLA.Plane.SO.Seditionẽ qñ hoꝝ triũ iniuſtitiã appellare decet: curioſamq; & uariã alieni
opis uſurpationẽ: & inſolentẽ ptis cuiuſdã ꝑuaricationẽ aduerſus totã animã rebellantis inſurgen-
tiſq; ad ĩꝑandum regio animi generi: cui ſeruire eã natura iuber.Talia quędã/ut arbitror/atq; hoꝝ
turbationẽ errorẽq;/iniuſtitiã eẽ dicem⁹/& intẽperantiã/ignauiã/inſipiẽtiã/& uniuerſam deniq; pra-
uitatẽ.GLA.Hæc ꝓrſus ita ſe hñt.SO.Nõne ſatis iam ꝑſpicue patet/qd eſt iniuſta facere & iniuria-
ri: ac rurſus qd agere iuſta: qñ qdẽ iuſtitia & iniuſtitia patẽt!GLA.Quonã pacto!SO.Quia nihilo
a ſalubribus & inſalubrib⁹ differũt.Nempe ut hęc circa corpus/ſic circa animũ ſe hñt & illa.GLA.
Qua rõne.SO.Salubria qdẽ ſanitatẽ inducũt: inſalubria morbũ.GLA.Plane.SO.Similiter quoq;
iuſta agere iuſtitiã gignit in aĩo: iniuſta facere iniuſtitia.GLA.Neceſſe eſt.SO.Eſt aũt ſanitatẽ ĩſer-
re/ita q̃ in corpe ſunt diſponere/ut ſm naturę ipſi⁹ ordinẽ ĩuicẽ ſuperenť & ſupent.Morbũ aũt idu-
cere uſq; adeo corpis ptes ĩficere/ut cõtra naturę legẽ dominenť iter ſe ſubiiciãturq;.GLA.Eſt ita:
SO.Eadẽ rõne iuſtitiã ꝑſtate cuiq̃/nihil ẽ aliud q̃ animi ptes ĩ ordinẽ ſuũ digerere/ut ad naturã nor-
mã pareãt atq; ĩperẽt.Iniuſtitiã uero ut cõtra naturã exſuperẽt inuicem ac ſuccũbãt.GLA.Prorſus
SO.Virtus igiť ut apper ſanitas quędã eſt & pulchritudo & robuſtus animi uigor.Prauitas contra
morb⁹/turpitudo & imbecillitas.GLA.Eſt ut dicis.SO.Nõne igiť exercitatiões honeſtę ad uirtutẽ Virtus ſani-
acqrendã cõducũt.Turpes ad prauitatẽ deducũt!GLA.Neceſſe ẽ.SO.Reſtat ut uideť diſcutien- tas. Prauitas mor-
dum.Nũqd ꝓſit agere iuſta/honeſta colere/eẽ iuſtum/ſiue occultũ id cuiq; ſit/ſiue non!An iniuria- bus.
ri & iniuſtum eſſe/ſi modo nõ det pœnas/neq; fiat ex punitione melior.GLA.Mihi qdẽ o Socrates:
ridicula diſceptatio iſta fore uidetur.Siquidem corporis natura corrupta/uidetur non eſſe uiden-

dum:neq etiam in ſumma epularũ & poculoꝝ omniũ affluẽtia:cunctis diuitiis/& totius orbis im-
perio. Natura uero eius quo uiuimus polluta/atq corrupta/num uiuẽdũ erit? ſiqs quodcũq lubet/
aliud agat q̃ hoc unũ:unde ab improbitate iniquitateq liberetur: iuſtitiam uero & ꝓbitatẽ adipi-
ſcatur: poſtq̃ talia hæc utraq/qualia narrauimus/apparuerũt. SO. Ridicula ꝑfecto. Verũ poſtq̃
eo deuenimus/ut quã certiſſime fieri põt/quod hæc ita ſe habent/perſpiciamus/minime deſiſtẽdũ.
GLA. Per Iouem minime omniũ. SO. Age iam huc accede/ut uideas quot ſpecies improbitas ha-
bet/ut mihi uidet. Attende nunc. Nempe hæc digna conſpectu? GLA. Sequor equidẽ/dicas mõ.
Virtutis una ſpẽs prauitatis innumerę: SO. Atqui tanq̃ e ſpecula quadam/ poſtq̃ huc raciocinãdo conſcẽdimus/ una mihi ſpecies uirtutis
obcurrit/ prauitatis inumerę. Ex quibus quattuor quidam modi potiſſimũ ſeſe offerunt/quoꝝ me-
miniſſe oportet. GLA. Quomodo iſtud ais? SO. Quot ſane rerũ.p. modi ſunt/ſpecies ſuas haben-
Rerũ publicarũ modi qnq tes totidem eſſe & animę ipſius apparent. GLA. Quot? SO. Quinq rerum publicarũ quinq run-
ſus & animę. GLA. Dic quales. SO. Vnum aliquẽ rei.p. modum eſſe hunc aſſero/quẽ expoſuimus.
Duabus uero appellationibus declarari põt. Nam ſi inter principes ciuitatis unus quidẽ ſit/oium
prȩſtantiſſimus/regnũ uocabitur. Sin aũt plures/gubernatio appellabitur optimatũ. GLA. Vera
narras. SO. Hanc unam ideo speciẽ eſſe dico/ quia ſiue plures gubernẽt/ ſiue unus/ nullus qui ita ut
diximus/educatus/& eruditus fuerit/quicquã exiſtimatione dignum in rei publicę legibus perma-
tabit. GLA. Neq enim conſentaneum eſſet.

FINIS DIALOGI QVARTI

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM QVINTVM DE IVSTO.

Non ſum neſcius fore nõnullos:qui apologiam a nobis expectent qua quintũ hũc dia-
logum cõmunionẽ omniũ in ciuitate ponẽtem/ defendamus contra calumnias/tum
maledicoꝝ/ tum etiam ignorantiũ. Verum legant Platonẽ ipſum/precor/ legant dili-
genter/ac ſine inuidia iudicent apologiam (ſcio quid loquar) nullam deſiderabunt.
Plato igitur phoebeus humani generis medicus/cum aĩaduerteret & ſingulos homi-
nes & familias & ciuitates ſemper & ubiq grauiter ęgrotare:neq ullis hactenus ciuilium medicoꝝ
medicamẽtis tot ſęcula iam fruſtra curantiũ:uel liberari morbo/uel ſaltem leuari paulum atq ani-
mũ conualeſcere/tam prudẽter/q̃ pie ad legẽ illam ſeſe contulit pręcipuã apud medicos:quã me-
dicinę ſanciunt auctores:ſiquis medicamẽtis talibus/puta frigidis diu adhibitis minime conuale-
ſcat/ eſſe tandem rite ad calida trãſeundum. Cognoſcens ergo genus humanũ per leges diſtribuẽ-
tes ꝓpria tot ſeculis nihil proficere/ imo uero in deterius quotidie labi non iniuria ad amicitię
tranſtulit leges cõmunia inter amicos oĩa fore iubentes:ut diuiſione diuiſioniſq & miſerię ſublata
cauſa/concordiam/unionem/ felicitatẽ conſequeremur. Sed aliter ruſus exordiamur. Socrates in
principio quarti diſciplinã educandę iuuentutis cunctis legibus anteponens/raptim attigit/uideri
optimã diſciplinam fore ſi uxoꝝ filioꝝ/rerum cõmunio fiat. At quoniã res eſt & noua q̃ plurimis &
plurimis inaudita reuocatur ad eam ſtatim in principio quinti declarandam apertius & firmius cõ-
probandam. Iam uero & ſi Critia & Timeo didiceris diſciplinam ſimilem extitiſſe quondam apud
Gręcas Ægyptiaſq Athenas/neq nimiũ amiraberis tanq̃ nouam/ neq diffidenter audies tanq̃ pe-
nitus arduam/neq inuitus admittes quaſi non bonam. Mitto quod multi tradunt apud Boemos
Placũ urbẽ aliqñ ſimiliter gubernatã. Atqui Diodotus inſulã in oceano meridiẽ uerſus deſcribit
in qua ꝑter cętera cões etiã ſint uxores/uiriq philoſophię plurimũ aſtrologięq ſtudioſi. Põponius
quoq Mela teſtis ẽ Garamãtes in extremis Aphricę ꝑtibus cõia habere in re publica oĩa. Similem
ꝑterea bonoꝝ fuiſſe cõionẽ inter philoſophos Brachmanas/Gymnoſophiſtas/Eſſeos/Pythagori-
cos:& deniq inter ſanctos quõdam chriſtianę rei publice fundatores/cõpertũ habemus. Videm⁹
quoq ſeculis noſtris illos dũtaxat religioſos ad uirtutẽ felicitatẽq accedere/ inter quos nihil eſt ꝓ-
priũ. At enim ſi uxoꝝ te cõmunio turbat/primo quidẽ ꝑmittit te apud Platonẽ rite ex lege fieri/qđ
Adraſtia dea quę ſit. apud adulterinos ſacerdotes in cõmune fit ſacrilegio. Deinde platonẽ ipſum audito prius q̃ iudi-
ces altius in ſua cauſa declamantẽ. In ſequẽtibus nota primo quidem ſocraticã ꝓuidẽtiã peius eſſe
cenſentẽ in legibus cõſtituendis errare/q̃ hoĩem interficere. Eiuſmodi nãq error/ multos ꝑmulta
ſecula interficit aĩos ſimul & corpora. Deinde modeſtiã difficilia diffidenter aggredientẽ/& quaſi
inuitam atq cõpulſam. Tertio pietatẽ diuinũ auxilium pro ſuo amore in rebus grauibus inuocan-
tem. Ac ne in legibus erret cõdendis ab Adraſtia dea petit opẽ:cuius mentionẽ quoq in Phędro.
Adraſtia hæc apud priſcos theologos eſt potentiſſima ineuitabiliũ regina legũ: legum inquã tam
Saturniarũ ad mentes ꝑtinentiũ/q̃ iouialiũ ꝑtinentium ad naturas. Adraſtiam dico diuinã proui-
dentiã/quaten⁹ nihil uel oculos eius ſubterfugere/uel manus põt effugere. Nec ab re ubi optat ſic-
miſſimas

miſſimas leges condere/ quas neq; obliuio deleat/neq; defraudet aſtutia / neq; uiolentia frangat/& oĩo nullus deuitet/Adraſtiam obſecrat ineuitabilia ſancientẽ/quę nullus queat effugere. Deinceps paulatim ad cõmunẽ progreditur diſciplinã a uiroꝝ uidelicet inſtitutione ad inſtitutionẽ ſimiliter mulierũ/ mandans omnia priuata/ publicaq; tum pacis/tum belli ſtudia mulieribus cum uiris cõmunia fieri:ne mancũ ſit genus humanũ:eo tamẽ pacto ut in ſingulis grauiora uiris/leuiora mulieribus cõmittant. Similiter & alibi docet brachia quoq; ſic aſſuefaciẽda/ut ſinguli utrinq; ſint dexteri/quos nominat amphidexteros. oſtendit aũt id fore utile atq; poſſibile/& quo pacto fieri debeat. Deindealiam adducit cõmunionẽ/uidelicet uxorum atq; filioꝝ. Et ibi aduerte quãta ordinis prudentia cõſtituat magiſtratus pręſides nuptiarũ:& ſacra & tempora/& ętates cauens ne quid intemperate fiat/uel inutile ciuitati. Ac poſt generationẽ q̃ diligenter de natis cogitet nutriendis: ita tamen ut neq; uir/neq; mulier propriũ agnoſcat filium / neq; filius proprios genitores/neq; alios aliis ſed ſeniores opinari cogantur/ omnes pene iuniores eſſe filios uel nepotes. Iuniores uiciſſim ſuſpicari omnes ſeniores/eẽ progenitores/ęqualeſq; ſimiliter eſſe fratres. Inter hæc ubi nutritionẽ eius ſpernit/qui uel pręter legem uel ex inutili natus fuerit/uel inutilis intellige nõ eſſe perdendum: ſed in loco occultiori uel in ſuburbiis uilius nutriẽdum / extra exacutiſſimã regulam illam/qua nutriuntur hi qui aſſumendi ad cuſtodiã iudicãtur. Illum uero inferiori alendum regula ad minutiora urbis uel agri miniſteria ſuo tempore tranſmittẽdum:uel forte ad urbes alias trãſferẽdum ſtatim natum. Mox agnoſce cõmunes charitatis inuentũ/ ubi ſic diſponit ſingula/ut ſinguli eadem/uel re/uel perſona oculis demonſtrata/ęq; iudicent/dicantq; hoc eſt meũ. Cumq; ſua cuiq; chariſſima ſint/ſinguli cuncta curabunt: pręcipue cum ad eiuſmodi curã legibus quoq; magiſtratibuſq; adducãtur. Hinc ergo incuria & negligentia noſtra/qualis in oĩbus ẽ circa plurima quaſi a nobis ſint aliena/tolletur. Tolletur & quotidiana fallacia qua iudiciũ noſtrum in eo colendo / quod propriũ eſſe cenſemus/ſtulte decipitur. Tolletur deniq; extrema pturbatio/ſolicitudo/miſeria/quę ex inſano ꝓprioꝝ amore nos angit. Mitto quod adempta diſcordię cauſa/& cõmunis erit & integra charitas. Proinde attende q̃ diligentes/q̃ iuſtas/q̃ mites ſtatuat belli leges. Quę premia uictores maneant. Diuinitas.i.quędam. Transferri enim hos inquit in beatos demones hominũ curatores/& quaſi deo charos rite colendos. Quod uero de pueroꝝ oſculis dicitur/iocoſum quiddam eſt Glauconis/& leuandi tedii gratia dictum. Adde & triũphale quiddam atq; feſtiuũ. Reſtabat probandum cõmunionẽ hanc fieri poſſe/poſtq̃ fore optimã fuerat affirmatũ. Primo igitur etiam ſi nequeat fieri/oſtendit ſe non fruſtra hanc in mediũ adduxiſſe:uidelicet tanq̃ exemplar in formãdis ciuitatibus pro uiribus imitandum. Deinde demonſtrat tunc demũ poſſe fieri quãdo philoſophi gubernabũt / neq; prius requiẽ ullam fore maloꝝ. Quãobrem ad formãdos philoſophos tanq̃ futuros ciuitatis gubernatores oportune deſcendit:docẽs quale ſit philoſophi ciuilis ingenium/qualis affectus atq; diſciplina. Principio quãtum plebei circa percipienda ſenſibilia hæc inferiora auidi curioſiq; ſunt / tãtum ingeniũ philoſophicũ ad inueniendas ideales hoꝝ omniũ rationes/ auidum & ꝓpẽſum eſt & ſagax ipſius ueri uenator. Quoniã uero uere quidem res idee ſunt/naturales autẽ formę ſunt & imagines ideãrũ/non iniuria plebeos inquit ſomniare putãtes quę imagines ſunt/ eẽ res ueras. Philoſophũ uero ſolum inter alios uigilare. Et quoniã inter ens atq; nõ ens medium ponit/ meměto quinq; gradibus omnia cogitari. Et non ens quidẽ purum dici quicquid fingitur infra materiã. Ens uero purum/ puram mentẽ ideamq; exiſtere. Animã / celumq; ens dici ſimul atq; nõ ens uidelicet propter motũ/magis tamẽ eſſe q̃ non eſſe. Materiã contra magis quodãmodo non eſſe q̃ eſſe. Sed quę natura compoſita ſunt ſub luna eſſe pariter atq; non eſſe. Circa ea quę uere ſunt cognitio ipſa uerſatur. Circa ea quę uere non ſunt ignorantia. Circa ea quę pariter & ſunt & non ſunt / ſe reuoluit opinio. Ignorantia quidem & opinionẽ/tum plebeis tribuit/tum ſophiſtis. Cognitionẽ uero.i.ſcientiã dũtaxat philoſophis. Quod autẽ ſcientiam opinionẽq; potẽtiam quãdam nominat/intellige potentiã non informẽ:ſed partim naturali forma/partim habitu prędità. Pręterea ubi de ideis agit ad quas philoſophi refertur ſciẽtia/more ſuo inquit bonũ/pulchrum/iuſtum. Ternarius hic numerus/modis tribus exponitur. Primo bonum ſit deus/pulchrum mens angelica multiformis. Iuſtum coeleſtis anima mundana iuſte diſtribuens. Secũdo bonum / forma ipſa actuſq; diuinę naturę. Pulchrũ eiuſdem intelligẽtia. Iuſtum uoluntas eiuſdẽ. Tertio bonũ. Inter ideas eſt exemplar formę actuſq; cuiuſq; atq; naturę. Pulchrum exemplar ordinis/qui ex qualibet forma in ſeipſa reſultat. Iuſtũ exẽplar ordinis/qui a qualibet forma atq; re refertur ad alias. Quãdo uero ipſi bono ſubdit malũ/ pulchro turpe/iuſto iniuſtum/ caue tria hęc oppoſita colloces in ideis. Pone uero hęc tum in ipſa informitate & deformitate materię/quã in libro de ſciẽtia uocat exemplar diuinitatis expers. Et in politico diſſimilitudinis locũ:tum etiã in aĩa iam deprauata/& ad materiã oĩno conuerſa. Deniq; quod eunuchi ęnigma puerile tangit/eſt eiuſmodi/homo nõ homo/uidens nõ uidens/ꝑcuſſit non percuſſit/ lapide non lapide/auem non auem/ ſup arbore non arbore.i.eunucus luſcus ꝑcuſſit pumice alam ueſpertilionis ſup ſambuco. Sed id ridebis ſcio. Quod ridiculi gratia eſt appoſitum.

Enigma đ homine & non homine.

DIALOGVS QVINTVS DE IVSTO.

SO.

BOnam equidem ciuitatem huiuſmodi: rectāq; rem publicam uoco: uirū q; talem bo/
num eſſe dico. Ac ſi recta hæc reſpublica eſt/alias prauas appello/utpote quæ circa ci/
uitatis ipſius gubernationē & priuatorum diſciplinā aberrent: eiq; quidē in quattuor
ſpeciebus prauitatis ſunt. GLA. Quę nam iſtę? Tunc ego narrare pergebam/qua ra/
tione mihi ſingulę ex ſeſe inuicem dependere uiderentur. Verum Polemarchus/pau
lo enim a me remotior erat q̃ Adimantus/Adimanti poſt tergum ſedens extēdit manum/prehen
dēſq; ſuperne pallium Adimanti circa humeros/& cum pauliſper ad ſe traxit & os ad aures eius
admouit/ſub miſſa uoce ſuſurrans. Ex his aūt quę dixerit/nihil ipſi percepimus niſi id unū: q̄d ain
permittemus ne? an quid agemus? Cui Adimantus altius reſpōdens/minime inquit. Ad hęc ego.
quid nam iſtud eſt quod non uultis p̄mittere? ADI. Te. SO. Quid maxime? ADI. Declinare nēpe
nobis uideris/ſpeciēq; totam diſputationis huius nō minimā ſubticere ne nobis exponas/atq; ſub/
ripere/putanſq; latere nos negligenter dixiſti/de uxoribus quidē & pueris conſtabit omnibus/oīa
ſicut inter amicos cōmunia eſſe debere. SO. An non recte dixi o Adimante. ADI. Recte nimirū
ſed quēadmodum in aliis/ita in hoc explanare oportet/qua ratione ita ſe recte id habeat. Quis cō/
munionis modus ſit. Nam multi eſſe poſſunt. Ne igitur id prętermittas/quominus nobis aperias
quē tu potiſſimū dicas. Profecto nos diu iam expectamus/ſperantes expoſiturū te tam circa filiorū
procreationis quę ſit generationis conditio/q̃ circa nutritionem/quę educationis futura ſit ratio.
Qualiſq; debeat eē hęc omnis quā tu dicis/mulierū filiorūq; cōmunio. Plurimū quippe: imo uero
totum referre iſtud ad rem publicā ducimus/recte ne an non recte agatur. Nunc aūt cum rem pu/
blicam aliam aggrediaris/priuſq̃ hæc ſufficienter tractaueris/uiſum id nobis eſt/quod & ipſe audi
ſti/ne te aliud quicq̃ aggredi permittamus/anteq̃ hęc omnia quēadmodum alia expoſueris. GLA.
Me quoq; uobiſcum ſentire exiſtimate. THRA. In hoc proculdubio nos cōuenire omnes o Socra
tes puta. SO. Quid agitis obſecro/qui me ita reuocatis/q̃ grauem rurſus tanq̃ a principio diſputa/
tionem de re.p. ſuſcitatis? Nēpe ego quaſi hāc iam peregiſſem/mecū ipſe congratulatus ſum/ſatis
mihi eſſe factum exiſtimans/ſiquis nunc dimittat hæc ſuſcipiens/quemadmodum ſupra dixi. Quę
uos nunc exigentes/neſcitis q̃ frequens diſputationū inſtigetis examen. Quod ego tūc proſpiciēs
libens ceſſi: atq; prętermiſi/ne crebro nos tumultu turbarer. THRA. An conueniſſe huc hos arbi
traris o Socrates ut aurum funderent/potius q̃ ut ſermones audirent? SO. Vt ſermones audirent
quidem/ſed moderatos. GLA. Modus certe & terminus horum ſermonū audiendorū o Socrates:
omnis uita eſt uiris mentem habentibus. Sed nos quidem mitte. Tu uero ne graueris ſi tibi uidet
ea quę perquirimus/declarare. Quę noſtris cuſtodibus circa mulieres & filios ſit futura cōmunio
queue nutriendorū puerorū ratio eo ipſo in tempore adhibenda: quod generationē inter & diſci/
plinam labitur quę laborioſiſſima certe eſſe uidetur conare quę ſumus nobis hæc apire. SO. Haud
facile o uir beate explicari hęc poſſunt: plures enim in his q̃ in ſuperioribus inſunt ambiguitates.
Primo quidem an fieri hæc poſſint/dubitaretur. Quinetiam ſi poſſint: utrū optima iſta ſint/& q̄uo
dubitabitur. Quapropter difficultas hæc me dehortatur/uerentē o dulcis amice/ne uotū quoddā
& fictio eſſe mea hæc oratio uideatur. GLA. Ne pigeat obſecro/neq; enim auditores habes ingra/
tos uel incredulos/uel maleuolos. SO. O uir optime/ut exhorteris me hæc affers. GLA. Nempe.
SO. Contra facis omnino. Nam ſi mecū ipſe conſiderem ea quę noſſe dico/recta eſſet hæc conſola
tio. Nempe tutum eſt & audendum/inter amicos prudēteſq; uiros uera quę quis cognoſcit de ma
ximis prętioſiſq; rebus p̄nunciare. Cum diffidētia uero & ambiguitate uerba facere quēadmodū
ipſe facio/metuēdum eſt & fallax: haud formidandū inquā/ne riſum audiētibus moueā: nā puerile
id q̄dē ſed ne a uero p̄cul aberrans/& ipſe falſitati ſubcūbam/& amicos mecū traham in ruinā: & in
his una decipiamur: in q̄bus minime omniū errare cōueniat: adoro itaq; ſupplex Adraſtiā ob ea q̄
dicturus ſum Glauco. Reorq; minus eū delinquere/qui nō ſponte aliquē perimit/q̃ qui circa cōſti/
tutiones de honeſtis & bonis: iuſtiſq; fallit. Hoc aūt diſcrimē ſubire praeſtat inter inimicos hoīes q̃
amicos. Quare melius o Glauco me cōſolare. GLA. At enim o Socrates ſiquo pacto nos ex hac di/
ſputatione errare cōtigerit/abſoluemus te uelut ab homicidio/& inſontē in hac deceptione p̄nun/
ciabimus. Ergo audacter diſputationē ingredere. SO. Porro inocens eſt qui illic abſoluitur/ut le/
ges docent. Ergo & qui hic abſoluitur/inocens. GLA. Dic itaq; hanc ob cauſam. SO. Dicere nūc
rurſus oportet/quę forte deinceps dicēda erant. Forte aūt operę p̄cretiū eſt: poſtea q̃ integrū uirile
opus expreſſimus/deinceps quæ ſunt mulierum/referre: pręſertim cum ad hoc ipſe me cohorte/
ris. Hominibus quidem natis & eruditis: quēadmodum ſupra narrauimus/ut mea fert opīo/nulla
eſt alia recta filiorū mulierūq; adeptio atq; uſus/q̃ ea uia gradientibus/quā ipſi a principio ingreſſi
ſumus. Etenim conati ſumus tanq̃ gręci cuſtodes/uiros ſermone proficere. GLAV. Nempe. SO.
Sequamur igitur generationem/nutritionēq; q̃ ſimilimā adhibentes: conſideremuſq; utrū ita de/

ceat

ceat nec ne. GLA. Quonam pacto? SO. Ita/utrũ inter canes gregis cuſtodes/fœminas ipſas cenſe/
mus una eadem cuſtodire debere/ quę & mares? & una uenari: ac cætera omnia cõmuniter facere?
An fœminas quidẽ intus quaſi domeſtica adſeruare: tanq̃ ad forenſia opera impotẽtes ꝓpter ipſum
catuloꝝ partum & nutrimentũ: maſculos aũt labores ſubire/omnẽq; armẽti curam gerere. GLA.
Cõmuniter his omnia tribuimus: niſi q᷑ fœminis ut imbecillioribus/maribus ut robuſtiorib⁹ uti/
mur. SO. Fieri ne põt/ut animali aliquo ad eadẽ utaris/niſi eadẽ rõne nutriueris erudierisq;? GLA.
Nullo modo. SO. Si ergo fœminis ad eadẽ utemur ac uiris/in eiſdem erudire decet. GLA. Certe.
SO. Muſica aũt & gymnaſtica uiros in ſuperioribus erudiuimus. GLA. Sane. SO. Mulieribus igiẽ
artes hę ſimiliter & res bellicę tribuendę ſunt: ad eadẽq; uti his decet. GLA. Conſentaneum iſtud
quidẽ ex his quę dicis.? SO. Forſitan multa prętер conſuetudinẽ ridicula uidebuntur dicta circa ea
quę nunc induximus ſi agantur uel dicantur. GLA. Et maxime quidẽ. SO. Quid in his maxime ri/
diculum cernis? An quia nudas ſœminas conſpecturus ſis in paleſtris/cũ uiris certantes/ nõ modo
iuuenes/ſed & uetulas/ quẽadmodum ſenes uiros in gymnaſiis quãdo una exercẽtur / licet iam ru/
goſi ueternoſiq; ſint. GLA. Ita per Iouẽ. Nam ridendum id q̃dẽ ut nũc res ſunt/uideatur. SO. Nos
igiẽ poſtq̃ dicere cœpimus / haud quaquã uereri debemus facetoꝝ hominũ dicacitates/ quotcũq;
& qualeſcũq; iaciant aduerſus huiuſmodi mutationẽ/quam circa muſicã gymnaſticãq; inducimus:
neq; minus circa armaturã equeſtrẽq; facultatem. GLA. Probe loqueris. SO. Ergo poſtq̃ dicere
cœpimus/pergamus ad legis ſeueritatẽ/ rogantes iſtos ne ſolito more nugentur/ ſed ſeria cogitẽt/
admonẽteſq; haud longum prętеriiſſe tempus / ex quo Gręcis turpia ac ridicula uidebantur / quæ
hodie barbaroꝝ plęriſq; ridenda uidentur: nudos uidelicet ſpectare uiros: & quãdo primũ exerci/
tationes huiuſmodi aggreſſi fuerunt/ in primis quidẽ Cretenſes/ deinde etiam Lacedęmonii/lice/
bat profecto urbanis uiris qui tunc erant hęc omnia capere: an non putas? GLA. Equidẽ. SO. Ve/
rum poſtq̃ ut arbitror utentibus uiſum eſt cõmodius nudato corpore q̃ operto homines exerceri/
factum eſt ut quia optimũ id ratione fuerat iudicatum / oculis ridiculum minime uideretur. Ex quo
perſpicuũ eſt inanem eſſe eum hominẽ / qui deridendum quicq̃ prętеrq̃ quod ẽ malum exiſtimat:
quę irridere res ipſas aggreditur/ aliam quãpiam ſibi proponens deriſionis cauſam quã quod inſi
pidum atq; malum: aut honeſtum quicq̃ & ſtudio dignum exiſtimat / alio reſpiciens quã ad bonũ.
GLA. Sic eſt omnino. SO. An non in hoc primũ conuenire oportet / utrũ poſſint hęc fieri nec ne?
Concedere inſuper cuiq; ut pro arbitrio aduerſus hęc ambigat/ ſiue ioco/ſiue ſerio quis addubita/
re uoluerit: utrum in hominũ natura poſſit ſœmina cũ maſculo in omnibus operibus cõmunica/
re/uel in nullo/uel in quibuſdam ualeat: in aliis uero nequaq̃: ipſaq; res militaris/utro in genere ho/
rum ſit. Nõne quiſquis ita recte exorſus fuerit/ut decens eſt / recte etiam peraget? GLA. Maxime.
SO. Vis ergo ut nos pro alioꝝ cauſa/nobis ipſis dubitatõibus aduerſemur: ne ſine defenſione/ quę
ſunt rationis alterius oppugnẽtur? GLA. Nihil prohibet. SO. Dicam igitur ſub eoꝝ perſona hunc
in modũ. Nihil opus eſt o Socrates atq; Glauco/ut alii uobis repugnẽt. Nam inter nos ſtatim a prin
cipio condendę ciuitatis conſtitit / oportere ſecũdum naturã unũquẽq; unum quiddam quod ſuũ
eſſet/peragere. SO. Conſtitit quid ni? ADVER. Dubitas ne/quin longe mulier ipſa natura a ui/
ro differat? SO. Cur non differat? ADVER. Ergo nõne opus utriq; aliud pro natura utriuſq; eſt
tribuendum? SO. Proculdubio. ADVER. Quid reſtat igitur/quo minus aberretis nunc/nobiſq;
ipſis contradicatis? quando quidem aſſeritis/ uiros & mulieres oportere eadem operari/cũ tamen
natura ualde inter ſe diſcrepent? SO. Habebis ne o mirifice uir quid ad iſta pro noſtra defenſione
reſpondeas? GLAV. In pręſentia quidem haud ſatis facile: ſed orabo te atq; oro: ut quid potiſſimũ
in noſtri ſermonis defenſionẽ afferri poſſit / exponas. SO. Hæc quidem o Glauco cæteraq; generis
eius permulta/ iamdudum proſpiciens timidus atq; inuitus ad hanc legem deſcendebam de mu/
lierum & filiorum adeptione/ atq; nutrimento. GLA. Profecto non leue iſtud apparet. SO. Non
certe/ ſed ita res ſe habet. Siue quis in ſtagnum breue prolapſus eſt/ſiue profundum in pelagus/ni/
hilominus aqua in media natat. GLA. Prorſus. SO. An non & nobis quoq; natandum conandũq;
ut diſputationis undas incolumes euadamus/ſperantes/aut delphinum nos aliquẽ ſuſceptutũ ſub/
leuaturũq;/aut aliã quãdam occultã ſalutis cauſam nobis fore. GLA. Ita uidetur. SO. Circunſpice
obſecro/ſiqua exitum nanciſcamur. Attende itaq;. Conuenimus profecto naturã aliam aliud opus
tractare debere. Mulieris autem & uiri diuerſam eſſe naturam. Diuerſas naturas in præſentia eiſ/
dem ſtudere iubemus. In hoc illi nos accuſant. GLA. Valde. SO. Quam generoſa o Glauco con/ Taxatur elen chus ſophiſti cus.
tradictorię artis potentia eſt? GLA. Cur? SO. Quia uidentur mihi permulti etiam inuiti in eam in/
cidere: arbitrariq; nequaquã litigare / ſed differere/ ex eo quod nequeant ſecundum ſpecies diuidẽ
tes/ quod illis propoſitum eſt/contemplari. Immo uero ſecũdum ipſum nomẽ contrarietatẽ pro/
poſiti proſequãtur: contẽdentes potius inuicẽ q̃ diſputantes. GLA. Contingit equidem multis/ſed
nunquid & nobis idem nunc accidit? SO. Et maxime quidem. Videmur ſane inuiti cõtradictionẽ
attingere. GLA. Qua ratione? SO. Quod natura eadẽ/ opera eadem tractare non debeat fortiter

admodum & contentioſe ſecundum nomen inſequi cœpimus. Conſiderauimus autẽ nullo pacto
quę ſpecies ſit alterius eiuſdemq; naturę: & quorſum reſpiciẽtes tunc deſcripſimus/quando ſtudia
diuerſę naturę diuerſa/eidem uero eadem attribuimus. GLA. Certe nequaquã id excogitauimus.
SO. Cęterum licet nobis ut uidetur a nobiſipſis exquirere / nunquid eadem natura caluorum ſit &
comatorũ! An contraria potius: ac poſtq̃ conceſſerimus eſſe contrariam/ſi calui coria incidant cal-
ceoſq; cõficiant/haud quaq̃ ſinere comatos homines eadem facere: ſiuẽ comati/caluos neq̃
pmittere. GLA. At riſu dignum id eſſet. SO. An ob aliud ridendum iſtud / q̃ quod tunc nõ omni-
no eandem & diuerſam naturã poſuimus: ſed illam dũtaxat diſſimilitudinis & ſimilitudinis ſpeciẽ
obſeruauimus. Quę ad ipſa eadem ſtudia pertinebat. Quẽadmodum medicũ & hominẽ habentẽ
animũ medicinę ſtudiis aptum/naturã eandẽ habere diximus: an nõ cenſes! GLA. Equidẽ. SO. Me-
dicinę uero aptũ aliam & aliã uirum promptũ ad fabricãdum. GLA. Omnino. SO. Nõne & genus
uirorum mulierũq; genus/ſi ad artem aliquã/aut aliud ſtudium inter ſe differant/hoc utriq; aſſignã-
dum eſſe dicemus! ſiuẽ hoc ipſo dũtaxat diſcrepare inuicẽ uideantur/quod fœmina quidẽ conci-
pit: uir gignit/nihilo magis admittemus oſtẽſum fuiſſe q͛d ad id quo de nunc nos loquimur/a uiro
fœmina differat: ſed adhuc cenſebimus/tam cuſtodes q̃ mulieres ipſorũ eadem apud nos exercere
debere. GLA. Recte nimirũ. SO. Nõne poſt hęc iubemus eũ qui contraria dicit/hoc ipſum nobis
oſtendere/ad quã artem/quodue officiũ ex iis. quę inſtituẽdę ciuitati conducunt/non eadẽ ſit ſed di-
uerſa uiri mulieriſue natura. GLA. Sic utiq; decet. SO. Forte q͛d tu pauloante dicebas/alius quoq;
diceret: ſubito quidẽ/ ad ſufficiẽtiam dicere: non facile eẽ/ſiuẽ conſideretur / haud multũ diffici-
le. GLA. Diceret utiq;. SO. Vis ergo oremus eũ qui hęc nobis opponit/ ut aures nobis pſtet/ atten-
datq; ſiqua ratione illi oſtẽdere poſſumus/nullum eẽ ſtudium ad res ciuitati ſubminiſtrãdas/mulie-
ris propriũ! GLA. Omnino. SO. Age itaq; dicemus ad eũ/reſponde nũquid ita dicebas ad aliq͛d
opus aliquẽ/bono a natura ingenio prẽditum/aliquẽ contra/ex eo quod ille facile quicq̃ pcipit: hic
difficile: & ille ſi breue quid a quoquã didicerit/ ex eo ipſe plurimũ adinuenit: hic autẽ cum plura di-
dicerit excogitaueritq;/ paulopoſt obliuiſcitur: & illi quidẽ corporis mẽbra ſufficiẽter menti ſubſer-
uiunt/huic autẽ repugnant. An alia prǽter hæc ſunt! quibus hominẽ ad aliqua natura bene inſtitu-
tum & eũ qui cõtra eſt affectus diſtinguis! GLA. Nullus alia dicet. SO. Scis ne aliquid ab homini-
bus exerceri: in quo nõ omnia eadẽ uirorũ genus & excellẽtius habeat q̃ mulierũ genus! an late uer-
bis uagabimur/texendi artificiũ cõmemorantes/placentarũq; & obſoniorũ confectionẽ! In quibus
aliquid mulierũ eſſe uidetur: ubi p ridiculum ſane apparet cũ uincitur. GLA. Vera loqueris / quia
longe in omnibus/ut ita dixerim genus a genere ſuperatur. Mulieres autem multę multis uiris ad
multa prẽſtantiores. Vniuerſum uero ipſum ſe habet ut dicis. SO. Nullum igitur eſt o amice in-
ter eos qui ciuitatem curant / officium mulieris proprium qua mulier eſt/ aut uiri proprium / qua
uir. Sed ęque diſperſe in animantibus utriſq; naturę: & omnium quidem operum natura compos
eſt fœmina/ omnium & uir eſt compos. In omnibus autem imbecillior fœmina. GLA. Sic eſt pror-
ſus. SO. Num uiris omnia prẽcipiemus/ mulieri autem nihil! GLA. At quomodo! SO. Eſt utiq;
ut nos aſſeremus / inter mulieres quoq; alia medicinę apta / alia minime / alia muſica / alia natura a
muſica aliena. GLA. Quid ni! SO. Et alia quidem ad exercitatiões gymnaſticas & rem militarem
prompta/ alia uero ad hæc inepta. GLA. Sic arbitror. SO. An non & una quidem ſapientię ſtudio-
ſa eſt /altera ſapientiam ſpernit: & una elato animo / altera uero depreſſe! GLA. Et hoc aſſero. SO.
Eſt ergo & inter fœminas quędam ad cuſtodiendum idonea / quędam minime. An non naturam
quandam huiuſmodi ciuitatem cuſtodientium uirorum elegimus! GLA. Eiuſcemodi certe. SO.
Mulieris itaq; & uiri eadem hæc natura ad ciuitatem cuſtodiendam: niſi quod mulieribus ut im-
becillioribus: uiris ut robuſtioribus eſt utendum. GLA. Apparet. SO. Mulieres itaq; tales eligen-
dę ſunt: ut una cum uiris & colant & cuſtodiant ciuitatem: poſtq̃ idoneę ſunt: & natura ipſis co-
gnatę. GLA. Prorſus. SO. Studia uero nõne eadem naturis eiſdem ſunt tribuenda! GLA. Eadem.
SO. Longo tandem circuitu ad priora illa reuoluti ſumus: conceſſimuſq; haud eſſe contra natu-
ram/ut cuſtodum mulieres muſica & gymnaſtica exerceantur. GLAV. Summopere. SO. Quare
neq; impoſſibilia/ neq; pro deſiderio cõmentitia/ lege ſtatuimus/ quando quidem ſecundum natu-
ram legem tulimus. Immo quæ his temporibus contra hæc fiunt/multomagis prẽter naturã fiunt
ut uidetur. GLA. Videtur. SO. Nonne diſceptandum nobis erat/utrum poſſibilia & optima dice-
remus nec ne! Erat. SO. Quod poſſibilia quidem conſtitit. GLA. Plane. SO. Quod autẽ optima
poſt hæc aſſerendum. GLA. Patet. SO. ad hoc ut mulieres ad cuſtodiam ſufficientes euadant non
alia opus eſt diſciplina quã ea qua uiros ad idem inſtruimus prẽſertim cum eadem reperiatur in
utriſq; natura. GLA. Non alia. SO. Quid porro de hoc ſentis! GLAV. Quod petis! SO. Quęro
equidem/ utrum exiſtimes inter uiros alios meliores/ deteriores alios eẽ! an ſimiles omnes! GLA.
Nequaquam ſimiles. SO. In ciuitate igitur/quam condidimus nũquid cenſes nobis prẽſtantiores
uiros effici cuſtodes/eã quã dedimus diſciplinã adeptos q̃ coriarios/peritia coriaria imbutos! GLA.

Fœmĩa & uir oĩum compotes: ſed fœmina ĩbecillior.

Ridiculum

Ridiculum eſt quod petis. SO. Intelligo equidem. Quid autem nonne & reliquoꝝ ciuium hi opti/
mi. GLA. Et reliquorũ. SO. Quin & mulieres tales / erunt optime mulierũ. GLA. Valde. SO. Eſt
ne aliquid melius ciuitati / q̃ uiros q̃ optimos & mulieres optimas effici? GLA. Non eſt. SO. Hoc
autem muſica & gymnaſtica/ut ſupra narrauimus / pficere poſſunt. GLA. Proculdubio. SO. Itaq̃
non ſolum poſſibile/ſed & optimũ quiddam ciuitati/lege ſtatuimus. GLA. Ita eſt. SO. Nudãdum
igitur corpus erit mulieribus cuſtodum / q̃ñ quidẽ pro ueſtibus uirtutẽ induent. Cõmunicandũq̃
in bello & alia omni ciuitatis cuſtodia atq̃ tutela: neq̃ aliud agẽdũ. Hoꝝ tñ officioꝝ / leuiora queq̃
ppter generis imbecillitatẽ mulieribus tribuẽda. Qui uero nudas riſerit mulieres/optimi cuiuſdã
gratia ita nudatas/inanẽ circa ridiculas nugas carpens ſapiẽtię fructũ: neq̃ q̃d rideat/neq̃ q̃d agat
intelligit. Scite nãq̃ iſtud & dicitur & aſſeret̃ q̃d utile quidẽ/honeſtũ. Noxium aũt turpe. GLA. Et
maxime q̃dẽ. SO. Hunc itaq̃ unũ ueluti gurgitẽ enataſſe dicamus/de mulierũ lege tractantes/adeo
ne oĩo ſubmergi cõtigerit/dum aſſeueraremus oĩa cõiter exercere debere cuſtodes apud nos tã ui/
ros q̃ mulieres. Immo uero ſibimet oratio noſtra cõſonuit q̃d uidelicet & poſſibilia & utilia ferret.
GLA. Profundũ certe pelagus euaſiſti. SO. Haud ingens id eſſe dices/cũ deinceps q̃d ſequitur/ ui
deris. GLA. Dic iam ut uideã. SO. Hãc quidẽ & priores cęteras/ut puto / hęc quoq̃ lex ſeq̃t. GLA.
Quęnã? SO. Mulieres. ſ. has hoꝝ uiroꝝ oẽs omniũ eſſe cõmunes: nullãq̃ priuatim alicui adhęrere
ac rurſus cõmunes filios neq̃ patrẽ filiũ ſuũ noſſe: neq̃ filium ſuũ agnoſcere patrẽ. GLA. Multo cer
te difficilius iſtud credet̃/quod uel poſſibile ſit/uel utile. SO. Haud quidẽ arbitror / dubium id cuiq̃
fore/q̃n utile ſit: maximũq̃ bonũ: mulieres eſſe cões/cões & filios/ſi modo fieri poſſit. Verum arbi-
tror plurimã in eo uerſati controuerſiã/nunq̃d fieri poſſit/ nec ne. GLA. De utriſq̃ ſane ſummope
ambiget̃. SO. Dicis utiq̃ ſermonũ conſpirationẽ. Ego aũt ducebar me iam ab altero liberatum iri/ſi
tibi uiſum fuerit utile eẽ. Nam reliquũ mihi fore ut pquirẽ/utrũ poſſibile ſit an nõ. GLA. At latere
non potuiſti/dum fugeres. Redde de utriſq̃ rationẽ. SO. Suſtinẽda mihi certe ẽ pœna: ſed in hoc
mihi indulge. Sine me pauliſper meo arbitratu craſſari / quẽadmodũ qui pigri ſunt mente craſſari
ſeipſis cõſueuerunt: quotiẽs ſoli pficiſcunt̃. Etenim huiuſcemodi hoĩes/anteq̃ cõpertũ habeãt quo
pacto fieri poſſit quod expetunt obmittẽtes hanc curã ne nimio labore grauent̃ dum de poſſibili &
impoſſibili deliberẽt: quaſi id ſit iam quod affectant/ ponũt/ac deinceps reliqua digerũt: oblectan/
turq̃ dum excogitant qualia pſtre illo facturi ſint: atq̃ ita torpentẽ aĩum etiã languidorẽ reddunt.
Haud ſecus & ipſe pigreſco: cupioq̃ in aliud tẽpus diſceptationẽ illam differre/poſſibilia ne iſta ſint
an nõ? In pręſentia uero quaſi poſſibilia ſint/admittẽs/perquiram/ſi ipſe pmiſeris/qua ratione hęc
exiſtentia principes ipſi diſponẽt: quodue oĩum utiliſſima erunt iſta ſi fiant/ tam cuſtodibus q̃ ciui-
tati. Hęc conabor equidẽ prius tecum conſiderare: illa uero poſterius/ſi cõceſſeris. GLA. Cõcedo
equidẽ: conſidera iam. SO. Arbitror igitur/ſi modo erunt principes hoc nõie digni/eodẽq̃ modo
hoꝝ miniſtri/ hos quidẽ uelle exſequi quę mandant̃: illos aũt pręcipere: partim ipſis parẽtes legi-
bus/partim imitãtes/quatenus illis nos pmiſerimus. GLA. Probabile id quidẽ. SO. Tu igit̃ legis
cõditor ipſis/quẽadmdum uiros elegiſti/ita & mulieres eligẽs/pręhebis quoad fieri põt. Conſimi-
les inter ſe ingenio. Iſti aũt utpote ędes & cõmeſſationes cões habẽtes/ pprium uero nihil taliũ poſ/
ſidentes/una habitabunt: & inuicẽ congredientes in gymnaſiis ac reliquo uictu ab innata / ut arbi-
tror/neceſſitate ad mutuam trahentur cõmixtionem. An non neceſſaria tibi dicere uideor? GLA.
Haud quaq̃ neceſſaria/geometrica quadam neceſſitate/ſed amatoria: quę multo acrior eſt q̃ illa ad
perſuadendum uulgo atq̃ trahendum. SO. Nimirum uehemẽter. Verũ poſt hęc o Glauco ſine or
dine denudari inter ſe/uel aliud quicq̃ facere: neq̃ ſanctum eſt in beatorum hominũ ciuitate / neq̃
iudices id permittent. GLA. Neq̃ enim iuſtum eſſet. SO. Conſtat utiq̃ quod nuptias deinceps
quoad fieri poteſt / ſacras inſtituemus. Eſſent autem ſacrę: q̃ utiliſſime. GLA. Summopere. SO.
Quonam pacto utiliſſimę erunt? hoc mihi dicas o Glauco. Video equidem tuis in edibus & uena-
torios canes & generoſas aues frequentes. Nunquid ad iſtorum coitum generationẽq̃ quãdoq̃
animũ applicuiſti? GLA. Quorſum iſtud? SO. In primis horum ipſorum licet generoſorum / nõne
ſunt & fiunt optimi aliqui? GLA. Sunt. SO. Vtrum ex quibuſcunq̃ ęque fieri generationẽ permit-
tis? An curas potius ut ex optimis generetur? GLA. Ex optimis. SO. Num ex tenerimis quibuſq̃?
an ſenio confectis? an ętatis in flore potius conſtitutis. GLA. Ex his ipſis potius? SO. Ac niſi hũc in
modum generatio deducat̃/ longe deterius fore canũ & auium genus exiſtimas. GLA. Equidem.
SO. Putas in equis cęteriſq̃ animalibus aliter euenire? GLA. abſurdum id eſſet. SO. Pape o dulcis
amice q̃ perſpicacibus ac ſummis nobis eſt opus principibus? ſiquidem in hominũ genere ſimili-
ter ſe res habet. GLA. Habet utiq̃: quid tum? SO. Quia neceſſe ẽ, ut medicinis multis utantur. Q̃ñ
enim medicinis nullis indigẽt corpora/ſed uictus dũtaxat inſtitutionẽ exigunt/medicũ certe debi-
liorẽ ſufficere arbitramur. Cum uero medicinis eſt agendum/ſcimus fortiori quodã medico opus
fore. GLA. Vera narras. Sed quorſum hęc? SO. Nempe neceſſarium fore uidet̃/ut frequẽti mẽda-
cio & deceptiõe utant̃ pricipes ad ſubditoꝝ utilitatẽ. Dixim⁹ aũt ſupra huiuſcemodi oĩa pharmaci

Nudãdas eſſe mulieres.

Mulieres & filios cõmu nes eſſe.

medicinę loco neceſſaria eſſe. GLA. Et recte quidem. SO. In nuptiis itaq; & filiorum procreatione
uidet̃ rectum hoc fieri nõ mediocriter. GLA. Quo pacto? SO. Oportet pfecto ſm ea quę ſupra cõ
ceſſimus/optimos uiros mulieribus optimis utpluримũ congredi: deterrimos aũt contra/deterri
mis. Et illorum quidẽ plem nutrire: horum mini me: ſi armentũ excellentiſſimũ ſit futurũ. Et hęc omnia
dum agant̃/ab oĩbus pręterq̃ a principibus ignorari/ſi mo do armentũ cuſtodum debeat ſeditiõe
carere. GLA. Probe admodum. SO. Igitur feſta quędã erunt legibus deſignata: in quibus ſponſos
& ſponſas cõgregabimus/ſacra fient/& hymni a pœtis noſtris/celebratis nuptiis cõuenientes: nu
merum aũt nuptiarũ arbitrio principũ cõcedemus. Vt ad hoſtes ac morbos cęteraq; hmõi reſpi
cientes/eundẽ q̃ maxime ciuium numerũ ſeruent: neue populoſa ciuitas nimio ſit quoad fieri põt/
neq; uacua. GLA. Recte loqueris. SO. Sortes igitur quędam tali quodã artificio inſtituẽde/ut de
terior ille in qualibet copulatione: fortunam nõ principes culpet. GLA. Et maxime quidem. SO.
Enimuero his qui inter iuuenes pręſtantiores ſunt in rebus/ſiue militaribus/ſiue aliis quibuſdã mu
nera ac pręmia danda ſunt/& alia permulta: quin & uberior mulieribus congrediendi licẽtia ut ex
hac ſimul occaſione/filii plures q̃ ex aliis/ex his ſeruant̃. GLA. Probe. SO. Itaq; filios qui ex his oriũ
tur ſuſcipient ii qui talibus pręſidẽt magiſtratus/ſiue uirorum/ſeu fœminarũ/ſiue utrorũq;: cõmunes
enim uiris & mulieribus magiſtratus. GLA. Eſt ita. SO. Accipiẽtes utiq; pręſtantũ hoiem proſẽ/ad
ouile portabunt: ad nutrices quaſdam ſeorſum in ciuitatis parte aliqua cõmorantes. Eos uero qui
naſcẽtur ex deterioribus/ſiue etiã ex quibuſcunq; aliis/ſed mẽbro aliquo manchi/in abditis ut decet
locis abſcondent: ſiquidem debet cuſtodum genus purũ fore. Nutritionẽ pręterea & hi curabũt.
Matres enim ad ouile cum lacte exuberabunt/tranſmittent: pcurantes ne ulla ſuum agnoſcere ua
leat. Ac ſi hę minus ſuffecerint/alias inſup lacte plenas/adhibebunt: puidebunt quoq; ut mediocre
tempus in lacte ſugẽdo ſeruetur. Vigilias item laboreſq; cęteros nutricibus impabunt. GLA. Plu
rimũ facultatis ad pcreandm plem/cuſtodũ mulieribus tribuis. SO. Sic decet. Sed age deinceps
quod maxĩe intẽdimus/pcurramus. Diximus plane ex robuſtiſſimis oportere filios pcreari. GLA.
Diximus. SO. An non tibi quoq; uidetur moderatũ adulti roboris tempus eſſe mulieri qdẽ annos
uiginti. Viro aũt triginta? GLA. Quis horum modus? SO. Vt uidelicet mulier a uigeſimo ętatis ãno
incipiẽs/uſq; ad quadrageſimũ pariat. Vir aũt poſtq̃ acutiſſimũ ſui curſus uigorẽ trãſierit annos. ſ.
triginta/inde uſq; ad annos quinq; & quinquaginta procreet. GLA. Profecto in iis ętatibus uigor
animi corporiſq; cõſiſtit. SO. Si igit̃ ſenior iſtis/ſiue iunior generationẽ in cõmuni attigerit/ppha
num & iniquũ ſcelus hos eẽ cenſebimus: quaſi fœtus is in ciuitate ſeratur/qui ſi latuerit/orietur nõ
ſub ſacrificiis quidẽ & uotis quę ſingulis in nuptiis pagẽt ſacerdotes omnes tam uiri q̃ mulieres &
ciuitas uniuerſa/pręcantes/ut ex bonis meliores/ex utilibus utiliores naſcant̃: Imo uero ſub tene
bris ex acri quadam incontinẽtia. GLA. Recte loqueris. SO. Eadẽ quoq; erit habenda ratio de illo
qui cũ adhuc in generandi ętate fuerit atq; principe non copulante/mulierẽ in ętate adulta cõſtitu
tam attigerit. Nempe hunc aſſeremus puerũ generare ſpuriũ/inceſtum/atq; pphanũ. GLA. Scite
admodum. SO. Quãdo igit̃ iam mulieres & uiri ętatem generationi aptam egreſſi fuerint/licere
uiris dicemus/cuicũq; uoluerint/pręterq̃ filię atq; matri & filiarũ natis matriſue maioribus cõmi
ſceri: licere & mulieribus cuilibet copulari/pręterq̃ filio atq; patri/ac ſupiorib⁹ & inferiorib⁹ eorũ
dem. Cum uero hęc oĩa mandauerimus/interdicemus partum talem ſi contigerit/in lucẽ pduci.
Siquid aũt coegerit/ita ponere pręcipiemus/quaſi eius nulla nutritio ſit. GLA. Haec quoq; pbe di
cuntur. Patres uero & matres & cæteri cognati quos memorabas/quomodo inuicẽ diſcernentur?
SO. Nullo modo: ſed oẽs quicunq; naſcentur decimo menſe/uel ſeptimo ex ea die/qua quis liberis
operam dedit/maſculi ab hoc filii/fœminę filię nominabunt̃. Nati aũt eum patrẽ uocabũt: natorũ
ſimiliter filios ille nepotes eſſe dicet: iſti aũt ſupiores auos & auias nominabunt. At eos qui eo tem
pore naſcerẽtur/quo patres ipſorum matreſq; inuicẽ generabant/fratres atq; ſorores. Atq; ita q mõ
dicebã nullo modo ſe mutuo tangerẽt. Fratribus aũt & ſororib⁹ lex cohabitationẽ cõcedet: ſi ſors
dederit/& Pythia ſimul per reſponſa firmauerit. GLA. Recte admodũ. SO. Talis utiq; erit o Glau
co inter ciuitatis cuſtodes mulierũ filiorum cõmunio. Quod autẽ congruat reliquo ciuitatis ordini/
ſitq; admodum optima/oportet deinceps ratione aſſerere. An quid agemus. GLA. Hoc omnino.
SO. An non cõuentionis huius hoc eſt principiũ/ut a nobis ipſis ſciſcitemur/quid maximũ bonum
ad ciuitatis conſtitutionẽ inueniamus: ad quod reſpiciẽs legiſlator/leges cõdere debet: quidue ma
ximũ malum. Conſideremus deinde/an ea quę modo narrauimus: ad boni ipſius ueſtigium nobis
conueniant/a mali aũt ueſtigio diſſonent. GLA. Maxime omniũ. SO. Habemus ne ullum pnitio
ſius ciuiuitati malum/q̃ quod eã diuidit/& ex una plures facit? uel melius quicq̃ eo quod ipſam uin
cit/ſimul & unam efficit. GLA. Non habemus. SO. Nõne uoluptatis doloriſq; cõmunio unit/qñ ci
ues oẽs maxime ex earũdem rerũ acceſſu uel deceſſu/pariter gaudent ac dolent? GLA. Et maxime
quidẽ. SO. Horum uero diuerſitas eam diſſoluit/quãdo eiſdẽ ciuitatis & eorum qui in ciuitate ſunt caſi
bus alii uehementer dolent: alii geſtiunt. GLA. Quid ni? SO. Ex hoc autẽ tale quid pueniṫ/qñ non
ſimul

Prolẽ aliquã nõ eſſe nutriẽdam.

De nuptiis & matrimõiis.

Vir mulierq; qua ętate ad plem faciendam ſint maritandi.

Quę affinitas ſeruãda ſit uiri erga mulieris: & mulieris erga uiros.

Nihil perniтioſius ciuitati q̃ diuiſio ut nihil melius q̃ unitio

ſimul in ciuitate hæc uerba uulgãtur/Meum .ſ.& non meum:ac de alieno eodem modo.GLAV. Valde.SO.In quacunq; igit̃ ciuitate cõplurimi ad idem ſecũdum eadẽ hoc dicũt Meũ & nõ meũ ea optime gubernatur.GLAV.Prorſus.SO.Et quecũq; q̃ proxime ut unus hõ affecta ſit. Porro quotiens alicuius noſtrũ percuſſus eſt digitus/tota corporis cõmunio ad aĩam ꝑtingens/in unam coordinationẽ eius qđ in ipſa aĩa dominat̃/ſenſit ꝓtinus/totaq;/ſimul afflicta parte cõdoluit. Atq; iccirco hominẽ dolere digitum dicimus.Eadẽq; eſt de quauis alia parte & paſſione hominis ratio: de dolore uidelicet/cũ pars aliqua dolet:ac de uoluptate cũ aliqua ſui parte reficitur.GLAV.Eadem ratio certe & qđ quæris/ciuitas quæ optime regitur q̃ proxime ad hoc accedit.SO.Quotiens/ut arbitror/ciuiũ cuiq̃ boni aliquid uel mali contingerit/talis utiq; ciuitas ſuũ eẽ clamabit eũ qui ſic afficitur/atq; ideo tota uel lætabitur una uel dolebit.GLAV.Neceſſe eſt ita in ciuitate optimis legibus gubernata contingat.SO. Sed hora iam eſt/ut ad ciuitatem noſtram redeamus:& q̃ nunc inter nos conſtiterũt: exquiramus/utrũ ciuitati huic cõueniant maxime/an alteri potius? GLAV. Licet ꝓrſus.SO.Sunt & in aliis ciuitatibus principes & populus?& in iſta ſimiliter?GLAVCO. Sunt.SO.Atqui oẽs iſti ciues ſe alterutrum appellabunt.GLAV.Quid ni?SO.Sed preter ciuis nomen/quõ in aliis ciuitatibus populus principes uocat?GLAV.In pluribus quidẽ dños.In populari autẽ gubernatione principes.SO.At noſtræ ciuitatis populus/quõ ultra ciuis nomẽ principes nuncupabit?GLAV.Seruatores auxiliarioſq;.SO.Quo autẽ modo iſti populum.GLAV. Mercedis tributores & nutritores.SO.Qui uero ĩ aliis præſunt/populum.GLAV.Seruos.SO. Principes ipſi ſe inuicem?GLA.Cõprincipes.SO.Noſtri aũt.GLAV.Concuſtodes.SO.Putas eſſe aliquẽ inter aliarũ ciuitatum principes/qui ex collegis alium ſibi propiquum/aliũ extraneũ uocet?GLAVCO.Equidẽ multos.SO.Propinquũ igitur tanq̃ ſuũ:& putat & dicit:extraneũ uero/ut non ſuũ.GLAV.Plane.SO.E noſtris autẽ cuſtodibus eſt ne ullus qui collegiarũ quempiã: extraneum arbitretur/ac uocet?GLAV.Nullus.Cuicũq; enim quis obcurret/uel fratri uel ſorori/aut patri/aut matri/aut filio/aut filiæ/ſiue horũ natis/ſeu maioribus putabit/obcurrere.SO.Præclare loqueris/ſed ad hoc quoq; reſponde. Vtrum ciuibus tuis noĩa dũtaxat inuicẽ propinqua familiaria lege ſtatues?an præterea propinquitatis officia:ut uidelicet:ita ſe gerant:ut appellationis ipſi⁹ dignitas poſtulat:ſeruẽtq; erga parẽtes/quæcũq; lex exhiberi illis præcipit/reuerẽtiã/purã obediẽtiã alioqn & deos:& hoĩes infenſos habeãt/utpote q neq; ſancta neq; iuſta agãt/ſi cõtra fecerint. Alii ne in hac tua ciuitate ſermones q̃ hi/cunctis ex ciuibus/protinus ad aures puerorum circumſonabunt:& aduerſus parentes/quoſcunq; illis qui indicauerit/& aduerſos alios genere proximos? GLAVCO.Hi certe ipſi.Abſurdũ enim id eẽt/ſi domeſtica noĩa tñ ore/ſine officio proferrent. SO.In hac igitur ciuitate maxime omniũ/uno aliquo bene uel male affecto/uno ore clamabũt oẽs. Meum bene ſe habet:uel meũ ſe habet male.GLA.Vera loqueris.SO.Cum hac opinione ac uerbis huiuſmodi ſequi dicebamus/ut & uoluptates cões ſint & dolores.GLAV.Et recte quidẽ.SO. In eo igitur maxime noſtri ciues inuicẽ cõmunicabunt/qđ meũ dicent:ex qua cõmunione ſequet̃: ut uoluptates & dolores cõmunes habeant.GLAV.Penitus.SO.Horũ uero cauſa una cũ reliq̃ ciuitatis conſtitutione/eſt ipſa cuſtodũ circa mulieres filioſq; cõmunio.GLAV.Sic eſt oĩno.SO. Enimuero ſummũ hoc ciuitati bonum eſſe cõfeſſi ſumus:cum ciuitatẽ recte gubernatã ſimilẽ eſſe diceremus corporis cũ ſingulis partibus ſuis circa uoluptatẽ & dolorẽ quoquomodo cõmunicantis.GLAV.Et merito quidẽ cõceſſimus.SO.Maximi itaq; boni cauſa ciuitati nobis patuit eẽ ipſa inter auxiliarios mulierũ filiorumq; cõmunio.GLAV.Valde.SO.Atqui & ſuperioribus hæc cõſonant.Diximus enim neq; domos ꝓprias his eſſe debere/neq; agros neq; poſſeſſiõem aliquã: ſed ab aliis accipere nutrimẽta mercedẽ cuſtodiæ:& cõmuniter oẽs conſumere ſi ueri cuſtodes futuri ſunt.GLAV.Probe.SO.Nonne quod ipſe aio:& que ſupra:& quæ nũc inducta ſunt maxime faciunt/ut ueri hi cuſtodes euadãt:neq; diuidãt ciuitatẽ/dũ meũ dicant nõ idẽ oĩum/ſed aliorũ aliud eſſe:& alius in ꝓpriã domũ trahat quodcũq; ſeorſum ab aliis uſurpare ualuerit:alius in ſuã ab aliis diuerſam domũ:& ex ꝓpriis mulierib⁹ ac filiis/diuerſi diuerſis lætent̃ & doleãt:imo uero ut ex una proprii eiuſdẽ oĩum ſñia/in idẽ tẽdẽtes oẽs quoad fieri põt/ſimilibus uoluptatibus doloribus iiſdẽ in caſibus afficiant̃.GLAV.Maxime.SO.Quid aũt? iudicioꝝ ꝯtrouerſiæ accuſatiõeſq; mutuę/nõ ne ceſſabunt oẽs? qñ quidẽ ꝓpriũ quicq̃ præter corpus habebit:reliq̃ uero cõmunia. Vnde ſequit̃ ſine ſeditione illos fore/quãtũ ad eas lites attinet:q̃ pecuniaꝝ uel filioꝝ uel propinquoꝝ cauſa oriri ſolent.GLAV.Neceſſe eſt oĩno hæc abeſſe.SO.Quin neq; de ui illata uſq̃ contẽdet̃.Nẽpe aſſeremus honeſtũ & ęquũ eẽ ut ęqualibus ęquales ſuccurrant:tutandis corporibus neceſſitatẽ ĩponentes.GLAV.Probe.SO.Atq; & hoc rectũ lex hæc ꝯtinet:qđ ſiqs in aliquẽ iraſcat̃:irãq; explere contendat/minus in maiores maiorũue trãſibit ſeditiones.GLAV.Sic eſt prorſus.SO.Seniorẽ quippe lex noſtra cõſtituit præeſſe oĩbus iuniorib⁹:eoſq; corrigere.GLAV.Perſpicuũ id quidẽ.SO. Conſtat præterea qđ iunior in ſeniorẽ niſi iuſſu principũ ſeuiet unq̃:neq; credere audebit/ut decẽs eſt neq; ignominia ulla afficere.Metus nãq; & pudor cuſtodes ſunt ad hæc ꝓhibenda ſufficientes.

Quã ui ĩ ciuitate hẽant uerba hęc meũ & nõ meum.

De noĩbus ciuiũ ac magiſtratuum.

Q̃ñ optĩe ſe hẽ ciuitas.

Metus & pudor cuſtodes ſufficientes.

Pudor quidē non pmittet eos/quos parentes ſuſpicantur/uiolare.Metus aūt ab iniuria abſterrebit
quemq₃/timentē.ſ.ne cæteri omnes/partim ut filii partim ut fratres partim ut patres patienti ſuc/
currant.GLAV.Ita prorſus accidit.SO.Omnino igiꝫ ex his legibus ciues inuicem in pace uitā
agent.GLAV.Summopere.SO.His autē inter ſe minime diſſidentibus/haud metuendū eſt ne
quando ciuitas alia uel aduerſus hos uel ipſi inter ſe pugnent/ſeditioneſq₃ moueant.GLAV.Nō
certe.SO.Pudet referre/quia minus deceat/minutiſſima quæq₃ mala a quibus liberi ciues erunt.
Adulationes certe aberunt/quibus aduerſus diuites/inopes uti ſolent.Solicitudines item indigen
tium atq₃ dolores:quibus in filiis nutriendis/quærēdiſq₃ pecuniis ꝓpter neceſſariā domeſticorum
ſeruorūq₃ nutritionē uexantur:dum & fœnoribus dant operā:& negant quæ acceperunt:& quæ/
ſtui undecūq₃ ſtudent.Se ponūt præterea apud mulieres miniſtroſq₃ permulta:que ad tēpus con/
dantur.Nam q̄ multa:& qualia in iis hoīes patiunꝫ/o/amice/& ipſa per ſe cuiq₃ patent/& illiberalia
ſunt/& indigna narratu.GLAV.Patent plane uel cæco.SO.Porro ab his oībus liberi erunt:ui/
tamq₃ agent beatiorē/beatiſſima illa eorum uita qui uicerunt olympia.GLAV.Qua ratiōe.SO.
Nempe illi ob exiguam partē eorūq₃ poſſident hi beati putantur.Nā & uictoria horū præclarior/
& perfectior ex publico alimonia:horumq₃ uictoria/ciuitatis totius eſt ſalus.Alimenta præterea &
quæcunq₃ alia ad uictū neceſſaria ipſi eorumq₃ filii coronationis loco accipiunt.Honores inſuper
& premia ab ipſa re.p.uiuētes cōſequntur:& uita functi:digna ſepulchrorū ſuis uirtutibus moni/
menta.GLAV.Hæc certe admodū egregia ſunt.SO.Meminiſti qđ in ſuperioribus neſcio cui⁹
oratio nobis obiicit/tanq̄ cuſtodes minime beatos efficeremus:utpote qui nihil haberent:cū tñ
liceret illis ciuiū oīa poſſidere.Ipſi autē reſpondimus/in poſterū nos ſicubi contigerit/conſidera/
turos.Nā in præſentia cuſtodes quidē reuera cuſtodes facere nos:ciuitatē uero quoad poſſemus
beatiſſimā/neq₃ ad unā quandā eius partē/ſed ad totā reſpiciētes beatitudinē illā exquirere.GLA.
Memini equidē.SO.Nunc certe auxiliariorū uita/qñ longe præclarior ac melior q̄ eorū qui olym
pia uincunt/apparet/nequaq̄ coriariorū aut aliorū artificū/aut agricultorū uitæ ſimilis eſſe uidetur
GLA.Non certe/ut & ipſe arbitror.SO.Verum tñ qđ & ſupra dixi/par ē ut & hic repetā:quod ſi
ita cuſtos beatus fieri ſtudeat/ut non ſit cuſtos/neq₃ ſufficiat ipſi uita adeo moderata & ſtabilis:& ut

Heſiodus di/
midiū eē pl⁹
q̄ totū dixit.

nos aſſerimus optima/ſed inſana & puerilis exorta felicitatis opinio rapiat eum ob ipſam potentiā
ad oīa ſibi que in ciuitate ſunt/uendicāda/cognoſcet Heſiodū ſapienter illud dixiſſe/dimidium eē
plus q̄ totū.GLA.Si me ꝯſultore utetur/hac in uita manebit.SO.Probas igitur cōmunionē:quā
mulieribus cum uiris tribuimus/quo ad diſciplinā/filiorū ſuſceptionē/cuſtodiam ciuiū:ut una cū
uiris in pace gubernent/in bello militent/cuſtodiant una & canū inſtar uenentur:omniūq₃ officio/
rum omnino quoad fieri pōt/participes ſint.Ac dū hæc agunt/optima agere illas cōcedis:neq₃ cō
tra naturā fœminæ:qua inſtituta eſt:ut cum mare cōmunicet.GLA.Probo equidē.SO.Nōne re/
ſtat deinceps/ut id declaremus:utrum eſſe poſſit hæc in hoībus quēadmodū in reliquis animalib⁹
cōmunio:& quo pacto poſſit.GLA.Anticipaſti quod ego interrogaturus erā.SO.De re quidem

Mulieres &
filios adultos
militare.

bellica manifeſtum eſſe arbitror:quo pacto eā tractabunt?GLA.Quo nam pacto?SO.Militabūt
profecto cōmuniter/tam mares q̄ fœminæ:ducentq₃ adultos filios ſecum ad preliū:ut quēadmo/
dum aliorū opificū filii/& hi patrū ſuoꝝ opera cernāt/quæ ipſi quoq₃ cū ad maturā ætatem peruene
rint/effecturi ſunt:atq₃ inſup:ut parentibus auxilio ſint:miniſtrentq₃ oīa quæ ad bellū ſpectant/pa/
treſq₃ & matres curēt.An nō aīaduertiſti qđ in artibus accidit.Veluti q̄diu figulorum filii fingētes
patres ſpectāt/eiſq₃ miniſtrāt:anteq̄ ipſi quicq̄ fingant.GLA.Maxime.SO.Nunqd diligētius illi
q̄ cuſtodes filios ſuos erudire debēt peritia & inſpectione operū cuiq₃ cōuenientiū?GLA.Ridicu
lum id quidē eēt.SO.Quin ēt omne genus animantiū natis præſentibus ardētius pugnat.GLA.
Eſt ita:uerū periculū eſt permaximū/o/Socrates/ne ſi forte ut accidit in bello/ſors aduerſa cōtige/
rit/filios quoque ſecum perdant:ex quo ciuitas nimis multis orbata omnibus reſurgere rurſus ad
preliū nequeat.SO.Vera loqueris.Sed tu forſan in primis ita ſe cōparare quemq₃ oportere exiſti/
mas:ut nullū unq̄ periculū ſubeat.GLA.Nullo modo.SO.Quid?nōne tunc in diſcrimē ueniē/
dum?ubi qui ſe egregie geſſerint/præſtantiores euadent?GLA.Perſpicuū eſt.SO.Num parū in/
tereſſe cenſes:neq₃ periculo dignū:ut ſpectēt uel non ſpectent res bellicas pueri/qui milites futuri
ſunt?GLA.Immo uero referre ad id qđ ais.SO.Danda igitur opera eſt/ut bellū pueri ſpectēt dū
taxat:& qua ratione tuti ſint excogitādū:atq₃ ita recte fiet.GLA.Nēpe.SO.Prīcipio parētes eorū
haud quaq̄ ignari erūt/ſed quoad hoībus ꝯceſſum ē/ad diſcernēdū pſpicaces qbus in caſtris peri/
culū inſit:qbus nō inſit periculū.GLA.Veriſimile id qdē.SO.Ad tutiora itaq₃ ducēt eos/ad alia
minime.GLA.Probe.So.Deinde rectores illis præficient/non ignauiſſimus quoſq₃/ſed hoīes:&
uſu rerū & ætate idoneos duces & pædagogos.GLA.Ita decet.SO.Verū multa dicemus præter
opinionē multis hoībus eueniſſe.GLA.Et maxime quidē.SO.Horū cauſa/o/amice ſtatim a tene
ris annis alæ quædā applicādæ puellis/ut ſi qñ opus fuerit/uolātes protinus aufugiant.GLA.Quo
modo iſtud ais?SO.Equitare cōſueſcēt primis ab ānis pueri:cūq₃ hoc didicerint/equis ad ſpecta/
culum belli

culum belli ducenſ:nõ ferocibus qdẽ aut nimiũ bellicoſis:ſed q̃ uelociſſimis/& habenis facile obſequentibus:atq; ita cõmodiſſime opus ſuũ pſpicient:ſecuriſſimeq; euadent ſiquid aduerſi contigerit/ſeniores duces ſequẽtes.GLA.Scite admodũ loqui mihi uideris.SO.Quid de his que ad bel/li attinẽt/dicendũ? Quæ ſeruanda militibus & ad ſe inuicẽ & aduerſus hoſtes? Nunquid recte ſentio nec ne? GLA.Quid nã? SO.Arbitror eũ qui in acie ordinem deſeruit/uel arma abiiecit/uel tale aliqd pp timiditatẽ cõmiſit/ad opificũ ordinẽ uel agricultoꝝ eſſe tranſmittendũ.GLA.Sic decet. SO.Eũ uero qui uiuus ab hoſtibus captus fuerit/etiã gratis reddere uolẽtibus/relinquẽdũ/ut preda quomodocũq; libet utanſ.GLA.Oĩno.SO.Qui aũt egregie ſeſe gerẽs excelluerit/primo qdẽ in ipſa expeditione ab iis qui una militãt/adoleſcẽtibus ac pueris/ſigillatim a quolibet coronãdus: nonne tibi uideſ? GLA.Mihi uero.SO.Quid nõne & dexteras iũgere illi debebũt? GLA.Et hoc. SO.At hoc præterea tibi forſitã nõ uideſ.GLA.Quid? SO.Vt oſcula a quolibet accipere dẽat ac dare.GLA.Immo uero maxĩe oĩum.Atq; & legi huic addẽdũ exiſtimo:ut quoad in ea expeditiõe fuerint/nemini renuere liceat:quecũq; obſculari ipſe deſiderauerit: ut ſiquis alicuius amore capt⁹ fuerit uel maris uel fœminæ/acrior ſit ad uictoriã cõſequẽdã.SO.Præclare:nãq; nuptiæ ſtrenuis uiris facilius parate q̃ aliis/& optiones horũ frequentiores erunt:ut q̃ plurimi ex his naſcanſ:iã dictũ eſt.GLA.Diximus certe.SO.Etenim ſecundũ Homeꝝ eiuſmodi iuuenes/iuſtũ eſt maxime honorare.Nã ipſe Aiacẽ in bello præcellentẽ/dixit cõtinuis ab humeris honoratũ: quaſi hic pubeſcenti homini ac forti cõueniens ſit honor:ex quo cũ honore ſimul & robur augeaſ.GLA.Recte admodũ.SO.In his ergo Homero parebimus.Etenĩ nos in ſacris cęteriſq; huiuſmodi uiros bonos quo magis excellent eo magis & hymnis & his que mõ diximus honeſtabimus.Sedibus itẽ & carnibus. pleniſq; pateris:ut & honoremus una uiros præſtãtes mulieresq; & exerceamus.GLA.Belliſſime loqueris.SO.Eũ uero qui in militia cũ ſe ſtrenue geſſerit/obiit/primum aurei generis eẽ dicemus. GLA.Maxime oĩum.SO.Deinde Heſiodo fide adhibita/aſſeremus/quicũq; hoc ex genere decedunt e uita/dæmones effici ſanctos terreſtres/optimos expulſores maloꝝ:cuſtodeſq; mortalium. GLA.Ita certe credemus.SO.Conſulemus ergo oraculũ/quo pacto beatos diuinoſq; uiros cõdere deceat:& qbus inſignibus præcipue decorare:atq; ita cõdemus ut iuſſerit.GLA.Proculdubio SO.Reliquũ itaq; tẽpus ſepulchra eorũ ueluti dæmonũ colemus/atq; adorabimus.Eadem quoq; ſeruabimus erga illos q eũ præcipua probitate pollere in uita iudicati fuerint/ſenio aut alio quodã modo e uita ceſſerũt.GLA.Decet ſane.SO.At quomodo aduerſus hoſtes noſtri ſe milites gerẽt? GLA.Qua in re? SO.In primis quidẽ de ſeruitute quæro:utrũ iuſtũ eſſe cẽſeas/ut Græci Græcas urbes in ſeruitutẽ redigant:an potius:ut neq; ab aliis fieri iſtud pmittãt:ac p uiribus obſtẽt: cõſueſcantq; Græcoꝝ generi parcere:cauẽtes ne barbaris ipſi ſeruire coganſ.GLA.Omnino & ad oĩa refert Græcis parcere.SO.Ergo noſtri exercitus neminẽ Græcũ facere ſeruũ debẽt:ſed & Græcis aliis cõſulere potius:ut ipſi ab hoc caueãt.GLAV.Prorſus.Nã ita facilius ac fortius cõtra barbaros inſurgẽt/& ab ſe inuicẽ abſtinebunt.SO.Quid aũt ſpoliare mortuos præter arma/ poſtq̃ uicerunt/honeſtũ eſt/an nõ? An occaſionẽ hoc prebet timidis/ne aduerſus hoſtẽ aduẽtẽt: quaſi magnificũ aliqd molianſ qũ inter cadauera uoluptanſ? At enim rapiẽdi cupiditate/multi iã exercitus perierũt.GLAV.Maxime.SO.An nõ illiberale quiddã/cogitationiſq; auaræ/muliebris ac uilis eẽ uidetur cadauer expoliare:hoſtẽq; putare mortui corpus:cũ aduerſarius ipſe abierit:eo quo pugnabat relicto.Nũ cẽſes eos qui hoc agũt/differre a canibus aduerſus iactos lapides iraſcẽtibus/eo qui iacit/dimiſſo? GLAV.Nihilo equidẽ differre arbitror.SO.Quare a rapinis huiuſmodi abſtinendum eſt.uictoriæ nãq; obſunt.GLAV.Abſtinẽdũ penitus.SO.Neq; etiã in tẽplũ arma transferemus:ea deo ſacraturi:præſerti arma Græcoꝝ:ſi modo nobis curæ eſt cũ Græcis aliis beneuolẽtia. Maxime uero formidabimus/ne ſcelus impiũ ſit/talia a propriis in ſacrũ tranſferre:niſi quid aliud deus dixerit.GLAV.Recte admodũ.SO.An tui milites/Græcoꝝ quibuſcũ pugnabũt/agros depopulabunſ ac domos incẽdẽt? GLAV.Libẽter/quid tu de hoc ſentis/audirẽ.SO.Mihi quidẽ nihil tale uideſ agẽdũ eſſe ſed fructus annuos dũtaxat auferẽdos.Vis cãm dicã? GLAV.Equidem.

Pueri ducendi ſunt ad ſpectãdas pugnas.

SO.Videſ mihi ſicuti nomina hæc duo ſunt/bellũ ac ſeditio/ita & duo quædã duabus ſubeſſe differentis.Dico autẽ duo hæc/aliud quidẽ pprinũ & cognatũ/aliud alienũ atq; extraneũ.Inimicitias uero q inter pprios/ſeditionẽ:inter extraneos bellũ uocant.GLAV.Haud abre eſt qđ ais.SO.Animaduerte nũquid & hoc ad rẽ dicã.Aio equidẽ Græcos oẽs ſecũ ppinquos eſſe genere atq; cognatos:a barbaris aũt diuerſos atq; extraneos.GLAV.Præclare loqueris.SO.Quotiẽs igitur Græci aduerſus barbaros uel cõtra Græcos barbari ipſi pugnabũt/bellũ gerere aſſeremus/& hoſtes eẽ natura:& has inimicitias bellũ uocabimus.Quãdo uero Græci aduerſus Græcos inſurgẽt/dicemus eos natura quidẽ amicos eſſe/morbo aũt laborare in hoc Græciã:& ſeditionibus agitari:& ſeditionẽ has inimicitias appellabimus.GLAV.Aſſentior equidẽ.SO.Si in ſeditioſa ciuitate utriuſq; factionis hoĩes/aduerſariorũ agros deturbarẽt inflammarẽtq; domos/uides q̃ pnitioſa futura ſeditio ſit:neutriq; illorũ patrię ſuæ cultores? Quippe ſi eã amarẽt/nunq̃ certe auderẽt/nutricẽ matrẽq;

Gręcos cognatos eẽ genere a barbaris diuerſos.
Quod bellũ: quæ ſeditio.

uaſtare:ſed ſatis eē factū putarēt/ſi uictores alioꝝ raperēt fructus:exiſtimantes nō ſemp ſe inuicem
pugnaturos/ſed qſiq̄ recōciliandos.GLA.Mitiorū ꝑfecto hominū hæc eſt ſnīa.SO.Ciuitas hæc
quā cōdimus/nōne Græca?GLA.Decet.SO.Ergo & ęqui & mites in ea ciues.GLAV.Maxime.
SO.Quare Græcorū amici.Nēpe oēm Græciā ſibi coniunctā exiſtimabūt/& ſacra habebūt ut alii
inter ſe cōia.GLA.Summopere.SO.Itaq̄ cōtentionē ſibi aduerſus alios Græcos exortā/tanq̄ cū
ſuis geri putabunt:ſeditionēq̄ uocabunt/non bellū.GLAV.Sic prorſus agēt.SO.Ergo tanq̄ qui
recōciliandi qſiq̄ ſint/altercabunt.GLAV.Ita certe.SO.Pia itaq̄ ſnīa & tēperato aīo rē agēt:nō
ad ſeruitutē aut necē reſpicientes/tanq̄ qui hoſtes minime ſint.GLA.Hoc utiq̄ modo.SO.Non
ergo Græciā cū Græci ſint deſtruēt/neq̄ domos incēdent:neq̄ putabūt in ſingulis ciuitatibus oēs
ſibi aduerſos eē & uiros & mulieres/& pueros:ſed paucos admodum inimicos/eos dūtaxat qui fue
rint diſcordiæ cā.Quāobrē neq̄ regionem deuaſtabūt/eorū quaſi ut plurimū amicorum:neq̄ do
mos ſubuertēt:ſed eatenus decertabunt/quatenus qui diſcordiæ cām dederunt/inſontibus pœnas
ſoluant.GLA.Aſſentior equidē ita eſſe Græcis pugnantibus repugnādū.Contra barbaros autē
ita animatos eſſe debere/ut nūc Græci contra Græcos affecti ſunt.SO.Ponamus itaq̄ legem hanc
cuſtodibus:ut neq̄ diſſipent agros/neq̄ igne ędes abſumant.GLAV.Ponamus profecto:& hæc
una cū ſuperiorib⁹ recte ſe habere/aſſeueremus.Sed mihi quidē uideris/o/Socrates/ſiquis te talia
quædā narrare pmittat/nunq̄ illius te recordaturū/qđ in ſuperioribus prætermittens/hæc omnia
in mediū adduxiſti/qđ uidelicet poſſibile ſit hāc rēpublicā fieri/& quo pacto fieri poſſit.Nam ſi eu
enerit/qđ bona omnia ciuitati ipſi proueniant/non dubito:quin & ea etiā quæ tu prætermittis:qđ
uidelicet ciues illi cōtra hoſtes ſtrenue pugnabūt/eo quod ſe inuicē nequaq̄ deſerent:cognoſcētes
ſe inuicē eſſe propinquos:perq̄ hæc noīa mutuo ſe uocantes/fratres/patres/filios.Quod ſi & fœmi
næ militēt una/ſiue eodē in ordine ſiue ſequēti acie/ut & terreant hoſtes/& cū neceſſitas poſtulaue
rit/uiris auxiliū afferatur/certe ſcio inexpugnabiles eos fore:& quot bona eos domi ſequant/& ſi di
cta omnia non ſunt intelligo.Verū tanq̄ concedēte me hæc oīa & alia permulta ſi fiat hæc reſpubli
ca ꝓuentura/ne plura de ipſa ſuperinducas.Sed hoc ipſum iā conemur nobis perſuadere qđ poſſi
bile ſit/& qua rōne poſſibile hanc extare rēpublicā.Cætera uero mittamus.SO.Subita quadā incur
ſione ſermonē meū iterū inuaſiſti:neq̄ mihi ignoſcis militiæ laboribus iam deſeſſo:neq̄ aduertis
forſitan qđ uix me duobus e fluctibus emergentē/nunc in tertiū retrudis pelagus profundiſſimū.
Quod poſtq̄ uideris audierisq̄/dabis certe mihi ueniā/cognoſcens haud iniuria extimuiſſe me ſer
monē adeo ab opinione hominum abhorrētem ingredi.GLA.Quo plura in hanc ſnīam conge
res/eo minus dimitteris a nobis/quo minus oſtēdas/qua ratione fieri poſſit hæc res publica.Qua
re dicas iā/nec ultra cuncteris.SO.In primis meminiſſe oportet/quod nos inquirētis quale quid iu
ſticia & iniuſticia ſit/huc diſputādo deuenimus.GLA.Oportet ſane:ſed quorſum hæc?SO.Nē
pe ſi quid iuſticia ſit conſpexerimus/nū uirū iuſtum cēſebimus/nihilō debere ab illa differre?ſe talē
eſſe oīno:qualis ipſa iuſticia eſt?an ſatis eē factū putabimus/ſi q̄ proxime ad eā acceſſerit:& maxime
omniū/illius ſit particeps.GLA.Ita plane/ſatis habere putabimus.SO.Exēplaris igit̄ cauſa qua
le quid iuſticia ſit quæſiuimus/& qualis uir ꝑfecte iuſtus ſi extet.Iniuſticia rurſus qualis/& iniuſtiſſi
mus homo/ut quales ipſi quo ad beatitudinē:& miſeriā eſſe nobis contuētibus uiderētur/cogere
mur:& de nobis ipſis fateris/talē noſtrum quēq̄ fortē habiturū:quiſquis e nobis illis ſe præſtiterit
q̄ ſimillimū.Non autē ob id perſcrutati hęc ſumus/ut mōſtraremus/ea fieri poſſe.GLA.Vera hæc
ſunt.SO.Cenſes aliquē ex hoc minus bonū fore pictorē qđ poſtq̄ humanæ pulchritudinis exēplar
abſolutum ediderit/nihilq̄ e ſpecie prætermiſerit/nequeat demonſtrare/hominē talē reperiri poſ
ſe?GLA.Nequaq̄.SO.Nonne & nos præſtātiſſime ciuitatis oratione exēplar effinximus?GLA.
Prorſus.SO.An igit̄ eo minus nos recte loqui exiſtimas/ſi oſtēdere nō poſſumus/talē extare poſſe
ciuitatē/qualē ipſo ſermone depinximus?GLA.Minime.SO.Sic utiq̄ ſe ueritas habet.Quod &
ſi hoc præterea tui cauſa demōſtrandum quo modo & ſecundumquid maxime effici poſſit/rurſus
ad hāc oſtenſionem/hæc ipſa confirma.GLA.Quænam?SO.Numquid agi ſic aliquid poſſit ut
dicitur:uel ita natura cōparatum eſt/ut actio minus q̄ ſermo ueritatē attingat?licet alicui non uideat.
Tu uero utrum das iſtud an non?GLA.Do equidē.SO.Ne me cogas igitur ut qualia uerbis hęc
figurauimus/talia penitus digito indicare debeā.Sed ſi ualeamus adinuenire qua ratione q̄ prime
ad hæc accedat rei pub.inſtitutio fatēdū eſt cōpariſſe nos quēadmodum que tu præcipis/effici poſ
ſunt.An non ſatis eē factū duces/ſi horū cōpos efficiaris?Nā ego qdē ſat haberē.GLA.Ego quoq̄
SO.conemur igit̄ declarare poſthac/qd nūc male agat̄ in ciuitatibus/pp qđ nō ita regunt̄:& utrū
unius cuiuſdā exigui mutatione/ciuitas ad hunc ordinē redigat̄:quidue illud ſit:& nūquid maxime
unius mutatione id fiat/uel ſaltē duoꝝ:an pluriū ſed q̄ pauciſſimoꝝ/& potentia minimoꝝ.GLA.
Sic oīno.SO.Vno quodā mutato oſtēdere id poſſumus/qđ & ſi poſſibile/non paruū tamē nec faci
le.GLA.Quid iſtud.SO.Ad id deſcēdo equidē:quod ingēti fluctui cōparauimus.Dicet̄ igit̄:q̄q̄
ſuſpicor ne effuſiore incredulorū riſu inūdante penitus obruatur.Conſidera/quod dicturus ſum.

GLAV.

GLAV. Dic iã. SO. Niſi philoſophi ciuitatibus dominent/uel hi qui nũc reges potẽteſq; dicunt/ legittime ſufficiẽterq; philoſophent/in idẽq; ciuilis potẽtia & philoſophia cõcurrant/neq; qđ nũc fit a diuerſis duo hæc tractent ingeniis/nõ erit ciuitati/uel/ut mea fert opinio/ hoĩum generi reges ulla maloꝝ:neq; prius hæc res.p. quã uerbis expoſuimus/orietur pro uiribus & lumen ſolis aſpiciet. Hoc eſt qđ ego iã diu dicere uereor: quaſi ſit incredibile dictu. Nã haud facile pſuadetur/nullã aliã gubernationẽ priuatim uel publice futurã felicẽ. GLA. Ex hac tua oratione/o/ Socrates exiſtimato laceſſitos plurimos nec uiles quidẽ homũculos: abiectis ueſtibus ſuſceptiſq;/undecũq; cõtigerit armis/impetũ in te facturos: quaſi ex hoc mira quedã iſti effecturi ſint. Quibus niſi oratione repugnaueris/eoſq; effugeris plurimis conuitiis laceratus/dabis pœnas. SO. An non tu horum mihi cã es? GLA. Et recte quidẽ. Verũ haud te prodã: imo certe defendã quibuſcũq; potero. Poſſum certe beneuolẽtia exhortationibuſq;: ac forte diligẽtius tibi q̃ quiuis alius reſpõdebo. Quãobrẽ tanq̃ hoc defenſore adiutus conare his incredulis demonſtrare/ita eſſe ut dicis. SO. Annitẽdum profecto: poſtq̃ & tu acriter ꝓpugnaturus uideris. Neceſſariũ mihi uidet/ſi eos effugere uolumus declarare illis in primis/quales uiros eẽ philoſophos arbitramur/cũ illis imperiũ exhibemus: ut his pate factis poſſit aliqs opẽ ferre oſtẽdens qđ hos quidẽ decet ex ipſa natura/& philoſophiæ ſtudiũ & rei pu. adminiſtratiõem attingere/alios autẽ nequaq̃ attingere/ſed ducẽtibus illis obtẽperare. GLA. Declarandũ iam. SO. Age hac me ſequere/ſi quo modo exponere hoc ad ſufficientiam ualeamus. GLA. Duc. SO. Nunquid admonẽdus es/an ſatis ipſe meminiſti/quod quando aliquẽ amare aliquid dicimus uideatur oportet ſi uere id dicit/nõ partim illud diligere/partim minime: ſed ad totum affici. GLAV. Ammonitione equidẽ egeo. Nam nõ ſatis teneo. SO. Aliunde quẽuis potius decebat/o/glauco/ita loqui. Virum autẽ amori plurimum indulgentẽ ignorare non decet/qđ oẽs in ętatis flore conſtituti puerorum amatorẽ/quoquomodo ſtimulant atq; cõcitant/cum digni cura ac dilectione eẽ uideant/An non ſic erga ſpecioſos adoleſcẽtes affecti eſtis? Alius quia ſimus/gratioſus iudicatur a nobis atq; laudat. Aquilinũ uero regiũ appellatis. Alius qa medius iſtorum eſt/ cõcinnus admodũ uobis eẽ uidet. Fuſcos uiriles uocatis. Candidos/deoꝝ filios. Palli ludũ aũt adoleſcentẽ qs appellauit/niſi amator ipſe blandiẽs quodãmodo & ſemipalli di appellatiõe in ephebis pallorẽ facile ferens. Et ut ſummatim dicã quaſcũq; captatis occaſiunculas/quo neminẽ oĩno florẽtis ętatis adoleſcẽtem reiiciatis. GLA. Si in me oſtẽdere cupis quo pacto amatores afficiant/diſputationis gratia hoc accipio. SO. Quid uini auidos? nõne ſimiliter affectos uides? quodlibet uinum quacũq; capta occaſione uehemẽter expetere. GLA. Valde. SO. Quinẽt aĩaduertiſſe te arbitror qđ ambitioſi hoĩes/ſi exercitus præfecturã aſſeq nequeũt/ſaltẽ tribuni effici uolũt: ac niſi a magnis uenerãdiſq; hoĩbus honorent/honorẽ ab ignobilibus exigũt: utpote qui honorẽ prorſus affectent. GLAV. Magnopere. SO. Fateberis hoc/an nõ? Num eũ quẽ amare quippiã dicimus ardere dicemus an ptĩ m esoptare illud partim nequaq̃/fatebimur? GLAV. Oẽm. SO. Nõne ergo phũm ſapiẽtiæ ſtudioſum eẽ dicemus/nõ huius quidẽ auidũ/illius non/ſed oĩs potius ſapiẽtiæ. GLA. Vera loqueris. SO. Eum igit qui aliquã ſpernit doctrinã præſertim/ dũ eſt iuuenis neq;/dũ rõne delectũ habet/qđ cõferat quidue nõ cõferat diſcernentẽ: nequaq̃ diſcẽdi cupidũ uel ſapiẽtiæ amatorẽ eſſe aſſeuerabimus: quẽadmodũ illũ qui faſtidit epulas/neq; eſurire dicimus/neq; epulas cõcupiſcere/ neq; amatorẽ cibi/ſed ſpretorẽ uocamus. GLAV. Et merito quidẽ. SO. Hoĩem uero ad quãlibet doctrinã deguſtãdã propenſiorẽ/ad diſcendũq; promptiſſimũ/& inexplebiliter inhiantem/merito phũm nũcupabimus. Nõne? GLA. At uero multi & abſurdi quidẽ homines tales eẽ cõperientur. Nã qui ſpeculatoꝝ auidi ſunt/diſcẽdi cupidi oẽs eſſe uidẽtur/& ad audiẽdũ curioſos hoĩes/abſurdũ eſt phõs dicere: qui ad rõnẽ dicendi diſſerendiq; haud libenter accedũt. Verũ ad oẽs choros protinus audiendos quaſi auribus mercede cõductis/in bacchanalibus obſeruant/cantuſq; oẽs/ſiue in urbe/ſiue in ſuburbiis agant/audire pcupiũt. Nũquid iſtos oẽs ac alios taliũ quorũdã pcipiendorũ cupidos & artibus uiliſſimis incũbentes/phõs nominabimus? SO. Nullo mõ: ſed philoſophis ſimiles. GLA. Veros aũt phõs/quos appellas? SO. Veritatis inſpiciendæ cupidos. GLA. Recte quidem iſtud: ſed qũo id dicis? SO. Haud facile iſtud ad alios eloq. Te aũt hoc mihi daturũ arbitror. GLA. Quid potiſſimũ? SO. Poſtq̃ contrariũ eſt turpi pulchrũ/duo hæc eſſe. GLA. Quid ni? SO. Et poſtq̃/duo hæc ſunt/ſingula unũ erũt. GLA. Et hoc. SO. De iuſto quinetiam & iniuſto/bono & malo/ſpeciebuſq; oĩbus ratio eadẽ. Nã quodlibet iſtorũ/unũ ipſum eſt/corporũ uero actionũ & alterna cõmunione paſſim apparentia/ſingula multa uident. GLAV. Scite loqueris. SO. hac eqdẽ ratione diſtinguo/ſeorſum qdem quos tu mõ dicebas curioſos ad uidendũ/audiendũ/ arteſq; tractandas. ſeorſum quoq; & illos de quibus eſt ſermo/quos ſolos merito qs philoſophos appellabit. Quomodo iſtud ais? SO. Homiues oculis & auribus dediti/pulchris uocibus/coloribus & figuris & oĩbus quæ ex talibus conſtant/admodũ delectant: ipſius autẽ pulchri naturã cogitatio eorũ non poteſt attingere. GLA. Sic eſt. SO. Qui uero ad ipſum pulchrũ aſcendere ualeant/ & ſecũdum ſe ipſum inſpicere/nonne rari? GLA. Rari admodum. SO. Quis res iſtas pulchras exiſtimat/ipſam

Aut phõs regnare aut reges philoſopharioportet ſi ciuitas debeat eẽ felix.

Quis eẽ phũs.

Philoſophi ueri.

Q̃ ſi qs ſomniat.

uero pulchritudinẽ/neq; putat eſſe neq; ſiquis ducat/ad perceptionẽ eius attingere põt/uere ſapere tibi uidef/an inſomniis ludi? Conſidera itaq;/ſomniare nõne id eſt q̃ſi ſiue dormiẽs quis ſeu uigilis quod alicui ſimile eſt/nõ ſimile/ſed ipſum eſſe cẽſet cuius eſt ſimile? GLA. Somnia uidere hũc ego dicerẽ? SO. Quid uero? qui cõtra affectus eſt/intelligitq; quid ipſum pulchrũ/ac diſcernere ualet & ipſum & quæ ipſius participant: adeo ut neq; ipſum illa eẽ/neq; illa ipſum putet/uigil ne uiuit an obſcitans? GLAV. Certe peruigil. SO. Huius igif cogitationẽ ut cognoſcentis/cognitionẽ iure uocabimus: huius/tanq̃ opinãtis/opinionẽ. GLA. Omnino. SO. Si nobis ſuccẽſeat is quẽ opinari dicimus nõ cognoſcere/negetq; nos uera loq̃ qua rõne eũ mitigabim⁹/ſenſimq; & blãde pſuadebim⁹ ſane mẽtis eũ nõ eẽ? GLA. Oportet ſane. SO. Aduerte q̃d ad eũ dicemus. Si uis/ſane hũc i modũ

De cognitiõe & cognobili.

ab eo ſciſcitabimur/dicẽtes quod ſiq̃d nouit/nulla iuidia: ſed gratũ erit nobis & ipſum ſcire aliq̃d & q̃d ſciat/nouiſſe. Sed mihi id dicas. Quicũq; cognoſcit/cognoſcit ne aliq̃d/aut nihil? At tu mihi eius uice reſponde. GLAV. Aliquid certe. SO. Vtrũ ens aliquid? an nõ ens? GLAV. Ens. Quo enim mõ quod nõ eſt/cognoſci poſſet? SO. Sufficienter iſtud conſtabit/ſi uaria ſub ratione pueſtigetur: quod uidelicet oĩo ens/oĩo & cognoſci põt/nullo modo ẽs/nullo modo cognoſci. GLAV. Sufficientiſſime. SO. Si quid aũt ita ſe habet/ut & ſit & non ſit/nõne mediũ erit inter id q̃d eſt oĩo/& id q̃d nullo mõ eſt? GLAV. Mediũ. SO. Circa id quod eſt: cognitio ipſa uerſaf. Ignoratio ex neceſſitate circa id quod nõ eſt. Circa mediũ iſtoꝝ mediũ quoddã inueſtigandũ/ſciam inter & ignorantiã/ſiquid huiuſmodi reperif. GLA. Prorſus. SO. Num aliq̃d eẽ opinionẽ dicimus? GLAV. Quid ni? SO. Vtrũ eãdẽ potẽtiã cũ ſcia/an diuerſam? GLA. Diuerſam. SO. Ergo circa aliud qui

Circa aliud ſcia: & aliud opinio.

dẽ uerſaf opinio: circa aliud aũt ſcia: uel ſecũdũ potẽtiã eandẽ: uel ſecundũ eandẽ utraq; ſui ipſi⁹ potentiã. GLA. Eſt ita. SO. An nõ ſcia quidẽ circa id q̃d eſt ea rõne qua ens eſt cognoſcit. Immo uero neceſſarium eſſe cẽſeo/ut prius ita diſtinguã. GLA. Qui? SO. Dicemus utiq; potẽtias eẽ genus aliquod eoꝝ q̃ ſunt: q̃bus & nos poſſumus q̃cũq; poſſumus: & aliud/quodcũq; aliq̃d põt. Veluti uiſum & auditũ potẽtias quaſdã uoco: ſi mõ q̃d loquor/intelligis. GLAV. Intelligo eq̃dẽ. SO. Audi q̃d mihi de his uidef. Nã ego q̃dem ipſius potentiæ: neq; colorẽ uideo aliquẽ/neq; figurã/neq; q̃cq̃ taliũ: qualia plurĩũ reliquorũ/ad q̃ reſpiciens aliqua/apud me diſtinguo/hæc alia eẽ/alia illa. In potẽtia uero ad illud ſolũ aſpicio ad q̃d eſt/quodue agit: & hac rõne/quãlibet ipſarũ/potentiã nuncupo: & illã q̃dem que ad idẽ tendit idẽq; agit/eandẽ uoco: aliã uero illam quæ ad aliud ſpectat: & aliud operaf. Tu uero q̃d in his agis? GLA. Quod & tu. SO. Age rurſus ad hæc cõuertere/o uir optie. Vtrum ſciam/potentiã quandã eſſe dicis: an in genus aliud refers? GLA. Potentiã/etiã oĩum pfecto ualidiſſimã. SO. Opinionem uero: potentiã ne? an aliud quiddã eſſe dicemus? GLA. Potentiã

Scia ẽ in genere potentia.

certe. Nam quo opinari poſſumus/nõ aliud eſt q̃ opinio. SO. At pauloante cõfitebaris: non idem eſſe ſciam & opinionẽ. GLA. Quo pacto quis mentẽ habens idẽ aſſeret quod falli põt: & q̃d nõ poteſt? SO. Optime q̃dem. Conſtat itaq; aliud eſſe apud nos ab opinione ſciam. GLA. Aliud plane. SO. Vtraq; igif circa aliud/aliud operari ſuapte natura põt. GLA. Neceſſe eſt. SO. Scientia quidem circa id q̃d eſt: ipm ens ut ſe habet cognoſcere. GLA. Sane. SO. Opinio aũt opinari. GLA. Et hoc. SO. An idem q̃d & ſcientia noſcit? eritq; idem q̃d opinione pcipif: & q̃d ſciẽtia? an potius impoſſibile GLA. Impoſſibile certe ex his quę cõceſſimus: ſiq̃dem circa aliud alia potentia ipſa ex natura uerſaf: potentiæ uero utreq; ſunt/ſcientia. ſ. & opinio: alia item utraq;: ut eſt dictũ. Ex his aũt fieri non põt: ut idẽ ſit quod ſcientia cõprehendif: & q̃d opinione concipif. SO. Nonne igif ſi ipm ens/cognitione pcipif id quod cõcipif opinione aliud q̃ddã pręter ipſum ens/eſt dicendũ? GLA. Aliud. SO. Nunq̃d non ens opinaf? an ĩpoſſibile eſt opinari nõ ens. Sic aũt cogita. Nõne quiſquis opinaf/ad aliq̃d opinionẽ dirigit? an poſſibile eſt opinari q̃dem/opinari aũt nihil? GLA. Impoſſibi

Quod non ens: hoc nihil.

le. SO. At unũ aliquid opinaf/quiſq; opinatur. GLAV. Proculdubio. SO. Quod uero nõ eſt nõ unũ aliquid: ſed nihil potius: eſt dicendũ. GLA. Prorſus. SO. Non enti q̃dem ex neceſſitate ignorantiã tribuimus: enti uero cognitionẽ. GLA. Recte admodũ. SO. Ergo neq; ens/neq; nõ ens opi

Q̃d opinio nec ignorantia nec ſcia ẽ.

natur. GLA. Sic eſt. SO. Quare nec ignorãtia: neq; cognitio erit opinio. GLA. Nõ ut uidef. SO. Num extra hæc extat: ſupgrediens uel cognitionẽ pſpicuitate? uel obſcuritate ignorantiã? GLA. Neutrũ iſtoꝝ. SO. An forte tibi uidef opinio cognitione obſcurior? ignorantia clarior. GLAV. Maxime. SO. Inter utraq; autẽ iacet. GLA. Certe. SO. Media ergo iſtorũ erit opinio. GLA. Media. SO. An nõ ſupra diximus/ſiquid appareret tale ut ſimul eſſet & non eẽt/illud inter uere ens: & oĩno non ens eſſe ponendũ? neq; ſciam ad illud neq; ignorantiã ptinere: ſed q̃d mediũ inter ignorantiã rurſus appareat & ſciam. GLA. Scite. SO. Nunc aũt apparuit mediũ iſtoꝝ eſſe/q̃d opinionem uocamus. GLA. Plane. SO. Illud itaq; nobis: ut arbitror/reſtat inueniẽdũ: quod utriuſq; ſit particeps ipſius eſſe. ſ. & nõ eſſe. neutrũq; illorũ ſincere/dici debeat: ut ſi nobis pateat: opinabile q̃dam merito nũcupemus: extremis quidem extrema: mediis autem media tribuentes. An non ita? GLA. Ita prorſus. SO. His ita ſuppoſitis pcontabor eum: qui ipſum pulchrum: & pulchritudinis ideã unam eſſe negat: ſemp eodem modo ſecundũ eadem ſe habentẽ: multa uero pulchra eſſe ducit: & pulchris

cit: & pulchris

cit:& pulchris rebus ſpectādis deditus/nullo mō admittit unū eē pulchrum:unū iuſtū: ſimiliterq; de cæteris ꝑcontabor īq̄ hunc in modū. Eſt ne aliqd ex hiſce multis pulchris uir optime/quod nō turpe etiā uideat? Itēq; ex iuſtis qd̓ nō iniuſtū:& ſanctis/qd̓ nō ꝓphanū. GLA. Non: ſed neceſſe eſt pulchra ipſa & turpia & quotcūq; alia interrogas/apparere. SO. Quid multa dupla? num minus dimidia q̄ dupla uident? GLA. Nihilominus. SO. Et magna inſup & parua leuia itē & grauia/ nunquid magis talia q̄ cōtraria uocabunt. GLA. Non:ſed ſingula ſemper utraq; participabunt. SO. Verū eſt magis q̄ non eſt/unūquodq; multorū/id ipſum quod qs illud eſſe dicit? GLA. Simile hoc eſt iis q̄ in cōuiuiis ad utrāq; partē plærūq; dicunt & ęnigmati puerorū circa eunucū de ueſpertilionis ꝑcuſſione/qūo & in quo illū auē arguunt ꝑcuſſiſſe. Hæc enim ambigua ſunt:neq; eē/neq; nō eſſe ipſorū aliqd neq; utraq; neq; neutra firmiter reſponderi pōt. SO. Habes ne qua ratione his utaris? Vel cōuenientiorē poſitionē iſtorū inducere potes/q̄ mediā inter eſſentiā & nō eē? Neq; eim obſcurior q̄ non ens apparebit ad hoc:ut minus ſit:neq; clarior q̄ ens/ad hoc ut ſit magis. GLAV. Vera loqueris. SO. Inuenimus igit/ut uidet/quod multa illa quæ a multis pulchra/aut alia quoquo modo exiſtimant/media inter oīno ens:& omnino non ens uoluunt. GLA. Inuenimus plane. SO. Cōfeſſi aūt antea fueramus/quod ſiqd tale apparuerit/non cognitione/ſed opinione percipi dicendū & cū mediū peruaget/media cōprehēdi potentia. GLA. Cōceſſum fuit. SO. Eos igit qui pulchra hæc multa cōſpiciunt/ipſum uero pulchrū non uideor/neq; ſequi eū poſſunt/qui ad ipſum ducat/& multa cōtuent iuſta/ipſum aūt iuſtum minime/& alia ſimiliter/opinari cūcta dicemus: cognoſcere autē nihil eorū quæ opinant. GLAV. Neceſſe eſt. SO. Quid eos? qui ipſa quæque contēplant/ſemper eodē mō ſecundū eadē ſe habentia/nōne cognoſcere potius q̄ opinari? GLA. Neceſſe ē & hæc. SO. Nonne amare hos & admirari iſta dicemus/in qbus uerſat cognitio/illos aūt/in qbus opinio? An nō recordamur qd̓ uoces & colores quoſdā & talia quædā diximus hoſce diligere & intueri:ipſum uero pulchrū:ut aliquid ſit nō admittere. GLA. Recordamur. SO. Quare nō aberrabimus/ſi iſtos philodoxos .i. opinionis amicos potius q̄ philoſophos appellabimus:q̄q̄ acriter ſuccēſebūt nobis/ſi ita dixerimus? GLA. Non/ſi mihi pareant. Nā uero iraſci/nephas eſt. SO. Itaq; eos qui ipſum unūquodq; per ſe ens admirant & diligunt/philoſophos/non philodoxos uocabimus. GLA. Ita decet.

Vide ut unū & multa ſumuntur nam unū ē idea & forma multa uero ſunt ꝑticipantia formam.

Aenigma de hoie nō hoie: aue nō aue: ꝑcutere non ꝑcutere & cæteris.

Vide ut apud Platonem cognitio ſingularium abſq; formæ cognitione:eſt opinio.

Qui ſcit & ſi opinatur.

Quis phūs ſit appellandus.

FINIS DIALOGI QVINTI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM SEXTVM DE IVSTO.

CVm leges oēs/uel optimæ abſq; probatiſſimis magiſtratibus mortuæ ſint/magiſtrat⁹ aūt optimi uel abſq; legibus ſcriptis/ipſi ſint uiuæ leges/merito Plato noſter quemadmodū alias expoſuimus in excellēti re.p. nō in ɔdēdis legibus:ſed in formādis magiſtratibus oī diligētia elaborat:atq; id qdem nō ſolū a tenera ętate/uerū ēt ab ipſo fętu ſtudioſe ɔtēdit:quo ex electis ſeminibus/cōtinuaq; cultura ad optimā frugē ꝑueniat. Quoniā uero hos appellat cuſtodes/cuſtodū aūt maxime ꝓpriū eſt/proſpicere atq; circūſpicere ic/circo ingeniū præcipue philoſophicū/omniū ſine controuerſia perſpicaciſſimū eligit ad humanū gregē cuſtodiendū. Quippe cum ſoli huius oculo pareat boni ipſius iuſticiæq; exemplar ad cuius imaginē bene/iuſte/beate pingenda ſit ciuitas. Præterea pertinet ad cuſtodē eſſe ueridicū/liberalē/tēperatū/fortem/iuſtū/magnanimū/manſuetuum. Eadē quoq; probabit ꝓpria eſſe philoſophi / ut deniq; cōcludatur cuſtodiendi officiū præcæteris philoſopho cōmittendū. Quāobrē eiuſmodi eē naturā philoſophi/primo probabit/deinde quia generoſa natura abſq; recta cultura:& ſemp inutilis fit:& ſæpiſſime noxia tradet excolēdi huius ingenii diſciplinā. Interea uero de ſpurio & adulterino tractat philoſopho/legitimū phūm ſimulāte. Item de abuſu quodā philoſophandi. Rurſus de philoſophandi forma ad illū præcæteris ꝑtinente/qui rē.p. ſit quādoq; recturus. Docet aūt/philoſophi maxime ꝓpriū eſſe/ꝑpetuū ueritatis ipſius circa res ęthernas amorē. Ideoq; & amorē tēporaliū:& mendaciū a philoſopho maxie oīum alienū. Oſtēdit prætetea philoſophi mentē in ipſa ueritatis indagatiōe/ ſeiungi a corpe:atq; ex quadā ſui cognatiōe diuinæ mēti cōiungi. Ac ꝑ inſitas ſibi ab initio formulas idearū/ideas ipſas attingere:ab eiſq; ipſo cōtactu lumen excutere/ quo mox facta fæcūdior cōcipiat:immo facta ualidior pariat ueritatē .i. ꝑ ipſas ſuas cōceptiones ideis undiq; cōgruat. Tu uero hic aduerte intelligēdi actū/quēadmodū:& in ſympoſio generationē partūq; uocari. Quod quidē cū chriſtiana cōſentit theologia/oſtēditq; nō imaginariā tantū/uerū etiā naturalem quandā ineſſe mēti formā atq; ueritatē. Proinde ingeniū eiuſmodi:& raro admodū:& in paucis naſci putat:& tūc quidē multis/tū conditionibus indigere/tum obſtaculis impediri. Præcipue uero de prauari ſermone & opinione uulgi multoq; magis uulgi eiuſdē opera. Rurſus a uulgarib⁹ præceptoribus:qui & ipſi uitam orationēq; ſuam uulgo quaſi adulatores accōmodant:ſimilēq; tradūt auditoribus diſciplinam. Et uide q̄ congrue Plato uulgus uaſto cōparat bruto. Item ciuitates

omnes nauibus caſu quodam rectis a nautis gubernandi prorſus ignaris uirũq; perida gubernatoria præditũ deridẽtibus. Nota optima quæq; ſiue naturæ ſiue fortunæ munera/ſi uel negligẽter culta fuerint/ in mala/uel male culta/in peſſima tãdẽ euadere. Præterea quod interdũ/q̃uis admodum raro/aliq; in ciuitate male diſpoſita/quales eẽ oẽs iudicat/uir magnus probatiſſimuſq; appareat/id non arti/non naturæ:ſed diuinitati dũtaxat attribui. Vbi uero de Momo reprehẽſionis deo mentionẽ facit/intellige Momum eẽ diuinã curam proſpicientẽ quid reprehẽdi potuiſſet in ſingulis/ſi aliter q̃ ſunt facta fuiſſent:ideoq; ita ſingula diſponentẽ ut iure reprehẽdi nõ poſſint. Aſſignat proinde cauſas q̃bus ortæ in philoſophos ſint calũniæ: quaſi uel mali ſint/uel inutiles rei publicæ. Primo quidẽ multi quotidie ad philoſophiæ ſtudiũ ineptiſſimi/ tã prauo ingenio q̃ paruo iudicio: non parua tñ ambitione uel auaritia philoſophiã inuadunt/ac prehenſant:ex eiuſq; cõmertio opiniones ꝓcreant adulterinas/atq; deridendas:malis præterea moribus facultatẽ dedecorãt philoſophicã. Deinde ſiqui ad id ſtudiũ nati ſunt/uel ſtatim educatione cõſuetudineq; improba deprauant:uel ſi moribus integri perſeuerant/non tamẽ conuenientibus diſciplinarũ gradibus inſtruuntur:uel inſtructi quidẽ/ad rem publicã non admittunt:uel ipſi potius publicis ſe fluctibus immergere nolũt certa timẽtes pericula/deſperanteſq; ſe poſſe inter hoies paſſim corruptos ſanis conſiliis ciuitati prodeſſe. Inter hec animaduerte actiuæ uitæ procellas:contẽplatiuæ tranquillitatẽ/exceſſam philoſophi mentẽ/mortaliũ contẽptum. Studiũ diuinorũ. Formulã quandã pro gratis gradibus doctrinaꝝ. Oĩno aũt ſimili rõne erudit philoſophũ atq; ciuẽ:neq; id quidem iniuria. Aſſerit eni in politico & ſophiſta eũdẽ eẽ uirũ regiũ & ciuilẽ atq; phũm. Oportere uero ꝓbat in hoc cõcurrere duo quædã genera rariſſime in hoibus cõcurrẽtia. Naturã uidelicet ingenio acutã/cõtẽplatiõi aptã/ueritatis auiditate flagrantẽ/una cũ natura graui/ad agendũ ſtrenua/boni publici ꝓuida. Ingeniũ eiuſmodi per oẽs diſciplinarũ gradus perducit:ut patebit in ſeptimo. Iubet quoq; exerceri ciuilibus actionibus:atq; inter uoluptates/dolores/labores/pericula/uelut aurũ igne diligenter examinari atq; ꝓbari:prius q̃ ciuitatis gubernacula ſibi credant. In primis aũt ipſius boni ſciam omniũ præſtantiſſimã huic iudicat neceſſariã/affirmãs quẽadmodũ res oẽs abſq; boni poſſeſſiõe inutiliter poſſident/ſic rerũ quoq; oĩum artiũq; cognitionẽ abſq; ipſius boni/intelligẽtia eẽ ꝓrſus inutilẽ. Neq; poſſe ciuẽ uel priuata uel publica ad bonũ rite dirigere/niſi quid bonum ſit ratione cognouerit. Et ſi diuini huius boni ſcĩa uideri Ariſtotelico põt ſupflua ad rẽ. p. humanis moribus gubernandã neceſſaria tñ eſt ad hãc ipſam gubernationẽ:ꝑ quã Plato in ſuperioribus inquit conandũ eſſe/ ciues deo ſimiles amicoſq; reddere. Subiũxit præterea gubernatorẽ circa ſingula bona ad bonum ipm diſponẽda & cecutire:& caſu quodã ferri:niſi primã ipſam boni pſpexerit formã oĩum exẽplarem cauſamq; horũ. Vt autẽ animaduertas Ariſtotelẽ in ethicis circa ideã boni aduerſus Platonẽ ludere. Lege Platonis uerba diligẽtiſſime/ac plane pſpicies ideam boni nõ eſſe ſpẽm hanc/aut illam hic aut ibi:ſed ipſam eminẽtiſſime diuinitatis fœcunditatẽ/p oĩa/ſeſe/ potenter ſuauiter ſalubriter ꝓpagantem. Cuius imaginẽ quandã in mundo uiſibili ſolẽ uult eſſe uiſibilẽ:uires ſuas ſimiliter p oĩa diffundentẽ. Verũ ante hunc quẽ uidemus ſolẽ Plato alterũ in mundo cogitat inuiſibili: imaginẽ dei patris primã:uerũq; filiũ. Ideo filios dixit boni:ut ſup uiſibilẽ hunc imaginariũq; filium poſſes inuiſibilẽ & archetipũ contẽplari. De hoc patre atq; filio in epiſtola ad Hermiã legimus. De hoc platonicus Philo in libro de cauſis inq̃t. Conandum eſt in primis ad ipm ens. i. de quo dicit ego ſum qui ſum/aſcẽdere. Aut ſaltẽ ad ipſius imaginẽ ſacratiſſimãq; rationẽ uerbumq; primogenitũ. Per huiuſmodi rationẽ atq; uerbũ fieri oĩa ſecũdũ Heraclitũ & Platonẽ/Amelius platonicus aſſerit: utiturq; teſtimonio Iohannis euangeliſtæ. Idem in Epinomide teſtatur & Plato. Et quãuis Platonicorum nonnulli dei patris filium deum per ſubſtantiam a patre/Arrianorum monte diſtinguant/ præſertim Iulianus in libro de ſole:Iuliani tamen præceptor Iamblichus Egyptiorum adducit myſteria: in quibus patris & filii diuerſa quidẽ ratio/ſed eadẽ uidetur eſſe ſubſtantia. Sed audi myſteriũ. Primus deus & unus primi pater eſt dei. quem gignit in ſolitaria ſui ipſius permanens unitate. Eſt autem exemplar filii qui nominatur ſuimet filius/ſui pater atq; unipater/deus uere bonus. Ille enim fons eſt idearum a quo utiq; uno/deus per ſe ſufficiens/ſe ipſum explicauit in lucem. propterea ſufficiens per ſe nominatur ſuiq; pater. Eſt enim hic principium/deus deorum/unus ex uno/ſuper eſſentiam omnem/principiumq; eſſentiæ. Myſterium hoc Iamblichus teſtatur eſſe Mercurii. Quẽadmodum uero ipſum bonum ſit ſuper uoluptatem:& mores & ſapiẽtiam. Plato hic ſignificat breuiter. Super uoluptatem quidem. Quia ſi uoluptas ipſa bonum ipſum eſſet nulla uoluptas mala eſſet & noxia. Item ſuper mores. Quoniam multi ſatis circa mores habere ſe putant/ſi mores honeſtos uideantur habere. Quod autem iudicant uerum eſſe bonum/non opinione quærunt:ſed re ipſa prorſus habere. Præterea ſuper ſcientiam quia neq; quolibet modo:neq; qualibet ſcire præcipue optas:ſed bene potius atque bona. Alioquin ſcientiam/aut reſpuis/aut negligis. Neque dicas ipſum bonum eſſe boni ſcientiam/ ne per idem ſtulte definias idem. Rurſus ſuper intellectum hic enim aſſidue bonum quærit. Ipſum uero bonum:nõ quærit bonũ. Adde & ſup ueritatẽ. Quod

enim magis

enim magis iudicas bonum/magis/& eligis. Morbũ uero damnũq; minus uerum eligis potius q̃ magis uerũ. Deniq; ſup ens. Nã ut bene ſis eſſe deſideras. Sed & de his:& quẽadmodum boni ipſi⁹ lumine oĩa uera intellectus intelligat in theologia latius diſputamus. Sequit̃ diſtinctio rerũ in genera duo:uiſibile/& inuiſibile:& utriuſq; in duo. ſ. antecedens atq; ſequẽs:ſimiliſq; pceptiõis humanę diſtinctio. In qbus Brẽtinũ ſequit̃:& Architã. Sed elegantius ſimul:& latius explicat.

¶ DIALOGVS SEXTVS DE IVSTO.

¶ SO.

QVales phi ſint/& quales qui alieni a philoſophia o Glauco uix tandẽ longa oratiõe cõſtitit. GLA. Haud forte facile hoc erat paucioribus explicare. SO. Non:ut apparet. Planius uero id/ut arbitror/eluceret:ſi hoc dũtaxat enarratur⁹ eſſem:neq; p alia multa peruagaturus/ad inſpiciẽdũ quo uita iuſta differat ab iniuſta. GLA. Quid poſt hac nobis reſtat agendũ? SO. Quid aliud q̃ quod deinceps ſeqtur? Poſtq̃ phi ſunt qui attingere poſſunt id qđ ſecũdũ eadem eodẽ modo ſe habet:q uero id nequeunt/ſemp autẽ p multa mutabiliaq; uagant̃/philoſophi nõ ſunt/quoſnã ex his duces eſſe ciuitatis oportet? GLA. Quo pacto ad hoc recte poſſumus rñdere? SO. Quicũq; cuſtodire leges poſſunt:& ciuitatis officia his gubernacula ſunt rei. p. cõmittenda. GLA. Probe. SO. Hoc itaq; pſpicuũ eſt:utrũ cæcũ an acute cernentẽ cuſtodẽ:quodlibet oporteat ſeruare? GLA. Quidni? pſpicuũ? SO. Videnť ne tibi a cęcis differre/q cognitione cuiuſq; quod uere eſt/carẽt/neq; pſpicuũ ullum habẽt exemplar in aĩo:neq; poſſunt tanq̃ pictores ad exemplar ueriſſimũ reſpicientes/referenteſq; ad illud:& ipm q̃ ſinceriſſime cõtuentes/ita demũ leges hic ferre de pulchris iuſtis:& bonis/ſi oporteat/& latas leges cuſtodire:atq; ſeruare. GLA. Profecto nõ lege differũt. SO. Num iſtos potius ad cuſtodiã eligemus/q̃ eos q unũquodq; quod uere eſt cognoſcũt:peritia quoq;:aut alia quauis in parte uirtutis nihilo inferiores exiſtũt. GLA. Abſurdũ eẽt utiq; alios quoſuis eligi/præcipue ſi cætera nequaq̃ deſinit. Hoc certe maximo ſuperãt. SO. An nõ iſtud iã dicemus. Quonã pacto iidem poterũt illa ſimul/& hæc habere? GLA. Oĩno. SO. Quod ergo in huius diſputationis exordio diximus naturã ipſorum pdiſcere in primis oportet/atq; arbitror/ſi illã ſufficiẽtia inuicem cõceſſerimus? nos inſup conceſſuros fieri poſſe/ut iidem hæc aſſequantur/neq; alios præter hoc ciuitatis duces eſſe debere. GLA. Quonã pacto? SO. Hoc itaq; inter nos primũ conſtet de phoꝝ ingeniis:quod ſemp eã diligunt diſciplinã qua illis notior fiat natura illa q̃ ſemp eſt/neq; gñatione/& corruptione mutat̃. GLA. Cõſtet. SO. Quinetiã qđ eam totã affectant/neq; ſponte partẽ eius ullã ſpernũt/nec paruã/nec magnã neq; honorandã:neq; uilem/quemadmodũ ſupra de ambitioſis:& amore captis prædiximus. GLA. Recte. SO. Præterea/& hoc aĩaduerte/nũqd neceſſe ſit naturæ eorũ ineſſe/q tales futuri ſunt/q̃les narrauimus? GLA. Quale iſtud. SO. Ut mendacii omnis natura expertes ſint:neq; ſponte mentiant̃ unq̃:ſed oẽm oderint falſitatẽ:diligãt ueritatem? GLA. Probabile eſt. SO. Non ſolum probabile eſt o amice:ſed penitus neceſſariũ eũ qui ex natura ad aliqd amore efficit̃/quicqd cognatũ:& familiare eſt amato/diligere. GLA. Scite. SO. Num familiarius aliqd ſapiẽtiæ q̃ ueritas reperit̃. GLA. Nihil. SO. an ergo poſſibile eſt naturã eandẽ eſſe philoſophicã:& mendacem? GLA. Nullo modo. SO. Ergo diſcendi cupidũ neceſſe ẽ ſtatim a pueritia ueritatem oẽm ſummopere affectare. GLA. Prorſus. SO. Quem uero ad certum quiddã ardenter rapiunt cupiditates/huic ad alia cupidines remiſſiores ſunt/cũ alio tanq̃ riuuli defluant. GLA. Nulli dubium. SO. Quicũq; igitur ad diſciplinas:& cætera talia omni deſiderio flagrant/puram ipſius animæ expetunt uoluptatẽ/corporis autem oblectamenta deſpiciunt/niſi qs fictus ſed uerus philoſophus ſit. GLA. Sũmopere neceſſariũ iſtud. SO. Temperatus itaq; uir talis erit/neq; pecuniæ cupidus. Nam ad quem uis pertinet potius q̃ ad hunc cumulandis pecuniis inhiare/cuius gratia cæteri maxima cum iactura pecuniis quærendis inſudant. GLA. Ita eſt. SO. præterea id conſiderandum/quotiens naturam eius qui philoſophus ſit:& eius qui non ſit diſcernere cupis. GLA. Quidnam? SO. Ne forte latens quædam inſit illiberalitas. Nam aduerſa omnino eſt puſillanimitas animo uniuerſum ipſum ſemper diuinum atq; humanum indagaturo. GLA. Vero loqueris. SO. Nempe cui cogitationis adeſt magnificentia:& totius temporis/totiuſq; ſubſtantiæ contemplatio/humana uita magnum quid uideri nõ poteſt. GLA. Non profecto. SO. Num mortem hic terribilem æſtimabit? GLA. Minime. SO. Timidæ itaq; illiberaliq; naturæ/philoſophia uera non conuenit. GLA. Non ut mihi uidetur. SO. Vir autem modeſtus non quæſtui deditus non puſillanimus non ſuperbus:non timidus/num in commertiis difficilis erit aut iniuſtus? GLA. Nullo modo. SO. Quinetiam cum diſcernere cupies qs animus philoſophus ſit qui non ſtatim a teneris annis id obſeruabis/nunquid iuſtus:& mitis:an iniquus atq; agreſtis. GLA. Maxĩe. SO. Neq; hoc ut arbitror ptermittes. GLA. Quidnã? SO. utrũ ad pcipiendũ uelox? an tardus/nũ cẽſes quẽpiã illud unq̃ diligere qđ cũ aggredit̃ ſũma cũ difficultate agit:& uix tãdẽ parum qd pficit? GLA. Nũq̃ pfecto. SO. Quid ſi nihil ſeruet eorũ q̃ diſcit? oblini-

Propria philoſophorũ & exiſtimatões que de illo.

Philoſophus etiã uili: ẽtis ptes cõtẽplari amat.

Amans nõ ſolum amatum amat ſ; ẽt oẽ eius familiat̃.

ſcatur q; oīum: nōne erit ſcīa uacuus? GLA. uacuus. SO. Cum uero irritus illi labor oīs ſuſcipiat an
nō cogeť tandē: ſeipſum: & actionē talē odiſſe? GLA. Nihil ꝓhibet. SO. Obliuioſum igitur animū
legitimorū phoꝝ ingeniis cōuenire nequāq̄ exiſtimemus: ſed admodū memorē. GLA. Ita prīus.
SO. Abſona preterea: & incōcinna natura/ad intēpiē ſemp trahit. GLA. Semp. SO. Veritatē uero
an cū ītēperie cōgruere putas: an cū temperie potius? GLA. Cū tempie. SO. Ergo cōpoſitā: & gra
tam preter cætera cogitationē huic ingenio tribuamus/quod ſua pte natura ꝓpēſum eſſe uolum⁹
ad ideam cuiuſq; qđ uere eſt: inſpiciendā. GLA. Nēpe. SO. An nō tibi uidemur ſingula ꝑcurriſſe
quę neceſſe eſt cōtinuata ſerie ſibi inuicē ſuccedētia aīo illi cōpetere q̄ ueritatē rerū pfecte ſit cōſecu
turus. GLA. Ita prorſus. SO. Num potes quoquomō ſtudiū id dānare: quod nullus ſufficiēter ex
ſeq pōt/niſi natura ſit ꝑſpicax: memor: magnificus: gratioſus: amicus familiariſq; ueritatis/iuſtitię
fortitudinis: tēperantiæ? GLA. Ne Momus q̄dem id carperet. SO. Nōne his ſolis eruditioue tādē
& ętate ꝑfectis rem. p. ꝓbebis adminiſtrandā? Adimātus. Nemo ad hæc tibi poſſet o Socrates cō
tradicere. At uero ſic afficiunť q audiunt ea paſſim q̄ tu narras. Nā pp īperitiā īterrogādi: ac rńdē
di ad ſingula q̄ parua ſenſim deducti/ſingulis deniq; paruis ī diſputatiōis calce collectis exiſtimant
poſt errorē atq; fallaciā/cōtrariū quoq; aliqd ſupiorē emergere/& queadmodū q talis ludere neſci
unt/ab his q in eo ludo periti ſunt tādē uſq; adeo cohercent: & cōcludunť/ut qđ ferant/nequāq̄ ha
beant: ita & ſeipſos putāt cogi tandē cōcludiq; nec hēre qđ dicāt: uerbis ueluti calculis circūcluſos
qñ qdē uerū ſit nihil hęc duo īter ſe diſcrepare. Dico aūt hęc aīaduertēs pńtia. Nā nūc qdē diceret
tibi qſppiā/his q̄ ꝓponunť/uerbis aduerſari nō poſſe/ re aūt ipſa cōptū hēre/quotcūq; phiæ ſtudiū
aggreſſi/ita ī eo uerſanť/ut nō eruditiōis gra deguſtatis phiæ p̄ceptis iuuenes adhuc diſcedant: ſed
diutius immorenť/eos ut plurimū abſurdos admodū euadere: & a rebus hoīum alienos ne inigſſi
mos dixerimus: ſi q uero præſtātiores uideanť: tñ hoc ſtudio qđ ipſe laudas/ita ingnari/ ut inutiles
euadāt ad rē. p. gubernādā. SO. Cenſes illos q hæc aiunt mētiri? ADI. haud noui egdē: ſed qd ipſe
ſentias: libēter audirē. SO. Audies certe ſi id roges/quod uera loq mihi uidenť. ADI. Qua rōe igiť
recte id diciť: qđ prius erit ulla malloꝝ reges ciuitatibus/q̄ in ipſis phi debenť: quos rei. p. inutiles
eē fatemur. Qđ petis reſpōſione īdiget/ꝑ imaginē quādā īducta. ADI. at tu ꝑ ſimilitudinē loq: ut
arbitror nō cōſueuiſti. SO. an mordes? cū mei ſermonē īpuleris adeo demōſtratu difficilē? Audi
ergo ſimilitudinē: ut apertius cognoſcas q̄ parce cōparē. Vſq; adeo duiū ē qđ præſtantes in phia
uiri in gubernāda. re. p. patiunť/ut nihil aliud ſit unū quod hoc patiať. Quare oportet hoc ex mul
tis colligēdo/cū cōparare his deniq; & cuiuſq; inuicē explicare rōnē. Veluti cū pictores Tragela
phos: & cætera huiuſmodi mulriplicia figmēta depingūt. Finge aīo q̄ndā nauis: aut claſſis guber
natorē huiuſmodi/magnitudine: & robore corpis reliquos nautes excedētē: ſurdū uero: & caligan
tibus oculis: & mēte gubernatiōis inſcia/nautas aūt de gubernatiōe īuicē decertātes: & unū quēq;
putantē ſe īperio dignū cū nec artē didicerit unq̄: nec ſui præceptorē ullum poſſit oſtendere: neq;
quo tpe didicerit aſſignare: negātes q̄netiā artē illā doceri: eūq; qui doceri poſſe aſſeuerauerit: fer
ro petētes. Ipſos aūt cogita circa gubernatorē illū cōfluentes: eū obſecrare: & obnixe cōtēdere: ut
ipſis gubernacula tradat. Q ñq; uero ſi iſti nō ꝑſuaſerint ſed alii potius: alios: uel pimere: uel e na
ui eiicere: generoſum aūt illū nauis principē mādragora: aut mero occupare: atq; ita gubernatio
nē nauis arripere/utētes pńtibus rebus uino: & epulis īdulgētes: ſed ita ducētes: ut hmōi hoīes du
cere uериſimile eſt. Oēs p̄terea laudare illū nautāq;: & gubernatorē uocare: & quę ad nauē regendā
ſpectant callere: q cūq; eos ad uſurpandū nauis principatū īſtruere poſſit: uel ꝑſuaſiōe/uel ui guber
natore ſubmoto. Eū uero q id neq̄at/tanq̄ inutile/uituperare. Veri aūt gubernatoris offm̄ ignora
res: qđ uidelicet ad eū ſpectet: rōnem habere ānii & tempoꝝ: celi: ſydeꝝ: & uentoꝝ: & oīum q̄ ad ar
tem illā attinent/ſi dux nauis eſt reuera futurus. Vt uero guberneť ſeu uolētibus q̄buſdā/ſiue iuitis/
huius ipſi⁹ artē nullā putātes accipi poſſe ſimul: & gubernatoriā facultatē. His uriq; circa naues cō
tingentibus/an nō ueꝝ gubernatorē cenſes ab illis q talibus uehunť nauibus: inanē: & curioſū rerū
ſublimiū inſpectorē: & naui ipſi inutilē uocitari. ADI. Et maxime q̄dē. SO. Haud quāq̄ opus eē ar
bitror: ut tibi latius explicē: queadmodū ad propoſitę cōparatiōis imaginē ita in ciuitatibus affecti
ſunt aduerſus ueros philoſophos: ut ī hmōi nauibus ad uerū gubernatorem nautę ſed ītelligere te
exiſtimo. ADI. Sūmopere. SO. primū itaq; illi q admirať phos ī ciuitatibus minie honorari: ima
ginē hāc exponere: & ꝑſuadere conare/multo mirabilius fore/ſi honorarenť. ADI. faciā eq̄dē. SO.
adiicias: & hoc p̄terea uera loq eos q dicūt inutiles eē uulgo eos q phię ſtudio pollēt: uerū qđ inuti
les ſint: nō eſſe ipſos in cā dicito/ſed eos potius q his phis nō utunť. Neq;.n. naturæ cōſentaneū eſt
ut gubernator quaſi indigus nautas oret quo eius ſe gubernatiōi cōmittāt: uel ſapiētes ad diuitū fo
res accedant. Sed qui hoc primus iactauit ꝑfecto mētitus eſt. Reuera aūt ita natura cōparatū eſt/
ſiue diues ſeu paup aduerſa ualitudine teneatur: ut neceſſario fores medicorū petat/& oēs q īupio
ris gubernatiōe indigēt domos adeāt hoīum gubernare potentiū: nō gubernatores ſi mō alicuius
pretii ſint orent: ut ab his guberneť īferiores. Quin ſi eos q his tpibus res. p. admīſtrant cum his
cōparaueris

Inconcinna natura ſemp trahit ad ītemperiem:

Prouerbiale. Ne Momus q̄dē carperet.

cõparaueris nautis/quos modo cõmemorabamus nõ aberrabis:ac ſi illos q ab his appellanẽ uani/
& ſuperſtitioſi recõditarũ rerũ indagatores:ueris gubernatoribus cõpabis/recte qdẽ facies. ADI.
Recte admodũ. SO. ob has igitur cauſas in his quoq; haud facile eſt: ut honeſtũ ſtudiũ ab eis pbe
tur q cõtrariis ſunt moribus aſſueti. Maxima uero:& uehemẽtiſſima phię callũnia orit pp eorũ: mo
res q phię ſtudia pfitent: ſerũt qppe hi q phiam criminant: ut ipſe ais plurimos eorũ q ad phiam
ſe cõferũt prauos admodũ eẽ ſiq uero eorũ cęteris excellũt: eẽ inutiles: atq; ego hæc tibi cõceſſi: nõ
ne. ADI. utiq;. SO. An nõ cãm expoſuimus: ob quã legitimi phi eẽ inutiles uideanẽ? ADI. Certe.
SO. Cur aũt: & plurimi praui ſint: uis ne deinceps aperiamus? quodue phiæ culpa nulla eſt: p uiri-
bus declaremus? ADI. Volo eqdẽ. SO. pgamus ad hæc: repetentes qđ ſupra induxim⁹: qualẽ eſſe
natura oporteat eũ q honeſtus ſit bonuſq; futurus. Dux aũt eius in primis erat ſi memoriæ tradidi
ſti ueritas quã ſeq oĩo ac paſſim debet: aut ſi uanus ſit uere quoq; exps phię ſit oportet. ADI. Ita pr
ſus ẽ dictũ. SO. unũ hoc igit alienũ ẽ oĩo ab iis q̃ nũc de ipſo exiſtimant? ADI. Alieniſſimũ. SO. An
nõ decẽter hũc ĩmodũ eius cãm defendemus? dicẽtes hoĩem ſciæ cupidũ ita natura inſtitutũ eẽ/ut
ad id qđ uere eſt/ſemp cõtendat: neq; moras thraat ĩ his ſingulis ac plurimis circa q̃ uerſat opinio
ſed ultra pgrediens nõ ante qeſcat q̃ ppriã cuiuſq; naturã ea animi ui attigerit: qua id apprehende
re cõuenit. Cõuenit aũt ui quadã cognata. Qua cũ adhęſerit: ſeq; ei qđ uere eſt: miſcuerit: atq; ide
reuera intelligẽtiã ueritatẽq; genuerit/cognoſcet utiq; uerẽ uereq; uiuet atq; alet. Ex hoc deniq; par
tu moleſtia eius oĩs ceſſabit: prius uero nequaq̃. ADI. Probe admodũ iſta dicunt. SO. An hic ullo
mõ amabit mẽdaciũ/uel oĩno potius oderit. ADI. Oderit certe. SO. Nempe ubi dux ueritas ẽ/ma
lorũ chorũ ſubſeq/ut arbitror nõ dicemus. ADI. Quo .n. pacto? SO. Immo uero ſincerũ ſeq iuſtũ-
q; morẽ: hũc quoq; dicemus ſubſeq tẽperantiã. ADI. Scite. SO. Quinetiã reliquũ naturæ philoſo
phicæ chorũ qd opus eſt a principio recenſere? Recordaris enim quod cũ his cõgruit: ut diceba-
mus fortitudo magnificentia: acumen ĩgenii: atq; memoria. Cũ uero tu obieciſſes: quod qlibet ne
ceſſario fateri cogerẽt q̃ dicebamus/uerbiſq; noſtris obmiſſis/cõuerſus ad eos de qbus erat ſermo/
diceret uidere ſe illos/partĩ inutiles/partĩ oĩ prauitate corruptos/tũc ſane nos huius callũnię cãm
pſcrutari coepimus/& cur multi eorũ mali ſint: atq; hac de cã rurſus de legitimorũ phorũ naturã re
petiuimus: neceſſarioq; hãc definiuimus. ADI. Eſt ita. SO. Quærẽdũ eſt deinceps qua rõne ĩ mul
tis natura phi deprauat. Paruũ qd ſubterfugit. Nempe & hoc aĩaduertendũ: quos uidelicet: non
malos qdẽ: ſed inutiles uocãt. Deinde ẽt qualia hominũ ingenia ſint/q̃ hãc imitant naturam eiuſq;
opus uſurpant: & indignũ ſe ſtudiũ: ac ſupra uires aggrediẽtia: delinquũt ſæpe: & opinionẽ phiæ
paſſim: quã narrabas/inducũt. ADI. At quas deprauationes dicis. SO. Oſtendã ſi potero: pfecto
id arbitro nobis quẽlibet cõceſſurũ/ĩgeniũ tale q̃le deſcripſim⁹/& oĩb⁹ hiſce pditũ/qb⁹ pfectus indĩ
get futur⁹ phus/raro ĩ pauciſq; oriri. An nõ ita exiſtimas? ADI. Maxime. SO. Atq; horũ etiã pauco
rũ uide q̃ multi ſint maximiq; interitus. ADI. Qui nã. SO. Nã qđ pter cætera auditu mirabile ẽ: unũ
quodq; eorũ q ĩ phi ĩgenio nup pbauim⁹: habẽtẽ ignat animũ: & plerũq; a phia detorqt: fortitudĩ
nẽ dico: & tẽperãtiã: & cętera q̃cũq; narrauimus. ADI. Abſurdũ hoc qdẽ auditu. SO. pterea q̃cũq;
bona uulgo dñr/deprauãt aĩum atq; ĩpediũt: forma: diuitię: corpis uires: & gen⁹ ĩ ciuitate potẽs/&
cætera generis eiuſdẽ. Habes .n. quãdã eorũ q̃ dico formulã. ADI. Habeo eqdẽ: ac libẽter: exactius
q̃ dicis: audirẽ. SO. uniuerſum ipm recte cõprehẽdito: ac tibi pſpicuũ apparebit. neq; abſurda tibi
q̃ de his dicta ſũt uidebunt. ADI. Quomõ iſtud pcipis? SO. Scimus .n. omne ſemẽ: & plãtarũ/& aĩa
liũ qđ nõ fuerit ea q̃ cuiq; cõuẽit/nutritiõe potitũ: neq; tpe/neq; loco/quo gñoſius .ac uehemẽtius/
eo pluribus oportunis carere bono nãq; malũ cõtrariũ magis q̃ nõ bono. ADI. Quidni? SO. ẽ igit Bono potius q̃ non bono malũ contrarium eſt.
ut arbitror cõſentaneũ/naturã optimã. Si ſub aduerſa forma nutriat/deteriorẽ euadere q̃ ignauã.
ADI. Eſt utiq;. SO. Hac itaq; rõe dicius Adimãte aĩos pſtãtiſſimo ĩgenio pditos ſi male fuerĩt edu
cati/peſſimos fieri. An putas ĩfãda ſcelera: & extremã neqtiã ex ignauo poti⁹ ĩgẽio q̃ gñoſo educa-
tiõe corrupto pcedere? Imbecillẽ uero naturã/ĩgentiũ/uel bonorũ/uel malorũ q̃nq; cãm fore? ADI.
Nõ certe. SO. Si ipſa igit natura phi cõuenientẽ nãciſcit diſciplinã/neceẽ ẽ eã ſemp pficiẽdo ad oẽm
puenire uirturẽ. Sata aũt ſi fuerit genitaq; puerſe atq; ita nutrita/ad cõtraria oĩa rurſus delabit. Ni
ſi forte deorũ aliqs eã adiuuerit. An tu quoq; putas quẽadmodũ multi uerũ eẽ quoſdã adoleſcẽtes/
a ſophiſtis corrũpi: corruptores uero eorũ ſophiſtas quoſdã eẽ priuatos: ac nõ eos potius q ita loqu
unt/maxios eẽ ſophiſtas docere itẽ prſus: ac tales reddere q̃les cupiũt/& iuniores: & ſeniores tã ui/
ros q̃ mulieres? ADI. Q̃ñ id potiſſimũ. SO. Q̃ñ ĩ unũ plurimi cõgregati ĩ cõcionibus: uel iudiciis
aut theatris/aut caſtris/uel alio quodã publico hoĩum cetu ĩgẽti rumore/eorũ q̃/ uel dicta/uel facta
ſunt: alia uitupant: alia laudãt: & ad utraq; acrius efferunt/dũ explodũt: & applaudũt ſũmo quodã
ſtrepitu/& clamore: uñ pietes quoq;: & laqaria circũ reſonãt alti⁹: ſuoq; ſonitu uehemẽter exaugent
laudãtiũ ipſorũ uitupantiũq; tumultũ tũc adoleſcẽtẽ illũ quo aĩo hac ĩ turba eẽ cẽſes/uel q̃ priuatã di
ſciplinã rumorib⁹ hiſce putas obſiſtere? quomin⁹ ab huiuſmodi uitupatiõib⁹/laudatiõibuſq; diluta
atq; diſpſa eo ptinus deferat/quo fluctus hic deuehit. Vñ eadẽ q̃: & illi ut honeſta approbabit: ea-

dem quoq; reprobabit/ut turpia. Iſdem præterea quibus illi incũbet ſtudiis/eorũq; euadet pſimilis. ADI. Neceſſe id omnino eſt o Socrates. SO. Nõdũ tñ uehementiſſimã induximus neceſſitatẽ. ADI. Quã? SO. Quã operibus inſerunt nõ pſuadẽtes uerbis pceptores iſti atq; ſophiſtę. An nõ cernis quod hoĩem illis nõ obſequẽtẽ infamia notant? iactura pecuniarum/& mortis ſuplicio dãnant. ADI. Summopere. SO. Quẽ igit aliũ ſophiſtã putas/aut quos alios priuatos ſermones/aduerſari iſtis/& reſiſtere poſſe? ADI. Nullius certe orationẽ. SO. Nullius ſane. Qui & his reniti/ſumma ſtultitia eſt. Neq;.n. fuit unq̃/nec eſt/nec erit mos alius ad uirtutẽ inſtitutus prçter iſtorũ diſciplinam humanus inq̃ o amice. Nam diuinam qd iuxta puerbium excipiamus. Certo.n. id ſcito: quiſqs immaculatus/& integer ex hac cõſtitutione rerũ.p. euaſerit/talem diuino auxilio euaſiſſe. ADI. Haud aliter mihi uidet. SO. Iſtud prçterea tibi uideri debet. ADI. Quidnam? SO. Quiſq; eorũ q priuatim accepta mercede hoĩes erudiũt/quos qdẽ ſophiſtas/& ęmulos artium appellant/nihil aliud docendum putat/q̃ multorũ ſententias: in qbus cõſentiunt/quotiens cõgregant: atq; hanc ſapiẽtiam uocat. Veluti ſiquis uaſti cuiuſdam aĩalis bruti: robuſti admodũ: & ab hoĩe/enutriti/iras: & cupiditates ſingulas obſeruauerit: quaue ratione adire hoc deceat/qua attractare. Item qñ/uel ferocius ẽ eſt/uel mitius/& ex quibus cauſis tale fiat. Voces item quas in ſingulis quiſq; ſolet exprimere. Quibus præterea uocibus aliorũ irritat id aĩal/uel placatur: poſtq̃ uero ob diuturnam cõſuetudinẽ percepit ſingula/peritiã huiuſmodi/ſapiẽtiã uocet: & tãq̃ arte quadã collecta ad docendũ ſe cõferat: re uera ignorãs q̃ potiſſimum hoꝝ opinionũ cupiditatumq;/honeſta/uel turpis/bona: uel mala. Iuſta ſit/uel iniuſta. Nominet uero ſingula ad ingentis beſtiæ illius opinionem: bona uidelicet: qbus delectatur ipſa mala quibus oſtendit: nec aliã prorſus ullã de his afferat rõem. Sed q̃ neceſſaria ſunt. Iuſta nuncupet: & honeſta: quo uero boni ipſius neceſſariiue natura differat/neq; ipſe perſpexerit unq̃: neq; aliis oſtendere poſſit. Siqs inq̃ ita affectus ſit: nõ ne p Iouem abſurdus præceptor eẽ tibi uidebitur? ADI. Mihi uero. SO. An differre tibi ab hoc ille uidet qui multorũ uariorũq; hoĩum in unum cõuenientium irã: & uoluptates callere/ſapiẽtiam eẽ ducit/ſiue ĩ pictura/ſiue in muſica/ſiue ĩ adminiſtrandæ rei.p. diſciplina? patet.n. quod ſiqs cum his uerſat/eiſq; oñdat/uel poeſis: uel alterius artis opus: uel ad rem.p. attinẽs miniſteriũ: exhibeatq; uulgo iudicandi opis auctoritatem ultra neceſſaria/diomedea: ut aiunt neceſſitate coget ea facere: q̃ iſti pbauerit: quod uero bona hæc re uera atq; honeſta ſint: an audiſti quandoq; ipſorũ aliquẽ rationẽ ueriſimilẽ aſſignantẽ. ADI. nec audiui quidẽ unq̃: nec ut arbitror: audiam. SO. Hæc intuitus oĩa recordare: & illud. Num poteſt uulgus/uel alio dicente admittere: uel ex ſe attingere: ipſum per ſe pulchrũ: nõ aũt multa hæc pulchra: & ad cæteris eodẽ modo: nõ qdem eſſe ſingula hæc quæ patẽt multa: ſed ipſam unam cuiuſq; naturam. ADI. Minime. SO. Phus ergo uulgus eſſe non poteſt. ADI. Non. SO. Quin etiã neceſſe ẽ ab eo: philoſophãtes uituperari. ADI. Neceſſe. SO. & a qbuſq; populo placere uolẽtib⁹. ADI. Patet. SO. Ex his ergo quam rõnem ſeruãdi ingenii philoſophici uides: ut ſuo in ſtudio perſeuerãs ad finem philoſophandi deueniat? Sic aũt ex his quę dicta ſũt/cogita. Cõceſſum eſt/dicẽdi acumẽ. Memoriã. Fortitudinem: magnificẽtiã ad hoc ingeniũ ptinere. ADI. plane. SO. Nonne ſtatim apud oẽs talis/in cũctis primus erit: prçſertim ſi corpus natura nactus ſit animo conſorme? ADI. Nihil phibet. SO. Volẽt igit & domeſtici omnes: & ciues ad ſua negocia pagẽda hoc uti cũ adoleuerit. ADI. Sic certe. SO. Quare pcibus: ſupplicatiõibus: honoribus: blandimẽtis prçoccupabit futurã ipſius uirtutem atq; potẽtiam. ADI. Ita fieri ſolet. SO. Quid hominem talẽ arbitraris tũc effecturum? prçſertim ſi ampla ĩ ciuitate natus ſit: & inea diuitiis inſignis ac genere: honeſta prçterea indole ſit atq; procerus/nonne immẽſa ſpe elatum iri hunc cẽſes? putãtem ſe ad res tã Grçcoꝝ q̃ Barbarorũ gerẽdas ſufficere. Vñ & ſeipſum extollere/faſtidioſo habitu laſciuiẽtẽ: inaniq; faſtu: & inſaua inflatũ ſupbia. ADI. Vehemẽter. SO. Siqs hominẽ ſic affectũ: amice moneat dicẽs: mẽtem ipm nequaq̃ habere: egere tñ: ſed eã a nullo comparari poſſe: niſi ſe illius adeptioni ſubiiciat: an facile illũ tãtis occupatũ malis præſtare monenti aures putas. ADI. Longe abeſt. SO. Si naũt bonitate naturæ: & in nato quodã erga rõnes affectu inductus aliqs: auſcultet: flectat q;: & ad philoſophiã trahat: qd eos facturos exiſtimam⁹? q putãt monitoris illius uſu: & cõſuetudĩe adoleſcẽtẽ corrũpi. Nõne: & loquẽdo: & agẽdo omni ſtudio certaturos: ut nec adoleſcẽs monitis pareat: nec exhortator ille aliqd pſuadeat: eũ tã priuatis inſidiis q̃ publicis accuſatiõibus iſequẽtes. ADI. Valde neceſſarium eſt. SO. Reſtabit ergo huic ulla ad philoſophandũ facultas. ADI. Exigua plane. SO. uides ne haud abre nos ſupra dixiſſe: philoſophicę naturę partes ſi pue̾ſa adhibita ſit educatio cauſas eẽ quodammodo: ut quis ab eo ſtudio auertatur: quinetiam ĩpedimento eſſe ea quæ uulgo bona putantur: diuitias ſcilicet: & omnem huiuſmodi ſuppellectilem. ADI. Recte nimirum eſt dictũ. SO. Hic eſt o mirifice uir interitus: & corruptio talis: ac tanta naturæ ipſius ad excellens officium optime: quæ quidem rara admodũ: ut diximus: reperitur. Atq; huius ingenii ſunt hi uiri qui nepharia ſcelera patrant: & priuatim: & publice: atq; item qui ſunt: & priuatis: & ciuitatibus bonorum ingẽtium auctores. Exile uero ingenium nihil unq̃: uel publice magnum efficit. ADI. Vera nimirum loqueris.

Prouer. Diuinũ excipimus.

Prouer: Diomedea neceſſitate cogatur.

Exile ingenium nũq̃ qcq̃ magnum efficere.

loqueris. SO. Cũ plærią; ad philoſophandũ natura idonei ab hoc ſtudio detorqueantur: philoſophiã
q; imperfectã/& deſolatã deſtituũt uitã: neq; decentẽ: neq; uerã ducũt: philoſophiã uero tanq̃ co-
gnatis orbatã alii quidã ea certe indigni aggredientes/dedecorant ipſam nimiũ: eaq; afficiunt in-
famia/qua notari ipſam a detractoribus illis cõmemorabas/obiicientibus quod eorũ q philoſophię
dant operã nõnulli paruifaciẽdi ſunt multi uero neqſſimi. ADI. Dicta certe hæc ſunt. SO. Ac me-
rito dicta. Cõſpiciẽtes ꝑfecto alii plerią; homũculi ſedem hãc uacuã qdã: præclaris tñ cognomen
tis dignitateq; illuſtrẽ/iſtar eorũ q ex carcere ad templa cõfugiũt/libẽter ex artibus ad philoſophiã
ꝓſiliunt/quicunq; præſertim in artificula ſua excellunt: nempe phĩa q̃q̃ ita ſe habet/artibus tamen
cæteris dignitate: & magnificentia præſtat. Quã affectant plærią;/natura qdẽ imperfecti/& artibꝰ
opificiiſq; ſicuti corpora læſi/ſic: & animos mechanicis miniſteriis depſſi atq; cõfracti an nõ neceſ-
ſariũ eſt? ADI. Maxime. SO. An cenſes eos aſpectu qcq̃ differre: a fabro ærario: paruo caluoq;: qui
nuper accepta pæcunia: e uinculis exiit: balneiſq; ſe lauit: & noua ſe ueſte tanq̃ ſponſum hornauit: &
filiam domini ſui inopia preſſi/nec aliũ cui daret habentis ĩ matrimoniũ ſibi cõiunxit? ADI. Haud
longe differre exiſtimo. SO. Qualẽ ex his prolem naſci putandũ eſt? nõne notham. i. & abiectam?
ADI. Neceſſe eſt omnino. SO. homines aũt diſciplina indignos quotiẽs ipſi præter dignitatẽ ad-
hærent/quales cogitationes opinioneſq; ꝓducere dicimus? nõne/ut nominare decet ſophiſmata?
Nihilq; legitimũ: nihil dignum: nihil prudentiæ uere cõueniens? ADI. Sic oĩno dicendũ. SO. Ita-
q; pauci admodum reſtant homines Adimãte: qui digne cũ philoſophia uerſentur: hiq; ſunt q bona
indole nati ac bene enutriti/ocium ad philoſophiã exilio nanciſcunt. Vnde philoſophiæ aduerſis
occupationibus liberi/natura duce ſuis in ſtudiis ꝑſeuerant. Aut cum magnificus qdã animus/ag-
guſta in urbe natus ſpretis rei. p. ipſius muneribus/ac multo magis cõtemptis reliquarum artium
opificiis pro naturæ dotibus/ad philoſophãdum ſe cõfert. Foret etiã familiaris noſtri Theagis fre
num ad cohibendũ ſatis ualidum. Theagi. n. noſtro omnia in eo ſtatu fuerant: ut a philoſophia de
cideret. Corporis uero debilitas ipſum a rebus ciuilibus ꝓhibet. Dæmonis autẽ noſtri ſignũ refer
re nũc nõ decet. Vel. n. cuidam alteri dũtaxat/uel nulli ſuperiorũ contingit. Horũ uero paucorum
quicunq; guſtant q̃ dulcis hæc ſit ac beata poſſeſſio/& inſaniã plurimorum uident/qa uidelicet nul-
lus/ut breuiter ita ſimpliciterq; dicam/recte quicq̃ in rebus. p. agat/neq; ſocius aliqs/& auditor re-
periatur? qui cum defendendæ iuſtitiæ curam ſuſcipiens aliqs/ſoſpes euadat/ſed tanq̃ homo in be
ſtias incidens cũ nec una iniuſte agere uelit: nec ſolus ipſe oĩbus feris poſſit reſiſtere/ante pereat/q̃
quicq̃/uel ciuitatem/uel amicos iuuet/atq; ita/& ſibi: & aliis fit inutilis. Hæc inq̃ oĩa quicũq; diligen
ter aĩaduertunt/quietem agunt/& ſua dũtaxat curant/ac uelunt in procella/dum: & turbo agitatur
& uenti perflant/& effunditur puluere cœlum/intra parietes tuti permanẽt: alioſq; intuiti nequitia
inuolutos/ſatis habituros ſe putant/ſi puri ipſi ab iniuſtitia/& iniquis facinoribus/uixerint/& exactis
uitæ curriculis bona cum ſpe hilares pliq; deceſſerint. ADI. Haud parua certe id egerit qui ita ui-
tam tranſiget. SO. Neq; maxima tamen/ſi nactus nõ fuerit cõuenientem: ſibi rem. p. Nempe in ea
& ipſe proficiet emicabitq; magis: & priuata ſimul publicaq; ſeruabit. Hactenus quam ob cauſam
philoſophia callumniam ſubiit/quodue iniuſta ea callumnia ſit/ſatis dictum arbitror/niſi aliud ipſe
forſan adieceris. ADI. Nihil ad hæc ego præterea dicerem. Sed earũ quæ nunc extant rerũ. p. quã
potiſſimum philoſohpis conuenire putas. SO. Nullã prorſus/atq; iccirco cõqueror: quia nullã ui-
deo ex his quæ nunc extant rerũ. p. inſtitutionẽ ingenio philoſophi dignam. Quamobrem muta-
ri hanc naturam ac uerti neceſſe eſt. Vtq; peregrinũ ſemen in alienũ ſolum iactũ/debilitat: ac degẽ
nerans/ad indigenã uertitur loci ſeminiſq; naturã/ita & hoc genus propria nunc amiſſa uirtute/in
alienam ſpeciẽ permutat. Sin autẽ optimã rem publicam nanciſcatur/ſicut: & ipſum eſt optimum:
tũc demum diuinũ qdem ſe eſſe/reliqua uero humana oĩa/tã ingenia q̃ ſtudia: declarabit. Videris
autem mihi ſtatim/quæ nam iſta res. p. ſit/quæſiturus. ADI. Haud recte pręſagiſti. Nõ. n. hoc abs
te deſiderabam: ſed nunqd hæc ipſa ſit quã in cõdenda ciuitate ĩduximus: an alia. SO. Quo ad alia
quidem/hæc ipſa: hoc autẽ tũc etiam dictum eſt/oportere aliquid ineſſe ſemper ĩ ciuitate/quod ra-
tionem rei. p. eãdem habeat: quã: & tu legis lator habebas/dum leges cõderes. ADI. Dictũ plane.
SO. Non ſatis tamẽ explicatum. Quippe nos oratio ueſtra deterruit/obiiciens prolixam hãc: & ar
duam demonſtrationẽ fore. Nam quod ſequitur. Haud dictu facile eſt omnino. ADI. Quid iſtud.
SO. Qua potiſſimum ratione ciuitas philoſophiam ſuſcipere debeat: adeo: ut nõ perdatur. Nam
magna quælibet fallacia eſſe ſolẽt: & ut uete ꝓuerbio fertur: præclara: difficilia ſunt. ADI. Verum
tamen cum iſtud inter nos cõſtet: finem iam accipiat demonſtratio. SO. poteſtas forte deerit mi- Prouer. Præclara eſſe difficilia.
hi. Volũtas certe nũq̃. Tu uero ꝓſens ſtudiũ meũ ĩtelliges. Aduerte age: & nũc q̃ ꝓmpte: & ĩtrepi-
de ſim dicturꝰ: qđ cõtra ac nũc fit: ciuitatẽ oporteat ſtudiũ hoc attigere. ADI. Quonã pacto. SO.
porro nũc cũ adoleſcẽtuli ſtatim a teneris ãnis: ĩter rei familiaris q̃ſtuarięq; negocia difficilimã hu
ius ſtudii partẽ aggrediant paulopoſt diſcedũt: etiã q ſapiẽtiæ apprime ſtudioſi fore exiſtimant: dif
ficilimã uero partẽ inq̃ diſſerendi peritiam. Deinde uero ſi ab aliis id agentibus prouocati audito-

res fieri patiantur magnum quid cogitãt:nec ſedulo incumbẽdum his opinant. In ſenectute uero:
exceptis paucis/multomagis q̃ ſol Heraclitus extinguuntur:cum nunq̃ iterum accendantur. ADI.
Quid ergo agendũ. S O. Contra oĩno. Nã adoleſcentulos:ac pueros:iuuenilẽ diſciplinã philoſo-
phãq; tractare conuenit:corporumq;:quatenus adoleſcant firmenturq; ad philoſophiæ miniſteri
um curã agere. Procedente uero ętate:in qua aĩa iã perficitur:exercitationes ſuas augere. Cum au
tem uires ex uetuſtate defecerint:tunc a ciuilibus militaribuſq; laboribus liberi tanq̃ emeriti:& im
munes aduotum uiuant:nulloq; certo officio ſint aſtricti:quicunq; feliciter uicturi ſunt:& poſt mi-
grationem aĩæ:ſortem ſuſcepturi anteactæ uitæ conuenientẽ. ADI. Prompte admodũ reuera loq
mihi uideris o Socrates. Arbitror aũt plurimos cum hæc audiuerint/promptius quoq; repugna-
turos abs te minime perſuaſos. Et in primis Thraſimachum id acturũ exiſtimo. S O. Ne mutue in
rer me & Thraſymachum beneuolẽtię inſidieris. Nã nuper amici effecti ſumus nec eramus ante
inimici. Neq; uero ante deſiſtemus/q̃ huic:& aliis perſuadeamus:uel ſaltem agamus cõferens ali-
quid ad eã uitam ĩ quam cum peruenerint hæc dicta reperiẽt. ADI. Breue ad tempus:dixiſti. SO.
Immo uero ad nullum:ſi ad uniuerſum id cõferatur. Quod aũt multi his quæ dicta ſunt:fidẽ non
præſtent nihil mirum. Nunquam enim quod modo dictum eſt:eueniſſe uiderunt:ſed talia quædã
uerba potius de induſtria in ſimilitudinem quandam cõpoſita:non caſu:ut nunc concurrẽtia. Vi-
rum autẽ quoad fieri põt uirtute perfectũ:ac ſummopere factis:& dictis tali quadã in ciuitate potẽ
tem nunq̃:aut unum:aut plures intuiti ſunt. An puta? ADI. Nullo modo. S O. Neq; unquã o bea-
te ſermonibus aures adhibuerunt/honeſtis:ac liberis:quibus obnixe & omni ſtudio noſcendi gra-
tia uerum inquiritur:hæc autem plena uerſutiis:& ſubornata litigiorum machinamẽta nihil aliud
appetentia q̃ opinionem:inanẽ gloriã:contentionem/tam in iudiciis q̃ priuatis colloquiis/obnit
tuntur. ADI. Non certe. S O. Quamobrẽ cũ hæc ipſi præuideremus metueremuſq;/ueritate coa-
cti diximus:neq; ciuitatẽ ullam:neq; rem publicã:neq; uirũ perfectũ fore priuſq̃ paucis hiſce philo
ſophis qui nec mali nec inutiles ſunt/ut uulgo exiſtimãtur neceſſitas/quædã forte contigerit/ut ſiue
uelit ſeu nolit:ciuitatis curã ſuſcipiãt/uel a ciuibus exaudiantur. Vel ſaltẽ his qui dominãtur aut eo
rum filiis/diuina quadam inſpiratione/uerę philoſophię uerus amor inhæſerit. Quod autẽ altera
horum/uel utraq; impoſſibilia ſint/demonſtrari nõ poſſe arbitror. Alioquin iure ipſi irrideremur/
quaſi res pro deſiderio effingẽtes. An nõ ita? ADI. Ita prorſus. S C. Siqñ igit̃ olim infinito tẽpore
anteacto/uiri in philoſophia præſtãtes neceſſitate impulſi rem. pu. gubernarũt. Vel hiſce tempori-
bus regunt/barbarica quadam in regione nobis inacceſſibili/uel in futurum adminiſtrabunt/i hoc
certe rerum ſtatu proculdubio aſſeueramus rem publicam ſupra deſcriptã/fuiſſe/eſſe/ac fore quã
do ciuitati hæc muſa præſit:fieri certe id põt. Neq; nos impoſſibilia fingimus. Difficilia tamẽ hæc
eſſe a nobis quoq; conceſſa fuerunt. ADI. Mihi quoq; ita uidet̃. S O. Addes forſitan/uulgo id non
uideri. ADI. Forte. S O. Ne uſq; adeo uulgus culpes o uir beate. Verum quid eos opinaturos exi-
ſtimas/ſi nõ cõtentiõis ſtudio:ſed amicis monitis/diſſoluta philoſophię aduerſa calumnia/oſtẽdas
quos potiſſimum uiros apellas philoſophos:& ut nuper diſtinguas/& ingenium ipſorum:& ſtudiũ
ne te ſuſpicentur eos dicere/quos ipſi cogitant. Vel ſi ita conceperint/falli eos opiniõe dixeris/nec
ad ꝓpoſita reſpondere/an cenſes inq̃ aduerſus mitẽ uirum:irritari aliquẽ? aut hominẽ ſine inuidia
& malignitate/uiro nõ inuido/inuidere? Equidẽ ꝓ te reſpondeo/non in multitudine hominum:ſed
in paucis admodũ/adeo immitẽ ineſſe naturã. ADI. Idem:& ipſe cogito. S O. An/& hoc cogitas?
Cauſam ob quam multitudo philoſophiam iniquo animo fert/eos eẽ qui cũ inepti ad philoſophiã
ſint/eã ꝓfeſſi homines cõuitus/paſſim laceſſunt:& quaſi inimicitiis delectentur/ſemp de hoĩbus ob
loquuntur/rem agentes philoſophiæ minime congruam. ADI. Omnino. S O. Neq; enim. Viro il-
li o Adimante quin omnium mentis aciem ad ea quæ uere ſunt dixerint/ocium ſupereſt/quo nego
cia hominum inferiora reſpiciat:cumq; illis pugnans inuidiam ſibi a maleuolentiam conflet. Sed
ea quæ ſemper eundem ſeruant ordinem contemplatur/quæ:neq; inferunt inuicem:neq; patiun
tur iniuriam:omnia uero hornate/& ſecundum rationẽ diſpoſita ſunt. Atq; hæc imitatur:ſeq; his
q̃ ſimillimum reddit. An putas fieri poſſe? ut illud nõ imitetur aliquis/cui cum amore admirabun
dus adhæret? ADI. Nullo modo. S O. Quare cũ philoſophus diuino atq; decoro frequenter ad-
hæreat diuinus ipſe atq; decorus/qđ hoĩ poſſibile eſt/efficitur. Callũnia uero in oĩbus multa. ADI.
Sic eſt oĩno. S O. Si ergo neceſſitate aliqua inducatur:ut ea q̃ illic intuetur/ad mores hoĩum priua-
tim:& publice trãſferat:neq; ſe tantũ:ſed & alios formet/nunqd inertẽ fabrum:temperantiæ/iuſti-
tiæq;:& uniuerſæ popularis uirtutis fore ipſum exiſtimas? ADI. Minime. S O. Si ſentiat uulgus ue-
ra nos de hoc perhibere:an philoſophis ſuccenſebit? nobiſq; non credet dicentibus:non aliter ci-
uitatem fore beatam/q̃ ſi eam pictores forment/qui diuino utuntur exemplo. ADI. Nequaq̃ ſucce-
ſebit/ſi ſenſerit. Verũ quẽ pingendi modum dicis? SO. Cum pictores hi ciuitatẽ:& mores hominũ
quaſi tabulã quandã acceperint/in primis eã purgabũt:qđ nequaq̃ facile ẽ. An neſcis hoc pcipue.
Ab aliis philoſophos diſcrepare:quod neq; priuatũ:neq; ciuitatem tãgere/neq; leges condere tẽ-

tant

tantanteq̄/uel hæc purgata ſuſceperint/uel ipſi purgauerint.ADI.Et recte quidē.SO.An non de
ſcribere eos poſt hæc putas rei.p.formam?ADI.Quidni?SO.Deinde agētes hęc/ut arbitror ad
utraq; frequēter reſpicient/ad iſtud.ſ.quod natura iuſtū honeſtum/& temperatū exiſtit/cæteraq;
huiuſmodi:atq; iterū ad humana/& ad ſuperioris illius exemplar humana diſponent:ex hominum
officiis naturā humanam cōtemperantes ad figuram eius/quod Homerus q̄ſi i hoībus ſit/dei ſpe-
ciē/& imaginē appellauit.ADI.Scite.SO.Partim ergo delegūt phi/parti etiā colorabūt:quouſq;
huōs mores q̄ maxime fieri pōt/deo in amore cōiunxerit?ADI.Pulcherima nimirū hęc ē pictura.
SO.An pſuademus illis:quos inuehi ī nos dicebas/talē eē rerū.p.pictorē/eū uirū quē ſupra apud
eos laudauimus:illiq; indignati ſunt:quod huic ciuitatē gubernandam comitteremus.Nūc uero
ęquiori aīo hoc audiunt.ADI.Et maxime q̄dē/ſi ſapiūt.SO.Qua nunc in parte nobis aduerſabū-
tur?Vtrum eorū quę uere ſunt ueritatiſq; ipſius amatores nō eē philoſophos/aſſerēt.ADI.Abſur/
dum quidē id eſſet.SO.An forte negabūt naturā philoſophorū quam narrauimus optimi ipſius
eſſe familiatē.ADI.Neq; hoc q̄dē.SO.Quid uero hanc congruis inſtructā officiis/abſolute bonā
fore:ac præcæteris ſapiētię primā/renuēt?Vel eos ꝓbabūt magis quos ipſi ſecreuimus?ADI.Ne-
quaq̄.SO.An ſuccenſebūt adhuc dicentibus nobis quod niſi philoſophorū genus ciuitatis ſuſcipi
at gubernacula/nec ciuitati/nec ciuibus erit reges ulla/finiſq; malorū:nec res.p.quā oratiōe deſcri
bimus/in lucē exoriet.ADI.Forte minus.SO.Vis ne dicamus eos nō parū/ſed prorſus mites per
ſuaſoſq; fuiſſe?Ne forte erubeſcētes aliqd aliud cōfiteant.ADI.Abſq; dubio.SO.Hoc igit iſti per
ſuaſi iā ſint.De hoc aūt qs ambiget/ut regū potētiūq; uirorū filii philoſophi naſcituri nō ſint.ADI.
Nemo.SO.poſſet aūt qs adiicere/quod etiā ſi tales naſcant ingnari eos neceſſe ſit.Quod.n.ſerua/
ri a maculis purū/arduū ſit:nos quoq; cōcedimus.Quis aūt illud inſup addet?In omni tpe ex om/
nibus hoībus ne unū q̄dē unq̄ integrū imaculatūq; euadere poſſe.ADI.Nullus hoc dixerit.SO.at
uero.Vnus natura ſic inſtitutus/ciuitatēq; nactus obedientē:ſufficiens eſt ad hæc oīa pficienda:q̄
nunc/ut impoſſibilia reprobantur.ADI.Sufficiens utiq;.SO.pono ſi princeps aliquis leges:& of
ficia q̄ narrauimus mandet/haud impoſſibile eſt ciues his obſequi uelle.ADI.Nō certe.SO.atqui
ſentire:& alios eadē quæ:& ipſi ſentimus:nū mirū:aut impoſſibile eſt.ADI.Non ut arbitror.SO.
Quod aūt optima hæc ſint/ſiqdem poſſibilia:ſatis ſupra ē:ut arbitror:diſputatū.ADI.Satis.SO.
Quare ex his q̄ dicta ſunt/ſequit:ut optima futura ſint q̄ de legibus ferendis ꝑdiximus/ſi agantur/
difficilia itē factu:nō tñ impoſſibilia.ADI.Sequit plane.SO.poſtq̄ uix tandē finē his impoſuimus
ad reliqua iā pgēdū.Qua rōne uidelicet qbuſue diſciplinis:& ſtudiis inſtructi erunt huius noſtræ   De ſtudiis & ętate cuſtodū rei pu.
rei.p.ſeruatores:& qua i ętate ſinguli ſingula exercebūt.ADI.De his certe iā dicendū.SO.Haud
quaq̄ ſapienter mihi actū eſt/cum in ſuperioribus reliquerim matrimoniorū difficultatē atq; mo-
leſtiam/filiorūq; ꝓcreationē:& conſtitutionē principū/noſcebam.n.q̄ inuidioſa res eēt factuq; dif
ficilis:uel oīno uera.Nunc aūt nihilominus trāſigere hæc cogimur:atq; ea q̄dē quæ ad mulieres:
ac filios ptinent iā pegimus:quæ uero ad principes:tanq̄ a principio rurſus percurrenda uidētur.
Diximus aūt ſi memoria tenes:amatores eos ciuitatis eſſe oportere:in uoluptatibus doloribuſq;
probatos:atq; ex hoc ꝓpoſito:neq; laboribus:neq; metu periculorū:neq; mutatiōe alia dimoueri.
Eū uero q hoc nequeat:abdicare oportet:at illum:q paſſim ſincerus:& icorruptus euadit:tāq̄ auꝝ
in ignis exaīe cōprobatū gubernandæ ciuitati præficere:muneribuſq; hornare:& uiuētem:& mor
tuum.Premia uero talia ſint qualia cōmuniter dicta ſunt breuiter hoc percurrente:& quaſi tergi-
uerſante ſermone quippe cū res:ut nunc ſunt:mouere timeremus.ADI.Vera loqueris.Memini
equidē.SO.Verebar.n.o amice auſus ſum dicere.Nos uera īpręſentia id aſſerere audeamus:qđ
cuſtodes diligentiſſimi/optimi eſſe debent philoſophi.ADI.Ratū id habeatur.SO.Aīaduerte q̄
pauci tales erunt.Illius ſiqdē naturę partes quā in eſſe illis oportere diximus:una raro cōcurrunt:
& ut plurimū diſiūctę naſcūtur.ADI.Quo pacto id ais.SO.an ignoras quod iidē hoīes:dociles:
memores.Ingenioſi:acuti non ſunt:ac etiā fortes:atq; magnanimi:ut moderate:tranqlle:cōſtan-
ter uiuāt.Tales ſiqdem uiri acuminis ipſius feruore quocūq; cōtingerit ꝓferuntur:ſtabilitatis oīs:
& grauitatis expertes.ADI.Vera loqueris.SO.Hi ſtus aūt ipſi aiorū ſtabiles:& a leuitate penitus
alieni:quorū in grauitate maxime cōfidendū:ut pote q in bello intrepidi ſunt:uti his īmobiles ſūt
ita ad diſciplinas tardiores:& hebetes.Torpēt ſiqdē atq; obſcitāt:quotiēs eis ē cōtēplatiōis īuigi-
landū.ADI.Eſt ut dicis.SO.Nos aūt ī ſupiorib⁹ dixim⁹ oportere pricipē utrorūq; optīa rōe pri-
cipē eē.Alioqn nō eē illi ſupremā diſciplinā exhibēdam:neq; honores magiſtratuſq; īpertiēdos.
ADI.Recte.SO.Nōne raro hoc euenturū exiſtimas.ADI.Raro admodū.SC.Examiare igitur
futuri pricipis oportet īgeniū ī his q̄ ſupra dixim⁹:laborib⁹:timorib⁹:uoluptatib⁹.Addimus præ
terea:qđ ſupra dimiſim⁹:oportere uidelicet illud ī diſciplinis plurimis exercere:ut pateat nūquid
maxīe ipſius doctrinę pcipiēdę ſit cōpos:an deficiat poti⁹:queādmodū q ī aliis opib⁹ trepidāt:atq;
deficiūt.ADI.Ita certe īueſtigat decet uer q̄ maximā doctrinā uocas.SO.Memiſti quodāmō:cū
tres ī aīa ſpēs poſuim⁹ qđ iuſtitia eēt:tēpantia:fortitudo:ſapīa nos definiētes īuicē cōueīſſe.ADI.

Si nõ recordarer/haud dignus eſſem/q̃ reliqua abs te audirem. SO. An/& illud memoria tenes: quod ante hæc dictũ fuit. ADI. Quid nã? SO. Diximus certe ampliori quodam alio oratiõis circuitu exactius ea poſſe cognoſci. Verũ cõmodius eſſe/ut demonſtratiões ſuperioribus magis conſentaneas/induceremus. Quod/& uos ſufficere rñdiſtis. Atq; ita tũc ea pingui minerua/ut mihi uiſum eſt tractata ſunt. Sin aut placet uobis ipſi hoc dicite. ADI. At moderate dictũ/& mihi/& aliis ẽ uiſum? SO. Sed o amice taliũ menſura quãcũq; ueritatis partẽ obmiſerit: imenſurate fit: nil.n. deficiens ullius eſt mẽſura. Quãq̃ nõ nullis quãdoq; uidetur ſufficienter ſtatim eẽ tractatũ/neq; longiori inquiſitiõe opus eẽ. ADI. p̃ multis id pp̃ ſecordiã accidit. SO. Virũ hoc a cuſtode ciuitatis/& legum eſſe debet alieniſſimũ. ADI. Conſentaneũ. SO. Ergo amplior qdã amice huic agẽdus circuitus: neq; breuior diſcẽdo q̃ exercitãdo ĩpendẽda eſt opa: alioqn/ ut pauloante diximus ad ſummæ penituſq; neceſſariæ doctrinę finẽ nunq̃ perueniet. ADI. An hæc maxima nõ ſunt? Eſtq; aliud inſuper iuſtitia/& cęteris quæ narrauimus/excellentius. SO. Nempe præſtantius. Et horũ quidem ipſorum nequaq̃ decet adumbrationem quãdam qualem nũc/aſpicere: ſed abſolutam rõnem cõprehendere. An nõ ridiculũ eſt in rebus minimis omne ſtudium ponere: & obniſſe contendere/quo q̃ diligentiſſime/& ſinceriſſime peragantur: in maximis autẽ leuem operam ſatis eſſe putare? ADI. Ridiculum p̃rſus. At.n. putas ſeſe aliquem cotenturum quin abs te nũc exquirat: quæ nam diſciplina illã ſit quã maximam uocas/& circa quid uerſetur? SO. Nõ equidẽ. Sed/& ipſe interroga q̃q̃

De ideæ p̃ſtãtia & utilitate ĩ cognoſcẽdis rebus.

ſępenumero te arbitror audiuiſſe. Nũc autem/uel nõ aduertis/uel potius ĩter turbare nec tuis obiectionibus cogitas: quod ego potius arbitror. Nam ſępe audiſti boni ideam eſſe/maximam diſciplinam. Qua quidem/& iuſta/& alia uſa cum fuerint/utilia/conducibilia fiunt. Atq; hoc ferme dicere me uelle ſcito: & hoc prӕterea; quod ipſam nõ ſufficienter agnoſcimus. Si uero ipſam neſcimus: & ſine ipſa alia q̃ maxime nouerimus/ſcito nullam ex aliis nobis utilitatem fore: ſicut: neq; p̃deſſet nobis quicq̃: quod ſine bono poſſideremus. An maius quid eſſe putas/ſine poſſeſſiõe boni/alia oĩa

Voluptatẽ eẽ ſummũ bonũ antiquior eſt opinio Epicuri poſitio.

poſſidere q̃/ſine boni ipſius/& pulchri intelligentia/cætera intelligere? ADI. Non certe. SO. Pluribus uero bonũ uoluptas uidetur/elegantioribus ſapientia. ADI. Proculdubio. SO. Quinetiam/& hoc noſti quod qui ſapientiam/bonum exiſtimant/ſi interrogentur. Quæ nam potiſſimũ ſapiẽtia? declarare nequeunt: ſed cogantur tandem boni ſapiẽtiam dicere. ADI. Quam ridiculoſa reſponſio. SO. Cur non ridicula uideatur? ſi cum nos uituperent quod ignoremus bonũ: de bono rurſus nobiſcũ tanq̃ intelligẽtibus illud/loquantur. Adiunt.n. bonum eẽ/ſapientiã boni: quaſi nouerimus quid ipſi dicant cũ boni nomen p̃nunciant. ADI. Vera loqueris. SO. Qui uero bonũ uoluptatem eſſe definiunt/nunqd minus errant: q̃ cæteri? Nonne/& iſti coguntur fateri uoluptates eſſe malas? ADI. Valde. SO. Eadẽ igitur/& bona eſſe: & mala/fateri coguntur. An non? ADI. Plane. SO. Nõne cõſtat plurimas circa hoc/& maximas ambiguitates cõſurgere. ADI. Cõſtat. SO. Nõne/& hoc perſpicuũ? quod quæ iuſta/& honeſta uidẽtur: etiam ſi nõ ſint: multi eligerent agere/poſſidereq; & uideri hominibus hæc hr̃e/nemo aũt ſatis habere ſe putat ſi q̃ bona dũtaxat uidẽtur/ poſſideat: ſed quæ reuera bona ſint/oẽs quærunt. Opinionẽ uero in his quiſq; contẽnit. ADI. Et maxime quidẽ. SO. Bonum qdem aĩa omnis expetit: eiuſq; gratia agit oĩa augurans eſſe aliqd: dubitat tamẽ: neq; ſufficienter qd ſit/comprehendere põt: neq; fidei ſtabili ĩhęrere; quali utitur circa alia: atq; iccirco/& in aliis fallitur: cum qd utile ſit iudicare pergit: an circa id cũ tale ſit: ac tãtum: ſimiliter cæcos: eẽ debere dicemus illos quoq; præſtantiſſimos in ciuitate uiros/quibus uniuerſa cõmittimus? ADI. Minime omnium. SO. Reor equidẽ/eum qui neſciat: ut nunc fere accidit qua ratione iuſta: & hõeſta: bona ſunt: haud multi faciendũ ſane cuſtodem ſeipſum exhibere poſſe. Vaticinor aũt neminem ipſa priuſq̃ bonũ ſufficienter cognoſciturũ. ADI. Scite uaticinaris. SO. Perfecte igitur diſpoſita nobis erit res. p. ſi cuſtos horum peritus eam reget. ADI. Ita neceſſe eſt. Verum tu o Socrates utrum bonũ ipſum dicis eſſe ſciam/uel uoluptatem/uel aliquid aliud præter hæc? SO. Iamdiu compertum habeo Adimante tibi non ſatis fore: ſi ſnĩas aliorũ rettulero. ADI. Haud decere mihi uidetur o Socrates: opiniones aliorum referre poſſe: ſuam uero nequaq̃: hominem præſertim tã diu in his uerſatũ. SO. an decere putas: ut de iis quæ quis ignorat: quaſi ſciens loquatur? ADI. Nullo modo quaſi ſciens: ſed ut quaſi ex opinione proferens; q̃ ſentit. SO. an neſcis opiniones oẽs abſq;

De opinione recta uel etiã ẽ cæca:

ſcientia turpes eſſe: quarum quæ optimę cęcę ſunt? an eos qui abſq; intelligentia uerũ aliquid opinantur: differre ab illis exiſtimas: qui licet cęci ſint: recto tamen tramite gradiuntur? AD. Nihilo. SO. Vis ergo turpia cõtẽplari cęcaq;: & obliqua: cũ liceat ex aliis p̃ſpicua pulchraq; audire. GLA.

Queſtio de bono difficillima:

Age per Iouem Socrates ne deſiſtas cũ prope calcem perueneris. Sufficiet enim nobis ſi quemadmodũ de iuſtitia temperantiaq;: & aliis tractauiſti: ita quoq; de bono tractaueris. SO. Mihi quoq; o amice ualde ſufficiet. At uereor ne uires deficiãt: atq; ego ſupra uires auſus: ineptior appaream: riſumq; audiẽtibus mouea. Cæterũ o uiri felices: quid ipſum bonum ſit in præſentia dimittamus.

Filius boni hoc eſt ſol.

Eſt enim: ut mihi uidet̃ præſentẽ ſupra cõtemplationẽ. Quis aũt appareat boni ipſius filius: & eius q̃ ſimillimus: ſi uobis placet: dicã: ſin minus: dimittam. GLA. Dic age Patrem uero poſtea declarabis.

rabis.SO.Vellem equidē/ut & ipſe explicare poſſem & uos percipere/non ſolū boni partus ut nūc
ſed ipſum bonum.Hunc ergo ad præſens partum boni ipſius filiūq; accipite. Cauete tū ne inſcius
ipſe uos decipiam/uanam aſſignans de filio rōnem.GLA. Cauebimus id pro uiribus. Dic modo.
SO.Dicam equidem/ſi prius repetamus inuicē confirmemuſq; quæ ſupra memorata ſunt/& alias
ſæpenumero dicta.GLA.Quęnam?SO.Multa quidē pulchra & multa bona & ſingula ſimiliter eē
dicimus & oratiōe diſtinguimus.GLA.Dicimus profecto.SO.Atqui & ipſum pulchrū & ipſum
bonum inducimus:ac ſimiliter in oībus quę ut plura ponebamus/unū rurſus ponimus ſecundum
ideam unam cuiuſq; tanq̄ una ſit & quod unūquodq; eſt/appellamus.GLA.Vera hæc ſunt.SO.Et
hæc quidē uideri/dicimus:nō aūt intelligi/ideas autē intelligi nō uideri.GLA.Sic eſt oīo.SO.Qua
potentia e multis quas habemus/quæ patent oculis cernimus?GLA.Viſu.SO.Nonne & auditu q̄
audiuntur: & aliis ſenſibus omnia quæ ſentiunt?GLA.Quid ni?SO. Nunquid animaduertiſti q̄
perfectam/ſenſuum auctor uim ſabricauit ad id quod uidere & id quod uideri dicimus?GLAV.
Non ſatis.SO.Sic aūt conſidera. Eſt ne auditui/atq; uoci alio genere opus ad hoc ut ille quidē au-
diat/hæc audiatur? Quo tertio abſente/ille non audiet iſta non audietur.GLA.Nequaq̄.SO.Ar-
bitror equidem/neq; aliis multis ne dicam nulli tali quodam opus eſſe. An tu talem aliquā uim te
peris?GLA.Minime.SO.An non aduertis uiſus ipſius & ipſum ens qđ uiſui ſubiacet uim/tali quo
indigere?GLA.Quo pacto?SO.Præſente oculis uiſu/ipſiſq; ad ſpectandū directis/ præſente item

De medio inter ſenſum & ſenſile.

colore/ niſi adſit & genus tertium proprie ad hoc natura aptum/ neq; uiſus uidebit quicq̄/neq; ui-
deri colores poterunt.GLA.Quid nam id eſſe dicis?SO.Quod tu lumen uocas.GLA.Vera lo-
queris.SO.Profecto uiſibilis ipſius uis:& uidentis potentia.Iugo quodā aliarum oīum coniuga-
tionum maxime honorādo.Iunctæ ſunt non exigua quadā ſpecie ſi mō cōtēnendum nō eſt lumen.

Lumē mediū īter uiſum & colorem.

GLA.Longe abeſt/ut cōtēnendū ſit.SO.Quæ potiſſimū deoꝝ cœleſtium huius cām putas?Cuius
lumen efficit ut & uiſus noſter q̄ optime cernat/& oculis obiecta cernantur.GLA.Quem tu putas
& alii.Nēpe de ſole interrogas.SO.Ita uero ad hunc deum ſe uiſus habet.GLA.Quomodo?SO.

Sol ut intercedat inter uiſum & uiſile.

Viſus ſol non eſt:neq; oculus cui ineſt uiſus/ſol eſt.GLA.Non certe.SO.Sed ex oībus ſenſuum or-
ganis id maxime ſatis particeps.GLA.Multum ſane.SO.Nonne & uim quam habet/ex ſole infu-
ſam ſeruat?GLA.Prorſus.SO.Quinetiam ſol uiſus non eſt. Cauſa uero ipſius eſt ab eoq; ꝓſpicit.
GLA.Sic plane.SO.Hunc me uocare boni filium dicito:quem ipſum bonū/in hac ſecum genuit
cōparatione cōſimilem/ut quemadmodū ipſum in loco intelligibili ad intellectum & ea quæ intel-

Quō bonum genuit filiū ſibi conſimilē.

liguntur/ſe habet/ſic & iſte in loco uiſibili ad uiſum ſe habeat & ad ea quæ uidentur.GLA.Quo pa
cto?Latius explica.SO.Oculi porro/quotiens nō ad ea uertuntur/quoꝝ colores diurnus fulgor il
luminat oſtenditq;/ſed ad illa quæ nocturnis radiis attinguntur/cæcutiunt illucinanturq; & prope
cæci eſſe uidentur:ac ſi purus in illis uiſus non inſit.GLA.Sic accidit.SO.Quotiens uero ad ea q̄

Vt uiſus ad ſolē:ita aīa & intellectus ad bonū & inte-

ſol illuſtrat/perſcipue cernunt iiſdemq; ipſis in oculis eſſe uiſus apparet.GLA.Eſt ita.SO.Sic & de
aīo cogita.Qñ.n.illi inhæret in quo ueritas & ipſum eius emicat/intelligit illud atq; cognoſcit itel
lectumq; habere uidet.Sed cum ad id fertur/quod tenebris eſt permixtum:quod uidelicet gene-
ratur atq; corrumpit/eius obtunditur acies:opinioneſq; uerſat uarias:ac mentis expers eſſe uide-
tur.GLA.Sic apparet.SO.Illud igitur quod ueritatem illis quæ intelliguntur/prebet/& intelligē-
ti uim ad intelligendū porrigit/boni idem eſſe dicito.Scientiæ & ueritatis quæ per intellectū pci-
pitur/cām.Cum uero adeo pulchra duo hęc ſint/cognitio.ſ.ac ueritas/ſi bonū ipſum aliud q̄ iſta &
pulchrius exiſtimabis/recte putabis.Et quemadmodum:lumen ac uiſum ſolis ſpeciem quoddam
habere exiſtimare decet ſolem uero ipſum eſſe/nequaq̄.Ita cognitionem & ueritatem / boni ipſius
ſpeciem habere quidē aliquam/eſſe uero ipſum/minime?Auguſtior enim eſt ipſius boni maieſtas.
GLA.Decus narras inæſtimabile.Si ſcientiam quidē & ueritatem prebet.Ipſum uero decore hęc
ſuperat.Neq;.n.uoluptatem ipſum eſſe dicis.SO.Bona uerba quæſo.Atqui ita planius eius ima-
ginem contemplare.GLA.Quomodo?SO.ſolem quidē dices ut arbitror iis quæ uidentur nō mo
do uidendi prebere potentiam/uerum etiam generationem.augmentum nutritionem: cum ipſe
tamen generatio non ſit.GLA.Quo.n.pacto?SO.Atq; ita dicas bonum iis quæ cognoſcunt da-
re/non modo ut cognoſcantur:ſed eſſe inſuper & eſſentiam/elargiri.Cum ipſum eſſentia nō ſit/ſed
ſupra eſſentiam:dignitate ipſam & potentia ſuperans.GLA.Ædepol mirabilis hic exceſſus.SO.
Huius certe tu cā es/qui me compuliſti ad ea quæ mihi de hoc uiderentur / aperienda.GLA.Neq;
dum ēt deſiſtas.Sed abſolue præcipue ſolis comparationem/ſiquid eſt prætermiſſum.SO.Atqui
multa prætermittuntur.GLA.Ne minimum quid obmittas.SO.Reor equidē multa præterea
ſuper fore:uerūtamen quotcūq; ad præſens referri poterunt/haud ſponte dimittā.GLA.Ita pre-
cor.SO.Cogita duo hæc eſſe.& unum quidē in genere locoq; intelligibili regnare/alterum inuiſi-
bili:ne ſub cœlo inquiens/uidear te circa nomen decipere.Attamē ſpecies duas habes/ uiſibile.ſ.
& ipſum intelligibile.GLA.Habeo equidem.SO.perinde ac ſi acceperis lineam in duas æquales
ſectam portiones/& utramq; rurſus partem ſimili ratione diuiſeris/ita nunc oblatū tibi genus unū

F

uiſibile/intelligibile alterum/in duo rurſus ſecundum claritatem/& obſcuritatem utrumq; diſtingue. In genere quippe uiſibili portio una imagines cõtinebit. uoco aũt imagines/primũ umbras. Deinde ſimulachra quæ in aquis apparent. & quę in corporibus/denſis/lenibus/terſis/ac lucidis/& omne quodcũq; tale/ſi tenes. GLA. Teneo. SO. portio uero altera comprehendet ea quorum hæ ſimilitudines quædam ſunt. Animalia uidelicet quæ apud nos ſunt & plantas. & uniuerſum fabricæ genus. GLA. Sic pono. SO. An uis præterea ſecundũ uerum & nõ uerum dicere genus hoc diſtingui! ut quemadmodum ſe habet quod opinione fingitur ad id quod ſcīa noſcit/ita ſimulachrũ

Duo genera cum ratione procedendi.

ad illud cuius eſt ſimile! GLA. ualde. SO. Cõſidera iterum intelligibilis ſectionem. GLA. Quo pacto! SO. unum quidẽ ipſius gñs eſt quod inquirit animus his utens uelut imaginibus quæ prius diuiſa ſunt/compulſus ex ſuppoſitionibus non ad principium/ſed ad finem procedere. Alterum uero quod excogitat animus/ex ſuppoſitione procedens ad principium non ſuppoſitum: nec imaginibus utẽs quibus ad genus alterum uti ſolemus/ſed ipſis ſpeciebus per ipſas progrediens. GLA. Haud ſatis quæ dicis/intelligo. SO. At. n. facilius per hæc intelliges. Arbitror te non latere/quod qui circa geometriam & arithmeticã & cætera generis eius uerſantur/ſupponunt qdem/par & impar & figuras ac tres ſpecies anguloꝝ & horum ſimilia in argumentationibus ſingulis. Et his poſitis tanq̃ cuilibet manifeſtis/rõnem de his nullam exigendã putant. Atq; hinc incipientes ad aliã iã deſcendunt/& ad illud tandem perueniunt quod quęrebãt. GLA. prorſus id noui. SO. Enimuero & illud/noſti quod & ſupradictis ſpeciebus utuntur/deq; illis uerba faciunt q̃q̃ non ad eas mentem dirigunt/ſed ad illa potius quorum iſta ſimulachra ſunt ad quadrangulũ ipſum uidelicet ipſumq; diametrum: non ad ea quæ ſcribũt. Et in aliis eodem modo/ſpeciebus qdem hiſce quas deſcribũt figurãtq; quarũ & umbræ ſunt/& in aquis imagines/tanq̃ imaginibus quibuſdam utuntur/affectãtes illa conſpicere/quæ non aliter q̃ cogitatione percipiuntur. GLA. Vera loqueris. SO. Hanc generis intelligibilis ſpeciem ſupra dicebam/ad cuius inueſtigationẽ cogi animum ſuppoſitionibus uti/ad principium non euntem: utpote qui ſupra ſuppoſitiones adſcendere neq̃at: utiturq; imaginibus quæ ex inferioribus ſunt ad ſuperioꝝ ſimilitudinẽ comparatæ: atq; ita opiniõe conceptæ diſtinctæq; ſunt/quaſi ad illa perſpicue conſerant. GLA. Intelligo equidẽ dici abs te quod in geometria & aliis eius germanis artibus fieri ſolet. SO. Alteram intelligibiliũ partem ad illud referre me ſcito/quod ipſa ratio per demoſtrandi facultatem attingit: dum ſuppoſitiones non pro principiis habet: ſed reuera pro ſuppoſitionibus accipit: tanq̃ gradibus quibuſdã & adminiculis utens quouſq; ad illud quod non ſupponitur/ad principium uidelicet ueniẽs Vniuerſi/ipſum attingat & rurſus adhæreat illis quæ principio hęrent/atq; ita ad finẽ uſq; ꝑueniat/nullo prorſus ſenſibili utẽs/ſed ipſis ſpeciebus/ꝑ ipſas atq; ad ipſas progrediens. GLA. Intelligo tandẽ. quãq̃ minime ſufficienter ut cuperem. Videris. n. mihi magnũ opus ꝓponere. Moliris qdem diſſerere/partem illã uere exiſtentis & intelligibilis generis/quam ꝑ demoſtrationis ſcīam ſpeculamur/illa eſſe clariorem quam ex illis ſcientiis quæ artes appellanẽ/inueſtigamus. In quibus pro principiis ſuppoſitiones habentur. Et qui iſta conſiderant/cogitatione coguntur non ſenſibus intueri. Quoniam uero ad principium non adſcendunt/ſed ex ſuppoſitionibus indagant: intellectum circa hæc habere tibi nequaq̃ uideẽ: licet cum principio intelligibilia ſint. uideris aũt mihi geometricarũ & ſimiliũ rerum habitum/cogitationẽ potius appellare q̃ intellectum/quaſi cogitatio inter opinionem & intellectũ medium teneat. SO. ſufficienter admodũ ꝑcepiſti. Atq; ad has quattuor ꝓportiones/quattuor indẽ animi affectiones accipe. Intelligentiam quidem ad ſuppremũ ipſum: ad ſecũdũ, Cogitationem. Ad tertium fidem. Ad poſtremũ uero aſſimilatiõem ſiue imaginationẽ. hæc præterea inuicem alternæ ratione ꝓportionis ordina. ut ita hæc claritatẽ ꝑcipent/quemadmodũ illa/circa quæ ſunt. Veritatem. GLA. Intelligo equidẽ. & quod dicis admitto: & ut iubes hæc diſpono.

FINIS DIALOGI SEXTI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN SEPTIMVM DIALOGVM DE IVSTO.

SApientes diuino ingenio ꝑditi omne mẽtis ſtudiũ a terrenis ad cœleſtia a mobilibus ad ĩmobilia/ab his quæ ſentiunẽ/ad illa quæ ſuperãt ſenſum/ꝑ uiribus cõuerterũt. Cõſiderantesq; mundi machinã & unã eſſe & mirabiliter ordinatãmeq; tñ ex ſeipſa poſſe cõſiſtere. Cum ex diuerſis cõponaẽ: atq; muteẽ merito cognouerunt ab alio depẽdere/ab alio inq̃ uno/atq; ſapiẽtiſſimo: qui & unũ cõficiat opus ex multis & id unũ ubiq; ordinet ſapiẽter. Regat præterea & potenter/opus uidelicet ingens atq; multiplex motu qdem ꝑpetuo atq; rapidiſſimo/non tñ aberrãte reuolutũ. Ducat quoq; benigniſſime ſingula ad bonũ mirifica tñ facilitate currentia. Quãobrem cõi quadã cõceptione deũ eſſe pariter conſenſerunt/uniuerſi

uniuerſi regem potentẽ & ſapientem atq; clementem. Quem & terreni reges/rerũq; publicarum
gubernatores pro uiribus debeant imitari. Poſt cõmunem hanc de deo conceptionẽ/gemina rur
ſus uia ad deum cœperunt planius atq; propius proficiſci. Per alteram quidem negando/ p alterã
referendo. Nam illa quid ipſum bonum/ideſt quid deus non ſit argumentãtes probauerunt/ neq;
eſſe quicq̃ ex his quæ capiuntur ſenſibus/neq; ex his quæ mente comprehendũtur. In hac autem &
creaturas ad creatorem & uiciſſim creatorem referentes ad creaturas/ excogitauerunt qua ratio-
ne & creator ſingula faciat atq; perficiat: & creaturæ ad ipſum ſe ſe uel habeant/uel imitari uel con
ſequi poſſint. Hactenus procedere philoſophantis ingenium Plato noſter & Parmenide monſtrat
& in libro ſuperiore cõfirmat. Quod Dionyſius quoq; Areopagita maxime cõprobat. Procedere
inq̃ hucuſq; tum radio quodã ab initio menti ſemel infuſo/tum accedente lumine diuinitus mẽtes
aſſiduæ colluſtrante. At uero quid ipſum in ſe bonũ ſit.i. diuina ſubſtantia/quẽadmodum & in Par
menide & hic oſtendit/nemo p eiuſmodi uias aſſequi põt ſolum uero p has illuc deniq; puenire ubi
diuinum bonũ ob ſolam benignitatẽ ſuã amatorẽ ſuum ꝓpius accedentẽ & pria luce format/& ca-
lore fouet/& poteſtate transformat mentem/tunc demũ cognoſcentem deum cũ ipſa iam facta ſit
deus. Quod quidẽ in epiſtolis quoq; ſignificat. Poſtq̃ uero deum philoſophus cõtemplatus fuerit
cœleſtia gubernantẽ/tunc ſolum: & ſolus poterit terrena diuinitus gubernare. Qua quidem in re
Plato Minorem laudat ab Ioue prius contẽplando petentem leges q̃ ad hoĩes promulgaret. Mitto
quantum multi laudent Scipionẽ/quod Ioue magiſtro ad rẽ.p. accedebat. Quid de Numa Pom-
pilio dicam/ciuitatem religioſis legibus gubernante? Nõne & moſaicæ leges qbus dei populus di
uine gubernaret/deo ipſo docente ad hoĩes peruenerunt? hinc Ariſtoxenus narrat philoſophorũ
indorum myſteria. qbus continet/abſq; diuina regula & hac quidem a deo demonſtrata non poſſe
quicq̃ uel priuatim uel publice recte feliciterq; unq̃ adminiſtrari. Quoniam uero idẽ Egyptii com
pertum habebãt ſolis philoſophis & his quidẽ abſolutis atq; inſuper ſacris regni gubernacula con
cedebant. Atq; uſq; adeo putabant nihil abſq; diuino auxilio poſſe feliciter agi/ut oĩa publica a ſa-
cris uotiſq; auſpicarent. Nihil rurſus abſq; diuina quadã inſpiratione intelligi poſſe adeo aſſerebãt
quẽadmodum refert Iamblichus ut oẽs apud illos philoſophantium libri Mercurii de nomini ſint
adſcripti quaſi non hoĩum ſint inuẽta/ſed dei. Quod Timæus quoq; ſignificat dicens philoſophiã
donum eſſe diuinũ. Ciuilem quoq; peritiã eſſe diuinũ munus in Protagora & politico docet. Atq;
ut ad hunc ſeptimum redeamus non admittit quẽq̃ ad hanc ſuã rem.p. gubernandã niſi quẽ cõſti
terit diuina quadã tam indole q̃ educatione utrũq; donum diuinitus accepiſſe. quẽ ſolum ubiq; le-
gitimũ ciuem philoſophumq; appellat. Sed cur diuino ad id munere opus eſſe dicit? Mitto nunc
alias rõnes. Quia uidelicet cũ difficillimũ cuiq; ſit ſe ipſum feliciter gubernare/certe ĩpoſſibile eſt
ciuitatẽ/ex tam multis diuerſiſq; compoſitam/cui & quotidie innumerabiles incertiq; ĩminent ca-
ſus/beate unq̃ abſq; deo beatitudinis auctore cõponere. hinc factũ eſt ut quælibet ciuitates ꝓpriũ
quoddã numen agnouerint/quaſi patronum. huius uero numinis uicarium & interpretem eẽ Pla
to uult ciuitatis gubernatorem. q inſtar numinis & diuina cõtẽpletur/& humanis inde prouideat.
Quamobrem malos hoĩes quaſi diuini muneris oĩno expertes a re.pu. procul expellit. Solos aũt ac-
cipit bonos. Neq; tñ oẽs. Nam ignaros theologiæ appellat cæcos atq; ſomniantes: utpote qui rer
imagines p rebus accipiant: ſtultũ uero cenſet ciuitatis cuſtodiã cæcis ſomniãtibuſq; cõmendare.
At uero theologos/qui nullum adhuc humanarũ rerũ uſum teneant/nõ prius ad publicas res gerẽ
das admittit/q̃ priuatis leuioribuſq; tractandis aſſuefecerit. Concludit interea nulli magiſtratũ eẽ
dandũ/niſi cuius uita ſit melior magiſtratu/ipſumq; magiſtratũ neq; petat/neq; ẽt appetat. Tu ue-
ro ubi Plato in erudiendo ciuili philoſopho cui imaginẽ præponit ſpeluncæ/& iũculorũ luminis cu
iuſdam/umbrarũq; & aquæ/ſpeluncam intellige hunc quẽ uidemus mundũ ſi ad mundũ inuiſibi-
lem cõparetur/uinculũ uero corpus humanũ: ſiue potius pturbationem animum corpori alligan
tem. Vmbras autem res oẽs quæ ſenſus mouent. Sunt.n. hæ uerarũ rerum id eſt idearum umbræ.
Quod aũt dicit animũ non abſq; offenſione repente tum ab inuiſibili mundo deſcendere ad uiſi-
bilem/tum uiciſſim aſcendere/duobus more Platonico modis potes accipere. tum in hac uita: qñ
uidelicet abſq; medio ab hoc humanorũ ſtudio/ad ipſum ſupremũ diuinorũ ſtudium/atq; cõtra trã
ſitur/tum inter hanc uitã atq; alterã. Qñ.s. aĩa uel ĩpura a corpis tenebris ad diuinũ migrat lumẽ.
ſub quo caligat prſus & cruciat/uel a diuino lumine in corpus elemẽtale deſcẽdẽs diu cæcutit atq;
turbat. Memẽto uero luminis ꝓprium eſſe oĩa facere atq; demonſtrare/idq; eſt triplex/diuinũ/itel
lectuale/uiſibile. Diuinũ appellari ſolis utriuſq; ſolem. Intellectuale/ſolẽ angelicum nominari/ſolis
mũda in ſolẽ. Viſibile deniq; lumẽ/eſſe cœleſtẽ ſolẽ eiuſq; fulgorẽ. Quẽadmodũ uero fulgor a cœ
leſti ſole p oĩa ſe diffundens/eſt imago actuſq; ſolis. ita & lux quæ ineſt ſoli imago eſt actuſq; mentis
angelicæ. Lumen deinde in angelo diuini luminis actus eſt & imago. Et quẽadmodum uiſibile lu-
men in natura pſpicua dũtaxat recipit/ſic inuiſibile in pſpicaci natura. Tres eiuſmodi ſoles Iulia-
nus Platonicus in libro de ſole deſcribens/addit ex Phœnicũ theologia uiſibile lumen eſſe diuinæ

angelicæq; intelligentiæ actum quēdam perennem per ſolarē feneſtram ad oculos emicantem: atq;
inde p materias paſſim pſpicuas quaſi cōuenientes ſibi diffuſum. Cæterum ne diffidas lumen hoc
apparens eſſe luminis non apparentis imaginē/ſcito id lumen non eē corpus. Corpora.n.abſq; of
fenſione infectioneq; penetrat. Item non fieri ꝓpriam cōpoſiti corporis qualitatē. Alioquin & ꝓ
priam requireret qualitatē elemētorum calidam ſiue frigidā in eo ꝓcedentem/quod ipſum fit ſubſce
pturum: & recedente ſole ad tps in pſpicuo remaneret. Item dimenſioni ꝓpriē non abſtringi. Nō
enim tpe peruenit: uel ptem nunc illuminat & poſt ptem. Adde quod amplum abſq; ſui diſſipatione
implet/uiciſſimq; in anguſtum uel ſui uel uaſis confrictione momento ſe colligit: neq; ꝓprie corpo
reum eſt: ſed inter in corporea/& corporea medium & ꝑfecto ꝓpria cœli qualitas: cuius natura in
corporeis eſt q̄ prima. Cōicatur quoq; elementis dūtaxat pſpicuis in hac ipſa pſpicuitate cœlo ſi
milibus/pſpicuis inq̄ primo lumē deinde calor. opacis aūt calor primo/lumē uero nō priuſq; pca
lorē ad naturā pſpicuam redigant. Corporibus aūt opacis/in qbus natura terrea dominat/non in
funditur. Non qa penetrare nō poſſit/qñqdem & cryſtallū penetrat opacis multis ſolidius. ſed qa
natura terrea a natura cœleſti alieniſſima cœleſtis qualitatis capax eſſe non pōt. Cōmunicat tamē
opacis calorē ut dixi non tā ꝓprium cœlo q̄ lumen. Cœlum.n.quia lucet/ideo calet. Quod aūt lu
men a cœlo in pſpicua noſtra diffuſum/ſolis imago rurſus debeat appellari/hinc appet qđ ipſum
eſt imaginum oīum cōis ꝓpriaq; origo. Imagines.n.rerum ſub ipſius fulgore reſultant: ipſumq; ē
imago tam potens/ut appeat nō ſolum qñ a ſpeculari corpore reſilit. Sed etiam qñ a ſole profiſit.
Quod cæteris imaginibus minime cōuenit. oēs tñ incorporeæ ſunt/ſiquidem p totum momēto ſe
fundunt eodēq; in puncto abſq; mutua confuſione ſunt multæ. Incorporeum ergo eſt & lumen: ca
ius id uirtute pficitur: pinde momento ſolis radiū ſecum ferre actum lucis uimq; caloris. Ac p lu
cem qdē referre diuinæ & angelicæ intelligentiæ claritatē. Per calorē uero utriuſq; uolūtatis chari
tatiſq; affectum. Cum uero ſuperi/quēadmodū & artifices opa p uoluntatem potius q̄ p intelligē
tiam agāt/merito uiſibilis hic radius ex inuiſibili illorum radio profluens/p calorem agit ſingula quæ
gignunt potius q̄ p lucem. Immo uero p lucem agit: ſed rerum imagines ſpiritales. Per calorem
uero corporeas qualitates. Calorq; hic ita dependet a luce quēadmodum in diuinis p intellectum
idealiter repreſentant oīa: p affectum inde ſurgentem oīa generantur. Nos uero hinc admoniti ſi
natura terrea lumen cœleſte nō recipit/terrenos a nobis affectus longius expellamus/ut diuino lu
mine impleamur. Ac ſi ultimū corpus non accipit primi lumen.niſi caleat inde prius ſimileq; red
datur Eia nos quoq; mentiū ultimū flagremus prius amore primæ ut amore purgati. factiq; ſimi
les loceamus deinde diuinitus: ac pleno iā lumine gaudeamus. Sed reliqua iam huius ſeptimi per
ſtringamus. Quoniā igit triplex lumen eſt ut diximus: uiſibile ſcilicet/& intellectuale ſuper uiſum/
& diuinum ſup intellectū: ideo Plato in tribus gradibus mētionē hic facit/de lumine.s.in cauerna
in nocte/in die tria uidelicet lumina illa ſignificās. Ter quoq; mentionē facit de aqua/in cauerna/in
nocte/in die/ſicut.n.lumen & facit & demonſtrat oīa. Sic aqua lauat oīa atq; repræſentat/ p primū
qdem ſignificat mores/p ſecundū uero contēplationem. Et utrūq; tribus gradibus peragit. Nēpe
p moralem ter lauat & purgat: primo quidē amputando ſecundos motus p uirtutes ciuiles: dein
de eoſdē p uirtutes purgatorias extirpando/tertio per uirtutes animi iam purgati motus primos
abſolutiſſime moderando. Vnde iam ad exēplares quæ in deo ſunt/uirtutes peruenitur: præſertim
p contēplationem. Cuius quidem tres ſunt gradus/quos refert aqua ter nominata/quatenus ipſa
imagines repræſentando/refert intelligentiā. Diuina ſiquidē in tribus/ut ita dixerim aquis repræ
ſentari uident: primo quidē licet cōfuſius in rationibus phyſicis. Secundo diſtinctius in mathe
maticis: tertio clariſſime in metaphyſicis penitus abſolutis. Formas quidē phyſicas Plato oīo ma
teriales appellat/qa & cōi & ꝓpria materia indigent/& abſq; illa cogitari nō pñt. Mathematicas ue
ro formas/nō adeo materiales: quia & ꝓpria non egent materia/ſed aut cōi tantum ut dimēſiones/
aut nulla/aut numeri: atq; hæc ſine materia licet excogitare. Diuinas deniq; formas oīo imateria
les exiſtimat. Reſq; ueras: quarum imagines qdē ſint mathematicæ formæ/umbræ uero res natu
rales. myſteriū uero hoc eſt pythagoricū. Cū ergo aīaduerteret. Thalethem. Democritū. Anaxa
gora tā negligentes in rebus diuinis fuiſſe q̄ diligentes in naturalibus. Pherecidē cōtra & Pythago
ram pythagoreoſq; oēs mathematicorum principes/pariter ſummos extitiſſe theologos moribuſq;
diuinos/merito ptim ratione/ptim expientia cōcluſit curioſum naturaliū ſtudium aīam ſæpiſſime
a diuinis auertere. Quā & Salomo ꝓpterea occupationē peſſimā iudicauit & miſeros qui nimium
occuparent in ea. Eoſdē in Phedone Socrates deteſtat: eos inq̄ qui naturaliū effectū cauſas/dūta
xat ad qualitates quaſdā elemētales curioſius referētes/in eiuſmodi principio & fine qeſcunt: neq;
ſummū uniuerſi principiū fineq; ꝑquirunt. Quāobrē Septimus hic liber aīam ad ſummū boni ſo
lēq; ideſt deū ideaſq; diuinas quaſi ſtellas cōuenientibus pducit gradibus: nullā in ipſo aſcenſu na
turalis pitiæ efficit mentionē. Sed mathematicos quoſdā gradus ad diuina cōmodius pducentes
adducit in mediū, inter quos duo ſunt puri Arithmetica.n.circa puros uerſat numeros/& geome

tria

tria circa puras dimẽſiones. Tres uero gradus ſunt mixti. Nam muſica numeris addit uoces motuſq; ad auditum præcipue pertinentes. Stereometria uero dimenſionibus addit pondera. Aſtronomia numeris dimenſionibuſq; cœleſtes ſperas motuſq; metif. Vtitur aũt Plato naturali peritia in diſcenſu potiuſq̃ aſcenſu/quemadmodũ in Timæo & Philebo/atq; Parmenide & alibi ſæpe docet. In deſcenſu.n.p diuinas naturaliũ cauſas/naturalia uult principia demonſtrari. In aſcẽſu uero animam naturaliũ curã/tanq̃ a diuinis ualde remotã/diuertere ab illis aĩam putat potiuſq̃ conuertere. Oĩo aũt & actiones oẽs ẽt ſi honeſtiſſime uideanf/nihilpendit:niſi ad diuini boni imitationẽ cõſecutionẽq; cõducant/& ſpeculationes ſimiliter oẽs uel negligit/niſi ad diuinũ bonum inueniendũ conferant:uel ẽt deteſtaf/ſi quo pacto nos inde diuertãt. Proinde totũ philoſophiæ ſtudiũ eſſe uult a ſenſibilibus conuertere ad intelligibilia:ad ipſumq; bonũ/quod intelligibiliũ lumen ẽ ſuppremũ aſcendere. Atq; quẽadmodum ſe habet uiſus ad uiſibiliũ ſummũ.i.ſolem/ſic intellectũ ad ſummũ intelligibiliũ lumen.s.deũ ſe hře. Ego ſicut ſol generat oculũ & generãdo uim uidendi largif/& genito actum uidẽdi continue præſtat:ſic deus & intellectũ creat creãdoq; intelligẽdi uim prebet: & creato cõtinue actũ intelligẽdi. Rurſus quẽadmodũ circa oculũ nihil opus eſt ab arte fieri/niſi purgare ipſum atq; cõuertere ita circa intellectũ duo dũtaxat pręſtat philoſophia/purgando.ſ.ipſum tum a pturbationibus tũ a falſis opinionibus:atq; conuertendo p rõnes exhortationeſq; a ſenſibilibus formis ad intellectuales nobis inſitas formas:perq; has ad formas ĩtelligibiles.i.ideas. Rurſus p ideas ad diuinam mentẽ/qua cõprehenduntf ideæ:ab hac deniq; ad diuinũ bonum/idearum principiũ atq; lumen. Cum ergo dicit aĩam a lucerna ad lunã a luna ad ſolem attolli/ſignificat a formis naturalibus ad mathematicas ab his ad diuinas deniq; eleuari non docendo q̃dem diuina.n. ut tradit in epiſtolis doceri non pñt/ſed purgando potius atq; cõuertẽdo. Nam his pactis/ſicut ſol qui eſt uiſibiliũ lumen/monſtrat oculo uiſibilia:ita ipſum bonũ quod intelligibiliũ lumen eſt intelligenda intellectui patefacit. Sed de his in theologia noſtra latiſſime. Itaq; nemo mirari debet Platonem:doctrinali ſcribẽdi ordine uti rarius:purgatorio uero atq; exhortatorio.ideſt conuerſorio ſemper. Poſt hæc nota ex eoꝝ numero quæ ſentiunf/illa potiſſimũ intelligentiã excitare/quę haud plane per ſenſum a ſuis oppoſitis diſcernunf ideoq; intelligentia indigent diſcernẽte. Item numeros nõ eſſe corporeos. Siquidem nihil aliud numerus eſt q̃ unitas repetita. Vnitas aũt non eſt corpus. Non.n.in ptes diuidif:q̃ ſi fingaf diuidi:nõ ſecaf/ſed potius multiplicaf/multiplicaf inq̃ in ſe ipſam/nõ in ptes ullas.pars.n.q̃libet toto ſolet eẽ minor. Nulla uero unitas uel maior uel minor ẽ unitate. Atqui hæc ipſa unitas numeruſq; ad ĩcorporeã nos eſſentiã erigũt: ſimiliter quoq; figurę/quarũ ratio uera in mente reperif potius q̃ in corpore. Similiter aſtronomia ex ordine cœli motoris rõnem indagare uidef. Eum Plato aſtronomũ negat ſuperna ſuſpicere/qui ab ipſo cœlo nõ pſpexerit ſuper celum.præſertim quia cœleſtia cũ integrũ non impleant ordinẽ/nimirũ a ſuperiore quodam & integro ordine pendent. Deridet & muſicũ niſi a conſonantia uocis ad intellectualẽ ſe recipiat cõſonantiæ rõnem. Deniq; dialecticã.i.methaphyſicam ſiue theologiã oĩbus facultatibus anteponit/& ducentẽ oẽs & ad ſuum officiũ utentẽ miniſterio ſingularum. Officiũ uero eius eſſe p totam ipſius quod dicif ens pgredi latitudinẽ. Atq; ad ipſum bonũ totius entis cãm ſe cõferre. Et in ipſo entium ordine quid unũ quodq; ſit definire/rõnem cuiuſq; eſſentiæ aſſignãdo: quid ne quãlibet ſequaf eſſentiã demonſtrare. Cęteras aũt facultates prę huius nobilitate iudicat eſſe ſeruiles. Aut.n.ad opiniones hoĩum declinãt/uel ad generationes cõpoſitioneſq; inferiorum/uel ad cultũ eoꝝ quæ gignũtur/aut ſaltẽ & ſi ad incorporea ſe ſe pro uiribus erigũt/nihilominus circa illa quodãmodo ſomniãt. Quales eſſe inq̃t mathematicas diſciplinas. Mox uero duo ſubiungit genera.eſſentiam.s.atq; gñationem. Ad illã q̃dem intelligẽtiã. Ad hãc aũt opinionem exiſtimat pertinere. Rurſus in ĩtelligẽtia ſcĩam q̃dem dicit eſſentiã cõſequi ad dialecticũ pertinẽtem:cogitationẽ uero ſequi eſſentiã/& ad mathematicũ attinere. In opinione ſimiliter fidẽ imaginationẽq; connumerat. & per illã q̃dẽ corpora percipi:per hãc uero imagines corpoꝝ atq; umbras. Deinde cõcludit cæteras facultates abſq; dialectica eẽ cæcas. Atq; eas ſimul & dialecticã inſuper uanas eẽ/niſi ipſam boni ideã perſpicue nouerint.perq; ipſam in ſingulis ſciãt a falſis uera bona diſcernere. Eũ uero q boni ignorauerit rõnem/& in ſomniis hic illuſum turbari/& ad inferos deſcẽdẽtẽ/ illud magis atq; uexari. Subdit eũ hoĩem eẽ claudum qui ad alterutrũ ſiue ad agendum ſiue ad ſpeculandũ ineptus ſit atq; iperitus. Quapropter ad gubernandũ eligit illos/qui ad utrũq; & apti natura ſint & diſciplina ſufficiẽter inſtructi. Interea nota mẽdacẽ quaſi mancum & mutilatũ a re.p.excludẽdum. Mẽdacem uero nominat/& q dedita opera mẽtitur aliis & q per ignorantiã mẽtitur ipſe ſibi. Memẽto & labores animi grauiores eẽ q̃ corporis:ideoq; in iuuẽtute diſcẽdũ liberaleſq; diſciplinas pcul a ſeruitute docẽdas. Neq; tñ dialecticã adoleſcẽtibus eẽ tradẽdam. Quod Philebus quoq; nos docet. Nã ut Phædrus quoq; diſtinguit/duo nobis oĩum inſunt duces: ĩnata uidelicet cupiditas uoluptatũ/& acq̃ſita quædã per educationẽ opinio dictãs honeſta & iuſta nobis a legibus definita in oĩbus eẽ ſeruãda. Duo uero hi duces ſæpiſſime in cõtraria diſtrahũt. Quoniam uero differẽdi facultas ſi

tradatur adoleſcentibus/opinionem honeſti debilitat/unde euadunt intemperantes imo & ſupbi
& impii/ut in Philebo quoq; & legibus legitur/ideirco ante trigeſimũ ætatis annum in mathemati
cis erudiendi ſunt atq; in publicis negociis per interualla pariter exercendi. Cũ uero ad trigeſimũ
puenerint/ad dialeticã admittẽdi/ita tñ ut rurſus p interualla reuocent ad publicas actiones. Tuus
ro diſſerendi induſtriã a forma quod ſua dialeticã noĩa: ab exordio logicam a fine methaphyſicam
atq; theologiã Scito & ad eiuſmodi dialecticæ finẽ quaſi diuinũ hoĩes in quinquageſimo ętatis ãno
uocari: ppterea quod ad diuinoꝝ intuitũ purgata mente opus eſt atq; ſerena. Interea hic aĩaduer-
te qđ & hic & in theologia ſæpius uſurpamus a Platone notari tria quædã radiũ. ſ. lumẽq; & lucem
Radium quidẽ eſſe ſingulis mentibus ſicut & oculis pprium & naturaliter inſitum. Lumen uero cũ
ctis oculis eſſe cõmune. Lucem deniq; diuinam præeſſe lumini mentium oĩum cõi/ quẽadmodum
lux in ſole præeſt lumini oculorum æque cõmuni. Concludit ciuem poſtq̃ boni ipſius lucem & ra
dium inde ſibi naturaliter inſitum & per lumen eiuſdem rurſus infuſum fuerit cõtemplatus/opor
tere ciuitatem ad boni ipſius exemplar pro uiribus gubernare.

DIALOGVS SEPTIMVS DE IVSTO.

SO.

Fingitur ſpe-
cus: ut ad ſpm
entia cõpara-
ta euidẽtes cõ
templemur.

P Oſt hæc naturam noſtram quo ad eruditionẽ & ruditatẽ pertinet tali quadam imagi
ne contẽplare. Finge aĩo ſubterraneũ ſpecus/cuius ĩgreſſus uerſus lumen p atrũ toti
puius undiq; pateat. In eo hoĩes nutritos a pueritia/ceruicẽ & crura ita deuictos/ut &
imobiles pmanere cogant/& ad anteriora ſolũ pſpicere: capita uero uinculis adſtri-
cta circũducere nequeant. Poſt tergũ aũt ſupne ac pcul ignis lumẽ ſuſpenſum ſit. In-
terq; ignẽ & uinctos hoĩes uia ſupior pateat: ſecus quã paries ſit cõſtructus exiguus ſicut plerũq; p-
ſtigiatoribus miracula fingentibus ſcenæ ſeu cortinæ aliquæ ſup qbus ſua miranda demonſtrant/
corã ſpectantiũ oculis apponunt. GLA. Eſto. SO. Cogita rurſus hoĩes intra parietẽ ferẽtes uaſa &
opificia uaria/ſupra parietẽ eminentia. ſtatuaſq; hoĩum & alioꝝ aĩalium lapideas & ligneas imagi-
nes/modiſq; uariis fabricatas. Atq; ut conſentaneũ eſt q hæc circũferunt/partim ſileant/partim lo
quãtur. GLA. q̃ portẽtoſa hæc figmẽta ſunt. SO. At ſimiles iſti nobis ſunt. Nã primũ qdem putas
iſtos aliud qcq̃ uel ſui ipſoꝝ uel pximoꝝ hoĩum uidere præter umbras q̃ ex igne ad aduerſam ſpe-
luncę partẽ cadunt. GLA. Nihil aliud: ſi nunq̃ in uita mouere capita potuerũt. SO. Quid aũt eoꝝ
q̃ circũferunt/nõne umbras dũtaxat? GLA. Nẽpe. SO. Si ergo inuicẽ loq liceret/nonne iſta q̃ cora
uiderent loq opinarent? GLA. Neceſſe eſt. SO. Quod ſi echo ex aduerſa parte carceris reſonaret/
quotiens prætereuntiũ aliqs loqueret/putas ne ipſos niſi tranſeuntiũ umbras aliud putare qđ loq
tur. GLA. Non p Iouem. SO. Oĩo igitur tales nihil uerũ eſſe niſi fabricatarũ rerum umbras arbi-
trarentur. GLA. Ita prorſus neceſſe ẽ. SO. Contra uero nũc aĩaduerte qualis foret eoꝝ a uinculis
ſolutio ignorantiæq; curatio. Nẽpe ſiquis eoꝝ ſolueret/cogereturq; repente ſurgere/ collum uer-
tere, ambulare/lumen ipſum aſpicere: doleret ptinus: nec pp ſplẽdorẽ intueri poſſet illa/quoꝝ um
bras añ cernebat. Tũc ſiqs illi dixerit/prius eũ ſpectaſſe nugas ĩ pñti aũt rebus ueris eẽ ppinquiorẽ
ueriuſq; inſpicere: ac prætereũtium quẽq; mõſtrans/qd ſit quæſiuerit / nõne illũ uacillaturũ putas/
arbitraturũq;/ueriora eẽ q̃ ante cernebat/q̃ quę nũc oſtendunt? GLA. Multũ. SO. Et ſi coegerit eũ
lumen aſpicere: nõne dolore oculoꝝ affici ipſum putas? oculoſq; ad ea quæ facile prius uiderat/to
quere? certiora ipſa exiſtimantẽ q̃ quæ ſubito offerunt. GLA. Ita nimirũ. SO. Si uero aliqs eundẽ
p aſpera atq; ardua ſurſum traheret uiolenter/neq; pmitteret qcq̃ aſpicere ante q̃ ad ſolis lumẽ tra
xerit/nõne dolere ipſum & ægre ferre/dum raptaret/exiſtimas? Et cũ ad lumen euectus fuerit/ocu
los ſplẽdore ſuffuſum hærere: nihilq; ex his poſſe conſpicere quæ uera nunc ab hoĩbus exiſtimant.

Ante compre
henſionẽ diui
narũ opus eſſe
cõſuetudine.

GLA. Nihil certe ſubito. SO. Conſuetudine igit primũ opus eſt/ſi ſupa inſpecturus ſit. Vmbraſq;
primũ facilius intuebit. poſt hæc in aquis hoĩum cæterorũq; imagines. Ipſa uero deinde/ poſtea q̃
in cœlo ſunt & ipſum cœlũ nocte facilius cõtemplabitur/dũ aſtroꝝ & lunæ lumen ſpectabit q̃ ſi ſo
lem ipſum die ſoliſq; fulgorẽ intueat. GLA. Proculdubio. SO. Atq; ita demũ ſolẽ ipſum ſuſpiciet.
neq; iã in aqs & aliena in regione ſimulachra ipſius ſpectabit: ſed ipſum ſecundũ ſe ipſum in ſe dep
pria ſpeculabit: & qualis ſit cognoſcere poterit. GLA. Neceſſe eſt. SO. Animaduertet tãdẽ ipſum
eẽ: qui tpa & annos tẽperat: qui oĩa regit q̃ ſub cœlo ſunt. q oĩum q̃ ante ab ipſis uiſa ſunt/ mõ quo-
dam eſt auctor. GLA. Certũ eſt huc illũ hiſce gradibus adſenſurũ. SO. Quid ſi habitationẽ priſti-
nam memoria repetat/& illoꝝ hoĩum ſapientiã/atq; uincula? an nõ cenſes eũ beatũ ſe loci mutatio
ne exiſtimaturũ/illos aũt miſeraturũ? GLA. Et maxime qdẽ. SO. præterea ſiqui honores ibi inuicẽ
exhibebant & laudes/dabanturq; premia illi qui tranſeuntia quælibet acute cerneret / recordare-
turq; maxĩe q̃ ex illis priora/quæ poſteriora/quæ pariter pgredi ſoleant/atq; ex his futura optime p
ſagiret/hæc ne deſideraturum ipſum putas? beatoſq; illos q apud eos honorant & dominant exiſti
maturũ uel quod ait Homerus ſibi cuperet euenire/in alieno. s. rure ex ſortis alicuius ſerui manci-

pium

pium effici/& quolibet aliud ꝑpeti potius q̄ opinionibus illudi & in ea miſeria degere. GLA. Arbi-
trot cū quæcūq; alia potius q̄ uitā eiuſmodi electurū. SO. Si rurſus hic deſcendat/eandēq; ſedem
quā antea nanciſcaꝭ/nōne cū repente a ſole diſceſſerit/tenebris obfundetꝭ? GLA. Vehemēter. SO.
Ac ſi umbras illas diſcernere oporteat/deq; ipſis diſceptare cū illis qui ꝑpetuis uinculis preſſi ſunt
ꝓtendaq; ſnīa ſit/eo ipſo in tpe/quo oculi ipſius allucinanꝭ/ante q̄ acies expurgeꝭ: quod quidē nō
breui fiet/an nō riſum cōcitabit? eiq; ab oībus dedecori dabiꝭ/quod poſtq̄ ſurſum aſcendit/ corru-
ptis reuerſus eſt oculis. diceturq; nunq̄ ad ſupera cōtendendū eſſe/& eū qui ſoluere tētet & ſurſum
ducere ſi deprehendaꝭ/ ꝓrinus occidendū. Tota hęc imago o amice Glauco referenda eſt ad illa q̄
ſupradicta ſunt. Carcer qdem is ad eam quę cerniꝭ oculis/mundi machinam Lumen uero ignis in
ſpecu/ad ſolis potentiā. Poſtremo ſi aſcenſum ad ſupera eorūq; cōſpectum/rite ad eū q ad intelligi
bilē regionē tendit aſcēſum rettuleris/ut ego qdē ſpero non aberrabis: poſtq̄ ſnīam meā audire de
ſideras. Deus aūt nouit an uera ſit. Quę igꝭ mihi appent/huc tēdūt. Nēpe arbitror in ordine ipſo
intelligibili/ boni ipſius ideā ſuppremā exiſtere/uixq; uideri. ſi aūt uiſa fuerit/aſſerēdū: eā oībꝰ oium
rectoꝝ atq; bonoꝝ cām eē: cum ipſa in loco uiſibili lumē creauerit/& luminis auctorē. In ipſo uero
intelligibili regnet ipſa/ueritatēq; & mētē ꝓtulerit. Quā noſſe neceſſe ſit oēm qcūq; ſana mēte qcq̄
uel priuatim uel publice eſt acturus. GLA. Ita & ipſe cogito utcūq; poſſum. SO. Age & hoc cōſide
ra. neq; miteris/quod hi q huc deſcendūt/nolint humana tractare: ſed ipſoꝝ mentis acies ſemper
ad ſupa dirigaꝭ probabile quippe id eſt/ſiqdem ſuperiorē imaginem ſequiꝭ. GLA. Probabile ſane
SO. Quid aūt hoc? Mirandū putas/ſiquis a diuinis ſpectaculis ad humana hæc mala prolapſus in-
eptior ſit ad agendū/rideaturq;: præſertim ſi ante q̄ præſentibus tenebris aſſueſcat/ dum adhuc
titubat/cogatur in iudiciis uel alibi de iuſti umbris aut ſtatuis illis quarum umbrę hæ ſunt/certare:
deq; iudiciis eoꝝ qui iuſtitiam ipſam nunq̄ uiderunt/diſſerere. GLA. Nullo modo mirandū. SO.
Verum ſi mentem qs habuerit/recordabiꝭ quod duobus modis & duabus ex cauſis turbari oculi
conſueuerunt: tū qn̄ ex lumine ad umbrā deſcendimus/tū qn̄ ex tenebris in lucē ꝓdimus. Eodēq;
modo affici aīum arbitrabiꝭ/quotiēs turbatū uiderit & ad aliqd cernendū hebetiorē. Ideoq; haud
temere in riſum ꝓrūpet: ſed diligēter ingret/utrū a lucidiori uita deſcendēs/nouis tenebris obrua
tur. uel ab inſipiētia plurima ad fulgidū ſpectaculū ſurgens/ſub coruſco nimiū ſplendore deficiat.
Et unius qdem affectū probabit/uitāq; eius beatā fore cenſebit. Alterius miſerabiꝭ ac ſi forte ride-
re cœperit/haud tam inepte hunc ridebit/q̄ eū qui a lumine ſuperno deciderit. GLA. Cōſentaneū
SO. Si hæc igiꝭ uera ſunt/ita de his cogitandū eſt. Eruditionē non eē talem qualē aliq prædicant:
pollicenꭍ enim aīo ſcientiæ prorſus experti ſe ſciam tradituros/quaſi oculis cæcis uiſum. GLA. ꝓ-
fitenꭍ certe. SO. præſens aūt rō nobis ſignificat/uim quę eſt in aīo cuiuſcunq; ac inſtrumentū/quo
res diſcere quiſq; pōt/perinde ac ſi oculum īpoſſibile eēt aliter q̄ ſimul cū toto corpore ad clarum
obiectum ex obſcuro conuertere: ita cū tota aīa ſimul e generatione circūducere oportere uſq; ad
id quod ens diciꭍ & ipſius clariſſimū poſſit ſpeculando tranſcendere. hoc aūt ipſum bonū eſſe dici
mus. GLA. Nempe. SO. ad hoc igiꭍ ipſum eruditio cupetēs/erit facultas quædā animi dirigēdi:
ut ipſius oculus q̄ facillime & efficaciſſime conuertaꭍ quæ huic oculo aciem uiſumq; nō dabit: ſed
cum potius cum uiſum qdē habeat neq; tū recte conuerſus ſit neq; quo decet aſpiciat / conuertere
omni machinatione contendet. GLA. Ita uideꭍ. SO. Cæteri igitur quæ uirtutes aīæ nuncupanꭍ/i
hoc uidenꭍ uirtutibus corporis ſimiles. Nam cū natura nō inſint/paulatim conſuetudine & exerci
tatione cōparari uidenꭍ. Sapientia uero maxime oīum. Diuinioris cuiuſdam uirtus exiſtit/qꝫ uim
qdem ſuam nunq̄ amittit: ab ipſa uero circūductione utile & conferens. ac inutile rurſus noxiūq;
euadit. An nondum animaduertiſti q̄ acute uidet celeriterq; diſcernit illoꝝ animula/qui licet mali
ſint tū ſapientes habentur ea ad quæ conuerſa eſt: tanq̄ aciem habeat nequaq̄ hebetem/ſed praui-
tati ſeruire coacta ſit. Atq; iccirco quo acutius inſpicit/eo plura peragit mala. GLA. Omnino qdē
SO. Si ab hoc ingenio ſtatim a pueritia amputenꭍ quæ ſunt generationis affinia ceu plumbea pon
dera/quæ comeſtionibus & huiuſmodi uoluptatibus & libidinibus atq; delitiis inhærentia mentis
aciem ad inferiora detorquent: confeſtim expeditus eius intuitus/& ad ea quæ uera ſunt conuer-
ſus/ipſe ſcilicet idē & in eiſdem hominibus tam acute illa diſcernet q̄ hæc quibus in præſentia ē in-
tentus. GLA. probabile ē. SO. Quid iſtud? Nonne probabile ac neceſſariū ex prædictis? Neq; ru-
des homines & ueritatis ignaros rem. p. ſufficiēter adminiſtrare/neq; eos qui ſemp in ſtudiis litte-
raturum uerſati ſunt. Propterea quod illi quidem finem ſibi certum non propoſuerunt in uita: ad
quam reſpiciētes oportet omnia agere quæcūq; agant/& priuatim & publice. Hi autē haud ſponte
tractabunt ciuilia. exiſtimantes ſe etiam hac in uita a negociis humanis ſemotos/in beatorum in-
ſulis habitare. GLA. Vera narras. SO. Noſtrum igitur qui condidimus ciuitatem/erit officiū/op
timas hominum naturas impellere ad eam quam ſupra diximus maximam diſciplinam / bonūq;
cognoſcendum adeo ut & ſurſum adſcendant & poſtq̄ adſcēderint ac ſatis inſpexerint/ ne ipſis qd
nunc conceditur/permittamus. GLA. Quid iſtud? SO. Vt in eā uidelicet cōtemplatione perma-

Declaratio ſi-
militudīs ſpe
cus & entiū.

Virtutes con-
ſuetudine &
exercitatione
cōparantur.

De eo ꝙ ma-
lus ē & ſapiēs
habetur ꝙ co-
pula ꝑagit ma
la quo acuti-
us inſpicit.

neant neq; uelint rurſus ad homines iſtos carcere clauſos huc deſcendere/neq; laborum iſtorũ honorumq; ſiue uiliores fuerint ſeu præcioſiores/eſſe participes.GLA. An ipſis iniuriam inferemus cogemuſq; eos deteriorem uitam ſubire/cum frui meliore poſſint?SO. Oblitus o amice hoc legi curæ non eſſe/ut unum quidam genus in ciuitate in primis ſit beatum/ſed ut tota ciuitas.Profecto ad hoc ciues ipſos perſuaſione & impulſione conciliat.Facitq; ut mutuo ſeſe adiuuent/cõmuneq; pro uiribus utilitatem colant.Nempe lex ciuili cetu homines congregat: non ut permittat unumquemq; quo lubet ferri/ſed ut ipſis ad copulam ciuitatis utatur.GLA.Vera loqueris. Id me fugerat.SO.Conſidera itaq; Glauco quemadmodũ philoſophos qui apud nos reperiuntur iniuria nulla afficiemus.Sed cum cogemus eos aliorum curam gerere/iure in hũc modum dicemus. Quod uidelicet/quicũq; in aliis ciuitatibus philoſophi reperiuntur/ob hanc cauſam merito adminiſtrandæ rei.p.labores refugiunt/ quia in qualibet ciuitate ipſi per ſe naſcuntur/re.p. non curante. par autem eſt ut quod per ſe naſcitur/cũ nulli pro alimentis acceptis ſit obnoxium nulli exhibeat nutrimenti mercedem.Nos aũt uos tam uobiſmet q̃ reliquis ciuibus tã q̃ in apum examine duces ac reges creauimus:melius perfectiuſq; q̃ cæteri eruditos:aptioreſq; ad utrãq; curam ſuſcipiendã. Deſcendere ergo uiciſſim debetis ſinguli in aliorum hoĩum cetũ/& ad obſcura inſpicienda aſſuefieri. Nam cum aſſuefacti fueritis/multo acutius illa cernetis q̃ qui in eis quottidie obuerſantur/& quælibet ſimulachra quæ & quorũ ſint agnoſcetis.quia reuera noueritis/que honeſta/iuſta/bonaue ſint. Atq; ita nobis una ac uobis ciuitas quaſi uigilantibus recteq; ſentientibus coletur: nõ tanq̃ ſomniantibus quemadmodum nunc plurimæ habitantur/ab his uidelicet/qui de umbris inter ſe decertãt: deq; principatu tanq̃ maximo bono contendũt ueritas aũt ita ſe habet.Ciuitas profecto: in qua ciues ad expetendos magiſtratus minime ambitioſi ſunt optime & procul a ſeditionibus permanet. Contra uero/q̃ aliter affectos habet ciues.GLA.Sic eſt pſus.SO.An renuẽt monitus noſtros alũni?cum hæc audiuerint?nolentq; uiciſſim ſinguli ciuitatis adminiſtrationẽ ſuſcipere? ſed in cõtemplationis ocio diutius cõmorabuntur?GLA.Minime.Nam iuſta uiris iuſtis pręcipiemus.Sed oĩo tanq̃ ad rem neceſſariã ad magiſtratũ accedet eorum quiſq;/contra ac illi qui nunc in ſingulis ciuitatibus dominant.SO.Nempe ſic ſe res habet o amice.Si uitam inueneris eorũ qui magiſtratibus præfuturi ſunt/ipſis magiſtratibus meliorẽ/tunc primũ tibi optime inſtituta ciuitas elucebit.In ea ſiquidem ſola uere diuites dominabunt/non auri dico/ſed cuius oportet uirum beatum/diuitem eſſe/uitæ probæ atq; prudentis.Sin aũt inopes/boniſq; ppriis uacui ad publica aduentauerint/bona illic rapere cupientes/ciuitas illa felix eſſe nõ poterit.Nam ubi de principatu contendit cũ proprium hoc ſit & inteſtinum bellum/tum eos qui ita pugnant tum reliquam ciuitatẽ perdit.GLA. Vera narras.SO.habes aliquos qui ciuiles honores ſpernant/præter ueros philoſophos?GLAV. Non per Iouem.SO.At.n.magiſtratus dãdi ſunt hoĩbus imperii minime cupidis.alioquin ſimultas inter æmulos orietur.GLA.Certe.SO.quos nã igitur alios ad cuſtodiam ciuitatis induces/pręter eos qui optime hæc intelligunt/p quæ rite ciuitas colitur?habentq; & honores alios & uitã ciuili præſtantiorẽ.GLA.Nullos equidẽ alios.SO.Vis ergo nunc inquiramus/quo pacto tales in ciuitate uiri euadant?& qua rõne eos aliquis in lumẽ educat?quẽadmodũ ab inferis ad deos aſcendiſſe aliqui memorant.GLA.Quid ni uelim?SO.Hęc ut uidet/non erit teſtæ reuolutio/ſed aĩæ circũductio a nocturno quodã die ad eius qđ uere eſt cõtẽplationẽ. Quẽ qdẽ adſcenſum ueram phiam eẽ dicemus.GLA.Oĩo.SO.An nõ inueſtigãdũ eſt q̃ diſciplina.potiſſimũ/hanc hẽat facultatẽ?GLA. Quid ni?SO.Quę nã igit erit o Glauco diſciplina:p quã aĩus ex his q̃ fluũt ad ea q̃ uere ſunt/reducat?Hoc aũt dũ loquor excogito.Quippe nõ athletas eos belli eẽ diximus ſed neceſſariũ dũ iuuenes ſunt/tales eẽ.GLA.Diximus plane.SO.Oportet ergo hanc pręterea ſupiori addere diſciplinã quã quærimus.GLA.Quã potiſſimũ?SO.Quæ.ſ.Non inutilis ſit bellicoſis hoĩbus.GLA.Oportet ſane/ſiqdem eſt poſſibile.SO.Gymnaſtica porro & muſica in ſupioribus a nobis ſunt eruditi.

Gymnaſtica incremẽtum & decremẽtum corporis conſiderat.

GLA.Ita pſus eſt actũ.SO.Gymnaſtica qdẽ circa id quod augeſcit & deficit/uerſari uidet. Nam incrementũ corpis & decrementũ cõſiderat.GLA.Apparet.SO.Hæc ergo nõ erit ea quã quærimus diſciplina.GLA.Nõ.SO.An forte genus illud muſicæ/qđ ſupra narrauimus? GLA.At erat illa qdem ſi tenes memoria pportione quadã gymnaſticæ conreſpondẽs/cõſuetudine moribuſq; cuſtodes erudiẽs/prebenſq; ſecundũ harmoniã/cõpoſitionem & concinnitatem quadam potius q̃ ſciam.& ſecundũ rhythmum modulationẽ numeroſamq; decentiã.Quineriã in oratione alia quędã generis eiuſdẽ cõtinet.tã quo ad fabuloſos ſermones q̃ quo ad ueros. Cognitio uero talis cuiuſdã boni quale tu nũc inueſtigas in ea nulla pſus exiſtit.SO.Diligẽter admodũ me cõmonuiſti.Nã reuera tale nihil hĩe cõperta eſt.Cæterũ o beate Glauco que nã talis erit facultas?Etenim artes mechanicæ liberaleſq; oẽs eſſe quodãmodo uiſæ ſunt.GLA.Quid ni?SO.At uero quæ nam alia præterea reſtat doctrina a Muſica & Gymnaſtica artibuſq; diuerſa?Age itaq; ſi nihil ab his ſeorſum accipere poſſumus/aliquid ſaltem ex iis quæ per omnia diſcurrũt/accipiamus.GLA.Quid nã?SO. cõmune ſcilicet illud quo oẽs utũtur artes/cogitationes:atq; ſciæ. quod cuiq; in primis neceſſario eſt diſcendũ.

Reiicitur Muſica ab arte adminiſtrãdi rem.p.

Mechanicæ oẽs illiberales.

eſt diſcendum. GLA. Quale iſtud! SO. Leue hoc & puerile/cognoſcere. ſ. unum/duo/tria/qđ ſum-
matim numerũ & computationẽ uoco. At nõ ita natura comparatũ eſt/ut oĩs ars atq; ſciẽtia coga-
tur hoꝝ particeps fieri! GLA. Et maxime quidem. SO. Nõne res bellica etiã! GLA. Neceſſariũ eſt
oĩno. SO. Ridiculum ducẽ Palamedes Agamẽnonẽ fuiſſe paſſim in tragœdiis oſtendit. An igno-
ras quod ſe ꝑfiteꝛ numeri inuẽtorẽ/aſſeritq; apud Troiam belli acies ordinaſſe. Naueſq; & reliq;ia
oĩa numeraſſe/quaſi hoꝝ numerus ante fuiſſet incognitus/& Agamẽnon ut uideꝛ neq; quot pedes
haberet/agnouerit/ſiquidẽ erat cõputatiõis ignarus. Qualẽ itaq; tunc fuiſſe ducẽ exiſtimas! GLA.
Abſurdũ eqdem/ſi uera hęc erant. SO. Neceſſariã ergo numeroꝝ cognitionẽ militi eſſe dicemus/
ut & numerare & cõputare ualeat. GLA. Maxime oĩum/ ſi modo ad ordinãdas acies oĩno rudis eẽ
nõ debet. Immo uero ſi homo futurus eſt. SO. An tibi in hac diſciplina qđ mihi uenit in mentem!
GLA. Quid. SO. Videꝛ natura ex eoꝝ numero eẽ/quę ad intelligentiã hoĩes eleuãt/qualia nos per
quirimus. Cũq; talis ſit ut oĩo mentẽ ad eſſentiã attollere poſſit/ nemo ut decet hac uti cognitõe ui-
deꝛ. GLA. Qua rõne id ais! SO. Conabor equidẽ ſenſum meũ exprimere. Aĩaduerte obſecro quẽ-
admodũ mecũ ipſe genera rerũ ita diſtinguo/ut quędã ad intelligẽtiã ducãt qualia nos dicimus q̃-
dam minime: & quę dicã cõfirma/uel nega: ut clarius dinoſcamus/ an hoc tale ſit / quale uaticinor.
GLA. Oſtẽde iam. SO. Ecce oſtẽdo: ſi mõ res q̃ ſenſus mouent uides ptĩ tales eſſe ut ad cõſiderãdũ
intelligẽtiã minime ꝓuocẽt: utpote quę ſufficiẽter ſunt a ſenſibus iudicatę/partim tales ut ꝓuocẽt/
quaſi ſenſus in eis nihil ſincere diiudicet. GLA. Quę ꝓcul admodũ ꝓſpiciunꝛ dicis: & q̃ quodãmõ
adumbrata ſunt. SO. Haud ſatis q̃ nã dixerim cõiecisti. GLA. Quę nã igiꝛ! SO. Ea porro dico mẽ-
tem minime ꝓuocare/quęcũq; in cõtrariũ ſimul ſenſum nõ incidũt. Quę uero ſubincidũt in con-
trariũ/ꝓuocare/poſtq̃ ſenſus nõ hoc magis q̃ cõtrariũ monſtrat/ſiue eminus ſeu cominus intueaꝛ.
Sic aũt qđ dico/magis tibi patebit: hos utiq; tres eſſe digitos dicimus/pollicẽ/indicẽ ac medium.
GLA. Plane. SO. Ita me loq exiſtimato/quaſi ꝓxime uideanꝛ. Atq; id i ipſis cõſidera. GLA. Quid!
SO. Digitus qdẽ eſſe ſimiliter qſq; eoꝝ appet/atq; ad hoc nihil intereſt/ſiue medius offeraꝛ/ſiue po-
ſtremus. Albus ſeu niger/ pinguis an tenuis: & quicqd generis eiuſdẽ. In oĩbus ſiqdem huiuſcemo-
di nõ cogiꝛ animus intelligẽtiã ad diſceptãdum ꝓuocare/ qd e multis ſit digitis. Neq; enim ſenſus
ei ſimul ſignificauit digitũ cõtrariũ eſſe q̃ digitũ. GLA. Non certe. SO. Merito igiꝛ qđ tale eſt/ mẽ-
tem nec mouebit nec excitabit. GLA. Merito. SO. Ipſoꝝ uero magnitudinẽ & paruitatẽ nunquid
aſpectus ſatis cernit! Nihilq; ad eũ refert/ſiue in medio quadã illoꝝ iacent/ſiue in extremis! Eodẽq;
modo pingue/tenue/uel mollitiem & duritiẽ tactus ipſe. Atqui & alii ſenſus nunquid non imperfe-
cte talia quędam declarant! Vel ſic agit eoꝝ quiſq;! Nam primũ qdem ſenſus qui ad durũ attinet/
cogitur & ad molle ꝑtingere: animoq; ita renunciat quaſi idẽ & molle & durũ eẽ ſenſerit. GLA. Ita
certe. SO. An nõ neceſſariũ eſt in rebus huiuſmodi animũ dubitare/ quid ſignificet duri hic ſenſus/
ſiquidẽ idem molle inſup aſſerit. Itẽ ſenſus ipſius grauis & leuis/quid graue & leue / ſi leue graue eẽ/
& graue leue ſignificat. GLA. Abſurde ꝑfecto hę ad animũ interpretationes deueniunt & conſide-
ratione indigent. SO. Merito igitur in his rebus primo quidem animus nititur rationẽ & intelligẽ-
tiam ꝓuocans conſiderare/nunqd unum/aut duo ſint ſingula quę nunciantur. GLA. Cur nõ! SO.
Nõne ſi duo appatent/alterũ & unum apparet utrũq;! GLA. Ita. SO. Si ergo unum utrũq; / ambo
aũt duo/ſeparata duo intelliget animus. Nam ſi indiſtincta/ꝑcœperit: non duo / ſed unũ intelliget.
GLA. Recte. SO. Magnũ quidẽ & paruũ/ aſpectum uidere dicimus/non diſcretũ aliqd/ ſed confu-
ſum/an non! GLA. Plane. SO. Propter huius aũt declarationẽ/magnũ rurſus & paruũ intelligẽtia
cogitur intueri: nõ confuſa/ſed diſtincta potius cõtra ac ſenſus. GLA. Vera loquęris. SO. Hinc ad
ſciſcitãdum ꝓrinus incitamur/qd magnũ ſit/qd paruũ. GLA. Maxime uero. SO. atq; ita aliud qdẽ
intelligibile/uiſibile aliud nuncupauimus. GLA. Scite admodũ. SO. Hęc ſunt quę nuper diſſerere
aggreſſus ſum: quod uidelicet quędã animũ ad intelligentiã erigunt: quędã minime: quodue ea eri-
guut/quę in ſenſus una cũ ſuis cõtrariis incidũt: quę uero nõ ita/ mentẽ nõ ſuſcitãt. GLA. Intelligo
iam: atq; ita mihi uideꝛ. SO. Quid uero numerus & unum! Vtro in genere tibi eſſe uidenꝛ. GLA.
Haud intelligo. SO. at ex ſupradictis aĩaduerte: ſi enim ſufficiẽter ipſum ſecũdum ſeipſum inſpiciꝛ
aut alio quopiã ſenſu unũ cõprehendiꝛ/haud quaq̃ ad eſſentiã mentẽ deducit: quẽadmodum de di-
gito diximus autẽ aliqd ſemp cõtrariũ illi ſimul ſuboritur/adeo ut nihil magis unũ q̃ cõtrarium ui-
deatur/iudicis diſcretione iam indiget: cogiturq; in ea animus dubitare atq; perquirere! & mouẽs
in ſeipſo intelligentiam ſciſcitari/ quid nam unum ipſum eſt! Atq; hoc pacto unius conſideratio ex
eorum numero erit/quę attollunt animũ cõuertuntq; ad eius quod uere eſt / contẽplationẽ. GLA.
at enim tale nõ nihil habet unius inſpectio. Simul nãq; ipſum ut unum cernimus/ & ut multitudinẽ
infinitam! SO. Si unum/id patitur/idem omnis numerus patietur. GLA. Abſq; dubio. SO. Enim
uero computandi & numerandi ſcientia omnis circa numerum. GLA. Maxime. SO. Hæc autẽ ad
ueritatem conferre uidentur. GLA. Mirum immodum. SO. Hęc itaq; diſciplina ex earum genere
erit quas quęrimus/militi quidẽ cognitu maxime neceſſaria ad acies ordinãdas/philoſopho autem

Vt arithmetica & cõputatoria ſit neceſſaria.

ut e fluctibus generationis emergat/eſſentiãq; attingat: ſine qua diſciplina cõputare ratiocinariq; non poterunt. GLA. Eſt ita. SO. Cuſtos autem noſter & miles eſt & philoſophus. GLA. Nempe. SO. Conueniens utiq; inſtitutio erit o Glauco: perſuadere illis qui ciuitatis muneribus functuri ſunt: ut ſe ad computandi ſcientiam conferant. Neq; rudes adhuc inde diſcendãt/ſed perſequãtur quoad ipſa mente ad numerorũ naturam contẽplandam/ perueniant uero uendendi emẽdiq; gratia/ tanq̃ mercatores uel caupones/ſed ut ad bellum inſtructi ſint: facileq; animũ a generatiõe ad ueritatem eſſentiãq; conuertant. GLA. Pręclare loquęris. SO. Atqui his ita de ratiocinandi diſciplina dictis equidẽ mecũ ipſe cogito q̃ numeroꝝ cognitio decora ſit utiliſq; nobis paſſim ad id quod uolumus/ſiquis eam cognoſcendi/non cauponãdi gratia ſequit̃. GLA. Qua ratione? SO. Hoc ipſum inquã/quod modo diximus qđ uidelicet uehementer ſubleuat animũ/ deq; ipſis numeris diſſerere cogit/nullo modo admittentẽ/ſiquis diſputãdo pro numeris corpora quę & uident̃ & attrectãtur induxerit. Noſti enim quẽadmodum q in his periti ſunt/ quotiens aliqs ipſum unum uerbis partiri nititur/ſubrident ꝓtinus/ neq; hoc tolerant. Verum ſi tu ſecas/ipſi multiplicant: cauentes ne q̃

Secare unũ ẽ, multiplicare

ipſum unum non unũ appareat/ſed particulę plurimę. GLA. Vera loquęris. SO. Siqs eos ita pcõ retur o mirifici uiri/de qbus numeris diſputatis? quibus unũ tale ineſt/quale uos traditis/ ęquale.ſ. unũquodq; /omne penitus omni/neq; minimo quo uis diſcrepans/ partẽ tamẽ nullam cõtinens in ſeipſo? Quid eos ad hęc o Glauco exiſtimas reſpõſuros? GLA. Reor equidẽ rñſuros illos de ipſis ſe numeris loqui qui excogitari dũtaxat poſſunt aliter aũt attrectari nequaq̃. SO. Cernis igit̃ o amice hanc reuera peritiã huius diſciplinę nobis neceſſariã eſſe? quãdo qdem ut apparet animũ ad hoc inducit/ut ipſa intelligẽtia utatur: ad ueritatẽ ipſam pcipiẽdam. GLA. Vehemẽter id efficit. SO. An & hoc aduertiſti? qđ hoĩes natura arithmetrici ad oẽs doctrinas ut ita dixerim acuti uident̃? Quin etiam ſi qui ingenio tardiores huic ſe ſtudio dederint/ſi nullam utilitatẽ aliam ſuſceperint/tamẽ hoc

Hoĩes natura arithmetici ad oẽs doctrinas ſũt acuti.

aſſecuntur: ut acutiores q̃ antea ſint. GLA. Sic eſt. SO. Sed enim haud facile multa reperies ut exiſtimo quę maiori cũ difficultate q̃ iſta diſcantur. GLA. Non ꝑfecto. SO. Propter omnes quas adduximus rationes/haud quaq̃ negligenda hęc ſunt/ſed in his p̃cipue erudiendi qui optimis ſunt naturis. GLA. Aſſentior equidem. SO. Hoc itaq; nobis ita poſitum ſit: poſt hac quod huic proximũ eſt conſideremus: nunquid nobis cõducat. GLA. Quid iſtud? num Geometriã dicis? SO. Hãc ipſam. GLA. Quatenus enim ad belli cauſa rem confert/ eatenus certe nobis conuenit. Nam ad ca

De Geometria an utilis ſit.

ſtra ponẽda/regionẽ occupãdam/colligendas turmas/uel etiã ſpargẽdas/& ad cętera machinamẽta qbus circa acies/uel in obſidione/uel itinere uti ſolent/ per multũ intereſt / geometricus ne aliqs ſit an non. SO. Ad hęc utiq; exigua quędã Geometricę Arithmeticęq; particula ſufficit. Inquirendum eſt aũt/utrũ diuturnius ſtudiũ uberiorq; pceptio/conferat ad ideã boni facile dinoſcendã/cõferunt uero ad hoc oĩa/quę animũ illuc cõuertunt/ubi eſt eſſentię beatiſſimũ. Quod ipſi eſt penitus cognoſcendũ. GLA. Recte. SO. Ergo ſi eſſentiã intueri Geometrię ſtudiũ cogit / cõuenit quidem/ ſin aũt generationẽ/nõ conuenit. GLA. Ita dicimus. SO. Profecto nobis hoc nõ negabunt quicũq; uel paulum qd Geometrię guſtarũt/ quin hæc ſciẽtia/cõtra oĩo ſe habeat q̃ de ea loquãtur/ q in ipſa uerſant̃. GLA. Quonã pacto. SO. Quippe ridiculę admodũ & q̃ſi coacti ſępe loquũt̃. Nã uelut agẽtes & actiõis gratia uerba faciũt/dum & quadrare aiunt/& pducere atq; addere / cęteraq; ſimiliter. Doctrina uero hęc oĩs cognitionis gratia quęritur. GLA. Sic eſt oĩo. SO. An nõ id quoq; nobis eſt concedendũ? GLA. Quid. SO. Quod quęrit̃ cognoſcendi illius gratia/qđ ſemp eſt / nõ eius quod

Quo pacto adiuuet Geometria ad philoſophãdũ.

& oritur quãdoq; & interit. GLA. Concedendum plane. Nam Geometria/eius qd eſt ſemp/ cognitio eſt. SO. Attollet igitur o generoſe uir ad ueritatẽ animũ/atq; ita ad philoſophãdũ p̃parabit cogitationẽ/ut ad ſupera cõuertamus quę nũc cõtra q̃ dictũ/ad inferiora deicimus. GLA. Quã maxime fieri põt. SO. Quã maxime igit̃ p̃cipiẽdum ẽ / ut qui p̃clariſſimã hãc habitãt ciuitatẽ nullo mõ geometriã ſpernãt/nam & quę p̃ter ipſius ꝓpoſitũ quodãmõ eſſe uident̃: haud exigua ſunt. GLA. Qualia? SO. Quę tu circa rem bellicã cõmemorabas. Scimus quinetiã ad diſciplinas oẽs facilius pdiſcendas intereſſe oĩno/ attigerit ne geometriã aliqs an non. GLA. Prorſus. SO. Hanc ergo doctrinam ſecũdo loco diſcẽdam iuuenibus ſtatuamus. GLA. Statuamus. SO. An tertio in loco ponemus aſtronomiã? Quid cenſes. GLA. Ponẽdam equidem / nam mutationes oportunitateſq; tẽpoꝝ pręſentire/nõ minus rei militari q̃ agriculture nauigatõiq; cõuenit. SO. Quam dulcis ures. Nempe uereri uideris/ne multi te putent inutiles diſciplinas inducere. Eſt autem nõ leue iſtud ſed difficile admodũ pſuadere/qđ ex huiuſmodi diſciplinis ĩſtrumẽtũ quoddã cuiuſq; animi expurgat̃ reuiuiſcitq; qđ ante ex aliis ſtudiis infectũ obcęcatũq; fuerat. Cũ potius id ſeruãdũ ſit q̃ oculoꝝ corporis decẽ milia. Solo.n. hoc inſpicit̃ ueritas. Eis ergo q idẽ hoc ſentiũt/ mirũ ĩmodũ bñ loq uideberis. Qui aũt id nunq̃ excogitarunt merito nihil te dicere arbitrabunt̃. aliã.n. ab ipſis utilitatem ęſtimatione dignam non cernunt. Hic ergo tu uideris utris potiſſimũ diſſeras. An forte cum neutris: uerum tui gratia maxime uerba facis/neq; tñ ulla detineris inuidia: ſiqs aliquam ex his utilitatem ſuſcipiat. GLA. Hoc potius eligo: mei.ſ. gratia in primis ĩterrogãdo & rñdẽdo diſſerere. SO.

Retrocede

Retrocede: nam nūc haud recte quod Geometrię ſuccedit accepim⁹. GLA. Quare. SO. Quia poſt planum/ſtatim ſolidum illud quod circunfert̃ accepimus anteq̃ ipſum ſm ſeipſum compręhenderemus. Decet autem ſtatim poſt augmentum/ſecundum ternum capere: eſt autem hoc circa cuborum augmentum atq; id quod profunditatis eſt particeps. GLA. Eſt certe: ſed hęc o Socrates nōdum reperta uidentur. SO. Huius duę ſunt cauſę/qd̓ uidelicet nulla in ciuitate hęc honorant̃/& cū inuētu difficilia ſint/haud ardēter quęrunt̃. Et qui iſta ꝑquirūt/duce indigēt/ſine quo minime reperirēt. Quē eſſe primo difficile eſt/deinde etiā ſi eſſet/dūtamē ita ſe habēt ut nūc q hęc idagant faſtu elati/nequaq̃ parerēt. Sin aūt ciuitas tota huic opi p̃ſideat/honorifice hęc ducēs/& huic obtempabunt qdem & hęc ſedulo ſtudioſeq; diſcuſſa/clarius emicabūt. Quippe etiā nunc quāq̃ & uulgus hęc cōtēnit & ꝓhibet/& qui hęc ꝑſcrutant̃/qua rōne utilia ſint ignorāt/ tñ ui gr̃ę cuiuſdam uigēt. Neq; mirū ſi hęc ita apparuerint. GLA. Nempe qd̓ gratū eſt, id p̃cipuū/ſed mihi aptius quę nūc dicebas explana. Studiū/qd̓ circa planū uerſat̃ Geometriā uocabas. SO. Equidē. GLA. Poſt Geometriā cōtinuo Aſtronomiā ponebas. Sed paulopoſt retro rettuliſti pedē. SO. Enimuero quo magis ꝓpero eo ꝑuenio ſerior. Nam cū mox illi ſuccederet facultas illa quę de augmēto in ꝓfundū agit/quia ridiculoſa eius habet̃ inueſtigatio/eam tranſgreſſus/poſt Geometriā/ Aſtronomiam ꝓtinus attigi/ quę in ꝓfundi ipſius agitatione cōſiſtit. GLA. Probe loqueris. SO. Ergo quarto in loco ponamus Aſtronomiā: tanq̃ adſit ea facultas quæ nunc fuerat p̃termiſſa/ ſi modo in ciuitate ſuſcipiatur. GLA. Sic decet. Atq; eam Aſtronomię laudationē o Socrates/in qua tu me interpellaſti q̃ſi importunius ipſam extollerē/ex tuo ꝓgreſſu nunc ꝓſequor. Nam cuiq; patere exiſtimo hanc animi oculos ad ſupiora dirigere/& hīc illuc ipſum ꝑducere. SO. Forte hoc oibus pręterq̃ mihi ꝑſpicuū. Quoniā mihi quidem non ita uidetur. GLA. At quonam modo? SO. Porro ut nūc eā tractant/q philoſophię ipſam iungūt/ad inferiora deiicere animi oculos mihi uidet̃. GLA. Qua rōne id ais? SO. Non ingeneroſe mihi uideris tecum ipſe ſupnoꝝ intelligentiā definire. Cōſtat enim ꝙ ſiquis laquęaria uariis coloribus depicta ſuſcipiēs quicq̃ ꝑceperit/eū non oculis intueri ſed intelligere arbitraberis. Ac forte recte ſentis/ego aūt inepte. Reor equidē nullam aliam diſciplina ad ſupnā inſpectionē animū excitare/niſi eam quę circa eſſentiā & id qd̓ uideri non pōt uerſat̃. Quod ſiqs ſurſum inhians nunq̃ cōuerſus deorſum ſenſibile aliqd ꝑcipere ſtudet/ diſcere ipſum nequaq̃ aſſero: ſcientiā enim adipiſci hūc nego. Et eius aīum nō ſurſum ſed deorſum aſpicere cenſeo: etiā ſi reſupinus in terrę littore uel maris ęquore iacens/quicq̃ perceperit. GLA. Haud iniuria me corripuiſti. Verū quę ratio diſcendę aſtronomię p̃ter eam quā iſti ſequūtur/ſi hęc nobis ꝑceptio ſit ad ea q̃ dicimus ꝓfutura. SO. Hęc utiq;. Exiſtimādum eſt has quę in cœlo ſunt uarietates / poſtq̃ in loco uiſibili ſunt/ſi ad cęteras eiuſmodi cōparentur/optime integerrimeq; diſpoſitas: ſin aūt ad ueras / lōge deficere. Veras inquā uarietates & motiones/qbus ipſa quę uere eſt uelocitas/& ipſa quę uere ē tarditas in uero numero/ueriſq; figuris omnibus & inuicem feruntur: & quæ inſunt/ferunt. Quę quidem omnia ratione & cogitatione comprehendi poſſunt / uiſu uero nequaq̃. Quid cenſes? GLA. Idem prorſus. SO. Nōne igitur cœleſtium uarietate utendum eſt uelut exemplo quodam ad ſupnarum rerum cōtemplationem? perinde ac ſiquis uideat figuras a Dędalo uel alio artifice uel pictore pręcipue compoſitas & elaboratas. Nempe ſi eſſet is qui eas uidet in Geometria peritus artificium ipſum laudaret: ridiculum tamen eſſe cenſeret ſiquis attentius talia conſideraret/ tanq̃ ad ipſis ueritatem/ ęqualium/uel duplorum/ uel alicuius proportiōis alterius reperturus. GLA. Cur nō abſurdum id uideatur? SO. Idem quoq; facturum putare debemus/uerum aſtronomū/quādo motus ſyderum intuebitur arbitraturum ſcilicet quoad in operibus huiuſmodi poſſibile eſt / q̃ pulcherrime ab ipſo cœli conditore & cœlum ipſum & quæ in eo ſunt/ fabricata: abſurdum tamē exiſtimaturum ſiquis noctis ad diem comparationē horumq; ad menſem/ menſiſq; ad annum & aliorum aſtrorum inuicem & ad iſta ſemper ſimiliter fieri cenſeat neue unq̃ quoquo modo mutare tenorem/ cum & corpus habeant & uideantur quęratq; in his omni ſtudio ueritatē. GLA. Mihi certe in pręſentia te audienti idem uidetur. SO. Itaq; propoſitiōibus utemur ut in Geomeria ita & in ipſa Aſtronomia & quę in cœlo ſunt/dimittemus/ ſi modo ita percepturi ſumus Aſtronomiam/ut quod in nobis ſapientię compos natura exiſtit/utile ex inutili efficiatur. GLA. Quā multiplicē pręcipis operam ad eam quę nunc Aſtronomię datur? SO. Arbitror aūt & alia nos p̃cipere eodē mō debere/ſiqua ex nobis tanq̃ legū conditoribus ſit utilitas ꝓuentura. At quā nunc ex conuęniētibus diſciplinis cōmemorabis? GLA. Nullam ad pręſens habeo/quā cōmemorē. SO. Attamē non unā tantū/ſed plures ſpecies/motus prębet. Omnes qdem quiſqs ſapiens fuerit / depromere poterit. Quę uero nobis occurrunt/duę ſunt. GLA. Quales? SO. Vna quędam Aſtronomię conſimilis iuxta illam per comparationem cōuerſionemq; appoſita. GLA. Qualis inquam. SO. Quēadmodum ad Aſtronomiam oculi / ſic ad harmonicum motum uidentur aures fabricatę. Vnde & hę inuicem eſſe germanę ſcientię ut & Pythagorei putant/& nos o Glauco aſſentimur? Vel quidnā agemus? GLA. Ita prorſus. SO. Nonne / poſtquā grande hoc opus/eos percōtabimur / quo pacto de

Vide ut tpe Socratis non erat mathematicę pars quę de corpibus.

In agitatōe ꝓfundi.i.corporis cōſiſtit Aſtronomia.

Contēplationes Aſtronomicę: quę ad philoſophiā cōferūt nō de ſenſibilibus ſunt.

Ipſis loquũtur/& ſiquid aliud prȩter iſta: nos aũt ad hȩc omnia noſtrum illud ſeruabimus. GLA. Quid? SO. Nequãdo dent operam ut noſtros alũnos quicq̃ ex his minus pfectum doceant qđ nõ illuc tendat ſemp quo pficiſci oĩa debent. Quẽadmodum nuper de Aſtronomia narrauimus. An ignoras qđ circa harmoniã tale aliqd agũt. Nam dum cõcentus & tonos qui pcipiunẽ auribus me tiunẽ & cõparant/ irrito labore quẽadmodũ aſtronomi tẽpus cõterũt. GLA. Per deos ridicule ad modum crebriores quaſdã uocum cõgeſtiones inducũt/& aures adhibent cõpaĩ ãtq; uelut uicino re loco uocẽ ipſam uenãtes. Atq; eorum alii dicunt in medio adhuc ſonitũ aliquẽ ſe audire/minimũq; eſſe interuallum hoc/quo metiri quis debeat. Alii uero ambigunt/ quaſi ſonus iam ſimilis audiat. Et utriq; aures menti pponunt. SO. Tu uero utiles ne eos muſicos uocas/ qui chordas iugiter uexant examinãtq; & clauiculis tum intẽdendo/tum remittẽdo pulſatiões cõtorquẽt. Sed ne longius hȩc puehaẽ ſimilitudo circa plectri accuſationẽq; & negationẽ ac elationẽ chordarũ imagini iam huic finẽ impono. Neq; his dicẽdum aſſero/ſed illis quos diximus modo de harmonia interrogandos. Nam idem faciunt qđ & illi qui in Aſtronomia uerſantur. Nempe numeros eos ſectãtur qui in cõcentibus ad aures ptinentibus inſunt. Sed ad inueſtigãdum inde nõ trãſeunt qui cõſonãtes numeri ſint/qui non/& quã ob cãm utriq; ſint tales. GLA. Rem ȩgregiã narras. SO. Adde & utilẽ ad boni ipſius pulchriq; indaginem: quȩ ſi aliter quȩratur/ſit prſus inutilis. GLA. Probabile iſtud quidem. SO. Arbitror autem ſupradictorum omniũ tractationẽ/ſi mutuam ipſorum cõmunionẽ cognouerit nemoq; attigerit/inueſtigaueritq; qua ſecum iſta inuicem ratione cohȩrent/ad ea quȩ expetimus cõducturam neq; fruſtra in his homines ſed utiliter admodum uerſaturos: inutiliter autem/ ſi aliter actum fuerit. GLA. Atqui & ego ita uaticinor: ſed magnũ eſt quod iubes o Socrates. SO. De phoemio iſtud/an de alio quodam inquis? An ignoramus hȩc omnia eẽ ipſius phoemia legis/ quã diſcere decet. Nondũ enim hoĩes in his rebus piti eſſe dialectici. i. ad diſſerẽdum idonei tibi uidentur. GLA. Non p Iouẽ niſi ppauci qdam oĩum quos unq̃ cognouerim. SO. At enim niſi qs & accipere poſſit & reddere rõnem nunq̃ ſciet quicq̃ eorum quȩ eẽ dicim⁹ cognoſcẽda. GLA. Nunq̃ prſus. SO. Nõne hȩc iam lex eſt o Glauco qui pdiſſerẽdi artẽ oſtendiẽ/quã rurſus intelligibilẽ/ ea uis imitatur aſpectus/quã ſupra diximus ad ipſa iam aĩalia ſeſe cõuertere/& ad ſtellas: & ad ipſum deniq; ſolem? Haud ſecus cũ qs ad dialecticã artem. ſ. diſſerẽdi ſe cõfert abſq; ſenſibus/rõe dũtaxat/ ad ipſum qđ eſt quodlibet nitiẽ/ qui ſi non deſtiterit/ priuſq̃ ipſum qđ eſt bonũ intelligẽtia ipſa pcepit/tũc demũ ad finẽ intelligibilis ipſius ita puenit/ ut ille alter aduiſibilis finẽ aſcẽdit. GLA. Omnino ſic accidit. SO. Nõne dialecticã hanc pgreſſionem uocas? GLA. Quid phibet? SO. Atqui quẽadmodum ſolutio illa a uinculis cõuerſioq; ab umbris ad ſimulachra ac lumẽ & ex antro ad ſolis lumẽ exit⁹/ ibiq; aĩalium & plantarũ inſpectio/ ſoliſq; & ſyderum in aqua pꝑter imbecillitatẽ oculorum intuitus ipſum qđ in corporibus eſt clariſſimũ ad id cõuertunt/qđ eſt in corporali & uiſibili regione oĩum fulgentiſſimũ. Ita oĩum ſupradictarũ artiũ ſtudium deducit animũ p umbras non ſimulachrorum ſed eorũ potius quȩ uere ſunt/iudicareq; eas efficit apparẽtes ad aliud quoddã lumẽ tanq̃ ad ſolem/habetq; uim quãdam ad extollendi id quod eſt in aĩo pſtantiſſimũ ad cõtemplationẽ eius qđ in ordine rerum eſt optimũ. GLA. Equidẽ ſic accipio quãq̃ mihi talia hȩc eſſe uidenẽ/ut neq; facile admitti poſſint/ neq; facile reiici. Verũtamẽ cum nõ in pñtia ſolum audiẽda/ſed deinceps ſȩpius repetẽda ſint/ his ita poſitis ut nunc traditũ eſt/ad ipſum iam legẽ deueniamus/ atq; ita eam pcurramus ut phoemiũ nup tranſegimus. Quare dic amabo quis potẽtiȩ diſſerendi modus? & quas in ſpẽs diſtribuitur/ & quȩ ſint/hȩ nãq; ſunt ut uideẽ/quȩ illuc pducunt/quo qſqs puenerit illinc demũ tanq̃ in itineris termino requieſcet. SO. Nõdum o amice Glauco aſſequi poteris: pfecto quãtum in me eſt nihil tibi deerit ſtudii/quo uoti cõpos efficiaris. Neq; imaginẽ amplius eius: quo de agimus/ſed rem ipſam ueram qualis mihi uideẽ/aſpicies. Verũ aũt reuera talis ſit/nec ne/haud quaq̃ affirmare decet. Sed illud dũtaxat aſſeuerãdum qđ tale aliqd eſt cognoſcendũ/ nõne? GLA. Nihil phibet. SO. Quinetiã & iſtud/qđ ſola diſſerendi facultas homini in his quȩ diximus erudito id oſtẽdet. Aliter uero cognoſci penitus impoſſibile. GLA. Hoc quoq; aſſeuerãdum. SO. Nemo aũt aduerſabitur nobis dicentibus qđ diſſerendi facultas dũtaxat conatur ordine certo circa unũquodq; quid ipſum ſit inuenire. Siquidem cȩtere artes/aut ad opiniones hoĩum cupiditateſq; reſpiciunt/ uel ad generationes compoſitiones/uel ad culturam eorum quȩ generãtur & cõponunẽ. Reliqui uero quas diximus uerarum rerũ quoquo modo participes eẽ/geometria. ſ. eiuſq; comites/ circa ipſam eſſentiam quodãmodo ſomniant/ ſincere aũt quicq̃ ab illis cernere impoſſibile eſt quouſq; ſuppoſitionibus hȩrẽt/ eaſq; ratas & imobiles adeo ſeruant/ut illarum rationẽ reddere nequeant. Nam ubi principiũ quidem ponitur id qđ eſt ignotũ/ finis autẽ & media ex ignoto tracta inuicem cõnectuntur/ inde collectã aſſertionem quonam pacto ſcientiã noĩabimus? GLA. Nullo. SO. Dialectica uero ſola ſublatis ſuppoſitionibus oĩbus ad ipſum principiũ confirmandum pgit. Ac reuera animi oculum cȩno barbarico obrutũ/paulatim ſurſum trahit ac ducit tanq̃ adiutricibus: ac miniſtris qbuſdã utẽs his artib⁹ quas narrauimus. Eas porro nos ſȩpe ſciẽtias pꝑter cõſuetudinẽ noĩauimus. Indigenẽ aũt alio noĩe clariore

Vt ſtudiũ ſdictarum artiũ cõferat ad cõtẽplandã eſſentiam.

De rõne diſſerendi.

Cuius artis ſit diſſinire.

Quod reliq artes nõ attingit eſſentiã.

riore quidem q̄ ſit opinio/obſcuriore uero q̄ ſciẽtia. Cogitationẽ certe nos in ſuperioribus earum
notionẽ cognominauimus. Neq; tamẽ eſt de nomine cõtrouerſia inter eos quibus de rebus tantis
quã.is nobis ad p̄ſens ẽ diſceptatio. GLA. Non certe. nam ſolam exigũt ad rerum habitũ interni
cõceptus expreſſionẽ. SO. Placet igitur quẽadmodum ſupra/p̄mã portionẽ uocare ſciam. Secũ-
dam cogitationẽ. Tertiã fidem: poſtremã imaginationẽ uel aſſimilationẽ. Et ambo illa ſimul intel-
ligentiã/ hæc aũt ambo ſimul opinionẽ. Et opinionẽ quidẽ circa generationẽ: intelligẽtiã uero cir-
ca eſſentiã eſſe. Quod aũt eſt ad generationẽ eſſentia/id ad opinionẽ intelligentia. Quodue intelli-
gentia eſt ad opinionẽ/id & ad fidem ſcientia: & ad imaginationẽ deniq; cogitatio. Comparationẽ
uero illoꝝ in q̄bus iſta uerſantur/diuiſionẽq; utriuſq; geminã/opinabilis. ſ. intelligibiliſq; o Glauco
obmittamus ne ꝓlixior de his oratio q̄ de ſuperioribus habeatur. GLA. Equidem aliis quãtum ca-
pere mea mens põt/aſſentior. SO. An non dialecticũ uocas eum qui rationẽ cuiuſlibet capit eſſen-
tię. Illum uero qui hanc rationẽ nõ habet/quaten⁹ nec ſibi/nec alteri poteſt reddere rationẽ/caten⁹
intelligentiã circa hoc habere negabis. GLA. Certe non aliter eſt dicendum. SO. De bono etiam
ſimiliter iudicandum. Nun quicũq; boni ideam ratione definire non põt a cęteris oĩbus eã diſtin-
guens/& tanq̄ in pręlio per oĩa penetrãdo/cætera cuncta reiicere/non ſm̃ opinionẽ/ſed ſm̃ ſubſtã-
tiam arguens & refellens perq; hęc oĩa ſtabili & inconcuſſa ꝓgredi ratione/hunc tu ita affectũ/neq;
bonum ipſum dices cognoſcere/neq; aliud quicq̄ boni. Verum ſiquod forte ſimulachũ attigerit
opinione potius q̄ ſcientia illud attingere: atq; hac in uita inſomniis dormitantẽ illudi: & anteq̄ ex
ꝑgiſcatur/ad inferos deſcendentẽ/ extremo tandem occupari ſopore. GLA. Per Iouẽ omnia hęc
p̄ſus aſſeuerabo. SO. Cęterum pueros tuos/quos nunc oratione inſtruis ſiquãdo reipſa erudires/
ut arbitror non ꝑmitteres maximarũ rerum in ciuitate poteſtatẽ habere/dum linearũ inſtar nõ poſ
ſent cuiuſq; reddere rationẽ. GLA. Non certe. SO. Legem itaq; feres/qua iubeantur eã potiſſimũ
diſciplinã capeſſere/ ex qua ad interrogandum & reſpondendum ut ſcientem decet/aptiſſimi ſint.
GLA. Tecum una iſtud pręcipiam. SO. An ergo uidetur tibi doctrinis omnibus dialectica uelut — Vide pręſtantiam ſcientię diuinę.
apex eſſe præpoſita: nec ulla doctrina ulterius ac eminentior reperiri? ſed hic iam doctrinarũ om-
nium eſſe finis. GLA. Mihi quidem uidetur. SO. Reſtat ergo deinceps aperiendum quibus diſtri-
buendę hæc diſciplinę ſint/& quomodo. GLA. Videlicet. SO. Recordaris in prima illa optione
quale delegerimus principes? GLA. Quid ni recordor. SO. Quoad alia quidem naturas illas eli-
gendas exiſtimato. Nam & grauiſſimos homines & fortiſſimos decet eligere: & quoad fieri poteſt
ſpecioſiſſimos neq; ſolum quęrendi ſunt homines generoſi/atq; terribiles: ſed qui inſuper eas ha-
beant naturę dotes/quas diſciplina hæc exigit. GLA. Quas? SO. Acumen inquam felicitatẽq; in-
genii oportere ad doctrinarum ꝑceptionem adeſſe. Magis enim abſterret animũ diſciplinarum q̄
gymnaſioꝝ corporis/ difficultas. Siquidem magis ꝓprius illi labor eſt/qui ſoli competit/q̄ qui cor/
pori etiam eſt cõmunis. GLA. Vera loquęris. SO. Quęrendus itaq; uir eſt memorioſus/integerri/
mus/tolerantiſſimus. Nam quẽ alium cenſes libenter labores corporis ſubiturum: tanq̄ arduũ do
ctrinę meditationiſq; ſtudium ad finem uſq; ꝓſequuturũ. GLA. Neminẽ p̄ſus niſi qui optima na
tura ſit preditus. Ex eo quippe errore ut ſupra dicebam aduerſus philoſophiã oborta eſt infamia/
quod nõ pro dignitate ipſam attingunt. Neq; enim a ſpuriis ſed legitimis ẽ attrectãda. GLA. Quo
pacto? SO. Principio ad labores ſuſcipiẽdos claudus eſſe nõ debet quiſq; eſt philoſophię ſacris ini/
tiandus/ut ꝑim eos adeat/ꝑim recuſet. Contigit aũt hoc/quotiens aliq̄s gymnaſiis & uenationi &
reliq̄s corꝑis exercitationib⁹ deditus/diſciplinarũ ſtudiũ refugit/neq; audiendo delectat̃/nec inq̄-
rendo: ſed oẽm hanc odit curã. Claudus p̄terea & ille eſt/qui exercitationibus animi delectatus/cõ/
tẽnit alias. GLA. Vera narras. SO. An nõ & quo ad ueritatẽ mancũ eũ ponemus animũ q uolunta
riũ mendaciũ odit/& ęgre fert ipſe ſecũ & aliis mentiẽtib⁹ indignat̃? In uoluntariũ uero mẽdaciũ fa
cile tolerat: & ſi ignorare aliq̄d deprehẽdatur/haud grauiter ꝑfert: ſed libẽter ueluti ſus ignorantię
ſordibus uolutatur. GLA. Omnino quidem. SO. Quinetiam circa temperantiã & fortitudinem:
magnificentiãq; & reliquas uirtutis ꝑtes non minus obſeruãdum eſt/qui nam legitimus ſit/ qui ſpu
rius. Quãdo enĩ hęc minus cõſiderant/& priuati/& ciuitas/ignari utunt̃ machis & ſpuriis ad quod
cunq; iſtoꝝ contigerit: priuati q̄dem amicis res pu. uero ꝑncipibus. GLA. Sic accidit p̄ſus. SO.
Nobis hęc omnia pręcauenda ſunt. Nam ſi hoĩes quoad corporis ac mentis habitũ integerrimos
ad tantã doctrinã exercitationẽq; ducemus/atq; erudiemus/& ius ipſum nobis minime ſuccẽſebit/
& ciuitatẽ rem publicãq; ſeruabimus. Sin aliter affectos/hoĩes ad iſta ducemus/ cõtraria faciemus
oĩa/& philoſophiã multo etiã magis dedecorabimus. GLA. Turpe q̄dem id eſſet. SO. Mirũ in mo
dum. Cæterum non nihil mihi in p̄ſẽtia riſu dignum contigiſſe uidetur. GLA. Quid iſtud? SO. La/
tuit me nimirũ/qđ iocabamur: quare acrius egi q̄ deceret. Quippe interloquẽdũ ad philoſophiã
ipſam cõuerſus/eã dedecore affectã aſpexi. Quod & grauiter ꝑpeſſus fuiſſe uideor/& his qui in cul/ — Quę ętates ad diſcẽdũ.
pa ſunt/tanq̄ indignat⁹ ſeuerius hęc dixiſſe. GLA. Nõ ꝑ Iouem ut mihi audienti uidetur. SO. Mihi
tamen dicenti ſic apparet. Hoc aũt ne nos fugiat qđ in priori electiõe ſenes elegimus: in hac uero

nequaq̃ licebit. Neq; Soloni credendum eſt hoiem ſeneſcentẽ poſſe in dies plurima diſcere: q mi-
nus id põt q̃ currere. Iuuenibus enim conueniũt multi maximiq; labores. GLA. Neceſſe eſt. SO.
Illa igiť quę ad Arithmeticã & Geometriã omnẽq; eruditionẽ eam ꝑtinent quę dialeticã antecede
re debet/pueris tradenda ſunt: atq; is docẽdi modus accipiẽdus eſt quo minime coacti addiſcẽdũ
eẽ uideanť. GLA. Cur iſtud? SO. Q m̃ nõ decet liberũ hoiem cũ ſeruitute diſciplinã aliquã diſcere.

Quo pacto pueri ſint docendi:

Quippe ingẽtes labores corpis ui ſuſcepti/nihilo deterius corpus efficiũt. Nulla uero aię uiolenta
eſt ſtabilis diſciplina. GLA. Vera loquęris. SO. Ergo nõ tanq̃ coactos pueros in diſciplis o uir op-
time/ſed quaſi ludẽtes enutrias: ut & magis ad qđ quiſq; natura ſit aptus/poſſis agnoſcere. GLA.
Conſentaneũ eſt qđ dicis. SO. An nõ recordaris a nobis in ſupioribus dictũ/pueros eẽ equis ſpectã
di gratia in caſtra ducẽdos/& ſi tuto id tentari poſſit/ꝓpius admouẽdos/ut catulorꝫ inſtar ſanguinẽ
incipiãt deguſtare. GLA. Recordor equidem. SO. Quicũq; uero ad hos labores/diſciplinas/ꝑicula/
ꝓmptiores/acrioreſq; apparẽt/in numerũ aliquẽ ſe ligẽdi ſunt. GLA. Qua in ętate? SO. Qñ a ne-
ceſſariis negociis exercitatõibuſq; ſoluti ſunt. In hoc ſiqdẽ tp̃e ſiue bienniũ ſit ſeu trienniũ/facere aliud

Labor & ſomnus diſciplis aduerſi.

nequeũt. Labor. n. ac ſomnꝰ diſciplinis aduerſi ſunt. Et ſimul hęc examinatio aliarꝫ nõ minima eſſe
uideť. Qualis uidelicet quiſq; in gymnaſiis ipſis apparebit. GLA. Quid ni? SO. Poſt id tẽpus qcunq;
ex uiginti annis ut cęteris pſtãtiores electi fuerint maioribꝰ q̃ cęteri afficianť honoribꝰ/& quę diſci
plinę iſtis in pueritia ſparſim oſtẽſę ſunt/una his iterꝫ offerant/ad ipſam diſciplinarꝫ iter ſe cognitio
nem & ipſius qđ uere eſt naturã cõſpiciẽdã. GLA. Sola hęc cognitio/qbuſcũq; tradiť ſtabilis ꝑma-
net. GLA. Atq & hac experiẽtia cognoſciť maxĩe qui ad dialecticã optimę a natura eſt inſtitutus q
nõ. Nempe quiſq; ad hoc dignoſcẽdum ẽ pſpicax dialecticus eſt/qui uero hebes/nequaq̃. GLA. Te-
neo eqdẽ. SO. His igiť aĩaduerſis oportebit eos/qui apprime tales in ipſis reperienť ſtabiles in di-
ſciplinis: conſtantes in bello: in aliis legitimis officiis perſeuerantes. Poſtq̃ trigeſimum egerint ex
electis pręelectos in maioribus honoribus conſtituere: & ipſa diſſerendi facultate diligẽter exami-
nare quis eorum poteſt ſine oculorꝫ & aliorum ſenſuũ miniſterio/ad ipſum quod uere exiſtit cum
ueritate tranſcendere. In quo maxima o amice opus eſt cautione. GLA. Cur nam? SO. Non ani-
maduertis quãtum nunc malum circa diſſerendi ꝑitiam ĩoleſcať? GLA. Quale iſtud. SO. Iniqui-
tate prorſus abundant. GLA. Summopere. SO. Mirum aliquid perpeti ipſos exiſtimas? nec igno-

Quę aduerſentur pueris erudiendis.

ſcis. GLA. Qua ratiõe maxime? SO. Siquis ſuppoſitus puer multis in delitiis nutriatur a nobili fa-
milia/inter adulatores complurimos/adultus autem perſentiat quod ex eis quos patentes exiſti-
mat natus non fuerit/ueros tamen genitores nuſquã reperiat/ nunqd uaticinari potes qualis huic
animi affectus futurus ſit erga adulatores/ & erga eos qui ipſum ſuppoſuerunt/tam in eo tempore
in quo nihil de ſuppoſitione ſuſpicabatur/q̃ poſtq̃ rem ipſam agnouit? An uis pręſagium meũ au-
dire? GLA. Volo equidem. SO. Vaticinor itaq; illum dum ſuppoſitionẽ penitus ignorabit/ma-
gis eos honoraturũ quos parentes & ꝓpinquos exiſtimat? q̃ aſſentatores: minuſq; eos in indigen-
tia neglecturum tardioremq; fore ad iniuriam ipſis inferendam uel conuitium dicẽdum: magiſq;
illis in rebus grauibus q̃ adulatoribus paritturum. GLA. Veriſimile id quidem. SO. Sin perſenſe-
rit/hos certe minus honorabit curabitq;. Aſſentatores uero magis q̃ antea colet: illis ꝓpenſius ob
ſequitur: ad eorũ exemplum uitam inſtituet ſuam: cum illis palam ac libere conuerſabitur. De his
uero quos parentes & ꝓpinquos putauerat/niſi ualde natura quis ęquus ſit nihil prorſus curabit.
GLA. Omnia prorſus ut narras contingerent. Sed quid hæc ſimilitudo ad eos qui diſputationes
ſectantur? SO. Audies modo. Sunt nobis a pueritia opiniones de honeſtis iuſtiſq; officiis/ſub qui-
bus tanq̃ parentibus educati ſumus his paremus: has pręcæteris honoramus. GLA. Sunt plane.
SO. Offerunt ſe nobis & uoluptates: quæ ad contraria nos alliciunt/ & dum animę blandiuntur/ad
illa detorquent. Non tamen ab his flectuntur/qui uel paulo q̃ cęteri moderatiores ſunt: ſed illa ue-
luti paterna colunt: eiſq; obtemperãt. GLA. Sic euenit. SO. Si dialectica uis aggreſſa aliquem ita
affectum interroget quid honeſtum ſit ac reſpondentem id quod ex legiſlatore perceperat/ratio
confutet/crebriſq; & uariis redargutionibus/eo deducat ut opinetur illud nõ magis honeſtum eſſe
q̃ turpe: deq; iuſto ac bono ſimiliter arguat/& de cęteris quæ ſummo in honore ante habebat/pari
ne illa poſt hac honore & obſeruantia ꝓſequuturum putas? GLA. Minori admodum puto. SO.
Quando igitur neq; iſta quis cenſet domeſtica ut antea uel honoranda/neq; reperit uera/in uitam
potius blandam q̃ in aliam ut conſentaneũ eſt/ ꝓlabitur. GLA. Veriſimile id quidem? SO. Ex iu-
ſto igitur fiet iniquus. GLA. Neceſſe eſt. SO. An non merito ut nuper dicebam/affectio eorũ qui
ita ſe ad diſſerendum cõparant/talis eſt ut plurimã exigat ueniam. GLA. Et minimã inſuper. SO.
Vt igitur miſerabilis hic euentus uiteť/triginta annos nati dũtaxat caute admodũ dialecticas argu

Dialectica eſt deguſtãda uſq; ad ãnũ trigeſimum:

mentatões deguſtẽt. GLA. Ita ꝓrſus. SO. An nõ hęc prudens cautio eſt: ut eas uidelicet iuniores
homines non attingant? Neq; enim te latet/ut arbitror/qđ cum primũ adoleſcentuli diſputatiõis
artificiũ guſtant/eo ꝓrinus quaſi ludo quodam ad refellendum utunť. Eoſq; qui cõfutant alios ſtu-
dioſe ſectantes: & ipſi alios quoq; redarguunt. Ac diſtrahendis lacerandiſq; ꝓximis catulorꝫ more
aſſidue

aſſidue delectanť. GLA. Mirũ in modum. SO. Cum uero plures cõuicerint/& a pluribus ipſi cõuicti fuerint/eo confeſtim deueniunt/ut ex priſtinis opinionibus ratã nullam habeant. Atq; ex his & ipſi & oĩs philoſophia apud alios calumniã reportarunt. GLA. Vera refers. SO. At uir natu grandior/ab hac inſania diligẽtius declinabit: ac hoĩem inueſtigandę ueritatis gratia differentẽ imitabitur potius q̃ eũ qui iocãdi cauſa uerſutiis captiũculiſq; incũbit. Quin & ipſe modeſtius ſeſe geret/& diſputãdi ſtudium ex infami reddet illuſtrius. GLA. Scite. SO. Ad eiuſmodi pręterea cautionẽ/ſuperiora dicta ſunt oĩa. Oportere uidelicet moderatos & graues eſſe illos/qui ad diſputationis ſtudium adſciſcunť: neq; cõmunicãdum eſſe id ineptis hoĩbus: & ut nunc fit oĩbus quoſcũq; ſors obtulerit. GLA. Summopere. SO. Siquis diſputatiõi diligẽter aſſidueq; det operã/nihilue agat aliud/niſi quod uiciſſim quãdoq; gymnaſiis corpus exerceat/huic ad perceptionẽ huiuſmodi anni dupli ces ſuperiorũ ſufficient. GLA. Nunquid ſex dicis? An quattuor? SO. Quinq; adhibeas. Deinde ad antrum illud erunt iterum deducendi/cogẽdiq; eos principatus aſſumere qui ad bellum ſpectant/& ſiqui ſunt iuuenũ principatus: ne uſu rerum ab aliis ſuperẽtur. Atq; in his quoq; examinãdi ſunt/utrum cõſtantes ꝑmaneãt/dum trahunť undiq; aut nutent. GLA. Quot aũt annos iſtis adſcribis? SO. Quinq; ac decem. Cum uero ad quinquageſimũ annum ꝑuenerint/quicũq; integri inter eos rebuſq; geſtis & ſciẽtiis pręcellentes apparent/ad finẽ iam perducendi ſunt: cogendiq; ut animi radium ad ſupera dirigẽtes/ipſum quod oĩbus lumen prebet/ſuſpiciant cũq; ipſum bonũ nouerint/exemplo illius freti ciuitatẽ/priuatos/ſeq; ipſos per omnẽ ſequẽtem uitam & ſingula uiciſſim exhornent. Ac plurimũ quidem in philoſophia uerſentur. Cum uero ad magiſtratus accerſenť/in ciuilibus negociis inuigilent/ſigillatimq; gubernent rei publicę gratia: ita ut non tanq̃ bonũ aliquid & optandum/miſteriũ/ſed neceſſariũ potius exſequi uideanť. Atq; ita cũ alios ſimiliter ipſi inſtruxerint/eos uiciſſim rei publicę cuſtodes relinquent: ipſi uero in beatorũ inſulas tranſmittenť. Monumenta uero illis & ſacra tanq̃ demonibus ſi Pythias oraculo cõfirmauerit publice dicabuntur. Sin minus: ſaltẽ ut beatis atq; diuinis. GLA. Mirificos prorſus o Socrates principes quaſi ſculptor figuraſſe uideris. SO. Quod de uiris dixi/idem & de mulieribus intelligendum. Neq; putas o Glauco magis me de uiris q̃ de mulieribus fuiſſe locutũ: quęcũq; uidelicet natura aptę ad hęc officia ſunt. GLA. Recte ſe id habet. ſiquidem pariter in omnibus ut narrauimus cũ uiris cõmunicabunt. SO. Num conceditis nos de re publica oĩa nõ quaſi pro deſiderio effinxiſſe/ſed pro ueritate loquutos: difficilia quidem factu/poſſibilia tamẽ: ea dũtaxat ratione qua diximus. Quãdo ſcilicet hoĩes ueue/ra philoſophi/uel unus/uel plures nacti in ciuitate potentiã/ pręſentes honores deſpicient/illiberaleſq; eos & nullius exiſtimabunt. Ipſum aũt quod rectum eſt & honores qui ab eo ꝑficiſcuntur plurimi facient. Maximũ uero & ſummopere neceſſariũ quod iuſtum & huic miniſtrãtes. Idq; adaugẽtes ciuitatẽ ſuam ritẽ diſponẽt. GLA. Quo pacto? SO. Omnes quicũq; in urbe decẽ annos impleuerint/in agros tranſmittent: filios aũt ipſorũ ſuſcipiẽtes ꝓcul ab his moribus q̃bus hodie parentes utunť/in ſuis moribus ac legibus educabũt. quales uero ſint enarrauimus. Atq; ita celerrime atq; facillime ea ciuitas & res pu. orietur/quã ſupra diximus ſiquãdo extiterit/beatam fore: & genus hominum in quo cõdita fuerit/plurimũ iuuaturã. GLA. Maxime quidem. Atq; ut conſtitui põt eiuſmodi ciuitas/ſiquãdo cõſtituatur o Socrates adinueniſſe uideris. SO. Nõne ergo abunde/tum de hac ciuitate/tum de homine eius perſimili iam nobis dictũ? Conſtat enim qualem eius ſimilem eſſe debere dicemus. GLA. Conſtat plane: & quod quęris/finẽ mihi iam habere uidetur.

FINIS DIALOGI SEPTIMI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM OCTAVVM DE IVSTO.

SOcrates ꝑfectam rei publicę formã ſeptem iam dialogis abſoluit/ſeptẽnario Palladis numero cõſecratã. Eãq; tum regiã/tum optimatũ appellat gubernationẽ. Optimatũ q̃dem/qm̃ in ea plures uirtute ꝑclari publicis funguntur muneribus/ſenatũq; cõſtituũt. Regiã uero/qm̃ & una oĩum ad publicũ bonũ ẽ uolũtas: una mens quaſi regina/& ſiqs inter eos ꝓbitate ẽ ſingularis/ſingulariter honorať: neq; tñ huic tm̃ tribuiť/ut abſq; ſenatu. i. ꝓbatorũ oĩum numero poſſit publica ꝑmutare. Reliquũ erat poſt optimã & beatã rei. p. formã in mediũ inferiores adducere. Has aũt numerat quattuor. Primã q̃dẽ eẽ uult/ eã inquã optima mox degenerat/quã noĩat ambitioſam. Secũdã uero potẽtiã paucorũ ex ãbitioſa naſcẽtẽ. Tertiã popularẽ ab hac ꝓcedentẽ. Quartã poſtremo tyrãnidẽ ex populari ꝑcipue pululantẽ. Qm̃ uero rerũ publicarũ formę a formis ꝑueniũt aĩorũ: qñq; deinceps aĩorũ affectus & habitus/totidẽq; ciuitatũ/& ſimiles & ſimiliter noĩatos mira quadã arte deſcribit. Summatimq; regiũ animũ optimũ eẽ cõcludit atq; beatiſſimũ: & ſimilẽ ſimilr̃ ciuitatẽ. Tyrãnicũ uero peſſimũ atq; miſerrimũ: ciuitates quoq;

a tyrãnis oppreſſas/peſſimas ſimiliter atq; miſerrimas. Medios aũt animos gubernatõeſq; medias modo quodam medio ſe habere concludit ex omnibus his apparet q̃ pernitioſa tam in ciuitate q̃ in animo ſit iniuſtia:& utrobiq; iuſtitia q̃ ſalutaris. Vbiq; aũt ꝑmutationes tam animoꝝ q̃ ciuitatũ ex aliis formis in alias mirabili explicat diligẽtia. Pręcipue uero mutationẽ beatę rei pu. & ut ita dixerim/ aureę in ambitioſam ſiue argenteam/ſiue ferream ab altiori ducit exordio fingitq; muſas id tanq̃ oraculum effundẽtes/ſiue potius confundentes. Profecto ſi beata res publica ꝓprio defectu interiorẽ labi non poteſt:& tamen quãdoq; labitur/cõmuni quodam defectu & cauſa labitur. Qua quidem in re Ariſtotelicas ridere licet calumnias. Neq; enim debuit Ariſtoteles in quinto politicorum a Platone ſuo:imo nuſq̃ ſuo ꝓpriam beatę rei publicę permutandę exigere cauſam:cum nulla ſit propria:ſed cõmuni debuit eſſe cõtentus. Quẽadmodum enim homo & ualidiſſimus & temperatiſſimus/ſic & eiuſmodi ciuitas nõ tam ꝓpria q̃ cõmuni cauſa morbi laborat. i. fatali quodam ordine/ita per coeleſtes circuitus quę infra lunam ſunt perpetuo reuoluente/ut quę certis ſpęrarum configurationibus temporũq; curriculis cõpoſita ſunt/ quãdoq; diſſoluant̃ aduerſis. Quoniã uero eiuſmodi cauſę aſſignatio pręſentis ciuiliſq; facultatis terminos procul excedit/ideo Socrates uaticinio muſarũ utitur/& ꝓfecto ita utitur ut & nobis ad hęc interpretanda opus ſit Apollinis uaticinio:nec in merito Tullius ubi rem eẽ obſcuriſſimã breuiter uult exprimere. Id inquit:numero Platonis obſcurius. Neq; miror Theonem Smirneũ mathematicę in primis Platonicę ꝓfeſſorẽ eiuſmodi myſteriũ tanq̃ inexplicabile aſtute pręterm iſiſſe. Quod quidem Iamblichus Calcideus dum explicare uoluit/ implicuiſſe uidetur. Quid uero? Si in eiuſmodi uerbis plus difficultatis ſit q̃ ponderis. Quippe cum & ipſe fingat muſas tragica quadã tumiditate nugantes perterrenteſq; animũ puerilem atq; ſimplicẽ ſtuporẽq; adducentes. Deniq; qualecũq; id ſit oportunius ex cõmẽtariis in Timęum expoſitionẽ noſtram accipies. Cęterum moralia hęc pręcepta conſidera: impoſſibile eſt diuitias honorari in ciuitate ſimul atq; uirtutẽ. Item tradere diuitioribus rei publicę gubernacula perinde eſt/ac ſi nauis non peritiori in nauigando/ſed locupletiori gubernãda tradatur. Nempe & hęc & illa p iclitabit̃. Rurſus cuſtos cõtra oĩa uitia tutiſſima ẽ ſcĩa. Pręterea cõtrarii unius ſummũ/ alterius eſt principiũ:itaq; extrema libertatis licẽtia/extreme ſeruitutis ẽ pricipiũ. Sicut in qualibet qualitate rerũq; & tempoꝝ exceſſus omnis uetti protinus in contrarium conſueuit. Idem in epiſtolis ait:moderatam probans ante omnia libertatem.

¶DIALOGVS OCTAVVS DE IVSTO.

SO.

Onſtitit iam inter nos o Alauco in ciuitate optime inſtituta/cõmunes eẽ debere mulieres & filios. Cõmunem quoq; omnẽ eruditionẽ. Cõmunia ſimiliter omnia/tum belli/tum pacis officia. Reges autẽ ipſoꝝ eſſe homines in philoſophię & rei militaris ſtudio pręſtantiſſimos. GLA. Conſtitit plane. SO. Quin & hęc cõceſſimus quod. ſ. cum tales principes iam fuerint conſtituti in expeditionem euntes habitationes militibus quales prędiximus aſſignabunt: cõmunes. ſ. omnibus:in quibus nihil cuiuſq̃ ſit ꝓprium. Neq; de habitatione ſolum/uerum etiã de ſuppellectili & poſſeſſionibus ſi recordaris/quales debeant eẽ cõuenimus. GLA. Memini equidem:cenſuiſſe nos nihil eoꝝ quę nũc poſſident alii/ eſſe ab aliquo poſſidendum. Sed tanq̃ belli athletas atq; cuſtodes in mercedem cuſtodię annua ab aliis alimẽta ſuſcipientes/eos oportere ſeipſos ciuitatẽq; tueri. SO. Probe loquęris. Sed poſtq̃ hęc abſoluimus/ repetamus iam unde huc digreſſi ſumus / ut per eadem rurſus ꝓficiſcamur. GLA. Haud quaq̃ difficile iſtud:ferme enim quẽadmodum nunc/quaſi de ciuitate ſatis egiſſes/adieciſti / quod talem ciuitatẽ bonã uocares qualem deſcripſeras:bonũq; uirum quicũq; illius foret perſimilis. Cum tamẽ poſſes adhuc ut apparuit meliorem ciuitatẽ uirũq; referre: Dixiſti pręterea ſi haec recta ſit res publica cęteras aberrare. Reliquarũ uero rerum pub. ut memini ſpecies eſſe quattuor: de quibus uerba facere oportere/ earũq; defectus inſpicere:& homines ipſarũ ſimiles declarare. Vt eos omnes intuiti & quis optimus ſit uir/quis peſſimus declarantes/conſideraremus/ nunqd uir optimus / feliciſſimus/ peſſimus aũt ſit miſertimus. An ſe res aliter habeat. Cum uero abs te ipſe quęrerem quas potiſſimũ quattuor res pu. diceres. Tunc ſane Polemarchus & Adimantus/ mihi ſermonem intercedunt. Vnde tu orationẽ ſumens huc deniq; perueniſti. SO. Recte admodũ meminiſti. GLA. Ergo rurſus tanq̃ luctator eandem anſam prebe. Et me idem interrogante conare nunc ea dicere/ quae tunc eras declaraturus. SO. Siquidem potero. GLA. Equidem audire percupio quas nam res pu. quattuor ſupra dicebas. SO. Haud difficile iſtud audies. Sunt enim quas dico / illę quę & nomina habent. Ipſa uidelicet quę a multis laudatur Cretenſis & Laconia. Secũda uero & ſecũdo loco laudata ea/quę paucoꝝ potẽtia nominatur/plurimis plena malis res. p. Itẽ quę ab hac differt plurimũ eamq; ſequitur gubernatio popularis. Pręterea generoſa tyrãnis/ab his omnibus differẽs/quartus ciuitatis extremuſq; morbus. An aliam habes rei pu. formã: quę in perſpicua & diſtincta quadam

ſpecie

ſpecie iaceat? Nam:& minores quidam principatus :& regna uenalia:& tales quædam ciuiles po-
tentiæ inter hæc quodãmodo medium obtinẽt. Quarũ nõ pauciores inter barbaros q̃ inter Græ-
cos repiuntur. GLA. Multę certe:& abſurdæ memorantur. SO. Totidem quoq; ſunt hoĩum quo
dãmõ ſpecies atq; mores. An ex quercu forte exiſtimas/aut ſilice res.p. fieri/potius q̃ ex ciuiũ mori
bus:qui quocunq; fluxerint/cætera ſecũ rapiunt. GLA. Ex moribus ꝓculdubio. SO. Quare ſi gu-
bernationũ ſpẽs quinq; ſunt/priuatorum quoq; animorũ affectus qnq; erunt. GLA. nil obſtat. SO.
Virum certe ſimilem optimatũ gubernatiõi expoſuimus:quẽ bonum:& iuſtum recte aſſeruimus.
GLA. Expoſuimus. SO. Deteriores deinceps narrare decet/contentioſum ambitioſumq; hominẽ
ſecundũ Lacedemoniorũ rem.p. inſtitutum præterea paucoꝝ imperii cupidũ:& popularẽ hoĩem
& tyrãnicum/ut iniuſtiſſimum diſcernẽtes:cũ iuſtiſſimo cõparemus/pſecteq; dinoſcamus:quo mõ
ſumma meraq; iuſtitia ad ſummam ſe:ac meram iniuſtitiam habeat:quoad hominis iuſti/uel iniu-
ſti beatitudinẽ/uel miſeriã pertinet. Vt/uel Thraſymacho obtemperantes/iniuſtitiam ꝓſequamur
uel præſentibus rõnibus perſuaſi/iuſtitiam. GLA. Ita prorſus agendũ. SO. Num ſicuti cœpimus/
ante in rebus.p. mores aĩaduertere q̃ ĩ priuatis ꝑſonis/quia illic magis pateant:ita/& nũc ĩ primis
cõſideranda eſt ambitioſa res.p. cuius nullũ habeo nomen præter ambitioſam potẽtiam:& princi
patum:poſt eã uero uirũ talem excogitabimus deinde paucorũ potentiã/taleq; uirũ:poſtea multi-
tudinis gubernationẽ:& hoĩem popularem. Demum tyrãnide preſſam ciuitatẽ conſiderantes/&
inde tyrãnicum cognoſcentes animum/conabimur ea quæ propoſuimus /ſufficienter diiudicare.
GLA. Recte ĩ hunc modũ ĩſpectio iudiciũq; ꝓcedet. SO. Age itaq; explicare conemur quo pacto
ambitioſum impium:ex optimatũ gubernatiõe naſcat. Quin hoc ſimpliciter uerũ eſt:oẽm rem.p.
ex eo qđ dñatur/mutari/qñ in ipſo ſeditio oritur/dũ uero ſecum ipſo conſentit/etiã ſi ualde exiguũ
ſit/mutari ĩpoſſibile eſt. GLA. Eſt ita. SO. At uero quonã pacto o Glauco! ciuitas hæc noſtra e ſuo
ſtatu mouebitur? principes:& defenſores inuicẽ:& inter ſe diſſidebũt? An uis imitãtes Homerum
muſas oremus/ut nobis explicẽt/qua rõne ſeditio primũ incidat? Dicamuſq; ipſas tragicorũ ritu/
nobiſcum ueluti pueris iocantes nuganteſq; ita loqui/ut dum nugant/quaſi ſerio agant/altius elo-
quantur. GLA. Quonam pacto? SO. Ita ferme. Difficile quidẽ eſt ita cõſtitutam ciuitatẽ e ſuo ſta-
tu moueri. Verũ cũ omne quod genitũ eſt. corruptioni ſit obnoxium/talis etiã cõſtitutio ſemꝑ ma-
nere nõ poterit:ſed ſoluetur. Solutio uero hæc eſt nõ ſolũ circa plantas:ſed terrena etiam animalia
fertilitas/& ſterilitas animæ corporiſq; contingit quãdo reuolutiones ſingulis circulorũ coniunxe
rint ambitus:his quidẽ quę breui ſunt:ęui ambitus breuiores/contrariis uero contrarios. Illi uero
quos ad ciuitatis gubernationẽ educauiſtis/quãuis ſapiẽtes fuerint nihilomagis ueſtri generis ſœ-
cundam generationẽ/uel ſterilem rõne una cũ ſenſu comprehendẽt:ſed latebit eos oportunitas ge
nerandi:& pleruq; cum nõ oportunũ fuerit/gignẽdis filiis operam dabũt. Eſt aũt ei quod diuinitꝰ
generãdum eſt circuitus:quẽ numerus cõtinet perfectus. Humauę uero geniturę is utiq; ĩ quo pri
mo augumẽtatiões ſuperãtes:& ſuperatę tres diſtãtiæ/atq; quattuor terminos accipiẽtes/ſimilãtiũ
eſt/& diſſimilãtium/& creſcẽtiũ/& decreſcẽtiũ cũcta cõreſpõdentia/& cõparabilia inuicẽ effecerunt
quorũ. Seſquitertia radix qnitati cõiuncta duas harmõias prebet ter aucta. Vnã qdem ęqualemæ
qualiter/cẽtum centies. Alterã uero ęqualis qdẽ longitudinis:ſed oblongiori/cẽtum quidẽ nume-
rorum ex diametris cõparabilibus inuicẽ quinitatis/indigẽtibus uno ex ſingulis duobus uero qui
inuicẽ dici nequeãt:cẽtum uero cuborũ trinitatis ipſius. Vniuerſus aũt hæc numerus geometricꝰ
talem auctoritatẽ habẽs ad potiorẽ deterioremq; generationẽ uim habet. Quod ſi ciuitatis ueſtrę
cuſtodes ignorauerit/nec oportuno in tꝑe ſponſas ſponſis cõiunxerint haud quaq̃ ingẽioſi felices-
ue pueri inde naſcẽtur. Ac licet maiores ipſi eos cõſtituãt principes:q inter illos præſtantiores fue
rit tñ qa indigni erũt parentũ ſucceſſiõe/in ipſis magiſtratibus:ſubiectos negligẽt:neq; muſicæ cu
ram:ut decet habebũt:neq; gymnaſticæ:unde iuuenes nimis erũt/a muſica alieni/ex his aũt princi
pes cõſtituent/negligẽtiores q̃ decet ad examinandũ genera illa quæ apud Heſiodũ/& q̃ apud uos
referunt aureũ.ſ.genus:argenteũ:& ęneũ:atq; ferreũ. Quoniã uero miſtum erit argẽto ferrum:
& ęs auro/diſſimilitudo:& ĩęqualitas diſcors exorietur. Quæ ubicũq; naſcunt bellũ ſemꝑ:& inimi-
citias pariunt. Venus aũt huiuſmodi hominũ ubicũq; adeſt ſemꝑ ſeditiõibus agitat. GLA. Recte
admodũ reſpondere illas dicemus. SO. Neceſſe ẽ.n.cũ muſæ ſint. GLA. Quid uero poſthac mu
ſæ dicẽt. SO. Poſtq̃ orta ſeditio fuerit utraq; genera ſerẽtur:fereũ quidẽ:& ęneum ad quæſtũ/agro
rumq;:& domorũ poſſeſſionem:auriq;:& argenti copiã. Quod uero ineſt aureũ:& argenteũ qua-
ſi nõ inopi ſed opulenta natura:ad uirtutẽ ſtatumq; priſtinum:pugnãtia uero inuicẽ:& in cõtraria
retrahẽtia ĩ medium tandẽ cõuenient:ut diuiſis agris:& domibus priuatim quæq; poſſideantur:illi
uero qui ante ab eis ſeruabant tanq̃ liberi:amici:& nutritores:ĩ ſeruitutem redigãtur:& ueluti ſub
diti atq; ſerui:belli cuſtodięq; ipſorum curam gerere compellantur. GLA. Hinc:& mihi certe ui-
detur mutatio hæc accedere. SO. Hæc utiq; gubernatio inter optimates:& paucorum potentiam
erit media. GLA. Erit certe. SO. Mutabitur quidem ita. Cum uero in id fuerit permutata: quem

Quot mores hoĩum totidẽ Res.pu.

R.p. Ambicioſa.

Ex gubernatione optiatũ Ambitioſum ĩperiũ oriri.

Heſiodi. Genus aureũ argenteũ ęneum ferreum.

potiſſimum gubernationis modū ſeruabit? Vel cōſtat quod/partim priorem rem publicam imita
bitur/partim paucorū potentiam/utpote quæ in medio locata eſt: partim etiam quiddam ſui pro
prium obtinebit. GLA. Ita prorſus. SO. Et priorem qdem imitabitur in eo/quod principes hono
rabuntur/& milites ab agricultura mechanicíſq; artibus: & aliis quæſtibus abſtinebūt: & cōmunia
fient conuiuia gymnaſticiq; ludi: & belli certamina frequentabunt. GLA. Profecto. SO. Sui autē
ipſius propria/talia quædam habebit quod ſapientes metuet ad principatus admittere: quia non
ſimplices neq; integerrimos huiuſmodi uiros: ſed miſtos poſſideat: & animoſiores potius ſimpli
cioreſq; homines ad gubernandum adſciſcet: qui ad bellū potius q̄ ad pacem nati uideant. Dolos
quinetiam: & machinamenta belli/plurimi faciet: ſemperq; pugnabit. GLA. Certe. SO. Atqui pe
cuniarum cupidi erunt iſti/quemadmodū qui in paucorū potentia uitam agunt: & tenebris obruti
aurum: & argentum ruſticius honorabunt: utpote qui ęraria proprioſq; theſauros habeant: quib'
iſta recōdant: ac etiam circumſepta domorū ceu pprios nidos: in qbus multa cum mulieribus: &
aliis pro libidine erogabunt. GLA. Vera loqueris. SO. Nōne: & in rebus ppriis parciores erūt q̄
deceat qppe qui magnificant pecunias nec palam acquirūt: in alienis autem pp libidinē profuſio
res: & clanculum uoluptatibus indulgebunt/haud ſecus legem paſſim refugientes/ac pueri patris
aſpectū: nō perſuaſiōe: ſed ui educati: ex eo quod uerā muſam quæ cum ſermonibus: phia cōiūcta
eſt: neglexerint: multoq; magis ac prius gymnaſticam q̄ muſicā honorauerint. GLA. Rem .p. Ex
malo bonoq; miſtam refers. SO. Miſta eſt profecto: prætereris aūt in ipſa pp animoſitatis iracun
diæq; imperium/cōtentionis ambitioniſq; ſtudia inualeſcunt. GLA. Vehemēter. SO. Annon hæc
res. pu. ita coaleſcet. Taliſq; erit? quantum licet ſermone rei. pu. figuram deſcribere: ſine operis ex
acta nimiū diligētia/qa ſufficiat ex ipſa deſcriptiōis ſimula: uirū iuſtiſſimū iniuſtiſſimūue diſcernet:
ſitq; ferme opus inextricabile/ſi quis omnes res. pu. omneſq; mores nihilo penitus ƥtermiſſo enar
rare aggrediat. GLA. Probe. SO. Quis igit ſecundū hanc rem publicā uir? Quomodo efficitur.
Quales exiſtit? ADI. Reor equidem ſimilē eſſe Glauconis huius contentionis gratia. SO. Forte in
hoc eſt ſimilis. Verum ī his haud natura ſimilis eſſe uidetur. ADI. In quibus? SO. Cōtumaciorem
ſane eſſe eum neceſſe eſt: &/a/muſica quodāmō alienorēm muſicę tū cupidū: & audiendi qdē ſtudioſū
rhetoricū uero: neq̄q̄. Atq: & aduerſus ſeruos agreſtis erit hmōi uir: haud ſeruos deſpiciēs: quēad
modū uir ad ſufficientiā eruditus erga liberos aūt erit mitis. Erga pricipes qdē obediens maxie:
ſed & principatus: & honorū auidior: oportere exiſtimans non ab arte dicendi/uel alia quauis ſimi
li facultate pēſſe: ſed a rebus bellicis/& ſimilibus: cū ſit: & gymnaſticę: & uenationis admodū ſtudio
ſus. ADI. Eſt certe mos hic illius reipublicę. SO. Nōne: & pecunias iſte in iuuentute cōtemnet? quo
uero ſeneſcet magis/eo magis pecunias diliget. Ex eo quod auarę naturę ſit particeps/neq; ſit inte
ger ad uirtutē/quia ab optimo cuſtode deficiat. ADI. A quo nam? SO. Ratione: & oratiōe ingenu
ſicę miſta: q̄ ſola cū adeſt: per omnem uitā/uirtutē in eo cui pręeſt: ſeruat. ADI. Præclare loqueris.
Quomō maxime fiāt ambitioſi adoleſcentes. SO. Eſt utiq; talis adoleſcēs ambitioſi imperii cupidus/tali ſimilis ciuitati. ADI. Prorſus. SO. Effi
citur aūt hic talis hunc ī modū. Interdū uidelicet cū iuuenis aliquis filius eſt patris boni in ciuitate
nō bene gubernata habitantis/honores: principatus: & iudicia fugientis/& reliquam huiuſcemodi
negociorū curam: libenterq; ſe demittentis: ut labores uitet. ADI. Quonam pacto efficitur. SO.
Quando ſcilicet matrem audit ęgre ferētem: quod uir ſuus magiſtratibus minime fungitur audit
q; inter alias mulieres ob hoc contemptui eſſe: & grauiter patientē: quotiēs uirum aſpicit pecuniis
cumulandis minime indulgentē: neq; p illis pugnantem litigantemq; priuatim ī iudiciis: & publi
ce: ſed ad hæc oīa negligentiorē: talemq;: ut ſecum ipſe uiuat utplurimū/ uxorē uero nec aſpernet
qdem: neq; admodum colat. Ex quibus ſæpe filio mater ƥdicet ignauū ſibi eſſe patrem nimiſq; re
miſſum: & alia quæcūq; de talibus garrire mulieres conſueuerūt. ADI. Multa pfecto talia ſibi con
uenientia obloqui mulieres ſolent. SO. Neq; te latet quod: & ſerui: & domeſtici præſertim qui ma
xime uidentur eſſe beneuoli: talia quędam ad aures puerorum ſæpe ſuſurrant. Et ſiquem uiderint
uel pecunias patri debentē: quem ipſe nequaq̄ conueniat/uel in alio quodam iniuriantem: edicunt
puero cū uir fuerit hæc oīa ulciſci debere: uirumq; magis fore: q̄ pater eius extiterit. Quinetiā do
mo egreſſus alia horū ſimilia audit: & uidet: homines ſcilicet qui ſua in ciuitate officia ſeruant alie
norum minime curioſi: ſtolidos uocitari/penituſq; contemni: horum uero diſſimiles honorari at
q; laudari. Cum hæc adoleſcentulus audit: & uidet rurſuſq; patris audit ſermones: eiuſq; officia p
ximo ſtudia cęterorū animaduertit: ab utriſq; diſtrahitur: a patre quidē rationalis eius uis fouetur
& augef: ab aliis aūt cōcupiſcēdi: & iraſcēdi natura. Quapp cū non malo ſit ingenio natus/mala ta
men cęterorum conſuetudine uſus fuerit: in medium: ab his tractus deſcendit: ſeq; medię cuidam
Alterū hominem alteram ciuitatem dicere; potentię contentioſæ iracundęq; ſubiicit: ſitq; uir elato animo: glorięq; cupidior. ADI. Naturam
huius ſufficienter enarraſſe mihi uideris. SO. Habemus itaq; ſecundam rem pu. uirumq; ſecūdū.
ADI. Habemus pfecto. SO. An non poſt hæc Eſchyli illud dicimus. Alterum hominem alteri ci
uitati conuenientem. Immo uero ſecundum ſuperiorem illā ſuppoſitionem alteram ciuitatē alteri
congruam?

cōgruam? ADI. Ita prorſus. SO. Quæ uero huiuſcemodi rem.p. ſequitur paucorum/ut arbitror/
potentia eſt. ADI. Quam potiſſimū rei.p. inſtitutionē paucorū uocas potentiam? SO. Eam in qua
magiſtratus a cenſus ęſtimatione ciuibus tribuūtur/& in qua diuites dominantur/pauperibus ue-
ro nulla reip. eſt cōmunio. ADI. Intelligo equidē. SO. Nōne dicendum/quo pacto a gubernatiōe
ambitioſa in hanc tranſgreſſio fit? ADI. Dicendū certe. SO. Vel cæco id quidē perſpicuū eſt/quo
pacto trāſgreſſio fiat. ADI. Quonam pacto. SO. Ærarium illud cuiuſq; auro plenum/talē perdit
rem pu. Nam primū quidem nouos ſumptus reperiunt:& ad hoc leges deducūt/quibus neq; ipſi
neq; mulieres ipſorum ob temperant. ADI. Conſentaneū id quidem. SO. Deinde alter alterius
exemplo:& ęmulatione perciti multi tandē tales euadunt. ADI. Veriſimile. SO. Hinc effuſius ad
pecunias cumulandas delapſi quanto id pretioſius ęſtimant/tanto uirtutē ęſtimant uiliorem. An
non ita uirtus/a/diuitiis diſcrepat? quaſi utraq; in lance ſtaterę ſint poſita/ſemperq; in contrariam
partem declinent. ADI. Ita prorſus. SO. Quando igitur in ciuitate diuitiæ:ac diuites honorātur/
uirtus probiq; uiri deſpiciuntur. ADI. Conſtat. SO. Incēduntur q; ad ea ſtudia oēs quæ in honore
ſunt/eaq; frequentant: quæ uero nullo honore cenſentur: apud quoſq; iacere ſolent. Atq; ita ex ui-
ctorię honoriſq; cupidis/queſtus/& pecuniarū auidi tandem efficiuntur. Et diuites quidē uiros lau
dant/& admirant/& ad magiſtratus euehunt: pauperes uero deſpiciunt. ADI. Omnino ſic accidit.
SO. An non/& lege ſtatuunt principatus fines? Dū ſtatuūt/ubi maior eſt pecuniarū copia ibi talem
principatū eſſe maiorē/ubi minor/contra minorem ꝓhibentq; aliquē imperare: qui nō ad certum
aliquem cenſum peruenerit. Hæc aūt aut ui cū armis efficiūt/aut poſtq̄ metum incuſſerint talē con
ſtituerunt rempublicā. Nōne ita? ADI. Ita prorſus. SO. Cōſtitutio quidē/ut ita dicā/hęc eſt. ADI.
Eſt certe. Sed qs nā rei.p. modus? que defectus ſunt? quos habere eam rempublicam: dicebamus?
SO. Principio qualis ſit præſcriptus hic in ea terminus/aſpice. Siquis in nauis gubernatione/a cē-
ſus ęſtimatione gubernatores eligat: paupertem uero licet gubernandi peritiorem: haudquaq̄ ad
mittat: quid ex hoc ſequuturum cenſes? ADI. Vt male nauem ducant. SO. An non eodem pacto/in
quouis alio principatu? ADI. Sic equidē arbitror. SO. Sic ne in omnibus præterq̄ in ciuitate? An/
& in ciuitate præterea. ADI. Multo etiam magis: quoniam hæc grauiſſima eſt:& maxima guberna
tio. SO. Vnum quidē hunc/& tantum paucorū potentia defectū patit. ADI. Apparet. SO. Quid
autem hoc? Nunquid leuis? ADI. Quale iſtud. SO. Quod neceſſe eſt non unam hanc ſed duas eſſe
res.p. Vnam quidē pauperū diuitū alterā:& homines intra mœnia eadē habitātes ſibi inuicē ſem-
per inſidiari? ADI. Certe non leuius iſtud. SO. Sed neq; hoc honeſtum eſt/ut bellū gerere nequeāt
quia coguntur/ſiue populo utantur armato/eum formidare magis q̄ hoſtes/ſiue non utantur reue
ra in ipſo prælio paucorū potentiæ ſtudioſi uideri: ac etiā pecunias expendere nolle eos tanq̄ aua-
ros homines/haud decorū eſt. ADI. Non certe. SO. Nunquid recte fieri illud exiſtimas? quod ſu-
pra uituperauimus: ut in huiuſmodi ciuitate iidē homines in uariis uerſentur officiis terrā colant:
pecunias cumulent: militent? ADI. Nullo modo recte. SO. Vide utiq; ſi horū malorū hoīum/hæc
prima id grauiſſimum patitur. ADI. Quale id? SO. Vt liceat cuiq̄ ſua oīa alienare alteri uero illi⁹
oīa poſſidere: atq; ei qui alienauit/habitare in ciuitate/dum nulla ciuitatis pars exiſtat: neq; nūmu-
larius: neq;/opifex: neq; eques/neq; armiger/ſed pauper:& egenus paſſim cognominat⁹. ADI. pri
ma hæc certe. SO. Hoc profecto in ciuitatibus quæ paucorū ſubiciuntur imperio minime prohi-
betur: neq;.n. alii opulentiores eſſent q̄ decet: alii prorſus mendici. ADI. Recte loqueris. SO. hoc
aūt conſidera: nunquid quādo diues huiuſmodi erogabat: erat ne magis aliqua utilitas ciuitati ad
quæ pauloante dicebamus? An uidebatur quidē/e/principum numero eſſe. Reuera autē: neq; prin
ceps: neq; miniſter erat: ſed propriorum cōmodorumq; conſumptor. ADI. Sic utiq; uiſum ē. Erat
autē nihil aliud q̄ cōſumptor. SO. an uis dicamus/quēadmodū in fauo fucus ortus examinis apū
morbus eſt: ita & hominē huiuſcemodi domi natū: peſtē rei.p. fore. ADI. Prorſus o Socrates. SO.
Nōne uolatiles fucos omnes ſine ſtimulis/deus fecit: hos aūt tereſtres/partim qd ſine ſtimulis par-
tim diris armatos ſtimulis cernimus. Et ex his qui ſtimulos non habent/inopes tandem ī ſenectute
fiunt. Aculeis aūt inſtructi ſunt hi qui uocātur malefici. ADI. Vera loqueris. SO. Conſtat ergo ī ci
uitate/ubi mendicos uides: ī eē latētes/fures latrōes ſacrilegos:& horū oīum ſcelerū auctores. ADI.
Conſtat certe. SO. Nōne in ciuitatibus quæ regunt/a paucis/egenos ineſſe uides? ADI. Omnes fer
me: exceptis principibus. SO. an non igit arbitramur/maleficos in ea eſſe multos ſtimulis ipſis ar-
matos: quos diligentia acui principatus detinent. ADI. arbitramur plane. SO. Nōne ob prauam
educationē:& diſciplinę defectū:& iniquā rei.p. diſpoſitionem: hoīes ibi tales euadere aſſeremus?
ADI. aſſeremus. SO. Talis utiq; erit ciuitas paucis ſubiiecta principibus: torq; ꝑmetur malis for-
te etiā pluribus. ADI. Sic ferme. SO. Conſtituta iam nobis ſit ea res.p. quam paucorum potentiā
uocāt a cenſus ęſtimatiōe principes eligētē poſt hæc aūt īueſtigemus quo pacto uir aliqs ſimilis iſti-
us efficiat:& poſtq̄ ſimilis eſt effectus: qualis ſit. ADI. Sic prſus. SO. Nōne hac rōne maxime ex am
bitioſo in paucorū imperii cupidū trāſit. ADI. Qua? SO. Qū ibi adoleſcēs aliqs primo qdē patrē

De diuitiis & uirtute.

Vt honor rē tollit & deſpicit.

Fucorū duo genera uolatile & terreſtre

Vbi medicos mihi fures eē latrōes & omniū ſcelerum autores.

Imitatur ſuũ/eiuſq; ueſtigia ſequitur deinde ipſum aſpicit/ut qui in ciuitatẽ tanq̃ in ſcopulũ offende
rit ſubito ex culmĩe dignitatis ꝓlapſũ ſeipm̃ ſuaq; oĩa diſpergentẽ. Siue poſt belli expeditionẽ ſiue al
terius magiſtratus maximi dignitatẽ: in iudiciũ ab inſidiatoribus tractum a calumniatoribus cir
cumuentum: eiectũ: depreſſum/patrimonio ſpoliatũ. ADI. Conſentaneũ quidẽ. SO. Ille o amice
hæc intuitus atq; ꝑpeſſus amiſſo patrimonio/ꝑp formidinem/conſeſtim ex animi throno ambitio
nem illã & aĩoſitatẽ deicit/& humilior ꝑp paupertatẽ factus ſeſe ad quæſtũ cõuertit: & anguſto ad
modũ aĩo aride nimiũ/& parce uiuens ſeq; uexans in opere pecunias cõgregat. An nõ huiuſcemo
di hoĩem tunc exiſtimans in ea animi ſede auarũ: & lucri cupidũ effectũ locare? eumq; magnũ in ſe
regem efficere? hornamentiſq; regiis exhornare coronis/balteis/fibulis/fimbriis/enſe pſico. ADI.
Equidem. SO. Atq; hic quidẽ rationalem uim: & animoſitatis ardorem humi hinc atq; illinc ſubi
gens illi & in ſeruitutem redigens/illã quidem nihil aliud inquirere: & conſiderare permittit q̃ un
de ex paucioribus pecuniis plurimæ congregentur/hunc autem nihil aliud mirari: & colere/q̃ diui
tias atq; dignitatem ex re alia q̃ ex pecuniis quærere: & ſiqd aliud ad id cõferat. ADI. Nulla certe
alia mutatio eſt uſq; adeo uelox: & uehemẽs ex iuuene ambitioſo in pecunię cupidũ. SO. Nõne igit
hic paucorũ imperii ſtudioſus eſt? Mutatio qdem ipſius ex homine ſimili eſt illius rei.p. ex qua pau
corum potentia extitit. Conſideremus utiq; nunqd ſimilis ſit. ADI. Conſideremus. SO. Pricipio
in eo quod pecunias multifacit ſimilis erit. ADI. Quidni? SO. Quinetiam: & in eo quod parcior
eſt & ad lucrũ auidor: ſolaſq; neceſſarias cupiditates explet/cæteris uero ſumptibꝰ nequaq̃ indulget
ſed alias appetitiones tãq̃ ſuperuacuas cohibet. ADI. Magnopere. SO. aridior itaq;: & ſqualidior
uiuit: undiq; ſumma parſimonia rem familiarẽ augens coaceruando intentus theſauro: quos qui
dem homines uulgus probat: an non hic erit uir talis rei.p. ſimilis? ADI. Mihi quidẽ uidetur pecu
niæ itaq; maxime honorantur: & ab hoc/& ab omni ciuitate. SO. Neq;.n. hic ut arbitror diſciplinę
applicuit animum. ADI. Nõ ut opinor. Neq;.n. cęcum ſibi ducẽ præpoſuiſſet. SO. Optime quidẽ
hoc autẽ animaduertere. Nõne fucorum naturæ ſimiles cupiditates ob diſciplinæ defectũ ĩeſſe di
cimus? partim mendicas/partim maleficas/ui quidẽ ab alia diligentia detentas. ADI. Et maxime
quidem. SO. Scis ne quo inſpiciens/ipſorum maleficia cernes? ADI. Quonã? SO. ad orphãorum
tutelas: & ſiquid ipſis tale contingit quo licentiã plurimã ad iniuriam nanciſcantur. ADI. Vera nar
ras. SO. an non id conſtat/quod in aliis cõmertiis uir talis/in quibus probus habetur: cũ iuſtus eſſe
uideatur/cõpetenti quadã ui cæteras cupiditates prauas quæ in ipſo inſunt/cohibet? nõ perſuadẽs/
quia non præſtet/neq; rõne manſuefaciens/ſed neceſſitate ac metu circa reliquã ſubſtantiã contre
miſcens. ADI. Sũmopere. SO. Enimuero o amice in multis eorũ reperies: quãdo aliena oportue
rit erogare/fuci perſimiles cupiditates. ADI. Maxime. SO. Non igitur ſeditione inteſtina is care
bit: neq; unus quidã erit: ſed duplex: habebitq; in ſe cupiditates utplurimum cupiditatum domina
trices: meliores ſcilicet deteriorꝫ. ADI. Eſt ita. SO. Quamobrẽ modeſtior hic aliis multis erit. Cõ
ſentientis tamẽ: & compoſitæ mentis uera uirtus longe hunc effugiet. ADI. Mihi quidẽ uidet. SO.
Quinetiam ad certamẽ erit tardior uir parcus quotiens priuatim in ciuitate de uictoria aliqua ho
neſta/& magnificentia erit certandũ? cũ pecunias erogare nolit/decoris & contentionũ huiuſmodi
gratia: metuens prodigas libidines ſuſcitare/prouocareq; ad propugnandũ cõtendendũq;. Pau
cis itaq; eorũ quæ circa ſe ſunt/pugnans paucorum imperantium ritu: ut plurimũ uincitur: & diui
tias auget. ADI. Sũmopere. SO. Nunquid ultra diffidimus/ad ciuitatis eius exemplũ quæ guber
natur a paucis/hominem parcum atq; auarum inſtitutũ eſſe? ADI. Nullo modo. SO. Poſt hæc inue

De popularis gubernatiõis cõſtitutione: & cõditione.

ſtigandum uidetur/quo pacto popularis gubernatio conſtituitur: & quæ ſit eius conditio: ut ean
dem in tali homine conditionẽ recognoſcentes/eum ĩ iudicium deducamus. ADI. Ita ſane iter no
bis inceptũ ſimiliter peragemus. SO. Nõne hunc immodũ ex paucorũ potentia in popularẽ gu
bernationẽ ciuitas ꝑmutatur: ex eo quod ciues optimũ eſſe propoſuerunt/ut q̃ ditiſſimi ſint. ADI.
Quo pacto. SO. Quia principes in ea ꝑp diuitias dominanť/ꝓdigalitatem diſſolutorũ iuuenũ le
ge prohibere negligunt/ut emptionibus: & fœnoribus eorum uſurpantes bona/opulentiores etiã
honoratioreſq; euadãt. ADI. Maxime oĩum. SO. Conſtat itaq; impoſſibile eſſe in ciuitate diuitias
honorare ſimul: & temperantiam poſſidere: ſed neceſſarium eſt ad alterius ęſtimationẽ alterũ ſem
per iſtorũ negligi. ADI. Conſtat plane. SO. Dũ igitur in paucorũ potentia iuuentutis educationẽ
negligũt/ꝑmittũtq; ad libidinem uiuere/cogũt ſępenumero homines nõ ĩgeneroſos paupes fieri.
ADI. Maxie. SO. Sedẽt/ut arbitror iſti ĩ ciuitate aculeis armati/ꝑtim aliẽo ęre grauati/ꝑtĩ ignomi
nia afflicti/ꝑtim utriſq; malis oppreſſi/ĩſidiantes illis quos ſua nouerũt poſſediſſe/atq; aliis: atq; icir
co res nouas quottidie moliũtur. ADI. eſt ita. SO. hoĩes aũt auri/dũ lucro ĩcumbunt eoſq; aĩaduer
tere nõ uidenť/& ex reliqs eũ ſemp q cedit maxime ſubducto argẽto uulnerãtes: & patris natos plu
rimos ac fœnora reportãtes/ita fucis egeniſq; hominibus ciuitatẽ replent. ADI. Maxie. SO. neq;
uolũt tãti mali incendiũ ita extinguere/ut nõ ꝑmittãt quẽq; res ſuas ꝑ arbitrio agere. Neq; ita rur
ſus: & ſecundũ alterã legem talia quædã prohibenť. ADI. Secundũ quã potiſſimũ? SO. Secundum

cam/quæ poſt illam prime ſequit̃:cogitq; ciues uirtutis curã ſuſcipere. Siquis.n.multa ex uolũta/
riis cõmertiis ſui periculo tractare iubeat/nõ uſq; adeo impudenter pecunias cõgregabũt:paucio
rũq; in ciuitate mala naſcent̃ talia qualia diximus. ADI. Sic oĩno. SO. nũc aũt his de cauſis pricipes
ſubditos ita ĩ ciuitate diſponũt. Seipſos uero/& ſuos/& iuniores/delicatos/& molles/& ſecordes re/
dunt nullũ/aut animi/aut corporis laborẽ tolerãtes uoluptatibuſq;/& doloribus ſuccũbẽtes. ADI.
Proſus. SO. Et ipſi quidẽ tales euadũt/ut nihil aliud præter quæſtũ ęſtimẽt:neq; maiorem uirtu/
tis curã habeãt q̃ mendici. ADI. Sic certe. SO. Ita igit̃ inſtituti/quotiẽs cõgrediunt̃ inuicẽ princi/
pes ac ſubditi:ſiue in itineribus:ſiue in alio quopiã cõmuni cõmertio:atq; ope:aut circa ſpectacula
aut exercitum/uel nauigãtes una/uel militantes/uel etiã in ipſis piculis ſeſe inuicẽ ſpectantes/nullo
modo in his pauperes/a/diuitibus deſpiciunt̃. Sed frequẽter homo paup/macer/cutimq; ſole ob/
duratus cum in acie ad opulẽtum collatus eſt in umbra molliter enutritum:atq; obeſo corpe oue/
ratum/eumq; inſpicit anhelantem/& anxium/nõne cenſebit ſua quadã ignauia uiros huiuſmodi di
uites fieri? & alter alteri quotiens priuatum in unũ cõuenient/enarrabũt/ſuos ſuperiores nullius p̃/
tii eſſe. ADI. Noui certe ita eos efficere. SO. Nõne igitur quẽadmodũ debile:& ualitudinariũ cor
pus/uel minima mutatione extrinſecus iniecta in morbos incidit. Sępe etiam nulla extrinſecus re
nocente:ipſum intra ſe diſſidet/ita:& ciuitas eodem modo diſpoſita/ex parua occaſiõe:ſiue alii ex/
trinſecus a paucorũ potentię ſubiecta ciuitate ſubſiduim præbeant/ſiue alii ex populari/ęgrotat:&
ſecum ipſum diſſentit. Sæpe etiã abſq; externorũ opa:ſeditionibus agitat̃. ADI. Prorſus. SO. Po/
pularis utiq; gubernatio fitiut arbitror quando pauperes ſuperantes:diuites partim enecant:par
tim in exilium pellunt. Reliquos aũt equis rei.p.honoribus muneribuſq; afficiunt:atq; ut plurimũ
in ea ſorte magiſtratus obringunt. ADI. Huiuſcemodi certe eſt popularis ciuitatis cõſtitutio/ſiue
armis fiat:ſeu metu aliis diſcedẽtibus. SO. Quænã erit igitur horũ ciuiũ uita? qualis gubernatio?
Conſtat.n.quod uir talis/popularis aliqs apparebit. ADI. Perſpicuũ. SO. An nõ primum quidem
liberi erunt omnes/ciuitaſq; libertatis plena:ſummaq; licẽtia p libidine oĩa omnes audebũt? ADI.
Fertur quidem? SO. ubi aũt licẽtia/ibi qſq; arbitratu ſuo uitam inſtituet? ADI. Patet. SO. Omni/
formes in hac ciuitate naſcũtur homines. ADI. Valde. SO. Videtur utiq; hæc omniũ eſſe rerũ.p.
pulcherima:atq; ut pallium uariis depictum coloribus ſpecioſiſſimum eſſe uidetur: ita ciuitas iſta
diuerſis ex moribus uaria:pulcherima prorſus apparet:ac pinde:ut pueri:& mulieres uarietate di
ſtinctis:opificiis:& ſpectaculis delectantur:ſic multi hanc pp uarietatem pulcherrimam arbitran/
tur. ADI. Et maxime quidem. SO. atqui facile eſt o beate in hac ciuitate rẽ.p.quærere. ADI. Quã
obrem? SO. Quoniã oĩa rerum.p.genera pp licentiam habet:ac uidetur neceſſariũ eſſe illũ q rem
pu.inſtituere cupit:quod mõ nos fecimus:popularem ciuatatẽ ingreſſum:eam rei publice cõſtitu
tionem:quæ magis placeat ſibi:deligere:quaſi rerum.p.nundinas adeuntem:atq; ita eligentẽ:ci/
uitatis modum ſtatuere. ADI. Forte exempla huic nequaq̃ deerunt. SO. Quid uero? an nõ dulcis
hæc prima fronte:atq; diuina uidetur uita:ut neq; cogaris in hac ciuitate magiſtratibus fungi/nec
etiam ſi ad id ſufficias:neq; parere ſi nolis:neq; bellum gerere aliis bellum gerentibus:neq; pacem
agere agẽtibus aliis:niſi id placeat. Vel etiam ſiqua te lex imperare uetet:& ſententias ferre:nihilo
minus:& imperes:& ſententias feras in iudicio:modo tibi hoc uiſum fuerit. ADI. Forte ſic primũ
uidetur. SO. Quid autẽ manſuetudo damnatorũ quorundam nõne decora? an nondũ hac ĩ ciui/
tate uidiſti homines morte:uel exilio cõdemnatos:nihilominus urbem incolere:ac pdire ĩ mediũ
& ſæpe quaſi nemo id uideat:aut curet:inſtar heroum quorũdam p urbẽ incedere. ADI. Vidi eq/
dem mulos. SO. Indulgẽtia uero ipſius nimia:& ſine ulla obſeruatione:negligẽtia eoꝝ quæ nos di
cebamus rẽ ipſam honeſtãtes qñ ciuitatẽ cõſtituebamus:quo uidelicet niſi forte quis excellenti ſit
ingenio p̃ditus:nunq̃ uir p̃clarus euadet:niſi a prima pueritia ſtatim honeſtis in ludis uerſet̃:& eiuſ
cemodi oĩa frequẽter exerceat/tanq̃ quæ alto aĩo hæc peſſundat oĩa:ea inq̃ negligẽtia nihil pẽſi ha/
bet:ex quibus ſtudiis aliquis ſe ad ciuilia conferat:ſed honorat:ſiqs dũtaxat: amet̃ a uulgo. ADI.
Valde admodũ generoſa. SO. Hæc utiq; habebit:& horũ ſimilia:gubernatio popularis:eritq;:ut
appet dulcis res publica:& ſine duce:ac uaria ęqualitatẽ quãdam ſimiliter:ęqualibus ĩęqualibuſq;
diſtribuẽs. ADI. Manifeſta admodũ narras. SO. Cõtemplare quis nã uir talis priuatim ſit:an forte
primo inueſtigãdum eſt:quẽadmodũ in republica fecimus:quonã pacto talis efficiat̃. ADI. Ita pr
ſus. SO. Nõne ita maxime accidit:ut auari patris:& paucorũ potẽtiæ cupidi filius aliqs ſub parẽtis
moribus nutriat̃. ADI. Cur nõ. SO. Hic ui uoluptates ſuas cohercet:quęcũq; ad ſumptus alliciũt
nõ ad lucrũ:quæ qdẽ uoluptates nõ neceſſarię appellant̃. ADI. Manifeſtũ eſt. SO. an uis: ne ĩ am/
biguitate uerſemur:ĩ primis qdẽ eas q̃ neceſſarię ſunt cupiditates:& quæ nõ neceſſariæ: diſcerna/
mus. ADI. Volo eqdẽ. SO. Neceſſarię qdẽ illæ merito uocarent̃ quas amouetę nõ poſſumus:& q̃ Quæ uolup/tates neceſſa/riæ & q̃ non neceſſariæ.
cũ pcipiunt̃:nos adiuuat:has enim ambas quærere naturã noſtrã neceſſariũ eſt. Nõne? ADI. Maxi
me. SO. iure igitur eas neceſſarias appellabimus. ADI. iure. SO. an non recte eas neceſſarias eſſe
negabim⁹:q̃ remoueri poſſunt qñ qs a iuuẽtute aſſueuerit quęue cũ adſunt:nihil afferũt boni:imo

plæruncp nocẽt. ADI. Præclare q̃dẽ. SO. Accipiamus earũ exẽplar: ut q̃ utreq; ſint: cognoſcamus
& in figura quadã eas inſpiciamus. ADI. Sic oportet. SO. Cupiditas utiq; comedẽdi cibiq;: & ob-
ſonii: uſq; ad ſalubritatẽ: & bonã corporis ualitudinẽ/neceſſaria eſt. ADI. arbitror. SO. Certe cibi
uſus duplici de cã neceſſarius/& q̃a ſine ipſo uita nõ ſufficit: & q̃a utiles. ADI. Ita eſt. SO. aliorũ ue-
ro cõdimentorũ: quatenus ad bonã corporis habitudinẽ cõfert. ADI. Prorſus. SO. Sin cõfert ni-
hil horũ cõcupiſcentia ſupuacua/quæ p temperãtiam a iuuẽtute coherceri põt obeſt autẽ corpori/
obeſt: & mẽti ad prudentiã/& tẽperãtiam merito nõ neceſſaria nominabiẽ. ADI. Merito. SO. Has
igiẽ ſumptuoſas cupiditates. Illas uero quæſtui deditas: q̃a conferant ad agẽdũ uocabimus. ADI.
Quidni? SO. Idẽq; de ueneręis aliiſq; dicemus. ADI. Idem. SO. Profecto/quẽ fucũ pauloante no-
minauimus. Hũc eẽ dicebamus q̃ talibus uoluptatibus/& libidinibus plenus eſt: & cupiditatib⁹ nõ
neceſſariis eſt mancipatus eũ uero q̃ neceſſariis/parcũ: & paucorũ potẽtiæ cupidũ. ADI. Procul du-
bio. SO. Ruſus dicimus quẽadmodũ ex paucorũ potẽtiæ cupido popularis efficiẽ. Videẽ aũt mi-
hi hoc pacto/utplurimũ fieri. ADI. Quonã. SO. Quãdo iuuenis/ut mõ diximus nutritus rudite
& aride nimiũ fucorũ mel guſtat: adhæretq; ardẽtibus uehemẽtibuſq;: & callidis aĩalibus potenti-
bus omniformes: & uarias uoluptates undiq; comparare. Hinc utiq; exiſtima eã oriri mutationẽ:
qua iſte ex paucorũ potẽtia quæ ĩ eo eſt: trãſit in popularẽ? ADI. Neceſſariũ eſt. SO. Nunquid quẽ-
admodum ciuitas mutabaẽ/dum extrinſecus præſidiũ parti alteri pręſtareẽ/a/ſimili ſimile: ita ado-
leſcentis mutaẽ ingeniũ/dum rurſus externarũ cupiditatũ ſpecies cognata: & ſimilis alteri cupidi-
tatum ſpeciei earũ quę in eo ſunt ſuffragaẽ. ADI. Prorſus quidem. SO. Quod ſi q̃s cõtra pręſtetur
fauor naturæ eius paucorũ imperii ſtudioſe: ſiue a patre/ſeu domeſticis aliis/admonẽtibus ĩcrepã-
tibuſq;: ſeditio: & reluctatio: & pugna ĩ ipõ ad ſeipm tũc ĩnaſciẽ. ADI. Cur ñ. SO. Et q̃nq;: ut arbitror
popularis cõditio paucoꝝ ſtatui cedit: & nõ nullę cupiditates parti ĩtereũt pti excidũt: pudore ali-
quo ĩ aĩo iuuenili exorto. Vñ rurſus excoliẽ? ADI. Fit nõ nũq̃. SO. Rurſus præter eas q̃ exciderunt
cupiditates: alię coaleſcẽtes cognatæ pp inſcitiã paternę educatiõis multæ uehemẽteſq; fiũt? ADI.
Sic certe fieri cõſueuit. SO. Trahũt porro ad ſe cõſuetudines: ac dũ clam ſerpũt: magnũ excreſcũt
in numerũ. ADI. Quid phibet. SO. Tandẽ iuuenilis animi arcẽ occupant/perſentiẽtes uacuã eã
doctrinarũ honeſtorumq; officiorũ: & uerarũ inſuper rõnum. Qui ſane optimi oĩum cuſtodes ſer-
uatoreſq; in hominũ piorũ mentibus extãt? ADI. Summopere. SO. Falſæ uero: & ſuperbæ petulã-
teſq; rõnes: & opiniones eorũ in locũ ſuccedentes/eundẽ talis hominis locũ obtinẽt. ADI. Maxie.
SO. Nõne iterum ad delicatos illos accedẽs/manifeſte habitat. Ac ſi a domeſticis adiumentũ ali-
quod pbeatur: parciori animi ipſius affectioni/ſuperbi petulanteſq; ſermones claudẽtes regii ĩ eo
muri portas: neq; pręſidium ipſum admittũt: neq; legatos priuatoꝝ ſenum monitus excipiũt. Sed
ipſi prelio ſuperãt: & pudorẽ quidẽ appellãtes fatuitatẽ in exiliũ turpiter eum expellunt. Temperã-
tiam uero ignauiam nominãtes reprobanteſq; eiciunt. Modeſtiã quoq; ĩ moribus: & in ſumptibus
moderationẽ: tãq̃ ruſticitatem: & illiberalitatẽ penitus deteſtãtur: & fugant: & ipſi una cũ multis fu-
tilibuſq; cupiditatibus inualeſcũt. ADI. Magnopere. SO. Cum hæc depulerũt ex eius aĩo quẽ oc-
cuparũt: & purgarunt ingentibuſq; initiationis muneribus affecerunt/poſt hæc petulantiam licen-
tiam: prodigalitatẽ/impudẽtiam/ſplendidas multo cũ choro deducũt coronas/extollẽtes applau-
denteſq;: dum petulãtiã ingenuam educationẽ nominant: licẽtiam/libertatẽ/pdigalitatẽ/magnifi-
centiam/impudentiã/fortitudinem. An non ita quodamodo iuuenis tranſit ex ĩ nutrita neceſſaria-
rum cupiditatũ affectiõe: in reſolutã licentiam non neceſſariũ futiliumq; uoluptatum? ADI. Plane
id conſtat. SO. Viuit deinceps talis: ut arbitror nihilomagis neceſſarium q̃ ſuperuacuarũ uolupta-
tum gratia erogans pecunias: labores: exercitationes. Verũ ſi ita fortunatus eſt: ut neq; ultra mo-
dum debachetur: immo ſenior factus: & ingenti iã pturbatione elapſa non omnia ſed aliq̃d admi-
ttit: & partes excidentium ſuſcipit: & ingredientibus haud quaq̃ ſe totum cõmittit: uoluptatibus iã
ad ęqualitatem reductis: ita uiuit/ut incidẽti ſemp tanq̃ ſortiẽti imperiũ ſui tradat: quo adimpleaẽ.
Rurſuſq; alteri ſuccedẽti/nullã ſpnens: ſed oẽs ęque nutriens. ADI. Sic accidit? SO. Hic quidẽ ra-
tionẽ uerã nõ accipit: neq; in cuſtodiæ ſuæ arcẽ admittit: ſi q̃s dixerit uoluptates/partim eſſe bonoꝝ
honeſtarũq; cupiditatũ/parti uero malarũ: & illas exercẽdas eſſe/& honorandas/has cõtra moderã-
das/& cohibendas. Verũ ĩ his oĩbus annuit/affirmatq; oẽs ſimiles eẽ: & pariter honorandas. ADI.
Profecto quiſq; ita affectus eſt/id agit. SO. Nõne ita indies uiuit/ut incidẽtibus præſentibuſq; ſem-
per cupiditatibus obſequatur? dũ uidelicet alias ebrietati modulatiõibuſq; ĩdulget: alias aquæ po-
tu cõtent⁹ eſt: & inedia: iterdũ uero gymnaſticę ſtudiis ſe exercet nõ nũq̃ remiſſiori aĩo torpetq; q̃q̃
phiæ attingit ſtudia: ſępe etiã ſe ad rem. p. cõfert: pditq; in mediũ: q̃cq̃d obtulit ſors: & dicẽs: & fa-
ciens: ac ſi q̃n q; milites admiraẽ: ad eos fertur: ſin mercatores/ad hos rurſum aduentat: neq; ordĩe
ullo aut neceſſitate uitã ſuã dirigit. Sed iocundã: & liberalẽ: & beatã hanc uitã appellans hãc aſſi due
colit. ADI. Scite uitã popularis hoĩs nullũ delectũ uiuẽdi habẽtis/narraſti. SO. Arbitror equidem
plenũ hũc diuerſis plurimiſq; moribus eẽ: pulchrũq;: & uariũ quẽadmodũ ciuitatẽ illã uideri: quẽ
ſane

ſane multi atq; multæ feliciter uiuere arbitrarent̃:cũ rerũ.p.atq; morũ inſe multa exempla conti-
neat.ADI.Ita eſt nimirũ.SO.Eſto nobis uir talis populari rei.p.ſimilis:utpote q popularis meri
to nominet̃?ADI.Eſto.SO.reliquũ eſt/ut de præclara illa re.p.uiroq; præclaro dicamus:tyrãnidę De tyrãnide & tyrãno.
atq; tyrãno.ADI.Oĩno.SO.age uideamus o dulcis amice:quis nã tyrãnidis ipſius ſit modus.Pri
cipio quod ex populari orit̃ ferme eſt ꝑſpicuũ.ADI.Manifeſtũ.SO.Eadẽ igitur rõne ex populari
tyrãnis oritur:qua ex paucorũ potẽtia:popularis.ADI.Qua?SO.Quod ſibi ciues in paucorũ po
tentia tanq̃ bonum ꝓpoſuerunt:ꝑ quod:& paucorũ potentia inoleuit:id erat diuitiarũ copia.Nõ-
ne?ADI.Iſtuc ipſum.SO.Inexplebilis itaq; diuitiarũ ſitis/cæterorũq; officiorũ negligentia ꝓp ip-
ſum quæſtum eã ꝑdunt.ADI.Verũ id q̃dẽ.SO.Quin etiã eius quod ĩ populari bonũ cenſet̃/cupi/
ditas ĩexplebilis ipſam quoq; ꝑuertit?ADI.Quid ĩ ea potiſſimũ cenſeri bonũ dicis.SO.Libertatẽ.
Nam iſtud in populari ciuitate cẽſeri præclariſſimũ audies.Ideoq; in hac ſola habitare par eſt eum
uirũ/qui natura ſit liber.ADI.Certe nomẽ iſtud libertas in hac ciuitate frequentius prædicat̃.SO.
Nõne dicturus eram:huius ipſius cupido inſatiabilis/cæterorũq; negligẽtia hãc mutarrem.p.co-
gitq; tyrãnide indigere.ADI.Quo pacto.SO.Quãdo uidelicet popularis ciuitatis ſitiens liberta
tem/malos pincernas præſidẽtes nãciſcitur:& ea ꝓfuſius q̃ decet ſeſe ingurgitans debachat̃:& prĩ
cipes cauſas tanq̃ rigidiores:& tyrãnicos/punit/niſi mites admodũ ſint plurimũq; cõcedant licen
tiæ.ADI.Sic prſus accidit.SO.Atqui:& eos q principibus parent/obiurgat/tãq̃ ſeruiles:& pretii
nullius homines:principes aũt ſubditis pares:& ſubditos pares principibus/priuatim:& publice
laudat atq; honorat:an nõ neceſſe eſt hac in ciuitate ad ſummã libertatẽ hoĩes ꝑuenire?ADI.Pro-
culdubio.SO.atq; hanc inſitã obedientiæ ĩpatientẽ licentiã o amice proprias irrepere domos/ſeq;
uſq; ad bruta ꝓtendere.ADI.Quo pacto hoc dicimus?SO.Quale uidelicet:ſi pater filio fiat ſimi
lis/filioſq; metuat:& filius patri ſit par:neq; uereat̃ parentes/neq; metuat:ut ſit maxime liber.Ingli
nus prætetea ciui:& inquilino ciuis ęquetur:peregrinuſq; ſimiliter.ADI.Sic accidit?SO.Hęc uẽ
q;:& alia nõnulla minora ſimilia his eueniunt.Nempe ea in urbe præceptor diſcipulos timet:eiſq;
blanditur/diſcipuli præceptores ſpernũt:& ſimiliter pędagogos:atq;/ut ſummatim dicã iuniores
ſenioribus ſe ſimiles præſtant:uerbiſq;:& operibus aduerſant̃.Seniores aũt iuniorum gerũt uicẽ/
& tanq̃ ſcurrę facetiis eos delectant:ne ſeueri imperioſiq; uideant̃.ADI.Maxime.SO.Vulgi autẽ
libertas extrema o amice/tali in ciuitate quanta?q̃ũ q̃dem empta mãcipia nihilominus libera ſunt/
q̃ emptores:& quanta mulieribus erga uiros:uiriſq; erga mulieres ęqualitas libertaſq; ſit/ferme
dicere obliti ſumus.ADI.An nõ ſecundũ Eſchylũ dicemus quod nũc nobis in buccam uenit.SO.
Sic prorſus:atq; ego quidẽ ita dico:ꝑfecto quanto liberiores ſint hac in ciuitate beſtiæ quæ ſub ho
minibus nutriũtur q̃ alibi:nemo niſi expertus crediderit.Nam & catellæ/ut habet ꝓuerbiũ/ꝑinde
ac dominæ ſunt.Et qui:& aſini tanta per uias libertate progredi cõſueſcunt/ut ĩ obuiũ quẽq; impe Prouer. Catellæ perinde ac dñæ.
tum faciant/niſi ceſſerit.Cęteraq; oĩa ſumma agunt̃ licẽtia.ADI.Meũ certe mihi narras ĩſomniũ.
Nam mihi rus ꝓficiſcenti frequẽter iſta cõtingunt.SO.Vides quo tandẽ oĩum ſupradictorũ ſum/
ma cõtendat.Ita ſiquidẽ hic delicatus ciuium aĩus reddit̃/ut ſiq̃s paulũ q̃d ſeruitutis afferat/ęgre fe
rant:neq; tolerent.Demũ uero leges oẽs tã ſcriptas q̃ nõ ſcriptas cõtemnunt:neq; illis præſit dñs.
ADI.Manifeſtũ id quidẽ.SO.Hæc o amice egregria illa/& elegans res.p.eſt/ex qua/ut mihi uidet̃
tyrãnis naſcitur.ADI.elegans certe/ſed quorſum hæc.SO.Morbus porro q in paucorũ potentia
ſerpens/eam labefectauit:idem/& in hac pululans excreſcenſq; nimia ex licentia:popularẽ ciuitatẽ
iugo ſeruitutis ſubigit.Ac ſummatim exceſſus oĩs uerti penitus in cõtrariũ cõſueuit:ĩ tẽpibus in ar/
boribus/ĩ aĩalibus & ĩ rebus.p.maxime.ADI.Haud iniuria.Nimia enim libertas/haud in aliud ui
detur q̃ nimiam in ſeruitutem conuerti/& priuatim/& publice.SO.Certe id conſentaneũ.Quare
non abre dicebam nõ ex alia re.p.q̃ populari tyrãnidem ſurgere:extrema ex libertate/grauiſſimã/
& acerrimã ſeruitutẽ.ADI.Sic oſtendit ratio.SO.At non hoc:ut arbitror ipſe quærebas:ſed qui
nam morbus idem in paucorũ potentia populariq; gubernatiõe innatus eam in ſeruitutẽ redigit.
ADI.Verra narras.SO.Dicebam utiq; ocioſorum:& prodigorũ hominũ genus partim fortius:
& uirilius eſſe partim ignauius:& illud quidẽ ducere hoc aũt ſequi:quos quidem homines fucis in
ſuperioribus comparauimus/illos q̃dem fucis aculeos habentibus/hos autem aculeis carẽtibus fu
cis.ADI.Et merito.SO.Iſti quidem in quacũq; fuerunt ciuitate eam turbãt/quemadmodũ pitui/
ta ac bilis corpus.Quos oportet bonũ medicũ:& legũ fundatorẽ/nõ minus q̃ ſollertẽ apum cul-
torem/eminus præcauere:primum q̃dem ne oriantur in ciuitate/ac ſi oriunt̃/ut cum ipſis fauis ꝓ-
tinus excidant̃?ADI.Ita prius agendũ.SO.Sic igit̃ accipiamus/ut ꝑſpicacius quod quęrimus co/
gnoſcamus.ADI.Quo pacto.SO.Trifariam popularem ciuitatẽ/ut re ipſa eſt/partiamur.Vnũ
quidẽ hoc genus ĩ ea ꝓp licentiam naſcitur/non minus q̃ ĩ paucorũ potẽtia.ADI.Eſt ita.SO.lõge
aũt acrius in hac q̃ in illa.ADI.Qua rõne?SO.Ibi quia contẽptui eſt:& priuatum uiuit/imbelle ꝓp
deſidiam fit.In populari aũt id genus omne exceptis paucis præſidet:& quod in eo acerrimũ/dicit
& agit:aliud autem iuxta tribunalia inhærens ſuſurrat/nec tollerat/ſiquis alia dixerit.Quapropter

omnia ab hoc genere paucis exceptis in ciuitate huiuſmodi adminiſtrantur. ADI. Et maxime qui/
dem. SO. aliud igitur tale ſemper ex multitudine excernitur. ADI. Quale. SO. Ex oĩbus .n. q̃ſtũ
agentibus qui natura modeſtiſſimi ſunt/ut plurimũ ditiſſimi efficiuntur. ADI. Conſentaneũ. SO.
Hinc utiq; mellis copia:& uberior:& facilior fucis exprimitur. ADI. Quomodo .n. ex his qui pau
ca poſſident copia mellis exprimeret? SO. Diuites/ut arbitror tales fucorũ herba uocant. ADI. ſic
ferme. SO. Populus autem tertium erit genus: quotcũq; ipſi ſua dũtaxat curant/nec alienis ſeim/
plicant: haud multum pecunioſi. Quod quidẽ genus/& plurimum eſt/& in populari ciuitate prin/
cipaliſſimum: quotiens congregat. ADI. Eſt certe: at non frequenter id facere uult: niſi particeps
mellis efficiatur. SO. Nõne ſemp eſt p̄ticeps/quattenus qui p̄ſident expoliantes diuites/diſpertiẽ
teſq; populo/ſibi poſſunt/ut plurimum uſurpare? ADI. p̄fecto ita ſit particeps. SO. Cogunt utiq;
repugnate hi qui expoliati ſunt/p̄ uiribus in populo dicẽtes/atq; agentes. ADI. Quidni? SO. Occa
ſionem itaq; ab aliis acceperũt/q̃uis ipſi nõ cuperent: rerum innouandarum: quod inſidient: popu
lo: & ad paucorũ imperiũ intendat animũ. ADI. Cur non? SO. Tandem uero poſtq̃ populum ui/
derunt nõ ſponte ſed iſcium/a callumniatoribuſq; ſeductũ conari/ut ipſis iniuriam inferat: tunc ſi
ne uelint nolint/reuera euadunt paucorũ potentiæ ſtudioſi haud ultro uolẽteſq;/ ſed hoc illis malũ
ingerit/fucus ſtimulans eos ac pungens. ADI. Valde quidem? SO. accuſationes igi/ litigia/cõten
tioneſq; mutuæ oriuntur. ADI. Et maxime. SO. Ideoq; populus conſueuit. Vnũ aliquem ſui defen
Tyrãnũ ex ra dice tutoria. ſorem creare: eumq; nutrire: & uti magnum efficiat/confouere. ADI. Conſueuit certe. SO. Ex quo
patet tyrãnum ex radice tutoria pululare. ADI. Certum id quidẽ? SO. Quænam origo mutatiõis
ex tutore in tyrãnum? an uidelicet poſtq̃ cœpit qui p̄eeſt id agere: quod circa templũ Lycei Iouis
Quomõ ho/ mo fiat lup9. in Archadia fabula refert. ADI. Quidnam. SO. Quod quiſq; humana uiſcera cũ aliarum uictima
rum iciſa uiſceribus forte guſtarit/lupus fieri cogitur. Nõne fabulam audiuiſti. ADI. Equidẽ. SO.
Eodem modo: & hic cuius imperio ualde uulgus obtemperat/cognato non abſtinet ſanguine: ſed
falſis/ut ſolent cõfictis crimiuibus in iudicium trahit eos a quibus timet/& iniuſta ſe cæde cruentat
uiri uitam extinguẽs/guſtanſq; lingua impura: & p̄phano ore generis p̄ximi ſanguinẽ: ac nõnullos
expellit/enecat alios/cauſatus .ſ. ęris alieni/reſerationes partitioneſq; agrorũ. Quare neceſſe ẽ ciuſ
modi hominẽ/uel ab inimicis interfici/uel tyrãnidem exercere/lupumq; ex homine fieri? ADI. Ne
ceſſe eſt oĩno. SO. Hic q̃dem aduerſus opulentos homines ſeditioſus. ADI. Certe. SO. Nõne ab
inimicorũ ui huic periculũ iminet? Qui ſi expulſus/inuitis redierit inimicis/tyrãnus effectus reuer
titur. ADI. Conſtat. SO. ac ſi eũ callũniis publicis expellere nequeũt/uel occidere/uiolentiam illi
mortẽ cogitant/clamq; inſidiantur. ADI. Ita certe fieri cõſueuit. SO. Hinc ſolita illa orit tyrannis
occaſio exigendi. Nempe oẽs qui huc aſcẽderũt/cuſtodes aliquos corporis/ut auxiliator populi ſa
luus ſit ſolẽt a plebe regrere. ADI. Maxime. SO. dat itaq; eos plebs/illi metuens: ſibi ipſi nimis cõfi
dens. ADI. Magnopere. SO. Cũ hæc uir pecunioſus aĩaduertit: q ob pecunias plebi hoſtis eſt: tũc
certe iuxta oraculũ Creſo datũ ad Hermũ lapidoſum fluuiũ aufugit: neq; moratur: neq; timidus di
ci ueretur. ADI. Haud quaq̃ ſecũdo iterũ uereretur. SO. Sane quiſq; cõprehenſus fuerit: ultimo
ſupplicio affici ſolet. ADI. Neceſſe. SO. at populi ille defenſor magnus magnifice haud quaq̃ ſeſe
gerit: ſed alios p̄ſternit plurimos: & ipſe in curru reſidet ciuitatis tyrãnis ex tutore effectus? ADI.
Quid p̄hibet. SO. an uis enarremus beatitudinem uiri huius: & ciuitatis in qua uir talis innaſcit.
ADI. Prorſus q̃dem. SO. principio q̃dem oẽs ſalutat arridens quibuſcũq; obuius fuerit: & nomẽ
tyrãni recuſat/pollicetur multa/& priuatim: & publice/ęre liberat alieno/agroſq; diſtribuit: popu/
loq;: & familiaribus ſuis: ac deniq; oĩbus manſuetus: & mitis eſſe ſimulat. ADI. Neceſſe eſt. SO. at
cum primum externos hoſtes/partim ſibi conciliauit/partim extixit/rebus iã pacatis/ſtatim: ut po/
pulus duce ſemp indigeat/bellũ aliquod nititur excitare. ADI. Conſentaneũ eſt. SO. In quo illud
inſuper efficit/ut qui ſub eo ſunt plurimis exhauſti ſumptibus ad quotidianũ uictum cõuerti cogã/
tur: minuſq; aduerſus tyrãnum inſidias meditentur. ADI. patet. SO. Quinetiam ſi quos agnoue/
rit liberali eſſe ingenio p̄æditos taleſq;/ut imperium eius recuſaturi uideantur: ut ad eos extinguẽ
dos occaſionẽ habeat: hoſtib9 obiicit: his de cauſis neceſſe ẽ tyrãnũ ſemp noua bella moueat. ADI.
Neceſſe. SO. Qua de re ciues ſibi infenſos reddit. ADI. Summopere. SO. Veriſimile eſt: ut non
nulli eorum qui tyrãnidi ſuffragati ſunt: & apud tyrannum plurimum poſſunt: audacter tam inter
ſe q̃ cum eo: quæ geruntur improbent: pręſertim ſiqui altiori aĩo ſint. ADI. Veriſimile. SO. Con/
ſentaneũ eſt: ut hoſce omnes tyrãnus e medio tollat: ſi modo ſit dominaturus: quouſq; nemĩnẽ re/
linquat amicorũ: uel hoſtium qui alicuius momenti ſit. ADI. Manifeſtum id quidẽ. SO. acute igi/
tur inſpicere illum oportet: quis fortis: quis magnanimus: quis prudens: aut diues ſit. Nempe uſ/
q; adeo beatus eſt: ut ſeu uelit ſeu nolit his inimicus futurus ſit: eiſq; inſidietur: quouſq; ciuitatem
purgauerit. ADI. Egregiam ſane purgationem narras. SO. Contrarium plane medicorum pur/
gationi. Siquidem medici a corpore quod deterrimum eſt abſtergunt: quod uero optimum eſt: re
linqunt. Contra tyrãnus efficit. ADI. ille quidem ſic facere cogitur: ſi modo ſit dominaturus. SO.

Beata

Beata nimirũ neceſſitate adſtrictus eſt quæ illi præcipit/ut uel cũ plurimis improbis uitã agat/a/quibus etiã odio habeat̃:uel omnino nõ uiuat. ADI. Talis ꝓfecto eius cõditio eſt. SO. Nõne quo inſenſiores habet ciues/dũ hæc agit/eo pluribus & fidelioribus ſatellitibus indiget! ADI. Quid phi bet! SO. Qui nam igit̃ huic fideles maxĩe! Vnde illos accerſet! ADI. Vltro aduolabũt undiq; multi mercede pellecti. SO. Fucos iterũ mihi uideris per canẽ quoſdã dicere/externis & uariis ex gentibus confluẽtes. ADI. Vere tibi uideor. SO. Quis autem ex indigenis! Nonne aliqui ſi uoluerit! ADI. Quo pacto! SO. Scilicet/ſi ꝓpriis ſeruis ſublatis uoluerit ciues aliquos liberare & ſatellitibus ſuis aſciſcere. ADI. Maxime quidẽ:quoniam fideliſſimi ſibi hi ſunt. SO. q̃ præclarã narras tyranni poſſeſſionem! ſiquidem talibus amicis fidiſq; hominibus utit̃/cum priores illos perdiderit. ADI. At tamen talibus utitur. SO. Atqui mirantur eum amici tales:conuerſanturq; cum eo noui ciues: ęquiores antẽ uiri oderunt ac fugiunt. ADI. quid uetat! SO. Nõ temere igit̃ tragædia ſapiens artificiũ eẽ uidet̃:atq; in ea Euripides iure clarus habet̃. ADI. Quãobrẽ! SO. Quod & hoc ex ꝓfunda mente cecinit. Sapiẽtes tyrannos eſſe ſapientũ conſuetudine:dixitq; hos ſapientes eẽ qui cũ his conuerſant̃. ADI. Quinetiam tyrãnidem tanq̃ rem diuinã extollit. Aliaq; permulta hec aliiq; poetæ. SO. Enimuero poetæ tragici utpote ſapientes nobis ignoſcẽt:& illis qui perinde ac nos rem. p. adminiſtrant/quod eos in noſtrã rem. p. non admittimus tanq̃ tyrannidis probatores. ADI. Ignoſcent ut arbitror/quicũq; inter eos facundiores ſunt. SO. Cæteras uero circũeũt ciuitates/ turbam congregantes:& egregiis & grãdibus ꝓbabilibuſq; uocibus/quibus nõ deeſt precium/res. p. in tyrannides trahunt & popularẽ ſtatum. ADI. Vehementer. SO. Nonne pro his preciũ capiunt/ honorãturq;! in primis quidẽ ut ueriſimile eſt/a/tyrãnis:deinde etiam/a/populari conditione. At uero quo altius aſcẽdunt in arduum rerũ. p. uerticẽ/magis eorũ deficit honor quaſi defeſſus crebrio/re hanelitu anxius progredi non ualeret. ADI. Ita nimirũ. SO. Sed ne poſtq̃ huc digreſſi ſumus:ulterius digrediamur/dicamus unde tyrãnus exercitũ illũ ſuum/præclarũ/uarium: ſemperq; diuerſum alat. ADI. Conſtat in primis qđ ſi quæ ſunt ſacræ opes in ciuitate/eas ſurripiet:cõſumetq; quouſq; illa ſufficiẽt quæ uẽduntur/dum leuiora exigit a plebe tributa. SO. Quid ſi opes hæ defecerit! ADI. Patet qđ ex paternis alet̃:& ipſe & collegæ ipſius cõtubernaleſq; & ſcorta. SO. Intelligo equidem qđ populus qui tyrãnũ genuit/ipſum amicoſq; eius enutriet. ADI. Ita cogit̃. SO. Quid uero ſi ſuccẽſeat populus dicatq;/haud ęquũ eẽ ut adultus filius/a patre amplius nutriat̃:ſed contra/a/filio pater:neq; ſe ad hoc eũ creaſſe/ut poſtq̃ adoleuerit/tũc ipſe ſeruis eius miniſtrãs/nutriat: & ipm & ipſius ſeruos/& alios oẽs undiq; cõfluentes eius ad ſtipulatores:uerũ ut/a/diuitibus his q præclari & boni exiſtimãtur ĩ ciuitate/eo pręſide/liberet̃:atq; ita iubeat populus abire illũ e ciuitate/eiuſq; amicos/ꝑinde ac pr̃ filiũ domo una cũ debaccãtiũ turba depellẽs! ADI. Agnoſcet ꝑ Iouẽ tunc demũ populus q̃lis ipſe:& q̃li beſtia delectat⁹ ſit/dũ eã generaret atq; educaret. q̃ q; ipſe debilior potẽtiores eicere tẽtat. SO. Quid ais! Audebit tyrãnus patri uĩ ĩferre:& ſi nõ obtẽperet uerberare! ADI. Immo uero. Nã auſeret arma. SO. patricidã ergo dicis eẽ tyrãnũ:duruq; ſenectutis educatorem! Atq; ut uĩ/hæc ꝓprie eſt tyrãnis: Vtq; fert̃/populus/ſeruitutis liberorũ fugiẽs fumũ/in flãmam ſeruorum dominatiõis incidit:loco ingẽtis illius & ĩportunæ libertatis/duriſſimã acerbiſſimamq; ſeruoꝝ ſubiẽs ſeruitutẽ. ADI. Ita nimirũ accidit. SO. An nõ igit̃ ꝓbe a nobis dictũ fuerit/ſi ſufficiẽter narraſſe aſſeueremus/quo pacto tyrãnis ex populari gubernatiõe naſcat̃:& nata cũ ẽ/q̃lis ſit. ADI. Valde q̃dẽ ſufficienter.

FINIS DIALOGI VIII

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM NONVM DE IVSTO.

SOcrates q̃ plurima de regia optimatũ uita tractauit:multa etiã de cõtraria eius tyrãnide diſputat:ut & illã tanq̃ beatiſſimam cõprobemus:& hãc reprobemus q̃ſi miſerimã. Quod nõ ſolũ igitur in octauo/ſed in nono inſup agit̃ de tyrãnide:qua. ſ. rõne potiſſimũ fiat ex populari/q̃lis quoq; ſit/q̃ noxia/q̃ infelix. quo uidelicet primã q̃ in aĩo ſit tyrãnidẽ totis uirib⁹ deuitemus. uiciſſimq; regnũ aĩo ĩtimũ cõplectamur. Per hec ſtatim ad primũ redibit diſputationis uniuerſe propoſitũ. Quo utiq; ſtatuit demõſtrare/iuſticiã nõ opinione dũtaxat humana eſſe laudabilẽ:ſed etiã ipſa ſui natura & honeſta mirũ ĩmodũ: & ſalutari eſſe ante oĩa uenerãdũ. Iniuſticiã quoq; nõ ob metum uel legũ uel infamie ſolũ uituperandã eſſe: ſed ẽt propter ipm maleſice nature ſue uenenũ ꝓcul effugiẽdã. Iuſticiã uero cũ noĩat/alias legalem cõmunẽq; deſignat iuſticiã/uirtutẽ. ſ. uniuerſam ſub legũ ꝓuidẽtia ĩſtitutã. alias iuſticiã magis ꝓpriã ſiue diſtributiuã:p quã & in ciuitate ꝓ meritis honores/p̃mia/pœnæ/diſtribuunt̃:& in aĩa ꝑtibus animæ ꝓ dignitate naturæ actiones & munera tribuunt̃:ſiue cõmutatiuã:p quã & in ciuitate ęquo:& legitimo p̃cio/res/uel reb⁹/uel pecuniis cõmutant̃:& in animo ita quaſi ſimiliter cõmutantur officia/ut quantũ ratio inferioribus conſulit/tantũdem uires inferiores pro rationis imperio neceſſa

Extollitur eu ripides.

ria ſubminiſtrent.Inter hæc nota tyrãnicũ animum ita perturbatum eſſe/ut proprie iudicetur libidine perditus & temulentus:& furioſus/atq;/im manis.Quippe cũ quaſi fera ĩmanibus iis libidinibus rapiatur/quarũ feritatẽ cæteri ſolum ſomniantes interdũ experiunt.Quæ uero hic ad falſitatẽ & ueritatẽ:& uaticinium ſomniorũ pertinẽt/in theologia abũde tractamus. Conſidera q̃ diligẽter mala cõnumeret omnia/quibus ciuitas oppreſſa tyrãnide premitur.Quãue apte totidem mala ac etiam plura in tyranni animo numerat:adeo ut nihil miſerabilius poſſit effingi.Mox diſputationẽ totam huc tendentẽ:ut ſapiens iuſtuſq; uita uitæ cõtrariæ proferatur/in tria redigit capita. Primũ eſſe uult.Quod hactenus eſt tractatum:ex cõparatiõe uidelicet:inſipientis iniuſtiq; hominis ad ciuitatem quandã nulla ſapientia & iuſticia gubernatam. Vbi profecto apparet & ciuitatem illam:& hominem ęqua ratione peſſime & infeliciſſime ſe habere.Secundum uero caput nunc aggreditur diſtinctionẽ illam partium animæ repetens in ratiocinandi & iraſcendi & concupiſcendi naturas: quibus tres quoq; uitas accõmodat philoſophicam ambitioſamq; & cupidã/cupidã inq̃ pecuniaq; gratia uoluptatum:ideoq; auara etiam nominat.Tres ſimiliter diſponit ptes in ciuitate/magiſtratus/milites/queſtuarios:pbat deinde uitã uirtute præditam magis eligendam eſſe q̃ uitioſam præterea quod ſit reuera ſuauior.Nempe cum triũ illorũ quilibet uitæ ſuæ uoluptatem cæteris præferat/ſolus id philoſophus poteſt recte diiudicare/opus enim eſt ad iudicium experientia/prudentia ratione.Principio quantũ ad experientiam pertinet philoſophus quidem:& ſui ppriam:& aliorũ uoluptates eſt expertus:quo fit ut facile quæ ſit præferenda/cognoſcere poſſit.Cæteri uero philoſophantis gaudia nunq̃ deguſtauere:Ideoq; uoluptates ſuas cum philoſophantis gaudio comparare non poſſunt.Præterea ſolus philoſophus perfecta pollet prudentia & aſſignãdarum induſtria rationum:quæ quidẽ duo reliqua ſunt ad iudicium neceſſaria.Cum ergo philoſophus ſapientis itaq; uitæ gaudia ambitioſæ libidinoſæq; uitæ anteponat oblectamentis/iure ex ipſius iudicis uerĩ ſnĩa uitam uirtute rectam uitæ uitio diſſolutæ anteferre debemus.Tertium deniq; caput inde potiſſimum exordit/quod in ſolo ſapiente iuſtoq; uiro uoluptas uera reperiri poteſt.In cæteris autem uoluptatẽ falſam:& umbratilẽ eſſe conſtat.Quod quidẽ ita probatur uoluptates:ut plurimũ uehementes repletiones quædam ſunt indigentiæ.Atq; ubi & quod impletur & quod implet uerius pfectiuſq; eſt/impletioniſq; modus purior atq; efficacior/ibi uerior eſt uoluptas:& pfectior & ingentior.Cum igit intellectus ueritaſq; intelligenda uerlorẽ perfectioremq; naturam habeant q̃ ſenſus atq; ſenſibile ac ueritas interitus penetret intellectũ q̃ ſenſibilẽ ſenſum:& ſine mixtione doloris accedat/ſequitur uoluptatẽ intelligentiæ ueriorem eſſe/atq; perfectiorẽ.Inter hæc caſu quodam neſcio quid interſerit mathematicũ cuius declarationem ex cõmentariis in Timæũ accipies opportunius.Attẽde deinceps ad illã animæ naturæ figurã/in qua ſub multiplicis beſtiæ nomine intellige cõcupiſcendi naturã.Sub figura leonis/iraſcendi uigorem:ſub forma hominis/rationẽ/& uide q̃ expreſſe depingat ambitioſi/iniuſti/libidinoſi hominis uitã/immo miſeram ſeruitutem.Itẽ ibidẽ accipe formulã/qua poſſis tranſitum animarũ in beſtias/ita interpretari ut in beſtiarũ affectus:& habitus potius q̃ in corpora migrare dicantur.Præterea memento/quẽadmodum in corpore perſpicacia ſenſus/ſanitas/robur/pulchritudo/non opinione/ſed natura ſunt bona eorũq; cõtraria/mala ſimiliter/ſic in aĩa prudentiã/tẽperantiã/fortitudinẽ/iuſticiã naturaliter eſſe bona/naturaliter quoq; hoꝝ cõtraria mala.Deniq; accipe totius uitæ formã/per quã ita corporea cũcta diſponas/ut animi tẽperantiæ conſonẽt.Atq; eatenus eligas ſingula/quatenus cõferũt ad animi ſanitatẽ:& cõtra quæ hãc impediũt pcul effugias:habites ſemp mentis arcẽ.Atq; ab ea nullis/aut illecebris/aut minis te pręcipitari pmittas.Cũ uero & te ipſum & alios formate uolueris ſuſpice pſpicuũ reipublice huius exẽplar in cælo:in cælo inq̃.i.ordine celeſtiũ motionũ/atq; altius in mẽte diuina:ut inde tãdẽ ad ipſius imaginem/te ipſum primo/deinde familiam/tertio ciuitatẽ iuſte feliciterq; componas.

NONVS DIALOGVS DE IVSTO.

SO.

De uoluptatibus diſtictis.

d DEinceps Conſiderãdũ reſtat:qua rõne uir tyrãnicus ex populari fiat:qualiſq; ſit:& nũquid uitã ducat miſerã an beatã.ADI.Certe id reliquũ eſt.SO.Scis quid adhuc deſiderẽ?ADI.Quid?SO.Nõdũ ſufficiẽter diſtinxiſſe uidemur/quot ſint & quales cupiditates.Ac niſi id cõſtet/obſcurior erit eius qđ quærimus inq̃ſitio.ADI.Oportunũ uero adhuc erit.SO.Prorſus qdẽ:atq; aduerte qd in eis noſſe uelim.Eſt aũt tale.Earũ uoluptatũ & cupiditatũ quæ nõ neceſſariæ ſunt/uident mihi quædã eẽ legib⁹ repugnãtes quę oib⁹ qdem inſunt/a/legibus aũt:& melioribus cupiditatibus cũ ratiõe pariter caſtigatæ/in quibuſdã hominibus uel omnino obſoleſcere/uel adeo reprimi/ut rare admodũ exileſq; reddant.In aliis ãt uehemẽtiores frequẽtioreſq; euadere.ADI.Quas potiſſimũ iſtas uocas?SO.q̃ in ſomnis ſæpius excitant:qñ animi pars illa ſopita lãguet/q̃ rõnis eſt pꝛiceps & mãſueta eiuſq; domina.Alia uero in qua feritas eſt & agreſtis immanitas/cum ſit immoderato repleta potu atq; paſtu/exultat/tẽtatq; excutere ſomnũ/

tere ſomnũ: & ſolitis libidinibus indulgere. Tunc quippe nihil eſt/quod non audeat: ueluti ſoluta:
& libera omnibus uerecũdiæ prudẽtiæq; præceptis. Vt aũt cum matre corpus miſceri uideat: aut
cum quouis alio homine uel deo/ſæpe & bellua atq; etiam trucidare aliquẽ: & impie cruentari: &
a nulla prorſus uoragine abſtinere: nec ut breui cõplectar ab ulla iſania uel impudẽtia temperare.
ADI. Vera nimium loqueris. SO. At cum quis ſalubri & moderato cultu atq; uictu/quieti ſe tra-
diderit/ea parte animi in qua eſt ratio/excitata & recta: ſaturataq; bonarũ cogitationũ epulis: & ad
ſeipſam contẽplando conuerſa/ea uero parte animi quæ uoluptete alitur/nec inopia preſſa/nec ſa-
tietate affluenti/ut quieſcat maxime/neq; optimã partẽ illam/aut geſtiendo/aut merendo pertur-
bet/ſed ſinat eam per ſeipſam ſolam ac purã conſiderare/indagare/atq; percipere quicq̃ ignotum
hactenus/uel præſentium/uel præteritorum/uel futurorum. Illa etiã tertia parte animi/in qua iraꝝ
eſtuat ardor/ſedata atq; reſtincta/uſq; adeo ut nulli inſenſa queſcat: atq; ita in q̃ partibus quidẽ dua-
bus pacatis/mente uero erecta/ſomno ſe cõparet/tunc demũ mens pura ueritatẽ attingit: neq; in-
ſomniorũ uiſa nefaria ſeſe obiiciunt. ADI. Sic prorſus exiſtimo. SO. Quid plura? Id ſummatim uo
lumus. Vnicuiq; ineſſe ſpeciem quandã cupiditatũ dirã agreſtem/atq; iniquã. atq; etiam in hiis qui
inter homĩes maxime moderati uidenẽ. Quod inſomnis fit maniſeſtũ. Siquid ergo dicere uideor:
& conſentis/animaduerte. ADI. Conſentio equidẽ. SO. Recordare qualẽ uirũ eſſe diximus popu
larem. Erat autem is/qui ab ineunte ętate ſub parco nutritus eſt patre. qui lucri cupiditati indulxit
ſolum. cæteras uero non neceſſarias/ſed ludi hornatuſque comites/ſpreuit. Nonne ita? ADI. Ita
prorſus. SO. Conuerſatus deinde cum elatoribus uiris: pleniſq; libidinibus hiis quas modo narra
uimus/declinare cæpit ad petulantiam omnẽ eorũq; mores: paternæ parſimoniæ odio. Cum uero
ingenio meliore eſſet q̃ corruptores/utrinq; diſtractus/mediam nactus eſt utriuſq; moris affectio/
nem: moderate utrũq; ſequtus ut ipſe putat/neq; illiberalem neq; diſſolutam uitam agens: ex pau-
corum potentiæ cupido mutatus in popularẽ. ADI. Erat utiq; & eſt circa huiuſcemodi uirum hæc
opinio. SO. Pone rurſus huius grauidioris effecti filiũ/primis ab annis/ſub parentis moribus enu/
tritum. ADI. Pono. SO. Ponas iterum eadẽ ſibi accidere quæ patri contigerãt: ut ad omne traha/
tur flagitium & laſciuientis uitæ licentiã: quã tamen hi qui trahunt integrã nominent libertatẽ. Pa/
ter autem aliiq; domeſtici mediis iſtis cupiditatibus ſuffragentur. Qui uero ipſi opem ſuggerunt:
quando. ſ. iam ſperauerint uehementes illi incantatores: nutritoreſq; tyrannidis/adoleſcẽtem ſe
non aliter continere poſſe/amorẽ in eo aliquem quibuſdã machinationibus excitent/præſidem tu-
toremq; ocioſorũ: & ad libidinẽ illi ſubminiſtrantium deſideriorũ/alatum certe/& ingentẽ fucum.
Nunquid aliud amorem talium eſſe putas? ADI. Nihil aliud. SO. Quando uero circa ipſum ſuſpi
rantes cupiditates aliæ referctæ nidore/unguentis/coronis ac mero: reſolutiſq; conſuetudinum ta
lium uoluptatibus/coaugent prorſus aluntq; deſideriũ illud/atq; ita fuco aculeum addunt: tunc iã
hic animi præſes furit omnino/dementia ipſa feruet/atq; ſtipatus inde ſatellitibus & ſtimulo perci
tus/ac ſi quas intra ſe frugales & uerecundas opiniones cupiditateſq; offenderit/extirpat eas proti/
nus & expellit: quouſq; rẽperantiam omnẽ eiiciat/ſeque forenſi & aliena inſania repleat. ADI. Egre
gie tyrannici uiri refers originem. SO. Nonne & olim hanc ob cauſam amor tyrannus eſt dictus?
ADI. Videtur plane. SO. Et ebrius uir/o/amice nõne tyrãnicum gerit animum. ADI. Sane. SO.
Quinetiam furioſus & extra ſe poſitus/nõ ſolum hominibus: ſed & diis imperare cõtẽdit/ſperatq;
ſe id cõſequturum. ADI. Vehemẽter. SO. Tyrãnicus autem/o/beate uir reuera fit/quando uel na-
tura/uel ſtudiis uel ambobus temulẽtus. amori obnoxius. furioſus euadit. ADI. Prorſus ita ſe res
habet. SO. Ita igitur talis uit: ut apparet efficiẽ. Viuit autẽ quo pacto? ADI. Id uero ut aiunt qui io
cantur/mihi tu dices. SO. Dico equidem. Poſt hæc ut arbitror feſtis indulgent/bacchanalibus/cõ-
meſſatiõibus/ſcortis: cæteriſq; huiuſcemodi omnibus: hi quorũ tyrãnus amor intus animi incolẽs
penetralia/regit oĩa. ADI. Neceſſe eſt. SO. Itaq; multæ profecto dieſq; nocteſq; uehemẽtes cupi-
ditates multorũ indigæ pululant. ADI. Multæ quidem. SO. Cito igiẽ ſiqui prouentus extiterint cõ
ſumuntur. ADI. Quid ni? SO. Poſt hæc utiq; fænera: & patrimonii diſſipatio. ADI. Proculdubio
SO. Quando uero deficiunt omnia/neceſſe eſt cupiditates uociferari/atq; conqueri: quę quidẽ fre
quentes ardẽteſq; in nido animi deliteſcunt. Eos autem ueluti ſtimulis quibuſdam perculſos/libi-
dinibus ſcilicet aliis: prę ſertimq; amore aliarum omnium tanq̃ ſatellitum duce iactari: efferriq; ad
explorandum/ſiquis quicquam poſſideat: quod uel fraude ſurripi uel ui eripi poſſit. ADI. Maxi-
me. SO. Quapropter coguntur/uel undiq; uſurpare: uel ingentibus ſtimulis & doloribus crucia-
ri. ADI. Coguntur plane. SO. Num quemadmodum nouæ cupiditates ipſius adultæ: priſtinas
exſuperarunt: & quæ illarũ erant/uſurpauere/ita & ipſe iuſtum eſſe cẽſebit: ut ipſe iunior plus habeat
quã parentes: & ſi portionem ſuam cõſumpſerit/paterna inſup eroget. ADI. Cur non? SO. Quod ſi
parentes illi nequaquã permiſerint/principio furari/eoſq; decipere aggredietur. ADI. Omnino.
SOCRA. Si iſtud non poterit/rapiet iam uimq; parentibus inferet. ADIMAN. Sic arbitror.
SOCRA. Ac ſi pater materq; ſenes/o/mirifice uir reſiſtant repugnentq;: nunquid eos uerebit

atq; ita ſe continebit ut nihil agat tyrannicum? ADI. patri equidem ac matri ſic affecti hominis ti
meo. SO. Per Iouem/o/Adimante nũquid gratia nuper amatæ cuiuſdam concubinæ non neceſſa
riæ/ueterem amicam neceſſariãq; matrem/aut gratia ſpecioſi alicuius nuper amati adoleſcẽtis nõ
neceſſarii/deformem & neceſſariũ ſemen patrem: & amicorũ omnium antiquiſſimũ/uidetur tibi
uir talis uerberibus obiecturus eoſq; illis ſubiectutus/ſi eandem in domũ conduxerit? ADI. Per Io
uem. Omnino. SO. Quam beatum eſſe uidetur tyrannicũ filiũ genuiſſe. ADI. Non multum. SO.
Quid uero? cum parẽtũ ſuppellectilis non ſufficiet/in eoq; iam erit examen cõſertiſſimũ uolupta
tum/an non primo parietẽ alicuius perfodiet domus: uel nocte tarde eũtis pallium rapiet? Deinde
etiam templũ aliquod expoliabit atq; in his oĩbus eas quas olim a pueritia de honeſtis: & turpibus
quaſi iura quædam ex quibus iudicabat/opiniões habuerat/Illæ quæ nuper a ſeruitute ſolutæ ſunt
tanq̃ ſatellites ſtipantes amorẽ/una cum eo iam ſuperabunt. Quæ quondam dormiente illo p in
ſomnia ſoluebantur: quando adhuc erat ille ſub legibus paterniſq; præceptis populari in ſeipſo in
ſtitutus conditione. Tandẽ uero amoris tyrãnide irretitus/qualis raro erat in ſomnis/talis ſemper
erit uigilans. Nam & a nulla cæde impia abſtinebit/uel ingluuie uel facinore. Sed tyrannice in ipſo
amor omni cum licentia & tranſgreſſione uiuens/utpote qui ſolus ſit dominus/ſibi ſubiectum ho
minem tanq̃ ciuitatẽ impudenter ad omnia rapiet/unde & ſeipſum & turbam ſuorũ ſatellitum nu
triat: partim extrinſecus ingreſſam ex improba quadã conſuetudine/partim intrinſecus ex eiſdem
moribus/ab ipſo ſolutam & liberatã. Nonne hæc talis hominis uita? ADI. Hæc prorſus. SO. Ac ſi
pauci tales in ciuitate ſint/cæteri uero oẽs modeſti/prodeuntes alium quẽpiam utpote ſatellites ar
mant muniuntq; tyrannũ ac ſi uſpiã bellũ imminet/ſtipendio conducti propugnant: ſiue para agãt
ibidem in ciuitate/minuta mala permulta cõmittent. ADI. Qualia? SO. Furabuntur: muros fo
dient. marſupia incident. Expoliabunt prædabunturq;. ſacra rapient. captos homines ſeruire co
gent. nec non callumniabuntur quandoq; ſi dicendo facundi ſint. periuriiſq; decipiẽt homines: &
muneribus corrũpẽtur iudices. ADI. Minuta hæc dicis mala/ſi pauci tales ſint. SO. hæc quidem
ſi ad maiora cõparentur/dicuntur exigua. Atq; hæc omnia ad tyrannum prauitate & miſeria ciui
tatis/haud prope/ut prouerbio fertur accedere putandũ eſt. Quotiẽs enim in ciuitate tales mul
ti reperiuntur/eoſq; alii ſequũtur multi/ſentiuntq; ingentẽ ſuorũ copiam/tyrannũ procreaut cum
inſcitia populi/illũ precæteris qui inter illos: ita eſt affectus/ut eius in animo tyrannum habẽt potẽ
tiſſimũ. ADI. Conſentaneũ id quidẽ/tyrannus quippe is erit potiſſimus. SO. Nonne facile id fie
ſi ceſſerint omnes? Sin autẽ/ciuitas tyranno huic obſtiterit/tunc ſane is quẽadmodum in ſuperiori
bus patrem matrẽq; ſubegit/ſic rurſus & patriam pro uiribus ſubiget: alios inducẽs iuuenes: hiſq;
ſeruire coget olim ſibi charam patriã/matriamq;/ut more Cretenſiũ loquar: tã educatione q̃ habi
tu. atq; is erit cupiditatis eius hominis finis. ADI. Sic prorſus. SO. Nõne iſti tales priuatim ſunt
anteq̃ dominentur? principio/cum his cõuerſant/ut plurimũ qui blandiũtur illis: & in omnibus aſ
ſentant. Ac ſi qua re indigeant/idẽ & ipſi agunt/ſubmittunt ſe: & quacũq; gerunt perſonã tanq̃ do
meſtici. Voti uero cõpotes cũ facti ſunt/extraneos ſe eſſe declarãt. ADI. Et maxime quidem. SO.
Omnẽ ita ętatẽ agunt. Amici quidẽ nemini unq̃. Semper autẽ dominantes alicui: uel alicui ſeruiẽ
tes. Libertatẽ uero: & amicitiam ueram natura nunq̃ tyrannica guſtat. ADI. Maxime. SO. Nonne
huiuſmodi homines iure infidos nominabimus? ADI. Iure. SO. Quinetiam iniuſtos q̃ maxie fie
ri poteſt: ſi modo in ſuperioribus recte inuicẽ quale quid iuſticia ſit conceſſimus. ADI. Recte qui
dem. SO. Cõcludamus igit/qui ſit uir peſſimus. Eſt aũt is/qui talis eſt uigilans/ qualẽ ſupra figura
uimus ſomniantẽ. ADI. Omnino. SO. Talis utiq; ſit/quiſquis natura tyrannicus maxime ſit/ut ſo
lus dominetur/aſſequitur: & quo diutius in tyrannide uiuit/eo magis eſt talis. GLA. Ita neceſſe eſt.
SO. Quiſq̃s iniq̃ſſimus apparet: & miſerrimus apparebit: & q diutiſſime maximeq; potit tyranni
de/maxime & diutiſſime iniq̃ſſimus reuera eſt & miſerrimus. Multis autẽ multa uidebunt. GLA.
Ita ſe hæc habere neceſſe. SO. Tyrãnicus uir ciuitati tyrannide oppreſſe ſimillimus. Popularis uir
populari. Cæteriq; ſimiliter. GLA. Quid ni? SO. Sicut ſe habet ad ciuitatẽ ciuitas/uirtute & felici
tate/ita uir quoq; ſe habet ad uirũ. GLA. Nihil phibet. SO. Quomõ ſe habet tyrãno ſubiecta ciui
tas ad eã quæ regi paret/qualẽ prio deſcripſimus? GLA. Cõtra oĩno. Nã una q̃dẽ optĩa/altera peſſi
ma. SO. Haud interrogabo quẽ dicas. Cõſtat. n. Veꝝ de beatitudine atq; miſeria/eodẽ mõ an alio
iudicas? Neq; uero tyrãnicæ ciuitatis ſpeciẽ ammiremur/ad ſolũ tyrãnũ reſpiciẽtes/aut ad eos pau
cos q cũ eo rerũ potiunt: ſed ut decet oẽm penitus ciuitatẽ ingreſſi: luſtremus ſingula: & ad cuncta
cõuerſis oculis feramus ſniam. GLA. Probe admones. Cõſtat ãt apud quẽlibet nullã ciuitatẽ tyrã
nide pſſa eẽ miſeriorẽ/nullãq; rege gubernata/beatiorẽ eẽ. SO. Si idẽ circa uiros obſeruari iuberẽ/
nũ recte præciperẽ? uidelicet ſi cẽſerẽ de his iudicare illũ/q cogitatiõe poſſit uiri mentẽ irrepere: ac
mores penit⁹ introſpicere: neq; ut pueri ſolẽt/exteriorẽ intuẽs ſupficiẽ obſtupeſcit: dũ tyrãnicã pro
ſpicit eminẽtiã/quã pcul aſpiciẽtibus frequẽter oſtẽtãt: ſed pſpicaciter iudicat. Si inq̃ exiſtimarem
oportere nos oẽs audire eũ/q diſcernere ualeat: q & una habitauerit/& domeſticis actiõib⁹ interfue

rit: ubi

ri:ubi nouerit quo pacto erga familiares ſingulos ſit affectus: ī quibus maxime qualis ſit apparet: omnē exutus tragicum apparatū/rurſuſq; popularibus in periculis/atq; hæc omnia dinoſcentē de/clarare iuberem quo pacto ſe ad alios tyrannos habeat/quoad beatitudinē & miſeriam: nūquid re/cte iuberem? GLA. Recte admodū & iſta iuberes. SO. Vis ne fingamus & nos ex eorum numero eſſe: qui iudicare poſſint: atq; illis adhæſerint: ut aliquē habeamus qui ad ea quæ interrogamus: re/ſpondeat? GLA. Volo equidē. SO. Age utiq;/ita conſidera/ſimilitudinē/memoriā repetens ciuita/tis/ac uiri: atq; ita ſigillatim uiciſſimq; utriuſq; affectus animaduerte. GLA. Dic quales. SO. Prin/cipio liberam ciuitatē tyrannicā/dices/an ſeruam? GLA. Maxime omniū ſeruā. SO. Attamē in ea dominos ac liberos inſpicis. GLA. Plane: ſed exiguū quidē iſtum. Vniuerſum uero: ut ita dicam/ in ipſa & præſtantiſſimū genus/turpiter ac miſere/ſeruū. SO. Si igitur ciuitati uir ſimilis/neceſſe eſt in illo eundē eſſe ordinē: multaq; illiberalitate & ſeruitute eius animū opprimi? eaſq; animi partes ſer/uire/quæ præſtantiſſime ſunt/exilem uero partē/ignauiſſimā/dementiſſimā dominari. GLA. Ne/ceſſarium. SO. Quid porro? Seruū an liberū huiuſmodi animū appellabis? GLAV. Seruū. SO. Atqui ſerua & tyranno ſubdita ciuitas/minime quæ uult/agit. GLAV. Nimirū. SO. Tyrannicus igitur animus minime quæ uult efficiet: ut ſic de toto animo dicā: ſed ſtimulo ſemp percitus uiolē/to: perturbatione pænitentiaq; replebitur. GLA. Quid ni? SO. Tyrannicā ciuitatē/diuitem ne/an pauperē eſſe neceſſe eſt? GLA. Pauperē. SO. Animū quoq; tyrannicū/mendicū ſemp & inexplebi/lem neceſſe eſt eſſe. GLA. Eſt ut dicis. SO. Metu uero ſolicitari an non neceſſarium eſt/ciuitatē talē/ talemq; uirū? GLA. Valde. SO. Lamentationes præterea/ſuſpiria/fletus: angnſtias cenſes in alia ci/uitate frequētiores te reperturū? GLA. Nullo pacto. SO. In homine inſup alio talia quædā plura ineſſe putas q̄ in tyrannico iſto: qui cupiditatibus amoribuſq; inſanit? GLA. Quonam pacto? SO. Profecto ad hæc reſpiciens omnia/cæteraq; generis eiuſdē/ciuitatē tyrannicā ciuitatū omnium eē miſerimā iudicaſti. GLA. An non recte? SO. Summopere. Verum de uiro rurſus tyrannico: quid ais/quotiens eadē hæc animaduertis? GLA. Longe cunctorū dico hunc eſſe miſerū. SO. Hoc nōn recte dicis. GLA. Quāobrem? SO. Nōdum hic eſt/ut arbitror/talis maxime. GLA. Quis ergo? SO. Iſte forſitan tibi hoc miſerior eſſe uidebitur. GLA. Quis inq̄? SO. Qui cū natura tyrannicus ſit/uitā non agit priuatā/ſed eſt infelix/& forte quadā eo deducitur: ut tyrānide potiatur. GLA. Ex his que dicta ſunt/uera te loqui coniecto. SO. Ita eſt. Verū non talia quædam opinari oportet. Immo uero diligentiſſime tali ratiōe inueſtigare. De maximo enim quodā nobis diſceptatio eſt/bona ſci/licet uita ac mala. GLA. Scite. SO. Attende itaq; ſi quid dicā. Videtur enim mihi ex his de hoc eē cō/ſiderandū. GLA. Ex quibus. SO? Ex uno quoq;. ſ. priuatorū/quotcūq; ita diuitiis abūdant/ut multa habeant mancipia. Iſti namq; id tyrannis habent ſimile/quod multis imperant. Intereſt autē quod tyrannus pluribus dominatur. GLA. Intereſt utiq;. SO. Noſti qd' hi ſecuri cū familia uiuunt/neq; famulos metuunt? GLAV. Nēpe. Quid enim metuant? SO. Nihil. Sed nunquid cauſam tenes? GLA. Equidē: quoniā uidelicet ciuitas uniuerſa ſingulis priuatorū ſuccurrit. SO. Præclare loque/ris. Quid ſi quis deorū uirū unū cui quinquaginta uel plura mancipia ſint/educat e ciuitate una cū uxore ac liberis/conſtituatq; in ſolitudine cum rebus ſuis omnibus: atq; mancipiis? ubi liberorū ho/minum nullus ferre huic auxilium poſſit/quali eum & quāta formidine uexatū iri exiſtimas? ne for/te mancipia ipſum & filios & uxorē interimant. GLA. Summa ut arbitror. SO. An non cogetur ſer/uis quibuſdā blādiri? polliceriq; multa: & manumittere/cū ſibi nihil opus ſit? Vnde & ad miniſtros ſuos ipſe adulator erit. GLA. Cogetur penitus uel ita facere uel perire. SO. Quid? ſi alios adhuc deus circulo diſpoſuerit p toximos illi cōplurimos? qui nequaq̄ ſubſtineant: ut alter alteri domine/tur/ac ſi quē deprehenderint ſibi dominiū uendicantē ſuppliciis extremis afficiāt? GLA. Deterio/rem admodū eius conditionē fore cenſeo/ſe hoſtiū uallo circūcludatur. SO. An non tali quodam carcere clauſus eſt tyrānus natura talis exiſtēs qualē in ſuperioribus explicauimus? multis uidelicet diuerſiſq; timoribus & amoribus agitatū. Cum uero īgenio ſit apprime cupido/huic ſoli neq; egre/di uſq̄ licet/neq; inſpicere: quot libere alii cupiūt. Sed intra ędiū parietes/formidoloſus ueluti mu/lier cōmoratur/inuidēs ciuibus aliis ſiqs extra mœnia ſpatiatur: & boni qcq̄ ſpectat. GLA. Sic prorſus. SO. An nō huiuſcemodi malis plura inſup incurrit uir ille qui male ſeipm gubernans quē/& tu mō miſerimū iudicabas tyrānicū haud quaq̄ priuatus uiuit: ſed fortunæ ui quadā/ut tyrānidē exerceat cogitur. Cūq; ſibi ipſi imperare nō poſſit/aliis imperare contēdit: perinde ac ſiqs imbecillo corpore: & ſuis ſe uiribus nō ſubſtinēte/cogatur ut quietē agat ſecū ipſe nunq̄/ſed aduerſus alia corpora cer/tet ac pugnet. GLA. Similima inducis/o/Socrates atq; ueriſſima. SO. Nōne igitur/o/amice Glauco miſerabilis oīno hæc eſt cōditio/duriorq; uita eſt hominis nacti tyrānidē/ea uita quā tu ſupra duriſ/ſimā iudicabas. GLA. Valde. SO. Eſt autē re ipſa/quāuis alicui nō uideatur/uere tyrānus/uere ſeruus/ extremæ adulationi ſeruitutiq; aſtrictus: libidinibus nequiſſimorū hominū adulator: qui appetitus ſuos explet nunquam: ſed plurimis indiget ſemper: atque inops reuera eſſe apparet/ſiquis pene/tralia animi ipſius inſpexerit. Pauore quinetiam perpetuo territus: & ſolicitudine anguſtia que

De uita bona & mala:

Qur pater fa/milias nihil metuat multi/tudinē ſeruo/rum.

uexatus:ſi modo ciuitatis eius ſtatui cui præeſt ipſe eſt ſimilis. Similis aũt exiſtit. An non? GLAV.
Et maxime quidẽ. SO. Præter hæc uiro huic illa etiã tribuemus quæ antea memorauimus: qđ ne-
ceſſe eſt eũ:& eẽ prius & fieri poſtea multo magis cũ tyrannidẽ eſt adeptus/inuidũ/iniuſtũ/ expertẽ
beneuolentiæ/imperiũ/omniſq; nequitiæ ſentinã ac fomitẽ:ex hiſq; cũctis eſſe miſerrimũ:atq; alios
etiam qui adhærẽt ipſi/ſimiles reddere. GLA. Nullus mẽtis cõpos his cõtradixerit. SO. Age quẽ
admodũ iudex oĩa circũſpiciens/de ſingulis iudicat/ita tu in præſentia/proferas qui tuo iudicio pri
mus/beatitudine/q ſecũdus:ceteroſq; gradatim q in numero quinq; ſunt/enarra. Regiũ/honorifi-
ci imperii ſtudioſum:paucorũ potẽtię cupidũ:popularẽ/atq; tyrannicũ. GLAV. At facile iudiciũ
iſtud. Nã quẽadmodũ ſum ingreſſus iſtos quaſi choros uirtute/prauitate/beatitudine:& huic con-
trario inter ſe cõparo:atq; iudico. SO. Nũ præconẽ cõducemus? an ego hæc potius nũciabo? Ari-
ſtonis filiũ iudicaſſe uirũ optimũ:& iuſtiſſimũ:eẽ beatiſſimũ:eũq; eſſe dixiſſe hoĩem maxĩe oĩum re
gium:ſeq; ipſum regentẽ. Peſſimũ uero & iniquiſſimũ/eẽ miſerrimũ:taleq; eũ eẽ qui maxime tyran-
nus fit:ſeq; ipſum & ciuitatẽ tyrannide premat. GLA. Ita ſit ꝑmulgatũ. SO. Nunqđ addiciã/ſiue
lateant ſic affecti hoĩes/ſiue nõ lateãt/hoĩes pariter atq; deos? GLA. Adiice. SO. Eſto igit̃. Etenim
una hæc demõſtratio ſit:ſecũdã uero ut mihi uidet̃/hãc cõuenit intueri. GLAV. Quæ nã iſta? SO. Poſt
quã ſicuti ciuitas tres in ſpẽs diuiſa eſt:ita & cuiuſq; aĩa triſariã diuidet̃:ut arbitror:atq; hinc demõ-

Tres aĩæ ptes tres uoluptates & cupiditates:

ſtratio ſecũda naſcet̃. GLA. Quæ nã? SO. Hæc. Cũ tres aĩæ partes ſint/tres quoq; uoluptates eſſe
uident̃:ſua cuiuſq; partis ꝓpria. Cupiditates quoq; totidẽ & principatus. GLA. Quo pacto? SO.
Partẽ unã dicimus qua homo diſcit. Alterã/qua iraſcit̃. Terniã uero ꝑ uarietatẽ uno nõ potuimus
proprio ipſius uocabulo noĩare:ſed ex eo qđ in ſe continet maximũ:uehemẽtiſſimũq;:concupiſci-
bile appellauimus:ꝑ uehementiã earũ cupiditatũ q̃ ad epulas & pocula & uenerea rapiũt:& ad ca
que iſta ſequunt̃:nec nõ auarũ cognominauimus:qm̃ ex pecuniis maxĩe huiuſmodi cupiditates ex-
plent̃. GLA. Recte. SO. Ac ſi uoluptatẽ eius:& affectũ lucri eẽ dixerimus/in unã maxime ſummã
reducemus orationẽ:ut aliqđ nobis certũ ipſi ſignificemus:quotiẽs id ipſum partem hanc aĩæ dici
mus. Atq; ſi totũ hoc pecuniarũ:& lucri cupidũ/nominemus/recte admodũ appellabimus. GLA.
Mihi quidẽ ita uidet̃. SO. Quid uero? Iraſcẽdi naturã? nõne ad potentiã/uictoriã/gloriã:trahere to
tam aſſerimus. GLA. Magnopere. SO. Si igit̃ eã cõtentioſam ambitioſamq; appellabimus/nunqđ
recte? GLA. Rectiſſime. SO. At uero partẽ illã/qua diſcimus/cõſtat cuiq; omnẽ ad ueritatẽ inue-
ſtigandã ſemꝑ anniti:pecuniarũq;:& gloriæ minimã curam habere. GLA. Omnino. SO. Si tertiũ
hoc diſcẽdi cupidũ & phũm nominabimus:haud ab re erit nomẽ impoſitũ. GLA. Eſt ut ais. SO.
Nonne dicimus in animis quorũdam unã illarũ partiũ dominari:in aliis aliã/quãcũq; contigerit?
GLA. Dicimus. SO. Propterea dicimus tria hominũ prima genera eẽ:philoſophũ:cõtentioſum
auarũ. GLA. Prorſus. SO. Voluptatẽ quoq; ſpecies tres:hiſce ſubiectas/ cuiq; ſuã. GLA. Omni-
no. SO. Si unumquẽq; iſtorũ ſeorſum interroges: quæ uita iſtarũ dulciſſima? ſuã quiſq; cæteris an-
reponet. Auarus quidẽ lucri ipſius cõparatione/honorũ uel diſciplinarũ oblectamẽta : nullius æ-
ſtimabit niſi quid forſan ad argentũ cõſerant. GLA. Vera loqueris. SO. Ambitioſus aũt quæſtus
delectationem moleſtam putat. Rurſuſq; eam quæ diſcendo percipitur/niſi doctrina inanẽ & um-
bratilem hominum pariat gloriam. GLAVCO. Ita res ſe habet. SO. Philoſophum quoq; pona
mus cæteras uoluptates floccipendentẽ:dum eas ad continuum diſciplinarũ gaudiũ quo ipſe frui
tur inueſtiganda ueritate comparat:uocantemq; alias neceſſarias:quia illas ſecuturus non ſit:niſi
cogat neceſſitas. GLAV. Bene id noſſe oportet. SO. Quando igitur cuiuſq; uitæ uoluptates ip-
ſaq; uita in contẽtionem uenient non de hoc quod eſt honeſtius aut turpius uiuere:uel melius: aut
deterius:ſed de ſuauiori pacatioriq; uitæ ſtatu qua ratiõe diſcernemus:cuius ſit ſnĩa uerior? GLA.
Haud ſatis habeo qđ reſpondeã. SO. Sic autẽ animaduerte. Qua nã re iudicare oportet: quæcũq;
recte diiudicanda ſunt? Nonne peritia/prudentia/ratiõe? An habet quiſquã alia/qbus melius iudi-
cet? GLA. Nullo mõ. SO. Attẽde igit̃. Cũ tres ſint:qs maxime exptus eſt oẽs quas narrauimus uo
luptates? Vtrũ auarus diſcendo qualis ſit ueritas/magis tibi uidet̃ expertus diſcendi iocũditatẽ q̃
philoſophus lucri:an potius cõtra? GLA. Permultũ intereſt. Philoſophũ nãq; neceſſe eſt uolupta-
tem alterius a pueritia deguſtaſſe. Auarũ aũt:haud q̃q̃ neceſſe eſt in ueritatis inueſtigatiõe quanta
inſit oblectatio ꝑcepiſſe:expertũq; fuiſſe. Immo uero ſi nitat̃/nõ facile iſtud aſſeqtur. SO. Lõge igit̃
præſtat auaro philoſophus/utrarũq; uoluptatũ experiẽtia. GLA. Lõge. SO. Ambitioſus uero nũ
quid magis ſapientiæ q̃ philoſophus honoris guſtauit oblectamenta? GLA. Honor qdẽ oẽs eos ſe
quit̃:ſi propoſitum ſibi officium exſequitur. Et enim diues a multitudine honoratur:& fortis:& ſa-
piens. Quapropter omnes quãta ꝓuenit ex honore uoluptas uſu ipſo intelligunt. Quanta uero ſit
in ueritatis contemplatione ſuauitas ſolus ſentit philoſophus. SO. Igitur quantum ad experiẽtiã
attinet optime phũs præcæteris iudicat. GLAV. Valde. SO. Qui etiã una cum prudentia ſolus
erit expertus. GLAV. Nihil prohibet. SO. Præterea organum illud per quod iudicandum eſt:
non auari aut ambitioſi hominis:ſed philoſophi eſt inſtrumentum. GLAV. Quale iſtud? SO. Per

rationes

rationes enim eē diximus iudicandum. GLA. Diximus. SO. Rationes autem præcipue philoſo-
phi ſunt inſtrumenta. GLA. Patet. SO. Si diuitiis & lucro/optime ſingula iudicarent/ quæ lauda-
ret uel improbaret uir quæſtui deditus/neceſſe eēt/hæc eē ueriſſima. GLAV. Penitus. SO. Si au-
tem honore/uictoria/fortitudine/q̃ ambitioſus & ad uictoriã ardentiſſimus iudicaret. GLA. Con-
ſtat. SO. Poſtq̃ uero experientia/prudentia/ratione/neceſſe eſt quæ philoſophus & rationũ uir ſtu-
dioſus laudat/eē ueriſſima. Quare cũ tres uoluptates ſint/uoluptas ꝑtis eius/q̃ diſcimus/erit: utiq;
ſuauiſſima/eiuſq; dulciſſima uita/in quo hæc pars denominat̃. GLA. Nihil obſtat. SO. Nẽpe phi-
loſophus apud quẽ uere iudicandi eſt auctoritas/ſuã laudat uitam. Quã uero ſecundã eē uitam/aut
quã ſecundam uoluptatẽ cenſet iudex? At cõſtat quod bellicoſi ambitioſiq; hominis. Propinquior
enim illi hæc q̃ auari. Poſtremã igit̃ lucri cupidi uitã locare uidet̃. GLA. Quid ni? SO. Duo hæc ita
q; ſibi inuicẽ/ita ſuccedunt: hiſq; iuſtus iam uicit iniuſtũ. Tertiũ uero olympicorũ ritu/ſeruatori: &
olympio Ioui tribuens/contẽplare nullius præterq̃ prudentis uoluptatẽ uerã prorſus exiſtere: neq;
ſincerã/ſed umbratilẽ atq; inanem: ut ego ex ſapientũ aliquo audiſſe mihi uideor: atq; hic erit gra-
uiſſimus iniuſti caſus: atq; ruina. GLA. Mirũ in modũ. Verũ quo pacto iſtud ais? SO. Ita certe in-
ueniam/te reſpondente ꝑquirens. GLA. Quære. SO. Dic obſecro: nõne dolori contrariam dici-
mus uoluptatẽ? GLA. Dicimus. SO. Mediũ quinetiã quoddã ponimus/quod neq; lætari eſt neque
dolere. GLA. Ponimus. SO. Et cũ mediũ ſit/quietẽ uacationẽq; animi ab utroq;. Nõne ita hoc di-
cis? GLA. Ita plane. SO. Recordaris qualia eſſe ſolent ęgrotantiũ uerba/dum morbo laborant?
GLA. Qualia dicis? SO. Nihil eē dulcius ſanitate: ſed eos latuiſſe aiunt q̃ dulce id ſit/anteq̃ ęgro-
tarent. GLA. Recordor equidẽ. SO. Nec nõ acerbiſſimis doloribus uexatos hoĩes/exclamantes
audis/nihil eē dulcius q̃ ea afflictione uacare. GLA. Audio. SO. Quinetiã aliis ꝑmultis huiuſmo-
di afflictionibus cruciatos hoĩes audis/dum cruciant̃/uociferantes/aſſerenteſq;/dulciſſimũ eē nul-
lo dolore affici/præſentiq; moleſtia eē liberũ. non autẽ dicentes dulciſſimũ eē lætari. GLA. Nẽpe
hæc illis quies tũc forte grauiſſima. SO. At uero cũ lætari quis deſinit/uoluptatis ceſſationẽ illã mo-
leſtam exiſtimabit. GLA. Forte. SO. Quies igit̃ illa quã pauloante utrorũq; mediam eſſe diximus
quandoq; utraq; erit/tum dolor ſcilicet/tũ uoluptas. GLA. Videt̃. SO. Num fieri põt/ut qđ neu-
trum eſt/ſit utraq;? GLA. Non ut arbitror. SO. Atq qñ in aĩo uoluptas eſt aut dolor/ambo motus
quidã inſunt. GLA. Vtiq;. SO. Tertium uero illud quod neq; dolor eſt/neq; uoluptas: nõne quies
aliqua & iſtorũ mediũ eē nuꝑ apparuit. GLA. Plane. SO. Quo pacto igit̃ rectũ eſt/qđ non dolere
eſt/iocundũ exiſtimare. Vel qđ nõ lætari/moleſtũ? GLA. Nullo. SO. Nõ iſtud igit̃ eſt: ſed apparet
ad moleſtũ qdẽ iocundũ: ad iocundũ uero moleſtũ/id tũc qđ mediũ eſt: & quies. Neq; uiſa huiuſ-
modi ueri quicq̃ de uoluptate nobis offerũt: ſed ex quadã deceptione ꝑueniũt. GLA. Sic mõſtrat
ratio. SO. Vide igit̃ uoluptates/que dolorẽ nullũ ſequunt̃: ne ſæpius id in præſenti diſputatiõe: ita
natura cõparatũ exiſtimes: ut uoluptas quidẽ doloris/dolor uero uoluptatis priuatio ſit. GLAV.
Quorſum aſpiciã? Vbi nã tales ſunt uoluptates? SO. Multæ qdẽ & aliæ ſunt/ſed præſertĩ/ſi aĩa duer-
tere uis/uoluptates quæ circa olfactũ fiunt: hæ nãq; nullo prius antecedẽte dolore/repente ingen-
tes ꝑueniunt: & cũ ceſſant/dolor eas nullus ſequit̃. GLA. Veriſſima narras. SO. Ne credamus igi-
tur doloris ceſſationẽ/purã uoluptatẽ eſſe/neq; dolorẽ/uoluptatis abſentiam. GLA. Non. SO. At
uero earũ q̃ ꝑ corpus ingrediunt̃ in animũ uoluptateſq; dicũtur/ferme maximæ quæq; ac plurimę
tales ſunt: ut dolorũ liberationes ſint. GLA. Sunt ꝑfecto. SO. Et que circa hæc futura ab expecta-
tione naſcunt̃/prægustationes quedã uoluptatis/atq; doloris/eodẽ modo ſe habẽt. GLA. Eodem.
SO. Scis quales hæ uoluptates ſunt: & cui maxime ſimiles? GLA. Cui? SO. Putas aliqd in natura
eſſe ſupremũ/inſimũ/mediũ? GLA. Equidẽ. SO. Cenſes aliquẽ cũ ab infimo ad medium fert̃/aliud
arbitrari q̃ ad ſummũ aſcendere? & dũ ſtat in medio/deflectitq; oculos illuc/unde uenerat/alibi eē
opinari q̃ in ſupremo: cum id qđ reuera eſt ſummũ non ſuſpiciat? GLA. Per Iouẽ/non aliter homi-
nem talẽ opinaturũ exiſtimo. SO. Si iterũ deferat̃/deorſum ferri opinabat̃: ac uere putabit. GLA.
Quid ni? SO. Nonne hæc ſibi eam ob cãm cõtingunt oĩa: quia nondũ exꝑtus eſt quid uere ſupre-
mum ſit/quid mediũ/quidue infimũ? GLA. Manifeſtũ id quidẽ. SO. Nunquid ergo miraberis/ſi
ueritatis imperiti homines/tum de multis aliis non recte ſentiunt/tum etiã circa uoluptatem & do-
lorem/horũq; mediũ/ſic afficiunt̃/ut quotiens in dolorẽ ferunt̃/uere iudicẽt/doleantq; reuera: quo-
tiẽs uero a dolore ſurgũt in mediũ/& repletionẽ & uoluptatem aſſequi arbitrent̃? Et quẽadmodũ
qui iuxta nigrũ/ſolũ aſpiciũt fuſcũ qñ nõ uidẽt albũ/clariſſimũ illud exiſtimãt/ita & q doloris uacui-
tatẽ cõparãt cũ dolore/uerã aũt exꝑti nõ ſunt uoluptatẽ/in iudicãdo decipiant̃? GLA. Per Iouẽ non
iſtud mirabor equidẽ? Immo uero ſi cõtra eueniret/potius admirarer. SO. Sic aũt cõſidera. Nõne
fames ac ſitis & cætera generis eiuſdẽ uacuitates quædã ſunt corporis ipſius habitudinis. GLAV.
Cur nõ? SO. Ignorantia uero & ĩprudẽtia uacuitas quædã eſt habitus animi. GLA. Maxime? SO.
Implet̃ autẽ & illud dũ alimẽta capit: & hic dum intelligentiam accipit. GLA. Cur non? SO. Quæ
nã repletio uerior? Vtrum que per ea fit quæ magis ueriuſq; ſunt/an que per alia? GLAV. Que per

De medio inter uoluptatẽ & dolorem.

Vtra maior & uerior ſit uoluptas animi an corporis.

ea quæ magis ſunt.SO.Quæ nam cēſes purioris eſſe ſubſtātiæ! Nūquid cibi/potus/obſonii/alimē
torumq; quorumcunq; genera! An ueræ opinionis ſpecies:ſcientiæq; & mentis:ſummatimq; uni
uerſæ uirtutis! In hunc autē modū iudica.Quod inhæret ſemp ſimili im mortaliq; & ueritati: ac ē
tale exiſtit:& in tali quodam fit/magis eē tibi uidet/an illud potius qđ rei nūquā ſimili atq; mortali:
nec non tale eſt:& in tali quodā efficit!GLA.Longe præſtat quod ſemp ſimili eſt cognatū.SO.Eſ
ſentia utiq; rei ſemp ſimilis:nunqđ eſſentiæ magis eſt/q̄ ſcientiæ particeps!GLAV.Nō.SO.An
ueritatis!GLA.Neq; hoc.SO.Sin autē ueritatis minus/nonne:& eſſentiæ!GLAV.Neceſſarium
eſt.SO.Nonne cōmuniter oīa circa corporis cultū genera/minus ueritatē eſſentiamq; participāt
generibus hiis que circa animi cultū uerſant.GLAV.Minus.SO.Nūquid & corpus ſimiliter mi
nus q̄ animus!GLAV.Et corpus.SO.Nonne qđ replet his rebus q̄ magis/ueriuſq; exiſtunt/qđ
ue magis ueriuſq; exiſtit/magis quoq; repletur!q̄ quod his rebus implet q̄ minus ſunt!ipſumq; eſt
minus.GLA.Quid ꝓhibet!SO.Si ergo repleri rebus naturæ conſentaneis/eſt iocundum/ipſum
utiq; quod reuera ueriorībuſq; rebus implet/naturalius ac uerius uera afficit uoluptate.Quod aūt
ea quæ:& minus ſunt & minus uera ſunt/accipit/minus uere fit miterue repletur:fallacioriſq; & fal
ſioris uoluptatis fit particeps.GLA.Neceſſe eſt oīno.SO.Homines igit prudentiæ uirtutiſq; ex
Vita uulgi. pertes:& epulis rebuſq; ſimilibus mancipati/deorſum ferunt/ruſuſq; ad mediū uſq; perueniūt:&
circa hæc per oēm uitā oberrāt:ſup hæc uero emergunt nunq̄:& qđ uere ſummū eſt:nequaq̄ ſuſpi
ciunt:neq; ad ſupera euehunt:neq; uera ulla re quandoq; fruuntur:neq; ſtabilē purāq; guſtant uo
luptatē:ſed ueluti pecora humū proni ſpectant:uentriq; obedientes paſcendo coheūdoq; ętatem
conterunt/proq; his rebus uberius potiūdis calcibus inter ſe & cornibus ferreis unguibuſq; decer
tant/ſeſe inuicē ob inexplebilem libidinē trucidantes:Vtpote qui neq; ueram:& firmā ſui partem:
neq; ueris pabulis implent.GLAV.Omnino/o/Socrates uulgi uitā quaſi quodam pandis oracu
lo.SO.Neceſſe eſt eos uoluptates ꝑſeq miſtas doloribus:quæ ſimulachra uoluptatis ueræ:& um
bræ ſunt uſq;:adeo inuicē doloris cōparatione mutua iniquitatæ:ut & uoluptates:& dolores ex ea
cōparatione uehemētiores appareant:amoreſq; ipſarū huiuſmodi uoluptates rabidos inſipienti
De iraſcētis natura cupiditate:& uoluptate. bus pariant.inflāmentq; ad pugnam.Quēadmodū Steſichorus ait Troianos ueræ ipſius ignaros
de Helenę imagine inuicem decertaſſe.GLAV.Neceſſarium eſt oīno ita id ſe habere.SO.Quid
uero circa iraſcendi naturā! Nonne & alia quedā horū ſimilia cōtingant neceſſe eſt:quando quis id
ipſum peragit/uel inuidia ꝓpter ambitionē:uel uiolentia ꝓpter contēptionis cupiditatē:uel ira ꝓ
pter morum difficultatē abſq; ratione ac mente ſequēs honoris/uictoriæ:iræq; expletionē.GLA.
Talia neceſſe eſt etiā circa id fieri.SO.Aſſerere igit audeamus quod & circa partē quæſtus auidā:
Quod cuiq; optimum id/ maxie ꝓpriū: & aliam uictoriæ ſtudioſam/quæcūq; appetitiones tales ſunt/ut ſciētiæ rationiq; obtēperent/eaſq;
uoluptates ſequantur & capiant:quas ratio ipſa cōcedit/ueriſſimas utiq; uoluptates quoad earū na
tura uerarū uoluptatū eſt capax/adipiſcētur:quippe cum pareant ueritati:ac inſuper ſibi proprias
uoluptates percipiēt:ſiquidē quod cuiq; optimū/id & maxime ꝓprium.GLA.Propriū maxime.
SO.Quando igit totus animus cū ea parte in qua eſt philoſophia ꝓcul ab omni ſeditiōe cōſpirat:
tunc euenit/ut quæque pars officio ſuo fungatur:& iuſta ſit:& ſui ꝓprias uoluptates:atq; optimas
adde:& quoad fieri poteſt ueriſſimas conſequat.GLA.Valde.SO.At uero cū partium reliquarū
aliqua ſuperat:id ꝓtinus euenit:ut neq; ipſa ſui ꝓpriam reperiat uoluptatē:& ptes alias cogat: alie
nam minimeq; ueram uoluptatem ſequi.GLA.Sic accidit.SO.Nonne quæ longiſſime a philoſo
phia rationeq; diſtant/maxime talia quædā efficiunt!GLA.Prorſus.SO.Lōgiſſime aūt diſtat a ra
tione:quod & a lege & ordine.GLA.Videlicet.SO.Longiſſimo autē interuallo ſeiunctæ eſſe uiſæ
cupiditates illæ amore ardētes atq; tyrannicæ.GLAV.Omnino.SO.Minimo aūt diſcrepare ap
paruerūt regiæ appetitiones & moderatæ.GLA.Ita.SO.Tyrānus igit a uera:& ꝓpria uoluptate
procul admodū erit.Rex autē illi q̄ proximus.GLA.Neceſſe.SO.Amariſſimam ergo tyrannus ui
tam aget.Rex uero dulciſſimā.GLA.Neceſſe id prorſus.SO.Scis ne quāto uiuit triſtior rege ty
rannus!GLA.Sciam certe ſi dixeris.SO.Cū tres cupiditates ſint:& una quidē legittima ſit:adul
teræ duæ/adulterarū tyrannus ſuprema ſortitus faſtigia/dum legē fugit:& rationē ſeruis quibuſdā
& ſatellitibus uoluptatibus ſe cōmiſcet:& q̄ longiſſimo interuallo a uoluptate legittima ſit ſeiūctus
haud facile aliter/niſi forſan hunc in modū exprimi poteſt.GLA.Quēadmodū.SO.Ab homine
paucorū imperii cupido/tertius apparuit eſſe tyrannus.Medius namq; iſtorū popularis uir extitit.
GLA.Ita eſt.SO.cum tertio itaq; uoluptatis:quo ad ueritatē ſimulachro poſt illum congreditur
ſi uera in ſuperioribus diximus.GLA.Sic eſt dicendū.SO.Quin etiam paucorū potētiæ deditus/
tertius eſt a rege/ſi in eodem locamus optimatem ac regē.GLA.Tertius utiq;.SO.Triplo igitur
numero ſecundū tripli rationē diſtat a uera uoluptate tyrannus.GLA.Apparet.SO.Planū itaq;
ſimulachrū ſecundū longitudinis numerū tyrannicæ uoluptatis exiſtet.GLA.Valde.SO.Secun
dum uero potentiam & tertium augmentum/manifeſtum eſt quanto diſcrepat interuallo.GLA.
Manifeſtum quidem cōputatori.SO.Siquis conuerſo ordine quātū uoluptatis ueritate ſupat rex

tyrannum

rex tyrãnum quęſiuerit/peracta multiplicatiõe inuenier regẽ uite dulcedine ſuperare tyrãnum /&
tyrãnum uite amaritudine regem/ gradib⁹ uiginninouẽ & ſepringẽtis.GLA.Mirabile nimiũ inter/ Numerus graduũ:qbus uita regis pcellit uitę tyrãni.
uallum hoc inter iuſti & iniuſti uiri uitam quo ad uoluptatẽ atq; dolorẽ cumulauiſti.SO.Verus hic
certe & cõueniens uitis hoĩum numerus:ſiquidem ipſis conueniunt dies/noctes/ menſeſq; & anni.
GLA.Conueniunt qdem.SO.Atqui ſi tantũ uoluptate bonus iuſtuſq; uir malum & iniuſtũ exſupe
rat/mirũ certe eſt quãto etiã magis ornamẽto/decore/uirtuteq; uite exſuperabit.GLA.Mirũ cer-
te.SO.At enim poſtq̃ huc diſputãdo deuenimus/repetamus quę a principio dicta ſunt/ex qbus ad
iſta delati ſumus.Dictum qñq; fuit iniuſte agere/illi pdeſſe:qui cum oĩno iniuſtus ſit / iuſtus tamen
exiſtimaẽ:an nõ ita dictũ?GLA.Ita.SO.Ad hęc igiẽ ita in pręſentia diſſeramus poſtq̃ una cõueni-
mus q̃ uim /& iuſta & iniuſta habeat operatio.GLA.Quo pacto?SO.Imaginẽ animę figuremus:
ut qui illa dixit/qualia dixerit/recognoſcat.GLA.Qualem.SO.Talem aliquã : quales quodã me-
moranẽ fuiſſe nature/chimere ipſius/Scyllę/& Cerberi/& alię multę:in qbus ferunẽ uarię in eodẽ
forme cõgenite.GLA.Ferunẽ qdem.SO.Finge itaq; figurã unã beſtie uarie admodũ & capita cir/
cum multa habẽtis:capita inquã partim beſtiarũ domeſticarũ / partim agreſtiũ quę & pmutare &
pducere ex ſe hęc oĩa poſſit.GLA.Noui fictoris artificiũ narras:tamẽ cũ ad fingendum ſermo q̃ Sermo facilior q̃ cera ad fingendum.
cera facilior ſit/fingatur.SO.Vnam pterea his adiunge ſupne leonis formã. Huic unã inſup hoĩs.
Et ampliſſimũ qdem primũ ſit anguſtius uero ſecundũ atq; tertiũ.GLA.Facilia quidẽ iſta: quare &
formata ſunt.SO.Coniunge igiẽ hęc tria/ut ad unũ conficiẽdum inuicẽ cohereſcant.GLA.Iuncta
ſunt.SO.Circũpone extrinſecus ipſis hoĩs unius imaginẽ ut illi qui nequeat interiora inſpicere/ſed
exterius dũtaxat cernat operimentũ / unum aĩal / homo.ſ.uideaẽ.GLA.Circũdedi.SO.Dicamus
itaq; illi qui aſſerit pdeſſe homini huic iniuſte agere/ iuſte uero uiuere nequaq̃ pdeſſe/eũ nihil aliud
aſſerere/niſi pdeſſe illi ut beſtiã illam multiplicẽ paſcat & leonẽ/& fortiorẽ illam leonẽq; efficiat:ho-
minẽ uero perire ſame pmittat atq; eneruet:uſq; adeo ut ppter imbecillitatẽ trahaẽ/quocũq; cęte-
ra illa rapiunt:neq; alterũ cum altero manſuefaciat/ inuicemue cõciliet/ imo ſinat ſignacula ſe inui
cem morſibus lacerare:ac pugnãtia ſe mutuo deuorare.GLA.Omnino hęc diceret/quiſqs lauda
ret iniuriam.SO.Ergo ſiquis dicat officia iuſta pdeſſe:hęc agenda dicendaq; monebit /ex quibus
homo ille huiuſmodi animalis interior/ſummã potentiam conſequatur/fereq; illius pluribus capi-
tibus redimite tanq̃ colonus curam habeat:domeſtica quidem capita fouens/irrigans / ac nutriẽs/
agreſtia ptinus amputans:dum leonis naturã ad hoc adiutricẽ accipit : cõmuniterq; curat oĩa : &
inuicem mutua beneuolẽtia ſibiq; cõciliat.GLA.Profecto hęc ait:qui iuſtũ laudat.SO.Omni itaq;
ratione qui iuſta laudat/uera loquiẽ:qui uero iniuſto mentitur.Nam & quo ad uoluptatẽ & quo ad
decus & quo ad emolumentũ/iuſti laudator/uera pnũciat.Vituperator aũt neq; ueri quicq̃ affert:
neq; nouit:quod improbat.GLA.Nullo modo ut mihi qdem uidetur?SO.Mitib⁹ itaq; uerbis illi
pſuadeamus:neq; enim ſpõte delinquit.Sic iam interrogemus o beate uir/nõne & honeſta uite in/
ſtituta & turpia:ob talia quędam eſſe dicimus:honeſta qdem:quę partẽ nature ferinã homini/ imo
forte diuino ſubiiciunt. Turpia uero quę agreſti domino ſubigunt manſueta. Conſentiet nec ne?
GLA.Conſentiet/ſi mihi crediderit..SO.Eſt ne aliquis cui pſit ex hac rõne iniuſte aurum uſurpa-
re/ſiquidem accidit ut dum accipit aurum : pręſtantiſſimã ſui partẽ ignobiliſſime ſeruire cõpellat?
Etenim ſi accipiens aurũ/ filium ſuũ/uel filiam mancipiũ efficeret agreſtium & improboꝝ hoĩum/
haud quaq̃ acceptio iſta pdeſſet:neq; etiã ſi multũ caperet:ſi naũt partẽ ſui diuiniſſimã/parti ppha/
niſſime ſceleſtiſſimeq; ſeruire cogit:neq; miſericordia tangitur/nõne erit miſer? ac multo cum gra/
uiori ſui pernitie/auri muneribus eſt corruptus/q̃ eryphile/quę contra uiri ſui uitã monile illud ac-
cepit?GLA.Valde qdem:ut ego tibi pro illo rñdeam.SO.Nõne & intẽperantiã olim appellatam
tali quadã de cauſa putas:qm̃ in ea/dira illa/ingenſq; & multiplex fera ultra q̃ deceat relaxaẽ.GLA.
Patet.SO.Cõtumacia uero & inſolentia improbaẽ:qñ leoninũ & ſerpẽtinũ illud genus augeẽ/adeo
ut pter omnẽ modeſtiã inualeſcat.GLA.Prorſus.SO.Delitioſa uero mollities in huius ipſius reſo/
luta nimiũ remiſſione:qñ in ipſo timiditatẽ & ignauiã pcreat.GLA.Quid ni?SO.Aſſentatio inſu/
per illiberalitaſq;/cum aliquis hũc ipſum animoſitatis uigorẽ turbulẽte multiplicią; beſtie ſubigit:
ac ppter quęſtum:eiuſq; inexplebilem cupiditatẽ/ deiicit illum:atq; ita a primis annis aſſuefacit/ut
ex leone uertaẽ in ſimiã.GLA.Magnopere.SO.Mechanicus uero mercẽnariuſq; affectus cur infa-
mis habeẽ.Tunc certe hęc in nobis infamia:qñ quis partis optime ſpeciẽ natura ſortitus eſt imbe/
cillam:adeo ut beſtiis quæ in eo ſunt dominari nõ poſſit:ĩmo colere illas queat ſtudeatq; dũtaxat &
earũ ſolum noſſe blanditias.GLA.Videtur.SO.Nõne ut hmõi uir a tali quodã duce regaẽ a quali
& optimus quiſq; geritur/ſeruũ ipſum eſſe debere dicimus optimi uiri/ diuinũ in ſeipſo habẽtis im
peratorẽ:neq; ad ſubiecti iacturã/parere illum debere ſupiori cenſemus : quẽadmodum de ſubdi-
tis oĩbus exiſtimabat Thraſymachus:ſed quia pręſtat cuiq; diuino ſapientię principi ſubiici : ma-
xime quidẽ/ſi talem in ſeipſo principem habeat/ſi non habeat / principi huic ſaltem exteriori:ut oẽs
ſimus/quoad fieri põt conſimiles & amici/eodem principe gubernati?GLA. Recte nimium.SO.

ARGVMENTVM IN DIALOGVM DECIMVM

Perſpicuū qdem ex lege fit: qđ tale quiddam ipſius eſt cōſilium: cum oībus ciuibus ęq; pſpiciat: & imperiū illud in pueros idem oſtendit: quo phibenť ſui iuris eſſe/prius q̄ in ipſis: quēadmodū in ciuitate rem pu. cōſtituerimus: optimāq; ipſoꝝ partē colentes ex optima noſtri pte exterioris huius principis loco/ſimilem quēdam in ipſis cuſtodem in ſeipſo ac principe creauerimus. Atq; eos tūc demū liberos eſſe pmittimus. GLA. Conſtat plane. SO. Qua igiť rōne o Glauco pdeſſe alicui aſſeremes iniuſte/uel intēperate/uel turpiter aliqd facere? Ex qbus opibus deterior erit: dum pecunias ampliores/aut aliā quāuis potentiā cōſequetur? GLA. Nulla. SO. Quo pacto/iniurianti pdeſſe dicemus/ut & lateat oēs/& nō det poenas? Nōne qui latet/etiā fit deterior? hoīs aūt deprehenſi caſtigatiq; pars illa ferina ſedať & manſueſcit. Domeſtica uero pars liberať. Et animus totus in naturā optimā reſtitutus/eo pręcioſiorē ſumit habitū/temperantiā & iuſtitiā cum prudentia capiēs/q̄ corpus cū robur & formā cū ſanitate cōſequiť/quo aīa eſt corpe pcioſior. GLA. Sic eſt oīno. SO. Quā obrem quicūq; mentis eſt cōpos ad hoc oēm ſuā inſtituet uitam. Nempe in primis eas diſciplinas plurimi faciet/quę talem animū ipſius efficiūt: alias aūt ſpernet. GLA. Manifeſtum. SO. Atq; neq; corpus colet & nutriet/ut ferinę irratiōaliq; uoluptati īdulgeat: neq; ad ſanitatē id referet: neq; ſtudioſe id quęret/ut robuſtus/uel ſanus ſit/uel formoſus/niſi una cū his colat & tēperantiā: ita ut corporis harmoniā ppter animi tēperet cōſonantiā. GLA. Ita prſus/ſiquidem reuera futurus ſit muſicus. SO. Sed neq; uulgi ęſtimatiōe cōmotus/ordinē/& cōcordiā in pecuniis poſſidendis/earūq; cumulū amirabiť: augebitue eas in infinitū/infinitis malis obnoxius. GLA. Nō certe ut arbitror. SO. Verū ad interiorē ſui rem. p. ſemp aſpiciēs cauebit ne qd in ea e ſuo ſtatu dimoueat pp indigētiam pecuniaꝝ uel copiā. Atq; ita ſemp & in cōparādis & in erogādis pecuniis/ pro uiribus gubernabit. GLA. Summopere. SO. Quin & honores ad idem referet. Nam eos dūtaxat guſtabit: ex qbus meliorē euaſurū ſe ſperat: eos aūt & priuatim & publice fugiet /qbus deturbari poſſe unq̄ pſītē animi ſui ſtatū uereť. GLA. Non ergo rem uolet ciuilem adminiſtrare/ſi id curauerit. SO. Immo p canē: ſed in ipſa ſui ipſius ciuitate. Et maxime qdem. Non tñ in patria forſan: niſi ſors quędā diuina cōtigerit. GLA. Intelligo eqdē/qđ ea in ciuitate dicis quā nos cōdidimus in pſria: quę & in uerbis eſt dūtaxat: interius uero nuſq̄/ut arbitror. SO. At forte in coelo illius extat exēplar. Cōſpicuū illi q & intueri uoluerit: & ſeipſm ad illud/cū ītuitus ē/inſtituere. Nihil aūt refert/ſiue uſpiā ſit ſiue erit. Quę enim illius officia ſunt/aget ſolū: quę alterius ſunt/nequaq̄. GLA. Conſentaneū eſt.

FINIS DIALOGI NONI.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DECIMVM DIALOGVM DE IVSTO.

HActenus Socrates diligentiſſimus humani generis pędagogus ad legalem iuſtitiā .i. uniuerſam uirtutē per ipſam iuſtitię pulchritudinē genus hoīum puocauit: ab iniuſtitia uero p iniuſtitię turpitudinē ſimiliter reuocauit. Deinceps aūt & ad illam p ſempiternū eius fructū premiūq; cohortabiť: & ab hac p ſempiternū detrimētū eius & ſupplicium abſterrebit: atq; .i. potiſſimū decimi huius officiū. Sed anteq̄ pcipuo hoc fungať offō/phoemio quodā utiť: in quo diligēter abſoluit qđ & ī priorib⁹ dialogis attigerat/& in fine noni reliquerat admodū ſaluti publicę neceſſariū. Profecto noſter hic morboꝝ medicus humanorum in ea morbi ſpecie curāda eſt diligētior/quā cęteri nō ſolū negligēter curāt: ſed ne curāt qdem unq̄: īmo uero qđ deterius ē/quaſi rem ſaluberrimā diligūt/& omni ſtudio cōplectunť: imitationē inquā poeticā/qua ingenioſi poetę dum pturbatos aīos acrius exprimūt/ interim audientiū legentiūq; animis pturbatōes ſimiles uehemētius & pfundius imprimūt. Ac tanto magis oēs inficiunt/q̄to laudanť & placēt. Prohoemiū uero eiuſmodi finē noni cōgrue ſequiť. ibi enim aīa in rationē diſtribuiť & in ptes inferiores pturbatiōib⁹ agitatas / quaꝝ imperiū in aīa primū / deinde in ciuitate tyrānicum appellatur. At quoniam poetica imitatio partes eiuſmodi ſuſcitat: ſouetq; & auget/irritans iram/titillans libidinem/ſoluens riſum/effundens lachrymas & quęrelas / iccirco rationis quidem regnum labefactare / perturbationis uero tyrannidem uidetur adducere. Quamobrem Socrates peſtem eiuſmodi alioquin iocundam / ſed maxime uenenoſam perdit / ne ipſa nos perdat. Ac uide quāta charitate Plato noſter ubiq; humano generi cōſultat/ea uidelicet diſquirēs circūſpiciēſq; pericula/quę alius oīno nullus ſuſpicareť: adde inſup & naturę educatiōiq; pprię .i. poeticę ualde repugnās/ mō ſtrenue pro publica ſalute ppugnet. Quāobrē nemini mirū uideri debet Platonē hic ob ueritatis amorē uel Homero ſuo nō pcere: qñ qdē ob iuſtitię cultū/ neq; genio qdē indulget ſuo. Homero aūt pcipue derogat: ut p ipm imitatoꝝ principem/cęteros multomagis dānatos exiſtimemus. Et qñ dicit ab Homero/neq; diuina/neq; humana doceri/intellige laudes in Philebo a Platone tributas Homero/nō ex platonis ſnia / ſed ex cōi opione deductas. Probat autē imitandi

peritiā eē/ut narrauimus ualde periculoſam. Prȩterea ſeruilem atq; uiliſſimā. Siquidē imitatores/
neq; res ipſas intelligūt/neq; faciūt:ſed apparētes ſenſibꝰ rerū formas ſequuti/uulgareſq; de his opi
niones aucupati/& imagines quaſdā referūt/& ſenſibꝰ ꝑturbatōibuſq; obſequūtur/nulla rōnis habi
ta rōne. Quātū uero poetas īprobat ubi ꝑturbāt/tm̄ ꝓbat ſi ad uirtutē & pietatē ꝑ honeſtas herou͂
laudes diuinoſq; hymnos hortent. Verū ut ꝙ uilis ſit oīs imitatio exprimat/artiū genꝰ in tres diui‐
dit ſpēs/utentē/fabricantē/imitantē. Et utentē qdē lyra.i.muſicā ait ſuꝑare artē lyrȩ fabricatricem/
qm̄ certo ſibi ꝑſcripto fine/formā illi ꝑponit opis fabricādi. Fabricantē uero ſuꝑare pictorē/lyram
coloribꝰ imitātē. Qualē iudicat & poetā/ſic ad aures rerū imagines ſicut pictor ad oculos referētē.
Sed īter hȩc theologica ꝗdā de ideis myſteria inſerunt. Quȩ qm̄ in theologia latiꝰ aperuimus/ra‐
ptim in pñtia ꝑſtringemꝰ. Aſcēde age platonice cōtēplator ab iis formis quas in mūdi materia ſen
tis ad naturā formaꝝ eiuſmodi genitricē. Quā & ſi nō ſentis/cogita tñ infuſam mundi materiȩ ceu
uitalē ſpūm/& plenū ſeminū & ꝑ ſemina artificioſe ſingula diſponentē. Naturā hāc in mūdo talem
eſſe ſcito qualē in te ſcis eē potentiā uegetalē. Ergo queadmodū in te uegetali naturȩ ītelligis ꝑeſſe
ſentiendi uirtutē. Ita & in mūdo naturā ſimilē ſed cōmuniſſimā in fontē redige ſentiēdi quaſi ſimilē
ſed cōmuniſſimū. Deinde & in te ſenſum in rōnē/rōnem in ītellectū/& in mūdo ſimiliter ſentiendi
genus in rōnalē naturā/atq; hāc in genꝰ ītellectuale reducas. Prȩterea cū ꝑcipias in teipſo ītellectū/
id qđ intelligibile ē appetere/q̄ſi ꝑfectius/ab eoq; formari uelut potētiore/ꝑpone tā in mundo ꝙ in
te naturā ītelligibilē ītellectuali naturȩ. Intelligibile uero idē oīo atq; ipm̄ ens appella. Huic deniq;
qđ & ītelligibile & ens appellaſti/ipm̄ ꝑpone bonū. Nā & ut bn̄ ſis eē cupis/& ītelligibile gratia ip‐
ſius boni deſideras. Poſtꝙ huc aſcenderis/ꝑcipies uniuerſum ſacro quodā ſeptēnario deſignatū/ab
infimaq; materia ſurgēs ꝑ ſenſibiles qualitates:ꝑ naturā:ꝑ ſenſum:rōnē:intellectū:intelligibile ad
ipm̄ bonū. Prȩterea ipſum bonū cuncta ſub ſenario numero:quaſi die ſexto ꝑfeciſſe/& in gradu ſe‐
ptimo/uelut ſeptimo die.i.in ſeipſo cōquieuiſſe. Aliorū nāq; omniū finis ē ipm̄ bonū. Boni igiť nul/
lus extra ſe finis/uel pōt eē/uel fingi. Si bonū quo ꝑficiant appetūt oīa:cōclude a bono effici oīa. Itē
ſi intriſeca ꝓpriaq; uirtute oīa facit/ītellige ipm̄ uniuerſum in ſeipſo cōplecti. At qm̄ prima ideoq;
ſimpliciſſima natura ē/iccirco formas in eo oīum/formā ipſiꝰ unā eſſe memēto: quā Plato boni ip‐
ſius uocat ideā:in qua dixit Timeus deū/mūdi opificē cū creauiſſet mundū requieuiſſe:dicēs mūdi
opificē in circūſpectū ſuū ſe recepiſſe. Proinde ipſa idea boni/ideas.i.ſpāles oīum formas ſpecie dū
taxat īter ſe diſtinctas/in natura ītelligibili generat/qua ens uniuerſum mō quodā ītelligibili com‐
prehēdiť:intelligētia quoq; oīs mira quadā ſuꝑ ītelligentiā rōne. In hāc naturā ītelligibilē oēs ſuſpi/
ciunt ītellectus/ab eaq; ſuſcipiūt ſtabiles formulas ideaꝝ. Suſpiciūt & rōnales aīȩ:unde & formulas
licet quodāmō mobiles acceperūt. Poſt has rōnaliū formulas aīaꝝ uirtutē quoq; ſenſualem ideaꝝ
deſcēdūt imagines. Deinceps in uegetalē quoq; naturā ſemina. Perq; qualitates deniq; in materiā.
Qn̄ igiť Plato inqt deū ideas facere in natura/intellige in natura mūdoq; ītelligibili angelicaꝝ ca‐
pite mentiū. Qđ aūt lectū dixit & mēſam/exēpli gratia dictū ſit/ut ꝑ hȩc artificia ītelligas natura‐
lia.i.ꝑ lectū & mēſam/eū q his utiť hoīem. Prȩterea exēplū in arte ꝑpoſitȩ qōni accōmodatius uide
bať. Forte uero & formas regulis artiū neceſſarias ab Ideis abeſſe nō putat. Neq; mirū uideri debet
hominem artium formas habere diuinitus: quum imaginationes artium beſtiis quoq; nō deſint.
Ac ſi eiuſmodi formȩ diuinitus in anima fiant/iccirco dicentur fieri in natura/quia naturaliter in‐
ſerantur. Quod ſiquis ad artificia quȩdam uideatur ineptior/dicent eum platonici uel per uaria di
ſtractum fuiſſe/uel ſe totum ad oppoſita conuertiſſe. Nota Platonis uerba dicētis deum nō intelli‐
gere ſolū/ſed & uelle/ſignificātiſq; deū intra ſe intelligēdo cōcipere & extra ſe fabricare uolēdo. No
ta rurſus deū naturalis unius ſpēi unā tm̄ ſpecie expreſſiſſe ideā in ipſo ītelligibili mundo/puta ſpēi
humanȩ idealē humanitatē unā. Si.n.in materia ubi īnumerabilis mobiliſq; uarietas eſt/in ſingulis
hoībus unio ꝗdā cōis naturȩ ſeruať/multomagis in ſimplici ſtabiliq; natura/pro una ſpecie natura/
li idea unica ſufficit. Immo uero diuerſa hȩc & inſtabilia unā in ſe naturȩ cōionē nō aliunde habere
pñt ꝙ ab ipſa ſublimis unitate naturȩ. Rurſus ſi ponanť humanitates duȩ/certe qua rōne utraq; hu
manitas eſt/inter ſe nō differūt/imo ſunt unū. Ergo ſi differāt/ꝑfecto ꝑ additamēta ꝗdā utriſq; ſub
iuncta/inuicē diſcrepabūt. Itaq; neutra erit abſoluta humanitas ipſa/ſed humanitas quȩdā atq; ta‐
lis/& humanū qddā potius ꝙ humanitas. Et utrūq; tanꝙ eiuſdē humanitatis ꝑticeps/humanū ſimi/
liter appellabiť:atq; ꝑter hȩc erit humanitas in ſeipſa prius una ꝙ a ſubiectis pluribꝰ capiať. Meri‐
to deus cū ſit ſimpliciter cā/nō eſt dicēdus auctor qdā hoīs/uel equi cuiuſdam/ſed auctor hoīs atq;
equi. Ideo unā abſolutāq; pro qualibet reꝝ ſpecie ꝓcreauit ideā. At qm̄ apud nos hic hō generat il‐
lum/haud quaꝙ hō hic hoīs ſimpliciter dicēdus eſt auctor/ſed qdā hoīs cuiuſdā auctor. Neq;.n.ſo/
lus hō cā eſt/ſed eſt in cā/in numero uidelicet cāꝝ/neq; totū facit: nō eni materiā primā/aut animā:
neq; ipſi homini dat principiū. Ante hūc enim paſſim erat homo/& ſane huius opa fit ubiq; fieriq;
homo. Vbi uero Plato dicit deū ideam unā ꝑgenuiſſe/quia uidelicet/uel nolebat plures fore/uel
aliqua neceſſitas inerat/nō forte plures/intellige in deo ita neceſſitatē cū uoluntate cōuerti/ideo ut

neceſſariũ ſit ita eſſe/qa deus ita uult eſſe. Siquidẽ in ſumma diuinitatis ſimplicitate nõ aliud eſt ne-
ceſſitas q̃ uolũtas. Ergo ſi dixeris neceſſe ẽ deũ ita uelle uel facere/cõuertã ſiſr/uult de⁹ ita neceſſariũ
eẽ. Merito ubi ſũma bõitas cũ ſũma ptãte cõcurrit ibidẽ ſũma libertas cũ ſumma neceſſitate cõſpi-
rat. Cõſiderãda ſũt ĩter hęc diuulſa q̃dã/ualde tñ utilia. Quale illud lectio uel doctrĩa niſi ad optimã
rõnẽ uitę cõducat/ẽ ĩutilis. Qua qdẽ in re admirãda fuit uita & diſciplina Pythagorę. Ac iure merẽ
apud oẽs auctoritatis/ Platonis etiã tpe. Itẽ poemata ſi harmonica uerboꝝ cõpoſitio adimaſ/ mo-
menti nullius euadunt. Pręterea uirtus/aut hoĩs/aut rei in facultate quadã conſiſtit ad finẽ illũ pręci-
pue cõferẽte/cuius gratia & res ipſa facta eſt/& homo natus. Apparet interea quędã inter ſenſum
rationẽq; diſtinctio: qđ ſenſus plęrũq; circa magnitudinẽ & figurã numerũq; fallunſ/& pondus: in-
terim tñ ratio p ipſam metiẽdi & numerãdi/librandiq; facultatẽ iudiciũ ſenſus emẽdat. Cõſtat autẽ
animã nõ poſſe eodem in tpe p eandẽ ſui potentiã eadem de re modo cõtrario iudicare. Appetẽ-
uires appetẽdi nobis ineſſe diuerſas. Quippe cũ rem eandẽ ſimul appetamus atq; reſpuam⁹. Ad-
uerte nõ eſſe exigẽdum a pbo ciue/ut oĩno nihil doleat: ſed ut naſcentẽ dolorẽ eiuſmodi rõnib⁹ cõ-
ſoletur: ubi appet aliã eſſe animi partẽ/quę uelut ęgra indiget medicina/ aliã quę tanq̃ ſana medeſ.
Hę uero rõnes aduerſus dolorẽ ſunt pcipue quattuor. Prima/qa incertũ eſt/bonũ ne id ſit qđ acci-
dit/aut malũ. Secũda/qđ qualecũq; ſit/certe paruipendendũ eſt. Nihil enim inter ſomnia humana
magnipendendũ. Tertia/qđ nihil oĩno dolendo pficiamus. Quarta/ qa dolor id ſemp/ qđ ſubito
nobis pſidio eſſe põt/impediat. Cõfirmat hęc ex eo qđ & ſuperari turpiſſimũ eſt/& ſupare pulcher-
rimũ. Qui uero dolore uel alia quauis pturbatõe pręmiſ/iam eſt turpiſſime ſupatus. Ideo pcepit ut
in aduerſis/atq; pturbantib⁹ medici dũtaxat utamur officio/qui dolentibus nõ cõdolet/ſed medeſ.
Comparat taloꝝ iactibus quottidianas uitę ſortes: quas ita uult rõnibus emẽdari/ quẽadmodũ ia-
ctus taloꝝ artificio quodã ludi emẽdari uideſ. Sed ſupiora pcepta ad ea quę ſequũtur/ quaſi quę-
dam pludia ſint. Maximũ quidẽ omniũ id nobis in uita ppoſitũ ſit certamen: quo ſupemus uitia/
uirtutẽq; conſequamur: cunctaq; oĩo quę inter hoĩes habenſ bona/ut ipſi boni ſimus/pro nihilo ha-
beamus. Siquidẽ pprium iuſtitię premiũ maius eſt q̃ cuncta quę inter hoĩes poſſunt premia reporta-
ri: quippe cũ & ipſe iuſtitię ſplendor ſupra modũ hęc oĩa ſuperet: & in rebus mobilibus/ breuibus/
umbratilibus repiri nequeat premiũ iuſtitię ĩmobili/ſempiternę/ueriſſimeq; cõueniens. Ex his cõ-
cluditur ĩmobilem iuſtitię habitũ ppter ĩmobile premiũ exoptari debere. Quod quidẽ poſt pſen-
tis uitę curricula laboribus iuſtitię manet. Alioquin iuſtitia ipſa/quę excellentiſſimũ iudicaſ bonũ/
iuſtis hoĩbus foret mala ob amores iuſtitię cõtinuę laborãtib⁹/ſępeq; affectis iniuria/neq; iniuriam
ulciſcẽtibus. Adde & bõa pſtĩa ęternoꝝ deſiderio cõtẽnentibus: neq; premiũ apud hoĩes iuſtitię/
ĩmo uero pro iuſtitia iniuſtũ ſępe ſupplicium reportantibus. Quãobrem ne bonũ noceat/& iuſti-
tia careat premio/& deus uel minus puideat/uel pro meritis non repẽdat iudicãdum eſt fore aĩos
ĩmortales. Pręſertim ut tam iniuſti/qui uiuẽtes poenas iniuſtitię nõ dederunt/ ſaltem defuncti pſol-
uant/q̃ iuſti inter mortales oĩo ſpreti/apud ſuperos coroneſ. Hinc nobile tradit pceptũ. Animus
ĩmortalis nõ debet pro breui hoc/ſed pro uniuerſo tpe eſſe ſolicitus. Immortalitatẽ animę Plato in
Phędro a Phędone alibiq; oſtendit. Eiuſmodi ratione eſſe certas demonſtratiões oſtendit in libro
de ſciẽtia dicens: uerba eoꝝ qui cõtraria ſentiunt examinanti ridicula tandem euadere. Itẽ in Gor-
gia affirmãs myſteria hęc adamãtinis rõnibus eẽ pbata. Pręterea in hoc decimo/ubi poſt argumẽ-
tationẽ ſubdit/tum per talem argumentationẽ/tum per alias multas cogi nos ad id confitendum.
Arbitror equidem in Platonis uerbis uim quãdam latere mirabilem a pauciſſimis intellectã: ut nõ
mirum ſit: ſi per argumẽtationes platonicas alii quidẽ demonſtratũ id exiſtiment/ alii uero nondũ
demonſtratũ. Demoſtheni certe auditori Platonis tanta efficacia p uiuam uocẽ perſuaſum fuit ut
dixerit/malle ſe honeſte mori q̃ turpiter uiuere/poſtq̃ Platonẽ atq; Zenocratẽ de aĩoꝝ ĩmortalitate
differentes audiuerat. Eandẽ quoq; in ſcriptis platonicis uim pcepit Cleombrotus/ & apud Cice-
ronem multi Egeſis auditores/q ſeſe e corpis carcere ob deſideriũ alterius uitę liberauerũt. Eandẽ
Platonicus pcepit Boetius philoſophia teſte concedens hoc ſibi certis rõnibus demonſtratũ. Eadẽ
Aurelius Auguſtinus pſenſiſſe uideſ/ ubi ait hac de re ſe nunq̃ dubitaſſe. Cõfirmanſ hęc ab Auicẽ-
na/ rõnes quaſdam ad hæc demonſtratiões eſſe dicente. Neq; ſolum demõſtrari poſſe Plato hic in-
quit/ſed etiã facile demonſtrari/apud illos ut arbitor: qui cũ ipſi purgatã/ſegregatãq; a corpe men-
tem habeãt/merito nõ diffidunt poſſe qñq; animã ſegregata a corpore uiuere. Q ñ qdẽ experiunſ
ipſi mentẽ ſuã ſeiunctã a ſenſibus uiuere melius q̃ cõiunctã. Cõpertũ & hñt alioꝝ aĩas ĩmerſas cor-
poris/atq; ideo uitioſas/uitio tñ morboq; pprio nõ interimi. Et iccirco multominus/ alieno.i. cor-
poreo morbo poſſe corrũpi. Siqdẽ & corpus ipm externo malo nõ prius pdiſ q̃ intrinſecũ inde in-
feraſ malum quo pxime perimaſ. Cęterũ ne qs de aĩę ſuę diuinitate diffidat/ iubet illam a contra-
ctis ex amore corporeo ſordib⁹ penit⁹ expurgare/purgatãq; pſpicere/q̃ pura/q̃ ſimplex/q̃ diuinoꝝ
auida/tanq̃ diuinitati cognata/q̃ cito/q̃ plene luminis diuini ſit capax! Q đ aũt dicit aĩas indies nõ
fieri numero plures/intellige nõ ita fieri/ut ex corporib⁹ orianſ & cõponanſ. Q đ qdẽ ſequẽs ratio

manifeſtat/

manifeſtat/dicens ſi diuina de corporibus componant̃/tandem cum diuina nunq̃ reſoluant̃ in cor
pora/fore ut nihil reliquũ ſit corpoꝝ in natura. Rurſus aduerte ꝙ ſubdit animã nõ eſſe cõpoſitam:
alioqñ indiſſolubilem fore nõ poſſe. Atq; intellige eſſentiã ad hoc ut diſſolui non poſſit oportere/uel
nullis cõpoſitã eſſe:uel ſi ſit cõpoſita/nũ tñ ex materiis ullis cõponi/atq; ita rurſus conflari/ut in eius
cõpoſitione multitudo nõ ſuperet unitatẽ:imo uero unitas p harmoniacã unionẽ ſuperet multitu-
dinẽ/ſtatuſq; motũ. Conclude myſteriũ/ptim ad ꝓuidentiã/ptim ad imortalitatẽ premiũq; iuſtitię
pertinẽs:iuſtus qdem deo euadit ſimilis:iniuſtus uero diſſimilis. Cũq; non lateat deũ hunc ſibi eſſe
ſimilem/illum uero diſſimilem/rõni cõſentaneũ eſt/iuſtum deo charũ eſſe/atq; amicũ/iniuſtum cõ-
tra. Propterea deũ iuſtos tanq̃ amicos nullo pacto negligere:ſed illis ſemp ita ꝓſpicere ut eis ſingu
la q̃uis uideant̃ aduerſa tandẽ euadãt ꝓſpera/uel uiuẽtib⁹ uel defunctis. Verũ cur nam hic hiſtori-
co quodã exẽplo potius q̃ argumẽtationũ diligẽtia myſteriũ imortalitatis aſſeruit? Q m̃ ciues ad iu
ſtitiã nõ tam uerboꝝ artificio/q̃ exẽplo & ope ſunt ꝓuocãdi. Pręterea cur ad id cõfirmãdum ꝓdu-
cit in mediũ hoiem a mortuis reſurgentẽ? Quia & ſi rõnibus imortalitas conſtet/& cõis quędã iuſti
tię exſecutio/tamẽ locũ/formã/diſpoſitionẽ/uel premii / uel ſupplicii ab illo qui interfuerit oportet
accipe. Quod nobis ꝓpe Phędonis finẽ ſignificat̃. Neq; abre reſurrexiſſe reſtat̃ Herũ Pamphiliũ/
pro ſalute patrię in ꝑlio mortuũ:ut ſignificet eos q pro publico moriunt̃ bono/ad uerã uitam reſur
recturos:quãq̃ ex multis unus reſurrexit ad noſtrã. Sed nũqd hiſtoria hęc ẽ an fabula? Hiſtoriã eſſe
uult Iuſtinus Platonicus martyrq; chriſtianus. Q ꝺ̃ eqdẽ nõ refellam. Vbi uero Plato apologũ fa-
bulamq; noiat/exponi poterit hiſtoriã dici poſſe fabulam/quotiẽs ultra res geſtas anguſtiorẽ habet
allegoriã. Quã ob cãm Olympiodorus quoq; ait Platonẽ hiſtorias & rõnes ſępe fabulas appellaſſe.
Et qm̃ manes & iuſtitię loca figuraſq; aliter in Phędro/aliter in Gorgia/aliter in Phędone/& hic ali-
biq; diſponit/ꝑſpicue patet hęc ꝑter loci formã ſenſum quoq; allegoricũ cõtinere. Vtit̃ aũt hic cir-
ca reſurrectionẽ duodenario numero. Qui ſpęraꝝ mundanaꝝ apud priſcos ẽ numerus putantes
octo ſup quattuor elemẽta eſſe cœlos. Quaſi dicat opus eẽ uirtute diuina uniuerſi domina ad mor
tuũ ſuſcitãdum. Idq; interdũ ad hoium doctrinã diuina ꝓuidentia fieri. Sunt & q dicant annũ ma-
gnum quo hoĩs anima ſuũ explet circuitũ per quẽ in idem redeat duodecimũ annoꝝ milibus com
prehendi. Tribuſq; annis eiuſmodi annũ mundi exequari magnũ:quo mundi aĩa per firmamenti
motũ / ſuum peragit ambitũ trigintaſex annoꝝ milibus ꝑagendum Circuitũ uero animę noſtrę p
duodecim agi annoꝝ milia inde uolunt / qa oporteat p oẽs diſcurrere ſpęras choroſq; dęmonũ &
deoꝝ:qui in Phedro p duodecim ordines digerunt̃. Sed qd nam ſibi uolunt hiatus in terra duo/to
tidẽq; in cœlo? ut intelligas aĩas alia qdẽ uia ad terrena deſcẽdere.ſ. habitu quodã corporeo/alia ue
ro a terris aſcẽdere.ſ. habitus illius purgatiõe. E cœlo ſimiliter labi in elementa corpis elementalis
amore:ac uiciſſim reſurgere in cœleſtia amore hoc reſtincto/cœleſtiq; accenſo. Hinc ait Orpheus
amorẽ omniũ tam ſupioꝝ q̃ inferioꝝ claues habere. Iudices animarũ in aere & ęthere collocat/an-
gelos ꝓuidẽtię diuinę miniſtros. Poſt ſniam iuſti cœlum petunt corã ſe & opa & iudicia ꝑferentes:
qa uidelicet & ſeipſos nouerũt/tam ſibimet q̃ aliis lucẽt. Iniuſti cõtra deſcẽdunt ſua ferẽtes a tergo.
Neq; eñi cognouere ſeipſos/neq; ꝓfuere ſibi/ſed cęteris exẽplo ſunt potius q̃ ſibimet auxilio. Pratũ
in quo & aſcẽdẽtes & deſcẽdẽtes ad tẽp⁹ aię requeſcũt/media qdã regio ẽ inter inferos & cœleſtes/ac
diſpoſitio inter bonũ habitũ atq; malum : & ſtatus beatitudinẽ inter/ atq; miſeriã / lymbo ſimilis in
aere deſignatus. Hic aduerte aĩas quę in ſupiori uita mutuã notitiã habuerunt/in altera inuicem ſe
agnoſcere. Itẽ in eiuſmodi prato diutiſſime reſidere aĩas ſm̃ Platonicos eorũ/qui in infantia deceſ/
ſerunt:de qbus Herus quędã memoria parũ digna recẽſuit. Quia cũ in neutrã ptem declinauerint
eligẽdo/neq; obduxerint habitũ/platonici eas in lumine tantũ naturali reliquẽr. At uero beatos q-
dem ſup naturale lumẽ/ miſeros autẽ infra id lumẽ poſitos eẽ putant. Agit̃ hic ꝑterea de ſuppliciis
purgatoriis. Sed cur nam culpa dolorib⁹ abolet̃? quia uidelicet uoluptatibus inoleuit nõne/& me
dici morbos plurimũ a contrario curãt? Aĩaduerte Platonẽ nõ temere ad delendã culpã numero
uti denario/& centẽnario inſup atq; millenario. Sane pro quolibet uoluptatis gradu decẽ adhibet
ſupplicii gradus. Primo qdẽ quęrit̃ quã ob cãm plures pendunt̃ gradus pœnę q̃ pcepti fuerint uo
luptatis. Rñdet̃ ob lęſę maieſtatis diuinę crimẽ ita deberi. Pręterea ſicut beatitudinis gaudia iuſti
tię humane dolores exuperãt/ſic miſerię cruciat⁹ iniuſtitię uoluptates. Deniq; neq; tam facile delẽ/
tur notę q̃ facile iprimunt̃:neq; q peccati habitum cõfirmauit ſi uixiſſet ultra delinquere deſiuiſſet:
quęrit̃ deinde cur gradus decẽ. Quid ſi Plato moſaicũ decalogum ẽ imitatus:cũq; arbitratus ſit eũ
quodãmodo cõtra ꝑcepta diuinę legis decẽ agere/ qui aliquot ex decẽ oino neglexerit / iure decies
iudicat cruciandũ. Proinde/denarius numerus dicit̃ uniuerſus. Oẽs.n.numeros/uel intra ſe impli
cat/uel p ſe ſuoſq; explicat replicãdo. Vniuerſus aũt numerus oportune aĩs purgandis accõmodat̃
ut p hunc ſignificet̃ uniuerſam corpis labem deponẽdam eẽ prius q̃ ad uniuerſi ꝓuenias principẽ/
pœnes quẽ nihil põt eẽ corporeũ. Quęritur poſt hæc cur pręter gradus pœnarũ decẽ/ãnos centũ
affligant̃ iniuſti. Reſpõdeo/qa ſi ad centũ uſq; uixiſſent annos / quo termino uita hoium quodãmõ

deſignatur/continue peccauiſſent. Attribuit aũt cuilibet decẽ graduũ numerus centenarius/unde
numerus conficit millenarius. Hinc illud centũ errãt annos. Itẽ & illud/mille rotã uoluere pãnos.
Prçterea centũ pro uno accipietis. Nã his Plato numeris nõ ſolũ in ſupplicio/ſed ẽt in qbuſdã pre-
miis utit. Profecto ſi denarius in ſe ducat multiplicãdo decies decẽ ex eo naſcit centenari⁹. Deĩde
ſi reducat in ſemetipſum/cõputando decies decẽ decies/millenarius ꝓcreat. Itaq; & denarius uni-
uerſus eſt numerus & centenarius/millenariuſq; uniuerſales ſunt numeri. Item ſi ab uno ꝓcedas in
decẽ/numerus naſcit linearis. Si a decẽ in centũ ſuꝑficialis fit numerus. Si a decem in mille/fit ſoli-
dus. Vt ergo allegorice exponam⁹/iniuſti hoĩs aĩa a ſeipſa diſceſſit in corpus/labeq; eſt infecta cor-
porea. Hãc utiq; labẽ ꝑ denariũ q uniuerſus ẽ numer⁹ expurgatura ẽ uniuerſam. Quod uero dena-
rium oporteat in ſe duci centenariũ ꝓcreando/ſignificat aĩam a corpore ad ſe ꝑ rationẽ emergerẽ
oportere. Deinde qđ opus ſit denariũ in ſeipm̃ reducere millenarium generãdo/allegorice docet
animã nõ ſolum erga ſe uerti debere ꝑ rõnẽ/ſed ꝑ intelligẽtiã quoq; in ſe cõuerti: atq; ita in unitatẽ
reduci ꝓpriã: qua deniq; poſſit deo frui ſumma omniũ unitate. Linearis aũt numerus & ſuꝑficialis
& ſolidus myſtice docent ad mentẽ purificãdam non ſolum extrinſecã operũ/uerboꝝ/cogitationũ
ſuꝑficiẽ/ſed etiã ꝓfundiſſima quęq; penetralia diligẽtiſſime ꝑquirẽda. Poſt lymbũ & purgatorium
deſcẽdit ad inferos. Sed platonicos uelle ſcito nõ ſolum in purgatorio tẽporales eẽ pœnas/uerum
etiã in cœleſti quadã regione tẽporalia gaudia: ut utrinq; par pari rñdeat. Sic enim diſtingũt. Aut
ſenſus in uita oĩo paruit rõni/aut oĩo ratio ſenſui/aut ſemꝑ inuicẽ pugnauerũt. Atq; ĩ ea pugna uel
ſenſus plurimũ uel rõ ſuꝑabat. Animę igit in qbus ſenſus rõni ꝑ habitũ confirmatũ ꝓrſus obtẽpe-
rauit/ſempiternũ premiũ conſequũtur. Contra uero affectę/ſempiternis ſuppliciis condẽnantur.
Medię uero/ſi ſuꝑauit ratio/ad tẽporalia premia: ſin uero ſenſus/ad tẽporalia ſupplicia transferunt.
Quibus uero nullũ cõſultandi datũ eſt tẽpus/lymbus apud platonicos ſeruat eligẽdi locus/hic ſub
prati noĩe deſignatus. Et ſi prata interdũ platonici cœleſtia ꝓ̃ſertim ſuprema noĩant/hic tñ prata
aereã ſignificant regionẽ. Quo enim pacto hic ꝑ prata ſignificaret ſublime cœlum: cũ dicat ad hęc
aĩas e cœlis alias deſcendere: alias e terrę uiſcerib⁹ ſubito ꝑuenire? Sint ergo eiuſmodi prata ſubli-
mes quędã aeris plagę cõtiguę ſublimibus illis terrę plagis/quas in Phędone deſcribit in paradyſi
terreni formã/felices ſub uere ꝑpetuo habere cultores. Ibidẽ cãpos quoq; ponunt elyſios/terrenos
inquam. Nam cœleſtes elyſios cœlum habet octauũ. Hinc illud aſtra tenẽt cœleſte ſolum/formęq;
deoꝝ. Mitto in ꝓ̃ſẽtia Proculum & Plotinũ/qui ubi Plato ſempiternũ dicit/exponũt uniuerſum ãni
ampliſſimi tẽpus/quo ſinguloꝝ tẽpoꝝ curricula ꝑagunt. Porphyriũ quadã ex ꝑte in hoc & Iambli-
chum magis ꝓbo: ut hinc intelligant ęterna. Vbi enim Plato inſanabilem dicit animũ/& talẽ qui
purgari poſſit nunq̃/ſatis indicat ęterna ſupplicia: atq; uiciſſim gaudia ĩfinita. Quo uero pacto alii
quidã hęc exponãt/memoria dignũ eẽ non cenſui. Pręterea ſi Platonis uerba cõſideraueris/agno-
ſces euangelicũ illud: ligatis manib⁹ & pedibus in exteriores tenebras eũ mittite. Sed addit hic li-
gato capite. Vinculum qdẽ capitis ſignificat rõnis impedimẽtum & luminis orbitatẽ. Nodus ue-
ro manuũ actionis ꝑfectuſq; priuationẽ. Deniq; ligati pedes/nõ ducunt/nõ ꝓgrediunt/non perue-
niunt/ſed ui illata raptant. Cognoſces quoq; ſub igneoꝝ hoĩum figura ultores dęmones pœnaſq;
corporeas: idemq; ex multis ꝑcipies cõiecturis. Notabis & ꝓprium exterioris uocabulum. Pręte-
rea tenebras ubi claudunt hiatus. Sub noĩe quoq; mugitus ſtridorẽ dentiũ atq; fletum. Poſtq̃ uero
loca & pœnaꝝ diſpoſuit/& gaudioꝝ ꝑ oppoſitam formã ſignificauit/& media tetigit/ad illas iam
reuertit animas/quę in prata partim e cœlo poſt premiũ tẽporale/partim e terra poſt tẽporale ſup-
plicium confluxerunt. Quas in elemẽtalem rurſus generationẽ dicit oportere reuerti: ꝑq; illam
eatenus ꝓgredi/quoad firmiorẽ ſtatum ſiue firmiſſimũ qñq; ꝓmereant. Has inquit ſeptẽ in prato
dies cõquieuiſſe. Hunc tu ſeptenarium ſi ꝑ ſeptẽ planetas interpreteris. Itẽ per ſeptẽ dierũ ſeptena-
rios/quibus ante motũ fœtus in aluo quieſcit: ac etiam per ſeptẽ quoſq; dies/in quibus gradatim
in utero formę mutant. Forte non nihil afferre uideberis. Sed qd iſtud ad animas? quę neq; ampli⁹
in planetis ſunt: deſcẽderunt enim/& nõdum aluo claudunt. Deſcenſurę enim ſunt in uterũ poſtq̃
ad tria fata ꝑuenerint. Interea aereo corpore aeream incolũt regionẽ. Verũ eſto ſi placet. Forte et
q̃a interim quodãmõ uiuũt ſteriles/ſterili quodã numero deputant/& qm̃ ſeptenarius neq; ex ali-
quo numero gignit aliquotiẽs repetito/neq; gignit aliquẽ intra decẽ/aptiſſime cõuenit animabus
adhuc utrinq; a generatione uacãtibus. Attribuunt pythagorici eundẽ numerũ Palladi: q̃a neq; ex
matre genita ſit/neq; genuerit. Conuenire uolunt & animis a terrena adhuc matre ſemotis/& uni-
uerſum ſub Palladis ſapiẽtia cõtẽplantib⁹. At cũ primũ ab eiuſmodi uacatione cõſurgunt/ſubeunt
octonariũ q & gignit/& prim⁹ eſt inter numeros ſolidus. Ideo cũ aĩa cõgruit ꝓpe modũ ad corp⁹
ſolidũ acceſſura. Solidũ uero octonariũ appellamus: qm̃ ex binario ꝑ ſeipm̃ ter repetito & in ſe ro-
deũte creat/dimẽſionẽ trinã ſignificãte. Nam ex bis duo bis/octo cõplent. Adde ſi colis muſicam/
uocẽ ſeptimã eẽ penitus diſſonã/octauã uero oĩum maxime cõſonantẽ. Cõſonare aũt oportet tam
corpus aię q̃ utrunq; fato/ut cœleſtis aĩa ineat cũ corꝑe terreno cõmertiũ. Cuius qdẽ conſonantię

tandem

tandem expletis numeris/aīę iam ipſi & terra diſſonet & conſonet cœlum:ſi modo futura ſit felix.
Proinde qđ quattuor dies ad generatōis ꝓgreſſum/octo dieb⁹ prato ſubiungit.intellige in natura
aīę uegetali uim & affectū quēdam quodāmō iam regnare ad formādum corp⁹ ex elemētis quat-
tuor conſtitutū.Itē ſub octaua cōſonātia opus ē quarta quodāmodo ad cōſonātiā accedēte/& qnta
uera iam cōſonantia.Quinq uero fiunt ſi ſequētes quattuor una cū p̄cedēre computare uolueris.
Quinetiā uidebis hic duodenariū aſſignatū/quo aīę ad exordia generatiōis accedanr. Duodecim
enim ad id opus ē ſpęraꝝ & diuinoꝝ dęmoniorūq ordinū adiumēto.Vox inſup & cōſonātia duo-
decima pſectiſſima eſt ex diapaſon & diapente/ex octaua & qnta reſultans/ſua quadā gratia rebus
congruēs amatoriis:cōueniēs quoq nuptiis.Eiuſmodi uero aīę iam iam amore quodā/ut ita dixe/
rim/uenereo duce/terrenis cōciliandę ſunt nuptiis.Sed cur Plato cū duodenariū cōputaturus eēt/
ac poſt ſeptē/ reſiduū eſſet ſubiuncturus/nō ſubito dixit qnq:ut uidelicet & p octo & p quattuor in-
ueret myſteria quę audiſti:rurſuſq p diei unius iter additū ad cōplendū duodenariū/aīaduerte-
res corp⁹ ex quattuor cōpoſitū elemētis nō prius ad animā p̄parari poſſe q̄ & ipm in unā quintāq
formā quaſi cœlo ſimilē fuerit tēperatū:& aīa unū ex ſe uitalē actū corpori facile īprimat figurato.
Qm̄ uero aīę ad cōpoſita declinātes corpora/fati legib⁹ magna ex pte ſubdunt/& uiciſſim fato du/
ce ad illa labunt/icirco inquit has aīas in cōſpectū fati ꝓcedere.Principio igit naturā ipſam ſub lu
mine colūnari depingit/qđ ſit uinculum uniuerſi.Naturā intellige uitalem ſeminariāq uirtutē ab
ipſa mundi aīa infuſam materię mūdi.Quę ꝓpterea lumē dicit qm̄ penetrās & uitalis.Itē recta nū/
cupat colūna/qa quaſi p longū totā ubiq materiā penetrat/multoſq formaꝝ gradus ꝓducit dein/
ceps ſpecie & genere differēres.Dicit ēt p omnē extēdi ptē/& cœlum undiq alligare: qa tota ubiq
adeſt & cōtinet/multaq tanq̄ p latera quędā inter ſe ęqualia & ſimilia ꝓpagat.Ita tū ut ex longitu-
dine ꝑueniat ad latitudinē.Qm̄ penetrādo diffundit:& quaten⁹ diffundit/implet/regitq īplēdo.
Hinc illud:Spūs intus alit.Varietas uero coloꝝ/ſeminaliū uirtutū declarat uarietatē.In hac utiq
natura/fatalis latet fuſus/ſm imaginationē qdem/ipſe ſpęraꝝ axis geminis polis cētroq decorus:
ſecūdum uero rōnē/quoddā aīę mundanę ſimulachrū uegetaliſq uirtus eius naturę p̄ſidēs/eamq
uelut inſtrumentū mouēs ad naturalia nō ſolum artificioſe ſed ēt ineuitabiliter fabricāda.Vt non
ſolū ordo a natura ſit in mūdo/ſed ēt a fato īeuitabilis ordo.Hinc illud ī politico/mūdus a naturali
cupiditate fatoq ducit.Sed tāta naturę cū fato cognatio ē/ut uix īter ſe a phīs diſcernant.Vt aūt ī-
mutabilē fati naturā exprimeret/fuſū ei⁹ eē dixit ex adamāte.Vertigiū aūt.i.cœlū ex adamāte rur-
ſus/aliiſq materiis.ſ.aſtris nō ſolū fixis ſed & mobilib⁹/atq cōibus:multiplicīq formaꝝ uarietate.
Euidēter deinde octo depingit ſpęras/quę a natura qdē agitant/ſed a fato naturę p̄ſide īmutabili-
ter agitant:& inſtrumēta fati eē dicunt.Inculcant inter hęc multa ad mēſuras/ꝓfunditates/inter-
ualla/motiōes/harmonias/formas uirtutes/ſpęrarū cœleſtium ptinentia/quę in Timęi cōmētariis
oportunius explicabimus.Summatim uero ex uelociſſimo & ordinatiſſimo cœloꝝ motu/potētiſſi
moq cōtactu melodiā ingentē & uariam & ſuauiſſimā cogita ꝓcreari.Grauiores qdē uoces ex mo
tibus tardioribus/acutiores aūt ex uelociorib⁹/ex mediis uero medias.At qm̄ elemētalis audit⁹ ad
cœleſtem melodiā caret ꝓportione/ſonus eiuſmodi nō audit.Hic nouē muſas atq ſyrenes eē cogi
tamus octo ſpęrarū tonos concentūq ex tonis harmonicū.Proinde fatalem fuſum.i.tractū inquit
inter genua deę neceſſitatis uerti.Cui tres ſint filię/Lacheſis/Clotho/Atropos:quę una cū matre
cœleſtia uoluant.Mitto qd de his ſentiat Proculus/nō ſolum ponens Iouē unum uniuerſalem mū-
di totius opificē/ſed tres inſup ſub eo Ioues pticulares opifices.Deinceps pari ꝓportione deā unā
neceſſitatē in ordine illo cuſtodientē oīa/in quo cōmunis Iuppiter cūcta cōpoſuit.Pręterea tria fa-
ta.i.tris deas huius neceſſitatis filias:quaꝝ alię alia ſub matris imperio ꝓcul a trāſgreſſione cōſer-
uent.Et neceſſitatē qdem deā oīno collocat ſup mundū:filias aūt ptim equidem a mūdo ſemotas/
partim etiā declinātes ad mūdum.Mihi uero ſicut & plęriſq aliis platonicoꝝ magis placet/neceſ-
ſitatē eſſe mūdi animā.Filias aūt tres/eſſe tres huius aīę uires ad fatalia ptinētes.Vocat aūt neceſſi/
tatem/nō quia uel naturę/uel rōni inſerat uiolentiā:ſed qa oīa in ſuo quodā ordine ab opifice rerū
inſtituto cōſeruat:neq pmittit quicq̄ leges illius adeo tranſgredi/qn mox regrediat in leges.Cœ-
los uoluit genibus.i.infima pte ſui/tanta uidelicet facilitate ut expeditiſſime interim cōtemplatiōis
gaudio perfruat.Sed hanc ipſam uegetalem eius partē tribus appellat noībus.Lacheſim quidem
qa rerum ſeminibus grauida eſt/& uitarū ſortibus atq formis:quas deſcenſuris inſerit animabus.
Clotho deinde qm̄ inſitas uitę ſortes ordine ſuo euoluit in actū uiuendi & explicat in effectum.Po-
ſtremo Atropon quoniā uitas iam euolutas in actū ꝓgreſſu quodā indeclinabili/ad ineuitabilem
uſq terminū cōſeruat atq cuſtodit.Nōnulli primā noīant Veſtam.Secūdam Mineruā.Tertiā ue-
ro Martē ſiue Mattiam.Deinde qđ dicit parcas ad ſirenū motus harmonicos canere/accipe/fata-
les uires ad effectū per cœleſtes motiones influxuſq ꝓcedere.Sedes neceſſitatis filiarūq eius/oſtē
dunt fatalis ordinis firmitatē:quaſi oporteat mobiliū ꝓgreſſionē ab ipſa motoris īmobilitate regi
atq ordinari.Sedium uero paria interualla iuſtam/tum īter fata/tum pſata diſtributionē fieri eui-

denter oſtendunt. Veſtes albę tum fatoꝶ naturam inuiolatā oſtēdunt/tum īnocentem. Non enim
agit uniuerſo malum/qđ ab optimo uniuerſi duce depēdet. Corona deſcribit imperiū. Cantareē
per tēpoꝶ interualla ea cōgruitate digerere ſingula/qua diuina mens momēto qdem intuēs tēpo-
ribus digerēda pſcribit. Hinc fit ut parcę oēs tēporanea cantent. At cur Lacheſis pterita? Clotho
pſntia? Atropos uero futura? Reſpōdeat proculus in pterito qdē tria tēpora cogitari. Nam & prę-
teriiſſe iam dicit: & qñq; fuiſſe pręſens/& anteq̄ pręſens eēt/fuiſſe futurū. In pręſenti uero ipſum co
gitari pręſens. Quod prius fuerat & futurū. In futuro deniq; futurū dūtaxat agnoſci. Per hęc uero
declarari pcipuā eē Lacheſim. Secūdo dignitatis loco Clotho. Tertio Atropon. Verū cur nā parcę
globos tractant manibus? mater uero nequaq̄/qm̄ infimę illius aię uires cognatiores globus ſunt
q̄ aię ipſius ſubſtātia. Cur item Lacheſis gemina tangit manu? quia in exordio & mediū continetur
& finis. Cur deinde Clotho ampliorē & ab extrinſeco tangit ambitū atq; dextera. Atropos aūt an-
guſtiorē ab intrinſeco atq; ſiniſtra? Quia euolutio uitę p media & ab extrinſeca exordit causa/& am-
plior eſt/cōtingit quoq; pſperior. Ineuitabilis autē terminus & ab intrinſeca iam puenit ppietate
cōcepta & definit in anguſtum. Adde quod clam ſurrepit & utplurimū cōtra uotū. Quod aūt par-
cas inquit coelum intermiſſione quadā tpis tangere: ne putes fatales mūdanę aię uires mō regere
mundana modo nō regere. Si enim mutabilitas ſit in fato/cuius ppria imutabilitas ipſa ē nihil fin-
gi poterit nō mutabile. Plato igit humano quodā more atq; ſermone/diuina pingēs officia inuere
uult/fata partim res ipſas tractare/partim uero nequaq̄: tum qa mundanę aię uirtus in ipſa ſuę in-
tegritatis dignitate cōſiſtens/actionē ſuā rebus gubernādis accōmodat: ac uiciſſim dum accōmo-
dat non miſcet. Tum qa tēporalem in operibus uiciſſitudinē exhibent & quā intermiſſionē in ope
ratione ſua dicunt habere: nō in ſe qdē ſed in effectu demonſtrant: tum qa naturalia qdem tractat/
ſupnaturalia non attingit. Quę enim uel ad rōnem purā liberāq; uel ad diuinā intelligentiā fato ſu
periorē ptinent/minime tangit. Talia enim ad ſublimē dei puidentiā coeleſti fato ſupiorem miro
quodā ordine reducunt. Similiter in politico ſcribit/mundana alias a fato/alias a puidentia regi:
nō quia intermiſſa quadā uiciſſitudine tēpoꝶ fiat eiuſmodi cōmutatio: ſed qa quottidie qdā ſub fa-
to fiant: quędā p puidētię leges ſup fatalē ſeriē diſponant. Accedit ad hęc qꝙ aię noſtrę/alias in pui
dentia ſunt oīo: alias prius in fato/alias in utroq; ſimul. Cū enī expedita tm̄ mēte contēplatrice ui-
uunt/in puidētia ſolū/penitusq; libere uiuūt. Cū uero in uegetali pte ad corp⁹ hoc inclinatio inuale
ſcit atq; ad imaginationē uſq; talis inclinatio ppagat/ad fatū iam declinātes/pariter a libertate de
generāt. At dum cōpoſito corpori cōiungunt/iam in ipm̄ corpis ſui fatū ſeſe mergūt/minuſq; ad-
modū priſtinę retinēt libertatis. Deniq; poſtq̄ affectus corporeos in habitū cōtraxerūt fato iā fun-
ditus obruūtur/oī libertate priuatę. Quęrit quā ob cām hic aię naturali quodā inſtinctu ad Lache-
ſim uideant accedere. Profecto in generali natura corporeę machinę omniū ſunt ſemina ſpecieq;
certis nō ſolum formis & modis/ſed tēporibus quoq; pululatura. Quinetiā in ppria qualibet & cu-
iuſlibet ſpeciei natura ſimilis qdam eſt ſeminalis ordo/ſed ad ſpēm ppriā ptinens ppagādam atq;
ſeruādam. Similis & in quolibet ſub ſpecie indiuiduo fomes pcliuitaſq; ad ſingula modis tēpori-
buſq; ppriis pducēda. Tres hę naturę deinceps ita diſpoſitę ſunt ut indiuidualis ſequat ſpecialem
ſpālis ſimul & generalem: adeo utplurimū qđ ex unius natura eſt/pariter ſit ex aliis: & pticularis na
tura cū uniuerſa conſentiat. Eadē ferme rōne ſe habet fatum .i. pręfiguratio quędā rerū explican-
darū/tum in ipſa mūdi aīa/tum in duodecim ſpęraꝶ & ſyderū aiabus/tū ēt in aīabus iam quaſi pti-
cularibus. Quaꝶ in numero ſunt humanę. In uegetali ergo uirtute aię noſtrę ppriū quoddā inde
fatū & inuoluta ſeries futuroꝶ/conſentiēs in forma modoq; & tempore una cū fatis coeleſtium ani
marū/animęq; mundanę. Quēadmodum igit plantę cuiuſlibet germē ppriis qbuſdam figuris &
ſuo tpe pululans/ſponte uidet una cū uniuerſali tēporis uerni natura ad idē puocāte cōcurrere: ſic
& aię ſuaptę natura ſuoq; fato oportune pprias quaſdā tūc pmunt uitas/qñ ad eaſdē ſimiliter uni-
uerſale cōuocat fatum. Ita ut aīaꝶ chorus ſuis quibuſdā ſaltandi figuris uariorūq; ſimul diuerſitate
ſaltantiū fatalem imitet cantū atq; ſonum. Cantū qdem intelligi malim in coeleſtibus animabus/
in ſpęris uero ſonū: in nobis deniq; ſaltum. Tali quodam inſtinctu ad Lacheſim animę in auſpiciis
uitę pueniunt ad ſortes ſuas p ſortes Lacheſis cōfirmādas. Confirmant igit p pphetam quędam.
Propheta hic duo quędam ſignificat/tum uniuerſalem primūq; puidētię influxum in animā/tum
opurtunitatē/ſub qua eiuſmodi fit cōcurſus/ut animę ad id ferant/quo & fatū perferet uniuerſale.
Quod ergo dicit pphetā diſponere in ordinē animas/ſorteſq; a Lacheſi in eas transferre/ſignificat
hęc oīa cōfirmari/tum per puidentię diuinę fauorē/tum per cōcurſus illius oportunitatem. Neq;
ab re dictum eſt parcas uniuerſum qdem manibus gubernare/ſortes uero aīaꝶ e genibus Lacheſis
accipi. Nam cū uniuerſi gubernatio pſtantior ſit q̄ diſpoſitio aīaꝶ/merito illa qdem manibus/hęc
aūt genibus perfici iudicat. Sedere autem in tribunali/auctoritatē exprimit & iudicium. Inter ſor-
tes uero uitarū atq; exempla talis quędam uidetur eſſe diſtinctio/quod ſortes quidem ad uires pti-
nent uegetales: exempla uero ad imaginationes/ſuperiores quidē/uegetali potentia/ſed propin-
quas.

quas. Nẽpe cũ primũ in hac potẽtia talia quædã futuræ uitæ ſemina præcæteris inualeſcunt/ ſimul
in imaginationẽ quoq; uitæ ſimilis figuræ & machinamẽta cõſurgũt/affectuſq; ferueſcũt: ꝓinde ut
apud nos ſanguineã corꝑis affectionẽ hilaris imaginatio ſequiť: chollericã iracunda Melancholicã
uero triſtis. Fœcundã luxurioſa. Hactenus fatalis ꝓcedit neceſſitas. At.n.rõ imaginatione ſupior:
cuius eſt rõnacio cõſilium/& electio ideoq; motus ad utrunq; liber/ꝑcipiẽs imaginationis figuras/
atq; effectus/põt eiuſmodi uitæ deſcriptionẽ ꝓbare pariter atq; reprobare. Quã ob cãm dicit uir-
tutem eẽ a fato liberã/culpãq; in uitæ deterioris electione eligẽtis eſſe/non fati. Nã & ſi ex fato eſt in
tam cõi q̃ ꝓprio nouã iam uitã & nũc aut prius eligere. Ex cõſilio tñ eſt talẽ ꝓprie eligere aut talem.
Quippe ſi primã uiuẽdi formã ab imaginatione oculis rõnis oblatã/rõ examinãdo reiecerit/nõ de
erit ſtatim alia melior/rurſuſq; alia. Hinc illa ꝓuidentiæ inſpiratio ꝓpheta cognominať. Præmon
ſtrat.n.rõni quodam iudicii lumine/eã habere liberã cõſultãdi eligẽdiq; facultatẽ: q̃due potiſſimũ
ex temeraria electione ſequať. Diciť & ꝓpheta ſortes fundere/exẽpla uiuẽdi ꝓponere: nõ ſolum q̃a
ꝓuidentiæ diurnus influxus quodãmodo fatalia ſancit/ſed q̃a fatales ſortes & exẽpla fatalia ꝓducit
in rõnis examen atq; iudiciũ. Quod aũt in præconio nũciat/aĩas eſſe diurnas/exprimit eas & ibi eẽ
in ꝑpetuo die: & uitã quã tantisaciunt unũ eſſe diẽ atq; nocturnũ. Addit initiũ alterius fore circui-
tus/ut apiat myſteriũ aĩatum a cœlo in terrã uiciſſimq; remeantiũ. Appellat humanũ genus/non
mortale ſolũ: ſed ut aĩæ ſua mala præſagiãt/addit mortiferũ quaſi dicat corꝑis uitã eſſe aĩæ mortẽ.
Prænunciat deinde & ſi rõ a principio in eligẽda uita ſit libera/poſtq̃ tñ elegerit in hac q̃dẽ reicien
da/nõ amplius fore liberã/licet q̃ſq; libera futura ſit in ea qualiſcũq; ſit aliter atq; aliter cõponenda
uel tẽperanda. Si quæras quare aliæ hoĩum aĩæ uitas alias eligant/rñdebunt alii ſpãles quaſdam in
aĩarũ naturis differẽtias eẽ: alii indiuiduales q̃dẽ atq; ꝓprias: addentq; differẽtias illi multas ex ſu
perioris uitæ diuerſitate deductas. Quod & plotinus ualde cõfirmat & ſequentibus maxime cõſo
nat. Proinde aĩæ eligẽtes uitã/ſimul dæmonẽ ſortiunť electæ uitæ ducẽ. De hoc alibi multa dixius.
Hinc ita diſtingue. Deos platonici alios cogitant extra mundũ/mentes.ſ.ſeiunctas a corꝑe tanq̃ in
tellectuales ſpęras colẽtes deũ unũ tanq̃ ipſarum centrũ firmiſſimũ/& ſtabiliſſimam unitatẽ. Alios
mundanos appellant/uidelicet ultra diuinum cultum uoluendis mundi ſpæris accõmodatos. His
dæmones ſubdunt quaſi miniſtros ad ea quæ uel ĩ ſpẽ uel in ſpis uel ex ſpæris fiũt diſponenda atq;
cõponẽda. Totidem igitur numerant genera dæmonũ/quot in diis mundanis dæmonũ ducibus
uires inueniuntur. At uero in quolibet mundano deo unitas ipa ſupprema eſt/ ſubſtantiæ ſuæ/qua
diuinam referat unitatem. Poſt eam/eſt intellectus/ſimul oĩa contuens: per quem mentes repræ-
ſentet angelicas. Item ratio per formas quadam progreſſione diſcurrens/talium ꝓpria animarũ.
Præterea imaginatio quædam eatenus per particulares cõgrediẽs formas/quatenus per uniuerſa
les ratio ipſa ꝓgreditur. Deinceps natura ſequiť uegetalis ſpẽ uiuifica ſimul & motrix. Secundum
has quinq; uires genera quinq; dęmonũ cõputantur. Quorum ex numero cœleſtes quidẽ dæmo
nes deoꝝ mundanorum unitatem accõmodatæ ſequuntur. Ætherei uero dæmones.i.ignei deo-
rum eorundem intelligentiam: Aerei dæmones rationem: Aquei imaginationem. Terreni uero
naturam: quã in diis appellauimus uegetalem. Sub his orphici dæmones collocant ſubterraneos
mundanorum deorum corpora infimo quodam ordine referentes: ſcelerũq; ultores. Quorum
hic Plato mentionem feciſſe uidetur. Si quæras quales potiſſimum dæmones duces ſint animarũ
in corpora deſcendentium/rñdebitur non cœleſtes/nõ ignei. Hi enim tanq̃ ſublimiores reducunt
aĩas non deducunt. Item nec aquei neq; terreni. Hi enim tanq̃ infime generationis artifices / nõ tã
ducunt in fatali itinere aĩam q̃ in præcipitia fati præcipitant. Aerei ergo reſtant dęmones medii ꝑ
mediã duces: qui rõnis diuinæ comites humanã rõnem in hoc itinere ducunt. Ex hoꝝ uero gene-
re dęmonum alii alias ducunt aĩas: Saturnii quidem ſaturnias: Martii uero martias: aliiq; ſimiliter
alias: accõmodati potiſſimum/ſinguli ſingulis tum ex affectione animi ꝓpria/tum ex ꝓuidentia fa
toq; cõi. Maxime uero ſecundũ electæ uitæ formam. Hoc deinceps uitæ duce ſubeunt iam animæ
tria fata: quæ ſolum ante cõſpexerant/uidelicet/& ita ſtatuente dæmone ordinis totius executore:
iã affectu corporeo gradatim præponderãte. Demũ poſt tres parcas ad parcarũ tranſeunt matrẽ
neceſſitatem ipſam.ſ.cuius iam experiuntur ĩpulſus. Deinde ſub uehemẽti æſtu ire animas/tria ſi-
gnificare põt.ſ.corporei amoris ardorem creſcere/ſimulq; curam & ſolicitudinẽ augeri. Item per
ignis ſperam e cœlo deſcẽdere. Præterea caloris naturalis miniſterium ad terrenũ corpus uiuificã
dum. At q̃m nimia terrenoꝝ cura/cœleſtia obliuioni mandanť/atq; per obliuionẽ ex fertilitate ſte
rilitas accidit/iccirco mox in letheum.i.obliuioſum deſcẽdũt cãpum penitus ſterilẽ. Et quia ob di
ligentem mortalium curam/negliguntur æthera: unde & obliuio naſciť & iactura/& reminiſcen-
tiæ difficultas/inquit animas in cãpo letheo ad flumen amelitã.i.negligentię fundũ uſq; deſcende
re: ubiq; ſub nocte recũbere.i.ſub diuini luminis priuatione ꝓſterni. Verũ q̃d ſignificat Amelitæ
aquã nullo unq̃ uaſe cõtinere poſſe? Poetica hęc q̃dẽ metaphora ẽ/ſignificãs/inferiorẽ materiam/q̃
flumen dicitur fluitare per formas iugiter atq; fluctuare. Item obliuionis uitium/quod eſt retinere

nihil/ſed ſtatim effundere. Adde quod nullum extrinſecum ſubſtentaculũ ſeruat animam propria negligẽtia pereuntẽ. Quod prætera neceſſe ſit ex obliuionis fluuio bibere/patet/qm̃ ita fieri ex natura ꝓpria/& cõi fato/& prouidentia eſt inſtitutum. Bibere autem aut plus aquæ aut minus ex affectu ad corpus prouenit magis minuſue procliue: ideq̃ maioris minoriſue obliuionis eſt cauſa ſiue potius maioris aut minoris ad reminiſcentiam facultatis. Has utiq; paſſiones quodammodo expitur aĩa in corpore quodam ex aere craſſiori cõpoſito in ſuperiori cãpo/ anteq̃ terrenæ matris utero concludat. A cœleſtibus enim corporibus ad terrena non ſolũ per elemẽtũ ſed p corpus aereũ fit deſcẽſus. Subiungit aĩas in hoc aereo corpe ad mediam uſq; noctẽ dormire/oſtendens mox ſub terreno corpore non dimidiam iam ſed integram ignorantiæ noctem fore. Somnus teſtatur & rõnis impedimẽtum & iudicii falſitate. Poſtremo aĩas inquir fœtui terreno inſinuari ſub tonitru quodam atq; terremotu/duabus ut puto de cauſis/tum iudicans infelicibus auſpiciis hunc carcerẽ ingredi/tum oſtendẽs tam cœleſtem q̃ terrenum motũ & quidẽ uehementem ad diuinam animã in tetro carcere cohercẽdam concurreræ oportere. Proſilire uero ad generationẽ animas ſtellarum inſtar/ultra figuram poeticam ſubinſinuat animas ſtellares eſſe quodãmodo/ & ad ſtellas deniq; redituras. Quod aũt Plato de migratione animarũ in corpora beſtiarum/tam ridiculã affert fabellã ab aniculatũ fabulis nihilo diſcrepantem/ ꝑfecto nos admonet/totum allegorice exponendũ/uidelicet rationales animas nõ in uitam bruti/ſed brutam. i. quodãmodo bruto ſimilem uiciſſimq; demigrare. Quod quidẽ oĩbus pene platonicis excepto Platino maxime placuit. Ideq; Origines in libris contra Celſum confirmare uidet. Tu uero ne negligas morale præceptũ electionis rectę peritiam cunctis rebus & artibus pręponendam. Præterea tam multa de ſperarum pulchritudine atq; potentia hic adducta fuiſſe ut cogitemus iuſtitiã & premium in cœlo ingens conſecuturam. & ad optimã uiuendi electionem magnopere conducturam. Verum dices iam magnanime Laurenti te hic a Marſilio ficino cõmentarium accæpiſſe potius q̃ argumẽtum. Eſto ſane operæpretiũ fuiſſe arbitror/atq; fore/ut argumentũ quidẽ promiſerim/cõmentarium uero præſtiterim.

DIALOGVS DECIMVS DE IVSTO.

SO. COgitanti mihi de hac quam nuper uerbis cõdidimus ciuitate/cũ alia permulta recte admodũ ſtatuiſſe uidemur: tum uel maxime quæ circa poeſim præcepimus. GLA. Quæ nam iſta? SO. Quod uidelicet nulla poeſis pars quæ in imitatione cõſiſtit/accipiatur. Præcæteris enim nunc eſt perſpicuum/ut mihi uidetur/ nihil tale a nobis eſſe ſuſcipiẽdũ/poſtq̃ ſingulæ ſeorſum animi diſtinctæ ſunt ſpẽs. GLA. Quomodo illud ais? SO. Vt uobiſcum iſta cõmunicem: neq; enim uos me corã tragicis imitatoribuſq; poetis aliis accuſabitis/quicquid tale eſt/corruptela quædam mentis eorum eẽ uidetur: qui cum imitationes iſtas audiunt/medelam illam mentis non habẽt/qua potiſſimum quales hæ fabulę ſint diſcernunt. GLA. Quorſum iſta? SO. Dicendum quidẽ: & ſi amicitia quædã & reuerẽtia a pueritia mihi erga Homerum contracta me detinet. Etenim inſignium iſtorum omnium tragicorũ dux & magiſter primus extitiſſe uidetur. At ueritati uirum non cenſeo præponendum. Quare quod inſtitui/dicendum eſt. GLA. Omnino. SO. Audi igitur. Immo uero rñde. GLA. Interroga. SO. Nũquid explicare mihi potes omnino/quid imitatio ſit? Neq; enim ego ſatis qd ſit/intelligo. GLA. An igit ego intelligã. SO. Nihil id mirũ eẽt. Nã ſæpe cõtingit/ut q hebetiorẽ hñt aciẽ/ nõnulla prius intueant q̃ q cernunt acutius. GLA. Eſt ut dicis. Cæterũ te pñte/nunq̃ auderẽ quod mihi uidet/exprimere. Sed ipſe uideris. SO. Vis hinc exordiamur/ſolita illa nr̃a rõne conſiderãtes? Speciẽ unãquãq; ponere ſolemus de qbuſlibet pluribus de qbus idẽ nomen ĩponimus. An nõ intelligis? GLA. Intelligo eqdẽ. SO. Ponamus utiq; nũc/quoduis e multis. Vt ecce/plures lecti ſunt/atq; mẽſæ. GLA. Quidni? SO. Ideæ tñ harũ rer̃ duę ſunt. Vna lecti: mẽſę ẽ altera. GLA. Ita ẽ. SO. Solemus aũt dicere ſuppellectilis utriuſq; artificẽ/ideã reſpiciẽtẽ ſuũ opus efficere. Vnũ qdẽ lectos/mẽſas alterũ: qbus ipſi utimur: cęteraq; ſi͂r. Nullus. n. artifex ideã ipſam fabricat. Quo. n. pacto? GLA. Nullo. SO. Vide ꝓterea nunqd talẽ aliquẽ uoces artificẽ? GLA. Qualẽ? SO. Qui facit oĩa quotcũq; unuſqſq; artifex eor̃ q manib⁹ opant. GLA. Potẽtẽ narras uir̃ atq; mirabilẽ. SO. Nõdũ itegrã eius uim expſſi. Forte uero multo magis miraberis/ſi expſſero. Nẽpe idẽ iſte artifex nõ ſolũ oĩa põt ſuppellectilia fabricare/ſed ẽt q̃cũq; ex terra naſcunt efficit: & aĩalia oĩa atq; ſeipſum. Terrã quoq; cœlũ ac deos & quęcũq; in cœlo ſunt/& ſub terris apud ĩferos pagit. GLA. Sophiſtã narra mirabilẽ. SO. Diffidis? Dic obſecro nunqd nullo mõ huiuſmodi artifex eẽ tibi uidet? uel quodãmodo uero nõ eſſe? An non aduertis hæc oĩa te quodãmodo efficere poſſe? GLA. Quis nã hic modus? SO. Haud difficile iſtud: potes. n. paſſim & celeriter oĩa facere. Speculũ accipe: paſſimq; circũferas. Solẽ primus facies/& q in celo ſunt. Terrã q̃primũ. Ociſſime te ipſum/& cętera pariter aĩalia/ſuppellectilia/plãtas/& q̃cũq; nup cõmemorauimus. GLA. Imagines iſtor̃ qdẽ. Res ipſas minime. SO. Oportũe nimiũ reſpondiſti.

diſti. Talis utiq; faber eſt & ipſe pictor. Nonne? GLA. Eſt. SO. At ipſum dices haud quaq̃ facere
uera quæ facit: q̃q̃ & aliquo pacto pictor quoq; lectum facit. An nõ? GLA. Facit quidem & iſte: ſed
apparentem. SO. Nonne dicebas quod lecti faber/ſpeciem quidem ipſam non facit/quam eſſe di
cimus id quod lectus eſt/ſed lectum aliquem. GLA. Dicebam equidem. SO. Si id quod eſt non fa-
cit/haud ſane quod uere eſt facit: ſed tale aliquid/quale quod uere eſt: nõ tamen ipſum quod eſt re
uera. Perfecte autem eſſe fabri aut lectorum aut aliorum artificiorum/opus ſiquis dixerit/aberra-
bit. GLA. Non/ut uidetur his qui in diſputationibus hiſce uerſantur. SO. Nihil mirum igitur/ſi &
hoc ad ueritatem eſt tenue ac friuolum. GLA. Non certe. SO. Vis in iſtis quoq; inueſtigemus qs
imitator iſte ſit? GLA. Si placet. SO. Nonne tres hi lecti ſunt? Vnus quidem in natura ipſa exiſtens — Tres lecti a tribus opificibus.
quem deum dicemus ut arbitror effeciſſe. Num alium quẽq̃? GLA. Nullum. SO. Alter/quem fa-
ber conficit. GLA. Plane. SO. Tertius uero quem pictor. Nonne? GLA. Eſt. SO. Pictor itaq; le-
cti faber & deus tres ſunt/tribus lectorum ſpeciebus præſidentes. GLA. Tres utiq;. SO. Deus igiť
ſiue quia nolebat/ſiue quia aliqua neceſſitas inerat/non plures lectos/ſed unum in natura ab eo le-
ctum fieri/ita ſolum ipſum unum fecit lectum/qui ſane eſt id quod eſt lectus. Duo autem tales/aut
plures/a deo neq; dum geniti ſunt/neq; gignentur. GLA. Qua ratione? SO. Quia ſi duos faceret — A deo unum nõ duo fiunt: & illud ẽ duo nõ ſunt. id qđ uere eſt.
ſolos/unus iterum/cuius ambo haberent ſpeciem/appareret ipſeq; eſſet id quod lectus eſt/non aũt
duo illi id eſſent. GLAV. Scite. SO. Hæc cum intelligeret deus/uelletq; uerus eẽ auctor ueri lecti/
non autem lecti cuiuſdam auctor quidam/unum dũtaxat natura progenuit. GLA. Videtur. SO.
Vis ergo hunc huius plantatorem uel tale aliquid appellamus? GLA. Par eſt: quandoquidem na- — Vide ut a natura unũ fieri uult.
tura & hoc & alia omnia fecit. SO. Fabrum uero/nonne lecti opificem? GLA. Et hoc. SO. Num &
pictorem quoq; factorem huius operis & opificem? GLA. Nullo modo. SO. At quomodo ad le-
ctum habere ſe dices? GLA. Aptiſſime dici mihi poſſe uidetur/imitator eius cuius opifices illi di-
cuntur. SO. Ergo imitatorem uocas eum/qui tertium a natura facit. GLA. Valde. SO. Talis utiq; — Imitator ẽ q tertiũ a natura facit.
erit & tragicus/ſiquidem eſt imitator. Tertius quidam a rege & ueritate: ſimiliterq; alii oẽs imita-
tores. GLA. Apparet. SO. De imitatore quidem conſenſimus. Sed de pictore mihi dicas uelim.
Verum ipſum unumquodq; quod eſt in natura imitari contendat? uel artificum opera? GLA. Ar-
tificum opera. SO. Verum qualia ſunt? uel qualia nobis apparent? hoc præterea mihi diſtinguas.
GLA. Quomodo id ais? SO. Sic lectus quidẽ ſeu ex obliquo ſeu e regione cernatur ſeu quouis alio
modo/nunqd a ſeipſo differt? Vel nihilo differt? aliter uero uidetur diſpoſitus/aliter intuentibus?
cæteraq; ſimiliter. GLA. Sic apparet quidẽ: differt autem nihilo. SO. Animaduerte & iſtud: quid
in ſingulis intendit pictoris induſtria? utrum ut ſe hebent res ſingulas imitari? an quod apparet po
tius/ut apparet? Imaginis apparentis uel ueritatis potius imitatio? GLAV. Apparentis imaginis.
SO. procul igitur a uero eſt imitator: atq; ut uidetur ꝓpterea omnia poteſt facere/quia exiguum — Imitator ẽ ꝓcul a uero.
quiddam cuiuſq; attingit ſimulachrum. Quẽadmodum pictor pinget nobis coriarium/fabrũ/&
opifices alios cum nihil in artibus his intelligat: uerũtamen ſi peritus ſit pictor/expreſſeritq; fabri
ipſius imaginem quã procul oſtendat/pueros dementeſq; hoĩes ita decipiet ut uerus eſſe faber il-
lis appareat. GLA. Quid ni? SO. Cæterum o amice hoc in huiuſcemodi oĩbus cogitandũ. Quo-
tiens aliquis nobis de hoc ipſo nunciat/ſe uidelicet hoĩ occurriſſe in oĩbus artibus erudito/ꝑfectiſ- — Nemo eẽ põt exacte oĩa itelligens.
ſimeq; præcæteris intelligẽti quæcũq; alius quiuis intelligat: huic protinus rñdendũ/quod fatuus
eſt: & in magnũ quendam præſtigiatorẽ incidit: cuius imitationibus eſt deceptus. ut ſibi uiſus ille
ſit in oĩbus ſapientiſſimus: ex eo quod ipſe nequeat ſcientiam ab inſcitia & imitationẽ a re uera di-
ſcernere. GLA. Veriſſima loqueris. SO. Nonne poſt hac tragœdiam diſcutere decet/ducẽq; ipſi- — Carpũtur tragici poetæ.
us Homerum? poſtq̃ a nonnullis accæpimus/tragicos poetas artes omnes intelligere/humanaq;
oĩa tam ad uirtutem q̃ ad uitiũ ꝑtinentia: nec non & diuina. Porro poetã bonũ oportere ſi recte q — Quis poeta Bonus.
cõponit ſit tractamus/eoꝝ hr̃e ſciam/uel non poſſe cõponere. Quare diſcernere id debemus/utrũ
q eos laudant imitatoria poetarũ induſtria decepti ſint/eorũq; opera dum aſpiciunt/haud plane ꝑ
ſentiant tertio gradu diſtare a ueritate: faciliaq; factu eſſe uel homini ueritatis ignaro. Vmbras qp
pe non res ueras faciunt. An forte non nihil dicant. ac reuera poetæ boni/intelligant ea de quibus
uulgo bene loqui uidentur. GLA. Diſcernendũ oĩno. SO. Siquis poſſit ambo perficere & id quod
imitationẽ cadit & eius ſimulachrũ/nunquid eũ putas in ſimulachris fingendis ĩmoraturum? idq;
opus ſibi in uita tanq̃ optimum ꝓpoſiturũ? GLA. Minime. SO. Nempe ſi ueram eoꝝ quæ imitať
peritiam habeat/multo magis operibus ipſis q̃ eorum imitatiõibus/ut reor/incũbet: conabiturq;
multa & præclara opera ſui monimẽta poſteritati relinquere: ſatiuſq; cẽſebit ut ipſe laudeť ab aliis/
q̃ ut ipſe ſemper alienorum operum ſit laudator. GLA. Ita equidem arbitror: neq; enim ęquus ho
nor/aut æquum emolumentũ. SO. Ceterũ de aliis quidẽ rationẽ minime exigamus Homerũ aut
aliũ qnẽuis poetarum interrogantes/ſiquis eoꝝ medicus reuera fuerit/nõ ſolum uerboꝝ ad medi- — Carpitur Homerus acerrime.
cum ſpectantium imitator/quos nã ſanos poeta reddiderit/uel ueterũ hominũ uel recẽtium? Quẽ
admodũ Eſculapius. Aut quos reliq̃rit artis medicę diſcipulos? Quẽadmodũ ille filios. Sed neq;

ab eis de aliis artibus ſciſcitemur : mittamus enim reliqua. At uero de maximis illis præclariſſi
miſq rebus quas tentat homerus/bellis/caſtris rebus.p.& hoīum diſciplinis:parē ita eum interro
gare. O dulcis Homere/ſi non es a ueritate tertius/fingiſue uirtutis imaginē: quem imitatorem in
ſuperioribus definiuimus/ſed es ſecundus/poteſq narrare/quę ſtudia hoīes uel meliores uel dete
riores priuatim publiceq efficiant/dic obſecro quæ nā ciuitas per te rectius diſpoſita eſt? ſicuti La
cedæmonia per Lycurgum:perq alios multos multæ & anguſtæ ciuitates & amplæ. Cuius potiſſi
mum urbis hoīes legū te optimum prædicant cōditorē? & bñficia in ſe tua cōmemorant? Charon
dam quidē italia & ſicilia celebrant. Nos Solonem. Te uero quis prædicabit & qualem? GLA. Nul
lus ut arbitror/bñficia eius cōmemorat. Quē neq ipſi Homeri aſſertores teſtari hoc audent. SO.
Quod præcipue bellum Homeri tēporibus eo conſultore uel duce/ feliciter expeditū cōmemora
tur? GLA. Nullum. SO. Præterea quæ uiri huius tanq̄ in his rebus ſapientis inuenta ad officia uitę
& artis aptiſſima referuntur? ut Thaletis Mileſii & Anacharſis Scythæ. GLA. Nihil tale. SO. Si mi
nus publice/at ſaltē priuatim qbus nam Homerus ipſe dū uiueret/diſciplinæ dux dicitur extitiſſe?
qui & eius conſuetudine delectati ſint/& poſteris Homericam aliquā rōnem uitæ tradiderit? Quē
admodum & Pythagoras in hoc ſumma cū auctoritate uixit/ & poſteri etiam his tēporibus uitam
pythagoream celebrantes/inter cæteros illuſtres habent. GLA. Neq tale quid rurſus de Home
ro narrat. Creophylus enim o Socrates forſitan Homeri familiaris diſciplina ēt magis q̄ noīe ridi
culus apparebit/ſiquidem uera ſunt/quæ de Homero narrant. Dicitur enim negligentior ad eius
diſciplinā fuiſſe dū ſub ipſo uiueret. SO. Dicitur ſane. At enim o Glauco ſi reuera poterat Home
rus inſtruere hoīes/ac reddere & meliores/utpote qui in his rebus non imitationis tm̄ eſſet uerum
ēt intelligentię cōpos/cur non multos ſibi uendicauit amicos? cur nō uiuens honoratus eſt? cur nō
amatus? Profecto Abderites protagoras & Prodicus chius/aliiq p̱multi poſſunt hoībus ſui tēpo
ris ſuadere/priuatim ſingulos adeuntes/nunq̄ eos rem familiare & publicam recte gubernaturos
niſi ipſi eos erudiant:& ob hanc ſapientiā tam ardenter amant/ut uix ſectatores eoꝝ ſe contineant
quin capite eos circūferant. Homerum aūt uel Heſiodum/eoꝝ tempoꝝ hoīes/ſi poetę illi quicquā
iuuare eos ad uirtutem potuiſſent/nunqd permiſiſſent oberrare tādiu paſſim carmina decantan
tes? quin potius eos magis q̄ aurum cōplexi fuiſſent/induxiſſentq eos ſecū domi familiariter uiue
re. Ac niſi p̱ſuaſiſſent/eos ipſi ſecuti eſſent/quocūq pergerent/quoad ſatis eſſent eoꝝ in ſtudiis eru
diti. GLA. Vera p̱rſus mihi loqui uideris o Socrates. SO. Ponamus igit̄ oēs ab Homero incipien
tes poeticos hoīes/uirtutis imaginum imitatores eē:cæterorūq ſimiliter quæcūq canunt:ueritatem
tem uero nequaq̄ attingere. Sed ut pauloante diximus pictor uerisimilem coriarii pinget imagi
nem/cum & ipſe de coriaria nihil itelligat:& imago illa coriarius ipſe appareat illis: qui rem ipſam
nequaq̄ intelligunt:& ex coloribus figuriſq proſpiciunt. GLA. Prorſus. SO. Haud ſecus poetam
dicemus colores quoſdam artium ſingularū nominibus uerbiſq exprimere:cum ipſe de his nihil
intelligat/ſed imitet̄ dūtaxat:adeo ut his qui hæc ex uerbis cōſiderant/bene dicere uideat̄ : ſiue de
coriaria dicat in uerſu rhythmo & harmonia:ſiue de re militari ſeu de quibuſlibet aliis. Vſq adeo
natura quadam aures poetica iſta demulcent. Arbitror aūt noſſe te qualia uideantur hęc opa poe
tarum/cum muſice coloribus ſpoliata conſiderantur. Animaduertiſti ne unq̄. GLA. Animaduer
ti. SO. Nonne perinde ſe habent ac facies eorum qui propter adoleſcentiam formoſi potius ſunt
q̄ pulchri/quales riſu redduntur/quando ipſos flos ipſe deſeruit. GLA. Omnino. SO. Age igit̄ &
hoc animaduerte. Imitator/ſimulachri auctor/rem ipſam haud q̄q̄ intelligit/ ſed apparentem rei
ipſius imaginē. GLA. Ita eſt. SO. Ne imperfectum id reliquamus:ſed ad ſufficientiam cōtemple
mur. GLA. Dicas. SO. Pictor habenas pinget ac frenum. GLA. Plane. SO. Faciet autem coriari
us/ærariuſq faber. GLA. Valde. SO. Nunquid intelliget pictor: quales eſſe debent habenæ quale
frenum? Vel neq ipſe quidem factor/ſiue ærarius faber ſiue coriarius: ſed ſolus ille/qui his uti ſcit
eques. GLA. Vera loqueris. SO. An non circa omnia ſic eē dicemus? GLA. Quomodo? SO. Cir
ca quodcūq has eſſe tres artes. Vtentem/facientem/& imitantem. GLAV. Certe. SO. Virtus igi
tur pulchritudo/rectitudo: cuiuſq inſtrumenti animalis & actionis/non aliud refertur q̄ ad uſum
cuius gratia/quodcūq eſt factum/uel genitū. GLA. Ita eſt. SO. Neceſſe eſt igitur eum qui utit̄ ali
quo/peritiſſimum eē/& operis factori ſignificare/qualia bona uel mala facit in uſu eius quo utitur.
Quēadmodum tybicen tybiarum effectori ſignificat quæ tybiæ ad uſum aptiſſimæ ſint : ordinatq
quales oporteat facere:ille aūt miniſtrat. GLA. Quid ni? SO. Nōne hic itelligēs/de aptis & ineptis
tibiis pronunciat alteri? Ille uero credens efficit. GLAV. Plane. SO. Circa idem igitur inſtrumen
tum / factor quidem rectam habet fidem de pulchritudine & prauitate: adherens intelligenti/co
actuſq ab intelligente audire. Vtens autem ſcientiam. GLA. Prorſus. SO. Imitator autem num
habebit ſcientiam ex uſu eorum quæ pingit? utrum pulchra ſint & recta/uel contra? Vel opinionē
rectam/ ex eo quod neceſſario itelligenti adhæreat? inſtruaturq ab eo qualia quæq pingenda ſint.
GLAV. Neutrum. SO. Ergo neq intelliget / neq recte opinabitur imitator / circa eorum quæ
imitat̄

imitatur/pulchritudinē uel contrarium. GLA. Non uideť. SO. Gratioſus erit in effectione imita-
tor quoad ſapientiā in iis quæ facit? GLA. Non multū. SO. Verūtamen imitabiť: haud intelligens
quo pacto unūquodq; bene ſe habeat an male. Sed ut uidetur: quale uidetur multis & ignaris eſſe
pulchrū hoc imitabiť. GLA. Quid enim aliud? SO. Hæc ſufficienter nobis aſſerta uidenť: imitato-
res .ſ. nihil æſtimatione dignū intelligere de his rebus/quas imitanť. Sed eſſe iocū quendā imitatio-
nem potius q̄ rē ſeriam. Omneſq; eos qui tragicā pœſim in iambis heroiciſq; carminibus tractāt/
imitatores præcæteris eſſe. GLA. Et maxīe quidē. SO. Per Iouem. Imitatio aūt hæc circa aliquod

Imitationem eſſe iocū quē-dam.

tertio gradu diſtans a ueritate/uerſať. Nōne? GLA. Eſt ut dicis. SO. Ad quale igiť eo℞ quæ in ho-
mine ſunt/pertinet/quatenus uim habet eiuſmodi? GLA. De quo nā interrogas? SO. De tali quo-
dam. Magnitudo eadē eminus atq; cominus per aſpectū/non æqua uidetur. GLA. Non. SO. Ea-

Tragica pœ-ſis maxīa imi-tatrix eſt.

dem quoq; obliqua & recta in aqua nobis & extra aquā aſpicientibus: cauaq; iterū & ꝓminentia pp
uiſus circa colores errorē/uideť. Omniſq; huiuſmodi in aīa noſtra turbatio ineſſe compta ē. Quā
quidē naturæ noſtræ paſſionē aggreſſa adumbrationis ipſius facultas/& præſtigio℞ ingenioſitas/
cæteraq; machinamenta/nihil magicæ ſeductionis intentatū reliquunt. GLA. Vera loqueris. SO.

Viſus erroris circa colores & magnitudi-nes.

An non metiendi/numerādi/librandi peritiæ aduerſus hæc oportuna ſunt hoīum adiumenta? ne
in nobis id præualeat quod apparet/maius uel minus aut plus aut grauius/ſed quod metitur/cōpu-
tat/ponderat. GLA. Quid ni? SO. Atqui hoc rationalis animi partis eſt officiū. GLA. Huius ipſi-
us. SO. Hoc aūt ſæpenumero metiente iudicanteq; maiora eſſe nonnulla uel minora/ aliis alia/uel
æqualia/contraria ſimul circa eadē hæc nobis apparent. GLA. Si accidit. SO. An nō alias diximus
fieri nō poſſe ut eadem ui aīæ ſimul & circa eadem cōtraria opinemur? GLA. Ac merito diximus.
SO. Vis igitur aīæ quæ præter menſuram opinať/haud eadē erit/atq; illa/quæ cum mēſura. GLA.
Non certe. SO. Sed enim quod menſure ratiocinationiſq; credit cōputationi/animi pars optima
eſt. GLA. Nihil obſtat. SO. Quod ergo repugnat iſti/ignobilis aliqua noſtri pars erit. GLA. Ne-
ceſſe. SO. Vt hoc aſſereremus/ſupra dicebā/quod pictura & oīs imitandi facultas/procul a ueritа-
te ſuū opus exercet: rurſuſq; cū aliqua noſtri parte prudentiæ prorſus expte congrediť & amicitiā
contrahit ad ſincerū uerūq; nihil. GLA. Maxime. SO. Vilis ergo imitādi facultas uili cuidam ſe cō-
miſcens/uilia procreat. GLA. Apparet. SO. Vtrū talis eſt ea dūtaxat quæ ad uiſum ſpectat? An ea
ēt quæ ad auditū? quā pœſim uocamus. GLA. Probabile eſt hanc inſuper eſſe talē. SO. Ne igiť ei
ſoli credamus quod ex pictura ueriſimile nobis apparet. Sed ad eā ipſam cogitationis naturā: cui
ſeſe accōmodat pœtica imitatio/ueniamus: uideamuſq; num uile quiddā ſit/an precioſum. GLA.
Sic oportet. SO. Hunc ergo in modū ꝓponamus. Imitatur quidem pœſis hoīes aut ui aliquid aut
ſponte agentes/exiſtimanteſq; ex actionibus/uel bonū ſibi aliquod eſſe uel malū/ ideoq; uel dolore
affectos uel uoluptate. An aliud qcq̄? GLA. Nihil aliud. SO. Nunqd in his oībus homo ſecū ipſe
conſentit? Vel potius quēadmodum ſecundū uiſum diſſider/ut narrauimus / deq; eiſdē cōtrarias
in ſeipſo ſimul habet opiniones/ita & in agendo ſecū ipſe diſſidet atq; pugnat? At nunc mihi uenit
in mentē quod nihil eſt de hoc nobis in præſentia diſceptandū. Nam in ſuperiori diſputatione de
his ſatis una cōuenimus: aīum uidelicet noſtrum confeſſi/multis & uariis huiuſcemodi cōtentioni-
bus ſibi eodē in tpe aduerſantibus agitari. GLA. Probe. SO. Probe id quidē. Verum quod tunc a
nobis eſt prætermiſſum/nunc mihi uideť expediendū. GLA. Quale iſtud? SO. Vir probus cū talē
habeat aīam/ſi amiſerit aut aliqd aliud ſibi chariſſimū/facilius q̄ cęteri feret/ut diximus. GLA. Pla-
ne. SO. Nunc aūt & id cōſideremus. Vtrū oīno nō dolebit. Vel hoc qdem īpoſſibile. Dolorē uero
quodāmodo moderabit. GLA. Hoc certe eſt uerius. SO. Hoc mihi de ipſo in pſītia dicas. Vtrum
hūc cenſeas dolori magis repugnaturū: qū a ſimilibus ſpectatur hoībus/uel qū ſolus eſt/alio℞ con-
ſortio deſtitutus? GLA. Per multū intereſt/ſi in alio℞ cōſpectu ſit. SO. Porro cū ſolus erit multa ex

De uiro ꝓbo ut dolorē to-leret.

merore pronunciabit: quę emittere coram aliis erubeſceret. Multa faciet: quę conſpici ab aliis nū-
quam uellet. GLA. Eſt ita. SO. Quod obſtare iubet/ratio eſt & lex. Quod aūt ad dolores rapit/ pę-
turbatio. GLA. Vera loqueris. SO. cū homo circa idē ſimul contrariis motibus agitetur/neceſſa-
rio duo quædam illa eſſe dicimus. GLA. Proculdubio. SO. Alterum quidē legi obtēperare para-
tum eſt/utcūq; inſtiterit. GLA. Quo pacto? SO. Lex utiq; dictat optimū eſſe in aduerſis q̄maxime
fieri poteſt/quietem agere/neq; conqueri: tanq̄ incertum ſit/bonū ne id ſit/an malū/quod accidit.
Neq; pp dolorem quicq̄ proficiamus neq; ulla humanarū rerum magnipendēda ſit. Illudq; quod
ſubito præſidio eē poteſt/dolor īpediat. GLA. Quid hoc ais? SO. Conſultare inq̄ circa ea quæ acci-
derunt in primis oportet/& tanq̄ in talorum iactu/ſecundū iacta/quomodocūq; ratio melius rē ha-
bere ſe dixerit/negocia ſua diſponere. Neq; uero ſiquid aduerſi inciderit pſternere nos debēmus:
atq; ut pueri ſolent cū offendūt in lapidē/ pcidentes circa id quod læſit/eiulādo morā trahere. Sed
animū aſſueſacere ut ad ſanandū præſto adſit: & qcqd ægrotat/dimiſſis lamētationibus corrigat.
GLA. Oportunū hoc qdē eſt aduerſus fortunæ ictus remediū. SO. Quod ſane optimū eſt/rationi
huic libēter obtēperat. GLA. Cōſtat. SO. Quod uero ad ꝑturbationis recordationē/luctūq; rapit

in eiſq; diutius detinet/irrationale eſt languidum/formidoloſum. GLA. Ita dicẽdum. SO. Quod
querulum eſt/imitationem plurimã ac uariam ſuſcipit. Prudentem uero pacatumq; morem ſemp
ſibiipſi ſimilem: neq; facile poſſumus imitari: neq; ſi imitemur/facile percipietur a turba i theatri
uariis ex gentibus confluente. Alieni nãq; affectus ipſis imitatio fit. GLA. Sic eſt oino. SO. Imita-
tio uero poetæ haud ad hoc intẽdit: ut huic animi naturæ ſua ſapientia placeat: ſi uulgo ſit placitu-
ra: ſed querulum animi morem uariumq; obſeruat: qui imitatiõe facile poſſit effingi. GLA. Patet.
SO. Merito igitur imitationem poeticam reprehendemus/pictoriſq; imitationi alter nc rñdere di
cemus. Primo qdem in eo ſimiles ſunt/quod utrę; quo ad ueritatem uilia operant. Deinde etiam
quod parti animæ rationis experti ſimiliter ſuffragãtur: & optimam deſerunt. Atq; iccirco iure eã
in ciuitate legitime gubernãda nequaq̃ accipiemus: qm̃ hãc animi partem ſuſcitat atq; alit: dumq;
hanc roborat/rationis compotem uim diſperdit. Atq; ut ille qui in ciuitate potentes faciens impro
bos/proderet ciuitatem/proboſq; deſtrueret. Ita & imitator poeta/peruerſam i animum cuiuſq;
inducit rempublicã/dum illi animi parti blanditur/quæ ſine mente eſt/ neq; maiora minoraue di-
ſcernit: ſed eadem tum parua tum magna exiſtimat: atq; huic ſimulachra fingit/longe a ueritate re
motus. GLA. Longe quidem. SO. Nondũ quod maximum ex ea malum prouenit/enarrauimus.
Vehementiſſimum quidẽ hoc exiſtimandũ eſt detrimentum/quod probos quoq; uiros paucis ad
modum exceptis corrũpere poſſit. GLA. Cur non id poſſit/ſiquidẽ idipſum efficit? SO. Auſculta &
conſidera: nõne & optimi quiq; noſtrum cum audimus Homerum aut alium quẽuis tragicum imi
tantem heroum aliquẽ dolore afflictum/uociferantem/ & deflentem querulis fortunã ſuã modu-
lis/& pectora pugnis percutientẽ/delectamur quodãmodo/inhianteſq; ad illa ſeqmur ea/unaq; af-
ficimur, ac ſerio ſtudioſeq; illũ ut poetam bonum laudamus / qui ſic nos maxime moueat. GLA.
Animaduerti. SO. Quotiens aũt aliquem noſtrũ ꝓprius quidam inuadit mœror ex cõtrario nos
honeſtare cõtendimus/ſiquo pacto quietem agere & tolerare ualeamus: quaſi hoc quidem uiri ſit/
mulieris illud quod antea laudamus. GLA. Plane. SO. Quã præclara hęc laus? quin abſurdũ eſt ut
qui talem ſpectat uirũ/qualẽ eſſe ſe minime uelle puderetq; maxie: non tñ abominet: ſed delectet
& laudet. GLA. Præter rõnem id prſus. SO. Certe ſi & hoc modo iſtud aïaduerteris. GLA. Quo?
SO. Quod uidelicet id quod in ꝓpriis calamitatibus ui cohibet/ꝓhibeturq; in lachrimas fletuſq;
erumpere & naturæ ſuæ lachrimarũ auidæ indulgere/illud ipſum eſt/ quod poetæ explent / cui pe-
nitus blandiunt. Tunc certe & quod natura in nobis eſt optimũ/utpote nec rõne nec uſu ſufficien
ter iſtructũ/querulũ iſtud deſinit cuſtodire/quaſi alienas ſpectet ꝑturbationes nihilq; ſibi dedecori
ſit/ſi dũ uir alius q uirtute præſtare ſe ꝑdicat/moderatius defleat/ ipſe laudet eũ & miſereat. Quin
oblectationẽ illã lucrari ſe putat. Neq; ulla rõne ex contemptu poeſis illa carere ſe uellet. Pauci ſane
aïaduertunt/ut arbitror/quod ex alienis i ꝓpria traiicere aliqd neceſſe eſt. Nẽpe cum in alienis cri
nis flebile ingenium illud nutriueris uehemẽtiuſq; reddideris/haud facile illud in ꝓpriis cohercue-
bis. GLA. Vera nimiũ loqueris. SO. Nõne eadem de riſu eſt rõ? Quod enim ipſe effuſiori riſu imi
tari erubeſceres/cũ in comœdia uel priuata imitatione audis tanq̃ ridiculũ libentiſſime auſcultas
& imitaris. Idẽq; hic facis quod in imitatione flebili fieri diximus. Nã ingeniũ illud tuum ad riſum
ꝓnius quod ipſe in te a riſu continueris/ueritus ſcurrilitatis crimen/hic iam reſoluis in iocos uehe-
mentioreq; ſenſim reddis riſus ipſius affectũ: ut & ꝓpriis in geſtibus in ruſus ultra q̃ deceat ipſius
deferri incipias: & ſcurra ridiculus comœdiæ iocis imbutus euadas. GLA. Vehementer qdẽ. SO.
Idem quoq; de ueneréis & iracundia dicimus: deq; oĩbus animi cupiditatis ac affectibus de triſti-
bus & iocũdis: quas oẽs actiones nos ſequi in ſupioribus diximus: & talia quædã poeticam imitatio
nem in nobis effingere. Nutrit enim iſta/dũ fouet atq; irrigat/cũ potius ariditate extenuanda ſint.
Efficitq; ut hæc dominet I nobis/cũ ſubeſſe potius deceat: ut meliores beatioreſq; ex deterioribus
& miſerioribus euadamus. GLA. Haud aliter dicere poſſum. SO. Siqñ ita Glauco Homeri lauda
tores offenderis/audieriſq; dicẽtes Homerũ oẽm Græciam erudiſſe: proq; reꝝ humanarũ guber
natione & diſciplina/poetã hunc obſeruari monẽtes, & ad eius inſtituta oẽm uitã inſtruere: memẽ-
to his eẽ cõgratulandũ tanq̃ pro facultate ſua optimis uiris: concedẽduq; Homerũ apprime poeti
cũ eſſe: tragicoꝝ ꝑcipuũ. Scito ãt hymnos in deos/& optimos uiros laudationes dũtaxat ex poeſi
i ciuitate admittere oportere. Si aũt uoluptuoſam muſam i cãticis & carmĩbus acceptaueris/ uolu
ptas i ciuitate ac dolor/ ꝓ lege & ꝓ illo qđ ſp optimũ uiſum eſt rõne. ſ. dominabunt. GLA. Vera lo
queris. SO. Hæc ita in eã ſniam dicta ſint nobis qđ merito e ciuitate poeſim: q̃ talis ſit expulimus.
GLA. Sic. n. rõ cogebat. SO. Id quoq; adiiciamus/ne rigiditatis nos ruſticitatiſq; accuſet: q uetus
quædam extat inter poeſim philoſophiam diſſenſio. Cuius certe contentionis argumẽto nobis di
cta hæc eſſe poſſunt/quæ ſubiiciam aliaq; permulta. Nempe canis illa garrula ad aures domina la
trans/id ſignificat. Et magnus ille in dementium uaniloquiis. Et turba ſuperſtitioſorum ſapienti
exſuperans. Item quod dictum eſt. Qui minuta & tenuia meditãntur: paupertate premũtur: Atq;
alia innumerabilia ſigna harum contrarietatis apparent. Verumtamen id quoq; dicatur/quod ſi

uoluptatis

uoluptatis miniſtra pœſis imitatioq; quicq̃ ad eam rõnem afferre poſſit/ ut in ciuitate recte inſtitu
ta accipi debeat/libenter accipiemus/ut eius fruamur oblectamentis. Ita enim nobis ipſi conſcii ſu
mus. Enimuero quod uerum uidetur/prodere nephas ē. Nam & tu o amice nõne ab ea mulceris?
præſertim homerica. GLA. Valde. SO. An non æquum eſt eam prodire in medium ſe ſe defendē
tem uel cantilena uel metro quouis alio? GLA. Omnino. SO. Concedamus utiq; ipſius defenſori
bus quicūq; poetæ quidē non ſunt/ſed poetarum amici/ut abſq; carmine eam defendãt/afferentes
eã non mõ iucunda ſed & utilē eſſe ad rem.p.& hoīum uitam inſtituendã. Quam qdem defenſio
nem æquo animo auſcultabimus: lucro enim id nobis fore exiſtimamus: ſi nõ ſuauis tñ uerum etiã
utilis nobis appeat. GLA. Quid obſtat? quin lucro id futurũ ſit? SO. Alioquin o dulcis amice: quē
admodum qui qñq; aliqd amauerũt: ſi deinde cenſeãt amorem ſibi illũ inutilē fore/licet ægre ama
re deſiſtant/deſinunt tñ/ita & nos pp ingenitum nobis talis pœſis amorē ex pulchrarũ rerũ.p.edu
catione/benigne qdem expectabimus ut optima uetiſſimaq; appareat. Quouſq; tñ rõnem pro ſe
ipſa afferre non poterit/ita eam audiemus: ut oratione ſupra a nobis expoſita noſmetipſos ueluti
quadam incantatione aduerſus picula iminentia muniamus: cauētes ne delitiis amatoriis uulgiq;
amoribus rurſus irretiamur. Illud quoq; ſentiemus nõ ita eſſe hmõi pœſi ſtudendum/quaſi uera ſit
aut ſeria. Verum cauendũ ab ea audienti cuiq; eſt/interiorisq; animi ſui rei.p. metuenti. Et quæ de
pœſi narrauimus/de hac prorſus exiſtimanda. GLA. Conſentio equidē. SO. Ingens porro o ami
ce Glauco ingens neq; quantũ uidet/eſt certamen/bonũ effici aut malũ. Quamobrē neq; pecunia
rum gratia/neq; honoris/neq; potentiæ/neq; poetici ullius oblectamenti iuſtitiã cæteraſq; uirtutes
negligere decet. GLA. Aſſentior equidē/ex his rationibus quæ narrauimus/arbitror aũt & quēuis
alium eadē cõfeſſurũ. SO. Atqui ingentia uirtutis præmia mercedeſq; illi propoſitas/nequaq̃ nar
rauimus. GLA. Immenſa dicis premia/ſiqua maiora ſunt/his q̃ retulimus. SO. Quid magnum
breui in tpe eſſe põt? Nempe omne hoc tps a pueritia ad ſenectutis extremũ/exiguum quiddã ē ad
uniuerſum. GLA. Immo uero nihil. SO. Immortalē uero rē cēſes breui hoc pro tpe qdē/ p uniuer
ſo uero nequaq̃ debere eē ſolicitam? GLA. Pro omni certe: ſed quorſum hæc? SO. An ignoras im
mortalem eē hoīs aĩam & ab interitu liberã? Tum repente cõuerſus in me Glauco ammiratuſq; in
tulit: p Iouem ignoro equidē. Tu uero nunqd oſtendere potes? SO. Certe niſi iniurius eē uelim/pu
to aũt & te id poſſe. Neq; enim difficile. GLA. Mihi quidē difficile iſtud. Te uero libenter audirē/
id quod negas eē difficile/declarantē. SO. Audies iam. GLA. Dic. SO. bonũ aliqd uocas? & malũ Demõſtratio de animi immortalitate
aliqd? GLA. Voco. SO. Nunqd de his idem tibi quod & mihi uidet. GLA. Quid? SO. Malũ puto
oē quod diſſoluit atq; corrumpit. Quod uero ſeruat & iuuat/bonũ. GLA. Et ego. SO. Bonum ne
cuiq; aliquod & aliqd malũ eſſe dicis? Veluti oculis lippitudinē & toti corpori morbum. Frugibus
cibiſq; eruginē. Lignis cariem & putredinē. Æri ferroq; rubiginē. Atq; ut dico/ferme in oībus ſe
cundũ naturam pprium cuiq; malũ ac morbũ? GLA. Equidē. SO. Quotiens hmõi quicq̃ alicui ac
cidit/deterius illud efficit: ac deniq; totũ diſſoluit & pdit. GLA. Quid ni? SO. Propriũ igit cuiuſq;
malũ/ſuaq; prauitas/quodlibet corrũpit. Ac niſi id corruperit/nihil aliud unq̃ corrũpet. Neq;.n.
quod bonũ eſt/aliqd deſtruit: neq; rurſus id quod nec bonũ/nec malũ. GLA. Quo.n. pacto? SO.
Siquid igit tale eſt/ut ei malũ aliquod ſit/quod ipſum deterius efficit: diſſoluere tñ ipſum nõ ualet/
certe ita naturaliter affectæ rei nullus eſſe põt interitus. GLA. Conſentaneũ eſt. SO. Eſt ne aliquid
quod aĩam prauã faciat? GLA. Et maxie quidē quæ cõmemorauimus iniuſtitia/ intēperantia/timi
ditas/& inſcitia. SO. An qcq̃ ex his aĩam perdit? Atqui aĩaduerte/ne decipiamur/exiſtimantes ini
quum & inſanum hoīem cũ in flagitio deprehenſus eſt/tũc ab iniuſtitia quæ aĩæ uitiũ eſt/ corrũpi.
Dic age. Nõne corpus ppriũ eius uitium morbus liquefacit/reſoluit atq; eo deducit/ut non ſit cor
pus? & q̃ pauloante diximus oĩa/ex pprio malo quatenus adhæret & ineſt/inquinãte/eſſe deſinunt?
Nõne ita? GLA. Ita prſus. SO. Nunqd & aĩam eodē pacto iniuſtitia & reliqua prauitas cũ ineſt ſua
præſentia diſperdit & tabefacit? quouſq; in mortē trahēs a corpore ſeparet? GLA. Nullo mõ iſtud.
SO. At uero abſurdũ illud/ut alienũ uitiũ interimat aliqd/cui pprium uitiũ non prebet interitum.
GLA. Præter rõnem profecto. SO. Attende Glauco. Ex ipſa ciborũ ppria prauitate/qua uel uieta
ſint/uel marcida/uel qũocũq; aliter affecta dicant/corpus perire poſſe nõ arbitramur. Verũ ſi cibo
rum defectus corpori proprium ipſius defectum intulerit/dicemus per illos corpus/ab eius uitio
morbo ſcilicet perdi. Corpus uero ipſum cum aliud ſit ex ciborum quorum alia natura eſt alieno
defectu/niſi proprium defectũ induxerit/diſſipari poſſe nunquam exiſtimabimus. GLA. Recte ni
mium loqueris. SO. Eadem ratione/niſi corporis detrimentum ipſi animæ ipſius animæ propriũ
intulerit detrimentum/haud quaq̃ exiſtimare debemus/ex alieno malo abſq; ppria prauitate ani
mã interire: neq; alterius malo alterum diſſipatur. GLA. Ita ratio monet. SO. Aut igitur hæc re
darguamus/quaſi non recte dicantur. Aut quoad hæc integra pmanent/neq; ex febre aut alio quo
uis morbo/neq; iugulatione/neq; etiam ſiquis corpus imminutiſſima queq; p diſcerpat/diſſipari ani
mã concedamus. prius q̃ oſtenderit aliquis ppter has corporis paſſiões animam ipſam/iniquio

rem profaniotemq; fieri. Quatenus autem alienum malum adeſt alteri/nec proprium cuiq; malū
adhærer/corrumpi aliquid minime concedamus. GLA. At enim nemo id unq̃ oſtendet morien
tium animas ptopter mortem iniuſtiores effici. SO. ſiquis autem obiicere nobis audeat/quod de
terior & iniuſtior fit qui moritur/ne cogatur immortales eſſe animas confiteri/oportere dicemus/
ſi uera is dixerit uiro iniuſto letiferam iniuſtitiam eē/ ſicuti morbum: & ab hoc ipſo perimente ſua
quadam natura/eos qui ſuſcipiant/perimi: ocius quidē illos qui maxime/ſerius contra/ qui minus:
neq; fieri dūtaxat/quod nunc fit/ut iniuſti pp iniuſtitiam tunc demum moriantur: cum eos alii pœ
nis afficiunt. GLA. Per Iouem haud grauiſſimum quiddam malum iniuſtitia eſſe uidebitur/ſi erit
uiro iniquo letifera. Malorum ſiquidem liberatio erit. At bitror autē contra eſſe oīno: ut & alios p
uiribus iterficiat/& hoīem ſui participem/uiuacem maxīe faciat: & apprime peruigilem: uſq; adeo
longe abeſt ab ea ut ſit letifera. SO. Scite loqueris. Quando enim ꝓpria prauitas ſuumq; malū ani
mam perdere nequit/nunquam malum ex alterius pernitie atq; ad aliud inſtitutum ultra id cui ꝓ
prie accidit/uel aīam uel aliud quicq̃ diſſoluet. GLA. Nunquā: ut probabile eſt. SO. Cum a nullo
prorſus malo ſiue proprio ſiue alieno interimatur/patet/eam ſemper eē neceſſarium eſſe. Si ſemp
eſſe: & imortalem exiſtere. GLA. Neceſſe. SO. Hoc igit̃ ita ſe habeat. Ac ſi ita ſe habet aīaduertas
eaſdem ſemper animas fore? Neq; enim pauciores unquā erūt: cum nulla prorſus intereat. Neq;
rurſus plures. Si enim imortalium quicq̃ plus efficiatur/ex mortali efficietur/eruntq; demū imor
talia omnia. GLA. Vera loqueris. SO. At uero id nequaq̃ exiſtimamus: ratio nāq; prohibet. Neq;
iterum arbitramur animā ueriſſima ſui natura talem eſſe/ut uaria/diſſimilis/atq; differens in ſeipſa
ſit. GLA. Quomodo iſtud ais. SO. Haud facile eſt/ſempiternū eſſe quod ex pluribus cōſtitutū eſt:
neq; optimā cōpoſitionem eſt ſortitū. Vt nobis de aīa nunc apparuit. GLA. Conſentaneū eſt. SO.
Animā igitur imortalem eſſe & ratio præſens & aliæ cogere poſſunt. Siquis uero qualis ipſa reuera
ſit/inſpicere cupit/haud q̃q̃ intueri eam debet cōmunione corporis/maliſq; aliis inquinatam: quē
admodum ipſi nunc intuemur: ſed qualis cum pura fuerit/diligenter rōne diſcernere. Vbi certe &
multo pulchrior apparebit: & clarius cum talis erit quid iuſtum ſit quid nō & reliqua quæ ſupra di
ximus iudicabit. Nunc quidem uera de ipſa/qualis uidetur in præſentia/ diximus. Non aliter uera
eam ſpectauimus/q̃ multi marinum inſpiciant Glaucū. Illi ſiquidem nō facile poſſunt Glauci anti
quam conſiderare naturā/eo quod antiquæ corporis partes partim fractæ/partim contritæ ſint: &
a bundis penitus diſſipatæ: aliaq; illi rurſus inhæreant conchilia: alga: lapides: ex quibus multo ma
gis fere præſe fert imaginem q̃ naturæ prioris aſpectum. Ita & animam nos ſemper aſpicimus ma
lis innumeris inquinatam. Sed enim illuc oculos conuertere decet o Glauco. GLA. Quo nā? SO.
Ad eius inq̃ philoſophiam/& circa illā oportet aīaduertere: quæ attingit aīus: & quibus cum cōſuetudine
inire affectat & nititur: utpote q cognatus ſit diuino imortali & ſempiterno. Qualiſq; præterea fu
turus eſt/ſiqn̄ eiuſmodi totus ſequatur naturam/p hunc affectū nixūq; eductus ex pelago quo ad p
ſens ſubmergitur: nuduſq; emergens excuſſis petris & oſtreis: quæ ſibi nūc tāq̃ ex terra nutrito/ter
rena lapidola/& agreſtia plurima inhæreſcunt: pp eam utiq; alimoniā/quam plæriq; beatam exiſti
mant. Tunc demum ueram naturā ipſius animi contēplabimur: agnoſcemuſq; utrum uaria ſit/an
ſimplex: qualiſue ſit omnis eius cōditio. Nunc aūt animi humana in uita affectus ac ſpecies ſatis ut
arbitror/declarauimus. GLA. Prorſus qdē. SO. Nōne cætera qdem in hac diſputatione expoſui
mus? premia uero ipſius & honores nequaq̃ attulimus/quēadmodum Homerum uos & Heſiodū
adduxiſſe dicebatis/ſed iuſtitiam ipſam ipſi aīæ optimum premiū eſſe cōperimus. Iuſteq; agendū
eſſe monſtrauimus/ſiue Gygis habeat anulū ſiue ēt Plutonis galeam. GLA. Vera loqueris. SO. Cæ
terū nunc quoq; præter hæc nulla inuidia ꝓhibet/quo minus iuſtitiæ & uniuerſæ uirtuti ea premia
tribuamus: quæ ipſa aīæ comparat & ab hoībus & a diis/tam uiuente hoīe q̃ defuncto. GLA. Ma
gnopere. SO. Nunquid ergo reſtitutis mihi/quæ in ſermone mutuati eſtis? GLA. Quid maxīe?
SO. Dedi equidē uobis/iuſtum uirū uideri iniuſtū/iniuſtūq; iuſtū. Vos enim petieratis: licet enim
fieri nō poſſe/ut iſta hoīes deoſq; laterent/tū concedi hoc diſputatiōis gratia placuit: ut iuſtitia ipſa
ad iniuſtitiā ipſam cōparata iudicaret̃. Nō recordaris? GLA. Quid ni recorder? SO. Poſtq̃ igitur
iudicatę ſunt/ego iterū poſtulo a uobis exponi/quā iuſtitia mercedem a diis & hoībus referat: ut &
palmā ab opinione & manifeſta exiſtimatiōe reportet/qua iuſtitia ſui participes decorat: poſtq̃ aperte
uiſa eſt ēt ipſa ſui pręſentia bn̄ficia nobis conferre: neq; eos decipere/qui uere eam poſſidēt. GLA.
Debita poſtulas. SO. Primum qdem hoc mihi reddetis/quod qualis eorū uterq; ſit & iuſtus ſcilicet
& iniuſtus/deos non latet. GLA. Reddemus. SO. Si deos id nō latet/unus qdē adeo amabit̃/ alter
odio habebit̃: quēadmodum in principio confeſſi ſumus. GLA. Eſt ita. SO. Deorū aūt amico oīa
quoad fieri pōt a diis optima tribuunt̃: niſi quid mali ex priori delicto/ei neceſſitate quadam imi
neat. GLA. Omnino. SO. Sic itaq; de iuſto uiro exiſtimandum/ſiue in pauperie/ſeu morbis ſiue q
bus aliis ex his quæ mala uident̃/fuerit conſtitutus/huic demum uel uiuenti uel mortuo ad bonum
aliquod iſta conducere. Neq; enim a diis unq̃ negligitur/quicunq; conari uoluerit iuſtus euadere/

uirtutiſq;

uirtutiſq́ officiis/quoad homini licet/deo ſimiis fieri. G L A. Decens eſt talem uirū a ſimili non cō/
temni. S O. De iniuſto autē contra omnino eſt ſentiendū. GLA. Vehementer. SO. Apud deos igi
tur iuſto uiro hæc dabitur palma. G L A. Sic arbitror. S O. Apud homines aūt nonne ſic euenit: ſi
uera fateri debemus. Callidi quidē homines & iniqui perinde faciūt ac curſores illi/qui ab inferio/
ribus currunt bene/a ſuperioribus minime. Nam primo celeriter exſiliunt. Tandē uero riſum re-
portant auribus demiſſis/& ſine corona diſcedentes. Veri autē curſores ad finem perueniunt/ade/
ptiq́ premiū coronantur. Viris iuſtis ſimiliter idem: utplurimum accidit. Nempe in fine cuiuſq́
actionis conſuetudiniſq́ & uitę/probantur/muneraq́ ab hominibus referunt. GL A. Magnopere.
SO. Subſtinebis ne ut ego de his que tu de iniuſtis/adducam? Dicam equidem. Iuſti enim cum ad
maturā ętatem peruenerint/ciuitatis muneribus pro arbitrio funguntur: matrimonia quibus eum
uoluerint: & dando & accipiendo uiciſſim ineunt: ac ſummatim quæcūq́ de illis tu/ego nūc de his
affirmo. Rurſuſq́ de iniuſtis hominibus aſſero/plęriq́ enim ipſorū q̄uis ad tēpus ſua uitia coelent:
tandē in curriculi calce/quales ſint deprehendūtur ridiculi prorſus euadunt: & in ſenio miſeri a pe
regrinis & ciuibus obiurgantur: uerberanturq́/eaq́ omnia patiuntur quæ tu aſpera eſſe reuera di/
cebas. Torquebunt enim & inurentur: porro quæcūq́ ipſe commemorabas/audire iterum ex me
putato. Sed ut dicebam uide/an ſis hæc toleraturus. G LA. Perferam equidē. nam decentia loque
ris. S O. Hæc itaq́ ſunt premia/mercedes/& munera quæ iuſto uiro pręter ea bona quę ipſa in ſe iu
ſticia cōtinet/a diis & hominibus tribuunt. GLA. Egregia ualde hęc ſunt & ſtabilia. S O. At. n. hęc
& numero & magnitudine nihil ſunt/ſi ad ea cōparent/que utrūq́ defunctū expectant. Audienda
uero & iſta ſunt: ut omnia ſufficienter quæ utriq́ conueniunt: cōprehendant. GLA. Dicas uero nō
quidem: ut iam nimis multa: ſed tanq̄ libentiſſime audituro. S O. Equidem tibi non Alcini apolo/
gū/ſed præſtātiſſimi uiri Heri Armenii genere Pamphilii/reſerabo. Qui cum obcubuiſſet in pre-
lio/ſublatis aliis decimo die cadaueribus iam corruptis/integer quidē incorrupto corpore reptus
fuit/domūq́ delatus pro officio ſepulturæ. Vbi duodecima a morte die/dum pyrę eſſet impoſitus
reſurrexit: & q̄ interim uiderat/retulit. Inquit ergo: poſtq̄ eius anima fuiſſet a corpore ſeparata una
cum pluribus quēdā in locū dæmoniū perueniſſe. In quo terrę duos proximos uidit hiatus/duoſq́
alios e cōſpectu ſuperne in cæli regione conſpexit. Inter hiatus uero huiuſmodi ſedentes iudices/q
poſtq̄ animos iudicauerunt/iuſtos quidem ad dexterā ſuperne per coelum aſcendere iubent/in an-
teriori eorū parte ſigna eorū que iudicauerint/ſuſpendentes. Iniuſtos cōtra ad ſiniſtrā infernis om
nium quæ fecerant in uita poſt tergum ſigna ferentes. Cū uero ad iudices ipſe quoq́ acceſſiſſet/il-
los aſſeruit reſpondiſſe/fore eum hominibus nunciū de hiis quæ illic uideat/oportere. Iuſſiſſeq́ illū
audire & intueri quæcunq́ eis in locis fierent diligenter. Viderat igitur illic per utrāq́ coeli terręq́
portā animas lata ſnīa abeūtes/per alias item duas/ex terra quidem aſcendētes aīas/puluere/ſqua-
lore/macieq́ confectas: E coelo autē alias nitidas deſcendentes. Vidériq́ inquit animas undiq́ ue
nientes tanq̄ longa itineratione defatigatas/libēter in prato qđ ibi eſt tanq̄ celebri in conuētu re-
cipere: ac ſe inuicē quæcunq́ mutuam notitiā habuerint/ſalutare: eaſq́ oēs/tam q̄ ex terra q̄ quæ e
coelo conuenerint/ſeſe ultro citroq́ de his quæ ſuis in locis uiderint pcontari: ſibiq́ uiciſſim ad ſin
gula reſpondere: has quidē dolentes ac flentes memoria malorū quæ in præterito ſub terris itine/
re & perpeſſe ſunt & uiderunt. Eſſe autē illud mille iter annorū. Illas uero quæ de coelo deſcēderāt:
narrare delicias/pulchritudiniſq́ ingētis ſpectacula. Multa qdē illa referre quæ longo ordine reci-
tabat prolixę nimiū narrationis/o/glauco. Summā uero hāc eē dixit. Quoſcūq́ aliis iniurias intuliſſe
cōſtaret/poenas ſigillatim pro quolibet decies reddidiſſe: hoc uero p quodliber annorū cētenariū
eē quaſi hæc uitæ humanæ ſit meta: ut aīæ decuplā iniuriæ redderēt pēſionē. Itaq́ ſi qui cædis mul/
torū cā fuerint/ciuitateſq́ & exercitus prodiderint/uel hoīes in ſeruitutē impegerint/alicuius alte-
rius flagitii & ſterilis conſcii fuerint in his oībus pro quolibet facinore poenas decuplas pēderent.
Atq́ iterū ſiqui bñficia fuerint aliqua elargiti iuſticiāq́ & pietatē coluerint/eadē pēſione premia re
portarent. De his uero q ſtatim ac nati ſunt deceſſere/aut breue tēpus uixerunt/quædā purū digna
memoria recēſebat. Erga deos autē & parētes pios uel impios & homicidas qui cæde manus pro-
prias polluerūt/maioribus & premiis & poenis affectos eē narrabat. Inqt eni ſe interfuiſſe/ubi aliū
interrogauit quiſpiā/Vbi nā Ardicus magnus eēt? hic aūt in quadā pāphyliæ ciuitate tyrānus fue-
rat: annis iam mille tēpore ex illo peractis. Qui ſenē patrē & maiorē natu fratrem occiderat: aliaq́
plura impia ſcelerā ppetrauerat. Interrogatūq́ illū aſſeruit reſpondiſſe. Non uenit Ardicus/neq́
ueniet. O dirū ſpectaculū. Dū enim egreſſuri hiatū peteremus: cætera oīa ppeſſi/illum protinus ui
dimus alioſq́ cum eo/oēs ferme tyrannos: inter quos & priuatos nōnullos/qui magna ſcelera per/
petrauerunt: quos aſcēſuros ſe propemodū cōfidētes hiatus ille minime permittebat: ſed horride
mugiebat quotiēs aliquis eorū qui uel inſanabiles eēnt/uel nondū purgati egredi niteret. Aderant
igit illic feroces quidā uiri aſpectu ignei: qui cū mugitū ſubito ppendiſſent/hos ſeorſum rapiebāt/
Ardicum ſcilicet eiuſq́ pſimiles: manibuſq́ & pedibus/& ceruice deuinctis/proſternebant eos ex-

De exitu iu/ſtorū & iniu/ſtorū uirorū.

Narratio He/ri: qui reſurrexit.

carnificabantq;:& ſecus uiam quādam ad exteriorem partē raptatos/tribulis lacerabāt:prætereū
tibus iudicantes/quā illi ob cauſam talia paterentur:quodue proiiciendi in tartarum deferrentur.
Vbi cum multa uariaq; eos terrerent/hic pauor uehementiſſime uexabat:cum in aſcenſu mugitus
excitabaf:quo ſilente quiſq; libētiſſime aſcēdere uidebaf:ac pœnas quidē & ſupplicia hmōi tecen/
ſebat:atq; uice uerſa eiuſcemodi beneficia. Cū uero aīæ illæ in ſuperioribus cōmemoratæ in prato
dies ſeptē requieuerint oportere eas dicebat octauo ſurgentes die illinc recedere:& quarto demū
die ad locum aliquē peruenire. Vnde ſuperne per totū cœlū atq; terrā extēſum uideatur lumen/tā
quā colūna erectum iris ſimilimū/clarius tamen ac purius. In id diurno itinere ꝓceſſiſſe: uidiſſeq;
ibi in medio lumine extrema cœleſtiū ligaminum ex cœlo extenſa. Eſſe enim lumen iſtud cœli uin
culum:quēadmodum triremiū ſubcinturæ. Atq; ita circūferentiam omnē eſſe contentam. Ex api
cibus uero ſuſpenſum neceſſitatis deæ fuſum:per quē oēs circuitus peragant. Cuius haſta quidem
& cuſpis ex adamante. Vertigiū uero ex hoc aliiſq; generibus mixtum. Cuius natura huiuſmodi ſit
ſecundū figuram quidē qualis apud nos cernitur. Animaduertēdū tamen ex illius ſermone/ꝓinde
ſe habere ac ſi in uno quodā amplo cōcauoq; uertigio:& per totū ſculpto/minus aliud ſimileq; in/
ſertū iaceat:ita congruēs/ut plærūq; cadi/qui inuicē inſerūtur:atq; ita tertium & quartū:& alia qua
tuor:octo enim illa uertigia eſſe/inſertos inuicem circulos/labia ſuperne oſtēdentia : dorſum uero
unius uertigii continuū circa haſtam efficentia. Haſtam uero illam per mediū octauū/perq; totum
eſſe tranſiectam. Primū igif extimūq; uertigium labii circulū habere latiſſimū. Sexti autē ſecundū.
Tertium quarti. Quartū octaui. Quintū ſeptimi. Quinti ſextū. Tertii ſeptimū. Octauum uero ſe
cundi. Primi itē atq; maximi circulū uarium eſſe. Septimi luciſſimū. Octaui autē uertigii circulū
colorem a ſeptimo irradiante ſuſcipere. Secūdi uero ac quinti ſimiles inuicē illis aliquātulo flauio/
res. Tertiū ſane colorem candidiſſimū poſſidere. Quartū/ſubrubeum. Secundū uero ſextū albedi
ne ſuperare. Ac fuſum quidē totū uolutiōe ſimili circūferri. Cum uero totū uoluatur/ſeptē interio
res circulos motu totius cōtrario tardius circūuerti. Ex his plane octauum motu rapidiſſimo agi/
tari. Secundos uero alterū alteri cōſequenter:ſeptimū/ſextum & q̄ntum. Tali uero tertiū motu fer
ri/ut quartum circūuoluere uideaf. Quartum aūt tertium/& quintum ſecundū. Fuſum uero in ne/
ceſſitatis genibus circūuerti. Superne præterea cuilibet circulo herere ſirenem cum globo una de

De tribus ne/ceſſitatis filia bus Lacheſi Clotho & A/tropo.

latam/uocē unā tonum unum uidelicet emittentem. Vnam tamen harmoniam ex omnibus octo
concinere. Alias autem tres neceſſitatis filias æquali inuicē interuallo in throno ſedere: parcas ue/
ſtibus albis/capite coronato:Lacheſim:Clotho:Atropon. Quæ ad ſirenem harmoniam canant.
Lacheſis quidem præterita. Præſentia Clotho. Atropos uero futura. Et Clotho quidem cū matre
ſimul intermiſſione quadam temporis/dextra manu tangentem fuſi extimam circūferentiam uer
tere. Atropon uero ſiniſtra iterū interiores ſimiliter. Lacheſim deniq; uiciſſim utraq; manu utrinq;
tangere. Illuc animas ergo cum uenerint/ſtatim oportere ad Lacheſim accedere: Vbi illico ꝓphe
ta aliquis primū ſingulas diſponit in ordinē. Poſtea cum ex genibus Lacheſis ſortes:& uitarum ex
pla ſuſceperit/aliquod ſublime tribunal aſcendēs ſic fatur. Neceſſitatis filiæ ipſius uirginis Lache
ſis/præconium hoc/o/aīæ diurnæ/circuitu alterius initiū/mortalis ac mortiferi generis/nō uos de/
mon ſortief:ſed uos demonē potius eligetis. Qui uero prior ſortē cæperit/prior eligat uitam. Cui
neceſſario inhærebit. Virtus autē inuiolabilis ac libera. Quā ꝑut honorabit quis/aut negligentia
plus aut minus ex ea deniq; poſſidebit. Eligētis quidē culpa eſt omnis. Deus autē extra culpā. Hæc
fatus/ſortes ſup oēs fundit:ex quibus quilibet eam rapit/quæ ſuper ipſum ceciderit. Neq; licet cui/
piam quotus ordine ſit agnoſcere/niſi cū cæperit. Tūc enim dūtaxat quotus ſit/ſortitus intelligit.
Poſt hæc itē exēpla uitaꝝ corā ipſis in pauimento diſponit/multo plura q̄ quæ hic ad præſens appa
rent. Eſſe uero hominū atq; omnium animaliū uitas omniformes aſſeruit. Tyrānides enim in illis
extare:ꝑtim ꝑpetuas/ꝑtim ad tpſ:q̄ medio in ſpacio corruāt/ī paupertatē delapſæ exiliū & inopiā.
Extare & præclaroꝝ uiroꝝ uitas/partim ſpecie/decore/uiribus/certaminibuſq; præſtātiū : partim
maioꝝ generoſitate nobiliū. Ignobiliūq; rurſus uirorū uitas ſimiliter. Et mulieꝝ eodē mō. Animæ
uero ordinē & cōditionē nō ineſſe/eo quod neceſſe ſit:ut aliā uitā eligēs cōditionis alterius efficiaf.
Cætera uero inuicē/ꝑtim diuitiis & pauptatib⁹ eē cōmixta:ꝑtim morbis uel ſanitate:ꝑti iſtoꝝ me/
diū obtinere. Vbi ꝑfecto/o/Glauco oē hois ꝯſiſtit periculū. Quāobrē oī ſtudio danda opera eſt: ut
quiſq; noſtrū obmiſſis cæteris diſciplinis/hāc quærat/aſſeq̄turq; ꝑ uiribus diſciplinā: ꝑ quā & poſſit
& ſciat uitā bonā a mala diſcernere:& quoad fieri pōt ex oībus eligere meliorē. Animaduertēs quę
nunc diximus oīa/quid coniūcta inuicē uel diſiuncta ad uirtutē uitæ conducāt. Nec non intelligat/
quid pulchritudo cū paupertate uel diuitiis iūcta : & quali cū habitu aīæ/malū operaf uel bonum.
Quid ue nobilitas uel ignobilitas. Vita priuata & imperiū:Robur & imbecillitas : Velox ingeniū &
tardū:cæteraq; hmōi quæ natura circa aīam ſunt/&,quę acq̄runf/inuicē copulata faciunt. Vt ex his
omnibus ſingulorū natura ualeat cōſiderare ad aīæ naturā reſpiciēs meliorē uitā a deteriori diſcer
nere/deteriorē eā appellans quæ iniuſtiorē animam efficit. Potiorē aūt/quæ iuſtiorē. Reliqua uero
contemnat.

contemnat. Vidimus enim & uiuenti & mortuo electionem hãc optimam eẽ. Cum hac igitur opi-
nione inſtar adamãtis firma atq; rata oportet ad inferos proficiſci/ne quis illic diuitias malaq; hu-
iuſmodi ammiretur:neue in tyrãnides & alias hmõi actiones incidens multa & inſanabilia ſcelera
perpetret:ipſeq; rurſus deteriora ꝑpetiatur. Immo uero ſciat mediã ſemp iſtorũ omniũ miſſis ex-
tremis uitã eligere:& in hac uita & in futura. Ita enim quiſq; fit beatiſſimus. Enimuero qui tunc re-
diit illinc nuncius/ſignificauit dixiſſe prophetã:qđ ẽt ultimo cũ prudentia eligenti uita occurrit ex
petenda:non mala ſtudioſe uiuenti:ne uel primus eligat/negligenter/uel nouiſſimus propter hoc
doleat/atq; torpeat. Cum hæc dixiſſet/illum qui primo ſortẽ acceperat/inquit illico ꝓperantẽ tyrã-
nidem maximam elegiſſe:ac pp inſciciam auiditatẽq; haud ſufficienter ſingula prius examinaſſe:&
iccirco latuiſſe illum/qđ ea in uita fato decretum erat/ut filios ſuos ederet/aliaq; mala plurima ſub-
ſtineret. Poſtq̃ uero per ocium electam uitã cõſideraſſet/eiulaſſe illum/electionẽ noxiam deploran-
tem:neq; ſeruantẽ quæ propheta prædixerat:neq; ſeipſum tanq̃ malorum cauſam criminantẽ:ſed
fortunam dæmoneſq; & reliqua omnia potius q̃ ſeipſum. Fuiſſe uero illum ex his qui de cælo deſcẽ
derãt:qui ſane in ſuperiori uita/in ciuitate aliqua moderata uixerat:uirtutemq; uſu quodam/abſq;
philoſophiæ ſtudiis exercuerat. Neq; pauciores ex his/qui ex alto cadũt q̃ ex aliis utpote malorum
ignaros decipi eligendo. Eorũ uero qui ex terra uenerunt/plurimos qa & ipſi calamitatibus labo-
rauerint & laborãtes alios uiderint/haud temere uitam eligere. Quã ob cauſam/ac ẽt pp ſortis for
tunam bonorũ malorũq; multis animis mutationẽ cõtingere. Porro ſiqs ſemp cũ in hanc uitam
uenerit/ſincere philoſophet/neq; electionis ſors ultima ſibi cõtingat/ex his quæ illinc nũciant ap-
paret eũ nõ hic ſolũ felicẽ fore:ſed & profectionẽ hinc illuc/regreſſionẽq; huc iterũ haud ſane terre
nam & aſperam agere/ſed lenẽ atq; cæleſtem. Hoc quoq; cõſideratione dignum ſpectaculũ eẽ dice-
bat/quomodo ſingulæ aĩe uitas ſingulas eligebant. Miſerabile qppe iſtud/ridiculũ/uiſuq; mirabile.
Electionem uero ſecundũ uitæ prioris conſuetudinẽ/ut plurimũ fieri. Animam enim inqt/quæ olĩ
Orphei fuerat uidiſſe/Cygni uitam/odio muliebris generis eligentẽ:uolentẽ uidelicet ex mulieri-
bus a qbus occiſus fuerat/naſci. Thamiris uero philomenæ:Cygnũ ẽt conſpexiſſe ad humanæ uitę
electionẽ ꝯuerſum. Aliaq; muſica animalia/ut conſentaneũ eſt/ſimiliter. Aliquam uero ex ſortibus
leonis elegiſſe uitã:hanc uero Aiacis Telamonii fuiſſe dicebat/fieri hominẽ fugientẽ dum armorũ
iudiciũ olim datum mẽte reuolueret. Poſt hũc Agamẽnonis animam pp ærũnas/odio humani ge
neris uitam aquilæ aſciuiſſe. Atalantes autem animam cui media quędam ſors cõtigerat/intuitam
dixit q̃ maximis honoribus uir certator afficiaꝛ/cõtinere ſe non potuiſſe quin uitam certatoris eli-
geret. Animam deinde Epepanopienſis ad artificioſe mulieris naturam ꝓtinus aduẽtaſſe. Lõge ue
ro inter nouiſſimas ridiculoſi Therſitis animã ſimiã induiſſe. Caſu uero/ulixis animæ ſortẽ ultimã
contigiſſe. Quo circa & ad eligendũ ultimã adueniſſe dicebat. Præteritorꝫ aũt laborũ memoria/ab
ambitione ceſſantẽ/diuq; prius q̃ eligeret circũeuntẽ quæſiſſe priuati hominis minimeq; curioſi ui
tam. Eaq; uix tandẽ alicubi iacentẽ & neglectam ab aliis reperiſſe:dixiſſeq; nõ aliam ſe uitam electu
ram fuiſſe/ẽt ſi ſortẽ primam nacta eſſet. Quare uitam illã libenter fuiſſe cõplexam. Ex feris itẽ aliis
in hoĩes trãſire animas aſſerebat:& inuicẽ cõmutari. Iniuſtas quidẽ in feras agreſtes. Iuſtas autem
manſuetorũ animalium uitam capeſſere:atq; oẽs hunc in modũ confici mixtiones. Cum uitas/oẽs
animæ gradatim/ut ſors dederat/elegiſſent/longo illas ordine ad Lacheſim uidit accedere. Lache-
ſim uero cuiq; dæmonẽ quẽ cæperat quæq;/ipſius uitæ cuſtodẽ præſcribere:electorũq; operũ exe-
cutorem. Dæmonẽ hunc in primis ad clotho animam ducere:& ſub illius manu reuolutiõeq; & uer
tigine fuſi/approbare quã ſortita fortunã elegerat. Cũ uero ipſam tetigerit/ſtati ad Atropi filatio-
nem ducere/imutabilia ſtamina facientẽ. Illinc poſtea ꝓpere neceſſitatis thronũ adire: p quẽ cum
tranſierint oẽs/ſub uehemẽti calore & ęſtu in cãpũ Letheũ ꝓficiſci arboribus & oĩbus quæcũq; ter-
ra naſcunꝛ/penitus deſtitutũ. Recũbere igiꝛ ipſas aduẽtante nocte iuſta Amelitã flumẽ aſſeruit:cu
ius aquã uas nullũ cõtineat. Atq; ipſius aquæ bibere aliquãtũ cuiq; neceſſariũ. Eos aũt qui prudẽtiã
ducẽ nõ habent/ultra q̃ deceat bibere. Semp uero bibentẽ oĩum obliuiſci. Cum uero ad mediã no-
ctem dormiſſent/ſubito tonitru & terremotu excitos repẽte aliũ alio ſurſum ad generationẽ cõſur-
rexiſſe ſtellarꝫ inſtar ꝓſilientes. Se uero flumine ex illo potare ꝓhibitum fuiſſe narrabat. Quomodo
autẽ in corpus redierit/ignorare. Sed ſubito in diluculo circũſpiciẽtẽ ait ſeipſum pyræ impoſitum
conſpexiſſe. Atq; ita/o/Glauco ſeruata eſt fabula:neq; periit. Noſq; ſeruabit pariter/ſi ipſi parebi-
mus:& Letheũ.i.obliuionis fluuiũ bene tranſibimus:nullaq; macula animã inficiemus. Quãobrẽ
ſi meis ſermonibus obtẽperabimus:imortalẽ fore aĩam arbitrantes/taleq; ut & mala poſſit & bona
oĩa ſubſtinere:uiã ſemp ad ſupiora ducentẽ ſeqmur. Iuſticiãq; cũ prudẽtia omni rõne colemus. Vt
& nobis ipſi ſimus:& diis/amici:dũ hãc ducimus uitã/& poſtq̃ uirtutis premia reportauerimus tã-
quã potiti uictoria & triũphis:& hic: & in millenario annorꝫ itinere:qđ enarrauimus/nos feliciter
habeamus.

REI .PV. PLATONIS FINIS.

COMPENDII MARSILII FICINI IN TIMÆVM. DE SVBIECTO LIBRI. CA. I.

QVemadmodũ in Parmenide cũcta diuinoꝝ genera pro uiribus cõprehendit: ſic oĩa in Timæo cõplectiť naturalia: & utrobiq; plurimũ pythagoricus eſt/ſub pſona pythagorica diſputans. Atq; in Parmenide qdẽ/Parmenidẽ & Cenonẽ Eleates pythagoricosq; de diuinis ſcripſerãt imitať. In Timæo aũt/Timæũ Locrũ pythagoricũ: q librũ de uniuerſi natura cõpoſuit/ſequiť. Ita tamẽ/ut his nõ eloquẽtiã ſolũ adiũgat: ſed myſteria. Quoniam uero diuina quidẽ naturaliũ principia & exẽplaria ſunt/ naturalia uero diuinorũ effectus/atq; imagines/iccirco & in Parmenide dũ de diuinis agit/interim deſcẽdit ad naturalia: & in Timæo naturã tractans/ſurgit ſæpius in diuina. Neq; iniuria diuinitatẽ ſimul naturãq; copulat. Natura.n. diuinitatis eſt inſtrumẽtũ. Atq; ita uel de naturalibus agit diuine/quẽadmodũ Ariſtoteles uel de diuinis naturaliter agit. Interſerit quoq; mathematica tanq̃ utrorũq; media/diuinoꝝ.ſ. atq; naturalium: Quę uidelicet/per numeros quidẽ diuina/permãſuras uero ſignificent naturalia. Sit ergo huius libri ſubiectũ ipſa uniuerſi natura.i. ſeminaria quędã & uiuifica uirtus toti infuſa mũdo/animæ quidẽ mũdanæ/ſubdita/materiæ uero præſidens/eodemq; ordine ſingula pariens/quo & anima ipſa concæpit/tam diuinam ſuſpiciens mentem/q̃ appetens bonum.

De ordine libri & partibus eius. Cap. II.

PAtebit aũt/naturã uniuerſi ipſumq; uniuerſum nõ ex ſe quidẽ cõſiſtere/ſed ex ſuperiori diuinaq; cauſa dependere. Patebit inſup quot in gradus natura diſtribuať/cæleſtes elementales/ſimplices compoſitos/rationales/ratione carentes. Patebit totam ſub luna generationem ad animal rationale quaſi finẽ dominũq; referri. Multa præterea de hoc ipſo animali/tum ad animam/tũ ad corpus ſpectãtia tractabunť. Multa quoq; de rebus quæ a natura infra rationale animal cõponunť. Et ut ſummatim dicã/de triplici mundo tractabiť ſcilicet de diuino cæleſtiq; & humano. Oſtendeť quoq; omniũ quæ in mũdo cõponunť ipſiuſq; mundi/duo quidẽ præcipua intrinſecus elementa eſſe.ſ. materiã atq; formã: tria uero extrinſecus eſſe principia.ſ. efficientẽ mũdi cauſam & exẽplarem atq; finalẽ: & efficientem quidẽ eſſe diuinã potentiã & intelligẽtiã/atq; uoluntatẽ: exemplarem uero ideas intelligentia diuina conceptas. Finalem deniq; bonum.

De introductione ad dialogum. Cap. III.

COeterũ ut ad ipſam diſpoſitionẽ dialogi ueniamus Plato qnq; cõtinuos diſputatiõibus deſtinauerat dies: in primo qdem Socrates in Pyræo una cũ Polemarcho/Glaucone/Adimãto/Thraſimacho Sophiſta de re.pu. diſputauit. Secũdo uero die in urbe recẽſuit eadẽ Timæo & Critiæ atq; Hermocrati/& quarto cuidam/ abſq; nomine peregrino ſorſan Timæi comiti. Tertio die horũ epilogum faciunt. Quo quaſi exordio mox facto Timæus diſputat de natura/pręſentibus tribus Socrate/Critia/Hermocrate/Quartus enĩ qui abſq; noĩe ſecundæ interſuit narrationi/iã abeſt a tertia/nõ enim cuiuſlibet eſt/ſecretioribus intereſſe. Quarto aũt die orationẽ habuit Critias. Quintus deniq; nõdum dies illuxit. Cõmode admodũ poſt diuinæ apud hoĩes rei publicę tum diſpoſitionẽ/tum epilogũ ad cæleſtẽ rẽpublicã huius exemplar in Timæo acceſſit ab ipſo deo cõpoſitã. Deinde ad mũdi generiſq; humani antiquitatem/& res miras a ueteribus ſtrenue geſtas.

Allegoria hiſtorie que narratur in prologo. Cap. IIII.

NArrat autẽ inter dialogi huius exordia hiſtoriã de bello quondã inter Athenienſes Atlãticoſq; cõmiſſo. Hanc utiq; Crantor tẽpore primus Platonis interpretes nudã abſq; allegoria hiſtoriã accipit. Quidã uero cõtra/ tanq̃ ſolã allegoriã. Sed hos redarguũt pbatiſſimi quiq; Platonicoꝝ affirmantes qdem hiſtoriã: qa Plato dixerit. Sermo futurus ẽ ualde mirabilis/ſed oĩno uerus. Senſum præterea Platoni nihil uſq̃ temere molienti allegoricũ exiſtimant adhibẽdũ. Bellũ igitur illud inter Athenienſes atq; Atlãticos imaginẽ præ ſe ferre putãt oppoſitionũ quæ in uniuerſo ſunt oĩum. Bellũ enĩ.i. oppoſitionẽ apud Heraclitũ eẽ oĩum patrẽ. Amelius qdem oppoſitionẽ adducit inter firmamẽtũ/atq; planetas: præſertim qm̃ in Critia diciť Atlanticã inſulam in ſeptẽ circulos fuiſſe diuiſam. Origenes uero oppoſitionẽ ſupiorũ demonũ ad inferiores/atq; uictoriã: illis potẽtia/his numero excedẽtibus. Numenius aũt diſſenſionẽ excellẽtiũ aĩarũ ſequẽtiũ Palladem aduerſus alias aĩas/generationẽ ſub Neptũno ſequẽtes. Porphyrius pugnã inter demones deducẽtes in generationẽ/& aĩas ad ſupa cõtẽdẽtes diſtinguit tripliciter dæmones/alios eẽ diuinos/alios eẽ ſecundũ habitudinẽ quandã: quoꝝ numerũ pticulares ipleãt aĩæ ſortẽ nactæ dæmonicã/alios eẽ malos & noxios aĩabus/hos igiť dæmones infimos cõflictare cũ aĩabus in aſcẽſu ſemper/atq; deſcẽſu: præſertĩ occidentales dæmones. nã eã ab ęgyptiis plagã noxiis accõmodari dæmonibus. Proinde Iambilichus/Syrianus/Proculus his addũt oppoſitionẽ ipſam in uniuerſis ulgẽtẽ pperuo/iter unũ & multitudinẽ: terminũ & infinitatẽ: idẽ & alteꝝ: ſtatũ & motũ: ex qbus ſub prĩo oĩa cõponunť. Item ens/aut p ſe/aut nõ p ſe. Rurſus eſſentia uel incorporea uel corporea: & incorporea qdẽ uel non de/

clinat

clinat ad corporea/uel declinat. Corporea uero uel nõ caduca ut cæleſtis: uel caduca ut elemẽtalis.
Deniq; in cælo qdẽ oppoſiti inter ſe motus/& diuerſæ uirtutes. Sub cælo aũt repugnãtes īter ſe q̃/
litates/ſummatim uero hoꝝ oĩum diſcrepãtia ꝑ antiquũ illud bellũ ſignificat: & ubiq; ſupiora præ
ſtantioraq; ꝑ Athenieſes/alia ꝑ occidentales ſignificant. Eiuſmodi uero allegoria diſputationi Ti-
mæi nõ mediocriter conuenit. Confirmat etiã per ea quæ in Critiam commentamur.

Caſus Phæthontis/diluuia/incendia/Mineruæ deſcriptio. Cap. V.

HIc iterũ te admoneo/ut memineris nouẽ annorũ milia ab Eudoxo milia menſiũ cõputari.
Itẽ Phæthontẽ ſolis filiũ fulminatũ exuſſiſſe terrã ſignificare apud quoſdam uaſtam come-
tam natura ſolarẽ/tandẽ diſſolutã intollerabiles æſtus concitauiſſe. Forte etiã incendia quę
narrat Moyſes miſſa diuinitus. Vbi uero ad diluuia peruenit/memẽto ignẽ quidem omniũ effica-
ciſſimũ eſſe: aquã uero efficaciorẽ eſſe terra/& patibilẽ minus aere. Itẽ ignem diuidere potẽter atq;
penetrare: aquã undiq; ualde percutere. Ideo per duo hæc elementa uaſtiores calamitates accide-
re. Adde & finalẽ cauſam/quia uidelicet per exitiũ factũ ab his duobus ſequit maius bonũ/ideſt fæ
cundior rerũ generatio/q̃ per aeris peſtes terræq; hiatus: ideo prouidentiã ad ampliſſimũ exitium
his duobus præcipue uti. Cui ſic roræ cæleſtes inde recte obtẽperant: ut qbus tẽporum interuallis
exitiũ immo reformationẽ fore deus inſtituit/iiſdem planetę oẽs ad aſtra uel ignea uel aquea ſtellis
quoq; fixis ad idẽ conducẽtibus rite cõcurrant. Memineris præterea Neptunũ qdem ꝓuidentiam
naturalẽ/Palladem uero ꝓuidentiã intellectualem ſignificare: atq; hanc ipſam Palladem a platoni-
cis deſcribi/diuinitatẽ ſapienter ſimul atq; potenter/tum cæleſtia exornãtem/tũ quæ ſub cælo fiunt
ędificãtem. Inter aſtra arieti præcipue præſidentẽ & ęquinoctialis circuli ducem: ubi potiſſimũ ui-
gere putãt/motricem uniuerſi uirtutẽ. Mãdabis memoriæ aureum epigramma: quod Proculus in
Ægyptiorum hiſtoriis legit Mineruæ templis inſcriptum. Ego ſum quæ ſunt: quæ erunt: & quæ fue
runt: Velum meum reuelauit nemo. Quem ego fructum peperi/ſol eſt natus.

Præcepta de uotis & precibus electiſſima. Cap. VI.

VBi uero Plato ad deum peruenit ſuppliciter adorandũ: audi Porphyriũ diuinas ſupplica-
tiones ita ꝓbantem. Cũ deus nobis ꝓuideat/ac res noſtræ poſſint aliter ſe habere/certe ꝓ
rerũ noſtrarũ uſu utiliter adoramus/uidelicet ſi boni ſimus: ſic enĩ utpote ſimiles facti deo
ꝓpius cõtingemur. In qua qdem cõiũctione adorationis uis tota ↄſiſtit. Nẽpe cũ dei filii ſimus: ſed
ab eo quaſi in exilio & carcere ſegregati/ſuppliciter adorare decet/quo hĩc liberati reuertamur ad
patrẽ. Alioquin ſimiles eorũ erimus/qui parentũ patrocinio ſunt orbati. Profecto cũ uniuerſi par-
tes ſimus/uniuerſo ꝓculdubio indigemus. Ipſa. n. ad totũ ↄuerſio ꝑtibus ſalutẽ præſtat. Siue igit uirtu
tem ſectaris adorãdus eſt tibi q totã uirtutem ↄtinet. Ipſum nãq; amare bonũ/cã erit & tibi eius qđ
tibi expedit boni/ſiue corporeũ optas bonũ/extat in uniuerſo uirtus oĩa cõtinẽs corꝑa. Inde igit ꝑ-
uenire neceſſe ẽ/ꝑtibꝰ qbuſcũq; ſalutẽ. Cõpertũ uero hẽmus excellẽtiſſimos quoſq; apud oẽs gẽtes
ſapientia uiros diuinis potiſſimũ uotis incubuiſſe præcipue indorum brachmanas. Parſaꝝ magos
Gręcorũ theologos. Caldeos ãt: & aliud qddã adorauiſſe. Ipſam. n. ſupoꝝ uirtutẽ appellantes deũ
uno hoc noĩe uenerati ſunt. Hæc Porphyrius. Poſt hũc diſcipulũ eius diuinũ Iãblicũ audiamꝰ hac
in re in primis a Proculo cõprobatũ. Oĩa ex deo ita ſunt/ut nuſq̃ uel minima q̃q; deſerantur a deo.
Vbiq;. n. diuina uiget unitas/ꝑ quã res queq; cõſiſtũt: ac ꝑpetuo quodã itimoq; circulo ad deũ ipm
a quo & in quo ſunt/mirabiliter reuoluunt/Alioqn in nihilũ repẽte ꝓruerũt. Ab unitate diuina oĩa
ꝓdeũt/ꝓdeuntiaq; unitatẽ q̃dã ipſis ipreſſam retinent diuinæ unitatis imaginẽ: qua & reuocant in
illã & reuocata ꝑficiunt. Hæc ipſa aĩas rapit ad uota/qbus unio cũ deo nobis penitus ipleat. Quod
ſi natura ex deo manãs quaſdã rebus qbuſdã cõuenĩẽtes cũ ſupis ꝓprietates inſeruit/ꝑ quas quodã
mõ ad ſupos ſeſe uertãt/ceu ad ſolem ſolaria/ad lunã uero lunaria/multo magis aĩarũ pater rapien
tes ad ſe uires eis ipreſſit. Quæ qdem in primis in diuina quadã unitate intellectu ſupiore nec nõ i
ipſa intellectuali reflexiõe ſitæ uident. Ipſam uero nr̃am in deũ reſtitutionẽ adoratio ſupplex hĩc ſo
ta abſolute cõſumat diuinã in nos bñficentiã naturali trahens cõgruitate: copulãs adoratores cum
adorato: coaptãs ſupoꝝ intelligentiæ uouentiũ preces: mouẽs uolũtatẽ eoꝝ q bona in ſe oĩa cõple
ctunt ad bona nobis ad uotũ impꝫtienda/diuinæ ꝑſuaſiõis effectrix/noſtra oĩa in ſupoꝝ ſtabiliẽs fir-
mitate. Ad uoti uero ꝑfectionẽ q̃nq; præcipua ꝑtinent. Primũ qdem eſt notio q̃dã eius qđ adorã-
dũ eſt/& qua rõne colendũ. Secũdũ uero aſſimilatio q̃dã uitæ noſtræ ad diuinã uitã puritate/caſtita
te/ſanctimonia/diſciplina ordine/ꝓficiſcẽs/diuinãq; captãs beneuolentiã: & aĩas diuinæ largitioni
ſubiiciens. Tertiũ eſt cõtactus aliqs: per quẽ eſſentiã diuinã ferme iam attingimus: & in ipſam ſum
mitate quadã aĩæ uergimus. Quartũ ingreſſio q̃dam in luminis diuini ueſtibulũ. Quintum deniq;
unio/unitatẽ aĩæ ꝓpriam diuinæ unitati inſinuans penitus & cõnectens. unãq; iam actionẽ eandẽq;
aĩæ deiq; cõflans: adeo ut nec ultra noſtri iuris: ſed dei ſimus: ſplendore obruti & circũfuſi. diuino.
Huius aũt adorationis q̃ abſq; intermiſſiõe agenda eſt ſuppremus eſt finis/ut uidelicet cõuerſionẽ
aĩæ cũ ipſa ꝑmanſiõe cõiũgat: & qcqd a diuina unitate ꝓceſſit/ruſus eidẽ firmiter reſtituat unitati/

lumēq; noſtrū ſuperno lumine circūfundat. Sola igiť adoratio recta aīas beatæ reddit patriæ. So-
la ſanctimonia eſt plena uirtus/ſolus uir bonus ut Plato ſcribit in legibus deū decēter feliciterq; ꝓ-
cať. Sola cū ſuperis cōſuetudo beatos facit. Ab hac flagirioſi oīno ſunt alieni: & tanq̄ ꝓfani a uotis
& ſacrificiis ſegregādi. Puri uero decēter ad ſupplicādū accedūt/ducentes uidelicet ſecū tres præ-
cipue comites/fidē/ueritatē/& charitatē: q̄bus ſtipati ſpem bonoꝝ cōcipiāt firmā/atq; extra cætera
ſeq; ipſos poſiti diuinæ ſe ipſos luci protſus īmergant. Fuſtra enī deū q̄ritat/q nō adhibet ſe ſolū ſo-
li īmobilēq; ſtabili & ſimplicē ſimpliciſſimo. Quēadmodū enī nō poſſumus enti ꝑ nō ens cōiūgi: ſic
neq; unitati ꝑ multitudinem/& ſtabilitati ꝑ motū: & ſimplicitati ꝑ miſtionē. ſed relabimur potiꝰ in
oppoſitū: hæc Iāblichus atq; Proculus. His addit magnus theodorus ſiqs naturas reꝝ diligēťꝰ ex-
plorauerit/inuētuꝝ nō aīas tm̄ atq; mētes ſed quodāmō oīa excepto primo adorare atq; uouere.

❡Mundum habere ſupra ſe tres cauſas: ac dependere a cauſa incorporea. ❡Cap. VII.

POſt hæc aūt actis precibus Timæus/qa mundū exiſtimat eē factū/ideoq; ab alio factū tripli-
cē eius cām ꝑſcrutať. Primo q̄dem efficientē. i. diuinā mentē: ſecūdo exēplarē. i. ideaꝝ ſe-
riem diuina mente cōceptā: tertio finalē. i. bonū. Mūdū uero eē ab alio ex eo indicat/qꝺ &
ſi ꝓ natura corporea ꝑfectiſſimus eē/tm̄ pro abſoluta natura nō eſt oīno ꝑfectius: cū ꝑꝑ materiā pa-
tiať informia uel deformia: ꝑꝑ dimenſionē ſubeat uirtutis defectū diuiſiōemq; expectet/ſi diuiſor
acceſſerit: ꝑꝑ cōpoſitionē diſſolutiōi ſit obnoxius: ob ꝑtiū repugnātiā machineť malū. ob motū in-
digentiā præſe ferat: & priuationē patiať ammiſtā. Deniq; ob ip̄m ex diuerſis cōgreſſum uno quo-
dam ſuperiore indigeat cōnectente. Qui ꝑfectiſſime ſit/qm̄ ex ſe ipſo ſit/quēadmodū mūdus quia
nō eſt ꝑfectiſſime: cognoſciť ex ſeipſo nō eſſe. Oīno aūt oīa rerū cōpoſitaꝝ genera reducunť ad ali-
quid qꝺ in eo genere nō eſt cōpoſitū: ſicut dimenſiōes ad ſignū/qꝺ ex dimenſiōibus non cōponiť:
numeri ad unitatē/q̄ nō ſit ex numeris: elementa ad id qꝺ ex elemētis nō miſceť: ergo & entiū uni-
uerſus ordo ad ens/qꝺ nō cōſtat ex entibus. Id aūt erit ſubſtātia accidētibus nullis ammiſta. Igiť neq;
quāta erit neq; qualis: ſed tota īpartibiliſq; ſubſtātia. Neq; ex eo qꝺ unicū & ſimpliciſſimū erit ſolū
minus habebit/q̄ q̄ præter ſubſtantiā ſubeūt accidentia. Quæ enī in ſequentibus accidentia ſunt in
ſupremo debēt eſſe ſubſtātia: & illa q̄dē optima. Quo uero plura addideris optimo: eo cogeſ lon-
giꝰ ab ipſa optimitate diſcedere. Siq̄dem ex ammiſtione noua illic reſultat qualitas/atq; degene-
rans. Nō ſolū ergo hic mundus qa oīno cōpoſitus eſt/ſed ēt ſiqs ēſt ſuperior: & tm̄ aliquo pacto cō-
poſitus a ſuꝑiori ſimplicitate depēdet. Quæ ēt ſup ęthernitatē extat/a qua & in diuinis mētibus in-
tegra ſit ęthernitas: & in aīabus rōnalibus ęthernitas miſta tpi: & in mundi ſperis ſempiternitas tē-
poralis. In his aūt que ſperarū motu uirtuteq; fiunt/quædā portio tpis. Quæ igiť ſup aīam cogitan-
tur ſemꝑ q̄dē ſunt: & nunq̄ fiūt. Ipſa uero & eſt & fit ſemꝑ. Mūdus ē q̄dem nunq̄/ſed fit ſemꝑ. Quæ
in mūdo gignunť: ſunt quoq; nunq̄/ſed aliqñ fiunt. Fieri q̄dem dicimus tpe tranſigi. Quoniā uero
perpetuo motu tpeq; ꝑagiť mūdus/ideo ſemꝑ fieri iudicať. Quatenus uero fit: nondū eſt. Itaq; di-
ciť eē nunq̄: ꝑinde ac ſi in torrēte iugiter fiat reſtituaturq; imago montis/ſemꝑ q̄dem ī ipſo fieri di-
cta/nunq̄ ineſſe cōſiſtens. Id uero inter alam & mundū differre Platonici putāt: qꝺ cœlū non mōꝑ
actionē: ſed ēt ꝑ eſſentiā cōtinue fiat. Anima uero ꝑ actionē q̄dem fiat: ꝑ eſſentiam uero ſit potius a
deo/q̄ fiat a deo: & qm̄ eſſentia imꝑtibilis eſt/habeat uim quandā ſui ipſius quodāmō ꝓductricem:
per quā edat in ſe ipſa uitam ꝓpriam atq; motū. Cœlū uero undiq; pendeat aliūde. Sūmarim quē-
admodū ab eodē ſcopulo inter ſtagnū torrentēq; ſito aſſidue in ſtagno q̄dem eſt: in torrēte uero ſit
imago: & euaneſcēs iugiter recreatur/ſic a deo ſemꝑ ꝑdet utrūq;/ſed aliter atq; aliter. Nam ab ipſo
anima q̄dem ſemꝑ eſt/mundus uero fit ſemper. Sed ab alio principio rurſus exordiamur.

❡Ip̄m bonū ē oīum cā magis q̄ ſequētes cauſæ: nec ullā hēt cū cæteris ꝓportionem. ❡Cap. VIII.

VNiuerſum hoc a ſummo deo habere oīa & actionē & uirtutem pariter: & eſſentiā platonici
oēs abſq; cōtrouerſia cōfitenť. Id enī a Platone ex oībus eius libris accipitūr. Audiunt & idē
in epiſtolis cōfirmantē. Vbi ꝑfecto ingenti cū myſterio tertios effectus in cām tertiam/ſe-
cūdos retulit in ſecūdam. Cūctos uero in unam oīum cām. Neq; dixit primos effectus in primam
cām reducendos/ne ꝓnūciando dūtaxat primos/ſuſpicaremur eos ſolos a deo pendere: neue deū
nominando cām primam: ſuſpicaremur/ip̄m: & cū cæteris cauſis in quodā genere cōuenire: & cū
effectibus in quadā dn̄ationis ꝓprietate cōgruere. Itaq; cūcta ab ipſo ꝓcedere ſimul oſtendit: & ip-
ſum interea ab oī ꝓcedentiū cōmunione eſſe penitus abſolutū. Idq; ob abſolutā ſimplicitatem no-
minat ip̄m unū: ob exuberātem uero bn̄ficentiā: ꝑ quā: & tanq̄ principiū producendo efficit oīa: &
tanq̄ finis eadem ꝑficit reducendo/noīat ip̄m bonū. Putat aūt quecūq; fiunt magis ab ipſo q̄ a cæ-
teris cauſis dependere. Siq̄dem ip̄m in quo uis opere & prius agit: & diutius & uehementius q̄ reli-
que cauſæ: & relique q̄cq̄d ſunt/eo faciēte ſunt/& quicquid agūt/eo ducente agunt. Vt aūt oſtende-
ret ſingula ab ipſo magis q̄ ab aliis cauſis emanare/ter replicauit ipſum oīum eſſe principium. In-
quit enim circa oīum regē oīa. Itē eius gratia omnia. Rurſus ipſe oīum cā: ut intelligeremus & cū-
cta maxime inde oriri: & deū eſſe cunctorū effectorem & exēplar & finem. Proinde unum ip̄m/atq;
bonū eſſe

bonũ eſſe ſup eſſentiã oẽm & intellectũ atq; eẽ cãm utriuſq; in ſexto rei pu. atq; in Parmenide & ſo
phiſta euidẽter oſtẽdit. Cõſtat ãt idem eẽ unũ atq; bonũ/ne ſi diuerſa ſint/duo cogant̃ eẽ principia
ſumma. Principiũ pfecto & ſimpliciſſimũ eẽ debet & optimũ. Nihil autem uel unitate ſimplicius/
uel melius bonitate. Neq; etiã unitas melior bonitate/ neq; bonitas unitate ſimplicior. Vnũ ergo
ſunt ãbo ſummuſq; deus. Idq; totũ ſup eẽntiã eẽ atq; mẽtẽ ſatis ĩ theologia & alibi confirmauimus.

De depẽdentia materiæ ab ipſo bono: & de actione mentis & animæ in materiam: & de mundo
intelligibili. Cap. IX.

AB hoc utiq; uno bonoq; ſup oẽm eſſentiã eminente Plato in Parmenide & Sophiſta omnes
entiũ deducit gradus. Tum eoꝝ q̃ uere ſunt. i. formarũ ſepatarũ/tũ eoꝝ q̃ non uere ſunt. i.
formarũ materiæ inherẽtiũ: tum infimũ materiæ gradũ. Qui uſq; adeo non uere eſt/ut p
ximus ei ſit/qđ fingit̃ iam uere nõ eſſe. Hãc utiq; materiã in Parmenide ab ipſo bono in ultimo reꝝ
gradu deductã/accipit in Timæo quaſi iã genitã: & architecto mundi ad effectũ mũdani opis ſubdi
tam. Sed nũquid deus mũdi auctor/idẽ/& materię eſt effector? Reſpõdebit hic Ammonii & Orige
nis ſchola eundẽ eſſe. Et in Parmenide qdem tractari/quẽadmodũ materia eſſe a deo accipit. In Ti
mæo uero/qua rõne ab eodẽ accipit bñ eſſe/prius aũt quodãmodo eẽ q̃ bñ eſſe excogitari. Reſpon
debit aliter cõis platonicoꝝ ſchola nõ eũdem eẽ deum/qui materiã facit: & qui format prime. Im
mo materiã a ſummo qdem bono eſſe. Ab intellectu uero formari. Ab aĩa poſtremo moueri. Im
mo uero oĩa hæc a primo. Sed eſſe a primo tñ. Formari a primo p intellectũ: moueri/& mouendo
formari mobiliter: a primo p intellectũ ſimul & aĩam. Perinde ac ſi fingamus figulũ quẽdam/q ma
nu ppria lutũ faciat/factũ per rotã formet: formãdo ligneo quodã diſtinguat pectine atq; figuret.
Nemo utiq; dixerit uas a pectine atq; rota magis fieri q̃ a figulo: q̃uis a figulo per rotã fiat & pectẽ.
Vniuerſum hoc ſimiliter ab ipſo bono iudicãt per intellectũ quẽdam diuinũ animãq; uniuerſi pro
cedere. Merito ab ipſo uno mundũ prime fieri maxime unũ/ab ipſo bono maxime bonum. At qm
uiſibilis hic mundus ob multiplicẽ partiũ diſtantiã qualitatum repugnantiã/effectuũ/diuerſitatem
materialiũ deformitatẽ: neq; maxime unus eſt/neq; maxie bonus/ideo ante hũc exiſtimant ab ipſa
unitate bonitateq; diuina mundũ alterũ prime emanare: & put natura patit̃ q̃ ſimilimũ: nõ uiſibi
lem quidẽ: ſed intelligibilẽ/intellectualẽq; exẽplaria oĩum que in hoc gignuntur habentẽ. Quẽ qui
dem diuinũ intellectũ nominãt/nõ ipſum bonũ/ſed optimũ boni filium. Quẽ ſi unius cũ prio ſub
ſtantię eẽ intelligamus Platonem chriſtianæ theologiæ magis conciliabimus. Sed cæteri Platones
interpretes reclamabunt.

Sol/lux/lumen/ſplendor/calor/generatio/ſimiliter unitas/bonitas/intellectus/anima/natura/cor
pus mundi/imago mundorum ſuperiorum. Cap. X.

PAneat ergo chriſtiana & Moſaica ueritas. Ac interim/ſi pluribus placet interpretũ ſorſan
fuerit hæc uel Platonis opinio uel Pythagoræ. Intelligibilẽ mundũ inter uiſibilem/atq; ip
ſum bonũ eſſe mediũ: imaginem quidẽ boni/exẽplar uero corporei mundi: ita a bono pen
dentem/ſicut lumen extra ſolem a luce intra ſolẽ. Præterea producentem ex ſe prime mundi aĩam
ſicut & lumen fundit ex ſe ſplendorẽ: perq; aĩam ſingula quotidie generantẽ/ſicut ſplendor per ca
lorem corporea gignit. Quẽadmodũ igitur ſex hi gradus ordine diſponunt̃. Primo quidẽ ipſa ſo
lis ſubſtantia. Deinde lux ſubſtãtialis & intima. Tertio lumen inde manãs. Quarto ſplendor reſul
tans ex lumine. Quinto calor ſplendore ſuccẽſus. Sexto generatio caloris flagrantia coaleſcẽs. Ita
ſex alii digerant̃. Primo quidẽ unitas/deinde bonitas/neq; tñ re ipſa duo hæc/ſed ratiõe quodãmõ
diſtinguant̃/eadẽ nãq; diuinitas: & quia oĩa ſupeminet: unitas: & qa per oĩa rurſus exuberat/boni
tas appellet̃. Hanc utiq; exuberãdi uirtutẽ Plato in ſexto de re. p. ideã appellat boni. In epiſtolis ue
ro bonorũ: boni quidẽ. i. ſui ipſius/bonoꝝ quoq; que ab ipſo pficiſcunt̃. Tertio in gradu ponatur
diuina quędã mens quaſi lumẽ de luce manãs/multiformeſq;/ut ita loquar/ideas in ſe cõcipiẽs ſim
plici quodã ſupne lucis ideæq; unius diuinæ fomẽto: nõ aliter q̃ in lumine multi iam radii ex uno lu
cis radio deriuãtur. Non ſolũ uero in hac mẽte rerũ cõprehẽduntur ideæ quaſi fonte: ſed & ad hãc
multi mẽtiũ reducunt̃ exercitus quaſi ducẽ: ab eadẽ uidelicet diuina luce a qua & ipſa ęque pſilien
tes. Totũ uero id genus mundus ſuperior nominat̃: ſed q̃tum ad mẽtes ſpectat ſequẽtes/itellectua
lis mũdus. Quãtũ uero ad ducẽ/intelligibilis. Sed ipſa quoq; mens dux mẽtiũ/partim qdem intel
lectus: ptim intelligibile nominat̃. Intellectus qdem/qua rationibus rerũ diſcernẽdis incũbit. Intel
ligibile uero qua rationes eiuſmodi in ſuis cõtinent̃ ideis. Idea deniq; boni nõ mõ ſuper intellectũ:
ſed etiã ſup intelligibile regnat. Poſt archetipũ hunc mundũ quarto gradu ſequat̃ corporei mũdi
anima. Mũdus iam rationalis ex intellectuali mundo progenitus/quaſi ſplẽdor ex lumine. Et ſicut
ſplendor iam motui pmiſcetur/ſic anima imobilium idearũ rationes mobili quodam pacto attin
git/atq; percurrit. Quintus huic ſuccedat gradus/ipſa uidelicet natura rerum mũdus iam ſemina
rius ex rationali animæ mundo/quaſi calor ſplendore reſultans. Sexto tandem gradu mundus hic
corporeus collocet̃ ex ſeminario ita proxime ductus/ſicut rerum generatio ex calore. At ſi cęteris

obmiſſis aptius comparare uolueris/cogitabis in architecto quodam ſapiētiſſimo uim primo bo-
nitatem q; naturalem. Deinde geometricum contēplatorem q; intellectum: cōmunes rationes mē
ſurarū habentem. Tertio rationem/ut aiunt/practicam iam per rationes ipſas de artificio conſul-
tantem. Quarto imaginationem figuras iam & modos conducentes operi effingientem. Quinto
affectum. Sexto mouendi uirtutem. In eiuſmodi uero comparationibus uidebis effectus multo ma-
gis ab antecedentibus fieri q̄ ſequentibus.

Singuli ordines ad ſingula capita reducūtur: uniuerſus ordo ad uniuerſale caput: a quo omnia
componuntur ex actu & potentia. Cap. XI.

NEque uero latere nos debet propria rerum genera ad capita propria uniuerſum genus ad
uniuerſum caput oportere referri. Cuncta enim mundi corpora ad corpus unum. Natu-
ræ oēs ad unā quoq; naturam. Animæ ad aīam. Mentes ad mentē. Ad bonum deniq; bona & quia
bona/ideo cuncta. Sic utiq; omnia conuerſione quadā naturali bonū appetunt tanq̄ finem: quoniā
ab ipſo bono/cōmuni quadam proceſſione tanq̄ principio prouenerunt: atq; adeo cūcta ipſum ap-
petunt/ut materia infima appetat appetitu non infimo. Perpetuo ſiquidem in omnibus generan-
dis ad ipſam boni uergit ſimilitudinem: ut appareat hanc a bono pendere. A bono inq̄ potiuſq̄ a
mente. Quippe cum mentis actio que p formas fit ideales/termineť ad formas. Actio uero boni:
utpote ampliſſima ultra formas deſcendat etiam in materiā/efficiatq; bonorū auidā & capacē. Sed
quā nunc uoco materiā/Plato in Philebo latiori noīe infinitudinē nūcupat. Dicens ipſum bonum
proxime infinitudinē ac terminum peperiſſe: ſtatimq; inuicē miſcuiſſe/atq; ex hac miſtione cuncta
compoſuiſſe. i. ex potentia quadā formabili & accedēte forma. Potentiā. n. formabilem quaſi ex ſe
nōdum definitā nec pfectam uocat infinitudinē. Formā uero huic adhibitā nominat terminū/qđ
uidelicet indefinitā potētiam definiat & in ſpecie iam optata perficiat. Ex his ergo duobus & intel-
ligibilem mundū p̄rime a deo uoluit eſſe conſtatum: & ſenſibilē deinde ab intelligibili ex eiſdē uel
ſimilibus cōſtitutum. Ita ut intellectus ille p̄rimus mundi uiſibilis architectus materiam acceperit
ab ipſo bono quodāmodo ſpiritalē/ſed iam iā ſub ſe in dimēſionem molis degenerantē informēq;
& uacuā: ac ſi forſan ex ſe moueať/abſq; ordine nutaturā. Sed per idearū ordinē ab eodē bono ſuſce-
ptum/formauerit eam/redegeritq; in ordinē/ anteq̄ extra ordinē uagareť. Præſertim cū aīam ipſi
rōnalē in primis infuderit/motionis ordinatiſſime dominā. Nō ſolū uero materiā p ſe informē fo-
re/ſed aīam quoq; fore informē inquit/niſi deus utrāq; formet. Quod uero eſt in materia corpo-
ralis ſpēs/id rō eſt intelligētiaq; in aīa: qua ſi caruerit/materiā inordinate mouebit. Quo aūt id ex-
primeret/materiā cōſiderauit in formā & aīam irrationalē/uiditq; motū inde ſine ordine p̄uenturū.

Materiā nō fuiſſe iordinatā. ante mūdū tēp. ſed q̄dā ordinis rōne. Cap. XII.

EX his oībus colligere poſſumus materiā nō eſſe ęqualē mūdi fabro/nō eſſe ante mūdū ullo
tpis interuallo/licet origine quadā: & ordine: nō iactari inordinate aū ordinē: ſed erraturā
fuiſſe p̄cul ab ordine/quātum in ſe eſt/niſi ſtatim deſup ordinata fuiſſet. At ne quis hūc lo-
quēdi modū iprobet in Platone fingēte materiā aū mūdū inordinate iactatā/audiat & Moiſem aū
mundi diſtinctionē dicentē terrā fuiſſe inanē & incōpoſitā/& ſuper faciem abyſſi tenebras extitiſſe.
Mitto in pręſentia poeticū chaos. Adducere iuuat i mediū Philonem iudęū ſimilibus uerbis Moi-
ſis geneſim exponentem. Siquis etiam/quare uniuerſum hoc creatum ſit uelit exquirere/non errabit
meo iudicio ſi id exiſtimabit: quod quidam ex ueteribus protulit: bonum eſſe creatorem ipſum: &
genitorem/& auctorem uniuerſi: & bonitatis ſuæ gratia nulli ſubſtātiæ inuidiſſe: quæ ſua natura ni-
hil boni haberet: & tamen fieri omnia poſſet. Erat enim ſua ipſius natura inordinata/informis in-
animata/omnino uaria/incōgrua/incōcinna/incōſtans apta que in cōtraria mutaretur: & optimā
rerū rationē ſuſciperet/formæ uidelicet animationis/ſimilitudinis ꝯgruitatis cōcinnitatis: omniū
deniq; rērū ideæ melioris. Item in ſecundo eiuſdem libri uolumine. Cum inquit creator ſubſtan-
tiam inordinatam & natura ſua confuſam in ordinem ex inordinatione: & in diſcretionem/ex con-
fuſione traductam formare cœpiſſet. Terram atq; aquā medio loco firmauit. Hæc Philo: proinde
ſi gradus rerū ſex in ſuperioribus adductos cōſideraueris/perſpicies forte q̄ ſimilis ſit Plato Moiſi/
ſex diebus mundi geneſim abſoluenti: q̄ ſimilis & Pythagoras probans ſenarium numerum geneſi
nuptiiſq; prorſus accōmodari/unde & gamon appellat: propterea quod partes ſuæ iuxta poſitæ ip-
ſum gignant/ſimilemq; reddant genitum genitori.

Duplex opinio de origine mundi. Cap. XIII.

SI quis interroget nunquid apud Platonem mundus fuerit ſempiternus. Reſpondeo qui-
dem interpretibus Seuero/& Attico: & Plutarcho/aliiſq; ut Proculus narrat multis non
fuiſſe ſemper. Sed interpretantibus Crantore Plotino: Porphyrio: Iamblicho: Proculo &
plæriſq; aliis: ſemper quidem fuiſſe: & fuiſſe ſemper adeo/immo fluxiſſe. Deum enim ſemper
eſſe aiunt. Mundum uero fieri ſemper: & fluere. Ac ſi initio temporis carentem conſiderave-
ris: ingenitum: dici mundum: ſin autem perpetuum a deo eius effluxum: aſſidue genitum.

Neq

Neq; minus ex deo pendere:ſi dependerit pẽdeatq; ſemper/q̃ ſi aliquando cœperit depẽdere :uel deſinat. Quemadmodum lumen non minus a ſole ducit origінẽ neq; minus ſeruit ſoli:ſi ſemper q̃ ſi aliquando profluxerit/effluatq; a ſole.

Triplex cõiectura platõicę opiniõis de mũdo:& q̃ ſit certitudo ſniẽ platõicę de mũdo. Ca. XIIII.

CÆterum in rebus Platonicis/uel cõiectura incedimus/uel ſententia. Quantũ ad cõiecturã ſpectat/ita & ipſe loquitur:& ſui diſputant/ut opinionem eius de origine mũdi in tria capita colligere liceat. Aut enim :putauit materiam aliquando ex nihilo a deo creatam ſimulq; formatam tempore. Quamuis in hoc opere quod componitur ex materia/ſecundum quendã ꝓductionis ordinẽ materia ipſa prius cogitetur fieri q̃ formari:& eſſe materiã prius q̃ eſſe formatã: atq; ante opus ex materia factũ: materia quęri ſoleat ex qua fuerat opus conficiendũ. Aut deũ materiam non aliquando nouam perperiſſe ſed ab ętherno/ſimiliterq; hornaſſe : quamuis inhornata prius q̃ hornata: fingatur:ſiquidem natura ſua caret ordine:quem expectat ab alio cunq; res quælibet prius cogitetur ſecũdum id quod eſt q̃ ſecundũ id quod accipit/merito ſeorſum ab ordine poteſt ipſa in ſe ordinis expers ex cogitari. Aut ut dixi materiam ſemper a deo fuiſſe. Atq; continue: ſed non continue ordinatam immo per temporum interualla. Ita ut dei ſit ſtabiliter ordinare. Materięuero ordinari mobiliter accipiatq; temporalem ordinis ſui temperationem nõ aliter q̃ a fabro accipit horologium:peractiſq; pro natura ſua certis temporũ interuallis amittat ordinẽ paulatim ac deniq; totum. Redeatq; in chaos:ſed deus ſubito extremam confuſionẽ minime tollerãs in priorem diſpoſitionẽ unico nutu retemperet. Idq; fiat infinite uiciſſim:nunq̃ mutato deo in finite reformata materia. Hactenus humana in platonicis præceſſerit coniectura. Quantum uero habemus ſcientia/affirmamus Platonẽ noſtrũ affirmauiſſe. Mundũ non ex ſe exiſtere :ſed ex cauſa:nõ ex cã fortuita:ſed ex certa:non ex naturali dũtaxat cã:ſed intellectuali:nõ ex intellectu per modum naturæ determinato:ſed potius uoluntario. Non uoluntate ex naturali quodam inſtinctu compulſa:ſed libera. Nihil.n.magis liberum q̃ quod per ſe eſt:& per ſe agit oĩno:neq; tam cõtingente aliqua uoluntate. Nihil.n.contingens ubi idem eſt uoluntas:atq; neceſſitas. Nihil iterũ uiolentũ ubi idem eſt uiciſſim neceſſitas:& uoluntas:ut autem id aperiret nõ minus replicauit in fabricãdo mũdo uoluntatis diuinæ q̃ intelligentiæ nomen. Atq; addidit ipſam uoluntatẽ boni eſſe ſummam cauſam:& certiſſimã cauſarum. Quam ex eo oſtendit liberam eſſe quod ſępe ait deum architecti more conſultauiſſe:atq; deliberauiſſe de opere conſtruendo/quibus in uerbis non ambigentẽ intelligi deũ uult:ſed libere eligentem. Proinde mundanũ opus non ſemel tãtum proceſſiſſe inquit:a deo/ſed procedere ſeruariq; aſſidue. Quinetiã ſupprema mundi numina una cũ mundo ex ſeipſis diſſolubilia fore niſi diuina uoluntate regantur. Satis ergo fuerit:& id quidem q̃ maximum talia de affirmante philoſopho affirmaſſe:his.n.conceſſis facile poteris deum dicere qñ ꝓuidente:& libera efficit uolũtate/mũdũ abſq; nouitate ſui nouũ cõpoſuiſſe. Ac ſi audiueris nõ aliqñ nouũ:ſed ab ęuo potius edidiſſe:poteris maieſtatẽ ſimul ſuã ſeruare deo cuius uoluntate:& hac quidem libera mundus non minus eget:& pendet ſi eget pendetq; ſemper/q̃ ſi quandoq; proceſſerit. Quoniam uero Plato ſæpe ait/catenus de diuinis aſſeuerandum/quatenus diuinis oraculis comprobetur:& nos ſacris litteris potius q̃ coniecturis noſtris aſſentire debemus.

Mũdus boni gratia ꝓcreatus ad diuinæ rõnis uerbiq; diuini ſimilitudẽ. Cap. XV.

MVndum ergo fecit uoluntate ideſt bonitate ſua/tam uoluntarie q̃ naturaliter ob immenſam ſæcunditatem exhuberante:quæ primum quidẽ ſe ipſa gaudet:ob idq; deinde ſua hac delectatur imagine:ita tamen/ut non in hac imagine/ſed in ipſo exemplari : atq; principio delectationis huius conſtituat finem. Quoniam igitur bonitate fecit mundum:iecirco boni gratia fecit ipſum:non enim/ut eſſet/uiueret intelligeret ſimpliciter/procreauit:ſed ut/& bene eſſet uiueretq;:& bonum/intelligeret atq; compararet. Id illi moſaico ualde cõſonat. Vidit de hoc/& illud eẽ bonũ:& cũcta ualde bona. Et qa pulchritudo ſplẽdor eſt bonitatis/ideo ſubdit/ab optĩo deo mũdũ eẽ pulcherimũ ꝓcreatũ:tpalẽ qdẽ ſed ad ętherni exẽplaris imaginẽ dicet:& ſæpe/ quot ſpecies ſunt in archetipo.ideſt principali mundo.i.intelligibiles atq; imitabiles / totidem rerũ formas in hoc mũdo diſpoſuiſſe:atq; ita ſibi ſimilẽ effeciſſe:utpote q intelligat ideas rerũ nõ ſternubes:ut maledici qdã calũniant ſed in mũdani architecti mente cõſiſtere. Vbi uero ait in ipſa uita ideas eſſe: uaticinari uidetur euangelicum illud quod factũ eſt/in ipſorũ uita erat:& ubi ait repetitq; ſæpe mũdum diuina prouidẽtia conſtitutũ:totam confirmat religionẽ. Quod qdem cũ obſeruaſſet Theophraſtus tanq̃ in philoſopho mirũ:ait. Plato ſolus uel certe maxime oĩum:a diuina ꝓuidentia rerũ cauſas aſſignauit. Sed o Theophraſte quacũq; id mente de Platone dicas: ꝓculdubio cõfiteberis. Platonem ſolum uel oĩum maxime ꝓuidentẽ eſſe atq; diuinum.

Cur mũdus ſit unius/& ſpericus:& moueat̃ in ſpærã. Cap. XVI.

OStendit uero deinceps diuinum ipſum mundi exemplar:quod euangeliſta: ſed diuiniore ſenſu diuinum appellat uerbum:eſſe unicũ:quia quod contineat oĩa ; nihil relinquat extra

ſeipſum ideoq; ſit neceſſario unicum. Sed de hoc ipſo ī theologia diffuſius. Cum aūt mūdus hic in
cæteris quod fieri potuit/mundū intellectūq; diuinū referat: adeo/ut qui formas ī hac materia cō
ſpicit/quaſi diuinū uultū cōtucatur in ſpeculo/certe in ipſa etiam unitate oīum effectrice atq; ſerua
trice repreſentat illū/ut architecti unius unum ſit opus. Vnus igitur dei unius eſt mundus: profe
cto ſi poſſet architectus humanus/dominari materiæ: poſtq̄ plura ędificia efficiſſet/quorū quodli
bet in ſe ſit unū/cūcta uno quodā tandē circumuallere: deus aūt pōt oīno/cū ſit materiæ dñs: neq;
ſomniare licet mundos plures quaſi pilas alios extra alios. Sic.n. diuinū opus diſſipatū foret: atq;
inter mundos ſpatia/uacua forent. Probabilibus exiſtimabis ſi quot orbes fingis p uacuū ſparſos/
tot excogites ſpęras potius intra ſpęras/ut quęlibet ſpęra ſit mūdus in mundo. Vniuerſumq; opus
unum ſit: atq; inuicē ordinatū: nihilq;/uel uacuum/uel ordinis unioniſq; exps repiatur ſit aūt figura
mūdi ſpærica. Sic.n. eſt maxime uniformis: capax: indiſſipabilis: agilis: atq; ita nec aliter pōt mo
les in mole: & ſine uacuo collocari: & ſine offenſione moueri: ideſt ſi nō quadrata quadratis: aut cir
culis: ſed orbes orbibus inſerantur. Deniq; præcipua mundanę huius ſpæræ cauſa eſt: quod: & or
bicularis eſt diuini mūdi natura: quæ in ſeipſam intelligēdo: & amando reflectitur. Motionis uero
ſpęricę ratio eſt tum figura ipſa quæ motum recipit: tum mundanę ipſius animæ quæ mouet/inti
ma per intellectuales ſpeties reuolutio.

Cur mūdus diuidaẽ/uel in qnq;/uel in ſex plagas: & q̄uo ei cōueniat ſeptenarius: & numerus cir
cularis: & quomō diſtribuaẽ ad intelligibilis mūdi ſimilitudinē. Cap. XVII.

QVamobrē mūdanæ diuiſioni nō iniuria accōmodātur numeri/inquib⁹ radices primæ ſunt
circularium numerorū. Quinarius uidelicet ex imparibus: ex paribus uero ſenarius. Dici
mus aūt numerū uiginti quinq; ex quinario in circuli morē multiplicari: quoniā ab eodem
quodāmodo redeatur in idem/dum qnquies quinq; cōputatur uiginti quinq;. Item ſimili circulo
numerū centū uigintiquinq;. Quinquies.n. uigintiquinq; tot cōficiunt. Eadē ē ad triginta ſex itē
q; ad ducentos ſexdecim/circularis ſenarii ratio. Septies.n. ſex implet ſex atq; triginta. Item ſexies
triginta ſex ducētos implet: & ſexdecim. Et ſi ſuperiores numeros rōne ortus ſui alios quadratos
alios oblōgos nomināt: tū rōne caſus atq; finis nuncupār circulares. Itaq; p quinarium & ſenarium
radices primas circulariū numerorum mūdi corpus circulare diuidimus. Primo quidē in partes
quinq;.ſ. ignem cœleſtem. Ignem ętheteum ſub luna. Aerem. Aquam. Terrā. Quæ quidē diuiſio
in epinomide cōprobatur. Deinde diſtribuimus per ſenarium: ubi cœleſtē ignem ī nō erraticū di
uidimus: & erraticū. Quę partitio a Platone frequētius uſurpatur. Verum ſenſibilis mundi diſtri
butionē ab ipſa exemplaris ſui diſtributione cōmodius hunc in modū more Platonico deducem⁹
excogitat quidē deus in mundo penes ipſum intelligibili alterā quidem uim formabilem/alteram
formatricem. Illā/ut dixi infinitudinem. Hāc terminū pythagorici: & platonici nominant. Excogi
tat & mutuam harū uirium miſtionem. Intelligitq; tertiam quandā ex hac miſtione formam proti
nus coaleſcere. Sed & hāc ipſam formā quaſi triplicē animaduertit: habere.n. non nihil infinitudi
nis: nō nihil: & termini/nō nihil: & proprii. Quo fit/ut poſt binarium numerū: infinitatis.ſ. atq; ter
mini: ternarius eueſtigio ſurgat: addita his tertia forma. Surgat quoq; quinarius/eiuſmodi forma
tripliciter diſtributa. Senarius deniq; naſcitur/ubi mundi illius munus ad inferiora pducēda por
rigitur. Naſcitur & ſeptennarius/ubi mūdus ille uelut imago refertur ad patrē. In quo quidē gra
du ſeptimo/quaſi die ſeptimo conquieſcat. Si uero reddideris ſingula ſingulis: animaduertes cor
poreum hunc mundū ab ipſo ſuperni mundi termino ceu formam habere ignē: ab infinitudine
uero ceu materiam habere terram. A media uero illius forma humorem ignis terręq; conciliato
rem. Qui & cōglutinet terrā/natura propria diſſipabilem: & nutriat ignem ex ſe facile reſolubilem
& tria quædam in ſeipſo poſſideat. Hinc quidem igneū: inde uero terreum: ſed non nihil ī medio
proprium purūq;: aereum. Cum aliunde per ſublime uergat ad ignem aliunde per infinitum uer
gat ad terram. Poſt hunc mundi quinarium/ſit ſenarius ſi comunem cūctorum excogitaueris for
mam. Fit iterum ſeptenarius: ſi hanc ipſam mundi formam reformaueris exemplari. In quo qui
dem die ſeptimo conquieſcat.

Quare ſint in mūdo partes diſtinctę: & quare cōtrarię: & de quattuor elemētis. Cap. XVIII.

NOn ſolum uero diſtinctionem formarum: ſed etiam repugnantiam uidemus in mundo: p
cedit enim a/primo: & procedendo degenerat: proceſſio quidem diſtinctionem facit: de
generatio repugnantiam. Quinimo diuiſionis ipſius origo eſt fœcunditas cauſæ: foras ex
huberantis/ſeq; propagantis in amplum: procedente uero per gradus multos diuiſione: in repu
gnantiam deniq; peruenitur: præſertim cum mundi materia ob imbecciliratem: nequeat ita inui
cem formas conciliare/ut mūdus ille ſuperior in ſeipſo conciliat. Quo factum eſt: ut deus materiā
dimenſione protēderit: ut repugnaturas īter ſe formas hoſpitiis diuerſis exciperet. Deniq; cum: &
illa dicamus inter ſe contraria: quæ in eodem genere maxime diſtant: & illa diuerſa: q̄ inter ſe gene
ribus ſeparanẽ: ex eo quidē quod cōtraria ſunt in mundo/apparet genus quodlibet: ſpēs habere: q̄

plurimas

plurimas:ex eo aũt quod diuerſa cõſtat uniuerſum genera poſſidere p multa: Quoniã uero: & ſpẽs
omnes ad genera: & genera ad uniuerſum/cõmunemq; eius formã deniq; reducũtur/cõcluditur/
ſicut ſuperior mundus uniformis eſt atq; omniformis/ita hunc omniformẽ eſſe atq; uniformem.
Conducit aũt cõtraria elementorũ cœlorũq; qualitas: & figura ad nouas formas quotidie generan
das: cõferente uidelicet motione. Siue.n.unicũ fuerit elementũ/nihil utiq; generabiť quod: & Hip
pocrates aſſerit. Siue plura inter ſe ſimilia/noui nihil efficieť quod probat Heraclitus. Oportet tũ
hunc mundũ ppetua nouarũ generatione formatũ/ęthernam ſuperioris oĩformiſq; mũdi actionẽ
p uiribus imitari. Eſto itaq; ut poeſis canit Empedoclis/contraria interſe elemẽta. Eſto & inter cõ/
traria medium: qñ cõtraria & maxime diſtant/& abſq; medio minime cõgruũt. At mediũ hoc in/
diuiſibile eſſe nequit. Alioqn per ipſum cõtraria nõ diſtabũt: habet ergo dimenſionẽ. Sed qua par
te alterũ tangit nõ tangit alterũ. Et habet inſup partẽ neceſſario mediã/per quã ęque diſcrepet ab
extremis. Propterea Plato inter cõtraria ſemp media ſaltẽ interſerit duo: quemadmodũ ex uerbis
eius euidenter apparet. Interſerit: & tertiũ/ubi ait mediũ uim habere/per quã non ſolũ extremorũ
ſed una quoq; cuſtodiat unionem. Sed ponat manifeſte duo neq;.n.nunc id cõtendimus: ceu ĩter
Ignẽ & terrã/duo quędã. Aerem.ſ.atq; aquam. Opus aũt eſſe duobus ſaltẽ mediis inter contraria
oĩno corpora: oſtendit ex numeris: atq; dimenſiõibus/q̃ naturalia corpora quodãmõ antecedunt.

Numeri. Lineares. Plani. Solidi: & quare inter planos unũ ſufficit mediũ. Sed inter ſolidos non
ſatiſfacit: & quomõ mathematicę rõnes ad phyſicas referanť. Cap. XIX.

TRiplices eſſe numeros apud pythagoricos alibi declarauimus. Lineares. Planos. Solidos.
Lineares quidẽ quos ſola metitur unitas quaſi punctũ: ut Binarius Ternarius Quinarius
Septennarius atq; ſimiles. Planos autẽ qui multiplicanť ex numeris quaſi lateribus. Ceu ſe
narius ex bis tribus fit terue duobus. Atqui ex planorũ numero eos quadrangulos: & equilateres
appellamus: qui ex numeri alicuius in ſeipſum ductu cõficiunť. Ceu quaternarius ex bis duobus/&
nouenarius ex ter tribus: & ſexdecim ex quater quattuor. Inęquilateres aũt q ex ductu minoris nu
meri in maiorẽ: qualis fit ſenarius ex duorũ in tria deductione. Dicimus & oblõgos: q ex ductu nu/
meri admodũ minoris/ĩ numerũ longe maiorẽ cõficiunť: qualis eſt denarius ex deductione duorũ
in quinq; reſultãs. Siquidem ex bis quinq; fit decẽ. Hũc ſi in decimo de re.pu. appellauimus quodã
mõ linearẽ: intelligi uolebamus oblongũ. Præter hos aũt: eos ſolidos dicebamus: qui ex deductio
ne atq; reductiõe numeri alicuius in ſeipſum efficiuntur/inſtar molis ſolidę in trinã quaſi producti
dimenſionẽ: ut bis duo/bis/octo. Ter tria ter/uigintiſeptẽ. Quater quattuor quater. Sexaginta q̃t/
tuor. Accipe duos planorũ primos: qui uidelicet a primis linearibus pcreanť: ut puta hic quidem
quaternarium a binario. Inde uero nouenariũ a ternario procreatũ. Hos ſane planos duos nouena
rium.ſ.atq; quaternariũ poteris/unico competenti medio inuicẽ deuincere. Hoc eſt ſenario. Que
n.pportio eſt nouem ad ſex/eadem ſex erit ad quattuor/utrobiq;.n.eſt proportio ſexquialtera: siq/
dem nouem cõtinet ſex: & inſuper alterã eius partẽ.i.ternariũ. Similiter ſex cõprehendit quattuor
atq; inſuper binarium/alterã.i.dimidiam quaternarii partem. Senarium uero eſſe competens me
dium inde patet quod ex utriſq; componitur. Latus enim quaternarii quidem eſt binarius: noue/
narii uero ternarius. Ex multiplicatione aũt binarii in ternarium fit ſenarius. Similiter ſi acceperis
ultra nouem alium quadratum.ſ.ſexdecim: medius erit duodecim: qui ex lateribus horum naſci/
tur. Latus enim nouenarii quidem tria: ſexdecim uero quattuor. At ſi tria ducas in quattuor: duo/
decim reportabis: qui horum medius pari utrũq; ratione cõnectit: ſexquitertia uidelicet ratione.
Nam ſexdecim comprehendit duodecim ac tertiã inſuper eius partem. Similiter duodecim ultra
nouem includit tertiam nouenarii portionẽ. Cernis itaq; quod inquit Plato: planos numeros uni/
co poſſe medio colligari. Accipe præterea numeros ſolidorum primos: eos inquam qui primi ex
primis efficiuntur linearibus in ſe ductis atq; reductis. Hinc quidẽ octo a binario. Inde uero uigin
tiſeptem a ternario procreatum. Hos utiq; nõ poteris unico inuicem medio copulare: ſed cogeris
duo ſaltẽ accipere media.ſ.duodecim atq; decẽ: & octo. Accipies enim duodecim ex bis duo ter:
decem uero: & octo ex ter tria bis. Perq; hos numeros conciliabis extremos ſexqualtera ratione.
Nempe uigintiſeptem numerus: decem: & octo complectitur: & alteram rurſus eius partem ideſt
nouem: ſimiliter decem: & octo exuperat duodecim. Item duodecim ęqualiter excedit octo. Per
hæc perſpicuum eſt: ſolidos numeros: pluribus ſemper quibus cõgrue copulentur: mediis indige
re. Quod autem expoſuimus in numeris: idem poſſumus in dimenſionibus/tum planis/tum ſoli/
dis demonſtrare: oſtendentes inter plana comparabilia inuicem unum ſępe ſufficere medium. In
ter ſolida uero comparabilia: plura uera media eſſe ponenda. Quod quidem: & prolixũ nimis fo/
ret: & ſatis a Iamblicho: & Proculo/& Chalcidio eſt oſtẽſum. Quoniã uero Plato mathematica hęc
non ppter ſeipſa qdẽ: ſed ppter naturalia hic accepit: his prætermiſſis cõſideremus breuiter quæ
potiſſimũ naturę myſteria p mathematicas imagines ſubintelligat. Principio quod ĩ ſacris litteris
legiť: deũ oĩa ĩ numero: mẽſura: pondere pfeciſſe: manifeſte tangiť a Platone numeros menſuras:

ſolida in medium adducente.Per ſolida enim comprehendit/& pondera:quę etiam ſignificat ubi
poſt dimenſiones/cõmemorat uires inclinationũ quaſi ponderũ cauſas.Per numeros qdem intel
ligi uult ipſas rerum naturalium ſpẽs formaſq; ſubſtantiales:quas etiam Ariſtoteles numeris com
parauit.Per menſuras aũt certas inſtrumentaleſq; figuras/uel magnitudines ſpeciebus certis acco
modatas.Per ſolida deniq; atq; uires/ſignificat qualitates/quę & cum molibus penitus ptendunt/
& pręſtant motionibus actionibuſq; momentum.Iudicát aũt oẽs in uniuerſo/tum rerũ ſpẽs/tũ ſpe
cierum figuras magnitudineſq;/tum qualitates/geometrica inuicẽ/& muſica proportione cõpoſi
t.is/ut qua rõne infimæ a mediis/eadẽ mediæ a ſuperioribus excedant.Itẽ p numeros deſignat me
dium arithmetricum/quod numerorum paritate cõſiſtit.Per dimenſiones atq; mẽſuras medium
geometricum/quod in rõnis proportioniſq; identitate locat.Per pondera/& uires/mediũ muſicũ
quod in portionis ęqualitate/uel ſimilitudine ſitum uelocitatem tarditatemq; motionum/& acu
men grauitatemq; uocum uirtute comprehenditur.

Prima diſcurſio/quare quaternarius elemẽtorũ numerus mũdo cõueniat. Cap. XX.

SEd de his alibi latius.Iam uero ad partitionem mũdanaꝝ partiũ reuertamur/quo harmo
nicam ipſarũ cõpoſitionẽ cõſpicere ualeamus.In ſuperioribus qdẽ qnariũ/& ſenariũ circu
lari mũdi figuræ cõgruere dicebamus.Nũc inſup q̃ternariũ eiuſdẽ plenitudini dicim⁹ cõ
uenire.Profecto q̃ternarius prim⁹ iplet oẽm differentiã numerorũ:primũ parem ac primũ ipare
in ſe circũplectens.Implet/& ſimplicẽ numerorum pgreſſionẽ:qñ terminis quattuor explet dena
rium/uno duobus tribus/quattuor denariũ pfecte cõſumãs.Implet pceſſum quoq; dimẽſionũ ter
minis uidelicet q̃ttuor aſſequẽs/ ſigno lõgitudie latitudie atq; pfundo.Implet muſicã cõſonantiã.
Nẽpe ĩtra q̃ternarii limites dupla/tripla/q̃drupla/ſexquialtera/ſexquitertia/diapaſon/diſdiapaſon/
diapente/diateſſeron/cohercentur.Implet naturã ad quattuor uſq; terminos pcedentẽ/ſubſtãtia/
quantitate/qualitate/motu.Implet deniq; uniuerſum/ſiue quod in natura /ſiue quod ſupra naturã
eſſentia/eẽ uirtute atq; actione.Merito igitur pythagorici quattinitate plenitudinẽ mũdani/tũ cor
poris/tum animi deſignabãt:eamq; iureiurando teſtabantur naturæ perpetuo fluentis fontem eẽ
quatruplicẽ.Ex hoc nimirũ fonte manat quaternarius elementorũ numerus.Hinc quatruplicitas
in cœlo quatruplex.Hinc ſub cœlo tpa quattuor.Hinc ſub tpe/quattuor humores/cõplexiones af
fectus.Hinc ſup tp̃s quattuor uirtutes ſurgũt.Hinc ĩ ęthernitate quattuor exempla uirtutũ.

Secunda ad idem pbandum diſcurſio. Cap. XXI.

PRæterea niſi uererer partim plixitatẽ partim etiã nouitatẽ/recenſerem mira quædã.Iãbli
chi/& ſyriani Proculiq; cõmenta/gradus quattuor ſup mundũ ſupernũ cõſtituentiũ.ſ.unũ
terminum/infinitudinẽ/mixtionẽ.Proĩde ſupernũ mundũ.i.primã intelligibileq; mẽtem.
Poſt eã ponenriũ mentẽ mundũq; partim intelligibilẽ/partim quoq; intellectualẽ:poſt hanc intel
lectualẽ ſimpliciter mentẽ atq; mundũ.Quarto uero loco mentẽ iã mũdũq; animalẽ/ſenſibilis mũ
di ducẽ.Itẽ ſupremã mentẽ:& ſuſpicere quattuor illa/unũ.ſ.terminũq;:& infinitatẽ atq; mixtiõem:
& habere ſuapte natura quattuor:uidelicet hinc quidẽ unitatẽ:inde uero eſſentiam.Rurſus unita
tem eſſentialẽ:& eſſentiã uniformẽ:atq; oẽs oĩno rerũ ideas quatruplicis ſimiliter naturæ pticipes.
Itẽ mentẽ ipſam intellectualẽ iouialẽq; mundi opificẽ in fabricando mundo ſuſpicere in mentẽ in
telligibilẽ atq; ſuppremã uelut exemplar:& ĩ bonũ ueluti finẽ.Et qua rõne in mundo ĩtelligibili qđ
& ipſum ens ipſumq; uiuens nominant:principia:& ideas ſuſpicit naturæ quatruplicis/ĩ quattuor
ſimiliter plagas digerere mundũ/quarũ prima a primo cœlo poſtq; cœlũ per ignis ſperam uſq; ad
aeris principiũ protendatur/ſecunda ad aerem uſq; mediũ. Tertia inde ad terram . Quarta uero
ſit terra:atq; huiuſmodi partitioni quattuor in qualibet plaga reſpondeant exercitus rõnaliũ habi
tantium:deorũ.ſ.mundanorũ.Item angelorũ:deinde dęmonũ:poſtremo particulariũ animarũ.
Sed his obmiſſis ad inſtitutũ noſtrum regrediamur.

Tertia ad idem confirmandũ diſcurſio. Cap. XXII.

QVattuor apud methaphyſicũ ſunt elemẽta:eſſentia:eẽ:uirtus:& actio. Quattuor apud ma
thematicũ:ſignũ:linea:planũ:atq; profundũ.Quattuor apud phyſicũ:ſeminaria naturæ
uirtus:pululatio naturalis:& adulta forma:atq; compoſitũ. Redde uero ſingula ſingulis.
Eſſentiæ quidẽ ſignũ atq; ſemen.Ipſi uero eſſe lineã:pululationẽq;:uirtuti planũ atq; formã:actioni
profundum atq; compoſitũ:& ubiq; extrema uelut ſolida duobus concilia mediis . Manifeſte uero
qđ ĩ mathematicis ſignũ ẽ Plato ĩ phyſicis uirtutẽ ſeminariã ĩdiuiduãq;:& ſtabilẽ eẽ putat.Qđ aũt
ĩ mathematicis linearis ĩ lõgũ pductio:id ĩ phyſicis germinãtis formę pululationẽ:ut ita loqr:eẽ
ſtimat.Itẽ qđ ibi planũ:hic pprie formã:ut.n.planities corp⁹ termĩat:ita forma materiã:deniq;
qđ ibi pfundũ:hic ẽ cõpoſitũ:cõpoſitũ inq̃ duplex:tũ formale.i.ex plurib⁹ formis cõplexio quędã
ſpęrę ſolidæ ſimilis:tum materiale.i.ex forma atq; materia:cubo ſimilior. Quod ergo ait ĩter duo
plana unũ ſufficere mediũ/intellige ĩter duas formas mediũ unicũ ſatiſfacere.i. formale. Formę
n.cũ formis deinceps ubi p extrema ſui ſeſe cõtingũt:uno quodã formali medio cõgruũt/utriq; p

tim

tim quidẽ conueniẽte/partim etiam differente. At uero quod inqt ſolida ſolidis medio duplici copulari/ſignificat inter cõpoſita naturalia duo diuerſæ naturæ gemina media interponi. Quorũ alterum qdem formale ſit/alterũ uero materiale. In quolibet.n.compoſito:hinc principalis forma: inde accõmodatum formę ſubiectũ cõſideratur. Hinc efficitur:ut inter diuerſa cõpoſita cõſurgat diſcrepãtia duplex/altera qdẽ magis rõne formę/altera uero magis ratione ſubiecti.

Quarta ad idẽ diſcurſio:& de uiribus/ꝓportiõibuſq; elemẽtorũ. Cap. XXIII.

EAdem hęc alia inſuper rõne cõroborant̃:ſi a quatrinitatibus modo deſcriptis/ad quatrinitatem ſpęrę deſcendas. In hac utiq; conſiderat̃ natura medii cõſiderat̃:& natura circũferentiæ longiſſime inter ſe diſtantes tam ꝓprietate q̃ ſitu. Cõſideratur inſuper hic quidem ſpatium quatenus ꝓpria uirtus centri porrigit̃. Inde uero ſpatium/quatenus ꝓpria magis circũferentiæ uis protenditur:hinc quattuor computantur plagę mundi/& quattuor ſimiliter elementa.

A ſubſtantia:	a uirtute:	ab actione.
Ignis: ſubtilis:	acutus:	mobilis.
Aer: ſubtilis:	obtuſus:	mobilis.
Aqua: craſſa:	obtuſa:	mobilis.
Terra: craſſa:	obtuſa:	imobilis.

Alia: poſitio:	earundẽ.	
Ignis: acutus:	ſubtilis:	mobilis.
Aer: obtuſus:	ſubtilis:	mobilis.
Aqua: obtuſa:	craſſa:	mobilis.
Terra: obtuſa:	craſſa:	imobilis.

Quoꝝ qđ i circũferẽtia ponit̃/naturã eius ſequẽs ampliſſimũ eſt/ideoq; oĩum ſubtiliſſimũ p ſubſtãtiam:per uirtutem uero acutiſſimũ:penetrationiq; aptiſſimũ:p actionem deniq; prõptiſſimũ ẽ ad motum. Quod aũt ſitum eſt in medio/naturam quoq; ſequẽs medii:anguſtiſſimũ eſt/& denſiſſimũ per ſubſtãtiam:p uirtutem uero obtuſum:p actionẽ deniq; ad motum eſt ineptiſſimũ. Media uero duo medio in his modo ſe habẽt. Proinde ſicut maxime diſtãt in ſpęra ambitus atq; centrum/ita p ſitum/& naturam ignis terraq; plurimũ diſcrepant. Ille.n.ita petit ambitũ/ut nunq̃ naturaliter medium:hæc ita cẽtrum/ut nunq̃ naturaliter ambitum. Aer uero interdũ deſcẽdit/ſi uidelicet in ſublimi ignis regione ponat̃. Aqua etiã aſcendit/ſi ſub terrã cohibeat̃. Quemadmodũ uero in igne:& terra tria cõſiderãtur.ſ.ſubſtãtia/uirtus/actio:ſic & tres potiſſimũ ꝓprietates/uidelicet in igne qdẽ p ſubſtãtiam ſubtilitas:p uirtutem acumẽ:p actionem mobilitas. In terra uero oppoſita/per ſubſtãtiam craſſitudo:per uirtutem obtuſitas:p actionem imobilitas. Dicunt̃ aũt horũ naturæ apud Platonem ſolidæ/quia inſtar dimẽſionis trinę/trinas poſſidẽt qualitates:quod ſi duas dũtaxat haberẽt planorũ inſtar/unũ ſufficeret mediũ:quod uidelicet in qualitate qdẽ una congrueret cũ extremis/in altera uero differret. At quoniaam tres inuicem oppoſitas habent/duobus/ut uinciantur/opus eſt mediis:quorum utrunq; cum ꝓximo quidem/tum extremo/tum medio i duplici cõueniat qualitate/in unica diſcrepet:cum remoto uero extremo/in una quidẽ congruat:ſed differat in duabus. Sic utiq; ignem ſequitur aer/i ſubtilitate:& mobilitate igni perſimilis:ſed quadam uirtutis obtuſitate diſſimilis:in qua etiam unica quodãmodo cum terra conſentit:cum aqua uero duabus.ſ.obtuſitate atq; mobilitate. Aqua ſequitur aęrem in duabus his aeri ſimilis:ſed una ſimilis igni.ſ.mobilitate dũtaxat. At diſſimilis igni duabus/craſſitudine obtuſitateq; ſimul:diſſimilis terrę mobilitate quadam:ſed craſſitudine:obtuſitateq; ſimilis. Profecto quod ignis ad terrã analogia quadã.i.rationis ſimilitudine:atq; ꝓportione comparabilis ſit/apparet. Queadmodũ.n.ſe habet ſubtilitas ignis ad terram craſſitudinẽ:ſic ignis acumen ad obtuſitatem terræ/ſic iterum ad imobilitate terræ mobilitas ignis:quod etiã comparabilis ſit:ſed potiori aliqua rõne ignis ad aerem:aer ad aquã aqua ad terrã:ex conſenſione qualitatum eſt manifeſtũ. Videtur autẽ elemẽti proximi quidem ad proximum cõuenientia ad deſcrepantiã eſſe dupla:ad remotũ uero contra/dupla eſſe ad conuenientiam diſcrepantia. Videtur ignis aere duplo ſubtilior/triplo mobilior/quattuplo uero acutior. Item aer/aqua acutior duplo/triplo mobilior/quatruplo eſſe ſubtilior. Rurſus aqua q̃ terra acutior duplo/triplo ſubtilior/quatruplo ad motum eſſe paratior. Procedere uero iter cognata ad quatruplam uſq; proportionem dũtaxat apud muſicos eſt conceſſum. Longiori.n.progreſſione aures offenduntur:quinetiam in his perfecte rationes muſicæ continentur. In his utiq; per tres qualitates quaſi per trinas dimenſiones:& ſolida quædam/ter quoq; ſolideq; ad ſolida uſq; procedimus. Nã per duplam quarto gradu ad octo peruenimus:qui primus eſt ſolidus. Item per triplas quarto ſimiliter gradu ad uigitiſeptẽ:q ſolidus eſt ſecũdus. Rurſus per quatruplas rationes/quarto deniq; loco ad ſeragintaquattuor/q tertium iter ſolidos numeros obtinet locũ octo enim a binario ſolide ideſt ter accepto/ſiue ducto:uigintiſeptem a ternario ducto ter.ſeragintaquattuor a quaternario ſimiliter in ſeipſum ter multiplicato creatur. Coeterum ut notius ſit quanta apud Platonem cõgruitas mathematicis ineſt ad phyſica repetenda ſunt duo illa priuatorũ media ſolidorũ. Poſuimus.n. iter octo atq; uigintiſeptẽ/cõpetentia media duo/uidelicet duodecim atq; decẽ/& octo. Duodecim qdẽ numerus/tũ ex octo/tum ex uigintiſeptẽ naſcit̃. Latus ſiquidẽ ex quo multiplicant̃ octo/binari⁹

Dixiſſem: aer aqua mobilior duplo: triplo acutior. Nam aqua p mobilitatem magis conuenit cũ igne: p obtuſũ uero magis cum terra.

eſt. Latus aũt ex quo uigintiſeptem eſt ternarius: ſed ex binario atq; ternario ita fit duodenarius ſi egeris bis duo ter, ubi duodenarius oriẽs duo ab octonario accipit latera: unũ uero a uigintiſeptẽ. Item ex binario atq; ternario ita fit decem: & octo/ſi egeris ter tria bis: ubi decem: & octo numerus naſcens: ab octonario quidem remoto latus accipit unum/ubi dicit̃ bis: ſed a numero uigintiſeptẽ latera duo: ubi ter tria: ſimiliter elementa duo inter ignem terrãq; media: dum ex extremis cõtemperant̃: interim a proximo qdẽ naturas reportãt geminas a remoto uero unicã mutuant̃.

Quod totus mundus ex quattuor componitur elementis: & quomodo hæc alia rõne ſunt ĩ cœlo: aliter infra lunam. Cap. XXIIII.

EX his quattuor elementis geometrica: & muſica inuicẽ rõe coniunctis uniuerſum mundũ eſſe compoſitum pythagorici platonicique oẽs exiſtimant: ita tamen: ut cõſonantia horum in cœlo nullam unq̃ diſſonantiã patiatur: ſub cœlo aũt diſſonantia quędam alicubi oriri uideatur interdũ: ſed ſtatim per ſuperiorẽ concentũ in formã cõſonantem mirabiliter redigantur. Eſſe utiq; elementa hæc ſub luna/nemo negabit. Eſſe uero in cœlo/phyſici nõnulli negabunt. Sed iſti audiãt methaphyſicos precor/ꝓbantes elementa per ideas ſuas eſſe in ipſo mundi opifice: eſſe inde in aĩa mundi per rõnes ſuas. Eſſe in natura per ſemina. Ergo & in cœlo per uirtutes: & ſub cœlo per formas. Quo enim pacto a cauſis cœlo ſuperioribus elementorũ naturæ tranſeunt infra cœlum: & ibi quidem protinus nutaturæ: niſi uirtutes horum moderatrices cœlo interim ĩfundant̃? Quinimmo ſic agricola qdem nõ regit architectum: quoniã architecturæ nullas continet rationes geometra uero has poſſidens: regit illũ: ſic & cœlum niſi elementorum elemẽtaliumq; cõprehendat uires/hæc gubernabit nũq̃: gubernans uero cõplectitur: ĩmo cõplectendo gubernat. Audiant & aſtronomos tam in ſignis q̃ in planetis naturas deſignantes elementorũ: & effectu probãtes. Audiant deniq; ſacras litteras ponentes ſæpe ĩ cœlis aquas: ponentes terram quoq; uiuẽtium. Quod ſi duo hęc ibi cœleſtium diſſimiliora ponunt̃: multo magis ignis: & aer cœleſtiũ ſimiliores ibidem a ſacris litteris collocant̃. Reſpondebũt: ut arbitror aliqui uires illic quidẽ elementorũ excellentiſſimas ꝑ modũ cauſæ ponendas eſſe: in ſperis aũt elementorum ſub luna naturas eorũ ſecundũ formam: in compoſitis tãdem participatione quadã: ſed naturas ipſas elementorũ in cœlo eſſe nagabunt. Ad hęc adducent platonici uirtutes ubiq; ꝓprias ĩ propria natura fundari. Itaq; ſi ſunt horũ uirtutes ĩ cœlo/eſſe quoq; naturas: ſed quẽadmodũ uirtutes illic ĩ genere quodã lõge his excellẽtiore cõſiſtũt: ita naturas ĩ excellentiore: ĩmo: ut rectius loquar/excellentiſſimo. Et naturam illã ignis eminentiſſimam prebere cœlo ſenſibile lumen: uiuificum calorem: motũq; ꝓmptiſſimum. Naturam terrę largiri ſolidã firmãq; ſtabilitatẽ. Item: & ſtellis denſitudinẽ qua uideri poſſit: & lunæ qua radios repellat ſola res. Naturam aeris ꝓſtare perſpicuã qualitatem/quã nominant tranſlucẽtem. Naturã aquę afferre delicatiſſimam: & equabiliſſimã lenitatẽ. Et quod maximũ eſt/ipſis ipſarum labiis quibus ſeſe cõtingũt inſerere uirtutem illã frigoris: & humoris: ꝑ quã fiat: ut quãuis ex uelociſſimo motu rapidiſſimę: & uehemẽtiſſimę ſe cõtingãt: ęſtus tñ illic reſolutioq; nõ accidat. Has qdem ĩ cœlis aquas ebrei ualde ꝓbabũt. Probabũt etiã/ut arbitror/ſi audiuerint ꝑ naturã illic terræ uiuentiũ fieri: ut materiæ alioquin tenuiſſimæ ex tãto motu nõ diſſipẽtur. Meminiſſe uero oportet tantam eẽ ĩ cœleſti ſubſtãtia uirtutẽ tanq̃ ad conciliandũ efficacem/ut qualitates/& motiones quæ apud nos ſunt ĩter ſe repugnãtes/ibi nõ pugnẽt. Itẽ ut reliqua illic elemẽta ſtatim a prima genitura mũdi ĩ formam præſtãtiſſimi ideſt ignis redacta fuerint: quemadmodũ per motũ cœleſtẽ elementa quattuor apud nos in quauis genitura ad unã reducũtur mixti formã. Neq; miraberis ĩ unũ illic elemẽta cõflari: ſi cogitabis etiã infra lunã ĩ unã molem eſſe compacta: & ignem eſſe ſoliditatis terrenę participẽ/ne ob tenuiſſimã mobiliſſimãq; naturã cõtinuo diſpergat̃: terram quoq; per ſe torpentẽ/ignis conſortio actionẽ uitamq; nõ nãciſci. Quod ſi extrema miſcẽtur/nimirũ: & media mediis extremiſq; miſceri. Itẽ ſi tanta eſt ĩfra lunã unio/ſup lunã eſſe multo maiorẽ: ſed terræ ſoliditatẽ ſiue ſtabilitatẽ illic abſq; craſſitudine in uaporea quaſi forma regnare. Rurſus ęquabilitatem lenitatemq; aquę ꝑcul a lapſu: agilitatẽ aeris ab efluxu ſeorſum: efficaciã ignis ĩ lumine ſalubriq; calore ĩtelligẽtiæ uitæq; perſimili dominari/ſeorſum ab ea cõbuſtiõe: ad quã efficiẽdam apud nos cogitur tum lumẽ ĩter cõcaua repercuſſum/tum calor igneus aſpera quadã materia: & mordaci concluſus q certe quatenus a terrena craſſitudine ſoluit̃/eatenus lucet purius caletq; ſalubrius. Ergo una cũ Heraclito/& Empedocle/dicemus ignis ipſius/q ĩ idea eſt intellectuale lumẽ: in cœlo quidem uiſibile lumẽ ad oculos emicare: ſub cœlo aũt in ęthere purã ipſius & ĩnoxiam uigere flãmam in terra uero carbonẽ ĩ aſpera materia cõburentẽ. Dicemus poſtremo cũ Orpheo eſſe inſuper apud inferos quattuor elemẽta: pyriphlegetontẽ/acherontẽ: & occeanũ: & cocytum. Dicemus cũ Platone: quẽadmodũ ĩ archetipo mũdo oĩa ſunt in oĩbus/ita in hoc imaginario mũdo oĩa ĩ oĩbus eſſe: ſed ꝓ natura ſuſcipientium ubiq; ſingula ſuſcipi: ut cœleſtia ĩ elemẽtis elemẽtalia ſint: elemẽta in cœlo cœleſtia: atq; tãtã eẽ cœleſtis regiõis ſup alias excellentiã: ut cœleſtis ignis ꝓter elemẽtalẽ ignẽ triaq; reliqua elemẽta dici q̃ntũ ualeat elemẽtũ. Hinc mũdos q̃nq; apellari poſſe ait. Siqdẽ oĩa rerũ genera

in quolibet

in quolibet horum quinq̧ ſint pro ſua cuiuſq̧ natura. Concludemus deniq̧ cõcordiam inter Moi
ſem & Platonem: quem Numenius alterum cognominat Moiſem. Quod enim Moiſes ait: in prin
cipio fecit deus cœlũ: & terrã. Plato ait/ deus primo ignẽ fecit ac terrã: ignẽ intelligẽs præcipue cœ
lum. Principio enim in ſpera mundi cẽtrum cõſiderauit: & ambitũ. Reliq̃ horũ gratia ĩteriecit.

Circularis motus omnis ſparæ ſemper mobili proprius eſt. Item ignis maxime proprium eſt
lumen. Cap. XXV.

SEd neq̧ nos turbent qui cœlum iccirco igneum eſſe diffidunt: quia cœli qdẽ motus ſit cir/
cularis: ignis uero ſit rectus. Nam etiã cœli portio qualibet ſi forte ponatr in medio/ repẽ
te aſcendet in rectũ/ breuiori uidelicet tramite patriã petitura: & tñ cœli motus ꝓprius eſt
circuitus: & terra ſi ſeparetur a cẽtro/ deſcenden & tñ eius proprium eſt quieſcere. Profecto quali
bet ſpa mobilis tam elemẽtalis q̃ cœleſtis ꝑ figura ſua naturaliter mouetur in orbem: ſic loco ſuo
plenius fruitura. Motus aũt rectus ubicũq̧ eſt: nõ tam naturalis eſt: q̃ reditus in naturam. Sicui ue/
ro corpori circuitus conuenit/ maxime conuenit igni. Cum enim a terra diſtantiſſimus ſit etiã per
naturã/ ſicut terra eſt ſemper ĩmobilis: ita ille ſemper eſt mobilis. Si ſemp mobilis/ ergo in orbem.
Quod enim mouetur in rectum/ pacto ſpatio quod finitum eſt/ finit: & motũ. Moueri uero ĩ circu/
lum tam ignem q̃ aerem/ oſtendit circuitus cometarũ. Circuitũ quoq̧ aquæ teſtatur ĩfluxus ꝑpetu⁹
& effluxus. Manere uero oportuit terrã/ ut in diuiſibili: & ſtabili centro foret ſimilior: eoq̧ cõmodi⁹
frueretur. Moueri autẽ ſuperiora: ut uaria ſemper ꝑ motionis uarietate producerent. Neq̧ negẽt
aliqui cœlum eſſe calidũ: ſed negent potius eſſe urens. Neq̧ dicant ſolis lumen ſola repercuſſione
caleſacere: ſed ſola comburere. Nam lunæ radii repcuſſi nihil calefaciunt: cum in ea uirtus aquea
dominetur. Calefaciunt autem ſolis radii ſalubriter pro ignea ſolis uiuificaq̧ natura. Neq̧ obiici/
ant ex tardiori lunæ motu contingere: ne lunæ radii calefaciant. Nam & ſi ponitur eſſe tardior/ tñ
tanto ꝓpinquior eſt q̃ ſol hominibus/ ut debeat ſi non tantũ/ aliquantũ tamẽ calefacere: ſi repercuſ
ſione dũtaxat ꝓueniat caleſactio. Neq̧ adducant ęſtum eſſe ignis propriũ. Siquidẽ quo minus alie
næ miſcetur materiæ/ minus urit. Sed dicant lumen ignis ꝓprium. Quo enim purius/ eo lucidius/
licet oculis quibuſdã nõ manifeſtius: & lucet longius q̃ caleſaciat: & prius illuminat: & momẽto: &
calorem largit̃ caleſacto poſt ignẽ ad tempus ſeruante calorẽ: lumẽ uero largit̃ nulli/ utpote ſibi ꝓ
prium. Siquidem abeunte igne/ ſimul abit: & lumen.

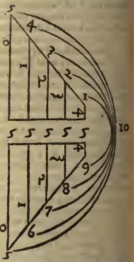
De ſpiritu mundi. i. de ĩtellectu: & aĩa/ & intelligẽtia: & natura. Cap. XXVI.

POſtq̃ uero tractauit quẽadmodũ deus corpus cõſtruxit mũdanũ/ deinceps quẽadmodum
mundanã aĩm tẽperauit/ aggredit̃ diſputãdũ. Oſtẽdit intere. ſe ante oculos poſuiſſe prius
& informẽ molẽ q̃ formatã: & mox formatã quodãmõ priuſq̃ aĩatam/ nõ qa uel informitas
ante formationẽ fuerit: uel formatio corporalis añ aĩam: ſed/ ut cognoſceremus/ tam formabilem
naturã formatiõis corporeæ gratia/ q̃ corporeã formationẽ gratia aĩæ tanq̃ finis/ eẽ diuinitus ĩſtitu
tam. Volẽs itaq̧ deus opus pfectũ facere/ uiuũ: & intellectualẽ effecit mũdũ: atq̧/ ut ex ipſo ſpiritu/
& materia mũdi cõmodius aĩal unũ cõnecteret: materiã diſtixit ĩ quattuor/ ut diximus/ elemẽta/ q̃ſi
aĩalis huius humores: qa/ & ſpiritũ eius ĩ q̃ttuor uoluerat eẽ diſtinctũ. Quattuor. n. ad mũdi ſpiritũ
ptinẽt. Primũ qdẽ ĩtellectus ĩ ſe manẽs ĩmobilis ſpærę motor/ ſiue rector ita regẽdis ſpis ab aucto
re rerũ oĩum ĩſtitutus. Secũdũ ſpęræ aĩa/ motor mobilis qdẽ: ſed mobilis ꝑ ſeipſum. Tertiũ intelli
gentia quædã huic aĩæ a deo/ & intellectu ſupiore diuinitus inſita. Quartũ natura. i. ſeminaria uita
liſq̧ uirtus ab aĩa paſſim infuſa materiæ. Intellectus qdẽ: & aĩa ſubſtãtiæ ſunt. Intelligẽtia uero: atq̧
natura ſunt qualitates. Illa qdẽ aĩæ: hæc uero materię. Horũ q̃ttuor imagines ſunt quattuor elemẽ
ta. Ignis enim ĩtellectũ refert. Terra naturã. Intelligẽtiã aer. Aqua deniq̧ aĩam. Et ſicut igni tria ꝓ
pria ſunt/ tria quoq̧ oppoſita terrę/ mediiſq̧ media quadã rõe cõueniũt: ſic tria ĩtellectui ꝓpria eo
rũq̧ oppoſita ꝓpria ſunt naturę/ mediis quoq̧ media. Intellectus enim indiuiduus eſt/ uniformis/
ęthern⁹. Natura diuidua/ & multiformis/ & tẽporalis. Aĩa uero ĩter hæc media ꝑ ĩtelligẽtiã qdẽ ma
gis ĩtellect⁹ ipſius particeps euadit q̃ naturę: ꝑ aĩalẽ uero potẽtiã/ cũ natura potius q̃ cũ ĩtellectu cõ
ſentit. Quãobrẽ pti ĩdiuidua dr̃ pti quoq̧ diuidua. Itẽ uniformis ſilr̃: & multiformis. Rurſ⁹ ęther
na partim: & tẽporalis. Proinde q̃ttuor uitę ſecundũ quattruplicem mundi ſpiritũ numerant̃. Sa
turnia qdẽ uita in ĩtellectu ſuſpiciẽte patrẽ ſuũ cœlũ. i. deũ cœli fabrũ. Iouialis aũt in ĩtelligẽtia ad
actionẽ iã mobilẽ declinãte. Venerea ĩ aĩali uirtute iã amãte materiã. Dionyſiaca ĩ natura q̃ſi ebria.
i. ĩmerſa materię. Pręterea ſenſus ſimili rõe quattuor ĩ uniuerſo cõnumerant̃. Pri⁹ utiq̧ ſenſus ĩ aĩa
mundi: cõmunis inq̃ ſenſus: & unus. i. imaginaria quędam uirtus intelligẽtiam eius comitãs: & for
mas rerũ particulares attingẽs/ ut illa uniuerſales: attingẽs inq̃ ĩtrinſec⁹: ideoq̧ nullis ĩdiget inſtru
mentis neq̧ extra procedit uſq̃ neq̧ patitur. Secundus uero ſenſus in animabus ſperarum eſt atq̧
ſtellarum: cõmunis certe impatibiliſq̧ ſimiliter: ſed extra procedens. Tertius ĩ particularibus ani
mabus/ ultra uim cõmunem: iam per inſtrumẽta ſingula diſtributus: & extra ſe porrigẽs: atq̧ a paſ
ſione exoriens: ſed deſinẽs in iudicium. Quartum deniq̧ ſenſum pythagorici concedunt plantis:

immo ſeruus ſimulacrum:& id quidē ſtupidum:nullū iam habens iudicium qualitatis: ſed in ſola poſitum paſſione/uoluptatis cuiuſdam atq; doloris. Sēſus primus intellectū repreſentat. Secūdus intelligētiā. Tertius uim animalem. Quartus deniq; naturalē. Meminiſſe uero oportet ipſam mūdi materiā neq; aliter ſuſcipere aīam q̄ p naturā:neq; aliter ītelligētiā q̄ p aīam:neq; aliter ītellectū q̄ p intelligentiam. Quēadmodū p terram accipit aquā per hāc aerem:per hūc:& ignē. Caeterum quod deinceps his ſimile ſequitur/animaduerte. Ait.n. deus animam ī medio poſuit: eamq; inde extendit p totū:ac demū per ipſam extrinſeca mundi protexit. Primo quidem ſignificat animam/ & implere totā mundi molem/aliis.ſ. uirtutibus alias mundi partes moderantē:& ſuprema ſui circa mundū uirtute.i. intellectuali prouidētia mundū exſuperare. Quod aūt uirtus aīæ ab ipſo medio porrigaē p uniuerſum bis per quattuor gradus expōitur. Primo quidem a media terra paſſim uirtutē cōnectendi protendit/a media aqua diffundit uim uitalem:ab aere ſimiliter ſenſualem:ab igne rōnalem. Deinde a media mundi ſpera uim/ut diximus cōnectendi:a ſpera lunæ generabiliū īgenerabiliūq; media uim uitalē:a ſole mūdi corde ſenſualē:a zodiaco medio firmamēti rōalē. Cū uero duplex ſit ad deū ordo rerū:alter quo ab eo pcedūt alter quo pcedētes conuertunē ad ipſum Plato proceſſionis ordinē ſecutus eſt:ubi ait. Deus intellectū in anima:aīam locauit ī corpore. Cōuerſionis quoq; ordinē cogitās ait. Deus aīam ī medio poſitā/ pēdit eā inde p totū:& iterim aliqd eius eduxit extra mundū:quo uidelicet/dum puideret mūdo/cōuerteret ad deum.

De cōpoſitione aīę:& quod p quinariū in ea cōponēda oportune pcedit. Cap. XXVII.

QVoniam multa quæ ptinent ad ſperarū aīas/mentes/motiones/compoſitionē aīæ/in theologia planius expoſuim⁹/iccirco in illis exponendis hic:& fuimus:& erimus breuiores. Nā ad nōnulla magis propria iam pperamus. Principio quinarium numerū cōpoſitioni partitioniq; aīæ conuenire tribus de cauſis arbitramur. Prima: quia ſicut quinarius ex primo pari primoq; impari cōſtat/ſic anima ex diuidua indiuiduaq; natura. Scis autem parem numerum appellari diuiduū:imparem uero indiuiſibilem: qm̄ in partes ęquales diuidi nequit. Secunda: quoniā genera etiā qb⁹ a deo cōponunē oīa/p qnq; diſtribuunē. Sūt.n. eſſentia/idē/alterū/ſtatus/mot⁹. Aīam uero uelut oīum mediā pręcipua quadā rōne ex ipſis qnq; oīum generibus compoſitā arbitramur. Tertia: quia cū aīa ſit medium uniuerſi/naturaliter quinariū ſuſcipit:uniuerſi numeri medium. Eſt enim quinarius perfectū denarii medium. Nā cum quinquies rite denariū diuidamus/medium eſt ęque diſtans in qualibet diuiſiōe quinarius. Primo quidem ſi decē:ī nouem diuiſeris atq; unum uidebis quinariū inter unum nouemq; eſſe mediū pariter utrinq; diſtans. Si ſecūdo in octo atq; duo partiri decē uolueris/ruſus quinariū ęquale inter hęc mediū reportabis. Si tertio ī ſeptē atq; tria/ uel quarto in ſex & quattuor/iterū medium uerū accipies inter extrema quinariū mediū ubiq; dicimus arithmeticū. Quod aūt quinto decē partitus in quinq; atq; quinq;/mediū quinariū habeas/dictu ſuperuacuū eſt. Quaſobres Plato in diſtributiōe uniuerſi/tum corporis/ ut ita dixerim/animabilis/tum animi: quinq; potiſſimū capita adducit ī mediū. Nā utrobiq; primū agit de ipſa rei ipſius/ut ita dixerim/ſubſiſtētia atq; fundamēto/ſiue corporis inq̄/ ſiue animæ. Secundo de partium utriuſq; cōcordia. Tertio de ſpecie ex partium cōcordia reſultante. Quarto de uirtutibus ſpeciei. Quīto de actionibus/quæ a uirtutibus oriunē. Volūt uero platonici ad eſſentiā aīæ tria illa.ſ. ſubſtātiā/cōcordiā/ſpeciem pertinere: per hæc ſequi uirtutē:& actionē. Concordiā inquam.i. congruā cōtemperantiā/& hāc quinariā.ſ. generū/partium/rōnum/ uirium/ actionum. Conſtat enim aīa ex illis rerū quinq; generibus: per q̄/ & partes eius proprię aſſignanē. Suſcipit rurſus a deo rerū oīum

rationes. Habet hinc uires multas propriaſq;: per quas edit:& actiones. Vbi uero animā appellat concordiā/uel concētum: memineris Platonē in Phædone quidē negare animam eē harmoniam ſ. partium corporalium: ex ipſis confectā: in eiſq; iacētē. In Timæo aūt affirmare aīam harmoniam eē.ſ. partium ſuarū/in ſe manētē:& ex ſe corpus contēperantē. Præterea ubi ait. Cōpoſuit deus ex indiuiſibili ſemp q; eodē ſe modo habēte eēntia/itēq; ex illa quæ circa corpora fit diuiſibilis: mediam eſſentiæ ſpēm.i. animam: expone hæc p illa quæ dicit alibi: fecit deus mundū uiuētē: animatū: intellectualē. Vbi enim dicit uiuētē: deſignat uitā quandam naturalē p mundi corpora ſparſam: una cū corpore mundi extēſam: mobiliter agētē. Vbi uero ait intellectualē: intelligit intellectus angelicos qui pprie regēdis ſperis præfecti: & indiuiſibiles ſunt ſecundū locū: & immutabiles ſecūdū tēpus

oppoſito

oppoſito ſe modo habentes atq; naturalis uita formaq; corporea diuiſibilis atq; mutabilis. At ubi
ait animatum/ſignificat ipſam animæ mundanæ ſubſtantiam: cuius eſſentia quidem/& indiuiſibi-
lis eſt/& ĩmutabilis/ut ĩtellectus: dici tñ poteſt quodam modo diuiſibilis atq; mobilis: quia fons ꝓ-
prius eſt uirium quarundã ad diuiſibilia/& mobilia declinantium. Virtus autem actioq; partim in
diuidua/& immobilis/quatenus congruit cum diuinis: & ſtabiliter agit: partim uero/& diuiſibilis
eſt quodãmodo/tum quia multiplex/tum qa ad corpus multiplex diuiſumq; declinat: & mobilis:
qa temporaliter operatur: hanc itaq; animã appellat eſſentiæ ſpeciem tertiam inter indiuidua æter
naq; ac rurſus diuidua atq; temporalia mediam. Quod aũt ubi mundũ denominat ĩtellectualem
ſignificare uelit intellectus angelicos/ex eo ꝓbatur: quod mundi corpus ꝑ uitam paratur ad intel-
lectũ: ergo quẽadmodũ ſe habet ad uitam/ſimiliter ad intellectũ. Itaq; ſicut nõ ſolum habet natu-
ralem uitã in materia mũdi iacentẽ: ſed uitam etiã animalem .i. animã in ſe exiſtentem/ita nõ modo
habet intellectualem qualitatẽ infuſam animæ/uerũ etiã intellectualem ſubſtantiã in ſeipſa manen
tem. Vbiq; enim qualitates certæ ad certas ſubſtantias reducũtur/ut quẽadmodũ uitalis qualitas
ad uitalẽ ſubſtantiã: ita intellectualis quoq; qualitas ad intellectualem ſubſtãtiã referatur. Cõponit
aũt animã quinq; potiſſimũ modis. Primũ .ſ. ex ipſis quinq; rerꝫ generibus. Item ex numeris. Ter
tio ex concentibus numeroſis. Quarto ex initiis figurarũ. Quinto ex prĩcipiis motionũ/uidelicet
ut poſſidens methaphyſicorũ mathematicorũq; rõnes ita cuncta cognoſcat .ſ. eſſentias/numeros/
cõcentus/figuraſq;/& motus. Itẽ quatenus aĩa diuinis cognata eſt: ex rerum generibus quæ primo
diuinis inſunt/dicit eſſe compoſitam. Quatenus cognata eſt naturalibus/miſcet eã figuris/& mo-
tibus. Quatenus aũt inter utraq; medium obtinet numeroſis eam concentibus rõnibuſq; contem
perat. Quinq; uero illa .ſ. eſſentiã/idem/alterũ/ſtatum/motũ genera rerum nominat: quod ex illis
præter primũ oĩa componantur. Eſſentia quidẽ manifeſte ſignificat rõnem rei cuiuſq; formalem
innuit quoq; eſſe/tanq̃ actum eſſentiæ propriũ. Idem uero dicit: quoniam quodlibet/& ſecũ in pri-
mis/& cum aliis cõgruit. Rurſus additur alterũ/qa quandam/tum intra ſeipſum/tum ad alia diffe
rentiam habet: ꝓpterea ſtatus. Quippe cũ aliquandiu ſuã quandam retineat unitatẽ: deniq; motus
hoc ĩ loco exitũ quẽdã ex potẽtia actũ/ſiue eſſendo/ſiue ĩ quomodolibet ĩtrinſecꝰ extrĩſecuſue agẽdo
ſignificat. At ſuper hæc quinq; genera ponunt tria: terminus/ĩfinitudo/mixtio. Super tria: hæc po
nitur ipſum unũ. Eſſentia quidẽ diuinũ ipſam unũ ſequitur. Idem uero ſtatuſq; terminum. Sed al-
terum atq; motus infinitudinẽ comitatur. Deniq; ſicut ipſa mundi quattuor elementa per ſummũ
gradũ locamus in cœleſtibus: per medium ſub luna: per infimũ uero ſub terra: ſic genera quinq;
ſumma quadã rõne ponimus ĩ diuinis. Media in anima: infima uero ſub aĩa. In diuinis enim: & unĩ
tas multitudinem: & terminus infinitudinẽ ſuperat: & idẽ excedit alterũ: & ſtatus prævalet motio-
ni. In rebus aũt inferioribus aĩa cõtra fit: & quæ ibi ſuperabant/hic uiciſſim iam ſuperantur. Itaq; aĩa
potiſſimũ ęqualis euadit ſingulorũ ad ſingula temperatio: ut nõ ĩmerito hanc præcipue/tum rerũ
mediã/tum muſicis rationibus temperatã eſſe uelint. Congruũt aĩæ mathematica: utraq; enim in-
ter diuina/& naturalia media iudicantur. Congruũt muſici numeri animę plurimũ. Mobiles enim
ſunt: proptereaq; aĩam/quæ eſt principium motionis/rite ſignificãt. Non ſolũ uero per numeros/
ſed etiã per figuras deſcribitur anima: ut per numeros quidẽ incorporea cogitetur: per figuras au
tem cognoſcatur ad corpora naturaliter declinare. Conuenit triangulus animæ. Quia ſicut trian-
gulus ab uno angulo ĩ duos procẽditur/ſic aĩa ab indiuidua diuinaq; ſubſtãtia profluẽs/in naturam
corporis labitur penitus diuiſibilẽ: ac ſi cũ diuinis conferatur/diuiſa uidetur. Quæ enim illa ꝑ unã
& ſtabilẽ uirtutẽ agunt/atq; ſubito: hæc per plures mutabileſq; uires actioneſq; peragit/ac tempo-
ris interuallis. Si naũt cõferatur cũ naturalibus/indiuiſa cenſetur. Nõ enim alibi habet partes alias
loco diſiunctas/ut illa: ſed in q̃libet totius parte tota: neq; oĩa mobiliter tẽporeq; perſequitur/ſicut
illa: ſed nõ nihil etiã ſubito cõſequitur: ęthernecq; poſſidet. Licet in hoc ĩſuper aĩam cũ triangulo cõ
parare: quod triangulus prima figura eſt: eatũq; pluribus cõſtantes lineis producũtur in rectum.
Anima ſimiliter prima oĩum in plures diſtribuitur uires/quæ ĩ ipſa intelligentiæ ſubigũtur: ac pro
duci uidetur in rectũ/dum a diuinitate labitur in naturã: in quo quidẽ deſcenſu ab intelligẽtia ſum-
ma in tres profluit uires inferiores .i. in diſcurſum quendã rationalẽ/in ſenſum/in uegetandi uirtu-
tem. Quẽadmodũ/& triangulus a ſigno productus ĩ tres deducitur angulos. Dico aũt animam ex
oĩum genere primã/& ex pluribus quodãmodo uiribus cõmiſceri: & ĩ rectũ/ut ita dixerim/cadere.
Mens enĩ angelica ſuper aĩam inferioribus intra ſe nullis indiget uiribus: ſed pura mens eſt/totaq;
mens atq; ſufficiens. Itẽ ad inferiora nõ uergit/ſed in diuinitatem ſolã/unde eſt/circuli more cõuer
titur. Ideoq; eius actio circulo cõparat. Vna enim actio eſt/& ęqualis/ſicut ex una/& ęquali linea cir
culus: & mira quædã utriuſq; capacitas. Præterea circulus prima eſt/& ultima figurarũ. Prima qui-
dem/qa una circũ cõtentus eſt linea. Vltima/qa figuræ ex pluribꝰ lineis cõſtitutæ/quo plures ſubeũt
facies: eo ꝓpinquius paulatim ad circuli formã quaſi finẽ uident accedere. Similiter & intellectus
oĩum primus ꝓcreatur a deo/& intellectualis uultus .i. abſolutus ordo rerũ ultimus omnium ĩ ſpe-

culo naturæ reſulget. Ad quē naturales formæ quaſi finē magis gradatim magiſq; accedunt. Sed
de intellectu alias. Nunc ad animā reuertamur.

Cur aīa rei compoſitæ comparatur. Cur cōſonantiæ muſicæ. Cap. XXVIII.

TRia potiſſimum de aīa in præſentia quærimus. Primū/quāobrem Plato aiam fingit rei cō
poſitæ ſimilem. Secūdum quā ob cauſam rei concordia quadam cōpoſitæ. Tertiū/cur cō
ſonantiæ muſicæ. Principio aīa:& ſi indiſſolubiliter compoſita eſt/tñ tanta eſt multiplicita
te compoſita/ut naturali quadā inclinatione ad ea uergat quæ ſunt oīno compoſita. Iccirco com
poſitis/quibus cū naturali quadam non dico conſanguinitate/ſed affinitate cōſentit/ quodāmodo
ſimilis figuratur. Deinde quia media rerū eſt/merito:& ex omnibus componiẽ/& concorditer cun
cta deuincit:ideoq; cuidam/uel cōcordiæ/uel cōcorditer compoſito comparaẽ:præſertim quoniā
que in natura inter ſe pugnant/aīa conciliat inuicē/conciliata cōnectit/cōnexa cōſeruat. Itaq; nō in
iuria concordia quedā ſubſtantialis/ſiue ſubſtantia maxime concors indiſſolubiliſq; aīa iudicaẽ. At
cum illa etiā quę cęteris ſenſibus apprehendūtur/ſepiſſime cōcorditer compoſita ſint:querebatur
tertio cur Plato concordie potiſſimū muſicę ſimilem expreſſerit animam. Reſpōdetur ad hec:mu
ſicam conſonantiā in elemento fieri oīum medio:perq; motū/& hūc qdē orbicularē ad aures puẽ
nire:ut nō mirum ſit eā aīe cōuenire/tum medie rerū/tum motionis principio in circuitum reuolu
bili. Adde quod cōtentus potiſſimū inter illa q̄ ſentiunẽ quaſi animatus affectū ſēſum cogitationē
animæ/ſiue canentis/ſiue ſonantis perfert in animos audientes. Ideoq; in primis cū aīo congruit.
Præterea quæ ad uiſum quidē ſpectant/& ſi pura quodāmodo ſunt tñ abſq; motionis efficacia/& p
imaginē ſolam abſq; rei natura ſæpius apprehendunẽ:ideo parum admodum mouere animos ſo
lent. Quæ uero ad olſactū/guſtū/tactum/quaſi ualde materialia potius inſtrumenta ſenſuum titil
lant/q̄ animi intima penetrent. Concentus aūt per aeream naturā in motu poſitam mouet corpus
per purificatum aerem/cōcitat ſpiritum aereum aīę corporiſq; nodū:per affectum/afficit ſenſum
ſimul/& animum:per ſignificationem/agit in mentē:deniq; per ipſum ſubtilis aeris motum/pene
trat uehemēter:per cōtēperationē lambit ſuauiter:per conformē qualitatē mira quadā uolupṫate
perfundit:per naturam/tam ſpiritalē q̄ materialē/totū ſimul rapit/& ſibi uendicat hominē. Et pro
fecto ſiquis tanta muſatū arte diligentiaq;/cōcentus offerret auditui/quāta naturæ artiſue cura/uel
ſapores guſtui/uel molia tactui offeruntur/pculdubio cognoſceremus Apollinē multomagis ani
mum rapere melodia q̄/uel Bacchus uino guſtum/uel Venus pruritu tactū/ſoleat occupare. Acce
dit ad hęc quod ubi Plato mundi fabrū inducit loquētem/tum ſecum ipſo ratiocinādo/tum ad re
liqua imperando:eloquium ipſum quaſi Apollineū cantum apprime muſicū:originē mundani tā
animi q̄ corporis eſſe putat:& aiam inde natā muſica ſimiliter rōne citharā pulſare cœleſtē. Et pfe
cto quod in cœleſti melodia eſt:tum ex tardiori motu uelociori tonus acutus:idē ſub cœlo eſt gra
uitas:& leuitas. Itē frigus:& calor. Rurſus humor ſiccitaſq; elemētorū. Idē in generatione reꝝ ma
teria eſt:& forma. Idē ī humanis ingeniis/māſuetudo:& magnanimitas:temperantia atq; fortitu
do:& quēadmodū ex graui acutaq; uoce: ſic ex geminis cunctis quas narrauimus naturis ubiq; fit
unum. Cum igitur cōſonātia muſica quaſi uiua ſit:& rōnalis:& efficax. Itē utpote q̄ ſimillima:aīo q̄
gratiſſima. Rurſus totū ſibi hoīem uēdicet:& quod maius eſt:p ipſam factus ſit aius:facta ſint oīa:
per ipſam cōſeruētur:per ipſam:& moueātur:haud ab re Plato noſter aīam effectricem:ſeruatri
cē:motricē oīum naturalium muſicis præcipue numeris rationibuſq; deſcripſit numeris inq̄ non
mathematicis accidentibus:ut quidam callumniantur:ſed idealibus numerorū methaphyſiciſq;
rationibus conſtitutam.

Propoſitiōes & pportiōes ad muſicā pythagoricā:& platonicā ptinentes. Cap. XXIX.

PHthongū.i.ſonū melodiis aptū uocāt:quo & grauiorē & acutiorē facile qs edere poſſit:ut
neq; tā pfundus remiſuſq; ſit:ut ſilentio ſimilis:neq; tam altus:& intētus:ut pſtrepat. Gra
uem ſonū motu remiſo:& tardo:acutū īētiore:& uelociore creari putāt. Quēadmodū ue
ro remiſſus admodū:& tardiſſimus motus:ad quietē quaſi uidetur accidere:ſic ſonus grauiſſimus
ad ſilentiū. Rurſus ſicut uehementiſſimus celerimuſq; motus ad uiolentiā:ſic ad offenſionē ſonꝰ
acutiſſimus. Interualla uero ſonorū appellāt certos exceſſus īter eos ī acumine grauitateq; mutuos
Cōpoſitiones aūt cōgruētiū ſonoꝝ ex oportunis pportionibus cōſonantiū cōiunctiones. Coapta
tiones quoq; fidiū in muſicis inſtrumentis:ſiue in unico tetrachordo:qualē:& inuenit Mercurius:
& Orpheus cōfirmauit:ſiue in duobus tetrachordis p chordas ſeptē una coniunctis:qualia Terpā
der dicitur effeciſſe:ſiue in geminis tetrachordis p chordas octo diſpoſitis atq; diſiunctis:quorum
Lycaonē Samiū fuiſſe aſſerūt auctorē:ſiue ī tetrachordis quattuor coniunctis:atq; ex fidibus quin
decim græcorū tandē oīum approbatiōe cōſtantibus. In his oībus tetrachordis gradatim diateſ
ſaron reſonat cōſonātia. Iam uero poſt ſonorū:interuallorū cōpoſitionū mētionē ad pportiōes ex
quibus fiūt cōſonātiæ: pcedamus. Proportionē ęqualitatis nominār:q̄ fit iter terminos oīno iter ſe
pares:& ęquales:ut iter unū hoc atq; unū illud:& cubitū atq; cubitū. Inęqualitatis aūt:q̄ inter im
pares

pares/uel inęquales:ut inter unū atq; duo:& cubitū atq; bicubitū.Et hæc qdem altera maior is in-
ęqualitatis:ut dupla/altera uero minoris:ut ſubdupla.Præterea ꝓportionē inęqualitatis triplicem
in præſentia conſiderare debemus.Primā quidē/quā multiplicē nominant/ut duplā/triplā/quatru
plā/q̄ per maiorē numerꝰ nō diuidit minorē:ſed reſūmit multiplicatq; totū/ſiue bis/ſiue ter:atq; ita
ꝑ modū numeri īfinite multiplicabilis īfinite ꝓcedit.Secūdā uero/quā ſupparticularē nuncupant:
in qua maior numerus præter id quod minorē cōprehēdit ſemel totū:diuidit ipſum deinde:ꝑtēq;
diuiſam ſupponit toti:ſed ꝑtē quā uocamus aliquotā.i.ex qua aliquotiēs replicata fit totū.Haꝝ pri
ma eſt ſexquialtera:iter binariū:& ternariū.Ternarius enim binariū cōprehēdens:addit inſuꝑ uni
tatē:q̄ bis reſūpta binariū efficit.Secūda ſexqtertia inter quattuor:atq; tria:atq; ita ī infinitū ꝑ mo-
dum cōtinui diuiſibilis infinite ꝓcedit.Tertia eſt ſuꝑ partiēs:q̄ toti ſuꝑaddit ꝑtē:q̄ aliquotiēs acce
pta totū ꝓprie creare nō ualeat:qualis ē inter quinariū:& ternariū.Nā qnarius ultra ternariū adiū
git binariū:q & ſemel ſumptus nō īplet ternariū:& bis acceptus:excedit.Proportio hæc qa totū di
uidit in ꝑtē reſtitutioni totius ineptā/inepta uidetur ad cōſonātiam:in qua oīs diuiſio ī totū:& mul
tiplicatio in unū neceſſario reſtituitur.Secūda uero apta cēſetur:qm̄ & ſi diuidit:tn̄ ab ipſa reſtitu-
tionis facilitate nō errat:& in ipſa termini eē inuicē cōmēſurabiles iudicātur.Differentia enim īter
duo atq; tria eſt unitas:hæc uero cōis eſt utriuſq; mēſura.Accepta enim bis metiť binariū:ter acce
pta/ternariū.Sed īter quinariū:& ternariū differētia eſt binarius:hic aūt nō pōt aliquotiēs acceptꝰ
uel ternariū/uel quinariū ullo pacto metiri.Proportio uero prima cōcentibꝰ accōmodatiſſima ē.
Nō enim diuidit:ſed & multiplicādo reſtituit:& reſtituendo multiplicat.Neq; quærit aliūde mēſu
rā/ut ſupparticularis:ſed minor terminus maiorē metiť:in dupla bis/in tripla ter replicatus.Neq;
ab integritate/neq; a ſimplicitate cadit.Supparticularis aūt ab integritate qdē labiť:diuidit enim:
ſed ſeruat ſimplicitatem:ꝑ unam enī quādā diuidit ꝑtē.Suppartiēs uero nō modo amittit ītegrita-
tē:ſed etiā ſimplicitatē/ubi plures cōmiſcet ꝑtes/in unū qddā reſtitutiōi totius ineptū.Iccirco hæc
a cōſonātia diſſonat:duæ uero ſuꝑiores cōſonāt.Magis aūt multiplex maxime dupla.Nempe in
hac nō uideť aliud ꝓprie aliud ſuperare:ſed ſuꝑari quodlibet a ſeipſo.Nā ī dupla binarius ſuperat
unū uno.Quaternarius binariū binario:ſimiliterq; deinceps.Adde quod prima eſt inter primos
numerorū terminos/unitatē ſcilicet binariūq; progenita.Progenita inquā ſola/abſq; aliarū cōmer
tio quaſi libera/& ab oībus abſoluta.Tripla uero/dum inter unum oritur atq; tria/ſociā habet ſex-
qualterā ſimul inter duo triaq; naſcētē.Quadrupla quoq; uidetur ſeſquitertiæ cōmiſceri.Nā cum
primū quadrupla naſcitur quattuor inter/& unū:oritur ſimul:& ſeſquitertia quattuor inter:& tria
Itē dupla proxime oritur:ab ipſa ęqualitatis ꝓportiōe:ab hac tripla:& ſexqualtera.Itē a tripla qua
drupla & ſeſquitertia naſcitur:aliæq; ſimiliter.Quod quidē/niſi prolixitatē uererer:ꝑſpicue demō-
ſtrarē.Ad duplū igitur tanquā ad principiū atq; finē oēs aliæ rediguntť:eamq;/uel diuidūt/uel mul
tiplicant:Dupla enim prima:integra/ſimplex/abſoluta/& ęqualiſſima eſt/ut non mirū ſit conſonan
tiam ex hac ipſa naſcētē eſſe oīum perfectiſſimā:& appellari diapaſon:quia & ipſa per oīa protēda-
tur:& oēs proportionēs reducantť ad ipſam.Verū anteq̄ conſonantias ꝓſequar/āmonendi ſumus
quē Græci logon nominant:nos rōnē proportionēq; nominare:& quā illi analogiā/nos rōnis cō-
parationē ſiue ſimilitudinē rationis.Et ꝓportionalitatē rurſus:appellatione uere tam eleganti q̄ ꝓ
pria.Et ꝓportionē qdē inter duos fieri termines:& qn̄ rite fit cōducens:uidelicet ad melodias de/
finiri mutuā duarū quātitatū inter ſe cōmenſurabiliū habitudinē/ut dupla inter unū atq; duo:& ſeſ
qualtera īter duo atq; tria:ſimileſq; deinceps.Proportionalitatē uero definiri mutuā duarū ꝓpor
tionū cōparationē.Ceu qn̄ dicimus.Quēadmodū ſe habent duo ad quattuor:ita quattuor ſe ha-
bent ad octo:ꝑ rōnē uidelicet utrobiq; duplā.Quæ quidē cōparatio:qa inter tres fit terminos:cō-
tinua nominať.Diſcreta uero eſt:quotiēs īter plures efficiť:ceu qn̄ ita cōferimus.Sicut duo ad q̄t-
tuor:ita octo ad ſexdecim ſeſe habēt.Itē cōparationē eiuſmodi eſſe triplicē:ſcilicet:arithmeticam
geometricā:& harmonicā.Arithmeticā ī numeri paritate cōſiſtere.Sic īter tria:& ſeptem medius
eſt quinarius:numero eodē:ſcilicet binario:alterū terminū ſuperans:ab altero ſuperatus:ꝑ ꝓpor
tionē utriq; bipartiētē.Geometricā uero ī rōnis ęqualitate ſitam eē:ī qua ſunt multiplex atq; ſup-
particularis.Qn̄ uel ita cōparamꝰ:ſicut ſe habēt tria ad nouē:ita nonē ad ſeptē atq; uiginti:nā utro
biq; tripla.Itē quod eſt nouenarius iuxta ſenariū:idē eſt ſenarius iuxta quaternariū.Nā & hic:& ibi
eſt ꝓportio ſexquialtera.Deniq; ꝓportionē harmonicā ī quadā ſimilitudine collocant:ꝑ quā tribꝰ
terminis ī ordinē poſitis ſicut maximus terminus aſpicit minimū:ſimiliter differentia inter termi
nos maior minorē reſpicit differētiā.Si enim ponas:tria:quattuor:ſex:differētia īter ſex:& quattu
or eſt binarius:differētia īter quattuor:& tria:unitas:ſicut aūt inter ſex:& tria dupla rō eſt:ita inter
duo:& unū eſt rō dupla.Viget hic altera quoq; ſimilitudo:ſcilicet:portionū.Simili nāq; extremoꝝ
portione medius terminus excedit:atq; excediť.Quaternarius.n.ſuperať a ſenario ꝑ tertiā ſenarii
partē:ſuperat quoq; ternariū tertia ternarii parte.In hac utiq; artificiū uerſať harmonicum:quod
ꝓportiones qdē ſuppartientes quaſi diſgregatas diſſonaſq; deuitat.Multiplices aūt:& ſupparticu

lates admittit/cōponens duplas ex ſeſqualtera atq; ſeſquitertia:per harmonicā qualē diximus rō-
nem concordi uarietate gaudentē. Amat uero quēadmodū dicebamus cōparationes multiplices
necnō ſuperparticulares ea inſuper rōne/quod in his tāta eſt ad idē reſtituendū ꝓcliuitas:ut quan-
do plures rōnis eiuſdē inuicem cōponunt/medium in ſe ductū tantumdem multiplicet/quātum/
extrema ſi inuicē perducantur. Pone/duo/quattuor/octo:ſicut aūt bis octo/ſic & quater quattuor/
ſexdecim procreant. Itē pone/quattuor/ſex/nouē:ſicut ergo quater nouem/ſic etiā ſexies ſex multi-
plicant ſex atq; triginta. Similiter ſi duo inter extrema/media īterieceris:puta inter duo atq; ſexde
cim poſueris/quattuor atq; octo. Oēs enim hi deinceps numeri dupla ꝓximū rōne cōſpiciūt. Si
ergo duo in ſexdecim ducas/tantūdem reportabis/ac ſi quattuor in octo perduxeris. Idem contin
git in cæteris tam ſuperparticularibus q̄ multiplicibus. In ſuperpartientibus aūt nō fit idē. Diſpōe
tria/quinq;/ſeptē. Sicut a ſeptennario ad quinarium eſt habitudo ſupbipartiens: ſic a quinario ad
ternariū. Vtrobiq; enim duę quędā ꝑtes toti inſup apponunt ſi ducas ternariū in ſeptennarium/
non eundem numerum procreabis/ac ſi quinarium in ſeipſum. Primo itaq; gradu ſunt multipli-
ces/quoniam præter id quod modo dicebamus:per eas numeri oēs reſpiciūt etiā unitatem/dum
aſpiciunt numeros. Secundo gradu ſuper particulares:quia & ſi unitatē ipſam non ſpectant/ſemp
tū unam quandā ſpectant partem ad integrū unū accōmodatam. Tertio ſuperpartiētes:quia ho-
rum neutrū uidentur aſpicere. Quāobrem hanc odit habitudinē facultas harmonica:tanq̄ cōcor
diæ reluctantem. Optat enī/uel ex ipſa ęqualitatis ꝓportione uniuocū uniſonūq; conficere: uel ex
rationali.i.multiplici:& ſuperparticulari inęqualitatis proportione ęquiuocum ęquiſonumq; con
flare. Talem uero ęquiſonum conflat ex dupla/qualis uniſono fit q̄ ꝓximus: quia ī dupla: & minor
terminus maiorē metitur:metiendoq; adęquat:& maior ubi minorē ſuperat:non alio numero q̄
ipſomet minore:ut ita dixerim/exſuperare uidetur.

Quod in muſicis cōſonātiis unū ex multis efficit:p qd' cōſonantia definit. Cap. XXX.

Quemadmodū medici peritiſſimi certos inuicem ſuccos certa quadam rōne cōmiſcent:p
quam in unā nouamq; formā plures atq; diuerſæ materiæ coeant:& ultra uim elementalē/
uirtutē quoq; cœleſtē mirifice nanciſcant:quod in Mithridatis cōfectiōe & Andromachi
theriaca eſt manifeſtū:ſimiliter artificioſiſſimi muſici grauiſſimas uoces quaſi materias frigidas:
uoces item acutiſſimas quaſi calidas:rurſus mediocriter graues/ut humidas mediocriter: & acu-
tas/ut ſiccas tanta rōne cōtemperant:ut una quędā forma fiat ex pluribus:quæ ultra uocalē uirtu-
tem conſequat inſup:& cœleſtē. Quod quidem ex eo quod Democritus Theophraſtuſq; aiunt:&
Pythagoras effectu probauit:euidenter apparet. Nā certis concentibus morbi quidā tam corpo-
ris q̄ animi mirabiliter curari dicūtur:ut nō mirum ſit ueteres ſapientes in idem.i.apollineum nu
merum tam medicinæ q̄ muſicæ originē retuliſſe. Vtraq; enim medicina eſt. Sed altera quidem ex
corpore aīam:altera uero ex anima curat corpus. Accōmodatiſſime etiam Apollini melodię fonti
uaticinium tribuerūt. Sola enim melodia ab oībus quotcunq; diſtrahunt aīum retrahens cōtrahit
in ſeipſum:in auditū quendam/ut ita loquar/interiorē/quo nō uoces ſolū:ſed & rōnes uocū perci-
piuntur:ſedatiſq; perturbationibus cœleſti contēperat harmoniæ:diuinaq; cœlitus effundit ora
cula. Sed ne qs forſan neget ex acuta grauiq; uoce tertiā fieri cōmunemq; uocalem formā:cogitan
dum eſt graues uoces acutis ꝑfectius cōmiſceri poſſe q̄ ſuccis ſucci ꝑmiſceri dicantur. Primo quia
uocales materiæ ob ſubtilitatem ſuā cōtinuūq; motum uniformemq; in cunctis corporis aerei q̄li
tatem facilius conſumatiuſq; q̄ ſucci:& craſſi:& ad motū ineptiores:& qualitatibꝰ admodū diſcre
pantes conflantur in unū:quod ſi in unū:ergo & ad unā nouamq; formā aptius parantur concipi-
endam. Deinde qm̄ inſtrumētum uocis naturale:intrinſecū:uirtuti uitali:animali:rōnali q̄ ꝓximū
atq; obedientiſſimū facilius ꝑfectiuſq; arti obtemperat muſicæ:ad unū ipſum quo ſpectat:cōficiē-
dum q̄ extrinſeca medicis inſtrumēta:atq; etiam ſi pulſetur cithara digitis:fidelius obſequunt mu
ſici uoto fides q̄ medicis herbæ. Ac ſi in herbarū congeſtam molem ultra induſtriam: & operam
medicorū agit deinde natura:& tēpe quidē certo:multomagis in uocalē materiā tractabilē admo-
dum:& formabilem agit natura ſubito:natura inquā ubiq; uiuens uiribuſq; munita cœleſtibus in
materiā cœlo ſimiliorē:& quaſi uiuā:cui quidē repēte nouā/uiuā/mirificā/adhibet formā: p quam
occulta uirtute uires ſuas ī corpus experiat:& aīum. Proinde quēadmodū ī corpore ex elementis
quattuor naturaliter cōſtituto/qualitates elemētorū quattuor/unā:& ut q̄dā nominant:quintā cōfi
ciunt/cōplexionē uidelicet ſubiectā uirtuti ſpeciali occultis modis cœlitus ꝓuēturæ/ſic & uoces plu
res rite cōmixtæ unū quēdā inuicē reſonāt reboatū uirtutis noue atq; mirabilis fundamentū. Nā
ſi e ſonante cithara ī citharā ſimiliter tēperatā/reſonat repēte nō nihil:& ex chorda uibrata/ſtatī in
chordā ęque tentā trāſit uibratio ſimilis:cui nā dubiū ſit ex pluribus uocibus una quadā rōne cōfla
tis unā ſubito naſci q̄ſi formā cōem cūctis:p quā plura ſint unū/ideoq;/ut unū ꝑcipiant a ſenſu:& in
unū quēdā cōgrediant effectū. Cōſtat idē ex uoluptate ſenſus ī quo cū una forma fit ex multis:oble
ctatio plena ꝓuēit ex una ſimil'r forma q̄ cōgrue cōficiat ex multis. Hic fit/ut audire diutiꝰ uniſonū

tedeat

redeat: ī quo ſine ulla īęqualitate ſentiat ęq̄litas. Fit īſup/ut diſſon⁹ offēdat ſonus ī quo ī unū differētia nō cōſpirāt: ideoq̄ multa pſpicue diſcernunt a ſenſu: & ab ipſo q̄ſi guſtant/ut multa. Guſtant inq̄ q̄a ſic fer me ad uocū/ut guſt⁹ ad ſapoꝝ afficit mixtionē. Hīc ppheticum illud. Dulciora melle ori meo eloq̄a tua dñe. Deniq̄ ſiue graues ſoni acutos abſorbeāt/ſiue acuti graues occupēt: nō puenit delectatio: & tū unio q̄dā ubiq̄ reqrit. Cū uero unio: uel ex abſorbēte/uel ex occupāte nō placeat/reliquū ē/ut ſola placeat/q̄ noua: & efficax ex moderata q̄dā cōflatiōe reſultat. Hīc igit cōſonātia definit. Soni grauis: & acuti mixtura uniformiter ad aures ſuauiterq̄ accedēs. Eſt aūt mixtura hęc ei ſimilis/q̄ ī ſaporib⁹ guſtui ſatiſfacit: ī qbus ſapor dulcis nimiū atq̄ pīguis uoci remiſſiori admodum grauioriq̄ ſimilis iudicat. Sapor aūt acutiſſim⁹ acutiſſimæ. Sed dulcis ſapor acrimonię miſtus: uocē refert moderate grauē. Miſtus uero ſalſeditni/uel acumini mediocriter acutā repſentare uidet. Ac tū demū pmiſtio multiplex īplet ſenſū cū nō diſcernit/ut multiſormis: ſed ſeipſā īſinuat uniformē. Tradūt phyſici ſonū ī orbicularē figurā multis gradati āplificatā circulis ad aures puenire/nō aliter q̄ q ī ſtagno ex iactu lapidis ab alto circuli multiplicant ad litus. Cōcētū uero ex grauibus acutiſq̄ cōflatū/uelut unā formā: & hāc rotūdā q̄dā: ſed oualē illabi auribus arbitramur. In q̄ q̄dē octaua uox quaſi p acutiorē uerticē/uocis primę latitudinē ſibi cōtinuās: ex ſeipſa atq̄ prima unā iā conflat uocē: atq̄ ſicut oculus oualē rotūditatē tāq̄ unā uidet figurā/quāuis hic latā magis/inde minus/ſic auditus uocē ex graui octauaq̄ reſultātē haurit/tanq̄ unā ab āplo quodā pfundo q̄ſi ī acutā ſublimitatē oui īſtar gradati ſeſe ac ſuauiter attollētē. Hīc fieri arbitramur/ut & natura eiuſmodi q̄ſi figurā audiendi inſtrumēto tribuerit: ſimilemq̄ īſtrumento loquēdi: & ars pręterea ſimilē quoad fieri potuit muſicis inſtrumētis. Ea certe cōſonantiora ſunt/quę ouali figurę propinquiora.

Quæ conſonātiæ ex quibus pportionibus oriantur. Cap. XXXI.

PYthagorā ſerūt/cū apud Ærarios fabros annotauiſſet: ex malleorū ictibus cōſonantiā lege pōderū puenire: collegiſſe numeros/qbus ſibi cōſentiēs diuerſitas pōderꝝ cōtinebat: deinde tetendiſſe neruos tā uariis pōderibus alligatis/q̄ uaria ī malleis fuiſſe didicerat: atq̄ hic manifeſte cōſideraſſe: ex neruo/q ſup aliū ſeſqoctaua rōe pēdebat aduerſus aliū diſcerni tonū. i. plenū integrūq̄ ſonū: q̄lis erat nouē ad octo pportio. Neq̄ potuiſſe tonū in duo hemitonia īter ſe ęqualia diſtribuere/q̄ neq̄ nouenarius ī partes duas ſecaret ęquales. Sed īueniſſe hemitoniū alterū q̄dē eē paulo maius dimidio: alteꝝ uero paulo dimidio minus quod ille dieſim Plato limma uocauit. Quātū uero deficiat hemitoniū minus ab ītegro tono: & a uero hemitonio plato ī interuallo horū indicat numerorū. ſ. inter ducēta quadragīta tria: atq̄ ducēta q̄nquaginta ſex. Cū enī octaua ps mīoris illi⁹ numeri ſit trigīta: & ppe ſemis: hic uero maior numerus/ſup minorē illū addat dūtaxat treſdecim: neq̄ tonū reddit neq̄ ītegrū hemitoniū. Aīaduertit deīde Pythagoras ītegrā plenāq̄ toni/ut ita dixerī latitudinē: duobus ſonis: & uno īteruallo cōſtare: atq̄ ita prima conſonātiæ adeptus ē elemēta. Quaꝝ prima diapaſon extitit ex prīa uidelicet pportōe. i. dupla reſultās: ubi. ſ. chorda hæc ſup illā ex duplo pōdere/duplo magis tēta/dū pulſarent ambę/duplo uehemētius citiuſq̄ ī ſuā ſeſe recipiēs rectitudinē uoce lōge acutiorē uiciſſim lōge grauiori reddebat: adeo tū amicā/ut q̄ſi unicus appereret ſon⁹ ſeipſo hic anguſtior/inde amplior. Sonū hūc ubi occurebat acutiorē modulādo metitus ē ī octauo altitudinis gradu a graui cōnumerato uidelicet graui/eſſe locatū. Itē octo q̄dē ſonis: & īteruallis ſeptē/tonis āt ſex ferme cōſtare. Præterea ubi īter fides rō ītentionis remiſſiōiſq̄ ſeſqtertia erat/īuenit cōſonātiā diateſſaron: tonos q̄dē duos: & hemitoniū min⁹: ſonos āt q̄ttuor: & īterualla tria cōprehēdētē. In ſeſqualtera uero repperit diapēte: & ī hac tonos tres: & hemitoniū minus/ſonos uero q̄nq̄: & q̄ttuor īterualla pcepit. Aīaduertit deīde diapaſon ex diateſſaron: & diapēte cōponi: q̄a rō dupla q̄ gignit diapaſon/ubi habet mediū/ex ſeſqtertia: & ſeſqualtera/ex qbus ille fiūt/cōſtituat. Prima enī dupla mediū habēs duoꝝ ē ad q̄ttuor: cōpoſita ex ſeſqualtera īter tria atq̄ duo: & ex ſeſqtertia/īter quattuor atq̄ tria. Sed ī habitudine tripla diapaſon diapente cōſiderauit: habētem ſonos q̄dē duodeci: ſed undecim īterualla. Nā diapaſon q̄dē ī dupla/diapēte uero ī ſeſqualtera ſedē habet. At ſeſqualtera duplæ cōtinuata efficit triplā. Sex enī aduerſus tria dupla ē. Adde nouē/uſ ad ſex naſcit ſeſqualtera/ſtatī triplā a nouē habebis ad tria: neq̄ tū fit tripla/ſi duplæ adieceris ſeſqtertiā: utpote ſi illi ſenario adiunxeris octonariū: deeſt enim ſeſqoctaua. ſ. nouem ad octo. Et q̄m ſeſqtertia duplæ addita: fit ſuppartiēs: ut octo ad tria: eſt enī hic habitudo dupla ſupbipartiēs p biſeſqtertiā: ideo Pythagoras phibuit ultra duplā. i. diapaſon rēpēte cōtinuare p ſeſqtertiā diateſſaron: quāuis Ptolæmeus alicubi ſubiunctionē hāc admittat: cōmode uero adiungit ſeſqtertia triplæ hic enī fit pportio quatrupla: & p quatruplā cōſonātiā diſdiapaſon habens ſonos q̄ndeci: & quattuordeci īterualla: puta ſi poſita tripla īter nouē atq̄ tria/ſubiūxeris duodenariū/q ē aduerſus nouenariū ſeſqterti⁹/acq̄res ſubito quadruplā ex duodecī ad tria naſcētē. Vltra uero q̄druplā pgredi uetat gr̄a melodię: nō ſolū q̄a ex uehemētiori motu fractiōeq̄ ī ſenſum puenit uiolētia: ſed etiā q̄a cū primū ultra primā q̄druplā q̄nculpa naſcit īter q̄nq̄ atq̄ q̄ttuor: orit ſimul ſupbipartiēs īter q̄nq̄ atq̄ tria/q̄ diſſonātiā īter miſcet. Sed ut circa quatruplā redeamus: uetat etiā ub

tandi corporis gratia infra ſeſquitertiā ſæpe deſcēdere. Vetat ſeſquitertias ſæpe duas continuare/
tum qa alioqn diſplicent/tum qa non implent duplam atq; diapaſon. Si diſponas nouē/duodecim
ſexdecim/ſeſquitertias quidē duas habes: duplā uero nequaq̄: deeſt enim ſeſquioctaua. ſ. decem/&
octo ad ſexdecim: ut dupla a decē/& octo naſcať ad nouē. Neq; libēter geminas cōtinuat ſeſqualte
ras: hę nāq; cōtinuę duplā ſuperant ſeſquioctaua. Quod qdē/ſi quattuor/ſex/nouē deſcripſeris/de
prehēdere poteris. Hic enim duæ ſunt primæ ſeſqualteræ a quattuor uſq; ad nouē. Nouenarius āt
octonariū/q duplus eſt ad quattuor ſeſquioctaua ſuperat portiōe. Ex hoc appet potentiā ſeſqualte
ræ uero duplæ dimidio eſſe maiorē: ex quo etiā patet potētiam ſeſquitertiæ tantūdem dimidio eſſe
minorē: qñ quidē ex ambabus dupla creatur. Superať qdē ſeſquitertia a ſeſqualtera per octauā uni/
cam portionē. Ab octo enim ad ſex habes ſeſquitertiā: ſed a nouē ad ſex habes ſeſqualterā. At uero
ad nouem ad octo ſeſquioctauam: & hac ipſa ſeſquioctaua partē cōprehendis ſeſquitertiā ſeſqualte
ra ſuperari. Meminiſſe uero oportet diateſſaron. i. comparationē ſonorū quattuor ad quartā altitu
dinem aſcendentiū per ſe qdē auditā nō approbari: recipi tñ ex eo libēter/qa facile tono addito fit
diapente gratiſſima uocis quintæ cōcordia. Item qa ſi cum diapente cōnectitur/diapaſon conficit
oīum perfectiſſimā. Neq; uero turbare quēquā debet: quod cū dixerimus diateſſaron quidē quat
tuor: diapēte uero qnq; ſonos habere: tñ diapaſon ex utriſq; compoſitā ſonos nō plures dicam⁹ ha
bere q̄ octo. Nam ubi de cōpoſitis agimus cōſonantiis: ita in quatricordis inuicē cōiugatis fides ip
ſas diſponimus/ſonoſq; cōtinuamus: ut ultimus primæ cōſonantiæ ſonus/ſit primus ſecundæ in ip
ſa compoſitiōe ſequentis. Hinc ergo res admonet: ut ad ſeptichordū Terpandri regrediamur: in
quo quarta chorda bis pulſatur/ut quodāmodo euadat octachordiū. Quā qdē cōiugationē ꝓptera
ſecutus/ut arbitror/eſt Terpander: qa multiplicatio uocū manifeſte inter ſe diſcrepantiū ad ſonū
uſq; ſeptimū augeť. Octau⁹ aūt iam mira quadā ſimilitudine redit ad primū/quēadmodū: & rō du
pla per quā creatur/reſtituit minorē quē ſuperat numerū: dum eundē excedit eodē. Nonus reuer
titur ad ſecūdum: & diſſonat: ut ſecūdus. Decimus ad tertiū: & conſonat ſicut tertius. Vndecimus
ad quartū. Duodecimus ad quintū. Ad ſextū tertiuſdecimus. Sed quartuſdecimus redit ad ſepti
mum. Deniq; quintuſdecimus ad octauū & cū octauo ſimul ad primū. Primū uero grauiſſimumq;
ſonum hypaten nominät. Sequentē/parhypaten. Tertiū lycanon. Quartū meſen. Quintū para
meſen. Quintum triten. Sextū paraneten. Septimū uero/neten. Præterea ſi ī qualitate motuq; diu
turno comparatio fiat: hypaten cum Saturno ſequenteſq; ſequētibus planetis ordine cōferemus.
Si autem in motu diurno eiuſq; celeritate/uel tarditate/uiciſſim hypaten cū luna: ſequenteſq; dein
ceps cū planetis ſuperioribus comparabimus. Inueniemuſq; graues in cœlo ſonos miſtos acutis
eoſdemq; orbes altero quidē motu acutū tonū edere altero uero grauē. Itē ingētibus globis ingen
tes: ex diuinis diuinos: ex multiplicib⁹ reuolutiōib⁹ pari rōe multiplices. Et quēadmodū ultra ſepti
mum ſonū reuolutio fit in idē: ſic ſuper planetarū ſeptē diſtinctos orbes: oīa reuolui in unū orbē in
ſeipſo cuiuſmodi ſeptēnariū mirabiliter complectentē. Sed de his alias. Redeamus ad cōſonātias
eaſq; iam fine quodam ꝓprio cōcludamus. Hę quidē tres apud ueteres numerantur. Prima diato
nica: in qua quodlibet quadrichordū per hemitoniū minus procedit: & tonū atq; tonū: quam tum
ſapientes alii/tum Plato uel maxime ante alias comprobant: tanq̄ maxime oīum naturalem quādo
quidē ab hemitonio minore quaſi molli materia ritu naturæ procedit ad ualidiorem toni materiā
formamq; habet ſimplicē: & manſuetam ſimul atq; robuſtam. Adde quod potiſſimū cōuenit qua/
drichordo: in quo diateſſaron ex geminis tonis: & hemitonio procreatur. Secūda cōſonantia/cro/
matica nuncupatur: quæ ꝑ hemitoniū minus atq; hemitoniū maius: & triemitoniū: diſcurrere cō
ſueuit: ſed hanc utpote molliorē philoſophi reprobant. Tertia nominatur harmonica/progrediēs
per quartā ferme toni partem/turſuſq; per quartā ſimilē atq; ditonum. Hāc quoq; nō ꝓbant ob ꝑ
ceptionis: & uſus ſuperſtitioſam difficultatē. Multa uero quæ in præſentia ad eadē ſpectantia præ
termittimus: in octauo epiſtolarū noſtrarū libro diligentius pertractamus.

¶De harmonica animæ compoſitione. ¶Cap. XXXII.

DEus aīam mundi procreaturus/eam ex indiuidua atq; diuidua cōflauit eſſentia. Prima hæc
apud Platonē diuiſio in eſſentiam. ſ. & indiuiſibilē ꝓprietatem atq; diuiſibilē eſt cōmuniſſi/
ma. Nā quod indiuiduū dicit/continet in ſe quod neq; ſecundū locū ſecatur in partē extra
partem. Neq; ſecundū tp̄s a priori diffluit in poſterius. Per primum quidē appellať idē: per ſecun
dum ſtatus: & ſtabile. Similiter quod diuiduū nuncupať: in ſeipſo cōplectitur: & quod loco diffun
ditur/& quod tempore labitur. Per primū quidē appellatur alterū: per ſecundū motus: & mobile:
motus inq̄ in naturalibus. Quapropter ſub illa diuiſione quæ dicebat aīam ex eſſentia indiuidua/&
diuidua glomerari. Quinq; rerū genera quodāmodo cōtinentur eſſentia/idē/alterq;/ſtatus/motus.
Plato uero breuitatis gratia nō replicat quinq; ſed tria. Reperit enim eſſentiā/idē/alterū: quaſi ſuffi
ciant. Nā ad idē quidē ſequitur ſtatus: ad alterū uero motus. Atq; uiciſſim ad ſtatum ſequitur idē:
ad motum ſimiliter alterū, Inquit autē deū ex eſſentia: & eodem: & altero unā conſtauiſſe naturam

tam

tam exacta cõmiſtione/ut in eſſentia eius ubiq; idem ineſſet:& alterum:atq; uiciſſim in ipſo eius eodem ineſſet:& alterum:& eſſentia:rurſus in ipſo eius altero:& eſſentia lateret:& idem. Nam eſſentia per idem habet:ut & ſecum ipſa aliiſq; congruat:per alterũ:& quodámodo in ſe diſtinguitur:& multomagis a cęteris. Idẽ uero:& alterũ ambo/ut exiſtant ab eſſentia ſortiuntur. Sed idem a ſeipſo conuenientiã poſſidet:ab altero differentiã. Ipſum uero alterum a ſe quidem differentiam: ſed ab eodem cõgruitatem ſimul:& ordinẽ. Horum uero congeriem generũ. Plato conducere putat aiæ ad res oẽs/tum iudicandas/tum etiã peragendas. Nempe/qm̃ ex eſſentia conſtat/qd ſit unũquodq; definit:qa ex eodẽ/cognoſcit qd ſimplex:& ſi cõpoſitum qua unione cõiunctũ:& quomodo ſecum ipſo aliiſq; cõſentiat:qa ex altero:qd ſi diuerſitatis in quolibet:& qua cõditiõe/ uel in ſe digeraẽ/uel ſecernaẽ a cęteris:qm̃ ex ſtatu quale:& quo pacto:quod uis in ſeipſo permaneat:qa ex motu cõſtat: agnoſcit a quali res quęq;:& quali rõne dependeat. Itẽ qualia & quomodo faciat. Præterea p eſſentiam/dat eſſe rebus:p idem res ſibi cõiungit:& aliis per alterũ uero ſeiungit:per ſtatum ĩ natura ppria cõfirmat:& ordine:per motũ mouet:& efficit/ut moueatur:& agant. Quamobrẽ nõ ĩmerito Plato in aĩa fabricanda:rerum oĩum genera certa quadam rõne cõmiſcet. Miſta uero hæc ĩuicem ait harmonica rõne/nõ arithmetica:alioquin iniuſta foret alicubi diſtributio:neq; geometrica tantum proportione:alioquin tanta foret ęqualitas in miſtura/ut cum extrema corpoꝝ diuerſitate pꝛime conſpirare non poſſet. At harmonica rõ uariorum ſimilitudine conſtans/& diſſimilia facit ſimilia:& inęqualia cõmuni quadã ęqualitate cõnectit. Eiuſmodi aũt eſt aĩæ/tum ad ſeipſam/tum ad corpora qualitas:& officiũ. Siue enim agat ſecũ ipſa/tã intelligentiæ/ut ita loquar/ identitati quãdã miſcet alteritatem/q̃ rõnis alteritati quandam identitatem. Similiter in imaginatione facit:& ſenſu. Siue agat in corpus/in ordine quodam ſtabili quaſi identitate pducit motionis alteritatẽ. Qđ apparet in cœlo. Itẽ ſub cœlo in ipſa generationis alteritate p continuatũ ordinẽ ſeruat identitatẽ: & utrobiq; cõſeruat eſſentiam:atq; reſtituit. Quamobrẽ deus aĩam mundi cõponẽs utitur harmonica rõne/tum in rerũ generibus inuicem cõmiſcendis / tum inportionibus ipſis/quas ab eis accipiebat ad aĩam cõponendã:tum in aĩæ uiribus ortum eius e ueſtigio comitantibus:tum in mundi ſpęris aĩæ congruentibus. Talẽ uero miſturã aĩæ cõuenire. Plato nõ ſolum rõnibus pſcrutatus eſt: ſed etiã coniecturis acceptis a mundo diligenter auſpicatus. Cum eni mũdi corpus:& ſub aĩa poſitum/& eius gratia factũ/& ab ea rectum/motum reformatum cõtemplaretur/naturæ conſentaneũ iudicauit:ut a figura mundi uelut imagine/formã quandã eius aĩæ tãq̃ exẽplar cõiectaremus. Quibus itaq; pportionibus ſpæras mũdi cõpoſitas/diſpoſitas/agitatas/ſuſpiciebat/eiſdem ferme. i. harmonicis rõnibus eius aĩam auguratus eſt eſſe contemperatã:ut quemadmodũ apud muſicos a cõcentu artificioſe mentis profluit/& cõcentus in uocẽ/ſic ab harmonia cœleſtis aĩæ in mundũ tranſeat harmonia. Sed Platonẽ ipſum iam audiamus. Vnam principio accepit portionẽ uniuerſo. Secundum uero primę partis duplã. Deinde tertiã: que ſecundæ quidẽ:ſeſquialtera eſſet:primæ uero tripla. Poſtea quartam/ſecundæ duplã. Quintam deinceps/tertie triplã. Sextã primæ octuplã. Poſtremo ſeptimã/q̃ partibus ſex:& uiginti primã excederet. Hęc ille. Cõſtituamus ergo triangulũ/ in cuius apice locata ſit unitas:a qua terni utrinq; numeri pfluãt:hic pares ĩde ſimiliter ĩpares:hac uidelicet rõne:ut a parte altera poſt unitatẽ primũ duo/deĩde quattuor:demũ octo. Altera ex parte ſub unitate ſimiliter primũ tria/deinde nouẽ:poſtremo ſeptẽ atq; uiginti. Prima itaq; portio q̃ accipit de⁹ ex ipſo generꝛ/ut ita loqr/fermẽto ad aĩam effingẽdã/ẽ unitas. Secũda binari⁹/priꝫ dupl⁹.

Tertia uero ternarius:cuius rõ tripla eſt primæ:hoc eſt unitatis: ſeſqualtera uero ſecũdæ. i. binarii. Quarta portio quaternarius duplus ſecundæ/hoc eſt binarii. Quita nouenarius:cuius tripla ratio tertiæ. i. ternarii. Sexta octonarius:cui⁹ octupla ad primã. i. unitatẽ pportio. Septima uiginti ſeptẽ/rõ quidẽ ad nouenariũ tripla:unitatẽ uero excedẽs partibus ſex atq; uiginti. In his utiq; numeris rões oẽs ↄphẽdit harmõicas. Nã i ſeſqoctaua ĩter nouẽ & octo pportiõe/pgenuit tonũ muſis nouẽ obtẽperãtẽ. In ſeſqlte ra ĩter tria:& duo diapẽte gſam uocis qntę ueneręã. In ſeſqtertia ĩter qttuor atq; tria diateſſarõ mercurialẽ uocis qrtæ naturã/ſeſe cõſonãtiis accõmodãtẽ. In dupla ĩter duo:& unũ. Itẽ ĩter qttuor/ & duo/rurſus inter octo:& qttuor diapaſon. i. uniuerſam:& abſolutã octauę uocis peperit melodiã Apollini dedicatã. In tripla inter tria:& unum. Item nouẽ inter:& tria:rurſus uigentiſeptẽ atq; nouem/diapaſon diapente. i. octauæ ſimul:& quintæ Iouialẽ compoſuit ſymphoniã. In quadrupla inter quattuor:& unũ:& octo atq; duo ſymphoniã contexuit diſdiapaſon:iterũ per ſonos quindecim Apollini concinentem. Venuſtatem uero/tum uocis tertiæ principiis inſeruit diateſſeron:tum uocis ſextæ/finibus ſubnexuit diapente:ut delicatiori uocis utriuſq; mollitie/hic quidem ſecũdæ uocis/inde uero ſeptimæ aſperitas

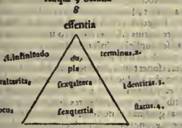
leniretur. Ita enim tertia uox: & ſexta ſunt mollitie ſimiles/ſicut ſecũda cadens a prima/ item ſeptia
degenerans ab octaua ſunt aſperitate perſimiles. Principio ubi deum ait accepiſſe portiones ſeptẽ
myſterium tetigit/tum in muſica/tum etiã in natura. In muſica qdẽ/ qm̃ ad ſeptimũ uſq; gradũ oĩs
uocũ progreditur diſcrepãtia: poſt quẽ fit ad eadẽ reuolutio: in natura uero/tum qa multa p ſeptẽ-
nariũ in naturalibus tranſigunt. Quadere cæteri platonici ſatis multa dixerũt: tum qa ſeptẽnarius
unitatẽ habet/ut copulam geminæ trinitatis: atq; ex his geminis: & ſeipſa rurſus explicat trinitatẽ.
Eiuſmodi uero eſt uniuerſi ſimilitudo. Quodquidẽ ĩ tria principio diſtribuit: unde Plato hic terna
rium cõmendauit. Diſtribuit inq̃ in ętherna: & temporalia horumq; media. Æthema ſub trinita-
tis ꝓprietate poſſident/in eſſentia qdẽ ſimplicitatẽ. In uirtute uero ſtabilitatẽ. In actiõe reflexionẽ.
Temporalia uiciſſim in trina dimenſione cõpoſitionem habẽt eſſentiæ. Itẽq; uirtutis mobilitatem.
Actionis deniq; trãſitum. Inter has uero trinitates ęthernoꝝ atq; tẽporaliũ aĩa mediũ obtinẽs gra
dum efficit ſeptimũ. Efficit quoq; nonũ: hic etiam a Platone laudatũ. Nonum inq̃/qm̃ ipſa tres ha-
bet uultus. Nã & ad ſeipſam: & ad ſuperiora inferioraq; conuertit. Iuuat hic anteq̃ reuertar ad ſep
tẽnarium/parum p adhuc ternariũ una cũ nouenario cõmendare. Trinitas numerorũ prima/prin
cipium: & mediũ/finẽq; rerũ cõtinere uidet: atq; ſola inter numeros rõne quadã indiuidua cõtine-
re. Siquidem ſingula hæc ſingulis ſignificat unitatibus. Præterea ſiue cauſas rerũ ꝑcurrere libeat/
triplicẽ in cauſis inuenies proprietatẽ. Sunt enim cauſæ in ſeipſis. Efficiunt effectus: & factos redu
cendo ꝑficiunt: ſiue ad effectus deſcẽdas cõſiderandos/deprehẽdens ſimiliter trinitatẽ. Nã & effe-
ctus ſunt in cauſis: ꝓcedunt ab illis: cõuertuntur ad illas. Siue ad aĩam te cõtuleris/q̃ ſublimes cau-
ſas cum infimis cõnectit effectibus/aſpicies eam/in ſeipſa manentẽ: & declinantẽ ad effectus: & ad
cauſas aſcendẽtem. Atq hæc aĩa triplici ſeptẽnario regit mũdũ. Primo quidẽ occultis quibuſdam
ſeptẽ uiribus planetarũ in firmamento p cauſas dominantiũ. Secũdo ſeptem planetarũ formis/in
globis ſeptẽ firmamento ſubiectis. Tertio ſeptẽ muneribus planetarũ/generationem ſub luna re-
gentibus. Quippe cũ ſub luna/in igne uiuificum qdẽ lumẽ Soli calor aũt urens Marti ſubiciatur. In
terra ſupficies uaria Mercurio. Moles aũt tota Saturno. At in mediis regnat humor: & aereus qdẽ
obtemperat Ioui. Aqueus uero Lunæ. Miſtus deniq; Veneri. Itẽ agentes cauſę ſequit Solẽ. Materię
Lunã. Fœcũditas cãrum agẽtium Iouẽ. Materiarũ fœcunditas Venerẽ. Expeditio ad effectũ uelox
Martẽ atq; Mercuriũ. Illũ quidẽ ꝓp uehementiã: hunc aũt ob ipſam dexteritatẽ multiformẽq; uir-
tutem. Cunctorũ uero cõtinuatio ꝑmanens Saturno potiſſimũ dedicat. Cæterũ hic p tres ſeptena
rios ordo ꝓgreditur a ſeptẽnariis: q ſecũdum tres aĩæ mundanæ uires diſtribuunt. In hac enim in
telligentia eſt circulus ſtabilis. Circulus qdẽ: qa illuc unde eſt/reflectit. Stabilis: quia ſubito. Sub in
telligẽtia quaſi ſub firmamẽto tres ſunt uires. ſ. ratio uniuerſalis/imaginatio/uegetatio. In ratione
ſunt tres circuli quodãmodo mobiles: atq; temporales. Prim⁹ ab aĩa ad cãm amandã atq; uiciſſim
naturali quodã inſtinctu clam ita ſerẽte. Secundus a rerũ cauſis ad effectus conſiderandos atq; cõ-
uerſo. Tertius a formis ideiſq; magis uniuerſalibus ad minus uniuerſales decurſus uiciſſimq; re-
curſus. In reliquis duabus aĩæ uiribus oĩno ſunt circuli quattuor ſimiliter tẽporales: in utraq; bini.
Primus ad cãm ſuã reflexio naturalis. Secundus ab eiſdẽ formis ad eaſdem certa qdã iteruallis cer
tis: & ꝑpetua reuolutio: p quã: & in cœlo cõfigurationũ: & ſub cœlo tranſformationum tempora-
lis: & certa reuolutio ꝑuenit. Itaq; circuitus generationis neceſſario cœli circuitũ ſeqtur: hic uero
circuitũ aĩæ. Reuolutio aĩæ orbem intelligentiæ comitat. Motus quidẽ aĩæ/ſi ab intelligentia peni
tus deſeratur/ſtatim tam in ꝑcipiendo q̃ in agendo: ſolum tranſibit in rectũ. Quod aũt repetat ſe/
metipſum/ſimileſq; per alia giros glomeret/ſortitur ab intellectu quodã ſuperiore: qui & manens
in ſe: & ſubito conuerſus in cãm/largitur intelligentiã aĩæ: p quã quaſi porrectam manũ ſiſtit aĩam
natura ꝓpria uagabundam: motũq; eius inrequietũ: & ad rectã extra ſe lineã naturaliter ꝓniorem:
retorquet in orbem: mediũ inter motũ rectũ atq; quietẽ. Hinc aĩa ĩ ſemet reditura meat: menteq;
ꝓfundã circuit: & ſimili cõuertit imagĩe cœlũ. Sed de iis ĩ theologia diffuſi⁹. Redeam⁹ ad nũeros.

Summa numerorũ harmonicorũ ad cõpoſitionẽ aĩæ conducentium. Cap. XXXIII.

VNitas in ſuperiori figura ſignificat ipſam aĩæ unitatẽ ſimplicitatẽq; ſublimẽ: & propriã di-
uinæ unitatis imaginẽ/& in ipſa manentem. Dualitas ꝓceſſum aĩæ in ꝓprietatẽ ſuã unitate
inferiorẽ: & quadã iam rõne multiplicẽ. Trinitas regreſſum eius ad unitatẽ/tũ ꝓpriã/tũ di-
uinã. Quatrinitas ꝓgreſſionẽ aĩæ a ſe in materiã quattuor elementorũ gradibus digerẽdã. Septen
narius uirtutẽ eius p ſeptẽ planetarũ ſperas elemẽta recturã. Octonarius uim p octauã ſpærã plane
tas gubernaturã. Nouenarius munus aĩę octo ſpas ĩ unã formũ cõciliaturũ. Vigintiſeptẽ numeri
ſumma/plenitudinẽ eius oĩa ĩ oĩbus collecturã. Nã uigintiſeptẽ ſumma ſupradictos numeros con
tinet: atq; ex illis deinceps ordine poſitus/ut cõputãti patet implet. Neq; abre partes ĩ figura: & im
pares numeri deſcribunt. Quo p pares qdẽ natura aĩæ diuiſibilis: p impares aũt indiuiſibilis cogi/
tetur: & fœminea ſimul uirtus: & maſcula. Colligunt quoq; numeri/lineares/& ſupficiales/& ſolidi/
ut cognoſcam⁹ aĩam penetrare p oĩa/& amplificari paſſim/penituſq; ĩplere. Deſcẽdit utriſq; figurę

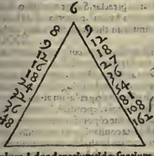
latus

latus ad ſolidum utrinq; numerum. Hinc qdẽ ad octo ĩter pares: inde uero inter impares ad ſeptẽ atq; uiginti. Vt cogiremus aĩam utraq; ſolida. ſ. tam cõpoſita q̃ ſimplicia pſſus implere. Interualla uero numerorũ dupla & tripla & reliq̃ q̃ prediximus/ qd proprie in aĩa ſibi uelint: & ſi apud platonicos adhuc eſt ignotũ/ licet tñ in præſentia forſan hunc in modũ/ ut ita dicã/ uaticinari. Deſcribatur itaq; triãgulus itẽq;: in cuius ſummitate ſit eẽntia. In latere uero ubi nũeri ĩpares deſcribebanť/ deſignetur infinitudo/ & deinceps alteritas atq; motus. At in latere/ ubi diſponebantur pares/ ſit terminus: deĩde identitas per ordinem ſtatuſq; ſequatur. Hic quidem ſeptem ſimiliter habebimus limites: quorum anima ſub eadem ad ſe inuicem: ratione fortitã particeps fingi põt/ ſub qua ab initio deſcripti limites numerorũ inuicẽ ſe reſpiciunt: ut aĩa eiuſmodi pportiõe tã qnq; rerũ genera/ q̃ duo generũ elementa. i. terminũ infinitudinemq;/ participet. Sit igiť exẽpli gratia cõparatio eſſentiæ/ ad cũcta ſimul cõiuncta/ ſexquioctaua. Forma eñi totius cõis uno ſaltẽ excedit gradu quaſi tono/ proprias partiũ qualitates. Sit ſub eſſentia infinitudo. i. formabilis aptitudo. Comiteť hãc terminus: uelut ipſius forma. Sitq; termini ad infinitudinẽ pportio dupla. Superari eñi oportet ab actu potẽtiã patiẽdi. Infinitudinẽ ſequať alteritas. Sed terminũ cõmitteť idẽtitas. Atq; hæc ipſa idẽtitas alteritatẽ ſuperet ſexquialtera rõne. Poſt hæc ſequať motus alteritatẽ. Status aũt idẽtitatẽ. Superetq; ſtatus motũ pportiõe ſexqtertia. Quod Plato ſignificauit dicens. hæc ab illis uix ſupari. Quod ſi pportiões hic explicatas cõſideraueris/ inuenies inſup triplas & quadruplas, ſicut ab initio patuit in figura. Nã motũ qdẽ ad infinitudinẽ/ inuenies eẽ triplũ. Statum uero ad eandẽ quatruplũ. Cæterũ ut excogitare poſſimus harmonicã pticipãdi pportionẽ in aĩa/ nõ ſolũ ſecundũ quinq; rerũ genera & elemẽta duo/ uerũ ẽt ſecundũ uires proprias: ſeptẽ gradibus diſtributas/ reddamus iã ſingulas aĩæ uires/ ſingulis uel generibus uel elementis. Sũt aũt hæ uires/ unitas/ intelligẽtia/ uolũtas/ ratio/ imaginatio/ uis cõnectendi/ uis generãdi. Poſtremas uero has duas uires ſub una uel naturæ uel uegetatiõis appellatiõe/ cõplectimur. Cõferamus igiť hoc pacto: ſcilicet. Animæ unitatẽ/ eſſentiæ. Voluntatẽ infinitudini. Intelligentiã termino. Imaginationem alteritati. Rationẽ idẽtitati. Generãdi uim/ motui. Cõnectendi uirtutem/ ſtatui. Similesq; ſuperiorũ inter has uires/ proportiões excogitemus. At ſi æquales in aĩa proportiones rerũ alibi eſſe diximus. Non arithmeticam paritatem/ ſed æqualitatem harmonicam intelligi ſolebamus.

Per interualla ſpærarũ Plato interualla rõnum inter aĩæ partes aucupať. Cap. XXXIIII.

Qvemadmodũ ex imaginis liniamẽtis ſæpe uiuẽtis formæ liniamẽta coniicimus/ ſic ex hoc imaginario coeleſtis aĩæ uultu/ quẽ ĩ ſpeculari materia mũdi ɔſpicim⁹/ uerã eius faciẽ p uiribus cõiiectamus. Dupla igiť & tripla & cætera ĩterualla ĩ prima numerorũ figura deſcripta/ Plato ĩueniri arbitrat⁹ ĩ ſpæris/ ad aĩæ ptes & uires/ uñ ĩ ſpas trãſlata ſunť/ retulit. Putauit. n. q̃tũ ſpatii a terra uſq; ad lunã extat/ duplũ a terra ad Solẽ uſq; ptendi. Quãtũq; ab ipſa uſq; ad ſolẽ/ triplũ ab eadẽ eẽ ad uenerẽ. Rurſus q̃tũ a terra ad uenerẽ/ q̃ter tñ ab eadẽ ad Mercuriũ. Itẽ q̃tũ ad Mercurii ſtellã ab ipſa terra/ nouies tñ a terra ad martẽ. Et q̃tũ a terra ad Martẽ/ octies tãtum a terra ad Iouẽ. Quãtũq; a terra ẽ uſq; ad Iouẽ/ ſepties & uicies tñ a terra uſq; ad Saturini circũ. Hic inter cætera uides grauiores planetas Iouẽ atq; Saturnũ utrĩq; p ſolidos nũeros deſignari. Et ſi alibi ex nõ nullorũ pythagoricorũ opiniõe/ alias interuallorũ mẽſuras recenſui/ platonicas tñ pbabiliores exiſtimo. Per hæc ãt forſan ĩtelligi pñt q̃ ĩ decio de re. p. de ſpęris obſcuri⁹ ĩuoluunť. Itẽ p illa q̃ de numerorũ pportionũq; uirtute tractauimus colectari pñt quę in octauo de re. p. de coeleſti circuitu & numeris & proportiõibus implicantur.

Quomodo repleantur duplorum triplorumq; numerorum interualla. Cap. XXXV.

PLato poſtq̃ primã excogitauit figurã ſeptẽ limites ɔtinẽtẽ: ĩ q̃ duplę atq; triplę rões cõprehẽdũť/ deinceps alterã effingi iubet figurã adeo maiores nũeros ɔplectẽtẽ: ut ubi duplę ſexqtertiis ſexqalteriſq; repleť/ hę quoq; medię ſexqoctauis ſic ĩpleãť: ut ſexqtertiarũ ſpatia tonũ capiãt. Deſcribam⁹ ergo figurã priꝰ ſilẽt: ſed ſenariũ ponamus ĩ apice: poſt quẽ lõgo ſpatio ſubdamus eiꝰ duplum. i. duodenarium: idq; ſpatium occupemus octonario ſimul & nonenario. Deĩde ſimiliter

longo ſpatio uigintiq̄tuor poſt duodecī deſcribamus:& in hoc ipſo ſpatio ſexdecim decēq; & octo ponamus:eodē ordine īter uigintiq̄tuor & q̄draginta octo/uelut media trigintaduo & trigintaſex inſerētes. Hactenus duplorū latus abſoluimus. Deinceps uero triplorū ſpatia conſumemus/procul a ſenario ſecernētes decē & octo ſenarii triplū:atq; inter eos nouē & duodecim deſignemus. Similiter inter decē & octo & q̄nquagintaquatuor eius triplū/uigintiſeptē & trigintaſex/collocemus:poſtremo a q̄nquagintaquatuor ad eius triplū/cētū ſexagintaduo:p gemina ſimiliter media.ſ.octogīta unū cētūq; & octo pgrediamur. Vt ergo ad primā figuræ huius duplā habitudinē reuertamur: cōſideremus īter ſex & duodecī medietates duas/octo.ſ.atq; nouē. Et octonariū q̄dē īter ſex & duodecī rōne harmonica ſe hēre. Nā & excedit ſenariū/tertia ſenarii portiōe/& excedit a duodenario: portiōe ſimiliter duodenarii tertia. Itē ad ſenariū ſexqtertius eſt:ſed duodenarius ad ipm ē ſexqalter. Præterea differētia inter duodecī atq; octo q̄ternarius ē. Differētia uero inter octo atq; ſex/binarius. Sic igit̄ quatuor ad duo/ſicut duodecī ad ſex duplicē cōtinēt rōnē. In his uero quæ diximus artificiū uerſat̄ harmonicū:cōparemus quoq; nouē & ad ſex p ſexquialterā:& ad duodecī p ſexqtertiā q̄litatē:& ad octo p ſexqoctauā pprietatē:qua reſonet tonus. Intelligemus pfecto hac ipſa ſexqoctaua duos ſexqtertios colligari.ſ.octo ad ſex/nouēq; ad duodecī:neq; deeſt medietas his numeris arithmetrica. Siq̄dē nouenarius ſenariū q̄dē excedit ternario/& a duodenario pariter ternario ſuperat̄. Similiter p rōnes eaſdē in duplis ſequētib⁹ pcedemus/colligātes duplas q̄dē p ſexqtertias & ſexqalteras. Itē ſexqoctaua pportiōe ſexqtertias geminas cōnectentes. Similiter ferme excepto tono p triplas diſcurrere licet. Q̄m uero ſexqtertiæ rōnes non ſolū ex duobus tonis fiūt/uerū ēt ex hemitonio:& hoc q̄dē minore/cui deeſt ad plenū hemitoniū pticula quædā/iccirco Plato inquit/in ſexqtertiis portiunculā quādā eē relictā. Cæterū q̄dnā ſibi uelit in aīa figura hæc p ampliores numeros explicata/nōdū ſatis uiſ a platonicis explicatū:neq; nos in præſentia explicabimus:niſi forſan dū plura ac ſaltē duo media inter extremos terminos collocat/ſubintelligi uelit genera rerū elemētaq; ī aīa:q̄ oppoſitio ſe inuicē mō reſpiciūt/q̄litates duas inter ſe inuicē reddere. Velut ſi ubi terminus tāgit īfinitudinē/īdefinitā reportet termini q̄litatē. Atq uiciſſim. Vbi infinitudo tāgit terminū/determinatā īfinitudinis ſubeat paſſionē. Preterea & ī termino ſit infinitudo quodāmō terminalis. Et uiciſſim in ipſa īfinitudine termin⁹ indefinite pgrediēs. Accedit ad hæc q̄d & īter ipſas aīæ uires talia quædā cogitari media pſſit:& aīa ad ſui ipſius exēplar/in mūdo īter ea quæ lōge diſtāt/duo ſaltē media iuſerere conſueuit. Tonus āt plenū ſignificat motū pulſumq; aīæ tā in ſeipſa q̄ in coelo. At hemitoniū remiſſiorē in elemētis. Et uſq; adeo a prīo deficiētē:ut pfectionis eius dimidia minorem ſuſcipiat portionē:totus deniq; ſupior de harmonia tractatus triplicē concordiam ſignificare uidet̄.ſ.inter animam atq; corpus:& inter aīæ partes inuicem:atq; inter partes corporis inuicem.

Diuiſio animæ/motus/& tempus. Cap. XXXVI.

Quod uero ait ipſam generū cōmiſtionē in ɔſummatiōe aīæ fuiſſe cōſumptā:intellige animā a deo pceſſiſſe pfectā/ut ſuā ferme ideā īpleuerit. Diuiſio præterea in lōgū/oſtēdit pprium aīæ motū naturaliter eē rectū.ſ.in ſenſum/& uegetādi ſiue mouēdi naturā. Itē ob id ſecat ī duo:ut oſtēdat tū in aīa duplicē eē rectū motū.ſ.ad ſentiēdū atq; mouendū:tū ab aīa in corpore ſimiliter eē geminū.ſ.uniformē atq; multiformē. Interſecat uero lineas duas ad aīam figurandā:deinde eas reflectit in gyrū:iudicās naturā aīæ ex ſe ad rectū motū pcliuiorē/ab ipſo deo p ītelligētiæ munus circulari motui prſus accōmodari/geminis īnq̄ circulis:firmamēte.ſ.nō errāti:ac poſt firmamētū orbib⁹ puagātiū planetarū. Firmamēti q̄dē circuit⁹ ipſam idētitatis intelligētiæq; naturā pprie refert. Anfract⁹ āt multiplices/planetarū pprie naturā alteritatis īferiorūq; aīæ priū repræſentāt. Sed ex ipſo īteriori animi motu ſimul & tpe/tēps in mūdo una cū motu cōſequit̄. Tāgit inter hæc pauca quædā atq; cōia/quæ ad aſtronomiā ptinēt:ſed hæc facile quis uel mediocriter eruditus intelligit:& de his nimis multa platonici q̄dā/tū græci/tū latini ptractāt. Surgit mox q̄ſtio de ideis ac de generib⁹ aīaliū mūdanorū/de q̄b⁹ ī theologia latiſſime ptractauim⁹. preterea q̄d de ipſa deorū quorūdā demonūq; geneologia recēſet/q̄dnā hēat uer:ſimilis:in theologia ſit & alibi declarat̄.

Quæ a deo proxime/& quæ per media fiant. Cap. XXXVII.

Hactenus patere cuiq; pōt:ab intellectu diuino mūdi opifice aīos deoſq; mundanos & dæmones:& oēs mūdi ſpæras/ſpēſq; ipſas rerū abſq; mediis cauſis pceſſiſſe. Quæ āt de materia prima ſit īter platonicos ambiguitas/narrauimus ab initio. Mādat ergo poſt hac architectus mūdi filiis ſuis.i.aīabus ſpærarū ſtellarūq; & dæmonū:uel ēt īferiorib⁹ āgelis/ut ad imitationē ſui/mixtionē ſub luna rerū aggrediant̄:hominiq; ſubiiciāt oīa:rōnalēq; ei⁹ aīam ab ipſo acceptā/corpi caduco cōciliēt p uitā quādā irrōnalē pti ab ipſis/ptē ab aīa hoīs dependētē. Notabis āt ī ipſis dei uerbis:q̄cq̄d pxime fit a deo/ſempiternū eē. Et quicq̄d ulla rōne cōponit̄/quatenus cōpoſitū ē: eſſe etiā diſſolubile. Sed q̄tenus p diuinā uolūtatē cōpoſitā q̄dā ita conſtant̄:ut in eis unitas ſuperet multitudinem/indiſſoluta ſeruari. Notabis inſuper:ubi ait deum in ſuo habitu permanere dū mādat/miniſtros autē ſequi/nihil mutabilitatis in deo eē dum mobilia regit & mouet. In miniſtris autem eius

tem eius prouidentiam eſſe mutationi cuidam propinquiorem. Deniq; in his omnibus Moſaicū il
lud. Ego ſum qui ſum/cognoſces mirifice confirmatum.

De homine quoad pertinet ad animam atq; corpus. Cap. XXXVIII.

RAtionalem hoīs aīam ait a deo ex eiſdē rerū generibus eodē in cratere cōmixtis/atq; mun-
di aīam fuiſſe cōflatā. Crater ſignificat ipſam uitæ rōnalis ideā: ſed adiungit ex reliquis ſu-
perioris cōmiſtionis fuiſſe confectā/ſignificans particulares uitas/uniuerſali uita/inferio-
res eſſe. Tum uero deus aīas .i. ſingulos ordines animaꝝ/ſingulis ſtellis accōmodat. Adhibet & ue
hicula .i. ętherea corpora. Docet & fatales leges: dum aīabus infundit formulas idearū: p quas aię
in ſe quādoq; cōuerſæ/rōnes rerū agnoſcere poſſint. Quod aūt de aīæ deſcēſu fatali atq; circuitu in
quit/alibi eſt expoſitū. Poſt hæc miniſtri dei fabricā humani corporis pſequunt/occultis eā uincu-
lis cōnectentes. Per uincula hæc occulta intellige cōplexionē hoīs eē adeo tēperatā cœloq; perſimi
lem: ut uix in ea elemētaliū qualitatū exceſſus appareat. Subdit deinde circuitus aīæ in mole corpo
ris ipediri. Hic tu aū alia memēto aīam noſtrā ſimili rōne/atq; mūdi aīam contextā fuiſſe: ſimileſq;
circuitus poſſidere. Circuitū ergo intelligentiæ impediri ait/rōnis uero circuitū diſtrahi. Duabus
præcipue rōnibus: tum qa prius ꝙ adultū ſit corpus/aīa tota in fabrica corpis occupaſ: tū qa q̄ ex-
trinſecus ſenſus mouent/in teneriori ętate offendūt uehemētius: & pp nouitatē rerum aīum circa
corporea reddūt admirabundū. His ergo de cauſis: & intelligētia a diuino uacat officio: & rationa-
lis ipſe diſcurſus circa inferiora diſtractus/quaſi demens/turbaſ & fallitur. Sic igiſ totus aīus puer-
ſam figurā ſubit/uitāq; ducit laborioſam: dū rō cedit ſenſibus: pinde ac ſiqs caput pro pedibus hu-
mi figat: pedes uero p capite tollat in altū. Iam uero ꝙ de mēbrorū corporis diſpoſitione adducit
in mediū/ſatis a medicis ptractanſ. In qbus id potiſſimū obſeruabis: caput dici non principale ſo-
lum/ſed ēt totū in corpe: reliqua enim ſolū ut capiti ſeruiāt/adiuncta fuiſſe. Ex quo colliges hominē
contēplationis gratia eē natū. Sequiſ de ſenſuū inſtrumētis. Quę uero in his de uiſu dicunſ/a Calci
dio ſatis: & quæ de ſomniis/alibi ſatis exponunſ a nobis. Cōſiderabis mox firmā de cauſis Platonis
ſnīam: res qlitateſq; corporeas quæ nō ex ſe/imo ab incoporea quadā cā mouenſ: & diriguntur
ad finē: nō eē reuera cās appellādas: ſed latētis pūidētiæ inſtrumēta. Cauſam uero præcipuā eē uo-
lūtatē pūidentiæ/ad exēplar ſui ſic oīa diſponentis: ut optime ſe habere iudicat & decernit. Itaq; fi
nalē cām præſcriptā in pūidentia/ſummā Plato aſſerit cauſarū. Tū cōfirmat iteꝝ hoīem eē natum
ad cæleſtia contēplāda: imo uero ad ipſum cœli motorē p uiribus imitandū. Et quēadmodum di
xerat uiſum/ſic & auditum contēplationis & diſciplinæ gratia nobis eſſe tributum: item ut per ſen-
ſibilem harmoniam: animi quoq; motus harmonice componamus. Cætetos autem pręter uiſum
auditumq; ſenſus/quaſi minus conducant ad ſpeculandum/nihilipendit.

Quomodo mundus ex mente & neceſſitate compoſitus ſit. Cap. XXXIX.

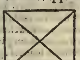
POſtquā tractauit de formali mūdi ordine: quē ideo uocat intellectū: qm̄ eſt intelligentię di
uinæ ſimulachrū: tractat iā de materia mūdi: quā ideo neceſſitatē noiat: qa nō pp ſeipſam:
ſed tanꝗ formis ultimas neceſſaria/eſt introducta. Itē qa mūdus ob eius amiſtionem defor
me non nihil neceſſario patiſ. Hinc illud. Mundus eſt ex intellectu & neceſſitate cōpoſitus .i. ex ipſo
formaꝝ ordine atq; materia. Poſſumus quinetiā ſub neceſſitatis noīe/intelligere non materiā ſolū:
ſed aīam quoq; eius in primo pceſſiōis ſuæ ſigno: uelut informē materię inſtar conſideratā. Vtraq;
enim tā aīa ꝙ materia in primo originis ſuæ ſigno informis qdē eſt: ſed facile eſt formabilis p intel
ligētiæ munus: unde & ipſi aīæ rōnes ſeminaq; formaꝝ naturaliū infundunſ: & materiæ qualitates
atq; formæ. Quod aūt ait aū mūdi diſpoſitionē/elemēta quodāmō extitiſſe/intellige qualdā elemē-
toꝝ uires tū formatrices in aīa: tū formabiles in materia. Itē quod inqt materiā aū mūdū abſq; or-
dine fuiſſe iactatā: expone/potētiā aīæ motricē etiā ante intelligētiæ muneta potuiſſe: materiā agi-
tare: ſed pcul ab ordine. Præterea ubi ait mūdū a deo exhornatū fuiſſe pſuaſa prius neceſſitate: ſic
accipe: ut prima illa materiæ aīæq; natura ꝗuis cogiteſ iformis/tū præparationē a deo ad formas
adeo formabilē ſuſcepit ab initio: ut nō potuerit eē paratior. Obſeruāda iter hæc ē illa diſtinctio: ꝙ
dſ uniuerſum in exordio libri: in duo fuiſſe diuiſum .i. exēplar atq; ſimulachrū: nūc uero diſtinguē-
dū eſſe in tria .i. exēplar & ſimulachrū & materiā. Hic prīo qdē uideri pōt re ipſa idē eē/ipm exēplar
mūdi & efficiētē ei⁹ cām & finalē. Deīde totū mūdi ordinē nō tā ſubſtātiale qddā eē ꝙ inuiſibilis mū
di ſimulachrū. Pręterea qđ materiā & ſupra ſecreuit a mēte: & hic a mētis ſecernit ſimulachro: cō-
lectare poſſumus materiā non tam per ideam propriā ꝙ per ideā formæ a deo pcedere/neq; ante-
cedenti pposito ſed quodāmō conſequenti/ab intelligentia/ut ita dixerim adinuentā. Tum uero &
materiā eſſe & quid ſit & quo pacto ſe habeat/ex ppetua tranſmutatione formaꝝ: diligenter oſten
ditꝗ qua etiā materiales formas eē quodāmō falſas argumentatur. Deinde per eas ad ueras idea
leſq; formas aſcendit: quæ oīa in theologia planius declarantur. Adducit in medium multa mate-
riæ nomina .ſ. ſpēm inuiſibilem. Sinum informē omniumq; capacem formarū. Naturam. Poten-
tiam. Matrē mūdi. Nutricē formaꝝ. Subiectū. Receptaculū. Locū. Sed ex hoc loci noīe ridere li-

eet pipateticũ adeo ineptũ/ſiue maleuolum potius:ut dementiæ Platonẽ inſimulet / quaſi materiã uoluerit locũ eſſe ꝓprie mathematicũ. Quodqdem per cætera materiæ noĩa euidentiſſime confutatur. Deniq; ex eo qḋ materia propriã ſibi uẽdicat informitatẽ. Argumentare unitatẽ ſibi pariter uendicare. Si enĩ informis/ergo & indiſtincta. Si ita/ergo & unũ. At ex eadẽ informitate nõ ſibi uẽdicat eſſe:ſed per ipſam potius cadit ab eẽ. Cum igiẽ unũ/atq; ens nõ ęque materię cõgruant:eadẽ inter ſe eẽ nõ poſſunt. Eſt aũt unũ ſuperius ente:qm̃ latius ſeſe fundit:præſertim cũ priuationi inſuper cui non conuenit ens/tamen cõueniat unum. Ex hoc rurſus argumẽtamur materiam a ſummo tantum principio rerum poſſe produci.

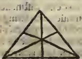
Quomodo phyſica cõſtent ex mathematicis. Ac de elementis & miſtis. Cap. XL.

Deinceps phyſica ꝑ mathematica ꝓbaturus/in primis mathematicorũ doctrinã laudat tãq̃ oĩs eruditionis ingenue uiam. Lõgũ Laurenti foret in præſentia recenſere quot noſtris tẽporibus mathematicã ingreſſi uiam/ad finẽ ꝑuenerint exoptatũ. Petrũ leonẽ ſpoletinũ nouimus mathematicorũ maxime beneficio/non ariſtotelicos tantũ/uerũ etiã platonicos iam ſenſus penetrauiſſe. Florentiæ uero Baptiſtã leonẽ Albertum ab eiſdẽ diſciplinis exorſum/opus in Architectura pulcherrimum edidiſſe. Quid dicã de Franciſco Berlingherio noſtro Nicolai filio! nonne hic mathematicorũ beneficio fretus de coſmographia uerſibus ſcripſit egregie! Neminẽ uero turbet/quod Plato pythagoreorũ more ex mathematicis/phyſica cõponere uideatur. Non enĩ intelligi uult naturalia corpora ex figuris & numeris tanq̃ ex elementis & partibus:ſed tanq̃ ex terminis/quadã reſolutione cõponi:quod uidelicet naturalia in illa quaſi priora/ac ueluti terminos reſoluantur. Nonne termini corporũ dimenſiones ſunt atq; figuræ. Numeri etiã termini figurarũ! Pręterea ſpẽs naturales ſubiecto non ſolũ cõmuni:ſed proprio indigẽt. Figuris autẽ ſatiſfacit cõmune ſubiectũ. At numeri /neq; proprio/neq; cõmuni/neq; ullo prorſus corporeo indigent fundamẽto. Ex quo patet figuras quidẽ naturalibus ſpeciebus:numeros aũt figuris eſſe priores. Triplicẽ ergo in rebus ordinẽ Pythagoras Platoq; cogitabant/ſpecierũ/figurarũ/& numerorũ. Triplicẽ ſimiliter inter Ideas:adeo ut & in rebus & in ideis/ſpecies in figuras/figuræ reſoluãtur in numeros. Atq; certæ ſpẽs/figuris certis/certæ figuræ/certis numeris quodãmodo cõgruant:rerũ ordine oĩno ſic exigente. Quãobrẽ ubi aiunt ſpeciẽ ignis ex pyramidali figura: & pyramidẽ ſolidã/ex triangulis quatuor:& hos ex quaternario ternarioue conſtitui/ſignificare uolunt proprietatẽ quandã in his cunctis cõmuniter eſſe perſimilẽ. Et cõparanda hæc inter ſe potius q̃ cõponenda. Hac utiq; ratione figurã igni Pyramidalẽ tribuit. Aeri figurã facies habentẽ octo quã nominat octaedrã. Aquæ facies habentem uiginti:quã icoſædram uocat. Terræ facies ſex habentẽ/nomine cubũ atq; talum. Vniuerſo deniq; duodecim facies poſſidentem. Et pyramidalẽ quidẽ figurã ideo conuenire uult igni quia tenuis:& ad inciſionẽ præcæteris apta/ex paucioribuſq; triangulis conſtitura:ideoq; omnium leuiſſima figurarũ. Figuram uero cubicam terræ/quia ſolidiſſima atq; ſtabiliſſima ſit. Figuras alias mediis elementis/quoniã ad motũ atq; ſtatũ inter ignem & terrã/medio modo ſe habent. Duodecædram/quæ duodecim facies habet/ congruere putat mundo ꝓpter ſpæras duodecim: ac ſigna duodecim in codiaco. Reſoluit autẽ ſolida in plana. Plana uero in triangulos:præcipue in eos qui rectanguli nominantur. Quorũ unus ſcalenus ſit.i.ſcalaris latera omnia inęqualia poſſidens. Alter iſoſceles.i.ęquicrurus duo habẽs ęqualia latera. Nã triangulum ęquilaterũ in quo neq; rectus angulus neq; linea in ꝑpendiculũ recta ſit/minus cõponendis planis aptũ exiſtimat. Cõſtituit ex ſcalenis pyramidalẽ:& octædrã icoſædrãq; molẽ:cũ pyramis ex triãgulis q̃tuor ęqlateribus cõſtituaẽ:quoꝝ qlibet in ſex triãgulos ſcalenos diuidiẽ. Octædra figura ex octo ſimilibus:quoꝝ qſq; in ſex triangulos ſcalenos ſimiliter diſtribuiẽ. Icoſædra figura ex uiginti ſimilibus: quoꝝ quilibet ſimiliter in ſex ſcalenos euadit. Iſoſceles aũt triangulus figuræ cubicæ dicitur elementum. Quatuor enim iſoſceles triangulum cõcurrentes quadrãgulum cõplent. Ex huiuſmodi uero quadrangulis ſex cubus efficitur. Deniq; dodecædram figurã mũdo/ut dicebã/accõmodauit: qm̃ ſyderũ formæ duodecim ſuſpiciunẽ in codiaco: quorũ quælibet in partes triginta ſecaẽ. Similiter in figura dodecædra intueri licet pẽtagonos duodecim/ſigillatim in triãgulos ęquilateros q̃nq; diuiſos:ita ut unuſqſq; rurſum ex triãgulis ſex ſcalenis cõficiaẽ. Et in oĩ mole dodecædra trecẽti ſexaginta reperiantur trianguli:quot etiam in codiaco portiones exiſtunt. Tractat uero deinceps de motibus paſſionibuſq; elementoꝝ. Itẽ quo pacto diſtinguanẽ in ꝑtes/& inuicẽ miſceantur: & quos effectus mixtione cõficiãt. Præterea q̃lis ſit tũ elemẽtoꝝ tũ mixtorũ inuicẽ cõmutatio. Inter hæc de mixtis ĩpfectis agiẽ/& de ꝑfectis:de liquoribus/& lapidib⁹ & metallis:ſed hæc ferme oĩa pythagorico more ſub obſcuris metaphoris inuoluũtur. Apertioribus autẽ uerbis Platonẽ auditoribus ſuis tradidiſſe putamus: & Ariſtotelẽ præcæteris manifeſtius eadem litteris cõmendaſſe. Horũ itaq;

Hæc pyramis ẽ ſi intellexerit pũctũ qḋ eſt ĩ medio eẽ pyramidis uerticẽ

Triãgulũ pyramidis.

omnium

omniũ a libris Ariſtotelis de generatiõe/atq; meteoris interpretatio requirat. Tractat inſuper de paſſionibus que ab elemẽtis animaliũ ſenſibus inferũtur. De paſſionibus inq̃: & occultis & manifeſtis. De uoluptatis dolorisq; ſpeciebus. Quæ in Philebo & noſtro de uoluptate libro perſpicue declarat. Agit ꝑterea de ſenſib⁹ ipſis eorũq; obiectis. Diſtiguit ſapores/odores/& uoces/atq; colores.

Cæterum de homine quantum ad animam ſpectat & corpus. Cap. XLI

Conſideratione dignũ eſt quãtum nos admoneat Plato noſter/dandã eẽ operã/ut nos ipſos pro uiribus cognoſcamus: meminerimusq; oĩa infra lunã fuiſſe nobis a deo ſubiecta: neq̃ ipſi cõtra dignitatẽ noſtram inferioribus nos uiciſſim ſubiiciamus. In ipſo enim totius diſputationis exordio decretũ eſt de uniuerſo tractari usq; ad ipſam hominis geniturã. Rurſus ĩ medio diſputationis curſu diis a patre præcipit exhornare hominẽ/dominũ animaliũ: quẽ ad imaginem & ſimilitudinẽ ſuã eſſe uelit atq; præeſſe. Deinde paucis interiectis reditur ad hominẽ. Demũ prope finem reſumit/quod primo fuerat inſtitutũ/uidelicet de uniuerſo usq; ad geniturã hominis fuiſſe tractãdum. Atq; in cũctis Moſaico more ꝓbatur hominẽ in diuino hoc opificio: & in primis proponi: & poſtremũ fieri quaſi finẽ. Ergo nũc & obmittẽs alia/repetit diuinum in hoĩe generãdo mandatũ: & in hoc abſoluẽdo diuinorũ obſequiũ miniſtrorũ/neq; id quidẽ iniuria. Prædixerat eni ſolũ in terris hoĩem iuſticiã & ſuperos eẽ culturũ: ut maxime rõni ſit cõſentaneũ/deos geniturã hominis diligẽter excoluiſſe/Sed his obmiſſis/quæ ſequũt expediamus. Iterũ de aĩa irrationali tractat nõ a deo ꝑxime/ſed ꝑ ſequẽtes mobilesq; cãs conſtituta. Quæ rõnali ſubiecta ſit cœlitus/a deo demiſſe. Irrõnalẽ uero aĩam platonici nõ tã ſubſtãtiale aliquid/q̃ accidẽtale quiddã eẽ putãt quaſi rõnaliũ ueſtigiũ aĩarũ. In quo ſenſus qdem ſint/ſed ꝑ diuerſa corpis inſtrumenta diuiſi/atq; patibiles. Senſum aũt in ipſa aĩæ rõnalis ſubſtãtia ponunt cõem ſimplicẽ impatibilem: qui nõ ꝓprie accipiat illatas a corporibus paſſiões: quẽadmodũ ſenſus alter: ſed alterius ſenſus ꝑcipiat/ſiue potius iudicet paſſiones. Proinde rõnalis aĩæ ſubſtãtiã indiuiſam: & in ſe cõſiſtentẽ eẽ probãt: neq; capiti uelut ſubſtẽtaculo/cõmendatã: ſed quaſi uel inſtrumẽto ipſius accõmodatã: uel cuidã in ſuo genere ſimili cõparatam. Irrationalẽ uero in mẽbris quodãmõ reſidere: & partẽ qdem eius audaciæ & iracundiæ cõpotẽ cordi/ꝑtem uero cõcupiſcẽtiæ deditã iecori cõmendarã. Verũ de hoc ipſo iecore mirã pythagoricorũ notabis opinionẽ: uidelicet/id mẽbrũ ex certa ſoliditate & clara pariter lenitate: ſic eſſe contẽperatũ: ut ſpeculi mõ imagines rerũ accipiat/facile admodũ/atq; reddat. Profecto quẽadmodũ imaginatio uehemens grauidæ mulieris in fœtu tenerrimo ſæpe exprimit rei deſideratæ notas. Ita uehemens ſiue mẽtis notio/ſiue ſenſus imaginatio naturã iecoris ſpecularẽ facillime format. In hoc ipſo ſpeculo dæmones ſupiq; futurorũ effingũt imagines/quotiẽs pacato ꝑrſus aĩo aliũde illic imagines nõ pingunt. Itaq; futurorũ notæ ſpeculo huic infuſæ in mentẽ ꝑrimus imaginatio/nemq; reſultãt: ſed illic ſæpe imaginibus aliis adeo cõfundunt/ut futura portẽdere nequeãt. Quãdo uidelicet uel mẽs prudẽtiæ officiis occupata circa gubernãda diſtrahit/uel imaginatio ſimilib⁹ negociis occupat. Vbi uero rõnis imaginationiſq; uacat prudẽs: & cõtinuata & laborioſa diſcurſio ſæpe imagines futurorũ a ſuperis in ſpeculũ noſtrũ ꝓſiliẽtes/inde in iudiciũ manifeſte reſiliũt. Verũ quidnã portẽdãt diſcernere illius eſt officiũ/q ab antecedẽtibus in cõſequẽtia prudẽter ſagaciterq; diſcurrere cõſueuit. At uero diſcurſio talis impedit uaticiniũ: ut merito alii ſint q præuidẽt: alii qui præuiſa interpretant/& explicãt. Poſt hæc ꝓſequit materiã latiſſime a medicis explicatã de humoribus cõplexionibuſq; & mirabili humani corpis artificio. Atq elegãtiã Platonis in hoĩs corpe deſcribẽdo adeo admiratus ẽ Bartholomeus Fontius noſter rhetor egregius: ut præclara oratiõe ꝓbauerit/neq; lactãtiũ/neq; Corneliũ Celſum/neq; Ciceronẽ ipm eadẽ in re deſcribẽda ad mirã Platonis eloquẽtiã accedere potuiſſe. Inter hæc præceptũ religioſum cõſiderabimus: nõ eẽ de diuinis ulterius affirmãdũ/q̃ diuinũ cõfirmet oraculũ. Itẽ ꝓuidẽtiã in hoĩe cõponẽdo nullã oĩno aliam habuiſſe rõnẽ/niſi ut cõtẽplationi foret aptiſſimus. Rurſum res naturales in effectibus ꝓducẽdis non eẽ ꝓprie cãs/ſed diuinæ ꝓuidẽtiæ inſtrumẽta. Principalẽ nãq; cãm ſingulorũ in ea intelligẽtia ſitam eẽq; boni rõnẽ habens/ſingula futuræ cõmoditatis gr̃a fabricat. Definit deinceps qd ſanitas corporis ſit qd morbus. Diſtiguit quoq; morborũ/tũ aliorũ/tũ febriũ ſpẽs: ſingulorũq; rõnes aſſignat. Quales eẽ potiſſimũ rõnes/q̃s apud Galienũ platonicũ legi iãdiu exiſtimaui/ac nuꝑ a Georgio Cyprio inſigni medico ſum in ſnĩa cõfirmatus. Hic. n. his diebus cũ ad me curãdæ uĩs meæ gr̃a frequenter accederet: meq; repiret hæc ipſa legentẽ/miro quodã ordine Galieni mentẽ cũ Platonica mẽte cõiũxit. Poſt hæc aũt ꝑfectã hoĩs ualitudinẽ definit cõem corpis animiq; cõcordiã. Quã tunc demũ poſſideri putat: qñ tã corpus q̃ aĩa in ſe ipſis diſponunt bene: deinde ſimul optime cõponuntur. Optime inq̃. i. æquali quadã mẽſura: ut neq; robur animi nimis excedat modũ corpis: neq; robur corporis ſuperet animi modum. Sed anteq̃ perfectã hanc definiat ſanitatem/animi morbum diſtinguit in duos. ſ. ignorantiam & inſaniam. Inſaniã uero duplicẽ eẽ ait. Vnam qdem occultã: q̃ in continua pronaq; ad inſaniam affectione conſiſtit. Puta habitum quendam ad perturbationem aliquam propenſiſſimũ. Alteram uero manifeſtam. ſ. quam uel aliqua perturbatio ſupramodũ adau

cta detegit/ut in gradu ſummo cupiditatis:& uoluptatis timoriſq; & doloris & itæ:uel uapores humorum incluſi mēbris inducunt/ut atra bilis ex ſanguinis/uel bilis uel ſalſæ pituitæ aduſtione proueniens interea ubi ait/neminem ſponte eſſe malū:ſed ꝓpter naturam conſuetudinēq; deprauari. Intellige naturalē procliuitatem non mediocriter per oppoſitam conſuetudinē cohiberi ab initio potuiſſe. Sed procliuitatē illam diuturna cōſuetudine confirmatam:extirpari quidem omnino nō poſſe/exacta nihilominus doctrina exhortationibuſq; amputari. Docet poſt hæc colere corpus ſimul:& animū/perpetuo quodam exercitationis motu. Exercitationis inq̄ moderate. Motu inq̄ proprio:& ad bonum proprium rite directo:quo utrūq; exercitatum/atq; nutritum tantum uiriū conſequatur:ut alteri nō ſuccūbat. Optat quidem Plato corpus animo cedere:ſed nominata ſuccūbere:ut motus animi ſubſtinere non poſſit. Optat corpus ualidum/atq; firmum:ſed ſub animo longe ualidiore. Mox quātum exercitationem laudet/attende: quantum temerarium pharmacorum uituperet uſum. Proinde quemadmodum/tam corpus q̄ animam propriis exercere & confirmare motibus iuſſerat:ſic tres animæ uires:ideſt rationalem/animoſam/cupidam:ſuis quālibet motibus præcipit conſeruare. Verum tamen rationalem alimentis frequentioribus enutrite:ne cæteris ſuccumbere compellatur. Ait intellectum homini pro dæmone datum ſcilicet intimo. Alterū enim dæmonem habet externum. Item rectum corporis habitum quaſi cæleſti tributum. Rurſus eum qui uires irrationales ſupra modum nutrit/mortalē euadere: quaſi doceat quomodo accipiēdum ſit/ubi ait hominem fieri brutum:ideſt bruto perſimilem. Addit eum qui præcipue alit mentem ſic immortalē fieri/ut immortalitatis nulla pars deſit. Imperfecta enim immortalitas eſt/quæ motum egit perpetuum. Perfecta uero/ qua manet: qualis utiq; eſt in eo qui ſola iam intelligentia uiuit:euaditq; ex homine dæmon. Ex quo intelligitur etiam qn̄ ait hoīem effici brutū/id nō ꝓprie/ſed quadā ſimilitudine dici. Præterea ex eo qđ ſubdit fæminas ortas ex maſculis/ſi placet/obſcure nobis referat moſaicū illud Euā ex uiro fuiſſe ꝓductā. At uero gradus brutoꝝ oēs paulatim ex grauiori rōnalis aīæ lapſu multiplicari. Intellige aīam nſam ob quādā liberi motus infinitatē/poſſe:& intra ſe in brutoꝝ oīum affectus habituſq; prorucre:& extra ſe ſupplicii loco inter ſimilia bruta:uel brutoꝝ loca diuino quodā trāſferri iudicio. Itē oēs inferioꝝ uiuētiū dotes in hoīs aīa tanq̄ ꝑfectiſſima cōtineri:atq; brutoꝝ aīas in ipſo rerū generationiſq; ordine:ad nſam referri/ q̄ſi finē. Si hūc in modum progreſſionem animæ rationalis in alias:atq; uiciſſim in hanc aliarum regreſſionem acceperis:forſan a platonico ſenſu non aberrabis. Ipſe enim hic ſub perſona pythagorica loquēs/fabulam oportune confingit pythagoricarum ſimilem fabularum:atq; ne hæc quaſi ſub hiſtorica ueritate forſan admitteremus/non aliter q̄ poetæ ſoleant animalium tranſformationes/adducit. Hæc igitur ſic accipito. Atqui Timæus Locrus in libro de mundo fabuloſa hæc eſſe fatetur Timæiq; librum eo fine concludito:qui doceat nos/deum ante omnia colere:qui bona omnia ſola benignitate prouidentiæ procreauit. Decreueram magnanime Laurenti breuiora hic quemadmodum argumentum decere uidebatur/afferre:multaq; amplioribus cōmentariis quæ in Timæum iam deſignauimus/reſeruare. Sed Philippus ualor platonicorum ſtudioſiſſimus penes quē uniuerſo platonico operi in Agro Maiano extremam manū impoſui/plura me hic coegit effundere. Philippus ualor/ualoriæ uirtutis generoſiſſimus hæres. Cui ego plurimum debere me fateor/tum quia platonica egregiaq; omnia magnopere colit/tum quia ſingulari amore erga te tuoſq; omnes afficitur.

FINIS COMPENDII.

TIMÆVS PLATONIS.
PERSONÆ DIALOGI.

SOCRATES. TIMÆVS. CRITIAS. HERMOCRATES.

SO.

VNus/duo/tres. Quartus autem o amice Timæe ubi nā eſt? Vt qui heri a me conuiuio accepti eſtis/hodie me uiciſſim accipiatis. TI. Aduerſa ualetudine laborat o Socrates. Nō enim ſponte ab hoc cetu & diſputatione abſtinuiſſet. SO. Ergo tui o Timæe & horū erit officii:quod quarti illius abſentia deeſt/ implere. TI. Ita prorſus. Quare nihil quoad fieri poterit/prætermittemus. Nam cum laute abs te heſterno epulo accepti fuerimus/nefas eēt/ſi epulas tibi pro uiribus ſimiles libenter non redderemus. SO. Num recordamini/quæ uobis & q̄ multa tractanda propoſui? TI. Partim quidem tenemus memoria:partim uero tu/ſi exciderint/ſuggeres. Immo uero niſi moleſtum ſit/breuiter illa ab exordio repete:ut nobis iterum cōfirmētur. SO. Faciā equidē. Sūma diſputationis heſternæ erat res pu. qualis mihi & ex qualibus uiris optima poſſe fieri uideref. TI. Nobis certe oībus ualde ꝓbata ſunt o Socrates quæ dixiſti. SO. Principio agricolas cæteroſq; artifices a militibus ſeparauimus. TI. Certe. SO. Cum uero cuiq; quod pro naturæ inſtinctu præcipue ſuum eſt:& ſingula tātum ſingulis artibus offi-

ficia

ſicia tribueremus/illis quoq; quos præcæteris bella gerere oporteret id unũ duntaxat ꝑtegẽde.ſ.ci
uitatis munus iniũximus:& aduerſus externos hoſtes:& aduerſus ciues rei.p.euerſores:ita ut erga
ſubiectos tanq̃ natura amicos mites ſint:cõtra hoſtes uero in prelio ferociſſimi.TI.Ita ꝓrſus.SO.
Duplicẽ ſane naturam in cuſtodũ animis eẽ debere tractauimus:& iracundã & philoſophico inge-
nio ꝓcipue accõmodatam/ut recte in ſuos manſueti ſint:in alienos uero feroces.TI.Proculdubio.
SO.Quid autẽ de educatione dicemus?Nõne gymnicis exercitationibus:& muſica cæteriſq; de-
cẽtibus diſciplinis:eos a nobis inſtitutos fuiſſe?TI.Valde quidẽ.SO.Ita educatos hoĩes neq; aurũ
neq; argẽtũ neq; aliud quicq̃ ꝓpriũ/aut habere aut putare ſtatuimus:ſed tanq̃ adiutores publicoſq;
miniſtros ſola mercede cõtẽtos eẽ/tãta ab his quos tuenť exhibita quãta moderate uiuẽtibus ſuffi-
cere uideať:ſtipendio præterea publico in cõmune uti uoluimus:& ad cõem inter ſe uictũ impẽde
re/ut cæteris poſt habitis oĩbus ſolius uirtutis & cuſtodiæ curam habeant.TI.Hæc quoq; ita abs te
dicta fuerunt.SO.Naturã præterea mulierũ nõ aliter q̃ uirorũ effingi precepimus:ſtudiaq; oĩa tã
belli q̃ pacis mulieribus cũ uiris eſſe cõia.TI.Id quoq; dictũ.SO.An tenetis memoria quæ de pro
creandis liberis diximus?Forte uero ob rei ipſius nouitatẽ firmiter tenuiſtis?Cõmunes quippe nu
ptias liberoſq; ſtatuimus:ut nemo natos ſuos diſcernat/ſed oẽs ab oĩbus cõſanguinei exiſtimẽtur/
dum ęquales ferme natu fratres ſororeſq; uiciſſim ſe iudicant:maioribus uero patrũ uel auorũ re-
uerentiã exhibent:erga minores autẽ tanq̃ filios & nepotes afficiunť.TI.Hæc quoq; memoratu fa
cilia ſunt.SO.Vt autẽ q̃ optimi ab ipſo initio pro uiribus gignerenť/magiſtratus utriuſq; ſexus nu
ptiis ꝓpoſuimus.Qui clã ſortibus quibuſdã operã darẽt:ut praui prauis boni contra bonis mulieri-
bus miſcerẽtur:neq; ulla ob hoc diſcordia oriretur:cũ in cõgreſſu minus ꝓſpero quiſq; fortunam po
tius ſit q̃ cõſiliũ principũ culpaturus.TI.Recordamur.SO.Præterea ſanximus bonorum fętus in
patria alendos eẽ/aliorũ uero alios alio clã mittẽdos.Adultos demũ utroſq; diligẽter cõſiderãdos
ut ſi qui inter relegatos bonæ indolis ſint/in patriã reuocenť:ſi qui uero inter domeſticos cõtra uideã
tur affecti/ſimiliter relegenť.TI.Ita ſtatutũ eſt.SO.Nũ ſatis iam heſternã diſputationẽ quãtũ cõpẽ
dio licet/narrauimus?an aliqd ẽt a me ꝑtermiſſum o amice Timæe recẽſeri deſideras?TI.Nihil ſa-
ne:hæc enim ferme ſunt quæ tractaueras.SO.Audite deinceps quo pacto erga hãc quã deſcripſi-
mus rẽ.p.ſim affectus.Cõparatione plane uobis aperiã.Quẽadmodũ ſi qs aĩalia eximiæ pulchritu
dinis intuitus ſeu picta/ſeu uiua quidẽ ſed torpẽtia/motus geſtuſq; uiuẽtium & certamẽ aliquod co
rum expectare deſideret/ſic ego nũc libẽter aliquẽ narrãtẽ audirem/quo pacto ſupra deſcripta ciui
tas cũ finitimis ciuitatibus decertaret:quoue tãta eius educatione diſciplinaq; dignũ in bello uel pa
ce tam dicẽdo q̃ agẽdo erga ciuitates ſingulas demõſtraret.Equidẽ o Critia & Hermocrates mihi
cõſcius ſum nõ poſſe me eã ut bene uiroſq; pro dignitate laudare.Me qdem nõ poſſe nihil mirũ:ſed
de ueteribus quoq; & huius ſeculi poetis idẽ exiſtimo:nõ quo poeticũ genus cõtẽnam:ſed qđ eui-
dens unicuiq; ſit imitatiõis ſtudioſos ea facile & optime imitari:in qbus fuerint educati:aliena ue-
ro lõgeq; ab eoꝝ educatione remota opibus quidẽ difficile/uerbis etiã difficilius poſſe ꝓut cõuenit
ęmulari.Sophiſtas utiq; & dicẽdi & aliarũ ferme præclariſſimarum artium peritos eẽ arbitror:ſed
quia multas quotidie ciuitates pererrãt/nec ꝓprias ſedes ullas habẽt/uereor ne cõiectura quidẽ aſ-
ſequi nequeãt/q̃ multa & qualia uiri philoſophi/atq; ciuiles/tã bello q̃ pace erga ſingulos uerbis:&
operibus agãt.Sola igiť ueſtra ꝓfeſſio ſupeſt:tum natura/tum diſciplina philoſophiæ:& rerũ gerẽ-
darũ ſtudio pollens.Timæus qdẽ hic ex Locris quæ urbs in Italia iuſtiſſime gubernať/nobilitate:&
opibus præſtãtiſſimus ſummis magiſtratibus & honoribus functus eſt:& ad ſumma totius phiæ fa
ſtigia/ut opinor/aſcẽdit.Critiã quoq; ſcimus hæc utraq; cõſecutũ.Hermocratis ẽt naturã educatio
nẽq; his oĩbus quæ diximus tractãdis eẽ accõmodatã:cũ multis teſtimoniis moneamur/dubitare
nõ licet.Quapp rogãtibus uobis heri de re pu.diſputari/libẽtiſſime parui:cũ cogitarẽ qđ deinde
inſtituto operi ſup foret/a nemine cõmodius q̃ a uobis mõ uelitis/poſſe tractari.Cũ enim ciuitatẽ
ad bellũ idoneã cõſtitueritis ſoli oĩum uos/quæ eã decẽt/uiciſſim oĩa tribuetis.Cũ uero in ſuperiori-
bus quæ mihi iniũcta fuerãt ꝑfeciſſem/quæ mõ retuli uobis tractãda cõmiſi.Vos autẽ cõi cõſenſu
impartũ munus mutuo mihi parãdi nũc ſermonũ conuiuii recepiſtis.Ego igiť adſum ad ꝓmiſſas epu
las paratiſſimus.HER.Nos quoq; oẽs o Socrates ut pollicitꝰ eſt mõ Timæus/qđ iubes ꝓ uiribus
exeq̃mur/ꝓferti cũ nulla excuſandi ſit rõ/quo minus id facere debeamus.Nã ꝑterito die cũ diſputa
tiõe pacta mox ad hoſpitiũ quo apud Critiã ſuſcepti ſumus rediremꝰ/& itereũdũ prĩo & domi rur-
ſus de his rebꝰ uerba fecimꝰ.Hic igiť nobis ueterẽ narrauit hiſtoriã:quã uelĩ o Critia Socrati mõ re
cẽſeas:ut cũ audierit/iudicet:nũqd ad eã rẽ quã nos exeq iuſſit/cõducere uideať?CRI.Faciũdũ ẽ:ſi
ita Timæo quoq; uiť/tertio diſputatiõis huiꝰ ꝑticipi.TI.Videť ſane.CRI.Audi Socrates mirã quĩ
dẽ:ſed plenã ueritatis hiſtoriã/quã Solon ſeptẽ ſapiẽtũ ſapiẽtiſſimus recẽſebat.Erat.n.domeſticꝰ ad
modũ amicuſq; Dropidis ꝓaui nr̃i:qđ ĩ ſuis carminibꝰ ipſemet ſæpe teſtať.Auo ãt nr̃o Critiæ:ut
ipſe nobis ſenex poſtea referebat/q̃ ꝗq; narrauit res geſtas huius urbis memorabiles diuturnitate
tpis hoĩumq; ĩteritu obliſeratas.Vnũ uero præcæteris facinꝰ iſigne recẽſuit:qđ uobis nũc narrandũ

cenſeo: ut & tibi moré geramus/& deá cui hodierna pōpa dicata eſt/hac narratione quaſi quodam
hymnoꝝ cantu/ut par eſt/honoremus. SO. Recte loqueris: ſed qd iſtud tādē eſt? qđ Critias nō q̄ſi
uerbis deſcriptū/ſed quaſi ab hac ciuitate quōdā geſtū ex Solonis narratiōe uobis apuit? CRI. Re-
ferá priſcá mihi puero traditá ab auo hiſtoriá. Cū ageret Critias annos/ut ipſe dicebat/circiter no-
nagiuta: ego uero decé/celebrareturq; ſolēnis ille dies: in quo ad cātū carminū pueri cōuocabant:
cōgregati ſumus & nos una cū ꝓximis notiſq; pueris: nobiſq; a parētibus carminū canēdoꝝ certa-
men eſt iniūctū. Vbi multoꝝ poetarū carmina nō pauca memoriter ꝓnūciata ſunt: & Solonis uer
ſus a plurimis pueroꝝ utpote nouitaté poematis admirātibus decātati. Tū contribulis quedá/ſeu
quod ita iudicaret/ſiue qđ Critiæ blādiri uellet/uideri ſibi inq̄t cū in cæteris ſapiētiſſimū fuiſſe So-
loné/tū in carminibus poetarū oīum generoſiſſimū. His uerbis/ut recte memini/ualde lætatus eſt
ſenex. atq; ita ridēs inq̄t. Si Solo Aminãder nō tm̄ relaxandi animi gratia: ſed dedita opa ſerioq; ſi-
cut alii poeſim eēt ſecutus/uel hiſtoriá quā ab Egypto reuerſus inſtituerat abſoluiſſet: a qua quidem
ſeditionibus cæteriſq; ciuitatis fluctibus deturbatus medio in curſum deſtitit: nec Homero Heſio-
doq; nec alio quoq̄ poetarū/ut opinor/īferior extitiſſet. Ad hæc illæ. Qua de re o Critia tractare So-
lo inſtituit? SO. De maximis inq̄t rebus ab hac ciuitate quondam geſtis/quarū memoria apud nos
tēporis diuturnitate & interitu hoīum extincta eſt. Dic quæſo inq̄t o Critia: quid illud opus: & quō
actū: & a q̄bus habitū tanq̄ uerū Solo narrabat? CRI. Eſt inquit Egypti regio Delta cuius e uertice
ſcidunt̄ nili fluēta. Eius cāpi/Saitica paſcua noiant̄. In q̄bus maxīa ciuitas eſt: quam Saim uocit. Vñ
Amaſis fuit rex. Vrbis eius fundatrix dea fuit/quā Egyptii ueithē/Græci Athenā noiant. Ipſi por-
ro hoīes atheniēſium amici ſunt/eiſq; genere quodā cōiūctos eē ſe predicāt. Quo Solo profectū ſe
honorifice acceptū fuiſſe referebat. Et cū de uetuſtātis memoria ab illis ſacerdotibus qui in hac re
cæteroꝝ pitiſſimi erāt/q̄ſiſſet/exptū ſe eē dicebat: neq; ſeipm neq; aliū grecoꝝ queq̄ cognitionē an-
tiquitatis ullá hēre. Qñq; uero corá ſacerdotibus/ut eos ad ſua narrāda ꝓuocaret/de antiquiſſimis
illis Athenarū hiſtoriis uerba feciſſe: Photoneo primo & niobe/poſtq; inundationē mundi de Pyr-
tha & Deucalione/eorūq; poſteritate: & de tpibus q̄bus ſingula cōtigerūt. Tūc ex ſacerdotib9 quē-
dam grādē natu dixiſſe. O Solo ſolo: Græci pueri ſemꝑ eſtis: nec q̄ſq̄ e græcia ſenex. Cur iſtud dice-
ret pcōtāte Solone rñdiſſe ſacerdoté. Quia iuuenis ſemꝑ uobis eſt aīus: in quo nulla eſt ex uetuſta-
tis cōmemoratione/priſca opinio: nulla cana ſcia. Quod ideo uobis cōtigit: q̄a multa: & uaria ho-
minū exitia fuerūt/erūtq;. Maxima quidē aut ignis cōflagratiōe/aut aquæ inundationibus ꝓuenire
neceſſe. eſt minora uero aliis q̄buſlibet calamitatibus fieri. Nā qđ apud uos fert̄/Phæthontē quon-
dam Solis filiū currus aſcēdiſſe paternos: nec patris aurigatione ſeruata/exuſſiſſe terrena/ipſumq;
flāmis cæleſtibus cōflagraſſe: q̄uis fabuloſum uideat̄/uerū quodāmodo eē putādū eſt. Fit enim lon-
go tēpoꝝ interuallo cæleſtis circuitus pmutatio quædā: quā inflāmationis uaſtitas neceſſario ſequi-
tur. Tunc hi qui edita & arida incolūt loca magis pereūt/q̄ mari fluuiiſq; uicini. Nobis porro Nilus
cū in plæriſq; rebus ſalutaris eſt/tū huiuſmodi a nobis arcet exitiū. Quādo uero dii aquarum collu-
uione terræ ſordes diluunt/paſtores ouiū/atq; bubulci qui iuga mōtiū habitāt periculum illud eua-
dunt. Veſtræ aūt ciuitates in planitie ſitæ impetu fluminū ad maria rapiūtur. Sed in hac noſtra re-
gione neq; tūc/neq; alias unq̄ aqua in agros ſupne deſcēdit. Contra uero ſurſum e terræ uiſceribus
ſcaturit. Quāobrē antiquiſſimarū rerū apud nos monimēta ſeruant̄. Proinde ubicūq; nec imbriū
tēpeſtas nimia nec incēdiū ingēs contingit/licet alias pauciores/alias plures ſemper tñ hoīes ſunt.
Quæcunq; uero a noſtris ſiue a ueſtris ſiue aliis nationibus geſta ſunt memoratu digna: modo ad
aures noſtrorū peruenerint/noſtris in templis deſcripta ſeruant̄. Apud uos quidem: & alias gētes
res geſtæ nuper/litteris monimentiſq; tradunt̄: ſed certis tēporū curriculis illuuies immiſſa cælitus
omnia populat̄. Ideo qui ſuccedūt: & litteris & muſis orbati ſunt. Quo fit ut quaſi iuuenes iterū ſi-
tis & rudes/præteritarū rerū oīum prorſus ignari. Nā & ea ipſa quæ modo ex ueſtris hiſtoriis recē-
ſebas a fabulis puerilibus o Solo parū diſtāt. Primo qđ unius tātum inūdatiōis memineritis/cum
multæ præceſſerint. Deinde quod genus maiorū ueſtrorum in regione ueſtra clariſſimum & opti-
mum ignoretis: ex quo tu & athenienſes cæteri nati eſtis/exiguo ſemine quondam publicæ cladi ſu-
perſtite. Quod propterea uos latuit: quia ſuperſtites illi eorumq; poſteri litterarum uſu multis ſæ-
culis caruerunt. Fuit enim ante exitialem illam terræ illuuionem o Solo athenienſium ciuitas/tam
belli q̄ pacis officiis præſtantiſſima: eiuſq; opera legeſq; omnibus quorum memoria ad nos perue-
nit/excelluerunt. Tunc admiratum Solonem obnixe ſacerdotes obſecrauiſſe ait: ut omnia diligen-
ter priſcorum ciuiū opera reuelarent. Atq; illi ſic a ſacerdote quodam fuiſſe reſpōſum. Nulla hoc
inuidia prohibet Solo. Dicam equidem libenter tui & ciuitatis ueſtræ gratia. Maxime uero gratia
deæ/quæ & ueſtram illam & hanc noſtram cōdidit: educauit: inſtituit: priorem ueſtram annis mil-
le/ex terra & uulcano accipiens ſemina: poſterioris autem huius noſtræ urbis res octo annorū mi-
libus geſtæ in ſacris litteris continētur. Illorum ergo ciuium qui in hoc nouem milium annorum
tempore ante nos fuerūt/inſtituta & præclara facinora/breuiter Solo in preſentia tibi perſtringā.

Vide ut Solo et poeta fuit?

Deinceps

Deinceps uero cum plus dabitur ocii accepto hiſtoriarum libro/latius exponemus. Ac primū le-
ges illorum conſidera quo pacto cum his noſtris conueniant. Multa enim hic ſimilia illis reperies.
Principio quod ſacerdotes ſeparati ab omni turba uitam agūt. Deinde uaria opificum genera ita
inter ſe diſcreta ſunt: ut ſuum quiſq; agat. promiſcue uero nullus. Similiter paſtorum uenatorum:
agricolarum inter ſe diſtincta ſunt opera. milites quoq; hic/ut noſti/ab aliis omnibus ſegregati/bel
lica dūtaxat tractare a lege iubētur. Armatura etiam: ut clippeorum iaculorūq; uſus/apud utroſq;
perſimilis. his primi nos in aſia uſi ſumus. Et dea ut illis in locis ſic uobis primis hæc tradidit. Pru-
dentiæ quoq; & modeſtiæ magna ſicut uides noſtris legibus ab initio cura fuit: diuinationis inſup
& medicinæ/& ſanitas nobis per hæc diuinitus procurata. Demum quęcūq; ad hæc attinent diſci-
plinæ/diligenter inſtitutæ a lege reperiuntur. Huiuſmodi inſtitutione & ordine priorem ueſtram
urbem dea a primordiis exhornauit: cum in urbe condenda eam regionem elegiſſet quæ ob aeris
temperiem prudentiſſima ingenia procrearet. Vtpote enim bellicoſa & ſapiens dea regionem eli-
gendam cenſuit talē/quæ eſſet ſui ſimiles homines editura. His itaq; legibus uel etiam honeſtiori-
bus inſtitutionibus formati ueteres athenienſes omni uirtutum genere cæteris omnibus excellue
runt: ut decebat eos: qui diis geniti eruditiq; eēnt. Multa quidem & mirabilia ueſtræ ciuitatis ope-
ra in monimentis noſtris leguntur. ſed unum magnitudine & uirtute præcipuum facinus. Tradi-
tur enim ueſtra ciuitas reſtitiſſe olim innumeris hoſtium copiis: quæ ex atlantico mari profectę p-
pe iam cunctam Europam Aſiamq; obſederant. Tunc enim erat fretum illud nauigabile: habens
in ore & quaſi ueſtibulo eius inſulā: quas Herculis columnas cognominatis. ferturq; inſula illa Ly-
bya ſimul & Aſia maior fuiſſe: per quam ad alias proximas inſulas patebat aditus: atq; ex inſulis ad
omnem continentem e conſpectu iacentem uero mari uicinam. Sed intra os ipſum portus angu-
ſto ſinu fuiſſe traditur. Pelagus illud uerum mare: terra quoq; illa uere erat continens. In hac Atlā
tide inſula maxima & admirabilis potentia extitit regum: qui toti inſulæ illi multiſq; aliis: & maxi-
me terræ continentis parti/præterea & his quæ penes nos ſunt/dominabantur. Siquidē tertiæ mū
di parti quę libya dicitur uſq; ad Egyptum imperauerunt: Europæ uero uſq; ad tyrrhenum mare.
Horum uis omnis una collecta noſtram o Solo ueſtramq; regionem/& quicqd intra colūnas Her-
culis continebatur/inuaſit. Tunc ueſtræ ciuitatis uirtus in omnes gētes enituit. Quæ cum omnes
magnanimitate belliciſq; artibus antecelleret/partim una cum aliis græcis/partim ſola cæteris de
ſerētibus/extrema diſcrimina ſubiit: hoſteſq; expugnauit/amicis ſeruata uel reddita libertate. Poſt
hæc ingenti terremotu iugiq; diei unius & noctis illuuione factum eſt/ut terra dehiſcens ueſtros il-
los una omnes bellicoſos homines abſorberet: & Atlantis inſula ſub uaſto gurgite mergeretur. Quā
ob cām innauigabile pelagus illud propter abſortæ inſulæ limum relictum fuit. Hęc o Socrates eo
rum quæ Critias maior a Solone accepta narrabat ſumma ē. Sed dū pterito die de re.p. ciuibuſq;
ſuis diſſereres/ſubiit mihi quædam ex recordatione admiratio/cogitanti uidelicet diuina quadam
ſorte factum eſſe/ut ſimillima quædam haud ab re Solonis hiſtoriæ traderes. ob eam uero cauſam
nihil tunc protuli/quoniam ex diuturna negligentia nō ſatis reminiſcebar. Satius igitur ipſe cēſui/
ut priuſq̄ referre uobis inciperem/mecum eſſe repeterem. Ideo uero ſtatim imperio tuo conſenſi:
quia confidebam ut in rebus huiuſmodi maxime decet/aliquid me quod propoſitę rei congrueret
repertūrum. Ita heri/ut iſte ait/poſt diſceſſum protinus his prout tunc recordabar/recenſui. A no- Prouerbium Quę in pueritia diſcimus diutius ſeruamus.
cturnis deinde uigiliis pene omnia recuperaui. Profecto quæ ī pueritia diſcimus diutius firmiuſq;
ut fertur/meminiſſe ſolemus. Atq; haud ſcio/an quæ heri audiui/referre nunc omnia memoriter
poſſim: quæ uero puer accępi/mirabor equidem ſiquid eorum e memoria mihi exciderit. Ea quip
pe cum uoluptate & ioco audiebam: cum & ſenex ille libenter me doceret/& ego ab illo ſedulo ſci-
ſcitarer. Quapropter quaſi quædam litterarum inuſtæ indelebiliter notæ/ea mihi omnia infixa
memoriæ permanſerunt. Atq; his etiam ante ſolis ortum ipſa narraui: ut una mecū eſſent ad hanc
orationem paratiores. Verum ut ad id quo hæc omnia ſpectant/me conferam: paratus ſum o So-
crates/non modo ſummatim ſed ſigillatim ſicut audiui omnia enarrare. Ciuitatem utiq; & ciues
quos quaſi per fabulam heſterna diſputatione finxiſti/rem ueram eſſe ponemus. Ciuitatem quidē
illam/athenienſem hanc urbem eſſe. Ciues quoq; quos ipſe excogitabas noſtros illos maiores a ſa-
cerdote narratos fuiſſe cenſebimus. Nempe omnino hæc congruēt: neq; abre fuerit/ſi ciues tuos
reuera priſcos illos extitiſſe dixerimus. Quare communiter rem ipſam inter nos partientes cona
bimur omnes muneri abs te nobis impoſito pro uiribus ſatiſfacere. Sed uideo o Socrates nunquid
ſermonem hunc probemus/an alium exigamus? SO. At enim quem o Critia ſermonem magis q̄
iſtum probabimus? qui preſentibus deæ ſacris propter propinquitatem quandam mirifice con-
gruit. Maximum uero illud eſt non fictam a nobis fabulam/ſed ueram hiſtoriam recenſeri. Quo
nam igitur pacto & unde/hac ſpreta/diſputationem aliam exordiemur? Certe non licet. Ideo bo-
nis fortunæ auſpiciis oportet iam tū uos diſſerere/q̄ me pro heſterna narratione/hodie ſilētio uos

audire. CRI. Conſidera Socrates/an cōmode mutuum tibi conuiuiū diſpoſuerimus. Viſum nobis eſt/ut Timæus tanq̄ in aſtronomia noſtrorum omnium peritiſſimus/maximeq; in rerum natura cognoſcenda uerſatus/primus edisſerat/ita ut a mundi generatione exorſ diēs uſq; ad generis humani naturam deueniat. Atq; ego deinde ſuſcipiens homines a Timæo quidē genitos a critia uero ut plurimum inſtitutos/ſm Solonis ſermonem legemq; in iudicium ueſtrum adducam ciuitatiſq; iſtius ciues efficiam eos qui priſci illi athenienſes fuerunt: quos iam extinctos ſacræ ægyptiorum litteræ in lucem e tenebris eruerunt/adeo ut de illis deinceps tanq̄ de ueteribus atheniēſibus uerba fiant. SO. Copioſam & ſplendidā diſputationis menſam apparuiſſe mihi uideris. Tua ergo intereſt o Timæe inuocatis ſecundum legem diis/diſputationem iam exorſ diri. TI. Probe conſulis Socrates. Nam cum omnes qui mentis quoquo modo compotes ſunt/in operis cuiuſlibet uel magni uel parui principio inuocare deum ſoleant/quanto nos equius eſt de uniuerſo ſiue genitum ſit

In principio oīum operationum exordiū a deo ſumendum eſt.

ſiue ingenitum diſputaturos/niſi forte deſipimus/inuocare diuinam opem! Ergo deos oēs deaſq; precamur/in primis quidem ut ea dicantur a nobis/quæ illis placeant: deinde ut nobis ipſi conſtemus. Quantum ad deos attinet/ſic a nobis oratum ſit. Sed quod ad nos ſpectat/poſcendum eſt/ut & uos facile aſſequamini: & ego ſm mentis propoſitum rem ipſam qua de agitur tranſigam. Principium ita mihi diſtinguendum eſſe uidetur: quid ſit, quod ſemper eſt carens generatione: quid uero quod gignitur quidem/neq; eſt unq̄. Illud intellectu per rationis indaginem percipi poteſt: cū ſemper ſit idem. hoc opinione per irrationalem ſenſum attingi: cum gignatur: & intereat: neq; uere unq̄ ſit. Quicquid autem gignitur/ex aliqua cauſa neceſſario gignitur. Sine cauſa uero oriri quicq̄ impoſſibile eſt. Quādo igitur opifex in operis alicuius conſtructione ad id quod eodem modo ſe

Petitiones.

habet ſemper aſpicit: & huiuſmodi quodam uſus exemplo ideam uimq; in opus educit/ pulchrū fieri tunc opus omne neceſſarium eſt. Quando uero ad id quod factum eſt/reſpicit/minime pulchrum. Vniuerſum igitur hoc/cœlum ſiue mundum ſiue quo alio uocabulo gaudet / cognominemus. De quo primum conſideremus: quod in quæſtione de uniuerſo ante omnia inueſtigari debet. Vtrum ne ſemper fuerit ſine ullo generationis principio, an genitum ſit ab aliquo principio ſumens exordium: id profecto cernitur tangiturq; & corpus habet. Omnia uero huiuſmodi ſenſus mouent. Quæ ſenſus mouent/opinione per ſenſum percipiuntur. Hæc uero talia eſſe cōſtat/ut gignantur & genita ſint. Quicquid autem gignitur ab aliqua cauſa neceſſario gigni aſſeruimus.

Nomen rei de qua eſt diſputandū tenendum.

Opificem quidem & patrem mundi inuenire difficile/& cum iam inueneris prædicare eloqui uulgo impoſſibile eſt. Rurſus conſiderandum eſt utrum mundi faber ſit imitatus exemplar. Id ne quod idem ſemper & ſimile eſt: an id quod genitum fuerit. Atqui ſi pulcher eſt hic mundus & opifex mūdi bonus/ſempiternum certe exemplum maluit imitari. Sin ſecus/quod ne dictu quidē fas eſt/generatum exemplar eſt pro æterno ſecutus. Cum uero & mundus omnium genitorum pulcherrimus ſit/& eius auctor cauſarum omnium optimus/dubium non eſt / quin ſempiternum ſit ſecutus exemplum. Sic igitur generatus/ad id eſt effectus/quod ratione & ſapientia ſola comprehendi poteſt/& immutabile permanet. Ex quo efficitur/ut neceſſe ſit hunc mundum alicuius ſimulachrum eſſe. Rationem uero originis naturaliter explicare difficillimum eſt. Ideo de ſimulachro & exemplo ſic diſtinguamus. Rationes utiq; cum his rebus quas exprimunt/cognationem quandam habere uidentur. Ergo cum de re firma & ſtabili & mente comprehendenda diſſeritur/ſtabiles ſimiliter immutabileſq; & q̄ maxime fieri poteſt inexpugnabiles rationes eſſe oportet. Cum uero de ipſius rei firmæ ſtabiliſq; ſimulachro diſputatur/ueriſimiles rationes ſufficiunt: quæ ita ſe ad ſuperiores habeant rationes/ut ſimulachrum ad exemplum. Nempe quod eſt ad generationem eſſentia/id ad fidem eſt ueritas. Cū ergo o Socrates multa de diis mundiq; generatione a multis dicta ſint/ne mireris obſecro/ſi rationes de iis probatiſſimas exactiſſimaſq; afferre non poſſim. Satis enim factum putare debebis/ſi non minus probabiles q̄ quiuis alius rationes attulerim. Equum eſt meminiſſe/& me qui dixeram & uos qui iudicabitis: homines eſſe: ut ſi probabilia dicentur/nihil ulterius requiratis. SO. Scite loqueris o Timæe. Quare uos ut iubes agendum putamus. Exordium quidem hoc orationis mirifice approbauimus. Sed age deinceps diſputationem perage. TI. Dicamus

Secunda quæſtio.

Solutio cum rationes

De ui rōnum

igitur quam ob cauſam ille rerum auctor generationem & hoc uniuerſum conſtituit. Bonus erat. Bonus autē nulla unq̄ aliqua de re inuidia tangitur. Ergo cum liuor ab eo alieniſſimus eſſet/oia ſibi quantum fieri poterant ſimillima fieri uoluit. Siquis hanc gignendi mundi cauſam præcipuam a prudentibus uiris acceperit/rectiſſime profecto accipiet. Itaq; cum uellet deus bona omnia fore/nihil uero quoad natura pateretur malum quicquid erat quod in cernēdi ſenſum cadere poſſet/aſſumpſit. non tranquillum & quietum/ſed temere agitatum & fluitans: idq; ex inordinata iactatione redegit in ordinem. Hoc enim iudicabat eſſe præſtantius. Fas autem neq; erat neq; eſt quicq̄ niſi pulcherrimum facere eum/qui eſt optimus. Cum igitur excogitaſſet/inuenit nihil eorum/quæ ſecundum naturam aſpectui ſubiecta ſunt ſi expers intelligentie ſit intelligente alio totum toto pulchrius

Maxīa propō

Maxīa propō ordinem eſſe mel orem in ordinato:

Petitio ordinem & pulcritu. eē ab intellectu.

chrius unꝗ fore. Intellectum uero alicui ſine anima dari non poſſe. Hac ratione mentem quidem animæ/animam uero corpori dedit totumq; ita mundum conſtituit/ut pulcherrimū natura opus optimumq; foret. Quo circa ſicut ratio nobis hæc probabilis perſuadet/dicendum eſt/hunc mundum animal eſſe/idq; intelligens, reuera diuina prouidentia conſtitutum. Hoc poſito/quod ſequitur/uideamus ad cuius animalis ſimilitudinem deus mundum conſtituit. Vni cuidam propterq; animalium ſpeciei ſimilem feciſſe/ne arbitremur. Nam ſi imperfecto animali ſimilis eſſet factus pulcher certe non eſſet. Immo uero illius animalis eum ſimillimum eſſe ducamus: cuius animalia cætera & ſingulatim/& generatim partes ſunt. Illud ſiquidem uiuentia omnia/ quæ ſola mente percipiuntur/in ſeipſo complectitur/quemadmodum mundus hic nos & cætera quæ cernuntur animalia continetur. Volens itaq; deus omnium quæ intelligi poſſunt pulcherrimo & undiq; abſoluto mundum hunc ſimillimum reddere/animal unum ipſum effecit/aſpectui ſubiectum: animalia cuncta naturæ ſuæ conuenientia intra ſuum limitem continens. Proinde recte ne mundum unum diximus? an rectius plures innumerabilesue dici oportuit? Vnum profecto: ſi modo ad unius ſimilitudinem ſit formatus. Quod enim uiuentia omnia quæcunq; intelliguntur continet ſocium alterum habere non poteſt. Alioquin aliud animal/quod hæc duo contineat/eſſe oporteret: cuius duo hæc partes ſint nec illorum/ſed tertii huius/mundus hic ſimulachrum rectius diceretur. Vt igitur hic mundus eſſet animali abſoluto ſimillimus/ex eo quod ſolus atq; unus eēt/iccirco neq; duo neq; innumerabiles procreati ſunt: ſed unus mundus unigenituſq; factus eſt & erit. Quoniam uero corporeus/ſpectabiliſq; & tractabilis erat futurus/ac ſine igni uideri nihil poteſt: nihilq; ſine ſolido tangi/& ſolidum abſq; terra nihil/ideo in operis huius exordio deus ignem primo terramq; creauit. Sed duo ſola abſq; tertio quodam cōmode cohærere non poſſunt: mediumq; aliquod uinculum utrorūq; deſiderant. Vinculorum uero id eſt aptiſſimum atq; pulcherrimū/quod ex ſe & ex iis quæ aſtringit/ꝗ maxime unum efficit. Hoc maxime proportio ratioq; alternæ comparationis aſſequit̃. Quando enim in tribus numeris aut molibus aut uiribus medium ita ſe habet ad poſtremum/ut primum ad medium uiciſſimq; ut poſtremum cum medio/ita medium cū primo congruit. Tunc quod medium eſt & primum fit & poſtremum. Poſtremū quoq; & primū media fiunt. Ita neceſſitas cogit/ut omnia quæ ſic deuincta fuerint/eadem inter ſe ſint. Eadem uero cum facta ſint/efficiuntur ut omnia ſint unum. Quod ſi uniuerſi corpus latitudinem habere debuiſſet/nullam uero profunditatem unum ſane tum ad ſeipſum tum ad extrema uincienda interiectum medium ſuffeciſſet. Sed cum ſoliditatem mundus requireret/ſolida uero non uno ſed duobus ſemper mediis cōpulentur inter ignem & terram/deus aerem aquamq; locauit: eaq; ita inter ſe inuicem quoad fieri poterat/comparauit: ut quemadmodum ignis ad aerem/ita aer ad aquam: ut aer ad aquā/ſic aqua ad terram congrue conferatur. Qua ex coniunctione ita conſtitutus eſt mundus ut aſpici tangiq; poſſit. Propterea ex huiuſmodi rebus numero quatuor mundi corpus conflatum eſt: ea cōnexum comparatione qua dixi. Ex quo ſeipſum amicitia concordi complectitur: atq; ita apte coheret/ut nequeat diſſolui ullo modo/niſi ab eodem a quo eſt colligatum. Quatuor igitur earum rerum quālibet integram mundus accepit. Ex omni quippe igni/aere/aqua/terra ipſius faber ita ipſum compoſuit/ut nullam cuiuſꝗ iſtorum partem aut uim extra relinqueret. Idq; ea ratione fecit, primum quidem ut totum hoc animal ꝗ maxime perfectum ex perfectis partibus eſſet. Deinde ut eſſet unū cum nihil extra relictum fuerit: ex quo alterum generetur. Poſtremo nequis ipſum morbus aut ſenectus attingeret. Videbat enim eam eſſe naturam corporis ut importuna caloris uel frigoris aliarumq; rerum nimis uehementium acceſſione ledatur: & in morbos/ſeniumq; impulſum deficiat. Quam ob cauſam rationemq; unum totum ex omnibus totis: & perfectis perfectum/morbi/& ſenectutis expertem/deus mundum conſtituit. Cui & figuram maxime cōgruam & decoram dedit. Animal quippe hoc/quod intra ſuum ambitum erat animalia omnia contenturum/eam figuram præcipue requirebat: in qua figuræ omnes continerentur. Quapropter ſphæricū fecit: in quo omnes extremitas paribus a medio radiis attingitur. quæ quidem figura omnium perfectiſſima ſibiq; ipſi ſimillima iudicatur. Putabat enim ſimile diſſimili multo pulchrius eſſe. Lenem præterea hunc globum extrinſecus undiq; expoliuit. Nec immerito ſumma eum equalitate tornauit. Nec enim oculis indigebat quia nihil extra quod cerni poſſet/relictum erat. Nec auribus/cum nihil ſupeeſſet foris quod audiretur. Nec erant aere circūfuſa externa mundi/ut reſpirationem requireret. Nec membris quidem talibus opus erat. Per quæ noua alimenta ſuſciperet: aut decocti cibi excrementa emitteret: nulla deceſſio fieri poterat/nulla acceſſio. Nec enim erat aut quo aut unde talia fierēt. Ipſum enim ſe conſumptione & ſenio ſui ipſius alit. Ita nempe diuina arte fabricatus eſt mundus/ut omnia in ſeipſo & a ſeipſo patiatur/& agat. Ratus enim eſt ille auctor/mundū ſi ſibi ipſe ſufficiat præſtantiorem fore/ꝗ ſi aliorum adminiculis egeat. Nec ei manus neceſſarias eſſe duxit: quia neq; capiendum quicꝗ erat neq; repellendum. Nec pedibus aut aliis ad progreſſum ſtatūue membris

Petitio.

Diffinitio mundi.

Queſtio de cōformili uel exemplari.

De unitate mundi intelligibilis.

Quæſtio utrū ne an plures mundi.

Solutio quæſtionis.

Vis terræ & ignis.

De medio ac proportione primi medii & extremi.

Mūdus ex tota materia cōſtat.

Perfectum extra qđ nihil ē ſumere.

Seniū & morbus ab externis cāis: ex quibus uide mundum eē æthernum: defectū cāæ nō a materia.

Cur ſpærica figura pfectiſſima.

Petitio: ſimile pulchrius ꝗ diſſimile.

Cur mundus nō ſit organico corpore.

Maxīa quod ſufficiens id præſtantius.

Motus localis ſeptē ſpecies; circulatio: dextrorſum: ſiniſtrorſum ſurſum deorſum: antrorſu: retorſum. Nam introrſu: & extrorſum ſunt motus ſurſū: & deorſum.

opus erat. Motum enim illi congruum ſuo corpori tribuit: qui ex ſeptem motibus unus ad men
tem maxime/& intelligentiam pertinet. Ideoq; cum illum per eodem/& in ſeipſo circūduxiſſet: ſic
citzut circulari conuerſione moueretur. Sex autem reliquos motus ſeparauit ab eo: & ab corrorio
re & peruagatione/penitus liberauit. Ad hanc igitur conuerſionem quæ pedibus non egebat: cru
ra pedeſq; non dedit. Cum hæc igitur deus ille qui ſemper eſt: de aliquando futuro deo cogitaret/
lenem eum effecit æqualemq;: & a medio ad ſummum undiq; parem. Corpuſq; ex corporibus to
tis & perfectis/totum atq; perfectum. Animam autem in eius medio collocauit: perq; totum tetē
dit: atq; ea corpus ipſum etiam extrinſecus circūtexit: mundumq; hunc unum & ſolum ſolitariūq;
& circularem uolui in circulum ſtatuit. Qui propter uirtutem ſecum ipſe facile coerceere poſſit nul
lius alterius indigens ſatiſq; ipſe ſibi notus atq; amicus. Itaq; omnibus his de cauſis mundum opi
fex eius beatum deum effecit: ſed animam haud ita ut modo dicere cœpimus/tum deniq; cum cor
pus ei effeciſſet/procreauit neq; enim qui hæc coniunxit/ parere iunior antiquius permiſiſſet. Sed

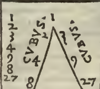
Vide trinitatem i diuinis patris filii & amoris utriuſ.

nos multa utpote fortune participex incōſiderate & temere loquimur. Ille uero tam generatione
q̄ uirtute priorem antiquioremq; animam corpore conſtituit, utpote quæ obedienti corpori eſſet
imperatura. Ex his uidelicet atq; hoc pacto. Ex ea ſubſtantia quæ indiuidua & ſemper eadem ſimi
liſq; eſt/& ex ea rurſus quæ circa corpora diuidua fit/tertiam ſubſtantiæ ſpeciem cōmiſcuit mediā:

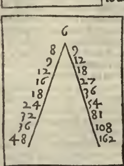
Petitio: mundum circulo uolui.

quæ rurſus eēt naturę ipſius eiuſdē/& naturę ipſius alterius pticeps eāq; p hęc mediā cōſtituit īter
indiuiduā ſubſtantiā: & ea q̄ circa corpus diuidit. Ea cū tria ſumpſiſſet in unā ſpēm oia tēperauit. Vbi
naturā ei⁹ qđ alterū diuerſūq; uocamus cōmiſtioni repugnātē cū eo qđ idē dicit ui q̄dā cōciliauit.

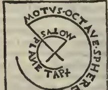
Partes ſubſtātiæ animę.

Poſtq̄ uero duo illa cum ſubſtantia cōmiſcuit: & ex tribus unum fecit/rur
ſus id totum in ea quę decuit membra partitus eſt: quorum quodlibet ex
tribus/eodem altero ſubſtantiaq; conſtaret. Fuit autem talis illa partitio.
Vnam principio accepit ex uniuerſo portionem. Secūdam autem primę
partis duplam. Deinde tertiam/ quæ ſecūdæ ſexquialtera eſſet/primæ tri
pla. poſtea quartam/ſecundæ duplam. Quintam deinceps tertiæ triplā.
Sextam primæ. Poſtremo ſeptimam/quæ partibus ſex & uiginti primam
excederet. Poſt hæc dupla & tripla interualla repleuit: partes rurſus ex to
to deſecans/quas interuallis ita locauit/ut bina eſſent in ſingulis media ſi

ue ut ita dixerim/medietates: quarum una eadem parte excedit alte
rum extremorum/eadem ab altero ſuperatur. Altera medietas pari
numero extremum unum ſuperat: pari ſuperatur ab altero. Cum ue
ro ſexquialtera interualla/ſexquitertia/ & ſexquioctaua ſumpſiſſet / ex
his nexibus in primis ſpatiis/ſexquioctauo īteruallo/ ſexquitertia om
nia explebat: particula ſingulorum relicta. Huius autem particule in
teruallo aſſumpto ea inde habebatur numeri ad numerum in termi
nis comparatio/ que eſt inter ducentos quinquagintaſex: & ducen
tos quadragintatres. Iam uero commixtum illud unde iſta ſecerne
bat totum/huiuſmodi partium ſectione conſumptum erat. Tunc ſe
riem hanc uniuerſum in longum ſecuit & ex una duas fecit: mediāq;
mediæ in ſpeciem X græcæ litteræ accomodauit. Deinde in orbem
intorſit/quoad ita coirent inter ſe capita/ut lineæ ipſæ & ſecum & in
ter ſe inuicem eregione interſectionis ipſius coniungerētur: atq; eo
motu qui in eodem & ſimiliter ſemper reuoluitur undiq; eſt eas cir

cūplexus: & circulorum alterum exteriorem/interiorē alterum fecit. Ex
teriorem quidem lationem eiuſdem naturæ. Interiorē uero alterius no
minauit atq; illam que erat ipſius eiuſdē nature cognatam/in latus ad dex
teram ptē. eam uero que alterius/ p diametrū ad leuam flexit. Sed prin
cipatum dedit eiuſdem ipſius ſimiliſq; agitationi. Eam nāq; ſolam indi
uiſam reliquit. Interiorem uero cum ſexies diuiſiſſet ſeptē orbex inequa
les dupli/ & tripli interuallis effeciſſet ſingula cum tria ſint utriuſq; cōtra
riis inter ſe curſibus orbes peragere iuſſit. Et ex ſeptem īterioribus tres
quidem pari celeritate quatuor uero & ad ſe & ad reliquos tres celerita
te quidem impari debita tamen ratione conuerti. Poſtq̄ igitur ſecundum creatoris illius mentem
tota animæ conſtitutio abſoluta fuit / mox omne corporeum intra ipſam effinxit: mediūq; mediæ
accōmodans apto modulamine copulauit. At illa a medio per omne uſq; ad cœli extrema ſe por
rigens/eiq; extrinſecus circūfuſa ſeq; in ſeipſa conuertens ita ſempiternæ ſapientiſq; uitę in uniuer
ſum tempus diuinum dedit exordium. Et corpus quidem cœli ſpectabile factum ē. Anima uero
oculorum

oculorum effugit obtuitum: rationis & modulaminis compos: ab auctore ſuo omnium quæ ſem-
per ſunt & ad intelligentia pertinent optimo ipſa quoq; optima omnium quæ genita ſunt effecta.
Quoniam igitur ex tribus partibus/eodem ſcilicet & altero & eſſentia conflata eſt, ratione propor
tionis diſtincta atq; compacta: necnon in ſeipſam orbe reflectitur / quotiens aliquid attingit quod
eſſentiam diuiduam habet & quod indiuiduam / in ſeipſam omnino conuerſa quid ſit utrumq; di-
ſcernit/& cui quid idem ſit a quo alterum & diuerſum. Ad quid queq; & ubi/quomodo/& quando
eſſe huiuſmodi aliquid uel pati contingat / tam in iis quæ gignuntur/q̄ in illis quæ ſemper ſunt ea-
dem. Ratio porro ad ipſum quod idem eſt uergens atq; ueridica tam circa alterum q̄ circa idem
uerſata & ſine ſono ſtrepituq; omni in eo quod ſeipſo mouetur reuoluta quãdo ad ſenſibile aliquid
ſe conuertit/ſi tunc etiam alterius diuerſæq; naturæ circulus recte per omnem ipſius animam rem
ipſam nunciet/opiniones fideiq; aſſenſiones firmas ueraſq; producit. Quando rurſus circa ratio-
nale ſe uerſat/& ipſius quod idem eſt circulus ſe apte reuoluens rem denunciat / intellectus neceſſa
rio ſcientiaq; perficitur. Hæc quiſquis in alio q̄ in anima fieri dixerit a uero penitus aberrabit. Cũ
igitur hoc a ſe factum ſempiternorum deorum pulcrum ſimulachrum moueri & uidere pater ille
qui genuit animaduerteret/delectatus eſt opere/& hac ductus lætitia opus ſuum multo etiam ma-
gis primo illi exemplari ſimile reddere cogitauit. Itaq; quemadmodum illud ſempiternum ani-
mal eſt: ita uniuerſum hoc pro uiribus tale facere ſtatuit. Illius quidem animalis æterna natura eſt.
Quod genito operi congruere omnino non poteſt. Iccirco imaginem æui mobilem effingere de- De genitura temporis.
creuit: ac dum cœlum exhornaret, fecit æternitatis in unitate manentis/æternam quandam in nu-
mero fluentem imaginem: quam nos tempus uocamus. Dies porro & noctes & menſes & annos
qui ante cœlum non erant/tunc naſcente mundo naſci iuſſit: quæ omnia temporis partes ſunt. At
qui erat & erit quæ nati temporis ſpecies ſunt/non recte æternæ ſubſtantiæ aſſignamus. Dicimus
enim de illa eſt/erat/& erit. Sed illi reuera ſolum eſſe competit. Fuiſſe uero & fore deinceps/ad ge-
nerationem tempore procedentem referre debemus. Motus enim quidam duo illa ſunt. Eterna
autem ſubſtantia cum eadem ſemper & imobilis perſeueret: neq; ſenior ſeipſa fit unq̄ neq; iunior:
neq; fuit hactenus neq; erit in poſterum/neq; recipit eorum quicq̄: quibus res corporeę mobileſq;
ex ipſa generationis conditione ſubiiciuntur. Nempe hæc omnia temporis imitantes æuum ſeq;
numero reuoluentis ſpecies ſunt. Sæpe etiam dicimus quod factum eſt/eſſe factum: quod fit in ge
neratione eſſe: quod fiet/eſſe faciendũ: & quod non eſt/non eſſe. Quorum nihil recte & exacta rõne
dicimus. Sed exquiſitam de iis diſcuſſionem pręſens diſputatio non requirit. Tempus uero una cũ
cœlo factum eſt: ut una orta/una etiam diſſoluantur: ſiqua his diſſolutio unq̄ contigerit: & ad exem
plar æternæ naturę ideo factũ eſt: ut mundus hic illi præſtãtiori quoad põt ſimilimus ſit. Ille.n.mũ
dus huius exemplar/omne per æuum eſt. Hic uero perpetuo per omne tẽpus fuit fitq; ſolus & erit.
Hac ratione conſilioq; dei tempus creare uolentis ſol & luna/& aliæ quinq; ſtellæ quæ uocantur er-
raticæ factæ ſunt: quo temporis numerus diſtinguatur atq; obſeruetur. Cum uero ſtellarum huiuſ
modi corpora ſeptem feciſſet deus/ſeptem orbibus qui alterius ipſius diuerſæq; naturæ circuitu
uoluuntur/adhibuit. Lunam in primo ſupra terram circuitu poſuit. In ſecundo Solem. Luciferi de
inde globum & Mercurii ſacrum ut dicitur orbem circulis affixit: Soli uelocitate æqualibus: poten
tia uero illi contrariis. Quo fit ut apprehendant ſe inuicem & a ſe uiciſſim apprehendantur ſimili-
ter hæ ſtellæ. Sol/Lucifer/& Mercurius. Cæterarum ſtellarum ordines progreſſuſq; & rationes ſiqs
omnino percurrere uelit/plus erit opere ipſo: quod operis gratia ſumetur. Hæc enim forte a no-
bis pro dignitate rei alias ſi dabitur ocium tractabuntur. Poſtq̄ uero ſingula quę ad ſeriem tempo
ris pertinebant conueniẽtem ſibi progreſſum ſortita ſunt: corporaq; nexibus compacta uitalibus
animalia euaſerunt/pręſcriptum tenorem & inſtitutum ordinem tenuerunt. Vt uidelicet ſecundũ
alterius diuerſæq; naturæ obliquam agitationem eiuſdem ipſius agitationi ſubiectã/orbes illi par-
tim ampliorem partim anguſtiorem circulum peragant. Et quæ minorem/uelocius: quæ maior ẽ
tardius reuoluantur. Secundum uero ipſam eiuſdem naturæ lationem quæ uelociſſime percurrũt
comprehendentia a tardioribus comprehendi uidentur. Omnes quidem eorum circulos ſuper-
na illa uertigo uaria circuitione reuoluens/propterea quod iſti duobus ſimul contrariis motibus
agitantur id quod tardiſſime ab ipſa quæ uelociſſima eſt recedit: proximum declarauit. Vt autem
eſſet quædam uelocitatis illorum tarditatiſq; menſura certiſſima/omniumq; octo motuum prodi
ret in lucem chorea: accendit lucem clariſſimam deus in ſecundo a terra circulo, quam modo So-
lem uocamus. Cuius ſplendore cœlum omne illuſtraretur: & animantes omnes quæcunq; natura
numeri capaces ſunt/ipſius participes efficerentur: uſum numerandi diſcentes ab illo eiuſdem ſi-
miliſq; naturæ circuitu. Hinc quoq; noctis dieiq; narietas orta eſt. Propter hæc etiam unius ſapien
tiſſimiq; circuitus reuolutio. Menſis uero prouentus quando luna luſtrato circulo ſuo ſolem con-
ſecuta eſt. Anni/ubi Sol ſuum peragrauit orbem. Cæterorum autem ſyderum ambitus ignorãtes

homines pręter admodum paucos/neq; nomine certo illos appellant:neq; numeris inter ſe diſtinctis commetiuntur. Itaq;/ut ita dixerim/neſciunt horum peruagationes idipſum eſſe quod rite dicitur tempus multitudine infinita & uarietate mirabili prædita. Eſt tamen intellectu facile quod perfectus numerus temporis/perfectum tunc demum compleat annum/cum octo ambitus confectis ſuis curſibus quos orbis ille ſemper idem ſimiliterq; procedens metitur/ad idem ſe caput retulerint. Has ob cauſas nata ſunt ea aſtra quæ per cœlum meantia conuerſiones habent:ut hoc oẽ animal quod uidemus eſſet perfectiſſimo animali illi quod mente perſpicitur harmoniæ imitatione ſimillimum. Iam uero cætera uſq; ad temporis ortum ad imaginem propoſiti exemplaris effinxerat. Sed quia mundus hic nondum animalia omnia intra ſuum ambitum continebat/ex ea parte deficiebat ad illud exemplar imaginis huius ſimilitudo. Hoc igitur quod deerat/superni illius exẽplo deus explebat. Quot igitur & quales mens ideas in eo quod eſt animal inſpicit/totidem & tales hoc mundo contineri oportere excogitauit. Sunt autem quatuor. Vna quidem deorum cœleſtium genus continet:alia uolatile & aeriuagum. Tertia aquæ liquoribus accommodatum. Quarta terrenotum animantium genus. Diuini quidem animalis ſpeciem ex igni maxima ex parte cõponebat:ut ſplendidiſſimum eſſet uiſuq; pulcherrimum. Cũq; illud uniuerſi figura ſimile uellet fore/rotundum fecit:poſuitq; in ipſius optimi ſapientia. atq; illud ſequi iuſſit: circũq; omne cœlum diſtribuit:ut uerus illi ubiq; ex hac uarietate hornatus accederet. Dedit autem diuinis duo genera motus. Alterum quo in eodem ſemper & ſimiliter uoluerentur/cum de eiſdem ſemper ſecum ipſius eadem cogitent. Alterum quo in anteriorem partem ab eiuſdem ipſius ſimiliſq; uertigine ducerentur. Reliquos autem quinq; motus ab his eſſe uoluit alienos:ut unumquodq; illorũ quoad fieri poteſt/optimũ eſſet. Qua ex cauſa facta ſunt aſtra illa erroris expertia:quæ diuina animalia ſunt: proptereaq; in eodem ſemper circuitu perſeuerant. Quæ uero uaga ſunt/& mutabili ratione labũtur:ita deinceps/ut ſupra diximus diſpoſita ſunt. Terram autem altricem noſtram circa polum p uniuerſum extenſum alligatam diei noctiſq; effectricem & cuſtodem eſſe uoluit: nec non primam antiquiſſimamq; deorum omnium qui intra cœlum ſunt geniti. Horum uero deorum choreas & inter ipſos concurſiones circulorumq; ipſorum reuolutiones uarias & acceſſus: quales præterea fiant coniuncti ſibi inuicem uel oppoſiti ſiue ante inter ſe/ſiue retro: quidue ex illorum ſerie nobis proueniat:quibus temporibus & quo pacto deliteſcant ſinguli uel emergant: quidue portendant quando orientes hominibus harum rerum peritis timorem incutiunt. Hæc inq̃ omnia abſq; diligenti ſimulachrorum ipſorum inſpectione explicare uelle/inanis eſt labor. Sed de his ſatis. & iam quæ de natura deorum illorum qui tales geniti ſunt ut cernantur dicenda erant: finem habeant. Cæterorum uero qui dæmones appellantur & cognoſcere & enũciare ortum/maius eſt opus q̃ ferre noſtrum ualeat ingenium. Priſcis itaq; uiris hac in re credendum eſt qui diis geniti ut ipſi dicebant/parentes ſuos optime nouerant. Impoſſibile ſane deorum filiis fidem nõ habere/licet nec neceſſariis nec ueriſimilibus rationibus eorum oratio confirmetur. Verum quia de domeſticis rebus loqui ſe affirmabant:nos legem ſecuti fidem præſtabimus. Sic igitur ut ab his eſt traditum/horum deorum generatio habeatur atq; dicatur. Terræ cœliq; filii Oceanus & Tethis fuiſſe traduntur. Ab iis Phorcys Saturnus & Rhea geniti:& reliqui horum fratres. Ex Saturno & Rhea Iuppiter & Iuno & reliqui quos eorum fratres quotidie memorari audimus:nati dicuntur. Ex his deinceps ut traditur alii. Poſtq̃ orati ſunt omnes & qui cœlo uoluuntur dii noſtris oculis manifeſti/& qui eatenus nobis conſpicui fiunt quatenus ipſi uolũt/tum ad eos mundi genitor ita fatur. Dii deorum:quorum opifex ego ac pater ſum hæc attendite. Quæ a me facta ſunt/me ita uolente indiſſolubilia ſunt. Omne ſiquidem quod uinctum eſt/ſolui poteſt. Sed mali eſt quod pulchre compoſitum eſt/ſeq; habet bene/uelle diſſoluere. Quapropter quia generati eſtis/immortales quidem & indiſſolubiles omnino non eſtis. Nec tamen unq̃ diſſoluemini/nec mortis fatum ſubibitis. Nam uoluntas mea maius præſtantiuſq; uobis eſt uinculum ad uitæ cuſtodiam q̃ nexus illi/quibus eſtis tunc cum gignebamini/colligati. Sed nunc iam quid iubeam/cognoſcite. Tria adhuc genera mortalium nobis generanda reſtant:abſq; horum generatiõe cœlum imperfectum erit. Omnia enim animantium genera ambitu ſuo non continebit. Contineat autem oportet/ſi eſt mundus omnino perfectus futurus. Hæc uero ſi a me fiant ſolo uitaq; donentur/diis adæquabuntur. Quapropter accedite uos ſecundum naturam ad animalium generationem: ita ut uim imitemini meam/qua in ortu ueſtro ſum uſus. atq; eius quidem animalis quod in ipſis tale futurum eſt ut cum immortalibus appellatione conueniat diuinumq; uocetur principatumq; teneat/& iuſtitiam ſimul ac uos ultro colat/ego uobis ſemen & initium tradam. Vos cætera exequi par eſt:ut īmortali naturæ mortalem attexẽtes: faciatis generetiſq; animalia ſubminiſtranteſq; alimenta augeatis & conſumpta rurſum recipiatis. Hæc fatus/in eodem rurſus cratere/in quo mundi totius animam permiſcens temperauerat/ſuperioris temperationis reliquias miſcendo perfudit. Modo quodam eodem:nõ tamen

Genera animalium.

Quatuor ideę aialium.

Terram antiquiſſimã deorum: q intra cœlum.

tamen perfectas ſimiliter. Sed & ſecundo/& tertio gradu a primis deficientes. Deniq; cum uniuerſum conſtituiſſet aſtris parem numerum diſtribuit animarum: ſingulis ſingulas adhibẽs. Eiſq; tã͂ uehiculo impoſitis monſtrauit: uniuerſi naturam: ac leges fatales edixit. Oſtendens quidem primam omnibus generationem ordine quodam una fore ne quis ab eo minus aliquid ſortiatur. Satis autem & quaſi ſparſis animis per ſingula ſingulis conuenientia temporum inſtrumenta fore ut animal naſceretur/quod omnium animalium maxime eſſet diuino cultui deditum. Eſſe autem naturam hominis geminam. Cuius id genus fore præſtantius quod uiri nomine ſit appellãdum. Cũ uero animę corporibus neceſſitate quadam inſertę fuerint & corporibus earum acceſſerit aliquid uiciſſim q; abſceſſerit primum utiq; neceſſario ſenſum unum omnibus intimum/& naturæ coniunctum illic a uiolentis paſſionibus excitari. Deinde uoluptate & dolore miſtum amorem. Poſt hæc metum & iram: & quæcunq; uel iſta ſequuntur: uel ab iſtis/ut contraria diſſident. Hæc qui ſuperauerint/eos iuſte uicturos. Iniuſte uero qui ab his fuerint ſuperati. Atq; illum qui recte curriculum uiuendi a natura datum confecerit/ad illud aſtrum cui accõmodatus fuerit/reuerſum beatam uitam acturum. Contra uero agentes cogi in ortu ſecundo/ſexu mutato fieri mulierem. Et qui ne tũ quidem finem peccandi faciet quatenus deprauatur eatenus in brutorum naturam ſuis moribus ſimilem permutari: nec prius a mutationibus laboribuſq; ceſſare/q̃ illam ſibi inſitam eiuſdem ipſius ſimiliſq; naturę conuerſionem ſecutus ipſe ei q; ſubiiciens turbulentos multipliceſq; affectus/poſtea ex igni/aqua/aere & terra contractos ratione ſedauerit: & ad primum optimumq; ſui habitum iam redierit. Quæ cum illis ita deſignauiſſet: ne qua penes ſe futurę prauitatis cauſa eſſet: alios ĩ terram. alios in lunam. alios in alia temporis inſtrumenta ſpergens quaſi ſerebat. Poſt huiuſmodi ſementem quod reliquum erat/diis iunioribus agendum mandauit: ut corpora mortalia fingerent quantumq; eſſet humanæ animæ quod reliquum huic deberet accedere id omne & quæ conſequẽtia eſſent/adiungerent regerentq; & q̃ optime & pulcherrime fieri poſſet mortalis animalis naturam gubernarent: niſi ipſum ſibimet malorum cauſa eſſet. Atq; is quidem qui hæc cuncta diſpoſuit: rite in ſuo habitu permanebat. Quo quidem permanẽte: eius filii: cum parentis ordinem cognouiſſent/eum protinus ſequebantur. Itaq; accepto ab illo mortalis animantis immortali principio ſui effectorem imitati/ignis/aeris/aquæ/terræ particulas: quas rurſus redderent a mundo mutuabantur/eaſq; inter ſe copulabant: haud iiſdem illis indiſſolubilibus uinculis/quibus ipſi fuerant colligati. ſed talibus quæ propter paruitatem cerni non poſſent: crebriſq; huiuſmodi clauis coniũctis unum ex omnibus corpus efficiebant: atq; in hoc ipſum tum influente corpore animæ diuinæ circuitus illigabant. Itaq; hi circuitus in profundum flumen immerſi/neq; tenebant neq; tenebantur. Sed ui ferebantur: atq; ferebant. Ex quo factum eſt: ut totum animal moueretur: ſine ordine tamen/& fortuita quadam iactatione. Cui quidem ſex peruagari motibus contingit undiq; per ſex loci differentias progrediẽdo/uidelicet ante,& retro/ad dexteram & leuam ſurſum atq; deorſum. Cum uero plurimus inundaret fluctus atq; deflueret unde animal nutriretur/multo etiam maior a paſſionibus extrinſecus illatis turba ſequebatur: cum corpus aliquod ignis exterioris incurriſſet offenſionem uel a terræ ſoliditate aut aquæ humore: aut aeris flatu leſum eſſet. Porro ab iis omnibus per corpus motus uſq; ad animam tranſeunt: qui propterea & initio & nunc ſenſus cognominati ſunt. Hi quidem ab initio continue multos & maximos motus cient/riuo illo iugiter fluente atq; his fluctibus uehementer animæ circuitus quatiunt. Et circuitum quidem illum eiuſdem ſimiliſq; naturæ in ipſo curſu prorſus impeditum. Alterius uero circuitum diſtrahunt uſq; adeo ut dupla illa & tripla utrinq; diſpoſita interualla tria medietateſq; & colligationes ſexquitertia ſexquialtera ſexquioctaua rõne interiectas quæ diſſolui a nullo niſi ab eo q coniunxit: p̃ſit omni reuolutiõis genere torqueant: oẽſq; anfractus & uarietates orbiũ/quotcũq; contingere queũt/inducant: ita ut ambitus ipſi uix ſibi inuicẽ connexi/ferant̃ qdẽ ſed ſine rõne ferant̃/tum contra/tũ ex obliquo/tũ reſupina quadam diſpoſitione: ceu ſiquis caput pro pedibus humi figat: pedes uero pro capite tollat in altum tunc arbitror tam eius qui ſic affectus eſt/q̃ eorum qui ſpectant/dexteræ partes ſiniſtræ & contra ſiniſtræ/dexteræ ſibi inuicem eſſe uidentur. Itaq; cum hoc ipſum cæterau e huiuſmodi animi quoq; ambitus maxime patiuntur: ſi tunc extrinſecum aliquid eiuſdem ipſius uel alterius generis inciderint: falſo quid idem alicui ſit/quidue alterum ab aliquo iudicant. Ideoq; mendaces tunc dementeſq; ſunt: nec ullus princeps & dux in eis tunc eſt circuitus. Cũq; extra poſiti ſenſus pulſauerint animam uehementius totamq; eam poſſederint/tunc illi ſubiugati quidem & ſeruientes: dominari uidẽtur. Quas ob res ab initio anima cum mortalis corporis uinculis includitur amens efficitur. At poſtq̃ nutritionis & augumenti riuus lenius minuſq; fluit/animæq; circuitus tranquillo re motu inter ſuum peragunt/proceſſuq; temporis ſedatiores fiunt: & in figuram naturæ ſuæ con-

Cuiq; generi aĩarum unum tributum eſſe aſtrum.

Amor miſtus uoluptate & dolore.

Cur ſeniores prudentes.

gruam reſtituuntur/tunc ſingulorum circulorum directe conuerſiones/eiuſdem & alterius naturã
probe diſcernunt/hominemq; ſic inſtitutum prudẽtem efficiunt. Quod ſiquis educationi recteq;
nutritioni diſciplinam quoq; & eruditionem conuenientem adiunxerit/morbo grauiſſimo deuita
to ſanus & integer prorſus euadet: ſin autem neglexerit/claudum uitæ iter ingreſſus tanq̃ mancus/
& omnino inutilis rurſus ad inferos decidit. Sed hæc quidem poſt ortum contingunt. Nunc uero
de prima hominis compoſitione exactius differendũ ac probabili ratione monſtrandum: qua cau
ſa & prouidentia deorum ſingula membra corporis ad ſingula animæ officia ſint accommodata.
Principio dii figuram capitis ad rotunditatem mũdi finxere: in eoq; duos illos animæ diuinos cir-
cuitus ſtatuerunt. Eſt autem caput membrum corporis diuiniſſimum: reliquorumq; membrorũ
princeps. cui totum corpus connexum dii ſubeſſe & parere iuſſerunt. Excogitauerunt enim mo-
tuum omnium quotcunq; eſſe queant/compos id fore. Cum uero inæqualis & aſpera/& ac partim
quidem accliuis/partim decliuis terra ſit/ſi humi caput ſerperet/perq; terræ ſuperficiem uoluere-
tur/hos anfractus ſine offenſione tranſire non poſſet. Quod ſane malum ut uitaret/procerum hũc
habitum corporis ad faciliorem progreſſum dii pro uehiculo capiti ſubiecerunt. Corpori præte-
rea quatuor in longum porrecta & flexibilia membra annexuerunt: quibus facile diuina prouiden
tia moueretur. Apprehenderet/uidelicet obiecta quæq; ſtaret & ſiſteret: perq; omnia graderetur:
caput ſuperne ſubſiſtens diuiniſſimi ſacratiſſimiq; habitaculum. Hanc igitur ob cauſam nobis cru
ra manuſq; dedere. Anteriores autem partem poſterioribus pręſtantiores & ad imperandũ aptio
res arbitrati/in anteriorem quoq; partem moueri nos ut plurimum uoluerunt. Oportebat porro
anteriora diſcreta & diſſimilia eſſe. Quapropter primum globo capitis faciem adiecere: facieiq;
inſtrumenta quæ adminicularentur omni animæ prouidentiæ aſſignauerunt decreueruntq; natu
rale hominis imperium in hac parte anteriori priorique conſiſtere. Sed ex omnibus faciei partibus
primi luciferi oculorum orbes coruſcant: hac de cauſa dati. Ignis certe illius qui non urit quidem
ſed illuminando ſuauiter diem inuehit mũdo/participes oculorum orbes dii fecerunt. Intimum
ſiquidem noſtri corporis ignem huius ignis germanum ſincerumq; per oculos emanare uolue-
runt. In quibus lenis congeſtuſq; ubiq; ignis huiuſmodi ſit ſed per eorum dũtaxat ſolidiorem an-
guſtamq; medietatem ignis purior euolet craſſior uero cohibeatur. Itaq; cum diurnum lumen ap
plicat ſe uiſus radio tunc ea duo inter ſe ſimilia concurrentia atq; commiſta/quo oculorum acies
diriguntur ibi in unius iam domeſtici corporis cohærent ſpeciem. ubicunq; uidelicet tam inti-
mi q̃ externi luminis ſit concurſus. Totum igitur hoc ꝓpter ſimilitudinem paſſionem eandem
ſortitum cum quid aliud tangit uel ipſum ab alio tangitur/motum huiuſmodi ad corpus omne
perq; id ad animam uſq; diffundens ſenſum efficit/qui uiſus uocatur. At poſtq̃ in noctem diſceſ-
ſerit cognatus ignis/uiſionis radius euaneſcit. Nam in aerem ſibi diſſimilem erumpens permuta
tur/atq; extinguitur: cum nullam habeat cum proximo aere utpote ignis ſplendore carente/natu-
re cõmunionem. Idcirco uidere deſinit: ſomnumq; inducit. Etenim ſalubre palpebrarum tegmen
dii oculis machinati ſunt. Quibus obductis uis illa ignis intimi conniuentia tegminis coercetur:
compreſſaq; interiores motus perfundit & mulcet: quibus relaxatis atq; mollitis quies oritur. Si
profundus ob multam quietẽ motuum nos occupat ſopor/exigua ſequuntur inſomnia. Sin uehe-
mentiores aliqui motus quaſi uigiliarũ reliquiæ relicti ſint/quales quidem & qualibus ex locis hau-
ſtæ reliquiæ ſunt/talia ſomniorũ ſimulachra naſcuntur: eorũq; nobis expergefactis reſtat memoria.
At uero ſimulachrorum quæ uel in ſpeculis oboriunt̃/uel in perſpicua leniq; cernunt̃ ſuperficie/fa
cilis aſſecutio eſt. Nam ex utriuſq; ignis tam intimi q̃ extra poſiti cõmunione/eiuſq; rurſus cõcur-
ſu & cõgruentia qui paſſim terſo leniq; corpori accõmodatus eſt/neceſſario hæc omnia oriuntur:
cum ignis oculorum cum eo igne qui eſt e conſpectu effuſus circa lene nitidũq; corpus ſeſe confu-
dit. Dextera uero uident̃/quę leua ſunt/quia contrariis ꝑtibus oculoꝝ inſolito more cõtrarias ꝑtes
attingimus. Rñdent autẽ dextera dextris/leua leuis/quando cõmixtum lumen cum eo cui ꝑmiſce
tur/trãſilit. Id fit/cum ſpeculoꝝ lenitas hinc illincq; altitudinem aſſumpſit/& ita dextram oculorũ
partẽ in leuam ſpeculi/leuãq; in dextram detorſit. Quod ſi ſpeculum ad uultus longitudinem con
uertatur/uultum reddidit reſupinũ. Cum ſuperior luminis pars ad iferiora/inferior uero ad ſupio
ra uertatur. Atq; hæc oĩa ex eorum genere ſunt/quæ principales rerum adiuuant cauſas: quibus ut
miniſtris utitur deus ad optimi quoad fieri poteſt/ideam ꝑficiendam. Sed exiſtimant plærique non
adminicula hæc principalium cauſarum/ſed has ipſas eſſe omnium cauſas: quæ frigoris & caloris/
rari & denſi cęterorumq; ſimilium naturam habeant: rationem uero mentemq; nequaq̃. Mentem
enim a nulla re alia niſi ab aĩa poſſideri conuenit. hæc uero aſpectum effugit oculorum. Sed ignis
aqua/aer/ac terra corpora ſunt/atq; cernuntur. Oportet autem mentis & ſcientię amatorem ꝑrin
cipales

Margin notes:

Caput membrum diuiniſſimum.

Proceritas.

De oculis multa.

Viſus & qualitates eſſe cõcauſas: & ꝑ philoſophiã.

Vt oportrat philoſophũ principales cauſas naturę quærere.

cipales ſapientis naturę cauſas quęrere atq; eas quæ neceſſario ab aliis quidem mouentur/alia ue-
ro mouent/ ſecundas cauſas arbitrari. Quocirca a nobis ſic cenſeo faciendum ut de utroq; cauſa/
rum genere diſſeramus. Separatim autem de his/ quæ cum intelligentia effectrices ſunt pulchra-
rum rerum atq; bonarum. Et de iis rurſus quæ uacantes prudētia quodlibet paſſim ſine ordine fa/
ciunt. Ac de ſecundis quidem cauſis oculorum ad eam uim quam habent conducētibus ſatis eſſe
dictum puto. Maximum uero opus cuius gratia utiliter nobis a deo donati ſunt deinceps explican
dum cenſeo. Rerum enim optimarum/ut arbitror/ cognitionem nobis oculi attulerunt. Nā hæc
quę de mūdo diſputant/ nunq̃ inuēta eſſent: ſi neq; ſydera/neq; ſol/neq; coelū ſuſpici potuiſſent. Co
gnitio uero diei ac noctis ab oculis orta fecit/ut dinumeratione quadam menſium annorūq; am-
bitus metiremur/ tempus cognoſceremus/ uniuerſę naturę ordinem ſcrutaremur. Quibus ex re-
bus philoſophiam adepti ſumus. Quo bono nihil unq̃ maius mortalium generi datum eſt deo-
rum munere/ neq; dabitur. Hoc igitur maximum oculorum beneficium eē dico. Minora alia prę-
tereo. Quibus qui a philoſophia alieni ſunt/ orbati ſi quęrantur/ fruſtra quęrētur. Nobis uero aſſe/
rendum eſt ob hanc potiſſimum rationem deum oculos genuiſſe ut mentis circuitus qui in coelo
peraguntur/ intuiti in uſum redigamus noſtrę mentis: cogitationiſq; noſtrę diſcurſiones illis co-
gnatas/ ſed perturbatas quodāmodo ad illorum temperiem reuocemus. Et cum illos agnoueri-
mus/ & recta ratione ſm naturam prēditi ſingulorū ordinem perceperimus/ conuerſiones dei quę
ſine ullo errore aguntur/ imitemur: atq; ad earum exemplum diſcurſiones noſtrę cogitationis ua-
gas & erraticas componamus. Vocem quoq; auditumq; eiuſdem rei gratia deos dediſſe nobis exi
ſtimo. Nam ad hæc ipſa ſermo pertinet: plurimūq; conducit. Omniſq; muſicę uocis uſus harmo-
nię gratia eſt tributus. Atqui & harmonia quæ motiones habet animę noſtrę diſcurſionibus con-
gruas atq; cognatas homini prudenter muſis utenti non ad uoluptatem rationis expertem ut nūc
uidetur/ eſt utilis/ ſed a muſis ideo data eſt/ ut per eam diſſonantem circuitū animę componamus:
& ad concentum ſibi congruum redigamus. Rhythmus quoq; ad hoc uidetur eſſe tributus/ ut ha
bitum in nobis īmoderatum gratiaq; carētem aptiſſime temperemus. Hactenus opera mētis pau
cis exceptis tractauimus. Oportet autem de hiis quoq; quę neceſſitas inuehit/ dicere. Mundi enim
huius generatio ex neceſſitatis mentiſq; coitu mixta eſt. Nam cum mens neceſſitati dominaretur/
propterea quod perſuadendo eam ad optimos utplurimum rerum euentus induceret/ ipſaq; hac
ratione cedens ſapienti perſuaſioni pareret/ mundi huius exordia conſtiterunt. Oportet igit eum
qui mundi conſtitutionem uere narraturus erit/ erraticę quoq; cauſę ſpeciem pro naturę ipſius in/
ſtinctu miſcere. Quod ita cōmode fiet/ ſi horum ipſorum cōuenienti principio ſumpto ſic de his
quemadmodum de ſuperioribus ab ipſa rurſus origine diſſeramus. Naturam ergo & paſſiones
ignis/ aquę/ aeris/ atq; terrę generationē coeli præcedentes conſideremus. Nullus profecto ad hoc
uſq; tempus eorum generationem oſtendit. Sed quaſi notum ſit quid ſit ignis & reliqua/ ſic de illis
uerba facimus: eaq; mundi primordia conſtituimus: cum nec ſyllabarum quidem ne dum ele-
mentorum uicem tenere apud homines mentis quoquo modo compotes debeant. Nos uero in
præſenti nihil de principio uniuerſorum ſiue principiis ſiue quomodocunq; aliter id appelletur di
cendum putamus. Cui quidem diſputationi nihil aliud impedimento eſt: niſi quod difficile ſit prę
ſenti diſputandi modo quæ de his uidentur exprimere. Neq; igitur uos id expectabitis/ neq; ego
mihi perſuadebo recte me tantum opus aggredi poſſe. Quod autem ab initio dixi ueriſimilitudi-
nis uim ſeruabimus: ſtudebimuſq; in rationibus ueriſimilibus circa hæc aſſignandis nulli cedere.
Atq; ita & ſingula & uniuerſa a principio exponemus. Deum igitur etiam nunc diſputationis ſer-
uatorem in primis oremus/ ut nos ex admirabili & inſolita expoſitione ad ueriſimilem doctrinam
traducat: atq; ita inſtituti diſputationem exordiamur. Sed hanc de uniuerſo diſputationē ab am-
pliori diuiſione q̃ ſupra ducamus. Tunc enim duas in ſpecies facta diuiſio eſt. Nunc tertium ge-
nus addendum. Duo enim in ſuperioribus ſufficiebant. Vnū quidē exēplaris loco: ſemp idem:
ſolaq; intelligētia cōprehendendū. Alterū ſimulachrū ab hoc exēplari deductū/ generatū oculiſq;
ſubiectū. Cū uero duo hæc ſufficere putaremus/ tertiū nō adiunximus. Nunc aūt cogere nos ratio
uidetur/ ut difficilē & obſcurā ſpeciē declarare conemur. Quā igitur uim/ quāue naturā habere pu/
tandum? Hanc utiq;. Generationis hoꝝ omniū receptaculum: & quaſi nutricē eſſe. Quod q̃uis ue
re dicatur/ paulo tū apertius eſt dicendū. Arduū id quidē: eo maxime/ quod ad huius rei demōſtra
tionē dubitare prius neceſſe eſt & inquirere de igni & reliquis quæ elemēta uocant: qd iſtoꝝ aquā
potius q̃ ignē/ aut aerē poti⁹ q̃ terrā: aut certū aliqd unū magis q̃ cuncta uocare oporteat. Difficile
ſane certum aliquid & firmum de iſtis aſſerere. Quo nam igitur pacto/ & qua ratione? & quid pro-
babile in huiuſmodi inquiſitione dicemus? Principio id corpus quod modo aquā nominauimus

Philoſophiā donū deorū maximū.

Que oculos genitos eſſe.

De uoce & auditu.

Mūdi generatio ex neceſſitatis & mētis

Vide queſtionē an uniuerſoꝝ ſit unum principium uel plura.

Repetitur diſputatio de eiſdē ac prīo de materia & neceſſitate.

Q đ ignis & alia non ſunt uere hoc ali/ qđ ſed tale.

quando in ſolidam concreſcit materiam/ lapis & terra fieri uidetur: quando uero liqueſcit & diffluit/ſpiritus atq; aer. Item aer exuſtus ignis efficitur. Ignis extinctus & corpulentior factus aerem creat. Rurſus craſſior factus aer/in nebulas nubeſq; concreſcit: his etiam magis compreſſis pluuię defluunt. Ex aqua rurſus terra lapideſq; gignitur. Atq; ita uidemus hæc omnia circuitu quodam ſibi inuicem uires ſomentaq; generationis uiciſſim tribuere. Quæ cum nunquã eadem appareant permanere/ quis nam ſine rubore redargutioniſq; ſuſpitiõe poterit iſtorum aliquid/ unum potius q̃ aliud certe & firmiter appellare? nemo certe. Quare tutiſſimus in his hic erit loquendi modus. Hoc quod ſemper alias aliter formatum uidetur: & plęrũq; iuxta ignis effigiem/ non eſt utiq; ignis hoc aliquid/ſed tale/ideſt igneum quiddam: nec aqua hoc aliquid/ ſed tale quid/ideſt aqueum: nec

Vide ut q̃ elemẽta uocãtur nec pnoĩbus q̃ dẽ monſtrarĩ

aliud quicq̃ uelut ullam habens ſtabilitatem. Deniq; nec pronominibus quidem ullis hæc ſignanda ſunt: quibus in rei cuiuſlibet demonſtratione / cum hoc uel illud dicimus/ uti ſolemus: ſugiunt enim nec expectant/uel eam demonſtrationem / quæ hoc & huius & huic deſignat /uel appellationem/quæ de his tanq̃ de exiſtentibus & ſtabilibus habeatur. Igiť huiuſmodi omnia/ neq; hoc / neq; illud ſed tale potius/ aut tale propter ſimilitudinem aliquam appellare debemus: & ignẽ quidem ubiq; tale. Ac de cæteris quæ gignuntur eodẽ pacto. At uero illud in quo fieri ſingula hæc uidẽtur ac deinde diſſolui / ſolum iis pronominibus quibus hoc uel illud ſignamus / appellandum puto. Quale uero quodãmodo/ calidum ſcilicet uel album / uel aliquid tale contrariorum / uel ex cõtrariis illud minime appellandum. Sed apertius quod uolumus/ exponamus. Siquis enim cunctas figuras ex una eademq; auri materia fictas continue in alias & alias reformet: deq; una quadam illarum pręſens aliqs qđ ſit quęrat: uere admodum & tutiſſime reſpõdere poſſumus aurum illud eſſe: triangulum uero eſſe aut aliam figuram earum quæ inpreſſę in eo ſunt & continuo permutantur/

Vide ut materia analogia mõſtratur.

quaſi reuera ſint non licet dicere. Sola quippe illa reſponſione tanq̃ tutiſſima cõtenti eſſe debem⁹. Eadem de illa natura quæ cuncta recipit corpora/ratio eſt. Idem ſemper eſſe dicẽda eſt. Siquidem ex propria potentia recedit nunq̃. Suſcipit enim ſemper omnia: nec ullam unq̃ iis ſimilem ullo pacto ſibi formam contrahit. Omnis ſane nature fictioni ſubiecta eſt: agitataq; ab ingredientibus &

Materia nũq̃ recedit a potẽtia.

figurata quodãmodo/alias aliter ſe habere uidetur. Quę uero ingrediuntur & exeunt/uere ac ſemper exiſtentium rerum ſimulachra ſunt: miro & uix explicabili modo ab ipſis rebus quę uere ſunt/ figurata: quẽadmodum deinceps narrabimus. Tria in præſenti genera ſumenda ſunt. Unum qđ

Quę in materia fiunt ſunt ſimulachra rerum uerarũ:

gignitur. Aliud in quo gignitur. Aliud a quo ſimilitudinem trahit quod naſcitur. Iccirco comparare hæc ita decet. Quod recipit matri. Vnde recipit patri. Naturam iſtorum mediam proli. Sed ita intelligendum eſt/ quod cum eſſe debeat effigies rerum omniſormarũ uarietate diſtincta: nũq̃ illud ipſum formationis huius gremium bene erit pręparatum / niſi informe ſit / & ſuapte natura

Vide ut materia eſt informis: & ut receptura caret recipiendo.

omnibus formis quas recepturum eſt/ careat. Nam ſi erit alicuius eorum quæ in ſe recipit ſimile/ cum contrariam eius cuius ſimile eſt naturam aut aliam protſus ſuſcipiet/ nequaq̃ eius ſimilitudinem & effigem exprimet/cum prę ſe tulerit ſuam. Quo fit ut nullam ſibi propriam habeat ſpeciẽ/ quod eſt omnia genera ſuſcepturum. Vt qui unguenta ſuauiter redolentia confecturi ſunt / humidam materiam quam certo condire odore uolunt/ ita pręparãt / ut odorem nullum proprium habeat. Et qui materiis mollibus impreſſioniq; cedẽtibus figuras imprimere aliquas uolunt / nullam omnino priorem in eis figuram apparere patiuntur: ſed exactiſſima quadam leuigatione eas poliunt. Ita illud quod in omnibus paſſim ęternorum omnium ſimulachris recte figurandum eſt/his omnibus formis natura ſua ҫarere neceſſe eſt. Quáobrem uniuerſi quod & genitum eſt/& ſenſibus omnibus manifeſtum/ matrem ipſam receptaculumq;/neq; terram/neq; aerem/ neq; ignem / neq; aquam eſſe dicamus/neq; rurſus ex his aliquid conſtitutum/ aut aliqua ex quibus proprie hæc ipſa ſubſiſtunt. Sed inuiſibilem potius ſpeciem quãdam & informẽ ſinum omniũ capacem: qui modo quodam ambiguo & uix explicabili diuine & intelligibilis nature ſit particeps. Ipſe quidem cõprehendi per ſe nullo pacto poteſt. Sed quãtum ex ſupradictis naturam eius attingere licet/ſic utiq; recte poſſumus dicere. Ignem quidem / partem eius ignitam uideri: humefactam uero partẽ / aquá. Terram quoq; aeremq; ſimiliter/quatenus ipſorum ſimulachra ſuſcipit. Sed de his ita diſtinguẽtes ratione conſiderare debemus. Sit ne ignis aliquis ſcorſum a materia ipſe permanens in ſeipſo: & cætera quæ ſæpe dicimus per ſeipſa manere? An hæc ſola ſunt / quæ corporis ſenſu percipimus/ & talem in ſe continent ueritatẽ? nec ullo pacto præter hæc ulla ſunt uſpiá. Sed fruſtra intelligibilẽ uniuſcuiuſq; ſpẽm aliquá ponere ſolemus: nec aliud hęc ſunt q̃ uerba. Q đ qdẽ neq; ita uel aliter ſe hẽre temere & ſine examinatiõe aſſerẽdum: neq; ad pñtem diſputationẽ natura ſua plixá/alia quoq;

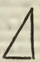
Probat arcũ ideas eſſe:

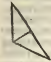
plixa/& ad rem minime ptinẽs addẽda uideť. Ea uero circũſcriptio quę breuib⁹ magna cõprehendat/admodũ oportuna uidebiť. Ita igitur ipſe meá hac de re ſniam ferá. Si intellectus & uera opio

duo

duo genera ſunt/neceſſe eſt huiuſmodi ſpecies eſſe/quæ per ſeipſę ſint/ & intelligentia potius q̄ ſen/
ſibus cōprehendantur. Sin aūt ut quibuſdam uidet/uera opinio ab intellectu nihilo differt/omnia
quę corporis ſenſus attingit/certa habenda ſunt. Sed opinor duo eſſe dicenda: quia ſeorſum ſunt
facta/& diſſimilia ſunt. Quippe quoq; alterum doctrina nobis inſinuat:alterum perſuaſio: & illud
quidem ſemper cum ratione uera:hoc autem ſine ratiōe. Illud nulla perſuaſione mutabile:hoc cō/
tra huic mutationi ſubiectum. Vere quidem opinionis uir quilibet particeps. Intelligētię uero dii/
quidem omnes. Hoīes uero pauci admodum participes ſunt. Quę cum ita ſe habeant/fateri opor Hoīes paucos ẽẽ intelligen/tię pticipes.
tet eſſe ſpeciē quæ ſemp eadem ſit ſine ortu atq; interitu/ quæ nec in ſe accipiat quicq̄ aliud aliūde:
nec ipſa procedat ad aliud quicq̄:ſenſuq; corporis nullo percipiatur:atq; hoc eſt ꝙ ad ſolam intel/
ligentiam pertinet:eiuſq; intentionis eſt proprium. Sed eſt aliquid poſt hoc ꝙ cum ipſo non rōne
ſed nomine conuenit:eiuſq; ſimilitudinē gerit:genitum ſenſibus manifeſtum: quod fertur & ſuſtē
tatur ab alio ſemper & in aliquo loco gignitur:rurſuſq; inde recedit:opinione per ſenſus cōprehē/
dendum. Tertium genus locus eſt:qui interit quidem nunq̄/ſed omnibus quę gignuntur/ſedem Vt materia ẽ locus.
exhibet:hic ſine tangentis ſenſu tangitur:adulterina quadam ratione uix opinabilis. Deniq; cum
ad hunc animo reſpicimus/ſomniamus quodāmodo/neceſſariūq; putamus/ut quicquid eſt/in ali/
quo ſit loco poſitum:regionēq; obtineat aliquam:& quod neq; in terra/neq; in coelo ſit/ minime eē
credimus: atq; has omnes & ſimiles paſſiones a puigili ueręq; exiſtente natura ipſi huiuſmodi ſo/
mniis occupati ſecernere non ualemus. Ideoq; nec diſcernere id etiam poſſumus/quod imagini
quidem poſtq̄ idipſum in quo facta eſt non ipſius eſt:ſed ea ſemper alterius fertur ſimulachrū/nō
iniuria conuenit ut in alio quodam ſit:atq; ita quodāmodo eſſentię fiat particeps/aliter uero eſſe
nullo modo poſſit. Ei autem quod uere eſt uera hæc & exquiſita ratio ſuffragatur/ docens ꝙ dū res
ita ſe habet/ut hoc quidem aliud ſit/& illud aliud/neutrum in neutro unq̄ factum unum ſimul idem
& duo fient. Hæc tandem meę mentis ſummatim ſententia ſit: eſſe & ante coeli ortum rōne triplici
fuiſſe tria hæc/exiſtens/locum & generationem. Generationis uero nutricem/ignitam & humefa/
ctam: terrę item & aeris formas ſuſcipientem/paſſioneſq; horum pediſſequas perpetientē/oīfor/
mem aſpectu uideri. Verum quia nec ſimilibus neq; ad pondus exęquatis uiribus referta eſt:nulla
ex parte ęquilibrem eſſe:ſed inęqualiter undiq; uergentem declinantēq; ab illis quidem quæ dixi/
mus agitari:rurſuſq; ipſam cōmotam eadem agitare. Quo pulſu concita in diuerſa raptari atq; di
ſcerni:perīnde ut quę in frumenti purgatione piſtoriis inſtrumētis iactata atq; excuſſa diſcerni ui/
demus: atq; alio ſolida grauiaq;/ alio rara & leuia ferri. Sic illa tunc quattuor genera ab ipſo corū
receptaculo inſtrumenti illius piſtorii inſtar tumultuante & diſcernēte cōmota/ diſſimillima quęq;
a diſſimillimis longe ſeparabantur: ſimillima uero rurſus coibant: atq; icciirco etiam ante mundi
exhornationē ſedibus diuiſa erant: ſed neq; his ratio inerat/neq; modus. At uero ubi cuncta redi/
gi admodum placuit/ deus ignem primo ac terram/ aeremq; & aquam quæ quidem elementorū
præferebant ueſtigia/ſed ita erant affecta/ut par eſt illa a quibus deus abeſt/diſtinctis figuris/ſpe/
ciebus & numeris exhornauit. Ea uero apud nos ſententia ſemper rata indubiaq; prę cæteris ha/
beatur/ꝙ deus illa cum talia non eſſent/q̄ pulcherrime optimeq; fieri poterat/ordinauit. Nūc iam
diſpoſitionem genituramq; ipſorum ſigillatim demonſtrari conuenit/nouo quidem & inuſitato
demonſtrationis genere: ſed uobis qui omnes eruditionis ingenue uias peragrauiſtis/plano atq;
perſpicuo. Principio quod ignis & terra aqua & aer corpora ſint/nemo utiq; dubitabit. Omnis
autem corporis ſpecies profunditatem habet. Profunditatem uero planis conſtare neceſſariū eſt. Diſpoſitiōes & genituręelemētoꝝ.
Rectitudo porro planę baſis ex triangulis conſtituitur: atq; trianguli omnes ex duobus initiū ha/
bent/habentibus utriſq; rectum angulum unum acutos duos. Quorum alter utrinq; anguli recti
partem obtinet/ ęqualibus diſtincti lateribus:ſed in altero inęqualibus inęqualia diſtribuūtur. Igi/
tur per rationes probabiles neceſſitati coniunctas incedentes ignis cæterorumq; corporum hu/
iuſmodi ponamus exordium. Superiora uero his horum principia deo nota ſunt: atq; ei qui dei
ſit amicus. Videamus igitur qua potiſſimum ratione quattuor corpora pulcherrima fiant: diſſi/
milia quidem inter ſe/ſed quæ in ſe inuicem diſſoluantur/ & ex ſe inuicem generentur. Si id com/
prehenderimus/ueritatem ipſam de generatione ignis terręq; & eorū quæ competenti rōne ſer/
uata horū media fiunt/tenebimus. Tunc enim nemini concedemus dicenti alicubi eē oculis patē/
tia pulchriora his corpora:quoꝝ quodlibet ſecūdū unū ſit genus. Conādū igit̄ quattuor corpoꝝ
genera pulchritudine ꝑcellētia cōſtituere:atq; ita aſſerere hoꝝ nos naturā ſufficiēter cōprehēdiſſe.
E duobus qdē triāgulis qui iſoſceles.i.qui cruribus cōſtat equalib⁹ unicā hēt naturā. Qui uero alte
ra pre eſt oblongior/ infinitas. Ergo ſi recte exordiri uolum⁹/īfinitoꝝ quoq; pulcherrimū ꝑeligere
nos oportet. Ac ſiquis pulchriorem a ſe electum ad horum conſtitutionem afferre uoluerit/eius
non tanq̄ aduerſarii ſed tanq̄ amici ſit ſententia potior. Vnum itaq; reliquis poſt habitis/triangu/
lorum multorum pulcherrimū ponimus: a quo ęqualiter triangulus ex tertio conſtitit. Ratio ue/

ro cur ita ſit prolixior eſſet. At eum qui diligenti diſcuſſione ita eſſe comperiet/ dulce manet uicto-
rię premium. Propoſiti ſane nobis ſint duo e multis trianguli: ex quibus ignis cęterorũq; corpora
compoſita ſunt. Horum unus iſoſceles ſit ęqualibus cruribus cõſtans triangulus. Alter uero ſit ille
qui longius latus ſemper breuiore latere potentia triplo maius habet. Verum ꝙ ſecuri nimium in
ſuperioribus diximus/ nunc magis eſt diſtinguẽdum. Videbantur quidem nobis/ neq; id quidem
ſatis recte/ omnia quattuor genera ex ſe inuicem generari. Profecto quattuor genera ex tri angulis
quos elegimus generantur. Tria quidem ex uno/ inęqualia habente latera. Quartum uero unicũ
ex triangulo iſoſcele componitur. Non igitur poſſunt omnia ita in ſe inuicem reſolui & cõmutari:
ut ex multis paruis pauca ingentia uel conuerſo efficiantur. Tria certe' poſſunt. Cum enim ex uno
hęc facta ſunt omnia/ quãdo maiora ſoluũtur: multa exigua ex eiſdẽ cõſtituũtur: paruas cõgruaſq;
ſibi figuras adepta. Rurſus qñ multa per triangulos diſpargunt amplificata unũ unius molis fa-
ciunt numerũ: magnãq; aliam ſpeciẽ unã perficiunt. Hæc utiq; de mutua ipſorũ generatione dicta
ſint hactenus. Reliquũ eſt ut qualis queq; eorũ facta ſit ſpẽs/ & ex qbus cõcurrẽtib⁹ numeris coacer-
uata/ dicam⁹. Erit utiq; pria ſpẽs/ quę ex pauciſſimis cõpoſita fuerit. Elemẽtũ ei⁹/ ꝙ latus oblongius
breuiori latere duplo maius hẽt. Cũ uero bini hmõi ſm diametrũ cõponant/ terq; id fiat/ & diame-
tri lateraq; breuiora in idẽ quaſi cẽtrũ ducant/ un⁹ triãgulus ęqlater ex triangulis nũero ſex cõficit.

Trianguli autem ęquilateres quattuor compoſiti ſm ternos planos angulos/ unum

ſolidum faciunt angulum: qui angulum planorum omniũ obtuſiſſimum deinceps
ortu ſubſequitur. Atqui triangulus huiuſmodi quattuor natis prima ſolida ſpecies
totius circũferentis diſtributiua in partes ęquales ac ſimiles oritur. Secunda uero ex
eiſdem quidem triangulis/ ſed ſm ęquilateres triangulos octo conſtitutis unum
facientibus ſolidum angulum ex planis quattuor. Factiſq; ex huiuſmodi corpus ſe-
cundum abſoluitur. At tertium ex elementis bis ſexaginta copulatis: & angulis ſoli-

dis duodecim: quorum quilibet quinq; planis triangulis ęquilateribus continetur/
habens uiginti ęquilateres baſes naſcitur. Iam igitur elementum alterum ſic hacte-
nus iſta genuerit. Verum iſoſceles triangulus quarti generauit naturam/ ſecundum
quattuor conſtitutus: & ad centrum rectos congregans angulos unumq; quadran-

gulum ęquilatere faciens. Sex uero huiuſmodi copulati angulos octo ſolidos/ quorũ
quilibet per tres planos rectos coaptatus eſt effecerunt. Corporiſq; ita conſtituti fi-
gura cubica facta eſt/ ſex planos quadrangulos ęquilateres baſes adepta. Eſt & quin
ta quędam compoſitio: qua deus ad uniuerſi cõſtitutionem eſt uſus. Eaq; deſcripſit
& figurauit: quæ contemplatus aliquis nõ abſurde dubitauerit/ utrum infinitos eſſe
mundos an finitos exiſtimandum ſit. Infinitos quidem dicere illius putabit eſſe pro-
prium qui nullam rerum cognitione dignarum peritiam habeat. Sed utrum unus

mundus an quinq; reuera nati ſint inquirere/ minus utiq; putabit abſurdum. Ratio
quidem noſtra unum ipſum ueriſimili probatiõe afferit eſſe natum. Alius uero quis
ad alia reſpiciens aliter opinabit. Sed hæc dimittenda ſunt. Et iam genera quattuor
a nobis pauloante digeſta in ignem: terram: aquam: aerem q; diſtribuamus. Terrę
cubicam ſpeciem aſſignemus. Nam omniũ quattuor maxime ĩmobilis terra eſt/ & corporalium
omniũ compacta maxime. Tale uero illud præcipue factum eſſe neceſſarium eſt: quod firmiſſimas
tutiſſimaſq; poſſidet baſes. In triangulis porro a principio poſitis qui ęquilateres ſunt firmiorem
tutioremq; q̃ in ęquilateres baſem poſſident. Et quod ex utroq; compoſitum eſt planum ęquilate-
re ęquilateri quadrangulum certe triangulo/ tam quo ad totum q̃ quo ad ptes ſtabilius neceſſario
ꝓuenit. Quãobrẽ ſi cõuenietẽ ꝓbabilẽq; ſeq rõnẽ uelimus/ terrę id tribuam⁹. Aquę deĩde ꝙ trib⁹
reliqs ẽ ĩmobilius. Igni qđ mobiliſſimũ: aeri mediũ. Et corp⁹ qdẽ minimũ igni: aquę maximũ: aeri
mediũ: acutiſſimũ quoq; igni/ ſecũdũ ab hoc aeri: aquę tertiũ. Ex his oib⁹ ꝙ baſes pauciſſimas hẽt/
uelociſſimũ eẽ neceſſariũ eſt. Eſt.n. ad penetrãdũ ꝓmptiſſimũ/ qppe cũ ꝓrſus ſit oĩum acutiſſimũ.
Leuiſſimũ quoq; cum ex pauciſſimis ꝑtibus eiſdẽ conſtet. Quod ſecũdum eſt ſecũdo loco hẽat hęc
oportet. Tertio tertiũ. Igitur ſm rectã ꝓbabilemq; rationẽ pyramidis ſpecies ſolida elementum
ſemẽq; ſit ignis. Secũdam uero generatione ſpeciẽ aeri: aquę tertiã tribuamus. De his oĩbus adeo
paruis ita putãdum eſt ꝙ ſi ſingula dũtaxat ſingulorũ generum capiant/ nullum eorũ ꝓpter parui-
tatem cerni a nobis poterit: ſin multa inuicẽ congregentur eorũ moles magnitudineſq; cernentur.
Quinetiam hęc oĩa/ adeo tanta ubiq; quoad multitudines motus atq; potẽtias ꝓportiõe exacte ab-
ſoluta cõnexaq; ſunt/ quãtam neceſſitatis natura libẽs & ꝑſuaſa capere poterat. Ex oĩbus ſane quorũ
genera ſupra narrauimus/ ita merito ſe res habere uidet. Terra cum in ignẽ inciderit/ eius acumi-
ne diſſoluta fertur reſoluta in ignẽ/ aut aerem/ aut aquã: quouſq; ptes ipſius cõgreſſę iterũ/ ſibiq; in-
uicẽ copulatę terrã reficiãt. Nõ enim in aliã unq̃ ſpẽm tranſmigraret. Aqua ꝑterea ab igni uel aere
diuiſa

diuiſa in partes/unum partibus ſuis recòciliatis.Ignis corpus/aeris duo facit:portões uero aeris
ex una diſſoluta parte duo ignis corpora faciunt. Rurſus quando ignis ab aere uel aqua uel terra
aliqua occupatur:& ipſe quidem paucus in multis mouetur/atq; in agitatis pugnat/iactatuſq; di-
ſtrahitur/duo corpora ignis in ſpeciem aeris unam concreſcunt:deinde ſuperato aere atq; diſper
ſo ex totis duobus atq; dimidio una aquę tota ſpecies coaleſcit: deniq; ſic ea rurſus conſideremus.
quotiens ab igne comprehenſum aliorũ genus aliquod anguloꝝ laterũq; ipſius acumine ſcindit/
tum demũ diſcerpi deſinit/cum in ignis naturam tranſierit. Simile enim ideḿq; genus quodlibet a
ſimili eodéq; minime patitur: quouſq; uero in aliud permutatur/imbeciliuſq; cum potentiore lu-
ctatur/diſſolui non deſinit.Rurſus quãdo minora a multis maioribus circũuenta ſunt/& pauca la-
cerata extinguũtur/cum in uincentis ideam cõſtitui uelint/ceſſant extinguiq;fitq; ex igni aer:ex aere
aqua.Quod ſi in hæc tranſitus fuerit:& aliorum aliquod genus impugnet/non ceſſant agitata diſ-
ſolui/priuſq̃ aut omnino cum diſſolubilia ſint depulſa ad cognatũ refugiant/aut expugnata in unũ
quiddam ex multis ſuperanti ſimile tandem euadant/familiariterq; cum uictorię permaneant.
Enimuero per has paſſiones ſedes uiciſſim cuncta cõmutãt. Generis nãq; cuiuſlibet multitudines
per locum proprium diſtinguũtur/ob ſedis ipſius agitationem.Quę uero diſſimilia inuicem facta
ſunt/propter fluctum concuſſionẽq; ad locum eoꝝ quibus ſimilia euaſere/feruntur.Corpora igi-
tur ĩmixta ac prima ex cauſis huiuſmodi fabricata ſunt.Quod autẽ in eorum ſpeciebus alia quoq;
ĩnata ſunt genera cauſa eſt elementi utriuſq; conſtitutio:quæ nõ ſolum ab initio unum cum magni-
tudine triangulum peperit:ſed etiam maiora & minora tot quidem numero/quot in ſpecieb⁹ ſunt
genera.Quapropter mixta hæc in ſeipſis atq; inuicem/infinitam habent uarietatẽ. Cuius peritos
eſſe eos oportet qui de natura ſunt rationẽ probabilem reddituri. Igitur niſi quis quo pacto & cũ
quibus una motus & conſtitutio fiat certe comprehenderit/multa diſputationi quę manet atergo
impedimento futura uidentur.De his partim quidem dictũ eſt/partim uero reſtat dicendum.In
ipſa leni planaq; natura motus eſſe nunq̃ ſolet. Nam agitandum abſq; agitaturo/uel agitaturum
abſq; agitando difficile eſt/imo impoſſibile reperiri.Motus autem horum omniũ minime eſt: hęc
uero lenia planaq; eſſe nunq̃ poſſunt.Sic itaq; ſtatũ quidem in planitie lenitateq;/motũ uero in con
traria ſemper natura ponemus.Inęqualitas porro naturę huius eſt cauſa/quæ leni planoq; cõtra-
ria eſt.Inęqualitatis uero generationẽ iam tractauimus.Sed quo nã modo ſingula ſm̃ genera non
diuiſa moueri inuicem ferriq; deſinunt/nequaq̃ expoſuimus.Id ergo deinceps ſic explanabimus.
Vniuerſę naturę circuitus cum circulari ambitu ſuo genera complexus ſit/& ſecum ipſo congredi
ſtudeat/conſtringit omnia locũq; uacuum relinqui nuſq̃ patitur. Quocirca ignis per omnia ma-
xime penetrauit:deinde aer/utpote qui ipſi tenuitate eſt proximus:& alia ſimili ratione deinceps.
Quę enim ex maximis partibus ſunt compoſita/uacuitatẽ quoq; in ſua conſtitutione maximã re-
linquere/minima contra minimã.Coarctationis autem ipſius anguſtia/parua in magnoꝝ contru-
dit inania.Quare cum parua magnis inſinuata ſint/& ipſa quidem parua quę magna ſunt diſcer-
nant/maiora uero minora coerceant:omnia ſurſum deorſumue in ſua loca feruntur.Nam quodli
bet mutata magnitudine ſedem mutat.Sic utiq; & has ob cauſas naturę lenitati contrarię ſemper
generatio conſeruata/horũ motum & in præſenti & in futuro perpetuũ exhibet: poſt hæc ſciendũ
eſt multa eſſe ignis genera:flãmam uidelicet:& quod ab ea eſt accenſum:quod urit quidem/lumẽ — Ignis multa genera.
uero nullum oculis affert:quodue extincta flãma intra illa quę accenſa fuerant/remanet.Similiter
aeris genus aliud puriſſimũ agiliſſimũq; quem ętherẽ nuncupant:aliud turbulentiſſimũ/caligine — Aeris multa genera: quoꝝ unus ẽ ęther.
nubibuſq; obſcurum:aliaſq; ſpecies ſine noĩe eſſe putandũ eſt/ꝓpter ipſam triãguloꝝ inęqualitatẽ.
Aquę genera duo ſunt præcipua.Vnum humidũ:alterum fuſile:humidum quidem quia generi-
bus aquę paruis & inęqualibus conſtat facile a ſeipſo & ab alio propter inęqualitatis conditionẽ &
figurę ſpeciẽ moueri ſolet.Quod autem ex grandioribus ęqualibuſq; & lenibus eſt compoſitũ/ſta- — Generationes metallorũ & adamante.
bilius illo & graue propter lenem ęqualitatẽ compactũ eſt.Sed propter ignis penetrantis diſſoluẽ-
tiſq; impetum ęqualitate amiſſa motus fit particeps/factũq; agile mobileq; a ꝓximo aere pulſum
extenſumq; per terram duo quędam patitur:nam & liqueſcit & in terram decidit: primũ illud mo
lis purgatio/hoc fluxus cognominatur.Rurſus igne hinc euolante/quippe cum non fiat in uacuũ
exitus/proximus aer pulſus mobilem adhuc molem humidam in ignis ſedes impellit ipſiq; ipſam
cõmiſcet.Moles deniq; cõpulſa iterũq; lenẽ ęqualitatẽ adepta cũ ignis ĩęqualitatis artifex iã abie- — Ignis artifex inęqualitatis
rit in idẽ ſecũ coaceruaſ:atq; ignis abſceſſum frigefactionẽ/copulã uero cõgreſſumq; igni abeũte
factũ/cõglutinationẽ gelidãq; rigiditatẽ uocamus.Ex his uero quas aquas fuſiles appellauim⁹/qđ
ex tenuiſſimis leniſſimiſq; fit denſiſſimũ:uniforme:ſplendidũ:flauũq;:ꝓcioſiſſima res eſt/aurũ fio-
reſcens per petrã cõpactũ eſt. Auri autẽ ramus ꝓpter denſitatẽ duriſſimus & nigro ꝑterea colore
ſuffuſus addamas appellatur. Sed quod auro proximas habet partes plures una ſpecies continet/
auro quoq; denſius & terrenę partis paucę tenuiſq; particeps/adeo ut aſperius duriuſq; ſit/uerum

ex eo quod interualla intrinſecus habet magna leulus eſt/hoc genus nitentium cõcretarũq; aqua-
rum unum eſt/atq; æs nominatur. At quando terrena pars huic īmiſta propter uetuſtatem/a cęte-
ris partibus eius ſecernitur/ad extremãq; emiſſa ſuperficiem per ſeipſa aſpectui patet/ rubigo iam
naſcitur. Cętera generis eiuſdem ueriſimilibus rationibus aſſequi haud quaq̃ laborioſum eſt. Q đ
ſiquis remittendi ſtudii gratia rationibus eorum quæ ſemper ſunt intermiſſis cõſiderauerit ueri-
ſimiles de generatione probationes/atq; eiuſmodi conſideratione ſine penitentię acceſſione dele-
ctetur/ moderatum in uita prudentẽq; ludum conſequetur. His utiq; nunc ita conceſſis / deinceps
quæ de iiſdem probabilia uidebuntur / ita percurrenda uidentur. Igni ſæpe miſcetur aquę pars te-
nuis/atq; humida fluidaq; fic: ideo nominata / quia lubrica terra circũfluit: mollis quoq; ob eam
cauſam: quia eius baſes minus firmę / ſtabileſq; q̃ terrę facile cedunt atq; labuntur: hæc quando ab

De grandine: glacie: niue: pruina.

igni deſtituta/ab aere quoq; deſeritur/ fit lenior & alienis expreſſis cogitur in ſeipſam: atq; ita com-
pacta ſi ſupra terram id contigerit/ grando fit: ſi in terra glacies: quę quidem tunc fiunt cum riget
cohereſcitq; maxime gelu: cum uero minus congelatur / ſi ſupra terram accidit / nix. ſin in terra ex
rore craſſior facta/pruina. Verum quando plurimę aquę ſpecies inuicem cõmiſcentur/uniuerſum
illud genus a terra per arbores ſtillans / liquor humorq; uocatur. Liquores uero ſinguli ꝑpter mi-
ſtiones diſſimilitudinẽ nacti multa quidem alia ſine nomine faciunt genera: ſed quattuor ignea ſpe-

Ignei liquores nominati quattuor: uinum: olearia: mel: ſuccus.

cies euidentes & perſpicuę maxime / ſortitę ſunt nomina. Quod enim animã ſimul cum corpore
calefacit uinum dicitur. Quod uero lene eſt diſcernitq; uiſum ideoq; aſpectu ſplendidum/ atq; ni-
tens/& pingue nobis apparet/uncta & olearia ſpecies eſt/pix: gũmi: & oleum: cęteraq; id genus. At
quod otis anguſtos meatus ad penetralia uſq; naturę perfundit/ hac ui dulcedinem adhibens mel

Vinũ calefacit corpus & animam.

cõmuniter nuncupatur. Deniq; quod carnem diſſoluit: uritq; & ſpumeũ eſt ex omnibus ſecretum
liquoribus / ſuccus uocatur. Terrę uero ſpecies per aquam emergens hoc modo fit lapis. Conge-
lata enim aqua quando in cõmiſtione deficit / in aeris ſpeciem tranſit: hic aer ſuum in locũ recur-

De lapide: nitro: ſale: uitro & cęteris

rit. Vacuũ autem ipſorum nihil: proximũ ergo aerem pulſat. Iſte ſi grauis fit pulſus circunfuſuſq;
terrenę moli uehementer illidit: ſeq; ipſum in eas ſedes unde nouus aſcenderat aer cõducit. Ter-
ra deniq; ab aere indiſſolubiliter cum aqua cocta lapides concreat: pulchriores quidem illos / qui
perſpicue ex ęqualibus planiſq; partibus emicant: deformiores uero qui contra. Vbi uero ignis
acumine humor omnis reſoluitur / corpuſq; illo aridius redditur /ea reſtat ſpecies / quæ ſolida uo-
catur futiliſq; tellus. Quandoq; etiam humore relicto terraq; ſuſili per ignem facta / ac deinde ac-
cedente gelu/ niger fit lapis. Quando uero idipſum ſimiliter ex cõmiſtione / multo priuatur humo-
re/ ſed tenuioribus terrę partibus conſtat / ſalſumq; eſt / & ſemiglaciale fit / perq; aquam emergit/
partim quidem olei terręq; purgatorium genus nitrum dicitur: partim uero quottidiano uictui

Sal deo amicũ corpus.

cõmodiſſimũ legitime / ſal deo amicum corpus. At enim cõmunia ex utriſq; / aqua quidem non ſo-
lubilia. Igni uero propter tale aliquid ita conglutinantur; Ipſas terrę moles/ignis & aer non lique-
facit. Cum enim duo hæc tenuiſſima ſint & uacuitatibus terrę minutiora ita per capaciſſimos eius
meatus ſine ulla uiolentia permanant / ut neq; eam diſſoluant neq; liquefaciant. Aquę uero partes
quia maiores ſunt / uiolento fluxu liquefaciunt. Terram itaq; male compactam ſic ſola aqua ui ſol-
uit. Compactã uero dũtaxat ignis: nihil enim præter ignem hanc penetrat. Aquę rurſus cõcretio-
nem/ uiolentiſſimã quidem ſolus ignis: debiliorẽ uero utraq; & ignis & aer diffundunt: aer inquã
per uacua: ignis etiam per triangulos. Aerem uero ui conſtrictum/nihil niſi per elementum ſoluit/
ſine ui coherentem ſolus reſoluit ignis. Corpora ex aqua terraq; ita compoſita ut aqua terrę inania
ui coarctata obſtruat / ſic prorſus ſe habent/ ut aqua exterior influere per ea non poſſit/ ideoq; mi-
nime liquefaciat / ſed ignis aquę meatus penetrãs quẽadmodum & aqua terrę inania atq; ita aquã
afficiens ut ignis aerem / cõmuni corpori liquefactionis cauſam prebeat. Hæc uero partim aquę

Hactenus đ figuris: De cõmunionibus: De cõmutationibus. Nũc de paſſionibus.

minus habent q̃ terrę/ quẽadmodum uitri genus: & lapides illi qui fuſiles appellantur: partim con-
tra plus aquę qualia ſunt omnia quæ conglutinata ſunt cęreaq; euadunt & uapores emittũt: hacte-
nus eas ſpecies quæ figuris: cõmunionibus: cõmutationibuſq; inuicem uariantur pene iam demõ-
ſtrauimus: quas uero ob cauſas paſſiones earum naſcantur/ deinceps demonſtrare conabimur.
Principio ſenſum his quæ dicta ſunt/adeſſe ſemper oportet. Carnis uero & eorum quę ad carnem
attinent/generationẽ/aię quoq; quantũ mortale eſt/nondũ declarauimus. Sunt enim hęc a paſſio-
nibus quęcunq; cũ ſenſu ſunt minime ſeparata & illę ſine his exponi ſufficiẽter non poſſunt. Simul
uero expleri ferme nequeũt: primo igit̃ alia ponẽda ſunt: deinde quę ſequũtur/expediẽda. Vt ergo
deinceps in diſputãdo in genera paſſiones ipſę ſeq̃tũtur/pria nobis extent quę ad corpus & animã

Qur ignis calidus: & de caliditate.

ꝑtinent. In primis qua rõne ignis/calidus dicit̃/ uideamus ꝙ ita demũ/perſpiciemus/ſi diſcretionẽ
diuiſionẽq; ab eo in noſtro corpore factã cõſideremus. Quod enim acumẽ quoddã ea paſſio ẽ/fer-
me eſt oĩb⁹ manifeſtũ. Tenuitatẽ uero angulorũ laterũq; ſubtilitatẽ/paruitatẽ particularũ/mot⁹ ue-
locitatem/quibus omnibus uehemens & penetrans eſt/ uelociterq; quod occurrit/ diuidit ſemper
& diſſipat/

& diſſipat / conſiderare debemus/figurę ipſius generationem memoria repetentes : ea quippe/nõ
alia natura corpora noſtra diuidens & in partes exiguas partiens merito paſſionem illam quæ le-
gitime calor nominatur/inducit. Contraria uero huic paſſio licet cuiq; manifeſta/ ſua tamen expla
natione non careat: humidę nãq; partes corporum / partibus noſtris humidis grandiores cum in
corpus influunt noſtrum/ minores quidem partes extrudunt/ſed in earum ſedes ſeſe inſinuare nõ
poſſunt: humorem autem noſtrum coagulant: atq; ex inęquali & agitato ĩmobilem ꝓpter ęquali-
tatem coagulumq; faciunt: inq; anguſtum cogunt. Quod autem præter naturam coactum eſt ſm
naturam renititur / ſeq; reuocat in contrarium . In hac reluctatione quaſſationeq; tremor rigorq;
conſiſtit: omniſq; huiuſmodi paſſio/frigus/quodue eam infert/frigidum nominatur. Durũ autem
dicimus illud cui caro noſtra cedit: molle quod carni. Reſq; ipſas inuicem & duras & molles/ eadẽ
ratione uocamus/ cedit autem quicquid paruo nititur. Quod uero ex triangularibus baſibus fir-
mamentiſq; eſt/ utpote plano uehementer inixum/ renitiẽ maxime atq; reſiſtit: quodue ſummope
denſum eſt contra uenientia uehementer repercutit . Graue præterea & leue cum ea natura ſimul
quæ ſurſum deorſumue dicitur/cõmodiſſime declarabitur. Sed illud dictu abſurdum eſt / eſſe duo
quędam natura loca a ſe inuicem longo interuallo diſtincta/& unum quidem deorſum uocari / ad
quem locum ea deferantur omnia/ quecunq; molem quãdam corporis habent. Alterum uero ſur
ſum ad quem ui omnia moueantur. Cũ enim cœlum omne rotundum ſit quęcunq; a medio ęque
diſtantia extrema facta ſunt/ ſimiliter eſſe oportet extrema. Medium quoq; ęqualibus lineis / ab ex/
tremis undiq; diſtans e regione ęque omnia reſpicit . Quoniam igitur ita mundus diſpoſitus eſt/
ſiquis dictorum quicq̃ ſurſum eſſe dixerit uel deorſum/non iniuria errare uidebitur. Medius enim
locus in ipſo/neq; ſurſum/neq; deorſum dici debet: ſed medius. Quod rurſus undiq; circuit/ neq;
medium eſt / neq; partem in ſe habet aliam ab alia differentem / quo ad ipſum medium & omnino
quicquid ſit e regione locatum . Ei uero quod ſuiipſius ſimillimũ eſt contraria nomina iure nullus
attribuet. Siquid enim ſolidum ęquilibratũq; in uniuerſi medio ſit / ad nullam extremorum par-
tem propter perfectam ipſorum ſimilitudinem declinabit : at ſiquis circa illud obambulet : ſæpe
ſibimet plantis ſtabit oppoſitis : eandemq; illius partem/tum ſurſum/ tum deorſum uocabit. Itaq;
uniuerſum quẽadmodum pauloante diximus /cum ſit rotundum /locum habere ſuperiorem aut
inferiorem uir prudens minime affirmabit . Sed unde nominata ſunt iſta & in quibus ea intuiti ex
illis ad mundum totum tranſtulimus / huiuſmodi quędam in primis ponentes / inueſtigemus. Si/
quis in ea mundi regione quã utplurimũ ſortitus eſt ignis & ad quam undiq; fertur inſideat/uimq;
aliquam nanciſcatur/ per quam ignis partes arripiat libretq;/aut ubi in ſtateręlancibus collocauit/
ut deorſum in diſſimilem detorqueat aerem/ conſtat plane minorem ignis portionem maiori fa-
cilius coactam iri. Vbi enim duo ſimul/ uno robore ſuſpenduntur/ minus quidem magis/plus au-
tem minus inferenti uim cedit. Et unum quidem graue deorſumq; ferri dicitur: alterum uero ſur/
ſum ac leue. Idem nobis terram habitãtibus accidit. Nam terrę innixi perq; eam gradientes / ter-
rena genera inuicem ſeparamus atq; diſtinguimus & ſæpe terram in diſſimilem aerẽ iacimus uio-
lenter / præterq; naturam ſæpe partes utraſq; cognatę naturę participes hic portio minor facilius
q̃ maior ad diſſimilem locum iacta/ prius uiolentię cedit: eamq; leuem cognominauimus : & locũ
ad quem compellimus / ſurſum. Contrariam his affectionem graue quiddam/ atq; deorſum. Hęc
utiq; differre inuicem neceſſarium eſt. Propterea quod generum multitudines locũ aliis cõtrariũ
obtinẽt. Qđ. n. in alio loco leui ẽ leui ꝙ ĩ loco ẽ cõtrario & graue ſimiliter graui. Et ei qđ deorſum
dicitur id quod deorſum : eiq; quod ſurſum/ id quod dicitur ſurſum : omnia enim hæc tranſuerſa
inuicem & contraria ac penitus differentia eſſe fieriq; reperirentur : unum tamen id de his omni-
bus cogitandum : quod uia greſſioq; ſingulorum ad ſimile atq; cognatum ferens / graue facit id
quod fertur : locum uero in quem tale quid fertur / deorſum. Quæ aliter ſe habent / aliter officit:
harum igitur paſſionũ huiuſmodi quędam dictę ſint cauſę . Lenis item & aſperę paſſionis cauſam
quilibet intuitus aperire aliis poterit. Durities enim hanc inęqualitati permiſta: illa uero ęqualitaa
exhibet denſitati. Sed carũ paſſionũ quæ circa totũ corpus cõmuniter accidunt/ ea reſtat maxima
quæ uoluptatis doloriſq; eſt cauſa in his quę diximus. Similiter quęcunq; per corporis partes ſen-
ſibus patent doloreſq; & uoluptates cient. Ita igitur omnis tã ſenſibilis q̃ inſenſibilis paſſionis cau-
ſas capiamus in primis memoria repetentes quod de ea natura quæ facile mouetur / deq; ea quæ
mouetur difficile / ſupra diſtinximus : hoc enim pacto ea perſequi debemus omnis que cõpręhen
dere cupimus. Quando in id quod facile moueri ſolet/aliqua uel breuis incidit paſio / partes eius
quęlibet ſequentibus partibus undiq; paſſionẽ ipſam tranſfundit / quouſq; ad prudentię ſedẽ per-
ueniat: ubi per hos quaſi nuncios potentia illius quod paſſionẽ intulit noſcit. Quod uero cõtra eſt
affectũ & ĩmobile/quodãmodo ꝑmanet circularẽ illã tranſfuſionẽ nõ habet/ & ipſum qdẽ patiẽ ſolũ/
ꝓxime uero minime mouet. Quapropter cũ partes alię aliis paſſionẽ primã nõ impertiant / totũq;

De frigore.

Vide motum natura & preter naturã.

Vide cãm tremoris quã ſecutus eſt Galenus.

De duro & molli.

Denſum & rarum ſunt ĩ cã duri & molli:

Graue

Leue

De eo qđ dicitur ſurſum & deorſũ ut ſunt & non ſunt.

Qđ in mũdo eſt medius locus non quã deorſum.

Vnde mundo tributa ſint noĩa ſurſum & deorſum.

De leni & aſpero.

De uoluptate & dolore.

animal hinc minime agitetur/ſenſus expers/id quod patitur extat. Id profecto circa oſſa capilloſq; & reliquas partes quæ terrenę utplurimum in nobis ſunt/accidit. Viſus uero & auditus inſtrumēta aliter omnino efficiūt/quia illis ignis aeriſq; uis maxima ineſt. Quod pręterea ad uoluptatē attinet & dolorem ita conſideretur paſſio uiolenter pręterq; naturam abunde ſimulq; nobis illata/moleſta fit. Ruſus quæ in naturam abunde ſimulq; reuertitur/dulcis/quæ contra fit/contra: paſſio uero magna cum facilitate illata ſentitur quidem maxime/ uoluptatis autem & doloris minime particeps huiuſmodi ſunt quę ex aſpectu proueniunt. Cui quidem corpus noſtrum cognatum fieri in die ſupra narrauimus huic aduſtiones ſectioneſue & quęcunq; paſſiones huiuſmodi/dolorem non inſerunt: nec etiam quando in ſuam ſpeciem fit reſtitutio / uoluptatem. Senſus tamē uehementes clariſſimiq; ipſi competunt/quatenus aliquid patitur/incurritq; in aliquid & attingit. Violentia ſiquidem huius diſcretioni concretioniue nulla penitus ineſt. Corpora uero ex partibus grandioribus conſtituta & uix agenti cedentia/ quando motiones illatas in totum corpus traiciunt: uoluptates doloreſq; continent: quando uidelicet e ſuo ſtatu mouentur/dolores/quando redeunt/uoluptates: quęcūq; paulatim abſceſſus euacuationeſq; ſui perpetiuntur/ repletiones uero ſimul atq; abūde/ cum euacuationis quidem ſenſum habeant nullum / repletionis autem habeāt mortalitate ipſius potentię dolores nullos/uoluptates uero maximas afferunt. Quod ex ſuauium odorum perceptione cognoſcitur. Atq; e ſua natura ſimul & abunde pelluntur /paulatim uero uix in eam reſtituuntur contra q̄ ſuperiora affici ſolent: hoc plane in ſecandis urendiſq; membris apparet. Iam cōmunes toti corpori paſſiones/ eaſq; inſerentium cognomen attractauimus. Nunc igitur eas quæ certis noſtri corporis partibus accidunt/& unde proueniunt/quibuſue cauſis inſeruntur / pro uiribus exponamus: principio quę ſupra quando de humoribus agebamus relinquimus / cum linguę

Linguę paſſiones.

paſſiones ſint/ ſiquo modo poſſumus declaremus. Videntur autem hæc queādmodum & alia multa diſcretionibus quibuſdam & concretionibus fieri: ac pręterea lenitate aſperitateq; magis q̄ cęteta uti. Tenduntur a lingua uenę ad cordis ſedem /ſaporum nuncię: in quas ſiqua ita inciderint ut

Videtur ſcorde eſt iudiciū de ſapore. ſapores.

humidam carnis mollitiem penetrantia terreſtri ſua natura modice liquefacta /uenas ipſas cōtrahant areſaciantq;/ ſapores huiuſmodi pariunt. Videlicet ſi aſperiora ſunt acerbos acreſq;: ſin aſpera minus auſteros & ponticos. Quę & illas purgant/& ſiqua linguę inhęreſcunt/abluūt/ ſi ultra modum id faciant/naturęq; ipſius non nihil liquefaciant/qualis eſt in nitro potentia / amara omnia nominantur.

Quę amara ſint. q̄ ſalſa.

Sin autem uim nitro temperatiorē habent / leni uſq; abſtergunt / ſalſa ſine amaritudinis aſperitate/ magiſq; amica nobis apparent. Quę autem applicata oris caliditati / ab eoq; mollita & feruefacta/ ipſum uiciſſim feruefaciunt/ ſuaq; leuitate ſurſum ad ſenſus capitis eleuantur/ſuoq; attactu ſingula diuidunt propter huiuſmodi uires/ acuta uocantur.

Quę acuta ſapore.

Quandoq; uero hæc eadem ex putredine attenuata anguſtas uenas ingrediuntur/ coguntq; partes interiores tam terrenas q̄ quodadmodo aereas iactatas inuicem cōmiſceri/ permiſtaſq; circumlabi alias/& alias ingredi ingreſſuq; ſuo penetratas concauas tenſaſq; efficere. Vbi cōcauus & ampulloſus humor aeri circūfunditur: iſq; humor alias terreus quoquo modo eſt/alias purus: fitq; ex aqua cōcaua uaſculum aeris humidum atq; clarum.

De ampulla.

Sed quod ex pura naſcitur aqua/perlucet undiq;/ampullaq; uocatur. Quod autem ex lutulento magis humore ſimul agitato quidem elatoq; & circūtenſo conficitur /ebullitio/ bulla fermentumq; dicitur: harum omniū paſſionum cauſa acida qualitas appellatur.

Acida qualitas.

His omnibus quę de his dicta ſunt contraria paſſio a contraria cauſa proficiſcitur. Quando uero ingredientiū qualitas humida eſt linguę qualitati naturaliter concors & conſentanea ac lenit mollitq; eam/ cōtractamq; demulcet aſperitatem/& quæ in nobis præter naturam/contracta uel ſparſa fuerūt/relaxat uel colligit/ ac ſummatim naturalem ſingulis reſtituit habitum. Suaue huiuſmodi omne amicūq; eſt omnibus uiolentarum quoq; paſſionum medicina atq; remedium/ dulceq; uocatur.

De dulci. De odore.

Circa nariū uim ſpecies non ſunt. Semigenia enim odorum natura. Speciei uero nulli competit odorem ullum habere. Sed noſtrę circa hæc uenę ad terrę & aquę genera anguſtiores ſunt / ad ignis uero aeriſq; genera latiores. Quocirca nemo unq̄ iſtorum aliquem ſenſit odorem.

Q̄ nō olfacimus elemēta.

Sed in madefactione quorūdam/ uel putredine / uel liquefactione / uel euaporatione gignuntur odores. Cum enim in aerem aqua / uel aer in aquam tranſit / in medio iſtorum odores fiunt: omniſq; odor aut fumus eſt aut caligo. Sed horum quod ex aere mutatur in aquam caligo: quod uero ex aqua in aerem fumus: hinc fit ut aqua odores tenuiores ſint / aere craſſiores. Quod maxime perſpicuum fit / quando certa quadam re naribus occurrente aliquis in ſeipſum uehementer ſpiritum retrahit.

Odor aut fumus aut caligo.

Tunc ſane nullus ſimul influit odor / ſpiritus autem ab odore nudus ſolus ſequitur. Duæ igitur hę in his uarietates abſq; nomine ſunt / nec ex pluribus / nec ex ſimplicibus ſpeciebus. Sed duo ibi nomina tantum manifeſte ſunt/ ſuaue ſcilicet & moleſtum: hoc quidem diſturbat uiolatq; omnem eam capacitatem quæ a ſummo capitis uertice ad umbilicū protenditur. Illud uero eandē mulcet / & amico quodā ingreſſu naturalē eius ſeruat habitū. Tertiā pręterea uim ſentiēdi / auditum uidelicet ita con-

Species odorum.

ſiderare

ſiderare debemus:ut qbus ex cauſis paſſiones eius ꝓueniant/exponamus. Oĩno igitur uocem po
namus pulſationẽ quandã ab aere/per aures cerebrũq; & ſanguinẽ uſq; ad aĩam penetrantem. Na
tam quoq; ex ea motionem incipientẽ a capite & in ſedem iecoris deſinẽtẽ auditum uocemus. Mo
tio quidẽ uelox/acuta ꝓuenit/tarda grauis. Vna æqualis atq; lenis. cõtraria uero aſpera. Magna/q
multa parua quæ pauca. harum uocũ cõcordiã conſonantiaſq; in ſequẽtibus declarabimus. Sequi
tur quartũ ſentiendi genus exponẽdũ:quod uarietatẽ in ſe plurimã cõtinet. & quæ ſub eo ſunt oĩa/
colores uocant. Eſt aũt color ueluti flãmula quædam fulgorq; a ſingulis corporibus emanãs/ ptes
habens uiſui ad ſentiendũ accõmodatas. Cauſas uero ex quibus uiſus gignitur ſupra tractauimus.
Nunc de coloribus potiſſimũ hoc pacto probabilia dicenda uident. Quæ ab aliis delata ptibus in
aſpectũ cadunt/partim minora/partim maiora/partim uiſus ipſius partibus æqualia ſunt. Æqua-
lia qdem ſentiri non pñt:quæ diaphana ideſt utrinq; perſpicua noĩantur. Minora uero aut maiora
partim diſcernere partim cõtrahere uiſum dicimus/inſtar eoꝝ quæ caliditate uel frigiditate car-
nem aut eoꝝ quæ acrimonia uel acumine caliditateue linguã cõtrahunt uel diſcernũt. Atq; ea quę
uiſum ſic afficiunt alba nigraue uocamus. quæ quidẽ paſſiones eoꝝ ſunt quæ modo narrabã & illo
rum qdem germana eadẽq; quodãmodo:ſed in genere alio. diuerſa tñ pp has cauſas eſſe uident.
Sicutiq; appellanda ſunt iſta quod uiſum diſgregat/albũ/nigrũ uero quod cõgregat. Motionẽ pſe
cto acutiorẽ alteriuſq; generis ignis/incidentẽ diſpergentemq; uiſum uſq; ad oculos orbeſq; ipſos
oculoꝝ meatuſq; ui diuerberantẽ liquefacientẽq; ignem eſſe dicimus ex oppoſito obuiantẽ cuius
occurſu lachryma corpus ex igni & aqua mixtum effundit. Et uno qdem igne uelut e corruſcatiõe
quadam exiliente/altero uero penetrante & ab humore extincto/uarii creant ex hmõi mixtione co
lores. atq; ipſam paſſionẽ fulgorẽ corruſcationẽq; uocamus:quodue id facit/ſplendidũ atq; corru
ſcum. hoꝝ medium ignis genus ad oculoꝝ humorem perueniens/illiq; ſe miſcens minime quidẽ
corruſcũ ſed ex ipſa ignei radii ad humorem admiſtione/ſanguineũ creante colorẽ/rubeum noĩa-
uimus. Splendidũ albũq; rubeo mixtum flauum procreat. Quo aũt menſuræ modo ſingula ſingu
lis miſceant/ẽt ſiquis nouerit/narrare prudentis non eſt. præſertim cum neq; neceſſariã neq; ueriſi
milem de his rõnem afferre ullo modo poſſit. Rubeũ cum albo nigroq;/purpureũ generat. paulo
obſcurior. moreus luteoluſq; fit color/qñ his inuicem cõflatis aduſtiſq; magis eſt adiuncta nigre-
do. Fuluum flaui fuſciq; tẽperatiõe ꝓducit. fuſcum uero albi & nigri cõfuſione. pallorẽ albi flauiq;
copula generat. Splendidũ albo adiunctũ plurimaq; obfuſum nigredine ceruleũ efficit. Cœruleũ
cũ albo glaucũ creat. Fului nigriq; temperie color uiridis naſcit. Cætera ferme ex his oĩa manife-
ſta fiunt. Siquis .n. ſuperiores miſtiones imitatus reliquos colores exequit/ꝓbabilibus rõnibus di
ſputabit. At ſiquis hoꝝ diſcuſſionem ꝓbationẽq; opere ipſo aggrediet/ quid inter humanam diui
nãq; naturam interſit/ignorare uidebit. Nẽpe deus multa in unũ colligere/rurſuſq; unũ in multa
ꝓducere ſufficiens eſt:ſcit enim ſimul ac põt. Homo aũt nullus qui alterutrũ ualeat/aut eſt nunc/
aut unq̃ erit. Hec ſane oĩa ita tũc naturaliter affecta ex neceſſitate ille pulcherrimi optimiq; opis fa
bricator in his quæ gignebant aſſumebat/qñ deũ ſeipſo ſufficiẽtẽ & pfectiſſimũ generabat. Vtens
qdem cauſis ad hæc miniſtris:quod aũt bñ ſe habebat ipſe in ſingulis agens. Duas enim cauſarum
ſpecies diſtinguere decet. Vnã qdem neceſſariã:alterã uero diuinã. Ac diuinam in oĩbus quærere
ut beatam uitã quo ad naturæ noſtrę poſſibile eſt/adipiſcamur. Neceſſariã quoq; cauſam illoꝝ gra
tia pſcrutari. Cogitare enim oportet abſq; his illa in qbus ſtudiũ ponimus nõ poſſe intelligi uel cõ
prehendi uel quoq; aliter percipi. Quoniam uero nobis in pñtia ueluti fabris materia ſubiacet/
cauſarũ uidelicet genera/uicẽ ferme iam ꝑparatæ materiæ obtinẽtia ex qbus eſt ſequẽs diſputatio
cõtexenda/rurſus ad principium breuiter redeamus:citoq; illuc regrediamur/unde hucuſq; ꝑceſ
ſimus:atq; ita demũ finem apicẽq; diſputationi qualẽ ſuperiora exigunt imponamus. Quẽadmo-
dum ab initio diximus/cũ hæc ordine carerent ſingulis deus & ad ſeſe & ad alia inuicem eatenus
modũ rõnemq; ꝓportionis indidit/quatenus ſuſcipe ſingula poterãt. Tunc pfecto nihil erat ordi
nis niſi forte caſu aliquo particeps. nec qcq̃ tũc aqua uel ignis uel aliud aliqd eoꝝ quæ modo apud
nos noĩant iure uocandũ erat. Verũ hæc primũ oĩa exhornauit/deinde ex iis hoc uniuerſum cõſti-
tuit/aĩal unũ/aĩalia in ſe oĩa mortalia & ĩmortalia cõtinẽs. Et diuinoꝝ qdẽ ipſe eſt auctor. Mortaliũ
uero generationem natis ſuis tradidit abſoluendam. Illi igit ſuum imitari parentẽ/principiũq; aĩę
imortale ſuſcipiẽtes/aĩam ipſam mortali corpore clauſerũt:totũq; corpus aĩæ quaſi uehiculũ ſub-
didere. atq; in eo aliã aĩæ ſpẽm mortalem fabricauerunt:quæ grauibus neceſſariiſq; ꝑturbationi-
bus afficeret. quarum prima foret uoluptas/eſca maxima mali. Dolor deinde fuga ĩpedimentũq;
bonoꝝ. Audacia ꝓterea metuſq; cõſultores amentes. accederet & ĩplacabilis iracũdia. Spes ẽt blã
da cõciliatrixq; cũ irrationali ſenſu/amoreq; oĩum inuaſore. Illi ergo hæc miſcẽtes neceſſario mor
tale genus cõpoſuerunt. Cæterum ne diuinũ ulla mortaliũ cõtagione/niſi quãtum ſumma neceſſi-
tas cogeret/pollueret/ſeorſum ab illo in alia corporis ſede mortale collocauerũt:atq; a pectore ca
put ceruice & collo interiecto ſeparauere. In pectore igitur & thorace mortale genus aĩæ poſuerũt.

M

De auditu:

Auditus terminatur ĩ iecore.

De coloribus

Albũ deſgregat nigrũ cõgregat.

De miſtionibus colorũ.

Duas cauſarũ ſpẽs & quomodo quærẽde:

uoluptas eſca malorum.

Dolor bonoꝝ fuga & ĩpedimentum.

Audacia & metus conſultores amẽtes.

Ira ĩplacabilis ſpes blanda.

Senſus irrõnalis amor inuaſor.

Diaphragma chartilago.

cū𝑞; id naturaliter partim melius/partim deterius eſſet/diſpoſuerunt rurſus thoracis capacitatē/ diſcernenteſq; ſedem tanq̄ uirorum alteram/alteram fœminarum. Cartilaginem enim quandam nomine diaphragma quod etiam phrenas uocant inter hęc mediam interiecerunt. partem igitur animæ fortitudinis iracundięq; participē contentioſamq; capiti propinquiorem fecere inter diaphragma ceruicemq; mediam: ut hæc obediens rationi/una cum ipſa cupiditatum genus ui illata coerceat: ſiquando rationis in arce capitis habitantis iuſſa cupiditas reſpuat.

Cor uenarum origo & ſanguinis fons.

Cor uero uenarū originem fontemq; ſanguinis per omne corpus impetu quodam manantis in ſtipatorum regione ſuſpendere uoluerunt/ut quando iræ uis exardeſcit ratione nunciante/ſiquid extrinſecus iniuſte fiat/ uel intrinſecus aliqua concupiſcentia turbet/tunc celeriter per anguſtos quoſlibet meatus quicquid in corpore ſenſus eſt particeps iuſſa minaſq; perſentiat/atq; ita obediat obſequaturq; omnino/toleretq; in omnibus præſtantiſſimi illius imperium. Cum uero cognoſcerent cor rerum terribilium obiectu trepidaturum & ira ſæpius flagraturum/idq; opus omne per ignem fore/æſtus huiuſmodi temperandi gratia/pulmonum tegmē cordi adhibuerūt/molle primum atq; exangue/ deinde cauis intrinſecus fiſtulis ſpongiæ inſtar diſtinctum: ut ſpiritu potuq; hauſto cordis ardorē huiuſmodi reſpiratione & refrigerio tepefaciat. Quam ob cauſam arterias tanq̄ aquęductus per pulmonū ſubſtantiam deriuarunt. eamq; cordi/quaſi mollē ſaltum circūdedere: ut quando nimia feruet ira inde ad faciliorem obedientiam temperatum deferueat/ſedatoq; tumultu rationi facilius cum ira miniſtrare & obſequi ualeat. Poſtremo eam animæ partem quæ eſculenta & poculenta cupit/& reliqua omnino quibus corpus indiget concupiſcit/medię regioni inter diaphragma & umbilicum applicauere. ubi quoddam quaſi præſepe ad totius corporis alimoniam extare uolebant. & ibidē illam uim animæ tanq̄ agreſte animal alligauerunt. hic ſane illam corpus ſuum alere neceſſarium eſt: ſiquidem mortale quandoq; futurum eſt genus. Vt ergo ad præſepe ſemper illa paſcatur/habitetq; procul a conſultore/ideoq; illum clamore & ſtrepitu ſuo minime turbet/ſed permittat præcipuum noſtri ducem tranquillo in ocio/cōmuni omnium utilitati conſulere/regionem iccirco inferiorem ipſi habitandam dii dediſſe uidentur. Quoniam uero uidebat deus partem illam animæ talem fore/ut rationem non exaudiret/& ſiquo ſenſu pulſaretur/nullo modo rationibus obtemperaret/ſed ſimulachris uiſiſq; nocte dieq; maxime raperetur/iccirco naturam iecoris procreauit: & in eius habitationem diſpoſuit: denſam inq̄ naturam. leuem. claram. dulcem. & amaritudinis nō expertem. ut cogitationum ex mente deſcēdens potentia in ipſo iecore uelut in ſpeculo figuras ſuſcipiente aſpectuiq; ſimulachra reddente/quandoq; recepta terreat ipſum: quandocunq; cognata amaritudinis parte uſa/minaſq; intendens & toti repente ſuffuſa iecori felleos terribileſq; colores oſtentat: contrahens pręterea ipſum rugoſum & aſperum totum reddat. Ac fibras eius. bilē eiuſq; uentriculum/& uenas quæ portæ uocantur ſic afficiat/ut partim ex habitu recto deflectens atq; cōtorquens/partim obſtruens & concludens/dolores detrimentaq; prebeat. Ac rurſus quando manſuetudinis ex mente inſpiratio contraria uiſa effingit/amaritudinem quidem ſedās ex eo quod aduerſam ſibi naturam neq; ciere neq; attingere uelit/dulcedine uero illi ingenita utens/& omnia recta. lenia. libera in ipſo digerens/tunc ſane pacatam manſuetamq; partem animæ in iecore habitātem facit: adeo ut etiam in ſomno moderate affecta ſit/uaticinioq; utatur: quando rationis prudētiæq; eſt expers. Qui enim nos compoſuerūt paterni illius mandati memores/quo mortale genus præceperat q̄ optimum pro uiribus fieri/ita deteriorem noſtri partem inſtituerunt / ut ipſa quoq; ueritatis foret quodāmodo particeps: ſiquidem in ea expleri uaticinium ſtatuerunt.

Demētiæ humanæ datum eſſe diuinandi munus.

Quod autem demētiæ humane deus diuinandi uim dederit/illud argumento eſſe nobis poteſt / quod nemo dū ſanæ mētis eſt/diuinum & uerum uaticinium ullum aſſequitur ſed cum uel ſomno prudētiæ uis ꝑpedita eſt/uel oppreſſa morbo uel diuino aliquo raptu e ſuo ſtatu dimota/fieri diuinatio ſolet. Prudētis uero dūtaxat officium eſt/quæ a fatidico ſurenteq; ingenio dormiendo uel uigilando pronūciata ſunt/intelligere. & quæcūq; uiſa illuxerint/ratiocinatione ita diſcernere/ ut qua quidq; ratione & cui/futurum aliquid uel præteritum/præſenſue bonum uel malum protēdere uideatur/explanet. Illius autem qui mãſit manetq; adhuc in furore non eſt officium/que uiderit aut protulerit/iudicare. Scitum profecto priſcum id dictum. Agere ſua ſeq; ipſum cognoſcere/ſolius prudentię eſt opus.

Prudentiæ opus.

Hinc lex iubet diuinis uaticiniis iudices præeſſe prophetas. quos uates quidam nominant. Ignorātes prorſus eos oraculorum uiſorumq;/quæ obſcuris uelaminibus inuoluūtur interpretes eſſe/nō uates. Quare qui uaticīa iudicant/non uates illi quidem ſed ꝓphete/ideſt uaticinioꝝ interpretes pronunciatoreſq; uocandi.

Qui ꝓphetę: qui uates apd̄ Timæum.

Atq; iecoris quidem natura ob hanc cauſam talis facta eſt & in ea ſede qua diximus collocata/diuinationis. ſ. gratia. Ac etiam uiuente uno quoq; talium ſigna clariora exprimi ſolent. Vita uero priuato/cęcitas accidit/nec euidens quicq̄ ſit uaticinii ſignum.

Iecur gratia diuinandi.

pro ximum huic ad ſiniſtram locatum eſt huius gratia membrum/ut purum hoc ſemper clarūq; reddat/& inſtar ſpeculi nitens atq; perſpicuum ad imagineſq; exprimendas/accōmodatum.

De liene.

Quapropter quando propter corporis morbum ſordibus iecur abundat/lenis raritas id purgans/ eas cō

bibit/

bibit/cum membrum hoc concauum ſit & exangue. Vnde purgamẽtis impletũ/excreſcit tumetq;
ſanie. Ac rurſus cum mũdatum corpus eſt/reſtrictũ in ſeipſum conſidet. Quid igitur anima mor-
tale/quid diuinum habeat/& ubi/& quibuſcũ: & quare hæc inter ſe diſiuncta ſint/diximus. At quod
reuera ita ſit ut diximus ita demum aſſereremus/ſi diuinum confirmaret oraculum. quod uero ue
riſimile ſit ita eſſe & nunc & deinceps diligentius etiã inueſtigando aſſeuerare non dubitamus. atq;
in præſentia ita ſit nobis aſſertum. Quod autem hæc ſequitur/ſimiliter eſt tractandum. Reliquũ

De inteſtinis atq; eorũ ſpiris.

eſt enim qua ratione cætera corporis membra digeſta ſunt/enarrare. Itaq; hac potiſſimum ratiõe
conſtare hæc decet. Cognoſcebant illi profecto noſtri generis fabricatores nos ad cibum potũq;
intemperatos fore. ac propter ingluuiẽ pluſq̃ modus aut neceſſitas poſtularit/ex his ſumpturos.
Igitur ne ſubitus propter morbos interitus proueniret/atq; ita imperfectum mox genus mortale
deſineret/inferiorẽ uentrẽ fabricauerũt ad eſculentorũ poculentorũue ſuperabundãtiã capiendã.
Eum prætereà ſpiris inteſtinorum circũplicauere: ne ſubito alimenta nobis aſſumpta defluerent:
ac rurſus noui alimenti confeſtim neceſſitas ĩmineret. Ob illã enim inexplebilem perpetuãq; uo-
raginem genus noſtrum philoſophiæ muſicæq; & moderationis omnis expers relictum fuiſſet/illi

De oſſibus & carne.

parti quæ in nobis diuiniſſima eſt/minime obſecutum. Oſſium uero & carnis cæterorumq; huiuſ-
modi ita eſt natura compoſita. His nempe omnibus medullæ generatio initium prebuit. Vincula

Vide ut medulla ẽ membris fundamẽtũ & initiũ.

enim uitæ illius quã omnia corpori iuncta ducit applicata medullæ/ex eaq; per omne diducta uin-
ciunt fulciuntq; corporis noſtri conſtructionem. Ipſa uero medulla eſt ex aliis generata. Sunt qui-
dem trianguli primi quidam & indeflexi leneſq; ad ignis/aeris/aquæ/terræ exactiſſimam generatio
nem accõmodatiſſimi/e quorum generibus ſingulis deus ſecernens ſingulos & inuicem contem-

Vt in medulla primũ aĩa inſita eſt.

peratos permiſcens totius generationis mortalium ſementẽ fomitẽq; conſtituit/dum medullæ ex
his ſubſtantiam procrearet. Poſtea uero ſerens in ea/animarum genera alligauit. Figuras præterea
quotcunq; & qualeſcũq; ex ſingulis ſpeciebus adeſſe medullæ oportuit tot penitus atq; tales ſtatim

De cerebro.

in prima illa diſtributione diſtinxit. Et illam quidem medullæ partem in quam uelut agrum quen
dam diuinum ſemen iaciundum erat/globoſam & undiq; teretem finxit: atq; encephalum. i. cere-
brum iccirco uoluit nominari: quia uno quoq; animali deniq; abſoluto uaſculum cerebri capax/ce
phalum. i. caput uocandum erat. Quod autem reliquas mortaleſq; animæ uires/comprehenſurũ
erat rotundis ſimul oblongiſq; figuris hornauit. totumq; medullam uoluit nominari atq; ex his
quaſi quibuſdam ancoris iaciens totius animæ uincula circa illas iam uniuerſum noſtrum corpus
abſoluit: oſſiumq; textura extrinſecus eas fulciuit. Os uero ipſum ita compoſuit. Terram atterens
puram leneq; miſcuit madefecitq; medulla. Id poſtea in ignem iecit. deinde in aquã merſit. Rur-
ſus in ignem. Iterum & in aquam. Atq; ita ſæpe transferens in utrumq;/tale reddidit/ut a neutro li
quefieri poſſet. Hoc igitur uſus ſphæra oſſea quaſi torno facta cerebrum circunſepſit. Huic angu-
ſtos reliquit meatus. Et circa ceruicis ſimul dorſiq; medullã ex ipſo rotulas uertigineſq; effingens/
quaſi cardines ſubdidit: ita ut a capite p totũ ptẽderit. Sic utiq; ſemẽ oẽ ſeruauit/dũ lapideo ambi
tu circũuallauit. Articulos inſup addidit/alterius ipſius natura uſus ĩ ipſis tanq̃ media quadã exiſtẽ

De neruis.

te potentia motus flexioniſq; gratia. Arbitratus uero oſſium naturam aridiorem rigidioremq; q̃
oporteat fore: & cum ignita euaſerit atq; etiam frigefacta: illiſuram corrupturãq; cito ſemẽ in ter-
num/neruorum carniſq; genus effinxit/ut neruis quidem membra reliqua uincientibus/intenſis re
miſſiſq; circa cardines ipſos/corpus omnem ad flexionem tẽſionemue promptum & agile redde-
ret. caro uero tegmen foret aduerſus frigus atq; calorem/& quemadmodum externa corporis ful
cimenta ſolent/ad caſus uarios munimentũ: præſertim quia talis erat futura/ut molliter leniterq;
corporibus cederet. Cui calidum iccirco humorem indidit/ut æſtate quidem roſcida madidaq;
extrinſecus/toti corpori domeſticum prebeat refrigeriũ/hieme uero rurſus proprio igni exterio-
rem glaciem moderate repellat. Hæc cum fictor ille noſtri corporis cogitaret/miſtione quadam
ex aqua/igne/& terra contemperata/& acuto illis ſalſoq; fermento adhibito/ſucciplenam ac mollẽ
carnem conflauit/naturam uero neruorum ex oſſe & carne non fermentata unam ex utriſq; poten
tia mediam temperauit: flauoq; infecit colore. Hinc fit ut carne quidem tenſior & aridior/oſſibus
autem agilior molliorq; ſit neruorum ſubſtantia. His deus medullam ſimul & oſſa deuinxit. & hæc
omnia carnibus coopuit. Quæ igitur oſſa animata maxime erant/pauciſſimis carnibus adopuit.
quæ uero minime: contra plurimis atq; craſſiſſimis. Iuncturis inſuper oſſium/præterq̃ ubi neceſſi-
tatis ratio aliter poſtulabat/paucas carnes adiecit/ne flexionibus impedimento forent/tardaq; ad
motum corpora facerent neue ſua quadam ſolida craſſitudine obtuſioriq; mole ſenſuum aciẽ he-
betarent. memoriam impedirent/ingenii acumẽ obtunderent. Quamobrem inguinum/tibiarũ
iliorum/brachiorum/lacertorum/oſſa & cætera omnia quæ articulis carent/quæue intus latentia
oſſa propter animæ paucitatem in medulla/prudentiæ uacua ſunt/multis ſunt carnibus adopta.
Paucioribus uero quæ prudentiam habent: niſi forte carnoſa quædam moles proprie ad ſenſum

aliquem aptata ſit.qualis eſt lingua.In cæteris ẽ/ut diximus.Natura enim ex neceſſitate genita atq;
nutrita nullo modo os compactum carnemq; multam ſimul & acutum ſenſum admittit.Maxime
namq; omnium ea capitis compoſitio habuiſſet ſi una concurrere potuiſſent.Genuſq; hominum
pingue.neruoſum robuſtumq; habens caput/uitam duplam/ac etiam multo diuturniorem.uali-
diorem.placidiorem q̃ nos poſſediſſet.Cæterum noſtris illis fabricatoribus de noſtro genere cõ-
ſultantibus/utrum diuturnius quidem/ſed deterius:an breuioris quidem uitæ:ſed melioris/effice
rent/uiſum fuit uitam breuem melioremq; diuturnę & deteriori eſſe omnino anteponẽdam.Itaq;
Quod caput ſit carne nu-datum:ẽ acu-tius ad ſentiẽ-dum. caput oſſe raro ſtabiliuerunt ſed carnibus neruiſq;/quia flexiones non erat habiturum non fulciue
runt.his omnibus de cauſis caput membris omnibus acutius ad ſentiendum prudẽtiuſq;/ſed im-
becilius eſt conſtitutum.Neruos autem ob hanc rationem atq; hoc pacto deus extreme parti capi
tis circũponens/ſpinæ dorſi eos quadam ſimilitudine circumplicauit/ ſummaſq; illis maxillas ſub
uultu deuinxit/reliquos per omnia membra diſſeminauit:articulum connectens articulo Noſtri p̃
Verbo℞ efflu-xio miniſtra prudentiæ. terea illi exhornatores/oris naturam dentibus/lingua/labiis ita ut nunc uidemus neceſſariorũ ſi-
mul & optimorum gratia hornauerunt. Nam ingreſſum quidem neceſſariorum / egreſſum uero
optimorum gratia excogitauere. Nempe neceſſarium eſt quicquid ad alimoniam in corpus ad-
mittitur.Verborum autem effluxio miniſtra prudentię/effluxionum omnium optima eſt atq; pul
cherrima.Caput prę̨terea nudo eſſe relinqui omni alio tegmine deſtitutum non poterat/propter
caloris frigoriſq; exceſſum:neq; rurſus carnium pondere prægrauatum/ſenſus expers obtuſumq;
reddendum erat.Carne igitur non penitus deſiccata reſiduum quod maius ſuperat ſegregatũ eſt
cutiſq; ipſa circa cerebri humorem ſibiipſi iuncta & germinans caput circũueſtiuit.Humiditas ãt
ſub iuncturas ſcaturiens irrigauit compegitq; ipſam ad uerticem.Iuncturarũ uero ſpecies uaria p
pter circuitionum alimoniæq; potentiam facta eſt.Et his quidem magis inuicem pugnãtibus plu
res/minus uero pauciores.Hanc omnem cutem undiq; igne pupugnit percuſſitq; deus.Per cutis
inde quaſi ſauciæ rimulas humor effluxit/quodue illic humidum calidumq; ſincerum erat/abiit.
quod uero ex iiſdem quibus & cutis/erat permiſtum/emanationis impetu extra productum/in lon
gum extenſum eſt:tenuitatem punctioni penetrationiq; illi æqualem habens. Sed propter tardi-
De capillis. tatem a ſpiritu circũſtante retuſum rurſuſq; ſub cutem reuolutum radices egit.his utiq; cauſis ca-
pilli in cute ſunt nati:ſecundum pellis coriiq; ſimilitudinem cuti q̃ proximi:ſed propter coagula-
tionem frigiditate factam duriores cute atq; denſiores.Nẽpe capillus extra cutem productus fri-
gore riguit.Hoc pacto conſtipatum irſutumq; caput nobis deus inſtituit/cauſis quidem uſus illis
quas diximus,tegmẽ uero ipſum ad cerebri tutelam non carnibus ponderoſum / ſed leue eſſe uo-
luit.quod ad frigoris caloriſue intemperiem repellendam ſufficeret:& ſenſus acumen minime im
pediret.Ea uero quæ in digitis eſt nerui pellis & oſſis complexio.aridior facta/cõmuni quodã uno
duriotiq; cutis tegmine eſt adopta.Cuius quidẽ acceſſoria miniſtraq; cauſa in iis quæ diximus cõ-
ſtitit/principalis autẽ cauſa in ea intelligentia quæ id futuræ cõmoditatis gratia fabricauit.Quod
enim ex uiris quandoq; mulieres & cæteræ animantes erant futuræ noſtri illi opifices non ignora-
bant.quinetiam quod unguium uſum beſtiæ quoq; multe ad opera multa.erant habituræ/ intelli-
gebant.Quapropter homines ſtatim genitos unguibus armauerunt. Hac utiq; ratione /& his de
cauſis pelle/capillis/unguibus extrema mẽbra operuere.Q m̃ uero partes & membra omnia mor
talis animantis in mutua quadam cognatione genita erant:uitãq; neceſſario in igne ac ſpiritu poſ
ſidebant/ne animal ipſum ab his reſolutum exhauſtumq; cito deficeret/ hoc dii cõſilio prodidere.
Quippe humani generis naturam quandam cognatam aliis formis ſenſibuſq; miſcẽtes/quaſi ani-
mal quoddam aliud plantauerunt.Talia ſunt domeſticæ arbores/plantæ/ſemina/quæ conſita nũc
cultaq; ab arte mitia nobis ſunt:quondam uero ſine cultura/agreſtia. Quicquid enim uitæ eſt par
ticeps/iure animal nominabitur.Quod autem nunc dicimus tertiæ animæ ſpeciei eſt particeps/
quam inter diaphragma & umbilicum locauimus.Cui opinio/ratio/mens nulla penitus ineſt.Sen
ſus uero ſuauis & triſtis una cum cupiditatibus conuenit.Omnia ſiquidem continue patitur.Cũ
uero in ſeipſo ad ſemet conuertatur/externumq; reſpuat motũ/& proprio motu domeſticoq; uta-
tur/icciro,huic natura non tribuit ut quicq̃ penſi habens:ſuorum aliquid conſideraret.Quapro-
pter uita quidem fungitur/nec eſt ab animali diuerſum.quia uero illa ui qua quid ſeipſum trãffert
orbatum fuit ſtetit rigens:& fixum radicibus hæſit.Cum hæc omnia ſuperiores illi noſtri ad nutri
mentum nobis inferioribus ſuppeditaſſent/in noſtro corpore quaſi quodam horto meatus uelu-
ti aquæductus uarios diduxerunt/ut liquoris deriuatione irrigaretur.principio meatus occultos
ſub conflatione cutis & carnis/duas.ſ.uenas in tergo diuiſerunt/ſecundum geminã corporis ipſi-
us figuram ad dexteram & ſiniſtram.has utiq; ad ſpinam demiſerunt/mediamq; medullam geni-
talem comprehendere.ut & hæc q̃ maxime uigeat pulluletq;.& huberior hinc ad alia quaſi decli-
uis effuſio/irrigationem æquabilem prebeat.Poſt hæc partientes circa caput uenas/eaſq; inuicem
ex oppoſito

ex oppoſito implicantes/partim a dextris ad ſiniſtra/partim a ſiniſtris ad dextera corporis diſpertierunt: ut capiti ad reliquũ corpus una cum cute connexio foret: poſtq̃ neruis quidem non erat circulo quodam ſecundum comprehenſum uerticem atq; diſtinctum. atq; etiam ut ſentiendi uis ab utriſq; partibus per totum corpus undiq; demanaret. hinc uero aquæductum hoc ordine deduxerunt: quem plane perſpiciemus ſi hoc inter nos primum aſſeuerabimus. Quæcũq; ex minutioribus componuntur maiora detinent quæ uero ex grandioribus/minutiora cohibere non poſſunt. Ignis autem præcæteris generibus/minutiſſimis conſtat particulis. Ideoq; aquam/aerem/terram/ & quæ ex his componuntur/omnia penetrat/tranſilit/quia uſq; adeo ut nihil ipſum ualeat cohibere. Idem quoq; de noſtro utero/cogitandum. Nempe cibos & potus ingeſtos retinet. Spiritum uero & ignem quia eius compoſitione tenuiores ſunt demorari nõ poteſt. His igitur uſus eſt deus ad irrigationem ab utero in uenas proficiendam. Rete enim quoddam ex aere atq; igne inſtar gibboſæ ſagene contexuit. Vbi duo ſunt ad ipſum introitũm gybbi conuexa. quorum alterum bifariam bino pulſu iterum implicauit. & ab ipſis gybbi conuexis ueluti funes per totum corpus uſq; ad texturæ illius extrema circumtendit. Interiora igitur ipſius tricæ omnia ex igne compoſuit. conuexa uero & receptaculum ipſum ex aere. Demum hæc aſſumens in animali formato hoc pacto diſpoſuit. Cõuexa quidem in os demiſit. Cum uero conuexum gybboſumq; ſit duplex per arterias alterum in pulmonem uſq; traiecit. Alterum circa arterias in uterum. Alterum uero partitus utrãq; illius partem ad fiſtulas uarium cõmuniter duxit. Ita ut quando alterum ad os non peruenit ex hoc ipſo omnes illius fluxus meatuſq; repleãtur. Alteram uero gybbi retiſq; capacitatem circa omnes partes corporis concauas eſſe uoluit. Idq; omne alias quidem in conuexa incuruaq; confluere molliter quaſi aer illic ſit/effecit. alias autem conuexa incuruaq; ipſa refluere. Recte uero quoniam rarum ſit corpus/penetrare per ipſum rurſuſq; emergere. Radios autem ignis interiores ſucceſſione continua ſubſequi: in utramq; partem aere tranſeunte. Idq; donec mortale conſiſtit animal fieri nunq̃ ceſſat. Huiuſmodi agitationem/merito expirationem reſpirationemq; nominatam eſſe cẽſemus. Omne autem hoc opus omniſq; noſtra hæc paſſio in corpore ſit irrigatione quadam & refrigerio ad uitam & nutrimentum. Quando enim expirante & reſpirante alitu/ignis ſimul interior ſequitur/perq; uterum diffuſus poculenta eſculentaq; offendit. Liqueſacit protinus ipſa. partitur in minima. per exitus qua progreſſio patet tanq̃ ex fonte quodam educit. in meatus uidelicet uenarum traiicit quæcũq; exhauſit. atq; per corpus quaſi uallem uenarum fluenta diducit. Sed uideamus iterum quibus cauſis reſpiratio hũc in modum quem nunc cernimus fuerit inſtituta. Cuius quidem rei talis erit conſideratio. Quoniam uacuum nuſq̃ eſt/quo quicq̃ eorum quæ perferũtur ingredi queat/ſpiritus autẽ e nobis euolat: cuius conſtat non in uacuum quidẽ hunc ſpiritum euolare/ſed proximum ſibi e ſua ſede depellere/depulſum rurſus illum proximum ſibi ſemper extrudere. Ac ſecundum neceſſitatem huiuſmodi quicquid in ſedem illam repercutitur atq; impellitur/unde excluſus eſt alitus: ingreſſum illuc repleuſq; alitum ipſum ſubſequi. Idq; totum ſimul reuolutione quadã q̃a nuſq̃ ſit uacuum fieri. Quamobrem cum pectus pulmoneſq; ſpiritum efflauerint/mox aere corpori circũfuſo/meatus corporis penetrante replentur. Ac rurſus euolans a corpore aer & emiſſus anhelitus inſpirationem intro retrahi cogi per oris nariumq; meatus. Cauſam uero quæ his principium dat huiuſmodi ponimus. Omne uniuerſi huius animal in uenis & ſanguine calorem quaſi fontem ignis aliquem poſſidet. Idq; reti ſagenæ comparauimus/per medium extenſum/totumq; ex igne contextum: cum exteriora omnia ex aere ſint. Calorem ſane putandum ẽ natura ſua in regionem ſuam extra ad id quod ſibi cognatum eſt emanare. Cum uero diſcurſiones duæ ſint/una per corpus extra altera rurſus per os ac nares/cũ anhelitus ad alia impetum facit detruditq;/alias contra retrahit atq; repercutit. Quod autem retractum eſt/in ignem incurrens caleſcit. quod exhalauit friget. Dum ergo caliditas permutatur/& quæ alio tranſitu utuntur caleſcunt ac rurſus quod feruet ad naturam ſuã emigrat/& hac emigratione alia in aliud iter repercutit/rurſuſq; hæc idem perpetiuntur aguntq; ſemper certe anhelitus hic circulo quodam hinc & illuc iugiter fluctuans expirationem & inſpirationem continet. Quinetiam cauſæ paſſionum quæ ex attractu ampullarum. ex corpore a medicis fiunt: atq; etiam potionis: & eorum inſuper quæ iaciuntur/ſiue emittantur ſublimia/ſeu deferantur humi/hac utiq; ratione tractandæ uidentur. Voces præterea/quæcunq; ueloces & tardæ acutæ & graues audiri ſolent. alias diſſonæ propter motus eius qui in nobis ab ipſis ſit/diſſimilitudinem alias propter ſimilitudinem conſonę. Priorum enim uelociorumq; ceſſantes motus/iamq; ad ſimile quiddam progreſſos tardiores ipſæ uoces ſuccedentes illis/eoſq; mouentes/occupant comprehendendo ac ſuperant. Comprehendentes uero non alium quidem motum iniiciendo perturbant/ſed tardioris lationis initium ſecundum principium uelocioris inducunt. dum uero deſinentis motionis ſimilitudinem ſibi quandam accõmodant/unum

ex acuta & graui concentum contemperant. Vnde inſipientibus uoluptatem ſapiētibus gaudium
propter diuinæ harmoniæ imitationem in lationibus mortalibus repertam/tribuunt. Eadem ra-
tio eſt de aquarum fluxibus. de fulminum impetu. de electri mirabili illo attractu/lapidiſue illius q
heraclius nominatur. Reuera nullius horum attractio fit. Sed cum nuſq̄ fit uacuum/& hæc ſe inui
cem pulſent atq; repulſent/concretaq; & diſcreta ſuum locum ſingula poſcant/ diligenti harum re
rum inueſtigatori ex his mutuis paſſionibus euentus illi mirabiles contingere uidebuntur. Atqui
reſpiratio/unde huc digreſſi ſumus/ab his cauſis & hūc in modum ut ſupra diximus peruenit. Dū
uidelicet ignis cibos diuidit/eleuaturq; intrinſecus aſſecutus ſpiritum/uenas a uentre cōmuni ele-
uatione huiuſmodi replet: ex eo quod attrita inde haurit & ob hanc rationem per totum animalīū
omnium corpus alimentorum liquores penitus diffundunt. Statim uero attrita & a cognatis ſuis
ablata partim fructibus partim graminibus quæ deus ad alimoniam corporis noſtri produxit/co
lores propter miſtionem omnino uarios habent. ſed plurimus in his rubeus preualet color/ cuius
natura ex ignis portione & abſterſione in humido facta prouenit. propterea eius quod in totū cor
pus permanat/color/talis aſpectu eſt qualem diximus. Id ſanguinem nominauimus carniū & uni-
uerſi corporis pabulum. Vnde irrigatio diſtributa paſſim exhauſta cuncta replet. Modus autē im-
pletionis euacuationiſue talis ē/qualis in uniuerſo cuiuſlibet latio: per quam cognatum quodlibet
ad ſeipſum ſe confert. Quæ enim nobis extrinſecus circūfuſa ſunt/reſoluunt nos aſſidue & ſingu-
las noſtri portiones ad ſpecies ſuas foras emittunt. Sanguinea uero in nobis attrita incluſaq; uiſce
ribus/ut par eſt in quolibet animali fieri ſub cœlo cōſtituto/totius lationem imitari cogunt. Cum
igitur attrita quælibet in nobis cognatum poſcant/exhauſta quælibet implent. Porro quando ab-
ſcedit plus q̄ acceſſerit/decreſcit animal. quando contra fit augetur. Recens igitur animalis cuiuſ
libet compoſito cum nouos uelut ex ligneo quodam cōtextu triangulos habeat/ ualidam quidem
eorum ſtructuram poſſidet/moles autem eius tenerior tota colauit. quippe quæ ex recentiori me-
dulla concreuit nuper/& lacte nutrita eſt. Suſceptos ergo triangulos illos extrinſecus incidentes ex
quibus cibi potuſq; conſtantur/triāgulis propriis antiquiores imbecillioreſq;/iuniorum ui peruin
cit & conterit. & grande animal ipſum reddit. dum ex multis ſimilibus alit. At cum triangulorum
ſuorum radicem compagemq; relaxat ex eo quod magnis laboribus longo tēpore aduerſus mul-
ta certando fatigata & domita fit/tunc ſane alimenta ſuſcepta in ſimilitudinem ſuam nō poteſt cō-
minuendo redigere: ſua uero membra ab ingredientibus facile diſſipantur. Hinc iam minui ac de
ficere omne incipit animal/cum ſuperatur. detrimentūq; iſtud ſenectus appellatur. Finis uero tūc
obuenit/quando triangulorum illorum ex quibus medulla conficitur olim coaptata uincula/nihil
amplius nectunt. ſed defatigatione iam relaxata nexus animæ deſerunt. Anima uero clam ſecun-
dum naturam cum uoluptate protinus euolat. Quicquid enim cōtra naturā fit/moleſtum. quod
autem pro rei natura/iocundum. Similiter & mors quam morbi & uulnera intulerunt / uiolenta ē
atq; moleſta: quæ uero ſenio paulatim ad finem deducente naturaliter ſubrepit inter omnia mor-
tis genera leuiſſima eſt/& cum uoluptate potius q̄ dolore contingit. Morbi autem unde naſcantur
quis dubitet? Nam cum quatuor illa ſint ex quibus compactum eſt corpus. Terra/ignis/aqua/aer/
horum non naturalis exceſſus defectuſq; & ex loco proprio in alienum tranſlato per quam quod ſi
bi conueniens eſt/non tenent/inteſtinam quandā ſeditionem & morbos inferunt. Quando. n. pręe
ter naturam unumquodq; fit aut tranſfertur/caleſcunt utiq; quæ ante frigebant. arida madent.
graueſcunt leuia & cætera omnia ſimiliter permutantur. Solummodo uero idem aliquid ſibimet
ſecundum idem atq; ſimiliter & debita proportione ſeruata accedens uel decedens / permittet ſe
idem ſibiipſi ſoſpes integrumq; manere. Quod autem aberrat/ſiue accedendo ſeu decedēdo mu-
tationes uarias: morbos: corruptiones infinitas inducit. Ex ſecundis quoq; compoſitionibus ſecū
dum naturam conſtitutis ſecunda bonæ uel male ualitudinis coniectura/id quærenti cuiq; dabit.
Cū enim medulla ex illis & os & caro & nerui conſtiterint/ſanguis prætere ex iiſdem q̄uis alio mo
do concreuerit/cæteri quidem euentus plurimi quemadmodū ſuperiora contingunt: maximi ue-
ro morbi atq; grauiſſimi hoc pacto naſcuntur. Quando uidelicet ordine conuerſo iſta ex ſe inuicē
fiunt/proculdubio corrumpuntur. Nempe ſecundum naturam carnes & nerui ex ſanguine gene-
rantur. nerui quidem a uillis & ligamentis propter cognationem. carnes autē a coagulatione qua
dam eius quod ſecretum a uillis & ligamentis concreuit. Quod rurſus a neruis & carnibus ema-
nat glutinoſum & pingue ſimul quidem carnem ut plurimū ad oſſium natura ac etiam os ipſum
medullam circūdans nutriendo exauget. Quod rurſus per oſſium craſſitudinem ſtillat puriſſimū
genus triangulorum leniſſimumq; & pinguedine abundātiſſimum/dum defluit ex oſſibus atq; de
labitur/medullam irrigat. Quatenus igitur ſingula hunc in modum fiunt/bona ualetudo ſeruat.
Mala uero ſequitur ualetudo/quando fit contra. Nam quotiens eliquata caro tabem rurſus tranſ-
mittit

Morbus triplex:

mittit in uenas/ſanguis una cum ſpiritu multus ac uarius in uenis coloribus diuerſis amaritudiēq; & accidis ſalſiſq; infectus ſaporibus/bilem/cruorem/pituitam gignit q̄ plurimam. Quæ quidem omnia rurſus ſic genita & corrupta ſanguinem ipſum in primis inficiunt/& ipſa nullum nutrimentum adhibentia corpori/ſerũtur paſſim per uenas nullo prorſus naturalis circuitus ordine obſeruato. Inimica ſane inter ſeſe iſta ſunt/propterea quod nullum ſui ſibi inuicem prebent uſum. Naturali præterea corporis habitudini ſuoq; in ſtatu pereſeueranti diſſoluendo & liquefaciendo plurimum aduerſantur. Portio namq; carnis uetuſtiſſima cum liqueſcit ad digeſtionem concoctionē q; ineptiſſima/propter ueterem exuſtionem nigreſcit. quia uero contabuit penituſq; exeſa eſt/amaritudinem contrahit/cæteris omnibus corporis partibus nondũ contaminatis aduerſam. & tamen quidem pro amaritudine niger ipſe color acerbitatem & acrimoniam habet: eo iam quod amarũ fuerat magis attenuato. tum uero amaritudo rurſus ſanguine tincta colorem habet rubeum: ſed nigro huic admiſto felleum. Præterea flauus color cum amaritudine coit: quando ob ignis flammam noua caro liqueſcit. Et nomen quidem omnibus his cõmunem bilem impoſuit uel medicus aliquis uel certe co ingenio preditus quiſpiam quo multa & diſſimilia diſpicere poſſet/ac rurſus genus in multis unum uno cognomento dignum inſpicere. Quæ uero bilis ſpecies appellantur/pro colorum uarietate rationem ſingulis propriam acceperũt. Cruor præterea/qui ſanguinis reſiduũ & defluxus eſt/lenis eſt ac mitis: qui uero bilis atræ/acriſq; agreſtis: quando propter caliditatē ſalſo ſapori miſcetur. huiuſmodi quiddam acida pituita nuncupatur. Sæpe uero tenerioris recētiſq; carnis portio quædam una cum aere conliqueſcit/deinde uento inflatur incluſo/humiditate proti nus circũfuſa: fiuntq; ex hoc ampullæ. quæ ſigillatim propter paruitatem uideri non poſſunt. Iunctæ uero ſimul & in grandiorem tumefactæ molem/conſpiciuntur: coloremq; propter ſpumæ generationem habent album. Omnem hãc tenerioris carnis eliquationem una cum ſpiritu factam/quæ ex humiditate uento circumfuſa tumeſcit/albam pituita appellamus. Recentis item pituitæ reſiduum defluxumq;/lachrymas atq; ſudorē: & quotcũq; alia in quæ quotidiæ corpus reſoluitur. Atq; hæc omnia inſtrumenta morborum: quando ſcilicet ſanguis non cibis & potibus ſecundum naturam/ſed ex contrariis præter naturæ leges excreſcit. Quando igitur caro quælibet circũcidi tur/eiuſq; radix permanet/dimidia quędam eſt calamitatis potentia. Facile enim reſtaurat̃. Quando uero quod carnes oſſibus alligat/ægrotat: & ſanguis ex illis ac neruis defluens haud amplius nutrit oſſa carnemue reuincit/ſed expingui & glutinoſo aſper/ſalſus/ſiccus & ſqualidus iniquitate uictus eſt factus/tũc certe/quod omnia iſta perpetitur/abſciſſum ab oſſibus ſub carne neruiſq; riget. Caro etiam a radicibus decidēs nudos relinquit neruos & ſalſo obductos humore/& in fluenta ſanguinis permanens/morbis quos ſupra diximus numero etiam plures reddit. Graues quidem hæ corporibus paſſiones: quæ uero has præcedunt/admodum grauiores. Quãdo uidelicet os ob carnis craſſitudinem reſpirationem non habet ſufficientē: ideoq; putredinis calore uexatum atq; reſtrictum/alimenta non ſuſcipit/rurſuſq; ipſum in illam contra decidit frigefactum. illa uero in carnem. caro in ſanguinem rurſus delabitur. Vnde acriores ſuperioribus morbi naſcũtur. Extremũ uero omnium eſt/quando medullæ natura propter defectum aliquem aut exceſſum ægrotat. hinc enim omniũ uehementiſſimi & ad mortem periculoſiſſimi morbi proueniũt: tunc. n. omnis compago corporis neceſſario diſſipatur. Tertiam poſt hęc morborum ſpeciem tripartito diuidimus. Alius enim ſpiritu. alius pituita. alius bile creatur. Nam cum ſpiritus ipſius cuſtos & quaſi penuarius pulmo diſtillatione occluſus libera & expedita ſpiracula nobis non exhibet/& hinc quidē nullus mittitur ſpiritus illuc uero pluſq̄ oportet accipitur/tunc quæ reſpiratione & refrigerio carent/marceſcunt. Quod uero accipitur nimiũ per uenas traductũ eas contorquet liquefacitq; corpus eius in medio diaphragma medium ſcilicet interpoſitum occupãs. hinc morbis admodum moleſti multo cum ſudore innumerabiles oriuntur. Sæpe etiam intra corpus diſcreta & rarefacta carne innaſcitur ſpiritus. qui cum foras egredi nequeat/iiſdem quibus & ingreſſi aliunde ſpiritus/doloribus afficit. Sed ingentibus tunc affligit doloribus/quando neruis proximiſq; uenulis circumfuſus hæc inflat. & ligamenta continuoſq; neruos atergo intendit atq; detorquet. Qui ſane morbi ab ipſa intendente & inflante paſſione tenſiones & atergo contortiones cognominantur. Quorum difficile remedium eſt. Subortæ enim febres hos maxime ſoluunt. Alba uero pituita propter ampullatum ſpiritum intus incluſa difficilis. ad exteriorem cutem delapſa/mitior/ſed corpus uariis ſordibus aſpergit: albiſq; inficit maculis atq; morbos alios eiuſmodi generat Atræ uero bili p miſta cum diuiniſſimos capitis meatus illabitur diſſipare eos ſolet atq; turbare. Si dormientibus id contingat/mitior. ſin uigilantibus ex pulſu difficilior. Cũ uero ſacræ naturæ langor hic ſit/haud ab re ſacer morbus eſt appellatus proinde pituita acida atq; item ſalſa langorum omnium qui diſtillatione fiũt origo eſt: quoniam uero plurima loca illabitur/malas gignit ualitudines plurimas.

Quæcunq; autem partes corporis tumeſcere dicuntur a bilis incendio & combuſtionem uerantur. Quæ cum expirat extrinſecus uarios æſtu ſuo tumores producit. Intrinſecus uero cohibita: urentes edaceſq; morbos plurimos procreat. Tunc autem peſſima eſt: quando per ſanguini mixta & uillorum ligaminumq; fila ſuo ex ordine dimouet. quæ ideo in ſanguinem diductæ & ſparſæ ſunt/ut mediocrem tenuitatis & craſſitudinis habitum conſequatur: neq; propter caliditatem cũ ipſe ſit lubricus raro ex corpore defluat. neq; ſi caſſior ſit/ad motum fiat ineptior atq; ægre per uenas fluat & refluat. At hanc utiq; naturæ cõmoditatem/huiuſmodi per oportuna ſunt ligamenta. Quas ſiquis etiam mortuo & ob frigus rigente ſanguine inuicem conducat & cõtrahat/reliquus ſanguis omnis diffunditur. Cum uero miſſæ fuerint illico cum pręcedente frigore reſtringuntur. Quoniam uero hanc uim uilli huiuſmodi in ſanguinem habent/cum bilis natura ſanguis uetus euaſerit/ac rurſus ex carnibus in hunc fuerit reſoluta/calida & humida paulatim primam incidens uillorum illorum ui compreſſa reſtringitur. Compreſſa uero extinctaq; uiolenter/procellam intus tremoremq; ciet. Cæterum quando uberior affluit calore proprio ligamenta exſuperãs præterq; modum exæſtuans/ſeruat quidem. Ac ſi continue ad finem uſq; idonea uictoriæ ſit/penetrat in medullas aduſtiſq; radicibus inde animæ uincula quaſi nauis funes reſoluit & amputat: liberamq; dimittit. Sed cum inferior adeſt/corpuſq; liqueſcens ei reſiſtit ipſa deuincta aut per totum corpus excidit/aut per uenas in uentrem inferiorem ſuperioremue compulſa tanquam transfuga ex ſeditioſa ciuitate/ſic effugit e corpore. morboſq; eos inducit/quos diarrias uocant & dyſinterias id eſt fluxus uentris lubricos/fluxuſq; mordaces. Necnon multas generis eiuſdem alias moleſtias infert.

Diarria & dyſenteria.

De febribus.

Quando igitur corpus ignis potiſſimum exceſſu languet/continua febre laborat. Quando uero aeris quottidiana diſcreta. Aquæ tertiana. propterea quod aqua ſegnior eſt q̃ ignis & aer. Terræ demum exceſſu/quartana. Terra ſiquidem omnium tardiſſima/quarto gradu cum ſit/temporis circuitu quarto feruet/deferuetq; hinc quartanas inuehit febres: quę uix ſeroq; ſanantur. Atq; hoc quidem pacto corporis morbi contingunt. Animæ uero morbi propter corporis habitum ita naſcuntur. Morbum animæ dementiam eſſe cenſemus. Eius genera duo ponimus. Inſaniam & imperitiam. Quæcunq; igitur paſſio alterutrum iſtorum infert/animi ægritudo eſt nuncupanda. Iccirco uoluptates doloreſq; admodum uehementes/morborum animæ omnium grauiſſimi iudicandi. Quiſquis enim uel nimia geſtit letitia uel nimio dolore deprimitur/dum illam auidius importuniuſq; adſciſcere/hunc uitare obnixe conatur/neq; cernere neq; audire recte quicq̃ poteſt: ſed rabie furit: & in eo habitu conſtitutus/minime rationis eſt cõpos. Qui uero fluido ſtudioq; circa medullam abundat ſeminæ. atq; ut arbor pluribus q̃ conueniat fructibus grauida nimia ubertate luxuriat/is profecto multis paſſim doloribus/multis item uoluptatibus in libidinibus ipſis earumq; fœtibus fructibuſq; affectus/per omnem ferme uitam ob ingentes uoluptates doloreſq; inſanit: ac furit: cuiuſ huius animus ꝑpter corpus nõ æger fit/atq; inſipiens/uulgo tñ nõ æger/ſed pro uoluntate ſua ut libet affectus falſo putatur. Veritas autem ſic habet. Nempe uenereorum intemperantia maxima ex parte propter generis unius habitum per oſſium raritatem incorporeæ lubricum madidumq; animi infirmitas eſt. Ac ferme omnis uoluptatum incontinentia quæ perinde ac ſi ſponte improbiſſimus uituperari ſolet: non recte ita uituperatur. Nemo enim ſponte malus: ſed propter prauum quendam corporis habitum rudemq; educationem/malus omnis/fit malus. Omnibus autem aduerſa inimicaq; hæc ſunt/& mala noxiaq; contingunt. Rurſus dolore afflictus animus ſimiliter propter corpus/in prauitatem plurimam incidit. Acris enim & infeſta pituita: amari item felleiq; humores quando oberrantes per corpus non exalant/ſed per uiſcera reuoluti uaporem ſuum penetralibus animæ ipſius infundunt/langores animæ uarios & magis & minus/tum plures/tum pauciores efficiunt. Perferuntur ſane ad tres animæ ſedes humores uaporeſq; huiuſmodi: ac pro loci diuerſitate unuſquiſq;/uarias ſpecies generat/difficultatis/atq; moleſtiæ. audaciæ rurſus timiditatiſq;. Obliuionis præterea/atq; hebetudinis. Sæpe etiam ad prauuum hunc corporaturæ & affectionis habitum accedunt mores ciuitatis in qui ſermoneſq; & priuati & publici non natum omnino norii. nec ullæ doctrinæ ad tantorum malorum remedia a tenera ætate diſcuntur. Atq; ita quicunq; noſtrum praui ſunt/duabus ex cauſis præter uoluntatem maxime contingentibus/praui fiunt. huiuſmodi quidem malorum cauſæ ſerentibus potius q̃ ſatis educantibus q̃ educatis attribuendæ. Conandum tamen pro uiribus/educationis/ſtudiorum/doctrinarum diligentia improbitatem reiicere/aſſequi probitatem. Sed horum quidem tractatio alio conſtat differendi modo. Nunc iam conuerſo quo cultu quibuſue cauſis corporis animiq; ſalutem adipiſcamur decet exponere. Iuſtius enim eſt de bonis q̃ de malis uerba facere. Omne bonum pulchrum: pulchrum uero ſine menſura & moderatione eſſe non poteſt. Ideoq; animal quod tale futurum eſt conuenienti menſura moderatum eſſe oportet.

Voluptas & dolor uehementes morbi aiæ grauiſſimi.

Nemo ſponte malus: ſed a malo malus.

eſſe oportet. Ex eorum autem numero quæ cōmenſurata moderataq; dicuntur: exigua quędam perſentimus & iudicamus: præcipua uero & maxima ignoramus: porro ad bonam & malā ualitudinē/ad uirtutes & uitia nulla moderatio uel īmoderatio maioris momenti q̄ aīę ad ipſm corp⁹ eē uidetur. Horū nihil conſideramus: neq; animaduertimus quod quando robuſtam magnāq; animam imbecillior inferiorq; uehit ſpecies/uel quando contra iſta iunguntur totum ipſum animal pulchrum eſſe non poteſt: maxima enim menſura & moderatione caret. Quod autem contra affectum eſt/ſpectaculorum omnium ei qui id ualeat intueri pulcherrimum amabiliſſimūq; apparet. corpus quidem quod grandioribus uel inęqualibus cruribus/aut quouis alio modum excedente membro ſecum ipſo diſſentit/& deforme eſt/& in ferendis laboribus contorquetur uacillat/laſſatur/& concidit/īnumerabiliumq; malorum ſibi cauſam prebet. Idem quoq; iudicandum de eo ex anima & corpore compoſito/quod animal appellamus. Quando enim anima corpore admodum potentior eſt exultat in eo atq; effertur/totum ipſum intrinſecus quatiens langoribus implet. Quando etiam ad diſcendum inueſtigandumq; collectis in unum uiribus uehementer incumbit/liquefacit protinus corpus & labefactat: deniq; cum ad docendum differendumq; priuatim & publice ambitioſa quadam concertatione contendit/inflāmat corpus atq; reſoluit. Nonnunq̄ etiam deſtillationes fluxuſq; commouens medicorum plurimos decipit cogitq; illos contrarias cauſas iudicare.

Quędā ęgritudines medicū decipiētes

Rurſus quando corpus grande & pigriori mole ſuperexcedens puſillę exiliq; cogitationi animi copulatur/cum geminę ſint in homine ſecundum naturam cupiditates/una quidē per corpus alimentorum/altera uero per id quod diuiniſſimum nobis ineſt/prudentię/tunc ſane potentioris illius preuallentes agitationes quod ſuum eſt/adaugent/quod uero animi: hebes: indociſſe: obliuioſum reddūt: atq; ita infirmitatē maximā uidelicet īperitiā generāt. Una demū eſt ad utrunq; ſalus & conſeruatio: ut neq; aīa ſine corpe: neq; corp⁹ abſq; aīa moueamus: ut in mutua cōtentōe exęquatis inuicē uiribus inſurgentia bonā totius ualitudinē tueant̄.

Remedium ut neq; aīam ſine corpe: neq; corpus ſine aīa mouēāmus

Quapropter quicūq; mathematicis doctrinis operam dat/aut cui uis mentis indagationi uehementius ſtudet/debet etiam motū corporis adhibere/& in gymnaſtica exercitatione uerſari. Ac rurſus qui ſumma corpus diligentia firmat & roborat animę quoq; uiciſſim motus adiungere: muſica & omnibus philoſophię ſtudiis uſus: ſi modo quis iure bonus ſimul & pulcher ſit appellādus. Similiter quoq; partes curare debemus totius ſpeciem imitati. Cum enim corpus ab ingredientibus incēdatur intus frigidumue fiat/& iterum ab extremis aridum madidumue reddatur & quæ deinceps hæc ſequūtur perpetiatur/quando quis ocium agens corpus motionibus his cōmittit/ſuperatum ab his diſſoluitur. At ſiquis in curando corpore illam imitetur naturam quā altricem uniuerſi uocauimus: ita ut nunq̄ torpere permittat/ſed moueat ſemper iugiq; agitatione internis externiſq; motibus ſecundum naturam ubiq; reſiſtat: & moderata quadam cōmotione oberrantes paſſiones corporis parteſq; cognationis ratione ſeruata uiciſſim in ordinem redigat & exhornet ſecundum ſermonē illum ſuperiorem quem de uniuerſo habuimus nequaquam ſinet inimicum inimico ad motum prelia in corpore morboſq; ciere/ſed efficiet potius ut amicum adhęrens amico ſanitatem corporis tueatur. Omnium uero motuum/optimus ille ē/q in ſemet ex ſeipſo ſit. Nam & mentis & totius ipſius motioni cognatiſſimus eſt.

Quis optimus motuū.

Qui uero ab alio fit/deterior. Deterrimus autem motus quo iacens & quietem agens corpus ab aliis ſecundum partes mouetur. Quapropter purgationū conſtitutionumq; omniū corporis/quę exercitatione gymnaſtica fit ſaluberrima eſt: proxime ad hāc accedit uectio facilis ſiue naui ſeu quouis alio uehiculo peragatur. Tertia cōmotionis ſpecies tunc demum cum ſumma cogit neceſſitas utilis/aliter uero nullo modo ſane mentis homini ſuſcipienda: medicorum illa purgatio eſt quæ pharmacis ideſt ſolutiuis medelis fieri ſolet.

De purgationibus.

Morbi enim niſi periculoſiſſimi ſint pharmacis irritandi non ſunt. Omnis nāq; morborum conſtitutio animalium naturę quodāmodo ſimilis eſt. Sane animalium compoſitio ab ipſo generationis exordio certis temporum curriculis terminatur. Idq; & genus uniuerſum patitur: & animal unumquodq; ab ortu fatale uiuendi ſpatium in ſeipſo exceptis neceſſariis paſſionibus/continet. Etenim trianguli ab ipſo initio ſingulorum uim poſſidentes uſq; ad certum tempus ſufficienter ad uſum uitę cohęrent: ultra id uita nemini prorogatur. Idem quoq; conſtitutionis modus langoribus conuenit.

Morbop̄ conſtitutio naturę aīaliū quodāmodo ſimilis

Quos ſiquis circa fatalem temporis curſum pharmacis amputare contenderit/ex paruis ingētes/ex paucis multi euadere conſueuerunt. Quapropter diligētia uictus corrigendi & gubernādi ſunt morbi: prout cuiq; datur ociū: neq; difficile infeſtūq; malum pharmacis inſtigādū. Ac de cōmuni quidē animali & parte illius corporea/qua diligentia regenda & gubernāda ſint/ut ratio uiuendi ſeruetur/ſatis ſit dictū. Ipſum uero qđ gubernaturū ē multo magis ac prius ita pro uiribus inſtruendum eſt/ut q̄ optime atq; pulcherrime ad regēdum ſit preparatū. Exacta quidē huius rei diſcuſſio propriā ſibi & integram diſputationem exigeret. Quantū uero forte ad id quo de agimus attinet/

Vide in diligentia uictus corrigendi ſine morbi.

ſiquis per ſuperiorũ ueſtigia gradiatur non abſurde ſic maxime ꝓcedẽdo ad cõmodũ iſtorũ finẽ ꝑ-
ueniet. Sæpe in ſuperioribus diximus tres eſſe animę ſpecies in nobis triſariam diſtributas ſingu-
laſq; ſuos motus habere. Ita nunc paucis concludamus / quęcunq; illarum torpet & a ſuis motibus
ocium agit / imbeciliſſimã neceſſario reddi: quæ uero agit aſſidue / robuſtiſſimã. Quapropter dan-
da eſt opera / ut ſpecies ſingulę motus ſuos inter ſe moderatos conuenienti tenore conſeruent: de
prętantiſſima igitur animę noſtrę ſpecie ita eſt ſentiendum. Nempe hanc deus ut dęmonem no-
ſtrum cuiq; tribuit: hanc in ſumma corporis arce ſedem habere dicimus: atq; ad cœli cognationẽ
a terra nos tollere: tanq̃ animalia cœleſti potius q̃ terreno ſemine nata. Quod quidem recte admo-
dum dicitur. Vnde enim primus animę datus eſt ortus / inde diuina uis caput radicemq; & origi-
nem noſtram pendentem ſuſpendens / totum dirigit corpus. In eo igitur qui concupiſcẽtię & am-
bitioſę iracundię affectibus explendis incumbit / neceſſe eſt opiniones omnes mortales fieri: atq;
eum q̃ maxime fieri poteſt mortalem protſus euadere cum mortalem naturam pro uiribus auxe-
rit. At eum qui totus diſcendę ueritatis cupiditate flagrauerit / atq; omnẽ eius operam pręcipue in
hoc uno impenderit / neceſſe eſt omnino ſiquidem ueritatem attingat / imortalia & diuina com-
prehendere: & quateuus humana natura imortalitatem aſſequi poteſt / catenus hunc penitus im-
mortalem euadere nulla uidelicet imortalitatis parte dimiſſa: quinetiã cum ſemper diuinum co-
lat / ipſumq; familiarem dęmonẽ in ſe habeat hornatiſſimũ / præcipue beatum fore. Cultura autẽ
cuiuſq; omnino una eſt: proprium cuiq; pabulum motũq; tribuere. Ei uero quod in nobis diuinũ
eſt / motus cognati ſunt / uniuerſi ipſius cogitationes atq; circuitus: hos itaq; ſecutum unũquenq;
noſtrum oportet diſcurſiones illas noſtras in capite olim a prima generatiõe corruptas per ipſam
mundanę harmonię reuolutioniſq; intelligentiam ita corrigere / ut intellectę rei intelligentẽ uim
ſecundum priſtinam naturam ſimilem reddat: per quam ſimilitudinem uitę a deo optimę nobis
propoſitę & in præſenti tempore & in futuro finem adipiſcamur. Sed iam diſputatio illa de uni-
uerſo uſq; ad generationem hominum nobis propoſita finem pene ſuum adepta uidetur. Cætera-
rum uero animantium generationẽ quatenus dũtaxat neceſſitas poſtulat / paucis perſtringemus.
Sic enim modum in hac diſputatione tenere ſibi quiſq; uidebitur. Verum de his iam ita dicamus.
Quicunq; uirorum iniuſti timidiq; uixerunt quẽadmodum probabilis ratio nobis oſtendit in ge-

De generatione fœmine:

neratione ſecunda in fœminas ſunt conuerſi. Quo quidem tẽpore hanc ob cauſam dii coitus amo-
rem machinati ſunt. Igitur in uiris unum quiddam / in fœminis alterum uitę & animę compos ita
compoſuerunt. Ipſum potus diſcurſum / quo per pulmones ſub renes in ueſicam defluens & ſpi-

Potus curſus & trãſitus.

ritui mixtus eliſuſq; depromitur / dii in fiſtule modum in compactam medullam a capite per cer-
uicem & ſpinam deriuauerunt / quod quidem ſperma ideſt ſemen in ſuperioribus nũcupauimus.

De ſpermate.

hoc autem utpote animatum ac reſpirans / qua parte ſpirat / per eandem uitale effluendi deſide-
rium gigni: atq; ita generandi amorem nobis inſeruit. Quocirca pudendorum naturę in uiris in-

Generãdi cupiditas.

ſita uis / inobediens atq; imperitioſa & quaſi animal non exaudiens rationem furioſarum libidinũ
uiolentia ſubiicere ſibi cuncta conatur. Vulua quoq; matrixq; in fœminis eadẽ ratione animal aui-
dum generandi / quando procul a fœtu per ętatis florẽ / aut ultra diutius detinetur ęgre fert mo-
ram ac plurimum idignatur: paſſimq; per corpus oberrans / meatus ſpiritus intercludit / reſpira-
re non ſinit / extremis uexat anguſtiis / morbis deniq; omnibus premit: quouſq; utrorũq; cupido
amorq; quaſi ex arboribus fœtum fructumue producunt. Ipſum deinde decerpunt / & in matricẽ
uelut agrum inſpargunt: hinc animalia primũ talia ut nec propter paruitatem uideãtur / nec dum
appareant formata / cõcipiunt mox quæ conflauerant / explicant: ingentia intus enutriunt: demũ
educunt in lucem: animaliũq; generationem perficiunt. Mulieres hũc in modum & fœminę om-
nes ſunt genitę. Auium autem genus ex noſtro ita eſt apte formatum ut pro pilis pennas accipe-

De generatione Auium.

ret: in hoc illi homines tranſeunt / qui ſimplices & inocentes cum ſint / leues tamen ſunt / & fruſtra
in rebus / ſublimibus curioſi: quiue adeo fatui ſunt / ut oculorũ iudicio confiſi / hoc altiſſima quęq;

De generatione ferarũ.

firmiter demonſtrari poſſe non dubitent. Greſſibilium uero ferarum genus ex his natum homi-
nibus qui a philoſophia penitus alieni ad cœleſtia nunq̃ oculos erexerunt: ex eo quod uolutioni-
bus illis quæ in capite peragi ſolet uſi nunq̃ ſunt / ſed illas animę partes ſecuti quæ in uentre & pe-
ctore dominantur. Ex his utiq; ſtudiis anteriora mẽbra & capita ob ipſam cognitionẽ humi peni-
tus defixerunt: in longum productũ ac diuerſum corporis uerticem tenuere: quandoquidem ibi
propter deſidiã ſingulorũ colliſi ſunt & confracti circuitus / & ideo quod quattuor pedũ ac etiã plu-
rium eſt inſtituta figura: ut inſipientioribus deus maiorẽ ex pedibus multis atq; ꝓgreſſu occaſionẽ
pręſtet: per quã magis etiã deflectanẽ ad terrã. Eos autẽ qui horũ inſipientiſſimi erant / corpuſq; in

De generatione aquatiliũ.

terram penitus proſternebant quaſi nihil ultra pedibus opus foret / in corpora carentia pedibus &
humi ſerpentia permutarunt. Quartum genus aquaticum eſt / ex illis natum qui ſtolidiſſimi & im-
peritiſſimi

Peritiſſimi fuerant: quos noſtri illi tranſformatores pura reſpiratione dignos idcirco non iudicauerunt / qa propter extremę tranſgreſſionis iniquitatem animā impuriſſimam prorſus habebant. Ideo ex tenui ac pura aeris illa reſpiratione / in aquę reſpirationem profundam turbidamq; merſerunt. Vnde piſcium & oſtrearum ac deniq; aquatilium omniū orta eſt multitudo: in qua certe mutatione illi ex ſedium extremarum habitatione inſcitię quoq; extreme dant pœnas. Hunc in modū & olim & nunc in ſeinuicem animalia migrant: dum mentis & dementię iactura uel adeptiōe mutantur. Iam igitur noſtra hæc de uniuerſo diſputatio finem habeat. Mortalia enim & īmortalia uiuentia mundus hic ſortitus: atq; inde completus / ita deniq; factus eſt uiſibile uiſibilia comprehendens animal. Intelligibilis dei imago: ſenſibilis: maximus: interminatus: pulcherrimus: perfectiſſimus cœlum unum hoc atq; unigenitum.

TIMÆI FINIS.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN CRITIAM VEL ATLANTICVM.

PLato noſter officioſiſſimus patrię ſuę filius laudauit eam in Menexeno ex rebus contra orientales / laudat rurſus in Critia ex rebus contra occidentales ſtrenue geſtis. Atq; utrobiq; cōmendat ex multis / tum dei / tum naturę artiſq; muneribus: ſimulq; cōmonefacit omnes ne patrię ſint ingrati: ac dum uirtutem Atticam tam orientem q̄ occidentem plagam ſuperaſſe cōmemorat. Interea docet & omnia domari uirtute: & uiros uirtute prædiros / tum in occidentibus: ideſt rebus aduerſis / tum in orientibus / hoc eſt ſecundis recte feliciterq; ſe gerere. Nec iniuria poſt Timęum de mundi generatione / legi uult Critiam de antiquitate mundi. Videtur autem neq; huic hiſtorię finem impoſuiſſe: neq; ſequentē hiſtoriam ſub Hermocratis titulo promiſſam compoſuiſſe. Hanc autem non fictam quidem, ſed ueram hiſtoriam extitiſſe. Conſtat primo quidem / quia ubicunq; fingit aliquid ſolet fabulam nominare. Hic uero tanq̄ hiſtoriam audet aſſeuerare. Deinde idem omnino aſſerit in Timęo appellans rem mitam quidem / ſed omnino ueram. Et a quibus accepta ſit diligenter utrobiq; recenſet: ſcilicet a maioribus ſuis atq; gētilibus. Critias enim hic ab auo Critia. Ille uero a Solone patruo ſuo: qui litteris quoq; mandauit. Solo ab Egyptiis ſacerdotibus. Præterea Procullus Marcelli cuiuſdā de rebus Ethyopum adducit hiſtorias: in quibus hæc maniſeſtiſſime confirmantur / Ethyopum rebus geſtis inſerta. Et ſi Platonicorum nullus hiſtoriam negat. Porphyrius tamen & Proculus. & ante hos Origenes allegoriam inſuper uolunt phyſicam continere. Quos equidem uereor ne ſi conentur ſingula allegorię ad unguem accōmodare ab ipſo Platone derideantur / in exordio Phędri curioſas nimium in huiuſmodi rebus allegorias ſub perſona Socratis irridente. Verum ne anagogicum ſenſum / quo prorſus neglecto / nemo ſit Platonicus / omnino negligere uideamur. Pallas quidem ſit numē / intellectuali uitę præſidens. Neptūnus uero numē ſouens generationē atq; gubernans. Athenienſes figurę ſint animarū intellectu ſolo uiuentium numinumq; ſimilium. Atlantici uero figurę numinum generationi fauentium: animarūq; corporibus coniunctarum ad generationis officium totiuſq; hornatum. Conuenientiſſime uero per occidens per mare / per inſulas / per uarias locorum partitiones ipſa generationis materia mobilitaſq; diuerſa ſignificatur. Bellum præterea ſit ſtudioſa contentio: per quā ſuperiora numina: inferiora aſſidue in ſe conuertunt: & animas quaſi ferro & igni a materia motuq; ſegregant. Proinde quod Neptūnus ex muliere filios procreauerit: intellige uel ex terra generauiſſe / uel afflatu quodam ex priori uiuendi forma in alteram formam regeneraſſe. Quinq; uero partus: quinq; ſunt formę corporum / quas in hoc materię mari perpetua agitatione componit: ſcilicet lapides / metalla / plantę animalia partim ratione carentia / partim prædita ratione. Decem uero filii ſunt quolibet enim partu gemini concreantur. Nempe in quouis compoſito elementalis coaleſcit uirtus ſimulq; uirtus quędam cœleſtis infunditur / quā medici uirtutem nominant ſpecialem & geminis autem quinq; partubus decē filii computantur. At quinq; zonę ſiue ſpirę arcem neptuneam circundantes. Quinq; ſunt ſpęrarū naturę / cœleſtis / ignea / aerea / aquea / terrea. Partim uero terrenas ait / partim aqueas / ut ſtatum in rebus ſignificaret & motū. Cōmunis uero per oēs meatus mutuā īter ſe rerū ſignificat genituram. Cōmemorat & metalla: ut per ſeptē planetarꝫ influxus intelligamus generationē oīum moderantes. Aurū quidē ſoli. Argentū lunę. Plumbū ſaturno. Electrū ioui. Ferum & es marti. Veneri aurichalcū. Mercurio ſtannū Platonici tribuunt. Menſurę uero earūq; numeri partim ex hiſtoria / partim ex architecture rōne ducantur. Non nihil tū operis / tū eloquii gratię decoriq; attribuēdū. Sed

Metalla planetis dicata.

de allegoria ferme iam ſatis. Iam uero ſic libri huius myſteria confirmemus: Platonici deos qdem alios ut eorum uerbis utar ſupercœleſtes alios: alios uero cœleſtes & alios ſubcœleſtes/ eſſe putãt. Et primos quidem filios dei. Sequentes uero omnes deorum filios nominant: Rurſus in primis ampliſſimã prouidentiam. In ſecundis minus amplam in tertiis ad anguſtiora redactã collocant utpote qui iam certis terrę plagis rerumq; generibus diuina diſtributione pręſint/ quẽadmodum & cœleſtes alii/aliis cœli partibus ſtelliſq; proponuntur: hi ergo ſub cœleſtes dii certo quodam ordine/alii gentes/alias gubernandas ab initio ſuſceperunt. Ab initio inquam uel geniti mũdi: uel generis humani regeniti. Siquidem poſt ingentes terreni orbis illuuiones Plato homines arbitratur eiuſmodi deorum opera ex ipſa terra ueluti matre diuinitus generari. Poſſe enim illos gignere per ideam uidelicet humanam quaſi ſemen. Poſſe & terram parere/nouo abundanteq; humore perfuſam/accedente calore fœcundam: ſiue poſt aquarũ colluuiones ſequantur tepidi ſoles: ſiue poſt uaſta quædam incendia pluuię uberius affluant: homines uero a diis e terra progenitos/heroes nominant/qui a parentibus occulta quadam/mentis ad mentem perſuaſione recti ab initio multa per ſæcula fuerint. Quoniam uero longo temporum tractu tam diuina uirtus ingeniis inſita q̃ terrę fœcunditas minuitur paulatim: unde & animi diuinitatis omnino expertes & corpora antiquę fœcunditatis uacua prorſus euaderent: deus iterum terram/uel diluit/uel incendit: genuſq; noſtrum in antiquã reſtituit dignitatem: cœleſtibus uidelicet motionibus/ſic a motore cõtemperatis/ut cœleſte fatum ſemper cum prouidentia diuina concurrat. Profecto quẽadmodum medici de quolibet humano corpore/ita Platonici de toto genere iudicant. Medici enim aiunt/uitam in naturali quodam humore: & tanto & tali conſiſtere: poſſeq; perpetuo prorogari ſi modo & quantus ille inſtauretur & qualis. Non prorogari uero ubi non talis refluit/qualis effluxerat: & ſi tantus. Perinde ac ſiquis ex dolio uini pleno ĩpleret quotidie pateram: ſtatimq; dolio/aquę tantũdem infunderet. Sic enim continue ęqualis in dolio eſſet humor: ſed non ſimilis/diſſimiliorq; quotidie: donec tandem ex mero iam non aqueum uinum tantum/ſed aqua prorſus euaſerit. Similiter Platonici diuinam fœcundamq; qualitatẽ & ingenio a diis humano & corpori a cœlo quõdam infuſam paulatim putant in qualitatem humanam uerti/humano hoc ſubiecto eam naturaliter ita trahente: donec ſenſim ad ferinam uſq; degeneret. Sed degenerationem tantam nõ poſſe a deo rerum ordinatore perpetuo tolerari: quod autem Plato deos diuerſas ſortes fuiſſe nactos & hic & alibi ſæpe ait/intellige illos uni ſummo ſortes diſtribuenti parere: atq; neceſſario aſſignatam prouinciam gubernare. Sed neceſſitatem in diuinis eſſe penitus uoluntariam. Siquidem apud eos una eſt patris ſummi filiorumq; uoluntas. Atqui ſicut elementorum partes ea neceſſitate ad loca propria perferuntur/quæ & uoluntas futura eſt/ſi modo cognouerit: ſic apud ſuperos ipſa gubernationis aſſignatę naturaliſq; effectę neceſſitas idem eſt atq; uolũtas. Præterea quod & hic & in Timęo & Menexeno Atticam regionem eſſe ingeniis inquit in primis accõmodatã/meminiſſe oportet in rationibus hac de re aſſignandis inter ſe Platonicos diſſidere. Panetius enim temperiẽ aeris inter ęſtum atq; gelu cauſam arbitratur. Idq; ex ipſis Platonis uerbis in quinto legum epinomide probat. Panetium Longinus arguit. Quia regio illa ſæpe gelu atq; ęſtu pulſetur: aſſignatq; in cauſa qualitatem loci cõmiſtam ex multis atq; occultam. Quem reprobat Porphyrius quod propriã ingenii cauſam eſſe putet corpoream. Origenes in cõmentariis in Timęum cœleſtes aſpectus influxuſq; aſſignat id ipſum ex octauo de re publica aſſerens: ubi dicitur/cœleſtes quoſdam circuitus eſſe cauſas fertilitatis ac ſterilitatis/tum coporum/tum etiam animarũ. At Origenẽ Proculus ibidem ait/ueram equidem ex parte cauſam aſſignaſſe. ſed nondum integram perfeciſſe. Ipſe uero una cum Porphyrio rem altius repetens ait. Intellectum opificem mundi intellectuale eſſe mũdum/ideoq; quaſi multiplicem. Animam uero mundi eſſe animalem rationalemq; mundum magiſq; multiplicẽ. Atq; proxime adeſſe uniuerſo mundi ſpatio continuo prorſus atq; ĩmobili ex materia prima & dimenſione cõſtanti. Rurſus in ipſo ſpatio ante omnes quæ generandę ſunt formas animã ex rationibus ſuis ideas ſequentibus. Alibi alias uires imprimere quaſi animę mentis plenę uestigia: ac peculiaria quędã receptacula formas alibi alias familiariter ſuſceptura. Tum deos uarios uarias ſortitos prouincias: eiuſmodi hoſpitia illuſtrare/alia quidem alios atq; formare. Animas ergo rationales/poſtq̃ elementalem uitam/propriamq; elegerint/ſi forte reuolutione cœleſti ad ea loca prę cæteris dirigantur/quæ electę iam uiuendi formę potiſſime congruant/uitę ipſius officium prorſus implere. Itaq; quando ad martiã uel apollineam uergentes uitã/mox plaga a Marte uel Apolline illuſtratã nãciſcunt/pfecte uel fortitudinis/uel uaticinii opus abſoluere. Quę uero philoſophicã uitã elegerint/ſi regionẽ afflatã Pallade/ſapiẽtia magnanimitateq; ſimul excellere. Itaq; hic & in Timęo inq̃t Atticã regionẽ rectã a Pallade ſapiẽtię atq; militię cõuenire: & in q̃nto legũ ait ĩſpirationẽ localiũ deorũ atq; dęmonũ circa loca/maximi ad ingenia & mores eẽ momẽti.

Requirit

Requirit uero nõnullam aeris temperantiã. Non ut cauſam: ſed ne cauſę ipſius opus impediatur. Quãobrem loci huius diuerſitas non tam efficit diuerſitatem ingenii apud Platonicos q̃ ſuſcipit & declarat: tria enim eſſe putant ad id potiora elementali loco: ſcilicet tum animę ipſius affectionem ſiue naturalem/ſiue electã/tum inſpirationẽ numinũ ꝓpriorꝫ: tum cœleſtes influxus: poſſe uero id impediri/uel elementali mixtione/uel planetarũ noua coniunctione/uel ab ipſis hominibus illata calamitate: & quæ bona deſuper infunduntur/inferiorum obſtaculo reddi non bona. Qua de re in legibus diſputauimus. Sed de his iam ſatis. Ex omnibus autẽ huius libri myſteriis collige una cum prouidentia concurrere humani arbitrii libertatem. Collige & ſententiã moſaico myſterio ſimilem: homines quondam q̃diu in eis diuina quędam gratia iuſtitiaq; ĩnata uigebat: beatos in quodam/ut aiunt/ delitiarũ paradiſo uixiſſe. Poſtq̃ uero per intemperantiã & ſuperbiam gratia illa euanuit/in ſcelera ſimul & calamitates grauiſſimas incidiſſe. Deum autẽ aquarum diluuio peccata hominũ diluiſſe. Quod uero huic hiſtorię deeſt poteſt ſummatim ex Timęi prohœmio reſarciri. Eſt autem hiſtoria de rebus geſtis ante diluuiũ. Poſt uero diluuiũ narraturus/ut arbitror/erat Hermocrates. Neq; te turbabunt nouem illa annorꝫ milia/ſi Eudoxum audiueris dicẽtem annos illos Egyptiorꝫ non ſolares fuiſſe/ſed lunares. Vltima tandẽ huius libri ſententia docet Iouẽ: ideſt deũ architectũ mundi e ſua ſede: ideſt ex ſui ipſius intuitu remotiſſima quęq; minimaq; ꝓſpicere. Atq; ad eandem ſedem: ideſt diuinã cõtemplationẽ deos omnes ſubditos ſibi conuertere. Vnde inſtructi inferiora gubernent. Neq; uiciſſim duo hæc illos agere: imo uero aſſidue contemplando diuina/per illa ſimul temporalia diſpenſare: hanc ipſam ſedẽ ideo mediũ mũdi appellat thronũ: q͞a & inde tanq̃ a centro effluũt oĩa/& illuc refluunt: & illinc facile cuncta circũſpiciunt atq; reuoluũtur.

CRITIAS PLATONIS VEL ATLANTICVS.

TIMEVS CRITIAS SOCRAEES HERMOCRATES

TIM.

QVam grata longum poſt iter defeſſo requies o Socrates tam mihi poſt longas diſputationis ambages/dulce ſilentium. Hunc autẽ ſcilicet mundum re quidem ipſa iãdiu/ ſermone uero nuper deum effectum obſecro/ut ſiquid decenter dictũ eſt ſeruet ipſe nobis atq; cuſtodiat. Sin autẽ indecens quicq̃ in ſuperioribus non ſponte protulimus meritas a nobis exigat pœnas. Debita uero eius qui per ignorantiã negligentiamue aberrauit/pœna eſt/ut ſciens efficiatur & diligens. Quãobrem ut poſt hac rectius de deorum generatione loquamur/medicinã nobis a deo medicinarũ omniũ perfectiſſimã ſaluberrimãq; dari ſciẽtiam exoptamus. Actis deniq; uotis ſequentẽ diſputationẽ Critię ut inter nos conuenerat/iam cõcedimus. CRI. Accipio equidem o Timęe: & quã tu ſupra ueniam petiſti tanq̃ de rebus magnis diſputaturus/eandem ego nunc peto. Immo uero maiorẽ quoq; ueniam in iis quæ reſtant tribuẽdam exiſtimo: q̃q̃ ſcio procacẽ quodãmodo ruſticãq; petitionem hanc meam uideri poſſe. Dicendum tamen. Quod quidem non recte abs te ſuperiora dicta ſint/nemo ſane mentis obiecerit: q̃d autem quæ reſtat dicenda utpote difficiliora/maiorẽ exigant indulgentiã conabor oſtendere. Facilius enim eſt ut qui de diis differit/ſatiſfacere hominibus uideatur q̃ qui mortaliũ retexit hiſtoriam. Imperitia nãq; & ignoratio audientiũ licentiam plurimã ad ea quæ ignota ſunt/effingẽda/pręſtare dicentibus conſueuit. Quomodo uero ſimus circa deos affecti/non ignoramus. Vt autẽ q̃d ſentio planius uobis aperiam ſic attendite. Quęcunq; a nobis dicuntur/tanq̃ imitationẽ quãdam ſimilitudiniſq; expreſſionẽ exiſtimare debemus. Neq; nos lateat quæ in pictorꝫ configuratiõe circa diuina humanaue corpora uel facilitas ſit/uel difficultas ad hoc ut ſufficienter ea repreſentaſſe ſpectantibus uideantur: profecto cum terrã pingunt & montes/flumina/ſiluas/ cœluq; omne: quęque circa cœlum conſiſtunt & quæ uagantur/primũ quidem ſatis putamus effectũ: ſiquis illorum uel exiguam quandam referre poſſit imaginem: deinde utpote talium prorſus ignari/neq; examinamus pictorum opera/neq; etiam redarguimus. Sed confuſa quadam adumbratione fallaciq; utimur. Cum uero quis fingere aggreditur noſtrorũ corporũ ſimilitudinem/tunc propter familiaritem ipſam rerum noſtrarum animaduerſionem acutius errata perſentimus/ſeueriq; & acres iudices exactoreſq; ſumus aduerſus eum qui non ſingula lineamenta coloreſq; expreſſerit. Idẽ quoq; in ſermonibus intueri licet. Nam ſatis agi putamus ſi de cœleſtibus diuiniſq; rebus quicquã/uel parum quid conueniens eſt afferatur. Mortalia uero humanaq; opera exacte nimium examinare ſolemus. Quamobrem ſi minus pro dignitate quæ ſtatim ſunt dicenda/tractabimus/ignoſcere decet. Neq; enim facile/imo certe difficile mortalia ad opinionem imitatione ipſa exprimi poſſe putanda ſunt. Hæc itaq; omnia dixi o Socrates/cupiens & uos admonere/& maiorem a uobis ueniam ad ea quæ reſtant/expetere. Vos autem ſi iuſta petere uideor/ultro hanc ueniã largiamini.

SOCRA. Nihil obſtat o Critia / quo minus tibi quod poſtulas tribuatur. Quinetiã Hermocrati hoc idem a nobis tertio detur. Conſtat enim hunc paulopoſt cum dicturus erit: / eadem precaturum. Vt igitur aliter exordiatur / neqꝫ eadẽ cogatur repetere ſciat ueniã ſibi eẽ tributã: & quaſi id conſtet / ad dicendum protinus accingatur. Prędico autem tibi o amice Critia theatri ſententiam quod poeta prior in eo mirifice eſt ꝓbatus. Quapropter plurima tibi uenia opus erit ſi ea ſufficienter es comprehenſurus. HER. Idem mihi o Socrates quod & huic nuncias. Cæterũ ſegnes puſillanimeſqꝫ nunq̃ palmã cõſecuti ſunt Critia. Sermonẽ igitur aggredi forti animo decet: ac Phœbo muſiſqꝫ uocatis: antiquos ciues excellentes uiros ſummis laudibus illuſtrare. CRI. O amice Hermocrates cũ poſtera tibi dies aſſignata ſit dicentẽ alium es ſecuturus ideoqꝫ confidis. Quale uero id ſit ipſe tibi forſitan declarabit. Exhortanti itaqꝫ tibi & ad rem ipſam penitus inflãmanti parendum. Et ultra deos quos tu memorabas / alios inſuper inuocare decet: pręcipueqꝫ mnemoſynem: ideſt memoriã. Ferme nãqꝫ maxima queqꝫ ſermonũ noſtroꝝ in hac dea conſiſtunt. Nempe ſi ſufficienter meminerimus recenſuerimuſqꝫ nunc uobis: quę quõdam a ſacerdotibus tradita a Solone huc aduecta fuerunt uidebimur theatro huic ut arbitror / ſatis quæ cõueniunt peregiſſe. Hoc itaqꝫ iam agendum / neqꝫ ultra cunctandũ: primũ autẽ cõmemoremus quod ſumma erat annoꝝ nouẽ miliũ ex quo bellum extitiſſe traditũ eſt inter eos omnes qui ultra & eos eſt citra colũnas Herculis habitabant: quod in præſentia enarraturi ſumus. Hoꝝ quidem dux fuit hæc ciuitas: bellũqꝫ omne ut dicitur confecit. Illoꝝ autẽ inſulę atlanticę reges: quã inſulam Libya Aſiaqꝫ maiorem fuiſſe q̃ſqꝫ perhibuimus. poſtea uero cœnum ibi inuium ſubmerſa inſula ex terrę concuſſione relictũ. Quod quidẽ hinc illuc altum in mare nauigantibus obſtat / ne ultra enauigare liceat. Gentes quidẽ barbaras quæ tunc erant græcaſqꝫ generatim orationis ipſius progreſſus paſſim prout occaſio dabitur / enarrabit. Athenienſiũ aũt qui tunc erant aduerſarioꝝqꝫ uires in primis res publicaſqꝫ / & belli ordinem atqꝫ ſucceſſum exponere decet. Hoꝝ uero ipſoꝝ / noſtra primũ narrabimus. Dii quondam uniuerſum terrę orbem ſigillatim ſortiti ſunt / in regiones ſingulas diſtributũ. Neqꝫ partitionem hanc contentio fecit. Nam procul a ratione id eſſet quod dii uel quæ unicuiqꝫ ipſorũ conueniunt / ignorarent: uel cognoſcentes quæ potius aliis competunt / aliena iura uiciſſim uſurpare contendetent. Cæterũ iudicii iuriſqꝫ ſortibus ſua quiqꝫ ad uotum ſuſcipientes curanteſqꝫ amicorũ ſingula regiones habitandas diſpoſuerunt. Hoſqꝫ ueluti greges ipſorũ / poſſeſſioneſqꝫ & armenta nutriuere. Hoc tamen excepto quod corporibus corpora cogere noluerunt quẽadmodum plagis pecora iumentaqꝫ paſtores. At uero tanq̃ docile & obediens animal quaſi ex puppe ratem agilem dirigentes / perſuaſione pro gubernaculis utebantur / eaqꝫ animã attingebant: & ad mentẽ ipſorũ ita ducentes mortale genus omne gubernabant: & alii quidem dii alioꝝ locoꝝ gubernationẽ ſortiti ea inſtituebant. Vulcanus autẽ mineruaqꝫ natura habentes cõmunẽ: tum quia eodem ex patre ſunt: tum quia per ſapientię ſtudiũ perqꝫ artium diligẽtiã ad eadẽ tendunt ita cõmunẽ ſortẽ hanc nacti ſunt regionẽ. utpote uirtuti prudentięqꝫ natura propriã atqꝫ congruã: procreãteſqꝫ in ea uiros indigenas admodum generoſos eoꝝ mentibus rei publicę ordinẽ infuderunt. Quoꝝ dũtaxat nomina reſtiterunt. Opera uero ꝓpter eoꝝ qui acceperunt interitũ & longa tẽpoꝝ interualla e memoria hominũ delata ſunt. Semper enim ſuperſtes hominũ genus ut in ſuperioribus diximus / montiuagũ atqꝫ rude / cui potentũ in regione uiroꝝ nomina: ſolum audita. At præter hæc ex rebus geſtis exigue quędã notę fuerunt. Quapropter filiis ſuis poſteri quodã amoris affectu noĩa priſcorũ impoſuerunt. Virtutũ legũqꝫ ſuperiorũ ignari: nihil enim de his habebant præter auditũ: & hunc non ſatis certũ. Cum uero multa per ſęcula rebus ad uictũ neceſſariis indigerent: ipſiqꝫ & filii mentem his adhiberent / quoꝝ penuria pręmebãtur deqꝫ his uerba facerent / rerum antiquarũ memoriam neglexerũt. Confabulatio enim priſcarũqꝫ rerum inueſtigatio in ciuitatibus cum ocio ſimul oriri conſueuerunt / cum neceſſaria uitę parata iam ſunt / prius uero nequaq̃. Atqꝫ ita priſcorũ nomina ſunt abſqꝫ operibus reſeruata. Dico autẽ hæc ita coniectans / quoniã inquit Solo ſacerdotes illos in ueteris belli narratione plurima inſeruiſſe nomina poſteris perſimilia / ut Cecropem: Trechtheum: Triclethoniũ: Eriſichthonẽ: aliaqꝫ ex his quę ſupra Theſeum memorantur. Mulierum quoqꝫ nomina ſimiliter / atqꝫ opera eadem: deqꝫ Palladis figurã & ſtatuam / ita ut belli ſtudia uiris tunc eſſent mulieribuſqꝫ cõmunia. Nempe ea tempeſtate armatã deam palam elatã extitiſſe / exemplum daturã omnibus / quod in ſingulis animaliũ gregibus / mas fœminaqꝫ ſortis eiuſdem / pro generis cuiuſqꝫ uirtute ita natura inſtituta ſunt / ut aggredi omnia cõmuniter ualeant: habitabant profecto tũc in hac regione alia genera ciuiũ qui in artiũ opibus & agricultura uerſabant̃. Milites aũt a diuinis uiris principio ſegregati ſeorſum uiuebant: habentes oĩa tum ad alimenta / tum ad educationẽ conferentia. Quoꝝ nullus ꝓpriũ aliquid poſſidebat. Nã cõmunia inter ſe cũcta exiſtimabãt. Vltra uero uict⁹ ipſi⁹ ſufficiẽtiã nihil ab aliis ciuib⁹ exigebãt: exercebãtqꝫ ea oĩa q̃ heri de cuſtodib⁹ quos deſcripſim⁹ / expoſita ſunt. Quinetiã uere illud & ꝓbabiliter de regione nr̃a ẽ dictũ: primũ quidem

dem illis temporibus fines ſuos uerſus Iſthmũ habuiſſe diſtictos: quodq; uergebat in partem alte-
ram continentis uſq; ad ſummũ Cithęronẽ atq; parnaethem. Qui fines ipſo deſcenſu ad dexteram
Oropiam habuerint: ad ſiniſtrã uerſus mare Aſopum diſtinguentes. Virtute uero uniuerſam ter-
ram ab hac exſuperatã fuiſſe traditur. Quapp potius ſe tunc regionẽ hanc / uniuerſum circa garũ
exercitũ alere. Argumentũ plane uirtutis eius euidẽtiſſimũ: qa qđ ex ea reliquũ eſt / cũ quauis alia
hoc ipſo certare poteſt quod & fert omnia & fructus profert optimos paſcuiſq; abundat aĩali cuiq;
accõmodatis. Tunc uero non modo ſpecioſa hæc oĩa / ſed etiã huberrima producebant. Qua nam
ratione id ꝓbabile? Quiue indiciis has eſſe reliquias illius terrę coniectari poteſt? Omnis ab alia cõ
tinenti in pelagus longe porrecta / extrema quodãmodo iacet. Quã latitudo maris prima paſſim
profunditate circũdat. Cũ itaq; multa ingentiaq; diluuia in annoꝝ nouẽmiliũ interuallo pręceſſe-
rint / tot enim ex illo tẽpore ad præſens anni fluxere / tellus his tẽporibus colluuionibuſq; ex altis de/
fluens & tumulos ferme nullos / ut alibi ſolet / exaggerat: & ſemper circũ decidens in profundum
occulitur. Quapropter relicta ſunt quẽadmodũ in anguſtis inſulis pręſentia hæc ad illa quaſi cor-
pore per morbũ extenuato: oſſa deterſa nudataq; terra molli quondã & pingui: ſolum uero tenue
corpus atq; aridũ reſtitit. Olim integra terra altiſſimos montium colles habebat. Et agri qui nunc
Phellei noĩantur ſolo pingui fertiles erant. Silua in montiũ uertice frequens. Cuius nunc etiã con-
iecturę quædã apparent. Sunt enĩ montes nõnulli / qui ſolas nunc apes paſcunt: olim uero nec mul
to tamen anteacto tẽpore ingentes inde inciſę arbores operimentis & trabibus conficiendis aptiſ/
ſimę: ex quibus ędium ampliſſimarũ confectę texturę adhuc extant. Erãt & alię multę arbores do-
meſticę mites atq; procerę. Quinetiã paſcua pecorũ huberrima. Præterea regia hęc quotannis / ab
Ioue frugiferã pluuiã hauriebat. Neq; ut nunc per decliue pręruptũq; diluta ex terra in mare aquã
fundebat: ſed hanc ex altis abunde abſortã tenaci quadã concauitate recondens cõbibenſq; in ui-
ſcera demittebat. Vnde paſſim iuges fluuioꝝ fontiũq; liquuores ſcaturiebant: quorũ etiã nunc in
ueteribus fontibus ſacra quędã ſigna / relicta conſpiciuntur. Quapropter in præſentia de his uera
narrantur. Atq; hęc erat regionis huius conditio. Excolebatur præterea tunc ab agricultoribus ut
conſentaneũ eſt & ueris & ad eadem hęc intentis. Ingenioſis profecto uiris & honeſtoꝝ admodum
ſtudioſis: ſolum fertile nactis. Aquã copioſiſſimã. Temperiẽ aeris ſingulis anni tẽporibus ſaluber-
rimã. Vrbs autẽ eo tẽpore ſic inſtituta. Primo quidem arcis tunc alia q̃ nunc erat diſpoſitio. Hunc
enim unius noctis illuuio terra nudatã ipſam diluit & terrę concuſſione colliſit: & ante illud tẽpore
Deucalionis exitium / poſt tertiam inundatiõẽ factum ſimiliter traditur accidiſſe. Superiori uero
tempore magnitudo eius uſq; ad Eridanũ Eliſſumq; protenſa Pnycem intus & Lycabetũ cõprehẽ-
debat terminũ e regione Pnycis habens. Terrena erat omnis / paucisq; exceptis plana ſuperne. Co
lebantur exteriora eius ſub tranſuerſis ipſius partibus ab artificibus agricoliſq; qui proxime agros
colebant. Superna milites ſoli prope Mineruę Vulcaniq; templum inhabitabant / ueluti ędis unius
uiridarium uno ambitu circundati. Loca eius ad Boream uerſa colebant / cõmunes ędes habentes /
atq; coenacula quibus hieme cõmunia parabant conuiuia: & quęcunq; cõmuni ciuitatis uitę cõue-
niebant per domorum inſtitutionẽ tam in his q̃ in ſacris ſine auro & argento ſeruabant. Nulla ſi-
quidem in re unq̃ his utebantur. Verum medium inter ſuperbiam illiberalitatẽq; ſecuti honeſtas
habitationes ſtruebant / in quibus & ipſi conſeneſcentes & nati natorum eas poſteris ſibi ſimilibus
relinquebant. Ortis uero gymnaſiiſq; & coenaculis auſtrum uerſus expoſitis utebantur ęſtate. Erat
fons unus ubi nunc arcis eſt locus. Quo ob terrę motum exhauſto / riuuli circũ exigui relicti ſunt.
Tunc autem affatim omnibus humorem ſuggerebat irriguum. Cuius erat ad ęſtatem atq; hiemẽ
temperies ſalutaris: hac illi ratione loca hæc habitabant: ciuium quidem ſuorum cuſtodes / cætero
rum uero gręcorum uolentium duces / obſeruantes in primis ut ſemper idem illorum eſſet nume
rus uirorum: uidelicet fœminarũq; iam in re bellica fortium: neq; minor erat unq̃ uiginti milibꝰ
numerus militum. Cum igitur tales illi eſſent ſemperq; ratione huiuſmodi patriã ſuam & uniuer-
ſam gręciam iuſte diſponerent / per omnẽ Europam & Aſiam tam egregio corporis habitu q̃ in-
numeris animi dotibus omniũ qui tunc erant / probatiſſimi & clariſſimi habebantur. Deinceps ue
ro quales aduerſarioꝝ ab initio res eſſent / niſi forte quẽadmodum pueri audiuimus e memoria ex/
ciderunt / uobiſcum / tanq̃ amicis cõmunicabimus. Sed anteq̃ referam / admonendi eſtis ne mire
mini ſi plurima barbaroꝝ nomina græce nunc audieritis. Id enim ex eo contigit / quia Solo cũ co-
gitaret illa carminibus ſuis inſerere / uim ipſam eſt nominum perſcrutatus. Inuenitq; primos illos
Egyptios harum rerum ſcriptores / in eorum uocem ea nomina tranſtuliſſe. Quare & ipſe rurſus
uniuſcuiuſq; nominis ſenſum accipiens / in uocem noſtram conuertit. Atq; hæc ſcripta apud auũ
meum erant / & nunc apud me ſunt: quæ a pueritia meditatus ſum. Si ergo talia nunc audieritis
nomina qualia apud nos ſunt / ne miremini. Nam huius rei cauſam intelligitis / prolixe autem
orationis tunc exordium illud quod & in ſuperioribus de deorum ſortibus eſt inductum: partiti
quidem ſunt uniuerſam terram: partim in ampliores portiones: partim anguſtiores: templaq;

& ſacra ſibi inſtituerunt. Tunc ſane Neptūnus inſulam ſortitus atlanticam filios ex mortali fœmi-
na in tali quodam inſulę loco progenuit. Secus mare qdem plana iſula erat/ſed in media inſula pla
nities erat: quę omniū ſpecioſiſſima feraciſſimaq; dicit̃ extitiſſe: prope planitiem rurſus in medio
mons erat breuis / ſtadiis qnquaginta diſtans: hic uero ab aliquo eoꝝ qui a principio ex terra nati
ſunt noīe Euenor colebatur. Qui ex Leucippe uxore Clitonem unicā filiam genuit. Parentibus ue
ro mortuis & matura uiro puella Neptūnus eius deſiderio captus illi ſe miſcuit: circūſepſitq; collē
quē habitabat ſpiris aquę circūfluis terręq; zonis alterne/partim amplioribus/ partim anguſtiori-
bus. Ex qbus duo qdē terre/tres uero maris fuere circuitus/ qui ueluti torno deſcripti pari undiq;
interuallo inſulam per mediam diſtabant: inacceſſibilemq; hoībus collem ipſum reddebāt. Neq;
enim tunc naues erant: neq; nauigādi peritia. Ipſe uero utpote deus facile mediā inſulam exhorna-
uit: humorēq; duplicis aquę ex terrę abditis per fontes exteriores iuſſit erumpere: partim ue cali-
dum/partim frigidum ſcaturire: alimēta item uaria per terras & abundantia pululare. Quinq; prę
terea maſculoꝝ filioꝝ geminos partus ꝓgenuit & nutriuit. Atq; omnē atlanticam inſulam decem
in plagas partitus / primogenito materna habitationē & plagam quę circum erat tribuit / maximā
profecto ſortem atq; potiſſimā. Regēq; illum ſtatuit reliquoꝝ: cæteros uero multarū gentium re-
gionūq; principes. Singulis impoſuit nomina primogenitū quidem uocauit Atlantē totius inſulę
regem. Vnde & pelagus cognominat̃ atlanticū. Eum uero qui gemino partu ſtatim poſt illū eſt na
tus/patria uoce Gadirum/ quē grece dicimus Eumelum. Qui extremas inſulę partes ad colūnas
Herculis eſt ſortitus: ſuoq; locū nomine Gadiricū nuncupauit. Secundi partus unū Ampherem.
Alterū Eudęmonē nominauit. Tertii/ primū natum Mneſeum. Secūdum Autochthonē. Quarti
aūt Elaſippum priorē/ Meſtorē uero poſteriorē. Quinti demū/primū Azaem/Diaprepem uero ſe-
cundum. Hi oēs poſteriq; ipſoꝝ multa ibi ſęcula habitarunt: aliis multis per mare inſulis dominā-
tes: & Egyptū uſq; tyrrheniāq; his qui citra habitant/ut p̄diximus. In maxima certe ueneratōe uni-
uerſum Atlantis erat genus. Sempq; rex antiquior regnū primogenito relinquebat: quod iperiū
multa per ſęcula conſeruarūt. Tanta uero illis diuitiarū copia/quāta nullis antea regum ſupiorum
fuerat/nec ullis unq̄ poſteroꝝ facile cōparabit̃. Structa ordinataq; illis erant in ciuitate totoq; re-
gno omnia quoꝝ uſus expetitur. Multa quidē ad eos extrinſecus ꝓpter imperiū accedebāt ꝑmul-
ta quoq; inſula ipſa ad ſufficientē uitę uſum ꝑtinentia ꝓducebat. Primū quidem omnia quęcūq; ex
terrę uiſceribus eruūtur/& quę ſolida ꝑmanent & quę funduntur: quod ue nunc nominatur ſolum
tunc certe plurimū effodiebat̃ aurichalcū multis ex inſulę locis inſigne metallum: tūc apud eos cę-
teroꝝ excepto auro prę cioſiſſimū. Et quęcūq; ſilua producit ad fabroꝝ artificiū, ferebat abunde.
Paſcua quinetiā animantibus tam feris q̄ domeſticis ſuggerebat. Elephantum præterea ingens ibi
copia. Alebat nempe ſufficienter/ quęcūq; ꝑ paludes/lacus & flumina/ſiue montes agroſue paſcū-
tur: paſcebat quoq; uaſtū aīalium genus & uoraciſſimū ferebat & quęcūq; tellus nunc odorifera nu
trit radices gramina: ligna: liquētes ſuccos: flores ac fructus. Suauē præterea uitis humorē & ſoli-
dum alimentū: qbus ipſi nutrimur. Illa item qbus pro cibo utimur & obſonii gratia: quę legumina
uocitamus. Nec non liquores ex arboribus/atq; eſcas ad ſitim famēq; extinguendā/neq; deerāt his
unguenta. Accedebant & delitiarū gratia fructus uariarū arboꝝ copioſiſſimi. Aderāt quoq; ſacie-
tatis ſolatia bellaria/faſtidientibus reqſita. Hæc oīa inſula quæ condā extabat/ſacra/ſpecioſa/ mirā-
da/hubertima ꝓducebat. Atq; hæc colligētes ex terra/tēpla/& regias ędes/ port⁹ naualia/& uniuer
ſam regionē ſtruebant: profecto hoc pacto ſpiras illas maris diſpoſuerūt/ quæ antiquā circūdabāt
metropolim hoc eſt matris eorū patriā ſedem. primo quidē conſtructis pontibus tranſitū ad exte-
riora & ad ſedem regiā prebuere. Vbi in dei ipſius maiorūq; ſuoꝝ ſedibus ſtatim ab initio regias
ędes ędificaruut. Alter q; ab altero hornata ſuſcipientes cōtinua ſucceſſione ſupiores in exornādo
pro uiribus ſupabant quo ad machinas magnitudine decoreq; mirandas fabricauerunt. Foueam
porro a mari ad extimū circulū deduxerunt/quæ tria iugera in latitudinē ꝓtendebat̃/centū pedes
in altum/in longū ſtadia quinquaginta. Atq; ut ex hoc mari ad circulum illū uelut ad portū appli-
care naues poſſent/effecerunt/patefacto illius ore: ut naues ingentiſſimas caperet. Zonas itē terrę
quibus ſpirę maris diſtinguebant̃/ pontibus ſecuerūt: ut una triremi enauigare inter ſe inuicē poſ-
ſent. Supra uero texerunt/ut ſubnauigare liceret. Tertenarū nāq; zonarū labra ꝓfunda/ mare ſup-
eminebant. Maximus plane circuitus per quē inundabat mare/ latitudine ſtadia cōplebat tria: pri
mus huic orbis terre ꝓrſus ęqualis: ſequentiū uero duorū/humidus qdē orbis/ſtadia duo. Aridus
autē humido pręcedēti rurſus ęqualis. Stadium deniq; unū: qui ipſam inſulam in medio poſitam.
circūdabat. Inſulę uero in qua regia erant/ diametrus/ ſtadia quinq;: & hanc circū oībſq; & pon-
tem latū ad plectri menſurā hinc atq; in muro quodā lapideo clauſerunt: turres portaſq; in ſingu-
lis ſup pontes ſm maris pertranſitus fabricantes. Lapidē ſub inſula q̄ iacebat in medio / inciderūt
circū: & ſub ipſis orbibus intus pariter atq; extra: ꝑti albū: ꝑtim nigrū: ꝑtim rubeū. Nauiū recepta
cula duo moliti ſunt concaua geminaq; intrinſecus: quorū fornices hac ipſa ſunt petra contexte.

In inſula quę fuit extra colūnas Herculis fuiſſe elephantos.

edificia

edificia uero partim ſimplicia partim uaria mixtis ex lapidibus effecerūt/ipſa uarietate ludum de-
lectationemq; ſecuti. Eius inſuper muri qui exteriorē orbem claudebāt/ſuperficiē omnē ęre tenui
ueſtierunt. Eius uero qui interiorem/ſtāno. Eius deniq; qui circūdabat arcem/aurichalco igneo fu
rore coruſco. Regia uero ipſa intra arcem/ita conſtructa. In medio ſacrū: & inacceſſibile Clitonis
Neptūniq; tēplum: aureo ambitu circūdatum. Illuc a principio conueniens genuerunt decē regū
genus: atq; ibidem quotannis ex decē regionibus congregati unicuiq; illorū ſacra ſolēnia perage-
bant. Erat Neptūne templum ſtadiū unum logum iugera latum tria: altū uero quātum lōgitudo
eius latitudoq; exigere uidebantur: figura eius ſpecieſq; barbarica. Faciem exteriorē præter ſupre
ma faſtigia argento omnē exhornauerunt. Nam culmina ipſa & apices/auro. Intus autē laquearia
tota eburnea/auro/argento/aurichalco uarie cœlata ſuſpiciebant. Verum parietes: colūnas: paui
menta aurichalco exhornauerunt. Statuas quinetiam ex auro erexerunt. Deum quidem curru inſi
ſtentem: tenentēq; equorum alatorū habenas: laquęaria alta ceruice tangentē. Circa hunc delphi-
nis inſidentes nereides cētum. Tot enim eē tunc exiſtimabantur. Aderant & ſtatuæ donariaq; cō-
plurima priuatorū. Extrinſecus extabant imagines aureæ mulierū omnium regiarū uirorūq; qui-
cunq; ex regibus decem deſcenderāt multaq; & ingētia ſimulachra donariaq; alia regum & priua-
torū tum ea ex urbe tum ex aliis eorū imperio ſubditis: aderat item altare magnitudine & artificio
quoad reliquū apparatū ſpectabat decentibus. Eadem ratione & regia tā amplitudini regni q̄ hor
namentis ſacris conuenientia. Vtebant̃ autem fontibus tam calidi liquoris q̄ frigidi tiugi humore
exhuberātibus quibus inerat ad utrūq; uſum mirifica cum iocūditate ſalubritas. Porro circa fon-
tes habitationes cōſtructæ erant & aquaticæ arbores conſitæ: receptacula quoq; aquarū circūpoſi-
ta/partim quidem ſub diuo patentia: partim uero ſub tecto calidis lauacris hiberno tempore accō
modata: regia ſeorſum: ſeorſumq; priuata atq; alia mulieribus. Alia item equis: cæteriſue iumen-
tis. Decens plane & conferens unicuiq; ſeruabat̃. Defluū uero irriguumq; humorē in Neptūni de
durere lucum ob fecunditatē ſoli/arboribus uariis & altitudine ſpecieq; mirandis refertum. Atq;
inde in exteriorē circuitū p aquæductus iuxta pōtes deriuauerunt. Vbi tēpla multa delubraq; deo-
rum uiridaria atq; gymnaſia: partim hominū: partim equorū: ſeorſum in utraq; orbiū inſula. Sed
circa mediā inſulā oīum maximā pręcipuus erat hippodromus .i. curſus equorum. Cuius latitudo
ſtadium/lōgitudo per oēm circulū porrigebatur ad equeſtre certamē. Circa hippodromū utrinq;
erant ſtipatorū cuſtodūq; diſpoſitæ domus. Fidis quidē militibus intra ipſum anguſtiorem circui
tum arci q̄ proximū/cōmiſſa cuſtodia his autē qui cæteris fide preſtabāt in arce ipſa circa reges ha-
bitationes cōceſſæ. Naualia præterea triremibus/omnibuſq; ad eas pertinētibus inſtrumentis/re-
ferta. Singulaq; ſufficiēter expoſita. Atq; hic erat regiarū ędium apparatus: trāſeūti uero tres por
tus exteriores. Apparebat murus a mari incipiēs ualli inſtar & ſtadiis quīquaginta ab ampliſſimo
circulo ac portu undiq; diſtans: qui ad os foueę uerſus mare in idem concludebatur. Totum uero
id colebatur: & reliquū quidē ſpatium multis & frequentibus ędificiis abūdabat. Sinus autem ipſe
portuſq; latiſſimus plenus erat nauibus/mercatoribuſq; undiq; confluētibus. Vbi ob frequentem
turbam die noctéq; clamor continuus ac ſtrepitus ingens ſentiebat̃. Atq; ita de urbis & antiquæ ſe
dis diſpoſitione ut olim traditū eſt in præſentia iam retulimus. Deinceps uero cōmemorare cona
bimur quæ natura quiue cultus reliquæ regionis extiterit: principio locus omnis editus admodū:
& a mari abſciſus memorabatur. Regio uero circa urbē cāpeſtris omnis/ambiens quidem urbē/&
ambitu exteriori cōprehenſa. Montes enim hanc ſecus mare claudebant: ipſa uero illuc uſq; ęqua-
lis ac plana: & altera quidē ex parte ad tria ſtadiorū milia protēdebatur: ad mediū uero a mari ſu-
perne ſtadiorū milia duo. Situs autem inſulæ ad Auſtrum uergebat a ſeptētriōe Boreæ expoſitus.
Montes eius frequētia/altitudine/pulchritudine oēs qui nunc extant/exſuperabant. In eis uici com
plurimi accolarū: atq; ditiſſimi. Neq; deerant amnes: lacus: prata: quibus animalia omnia tum ſe-
ra tum domeſtica abūde nutriebantur. Silua itē crebra ac uaria ſingulis operibus materiē affatim
ſuppeditabat: atq; ita locus ille tam natura diſpoſitus/q̄ multorum regū diligentia opibuſq; longo
tempore erat excultus. Quadrata regio fuit plurimū recte in longū uergens: ſed propter foueā cir
cum erutā recta amiſſa figura. Cuius profundiras longitudo & amplitudo incredibiles dictu. Im-
poſſibile nāq; uidet̃ tam uaſtū opus cum aliis collatū operibus manibus hominū eſſe factum. Dicē
dum tñ quod audiuimus. Iugeris unius erat profunditas. Latitudo omnium ſtadiū: cūq; eēt circa
omnē agrū effoſſa/longitudo eius ſtadia decē milia/hæc ſane fluenta ex montibus demanātia ſuſci-
piebat perq; agros reuoluta ad urbē hinc atq; illinc perueniens: hac tādem erūpebat in mare. De-
ſuper autē ab ipſa late pedes centum foueæ rectæq; exciſæ per agrum rurſus in foueam mari proxi
mam demittebantur. Altera uero ab altera ſtadiis centum ſeiūgebatur. Deducebāt ex ſiluis ligna
in urbem: & alia ſuis quæq; collecta tēporibus duplicibus per foueas nauibus: fouearum enim tra-
ctus obliquæ ſeſe uſq; ad urbem interſecabant. Geminos ex terra fructus ac fruges annis ſingulis
colligebant: hieme quidem Iouis beneficio pluuiis tellus madebat: ęſtate riuis ex aquæductibus ir-

Equos currū Neptūni tra-
hentes alatos
eſſe.

rigabatur. Circa numerū uero uirorū in cāpeſtri regione ad rē militarē utiliū hic erat ordo: ut ſuā
quæq; ducem ſors eligeret preberetq;. Sortis autē magnitudo decies ſtadia decē. Cūctarum uero
ſortiū/milia ſexaginta. Sed eorū qui montes & alia loca colebant/numerus infinitus: per loca uero
& pagos in huiuſmodi ſortes ſm duces diſtributi erant cūcti. Igiť inſtitutū erat/ducē in bellum in-
ferre ſextā currus bellicoſam partē ad milia currū decē. Equos duos/& equites/rurſuſq; iugales
equos abſq; bigis. Vbi eēt & qui paruo clipeo munitus deſcenderet/& qui ambos habenis uiciſſim
regeret equos. Armigeros itē duos: & ſagittarios & funditores utroſq; duos: leuis armaturæ mi-
lites: iactores lapidū: iaculatoreſq; tres utroſq;. Nautas quatuor ad ducētarū miliūq; nauiū cōple-
mentū: hac itaq; rōne in regia ciuitate erant res bellicæ præparatæ. Reliquarū uero nouē urbiū ap-
paratus alibi alius erat: quarū rerū prolixior foret narratio. Magiſtratus autē honoreſq; ſic erant a
principio inſtituti. Vnuſquiſq; decē regū iuriſdictione ſua in ꝓpria ciuitate hominibus plurimiſq;
legibus dominabať puniebatq; pro arbitrio unūquenq; ac morte dānabat. Imperiū profecto & cō-
munio inter illos ſm Neptūni mādata dirigebanť: quēadmodum leges illis: & litteræ nūciabant a
maioribus in colūna quadā ex aurichalco circa mediū inſulæ/in tēplo Neptūni ipſius inſcriptæ. Illi
igiť quinto quoq; anno interdū & ſexto alterne trāſacto cōgregabanť: tam pari q̃ impari ęquā ptē
diſtribuētes. Congregati uero de publicis rebus deliberabant/diligētiq; examine iudicantes/ſiqua
in re præuaricatus quis eſſet dānabant. Cum igiť foret iudiciū ineūdum tali ſe fide inuicem abſtrin-
gebant. Nam cū eſſent in tēplo Neptūni dimiſſi ſolutiq; tauri/ſeorſum ab aliis ipſi decē uouebant
deo gratā illi uictimā ſe ſine ferro capturos. Vnde lignis & laqueis uenabanť. Et quæcūq; cæperāt
taurū ad colūnam tractū in eius uertice/ubi ſcriptis erat mandatū/ꝓtinus iugulabant. Extabat aūt
in colūna præter leges iuramentū execratioq; terribilia his qui nō parerēt imprecās. Quādo itaq;
ſacrificiis de more paratis/expiaturi iam crematuriq; erant ſingula tauri mēbra/ex impleto crate-
re guttā ſanguinis per ſingulos diffundebant. Reliqua dabāt igni: luſtrātes colūnā: his deniq; actis
phialis aureis haurientes ex cratere & ſuper ignē libantes iureiurādo interpoſito ꝓmittebant/iudi-
caturos ſe ſm inſcriptas colūnæ leges/punituroſq; eos qui antea deliquiſſent. præterea litterarū il-
larū normā ſponte nunq̃ ſe trāſgreſſuros. Addebāt neq; prēter patris ipſius leges uel imperaturos
ſe unq̃/uel imperāti obedituros. Hæc unuſquiſq; illorū ſibiipſi poſteriſq; precatus/bibenſq; & offe-
rens deo phialā ad cænā ſe & neceſſaria cōuertebat. Et aduēnante nocte igneq; uictimarū ferme ex-
tincto ſinguli cœleſtē colore & q̃ pulcherrimā induti ueſtē ac penes hoſtias ambuſtas humi ſeden-
tes/totūq; per noctē ignem in ſacris accenſum extinguentes/iudicabanť ſimul & iudicabant/ſiquis
eorū quēpiam tanq̃ legū trāſgreſſorē accuſauiſſet. Poſtq̃ uero iudicauerāt dieſq; illuxerat/in aurea
tabula ſentētias inſculpentes/eas una cū ueſtibus monumēta futura poſteris/ſuſpēdebāt. Leges au-
tem & aliæ multæ circa ſacra regū ꝓprie ſingulorū: ſed hæ precipuę. Ne unq̃ ſibi inter ſe bellum in-
ferrent: immo ſuccurrerent oēs/ſiquis aliqua in ciuitate ipſorū genus regiū extirpare aggrederet.
Tunc demū cōiter quēadmodū ſuperiores deliberauiſſent de bello deq; cæteris actiōibus/imperi-
ius atlantico generi tribuebant. Cædis autē auctoritatē aduerſus aliquē cognatorū/regi non conce-
debant/niſi plures ex decē q̃ quinq; in eandē ſentētiam cōueniſſent. Talē itaq; tantāq; potentiā quę
in illis tunc erat locis/deus certo quodā ordine ad hæc rurſus loca deduxit/tali quadā/ut ferť/occa-
ſione. Multa ſane per ſæcula/quoad natura illis diuina perſeuerauit legibus obediebant: & erga di-
uinū genus ipſis cognatū benigne affecti erant. Magnificæ nāq; illorū animis: & uere cogitationes
inerant. Vnde & modeſtia utebanť prudētiaq; & ad ea quæ accidebant & inuicem. Quocirca ſper-
nentes præter uirtutē omnia paruifaciebant præſentia: neq; efferebantur: ſed tanq̃ onus quoddā
exiſtimabant/auri cæterorumq; copiam. Neq; uelut ebrii gemino ex alimēto facti in aliquo per in-
continentiam aberrabant. Immo uero utpote ſobrii acute cernebant. hæc omnia cōmuni ex ami-
citia una cum uirtute incremētum ſuſcipere. Horum uero ſtudio & admiratione/diſperdi hæc: &
uirtutem amicitiāq; deficere. Quoad in eis mens talis/& natura diuina uiguit/creuerunt que ſupra
narrauimus omnia: poſtq̃ uero diuina ſors in eis longo abuſu crebriſq; mortaliū rerum affectibus
inquinata euanuit moſq; humanus præualuit/tunc primū quia nō poſſent ferre præſentia/dedeco-
ri ſuccubuerunt. Nam apud eos qui cernere poterant/turpiter affecti exiſtimabātur: cum pulcher-
rima ex precioſiſſimis perdidiſſent. Qui autem/rectam ad beatitudinē uitam inſpicere non uale-
bant/tunc eos præclaros beatoſq; putabant maxime/cū maxime iniqua plus habendi cupiditate/&
uiolentia replerentur. Tunc ſane deus deorum Iuppiter qui regit omnia legibus: quiue poteſt hęc
talia cernere: cum deprauari generoſam ſtirpem animaduerteret: homineſq; eos punire uellet/ut
adepti temperantiam modeſtiores concinnioreſq; euaderent: deos omnes in ſedem eorum ho-
noratiſſimam conuocauit. Vnde tanquā ex medio mundi throno quæcunq; generationis ſubiecta
ſunt conſpiciuntur. Vocatoq; concilio ſic eſt exorſus.

DEFICIT FINIS DIALOGI.

ARGVMEN.

❡ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM PRIMVM DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE AD LAVRENTIVM MEDICEM.

SÆculũ apud priſcos pene idem magnanime Laurenti/tria potiſſimũ habuit ſapiẽtiæ lumina/Pythagorã/Socratẽ/& Platonẽ cõpertũ aũt habemus. Sapientiã quidẽ Pythagoræ magis in cõtẽplando/Socratis uero in agendo magis/Platonis deniq; in contẽplando pariter atq; agendo conſiſtere. Præterea diſciplinam tã Pythagoræ ſpeculatiuam/q̃ Socratis moralẽ a cõmuni hominũ cõſuetudine uideri remotiorẽ. Platonis uero doctrinã ſpeculatiuã pariter & moralẽ: ubiq; ita diuinũ cũ humano cõtẽperate/ut & cõmuni hominũ cõſuetudini facile poſſit accõmodari: & ſimul hoĩes ad diuina ęthernaq; cõuertere. Neq; uerũ putãdũ eſt ppea Platonẽ a Pythagora & Socrate/quos quaſi numina colit/eẽ diuerſum/ſed miſtũ potius: atq; utriuſq; ingenii q̃ſi quẽdã/ut ita loquar/diuini ad humanũ moderatorẽ ut quodãmodo dici poſſit/in illis qdẽ ingeniũ dũtaxat diuinũ fuiſſe: in Ariſtotele uero & cæteris poſt Platonẽ philoſophis humanũ tñ: ſed in Platone diuinũ pariter & humanũ. Quorſum hæc? Vt meminerimus pſentẽ legũ diſpoſitionẽ/q̃m ab ipſo Platone nõ per pythagoricã pſonã uel ſocraticã/ut ſolet cæteras: immo uero p ppriã Platonis ipſius pſonã nobis tradit/nõ iniuria uiã quãdã inter diuina & humana mediã obtinere: neq; nos p abdita & inuia quædã trahere neq; tñ ad inferiora deducere. Quãobrẽ decẽ illi de re.pu. libri pythagorici magis ſint atq; ſocratici. Præſentes uero leges magis platonicæ iudicent. Illa res.p. nouẽtis fuerit & optãtis. Diſpoſitio pñs ſit eligẽtis: ut qui in arduũ illud aſcẽdere nequeũt: ad hos ſaltẽ clemẽtiores colles nõ dedignent accedere. Cõſidera quãta diligẽtia humanæ ſaluti noſter Plato pſpiciat: q nõ ſolũ p ardua uult uideri hoĩbus admirãdus: uerũetiã p decliuia quædã facilis & ppitius eẽ oĩbus atq; ſalutaris: hic ergo non coget hoĩes ſi noluerint inter ſe facere cũcta cõia/pmittet ut fieri ſolet ppria ſingulos poſſidere. Neq; tñ cautiſſimus auriga noſter oĩno laxabit habenas. Nã preter ſummã aliarũ diligẽtiã legũ/prudentiſſime ſanciet: ne cui liceat ultra certũ & illũ qdẽ mediocrẽ terminũ cẽſus amplificare: ne aliqs qdem copia nimia/aliis obſit inopia: ne ue cogant id/qđ miſerabile eẽ putat/multi inter patriæ ſuæ ulnas eſſe mẽdici. Quod aũt pſona hic Platonis ſub ipſo athenięſis hoſpitis noĩe & id qdẽ modeſtię gratia lateat: legẽti deinceps ex multis pſpicue apparebit: ex eo pcipue/quod affirmabit ſe geminas tractauiſſe res.p. Cõditurus aũt leges græcis/iure a tribus græcarũ legum optimis cõditoribus leges accipit/Minoe Lycurgo Solone/adimens addẽs/mutans/inueniẽs/atq; ita optimã ex cũctis cõponit formã: & q̃uis ab initio cõſtituat ciuitatẽ & regulã gubernãdi/tñ legũ poſitionẽ noĩat potius q̃ rẽ.p. Q̃m in ea ciuitate in qua poſſeſſiones ſunt ppriæ ſingulorũ/pp uarias cõtrouerſias/lites/iniurias/multis opus eſt legibus. In qbus cõſtituẽdis admirãdũ ſimul & clemẽtiſſimũ notabis diuini Platonis ingeniũ: excogitat eni inſignis benignitate uir ſingulis legibus phæmia quædã exhortatoria qbus humaniſſime ciues adducti/libenter parere uelint/ac ſpõte uelut filii legũ illis obtẽperẽt/qbus alii ſolẽt q̃ſi tyrãnis inuiti parere: ac p uiribus uel fraude uel uiolẽtia earũ imperiũ ſubterfugere. Addit uero poſt multa ẽt minas: addit & poenas: pp illos/qui patriã ſuã/nõ matrẽ iudicant/ſed nouercã. Deſcendemus iam ad primi legũ dialogi ppriũ argumẽtũ/ſi prius oẽs admonuerimus: ut dialogũ/minoẽ/argumẽtumq; illius legãt anteq̃ ad has leges accedãt. Accedant inq̃ tanq̃ & lectionibus eas diligẽter obſeruaturi/ & actioĩbus penitus ſeruaturi. Alioqn niſi his obediuerint/intelligãt ſe poſt tã exactã iuſticiæ iniuſticiæq; notitiã & minori excuſatiõe & maiori crimine peccaturos. Athenięſis hoſpes .i. Plato pfectus in Cretã prope Cnoſum offendit Megillũ/Lacædemoniũ: & Cliniã Cretẽſem quẽ una cũ nouem aliis Cnoſii accerſiuerãt/ut coloniã inde deducerẽt: urbẽ cõderẽt: eiq; leges darẽt. Hi ergo duo ad ſacrũ iouis antrũ cõſulturi de hoc accedebãt: his factus obuius Athenięſis hoſpes/qd nã acturi irẽt interrogauit. Illi leges excogitaturos eẽ ſe rñderunt. Verũ cũ multa de legibus interrogati ab hoſpite/quæſtionẽ haud ſatis abſoluerẽt/& hoſpes illis ad leges aptiſſimus uideret: obſecrauerũt eũ/ut ad ciuitatẽ legibus inſtituẽdã una cũ ipſis adiutor accederet. Obtẽperat ergo hoſpes: & aũ oĩa principiũ a quo: & per qđ leges ad hoĩes puenerũt/exponit/deũ .ſ. atq; plim. Deinde legũ perquirit finem docens eiuſmodi finẽ fore trãquillã aĩorum ciuiliũ puritatẽ ueritatis cõtẽplationi/quoad fieri põt ſufficientẽ. Tertio ad ipſam legũ formã materiãq; deſcẽdit. Leges aũt a deo hoĩbus inſpirari/teſtis eſt oĩs antiqtas: teſtes & multi Platonis libri: teſtes & rõnes noſtræ in multis dialogoꝝ argumẽtis adductæ. Atq; in theologia noſtra/ubi de religione agit cõfirmatæ. Profecto ſi natura quæ nihil aliud eſt q̃ infimũ diuinæ puidẽtiæ inſtrumẽtũ/atq; ubicũq; puidę uidet icedere/nõ ducit ipſa ſe ipſam: Sed ab ipſa puidẽtia ducit/fines oĩum ordineſq; & in ſeipſa preſcribẽte/& naturæ put uult inſcribẽte: ſi inq̃ natura talis neq; abũdat ſuperfluis/neq; in rebus deficit neceſſariis certe diuina puidentia in rebus neceſſariis nunq̃ deficit. Neceſſaria uero eſt hominũ generi aliter nõ potẽti uiuere cõgregatio mutua. Neceſſaria quoq; lex congregationi ſimiliter pcul a lege ſubito perituræ. Neceſſaria rurſum legibus diuina eſt auctoritas/ne uel negligẽtia obſoleſcant/uel fraude & uiolentia confrin-

gantur.Neceſſaria tãdem cõparandæ auctoritati diuinæ/tum ſanctimonia uitæ/tum pœna ſup hu
manas uires oĩbus admiranda.Quãobrem ꝓuidentia dei quę ſingulis elemẽtorũ/plantarũ/bruto
rum/mẽbrorũ ſpeciebus & uſibus neceſſaria ꝓſpicit:multo diligentius pfectiſſime aĩalium ſpeciei
colẽti diuinitatẽ/in ſanciẽdis legibus apprime ſaluti hoĩum neceſſariis deeſſe non debet.Adde qđ
neq; poteſt princeps ullus uaſtã ciuitatis nauem quolibet momento/ꝓcellis & periculis innumeris
agitatam/abſq; cœleſti flamine ad portum uſq; perducere.Ergo deus tum occultis inſpiratiõibus
animorũ/tum miraculis manifeſtis/quotiẽs neceſſitas exigit/& reuelat myſteria legum & ſancit pa
lam atq; promulgat.Propterea exordiũ Plato legum adeo iuſtis felicibuſq; inchoat auſpiciis : deũ
non ab re ter ſtatim in principio nominans.Tres enim hic diſputant fundatores legum/ſinguliq;
diuino indigent patrocinio/tres quoq; imitant̃ auctores legũ/Minoẽ & Lycurgum atq; Solonem.
Qui & leges in tria numina retulerũt Iouẽ & Apollinẽ & Mineruã.Neq; id quidẽ iniuria.Sol enim
planetarũ dñs potentiã/Iupiter clemẽtiã/Miuerua ſapientiam cõtinet.Quæ quidẽ tria totam legis
naturã perfectionẽq; cõplectunt̃.Quid enim aliud eẽ dicimus legẽ preter rõnalẽ quandam regulã
certo quodã ordine ad bonũ ſubditos ꝓducentẽ?Vt autẽ ratio & regula & ordo inſit neceſſaria oĩ
no ſapientia eſt.Præterea ut ꝓducat ad finẽ atq; ſeruet̃/in primis potentia efficit:deniq; ut ad bonũ
ideſt ut ad cuiuſq; cõmodũ/& cõmode benigneq; conducat magnopere clementia prouidet.Tria
itaq; apud priſcos numina/diuinã referẽtia trinitatẽ legibus neceſſario cõſulũt.Atq; iccirco tres ſi
miles dotes in principe afferẽdas leges neceſſariæ iudicant̃.At qm̃ pfectas inuicẽ has oportet con
currere ad pfectas leges cõſtituẽdas:id uero humana facultas pſtare nõ põt/nimirũ ad legũ exactiſ
ſimã ſanctionẽ diuino eſt opus auxilio.Quod autẽ nouenariũ annoꝝ numerũ Plato & in Minoe:&
hic ſæpe repetit q̃ſi neceſſariũ ad leges ab ipſo Ioue diſcẽdas hoĩbuſq; tradẽdas/forte ſignificat no
uẽ anglicarũ mẽtiũ ordines/ꝑ quos uelut interpꝛtes ipſa legis ſanciẽdæ rõ ad hoĩes uſq; trãſfert̃:oẽs
uero hos ordines legũ interpꝛtes ſub uno mercurii noĩe ſignificat in Protagora.Neq; uero te lateat
nouenario hoc in angelis numero nõ xp̃ianos ſolũ uti:ſed & platonicos/ꝑcipue Proculũ atq; Syria
nũ/qđ in theologia ſatis oſtẽdimus.Quid uero?ſi nouenarius hic ſignificet trinũ potẽtiæ uſum tri
nũq; ſapiẽtiæ/triplicẽ quoq; clemẽtiæ/uidelicet ut triũ quodlibet tũ in lege ipſa ſit/tũ in iudicio ma
giſtratus tũ in miniſtris & ipſa executiõe iudicii.Præterea in ipſis reꝝ actionũq; principiis mediiſq;
& finibus.Tria uero ter repetita nouenariũ manifeſte pficiũt.Sed cur nã in re.p.ab ipſis Mineruæ
ſacris/hic uero a ſacris Iouis diſputatiõis fundat̃ exordiũ?An forte/qm̃ diſputatio illa Athenis ha
bet̃ & de antiq̃ Athenarũ urbe Mineruæ dicata tractat̃:Hic uero in Creta de cretẽſi urbe edificãda
cõſulit̃/ꝓpe ipm̃ Iouis tẽplũ/deq; legibus Minois Iouis filii in principio uerba fiũt.An poti⁹ forma
illa rei.p.ꝑrior caſtior erat/atq; ſeuerior palladi maxime cõgrua:hæc uero paulo indulgẽtior & ſua
quadã humanitate Ioui cõueniẽs.Sũmatim & hic & ibi a uotis ſacrificiiſq; ciuitatis naſcẽtis felicita
tem auſpicamur.Mitto deſcriptionẽ lõgi huius itineris/& ſacros lucos/& arbores tẽplo dicatas:&
alia multa/quæ cõmẽtũ deſiderarẽt/ potius q̃ argumẽtũ.Poſt uero nõnulla quæ allegorice docent
res humanas pſertim publicas nõ poſſe abſq; diuino quodã patrocinio recte cõponi:ideoq; ab ip
ſo deo q & legũ principiũ eſt & finis/eẽ legũ exordiũ faciẽdũ/incipit iã paulatĩ de legũ fine ꝓquirere
ſignificãs harũ finẽ eẽ diuinũ cultum:qñ quidẽ eiuſmodi legũ diſputatiõe ad tẽplũ Iouis pficiſcunt̃.
Cum igit̃ legũ finis ultimus ſit Iouis illius cultus q fecit mundũ deditq; & mundo leges & nobis/nõ
immerito ſtatĩ negat finẽ legũ eẽ Martis cultũ.Interim modeſte Minois & Lycurgi leges emendãs/
qđ nõ tã ad uirtutẽ ipſam ſimpliciter reſpexerint q̃ ad bellicã declinauerint.Profecto leges debẽt
illud potiſſimũ in ciuitate habere pro fine ad quẽ quaſi ad ſignũ oĩa dirigãt/qđ a cũctis ciuibus/ma
xime oĩum eſt expetẽdũ.Pugna uero atq; uictoria cũ laborũ malorũq; plena ſit/nõ ꝑꝑ ſe qdẽ optã
da eſt ſed eligẽda potius ꝑꝑ pacẽ tutãq; uitæ trãquillitatẽ/quẽadmodũ nemo ita exoptat uiuere:ut

Finis belli de bet eſſe pax. finis pacis cul tus dei ac ue ritatis.

in ꝑpetua cõtra morbos pugna/uictoriaq; uerſet̃.Cõcludit tãdẽ nõ debere ſtudia pacis ad bellica:
ſed cõtra:bellica potius ad pacis ſtudia officiaq; referre:pacẽ uero ad expeditũ liberumq; ueritatis
deiq; cultũ.In his uero ꝓbãdis ipm̃ bonoꝝ genus in multas diſtribuit ſpẽs dicẽs alia qdẽ eẽ huma
na/alia uero diuina:& a diuinis humana pẽdere:humanorũ aũt/quæ lõge diuinis inferiora iudicat
primũ eẽ ſanitatẽ/ſecundũ formã/tertium uires/q̃rtum diuitias:hoꝝ uero bonoꝝ ducẽ uult eẽ pru

Bona diuina/ & humana: Humana bõa Sanitas Forma Vires. Diuitiæ Diuina bona Prudentia Temperantia Iuſticia Fortitudo

dentiã/duce inſup diuinoꝝ:poſt prudentiã ſeq exiſtimat tẽperantiã:poſt hanc iuſticiã.Poſt iuſticiã
fortitudinẽ.Profecto & hic ſignificat & in quarto de re.p.explicat tres aĩæ partes/rõnalem.ſ.iraſci
bilẽ/cõcupiſcibilẽ.& prudentiã qdẽ in ſola rõnali/fortitudinẽ in ſola iraſcibili eẽ.Tu quoq; pone in
ſola cõcupiſcibili cõtinẽtiã.Ponit uero in cunctis ſimul partibus tẽperantiã atq; iuſticiã : & utranq;
noĩat totius aĩæ conſonantiã.Sed tẽperantia qdem in affectibus/iuſticia uero in actibus cõſonãtiã
ſit.Et illa ſit aĩæ ſanitas/hæc aĩæ pulchritudo.At prudentia/oculus:fortitudo uero manus.Si ſub
ſtantia animæ puritatẽq; cõtẽplationi neceſſariam ſpectas iuſticiæ tẽperantiã antepone:ſi humana
ſpectas conſuetudinẽ/præpone iuſticiã.Omnino uero prudentiam cunctis quaſi oculum pedibus
atq; ducem.At fortitudinem cõtinẽtiç antepone.Nam fortitudo & circa difficilius uerſatur dolo

ris.ſ.

ris.ſ.tolerantiã:& cõtinentiæ officiũ quod eſt uincere uoluptates/in ſeipſa cõplectit. Vtranq̃ uero
iudicato tẽperantia iuſticiaq́ inferiorẽ. Hæc enim duo integrũ aíæ totius ordinẽ magis poſſident
duce prudentia cõſtitutũ. Ex his colligit oportere latorẽ legũ & ipſum referre/& referri iubere/hu
mana quidẽ ad diuina/diuina uero.i.uirtutes ad mẽtem ueritati diuinitatiq́ deditã. Dum uero de
fine legũ diſputat/officiũ quoq́ ipſarũ cõditoris exponit/idq́ ſummatim eſſe uult/ſumma cũ dili-
gentia totã ciuitatẽ colere quaſi agrũ/ut exquiſitã de eligendis ſerendiſq́ ſeminibus habeat ratio-
nem. Deinde de oportuna plantæ cuiuſq́ cultura. Itẽ de extirpandis ſtatim ab initio noxiis herbis
& ſentibus. Deniq́ de oíbus ad maturitatẽ ſuo ordine perducẽdis. Tu uero inter hæc aduerte tur/
piorẽ haberi: qui uoluptatibus cedit/q̃ qui ſuccũbit doloribus. Itẽ fortis uiri officiũ eẽ/nõ ſolũ me-
tus & pericula ſupare/ſed cupiditates ẽt coercere. Præterea neminẽ ſecure iudicari poſſe fortẽ/niſi
diu inter labores & pericula uerſatus ſtrenue fuerit: adde & niſi in ipſa licentia & illecebris uolupta
tum. In q̃bus pbant ꝓprie cõtinẽtes/ipſe quoq́ fuerit cõprobatus. Aduerte nõ eſſe tutũ uel homi/
nem q̃ fortis ſit futurus/ꝓcul a timoribus/uel eũ q̃ futurus ſit tẽperatus ſeorſum ab oíbus uolupta/
tum illecebris educare. Præterea totũ cõditoris legũ ſtudiũ circa uoluptates: & dolores oportere
uerſari: ut duo hæc quaſi bruta freno nõ careant. Si enĩ freno cohibeant/facile felixq́ uitæ iter eua-
dit. Si nullo coerceant freno/difficile admodũ & infelix. Notabis & illud de athenienſibus dictũ i ꝓ-
bos athenienſes eẽ pcipue ꝓbos: ꝓpea quod ſoli ſuapte natura: & diuina quadã forte: nullo cogente
uel pterrente/ſint probi. In his Plato ſignificat in ciuitate male inſtituta/raros q̃dem fore ciues bo-
nos: ſed illos fore oíum pſtantiſſimos. Quoniã cũ nulla diſciplina tales euaſerit/pfecto diuina qua
dam forte & pfecta natura facti ſint tales. Quoꝝ ẽt tãta ſit excellentia/ut cõi cõtagione nõ inquinen
tur. Poſt hæc ſingulare ad cuiuſq́ artis totiuſq́ uitæ præceptũ cõſiderabis. Oportere eos qui pſtan
tes uiri quouis in ſtudio euaſuri ſunt/ſtatim a teneris annis id ipſum tã ludẽdo q̃ ſtudendo in ſingu
lis ad id cõducẽtibus meditari: adeo ut uiriliũ ſtudiorũ accõmodatiſſima pueris pludia pponãtur.
Atq́ ita ludentiũ animi in amorẽ illius potiſſimũ adducant/qđ in uirili ętate/ſerio ſunt acturi. In- Diſciplina quid ſit.
ter hæc diſciplina ſic definit. Diſciplina eſt/ea uitæ ſtatim a pueritia inſtitutio: quæ in amorẽ uirtu-
tis paulatí adducit aíum puerilẽ. Illius inq̃ uirtutis præcipue/p quã uir factus iperare ſciat atq́ pa-
rere/hoiem uero oportere & inſup poſſe/diſciplinã eiuſmodi a teneris annis habere/p illã quæ ſeq̃t
humanæ naturæ deſcriptionẽ apte cõfirmat: inq̃t.n.hoiem & ſi unũ q̃ddã ſit/hẽre tñ multa i ſe atq́
diuerſa. Inter quæ ſint tyrãni duo amentes q̃dẽ & inter ſe cõtrarii/aíum diſtrahẽtes/dolor atq́ uo-
luptas. Præterea opiniões futuroꝝ bonoꝝ atq́ maloꝝ/ex q̃bus appetitus ꝯfidentiaq́ ad bona: ti-
mor aũt ad mala nobis ſuborit ꝑturbationeſq́ animi ſimiles. Pręter hæc adeſt iudiciũ rõnis diſtãs
quid horũ melius ſit q̃d peius. Iudicium uero eiuſmodi in uno quoq́ lex priuata eſt & in ciuitate lex Dolor & uo- luptas aíum ad ꝑturbationeſ pellẽs.
publica. Quoniã uero aíal unũ ex rebus tã diuerſis dixerat eẽ cõpoſitũ/haud ab re ſubiũgit/hoiem
inter aíalia miraculũ eẽ diuinũ. Mercuriũ imitãs/dicentẽ/miraculũ ingens hoiem eẽ. Aíalium tria
ſunt genera. Aut enim tã ex corpore q̃ ex aío immortalia ſunt: aut ex utroq́ mortalia: aut ex aío qui
dem immortalia/ex corpore uero caduca. In primo q̃dem genere cœleſtia & ętherea: & aerea ſunt/
ſiue dii ſiue dæmones nominent. In ultimo uero ſunt bruta. Sed in medio hoíes dæmoneſq́ aquei
atq́ terreni. Cũ enim hoꝝ quoq́ dæmonum corpora ſicut humana ex cõtrariis cõponant/diſſolui
quãdoq́ pñt ꝑturbationeſq́ aliquas afferũt. Sed cæteris iam omiſſis cur nã homo miraculũ? Quia
& cũ diuinus ſit mirum eſt eũ a mortalibus infici: & cũ ſit mortalis/mirũ quoq́ affici ad diuina. Sed
cur diuinum miraculũ appellat? Quoniam ita eſt diuina ꝓuidentia inſtitutũ: & ut Timæus docet a
deo q̃dem opifice mundi rõnalis animæ ſubſtantiã ipſam accæpimus: a diis aũt cæteris naturã quã
dam uitalẽ rõne inferiorẽ/a dæmonibus deniq́ corpora. Quod aũt addit hoiem a diis fuiſſe uel lu
do uel ſtudio quodã effectũ ſic intellige ludo q̃dem factũ eẽ/ſi aía ſemp a cœleſtibus ad terrena atq́ A deo accepta ẽ rõnalis aíæ ſubſtãtia.
uiciſſim quaſi ludendo trãſmigrans nunq̃ immutabili apud deum ſede quieſcat? factũ uero ſtudio
ſi modo penes effectores deos effectorẽ deum animus q̃ſq́ ſit immobiliter permanſurus. Vtrã ue
ro diſiunctionis huius partẽ eligere debeamus affirmare hic Plato nõ audet. Probabile tamen ha-
bet/ut hic alibiq́ ſignificat/hominẽ ſtudio quodã potius q̃ ludo fuiſſe diuinitus cõſtitutum. Siq̃s au A cęteris diis natura uitalis a dæmonibus corpus.
tem ambiguũ hunc Platonis textũ legere ita uelit/ut ſignificet uel hoiem eſſe a diuinis aíalibus con
ſtitutum/ab aſtris intelligat: uel eſſe ex aíalibus multis cõpoſitum intelligat partes affectuſq́ animę
nominari a Platone poetice aíalia. Quod q̃dem apparet in nono de re.p. & in principio Phędri.
Sed iſta tu uideris. Deſcendit poſt hæc ad quædam/quę & ſi leuiora uideant/ad perfectam tamen
diſciplinæ traditionẽ moruq́ probationem neceſſaria ſunt. Qualia ſunt ſtudia muſicæ cõſuetudi-
neſq́ pſimiles. Muſica uero cõmuniſſima quadã ſignificatione cõprehendit proportionis cuiuſli-
bet ordinem: nõ ſolum in ſermone/cantu/ſono/ſaltu/ſed gymnaſtico quoq́ ludo gratiaq́ cõuiuii.
Hæc quidem oía ita in ciuitate cõpoſita eẽ debent/ut omni ꝑturbationũ uitiorũq́ incitamẽto ſub-
lato/corpus & ſpiritũ animũq́ cõtẽperent. Exorditur autẽ diſputationis oportunitate quadã a cõ-
uiniis/atq́ uino: dicens primo cauendum eſſe ne ad innatas nobis perturbationes accedat quoq́

ebrietas. Hæc enim ſi temere acceſſerit & rõnis officia minuit:& ꝑturbatiõis ĩpetus auget. Probat tñ cõuiuiũ atq; meri uſum/ea uidelicet cautiõe adhibita/quã in libro ſequẽti planius explicabit. Hic uero ad id potiſſimũ cõferre iudicat ut ex liberiori interdũ uſu meri mores hoĩum in cõuiuiis detegant:ſolet enĩ impudẽtiores audaceſq; reddere. Illic ergo prudens iuuẽtutis cuſtos deprehẽſis iuuenũ/ꝑſertim uitiis:ĩpudẽtiã:& mederi facilius poterit & aſſueſacere iuuenes ẽt in ebrietate oĩum impudẽtiſſima ſeruare pudorẽ. Quãti uero ſit pudor.i.dedecoris & infamiæ timor/ex eo ↄſtat/ qđ ob eiuſmodi metũ iuuenes/& turpia in primis metuũt:& honeſta q̃uis ardua audacter aggrediuntur:quæ quidẽ duo rei.p.maxime omniũ tam pace q̃ bello neceſſaria iudicantur. Ideoq; ad hæc ciuium animis infundenda legum lator diligẽti ſtudio debet intendere.

PLATONIS DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE VT LIBRI VNIVS DIALOGVS PRIMVS.

PERSONÆ DIALOGI.

ATHENIENSIS HOSPES. CLINIA CRETENSIS. MEGILLVS LACEDÆMONIVS.

ATHE.

Occaſio dialogi tacita eſt uide. ut leges in deũ auctorẽ referãtur.

DEum ne an aliquẽ hoĩum o hoſpites cõdendarũ legũ cauſam exiſtimatis? CLI. Deum o hoſpes/deũ inq̃ ut decet aſſerere. Apud nos qdẽ Iouẽ. Apud Lacedemonios aũt uũ hic eſt/Apollinẽ dicturos iſtos exiſtimo. Nõne? ME. Certe. ATHE. An Homerũ ſecutus ita dicis q̃ſi Minos ſemp per nouẽniũ patris collocutionẽ petierit: eiuſq; monitis ciuitatibus ueſtris leges poſuerit? CLI. Sic noſtri ferũt/Fratrẽ quoq; eius Rhadamãthũ iuſtiſſimũ fuiſſe auditis. Eũq; nos Cretẽſes/qa tũc recte ius unicuiq; diſtribuerit/hanc laudẽ cõſecutũ fuiſſe cẽſemus. ATHE. Egregia ꝑfecto laus:maxleq; filio Iouis cõueniẽs. Verũ qa in huiuſmodi moribus:atq; legibus ambo educati eſtis:tu.ſ.atq; hic/ſpo nobis nõ iniocundũ fore/ſi interea dũ de cõſtituẽdis ciuitatibus ac legibus diſſeramus. Eſt aũt a Cnoſo in antrũ tẽplũq; Iouis uia ſatis ut audiuimus lõga diuerſoriaq; p ipſam ſub altis arboribus/ut in ęſtu conuenit/umbroſa ſunt. Noſtræ igiť ętati cõueniẽs erit/frequẽter in his requieſcere:mutuoq; oratiõis ſolamine ſine moleſtia iter hoc oẽ trãſigere. CLI. Atq cũ ꝑgreſſi fuerimus hoſpes/cupſſos offendemus in lucis ꝑceritate ſpecieq; mirabili/prata quoq; amena in qbus requieſcẽtes/libẽter cõmorabimur. ATHE. Recte mihi loq̃ris:ueq; hæc magis affirmabimus/cũ uiderimus. Sed eamus iã bona fortuna comite. CLI. Fiat. ATHE. Sed dic mihi oro/quãobrẽ cõuiuia exercitiũ ſes armorũq; artẽ lex uobis iſtituit. CLI. Arbitror eqdẽ o hoſpes nr̃a hæc eẽ facilima cognitu. Naturã enĩ regiõis huius uniuerſam uideris: nõ eẽ ut Theſſaliæ/planã. Iccirco eqs illi magis/nos curſib⁹ utimur. Inęqualitas hæc locoꝝ ad pedeſtrẽ exercitationẽ curſumq; ẽ aptior. Quapp armaturã quoq; leuiorem eẽ neceſſe eſt/ne põdere ſuo curſum ĩpediat. Arcuũ ergo ſagittarũq; leuitas maxime cõgruit. Hæc igiť oĩa ad bellũ nobis accõmodata ſunt. Ad idq; reſpiciẽs legis lator/cũcta/ut mihi uideť/iſtituit. Quippe huius gratia ipſam etiã cõuiuẽdi legẽ ſanxiſſe uideť:cũ oẽs uideret in militia/re ipſa coactos/cuſtodiæ ſuæ gratia/conuiuia habere cõia. In quo ſane arbitror cũ ſtultitiæ crimine cæteros cõdẽnaſſe: qđ minime intelligãt bellũ ſemp ineſſe ciuitatibus/oĩbus ad oẽs iuge atq; ꝑpetuũ. Nã ſi dum eſt bellũ/cuſtodiæ cã conuiuia celebrare ꝑfectoſq; aliquos/una cũ ſubiectis ſuis armatos tueri urbes oportet/ idipſum ẽ pacis etiã tpe faciundũ. Quã enĩ plærịq; pacẽ noĩant/id eẽ nomen ſolũmõ exiſtimandũ. Ratio uero ipſa/oĩbus ciuitatibus ad oẽs bellũ eẽ natura:ne indictũ quidẽ. Reperies utiq; ſi ita ↄſideres/cretẽſiũ legum latorẽ oẽs ferme legũ tã priuatim q̃ publice ita nobis cõſcripſiſſe/quaſi ad bellum reſpiceret. Atq; ita illis parere iuſſiſſe/quaſi cæterarũ rerũ nulla oẽt utilitas/non poſſeſſionũ/non artiũ/niſi quis bello ſuperet. Cum oĩa bona corũ qui inuicti ſunt/ad uictores illico trãſeant. ATHE. Probe o hoſpes ad ꝑficiendas cretẽſiũ leges exercitatus mihi uideris. Sed id planius dicas. Recte diſpoſitã ciuitatẽ/tunc demum dicere uiſus es/cum ſic inſtituta eſt/ut cæteras bello uincere poſſit. Nonne ita? CLI. Ita prorſus:hunc etiam arbitror cõſenſurũ. ME. Haud aliter o diuine uir Lacedęmoniorum quiſpiã reſponderet. ATHE. Vtrum ciuitas ad ciuitatẽ ita ſe habet? Victus autẽ ad uicum aliter? CLI. Non aliter. ATHE. Similiter ergo ſe habẽt. CLI. Similiter. ATHE. Nunquid:& domus ad domum quæ eodẽ in uico ſunt:& ſinguli uiri ad ſingulos? CLI. Similiter & iſta. ATHE. Quid porro de uiro quolibet ad ſeipſum eſt dicendum? Vtrum quẽlibet ad ſeipſum quaſi hoſtem ad hoſtem affici dicemus. An aliter? CLI. O athenienſis hoſpes. Non enim ego te atticũ nominare uolo. Videris namq; deæ ipſius Athenas.i. Palladis cognomento dignior eſſe. Nẽpe uniuerſam hãc rationem ad principiũ reductã ita planam feciſti/ut facilius inueniri queat/modo probe fuiſſe dictum/ hoſtes uidelicet omnes omnibus eſſe tam publice q̃ priuatim:& ſingulos ſibiipſis. ATHE.

Egregia eſt laus a iuſticia

Nobilitas enpreſſoꝝ cretẽſium.

Theſſalia cãpeſtris creta mõtuoſa.

Vt pax eſt nomen ſolum.

Confutatur opinio dicẽs leges latas eẽ ad bellum.

Quomodo

Quomodo id ais o uir mirifice. CLI. Primā o hoſpes & optimā eē dico uictoriā ut ſeipſm quis uin-
cat. Turpiſſimū uero qddā & peſſimū/ut a ſeipſo uincat̃. Atq; hæc oia bellū eē ſingulis ad ſeipſos ſi
gnificāt. A T H E. Orationē illā iterū reſumamus. Nā cū quiſq; nr̃m/aut ſupior ſeipſo ſit aut īferior
dicēdū ne eſt eodē ſe mō domū uicū & ciuitatē habere? An aliter? CLI. Sit ne ſupior aliq̃ ſeipſa/ali-
qua inferior/dicis? A T H E. Id ipſm. CLI. Id quoq; recte quæſiſti. Nō enī minus ciuitatibus id cō-
tingit: imo maxime hoc in eis pſpicuū. Nā ubi meliores multitudinē peioreſq; ſupant/recte pfecto
ciuitas illa ſupior ſeipſa dicet̃ & hæc uictoria nō iniuria laudabitur. Cōtra uero ubi contrarium fit.
A T H E. Sed utrū quod peius eſt/meliore aliquādo ſuperius & potētius ſit ad pñs ṗtermittat̃: lon/
giore nāq; oratiōe indiget. Quod aūt abs te dictū eſt/ſic intelligo. Quod ciues qñq; cognati & ciui
tatis eiuſdē multi & īprobi aduerſus iuſtos qui pauci cōſpirabūt: uimq; inferēt ut eos ſubiiciāt. Ac
ſi uicerint/ciuitas illa ſeipſa inferior/prauaq; dicet̃: ſin aūt uicti fuerint: ſuperior atq; pba. CLI. Mi/
rum eſt hoſpes qđ dicit̃ ſic tñ fateri neceſſe eſt. A T H E. Age iā & hoc rurſus conſideremus. Multi
ab uno patre matreq; eadē fratres naſci pñt. Nec mirū ſi plures eoꝝ iniuſti erūt. Iuſti uero paucio/
res. CLI. Nihil mirū. A T H E. Nec mihi mō neq; uobis decoꝝ eſt in hoc uerba aucupari/in quo
dicit̃/domus & cognatio uniuerſa inferior ſeipſa uideri ſi praui ſupent/ſupior ſi uincant̃. Neq; enī
de his diſputamus/elegantiā uel ruditatē uerboꝝ obſeruaturi/qđ multi facere ſolēt/ſed quæ recta
rō ſm naturā in legibus ſit/qs error/indagaturi. CLI. Vera loq̃ris hoſpes. M E. Probe profecto hu/
cuſq; mihi quoq; dictū uidet̃. A T H E. Hoc ṗterea cōſideremus. Vtrū dictis mō fratribus iudex q́ſ
piā præeſſe poterit? CLI. Proculdubio. A T H E. Vter igit̃ melior erit iudex? Nū qui īprobos per/
det: efficietq; ut pbi ſibiipſi iperent? An q pbos qdem faciet īperare: īprobos aūt/cū ſponte ſubire
imperiū pſuaſerit/uiuere patiet̃? Tertiū uirtute iudicē his addamus/ſiquis talis reperiet̃/qui diſſidē
tem cognationē ita cōmendatā habeat ut neminē pdat. Sed recōciliatis leges cōſcribat: qbus inter
ſe ppetuo amici futuri ſint. CLI. Longe melior talis iudex legumq; cōditor erit. A T H E. Atq con
tra q̃ ſi ad bellū reſpiceret ipſis leges conſcriberet. CLI. Vera loqueris. A T H E. Quid aūt? Qui ad
bellū reſpiciēs/ciuitatē cōſtituit/utrū externa bella reſpiciet/& ad illa uitā ciuiū referet? An inteſti-
na/quæ ſeditiōes appellant̃? Quæ minime oium eē in ciuitate ſua quiuis eligat: & ſi accidāt q̃ ocius
fieri pōt/ſedari cupiat? CLI. Ad hęc plane. A T H E. Vtrū uero pdita ciuiū parte pacē ex ſeditione
cōſeq/cū altera pars potita uictoria ſit/malit quiſpiā/an potius per recōciliationē facta pace amici-
tiaq; firmata ad externa bella totius aīum ciuitatis cōuerti? CLI. Hoc pfecto potius q̃ illud ciuitati
ſuæ accidere qſq; optabit. A T H E. Nonne & legū lator ſimiliter? CLI. Similiter. A T H E. An nō
ipſius optimi gratia leges oēs ferēdę ſunt? CLI. Ipſius nēpe. A T H E. Atq optimū nec bellū nec ſe
ditio eſt. Oēs enī deprecant̃/neq̄d horū ſibi incīdū ſit: ſed pax/mutuaq; beneuolentia. Sed neq; ui/
ctoria illa qua ciuitas ipſa ſeipſam ſupat/optimū qddā eſt ſed neceſſariū potius: putare aūt optimū
ciuitatis ſtatū in pugnādo & uincēdo cōſiſtere: ſimile eſt ac ſiqs optime cū ęgrotāte agi putet dū cu
rat̃/nec de illo oīno quicq̃ cogitet/qui nunq̃ ęgrotauerit. Et ſiqs ſimilr̃ de ciuitatis uel priuati hoīs
felicitate exiſtimet nec ciuilis reuera unq̃ uir erit/dū externa ſolū atq; in primis bella reſpiciet: nec
exq̄ſitus legū cōditor: niſi gratia pacis de bello potius q̃ belli gratia de pace leges conſcribat. CLI.
Recte hæc hoſpes dicta eē uident̃. Ego uero mirarer/ſiqs forte tā noſtras q̃ Lacedæmoniorū leges
nō belli gratia ſedulo poſitas eē cōtendat̃. A T H E. Fortaſſe ita ſit. Oportet aūt non cōtentioſe ſed
quiete rē inquirere: ſtudio q̃ maxime tā a uobis q̃ ab illis huiuſmodi rebus adhibito. Attēdatis igit̃
oro. Incipiamus a Tyrtæo/natura quidē athenienſe/Lacedæmoniorū poſtea ciue: qui præcæteris
hominibus maxime huiuſmodi rebus incubuit. Nullā inq̄t illius ipſe facio mētionē/nec oīno ullius
precii exiſtimandū cēſeo et ſi ditiſſimus omniū ſit/etiā ſi multa bona poſſideat/oībuſq; fere nume-
raris inſert/qui nō ſemp optime ſe gerat in bello: hæc tu quoq; forſan carmina audiuiſti. Nam hūc
obtuſum iā eſſe audiendo arbitror. M E. Vulgatiſſima hæc apud nos ſunt. CLI. Ad nos quoq; hæc
aduecta de Lacedæmone puenerūt. A T H E. Cōiter igit̃ hoc mō hūc poetā interrogemus o diui-
ne poeta Tyrtæe/ſapiēs certe ac bonus nobis eē uideris/qa excellētibus eos extuliſti laudibus: q in
bello excelluerūt. De quo iā ego & hic & Clinias Gnoſius ualde tibi aſſentire uidemur. Vtrū autem
eiſdem de uiris dicimus/an non plane ſcire uellemus? Quare nobis explana/num tu quoq; ſicuti/&
nos/duo belli genera arbitreris? An aliter? Ad hæc arbitror non Tyrtæū ſolū/ſed & quēuis illo lon/
ge deiectiorē: duo protinus reſponſurū. Alterum quod ſeditionē appellamus/omniumq; grauiſſi/ Duo belli ge-nera.
mum eſſe modo conceſſimus. Alterum uero belli genus quod oēs ponimus multo mitius illo/quo
aduerſus externos & alienigenas utimur. CLI. Cui dubium? A T H E. Dic igit̃ nobis quos uiros in
quo belli genere ita ualde laudaſti: & quos uſq; adeo uituperaſti? Videris enim eos laudaſſe qui ex-
terna magno aīo bella gerunt. Sic enim in carminibus dixiſti. Eos quidē prorſus deſpicio: qui ſan/
guino lerans cædes ſpectare/cominuſq; cum hoſte pugnare/non audeant. Hinc nos o Tyrtæe/ eos
te laudare colligimus qui in externis bellis gerendis præcæteris clareant. Concedet iſta Tyrtæus?
CLI. Quid ni? A T H E. Nos autem/cum hi clari ſint/lōge clariores eos exiſtimamus qui maxime

in bello præſtant? Teſtem quoque & nos poetam habemus Theognim megarenſem ciuem ex Sicilia: qui ait fidelem uirum omni argento atque auro in ſeditione meliorem. Hunc itaque dicimus in grauiſſimo bello/tanto illo eſſe meliorem/ quanto ſola fortitudine melior eſt / Iuſticia / Temperantia/ Sapientia fortitudini coniuncta. Nemo enim integer : & fidelis ſine omnium uirtutum numero in ſeditionibus reperiri poterit. Multi autem etiam mercennarii/ quod non negabit Tyrtæus reperiuntur qui externo in bello intrepide pugnant quorum plurimi feroces: iniurii : contumelioſi/ pauciſſimiſque exceptis/omnium amentiſſimi. Quorſum hæc? Quidque ex his declarandum? Quod uidelicet omnino tam ille qui leges hic ab ioue dedit/quam alius omnis legum lator/ſiquid modo pro/futurus eſt/ita leges cōdet/ut non ad aliud quam ad ampliſſimam ſemper uirtutē reſpiciat. Eſt autem ut inquit Theognis fides illa quæ maxime in periculis lucet. Quā iuſticiā perfectā quis noīabit. Ea uero quā ſummopere Tyrtæus laudauit/& ſi pulchra eſt/ & a poeta oportune laudata/uirtute tamen & numero quarto loco rectiſſime honoranda eſt. CLI. Ergo hoſpes legum noſtrarum conditorem /inter ultimos legum conditores proiiciemus? ATHE. Non illum o uir optime/ſed ipſi nos ipſos : ſiquidem putemus : & hic : & apud lacedæmonios Licurgum & Minoem / ad bellum reſpicientes leges condidiſſe. CLI. Quomodo igitur de hoc dicere nos oportebat? ATHE. Vt ueritas : & iuſticia poſtulat eos dicere / qui de diuina re publica diſſerunt : non ad particulam uirtutis/& præſertim ad deiectiorem : ſed ad uniuerſam ipſos uirtutem reſpexiſſe putandum : & per ſingulas earum ſpecies/ leges quæſiſſe:nec eas ſpecies inueſtigiſſe / quas multi modo proponentes/ quærunt. Id enim quiſque maxime quærere ſolet : quo maxime in diget. Alius de hereditate. Alius de iniuria. Alius de cæteris huiuſmodi multis. Nos autem tunc de legibus bene quæri putamus/cum ita ut nos modo incepimus/quæritur. Ac tuum equidem ingreſſum ad exponendas leges ualde probo. Quod enim a uirtute feciſti principium / dicens leges uirtutis gratia conditas/ recte quidem aggreſſus eſſe uideris : quod autem ad particulam uirtutis : & eam minimam reſpexiſſe cōditorē legū aſtitmaſti:haud recte mihi uiſus es dicere:atque iccirco longiore poſtea oratione uſus ſum. Quomodo autē te nobis diſtinguere uoluiſſem/ſi uis tibi dicā. CLI. Volo equidē. ATHE. Hunc in modū dicere oportebat o hoſpes Cretenſium leges nō temere oībus græcis in primis probantur. Recte enim poſitæ ſunt:cum utentes eis beatos efficiāt. Omnia enim bona his porrigunt. Duplicia uero bona ſunt. Alia humana: diuina alia:dependentque a diuinis humana. Siqua uero ciuitas maiora ſuſcepit/ minora quoque poſſidet : ſin āt illis caret/utriſque priuatur. Minorū/primū eſt ſanitas:forma ſecundū. Tertiū uires ad curſum cæteroſque corporis motus. Quartū diuitiæ/quæ cæcæ nō ſunt/ſed acute cernūt/ſi prudentiā ſequūtur. Quæ quidem prudētia diuinorum bonorū dux primus exiſtit. Deinde poſt mentē tēperatus animi habitus. Ex his duobus cū fortitudine mixtis iuſticia tertio emergit. Fortitudo quartū tenet locum. Quæ oīa humanis illis natura præponuntur. Quare oportet ut legū quoque lator & ipſe hūc ordinē ſequatur:& mandet oībus ut ſemper ad hæc ipſa reſpiciētes in ſingulis operentur:humana enī ad diuina:diuina uero ad mētē principē referenda. Curet præterea oportet nuptias inter ciues:& generationes educationeſque liberorū/maſculorum pariter & fœminarū tam iuuenū quam ætate prouectorum & eos qui recte in hiſce ſe gerunt/ut decet honoret:cōtra uero dolores/uoluptates:& cupiditates in oī cōuerſatione uituperet. Conſiderabit etiā diligenter ad quæ ſtudia quæque raptat amor/ rectaque officia per leges laudabit:uituperabit contraria. Docebit itē atque definiet quid in cuiuſque affectu honeſtū ſit/quid turpe/circa irā uidelicet atque metū & alias quæcunque uel aduerſis in rebus accidunt perturbationes/uel ſecūdis delitias atque circa oēs denique motus quæ ex morbo: bello: paupertate uel horū cōtrariis hoīes uexant. Poſt hæc neceſſe eſt/ut legis lator quæſtus impēſaſque ciuiū diligenter obſeruet/& quō fiant agnoſcat. Cōmercia itē in his oībus ac ſolutiones/quas uel ſponte uel coacte faciant quicquid horum mirum ſe contraxerint ubi iuſticia adſit: ubi abſit : animaduertat & parentibus quidem honores:non parentibus debitas pœnas conſtituat. Demum omnibus ad finem uſque rei pu. pertractatis animaduertat ſtatuatque neceſſe eſt/quomodo monumenta mortuis extrui:quiue defunctis ſingulis honores impendi debeant. His denique declaratis /legis lator omnibus iſtis cuſtodes præficiet/alios prudentia: alios uera opinione agentes. Vt mens in unum hæc omnia colligens eo deducat : ut temperantiam & iuſticiam potius quam diuitias ambitionemue ſequantur. Ita equidem hoſpites uoluiſſem:atque etiam uolo a uobis exponi. Quo pacto in legibus Iouis : & Apollinis/ Pythii/quas Minos & Lycurgus ſcripſerunt : inſint hæc omnia : & quo nam ordine poſita pateant illi qui artificio uel uſu quodam legum peritiam habet:nobis aliis nullo modo pateant. CLI. Quo pacto igitur hoſpes ſequuntur tractāda ſunt? ATHE. Ab initio rurſus ut ſupra cœpimus

Latores leg. ſi ad aliud quam ad amplitudinē uirtutis reſpiciunt.

THEOGNIS.

Fides illa: quæ maxime in periculis lucet.

Id quiſque maxime quærit quo maxime indiget.

ORDO BONORVM

BONA

Diuina	Humana
Prudentia	Sanitas
Temperantia	Forma
Iuſticia	Vires
Fortitudo	Diuiciæ

ceepimus tractãda in primis ea mihi uidentur/quæ ad fortitudiem pertinẽt, deinde aliam atq; aliã uirtutis ſpẽm trãſigemus/ſi uobis etiam ita placet. Verum iam primum pertractemus ad eiuſq; exemplar cætera/ut confabulatio leuamen nobis itineris afferat. poſtremo uero cum de uniuerſa uirtute tractauerimus/ea quæ modo retulimus/illuc reſpicere/ſi deus uoluerit/oſtendemus. CLI. Recte dicis/conareq; primo nobis iouis hunc laudatorem comprobare. ATHE. Conabor & te ſimul/& meipſum. Communis enim hæc nobis oratio. Dicite igitur. Num conuiuia exercitiaq;/ad bellum a legum latore inuenta fuiſſe diximus? CLI. Vtiq;. ATHE. An & tertium uel quartũ ad idẽ inuentum fuiſſe dicendum? Forte enim ita dinumerare oportet tũ in hoc uirtutis genere tum in cæterarum uirtutũ ſiue parte/ſiue quomõcunq; aliter declaratiõis dumtaxat gratia nominare decear. ME. Tertium uero ipſe dicerem/nec lacedæmoniorum quiſq̄ negaret/ uenationẽ excogitatã fuiſſe. Quartum autem & quintum inuenire cõemur. Quartum itaq; pono apud meos præcipuũ ſcilicet doloris tolerãtiã/quæ res pugnis inter ſe/ac rapinis quibuſdam multis cũ uulneribus quotidie adhibetur. Ad hæc occultatio quædam mirabilis & ad tolerantiam ualida: nudis in hieme pedibus nudo etiam ſæpe reliquo corpore/ſine miniſtris die nocteq; per oẽm regiõem errantũ enarratur. præterea in nudorum exercitationibus adoleſcentum mirabilis apud nos tolerantia/cũ intẽſi caloris potẽtiæ reſiſtẽdum ſit. Multa huiuſmodi apud nos alia ſunt/quę non facile quiſpiam enumeraret. ATHE. Probe loqueris hoſpes lacedæmonie/ſed utrum ad timores ſolum atq; dolores fortitudini pugna eſt dumtaxat: an etiam ad cupiditates uoluptateſq;: ac uehementes quaſdã blãditias? Quæ eorum etiam qui honeſti uidentur animos flectunt & quaſi cæreos faciũt. ME. Aduerſus hæc omnia. ATHE. Si recte dictorum meminimus/hic ciuitatem aliquã ſeipſa inferiorẽ & uirum aliquem inferiorem ſeipſo eſſe dicebat. Ita ne hoſpes Gnoſie? CLI. Ita prorſus. ATHE. Vtrũ igitur eum qui dolore frangitur an eum, qui uoluptate ſuperatur/deteriorẽ uocare oportet. CLI. Eum arbitror qui ſuperatur a uoluptate omneſq; uoluptate illaqueatũ hoĩem/inferiorẽ ſeipſo magis & quidem cum obprobrio q̄ dolore demollitum putant. ATHE. Quare Iouis & Apollinis legum latores claudam fortitudinem non poſuerint quæ ad ſiniſtram quidẽ aduerſis reſiſtere poſſit ad dextram uero/rebus ſecundis/& lætis/blandientibuſq; ſuccumbat. Immo ad utrunq; ſufficientem. CLI. Ad utrunq; arbitror. ATHE. Exponamus itaq; ſimiliter quænam officia ueſtris in ciuitatibus ſunt/quæ guſtent quodãmodo uoluptates/non fugiant oĩno quẽadmodum nec dolores refugiunt. Sed perinde ut de doloribus agunt ducant in medias uoluptates: ad eaſq; ſuperandas cõpellant & honoribus perſuadeant. Vbi nam ueſtris in legibus id conſpicitur quod ęque cõtra uoluptates ſicuti contra dolores homines/fortes efficiat? uictoreſq; quorum oportet oſtendat: nec ullo modo patiatur a proximis cuiq; intra ſe & grauiſſimis hoſtibus ſuperari? Dicite obſecro quid apud uos tale? ME. Non ita facile hoſpes/quemadmodum multas dolori oppoſitas leges/ita etiam uoluptati poſſem ꝑducere: nec magnas perſpicuaſq; partes aduerſus uoluptates habeo. paruas uero forſan reperiam. CLI. Nec ego in cretẽſium legibus ſimiliter id oſtẽdere poſſem. ATHE. Nec mirum eſt optimi hoſpites. Verum ſiquis inter nos ueri & optimi diligens inueſtigator non nihil in patriis cuiuſq; noſtrum legibus reprehendat/non graui quidem ſed ęquo animo uiciſſim ferre debemus. CLI. Probe loqueris atheniẽſis hoſpes. Quare tibi parendũ cenſeo? ATHE. Profecto non aliter Clinia huius ętatis & conditionis hoĩes facere decet. CLI. Non certe. ATHE. Verum recte necne Laconicã & cretẽſem rem.p. quis reprehendere poſſit/alia quæſtio eſt. Quę uero a multis dicuntur/forſitan ego magis q̄ uos referre poſſum. Vobis quidẽ ſi recte cõſtitutæ ſunt leges/una certe lex erit præclariſſima: quæ iubeat ne quis iuuenũ quærere audeat / recte ne an cõtra ſe leges habeãt: ſed uno oĩum ore unaq; uoce recte tanq̄ a diis poſitas concedi præcipiat: nec ullo modo aliter pati quicq̄ a iuuenibus cogitari. Senem autẽ ſiqd excogitarit/principibus & ęqualibus/nemine iuuenum audiente referre. CLI. Recte loqueris hoſpes. ac licite tunc a mente conditoris abſueris tñ tanq̄ uates ſcire iſta nunc conieciſſe uideris: ueraq; penitus dicere. ATHE. Itaq; nobis ad pñs iuuenes nulli adſunt. Ipſi uero ꝑpter ſenectutẽ/ſine peccato ſoli de his inter nos diſſerere a legis latore permittimur. CLI. Eſt ut dicis. Quare nec parcas/ſed libere leges noſtras reꝑhẽde. Neq; enim turpe eſt diſcere ſi quid nõ ꝓbe ſe habet in quo delinqt. Nã hinc ſi qs nõ cũ inuidia ſed cũ beneuolẽtia accipiat/remediũ inuenit. ATHE. Præclare tu qdẽ. Ego tñ nõ reꝑhẽdendo anteq̄ pro uiribus diligẽter cõſiderẽ. ſed dubitando potius uerba faciã. Solis enĩ uobis græcorũ barbarorũq; oĩum quorũ notitiã hẽmus/legis lator ꝑcepit a maximis uoluptatibus iocũdiſſimiſq; ludis cauere. nec ex his quicq̄ guſtare. De doloribus aũt & timoribus qđ mõ tractauimus cẽſuit: qđ uidelicet ſiquis a primis annis eos declinare aſſuetus fuerit/quotiẽs neceſſarios dolores metus atq; labores ſubire oportebit/fugiet quidẽ illos qui ĩ his exercitati ſunt eiſq; ſeruiet. Hoc ipſum ut ego arbitror oportuit etiã de uoluptate etiam cogitare: ac ſecum dicere. Quod ſi ineunte ętate maximarum ciues uoluptatũ expertes erunt/nec præmeditati continere ſe in uoluptatibus nihilq; turpe iocunditatis uoluptariæ gratia facere/ita ſuccũbent quẽadmodũ qui timore uincuntur, & mõ quodam alio ac turpiore

Conuiuia & exercitia inuenta ad bellum.

Fortitudo ad uerſus quid.

Peior: q uoluptate ꝙ q dolore frãgitur.

Lex nemo iuuenũ audeat uituperare legem nec q̄rere utrum bona uel mala ſit.

illis ſeruient:qui mediis in uoluptatibus ſeſe cõtinere aſſueti ſunt:& illis qui inter uoluptates conuerſantes oblectamenta ſibi ſuppeditare poſſint/peſſimus forſan hoib⁊. Atq; ita aīum partim ſeruum partim liberū habebunt. Nec oīno fortes ac liberi appellari debebunt. Conſiderate igiť ſiqd ex dictis/probe uobis dici uideť. CLI. Videť quidē. ATHE. Sed iuuenū immo uero amentiū penitus eſſet/de tantis rebus ſtatim ac facile aſſentiri. Verū ſi quēadmodū propoſuimus ita nunc proſequamur o clinia hoſpeſq; lacedæmonie moderationē nāq; poſt fortitudinē ponebamus/ quā differētiā inueniemus inter has & cæteras res.p. quæ caſu nō lege gubernari uideňť/quēadmodū nūc in bello. ME. Non eſt fermeid facile. CLI. Videnť tñ cõmunia conuiuia certaminaq; gymnaſtica commode utriſq; adinuēta fuiſſe. ATHE. Videť aūt o hoſpites arduū eſſe in rebus.p. ut uerbis ita & re ipſa/undiq; tutū aliquid certūq; inducere. Nā quēadmodū in corporibus fieri nō pōt ut aliqđ unū uni corpori ſtudiū accõmodeť/qđ aliis prodeſſe/aliis obeſſe eidē corpori nō uideať/ſic & in ciuitate. Nempe exercitationes hæ cõmeſſationeſq; ad alia quidē ciuitatibus conferūt ad ſeditiones autem obſunt oīno. Cuius rei mileſū & Boeotii & thurii nobis exēplo ſunt. Atqui ſtudia hæc priſca ex lege uobis cõſueta ſunt:uidenturq; naturales uenereorū uoluptates/nō in hoībus ſolū/ſed in beſtiis peruertiſſe. Qua in re primę ciuitates ueſtrę poſſent accuſari:& alię oēs quibus maxime cura gymnaſticarum exercitationum eſt. Ac ſeu ioco ſiue ſerio intelligere oportet/intelligendū eſt/qđ cum fæmina & maſculus ad generandū cõueniunt/conuentus huiuſcemodi uoluptas ſm naturam his tributa uideť. Quotiens aūt mares maribus aut fæminæ fæminis cõmiſcētur/uoluptas ea præter naturam. Et qui primum tale facinus auſi ſunt/uoluptatis īcõtinēria/id fecerūt. Oēs porro cretenſiū fabulā de Ganymede uehemēter culpamus/qđ aduerſus iouē ficta ſit ut cū ab eo leges ipſorum originem habuiſſe credanť/cū deū imitātes qui leges tradidit/hac etiā uoluptate fruanť. Sed fabula quidē ualeat. Eoꝝ aūt qui de legibus cõſiderāt/cogitatio pene oīs de uoluptatibus & doloribus tam circa publicos ǭ circa priuatos cuiuſq; mores eē debet. Duo nāq; hi fontes natura ſcaturiunt/a quibus qui haurit/unde/qñ/quantūq; oportet/felix eſt/priuat⁊ ſcilicet & ciuitas omneq; animal/qui aūt inſipiēter & preter oportunitatē contra uiuit infelix. ME. Recte iſta dicuntur o hoſpes Nec quid aduerſus hæc dici poſſit/uidemus. Videtur aūt mihi lacedæmoniariū legū conditor recte fugiēdas eſſe uoluptates iuſſiſſe. Genoſiis autē legibus clinia hic ſi uolet/opitulabiť. Nā apđ ſpartiatas/quæ ad uoluptates pertinēt/optime oīum diſpoſita eſſe arbitror. Quo enim oēs hoīes ſummopere in uoluptates uehemētiſſimas/petulātiāq; & inſaniā incidūt/id ab uniuerſa regione lex noſtra exterminauit:nec in agris nec in urbibus/quas ſpartiatæ gubernant/cõpotationes uidebis ſed nec compotationibus coniuncta/quibus ad oēs uoluptates mouemur. Nec ullus ē/qui cuidā ebrietate laſciuiēti obuiā factus/nō maximo ipſum ſupplicio ſtatim afficiat. Neq; bachanaliū occaſio ipſum liberet. Quēadmodum apud uos ī curribus uidi:& apud Tarētinos qui noſtri coloni ſunt omnē in bachanalibus ebriā ciuitatē. Apud nos aūt nihil tale cõſpiciť. ATHE. Laudāda hæc oīa ſunt o hoſpes lacedæmōie/ubi cõtinēria quædā ē. Vbi autē oīno pmittunť emolliūt. Cito enī qſpiā nr̃a defendēs/te rephēdat ſi mulieꝝ apđ uos licētiā apierit. Vna certe ī oībus his & Tarētinos & nos/immo uero & nos rñſio liberat:qđ hæc pbe/nō iprobe ſe hēant. Quiſq; enī pegrio admirāti qđ īſolita uideat reſpondere poterit. Noli mirari o hoſpes. hæc apud nos extat lex. Apud uos autem iſdem de rebus forſan alia lex eſt. Nobis uero in preſentia o amantiſſimi uiri:non de hoībus aliis ſermo eſt/ſed de conditoꝝ ipſorum uirtute ac uitio. Verum latius de uniuerſa ebrietate dicamus. Non enim exigua res eſt/neq; ad abiectum quēq; eius ſpectat iudicium. Nō dico utrū bibendū ſit uinum necne/ſed de ebrietate quærendum inq̄:utrū ita utēdū ſit/quēadmodū ſcythæ ac perſæ utunť/carthaginē ſe preterea & celtiberi & Thraces quæ oēs gentes bellicoſiſſimæ ſunt:uel quēadmodū uos qui ut ais bino abſtinetis. Scythæ uero ac Thraces mero penitus utunť tā uiri ǭ mulieres. ac mero ueſtes pfundūt/preclarū hoc & beatū uitæ genus exiſtimātes:per ſe uero aliis quoq; delitiis:quas uos ſpernitis/ualde utunť ǭuis moderatius ǭ iſti. ME. Sed omnes iſtos nos tñ cum arma cæperimus:fundimus atq; fugamus. ATHE. Noli hæc o uir optime dicere. Permulti nāq; & fugarūt alios & ab aliis fugati ſunt de quibus certa quædā eiuſmodi cauſa reddi nō pōt:fietq; id ſæpius. Quare nō certum:ſed ambiguum argumentum ſignūq; de honeſtis officiis & contrariis in uita ſumemus ſi ad uictoriam belli fugāq; reſpexerimus:præſertim cū iuniores ciuitates a maioribus in ſeruitutem pugnādo rediganť. ut a ſyracuſanis locrenſes/qui optimis īter eas gētes legibus uſi ſunt:& ab atheniēſib⁊ Cii. ſimiliaq; huiuſmodi multa liceat intueri. Igitur uictoria & offenſione belli pretermiſſa:conemur de uno quoq; officio ſm ſe conſiderantes/quod in quoq; uerum ē/nobis perſuadere. Dicamus autē quēadmodū hoc quidē tale:bonum eſt/illud autem tale non bonū. Sed in primis me audiatis quomodo in huiuſcemodi rebus/bonū malumq; conſiderari debet. ME. Quo pacto id ais. ATHE. Quicūq; rē aliquā ſtatim in diſputatiōe ppoſitā uituperāt aut laudāt delinquere mihi uidētur. Idēq; facere ac ſi quis cerealē cibū ab aliquo laudatum ut bonum ſtatim uituperet priuſǭ eius effectus percipiat:& qua ratione. quibus : cum quibus : quomodo preparantes & quomodo affectis

Fabula de ganymede cretenſium eſt.

Duo fōtes doloris & uoluptas a qbus felix & miſer haurit.

Carpuntur athenæ & Tarētum ebrietate ī bacchanalibus. Tarentini coloni ſpartiatarum.

De uniuerſa ciuitatis ebrietate.

affectis corporibus offerri debeat. Q đ nos modo facere in diſputando uidemur. Qui cũ primũ
ebrietatis facta mẽtio eſt ſtatim alii uitupamus/alii uero laudamus:& ualde qdẽ id abſurde. Teſti
bus enim aſſertoribuſq; utẽtes/id facimus. Et alii qa plures habemus aliquid fide dignũ afferre pu
tamus. Alii qa uino abſtinẽtes/uincũt in pugna. qđ tũ ambiguũ nobis ẽ. Si ergo hoc modo etiam
in aliis procedemus/nihil mea ſñia faciemus. Quomodo aũt mihi uidet/ conabor ipſi⁹ ebrietatis
exẽplo/uiam nobis pro uiribus ac rõnem rectã iu huiuſmodi oĩbus apire pſertim cũ gentes inume
rabiles de eiſdẽ dubitãtes/duabus cũ ciuitatibus ueſtris cõtendant. ME. Audiẽdũ eſt oĩno ſiqua de
his recta cõſideratio inuenit. ATHE. Conſideremus itaq; ſic. Si quis caprarum cultũ/ & genus id
animantis. hñdum ac poſſidendum probet:alius uero uituperet/cum abſq; paſtore eas per ſata pa
ſci dãnũq; facere uiderit:& omne adeo pecus uel ſine paſtore uel malis paſtoribus gubernatũ con
ſpexerit/nunquid iuſtam eius uituperatiõem cẽſebimus? ME. Nullo mõ. ATHE. Gubernator uero
utrum gubernãdæ nauis probus erit princeps ſi gubernandi ſolũmõ artẽ habeat/ſiue nauſea exagi
tetur ſiue nõ? Vnde quomõ aliter dicimus? ME. Nequaq̃/ſi ad artẽ hæc accedit turbatio. ATHE.
Quid aũt ductor exercitus? Si bellandi probe teneat artẽ/nunquid ex hoc ſufficiens dux putandus
eſt/etiam ſi timidus ſit/& in periculis ebrietate quadam metus ipſius nauſcet? ME. Quo nã modo?
ATHE. Quid porro? Si neq; artẽ habeat/& ſit timidus? ME. Ignauum & inutilẽ narras oĩno / neq;
uirorũ/ſed uilium quarũdam mulierum principem. ATHE. Qui uero laudat aut uitupat ſocieta
tem aliquã/cuius eſſe dux aliquis poſſit/ſitq; utilis ſocietas quotiens ſuum nacta eſt gubernatorem/
ille uero nunq̃ eã recte uiderit gubernatã:ſed ſemp aut abſq; principibus/aut cũ improbis/nunqđ
recte unq̃ uituperare eam/aut laudare poterit? ME. Quo pacto id faciet qui nunq̃ ſocietatẽ recte
gubernatam proſpexerit? ATHE. Age iam attendite. Cõpotatores cõpotatiõeſq; nõne de multis
cõmunionibus unã ponemus. ME. Summopere. ATHE. Hanc uero nũquid unq̃ recte guberna
tam aſpexit quiſq̃:ſed uobis reſpõdere facillimũ/nũq̃ id perſpexiſſe. Neq; enim id uobis ex patriis
legibus conſuetum. Ego aũt multis paſſim interfui diligenterq; de oĩbus ut breuiter dicã quæſiui.
Nullamq; ferme recte uniuerſam adminiſtrari aut uidi unq̃ aut audiui. ſed particulas quodãmo
do paruas quaſdam & paucas. Multas aũt ut ſic dixerim penitus aberrare cognoui. CLI. Qua rõ
ne hæc dicis o hoſpes. Apertius enodato. Nos enim ut aiebas/cum nullam huius rei peritiã habea
mus non illico quid recte/quid nõ in ea fiat/cognoſcere poſſumus? ATHE. Conſentaneũ id qdem
ſed conare me dicente perdiſcere. In omni cõuentu atq; cõmunitate quarũcunq; rerũ gerendarũ
principẽ eſſe oportere fateris. CLI. Proculdubio. ATHE. Atq; paulo ante dicebamus fortẽ eſſe pu
gnantiũ principem oportere. CLI. Dicebamus. ATHE. Fortis aũt uir a timore minus q̃ timidus
perturbat. CLI. Eſt ita. ATHE. Siquis modus inueniri poſſet ut exercitui ducem prorſus intrepi
dum perficeremus nonne ad id omni ſtudio niteremur. CLI. Maxime. ATHE. Nunc aũt non de
exercitu nec imperaturo aduerſus hoſtes in bello/ ſed de gubernaturo in pace iocundam inimico
rum inter ſe conſuetudinem dicimus. CLI. Sic eſt. ATHE. Qua in ſocietate/ſi ebrietas aderit/nõ
ne turbatio quoq; aderit. CLI. Aderit prorſus. ATHE. Primũ igit etiam his opus eſt duce. CLI.
Maxime oĩum. ATHE. Verum igit principem qui nõ perturbet:ſi fieri poſſit/ deligere oporteat.
CLI. Oportet ſane. ATHE. Societatis cõciliande peritũ hũc principẽ eſſe oportet. Eius enim offi
cium eſſe debet/ut & pñtem amicitiã illis conſeruet/& maiorẽ inſuper ex eo contubernio fieri pro
curet. CLI. Vera loqueris. ATHE. Nonne igit ſobrius & ſapiens ebriorũ princeps/nõ cõtra cõſti
tuẽdus eſt. Nã ſi iuuenis/nec ſapiens ſed ebrius/ipſe etiã erit ebriorum princeps/bona ſecum aget
fortuna/ſi temeritate ſua omnia nõ euerterit. CLI. Optima certe. ATHE. Siquis ergo compotatio
nes/dum quoad fieri poſſet/recte in ciuitate diſpoſitæ ſint/accuſaret/rẽ ipſam accuſans/ recte q̃q;
id forſan faceret. Si naũt compotationem nullo ordine gubernatã inſpexerit/proptereaq; oẽm cõ
potationẽ uituperet/primum quidem patet ignorare eũ eam non recte diſponi/ deinde cõſtat oĩa
hoc modo cum abſq; ſobrio dño ac principe fient/improba uiſum iri. An nõ aĩaduertis qđ ebrius
nauis aut cuiuſuis rei alterius gubernator/euertit oĩa/ſiue naues/ſiue curr⁹/ſeu exercitus/ſeu quod
uis aliud ab eo regatur. CLI. Vere oĩno id dixiſti hoſpes ſed & hoc pro nobis expone. Quid nobis
computatiões hæ ſi recte agunt/ cõferẽt? ut quod mõ dicebamus/ recte ductus exercitus uictoria
in bello afferet/bonum profecto non paruum. Idẽq; de cæteris iudicandũ. Cõputatione uero recte
gubernata/quid magni uel ciuitati uel priuatis accedet. ATHE. Quid autem puero uno / uel uno
quodam cetu recte inſtituto/magni ciuitas adipiſcetur? At enim ita de hoc interrogati reſponde
bimus/paruam ex unius dumtaxat educatione ciuitati utilitatem accedere. Si autem uniuerſaliter
de iuuenum bene inſtitutorum eruditione/quid potiſſimum conferat rei. p. quæras haud difficile
dictu erit/bñ enim eruditi/uiri probi euadẽt. probi aũt facti tũ cætera bñ agẽt/tũ etiã hoſtes pugnã
do uincent. Diſciplina utiq; uictoria nonnunquam negligentiam & ruditatem gignit. Multi enim
in uictoria elati alia quoq; uitia multa per inſolentiam contraxerunt. Et diſciplina quidem nulla
unquam Cadmea fuit. Victoriæ uero multæ huiuſmodi & fuerunt & erunt. CLI. Videris amice

Diſciplina uictoria preſtat uictoria rudi tatem.

quaſi magnam diſciplinæ partẽ cõmunẽ in uini potu conſuetudinẽ ſi recte fiat/ laudare? ATHE.
Profecto. CLI. poteris ergo deinceps uerũ id eẽ oſtendere? ATHE. Vera hæc ita eſſe o hoſpes ap
probare cum multi de his ambigant/ſolius dei eſt. Si tñ qđ ſentio ducturus ſum nulla obſtabit in
uidia/poſtq̃ de legibus & de re.p. uerba facere in pſitia ſtatuimus. CLI. Age conemur qđ tibi de
Athene elo/quẽtes & uerboſæ.
his ambiguitatibus uideť/perdiſcere. ATHE. Oportet aũt cum & uos diſcere & ego declarare cu
piamus/quodãmõ orationẽ ꝓtrahere. Sed primum illud audiatis. Græci oẽs ciuitatem noſtram &
eloquentiæ ſtudioſam iudicant & uerboſam. Lacedæmonẽ uero atq; cretã/alterã breuiloquã/ alte
Lacedæmo breuiloqua.
ram intelligẽtiæ magis q̃ uerboſitati ſtudentem. Vereor itaq; ne uobis tanq̃ uerboſus parua de re
loqui multa uidear/dum de ebrietate re qdem parua nimis longa utor oratione. Cõpotatiõis aũt
Creta intelli gẽtię ſtudiſ.
ipſius recta ſm naturã conſtitutio nunq̃ poterit ſine recta muſicæ regula/aperte & ſufficienter ora
tione tractari. nec muſica ſine uniuerſa diſciplina. Quæ oĩa perfecto multis indigent uerbis. Vide
te igitur quid agendum ſit. An his in pſitia pretermiſſis/ad aliam quãdã legũ quæſtionẽ iam trãſeũ
dum. ME. Ignoras forſan atheniẽſis hoſpes domũ noſtrã cõmunem ciuitatis ueſtræ hoſpitem eẽ?
Atqui forte oĩbus etiam pueris accidit/ut cum audiũt maiores ſuos ciuitatis alicuius hoſpites fuiſ
ſe/beneuolentia quædã erga illam quaſi ſecundam patriam confeſtim a teneris uſq; annis eorum
animas illabať. Quod quidem mihi quoq; contigit. Audiebam equidem a pueritia lacedæmonia
quotiens aliquid uel ſuccenierent atheniẽſibus uel laudi darent/ita dicere/ueſtra megille urbis no
bis id mali intulit aut boni. Atq; hæc audiẽs/pugnabam aduerſus eos qui uos uituperabãt/magna
erga uos affectus beneuolentia. Ac mihi quidem nunc ueſtra uox ualde iocunda eſt. Quodq; uul
go fertur/probos atheniẽſes/præcipue ꝓbos eẽ/uere prorſus mihi dictũ uidetur. Soli enim ſuapte
natura diuina quadã ſorte/nõ coacti neq; ficti/ſed uere probi ſunt. Quare mea quidẽ cauſa libere/
quotcunq; uelis enarrato. CLI. Si me quoq; audies hoſpes quæcunq; in mẽtẽ tibi ueniant / ſumma
fiducia proferes. Fortaſſe namq; audiſti Epimenidẽ uirũ fuiſſe diuinũ. Qui ex familia noſtra fuit:
ac decem annis ante perſicũ bellũ dei oraculo monitus ad uos peruenit / & ſacrificia quædam dei
oraculo edita fecit: atheniẽſibuſq; perſicã formidãtibus claſſem prædixit/decennio perſas nequaq̃
uenturos. Sed & poſtq̃ uenerint infecta re diſcurſos/pluraq; ꝑpeſſos mala q̃ fecerint. Tunc quidẽ
maiores noſtri ueſtros hoſpitali affectu cõplexi ſunt: & ex illo tempore parentes noſtri egoq; uobis
beneuoli ſumus. ATHE. Parati ergo uos quidẽ eſtis audire ut uidemini. Ego aũt ad dicendũ uo
luntate promptus ſum potius q̃ facultate paratus. Conabor tñ ut potero. primũ uero quo ad hũc
ſermonẽ quid diſciplina ſit quãq; uim habeat/definiamus. per hanc enim eundũ eſt diſputatiõi no
bis in pſitia inſtitutæ/quouſq; ad deũ ipſm ꝑueniãt. CLI. Ita certe faciẽdũ eſt/ſi tibi placet. ATHE.
Dum ego quid diſciplina ſit dico conſiderate nunquid mea uobis ſententia placeat. CLI. Dicas.
ATHE. Aſſero equidem eos qui ꝓſtantes uiri in aliquo euaſuri ſunt/ab ineũte ſtatim pueritia opor
tere idipſum tam ludendo q̃ ſtudendo in ſingulis id conuenientibus meditari. Nempe ſiquis peri
tus agricola aut ędificator futurus eſt/ludentem oportet a prima ętate uel colere terram/uel pueri
les quaſdam domos ędifficare. Atq; eum qui educat utrumq; utriq; inſtrumenta quædam parua/
uerorum inſtrumentorum imagines preparare. Ex doctrinis quoq; eas perdiſcere debẽt/ quæ ad
rem ſuam faciunt. Quippe futurus faber menſurare ac regula uti: Eques futurus equitare ludẽdo
aut aliquid huiuſmodi facere. In oĩbus enim ludendo conari debemus ut eo uoluptates & cupidi
tates puerorum uertamus/quo eos tandẽ peruenire deſideramus. Caput aũt diſciplinæ rectã edu
cationẽ dicimus: quæ ludentis aĩum in amorem præcipue illius perducit: quod in uirili ętate per
fecte comparata uirtute operis eſt acturus. Sed conſiderate nunc ut dicebã ſi quæ dicta ſunt hacte
nus uobis probantur. CLI. Quid prohibet? ATHE. Neq; tñ indeterminatũ relinqui debet qđ po
tiſſimum diſciplinã eſſe dicamus. Cũ enim uituperamus aut laudamus ſingulorũ educationes/di
cere ſolẽmus diſciplina ĩſtructum hũc eẽ/illũ diſciplinę expertem/q̃uis cauponariã & nauigãdi artẽ
cæteraq; huiuſmodi optime calleat. Quippe nõ hãc diſciplinã putamus/ſed eam quæ a peritia de
ſiderari amariq; uirtutẽ facit & quidẽ illã qua perfectus quiſpiã ciuis effectus / iure imperare ſciat/
atq; parere/hanc educationẽ hic ſermo ſolam diſciplinam appellandam eẽ determinat. Illam uero
quæ ad colligendã pecuniam/uel ad corporis robur augendum uel ad peritiam quandã aliã abſq;
mẽte & iuſtitia conquirẽdam tendit/mechanicã atq; illiberalẽ/& diſciplinæ appellatione ducit indi
gnam. Sed nos de uerbo quidẽ nõ cõtẽdamus. Hoc aũt nup aſſertũ/ inter nos cõueniat qđ q̃ rectã
nacti ſunt diſciplinã oẽs ferme ꝓbi euadũt: qui cõtra/ĩprobi. Quare nulla ĩ re diſciplina negligẽda
eſt quæ ꝓclariſſimarũ rerũ prima ꝓſtãtibus hoĩbus adeſt. Et ſi quis in re aliqua excidit/poteſtq; cor
rigi/ſeipſm emẽdet: Idq; p totã uitã p uiribus faciat. CLI. Recte loqris. Iccirco quæ dicis concedẽ
da ſunt. ATHE. Atqui olim iã conceſſimus/bonos eſſe illos qui ſibimet impare pſit/malos aũt qui
nequeunt. CLI. Scite admodũ. ATHE. Reſumamus igiť id ipſm ut clarius innoteſcat/qđ dicim⁹.
Ac uos per imaginem id ut liqueat accipiatis: ſiquo modo poſſim rem uobis hanc aperire. CLI.
Dicias. ATHE. Nonne quẽlibet noſtrum unum putamus? CLI. Vnum. ATHE. Hũc uidelicet
in ſe

in ſe cōſiliarios duos/cōtrarios atq; amentes: quos uoluptatē ac dolorē appellamus. CLI. Et hoc.
ATHE. Ad hos futuroꝝ opiniões accedūt: qbus cōe nomē ſpes ē: ꝓprie uero q̄ an̄ dolorem ſpes
eſt: timor: quæ ante cōtrariū/cōfidentia. Ad hæc oīa rōnis iudicium/dictas quid iſtoꝝ melius ſit/qd
peius. Hoc ſi cōmune decretū ciuitatis efficiť/lex nominať. CLI. Vix ego te ſequor. Dic tū quæ re-
ſtant/perinde ac ſi ſequerer. ME. Idē mihi quoq; accidit. ATHE. Sic aūt de his cogitemus: ut mira
culum quoddam diuinū in aīantiū genere unū quenq; noſtrū exiſtimemus/ſiue ludo ſeu ſtudio quo
dam nō enim id nouimus a ſuperis cōſtitutū. Illud aūt nō ignoramus/quod hi affectus in nobis q̄ſi
nerui aut funes ingeniti trahunt nos/cōtraq; inuicē retrahūt ad cōtrarias actiões. Vbi uirtus: & ui-
tium diſcreta uerſanť. Ratio enim tractionē unā ſequēdam ſemper neq; unq̄ relinquēdā/ſed ad illā
cęteros quoq; neruos retrahēdos aperte dictat. Eamq; iudicii rōalis eſſe perductionē aureā atq; ſa-
cram: quę ciuitatis lex cōmunis uocať. Et cæteras qdē duras ac ferreas eſſe: hāc mollē/ quod aurea
ſit: & uniformem ꝑterea/cęteras multiformes. Oportere itaq; pulcherrimā legis ductionē ſeq ſem
perq; ꝑ fauere. Nā cum rōnis iudicium honeſta res ſit: & mitis quidē potius q̄ uiolenta/ miniſtris
ductionē ipſius egere: ut aureū in nobis genus alia genera ſuperet. Et ſic illis fabula: qua mira res
homo eſſe narratur uirtute ſeruabiť: & qua rōne ſuperior quis: & inferior quodāmodo ſeipſo dicať
planius cognoſcetur. Et quod oporteat priuatū quenq; uera in ſeipſo de his tractibus rōne ꝑcepta
ad eam uitam ſuā dirigere. Ciuitatē uero/uel a deorum aliquo/uel ab hoc ipſo: qui hæc cognouit:
rōne accepta eā habere ꝑ legē ad eiuſq; normā officia ſua ſecū: & cū aliis ciuitatibus iſtituere. Atq;
ita uirtus: & uitium clarius nobis diſtincta parebūt: qbus plane ꝑceptis/& diſciplina: & reliqua ſtu-
dia magis forſan clareſcent. Conſuetudo prætera/quæ in uino habetur de qua lōgiorem habere
ſermonē/uile fortaſſis putabiť. CLI. Forte uero nō uidebitur ꝓlixa oratione indigna. ATHE. Pro-
be loqueris. Quare dicamus quid in ea ſit dignum. CLI. Proſequere iam. ATHE. Si miræ huic rei
ebrietatē afferamus/qualē ipſam reddemus. CLI. Ad quid modo iſtud rogitas? ATHE. Nondum
dico ad quid. Sed ſi mira hæc res uino ſe miſceat qualis reddiť. Verum apertius etiā quod uolo di-
cere conabor. Tale quiddā interrogo. An uini uſus/uoluptates/dolores/iras/amores/uehemētius
concitet? CLI. Maxime quidem. ATHE. Verum etiam ſenſus memoriam opininionem intelligen
tiam ſimiliter uehementiora efficiat? An prorſus extinguat/ſiquis ebrietate fuerit occupatus. CLI.
Omnino certe extinguit. ATHE. Ad eum igitur animi habitum redit/quem puer primis ab ānis
habebat. CLI. Profecto. ATHE. Quare minime tunc ſui ipſius cōpos erit? CLI. Minime. ATHE.
Erit itaq; peſſimus? CLI. Valde. ATHE. Non ſolum igiť ſenex: ut uidetur bis erit puer: ſed ipſe etiā
temulentus. CLI. Optime id hoſpes eſt dictum. ATHE. Poteritne ratio nobis aliqua ſuadere hāc
rem aliquo pacto guſtandam eſſe? neq; eſſe totis uiribus fugiendam? CLI. Poterit forſitan: ut tu ais
& modo paratum te dicere oſtendebas. ATHE. Optime meminiſti. Nempe & nunc paratus ſum
quandoquidem utriq; libenter auditores uos promiſiſtis. CLI. Quidni audiamus: & ſi nō ob aliud
tamen quia mirum abſurdūq; uideť ſi oportebit quandoq;/hoīem ſponte ſeipſum in oēm prauita-
tem imittere. ATHE. Animi ne dicis. CLI. Animi. ATHE. Nunqd aūt mirabimur o amice: ſiqs i
corporis prauitatē/maciē dico deformitatē imbecilitatē ſponte deueniat? CLI. Quidni? ATHE.
An igiť putamus eos qui ultro medicorū pharmaca accipiunt/ignorare ſe paulopoſt ita corpus ꝑ
aliquot dies affectum habituros/ut ſi affectum ſimiliter perpetuo ſint habituri uiuere noliť. An etiā
ignoramus eos qui gymnaſia: & labores ſubeūt/imbeciles laſſitudine confeſtim fieri? CLI. Hæc oīa
nouimus. ATHE. Atqui & iſtud: quod cuncti futuræ utilitatis grātia ad hęc ultro ꝓficiſcunť. CLI.
Præclare. ATHE. Nōne eodē modo de cęteris rebus exiſtimandū? CLI. Eodē ꝓrſus. ATHE. Nō
aliter quoq; de compotatiōe uini eſt cogitandū: ſi datur hoc in iſtis recte conſiderari. CLI. Sic cer
te. ATHE. Si utilitatē aliquā habere ꝓſpiciť nihilo inferiorem q̄ quæ in corporali exercitationem
ineſt bene quidē/principio tamen in hoc exercitationem corporis ſuperat/quod hæc dolorem ha-
beat/illa non habeat. CLI. Recte id quidem. Sed mirarer equidem ſiquid tale in eo poſſemus per-
cipere. ATHE. Hoc ipſum iam explanare conandū. Quare mihi dicas. An duas timoris ſpecies/
inuicem pene contrarias poſſumus cogitare? CLI. Quas dicis? ATHE. Has inq̄. Timemus profe-
cto mala: cum futura expectamus. CLI. Timemus. ATHE. Metuimus quoq; ſępenumero exiſti-
mationem: cum formidamus ne dicendo aut faciendo aliquid minus honeſtum/ mali uideamur.
Quem quidem timorem nos/immo omnes: ut arbitror/pudorem appellamus. CLI. Cui dubium.
ATHE. Hos equidem timores duos dicebam: quorum alter contrarius quidem eſt doloribus cę
teriſq; timoribus/contrarius eſt: & plurimis ingentibuſq; uoluptatibus. CLI. Recte admodum.
ATHE. Nonne igitur: & legis lator: & quiuis alius qui prodeſſe hominibus quoquo modo poſſit:
hunc timorem maximo honore colat: uocetq; pudorem? confidentiam uero huius contrariam
impudentiam nominet: ac maximum priuatim: & publice malum hominibus arbitretur? CLI. Re
cte dictum. ATHENIEN. Is utiq; timor: & in aliis multis ingentibuſq; nos maxime ſeruat: & i bel
lo/ſi unum uni comparetur: hic certe maxime omnium uictoriam nobis ſalutem largitur. Duo

Homo in aīantiū genere ut miraculum.

Ratio ad unū intendit.

perductio aurea & ſacra.

De re ad hebrietatē ꝑtinēte ac ſimilibus rebus cōtemnentibus uiliſ ē oratio nec habēda.

Nocumenta a uino.

Temulētus & bis puer.

enim ſunt quæ uictoriam pariunt. Aduerſus hoſtes quidem audacia: aduerſus amicos autem tur-
pis infamiæ timor? CLI. Eſt ita. ATHENI. Intrepidum itaq; unumquemq; noſtrũ: & timidũ fieri
oportet. Quãobrem uero ita utrũq; oporteat: iã diſtinximus. CLI. Oĩno. ATHE. Atqui quotiens
intrepidũ aliquem reddere uolumus/in multarũ terrorem formidinũ lege impulſũ/talẽ efficim?.
CLI. Ita uidemur. ATHE. Cũ uero pertimeſcentia recto iudicio aliquẽ efficere uolumus eũ profe
cto debemus rebus ad impudentiã declinãtibus tentare exercẽtes/ipm in pugna cõtra uoluptates
ſuas aut inſtitutũ anteactę uitę: & ad uictoriã cohortantes: atq; ita uincẽtem perſectum ad fortitu-
dinem reddere? Qui uero nec periculũ ſui ſecerit ullũ/neq; in his certaminibus exercitatus fuerit
nec mediam qdẽ ſuarũ uirium partẽ ad uirtutẽ habebit. Temperatus aũt quomodo erit perfecte/
niſi uoluptatibus: atq; cupiditatibus plurimis ad impudentia: & iniuriã compellentibus fortiter re
pugnauerint/ac rõne opereq;: & arte tã iocoſis q̃ ſeriis ĩ rebus deuicerit? An temperãs erit inq̃ qui
nihil huiuſmodi ſit perpeſſus? CLI. Haud quaq̃ ueriſimile eſt. ATHE. Sed dic oro aliquod ne ad in
ducendũ timorẽ pharmacũ aliqs deus dedit hoĩbus? ut quanto plus ex eo quiſpiã bibat/tãto ex q̃li-
bet potione infeliciorẽ ſe fieri putet cũ oĩa tam pñtia q̃ futura ſibi metuat: atq; ad oẽm formidinẽ
etiam ſi fortiſſimus oĩum ſit/tandẽ deueniat? cũq; dormierit: & a potione huiuſmodi liberatus fue
rit/rurſus ſibi idẽ quotidie accidat. CLI. Et quã o amice huiuſmodi potionẽ ĩ hoĩum uita fuiſſe unq̃
dicemus? ATHE. Nullã utiq;. Tñ ſi repiriref hæc potio/eſſet ne fortitudinẽ cõditori legũ idonea:
ut tale qd de ipſa dicere ad latorẽ legis poſſemus. Age primũ dic legũ cõditor/ſiue cretẽſibus ſiue
quibuſcũq; aliis leges conſcribis. Vtrũ uelles de ciuibus tuis poſſe fortitudinis: & ignauię periculũ
facere? CLI. Velle ſe ꝑfecto quilibet rñderet. ATHE. Deinde utrũ id tuto: neq; magno imminẽte
periculo/an contra. CLI. Tuto ſcilicet atq; ſecure qlibet cõfitebitur. ATHE. Num igif potiõe hac
uteris ita eos ad terrores cõpellens/& in ipſis ꝑturbationibus arguẽs: monitu tuo ac iuſſu/ut ciues
tuos imꝑterritos facias: alios honorãs: alios aũt uituperans ſi tuis monitis non paruerint. Atq; eos
qui ſtrenue exercendo ſe geſſerint impunes relinquas: at eos q contra dãno afficias? An nullo mõ
uteris: q̃uis nihil habeas in eo aliud quod accuſes? CLI. Cur nõ utaf hoſpes? ATHE. Exercitatio q/
dem o amice præter cõſuetas miræ facilitatis eſt/qua unus: & pauci pñt & quotcũq; uolueris exer-
ceri. Ac ſiue quis in deſerto ſolus pudorem plurimi faciens/quod antea q̃ fortior ſit uideri ab aliis
nolit/ita aduerſus formidinẽ ſe exerceat/potione hac ſola præ multis rebus aliis præparata/probe
aliquid profecto efficiet/ſeu quis cõfidẽs natura ſe: & uſu ſatis inſtructũ/non formidet cum multis
cõpotatoribus exercitatus/potentiãq; in neceſſaria differentia potionis oſtẽdere/uſq; adeo preua-
lens: & exſuperans/ut in nulla re magna per impudẽtiam erret: & ꝑp uirtutẽ e ſuo ſtatu nõ moueat:
ac iuxta ultimam potionem añ ebrietatẽ diſcedat apprime cauens meri in oẽs hoĩes uiolẽtiã. CLI.
Certe & hic o hoſpes ita ſe gerẽs/moderatus euadet. ATHE. Rurſus ad cõditorem legũ ita dica-
mus. O legis conditor. Neq; deus tale/adhuc hoĩbus timoris dedit pharmacum: neq; ipſi excogi-
Gradus ebrietatis.
tauimus. Ipſos nãq; ueneficos in cõuiuio nequaq̃ dico. Cõfidendi aũt ualde: & intrepide præter q̃
oportet audendi in quibuſcũq;/utrum eſt potio quædam an nulla? CLI. Vinum eſſe dicet. ATHE.
Porro contra id facit q̃ ea potio de qua modo facta eſt mentio. Nam cũ biberit qs/primo alacrior
ſit q̃ prius erat: deinde quo plus biberit/eo maiore: & meliore ſpe atq; inſuper potentia ꝑ ſua opi-
nione replef. Tandem quaſi ſapiens ea homo confidentia/libertate audaciaq; replef/ut intrepide/
& dicat: & faciat qcqd placet. CLI. Arbitror equidẽ oẽs id cõceſſuros. ME. Certe oẽs. ATHE. Re
cordemur itaq; nunc duo quædã eſſe quę in noſtris aĩs curãda ſuperius diximus. Alterum ut maxi
me cõfidamus. Alterum ut maxime formidemus. CLI. De pudore dicta hęc exiſtimam?. ATHE.
Recte tenetis. Sed qm̃ fortitudinẽ imꝑterritiq; animi habitũ ĩ timoribus præmeditari oportet cõ
ſiderandũ nunqd cõtrariũ in cõtrariis pręmeditari cõueniat? CLI. Cõſequens id eſt. ATHE. In iis
igif quę perpeſſi cõfitẽtes audaceſq; maxime fieri natura ſolemus: cogitãdũ uidef ut quã minime ĩ
pudẽtes & audaces ſimus: ſed cõtra formidoloſi ad dicendũ aut patiendũ aut agẽdũ quicq̃ turpe.
CLI. Ita uidetur. ATHE. Nonne hęc ita ſunt/in quibus tales ſumus. Ira. amor. petulantia. inſcitia.
auaritia. ſecordia. & ad hec illã. diuitię. forma. uires? & quecunq; uoluptatis ebrietate quadam ho-
mines amentes faciunt? Ad horum hominum facile: & innocuum periculum faciendum inducẽ
damq; exercitationem nullam habemus uoluptatem cõmodiorem ea quę in uini ludo mores exa-
minat: ſi modo prudens quędam cautio adhibeatur: Cõſideramus autem utrum difficilis & agre-
ſtis animi unde plurimę perpetrantur iniurię/in ipſis cõmerciis ſummo cum rerum diſcrimine/
an potius dioniſii ſpectaculo faciendum periculum ſit: An uero animi ad uenerea proni affectũ cõ
ſiderare ita debemus ut ſummo cũ ꝑiculo cõiũctiſſimos ſibi/filias uidelicet ac filios cõmittam? ꝑ/
multa ĩſup afferre qs poterit/neq; uerbis cõſequef/q̃rũ pſtet cũ ioco ſimpliciter/ſine dãno hominũ
mores exqref. Qua de re neq; Cretẽſes/neq; alios hoĩum ullos dubitaturos unq̃ putam? q ĩ huõi
morũ examĩatio cõueniẽs ſit: ac ꝑ cęteris facilis: tuta breuis. CLI. Verũ id qdẽ. ATHE. Hoc igitur
utiliſſimũ quiddam erit/naturas: & habitus animorum arte illa cognoſcere qua iſta curanda ſunt.

Eſt autem

Eſt autem hoc/ut arbitror ciuilis facultatis officium. An non? CLI. Sic eſt omnino.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM .II. DE LEGIBVS.

PLato noſter mirifica in genus hoĩum charitate nihil in diſputationibus ſuis intentatũ relinquit quod ad humanam ſalutem quauis rõe cõducere uideaẽ. Atq; dum id ſtudioſe cõtendit/mauult uel prolixi nimium: uel etiam curioſiſſimi crimẽ ſubire q̃ negligentis. Ergo exquiſitam in ſecũdo etiam libro ętatis tenere proſequiẽ diſciplinam. Aĩaduertens enim pueros ferme: ut beſtias quaſi nihil penſi habere. Sed & quocũq; uoluptas trahit prorũpere: & undecũq; retrahit dolor: protinus aufugere: non iniuria priuſq̃ male/uel proſequendi/uel fugiendi procliuitas ĩ habitũ inoleſcat: aurigã pueritiæ ęquis imponit: uoluptatis: uidelicet: & doloris habenas manu tenẽtem. Quẽ quidẽ aurigam noĩat diſciplinam: uirtutem ſcilicet quæ primo pueris aduenit qua uoluptas: & amor: dolorq;: & odium p alienam rõnem recte in aĩos influũt anteq̃ rõne propria moueanẽ: rõne deinde pñte proprie inſuper rõni cõſentiant: ꝓpter ſuperiorẽ bonorũ morũ cõſuetudinem. Hãc ipſam cõſenſionẽ: uniuerſam uult eſſe uirtutẽ. Ipſam uero decentẽ circa uoluptates: & dolores aſſuetudinẽ/per quam ab initio: uſq; ad extremũ uitæ hoĩes oderint quæ odiſſe oportet/& ament quæ amando ſunt/q̃ diu ſub alterius regiẽ rõe/noĩat diſciplinã. Deinde uero/cũ rõni ꝓpriæ iã expergefactæ cõſentit noĩe uirtutis appellat. Eiuſmodi uero uitæ moralis fundamẽtũ maximi eſſe momẽti/uel Ariſtoteles ipſe in ethicis magnopere cõprobat. Cũ uero inquieta ſit puerorũ natura oblectamentorũq; per oĩa cupida: & idcirco ſeuerã nõ ſuſcipiat diſciplinã: merito ſub honeſta muſicæ illius cõmuniſſimæ uoluptate uirtutis ueſtigia pferente iubet pueros educari. Immo uero: & ſeniores interdũ: q̃bus ad laborioſe uitæ ſolamẽ oblectamẽta quędã honeſta ſunt adhibẽda: hanc utiq; ob cãm inquit deos laborioſam uitã hominum miſeratos/haud ab re in laborũ remiſſionem ſoiẽnia illis ſacra feſtaq; inſtituiſſe. Muſas quinetiam: & Apollinẽ & Bacchum ad hæc cõcelebranda duces adhibuiſſe qui morũ laſciuiã emẽdarent: & naturam auidam motionis p muſicã motionũ rõnem moderarentur/honeſteq; delectarent. Hæc autem uerba nõ ſolũ muſicę uſum laudãt diuinitus cõmendatũ atq; cõceſſum. Verũetiã allegorice docent hoĩem multis de cauſis brutis fore miſeriorẽ: niſi diuina ꝓuidentia atq; cognatione diuinũ cultũ religionẽq; ſuſceperit. In qua quidẽ muſę diuinã ſignificant ueritatis inuẽtionẽ religioſis a deo cõceſſam. Apollo aũt inuentionis eius gratã expreſſionẽ atq; uaticiniũ. Bacchus deniq;/tum mẽtis abſtractionẽ/tũ opera religioſorũ hoĩum admirãda. Aĩaduerte harmonicã rõnem nobis præcipue a diuina prouidentia eſſe tributã/per quã oẽs inquietæ naturæ motus q ſuapte natura inconcinni forẽt/cõcinnaremus. Sed a muſis quidẽ habemus motionis animi cõſonantiã ab appolline præterea cõcentum in ſermonis cantuſq; motu: a baccho deniq; feſtinã in motu mẽbrorum cõcinnitatẽ. Dum uero de hac p muſicam diſciplina: & ad pueros oĩno/ & ad ſeniores etiam ꝑtinente diligentiſſime diſputat eadẽ quæ: & in re. p. poſuit repetit inſtituta/per quę poetis/ muſicis/pictoribus/nunq̃ licentia concedaẽ/quodcunq; uoluerint imitandi: ſed honeſta dũtaxat: & grauia pro ſalute ſpectantiũ: & audientiũ imitenẽ. Imitationis aũt iudices eſſe uult peritos hoĩes: atq; grauiſſimos. Iubetq; ut p honeſtã imitationẽ quotidie frequẽtatã adoleſcẽtes aſſueſiant in ludis oĩbus pariter atq; ſtudiis ſemp rebus eiſdẽ q̃bus: & leges ſenioreſq; gaudere atq; dolere. Quã q̃dem aſſuefactionẽ totũ uirtutis fundamẽtũ iudicat cõtinere. Inter hæc nõnulla memoriæ cõmẽdato ad pcepta morũ plurimũ cõducẽtia. Iniuſtus etiã ſi cũcta quæ inter hoĩes habenẽ bona/poſſideat/ẽ infelix/& q̃diu ita uiuit pſtare ei dicendũ eſt mori q̃ uiuere. Irẽ q̃cunq; honeſtũ/utile/iocundũ/ inuicẽ loquẽdo diſcreuerit nõ eſt audiendus. Et q̃uis honeſta iuſtaq; uita poſſit interdũ uideri laborioſa: nunq̃ tñ id pueris eſt dicẽdum. Immo uero iuſtiſſimã uitã fore oĩum iocũdiſſimã. Quod tandẽ fore neceſſarium Plato aſſerit. Quãuis forte iis q̃bus cũ diſputat aliter uideaẽ. Idq; tacere iubet. Veritas tñ pulchrũ q̃ddã eſt: & ſtabile. Deſcẽdit poſt hæc ad uini uſum: quẽ uult a iuuenibus añ annũ ætatis decimũ: & octauũ penitus ignorari. Alioquin in ignẽ inquit ad ignẽ tam in aĩam/ q̃ ĩ corpus infundi: poſt hanc ętatem uinum moderate bibi permittit. Poſt quadrageſimum uero annum in conuiuiis inter deorum hymnos concedit uinum liberius bibere: quaſi remedium aduerſus duritiam ſenectutis: p quod reiuueneſcere uideamur: & meſtitiæ nos obliuio capiat: ipſaq; affectio animi/ſicuti ferrum in igne ex duritie in mollitiem deducta flexibilior fiat. Quo effici uult ut ſeniores qui alioquin cantare nollent/facti hilariores in conuiuiis ad iuniorum aures cãtare uelint: atq; una eorum animis/ut ita dixerim/incantare. Qua quidem incantatione per melodiam grauiter concinnantem iuniorum animi temperentur. In his legendis notabis gratiam ipſam ĩ rebus quidem pulchritudinem: in cognitione uero uoluptatem cognominari. Notabis nullum animal præter hominem rhytmi: & harmoniæ ſenſum habere. Atq; rhythmum eſſe ordinem ĩ tempore atq; motu. Harmoniam uero eſſe ordinem in ipſa uocũ per acutũ: & graue cõtemperantia. Qđ ſępe harmoniã dicimus concentũ latine ꝓprie dicimus. Qđ aũt rhythmũ/cõmode numerum dicere poſ-

ſumus:modo intelligas numerũ in tẽpore atq; motu. Notabis qua in re uini cõſiſtat utilitas:& qua cautione ſit bibẽdũ: pſitibus uidelicet cõuiuio cõditoribus legũ ſiue cuſtodibus ſobriis qdẽ/& mores bibẽtiũ obſeruãtibus: corrigẽtibuſq;:& tũc oportune qñ p uinũ molliores facti fuerint/ reformãtibus/cõcludit deniq; ſi eiuſmodi cautionibus ciues in cõuiuiis utanẽ mero/ tãq̃ ad ea quæ dicta ſunt utile cõcedendũ. Vſum uero eius ad ſuã cuiuſq; libidinẽ a ciuibus ſuis pcul arcendũ. Quippe cũ ſacras Palladis arces/quæ ante oĩa colendę ſunt impudentiſſime pulſet.

DIALOGVS .II. DE LEGIBVS VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

DEinceps aũt de his cõſiderãdũ eſt utrũ id ſolũ bonũ habeãt/ut pſpiciamus/ quomodo naturę noſtræ ſe habent:an magna etiã utilitas multo ſtudio digna in uini compotatiõe/ſi recte regiẽ/inſit:qd igiẽ dicimus. In eſt utiq;:ut ſermo ſignificare uideẽ. Vbi aũt:& quomodo /attente obſecro audiamus ne ab eo prepediamur. CLI. Dic igitur. ATHE. Repetere itaq; memoria cupio qd eſſe rectã dicimus diſciplinam.

Primus ſenſus puerorũ ẽ uoluptas & dolor ꝙ diſciplinæ.

Huius enim/ut in pſitia coniicio:eſt in hoc officio qñ recte inſtitutũ eſt ſalus. CLI. Magnum dicis. ATHE. Primũ profecto puerorũ:ſenſum eſſe dico uoluptatis atq; doloris:atq; hæc duo eſſe ĩ quibus primũ uirtus:& uitiũ aĩo innaſcunẽ. Sicui aũt prudẽtia:& uera opinio:ac ſtabilis/uel in ſenectute affuẽrint/felix eſt perfectus porro uir eſt:qui hæc:& quæ in his ſunt oĩa poſſidet bona:diſciplinã

Quę uerbis.

appello uirtutẽ quæ primo pueris aduenit ſi uoluptas:& amor dolorq;:& odium recte in aĩos influant/anteq̃ rõne moueanẽ/& rõne deinde pſite/rõni cõſentiant pp ſuperiorẽ bonorũ morũ cõſuetudinem/hæc ipſa cõſenſio uniuerſa quidẽ uirtus eſt. Ipſam uero decentẽ circa uoluptates:& dolores aſſuetudinẽ/per quam ab initio uſq; ad extremũ uitę hoĩes oderint quę odiſſe oportet/& amẽt quę amanda ſunt/ſi per ſeipſam ſeorſum rõne cõſideratã diſciplinam uocaueris recte:ut ego arbitror: appellabis. CLI. Etenim quæ antea hoſpes:& quæ nũc de diſciplina diſſeruiſti/probe dicta uideñ. ATHE. Bene igiẽ eſt. Huiuſmodi uero uoluptatũ atq; dolorũ rectã educationẽ, quæ diſciplina dicitur/tranſgrediunẽ hoĩes in uita:ac ſæpe peruertunt. Dii aũt genus hoĩum laboribus natura preſſum miſerati/remiſſiones laborũ ipſis ſtatuerũt:ſolemnia uidelicet feſta uiciſſim in ipſorũ deorum honorẽ inſtituta prebẽtes. Muſas quinetiam:& Apollinẽ muſarũ ducẽ:& Baochũ cõcelebratores:

Oẽs tenere ętatis nõ poſſe quieſcere.

deorũq; cõſilio emẽdatores inter ſolẽnia morũ adhibuere. Cõſiderãdũ igiẽ utrũ hic ſermo ſm naturã nobis ac uerus eſt qui dicit:tenerioris ętatis oẽs:ut uno uerbo cõplectar nõ poſſe nec corpore nec uoce qeſcere:ſed moueri ſemp:& loqui uelle:alios exultantes:ac geſtiẽtes:& ueluti cũ uoluptate ſaltantes ludenteſq;/alios uariis uocibus cõclamãtes. Ac cætera quidẽ aĩalia ordinẽ ordiniſue de

In nobis non in ceteris aĩalibus eẽ ſenſũ Rhythmi & harmoniæ Qui Rhythmꝰ & harmonia. chorus a chara.

fectum:q ſane ordo in motibus ĩſpiciẽ:& rhythmus harmoniaq; uocaẽ/nequaq̃ aduertere. Nobis aũt ab his diis quos cõcelebratores datos eſſe nobis diximus/rhythmi:& harmoniæ participẽ ſenſum eſſe tributũ:eoſq; mouere nos cũ uoluptate:choriſq; nobis ducere cãtibus:& ſaltationibꝰ nos inuicẽ copulãtes:quẽ qdẽ chorũ a chara:ideſt lætitia noĩauerint. Primũ uero cõſiderãdũ/num concedamus/diſciplinã/primã p muſas:& Apollinẽ eſſe. An quomodo? CLI. Ita prius. ATHE. Diſciplinę igiẽ expers dicẽdus eſt/q nunq̃ chorea uſus eſt. Diſciplinæ uero compos cõtra/q ſatis id fecit? CLI. Sic ponimus. ATHE. Chorea uero oĩs tripudiũ ſimul eſt:& cõcẽtus. CLI. Neceſſe ẽ. ATHE. Quiſqs ergo bñ diſciplina iſtructus eſt:& ſaltare:& cantare bñ põt. CLI. Videẽ. ATHE. Sed uideamus qd eſt quod modo diximus. CLI. Quid iſtud? ATHE. Cũ bñ cantare:& bñ ſaltare quẽpiã di-

Quæ chorea.

cimꝰ/utrũ etiã bona cantare:& bona ſaltare/addẽdũ eſt an nõ? CLI. Addẽdũ. ATHE. Quid porro? Siquis honeſta/ut ſunt:ita honeſta eẽ arbitraẽ:& turpia ſimiliter turpia/atq; ita his utiẽ/melius choream muſicamq; tenebit q̃ ille qui corpore atq; uoce quod honeſtũ putat ſufficiẽter exequi paſſim ualet/nec honeſtis tñ gaudet/nec odit turpia:an ille qui q̃uis uoce corporeq; nõ põt/ut decet aſſequi/ uoluptate tñ:& dolore aſſequiẽ/ut bonis qdem gaudeat/praua aũt oderit? CLI. Magnũ uero diſciplinæ diſcrimẽ o hoſpes narras. ATHF. Si ergo cantus tripudiis bonũ nos tres nõ ignoramus/cognoſcimus utiq;:& qui diſciplina recte potitus eſt/& qui cõtra. Sin aũt hoc ignoramus neq; ſiqua diſciplinę cõſeruatio eſt:& ubi eſt/ſcire unq̃ poterimus. Nõne ita? CLI. Ita prius. ATHE. Deinceps igitur ſicuti canes per ueſtigia decentem figurã/melodiã/cantũ:& ſaltationẽ inueſtigemus. Nam ſi iſta nos fugiant/fruſtra de recta diſciplina ſiue gręca ſeu barbara diſputabimus. CLI. Sic arbitror. ATHE. Quam igitur figuram:& melodiam bonam uocare decet. Num fortis animi:& timidi ſimiles figurę uoceſq; in eiuſdem equiſq; laboribus ſunt? CLI. Quomodo ſimiles/quando neq; colores? ATHE. Scite o amice:ſed in muſica:& figuræ ſunt:& concentus/cum circa rhythmum:& harmoniam uerſetur. Quare boni rhythmi harmonięq; figuram:& cantum licet dicere: boni autem coloris non poſſumus recte dicere:perinde imaginantes/ut magiſtri choreæ ſolent. Ignaui autem:& fortis uiri figura quædam eſt;& cantus:atq; hæc recte in uiris fortibus honeſta:in ignauis turpia nominantur. Sed ne in his longior ſim / omnes ſimpliciter uirtuti animi/uel corporis/aut uirtutis

imagini

imagini adhærentes figuræ atq; concentus/honeſti. cōtrarii uero turpes. CLI. Recte tu quidē iā atq; iſta ſic ſe habere in pñtia iudicamus. ATHE. Præterea & hoc aīaduertamus utrum oēs oībus choreis ſimiliter delectemur. An multū intereſt? CLI. Multū oīno. ATHE. Quid igitur eſſe dicemus/ quod in errorem nos impulit? Verū non eadē ſunt honeſta bonaq; nobis oībus. An ipſa qdē eadē ſunt: non tñ eadē eſſe uidenť. Neq; uero dicere quiſq̄ audebit uitioſam choreā/uirtutis participē/ meliorē eſſe. Neq; fatebiť unq̄ aliquis ſe qdem figuris prauis lætari/alios aūt cōtraria quadā muſa. Quāq̄ pleriq; prædicant rectā muſicæ rōnē in ui quadā cōſiſtere quæ uoluptatē aīs afferat. Quod neq; ferendū eſt: neq; dicendū oīno: nephas enim/hæc autē potius erroris cā eſt. CLI. Quæ nam. ATHE. Quoniam in chorea uarioꝝ morum/uariarūq; rerum uariis in fortunis moribuſq; geſtarum imitationes fiunt/qbus illa quæ dicunť/aut decantanť/aut ſub ſpecie ſaltationis exprimuntur/ uel natura uel conſuetudine uel utriſq; ꝓbanť atq; aīo eoꝝ cōueniūt/hos gaudere illis/ laudareq; & honeſta mancipare neceſſe eſt. Quibus aūt prēter naturā uel morē uel conſuetudinē aliquā/hi neq; gaudere ipſis pñt/neq; ea laudare, imo turpia appellare neceſſe. At uero qbus hæc natura recte cōtingunt/cōſuetudine aūt cōtra/uel conſuetudine quidē recte/cōtra uero natura/iſti laudes uoluptatibus cōtrarias ꝓferunt. Singula. n. hoꝝ iocūda aſſerunt eſſe: ſed & praua eē concedūt. Atq; iccirco corā aliis/quos mētis cōpotes putent uerenť corpus eo pacto mouere/uerenť quoq; ea cantare: honeſtaq; & ſtudio digna aſſerere. Ipſi uero ſecum iis oībus delectantur. CLI. Veriſſima loqueris. ATHE. Nunqd dānum aliquod inferť illi/qui prauis figuris aut cantibus delectať? Vel utilitas eis qui uoluptates in cōtrariis capiunt? CLI. Veriſimile id quidē. ATHE. Verū ueriſimile tm̄: an ēt neceſſarium ſit ita id ſe habere ſicuti cū quiſpiā cū hoībus improbis conflictať neq; mores eoꝝ odit: ſed delectať hiſ potius & indulget. Et tñ ioci loco uituperat quaſi per ſomnum ipſe in ſe eoꝝ pcipiens prauitatē. Tunc quippe neceſſe eſt ut ſimilis efficiať illis qbus gaudet: ēt ſi laudare uereatur. Qua quidē re quid nā maius aut bonū aut malū ex omni neceſſitate accedere nobis exiſtimemus? CLI. Nihil puto. ATHE. Nunqd arbitramur ubi leges bñ cōſtitutæ ſunt/aut & in poſterū ita erūt/ in diſciplinis iociſq; muſarū/eā poeticis fore licentiā: ut quicqd poetā delectet uel rhythmo uel cantu/uel uerbo poetico/idē & docere ei liceat? & bñ inſtitutoꝝ ciuiū pueros adoleſcenteſq; in choreis quacūq; contingit uel ad uirtutē uel ad uitiū flectere? CLI. Præter rōnē id eſt. ME. Certe. ATHE. Id modo/ut breuiter dicā/ubiq; præter q̄ in Egypto agere licet. CLI. Quo aūt pacto id in Egypto hanc legē ſancitū eſſe dicis. ATHE. Mirum hoc qdem auditu eſt. Nā id olim ut mihi uideť/illi cognouerunt oportere quod nūc nos diximus/ut in ciuitate iuuenes bonis figuris & bonis cantibus aſſueſcant. Quæ uero & qualia ſint hmōi in ſacris ab eis eſt inſtitutū. Ac prēter illa neq; pictoribus neq; aliis figurarū uel quorūcūq; artificioꝝ fabris noua ulla licebat inducere. Neq; ēt excogitare alia præter patria. Neq; hodie licet aut ī his aut in uniuerſa muſica. Itaq; ſi curioſe rimeris/ inuenies ibi quæ iam decem annoꝝ milibus depicta uel aliter figurata fuerūt/quaſi non adeo uetera ſint ut ita dicā/nec pulchriora neq; turpiora his quæ hodie depinguntť/eadē arte confecta. CLI. Mirabile auditu eſt quod dicis. ATHE. Immo ciuile nimiū/maximeq; legum poſitioni cōueniens. Inuenies ibi alia quædā leuia. Sed hoc circa muſicā uerū eſt dignū aīaduerſione: quod uidelicet poterat de rebus huiuſmodi certa ſtabiliq; lege caueri atq; licebat adducere ſumma cū fiducia cōcentus tales qui natura rectitudinē exhiberēt. Quod qdē aut dei aut diuini alicuius uiri opus eſt. Quēadmodum & ibi ferūt antiqſſimos illos apud eos cōcētus. Iſidis eſſe poemata. Quāobrē ut diceba/ſiquis quo quo modo iſtoꝝ poſſit rectitudinē intelligere/illū oportet bona cū ſpe hæc ad ordinē legēq; reducere. Nam noua ſemper circa uoluptatē & dolorem appetitus ipſius affectio/ quæ quidē tentat ut noua ſemp muſica uti quēramus/haud magnam fortaſſe uim habet ad eas choreas uetuſtatis incuſatione corrūpendas/quæ ſunt ſacris legibus inſtitutæ. Nempe Egyptioꝝ choreas nequāq̄ tanto tpe corrūpere potuiſſe uideť: ſed contra oīno. CLI. Ita ſi res habet/ut ex tuis uerbis colligitur. ATHE. Dicamus igitur confidēter/uſum ludoꝝ muſicæq; cū chorea hoc pacto rectum eſſe. Lætamur quotiens feliciter uiuere nos opinamur: quotienſq; lætamur/rurſus feliciter uiuere ducimus nōne ita? CLI. Ita prorſus. ATHE. Atq; etiam dū ita lætamur/quieſcere nō ualemus. CLI. Eſt ut dicis. ATHE. Nonne igiť iuuenes noſtri choreas celebrare parati ſunt? Nos aūt ſeniores in his ſpectandis decenter uerſari putamus: dum eoꝝ ludis & celebritate gaudemus: qñquidem nos corporis leuitas dereliquit: quā deſiderantes/certamina his imponimus qui q̄maxime queār adiuuante nos memoria reuocare. CLI. Vera narras. ATHE. An igitur fruſtra nimiū illud a multis de celebratoribus dictū eſſe putamus? quod eum ſapientiſſimū & uictoriæ cōpotem iudicare oporteat: qui nos lætari atq; gaudere q̄maxime faciat? Nam poſtq̄ ludere in iſtis permittiť cōueniens eſſe uideť/ut eum qui q̄plurimos & q̄maxime ad gaudium ꝓuocet/præcipue honoremus: & ut modo dicebam uictorē eē dicamus. Recte ne id ita diciť? recteq; fieret ſi ita fieret? CLI. Forte. ATHE. Sed o beate ne adeo citā feramus ſnīam/ſed hoc ipſum in ptes diſtinguētes hoc modo conſideremus. Siquis ad certamen plurimos cōciret/nec gymnicū/aut muſicū/aut ęqueſtre determinet. Sed om-

Figuræ & cōcentus cū uirtute: honeſti: cōtrarii uero turpes.

nibus ciuibus cõgregatis uoluptatis gratia certamen dũtaxat inſtituat p̄remiaq; ei ꝓponat/q ſpe-
ctatores maxime delectabit/iudicatuſq; fuerit id optime oĩum effeciſſe/cũ nullus delectãdi modus
expreſſus ſit: quid nã ex pręconio euenturũ putamus? CLI. Qua de re dicis? ATHE. Par eſt ut alius
ſicut Homerus rhapſodiã oſtendat. alius citharœdiã. Tragœdiã alius. Alius uero comœdiã. Neq;
deerit qui miraculo oſtendẽdo uictoriam ſe opinef conſecutuꝝ. Cum tales/& alii generis eiuſdem
certatores multi confluxerint/poſſumus ne dicere quis non iniuria uictor euadet. CLI. Abſurdum
quid petis? Quis enim ſcite ad id rñdere poterit/priuſq̃ ipſe ibi pñs ſingulos certatores audiuerit?
ATHE. Vultis ne igif ut ipſe ad abſurdũ iſtud rñdeam? CLI. Quid ni? ATHE. Si pueri admodũ
parui ſnĩam dicãt/eum qui miracula oſtentet/uiciſſe alios iudicabunt. An non? CLI. Quid obſtat?
ATHE. Pueri uero maſculi comœdum cæteris anteponent. Sed mulieres eruditę atq; adoleſcen
tuli & ferme oĩum multitudo/tragœdiam fortaſſe laudabunt. CLI. Fortaſſis ita cõtinget. ATHE.
Seniores autem nos iocũdiſſime rhapſodũ forſitan audiemus/qui Homericum aliquid Iliada uel
Odiſſea/aut aliquid Heſiodicũ bñ cecinerit: uictoreq; oĩum predicabimus. Quis ergo iure uictor
Vſus ab ætate
ſit declarandũ nonne reſtat? CLI. Sane. ATHE. Perſpicuũ quidẽ eſt ut & mihi uidef & uos neceſſa
rio cõcedetis/eũ reuera eſſe uictorẽ qui uiciſſe a noſtris ęqualibus iudicabitur. Vſus enim rerũ quẽ
ab ętate habemus/oĩum quidem ciuilium magnum quiddam ubiq; eſt & optimũ? CLI. Proculdu
Quæ muſa iudicatur optima.
bio. ATHE. Concedo igif ipſe hoc multis uoluptate muſicã iudicandã: nõ tñ quorũuis hoiũm uo
luptate/ſed illã ferme muſam eſſe dico pulcherrimã: quæ optimos ſatiſq; eruditos delectet: ꝑcipue
uero quæ uirũ uirtute & diſciplina pſtantẽ. Quapp uirtute egere haꝝ rerum iudices affirmamus.
Iudices oportere eſſe prudentes & fortes.
Nã & prudẽtię eos & fortitudinis oportet eſſe participes. prudẽtię qdẽ. quia nõ debet uerus iudex
quæ determinanda iudicio ſunt/ab alio diſcere: & quaſi ſtupefactus tã clamore multoꝝ q̃ ignoran
tia ſua ita ferre ſnĩam: fortitudinis aũt. quia nec ẽt ſi per ſeipſum intelligit/debet pp ignauiã & for
midinẽ ex eodẽ ore quo iudicaturus deos inuocauit deſidioſe iniquũ iudiciũ ꝓmulgare. Non. n.
ut diſcipulus/ſed ut magiſter ſpectatoꝝ ſicut par eſt iudex ſedet pro tribunali/ineptus ſpectantium
uoluptatibus aduerſaturus. Licebat priſca græcaq; lege. quẽadmodũ nũc ſicula & italica quæ mul
titudini ſpectatoꝝ rem pmittẽs/& manibus tenſis uictorẽ declarans/deprauauit qdẽ poetas ipſos:
qui ad iudiciũ uulgariũ prauã uoluptatem cõponunt oĩa: ita ut ipſi ſpectatores poetas & ſeipſos eru
diant. Corrupit & ipſius ſpectaculi uoluptates. Nã cũ eos oporteat qui itерſunt meliora ſemp mo
ribus ſuis audire/atq; ita meliorẽ cõſequi uoluptatẽ/nũc eis ex theatro contrariũ accidit. Quid igif
hæc ita dicta ſibi uolũt? Aĩaduertite num hoc ſit quod nolunt? CLI. Quid nã? ATHE. Ter iam aut
quater ad idẽ circũuoluta oratio mihi uidef diſciplinã educationem eſſe pueroꝝ: quæ ad eã uiuen
di rõnẽ pducit quã lex rectam eſſe dictat: & uiri æquitate pſtantes ſenioreſq; uſu rerũ ſicuti rectam
uere cõprobarunt. Vt igif pueroꝝ aĩus legẽ ita ſequaf: ut nõ cõtrariis ſed iis qbus lex & ſenior do
leat atq; gaudeat: ꝓbus legum conditor ſuadebit: & ſi opus fuerit coget poeticũ hoĩem honeſtis in
uerbis tẽperatoꝝ & fortiũ & oĩno bonoꝝ hoĩum geſta deſcribere tam figuras eorũ in rhythmis q̃
accentus in harmoniis ut decet effingentẽ per eos cantus quas odas uocamus quæ reuera epodæ
.i. incãtationes circa aĩos ſunt/de induſtria ad id cõpoſitæ ut hoĩum animi in dolẽdo & gaudẽdo le
gibus obſequanf. Quia uero teneriores animi ſeria ſtudia nõ ſuſcipiũt/ioci & cãtus iſta dicantur &
fiãt/ideq; in his efficif/quod agere ſolẽt qui hoĩes corpore ægrotãtes curãt. hi nãq; alimẽta conue
nientia qdẽ iocũdis cõdimẽtis illiniunt/noxia uero amaris inficiũt: ut aſciſcere altera/altera reiice
re cõſueſcant. CLI. An igif in aliis ciuitatibus nũc hoſpes ſeruari hæc cenſes? Nam quãtũ ego ſcio
quæ tu præcipis/nuſq̃ niſi apud nos & lacedæmonios fiunt. Noua enim ſemp & in ſaltationibus &
ĩ alia muſica excogitanf/nõ a legibus mutata/ſed a uoluptatibus qbuſdã uagis quæ nullo pacto aut
eædem ſunt/aut eodẽ mõ pmanent/ſed uariæ ſemp fiunt cõtra mores illos Egyptioꝝ quos narra
ſti. ATHE. Probe o clinia. Si aũt uiſus ſum tibi quæ mõ dicis quaſi ubiq; nũc fiant ſupra dixiſſe. nõ
mirarer ſi minus clare quæ ſentio expoſuerim. Dixi eqdem quę ĩ muſica fieri uellem & ea tibi quaſi
fiant dicere uiſus ſum. Vituperare enim rẽ inſanabilẽ & errore longe ꝓuectã/nullo mõ iocũdũ/in
terdũ uero neceſſariũ eſt. Verũ poſtq̃ in his cõſentimus nõne quæſo apud uos & apud iſtos hęc ma
Cinyras & midas ditiſſimi.
gis q̃ apud alios græcos fieri aſſeris? CLI. Cur non aſſeramus? ATHE. Si & apud cæteros ſilr fierẽt
nõne melius q̃ nũc agerenf? CLI. Multo certe pſtãtius ſi ita diſpoſita eẽnt/quẽadmodũ apud iſtos
& apud nos: & ut paulo ante tu ꝑcepiſti. ATHE. Age uideamus nunqd hæc ſint quę apud uos in ol
Quæ debent cantare poetę.
diſciplina & muſica pdĩcanf. Poetas carminibus dicere cogitis/bonũ uirũ quia tẽperatus iuſtuſq;
ſit/felicẽ eſſem atq; beatũ. ſiue magnus atq; robuſtus/ſiue paruus ac debilis. ſiue paup ſit/ſeu diues.
Iniuſtũ aũt hoĩem ẽt ſi ditior ſit q̃ Cinyras aut Midas/miſerũ eẽ & in merore uitã ducere. Itaq; poe
Quæ uulgo ſunt dicta bona non bona eſſe.
ta nobis ſi recte loquaf/inqt. Nunq̃ ego de illo mẽtionẽ faciã neq; uirũ appellabo/qui non oĩa quę
bona dicunf cum iuſtitia poſſideat atq; diſponat. Is igitur iuſtitia exhornatus/cominus pugnare
cum hoſtibus delectef. Iniuſtus aũt ſanguinolẽtam cædẽ uidere nõ audeat/neq; currendo thraiciũ
queat Boream ſuperare: nec ei qcq̃ eoꝝ quæ bona dicunf/unq̃ affuerit. Quę. n. uulgo appellantur
bona/

bona non récte bona dicunẽ. Aiunt nẽpe optimum eſſe ſanitatẽ. ei ꝓimum bonum formã.uires
tertium,quartũ uero diuitias.Innumerabilia ferme cætera hmõi bona narranẽ. Nam & acute cer,
nere atq̧ audire aliiſq̧ ſenſibus integre uti/bona uidenẽ:& ad hęc oĩa poſſe tyrãnica licentia/facere
quæcũq̧ cupias. Summãq̧ totius beatitudinis eẽ ferunt ſi cũ iſtoꝝ oĩum poſſeſſione fueris q̃ citiſſi
me ĩmortalis.Ego ãt ac uos una cõuenimus iuſtis ſanctiſq̧ uiris optimã eẽ iſtoꝝ oĩum poſſeſſionẽ.
Iniuſtis aũt oĩum peſſimã:ab ipſa ſanitate incipiẽtiũ. Sanũ nãq̧ eſſe/& uidere atq̧ audire ac oĩa ſaci
le ſentire & oĩo uiuere uel ĩmortalẽ/peſſimũ eſt ſi cũ hoꝝ oĩum poſſeſſiõe ſemꝑ uixeris/expers iuſti-
tiæ ceterarũq̧ uirtutũ.Minus aũt malũ/ſi q̃ breuiſſimo tpe ſic affectus uitã finieri.Hæc utiq̧ quæ &
ipſe ueſtros inultabitis & cogetis poetas dicere:pq̧ his cõſentaneos numeros & cõcentus adoleſcẽ
tiam erudire.Num ipſi hoc aĩaduertiſtis!Ego enim aſſero quę uulgo mala dicunẽ/iniuſtis bona eẽ
iuſtis aũt mala.Quæ uero dicunẽ bona/bonis qdẽ uere bona/malis aũt mala.Conuenimus ne igiẽ
adhuc an nõ!CLI.Partim qdẽ cõſentire uidemur/ꝑtim minime.ATHE.Forte uobis nõ pſuadeo
non eſſe beatũ illũ ſed miſerũ,qui iniuſtus & contumelioſus eſt/ẽt ſi ſanitatẽ habeat & diuitias ꝑpe-
tuãq̧ tyrãnidẽ/inuictas ꝑterea corpis uires & aĩoſitatẽ/ĩmortalitatẽq̧ poſſideat. nihilq̧ ex his ꝑpe-
tiaẽ quæ uulgo mala dicunẽ.CLI.Vera loqueris.ATHE.Eſto ſed qd deinde dicẽdũ:Et ſi uiribus
pollet/formoſuſq̧ eſt & diues/cũctaq̧ per oẽm uitã facit quæ concupiſcit/nõne nobis uideẽ ſi iniu-
ſtus cõtumelioſuſq̧ ſit ex hoc dũtaxat neceſſario turpiter uiuere!An turpiter qdẽ conceditis!CLI.
Prorſus.ATHE.Quid aũt nõne & male!CLI.Haud ſimiliter iſtud.ATHE.Iniocũde uero atq̧ in
cõmode ſibi nõ cõceditis!CLI.Quo pacto hæc cõcedemus!ATHE.Vtinam deus qſpiam o amici
cõſenſum nobis animi tribuat.fere nãq̧ ĩter nos diſſentimus. Mihi.n.iſta magis neceſſaria uidenẽ
eẽ o amice Clinia q̃ Cretã eẽ inſulã. Ac ſi cretẽſibus ipſe leges cõderẽ/tã poetas q̃ cæteros oẽs ciues
ſic loq cõpellerẽ ac pœnã pene oĩum maximã intentarem/ſiquis ea in regione aſſereret eſſe aliquos
quandoq̧ hoĩes prauos qui iocũde uiuant. Vel alia eſſe utilia & cõdecẽtia. Alias iuſtiora. Multaq̧
eadem cõtra ea quæ nũc a cretẽſibus & lacedæmoniis dici uidenẽ/ĩmo uero a cæteris quoq̧ homi
nibus/dicere ciuibus meis pſuaderẽ. Agite igiẽ per Iouem atq̧ Apollinem optimi uiri ſi hos ipſos
deos q leges nobis dederũt interrogemus ſit ne incũdiſſima uita iuſtiſſima/an duæ q̃dam uitæ ſint
altera iucũdiſſima/iuſtiſſima altera/nobiſq̧ ita querentibus ipſi duas eẽ rñdeant/ab eis forſan iterũ
per cõtabimur/ſi recte ſciſcitari uoluerimus/utros beatiores oporteat dicere iuſtiſſime/an iucũdiſ-
ſime uiuentes. Ac ſi iucũdiſſime uiuẽtes rñderit turpis erit rñſio. Vellẽ aũt de patribus legũq̧ lato
ribus uiris potius q̃ de diis tale aliqd eẽ dictũ,Quare quæ petii a patre legiſq̧ latore me petiiſſe exi
ſtimetis.Rñſumq̧ mihi eſſe/beatiſſimũ eẽ illũ/qui iucũdiſſime uiuat.Ego aũt ita deinde opponam
o pater nõne q̃ beatiſſime uolebas me uiuere!Certe. At nunq̃ ceſſabas iubere ut q̃ iuſtiſſime uiue-
rẽ.Quilquis aũt hæc una cõcedit ſiue legũ lator ſiue pater:& abſurde loquiẽ/& ſibiipſi non conſtat.
Quod ſi iuſtiſſimã uitã/beatiſſimã eſſe rñdeat/quæret ut arbitror: quicũq̧ id audiet/qd nã ea in uita
bonũ & pulchrũ tanq̃ uoluptate melius lex ipſa laudat! Quid.n.a uoluptate ſeparatum/iuſto boni
adeſſe põt!Dic obſecro an laus & gloria tã apud hoĩes q̃ apud deos bonũ qdẽ eſt atq̧ honeſtum!In
iucũdũ aũt.Infamia uero cõtra!Minime dicemus o legis lator.Sed iniuriam neq̧ inferre neq̧ pati/
num iucũdũ qdẽ ſit/bonũ uero atq̧ honeſtũ.Cætera aũt iucũda quidem/turpia uero & mala!Quo
pacto id!Rõ igiẽ/quæ neq̧ iucundum a iuſto/neq̧ bonũ ſeparat ab honeſto/ꝓbabilis eſt: & ſi nõ ad
aliud/attñ ad hoc/ut ſancte ac iuſte qs uiuere uelit:multũ cõducit.Quo circa legis latori turpiſſi-
ma & admodũ cõtraria oratio eſt/ſi hæc ita habere ſe neget. Nemo.n.ſponte id aget cui non plus
lætitiæ q̃ doloris ineſt.Quod uero ꝓcul aſpiciẽ.oĩbus ut ita dicã uel ipſis pueris caliginoſam affert
uertiginẽ.Quare uertigine tenebriſq̧ ablatis in cõtrariũ legiſlator opiniones ciuiũ ducet. Et tum
laudibus tum cõſuetudine/tũ rõnibus quodãmodo ipſis pſuadebit.tũ iuſta q̃ iniuſta eẽ obũbrata.
Atq̧ iniuſta qdẽ cõtra appere q̃ iuſta.Nẽpe iniuſto ac prauo iucũda uideri.cui iuſta uidenẽ iniucũ
diſſima.Iuſto aũt utraq̧ cõtra oĩno uideri.CLI.Sic apparet.ATHE.Reuera aũt utrã ſñiam potio
rẽ exiſtimabimus!melioris ne an deterioris animi!CLI.Melioris neceſſario.ATHE. Neceſſe ẽ igi
tur iniuſtã uitã nõ turpiorẽ ſolũ ac peiorẽ iuſta ſancta uita eẽ/uerum ẽt iniucundiorẽ.CLI.Ita certe
ex hac rõne o amice uideẽ.ATHE.Legis itaq̧ lator ex quo exigua ſit ꝓuentura utilitas/ẽt ſi nõ ita id
ſe hẽt ut modo diximus/nõ alienũ tñ ſua grauitate putaret ad iuuẽtutis utilitatẽ falſo aliqd ſi mo-
do qd unq̃ aliud falſo dicẽdũ ſit dicere.Maxime cũ nullũ mẽdacium hac falſitate utilius excogitare
poſſit/quod uidelicet ita trahere audiẽtes ualeat/ut nõ ui ſed ſponte iuſtitiã uelint ſuſcipe.CLI. Pul
chrum certe o hoſpes & ſtabile quiddã ẽ ueritas. Videẽ autẽ plærũq̧ non facile pſuadere.ATHE.
Eſto.n.Sidonii fabula illa & ſi nihil ueriſimilitudinis habuit/facile nihilominus pſuaſit/alię́q̧ ꝑmul
tæ ſilr.CLI.Quæ nã!ATHE.Quod a dẽtibus quõdã ſatis armati milites nati ſint.Magnũ.n.id le
giſlatori exẽplum ẽ/poſſe aĩs iuuenũ quodcũq̧ uelit pſuadere. Quapp nihil aliud ſcrutari debet/q̃
qbus rebus pſuaſione acceptis maximũ bonũ cõferat ciuitati:ad idq̧ omni incũbere ſtudio/ut ciui
tas uniuerſa de his rebus unum atq̧ idẽ q̃ maxime ac ſemꝑ in cantibus/fabulis & oĩ ſermone decan

Vt ſanitas abſq̧ uirtute nõ eſt bona.

Quod neq̃ iucundũ a iuſto neq̧ iuſtũ a iucundo ſeparatur.

Sidonii fabula.

tet. Equidem ita ſentio. Si uero uos aliter/nulla inuidia ſit cōtradicere. CLI. Neuter noſtrum poſſe unq̄ de his dubitare uidet̃. ATHE. Proſequar igit̃ aſſerens choros oēs qui tres ſunt/teneris adhuc & mollibus puerorꝫ aīs/& alia bona quæ diximus & quæcūq; narrare poſſimus quaſi īcātationē quadam inſinuare oportere. Caput aūt illud ſit quod uidelicet ſi uitā candē optimā & iucūdiſſimā iudicari a diis aſſeruerimus & uera loquemur:& magis illis q̄bus opus eſt/pſuadebimus q̄ ſi aliter diceremus. CLI. Concedēda ſunt quæ dicis. ATHE. Primus itaq; puerilis muſarꝫ chorus hæc ſtudioſe toti ciuitati decātaturus ingrediat̃. Secūdus illorꝫ chorus qui ad triginta uſq; annos ꝓuecti ſunt/ peana teſtē ueritatis dictorꝫ inuocet/& iunioribus ꝓpitium ſuppliciter eē ꝑcet̃. Tertius eorꝫ ſit chorus q triginta annos inter & ſexaginta ætatē agunt. his aūt ſeniores/quia nō amplius de eiſdē moribus fabulas poterūt decātare/dimittendos diuino oraculo cenſemus. CLI. Quos nam hoſpes tertios hos choros dicis? nō.n.clare q̄d de his dicere uelis cōprehendimus. ATHE. Hi ꝑfecto ſunt/ quorꝫ gratia plurima in ſupioribus ſunt inducta. CLI. Nondū intelligimus. Quāobrē aptius dicito. ATHE. Dictum eſt in diſputationis principio ſi recordamur/ita ardentē iuuenū oīum naturā eſſe/ut neq; corpore neq; uoce/quieſcere poſſit ſed ſine ordine ſp clamet & ſaltet atq; ordinis utrorūq; iſtorꝫ nullū aliud aīal ꝑter ſolam hoīs naturā ſenſum hr̃e. Ordinis aūt qui in motu cōſpicit̃/nomen rhythmus.i.numerus eſſe pōt. ſed eius qui in uoce/acuto & graui ſimul cōtemperato/ harmonia.i.concētus. Vtrumq; uero ſimul chorea noīabat̃. Deos quoq; diximus noſtri miſertos choreæ cōcelebratores ac duces dediſſe nobis Apollinē & muſas. Tertiūq; ſi recordamur Dionyſium numerauimus. CLI. Cur non recordari debeamus? ATHE. Atqui Apollinis & muſarū chori dicti iā ſunt. Tertius aūt qui reliquus eſt Dionyſio neceſſario tribuet̃. CLI. Quo pacto? latius expone. Nā primo auditu ualde abſurdus dionyſiacus ſeniorꝫ chorus eē uidet̃. ſi ultra trigeſimū annū & ad q̄nquageſimū iā ꝓuecti & uſq; ad ſexageſimū/eo utant̃. ATHE. Vera loqueris. Sed rōne ad hæc opus eē arbitror ut appareat quo pacto oportune id fieri poſſit. CLI. Cur non? ATHE. Nunq̄d ſupiora illa inter uos conſtat. CLI. Quę nā? ATHE. Quod oporteat uiros oēs & pueros/liberos & ſeruos. mares & fœminas & uniuerſam ciuitatē toti ciuitati quotidie quæ diximus uariis modis & carminibus decātare/ut ex innumerabili hymnorꝫ uarietate/īexplebili quodamodo uoluptate cōcinnentes afficiant̃. CLI. Nihil obſtat quo minus cōcedat̃ ita fieri oportere. ATHE. Sed quo optima hęc ciuitatis pars/cui ꝑꝑ ætatem atq; prudentiā ſumma ineſt ad pſuadendū auctoritas optima canēdo maximorꝫ bonorꝫ cā erit? An id ita ſtulte omittemus in quo optimorꝫ & utiliſſimorꝫ cātuū uis ineſt ꝑcipua? CLI. Haud omittere licet/ut mō apparet.. ATHE. Quō igit̃ decēter id fiet? Videte quæſo an ita? CLI. Quo pacto? ATHE. Vnuſq̄ſq; ſenior circa cātus iam ſacietate affectus / his minime delectat̃. & cū res poſtulat canere quāto ſenior atq; modeſtior eſt tanto magis cātare ueret̃. An nō ita? CLI. Ita prorſus. ATHE. Sed multo ēt magis in theatro coram multitudine rectus cātare præ pudore non tolerabit. Præſertim ſi ſeniorꝫ chori/quēadmodū qui de uictoria cōtendūt & ii q̄dem clarificādæ uocis gratia tenues atq; ieiuni cātare cogant̃. ſic.n.nō ſine moleſtia & pudore cātabunt & ad iſta tardiores accedēt. CLI. Neceſſaria narras. ATHE. Quo igit̃ pacto paratos eos ad cantū reddemus? principio lege ſanciemus/ut pueri uſq; ad duodeuigeſimū annū uini uſum ꝑſus ignorent. Nēpe eos monebimus nō oportere ignē igni in corpus atq; aīam ſuggerere anteq̄ uiri effecti ſubire labores incipiant. Furioſūm nāq; habitū iuuentutis cauere oportet. Deinde uino moderate utant̃ uſq; ad unū ætatis trigeſimū/ab ebrietate uero & uini repletione iuuenes oīno abſtineāt. Sed cū ad quadrageſimū ꝑuenerint/tūc in conuiuiis liberius diſcūbentes cum alios deos tum Dionyſium ad ſacra ſenū & ludos inuocent:q hoībus uinū/quaſi remediū aduerſus ſenectutis duritiā eſt largitus:ut reiuueneſcere uideamur:& mœſtitiæ nos obliuio capiat. Ipſaq; affectio animi ſicuti ferrum in igne ex duritie in mollitiē deducta/flexibilior fiat. primū q̄dem ſic affectus q̄ſq; ſumpta fiducia minus uerebit̃ inter aliquos ac ſuos nō tn̄ multos & alienos canere:& una quod iā ſæpius repetiuimus in cātare. CLI. Et maxīe q̄dē. ATHE. Ad eos igit̃ inducēdos ut cantibus īterēſſe uelint/modus hic haud indecēs erit. CLI. Nō certe. ATHE. Qua aūt uoce & qua muſa hi uiri cātabūt? An ea uidelicet quæ ipſis cōueniat? CLI. Ea dūtaxat. ATHE. Quæ nā igit̃ diuinis uiris cōueniens erit. Nōne ea qua chori decantāt? CLI. Nos q̄dē hoſpes & ii nō poſſumus aliud canere q̄ quod in choro didicimus. in hoc.n.cātu aſſueti ſumus. ATHE. Par eſt. Optimū enim cantū nō didiciſtis. Quaſi enim caſtrenſem rē.p. habetis potius q̄ urbanā. Propterea iuuenes ꝑfecto tanq̄ pullos gregatim poſcētes habetis. Vnde nemo ueſtrū arripit ſuū & ad cohibēdā eius ferocitatē cuidam quaſi equorū magiſtro cōmittit/qui erudiat ipſum leniter tractans & manſuefaciens & cætera quæ educationi cōueniunt pagens. ex quo nō modo ꝓbus miles efficiat̃/ſed ciuitatū quoq; & urbiū idoneus gubernator quem q̄dem in principio diximus Tyrtei militibus fore bellicoſiorem quarto uirtutis loco non primo ſemꝑ & ubiq; priuatim & publice fortitudinis munera colentem. CLI. Neſcio q̄do rurſus hoſpes legū latoribus noſtris derogas. ATHE. Non ex aīo id facio bone uir/ ſiq̄dem facio/ ſed ꝑficiſcamur quo rō ducit/ſi uultis. Nam ſi muſam habemus chororꝫ & theatri cōi muſa ꝑſtantiorem

Pueri ſter ab/ſtinentur uino.

Vinum remediū aduerſus ſenectutis duritiam.

torem hanc illis exhibere conemur/quos diximus illā quidē ueteri/& aliā quærere meliorem. CLI. Oīno. ATHE. Oībus igitur quæcūq; gratia quædā ſequit/ineſſe id oportet/ut uel ea ipſa gratia ſola in his alliciat ſitq; precipuū/uel rectitudo/uel utilitas. Exēplo quod dico/exponā. Cibus ac potus & alimentum omne gratiā habet/quā uoluptatē dicimus. Rectitudinē uero & utilitatē/ſi cōfert ad ſanitatē. CLI. Prorſus. ATHE. Sic & in diſcendo gratia ineſt quæ uoluptas noiat. Rectitudo etiā atq; utilitas & bonus habitus atq; pulcher: quę ab ipſa ueritate efficiunt. CLI. Ita eſt. ATHE. Quid porro in artibus/qbus ſīlia effingunt/nōne idipſum inſpicimus? Voluptas ꝓfecto/ex illis qñq; ꝓuenit: quā par ē gratiā noiare. CLI. Certe. ATHE. Rectitudinē uero taliū ut uniuerſaliter dicā ęqualitas ipſa tanti taliſq; efficit/potius q̃ uoluptas. CLI. Præclare. ATHE. Voluptate igit ſola id merito iudicabitur quod neq; utilitatē neq; ueritatē neq; ſimilitudinē: neq; rurſus dānum efficit: ſed ſolum cā gratiæ illius ſit/quæ cōcomitat alia quā uoluptatē recte poſſumus noiare: qñ uidelicet nihil iſtoꝝ ipſam ſequit. CLI. Voluptatē dicis ſolā/quæ minime noceat. ATHE. Nēpe & iocū ac ludum rurſus eā ipſam appello/qñ nec nocumēti neq; utilitatis aliqd affert æſtimatione dignū. CLI. Vera loqueris. ATHE. Sequit ex his quæ diximus/nullā imitationē uoluptate & opīone nō uera/iudicādam eſſe ſimiliter ēt æqualitatē nullā. Non. n. quia huic uideat aut qm̃ hic gaudeat/iccirco æquale ipſum æquale eſt, aut cōmēſurabile ipſum eſt cōmenſurabile: ſed nullo alio q̃ ueritate ſola. CLI. Sic eſt oīno. ATHE. Atqui muſicam oēm imitatricē & ſimiliū effectricē eē dicimus. CLI. Cui dubiū? ATHE. Cū ergo quis ſola uoluptate muſicā aſſerit iudicari minime audiēdus eſt: minimeq; hmōi muſica/ſi alicubi colit quærenda eſt: ſed illa quæ per imitationē boni ſimilitudinē poſſidet. CLI. Vera hæc ſunt. ATHE. Qui ergo cantus ſpeciem & muſam quærūt optimā/nō eam quæ iucūda/ſed quæ recta eſt/quærere debent. Rectitudo. n. imitationis in hoc conſiſtit/ut dicebamus/ſi tm̃ & tale fiat quod imitatione exprimit/quātū & quale in ſeipſo eſt. CLI. Cui dubiū? ATHE. Atqui illud de muſica oēs cōcederent/oīa uidelicet poemata eius imitationē eē atq; aſſimilationē. Quod & poetæ oēs/& auditores hiſtrioneſq; cōcederēt. CLI. Magnopere. ATHE. Oportet igit circa unūquodq; poema. & figmentū ut uidet qd ſit quod effingit cognoſcere illum q in ipſo non ſit erraturus. Nam qui nec nouit qd eſſentia ipſius uelit nec cuius imago ſit/nunq̃ rectitudinē eius & errorē intelliget? CLI. Nunq̃ certe. ATHE. Qui aūt rectitudinē opis nō intelligit/num bñ an male factū ſit cognoſcet? Obſcurius equidē loquor. Forte uero planius ita mihi dicet. CLI. Quo pacto? ATHE. Multæ ad aſpectū ptinentes ſimilitudines fiunt. CLI. Certe. ATHE. Siquis corporis depicti modū nō teneat/cognoſcet ne unq̃ utrū recte ſit pictū? Vtputa utrū articulos corporis & ſingulas pticulas habeat/& numerū & qualitatē & locationē ſinguloꝝ ꝓut decet ad ſingula/colores p̃terea atq; figuras/uel contra utrū pturbate hæc oīa picta ſint? An cenſes hæc aliquē cogniturū/qui aīal quod pingit minime nouerit? CLI. Nullo modo. ATHE. Sin aūt cognoſcat aliquis hoiem eſſe id quod pictum uel quoquo modo formatū eſt/ſuaſq; ptes oēs & figuras & colores ab arte accæpiſſe/num idē neceſſario ſicubi defectus aliquis pulchritudinis in eo ſit continuo agnoſcet? CLI. Oēs ferme hoc modo hoſpes quæ in aīalibus pulchre ſe habent/cognoſceremus? ATHE. Recte loqueris. Nōne igitur ĩ imagine omni per picturam ſiue p muſicam ſiue qñocūq; aliter fiat/tria hæc prudentē iudicē habere oportet? primū ut cognoſcat quid ſit quod in imitationem cadit. ſecundū/ut recte. tertiū ut bene quælibet ſimilitudo uerbis concentibus numeris effecta ſit/nouerit. CLI. Videt. ATHE. Ne pigeat igitur difficultatem quæ in muſica eſt/exponere. Porro qm̃ magis hæc q̃ aliæ ſimilitudines/celebratur/maiore q̃ in cæteris opus eſt diligentia. Nam qui in hac aberrat/maxime læditur/cum ſub eius ſuauitate malos imbibat mores. Difficile aūt id cognitu eſt/qm̃ poetæ non ita ut muſæ artem poeticā tenent. Nunq̃. n. illæ tm̃ errare poſſent/ut in effingendis uiroꝝ uerbis/colorem mulierū cōcentuſq; redderent. Vel in concentibus figuriſq; liberoꝝ/ſeruoꝝ & illiberaliū numeros. Vel in numeris figuriſq; liberis/concentū uel ſermonem numeris cōtrariū. Nunq̃ inſup ferarum uoces atq; hoīum pulſandorūq; inſtrumentorum & ſtrepitus oēs quaſi unū aliqd imitarent/in unū cōfunderent. humani uero poetæ hmōi multa pturbate & ſine rōne cōmiſcent/riſumq; hoībus cōmouent: quos Orpheus delectationis gratiā ſecutos ait. Oīa enim hæc & cōfuſa cernūt & ipſi quoq; diſtrahunt poetę numerū qdem atq; figuras: a concētu ſeorſum/orationes nudas abſq; cōcentu metrice cōponentes. atq; ēt concentus/& numeros abſq; uerbis/nude citharę pulſationi & tybiæ ſono accōmodantes. Qua in re difficillimū eſt/cognoſcere qd numerus & cōcentus ſine uerbis factus ſibi uelit/& cui imitationi ſimilis ſit earū quæ rōne ſunt dignæ. Intelligere aūt oportet multa ruditate eſſe refertū id omne/quodcunq; ſiue uelocitatē ſeu tarditatē uocēq; ferarū ꝓxime ſequit/ut aliter tybia citharaq; utaris q̃ ad tripudium opus ſit atq; cantū. Nudo aūt utroq; uti/abuſus eſt miraculorum oſtentationi ꝓſimilis & a muſis admodū alienius. Sed horum quidē hæc rō eſt. Nos autē hec nō cōſideramus/q̃ triginta qnquagintaq; annos & ultra nati muſis nr̃is uti nō debeant/ſed ut qñ debeāt uideamus. Ex iſtis āt oratio hęc nobis id ſignificare uidet/quod ad quinquageſimū ānū ꝓuectos qbuſcūq; canere opus ē melius cæteris chori muſam tenere oporteat. Neceſſe nāq; eſt ut acute con-

Omne gratū allicere. uel gratia. i. uoluptate uel rectitudie: uel utilitate.

Quæ ſpectāt ad iudicē prudentem.

centus & numeros ſentiant atq; cognoſcant. Quomodo enim aliter qſpiam rectitudinem cantus
cognoſcet cui conuenit uel non cõuenit: circa doricũ & numerum/quẽ illi poeta adiunxit/ utrũ re-
cte iunxerit nec ne? CLI. Nullo certe pacto. ATHE. Vulgus aũt deridendũ eſt/cum ſe putet quod
boni concentus numeriq; cõpos eſt/& quod cõtra/ſatis cognoſcere. quotcũq; uidelicet ipſorũ can-
tum & numerũ ſequi coacti ſunt quidẽ/qm̃ uero qd in ſingulis iſtorũ fiat ignorant/quõ ẽt recte fiant
hæc neſciunt. Quilibet enim cantus ſi oĩa ſibi cõuenientia cõtinet/recte ſe habet/ſi non continet/cõ-
tra. CLI. Sic oĩno neceſſe. ATHE. Quid porro? Siquis rõnẽ eius quidue habeat nõ intelligit/num
quid quod diximus/quo pacto recte ſe habeat ĩ aliquo unq̃ cognoſcet? CLI. Quo pacto id fieri poſ-
ſet? ATHE. Hoc itaq; nũc in his inueniſſe uidemur/quod cantores eos ſeniores quos prius quidẽ
nolentes ita ꝓuocamus ut libenter quodãmodo canãt/uſq; adeo hæc didiciſſe neceſſe eſt/ut eorum
quilibet tam numerorũ ꝓgreſſus & pondera/q̃ ſonos fidiũ harmonicos cõſequat/ut cõcentus & nu-
meros intelligentes illos eligere poſſint quos tantis ac talibus decantari oporteat. atq; ita canẽtes
& ipſi uoluptates innocuas cõfeſtim ꝑcipiant/& iuuenes ad ꝓbos mores decãtibus ꝑducãt/& oble-
ctamentis. Eatenus aũt docti/exqſitiorẽ q̃ uulgus & poetæ ipſi diſciplinã habebũt. Tertiũ qdẽ illud
ſiue bona ſiue mala imitatio ſit/nõ ẽ neceſſe ut poeta cognoſcat/ cõcẽtũ uero numerũq; neceſſe. Iſti
aũt oĩa tria cognoſcere debẽt/ut optimũ & ſecundũ eligere queant. Aliter aũt nunq̃ ſufficienter ue-
luti in cantationibus qbuſdã poterunt iuuenũ aĩos ad uirtutem allicere. Enimuero quod ab initio
uoluimus ut uidelicet dionyſii choro rectã opẽ ſermo noſter afferret/pro uiribus dictũ eſt. Verum
cõſideremus an hoc ita ſit factũ. Talis utiq; cõuentus hoĩum neceſſario/cõpotatione ꝓgrediẽte tur
bulentior redditur. Quod & a principio ſuppoſuimus in his quæ fiunt hodie/neceſſario fieri. CLI.
Neceſſe. ATHE. Vbi certe unuſqſq; ſeipſo leuior factus/extollit & exultat/audaciaq; repleturneq;
Sicut igne ferrum ita uino corpora ſenũ moliri. audit primũ. ſed tam ſuiipſius q̃ cæterorum oĩum ducẽ ſe ſufficientẽ exiſtimat. CLI. Abſq; dubio.
ATHE. An nõ diximus/quotiens iſta fiunt/bibentiũ aĩos/ſicut in igne ferrũ ita uino feruẽtes mol-
liores iunioreſq; fieri? & iccirco facilius deduci ueluti qñ iuuenes erant/ſiquis & poſſit & ſciat erudi
re eos ac fingere. Fictorẽ uero eundẽ eẽ qui & tunc ꝓbus legis lator dicebat. Cuius in legibus com
potationi modus eſt pſcribẽdus ut poſſint hæ leges cõfidentẽ illũ audacẽq; & impudentiorẽ q̃ de-
ceat/factũ qui ordinẽ uiciſſim in ſilentio ſermone/cõpotatione & muſica ſeruare non uult/cohibe-
re atq; ita inſtruere/ut cõtra in oĩbus facere uelit q̃ faciat: cõtra inſurgentẽ ac turpẽ confidentiã ad
mouẽtes timorẽ optimũ cũ iuſtitia: quẽ qdem timorẽ diuinũ/pudorẽ & uerecũdiã nominauimus.
CLI. Eſt ut ais. ATHE. Harum legũ auctores atq; cuſtodes a ꝑturbatione & ebrietate remotos eẽ
oportet/uinolẽtorũ duces. Sine qbus cõtra ebrietatẽ pugnare durius eſt q̃ ſine ducibus ſobriis cum
hoſtibus dimicare. Siquis aũt neq; obtẽperare uelit his neq; ducibus dionyſii ultra annos ſexagin-
ta natis/æquale uel ẽt maius dedecus ferat/q̃ qui ducibus martis non paret. CLI. Recte. ATHE.
Nonne ſi talis ebrietas taliſq; ludus adhiberet/cõpotatores magnã inde utilitatẽ cõſecuti/& maio-
ri q̃ prius inuicem beniuolentia iuncti/nõ aũt ſicuti nunc inimici diſcederent? cũ legitime inuicẽ cõ
uerſati eẽnt & ducentibus ſobriis temulenti quoq; legibus obtẽperaſſent. CLI. Sic certe/ſi talis eẽt
ebrietas qualẽ mõ narrabas. ATHE. Ne igit liberi patris munus ſimpliciter ita uituperemus / quaſi
malũ ſit neq; dignum ut in ciuitate recipiat. Atqui plura ẽt in hanc ſñiam referri poſſent. q̃uis ma-
ximum illud bonũ quod largit Dionyſius/efferre in multos uerear/qm̃ hoĩes cum audierint nõ re-
cte accipiant nec intelligant. CLI. Quid iſtud? ATHE. Rumor quidã & fama defluxit ad nos/hũc
deum a nouerca iunone ex animi ſñia olim deturbatũ fuiſſe. Atq; iccirco ulciſcendi gratia baccha
tionis choreã omnẽq; inſaniã induxiſſe. Et uinũ ad hoc ipſum tribuiſſe. Ego aũt hęc illis dimitto: q
tutum arbitrant talia de diis dicere. Illud tñ ſcio quod nullum aĩal cũ tanta ac tali naſcit intelligen
tia: quanta & qualis ſibi eũ ꝑfectũ fuerit/cõuenit. hoc porro in tpe quo prudentiã ſuam nõdũ poſſi
det/furit omne & ſine ordine clamat/& ſaltu elatum laſciuienſq; fallit. Recordemur aũt quod mu-
Cur uinũ datum hoĩbus. ſicæ & gymnaſticæ hæc eſſe principia diximus? CLI. Recordamur. ATHE. Nõne ẽt quod numeri
& concentus ſenſum nobis ſolis dediſſe hoc principium diximus? Apollinem uero & muſas & Dio
nyſium duces ad hæc nobis eſſe tributos? CLI. Vtiq;. ATHE. Vinũ uero ut ferunt multi ad ultio-
nem hoĩbus datum eſt ut inſaniant. Vt aũt ſermo habet noſter remedium & medicina in cõtrariũ
ut aĩus quidẽ pudorem/corpus aũt ſanitatem & uires adipiſcat. CLI. Egregie hoſpes ſupiorẽ ora-
tionem cõmemoraſti. ATHE. Sed iam media pars eorũ quæ ad choream pertinent dicta eſt. Reli
quam uero ut uidet perficiemus ne? An ꝓtermittemus? CLI. Quas nam dicis ꝑtes? & quõ partiris
Tota chorea & choreæ ꝑs. utraſq;? ATHE. Tota quippe chorea uniuerſa nobis dicta eſt diſciplina. choreæ uero pars una in
uoce eſt per numeros & concentus. CLI. Ita eſt. ATHE. Altera in corporis motu per numerũ atq;
figuram. Sed numerũ qdẽ habet cum motu uocis cõem: figuram uero ꝓpriam. In prima autẽ illa
parte cantus ipſe uocis eſt motus. CLI. Vera narras. ATHE. Sed uocis quidẽ habitum/qui ad di-
ſciplinam uirtutis animi peruenit/neſcio quomodo muſicã nominauimus. CLI. Recte admodũ.
ATHE. Si autẽ corporis motus in ludo quẽ ſaltationem appellauimus/ad corporis uſq; uirtutem
attingit

attingit artificioſam hanc ad id ipſius deductionem gymnaſticam nominemus.CLI.Rectiſſime.
ATHE. De muſica qdem/quã mediã choreæ partem diximus ſatis actum putauimus/atq; ita de
ea ſit dictum.Quare de reliqua iam dicamus:uel quid agendũ?CLI.O uir optime/qui cũ cretenſi
bus & lacedæmoniis diſſeris qñ iam ſatis tractatum de muſica eſt/ſed de gymnaſtica hactenus mi
nime/qd nam rñſurum tibi ad interrogationẽ hmõi utrum uis noſtrum exiſtimas?ATHE.Affir-
mabo equidẽ tecũ hæc interrogaueris aperte iam rñdiſſe. Intelligo.n.quod hæc tua interrogatio
tñſio quædam eſt ut dixi ac iuſſio ſimul ut tranſigant/quæ ad gymnaſtica pertinẽt.CLI. Optime in
tellexiſti/& ſic facias.ATHE.Faciundũ eſt.neq; enim difficile eſt quæ uobis utriſq; notiſſima ſunt
tranſigere.Nẽpe huius artis utriq; multo magis q̃ illius piti eſtis.CLI.Vera ferme dicis. ATHE.
Nõne huius quoq; ludi principium eſt:quia unũquodq; aĩal natura ſaltare cõſueuit. Homo aũt ut
tetigimus cũ numeri ſenſum acceperit/ſaltationem pepit.Cantus itẽ numerũ excitat.Quæ ambo
inuicem copulata choream & ludũ pepererũt.CLI.Ita eſt.ATHE.Huius partẽ alterã iã pegimus.
Alteram deinceps aggrediemur.CLI.Prorſus.ATHE. Sermonẽ igiẽ de ebrietatis chorea primũ
hac ſi placet ſnĩa concludamus.CLI.Quo nã pacto?ATHE.Si ciuitas aliqua tanq̃ re ſeria cõpota-
tionibus cũ legum & ordine utaẽ/exercitationis cuiuſdã ad tẽperantiam gratia/& alias uoluptates
non fugiat/ſed eadem rõne ut ipſas superet exerciteẽ/hoc utiq; pacto oĩbus his utẽdũ.Sin uero tãq̃
ludo utaẽ cõpotationibus ciuitas:& liceat cuiq; qñ uelit & quibuſcum uelit cõbibere & alia quæq; p
libidine exercere:non eſſem huius ſententiæ/quod deceat ciuitatẽ iſtã aut hunc uirũ ebrietati aliqñ
indulgere.Sed multo magis q̃ Cretenſium lacedæmoniorũq; uſum Carthaginẽſiũ legẽ probarẽ.
Vt nunq̃ in caſtris quiſq̃ guſtare uinũ audeat:ſed toto illo tpe aqua bibatur:& in ciuitate nunq̃ uini Mos cartagi-neſium circa uinum.
uſum ſeruo uel ſeruæ cõcederẽ.Sed nec magiſtratibus toto eo tpe quo magiſtratu funguntur.Gu-
bernatores ẽt atq; iudices munus ſuum ſubituros a uino penitus ꝓhiberem. Deliberaturos quoq;
de rebus non oĩno negligendis.Ac nulli penitus interdiu uinũ concederem niſi exercitationis cor-
poreæ morborũq; cauſa hoc potu opus fuerit.neq; ẽt nocte uiro uel mulieri qñ liberis operam da-
re uolunt.plura ẽt referri poſſent in qbus hoĩes legis recte mentiſq; cõpotes uino abſtinerẽt. Qua
propter ſm hanc rõnem nec multis ciuitati uineis opus eſſet.Atqui & reliqua agricultura omniſq;
uiuendi norma ordinẽ ſuum teneret.Ac uini uſus ferme oĩum moderatiſſimus & parciſſimus eẽt.
Hic itaq; ſermoni de uino hoſpites/ſi uobis quoq; uidetur/apex allatus ſit.CLI.Probe dictũ.Qua-
re & nobis ita uidetur.

ARGVMEN. MARSILII FICINI IN DIALOGVM TERTIVM DE LEGIBVS.

QVemadmodũ medicus ſanitatem corporis ita legum auctor ſpectat animi ſanitatẽ.
Quoniam uero oĩbus optabilius eſt ualetudinẽ proſperam retinere ne pereat/q̃ recipe-
re peremptã/icirco ꝑcipuum utriuſq; tam ciuilis q̃ medici inſtitutũ eſt/ſeruare ſiue cor-
poris ſiue animi ſanitatẽ:ſequens uero utriuſq; cõſiliũ eſſe uideẽ optimum/ſiue corpo-
ri ſiue aĩo habitum ſiqñ amiſſus fuerit reſtituere.Quãobrem & apud Platonẽ & apud
ueritatem ſcriptores illi legum contẽnendi cenſenẽ/qui ſubito qua cenſura ſcelera perpetrata ſint
punienda/dẽcernunt. Qua uero rõne hoĩes ita oriantẽ/nutriantẽ/erudiantẽ/ut ſcelera ꝑpetrare no-
lint non ꝓuident.Nemo igiẽ admireẽ Platonem noſtrum firmiſſime ſanitatis animi ſtudioſum/tã
in libris legũ q̃ de re.p.diu per multa quæ uidentẽ lenia/& ad educandos pueros adoleſcenteſq; ꝑti
nent accuratius diuerſari.Si.n.decet diligentiſſimũ aĩoꝝ medicũ facere:eoſq; ſtatim natos ita cõ-
ponere/ut uel quaſi una cũ firma ſanitate geniti uideantẽ/uel ſaltem ætate adoleſcente/ſanitas ani-
mi pariter coaleſcat.Hinc itaq; precedens illa libri legũ primi ſecundiq; diligentia in oĩ muſicæ lu
diq; genere atq; conuiuiis.Dum.n.de auctoris legũ officio diſputat/ꝑcipuũ eius.i.circa pueros &
adoleſcentes ſtudium aĩi oĩa iudicat declarandũ.Vbi meminiſſe te uolo quãta cautione ad potum
uini iudicauerint accedendũ/ut nõ liceat quotidie bibere/neq; cuilibet neq; ad cuiuſq; libidinem.
Sed in ſolẽnibus dũtaxat cõuiuiis:& tũc qdẽ uiris & moderate/raro uero merũ/ſub arbitro tñ & iu
dice.Alioqn memineris & quãtũ ꝓbet/ut nõ liceat in caſtris militibus guſtare uinũ:neq; ĩ ciuitate
ſeruis/neq; magiſtratibus neq; gubernatorib9 & iudicibus/ipſo iudicii tpe.Neq; uiris mox de reb9
magnis deliberaturis/poſtremo neq; uiro uel mulieri ea hora q̃ liberis opam dare cõſtituunt.Hæc
opeꝑcium fuerit diligenter cõmemoraſſe.Pergamus iam ad ꝓpriũ libri tertii argumẽtũ.Cũ igiẽ
lex ipſa ciuilitatis.i.diſciplinæ ciuilis forma ſit/ciuilitas ãt forma ſit ciuitatis/haud ab re de legibus
tractaturus multa de ciuitatis ciuilitatiſq; initio diſputat.Ambigit autem utrũ genus humanũ fue
rit ab æterno nec ne/ſimiliterq; de mundo.Et quod alicubi tp̃s nominat infinitum haud quaq̃ ſine
principio proprie atq; ſine ſignificat.Sed noſtris potius computationibus infinitũ: ideoq; dicit ſæ
pe tempus inextimabile potius q̃ ĩmenſum.Atqui & in ſexto ſimiliter ambigẽs ſnĩam ita diſiungit.
hoĩum generatio aut nunq̃ incepit/aut inextimabili ante nos temporis longitudine cœpit. Inexti-

mabile uero forſan dicit/ſiquis non ſolū annos ſolares/ſed ēt lunares/& dies & horas numerare cō-
renderit. Satis aūt chriſtiano fuerit: philoſophum mundi æternitatem non affirmaſſe. Sed quid nā
de mille annorum milibus his moſaici dicēt? Forte Platonem Egyptiorum more breuiuſculos an
nos cōputauiſſe. At uero & de his & de mundi illuuionibus oportunius agitur in Timęo. Iam uero
ad ipſam materiam legum .i. ciuitatem ciuilitatēq; reuertamur. Quatuor ciuilitatis figuræ pcipuę
numerantur. Prima quidem ſtatim poſt generis humani calamitatē in ſuperſtite quodā eius ſemi-
ne ſeruato uel altiſſimorū montium bñficio/uel diuina potius prouidentia. Tunc enim pbabile eſt
filios nepoteſq; patris familiās imperio paruiſſe. Quod quidē imperiū ſola conſtat lege naturæ. Se
cunda figura inter familias plures iam inter ſe uel oppido uel uallo quodā ſimili cōgregatas. Con-
gregatas inq̄ tum indigentia mutua/tū metu ferarū. Sed ab ipſo cetus huius exordio uerīſimile eſt
tot gubernandi formas: quot & domicilia extitiſſe opinionibus inter ſe moribuſq; longe diuerſas.
Ob quam diuerſitatē mutuis ſubortis iniuriis coacti ſunt cōes quoſdam arbitros & iudices recto-
reſq; conſtituere. Vnde tertiam iam orta eſt ciuilis diſciplinæ figura a pcedente uidelicet iniuſtitia
ducens originē. Probabile uero eſt eiuſmodi rectores urbis/cōes preſcripſiſſe ciuitati leges/poſtq̄
honeſtiſſimas quaſq; domiciliorū leges conſiderauerunt per eaſq; rei familiaris diſciplinā ad diſci
plinam rei. p. tranſtulerunt. Quarta deniq; figura eſt in quodam gentiū regno. Vbi plures inter
ſe urbes in eandē uoluntatē cōemq; legem ita cōueniūt/quēadmodū in urbē unam familiæ plures.
Prima qdem figura extra urbē eſt per leges ſingulas/natura/rōne/uolūtate cōſiſtens. Secunda uero
iam in urbe/ſed per ſingulas adhuc domiciliorū leges/indigentia quadā metuq; cōgregata. Tertia
in ciuitate per leges iam cōes/occaſione iniuſtitiæ/iuſtitiam colens. Quarta ex pluribus ciuitatibus
per eandē uoluntatē legemq; ſimilē cōgregatur. Inter hæc admonent poete ad canēda diuina/ubi
dicit poetarū genus diuinum eſſe/agiq; deo. Admonent quoq; auctores legū ut neq; arduas neq;
uiolentas ferant leges/ſed leues quoad fieri poteſt atq; ſuaues. Præterea exemplo quodā hiſtorico/
principale proſequitur diſputationis huius conſiliū: de precipua cōdendarū legum & optima ra-
tione. Quæ quidē hinc maxime ſumit exordium ſi auctor in his ferendis uniuerſam quidem ciuili
uirtutem ſpectet/maxime uero maximā oium atq; ducem. Nemo uero dubitat uirtutes alias a pru
dentia tanq̄ inferiora membra a capite duci. Hanc utiq; tam neceſſariam nobis eſſe q̄ nobilē ex eo
confirmat/quod omnes cōmuni uoto id optant in primis/ut humana oia pro ſui deſiderio ſucce-
dant atq; gerantur: eūq; cui ad uotū cuncta ſuccedunt beatiſſimum fore oium arbitrant. Plato ue-
ro contra infert miſerimum fore illum/cuius cupiditates quotidie ſequantur euentus. Niſi tāta ſit
prudentia preditus/tantaq; per prudentiā aium moderatione regatur ut uera diſcernat bona & quę
rōne ſecreuit neglectis aliis appetat. In his admonet non eſſe optandum uel orandū ut oia cupidi-
tatem noſtram ſequant/imo & cupiditas rōnem. Tangit & cōgruam filii ad patrem/patris ad deū
cōparationem. Cupit certe & pcatur ſibi puer euenire q̄plurima quaſi bona/quæ pater interea ne
accidant depcatur tanq̄ mala. Similiter uana & noxia uota hoium cæleſtis pater quotidie deteſtat.
Neq; refugium ad euitanda fallacia uota/ullum nobis eſt excepta prudētia. huic ergo per ciuium
animos propagandæ legiſer in primis incumbent publicæ ſtudens felicitati. Tanta enim pruden
tiæ perfectio eſt ut & optanda doceat exoptare atq; comparare & comparatis ea potiſſimum uti ra
tione qua proſint. In his autem felicitas ciuitatis tota conſiſtit. Quēadmodum uero ciuitatem ſer
uat prudentia/ita deſtruit imprudentia: quam nominat ignorantiam. Non ignorātiam inq̄ uel lit-
terarum propriæ uel artis cuiuſdam uel externorum quorūdam a nobis alienorum: ſed ignorātiā
boni/ut alibi ſæpe dicit/atq; hic ſignificat. Sed addit eam eſſe & priuatim & publice perniciosiſſimā
ignorantiam per quam quis neſciat ita ſuum aium temperare/ut rationis ſuæ tanq̄ regine legibus
ſenſus quaſi populus legitime educatus obediat/adeo ut nō alia proſequat & fugiat/nec aliis aliter
ue gaudeat atq; doleat q̄ rōnis inſtitura præſcribāt. Quicūq; ignorātia eiuſmodi obcæcant/ēt ſi in
genioſiſſimi atq; litteratiſſimi ſint ignorantes a Platone cenſent. Qui uero tēperati ſunt/prudentes
ab eo iudicant atq; ſciētes/ēt ſi litteras neſciant. Prohibet deinde magiſtratū illi tribui gubernādū
qui pp incontinentiā gubernare ſe neſciat. Neq; cōfidit ciuitatē ſub eo recte feliciterq; cōponi/ī cu
ius animo ciuitas quædam eſt incōpoſita ſimul & miſera. Quāuis aūt ſeptem numeret deinceps ra
tiones quæ ad dignitatem/imperandi conducere apud plurimos iudicantur. ſ. Paternitas. Nobili
tas. Dominatio. Potētia. Senectus. Prudētia. Sors tñ unicā ipſe præcæteris eligit. i. prudentiam. di
cens hāc eſſe ppriam dignitatis imperatoriæ rōnem. ſ. ut prudētiores ubiq; iperent: imprudētiores
obtēperent. Quēadmodū & oculorū officiū eſt ducere. pedū uero miniſteriū pgere. Item ſicut in
qualibet arte pſertim nauigatoria & militari & medicina eius qdē qui plus intelligit/eſt pcipe. eius
uero/qui minus ea in re cognoſcit/eſt exequi. Ita & in arte ciuili/partim uniuſcuiuſq;/partim fami-
liæ/partim ciuitatis gubernatrice illi apprime oēs parere debent qui præcæteris quid potiſſimum
humanæ ſaluti cōducat intelligit. Lex ergo cōem optās prudentiā/puidebit: ut præter puerilē eru-
ditionem ad prudētiā conferētem/numerum quoq; publicorū gradus p ipſius prudētiæ gradibus

ubiq;

ubiq; diſtribuant. Ac ne imprudenter hoꝝ gubernacula cõmittant: ſanciet ne mera & ingẽs ĩperãdi auctoritas cõcedat. Sed oẽs qdẽ ſubiiciet legib⁹/reges aũt cũ ſenatu cõiunget/ſenatũ cũ cõſilio populari. Cauebit in primis ne unq̃ ſupba laſciuia cupiẽs plus poſſe q̃ leges/diſſenſionem pariat & ruinã. Studebit ut totũ ciuitatis corpus quoad fieri põt liberũ ſit prudens & amicũ. liberũ qdem ut poſſit quilibet patrię ſuę cõſulere: prudẽs aũt ut ſciat: amicũ rurſum ut uelit. Meminerit tria hęc in ciuitate facilius cõuenire/quę inter unius ac populi potentiã obtinet mediũ: ut neq; unus ſe totam ſubdat impantis arbitrio uel potẽtię paucoꝝ/neq; quẽlibet abſq; delectu recipiat cõſultorem: ſed plurimũ qdem optimatũ conſtet gubernatiõe: nõ nihil quoq; hẽat regii/nõ nihil inſup popularis. Circũſpiciet mores fortunaſq; principũ: quo pcipiat ciuitatũ regnorũq; exitium maxime oĩum ex delitioſo luxurioſoq; adoleſcentũ uirorũq; uictu pcedere. Quippe cũ nemo ex hmõi uita uirtute pręſtans euadere poſſit. Sed ꝑger neceſſario fiat fragilis & inflatus & cecus. Mandabit ꝓpterea tẽperantiã ab oĩbus maxime coli. Sanciens eos potiſſimũ honorari/qui temperatiſſimi oĩum iudicio cõprobent. Neq; patiet fortitudinẽ ab ullo abſq; temperãtia poſſideri: quaſi rem ciuitati ualdę periculoſam. Quinimo neq; multarũ rerum peritiã abſq; iuſtitia tãq̃ grauiter nociturã. Summatim uero in primo honoris gradu/dotes animi ſi cum temperãtia miſtę fuerint collocabit: his corporis ſubiiciet bõa bonis corporis ſimul & animi externa ſeruire mandabit. Prohibebit quoq; nimiã libertatẽ/uetabit & nimiam ſeruitutẽ. Nam nimia qdem ſeruitus amicitiã .i. & beneuolentiã populi erga principem & charitatẽ erga patriã e medio tollit/adeo ut leui de cauſa uel princeps uel patria pereat. Libertas uero nimia laſciuiã primo parit/deinde cõtemptũ legum/poſt hæc frequẽtes ſeditiones & extremã deniq; ſeruitutẽ. Nemo uero miret Platonẽ & hic & ſæpe alibi ludos/ſiue potius ſtudia muſicę magnifacere: quaſi ad pmutãdos in utrãq; partẽ mores tam publice q̃ priuatim poſſint q̃plurimũ. Nam ea tẽpeſtate & familiare oĩbus & palam frequentiſſimũ erat eiuſmodi ſtudium: quod aũt ab oĩbus fit atq; cõtinue non minorẽ ferme iam animũ uim habet q̃ aer in corpus. Pręterea quę apud medicos parũ cautos habent leuia/apud Platonẽ obſeruãtiſſimũ humani generis medicũ haud contẽnenda cenſentur. Deſcẽdit poſt hæc ad ſuperioꝝ epilogum. In quo epilogo poſſet quiſpiã clauſulam illam: ſi uero quicq̃ & quę ſequuntur ita forſitan legere. An uero quicq̃ cõtulerimus nec ne? Quis redarguet? Cum inter nos omnia dicta fuerint. Sed iſta tu uideris.

DIALOGVS TERTIVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

h

HÆc quidem ita ſe habeant. Ciuilis autẽ diſciplinę initium quod nam fuiſſe dicemus? An nõ hinc facillime ipſum quis optimeq; inſpiciet? CLI. Vnde nam. ATHE. Vnde ciuitatũ quoq; incrementũ & ad uirtutẽ & ad uitium licet inſpicere. CLI. Vnde dicis? ATHE. Reor equidẽ a longitudine infinitateq; tpis/tertiſq; in eo mutatiõibus. CLI. Quo pacto id ais? ATHE. Age dic ſi habes ex quo urbes ciuileſq; hoĩum inſtitutiões cœperũt/quãta tẽporis pceſſerit multitudo. CLI. Nequaq̃ id facile. ATHE. Inexplebile utiq; hoc & impbſſibile cogitatu. CLI. Sic eſt omnino. ATHE. Nõne innumerę in hoc tempore conditę ſunt ciuitates? Totidemq; deſtructę? quę omni ciuilis uitę conditiõe paſſim uſę ſint. Factęq; modo e minoribus/modo minores e maioribus/peiores quoq; ex melioribus/& cõtra ex peioribus meliores? CLI. Neceſſarium id quidem eſt. ATHE. Huius igitur mutationis cauſam excogitemus ſi poſſumus. Fortaſſis enim primã uitę ciuilis cauſam mutationẽq; nobis oſtendet. CLI. Probe loqueris. Quare & te oportet quid hac de re ſentias diligenter exponere: & nos attente auſcultare? ATHE. Num igitur priſci ſermonis ueritatem aliquam habere uidentur. CLI. Qui nam? ATHE. Multos uidelicet hominũ interitus ex diluuiis morbis aliiſq; peſtibus olim accidiſſe ex quibus pauci homines ſuperſtites fuerint. CLI. Valde id cui ueriſimile. ATHE. Age iam de multis unum hoc exitiũ quod illuuione factum ẽ perſpiciamus. CLI. Quid ĩ hoc cogitare nos iubes? ATHE. Nempe eos qui cladem tunc euaſerunt/montanos quoſdam & paſtores fuiſſe in montium cacuminibus pauca ſemina ad propagandum genus hominum conſeruata. CLI. Patet. ATHE. Atqui neceſſe ẽ eos & aliarum artium fuiſſe expertes/& auaritię contentioniſq; ſtudia inter ciues/cæteraſq; aduerſus alios aſtutias ignoraſſe. CLI. Conſentaneum id quidem. ATHE. Ponamus etiã campeſtres & maritimas urbes ſubito illo tempore periiſſe. CLI. Ponamus. ATHE. Inſtrumenta igit omnia & quęcunq; artium ſiue ad diſciplinam ciuilem/ſiue ad facultatem aliam pertinentium/extabant inuenta/concidiſſe illis temporibus aſſeremus. Quomodo enim o uir optime ſi hæc in ſempiternũ ita ſe ut modo habentia permanſiſſent/nouum quicq̃ alicui eſſet inuẽtum. CLI. Nempe quia inumerabilis quędam multitudo annoꝝ ignorabatur ab illis. Mille autem anni uel duo milia ex quo qcq̃ dicebatur inuentum/partim Dedalo/partim Orpheo/partim Palamedi patebant. Sicut quæ ad muſicã pertinent/Marſię & Olympo quę ad lyrã/Amphioni attribuũtur: aliaq; aliis multa/ut ita dicam/heri & nudiuſtertius adinuẽta. ATHE. Vides ne Clinia ꝑtermiſſum abs te eſſe amicũ: qui ue/

De initio ciuilis diſciplinę:

Generatio & corruptio ciuitatũ ĩfinita

re heri fuit?CLI.An Epimenidē dicis?ATHE.Hunc equidem. Longe enim hic in nouarū rerum
excogitatiōe oībus apud uos excelluit o amice. Quod ſane uerbis olim Heſiodus diuinauit: re aūt
Epimenides ipſe ꝑfecit ut uos aſſeritis.CLI.Aſſerimus plane.ATHE.Ex ea utiq; deuaſtatiōe ma
gnam terribilemq; humanis in rebus deſolationē accidiſſe tunc arbitramur.Fertilium agroꝝ ma
gnitudinē deſertā: cæteriſq; aīalibus corruptis uix boum caprarūq; genus & illud qdem rarū reli
ctum fuiſſe: qbus paſcendis tunc hoīes uitam agebant.CLI.Cui dubiū? ATHE. Ciuitatis uero &
diſciplinę ciuilis & legum de qbus pręſens a nobis ſermo habet/nunqd memoriā quidē ullam ut
ita loquar/fuiſſe putamus?CLI.Nullam prſus.ATHE. An non ex illis ita diſpoſitis nobis hac oīa
ꝑuenerunt: ciuitates diſciplinęq; ciuiles/artes/leges/& uitioꝝ atq; uirtutis non parua copia.CLI.
Quo pacto id ais?ATHE.Nunqd arbitramur o uir mirifice eos hoīes/cū multoꝝ quę inter ciues
honeſta habent/uel turpia ignari eſſent/ſummos/uel in uirtute uel in uitio extitiſſe?CLI. Probe di
xiſti: & quod uis intelligimus. ATHE. Tempore igit ꝓgrediēte ac genere hoīum multiplicato/ad
eum quē nunc uidemus habitū/ꝑuecta oīa ſunt.CLI.Recte admodum.ATHE.Neq; tamē ſubito
ut ueriſimile eſt/ſed paulatim longoq; in tpe.CLI.Valde ſic decet.ATHE.In campos enim ex ca
cūminibus montiū recens formido deſcēdere ꝓhibebat.CLI.Certe.ATHE. Nōne & ꝓpter pau
citatem illis tpibus mutuo inter ſe aſpectu cōgratulabant: pręſertim cū neq; terra/neq; mari tranſi
tus ad alios facilis fuerit/oībus ferme ad tranſitū inſtrumētis deletis una cū artibus. Quapropter
inuicē cōuenire nō poterant. Ferrum nāq; & ęs & metalla oīa cōfuſa perierant: ut inueniri & in lucē
erui nō poſſent: unde & lignoꝝ fabri nō erant. Nam & ſi aliqd inſtrumentū/relictū qñq; in monti
bus ſupfuerit/cito tñ cōtritū euanuit/nec alia fieri poterāt/anteq̄ ars metallica hoībus iterū inueni
retur.CLI.Quo enim pacto aliter fieri potuiſſet?ATHE.Quot aūt generatiōibus poſtea id factū
eſſe putamus?CLI.Profecto multis.ATHE.Igitur artes quęcūq; ferro utunt & ęre cęteriſq; hu
iuſmodi oībus eodē tpe/imo etiā maiore ignorātiā tenebris obſitę ignorabant.CLI.Certū id eſt.
ATHE.Quinetiā neq; ſeditio illo tpe/neq; bellum erat.CLI.Qua rōne? ATHE. Primo q̄ ꝓpter
deſolationē ardenti ſe inuicē beneuolentia cōplectebant. Deinde q̄ cibus bellum nō cōcitabat. Pa
ſcuoꝝ enim nulla erat inopia/niſi forte qbuſdam paucis ab initio. Paſcuis aūt plurimū illis tpibus
uitam agebāt. Lactis item & carniū copia nō deerat. A uenatio facile alimēta/nec illa qdem mala
ſuppeditabat. Veſtitus ꝑterea ſtramētoꝝ/habitaculoꝝ uaſculorūq; tā igneoꝝ q̄ nō igneoꝝ copiā
habebant. Artes quippe fingēdi atq; texendi ferro nō indigēt: qbus hæc oīa dei nutu cōſequimur:
ut ſi quādo hoīes in talem calamitatē deciderint: ꝓpagari genus humanum poſſint. Hac de cauſa
nō ualde inopes erant: neq; inopia cōpellebant ad bella. Diuites ēt fieri minime poterāt: cū neq; au
rum neq; argētū haberēt. in quocūq; uero hoīum cetu nec inopia/neq; diuitię ſunt: huic iuſtiſſimi
mores aderūt. Neq; enī ibi cōtumelia neq; iniuria/locū hēt. Emulatio quoq; & inuidia ꝑcul abeſt.
His igit de cauſis boni erant: ac maxime ꝓpter ſimplicitatē. Quęcūq; enim audiebant honeſta eſſe
uel turpia/ꝓpter ſimplicitatē credētes eſſe uera monitis obtēperabant. Nec ullus ꝓpter ſapientię
opinionē/ut mō fit/de mēdacio ſuſpicabat: ſed quę de diis & hoībus dicebant uera putātes/quiete
ad hęc uitā ſuā inſtituebāt. Quāobrē tales erāt oīo/quales paulo aň narrauimꝰ.CLI. Ego qdē & hic
tibi in his cōſentimꝰ.ATHE.Diximꝰ porro generatiōes multas ita uiuētes/tam illis q ante diluuiū
fuerūt q̄ hodiernis hoībꝰ minorē peritiā habuiſſe cū cęteraꝝ artiū/tum bellicaꝝ/quę uel terra uel
mari hodie exercent. Iudicioꝝ quoq; & ſeditionū q̄ in ciuitate & uerbis & opibꝰ ſedulo cōtendunt
ad iniuriā aliis inferēdā. Simpliciores aūt fuiſſe & fortiores/ac ſimul modeſtiores/& in oībꝰ iuſtio
res. Horū uero cām iam diximꝰ.CLI.Recte loqueris.ATHE.Dicta igit ita hęc nobis ſint: & quæ
ſequūtur/iccirco exponant oīa/ut intelligamus/cur illis opus legibus fuerit: & qs leges eis cōdide
rit.CLI.Probe dixiſti.ATHE. An igit illi nec legū latoribꝰ indigebāt/neq; dū illis tpibꝰ id fieri cō
ſueuerat. Litteras.n.nōdū hēbant/illius tpis hoīes: ſed cōſuetudinē & mores maiorū ſequētes uiue
bant?CLI.Veriſimile ē. Sed ciuilis diſciplinę qs modus fuit?ATHE.Hic.CLI.Quis?ATHE.Cēs
mihi uident diſciplinā uiuēdi ciuilē illius tpis/imperiū appellare: qd etiā nūc multis ī locis & apud
gręcos & apud barbaros uiget: qd qdē in habitatiōe ciclopū extitiſſe ita teſtat Homerus. His cōſi
liarię nullę ſunt cōciones: neq; roſtra iudicioꝝ. Sed in altis montibꝰ caua antra inhabitāt: ſpretiſq;
publicis priuatim quiq; uxoribꝰ filiiſq; dant iura.CLI.Iucūdus hic poeta uobis fuiſſe uidet. Atqui
& alia nōnulla ipſius ꝑcurrimus ualde illa qdem urbana: non multa tñ. Nos quippe Cretēſes alie
no poemate parū utimur.ME.Nos aūt utimur. Videturq; nobis poetas hmōi ſupaſſe: q̄uis nō La
conicā ſed Ionicā uitā potiꝰ ubiq; doceat. Bene aūt mō uerbis tuis atteſtari vr: cū antiqtate hoīum
per fabulas ad ſiluestrē uiuēdi modū reduxerit.ATHE.Atteſtat nimirū. Quapropter teſtimonio
illius inducti credamus gubernationes hmōi aliquādo fieri.ME.Recte.ATHE. Nōne guberna
tiones hę fiūt ex hoībus ipſis qui per habitatōes ſingulas ſingulaq; genera ꝓpter egeſtatē ex uaſta
tionibꝰ factā diſperſi uiuūt? in qbꝰ ſemp antiqor dominat: ex eo qd pricipiū ex patre matreq; ſum
pſerūt: quos qdē q̄ſi aues ſecuti gregē unū cōficiūt/patris uolūtate/ꝓ lege utētes/& regno oīum iu
ſtiſſime

ſtiſſime gubernati.ME.Ita prorſus.ATHE.Poſtea uero cõmuniter pluresq; confluentes maiores
ciuitates conſtituũt:atq; ad agriculturas primũ in montiũ radicibus cõuerſi maceriosos ambitus
quaſi muros urbium ferarũ cauſa condunt. Vná domũ amplam cõmunẽq; cõdentes.ME.Veriſi/
mile id qdem uidet.ATHE.Quid aũt hoc?nõne etiá uerisimile.ME. Quid nam.ATHE.Cũ ha-
bitationes hę maiores e minoribus primiſq; ſunt facte/ cõueniens eſt adeſſe paruarũ ſingulas gene
ratim/ hñtes ſigillatim ſeniores prĩcipes ꝓpriosq; mores:ex eo qđ ſeorſum uixerint & iccirco alios
ab aliis parẽtibus educatioribusq; mores ſuſceperint/quibus aſſueti ſunt ſinguli ad deos colendos
ſeq; ipſos curádos:modeſtiores qdem a modeſtis/ a fortibus fortiores: & in cęteris oĩbus ꝑut ſin-
guli filios aut nepotes erudierũt: quoꝝ ritus quaſi leges ꝓprias ad maiorẽ habitationẽ ferũt.ME.
Quid ꝓhibet?ATHE. Atqui neceſſe eſt leges ſuas cuiq; in primis placere. Alioꝝ uero leges loco
ſecũdo.ME.Ita eſt.ATHE.Sed uidemur iam in ipſam quaſi legũ lationẽ clam ĩcidiſſe?ME. Vtiq;
ATHE.Poſt hæc neceſſe eſt/ut qui cõueniunt/aliquos ex ſeipſis cõiter eligant / qui omniũ inſtituta
nouerint:& quę maxime ex his probauerint/ad cões quoſdam populi duces quaſi reges deferant.
Eaꝝ uero legum quę cõprobatę fuerint/ipſi latores nominabunt:conſtituẽteſq; optimatũ guber-
nationẽ ex imperiis aũt regnũ aliquod/ in hac ciuilis diſciplinę mutatione cõuiuent.ME.Ita certe
conuenięti ſucceſſione cõtinget.ATHE.Tertiá itaq; diſciplinę ciuilis figurá iam dicamus: in qua
ſpecies oẽs & affectus reꝝ.p.& ciuitatũ reperiunt.ME.Quę nam iſta eſt?ATHE.Ea certe eſt/ quá
Homerus poſt ſecundá tertio factam ita ſignificauit.Dardaniá uero tũc terrá ille ędificauit.Nõdũ
enim ſacra illi mœnia erecta in campis ſtabant:multaꝝ gentiũ ciuitas. Sed ad radices montis idę
fontifluę habitabát.Profecto carmina hæc & ſuperiora illa de ciclopibus diuinitus & ſm naturam
ipſam cõſcripta ſunt.Diuinũ enim poetaꝝ genus eſt:diis agit/& ſacros cõcinnit hymnos.Vnde ue **Comendátur poetę.**
ra paſſim cum muſis atq; gratiis taugere ſolent.ME.Summopere.ATHE.Pręſtantẽ igit fabulam
ꝓſequamur.Forte enim aliqd ex ea patebit ex iis quę uolumus.An non ſic oportet?ME.Sic ꝓrſus.
ATHE.Conditum igit ex altioribus in magno pulchroq; campo ilium accepimus/incolle quodá
non alto quo multi deſup ex ida fluuii defluebant.ME.Sic traditũ eſt.ATHE.An non longo poſt
diluuiũ tẽpore id factum putamus?ME.Quis nõ ita putarit.ATHE.Magna igitur eos deuaſtatio
nis illius cœpiſſe uidet obliuio: quádo iuxta multos fluuios: & ab altioribus locis fluentes urbem
condiderunt:ſeq; ipſos collibus exiguis credidere.Vnde ꝑſpicuũ eſt multis ſęculis eos poſt illuuio
nis uaſtitatẽ fuiſſe.Alię pręterea multę urbes iam tunc longius ꝓpagato genere hoĩum coleban-
tur.ME.Quid ni?ATHE.Quę.ſ.& aduerſus ilion militarũt.Atq; per mare/forſan quaſi iam oẽs
eo intrepide uterentur?ME.Apparet.ATHE.Decẽnio aũt archiui Troiam oppugnátes euerte-
runt.ME.Plane.ATHE.In eo igit decẽnio quo Troia obſidebat/ multa mala domi obſidentibus
achiuis ꝓpter ſeditiones iuuenũ acciderunt:qui nec honeſte nec iuſte in ſua redeuntes milites re-
cepere:ſed ita ut multi morte/multi exilio afficerent.Qui rurſus expulſi deducti ſũt:dori pro achi/ **Vnde Dori.**
uis mutato nomine appellati: ꝓpter doricum quẽdam a quo exules congregati & reſtituti fuerũt.
Atq; hæc omnia uos o Lacedęmonii hinc enarratis.ME.Proculdubio.ATHE.Cum ſermo nobis
de legibus inſtitutus eſſet/ in diſputationẽ de muſica & ebrietate digreſſi ſumus. Nunc tandẽ quaſi
diuinitus ad idem nobis oratio reuoluta eſt:nobiſq; quodãmodo anſas prebuit. Ad eam enim ci-
uilem diſciplinã delapſa eſt/quá & in Lacedęmonia & in Creta recte quaſi fraternis legibus inſtitu-
ram aſſeritis.Tantũ uero ex hac oratiõis digreſſione lucrati ſumus ut dum p diſciplinas ciuiles ur-
biũq; habitationes tranſueheremur/primá & ſecũdam & tertiá ciuitatẽ ꝑſpexerimus / alterá ab alte
ra in tractu quodam longiſſimo tpis/ut noſtra fert opinio/ dependentẽ.Nunc uero quarta hęc no
bis ciuitas uenit/aut ſi uultis quartũ hoc holum genus/quod & quádoq; alicubi habitabit / & nũc iá
habitat.Ex quibus oĩbus ſi intelligere potuerimus/quid bene uel contra in habitatione ſit inſtitutũ
& quę nam leges ipſoꝝ conſeruant ea quę conſeruant/& quæ corrupta corrũpunt/& qualis inſtitu/
tionum ciuiliũ cõmutatio/ beatam o Megille & Clinia efficit ciuitatẽ/ ſatis nobis factũ putabimus:
hæc omnia inquá rurſus tanq̃ ab initio nobis tractanda ſunt/ niſi forte aliquo pacto quę dicta ſunt/
reſpuamus.ME.Siqs nobis hoſpes deus polliceret /quod ſi diſputationẽ rurſus delatione legum
aggrederemur/neq; pauciora/neq; peiora his quę dicta ſunt / audiremus longũ ipſe hac de cá iter
facerẽ : & breuis mihi hęc dies uideret q̃uis ab ęſtiuali ſolſtitio ad hiemalia deus modo uertatur.
ATHE.Conſiderãda igit iſta uident.ME.Maxime.ATHE.Illa deniq; tẽpora cogitatione cõple-
ctamur/in qbus Lacedęmon/Argi/ Meſſeneq; & eis coniuncta oĩa maioribus ueſtris Megille ſubie-
cta fuerunt.Tunc enim illud fabulę ipſis/ ut dicit / placuit:ut tripartito exercitu diuiſo / urbes tres
habitarent Argos / Meſſenem/ Lacedęmonẽ.ME.Sic factum.ATHE.Et Argoꝝ quidem rex Te-
menus factus eſt.Meſſenes uero Creſphõtes.Lacedęmonis aũt Euryſthenes ſimul atq; Patrocles.
ME.Sic utiq;.ATHE.Iurarunt item omnes ſe illi repugnaturos/qui cuiuſpiam regnum deuaſtare
aggrederetur.ME.Plane.ATHE.Dic uero per Iouem nunquid regnũ uel principatus aliqs de-
ponatur/ uel depoſitus quádoq; ab aliis ſit q̃ a ſeipſis? An paulo ante cum in hunc ſermonẽ incide-

remus/id ita eſſe putabamus:nunc aūt obliti oīno ſumus?ME. Minime. ATHE. Nōne idē magis nunc cōfirmabimus?ab hiſtoria enim rerum geſtarū/in quā incidimus/ad hoc affirmandū admonemur. Quare nō circa uanum aliqd/ orationē reuoluemus/cū rem geſtā ac ueram dicamus. Facta uero hæc ſunt. Tria regna & tres gubernatę regno ciuitates legibus cōmuniter de imperādo parēdoq; poſitis iurarunt inuicē:reges qdem ne gerere ac tēpore pgrediente uiolentius regnarēt:populi aūt ſi reges iuſiurādum cōſeruarent:ne unq̄ regno deponerent: imo uero defenderent ſiquis unq̄ aggrederet. Reges quoq; regibus & populis:atq; etiā populi populis & regibus ſe mutuo propulſaturos illatas iniurias coniurarūt. Nōne ita?ME. Ita prorſus. ATHE. Quod autē in cōſtituēda diſciplina ciuili maximū eſt/id ſiue reges ſiue alii leges tulerint/tribus illis ciuitatibus adfuit. ME. Quid illud? ATHE. Vt duę ſimul contra unam inſurgerent quę poſitas leges tranſgrederet. ME. Manifeſtū id qdem. ATHE. illud etiam legiſlatorib⁹ multi pręcipiūt/ut leges hmōi ferant:quales multitudo & populus libenter ſuſcipiant:pinde ac ſiquis gymnaſii magiſtris medicis ue pręciperet ut cum uoluptate corporea curent:eiſq; iocunde medeant. ME. Sic oīno. ATHE. Satis eñ ſæpius eſt/ſiquis parua cū moleſtia bonā habitudinē & ſanitatē corporib⁹ reddat. ME. Quid ni? ATHE. Hoc pręterea ipſis aderat non paruū ad ferendarū legum facilitatē. ME. Quid nam? ATHE. Nō erat illarū legum latoribus bonorū ęqualitatē efficiētibus maxima illa difficultas quę cōuenientibus in unam legē ciuitatibus multis ſolet accidere:ſi agrorū quęrant poſſeſſionē turbare/ & nouas tabulas introducere:quoniā uideant nō ſatis poſſe abſq; his ęqualitatē fieri. Nam aduerſus eū qui mouere ex his aliqd tentat/ oēs reclamant/ne moueat non mouēda. Agros quippe diuidenti & nouas tabulas introducenti aperte oēs maledicunt:ut quiſq; quo ſe uertat ignoret. Doris aūt hęc difficultas turbatioq; nō fuit. Nam agros abunde ſine controuerſia poſſidebant: debitaq; ipſis ęris alieni priſca & magna nō erant. ME. Vera narras. ATHE. Quo nam igiť optimi uiri ita male cōſtitutio illa & legiſlatio ipſis abiuit?ME. Quo id pacto? Quidue culpas? ATHE. Quod ex tribus ciuitatū cōſtitutionibus/duę cito & diſciplinā ciuilem & leges pdiderunt:& ueſtra ciuitas una relicta ē. ME. Haud facile eſt/qđ interrogas. ATHE. Atqui opus eſt ut id modo cōſiderantes/ diſſerētesq; de legibus ſenili quodam modeſtoq; ioco/ iter hoc quēadmodū a principio diximus ſine moleſtia conficiamus. ME. Proculdubio faciēdum eſt/ut dicis. ATHE. An igiť pulchriorē de legibus cōſiderationē habere poſſumus/q̄ de his legibus quę ciuitates hmōi exornarunt? aut etiā ciuitates ullas inſtitutioneſq; honeſtiores ac maiores his cogitare? ME. Non facile quiſpiam his alias anteponat. ATHE. Nemo aūt ambigēt quin illi ita cōiuncti nō Peloponeſum tantū:uerūetiā uniuerſam Gręciam/ ſi barbarus quiſpiam iniuriā intentaret defendere poſſe crediderint. Troianorū exemplo cōmonitus qui Aſſyriorū potentia freti quæ a Nino traxit originē/bellum contra ſe concitarunt. Erat enim adhuc principatus illius nō contēnenda potētia. Quare quēadmodum nunc regem nos magnū formidamus/ita gentiū illarum cōſpirantiū in unū potentiā tunc oēs expaueſcebant. Magnā uero aduerſus eos criminationē ſecūda Troię euerſio prebuit. Aſſyriorū enim principatus particula quędam/ Troię potentia fuit. Aduerſus igiť eam potentiā in tres diuiſus ciuitates exercitus a fratribus/ Herculis filiis tunc regnātibus optime atq; hornatiſſime factus uidebať:& multomelius inſtructus/q̄ qui Troiam obſedit. Primū enim herculidas excellentiores principes q̄ pelopidas habere arbitrabantur. Deinde hunc exercitum illi qui Troiam petiit/ uirtute preſtare. Hos enim uiciſſe:illos ab iſtis fuiſſe ſuperatos/a Doris Achiuos. Nōne ſic illos cogitaſſe:eaq; de cauſa ſic ſe pręparaſſe credimus?ME. Omnino. ATHE. Veriſimile igitur illos firmā quoq; conſtitutionem hanc ſuam fore putaſſe/ longūq; tēpus duraturā/ pręſertim quia multa pericula & labores una ſubierūt: & a fratribus regibus gubernabanť. Necnon multis uſi fuerant uatibus/tum aliis/ tū Apolline Delphico. ME. Veriſimile admodum. ATHE. Hæc uero quæ maxima fore exiſtimabanť/ breui tunc ut uideť euanuerunt:pręter paruam ut modo diximus partē/quę ueſtram habitat regionem. Hęc uero nunq̄ ad hunc uſq; diem a bello contra duas partes ſuſcepto ceſſauit. Nam ſi facta tunc conſtitutio concors manſiſſet:inuicta profecto in bello fuiſſet. ME. Cur non? ATHE. Quomodo igiť & qua ratione diſſoiuta eſt? Nōne conſideratione dignum eſt: quę nam fortuna tantā ac talem cōſtitutionē euertit?ME. Nunq̄ profecto aliud conſiderans quiſpiam/uel leges uel res publicas alias intelligere poterit:qbus pulchrę magnęq; res ſeruenť/uel contra perdanť/ſi iſta neglexerit. ATHE. Feliciter ergo inſufficientē hanc cōſiderationē incidiſſe uidemur. ME. Summopere. ATHE. Nunquid ergo noſter nos omnes latet error & in pręſentia maxime/dum putamus ſingularē quādam perſpicere rem/quā mirabiles ſequentur euentus/ ſiquis bene illa uti modo debito non ignorabit. Nos autē modo neq; recte forſan/ neq; ſm naturā de hoc ipſo ſentimus. Et alii omnes in omnibus errant/de quibus ſimiliter cogitant. ME. Quid ais? Et qua de re iſtud maxime dicis. ATHE. Ipſe me o bone uir nunc certe deriſi. Cum enim illum exercitum de quo modo ſermo habitus eſt/ cōſideraſſem/egregius profecto atq; mirandus mihi uiſus eſt/& pclara quędā facinora gręcis geſturus ſiqs tūc ipſo bū uſus fuiſſet. ME. An nō prudēter & tu cūcta dixiſti? & nos pbe laudauim⁹? ATHE.

Fortaſſe

Fortaſſe/puto tamẽ oẽs qui magnũ aliquid & ingenti potẽtia ꝑditũ uiderint/ſtatim ſic affici/ut opi
nentur/ſi ſciret qui ipſum poſſidet tãta re taliq; uti/ multis pręclariſq; inde rebus geſtis felicẽ fore.
ME. Nõne & hoc rectum? uel q̃o dicis? ATHE. Conſidera iam quorſum reſpiciens qui ſic laudat
ſingula recte dicat. Ac primũ de quo dicebamus quo pacto ſi recte ſciuiſſent exercitũ ordiare/ qui
tunc pręfuerunt/ feliciter uſi occaſione fuiſſent? nõne ſi tutiorẽ illo tpe conſtituiſſent / ſemp ſeruaſ-
ſent: ita ut & ipſi liberi eſſent/ & alios quos uellent/ſubiugarent? atq; oĩno & ipſi & eoꝝ poſteri tam
apud gręcos q̃ aud barbaros/quicq̃d cuperent cõſequerent? An nõ omnia huius gratia cupiebãt?
ME. Immo etiã ualde. ATHE. Quicũq; igit cum diuitias ingẽtes ꝓſpexerit: aut honores generis ex-
cellentes: aut aliq̃d eiuſmodi/eadem ipſa dixerit / ad hoc reſpiciens dicet: quaſi per hoc ipſi futura
ſint oĩa quę deſiderat/uel plurima atq; potiſſima. ME. Ita uidet. ATHE. Vna certe omniũ hoĩum
cõmunis quędam cupiditas eſt: quã pũs ſermo ſignificauit. ME. Quę nam? ATHE. Vt ſm animi
ſui deſideriũ oĩa/uel ſaltem humana gerãtur? ME. Cui dubium? ATHE. Quãdo oẽs ſemp hoc uo-
lumus/ & in pueritia & adulta ętate & ſenio ſedulo id ꝓculdubio hẽre ꝑcamur. ME. Vtiq;. ATHE.
Amicis etiã hæc ꝑcamur quę ipſi quoq; ſib precarent? ME. Et hoc. ATHE. Amicus autẽ filius pa
tri/ cum puer ſit/uiro. ME. Profecto. ATHE. Atqui eoꝝ quę puer cõtingere ſibi precat/ multa pa-
ter/ne accidant/deprecat. ME. An id fieri dicis/ quãdo iuuenis eſt & amẽs filius q precat? ATHE.
Immo etiã qñ pater ſiue ſenex ſiue admodum iuuenis cum nec honeſtoꝝ neq; iuſtoꝝ quicq̃ cogno
ſcat/ ſic affectus ut Theſeus ad infelicẽ Hippolytũ impenſius imprecat / filius aũt cognoſcit: putas
ne tunc filium cũ patre eadem oraturũ? ME. Intelligo qđ dicis. Dicere enim mihi uideris/non eſſe Nõ ꝑcãdũ ut uoluntatẽ noſtrã cuncta ſe-quantur: ſed ut prudentiã noſtrã uoluntas.
ꝑcandum conandũq; ut uoluntatẽ noſtrã cuncta ſequant/ſed ut prudentiã noſtrã uoluntas. Idq; tã
ciuitati q̃ ſingulis/precib⁹ petendũ/ſtudendũq; /ut mentẽ habeãt. ATHE. Idq; ꝓrſus inquã. Quin/
etiã qđ ciuilis uir legũq; lator ad hęc ſemp reſpiciẽs/ leges ferre debet/& ipſe recordat⁹ ſum/ & uos
nunc recordari uolo. Nẽpe uos in diſputationis principio dicebatis / ꝓbum legũ latorẽ ad bellum
oĩa referre debere. Ego autẽ dicebã ad unam ſolũmodo uirtutẽ cum tñ ſint quattuor/id reſpicere:
reſpiciendũq; nõ ad unã tantũ ſed oẽs: maxime uero ad primã: quę & cæteraꝝ oĩum dux eſt: hæc ue Prudẽtia cęterarũ dux.
ro prudẽtia eſt & intellectus/& opinio/una cũ amore & cupiditate iſta ſequẽte. Eodẽ iam oratio no
ſtra reuertit. Et ego qui tunc ea dicebã/eadẽ nunc etiã dico ſiue ioco uultis / ſiue ſerio. Aſſero equi-
dem nõ eſſe tutũ/ uoto uti & ad uotũ conſequi/ſi mentẽ nõ habeas ſed cõtraria eoꝝ euenire quę pe-
tis ſatius eſſe. Si ſerio dicta hęc exiſtimare uultis exiſtimate. Spero enim nũc uobis ꝑſuadere quod
pauloante ꝓpoſuimus/ ꝑditionis regum/totiuſq; cõſtitutionis illius diſſoluendę cãm nõ timiditatẽ
fuiſſe: nec rei militaris ignorantiã ſeu prĩcipũ ſiue ſubditoꝝ: ſed uniuerſam reliquã prauitatẽ & pręſ-
ſertim circa humanaꝝ rerum maximã ignorantiã. Quod hæc tunc ita cõdgerint/& nũc ſicubi fiãt/
aut futura qñq; ſint/nõ aliter eueniant/ſi uultis conabor: ut ratio deinceps oſtendet adinuenire uo
biſq; tanq̃ amicis/pro uiribus explanare. CLI. Verbis te hoſpes laudare moleſtũ. Re aũt ualde lau-
dabimus. Libenter enim tua dicta ſuſcipiemus: qua in re/liberalis quędam laus eſt/quę nõ maxime
patet. ATHE. Optime tu qdem Clinia. Quare quod ais efficiamus? CLI. Erit ita ſi deus uoluerit.
Tu modo dic. ATHE. Cenſemus ergo/per ſequentẽ diſputationis huius uiam deinceps progre-
dientes/maxima tunc ignorantia potentiã illam fuiſſe ꝑditam: ſimileſq; rerũ euentus/& nunc eadẽ
ex cauſa ꝑficiſci. Quapropter ſi hoc ita ſe habet/ legiſlator conari debet prudentiã quoad fieri põt
ciuibus dare: ignorantiã q̃ maxime auferre. CLI. Manifeſtum id qdem. ATHE. Quę nam igit ma
xima inſcitia iure dicet? Conſiderate ſi mihi aſſentimini. Ego enim hãc cenſeo. CLI. Quã. ATHE.
Quãdo aliquis qđ honeſtũ ſibi aut bonũ uidetur/ nõ amet/ſed oderit: qđ autẽ malum atq; iniuſtũ/
id diligat atq; amplectat: hãc uoluptatis doloriſq; diſſenſionẽ aduerſus eam quę rationẽ ſequi opi- Quę maxima inſcia ciuiũ.
nionẽ/extremã eẽ inſcitiã aſſero: quã etiam maximã dico / quia in multitudine animi eſt. Qđ enim
in eo doloribus uoluptatibuſq; mancipatũ eſt/ quaſi plebs ciuitatis eſt atq; multitudo. Quãdo igit
ſcientię/ uel opinioni/uel rationi quę natura dominãtur/animus aduerſat / hoc ego ignorantiã ap-
pello: & ciuitatis quidem / quãdo principibus legibuſq; multitudo non paret: & unius etiam uiri/
quãdo licet bonę in animo rõnes ſint / nihilo tamẽ magis ſecũdũ ipſas agitur: ſed cõtra oĩa pagun-
tur. Has equidem ignorãtias ꝑnitioſiſſimas eſſe aſſero ciuitatis cuiuſlibetq; ciuis: nõ aũt opificum
ignorãtias: ſi modo qđ dico hoſpites intelligitis. CLI. Et intelligimus o amice hæc & cõcedimus.
ATHE. Hoc itaq; ratum habeatur/ quod ciuibus qui hoc modo ignorant / nihil ad pincipatũ per
tinens cõmittendum ſit. Immo uero ut ignorantes importandi / etiam ſi acutiſſimi & diſertiſſimi
ſint: & quę ad hornamentũ & acumẽ ingenii ſpectãt cuncta cõplexi. Qui uero cõtra affecti ſunt ſa- Prouer. Neq; litteras ſcit: neq; natare.
piẽtes hñdi/etiã ſi neq; litteras ut dicit nouerint/neq; natare ſciant: magiſtrat⁹ quoq; iſtis quaſi pru
dentibus cõmittendi. Quomodo enim o amici uel minima prudẽtię ſpẽs ſine conſenſu couſiſtere
poterit? CLI. Nullo modo. ATHE. At uero pulcherrimus maximuſq; cõſenſuũ oĩum: maxĩa iure
ſapientia eſſe dicet. Cuius qdem particeps ſit neceſſe eſt qui ſecundũ rõnem uiuere debet. Quiſq;
aũt expers eſt/& ſuę domus euerſor & ciuitatis nunq̃ ſeruator: ſed contra oĩo ad hæc ſemp ignarus

eſſe uidebiť. Hæc igitur/ut pauloante diximus/ita ſe habeant. CLI. Ita Prorſus. ATHE. Imperan-
tes uero & parentes nõne in ciuitatibus eſſe debent. CLI. Vtiq;. ATHE. Eſto: rõnes aũt pro digni-
tate imperandi atq; parẽdi/quales ſunt/& quot tam in ciuitatib⁹ magnis & paruis q̃ priuatim in do-
mib⁹ ſimiliter ſunt? Nõne prima dignitatis recta rõ erit/ut pater ac mater & ſimpliciter genitores
Septẽ dignitates imperãdi. ubiq; natis imperẽt? CLI. Maxime. ATHE. Secũda ut ignobilibus generoſi. Tertia/ut iuniorib⁹ ſe-
niores? CLI. Et hoc. ATHE. Quarta ut domini ſeruis. CLI. Proculdubio. ATHE. Quinta ut potẽ-
tiores dominenť: imbeciliores ſeruiãt. CLI. Principatũ modo dixiſti admodũ neceſſariũ. ATHE.
Immo uero q̃ plurimus & ſm naturã ut Thebanus Pindarus ait/in oĩbus aĩalib⁹ repiť. Maxima ue-
ro dignitas ſexto collocanda eſt: qua ignorãtes quidẽ ſequi iubenť: prudẽtes aũt ducere atq; domi-
nari. Q̃d ego qdẽ ĩperiũ o ſapiẽtiſſime Pindare/nõ ꝑter naturã: ſed ſm naturã legis & ſpõte ſuſce-
ptũ nõ uiolẽter/ fieri affirmarẽ. CLI. Probe dictũ. ATHE. Septimũ prĩcipatũ ad ſortẽ aliquã ꝑdu-
camus/eũ dei gratia & felicitate quadã obtingere aſſerẽtes & iuſtiſſimũ eẽ ducamus / ut is quẽ ſors
delegerit imperet: ille uero quem reppulerit pareat. CLI. Vera narras. ATHE. Dicemus ergo ioco
quodã ad aliquẽ eoꝝ qui facile ferẽdaꝝ legũ munus aggrediunť. An uides o legũ lator quot circa
imperãtes dignitates cõſiderãtur? & q̃uo inter ſe oppoſite ſunt? Profecto nũc fontẽ aliquẽ ſeditio-
num inuenimus: a quo tibi cauẽdũ eſt. Primũ igiť nobiſcũ diligẽter cõſidera/qd nã & q̃uo ꝑter hęc
male agẽtes agroꝝ meſſę/neq; reges ſeipſos ſimul & Gręcoꝝ potẽtiã quę tũc mira erat/ euerterũt?
Q̃uo audiendũ dimidiũ plus eſſe q̃ totum. Nõne q̃a rectiſſime dictũ ab Heſiodo ignoratũr. Dimidiũ nõnunq̃ plus eſſe q̃ totũ. Quãdo uideli-
cet totũ cõprehẽdere noxiũ eſt: dimidiũ uero moderate ſe hẽt/tũc ſane moderatũ ĩmoderato plus
eẽ cenſuit: utpote deteriore melius. CLI. Rectiſſime. ATHE. Verũ regibus hoc ꝑnitioſum ineſſe
priuſq̃ plebi credimus? CLI. Probabile eſt regũ maxime hũc morbũ eſſe / qui ſupbe ꝓpter delitias
uiuũt. ATHE. Perſpicuũ igiť hoc primũ reges eos habuiſſe: q̃d plus q̃ poſitę leges poſſe uoluerũt/
nec in eo cõcorditer ꝑmanſerũt: q̃d uerbis & iureiurãdo laudauerãt. Verũ diſſenſio/ut nobis uide-
tur/quę cũ maxima ignorãtia ſit/ ſapiẽtia tñ appet/ea oĩa ꝓpter errorẽ & amarã incõcinnitatẽ/euer-
tit. CLI. Videť. ATHE. Quid igiť hoc de morbo timentẽ oportuit legis latorẽ cauiſſe? An ꝑ deos
neq; ſapiẽtię laudẽ habet nũc huius agnitio/neq; difficile dictu? Siqs aũt id tunc ꝓuidiſſet / certe his
nobis ſapiẽtior extitiſſet. ME. Quid illud dicis? ATHE. Licet nũc Megille q̃d olim a uobis factum
eſt aĩaduertere/atq; ĩde rem ipſam cognoſcere: faciliuſq; ita q̃d tũc fieri oportuit/ dicere? ME. Dic
planius. ATHE. Ita certe apertiſſimũ fiet. ME. Quo nã pacto? ATHE. Siqs minoribus maiorẽ po-
tentiã neglecta mediocritate ꝓbuerit/uela nauibus/cibũ corporibus/animis principatus/ oĩa peruer-
tunť. Nam ſupra modũ data laſciuiũt/& alia quidẽ in morbos incidũt: alia in iniuriã elatioris laſci-
uię filiam. Quid itaq; dicimus? Nõne hoc? Quod nulla eſt o dilecti uiri animę humanę natura: quę
fidunior ſit & nulli referendę rõnis iure ſubiecta: poſſit principatũ inter hoĩes maximũ ita ferre: q̃n
ignorãtia morbo extremo mentẽ occupãte a ꝑrimis amicis odium cõſequať. Quod ita factũ cito
ipſum corrũpit: oẽſq; uires eius deponit. Hoc aũt cauere/mediocritatis ipſius obſeruatõe/ excellẽ-
tium legũ latoꝝ opus. Quod igiť tũc factũ/facile modo ꝓſpectu eſt: hoc eſſe uideť. ME. Quid nã?
ATHE. Deus quiſpiã ut arbitror ueſtri curã habuit: qui cũ futura preſciret/geminã uobis ex unica
regũ generationẽ conſtituit: atq; ita ad mediocritatẽ magis cõtraxit. Preterea natura quędam hu-
mana uiribus diuinis cõiuncta tumentẽ ueſtrũ ꝓſpiciẽs principatũ/moderatas uires eoꝝ qui in iu-
diciali foro uerſanť/ſupbę nobilitatis potẽtię iunxit/uiginti & octo ſenũ ſnĩa/ in reb⁹ maximis regũ
potentię adęquata. Ad hęc tertius ſeruator affuit: qui luxuriantẽ adhuc & frementẽ cõſiderãs prin-
cipatum/e phoroꝝ cenſura ꝓxime ad potentiam ſorte electam conducta quaſi frenum ipſi ĩmiſit.
Hac igitur ratione regnũ ueſtrum/ ex quibus decebat compoſitũ/& moderate conſtitutũ/& ipſum
quidem ſeruatũ eſt/& ſalutis alioꝝ cauſa fuit. Alioquin Themeno & Creſphõte cæteriſq; qui leges
ẽis condiderunt/ quicũq; fuerint/ nec factio quidem ipſa Ariſtodemi ſeruata eſſet. Neq; enim ſatis
erant ferẽdarum legum periti. Quoniã ſi fuiſſent/ nunq̃ iuuenilem animũ accepto prĩcipatu unde
tyrãnis fieri poterat/ iureiurando ſe moderaturos exiſtimaſſent. Nunc autẽ deus oſtendit/ qualem
oportebat oporteretq; potiſſimũ/conſtitui principatũ. Quod quidem a nobis intelligi poſtq̃ factum
eſt/ut dixi antea nihil mirum. Non enim arduũ eſt uidere/ ſi exemplo cõmoueris. At ſiquis id tunc
ꝓſpexiſſet/moderariq; principatus & unum ex tribus perficere potuiſſet: magnificas omnes eorũ
cogitationes/ſeruaſſet: nec ꝑſica claſſis/nec alia ulla unq̃ cõtemptis nobis ut nulla re dignis in Grę-
ciam nauigaſſet. CLI. Vera narras. ATHE. Turpiter ergo illis repugnarunt o Clinia. Turpiter au-
tem dico/ non quia qui tunc terra mariq; uicerunt minus q̃ deceret fortiter in pugnando ſe geſſe-
rint. Sed turpe illud inquã quod una de tribus illis ciuitatibus pro Gręcia decertauit. Duę autẽ ita
deprauatę fuerunt: ut altera Lacedęmonẽ quoq; ne ſuccurreret/ ꝓhiberet / non paruo ipſi bello il-
lato. Altera Argiuoꝝ quãuis prima illis diſtributionis temporibus in Gręcia eſſet. tamẽ ad depel-
lendum barbarum accerſita/ nec orantes audire uoluit / neq; defendit. Multa referre poſſem quę
ea tempeſtate in Gręcia facta/ ut turpia poſſunt accuſari. Neq; qui Gręciã ſe defendiſſe dicunt ue-
re dicunt.

te dicunt. Niſi enim Athenienſium Lacedęmoniorũq; cõmune conſiliũ atq; potẽtia iminentẽ ſeruitutẽ ꝓpuliſſet: ferme iam oĩa confuſa eſſent / & Gręca cũ Gręcis inuicẽ cũ Gręcis item barbara Gręcaq; cũ barbaris. Quẽadmodũ Gręca illa quę nunc pſarum tyrãnidi ſubiecta ſunt: ſine ordine ullo cõfuſa ſunt inuicẽ: ac male etiã diſſipata. Hæc habemus o Clinia & Megille: quę tam priſcis ciuilibus legũq; latoribus ꝙ iunioribus opponamus: ut cauſas eoꝝ rimãtes / quid pter hęc aliud fuerit agẽdum inueniamus. Quale eſt qđ nunc expoſuimus / quod uidelicet non oporteat magnos meroſq; principatus cõſtituere. Illud ſemp memoria tenẽtes qđ liberã ciuitatẽ & prudentẽ & ſibi ipſi amicã eſſe oportet. Ad quę reſpiciẽdũ eſt illi qui leges laturus eſt. Ne miremini aũt / ſi ſæpe iam alia quędã ꝓpoſuimus: ad quę ſit legũ latori reſpiciẽdum: quę quidẽ nõ eadẽ eẽ atq; hæc appareãt. Sed meminiſſe oportet / qũ ad temperantiã uel prudentiã uel amicitiã reſpiciẽdum dicimus / nõ aliã atq; aliã / ſed eandẽ nobis eſſe intentionẽ: ac ſi multis etiã aliis huiuſcemodi uerbis utemur / ne turbemini. CLI. Conabimur ita facere / uerba ordine repetẽtes. Sed nũc expone qđ dicturus eras: qũ amicitiã libertatẽ / prudẽtiãq; ſpectare legũ latorẽ debere dicebas. ATHE. Audiatis modo. Duę gubernationũ ciuiliũ quaſi matres quędã ſunt: ex qbus ſiquis alias dixerit originẽ ducere / rc̃te utiq; dicet. Quaꝝ alterã principatũ unius / alterã populi appellare decet. Alterius quoq; ſummũ tenere perſarũ genus alterius nos putãdum. Cęterę uero ferme oẽs hinc / ut dixi / uarie cõponunť. Neceſſe eſt aũt haꝝ utrarũq; participẽ fore ciuitatẽ: ſi libertas in ea atq; amicitia cũ prudẽtia futura ſit. Qđ quidem ratio ꝑcipere nobis uult cũ dicit / ciuitatem hoꝝ expertẽ bene gubernari nunꝙ poſſe. CLI. Quo enim pacto? ATHE. Cum igiť altera monarchiã unius ſcilicet pricipatũ / altera libertatẽ dũtaxat magis ꝙ oportuerit / complexa ſit / neutra mediocritatẽ ſeruitutis libertatiſq; ſeruauit. Veſtrę aũt laconica dico & cretica / magis. Sed Athenieſes ac Perſę / quõdam hoc fere pacto: nũc uero minus. Sed cãs quoq; dicemus / an non? CLI. Omnino: ſi modo qđ ꝓpoſitum eſt / abſoluere cupimus. ATHE. Audiamus ergo: Perſę qdem quando Cyri tp̃e ſeruitutis libertatiſq; mediocritatẽ magis habeant / primũ ipſi liberi fuerũt / deinde multos alios ſubiecerunt. Nam cũ principes ipſi libertatẽ ſubditis impertirent / & rem ad ęqualitatẽ magis reducerẽt / milites ducibus magis erant amici: paratoſq; ſe in periculis exhibebant. Ac ſiqs inter eos prudẽtior erat / conſilioq; ualebat / cũ rerũ inuidus nõ eſſet ſed libere dicendi facultatẽ oĩbus daret / honoraretq; cõſilii cõpotes / facultatẽ prudẽtię cõmunẽ in mediũ deducebat. Cuncta igiť tunc illis / libertate / amicitia / mẽtiſq; cõmunione facile redibat. CLI. Videnť hæc ut dicũtur / ita geſta fuiſſe. ATHE. Quo pacto igiť Cambiſę tp̃e regnũ id fere cecidit: & rurſus Darii tp̃e reſtitutũ eſt? Vultis ne ut quaſi diuinatiõe uſi dicamus? CLI. Quid ni uelimus? Confert enim hoc ad illud quo tẽdimus. Ita igiť de Cyro uaticinor: in cæteris quidẽ ipm & ducẽ bonũ & ciuilis uitę amicũ fuiſſe. Rectã uero diſciplinã nullo pacto attigiſſe: nec ad rei familiaris adminiſtrationẽ animũ unꝙ applicuiſſe. CLI. Cur ita. ATHE. A iuuenta per totã uitã militia occupatus / mulieribus filios tradidit educãdos: quæ ipſos ut felices ſtatim pueros atq; beatos nullius indigẽtes rei ſic educabant / ut phiberent ne quis eis utpote beatis aliqua in re aduerſareť: cogentes oẽs quicqd ipſi dicerẽt aut facerẽt / laudare. Ita ipſos tales quoſdã educauerũt. CLI. Bellam certe educationẽ narraſſe uideris. ATHE. Fœminã nempe: quã induxerunt regię mulieres nouis elatę diuitiis: deſertęq; a uiris bello & piculis occupatis. CLI. Cõſentaneũ id qdem. ATHE. Pater uero ipſoꝝ / ouium / boum multorũq; alioꝝ quoꝝ ad eos ſpectabat poſſeſſio / greges multos habebat: ſed ignorauit qđ filii qbus hæc relicturus erat / paternã ipſam perſicãq; artẽ nõ docebanť: cum per ſe paſtores eſſent in regione aſpera geniti: & ipſa ars pſica dura eſſet ſufficiẽſq; / robuſtos eos paſtores efficere: qui & cuſtodias agere & uigilare poſſent: & militare ſi res poſtularet. Permiſit aũt ut mulieres & eunuchi medoꝝ ritu filios eius nutrirẽt: quoꝝ educatio ab ea quę uulgo exiſtimať felicitas corrupta eſt. Vnde tales euaſerũt / quales fieri cõueniebat eos: qui in ſumma rerũ licẽtia nutriti fuiſſent. Cum igiť mortuo Cyro / rerũ potiti ſunt utpote qui reſolutis delitiis nutriti eſſent primũ alter ęqualitatẽ nõ ferens / alterũ interfecit. Deinde ipſe ignorãtia ebrietateq; furẽs principatũ pdidit. Medi enim ac qdam Eunuchus tunc dictus / ipſum quaſi amentẽ cõtempſerunt. CLI. Sic ferť: atq; ſic ferme cõtigiſſe uideť. ATHE. Atqui & hoc ferť / per Dariũ ſeptẽq; illos uiros principatum in pſas iterũ rediiſſe. CLI. Plane. ATHE. Inſpiciamus igiť rõnes ſequentes. Darius nec regis erat filius: nec in delitiis enutritus. Is cum ad principatũ perueniſſet / ſeptimuſq; ipſum accepiſſet / ſeptẽ in partes ipſum partitus eſt: quorum hodie adhuc parua quędam ſomnia reſtant: cenſuitq; uiuendum eſſe ſub legibus ad cõmunẽ quãdam conferentibus ęqualitatẽ: atq; id ita ſanxit: diſtributionem q; illam quam Cyrus perſis pollicitus fuerat / lege complexus eſt: amicitiã cõmunitatẽq; perſis omnibus prebẽs: ac perſarum populum pecuniis & muneribus attrahẽs. Ita dilectus a militibus / non paucioresꝙ Cyrus reliquit regiones ipſe ſubiugauit. Poſt Darium Xerxes: qui regiis ẽ delitiis quidem educatus. Sed te nunc iure appello Dari / qui Cyri malo cõmonitus non fuiſti: ſed in eiſdẽ Xerxẽ moribus educaſti: in qbus Cambiſem cyrus nutriuerat. Ipſe igiť utpote imbutus alimonia / ſimilia quoq; ꝑpeſſus eſt. Ex illo tp̃e nullus unꝙ ferme perſarum rex magnus / niſi nomine fuit.

Oportere ciuitatẽ & liberã & prudentẽ ac ſibi amicã eſſe.

Duę matres ciuiliũ gubernationũ.

Multa de gubernatõe Cyri: Cambiſę & Darii.

Neq; fortunã fuiſſe cauſam arbitror:ſed uitam malam:qua filii ualde diuitũ tyrãnorũq; utplurimũ niuunt. Nunq̃ enim puer & uir & ſenex ex huiuſmodi uita uirtute prẽſtans euadere poterit. Quę q/dem & legũ latori conſideranda & nobis in pñtia aĩaduertenda cenſemus. Atqui & uobis par eſt o Lacedęmonii id tribuere:qđ pauptati/diuitiis/regno priuatis/nullos excellẽtes honores muneraue prebetis:quę uobis ab initio dei alicuius oraculo dicta non ſint. Neq; oportet in ciuitate excellẽtes cuiq̃ cõferre honores/ qa diuitiis pręſtet:aut qa uelox:aut formoſus: aut robuſtus ſit/ ſi uirtute careat. Sed neq; etiã ſi uirtutẽ aliam habeat quãdam/temperantiã uero nõ habeat. ME. Quo pacto id hoſpes ais? ATHE. Nõne fortitudo una quędã pars uirtutis eſt? ME. Eſt. ATHE. Tu ipſe igiẽ cũ audieris/iudicato. Velles ne uicinũ aut domeſticũ quẽpiam habere/ fortẽ quidẽ maxime: minime uero tẽperatũ: quinetiã impudicũ? ME. Dii meliora. ATHE. An uero/ artiũ quidẽ multaꝝ peritũ/ & in his ſapientẽ:ſed iniuſtũ. ME. Nullo modo. ATHE. At uero iuſtitia ſine tẽperantia originẽ habere nullã põt? ME. Quomodo enim aliter? ATHE. Sed neq; etiã ille/qui modo ſapiens a nobis dictus eſt:qđ uoluptates atq; dolores recte rationi concordes & obſequẽtes habeat. ME. Non certe. ATHE. Id ꝑterea conſideremus/ut quõ inter ciues honores recte uel nõ recte diſtribuãtur/ inſpiciamus. ME. Quid nam. ATHE. Temperantia ſi ab omni alterius uirtutis genere in alicuius aĩo

Modeſta reſponſio ad duo difficilia. deſtituta ſit honorãda ne iure eſt/an cõtra? ME. Non habeo qđ reſpondeã. ATHE. Modeſte ſatiſq; reſponſum eſt. Alterutro enim illoꝝ cõceſſo/ incõcinne ut arbitror reſpondiſſes. ME. Bene igiẽ factum eſt. ATHE. Eſto. Nẽpe acceſſio ipſa & honores & obprobria nõ dictu ſed ſilentio potius irrationabili digna erunt. ME. Temperantiã dicere mihi uideris. ATHE. Hãc ipſam dico. Quod igiẽ ex aliis nobis ꝓdeſt plurimũ/ſi cũ additione maxime honoretur / rectiſſime honorabiẽ: & qđ ſecũdo loco ꝓdeſt / ſecũdo honorãdum. Atq; ita ſecundũ ſucceſſionis rationẽ ſi quodlibet honores qui deinceps ordine ſequũtur nanciſcaẽ/ recte utiq; nanciſcetur. ME. Eſt ita. ATHE. Quid porro? an hęc quoq; a legiſlatore diſtribuenda eſſe dicemus? ME. Maxie. ATHE. Vis ne partitionẽ cunctoꝝ in opera ſingula & minima quęq; illi relinquamus? Tripartitã uero diuiſionẽ/ quũ & ipſi legũ quodãmodo ſtudioſi ſumus:tenemus: maxima & media & minima inuicẽ ſecernemus? ME. Sũmope.

Recta diſtributio honoꝝ & obprobriorum. ATHE. Oportere itaq; dicimus ciuitatẽ / quę pro humanis uiribus ſalua felixq; futura ſit/ recte honores & obprobria diſtribuere. Recta aũt diſtributio eſt / ut prima & maxime honorãda cenſeanẽ animi bona/ ſi adiuncta illis tẽperantia ſit. Secũdo dignitatis gradu corpis bona ponantur. Tertio externa poſſeſſio & pecunię. Hæc ſiqs legiſlator ciuitaſue tranſgrediẽ / uel pecunias ꝑceptoris honorando/ uel poſterius aliqd honore prius collocãdo/neq; ſancte/neq; ciuiliter faciet. Rata hęc nobis habenda? an quõ? ME. Prorſus quidẽ. ATHE. Hæc latius dicere nos induxit perſicę gubernatiõis conſideratio. Inuenimus aũt eos peiores adhuc factos eſſe. Cauſamq; eſſe ducimus: qa nimiũ populi libertate ſublata/ dominãdi poteſtate magis q̃ oporteret/adaucta/ ſocietatẽ in ciuitate & amicitiã ſubſtulerunt. Quibus corruptis/principes quoq; nõ ſubditis ac populo ſed ꝓprio imꝑio conſulunt. Quinetiã ſæpe exigui ſui cõmodi gratia/ funditus euerti ciuitates genteſq; amicas igne abſumi nõ curant. Ita hoſtiliter & abſq; miſericordia/oderunt:& odio ſimiliter habenẽ. Ac ſiqñ opus ſit ut pro eis populi pugnent/nullũ rurſus cõmunẽ in ipſis cõſenſum inueniunt: ut uelint ex animo ſubire ꝑicula & pro principibus dimicare/ſed cũ innumeris pene hoĩbus dominenẽ/inutiles tamen oẽs habent ad bellum. Et tanq̃ hoĩum indigentes / alios mercede cõducunt/ꝑ mercẽnarios extraneoſq; milites ſaluos ſe fore putãtes. Pręterea & inſanire cogunẽ cũ re ipſa ꝓdicent nugas eſſe ea q̃ in ciuitate/honeſta eſſe & honorãda dicunẽ/ ſi ad argentũ & aurũ cõferanẽ. ME. Ita ſit. ATHE. Sed de rebus pſarũ/quod ꝓpter nimiã dominationẽ ſeruituteq; non recte modo ſe habeãt / iam ſatis ſit

De Attica gubernatiõe populari. dictũ. ME. Omnino. ATHE. Atticam deinceps gubernationẽ ſimiliter ꝑcurrere decet: ut pateat queãdmodum libertas nulli ſubdita magiſtratui nõ paulo deterior eſt q̃ illa quæ mediocritatẽ/ magiſtratuũ dominatiõe cõſequiẽ. Nobis enĩ tpe quo pſe Gręciã imo uniuerſam pene Europã aggrediebãtur/ priſca quędã erat res.p. & magiſtratus aliqui ex cenſu quadrifariã diuiſo erant: pudorq; inerat/ quaſi dominus: cuius cauſa legibus ſubiecti uiuere uolebamus. Pręterea magnitudo terreſtrium maritimarũq; copiaꝝ / uſq; adeo nos exterruit / ut obſeruãtius nos legibus & magiſtratibus obſequi & obedire coegerit. Quibus de cauſis maior inter nos exorta ẽ beneuolentia. Ferme nãq; decẽnio anteq̃ bellum nauale in Salamina geſtũ ſit/ Datis ipſe a Dario miſſus claſſem pſicã in Athenienſes Eretrienſeſq; duxit. Cui mors a Dario niſi has gentes ditioni ſuę ſubiiceret/eſt indicta. Datis igiẽ ipſe Eretrienſes breui tpe ĩnumerabili militũ copia penitus expugnauit: terribiliſq; inde rumor ad urbem ꝑuenit noſtrã: neminẽ Tretrienſiũ effugiſſe. Sed manib⁹ inuicẽ milites iunctis/ atq; ita uniuerſa regione Tretrienſiũ circundata / oẽs penitus cõprehendiſſe. Hic rumor ſeu uerus ſiue nõ: cũ cęteros gręcos: tum uel maxime Athenięſes ꝑterruit. Quibus cũ uniuerſam Gręciã paſſim legationib⁹ miſſis ad opem ferendã cohortarenẽ/ nemo ꝑter Lacędemonios auxiliari uoluit. Et iſti quidẽ ſeu bello qđ aduerſus Meſſenẽ gerebant ĩpediti ſiue alia quadã cauſa: nõ enim ſcimus ſequẽti poſt pugnã Marathonicã die opitulaturi uenerũt. Poſt hæc magna indies parare/multaq; minari

rerum

rerum dicebat̄. Interea Darius naturæ ceſſiſſe nūciat̄:ac filius eius atrox iuuenis imperium accepiſſe:nec a ceptis paternis deſiſtere uelle. Cuius apparatus oēs in ſe cōuerti Athenienſes pp Marathonicam ſtragē credebant. Porro audiētes defodi Athon cōiungi Helleſpontū/claſſis īmenſam magnitudinem cumulari nec mari nec terra ſalutem ſibi fore putabant:pſertim quia in nullius præſidio confidebant: quippe qui memoria tenerent/neq; tunc cū primo illoꝝ ingreſſu capti Eretrienſes fuerāt/queq̄ ſibi opem ferre & pro eoꝝ ſalute ſubire periculū uoluiſſe. Idem igit̄ tunc terra ſibi euenturum putarunt. Mari uero nullam prorſus ſalutē inueniebāt:cū naues plus q̄ mille aduecherētur. Vnam uero ſalutē quāuis tenuē dubiamq; ſolūmodo uidebant. Nam cū reſpicerent quę antea geſta fuerunt/& quod deſperata ſalute/tū uicerūt/hac ſpe euecti/in ſeipſis ac diis tm̄ inuenerūt ſibi refugium fore. Hæc igit̄ oīa eos maiori inter ſe beneuolentia copularunt:præſens inq̄ metus:& q a legibus iāpridem inerat:quē ſeruientes legibus aſſecuti ſunt. Hunc ſæpe pudorē in ſuperioribus noīauimus:cui ſeruire oēs oportere diximus/q̄cūq; boni futuri ſunt. Quo quiſquis afficit̄/liber eſt & interitus. Ac niſi præſens ille metus pudori huic iunctus fuiſſet/nunq̄ ex hmōi cōcurſione illi prouocati & una conuenientes/deoꝝ tēpla/maioꝝ ſepulchra/patriam ipſam/cæteroſq; familiares atq; amicos defendiſſent:ut feciſſe narrant̄:ſed ſparſi alius alio abiiſſent. ME. Probe hoſpes:ac ſicut te patriaq; decet/dixiſti. ATHE. Vera hæc ſunt o Megille. Nam quę tūc geſta ſunt/ea par eſt tecū/qui parentū naturam ſeruas/referre. Sed & tu & Clinias attente conſiderare: ſi quæ ad legū lationē ptinent/dicimus. Neq; enim cōfabulandi gratia hæc enarro. Cuius autē gratia iſta dico inſpicite. Vt ſcilicet uideamus idē nobis ac pſis quodāmodo accidiſſe. Dum illi quidē in oēm ſeruitutē plebem traherent/nos cōtra in merā libertatē. Q̄ ō uero & quid deinceps dicamus/habita iā uerba & cōmode dicta quodāmodo demōſtrāt. ME. Probe loqueris. Sed conare quod modo dicebas aptius eloqui. ATHE. Faciam. Non erat o amici apud nos ex ueteribus legibus alicuius rei plebs domina:ſed ſponte quodāmodo legibus ſeruiebat. ME. Quibus legibus. ATHE. Illis inq̄ quæ de muſica poſitæ fuerūt:ut incremētū uitæ nimiū libere a principio repetamus. Diſtincta enim nobis tūc per ſpecies & figuras erat muſica. Fuitq; una ſpecies cātus ad deos pcibus placādos/quos hymnos uocabāt. Huic altera cantus cōtinua ſpecies. Querulos hos cātus qs maxime appellaret. Alia ſpēs Paeon. Alia Dionyſii generatio/quā dithyrābū arbitro appellatā. Erat & alia cantus ſpēs:quā leges citharædicas noīabant. His itaq; aliiſq; qbuſdā lege ſtatutis non licebat alio genere cantus pro alio abuti. Auctoritas aūt cognoſcēdi hæc iudicādiq;:& dānādi ſiqs cōtra feciſſet nec ſibilo nec ineptis clamoribus multitudinis ut modo tribuebat̄:nec rurſus laudādi licentia plaudēti ſtrepētiq; turbæ: ſed pſtantibus in doctrina uiris id erat cōceſſum:dabaturq; ipſis ad finē uſq; magno cū ſilentio audire. Adoleſcētes aūt pædagogi & plebs uniuerſa caſtigatione uirgæ ammonebant̄. Hæc cū ita ordine fierēt/multitudo ciuiū libenter parebat:nec audebat tumultuoſe quicq̄ iudicare. Tēpore deinde pcedēte principes quidē tranſgreſſionis a muſica alienæ poetæ ipſi fuerūt:q naturā qdē poetici erāt:ſed qd iuſtū atq; legitimū in muſa nō ſatis intelligebāt:debacchantes utiq; & uoluptati magis q̄ oportuerit/indulgētes. Hi ſane & lugubria hymnis & dithyrābis pæonas cōiunxerūt: Tybiarūq; ſonos & cātus/citharæ cātibus imitati ſunt:oībus oīa cōmiſcentes. Qui & præter ſniam ex inſcitia cōtra muſicā mētiti ſunt:aſſerentes eā qdē nullā rectā in ſe normā habere:ſed audiētes uoluptate/ſiue pbus ille uir ſit/ſeu contra/rectiſſime iudicari. Cum igit̄ hmōi poemata cōponerēt/& talia uulgo dicerēt/iniquā adeo & audacē aduerſus muſicā/multitudinē effecerūt/ut ſe ſufficiētes ſententiā pnunciare de muſica crederēt. hinc ſpectacula frequēter exclamare cœperūt/cū ſilere antea cōſueuiſſent:quaſi quid pulchrū in muſis qd non/acute ſentirēt:atq; ita ex optimatū ptāte/in prauā theatri potētiam res ipſa defluit. Si.n. popularis potētia ſolū liberoꝝ hoīum extitiſſet/ nullū utiq; ingens malū fuiſſet. Nunc aūt ex muſica nobis incepit oīum ad oīa opinio ſapiētiæ puaricatioq; ſecuta eſt & libertas. Intrepidi enim erāt/quaſi ſciētes/hæc licētia ipudētiam pepit. Nēpe ſi melioris opinio pp audaciā non timet̄/idipſum pene pnicioſa eſt ipudētia. quæ a libertate quadā temeraria pficiſcit̄. ME. Veriſſima loqueris. ATHE. Hanc libertatē ea licētia ſequit̄/quæ facit/ne magiſtratibus ſubeſſe uelimus. Ex hac originē habet & illa/p quā patris matriſq; & ſenioꝝ ſeruitutē & pcepta cōtēnimus. Cūq; ppe tranſgreſſionis huius extremum ſimus/legibus quoq; parere recuſamus. In ipſo aūt extremo/iuſiurandū/fidē/& oīno deos negligimus. Vnde ad priſcā illā tyrānicāq; reuoluti naturā eadē illa iterū patiemur/duraq; ſæcula rurſum degemus:nec maloꝝ finē ullum repiemus. Sed cur hæc nobis dicta ſunt/repetendū mihi uidet̄:ut oratio quaſi equus retrahat̄:ne ſi os effrenatum hēat/dicēdi cōcita ipetu/ab aſino ut puerbio fert̄/excutiat̄. Interrogandū eſt igit̄/cuius cauſa hæc dicta ſunt. ME. Eſt utiq;. ATHE. Hæc ergo illoꝝ gratia diximus. ME. Quoꝝ? ATHE. Diximus nēpe ad tria quædā eē latori legū reſpiciēdum/ut ciuitas quæ legibus inſtituit̄/libera ſit ſibiipſi amica/& mentē habeat. hæc dicta ſunt: an non? ME. Dicta prorſus. ATHE. Propterea duas gubernationū ſpecies in mediū adduximus. Vnā in qua arctiſſima ſeruitus/alteram in qua reſoluta libertas. Cōſiderauimuſq; utra recte gubernaret̄. Perſpeximus aūt mediocritate alteri dominādi/alteri

libertatis addita/feliciter nimiſ utraſq; ſe habuiſſe: infeliciter uero/cũ ſeruitus in altera/in altera li
bertas ad extremũ uſq; peruenit. ME. Vera narras. ATHE. At qui huius quoq; ipſius gratia Persici
exercitus cõſtitutionẽ cõſiderauimus/& radices montiũ Dardani/habitationẽq; maritimã/primos
pterea illos q a uaſtitate diluuii relicti fuerãt. horũq; cã de muſica & ebrietate/neq; prioribus ẽt ha-
bita nobis oratio eſt. Hæc.n.oĩa ob eã cãm dicta ſunt/ut intelligamus quõ optime gubernari ciui
tas poſſit: & quo pacto priuatim qſq; optime ſuã uitã diſponat. Si uero quæ contulimus/quæ nã no
bis ipſis aduerſus nos o Megille & Clinia redargutio erit? CLI. Ego hoſpes mihi uideor nõ nihil in
ſpicere. Secunda qppe fortuna ſupiora oĩa nobis dicta uident. His.n. ego quodãmodo indigebã.
Quo circa oportũe ambo/tu dico & Megillus hic me repperiſtis. Neq; cœlabo uos quod mihi ac-
cidit. Quaſi.n. augurio his ſermonibus cõfirmatus ſum. Maxima pfecto Cretenſiũ pars coloniam
mittere quãdã cogitat: ac Gnoſiis eius rei curã cõmittit. Gnoſiorũ uero ciuitas mihi aliiſq; nouẽ ui
ris id mandat curandũ. Leges aũt ponere iubet/& quæ nobis ex cretenſibus placeãt/& quæ aliunde
colligi poſſint. Edicitq; nobis ne pegrinas leges horreamus/modo pbent. Nunc igit & mihi & uo
bis hãc gratiã pbeamus. Collectis undiq; legibus/oratione cõdamus ab initio ciuitatem. Sic.n.& il
lud/quod a nobis quærit/diligentius cõſiderabit: & mihi forſitã diſputatio hæc ad futuræ ciuitatis
cõſtitutionem cõferet. ATHE. Non bellũ indicis o Clinia. Quare niſi id Megillo incõmodũ mea
qdẽ pro uiribus tibi parata ſunt? ME. Probe dicis: ego quoq; paratus ſum. CLI. Optime ambo di-
xiſtis. Quare conandũ eſt primum oratione ciuitatem condere.

ARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIALOGVM QVARTVM DE LEGIBVS.

QVartus hic dialogus/quẽadmodũ & tres ſupiores/ac ẽt pars quinti prima/in ipſo cõ-
ditoris legum cõſilio officioq; uerſat. Huius uero conſiliũ circa ciuitatis materiã atq;
formã: materiã inq̃/ſitũ & cõpoſitionẽ/diſpoſitionẽq; urbis: formã uerbo modum pu
blicæ gubernationis & ordinẽ. At qm̃ forma hæc formoſa eſſe nunq̃ põt/niſi ciuiũ al
ſint formoſi/idcirco in formandis a tenera ætate per q; oẽm uitã moꝝ ciuiũ aĩs legiſer
inuigilare iubet. Materiã igit ciuitatis paucis expedit uerbis/formã uero eius/& aĩoꝝ ipſoꝝ forma
tionẽ accuratiſſime tractat. Vtpote qui præ aĩoꝝ dignitate exteriora oĩa quãuis ampliſſima uidean
tur/nihilpendit. Profecto Plato noſter ſi corpoꝝ eſſet medicus/in eligẽdo aere ſaluberrimo ad fir-
mam ualidãq; corporis habitudinẽ cõferente incũberet diligẽtius. Sed qui in eligenda pro ſe acha
demia in ſalubri loco/nõ corpori ſed aĩo moribuſq; cõſuluit/is nimirũ in urbe cõdẽda nõ admodũ
accuratus apparet/in formandis uero una cũ ætate moribus tanq̃ medicus aĩoꝝ/ut ita loquar: cu-
rioſiſſimus. Præterea ſi tanti fortunæ faceret bona/quanti cæteri ſolẽ/certe agrũ/& ſitũ & modũ ad
diuitias cumulandas amplificandũq; imperiũ cõmodiſſimũ diligenter exquireret. Cõtra uero fa-
cit oĩno. Sit ergo urbs procul a mari atq; portu: non mercaturæ pſertim cauponariç dedita/nõ lu-
xurioſa: non diues. Sit tẽperata ciuitas & ſobria & pudica: præ cæteris uero pia. Quid nã aliud mã-
daturum putas ſanctũ aliquẽ religioſæ uitæ pontificẽ in edificandis tẽplis habitaculiſq; ſanctoꝝ/q̃
quod Plato noſter iubet in urbe condẽda? Et qui pauca hic de urbis corpore uerba facit: idẽ in bea
ta illa republica decẽ dialogis expreſſa/nullũ de urbe cõdẽda fecit uerbũ/neq; id qdẽ iniuria. Illam
nãq; reliquit cœlo: hãc in terris/ædificat ad exẽplaris illius quoad fieri põt imaginẽ. Propoſitũ igit
erit legiferi: quæ pter aĩ bona ſunt pro bonis aĩ paruifacere: in oĩq; eius inſtitutione ad uniuerſam
uirtutẽ tanq̃ ad ſignũ intendere. Ideoq; nihil uel in ciuitate uel circa urbẽ pmittere/unde ciues ma
lis aliqñ moribus aſſueſcere poſſint: ẽt ſi inde uictoria multarũ gentium potẽtiaq; ampliſſima/& co
pia terũ oĩum abundãtiſſima cõſequat. Lex enim non extra aĩum/ſed in aĩum ipſum aciẽ ſuã dirigit
oĩ ex parte pficiendũ. Itaq; iubebit ne ciues habeant ſummo in pcio falſæ huius uitæ ſalutẽ. Neq; tã
ut ſint ſaluiq; ſint pcurent: q̃ ut q̃diu ſunt/optimi ſint. Ad uniuerſum uero legiferi inſtitutũ pficien
dũ tria in primis cõducere arbitrat: deũ uidelicet fortunamq; & artẽ. Quç tria humana oĩa guber
nare dicunt. Et quo difficiliora q̃ cæteri auctor legũ molit/eo maiori ab his tribus q̃ cæteri indiget
patrocinio. Quod aũt Plato dicit deũ & fortunã atq; artẽ ſimul cũ deo humana oĩa gubernare bre
uiter ſic expone. Deus in oĩbus p oĩa mouet oĩa. Mouet mundi ſpæras. Quarũ cõcurſio fatũ quidẽ
alicubi/ſed hic fortuna libentius noĩat. Hinc caſus uarii circa externa corporaq; pueniũt. Mouet &
aĩas/lumen mẽtibus inſpirãdo: unde ars nõ ſpeculandi ſolũ accẽdit/ſed agẽdi. Ab arte tandẽ diſpo
ſitio externoꝝ & corporis pficiſcit. Quãobrem a deo quidẽ cuncta dependent. Qui ut ait Paulus/
oĩa in oĩbus operat. Verum ab ipſo deo alia quidẽ per fortunam pcedunt/alia uero p artẽ. Quo fit
ut neq; fortuna neq; ars aliqñ deo ualeat aduerſari. Quippe cum ſemp ab ipſo utraq; moueant. In
ter ſe uero duo hæc ita ſe habent. Aut enim conſentiunt inuicem/aut forte diſſentiũt. Si diſſident/
aut fortuna ſupat artem/aut ars fortunã. Id aũt accipe hoc exẽplo dum mouet deus ſpæras/interd
um p fortunã/in mari cõmouet tẽpeſtatem. Tempeſtas quatit nauẽ. Interea mouet deus idẽ eandẽ

nauem

nauem per aīum quoq; gubernatoris:ideſt ꝑ artē ipſam a deo continue dependētē. Qñ gitꝰ ars na
uē ad certū dirigit portū: atq; ad eūdē tēpeſtas quoq; uehit/tūc ars ſimul cū fortuna cōſentit. Qñ
uero alio quidē impellit uentus/alio uero ars certat ducere: tunc ars & fortuna diſſentiunt: ac tan-
dem uel ars cedit fortunæ/uel arti fortuna: interim ꝓuidētia dei utrobiq; agit utrūq; ad finem ſibi
ſoli notum/cui nihil unq̃ diſſonat/cuncta uidelicet in uniuerſam ſui operis harmoniā occultis mo-
dis contēperāti. Cæterū illa ipſa concurſionum cœleſtiū diſpoſitio/ qñ talis prouenit/ut artē neceſ-
ſario ſupatura ſit/fatum dicit̃ potius q̃ fortuna. qñ uero talis ut exſuperare inertē poſſit/ & ſuperari
ab arte/fortuna potius nominatur. Neq; diffidas artem qñq; uincere poſſe fortunā. Vt enim fortu
na/ſic & ars ꝓcedit ex deo. Aīaduerte uero ubi Plato de occaſione diſputat: quā uir magnus nouas
conditurus leges exoptet/ad id magnopere oportunā/ſub illius tyrāni noīe iuniorē Dionyſiū ſigni
ficare. ſeipſum uero ſub appellatione legiferi:atq; indicare fauorē fortunæ ſibi integrū defuiſſe. Itē
Platonem in Sicilia apud Dionyſium quędā harū legū prohœmia inchoaſſe:ut ex epiſtolis intelligi
pōt. Opus uero id legū expulſo Dionyſio perfeciſſe. Deniq; per hęc dicta reditū in Siciliā ſuū ab in
famia uindicaſſe. Scito aūt Platonē in eo itinere atq; reditu nihil aliud cōtendiſſe: q̃ ut ſalua Diony
ſii proſperitate uiolenta tyrānis in regnū moderatū cōuerteret̃. Inter hæc aūt ubi de tēperantia &
prudentia principis loquit̃/memento/Platonē/mediocrē qdē tēperantiam & prudentia manifeſte
diſtinguere: mediocrem quoq; prudentiā a ſapientia ſimili ratione diſcernere. Cōſumatā uero tē-
perantiā ſæpe appellare prudētiā: abſolutā quoq; prudentiā/nōnunq̃ ſapientiā noīare. Quod qdē
in Phædone & tertio legū & hic & alibi ſæpe patet. Adducit præterea naturales quaſdā ingenii do-
tes/uirtutibus quidē ſimiles. Sed tunc demū/qñ recte fuerint excultæ ad uirtutū munera cōducen
tes. Qua qdē de re latius in re. p. diſputat. Mandabis interea memoriæ: quales ſunt principū mo-
res/tales quoq; fieri ciuiū reliquoꝝ. Neq; ulla de cauſa mores ciuiū facilius citiuſq; q̃ ex hac mutari
poſſe. Item beatū eſſe prudentē & tēperatū doctorē populi: beatum quoq; populū qui audit uerba
ex ore doctoris eiuſmodi ꝓfluentia. Pręterea neq; rēpublicā felicem fore: neq; leges bonas exoritu
ras/prius q̃ in gubernatore potētia una cū ſapientia tēperantiaq; cōcurrat. Proinde diuinū ad ciui
tatem cōſtituendā auxiliū inuocandū. Hactenus quartus hic liber munus legiferi circa materiam
ciuitatis & formam cōmunis pertractauit. Pergit uero deinceps ad figuram muneris huius diſtin
ctiorem. Quærens utrū ciuitatis forma regnū eſſe debeat/an optimatū ſenatus/an potētia pauco
rum:an popularis. Qm̄ uero nihil inter hoīes bonū reuera dici pōt/niſi diuinū imitet̃ bonū/nō in
iuria formā prius diuinæ gubernationis exponit/q̃ ex humanis gubernationibus/aliis alias antepo
nat/uidelicet diuinæ ſimiliorē abſq; controuerſia cæteris ꝑfecturis. Probat aūt gubernationē diui
nam eſſe regnū optimatūq; ſenatū regno cōiunctū. Cenſetq; ex oībus ciuibus illos eligendos eē ad
gubernandū/quotcūq; ſint qui tm̄ cæteris prudētia & tēperantia præſtant/quantū uiri pueris ꝑſta-
re ſolent. Atq; ſiquis inter electoꝝ numerū ſimili ferme interuallo cæteros antecellat/regē eē cōſti
tuendū. Id uero tū ex pſtri Saturni myſterio/tū ex ſimili quodā in politico/tū ex epiſtolis & re. p. pōt
eſſe conſpicuū. Cæterū ut pſis ſaturni myſteriū aptius itelligi poſſit/meminiſſe oportet/platonicos
coniectare mundū a uita quadā & aīa contineri atq; duci/ex tribus potiſſimū argumentis: ex firma
uidelicet diuerſarum mūdi partium copula: ex mirabili motu cœli: ex perpetua rerū generatione
ſub cœlo. Coniectare rurſus mundū a mente regi ex triplici quodā ordine/ſcilicet ex ordine qui &
in ipſa partium mundi copula & in ſperarū motu/& in rerū generatione cōſpicit̃: utrūq; uero ſcili-
cet aīam atq; mentē platonicus ille noſter breuiter cōprehendit. Spiritus intus alit/totāq; infuſa ꝑ
artus/mens agitat molē. Coniectare tādem & aīam & mentem ab ipſo bono unoq; dirigi ad regen
dum/ex eo ꝓcipue quod & cōnexio partiū motuſq; & generatio & oīs hoꝝ triū ordo in unū tendit
bonūq; dirigit̃. Quāobrē ſub ipſo bono regnū geminū cōtinet̃ intellectus uidelicet atq; aīæ. Illud
qdē Saturni/hoc aūt Iouis regnū oīs appellat antiq̄tas. Quæ Iouē iccirco fingit ſaturni regnū occu
paſſe: qm̄ utriſq; ad regnū ꝓprium uocātibus aīas. ſ. illuc ad intelligibile/hinc ad ſenſibile bonū/
pauciſſimæ quędā aīæ ad intelligibile Saturni bonum contēplationemq; ſe cōferunt: q̃ plurimę ue
ro ad ſenſibile Iouis bonū actionemq; quotidie cōfluunt. Tradunt antiq̄/aīas quondā beatas: ſub
Saturni regno uixiſſe. Duobus id modis intelligentes. Prīo qdem dū īter diuinas angelicaſq; men
tes uiuebant/anteq̃ in corpora laberent̃. Deinde etiā quotiens & quotcūq; uoluptuoſam qdem ui
tam negligentes/actiuā uero parū admodū diligentes/contemplatiuæ uitæ ardentiſſimo amore ſe
dedunt. Vtcūq; uero accipiat̃ in uita itellectuali beatæ/in animali ſunt miſeræ. Accedit quod ſub
hac miſeria ita fallunt̃/ut cum duo in cœlo planetæ ſint/primus qdem ſupioris Saturni nūcius: ſe-
cundus aūt nuncius Iouis ſuperioris/laudent qdem Iouis ſtellā/Saturni uero uituperent. Cū tū hęc
qdem ad temporanea magis prouocet bona/illa uero reuocet ad æterna. At qm̄ homo gregabile
aīal a cōmuni hoīum cōmercio ſegregatus mediocrem uiuendi habitū ſeruare nō pōt. Cogiturq;
ut ita dixerim/uel infra hoīem deſcendere/uel aſcendere ſuper hoīem/factum eſt/ut Saturnus ho-
minum ſegregator crimen & infamiam apud inſcios reportauerit/eoꝝ uidelicet culpa/qui uel mi

ſtione quadam ineptiori uel educatione peruerſa tales euadūt/ut q̄ſi a Saturno extra hoīem ſeuocantur. Deſcendāt/ab homine potius q̄ aſcendant. Verum de his alibi diligentius: reuertamur ad argumentum. Addit Plato Saturnum quondā hoīes diſtributos in greges cuſtodiæ dæmonū cōmendaſſe. Id aūt pluribus modis exponiť. Primo quidē diuinā mētē aīas hominum ut Timæus ait in uarios ordines ab initio diuiſiſſe ſtellarum aīarum numerū comitantes. Differentiā uero noſtrarū inter ſe aīarum/alii inter platonicos numeralē tm̄ eſſe putant/alii ēt ſpecialem/ut unum aīarum noſtrarum ſit genus: in eo multæ aīarum ſpēs: ſint ēt multæ ſub eadē ſpecie. Vtcūq; uero diſtribuantur/diuerſis non ſolū ſtellis/ſed dæmonibus ēt accōmodari dicuntur. Alioq; modo exponi pōt myſteriū: ut uidelicet uel ab orbis initio/uel ſtatim poſt diluuiū rudiores hoīes diuina ꝓuidentia angelorum ſiue dæmonū melioꝝ miniſterio rexerit/donec paulatim facti peritiores ipſi ſe regerēt. Rationi uero conſentaneū eſt/rectius feliciuſq; a ſupis q̄ a ſeipſis hoīes gubernari. Exponiť inſup tertio hūc in modū ut quotidie quicūq; uitæ rōnem eligunt ab aliis quodāmodo ſegregatā/riteq; educati fuerint/ſtatim in cōtēplatiuū beatūq; ſaturni regnū cōmigrare dicanť. Sed quatenus ſub cōtemplationis officio in ritus uarios diſcernunť/eatenus & in multos greges ſecerni uidenť/& aliis atq; aliis pro uitæ ſimilitudine inſpirari numinibus atq; regi. Mitto in pñtia multas præſtantiū philoſophorum ſcholas quaſi greges ſub Saturno paſtore mirabiliter congregatos. Sub Saturno inq̄ tribus præcipue modis. Sub mente diuina & angelica primū: deinde ſub aīa planetæ primi eiuſq; ſpheræ: tertio ſub ipſius planetæ corpore. Sed mēs ipſa facit. Aīa conficit. Planeta portēdit/portendit inq̄: qñ in magnis Saturni cū Ioue coniunctionibus/Saturnus ipſe uel exaltatione ſua uel domicilio gaudet: & tanq̄ coniunctionis dominus foueť qdem ab Ioue. Vtiť & ſolis Mercuriiq; & Veneris beneficio. Sic magicā Zoroaſtris eiuſq; ſectatoꝝ pepit/ſeu portēdit potius diſciplinam. Triſmegiſti quoq; theologiam. Orpheiq; myſteria. Archana Pythagoræ. Socraticā ſanctimoniā. Platonicā maieſtatem. Ita eſſe manifeſtis quibuſdā argumētis cōpertum habemus. Hinc & Plato in pñti libro Saturnum eē affirmat dominū eoꝝ qui mentē hñt. Gubernationē uero eiuſmodi ſub Saturno regiā optimatūq; extitiſſe demonſtrat. Siqdē genus humanū ab ipſo deo tanq̄ rege ꝑ electos optimoſq; dæmones aſſerit gubernatū. Hos multi angelos appellarent: & Plato in Critia uocat deos: facilitatēq; gubernationis & hic indicat & in Critia/dicens occulta quadā ꝑſuaſionis inſpiratione fuiſſe homines gubernatos gubernādos quoq; ſimiliter/quotiens ab inferioribus uacātes motibus ſeſe ſuperis ſubiecerint ꝑducendos. In his Plato monet: primo diuinā ꝓuidentiā nūq̄ deeſſe hoībus/mō ſibiipſi nō deſinit. Deinde humanū ingeniū in ſumma rerū licētia potētiaq; laſciuū ſupbūq; euadere. Tertio ſicut beſtiæ nō poſſunt a beſtiis abſq; humano quodam paſtore ſic neq; hoīes ab hoībus abſq; duce deo optime gubernari/& q̄diu mortalis aliqs ſine deo dominabiť/tādiu laborioſam miſerāq; uitam fore: quaſi fruſtra uigilaturus ſit qlibet ciuitatis cuſtos/niſi deus ipſe cuſtodiuerit ciuitatem. Quarto ipſam mētis diſtributionē eſſe legē: eiq; in oī & priuata & publica gubernatiōe/ſemper obtēperandū: ut ꝑ noſtram mentē feliciter a diuina mēte ducamur. Quinto nullas cōſtitutiones appellādas eē leges/niſi cōe ciuitatis totius bonū ꝓcurent. Sexto qui obſeruātius parēt legibus his magiſtratibus maxime diuiniq; cultus munera cōmitti debere. Septimo interitū ciuitati paratum eē/in qua nō leges magiſtratibus/ſed magiſtratus legibus dominenť. Octauo/iuuenes qdē ut plurimū hæc obtuſe uidere: ſenes aūt acute ꝑſpicere: niſi forte qñq; deus uel iuuenilē ꝓbet pietatē uel ſenilē reprobet īpietatē. Multa iā uerba Plato facit ad ipſum legis latorem pro ſuo officio īſtruēdū. Nonnulla facit deinceps ad populū leges eiuſmodi ſuſcepturū/ut & accipiat libentius & ſeruet īpenſius. Cohortať aūt ad ſacras leges in primis: perq; illas ad humanas a diuinis inuentas & confirmatas. Sed una cū exhortatione uenerationē terrorēq; cōmiſcet. dicens deū mundi totius artificem/totū in ſeipſo cōplecti. Ideoq; īſpicere ſingula: ne quis confidat ꝑuaricādo poſſe latere: pq; oīa circūuolui ne qs ſperet manus eius poſt delictū ſubterfugere poſſe. Hūc eſſe oſtēdit legū oīum fundatorē: ubi ait recta definit & pagit: ideſt recta quadam legis regula determinat ſingula. Determinat inq̄ primo ſingulis naturæ ſuæ modū: quæ qualia quot quātaq; ſint: & ubi & qñ & q̄uo moueantur. Deinde aīs qd agendū ſit/qdue cauendū. Determinationē eiuſmodi legē eſſe cōſtat rerū oīum penes deū oīum auctorē. Eāq; eodē actu ab ipſo deo ſanciri/quo & oīa ab eo ītelliguntť & fiunt/actu ſcilicet circulari/quē Timæus ait eſſe diuinæ ītelligentiæ naturalē ex ſeipſa uidelicet ſeipſam reſpicienti/ſeq; reſpiciendo oīa ſemp cōſpicienti. Forſan uero ultra circularē/ut ita dixerim/motum deo intimum/ſubinſinuat motū quoq; rectum. i. reꝝ a deo ꝓceſſum: deiq; per res oēs influxum/ideo recta dixit: & pagit. Et motum rectum a circulari pēdere ſignauit. Item ubi ait deum reꝝ principia & fines & media cōtinere/intellige deum eē cām rerum efficientē atq; finalē: ſeruare oīa/oībuſq; adeſſe. Ac ne quis putet irritam fore legem/addit hanc ſemp iudicium comitari/quo & perſpicaciter ſeruatores legis præuaricatoreſq; diſcernanť: & efficaciter qui potiſſimum debeať/ cuiq; decernatur. Quod quidē iudicium/qm̄ potenter & diſcernit & decernit ineuitabilis ſequiť ultio peccatoꝝ & p̄mium obſeruantium. Seruari uero maxime diuinā inquit legem ab his qui humilem ceruicem

ſuam

ſuam diuinæ legis iugo ſubiiciunt: quoꝝ premium futura beatitudo cenſet: reſpul uero maxime a
ſupbis: qui mox ſicut dei legem dereliquerunt. Ita deſerunt a deo. Deſerti aũt & peccant atrocius:
& miſerabilius cruciantur. Tu uero euangelica hæc aureaq; præcepta ſeruabis alta mente repoſta.
Quod aũt myſteria hæc antiquo ait ſermone conſtare. Moſayco poſſumus intelligere. Poſſumus
quoq; mercuriali quodã & orphico: apud quos eiuſmodi multa perlegimus: & illa quidẽ euidentiſ
ſima. Quæ recenſere grandius iam ꝓhibet argumentũ. At ſi orphicos de Ioue/de lege/de iudicio
& iuſtitia & Nemeſi hymnos legeris/hæc ad uerbum inuenies oĩa. Poſt hæc Plato populum exhor
tat: ut unuſquiſq; magnopere ſtudeat in eoꝝ numero eſſe qui deũ ſequunt/cõtendens in oĩbus pla
cere deo: atq; ut id conſequat ſimilem deo ſe reddẽs: ſimilẽ inq̃ per tẽperãtiæ puritatẽ/qua tanq̃ re
gula examuſſim ſua oĩa metiat. Siquidem mẽſura quod & Pythagoras inquit oĩum optima iudica
tur: ſimillimũq; deo efficit aĩum. Quippe cũ deus oĩum ſit menſura/præcipue nobis/qui uidelicet
eatenus uel ꝓſequi uel fugere debemus ſingula/quatenus diuinæ menti uoluntatiq; uel conſonate
uel diſſonare cenſent. Hinc illud in Platonis epiſtola. Sapienti qdẽ uiro lex deus eſt. inſipienti uero
libido. Ambiguus uero hic legit textus. Alibi enim legit ut traduxi. Quibus uerbis Plato uidetur
Protagoram cõfutari dicentẽ reꝝ menſurã hoĩem eſſe. Cuius error in libro de ſcĩa ſubtiliter cõfu-
tat. Alibi uero legit nõ q̃ qs homo ſed ſiqs homo/hunc in modũ/deus oĩum nobis eſt mẽſura/ mul
toq; magis ſiquis/ut ferunt/homo eſt. Tu hanc particulã ſiquis/ut ferũt/homo eſt: exponere potes/
ſiquis homo menſura eſt/multo magis deus eſt mẽſura: nõ enim nobis ſed deo per quem uiuimus/
debemus uiuere. Poſſes forſan exponere ſi deus aliquis homo eſt. i. ſiqũ fiat homo/ut ferũt. i. ora-
cula ꝓphetarum. Quæ qdẽ expoſitio utinã q̃ pia eſt apud multos/tam accepta foret apud Platoni
cos. Vt aũt appareat quanti fructus ſit obſeruatio legũ/ſubdit ſolis harũ obſeruatoribus licere atq;
expedire uota diis ſacraq; facere. Cæterorum uero preces & munera a deo reſpui. Hoc ipſum uero
quod eſt placere deo/dicit eſſe ſignũ/quo ſingulas uitæ actiones quaſi ſagittas debemus intẽdere.
Sagittas aũt ad hanc ipſam dei gratiã attingẽdã eſſe ait/ſedulũ religionis cultũ. In quo eoſdẽ diſpo
nit gradus/quos & in carminibus pythagoricis legimus. Iubet enim hic ſicut & ille/ut cœleſtes pri
mum oẽs colamus deos: illos præcipue qbus patria quaſi patronis eſt dedicata. Deinde ſequentes
ſub cœlo deos. Quos oẽs terreſtres appellat. Mos. n. Platonis eſt/& ſi oĩa ſub cœlo elemẽta ponit/
oĩaq; in cœlo modo cœleſti/tñ oĩa ſub cœlo appellatione terrę cõprehẽdere/oĩa item in cœlo cœli
igniſq; noĩe. Cœleſtes qdẽ deos tum angelos intelligit ſuperiores/tum ſperarum cœleſtium ſtella-
rũq; aĩas: deos uero terreſtres/tum inferiores angelos/tum elemẽtoꝝ quatuor aĩas. Tertio mãdat
coli dæmones. ſ. puriores quaſi deoꝝ ad nos interpretes. Quarto heroas. i. hoĩum aĩas deo acce-
ptoꝝ a corpore ſeparatas. In his oĩbus ita diſtribui præcipit/cultũ/ut maioribus numinibus maio-
ra/minoribus minora/æqualibus equalia munera conferant. Quinto nõ tam coli & adorari q̃ hor
nari & quodãmodo honorari deoꝝ patrioꝝ ſtatuas imperat/legibus conſecratas. Qm̃ uero oẽm
ad diuinum cultũ exhortationẽ ab uno inchoauit deo/euidẽter oſtẽdit cætera numina: neq; per ſe/
ſed participatione ꝑimi dici deos/neq; ꝑꝑ ſe/ſed illius gratia eẽ colẽda. pręſertim cum uniuerſum
eiuſmodi cultum/dũtaxat ut illi unico placeas/dicat ſuſcipiẽdum. Sexto parẽtes quaſi dei uicarios
præcipit uenerari. Septimo propinquos genere/& familiaritate coniunctos & hoſpites ꝑegrinoſq;
ex diuino iuſſu/amare charitate non ficta. His autẽ præceptũ inſerit euangelicũ/uanoꝝ. ſ. uerborũ
exactam rõnem diuino iudici eẽ reddendam: cuius angelus nobis præeſt quaſi ſuꝑioris iudicis ui-
carius & miniſter: ut nos a turpibus reuocet. ꝓuocet ad honeſta: & conſentiẽtes quidẽ tranquillita-
te conſcientiæ nutriat & delectet: diſſentiẽtes uero/ꝑturbatione conſcientiæ uexet: ubi delectat: ab
antiquis gratia nominat. ubi uexat furia. Et gratia quidẽ triplex: quoniam ꝑteriti ꝑſentiſq; & futuri
gratia bonos oblectat. Furia quoq; triplex/quia malos ſimiliter cruciat. Et utrobiq; fatum/& parca
triplex cognominat. Dicit & Nemeſis/ꝑſertim ab Orpheo/ubi in ſupbos aĩaduertit. Profecto ue-
teres ut iudicarẽt ſupbiam deo maxime oĩum diſſonare obediẽtiam humillimã exigẽti/dixerũt ſup
bos nõ ſolum diuina cẽſura/ut cætera uitia: ſed ẽt indignatione puniri: ꝓpriũq; ad punitionem eiuſ
modi numẽ introduxerunt: Nemeſis noĩe nũcupatum: quod quidẽ facit potẽtiam in brachio ſuo/
diſpergitq; ſupbos mẽte cordis ſui. Collige e multis noĩbus præcipue quatuor: legẽ/iudicium/iuſti
tiam/Nemeſim. Hoꝝ exẽplum accipe in teipſo. Habes in mẽte legem quid agẽdum ſit/quid nõ/cõ
muni norma dictantẽ. Et honeſtũ quidẽ proſequẽdum eẽ. Turpe uero uitandũ. Habes & in ratio-
ne iudicium diſtinctiori quadam argumentationum diſcurſione diſcernens/id quod in hac uel illa
actione poſitum eſt honeſtum eẽ uel turpe. Habes in uoluntate iuſtitiã/eligentem: ita proſequi / ita
fugere/ut ratio per mentis leges proſequendum iudicauit uel fugiendum. Habes in imaginatione
eiuſq; affectu Nemeſim turpibus actionibus uerbiſq; ſuccenſentem/atq; legitime indignantem. Si
militer in deo lex iudicium iuſtitiaq; & Nemeſis/ſed modo diuino. Diſtinctius autem in deo quidẽ
lex angeliſq; ſuperioribus. In animæ uero mundanæ ratione/iudicium. In eiuſdem uoluntate/iuſti-
tia. In angelis inferioribus ſeu dæmonibus mediis Nemeſis. Vtcunq; diſtribuas hæc omnia diui-

næ legi mirabili quadam connexione ſubſeruiunt ad uirtutum premium & ſupplicium peccatoꝝ.

DIALOGVS QVARTVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

AGe iam/quam nam fore ciuitatem cogitare debemus? Neq; uero nũc de pñti eius no
mine/aut de futuro ĩterrogo. Id enim forſan aut coloniæ auctor dabit/aut locus. Vel
ẽt fluuii aut fontis aut deoꝝ qui ea in regiõe ſunt alicuius/ciuitatem nouã ſuo cogno-
mine nũcupabit. Sed illud potius quæro/utrũ maritima erit/an mediterranea? CLI.
Diſtat fere hoſpes a mari hæc/de qua loqmur/ciuitas/ſtadiis octoginta. ATHE. Por
tus uero ſunt ne ꝓpe? an mare illud penitus importuoſum? CLI. Portuoſa eſt hoſpes ea regio/q̃ma
xime fieri põt. ATHE. Heu/qd ais? Ager aũt ille fert oĩa? An aliquoꝝ indigus? CLI. Fert pene oĩa.
ATHE. Ciuitas uero aliqua ne illi ꝓxima? CLI. Non ualde/atq; iccirco habitatores illuc cõducere
cogitamus. priſca enim quadã hoĩum inde facta ꝓpulſione: magno tpis ſpatio iacet regio deſola-
ta. ATHE. Quo ad cãpos aũt monteſq; & ſiluas ptinet quo pacto diſpoſita eſt. CLI. Similis eſt re-
liquæ totius Cretæ naturę. ATHE. Aſperã igiť ipſam potius & ſiluestrẽ q̃ cãpeſtrem eẽ dicis? CLI.
Aio equidem. ATHE. Non eſt igiť ad acquirendam uirtutem incõmoda. Nam ſi mari proxima
eſſet & portuoſa/nec ferret oĩa/ſed multarũ reꝝ egeret: maximo ſibi ſalutis fundatore opus eẽt/di-
uiniſq; legũ latoribus/ne multos ac uarios mores/ſimulq; prauos hmõi regionis naturã contrahe-
ret. Nunc uero iuuat/quia ſtadiis octoginta remota eſt a mari: ꝓpinquior certe q̃ oportet mari/eo
ferme quod portuoſior eſt/ut ais. Satis tñ & hoc eſſe uideť. ꝑfecto mare ciuitati proximũ quotidia
na quadã iucũditate eam afficit. Verũtñ uicinitas ea nimiũ reuera ſalſa ẽ atq; amara. Nam cũ mer
cibus & pecuniis cauponãdo ciuitas repleať/doloſi animi inſtabiles & infidos mores parit. Vnde
parum & ipſa ad ſeipſam & ad gentes alias fidẽ & amicitiam colit. Aduerſus hæc tñ illud habet re-
medium quod oĩa fert. Cũq; ſiluoſa ſit & aſpa/licet oĩa ferat/non tamen abunde oĩa. Nam ſi eẽt ad
oĩa ferax atq; fœcunda multum auri atq; argenti ex emiſſione reꝝ colligeret. Qua una re nihil/ut
breuiter dicam: pernitioſius eſt: ſi unũ uni cõferas ad generoſos iuſtoſq; mores. ut in ſuperioribus
quoq; ſi recordamur eſt dictũ. CLI. Recordamur quidẽ. Et illa tunc & nunc iſta recte dicta conce-
dimus. ATHE. Materia uero ad fabricandas naues/nunqd illic abundat? CLI. Neq; illic abies eſt
mentione digna: nec arbor picea. Cupreſſi itẽ copia parua: pinũq; & platanũ illic raram inuenies.
Quibus neceſſario fabri nauium ad interiores nauium ptes utunť. ATHE. Atq; in his ẽt non ma
le ſe habet regionis ipſius natura. CLI. Quid ita? ATHE. Qm̃ operepretium eſt ut ciuitas facile
imitari hoſtes improba imitatione nõ poſſit. CLI. Cuius nã ſupradictoꝝ potiſſimũ gratia iſta di-
cis? ATHE. Obſerua me uir præclare. Nẽpe illius gratia quod eſt ab initio de cretenſium legibus
dictũ: quas uos ad unũ aliqd. i. bellũ aſpicere dicebatis. Ego aũt adieci eas/qm̃ ad uirtutem quodã
modo referrenť: ꝓbe poſitas eſſe: qm̃ uero nõ ad uniuerſam/ſed ad uirtutis partem ferme equidẽ
nõ ualde laudabam. Nunc igiť me quoq; uos in pñti legum latione diligenter obſeruate: ſiqd/aut
quod ad uirtutẽ nõ ptineat/aut quod ad partẽ ſolũmodo/legibus ſanctio. Eum qppe ſolũ recte fer
re leges exiſtimo: q ueluti ſagittarius illuc aĩum ſemp intendit: unde continuo aliqd ſemp ꝓq; ſequať
eoꝝ quæ bona ſunt. Cœtera uero relinqt/ſiue diuitias ſeu hmõi aliud: quod a uirtutibus ſit ſepara-
tum. Imitationẽ uero hoſtiũ improbã tunc fieri dicebã: cũ iuxta mare qſpiam habitãs/ledať ab ho-
ſtibus. Quale illud fuit. Dicam. n. nõ tñ pteritæ iniuriæ cõmemorandæ ſtudio. Minos olim nauali
copia fretus: crudele Atticæ tributũ impoſuit. Athenienſes uero nondũ naues ut nũc ad bellũ pa-
ratas habebant: nec illa in regione arboꝝ copia erat/unde naues facile fabricarenť. Quare non po
tuerunt/terũ imitatione naualium ipſi quoq; nautæ facti ſtatim hoſtes tũc ſuos ulciſci. Meliuſq; ſe-
cum actũ eẽt/ſi ſæpius ſeptẽ adoleſcentes amiſiſſent: q̃ quod illis accidit ꝓpeti. Nã pro terreſtribus
firmiſq; copiis/nauales factæ cõſueuerunt curſim naues inſilire ac cito decedere/nihil turpe facere
arbitrantes/cũ nõ audeãt hoſtiũ impetũ expectare/ac mori: ſed occaſiones hẽant paratas/ut armis
amiſſis/minime ut aiunt/turpiter fugiãt. Huiuſmodi uero ex nauali bello uoces audire cõtingit/nõ
laudẽ qdẽ ulla/ſed uituperatiõe ſummope dignas. Nunq̃. n. malis moribus/ꝓſertim optimã ciuiũ
partem aſſuefacere decet. Apud Homerũ quoq; nauiũ refugiũ hoc reprobatũ uideť. Vlixes nãq;
Agamenonem reꝑhendit/qui ꝓlio græcis apud troianos occuparis naues in mare deducere iube
bat. Quod moleſte ferens Vlixes ait. An iubes inſtãte belli turbine bene tabulatis inſtructas naues
in altũ deducere? ut troianis ad uotum cũcta ſuccedãt: nos autẽ pernitioſa ſtrages cladeſq; ſequať?
neq; enim graui ſeſe pugnæ cõmittent/cũ naues mari ad fugã paratas aſpicient: ſed neglecto bello
cedẽt: atq; inde uolabunt. Vbi quale cõſiliũ hoc tũ fuerit/apparebit. Patet igiť Homerũ quoq; ſen-
ſiſſe/obeſſe triremes ad pugnantiũ fugam paratas. Quippe uel leones his moribus uſi ceruos fuge
re cõſueſcerẽt. Præterea ciuitatum potentiæ quæ naualibus copiis fretæ/ſalutem cõſequunť: haud
quaq̃ honores optime bellicarum rerũ parti retribuũt. Nã cũ arte gubernatoria/& quinquaginta
uirorum

Vide unde nomẽ urbi fieri ſolet.

Qui ſit9 uult eſſe urbis.

Mare urbi ꝓximum affert iucunditatẽ.

Minos coegit Athẽa ad dedendos ſeptenos pueros.

Prouerbium Armis amiſſis fugit.

uirorum principatu/& remigio uirorumq; & uilium hoīum opere res naualis gerať/non pōt qſpiā
recte honores ſingulis reddere. Q ūo uero recte ſe habere ciuitas poteſt/ſi hoc ipſo priuata fuerit?
CLI. Ferme impoſſibile. Verūtamen hoſpes nauale apud Salaminā græcoꝝ aduerſus barbaros ꝓ
lium uniuerſam nos cretēſes græciā ſeruaſſe putamus. ATHE. Atqui multi iſtud tā græcoꝝ q̄ bar
barorum affirmant. Ego aūt o amice & hic Megillus pedeſtrem in Marathone & in Plateis pugnā/
alteram principiū ſalutis/alteram finē fuiſſe dicimus. & his qdē pugnis meliores græcos factos fuiſ
ſe/aliis non meliores: ut ita de preliis qbus tūc pariter ſeruati ſumus/dicamus. Bello enim apud Sa
laminam geſto/illud addo/quod in Artemiſio cōmiſſum fuit maritimū. Verum ſpectantes nūc ci
uilis diſciplinę uirtutē/& regionis naturā/& legū ordinē cōſideramus. Non. n. ſeruari ac eſſe ſolum
hoībus ſummo ī precio hſidum exiſtimamus/ut uulgus putat: ſed ut q̄diu ſunt/optimi ſint. Quod
& in ſuperioribus/ut arbitror a nobis eſt dictum. CLI. Dictum plane. ATHE. Id itaq; tantum aīad
uertamus/ſi eandem ipſam agamus uiam quæ ciuitatibus optima ſit in cōſtituenda habitatione le
gibuſq; ferendis. CLI. Mirūimmodū. ATHE. Dic ergo quod ſequiť: quæ multitudo habitatura
coloniam ſit. Vtrum qcūq; uelint ex tota Creta: quaſi magna in ſingulis ciuitatibus turba ſupfluat?
An ad ipſius agri uites electi? Non. n. uolētes ex græcis oēs colligitis. Et ſi nōnullos uideo ex Argis
& Egina aliiſq; græciæ partibus regionem hanc habitare. Sed in pñti mihi dicas: unde futura ſit uo
bis hoꝝ nunc ciuium multitudo? CLI. Ex uniuerſa Creta futura exiſtimo: & intra græcos alios qui
ex pelloponeſſo uenient/maxime ut opinor recipienť. Quodue modo dicebas/ueꝝ eſt/ex Argis. ſ.
iſtos eſſe. Etenim quod maxime modo hic genus laudať Gortynicū eſt. Q uod ex ipſa pelloponeſ
ſiaca Gortyne/huc migrauit. Sed non facilis æqualiter ciuitatibus habitatio ſolet fieri/qñ examinū
more nō agiť ut genus unū amicū inter ſe ab amicis ueniens ex una quadam regione aut agri angu
ſtiis preſſum aut alia hmōi neceſſitate coactum in aliena cōmigret. Q ñq; uero accidit ut ciuitate ſe
ditionibus agitata alio ciuiū pars una ſecedat. Vniuerſa ēt ciuitas bello uicta qñq; ſimul fugiſſe re
periť. Hæc aūt oīa partim facilia ſunt/ut noua in habitatione diſponantur/& legibus denuo poſitis
gubernenť/partim ēt difficilia. Nā quod genus unū eſt unius linguæ eatūdēq; legū/cum ſacroꝝ &
hmōi oīum cōmunionem habeat/amicitia quidem inter ſe aliqua copulať: ſed leges alias / guber
nationiſq; modū a priſtino diſcrepantē non facile ſuſcipit. Quod uero pp legum improbitatē ſedi
tionibus cōcitum fuit/cum primos illos pp conſuetudinē qbus corruptū eſt mores deſideret/ du
rum ſe & inobediens gubernanti legeſq; ponenti afferr. Q uod aūt ex uariis confluxit generibus/li
bentius fortaſſe nouas leges audiet: ſed arduū eſt oīno & longo tpe indiget/ut cūſpirare: & tāq̄ ſub
uno iugo equi/unum idēq; ut diciť/efflare poſſit. Sed enim legū ſanctio ciuitatiſq; cōſtitutio eſt ad
uiroꝝ uirtutem/oīum pfectiſſima. CLI. Probabile id qdem: ſed clarius expone bone uir / quorſum
id dixeris. ATHE. Dum & conſiderare legū latores & laudare uellē/ad uile qd dictu uideor lapſus
Quod tñ ſi oportune dicať/nihil negocii dabit. Q uid ergo me turbat? Ita pene oīa humana ſe ha
bere uidenť. CLI. Qua de re dicis? ATHE. Dicturus eram nullū unq̄ hoīum aliqd lege ſancire ſed
fortunas caſuſq; uarios incidētes/leges nobis per oīa ferre. Aut. n. iminentis uiolentia belli/ prio
rem peruertit rē. p. legeſq; mutat. Aut ſumma quædā penuria. Morbi quoq; multa innouare com
pellunt. Peſtis ēt diutina multorūq; annoꝝ incōmoda & īportuna tēpeſtas. Hæc ſiquis aīaduertat:
nō uerebiť idem quod ego nūc/exclamare: mortalium neminē leges cōdere: ſed humana oīa for
tunis agi. Quod ſiquis in nauigatione/gubernatione/medicina/militari impio affitmauerit / recte
uidebiť dicere. Sed rurſus & iſtud ſimiliter de iis ipſis bene diciť. CLI. Quid nā? ATHE. Deum q
dem oīa: & fortunam oportunitatēq; ſimul cū deo cūcta humana gubernare. Mitius tñ conceden
dum/tertium ſupiora/artem uidelicet ſequi. Tēpeſtate enim īminente multū intereſſe arbitror/gu
bernatoriā habeas artē/necne. An qūo dicendū? CLI. Ita prorſus. ATHE. Nōne & in aliis eadem
ratio.? Atqui & legum lationi idē eſt tribuendū: ut concurrentibus aliis quæcūq; ad felicē regionis
habitationē cōducūt/legis lator ueritatis cōpos ciuitati ipſi nō deſit. CLI. Vera loqueris. ATHE.
Nonne qui in ſingulis illoꝝ artem haber precari poterit: ut aliquid a fortuna ſibi feliciter adſit/nec
alia re præter q̄ artificio opus ſit. CLI. Valde. ATHE. Cæteri quoq; oēs/quos modo diximus / ſiqs
quæſierit/ſuas ꝑces uotaq; apient. An non? CLI. Plane. ATHE. Idem & legis lator/ut arbitror / fa
ciet. CLI. Sic puto. ATHE. Age itaq; ſic eum interrogemus o legis lator. Q ualē tibi ciuitatē tradi
deſideras ut ipſe ex reliquis poſtea ſufficienter eā diſponere poſſis? Q uid recte deinde dicetur? An
legū latoris reſponſio afferri debet? CLI. Vtiq;. ATHE. Tyrānidi ſubiectam mihi tradite ciuitatē
dicet. Tyrannus aūt iuuenis ſit/memorioſus/acutus/fortis/naturaq; magnificus. Et quod in ſupio
ribus/oēs uirtutis partes ſequi debere dicebamus/id animo quoq; tyrannico inſit: ſiquid mō cæte
ra profutura ſint. CLI. Temperantiam mihi uideť hoſpes o Megille dicere tyrāni aīo ineſſe oporte
re. Nonne? ATHE. Popularē o Clinia dico. non temperantiā illā/quam extollens aliquis pruden
tiam appellandā eſſe monſtraret. ſed eam ipſam affectionē: quæ in beſtiis & pueris illico apparet in
nata: ut alii ad uoluptatem ꝓniores/continētiores alii nati eſſe uideanť. Q uā quidem continentiā

Quæ ſint quę leges ꝓducūt.

Deū & fortunam oportet cuncta gubernare.

a bonis aliis ſeparatam/paruifaciendam eſſe diximus. Tenetis quod dico? CLI. Maxime. ATHE.
Hanc ergo naturam ad ſuperiores illas naturæ qualitates tyrannus habeat: ſi debet ciuitas celer-
rime & optime prout poſſibile ē eam gubernationē aſſequi: qua feliciſſime uiuat. Nulla enim uelo-
cior/nulla melior diſpoſitio ciuitatis/aut ē/aut eſſe pōt. CLI. Quomodo uero & qua ratione hoſpes
id aſſerens aliquis/recte dici ſibi quiſpiam ſuadebit? ATHE. Facile itellectu eſt o Clinia/hoc ita na-
tura eſſe. CLI. Quid ais? Nunquid etiā illud aſſeris/ſi tyrannus iuuenis ſit: tēperatus/ingeniiq; acu-
mine & memoria pollens/fortis/magnificus/atq; felix? ATHE. Adde nihil aliud/niſi ut tpe ſuo/lau-
de dignus legis lator reperiatur: & fortuna quædā eos in idem cōducat. Hoc enim ſi acceſſerit/oīa
ferme deus dederit quæ dare ſolet/quotiens ciuitatē aliquam felicem maxime uult fore. Deinde ſi
duo tales principes ſint. Tertio loco ſi tres. Et ſucceſſionis eadē rōne ſeruata eo difficilius/ quo plu
res atq; contra/quo pauciores/eo facilius. CLI. Ex tyrānide optimā fieri rem. p. affirmare uideris:
cum ſummo certæ legis latore/modeſtoq; tyrāno facillime & celerrime ex illa in hāc mutationem
fieri. Secundo ex paucorū potentia. Tertio ex populari. An non ita? ATHE. Minime. Sed ex tyrāni
de primo. Deinde ex regia gubernatione. Tertio ex quadam populari potentia. Poſtremo pauco-
rum potentia optime rei. p. generationem difficillime ſuſcipit. Plurimi enim in ipſa potētes ſunt.
Tunc uero hæc fieri dicimus/cum uerus natura legum conditor inuenitur: & ei potentia quædam
cōmunis cum illis contingit: qui plurimum in ciuitate poſſunt. Vbi aūt pauciſſimi quidem nume
ro ſunt/potentia uero ſummi/quod tyrānidi accidit/ibi celer & facilis fieri mutatio ſolet. CLI. Quo
pacto? Non enim intelligimus? ATHE. At uero non ſemel id a nobis/ſed ſæpius/ut opinor/eſt di-
ctum. Vos autem fortaſſe ciuitatem tyrannide preſſam nunq̄ uidiſtis. CLI. Ego quidem uidere eā
minime cupio. ATHE. Atqui quod modo diximus/in ea inſpicies. CLI. Quid nam? ATHE. Quod
non multo labore nec longo tempore tyranno opus ſit/ciuitatis mores mutare uolenti. Nam ſiue
ad uirtutis officia ſiue contra ciues perducere uelit/ipſe primus uiam per quam ſequanē cæteri in-
grediatur oportet: omniaq; in ſeipſo primum expreſſa præſcribat: agendo alia quidē laudans atq;
honorans/alia uero uituperans: & eos qui non obediunt in ſingulis actionibus ſemp dedecorans.
CLI. Quomodo uero ubiq; magnū quid aut arduū exiſtimabimus: ut ciues eum ſtatim ſequanē: q
ita ſuadet & cogit? ATHE. Nemo uobis perſuadeat o amici aliter unq̄ citius & facilius q̄ principū
exēplo leges in ciuitate mutari. Neq; aliter ocius aut fieri nūc exiſtimetis/aut futurū. Profecto hoc
nobis neq; impoſſibile eſt/neq; factu difficile. Sed illud difficile factu eſt/raroq; longo in tēpore fa-
ctum. Quod ſiquando cōtigerit/innumera ciuitati cui eueniet & imenſa bona efficiet. CLI. Quid
illud? ATHE. Siquando diuinus amor tēperate iuſteq; agendi magnæ potentiæ innaſcat: quæ aut
in unius ſita ſit poteſtate/aut plurium principatu diuitiis uel nobilitate generis excellentium: aut ſi
quando naturam Neſtoris quis reduxerit/quem & dicendi facundia & tēperantia uitæ multo ma-
gis oībus excelluiſſe ferūt/qualis quidem uir Troiæ temporibus fuiſſe dicitur/noſtris aūt minime:
ſi inq̄ talis quandoq; uir fuit/aut erit/aut nūc inter nos eſt aliquis: & ipſe beate uiuit: & illi quoq; bea
ti ſunt: qui fluentia ex ore modeſto audiunt uerba. Eadem quoq; de uniuerſa potētia ratio ē: quod
uidelicet cum ī eodem homine bene cum prudētia & temperātia ſimul/potētia ſumma cōuenerit/

Difficile eſt fundare ciuitatē bonis legibus.

tunc demum gubernationis optime/optimarumq; legum elucebit origo. Aliter autē nunq̄. Verū
hæc tanq̄ fabula quædam oraculorū ritu dicta ſint/oſtenſumq; ſit/partim difficile eſſe/ciuitatem bo
nis ſundari legibus/partim uero ſi contigerit id quod diximus/longe oīum facillimum & breuiſſi-
mi temporis opus. CLI. Quo pacto? ATHE. Sed conemur iam ciuitati tuæ rem oēm accōmodan

Deus ante oīa opera incoanda ſuocādus.

tes tanq̄ ſeniores pueris/leges oratione cōfingere. CLI. Aggrediamur iā id ſine mora. ATHE. De
um in primis ad ciuitatis conſtitutionem inuocemus. Qui utinā audiat: exaudienſq; ꝓpitius & be-
nignus nobis adueniat: una nobiſcū ciuitatem & leges exhornaturus. CLI. Veniat opto. ATHE.
Sed qualē nā diſciplinam ciuitati tradere uolumus. CLI. Declara ſi placet/ quid dicere uelis. Verū
populi poteſtatem/uel paucorum/uel optimatum/uel regnum. Neq; enim tyrānidē te dicere arbi
tramur. ATHE. Age iam uter ueſtrū prior mihi reſpōdere uult: quæ nam ex his ſua patriæ res. p.
eſt? ME. Num par eſt/quia ſenior ſum/ut ipſe prior reſpondeam? CLI. Forte. ME. Cum laceda-
monicam hoſpes rem. p. mente reuoluo/non facile tibi poſſum dicere: quomodo ſit appellanda.
Etenim tyrannidi ſimilis eſſe uidetur. Nam ephororum poteſtas mirumīmodum ibi tyrannica.
Nonnunq̄ tamen præcæteris ciuitatibus populari gubernationi apparet ſimilima. Negare autem
eam eſſe optimatum rempublicam omnino abſurdum. Regnum quoq; in ea perpetuum: quod
omnium antiqſſimum tam a cæteris hominibus q̄ a nouis ipſis eſſe dicitur. Quare ita ſubito in
terrogatus/reuera/ut dicebam/non poſſum in præſentia tibi diſtincte quæ illarum ſit reſpon-
dere. CLI. Mihi quoq; Megille perinde ac tibi contigiſſe uidetur. Neſcio enim quam illarum
potiſſimum Gnoſiā eſſe affirmem rempublicam. ATHE. Vere enim o uiri optimi reipublicę uos
participes eſtis. Quæ autem modo nominatæ ſunt/non res publica: ſed urbium habitationes
quædam ſunt: in quibus pars una ſeruit alteri dominanti/ & a partis dominantis pontentia to-
ta nomen

ta nomen accepit gubernatio. Oportebat autem ſi hoc modo nominanda ſit ciuitas/ dei ipſius no
mine nuncupari qui illorum qui mentis compotes ſunt/uerus eſt dominus. CLI. Quis autem iſte
deus? ATHE. An fabula pauliſper utendum/ ſi uolumus cõmode quod modo quęſitum eſt/ decla
rare? An non ſic faciendum? CLI. Sic omnino. ATHE. Multo ante habitatiões urbium / de quibus
in ſuperioribus facta nobis mentio eſt / principatus quidam & gubernatio ſub Saturno ualde felix
fuiſſe dicitur. Cuius imitationẽ quãdam habet: quæ nunc ab optimatibus gubernaẽ. CLI. Attẽtius
ergo de ipſa/ut uideẽ/eſt audiendum. ATHE. Mihi quidem ita uideẽ: proptereaq; in medium mõ
produxi. ME. Recte tu quidem: ac probe facies/ſi ſequẽtem fabulam quatenus conuenit/ expoſue
ris. ATHE. Faciam ut dicitis. Fama profecto beatę illius uitę ad nos uſq; peruenit: copioſa ipſam
omnia/ſuaq; ſponte parata habuiſſe. Cuius rei cauſa fuiſſe hęc traditur. Cum ĩtelligeret Saturnus/
quẽadmodum ipſi narrauimus/nullam hominis naturam res humanas ita gubernare poſſe /ut ſi
omnibus arbitratu ſuo dominetur/laſciuiori ſuperbia iniuſtitiaq; nõ repleatur: cum hæc inquã nõ
ignoraret/non homines ſed diuinioris pręſtantioriſq; generis dęmones/ciuitatibus noſtris reges
principeſq; pręfecit: quod nunc nos in ouium gregibus aliorũq; cicurum armentis facimus. Non
enim bobus boues/nec capris capras præficimus: ſed nos ipſis genus melius dominamur. Simili-
ter Deus homines amans genus dęmonũ generi noſtro præſtãtius nobis præfecit. Quod ſumma
tam ſua q̃ noſtra facilitate noſtrarũ rerum curam habebat/pacemq; & pudicitiam/libertatẽ & iuſti
tię copiam prebens/procul a ſeditione ac felix hominum reddebat genus. Hic utiq; ſermo ueríta-
te uſus aſſerit/ciuitatibus omnibus/quibus non deus/ſed mortalis aliquis dominetur /nullam unq̃
malorũ laborumq; fore quietem. Sed omni ſtudio imitari nos iubet uitam/quæ ſub Saturno fuit: &
quantum in nobis eſt ĩmortalitatis/ipſi obtemperantes/priuatim & publice domos ciuitateſq; gu
bernare: ipſam mentis diſtributionem/ legem nuncupantes. Nam ſi homo unus/aut paucorũ / aut
etiam populi poteſtas/ uoluptati & cupiditati deditum animũ habeat/hiſq; repleri deſideret / cũq;
id minime aſſequatur /inexplebili inextinguibiliq; ardore & inſanabili morbo uexetur/ dominetur
aũt ciuitati aut priuatis nõnullis/ ſtatim ſpretis legibus/non eſt ut modo dicebamus/ ſpes ulla ſalu/
tis. Conſiderare decet o Clinia utrum hic rationi credendum ſit / an aliter faciendum. CLI. Ne-
ceſſe eſt ut credamus. ATHE. Perſpicis tot legum ſpecies / quot & gubernationum a quibuſdam
exiſtimari : gubernationum uero ſpecies/quot multi ponunt / pauloante narrauimus. Neq; de re
ulli nunc : ſed de maxima nobis eſſe quęſtionem exiſtimes. Nam quo iuſtum & iniuſtum reſpicere
debeat / rurſus in ambiguitatẽ incidit. Nec enim ad bellum nec ad omnem uirtutem referri leges
debere aiunt : ſed ad illud potius quod conſtitutę rei publice conferat quęcũq; illa ſit/ ut domine-
tur ſemper/ nec pereat. Iuſtiq; definitionem ſic natura optime ſe habere contẽdunt. CLI. Quo pa-
cto? ATHE. Quod potentiori confert. CLI. Apertius dicito. ATHE. Sic accipe: leges ut aiunt
ſemper in ciuitate ponit / quod dominatur. Nonne? CLI. Vtiq;. ATHE. Nunquid exiſtimas in-
quiunt uel populum ſuperantem / uel aliam quãpiam rem publicam uel tyrãnum / ad aliud prius
ſponte leges laturum q̃ ad utilitatem ſuam / hoc eſt ſui principatus ſtabilitatem? CLI. Nõ ad aliud.
ATHE. Siquis autem huiuſmodi leges tranſgrediatur iam poſitas / ut iniquus punietur ab eo qui
has inſtitutiones induxit / iuſtaſq; appellat. CLI. Sic apparet. ATHE. Sic itaq; iuſtum ſe ſemper
habebit. CLI. Sic ſane hæc aſſerit ratio. ATHE. Vna profecto hæc iniquitas ex illis eſt / quæ de
principatu ſunt. CLI. Ex quibus? ATHE. Ex his inquam / quas ſupra narrauimus/quos quibus
imperare oporteat / exponentes. Diximus autem parentes filiis atq; nepotibus: ſeniores iuniori-
bus: generoſos ignobilibus dominari debere: & alia quædam ſic tenetis : quorum aliis alia impe-
dimento ſunt. Ex quibus unum hoc erat. Adiecimuſq; Pindarum exiſtimare / ſecundum naturam
ac iuſtum imperium eſſe / ut potentiora imbecillioribus dominentur. CLI. Hæc certe tunc dicta
fuerunt. ATHE. Conſidera iam quibus noſtra ciuitas cõmittenda. Milies namq; in ciuitatibus
nõnullis id contigit. CLI. Quid nam? ATHE. Cum de principatu certatum eſſet qui uicerunt
adeo ad ſe ſolos rem contraxerunt : ut nullum uictis eorumq; poſteris magiſtratum conceſſerint:
cauentes ſemper ne quis ex uictis potentiam adeptus / inſurgat priorum memor malorum. Has
quidem nos negamus eſſe res publicas / neq; cenſemus rectas eſſe eas leges : quę non ſint cõmu-
niter totius ciuitatis gratia poſitę. Qui autem aliquarum partium gratia leges cõdunt/eos non ci-
ues / ſed ſeditioſos putamus : & iura ſua fruſtra ſic ab eis nocari cenſemus. Hæc autem eam ob cau
ſam dicimus : quia nos tua in ciuitate non ideo magiſtratus alicui dabimus: quod diues ſit: aut hu/
iuſmodi quicquam poſſideat / ut robur / magnitudinem / generis claritatem. Ei uero qui poſitis
legibus parebit maxime : & hac re cæteris in ciuitate præſtabit / deorum quoq; cultum & mini-
ſterium dabimus: maximum quidem primo : ſecundum uero illi qui ſecundo loco excellet. Ea-
dẽq; ratione ſequentibus / ſingula pro dignitate diſtribuemus. Magiſtratus autem legum mini-
ſtros appellaui : non quia innouare uocabula cupiam : ſed quia putem ſaltem hinc maxime ciui-
tati fore & contrarium ex contrario. Interitum enim paratum illi ciuitati uideo / in qua non lex

magiſtratibus/ſed legi magiſtratus præſunt. Salutē uero illi ubi lex ſeruientibus magiſtratibus do/
minatur. Cuncta certe bona quę dii ciuitatibus prebent/huic affore cerno. CLI. Per Iouem hoſpes
acute/ut ętas tua poſtulat/perſpicis. Iuuenis enim hæc obtuſe admodum/ſenex acutiſſime cer/
nit. ME. Vera loqueris. ATHE. Quid uero deinceps? Nonne ueniſſe iam ac deeſſe colonos arbi/
trari debemus/reliquūq; ad eos ſermonē peragere? CLI. Quid ꝓhibet? ATHE. Sic itaq; ad eos di/
camus. Deus o uiri/ſicut antiquus quoq; ſermo teſtatur/principiū/finem/ & media rerum oīum cō/
tinens recta/peragit ſm naturā circuens. Hunc ſemꝑ iudicium comitaꝉ/ eos qui a diuina lege deſci/
uerint puniens. Cui quidem iudicio quicūq; felix futurus eſt adhęrens humilis ſubſequiꝉ atq; com/
poſitus. Qui aūt ſuꝑbia elatus eſt/quod pecunia uel honoribus antecellat/uel corporis forma pol/
leat/qua cū iuuenilis animus dementia ſimul ardeat & petulantia: quaſi nec principe nec duce ullo
indigeat/ſed aliorum ipſe ſufficiens ductor ſit/is penitus a deo diſeritur. Deſertus autē & alios hu/
iuſmodi nactus/exultat/omnia ſimul perturbans: multiſq; uidetur minime contēnendus: breui tū
poſtea inculpabili dei punitus iudicio/ſeipſum/domū ſuam/ciuitatemq; uniuerſam ſimul euertit.
Cum hæc igitur ita diſpoſita ſint/ quid facere & cogitare/ quidue cauere/prudentē oportet? Nemi/
ni dubium/quin cogitare quiſq; debeat qua ratione ex eorum numero ſit qui deum ſequanꝉ. Quę/
nam igitur actio a deo amatur/deumq; ſequiꝉ. Vna certe/rationē unam antiquā habens atq; prę/
puam. Quod ſimile ſimili/quod moderatū ſit/amicū eſt. Immoderata uero neq; inuicem neq; mo/
deratis ſunt amica. Deus ꝑfecto nobis rerum omniū maxime ſit mēſura: multoq; magis q̄ quiuis
ut ferunt homo. Qui igitur huic tali amicus fore ſtudet/eum neceſſe ē/ut q̄ maxime pro uiribus ta/
lis efficiaꝉ. Atqui ſm hanc rationē quiſquis hoīum temperatus eſt/deo eſt amicus. Similis enim.
Intēperatus aūt/diſſimilis/differēs/ & iniuſtus: cæteraq; ſimiliter. Sed intelligamus ad hæc rationē
illam ſequi omniū rōnum ut arbitror/pulcherrimā atq; uetiſſimā: qđ bonū uirum decet ſacrifica/
re diis & intereſſe diuinis. Nempe illos ꝓſequi/orationibus/muneribus/ alioq; cultu diuino/pul/
cherrimū/optimū/cōmodiſſimū ad beatam uitam. Idq; prę cęteris eſt decoꝝ. Malo aūt cōtra con/
tingunt omnia. Impurus enim mali eſt animus: boni autē purus. Ab impuro autē capere munera/
neq; bonum uirum/neq; deum decet. Fruſtra itaq; circa deos profani laborant: qđ oportune fa/
ciunt omnes ſancti. Atq; ſignum quidē hoc ē/ quo aciem debemus intēdere. Sagittę uero ad illud
quę nam? & quis ꝓprius ipſaꝝ impetus/rectiſſime diceretur? Principio poſt cœleſtiū/ciuitatiq; prę/
ſidenniū deoꝝ honores/ſiquis terreſtribus diis paria/ſecunda/pręcipua munera tribuat/rectiſſime
ſignū ipſum pietatis attinget. Quę uero hoꝝ ſupra poſitorū imparia/& alterna uoce reſpondentia
ſupradictis/poſt deos iſtos dęmonibus uir mentis compos ſacrificabit: heroibuſq; poſt dęmones.
Sequūtur ſtatuę patrioꝝ deorum ꝓprię ſm legem conſecratę. Demū uiuētium cultus parentum:
quibus fas eſt/prima & maxima debita/oīum antiquiſſima debitorum ꝑſoluere: putare enim q́ſq;
debet/omnia quę poſſidet/eorum eē qui genuerunt & educarunt: ita ut illis hæc omnia pro uiribus
miniſtrare debeat/primū quidem externa bona: deinde etiam corporis: poſtremo quę ad animū
ꝑtinet: hæc omnia uidelicet mutuo data perſoluens: & pro curis doloribuſq; priſcis parentum/in
ſenecta recentes reddens/ quādo maxime indigent. In uerbis quinetiam per totam uitam parētes
uenerari maxime decet. Leuiū enim uolatiliūq; uerborū grauiſſima īminet pœna. Nam omnibus
præpoſita eſt Nemeſis iudicii angelus/huiuſcemodi omniū conſideratrix. Oportet itaq; iratis ani/
mūq; explentibus cedere/ſeu uerbis ſiue rebus id faciant: non ignorantes patrem iure admodum
filio ualde ſuccenſere: ſiquādo ab eo iniuriam ſibi fieri arbitreꝉ. Mortuis uero parentibus monumē/
ta, decētiſſima/quę temperatiſſime ſtructa. Neq; conſuetā magnitudinē oportet excedere: neq; mi/
nora illis facere/quę maiores genitoribus ſuis ſtruebāt. Annuas quoq; curas defunctorū quę hor/
namentum afferunt inſtaurare decet/& noua quottidie reperita memoria ſemper parentes ſum/
mopere honore/impendio moderate pro fortuna utentes. Si hæc ſeruabimus/ uitamq; ſemper ita
agemus ſinguli/ digna a diis cæteriſq; natura noſtra ſuperioribus omnibus premia reportabimus
plurimū bona cum ſpe uiuentes. Quę uero erga filios & nepotes: conſanguineos: amico: ciues: pe/
regrinos: deos ſemper colendo in congreſſum horum omniū operari quiſq; debeat: atq; ita uitam
ſuam ſecūdum legem illuſtrare: legum ipſarum tractatio demonſtrabit: partim quidem ſuadēdo/
partim uero duriores mores/ ui ſupplicioq; cogendo/ atq; ita ciuitatem noſtram/ fauentibus diis/
felicem beatam q; efficiet. Quę uero oportet rurſus & neceſſarium eſt ut legiſlator/ qui eadem agi/
tet quæ & ego/ ediſſerat/neq; tamen ſub ipſa legis forma cōmode dici poſſe uidentur/horum exem/
plum in primis tam ipſi legum latori q̄ lege inſtituendus arbitror afferendum: deinde legum poſi/
tionē incipiēdam/reliqua oīa pro uiribus diſcutiēdo. Talia uero q̄maxime figurā habeant haud ſa/
ne facile una quadā formula cōprehēdi pōt. Sed ita de ipſis modum aliquē capiamus/ſiquid de ip/
ſis aſſeuerare poſſum?. CLI. Dic age quē modū. ATHE. Vellē eqdē eos ad uirtutis officia ꝑſuaſos
maxīe & obtēperātes eē: idq; legiſlator facere ubiq; conabiꝉ. CLI. Quid ni? ATHE. Quę igiꝉ dicta
ſūt nō nihil ad illud cōducere mihi uidenꝉ: ut ſi nō crudus oīo audiētis aīus ſit: mitior bñuolētiorq;

in audiendis

Deus princi/piū mediū & finis oīum.

Deus ē nobis potiſſimū mē/ſura.

Qui filii de/beāt parenti/bus atq; q̄rū debeant per/ſoluere.

Leuiū uerbo/rū grauiſſima pœna.

Quibus ꝑpo/ſita eſt Neme/ſis.

in audiendis pceptis efficiatur:beneuolentia uero factus/facilius pdiſcat: qđ ſi non oĩno pagatur aliquo ſaltē modo factū/ſatis eſſe putandum eſt. Nō enim magna eſt eoꝝ copia / qui optimi q̄ maxime & celerrime conenť euadere. Heſiodum uero ſapiētem multi pdicant cū dicat uiā ad uitia planā eſſe/ac ſine ſudore pagi/ cū breuiſſima ſit. Ante uirtutē uero inquit ſudorē dii īmortales poſuerūt. Ac uia q̄ ad eā ducit/longa/ardua/& aſpa primū:ſed poſtq̄ ad ſumma faſtigia puentū ē/quę ardua uia fuerat/facilē pſtat callē. CLI. Bñ dicere uideť. ATHE. Ita certe ē. Veꝝ quo ſermonis ſpe ctabat pgreſſio/uolo in medio uobis pponere. CLI. Ponas. ATHE. Orationē ad legiſlatorem ſic uerram? Dic nobis o legiſlator. Si ſcires qd agēdū dicendūq; nobis ſit nōne diceres? CLI. Neceſſario. ATHE. An nō pauloante dicentē audiuim? nō debere legiſlatorē poetis pmittere/ ut q̄cunq; ſibi placēt/effingāt. Nō enī intelligūt/q̄ dicta cōtra leges noceāt ciuitati. CLI. Vera loq̄ris. ATHE. Si de poetis hęc ad eū dixerim?:erunt ne nobis modeſte dicta? CLI. Quę nā hęc? ATHE. Vetus o legiſlator fabula paſſim a nobis ferť:atq; a cæteris oĩbus cōfirmať/poetā qñ in muſę tripode ſedet: nō eſſe mētis cōpotē ſed quaſi fontē fluere & quęcūq; influūt: prſus effundere. Cūq; ars eius imitatio quędā ſit/& cōtrarios affectus hoĩum exprimat/ſæpe cogi poetā ſibiipſi cōtraria dicere:neq; ſcire/utrū hæc an illa uera ſint. Legiſlatori aūt nō licet duo quędā diverſa de uno ī lege loqui: ſed unū debet ſemp enūciare de uno. Id aūt ex his quę mō dicebas aīaduertes. Cū ſepulchroꝝ alia excedāt alia deficiāt/alia mediū teneāt/mediocria tu ſimpliciter laudaſti/fieriq; ſola iuſſiſti. Ego autē ſi uxor mihi ditiſſima eſſet/iuberetq; ut eā magnifice ſepelirē in poemate excedēs ſepulchrū laudarē. Paup aūt uir atq; auarus/deficiēs. Qui uero mediocres diuitias poſſidet ſi ipſe quoq; moderat? ſit / mediū laudabit. Sed tibi nō ita dicendū ſicut dicebas modo/ut.ſ. mediocre ſolūmodo dicas/ſed quid quātūq; mediocreq; ſit/exponēdum. Aliter ne putes orationē hmōi legē eſſe? CLI. Vera loqueris. ATHE. Vtrū qui legibus cōdendis incūbit/nihil tale in legū exordio dicet? Sed ſtatim qd faciūdū ſit/& qd nō/exponet mulctaq; īpoſita ad aliā ſe legē uertet? nulla rōne ad exortādū pſuadendūq; allata. Afferamus aūt in mediū modos medendi duos/qbus alii medici aliter curare cōſueuerunt. Vt queādmodū pueri medicū orant ut modo quodā facillime eos curet/ita & nos legū latorē. Qđ ut fiat aptius/nōne dicimus quoſdā medicos eſſe/& quoſdā medicoꝝ miniſtros? quos etiam medicos appellamus? CLI. Sic oĩno. ATHE. Siue liberi ſint ſeu ſerui/ qui dominoꝝ iuſſu / cōſideratiōe/ uſu/ & experiētia artē poſſideant/nō aūt ſm naturā:ſicuti liberi/qui & ipſi ſic didicerunt & ſuos filios inſtruūt. An ponis duo hęc genera medicoꝝ? CLI. Quid phibet? ATHE. Nū igiť ītelligis cū ſerui & liberi ī ciuitate ęgrotēt ſeruos a ſeruis plęrūq; curari? Qui & in medicoꝝ officinis uerſanť & oĩa circuūt/ nec rōnē ullā de ſingulis ſeruoꝝ morbis/aut reddunt/aut accipiūt:ſed quę uſu pdeſſe uidenť quaſi exacte ſciētes tyrānoꝝ inſtar ſupbe & ptinaciter impant:atq; ita a ſeruo ad ſeruū medētes trāſuolant. In quo ſane ad curādos ęgrotātes domino felicitatē parāt:liber aūt medicus liberoꝝ utplurimū morbos curat atq; conſiderat:ita ut a principio morbi naturā pquirat:cōiterq; cū ęgrotante atq; eius amicis uerſeť/tum diſcēdo ab illis nō nihil/ tū quoad fieri pōt docēdo : ne ante impat qcq̄ q̄ pſueſcerit. Atq; ita pſuadendo ſemp manſuete ad ſanitatem pducere ęgrotantes conať. Vter melior eſt & medicus & exercitator? qui ſic/an qui modo illo medeť/atq; exercet? Qui uidelicet dupliciter uim unam pficit. An qui ſimpliciter? Et eum qui deterior ex duobus atq; atrocior modus eſt/ exequiť. CLI. Multū pręſtat hoſpes qui hoc dupliciter pagit. ATHE. Vis ergo duplex hoc atq; ſimplex qſio in legibus ferendis fiat/cōſideremus? CLI. Volo equidē. ATHE. Dic age per deos/quam legis cōditor primā legē conſcribet? An non ſm naturā primū generationis in ciuitate principiū ante oĩa legibus exhornabit? CLI. Plane. ATHE. Principiū aūt generationis oĩbus ciuitatibus nuptiarum conuentus atq; cōmunio? CLI. Vtiq;. ATHE. Quare ſi nuptiales primū leges ponanť/bñ ad omnē ciuitatē recte cōſtituendam poſitę uidebuntur? CLI. Sic eſt oĩno. ATHE. Simplicē ergo primū dicamus/quę ſic ſe forſan habebit. Vxorem quiſq; a trigeſimo anno uſq; ad trigeſimūqntū ducat. Si non duxerit/pecunia mulcteť atq; dedecore/pecunia quidem tanta uel tāta/dedecore aūt tali quodam uel tali:& ſimplex qdem lex de nuptiis talis ſit:duplex aūt talis. Vxorem ducere quiſq; debet ab anno trigeſimo ad trigeſimū quintum:cogitans ꝙ natura quadam humanū genus quodāmodo īmortalitatem conſequiť. Cuius rei quiſq; natura ſummopere cupidus eſt. Nemo enim eſt qui non deſideret perpetuū apud poſteros nomē habere. Genus itaq; hoĩum īmortale hoc mō in ſempiternū perdurat:qđ filioꝝ filios reliquēdo unum & idem ſemper per generationē īmortalitatem adipiſcatur. Nefas autem eſt īmortalitate ſeipſum ſponte priuare. Hac uero ex animo ille ſe priuat/qui filios & uxorē negligit. Quicūq; legi huic obtēperauerit indēnis eſto. Qui uero nō paruerit/& quinq; ac triginta annos natus uxorē non duxerit/ne ſolitariā uitam lucro ſibi & uoluptati fore cenſeat/ tanta in ānos ſingulos mulcteť pecunia : neq; eorum particeps honoꝝ ſit / quos iuniores quottidie in ciuitate ſenioribus exhibent duabus his legibus inuicē comparatis de ſingulis iudicare licet/ utrum oporteat eas duplices longitudine q̄ breuiſſima conſcribere ut perſuaſiones ſimul interponanť & minę:an minis uti ſolū & ſimplices longitudine leges condere. ME. Laconici

Heſiodi ſnīa de uia uirtutis & uitioꝝ.

Quo pacto ſe habeāt poetę quum muſis agitantur.

Modi medendi duo.

Homo generatiõe fit ſempiternus.

moris eſt hoſpes breuiora ſemꝑ eligere. Sigs aūt in his me iudicē faceret/ut eligere mihi liceret ex
his utrā uelim legē in ciuitate/longiorē eligerē. In cæteriſq; legibus oībus ſi duo hęc ꝓponantur ad
hoc ipſm exēplar idē facerē. Oportet tū pñtes leges & Cliniȩ huic ꝓbari; huius enim ea ciuitas eſt:
cuius uſui leges hę cōdunt. CLI. Probe tu qdē Megille. ATHE. De ꝓlixitate qdē uel breuitate ſcri/
bendi curare nimis ineptū eſt. Nō enim breuiſſima aut longiſſima/ſed optima ſunt ut arbitror eli-
genda. Atqui & in legibus pauloante ꝓpoſitis/nō duplicitate ſolum altera magis q̄ altera ad uirtu
rem cōfert/ſed qđ de duplici medicoꝝ genere dictū eſt/rectiſſime eſt appoſitū. Quod qdē legiſla-
toꝝ nullus unq̄ cogitaſſe uidet: Nam cū liceat duobꝰ qbuſdā ad ferendas leges/ ui pſuaſioneq; uti
ad turbam diſciplinȩ expertē quoad pñt altero ſolum utunt. Non enim pſuaſioni minas cōiungūt/
ſed uim purā ſolūmodo inferūt. Ego aūt o uiri beati tertiū quiddam etiā faciēdum in legibꝰ uideo
qđ fieri nuſq̄ uidemus. CLI. Quid nam. ATHE. Quod ꝑ ea de qbus diſſeruimus nobis deo quo-
dam aſpirāre factū eſt. Mane enim diſputare de legibꝰ cœpimus & iam meridies eſt: & hoc amęno
in loco cōmodiſſime requieſcimus; de legibus ſolūmodo diſputātes. Et nūc primū tractandarum
legum principiū facere mihi uidemur. Supiora uero cuncta exordia legū erant. Quorſum hęc? qa
uolebā dicere/ꝙ ſermonū oīum cæterorūq; qbus uocis imitatio eſt/exordia ſunt & quaſi quædam
ꝓludia; quæ artificioſam aliquā & utilem ad rem dicēdam tractationē hñt. Nempe illis quę citha-
redici cantus leges uocant; & reliquę muſę/ ꝓhœmia mire adinuēta ꝓponunt. Verarū aūt legum/
quas ciuiles eſſe dicimus: nemo unq̄ ꝓhœmiū aliquod/aut ꝓnūciauit / aut cōſcriptū in lucē ꝓtulit/
quaſi nullum natura ſit. Nobis aūt mora hæc & diſputatio noſtra eſſe aliqd ſignificare uidet. Leges
aūt quę modo duplices appellatę ſunt/ non duplices ſunt ſimpliciter/ſed duo quędam/lex/ ac legis
exordium. Atq; ea quā tyrānico & medicoꝝ ſeruiliū imperio cōparauimus lex mera eſt. Quod ue-
ro ante poſitū fuit dictū/ab hoc pſuaſoriū reuera ad pſuadendum ſpectat qdem: ſed uim hēt exor-
dii. Nam ut beneuolentius audiat legiſlatoris imperiū/quę lex eſt/& ꝓpter hoc facilius ſuſcipiāt ci-
ues/iccirco tota illa oratio habita eſt: quę ad pſuadendum eſt inducta. Quapropter ut mea ſenten/
tia fert/nō legis ratio ſed ꝓhœmiū/totum hoc merito appellabit: poſt hæc aūt quid inſup addi de-
ſidero? hoc ſane. Oportere legiſlatorē exordium ſemꝑ omni legi ꝓponere: & in ſingulis in quo a ſe/
ipſis differāt quatenus duo illa/quę mō relata ſunt/differebant. CLI. Ego qdem nunq̄ aliter uirum
haꝝ rerū peritū leges ferre deſiderarē. ATHE. Probe mihi o Clinia eo dixiſſe uideris / ꝙ oībus le-
gibus ꝓhœmiū quoddam ꝑerit: & qđ oportet in oīs legū conſcriptionis principio/omni ſermoni
ꝓponere/ exordiū legibus ſingulis accōmodatū. Non enim paruū eſt/ qđ poſtea dicit: nec parum
refert clare ne an obſcure talia cōmemorent. Si aūt magnaꝝ paruarūq; legū exordia ſimiliter con/
fici iubeamus/nō recte iubebimus. Nō enim in cantu/neq; in oī ſermone id faciēdū. Nam & ſi poſ-
ſit in oībus inueniri: nō tamē oībus utēdū eſt. Id aūt ipſi rhetori / cantoriq; & legum cōditori ſemꝑ
eſt cōcedendū. CLI. Vera loqueris hoſpes. Sed ne ulteriꝰ imoremur. Immo uero ad ſermonē ꝓpo
ſitum iam reuertamur: & ab illis incipiamus ſi tibi placet/quę ſupra haud quaſi ꝓhœmio uſ ēs dixi-
ſti. Quare iterū ut ludētes aiunt/meliora ab initio ſecūda reſumamus/quaſi certū ꝓhœmiū nō con
tingentē ſermonē ut nuꝑ tractātes. Incipiamus itaq; & exordiri ꝓfiteamur. Ac de honore quidem
deoꝝ maiorūq; noſtroꝝ cura ſatis ſit dictū. Cætera tranſigere annitamur donec tibi uidearis ſuffi-
cienter totū ꝓhœmiū abſoluiſſe. Deniq; poſt ꝓhœmium leges aggredieris. ATHE. Cum de diis
deoſq; ſequētibus & parentibꝰ ſiue uiuentibꝰ ſiue defunctis ſatis per exordiū dixerimus ut nūc affir
mamus/qđ reſtat ut tu iubere uideris/ in lucē eſt educendū. CLI. Prorſus qdē. ATHE. Poſt illa ue/
ro quę ad aīos/quę ad corpora/quę ad externa ꝑtinent quo ſtudio colenda ſint cōiter differēdo ita
determinare oportet ut & dicentes & audiētes diſciplinā pro uiribus conſequamur. Hęc ergo poſt
illa nobis reuera dicēda audiendaq; ſunt. CLI. Recte admodum loqueris.

Vide ut ī ſcri
bendo nō bre
uitas aut lōgi
tudo: ſed qđ
optimū ē eli-
gendum:

De exordiis
quędam.

¶ARGVMEN. IN DIALOGVM QVINTVM DE LEGIBVS.

MIrabilia quotidie fieri uidemꝰ a magnete in ferrū: a ſuccino in paleas: a fulgoribus in
ſolida: ab ignito ſulphure in bōbarda. A tota natura uel in motu celi/ uel in artificioſa
reꝝ quę gignunt/formatiōe. Cās qdē ignoramꝰ: neq; tū ob cāꝝ ignorationē negamꝰ
effectus fieri/quos uidemꝰ. Mirabilia rurſus fieri nōnunq̄ ab aīs nr̄is in oraculis cęte-
riſq; ꝓdigiis teſtis ē/non ſolū oīs hiſtoria ſed auctoritas ēt mercurialis & pythagorica
atq; platonica. Et ſi ſtupēdoꝝ nr̄ę mētis opeꝝ rōnē certā facile oēs aſſignare nō poſſumꝰ/negare tū
oꝑa uel facta fuiſſe/uel poſſe fieri nō debemꝰ. Videmꝰ ignē quo cœlo ſimilior ē q̄ cętera elemēta/co
mirabilibꝰ agere ut breui ad ſuā trahat formā/ q̄ cętera tꝑe uix lōgiſſimo trahūt: neq; mixtionē ꝑ-
petiat/& cū uidet diuidi diuidat: longiuſq; admodū q̄ cætera ſuum ꝑtēdat effectū: & lōgiſſime per
lumen agat atq; momento. Verum habet hoc a cœlo & cœlum imagine ſui agit: ideſt lumine/ quę
ignis uix naturali efficit qualitate. Quis enim dubitet cœleſtia per radios ſuos tam nobis occultos

q̄ manifeſtos

q̃ manifeſtos ab ipſis uelut imagines ꝓfluentes mouere inferiora ſemꝑ atq; formare? Ferme non
aliter q̃ uultus ſpeculum: & ſpeculum cõcauũ materiã ſiccam poſitã e cõſpecto. Sed age iam in hoc
ſpeculo & ſuperos in aĩam ſpeculemur. Quãto efficacior eſt ignis cæteris elemẽtis & igne cœlum/
tanto efficaciores cœlo ſunt ſpũs qui uel uiuificãt uel mouẽt cœlum/uel uiuificantiũ & mouentium
ſunt cõſortes. Spũs ergo ſuꝑiores in noſtros utpote cõſortes imaginũ dũtaxat ſuaꝝ influxibus ope
rant̃. Quẽadmodũ uultus in ſpeculum: atq; agendo in eas formãt: ſimillimaſq; efficiunt: uſq; adeo
ut aĩę ſæpe tam ferme mirabiliter q̃ cœleſtes ſoleant/operent̃. Quẽadmodũ uero ſpeculũ ad ima-
gines a uultu ſuſcipiẽdas quinq; modis ꝑcipue pręparat̃. Primo qdem natura uitrea: deinde ꝑſpi-
cuitate. Tertio lenitate. Quarto reſiſtẽtia. Quinto poſitione/ſic & aĩę noſtrę ad influxus numinum
pręparant̃. Primo qdem ꝙ ĩtellectuales naturę ſunt ſicut & illa. Secũdo/ qñ per intellectũ/ ſide illis
hęret indubia. Tertio ꝑ uoluntatẽ amore in illa ſeſe ardentiſſimo trãſferũt. Quarto tota in illis fir-
miter memoria ſperãt. Quinto/ſi corpus habeant & natura illis accõmodatũ & diligentia ꝓpara-
tum: tunc in mentes noſtras a ſuperis ita labunt̃ inſtinctus/ut a fidibus lyrę in fides ſimiliter tẽpera
tas. Tunc ꝓdigia/ſomnia/uaticinia/oracula ueniunt. Mitto ꝙ Iamblichus Porphyriuſq; narrãt/ora
cula quędã per aquã fieri ſolita/quędã per aerẽ/quędã uero ꝑ ignẽ: forte qa a dęmonib⁹/uel aquęis/
uel aereis/uel igneis imitant̃. Forte etiã qñ locis & tꝑibus aliis/atq; aliis per occultas cãs contigerit
mentiũ humanaꝝ affectus ad ſuꝑiora cõuerti/conuerſoſq; inde formari. Profecto noſtrę mentes in
uaria nimiũ diſtrahunt. Verũ ſiquãdo integra uirtute ſua ad certũ opus utant̃/ ſicut & ignis tota in
tentione naturę cõburit/& cœlum toto agit influxu/tũc Plato nõ dubitat mirabiliora a noſtris mẽ
tibus q̃ ab igne uel cœlo/facillime ꝓuentura. Nõ dubitant & Auicẽna Algazeleſq;/ neſcio qua for-
te ſæpe platonici. Sed de his in theologia latius diſputamus. Quibus euãgelicũ illud de fide mon-
tes ꝑmutatura maxime cõfirmat̃/ confirmant̃ & plurima quę Plato in libro ſuꝑiori & hoc quinto/
imo ex ſequẽtibus oĩbus de oraculis afferit adeo ut non aliter/uel urbis diſpoſitio/uel rei.p. forma/
uel ſanctio legum ſeſe habeat/q̃ per oracula comprobet̃. Verum q̃uis oracula tria cõmemoret/tũ
cæteris inſuꝑ uaticiniis quę ueriora forſan reperiri poſſunt auctoritatẽ ſuã ad idem manifeſte cõce
dit. Sed iam ad argumentũ qnti ꝓpriũ ueniamus. Cũ igit̃ aĩus noſter ſpeculũ ſit diuinoꝝ/ merito
poſt diuinorũ cultũ in quarto deſcriptũ/ mox in exordio quinti aĩm ipſum iubet coli quaſi rem ſa
crã: & qui in ſuꝑiorib⁹ pythagorea carmina eſt imitatus/in ꝑſenti quoq; animi cultu libẽter Pytha-
gorã ſuũ ſequit̃ ꝑcipientẽ: poſt deos maxime omniũ reuerere teipſm̃. Quãti uero momẽti ſit eiuſ-
modi reuerẽtia ad obſeruantiã legũ/explicare nõ poſſem. Sed facit hæc/ ut ſummatim dicã/ut qſq;
animi ſui quaſi numinis cõſpectũ aſſiduũ reuereat̃/ iudicẽ habeat intra ſeipſum: ad cuius legem uel
abſq; legibus ſcriptis uitã ſuam ꝑfectiſſime dirigat ac tandẽ facile naturalis legis amore faciat/quæ
cęteri uix ſcriptarũ legũ formidine faciũt. Proinde dũ de colendo aĩo diſputat oĩa de officiis ꝑce-
pta tradit/tum ad ſeipm̃/tũ ad alios ad oẽſq; uirtutes priuatim & publice ꝑtinẽtia: quę diſcere qſq;
debeat atq; ediſcere. Poſt hæc finẽ ĩponit exordio legũ. Vbi appet totã de legibus diſputationẽ in
tres ꝑcipue partes eſſe diuiſam. Primo qdẽ in ꝓhœmiũ/ab initio libri primi ad hanc uſq; partem
quinti ꝓductũ. Deinde in ipſam legũ diſpoſitionẽ. Et primo in leges ad rem.p. magiſtratuſq; po-
tiſſimũ ꝑtinẽtes. Deinde ad ſingulas ſpectantes ciuium actiones. Meminiſſe uero te arbitror ſingu
las ꝑterea leges/ſingula habere ꝓhœmia. Principio legifer puriſſimos pro uiribus colonos eligat:
atq; paſtorũ more puros ſegreget ab impuris. Luſtret quoq; ciuitatẽ: ac niſi ſumma cogat neceſſitas
nõ inferat uiolentiã. Adęquet cenſus pro uiribus: ne alii ditiſſimi ſint/alii uero mendici. Caueat ne
quis iniuſte diuitias cumulet. Neq; luculẽtiſſimã conetur ciuitatẽ reddere ſed iuſtiſſimã. Prędicet
ueritatẽ & apud hoĩes & apud deos eſſe maxime omniũ uenerãdam. Itẽ in ꝑegrinos hoſpitalitatẽ:
in ſupplices indulgẽtiã. Moneat unũ quẽq; aĩam erga ſeipm̃ amore falli atq; puerti ſolere pręcipiat
neq; abũdans ipſe patiat̃ ꝓximũ eſurire. Collocet urbẽ ſi põt in media regione ſingulas circũſpe-
ctãs cõmoditates. In duodecim ꝑtes urbẽ diuidat/totãq; ſimiliter regionẽ. Sed cur in partes duo-
decim? ut intelligas molem tantã tanq; laborioſam uniuerſi ipſius auxilio indigere/qđ eſt in ſperas
duodecim diſtributũ. Itẽ ciuitatẽ ad imaginẽ regni cœleſtis eſſe redẽdam. Cœleſtis aũt ciuitas inſi
gna duodecim quaſi duodecim tribus eſt diſtributa. Nec ab re diis duodecim ciuitatẽ cõmendat
ſuã/ſiqdẽ dii duodecim/ſignis cœli duodecim ꝑeſſe dicunt̃. Immo uero dii ſex/ſexq; deę. Iuno. Ve/
ſta. Minerua. Ceres. Diana. Venuſq;. Mars. Mercurius. Iouis. Neptũnus. Vulcanus. Apollo. Prę-
pone ſingula ſingulis mẽbris qdẽ noſtris ſigna. Signis pręterea deos. Arieti quidem & capiti no-
ſtro Palladem. Tauro uero & noſtrę ceruici Venerem. Geminis & humanis brachiis Apollinem.
Cancro pectoriq; Mercurium. Leoni humeriſq; Iouem. Virgini iliiſq; Cererẽ. Librę & natibus/ qđ
honeſte dictũ ſit Vulcanum. Scorpio & pudibundis Martẽ. Sagittario fœmoriq; Dianã. Capricor
no & genibus Veſtam. Aquario cruribuſq; Iunonem. Piſcibus pedibuſq; Neptũnum. Intellige ꝑ
hæc ciuitatem totam non aliter unum ex ciuibus multis/ q̃ unum corpus ex multis membris eſſe
debere. Alia uero numina maſculina. Alia fœminina iccirco dicuntur: ut cognoſcas & quæ ad

materiam paſſioneſq;: & quę ad formas actioneſq; pertinent a ſuperis gubernari. Verũ cur Plato
pręcipuã urbis arcẽ. Veſtę: Ioui: & Palladi conſecrat? Intellige in diuinis tres oĩum fontes exiſtere:
Veſtam qdem eſſendi fontẽ/ Iouẽ uiuẽdi/ Mineruã intelligẽdi. Atq; in his oĩbus auxilium a ſuperis
obſecrãdum. Vbi uero Plato cõmendat partitionẽ domiciliorũ agrorũq; in quinquies mille & qua
draginta/ oſtendit eiuſmodi numerũ cõmodiſſimas in ſe multaſq; deinceps diſtributões partiũ cõ
tinere. Quod quidem & in ſequẽtibus paulatim aperiet: & uel mediocri arithmetrę põt eſſe pſpi
cuũ. Notabis ubi de cõi ciuium uita differit ꝓceptũ de euãgelica dilectione & charitate mirãdum.
Item patriã magis q̃ matrẽ eſſe colendam. Quodue patriã inquit ĩmortalẽ deã eẽ: uel de diuina ter
reni orbis aĩa: uel de numine patrię patrono: uel de cœleſti patria dictum puta.

DIALOGVS QVINTVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Vniuſcuiuſq; aĩus poſt deos oĩum ẽ diuiniſſimus.

AVdiat iam reliqua quicũq; pauloante de diis chariſſimiſq; genitoribus audiebat. Cu
iuſq; enim animus/ oĩum ſuarũ rerum poſt deos/ cũ ſit maxime ſuus/ diuiniſſimus eſt.
Quę uero ſua ſunt/ bifariã diuidunt. Et potẽtiora qdem ac meliora dominant/ imbe
cilliora uero deterioraq; ſeruiunt: pſecto quæ dominant/ pręillis quę ſeruiunt/ ſemp

Sua uniuſcuiuſq; duplicia ſunt.

ſunt honorãda. Quapropter merito poſt dominantes deos/ coſq; qui illos ſequũtur/
aĩum noſtrũ colendũ/ ſecũdoq; loco habẽdum iubeo. Nemo aũt ut breuiter dicã recte aĩum ſuum

De honorando aĩo: honor eſt diuinũ bonum. Malorũ nihil ẽ honorãdũ.

honorat/ q̃uis uideat. Diuinũ enim bonũ eſt honor. Malorũ aũt nihil eſt honorandum. Quiſq; igit
putat uel ſermonibus qbuſdam uel munerib⁹ uel obſequiis aĩum ſuũ extollere/ ſi meliorẽ ipſum ex
deteriore nõ reddit quẽq̃ honorare uidet: minime tñ id facit. Nam ſtatim a pueritia unuſquiſq;
ſufficientẽ ad oĩa cognoſcẽda ſe putat/ & honorare ſuũ aĩum opinat laudãdo/ permittẽdoq; ſibi qc
quid libuerit agere. Nos aũt dicimus eũ qui hæc agit aĩum nõ honorare/ ſed lędere: quẽ tamẽ ſecũ
do loco poſt deos dicimus honorãdum. Sed neq; ille eũ honorat/ qui peccatorũ ſuorũ plurimorũq;
& maximorũ ſcelerum/ nõ ſeipſum ſed alios cãm ducit. Qui ſane ſeipſum ſemp excuſans honorare
uidet aĩum: longe tamẽ abeſt/ cũ obſit. Neq; etiã cum ꝑter rõnem laudẽq; legũ latoris uoluptatib⁹
quis indulget/ aĩum ſuum honorat: deiicit enim ipſum/ cũ malis & pœnitẽtia repleat. Neq; ẽt tunc
honorat: quãdo labores lege laudatos/ metuſq; ac dolores ferẽdos nõ ſuſcipit/ ſed cedit atq; ſuccũ
bit. Hæc enim agens oĩa animũ ſuum dedecorat. Sed nec qñ hãc uitam ſummũ bonũ cenſet: imo
tunc etiã uituperat. Nam aĩo exiſtimãti oĩa apud manes mala eſſe/ ꝓtinus aſſentit/ neq; reſiſtit/ do
cens ipſum atq; redarguẽs/ quaſi ignoret/ utrum contra quę apud deos inferos ſunt/ oĩum bonorũ
nobis maxima ſint/ pręterea qui uirtuti formam corpis anteponit/ aĩam uere penituſq; dedecorat.
Nempe corpus aĩa uenerabilius arbitrat. In quo certe uehemẽter errat. Nihil enim terrenũ reb⁹
cœleſtibus uenerabilius eſt. Et qui de aĩo aliter ſentit/ q̃ mirabilem rem negligat/ prorſus ignorat.
Nec rurſus qui pecuniã iniuſte cupit aut poſſidens iniuſte/ non dolet/ muneribus animũ ſuũ exhor
nat ſed ab hoc longiſſime abeſt. Quod enim uenerabile pulchrumq; in animo eſt/ paruo pro auro

Totũ aurum uirtuti cõpẽſari nõ põt.

prodit. Cum totũ qđ ſup terram quodue ſub terra eſt aurũ/ uirtuti compenſari digne non poſſit.
Deniq; ut ſummatim dicã quicũq; illa quę legiſlator turpia malaq; putat eẽ/ omni ſtudio fugit/ nec
pro uiribus ſequit ea quę bona & pulchra ſtatuit/ non uidet in his omnibus q̃ turpiter & abſurde di
uiniſſimũ animũ ſuum afficiat. Maximã enim ſecũdum iuſtitiam ultionẽ male agẽdi: nemo/ ut uno
uerbo dicam/ aĩaduertit. Maxima uero eſt. Vt quis malis hoĩbus ſimilis efficiat: factuſq; ſimilis bo
nos & uiros & ſermones fugiat: ſeq; ipſum ab eis ſeiungat. Improbis autem adhęreat/ & eorũ con
ſuetudinem amplectatur. Eum uero qui ſe his ĩmiſcuit/ neceſſe eſt eadem pati & agere/ quæ tales
agere & loqui inter ſe conſueuerunt. Ac paſſio quidem huiuſmodi iuſtitia non eſt. Iuſtitia enim &
iuſtum/ honeſtum eſt. Vltio uero/ paſſio iniuſtitię ſequax. In quã & qui non incidit & qui incidit/ ma
lus miſerq; eſt: ille quoniã non ſanat: hic quoniã/ ut multi ſeruent/ ipſe perit: honor autem eſt ut to
tum ſimul complectat meliora ſequi/ & ex peioribus quęcũq; meliora fieri poſſunt ad melius q̃ op
time reducere: homini profecto nihil animo aptius & ſagacius eſt ad fingendum malum/ ad inue
ſtigandum eligẽdumq; qđ eſt oĩum optimũ/ eiq; per omnẽ uitam firmiter adherendũ. Iccirco illi
ſecundo ſtatutus eſt honor. Tertiũ deinde honorẽ ſm naturã quiuis intelliget corpori conuenire.

Tertius honor corpori habendus.

Conſiderare oportet qui ueri honores ſint: quiue adulterati: quorũ differẽtia a legiſlatore declarã
da mihi uidet. Vtputa honore dignum corpus eſſe nõ qđ formoſum/ aut robuſtum eſt/ aut uelox/
uel magnũ/ uel ſanum q̃uis multis id uideat: neq; quod contrariis modis affectũ. Nẽpe quę medii
iſtorũ oĩum habitũ tangũt/ ea longe moderatiora tutioraq; cẽſenda ſunt. Altera .n. ĩflatos & auda

Bona corpis & extrema opoſite ean de mediocritatem.

ces aĩos reddũt. Altera deiectos atq; illiberales. Similiter pecuniarũ ꝓdiorũq; & cenſus poſſeſſio ſe
hẽt. Excedẽs .n. & priuatim & in ciuitatib⁹ inimicitias ſeditioneſq; parit. Deficiens aũt utplurimũ
ſeruitutem. Nemo igit liberorũ gr̃a pecuniis cumulãdis incũbat/ ut ditiſſimos eos relinquat. Neq;
enim ipſis/ neq; ciuitati id conducit. Sed cenſus tum adulatione uacuus/ tum rerũ neceſſariarũ non

indigens

indigenꝫ oīum decētiſſimus & optimus eſt. Nam hic nobis ad oīa cōſonans accōmodatuſq̨/ uitā a doloribus remouet. Liberis ergo nō auri ſed pudoris multū oportet relinquere: putamus aūt uerbis impudentiā iuuenū caſtigantes id nos facturos. Sed hoc non ex ea caſtigatione fit / qua iuuenibus incutiunt dicētes ꝙ adoleſcentē oporteat in oībus uerecūdum eſſe. Sapiēs itaq̨ legū lator / ſenioribus ꝑcipiet potius ut ſint corā iuunioribus uerecūdi. Ac ſummopere caueant ne qs iuuenum eos/ aut uideat/ aut audiat agentes turpe aliqd uel loquētes. Nam ubi ſenes minus pudici ſunt / neceſſe eſt ibi iuuenes impudētiſſimos eē: pręſtans enim & iuniorꝫ & ſeniorꝫ diſciplina eſt nō uerborꝫ increpatio/ ſed ut quę increpando quis diceret & monēdo/ eadē ipſe in omni uita facere uideatur.

Decēs cenſus

Liberis nō aurū pudor relinquēdus.

Quiſq̨ pręterea cognationē & uniuerſam ſub eiſdē penatibus generis cōmunionē honorat & colit/ hos deos merito ꝓpitios in liberis ꝓcreandis habebit. Amicorꝫ quoq̨ & ſodaliū in uitę conſuetudine ſummā beneuolentiā cōſequet/ qui illorꝫ in ſe obſequia maiora pręſtatioraq̨ putabit q̄ illi: ſua uero in illos beneficia minora: q̄ ipſi exiſtimabit. Atqui & erga ciuitatē ac ciues optime ille ſe geret/ qui omni uictorię quæ in olympicis/ aliiſq̨ tam belli q̄ pacis certaminibus cōparat / illam gloriam anteponet/ quā patriis legibus miniſtrādo nanciſcit: atq̨ in hoc miniſterio cęteris oībus per totam uitam pręſtare conabit. Ad peregrinos uero ſanctiſſima eſſe fœdera quiſq̨ cogitet. Ferme enim oīa peregrinorꝫ & contra peregrinos peccata prę illis quæ inter ciues cōmittunt / ultori deo curę ſunt. Nam cū peregrinus amicis cognatiſq̨ careat/ maiorē & apud deos & apud hoīes meret miſericordiā. Quare qui magis ulciſci poteſt/ is ad ferēdum auxilium eſt paratior: poteſt aūt maxime/ hoſpitalis cuiuſq̨ dęmon ac deus hoſpitalem ſecuti Iouē. Diligenti igit cautione cogitandum cuiq̨/ cui non nihil eſt conſilii/ ut īnocens ab iniuria in peregrinos ſemꝑ uiuat. Sed oīum tam in peregrinos q̄ in ciues peccatorꝫ maximū eſt/ quod in ſupplices eſt cōmiſſum. Deus enim per quē ſupplex foedus eſt cōſecutus/ diligētiſſimus eius eſt cuſtos. Quare nullus in ſupplices ſceleratus/ impunis abibit. Hactenus officia cuiuſq̨ in parētes; ſeipſum/ ſua/ patriā / amicos/ cognatos / peregrinos/ atq̨ colonos pene oīa expoſuimus. Qualis uero quiſq̨ quo ad ſeipſum eſſe debeat / qui optime uiuere uelit/ nunc iam exponamus. Vt non lex/ ſed laus & uituperatio ſingulos decens / refrenet magis/ & obtēperatiores ferēdis legibus faciat: atq̨ hæc nobis deinceps dicēda ſunt.

De exiſtimatiōe obſeqorꝫ erga alios.

Officia erga patriam.

Officia erga peregrinos.

Erga ſupplices.

Veritas ꝓfecto/ tum diis/ tum hoībus dux oīum eſt bonorꝫ. Cuius qui felix beatuſq̨ futurus ē/ ſtati ab initio ꝑticeps eē debet: ut in ueritate plurimū ipſe uitā agat. Fidus hic certe ē: īfidus aūt q ſponte mētit; q uero nō ſponte amēs. Quorꝫ neutrū optabile eſt. Nam & infidus & amēs ab amicitia admodū alienus. Ac ꝑcedente tempore cognitus in tantū in odioſa ſenecta uitęq̨ termino ſolitudinē incidit; ut ſeu uiuant ſiue deceſſerint amici ac filii/ pene ſimiliter orbā uitam miſere agat. Honorādus certe eſt qui nihil iniuriat. Qui uero nec alios id facere patit/ duplici honore / īmo ēt magis eſt honorādus. Ille enim uni/ hic multis hoībus cōparat/ cū principibꝰ cæterorꝫ iniuriā nunciet. Qui aūt una ēt cū magiſtratibꝰ iniuriā quoad pōt/ ulciſcit / is magnus ꝑfectuſq̨ in ciuitate uir preconio ꝑdicet. Nā uirtute cunctis excellit. Eadē quoq̨ tēperantię & prudentię laus eſt. Et qui aliis bonis abundat/ quæ in alios quoq̨ trāſfundi poſſunt/ ſi cęteros ꝑticipes efficit/ tanq̄ uir ſummus eſt honorādus. Qui autē id facere uellet qdem/ ſed nō pōt ſecūdo loco habēdus eſt. Inuidum uero qui ſponte nihil boni cæteris cōferat/ uituperare debemus/ nec ꝓpter hoīem qui male poſſidet/ rem ipſam uituperare/ ſed eam pro uiribꝰ adipiſci. Certet ꝑterea apud nos quiſq̨ de uirtute abſq̨ inuidia. Qui enim ſic agit/ ciuitatē ſuam amplificat: cū ipſe qdem cōtendat/ & alios calūniis nō detineat. Inuidus uero dū cęteris derogādo putat pręſtare/ & ipſe minus recte ad ueram tendit uirtutē: & cōcertatores iniuſta uituperatiōe tardiores efficit. Ideoq̨ uehemēs acquirēdę uirtutis ſtudium e ciuitate tollens/ ipſam prouirili ꝑte glorię amplitudine priuat. Oportet ꝑterea unūquēq̨ aīoſum eſſe. Ac maxie mitem. Nam aliorꝫ iniurias quę uel difficile/ uel nullo modo ſanari poſſunt/ non poſſumus aliter effugere/ q̄ pugna/ defenſione/ uictoria/ & nullius peccati remiſſione: qđ abſq̨ aīoſitate facere nemo poteſt. In iis aūt iniuriis quę tales ſunt ut ſanari poſſint/ noſſe in primis oportet/ nullum iniuſtū / ſpōte iniuſtū eē. Nemo eni unq̄ maximorꝫ malorꝫ aliqd alicubi uellet hēre: multoq̨ minus in his quę ſibi ꝑſtātiſſima ſunt. Eſt aūt aīus ut diximus reuera in oībus oīum ꝑſtātiſſimus. Quapropter in eo cū maxie ſit honorādus/ nemo ſponte ſummū accipiet malū/ uoletq̨ per totā uitam id poſſidere: porro miſerabilis oīno eſt iniuſtus oīs: & qui mali quicq̄ hēt. Miſereri aūt decet eorꝫ qui ſanabiles ſunt & cohibere iram: ne aduerſus eos muliebri iracūdię feruore aīus efferatur duriuſq̨ inſiſtat. Qui aūt ita ſunt flagitioſi ut incurabiles ſint/ eis ita uehemētius īmittenda. Propterea diximus aīoſum. i. generoſę iracūdię non expertē/ ac ſimul mitē/ bonū uirum ſemꝑ eſſe debere. Omniū uero maximū quiddam malū in multorꝫ hoīum aīs eſt inarum. Cuius qdē: cū facile ſibi ignoſcant: remediū nullū excogitāt. Eſt aūt hoc qđ dicere ſolent. qđ natura ſibi quiſq̨ amicus eſt: recteq̨ ē ita id ſe hēre. Sed reuera nimius in ſeipſum amor oīum peccatorꝫ oībus ſemꝑ eſt cauſa. Obcecat quippe circa amatū q amat. Quapropter qui ſe amat/ cū ſeipſum magis q̄ ueritatē honorandū putet qđ iuſtū/ bonū pulchrum ſit/ male iudicat. Decet ſane eū qui magnus uir futurus eſt/ neq̨ ſeipſum/ neq̨ ſua diligere; ſed iuſta

Veritas dux bonorꝫ oīum

Quis fidus: ī fidus & mendax.

Quis honore ſimplo & duplo honorandus:

Quis ꝑconio extollēdus.

Quis īuidus res bona ī malo nō uituperanda.

Nullum iniuſtū ſpōte iniuſtum eſſe.

Malū iniuſtū aīs oīum maximum eſt nimiū in ſeipſum amor.

Qui magnus futurus ē: nec ſua: nec ſeipſum diligere.

Vnde accidat ut cum nihil ſciamus oia ſcire arbitremur.

ſemp/ ſiue a ſcipſo/ ſeu ab alio quouis geranſ. Ex hoc ipſo delicto accidit oībus / ut ignorantiā ſuam eſſe ſapientiā opinarenſ: hic ſuit ut q̄uis nihil ut ita dicā ſciamus/ ſcire tamen oīa arbitremur. Cum uero nec aliis cōmittamus facultatē agendi quę ipſi facere ignoramus/ faciētes ipſi errare cōpellimur. Quāobrem nimiū ſui ipſius amorē ſugere quiſq; debet: & meliores ſequi/ nullo rubore uerecundię impeditus. Sunt & alia nōnulla: quę & minora his ſunt & ſæpe dicunſ. Sed cū nihilominus utilia ſint/ ea quoq; dicēda. Nam cōmemoratione opus eſt. Semp enim quaſi aliqd effluat: contra aliquid oportet influere. Recordatio uero eſt prudentię deficiētis influens. Profecto a riſu nimio & lachrymis abſtinendū oībuſq; eſt ab oībus p̄cipiēdum: ut lętitia nimia triſtitiaq; cōpreſſa honeſto in habitu ſe cōtineant ſiue in felicitate quę q̄ dęmon cuiuſq; ſiſtat/ ſeu per fortunę caſus tanq̄ ad ardua difficiliaq; tendētibus operationib⁹ qbuſdam dęmones auerſantes inſurgāt. Sperare ſemper boni uiri debēt munera quę talibus uiris dare deus ſolet/ ſibi nō defutura. Ac ſiqui graues labores inciderint/ deū leniores eos facturū: & pſītia in melius cōmutaturū: bona uero/ cōtra oīa una cū bona fortuna ſibi affore. Hac ſpe ſinguli uiuant & tam ioco q̄ ſerio & ſe & cæteros ad frequentē horū cōmemorationē ſedule adhortenſ. Sed iam quę facere unuſqſq; debeat/ & qualis eſſe/ quo ad diuina ſpectat officia dictū eſt: humana uero nōdum explanauim⁹. Dicēda aūt ſunt. Hoibus enim nō diis p̄cipimus. Sunt porro natura maxime humana/ uoluptates/ dolores/ cupiditateſq;. Ex qb⁹ neceſſe eſt mortale omne aīal quaſi pēdere: & maximo quidem cū ſtudio. Laudanda certe honeſtiſſima uita eſt/ nō ſolum qa glorię habitū ſuperat/ uerūetiā quia ſiquis uelit guſtare: nec inde ſtatim a iuuētute fugere/ eo quoq; ſuperat/ quod oēs expetimus/ ūt per totā uitā lętemur magis q̄ doleamus. Qd uero erit ita/ ſiquis recte guſtet facile ualdeq; patebit. Quo aūt pacto recte id fiat/ rōne iam cōſiderandum eſt/ ſiue ita nobis ſm naturā inſit: ſiue aliter p̄ter naturā. Vitam itaq; ad uitā / iucūdiorē & moleſtiorē ita conferre oportet. Voluptatē adeſſe nobis uolumus. Dolorē uero nec eligimus neq; uolumus. Mediū aūt ſtatū pro uoluptate nequaq̄ uolumus: doloris tamē loco accipimus. Dolorē etiā minorē maiore cum uoluptate uolumus. Voluptatē minorē cum maiore dolore nequaq̄. Pari aūt mō utriuſq; hoꝝ hēre nos nolle/ poſſum⁹ declarare. Hęc oīa multitudine/ magnitudīe / itēſione/ ęqlitate: horūq; cōtrariis ad electionē ſinguloꝝ uoluntatēq; & differūt & nō differūt. Cū hæc neceſſario ſic ſe habeant/ eam qdem uitā in qua cū utraq; multa magna intēſaq; ſunt/ uoluptates tamen excedunt/ uolumus. Eam aūt in qua cōtraria/ nolumus. Atq; eā rurſus/ in qua licet utraq; parua: remiſſa ſint/ moleſta tamē ſuperant/ nolumus: ſed eā in qua cōtraria/ uolumus. Si autē ęqualia ſunt/ de ęquali uita ut diximus cogitādum. Volumus enim quę illo excedunt qd nos diligimus: & nolum⁹ quę cōtrario ſuperant. Conſiderare oportet quēadmodū oēs uitę noſtrę in his cōnexe naturaliter ſunt: & quas natura uellimus. Siquid aūt p̄ter hæc uelle nos dicimus / ignorātia quadam impitiaq; uitarum id dicimus. Quę nam igiſ & quot uitę ſunt in quibus nolle oportet quod uolendum & qd uolendum quod ſponte fieri ſolet & qd contra / hiſq; cognitis legem ſibiipſi p̄ſcribere. Atq; inde quod ſibi amicū eſt ſimul & iucūdum & optimū pulcherrimūq; eligere/ ut quis quoad homini licet beatiſſime uiuat. Temperatā uitam unā eſſe dicamus: prudentē alterā. Tertiam fortē: ſanā denique quartā. Et quartā. Et quattuor his alias cōtrarias quattuor ſtatuamus/ imprudentē/ ignauā/ intemperatam/ ęgrotantē. Quiſquis uitam nouerit temperatā/ mitē in oībus & moderatam ponet: quæ dolores quietos/ uoluptates remiſſas/ molles cupiditates/ amores minime furioſos habeat. Intemperatā uero in oībus acrem: quę doloribus uehemētibus & uehemētibus uoluptatibus / cupiditatibus ardentib⁹/ furioſiſq; & inſanis mirū in modum amoribus agiteſ. Sed ſuperāt in uita qdem temperata uoluptates/ dolores aūt ſuperanſ. In uita intēperata contra/ uoluptates a doloribus ſupanſ/ magnitudine/ multitudine/ atq; frequentia. Quo fit ut neceſſario altera nobis ſecūdum naturā uita iocūdior ſit/ altera triſtior: & uolentem iucūde uiuere/ ſponte intemperanterq; uiuere nō pmittat: conſtat enim ſiquod nunc dictū eſt recte eſt dictū/ quod neceſſe ſit intemperatū omnē p̄ter ſententiam eſſe talem. Quippe uel per ignorantiā/ uel incontinentiā/ uel utrāq; omnis humana turba expers temperātię uiuit. Similiter de ſana & ęgrotante uita eſt cogitādum: quod & dolores & uoluptates habeant: ſed in ſanitate uoluptates excedant/ in ęgrotatione dolores. Noſtra uero uoluntas in deligendo genere uitę/ non eſt ut dolor ſuperet. Vbi aūt ſuperaſ/ eam uitam iucūdiorē iudicauimus. Temperatus igiſ intemperato prudens imprudentē: fortis ignauo / utraq; pauciora: minora/ rarioraq; habet: & alter uoluptatibus/ alter doloribus ſuperat. Ita ut fortis ignauū / prudēs amentem / temperatus petulantē/ ſanus ęgrotantē uoluptate ſuperet. Vtq; in ſummā rediganſ/ quę uita uirtutis/ corpore aut animo particeps eſt: ea eſt iucūdior altera & pulchritudine: rectitudine: potētia & gloria pręſtat/ ita ut qui in ea conſtitutus eſt felicius contrario in omnibus uiuat. Verum exordium legum iam finem accipiat. Poſt exordium/ legem ſequi neceſſe ē. Immo uero leges deinceps rei.p. reuera conſcribendę ſunt. Quēadmodum igiſ quęcūq; texuntur: non ex ſimilibus omnino trama ſtamineq; texunſ / ſed ſtaminis genus robuſtius atq; firmius eſt / tramę mollius ut facilius cedat: ita homines qui magiſtratus geſturi in ciuitate ſunt eodem modo diſcerni ſemper oportet

& eos

De eligēda uita quo ad uoluptatē & dolorem. (margin, beside "randum eſt / ſiue ita nobis…")

De uita tēperata & intemperata. (margin)

Oīs humana turba expers temperantię uiuit. (margin)

Q̄d uitę genus deligatur. (margin)

& eos qui in leuiori eruditione cōprobenť. Duæ uero ſunt in re. p. ſpecies. Altera magiſtratuū: al/
tera legū conſtitutio. Ante uero hæc oĩa ita cogitandū eſt. Cū paſtor atq; bubulcus equorūq; cura
tor/cæteriq; huiuſmodi greges & armenta ſuſceperint/non antea curant/ q̄ ſingulis conuenientem
purgationē adhibeant: porro ſanis Ab egrotātibus/generoſiſq; ab ignauis ſegregatis/altera in gre
ges alios mittēt/altera uero curabunt non ignorātes aliter fruſtra ſe rā pro corpore q̄ pro aĩa labo/
raturos. Nēpe naturæ & educatiōis prauitas ita corrūpit ut niſi quis ſegreget/ſanorū integrorūq;
morū ac corporū genus: in ſingulis cōtagione interimāt. Sed de cæteris quidē aĩalibus minor cu/
ra & exēpli cauſa ſolū eoꝝ mētio faciēda. De hoĩbus uero maximū ſtudiū legis lator habebit: ac di/
ligēter rimabiť oĩa: ut ſingulis cōſentanea ſcribere queat/tū de luſtratiōe tum de cæteris omnibus
actionibus. Sic igiť ciuitatis luſtrationes ſe habēt. Multæ enim ſunt: & aliæ leuiores/grauiores aliæ.
Ac ſi quis tyrannus ſimul legiſq; lator ſit/difficilibus & optimis luſtrationibus uti poterit. Legis aūt
latori abſq; tyrannide/qui leges nouas atq; rē. p. fundet/ſatis erit factū ſi purgationē mitiſſimā ad/
hibuerit. Nā exactiſſima purificatio quēadmodū medicina quæ ualidior corporibus adhibeť: do/
loris plena eſt & cū ultione iuſta pœnā infert/morte peccantē aut exilio dānans. Eos enim qui ma/
xima peccata patrarūt/ſi inſanabiles ſiot: qm̄ ciuitati maxime noceāt/remouere oĩno ſolet. Mitior
uero purgatio huiuſmodi nobis eſt. Qui enim ob inopiā uictus duces quærunt: hiſq; ſpōte ſe offe/
runt ſecuturi ex egeſtate aduerſus eos qui nō egent: hos tanq̄ morbū ciuitatē labefactantē honeſto
coloniæ noĩe benigne expellit. Hæc oĩ legū latori quodāmodo a principio ut diximus faciēda. No
bis aūt difficiliora quædā in pñria euenerūt. Nā neq; coloniā neq; delectū aliquē purgādi gratia ad
pñs excogitare oportet. Sed quaſi ex multis fontibus torrētibuſq; aqua ad lacunas eaſdem cōfluat/
neceſſe eſt obſeruare ut qui undiq; cōfluit humor/partim exhauriēdo effundēdoq;/partim deriuā/
do atq; diuertēdo q̄ mundiſſimus ſit: Labor aūt ut uideť/& periculū eſt in oĩ cōſtitutiōe ciuili. Qm̄
uero nō re nunc ſed uerbis agiť perfectus iā nobis ſit delectus/ſitq; ut deſideramus facta purgatio.
malos qui hāc ciuitatē adire gubernaturi cōtendēt/cū ſatis longo tēpore examinauerimus oĩ perſua/
ſione accedere ꝓhibemus: probos autē pro uiribus beneuolos ꝓpitioſq; facientes alliciemus. Sed
neq; latere nos debet/q̄ feliciter nobiſcū actū ſit. Quippe quēadmodū herculidarū coloniā / felicē
fuiſſe diximus: qm̄ diuidēdorū agrorū innouādarūq; tabularū grauē: & periculoſam cōtentionem
effugit/quā qui dē rem ueterū ciuitas leges ferre coacta: neq; prætermittere pōt oĩno: neq; moue/
re quodāmodo: ita ferme & nobis accidiſſe uideť. Solū ergo ut ita dicā reſtat uotū 1 paruaq; muta/
tio cauta/parū longo in tpe trāſmutantibus. Eſt aūt hæc/ut in his mutationibus faciendis una cum
debitoribus multis/multos quoq; agros ciues poſſideant uelintq; humaniter cū egenis cōicare/p/
tim mittendo/partim accipiēdo: colentes mediocritatē/exiſtimanteſq; paupertatem nō in diminu
tione pecuniarū: ſed in acquirēdi inſatiabili cupiditate cōſiſtere. Hoc enim ciuitati maximū eſt ſa/
lutis initiū: ſuper quo quaſi ſtabili fundamento/ędificare poſtea quicqd ciuitati decorū & huic con
ſtitutioni cōgruū ſit/facile quiſq; poterit. Sed ſi fundamētū hoc debile ruinoſumq; fuerit/nulla ci/
uilis opera proſpere deinde ſuccedet. Itaq; nos id fugientes/imo uero uerbis quo pacto fugiendū
ſit oſtēdētes/dicimus nullā eē aliā aut latā aut anguſtā fugiēdi uiā/niſi ut colamus iuſticiā: neq; acq/
rendi cupiditate ſequamur. Atq; hoc iā nobis quaſi quoddā ciuitatis ſubſtētaculū & præſiduum ſit
fundatū. Cenſus enim quos ſibi ciues parauerint/careāt quodāmō crimine oportet: uel ulterius in
aegrendo ꝓgredi ultro deſiſtāt: qbus inuicē uetera crimina habenť: quiq; uel paulū mentis cōpo/
tes ſint. Illi āt qbus deus dedit quēadmodū & nobis nouæ ciuitatis cōſtitutionē in qua nullæ inimi/
citiæ ſunt ſi ꝑ habitationū agrorūq; diſtributionē inimicitiarū ſibi cauſas dederint/non humanæ
cuiuſdā: ſed peſſimæ ignorantiæ crimine notabunť. Quis erit igiť recte diſtributionis modus? pri/
mum qdē quātū eē oporteat numerū cōſtituendū cēſeo. Deinde aſſeuerandum: per quot qualeſq;
partes diſtributio ſit ciuibus faciēda: poſtremo agros habitationeſq; ipſas ęqualiter q̄ maxime di/
uidendū. Quanta aūt multitudo ſufficiēs ſit nō aliter recte diciť q̄ agrorū uicinarumq; ciuitatū col
latiōe. Ager qdem tantus ſit/ut tot moderatis hoĩbus ſufficiat neq; maiori opus. Tot uero eſſe de/
bent: ut iniuriātes uicinos poſſint depellere: & iniuriā patientibus auxiliari. His inſpectis & agrū: &
uicinos opere uerbiſq; definiemus. Nūc uero exēpli deſcriptioniſq; cauſa/ut res ipſa ꝑficiať ad fe/
rendā legē ſermo deſcendat. Quinquies mille & quadraginta ſint cōuenientis cuiuſdā numeri gra/
tia agroꝝ ꝓcipes diſtributioniſq; defenſores. Ager autē & habitatiōes ſimiliter eaſdem in ptes di
ſtribuanť/ut uir & portio cū diſtributione cōueniāt. Et in primis duas in partes totius numeri par
titio fiat: deinde in tres: licet & in quartas: & in quinta & uſq; ad decē deinceps. Oportet certe oēm
legis latorē tm̄ de numeris intelligere: ut qs qualiſq; numerus ſingulis ciuitatibus commodiſſimus
ſit/nō ignoret. Dicamus autē eū numerū qui plurimas & præſertim deinceps ordine diſpoſitas in
ſeipſo diſtributiōes recipit. Porro uniuerſus numerus oēs in oĩa partitiones habet. Sed quinques mil/
lium & quadraginta numerus & ad bellum & ad pacē ad cōtraria oĩa: ſocietates: tributa: diſtribu/
tiones nō in plures q̄ unā de ſexaginta partes incidi pōt. Aliter legiť in ſexaginta partes una dēta/

De diuidēdis agris & de numero ꝑtium.

De nūero apto ad plures distributiões q̄ ē qnq̄es mille & quadraginta.

xat indigẽtes incidi põt. Ab una aũt ad decẽ uſq; cõtinuas. Verũ in ocio hæc illis firmiter capienda
quibus lege res iſta cõmiſſa ſit. Atq; hæc nõ aliter q̃ ita ſe habẽt. Dicẽda hæc ſunt huius rei gratia il/
li qui ciuitatẽ cõdit. Nẽpe ſiue ab initio nouã fundet/ſeu ueterẽ diſſipatãq; reſtituat/circa deos & ſa
cra quæ ſingulis ſtatim in ciuitate deceat & a qbuſcũq; diis uel dæmonibus noĩari: nemo mẽtis cõ/
pos innouare illa conabit/quæ ex Delphis aut Dodone aut Hãmone accepta ſunt/uel priſca quadã
oratione per uiſiones inſpirationeſq; deorum ſunt aſſerta: qbus approbatis ueteres ſacra ſolẽnitati
bus mixta cõſtituerint/ſiue ab indigenis orta/ſiue tyrrena dicant/ſiue cypria ſiue undecunq; uolue/
tis. Et his ſermonibus ſamã traditã ſimulachraq; cõſecrarint/aras quoq; & tẽpla: ſacroſq; horũ ſin/
gulis agros ſtatuerint. In his oĩbus nec nimiũ qd legũ conditor innouabit. Sed deũ ptibus ſingulis
uel dæmonẽ uel heroẽ aliquẽ tribuet. Et in agrorũ diſtributione primis lucos agroſq; eximios & cõ
ſentanea oĩa dedicabit: ut ſingularũ ptiũ cetus/ſtatutis facti tpibus & facultatẽ ſui facilius ad quolI
bet uſus exhibeãt: & ſacrificando alter alterũ benigne accipiãt unde & domeſtici fiãt inuicẽ/ſeq; co/
gnoſcant. Quo quidẽ nihil ciuitati melius q̃ uidelicet ut ciues inuicẽ: ſeq; cognoſcat. Vbi enim nõ
lux inter ciues eſt in eorũ moribus ſed tenebræ/ibi nec honores pro dignitate neq; magiſtratus re/
cte dabunt: neq; ius ſuũ cuiq; tribui poterit. Nihil eſt aũt/ſi unũ uni cõferas/in quo maius ſtudium
in oĩbus ciuitatibus ponere quiſq; debeat/q̃ in hoc ut nec ipſe adulterinus eſſe unq̃ uideat/ſimplex
ſemper ac uerus: nec alius ipſum talis fraudet. Verũ iactus qui mõ ſequit/in ipſa legũ poſitione ſi/
cut in teſſaris/ut prouerbiũ habet/a ſacro/cũ inſolitus ſit: forte primũ mirari auditorẽ faciet. Cogi/
tanti tñ atq; expto uidebit/ſecũdo loco quo ad optimũ ſtatũ ciuitas ſic inſtitui: ſortaſſe quiſpiam ip
ſam nõ ſuſcipiet: qa cõſuetus nõ fuerit cũ legũlatore/more tyrãnico in ſerẽdis legibus nõ utẽti. Re
cte ſane aget ſi optima res.p. & ſecũda: & tertia pponat deturq; optio cuiq; arbitratu ſuo quãlibet
electuro. id nunc ſimiliter nos agamus. Et cũ primã uirtute rẽ.p. ſecundãq; & tertiã expoſuerimus
Cliniæ optionẽ demus: & cuiq; uolenti hæc ſuo more deligere: partiq; ſuæ qd ſibi placet/tribuere:
prima igit ciuitas eſt & res.p. legeſq; optimæ/ubi q̃ maxime per uniuerſam ciuitatẽ priſcũ illud p/

Prīa ciuitas & res.p.

uerbiũ locũ habet/quo fert uere amicorũ oĩa eſſe cõmunia. Certe in hoc pcipue uirtutis erit termi/
nus/quo nullus poni rectior poterit ſi alicubi uidelicet aut ſit iſtd aut unq̃ fiet/ut cões mulieres ſint

Prouer. amicorũ oĩa coĩa.

cões & liberi/cõmunis quoq; oĩs pecunia/omniq; ſtudio qd ppriũ dicit undiq; e uita remotum ſit
uſq; adeo ut ea ẽt quæ propria ſingulis natura ſunt/cõia quodãmodo fiãt/ut & oculi & aures & ma/
nus cõem in uſum cernere: audire: agere uideant. Laudẽtq; & uituperẽt eadẽ ſimiliter oẽs/ eiſdẽ re
bus gaudẽtes eiſdẽq; dolẽtes: ac deniq; pro uiribus ſub his legibus uiuant/quæ unã q̃ maxime ciui
tatẽ efficiunt. Talẽ utiq; ciuitatẽ ſiue dii alicubi ſiue deorũ filii uno plures habitẽt/ita uiuẽtes eãq; ſer
uantes/oĩ certe referti gaudio uiuũt. Quapp rei pu. exẽplar nõ alibi conſiderare oportet: ſed hac
inſpecta/talẽ maxime pro uiribus quærere. Ea uero quã hic nos aggreſſi ſumus/ſi fiat/ prie quodã/
modo ad immortalitatẽ accedet: ac ſi non primo/ſaltẽ ſecũdo loco erit una. Sed de tertia poſtea ſi
uoluerit deus determinabimus. Nũc uero quæ nã hæc ſit & quo pacto talis fiat/conſideremus. Pri/
mum igit domos agroſq; ſortiant: nec agros/cõiter colant. Nã maius hoc eſt q̃ hæc generatio nu/
tritioq;/& educatio fere poſſit. Sed hac mẽte ita diſtribuãt: ut putẽt ſinguli ſortẽ ſuã toti ciuitati eſſe
cõem. Quippe cũ ea regio patria ſit magis eã colere debẽt/q̃ filii matrẽ: hæc enĩ cũ dea ſit/dña mor

Secunda unitas & res.p.

taliũ eſt. Idẽ quoq; de indigenis tã diis q̃ dæmonibus eſt cẽſendũ: ſed ut hæc ſic oẽ per tps durẽt: dã
da opera eſt/ut quot nũc foci numero diſtributi ſunt/totidẽ ſemp futuri ſint/neq; plures unq̃/neq;
pauciores. Quod ita firmiter ĩ omni ciuitate fiet/ſi ſortẽ nactus qſq; ſemp unũ de filiis ſuis tm/ quẽ

Vt eſt patria ueneranda.

malit domus ipſius hæredẽ relinquat: & ſucceſſorẽ/cultorẽq; deorũ & ciuitatis & generis tam uiuẽ
tium q̃ defunctorũ: ex reliqs aũt filiis ſi plures uno ſibi nati ſunt/ſœminas quidẽ ſm legem quæ ſan

Quo mõ ſit uel nũerus ſocorum.

ciet/collocet: mares aũt/ciuibus illis/qbus filii nõ ſunt/adoptiõe cõmittat: maxime qdẽ per gratiã.
Si uero gratiæ quoſdã deficiãt/aut ſi plures uel mares uel ſœminæ ſingulis naſcant: aut cõtra ſi pau
ciores: cũ mulieres forte fœcũde nõ fuerint/de oĩbus iſtis maximis pſtãtiſſimuſq; magiſtratus/ qd
fieri oporteat/diligẽter cõſideret: uiãq; oĩno inueniat: ſiue abundet filiorum fœtura ſiue deficiat: &
quinquies mille & quadraginta habitationes ſolũmodo ſemp maneãt. Multæ autẽ ſunt uiæ: nam &
prohiberi genere/cũ nimis affluit põt. Et cõtra cum opus eſt ut augeat/curari/ac uel honore uel de
decore monitionibuſq; ſenũ ad iuuenes licet ad eã hoĩes adhortari. Deniq; hinc oĩs defectus oritr
& inopia/cũ quinq; miliũ & quadraginta domorũ numerus nõ ſeruat. Quod ſi ob nimiũ in pcreã/
dis liberis ſtudiũ ſic aucta ſit ciuitas/ut numeri modũ excedat/atq; ita inopia rerũ præmat/uetus il

Ciues adulterina diſc. nõ admittendi.

lud repetat conſiliũ/quod ſæpe iã dictũ eſt/ut colonia mittat chara a charis quo cõmodius agi poſ/
ſe uidebit. Si uero cõtra morborũ lues bellorumue calamitas ueluti quadam illuuione ita deuaſta/
uerit ciuitatẽ: ut multo pauciores ſtatuto numero ſupſtites ſint/ſponte quidem alicui ciues adulte/

Prouer: Neceſſitatem nec deus uiolat.

rina educati diſciplina: ſuſcipiendi non ſunt. Neceſſitatẽ autẽ nec deus ut dicit uiolabit præſentem
igit orationem exiſtimemus hunc in modum noſtrorũ auribus inſonare. O uirorũ omnium opti/
mi aſſimilitudinem & æqualitatem/quodue idem eſt & conſentiens/honorare ſm naturam: neq; id

unquam

unquã tranſgrediamini: ſiue ſecundũ numerũ ſiue ſm potentiã/bonarũ rerum : atq; pulchrarũ. Et nunc quidẽ in primis per oẽm uitã numerũ quẽ prædiximus cõſeruate. Deinde cẽſum quẽ ab initio mediocrẽ ſortiti eſtis ne negligite/emendo inuicẽ & uendendo. Alioquin neq; deus ipſe diſtributor/neq; legis cõditor uobis fauebit. Nunc enĩ primũ refragantibus lex ꝓcipit præfata/ut in his ſortiant/quicũq; uelint uel nõ ſortiant: perinde ac ſi regio ipſa in primis/ diis oĩbus ſit ſacrata: deinde ſacerdotes oẽs tã mulieres q̃ uiri precaturi ſint/primis in ſacris ſecundiſq; & tertiis/ut & emptor & uenditor domiciliorũ & ꝑdiorũ quæ ſortiti ſunt quæ in his ꝑpeti cõuenit: patiant. Scribent autẽ in ſacris ad poſteritatis inſtructionẽ cupreſſea monimẽta: ꝑterea ut iſta ſeruent eorũ cuſtodiam magiſtratui illi cõmittent/qui acutiſſime uidet inſpicere: ne lateat eos/ſiqua forte præter rõnẽ hæc cõmercia fiant: ſed quicũq; legi ac deo nõ obtẽperat/puniat. Atqui quãtũ bonum ſit qđ mõ præcipit ſuo ordine præparatũ: quãtũq; proſit obſequentibus ciuitatibus ſecũdũ antiquũ prouerbium nullus unq̃ prauus intelliget: ſed expertus dũtaxat & æquis in moribus educatus. Quæſtus in hac ciuitate nõ multus: neq; enim oportet in ea neq; licet illiberali quæſtui quẽq̃ incũbere: neq; mechanicum illud & infame quærere lucrũ: qđ mores generoſos inquinat: neq; exiſtimare ullo pacto uilibus ex rebus & turpibus pecunias cumulandas. Accedit ad hæc & alia lex quæ iubet neq; priuatus uel aurũ habeat uel argẽtum. Sed q̃a nũmis opus eſt quotidianæ cõmutationis gratia quæ inter artifices & huiuſmodi ferme ẽ neceſſaria/cum mercẽnariis & ſeruis & colonis merces aliqua debeat: iccirco nũmos habere cõcedimus tales ut apud eos quidẽ habeant in ꝑcio/a cæteris uero gẽtibus contẽnant. At uero cũ & bella ſæpe gerenda ſint & peregre ꝓficiſcendũ/qñ ad externas gentes legati nunciiq; mittunt/neceſſe eſt ut ciuitas ſemp cõmunẽ græciæ monetã poſſideat. Siqua uero neceſſitas priuatũ peregre proficiſci coegerit/magiſtratuum uenia ꝓficiſcat. Reuerſus aũt/ſi peregrinis nũmis abundat/cum ciuitatis nũmis eos cõmutet: ciuitatiq; reſtituat. Quod ſiqs occultare eos & in priuatum uſum cõuertere depreheſus fuerit/publicũ fiat quod occultabat. Conſcii autẽ q nõ accuſauerunt/maledictis: atq; obproptiis una cum illo ſubiiciant: atq; etiã non minore mulcta puniant q̃ allatus peregre nũmus fuerit. Nemini ꝑterea aut dare dotes aut accipere liceat neq; pecuniã deponere apud eum cui nõ adhibes fidẽ neq; fenerare: liceatq; ſiqs in fœnus acceperit/nec uſuram nec ſortẽ reddere. Hæc aũt ciuitati optima eẽ/ſic recte quiſpiã iudicabit/ſi ad præcipuã ipſam rectã legũ latoris ſemp referat uoluntatẽ. Nã uiri ciuilis mentẽ habentis nõ ea uolũtas eſt ut nos aſſerimus/quã in legũ latore optimo eſſe debere multi affirmant: ut q̃ maximam & ditiſſimã eẽ uelit ciuitatẽ: auro & argento refertã: ac terra mariq; plurimis dominãtẽ: qbus addũt/ut q̃ optimã etiã ac feliciſſimam eẽ uelit/ſi recte leges laturus eſt. Sed horũ quidẽ alia fieri pñt: alia minime: poſſibilia igit uolet fundator legũ impoſſibilia nec uolet/nã uana eẽt cupiditas neq; aggredief. Felices ergo: & ꝓbos eſſe/quæ ſimul neceſſario ferme fieri ſolẽt/uolet quidẽ. Diuites aũt ualde ſimulq; ꝓbos eſſe impoſſibile: dico aũt diuites: ut multi exiſtimãt aſſerentes eos eẽ diuites/qui pauci e multis pecunias plurimas poſſident/quas ẽt poſſet malus quilibet poſſidere. Quod ſi ita eſt/nunq̃ ego his cõcedã diuitẽ reuera eſſe felicẽ/niſi etiã bonus ſit: fieri uero non põt ut diuitiis aliquis ſimul præſtet & probitate. Cur ita? forte qſpiã dixerit. Quia dicemus/acqſitio tã iniuſte q̃ iuſte facta/pluſq̃ duplo eam ſuperat/quæ ſolũmõ iuſte fit. Et impendia quæ nec honeſte nec turpiter impẽdunt/duplo minora ſunt illis quæ honeſta ſunt/honeſteq; impendunt. Nunq̃ igit illo qui duplo plus acquirit & dimidio minus erogat/ditioris erit qui cõtra facit. Eſt aũt alter iſtorum ꝓbus: alter nõ malus qdem qñ dũtaxat parcus eſt: nõnunq̃ uero malus oĩno: bonus aũt ut mõ diximus nunq̃. Nam qui & iuſte pariter & iniuſte pecunias cumulat/neq; iuſte impẽdit neq; iniuſte/diues fit qñ eſt parcus. Sed q oĩno malus/qm̃ utplurimum nepos & ꝓdigus eſt ualde pauper fit. Atqui honeſte expẽdit: & iuſte ſolum acquirit: neq; facile diuitiis excellet unq̃/neq; premet inopia. Recte itaq; ſermo noſter aſſerit: ualde diuites/bonos uiros nõ eſſe qđ ſi boni nõ ſunt felices quoq; non erunt. Nobis autem legum huc ſanctio reſpicit/ut feliciſſimi ciues ſint: ac maxime inter ſe amici. Qui ſane amici nunq̃ erunt: ſi mutuis iniuriis uexati plurimis litigando uti cogãtur iudiciis: ſed ſi q̃ minima hæc ſint atq; pauciſſima. Quapropter oportere dicimus nec aurũ nec argentũ eſſe in ciuitate: neq; quæſtũ inſup multũ in mechanicis operibus cauponatiõibuſq; & fœnore: nec ex pecoribus turpiter: ſed ab his quæ agricultura offert ac prebet: atq; hoc ita/ut quæſtus non cogat ea negligere/quorum cauſa quærũtur pecuniæ: hæc uero anima & corpus ſunt quæ abſq; gymnaſtica: & alia diſciplina/ nullius prætii unq̃ erunt. Quare pecuniarum cura: ut ſæpius iam dictum eſt: ultimũ honoris teneat locũ. Quippe cum tria ſint omnia in quibus homines ſtudiũ ponunt/ultimum ac tertium eſt/ſi recte habeat; pecuniæ ſtudium. Medium corporis/animi primum. Atqui hæc ipſa/quã nunc condimus/res pu. ſi honores ita diſtribuit: recte diſponitur. Siqua autem lex aut tẽperãtiæ ſanitatem corporis/aut ſanitati & temperantiæ diuitias anteponit/non recte poſita eſſe uidetur. Sæpius itaq; legis lator proteſtari debet/quid ipſe uelit quid ſi contigerit/bene ſuccedet. Sin minus inſtituti ſui ſpes eum fruſtrabitur: Atq; ita forſan & ipſe a ferendis legibus ſeſe ac cæteros uindicabit: aliter nullo mõ. Qui

Prouer. Praui nõ ĩtelligere põt.

De quæſtu.

De auro habẽdo & nũmis.

De ditibus.

De depoſito & fœnore.

Valde diuites bonos nõ eſſe.

Tria ſunt ĩ qbus hoĩes ſtudiũ ponũt bona aĩ bõa cor. & pecuniæ.

ergo partē ſuā ſortitus eſt eam quā diximus cōditione poſſideat: pbe autē fieret ſi cętera oīa quę ue
niunt in coloniā eq̄liter poſſiderent. Cū aūt fieri id nō poſſit/ſed alius neniens plus hēbit pecunię/
alius minus/multorū & equalitatis in ciuitate tēporū oportunitatūq; cauſa/opus eſt ut inequales in
ea cenſus cōſtituanť: ut magiſtratus uectigalia/diſtributioneſq; ſecundū dignitatē ſinguli non ſolū
ſuæ maiorūq; uirtutis aut formæ aut uiriū corporis/uerū etiā ſecundū diuitiarū & pauptatis uſum
quoad fieri pōt ęqualiter/uidelicet inęquali quidē portiōe ſed facile coęquabili accipiētes/nequaq̄
cōtendant. Horū cauſa quatuor magnitudine differentes bonorꝝ cenſus fieri oportet. Primos. Se
cundos. Tertios/& Quartos: aut qbuſuis aliis nominibus appellatos: ut alii eodē in cenſu pmane
ant/alii ditiores pauperesue facti/in cenſum ſibi cōuenientē pertranſeant. Ad hæc legis figurā quæ
ſequiť/ego ponā. Nēpe oportere dicimus ut in ciuitate quæ ſummi morbi exps futura ſit: qđ diſſi/
dium aut ſeditionē rectius appellarim/nec extrema in aliqbus ciuiū inopia ſit: nec ingētes diuitiæ.

Nec extrema inopia neq; ingētes pecunię in ciuibus.

Nam utraq; illa ab utriſq; his pariunť. Quare oportet ut a legiſlatore utriuſq; terminus ſtatuať.
Sit itaq; pauptatis terminus/cēſus ſortis: quā ſtabilē eſſe oportet: quāue minorē alicui eſſe nec ma
giſtratus ullus patieť: nec alius quiſq̄/cui curæ ſit uirtus: cū legis lator his mēſurā ſuam præſcripſe/
rit/duplū ad hanc & triplū & quadruplū haberi pmittet. Plura uero ſiqs habeat ſiue repta: ſeu do
nata: quæſtu ſiue parta ſeu quauis alia fortuna huiuſmodi cōparata/ſi oē quod ſupeſt ciuitati & diis
ciuitatis tutoribus dederit: indēnis & laudibilis ſit. Sin autē legi nō obtēperauerit/quiſqs hoc detu/
lerit dimidiū cōſequať: dimidium diis cōſecreť. Ille aūt ęquali ſuorū bonorꝝ parte mulcteť. Quæ
cunq; uero poſſidēt ultra ſortē apud magiſtratū horꝝ cuſtodē a lege conſtitutū aperte ſcribanť: ut
oīa de pecuniis iudicia facilia ſint: & ualde clara: poſt hæc urbs primū in medio regionis quoad fie
ri pōt condať: in loco qui cætera quoq; ciuitatis habeat cōmoda: quæ nec intellectu nec dictu diffi
cilia ſunt. Deinde in ptes duodecī partitio fiat: ut Veſte prima Iouiq; & Palladi conſecreť eaq; arx/

De ſitu urbis

circulo circūducto/a quo & regionē & urbē partes duodecim partiaņť: quæ qdē ita ęquales fiāt: ut
agri fœcundi minores ſint/ infœcundi maiores. Sortes uero quinquies mille & quadraginta ſcin
danť: quatū bipartito quælibet diuidať. Conſortiri quoq; oportet portiones duas/quarꝝ utraq; re
motioris: & ppinquioris ſit pticeps/ita ut pars urbi proxima cū remotiſſima parte ſors una fiat: ſe/

Diuiſio agrorum.

cunda quoq; ab urbe: cū ſecunda a remotiſſima: cæteraq; oīa eodē pacto: danda etiā opera eſt ut in
geminis his partitionibus qđ mō de fœcūditate regionis & in fœcūditate diximus/pagať: ut uide/
licet in eis multitudine/& paucitate diſtributionis ęquatio fiat. Quinetiā diuidere in partes duode
cim uiros oportet: quēadmodū: & cætera bona/omniū prorſus ęqualitate ſeruata: omniaq; deſcri
bere. Deinde duodecim ſortes/diis duodecim attribuere: & partē quālibet ſortis participem: ſuo
conſecrato deo tribūq; ipſam uocare. Sed & duodecim urbis mēbra/ſicut in reliqua regione factū
eſt: ſigillatim in habitationes duas diuidēda ſunt. Vnā quidē circa mediū/circa extremū alteram:
Et habitationis quidē ordo hūc habeat finē. Illud aūt cogitare oīno debemus qđ ea quæ diximus
nunq̄ talem oportunitatē nacta oīa: ita cōcurrent ut quēadmodū deſcripta ſunt fiant: & uiri habi
tationem huiuſmodi nō ferant moleſte: ſed ęquo aīo patiaņť: pecuniaſq; habere uelit per totā uitā
ut ſtatuimus. Mediocres filiorū præterea generationes: ita ſingulis ſint ut diximus: ac auro & argē
to careant: & cæteris oībus: quæ legis lator ex ſupradictis/dictutus eē uideť. Ad hæc regionis & ur
bis in medio & in extremis ſicut ordinauimus ubiq; habitationes. Quæ quidē oīa quaſi ſomni quę
dam/dicunť: ciueſq; p hæc & ciuitas quaſi ex cera formanť. Hæc utiq; mō quodā nō male opponū/
tur: ſed ea quoq; narranda: quę legis lator aduerſus diceret. Ne fugere me exiſtimetis amici quod
modo dictū eſt uere quodāmodo dici. Sed par eſt ut arbitror in ſingulis ut is qui exēplar proponit
ad cuius ſimilitudinē opus fieri debeat nihil oīno prętereat: qđ ad uerīſſimā eius cōueniat pulchri
tudinē. Si quis aūt ex his nōnulla imitando aſſequi neqt/quæ ſupra uires ſunt pťermittat qđ: & his
proximū eſt/eorūq; quæ fieri cōuenit/cognatiſſimū/oī ſtudio pſequať pmittatq; legis latorē uolun
tati ſuæ finē imponere. Quo facto cōiter cū illo cōſideret. Quid ex dictis cōferat quidue ferēdis le
gibus aduerſeť. Nam opus undiq; ſibiipſi cōſentiens/artifex omnis ubiq; agere debet etiā in re mi/
nima: ſi modo ſit laudem conſecuturus. Nunc iam poſt duodecim partiū diſtributionem aīaduer
tendum eſt/quod cū duodecim partes hæ plurimas in ſe portiones/portionibuſq; cōnexa & orien/
tia ex cōnexis habeant uſq; ad quinq; milia & quadraginta. Vnde & tribus & gētes & uicos habent
& ad rē bellicam ordines atq; ductus: nūmos præterea & mēſuras ſiccorū atq; humidorū & pōde/
ra ſimiliter/hæc oīa cōmenſurata & cōſona inter ſe a legis latore ordinari debēt: pterea timēda nō
eſt puſillanimitatis opinio/quaſi parua nimiū cōſidereňť/ſiqs iubeat ut uaſa: & ſupellectilia ciuium
oīa menſurā habeant ſuā: nullūq; ſine certa mēſura poſſideať. Et cōmuni ratione cēſeat ad oīa per

De mēſura ſupellectiliū.

utiles eſſe numerorum partitiones uarietateſq;: ſm quas & ipſi inter ſeipſos uarii ſunt: & in longitu
dine & profunditate/ac uocibus uarietatem accipiunt: in motibus quoq;/tam recto motu aſcendē
do uel deſcendēdo q̄ circuitu. Ad hæc omnia ita reſpicere debet legis lator/ut ciuibus oībus præ
cipiat/ne ab huiuſmodi numerorū ordine quoad poſſunt/diſcedant. Nulla enim alia una puerilæ
diſciplina/

diſciplina/ad rei familaris gubernationẽ/ad rem .p.ad artes deniq; uniuerſas tantã habet uim quã tam huiuſmodi numerorũ cognitio: quodq; maximum eſt/ſomnolẽtos etiã: & natura rudes exſuſcitat/& dociles: memores: ſolerteſq; facit/præter naturã ſuã diuina arte ꝓficientes. Quæ quidem oĩa/ſi mõ legibus aliis/atq; officiis/illiberalitas & auaritia ex eorũ animis extirpata ſit/qui ea ſufficiẽter & utiliter ſuſcepturi ſint bona rudimẽta:& cõmoda ſunt. Sin minus: malitia hinc potius q̃ ſapiẽtia clam originẽ trahet: qđ Egyptiis & Phœnicibus multiſq; aliis gẽtibus nunc uidemus contingere: ꝑ cæterarũ artium facultatũq; illiberalitatẽ: ſiue quis rudis legũ lator id fecerit/ſiue fortuna in ſenſa ſiue alia huiuſmodi quædã natura. Nec enim illud o Clinia & Megille nos fugiat/magnã eẽ locorũ ad ferendos meliores peioreſq; hoĩes differentiã. Quibus diuerſa ꝓut expedit legibus ſanciẽda ſunt. Quippe alii uarietate uẽtorum & turbine difficiles & ꝓterui ſunt: alii propter aquas: alii ꝓpter cibos: qui ex terra nõ ſolũ corporibus cõmodi aut incommodi oriunt: uerũ animis quoq; nõ minus. Maxime autẽ loca regionis differunt: in q̃bus inſpiratio quædã diuina eſt/& quæ dæmones ſortiti ſunt: qui habitãtes propitii uel cõtra ſuſcipiũt. Quibus pro humauo ingenio conſideratis: mentis cõpos legũ cõditor/ſe ad leges ferendas cõuertet. Quod & tibi eſt o Clinia faciundũ. Prius enim hæc tibi animaduertenda ſunt/q̃ habitari facias regionem. CLI. Egregie o athenienſis hoſpes hæc abs te dicta ſunt. Quare & mihi ita eſt faciendum.

Cõmendatio arithmetice & neceſſaria pueris:

De locoꝝ ui erga hoĩes

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIA. VI. DE LEGIBVS.

TRia ſunt genera cauſarũ: quibus diuerſa diuerſis in locis hominũ ingenia fiunt. Quæ quidẽ tria genera Plato in ſuperioris libri fine breuiter cõprehẽdit. Ego uero operæ preciũ fore arbitror hæc ipſa materia quaſi quodã nodo ſextũ cũ quinto ligare. Sit ergo plurimũ in loco diſcriminis ad meliores deterioreſq; hoĩes generãdos. Cauſa uero ſit uel humana/uel naturalis/uel diuina. Humana q̃dẽ/lex/educatio/ cõſuetudo diuerſa. Naturalis aũt elemẽtorũ alimentorũq; diuerſitas. Diuina uero/ut cœlũ quoq; diuinũ/uocẽ/ſyderum numinũq; poteſtas. Siquidẽ Plato iudicat quẽadmodum aliæ cœli plagæ aliis reguntur ſtellis/aliiſq; diis .i. ſupioribus angelis: ſic alias terræ plagas/aliis quoq; dæmonibus/ inferioribuſq; angelis gubernari. Accedit ad hæc aſtronomorũ ſentẽtia & plagas terræ cœli plagis: & urbes aſcẽdentibus ſignis accõmodans. Mitto in pręſentia quantum ingeniorũ diſcrimen afferat familiariũ cuiuſq; hominis uarietas dæmonũ. Quod aũt ſpũum ſuperiorũ uires/noſtris qũocunq; id fiat/ſpiritibus influãt/negare nõ poſſumus/qũ manifeſte uidemus corpora noſtra corporibus ſupioribus agitari aſſidueq; ab aere aliter atq; aliter ꝑmutari. Quod ſi ſpiritus illi in noſtros agũt ſpũs/agunt inſuper & in corpora. Paſſio uero corpoꝝ humanorũ/ſiue a ſpiritibus illis ſiue a corporibus ſupioribus inferaẽ/eatenus redũdat in aĩa/quatenus tã cõparato q̃ naturali affectu aĩus ſeſe mergit ĩ corpus. Verũ hoc intereſt/qđ corpora illa ꝑ corpora noſtra mouẽt aĩas: ſpũs aũt/tũ aĩas per corpora mouẽt tũ per aĩas/tũ etiã per illũ ſpũm quẽ phyſici ſæpe nodũ aĩæ inuicẽ corporiſq; cognominãt. Memẽto uero uim oẽm atq; motũ a ſupioribus in nos deſcendentẽ/ſemꝑ ad bonum ſuapte natura cõducere. Quãſiquidẽ & cœleſtes influxus/ſemꝑ ad bonũ. Sed neq; tu hic uel rigidiorẽ hoĩum triſtitiã & parſimoniã reiicias in Saturnũ: uel temeritatẽ ferocitatẽq; in Martẽ: uel fraudulẽtã malitiã in Mercuriũ/uel laſciuos amores in Venerẽ. Quid uero? ſi Saturni grauitas in nobis cõplexionis/naturæ/nutritioniſq; & educatiõis uitio/in ſimile quiddã grauitati uitiũ cõuertaẽ. Similiter magnanimitas martia in audaciã magnanimitati quodãmõ ſimilẽ: mercurialis induſtria ſimiliter in malitiã uenerea charitas in libidinẽ? Nõne ſub ſolis radiis/qui natura ſua ad uidẽdũ cõferũt & uiuẽdũ quotidie accidit: alios uiſum: alios uitã amittere: & qui in aere libero ſalubriter calefaciunt: in cõcauis urũt. Quẽadmodũ uero ſub benefico radiorũ influxu ob inferiorẽ naturã reſultat alicui malũ: non uniuerſo: ſic ſub ſtellarũ uiribus natura bonis: atq; ſub numinũ muneribus optimis/põt interdũ inferioris uel naturæ uel cõſuetudinis uitio/uitiũ uel corporis uel animi ſuboriri. Nihil uero uniuerſo uitiũ aut malũ: quẽadmodũ in cõcentu. Secũda uel ſeptima uox/quæ ſeorſum audita diſſonat/in terim cõiũcta cæteris cõſonat uniuerſo. Solẽt uero Platonici infimos dæmones malos aliq̃ñ nũcupare: quoniã ad infimum generationis & ſenſibile bonũ ſuo quodã/ut aiunt officio nos alliciant diuertere autẽ a ſummo bono ad minimũ cõparatione ſummi malũ iure cẽſeẽ. Miſſum facio in pñti quod aiunt ſupremos dæmones ad contẽplationis/medios ad actionis/infimos ad cõcupiſcentiæ bonum ducere. Quodue his oĩbus: & uti poſſumus & abuti: & utentibus quidem bona contingũt: abutentibus uero mala. Appellat uero Plato dæmones & deos indigenas patriæ/nõ quia inde geniti: ſed quia ciues inde genitos peculiari quadam cura cuſtodiunt. Dicit prętерea beatã ciuitatem a diis deorumq; filiis coli: intelligens partim quidem cœleſtem hieruſalem/ab angelis puriſq; animis habitatam/partim quoq; felicẽ illorum uitã: quos in Phædone inquit editiſſimas terræ partes incolere numinũ familiaritate beatos. Deſcendit poſt hæc in ſexto ad magiſtratus conſtituendos:

ſcilicet qđ eẽ oporteat/& quo pacto creari:quidue magiſtratus cuiuſq; ſit officiũ. Inquit adſit diligẽ
tiam in his creandis tãti eẽ momẽti/ut uel bonarũ conſtitutio legũ abſq; magiſtratibus bonis:non
modo nimine profutura ſit ciuitati/uerũet:am plurimũ nocitura. Oportere uero ait tã/eos qui ma
giſtratus electuri ſunt q̃ qui eligẽdi/eẽ ab adoleſcentia ꝓbatiſſimos/maioribuſq; ꝓbatiſſimis geni-
tos:& qui conciuiũ mores pfectiſſime calleant. In his notabis mirã Platonis prudentiam in ordine
magiſtratuum eorumq; officio in rebus humanis & ſacris/bello & pace/in urbe atq; agris. Cogno-
ſceſq; & probabis optimatũ gubernationẽ/aliquid regii/necnõ popularis habentẽ:& quodãmodo
inter unum & populũ mediã cõſtitutã. Aiaduertes in ciuilibus muneribus diſtribuendis ſeruandã
ſemp ęqualitatẽ:nõ arithmeticã quidem:per quã numero uel etiã menſura & pondere paria ſingu
lis tribuunt:quæ ſæpe iniuſtiſſima eſt:ſed geometricã potius/per quã conſiderant merita ſingulo/
rum:atq; ea rõne ſingulis diſtribuit:ut quæ ꝓportio meritorũ eſt ad merita/eadem quoq; munerꝫ
ſit ad munera:neq; ęqualia ſint munera muneribus:ſed munera meritis. Geminam ergo conſide/
rabis ęqualitatem tũ muneris ad munus/tum muneris ipſius ad meritũ:Et illã qdem ſæpe noriam
raro utilẽ:& tunc demũ utilẽ ſi fiat ſorte. Hanc uero quotidie neceſſariam. In hac utiq; totã cõſiſte-
re iuſticiæ rationẽ. Atq; hãc ipſam in Iouis iudicio eẽ poſitã. Eiuſq; notionẽ hoibus uix paucisq; tri/
bui. Sed quãtacunq; nobis adſit per hanc ſolã cuncta ſeruari. Nec immerito ęqualitatis huius offi/
cium ſupremi iudicis adſcribit iudicio. Qui cũ ſolus ſecreta oium penetret/ideoq; merita pfecte
cognoſcat/nimirũ ſolus perfecte põt meritis ęqualia reddere. Idq; ita facit/in cœlo primũ/deinde
in uniuerſo:ut hac ſola pro cuiuſq; naturæ capacitate ubiq; diſtributione/fieri cũcta atq; ſeruari: &
ab antiqs ꝓbatũ & in Gorgia fuerit cõprobatũ. Sed inter hæc Plato iterũ/qui mos eius eſt frequen
tiſſimus pueris educandis incũbens/peculiarẽ ad id procreat magiſtratũ:eumq; haberi uult oium
in ciuitate ſummorũ magiſtratuũ pſtãtiſſimum exiſtimãs abſq; colẽdæ puerilis ſemẽtis ꝓuidentia:
totã ciuitatis culturã fore uanam. Aduertes hic humanũ ingeniũ bene qdẽ cultum:tãdẽ mãſuetiſſi
mum diuiniſſimũq; euadere. Contra uero ſi cõtra:ſed cur nã humanũ ingenium ferocius euadere
poſſe dicit q̃ ferarũ? Quia:qđ maximã uim habet ad bonũ/maximã quoq; habere põt ad malũ. Ite
optimũ qñ deprauatione ſui uertit in oppoſitũ/fit peſſimũ? Quod qdẽ in re.pu.diſputat. Præterea
ferocitatẽ i hoĩe deprauato auget/machinatio perſpicaciſſime mẽtis ad malũ. Adde qđ ſubtilitas
ſpirituũ humanoꝶ in ira/cõuertit in furorẽ. Accedit & quorũdã dæmonũ irritatio:quod Plato in
epiſtola ad ſyracuſanos ſignificat:& Homerus Egyptiorũ ſnĩa frequenter uſurpat/heroas inducẽs
a diis.i.dæmonibus ad iras & ſanguinẽ animatos. Cõmẽdat iterum numeꝝ illũ quinquies mille &
quadraginta in magiſtratuũ/domiciliorũ/agrorũ partitione/oium cõmodiſſimum:utpote qui in
multas deinceps portiões integras diuidat. Sane ſi uniuerſum q; hunc numerũ in duas diuiſeris p/
tes:pars dimidia duo milia cõtinebit/quingẽtaq; & uiginti. Si uero in tres/pars tertia/mille ſexcẽta
octoginta. Si in quatuor. Quarta quælibet/mille ducẽta ſexaginta. Si in quinq;. Quinta quælibet
mille cõtinebit atq; octo. Si in ſex:ſexta ois:octingẽta:& quadraginta. Si in ſeptẽ ſeptima:ſeptingẽ/
ta uiginti. Si in octo octaua ſexcẽta triginta. Si in nouẽ:nona/quingẽta atq; ſexaginta. Si in decẽ:de/
cima/quingẽta & quatuor:huc uſq; partes oẽs ſunt integre. Sed ſi in undecim:undecima quatercẽ
ta qnquaginta & octo:atq; inſup duas undecimas portiũculas. Quod ſi in duodecim/duodecima/
quatercẽtũ atq; uiginti. Hic ſiſte pedẽ. At qm̃ nobis ſexaginta cõmemorat:ſi uniuerſum illũ nume
rum in ſexaginta ptes diuiſeris:pars ſexageſima/octoginta & quatuor cõprehẽdet:ac ſi cõuerſione
quadã in partes octoginta quatuorq; ſecueris/pars quæq; ſexaginta tenebit. Videt aũt Plato pluri/
mi facere/quod ille numerus duodecies diuidat in quatercẽtũ atq; uiginti:quodue hic rurſus duo
decies in trigintaquinq;. At uero hic duodecies in duo atq; inſup undecim duodecimas unius par
tes. Atqui & ipſe numerus quatercẽtum atq; uiginti multiplicat ex numero uigexies uigiti & uno.
Nam uiginti numerus uigexies ſemelq; replicatus/quatercẽtũ uigintiq; cõplet. Laudat duodena-
rium numerũ: & uniuerſum illũ/qui duodenario prorſus accõmodato:ppea quod duodecim ſint
apud eum mũdi ſphæræ:& ſigna duodecim in Zodiaco:& partes duodecim in elementis. Siquidẽ
quodlibet ex quatuor elemẽtis in tres diuidit regiones/in ſummã:& infimã atq; mediã. Nõ ſolum
ſitu:ſed uirtute etiã differentes. Adde elemẽtorum alterũ duodenariũ. Quo & ſubſtãtiæ elemẽto-
rum quatuor & qualitates octo cõprehẽdunt. Qualitatũ uero quatuor quidẽ maſculę ſunt.ſ.calor
frigus:leuitaſq; & grauitas. Quoniã primo duę alterationis principia ſunt/ſequẽtes duę principia
motionis ad locũ. Quatuor uero fœminæ ſunt quæ paſſioni magis ſubiiciunt.ſ.humor/ſiccitas:ra
rumq;:& denſum. Hæc uero Egyptiorũ miſteriis cõtineri. Iãblichus afferit. Accedit qđ duodena-
rio mẽſiũ numero ſol dñs planetarũ & curſum peragit ꝓpriũ & uarios ꝓducit effectus. Deniq; ſin-
gulas uult ciuitatis partes deo cõſecratas exiſtimari:ꝓprie uero diis duodecim.i.duodecim ſpera
rum aĩabus. Itẽ diis duodecim Zodiaci ſigna regẽtibus. Rurſus duodecim ordinibus dæmonum
cœleſtia ſigna ſequentiũ. Cum uero dicit partes urbis duodecim ſeq circuitũ uniuerſi/forte etiam
intelligit totũ octauæ ſpæræ circuitũ triginta & ſex milibus annorũ perficiẽdũ. Qui ſane numerus

tribus

tribus annorũ mille duodenariis pſecte cõplef adeo ut in primo mille annoꝝ duodenario intelligas ex antiquoꝝ ſnĩa iuuenilẽ mũdi totius habitũ. In ſecũdo uirilẽ. In tertio uero ſenilẽ. Verum de his oportunius in Timæo. Conuenit his/qđ in Phædro inqt deorũ dęmonumq; exercitũ ſub duce Ioue in duodecim orḋines eẽ diſpoſitũ. Cõcludit hic ciuitatis ptes/partim qdem p duodenarium tribuũ tẽplorũq; numerũ/ptim uero p diuinũ cultum bis quolibet duodecĩ mẽſiũ ſolẽniter inſtauratũ: ſic ad dei munera præparari/ut diis ipſis quaſi inſidẽtibus gubernenf. Bis autẽ inſtaurari præcipua uult publicaq; ſolẽnia: quo & duodenario tribuũ: & ciuitatis reliquæ agriq; duodenario ſatis fiat. Quod aũt ſacra iubet fieri diis deorũue filiis/deos qdẽ intelligi uult ſpærarũ aĩas/filios aũt/dæmones puriores. Cuncta uero hæc Iouis unius oĩum principis gratia iubet fieri. Neq; uero ſilẽtio ṗtereundũ eſt duodenarios quos ptinẽtes ad uniuerſum cõmemorauimus a duodenario cuiuſq; hoĩs ꝓprio quaſi repræſentari. Qui ſane ex quatuor corporis humoribus totidẽq; ſenſus ipſius perturbatiõibus: ac totidẽ uirtutibus cõſtare uſ. Poſt ſacra deoꝝ ad nuptiaꝝ ſacra deſcẽdit. Vbi leges rituſq; nuptiales: exhortationẽ ad matrimoniũ: officia uiri & uxoris tũ inter ſe/tũ erga liberos & generãdos: & educãdos cõſiderabis. Notabis ante oĩa nõ decere in ebrietate uel alia mẽtis pturbatione ꝓcreãdis liberis opam dare. Atq; ob hmõi delictũ filios quotidie naſci tã aĩo q̃ corpore ęgrotãtes. Mãdabis quoq; memoriæ myſteriũ ubi ait principiũ & numẽ hoĩbus inſitũ/ſi cõuenientẽ ſibi honore a ſingulis/munere ipſius utẽtibus afficiaf/oĩa ſeruat. Quid ergo principiũ/qd numen inſitum aut inſidẽs? Principiũ quidẽ idea eſt formationis humanę principiũ. Numẽ uero familiaris dęmõ/dæmon quoq; generationis princeps ſæpe ſub noĩe lucinæ ſignificatus. At cur inſitũ aut inſidens: aut incubãs: ut intelligas numẽ nõ adeſſe ſolũ: ſed ineſſe aſſidue atq; ſouere. Præcipue uero fauere: & fauẽdo ſeruare ſi grate colaf ab his qui munere eius utunf. Poſt mutua uiri uxoriſq; officia/cõſequẽter ad mutua dñorum ſeruorũq; deſcẽdit officia. Poſt hæc ſolita quadã arte rediit ad mœnia: tẽpla/palatia: quæ aũ nuptias tractãda fuiſſe dicit. Vbi notabis in primis curias iudicum magiſtratuumq; palatia/idcirco tẽplis ꝓxima collocari/ quo humani iudices ſemp iudicãdo meminerint ſe adeo dũ iudicãt hoĩes iudicari: meminerint quoq; cuſtodes urbis niſi cuſtodiẽte deo cuſtodire nõ poſſe. Itẽ nihil in ciuitate uel minimũ ſine certo quodã ordine eẽ debere. Siquidẽ qđ caret ordine/alia inſup ordinata cõfundit. Maxime uero ordine & cõtinua cura muliebria ĩdigere. Alioqn ſi mulierum res negligant/duplo plus/ĩmo & ſupra duplũ detrimẽti ꝓuenit ciuitati/q̃ ſi uiroꝝ neglectæ res fuerint. Inter hæc ubi mundi antiqtas repetif: qđ dr ipm generatiõis principiũ nos inextimabili tpis magnitudine ṗceſſiſſe/intellige ſi obſeruas Moiſem: inextimabili dierũ horarumq; numero. Conclude librũ ea ſnĩa ut triplicẽ impetũ. ſ. ad cibũ/potũ/coitũ/neqñ ṗcipitemur triplici cohibeamus freno/timore. ſ. atq; lege ueraq; rõne. Præterea moderato honeſtorum ludoꝝ a pueritia uſu. Quo per honeſta ſolatia reuocemur a turpibus & ad ſeria paulatim ſtudia prouocemur.

DIALOGVS .VI. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE

ATHE.

POſt oĩa quæ hactenus diximus/ferme iã magiſtratus in ciuitate cõſtituẽdi uideñ. CLI. Ita certe. ATHE. Duæ pfecto hæ ſpẽs in hornatu rei pu. ſunt prima magiſtratuũ cõſtitutio: quot eẽ oporteat: & quo pacto cõſtitui. Altera legũ redditio magiſtratibus: quæ quot qualeſq; ſunt ſingulis cõſentaneę. Sed parũper anteq̃ magiſtratus eligam⁹/cõmorati: nõnulla ad ipſorum electionẽ ptinentia declaremus. CLI. Quæ nam hæc? ATHE. Audi iã. Nemini dubiũ eſt/qđ cũ magna res legũ latio ſit/ſiqs ciuitati p leges bñ paratæ nõ idoneos magiſtratus cõſtituat/q̃uis leges bñ poſitæ ſint: tñ nõ mõ id nihil ꝓderit riſumq; mouebit/uerũetiã calamitates maximas ciuitatibus pariet. CLI. Plane. ATHE. Hoc itaq; cõſiderãdum amice/quẽadmodũ in hac tua ciuitate re publicaq; cõtingit. Vides enim eos/qui recte magiſtrat⁹ accepturi ſint/oportere primo ſatis ab adoleſcẽtia probatos fuiſſe/tam ipſos q̃ ſuos/uſq; ad ipſam electionem. Deinde eos etiã qui ſuffragia ferunt/legitimis eſſe moribus educatos: ut facile queãt admittendos & repellẽdos cognoſcere/& erga utroſq; pro dignitate ſe gerere. At uero qui nuper conuenerunt/cum nec ſe inuicẽ ſatis cognoſcant/neq; adhuc eruditi ſint/quomodo recte unq̃ magiſtratus eligere poterunt? CLI. Nullo ferme unq̃ pacto. ATHE. Sed enim certamen excuſationes non facile ſuſcipit. Hoc aũt & mihi nunc: & tibi faciendum eſt: poſtq̃ & tu ciuitatis cretenſibus inſtituendæ officium/libenti aĩo ſuſcepiſti/ac decimus es in hoc opere: ut ipſe dicis: & ego tibi auxilium præſenti confabulatione afferre promiſi. Quare ſermonẽ hunc noſtrũ ſine capite teſtare nõ patiar. Nam ſi uagaretur: deformis omnibus appareret. CLI. Optime dixiſti hoſpes. ATHE. Immo etiam ſic/pro uiribus faciã. CLI. Faciamus ſic prorſus ut dicimus. ATHE. Faciemus utiq; ſi deus uoluerit: ſic ut etiam ſenectam in hac parte ſuperemus? CLI. At deum uelle/credendũ eſt. ATHE. Credẽdũ profecto. Quare ipſum ſequẽtes: hoc etiã dicamus. CLI. Quid nã? ATHE. Quã audacter ſimul atq; periculoſe modo ciuitatis habitatio: nobis conſtituetur. CLI. Quorſum

Qui non idonei magiſtratus.

hæc!A T H E.Quia facile & intrepide rudibus hoibus leges damus/utq; ipſas ſuſcipiát/iubemus.
Cum oibus ferme o Clinia etiam non multũ ſapiẽtibus/per ſpicuũ ſit/nemineẽ leges nouas facile ſu
ſcepturũ.Si uero tãdiu expectaremus donec legibus inſtituti pueri.Vnaq; & diu ſub eiſdẽ legibus
conuerſati ſuffragia uniuerſæ ciuitati ferre poſſint:atq; id pro uiribus recte fieret:certe & tũc: & in
poſterũ procul ab errore ſic inſtructa ciuitas ꝑmaneret.CLI.Sic ratio monet.A T H E.Perſpicia/
mus ergo ſi modũ quẽdam ad hæc cõmodum ita ferre poſſimus.Gnoſios oportet o Clinia præce
teris Cretẽſibus nõ ſolũ quaſi libãdo inchoare quã nũc rem.p.cõditis:ſed omni ſtudio ꝓuidere:ut
q̃ tutiſſime atq; optime primi magiſtratus cõſtituant.In aliis qdẽ cõſtituendis opera breuior:legũ
autẽ cuſtodes ante alios creare ſumma diligẽtia neceſſariũ ẽ.C L I.Q ua uia iſtud rõneq; faciemus!
A T H E.Hac o Cretenſes inq̃.Oportet Gnoſios qñ multarũ ipſi ciuitatũ primi ſunt/cõiter cũ his
qui in eadẽ cõuenere coloniã a ſeipſis & ab illis ſeptẽ & triginta uiros eligere.Nouẽ quidẽ decemq;
es corũ numero qui coloniã habitabũt.Ex Gnoſo ipſa reliquos.Hos utiq; Gnoſii tuę dent ciuitati.
Te quoq; ipm:ut huius coloniæ ciuẽ & unũ de octo decẽq; uiris:hæc aut ꝑſuadẽdo/aut ui mediocri
ter cogẽdo faciãt.C L I.Quid uero!nõne & tu hoſpes & Megillus hic rei.p.huius nobiſcum partici
pes!A T H E.Magni o Clinia athenienſes magni quoq; lacedæmonii ſe faciunt: & longe utriq; in
colunt.Tibi autẽ oĩa cõmode ſe habẽt:& habitatoribus aliis ſimiliter ſm ea quæ de te modo dicta
ſunt:& quę tibi atq; illis hac tẽpeſtate cõuenientiſſime fieri pñt/expoſita.Progreſſu aũt tpis & re.p.
permanẽte/huiuſmodi/magiſtratuum deſignatio fiat.Quicunq; arma ſiue eqtes ſiue pedites ferre
pñt/belliſq; in ętatis ſuæ ordine interfuerũt ſuffragiũ ineãt:comitiaq; in tẽplo habeant: qđ pſtãtiſſi
mũ ciuitas ducat.Vnuſqſq; aũt in ara dei nomẽ ſuũ & patris & tribus & gẽtis in tabula ſcriptum de
ponat:liceatq; cuiq; ſi uelit/quãcunq; tabulã nõ recte ſcriptã ſuſpicabit/in loco publico ponere:ubi
nõ minus q̃ trigĩta dies ꝑmaneat.Trecẽtaſq; tabulas ſic approbatas uniuerſæ ciuitati magiſtratus
oſtẽdãt:quæ quos uelit de iſtis iterũ:& accipiat & reiiciat:centumq; ita ſecũdo delecti rurſus oibus
oſtẽdant.Tertio uero noĩe de centũ uiris quilibet quẽcunq; uoluerit.Septẽ aũt trigintaq; uiri eos
qui pluribus delecti ſuffragiis ſunt/magiſtratus declarẽt.Qui nã igitur o Clinia Megilleq;/hæc om/
nia de magiſtratibus eorumq; ꝓbatione in ciuitate cõſtituent!Nũ intelligimus in ciuitatibus ſic ab
initio cõciliatis pręeſſe aliquos oportere!Q ui uero ex oĩbus magiſtratibus deligant/in eis nequaq̃
reperiunt.Cũ tamen eos eſſe oporteat/non uiles quoſdã/ſed ſummos uiros atq; præſtãtes: princi

Prouer. Principiũ ẽ dimidiũ opis.

pium enim dimidiũ totius operis eſſe prouerbio dicit:atq; eũ qui bñ cæpit oẽs laudamus.Mihi au
tem hoc pluſq̃ dimidiũ eſſe uidet.Rectũq; principiũ nunq̃ ſatis ab aliquo laudatũ fuiſſe.C L I.Re/
cte loqueris.A T H E.Quare cũ nos id non lateat ne ſilẽtio ꝑtereamus:ſed q̃o fiat/ꝑſpicue decla/
remus:q̃uis ego nihil in pñtia niſi hoc unũ neceſſarium atq; perutile habeã dicere!C L I.Q uid nã!
A T H E.Equidẽ ciuitatis huius quã cõdituri ſumus neminẽ aut patrẽ aut matrẽ eſſe aio/ꝑter ciui
tatẽ illã quæ coloniã mittit.Nec ignoro fuiſſe multas ac fore colonias a ciuitatibus quæ miſerũt/di
ſcidio diſtractas.Q uẽadmodũ uero erga parẽtes ſe gerit filius qui q̃uis aduerſaturus illis qñq; ſit:
in ipſa tamẽ pueritiæ indigẽtia:genitores diligit ac uiciſſim diligit : & ad ſuos ſemper refugiens in
his ſolis ꝑſidiũ reperit:ita quoq; nouã arbitror ciuitatẽ erga curatores eius Gnoſios:& Gnoſios er/

Quod bñ di/ citur repetere nõ nocet.

ga ciuitatẽ nouã affici.Repeto igit qđ mõ dixi.Nõ enim nocet bis dicere:qđ bene dicit.Oportet
ut Gnoſii horũ oium curã ſuſcipiãt:& de colonis uiros ſeniores atq; optimos non pauciores q̃ cen
tum deligant deq; ipſis Gnoſiis alios centũ:quos in nouã ciuitatẽ ꝓfectos oportere arbitror ope
ram dare ut magiſtratus ſm leges cõſtituant & ſtatuti cõprobent:his factis Gnoſum gnoſii redeãt
noua uero ciuitas ſeipſam ſeruare ac feliciter uiuere conet.Q ui aũt in ſeptẽ & trigĩta uiroꝝ nume
ro cõputati ſunt:& nũc & poſtea ſemꝑ iſtas res curẽt.primo qdẽ legũ cuſtodiã habeãt : deinde etiã

Maximus cẽ/ ſus ciuiũ: quẽ uult Plato.

tabularũ:ubi qſq; magnitudinẽ ſui cẽſus cõſcripſerit.Sitq; maximus cẽſus minarũ quatuor / ſecun/
dus triũ:duaꝝ.tertius.quartus unius.Quod ſiqs plus q̃ in tabella ſcriptũ dederit / hẽre dephẽdat
qđ ſupeſt/publicũ fiat:ꝑterea reus ſit uolentis eũ tanq̃ infamẽ accuſare qñ pp lucrũ ſpernere leges
inueniat.Atq; eũ quicũq; uoluerit turpis lucri noĩe/apud legũ cuſtodes accuſet.Et q dãnatus erit:
publicaꝝ poſſeſſionũ ſit exps:ac ſi qua bonoꝝ in ciuitate diſtributio fiat/nihil ꝑter ſortẽ primã aſſeq
poſſit dãnatuſq; ipſum eẽ q̃diu uiuit ibi ſcribat/ubi qcũq; uoluerit:poſſit legere.Cuſtos aũt legũ nõ
plus q̃ annos uiginti hũc habeat magiſtratũ/nec pauciores natus q̃ qnquaginta/eũ gerat.Ac ſi ſexa
geſimũ ętatis annũ agẽs magiſtratũ hũc nactus ẽ/ſolũ ꝑſit decẽniũ hac utiq; rõne:ut qui ſeptuageſi
mũ ãnnũ exceſſerit/tm magiſtratũ nõ teneat.Hæc igit tria de legũ cuſtodibus ꝑcepta ſint ꝑficiend
bus uero legibus quiuis poterit his uiris ꝑcipere quoꝝ maxime curã ꝑter ea quæ mõ diximus/ ha
bere eos oporteat.Nũc uero nos deinceps de aliorũ magiſtratuum delectu dicamus:poſt hæc du
ces exercitus eligẽdi ſunt:eorũq; miniſtri in bello/magiſtri eqtũ:tribuni militũ peditũq; ordinato/
res:quos merito multoꝝ more præfactos ordinũ nũcupabimus.Igit ipſi cuſtodes legũ hmõi exer
citus duces futuros aliquos ciuitatis huius ciues ꝓponãt:ſuffragiũ ineant oẽs qui bellis in ętate cõ
uenĩẽti interfuerũt/aut iã iterſunt.Quod ſiqs aliquẽ a nullo ꝓpoſitũ ꝓpoſito aliquo ꝑſtãtiorẽ exiſti/

met/liceat

met/liceat ei loco eius aliū noīare ſi modo prius qđ ita iudicet iureiurādo cōfirmauerit. Et noīat⁹
maiore ſuffragiorū numero deligaṫ. Tres aūt q̄bus faueṫ plurimū duces exercitus/bellicarūq; re
rū curatores queādmodū cuſtodes legū cōprobenṫ. qui ꝑfectos ordinū duodecim/ Vnū cuilibet
tribui noīent. Pronoīatio aūt & ſuffragiū deſignatioq; & iudiciū ita in his fiat/queādmodū in exer
citus ducibus. Comitia uero in ꝑſria anteq̄ creeṫ cōſiliū & ꝑfecti cōſilio deliganṫ/ cuſtodes legū in
ſanctiſſimo ſufficiētiſſimoq; loco hēant ubi ſeorſū pedites & eq̄tes ſedeāt: tertioq; deinceps cæte
ri/quocūq; in armis uerſanṫ. Et in eligēdis q̄dē ductorib⁹ & magiſtris eq̄tū/oēs ſuffragiū ineāt. In ꝑ
fectis ordinū ſolūmō q̄ ſcuta ferūt. in tribunis militū eq̄tes oēs. At leuis armaturæ aut ſagittarioq;
cæterorūq; hmōi ꝑfectos/ipſi duces exercitus ſibi cōſtituāt. Reſtat magiſtrorū equitū deſignatio.
hos igiṫ illi noīent qui ductores etiā exercitus noīarūt. ſuffragiūq; feratur ſimiliter. ſimiliter quoq;
cōparatio pro noīando fiat. Ferāt uero ſuffragiū ꝑſtibus peditibus eq̄tes. Atq; duo q̄ maior ſuffra
giorū numero delecti ſunt/oībus ꝑſint eq̄tibus. ꝓnoīationē aūt bis fieri liceat. Tertio ſiq̄s dubitet
illi ſuffragio iudicent/qui comitiorū modū ī ſingulos ſtatuere. Cōſiliū triginta cōſtet duodenariis.
Nā diſtributio huic per ſexaginta trecētoſq; uiros cōuenit. & in quatuor partes ꝑ nonaginta diſtri
buaṫ: ita ut a cenſibus ſingulis cōſiliarii nonaginta ferātur. Et primū quidē neceſſario ferāt oēs qui
maximo cēſu ſunt: & qui ferre ſuperſederit/pro arbitrio cōdēnetur. poſtq̄ uero delati ſunt: cōſcri
banṫ. Sequēti die a ſecūdo cēſu eodē pacto feranṫ. Tertia a tertio ferat q̄cunq; uelit. Neceſſariū ue
ro ſit hoc triū cēſuum uiris. Quartus aūt minimuſq; cēſus a pœna ſit liber/ſiq̄s eorū ferre noluerit.
Quarta die ex quarto minimoq; cenſu oēs ferāt hac cōditione ut ſiq̄s ex tertio uel quarto cenſu nō
tulerit/minime dāneṫ. Sin uero q̄ſpiā primi ſecūdiue cēſus ferre neglexerit/cōdēneṫ: ita ut qui ſecū
di cēſus eſt in triplo primi dāni cōdēneṫ/q̄ uero primi ē ī quadruplo. Die q̄nta magiſtratus ad oēs
ciues deſcripta efferāt noīum de q̄bus oēs fuerāt. qui uoluerit/primo dāno condēneṫ. Eorū uero q̄
ex oībus cēſibus electi fuerint/dimidiū/hoc eſt centū octoginta ſorte ad annui ſenatus ordinē com
probeṫ: ſic utiq; magiſtratuū creatio facta inter unius: & populi poteſtatē erit media. Quarū me
diū tenere ſemꝑ oportet rē.p. Serui enim & dn̄i amici nunq̄ erūt. Nec ꝓbi & improbi/ſi ęqualibus
afficianṫ honoribus. Inæqualibus enim ęqualia inæqualia fiūt/niſi menſurā accipiant. Nam ꝓpter
hæc utraq; ſeditionibus replenṫ res pu. Vetus enim priſcus ille ſermo ab ęqualitate amicitiam ꝓ
creari/recte admodū & cōcinne ferṫ. q̄m uero nō ſatis aptū eſt quæ nā ſit ęqualitas qua id efficiṫ/ic
circo nos ualde turbamur. Duæ q̄ppe ſunt ęqualitates eodē q̄dē noīe appellatæ/ſed effectu in mul
tis pene cōtrariæ: & alterā oīs ciuitas legūq; lator ſorte diſponēdo pōt ī diſtribuēdis honorib⁹ adhi
bere: eā dico quæ numero/pōdere & mēſura eſt ęqualis. Sed ueriſſimāq; ęq̄litatē nō facile quiuis ꝑ
ſpiciet: Iouis enim iudiciū eſt: & hoībus q̄dē pauca ſemper ſuggeriṫ: quatenus aūt ſuppetit/tam pri
uatis q̄ ciuitatib⁹ bona oīa reddit. Hec ſane maiori plura/minori pauciora tribuit: utriſq; uidelicet
ſm eorū naturā moderata: Atqui & honores/uirtute maioribus ſemꝑ maiores. Minoribus aūt uir
tute & diſciplina minores: & utriſq; ſm rōnē qđ decet/impꝛtit. Ea enī certe nobis eſt ciuilis iuſtitia.
hanc & nos appetere debemus atq; ad hāc ipām o Clinia ęqualitatē reſpicere/dū hāc nouā cōdim⁹
& diſponimus ciuitatē. & q̄ſq̄s aliā/inſtituit/eodē debet in legibus ferēdis aſpicere. Nō aūt ad pau
cos tyrānos uel ad unū uel populi poteſtatē/ſed ad iuſtitiā ſemꝑ inſpiciendū. Ea eſt quā mō diximꝰ.
Equalis ipſius ſm naturā quotidie inequalibus diſtributio. Verumtamē neceſſe eſt/ut his duab⁹ ęq̄
litatibus in denotatiōe ſimilibus ciuitas uniuerſa utaṫ ſi tota uelit ꝓcul ab omni ſeditione manere.
Equabilitas enim illa laudabilis & ęqua diiudicatio perfecti atq; exacti/cū ꝑter rectū iudiciū ſit uio
latur & frangitur. Ideoq; ęqualitate ſortis uti etiā neceſſe eſt ad multorū indignationē penitus deui
tandam. Qua in re deum bonāq; fortunā ꝑcibus inuocare oportet/ut ſors ad id qđ eſt iuſtiſſimum
dirigaṫ. Sic igiṫ neceſſario utriſq; ęqualitatib⁹ uti debemus: ſed in rebus admodum pauciſſimis/ea
ęqualitate cui fortuna opus eſt. Hæc ita ob hāc cām o amici/neceſſe ab ea ciuitate/quæ ſalutē ſic cō
ſecutura/ſeruari. Quemadmodum uero nauis in medio pelago/die nocteq; cuſtodibus indiget/ita
quoq; ciuitas in medio aliarum ciuitatum fluctu poſita uariis ſubiecta ſeditiōibus ac ſemper capti
uitatis periculo ꝓxima perpetua eget cuſtodia. ꝓpterea & ex die in noctē & ex nocte in diē ſuccede
re ſibi inuicem magiſtratus & cuſtodes oportet: ut tradentium ſuſcipentiūq; cuſtodiam: ſucceſſio
nunq̄ deſinat. Quorum nihil multitudo celeriter facere poteſt. Eſt autem neceſſarium ut plurima
conſilii pars plurimum tempus permittatur in priuatarum ſuarumq; rerum adminiſtratione uer
ſari: duodecima uero pars eius/in menſes duodecim diſtributione facta/alia poſt aliam ſigillatim
cuſtodiat. Quæ unicuiq; ſiue a ciuitate ipſa ſiue aliunde uenienti parata ſit ſeu nunciare quicquam
ſeu interrogare quiſpiam uelit de his rebus/de quibus ciuitatem oporteat uel reſpondere cæteris
ciuitatibus uel ab eis interrogationum reſponſiones accipere. Nouarum etiam gratia mollitionū
quæ ſæpe fieri ſolent. Maxime quidem ne fiant. ac ſi acciderint / ut quamcelerime ſentiat ciuitas:
& remedium afferat. quod per centum ciuitati preſidentium fieri ſemper oportet: ut & quæ legi
bus: & quæ repente ciuitati difficultates accedunt / diſſoluantur. Hæc omnia curet duodecima

conſilii pars quietē in menſes undecim habitatura. Quã quidē cuſtodiã hæc cōſilii ps cōiter cum
aliis maigſtratibus in ciuitate ſemp agat oportet. Atq; urbana quidē ꝓbe hoc pacto ordinata erūt.
Totius aūt reliquæ regionis quæ cura? qs ordo? An cū ciuitas tota & uniuerſa regio iu partes duo-
decim ſit diuiſa/in ciuitate quidē ipia uiarū habitationū ędificationū. portuū. fori. fontiū. ſacrorū
locorū. tēplorū. cæterorūq; huiuſmodi oīum cōſtituere curatores oportet? CLI. Cur nō. ATHE.
Dicamus igiť tēplis ędituos/& ſacerdotes tã uiros q̃ mulieres ꝑfici oportere. Ad uiarū aūt ędifica-
tionūq; exornãdarum curã/ne aut hoīes iniurienť/aut ipſæ fere noceant/ſed ut tã in ipſo urbis am-
bitu q̃ in ſuburbiis/ciuitatibus cōſentanea quæq; geranť/tres ſunt magiſtratuū ſpēs eligēdæ. Et te-
rum mō dictarum curatores: appellenť ędiles. Qui uero fori uēditioniſq; curã habebūt/rerū uena
lium curatores. ſacrorū aūt ſacerdotes. Et ſacerdotia quidē quæ a parentibus per ſucceſſionē ſeu
uiris ſiue mulieribus tradita ſunt/nequaq̃ mouēda. Si uero aut nullis aut paucis aliqua huiuſmodi
ſunt/qđ accidere par eſt illis qui in nouæ ciuitatis habitationē cōueniūt/ubi hæc deſunt ſacerdotes
tam uiri q̃ mulieres & ęditii cōſtituēdi ſunt. Quæ oīa partim delectiōe/ partim ſorte fieri oportet.
Atq; in omni regione ciuitateq; plebs cum illis qui extra plebē ſunt/per amicitiã coniūgēda/ut ma
xima ſit in oībus his cōſēſio. Et quæ ad ſacerdotum creationē attinēt/deo cōmittēda ſunt/ut quem
admodū illi placet/ita diuina fortuna cui tributū id ſit ſortes ſerat. In eorū aūt qui ſortis ſuffragiū
aſſecuti ſunt/examinatione/ille eſt cōprobandus/qui īteger ſit atq; legitimus: deinde a domo q̃ ma
xime munda exps quoq; cædis omniūq; huiuſmodi/quæ aduerſus diuinam rē cōmittunť. cuius &
pater materq; ſimiliter uixerint. Leges autē de rebus diuinis adelphis petanť: cōſtituãturq; illarum
interpretes atq; his utendū. Sacerdotiū/nō diuturnius ſit q̃ annuum. Nec pauciores annos q̃ ſexa-
ginta natus ſit qui ſm ſacras leges res diuinas ſufficiēter eſt tractaturus. Eadēq; de mulieribus ſa-
cris/quæ & de uiris ſtatuta intelliganť. Interptes aūt ter quatuor ferãt tribus ipſe quatuor/ ex earū
ordine unaquæq; tres. ac tribus ꝓbatis/qui maiori ſuffragio delecti ſunt reliquos nouem delphos
mittãtut ex quaq; trinitate unus oraculo deligať. Cōprobatio ipſorū ętaſq; talis/qlis & ſacerdotum
dicta eſt. Hi per totã uitã interptandi & exponēdi habeãt poteſtatē. Et in defuncti uicē quatuor tri-
bus inde aliū eligant/unde puer ille defecit. Quæſtores & aſſeruatores ſacræ pecuniæ in tēplis ſin-
gulis/qui lucorū agrorūq; ipſis dedicatorū & fructuum/cōductionūq; & locationū dñi ſint tres de
maximis cēſibus pro tēplis maximis eligãtur. duo pro minoribus. pro mediis maximeq; cōcinnis
unus. Qui nō aliter q̃ duces exercitus eliganť & cōprobētur. Atq; hæc in rebus ſacris ut diximus/
peragantur. Danda uero opa eſt/ut quoad fieri poteſt/nihil ſine cuſtodia ſit. Ciuitatem qdē curent
exercitus duces ordinū ꝑfecti magiſtri æquitū. tribuni. conſilii principes. ędiles. atq; cēſores. poſt
q̃ electi ſuo ordine fuerint. Reliqua regio ita cuſtodiať. Duodecim in partes ęquales ꝓ uiribus re-
gio tota diuiſa fuit. Vna itaq; tribus parti cuilibet ſorte data. quinq; in annū qſi agrorū curatores
tribuūq; principes deligat. quorū quiſq; ſua ex tribu duodecim iuuenes hēat/non minoris ętatis q̃
quinq; & uiginti annorū: neq; maioris q̃ triginta. his ſingulis ſingulæ regionis partes per ſortē mē
ſtruo tpe tribuanť ut totius regionis oēs piriã hēant. biēnio aūt impandi & cuſtodiēdi curã habeãt
principes & cuſtodes. Cū primū partes cuſtodiendas ſortiti ſunt: per mēſes ſingulos loca pmutēt
ad ꝓximū quēq; locū: & ad dexterã primū circulariter cuſtodiæ principes ducãt. dexterã uero pla-
gam appello quæ ſolē orientē ſpectat. Deinde in altero anno ad ſiniſtrã cōmutentur: ne regionis
quoad unū anni tēpus ſolū piti ſint: ſed & quid in quolibet tpe in quacūq; regionis parte cōtingat/
agnoſcant. Tertio aūt anno quinq; alii agrorū & cuſtodiæ principes a primatibus tribuum deligã
tur ipſorū duodecim curatore. Cura uero & opera ſingulis in locis talis ſit. Primum ut q̃ maxime
aduerſus hoſtiū impetum regio munita ſit/Foueis ubicūq; opus ſit effoſſis turribuſq; & clauſtris ꝓ
uiribus circunductis. nocere uolentes arceatit. Ad hæc utiq; facienda ſubiugalibus ſeruiſq; indige
nis utantur: quando minime in ſuis operibus occupantur: nonnullos ipſis preficientes loca omnia
ita diſponant: ut per ea difficile tranſire inimici poſſint. amici uero homines pecudes. Iugalia faci
le: quibus maxime per uia regio fiat. Diligenterq; procurent. ut pluuiales aquæ non ſolum non no
ceant/uerumetiam conferant ab altis montibus cauas in ualles fluentes: ubi foueis parietibuſq; ſta
gnare ea cogant ut illic alueis pluuiales aquæ combibitæ inferioribus locis agriſq; omnibus ſcate
bras fonteſq; aquarum efficiant/locaq; iſto modo ſicciſſima humore multo ſalubriq; irrigent. Fon
tes autem & fluuios arboribus ędificationibuſq; exhorent/lucos quinetiam iugi irrigatione & de-
dicatos diis agros aqs īmiſſis pinguefacere curēt: & metallis humorem ſcatebraſq; adhibeãt. Atq;
ita & abundantia omnia & templa deorum reddant hornatiora. Vbiq; autem in his gymnaſia iuue
nes tam ſibi commoda quã ſenibus preparent. calidis balneis conſtitutis: & copioſe ſiccis appoſi-
tis lignis/ut & remedium ęgrotantibus & lenimen labore defeſſis beneuole afferatur: quæ ſane cu-
ratio longe melior eſt q̃ medici parum piti medela. Hæc omnia cæteraq; huiuſmodi his locis hor-
namēto utilitatiq; ſunt/grato quodã cū ludo. Sūmatim aūt circa hæc ſtudiū huiuſmodi ſit Sexagin
ta uiri ſinguli ad ſcriptū ſibi locū cuſtodiant: non hoſtiū cauſa ſolū ſed eorꝫ ēt qui ſe amicos dicunt.
Et ſiquis

Et ſi qs inter uicinos ac ciues ſeu ſeruus ſiue liber alicui iniuriā īferat. Iudicēt in paruis qdē ipſi qnq;
principes. In maiorib⁹ aūt decē & ſeptē uiri una cū duodecim/uſq; ad minas tres de quocūq; alter
de altero cōquerif. Nemo aūt iudex magiſtratuſue ſit: qui geſti officii ſui rōnē nō referat: ꝑter eos
qui regū inſtar finē rebus īponūt. Atqui & agrorū curatores/ſiqd aduerſus eos quorū hn̄t curā/cō
tumelioſe gerāt/inæqualiter onera inferētes/aut ui aliqd ab agricolis accipientes ſiue adulatorum
largitionibus/qbus iudiciū corrūpaf: muneribus qdē adulatiōibuſq; capti/obprobrio per uniuer
ſam urbē afficianf. In aliis aūt iniuriis uſq; ad minā ſponte ſua uicinis coloniſq; dēt mulctā. Quod
ſi nolūt in maioribus uel minoribus iniuriis qd̄ debēt/pſoluere/qa ſperēt/cū de loco ad locū p ſin-
gulos menſes trāſeant/iudiciū ac penā effugere/ſi cōmuni iudicio accuſentur: & qui dānabif/duplū
reddat ei quē oppreſſit. Viuāt aūt tā principes q̄ cæteri curatores agrorū biēniū hoc pacto. Primū
quidē oībus cōia ſingulis in locis habeātur cōuiuia: qbuſcūq; defuerit: ēt ſi uno die aut nocte excu-
barit: cū nec princeps ita ordinauerit/neq; neceſſitas ulla coegerit: ſi qnq; uiri eū danēt/ſcribātq; in
foro deſeruiſſe cuſtodiā: magnis afficiaf obprobriis/utpote qui quātū ī ſe eſt rē. p. ꝑdidit. Et a quo
cūq; obuiā facto/uolētiq; cedere/impune cædaf. Oēs aūt ſexaginta uiri obſeruēt/ne de principib⁹
aliqs qcq̄ tale cōmittat: & qui ſenſit audiuitq; ſi non accuſauerit/ſimiliter eademq; lege reus ſit/ qua
qui peccauit/& actiori iuuenū cēſura punitus in oībus iuuenū magiſtratib⁹ cōtēnaf. Atq; hæc qdē
oīa cuſtodes legū diligēter ꝓuideāt/primo quidē ne fiant. deīde ut facta/ꝑut ius poſtulat/ puniant. Qui nō ſeruiuit nō pōt eē laudatus dn̄s.
Exiſtimare de oībus hoībus id quiſq; debet/ꝙ qui nunq̄ ſeruiuit/is laude dignus eē dn̄s nunq̄ pote
rit. Ideoq; gloriari quēq; oportet magis qd̄ bene ſeruiuerit/q̄ qd̄ bene fuerit dn̄atus: primū quidē
legibus: qbus qui ſeruit/diis ſeruit deīde ſenioribus qui honeſte uixerūt. Poſtremo totū hoc biēniū
cuſtodes agrorū humillimum tenuiſſimūq; uictū agāt. Itaq; duodecim uiri cū qnq; cōgregati īter
ſe cōſultēt/quaſi alios ſeruos nō habituri. Nā agricolis quidē coloniſq; nō in ꝓprio miniſterio/ſed ī
publico ſolū utanf. In cæteris ſic cogitēt/ut ſuiētes ſibiipſis uicturi: æſtate præterea atq; hieme ſem
per armati regionē oēm ꝑluſtraturi: ut cuſtodiāt diligētius dum loca oīa nouerint. Nulla qppe co
gnitione minor hæc eſſe uidef: qua exqſite ab oībus regio uniuerſa cognoſcif. Atq; huius gratia nō
minus q̄ uoluptatis utilitatiſq; alterius/adoleſcētes alēdis canibus/& reliquæ uenatiōi dare opam
debēt. Hos ipſos ſtudio etiā illo uti oportet: qd̄ ab occultando a nonnullis appellaf. ſed ſiue ſic ſiue
agri cuſtodia ſit noīanda/ſiue qūocunq; aliter quiſq̄ uelit/oportet ut qui ciuitatis ſuæ ſalutē exoptāt
in ea ſe re pro uiribus diligēter exerceāt. Sequif ut de cēſorū ædiliūq; electione dicamus. Sexaginta De cēſoribus & ædilibus.
illos curatores agrorū tres ſequūtur ædiles tripartito duodecim partes urbis cōplexi: qui ſane illos
imitātur/uiarū urbis curā hn̄t: uulgariumq; itinerū/quæ a regiōe in urbē tēdūt: ædificationū quoq;
ut ſm leges oēs fiant. Aquarū ꝑterea/quas cuſtodes deduci in urbē curāt: ut in fontes q̄ liqdiſſime
ſufficiētesq; ducanf. ac ciuitatē iuuēt pariter & exhornēt. Oportet hos eē tales ut intermiſſa ſuorū
cura/ociū habeāt ad publica ꝓcurāda. Quapropter qſq; a maximo cēſu quē uelit ædilem futurū no
minet. Et de ſex qui ſuffragio cæteros ſupabunt: tres ſorte deligāt: quibus curæ hæc ſint. Deniq; cō-
probati/magiſtratum ſm præſcriptas ſibi leges peragāt. Cenſores deinceps/rerū uenalium curato
res a primo ſecūdoq; cenſu quinq; deligātur. Eorūq; electio eodē ferme modo quo ædiliū trāſigaf.
Quippe d̄e decē: qui cæteros ſuffragio ſuperauit: quinq; ſorte deſignētur: & comprobati/magiſtra
tus declarenf. Noiet aūt quēlibet unuſqſq;. Qui autē nolle accuſabitur/drachmis quinquagīta dā-
netur. atq; etiā iniquus exiſtimef. Comitia cōemq; cetū quicūq; uelit ingrediaf. atq; ad id primi ſe
cūdiq; cēſus oēs cogātur. Porro qui de his abfuerit/decem dānetur drachmis. Tertii uero quarti-
q; cenſus homines nō coganf. Iccirco qui nō interfuit indēnis ſit: niſi forte principes urgente qua-
dam neceſſitate/adeſſe oībus edixerint. Eſt aūt cenſorum officium/fori ordinem legibus ſtatutum
ſeruare. Fontium quoq; & tēplorum quæ in eo loco ſunt/curā haberetur ne quis illic iniurioſe qcq̄
agat. & ſi quis fecerit/ſeruus quidē & pegrinus uerberibus & uinculis pœnas luat. Cuius autem a cē
ſoribus drachmis cētum iure cēſorio cōdēnef. Maiori uero mulcta uſq; ad huius duplā iſti/niſi ædi
les quoq; adſint: cōdēnare non poſſint. Eadem quoq; ædilibus in proprio magiſtratu mulctandi &
puniendi conditio ſit. Nam uſq; ad minā cōdemnandi ipſi hēant poteſtatem. Ad duplā uero mul-
ctam cenſorum ſimul auctoritas reqraf. Poſt hæc muſicæ & gymnaſticæ magiſtratus/duplices utri
uſq; facultatis cōſtituanf. Alii diſciplinæ/alii exercitatiōis cauſa. Qui diſciplinæ preſunt/gymnaſio
rum doctrinarūq; hornatum & diſcendi ordinem curēt: operāq; dent ut tam mares q̄ fœminæ in
adoleſcentia: honeſte ad iſta proficiſcantur: honeſte etiam commorentur. Exercitationis curā ha-
beant in gymnaſtica & muſica ipſi athlothætæ qui numera imponunt atq; declarant/athletis ipſis
ſcilicet certatoribus. Atq; hi ſimiliter duplices eſſe debent. Circa muſicam alii/alii circa gymnaſti-
cam: & in gymnaſtica quidem iidem pariter in hominum equorumue certaminibus. In muſica ue
ro alii in monodia. i. cantu & oratione funebri/& imitatione ipſa/ſicut rhapſodorum eorum. ſ. qui
decantatorium componunt carmē: citharīſtarū: tybicinū: cæterorūq; talium: alii in chori cantu.
Primum igif in chori ludo/ubi uiri/pueri & puellæ tripudio cæteriſq; muſicæ modis exercentur/

principes eligẽdi. Vnus aũt illis ſufficit princeps nõ pauciores q̃ q̃dragĩta annos natus. Vnũ quo-
q; in monodia ſufficere arbitramur: qui triginta annos expleuerit; qui & introducat hoĩes in certa
mẽ: eiſq; ſufficiẽter cognoſcat & iudicet. At uero principẽ ordinatorẽq; chori/ſic oportet eligere.
Qui huic rei uacãt: in cõciliũ ꝑficiſcanť/mulcta ĩpoſita: niſi acceſſerint: huius rei legũ cuſtodes/iu-
dices ſint. Cæteros ſi nolint: nemo cogat. Nolent etiã qui ꝑiti ſunt: & in cõprobatione/una hæc ap-
probatio reprobatioq; habeať: qđ ꝑitus uel imꝑitus ſit qui deſignať. Qui uero ex deſignatis decẽ/
cæteros ſuffragio ſupauerit/& deinde cõprobatus fuerit/unus annuo tp̃e choro ſcḋm legẽ p̃ſit. Simi-
liter etiã in monodia & tybicinio deſignatio fiat: electioq; & cõprobatio. & qui aſſecutus fuerit eo-
dem modo a iudicibus cõfirmatus/anno præſit. Deinceps auctores declaratoreſq; numerũ in ex-
ercitatione gymnaſtica tam equorum q̃ hominum a ſecũdo tertioq; cenſu ita conſtituantur. Co-
mitia ingredi trium cenſuũ hoĩes cõpellanť. minimus autem cenſus liber ſit. Et de uiginti qui præ
cæteris ſuffragio deſignati fuerint/tres ante alios ſorte electi/principes declarenť; quos cõproban-
tium ſuffragiũ cõfirmauerit. In cuiuſcũq; aũt magiſtratus ſorte atq; iudicio/ſiqs reprobatus & re-
pulſus fuerit: alius loco eius eodẽ ordine deſignet & cõprobeť. Reſtat princeps: qui totius diſcipli-
næ in his quæ narrauimus tam fœminarũ q̃ mariũ curã habeat. Vnũ quoq; hũc ſcḋm leges principẽ
eſſe uolumus: nõ pauciores natũ annos q̃ quĩquaginta; qui legitimos hẽat filios; utriuſq; ſexus ma-
xime: ſi uero minus alteri⁹ ſexus oĩno. Cogitare debet & q eligit & q eligiť/hũc magiſtratũ oĩum in
ciuitate ſummorũ magiſtratuũ eſſe admodũ preſtãtiſſimũ. In oĩbus q̃ppe uiuẽtib⁹ p̃ria ipſa germi-
na ſi apte cœpint ad naturæ ſuæ uirtutẽ/uim hñt ſummã ad finẽ ſibi debitũ imponẽdũ. Quod & in
plantis euenit & in brutis tum ſilueſtribus tũ etiã mãſuetis & in hoĩbus. hoĩem aũt mãſuetũ animal

Videut hõ eſt aĩal mãſuetũ & ferociſſimum.

eſſe dicimus. Porro ſi cũ natura felici rectam quoq; diſciplinã fuerit aſſecutus indiuiniſſimum mã-
ſuetiſſimũq; aĩal ſolet euadere: ſin uero non ſatis aut nõ bene fuerit educatus/ferociſſimũ oĩum quę
in terris naſcunť/aĩal reddiť. Quãobrẽ non debet legum cõditor tem ſummope neceſſariã pueri-
tie educationẽ poſtponere: ſed opam dare in primis/ſi rẽ hãc diligẽter eſt curatur⁹: ut omniũ ciuiũ
ad officia queq; optimus uir eligať; qui q̃ maxime pro uiribus educãdis pueris p̃ponať. Oẽs igitur
magiſtratus p̃ter ſenatũ & quæſtores in Apollinis tẽplũ ꝑfecti/ſuffragiũ clã legẽ cuſtodibus ineãt:
deligẽtes ſinguli quẽ optime puerorũ diſciplinæ exiſtimãt p̃futurũ: & qui ſuffragio ſupabit/a magi-
ſtratibus qui delegerũt/exceptis uidelicet legũ cuſtodibus/cõprobatus: q̃nquẽniũ præſit. Et in ſex-
to anno alius princeps ſimiliter ſtatuať. Siqs aũt in magiſtratu publico cõſtitutus pluribus q̃ trigin-
ta diebus anteq̃ munus ſuũ peragat/e uita deceſſerit/illi quibus id curæ eſt/alium ſimiliter eligant.
Sin aũt orphanorũ tutor/mortẽ obierit/cognati atq; affines ex utriſq; parẽtibus uſq; cõſobrinos &
patrueles/qui p̃ſtes ſunt/aliũ ĩfra dies decẽ cõſtituãt: alioquin dragma quotidie mulctenť ſinguli/
quouſq; orphanis tutorẽ p̃ficiãt. Sed nulla ciuitas reuera ciuitas erit/niſi debito ordĩe iudicia fue-
rint cõſtituta. Iudex aũt mutus/qui nec inſtar arbitri aliq̃d plus q̃ litigantes dixerint/in cauſis diſcu-
tiendis percunctatur/nunq̃ ad ius declarandum ſufficiens erit. Quapropter nec ſi multi ſint/facile

Tẽpus & mora & frequẽs inq̃ſitio ad aperiendã controuerſiam.

unq̃ bene iudicabũt: nec ſi pauci & ignaui. Oportet aũt ſemꝑ ut quod quæriť ab utriſq; declaretur.
Tempus aũt & mora/frequẽſq; inq̃ſitio ad aperiendã controuerſiã cõferũt. Idcirco qui litigãt ad ui-
cinos primũ & amicos/& maxime rei de qua quæriť cõſcios ſe cõuertãt. Quod ſi per eos nõ ſufficiẽ-
ter fuerit iudicatum: ad aliud iudiciũ ꝑficiſcanť. Tertium uero ſi per duo ſuperiora reconciliati nõ
fuerint/finẽ imponat. Profecto iudiciorũ cõſtitutiones quodãmodo magiſtratuum electiões ſunt.
Omnem namq; magiſtratum neceſſe eſt quorundam etiam eſſe iudicem. Non tamen iudex om-

Oĩs magiſtratus ẽ quorũdã iudex: nõ iudex magiſtratus.

nis neceſſario eſt magiſtratus & princeps quãquam iudex ea die qua iudicium peragit/ quodãmo-
do magiſtratus eſt non uilis. Igitur quaſi iudices ipſi/magiſtratus aliqui ſint: de his iam qui quarũ-
q; rerum & quot in unaquaq; re eſſe debeant diſſeramus. Auguſtiſſimum certe iudicium ſit quod
ſibimet aliqui prefecerunt: communi conſenſu iudicem eligentes. Reliqua iudicia duo ſint. Al-
terum quando priuatus iniuriam priuato pati conqueritur/eũq; in iudicium trahit. Alterũ quan-
do rei publicæ iniuriã a ciuium aliquo fieri arbitratus aliquis communibus rebus auxiliari cõatur.
Dicendum eſt igitur/quos & quales iudices eſſe oporteat. Primum iudicium commune omnibus
priuatis qui tertio inter ſe litigant/ita fiat. Omnes magiſtratus tam annui q̃ maioris tẽporis pridie
kalendas menſis illius; quo poſt ęſtiuum ſolſtitium nouus incipit annus/in templum unum cõueni-

Videut initiũ anni ſumptũ ẽ a ſolſtitio ęſtiuo.

ant. Vbi iureiurando interpoſito a ſingulis magiſtratibus ueluti quaſdam deo primitias offeren-
tes/unum iudicem deligant; qui optimus eſſe/& optime atq; ſanctiſſime iudicia illo anno redditu-
rus ciuibus uideatur. Ac poſtq̃ iudices deſignati ſunt/ab eiſdem qui deſignarunt/ ſinguli compro-
benť. Et ſiquis reprobatus fuerit/alius ſimiliter eligatur. Cõprobati illis qui per pręcedentia recõ-
ciliati non ſunt/iudicia reddant/& aperte ſuffragium ferant; audientibus ſpectantibuſque neceſſa-
rio cõſultoribus; reliquiſq; magiſtratibus qui eos declarauerunt. De cęteris autem interſit pro ar-
bitrio quiſque. Quod ſiquis aliquem iniuſtam ſponte ſententiam tuliſſe incuſet: apud legum cu-
ſtodes/hoc faciat. Et qui damnatus fuerit/dimidiam damni partem iniuriam paſſo perſoluat.

Si aũt

Si autē mulcta dignus maiore uideaṫ/iudices ipſi qui cōdēnarunt/quid aut pati aut reddere debet
uel rei.p.uel iniuriā paſſo cognoſcāt.In publicis aūt accuſationibus neceſſe ē primis multitudinē
iudicii participē facere. Nam qſi aduerſus ciuitatē peccaṫ/oībus inferṫ iniuria.Ideoq; merito gra
uiter patiunṫ/niſi ad iudicādū ipſi etiā admittanṫ.Sed & principium iudicii huius & finis deferri id
populū debet.examē autē & approbatio ad tres maximos magiſtratus:de quibus cōueniāt litigā
tes.At ſi conuenire nequeāt/cōſiliū ipſum electionē utriuſq; cognoſcat & iudicet.Oportet p̄terea
priuatorū iudiciorū oēs pro uiribus participes eē.Nā qui iudicādi poteſtate oīno repelliṫ/is a ciui
tate ſe p̄ſum exiſtimat alienū.His de cauſis per ipſas quoq; tribus neceſſe ē iudicia fieri: iudiceſq;
ſorte ſtatim īcorruptos p̄cibus iudicare.Et demū iudiciū illud cūcta definiat/qd̓ intemeratū oīno
quo ad humanis in rebus fieri pōt eē debere diximus ad eas lites determinādas quæ nec per uici
nos neq; per cōtribulos dirimi potuerūt.Verū de iudiciis/quæ magiſtratus eſſe nec affirmare nec
negare facile ſine cōtrouerſia qſq̄ poterit/hæc quaſi exteri⁹ circūducta deſcriptio:nōnulla cōplexa
eſt:nōnullla etiā reliqſſe uideṫ.Nā iudicialiū legum exacta poſitio atq; partitio longe rectius/in cal
ce ferēdarū legū locabiṫ.Quare ad id tēpus has differamus. Cæteri aūt magiſtratus maxima iam
ex parte diſpoſiti ſunt.Tota uero atq; p̄fecta ciuiliū diſpēſatio ſiue ad unū ſiue ad oēs p̄tineat: non
antea liquido declarari poterit/q̄ tractatio ipſa/principia & ſequētia media/oēſq; partes ſuas com
plexa ad exitū uſq; peruenerit.Quæ quidē in p̄ītia uſq; ad magiſtratuū creationē p̄greſſa/ut añce
dentiū finis ſufficiēs eſt ita ferēdarū legū principiū:nec morā aut ſegnitiē amplius patiṫ.CLI.Quā
uis ſupiora oīa ex aīo meo dixeris hoſpes/multo tñ gratius in p̄ītia mihi id contigit:qd̓ cū dictorū
exitu/dicēdorū initiū iunxiſti.ATHE.Belle igiṫ prudēs ſeniorum ludus hucuſq; nobis ſit pluſus.
CLI.Pulchrū ſane ſtudiū uirorum ſignificare uideris.ATHE.Cōſentaneum eſt. Verum aīaduer
tamus/ſi hoc tibi quoq; ut mihi uideṫ.CLI.Quid nam!&quibus de rebus! ATHE.An neſcis idē
in hac re quod in pictorū facultate cōtingere!Illa quippe nullū in pingēdis aīalibus terminum ha
bere uideṫ:ſed ſemper inūbrādo & deūbrādo/uel quomodocūq; aliter a pictoribus id uocaṫ/exor
nare conaṫ:nec ceſſat unq̄.Nō enim pōt fieri ut ad pulchriora expreſſioraq; incremētū nō habeaṫ.
CLI.Intelligo ferme audiens quē dicis.Nullū enim huius artis uſum habeo.ATHE.Nihil tibi id
obfuit.Sed hac forte nobis allata ſimilitudine ſic utamur.Siquis pulcherrimū aīal pingere uolue
rit:qd̓ nō ad peius ſed ad melius/futuro ſemp t̄pe p̄grediaṫ/nōne uides cū mortalis ſit/niſi aliquē
artis ſucceſſorē reliquerit/qui ſi quid uel tēpore ex aīali abolitū fuerit/inſtaurare/uel per imbecilita
tem artis/ab artifice preter miſſum addiicere poſſit/atq; ita fulgentius indies aīal reddere/laborio
ſum illud opus breui t̄pe duraturū!CLI.Prorſus.ATHE.An nō legis latorib⁹ uolūtas hæc tibi eē
uideṫ!principio qdē ut leges ſibi ſufficienter & exq̄ſite pro uiribus cōſcribātur.Deinde p̄cedēte tē
pore:& periculo rerum facto/putas ne ſic amētē legis latorē aliquem eſſe/talia ſibi multa relinqui/
quæ emēdatiōe ſucceſſoris alicuius indigeāt:ne peior q̄dem ſed melior res.p.ſemp hornatiorq; ef
ficiaṫ.CLI.Probabile eſt.Nā q̄uo nolle id poterit!ATHE.Quacūq; igiṫ uia poterit/tā re q̄ uerbis
alium ſiue maiorē ſiue minorē docebit/q̄uo cōſeruandæ & corrigēdæ leges ſunt:nec unq̄ in his di
cendis defatigabiṫ/niſi ad finē p̄duxerit.CLI.Ita certe.ATHE.Nōne id mihi & uobis in p̄ītia fa
ciūdū!CLI.Quid ais!ATHE.Qm̄ leges laturi ſumus:& legū cuſtodes creati ſunt/nos aūt ad oc
caſum uitæ appropīquamus:& cuſtodes iſti nobis iuniores ſunt/oportet nos:ut diximus/leges fer
re ſimul atq; hos tam legum latores q̄ cuſtodes quoad poſſumus facere.CLI.Quid ni!dūmō id ſa
tis fieri queat.ATHE.Verūtñ impenſius annitamur.CLI.Nihil p̄hibet.ATHE.Sic ergo ad eos
dicamus o amici/legum conſeruatores:per multa in ſingulis nos qui leges ponimus/neceſſario re
linquemus.Quæ tamen non parua erūt/imo & rē oēm pro uiribus exteriore quadā circūſcriptiōe
ſignificabimus:quā quidē impleri a nobis oportebit.Quo uero id facturis uobis reſpiciēdum eſt/
audite.Mellius/egoq; & Clinia hæc inter nos ſepenumero diximus:& probe nos dixiſſe cōuenim⁹.
Voſq; rogamus ut & indulgere nobis/& imitari quaſi diſcipuli magiſtros uelitis:ad ea ipſa reſpi
cientes:ad quæ legum cuſtodi & latori reſpiciendum concorditer nos conſenſimus.huius conſen
ſionis unum eſt caput:ut homo bonus efficiatur/hñs uirtutem animi hoīs p̄priā/ſtudio aliquo par
tam/aut uſu aut certa quadam adeptione/uel cupiditate uel opinione uel aliquo genere doctrinæ:
ſeu maſculus ſit ſiue fœmina/ſiue iuuenis ſeu ſenex.atq; ad hoc ipſum quod dicimus qſq; p̄ totā uitā
omni ſtudio tēdat:cætera quæ impedimēto huic rei ſunt/negligens.Pro patria preterea/ſi neceſſe
ſit/mori parat⁹ ſit.anteq̄ uelit aut euerſam uidere ciuitatem iugoq; ſeruitutis ſubiectā a peioribus
gubernari/aut fuga ipſam deſerere.Quippe extrema oīa ſubeūda ſunt potius/q̄ in eā gubernatio
nem ciuitas cōmutāda/quæ peiores ſolet hoīes facere.In his iampridē nos cōſenſimus.& tunc uos
ad hæc utraq; reſpicientes/laudate leges & uitupate.Eas inq̄ uitupate/quæ hæc aſſeq minime p̄ſt.
Eas aūt quæ p̄ſt/amate:libēterq; illas amplexi/in ipſis uitā agite.Cætera uero ſtudia quæ alia tēdūt
& ad uulgaria bona reſpiciūt/ſpernite.Sed initiū ſequētiū legū/hoc nobis ſit a ſacris exorſū.Opor
tet primum repetere quot numerus qnq; milium quadraginta partitiōes commodas habuit/atq;

habet tum totus ipſe numerus:tũ qui per tribus ipſas porrigitur:quẽ totius ptẽ duodecimã poſuimus:unã & uiginti uigecies rectiſſime natã. Atq; ut totus numerus duodecim cõſtat ptibus/ita tribus ipſa in duodecim ſcindit. Singulas itaq; partes ſacrum eſſe dei munus exiſtimare debemus/cũ & menſes & circuitũ uniuerſi ſequãtur. Quapropter & ciuitatẽ oẽm ducit/qđ ipſis inatũ ẽ/ad eas ſacrandas. Alii forſan rectius q̃ partiti ſunt/ac diis partitiões ſuas felicius dedicarũt. Nos aũt nũc rectiſſime arbitramur qnq; miliũ & quadraginta numerum elegiſſe:qui oẽs ab una uſq; ad duodecim deciſiones hẽt:undecimo numero ſolũ excepto:qui minimo quodã remedio redintegratur. Reſtituitur enim ſi duæ ad alterã partẽ domus acceſſerint. Hæc uera eſſe/ſermo nequaq̃ prolixus in ocio demõſtraret. Credentes igitur pſiti ſermoni & rõni diſtribuamus:& unicuiq; parti deũ uel deorũ filium inuocantes aris cæteriſq; huiuſmodi dedicatis/in ſacrificiis conuentus duos ſingulis menſibus faciamus:ut duodecim ſingularũ tribuũ/& duodecim ciuitatis diſtributioni accõmodẽtur. Hec deorum primo diuinorũq; colendorũ gratia fiat:deinde amicitiæ quoq; & cognitionis alternæ:& cõis deniq; cõſuetudinis gratia:quæ ad matrimonia cõficiẽda ſummope neceſſaria eſt:ut ſublata ignorãtia/nemo in his quoad fieri põt decipiat/ſed quiſq; cui collocat:& quã & a qbus ducit:agnoſcat. Serie admodũ huius rei gratia/ludi etiã choriq; pullorũ & puellarũ ſimul fieri debẽt nudatis corpibus quatenus modeſtus pudor patit:ut cũ rõne in ętate cõueniẽti/cõſpiciant alterutrum atq; conſpiciantur. Quæ qdem oĩa curent/ornentq; chori principes & cum legũ cuſtodibus conditores:ut a nobis relicta ſuppleant. Neceſſe nãq; ut diximus/in his preſertim quę multa parua q; ſunt/nõnulla in prima poſitione legũ pretermitti:quæ magiſtratus ſequẽtes uſu rerũ cõmoniti/quotannis mouebũt & corrigẽt donec tẽpus illud aduenerit/quo inſtituta hæc diſcuſſa & approbata ſufficiẽter fuiſſe uideant. Tẽpus aũt ad hoc periculũ faciundũ/moderatũ & ſufficiẽs decẽnium erit. quo ad ſacra & choreas:ad oĩa deniq; atq; ſingula. Quæ quidẽ per experientiam e mendacio/uiuente legũ latore/cõiter cum illo fiat. Si deceſſerit/ſinguli magiſtratus ad legum cuſtodes deſui magiſtratus defectu referant:emendentq;/donec approbationis finẽ ſuum nacta ſingula uideant. Tunc demũ ratas has leges habeant:eiſq; una cũ aliis quas ab initio legis lator cõſcripſit/utantur. In quibus nihil unq̃ ſponte mouebũt. Siqua uero neceſſitas aliqñ urgere uidebit/de hoc una cõſulent/magiſtratus oẽs & populus uniuerſus/& oĩa deorum petant oracula. Si horũ oĩum unus erit/conſenſus moueant:aliter uero nunq̃. Sed unus qui prohibet uincat ſm legem. Quicunq; igit aliquis qnq; & uiginti annos iam natus/alios aſpiciẽs/ab aliiſq; aſpectus/adinueniſſe ſibi credit conuenientem aĩo ſuo/atq; docentẽ ſocietatem ad cõmunionẽ generationẽq; liberorum/intra quinq; & triginta ętatis annos uxorem ducat. Quo aũt pacto decorũ illud & aptũ quærẽdũ ſit/in primis audiat. Oportet enim/ut ait Clinias/ante leges ꝓprium ſingulis exordiũ ponere. CLI. Oportune me

Quæ nuptiæ ſint cõtrahendæ. minĩſti hoſpes/tẽpuſq; cõmodũ orationi cepiſti. ATHE. Probe loqueris: Dicamus itaq; ſic. O fili qui ex bonis parẽtibus ortus eſt/eas nuptias ſequi debet/quas prudentes uiri honeſtas ducũt. Qui ſane monerẽt/ nec paupum fugere neq; diuitũ affinitatẽ ſectari ꝓcipue oportere. Sed cæteris paribus paupiorẽ ſemper honorare/cũq; ipſo ſocietatem inire. Nã & ciuitati & familiis quæ iunguntur id conducit. Quippe quod moderatũ eſt & mediocre imoderato & excedẽte mirũ imodũ ad uirtutẽ præſtat. Ergo qcũq; ferocioris ueloçioriſq; q̃ oportet ad agẽdũ animi ſibi cõſcius ẽ/is det opã oportet/ut q̃ quietiſſimorũ parentium filiã ducat. & qui cõtra natura affectus eſt/cõtrariã ſibi adſciſcat affinitatẽ. Sed una tãdẽ ſit cõis rõ nuptiarũ:ut quiſq; nõ iocũdiſſimũ ſibi:ſed ciuitati utile ineat matrimonium. Etenim ſinguli ſemp ad ſibi ſimillum natura fertur. Vnde ciuitas tota & diuitiis & moribus inæqualis q̃ maxime redditur:ex quibus quæ minime nobis euenire uellemus maxime ciuitatibus plurimis accidũt. Sed ſi hæc per rõnẽ lege ſanciremus/ne diues diuitiis aut potẽs potẽtis ſocietatem admittat:cogeremuſq; ueloçiores aĩo cũ tardiorib⁹:& tardiores cõtra cũ ueloçioribus copulari:nõ mõ ridicula noſtra oratio uideret:ſed & irã multitudini cõcitaret. Nõ enĩ intellectu facile eſt:qđ ciuitas ſimilis eẽ debeat patere:in qua merũ quod prĩo infuſum bullit:ſtatim alterius dei ſobrietate caſtigatũ:atq; optime tẽperatum:bonus & moderatus potus efficit. Quẽadmodũ uero id in mixta filiorũ ꝓcreatione fiat:nemo ut breuiter dicam:põt cõſpicere. Quãobrẽ nõ lege cogẽdi ſed pſuaſione inducẽdi ciues:ut ęqualẽ rẽperatãq; liberorũ ſuorũ generationẽ pluris faciãt q̃ opulẽtiſſime affinitatis ęqualitatẽ. Et eũ q in cõnubio pecuniis inhiat:non lege ſcripta arcere debemus ſed obprobriis & increpatiõibus abſterrere. Ad nuptias igit ut decet celebrãdas & hæc exhortant:& illa quæ in ſupioribus diximus aſſerentes oportere:filiorũ filios relinquendo:noſtros uidelicet in diuino miniſterio ſucceſſores:naturam aſſequi ſempiternã. Hæc oĩa atq; etiã plura qs de nuptiis ineundis exordiendo recte diceret. Siquis autem ſponte non pareat: & alienus ab hoc

Quãta pœna mulctetur qui ducere uxorẽ refugit. conſortio uiuat in ciuitate: & ſine connubio quinque & triginta egerit annos:ſingulis annis:ſi de maximo cẽſu eſt drachmis centum mulctetur:ſi de ſecundo:ſeptuaginta:ſi de tertio:ſexaginta:ſi de quarto triginta. Quæ quidem pecunia Iunoni conſecranda eſt. Siquis autem ſingulis annis non perſoluerit:decuplum debeat. Cuius pecuniæ exactor ſit:dæ ipſius quæſtor:ac niſi exegerit

ipſe

ipſe debeat.atq̧ huius rõnem referre quiſq̧ debeat.Sed pecuniis quidẽ qui nolit uxorẽ ducere ita
mulctet.honore etiã ſic.Primũ honores nullos a iunioribus cõſequat.Nec iuuenũ ullus aliqua in
re ſponte ipſi obtẽperet.Deinde ſi aliquẽ cædere auſus fuerit quilibet aduerſus ipſum inſurgat: &
ei auxilium ferat/qui accepit iniuriã.Si quis aũt pñs hoc non fecerit/timidus maluſq̧ ciuis a legib⁹ De dotibus.
habeat.De dote uero dictum eſt prius/& modo rurſus dicatur/equalia pro ęqualibus eẽ/ſiquidẽ ne
q̧ qui acceperit neq̧ qui dederit/pecuniarũ inopia cõſeneſcet.Neceſſaria enim in hac ciuitate abũ
de oĩbus ſunt.Mulierib⁹ p̃terea cõtumelioſus faſtus minor erit.Minor & uiris humilis illiberaliſq̧
ſeruitus.Qui paruerit/unũ ſane hoc aget p̃clare.Qui uero nõ paruerit ſed aut dederit aut acceperit
quod quinquaginta dragmas excedat ueſtimẽti gratia/alius minã/ali⁹ tres ſemiminas/alius minas
duas/& qui cẽſum habet ſupremũ tãtũdem rurſus pſoluat ærario.Et quicquid datũ fuerit uel acceptũ
ioui atq̧ iunoni cõſecretur.Huius pecuniæ exactores eẽ uolumus horum deorum queſtores:quẽ
admodũ modo dictũ fuit/cum de his qui nuptias fugiũt/loqueremur:quod ab eis debet/eẽ a iuno Cõuiuiũ nuptiale.
nis quæſtoribus exigẽdũ.Qui ſi neglexerint de ſuo pſoluãt.Fideiuſſio aũt primũ patris firmiſſima
ſit:Aui deinde.Tertia fratrũ eodẽ ex patre natorum.Si nullus iſtorũ ſuperſtes ſit/tunc ex parte ma-
tris ſimiliter fideiuſſio ualeat.Sin aũt inſolita cõtigerit deſolatio/ppinquiores agnati atq̧ gentiles
una cũ tutoribus fideiubeãt.Siqua uero ſacra imitatio aut diuina alia expiatio ad futura uel p̃terita
uel pñtia ĩ nuptiis agẽda uideat:diuinorũ interp̃tes cõſulãt:pureq̧ ſi illis paruerint/ moderate ſin
gula peregiſſe.Ad nuptiale uero cõuiuiũ nõ plures q̃ qnq̧ amici & amicę qnq̧ ex latere pñno uocent.
Ex cognatis & ppinqs totidẽ.Impẽſa ſm diuitias fiat.Ditiſſimus minã expẽdat:alius ſemiminã: de
incepſq̧ pportione ſeruata:quo decreſcit cenſus/decreſcat ſimiliter & impẽſa.Qui legi paret:lau-
detur ab oĩbus.Sed eũ qui nõ obtẽperat/dãnent cuſtodes legũ tanq̃ a decoro alienũ/legiſq̧ ſponſa
liũ muſarũ prorſus ignarũ.bibere uero ad ebrietatẽ uſq̧/neq̧ alibi unq̃ decet/p̃terq̃ in ſolẽnitatib⁹
eius dei qui largitus eſt uinũ.Nec tutũ eſt.Maxime uero cõnubio cõiuncti ſponſus & ſponſa tũc mẽ
tis cõpotes eẽ debent:qũ nõ paruã ineũt uitæ mutationẽ:p̃ſertim ut ex q̃ maxime moderatis ſemp
generatio fiat.Ferme enim incertũ eſt quæ nox aut dies cũ deo ipſam peragat.Quare ut ſolidus/ Vide ut non oporteat ebrios dare opã liberis.
ſtabilis/& quietus cõceptus fiat/nõ oportet corporib⁹ ebrietate diffuſis/dare opam liberis.Qui aũt
uino refertus eſt/tã aĩæ q̃ corpis rabie cõcitatus/quo uis & trahit & trahit.Iccirco ebrius tanq̃ men
te captus/ad ſerẽdũ ẽ inutilis.Nẽpe ueriſimile eſt cũ fœtus inæquales/inſtabiles/obliquos tã mẽbris
q̃ morib⁹ pcreare.Quãobrẽ p totã quidẽ uitã & maxime q̃ diu gñationi uacat abſtinebit/qſq̧ caue-
bitq̧ ne faciat/uel quæ ſuapte natura & ſponte morbos inducũt/uel quæ ad petulãtiã iniuriãq̧ decli
nãt.Hæc enim in aĩos & corpora naſcẽtiũ neceſſario trãſlata illic imprimuntur:peioreſq̧ inde na-
ſcuntur.Sed precipue die illo ac nocte a talibus abſtinẽdũ.Principiũ nãq̧ & numen hoĩbus inſitũ/
ſi cõuenienti ſibi a ſingulis munere ipſius uerẽtibus honore afficiatur/oĩa ſeruat.Oportet aũt alteram
ex duabus forte domibus a parẽtibus ſeparatũ quaſi ad pullorum generationem educationẽq̧/ſpõ
ſum accipe:atq̧ ibi nuptias celebrare/ubi ſit cum liberis ſuis habitaturus.Nam ſi quoddam in ami Quid afferat cõſuetudo ſatura.
citiis deſideriũ ineſt/mores oẽs quaſi glutino quodã cõnectit & uincit.Cõſuetudo aũt ſatura/nec ul
lum habẽs per intermiſſionẽ tpis deſideriũ/alterũ ab altero ſacietate diſiũgit.Qua propter parẽ-
tibus utriſq̧ affinibuſq̧ relictis/ſeorſum quaſi ad coloniã pficiſcant/ac uiciſſim ſeipſos reſpiciẽtes
habitẽt/liberos generando/& educando:& uitã quam ab aliis acceperunt a ſe quaſi tedas ardentes
aliis tradant/deos ſemper ſm leges colẽtes.poſt hæc cõſiderandũ eſt:quarũ rerũ maxime honeſta
poſſeſſio ſit.In plurimis quidẽ ſeu cognoſcẽdis ſiue cõparandis & poſſidendis nulla eſt difficultas. De ſeruis.
In ſeruis aũt id oĩno difficile.Cauſa uero eſt/quia & recte quodãmodo & nõ recte rurſus de ipſis lo-
quemur.Nã & cõtra uſum & iterum ſm uſum de ſeruis uerba dicuntur.ME.Quo pacto id dici-
mus.Non enim intelligimus hoſpes quid modo dicere uelis.ATHE.Non iniuria o Megille.Fer
me enim illa lacedæmoniorũ ſeruitus/quã hilotiã uocatis præ cæteris græcis/maximam dubitatiõ
nẽ & cõtẽtionẽ facit.Cum aliis bene/aliis cõtra inſtituta uideat:Eraclidarũ uero minorẽ q̃ Mariã-
dinorũ.poſtremo ſeruilis apd' Theſſalos turba.Hæc utiq̧ & hmõi oĩa reſpiciẽtib⁹/quid de ſeruorũ Officia optĩa a ſeruis qbuſdam.
poſſeſſiõe agẽdũ eſt? Hoc certe mihi nũc excidit:& tu merito me iterrogaſti quid dicerẽ.Hoc aũt
hmõi eſt.Scim⁹ pfecto qđ fateremur oẽs/ſeruos q̃ beneuolẽtiſſimos atq̧ optimos hñdos eẽ.Multi In aĩo ſeruiẽte nihil integrum eſſe.
enim iã ſerui qbuſdã meliores ad uirtutẽ oẽm q̃ fratres & filii/domos & rẽ dñorũ oẽm & dños ip-
ſos ſeruarũt.Hæc de ſeruis p̃dicari nõ ignoramus.ME.Certe.ATHE.Cõtra etiã dicit/nihil in aĩo
ſeruiẽte integrũ ineſſe:nec quicq̃ ſeruorũ generi eſſe credẽdũ?Quod & ſapiẽtiſſimus poetarũ teſta
tur nobis/ cũ de Ioue ſic loquit.Dimidiũ mẽtis Iuppiter illis aufert/q ſeruitutis ſorti ſubiecti ſunt.
Hæc itaq̧ adeo diuerſa de ſuis hoĩes cogitãtes/alii nihil generi ſeruorũ credũt:ſed ſtimulis atq̧ uer
berib⁹ quaſi ferarũ naturã/nõ ter tm:ſed ſæpi⁹ miniſtrorũ aĩos ſeruiles efficiũt.Alii cõtra oĩno fa-
ciũt.CLI.Ita ẽ.Sed cũ tã diuerſa de ſeruis hoĩes ſentiãt:qd nobis hoſpes hac ĩ noſtra regiõe de poſ Difficilis poſſeſio hõ eſſe.
ſeſſiõe caſtigationeq̧ ſeruorũ ẽ agẽdũ?ATHE.pſpicuũ mihi uidet o Clinia:qũ difficile domat ho
mo:& ad neceſſa/iã diſtinctionẽ ſerui a libero & dño re ipſa deduci ægre patit:difficilẽ poſſeſſionẽ

Piratæ circa italiã maxĩe abundabant.

hominem eſſe.Quod exẽplo in crebris meſſenorũ rebelliõib⁊ patuit.Ciuitates præterea quæ mul
tos eiuſdem linguæ ſeruos hñt/planum fecerunt/quot quãtaq; hinc mala ſequant.Piratarũ quoq;
furta & latrocinia/quæ maxime circa italiã abũdabãt/hinc oriuntur.Quę oĩa ſiqs aĩaduertat/quid
de his faciendũ ſit/dubitabit.Duę igit̃ ſolummõ reſtãt uię/ut qui facile ſeruituri ſunt/nec eiuſdem
patrię ſint/& q̃ maxime fieri poſſit/inter ſe diſſoni.Educẽturq; recte/nõ ſolũ ipſorũ gratia/ſed dño

Quo pacto ſint tractandi ſerui.

rum/multo magis.Eſt aũt recta horũ educatio ut nulla ipſis contumelia inferat̃:iniuriaq; his mul
tominus ſi fieri poſſit q̃ ęqualibus inferẽda.Liqdo enim cognoſcit̃ qui natura nõ ficte iuſtitiã co
lit/oditq; reuera iniqtatẽ/cum cauet ne iis iniuriã faciat/quibus facile põt. Qui ergo circa mores
actioneſq; ſeruorũ nihil unq̃ facit impie/nihil inique/atq; ita in his ſe ſeruat immaculatũ/ad produ
cendas uirtutis fruges erit aptiſſimus.Idem quoq; de dño & tyrãno/omniq; potentiore aduerſus
imbeciliores recte dici põt.Caſtigandi cædendiq; ſemper iure ſunt ſerui/neq; ita monẽdi ut liberi
ne molliores fiãt.Allocutio omnis ad ſeruos quodãmõ imperiũ ſit:neq; locus ullus cũ ipſis ſeu fe
minis ſiue maſculis habeat̃.Quod multi ſtulte faciẽtes/dum delicatius eos nutriũt/difficiliorẽ ui
tam & ſibi ad impandum & illis ad obediẽdum reddunt.CLI.Recte loqueris.ATHE.Hoc igitur
pacto ſeruos quiſq; & numero & facultate ad ſingula uitę miniſteria aptos habeat. Verũ poſt hæc

De habitationibus.

habitationes oratione deſcribendæ ſunt.CLI.Prorſus.ATHE.Ad nouam ꝑfecto ciuitatem & an
tea nullis hoſbus habitatã in primis ędificia ꝓcuranda ſunt/& modus tẽplorum murorũq; hñdus.
Quę ſane nuptias precedere debebãt Clinia.Sed qm̃ uerbis nunc agitur/ita nimirũ licet ponere.

Situs urbis.

Quando uero rem ipſam aggrediemur/hæc añ nuptias ſi deus uoluerit/collocantes:reliqua dein
ceps oĩa peragemus.Nũc aũt tanq̃ in figura quadã hæc breuiter percurram⁊.CLI.Fiat.ATHE.
Vrbs quidẽ tota in circulũ in locis ſublimibus deducat̃/ut & munitior ſit & mundior.Tẽpla circa
forum ſtruant̃.Iuxta hæc magiſtratuum iudicũq; palatia/in quibus quaſi ſacratiſſimis iuſtã & acci
pient & ferent ſentẽtiã.Partim qdem tanq̃ de rebus ſacris iudicaturi/partim uero tanq̃ iudiciũ
deorum ibi ſint delubra.Ibi etiã iudiciaria domicilia:in quibus de homicidiis/cæteriſq; capitalib⁊

De muris an ducẽdi & qua ratione.

iniuriis iudicat̃.De muris autem Aegille ſpartitatis ego cõſentio:muroſq; in ſolo iacere facile pa
tiar.Probe enim poeticũ illud laudat̃/quo ęneos & ferreos magis muros q̃ terreos cõdere admo
nemur.Apud nos uero id inſuper ualde ridiculum eſt:qđ ſingulis annis in agrum iuuenes emitti
tur:qui caueis/foueis/ędificiiſq; cõfectis/longe hoſtes a finibus arceant.Et muros quidẽ circũdu
cimus:qđ primũ ad ſanitatẽ ciuitatibus nihil cõfert.deinde aĩos ciuiũ demolire & eneruare cõſue
uit.Efficiũt enim ut facile intra eos ſe recipientes hoſtes minime fugent/putẽtq; ſe nõ diurna no
cturnaq; cuſtodia uigilãtes/ſed murorũ ſepto & uallo dormiẽtes ſaluos fore:quaſi ad deſidiã nati
ſint.Ignorãtes certe qetẽ a laboribus originẽ trahere:atq; e turpi ocio & negligẽtia naſci labores
ſolere.Verũ ſi muris aliquibus muniendi hoĩes ſunt/ſic ab initio priuatę domus quæq; cõdant̃/ut
tota urbs ęqualitate & ſimilitudine unus ſit murus/habeãtq; dom⁊ oẽs ſic tutũ ad uias aditũ.Quæ
certe diſpoſitio & intuẽtibus erit grata/cum domus unius figuram tota ciuitas hẽat:& ad cuſtodię
facilitatẽ erit longe oĩum cõmodiſſima.hæc ita a principio cõſtrui/qui habitaturi ſunt/ciues maxi
me curent.Ediles quoq; ꝓuideant & eos qui negligũt multa cõpellant.Curẽtq; ut urbs q̃ mundiſ
ſima ſit/nec a priuatis unq̃ patiant̃ aut ędificãdo aut fodiẽdo publicũ aliquid occupari . Aquarum
etiam pluuialiũ/ut abunde & facile defluant/curam hẽant:item oĩum quæcũq; uel in ciuitate uel ex
tra ſunt habitanda.Sed hæc oĩa/& cætera quæ a legibus ꝑtermiſſa ſunt/legũ cuſtodes uſu docti or
dinent.Poſtq̃ uero hæc & circa forũ ędificia/& gymnaſia/& theatra ſpectantium:& docẽtiũ diſcẽ
tiumq; domicilia diſpoſita ſunt ad ea quæ nuptias ſequunt̃/in ferendis legibus deinceps pergam⁊.
CLI.Sic eſt faciẽdum.ATHE.De nuptiis igitur ita ut diximus o Clinia res ſe hẽat:poſt q̃s uiuendi

De mõ viuendi ſponſi & ſponſæ.

regula quæ filiorũ ꝓcreationẽ ꝑcedit/nõ breuior q̃ annui tpis ſequit̃.Sed qua rõne in preſtantiſſi
ma ciuitate ſponſus ſponſaq; cõuiuere debeãt/facile dictu nõ eſt.Immo uero cum multa in ſupiori
bus difficilia ſint quæ de his dicẽda ſunt/difficilius cũctis/uulgus accipiet. Quod rñ uerũ rectũq;
uidet̃/dicendũ etiam o Clinia.CLI.Dicẽdũ oĩno.ATHE.Quicũq; itaq; publica ſoiũ atq; cõmu
nia cenſet legibus ordinãda/propria uero etiã quę neceſſaria ſunt/non curat/ac licẽtiã ſingulis quo
tidie uiuẽdi/ut uolunt/prebet:neq; certo ordine putat oĩa facienda/ſed priuatis neglectis/publica
& cõmunia ſecũdũ legẽ geſturos hoĩes opinat̃/nõ recte opinat̃.Quorſum hæc! Nẽpe qm̃ oporte
re ſpõſos aſſeremus apud nos nõ minus nec aliter aliis temporibus q̃ ante nuptias in cõmeſſatione
uiuere.Mira quippe res qñ apud nos primũ cõmeſſatio inſtituta eſt/uiſa fuit/quam ueſtri bello uel
alia re huiuſmodi in hoĩum calamitate coacti inſtituerunt:cũq; propter neceſſitatẽ uſi fuiſſent:plu
rimũq; ad ſalutẽ cũferre res uiſa piculo eſſet/legibus ſtatuta eſt.CLI.Videt̃.ATHE.Mirũ igitur id
fuit imperãtiq; primo/arduũ.Quod nũc ſiquis ita lege ſancire aggrediatur/minus certe erit diffi
cile factu.Verũ quod deinceps ſequitur/& dictu & factu arduum eſt:quod quãuis nuſq̃ fiat/tñ ſi ali
cubi fieret/recte utiq; fieret:ſed tale eſt ut in eius deſcriptione legis lator ſicuti laudentes ignem di
ſcerpere/& alia quæuis impoſſibilia aggredi uideatur.CLI.Quid iſtud ẽ hoſpes/quod dicere adeo
formidas!

ſormidas! A T H E. Audiatis iam:ne lõgiore uos mora fruſtra detineã. Quicqd enĩ in ciuitate le-
gis ordiniſq; eſt particeps cũcta ex eo bene ꝓcedũt. Quę uero ordine carẽt/uel male ordĩata ſunt:
ea etiã quæ bene ſunt ordinata cõſundũt. Quod huic rei accidit. Nã uobis o Megille & Clinia præ
clare & ut dixi mirifice ex diuina quadã neceſſitate uiroꝝ cõſtituta eſt cõmeſſatio. Fœminarũ autẽ
cõmeſſatio nõ probe relicta in tenebris iacet. Quod qdẽ genus aliud hoĩum eſt & differẽs:nobiſq;
occultius & uerſutius natura eſt ꝑp imbecillitatẽ:atq; ita minus ordinari põt. Iccirco ceſſit legiſla-
tor:neq; recte ꝑtermiſit:hoc enim prætermiſſo/multa nobis corrũpunť:quæ lõge melius ſe habe-
rent q̃ nũc/ſi hoc ipſum fuiſſet legibus ordinatũ. Nõ eſt enim res muliebris:ſi iacere inordinata re
linquiť/humanaꝝ rerũ/ſolũ ut uideri poſſet dimidiũ:ſed quãto natura ſua ineptior eſt ad uirtutem
q̃ uirilis/tãto excedit/ut plus q̃ duplũ eẽ uideať. Repetendũ igiť hoc:& corrigendũ oĩaq; fœminis
cũ uiris cõmunia ad ciuitatis felicitatẽ ſtudia cõſtituenda ſunt. Nũc uero ſic inſeliciter ad hoc hu-
manũ duciť genus:ut nõ ſit prudẽtis:huius rei mentionẽ/in aliis regionibus: & ciuitatibus facere:
ubi nunq̃ cõmeſſationes publice cõſpectæ ſunt. Vnde igiť quiſq̃ nõ ridicule ad manifeſtam cibi po
tuſq; aſſumptionẽ mulieres cogere poſſet! nihil eſt ꝑfecto qđ moleſtius laturũ genus hoc uideať.
Nã cũ timide:& obſcure degere cõſueuerint/latorẽ legis in lucẽ conãtẽ educere oĩ reluctatione re-
pellent:hoc inq̃ genus alibi qdem quẽadmodũ dixi/nec orationẽ ipſam recte dicẽtis ſine ingẽti re-
clamatiõe audiet/hic autẽ forſitã ſuſtinebit. Quare ſi uobis quoq; uideť/collocutionis gratia/ne di
ſputatio de re.p. manca relinquať/dicere uolo q̃ bona decẽſq; res hæc ſit. Si uobis placet inq̃:aliter
uero dimittã. CLI. Mirũ ĩmodũ hoſpes audire deſideramus. A T H E. Audeamus iam igiť. Sed ne
ammiremini/ſi tẽ altius repetere uiſus fuero. Nã ocio abũdamus:neq; aliud quicq̃ nos urget:quo
minus oĩa undiq; quæ ad leges ſpectant/cõſideremus. CLI. Recte loqueris. A T H E. Prima itaq;
repetamus. Scire oẽs oportet/hoĩum generationẽ uel nullũ ꝑrſus unq̃ initiũ habuiſſe/neq; termi-
num habiturã:ſed fuiſſe oĩno ſemp & fore:aut ſi cœpit:ĩextimabili iã ante nos tpis magnitudine in-
cœpiſſe. CLI. Plane. A T H E. Nõne por oẽm terrã/urbes multas cõditas arbitramur atq; deſtru-
ctas:& diuerſa ꝑcepiſſe hoĩum ſtudia partim cũ ordine/ptim etiã ſine ordine. Cibi itẽ potuſq; & ue
ſcendi cõdiẽdiq; uſus q̃plurimos:& mutationes tẽpoꝝ uarias:in quibus aĩalia diuerſis modis trãſ-
mutata fuiſſe credendũ? CLI. Nihil ꝓhibet. A T H E. Quid porro! Vites putamus cœpiſſe olĩ cũ
nõ eſſent! ſimiliterq; oliuas:& cæteris atq; Proſerpinæ munera! quæ Triptolemus aliqs miniſtraue
rit. Aĩalia uero tẽpore/quo iſta nõ erãt nõne ſicuti modo/alterum ab altero deuorabanť! CLI. Pro
culdubio. A T H E. At uero quo ad ſacrificia ptinet:hoĩes ab hoĩbus ſacrificari adhuc apud mul-
tos uidemus:cõtrariũ etiã de aliis audimus:ſicuti qñ nec houillas qdẽ carnes guſtare audebamus:
nec aĩalia diis inuolabamus. Sed liba & fructus melle madẽtes/cæteraq; huiuſmodi ſacrificia pura
diis offerabanť. Carnibus aũt abſtinebant. Nã ueſci carnibus & deorũ aras polluere ſanguine/im-
pium uidebať. Ita orphica quædã uita tũc uigebat. Inaĩatis qppe oĩbus ueſcebanť:& ab aĩalibus oĩ
bus abſtinebant. CLI. Feruntť hæc paſſim:ut dicis/& ualde credibilia ſunt. A T H E. Sed quorſum
hæc a nobis oĩa dicta modo ſint:forſan aliqs ꝑcõtabiť. CLI. Probe o hoſpes id cõiecisti. A T H E.
Propterea ſi potero Clinia/quæ ſequunť deinceps/declarare conabor. CLI. Dic iã. A T H E. Tri-
na quadã indigẽtia:atq; cupiditate oĩa hoĩbus depẽdere ꝓſpicio:in qbus ſi recte ducanť/uirtus/ſin
cõtra uitium naſciť/harũ duæ ſunt in aĩalibus ſtatim natis cibi potuſq; cupiditates. Ad quæ cũ om-
ne aĩal innatũ habeat appetitum/impetu rapiť/nec uerba illius auſcultat: qui monet aliud agendũ
eſſe:q̃ ut horũ cupiditates uoluptateſq; expleanť:& dolores contrarii deuitenť. Tertia uero nobis
indigẽtia ingens:& cupiditas acutiſſima/quæ ad ꝓpagationẽ generis ineſt/poſterius quidẽ innaſci
tur:ſed ardentiſſimo furore & maxima petulantia hoĩes urit:& agitat:hi tres morbi ad id qđ iucũ-
diſſimũ diciť/rapientes/ab eo ad id quod optimũ eſt/tribus maximis rebus uertendi ſunt. Timore
lege/uera rõne. Quibus cũ muſæ & dii certatorii adhibeanť:ut incrementũ & affluentia hoc pacto
extinguantur. Procreationẽ quidem liberorum poſt nuptias collocare debemus. Poſt ipſam uero
procreationem/educationẽ & diſciplinam. Sic enim forſan procedẽte oratione les quæq; in prio-
ra progreſſa in cõmeſſationes deniq; perducetur/quando in cetus:& cõmuniones huiuſmodi pue
nerimus:atq; utrũ uiris ſolis an etiã mulieribus hæ cõmunes imperãdæ ſint/tunc planius cõſpicie-
mus/cũ propius acceſſerimus:& quæ illas ꝑcedere debent/necdũ lege diſpoſita ſunt/ſuum digeſta
in ordinẽ:ipſis ꝓpoſuerimus. Ita ſane ut modo dicebã/cõmeſſationes acutius inſpiciemus: conue-
nientioreſq; de illis leges trademus. CLI. Scite loqueris. A T H E. Teneamus itaq; memoria/quæ
modo dicta ſunt. Forte enim uſui nobis quãdoq; erunt. CLI. Quę tenẽda iubes! A T H E. Ea quę
cibi/potus/ueneriſq; uocabulis appellauimus. CLI. Fiet oĩno hoſpes ut iubes. A T H E. Præclare
quidem. Sed ueniamus ad rẽ ſponſalẽ:& ſponſum ac ſpõſam quõ liberi procreãdi ſunt: doceamus
ac niſi perſuaſerimus/legum quarũdam poſitione minemur. CLI. Quo pacto! A T H E. Cogitare
omnino ſponſus & ſpõſa debẽt:quo pacto q̃ pulcherrimos:& optimos ciuitati liberos poterint ꝓ-
creare. Oẽs autẽ hoĩes qui cõmuniter aliquid operanť/qñcunq; & ad ſe inuicẽ & opus ipſum inten-

R

De bñ & male ordinatis.

De ſexu & natura fœmine.

Secula & mores antea.

In triplici cupiditate fit uirtus & uitiũ cibi potus & ueneris.

dunt aīum/bene & pulchre oīa faciunt. Si uero uel nō habuerint mentē uel nō adhibuerint/cōtra. Quare ſponſus ad ſponſam procreationēq; liberorum aīum uertat:& ſponſa ſimiliter ad ſponſum atq; ad opus/in eo tēpore præcipue/quo adhuc nō genuerunt. Harū rerum curā habeāt mulieres ſiue plures ſeu pauciores prout placuerit principibus electæ. Quæ quotidie in lucinæ congregenť tertiā horæ partē cōmoraturæ:atq; ibi aliis aliæ nūcient:ſiquē uirū mulierēue illoꝝ qui matrimonii copula aſtricti gignēdi habēt facultatē/alio intēdere aīum uideant/q̃ ad ea quæ in ſacrificiis nuptiarum iuſſa fuerunt. Procreatio aūt liberoꝝ & corū qui illi uacāt obſeruatio decēniū nō excedat: qñ adſit generādi fœcūditas. Si quæ ad id tp̄s infœcūdæ pſeuerauerint/cōſilio cū ꝓpinquis & mulieribus harū rerum curatricibus habito/prout cōmodū utriſq; eſt/diſiunganť. Siqua uero de utriuſq; cōmodis acciderit altercatio/decē de legū cuſtodibus delecti:quos ipſi uoluerint/cognoſcāt. Sed & mulieres ipſæ iuuenū domos ingreſſæ/ptim monitis partim minis ab inſcitia ipſos:& delicto depellāt. Quod ſi nequeāt/legū cuſtodibus nūcient:atq; illi id curēt. Qui ſi ꝓhibere nō potuerint/rē ad populū deferāt:& ſcriptis errantiū noībus/iureiurādo affirment ſe illos meliores facere nō potuiſſe. Et qui ſcripto delatus eſt:niſi accuſatores cōuicerit/infamis ſit. Nec nuptiis procreandiſq; liberis ulterius det operā. Ac ſi id tētauerit/liceat cuilibet cædere ipſum impune. Eædē ſint & mulierū pœnæ. Exptes enim muliebriū degant honorū:nec ad nuptias partuſq; liberoꝝ profectę recipianť/ſi in iudiciū arceſſitæ dānatæ etiā fuerint. Si poſtq̃ ſm leges filios procrearūt/alienæ q̃q̃ uxori cōiungiť/uel mulier uiro/illis.ſ.adhuc generātibus/pœnis eiſdē ſubiaceāt:qbus:& dū ipſi gignebant. Sed uiri & mulieres poſt liberorū ꝓcreationē/caſtæ uiuētes/in his oībus ſummopere honorenť:qui cōtra uituperenť. Si cōtigerit ut plures in rebus eiuſmodi moderate ſe gerant/quæ pręcepimus ſilentio ſine ſcriptis legibus habeanť & fiāt:ſinaūr plurimi ſe minime cōtinebunt/legū cōſcriptione declarenť:& ad eoꝝ normā de ſingulis huiuſmodi iudiceť:atq; agať. Vitæ totius initiū primus annus oībus eſt:quē in ſacellis paternis ut uiuendi initiū tā puero q̃ puellæ/ſcriptū eē oportet.

Aetas puellę & iuuenis: q̃ maritari debent.

Adſcribať autē in pariete dealbato in unaquaq; tribu:ut qui ad magiſtratus idonei ſunt/annorum numero cōſtet:& cuiuſq; tribus uiuētes hoīes ꝓxime ſcribanť ſemp & naturę cedētes ſimiliter deleanť. Nuptiarū tēpus puellæ ſit a ſextodecimo in uigeſimū:idq; ſit lōgiſſimū tēpus ad hoc inſtitutū:maſculo a trigeſimo ad quintū & trigeſimū. Magiſtratus tēpus in mulieribus/ultra quadrageſimū ſit annū:in uiris ultra trigeſimū:belli ab annis uiginti ad ſexagita in uiris:in mulieribus poſtq̃ filios pepererunt uſq; ad quinquageſimum ętatis annum. In quibus obſeruandum eſt ut ad eū belli uſum potiſſimum qui:& poſſibilis eis ſit & decens accipiatur.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGVM .VII. DE LEGIBVS.

R Egrediť Plato in ſeptimo rurſum incōparabili diligētia ad prima ętatis teneræ rudimenta:imo uero ꝓgrediť. Nunq̃ enim/ut ita dixerim/ab hoc ipſo digrediť iudicans totū rei.p. bonū aut malū/in bonis aut malis moribus priuatoꝝ:atq; hos p̄terea oēs in bona uel mala ętatis primæ educatione cōſiſtere. Pręcipue uero id efficit in primis ſtatim libris:atq; hoc iterū ſeptimo utrobiq; pictor diligētiſſimus. Sed ibi qdē adumbrando. Hic uero/ut pictoꝝ more dixerim colorādo. Rurſus ibi eiuſmodi diligentiā ꝓhœmiū legum uult haberi. Hic uero figurā iure ſubſtantiā legū antecedētē. Leges enī ſcriptas fore irritas inquit/niſi eiuſmodi p̄ceſſerit diligentia. Ibi p̄terea ſimul:& hic poſt puerilē ad iuuenilē deinceps atq; uirilē ꝓgrediť diſciplinā. Neq; abre poſt nōnullas ſacroꝝ leges ī ſupioribus ad nuptiales eueſtigio ꝓceſſit leges quaſi ſacras/ut diuini aīalis ortū auſpicareť a ſacris. Mox uero poſt cōnubia ad formādos pueros ſe accingit:nec natos tm̄/ſed naſcētes immo ēt naſcituros:nō minus ī hac ipſe ſeminis humani cultura/ſagax/ꝓuidus/& accuratus:q̃ in frugū ſeminibus agricultor. Quorſum uero ſpectare cēſes/qđ ait in re muliebri multo plus diſcriminis eē/q̃ uirili. Item mulieres abſtinere a uino oportere qua nocte generādi ſint filii/imo etiā & ꝓximo p̄cedēti tēpore:& toto cōceptiōis anno ab oībus aīum perturbātibus:hæc ꝓculdubio eo ſpectāt/ut nihil exactiſſimæ curæ ad humanā culturā ſpectātis p̄termittať. Aīaduertens autē ex his Platonē exiſtimauiſſe nō uiꝝ tm̄/ſed etiā mulierem in filiis generādis uicē agētis cauſæ obtinere. A quo q̃uis quodāmodo diſſenſerit. Ariſtoteles/cōſenſerunt tamē plurimi apud medicos ꝓbatiſſimi. Profecto ſi ſuū quiſq; opus diligit/ꝓpterea q; pater filium diligit magis q̃ diligať a filio/mater q; ardētius q̃ pater amat natū cōiectare licet cauſam eſſe una cū uiro huius operis effectricē. Quod qdem hinc etiā confirmari pōt/quod filii non minus/ac ſæpe etiā magis matribus ſimiles ſunt q̃ patribus. Similitudo uero tam ꝓpria tanq̃ frequens indicat fœtum ſubſtantiā nō a patris tm̄/ſed matris etiā effectione ſuſcipere. Omnis enim cauſæ conatus ferť ad ſimile producendū. Deniq; cum ſpēi eiuſdem ſit mas:& fœmina:uires habēt rōnis eiuſdem. Vtrinq; igitur efficaces ad formā eiuſdē rationis:& ſi nō pari/ſimili ſaltē rōne perficiendam. Sed hæc ad leges minime pertinēt. Tangit inſup quæſtionē hic de atra bile nō paruam:cuius uitio

infantes

infantes formidoloſi ſunt/difficileſq; & queruli. De hoc ipſo humore eiuſq; cura in libro de curan
da litteratorum ualitudine diximus diligẽtius. Quantũ uero ad pñs ptinet iſtitutũ humorẽ in pueris
melancholicũ nõ ex cõpreſſione ppria eſſe ſcito: quẽ quidẽ ſanguinea eſt maximeq; aerea: ſed ex re
liquiis quibuſdã materni menſtruiq; ſanguinis in puero putrefactis/& aduſtione quadã in atrã bilẽ
deinde cõuerſis. Accedit ad pueriles formidines in cauſa/rerũ nouitas/quæ quidẽ facit ut & audi
tæ uoces quaſi tonitrus & uiſæ formæ quaſi laruæ & fulgura terreãt. Ratio interea: qm̃ nondũ exp
gefacta/imagines a rebus ipſis nequaq̃ diſcernit/aĩam relinqt imaginationi pro arbitrio concitan/
dam. Ex hac ipſa formidine ppetuo dolẽt querũturq; infantes. Præſertim cũ facillime & a tractan/
tibus offendant: & lædant ab aere/& ab agitatiõe naturæ plurimũ in exordio laborãtis agitent ipſi
atq; uexent. ℂ Quãobrẽ motu quodã ferme ppetuoq; atq; numeroſo in curãdis infantibus adole/
ſcentibuſq; uti iubet. Primo quidẽ quia motu geniti/ſeruant & motu. Secũdo qa eiuſmodi motiõe
uitæ moderata ĩmoderatæ agitatiõi tũ intrinſecus a natura/tũ extrinſecus ab aere factæ reſiſtimus
Tertio qm̃ motus calorẽ excitat naturalẽ/corpuſq; totũ æque uiuificat. Quarto nutrimẽtũ cõquo
quit digeritq; per mẽbra. Quinto ſupuacua excrementa ſecernit. Sexto obſtruſa aperit & adæquat
humores. Septimo cõducit ad augumẽtũ. Octauo mẽbro apta ſimul reddit & ſolida. Non ſolũ ue/
ro moderatione quadã æqualitatis/uerũ etiã numeri cuiuſdã proportione/motũ nobis oportet cõ/
gruere. ℂ De muſicæ quidẽ potẽtia/multa in multis epiſtolis diſſeruimus. Nũc uero ſatis ſit intel
ligere ſi per ipſam ſæpe in cõtraria. ſ. tũ ad uoluptatẽ/tũ ad dolorẽ diſtrahit aĩus nimirum poſſe ab
utroq; ad habitũ quẽdã utriuſq; mediũ ſæpe reduci. Ac ſi a motu corporis in quietẽ: & uiciſſim a qe
te in motũ reuocat aĩus atq; puocat/certe poſſe quibuſdã muſicæ modulis a motu ordinis experte
ad ordinatũ: atq; hinc ad ſtabilẽ habitũ qñq; reduci. Quẽ quidẽ habitũ & hic & in epiſtola ad dio
nyſiũ ſecũda inquit/& dei ppriũ eſſe/& humanæ uitæ tutiſſimũ. Vtrũ uero uoluptas ac dolor ĩ mo/
tione quadã cõſiſtãt/& quo pacto definiant in libro de uoluptate/& in Philebi de cõmẽtariis latius
diſputauimus. Satis in pñtia factũ fuerit/ſi cõcludamus hũc in modũ. Voluptates guſtus & tactus
in reſtitutione quadã in habitũ corporis naturalẽ naſci uident. Dolores uero cõtra/in caſu quodã
ex habitu naturali. Siue utrũq; euacuatione fiat ſiue repletione/ſiue motu ſeu quiete uel alteratione
aliqua qualitatũ. Præterea uoluptates odoratus & auditus: & uiſus/in reditu quodã ad ordinẽ ſen
ſualem: a quo multis cõtingẽtibus quotidie deturbamur. Deinde uoluptas imaginãdi in regreſſio
ne ſimiliter ad ordinẽ imaginalẽ a quo deiicit pturbatio. Ordo uero tã imaginalis q̃ ſenſualis ĩ quo
dam ſpirituũ tẽperamento fundat: cui quotiẽs cõtẽperata ſimiliter admouent/fit uoluptas in mu/
tua quadã ſenſus imaginationiſq; cũ rebus quæ influũt cõgruitate reſultans. Poſt hæc rationis læti/
tia in reformatione quadã naſcit/per quã ratio quæ pturbatione corporea facta informis fuerat:
uel deformis/format pro natura ſua: atq; reformat. Deniq; mentis gaudiũ reformatione pficit: p
quã intellectuali quodã intuitu reformat aliqñ in ideã/a qua ceciderat ob negocioſæ uitæ tumultũ
ſi inductionẽ hãc recte conſideraueris/uidebis humanã uoluptatẽ ſummatim fieri in reditu quodã
in habitũ naturalẽ: neq; tã reditus ipſius/q̃ habit⁹ gratia fieri/& optari. Igit eiuſmodi habitus ſi fie
ri poſſit/perpetuo firmus/maxime oĩum eſt optãdus. At cur cogitãti cuilibet occurrere uidet op
tabilior oblectatio in motu perpetuo q̃ ſtatus ille ppetuus? Quoniã fallit nos imaginatio & opinio.
aĩæ mobili coniũctæ corpori/perq; cõiũctionẽ eiuſmodi uoluptatẽ mobilẽ appetentis. Quã meri/
to neglectura ſit præ naturalis habitus firmitate ſiqñ poſita fuerit ſupra motũ. Si enim reuera gu
ſtaremus ſaporẽ ipſius habitus naturalis/extra quẽ in terris poſiti ſumus: ſicut motiõis ad ipm̃ uer/
gentis ſaporẽ guſtamus/pculdubio longo interuallo habitũ regreſſioni præponeremus? Profecto.
quẽadmodũ oẽs bonorum gradus/meliori modo ſe habẽt in ipſa ſtabili ratiõe boni/q̃ in materia mo/
bili/ſic expetẽdorũ oĩum rationes in ratione habituq; eiuſmodi potius q̃ in materia mobili collocã
tur. Per hæc pbatũ ſit propriũ dei diuinorũq; gaudiũ in ſtatu quodã cõſiſtere incõparabiliter mo
tibus cunctis iocũdiore. Quẽ quidẽ prudentes: & ipſi debẽt eligere/& cæteris/pſertim iunioribus
adhibere. Præterea cũctis pſuadere uoluptatẽ quæ fit ex motu nõ ſolũ breuẽ eẽ ac leuẽ moleſtiæq;
permiſtã: ſed etiã in multos & diuturnos ingẽteiq; dolores cõtinuo plabi. Diſtinguit aũt numero
ſum motũ per quẽ incõcinnos motus ætatis tenere moderamur in duo genera/in muſicã. ſ. & gym
naſticã. Prima enim ſpiritũ atq; animũ. Secũda uero humores mẽbraq; cõponimus. Sub noĩe quiſ
dem muſicæ non mõ cãtus & ſonos: ſed poeſim etiã & quæ ad figurarũ ordinem ptinent cõprehen
dit. Sub nomine uero gymnaſticæ/motus oẽs corporis in præludiis ludiſq; certaminũ atq; preliis.
Ac choream ſaltationemq; ex utriſq; quodãmodo miſtã intellige. Tum his oĩbus quaſi pludiis in
fantes/pueros/adoleſcentes tam fœminas pariter q̃ mares ad officia & belli & pacis diligenter eru
dit. Eiuſmodi uero rudimenta patrias appellat leges/ac reipublicæ uincula. Quibus ſubductis q̃ſi
columis tecta reipublicæ corruant. Iubet ſingula in his haud aliter fieri q̃ publicis regulis ſtatuãtur
iudicans a delictis eiuſmodi delicta oĩa tandẽ in rep. prouenire: atq; ex mutabilitate ludorum ioco
rum p & ornamentorũ/mutationẽ quoq; legũ & reipublicæ proficiſci. Notabis mutationem præ

terq̄ in malis/eſſe rerū oīum periculoſiſſimā: adeo ut etiā ſi muteris in melius/ſaltē ad tēpus ſis pe/
riculū ſubiturus. Inter hæc ſacrificandū in ludis ait diis & deoꝝ filiis atq; dæmonibus. Dæmonibꝰ
inq̄ puris ut deoꝝ filiis nos cōcilient. Deorū uero filiis/ut deos nobis propitios reddant. Diis de/
niq;/quo ſummi dei muneribus nos reddant paratiores. Sic utiq; priſca cōſueuit religio queadmo
dum de ſpæra in ſpærā gradatim corpore ꝑtranſitur & uiſu: ſic de ꝓpinquis numinibus ad remo
tiora deīceps ſuo quodā ordine ꝓgredi. In oībus id ꝓcipue uenerās/quod ſplēdorē ſummi ꝓcipue
refert. Neq; uero ego nūc uel de ciuili/immo plebea/uel de poetica/immo uero inſana ſuꝑſtitione
loquor: ſed de philoſophico diuinoq; cultu a priſcis ſapiētibus prout cognitus uniuerſi ordo dicta/
uerat inſtituto. Quē ſolū ubiq; cōmendat Plato/reliquos duos reuera deridēs. Et ubi duos tm̄ cō/
memorat ideſt deos deorūq; filios dæmones & heroes intelligit filios. Vbi uero cōnumerat deos
& deoꝝ filios & dæmones/itelligit deos numina ſup ſpęras. Filios numina in ſpæris/dæmones nu/
mina infra ſpæras. Poſt hæc ubi legitimoꝝ ludorū diſciplinā cōmendat: ludos inquit ſtudioꝝ gra
tia potius q̄ cōtra eſſe cōſtituēdos. Addit res humanas ſi cōparent ad diuinas nullo ſtudio dignas
eſſe. i. nulla extimatiōe nulloq; amore: nec tanq̄ ſerias/ſed tanq̄ nugas eſſe cēſendas. Sin autē ad na/
turales: magnifaciēdas eſſe cōſentit. Tum optimū ait homini cōtigiſſe ut ingeniū ſortitus ſit aptū
ludis: & deditū. Scilicet tum ad laborioſę uitæ ſolamē/tū ad diſciplinā paulatim per ludos cōgruos
cōparandam. Quod uero aīa per uarias uiuēdi formas circuitū quaſi chorea ludēs efficiat/id uni/
uerſæ quoq; naturæ aīæ: uidelicet ut quæcūq; in eius potētia latent/uiciſſitudine quadā educantur
in lucē. At cur nō dicit cætera quoq; aīalia ludos eē deoꝝ? Quoniā nec adeo diis familiaria ſunt/ut
cum his illi ludāt. Nec cōparant ad deos utpote quæ ſeipſa deo non cōparāt neq; diuina aliq̄ mē/
tiuntur/unde cogant de illis ſicuti nos mentiri: & ꝓfecto ſi dei ridere ſit/humanū rideat ludū conā
tem īmenſa metiri. Conſiderabis hic Platonis uerba eiuſmodi. ſ. ea quæ ab aurora ad hanc horam
nō ſine quadā deorū inſpiratione narrauimus/poeſi quodāmodo ſimilia mihi uident. In his ſignifi
cat oīa eius ſcripta in eā uſq; diē. i. ſeniū eē quodāmō diuinitus inſpirata: atq; poetica figura diſpoſi
ta: ut ſint allegorice plurimū exponēda. Idē quoq; innuit ſtatim poſt exordiū Phædri: ut ſciamus &
quæ in adoleſcentia & quæ in ultimo cōpoſuit ſenio poeſim maxime redolere. Ob id in epiſtolis ait
mentē ſuam uel a nullo uel a q̄pauciſſimis: & uix tandē & quadā uaticinii ſagacitate poſſe cōprehē/
di. Præterea contēplari hic q̄ diligenter Plato effrenem cohibeat pueritiā/quātū ſomnolētiam qui
dem deteſtet/cōmēdet uero uigiliā: q̄ oportune ſua cuiuſq; ętatis diſponat officia/iubēs interludē/
dum/primo quidē tradi litteras. Deinde muſicā. Tertio gymnaſticā. Quarto arithmeticā. Quin/
to geometriam. Sexto aſtronomiā. In ſeptimo uero loco dialecticā. i. methaphyſicā collocat in fi/
ne legū atq; re. p. Quoniā uero dicit deū cū diuina quidē neceſſitate pugnare nunq̄/cū humana ue
ro pugnare diſtingue neceſſitatē alterā quidē eē in ipſo naturali rerū ordine ita: ut eſt diuinitus in/
ſtituto: ut res tales ſint & tot & tantæ: ſic agāt/ſic moueant: hæ ꝓcedāt/hæ comitent/illæ ſequantur.
Aliæ ſimul ſint/aliæ uero ſeorſum/atq; ut ſunt ita quoq; ſint iudicandę. Alteram uero neceſſitatem
in caſu quodā ab ordine naturali ubi uel deforme uel mōſtruoſum uel diſſidens diſſolutūq; uidet.
Cum prima neceſſitate nō pugnat deus. Eius enī ꝓcipua uolūtate neceſſitas eiuſmodi conſtat. Sed
nunquid pugnat cū altera? Certe nuſq̄ pugnat deus/quid enim repugnet omnipotēti? Verūtamē
ob id quaſi pugnare fingit/qđ hæc a diuina ſimilitudine prolapſa longius in diſſimillimā deo cadit
deformitatē quaſi iā rebellantē: ſed a deo interim quaſi repugnante atq; expugnāte miris modis in
ordinē quādoq; redactā. Aīaduerte poſt hæc nō parui momenti dictū/non eſt peſſimū rerū omniū
imperitia. Immo uero peſſimū eſt multarū rerū peritia acquiſita male. Ac ſi præcedētē quoq; ſen/
tentiā aīaduerteris: quæ hominē cognominat & deū & dæmonē atq; heroē/cognoſces qua ratione
exponi poſſit Plato ubi aīam inquit humanā in uarias ſpecies ꝑtranſire: ſed hoc in theologia latius.
proinde ubi ad doctrinas mathematicas iuuenes adhortat/reprehendit grecos: qđ in geometria
& aſtronomia oēs errauerint. In geometria quidē qđ dimenſionē quālibet cū qualibet cōmenſura
bilē eſſe putauerint. Quod quidē nō poſſe fieri primū apud barbaros eſt inuentum. In aſtronomia
quoq; qđ errare planetas dixerint: cū tamē in diuinis nullus ſit error. Itē motū uelociſſimorū/tar/
diſſimū noīauerint/tardiſſimorūq; uelociſſimū. Mētiri uero contra deorū dignitatē per ignorātiā
natam ex negligētia/iudica non ſtultū ſolūmodo/ſed profanū. Sed dānat plurimū græcoꝝ errorē
contra diuinæ ꝓuidētiæ uolūtatē dicentiū nō eſſe inueſtigandū ipſum auctorē mundi deū mūdiq;
ipſius originē: nec eorū quæ in mūdo ſunt cauſam: quaſi inueſtigatio hæc nō pertineat ad pietatē.
Cum tū maxime oīum pia ſit: utpote ꝓcipue cū diuina uolūtate cōſentiēs/quæ & uniuerſum eo di/
ſpoſuit ordine/qui ad inueſtigationē eiuſmodi ſemper alliceret: & mentē ipſam inueſtigationis hu/
ius auidiſſimā ꝓcreauit Platonē uero ipſum exiſtimare ueriſſiſſimā pietatē ꝓcipue in unius dei cul/
tu ſitā eſſe/ꝓbauimus alias: & per ſuperiora eius uerba in ꝓſtria cōfirmamus. Nam & ſi in plurali nu
mero ſæpe ait deos colēdos eē. Cōcludit tandē numero ſingulari & ſingulari cultu deum ipſum eē
oī beato ſtudio dignū. Præterea in antecedētibus/iudices creaturus congregauit magiſtratus oēs

in tēplo/

in tēplo/& in ipſo anni principio. Principiū uero ab ęſtiuo fecit ſolſtitio: neq; te turbet/qđ in kalen/
dis ait ꝓxime ſolſtitiū ſequētibus. Id enim certioris apud populū principii gratia dictū puta. Verū
autē initiū apud eū in ipſo ꝓprie ſolſtitio fieri. Quod qdē allegorice ſic exponaſ/ut qñ ſolis lumē. i.
dei lumē rectius hueriuſq; a nobis accipiſ/tūc reuera ſit principiū uiuēdi & cogitādi atq; iudicādi
& huius unius gratia cūcti ſimul in uno tēplo. i. una religione colāt quicqd colant. Lumē uero ſolis
in libris de re. p. inqt unius omniū patris imaginē eē & quaſi ſimulachrū eius in mundano hoc tē-
plo a patre oīum collocatū. Quid plura? Vnū deū in primis adorandū cuius gratia cætera numi-
na ſint colenda: alibi ſæpe docet atq; in epiſtola ad Dionyſiū/rurſuſq; ad Herminiā/& in Parmeni-
de qui totus agit de uno/& in Timæo qui oīa ꝓducit ab uno/& in Philebo qui oīa metiſ uno: & in
epinomide qui omnia reducit ad unum manifeſte demonſtrat.

DIALOGVS. VII. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

De educatiōe liberorū.

SAtis igiſ liberis tā maſculis q̄ fœminis de ipſorū educatione & diſciplina poſt hæc no
bis eſt dicendū. Quā oīno ſilētio ꝑterire/īpoſſibile eſt: ac ſi dicaſ/mētioni cuidam do/
ctrinæq; potius q̄ legibus cōgrua uideaſ. Quæ enim priuatim & per ſingulas domos
tum multa tū parua & occulta quotidie fiunt/cū facile ex uoluptate dolore & cupidi-
tate ſingulorū ꝑter legū latoris cōſiliū aganſ/uarios & diſſimiles mores ciuium red-
dunt. Quę res ciuitatibus officit: cū uero parua & frequētia ſint ſingulis mulcta impoſita ea legum
poſitione uetare/non ſatis honeſtū eſſet atq; decorū. Quinetiā ſcriptis legibus derogaret/cū in par
uis & multis ad contēnendas leges hoīes conſueſcerēt. Quapropter & leges de his ſcribere diffici
le eſt: & ſilere/impoſſibile. Sed conabor oſtendēdo quaſi digito quæ dico/in lucē efferre: nūc enim
obſcurius dicta uidenſ. CLI. Vera loqueris. ATHE. Iā uero recte a'ias dictū eſt exiſtimandū eſſe/
rectā educationē poſſe & corpus & aīum q̄ pulcherrima & optima reddere. CLI. Ita eſt. ATHE.
Corpora uero pulcherrima ſimpliciter ea fore cēſeo quæ rectiſſima in tenera ętate cōcreſcūt. CLI.
Certe. ATHE. Quid illud? Nonne intelligimus q̄ maximū atq; plurimū incremēti primū ꝓgreſ-
ſum in oībus aīalibus fieri? adeo ut cōtendēdi anſas multis prebuerint/corpora humana a primis
quinq; annis in reliquis uiginti in duplū nō creſcere. CLI. Vera narras. ATHE. Quādo ſine mul-
tis moderatiſq; laboribus incremētū influit plurimū/an nō multa hinc mala corporibus innaſcun
tur? CLI. Omnino. ATHE. Pluribus ergo laboribus ſibi tūc opus eſt/qñ ſummopere affluit nu-
trimentū. CLI. Quid ais hoſpes? Nunquid ſtatim natis & tenerrimis pueris: labores plurimos af-
feremus? ATHE. Nō his primis/ſed prius etiā illis/qui adhuc in utero matris alunſ. CLI. Quo-
modo uir optime faciendū id iubes? Nū ii qui adhuc in utero parētis gerunſ laborabūt? ATHE.
Certe. Nec ſane mirū eſt ſi uos exercitationē tantillæ ętatis ignoratis: quā uobis licet uideaſ abſur-
da/cupio aperire. CLI. Omnino. ATHE. Apud nos quidē huiuſmodi quiddā magis ītelligi pōt:
propterea qđ ibi nōnulli in ludis quibuſdā magis q̄ decet/uerſanſ. Nā apud nos nō pueri ſolū uerū
etiā ſeniores aliq auiū pullos alūt: & ad mutuā inter ipſas aues pugnā exercēt: ac lōge abſunt/ut la-
bores in qbus ipſas exercētes/agitāt/moderatos/ipſis putent. Sed ad hęc/minores in manibus: ma
iores ſub ulna capiētes/non ſuæ/ſed harū auiū bonæ habitudinis gratia per multa ſtadia gradiunſ.
In quo ſane homini intelligētiæ cōpoti ſignificāt/corporibus oībus/motū agitationēq; nō laborio-
ſam ꝓdeſſe ſiue a ſeipſis ſiue in uehiculis ſiue naue ſiue equis/ſiue quomodocūq; aliter moueantur.
Et ꝓpter hæc ciborū potuſq; alimentū ſuperātia/ſanitatē pulchritudinē: & uires nobis ꝑbere pñt.
Quæ cū ita ſe habeant/quid poſthac faciundū cēſemus? Vultis ne cum riſu uerba faciamus/leges
ponētes/ut pregnans deambulet: & natus quaſi cera fingaſ: quādiu tener eſt? ac ad biēniū uſq; inſti
tis aſtringatur? Nutrices ꝑterea per leges impoſita mulcta cogamus ut uel ad agros uel ad templa
uel alio ad ſuos/donec per ſe ſtare poſſint/pueros perferant. Ac etiam cū ſtare cœperint/ne ponde
ris uiolentia mēbra propter mollitiē diſtorqueantur/geſtent adhuc/quouſq; triēnium infantes exe
gerint. Sint autē robuſtæ quoad fieri poteſt nutrices/nec una ſolū ſed plures. Et in his ſingulis pœ-
nam niſi fiant/ſcriptis legibus imponamus? Vel nullo modo ſic agamus? Quod enim modo dixi-
mus/abūde nobis accideret. CLI. Quid nā. ATHE. Riſum profecto in nos ingētem prouocare/
mus. Nam mores nutriēdum muliebres atq; ſeruiles/nobis obtēperare nollent. CLI. Cuius gratia
igitur dicenda hæc putauimus? ATHE. Quia domini & liberi ciuium animi/forſitā cum hæc au-
diuerint/probe intelligent/quod niſi priuata recte adminiſtrentur in ciuitate/fruſtra res cōmunes
ſperat quis firmitatē aliquā in legibus habituras: atq; hæc intelligētes/his quę modo diximus: tanq̄
legibus quibuſdam utentur: quorū uſu/familia & res. p. bene gubernata feliciter uiuēt. CLI. Val-
de cōſentaneū eſt quod dixiſti. ATHE. Ne deſinamus ergo ab huiuſmodi legū latione anteq̄ ani
morum quoq; ſtudia quæ ad teneros admodū pueros pertinent/deſcribamus: & ita ſimili quoq;
modo ut de corporibus incœpimus/ſermonē abſoluamus. CLI. Recte nimiū. ATHE. Hoc igiſ

tanq̃ elementū ad utriuſq; tā animi q̃ corporis infantiū cultū accipiamus:perpetuā die nocteq; nu
tritionē agitationēq; adhibitā/oībus quidem cōferre:maxime uero tenerrimis. Vt ſi fieri poſſit/ſic
habitēt quaſi ꝑpetuo nauigarent.Q uoniā aūt fieri neqt/q̃ ꝑxime ad hoc in curādis infantibus acce
dendū.Quod aūt fieri oporteat cōiectare hinc licet/qđ periculo tā puerorū nutrices q̃ quæ reme
diis choribantiū uacāt/id eē utile cognouerūt.Q uādocūq; enī dormire pueros ad ſomnū tardio
res/matres cupiūt/nō qete hoc/neq; ſilētio/ſed cōtrariis faciūt.In ulnis enī portāt agitātq; ſemp:&
illos uocis modulatiōe tanq̃ tibicinio quodā mulcēt.Et quēadmodū in debachationū furētium re
mediis fit hmōi agitatiōis chorea muſaq; utunt.CLI.Quæ nā horū potiſſimū cā nobis eſt hoſpes?
A T H E.Non eſt ualde difficilis cognitu.C L I.Quo pacto? A T H E.Vtræq; hæ paſſiones in me
tuēdo cōſiſtūt:ſunt enī formidines quædā/ꝑꝑ malū aliquē animi habitū. Quādo igit̃ ab exteriori
bus aliqs ad hos affectus agitationē infert/uincit exterior motus interiorē illū terribilē: atq; furio
ſum.Cumq; uicerit/trāquillā aīo ꝑſtat qetē/ſaltu cordis aliquātiſper ſedato/atq; ita aliis īducit ſom
nū:alios uigilātes per tibiā & tripudiū/cū auxilio deoꝝ/qbus ſupplices litabant a furioſo affectu ad
ſanæ mētis habitū reuocat.Atq; hæc ut orationis huius breuitas fert/rōnē aliquā ꝓbabilē habent.
CLI.Oīno.A T H E.Si hæc igit̃ talē aliquā uim habēt/hoc ꝑterea cogitādū/aīum oēm ab infantia
in metu nutritū/magis utiq; quouis ferri ꝑ formidinē cōſueſcere.Nec cuiq̃ dubiū eſt/quin ad timi
ditatē iſta/nō ad fortitudinē exercitatio fit.C L I.Ita prorſus.A T H E. Cōtra uero eū ad fortitudinē
exercitari dicemus qui a tenera ętate metus terroreſq; oēs uincere cōſueſcit.C L I. Scite. A T H E.

Exercitatio īfantiū cōfert ad uirtutē capeſſendam.

Vnū igit̃ hoc ad uirtutis animi ptē ſummope cōferre dicamus/exercitationē uidelicet īfantiū quæ
in motibus fit.C L I.Maxie.A T H E.Atqui facilitas animi uel moroſitas/nō paꝝ momenti hꝫ ad
bonitatē animi uel prauitatē?CLI.Eſt ita. A T H E.Eſt aūt a nobis ꝓ facultate dicendū:quo pacto

Vide quid gignant delitię puerorum.

utrū uis hoꝝ infantiū ſtati aīo innaſcat̃?CLI.Plane.A T H E.Nobis ꝓfecto uident̃ deliciæ/ diffici
les moroſos.Iracūdos & leui de cā excitabūdos iuuenū mores efficere. Cōtra uero nimia ſeruitus
atq; atrox eū abiectos & illiberales & humana poſos faciat/ad humanā cōſuetudinē ineptiſſimos red

Quid nimia ſeruitus.

dere.CLI.Q uomō aūt ciuitas uniuerſa infantes q nōdū uoces intelligūt/nec diſciplinā aliā guſta
re poſſunt/ut iubes erudiet?A T H E.Sic plane.Omne aīal ſtatī natū uoce & clamore uti ſolet.Nec
minus hoīum genus:qđ præceteris ad clamorē addit ploratū.CLI.Sic eſt.A T H E. Nutrices er

Statim natos pueros amare & odiſſe.

go qd infantes cupiāt uolētes cognoſcere/qđ appeti credūt offerūt:ſi tacēt/recte: ſi clamāt fientq;
nō recte ſe obtuliſſe his ſignis cōiiciunt.Argumēta ſane in infantibus quas res amēt/quas oderint
clamor fletuſq; ſunt/ſigna minime fortunata huius rei tp̃s triēnio minus nō eſt:qđ ſpatiū nō ē par
ua uitæ ꝑticula ad eā recte uel cōtra ducēdā/ſi ipm̃ recte uel cōtra ducit̃.CLI.Recte.A T H E.Nō
ne uidet̃ uobis difficilis hō nec ullo mō trāquillus eſſe ēt querulus atq; gemebūdus ultra q̃ boni ui
rū deceat?CLI.Mihi quidē.A T H E.Siqs oī rōne pro uiribus conet̃/ut in hoc triēnio puer q̃ mini
me dolore/metu triſtitiaq; afficiat̃/nōne pueri aīus pacatior trāquilliorq; reddet̃?CLI.Perſpicuū ē
hoſpes multoq; ēt magis/ſiquis eū in multis uoluptatibus educarit.A T H E.Hoc ego tibi nō con
cedā o mirifice Clinia.Nā talis educatio cū in principio ſtatim adhibeat̃/oīum maxima pnities eſt.
Videamus igit̃/an quicq̃ dicamus.CLI.Dic quid ais.A T H E.De re nō parua a nobis agi nūc aſ
ſero.Attēde & tu Megille:ac ſnīas utriuſq; diiudica.Mea quidē ratio rectā uitā cenſet/nec uolupta
tes ſequi oīno:nec fugere oīno dolores debere:ſed mediū potius illū habitū ſequi:quē/& ipſe mō
trāquillitatē uocabā:& oēs dei ꝓprium eē/diuino quodā oraculo recte cōiicientes fatemur.Hunc
habitū ſequi dēt quiſqs hominū diuinus eſt futurus:adeo/ut nec ipſe ad uoluptates oīno proclivis
ſit:alioquin ꝓcul a dolore non erit:nec aliū quemq̃ ſiue ſenē ſiue iuuenē/aut maſculū aut feminā in
dulgere uoluptatibus patiat̃:minimeq; oīum ſtatim natos infantes:firmiſſimi enim tūc oibus mo
res oēs ꝓpter conſuetudinē innaſcunt̃.Ego uero niſi uererer ne forte iocari uobis uidear/dicerem
utiq; grauidas etiā mulieres maxime oīum illo anno ita regēdas eē:ut nec ad uoluptates multas fu
rioſaſq; ferant̃:neq; doloribus agitent̃:ſed tranquillā pacatāq;:& mitē uitā agant.C L I. Non opus
eſt hoſpes ut Megillum interroges/uter noſtrū rectius ſit locutus.Ego enim aſſentior tibi metę uo
luptatis meriq; doloris uitam/fugiendā omnibus eſſe/& mediā quādam ſemper tenēdā.Q uare &
dixiſti recte atq; audiſti.A T H E.Recte nimiū Clinia.Sed illud ad hæc ſimul oēs tres cogitemus.
C L I.Quid nam?A T H E.Q uod quæ modo dicūtur a nobis/ea leges non ſcriptæ a multis appel
lātur:nec aliæ ſunt/quæ leges patriæ nominant̃/q̃ huiuſmodi oīa.Atq; quod pauloante tetigimus:
nec leges hæc eſſe uocanda/neq; ſilentio prætereūda/probe dictum eſt.Hec enim totius rei.pu.uin
cula ſunt:mediumq; tenent inter ſcriptas ſcribendaſq; leges:uidelicet tanq̃ primæ priſcæq; omni
no inſtitutiones.Hæc ſi probe poſita ſint/ſeq; in eis homines recte aſſuefecerint /conſcriptas leges
ſtabili ſalute tutantur.Sin contra factū ſit/cōtra contingit:quēadmodum in ędificiis accidit/ubi ſi
ędium ſubſtentacula ſubtracta de medio fuerint/ concidere omnia cogunt/aliaq; ex aliis deiici:&
quæ bene ſuper ſtructa ſunt/dirutis prioribus/corruunt.Atq; hæc quidem cogitantes nouam hāc
tuam ciuitatē o Clinia undiq; uincire debemus/nihilo prorſus relicto quoad fieri poteſt quod uel

ad leges

ad leges uel ad mores uel ſtudia pertineat: his enim oībus ciuitas nectit̃. Alterū uero iſtorū ſine al-
tero permanere nō poteſt: quare nō eſt mirādum/ſi quæ nobis multa ſimul & parua legittime uidē
tur inſtituēda uelut cōſuetudines conſuētia longiores leges efficiūt. CLI. Recte tu quidē/& nos ſi-
militer cogitabimus. ATHE. Siquis igit̃ ad eū qui tres agit annos colēdum ſeu maſculū ſiue fœ-
minam/hæc diligēter adhibeat ac ſedulo ſupradictis utat̃/non paruā afferēt nuper enutritis utilita
tem. Atq; id ingenio eorū qui tres & qui quatuor & quinq; & ſex agunt annos cōueniens erit a qui-
bus deliciæ remouēdæ ſunt: & caſtigatio ſine contēptu adhibenda. Cæterū quēadmodū ſeruos di-
ximus caſtigare ſine cōtumelia oportere ne in iracūdiā efferant̃/caſtigare tñ oīno/ne nimium deli-
cioſi reddant̃: ita & liberos uolumus: horū ludi quidam ſunt/ipſis quodāmō naturales: ad quos qñ
cōueniūt ſpōte ferunt̃. Congregādi hi pueri ſunt a triennio ad ſex uſq; annos/ſinguli in ſuæ tribus
ſolēnitate: quorū & adhuc tātillorū nutrices modeſtiā incōtinentiāq; obſeruēt. Et cuiq; cetui nutri
cibuſq; una quædā præſit de mulieribus duodecim annuo tēpore imperatura ꝑut legū cuſtodes
ordinauerint: has deligant mulieres nuptiarū curatrices/ex quaq; tribu unam ętate ipſis ęquales.
Quæ ad hunc magiſtratū aſſumpta eſt: ita ſe gerat ut in ſacrū quotidie proficiſcatur: ſemperq; iniu
riantē puniat. Seruū quidē & ſeruā/peregrinū & peregrinā ipſa/per urbanos quoſdā miniſtros. Ci-
uem aūt/cuius aīaduerſio in cōtrouerſia ſit ad ędilium trahat iudiciū de quā aūt nō ſit cōtrouerſia
puniat ipſa: poſt annorū ſex ętatē fœminæ a maribus diſcernant̃: puerique deinceps cū ęqualib⁹ ma
ribus: & puellæ cū fœminis ęqualibus cōuerſent̃. Et ad ſciētias utriq; ſe uertant. Mares qdē ad ma-
giſtros equorū/arcuū/telorū & fundæ: fœminæ quoq; ad eadē ſi cōcedat̃: uſq; ad ſciētiā tñ: & maxi-
me ad armorū uſum. Quo pacto aūt nūc in his ſe res habeat/pene ab oībus ignoratur. CLI. Quid
ais? ATHE. Quod uidelicet dextera a ſiniſtris quo ad manus ꝑtinet differre iam uideant̃ in ſingu
lis operationibus natura: pedes eni inferioreſq; ꝑtes ad opera nihilo differre uident̃. Manibus aūt
matrū nutricūq; ſimul ignorantia quaſi claudi facti ſumus. Nā cū natura fere ad utrāq; partē ęque
ſe habeat/ipſi per cōſuetudinē/nō recte utentes differētiā fecimus. Et certe in qbuſdā parum id re-
fert. Nihil enim intereſt ad uitā/ſi lyra in ſiniſtra ſit/in dextera plectrū: in cæteriſq; huiuſmodi ſimi- Vide ut dextera non ſint natura ſed uſu.
liter. Quorū exēplo idē in reliquis oībus facere/demētia eſt. Hæc ita eſſe lex Scytharū oſtēdit. Nō
enim ſiniſtra ſolū arcū/dextra ſagittā tenēt: ſed utriſq; ſimiliter ad utrūq; utunt̃. Multa exēpla huiuſ
modi in aurigarū aliorūq; operibus reperiunt̃. Ex qbus intelligere licet eos qui deſtris: ſiniſtra im-
becilliora reddūt: præter naturā id facere. Quæ res ut diximus in corneis plectris/inſtrumētiſq; ta
libus impedimēto non eſt. Sed permultū intereſt: qñ in pugna/ferro/arcu haſta cæteriſq; huiuſmo
di uti neceſſe eſt: plurimū aūt: qñ armis arma pellunt̃. Differt autē multū qui didicit: ab eo qui non
didicit & exercitatus ab eo qui minime exercitatus eſt. Nam quēadmodū qui aut in pugili certami
ne aut lucta aut utroq; ſimul ꝑfecte ſe exercuit/potis eſt cōgredi a ſiniſtris: & ꝑſto ſe accōmodat/ qñ
ad partē alterā trāſferre ſe cogit̃/id ipſum arbitror in armis ac cæteris rebus rectiſſimū eſſe. Quare
oportet ſi duo quædā quis poſſidet/qbus ſe defendat/& alios cædat/ut nihil horū pro uiribus ocio-
ſum inexercitatūq; relinquat. Et ſiqs Gerionis aut Briarei naturā habeat/cū cētimanus ſit/ centum
oportet ab eo iacula mitti poſſe: horū oīum curā habeant principes/tā mulieres q̃ uiri: & mulieres
quidē ludos alimētaq; cōſiderent: uiri aūt diſciplinas ut oēs pedibus manibuſq; utrinq; ęque potē-
tes facti/per cōſuetudinē naturę nō noceant. Diſciplina uero duplici uti cōuenit: & corporis quidē
gymnaſticā: animi muſicam uocari. Sed gymnaſtica rurſus eſt duplex ſaltatio : & luctatio. Saltatio
quoq; alia muſæ uerba imitat̃/magnificentiā ipſius libertatēq; obſeruans. Alia bonæ habitudinis:
leuitatis & formæ tū corporis ipſius/tū partium mēbrorūq; eius gratia/apte flectit tenditq; ſingu-
la: ita ut ſufficiēter motus harmonicus diffundat̃: conſequaturq; uniuerſum ſaltationis ordinē. Lu-
ctationis autē genera illa/quæ Anteus & Cercyo in artificium inutilis contentionis gratia deduxe-
runt. Vel Epius uel Amycho in pugili concertatione: cū nihil ad prelium cōferant/digna mentio
ne non ſunt. Quæ uero in recta luctatione a collo/manibus/lateribuſq; motu cum uictoriæ ſtudio ho
neſtoq; habitu adhibent̃: & ad ſanitatem uireſq; conducūt/cum ad oīa utilia ſint/prætereunda non
ſunt. Sed diſcentibus docētibuſq; ſimul præcipiēdum ut quando ad hoc in cōdendis legibus uene
rimus alteri beneuole hæc largiant̃: alteri gratioſe ſuſcipiant. Nec uero omnes imitationes capeſ-
ſendæ quæ in choreis ſunt: ſed hic quidem armatorū curitarum ludi. In Lacedæmone Caſtoris atq;
Pollucis. Apud nos quoq; non eſt negligendū quod Minerua ludis choreæ delectata/nō nudis ma
nibus ludendum cenſuit/ſed armis tota hornata/ſaltandi officio eſt perfuncta. Quæ quidem ado-
leſcentulis ſunt/maribus: & fœminis imitanda deæ munus ad uſum belli ſolēnitatumq; hornatuen
tum honorātibus: pueros uero anteq̃ prodire in bellum poſſint/armis equiſq; oportet in deorum
omnium pōpis hornatos/modo ualociores modo tardiores in chorea : & itinere ad deos deorūq;
filios ſupplicationes fundere: ludi porro atq; præludia ſi rerum aliquarum gratia nullarum certe
niſi harum ſunt adhibenda. Hæc enim in pace & bello tam priuatim q̃ publice utilia ſunt. Cæteræ
uero corporis exercitationes ſeu ludo ſiue ſerio fiant o Clinia atq; Megille non ſunt liberales. Eam

iam gymnaſticam/quā tractandam in primis ſermonibus/dixi/ferme peregi/atq; hæc tota & perfe
cta eſt. Vos autē ſi meliorem habetis/in medium proferatis. CLI. Non eſt facile hoſpes his negle
ctis/narrare alia de gymnaſtica & certamine meliora. Reliquum eſt ut de muſarū apollinisq; mune
ribus diſſeramus: de quibus ita ſatis dictum eſſe putabamus: ut de gymnaſtica ſolum reſtare uide
retur. Nunc autē patet nonnulla eſſe relicta: quæ dicenda in primis ſunt: quare deinceps illa dice
mus. CLI. Dicantur omnino. ATHE. Audiatis igitur: audiſtis enim & in ſuperioribus: q̄uis & in
dicēdo & audiendo qđ ualde mirū eſt & inſolens cauere decet. Equidem in præſentia non nihil di
cturus ſum/quod dicere merito uereri quis debeat: dicā tñ. CLI. Quid illud eſt hoſpes? ATHE.
Nuſq̄ cognoſci aſſero/q̄ maximam ludorū genus ad legū conditarū ſtabilitatem & mutationē ha
beat poteſtatem. Quippe ſi hoc ita ordinatum fuerit: ut iiſdem ludis ſm eadem: & eodem modo:
iidē homines ſemper utanť & delectenť/leges quoq; ſerio poſitas ſtabiles: manere permittit. Sin au
tem muteť id genus/nouiq; ludi quotidie inducanť/ſemperq; nouis delectetur iuuentus tum figu
ris geſtibuſue corporis tum reliquo apparatu & ſupellectili ac decens: & indecens in his rebus ali
ter in dies & aliter iudicent/atq; inuentores nouarū rerum colorū ſcilicet: & figurarum cæterorūq;
huiuſmodi ſemper honorent peſtē hac nulla ciuitati maiorem fore cenſemus recte admodū iudi
cantes. Mutat enim iuuentutis mores occulte. Facitq; ut priſca quidem uilia/noua uero digna ho
nore uideanť. Qua oratione & opinione/nihil rurſus aſſero pernitioſius ciuitatibus eſſe. Sed audi
te quantum id malum eſſe cenſeo. CLI. Vituperari ne priſca malū eſſe in ciuitatibus ais? ATHE.
Aio equidē ualde. CLI. Non malos ad hanc orationē nos auditores habebis/ſed quātum fieri pōt
beneuolentiſſimos. ATHE. Conſentaneū eſt. CLI. Dic iam. ATHE. Agite audiamus hæc dili
gentiſſime. Atq; ita inter nos diſſeramus. Mutationē aio omnibus in rebus præterq̄ malis eſſe peri
culoſiſſimam. In tēporibus omnibus inuentis. In dieta corporū in moribus animorū. In omnibus
ſimpliciter præterq̄ in malis/ut modo dicebā. Corpora quidē cum primis cibis aliquibus: & poti
bus laboribuſq; utunť/turbanť quodammodo: deinde ex diuturno harum rerū uſu: concreſcunt pin
guiaq; reddunť: atq; huiuſmodi uictu utpote iam conſueto: familiari & amico/delectantur admo
dum & optime ualent: ac ſi ex probabili aliqua ad aliam cogantur trāſire dietā in morbos initio cō/
turbata incidunt: anteq̄ nouo uictui conſueſcāt. Idē quoq; in cogitationibus hominum animorūq;
naturis fieri cogitandū. Omnes enim eas leges colūt/& innouare formidāt/in q̄bus educati ſunt: ſi
illæ diuina quadā fortuna lōgis tēporibus ſtabilitæ fuerint: adeo ut nullus aut recordeť aut audiue/
rit: eas unq̄ ſe aliter habuiſſe. Quapropter excogitare debet legiſlator qua uia id in ciuitate quodā/
modo fiet. Hūc igiť ipſe modū excogitaui: adoleſcētum ludos quotidie uariatos ut ſupra diximus
exiſtimant oēs/nihil aliud eſſe q̄ nugas: neq; quicq̄ ad officia uitæ habere momenti. Quare cedunt
& mutationē hanc innouationēq; fieri facile patiunť. Nec intelligūt/quod neceſſe eſt pueros diuer
ſis ac priores ludis gaudentes/diuerſos differēteſq; a prioribus uiros fieri: diuerſos uero effectos:
diuerſam quoq; uitam quæſituros: atq; hinc noua ſtudia legeſq; deſideraturos: hinc nemo for
midat peſtem quam dixi maximam ciuitati futuram. Sed cætera: quidem/præſertim circa figu
ras mutata: minus nocent. Crebra uero in laudandis uituperandiſq; moribus innouatio gra
uiſſima etiam ut arbitror: & plurimum formidanda. CLI. Quid ni? ATHENIEN. An non
ſuperioribus ſermonibus credimus? In quibus diximus quod rhythmi: & cætera muſicæ gene
ra: imitationes quædam ſunt morum/tum bonorum hominum/tum malorum? Vel quid di
cemus? CLI. Nullo modo aliter ſentiemus. ATHENIEN. Omni igitur ratione conan
dum ne pueritia in cantibus: & ſaltationibus noua unq̄ audeat imitari: neue ullus ad nouitatem
puero/uoluptatum blandimentis alliciat. CLI. Optime dicis. ATHENIEN. Habet ne quiſ
quam noſtrum artem ad hæc Egyptia meliorem? CLI. Quam illam dicis? ATHENIEN.
Vt tripudii cantuſq; genera diis omnia conſecrentur: & primum quidem feſti dies ſinguli in cer
tis anni temporibus: diis ſingulis deorumq; filiis: & dæmonibus ſtatuantur. Deinde quæ ſacri
ficia quibus diis offerenda ſunt ordinētur. Quiue cantus & choreæ quibus conueniant ſacrifi
ciis diſtinguantur. Quæ poſtq̄ diſtincta ſunt/communi ciues omnes libatione/tum parcis: tum
diis aliis ſacrificent certoſq; cantus: & choreas: certis diis eorumue filiis: & dæmonibus dedi
cent. Ac ſiquis aliter q̄ conſtitutum ſit hymnis choreiſq; in deorum ſacris utatur ſacerdotes tam
uiri q̄ mulieres una cum legum cuſtodibus: eum ſancte: & legitime arceant: & qui repulſus
erit: niſi libenter obtemperauerit/per totam uitam uolenti cuiq; pœnas impietatis perſoluat.
CLI. Probe. ATHENIEN. Verum quoniam huc oratione deuenimus: ut nos decet/affi
ciamur. CLI. Quorſum hæc? ATHENIEN. Omnis non ſenex tantum/uerumetiam iuue
nis quotiens mirum quid: & inſolens uiderit uel audierit non utiq; accurrat illico quodq; dubi
um eſt concedat: ſed quaſi ad triuium ſiue ſolus ſiue cum aliis uenerit/ignoretq; uiam/perquirat
ſane nec ulterius progrediatur: anteq̄ certior fuerit/quo iter ferat. Similiter nobis in præſen
tia faciundum. Nam cum in ſermonem de legibus mirum: & inſolitum inciderimus/diligen

Nouæ blanditiæ & cantus modulationis nouę non audiendæ pueris.

tiſſime

tiſſime conſiderare debemus. Non enim decet ſubito tantos uiros de re tanta ferre ſententiam & quaſi planam ꝑrinus affirmare. CLI. Vera loqueris. ATHENIEN. Ergo tempus ad hoc aſſumamus, tunc demum affirmaturi/cum ſatis fuerit cōſideratum. Verum ne fruſtra/ cōſequentem legum pſitium ordinem relinquamus/ad finē propoſitorū feſtinem⁹. Forte nāq; ſi deus uoluerit, finē ſuum hæc tractatio cōſecuta/plane qđ mō dubitaṫ aperiet. CLI. Præclare loq̄ris hoſpes. Qua re ſic faciamus! ATHE. Decreto igitur mirum hoc & inſolens: ut dicimus/affirmetur, quo nobis odæ cātuſq; conſtare legibus uideantur: ſicuti priſci de citharedia dicebant/ut illi quoq; nō longe a noſtro abſint ꝑpoſito/ſed tanq̄ in ſomno/aut etiā ī uigilia/uel ſomniauerit/uel uaticinati hoc ſint. Hoc igiṫ ita decernaṫ. Nemo audeat ꝑter publicos ſacroſcq;cātus aliquid canere, & præter cōſtitutam iuuētutis choreā moueri tripudio/quēadmodū neq; contra leges alias quicq̄ facere licet. Qui paret/indēnis abeat. Eū uero qui nō obtēperauerit/quēadmodū paulo ante dictū ē/ legū cuſtodes ſacerdoteſq; tam mulieres q̄ uiri puniāt. Sed hæc quidem ita ſe hēanr. CLI. Ita ꝑrſus. ATHEN. Quomodo aūt legibus hæc quiſpiā ita ſanciet/ut ridiculus nō uideaṫ! Atqui ita cōſideremus. Tutiſſimus ad hæc mihi modus uidetur/ut imagines quaſdā oratione fingamus: Quarū unam hāc eē dico/ Sacrificiis factis/& uictimis de more pultis/accedat priuatim quiſpiā ad arā ſacraq;/ filius aut frater qui miſerabilem ꝑrſus & noxiā orationē fundat/nōne dicemus hūc patri & ſuis male omina tum fuiſſe! CLI. Dicemus ſane. ATHE. In noſtris ciuitatibus ferme oībus ut breuiter dicā/hoc ita fit. Nam poſtea q̄ magiſtratus quiſpiā publice ſacra fecit/non unus/ſed multi ſolēt chori cōuenire. Qui cum prope aras ſteterint/miſerādis uocibus rem ſacrā temerant. Quippe uerbis/numeriſq; & cōcentibus flebilibus audientium inficiunt aīos & qui turbā ad lachrymas uehementius cōmouet uictoriæ his premia refert. Hanc nos legem nōne abrogabimus! & ſi quærulam orationem audiri a ciuibus qñq; oporteat/nō fauſtis diuinarū ſolēnitatum diebus: ſed nephaſtis potius cōuenire dicemus! Tūc eant ſi placet ꝑmio conducti chori/externiq; cantores quēadmodum in funeribus fieri uidemus, ubi quidam mercede cōducti/Caricæ gētis inſtar miſere defunctū ipſum deplorāt. Hoc certe huiuſmodi cātibus cōnuenire uidetur. Eoſq; cum flebiles mæſtiq; ſint lugubris quoq; ueſtis/ ut breuiter dicam non coronæ neq; ornatus aurei decent. Igitur a nobis ipſis hoc ruſus exquiro. Verum primā hanc imaginē placeat cantib⁹ adhiberi! CLI. Quā! ATHE. Bonū inq̄ omen. Ipſiuſq; cantuum genus ſemp in benedicēdo & feliciter ominādo uerſetur. An forte nihil interrogandū! Sed adſpergēdum id potius & ſanciendū! CLI. Immo uero ſanciēdum prorſus. Cunctis enim hæc lex digna ſuffragiis. ATHE. Quæ nā igitur poſt benedictionē laudes bonūq; omen muſicæ ſecunda lex erit! Nonne ut ꝑces diis/quibus libamus/effundanṫ! CLI. Certe. ATHE. Tertia uero ut arbitror/erit lextut cum poetæ ꝑces ipſas/petitiōes hominum a diis eſſe non ignorent/diligenter aīaduertant/ne mala quaſi bona poſtulēt. Ridicula nimium illius conditio/qui ita precatur. CLI. Procuidubio. ATHE. Nonne ſupra conceſſimus/non oportere in ciuitate aureas & argenteas diuitias eſſe! CLI. Omnino. ATHE. Cuius igitur exemplar ſermonem hunc eſſe dicemus! Nonne huius! Quod uidelicet poetarum genus non omne quæ bona ſunt quæ nō ſatis cognoſcere poteſt. Quare ſi quiſq̄ poetarum uerbis aut cantu preter ipſam rationem preces non rectas nobis tradiderit/ is contraria in rebus maximis petere ciues faciet. Quo quidem errore ſicut diximus non multos maiores reperiemus. Vnam igitur hanc quoq; in muſica legem formamq; ponamus. CLI. Quā! Dic apertius. ATHE. Nemo poeta preter ciuitatis leges & iuſta/uel honeſta/uel bona/fingere quicquam audeat. Nec liceat quæ compoſuerit/ulli priuatorum oſtēdere, anteq̄ conſtituti hac de re iudices: legumq; cuſtodes & uiderint & approbauerint. Qui uero muſicæ & diſciplinæ preſideāt: ferme oſtenſum eſt. Nunquid ergo/quod ſæpe iam quæro/lex iſta nobis formaq; & imago tertia ſancietur/An aliter! CLI. Sanciatur omnino. ATHE. Poſt hec rectiſſimum erit/ut hymni laudeſq; deorum precibus mixte canantur, deinde demonum heroumq; ſimiliter/cū laudibus preces idonee. CLI. Nil prohibet. ATHE. Ad hæc ſequitur confeſtim hæc ſine inuidia lex. Decens eſt eos ciues laudibus exhornare qui ceſſerūt e uita corporis uel animi uiribus res arduas preclaraſq; geſſerint & legibus libenter paruerint. CLIN. Quid ni! ATHENIEN. Viuentes autem adhuc laudibus hymniſq; honorare tutum non eſt/priuſquam uita functus quiſpiam finem uiuendi preclarum fecerit. Hæc omnia uiris mulieribuſq; uirtute inſignibus communia ſint. Cantus autem & tripudia ita conſtituantur. Multa priſcorum ſunt circa muſicam antiqua poemata & ſaltationis genera/ de quibus dicentia & commoda conſtitutæ ciuitati deligere/nulla inuidia eſt. Quorum electores/ non pauciores quam quinquaginta ſint annos nati, hi quæ ſufficienter dicta eſſe uideantur/eligāt. Quæ uero improbe dicta/oīno reiiciāt: & quæ minus ſufficienter: poetis uiris muſiciſq; adhibitis corrigāt & abſoluāt. Atq; uirtute ipſorū poetica/non uoluptatibus neq; cupiditatibus niſi ī paucis quibuſdam utātur. Ita ut legum latoris expoſita uolūtate ſaltationem/cantūq; & oēm choreā/prudenter ad eam dirigant. Oīs profecto ordinata muſa/q̄uis ſuauis muſa nō adiungaṫ/longe melior eſt q̄ cum eſt ſine ordine. Suauitas autem atq; iucunditas muſis oībus eſt cōis. Nam in quacunq;

Lex d recēſendis poematis anteq̄ publicētur.

Qui mortui laudandi.

Viuentes nō laudandi.

a primis annis/ad etatem uſq; matura uerſatus aliquis fuerit/eam iucundam arbitratur. Quippe ſi in muſa temperata atq; ordinata fuerit educatus/cōtrariam cum audit odit/illiberaleq; appellat. Sin uulgarē iucūdāq; ſemp audire cōſueuerit/huius cōtraria/frigidā & aſpam eē ducit. Quapp ut mō dicebā iucūditatis & moleſtiæ in utraq; pro cōſuetudine nſa par ratio eſt. ſed emolumēti & detrimēti rō impar. Nēpe altera meliores altera deteriores facit uténtes. CLI. Præclare. ATHE. Preterea cantus qui uiris cōueniāt/& qui fœminis forma quadā diſtinguere debemus. & cōcētibus numeriſq; accōmodare. Abſurdū eſt enim cōcētui uniuerſo uel numero diſſonare: & his ſingulis nō idonea reddere. horū igiṫ formæ neceſſario legib⁹ ſtatuēdæ ſunt & utriſq; cōuenieēter attribuēdæ. Et quid uirū qd ue mulierē deceat: ex ipſa utriuſq; naturæ differentia/declarare. Porro qđ magnificū eſt & ad fortitudinē tēdit/uirile dicēdū. Venuſtū aūt modeſtūq; magis/fœminis eē accōmodatius & diſputatiōe aſſeuerādū/& legibus ſanciēdū atq; ordo qdē hic ſit. Deinceps declaremus quō hæc & qbus tradēda apiendaq; ſint: & qñ agēda. Quēadmodū uero nauiū faber carinulas primū ad nauis formā ſupponit/ſic ego mihi facere uideor. Nā dū uitæ conor figuras diſtinguere: ſm aiorum naturas formulas quaſdā quaſi carinulas iacio: ut qua uia & rōne/huius uitæ nauē per hæc maria ducturi ſimus/recte conſpiciatur. Humanę qdē res magno ſtudio dignæ nō ſunt. Studere tñ neceſſe eſt: qđ infortunatū dixerim. Poſtq̄ uero hic ſumus ſi mō quodā cōuenienti id fecerimus/ſatis forſan nobis erit factū. Sed qd dicā/recte fortaſſis aliqs quæret. CLI. Recte admodū. ATHEN. Oportere igiṫ aio quod ſtudio dignū eſt/ſtudioſe ſectari nō: digna uero nequaq̄: Ac deū qdem oī beato ſtudio dignū: Hoīem uero ſicut & ſupra diximus: dei ludo eē fictū: atq; id uere ipſius optimū eſſe. Ita igiṫ affectos hoīes cōſequēter/& mares & fœminas uerſari in ludis q̄ pulcherrimis oportere/cōtra q̄ modo cogitātes. CLI. Quo pacto? ATHE. Nunc certe ſtudia ludorū gratia ſequēda eē ducūt. Nā rē bellicā putāt ſtudio dignā pacis gratia bñ diſponēdam eē. Cū in bello nec ludus ineſſe ſoleat neq; diſciplina rōne digna fuerit unq̄/nec ſit mō/neq; futura ſit. Nos aūt eā diſciplinā ſtudio digniſſimā arbitramur qua hoīes inſtituti q̄ longiſſime atq; optime ī pace uitā agāt. Quæ aūt ludēdi in uita recta ſit rō: & quales ludi in ſacrificiis canēdo ſaltādoq; adhibendi ſint/ut & dii nobis reddanṫ ꝓpitii/& hoſtes fundanṫ in pugna. & quas potiſſimū res cantu & ſaltatione imitati hæc utraq; conſequi ualeamus/qbuſdā quaſi formulis ꝑſignatū eſt: & uiæ per quas eūdū conſtratæ ſunt. Quã ſane in re credēdū eſt poetam bñ ceciniſſe. Cū ait. Telemache/alia quidē tu mēte uerſabis. Alia tibi dæmon ſuggerit. Nō enī te puto ſine numine diuū genitū & nutritū. Hoc ipm alūnos quoq; nſos cogitare oportet/& ſuperiora qdem ſufficiēter dicta exiſtimare/& ſiqua deſunt dæmonē deūq; ſperare ſibi ſuggeſturū quibus. ſ. ſacrificiis choreiſq; & qñ & quæ numina ludendo placare debeāt/ſm modū naturæ uiuētes: cū ipſi res quædā miræ ſint ut plurimū ueritatis parū ꝑticipes. ME. Genus hominū hoſpes penitus paruifacis. ATHE. Nō mireris ſe ignoſce o Megille. Nā cū ad deū reſpexerim/cōmotuſq; fuerim/hæc dixi. Genus ergo noſtrum/ſi tibi ſic placet/nō uile/ſed aliquo dignū ſtudio ſit. Poſt hæc gymnaſiorum/doctrinarumq; publica ędificia tripartito in media urbe locata ſunt. Foris quoq; equoꝝ gymnaſia in ſuburbiis ſimiliter tripartito. loca inſuper ampla ordīata/ubi iuuētus ad arcū & telorum iactum īſtruaṫ exerceaturq;. Quod ſi in ſuꝑioribus nō ſufficiēter de his eſt dcm/nunc & ſermone dcm ſit & lege ſancitum illorūq; oium ꝑegrini magiſtri ꝑcio cōducēdi: q illic hītantes: & ad rē militarē & ad muſicā/uenientes inſtituāt/ac nō illo tm̄ quos parentes uoluerint oportet diſcere. quos uero noluerint diſciplinas miſſas facere. ſed ut dicit uiri oēs quoad fieri pōt/& pueri: utpote qui ciuitatis magis ſunt/q̄ genitorum/neceſſario diſcant. Eadē quoq; de fœminis q̄ & de maſculis lex mea ſanciet. eadē enim ab utriſq; uolumus exerceri. Neq; uerebor dicere/equeſtrem diſciplinā atq; gymnaſticā/ita mulieribus ut uiris/honeſtā eſſe. Hoc enī ex ueteribus audiui fabulis/fideq; adhibeo. Noſtris etiā tēporibus/nō ignoro eſſe circa pontum innumera mulierum milia: Sauromatidaſq; uocari: quib⁹ nō equorum mō uerumetiā arcuum cæterorumq; armorum ęq̄lis cura cum uiris & exercitatio ſit inſtituta. Sed rationem quoq; ad hæc hanc habeo. Aio equidem ſi hæc ita fieri poſſunt/ſtultiſſimum hoc in noſtris regionibus eſſe: ut nō iiſdem ſtudiis mulieres ac uiri omni conatu conſenſuq; dent operam. Ferme enim ciuitas omnis hoc modo pro dupla/dimidia ſit/ex eiſdem laboribus atq; tributis. Qui ſane legis latoris error eſt ingentiſſimus. CLI. Sic apparet. Verum multa nobis hoſpes præter rerum. ꝓ. cōſuetudinem dicta ſunt. ATHE. Totam primo diſputationem decet percurrere: deinde quod potiſſimum uidetur/eligere. CLI. Scite admodum modo dixiſti: feciſtiq; ut meipſum reprehēdam: quod illa dixerim. Quare deinceps ut lubet dicas. ATHE. Hoc ipſum mihi placet Clinia quod modo dicebam. Nam ſi re ipſa nō ſatis pateret fieri hæc poſſe/cōtra dici forſan nō nihil poſſet. Nunc uero ſiqs legē hāc aſpnaṫ/aliud certe quærat oportet. Præceptum uero noſtrum nō ceſſabit aſſerere/qđ oporteat doctrinæ cæterorūq; q̄ maxie mulieres cum uiris ꝑticipes fieri. Sic enī de his cōſiderare oportet. Dic. Age/ſi mulieres cum uiris in oī uita ꝑticipes nō ſint/an nō neceſſe erit ipſis aliū quēdā ordinē aſſignare? CLI. Neceſſe. ATHE. Quē aliū eorum q nūc ſunt potius q̄ noſtræ cōionis ordinē aſſignabimus. Verū ſicut thraces multæq; aliæ

Homo ludus deorum.

Circa pontū mulieres militares: q̄ ſauromatides vocant.

taq; aliæ gẽtes/agriculturã/bubulcorũ paſtorũq; officia & reliqua opa nihilo a ſeruorũ miniſteriis differentia mulieribus tribuemus? An quẽadmodũ nos/uiciniq;/oẽs noſtri/recõditis in unã domũ rebus ut dicit oĩbus fœminis penu cuſtodiã: radios. lanificiũ. & ſimilia cõmittemus. Vel laconicum a Megille quaſi mediũ eligemus? ut uirgines qdẽ gymnaſiis & muſicæ uacent/mulieres aũt in ocio quidẽ lanificiũ curẽt/uitã tñ nõ abiectã & tenuẽ/ſed ſolertiorẽ quãdã agãt. Quinetiã domeſtici cultus cuſtodiẽdi penu: educãdorũq; liberorũ mediã quãdã curã ſuſcipiãt. Nec bellis iterſint: ut ſi patriã liberoſq; tueri neceſſe ſit/nec ſagittas emittere ut amazones/nec alia tela ſuſcipe artificioſe poſſint nec ſcuto haſtaq; ſumpta/Imitari deã/ac pro pr̃ia obſeſſa generoſe reſiſtere/ut ſi nihil aliud malus/terrorẽ ſaltẽ in acie uiſæ hoſtibus ipſis incutiãt. Quippe ſi ita uixerint/ſauromatas imitari nunq̃ audebũt: ſed apud ipſas mulieres/mulieres illorum uidebũtur uiri. In his itaq; ueſtrarũ legũ latores/ꝓbet qui uelit. Ego profecto aliter nunq̃ dicam. perfectum nãq; officium/nõ mediũ a legũ latore regro/qui nõ ſinat reſolui delitiis mulieres/nec maribus ſolis attendat: ne pro felicitate ciuitatis duplici/ſimplicem ſolũ afficiat. MEGIL. Quid hic agemus o Clinia? An patiemur ut ſpartã ſic hoſpes inuadat? CLI. Certe. Nã cum dicẽdi libertas ſibi cõceſſa ſit/quouſq; ſatis de legibus tractatum non fuerit/ interturbandus nõ eſt. ME. Probe dicis. ATHE. Meum igit̃ ẽ quæ ſequunt̃/explanare. CLI. Proculdubio. ATHE. Quis igit̃ uitæ modus erit q̃bus neceſſaria mediocriter ſint ꝑparata? Artes uero aliis relictæ. agricultura ſeruis cõmẽdata/qui fructus/ex agris reddãt q̃ ſatis ſint hoĩbus modeſte uiuentibus. quibus ꝑterea cõuiuia publica ſint inſtituta. Virorũ quidẽ ſeorſum. & ꝓxime propinquorũ filiarũq; una atq; matrũ. hiſq; cõuiuiis principes qdã & uiri & mulieres ꝑpoſiti ſint: q̃ in eis obſeruẽt quotidie aĩaduertãtq; ſingula. deinde cetus ipſos diſſoluãt. & poſtq̃ tam principes q̃ cæteri/diis ipſis/quibus dies illa uel nox dicata eſt libauerint/domũ ꝓficiſcant̃. his igit̃ hoĩbus ſic inſtitutis nullũ ne erit reliquũ op⁹ neceſſariũ ipſiſq; cõueniẽs? ſed dediti uentri/more pecorũ uiuẽt? At uero nec honeſtũ id ducimus. Neq; poſſibile eſt ita uiuẽtem hoĩem ĩ id tãdẽ qđ ſibi cõuenit nõ incurrere. Cõuenit aũt deſidi obeſoq; per inertiã aĩali/ut ab alio laboribus exercitato & quaſi extenuato fortiq; raptũ dilaniet̃. Hæc utiq;/ſi ſufficiẽter exacteq; ut mõ uidemur pergramus forte nũq̃ fierent: donec mulieres & liberi & domus & reliqua ꝓpria cuiq; erũt. Si tñ quæ ſecũda ad ea ſunt & mõ tractant̃/aſſequamur/mediocriter certe fiẽt. Opus igit̃ ita uiuẽtibus nõ paruũ neq; uile reſtare dicimus: ſed maximũ oĩum a iuſta lege mãdatũ. Nã cum ſinguli uiuẽdi modi a cæteris oĩbus operibus diſtrahãt/ut ſiqs pythia uel olympia uincere ſtudeat is aliis rebus uacare nequeat. Duplici/imo uero multiplici adhuc cura/uita illius plena ẽ qui recte animi corpiſq; uirtuti uacat. Nihil enĩ exercitationis corporeæ/nihil doctrinarũ animi moruq; ꝓpter alia negocia/negligẽdũ eſt. Ferme enim tota dies totaq; nox iſta curãti ad ſufficiẽtiã eorũ ꝑfectioneq; cõſequẽdã non ſufficit. Cũ igit̃ hæc ita ſe hẽant/ordo totius t̃pis liberis hoĩbus: ab ortu ſolis ꝑpetuus ad alterũ ſolis ortũ eſt hñdus. Ridiculus fortaſſe legis lator hẽbit̃/ſi multa/frequẽtiaq; & minima quæq; de familiari adminiſtratione narrauerit/cũ in aliis tum ẽt in nocturna uigilia/quã neceſſe eſt ut cõſeruaturi ciuitatẽ exhibeãt. Nã ſiue lex ſiue officiũ id appellãdũ ſit quod mõ ꝑcipimus certe oĩbus turpe illud & illiberale uideri debet ut ciuiũ aliqs per totã dormiat noctẽ: nec prim⁹ excitet̃ & ſurgat ita ut hoc toti familiæ pateat. Quinetiã ut dña ab ancillis/nõ ancillæ ab ipſa primũ excitet̃/turpe dicendũ apud ſeruos: ancillas/pueros. & domũ deniq; ſi poſſibile ſit/uniuerſam. Nocte igit̃ exſurgantes & magiſtratus publicũ aliquid/patres uero matreſq; familiæ in domibus ꝓpriis rẽ ſuã curẽt. Sõnus enim multus/nec corporibus nec aĩs/neq; rebus gerẽdis/natura cõducit. Nemo qdẽ dũ dormit/alicuius ꝑcii eſt: nõ magis q̃ ſi nõ uiueret. Quare qcũq; uiuere & ſape cupit maxime/q̃ longiſſimo t̃pe uigilet/ſola ſanitatis commoditate ſeruata. Ad hãc uero nõ multo opus eſt ſomno: ſi bene aſſueueris ſomnus magiſtratus ꝑfecto: nocte in urbibus uigilãtes malis hoĩbus tum hoſtibus tũ ciuibus terrori ſunt. Amãdi honorandiq; iuſtis & tẽperatis; ſibi & ciuitati utiles uniuerſæ. Sed nox quidẽ ita pacta ad ea quæ diximus fortitudinẽ quoq; in aĩs ciuiũ creat. Sole uero ſurgẽte: pueri ad magiſtros ꝓficiſcantur. Quẽ uero nec pecudes nec alia ꝑcus ulla ſine paſtore uiuere debent nec pueri etiã ſiue pædagogis ſint: neq; abſq; dñis ſerui. Eſt aũt puer omni beſtia itractabilior. Nã cũ prudentiæ fontẽ nõdum perfectum habeat inſidioſiſſimus eſt a cerrimuſq; & petulantiſſimus oĩum beſtiarum. Ideo multis quaſi frenis uincendus eſt. Et cum primum a matribus nutricibuſq; ſeiungit̃: pædagogis eum ad puerilẽ laſciuiam regendam cõmendare oportet. deinde ut liberum quidẽ doctrinarũ potiſſimum gratia ꝑceptoribus: ut aũt ſeruum caſtiget quicunq; ex liberis forte: deprehẽderit: puerum ipm̃ & pædagogum & ꝑceptorẽ: ſiqua in re delinquere eos cõſpexerit. Si uero pñs qs iure nõ caſtigauerit: maximo ſubiiciat̃ obprobrio. Rem hanc ille qui de cuſtodibus legum ad principatum puerorũ electus fuerit cognoſcat: ſiue ille qui eos dephẽdit: nõ caſtigauerit: cum oporteret ſiue nõ more caſtigauerit: acute autem uideat hic oportet diligentiſſimeq; educatiõem puerorum curet naturas eorũ ſm̃ leges ad bonum ipſum dirigens ſemper & cõuertẽs. Quomodo aũt hũc ipm̃ nobis lex ſufficienter erudiet? Non enim ſatis: nec apte adhuc dictum eſt: ſed alia tacta: alia pretermiſſa. Oportet autem

De familiari admĩſtratiõe pauca.

De ſõno multo & uigiliis.

Puer oĩ beſtia intractabilior.

pro uiribus nihil relinquere/ſed rōnē oēm exponere/ut interpres hic aliis & educator ſit. De cho
reæ qdē cantus & ſaltationis forma dictū eſt:quæ eligēda/corrigēda/dedicāda ſit. De ſcriptis autē
oratione ſoluta nōdū diximus:quæ nā horū & quo ordine o optime pueritiæ cultor/alumnis tuis
tradenda ſint:q̄uis quæ in re bellica uiſcēda exercendaq; ipſis ſunt/iā hēas. Etenī qd̄ pcipiēda ſint
quæ ad litteras ptinēt primū deinde quæ ad lyrā a legis latore dictū eſt. Præterea quæ ad cōputa
tionē numerorū ſpectāt:qbus opus eē diximus:& oīno quæcūq; ad bellū ac rē familiarē publicāq;/
cōducūt. Itē quæ ad diuinorū aſtrorū ſolis lunæq; circuitū pquirēdū ut uniuerſa ciuitas nō ignoret/
ordinē dierū in menſem/mēſiūq; in annum:atq; ita tēpora/ſolēnitates/ſacrificia:ut decet diſpoſita
naturali quodā ductu/uiuā ciuitatē uigilātēq; reddant/& diis honorē tribuāt/& hoīes ad hæc prudē
tiores afficiāt. Hæc tibi ſic o amice a legis latore ſufficiēter diſtīcta ſūt:ſed quæ ſequūtur aīaduerte.
Nam de litteris nōdū ſatis diſtinctū fuiſſe diximus:qm̄ quatenus his uacādū ſit/nō eſt declaratum:
Vtrū uidelicet exacte eas cōprehēdere debeant/qui mediocres futuri ſunt ciues:an nihil omnino.
Similiter quoq; de lyra. Ad litteras ergo decēnes queri proficiſcātur:triēnioq; inſiſtāt. Et qui tres
ac decē egerūt annos lyræ ſimiliter tres annos incūbāt. Nec liceat aut patri plus uel minus in his li
beros detinere. Aut liberis ſiue tedio affectis citra id tēpus/ſiue deſiderio cōpulſis ultra/ his rebus
cōtempta lege uacare. Siquis nō paruerit/honores qui diſciplina præditis danť/quos poſtea narra
bimus:nō conſequať. Sed qd in his annis docere magiſtri/adoleſcētesq; diſcere debeāt/audi. Litte
ras donec legere ſcribereq; poſſint/perdiſcant. Velociter aūt aut ppulchre faciāt/nec ne/niſi natu
ra in hoc tpis ſpatio iuuerit/nō ē curādum. Monimēta uero poetarū in qbus lyra nō utunť/ partim
metrice ſcripta/partim ſine metro:quæ qdē rhythmo harmoniaq; carētia ſallacia ſcripta ſunt no
bis a nōnullis hmōi hoībus tradita/qua rōne uſui dabitis o oīum optimi cuſtodes legū? Legū quoq;
latorē/qualem iſtorū uſum uobis recte tradat dubiturū arbitror. CLI. Quid hoſpes tecū ita du
bitaſti? ATHE. Recte tu Clinia:ſed ad uos qui de legibus cōmuniter mecū cōſideratis neceſſe eſt
ut & quæ certa & quæ dubia mihi uidenť/apiam. CLI. Quid ergo de his modo dicis? qd te mouit.
ATHE. Dicā eqdē. Profecto innumeris hoībus nō ē facile cōtradicere. CLI. Nūquid parua & pau
ca de legibus iā dicta putas multis cōtraria? ATHE. Vere prſus id dicis. Iubere nāq; uideris/ut q̄
uis multis hoc iter arduū odioſumq; ſit/peragā tū cōſidenter perq; legū ſemitā/pl̄ribus ſermonib⁹
patefactā/nihilo prermiſſo pgrediar:cū iter huiuſmodi forſan nō paucioribus/& ſi paucioribus/ nō
deterioribus placeat. CLI. Certe. ATHE. Nihil igiť prætermittā. Dico eqdē/poetas multos hexa
metro carmine/multos trimetro/aliiſq; generib⁹ metrorū ſcripſiſſe:ac alios ſeria/alios iocoſa fuiſ
ſe cōplexos. Quæ cūcta multi facultatis hmōi pfeſſores/aſſerūt recte educādis iuuenibus ediſcēda
ut ex uariorū poetarū pitia facundi reddanť. Alii capita quædā ex oībus electa/& in idē conducta:
memoriæ cōmēdāda cōtendunt ſi mō quis noſtrū ex multorū pitia atq; notitia/pbus uir & ſapiens
eſt futurus. Tu uero quid ab his recte dicať qd contra libere a me nunc explicari iubes? CLI. Quid
ni? ATHE. Ego igiť quid potiſſime de his oīb⁹ uno uerbo ſufficiēter dicā? hoc equidē arbitror. qd
mihi ab oībus cōcedeť. Multa a poetis probe/multa etiā cōtra eſſe dicta. Quod ſi ita ſe habet/multo
rum ediſcendorum ſtudiū iuuenibus periculoſum eſſe aſſero. CLI. Quomodo ergo & quid cuſto
di legū precipis? ATHE. Qua de re dicis? CLI. Quo nā ſibi reſpiciēdū quaſi ad exemplar quoddā
ut alia perdiſcēda iuuenibus:alia ne attingēda qdē/iubeat:ne dicere id graueris obſecro. ATHE.
O bone uir Clinia/uideor quodāmodo fortunatus. CLI. Qua in re maxime? ATHE. Quod peni
tus exēplo nō careā. Nēpe cum ea quæ ab aurora ad hāc horā nō ſine quadā deorū inſpiratione ut
mihi uidemur/narrauimus/aīaduerto/poeſi quodāmodo ſimilia mihi uideť. Nec mirum eſt/ſi p
prios ſermones quaſi ſimul oēs collectos reſpiciens/ſic afficior/ut admodum lætet. Omniū enim
quæ aūt poetice aut ſoluta oratiōe dicta didici & audiui/moderatiſſima hæc mihi/inſtruēdiſq; iuue
nibus idonea maxime uideť. Quāobrē qd̄ melius exēplum legum cuſtodi atq; doctori pponam/
non hēo/q̄ ut magiſtros cogat pueris hæc exponere:& quæcunq; alia his ſimilia/ſiue poetice ſeu ſo
luta oratione ſcripta ſint:ſiue ſimpliciter dicta quidem & huic diſputationi conſentanea:quæ nullo
modo pretermittat oportet:ſed operam det ut ſcribantur. ac primum preceptores ipſos compel
lat diſcere hæc atq; probare. & eos qui non probent repellat:his uero qui probant erudiendos in
ſtituendoſq; adoleſcentes committat. Sed de litteris/earūq; magiſtris:iam ſatis. CLI. A propoſito
quidem hoſpes ut mihi uidetur/non aberrauimus:ſed utrum recte totam rem an contra agamus
forſan difficile dictu. ATH. Tunc demum Clinia id quoq; patebit:ut decens eſt/quando ſicut ſæ
penumero diximus:legum tractatio finem accipiet. CLI. Recte. ATHE. Verum poſt litterarum
magiſtrum nonne de cithariſta dicēdum? CLI. Cur non? ATHE. Si ſuperiorum memores erimus
uerborū/cithariſtis cōgruū & docēdi & educādi quantū ad ſua ſpectat/ut reor/officium dabimus.
CLI. De quibus dicis? ATHE. Oportere diximus dionyſiacos cātores ſexaginta annos natos rhy
thmorum naturas harmoniarūq; conſtitutiones acute ſentire:ut in cātibus affectus animi imitādi
bus/pbi animi imitationes/ab imitationibus improbi ſecernere poſſint. & has qdē reliciāt/illas in

medium

medijs deductas/adoleſcētū auribus cōcināt/trahātq eorū aīos imitatione quadā pductos ad uirtutis ipſius poſſeſſionem. CLI. Vera loqueris. ATHE. Qua propter citthariſtam diſcipulūq eius oportet lyræ uocibus uti/eius expreſſionis gratia: quæ ex canoris fidibus prouenit/& uocibus uoces cōſonas reddere. Diuerſitatē uero uarietatēq lyræ/cū alios fides modulos reddant/alios poeta cantus ipſius auctor/ut ſpiſſitudinē ꝑterea raritati/uelocitatē tarditati/ acumē grauitati/ & oīno conſonum ſimul & diſſonū ꝑſtent: rhythmorūq uniuerſa uarietas/lyræ uocibus accōmodet/afferre illis nō licet: qui triennio utilitatē muſicæ ſunt facile percepturi. Contraria enim cū ſe inuicē cōfundant/difficile diſcūtur. Oportet aūt facile iuuenes diſcāt. Nā nec parua nec pauca ſunt: quæ neceſſario illis perdiſcēda mandamus. Hæc aūt oratio progrediēs cū tempore ſimul oſtendet. Hæc de muſica doctores ꝓcurent. Quæ uero uerba/cantuſue chorearū magiſtri docere debeāt/ea nobis in ſuperioribus diſtincta ſunt: quæ dedicanda cōmode ſolēnitatibus dixim⁹ ut una cū felici oblectamēto utilitatē quoq ciuitatibus ꝓbeāt. CLI. Vere hæc etiā diſtinxiſti. ATHE. Hæc itaq uere diſtincta electus ad muſam magiſtratus ſuſcipiat: curetq feliciter. Nos uero ſicut muſicæ docendi modum qui reſtabat/adiecimus/ita nunc ſaltationi & uniuerſæ corpis gymnaſticæ/cū idem reliquum ſit/idem quoq adiiciamus. Pueros etenim puellaſq oportet tripudiū & gymnaſticā diſcere. Nōne? CLI. Sic oportet. ATHE. Saltandi igitur magiſtri pueris/ac puellis magiſtræ dentur: ut his apte exerceātur. CLI. Dent̄ prorſus. ATHE. Rurſus uirū illū plurima negocia ſubiturū uocem⁹/ pueritiæ curatorē: qui cum & muſicæ & gymnaſticæ curā hēat: nunq̄ ocio abundabit. CLI. At quo pacto tantā cū ſenior ſit curā ſufferre poterit? ATHE. Facile o amice. Lex enim ipſi conceſſit/cōcedetq/ut ad eā curā quos uelit ciuiū & uirorū & mulierū accipiat ſocios. Ille aūt qui deligēdi ſint cognoſcet: uoletq ſocios ꝓbos deligere. Cum magiſtratus ipſius magnitudinem prudēter & cognoſcat & uereat̄. nec ignoret quod ſi pueritia recte educata ſit: educeturq oīs in uita recta ſit nauigatio. Sin cōtra/quid cōtra ſequat̄: nec dictu dignū eſt: neq nos dicimus/prīcipioſum in ciuitatē nouā omen fugiētes. Multa iā de ſaltatione deq omni motu gymnaſtico/diximus. Gymnaſia enī oēs ēt exercitationes bellicas appellamus: ut ſagittandi: iaculandi: peltaſticē quoq & oēs armatorū dimicationes: acierū ordinationes: ductiones exercitus: caſtrorū poſitiōes & quæcūq ad equeſtrē ꝑtinēt diſciplinā. Quorū oīum publicos oportet eē magiſtros a ciuitate cōductos. qui pueros & puellas: uiros & mulieres doceāt: ut oēs qui in ciuitate ſunt hæc oīa ſciāt. & puellæ qdē ſaltare pugnareq cū armis cōſueſcāt. Mulieres aūt caſtra mouere ordines ſtruere/& arma ſumere atq deponere: ſi nullius rei alterius gratia/attū ſi res cogat ut in militiā uiri oēs ꝓficiſcant̄/poſſint ipſæ interim ſi qd aduerſi acciderit: ciuitatē defendere: uel ſi tanta hoſtium multitudo agros inuaſerit ut neceſſe ſit mulieres quoq pro ciuitate arma capere/quorū nihil ē. quod nō facile euenire poſſit. Magno certe rei ꝑuitio dandū eſt: ita graue mulieres educari/ut nec ueluti aues quidē pro filiolis cōtra feroces audeant beſtias pugnare/moriq potius uelint/cūctaq ſubire ꝑicula: q̄ ſtatim ad aras tēplaq cōfugere/opinionēq de genere hoīum dare/oīum ignauiſſimū aīalium eſſe. CLI. Per iouē hoſpes & dedecori hoc & detrimēto eſt ciuitati. ATHE. Legē igit̄ hanc ſanciamus/ut rē bellicam mulieres nō negligant: ſed ciues oēs tam mulieres q̄ uiros illi dent opam. CLI. Sāciamus. ATHE. De luctatione quidē partim nobis eſt dictū. Quod uero ut arbitror/maximū eſt/nō diximus. nec facile dictu eſt/ niſi quis uerborū declarationi corporis geſtus adiungat. hoc ergo tunc iudicabimus/qū uerba rebus cōiuncta aptius aliqd etiā de cæteris ſignificabūt/& luctationē maxime oīum motuū prelio affinē eē. & oportet nō ꝓlio huius cauſa/ſed huic gratia ꝓlii opam dare. CLI. Probe id quidē. ATHE. Sed de luctandi qdē facultate hactenus ſit dictum. Cæteros uero corpis totius motus/ quorū plurimi ſaltationis noīe recte appellari pūt/in duas ſpēs diſtribuimus. Nā alius qdem motus decentioribus geſtibus corporis honeſtū dignūq aliqd imitamur/alius contra indecentioribus/ad uile aliqd imitādo deducit. Et utriuſq rurſus duæ ſunt ſpēs. Honeſtus enī dignior q motus alius eſt cū ī bello uiolētiſq laboribus egregio corpore fortiq aīo implicamur: Alius dū aīus in rebus ſecūdis moderate lætat̄. Hūc ſi qs pacificū appellet motū/ſm naturam appellare uidebitur. Illum uero a pacifico diuerſum pyrrhichē recte qſq uocabit/qui imitat̄ flexus corporū/qbus tela plagæq uitant̄/ declinādo/cōcedēdo/exiliēdo in altum/humiq ſe cōtrahēdo. Contrarios itē geſtus quibus uidelicet aduerſus alios quicq̄ infert̄ ſagittādo/iaculando/cædēdo. In his oibus arbitrari oportet/quādo intrepid⁹ & cōſtās habit⁹ ī mēbrorū rectitudīe & fortitudine aī adhibet̄/recte fieri: qū uero cōtra/nō recte. Sed & paci cōuenientē ſaltationē hoc pacto ī ſingulis ꝯſiderem⁹/utrū recte nec ne ꝑ natura honeſtæ ſaltatiōis decēter qs in choreis optīa lege eruditorū uirorū uerſet̄. Primū uero āmbigua q̄ ī cōtrouerſiā cadit ſaltatio a nō āmbigua diſtiguēda ē. q̄ nā igit̄ hæc? & quo pacto utraq diſtiguēda? Ambiguā arbitramur/q̄ bacchica/Bacchūq ſequētiū ē. Quas nymphas/panes/ſyllenos ac ſatyros uocātq qdē ut aiūt uinolētos imitat̄/luſtratiōes & ſacra faciētes. Totū hoc ſaltatiōis gen⁹ neq qd bello cōueniat neq qd paci/neq qd ſibi uelit facile determiāri pōt. Rectiſſimū igit̄ mihi uī id ita diſtinguere/ut ſeorſū a belli ſeorſū ēt a pacis ſaltatiōe id ponam⁹. Negāteſq hoc eē ciuile/atq iō reliquē-

Qur mulieres oportrat arma & caſtra tractare diſcere.

tes/ad belli pacisq́ quæ ſine cõtrouerſia eſt/ſaltationẽ ad nos pertinentem iam reuertamur. Genus autem illud muſæ/quo in pace & pſpitatis opiõe utimur deos deorũq́ filios honorãtes/bipartito diſtinguit. Alterũ enim cũ picula laboreſq́ euaſimus & bona adepti ſumus/adhibet: qđ maiores continet uoluptates. Alterũ priorib⁹ bonis ſeruatis auctiſq́ agi ſolet: in quo remiſſior ẽ uoluptas. In hmõi uero rebus/quiſq́ ex maiori uoluptate cõcitatius/ex minore/remiſſius qſq́ mouet. Modeſtior etiã qlibet & ad fortitudinẽ exercitatior pacatius mouet. Ignau⁹ cõtra & ad tẽperãtiã minime exercitatus/maiores uehemẽtioreſq́ mouendi pmutationes agit. Cõiter aũt ſeu cãtu ſiue aliter qs loquat: quieto id corpe facere neqt. Quapropter uerborũ imitatio corporis figuris expſſa/ artem oẽm ſaltatricem pepit. Qua cõcine nõnulli alii incõcinne mouẽtur. cũq́ in aliis multis noib⁹ bñ & ſm naturã poſitis laudanda antiqtas ſit/in hoc quoq́ pbanda eſt/qđ ſaltationes cũctas moderatorũ hoĩum in rebus ſecũdis tẽperate gaudẽtiũ/recte admodũ muſiceq́ & ſecũdũ rõnẽ cõcinnitates quiſqs ille fuerit/noĩauit: duaſq́ honeſtæ ſaltationis cõſtituit ſpẽs. & belli quidẽ pyrrichẽ/pacis cõmode cõcinnãte uocauit. Hæc debet legis lator figuris qbuſdã exponere. cuſtos aũt quærere. & inuenta cũ alia muſica cõiungere. atq́ in ſolẽnibus ſacrificiis diſtribura/ſingula ſingulis dedicare. & ita ordinata ſtabilire ut nihil eorũ poſtea nec in cãtu aliter fiat. ſed in eiſdẽ uoluptatibus ciuitas eadem perſeuerans ciueſq́ iidem ſimiles ſemp pro uiribus permanẽtes/bñ beateq́ uiuant. Sed iã de honeſtis pulchrorũ corpum/generoſorũq́ aiorũ choreis diximus. Deformiũ uero corpoꝝ cogitationũq́ motus q ad riſum & comediã/uerbis/cantu ſaltatione/oĩbuſq́ hmõi imitationibus ſpectãt conſiderare & cognoſcere neceſſe eſt. Nam ſeria ſine ridiculis & oĩno ſine cõtrariis cõtraria cognoſcere quidem impoſſibile eſt: ſiqs prudens eſt futurus. Fieri aũt ambo minime pñt/ſi quo pacto uirtutis participes euaſuri ſumus. Sed hæc huius gratia cognoſcẽda ſunt: ne pter ignorãtiã ridiculũ aliquid agat aut dicat: cũ minime oporteat. Serui igit & pegrini ꝑcio cõducti talia imitent. Studiũ uero ipſis nullũ adhibeat. Nec adeo liber ſit ciuis/ſeu uir ſiue mulier qui diſcere iſta cernat/ſed noua ſemper de his appareat imitatio: atq́ ita ad riſum ſpectantes ludi qui comædiæ uocabulo appellant/rõne ac lege diſpoſiti ſint. Tragædi uero poetæ qui res ut aiũt ſerias narrant: ſi nos ſic interrogent/licet ne o amici in regionem ciuitatẽq́ ueſtram nobis uenire: poemataq́ noſtra ad uos pferre? An aliter uobis de re tragica uiſum eſt? quid ad hæc diuinis uiris recte nos rñdebimus? Nã mihi quidẽ ita uidet. Nos uero o uiri optimi tragædiæ q̃ pulcherrimæ & optimæ quoad fieri põt ſumus poetæ. Nẽpe uniuerſa res. p. noſtra pulcherrimæ optimæq́ uitæ imitatio eſt: quã rẽ nos certe tragædiã ueriſſimã arbitramur poetæ ergo uos eſtis. poetæ quoq́ eiuſdem poematis ipſi ſumus: & quaſi emuli ad opus pulcherrimũ tragædiæ cõtẽdimus: qđ ſola lex uera: ut ſperamus põt pficere. Verum nolite credere/facile a nobis admitti: ut ſcænas in foro cõſtituatis/& clamoſos conducatis hiſtriones/qui altius q̃ nos exclament: atq́ ita ad liberos noſtros/ad uxores/ad turbã urbis oẽm/de eiſdem rebus non eadẽ quæ nos ſed contraria ſæpe cõcionemini. Inſaniremus enim & nos oĩno & ciuitas oĩs: ſi anteq̃ magiſtratus uiderint quæ compoſuiſtis & dicenda ad populum iudicauerint admitteremini. Nunc igit o uiri optimi mollium muſarum alũni. iſtos cantus ueſtros cum noſtris apud principes cõparabimus: & ſi quæ dicũtur eadem aut meliora noſtris eſſe uidebũtur/chorum uobis dabimus. Sin uero aliter o amici/nunq̃ dare poterim⁹. hæc ita de omni chorea eiuſq́ doctrina legibus & moribus conſtituta ſint: & ſeruorũ quidẽ ſeorſum a dominorũ officiis: ſi uobis quoq́ uidet. CLI. Videt certe. ATHE. Sed liberis tres adhuc reſtant doctrinæ. Vna cõputatio numerorum. altera longitudinis/latitudinis/profunditatiſq́ menſura. Tertia circuitus aſtrorum notitia. Quæ omnia non exacte multi perdiſcent/ſed pauci: quos ad finem progreſſi ſignificabimus: ſic enĩ decet. Multitudini uero/quæ neceſſaria ſunt/ rectiſſimeq́ dicunt/turpe ẽ neſcire. Sed exqſite cũcta

Que neceſſaria ſunt. turpe ẽ neſcire.

pergrere/nec facile eſt nec oĩno poſſibile. Quod ex ipſis neceſſariũ eſt/reiici nõ põt. Immo uero ad hoc ipſm reſpexiſſe uidet/qui prouerbio primus ita de deo eſt locutus. Quod nec deus unq̃ cũ neceſſitate pugnabit: qđ eqdem de diuinis neceſſitatibus intelligẽdũ arbitror. Nã ſi hoc de humanis neceſſitatibus dicat: ad quas multi reſpiciẽtes tale quid aiũt/longe omnium ſtultiſſima erit oratio.

Nũq́ dii cum neceſſitate pugnabunt.

CLI. Quæ nam igitur hoſpes non humanæ: ſed diuinæ doctrinarum neceſſitates ſunt? ATHE. Illas arbitror/quas qui non diſcit ullo modo nec experitur/nunquam hominibus deus fit/nec dæmon/nec heros: ut curam hominum ſtudioſe habere poſſit: longe etiam aberit: ut homo diuinus fiat: ſi nec unum nec duo tria nec paria/omnino atq́ imparia poteſt cognoſcere. ſi nec numerare nouit: nec dies & noctes dinumerare. nec ſolis ac lunæ cæterorumq́ aſtrorum lationes accepit. Quæ ſi quis neceſſaria neget homini pulcherrimarum doctrinarum quamlibet percepturo/ ſtultiſſime cogitabit. Sed qualia horum ſingula ſint & quot & quando diſcenda: & quid cum alio/& quid ſine aliis ſolum: & quæ ſit uniuerſa iſtorum mixtura/recte ante omnia eſt diſcendum. deinde his doctrinis ducibus ad alias gradiendum. Sic enim natura neceſſitas ipſa obtinuit: qua cum deorũ nullum dicimus aut pugnare nunc aut unquam pugnaturũ. CLI. Recte hoſpes ac ſm naturam quę dicis ita dici uident. ATHE. Sic ſe res habet o Clinia. Sed difficile eſt de his hoc ordine propoſitis leges

tis leges ferre. Quate in aliud tēpus ſi uidet̃ dilata diligētius hæc legibus ſanciemus. CLI. Videris
hoſpes noſtrā de his rebus impitiā formidare. Neq; id iniuria. Verū tñ exponere coneris: nihil hac
de cauſa ueritus. ATHE. Formido eqdē qđ dicis: ſed multo magis eos ꝓhorreſco: qui hac doctri
nas guſtarūt qdē: ſed male guſtarūt. Nō enim graue admodū qddā eſt & durū rerū oīum impitia.
Nec ſummū malū: ſed multo pernitioſius ē male cōparata multarū rerum pitia atq; notitia. CLI.
Vera loqueris. ATHE. Oportet igit̃ liberos hoīes ea diſcere: quæ una cū litteratura/magna pue-
rorū turba in Egypto ꝑdiſcit. Primū enim cōputationis doctrina ſit propter pueros excogitata cū
ludo & uoluptate ꝑcipitur. Pomorū coronarūq; pluribus paucioribuſue diſtributio fit/iiſdē cōpe
tentibus numeris. Pugilum quoq; & luctatorū/cōſeſſus & cōſorotii alternus: & cōſequens ordo ut
fieri ſolet/digerit̃. Fialas aūt aureas/ęneas & argētes/ſimileſq; alias ludēdo īmiſcētes uel totas alter
alteri tradētes neceſſarios ut dixi ludis numeros aptāt/atq; ita utilitatē prebēt diſcētibus/ad exerci
tus ducēdos: caſtrorū ordines: ad rē.p. diſponēdā: & ad reliqua oīa uigilātioreſq; ipſos reddūt. De
inde cū natura ignoratio turpis atq; ridēda de mēſura lōgitudinis & ꝓfunditatis oēs hoīes teneat/
hac eos ꝓcul abducūt. CLI. Quā igit̃ & qualē ignorantiam dicis? ATHE. O amice Clinia/ego etiā
cum aliqñ audiuiſſem/ſero tandē hanc noſtrā ignorātiā miratus ſum. Nec hoīum/ſed ſuum peco-
rūq; cōſiderāti mihi uiſa eſt. Ideoq; nō mea ſolūmodo/uerūetiā græcorū oīum cā uehementer eru
bui. CLI. Dic planius hoſpes/quid hoc eſt? ATHE. dicā eqdē. Immo uero interrogādo apiā. Re-
ſponde quæſo. Longitudinem noſti. CLI. Quid ni. ATHE. Quid latitudinē. CLI. Certe. ATHE.
An quod hæc duo ſunt. & ꝓfunditas tertiū. CLI. Et hoc. ATHE. Videnť tibi hæc oīa inuicē poſſe
cōmēſurari. CLI. Sane. ATHE. Lōgitudinē inq̃ ad longitudinē & latitudinē ad latitudinē: & ꝓfun-
ditatē ſimiliter cōmēſurari poſſe natura. CLI. Vehemēter qdē. ATHE. Quod ſi aliqua neq; uehe-
menter neq; remiſſe id pñt: ſed alia pñt qdē/alia minime: tu aūt putas oīa poſſe/quo modo ad hæc
es affectus. CLI. Male. ATHE. Quid rurſus/longitudinē latitudinēq; ad ꝓfunditatē/uel latitudinē
longitudinēq; inuicē. nōne græci oēs opinātur quodāmō poſſe cōmenſurari. CLI. Oīno. ATHE.
Quod ſi nullo pacto pñt: oēs aūt græci/ut dicebā/poſſe exiſtimāt: nōne pars eſt nos oīum cauſa ru-
bore cōmotos ad eos dicere: hoc unū de illis eſt o græcorū optimi/quæ ignorare quidē turpe eſſe
dicebamus. Noſſe aūt neceſſaria/nō admodū ꝑclarū. CLI. Cur nō. ATHE. Preterea alia quæciam
ſunt his affinia: in quibus ſimiliter erramus. CLI. Quæ nam? ATHEN. Qua natura factū ſit: ut
alia inuicem cōmēſurari poſſint qdem/alia uero nō poſſint. hæc ſane cognoſcere neceſſariū eſt/uel
oīno inutilē eē illū qui ignorat. In his ergo: animi cauſa: trahere morā oportet. Senilis enim hic lu
dus multo iocūdior erit q̃ talorum & teſſerarum: liberoq; homine dignior. CLI. Quid ni? Multū
enim teſſeræ hæq; doctrine inter ſe diſtare uidenť. ATHE. Hæc ipſe o Clinia diſcenda iunioribus
cenſeo. Nam nec noxia neq; difficilia ſunt. & ludendo percepta/ꝓderūt ciuitati. oberūt aūt nunq̃.
Attendendum eſt aūt/ſiquis aliter dicat. CLI. Quid ni. ATHE. Si hæc ita hēre ſe uidebunť/ꝓbabi
mus utiq;. Sin aliter/reprobabimus. CLI. Ita certe. Nōne igit̃ hoſpes hæ nobis tanq̃ neceſſariæ do
ctrinæ modo ſanciēdæ ſunt? ne inanis nobis ſit legū tractatio? ATHE. Sancianť qdē: ſed ea cōditio
ne ut ſolui a reliquo diſciplinæ ciuilis ordine poſſint ſi forte nullo modo uel ponentibus nobis uel
uobis/quibus poſita fuerint ꝓbabunť. CLI. Iuſta hæc eſt poſitio. ATHE. Sed aduertamꝰ nūc/utrū
ſtellarum nobis doctrina placeat. CLI. Dic mō. ATHE. Mirū qd ī his accidit: qđ tolerari minime
pōt. CLI. Quid illud? ATHE. Maximum deum/totūq; mūdum dicimus inquirēdū nō eſſe/nec re
rum cauſas multo ſtudio indagādas. nec pium id ducimus. Cum tñ cōtrariū uideat̃ recte fieri poſ
ſe. CLI. Quo pacto dicis? ATHE. Nempe hæc/aliena quidē a ſenioribus doctrina uidebit̃: ſed cū
probam/ueram/ciuitatiq; utilem ac deo ipſi amicam putem/ſilere non poſſum. CLI. Conſentanea
loqueris. Sed nunquid circa ſtellas doctrinam talem reperiemus? ATHE. Mentimur nunc o boni
uiri de magnis diis/ſole dico ac luna ut breuiter dicam/greci oēs. CLI. Qua rōne mētimur? ATH.
Solem ac lunam nunq̃ inter idem facere opinamur: & alias quaſdam cum his ſtellas errare dicimꝰ
quas planetas uocamus. CLI. Per iouem hoſpes uerum ē quod dicis. Sæpe nāq; ipſe oculis uidi lu-
ciferum & heſperum & alias quaſdam nunq̃ eundem facere curſum: ſed omnino errare. Solē autē
ac lunam errare ſemper omnes cognouimꝰ. ATHE. Hec o Megille & Clinia ſunt quæ iunioribus
ciuibuſq; noſtris de diis cæleſtibus uſq; adeo diſcenda cēſeo: ut in eos ꝓfanum nihil loquātur: ſed
ſacrificando pieq; uouendo laudibus ſemper honorent. CLI. Rectum quidem hoc: ſi modo poſſi
bile primum eſt: quod dicis perdiſcere. deinde etiam ſi minus recte de his nunc loquimur: poſtq̃
uero didicerimus recte loquemur: ſi inq̃ ita eſt/ego quoq; talem doctrinam eatenus diſcendam eē
cōcedo. Hæc igit̃ ita ſe hēre: conate tu qdē diligēter exponere nos uero audiemus atq; diſcemus.
ATHE. Non eſt facile quod dico percipe: nec rurſus oīno difficile: nec longo ut diſcutiat̃: indiget
tpe. Cuius ſignū eſt: & qđ ipſe nec nup nec iam olim audiui/& nūc ī breui tpe ſignificare uobis poſ
ſum. Quæ tñ ſi difficilia penitus eēnt/nec ego declarare/nec uos pcipe in hac ętate poſſetis. CLI.
Vera dicis: ſed quæ nā hæc ē doctrina: quā mirabilē eē dicis & iuniorībꝰ neceſſariā/nobiſq; ignotā?

Quæ alia cōmenſurabilia alia incōmēſurabilia.

Quæ cōparandæ ſint mathematicæ ſciæ.

Sol & luna magni dii.

Quod Platæ nõ errãt: neq; quod uelociſſimũ id tardiſſimum.

Conare apertiſſime iſtud oſtẽdere. ATHE. Conabor eq̃dẽ. Nõ ẽ o uiri optimi uera hæc de ſole & luna cæteriſq; ſtellis opinio/qđ unq̃ perrent. Sed cõtra ſe res habet. Vnũ enĩ quoduis illorũ iter nõ multa circulo peragit: q̃uis uideat permulta ferri. Quod uero in eis uelociſſimũ eſt/nõ recte tardiſſimũ/& cõtra cõtrariũ iudicam⁹. Peccareq; ita opinãtes patet. Nã ſi in olympico ludo/curſu certãtes ſpectaremus/& uelociſſimũ tardiſſime/tardiſſimũ uelociſſime currere pdicarem⁹: laudibuſq; uiciſſe uictũ caneremus/nõ placerẽt ut arbitror/laudes noſtræ curſoribus. Nũc uero cũ de diis ſimiliter peccemus/nõne ridiculi ſumus/ ſimiliterq; aberramus a recto. CLI. Ridiculi q̃dẽ nullo pacto neq; rẽ accepti deo/dũ falſa de ipis canimus. CLI. Si hæc ita ſe hñt/uera dicis. ATHE. Atq; ſi ita habere ſe oſtẽderimus/diſcẽda uſq; adeo hæc oĩa. Sin minime/dimittẽda: nobiſq; ita de his cõceſſum ſit. CLI. Prorſus. ATHE. Sed inſtituta iã de doctrinarũ diſciplina finẽ hẽant. De uenatu aũt ſimiliter iudicãdũ: ac de hmõi oĩbus. Videt enim legũ latoris officiũ nõ ſolũ hoc eẽ ut leges cõſcribat: ſed etiã ut medio utat illo qđ inter admonitionẽ eſt & leges: quo & nos ſæpius uſi ſumus: pſertim cũ de educatione infantiũ loqueremur. Nã in hac re multa eſſe diximus/quæ nõ ita dici pñt/ ut leges de ipſis ponant. Idq; tẽtare demẽtis eẽ. Ita uero cõſcriptis legibus & re. pu. cõſtituta nõ ẽ pſtantis uirtute ciuis perfecta laus/qua dicit eũ bonũ eẽ ciuẽ/qui legibus q̃ optime miniſtrauit: & q̃ maxime paruit: ſed pfectior illa eſt: eũ eẽ talẽ: qui legũ latoris/leges ferẽtis: & laudãtis uitupantiſq; ſcriptis oĩno per totã uitã paruit. hæc ciuis pcipua laus eſt. Nẽpe oportet ut legis cõditor leges nõ ſolum cõſcribat/ſed ẽt declarationẽ quãdam his adiũgat: qua quæ honeſta turpiaue ſibi uident/ſignificet. Ciuẽ quoq; ſummũ oportet nõ minus hæc/q̃ quæ mulcta ĩpoſita a legibus mãdata fuerint/obſeruare.

De uenatione.

Ad hoc uero rẽ/qua de agit/quaſi teſtẽ adducimus. Magis enĩ quod uolumus/apit. Venatus enĩ res latior eſt/nomine uno cõprehẽſa. Alius aquaticorũ. alius uolatiliũ. alius pedeſtriũ: nec ferarũ ſolũ/uerũetiã hoĩum/horũq; nõ bellicus tñmodo uerũetiã q per amicitiã. & alius q̃dẽ laudẽ alius uitupationẽ hẽt. Rapinæ quoq; latronũ/caſtrorũq; uenatus ſunt. Quãobrẽ qui de uenatu leges eſt cõditurus/nec iſta pterire põt. neq; ſingulis ordine certo atq; mulcta/minaces leges imponere. Quid ergo de his faciẽdũ eſt? Oportet ut legis lator quæ ĩ uenatiõe laudãda ſunt/laudet: quæ cõtra/uituperet/ad iuuẽtutis exercitationẽ. Iuuenes aũt cũ audiuerint/ita parere debẽt/ut nec labore nec uoluptate reuocati aliter faciant q̃ legis lator cõſuluit. Immo uero magis honorẽt quæ cum laude dicta & exhortãdo ppoſita ſunt q̃ quæ minaci & uĩdice lege firmata. His ita ppoſitis cõgrua deinceps laus & uitupatio uenatiõis cõſcribi põtrut quæ meliores aĩos iuuenũ facit/laudet: quæ cõtra uitupet. Dicamus igit deinceps ad eos ſic/pcibus interpoſitis. Vtinã uos o chariſſimi nunq̃ marinæ uenatiõis hamiq; cupiditas cupiat. nec oĩno aquaticorũ aĩaliũ die ſiue ẽt nocte p ocioſam uenationẽ legena capiendorum nec pyratice amor/per maria uenatores hoĩum iniquos atq; atroces uos faciat. Furti uero latrociniiq; cupiditas in urbe uel regione cõmittẽdi nec in mẽtem q̃dem ueniat ueſtrã. Nec uolatiliũ iucũda uenatio ſeruilis magis q̃ libera. Pedeſtrium ergo uenatio uobis ſola relinquit. ſed nec dormiẽtiũ quæ uicibus q̃buſdã interpoſitis fit nocturnaq; uocat & occioſorum hoĩum eſt/laude digna habet. neq; ẽt quæ in laboris remiſſione fit: & retibus laqueiſq; nõ cõſtantis animi uiribus ferarũ domat atrocitatẽ. Sola ergo quadrupedũ uenatio ille reſtat oĩbus optima: q̃ eq̃s/canibus/corpis uiribus agit. Nã q̃buſcũq; diuina curæ eſt fortitudo/ii quadrupedes oẽs/curſu uulneribus/teliſq; manu ppria uenãdo uincere debẽt. Sed laus uitupatioq; uenãdi ita diſtincta ſit. Lex aũt iſta. Sacros q̃dẽ hos uenatores ubicũq; uenari uelint/nemo phibeat. Venatorem nocturnũ retibus & canibus ſuis fidẽtẽ nemo uſpiã ſinat uenari. Anceps per incultos agros mõteſq; uagari pmittat. A cultis locis/ſacriſq; incultis a quocũq; pellat. Piſcator nec in portibus/nec ſacris fluuiis paludibus/ſtagniſq; uenetur: in aliis liceat/dummodo ſuccorum non utatur permiſtione. Sed iam inſtitutiones de diſciplina finem habeant. CLI. Præclare loqueris.

ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN DIALO. VIII. DE LEGIBVS.

QVæ modo de pcipuo ſingulariq; unius dei cultu ex multis Platonis noſtri teſtimoniis aſſeruimus/poſſumus preterea per Phædrum/Gorgiã/politicum Critiam: quartũ legum abſq; controuerſia confirmare. In his enim uniuerſam deorum/ut ita dixerim/ſynagogam/unico ſubdit regi prout uult ſingulis imperanti: aliaq; aliis officia iuſte diſpertienti: & humana per illos ordine diſpẽſanti: non quaſi abſente hinc illo ſed ut apparet in quarto legum potius ita uolẽte. Iubet itaq; Plato primũ q̃dem deũ ppter ſe adorari. Sequẽtes uero qui participes eius dii quoq; dicuntur amari tanq̃ illi ſimiliores. Honorari etiã ut uicarios immo & aduocari quaſi conciliatores. Audiri etiam ut diuinæ mentis ĩterpretes. Exaudiri deniq; ceu maieſtatis diuinæ pcones. Iubet & tẽpla condi in urbe: & urbem ipſam quaſi ędem ſacrã in partes diſtribui duodecim. Quemadmodum & deus templum ſibi ipſe conſtruxit/mundum/duodecim ſperarũ choris hornatũ. Sacerdotibus quoq; munitũ. i. ſpiritibus pditis rõne/deum ubiq; laudantibus.

dantibus. Diuinũ uero id templũ Plato pro uiribus imitãs & multos in ſuis templis admittit deos
quẽadmodũ deus ipſe multos admittit in ſuo: & uaria diſponit ſimulachra: ſicut & deus ſtellas lo-
cauit in cœlo: quaſi ſuorũ ſtatuas angelorũ. Prætera inter multas multorũ aras altare primũ conſe
crat primo/quẽadmodum ſtellas inter peculiarẽ ſibi ſtatuam deus elegit Solẽ/ut in re publica Plato
inquit/de quo forte dictum uideri poſſit. In Sole poſuit tabernaculũ ſuũ. De ſacrificiis aũt ſtatuiſq;
diligentius alibi pertractabitur: uerum ut in pñtia ſummatim dicam primũ deum/utpote materiæ aut
ſimilis naturę nihil hñtem/unica uult mente coli. Sequentibus uero numinibus hoſtias & ſacrificia
qua rõne lex patria iubet adhiberi pmittit. Hinc theologi gẽtium in numinũ cœleſtium igneorũq;
ſacris: figuras & lumina multaq; ad uiſum ſpectantia inſerebãt. In ſacris aũt aereorũ muſicos quoq;
concentus/& odores uaporeſq; addebant. An in ſacrificiis aqueorũ atq; terreſtriũ/iis inſup quæ ad
guſtũ & ſoliditatem attinẽt utebanť. Quãobrẽ nemini mirũ uideri debet Platonem pſim adeo gra
uem leges ſuas oẽs qdẽ/pcipue uero ſacras/nõ niſi conſultis oraculis promulgare/principio uide-
batur tpibus indulgendum. Neceſſariũ qdem erat humana diuino quodã cõſilio & auctoritate fir
mare. Impoſſibile uero ea tempeſtate eos hoĩes ita natos ita educatos rõne ulla a conſuetis alieniſ-
ſima in diuina reuerentia cõſeruare. Deinde Plato prudentiſſimus iudicabat: & ſi poſſent ĩpuri ſpi
ritus hoĩes per oracula fallere ſępe tñ abſtractas ob diuinam reuerentiã a corpore mẽtes quaſi iam
puras a puris ſubito numinibus corripi. Et quemadmodum ligna quæ caſu exſiccauit uentus/ſæpe
mox natura ignis accendit/ſimiliter poſſe aĩos ex religioſo quodam ritu ꝗuis apud ſapiẽtes minus
pbato perfunctos occultis modis meliori numine corripi: ut qui neſcientes qũo in mentẽ ipſam
ſeorſum a ſenſibus aſcenderunt/exalto iam feliciter accendanť. Neq; tam attendendũ Plato uult/
quo ritu colas diuina/ꝗ cuius gratia colas. Si.n. id ſummi oĩum regis gratia æternorũq; bonorũ de
ſiderio feceris/pbabile ẽ undecũq; & quocũq; cœpis te qñq; per eiuſmodi uenerationẽ ad ſummũ
ppius accedẽtẽ/uel ĩmenſo illius lumine circũfundi/uel exhuberãti ſaltẽ bonitate ſeruari. Quapp
eiuſmodi Plato fiducia fretus de ſanciendis legibus ſacrificiiſq; oracula conſulit: pcipitq; quotidie
aliquẽ ex magiſtratibus ſacra publice facere: pro ſalute patriæ primũ/deinde pro ſua atq; ſuorũ. Et
certo quodã ordine poſt iuuenilis ætatis rudimenta in ſeptimo tradita/mox in octauo ad ſacra de-
ſcendit: utpote qui intelligi uult hoĩes ob idipſum recte a primis anni ĩſtitui: ut rite intereſſe ſacris
& uelint pariter atq; poſſint. Siquis aũt uel cauillator uel meticuloſus tot diis demonibuſq; in ciui-
tate platonica intereſſe formidat: huic pariter adire licet ut bẽ pipateticã/nõ dęmonũ deorũq; tñ:
ſed dei ẽt uacuam. Sed pfecto opepcium eſt ſupſtitioſo ſupcilio ſtomachoq; poſito ex oĩbus eligere
potiora: pietatẽq; pbare platonicã: neq; exigere chriſtianũ fuiſſe illũ: quẽ ſolũ tpis interuallũ prohi
buit eſſe xpianum. Prima qdẽ ſacra ſunt duodecim: in menſiũ Kalendis. Secũda quoq; duodecim ĩ
mediis menſibus. Tertia ſunt tercẽtum & ſexaginta & quinq;. ſ. quotidiana. Fiunt autẽ pcipua diis
cœleſtibus/terreſtribus uero media. ſ. diis ſub luna regentibus. Oẽs enim ſub cœlo terreſtres ap-
pellat. Inferiora dæmonibus. Infima heroibus. Oportere uero putat ſacra his oĩbus duodecim di
ſtingui generibus. Siqdem ſm ſparum ſignorũq; duodenariũ ẽt ĩ qualibet ſpa dæmones/heroeſq;
duodenario diſtinguanť: Cõmemorationẽ uero ſolẽnitatũ/earũq; diſtinctionẽ quotannis declara
ri populo iubent mẽſe ultimo. quẽ more cõi accipimus februariũ. Præcipue uero platonico more
menſem ante æſtiuum ſolſtitiũ. Vltimũ menſem merito Plutoni dicãt. Eſt.n. Pluto pudentia pro
prie & ſeparans aĩas & iudicãs ſeparatas. Ingt aũt cõiunctionẽ aĩæ cũ corpore nõ eſſe meliorẽ ſepa-
ratione. Intellige de corpe caduco/& quatenus caducũ eſt. Nõ de cœleſti: uel cœlo ſimili: quali cor
pori cõiungi pſtat. huic aũt quatenus caducũ eſt: nõ pſtat. Ac ſi opepcium eẽ dicať huic quoq; cõi
iungi: nõ pp hoc ipſum pprie/ſed alterius finis gratia id dicẽdũ. De his aũt in theologia diffuſius.
Sed nunqd demonibus ẽt impurioribus platonici litãt? Nõnulli his inſup/partim quia naturalibus
pſint officiis/partim uero ne inuidia noceãt. Plato uero id nequaꝗ cõceſſerit. Quippe cũ purgan-
dæ mẽtis gratia primiq; dei ueneratione dũtaxat ſacra iubeat facere. Affirmat aũt ciuitatem legi-
bus cõſilio diuino utentẽ fore felicẽ. Addit ad felicẽ tũ ciuis tũ ciuitatis uitã id maxime ptinere: ut
nec aliis iniuriã ĩferat: neq; afficiať iniuria. Vtrũq; uero uirtute conſequi poſſe. Ac ne ciuitas afficia
tur iniuriis/ſtatuit ſacrificia/in qbus & diuinũ auxiliũ ĩpetreť/& ludi qdam ſolẽnes feſtiuiq; frequen
tenť bellicas pugnas ꝗ maxime imitantes. Quibus exerceri uult ad pugnam tã fœminas ꝗ mares:
& in ſingulis qdẽ tam ſiniſtrã manũ ꝗ dextram: ut & ciuitas ex utroq; ſexu æque utili ĩtegra ſit: & qli-
bet ex utraq; manu pariter utili/ſit ĩtegerrimus. Inter hæc notabis ꝗ deteſteť auaritiã ob id maxie
ciuitati noxiam/quod ppriis uilibuſq; lucris occupatos aĩos a publicæ ſalutis cura detorqueat. No
tabis iterũ quãta cautione muſicã choreas/pœſimq; ĩ ſacris bellicis q; ludis admittat. Deinde ſolũ
illud ĩperiũ legitimũ eẽ pariter atq; tutum: ĩ quo uolẽs uolẽtibus ĩperat. At qm̃ in iuueniliũ ludorũ
cetibus ſæpe amores ĩcidũt/& ii qdẽ turpiſſimi/iccirco his diligentiſſime præcipit occurrendum:
ꝗuis expte iam occurrerint/ubi aurum & argentũ ciuibus ſubſtulit/& ĩ laboribus aſſiduis educauit
& oculis iudicũ mores ubiq; circũſpicientiũ ſubiecit aſſidue oẽs/maxime iuuentutẽ. Quæ qdẽ tria

eſſe remedia cenſet aduerſus laſciuiæ & petulantiæ morbũ admodũ ſalutaria. Occurrit & quarto quodã p̃ſti remedio: ut uidelicet ab auditoribus legum magiſtratibuſq; fama quotidie diuulgeť: p quam cuncti cõi cõſenſu cõſueſcant exiſtimare/cõcubitus cõtra naturã/nõ minus turpes eſſe nec minori apud deũ odio haberi/q̃ cõcubitũ inter filios & parentes. Putat uero Plato cõis famę cõſenſum mirã ad mores habere potẽtia. In his audies feliciter eũ uiuere/qui ſupat uoluptatẽ: infeliciter qui ſupať. Audies & p̃ceptũ ad abſtinentiã maxime ſalutare a Paulo apoſtolo ſummope cõprobatum ut ſi athlethæ corporeæ uictoriæ ſtudio uoluptatibus abſtinẽt/ multo magis oẽs gratia uictoriæ ad aĩum ptinẽtis debeãt ſiĺr abſtinere. Præterea geminã eẽ beneuolẽtiã. alterã qdẽ moꝝ ſimilitudine/alterã uero ex quadã indigentia ꝑceatã. Et utrãq; cũ fit uehemẽtior/amorem cognominari. Amorẽ quoq; quãtũ ad ꝓpoſitũ ſpectat triplicẽ. Aut.n.pulchritudinẽ animi/aut corporis tñ/aut utriuſq; ſimul amari. In his cõſidera q̃ acute in legibus ferendis ĩcedat. ut qui nõnunq̃ in dialogis honeſto formæ corporeæ amatori nõ nihil ĩdulſerit/hic tñ nihil ĩdulgeat. Nẽpe corpis ſolius amorem euidenter exterminat. Vtriuſq; uero cõiuncti q̃uis moderatũ in legibus nõ audet admittere. Solũ deniq; erga aĩum ſolũ maniſeſte approbare uideť. Tum uero hoĩes deprauatæ naturæ ſui dominos eſſe negat: nec iniuria. Quiſq;.n.a rõne diſcedẽs/rõnalem hoĩs dimittit naturã/nimirũ & libertatem quę rõnis munus eſt/ſimul amittit: neq; tñ amittit culpã dũ quaſi delinquit ĩpulſus: qppe cũ ipſemet cãm neceſſitati eiuſmodi dederit. hoĩes aũt his cõtrarios.i. ĩtegre naturæ appellat eos: q deum colũt. Et ĩter humana maxime oĩum timẽt ĩfamiã: nec corpis ullius.ſ. uel ſui uel alieni/ſed animi moruṁq; pulchritudinẽ diligũt. Quod aũt in ſupioribus dixit/officium eẽ dei/eiuſmodi delictis obſiſtere/ſi ab eo hæc ordinari poſſent/ſic accipe/ut dei naturarũ ordinatoris ꝓpriũ ſit: quæ ab ordine naturæ collapſa ſunt/in ordinẽ reſtituere: p̃ſertim cum multoꝝ opinio ſit aĩam in eiuſmodi ſcelera/nõ tã ſenſibus q̃ demonibus qbuſdã inſtigãtibus uel ab initio corruiſſe. Vbi uero ait/ſi ordinari a deo poſſent/nõ de diuina potẽtia: ſed humana diffidit/põt qdẽ deus quantũ in ipſo eſt ordinare: ſed non tã facile ordinari homo põt. Poſſet & deus cogere/ſi modo uellet neceſſario trahere/ quẽ uult modo quodam libero ducere. Mox ẽt de cõuiuiis quæ ĩter ſolẽnia ſacra ludoſq; celebranť/ mentionẽ facit. Itẽ ex cõuiuiis de uictu legibuſq; ad hũc ptinentibs. Oportune uero poſt educationem animi/legeſq; ad hãc attinẽtes/ad corporis nutrimentũ legeſq; eiuſmodi iã deſcẽdit. Tum de agris/terminis/aqs/fructibus pecorib⁹ atq; paſcuis ſimilibuſq; leges tradit. Vbi uero de terminis loquẽs p̃uaricatorẽ terminoꝝ puniri dicit ab Ioue cõtribui atq; hoſpitali/Iouẽ unũ intellige contribulis pariter & hoſpitis curatorẽ. Et qm̃ ſtatutos lege terminos p̃terire/& alienũ ſibi dominiũ uſurpare/ſupbiæ ꝓprium eſt: iccirco dicit Iouẽ ad hãc iniuriam ulciſcẽdã excitari/atq; ĩſurgere cũ ꝑliis inimiciſſimis/quaſi dicat deũ cõtra ſupbos nõ tam ut iudicẽ q̃ ut hoſtẽ ultoreṁq; inſurgere. Poſt uero multas cõſtitutiones inquit ad ſeniorẽ pl̃m nõ ptinere/minimas quaſq; leges accurate deſcribere: p̃ſertim quę ad lites terũq; cõtrouerſias ptinẽt. Sed de rebus qdẽ externis paucas quaſdã cõeſq; leges adducere quas in minima quæq; iuris deriuent interp̃tes: de moribus aũt & animi diſciplina ad unguẽ diligẽtiſſime ptractare. ac dũ de uariis opificibus uerba facit/tria de his p̃cepta tradit admodũ memorãda. Primũ qdẽ nullũ ciuẽ.i.publicis aliqñ muneribus ꝑfuncturũ/ullo debere opificio occupari: neq; ẽt eius ſeruum. Quippe cũ ars rei.p.gubernandæ longa exercitatione multiſq; doctrinis indigẽs integrũ ſibi hoĩem uẽdicet. Secundũ uero/neminẽ artes duas uel ſtudia exercere uel debere uel poſſe. Tertiũ deniq;/artificẽ nõ decere alterius artis opifici p̃ſidere. Vetat prudẽter & exportare ciuibus neceſſaria/& ĩportare ſupflua/& in primis cauponari/p̃ſertim quæſtus gratia. Tũ urbis ptes uicoſq; ac tẽpla & foros duodecim digerit foriſq; tã ſobrias q diligẽtes leges ĩponit.

DIALOGVS OCTAVVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

SEquiť deinceps ut leges de ſolẽnitatibus p delphica oracula ſanciamus/quæ ſacra q̃buſq; diis ſacrificare feliciter ciuitas debeat. At qñ/& quot numero ſacra facere oporteat/forte noſtrũ eſt nõ nihil lege ſancire. CLI. Fortaſſe numerũ. ATHE. De numero igiť primo dicamus. Quẽ ego trecẽtoꝝ & ſexagintaquinq; eẽ oportere cẽſeo: ut un⁹ aliqs ſemp ex magiſtratibus/deoꝝ alicui/aut dæmonũ/pro ciuitate/pro ſeipſis/pro rebus ſuis ſacrificet. Interpretes uero & ſacerdotes tã uiri q̃ mulieres/uateſq; una cũ legũ cuſtodibus cõgregati ea ordinẽt quæ ĩ his legũ lator neceſſario deliquerit. Nã derelictoꝝ cognitores/iſtos eẽ oportet. Lex ergo uidebit/ut duodecim ſolẽnitates diis duodecim/qbus ſingulæ tribus cognominanť/ciues pagãt: diiſq; ipſis ſacra p ſingulos mẽſes faciant: choros p̃terea ludoſq; muſicos & certamina gymnica/ꝓut diis ſingulis & tpibus cõuenit. Erũt aũt ſolẽnitates diſtinctę/ut cõſtet/quas ſine uiris/& quas nõ agi oporteat. Terreſtriũ quoq; cœleſtiũq; deoꝝ/cæterorũq; q hos ſequunť ſolẽnitates miſcẽdæ nõ ſunt/ſed ſeparãdę in duodecimo menſe: q Plutoni dicatus ẽ/ut legitime celebrẽtur. Non.n.abiiciẽdus bellicoſis hoĩbus is deus ẽ/ſed colẽdus/tanq̃ generi hoĩum ſemp optimus.

Nam

Nam aïæ corporiſq; cõiũctio/nullo modo melior eſt q̃ ſolutio/ut ego ſerio loquẽs affirmo. Præte-
rea q̃cũq; ſufficienter hæc diſtincturi ſunt illud cogitare oĩno debẽt/noſtram hãc ciuitatẽ talẽ eſſe/
qualis mõ & ocio tp̃is & neceſſarioꝝ copia & libertate rep̃iri non poſſit. Verũ oportet ipſam ꝑinde
atq; hoiem unũ bñ uiuere. Feliciter aũt uiuẽtibus hoc neceſſario ineſſe ĩ primis oportet/ ut nec ipſi
aliis/nec alii ipſis iniuriã inferãt. Quoꝝ alterũ nõ eſt admodũ difficile. Alterũ uero ut nulla poſſis
iniuria lædi: difficillimũ: nec ꝑfecte id q̃ſq̃ aliter aſſeq̃ põt/q̃ ut ꝑfecte bonus efficiaẽ. Idẽ eſt & in ci-
uitate: nã ſi bona erit in pace uitam aget: ſin aũt praua/& inteſtinis ſeditionibus & externis bellis aſſi
due ĩfeſtabiẽ. Cum hæc ita ferme ſe hẽant: non belli tp̃s expectandũ: ſed in ipſa pace ciues ad rem
bellicã exercẽdi. Ergo ciuitas niſi mente capta ſit/ſingulis mẽſibus bellicas uires experiẽ/non minus
uno die: ſed pluribus ẽt/ꝓut magiſtratibus ipſis uidebiẽ: uiri ſimul & mulieres & pueri: nec hieme/
nec æſtu uitato: ut parati ſint oẽs/q̃cũq; uniuerſum quodãmodo educere populũ magiſtratibus
uiſum fuerit: ad idq; ludi ẽt cõuenĩẽtes una cũ ſacrificiis excogitãdi: ut pugnæ quædã ſolẽnes feſti-
ueq; fiãt bellicas pugnas q̃ maxime imitãtes. Et uictoribus p̃mia laudes uictis cõtra uituperationes
fiãt/ꝓut ſinguli/& in certaminibus & in oĩ uita ſe geſſerũt. Sic optimus q̃ſq; laudibus efferaẽ: & uitu
peratione cõtrarius deprimaẽ. Nec oẽs hãꝝ reꝝ poetę ſint: ſed primũ/q nõ pauciores q̃ q̃nquagin
ta ãnos natus ſit. Deinde q nõ ſolũ poeticã muſam ſufficiẽter poſſi deãt/ uerũ ẽt p̃clarũ & inſigne ali
q̃d fecerint. Eoꝝ ergo q boni uiri/honoreq; digni ſunt in ciuitate: & res p̃claras geſſerunt/poemata
ẽt ſi minus muſica ſunt/decãtenẽ. Cuius rei iudicium/puerili doctrinæ p̃poſitus/cæteriq; cuſtodes
hẽbant legũ. Hi ꝓbis uiris honorẽ hũc tribuãt: ut ſolis libertatẽ in muſis p̃ſtẽt: cæteros uero prohi
beãt. Nemo igiẽ audeat muſam/hoꝝ iudicio nõ ꝓbatã canere: ẽt ſi Thamiræ Orpheiq; hymnis ſit
ſuauior. Sed canant poemata ſacra: quæ iudicio approbata/diiſq; dicata ſunt. Viroꝝ quoq; bonoꝝ
poemata/q̃bus laudanẽ uituꝑanturq; aliq: & moderate id facere iudicata ſunt. Hæc eadẽ de militia
& de libertate poetica iudico mulieribus & uiris ſimiliter faciẽda. Sed oportet legis latorẽ ſecũ ita
plærũq; loq. Cedo in ciuitate inſtituẽda/quales ciues educare ſtudeo. An nõ certaminũ maximorũ
athletas: q̃bus ĩnumeri ſunt aduerſarii. Prorſus ita recte q̃libet r̃ndebit. Si ergo pugiles aut pãcra-
tiaſtas/aut alios ſimiles educaremus/ita ne in ip̃m certamẽ educeremus: ut cũ nullo antea unq̃ pu-
gnauerint? Vel ſi pugiles eſſemus/nõne pluribus añ diebus pugnare didiciſſemus/oĩa faciẽtes/ q̃bꝰ
in uero certamĩe ubi ad uictoriam cõtendiẽ/uti oporteat: q̃ ꝓxime ad id quod ſimile ẽ/ accedẽtes ꝑ
ceſtibus annectẽtes ſpæras & pilas/ut uulnera & ĩferre & uitare p̃meditatione diſceremus. Quod ſi
nulli q̃bus cũ exerceri poſſemus/ſocii nobis darenẽ: nunq̃d ſtultoꝝ ueriti riſum nos contineremus/
quin in aïæ ſimulachrũ ex aduerſo ad quod exercitatio fieret/ſuſpẽderemus? Ac ſi nec aĩati nec aĩa
carentis aduerſarii copia nobis eſſet/nõne ipſi ſoli ad umbrã ꝓpriam pugnaremus? An id aliud q̃e
q̃/manuũ huc & illuc flexus/& præparatio hmõi excogitata eſt? CLI. Ad nihil aliud ferme q̃ ad hoc
ipſum. ATHE. Quid igiẽ/ciuitatis pars quæ militiæ ſtudet? An peius q̃ certatores hmõi præpara
ta audebit ad certamẽ maximũ deuenire/ꝓ uita/pro liberis/pro rebus ſuis/ pro patria pugnatura?
Non ergo uerebiẽ legis lator/ne gymnaſia hæc inuicẽ aliq̃bus ridicula uideanẽ. ſed lege ſtatuet/ut
res militaris agaẽ maxĩe: quotidie q̃dem minori exercitatione ſine armis: choros oẽmq; gymnaſti
cã ad hæc ĩducens/& cõcitans: maiore uero nõ rarius q̃ ſemel in mẽſe: ut certẽt ſinguli ad capienda
uel retinẽda loca & inſidias: oẽmq; rẽ bellicã imitenẽ: & pila ſe exerceant/ undiq; ſe uertẽtes/ac telis
utanẽ ad uera & p̃iculoſa tela q̃ proxime accedẽtibus. ne oĩno abſq; timore ludus hmõi inter ciues
agaẽ ſed formidinẽ inferat: atq; ita q magno ſunt aĩo quodãmodo ignauoſq; oſtendat: ut his hono
res/illis obprobria/ut cõuenit/tribuanẽ. & hac rõne ciuitas oĩs ꝑ totã uitã ad uerũ certamen utiliter
præpareẽ. Siquis aũt cæde inuoluntaria in his certaminibus morieẽ/q interfecit lege expiatus mũ
dus ſit in poſterũ. Putare. n. debet legis lator/pacis ita mortuis hoĩbus/cæteros nõ deteriores futu
ros. Timore uero in oĩbus his extincto/nihil amplius ſe inuenturũ/quo a deterioribus meliores di
ſcernat. quod ni fiat/multo maius ciuitati malũ eſt q̃ illud. CLI. Cõcedimus hoſpes ita hæc eẽ lege
ſancienda/& uniuerſæ ciuitati agẽda. ATHE. Nũq̃d cãm nũc oẽs cognoſcimus? ob quã mõ in ciui
tatibus chorea talis atq; certamẽ nuſq̃ ferme: niſi parũ admodũ fiãt. An ꝑꝑ multitudinis legũq; la
toꝝ ignorantiã ita fieri affirmabimus? CLI. Forte. ATHE. Nequaq̃ o beate Clinia. Sed duæ huius
rei ſufficientes cãæ ſunt. CLI. Quæ nã? ATHE. Vna q̃dem q̃ꝺ diuitiarũ cupiditate/cæteris oĩbus
neglectis/ſolũmodo rẽ priuatã curamus. Ad idq; incũbens ciuiũ aĩus/nulli ꝓrſus niſi pecuniis quo
tidie cumulãdis dare operã põt. Nã artes & ſtudia quæ ad lucrũ cõducunt libentiſſime cõplectunẽ
oẽs/cætera ſpernunt. Hæc igiẽ una cauſa eſt/ne ciues id aut aliud quicq̃ honeſtũ boniq; officiũ cu-
rent. ſed inſatiabili auri & argenti cupiditate/& honeſta pariter & inhoneſta artificia cõplectanẽ/&
quoduis agãt/ſeu fas ſiue nefas id habeaẽ/ut pecunias cumulent: q̃bus ſubminiſtrantibus ueluti pe
cora/uentri ac ueneri ſeruiant. CLI. Recte dicis. ATHE. Hæc inq̃ una ſit cauſa: qua ſit ut nec aliud
q̃cq̃ p̃clare neq; rem bellicã ſufficienter ciues exerceant. Sed qui natura modeſti ſunt ad mercatu-
ram/nauigationem/uiliaq; miniſteria cõuertanẽ: qui uiriles & generoſi/ad furta/latrocinia/ſacrile-

gia/inſidias/ſceleraq̧ tyrãnica: qui cũ bene a natura cõſtituti fuerint/infelices rñ hac conſuetudine
euaſerunt. CLI. Quo illud ais? ATHE. Immo cur nõ eos oino infelices appellẽ: qui fame cogunt
p oẽm uitam ſuam aiam cruciare? CLI. Hæc utiq̧ una cã eſt: alteram uero cãm hoſpes/quam dicis?
ATHE. Recte cõmonuiſti. CLI. Ergo ut ais hęc eſt una ppetua & inexplebilis diuitiarũ cupiditas:
qua occupati ſinguli/prohibent rem bellicã/ut decet/curare. Sed alteram iam exponere. ATHE.
Num uobis uideor quia ad alterã deſit facultas in hac nimium imorari? CLI. Non ita: ſed odio p-
citus uideris hos mores hoium ad quos ſermo hic incidit/magis q̃ deceat in ſectari. ATHE. Opti
me o chariſſimi me nunc increpatis. Quare quod ſequitur audietis? CLI. Dic tñ. ATHE. Cauſam
equidem eſſe aſſero gubernationũ genera illa/de quibus ſæpe iam diximus/popularẽ gubernatio-
nẽ/paucorũ potentiã/& tyrãnidẽ. Nulla certe ptãs hmõi/res. p. eſt: ſed ſeditiões appellari oẽs recti-
ſſime pñt. Nulla. n. uolẽtibus uolens ſed uolẽs nolentibus ſp ui aliqua dominat. In qb⁹ cũ princeps
ſubditos timeat/nec bonos/nec diuites/nec robuſtos/nec fortes/ nec oio bellicoſos ſpõte unq̃ fieri
patief. Hę duę oium gdẽ quodãmodo/horũ certe pcipue cãę ſunt. Quas utraſq̧ res. p. hęc cui nũc
leges damus/effugiſſe uidet. Nã & i ocio maxio ẽ/& penitus libera: & ex his legibus hoies pecunia-
rum cupidi minime fiunt. Ideo uerisimile eſt: ut hæc ſola oium quæ nunc ſunt rerũ pub. diſciplinã
bellicã/ludũq̧ ſimul/de qbus recte diſſeruimus/ſuſcipe poſſit. CLI. Probe. ATHE. Deinceps de ol
bus gymnicis poſſumus certaminibus dicere ut his pmia ponant/quæ ad bellũ conducunt/cætera
dimittant. Sed quæ iſta ſunt a principio recenſenda ſunt/& legibus ſancienda/& primo quæ ad cur
ſum uelocitatẽq̧ ptinent. Nonne? CLI. Oino faciendũ. ATHE. Oium igit maxime agilitas corpo
ris/altera pedum/altera manuũ/ad bellũ cõducit. ad fugiendũ qdẽ inſequẽdũq̧ pedũ/in pugnan
do aũt luctandoq̧/manuum robore indigens. CLI. Certe. ATHE. Neutra tñ abſq̧ armis/magno
uſui eſt. CLI. Vere. ATHE. Stadium ergo curſurũ/quẽadmodũ nũc i certaminibus fit/pco primũ
uocet. Ille uero cũ armis ingrediat. Nam nudo abſq̧ armis certatori pmia nos minime ponimus.
Primus igit/ſtadium curſurus/armatus ingrediat. Deinde qui diaulũ. Tertius qui eqs. Quartus q
dolicũ. Quintus qui leuiori armatura hornatus: quẽ primũ ſexagīta ſtadiorũ ſpatio ad aliquod te
plum martis peruenturũ imittemus. Alius ẽt grauiore armatus armatura/breuius ac planius ſpa-
tium curſurus. Alius ſagittarius omni arcuũ hornatu munitus/centum ſtadia p montes uariaq̧ re
gionis naturam ad appollinis dianæq̧ tẽplũ certans pueniat. Certamine igit conſtituto/quouſq̧
ueniãt/expectabimus/& uictoribus ſingulis premia dabimus. CLI. Recte. ATHE. Tripartito hęc
certamina diſtinguamus. Vnũ puerorũ. Alterum imberbiũ. Virorũ tertium. Et imberbibus quidẽ
duas curſus de tribus/partes ponemus. pueris harũ dimidias. Hi cũ ſagittariis/cæteriſq̧ armatis
cõcertent. Fœminis uero/puellis gdẽ nondũ pubeſcentibus/nudis ſtadium ponemus/& diaulũ &
equeſtrem & dolichũ: quæ in ipſo curſu concertent. ultra uero tertiũ ac decimũ ætatis annũ donec
nupſerint nõ longius uigeſimo nec breuius decimo atq̧ octauo ad certamen curſus deſcẽdãt: quæ
gdem congruo utant ueſtitu. Hæc de curſu & uirorũ & mulierũ dicta ſint. Ad robur uero augẽdũ/
luctationis ſimiliũq̧ loco: quæ nunc habent grauiora capiant. Et unius ad unũ duorum ad duos &
uſq̧ decẽ ad decẽ armis pugna fiat. Quæ uero quotq̧ facere aut nõ pati uictorẽ oporteat: ſicut nõ
in paleſtra determinatũ eſt a pfectis luctationũ/quid ſit bene aut nõ bene luctantis opus. Ita & i his
armorũ certaminibus piti inducendi ſunt/ut lege ſanciant/quid aliquis nõ patiẽtes aut quid faciẽs
uincat & uictũ ſimiliter quis nã ordo diſcernat. Eadẽ hæc de fœminis quoq̧ ad ætatẽ uſq̧ nubilem
lege ſancita itelligant. Peltaſtica uero uniuerſa pugnę pancratiacę opponat: certetq̧ arcu/pelta/
lãceis/lapidũq̧ manu & fundæ piectione. Et qui ſe optime i his quoq̧ geſſerit huic lege honores ui
ctoriæ tribuant. Nũc de equorũ certaminibus uideamus. Equorũ uſus in Creta magnus nõ ẽ. Qua
re neceſſe eſt ſtudiũ in nutriendis equis/certãdoq̧ cũ eis minori curæ cretenſibus eẽ. Nam currus
gdem nemo ueſtrum tenet. neq̧ in hoc operam ponere preclarũ eẽ ducitis. Cum igit cõſuetum id
non ſit certatores hmõi lege ſtatuere/dementis eẽ uidet. Solis aũt equis/pulliſq̧ anteq̧ cognitorẽ
pduxerint: & mediis pfectiſq̧ equeſtrem ludũ pro regionis natura tribuere licet. Huiuſmodi ergo
certamen ſm legem ſit: in eoq̧ iudiciũ magiſtris equitum & tribunis tã de oi curſu equorũ/q̃ de his
q cum armis deſcendũt cõiter tribuat. Non armatis uero/neq̧ in gymnaſticis ludis/neq̧ hic certa
men pmiũq̧ iponimus. Sed nõ eſt Cretæ inutilis: q ſagittã aut iaculũ ex equo imittit. Quapp i hoc
ẽt ludẽdi gratia cõtentio cõcertatioq̧ habeat. Ad hæc aũt legibus fœminæ cogẽdæ nõ ſunt. Verũ
ſi priori diſciplina cõſuetudineq̧ puellas uirgineſq̧ natura cõcitat ad hæc: ſacitq̧ ne abhoreãt ad-
mittẽdæ ſunt. Sed de exercitatione diſciplinaq̧ gymnaſtica: ſiue quæ in certaminibus exequimur
ſeu quæ ſub magiſtris quotidie exercemus/ſatis iã diximus. De muſica ẽt maiori ex pte. At uero de
rhapſodis. i. carminũ cantoribus: deq̧ his q eos ſequunt/& de cõtentione chororũ/quotcũq̧ neceſ
ſario ſolẽnitatibus diis dæmonibuſq̧ cõſtituunt/ſtatutis diebus mẽſibuſq̧ & annis/hæc oĩa qũo di
ſponẽda ſint/& ſi p tres aut ẽt p quinq̧ annos fieri debeãt cõſilio deorũ intelligentur/agẽturq̧. Tũc
uero certamina muſicæ uiciſſim fiẽt/put athletæ ipſi pmiorũ declaratores: & doctor iuuenũ/legũq̧

cuſtodes qui in his ferendarũ legum auctoritatem hñt/una cõgregati/hec ordinauerint. Hincq̃ &
qñ/& qui/& quibuſcum ſingula certamina in oĩbus choris choreiſq; exercere debeãt/ordinabunt.
Qualia uero ſingula hæc quo ad orationẽ uel cantus uel harmonias numeris ſaltatiõibuſq; mixtas/
eſſe debeãt/ſæpenumero a primo legũ latore eſt dictũ: quẽ poſteriores ſequentes/ut ſingulis ſacris
tẽporibuſq; cõueniet/ita certamina quæq; diſtribuẽt: feſtoſq; dies ſtatuẽt ciuitati. hæc qdẽ & cæte-
ra talia/nec intellectu difficilia ſunt: quo pacto ſint legibus ordinãda/neq; ſi hoc uel illo mõ cõmu-
tent: multũ pſunt ciuitati/uel obſunt. Sunt aũt nõnulla plurimi facienda: quæ pſuadere ita diffici-
le eſt/ut dei maxime opus hoc eẽ uideat: ſi ab illo poſſent cõſtitui. Nũc aũt audacis alicuius hoĩs opa
indigẽt: q libertate dicendi maxime fretus/quæ ciuitati ciuibuſq; optima fore cenſet/ita ſtatuat/ut
corruptos ciuiũ aĩos ad decentẽ habitũq; legũq; obſeruantiã reuocet dũ ardẽtiſſimis eorũ cupidi-
tatibus aduerſet. oĩq; ẽt auxilio carẽs/ſolã ſolus rõnẽ ſecutus nõ uereat. CLI. Quid nã dicis hoſpes?
Hoc.n.nõ intelligimus. ATHE. Veriſimile eſt. Verum conabor planius dicere. Nã cũ diſciplinã
ipſam uitæ aĩaduerterẽ/uiderẽq; adoleſcẽtes & adoleſcẽtulas inuicẽ humaniter cõuerſari. timui ut
par eſt/conſiderãs qua in re quiſpiam ea ciuitate utat ubi adoleſcẽtulę adoleſcentuliq; delicati ſint:
qui non magnis duriſſimiſq; laboribus/qbus libido petulãtiaq; extinguit, domiti ſint: ſed feſtis die
bus/ſacrificiiſq; & choris oẽs plurimũ uacẽt. Quõo igit in hac ciuitate ab illis cupiditatibus abſtine
bunt: quæ multos in extremũ duxerũt? ita ut rõ quæ abſtinere impet/lex efficiat? pfecto ſi leges ſu-
periores/multas a nobis pellũt cupiditates/nihil mirũ eſt. Nam inſtitutio illa qua nimiæ diuitiæ p
hibent/nõ parũ ad tẽperantiã confert: & diſciplina illa oĩs ſupra a nobis expoſita leges ad hæc cõ-
modas habet. Præterea & principũ oculi coacti nõ alio intueri/ſed ſemp adoleſcẽtiã obſeruare/cæ
teris qdẽ humanis cupiditatibus modũ adhibent. Sed adoleſcentulorũ adoleſcentularũq; cõtra na
turam amores & uirorũ pro fœminis & mulierũ pro uiris abuſus/unde innumera hoĩbus & priua-
tim & publice mala ſecuta ſunt/qũo aliqs euitabit? & quod ĩ ſingulorũ piculis remedium inueniet?
Oĩno difficile id eſt o Clinia. Nã in cæteris qdẽ multis uniuerſa Creta lacedæmoniaq; nobis ad le-
ges ponẽdas a multorũ moribus alienas ualde opitulant: ſed quo ad mores ptinet aduerſantur diſ
ſentiuntq; oĩno. Qm̃ ſiqs naturã ſecutus legẽ antea Laiũ illã poſuerit/nõ dimittens maribus p fœ-
minis abuti/teſteq; beſtiarũ naturã citauerit: in qbus mares inter ſe ueneri opam non debet/qa ſm
naturã id minime ſit/ueriſimili forſan rõne utet: ueſtriſq; ciuitatibus nõ cõſonabit. Accedit ad hęc
quod minime id aſſequet: quod a legis latore ſemp eſt obſeruandũ. Semp.n.obſeruari oportet qd
ad uirtutẽ cõducat quod lege ſancit: & qd nõ. Age uero ſi id honeſtũ aut nõ turpe nunc lege ſtatui
aſſentimus/qd nã uirtutẽ pderit? utrũ impſuaſi aĩo fortitudinis habitum? an in eis qui perſuaſi/tem
perantiæ ſpẽm generabit. Vel hæc qdẽ nullus unq̃ ſed potius horũ cõtrariũ credet. Quippe uolu-
ptatibus ſeruiẽtis/nec reſiſtẽtis qſq; molliciẽ uituperabit. In eo uero q fœminas imitat/nõne mulie
brem ipſam imaginẽ qlibet ĩprobabit? Quis igitur hoĩum hoc cum tale ſit/legibus ſanciet? Ferme
nullus: q ueram in mẽte legẽ habuerit. Quõ ergo uerũ hoc eẽ dicimus? Amicitiæ utiq; cupiditatis
amorũq; naturã cõſiderare neceſſe eſt: ſiqs hæc recte ſit inſpecturus. Nã cũ ipſa duo ſint/& tertia ex
ambobus ſpẽs/uno cõprehenſa noĩe: dubitationẽ oẽm & tenebras faciũt. CLI. Quõo? ATHE. Ami
cum.n.ſiĉ ſimili uirtute & æquale æquali aſſerimus. Amicũ rurſus egenũ diuiti/q̃uis genere cõtra
rium ſit. Quẽ uero utrũq; uehementius fuerit amorẽ nũcupamus. CLI. Recte. ATHE. Amicitia q̃
a contrariis pficiſcitur/dura eſt & aſpa: & ſæpe uiciſſitudinẽ in nobis non habet. Quæ uero a ſimili
bus/placida: cõmuniſq; per uitam. Vbi uero ex utriſq; cõponit beneuolentia. primo non facile co
gnoſcit/qd ſibi uelit/qui tertio hoc amat amore. Deinde ab utriſq; in cõtraria tractus & ipſe qd fa
cit/dubitat: cũ ab altero/ætatis uti flore iubeat/ab altero phibeatur. Nam qui corpus amat: eiuſq;
formã quaſi fructũ quẽdã eſuriẽs petit/is ſatiari dũtaxat quærit/nullũq; aĩo amati pbet honorem.
Sed qui minus de corpore curat/& aĩo cõſiderat potius q̃ deſiderat/cum ipſum/ut decet aĩum dili
gat: corporis uſum petulãtia & cõtumeliã arbitrat: cũq; tẽperantiã/fortitudinẽ/magnificentiam/&
prudentiã uereat & colat/cum caſto amico caſtus uiuere uolet. Amor autẽ ex utriſq; his cõpoſitus/
ipſe eſt quẽ modo loco tertio ponebamus. Cum ergo tres ſint amores/utrũ oẽs lege pellendi ſunt?
An uidelicet eum in ciuitate ſuſcipiemus qui uirtutẽ reſpicit: & adoleſcentẽ fieri q̃ optimũ cupiat?
Duos aũt alios/ſi fieri poterit/repellemus? Nunqd aliter tibi o amice Megille uidet? ME. Probe ad
modũ de his modo dixiſti hoſpes. ATHE. Non fruſtra o amice coniiciebam tuũ mihi conſenſum
affore. Non oportet aũt me nunc quid de his ueſtra lex ſentit inquirere: ſed quod admittis accipe
re. Cliniæ uero poſtea id pſuadere conabor. Quod a uobis datũ eſt/modo accipiat legeſq; diligen
ter cõſideremus. ME. Rectiſſime loq̃ris. ATHE. Artẽ in hac lege ferẽde quãdã habeo/ ptim qdẽ
facilẽ: ptim oĩo difficilẽ. ME. Quõo iſtud? ATHE. Cõſtat nũc quoq; plurimos hoĩum quãuis iniq̃
ſint/bene & diligenter & ſponte a pulchrorũ coniunctiõe ſeſe abſtinere. ME. Quãdo id fit? ATHE.
Quando frater aut ſoror eximia pulchritudine alicui ſit a filio quoq; filiaq; lex eadem/quãuis ſcri-
pta non ſit/ſufficienter repellit: phiberq; & manifeſtum & furtiuum iſtorũ concubitũ. Immo uero

facit/ne cupiditas quidē ulla rei huius uulgus aggrediatur.ME.Vera narras.A THE. Vnū ergo
uerbum atq; breuiſſimū oēs hmōi uoluptatis extinxit.ME.Q uid illud?ATHE.Quod fas nihil ho
rum eē dicit:ſed apud deū odio haberi:& turpium oīum eſſe turpiſſima.Cauſa autē nōne hæc eſt?
Quia nemo aliter ƥdicat:ſed ſtatim ab ineunte ętate & ioco ſimul & ſerio dictam & ſæpius in tragę
dus hæc eadem audiunt.Q ñ uel Thyeſtē uel Ædipodē uel Machareū mortē ſibi debitam ſceleris
penam conſciuiſſe pp huiuſcemodi uenerem narrāt.ME.Recte iſtud dictū eſt.Miram.n.famę po
tentiam nouimus:qñ nemo aliter q̄ iubeat lex ne reſpirare qdē audeat.ATHE. An nō recte dictū
eſt a nobis:quod uolenti legis latori cupiditatē aliquam earū quæ uehementer ſibi ſubigunt hoīes
rōni ſubiicere/facilis cognitu modus eſt?Q uippe ſi famā hmōi/apud oēs ſeruos & liberos/maſcu
loſq; & fœminas/& uniuerſam ciuitatē quaſi ſacrū quiddam dicauerit/firmiſſimam hāc legem effi
ciet.ME.Ita prorſus.Qua uero rōne id aſſequi poterit ut libenter idem oēs predicēt.ATHE.Pro
be obieciſti.Ideo.n.a me dictum eſt/artem me ad hanc legē habere:ut ſm naturam ad ƥcreationē
uenere hoīes utant.Abſtinendum igit a maribus iubeo.Nam qui iſtis utunt/genus hoium dedita
opa interficiunt in lapidem ſeminantes/ubi radices agere quod ſerit nunq̄ poterit.Abſtinendum
quoq; & ab agro illo fœminino/ubi ſemē germina nolit ƥducere. Hæc lex ſi perpetuo in aliis/ſicut
in neceſſitudine paterna conſeruabit/innumeroꝝ erit bonoꝝ cā.Nam primo ſm naturam ſtatuta
erit.Deinde ab omni amoꝝ rabie atq; furore/adulteriis/potuſq; & cibi nimio luxu repellet. Vxori
bus quoq; uiros conciliabit: & alia plurima pariet bona:ſi apud quēq; fuerit ſtabilita. Sed forſan ſi
uehemens aliquis iuuenis/multo ſpermate plenus hanc legē ferri audierit / improperabit ƥtinus:
& alta uoce clamabit/īpoſſibilia ſtultaq; a nobis lege ſanciri. Quod qdem cū conſiderarē/dixi artē
me habere:quodāmodo facilimā/quodāmodo ēt difficilimā/ad legē hanc obſeruandā.Facile nāq;
intellectu eſt:qūo id poſſibile eſt.Nam cū apud oēs legitima hæc ſnīa dedicata fuerit: aīos oēs do
mabit:efficietq; ut metu latis legibus pateant.Sed eo iā res ƥuenit:ut nunq̄ effici poſſe uideat ſicut
nec conuiuii qdem ſtudium credebat ab uniuerſa ciuitate ƥpetuo poſſe obſeruari . Et cū apud nos
re ipſa fieri uidet:quod inter mulieres nec ī ciuitatibus quidē ueſtris fieri poſſe putat. Hac eqdem
rōne pp huius incredulitatis uim difficillimum eſſe dixi hęc utraq; lege ſeruari.ME.Et recte quidē.
ATHE.Quod aūt ſupra uires humanas non ſunt/ſed fieri poſſunt/uultis ut ueriſimilē quandā ra
tionem uobis exponā?CLI.Cur non?ATHE.Verum facilius quiſpiam a venereis abſtinebit: uo
letq; ordinem his īpoſitum moderate ſeruare:cū bene ex prudēti aliqua diligentia corpus affectū
fuerit?An cū contra?CLI.Multo magis cū bene atq; ex arte.ATHE. Num igit de tarentino Icco
non audiuimus?qui pp olympica aliaq; certamina:artificioſo circa hæc ſtudio:temperantiā ſimul
& fortitudinē animi cōſecutus:nullā unq̄ in toto exercitatiōis ſuæ tempore venerē cognouit.Idem
quoq; de Chriſſone Aſtylo & Diopompo aliiſq; q̄ plurimis fertur:q̄q̄ o Clinia multo peius aīos bo
nis artibus excoluerant/q̄ tui meiq; ciues.corporibus certe multo magis uigebant.CLI.Vera nar
ras:quod a priſcis ita ab athletis facta hæc fuiſſe ƥdicant.ATHE.Illi igit ut in luctando & curren
do cæteriſq; hmōi uincerēt alios ab ea uoluptate quæ beata uulgo exiſtimatur/ abſtinere uoluerūt.
Noſtri adoleſcentes uictoriæ cā longe præſtantioris/non poterunt? quā nos carminibus fabuliſq;
& ſoluta oratione & cantibus eē optimā ſtatim ad pueroꝝ aures ƥdicabimus/& ut ueriſimile ē oble
ctando pſuadebimus.CLI.Q uā uictoriam dicis?ATHE.Vt uoluptate inq̄ uicta feliciter uiuant:
uicti aūt contra.Præterea metus ille/ne quod minime fas eſt/cōmittat/nōne ad idē potiſſimū cōſe
ret:ut ea uidelicet ſuperent:quæ alii q̄uis deteriores/ſupaſſe dicunt? CLI. Conſentaneū id quidē.
ATHE.Poſtq̄ huc in lege hac ferēda deuenimus/& pp multorum prauitatē in dubitationē incidi
mus/audacter iā manifeſteq; dicamus/nō oportere ut ciues noſtri auibus multiſq; belluis ſint peio
res.Per multos enim greges ipſarum uidemus integre atq; caſte/anteq̄ ƥcreandi tēps aduenerit/ui
uere.ſed cum hanc ætatē attigerint/mas fœminæ & fœmina mari cōiūctæ/iuſte/ſancteq; in prima
perſeuerantes amicitia reliquā ƥagunt uitam.Oportet igit eſſe eos beſtiis meliores . Quod ſi ace
teris græcis barbariſq; plurimis corrūpant/nec poſſint ſe cōtinere:cū uideant audiantq; inordina
tam apud eos uenerem/plurimū poſſe/alteram ƥterea legē cuſtodes legū ad ferendas leges aucto
ritatem nacti/excogitent.CLI.Q uā modo ferre legē conſulis ſi hanc nō ſuſceperint?ATHE.Quę
hanc o Clinia ſequit?CLI.Q uę nā illa eſt?ATHE.Vt q̄maxime laboribus corporis ueneris robur
infringant:& alio uires ſuas conuertant.Q uod erit/ſi nō impudenter ipſa utent.Nam ſi rarius pp
ruborem id fiat:imbecillior erit domina.Clam ergo cōſuetudo & lex non ſcripta hæc fieri ſuadeat:
contra aūt fieri uelut turpe diſſuadeat.Turpeq; ſic non oīo agere.Sic.n.& ſecundo ſeruabimus ho
neſtum loco.Et genus unum hoīum/tria genera continens/homines deprauatæ naturæ : quos ſui
dominos eſſe negamus:coget utiq; ne leges contēnant.CLI.Q uæ tria genera?ATHE.Cultores
inq̄ deoꝝ:honoris amatores:& qui non corpoꝝ ſed animi morum pulchritudinem diligūt.Hæc
quaſi per fabulam dicta uotoq; ſimilia multū tū ciuitatibus oībus ſi ea ſeruare potuerint/collatura.
Fortaſſe autem ſi deus uoluerit:duoꝝ alterum in amatoriis aſſequemur . Velut nemo generoſas li
beraſq;

beraſq; mulieres ꝑter uxorem audeat tangere: nec ullus nothos ex concubina ſuſcipiat: nec infœ-
cundos marium agros ꝑter naturam ſerat. Vel alterum quidē oīno tollemus: ne quis cū maribus
congrediať. ſiquis aūt aliis mulieribus cōmiſceať q̄ cum his quæ cū diis ſacriſq; nuptiis domum ue
nerunt emptis uidelicet/uel alio quocūq; modo acquiſitis: niſi uiros ſimul mulieresq; oēs lateat/in
famis lege oībuſq; ciuitatis honoribus ceu pegrinus aliqs priuatus ſit. Hæc lex ſiue ſimplex ſiue du
plex ſit: de rebus uenereis amatoriiſq; oībus: quas inter nos pp huiuſmodi affectus recte uel nō re-
cte agimus/lata ſit. ME. Ego equidē hanc legē ualde ꝓbo. Clinia uero hic qd ſibi uideť/nobis ape-
riat. CLI. Faciam o Megille: cū occaſio dabiť. Nunc aūt ſinamus hoſpitem ulterius in ferēdis legi-
bus ꝓgredi. ME. Probe. ATHE. Sed adeo iā ꝓgreſſi ſumus: ut ad conuiuia deuenerimus: quā qui
dem rem alibi difficilē eē dicimus. In Creta aūt nemo fruſtra exiſtimabit fieri oportere. Q ūo aūť:
utrum ut hic/aut quēadmodū apud lacedæmonios: an tertius quidā modus utriſq; his melior ſue
niatur: nec inuentu difficile id mihi uideť: nec inuentum cū fuerit maxime ꝓfuturū. Enimuero cō
cinne & nunc cōſtituta uidentur. Sequitur nunc ut de uictu/quomodo haberi poſſit/dicamus. Vi-
ctus in aliis ciuitatibus multiplex uariiſq; ex locis: maxime uero duplici ex loco in cæteris compara
tur. Nam ex mari ac terra plurimis græcorum ciuitatibus aduehitur: cum iſtis terra ſolūmodo ad
uehatur. Q uæ res legum latori facilior. Multo enim maior q̄ dimidia pars legum ſufficiet. Præte-
rea conuenientiores liberis hominibus leges ponentur. Naualium enim & mercatorum caupo-
num diuerſorii/publicanorum/ꝑmutationum fodicinarūq; metallicarū/& mutui fœnoris/ac mil-
le hmōi leges ferre non admodū cogitur. Q uare in ciuitate hac noſtra legum cōditor his omiſſis
dūtaxat agricolis/paſtoribus/apum curatoribus/taliūq; cuſtodibus/atq; miniſtris leges dabit: cū
de nuptiis liberorūq; ꝓcreatione. educatione. diſciplina: magiſtratuūq; deſignatione/maxima ex
parte tractauerit. Nunc ergo ad leges de uictu deq; iis qui labore ſuo ipſum parant/uenire neceſſe
eſt: & agriculturæ leges primo ponanť: primaq; terminalis Iouis hæc. Nemo fines atq; terminos
terræ moueat: nec ciuis uicini nec finitimi pegrini/ſi agri extrema poſſideat ſed putet id eē uere qd
ferť/hic imobilia mouet: malitq; unuſquiſq; ſaxum ingens mouere/q̄ paruum lapidē iureiurādo a
diis firmatū quo amicitiæ & inimicitiæ terminenť. Alterius enim iuppiter cōtribulis alterius ho-
ſpitalis/eſt teſtis: qui hoſtili ꝑlio ſemp inſurgunt. Qui legi obtēperat: indēnis utiq; ſit. Q ui eam de
ſpexerit/duplices pœnas luat: ptimo quidē deo uindice/deinde lege: quæ iubet ut nemo ſponte ui
cini agri terminos moueat. Eum uero qui mouerit quicūq; uoluerit ad agricolas deferat. agricolę
ad iudicium ducant: a quo dānatus utpote terminorum clam uiq; turbator/reddat/patiaturq;/ꝓ-
ut iudices iudicauerit. Multa deinde paruaq; damna in uicinia ſæpius facta/magnas inimicitias pa
riunt/uicinitatem difficilem & amarā reddunt. ꝓpterea caueāt uicinus ne uicino noceat/cū in aliis
tum uel maxime in agris colendis. Nocere nāq; non difficile: ſed cuiuſlibet hominis eſt. ꝓdeſſe ue-
ro non cuiuſlibet. Quicūq; uero fines egreſſus/uicini coluerit agros damnum reſtituat: & impudē
tiæ atq; illiberalitatis pœnas luat: dupliūq; loco mulctæ ipſi deponat cuius agrū coluit. Cognitores
uero & iudices cenſoreſq; huius rei agroꝝ curatores ſint. In maioribus quidē ut ſupra dictū ē/uni
uerſus duodecimæ partis ordo: i minoribus uero/qui cuſtodiis ꝑſunt. Siquis paſcuis noceat/illi cō
ſideratis damnis iudicent atq; condemnent. Si aliena examina quis perſequiť: atq; æra pulſans de-
lectatione apes ad ſe trahit/damnum reſtituat. Siquis ignem in materiam ſic imiſerit/ut uicino nō
cauerit/prout magiſtratibus uidebitur/condemneť. Similiter qui in plantādo menſurā uicini agri
non reliquit/ita plectatur/ut a plæriſq; legū latoribus ſufficienter eſt dictū. Q uorū legibus uti de-
bemus/nec putare multa & minima quæ cuiuſlibet legum latoris ſunt a maiori ciuitatis conditore
eſſe ſancienda. Nam & de aquis priſcæ leges & bonæ ſunt. Q uæ profecto recitatione deriuādæ nō
ſunt. Sed qui aquam ad ſua uoluerit ducere a publicis fontibus ita deducat/ut nullius priuati mani
feſtum fontem perturbet. Deducat autē qua uelit/præterq̄ per domos aut ſepulchra. aut loca diis
conſecrata: nec aliud damnum inferat/niſi quod ab ipſo riuulo efficitur. Q uod ſi aquæ inopia ſo-
lo inſita in locis aliquibus aquas ab Ioue prodeuntes non retinet: cū neceſſitate quiſpiam opprima
tur/in loco ſuo ad certam uſq; effodiat. & ſi hac in profunditate nihil aquæ inuenerit/tūc a uicinis
aquetur/quātum neceſſitas poſtulat. Sed ſi uicinis quoq; pauca ſit/aquandi modus/quo utatur quo
tidie/ſibi ab agri curatoribus ſtatuatur. Si uero aquæ pluuiales abundēt/& qui inferiores partes ha
bitant aut colunt/defluxum ita prohibeant: ut ſuperioribus noceant: aut contra ſi ſuperior inconſi
derate fluere aquas permittens: inferiori noceat/& conuenire inter ſe nequeant/in urbe quidē ædi
lis/in agris uero/qui agris preeſt modum imponat: quē ſiquis non ſeruauerit/inuidiæ & peruerſita
tis pœnas perſoluat: & uicino damnum in duplo reſtituat. Fructuum autē cōis huiuſmodi partici-
patio ſit. bina nobis gratiæ dona hæc dea largitur. Vnum dionyſiacum: quod recondi non poteſt.
Alterum uero quod repoſitioni aptum eſt. Hæc igiť lex de fructibus ſanciatur. Q ui uuas aut ficus
de ruſticis fructibus ante uindemiæ tꝑs guſtauerit: quod arcturo concurrit/quinquaginta drach
mis: ſi de ſuo agro collegerit Dionyſio dedicandas perſoluat: ſin a uicinis acceperit/minam: ſin ab

A ſonitu æris permiſſi dele ctari opes.

aliis duas minæ ptes. Vuas aũt ficuſq; quos generoſos noĩauimus: neq; cõmode recõdi pſit q̃uo & q̃ñ uelit/ſi ſua hęc ſunt colligat. ſin uero aliena/q̃ñ lex eſt: ut nemo moueat/q̃ nõ depoſuitq accæpit niſi pſuaſerit: mulctef. Q̃ ſi ſeruus q̃ſpiã/non pſuaſio agri dño/eas accępit/p ſingulis ficubus uuarũq; acinis ęqualia numero uerbera patiaf. Inq̃linus fructibus emptis ad repoſitionẽ ineptis/ſi cupit/ueſcaf: pegrinus aũt in ipſo itinere ſi tranſeat ſolus/ aut cũ uno tantũmodo fructus nõ reponendos/ſi uelit hoſpitali cum uenia guſtet. Alios aũt guſtare quos ruſticos dicimus peregrinos quoq; lex prohibeat. Sin uero repoſitioni aptos inſcius tetigerit/ſeruus quidẽ plectaf. Liber aũt dimittaf admonitus ficus uuaſq; ſolũmodo ad repoſitionem ineptas guſtare licere. eas uero/ex quibus paſſæ uuæ & uinum & caricæ fiunt/minime. Pyra uero & mala tum alia tum punica cæteraq; hmõi clã auferre/turpe non ſit. Siquis uero deprehenſus fuerit/pauciores annos q̃ triginta natus/ſine uulneribus uerberetur: atq; puniatur. nec pœna ulla pp huiuſmodi uerbera libero ſit. Aduenæ quoq; de his fructibus perinde ac de iis quos ſuperius diximus repoſitionis ineptos carpere liceat. Si ſenior quiſpiam comœderit/nec aſportauerit/ut aduenæ pmiſſum eſt: & ipſe quoq; oĩum huiuſmodi fructuum particeps ſit. quod ſi legi non paruerit/ad uirtutis certamen impotens habeaf. ſi iudicibus huic rei preſidentibus tunc relatum hoc fuerit. Aqua nutriendis hortis maxime oĩum confert: ſed facile corrumpi poteſt. Terra uero & ſol & aer/quæ cũ aqua ſimul ea nutriunt quæ terra naſcuntur non facile ueneno uel diuerſione/uel ablatione corrũpi poſſunt/his aũt modi facile aquæ dañi infertur. ppterea legis auxilio indiget. De hac igif hæc lex ſanciatur. Siquis ſponte alienam aquã/ſiue ſcaturientem e fontibus/ſiue collectam ueneno aut foueis aut ablatione corruperit/ad ædiles deferatur: ubi ſi deliquiſſe cõuincif/damnum reſtituat: & fontes aut aquarum uas: ut interpretes ſingulis ſemp ſacundam purgationem iudicarint: ita purget. In aduectiõe aũt oĩum quæ ab agris colliguntur: liceat cuiq; res ſuas: qua uelit aduehere: modo aut nulli dãno ſit: aut ſibi triplum pueniat lucrum eius dãni quod uicino īferf. horum cognitores: magiſtratus ſint. & cæteroꝝ omnium quæ per iniuriam ſpõte quis aut ui aut clam uel per ſe uel per illa quæ poſſidenf ab eo in perſonam aut ī rem intulerit. Hæc inq̃ ad magiſtratibus omnia deferãtur: ſi tres damnum minas non excedit. ſin uero maius ſit: ad conſtituta publice iudicia cauſa deferatur: & qui iniuriam intulit puniaf. Quod ſi magiſtratuum aliquis iniuſte de damno alicuius ſnĩa tulerit/duplum ei qui paſſus eſt iniuriam debeat. Et omnino ſiquid per iniuriam fecerint magiſtratus: cauſa ipſa a quolibet uolente in publico iudicio agitetur. Infinita pene paruaq; reſtant inſtituta: quibus corrigant errores in iudicii termino in citationibus citatoribuſq;/ſiue inter duos ſiue inter multos citatio ſit: & cæteris huiuſcemodi quæ nec a legibus præteriri poſſunt: nec tamen ſeniore legum latore digna uidentur. Ea igitur omnia iuniores/priſcas leges imitati/& parua ex magnis intelligentes: neceſſariumq; horum uſum experientia cognoſcentes legibus donec ſufficienter ſe habeant/ordinent. Deinde ſufficienter poſitis/imobiliter his utanf. De cæteris autem opificibus/leges ita cõſtituanf. Primo nullus ciuis opificio ullo detineaf: ſed nec ſeruus quidẽ ciuis alicuius. Arte enim magna quę longa exercitatione/multiſq; doctrinis indiget/occupatus eſt ciuis: cũ cõmunem ciuitatis hornatum pcuret. qua res nõ leui quadã opera nõ cõtenta eſt: ſed pcipuum ſtudium exigit. Duas uero artes aut ſtudia duo diligenter exercere humana natura non poteſt. Nemo ẽt ſatis põt arti quidem uni uacare: & alterius artis opifici pſidere. Hoc igitur in ciuitate ſtatutum ſit: ut nemo ærarius ſimul & lignarius faber ſit nec lignarius faber/fabris ærariis magis q̃ opificio ſuo preſideat: occaſiõem hinc forte nactus q̃dum curam gerit multorum quaſi miniſtroꝝ ipſi elaborantium inde ſuæ arti fiat acceſſus: ac per illos artem melius curet ſuam ſed ſinguli opifices ſingulis artibus uacet/& ab eis uictum acquirant. hanc legẽ ædiles ita obſeruari pcurent: ut ſiquis ciuis ad artẽ aliquã/magis q̃ ad uirtutis curam declinauerit/obprobrio atq; infamia notatum ad curſum ſuum conuertant. Sin autẽ pegrinorũ aliqs duabus artibus uacet/uinculis/mulcta/expulſione/unam tñ cõplecti cogatur. De mercede autem opificũ/de operis ipſorum approbatione aut improbatione/ de iniuria etiam quam uel patiuntur uel inferunt/ædiles uſq; ad drachmas quinquaginta cognoſcãt. Maiora uero ad publica iudicia delata ſm legem iudicentur. Vectigal aũt importandarum exportandarũq; rerum/ nullum penitus ſit. Thus uero cæteraq; huiuſmodi quæ diis incenduntur/peregrinaq; ſunt/purpuram ſimiliter & colores alios/qui a regione non pducuntur/oĩa deniq; pegrina/niſi neceſſaria ſint/nemo adducat: nec rurſus aliquid quod regioni neceſſarium ſit/exportet. Hæc omnia legum cuſtodes duodecim/qui reliqui ſunt/exceptis quinque ſenioribus/procurent atq; cognoſcant. Arma uero & inſtrumenta bellica ſi aduectitia. arte eſt opus conuehantur. ſimiliter quæ ad hæc idonea ſunt plantæ/ ænea inſtrumenta/funes/animalia/quæ ad bellum conferunt. Quorum magiſtri equitum & ductores exercitus curam habeant: ut ciuitas inuehendi euehendiq; ſimul cũ opus ſit facultate non priuetur. de quibus legum cuſtodes/ſufficientes decenteſq; leges ferent. Nulla uero in re pecuniæ colligendæ gratia uel in ciuitate uel in uniuerſa regione cauponatio fiat. Annonæ autem quæ ex agris percipitur diſtributio/recte iuxta cretenſem legem conſtituetur. Nam quæ a regione

Vt nemo duabus artibus incũbere debet.

producuntur

producuntur in duodecim partes ab omnibus diſtribuenda ſunt: & ſimiliter conſumenda. Duodecima uero pars queq; ut tritici/hordei/cæterarũq; frugum & fructuũ/uenalium quoq; oĩum aĩalium tripartito & competenti rõne diſtribuat: & pars una liberis: altera ſeruis: tertia opificibus ac oĩno aduenis tribuat: ſiue aliũ de uenerint aliquãdiu urbẽ habitaturi & neceſſariis egeãt/ſiue ꝓpter publicã uel priuatã ciuis alicuius utilitatẽ acceſſerint. Hęc igit tertia oĩum neceſſarioꝝ pars/uenalis ſemp ac neceſſario tantũmodo fit. De duabus uero ptib⁹ nihil neceſſario uendat. Q̃uo igit hęc recte diſtribuent? patet aũt in primis recte id fieri poſſe: ſi ptim ęqualiter/partim inęqualiter diſtributio fiat. CLI. Quo pacto? ATHE. Meliora utiq; uel deteriora iſtoꝝ ſingula/neceſſe eſt terrã ꝓducere/atq; augere. CLI. Quid ni? ATHE. Cum tres ptes ſint/quo ad hoc nemo plus hẽat: nec dominus nec ſeruus: nec aduena. ſed ęqualis eadẽq; ſimiliter fit oĩbus diſtributio. Quilibet autẽ ciuis/cũ duas ptes accęperit ſeruis liberis quot & qualia uelit/ſuo arbitratu diſtribuat. Quod uero plus iſtis eſt/menſura & numero ſic diſptiendum eſt: ut cum oĩum aĩalium/qbus a terra uictus ꝓbet/numerus habeat: ita demũ fiat partitio: habitationes poſtea ſeorſum ordinãdę ſunt. Ordo aũt talis maxime decet: duodecim uicos per media in ſingulis duodecim partibus unum eẽ oportet: & in uno quoq; uenalium rerũ loca/deorũq; templa & deos ſequentiũ dęmonũ eſſe cõſtructa/ſiue indigetũ magneſioꝝ/ſiue alioꝝ/quoꝝ ſtatuę antiquiſſima memoria conſecratę ſint/atq; his priſcoꝝ uirorũ honores reddendi ſunt. Veſtę quoq;/Iouis/Mineruę/ſingulorũq; alioꝝ ſingulis duodecim ptibus pręſidentiũ templa cõſtruenda ſunt. Et primũ qdem iuxta templa in altiſſimis locis ędes cuſtodũ ſint undiq; munitiſſimę. Reliqua deinde regio opificibus in tredecim partes diſtribuatur. Et pars una in urbe habitet/per duodecim urbis ptes diuiſa: alię exteriorẽ undiq; teneat locũ atq; in ſingulis uicis opifices ad agriculturę cõmoditatẽ idonei habitare compellant? hoꝝ oĩum curam magiſtratus qui agris ꝓſunt/habeãt: ꝓuideantq; quot quibuſue ſinguli opificibus egent/& ubi habitãtes impedimẽto agricolis non ſint/ſed magnã ipſis utilitatẽ cõferant. Vrbanoꝝ quoq; ſimiliter opificum curam ędiles habeant. Res aũt uenales curę cenſoribus ſint/qui primo rem ſacrã curent/deinde ne quis uendẽdo emẽdoue/iniuriã faciat/uehemẽter ꝓuideãt: & imoderatos/cõtumelioſoſq; oẽs cõpeſcant: hi cõſiderent nunqd ciues/peregrinis res ſingulas cõuenienter atq; ut lege cautum eſt uendant: primo uero mẽſis cuiuſq;/ciues eorũq; miniſtri duodecimã tritici partẽ emẽdã pegrinis ꝓponant: emãtq; pegrini pro menſis totius tpe triticũ & ſimilia quę primo foro uendunt: decimo uero die uẽditio/emptioq; menſi ſufficiẽs ſtatuat. xxiii. aĩaliũ uenditio qbus hoĩes egẽt ſupellectiliũq;/ut corii ueſtiũq; ac ſimiliũ/fiat. Neceſſe aũt eſt pegrinos oĩa a poſſidẽtib⁹ emere ne cauponatio in tritico & ordeo circa farinã ac cętera alimẽta ulla fiat: nec ciuib⁹ nec ſeruis eoꝝ cauponari oĩno liceat. In pegrinoꝝ tñ foro pegrino liceat/opificib⁹/eorũq; ſeruis uinum cibũq; cõmutare ac uendere: carneſq; coctas ſimiliter: quę res a plurimis cauponatio noĩat. Materiã uero ignis uniuerſam quottidie pegrinus iis q in agris id curãt: emere poſſit/cęteriſq; peregrinis ꝓut uelit & qñ uelit reuendere. Cęterarũ oĩum rerũ & ſupellectiliũ qbus utimur in cõi foro uenditio fiat: in locis determinatis: ubi legũ cuſtodes? cenſoreſq; una cũ ędilib⁹ locũ deſignarint & ꝓcia uenalib⁹ ipoſuerint: hic nũmi cõmutent reb⁹ ac res nũmis. Cõmutet aũt unuſqſq; p ſeipm nemini cõmittẽs. Qđ ſi cõmiſerit/ſiue recepit/ſiue nõ/quieſcat oportet. Nullũ eni cõmutationũ taliũ iudiciũ ẽ. Siqd uero uẽditũ emptũq; pluris minoriſue eſt/q̃ lex iuſſerit/qua rerũ uenaliũ mẽſurę & ꝓcia cõſtituta ſunt/apud legũ cuſtodes plus illud cõſcribat: & cõtrariũ deleat. Eadẽ ipſa de cõſcriptõe bonoꝝ/quę ab incolis pegriniſq; poſſident/fiant: liceatq; cuiuis certa cõditõe ad urbẽ migrare/& hoc ita ut artẽ aliquã exerceat/nec plures q̃ annos. xx. a die cõſcriptõis pmaneat: quo in tpe/incolẽdi uectigal ſoluere nullum cogat niſi frugalitatis exẽplum: nec emptõis uẽditõiſq; gfa ęrario qcq̃ dẽat. Cũ aũt uiginti ãni exacti fuerint accipiat rem ſuã/& abeat. Qđ ſi magnũ aliqđ bñficiũ ĩtra uiginti ãnos ciuitati cõtulerit/uelitq; plus tpis/aut etiã p uitã in ciuitate manere/fiat ſibi qđ petierit/ratũq; habeat/ſi modo cõſilio concioniq; perſuaſerit. Incolarum autẽ filiis ſi ipſi quoq; opifices ſint poſt quintũdecimum ętatis annum/ita colonię tempus incipiat/ut uiginti poſtea maneant annos: deinde quo uelint ꝓficiſcantur: & ſi manere uoluerint/maneant poſtq̃ ſimiliter perſuaſerint. Qui autem recedit oblita deſcriptione/quæ ſibi apud magiſtratus erat conſcripta ſic habeat.

ARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIAL.IX. DE LEGIBVS.

NOnus dialogus poſt cõmunem moꝝ diſciplinam & legum multarum traditionem/aggreditur iam iudicia. Et ualde quidem oportune. Nam & qui moribus eruditi legibuſq; inſtructi ſunt/iudicare iam poſſunt/& qui eruditioni inſtructioniq; præcedenti non paruerunt/iam ſunt iudicandi. Prudenter omnino noſter hic animorum medicus ſeruare hactenus ſalutaribus ſtuduit monitis integram animi ſanitatem: iam uero perditam cunctis maciunis reparare molit. Verũ quę charitas platonica eſt/mi

ſericors:dolens cōpulſus ad ſecādum quaſi trahit̃ & urēdum: & id qdem tam benigna cautiōe: ut
grauiter ęgrotātes uerbis blandiſſimis cōſolet̃: cōtendatq; uerbis quaſi magicis carminib⁹ ſanos
efficere:anteq̄ medicā adhibeat manū/quā etiā deīde ſic admouet:ut lāguēs & uix pſentiat: & plus
admodū ſpei cōcipiat q̄ doloris/& ex dolore nō pnitiem reportet ſed ſalutē. Inſignis clemētia uir/
neminē abſq; cōſolatione punit neminē punitū pdit:oēs pro uirib⁹ ſeruat:& quos nece punit: pſ̃
tet̃ a morbis animi liberare ac minīo mortis malo/interim ingēti & indies creſcenti obſiſtere ani/
mi malo. Pręſtare uero aſſerit hinc abire q̄ in morbo uel aī uel corpis incurabili uiuere. Atqui neq;
hac uita priuat/niſi quē cognouerit inſanabilē. Neq; ſuppliciū ullum a lege/quę bona eſt/ illatū ten/
dete uult ad malū. Quinimo pœnā ipſam multis de cauſis eē bonā:itum qa iuſta ē/iuſtitia uero bo/
na:tum qa uel pſ̃s purgat uel futurū prępedit malū:itum qa in puniēdo uno/interim exēplo pdeſt
& multis/ciuitatēq; purgat malis. Et ut ſummatim dicā/ iuſtitiā ubiq; mirū īmodum cū clementia
miſcet/neq; rigiditate torquet durius/neq; mollitia quicq̄ relinquit inultum. Quēadmodū uero in
ſupioribus prius diuina ꝑcepit officia q̄ humana / ſic in pūtia prius in ſacrilegia q̄ in cætera delicta
prudenter aīaduertit. Ac dum q̄ graue ſit lęſe maieſtatis diuinę crimē/oſtendit/afflante deo ſigni/
ficat nihil tale ab hoībus quōdam q̄diu diuina quędā in eis gratia uiguit/ fuiſſe aliqū ppetratū. Sed
poſtq̄ pp alia delicta gratia illa eſt amiſſa/ hoīes iam quaſi alienos a deo in deū ipſum peccare p ſa/
crilegia incœpiſſe:ut ſacrilegiū ipſum nō modo peccatū ſit/ſed etiā pœna peccati: pœna inquā nō
purgās aliquē/ſed interimens. Non enim lege/ſed trāſgreſſione legis pœna talis infert̃. Quod aūt
dicit priſcos legū latores fuiſſe dei filios/legeſq; heroibus/qui etiā ex diis erāt geniti / tradidiſſe:ex/
ponēdum eſt p ea quę in Critia & politico & ſępe alibi pertractant̃/deorum filios hic intelligi deos
ſub luna alios aliis terrę plagis gubernādis accōmodatos. Quos poſſumus more etiam Platonico
angelos nominare. Per quos ſub mercurii nomine in Protagora leges genus hominū accępiſſe do
cet. Per quos in Critia quoq; dicit homines prīos ex terra natos accępiſſe iura:hoīeſq; illos hic no/
minat heroes ex diis ortos .i. deoꝝ opera ex terra ꝓgenitos. Sed leges illas inquit in Critia nō ſcri/
ptas ad autes/ſed inſpiratione quadam a mentibus diuinis in mentes humanas fuiſſe trāſfuſas ho/
mineſq; ſub illis q̄diu paruerunt/uixiſſe beatos. Addit ob huiuſmodi legum tranſgreſſionē homi/
nes diuinam gratiā amiſiſſe. Qua quidem amiſſa felicitatē quoq; amiſerint:& ifelices in ſacrilegia
iam proruperint:& per ſacrilegia peſſimi tandem infeliciſſimiq; euaſerint. In his & terreſtris illius
paradiſi & electionis ex eo myſteriū licet agnoſcere. Conſidera uero ubi perquirit ſacrilegii cauſas/
tres aſſignari cauſas grauium delictoꝝ. Primā quidem cōmunē hominū fragilitatem cōſuetudine
confirmatā. Secundam uero dęmonicā perſuaſionē ſiue ſuggeſtionē. Tertiā deniq; culpam perni/
tioſam ex antiquis inexpurgatiſq; peccatis inuſtam ad grauiſſima ſcelera ſtimulantē. Quę quidem
originali culpe de qua multi multa theologi diſputant uidet̃ eē ſimilima. Quāobrem ubi Plato di/
uinus ſacrilegum alloquens inquit/non humanū ad ſacrilegiū te impulit malum:neq; diuinū:intel
lige humanū malum/humanā fragilitatē ad inferiora pcliuem. Diuinū uero malum / diabolicā ut
inquiunt fraudem. Negat uero duo hæc/ non qa non ſint in cauſa ſacrilegii / ſed quia non ſola ſunt
cauſę. Accedit enim his tertia ꝓpriaq; ſacrilegii cauſa/ quā ſubiungit dicens / ſed ſtimulus quidam
exitialis a priſcis inexpiatiſq; peccatis ingenitus. Per quē uidelicet animus non humanus amplius/
ſed ferinus/nimirū ſacrilegio peccat in deum nullam ulterius dei rationē habens/quādo rationem
humanā iam amiſit diuinę rationis imaginē. Mox uero primę ad ſacrilegiū inſtigationi Plato quaſi
naſcenti morbo tribus occurrit remediis:quēadmodum morbus hic tribus ex cauſis orit̃. Primo
quidem/ut īmanis impetus comprimat̃ ad ſacras mittit expiatiōes/quas chriſtianoꝝ more pœni/
tentię/confeſſionis/ elemoſynę ieiunii nomine poſſumus nuncupare. Deinde ut diabolicis reſiſtat̃
inſidiis ad orationes ſupplicationeſq; mittit:per quas a ſuperis liberatoribuſq; ſpiritibus cōtra in/
feros pręſidium impetret̃. Poſtremo quo imbecillitatē humanā cōtinere poſſit/mandat ut malorū
hominum familiaritatem deuitans/ bonoꝝ adſciſcat conſuetudinem. Proinde/quoniā poſt deum
more pythagorico coli patriam iuſſerat/ merito poſt ſacrilegia quę in perſonas aut res deo conſe/
cratas perpetrātur/ pergit ad punienda ſcelera & delicta/quæ proprie contra patriam cōmittunt̃:
quæ non ſolum ſacrilegiis ꝓxima iudicat ſed annumerat/plectitq; ſimiliter. Hæc uero tria eſſe iudi
cat. Peccare enim in patriam/hoſtemq; patrię habēdum eſſe / & qui poſt habitis legibus principa/
tum ad humanam uoluntatem libidinēq; reducit:& qui cum poſſit/ periclitanti patrię non ſuccur
rit:& qui uel auaritia uel alia de cauſa pro filio euadit patrię proditor. Inter hæc officium legiferi
repetit. Id autem eſſe uult:ut non tanq̄ dominus ſerui. / ſed tanq̄ pater filiis conſcribat leges: non
minus perſuadens q̄ minitans: nec minus docens q̄ imperans: nec minus alliciens q̄ perterrēs:ut
legiſlatoris opus non tam mandatoꝝ pręſcriptio ſit/q̄ diſciplina morū:finis enim eius eſt/quacūq;
id ratione fiat / ciues bonos beatoſq; efficere: punire uero malos / neceſſitas eſt in eo potius q̄ uo/
luntas. Et quia ſolę inter humanas platonicę leges / hęc omnia complectunt̃ humanaꝝ omnium
perfectiſſimę ſunt:ac pœne inter diuinas potius q̄ humanas annumerandę. Neq; ab re primū di/
ſputationis

ſputationis huius exordiū a deo factū eſt: deinde additū a Platone/uideri ſibi hæc oīa diuinitus in-
ſpirata. Demū ex hac ipſa diſputatiōe ad beatū ſummi Iouis tēplum .i. coelū recto tramite puenit.
At qm̄ nō ſolū in ſacrilegiis paricidiiſq;/uerū etiā in cęteris ſcelerib⁹ pro aliis culparū gradib⁹/alii
quoq; poenarū gradus/& a legū latore deſcribēdi: & a iudice ſunt cēſendi/cōmodiſſimā ad gradus
eiuſmodi diſcernēdos diſtinctionē adducit in mediū: habitus qdē oīs aut uirtutis ē aut uitii. Si uir
tutis/oīno uolūtarius eſt: qm̄ cōſilio libero & expedita electiōe & ppriis aī actionib⁹ eſt acquiſitus.
Sin uero uitii habitus ē inuolūtarius oīno cenſet. Quia ita morbus eſt aī/ſicut humorū intēperantia
morb⁹ eſt corpis. Nemo uero morbū dixerit uolūtariū: q̄uis nōnulla quę pter opiōnē īſerūt mor-
bum/poſſit quodāmō uolūtaria dicere. Preterea eiuſmodi habit⁹ ex īpedito cōſilio/diſtractaq; ele-
ctione & paſſionib⁹ potius q̄ actionib⁹ inoleſcit: ex his cōficit platonicū illud ſæpiſſime decantatū.
Vitiorū habit⁹ inuolūtarios eſſe: nemineq; fieri ſpōte malum/quēadmodū/& nemo fit ſponte ęgro
tus & deformis & inops. Poſt hāc habituū diſtinctionē ſequit diſtinctio actionū. Quę qdem aut ad
uirtutis/aut ad uitii habitū gignēdum pprie uergūt. Si ad uirtutis/ita uolūtarię ſunt/ut dictus ē ha
bitus uolūtarius. Sin uero ad uitii/partim qdē uolūtarię dicunt ppterea qd & aīo quodāmodo cō-
ſentiēte fiunt/& poterāt nō fieri anteq̄ fierēt: partim uero īuoluntarię: tum qa ad detrimētū/defor
mitatē/morbū clam deducūt. Hęc aūt uellet nemo: tū qa ex quadā finis exituſq; ignoratōe conſur-
gunt. Quaten⁹ uero p ignorantiā fiunt/eatenus pter ipſam rōnis uoluntatē fieri iudicant. Diſtin-
gue rurſus hoc pacto. Actiones humanę quātum ad legū iudiciorūq; materiā attinet: in qnq; capi/
ta rediguntur. Aut enī ex affectib⁹ cōcupiſcētię pululant: aut ex īpetu iraſcibilis naturę prumpūt/uel
ſimplici quadā ueniunt ignorātia: per quā qs res ipſas ignorat/q̄uis ſe ignorare nō neſciat/uel igno
rantia duplici fiunt: p quā qs & res ipſas neſcit/& ignorantiā ſuā ſimul ignorat/uidelicet ſcire ſe pu-
tans. Vel tandē ex rōnali quadā opione pueniūt: opione inquā de iuſtis atq; iniuſtis rōni legibuſq;
credēti. Poſt diſtinctionē eiuſmodi diſtinguit & iudicii regulas p quas aliter aīaduertat in eos q cō/
cupiſcētia/aliter in eos qui ira peccāt: atq; in his diſcernat/utrum cōſulto/an incōſulto deliquerint.
Preterea utrū ui palamq; an potius clam atq; fraude. Deinde nunqd p ignorantiā fit erratū/ſiue p
ſimplicē/ſiue p duplicē ignorantiā. Vbi uero de homicidiorū iudiciis agens priſcū adducit myſte-
rium de interfectis interfectores ulciſcētibus: attēde ex Platonis ſnīa/pturbatōes ad ſenſibilia pti-
nentes poſſe in aīa ſeiuncta ab hoc corpe remanere. Siqdē ex eiuſdē ſnīa remanet & prima quędā
ſentiendi natura ſubſtātialis origo ſenſuū reliquorū per quā aīa & in hoc corpe/in hæc inſtrumenta
uires explicat ſentiēdi: & diſcedēs ab hoc eas quodāmodo replicat in ſeipſam: ſiue ut magis Plato-
nice loquar/exercet in aereo corpe. Quo inuoluta & hoc īgredit & ex hoc egredit. De his Platoni-
ci ita diſtinguūt ut aīa in corpe hoc craſſiore ad breue habitet: in aereo uero multa p ſęcula. In coe-
leſti p oīa. Quorſum hæc? Ne mireris pturbatōes in defuncti aīa ſupeſſe/ſi harū rerū ſenſus memo
riaq; ſupſunt. Probabile uero eē putabāt antiqui theologi/aīas hoīum repente interfectorū/utpote
inexpiatas pturbationib⁹ agitari. Quin & hoſtes exagitare: id uidelicet nō humana tantū indigna-
tione efficiēte/ſed diuina etiā Nemeſi ac dęmone puidente. Supeſſe uero ex antiquorū opinione in
aīa ſenſum pturbationēq; ultricē/eāq; aereo uti corpe Platonic⁹ noſter Maro/teſtis occurrit. Quid
enim ſibi uult? Et nūc magna mei ſub terras ibit imago. Platonice admodum imaginē rōnalis aīę
noīat primā ipſam ſentiēdi naturā. Sed cur magnā? Quia & fons eſt ſenſuū reliquorū cōmuniſq; ſen
ſus & magno poſt hoc corpus utit corpe .ſ. aereo: qd qdē & huic inſinuatū quodāmō fit anguſtū:
hoc exutū/explicat in amplum elemēti id aerei exigēte natura. Pręterea/oībus umbra locis adero/
dabis īprobe poenas. Inter imaginē diſtinguit & umbrā & imaginē qdē aīę eſſe uult ſenſum ī aereo
corpe. Ipſum uero corpus aereū/eſſe aīę umbrā. Sed terreſtre corpus cęcū noīat carcerem. Quod
aūt in iudiciis de homicidio pſertim/de paricidio dicit/de regreſſione aīę humanę in corpa rurſus
humana/in qbus ſæpe det poenas/pares oīo culpis in ſupiori uita cōceptis/uetus magorū Egyptio/
rūq; ſacerdotū ſnīa ē. Nullum enī cōueniētius humanorū delictorū eē purgatoriū iudicabāt/q̄ in
corpibus humanis eadē aīas qūq; pati quę fecerint. Qua qdē rōne Plotinus Egyptius in libris de
puidētia utit ad ſoluēda dubia aduerſus puidentiā iuſtitiāq; diuinā quotidie īſurgētia. Inqt enim
quæ a diuina puidētia in pſēti uita nō rependunt: in altera/& qdē humana pari prius rōne repēdi.
Rependi inſup & in brutis in qbus ſæpe aīa quōdam hoīs/fiat aīa bruti. Sed in ultima hac ſentētia
ſolus extitiſſe uidet. Cæteris enim Platonis diſplicet aīam hoīs ppriā/aliqū fieri bruti ppriā. Con-
ſentiunt tamē uiciſſim in hoīes alios tranſmigrare qd qdem etſi Plato nō habet certū/habet tamē
ualde pbabile. Quod uero migret in beſtias/ſæpe qdem recenſet: ſed dedita opa adeo pter ſolitā
grauitatē ridicule narrat/ut plane demōſtret/negādam qdē eē rē ipſam: allegoriā uero quęrēdā .ſ.
ut trāſire in brutū duob⁹ modis accipias. Primo qdem in affectū/imaginationē: habituq; bruto cō
uenientē. Deinde in habitationē conſuetudineq; inter feras ad tēpus ſupplicii gratia/cōſuetudinē
nāq; effectionēq; brutā/eē poenā dūtaxat antiqui putant: regreſſum uero in hoīem ubi paria & ſimi
lima ſubeant/nō ſolum ſupplicii eſſe/ſed purgatorii. Poſt hæc in mentionē de legis neceſſitate in-

eidens oportune: aſſerit neceſſariã humano generi eſſe legẽ. Nam abſq; legibus nihilo ab atrociſſimis feris diſcrepaturũ. Huiuſq; cãm afferẽs. Nullius hoĩs ingeniũ ita natura inſtitutũ inquit ut oĩa quæ ad publicũ bonũ neceſſario cognoſcẽda ſunt/cognoſcat ſufficiẽter. Ac ſi forte nouit/ut optimum id qđ nouit agere poſſit ſemp & uelit. Quod ſi diuina quadã gratia mens quędã inter hoĩes ſurgeret/quæ publicũ oĩno bonũ cognoſceret/ad idq; generoſe ac ſemp intẽderet/nullis uel huic uel patrię ſuę eo tpe legibus opus fore. Mentẽ nãq; ueram ac liberã oĩ lege pſtantiorẽ eſſe: atq; ipſo iure cũctis dominaturã. At qm̃ id nullius ingenio eſt tributũ/cõcludit neceſſario ſub legibus eẽ uiuendũ. Ait quoq; ſtudiũ qdem pprii boni ciuitatẽ penitus diſſipare: ſtudiũ uero publici boni cõnectere. Item peſtẽ in ea ciuitate dominari pnitioſam/ubi iudiciũ a magiſtratib⁹/uel mutũ agitur/uel clamoſum. Atq; ubi familiarẽ dęmonẽ inquit multis ſæpe malis obſiſtere/ſi dęmonis horres nomen/uel cõcedente Platone angelum noiato. Ac memẽto noſtrũ dęmonẽ geniumq;/nõ ſolum ut quidã putant/noſtrũ intellectũ eſſe/ſed numẽ. Pręcipit mox ſeniores paterna reuerentia adeo coli: ut etiã ab his uerberatus ſuccenſere nõ debeas/ſed patienter ferre. Sed natales quos hic cõmemorat deos non aſcẽdentia ſigna ſignorũq; dominos/planetas aſtronomico more debemus accipere: ſed ideam generis humani principiũ dęmonẽq; noſtrę uitę cuſtodem. Deniq; monet timẽdam eẽ ſuperoꝝ indignationẽ/& inferoꝝ punitionẽ. Monet mortẽ non eſſe ultimũ ſed ultra hanc eſſe ſupplicia inferorum: eaq; ueriſſime omnino narrari.

DIALOGVS NONVS DE LEG. VEL DE LEG. LATIONE.

ATHE.

Iudicia uero ſi poſt hæc ſupioribus actionibus cõuenientia reddantur: naturalis utiq; ferendarũ legum ordo ſeruabiť. Sed de iudiciis qdem agriculturę ſimilibuſq; dictũ eſt: de maximis uero iudiciis & iudicibus ſigillatim nõdum diximus: de his ergo deinceps dicemus. CLI. Probe. ATHE. Turpe quodãmodo uideri põt/leges de hmõi rebus/quales tractabimus illi ciuitati tribuere/quã dicimus recte ſe oĩno ad uirtutis poſſeſſionẽ habiturã. Nam cui abſurdum nõ uideať/ſiqs in ciuitate ita iſtitura putet hoĩem nequiſſimũ ſicut in aliis naſciturũ: adeo ut opus ſit legũ minis hunc puenire/ne talis fiat: neue tale qđ cõmittať: & cõmiſſa poſitis legibus puniant: quaſi poſſint in hac quoq; re pu. flagitioſiſſimi hoĩes reperiri. Verũ qm̃ nõ ut priſci legũ latores agimus/qui cum deoꝝ filii eſſent/heroib⁹/qui & ipſi e diis nati dicunť/leges ferebant/ſed homines hoĩbus iſta ſancimus/uereri par eſt/ne quis ciuium ita natura indomitus & incoꝝ nobis gignať ut quaſi legumĩa fulminis tactu pręduraq; igni legum etiã fortiſſimarũ decoqui nequeat. Quãobrem ſiquis forte ſacrilegiũ cõmittere audeat/legem de hoc feremus/q̃uis oneroſam nobis atq; moleſtam. Enimuero educatũ recte ciuem/nec uolumus/nec ualde timemus tam graui morbi laboraturũ. Sed ſerui iſtoꝝ forſan & peregrini/peregrinorũq; ſerui/huiuſmodi multa aggredienť. Quoꝝ gratia maxime/& quia uniuerſa natura hoĩum imbecilis eſt/tam de ſacrilegio q̃ de aliis quę aut uix aut nullo modo ſanari poſſunt/leges cõſcribã: ſed phœmia primũ ſm ordinẽ in ſupioribus inſtitutũ/his omnibus q̃ breuiſſime pręponẽda. Ad eum igiť qui nefaria cupiditate/& die tractus/& nocte excitus templa ut furetur/petit/hæc aliquis inſtructiõis & monitiõis gratia diceret. O mirabilis uir nõ humanũ te malum/neq; diuinum ad ſacrilegia uertit: ſed exitialis quędã aſillus/a priſcis atq; inexpiatis flagitiis ĩnatus hoĩbus circũagitans quem cunctis uiribus effugere debes. Q ũo aũt effugies/audi. Cum talis oboriť in aĩo cogitatio/cõfuge ad expiationes obſecro. Confuge ad liberatoꝝ deoꝝ ſacrificia ſupplex. Confuge ad bonoꝝ uirorũ cõſuetudines. Vbi partim audias/partim tu quoq; dicas iuſta honeſtaq; ab oĩbus eſſe colẽda. Maloꝝ uero conſuetudines apprime fugias. Quę ſi feceris/ceſſaueritq; morbus/bene tecũ actũ erit. Aliter aũt mori ſatius fore arbitratus/deſine uiuere. Cum illis hæc exordia cecinerimus/quorũ in animos incidit impia quędam & ciuitati peſtifera cogitatio quicũq; ex his paruerit/eos a lege liberos dimittemus/ſed hoĩbus phœmio nõ pſuaſis/ferẽtes poſt hæc legem/altius intonabimus. Qui deprehenſus in ſacrilegio fuerit/ſi ſeruus pegrinuſue erit/in facie ac manibus calamitate ipſius litteris inuſta uerberatus put iudicibus uidebiť/nudus extra fines pellať. Forte enim hoc ſupplicio cõtinẽtior factus/euadet deniq; melior. Nullum quippe ſuppliciũ lege factũ/ad malum tendit. Sed duorũ alterum fere ſemp ſolet efficere. Nam aut melior aut certe minus prauus/qui pœnas dedit fieri ſolet. Si uero ciuis quiſpiã aliquid tale in deos/aut in parẽtes/aut in patriã ppetrare & ad maximã iniuriã induxiſſe animũ deprehendať/hũc iudex/quia ex puero bene doctus educatuſq; a maximo ſcelere non abſtinuit: ſanari nõ poſſe exiſtimet: pœna huic mors malorũ minimũ. Vituperat⁹ aũt ut exemplo alios iuuet extra fines pdať. Filiis uero eius/& generi uniuerſo ſi mores paternos fugerint/quia nati ex malo fortiter uirtutẽ ſecuti ſunt/honor exhibeať & laus. Nullius autem iſtorum pecunię in fiſcum redigãtur/in ea re pu. in qua fortes eaſdem ſemp & ęquales pmanere oportet. Sed qñ qs ea patrauerit: que pecuniarũ mulcta luenda ſunt/quod ſupra ſortẽ poſſideť/id impendatur/ſors integra maneat.

gra maneat. Cuius rei exactã ueritatẽ a deſcripto cenſu legũ cuſtodes ſemp iudicibus deferant: ne
quis unq̃ ppter indigentiã pecuniaꝝ ſua ſorte priuet. Quod ſi qs maiore dignus dãno uideat / nec
fideiuſſione liberalitateq́ amicoꝝ liberet manifeſtis diuturniſq́ uinculis & cęteris obpropriis pu-
niatur: peccatũ nullum impunitũ ſit: neq́ pfugus ullus & impunis abeat: ſed aut morte plectatur/
aut uinculis/aut uerberibus/aut ignobiliter ſedendo ſtandoq́ in ſacris ad extremitates regionis p-
ductus/aut pecuniis/ea rõne quã diximus mulctatuſq́ poenas luat. Iudices aũt capitalis criminis le-
gum cuſtodes ſint: & optimi quiq́ ex eoꝝ numero electi: qui anno pxime pterito functi magiſtra-
tibus fuerint. Quo aũt modo accuſationes citationeſq́ & ſimilia fieri debeant: poſteriores legũ la-
tores determinent. Suffragioꝝ aũt ſentẽtięq́ modũ noſtri officii eſt lege pſcribere. Manifeſte igit
iſta ferant. Sed ante hæc corã accuſante defendẽreq́ q̃ pxime: ſeruata ipſoꝝ dignitate iudices ſe-
deant. Vbi ciues qui ocio abũdant: oẽs adſint: taliaq́ iudicia diligenter audiant. In qbus cũ prima
oratio ab accuſatore fuerit habita/defenſor alterã dicat. Deinde ſenior de iudicib⁹ quę dicta ſunt/
omni adhibita diligẽtia ſufficiẽter examinet: poſt eũ cęteri oẽs cõſiderẽt: quodcũq́ ab aduerſariis
dictũ uel nõ dictũ perquirẽdũ ſinguli putant: qui aũt nihil diſcuſſione ſua dignũ cẽſet/alteri exami-
nationẽ ipſam relinquat. Ac tandẽ in Veſtę ſacrario ſcripta quę tunc cõcluſa fuerunt inſertis oĩum
iudicũ ſignis deponant. Rurſus in craſtino die/eodẽ in loco cõgregati/eodẽ modo examinẽt/iudi-
centq́ & ſignis appoſitis/oĩb⁹ quę dicta fuerint/deponant. Cũq́ hoc ſimiliter tertio fecerint/ſignis
teſtibuſq́ ſufficiẽter aſſumptis: ſacrũ ſinguli ferẽtes ſuffragiũ iureiurando p Veſtã: uere iuſteq́ pro
uiribus ſe iudicaturos affirmẽt: atq́ ita huic iudicio finẽ imponãt. Poſt peccata in deos cõmiſſa: de
his dicat quę in rei pu. pernitiẽ cõmittunt. Qui principatũ ad hoĩs arbitriũ redigit: atq́ ita ciuita-
tem ſubiicit factionibus/& ui adhibita cõtra leges ſeditionib⁹ eam replet / hic uniuerſę ciuitati ho-
ſtis eſt maximus oĩum iudicãdus. Secũdus ille hoſtis eſt qui q̃uis pticeps huius ſceleris nõ ſit: tamẽ
cum ampliſſimis fungat in ea re. p. magiſtratibus/eas cõiurationes non aĩaduertit / & ſi aĩaduertit
timiditate quadã patrię nõ ſuccurrit. Quare unuſquiſq́ uir/qui modo alicuius precii ciuis fore ſtu-
det/hæc iudicibus referat: eũq́ in iudiciũ trahat/cui patrię inſidiatus ui ad iniquã gubernationem
uertere illam conat. Iudices aũt huius ſceleris ſint/qui & ſacrilegii/totũq́ iudiciũ ſimiliter pagat: &
ſuffragia quę multitudine uincunt/morte condẽnent. Et ut breuiter dicã/peccata patris non luant
filii/niſi pater/auus/ac pauus deinceps mortis ſuppliciũ debeant: hos aũt cũ bonis ſuis ſorte ſemp
excepta/in antiquã ciuitas patriã mittat. Et de filiis ciuium / qbus plures q̃ unus ſunt / nõ pauciores
q̃ decẽ annos nati/eos ſorte deligant/quos patres/aut aui paterni materniue noĩauerint/nominaq́
ipſoꝝ Delphos mittant & qui oraculo Apollinis approbabit/ huic feliciore fortuna ſors & domus
deſtituta reddat. CLI. Recte id qdem. ATHE. Cõmunis præterea tertia lex de iudicibus iudiciiq́
modo/aduerſus eos qui pditionis accuſati ſunt. Et de manſione filioꝝ atq́ nepotum ſiue exitu e pa-
tria una lex aduerſus tres ſimiliter ſit/pditorẽ: ſacrilegũ: & uiolentũ legum ciuiliũ euerſorẽ: de fur-
to aũt/ſiue magnũ quid ſeu paruũ qs furatus ſit. Vna lex/poenaq́ ſimilis oĩbus ſit. Dãnatus.n. quiſ-
piã furti/ſi ultra ſortẽ bona ſua ſufficiunt/duplum reddat: aliter uinciat/donec aut illi pſuaderit cui
debet/aut reddiderit. Q đ ſi publicũ furtũ fuerit/tum demũ a carcere liberet/cũ ciuitati pſuaſerit/
uel duplũ reddiderit. CLI. Quo nã mõ dicim⁹ hoſpes nihil differre ſiue magnũ ſeu paruũ ſit furtũ/
ſiue a ſacro loco/ſeu nõ ſacro ſublatũ ſit/ſeu qũocũq́ aliter id fiat? Quippe cũ multis modis cõmitti
furtũ poſſit/ſceleris uarietatẽ diſſimilitudinẽq́ cõiicere legiſlator debet: nec ſimilib⁹ poenis q̃ ſimi-
lia nõ ſunt/punire. ATHE. Oportune o Clinia ĩpetu currentẽ me retraxiſti: & in memoriã q̃ olim-
qñq́ cogitauerã redegiſti/ad hũc uſq́ diem leges nullo mõ recte cõſtitutas fuiſſe. Vt nobis pſentia
cõſiderãtib⁹ ſuccurrit dicere. CLI. Q ũo rurſus id dicimus? ATHE. Congrua pfecto imagine uſi-
ſumus/qñ oẽs qui hactenus leges recipiũt/ſeruis illis cõtulim⁹/q ab aliis ſeruis curarent. Illud cer-
te ignorare nõ decet/quod ſi medicus quiſpiã coꝝ q uſu quodã abſq́ rõne medent / liberũ medicũ
philoſophięq́ ſtudioſum ęgrotanti libero colloquentẽ audiat/dum morbi initia rõnibus indagat/
& de natura corpoꝝ diligẽtius aſſerit/ridebit ptinus: & aduerſus illum ea dicet quę hac in re pluri-
mis medicoꝝ in pmptu ſemp eſſe ſolent. Nõ mederis inquiet ęgrotanti o fatue: ſed quaſi doctri-
na nõ ſanitate indigeat/doces. An nõ recte ſic loqui uidebit? Nõne & nobis merito idẽ obiiciet? qđ
quicũq́ de legib⁹ ut modo nos diſſerit/nõ leges cõdit/ſed ciues erudit. CLI. Fortaſſe. ATHE. Sed
feliciter in pñtia nobis cõtigit. CLI. Quid nã? ATHE. Quod nihil ad ferẽdas leges nos urget. Sed
ipſi ſpõte hac cõſideratõe ſuſcepta de oĩ rei pu. diſciplina/qd optimũ atq́ neceſſarium ſit / quoq́ id
peragat/pſpicere nitimur. Cũ ergo liceat ſi uolumus quid optimũ ſit/aut quid maxime neceſſariũ
in legibus cõſiderare/utrũ uobis uidet: tractãdum in pñtia eligamus. CLI. Rididicula hæc hoſpes
optio ẽ: manifeſteq́ nos illi ſimiles facit/qui neceſſitate ingẽti leges ferre ita in pñtia cõpellũtur / ut
in craſtinũ licere nõ uideat. Nobis aũt dei auxilio/quẽadmodũ illis q ex lapidibus uel ex alia quauis
materia aliqd cõſtruũt/licet fuſim ea colligere /ex qb⁹ futura cõmoda opi abſq́ ulla feſtinatõe deli-
gent. Quaſi ergo ędificatores minĩe feſtinãtes: alia mõ fundem⁹/alia hinc ad ędificãdũ ſumamus.

Adeo ut in ferēdis legib⁹: alia quaſi modo ponanť. Alia uero quaſi iam poſitis apponanť. ATHE.
Sic utiq̧ ſm naturā magis o Clinia cōpendiaria nobis fiet legū cōſpectio. Sed illud p deos de legū
latoribus cōſideremus. CLI. Quid nam? ATHE. Multoꝝ litterę uerbaq̧ ex litteris in ciuitatibus
conſcripta repiunť: litteras uero legis quoq̧ lator & uerba ſcribit. CLI. Quid ni? ATHE. Vtrum
igiť poetaꝝ cęterorūq̧ ſcriptoꝝ opibus de rōne uiuēdi cōpoſitis aīum applicabimus? Legū uero
latoꝝ/nequaq̄? an his maxime oium? CLI. Iſtis oīno. ATHE. Legiſlatorē ergo ſcribētiū ſoli opor
tet/de honeſto/bono/iuſtoq̧ conſulere/docereq̧ qualia hæc ſint/& quomodo his agenda/q felices
futuri ſunt. Turpe enim eſt/cū Homerus Tyrteus cęteriq̧ poetę pbe de uita ſtudiiſq̧ hoium ſcri-
pſerint: turpe inquā Lycurgo atq̧ Soloni/cęteriſq̧ legū latoribus minus id facere. Rectū igiť ipm
pręcęteris oībus ſcriptis leges mirifice pręſe ferre debent. Cęteroꝝ uero ſcripta pbari/ſi legibus
cōſentanea ſunt: ſin diſſona/derideri. Sic igiť leges ciuitatibus conſcribanť/ut patris matriſq̧ pſo-
nam lator legū penitus gerat: ſcriptaq̧ charitatis prudētięq̧ uirtutē habeāt potius q̄ domini tyrā-
niq̧ imperiū minitātis/tm̄ & deſcribētis/rationē uero nullā penitus aſſignātis. Conſideremus igiť
an hac uia nobis pgrediendū ſit/ſiue poſſimus/ſiue non. Sed accingamur iam: & pro uirib⁹ hac uia
pcedentes etiā ſi pati quicq̄ neceſſe ſit/toleremus: qđ utinā felix ſit: eritq̧ profecto ſi deus uoluerit.
CLI. Recte locutus es: quare ſic faciamus? ATHE. Cōſiderandū eſt ergo primū ut cœpimus di-
ligenter: de ſacrilegio/de furto/de cęteris oībus iniuriis: nec grauiter ferendū/ſi in ea ipſa legū de-
ſcriptione/alia iam poſuimus: de aliis diſceptamus. Non enim legum latores iam ſumus: ſed effici
mur modo/& cito fortaſſis erimus. Verū ſi de his quæ pppoſui ita ut dixi differēdum uideť/ediſſera
mus. CLI. Sic oīno. ATHE. De honeſtis igiť iuſtiſq̧ reb⁹ oībus/inſpicere id conemur/quo nobiſip-
ſis cōuenimus/& quo diſcrepamus qui in hoc maxime ſtudere nos pfitemur/ut a plurimis differa-
mus: quo item alii a ſeipſis diſſentiūt. CLI. Quas queſo inter nos differētias dicis? ATHE. Cona-
bor exponere. De iuſtitia oīno iuſtiſq̧ hoībus & rebus & actionibus oēs quodāmodo cōſentimus:
qđ uidelicet oīa hæc honeſta pulchra ſint ita ut ſiqs iuſtos hoīes ēt ſi corpe deformes ſint/ſm ipm
iuſtitię habitū pulcherrimos aſſerat/nemo ſit iudiciū illius reprobaturus. CLI. Nemo fere qui ita
loquať pperā loqui uidebiť. ATHE. Recte igiť. CLI. Forte. ATHE. Sed uideamus agere ſi oīa quæ
iuſte fiunt honeſta pulchraq̧ ſunt: Oīum uero paſſiones nobis ſunt/ferme actionib⁹ ſimiles. CLI.
Quid hoc? ATHE. Actio utiq̧ quęcūq̧ iuſta ē/quaten⁹ iuſtitię/catenus & honeſti ē pticeps. CLI.
Cur nō? ATHE. Quare paſſio quoq̧ iuſta/ſi ęque honeſti atq̧ iuſtitię pticeps eē dicať: haud diſſo-
na nobis erit oratio? CLI. Vera loqueris. ATHE. Si aūt paſſionē aliquā iuſtā qdē eē affirmabim⁹:
honeſtā uero negabimus: iuſtū & honeſtū inter ſe diſſonabūt. Iuſta enī turpiſſima eē dicētur. CLI.
Quō id dixiſti? ATHE. Nihil difficile cognitu: leges enī quę prius nobis poſitę ſunt/cōtraria pe-
nitus pcipe his uerbis uidebunť. CLI. Quo pacto? ATHE. Sacrilegū cenſebam⁹ iuſte moriturū
legū quoq̧ bū poſiturā hoſtē ſimiliter. Cūq̧ multas hmōi leges ſcripturi eſſemus: retraximus nos:
cōſiderātes has paſſiones tam multitudine q̄ magnitudine infinitas eē. Iuſtiſſimas qdē oīum paſ-
ſionū: ſed turpiſſimas quoq̧ oīum. Nōne ſic honeſta iuſtaq̧ mō quaſi eadē: mō quaſi cōtraria uide-
bunť? CLI. Ita uidetur. ATHE. Multi igitur diſſone ſic honeſta iuſta quaſi diſcrepantia quaſi nūcu-
pant. CLI. Ita prius appet. ATHE. Sed id rurſus uideamus o Clinia/quō nos de his cōſentim⁹.
CLI. Quē dicis cōſenſum? ATHE. In ſupioribus manifeſte mihi dictū arbitror. CLI. Quo pacto.
ATHE. Quod ſi ſupra dictū non eſt nūc ſaltē me dicere exiſtimate. CLI. Quid nam? ATHE. Ma-
los oēs/oīno non ſponte malos eſſe/quod ſi ita eſt/illud quoq̧ ſequi neceſſe ē. CLI. Quid? ATHE.
Iniuſtum eſſe malum/& malum nō ſponte hmōi eſſe nō ſponte uero fieri/quod uoluntariū eſt nulla
unq̄ rōne pōt. Qui igitur iniuſtitiā inuoluntariā putat iniuſte agentē hoīem iniuſte agere nō ſpon-
te putabit. Mihi quoq̧ mecū modo cōueniendū eſt: cū oēs nō ſponte iniuriari fatear q̄uis poſſit q̄ſ-
piā ambitionis cōtentiōiſue cauſa illud nobis obiicere: iniuſtos qdē nō ſponte iniuſtos eſſe/multos
tn̄ illoꝝ ſponte iniuriari. Mea quippe ſnīa nō hęc/ſed illa eſt. Quō ergo uerbis meis ipſe cōueniā/ſi
me ita o Clinia & Megille interrogabitis? Si hęc ita ſe hn̄t hoſpes qd nobis de Magneſienſiū ciui-
tate cōſulis? Dare ne leges ipſis/an non? Ego uero dare leges cōſulam: tum uos ita. Diſtingues igiť
ipſis ſponte atq̧ item nō ſponte factas iniurias: & illaꝝ maiores: haꝝ uero minores mulctas cōſcri-
bes? An oīum pares cū mille penitus iniurię ſponte fiant? CLI. Recte tu hoſpes ſed his quę mō di-
cta ſunt/ad qd utemur? ATHE. Probe interrogaſti. Vtemur enim in primis ad illud. CLI. Ad qd
nam? ATHE. Memoria repetamus pbe in ſupioribus nos dixiſſe/multā magnāq̧ de re iuſta turba
tionem inter nos eſſe atq̧ diſſenſionē. Quod reſumētes/nosipſos interrogemus: deceat ne cū diffe
rentiā hoꝝ nequaq̄ declarauerimus quę in qualibet ciuitate ab oībus priſcis legū latoribus q̄ſi duę
iniuriarū ſpēs poſitę ſunt/ſponte. ſ. & nō ſponte factę: atq̧ ita uarie puniunť. Opinionē hanc noſtrā
quaſi diuinitus dicta ſit/in mediū inducere/nec eam ulla rōne quō recte ſe habeat confirmare. Mi-
nime uero ſic decet. Verū neceſſe eſt anteq̄ leges ponamus/quēadmodū hæc duo ſint: & quā diffe-
rentiā habeant/ſignificare. ut qū ſupplicium utriq̧ imponimus: quiſq̧ intelligat: iudicareq̧ ualeat

quodāmodo

quodãmodo cõuenienter ne/an contra impoſitum fuerit? CLI. Recte nobis loqui uideris hoſpes. Oportet enim alterũ de duobus nos facere. Vel nõ dicere:nullas iniurias ſpõte fieri. Vel anteq̃ ad alia pagamus/q̃uo recte id dicaᵗ/exponere. ATHE. Hoꝝ ego alteꝝ minime patiar/ut uidelicet qđ ita eſſe exiſtimo/negẽ. Nec officii mei id eſſet/neq; pium. Q̃uo aũt hæc ſi in eo qđ eſt ſponte fieri:& nõ ſponte minime differãt/duo ſint/& quo alio differãt/quodãmodo apire conemur? CLI. Nõ aliter certe hoſpes iſta nos intelligere poſſumus. ATHE. Ita fiet. Age igiᵗ / nõne multa inter ciues in cõmutatione cõſuetudineq; dãna & incõmoda fiunt/in q̃bus uoluntariũ & inuoluntariũ abundare uidẽtur? CLI. Quid ni? ATHE. Nemo uero cum incõmoda nocumẽtaq; iniurias putet duplicem quoq; in ipſis ẽẽ iniuriã arbitretur non ſponte alterã / alterã ſponte cõmiſſam. Dãna enim oĩum nõ ſponte facta/nec numero nec magnitudine/minora illis ſunt/quę ſpõte fiunt. Sed cõſiderate quęſo utrũ deinceps ueri aliq̃d afferã? An penitus nihil? Ego enim o Clinia & Megille/ſiq̃s cuiq̃ nocet nolens:dicã iniuriari nolentẽ/neq; ꝓpterea quaſi iniuriã nõ ſponte factã in legib⁹ iſtud ponã: imo nullam id dãnũ iniuriã dicã/ſiue maius/ſiue minus ſit. Sępe ẽt eũ/qui utilitatẽ minus recte cõtulit/iniuriari dicimus:ſi hęc minime ſupat. Nã ferme o amici/nec ſiq̃s cõferat/nec ſi cõtra q̃cq̃ auferat / par eſt ut iuſtus aut iniuſtus ita ſimpliciter appelleᵗ. Nõ igiᵗ id:ſed ſi ꝓbis moribus iuſtoq; mõ ꝓſit alicui/uel obſit/ an cõtra:hoc eſt legũ latori cõſiderandũ & ad hęc duo illi reſpiciendũ/ ad iniuriam dico & nocumentũ:ita ut ad indẽnem integrũq; ſtatũ pro uiribus quęq; ꝑducat: amiſſum reſtituaᵗ: qđ decidit/rurſus cõſurgat:occiſum uulneratũq; repareᵗ:ſempq; conãdum ut diſcordię nocumẽtis ſuſcitatę/per leges in amicitiã redigant. CLI. Probe iſta dicũᵗ. ATHE. Iniuſta itaq; dãna emolumentaq;/ſiq̃d forte ex iniuria ſequaᵗ lucri quaſi morbos animi/ſi ſanabilia ſunt curare oportet. Cura uero iniuſtitię illuc feraᵗ. CLI. Quo nam? ATHE. Vt quiſq̃s iniurias ſeu magnas ſiue paruas cõmiſit/ per doctrinã corrigaᵗ a lege cogaturq; oĩno:ut uel nunq̃ amplius tale q̃d audeat ſponte cõmittere/uel rarius admodũ pene impoſitione deterritus: ꝑfecto legum optimaꝝ officiũ eſſe dicimus:ita aĩos hoĩum inſtituere:ut oderint iniuſtitiã:iuſti uero naturã uel diligãt:uel ſaltẽ nõ oderint ſiue operib⁹ ſeu uerbis legiſlator id aſſequaᵗ:ſeu uoluptate ſiue dolore uel honore uel infamia: aut pecunia mulctãdo:aut donis:aut alio quouis modo id faciat. Quos uero inſanabiles legiſlator eſſe ſenſerit:ultimo ſupplicio hos afficiet:nõ ignorãs ſatis fore his qui inſanabiles ſunt: mori q̃ uiuere: ac ſi uita priuanᵗ dupliciter ꝓdeſſe cæteris. Nam hoꝝ exẽplo a peccato cęteri deterrenᵗ:& improbis hoĩbus ciuitas ipſa mũdaᵗ:hac de cauſa inſanabiles hoĩes:morte legis cõditor plectet: alia minime. CLI. Moderate admodũ hęc abs re dicta uidenᵗ: ſed iterũ iniurię dãniq; differentiã: & q̃uo ſponte & nõ ſponte fiant:clarius te dicentẽ libẽter audiremus. ATHE. Et facere conabor & dicere ut iubetis. Conſtat ſane:quod de aĩa inter uos differẽtes hoc ſæpe dicitis:& auditis. Vnũ in ea affectum ſiue partẽ natura ineſſe:quã iracundiam dicimus contẽtioſam atq; difficilem: quæ incõſiderata ui multa euertit. CLI. Proculdubio. ATHE. Voluptatem aũt non eandem cum ira dicimus: ſed ex cõtraria potentia dominantẽ:quæ ꝑſuaſione ſimul & uiolenta quadam deceptione cõpellit: ut quicq̃d ipſa uelit:hoc pagas. CLI. Et maxime quidem. ATHE. Tertiã delinquẽdi cauſam quiſquis ignorantiã poſuerit:non errabit. Sed qui hanc bipartito diſtinxerit:legũ lator melior erit: alteram quippe ſimplicẽ is ponet:alterã duplicẽ & ſimplicẽ q̃dẽ leuium peccatoꝝ cauſam arbitrabitur: duplicẽ uero uocabit/q̃n non ignoratione ſolum quiſpiã detineᵗ/ſed etiã ſapiẽtię opinione inflatus/quæ oĩno ignorat/ea ſcire ſe ꝓrſus exiſtimat:hanc ſi uires roburq; cõſecuta fuerit / ingẽtium turpiſſimorũq; ſcelerũ cauſam eſſe cenſebit:ſi aũt imbecillitate p̃maᵗ/peccata & pueroꝝ & ſenioꝝ inde ꝑfecta/peccata quidẽ eſſe putabit:& illis tanq̃ peccãtibus leges p̃ſcribet / ſed mitiſſimas oĩum plurimaq; uenia & indulgẽtia plenas. CLI. Equum id eſt. ATHE. De uoluptate atq; ira conſentimus ferme omnes/alios q̃dẽ homines illas uincere/alios uinci. Atq; ita eſt omnino. CLI. Ita ꝓrſus. ATHE. Ignorantiã uero alios ſupare & ab aliis ſupari/nunq̃ audiuim⁹. CLI. Vera narras. ATHE. Singula hæc ad ſe rapere hominẽ dicimus/ſæpe ſimul ad cõtraria tractum. CLI. Immo ſæpiſſime. ATHE. Nunc iam tibi quid iuſtũ/q̃due iniuſtũ dico / clare abſq; ulla ambiguitate exponã. Irę nãq; atq; timoris/uoluptatis & doloris / inuidięq; & cupiditatis tyrãnidem in aĩo / ſiue noceat / ſiue non/ oĩno iniuſtitiã nomino. Sed opinionẽ optimi qua uidelicet rõne ciuitas uel priuati aliqui putabunt ſi aĩo dominata oẽm uirũ exhornet/etiã ſiq̃d minus recte illi ſucceſſerit/ iuſtitiã nomino: & q̃cquid inde geſtum eſt/iuſtum appello:atq; eos qui hmõi principatui libẽter parent/optime uiuere duco. Illiuſmodi uero dãnũ iniuriã nõ ſponte cõmiſſam plurimi opinanᵗ. Nos aũt de uocabulis nõ cõtendimus. Verũ q̃m tres peccatoꝝ ſpẽs dictę ſunt/memoria hę primo diligẽtius repetẽdę:doloris q̃dem q̃uẽ iram timorẽq; uocamus/unam ſpẽm arbitramur. CLI. Prorſus. ATHE. Voluptatis rurſus cupiditatũq; alterã. Spei autẽ ac de optimo uerę opinionis/ appetitionẽ/deſideriũq; / ſpẽm tertiam. Quibus rurſus bipartito diuiſis:ſpẽs quinq; conficiunᵗ: quibus leges inter ſe differẽtes ſpẽb⁹ quinq; in duobus generibus ſunt ponẽdę. CLI. Quę ſunt iſta genera? ATHE. Alterũ qđ ui apte cõmittiᵗ:alterũ qđ clam & cũ deceptõe in tenebris. Ac nõnunq̃ utroq; modo agiᵗ. Quod ſi iure tra-

Qui inſanabilis: his ſatius eſſe mori q̃ uiuere.

ctabitur/aſperrimis legibus coercebiť.CLI.Equũ eſt.ATHE. Sed redeamus illuc iam / unde huc
digreſſi ſumus:terminãdiſq; legibus incumbamus.Erat aũt nobis ꝓpoſitũ de ſacrilegis:de ꝓdito
ribus:de his qui mutãdo rem pu.leges corrũpunt:hoꝝ aliqd qs forte cõmittet/ ꝓpter inſaniã / uel
morbo/uel ſenio preſſus/uel in ętate puerili cõſtitutus ita ut ab iſtis nihilo differat. Ac ſi tale qppiã
electis iudicibus feciſſe declarabiť/ ipſoq; aut defenſore referẽte ſic affectus iudicabiť cõmiſiſſe/dã
num qd intulit/ſimpler oĩno reſtituat.Cętera ſibi remittanť/niſi homine interfecto/mũdus adhuc
a cęde nõ ſit.Sic enim alio ꝓfectus/annũ peregrineť.Et ſi priuſq̃ cõſtitutũ a lege tempus ꝓterierit
reuerſus fuerit/aut etiam intra fines deprehendať/in publico carcere biẽnio ad legum cuſtodibus
detineať:poſt hac liber a uinculis eſto.Sed ut ĩcepimus / de unaquaq; ſpecie cędis leges abſolutius
cõſcribamus.Et primo qdẽ de ui & nõ ſponte factis dicamus.Siqs in certamine publiciſq; gymna
ſiis nõ ſponte/ſiue cõfeſtim/ſiue poſtea ex uulneribus ſecuta mors ſit/amicũ hoĩem interfecerit/uel
in bello ſimiliter/uel in exercitatõe bellica a magiſtratibus ĩſtitura/ſiue nudis corporib⁹/ſeu ad imi
tationẽ ueri belli armatis/ſm legẽ/a Delphico Apolline latam mũdus ſit. Omnes autẽ medici qui
curantes nõ ſponte/occiderint/mundi ſint. Quod ſi manu ſua quiſpiã nõ ſponte / ſiue nudo corpe/
ſiue inſtrumẽto/uel telo/uel cibo potuue/ignis frigoriſue & fluct⁹ adiectione aut priuatiõe ſpiritus/
ſiue id ſuo corpe/ſiue per alia quędam faciat/aliquem interfecerit/ oĩno ut manu ꝓpria interfector
exiſtimeť:atq; ita ut dicũ plectať.Si alienũ ſeruũ interemit ſuũq; putauerit : domino dãnũ reſtituat
uel duplum precii reddat.Quãti uero precii fuerit ſeruus a iudicibus ſtatuať: purgationibus uero
pluribus maioribuſq; utatur q̃ qui certando aliquẽ interfecerũt. Quaꝝ idonei ſint interpretes / hi
quos dei cõprobauit oraculum.Sin uero ſeruũ ſuum / purgatus ſm legẽ / ſit abſolutus. At ſi liberũ
qs nõ ſpõte hoĩem ĩterfecerit/iiſdẽ purgatõib⁹ utať qb⁹ q ſeruũ pemit.Et priſcum myſteriũ nõ cõte
nat.Ferť.n.interfectũ ui hoĩem q libere uixit/ĩterſectori prĩo ſtatĩ poſt mortẽ tpe iraſci:ac pp uio
lẽtã mortẽ/ terrore turbatõeq; plenũ maxĩe ſi uiderit ĩterfectorẽ ĩter ſuos more ſolito uiuere / ĩter
fectorẽ ipſum eiuſq; actiones uim ad hoc ſuppeditãte memoria/cunctis uiribus terrere atq; turba
re.Quare opus eſt ut homicida interfecti hoĩs gratia anno integro exul a patria / omniq; ea regiõe
ꝓcul uitam ducat.Sin uero q interiit peregrinus fuerit/a patria quo peregrini annuo tpe homici
da pellatur huic legi ſi obtẽperauerit/genere ꝓximus interempto qui utrũ paruerit attendet/illi ue
niam preſtet:qui etiã pace ipſi recõciliatus & ęquus oĩno erit.Sin uero nõ obediuerit/ſed cũ imun
dus ſit templa deoꝝ petere ſacrificareq; audeat/uel ſtatuto tpe uniuerſo nõ pegrinabiť genere pxi
mus interempto id iudicibus deferat/eũq; de cęde accuſet & dupla oĩa ſumat ab eo ſupplicia.Qd
ſi ꝓximus ille neglexerit/quaſi ſcelere in ipſum reuoluto ipſo uidelicet ĩterempto paſſionẽ in illum
cõuertẽte a quolibet uolente accuſeť/& quinq; annos patria carere cogať.Si peregrinus nõ ſponte
peregrinũ in ciuitate occiderit/eadẽ lege a uolente quocũq; id iudicibus deferať & ſimiliter iudice
tur.Sin uero incola id ſecerit anno exulet uno.Qd ſi pegrinus oĩno pegrinũ / ſiue incolã / ſiue ciuẽ
necauerit/ultra purgationẽ:tota ẽt a regione in qua leges hmõi dominanť: p oẽm exulet uitã.Ac ſi
cõtra leges redierit:morte a legũ cuſtodib⁹ puniať:& bona ſiqua poſſideat : ꝓximo interfecti tra
danť.Qd ſi non ſponte qſpiã in eã regionẽ delat⁹ fuerit:tẽpeſtatis qdẽ ui & fluctu maris depulſus:
nauigãdi oportunitatẽ pedib⁹ mare tangẽs/expectet:ui aũt p terrã ab aliqb⁹ adduct⁹: a magiſtra
tu cui prĩo res delata fuerit ſoluẽdus ẽ:& intact⁹ in exiliũ retrudendus.Siqs uero manu ſua liberũ
hoĩem ira cõcitus interfecerit bipartito irã primo oportet diſtinguere : p irã enim facit & q ſubito
abſq; uolũtate interimẽdi uerberib⁹/uel quouis mõ ĩterfecit ira cõfeſtim poſt ĩpetũ pœnitentia ſe
quať:& q cõtumelia uel iniuria laceſſiti:ideoq; in uindictę cupiditate pſeuerãtes:poſtea uolẽtes in
terfecerũt:nec pœnitet ita feciſſe:duplicẽ igiť cędẽ ponere placet:utrãq; ira factã.Quas ĩter uolũ
tarias & inuolũtarias actões medias iure poſuerim.Neutra.n.uolũtaria reuera uel inuolũtaria eſt.
Sed altera alteri⁹ ẽ imago.Nã ille qdẽ q irã ſeruat nec repẽte/ſed cũ inſidiis ſe poſtea uindicat homi
cidę uolũtarii ẽ pſimilis.Et q nõ ſeruat ſed prĩo in re ĩpetu ferť:& abſq; pmeditatõe interficit/ inuo
luntarii homicide ſimilis iudicať.Nõ tñ oĩno inuolũtarius ẽ/ſed inuolũtarii hře ſimilitudinẽ diciť.
Quocirca p irã cõmiſſę cędes/difficile determinanť:utrũ uolũtarię:an cõtra ponẽde ſint.Optima
igiť & uteriſſima ſnĩa ẽ/utraſq; imagies appellare:eaſq; ſeorſũ ira diſtiguere/ut altera cõſulto/ altera
ĩcõſulto cõmitti dicať. Maiora uero ſupplicia illis decet ĩponere q cõſulto p irã ĩterfecerũt. Illis cõ
tra q repẽte & incõſulto/leuiora.Nẽpe qd grauiori malo ſiť/aſpius/qd uero leuiori/mitius puniẽ
dum.ita certe noſtris legib⁹ agẽdũ eſt.CLI.ita prſus.ATHE. Sed de ira iterũ repetẽtes ita dica
mus.Siqs manu ꝓpria liberũ hoĩem ira cõcitus incõſulto occiderit/cętera qdẽ/eadẽ patiatur mala
quę & homicidę q nõ p irã occiderit/debenť:ſed duob⁹ oĩno ad irã ſuã coercenda exulet ãnis.Qui
uero p irã qdẽ ſed ex inſidiis liberũ quenq̃ occiderit/ cętera utiq; ſimiliter ac primus cogať facere.
Non aũt biẽniũ tñ ut ille/ſed triẽniũ exulet:ut ira eius diuturnior/diutius puniať. Vniuerſalis autẽ
iſtoꝝ hęc diſpoſitio ſit.Nẽpe difficile ẽ/ ſigillatim exacteq; de his leges ponere.Aliqñ.n.quę trucu
lentior cędes lege ſtatuta ẽ/leuior uidetur:nõnunq̃ cõtra quę leuior/truculentior/ ꝓut atrocius/aut

mitius

mitius geſta eſt. Vt plurimum uero queadmodum modo diximus iſta contingunt. Sed hæc oĩa le
gum cuſtodes cognoſcent. Cũ uero reſtituendoꝝ exulum tpˢ aduenerit.xii.ad fines regionis mit/
tant: qui diligenter cõſideraris oĩbus p id tpˢ exulum actionibus/ pudoris eoꝝ receptioniſq; iudi/
ces fiant. Illi uero hoꝝ magiſtratuũ iudicio acqeſcãt. Quod ſi poſt reſtitutionem alteruter hoꝝ ita
cõmotus ſit' peccauerit/ ppetuo exulet. & ſi rurſus redierit: nõ aliter q̃ pegrinus rediens puniaꝑ. Si
quis ita ſeruum ſuũ necauerit/ purgeꝑ. ſi alienum/ dãnum domino in duplo reſtituat. Siquis homi/
cida legibus nõ paruerit/ ſed nondũ purgatus/ foꝝ/ gymnaſia/ cęteraq; ſacra ingreſſu ſuo cõtamina
uerit/ quicũq; uelit tam iſtũ q̃ interfecti cognatũ hęc negligentẽ/ in iudiciũ uocet/ & in duplo tũ pe/
cuniam tum cætera pſoluere cogat. quodq; ſolutũ eſt/ ipſe ſm legẽ accipiat. Si ſeruus ira concitus
dominũ ſuum interimat/ occiſi hoĩs cognati quo uelint ipſum interficiant/ mundiq; a crimine ſint/
dũmodo uiuũ non cõſeruauerint. Sin uero ſeruus nõ dominũ ſuũ ſed alium liberũ per irã necarit
a domino ſuo interfecti cognatis tradaꝑ/ qui utcũq; uelint/ oĩno ipſum interimant. Si pater aut ma
ter/ accidit enim q̃uis raro/ per iram uerberibus ſeu quouis modo filiũ uel filiam iterficiat/ perinde
ac cæteri homicidæ purgeꝑ: & trienniũ exulet. Ac poſt ipſam reſtitutionẽ/ maritus ab uxore/ uxorq;
a marito ſeparenꝑ. Nec ſimul amplius liberis pcreandis operam dent. neuter q; hoꝝ ſimul cum eo
habitet/ cuius filium uel fratrem occidit/ nec una cũ eo ſacris cõmunicet. Et qui ĩpietate animi his
legibus non paruerit ut impietatis reus a uolẽte quolibet accuſeꝑ. Si uir uxorem/ aut uxor uirum p
iram necauerit/ purgeꝑ ſimiliter/ & triennium integrũ exulet. cũq; redierit/ nec ſacris cũ liberis ſuis
cõicet nec una menſa utaꝑ. Quod ſi nõ ſeruet genitor aut filius/ impietatis reus a uolente quolibet
accuſeꝑ. Frater uero ſi fratrẽ aut ſororẽ/ & ſoror ſi ſororẽ uel fratrẽ ira occiderit: non aliter q̃ paren
tes q liberos interfecerũt & purgeꝑ & exulet: nec poſt reditũ ſacris & menſa cũ illis cõicet/ quos fra
tribus aut ſororibus filiiſue priuauit. Qui legem hãc tranſgredieꝑ/ iure ut impius cõdẽnabitur. At
uero cũ quis adeo uictus ab ira fuerit ut inſano iracũdiæ furore parentẽ interemerit/ ſi parẽs anteq̃
mortẽ obiret/ ſponte interſectorẽ ſuum a cæde liberauit/ ſicut qui ſponte cędẽ cõmiſerũt purgatus
cæteriſq; ſimiliter factis/ mũdus ſit: ſin uero nõ liberauit/ multis legibus reus ſit/ q necauit. Nam ul/
timis ſupplicis/ cædis/ impietatis/ ſacrilegii ſubiectus erit, quia ſacrilegio genitoris aĩam abſtulit.
Quare ſi poſſibile eẽt ſæpius aliquẽ mori: iuſtiſſimũ eſſet ſæpius parricidam interfici. Nam cui nec
pro defenſione qdẽ ſua ſi a parentibus interficiaꝑ lege ulla cõcediꝑ. ut parẽtes a qbus in lucẽ editus
eſt interimat/ ſed oĩa potius ſuſtinere pcipitur q̃ qcq̃ hmõi facere/ qño aliter iuſte punire hũc opor
tebit. Lege igiꝑ ira cõcitato ad parricidium mors ſanciaꝑ. Si orta ſeditione uel quouis modo frater
fratrem in ſe imperũ facientẽ p defenſione ſua interimat/ quaſi hoſte perempto purus ſit. Quinetiã ſi
ciuis ciuẽ: aut pegrinus pegrinum uel pegrinũ ciuis/ uel cõuerſo/ defendẽdo ſe/ iterfecerit/ ſimiliter
mũdus ſit. Eodẽ modo/ ſi ſeruus ſeruũ. Sin uero ſeruus liberũ ſe defendẽs ĩterimat/ iiſdem legibus:
qbus & parricida ſit ſubiectus. Quod uero de liberatione a cæde parentis diximus/ idẽ quoq; de li
beratione oĩum dictũ intelligaꝑ. Siquis ergo alioꝝ oĩum alicui ſpõte dimiſerit/ quaſi nõ ſpõte cæde
cõmiſſa purgeꝑ q interfecit/ & annũ exulet unũ. Sed uiolẽta iã & inuolũtaria ac per irã cõmiſſa de cę
de mediocriter expoſita ſunt. quæ uero ſponte in his ſm oẽm iniuſtitiã ex inſidiis pp uoluptatũ cu
piditatẽq; inuidiæ tyrãnidem cõmittunꝑ deinceps dicamus. CLI. Recte dicis. ATHE. Primũ igiꝑ
quot uoluntariæ cędis cauſæ ſint pro uiribus declaremus. Maxima uero huius cã eſt. Cupiditas aĩę
libidinibus exagitatæ dominans: quæ in eo ardore cõſiſtit maxime qui multoꝝ aĩos uehemẽter in
flãmat. hæc ſane ea uis eſt/ quæ pp naturam & ignorantiã diuitiaꝝ ĩexplebilẽ gignit auiditatẽ. Igno
rantiæ uero cã eſt. quod nõ recte laudanꝑ diuitiæ. Quippe tam gręci q̃ barbari/ diuitias cũ tertium
bonoꝝ teneant locũ/ in primo ponũt: atq; hac ſnĩa ſeipſos ſimul & poſteros pdunt. Optime ſane &
pulcherrime uiueremus/ ſi uera de diuitiis ſnĩa ubiq; pdicareꝑ. ea eſt quod diuitiæ corporis gratia
ſint. Corpus aũt animi gratia. Quare cũ bona ea ſint/ quoꝝ gratia poſſidẽdæ diuitiæ ſunt: tertium
gradũ poſt uirtutem animi corporiſq; tenebũt. Hæc ergo rõ nos tanq̃ magiſtra docebit: nõ opor/
tere hoĩem qui felix ſit futurus/ diuitias qũocũq;/ ſed cũ iuſtitia & tẽperantia quærere. Sic enim cæ/
des cedibus puniendæ in ciuitatibus nullæ cõmitterenꝑ. Nũc uero queadmodũ in huius diſputa/
tionis principio diximus. Vnum hoc eſt/ & maximũ: quod uoluntariæ cædis maxima ſupplicia fa/
cit. Alterũ eſt/ ambitioſi animi habitus: unde inuidiæ naſcunꝑ/ primum qdem ipſi ĩuido truculente
deinde ẽt optimatibus ciuitatis. Tertium locũ ĩgentes iniuſtæq; formidines poſſident: quæ cædes
multas pariunt. qñ ea ſunt alicui geſta/ uel ad pñs gerunꝑ: quoꝝ neminẽ uellet eſſe conſcium. Qua
re illos qui talia iudicaturi uideantur/ ſi nõ aliter poteſt morte e medio tollit. Ad hæc oĩa/ phœmia
ſint quæ diximus. ac pterea ſermo quẽ multi/ ex his q ſacris ſtudent ſolẽnitatibus & audiunt & cre/
dunt/ quod homicidæ apud inferos puniunꝑ: & rurſus huc reuerſi pœnas neceſſario ſm naturam
debitas pendũt. Quippe quæ aliis fecerunt/ ab aliis quoq; perpeti ſimili ſorte in hac uita cogunꝑ.
Illi qui perſuaſus fuerit & huiuſmodi phœmio monitus talia ſupplicia extimuerit/ nullam ad hæc
opus eſt legem ponere. ſed homini contra affecto/ lex iſta ſcribatur. Qui conſulto ciuem ſuũ manu

propria per iniuriam interfecerit/primũ e tẽplis a foro a portubus/& ab omni cetu cõi/ne p̄ria ſua hæc maculet/ꝓcul abſit/ſiue qs adeſſe interdixerit/ſiue nullus. Lex enim ipſa interdicit. atq; ita id uetat/ut pro uniuerſa ciuitate interdicere ſemꝑ/& interdictura eẽ uideat̃. Deinde qui eũ nõ ꝓſequitur ut decet/nec ab his arcet/de cognatione interfecti uſq; ad patrueles & conſobrinos/primũ ſcelus/deorũq; odia ĩ ipſum uertant̃: ſicut uulgo legis imprecatio & maledictio dictat. deinde reus ſit cuiq;/interfectum ulciſci uolenti. Qui autẽ ꝓſequi uolet cũ oĩa fecerit/quæ uel de luẽdi criminis obſeruatione uel de aliis qbuſcũq; facienda deus inſtituit: & quæ p̄dicenda ſunt/p̄dixerit/ꝑgat/homicidãq; ſm legẽ dare pœnas cõpellat. Hæc aũt faciẽda eẽ/precibus ſacrificiiſq; deorũ qbus ne cædes in urbibus fiãt/curæ eſt/facile legis lator ſuadere põt. Sed qui dii ſunt iſti & quo ſm dei mẽtem maxime hæc iudicia pagant̃ legũ cuſtodes cũ interpretibus aruſpicibuſq; & deo declarent. atq; ita iudicia pœnaſq; diſponãt. Iudices uero harum rerũ illi ſint/qbus ſacrilegii puniẽdi data eſt auctoritas. Qui aũt cõdẽnatus fuerit morte pœnas luat. & qm̃ non impie ſolũ/ſed ĩpudenter quoq; peccauit/in regione interfecti ſepeliri nõ debet. Quod ſi fugerit/neq; iudiciũ ſuſtinuerit/ꝑpetuo exulet. Et ſi unq̃ citra fines fuerit dep̄henſus/qui primus illi obuius erit cognatorũ interfecti uel ciuiũ/ipſum e iterimat: aut uinctũ magiſtratibus tradat huius rei iudicibus occidendũ. Quod ſiquis hunc defenſurum acceſſerit/pro eo fide iubeat quẽ tutat̃ triſq; is fideiuſſores quos iudices ipſi ſufficientes putauerint/afferat/q iudicio illũ ſedaturos ꝓmittant. Id ſiquis facere noluerit uel non potuerit uinctus a magiſtratibus/iudicio reſeruet̃. Verum ſiqs nõ ꝓpria manu ſed uolũtate/cõſilio/inſidiiſq; hominem ĩterfecerit: & cũ cã cædis ſit aioq; impurus ĩ ciuitatẽ habitet/cõdẽnatus ſimiliter puniat̃: p̄terq̃ quod fideiuſſores nõ prebebit/& condẽnatus ꝓpria nõ carebit ſepultura. Cætera huic quẽadmodum de ſupiore diximus fiãt. Hæc eadẽ ꝑegrinis aduerſus ꝑegrinos: ciuibuſq; ac ꝑegrinis uiciſſim & ſeruis aduerſus ſeruos. de cæde ꝓpria manu facta & de illa quæ cõſilio inſidiiſq; cõmiſſa ẽ/ſtatuta fuit: niſi quod fideiuſſionem p̄bere iſtos quẽadmodum illos qui ꝓpria manu interficere cenſemus. Si ſeruus liberũ ſponte ſiue manu ſua ſiue cõſilio interemit/cõdẽnatuſq; fuit/trahat̃ a publico lictore ac uindice ad ĩterfecti monumentũ uel unde illud cernere queat: uerberatuſq; ꝓut iubet q iudicio eũ cõuicit ſi ita cæſus adhuc uiuat/ad necẽ uſq; cædat̃. Siquis ſeruum nihil iniuriantẽ timẽs ne turpe qd a ſe factũ indicet uel alia huiuſcemodi cã inductus morti tradiderit/ quaſi ciuẽ necauerit ſic puniat̃. Accidũt qñq; nõnulla/de qbus leges ponere graue eſt atq; moleſtũ & nõ ponere impoſſibile hmõi ſunt cognatorũ uolũtariæ & iniuſtæ cædes ſiue manu ꝓpria ſiue cõſilio inſidiiſq; illatæ/q in ciuitatibus male gubernatis plurimũ cõmittunt̃: ſed nõnunq̃ et ubi nõ credideris/fiunt. Ad hęc ſcelera deuitãda/oratio ſupior repetat̃. Forte nãq; his auditis a ſceleratiſſima cæde ſponte aliqs abſtinebit. Fabula.n. uel ſermo uel quouis alio noĩe appellanda oratio: manifeſte a priſcis ſacerdotibus dicta eſt/iuſtitiã ſpeculatricẽ oĩum atq; uindicẽ ad cognatũ ſanguinẽ ulciſcẽdũ/lege quam modo diximus uti. Nẽpe illã cõſtituiſſe/ut qſqs aliqd hmõi ꝑpetrauit/idẽ neceſſario patiat̃. Vt ſiqs patrem morti tradidit/ipſe poſtea certis tẽporibus uiolẽter a filiis occidat̃. ſin uero matrẽ ꝑemit/ipſe poſtea particeps naturæ muliebris effectus neceſſario tandẽ a filiis ſuis interimat̃. Cõi enim ſanguine maculato/nõ eſſe aliã purgationẽ nec poſſe aliter abſtergi maculã: niſi cædem cæde ſimili ſimilẽ aĩa ſcelerata luſtrauerit: totiuſq; cognationis irã ſedauerit. Ab his ergo ſceleribus coercere hoĩes oportet/ſuppliciorũ eiuſmodi quæ a diis inferunt̃ metu. Si qui uero in tam miſerã calamitatẽ ĩciderint/ut patrẽ uel matrẽ frẽm uel filiũ ſponte atq; cõſulto uita priuare audeãt: mortalis legũ lator ſic de hmõi ſcelere ſanciet. Vt & arceant a publicis ſacriſq; locis ut ſupra dictũ eſt. & uades ſimiliter requirant̃. Et q cædis hmõi cõdẽnatus fuerit/tam a iudicũ miniſtris q̃ a magiſtratibus occidat̃ trahaturq; extra urbẽ in ſtatutum triuiũ nudus. ubi ſinguli magiſtratus pro uniuerſa ciuitate in mortui caput lapidẽ mittant. atq; ita ciuitatẽ oẽm purificent. Demũ ultra regionis fines portatũ ſm leges inſepultũ eiiciant. Sed qd de illo iudicandũ: q ꝓximum atq; amiciſſimũ cæde ꝑdiderit: qui dico ſe ipſum uita & ſorte fatorũ/ui ſcelerata priuauerit: non iudicio ciuitatis: nec triſti & ineuitabili fortunæ caſu coactus: neq; pudore aliquo extremo cõpulſus: ſed ignauia & formidoloſi animi imbecillitate/iniuſte ſibi mortẽ conſciuerit. Quæ purgationes & quæ ſepultura huic lege cõueniat deus ipſe nouit. ꝓximi tñ huic generi ab interp̄tibus legibuſq; harum rerũ hæc exquirant: & quẽadmodum ab his ſtatutum fuerit/ita faciant. Sepultura igit̃ iſtis ſolitaria fiat: ubi alius nemo cõdat̃. deinde in his locis ſepeliant̃ quæ ĩe duodecim regionis ꝑtibus: ultima deſerta innoiataq; ſunt: ſic obſcuri ut nec ſtatuta nec inſcripto noĩe ſepulchra uocent̃. Si iumentũ aut aliud aĩal hoiem iterficiat/niſi publico ĩ certamine id fecerit/iterfecti hoĩs ꝓpinqui id iudicibus deferant. Et agrorũ curatores illi qbus ꝓpinquus ipſe mãdauit/iudicent/& damnatũ extra regionis fines ĩterficiãt. Quod ſiqd in aĩæ ꝑter fulmen aut aliud telũ diuinitus miſſum/aĩa hoiem cadenſ ẽ ipſum/aut ipſum cadẽs priuauerit genere ꝓpinquus ĩterfecto/ꝓximũ ĩ uicinia ad hoc cõſtituat iudicẽ. atq; hæc & cætera ꝓut erga mortuum ipſum cõuenit/ꝓ ſui ipſius & cognationis totius expiatione ꝑficiat. Quod uero dãnatum fuerit/ut de aĩalibus dictũ eſt/extermĩnet̃. Si qſpiam uita priuatus repiat̃/& ignotus homicida ſit nec diligẽ-

ter

ter quærentibus inueniat/ꝑdictiones/ut in aliis fiant:& in ſoro publice ꝑconio prædicet/ut q hunc uel hunc necauit q̃ cædis reus ſit ſacra loca nõ ingrediat & uniuerſam deſerat regionẽ/nã ſi depꝑhẽ ſus fuerit occidet/atq; extra regionis fines iſepultus eiiciet. Vna ergo lex iſta nobis præcipua de cæde/ſancita ſit. Ac de his ſatis. Nũc dicamus/in q̃bus recte mũdus eſt/qui occidit. Qui noctu furem domũ ſuam igreſſum interemit/mũdus ſit. Et q ſpoliatorẽ in defenſionẽ ſuã ſimiliter. Et q mulierẽ liberam aut puerum ad tẽ uenereã ui ſubegit/ipune non ab eo ſolũ/cuius eſt illata/ uerũ etiã a patre fratribus, filiiſq; uita priuet. Marituſq; ſi uim uxori ferentẽ pimat/lege mũdus ſit. Ac ſiquis ẽt patri haud q̃q̃ per ſcelus cædẽ patrãti/aut matri/aut filiis/fratribuſue/aut cõiugi opẽ ferẽs quẽpiã iterfecerit/mũdus ſit. Hactenus de uiuẽtis aĩæ educatione & diſciplina/quaſi ꝑdita eſt/uiuendũ illi ſit/ſin cõtra/nõ ſit uiuendũ/leges cõſcripſimus. Præterea de cædibus uiolentis/q̃uo puniendæ ſint. Ac ẽt de nutritione diſciplinaq; corpoꝝ ſatis in ſupioribus dictũ fuit. Deinceps quæ uiolẽtæ ſunt actiões & uolũtariæ & inuoluntariæ/quæ & quot ſint & q̃bus ſuppliciis cõmode reprimẽdę/pro uiribus determinent. Recte enim hæc poſt illa tractant. Vulnera nãq;/mẽbrorũq; p uulnera truncationes ul lis ẽt legũ lator poſt cædẽ locabit. Hæc ſicut cædes diſtinguunt. Nam alia nõ ſponte. Alia ira. quędam timore. quædã ſponte cõſultoq; ſiũt. Quoꝝ oĩum hmõi exordiũ ſit. Neceſſe eſt leges hoibus ponere, ut ſm leges uiuant. Nã ſi abſq; his uiuerẽt/nihilo a feris atrociſſimis diſcreparẽt. Cuius rei cã eſt/q̃a nullius hoĩs ingenium ita natura iſtitutum eſt/ut quæ ad publicũ humanæ uitæ bonũ conferunt ſufficienter cognoſcat:& ſi cognouit ut optimũ id q̃d nouit/ſemp agere poſſit ac uelit. Nam primũ difficile eſt noſſe q̃d ciuili ueręq; arti nõ ꝓprium ſed publicũ neceſſario eſt curãdũ. Publicũ q̃ppe ciuitates cõnectit atq; cõiungit/ꝓprium diſſipat quodue tã publice q̃ priuatim ꝑſtat cõe q̃ ꝓprium bñ diſponere. Deinde licet aliq̃s forſan hæc ita ſe hře ſufficiẽter arte cognoſcat/tñ ſi tãta cũ licẽtia ciuitatis impium teneat ut nulli rõnum relationi ſubiectus ſit/nunq̃ in ea ſnĩa p totã uitam ꝑmanere poterit/ut publicũ in ciuitate tanq̃ ꝑcipuũ bonũ augeat: priuatim uero poſt publicum ponat. Sed ad utilitatẽ ꝓpriã/priuatãq; cõmoditatẽ natura ipſum ſemp mortalis ipellet, quæ abſq; rõne iã dolorẽ fugit q̃ uoluptatẽ ꝓſequit. atq; hæc utraq; iuſtiori melioriq; ꝓponet, & tenebris obruta/malis oĩbus tãdẽ ſeipſam oĩo ciuitatẽq; replebit. Profecto ſiq̃s hoĩum diuinæ ſortis fauore ea natura ꝑditus eẽt/ut cognoſceret publicũ bonũ/ad idq; generoſe ac ſemp itẽderet nullis legibus ſibi dominaturis egeret. Q̃m nulla lex/nullus ordo ſcĩa melior ꝑſtãtiorq; habet, nec fas eſt mẽtẽ alicui ſubiici atq; ſeruire, ſed potius ſi ita uera liberaq; ſit/oĩbus dominari. Nũc uero nuſq; hæc repit: ſed minimũ q̃d ipſius apparet. Quare quod ſecũdo loco eſt eligere decet: ordinẽ atq; legẽ a q̃bus plurima q̃dẽ ꝓſpiciunt/oĩa uero uideri nequeũt. Sed his hoꝝ gratia ꝓpoſitis/ſtatuamus iã q̃d pati uel ſoluere debeat q aliũ uulnerauit/uel aliter obfuit. Cuiq; enim facile eſt ſingula hmõi recte cõprehẽdere. Vtrum uidelicet q̃s uulnerauerit? An non? Quẽ? Qua in pte? Quo pacto? Hæc enim ſingula inumerabilia pene ſunt & inter ſe maxime differũt. Hæc aũt iudicio cuncta. Vel nihil hoꝝ cõmittere ĩpoſſibile eſt. Quippe illud unũ in oĩbus cõmittere neceſſe eſt: utrũ factũ/unũquodq; hoꝝ ſit/an non? Nihil ẽt de mulcta iniuriãtis cõmittere: ſed magna paruaq; oĩa lege determinare ĩpoſſibile ẽ. CLI. Q̃uo igit poſt hæc dicendum eſt. ATHE. Sic utiq;. quod quædã iudicio cõcedere legis lator debet, quædã nõ debet: ſed ipſe determinare. Cæterũ ut itelligat/quæ arbitrio & prudẽtiæ iudicũ relinquẽda ſunt/quæue ab ipſo legũ cõditore determinanda/ſic exponemus. Grauis ꝑfecto & tota ciuitati cõis ibi peſtis innaſcit/ubi iudicia ignaua mutaq; ſunt: opiniones iudicũ inuicẽ occultæ manent: & clã ſnĩam ferunt. At id ꝑterea durius: q̃ñ nõ ſilẽtio agit, ſed ceu theatra clamore oĩa ꝑſonãt & rhetores q̃dẽ tũ laudãt/tũ uitupant at ita uiciſſim diiudicant. Talibus q̃dẽ iudiciis ſiq̃s neceſſitate quadã urgeat dare leges/infortunatũ eſſe ducimus. Sed q dare cogeti minimas dũtaxat mulctas iudicibus iis cõmittat plurima uero & maxima quæq; inferẽdis legibus ipſe declaret. Vbi uero iudicia recte ꝓ uiribus cõſtituta ſunt: iudiceſq; bñ educati/& omni diligẽtia approbati/rectiſſime multa iudicibus de punitione cõditioneq; cõdẽnatoꝝ committi poſſunt. Nemo igit nos ĩcuſet ſi ipſis nunc maxima multaq; ꝑterea legibus nõ ordinamus, que uel minus eruditi iudices poſſent conſpicere: dignãq; ſingulis delictis mulctã penãq; accõmodare. Q̃m uero eos q̃bus nos leges deſcribimus/nõ ĩeptos harum rerũ iudices futuros ſperamus/multa eis cõmittẽda cenſemus. Verũ quod ſepe in ſuperioribus diximus fecimuſq; putãtes deſcriptione formaq; punitionũ dicta/exẽpla iudicibus/quæ nunq̃ tranſgrediant/dari oportere: id & tunc recte factum eſt/& nunc quoq; obſeruare uolumus/ad leges ferẽdas iterũ redeuntes. De uulneribus igit ita ſanciamus. Siq̃s uoluerit cogitaueritq; amicum hoĩem exils quos ꝓhibet lex interficere: uulnerauerit aũt: nec ĩterficere potuerit/ hunc omni remota miſericordia/non aliter q̃ ſi uita priuaſſet dare cædis ſuppliciũ cogeremus/niſi fortunã eius non oĩno ꝑuerſam dæmonẽq; coleremus: qui tam uulneratũ q̃ uulnerantem miſericordia proſecutus/ĩfelicitati utriuſq; obſtitit/fecitq; ne uulnus huic letiferum/illi fortuna calamitaſq; execranda infligeret. Huic ergo dæmoni habebimus gratiam/atq; eius beneficio minime aduerſati/ab eo qui uulnerauit/ſupplicium mortis auferemus & ĩ uicinia ciuitate per totam uitam exulare

Publicũ ciuitates cõnectit priuatũ diſſipat.

ſtatuemus:nullo rerum ſuarũ oĩum fructu carentẽ. Da mno tũ prius reſtituto/ſiquid obfuit uulne/
rato:quod a iudicio rei huius fuerit cõſtitutũ. Iudices autẽ ſint/q cædis eſſent/ſi uulneratus obiiſſe.
Si parẽtes filius/aut ſeruus dominũ cõſulto ſiľr uulnerauerit/atq; ita feciſſe cõdẽnatus fuerit/ſcelus
morte luat. Quinetiam ſi frater fratrẽ aut ſororẽ ſimiliter/uel ſoror ſororẽ/aut fratrem. Vxorq; ſi
uirũ īterficiẽdi cõſilio uulneret/aut uir uxorẽ ſimiliter/ꝑpetuo exulet. His ſi filii filiæue pueri adhuc
ſunt:tẽ familiarẽ exulantis tutores adminiſtrent q eos orbos curent. ſin adulti ſunt res qdẽ ipſas ꝑ
mittanť habere/alere tñ exulẽ non coganť. Siquis uero liberis carens in hmõi calamitates īciderit/
cognati eius uſq; ad ſobrinos cõſobrinoſq; tam ex uiroꝝ q̃ ex mulierũ parte cõueniant & unà cũ le
gum cuſtodibus ſacerdotibuſq; cõſilio habito in hãc exulantis domũ unã de quadraginta & quinq;
milibus domibus ciuitatis hæredẽ cõſtituãt. In quo ſane id cogitare debẽt. Nullã domũ de quinq;
milibus & quadraginta habitantis ipſius: ſuiq; generis magis eẽ q̃ ciuitatis & priuatim & publice.
Oportet utiq; ut ciuitas q̃ ſanctiſſimas & feliciſſimas pro uiribus domos ſuas poſſideat. Quando igi
tur aliqua domus infortunio & īpietate aliqua inquinaŧ. qa qui poſſedit/ſine liberis obiit uoluntariæ
cædis:aut cuiuſuis in deos uel ciues facinoris cõdẽnatus/cuius mors uel ſempiternũ exiliũ pœna ẽ
primo domus ipſa ſm legẽ expieŧ. Deinde cognati ut diximus cũ legũ cuſtodibus/cõuenientes ge
nus in ciuitate aliquod uirtute ꝑſtantiſſimũ fortunatũq; ꝑquirant. in quo plures adoleſcentes ſint/
quoꝝ unũ patri deficiẽtis illius ſuiſq; ſuꝑioribus quaſi filiũ adoptẽt deũq; ꝓcati hũc felicioribus pa
tris familias auſpiciis ꝓlis ꝓpagatorem. ſucceſſorẽ domus/ſacrorũq; & reliquoꝝ oĩum cultorẽ fo
re/tandẽ hæredẽ ipſum ſm legem cõſtituãt. Eum uero qui peccauit ſine noĩe. ſine liberis. ſine ſorte
ulla iacere/qũ quidẽ hmõi calamitatibus ꝑmiŧ/patianŧ. Non eſt autẽ in oĩbus rebus/ terminus ter
mino cõiunctus. Nam ubi cõfiniũ aliquod cõe eſt/ibi hoc inter reꝝ terminos utriſq; cõueniũ me
dium fit. Atqui īter ea peccata quæ ſponte/& ea quæ nõ ſponte cõmittunŧ/quod ꝑ irã fit/tale qdd
eẽ diximus. Vulneris igiŧ ira facti qui cõdẽnabiŧ/ſi ſanabile fuiſſe uulnus euentus ipſe monſtrabit/
duplũ dãni reſtituet. ſin uero inſanabile quadruplũ. Quod ſi ſanabile qdẽ ſit/turpitudinẽ aũt uulne
rato ingentẽ afferat/quadruplũ ſoluet. At uero ſiqs non ſolũ obfuit uulnerato/uerũetiã patriæ no
cuit quod militiæ ipſam aduerſus hoſtes priuauerit ſimiliter puniaŧ. ac ꝑterea dãnum ciuitati reſti
tuat:& ultra eã quã ipſe debet militiã pro uulnerato ẽt militet:& qcqd illi gerendũ erat in bello ipſe
agat. Quod ſi nõ fecerit reus ſit ſm legẽ uolẽti cuiq; ipſum tanq̃ neglectorẽ militiæ accuſare: & dã
num duplũ tripluue aut quadruplũ ꝑut iudicibus uiſum fuerit reſtituat. Si ger manus germanũ ſi
militer uulnerauerit cõtribules & cognati uſq; ad ſobrinos conſobrinoſq; ex uiris ſimul & mulieri
bus cõuenientes tã mares q̃ fœminæ iudicẽt: genitoribuſq; ipſum tradãt ut ipſi ſm naturã puniãt.
Quod ſi punitio ambigua fuerit/ꝑpinqui ex pte uiri determinẽt. Qui ſi ipſi nõ poſſint tandẽ ad cu
ſtodes legũ cãm deferant. Si nati nepoteſue tale qd genitoribus intulerũt/ſolũ hi iudicẽt qui annũ
ſexageſimũ tranſegerunt: qbus ueri nõ adoptiui liberi ſint. Et cõdẽnatus aut morte aut maiore ali
quo uel nõ multo minore ſupplicio puniaŧ: nec de genere ſuo qſq̃ ẽt ſi ætatem a lege ꝑſcriptã ipſe
uerit/iudicet. Sin uero ſeruus liberũ ira concitus uulnerauerit a domino tradaŧ uulnerato/ut arbi
tratu ſuo iniuriam ulciſcaŧ: niſi uelit dãnum ipſe recupare. Quod ſi ſerui uulneratiq; malitia ꝑ cõ
poſitionem factũ fuiſſe qs ambigat/ad iudices deferat: quod ſi nõ conuicerit ita eẽ/ triplũ dãni re
ſtituat. ſin uero cõuicerit/ſeruitutis reũ habeat eũ qui doloſe cũ ſeruo egit. Qui uero nõ ſponte illi
quem uulnerauit/ſimpliciter dãnum ꝑſoluat. Nullus quippe legũ lator impare fortunæ põt. Iudices
aũt ſint/qui & natis nepotibuſq; ad parentes a qbus quãtũ dãnũ fuerit/declareŧ. Violentæ qdẽ paſ
ſiones ſunt oẽs quas diximus. Violentũ quoq; omne uerberandi genus. Oportet igitur oẽs hoĩes/
mulieres ſimul ac uiros/adoleſcentes ac ſenes/ita de his ſemp exiſtimare. Seniorem nõ paruo inter
uallo iunioribus ꝑponẽdũ eſſe & apud deos/& apud hoĩes/qui feliciter uicturi ſint. Cædi ergo ſenẽ
a iuniore & turpe eſt/& odio a diis habeŧ. Decet aũt iuuenẽ uerberatũ a ſeniore id ob ſenectutis re
uerentiam patienter ferre. Sic itaq; ſanciamus. Quilibet ſeniorẽ & re & uerbo colat. Ac ſi uiginti
annis maior eſt/quaſi patrẽ ſi uir fuerit/aut matrem ſi mulier reuereaŧ. Atq; adeo oĩbus ſemper ab
ſtineat/qui in ea ætate ſint qua ꝓcreare parereq; ipſum potuerint/natales deos ueritus. Abſtineat
īnq̃ non ſolũ ciue ſed ſeniore ẽt. Peregrinum uero audentem ciuem cædere/ſi qui cædiŧ/puniendũ
cenſet/ad tribunos plebis ꝑducat:nec ipſe uerberet: ut eo magis a cædendis ciuibus ſuis abſtineat
qũ ẽt a peregrinis ſe cõtinet. peregrino ſimiliter aduenaq; ſic ut neq; inuadẽdo neq; ſe defendendo
uerberibus cædere ipſum audeat. Hic uero magiſtratus hoſpitalẽ deũ ueritus rẽ diligẽter inqrat.
& ſi peregrinus iniuria ciuẽ percuſſerit uerbera totidẽ ſibi publico flagello reddanŧ: ne qd tale am
plius īpudenter audeat. Sin uero īnocẽs ꝑegrinus uidebiŧ. minis eo caſtigato qui perduxit/ambos
dimittant. Æqualis aũt ſi æqualẽ uel paulo maiorem/nondũ tñ patrem aut ſenex ſenẽ/ſiue iuuenis
iuuenẽ uerberibus cædãt/ſm naturã nudis manibus ſe defendant. Siquis ultra quadraginta natus
annos ſiue dũ aliũ inuadit ſiue dum ſe defendit cædere queq̃ audeat/ſeruilis ruſticuſq; habitus/hoc
obprobrio ſatis punitus uidebiŧ. Quicũq; his monitis obtẽperabit modeſtus & mãſuetus habebi
tur.

tur. Qui uero pħoemia hæc ſpernet/hac lege coerceaſ. Qui aliquē uiginti annis uel pluribus natu maiorem pulſauit: primū qdē qui forte interfuerit/ſi nec iunior nec æqualis ſit/ꝓhibeat. & ſi nō ꝓhibuerit/ſm leges improbus habeaſ. Sinaūt uerberato æqualis aut iunior ſit/quaſi fratrē aut patrē aut quaſi ſuperiorē defendat. ac ꝑterea iudicio ſubiectus ſit: qui ſeniorē ut diximus/uerberauit. & ſi dānabiſ/non minore ꝗ annuo tpe uinciaſ. Immo ēt maiore/ſi modo iudicibus id uidebiſ. Si pegrinus uel incola uiginti annis uel pluribus ſeniorē pulſet/pſites ea lege qua diximus opitulenſ. & qui cōdēnatus fuerit/ſi pegrinus qdē eſt ſed nō incola urbis/biēnium uinciaſ. ſinaūt incola urbiſq; habitator legibus nō obtēperat/trienniū/niſi iudices decreuerint diutius detinendū. Qui uero pſis fuerit/nec opitulatus ſm legē ſit/ſi de primo maximoq; ſit cenſu/mina dāneſ. ſecūdi uero cenſus ſi fuerit/dragmis quinquaginta. Tertii/triginta. Quarti/uiginti. Hoꝝ iudices ſint ductores exercitus: pfecti ordinū: tribuni: eqtūq; magiſtri. Legum uero/ut uideſ/aliæ ad bonorū hoīum doctrinā ponunſ: ut p eas intelligant/quo pacto inter ſe amice uerſenſ. Aliç ad cōpeſcendam illoꝝ ptinaciā qui īdomiti natura ſunt/ſpretaq; omni diſciplina/nulla rōne mouenſ: quin ad oēm ruant iprobitatē. Hi ſequentiū uerboꝝ cā ſunt: his legis lator neceſſitate coactus leges īponit. Ipſe nāq; nullū uellet uſum neceſſitatēq; legū unꝗ fore. Quicūq; igiſ parentibus aut auis inferre manus auſus fuerit/nec ſuperioꝝ indignationē deoꝝ/nec inferioꝝ ſupplicia ueritus: ſed quaſi ſciat quæ neſcit: dicta a priſcis oībus deſpiciēs/ꝓuaricaſ/is ultimo ut auertaſ expieturq; remedio indiget. Mors aūt ultimū nō ē. Sed extrema magis ſunt inferoꝝ ſupplicia: quæ licet uerıſſime narrenſ/auertere tū hmōi aīos nequeunt. Qđ ſi auerterent nulli q parentes ſcelerate pulſarent unꝗ repirenſ. Quare oportet horum flagitioꝝ ſupplicia in hac uita nō inferiora illis quæ apud inferos ſunt ſed æquali pro uiribus ponere. Ita igiſ ſanciamus. Siqs nō furioſus patrē aut matrē/coꝝue ſupiores pulſare audebit/primum ut in ſupioribus/opē pſites ferant. Et incola qdē uel pegrinus ſi opitulabiſ in publicis certaminibus tanꝗ ꝑles aliis præponaſ: ſin minus a regione uniuerſa ppetuo extermineſ. Sinaūt incola nō ſit/auxiliatus qdē laudē: nō auxiliatus: uitupiū cōſequaſ. Seruus opitulat⁹ liber eſt: nō opitulat⁹ icēcies publico cædaſ flagello: & ſi in foro id cōtigerit: ibidē a uenaliū reꝝ curatoribus puniaſ. In aliis ptibus urbis ſilr ab ædilibus q pſites fuerint. Eodē mō extra urbē in agro ab his q curādis agris tūc preſidēt. Quod ſi ciuiū aliqs parentibus a filio uerberatis pſs fuerit/ſiue uir ſeu mulier: ſiue adoleſcens ſeu ſenior/defendat ꝑimus/ſcelus conclamans. Qui auxiliari noluerit/Iouis patrii ac generis ſeruatoris/imꝑcatione per legē ꝑmat. Demū qcūq; pulſaſſe parentes cōdēnabiſ/primum ppetuo exulet. Deinde & a ſacris oībus arceaſ: qb⁹ ſi minus abſtineat a principibus agri uerberibus & oīno utcūq; uoluerint plectaſ. & ſi ab exilio reuertaſ/morte peccata luat. Quiſqs uero liber/cū hmōi homine comedet aut bibet/uel aliquo pacto una qcꝗ geret aut tanget/aut ſponte loqueſ/is nec in templum īgrediaſ/nec in foꝝ nec oīno in ciuitatem ꝓficiſcaſ: anteꝗ mūdeſ. putare nāq; debet ſceleratoſe cōmercio cōtaminatū. Quod ſi nō obtēperauerit: ſed ciuitatē & tēpla inique coinquinet: quicūq; magiſtratus fieri hoc ſenſerit/niſi cōfeſtim punierit/maximarū iniuriarū reus eſt hūdus. Si ſeruus/liberū hoīem ſeu ciuē ſiue pegrinum pulſet/pſs quilibet/auxiliū afferat. ſin minus/ꝑdicta ſm cenſum mulcta puniaſ. Qui ergo pſites erunt/pulſato ſuccurrāt: uinciātq; pulſantē: & ei uinctū tradant/cui fecit iniuriā. Qui in cōpedibus teneat/uerberibuſq; ut uelit ita pulſet: ut nullū domino inferat dānum. deinde ipſum domino hūdū reddat ſm legē. que iſta ſit. Si ſeruus liberū hoīem non imperantibus magiſtratibus uerberauerit: dominos a pulſato uinctū ea cōditione accipiat: ut non antea ſoluat/ꝗ pulſato ſeruus ipſe ſolutione ſe dignū eſſe iam/pſuaſerit. Hæ uero eædē leges ad hæc oīa mulieribus inuicem & adultos/uiriſq; ad mulieres cōmunes eſſe debent.

Mors ultimū nō eſt: ſed extrema potius ſunt inferorū ſupplicia:

ARGVMEN. MARSI. FICINI IN DIAL. X. DE LEGIBVS.

EXordiū decimi epilogū ſupplet nono: admonēs tractāda eē iudicia de ui in rē ipſam illata poſt iudicia de ui in pſonam in nono diſpoſita. Qm̄ uero nulla uis durior & īntolerabilior eſt/ꝗ quæ cōtēptu quodā īferſ: inimirū cōtumelias & iniurias uel in pſonam uel in rem ex cōtēptu ꝓprie natas in ꝓpria capita ſeligēdas eſſe decernit: & has qdem ſub quinq; capitulis. Aut. n. in ſacra publica/aut priuata ſacra/aut cōtra parentū reuerentiā: uel cōtra preſtantiā magiſtratus/uel cōtra ciuilē gētilēq; alicuius ciuis dignitatē cōmittunſ. Hæc ergo exactiſſime iudicāda cæteris tam auctoribus legū ꝗ magiſtratibus iudicibuſq; cōmittit. Diſtinguit poſt hæc a cæteris ea/quæ in deoꝝ cōtēptū fiunt: quaſi oīum ultra ꝗ dici poſſit grauiſſima: in qbus decimi huius oīs uerſaſ intentio. Sed primo qdē qd interſit ſacrilegiū inter atq; ipietatem/innuit. Sacrilegium ſane rapinam noīat/ſiue res ſeu pſona cōſecrata ſuperis rapiaſ. Atq; id qdem uelut ſpecies quædā ſub ipſo ipietatis genere cōtineſ. Nam ultra ſacrilegiū ſub impietate cōprehendūtur & cætera multa in deoꝝ contēptū/ſiue cogitata ſiue dicta ſeu facta/& cōmiſſa pariter & permiſſa atq; ēt ꝑtermiſſa. Ac ne quid nos lateat ad ipietatem ēt ptinet familiaritas & cōmunio

omnis ſeu in cibi ſeu uerbis cũ iis inita/qui ob neſaria ſcelera arcent̃ a ſacris: qui & cõtaminati cæte
ros quoq; uel ipſa ꝓpinquitate cõtaminant. Qua quidẽ de re in calce nõ ita pertractat/ut uaticina
ri uiſus ſit execrationes quotidie factas a noſtris ꝓphanos a cõmunione eccleſię ꝓpellentibus. Pro
inde medicus noſter aĩos impietatis morbo languentes diligẽtiſſime purgaturus/in primis cauſas
huius morbi perquirit. Ac dũ inquirit/euangelicã tradit ſñiam. Quicũq; enim inquit de deo cre
diderit ſm leges/religioſus erit/neq; ꝓphanum quicq̃ uel aget aliq̃ñ uel loquet̃. Quam recte a fide
hic dedit exordiũ! & a fide legibus adhibenda. Sed ne turbet quæſo deoꝝ numerus/quem non tur
bat numerus angeloꝝ. Nihil enim plus apud Platonẽ tot poſſunt dii/q̃ apud nos tot angeli totq;
beati. Cæterum q̃d nã leges .ſ. ſacræ/& oĩum antiquiſſimæ de diis: id eſt de deo angeliſq; deo ſeruiẽ
tibus aiunt! Profecto tria/primũ q̃dem hos deos eẽ. Secundũ oĩbus ꝓuidere. Tertium iuſte p me
ritis munera ſuppliciaq; rependere. In ipſa huius ſententiæ fide obſeruantiaq; pietas tota cõſiſtit.
Quis igit̃ ĩpius! Qui uidelicet/uel negabit eiuſmodi deos eẽ/uel & ſi ſunt/ꝓuidere/uel & ſi ꝓuidẽt/
iuſte rependere. Id aũt eſt putare ſupos iudicũ humanoꝝ more ſolis muneribus uel ab iniuſto col
latis facile poſſe placari. Plato igit̃ tres impii morbi cauſas expulſurus ꝓbabit eẽ deos: & qui in mũ
do ſint ſperarum mũdi rectores: & qui ſup mundũ dei ſummi cõtẽplatores. Probabit deos oĩbus
uel minimis ꝓuidere. Probabit conſtanti iuſtitiæ rectæ bilancæ libraq; non extrinſeca munera ma
nuum: ſed intima aĩoꝝ merita penſita. Deniq; hac doctrina ueluti quodã legis exordio ab oĩ diui
norum contẽptu dehortabit̃ oẽs/& cohortabit̃ ad pietatẽ. Prætetea legũ minis flagelliſq; perterre
bit ĩpios/atq; torquebit. Principio deos eſſe duobus cõmunibus indicat argumentis. Primũ qui
dem ab uniuerſo rerum genere: ſecundũ uero a ſpecie humana deducit̃. Primũ igit̃ eſt eiuſmodi.
Cõpertum habemus ordinẽ ubiq; a rõne ꝓcedere. & ordinem q̃dẽ nuſq̃ & nunq̃ interruptũ a rõne
potenti: ordinẽ quoq; cõmodiſſimũ ab optima rõne. Cum igit̃ uniuerſi/tũ diſpoſitio/tũ progreſſio
ordinatiſſima ſit/ac ſemp & ubiq; talis: neq; id q̃dẽ abſq; mirifica quadã cõmoditate/neceſſe ẽ mũ
dum ab optima potẽtiſſimaq; rõne diſponi/atq; moueri. Et cum unũ ſit uniuerſum/unũ uero ex di
uerſis non fiat niſi ab uno/cõſequens eſt unã eſſe ſummã eiuſmodi rõnem. Eſſe ꝑterea rõnes plures
diuina ſub ſumma ratione diuina: quemadmodum in uno mundano opere rationaliter ordinato
multi ſunt globi inter ſe ſpecie & uirtute diſtincti: atq; omnes rationaliter ordinati: adeo ut mundi
quodamodo multi/in ampliſſima uideantur mundi unius circũferentia contineri. Itaq; ſimiliter
multi mundorum quaſi anguſtioꝝ rectores deinceps diſpoſiti/ſub uno ampliſſimi mundi rectore
comprehendunt̃. Qui ſane cũ non ſolũ ordinator ſit: ſed ipſe/ut ita dixerim ĩmenſis ordo: multo
magis ordinator gaudet q̃ ordinato. Quo circa ſi multis in uniuerſo ordinatis ꝓculdubio delecta
tur/multis quoq; oblectat̃ ordinatoribus. Quippe cũ ampliſſimi regis excellẽtiſſima in hoc ampli
tudo cõſiſtat: ut non anguſtos tñ ſeruos/ſed amplos quoq; & multos habeat infra ſe reges. Secun
dum uero ad idẽ argumentũ a ſpecie humana deductũ: eſt eiuſmodi. Naturalis ſpeciei cuiuſq; in
ſtinctus inanis eſſe non põt. Naturale quoq; ſpeciei aĩalium pſectiſſime iudiciũ oĩno falſum eſſe nõ
debet. Cum uero humana ſpecies aĩalium pfectiſſima in oĩbus ubiq; ſemp naturali inſtinctu imu
tabiliq; iudicio ad religionem ferat̃/neceſſe eſt eſſe ſuperos/qui religione colantur: ſupereſſe quoq;
corporibus aĩas. Quod quidẽ religionis eſt potiſſimũ fundamentũ. Attende Platonis dictũ/ratio
nes de diuinis/& ſi interdũ non nimis argutas/eſſe tñ ueras. Item occaſiones duas ad impietatẽ. In
temperantiam .ſ. corporearũ uoluptatũ cõcupiſcentiã: ruſuſq; ignorantiã ex abſurdis poetarum
phyſicorũq; quorũdã opinionibus ortã. Poetas in tribus circa deos erraſſe. Primo quod ex cõfuſio
ne qua chaos noĩant: erupiſſe deos cecinerint. Secundo quod alios ex aliis abſq; recta rõne & quaſi
per humanum cõcubitũ ꝓgenitos aſſeruerint. Tertio quod oẽs hoĩum ꝑturbationes/errata/flagi
tia in deos nefaria ĩpietate trãſtulerint. Phyſicos quoq; illos in religione peccaſſe qui uel cũ Demo
crito caſu quodã temerario potius q̃ rõne diuina cõponi ſomniant uniuerſum/mirabili rõne dige
ſtum. Vel cum Anaxagora & Archelao cæleſtia nihil habere in ſe diuinius opinant̃ q̃ elemẽta. Præ
terea formas eoꝝ quæ gignunt̃ manifeſte ad finẽ ubiq; directas aiunt/ex elemẽtali potius ĩpetu ꝑ
uenire q̃ ab arte mẽtis ad certũ finem ſingula dirigentis. Q̃m uero in his cõfutãdis: atq; inſuper in
confirmandis quæ & modo ꝓbauimus/& deinceps ex mente Platonis in hoc cõpendio aſſeremus/
in theologiæ noſtræ libris fuimus longiores/iccirco in pñtia breuiter percurremus. Cõſidera quã
ta ſit Platonis noſtri religio: & q̃ exploratum habeat deũ eſſe: qui contra negantes deũ diſputãs uix
ab ira continere ſe põt uir: alioqn ſupra modũ oĩum & in uita & diſputatione mitiſſimus. In his cer
te admonet: nõ eſſe eos qui deum negauerint tolerãdos. Nota Platonem probare illos/qui in or
tu & occaſu ſolis ac lunæ adorant: non ſolẽ proprie atq; lunã: ſed diuinam potius beneficentiã: cui
quotidie gratias pro tanto luminũ dono iubet agi. Iudicat illum inter hoĩes eſſe quaſi monſtrum/
qui contra tũ naturalem inſtinctum/tũ educationem tũ cõmunem cõſuetudinem ſuperos eſſe ne
gat. Mox uero admonet iuuenes/quos forte abſurde quædam ex auditu contra deũ opiniones in
uaſerint: ut q̃diu iuuenes ſunt/iudicio de rebus diuinis abſtineant/ſenioribuſq; credant & legibus:

donec

donec ætas/experientia/ratio doceat. Affert ꝓterea in mediũ opiniones quorũdam qui ſapientes habiti ſunt: per quas hoies facile ad impietatẽ iniuſtitiãq; declinãt. Opiniones inq̃ afferentes quatuor elementorũ naturas fortuito quodã motu inuicem confluentes cuncta coaceruaſſe. Præterea religionem iuſtitiãq; nulla ueritate/ſed hoium opinione diſtare. Quãobrem cõcludit hæc tanq̃ & priuatim & publice oium pernitioſiſſima eſſe rõnibus confutanda: neq; cogendo hoies ad legum obedientiã & obſeruantiã minis dũtaxat atq; tormentis: ſed perſuaſionibus inſuper atq; rõnibus. Alioquin hoiem rõnale aial/ideoq; liberum: niſi rõnis uinculo cõprehenderis: neq; debere aliter/ neq; poſſe ligari. Excitandam igit legibus rõnem: cuius tanta uis eſt ad inueniendũ deũ: ut poſt rõnalem inueſtigationem certior ſit rõnem in natura eſſe q̃ in ſeipſa: & tanto certior/quãto naturales effectus ordinatiores cõſpicit q̃ humanos. Vnde ẽt tanto ꝑfectiorem eſſe in natura artem q̃ in homine aĩaduertit. Hinc rurſus aĩaduertit artẽ operibus naturalibus ꝓſidẽtem: cũ ꝑfectior ſit humana: & humana non ſolũ ſit/ſed ẽt uitæ ſit atq; intelligentiæ particeps nimirũ uiuam & intelligentem eſſe: imo uero uitã & intellectũ adde & uoluntatem. Cum.n. ſingula manifeſte ad ꝓprios dirigãt fines/certũ eſt ꝓuidiſſe finem atq; uoluiſſe. Immo uero ꝓuidere ſemꝑ & uelle: quẽadmodũ ordo in ſingulis ſemꝑ conſeruat integer: uel ubi interrũpi uidet citius q̃ dici poſſit inſtaurat. Hanc uero eẽ diuinam ꝓuidentiam minime dubitamus. Prouidentiam inq̃ neq; minima negligentẽ/non enim hæc minus ſunt ordinata q̃ maxima: neq; in maximis laborantẽ. Non.n. ordinationi reſiſtunt ordinatori q̃ proxima: quæ eodẽ nutu uoluntatis aſſidue ordinant: quo & fiunt & procul ab omni ꝑturbatione ſeruant. Hinc illud. In altis habitat & humilia reſpicit in cœlo & ĩ terra/ſicut & cœlũ ipſum dum ſuũ in ſe abſq; labore ꝑagit curſum/interim abſq; negligentia terram uberrimo radiorũ ſuorũ munere circũfundit. Inter hæc uero quod ait legem & artem natura uel non minus q̃ natura conſtare: quia ꝓles ſint mẽtis/intellige nõ minus ueras q̃ naturæ formas exiſtere: gigniq; ab intellectu diuino tanq̃ patre/& a mente humana uelut matre: & aduerte ſolitam Platonis noſtri pietatẽ inuocantis deũ ad cõfirmandos deos. Deũ inq̃ unũ: ut doceat deos oẽs referẽdos ad unũ. Dicit autẽ ſe dei ſummi auxilio fretũ tutiſſime de diuinis diſputaturũ. Principio qdem eos phyſicos improbat/ qui ſumma rerũ principia corporea poſuerũt: ex qbus deinde uita intelligẽtiaq; ꝓcederẽt. Cum dicere potius debuiſſent corporea a uita intellectuali pendere. Id aũt ita eſſe ꝓfitet noua nõ dico ſententia/ſed rõne ſe ꝓbaturum. Sententia enim eiuſmodi priſcorũ eſt ante Platonem theologorũ. Argumentatio uero qualis hic fiet a motu/Platonis eſt ꝓpria. Diſtinguit aũt ipſum motionum genus in ſpecies decẽ. ſ. in circuitũ. Localẽ tranſitũ. Cõdẽſationẽ. Rarefactionẽ. Augumentũ. Decrementũ. Generationẽ. Corruptionẽ. Mutationẽ/ſiue alterationẽ in alio ab alio factã. Et mutationẽ ex ſe tũ in ſe/tũ in alio factã. Admirat motũ orbicularẽ. Siquidẽ in eo ſtat centrũ indiuiſibile/mouent reliqua. Item in ſpera longe ꝓfunda q̃ plurimi circuli deſignant/alii deinceps aliis ampliores. Atq; id quod mirũ eſt eodem momento anguſtiſſimus circulus & ampliſſimus circuitũ ꝑagunt: adeo ut & huius tarditas in cõtinuo corpore & illius uelocitas ſit pariter admiranda. Medii uero & ad dimenſionẽ & ad motũ ſm certas ꝓportiones medio quãq; modo ſe hñt. Multa de his in expoſitionibus theologiæ tractauimus. Dicit aũt & de illo quod mutat locũ/mutare centrũ/ideſt centrum loci/ad quod corporis mobilis circũferẽtia cõparat. Nõnunq̃ uero præter id quod centrũ mutat ſeruare ẽt quodãmodo idem centrũ. Q ñ. ſ. non fixũ/ſed tranſlatũ loco per ęqualẽ quandã circũferentiam circũagit. Præterea ubi de generatione loquit/ait/principiũ/ ideſt naturã motricẽ atq; ſeminariã. Quando alteratione ꝓficit per tres ꝓcedere gradus. i. in longũ/latũ/atq; ꝓfundũ: item attingere uſq; ad quãtitatem/& qualitatẽ formãq; ſubſtantialẽ per effectus ſuos ſenſibus manifeſtã: Rurſus ꝑuenire ad eſſe formale & uitale atq; ſenſuale. Putat aũt in his motibus molẽ qdem corporeã moueri/ſed nõ mouere: formas uero corporeas & mouere moles & moueri ab aĩa. Aĩamq; mouere qdẽ duo hæc: ſed ipſam nõ ab alio/imo ex ſeipſa moueri: ſed ita mouere/ut una cum rebus mutatis ipſa interim ſuo quodã pacto mutet. Præſtantiores ergo aĩabus diuinas angelicaſq; mẽtes exiſtimat: q̃ inferiora mouẽt/ipſe interim minime ꝑmutare. Eminẽtius deniq; ipſum bonũ mẽtibus eſſe iudicat: oẽs enim boni gratia appetũt ueritatẽ. In his tangit multa ad naturã per ſe mobilẽ ꝑtinẽtia/tãq̃ ad ꝓprium motionis generationiſq; principiũ. In quo motio quædã formalis & generatio ſpiritalis ſuapte natura uiget motionũ generationũq; exemplar. Confirmat ſup oĩa quæ mouent ab alio/ eſſe naturam mobilẽ ex ſeipſa/uidelicet ne ꝓcedat in infinitũ. Immo uero ut quẽadmodũ ultra illa/ quæ per aliud lucẽt aut calẽt: ꝑuenit ad aliquid per ſe lucidũ ꝑ ſe calidũ/ſic ꝓter res ab alio mobiles ad rẽ ſe mobilem ueniat. Quippe ſi nũc qeſcant oĩa: & paulopoſt aliqd ꝓcæteris moueri dẽat. Quid nam primo mouebitur? Non qdem diuina ſubſtantia ꝓrſus imobilis. Neq; ẽt corporea ulla quæ motum ab alio mutuant. Solum ergo quod ex ſe mobile eſt/primo mouebit: exercenſq; ſuum in ſeipſo motum traducet in alia. Id enim ita ꝓſtat corporibus/ut moueantur/ſicut imobile rerum principiũ rebus ꝓſtant ut moueant. Aĩam uero eſſe naturam per ſe mobilẽ patet tũ intrinſecus qñ ſuapte natura libere ratiocinando diſcurrit atq; cõſultat/tum extrinſecus q̃diu ſua ꝓſria ꝓſtat cor-

pori ut per ſe quodãmodo moueaẽ. Sed de iis oĩbus & præterea quod ſup aĩas ſpærarum rectrices
oporteat eẽ angelos atq; deum in theologia abunde tractamus. Vbi uero Plato aĩam appellat mo
tionem/generationẽq; intellige per modum cauſæ: ideſt proprium motionis generationiſq; prin
cipium. Et ubi ait a ſeipſo moueri/eſſe aĩæ rõnem/nota ibidem dici ẽt rõnẽ aĩæ eſſe quod poſſit mo
uere ſeipſam/ne actum motionis intelligas eſſe aĩam/ſed potentiã: non accidẽtalẽ inq̃. Nam & ſub
ſtantiam ibidẽ uocat aĩam. Sic ergo definies: aĩa eſt ſubſtantia ꝓpriam habens potentiã/qua & mo
ueatur ex ſe/& cætera moueat. Quẽadmodum uero res ex ſe mobilis rem ab alio mobilem antece
dit. Sic aĩam dico rõnalem antecedere putat totam machinam corporalẽ. Cum nullũ corpus ua
leat ex ſeipſo moueri. Antecedere platonici aiunt & dignitate ſimul & tempore. Siquis uero Plato
nem a chriſtianis minus diſſentire uelit/exponat aĩam noſtram uel momento quodam tp̃is uel ſal
tem dignitate creatoriſq; intentione præcedere. Ex eo aũt quod animæ ſubſtantia prior eſt ſubſtã
tia corporis affectus quoq; & motus & dotes familiares animæ/concludit paſſionibus corporis eẽ
priores. Vbi numerat animæ propria/memento quæ actionem ſignificant eſſe animæ noſtræ ſupe
rioribuſq; cõmunia. Quæ uero paſſionem/propria noſtræ uel cum dæmonibus infimis tantum cõ
munia. Naturalem tamen motum qui in corpore paſſio eſt eſſe in anima actionẽ. Et quod in cor
pore eſt longitudo/latitudo/profunditas/qualitas/motus/id eſſe in aĩa acumen/iudiciũ/memoriã/
habitum & affectũ. Cætera eiuſmodi habes in theologia diſtinctius. Dicit & aĩam eſſe ẽt malorum
cauſam. ſ. per accidens: & quia aĩa noſtra liberum habet arbitrium. Caue ubi dicit mundũ guber
nari ab aĩa. ſ. ſua: quod addit geminam eſſe aĩam/unam quidẽ beneficam/alteram uero contrariã:
ne ſubſtantiam accipiat geminam/ſed potentiam. Siquidem in aĩa mundi atq; cœleſti potentia ẽt
altera quidẽ motrix corpoꝝ itellectualis altera. Intellectualis certe beneficia eſt/ordine cuncta di
ſponens. motrix uero eatenus beneficia/ideſt ordinatrix/quatenus ſubeſt alteri. Cui quidẽ niſi ſub
eſſet/quãto efficatior eſt ad motum/tanto magis carens arte ꝑcipitaret uniuerſum atq; confunde
ret. Aĩam uero cœleſtẽ habere mentem probat ex ordine/quẽ in omni motu generationeq; ſemp
obſeruat. Profecto amentes uidemus quatenus à mente alieni ſunt/eatenus ab ordine alienos. Or
dinem in pſñtia dicimus mutuã inte ſe rerum actionũq; cõnexionem congrua ſucceſſione diſpoſitã
& ad finem certũ ꝓpria quadam ratione directam. Atq; in cunctis quoad fieri poteſt ſimile/æqua
lem/idẽq; ſeruantem. Eiuſmodi ordinem ab his dũtaxat qui mentis cõpotes ſunt ſeruari uidemus
atq; in ipſa uniuerſi progreſſione ꝓrius impleri. Impleri inq̃ tam cõmodiſſime q̃ pulcherrime. Ex
q̃bus apparet ab aĩa quæ mentẽ habeat & artificioſiſſimam & optimã/gubernari. Neq; ab re circul
tum dixi ꝓprium eſſe mentis. In circuitu enim indiuiſibile centrum manet: dum circũferentia re
dit in idem: & in figura motuq; ſeruaẽ æqualitas. In mente ſimiliter/ſimplex ſituſq; ad ipſum uerũ
directus manet intuitus/dum cauſæ in effectus per media explicanẽ: uiciſſimq; effectus ſimiliter re
plicanẽ in cauſas. Reditq; interim animaduerſio mentis in ſeipſam conſiderandã. Et ſimili æquali
eadẽ intelligendo/uolendo/agendo/intentione/regula/progreſſione procedit. Poſtq̃ uero & cœle
ſtes ſpæras aĩabus & animas mentibus optimis ꝑditas eſſe probabit: ſignificauitq; & uniuerſum
anima una/& multas ſpæras multis agi/iã diſtinguit paucis modo tris/q̃bus animæ cœleſtibus con
iungantur: dicens aĩam uel ita globo ineſſe ſicut aĩa noſtra corpori ut inde animal unum efficiatur
uel ſic adeſſe ut non uiuificet quidẽ globum. ſed moueat tantum atq; regat: ſiue mirabili quadã ſo
lum mouendi potẽtia: ſiue quodam inſuper medio. Et ſi ex tribus ꝓpoſitis nullũ præcæteris mani
feſte hic eligat/platonici tamen omnes primũ abſq; cõtrouerſia eligunt: idẽq; omnino ſenſiſſe Ari
ſtotelem Theophraſtumq; exiſtimant. Putant enim Platonem idem probabilius habuiſſe: Nam ar
gumentatio ipſa per quam hic cœlum efficit animatum/animam ipſam innuit una cum moto cœ
lo moueri. Quod niſi ex ea & globo unũm fieret animal/certe non mobilis motor eſſet ſed motor
immobilis. Idem confirmat in Phædro. Idem & in Timæo dicens/cum uellet mundi architectus/
mundum intellectuale animal facere: neq; poſſet intellectus abſq; medio adeſſe corpori/coniun
xiſſe intellectum quidem animæ/animam uero corpori atq; adeo ut medio infunderit mundo: &
inde per cuncta diffuderit. Cæterum cur nam Plato hic cœleſtes tantum deos manifeſte confir
mat? Quoniam ſuperiorum contemplatio eſt a legum materia admodum aliena: & per cœleſtes
deos qui mouentur/& propriis mancipantur officiis/ſatis admonet. ſuperiorem eẽ quærendũ/
qui & in motus ipſe moueat omnes: & communis dux/propria ſingulis aſſignet officia. Quid plu
ra? Manifeſte ſuper cœleſtes animas diuinam eſſe mentem menteſq; angelicas demonſtrauit: ubi
ait/cœleſtem animam/utpote quæ ex ſe non habeat/ſi intellectum ſemper diuinum acceperit re
cte cuncta perducere: prout apud deos recta feliciaq; habentur: alioquin penitus aberrare. Ideo
Plato ubi ab aĩa procedit ad mentẽ/quaſi qui ab oculo ad ſuperius aſcendat lumen/ueret admodũ
ne caligare cogaẽ. Poſtq̃ uero deos eſſe monſtrauit/ꝓuidere demonſtrat a ſingulari quadam ſentẽ
tia ſic exordiens: natura quædam diuinitati cognata/hoĩes non oĩno a ſpecie humana degeneran
tes ducit ad affirmandũ eſſe deũ/q̃uis interdũ de ꝓuidẽtia dei apparẽs ꝓſperitas improborũ/quæ
falſa

falſa pſperitas eſt: q̃ & ſtatuto tẽpore dabit pœnas dubitare nos cogat. Profecto deus ſi ĩtelligẽdo facit/cõſequẽter quod facit ĩtelligit/ac ſi totũ facit/ĩtelligit quoq; totũ. Si cognoſcit totũ/cognoſcit & ptes ex qbus totũ neceſſario cõſtat:ſi ptes: ergo pticulas ex qbus neceſſario ptes. Põt ergo & ſcit uniuerſum regere: qui põt & ſcit ꝓuidere. Vult quoq; utiliter gubernare totũ opus ſuũ. Gubernari uero bñ nõ gubernatis ptibus nunq̃ põt. Ita neq; medicus neq; architectus opus totũ abſq; partibus ad id neceſſario cõducentib⁹ optime curat. Non negligit deus minima gubernare/qui facere minima nõ neglexit. Neq; difficilius ẽ gubernatio deo: cui eſt ꝓcreatio facilis. Neq; mollitie ad curãdum tardior eſt/qui oĩum eſt fortiſſimus/qui accuratius cuncta gubernat q̃ uel ars uel natura quę ab arte naturaue fiũt. Nã quãto magis a deo dependent opa dei/q̃ artis uel naturę opa ab arte ſiue natura/tanto deus opib⁹ ſuis ꝓuidet diligẽtius: p cuius ꝓuidẽtiã cętera quoq; id hñt/ ut ſimiliter ſuis neq; ꝓuideãt. Q̃m uero ars quo pfectior eſt/eo facilius parua ſimul expedit atq; magna / in deo autẽ ars eſt imenſa/nimirũ minima ſimul & maxima ſumma facilitate gubernat. In qbus utiq; diſpenſandis/nõ totũ gratia partiũ/ſed ptes totius gratia diſponit bonũq; cuiuſq; ꝓpriũ refert ad uniuerſi bonũ. Inter oĩa uero ſub luna maximã habet circa humanã ſpẽm diligentiã: tũ qa pfectiſſima ẽ: tum qa ipſa colit deũ quaſi ipſa ſingulariter excolaẽ a deo. In his notabis a deo ſummo p ſingula rerũ genera ſpẽſq; diuinos diſtributos eẽ rectores: uel minimaꝝ actionum paſſionũq; curatores. Qui ſicut p potentiã eius poſſunt qcqd pñt/ ita per ꝓuidentiã ipſius uel minimoꝝ ꝓcuratricẽ/ minima quęq; ꝓcurant. Notabis in ſyderibus eſſe ſenſus/& ut Plotinus Hermiaſq; diſputãt: uiſum ꝓprie atq; auditũ. Sed in alio quodam genere longeq; pſtantiore q̃ ſenſus aĩaliũ terrenoꝝ. Notabis & aĩam humanã ſemp corpori eẽ cõiunctã/aſſidue qdẽ ętherco corpi: p ſucceſſionẽ uero tũ terreno/tũ aereo corpi. Itẽ motũ aĩę/qa primus eſt atq; ex ſe/ideoq; liber/ poſſe in formas uarias deriuari: uſq; adeo ut aĩa alias in habitũ inferiorẽ hoĩe/alias in ſupiorẽ hoĩe cõuertaẽ: & illo qdem quaſi quadã grauitate ad loca inferiora deſcẽdere: hoc aũt/ceu leuitate ſublimia petere. Ex quo appet cõceptos ex ꝓpriis motib⁹ habitus cũ diuinę uoluntatis lege cõcurrere. Sicut enim lex illa dictat bonis qdem aĩs cœleſtia/malis uero terreſtria cõuenire: ſic oĩno nullo extrinſecus impellente: & quaſi naturali quodã inſtinctu & bonoꝝ habit⁹ ſpõte ſupiora petũt/maloꝝ uero ad inferiora labunẽ: hic ꝓfecto ſi longius cõmentari liceret: exponerẽ illud obſcuriſſime dictũ: ubi inducit aliquẽ trãſmutare conantẽ/ignẽ in aquã aĩatam/quaſi difficillima molientẽ. Nã cũ & aqua igni cõtraria ſit/& anima creari nõ poſſit ex igni: nimirũ impoſſibilia tentat/q ignẽ in aquã aĩatã trãſmutare moliẽ. Neq; minus obſcure dictũ eſt/qđ de reſolutõe & diuiſione dialectica eſt exponẽdũ. Nẽpe ſiqs diuidẽdo ꝓcedat per tres gradus: ſcilicet a genere quodam generaliſſimo ad ſpecies ſubalternas / ab eiſq; ad ſpecialiſſimas deniq; ſpecies facile diuidit: ſimiliter qui per eoſdem gradus reſoluit / a ſpecie ſpecialiſſima ad ſubalternum genus / & inde ad generaliſſimum facile quoq; reſoluit. At uero qui per ſingula numero infinita peruagari uoluerit / irritum opus aggredietur. Sed de his in cõmentariis in Philebum. Inter hęc notabis Platonis uerba Dauidis prophetę oraculo q̃ ſimilima: neq; aſcenſu in cœlum/neq; deſcẽſu in infernum diuinũ poſſe iudiciũ euitari. Poſt hęc oſtẽdit deũ a prauis nõ poſſe muneribus iniuſte placari. Vbi cõſiderabis deũ diligentiorẽ eſſe humani generis curatorẽ q̃ paſtores ouium: gubernatores nauiũ: duces exercitus: agroꝝ ruſtici: equoꝝ aurigę: medici ęgrotãtium. Praeterea oĩa ſub cœlo plena maloꝝ/perpetuũq; circa aĩas bellum. In quo uitia deorſum trahunt: dii uero dęmoneſq; ſurſum. Conſiderabis uiuas eſſe in deo uirtutes: imo uitas: quaꝝ ſcintillis qbuſdã in aĩa inde ſuccenſis: aĩa ad ſublimia eleuaẽ. Poſt uero ꝓhœmia: ſeueriori cẽſura aĩaduertit in impios: neq; ſolum nefarias actiones/ſed impudentiã quoq; uerboꝝ: imo & cogitatiões ipſas cõtra diuinã dignitatẽ diligẽter explorat: ac tres ſpẽs ĩpietatis in ſupiorib⁹ poſitas/in ſex deducit: uidelicet in duo quãliber partiendo. Tres enim ille in opinione cõtra deũ falſa conſiſtunt. Põt aũt una cum falſa opiniõe: iniquitas quoq; moꝝ cõcurrere: põt & tolerabilior ęquitas. Cognoſces hic & pœnas maleficoꝝ hęreticoꝝ ſuperſtitioſoꝝ: illorum praeterea qui Pſeudo prophetę cognominãtur. Rurſus quãtum plebeam dãnet ſuperſtitionẽ. Dãnauit & ſupra poeticam / a qua plebea etiã confirmatur. Vbiq; uero Plato tam poeticam q̃ plebeam ſuperſtitionem improbat: & ante omnia humana officia pietatem philoſophicam ueneratur.

DIALOGVS.X. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

POſt leges de cęde/uulneribuſq; & uerberibus/cõmunis lex illa de omni ui ſanciaẽ. Ve nemo ferat aſportetq; rem alienã/aut uicini re ulla utaẽ/niſi poſſidenti antea perſuaſerit: hinc enim mala oĩa quę narrauimus/dependerũt: pendentq; iam & in poſterum dependebũt. Reliquoꝝ uero maxima ſunt petulantũ iuuenum contumelię atq; iniurię: quae tunc in maxima: quãdo in ſacra cõmittuntur / pręſertim cum in publica atq; ſancta: uel in tribuũ aliquaꝝ cõmunionẽ/uel alioꝝ huiuſcemodi. Secũdo uero loco habenda ſunt/

quando in ſacra priuata atq; ſepulchra. Tertio quæ in parentes ſeorſum ab his quæ narrauimus.
Quartum cõtumeliç iniutięq; genus eſt/quãdo quis cõtemptis magiſtratibus/rem illoꝝ abducit:
uel ea utitur/anteq̃ illis perſuaſerit. Quintũ cum ciuis alicuius ciuilis dignitas lędit̃ uel offendit̃ qđ
genus omnino ultionẽ poſcit:atq; his ſingulis cõmuniter ꝓuidere lex debet. De ſacrilegio quidem
ſummatim dictũ eſt:quid fieri oporteat:ſi ui aut clam peragat̃. De his autẽ quę uerbo uel opera in
deoꝝ contemptũ aguntur/quo modo punienda ſint/deinceps prohœmio quodam ꝓpoſito/dicẽ-
dum uidet̃. Huiuſmodi uero prohœmiũ ſit. Qui deos eſſe putat ſm leges/nec facit unq̃ ſponte im
pium quicq̃:nec loquit̃. Faciunt autẽ aut dicunt impium aliquid in deos/ uel quia deos eſſe negãt:
uel quia & ſi putanr eſſe deos/de rebus tamẽ humanis curare ipſum minime arbitrãtur: uel tertio/
q̃uis & ſint & de hoĩbus curam habeant:facile tamẽ placari eos uotis & ſacrificiis opinantur. CLI.
Quid faciemus igit̃? quid ad ipſos dicemus? ATHE. Audiamus o bone uir prius quid in noſtrum
cõtemptũ ioco quodam dicturos illos conicio. CLI. Quid nam dicent? ATHE. Ita ferme in nos
nugabuntur o athenienſis hoſpes:uoſq; lacedęmonie/atq; gnoſie/uere illud dicitis: quod noſtrum
alii nequaq̃ eſſe deos/alii nihil noſtra curare/alii muneribus facile placari exiſtiment. Quod igitur
uos in oĩbus legibus ferẽdis/faciẽdum eſſe putauiſtis:hoc & nunc a uobis fieri uolumus: ut ſcilicet
ante legum minas:ſufficiẽtibus ſignis deos eſſe nobis perſuadeatis: nec poſſe illos pręterq̃ fas eſt/
muneribus ullis moueri. Nunc enim hęc & ſimilia quędam audientes prędicari quottidie ab iis q
excellere putantur:poetis/oratoribus/uatib⁹/ſacerdotibus/aliiſq; ꝑmultis/ ab iniuria quidẽ facien
da non remouemur:ſed cum fecerimus / placare deos conamur. A uobis autem qui atroces nullo
modo ſed mittes legum latores eẽ gloriamini/ poſcimus ut perſuaſione prius adhibita qđ dii ſint
ita doceatis/ut etiam ſi non multo ſublimiora q̃ alii ueriora tamẽ loquamini. Forte nãq; uobis cre-
demus. Quare ſi equũ quid poſtulamus/morem gerite. CLI. Atqui o amice facile eſt ueritatẽ hãc
oſtendere qđ dii ſint. ATHE. Quo pacto? CLI. Primũ quidẽ terra/ſol/ſydera/ipſumq; uniuerſum.
Temporꝝ quoq; hornatiſſima uarietas/annis/menſibuſq; diſtincta/id oſtendunt:gręcorum præte-
rea barbarorũq; omniũ conſenſus/deos eſſe fatentium. ATHE. Timeo o beate uir ſceleſtos homi
nes. Timeo inquã non erubeſco nec uereor:ne forte uos contẽnant. Vos enim differentię iſtorum
cauſam ignoratis: & incõtinentia uoluptatum cupiditatũq; tantũmodo putatis ad impiã animos
eorum uitam corruere. CLI. Sed quæ nam pręter iſta/alia iſtoꝝ cauſa hoſpes eſt? ATHE. Quod
uos ipſius exptes/penitus fugit. CLI. Quid hoc? ATHE. Ignorãtia quędam certe grauiſſima: quæ
maxima uidetur eſſe prudentia. CLI. Quo pacto inquis? ATHE. Feruntur apud nos ſermones/
partim metro/partim ſoluta oratione conſcripti: qui apud uos propter diſciplinę ciuilis excellen-
tiam:ut audio:non reperiuntur. Quorum antiquiſſimi / primã cœli aliorũq; naturam deoꝝ factã
fuiſſe affirmant:nec multum progreſſi/deorum generationẽ conſuetudinẽq; inter ſe narrãt. Quę
quoniã priſca ſunt/quãtum ad alia quidem ſiue recte ſeu non recte ſe habeant:reprehendere nõ fa
cile eſt:ad cultum tamẽ honorẽq; genitorum/nec utilia ipſa/nec uera eſſe fatebor: priſca igitur di-
mittamus:deq; illis ut diis placet dicamus. Iunioꝝ uero ſapientum uerba/ſicubi mala hoĩbus affe-
rant/incuſemus:profecto iſtorum uerbis illud efficit̃:ut cum ego & tu hæc ipſa ſigna eſſe / quod dii
ſint/aſſerimus:ſolẽq; ac lunam:ſydera & terram/quaſi deos & res diuinas in medium adducimus/
tunc iuuenes ab iſtis ſapientibus aliter perſuaſi/terram & lapides hæc eſſe dicant: nulláq; humana-
rum rerum curam habere poſſe:ſed uerbis tamen hornatis ueriſimiliter ſermonem de iſtis eſſe di-
geſtum. CLI. Graue id certe hoſpes etiam ſi ſolũmodo unus dixiſſet. Nunc uero eo grauius & mo-
leſtius eſt/ quo plures ſunt:qui dicũt. ATHE. Quid ergo dicere/quidue facere nos oportet? Vtrũ
quaſi apud impios homines accuſati ſimus quod falſo deos eſſe/legibus affirmamus: ad defenſio-
nem accingemur? An his dimiſſis ad legum tractationem iterum reuertemur:ne prohœmiũ legũ
nobis hoc excreſcat in longum? Cum oratio breuis futura non ſit/ſi pronis ad impietatẽ homini-
bus quæ requirunt/ſufficienter oſtendere uoluerimus: atq; etiam terrore illos a ſcelere amouere:
demũ uero quẽadmodum cõuenit/leges ferre. CLI. Sæpe numero in hoc breui tempore hoſpes a
nobis dictum eſt breuitatẽ non eẽ prolixitati anteponẽdam. Nihil enim nos/ut dicit̃/ urget. Qua-
re ridiculum ſimul & prauũ eſſet/ſi breuiora melioribus pręferremus. Multũ enim cõferet/ ſi ueri-
ſimili rõne ſermo noſter oſtenderit:qđ dii ſint & boni ſint:iuſtitiãq; multo magis q̃ homines colãt.
Quod fere optimũ pulcherrimũq; legum omniũ erit exordium. Quãobrẽ abſq; ulla moleſtia atq;
feſtinatione/pro uiribus nihil pręter mittamus:qđ ad hanc rem ꝑſuadẽdam ꝑtineat. ATHE. Iſte
ſermo tuus adeo te paratũ promptũq; oſtendit:ut ad ꝑces uotũq; uideat̃ prouocare:nec morã am
plius patiat̃. Verum quomodo ſine ira eſſe aliquis deos differat? pręſertim cũ neceſſe ſit grauiter
ferre odiſſeq; eos:qui horum uerboꝝ nobis cauſam prębuerunt. Hi certe a pueritia ad deos affir-
mandos eo maxime inducere animũ potuerũt/qđ dum lacte nutrirentur a nutricibus matribuſq;
multa de illis ioco & ſerio dicta decantataq; in orationibus audiebãt:& in ſacrificiis uidebant con-
ſentanea quęq; illis fieri/quę ſuauiſſime pueri & uident & audiunt:dum parentes eoꝝ ſummo ſtu-

dio pro

dio pro ſe liberiſq; ſacrificare/orareq; ſupplices:deos/quaſi q̃ maxime dii ſint/uiderẽt: necnõ quo-
tidie in ortu & occaſu ſolis ac lunę grçcos & barbaros omnes tam in rebus aduerſis q̃ ſecũdis con
ſpicerent/ſuppliciter adorare:atq; ex hoc non ſuſpitionem quod dii ſint afferre: ſed teſtimonium
quod ſint abſq; controuerſia perhibere. At uero qui hæc omnia/nulla ratione/ut mentis compos
quilibet dicere/moti deſpiciunt: proptereaq; nos ad hæc dicẽda compellunt. Quo pacto eos nũc
manſuetis uerbis corrigere/& primũ quod dii ſint docere poſſumus: audeamus tamen: nec enim
decet/cum illi uoluptate per dantur/nos quoq; ira in eos corrumpi. Quapropter omni cõcitatio-
ne animi extincta prohœmiũ ad eos qui ita mente corrupti ſunt aggrediamur: & quaſi ad unum
eorum ita orationem manſuete uertamus. O fili/iuuenis adhuc es: nec dubito/quin pgreſſio tem
poris faciat: ut de multis aliter q̃ nunc ſentias. Expecta igitur oro/ut tunc de rebus maximis iudi-
ces. Maximũ autem eſt/quod tu modo nihil arbitraris/ut recte de diis ſentientes/bene uiuamus.
Verum ſi hoc in his per magnũ tibi ſacrificauero/minime mentiar. Non tu ſolus nec amici tui pri/
mi/hanc de diis opinionẽ habetis. Sed aliqui ſemper/tum plures/tum pauciores hoc morbo labo
rant. Quod uero plurimis illorum contigit/tibi narrabo. Profecto nullus eorũ ab adoleſcentia uſq;
ad ſenectam in hac opinione quod dii non ſint/perſeuerauit. Reliqui autem duo morbi q̃uis non
multis/nõnullis tamẽ permanſerunt: qđ dii ſint qdem: ſed de rebus humanis nihil curent. Vel qđ
curent/ſed facile prçcibus ſacrificiiſq; placentur. Tu igiť ſi mihi credes/expectabis/donec plane cõ
ſtet tibi pro uiribus/quid de his iudicandum ſit. Vtq; id aſſequaris/diligenter conſiderabis/ſiue ſic
ſiue aliter ſe res habeat: & a cæteris omnibus & a legũ latore maxime ſciſcitaberis. Interea noli tam
temerarius eſſe: ut impie de diis ſentias. Is enim qui tibi leges ponit/& nũc & poſtea/quomodo iſta
ſe habeant/docere conabitur. CLI. Optime hucuſq; hoſpes nobis ẽ dictum. ATHE. Prorſus ẽ ita
o Megille atq; Clinia. Sed in mirabilem quendam ſermonẽ neſcientes incidimus. CLI. Quẽ nam!
ATHE. Qui a multis ſapientiſſimus eſſe putať. CLI. Dic clarius. ATHE. Res omnes nõnulli aiũt/
quç fiunt/quç futurç quçq; factç ſunt/uel natura/uel fortuna/uel arte fieri. CLI. Et probe quidem.
ATHE. Certe non abſurdũ eſt uiros ſapiẽtes probe dixiſſe. Quare ſequamur ipſos: inquiramuſq;
quid nam intellexerunt. CLI. Omnino. ATHE. Maxima dicũt atq; pulcherrima natura fortunaq;
fieri. Arte uero minora eamq; dicunt accepta a natura magnorũ primorũq; operum generatione
fingere/fabricareq; minora omnia: quç artificioſa ab omnibus appellãtur. CLI. Quomodo id ais!
ATHE. Sic planius dicam. Ignẽ/aquam/terram/aerem: omnia hçc non arte ſed natura & fortuna
eſſe dicunt. Corpora etiam quç poſt hçc ſunt: rerum terrenarũ/ſolis/lunç/ſtellarũ oium/ex iſtis aĩa
protſus carentibus facta fuiſſe aiunt: fortunaq; uirium lata ſingula caſu ſingulis conueniſſe: atq; ita
frigida calidis/ſicca humidis/mollia duris: & omnino contraria contrariis/duce fortuna/neceſſa-
rio cõtemperata fuiſſe. Hoc pacto cœlum totum & quç in eo ſunt omnia: aĩalia quoq; & plantas &
anni tempora fuiſſe producta: non per intellectum/neq; per deum aliquẽ: ſed natura/ut diximus/
atq; fortuna. Ex quibus artem poſtea mortalem a mortalibus factam/poſteriores quaſdam res ge/
nuiſſe/non penitus ueritatis particeps/ſed ſimulachra quçdã ſibiipſis cognata: qualia pictura/mu-
ſica: cæterçq; artes his ſimiles generant. Siq; uero artes ſerium aliquid faciunt: eas eſſe quç uim ſuã
cum natura cõmunicant qualis eſt medicina/agricultura/gymnaſtica. Ciuilem prçterea peritiam
aiunt/parua quadam parte cum natura: magna uero cum arte cõcurrere. Atq; ita uniuerſam legũ
poſitionẽ non cum natura/ſed cum arte/cuius poſitiones uerç non ſint/cõuenire. CLI. Quo nã pa-
cto! ATHE. Deos o beate uir/non natura/ſed arte & legibus quibuſdam cõſtare uolunt: eoſq; aliis
alios eſſe/put ſinguli ſecum cõſentientes: lege ſanxerunt. Pulchra uero uel honeſta/alia natura/alia
lege cõſiſtere. Sed iuſta natura minime eſſe. Immo uero hoĩes de his ſemp inuicẽ diſceptare: & no-
uas quottidie cõſtituere: & quç nup ſtatuerĩt: quatenus illis ſic placet eatenus eſſe iuſta/non natura
quidẽ/ſed arte & legibus ſtabilita. Hçc ſunt o amici quç ſapientes uiri/tum pœtç/tũ ſcriptores aliĩ
iunioribꝫ tradiderũt: dicẽtes iuſtã eſſe eã poſſeſſionẽ: quç ui & uictoria cõparať. Vnde iunioribꝫ im
pietas inaſciť: ut credãt nõ eſſe deos/quales credere leges iubent. Hinc ẽt ſeditiones oriunť: p quas
ad eã hoĩes uitã quaſi ſm naturã rectã trahunť/qua ita uiuãt ut cçteros uincãt/nec ſm leges aliis ſer/
uiant. CLI. O qualem hoſpes rem narraſti! qualẽq; peſtem iuuenũ & publice ciuitatibꝫ & priuatim
domibꝫ ſuis illatã! ATHE. Vera narras o Clinia. Sed cũ ita ſe res hẽat/qd legũ latori agẽdũ cẽſes!
An ſolũ minari oĩbus hoĩbus debet! eos oĩno pœnas daturos/niſi deos eẽ credãt: taleſq; opinenť/
quales a legibus tradunť: deq; honeſtis & iuſtis & maximis qbuſq; rebus ac de uirtute & prauitate/
ita oĩno arbitrenť & agant/ut legũ lator pſcripſerit. Si igitur non paruerint/alios mortis ſupplicio/
alios flagellis & uinculis/alios dedecore/alios exilio/egeſtateq; puniẽdos. Ita ne minabitur qdẽ tñ
legũ lator! ut aũt in legũ latione pſuaſionem minis adiungat/qua mitiget/nihil curabit! CLI. Mini-
me hoſpes: ſed ſiqua in huiuſcemodi rebꝫ uel modica pſuaſio iueniri põt/nõ debet legum lator qui
modo alicuius prçcii ſit/labore inde deterreri. ſed q̃ maximo/ut dicitur/clamore poteſt/priſcç legi
auxiliũ ferre: rõnibuſq; oſtẽdere qđ dii ſint: & q̃cũq; ipſe pauloante dicebas. Atq; ipſi legi & arti/ita

Multorũ ſapientũ opiones res tẽporeas: uel natura: uľ fortuna: uľ arte fieri.

Quç pulcherrima fiũt a natura & fortuna fieri: minora uero ab arte.

Vide ut medicina ad naturã: ciuilis ad artẽ magis inclinet ſecũdũ ueteres ſapientes.

Prouerb. Quã maxĩo clamore auxilium ferre.

ſuffragari:ut uel natura/uel non minus ꝙ̄ natura conſtare affirmet: cum mentis ipſius proles ſint:
ut recta ratio monſtrat:quã tu modo dicere mihi uideris:& ego credo.ATHE.O parãtiſſimi ani/
mi Clinia:nõne arduũ eſt/ea rationibus proſequi:quæ ita per omnes diuulgata ſunt:ipſaq́ꝫ prolixa
ſunt/nec breuitatẽ patiuntur.CLI.Quid hoſpes?cum tam multa de ebrietate & muſica dicerẽtur:
eam ꝓlixitatẽ ęquo animo tulimus:de diis uero talibuſq́ꝫ rebus plura dicentẽ non auſcultabimus?
Enimuero legum lationi prudenter diſpoſitę/magnũ hinc patrociniũ eſt futurũ:cum legũ manda
ta litteris tradita quę toto tp̃e futuro redargutiõi ſubiecta eſſe ſolent/ſic cõprobata quieſcãt.Quare
terreri non debemus:ſi auditu ardua in principio ſunt:quæ uel tardi ingenii hoĩes ſæpius repetẽ/
do aĩaduertere poterunt.Hæc igiť licet prolixa/ſi modo utilia ſunt/non uidentur abiicienda. Nec
æquũ eſt hos ſermones pro uiribus nõ defendere.ME.Optime mihi hoſpes Clinia loqui uidetur.
ATHE.Et maxime q̃dem o Megille:quare faciẽdum eſt/ut dicis. Profecto niſi ſermones iſti inter

Proponitur: demonſtrare deos eſſe.

omnes/ut ita dixerim/hoĩes uulgati eſſent/nihil opus eſſet/deos eſſe rõnibus demonſtrare.Nũc ue
ro neceſſe eſt.Cum igiť maxime leges ab improbis hoĩbus corrũpanť/ cuius nam magis ꝙ̄ legũ la/
toris officiũ eſt/auxilium ferre?ME.Nullius certe.ATHE.Verũ dic mihi Clinia: participẽ enim
te rõnis huius eſſe oportet.Nõne qui hæc dicit/ignẽ/terram/aquã & aerem:prima oĩum putare ui/
detur?atq́ꝫ hæc eadẽ naturã nocare:& ex his poſteriorẽ animã arbitrari?Immo nõ uideť ſolum:ſed
iſta nobis oratiõe ſua uere ſignificat.CLI.Ita ꝓrſus.ATHE.Num igiť per Iouem quaſi fontẽ quẽ/
dam inuenimus ſtultę illoꝝ opinionis:qui unꝙ̄ quęſtiones rerum naturaliũ attigerunt. Conſidera
obſecro & rõnem oẽm ſcrutare.Non enim parũ intereſt: ſi oſtenderimus eos qui impiis rõnibus
inituť/ cæteroſq́ꝫ ad impietatẽ trahunt / nõ recte ſed peruerſe diſſerere. Mihi igiť de his ita uideť.
CLI.Probe dicis:ſed coneris iſta oſtendere.ATHE.At uidebor rõnibus uti nõ cõſuetis.CLI.Ne
uerearis amice.Intelligo enim ꝙ putabis longe te a propoſito ferẽdarum legum abire / ſi diſputa/
tionem hanc ingrediamur. Verũ ſi non aliter cõuincere poſſumus recte ſe habere quæ de diis ſm
legem modo dicunť/dicendum eſt oĩno.ATHE.Dicam iam nouã hãc pene inauditãq́ꝫ rationem.
Quod generationis corruptioniſq́ꝫ oĩum prima cauſa eſt/non primũ/ſed poſterius factum illi ſer/

Reiicitur opinio dicẽtium oĩum principia eẽ corpo.

mones affirmarunt:qui animos impios effecerunt. Quod uero poſterius/id prius. Quare ueram
deoꝝ ſubſtantiã ignorarunt.CLI.Nondum intelligo.ATHE.Qualis anima ſit/& qua habeat uim
omnes ferme ignoraſſe uideť:tum quo ad alia:tum quo ad eius generationẽ/ q̃ ante oĩa corpo/
ra nata ſit:& tranſmutatiõis decoriſq́ꝫ corpoꝝ ipſa ſit maxime oĩum princeps.Si hæc ita ſint/ nõne
quæ animę ipſius ꝓpria ſunt neceſſario priora his erunt/quę ad corpus pertinent: cum ipſa corpe
ſit antiquior?CLI.Neceſſe eſt.ATHE.Ergo opinio/cura/intellectus & ars & lex/duris & mollibus/
grauibus atq́ꝫ leuibus priora ſunt.Quare ingentia & prima opera / operationeſq́ꝫ ipſę artis in pri/
mis erunt.Quę uero natura ſunt/& natura ipſa quã non recte ſic appellant:poſterius ſunt:& artem
intellectũq́ꝫ ſequuntur.CLI.Cur non recte?ATHE.Quia naturam generationẽ circa prima dice/
re uolunt:primaq́ꝫ ponunt corpora.Si autẽ non ignis nec aer:ſed anima primo eſſe uidebiť:anima
ipſa corpore antiquior rectiſſime affirmabiť:& hæc ipſa ita natura conſtare: ſi animã corporibus
antiquiorẽ eſſe conſtiterit:aliter uero nequaꝙ̄.CLI.Vera loqueris.ATHE.Num deinceps ad hęc
ita nos comparabimus?CLI.Ita prorſus.ATHE.Rationem cauillatoriã fallacẽq́ꝫ fugiamus: ne ſi
forte iuuenilis ipſa non ſenes fefellerit:ridiculos reddat:uideamurq́ꝫ magna aggreſſi: ne parua q̃/
dem conſecuti fuiſſe.Si amnẽ ꝓfundum rapidumq́ꝫ tres ipſi tranſire uellemus:& ego iunior uobis
fluctuſq́ꝫ magis expertus dicerẽ:periculum me primũ uobis in tuto relictis facere oportere: utrũ
tranſiri fluuius a uobis ſenioribus poſſit:an non?& poſtea facto periculo/aut hortari uos ad tranſi/
tum:aut ſi tranſiri nõ poſſit/me ſolum periculum ſubiiſſe: modeſte loqui uiderer.Non aliter inquã
cum ratio profundior adeunda ſit/fermeq́ꝫ ueſtris uiribus non acceſſibilis:ne uertiginẽ tenebraſq́ꝫ
uobis faciat/ad eas uos quęſtiones ducens:quibus conſueti non eſtis atq́ꝫ hoc pacto dedecore tri/
ſtitiaq́ꝫ afficiat:periculum in me primo ita faciũdum cenſeo:ut & meipſum iterrogem & mihi ipſi
reſpondeam:& hoc pacto uobis in tuto audientibus totam hanc de anima diſputationem pertran
ſeam:qua prior eſſe corpe oſtendať.CLI.Optime hoſpes loqui uideris: ſacitoq́ꝫ ut dicis. ATHE.
Age igitur modo magis ꝙ̄ unquam deum omni ſtudio inuocemus:cũ deos eſſe diligenter demõ/
ſtrare conemur: rationemq́ꝫ ingrediamur: rudentibus tutiſſime tenſis. In hac autem diſputatio/
ne:interrogatiõibus huiuſmodi ſic ſecuriſſime reſpondere uideor: ſiquis roget. O amice ſtant ne

Aggreditur demonſtrare deos eſſe.

omnia/nihilq́ꝫ mouetur/an contra/ ſtat nihil/cuncta mouentur? Vel aliqua mouentur: aliqua ꝑma/
nent: huic utiq́ꝫ reſpondebo manere alia / alia uero moueri. Nõne in aliquo loco ſtant & mouen/
tur?Quid ni?Nõnulla in una ſede id faciunt/nõnulla in pluribus.Ea ne dicis quæ ſtantium in me/
dio uires capiunt/in uno moueri?quẽadmodum circuli ſtare dicuntur/licet circũferentia eoꝝ uer/
tatur.Ita prorſus.Intelligimus autem ꝙ in hac circulatione cum huiuſmodi motus / maximum ſi/
mul minimumq́ꝫ circulum circunducat/ſecundum proportionem: ſeipſum maioribus minori/
buſq́ꝫ diſpẽſat:& ipſe quoq́ꝫ proportione ſeruata maior eſt & minor.Propterea cunctorum factus eſt
fons

ſons mirabiliū. Vna enim cū magnis paruiſq; circulis uelocitates tarditateſq; cōuenientes ita tranſi
git/ut incredibile quidam peragere uideat. Vera narras. In multis uero moueri/dicere mihi uide-
ris/quęcūq; ex alio in alium ſemper tranſeunt locum: & nōnunq̄ alicuius centri unius obtinent ba-
ſim: nōnunq̄ plura: eo qd circūuolantur: & cum ſingula ſibi inuicē paſſim occurrant/ ſi ſtantib⁹ re-
ſiſtentibuſq; obuia fiunt/ſcindunt: ſinuero contra latis/unū facta tam hæc q̄ ipſorum inter media con
iungunt/atq; cōdenſant: fateor utiq; hæc ita ſe habere/ut tu ais. Atqui cōiuncta denſataq; augent/
diſiuncta uero rarefactaq; minuūtur/quādo prior ſingulorum habitus pmanet: quādo uero nō pma-
net/ppter utraq; corruptio ſequit. Fit igitur omniū generatio/quādo paſſio quędam fit: cū uideli-
cet principiū capto incremēto ad ſecūdam perueniat tranſlationē: & ab hac in pximā: cūq; ad tres
uſq; peruenerit/in ſentiētibus ſenſum habuerit. Hac ergo tranſmutatione atq; tranſlatiōe quodli-
bet gignit. Vere aūt eſt/quando permanet. Quod ſi in alium habitū permutatū ſit/iam penitus eſt
corruptum. Species motuū omnes pręter duas o amici iā diximus. CLI. Quas illas? ATHE. Illos
o bone uir motus nōdum diximus: quorum pene gratia tota hæc conſideratio eſt. CLI. Dic planius.
ATHE. Animę gratia diſputationē hanc aggreſſi ſumus. CLI. Maxime. ATHE. Sit ergo alter mo
tus quo quid alia ſemp mouere pōt quidem: ſeipſum uero non pōt. Alter quo quid & ſeipm ſemp
& alia poteſt mouere/cōiungendo/diſiungendo/augendo & cōtra: generādo ꝑterea & corrūpēdo.
Qui motus a cæteris omnibus eſt diſtinctus. CLI. Sint ut uis. ATHE. Nōne motū illum nouū po-
nemus: quo aliquid ab alio mouet/& alia mouet? Decimū uero collocabimus illum / quo & ſe mo-
uet & alia: qui certe omnibus actionibus & paſſionibus ſe accōmodat: rerumq; omniū quęcūq; ſint
reuera motus & tranſmutatio nuncupatur. CLI. Ita prorſus. ATHE. Quę potiſſimū ex decē mo-
tibus cęteris omnibus tanq̄ robuſtiſſimū & efficaciſſimū pręponemus? Neceſſe eſt eum quo quid
& ſe & alia mouere poteſt/longiſſimo interuallo ꝑcedere/cæteros aūt omnes eē longe poſteriores.
CLI. Probe. ATHE. Sed unum uel duo nō recte locata/aliter ponēda ſunt. CLI. Quę nā? ATHE.
Quod de motu decimo diximus/non recte eſt dictū. CLI. Quare? ATHE. Quia qui decimo enu-
meratus eſt/tam generatione q̄ robore ſm rationē primus eſt. Secundus uero / quē nono abſurde
loco enumerauimus. CLI. Quomodo hęc dicis? ATHE. Sic. Quando aliud ab alio mouetur: idq;
rurſus ſemper ab alio/erit ne in talibus aliquid quod primo moueatur? At quomodo id cū ab ali-
quo moueat / eorum quę mouentur/primū erit? Certe impoſſibile id eſt. Sed quādo aliqd ſeipſum
mouens/aliud quoq; mouebit: illudq; aliud: & ſic deinceps plurima mouebunt/an aliud totius mo
tus principiū erit/q̄ mutatio eius: quod ſeipſum mouit? CLI. Egregie dictū id: & concedendū eſt.
ATHE. Pręterea ſic nos ipſos interrogemus/& ipſi nobis reſpondeamus. Si quo uis modo uniuer
ſa ſimul/ ſteterint/ ut plurimi talium audent dicere/quē motū potiſſimū ex omnibus primū in ipſis
fieri aſſeremus? Eum pfecto/quo quid ſeipſum mouet. Motus enim dependens ab alio / non prius
incidet/q̄ alia quędam ipſis inciderit pmutatio. Quapropter initium oīum motionū primūq; mo
tum qui & in ſtantibus factus ſit: & in his quę mouent modo inſit/illum fateri neceſſe eſt / quo quid
ſeipſum mouet: & hanc eſſe antiquiſſimā oīum potentiſſimāq; mutationē: ſecundam uero illā: qua Quę antiquiſſima & potētiſſima motio.
quid ab alio mutat/& alia mouet. Veriſſime dicis: poſtq̄ hucuſq; diſputando deuenim⁹/ hoc quoq;
reſpondeamus. CLI. Quid nam? ATHE. Si primū motum in terreno uel aquatico uel igneo cor-
pore/ſiue ſimplici/ſeu mixto uiderimus / quam ineſſe ipſi paſſionem dicemus? CLI. Nunqd rogas/
ſi uiuere ipſum dicendum ſit/q a ſeipſo mouetur? ATHE. Id ipſum. CLI. Viuere certe. ATHE.
Quid uero cum animā eſſe in aliquo uiderimus/ num ob aliud uiuere ipſum q̄ ob hoc putabimus?
CLI. Ob hoc ipſum? ATHE. Attende per iouem obſecro/nunquid uelis tria in re qualibet intelli-
gere. CLI. Quo pacto? ATHE. Vnum ſubſtantiam ipſam. Vnum ſubſtātię rationē. Vnum quoq;
nomen ipſum. Interrogationes etiam de omni re duas eē. CLI? Quomodo duas? ATHE. Quod
uidelicet nōnunq̄ nomine nobis propoſito/rationē ipſam quęramus: nōnunq̄ rationē aſſecuti/no- Vide ut ĩ nomine & rōne ſint duę interrogationes.
men iam inueſtigemus. Sed uolumus ne hoc iterum dicere? CLI. Quid nam. ATHE. Bipartita
diſtinctio & in aliis & in numero reperit: & in numero ſic diuiſo/nomē qdem par eſt. Ratio autem
numerus ĩ duo ęqualia diuiſibilis. CL. Certe. ATHE. Tale aliquid dico. Nōne idē in utroq; ſigni-
ficamus? ſiue nomen interrogati rationē: ſiue rōnem interrogati nomē reddamus: qſiquidē unam
candēq; rem noīe qdem parē/ rōne uero numerū in duo ęqualia diuiſibilem appellamus. CLI. Idē
oīno. ATHE. Rei uero illius cui nomē eſt aīa/quę nam rō eſt? Num hēmus aliā rōnem ꝑter eā quā
modo diximus: qd ipſa poſſit ſeipſam mouere? CLI. A ſeipſo moueri aſſeris rōnem eē illius ſubſtā- Aīe rō pōtēs ſeipſam mouere.
tie: q̄ noīe oēs aīam appellamus? ATHE. Aſſero equidem. Quod ſi ita eſt/an adhuc deſideramus
ſufficientius demōſtrari/idem eē aīam/& primā generationē ac motū rerum quę ſunt: quę fuerūt:
quęq; futurę ſunt: oīumq; rurſus iſtis contrariorum quādoquidem tranſmutationis motuſq; omnis
oībus cauſa eſſe apparuit. CLI. Minime. Nam ſufficiētiſſime mōſtratū eſt/aīam oībus antiquiorem
eſſe: cū motus principiū ſit. ATHE. Nōne igit motus qui ab alio in alio fit: quoue nihil unq̄ ſeipm
mouet/ſecūdus eſt: & quoto quis uelit numerorum interuallo ſupiori motui poſtponēdus: ſiquidem

corpis uere inaīati mutatio eſt.CLI.Probe.ATHE.Recte igiẗ & ꝓprie/uereq̧ & abſolute diximus
prius corpore aīam factam fuiſſe:corpus uero poſterius atq̧ ſecūdo:animę ſm naturā dominanti
ſubiectū.CLI.Veriſſima hęc ſunt.ATHE.Recordamur nos in ſupioribus conceſſiſſe/ſi antiquior
corpore aīa declareẗ/illa etiā quæ animę cōpetunt/iis quę corporis ꝓpria ſunt/ priora eē ſimul de-
Affectus & mores uolūtati:cura memoria antiquores longitudine & latitudine corpis.
clarari!CLI.Maxime.ATHE.Affectus ergo/mores/uoluntates/cogitationes/uerę opiniones/cu
rę/memorię:oīa hæc lōgitudine corpoꝝ/latitudine/ꝓfunditate/robore/prius facta ſunt/ſicut & aīa
corpore.CLI.Neceſſe eſt.ATHE.Num etiā cōcedere cogimur bonoꝝ & maloꝝ/ honeſtoꝝ & tur
pium/iuſtoꝝ & iniuſtoꝝ/cæterorū́q̧ contrarioꝝ cauſam eſſe/ſiquidē cām omniū ipſam aſſerimus!
CLI.Cur nō!ATHE.Animā cuncta gubernantē/& in oibus quæ moueẗ habitantē:nōne & cœlū
gubernare neceſſario confitebimur!CLI.Omnino.ATHE.Vnam igiẗ an plures! plures certe/ut
ego pro uobis rńdeam.Nec pauciores q̄ duas ponere debemus:unam beneficā/ contrariā alterā.
Vniuerſa quę in cœlo terra & mari anima ducit.
CLI.Recte admodum.ATHE.Vniuerſa ergo quę in cœlo ſunt:quę in terra:quę in mari ſuis mo
tibus anima ducit:quibus nomina ſunt/uelle/cōſiderare/curare/conſultare. Recte & nō recte opi-
nari/lętari/dolere/audere/metuere/odiſſe/diligere/& cęteris prętera motibus oibus:qui hoꝝ affi-
Quę ſint nomina motuū animę.
nes primiq̧ ſunt:qui & ſecūdos corpoꝝ motus ſuſcipiētes/oīa in augmētū decrementū́q̧ ꝑducūt
cōcretionē/uel cōdenſationē/ & diſcretionē/uel rarefactionē:& in ea q̄ iſta ſequūtur: caliditates:fri
giditates:grauitates:leuitate:durum:molle:album:nigrum:auſterum:dulce:amarum.Et deniq̧
omnibus:quibus anima uſa ſi intellectū quoq̧ ſemp diuinum acceperit:recte cuncta diis recta feli-
Aīa cōiuncta intellectui ꝑducit oīa recta ſecūda cōtrarium.
ciaq̧ perducit:ſinuero amētia cōiuncta fuerit/omnia his cōtraria facit.Dam⁹ ne iſta ſic ſe habere!
an adhuc ambigui ſumus!CLI.Nullo modo ambigimus.ATHE.Vtrum ergo aīę genus/cœlum
terram:totū́q̧ orbem regere arbitramur!quod mente uirtuteq̧ refertū eſt!an quod caret utriſq̧!
Vultis ne ut ita reſpondeamus!CLI.Quo pacto.ATHE.Ita dicamus o mirifice uir: ſi uniuerſus
cœli circuitus/& omniū quę in eo ſunt/ꝓgreſſio/mentis motui & circulationi & rōni ſimilem habet
naturā:& ſimili quadam rōne ꝑagiẗ/conſtat optimā animā totius mundi curā habere cōcedēdum
eſſe:unde tali ratiōe circūuoluaẗ.CLI.Recte.ATHE.Sinuero furioſe & ſine ordine moueẗ/malā.
CLI.Hæc quoq̧ recte.ATHE.Quā igitur mentis motus naturā habet!Sed ad hanc quęſtionem o
Quā reuerenter modeſteq̧ cenſēdū ſit de deo aliiſq̧ rebus altis.
amici prudenter reſpondere difficile eſt.Quare par eſt ut ego uobiſcū reſpōdeam!CLI.Probe lo-
queris.ATHE.Cauere itaq̧ debemus/ne quaſi ex oppoſito ad ſolem conuerſi & in meridie noctē
agentes/ꝑinde reſpondeamus:ac ſi mortalibus oculis mens ſufficiēter conſpici cognoſciq̧ poſſit.
Tutius enim uidebimus:ſi ad imaginē eius reſpiciamus.CLI.Quo pacto dicis!ATHE.Videam⁹
cui potiſſimū decem illaꝝ agitationū ſimilis ſit intellectus:ut tanq̄ imagine hac utamur. Eam ego
Tranſlatio diſputatiōis:ut res altior iudicetur in re faciliore.
in memoriā uobis reducā:& pro oibus reſpondebo.CLI.Optime.ATHE.Meminiſſe oportet &
illud a nobis in ſupioribus eſſe dictū:omniū quę ſunt/alia ſtare/alia uero moueri.CLI.Sic dictum
fuit.ATHE.Quinetiā eoꝝ quę mouētur/nōnulla uno in loco/nōnulla in plurib⁹ agitari.CLI.Hoc
quoq̧.ATHE.Motus aūt qui ſemp in uno fit/neceſſario circa mediū aliquod agiẗ:& circuli torno
confecti ſimilis eſt:ideoq̧ mentis circuitum pro uiribus imitaẗ.CLI.Quomodo id dicis!ATHE.
Per eadem certe:eodē modo:in eodē:circa eadē:ad eadem. Vna rōne & ordine uno ferri utraq̧
aſſero.Nempe ſi dicamus mentē motū́q̧/q in uno fit ſpęrę torno confectę lationibus ſimiles/nūq̄
rudes bonarū imaginum opifices erimus.CLI.Recte admodum.ATHE.Cōtra ergo motus qui
nūq̄ ſiẗ:nec per eadē:nec ī eodē:neq̧ circa eadē:neq̧ ad eadē: neq̧ in uno ferẗ:nec ordine & hor-
natu rōneq̧ aliqua/omni ꝑfecto amentię cognatus eſt.CLI.Proculdubio.ATHE.Iam ergo aper
te poſſumus clamare/cum ab anima cuncta circūducanẗ/neceſſariū eſſe cœli circuitū a procurāte
exhornanteq̧ anima circūduci:ſiue optima illa quidem/ſiue cōtraria.CLI.At hoſpes ex dictis iam
apparuit/nefas eſſe aliter dicere q̄ ab anima/omni uirtute referta/ſiue una ſeu pluribus hæc omnia
circūagi.ATHE.Optime tu Clinia citoq̧ hęc intellexiſti:ſed illud adde.CLI.Quid nam!ATHE.
Si ſolem/lunam:cæteraq̧ ſydera anima ducit cuncta: nōne ſingula quoq̧!CLI.Quid ni!ATHE.
De uno igitur uerba faciamus:quæ aſtris omnibus poſſunt accōmodari.CLI.De quo!ATHE.So
lis quidem corpus omnes homines uidēt:animā nemo nec etiam alterius animaliū corporis: nec
uiui/nec mortui.idq̧ genus cū nullo corporis ſenſu percipiaẗ/ſola mente cōprehendiẗ.Quare &
nos de ipſo hoc ſola intelligentia capiamus!CLI.Quid nam!ATHE.Cū ſolem aīa moueat/ſi triū
Solē mouet anima.
modoꝝ aliquo ab ea fieri hoc aſſerim⁹/fortaſſe nō aberrabim⁹.CLI.Quos dicis modos.ATHE.
Quod uel intus in hoc rotūdo corpore ineſt:& quolibet ipſum trāſfert:quēadmodum nos anima
noſtra quolibet ducit.Vel ipſa foris quidem eſt:& corpus aliquod ignis uel aeris nacta:ut quidam
aiunt per uim corpus corpore pellit.Vel tertio/q̄uis ipſa nuda corpore ſit/quia tamen alias uires
ſupra modum mirabiles habet/facile ducit.CLI.Certe uno iſtorum modorum ab anima agitari
cuncta neceſſe eſt.ATHE.Præſtat autem ut ſiue curru quodam intrinſecus teneat corpus illud/
eius anima lumēq̧ ita cunctis effundat:ſiue foris ſit/ſeu quomodocunq̧ quis excogitet/deum eſſe
ipſam omnes arbitremur:An aliter!CLI.Ita certe/niſi quis extrema dementia teneatur.ATHE.

De

De uniuerſis pręterea ſtellis & luna/annis/mẽſibus/cunctiſq; tẽporibus/quid aliud q̃ hoc ipſum di-
cemus? Q̃ñ aĩa aut animę oĩbus uirtutibus prędite horũ oĩum cauſę demonſtratę ſunt / deos eſſe
eas affirmabimus: ſiue in corporibus ſint & tanq̃ aĩalia quędã cœlum totũ exhornẽt: ſiue quocũq;
aliter agere id dicant. CLI. Oĩno. A T H E. Ita ergo iſtis cõceſſis/poterit ne aliq̃s negare plena deo-
rum oĩa eſſe? CLI. Nullus adeo mẽte captus eſt/hoſpes. ATHE. Ei ergo qui deo eſſe negat/ poſitis
terminis o Clinia & Megille ſermonẽ iam relinquamus. CLI. Quos terminos ĩponemus? ATHE.
Vt uel doceat nos nõ recte opinari/cũ aĩam generationẽ primã oĩum dicimus: cęteraq; a nobis cõ-
ſequẽter dicta: uera nõ eſſe. Vel ſi nihil melius q̃ nos dicere põt/nobis credat: & ita in poſterum ui-
uat: ut deos eſſe nõ ambigat. Verũ cõſideremus nunc utrũ ſufficiẽter deos eſſe aduerſus negantes
oſtendimus/an nõ? CLI. Sufficiẽter dictũ eſt hoſpes. ATHE. Diſputatio igit̃ aduerſus iſtos / finem
habeat. Sed ille iam qui q̃uis deos eẽ dicat/curã tamẽ humanarum rerum negat habere/ſic a nobis ẽ ſua-
dendus. O uir eximie dicamus/natura quędã diuinitati cognata ad tem tibi coniunctã affirmandã
colendaq; ducit: q̃ñ deos eſſe aſſeris. Sed improborum iniuſtorũq; hoĩum publice priuatimq; ſucceſ-
ſus/qui licet reuera felices nõ ſint/uulgo tñ felices hñtur/& carminib⁹ frequẽter cęteriſq; ſermoni-
bus extollunt̃/temere ad impietatẽ te p̃cipitẽ agunt. Aut ẽt cũ ſceleſtos hoĩes uideas ad ſeniũ uſq;
ita deuenire/ut filios atq; nepotes in maximis relinquãt honoribus/ualde turbaris? Audiſti fortaſ-
ſis/aut etiã ipſe uidiſti nõnullos/q̃uis iniuſte & impie multa geſſerint/ppter ipſa tñ ſcelera ex re pua
in magnã & ex infimo gradu ad tyrãnidem p̃ueniſſe. Propterea cum deos harũ rerum auctores eẽ
ppter ipſam cũ illis cõiunctionẽ incuſare & aduerſus eos peccare nolis / nõnulla ductus abſurdita-
te: ac diis ipſis ſuccenſere nõ ualens huc tandẽ delapſus es / ut licet deos eẽ arbitreris / humanas tñ
res ab illis negligi credas. Ne igit̃ hęc opinio ad grauiorẽ te trudat impietatis morbũ: remedium
pro uiribus: opinionẽ hãc refutãtes adhibeamus. Quocirca ſequentẽ diſputationẽ cũ p̃cedẽte illa
rõne iungemus: qua aduerſus eos eẽ qui deos eẽ negabãt uſi ſumus. Tu uero Clinia & Megille/ pro
adoleſcente ut feciſtis hactenus/rñdete. Atq; ego ſi arduũ qd inciderit/uos ſuſcipiens ut nunc feci/
trans fluuiũ ducã. CLI. Recte dicis: & ita facito: nos quoq; pro uiribus faciemus. ATHE. Nõ erit
forſan difficile demonſtrare/deos nõ minus minimarum rerum q̃ maximarum curã habere. p̃ſertim cũ
pauloante dictũ fuerit/eos omni uirtute refertos/p̃uidentiã oĩum ſibi ppriam uendicare. CLI. Et
maxime qdem. ATHE. Quod ſequit̃/cõiter inueſtigemus: quę ſit uirtus eorum qua boni eẽ cõcedũ-
tur. Age nõne tẽperatũ eſſe/mentẽq; hñe/uirtuti dant̃/& contraria uitio. CLI. Certe. ATHE. Quid
porro? Nõne fortitudo uirtuti etiã dat̃: timiditas uitio? CLI. Valde. ATHE. Et horum alia turpia/
alia honeſta dicunt̃. CLI. Neceſſe ẽ. ATHE. Et quę in his uitia ſunt/nobis qdem ineſſe poſſe: deos
uero eorum participes nullo modo dicemus. CLI. Hæc etiã quiuis cõcederet. ATHE. Nunqd negli-
gentiam: delitias: ocium: animi uirtutẽ putabimus. An aliter? CLI. At q̃uo? ATHE. Num contra?
CLI. Ita ſane. ATHE. Horum ergo cõtraria in cõtrariũ. CLI. Sic utiq;. ATHE. Qui delitiis/negli-
gentię: ocioq; deditus eſt quẽ Heſiodus ignauis maxime fucis ſimilẽ dicit nõne odio nobis habet̃?
CLI. Rectiſſime pfecto poeta ille cecinit. A T H E. Non ergo dicendus deus eos mores habere:
quos odit: nec p̃mittẽdus eſt ullus ita dicere? CLI. Nullo modo. ATHE. An ille/ad quẽ opis alicu-
ius effectio & cura maxime ptinet/magna in eo ope curabit? parua contẽnet? Q̃uo ſi hãc opinionẽ
laudauerimus: nõ errabimus? Sed ita iſtud cõſideremus. Nõne ſiue homo ſiue deus duabus de cau-
ſis negligit? CLI. Quibus? ATHE. Vel q̃a nihil intereſſe totius putat/ſi parua negligunt̃. Vel quia
licet intereſſe opinet/pigritia tamẽ mollitieq; detẽtus / negligit. Aliter enim negligẽtia non cõtin-
git. Nam quãdo q̃s nõ põt oĩum curã gerere magnorũ paruorũq;: atq; ideo imbecillitate impedi-
tus/nõ curat: negligẽtia tũc in eo eẽ nõ dicit̃. Siue homo qdam ſit impotẽs/ ſiue deus aliq̃s nõ poſſe
fingat̃. CLI. Non certe. ATHE. Sed nũc illi duo tribus nobis rñdeant: qui licet deos eẽ cõcedant/
alter tamẽ facile placabiles/alter in rebus paruis negligẽtes putat: primũq; ſic interrogent̃. Ambo
deos aſſeritis ſcire: uidere: audireq; omnia: nihilq; ipſos effugere poſſe eorum: quæ aut ſenſu aut in-
tellectu percipiunt̃: hæc ne ita ſe habere dicitis? An Aliter? Sic. Deinde omnia eos poſſe quęcunq;
mortales ĩmortaleſue poſſunt: CLI. Abſq; dubio ita eſſę concedent. ATHE. Bonos etiã: ĩmo op-
timos eſſe omnes quiq; conſenſi ſumus. CLI. Omnino. ATHE. Nulla ergo pigritia / nulla mollitie
capi eos poſſibile: quãdoquidem tales ſunt/quales eſſe conſenſimus. Nã a timiditate in nobis ociũ
naſcitur: pigritia uero ab ocio atq; mollitie. CLI. Vera loqueris. ATHE. Nullus ergo deorũ ocio
pigritiaq; corruptus quę negligit. Nullius enĩ timiditatis deus eſt p̃riceps. CLI. Probe. A T H E.
Ergo relinquit̃ ſi paruas paucaq; in uniuerſo res negligũt ut ita negligãt/aut q̃a cõtẽnenda illa eſſe
ſciunt: aut qd nam aliud reliquũ eſt/q̃ huius cõtrariũ? CLI. Nihil penitus. ATHE. Vtrũ ergo o uir
eximie te dicere affirmabimus? an qd ppter ignorantiã cũ p̃uidere debeant nõ p̃uideant? an ſicut
ĩprobos hoĩes dicim⁹/meliora qdẽ uidere ſed uoluptate aut dolore fractos deteriora ſeq / ſic deos
q̃uis ſciãt p̃uidẽdũ eẽ/ſilr nõ p̃uidere? CLI. Q̃uo id fieri põt? ATHE. Prętera res humanę/uiuẽtis
naturę p̃cipes ſunt: & hõ ipſe prę cęteris aĩalib⁹ dei cultor diligẽtiſſimus ẽ. CLI. Appet. ATHE.

Deos huma-
nap rerũ cu-
rã hre.

Deos curã ha-
bere tam ma-
ximap q̃ mi-
nimap rep.

Quę uirtus
deop qua bo-
ni ſumus

Quinetiã mortalia cuncta uiuẽtia a diis fieri poſſideri quẽadmodũ & cœlum uniuerſum dicimus.
CLI. Proculdubio. ATHE. Iam ergo ſeu parua hæc ſiue magna qs dixerit diis eſſe/nullo mõ cum
ꝓuidẽtiſſimi atq; optimi ſint/negligẽda ſibi ſua poſſeſſio eſt. Sed iſtud p̃terea conſideremus. CLI.
Quid nã? ATHE. Num ſenſus & uires cõtrario ĩter ſe mõ ad facilitatẽ difficultatẽq; ſe naturaliter
hñant. CLI. Quid ais? ATHE. Parua qppe difficilius q̃ magna uident & audiunt. Facilius aũt tenẽ
tur ferũturq; & ꝓuidẽtia gubernant/ꝑua oĩa & pauca q̃ eoꝝ contraria. CLI. Certe multo facilius.
ATHE. Quid uero? cũ medicus totũ corp⁹ curare uelit ac poſſit/ſi magnis ꝓuiderit/ꝑua cõtẽpſe
rit/an bñ huic unq̃ ſe totũ hẽbit? CLI. Nunq̃. ATHE. Sed nec gubernatores: nec ĩꝑatores/nec pa
tres familias/neq; ciuitatũ moderatores/neq; ulli oĩno tales/paucis paruiſq; neglectis recte multa
& ingẽtia gubernabũt. Nã lapides quoq; magnos ſiue ꝑuis bñ ſtrui negant architecti. CLI. Certe.
ATHE. Caueam⁹ aũt ne deũ mortalib⁹ opificibus uiliorẽ putem⁹. Iſti ſane quãto peritiores ſunt/tã
to arte una in ꝓpriis ipſoꝝ opib⁹ & ꝑua ſimul & magna exqſitius abſolutiuſq; ꝑficiũt. Deus uero q
ſapiẽtiſſim⁹ eſt/& curare põt ac uult: magnis qdẽ ꝓuidebit ſolũ: parua aũt q̃ facilius gubernari põt/
ꝑp pigritiã & ignauiã negliget? CLI. Nullo mõ hãc hoſpes de diis opĩonẽ admittẽdã putam⁹. Ne/
faria enĩ hęc & falſa penit⁹ cogitatio. ATHE. Satis iam aduerſus eũ q negligẽtię crimine deos in/
cuſat/diſputaſſe uidemur. CLI. Certe. ATHE. Verum hacten⁹ quodãmõ rõne coegim⁹/ut falſa ſe
opinari cõfiteret. Indigere quoq; ꝑſuaſione/qua ueluti cantu quodã capiat/exiſtimo. CLI. Quę nã
hęc ꝑſuaſio ẽ? ATHE. Huic adoleſcẽti ꝑſuadem⁹: eũ q toti ꝓuidet/ad uirtutẽ ſalutẽq; toti⁹ oĩa ordi
nare: cuius pars quęq; pro uirib⁹ qđ ſibi cõuenit agit & patit: atq; his ſingulis p̃poſiti pricipes ſũt
qui minimaꝝ ẽt actionũ paſſionũq; ꝑ ſingulas & extremas uniuerſi ꝑticulas diſtributiõe ad ultimũ
uſq; pacta curã hñt. Quaꝝ una tua o miſer ꝑticula ẽ: q̃ & ad totũ ſemꝑ reſpicit: q̃uis minima ſit. Tu
uero ignoras oẽm ſinguloꝝ gñationẽ illius grã fieri/ut uniuerſi ipſi⁹ btã uita ſit: ei⁹ ſubſtãtia nõ tui
gratia ẽ: ſed illius tu grã factus es. Medicus.n.& artificioſus opifex oĩs/totius gratia ſingula facit/&
ad cõem ꝑfectionẽ dirigit oĩa: nõ totũ ad ptẽ/ſed ptes ad totũ ſingulas referẽs. Tu aũt moleſte fers
q2 ignoras quo pacto qđ tibi optimũ ẽ/uniuerſo ſimul & tibi pro cõis gñatõis uirib⁹ cõuenit. Qñ
uero aĩa cũ corpe ſemꝑ/mõ cũ alio/deĩde cũ alio cõiuncta/uariis mutatõib⁹/aut ꝑp ſeipſam/aut ꝑp
aliã aĩam cõmutat/nihil aliud harũ rerũ ordinatori tanq̃ talos iacẽti reſtat/q̃ ut q̃ſi tranſponẽdo ꝑ
mutet/meliores qdẽ mores in meliorẽ locũ: in deteriorẽ uero deteriores/ꝓut ſingulis conuenit/ut
ſortẽ ſibi cõgruã ſingula cõſequant. CLI. Quõ id ais? ATHE. Ea rõne mihi dicere uideor/qua faci
lime dii cunctis ꝓuideãt. Nã ſiqs ad totũ ſemꝑ reſpiciẽs/fingit quęq;/& ad ipm oĩa tranſfigurat/ut
ex igne aquã animatã/nec multa ſimul ex uno/uel ex multis unũ: primę aut ſecũdę aut tertię genera
tionis ꝑticipãtia multitudine infinita trãſpoſiti huius hornatus erũt. Nũc aũt mira facilitas in eius
opere eſt/qui toti ꝓuidet. CLI. Quo pacto id rurſus ais? ATHE. Ita. Qm̃ rex actiones hominũ oẽs
aĩatas eẽ ꝑſpexit: multãq; ipſas in ſe uirtutẽ/multã etiã prauitatẽ hẽre. Quodue factũ ẽ aĩam & cor/
pus ꝑditionẽ nõ pati/neq; tñ ęternũ eẽ: qua lege dii ſunt. Nã ſi alterutrũ hoꝝ per deret/oĩs ceſſaret
aĩaliũ generatio: p̃terea qđ ipſius aĩę bonũ eſt/iuuare: qđ malũ/cõtra nocere: hęc inquã oĩa/qm̃ ꝑ
ſpexit/iccirco excogitauit ubi pars quęq; locata maximę/optimę/facilimęq; uirtuti uictoriam/uitio
uero ne uincat/ĩpedimentũ in uniuerſo p̃bere poſſit. Adinuenit igit ad uniuerſum hoc/quale factũ
quodlibet qualẽ ſedẽ habitationẽq; & qualia loca ſortiri debeat. Cauſas uero talis gignẽdi uolũtati
bus noſtris dimiſit. Vbicũq; enĩ qs cupiat/qualiſq; aĩus ſit ibi ferme ſemꝑ habitat: & talis fit/ut plu
rimũ. CLI. Cõgrue. ATHE. Quęcũq; igit aĩam hñt/tranſmutant: qppe cũ trãſmutatiõis in ſeipſis
cãm habeãt. Tranſmutata ſm ordinẽ legẽq; fatoꝝ ferunt. Et quę minus peccarũt/minus ꝓfunde
ac in regionis ſupficie uagant: quæ magis atq; atrocius/decidũt in ꝓfundũ. Et in regionẽ inferiorẽ
delabunt/quã inferoꝝ uocabulo ſimilibuſq; noĩbus appellãtes/tam uiuentes q̃ a corporibus ſoluti
ſomniãt atq; formidant. Aĩa uero quę maioris uirtutis uel uitii cõpos eſt/qñ ꝓpria uolũtatę & aſſi/
dua cõſuetudine uehemẽtius ꝑmutata/diuinę uirtuti adhęſit/taliſq; p̃cipue facta eſt: in locũ ſimili/
ter longe meliorẽ ſanctũq; trãſfert: quę uero cõtrario mõ affecta eſt/in cõtrariũ tranſlata uitã pagit
ſuã. Hoc deoꝝ qui cœlum habitant o puer & adoleſcẽs qui a diis negligi putas/iudiciũ ẽ/ut q peior
ſit/ad peiores: qui melior/ad meliores aĩas: tam ĩ uita q̃ in omni morte ꝓficiſcat: patiaturq; & agat
quę a ſimilib⁹ ad ſimiles fieri oportet. Quare nec tu/nec alius ullus opret cõfidatq; ſe adeo felicem
fore/ut iudiciũ hoc deorũ effugiat atq; exſuperet. Nam qui hoc ſanxerũt/firmius q̃ cætera oĩa ſta/
bilierũt: ut cauẽdum oĩno ſit. Nunq̃ enim ab illo negligeris/nec ſi ita paruus ſis/ut in terrę ꝓfundũ
ingredieris: nec ſi adeo ſublimis fias/ut pẽnis eleuatus in cœlum uoles: ſed cõueniẽtia ſupplicia da/
bis: ſiue hic manẽs: ſiue ad inferos ꝓfectus: ſiue ad remotiorẽ aliquẽ inacceſſibilẽq; locũ trãſlatus.
Eadem quoq; de illis rõ ſit: quos per nefaria ſcelera ex paruis in magnos uiros euaſiſſe intuitus pu/
taſti ad felicitatẽ ex miſeria ꝑueniſſe. Quorũ in operationibus uelut in ſpeculo/deorũ ad oĩa negli/
gentiam inſpexiſſe exiſtimaſti: quid uidelicet ignorabas ad quid eoꝝ ꝓgreſſus uniuerſo cõducant.
Non oportet aũt hoc o uir p̃ſtantiſſime ignorare quid qui neſcit/nec uiuendi formã unq̃ conſpi/

dicet:nec uerba de uitæ beatitudine uel miſeria facere poterit. Quare ſi Clinias hic & uniuerſus hic
ſeniorū cetus tibi pſuaſit/te quid de diis dicas penitus ignorare/ſatis tibi deus fauerit: ſin uero rō-
nem adhuc aliquā deſideras/audi quæ ad tertiū illū dicemus/ſiquo pacto mētis es particeps. Pro-
fecto deos eſſe/hoībuſq; puidere/ſatis arbitror demonſtratū. Sed iniquorū hoīum eos muneribus
corrūpi/nullo mō dici pmittēdū eſt:& ſi dicat/oīno pro uiribus refutandū. CLI. Pręclare dictū:&
ſic agamus. ATHE. Age igit per deos ipſos quo nā modo placabiles fiūt:ſiquo pacto fiant:& qui
& quales ſunt/ſi placant:pricipes enī eē eos neceſſe eſt:q totū cœlū ppetuo gubernaturi ſunt. CLI.
Certe. ATHE. Sed qbus nā principibus ſiles ſunt? que illis principes ſiles? ut poſſibile nobis ſit:
minores maiorib⁹ cōparare. Vtrū aurigæ aliq certātiū bigarū tales ſunt? aut nauiū gubernatores?
Fortaſſe āt exercituū ducibus cōferri pnt. Vel medicis. Qui bella morborū ab humanis corpibus
arcēt atq; ppulſant. Aut agricolis inimicas oriētibus ſtirpib⁹ tēpeſtates timētibus cauētibuſq; aut
etiā gregū armētorūq; paſtorib⁹. Nā cū īter nos cōuenerit multorū bonorū multorūq; malorū & q-
dē pluriū plenum eē cœlū/imortale aliqđ bellū hoc eſt/& mirabili cuſtodia indiget: ſed opitulant
nobis dii ſimul & dæmones. Nos āt deorū dæmonūq; poſſeſſio ſumus. Verū iniuſticia & intēperan
tia una cū īprudētia nos corrūpunt. Iuſticia uero & intēperātia cū prudētia quę in uiribus deorum
aīatis inhabitāt/ſalutē nobis afferūt. Breue āt aliqđ horū habitare in nobis manifeſte hinc licet cō-
ſpicere. Nā aīæ in terra quædā habitātes iniuſte/& ferarū inſtar atroces aduerſus cuſtodū aīas/canū
puta aut paſtorum/uel ēt pcipuorū oīno dñorū inſurgunt uerborūq; lenociniis/depcationeq; quo-
rūdā cātuū pſuadēt:ut fama malorū eſt licere male agēdo inter hoīes ſibi plurima uſurpare:nec ali/
quā inde pœnā pſoluere:hoc nos delictū quo ad uſurpationē pluriū inhiat/in corpibus aīaliū mor
bū uocamus/in āni tpibus peſtilētiā. In ciuitatibus rebuſq; publicis cōmutato noīe iniuſticiā. CLI.
Omnino. ATHE. Neceſſe eſt igit eū/q credit deos ueniā hoībus iniuſtis pbere/ſiqs ipſis rapinæ
ptē tribuerit/dicere eos eē ueluti canes/qbus lupi pticulā rapinæ cōcedāt/& illi muneribus his pla-
cati/greges diripi patiant. Nōne hic eorū ſermo ē/q placabiles eſſe deos prædicāt? CLI. Hic certe.
ATHE. Sed qbus pdictorum cuſtodū deos aliqs cōferēs non erit oīum hoīum ridiculoſiſſimus?
Vtrū gubernatoribus/q libatiōe uini atq; nidore carnium deuoluti/nauē ſimul nautaſq; euertunt?
CLI. Minime. ATHE. Sed neq; aurigis q dum certāt corrupti muneribus/aduerſariorū curribus
uictoriā ipſam cōcedāt. CLI. Nō certe. Turpis enim hæc in deos cōparatio. ATHE. Atq nec im/
peratoribus/nec medicis/nec agricolis/nec paſtoribus ſiliter pſuaſis/nec ēt canibus aſtutia luporū
blāde ſeductis. CLI. Bona uerba quæſo. Hæc enī audiēda nō ſunt. ATHE. Nōne cuſtodū omniū
maximi:& in maximis rebus dii oēs? CLI. Ita prſus. ATHE. An optimarū rerum cuſtodes & ī uir/
tute cuſtodiæ nimiū excellētes/deteriores eē dicemus q̄ canes hoīeſq; mediocres? q nunq̄ muneri/
bus ab iniuſtis hoībus ipie acceptis iuſticiā pderēt. CLI. Nequaq̄ hic ſermo ferēdus eſt: & qui hac
opiniōe laborabat ipiorū oīum iure peſſimus & pfaniſſimus iudicabit. Tria igit illa quæ propoſui-
mus/deos uidelicet eē/ oīumq; curā hēre/nec pter iuſtū pcibus ullis flecti poſſe: ſufficiēter oſtēdiſſe
uidemur. CLI. Certe & his nos rōnibus aſſentimus. ATHE. Vehemētius quodāmō pp iprobo-
rum hoīum cōtrouerſias diximus. Sed hac de cā o amice Clinia cōtētioſa uſi ſumus oratiōe/ne pra
ui dicēdo ſe uiciſſe putātes licētiā ſibi datā credāt faciēdi quæcūq; uelint: & q̄liacūq; aduerſus deos
exiſtimant faciēda: hac inq̄ de cauſa/noua quadā i & uehemētiori dicēdi rōne uti uoluimus. Quod
ſiqđ ad pſuaſionē attulimus/ut iā uelint mores ſuos odiſſe & cōtrarios cōplecti/ pbe nobis exordiū
legū de ipietate/dictū eſt. CLI. Speramus ita fore ſin minus: At genus oratiōis legū latori dedeco/
ri nō erit. ATHE. Poſt exordiū ſermo legū interpſ recte ſequit: qui impiis oībus pdicet/ut a ſuis
moribus ad pietatē ſeſe cōuertāt. Aduerſus eos aūt qui nō paruerint lex iſta de ipetate ponat. Siqs
impie quicq̄ agit uel loquit/qui forte pñs fuerit/deos defendat/magiſtratibus ſignificet. Quorū q
primi audierint/ad harū rerum iudiciū/ſm leges deferāt. Quod ſiqs magiſtratus audierit neq; de-
tulerit/ipſe ipietatis reus fiat:& qui uelit/pro ultiōe legū pſequat. Et ſiqs cōdēnatus fuerit / iudices
hunc pro ſingulis impie cōmiſſis/ſingulis qbuſq; afficiat ſupplicis. Carceribus quidē oēs coerceā-
tur. Tres uero ſunt in ciuitate carceres. Vnus plurimis cōis in foro rerum uenaliū: ubi multi ne fu
giant/cuſtodiunt. Alter ubi cetus eorū fit:qui nocte cōgregant:correctionis noīe appellatus. Ter/
tius in media regione:ubi q̄ maxime deſertus ſilueſtriſq; locus eſt ſupplicii nomine/ notatus. Tres
quoq; impietatis ut ſupra narrauimus:cauſæ ſunt. Cūq; ex ſingulis huiuſmodi cauſis duo quędam
proficiſcantur:ſex erunt aduerſus deos genera peccatorū:quæ ut diiudicent digna ſunt: nec ęqua
li ſimiliq; pæna indigent. Nam alii q̄uis deos eſſe nō credāt:tamē propter iuſtum aliquē nature af-
fectum malos oderunt:& odio quodā aduerſus iniuſticiā moti ab iniuriis abſtinent. Iniquos fugi-
unt:iuſtos homines diligunt. Alii uero ad hanc opinionē quod deorū prælentia : deſtituta omnia
ſint: proniores quoq; ad uoluptates doloreſq; ſunt:acumine etiam: & memoria pollent. Vtriſq; .i.
cōmune ut eſſe deos negent. In hoc autē differunt: quod cęteris hominibus ille minus: hic plus no
cet. Ille quidem libere aduerſus deos: ſacrificia: iuſiurandū obloquitur: atq; ita alios deridēdo: niſi

punlatur multos forſan ſibi ſimiles faciet. Hic uero tandẽ habet opinionẽ ſed acriori ingenio præ/
ditus uulgo putat᷑: doloq; & inſidiis plenus eſt. Ex iſtis multi ſortilegi fiũt: & ad omne ueneficii ma/
leficiiq; genus ꝓ̃pti: fiunt præterea ex iſtis nõ nunq̃ tyrãni exercituũ duces. Concionatores/& qui
ſolẽnitatibus priuatis inſidiant᷑ & qui hoĩes captiunculis ſophiſtarũ decipiũt: horum ꝑfecto multę
ſunt ſpẽs: ſed legũ poſitione dignæ duæ quarũ quæ diſſimulatione refecta eſt: ſcelera parit non una
tãtũ morte uel duabus digna ſed pluribus. Altera caſtigatione ſimul: & uinculis indiget. Similiter
opinio qua dii negligentes exiſtimantur duo gignit & qua facile uotis muneribuſq; placabiles: alia
duo. Cũ ita impii diſtincti ſint: eos qdem/qui nõ malis moribus ſed amẽtia quadã tales facti ſunt in
correctionis carcerẽ nõ minus q̃ qnquẽniũ ꝑmãſurus iudex cõiiciet. Quo in tp̃e nullus cum ipſis ci
uiũ colloquat᷑ ꝑter eos qui nocturni cetus ꝑ̃cipes ſunt: hi uero admonẽtes: ad ſalutẽ aĩæ colloquã/
tur. Cũ aũt uinculoꝝ tp̃s exactum fuerit: qui modeſtior factus eſt: una cũ modeſtis habitet: quod ſi
Nemo ſacel'a in domo pri/uata habeat. rurſus ĩpietatis crimine cõdẽnabit᷑: morte plectat᷑. Sed ſunt nõnulli qui ad eã opinionẽ q᷑ dii ſint:
uel negligẽtes uel placabiles ſint/ĩmanes quoq; fiunt: hoĩeſq; deſpiciũt: & uiuẽtes ad ſe multos alli/
ciunt attrahũtq; necnõ defunctos ſe trahere cõſolariq; dicũt: ꝑ̃ſitẽturq; ſe deos ipſos cãtibus: ſacri
ficiis: uotiſq; mulcere. Et hoc lenocinio conant᷑ domos & ciuitates uniuerſas pecuniarũ grã a pde
re. Eorũ qui dãnatus fuerit ĩ mediterraneis carceribus uinciat᷑. Nec ullus liber unq̃ ad eũ accedat:
ſed ſtatutũ ipſi a legũ cuſtodibus cibũ ſerui afferãt. Vita deniq; functũ/extra regiõis fines inſepultũ
eiiciãt. Quẽ ſiquis liber ſepelierit/a uolente ĩpietatis crimine accuſet᷑. Quod ſi filios reliq̃rit ciuitati
ſufficiẽtes orphanoꝝ tutores/horũ non minus q̃ reliquoꝝ/ab eo die quo dãnatus fuerit curã habe/
ant. Sed cõis de oĩbus his lex iſta ponat᷑: quæ faciet ut multi minus uerbo & re in deos peccẽt: & ut
ab amẽtia reuocent᷑: ex eo q᷑ nõ licebit deos ſibi deorumq; ſacra ꝑter leges effingere. Sit aũt lex hu
iuſmodi ſimpliciter cunctis impoſita. Sacella nemo in priuata domo hẽat. Cũ uero aĩum qs ad ſa/
crificãdũ induxerit: ad publica ſacrificaturus accedat: & ſacerdotibus hoſtias ꝓbeat: qui curã harũ
rerũ caſtiſſime gerunt. Quibus cũ & ipſe oret: & qcũq; cũ eo ſimul horarẽ uelit: hæc ideo ita fiant:
qui ſacella & deos inſtituere nõ facile eſt. Quippe magni ingenii eſt recte rẽ iſtã facere. Solẽt aũt mu/
lieres ꝓ̃cipue/ac imbecilliores: & in ꝑiculo cõſtituti & indigẽtes ubicũq; qſpiã indigeat/& contra qñ
facultas rei alicuius affluit: q᷑ adeſſe uidet᷑/ſemper conſecrare: hoſtiaſq; uouere: & ſtatuas diis atq;
dæmonibus & deorũ filiis polliceri. Fantaſmatibus cõmoti uigilãtes: & inſomniis ſimiliter/multa
ſe uidiſſe præ formidine recordati. Vbi remedia ſingulis afferre conant᷑ & aris ſacelliſq; oẽs domos
uicoſq; replerũt. Quoꝝ oĩum gratia lex iſta ponẽda eſt: ac ꝑterea impioꝝ cã/ne iſta ſibi opatiõibus
uſurpãtes ſacella & aras ſuis in domibus ſtatuãt: putẽtq; deos clã uotis ſacrificiiſq; placere: atq; ita ĩ
infinitũ ſuã iniuſticiã augeãt. Vnde tã ad ſe q̃ ad eos qui ſibi iſta ꝑmittũt q̃uis illi meliores ſint/indi/
gnationẽ deorũ ꝓuocent. Quo pacto tota ciuitas iure quodãmõ ĩpietatis crimine teneat᷑: legũ qui
dem latori deus minime iraſcet᷑. Lex enim ſit/ſacella deoꝝ/nemĩnẽ in priuatis domibus poſſidere.
Si uero qſpiã habuiſſẽ ſacrificaſſeq; alibi q̃ in publicis dep̃hendat᷑: qui ſenſit/ad legũ cuſtodes defe/
rat. Ipſi aũt ſi nihil magni ſceleris a fœmina ſiue a uiro factũ ſit ad publica tẽpla iubeãt priuata ſacra
deferri: & ſi nõ illico delata fuerint/mulctẽt: donec deferant᷑. Siqs aũt nõ puerilẽ: ſed nefariã ĩpietatẽ
cõmiſerit/ſiue in ſuis priuatim ſiue in publico deoꝝ cultu ſacrificando deliquerit/morte ut impure
ſacrificans/condẽnetur: puerile uero eſſe uel non/cuſtodes legum iudicent: tractoſq; ita impios in
iudicium impietatis reos eſſe declarent.

ARGV. MARSILII FICINI IN DIALOGVM. XI. DE LEGIBVS.

P Lato noſter/quẽadmodũ & ꝑ̃iorũ oĩum ſapiẽtiſſimus/& eloquentiſſimus oratorũ: ita
iuris cõſultoꝝ oĩum prudẽtiſſimus/ne in cõtractibus cogeret᷑ ut ſolẽt cæteri uaſtũ le/
gum interpretationũq;/& id qdẽ fruſtra opus cõficere merito anteq̃ deſcenderet ad
cõtractus forẽſiaq; cõmercia/ſtuduit diſciplinis/legibus/iudiciis/religione ciues bo/
nos efficere: ſperãs iuſtos hoĩes uel abſq; legibus ſpõte fidẽ & ueritatẽ in omni cõmer
cio ꝓ̃ſtituros. Et ꝑfecto admodũ oportune poſt leges de iudiciis ꝑtinẽtibus ad ꝑſonas leges iudi/
cioꝝ ad res ſpectãtiũ adducit in mediũ: qbus tã aduenæ q̃ ciues diſcant iuſte deponere/ſeruare de/
poſita/atq; pacta/aliena nõ mouere/ſua cuiq; reddere/uti liberis/& libertis/& ſeruis/uẽdere/emere/
reddere/ducere/militare/tueri pupillos/teſtari/teſtamenta ſeruare/hæreditates adminiſtrare/nu/
ptias conciliare/diuortium facere/familiam gubernare/prætereris uero parentes religioſe uereri:
nihil adulterare/ueneficia odiſſe: iram inſaniamq; uitare/iurgia/cõtumelias/detractiões fugere: re/
ſtituere dãna. Veritatẽ in teſtimoniis iuramentiſq; ſeruare/atq; hæc ferme eſt undecimi huius libri
materia. Poſt hæc autẽ/ut ſolemus/obſcuriora quædam arbitramur breuiter exponẽda. Principio
deã itineris geminã eſſe ſcito indicatricẽ. ſ. atq; ſeruatricem. Et illã quidẽ eẽ lucẽ ſub noĩe Lunę: hãc
uero ſub Dianæ noĩe fidẽ: & quicqd caſu quodã alienũ in itinere reptũ eſt/deo eẽ dicãdũ: ut agno/
ſcas fortunã

ſcas fortunā pſperā/eē ad dei puidētiā referēdā. Contēplare platonicā bonitatē/uidelicet uetantē
in emēdo atq uendēdo/nō ſolū rē adulterare/mētiri/peierare:ſed iurare etiā:imo uero & rē uenalē
laudare & in eadē die pciū pmutare. Vbi illud ediſce. Nemo diis inuocatis mēdaciū dicat/aut de-
cipiat/aut adulterare uerbo uel re quicꝗ audeat/niſi deo uelit odio eſſe:cui quidē primū odio eſt/q
falſo iurās deos paruipēdit:deinde qui corā maioribus ſuis mētit:& uide iterū atq iterꝝ ꝗ libera &
integra Plato optet ingenia ciuiū a qbus oēm cauponādi licētiā pcul expellit. Addit quoq tū opu/
lētiā tū egeſtatē eē morbū ingenioꝝ. Inde enī inflatiores/hinc debiliores abiectioreſq hoīes fieri.
Vbi uero ait palladē/uulcanūq/& Martē artibus pſidere:ex multis Platonis myſteriis alibi atq ali-
bi traditis collige. Ioui ſummo mūdi architecto trinitatē quādā numinū:quā opificiā platonice no
minamus/ſemp aſtare. In qua qdē trinitate prima ſit Pallas:ſecūdus aūt Vulcanus. Mars uero ter/
tius. Sed quēadmodū trinitas tota ad Iouē ipm a quo eſt/refert:ita ferme Vulcanus & Mars refe-
runt ad Palladē. Mitto nūc qd in Marte/potētiā. In pallade/ſapiētiā. In Vulcano/igneū ſpūm ſom-
niaſſe uidet. Tria certe ad ipſam Iouis artē/qua uniuerſum pficit reqrunt. primū quidē rō ipſa:per
quā ſingula ſit facturus. ſecūdū efficax eoꝝ quæ rōne cōceperat/expeditio. Tertiū eoꝝ quæ in effe-
ctū expediēda ſunt ſalus atq defenſio. Idea primi/palladē. Secūdi/Vulcanū. Tertii/Martē noīat. Et
qa utrūq .ſ. tā cōſeruatio ſiue defenſio ꝗ expeditio uel expſſio reꝝ indiget rōne atq ſapiētia: iō Pal-
las & Vulcano pēſt & Marti:& qcqd uel a Vulcano fabricat:uī a Marte poſtꝗ fabricatū eſt defendi
tur & in ſua forma ſeruat:Pallade duce peragit:hoꝝ uero triū in arte diuina regnātiū:tria quoq in
natura uidemus ueſtigia:p Palladē qdē/ordinē:quo ſingula diſponunt:p vulcanū uero/ efficacē p/
greſſum & prōptū qſi partū:ad quæ oīa pperāt:per martē deniq:munitiſſimā ſtructurā a generāti
bus adhibitā genitis:& uaria ppugnacula naturā ppriā a cōtrariis defendētia. Tria ſiliter ī arte hu
mana qdē oī:maxīe uero ciuili eſſe debēt. Vt ſingula & ſapiēter priuſꝗ fiāt excogitentur: & mature
ſtrenueq expediant:& ea forma qua excogitata exprōptaq ſunt/ſeruent atq fortiter defendātur.
Et ut cognoſcamus artē humanā in his oībus abſoluēdis/nō minus ꝗ naturā ab ipſo deo ideiſq pē/
dere:inqt tres illos deos humanis artibus pſidere. At ne ſolas a diis artes habuiſſe putemus: addi-
dit deos uitæ datores uereri maxīe oīum oportere:adeo ut uel eoꝝ noīa nō ſint uel īpudēter uel
temere pferēda:ſed oīa uel minima ad eos ptinētia pure reuerent/caſteq tractāda. Quibus præce
ptis nihil pōt ſanctius cogitari:ſi mō nō deos/ſed deū noīauiſſet. Sed ecce/unā Iouis ſummi ſubſtā-
tiā introduxit:neq multiplicauit ſubſtātias/dū multiplicaret ideas/qd nā ultra in eo deſideramus?
Quinetiā ubi deos noīat:nō aliter ſentit ꝗ qui dixit millies mille miniſtrabāt ei. Neq uero ſilētio p/
tereundū eſt/qd ait aīam a deo uitā accipere/intelligēdū eſſe uitā mediā inter illā quæ in eternitate
manet/qualis eſt angelica tota ſimul/atq illā quæ quōdā tpe claudit:mediā inꝗ ex ęternitate tpeq
cōpoſitā. In qua cœli inſtar ſubſtātia qdē ſemp manet/actio uero & affectio fluit ſemper. Ideoq in li
bro ſupiore/aīam dixit & eē ſimul & fieri/eſſeq impdibilē. Nō tū ęternā/qua lege ſunt dii .i. nō oīno
manentē. Dixit aūt deos .i. angelos manere:nō ex ſe quidē/ſed lege diuina/eos per ſe mobiles ęter/
ne ſiſtēte. Ait corpus quoq impdibile eē corpus certe cœleſte. Forte uero & elemētale/quatenus &
elemētoꝝ moles/& materia prima nō diſperdunt:ex qbus in politico inqt corpus idē qſiq diuini-
tus recreari. Notabis ubi de teſtamētis loquit & pſonā & rē cuiuſlibet ciuis/nō ſuiipſius eē/ſed pa-
trię. Itē ubi de orphanoꝝ cura tractat/aīas defunctorū res noſtras ſentire:atq curare:ſentire inꝗ p
corpus cœleſte atq aereū/& curare præ aliis alia ad quæ uel natura/uel habitu/ uel diuina puidētia
magis afficiunt. Præſertim aīas quæ cū mediā tenuerint uitā/mediam quoq obtinēt regionē. Me-
diā dico tū ſitu tū qualitate. Situ quidē inter cœlū & terrā/qualitate uero inter beatitudinē ſummā
extremamq miſeriā. Meminiſſe nāq oportet in libro ſupiore fuiſſe dictū/ quēadmodū certe quæ-
dam naturæ cōgrua loca & cōueniētes naturas aſciſcūt/ſic aīas cū factæ ex ſe tales fuerint aut tales
cōſequēter pro ſimilitudinis ipſius natura ad gradus ſedeſq & ſiſes & ſimiliū trāſmigrare. Vt cœ-
leſtes quidē factæ cœleſtia/terrenæ uero terrena aereæ aūt aerea petāt. Profecto cū alia nōnulla cir
ca aīas Plato affirmare nō audeat/hucuſq tū/& hic & in libro de ſciētia euidētiſſime aſſerit:atq ali-
bi ſæpe ſignificat. Vnde & ait cauēdum eē pupillos ledere/ne parētū aīæ nobis iure ſuccēſeāt. Idēq
in nono dū ageret de homicidiis/inqt/aīas .ſ. interfectoribus indignari. Huic illud ſimile. Maria-
norū aīæ Syllā ſolicitabant:hinc & tragœdiæ furētē Oreſtē agunt. Aīaduertes poſt hęc ubi de parē
tum cultu tractat honorādas quidē ſacratas deoꝝ ſtatuas/nō pp ſe/ſed quia deos nobis ſignificāt.
Sed magis honorandos eſſe parētes/quaſi animata deorū ſimulachra. Addit impcationes parētū
in filios exaudiri a deo/neq quicꝗ accidere filiis peſtilentius. Audies poſt multa iterū/qd eſt ualde
platonicū. Pœnis maligni uexant/non quia fecerūt. Nam quod factū eſt infectū eē nō pōt. Sed ne-
quid tale poſt hac fiat:& ut iniuſticiā odio tam qui puniunt/ꝗ qui puniri intelligunt pſequant/aut
ſaltē minus in ſimili uitio delinquat. Præterea iudicē legū latoris interpretē eē/iuſticiæq miniſtrū.
Punit deinde ſuſurrones detractoreſq/& qui in ira obiurgant atq cōuitiant/& qui grauiores pſo-
nas mordacibus iocis offendūt:& qui inter iocādū acrius iraſcunt. Audies maxime timēdā eē di-

uinam uindictá/ubi quis in teſtimoniis iuramẽtiſq; mentiť. Audies deniq; in teſtimonio/atq; iure/
iurando/ueritaté ipſam p Themidẽ Iouẽq; & Apollinẽ/eẽ firmandá. Per Themidẽ quidẽ ſignifica/
tur ius ſaſq;/& ciuile & ſacrũ:& apud hoĩes & apud deſiur intelligat quiſq; iurãdo teſtificãdoq; mẽ
titur/cõtra ius faſq; humanũ:diuinũ/cõtra hoĩes/cõtra deũ grauiter ſe peccare. Per Iouẽ uero qui
tu oĩa cõcurrit/cognoſcat:ſi peccauerit diuinæ potẽtiæ ultionẽ ſe nequaq̃ euitaturũ. Per Phœbũ aũt
ne cõfidat delicta ſua/pñtia/ uel pterita/eũ latere poſſe qui futura oĩa uaticinio preſagit.

DIALOGVS. XI. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

ATHE.

SEquiť ut dicamus de pactis:cõuenientẽq; iis ordinẽ tribuamus. Simplex aũt illud ſit:
ut nec mea quiſq̃ pro uiribus tãgat/nec moueat meoꝝ quicq̃ etiá minimũ/niſi mihi p
ſuaſerit. Atq; ego idẽ dũ mẽtis cõpos fuero/alienis in rebus efficiá. In primis quidem
theſaurũ cũ dicimus quẽ ſibi quiſq; & ſuis depoſuit qui meorũ parẽtũ nõ erat/nec repi
re unq̃ optarim nec ſi reppererim/moueá:nec ariolis depoſitũ accipere cõſulentibus
credá. Nunq̃ enim mihi tm̃ pecunia pderit/ſi accepero:quãtũ uirtute animi iuſticiaq; excellá/ſi nõ
accepero. Pro poſſeſſione igiť pecuniæ melior mihi poſſeſſio animi iuſticia erit/ſi uirtutẽ diuitiis p
poſuero. Quippe cũ bñ de multis dicať:quæ immobilia ſunt: mouẽda nõ eẽ/ ppulchre etiá de hoc
uno dicet. Sed uulgatæ quoq; de his rebus famæ credendũ eſt/generationi hæc liberorũ nõ cõfer/
re. Siquis uero de liberis nõ curet/legiſq; latorẽ negligat:ac ideo quæ nec ipſe nec ſuoꝝ aliqs depo/
ſuit eo inuito qui depoſuit/auferat:is legẽ illam optimam & ſimpliciſſimá aſpernať/quá generoſus
uir promulgauit/qui dixit. Quę nõ depoſuiſti/ne tollas. Quid ergo hũc pati oportet? qui hos duos
legiſlatores deſpexit/quodq; ipſe nõ depoſuit/ ſubſtulit/nec paruũ quiddá qđ abſtulit/ ſed magnus
theſaurus fuerit. Quæ pœna huius a diis debeať:deus quidẽ ipſe nouit. Quæ uero ab hoĩbus de/
clarabimus. Qui prius inſpexit/iudicibus indicet. Ac ſi in urbe delictũ eſt/ędilibus: ſin uero ĩ agro
agrorũ curatoribus eorũq; principibus .ſ. in foro rerũ uenaliũ/earũdem curatoribus id ſignificet.
Req; ita patefacta Delphos ciuitas mittat/& qđ oraculo dei tá de pecunia q̃ de illo qui pecuniá mo
uit/dictũ fuerit/id ciuitas deũ ſecuta cõfirmet. Et qui fecit indicium ſi liber fuerit in uirtutis ueniat
opinionẽ:& cõtra uitii/ſi ſciens cœlauerit:ſin aũt ſeruus fuerit/pcio a ciuitate dño eius collato/liberá
dus eſt. Seruus uero qui cœlauit/morte plectẽdus:hanc legẽ illa deinceps ſimilis de paruis ſimul &
magnis ſequiť. Siqs rẽ ſuá alicubi uolens/uel cõtra/reliquerit/nõ tãgat/qui forte repperit/ ſed putet
deá itineris a lege cbi hæc cõſecrata ſeruare. Quicũq; uero hac lege ſpreta/domũ hæc luam aſpor/
tauerit ſi ſeruus ſit & parui pcii a quocũq; obuiá facto/& ultra annos triginta nato uerberibus mul/
tis pulſeť. Sin aũt liber/illiberalis primo puaricatorq; habeať/deide ẽt decuplũ præcii rei illius, quá
mouit/ei qui reliqt retribuat. Q ſi qs magnũ aliquid de ſuis uel paruũ ab aliquo teneri cõqueritur:
quod ille habere qdẽ fateť/ſed eius qui petit/eẽ negat/ſi res apud magiſtratus cõſcripta eſt ẽm legẽ
uoceť ad magiſtratus qui tenet. Req; ipſa patefacta/ſi cõſcriptũ eſt/alterius de aduerſariis rẽ eẽ ille
ipſe habeat. Quod ſi neutrius eſſe/ſed abſentis cuiuſq̃ inueniať/qui ſufficientẽ fideiuſſionẽ nõ dede
rit/illi ſe abſenti cuius eſt/rẽ traditurũ/is tantũdem deponere cogať. Verũ ſi apud magiſtratus res
qua de agiť/cõſcripta non ſit/tũc apud tres inter magiſtratus ſeniores uſq; ad latá ſentẽtiam depo/
nať:ac ſi animal eſt de quo ambigiť/lata ſñia qui cecidit cauſa magiſtratibus ipſis impendiũ alimẽ/
torũ reſtituat. Tribus uero diebus id iudiciũ abſoluať. Mentis quilibet cõpos ſeruũ ſuũ ducat quo
uelit/honeſte ipſo uſurus:ducat etiam amicorũ neceſſariorũue/ut fugitiuum reſtituat in gratiam.
Quod ſiquis aliquẽ ut ſeruum ductũ ad libertatẽ uendicet/dimittat quidẽ qui ſuſtulit/qui uero ita
ductus eſt ſi tres fideiuſſores dignos pbuerit ſic iure ſit ereptus. Aliter ſi abduxerit/uim intuliſſe ui/
deatur:dãnatuſq; duplum dãni ei reſtituat/a quo abſtulit. Libertum quoq; ſuum unuſquiſq; ducere
poſſit/ſi ab eo non coliť/aut ſi nõ ſufficienter coliť. Cultus aũt eſt/ primũ ut ter dñi domũ menſibus
ſingulis ueniat:paratũq; ſe oſtẽdat facere quicqd honeſtum poſſibileq; ſibi ſit:deinde ut de matri/
monio quicqd dño uideť/faciat. Nec ei liceat maiores ſibi diuitias cõparare q̃ ille poſſideat/ qui li/
berauit. Sed quicqd plus habuerit/dño deť:libertus aũt ſicut & peregrini:ultra uiginti annos in ci/
uitate non maneat:ſed poſt id tẽporis bonis ſuis acceptis abeat:niſi domino quõdam ſuo & magi/
ſtratibus perſuaſerit. Si autẽ liberti & peregrini alicuius bona tertiũ cenſum exceſſerint/ trigeſimo
die poſtea q̃ hoc factũ deprehẽſumue ſit/rebus ſuis acceptis recedat/nec ulla ſibi ulterius manendi
facultas a magiſtratibus cõcedatur. Huic legi ſiquis nõ obtẽperaſſe cõdẽnatus fuerit/morte plecta
tur & bona ſua in publicum redigant. Hæc tribuũ iudices cognoſcant:niſi prius per uicinos:&
arbitros/litigantes cõciliati fuerint. Siquis animal aut rẽ aliam ſuá eẽ dicit qui habet:ad eũ referat
qui uẽdidit:uel legittime ſufficienterq; donauit:uel quomodocũq; aliter ualide firmiterq; tradidit
& ueritas ſi ad ciuẽ uel urbis incolá ille retulit:intra trigita dies inueniatur:ſin autẽ ad exteruos mẽ
ſibus quinq; quorũ medius ille ſit menſis in quo ab ęſtiuo ſol circulo ad hyemalem recurrit. Quæ/

cunq;

cunq; emendo uendendoq; cõmutant̃ in ſtatuto fori loco pmutent̃/dando accipiendoq; ultro citroq; rẽ & rei p̃ciũ illico/nec alicubi alibi. Nulla uero emptio uẽditioq; ad terminũ fiat. Quod ſi aliter aut in aliis locis pmutatio facta fuerit/nullũ ſit ſm legẽ/de ipſa iudiciũ. Sed ne de collatione/cũ nõnulli ad aliqd inter ſe agendũ/pecuniã uel qđ ius aliud cõferãt/iudiciũ reddat̃. Venditor/qui p̃cium rei uẽditæ nõ minus q̃ triginta dragmas accepit decẽ in ciuitate neceſſario dies expectet: nec diuerſoriũ eius emptor ignoret. Id uero querelaꝝ redditionũq; legittimarum gratia quæ in his cõtingere ſolẽt/ita fieri uolumus. Redditio aũt legittima a non legittima ita diſcernit̃. Quãdo qs ſeruum uendidit: phreneſi: uel calculo: uel ſtrãguria uel eo morbo quẽ ſacrũ appellant/aut alia quauis plurimis occulta & lõga & ęgre ſanabili corpori ſiue mẽtis ęgritudine laborantem/ſi medicus aut gymnaſticus emit/reddere nõ liceat. Sed nec etiã qñ uenditor emptori cuiuis ueritatem p̃dixerit. Si naũ artifex aliquis huiuſmodi rerũ peritus/ignaro & rudi cuipiã tale aliquid uẽdidit qui emit/citra ſex menſes in aliis in morbo uero ſacro uſq; ad annũ integrũ reddere poſſit. Iudiciũ uero harũ rerũ apud medicos agat̃: quos cõi cõſenſu litigantes elegerint. Et qui cõdẽnatus fuerit/ duplũ p̃cii eius quo uendidit/emptori perſoluat. Quod ſi impitus imperito uendidit/quẽadmodũ de ſupioribus dictũ eſt/redditio iudiciũq; fiat: & qui cõuictus fuerit: ſimplex p̃ciũ deferat. ¶ Quãdo qs homicidã uendidit ſi ſciens qdem ſciẽti nõ reddat̃: ſi neſcienti/tunc reddat̃/qñ ſenſerit emptor. Id uero iuniores de legũ cuſtodibus quinq; cognoſcãt. Ac ſi nõ ignoraſſe inuenietur/emptoris domũ primo ſm legẽ interpretũ a piaculis purget: deĩde p̃cii triplũ illi deponat. Qui minimũ pro minimis aut quæuis aĩalia: & cætera quęcũq; uelit/cõmutat/nec afferat nec accipiat adulteratũ quicq̃/legẽq; iſtam diligenter obſeruet. Sed huic quoq; legi quẽadmodũ legibus aliis exordiũ p̃ponat̃. Adulterationẽ qdem mẽdaciũ deceptionẽq; quaſi genus unũ putare oportet. In quo ſane multorũ dãnandus eſt ſermo: qui hoc ipſo/qñcunq; oportune fit recte ſe uti affirmãt. Cũq; occaſionem ipſam ubi & quãdo non determinẽt/& ſibi & aliis hoc uerbo multũ officiunt. Legis aũt lator ita indeterminatum iſtud nõ obmittet: ſed diligẽter pluribus paucioribus ue terminis declarabit. Atqui & nũc ita determinet̃. Nemo diis inuocatis mendaciũ dicat: aut decipiat: aut adulterare uerbo uel re quicq̃ audeat/niſi deo uelit odio eẽ. Cui qdem primũ odio eſt qui falſo iurãs/deos paruipendit. Deinde q corã maioribus ſe mentit̃. Maiores uero aliis eos dicimus qui aliis p̃ſtant: ut ſeniores cõiter iunioribus: parẽtes natis: uiros mulieribus atq; pueris: prĩcipes ſubditis. Quos reuereri par eſt/cum in omni principatu tum uel maxime in ciuili. Cuius gratia in hunc ſermonẽ incidimus. Quicunq; enĩ aliqd in foro adulterat/mentit̃ certe ac decipit/diiſq; aduocatis aduerſus rerũ uenalium curatores eorũq; iura peierat: qua certe in re nec hoĩes uereť: nec deos colit. Æquũ p̃fecto eſt noĩa deorũ nõ facile inquinare nec ea huc atq; illuc deuoluere: ſed oĩa quæ ad deos p̃tinent / pure caſteq; ſeruare. Qui his rõnibus nõ pſuadet̃/hac lege urgeat̃. Qui uendit in foro aliquid/nunq̃ ſuæ rei uenalis duo precia dicat. Sed cũ ſimplex ĩpoſuerit p̃ciũ ſi non uẽdiderit: referat iteꝝ/& eadẽ die/nec maius /nec minus p̃cium petat. Laus aũt rei uenalis & iuramẽtũ longe abſit. Eũ uero qui hanc legẽ trãſgredit̃: quilibet ciuis nõ pauciores q̃ triginta natus annos/cũ iurãtem audierit/impune uerberibus cædat. Quod ſi nõ fecerit/legũ p̃ditor habeat̃. Eũ uero qui legi nõ obtẽperauerit/remq; adulteratã uendiderit: quicũq; aduertit poteſtq; arguat: & qui corã magiſtratibus redarguerit/ſeruus quidẽ aut inquilinus rẽ adulteratã ſecũ aſportet. Ciuis uero ſi accuſare neglexerit/quaſi diis ſubſtulerit/ improbus habeat̃: ſin accuſauerit cõuiceritq;/diis qui foro p̃ſunt/dedicet: huius autẽ rei qui dep̃hẽſus fuerit manifeſte uẽditor nõ ſolũ re ipſa priuet̃: uerũ etiã tot uerberibus publice cædat̃/quot drachmis uendebat/p̃conũ uoce cauſa cur uerberet̃/declarata. Sed uẽdentiũ omnẽ malitiã adulterationeſq; ipſi reꝝ uenaliũ curatores cuſtodeſq; legũ ab hoĩbus harum rerũ peritis diligẽter inquirãt: & in colũna conſcriptas in foro p̃ponãt ut plane ex his pateat/quid oportet/& quid nõ uẽdẽtes facere. De ędiliũ uero legibus ſatis ſupra diximus. Et ſiquid deeſſe ędilitiis legibus uideat̃/ędiles ipſi cũ legũ cuſtodibus habito conſilio ſuppleãt: deinde in colũna primas ſecundaſq; inſtitutiones inſcribant. Poſt adulterationẽ ſequit̃ ut de cauponatione dicamus: de quo conſiliũ primo: & rõnem dabimus: legẽ deinde ponemus. Cauponatio omnis in ciuitate nõ nocẽdi gratia: ſed cõtra oĩno naturaliter adinuẽta eſt. Quomodo enim ille nõ proſit? qui rẽ pecuniariã immoderatã & inęqualẽ/ad ęqualitatem modumq; redegit? Quod nũmularius: mercator: mercennarius: & hoſpitalis diuerſorii magiſter faciunt: hi enĩ cæteriq; huiuſmodi/ſiue honeſtiores ſiue turpiores: indigentiã ſupplere: rebuſq; ęqualitatẽ prebere conant̃. Sed cõſideremus quæ nã huic rei cauſa calũniæ ſit: & cur honeſta nõ uideat̃: ut & ſi nõ totũ/attamẽ p̃tẽ legibus ordinemus. CLI. Res hæc ut uidet̃/nec exigua eſt/nec paruam uirtutẽ poſtulat. ATHE. Quomõ dicis Clinia? Pauci admodũ natura hoĩes: & ii quidẽ optima educatione p̃ducti quãdo egeſtate cupiditateq; rerũ aliquarũ afficiunt̃/ita cõtinere ſe poſſunt: ut moderate ſe gerãt: & cũ liceat magnã pecuniã capere/modica cõtẽti ſint: mediocritatẽq; exceſſui anponãt. Vulgus aũt cõtrafacit oĩno. Immoderata.n. cupit: & cũ mediocriter lucrari liceat: inexplebili lucri cupiditate uexat̃. Quocirca oĩa genera hoĩum quæ in cauponatiõe mercatura/diuer

ſorloq; uerſant/calūniæ & obprobrio ſubiacent. Ná ſiqs: qđ abſit neq; fiat unq̄: mō cogeret/dicam enī etſi dictu ridiculū eſt: ſiqs inq̄ cogeret optimos ubiq; uiros ad aliqđ tēpus diuerſoriis pǣeſſe aut cauponari/aut hmōi aliqd facere/ mulieres quoq; ſanctiſſimas aliqua fati neceſſitate ad hæc ſiliter deſcēdere: cognoſceremus plane honeſta & approbáda hęc oīa eē. Quippe niſi corrupte fierēt/matrū nutriciūq; pſonā gerere/nō iniuria qui hæc faciūt/putarent. Nunc uero in deſertis locis ad quę multæ longæq; ducūt uiæ/cauponandi gratia domos ędificant: optato diuerſorio tēpeſtate pulſos ſuſcipiūt: & caloribus pſſos recreāt: deinde non tanq̄ amicos hoſpitalibus muneribus donatos remittūt: ſed ut inimicos atq; captiuos crudeliter ſe redimere cogūt: rebuſq; oībus ſpoliāt. Hæc aūt cæteraq; hmōi in his oībus turpiter acta faciūt/ut huiuſcemodi ſtudia quæ indigētibus opē ferūt calūniæ ſint ſubiecta. Quoꝝ remediū a latore legū excogitandū eſt. Recte igit iā olim trito puerbio dicit. Arduū eē aduerſus duo cōtrariaq; pugnare. Quēadmodū in multis aliis morbis & ī iſto cōtingit. Pugna enim nūc nobis ad duo īminet: diuitias atq; egeſtatē: quoꝝ alteꝝ hoīum aīum deliciis mollitieq; corrūpit: alterū doloribus ad īpudētiā trudit. Quod igit remediū in ciuitate prudēter inſtituta ad pellēdū hunc morbū excogitabimus? Dāda eſt opera primū ut q̄ minimo ꝑ uiribus cauponū genere in ciuitate utamur. Deinde his hoībus cauponādi artes cōmēdandæ ſunt: qbus corruptis/nō magnū ciuitas detrimentū incurrat. Tertio inueniēda uia & rō eſt/ne facile īpudentia atq; illiberalitate illoꝝ hoīum animi repleant. His dictis hæc Magneſiēſibus lex de hmōi rebus bona fortuna ferat: quorū urbē deus erigēs coli iterū facit. Nullus eoꝝ qui de quadraginta: & quinq; milibus domorū ſunt/caupo mercatorq; nec ſponte nec inuitus fiat: nec priuati cuiuſq̄ fiat miniſter/qui nō ex ęquo in eadē ſorte ſibi reſpondeat/niſi patris ac matris aliorūq; genere maioꝝ: cæterorūq; ſeniorum: qui liberi ſunt & libere uiuunt. Liberū uero & nō liberum/nō facile pōt legibus exquiſite diſtingui. Diſcernat tn̄ ab optimatibus ac odio & amore ipſorū diiudicet. Eū uero q illiberali cauponationi in aliqua arte operā dederit / uolens qlibet ad optimates uirtuteq; primos quaſi generi ſuo dedecori ſit accuſet. Et ſi paternā domū indigno ſtudio maculaſſe deprehendat ab hoc opere uinculis annuis arceat. Qui ſi iterū lapſus fuerit biēniū uinciat. Ac deinceps quotiens peccaſſe deprehendit/duplo tēpore ſemꝑ detineat. Altera lex iubet ut peregrini dūtaxat & aduenæ cauponarias artes ſequant. Tertia lex cauendū monet/ut peregrinus ille uel incola: aut q̄ optimus aut q̄ minime malus ſit. Nec ignorare legū cuſtodes debent/non ſolū obſeruatores illorū ſe eſſe/quos ab iniquitate prauitateq; amouere difficile nō eſt: qui bñ nati educatiq; ſunt: uerūetiā illorum multomagis qui tales nō ſunt: & in auribus his uerſant qbus ad improbitatē/facilius impellūtur. Cū uero cauponatio multiplex atq; uaria ſit cū peritis ſingulorū eius generū cuſtodes legū cōueniāt: & ut pauloante de adulteratione huic affini dicebamus/quæ neceſſaria ciuitati uidebunt/ea fieri primo cōſtituāt. Deinde impēdio & emolumēto diligēter examinato/qđ mediocre cauponi lucrum ſit/ul deāt: & tā impēdiū q̄ emolumētū cōſcribant. Obſeruent aūt alia ab ędilibus: alia a rerū uenaliū curatoribus/alia ab agri magiſtratibus: ſic ferme cauponādi artes ſingulis ꝓderint: & minime oberint. Siqs nō uideat pacta ſeruaſſe/niſi lex aut decretum ꝓhibeat/aut neceſſitas & uis illata coegerit/aut inopinatus caſus inuitū detinuerit. In aliis nō ſeruati cām pacti/tribuū iudices cognoſcant niſi uicini aut arbitri prius recōciliauerint Vulcano & Palladi opificū genus qui uitam nobis ſuis artibus inſtruxerunt conſecratū eſt. Marti uero & Palladi genus eoꝝ qui artificū opera cæteris quibuſdā ad tutandū auxiliandūq; paratis cōſeruāt artibus. Nec ab re horū genus his diis eſt cōſecratū. Hi enim oēs regionē populūq; curāt. Alii quippe bellicis certaminibus pſunt. Alii ſtipēdiaria opera inſtrumētaq; efficiunt: hi pfecto deos auctores ueriti neminē mēdacio decipere debent. Si autē artificum aliqs in tpe ſtatuto opus per malitia nō abſoluerit/ac deū uitę datorē cæcitate quadam animi ignoſcere ſibi tanq̄ domeſticū ſuum aliquē arbitratus/ipm minime uereat: primū deo ipſi pœnas dabit: deinde hac lege reus factus operis qđ in tpe nō fecit/mercedem perſoluat: ac ab initio rurſus in eodē ſpatio tpis opus gratis efficiat. Sed qđ uenditori de reꝝ uenalium pcio lex cōſulit/idipſum opifici quoq; cōſulit. Caueat ergo ne pluris q̄ ęquū eſt ipſe ſuū liceat opus: ſed q̄ ſimpliciſſime: & ut dignum eſt/licitatio fiat. Non enim ignorat opiſex quo pcio dignū opus ſuum ſit. Nec debet in libera ciuitate artifex arte ipſa quæ aperta res eſt & a mēdacio lōge remota/ rudes decipere. In his igit iniuriā patiēti aduerſus facientē iudiciū reddat. Siquis opifici mercedē ſm pacta non dederit: ſed iouē ciuitatis tutorē: mineruāq; huius rei participē neglexerit/& paruo lucro motus magnā hoīum ſocietatē pro uiribus parte diſſoluerit/lex una cum deorū auxilio ciuitatis unioni patrocinet. Qui operis accepti mercedē tēpore quo pactus eſt nō obtulerit/ duplū reddat: ac ſi annus pterierit/q̄uis pecuniæ acceptę mutuo ſine uſura reddi debeāt hic tn̄ pro ſingulis drachmis ſingulas ſextas drachmæ partes menſibus ſingulis dato: harum rerū cauſas tribuū iudices cognoſcant. ❡ Verū quoniā de opificibus mētionem fecimus/& imperatores cæteriq; bellorū artifices modo quodā opifices ſunt/nō alienum eſt/ut de his quoq; dicamus. Si ergo quiſpiā horū opus aliquod publicū/ſiue ſponte: ſeu iuſſus ſuſceperit: rectæq; quod cepit abſoluerit/iuſte ſibi lex honores/

qui bellicoſis

Prouer. Arduum aduerſus duo pugnare.

qui bellicoſis uiris p̄mia ſunt ita redder ut laudare nunq̄ deſinat. Sin aūt ei qui rē bellicā bñ geſſerit nihil reddit/iuſte cōquereť. Itaq; lex quædā de his cū laude miſta/quę nō cogat qdē ſed cōſulat multitudini ciuiū ponať. Honoreně boni uiri qui aut fortitudine aut bellica q̄dā pitia/ ciuitatē totā ſeruauerint/& maximi honores illis primo attribuanť/q bonoꝝ legū cōditorū leges p̄cipue coluerūt. ¶ Iam igiť de pactis quæ maxima hoīes inter ſe tractāt/p̄terq̄ de orbis atq; tutoribus/fere iā dictū eſt de qbus nūc neceſſario eſt dicendū: hoꝝ oīum initiū eſt/tū coꝝ qui mortui ſunt ut libuit teſtādi cupiditas/tum coꝝ qui nihil teſtati ſunt/fortuna. Ob id aūt neceſſario dicēdū o Clinia dixi q̄m huiꝰ rei difficultatē cōſiderabā. Nec enī poſſibile eſt abſq; ordine id relinq̄re. Nam multa ſingulis diuerſaq; & inter ſe ac legibus & uiuētiū moribus/maioribuſq; ſuis cōtraria ꝑpere teſtabunť/ſiqs ſtatuet quodcūq; teſtamētū in fine uitæ cōditū fuerit/id oīno fore inuiolatū. Stulta enī: & abiecta quadam moroſitate ferme oēs p̄munť: qū morituros ſe iā arbitranť. CLI. Quomō id ais hoſpes? ATHE. Difficilis quædā res eſt o Clinia homo iā moriturus/hiſq; uerbis frequētiſſime utiť/quæ legum latores terrēt atq; fatigāt. CLI. Quō iſtud? ATHE. Nēpe cū uelit ſuoꝝ oīum eē dñs/hæc ſolet/& qdē cum ira dicere. CLI. Quæ nā? ATHE. Graue inq̄t eſt nimiū o dii/ſi mea mihi nō licebit cuicunq; uolo relinquere:& aliis plura/aliis pauciora/ꝑut erga me boni maliue liq̄do inuēti ſunt/tū in morbō/tū in ſenio/tum in aliis fortunis meis ſufficienter cōprobati. CLI. An non recte hoſpes tibi loq uidenť? ATHE. Priſci legū latores o Clinia molles fuiſſe mihi uidenť/& ad minimū q̄d humanaꝝ rerū in ferendis legibus reſpexiſſe. CLI. Quo nā pacto? ATHE. Illis morituri hoīs uerbis o optie uir cōmoti legē illā ſcripſerunt: per quā licet cuiq; utcūq; uelit ſimpliciter ſua diſponere. Ego aūt & tu in ciuitate tua morituris cōmodius rñdebimus. CLI. Quomō? ATHE. O amici dicemus: ac breui ꝓculdubio morituri/difficile uobis ē res ueſtras atq; etiā uoſipſos ſm delphicū epigrāma cognoſcere. Ego qui leges condo nec uos ueſtros eē arbitror: nec rē familiarē hanc oēm eē ueſtrā: ſed totiꝰ ueſtri generis p̄teriti atq; futuri: multoq; magis uniuerſę ciuitatis & genꝰ omne & diuitias eē. Hæc cū ita ſint/ſiqs aſſentatiūculis in morbo: & ſenio uos aggreſſus p̄ter honeſtū teſtamētū cōdere perſuaſerit nunq̄ id fieri ſponte cōcedā. Sed qđ ciuitati uniuerſæ generiq; cōferat cōſiderans ita leges cōſcribā: ut ſingulorū cōmoda minoris q̄ cunctorū ut par eſt/ęſtimem. Vos igiť mites atq; beniuoli nobis ite modo/quo naturæ humanæ uos neceſſitas uocat. Nōbis āt reliqua ueſtra nobis curæ eruntq; nō aliis magis q̄ aliis rebus ſtudemus: ſed oīum ęque pro uiribus curā gerimus. Hæc in prohemio ſolamina & uiuētiū & morientiū o Clinia ſint. Lex aūt ſit iſta. Qui liberos habet: & teſtamētū cōſcribit/primo hæredē de filiis unū/quē dignū putauerit/cōſtituat. Deinde quēcūq; aliorū adoptādū aliis dederit/cōſcribat. Et ſi filiorū aliqs ſupeſt/nulla hæreditate munitus/quē ſm legē in coloniā ſpꝛtat ꝓfecturū huic liceat patri de alia pecunia quātū uelit legare/paterna ſorte ſemp excepta: & oībus quæ ad illā ꝑtinēt. Quod ſi plures ſint eis pater quæcunq; ultra ſortē ſunt/ut uelit diſtribuat. Ac ſi alicui eoꝝ iā domus eſt: ei pecunias nō tribuat: neq; filiæ ſiliter quæ uiro ſit deſponſata: ſi deſpōſata nō fuerit/tribuat. Et ſi filiorū filiarūue alicui ſors aliqua in regione poſt cōditū teſtamētū aduenerit/teſtatoris ipſius hæredi relinquať. Si autē nō filios ſed filias habet/ qui teſtať cuius filiæ uelit uirū hæredē ſibi ac filium fore cōſcribat. Et ſi alicuius filius ſiue naturalis ſiue adoptiuus: anteq̄ togā uirilem aſſumat/deceſſerit/has etiam fortunas ſuas/teſtator ſignificet: & quē uelit loco illius melioribus auſpiciis filium ſibi fore/declaret. Siqs abſq; liberis oīno teſtamentū condit/decimam partē fundi ultra ſortē acquiſiti leget cuicunq; ciui uoluerit. Cætera oīa futuro per adoptionem filio benigno/ſine querela & ſm legē tribuat. Si cui liberi tutoribus indigent: & idē moriēs teſtamento tutores quoſcūq;/& quotcunq; uelit cōſtituerit/qui tutandi officiū ſuſcipere uelint ita fiat ſicut deſcripſerat. Sin uero uel inteſtatus naturæ cōceſſerit uel tutores nō conſcripſerit/qui genere proximi ſunt/duo ex parte patris duoq; ex p̄te matris/atq; unus ex mortui amicis/tutelā ſuſcipiant. Quos legū cuſtodes indigētibus pupillis ſtatuere debēt. Nā quīdecim ipſorū cæteris ſeniores: orphanoꝝ oīum quinquēnio curā ſic habere uolumus/ut terni pro dignitate ſingulis annis curēt. Et exacto quinquēnio ſimiliter quindecim alios atq; id pro uiribus nunq̄ deficiat. Siquis autē nihil teſtatus deceſſerit/filioſq; tutela egētes reliquerit/iiſdē legibus filiis eius prouideať. Qui uero inopinata fortuna deceſſerit/filiaſq; reliquerit/latori legum/ueniā concedat ſi ad duo de tribus reſpiciēs eius filias collocet: ad ꝓpinquitatē uidelicet generis: ſortemq; ſeruandā. Tertiū autē quod paterni officii eſt/vt moribus ciuium diligēter cōſideratis/idoneū: & ſibi filium: & filiæ ſponſum deligat: id quoniā impoſſibile cōſideratu eſt/p̄termittat. Lex igiť pro uiribus hac de re/huiuſmodi ſit. Siqs ex inteſtato mortuus filias reliquerit/frater eius ex patre aut ex matre: ſi abſq; ſorte ſit mortui filiā: & ſortem ſuſcipiat. Quod ſi frater non extat/eius filius/niſi ętas obſtet/accipiat. Tertius ſororis filius ſi nullus illorū extat. Quartus patris frater. Quintus filius eius. Sextus ſororis paternæ filius. Et ſimiliter per fratres cōſobrinoſq; generis ſemper propinquitate ſeruata: ſi filias reliquit ita ꝓcedať: ut in eodē genere mares fœminis anteponanť. Conuenientiā uero ętatis ad nuptias & contra. Iudex nudos oīno mares/nudas quoq; ad pubē uſq; fœminas cōſpiciens iudicet. At ſi ad fratrū uſq; auo

Querimonia eorū q morituri teſtamenta faciunt.

Taxantur priſci legū latores.

Noſce te ipſum hoc ē te & res tuas.

Nihil cuiuſq; certa poſſeſſione eſſe: ſed uniuerſę ciuitatis.

rumqꝫ filios:cognatoꝝ penuria ſit/quēcunqꝫ ciuiū ſponte puella cū tutoꝝ cōſilio deliget:is ſi uolue
rit:eā in uxorem atqꝫ inſup hæreditatē accipiat.Quod ſi magna in penuria illoꝝ qui urbem habi/
tant:aliquē in colonia miſſum puella hæredē facere ſui patris optauerit:is ſi ex eodē genere fuerit:
hæreditatē ſm legē adeat:ſin uero ciuis quidē:ſed nō ex genere ſit:ducat eā ſi uoluerit: ſm tutorū
puellæqꝫ electionē:& hæreditatē domum reuerſus adeat.Siquis abſqꝫ liberis oīno:maſculis fœmi/
niſqꝫ ex inteſtato deceſſerit:cætera quidē ſm ſuperiorē legem agant.Mas uero: & fœmina ex eodē
genere tanq̄ cōſortes:deſertā domū ingrediant:qbus ſors ꝓprie cōpetat.Prima ſorori:deinde fra
tris filia.Sororis filia:tertia.Quarta:paterna ſoror.Paterni patris filia quinta.Sexta paternæ ſoro
ris filia:hæc cū illis ut fas eſt qui genere ꝓximi ſunt:uitā agent:quēadmodum in ſuperioribus ſanxi/
mus.Sed ne fugiat nos q̄ graue ſit eaꝝ legū imperiū:qbus genere ꝓpiquā ducere uxorē iubemus.
Quippe qui hmōi legem fert minime cōſiderare uidet: q̄ multa impedimenta reperiri poſſe: quæ
faciant:ne quis his p̄ceptis uelit obtēperare.Multi etiā quoduis potius perpeti uolēt:q̄ ducant:nu
bantue illi:cuius uel corpus ęgrotū mancūue ſit uel inſanus aīus.In his ergo legū lator forte nihil
penſi habuiſſe uidebit.Et ꝑfecto in pleriſqꝫ nō recte ita uidebit.Quare tā pro cōditore legū q̄ pro
ſubiectis cōe huiuſmodi ſit exordiū.Veniā dare legū latori hi quibus leges ponunt debent.Quo/
niam publicis gubernādis incūbēs:nunq̄ poterit priuatis quoqꝫ calamitatibus ſimul cōſulere.Sub
iectis p̄terea ignoſcendū:ſi legiſlatoris ea nōnunq̄ p̄cepta cōplecti nequeāt:quæ ſingularū calami/
tatū ignarus conſcripſit.CLI.Quid igit hoſpes hac in re agere decet?ATHE.Arbitrio Clinia q
legibus his ciues cōcilient eligēdi ſunt.CLI.Quomodo id dicis?ATHE.Nōnunq̄ diues aliquis
iuuenis:delitiis deditus & ad maiores nuptias inhiās:patrui auūculiue filiam aſpernat. Nonnunq̄
calamitate maxima puellæ ſeu corporis animi ſiue coactus:legi illi nō obtēperat:qua ad inſana cō/
nubia inuitus trahit:qbus īplicitus uiuere nollet.Quare nobis hæc lex de iſtis ſanciat.Siqui teſta/
menti aut nuptiarū aliorumqꝫ gratia de legibus quærant: afferantqꝫ legiſlatorē ſi uiueret minime
impulſuꝝ hanc ducere uel huic nubere:& propinquus aliquis ſeu tutor legiſlatorē affirmet orpha
nis tutandis cōciliādiſqꝫ tanq̄ arbitros & parētes quindecim de legū cuſtodibus reliquiſſe: ad hos
ipſos litigantes cōfugiant:eorūqꝫ iudiciis pareant.Quod ſi alicui maiora legū cuſtodes urgere ui/
deant:rem ad electiſſimū iudiciū deferat:expetatqꝫ ſniam:& qui dānatus eſt/infamia notet: qđ pe
cuniarū multarū mulcta apud eū qui ſapit longe maius ſupplicū eſt.¶Sequit poſt hæc quaſi ſecū/
da quædam orphanorū procreatio.Eſt autē poſt primā/educatio diſciplinaqꝫ de qua dictū ē:poſt
ſecūdam uero operā dare debemus/ut priuati parentibus q̄ minime miſerabili calamitate p̄mun/
tur.Legum ergo cuſtodes quaſi alteros iſtorū parentes/primis non peiores cōſtituimus/& per ſin/
gulos annos quaſi ſuis prouidere iubemus.Sed in primis de orphanorū educatione tam pro legū
cuſtodibus q̄ pro tutoribus ita exordiamur.Oportune uidemur ī ſuperioribus narraſſe defuncto/
rum animas uim quandā habere:qua de rebus humanis curam habent.Id uera quidem ſed longa
oratione approbatur.Quāobrem & aliis tritis antiquiſqꝫ de hac re ſermonibus/& legum latoribus
ſic ſe habere iſta ſancientibus credere debent:niſi omnino demētes ſint.Cum uero hæc ita natura
ſint/primum deos maxime ſuperos timeant/qui de puerorum deſolatione procurat deinde etiam
mortuorū manes/quibus natura ineſt/ut p̄cipua illorum cura teneātur/qui ab eis geniti ſunt/adeo
ut honorantibus eos propitii/contēnentibus infenſi ſint.Præterea ſeniorū uiuentiū animos/q ma/
ximis in ciuitate felici fungunt honoribus.Quos filii nepoteſqꝫ dum colunt iocundiſſime uiuunt.
Hi acute hæc audiūt:& acute perſpiciunt:eiſqꝫ qui iuſte orphanos tractant/beniuoli ſunt.Illis autē
maxime indignant:qui contumeliis parentibus orbos afficiunt.Orphanos quippe maximum ſa/
cratiſſimūqꝫ depoſitum putant.His omnibus tutor & magiſtratus cōmonitus/mentē ſiquā habet:
ad hanc rem adhibebit:ac de diſciplina educationeqꝫ orphanorum ita prouidebit pro uiribus: ut
ſibi & ſuis prouidere uideatur.Quicunqꝫ hoc ante legem exordio perſuaſus ab omni in orphanos
contumelia ſe continebit/iram legum effugiet.Atqui præfationem hanc aſpernatus: aliquem pa/
tre aut matre priuatum iniuriis afficit/dānum/duplum reſtituat:ac ſiquem parentes ambos habē/
tem læſerit.Sed leges quæ ſequuntur/tutoribus prout erga orphanos ſe gerant magiſtratibus ꝑut
de cura tutorū inquirant conſcribimus.Si ergo educationis liberorū ipſi propria & diſtincta quæ/
dam haberēt exēpla/ac ipſos educantes/de rebus ſuis aliter prouiderent/legeſqꝫ/de iſtis mediocri/
ter diſtinctas haberent/nō abſqꝫ cauſa tutoris leges:quoniam multū ab illis differrēt/ſeorſum ede/
remus:aliis ſtudiis orphanorū uitam/aliis non orphanorum munientes.Nūc uero ad hæc uniuer/
ſa orbitas eiuſqꝫ cura non multum differt quantum ad leges attinet a gubernatiōe paterna: ſed ho
nore:contemptu:cura exæquari minime ſolet.Quapropter lex conſolando minandoqꝫ orphano/
rum curæ ſtudet.Neqꝫ ab re fuerit: ſi hunc in modum minemur.Qui fœminam maremue tutatur
& qui de legum cuſtodibus tutorem obſeruare conſtitutus eſt: non minus orphanos q̄ ſi genuiſ/
ſent: eos diligant: neqꝫ res illorum peius q̄ ſuas gubernent. Immo etiam affectu animi melius.
Vnam uero hanc legem ſemper in animo habentes tutelam peragant.Siquis huic legi derogaue/
rit/tutor

rit/tutor qdem a magiſtratu cõdẽnet. Magiſtratus aũt ad electorũ iudiciũ a tutore uocatus/ duplo
dãno afficiat. Id dãnum ſnĩa iudicum eſtimet. Quod ſi tutor negligere aut malitioſe agere propin
quis aut cæterorũ ciuiũ alicui uidebit/in idẽ iudiciũ adductus/quadruplũ dãni reſtituat/cuius pars
altera puero/accuſatori altera deferatur. Poſtq̃ uero ad pubertatẽ orphanus uenit / ſi male ſecum
egiſſe tutorem duxerit ad quinquẽniũ uſq; ab exacta tutela ĩ tutorẽ ſibi agere liceat. Et ſi tutor quiſ
piam condẽnabitur quid pati dareue debeat a iudicibus decernat. Si magiſtratũ aliqus per negli
gentiã obſuiſſe orphano uideat/quid ipſi reſtituẽdũ ſit/iudices ſtatuant. Si uero etiã per iniuriam
nõ ſolũ dãnũ reſtituat/uerũ ẽt magiſtratu legis cuſtodũ priuet. & alius ꝓ eo ciuitati regioniq; a po-
pulo confeſtim creet. Solent patrum aduerſus filios querelæ fieri/filiorũ quoq; in parentes/maio-
res q̃ deceat. Duarũ cã patres ſcribi oportere a legis latore forte putent/liceat ſibi ſi uelint publico
preconio filium abdicare. ne amplius ſm legem filius ſit. Et filiis parẽtes morbis uel ſenio turpiter
affectos liceat amentiæ accuſare. Hæc oĩa ubi peſſimi oĩno mores hoĩum ſunt accidere ſolent. Nã
ſi dimidiũ ſolũ/eſſet malũ/ut ſi parentes mali uel filii ſolum eſſent tã grauium inimicitiarum calami
tates non euenirent. Profecto in alia quauis republica abdicatus filius/nõ neceſſario ciuitate priua
tur. In ea uero quæ his legibus gubernabit/alio abire patre priuatũ neceſſe eſt. Quippe cũ ad qua
draginta & quinqꝫ mille domos nulla poſſit accedere. Quapropter oportet filium iure abdican-
dum nõ a patre ſolo: ſed a genere uniuerſo depelli. Itaq; in rebus huiuſmodi tali quadã lege agẽdũ.
Q̃n aliqs infelici indignatiõe cõmotus/ſiue iure ſeu iniuria iraſcat/quẽ genuit educauitq; a cogna
tione ſua cupit reiicere/non liceat leuiter ſubitoq; id facere. Sed primum genere ſibi propinquos
uſq; ad patrueles/propinquos item filio ex parte matris conuocet. Apud quos accuſet filium oſtẽ-
datq; dignũ eẽ: qui a ꝓpinquis ſuis oĩbus depellat. Deinde filio quoq; cauſam ſuam dicendi pote-
ſtatem concedat: quod uidelicet talis nõ ſit/ut reiici debeat. Poſtremo ſuffragia preter parentes &
filium ipſum ꝓpinqui oẽs tã uiri q̃ mulieres conferant/niſi ętas impedimento ſit. Et ſi plura q̃ dimi
diæ partis ſuffragia patri ſuffragant/liceat ei filium abdicare: aliter minime. Siquis aũt ciuium/ ab
dicatum adoptare uoluerit/nulla id lege uetet. Iuuenum enim mores ſæpe indies uarieq; mutant.
Ac ſi nemo citra decẽniũ/reiectũ filiũ cõiungere ſibi adoptione uoluerit/ curatores ꝓlis ſupramo-
dũ adauctæ/quã cõſtituimꝰ trãſmiſſis coloniis amputari/de his quoq; ꝓuideãt/ut ciuſdẽ coloniæ p-
ticipes cõgrue fiãt. Siquis morbo aut ſenio aut morũ acerbitate/aut his oĩbus magis q̃ alii exagita-
tus in demẽtiã incidat. Lateatq; id oẽs ꝑter domeſticos: ille uero tanq̃ dñs rẽ familiarem diſſipet: &
filius dementiæ patrem accuſare formidet: lex ita fieri iubeat. primo qdẽ filius ad ſeniores legũ cu Q̃n & quomõ filiꝰ accuſabit patrem.
ſtodes ꝑfectus calamitatem patris enarret. qui re ſatis inſpecta/accuſandus necne pater ſit/conſu/
lant deinde ſi accuſandum decreuerint/teſtes ſimul & auditores ſint accuſanti. Et ſi pater damna-
bitur: nec minimum: quidẽ de rebus ſuis in poſterũ diſponere queat. nec tanq̃ pater familias am-
plius/ſed quaſi filius ac puer domũ habitet. Si uir & uxor ꝓpter morum acerbitatem inuicem non
cõueniãt/decẽ uiri de legũ cuſtodibus qui medii ſint & decẽ mulieres de curatricibus connubiorũ De diuortio.
prouideant. Quorũ ſententia ſi ita cõciliati fuerint/ualida & ſtabilis hẽatur. Sin aũt illorum aĩ uehe
mentius etiã iracundia fluctuent/facto diuortio/illos pro uiribus quærant/qui utriſq; conueniant:
Videntur autẽ in eiuſmodi hoĩbus acerbiores natura mores ineſſe. Quare maturiora mitioraq; ĩ
genia iſtis accõmodãda ſunt. & quicũq; ſine filiis ſunt/aut paucos ꝓcreauerunt: diſſentiũtq;: ꝓcreã
dorũ liberorum cã cõiugium rurſus quærere cõpellendi. Quod ſi filios nõ paucos hñt. atq; diſſen
tiãt ſenectutis mutuo curandæ gratia diuortio facto/aliud coniugium ineant. Si mulier liberis/ma
ribus fæminiſq; relictis mortua eſt/lex uirum non cogat quidem: ſed perſuadeat/filios ſuos educa-
re adducta nouerca at ſi defuncta uxor filios non reliquerit/duci alteram cogat ex qua tum fami-
liæ ſuæ tum ciuitati quantum ſatis ſit: prolem procreet. Si uir ſufficientes reliquit filios / mater ip-
ſos uidua educato. Quod ſi iunior eſſe uideatur: quam ut ſana ſine uiro uere poſſit / propinqui
eius cum mulieribus connubiorum curatricibus conſilio habito: quod ſibi illiſq; uidebitur: id exe
quantur. Si uero liberis egeant / liberorum quoq; gratia ducant nubantue. liberorum autem ſuf-
ficiens numerus / mas & fæmina ſecundum legem. Quotiens utrinq; conceditur / natos pueros
eorum filios eſſe qui ſibi eos uendicant: ſed res iudicio eget utrum parentum potius ſequi natus
debeat / ſic agatur. Serua ſi ſeruo aut libero aut liberto coniuncta peperit / ſeruæ domino natus
detur. ſin ex ſeruo libera peperit/ſerui dominus/nati ſimiliter dominus eſto. Quod ſi quiſpiam ex
ſerua ſua natum ſuſceperit/aut quepiam ex ſeruo peperit ꝓprio/idq; pateat/natum quidem ex ſer-
ua & libero mulieres in aliam regionem cum patre ſimul emittant. Natum uero ex libera & ſeruo
legum cuſtodes una cum matre extra fines expellant. ¶ Parentes negligere nec deus/nec homo
mentis compos alicui unquam conſulet. Sed quod de cultu deorum ignorare non oportet: id
recte dictum ad honorandos parentes prohæmium erit. Leges de diis antiquæ apud omnes
dupliciter poſitæ ſunt. Nempe alios deorum cernentes eos ipſos quos cernimus/colimus. Alios
uero non uidemus quidem: ſed eorum imagines fabricamus, eaſq; licet inaĩes dum honoramus

deos ipſos uiuentes exiſtimamus ob id maxime nobis gratos & propitios fore. Cuius ergo pater aut mater/uel horum parētes ſenio cōfecti quaſi theſaurus quidā domi iacēt: is putet nunq̄ aliud ſibi tale ſimulachrū magis q̄ efficax domui ſuæ affuturū: ſi recte/ut decet/ab eo colit̄. CLI. Quis nā rectus colēdi modus? ATHE. Dicā. Digna enim o amici hæc auditu ſunt. CLI. Age igit̄ dic. ATHE. Edippus cōtemptus filiis ea illis imprecatus eſt: q̄ exaudita effectaq; a diis apud oēs ferunt̄. Amyntora quoq; phœnicio filio iratū/illi maledixiſſe ferunt: & Hippolyto Theſea: plurimoſq; alios aliis. Quibus apertiſſimū factū eſt/a diis p̄ces parētū aduerſus filios exaudiri. Nihil enī īprecatione parētis/nō iniuria pniitioſius filio. Nemo uero cū pater aut mater ab eo contemnit̄/tūc ſolū a deo putet orationes eorū ſm naturā exaudiri: ſed cū ēt honorat̄. ac ideo cū lætiores bona liberis a diis petūt exaudiri eos ſimiliter exiſtimare debemus atq; ideo nobis ęqua inde diſtribui. Nā aliter in bonis diſtribuēdis iuſti nō eſſent. qđ longe a diis abeſſe neceſſe eſt. CLI. Certe. ATHE. Quapropter exiſtimandū eſt/ut paulo añ diximus/nullū apud deos magis honorādū ſimulachrū hēre nos poſſe q̄ patres & auos ſenio cōfectos matreſq; ſimiliter. Quibus honoratis deus gaudet. Alioqn eos minime exaudiret. Mirabilius enī parentū ſimulachrū nobis q̄ inanimes quæq; imagines uideri debet. Nā quæ aīam hñt: qñ colunt̄ a nobis/p nobis orāt/fauētq; quotidie/qñ deſpiciunt̄/cōtra. quæ uero aīa carent/neutrū horū faciūt. Quocirca qui erga parētes & auos cæteroſq; huiuſmodi recte ſe gerit/ is ad deos ſibi cōciliādos ſimulachrorū oīum optima poſſidet. CLI. Præclare dixiſti. ATHE. Oēs igitur nō inſani uerent̄ colūtq; parētū oratiōes/nō ignorantes multis ſæpe pfuiſſe obfuiſſeq;. Cum hæc ita natura cōſtituta ſint/pbis qdē uiris ſeniores parētes pro magno quæſtu hñtur: ſi ad ſenium uſq; puenerint. ſin uero iuniores deceſſerit: ualde deſiderātur. Im probis aūt cōtra ualde terribiles ſunt. Quapropter qlibet rōnibus his inductus/parētes ſuos ſm legē honoret. Siqs uero ſurdus ad hæc exordia ſit/hāc legē recte ſtatutā audiat. Siquis in hac ciuitate minus q̄ decet parētes colat/nec magis eos q̄ filios nepoteſq; & ſeipm diligat/præ cæteris eorū uoluntati in oībus obſequēs/qui ita negligit̄/per ſe uel per aliū ad tres de legū cuſtodibus ſeniores rē deferat: & ad tres ſimiliter de cōnubiorū pcuratoribus: qui re inueſtigata ī eos qui iniuriā intulerūt/aīaduertāt. In uiros quidē ſi trigeſimū annū nō exceſſerint/& in mulieres ſi quadrageſimū/uinculis atq; uerberibus. Si aūt pueētiores ętate q̄ diximus ſint: neq; deſinant parētes negligere: īmo eos ēt affligant/ad iudiciū ire cōpellant̄. Iudicēt autē ciues/qui ętate cæteros oēs maxime antecedunt: & cōdēnatus ſoluat patiaturue: qđ a iudicio ſtatuet̄: ita ut nihil p̄termittatur qđ dare hoīum aliquis patiue poſſit. Siquis uero cum afflictus ſit/deferre nō pōt/quicūq; liber audierit/magiſtratibus nūciet aut īprobus hēatur. & a uolente quolibet dāni illati accuſet̄. Si aūt ſeruus detulerit/liber eſto. Quod ſi affligētis uel afflicti ſeruus ſit/in libertatē a magiſtratibus uendicet̄. ſin aūt alicuius alterius ciuis ſeruus fuerit: p̄ciū dño publice pſoluat̄. Curæ uero magiſtratibus ſit/ne qs ei q detulerit/noceat. Quæ ueneno aliis ab alio fiunt: letalia quidē diuiſa ſunt. Cætera uero ſiue potu ſiue cibo: ſiue in unctione ſpōte & cōſilio peragantur/nōdum diſtinximus. Bipartito enim generi humano uenena officiunt: Primo enim/ut mō diximus/corpibus corpora ſm naturā lædunt̄. deinde magicis ueneficiis & cantibus nodiſq; qbuſdam pſuadet̄/iis quidē qui officere ſtudēt/poſſe id aſſequi: iis uero facile admodum ab illis ueneficio lædi poſſe. Hæc uero cæteraq; hmōi quo pacto natura ſe hēant nec facile ſciri pōt: nec ſiqs ſciat aliis pſuaderi. Sed aīs hominum circa hæc ęgre ſuſpitioſeq; īter ſe affectis haud admodū dignū eſt conari pſuadere: ut ſi cerea ſimulachra ſiue ianuis ſiue in triuio ſiue in monumētis parentum uiderint/hæc oīno deſpiciant/cū certā de his opinionē nullā hēant. Quare bipartito legē de ueneficio partientes primum hortamur/monemus atq; cōſulim⁹/ne talia faciāt: ue multos quaſi pueros terreāt: nec legum latorē & iudicē cogāt hmōi hoīum timori mederi. Quippe qui ueneno nocere nititur: ſi corpibus id illaturus eſt/niſi medicinæ peritus ſit/quid agat/ignorat. Similiter qui magicis cantibus id tentat: niſi aruſpex/monſtrorūq; īterpres ſit. Sed iā lex iſta de uenenis hmōi ſanciatur. Qui non ad mortem hoīs/ſed pecorum aut examiuum ueneno utitur/ſiue ēt ut aliter q̄ morte beſtiis noceat/ſi medicus ſit & ueneficii reus fuerit iudicatus/morte ſupplicium luat. ſin uero medicinæ ignarus/iudicium quid pati dareue ipſum oportet/cōſtituat. Quando uero quis nodis/īductionibus/cantibus ſimilibuſq; ueneficiis ad nocendum paratus deprehenſus eſt/ſi aruſpex aut prodigiorum interpres ſit/occidatur. Sin uero non fuerit iudicium de ipſo ſimiliter quid dare patiue debeat/ſtatuat. Qui clam aut ui nocuit/magna reddat/ſi in magnis nocuit: minora/ſi in minoribus: & in omnibus tantum reddat: ut damnum exequetur. Præterea in ſingulis iniuriis ut punitus moderatior fiat/mulcta afficiatur. Leuiore quidem/ſi propter iuuentutis imprudentiam/aliena malitia fuit impulſus. Grauiore autem ſi dementia ſua/aut immoderatis uoluptatibus & doloribus: aut timore: aut inuidia/aut iracundia inſanabili. Pœnis uero maligni uexantur/non quia peccauerint: nam quod factum eſt/infectum eſſe non poteſt: ſed ut poſthac & peccatores ipſi & qui puniri iniquitates uiderunt/iniuſtitiam oderint: aut ſaltem minus in ſimili uitio peccent. Quorum ominum gratia oportet ut ad hæc leges reſpiciant: & boni ſagitarii ſimiles ad hoc ſignū tendant punitionis

Preces parentū aduerſus filios ad deū factas ſæpe audiūtur.

Vide de arte magica & eius operibus aliquas.

Cur pœnis maligni uexātur.

dātipunitiōis magnitudinē in ſingulis:& qđ dignū eſt/cōſiderātes. Idipſm iudicē legū latoris mini
ſtrū facere decet:cū a lege ſibi cōmittit/ut ipſe ſtatuat/qd dare patiue dānatū oporteat. Qui ſane
nō aliter/qđ reliquū eſt/ſupiora imitatus exequi debet/q̄ pictor ita pingere ut exēplaria diligēter ſe
quat. Quod nobis o Clinia Megilleq; faciēdū q̄ pulcherrime atq; optime cēſeo:& pœnas tā eorū
quæ furto & clā q̄ eorū quæ ui agūtur/quales eē oporteat/picēdū:ꝑut dii nobis deorūq; filii leges
ponere cōcedūt Nemo furioſus palā in urbe cernat:ſed furioſum ꝓpinq domi quomodocūq; pſit
cuſtodiant. Quod niſi fecerint/mulctētur, q maximi cenſus ſunt/drachmis cētū:ſiue ſeruū ſeu libe
rum minus diligēter cuſtodiāt. Qui ſecūdi/quatuor de quinq; minæ partibus. qui tertii/tribus. &
duabus qui quarti. Multis aūt modis hoīes furore agūtur. Alii morbo/ut hi de quibus mō dixim⁹
Alii per iracūdiā prauæ naturæ uitioſamq; educationē. qui paruis inimicitiis moti altius īclamāt:
& turpiter inter ſe cōuitiantur. Nihil uero tale in ciuitate bonis legibus īſtituta fieri decet. De cōui
tio igitur hæc una oībus lex ponat. Nemo in aliquē cōuitiet. Sed quicūq; cū alio de re quapiā am
bigit/diſcat potius doceatq; tam ambigētē q̄ pſtes/ita ut oī conuitio ꝓrſus abſtineat. Cū enim ſibi
inuicē uerbis turpib⁹ maledicūt muliebres habētur. & in primis ex uerbis/quæ certe leuiſſima res
eſt/odia grauiſſima & inimicitiæ ſæpe naſcuntur. Profecto qui iræ rei penitus ingratæ morē gerit:
ipſamq; quaſi alimentis quibuſdā noxiis explet/is quātū per diſciplinā antea excultus fuerat:tantū
exacerbatus poſtea iracundā animi partē/efferatuſq;/difficilē ſibi uiuendi reddit rōnē:& hāc ama
rā ab ira gratiā ſuſcipit. Ex his pene oēs ad id deuenire ſolēt/ut ridiculū aliqd in aduerſariū dicant
qua in re quicūq; ſe aſſuefacit/aut bonos mores penitus/aut magnanimitatē maxima ex parte amit
tit. Quāobrē nemo in templo obiurgationibus his unq̄ utat:nec ubi publica ſacrificia uel certami
na pagūtur. nec in rerum uenaliū foro nec in iudicio/aut alio quouis cetu cōi. Eū uero q in hoc de
liquerit/magiſtratus harū rerū pſens libere puniat:qđ ſi nō fecerit/quaſi legū ꝓditor pceptorūq;
legis latoris ſpretor/nunq̄ ad publici cuiuſq̄ muneris certamē quaſi de uirtute certaturus aſcēdat.
Siquis aūt aliis in locis maledicto uel ꝓuocādo uel rīdendo utat/quicūq; ſenior preſens fuerit/pro
legum defenſione hunc uerberet:& eos qui ira alieno malo cōcitati ſunt/cōprimat. Alioquin ut p
diximus/puniatur. Neminē pterea in his conuitiis dicacitatibuſq; uerſari arbitramur:qui nō ſæpe
ridiculoſe aliquid obloquat. Atq; hoc ipſum eſt/qđ dānamus:qñ cū ira fit. Quid porro? comicorū
ne ſatyrorūq; ſales & ridiculoſa cōuitia quibus aduerſus ciues utunt/ſi abſq; ira ſic mordeāt/admit
temus? An id bifariā diſtinguemus in iocoſam & ſeriam orationem? Et ioco quidē uti liceat ſic/ut
ridiculū abſq; ira dicat. Concitato uero p irā aīo/nemini/ut aū dixim⁹/tale qd dicet liceat. hoc igit
nullo mō admittēdū. Cui uero liceat/& cui nō/lege iā declarandū. Poetæ comico uel iambicæ mu
ſicæue melodiæ auctori nec uerbo nec imagine uel pſona cuiq̄ ciuium detrahere liceat/ſiue id ira
ſiue abſq; ira faciat. Et eū qui contra fecerit/qui dandis premiis preſunt eodem in die exterminēt:
aliter tribus minis mulctentur/deo in cuius honorē certatū fuerat:cōſecrādi. Cæteris uero de qui
bus ſupra diximus/ſine ira & cū ioco ridiculū aliquid dicere liceat. ſerio aūt & cum ira/nequaq̄. Cu
ius rei cognitio/cōmunis iuuentū diſciplinæ curatori cōmittat. Et qđ ꝓbauerit/proferre in mediū
liceat:quod aūt reprobauerit/hoc neq; ipſe ulli unq̄ oſtendat. neq; aliū ſiue ſeruū ſiue liberum do
ceat. Si contra fecerit/prauus legūq; cōtēptor habeatur. Miſerabilis autē:ideſt miſericordia dign⁹
exiſtimādus eſt:non fame uel re alia huiuſmodi pmitur:ſed qui cum tēperans ſit & uirtute alia uel
parte uirtutis ſit preditus calamitate tū ad hæc aliqua forte uexatur. Quare mirum ꝓfecto erit/ſi
uir talis uſq; adeo neglectus fuerit:ut ſiue liber ſeu ſeruus in ciuitate moderate gubernata:in extre
mā paupertatem deueniat. Iccirco non iniuria legis lator talē de hac re legem tuto ponere poteſt:
Nullus in ciuitate noſtra mendicus ſit. Quicūq; uero id tētauerit:uictūq; inexplebilibus pcib⁹ col
ligere cœperit a rerum uenaliū curatoribus e foro pellatur:ab ędili magiſtratu ex urbe eiiciatur.
Et tota deniq; regione:ab agri magiſtratu exterminetur:ut ab eiuſmodi animali omnino uniuerſa
regio munda ſit. Si ſeruus uel ſerua alienæ rei offecerit/ſiue imperitia/ſeu immoderato aliquo uſu id
fecerit:nec qui damnum paſſus eſt/cauſam prebuerit/dominus eius aut ſatiſfaciat/aut ſeruum ſer
uamue illi qui dānum paſſus eſt/tradat. Quod ſi cōmuni quadā nocētis paciētiſq; aſtutia/ut ſeruus
ſibi auferatur/ſerus dominus factum contendat/de malitiæ crimine agat aduerſus eū qui de ſeruo
conquerit. Et ſi conuicerit/precium ſerui a iudicio cōſtitutum a dānato duplicatum accipiat. Sin
autē cōuictus fuerit/& dānum reſtituat:& ſeruum inſup tradat. Si iumētū/aut equus/aut canis/aut
domeſticum aliud aīal pximi rē attriuerit/aialis dñs ſimiliter dānum reſtituat. Siqs ſponte teſtimo
nium ferre uoluerit/citet ab īdigēte:citatuſq; tpe idonea adſit:& teſtimonium ꝓut ſciuerit:afferat.
Si neſcire dixerit:iureiurādo tribus diis/Ioue/Apolline/Themide noīatis/neſcire ſe affirmet:ac ab
eat. Qui ad ferēdum teſtimoniū citat⁹/nō uenerit/dānum ei q citauit/ſm legē deponat. Si iudex ali
quis in teſtimonium citatus fuerit:teſtimonio allato/nullā eadem cauſa ſniam ferat. Mulieri libe
re ſi quadraginta annos excelſerit tā ad teſtandū q̄ ad dicēdū īntereſſe iudicio liceat/imo uero & agē
dum ſi ſub uiro nō ſit. Viuente uero marito teſtimonium perhibere ſolūmodo liceat. Seruo aūt &

ſeruæ & pueris de homicidio ſolũ dicere teſtariq́ liceat: ſi idoneũ fideiuſſorẽ dederit ſe uſq́ ad latam ſñiam pmãſuros: ſi forte falſi teſtimõii fuerit accuſati. Siquis falſi teſtimonii agere uoluerit q́d & in toto & in parte teſtimonii & utriſq́ aduerſariis licet/anteq̃ ſententiã iudices ferant/falſos fuiſſe teſtes obiiciat. Falſi uero teſtimonii criminationes ab utriſq́ illatas magiſtratus ipſi cõſcriptas ſeruent: & ad iudiciũ poſtea de falſo teſtimonio referãt. Siquis falſo teſtimonium bis dixiſſe inueniat a nulla lege tertio teſtari cogat. Si uero ter/nullo modo poſtea teſtimoniũ ſibi dicere liceat. Quod ſi ter in falſitate deprehenſus/teſtari ulterius auſus fuerit/a uolente quolibet ad magiſtratum deferatur: & a magiſtratu tradat iudicio: & ſi cõuictus fuerit/moriat. Quãdo in lite/falſa teſtimonia interceſſerint: p quæ aduerſariũ ſupaſſe uideri qs potuit: ſi plures q̃ medietas teſtiũ cõdẽnati fuerint/iudiciũ ſecũdũ illa nullũ pcedat. diſceptare uero cõuenit: utrũ ſm illa teſtimonia quicq̃ iudicatũ ſit necne. Et quomodocũq́ iudicatũ fuerit hoc pacto iuſtũ lis finẽ cõſequat. Verum cum multa in uita hominũ bona ſint/pluribus eorũ quaſi quædam diræ calamitates inſidẽt: quæ maculant illa atq́ coinquinãt. Iudicialis aũt diſceptatio iudiciũq́ cur homini bonum nõ eſt? quod humana oĩa manſuefecit. Atqui cũ diſceptatio talis/bonum ſit/cur & adeſſe in lite alicui & cauſæ iuſtæ fauere/bonũ non ſit? hæc cũ ita ſint: peruerſa calũnia bonum artis ſubit nomẽ: quæ artificium ĩueniſſe in litibus aſſerit: quo agẽda & dicẽda: ſiue honeſta: ſiue turpis ſit cauſa/ſuperare facile qs poſſit: uictoreſq́ facere: qbus ipſa rõnibus ſuis fauet: ſi pro artis ipſius bñficio pecunia dabitur. hæc ſiue ars: ſiue artis exps exercitatio quædam ſit: dãda opa eſt ne in noſtra ciuitate aditũ hẽat. Sed legum uerita conditorem/nihil aduerſus leges pferat: & alio pfecta uires ſuas oſtẽdat. Siquis uero nõ pareat: hac lege deterreat. Siquis iuſtitiæ uires in aĩs iudicũ in contrariũ uertere conetur: ac preter oportunitatem multa litigia mouet/aut mouentibus adeſt/agat in eum quicũq́ uoluerit male agẽdi aut inique defendẽdi crimine: iudiciũq́ huiuſmodi apud electos iudices agitetur. Et ſi damnatus fuerit: diſcudatur/utrum auaritia an ambitioſa quadã contentione id fecerit. Ac ſi cõtẽtione/certũ ſibi iudices tempus præſcribant: in quo neq́ pro ſe neq́ pro alio ullam agat dicatue cauſam. Sin autẽ auaritia/peregrinus quidem a regione/nunq̃ rediturus abito: & ſi redierit/moriturus. Ciuis aũt ſi auaritia feciſſe id dephẽdatur: qm̃ pecuniam tanti fecerit/omnino moriatur. Quod ſi ambitioſa contentione bis tale quid feciſſe iudicatus fuerit/idipſum ſupplicium ſubeat.

¶ ARGVMENTVM MARSILII FICINI IN XII. DIALO. DE LEGIBVS

PLato diuinus in oĩbus legum dialogis diuini opis ſimilitudine: ideoq́ numero duodenario delectatus/nimirum duodecimum dialogũ ita cõem legum archam eſſe uoluit quẽadmodũ duodecimus mundi circulus cõmune ſtellarum eſt firmamentũ. Et quẽadmodum ſiquis circum duodecimum penetrauerit perfectiõem felicitatemq́ aĩæ ſtatim inueniet/imo etiam conſequetur: ſic Plato ultra librum duodecimum pgreſſurus: non tam leges q̃ beatam animæ perfectionẽ legibus acquiſitã in epinomide demõſtrabit. In ſuperioribus quidẽ libris leges partim ad officia publica/partim ad priuata negocia pertinẽt/partim ad urbana/partim ad extrema/ſiue in pace ſiue in bello. In duodecimo uero/ oẽs quodãmodo congregantur ad oĩa pertinẽtes: non leges inq̃ ſingulæ: ſed nonnullæ & ex quolibet genere ſingularum. Additur legibus id quod maximum eſt ratio/uidelicet & conſeruatrix legum & emendatrix. Additur magiſtratibus/id quoq́ quod maximum: ratio uidelicet/repetundarum referẽdarũq́ rationum: non aliter publicis magiſtratuum officiis prepoſita: q̃ priuatis actionibus aĩorum/conſciẽtiæ ipſius examen. Hoc utiq́ examine tum priuato/oĩs aĩorum ſalus/tum publico ciuitatis ſalus uniuerſa conſiſtit. Atq́ id eſt compẽdiarium duodecimi argumẽtum. At quoniam mox in principio & in ſequentibus/& ſæpe in antecedẽtibus deorum cõmemorat filios. atq́ tum deos alios aliorum/tum hoĩes deorũ filios nuncupat. Meminiſſe oportet duobus modis apud Platonem deos deorũ filios eẽ: duobus quoq́ modis homines filios eſſe deorum. Primo quidẽ/ut Timæus docet/oẽs ſpherarum mundi rectores/ſiue ipſi ſpharum animi/ſiue dæmones citra ſpheras/ſiue ĩtellectus angelici ultra ſphæras/filii ſunt omnipotentis dei/tanq̃ uolũtate ipſius benefica procreati. Deinde in quolibet horum trium genere/inferiores ſuperiorum filii ideo nuncupantur: quia a ſuperioribus continue radios formaſq́ ſuſcipiẽtes/ quodãmõ inde formãtur: & illis q̃ſi patrib9 obſecũdare uident. Hoĩes ſimiliter geniti dicũtur a ſupis: uel qm̃ ab initio rerũ e terræ uiſceribus ſuporum fomento ĩ lucem editi fuerint: uel qm̃ nõnulli quotidie ſuporum inſpiratione uehemẽter afflati/mox ex humana ſolitaq́ affectione/in diuinũ quẽdam uitæ ſtatum quaſi renati diuinitus trãſferuntur. Quo q́dẽ in gradu & pios philoſophos & philoſophicos principes ſæpenumero collocat. Quod aũt ſtatim ĩ principio libri Iouẽ Mercuriũq́ legatis nũciiſq́ præponit/intelligẽdũ eſt primo quidẽ & per Iouẽ deum architectum mundi/& per Mercuriũ oẽm numerum angelorum: deinde per Iouẽ rurſus planetã ſm imperatorum legũq́ ſignificatorem: per Mercurium uero planetã aliũ interpretatiõis expeditiõiſq́

omnis

omnis ſignificatorem. Significatores dico planetas. Quoniam/ut teſtatur Timeus & Plotinus diſputat/planetæ cæleſtiaq; oīa ſignificant utcunq; poſſunt & nunciant: quæ uel ſuperi iamiam facturi ſint/uel nos interdum quidem facturi: ſæpe uero paſſuri. Deteſtatur mox poetas/qui ſcelera hominū transferentes in ſuperos/& contra diuinitatem impie deliquerunt: & malo ſuperiorū exēplo hoībus grauiter nocuerūt. Præterea furta cæteraq; facinora/ex intentione peccantis & habitu uel ſanabili uel inſanabili magis q̄ ab affectu putat eē cēſenda. præcipit inter militiæ leges: quod & in oī uita optimū oīum arbitraf: Vt nemo cognoſcit quid ſit ſibi tātū uiuere uel ſeorſum ab aliis qcq̄ agere. Sed ad prudētis ſupiorisq; nutū: & ad cōmunē uſum ſinguli ſingulas dirigāt actiōes. Docet iudices ne uel ſponte uel ēt coacti preter ius ſnīam ferant. Iudiciū enim ipm ex antiquorū ſententia precipue Orphei & Heſiodi eē uirginē quādā pudicā. Pudori aſſit atq; iudicio in primis odio eē mendacium. Deam uero iudicii pſidē/diuinā eē exiſtimāt puidentiā humanis iudicibus uenerādā. Poſt hæc ubi dānat eos qui arma turpiter pieceriūt: & illos inſuper belli duces: q eos ſub ſignis ſuis iterum militaturos recipiūt. Denariū numerū hic a nobis trāſlatū/leges alicubi millenariū. Paulo poſt rei. pu. nōdū eſſe aſſerit repetūdarū iudiciū rōnē: ut nullus in re. p. iudex ſit abſq; iudice. Alioquin perſolutā iudicādi licētiā/primo quidē iuſtitiā piturā: deinde ciuitatē amiſſa iuſtitia uelut animam: moriturā. Templū uero ſolis atq; apollinis/intelligit ędē nō ſolū planetæ aīæq; ſolari: ſed multo magis ſummi boni luci cuius imago ſolē/dedicatā. Audies ex abſentia religionis in iudiciis peccata cōmitti. Sed impiorū oīum peſſimos eē/qui pcibus hoſtiiſq; ita deū placaturos ſe cōfidunt: ut ob hāc cōfidētiā impune ſibi liceat graudē pecuniā extorquere. ¶ Tradit cautiſſimas poſt hæc leges de pegrinis excipiendis: pegrinationeq; ciuium: ne uel mores ciuium aliena & incōſiderata cōſuetudine confundantur uel alienorum peritia rei. p. deſit Notabis hic prauis quoq; nōnullis diuinam quandam uim ineſſe: per quā diſcernāt captus ingeniorū. Quod quidē oſtēdit diuinitatē quādam nō ſolum a nobis acqri: ſed/ut ita loquar/innaſci. Præcipit nō eſſe paruiſiciendū/utrū probus an improbus uidearis. Sed exiſtimationē quoq; uirtutis quærendam eſſe: & ipſa dumtaxat uirtute quærēdam. Cōmemorat diuinos nonnunq̄ uiros uel in ipſa plege & ciuitatibus male gubernatis exiſtere. Poſt hæc de actione cauſarum accuſatione defenſione/appellatione/fideiuſſione proſcriptione/cæteriſq; huiuſmodi tractat multa. Miſcet & his ſua quadam oportunitate quæ donaria uel ſimulachra dicanda numinibus. Quæ quidem ſymbolica pythagoreo ritu traditio eſt. Terram inquit & ueſtam deorum omnium habitationem ſacram exiſtere. Quod ueſtam adiunxit/ſignificauit ſub terræ huius nomine altius intelligi debere: & terrā hāc elemētalē: & terrā lunarē: & terram poſtremo ſtelliſeram. Item tres terrarum trium aīas/treſq; angelos. Memento uero apud antiquos quicquid in uniuerſo eſt efficax ad formandū atq; mouendum/methaphorice ignē dici. Item quicquid uſquā facilime eſt formabile/dici aerē. Quod autem purgatoriū/aquā: quod ſolidum uel ſtabile & conſiſtens/terram cognominari. Talis quidem natura ob qualitatē uel dēſam uel conſiſtentem/& hic & in luna & in firmamento terra a platonicis nūcupatur. Cui ergo mirū ſit. Terram deorum oīum habitationē ſacram exiſtete! Si tribus terrarum trium terminus cōprehenditur uniuerſum. Cūq; ſacraram ab initio diis eē dixerit/uetat iterū conſecrari: admonēs ne cōfidas deo quicq̄ quod non prius ipſius dei ſit offerre te poſſe. Ex auro quoq; uel argento ſtatuas fieri uetat. ne confidamus magno horum precio nos grandia ſcelera purgaturos. Ex ebore rurſus phibet/cū ab anima ſcilicet ſenſuali fuerit deſtitutum ne abſq; ſenſu ideſt uigilantia & aīaduertione operemur in ſacris. Æs ēt & ferrū reſpuit culpās/uidelicet bellica inſtrumēta. Animo enim intra ſe & aliis diſſidēte, fruſtra ſacrificia opamur. Recipit deniq; lignū atq; lapidem/ex quibus deorum ſimulachra fiāt. In lapidē cōmendans ſtabilitatē mentis in ſacris. In ligno uero ignis eſcam/ideſt flagrātiam animi qui in diuinis facile accendatur. Iubet ex uno ſiue lapide ſiue ligno imagines integras fabricari/ſimplicitatem in primis integritatemq; commendans. Neq; uero ſilentio pretermittendum eſt legatos in ſuperioribus ad quatuor oracula miſſos fuiſſe: ut cognoſceremus deum oīum auctorem/omnibus ęque mūdi partibus prouidere: quæ per quatuor quaſi angulos deſignanf orientis: occidentis: ſeptētrionis: meridieiq; noīe: & quocūq; ritu colatur deus/modo pura mēte gratiaq; ſui colaf/acceptū quodammodo eſſe deo. Sed de his alibi diligentius. Inter hæc uetat illos qui patriæ aliqua in re miniſtrant accipere munera. Agit & de tributis. Ait nihil melius a quoq̄ diſci poſſe/q̄ id quo ipſe fiat melior. Ait legem eſſe rem mirandam atq; diuinam: nomenq; ab ipſa mente apud græcos habere: a mente inquam tum diuina uelut/patre: tum humana uelut matre. Legem uero ſequi uult iudicium. Quæ quidem duo humanorum bonorum maxima ſint. Sed hic redit in mentem/quod in fine undecimi bona inquit noſtra plærunq; a quibuſdam ſuis calamitatibus inquinari. Et legis quidem calamitatem alibi eſſe inquit magiſtratus ipſius improbitatem. Calamitatē uero iudicii iudicaliſq; diſceptationis ibi appellauit peritiam quandam cauſidicam: quæ nulla iuris habita ratione: ſed auaritiæ ambitioniſq; ſtudio omnem abſq; delectu cauſam accipit defendendam. Quam uelut rei publicæ peſtem præ cæteris deteſtatur. ¶ Poſt hæc ubi funeribus

Imponit leges hoīem ip̄m ꝑcipue uult ſubſtantiā ipſam aīæ rōnalis hēri: corpus aūt hominis huius
ſimulachrū/& ut alibi noīat umbrā. Quid nam homo in nobis ſit/qd aīal/ex Timæo & Alcibiade/
& Plotino cognoſcitˀ: qd quidē in theologia latius diſputamus. Vbi cōcludit hoīem quidē eſſe aīæ
rōnalis ſubſtātiā/ultra rationē/hñtem quoq; ſenſum quēdam intimū impartibilē & cōem. Aīal uero
cōpoſitū qddā ex figurato corpore/atq; ex quodā uitæ ueſtigio impꝛeſſo ab aīa. In quo quidē ueſtigio
impreſſus quoq; ſit ſenſus: ſecundus a ſenſu primo: iam per inſtrumēta uaria diſtributus atq; pati-
bilis. Id quidem nō nullis quoq; apoſtoli Pauli dictis maxime conſonare uidetˀ. Qm̄ uero aīam in-
quit ad alios deos abire/rōnē ſuorū opum redditurā. Alios deos noīat/mētes angelicas extra cor-
pora/qui alii dicūtur dii ultra ſpærarū aīas: Aīæ ſi quidē noſtræ his coniūctæ corporibus/nimirum
ſub animarū ſuperiorū regno/ponūtur/ſeparatæ uero ad ſeparatorū iudiciū trāſferuntˀ. ¶ Hacte-
nus quidem leges condidit: ſed fruſtra conſtitui leges ait: niſi de legū ſalute ſtabilitateq; cogitetur.
Ergo ad hanc ſtabilitatē cetū quēdā magiſtratuū mirabilē excogitabit. Sed ante cetˀ eiuſmodi crea-
tionē/de ui fatorū non nihil attingit/utpote qui intelligat ad opis tanti ſalutē humanā hoīum pru-
dentiā nō ſufficere: ſi uis fatalis penitus aduerſetˀ. In his ꝑfecto uidetur ꝓbare eos qui in ędificādis
urbibus/cōdēdis legibus: creādis magiſtratibus/imo & plātādis hoībus/aduerſam nimis ſyderum
diſpoſitionē diligenter euitāt. De fato quidē alibi multa: quibus & hic cōſentanea hæc q̄ opportune
tam breuiter adducūtur. Fatum eſt imobilis quædā in aīa mūdi rerū mobiliū diſpoſitio. Fati uero
inſtrumētum eſt natura cæleſtis. Sed materiā in quā agit per inſtrumētū eſt moles elemētorū. Tria
uero noīa/Lacheſim/Clotho/Atropon: tum quātum ad inſtrumentū: tū quantū ad materiā ptinet
accipit. Nā Lacheſim noīare poſſumus firmamētū: in cuius ſtellis uires ſorteſq; inferiorū oīum cō-
tinētur. Clotho uero planetarū cetū in euoluendis rerū ſortibus firmamento ſubminiſtrātē. Atro-
pon deniq; Saturnū ꝑcipue/ſtabilitate ſua euolutas in effectū ſortes ineuitabiliter confirmantem.
In materia quoq; fati ideo tres parcas cōnumeramus: qm̄ uis fatalis per inſtrumētū cæleſte elemē-
tis infuſa/agit in materiam & formam atq; cōpoſitū. Itē in eſſentiā & uirtutē & actionē. Itē in princi-
pium mediūq; & finē. Qm̄ uero nō ſolū agit in corpa/uerūetiā eatenus in aīos/ quatenus afficiuntˀ
corporibus: uel utuntˀ/iccirco. Plato hic ait/parcas tū corporū/tū aīorū legūq; ꝓſpitatē poſſe ſerua-
re. Et qm̄ mēs natura ſua utpote mentis diuinæ ꝓuidentia qñq; freta/uel fatū ſupat/uel fato felici-
ter utitˀ: ſubiunxit ad ipſam uitæ tā publicæ q̄ priuatæ ſalutē: cōiungendū eē cū mente ſenſum adeo
ut ſenſus cōmēti pareat & miniſtret. Similēq; huic copulæ quæ ex mente & uiſu audituq; cōponitˀ/
ꝓcreat cetū quēdam magiſtratuum in re. pu. ſtabilitati legū ꝓſpiciētē/qui finē ip̄m primo ꝓſpiciat
rei. p. Deinde quæ uitæ potiſſimū perducāt ad finem: ſtudeatq; oīno/ ut ſingula in ciuitate ſiue pri-
uatim ſiue publice fiāt/una quadā rōne conducant ad unum: cūcta quidē ad uirtutē dirigens/uirtu-
tes uero cæteras ad prudētiā, hāc deniq; ad ſapiam: quā ſub noīe mentis ſæpe ſignificat. Cuius qui-
dem rōne una/uirtutes oēs cōprobādæ cēſentˀ: quatenus uidelicet cōducūt ad ſapientiā/quā etiam
ea rōne ꝓbat/quod unius diuini boni ſit particeps. Afferit exquiſitiſſimā rerū cōſiderationē eēq; quæ
nō ſolū multa/quatenus multa ſunt/cōſpicit: ſed etiā quæ ſit in cūctis natura una cōis. Itē a quo uno
principio hæc habuerint. Rurſus ad quē finē unū per hanc cōducere poſſint: Abſq; eiuſmodi cōtē-
platione/neminē poſſe uitā ꝑfecte uel priuatā/uel publicam gubernare. Cū uero hæc ſpeculatio ad
phm/ꝓſertim diuinū ptineat/nō iniuria inter ciues in cetu illo electiſſimo congregatos ad diuinos
phos/rerum ſummam iudicat referēdam. Diuinos inq̄ rerū diuinarum inſpectores atq; cultores:
Itaq; eos qui ad diuina uel inſpicienda ſunt hebete/uel colēda ſunt pigri: uel docēda inepti/ab am-
pliſſimis rei. p. muneribus procul arcet. Mox uero ꝓbat ad firmā ſummæ diuinitatis fidē duo eſſe
potiſſimū neceſſaria: primū/ut ſciamus genus ip̄m rōnaliū aīorū. diuinū eſſe: corpibuſq; antiquius/
quo moueātur mundi ſpæræ. & intra ſpas oīa generentur. Secundum/ut cogitemus genus mentiū
ſcilicet angelicarum: animorum genere eſſe preſtantius. Et animas ob ipſam mentis participatio-
nem ſperas ordinate mouere. Siquis enim duo hæc nouerit facile cognoſcet/ſicut mēs animæ for-
ma ordoq; eſt/ita diuinum bonum/eſſe tum mentis/tum animæ uitam atq; lumen. Hæc uero tria
ſcilicet diuinum bonum mentēq; & animam Plato proculdubio pene in omnibus eius ſcriptis/aut
demonſtrat aut innuit omnium eſſe principia. Quod quidem in epiſtola ad Dioniſium obſcurio-
ribus uerbis inuoluit. Animam uero noſtram corpore antiquiorem eſſe/ſi non placet tempore an-
tiquiorem dicere/dic ſaltem dignitate preſtantiorem: atq; ex eo priorem/quod a principio corpo-
ribus ſuperiori habet originem: Ideoq; motum in anima ex ſe locauit in corpore uero ab anima.
Et quia creſcit in corpore mutabilitas/ait a mutabili animæ/corpus non actione tantum/ſed etiam
ſubſtantia mutabili dependere. Reprehendit & Anaxagoram/quod cum inter mentem & corpo-
ra non poſuerit animam/compulſus fuerit naturales affectus non ab intelligentia per animam/ ut
par eſt/diſponi: ſed elementali potius natura contingere. Afferit uero hic quemadmodum in Ti-
mæo atq; Phædone omnia ſiue per mentes angelicas/ſiue per animas/ſiue per corpora fieri dican-
tur/precipue uoluntate diuina boni gratia fieri.

¶ DIALOGVS XII. DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE. ATHE.

SI legatus aut ꝑco falſo quæſibi cōmiſſa ſunt nūciauerit: dicendaue tacuerit/uel rurſus ab hoſtibus amiciſue redigēs ab illis accepit/aliter q̄ acceperit/retuliſſe repiaꝛ: quaſi Mercurii Iouiſq; mandata legationeſq; cōtra legem contēpſerit in iudicium deferaꝛ. Et iudices pro magnitudine rei quid pati daꝛue ipſum oportet/ſi damnatus fuerit/ſtatuant. Pecuniæ furtū illiberale ꝓfecto eſt: rapina uero turpiſſimum. Nullus autē filiorum Iouis aut ui aut dolo delectatus/quicq̄ huiuſmodi unq̄ fecit. Ideo nemo uel a poetis uel a fabuloſis aliis hoībus ita decipiaꝛ/ut credat ſi furto aut ui uſus ſit/nihil ſe turpe/ſed quod dii quoq; fecerint/cōmiſiſſe. Nam nec uerum id nec uerisſimile eſt. Et qui preter legum hoꝝ alterum facit/is nec deus nec deorū eſt filius. Hæc legum latori magis q̄ cūctis poetis cognoſcenda ſunt. Igiꝛ quicunq; huic noſtro ſermoni paruerit/felix eſt/& in poſterum ſemper erit. Qui contra fecerit: hac lege arcebitur. Siquis aliqd publicū furatus fuerit/ſiue paruum ſeu magnū id ſit/pari ſupplicio puniaꝛ. Nā qui rē paruā ſubſtulit/& ſi minori ui q̄ qui magnā rapuit/æqua tñ cupiditate furatus eſt. Et qui magnū aliquid inde remouit: ubi ipſe nō depoſuerat/is oīno iniquus eſt. Lex igiꝛ nō furti paruitate alterū minus q̄ alterū puniendū cenſet/ſed eo forſitan intereſſe putat/qđ alter ſanabilis ſit/inſanabilis alter. Si ſeruus aut pegrinus furti publici accuſatus & cōdemnatus ſit/tanq̄ ſanari quodāmodo poſſe uideaꝛ/quid pati daꝛue debeat/iudicio ſtatuatur. Ciuem aūt ita educatum ut ipſi inſtituimus/ ſiquis publicū aliquid furatū eſſe uel uiolaſſe cōuicerit ſiue in ipſo furto & ſcelere ſiue aliter quomodocūq; deprehēderit: tanq̄ inſanabilē mortis ſupplicio cōdēnamus. Militiæ gratia merito magnæ hñtur deliberationes: & leges multæ cōduntꝛ. Sed illud oīum maximū eſt/ne quis mas fœminaue ſine magiſtro ac principe quicq̄ agat. nec ciuis cuiuſq̄ aius ſiue ioco ſiue ſerio aliquid facere ſolus & ſuo dumtaxat arbitratu conſueſcat. Sed tam in bello q̄ in pace ad principē magiſtratūq; ſemper reſpiciat: & eū quocūq; ſequaꝛ: atq; ita ad ei⁹ nutū ſuā uitā inſtituat. ut uel minima quæq; ab eo gubernatus faciat. Stet cū iubeꝛ/& rurſus iuſſus ꝓficiſcaꝛ/exerceaꝛ/laueꝛ/comedat/ſurgat nocte/cuſtodiā agat. Det ſigna & uiciſſim accipiat: & in ipſo prelio nec inſequaꝛ unq̄/nec cedat: niſi priceps & magiſter ſignificauerint. Et ut ſummatim dicā: nemo penitus cognoſcat/qđ ſit ſeorſum ab aliis agere ſed ſimul ſemp cōiſq; q̄ maxime oībus uita ſit. Nihil enim hac re melius: nihil pſtantius: nihil artificioſius unq̄ erit ad ſalutē & uictoriā bello acquirēdā. hoc ipm ēt in pace ab ipſa pueritia ſeruēt: aſſueſcantq; alios ducere & ab aliis ducis. Soluta uero licentia e uita penitus expellaꝛ: nō hoīum ſolū: ſed etiā beſtiarū quæ ſub hoībus ſunt. Oēs quoq; choreæ ita ut bene geraꝛ bellū celebrandæ ſunt: atq; oīs dexteritas/facilitas ꝓmptitudo eiuſdē rei cā cōparanda. Ob eādē cauſam cōſueſcere debemus a cibo & potu abſtinere/frigus æſtūq; & cubilis duritiē pati: & in primis capitis pedūq; uirtutē alienis tegmētis non corrūpere: nec pileorū calceorūq; a generatione datorū naturā perdere. Nā extremitates hæ cū naturā cōſeruāt ſuā: maximas toti corpi uires ꝓbent. cōtra uero cōtrarium. Et altera quidē uniuerſo corpori maxime miniſtrat altera totū ducit cū principales eius ſenſus oēs natura poſſideat. Sed huiuſmodi quidē laudes bellicoſæ uitæ iuuenes audiant. Leges uero has miliſtes quicūq; conſcriptus eſt/aut parti alicui deputatus. Si quis uero propter ignauiā abſq; cōmeatu imperatoris deſit/ad principes belli cū redierint/accuſeꝛ. Iudicēt aūt qui militarūt oēs: ſeorſum quidem pedites: & equite ſeorſum: cæteriq; ſimiliter. Pedites quippe ad pedite & equites ſimiliter ad equites: cæteriq; ſinguli ad eiuſdē ſortis principes deferendi ſunt. Vbi quicūq; dānatus fuerit: & in certamē poſtea quodcūq; deſcēdere & aliū neglectæ militiæ accuſare ꝓhibeaꝛ. Præterea quid dare patiue ipſum oporteat/iudices ſtatuant. Sed deſertæ militæ iudicio pacto peditū rurſus equitūq; & aliorū cetus a principibus hēanꝛ ut militaria his q ſtrenue ſe geſſerunt/dona denꝛ: Iudicet aūt de uictoria quiſquis uelit inter ordinis ſui participes: ita ut ꝑteritorū certaminum nec coniecturas neq; teſtes adhibeat. ſed eam quæ nuper geſta eſt pugnā dumtaxat conſideret. Donenꝛ deinde qui preclare certaſſe uidebuntur/corona ex frondibus arboris perpetuo uirentis conſerta. Quam poſtea qui conſecuti ſunt in bellicoſorum templis deorum utcunq; placuerit cum inſcriptione tituloq; ſuſpendant. ut teſtimonium uirtutis ſit diuturnum. ſecundo quoq; ac tertio loco declarati ſic faciant. Siquis autem militiam profectus anteq̄ principes dimiſerint/ab exercitu abierit/apud eoſdē iudices hic derelicti ordinis accuſetur: apud quos & ille ſuperior neglecte militiæ accuſatus eſt: & damnatus ſimiliter puniatur. Cauere autem pro uiribus debet quiſquis aliquem iudicaturus eſt: ne ſponte aut inuitus ſupplicium mulctamue falſo & non merito inferat. Iudiciū enim uirgo quædam pudica eſſe uere dicitur. Pudori autem atq; iudicio ſm naturam odio mendacium eſt. Quāobrem cum in aliis omnibus tum maxime in bellicorum armorum ꝓiectione cauēdū eſt/ne deā iudicii ꝓſidē offendamus: ne quis neceſſarias armorū abiectiōes/quaſi turpes ꝑ ignorantiā arbitrat⁹/aliquē pœna indignum/in merito puniat. Arduum quidem eſt hæc diſtinguere. Oportet tñ ut lex

Nullus filiorum Iouis ui aut dolo delectatus uel furtum uel rapinā feciſſe reperitur.

diſtinguere per ſingulas partes conet̃.Fabula igit̃ ad hæc utat̃.Si abſq; armis ſemimortuus ad ten
toria patroclus fuiſſet delatus/qđ pluribus accidit:& arma quæ a diis ut poeta dicit/in dotẽ Theti
di data fuerant/ab Hectore rapta fuiſſent/utrũ Meneciades quaſi arma abiecerit/a detractoribus
uituperãdus fuerit?Præterea ſiqui ab alto ꝑcipitarũt/aut ĩ mari/aut in tẽpeſtatis aquarũq; colluuio
ne/aut in aliis huiuſcemodi permultis quæ ad purgandam ignauiæ ſuſpitionem afferri poſſunt:co
acti arma amiſerint:erunt ne uituperandi.Danda uero opera eſt:ut maius grauiuſq; malum ꝑ ul-
ribus a cõtrario ſecernamus.In ipſa igitur uituperatione uocabulorum ipſorũ ꝓlatio differentiam
quandã oſtendit.Nam ſicuti abiector non de oĩbus merito dicitur/Armorum uero amiſſor de oĩ
bus.Nec ſimiliter qui ui amiſit:& qui ſponte abiecit:ſicuti abiector eſt iudicandus.Oĩno enim un
diq; differunt:Sic igit̃ ſanciamus.Siquis ab hoſtibus circũuentus cũ armatus eſſet:nõ defendit ſe
uerſus ad eos ſed arma ſponte dimiſſit:aut abiecit:turpẽq; uitã uelocitate cõparate ſibi maluit/q̃
fortitudine honeſtam feliceq; mortẽ/de huiuſmoði armorũ proiectione iudiciũ hẽatur:de ſupio-
ri uero nullũ.Mali enim ignauiq; ſemp puniẽdi ſunt:ut meliores fortioreſq; euadant.Infortunati

Mali & ignaui puniendi nõ infortunati

uero minime.Nihil enim proficiſcit̃.Sed quæ nam abiectionis armorũ dãnato & a uirili fortitudi
ne degenerãti pœna cõgrua erit?preſertim cũ impoſſibile ſit hoĩ in cõtrariũ cõmutari/ut Ceneum
theſſalũ ferunt diuina quadã ui in naturã uiri ex fœmina cõmutatũ.Abiectori enim armorũ cõtra-
rium maxime cõueniret:ut in mulierẽ ex uiro tranſlatus ſic puniat̃.Nũc uero qm̃ id fieri nõ poteſt:
proximũ aliquid ex cogitemus:ut poſtq̃ ille uſq; adeo uiuẽdi cupidus ẽ/deinceps nulliũ periculum
ſubeat:ſed reliquã uitã & quidẽ q̃ longiſſimam improbus & cum dedecore uiuat.Hæc igitur lex ſit
Eo qui arma turpiter proieciſſe dãnatus eſt:nec impator neq; prefectus aliquis pro milite unq̃ uta
tur/nec in aciẽ recipiat.Si contra fecerit/rõnum referendarũ iudex id cognoſcat.& ſi maximi cen-
ſus ſit decem minis:ſi ſecundi/quinq;:ſi tertii/tribus:ſi quarti/una ipſum condemnet.Proiectionis
aũt dãnatus nõ ſolũ ob naturæ eius ignauiã a uirilibus ꝑiculis arceat̃:ſed etiã ſi maximi cenſus eſt:
decem ſimiliter mulctet̃ minis:ſi ſecũdi/quinq;:trib⁹/ſi tertii:una uero/ſi quarti.De repetẽdis aũt
rõnibus quas magiſtratus annui ſorte creati/uel plurimũ ẽt annorũ cõſilio quodam delecti refer-
re debent/quid dicemus?Quis enim ſufficiens repetũdarum iudex erit ſiquis magiſtratus rerum
pondere preſſus/dixerit feceritue ſuo aliquid indignũ principatu?difficile inuẽtu hoc eſt.Nã cum
delecti magiſtratus uirtute alios antecellãt/quo pacto ꝓſtantiorem eis inueniemus?Et tũ diuini ali
qui uiri rõnum referendarum exactores & iudices nobis quærẽdi ſunt.Sic enim ſe res habet Mul-
tæ occaſiones ſoluẽdæ rei.p.queadmodũ nauis aut aĩalis cuiuſdã eẽ uident̃.Quarum licet una na-
tura ſit ubiq; diffuſa/eas tñ intẽſiones fulcimentaq; & neruorũ extenſiones/multiſq; aliis noĩbus ap
pellamus.Sed hæc tã ſalutis q̃ euerſiõis rei.p.occaſio nõ minima eſt.Nã ſi iudices qui geſti magi-
ſtratus rationẽ exigũt/uirtute magiſtratibus præſtẽt:atq; ita id fiat/ut nemo iure cõqueri poſſit/uni
uerſa ſic regio feliciter ciuitaſq; florebit.Sin aliter iudiciũ repetũdarum ꝓceſſerit/ tunc eo iudicio
ſoluto/quo in unum ciuilia oĩa uinciunt̃/oẽs magiſtratus:alius ab alio diſtrahunt̃:ipſiq; ex uno mul
ti iam facti:ex una multiplicẽ ciuitatẽ efficiunt.hinc plena ſeditione cito oĩa euertitur.Quare exa-
ctores rõnum oportet in oĩ uirtutũ genere cunctis excellere.hoc igitur modo ipſorum generatio-
nem machinemur.Singulis annis poſt ęſtiuale ſolſtitium ad locũ ſoli atq; Apollini cõiter dedicatũ
ciuitas uniuerſa conueniat/tres uiros electuri:quẽ unuſquiſq; meliorẽ:ſe ſolo excepto iudicet:q nõ
pauciores q̃ quinquaginta natus ſit annos.Electorũ deinde dimidiã partẽ:qui a pluribus ꝓlati fue
rint/ſi pares ſunt anteponant:ſin uero impares ſint/uno excepto cui pauciora ſuffragia contigerũt/
dimidiã ſimiliter reliquorũ partẽ accipiant.Suffragiorum numero ꝓiudicantes.Quod ſi ęqualia
numero ſuffragia multis fuerint dimidiũq; numeꝝ auxerit/iunior poſtponat̃.Acceptiſq; aliis rur
ſum ferãtur ſuffragia/quouſq; tres inæquales obtineant.At ſi oĩbus his uel duobus ęqualia ſuffra-
gia ſint:bonæ iam fortunæ res cõmittat̃:ſorte hi diſcernantur.Eũ qui ſuffragiis ſupat:rurſumq; ſe
cundo loco & tertio declaratũ:corona ex ſemper uirentis arboris fronde contexta coronet.Datis
premiis preconio declarent/queadmodum magneſiorũ ciuitas rurſus deo duce nacta ſaltẽ ciues
eius tres oĩum optimos Soli & Apollini cões primitias priſca lege quaten⁹ iudicium ſecuturi ſunt
conſecrat.Qui primo anno duodecim repetũdarũ rõnum examinatores cõſtituant.Idq; faciant
donec ſingulis ſeptuageſimuſqntus annus exactus ſit:deinde ſingulis annis tres ſemper addantur.
hi magiſtratus oẽs in partes duodecim diſtributos oĩmi libera examinatione iudicaturi/diligẽter
obſeruent.habitent aũt tpe quo rõnes ſibi redduntur/in loco ubi electi fuerunt/Soli atq; Apollini
dedicato.Et tũ per ſe ſolũ quilibet tũ cõiter/oĩbus diligentes perquiſitis/de ſigulis magiſtratibus
publice perſcribant/quid pati eos dareue ex repetundarũ iudiciũ ſnĩa deceat.Ac ſiquis magiſtra-
tus horum iudicio non recte dãnatũ eſſe ſe querit̃ ad electũ iudiciũ repetũdarum iudices deferat.
& ſi euaſerit/accuſet eos ſi uelit.ſin aũt ibi quoq; damnetur:atq; antea ab ipſis repetundarum iudici
bus morte fuerit cõdẽnatus/queadmodũ neceſſitas exigit moriat̃.Quod ſi ea mulcta ab illis dãna
tus fuerit/quadrupla ab ipſo perſolui poteſt/duplam perſoluat.Sed iam audiendum eſt quæ horũ
de repetundis

de repetundis ſententiæ & quomodo ferende ſint. His igiẗ qui totius ciuitatis conſenſu omnibus ꝓpoſiti ſunt, donec uixerint primi conſenſus ſemper in omnibus ſolẽnitatibus ꝓbeantur. Et quãdocunq; ad cõia græcorũ ſpectacula ſacrificiaq; mitti iudices ac præſides aliquos a ciuitate neceſſe eſt ex iſtis mittantur. hi ſoli in ciuitate/corona laurea coronentur. hi Solis & Apollinis ſacerdotes ſint. pontifex etiam ſummus ſingulis annis ex his ille ſiet qui ſuperiori anno cæteris excelluiſſe ſacerdotibus iudicabiẗ. horũ nominibus quouſq; ciuitas habitat tẽpora diſtinguanẗ. defunctis autẽ funera & ſepulchra excellentius q̃ cæteris ciuibus fiant. Indumenta quælibet alba ſint. luctus ploratuſq; abſit. Chori quoq; duo/unus puellarum quindecim: alter totidem puerorũ feretro undiq; circũdato uiciſſim ſacerdotes carminibus laudent: felicitatẽq; eius per totũ diẽ decantent. Mane uero ad monumentũ feretrum iuniores ferant qui gymnaſiis operam impendunt: quos defuncti hoĩs ꝓpinquiores delegerit. primiq; cœlibes quaſi ad pugnam armati ꝓcedant: cũ æquis æquites & cum leuibus armis pedites: cæteriq; ſimiliter. Pueri uero ante feretrũ/patrium cantũ concinãt: puellæ poſt eos/ac mulieres iam effectæ ſequanẗ. Poſtremo utriuſq; generis antiſtites q̃uis ab aliis monumentis arceanẗ/tũ ſi Pythius quoq; confirmauerit/ad hoc ſepulchrũ quaſi purũ quiddam ſit/nil ꝓhibet deuenire. Monumentum huic ſub terra ſit fornix quædam longior ex duriſſimis pulchriſq; lapidibus: ubi lapidei lectuli utrinq; ſint: hic beatum illũ ſepeliant: arboreſq; in circuitu plãtent una excepta ſolũmodo parte: ut hoc ſepulchrũ augeri poſſit. deinde ſingulis annis muſico/gymnico/equeſtriq; certamine hos uiros honorent. Hæc premia illis reddanẗ: quorũ de relatis rõnibus iudicia/dãnata non ſunt. Siquis aũt horũ iudicio cõſides quo ꝓlatus fuit/naturæ humanæ fragilem cõditionẽ detexerit/lapſus uidelicet in errorẽ poſtq̃ egregius habitus eſt/ſanciatur lege ut a uolẽte quolibet accuſetur. Iudiciũq; de ipſo ſic agatur. Primo legum cuſtodes adſint: deinde accuſati ipſius collegæ: electi ꝓterea iudicii iudices. Adducat aũt accuſator/indignum eẽ illum qui accuſaẗ, & magiſtratu & magiſtratus ꝓmiis. Si ergo dãnabiẗ: magiſtratu/ſepulchro/cæteriſq; illi magiſtratibus cõpetentibus ꝓmiis priuetur. Sin uero accuſator quintã ſuffragiorũ partem nõ habuerit/qui primi cenſus eſt. xii. q ſecundi octo: qui tertii/ſex: qui quarti/duas minas ꝑſoluat. Magna aũt in iudicando ammiratione dignũ fuiſſe Rhadamanthũ uideo. Ille ſiquidẽ ꝑſpiciebat in illis tẽporibus deos eẽ/oẽs uno ore hoĩes cõfiteri/neq; id iniuria. Cum multi in illis tẽporibus ex diis ꝓgeniti eſſent: quorũ in numero ipſe ẽt habebaẗ. Itaq; uideẗ putaſſe diis non hoĩbus eẽ iudicia cõmittẽda. Quo circa ſimpliciter uelociterq; iudicia ꝑagebat. Nã iureiurando in ſingulis cauſis a litigãtibus requiſito/cito ſimul ac tuto iudicare ſolebat. Nũc uero alii deos eſſe negãt. alii res humanas curare nõ putant. plurimi uero & peſſimi uilibus hoſtiis multiſq; blanditiis ita conciliari ſibi eos exiſtimant/ut impune liceat grandem pecuniã extorquere. Quo circa Rhadamanti iudicãdi modus ille his hoĩbus minime congruit. Nam cum opiniones hominum de diis mutatæ ſint/leges quoq; cõmutandæ ſunt. Itaq; prudens legis lator in iudiciorũ executione iuſiurandũ litigantiũ ꝓhibebit: ut tam accuſatoris intentio q̃ defenſoris deprecatio ſine iureiurando in iudiciis conſcribaẗ. Nam ſi iurãdi licentia in ciuitate cuiq; dabiẗ/ubi plura quotidie ad iudices deferunẗ: oẽs pene piuri erũt ꝓſertim quia frequentibus cõuiuiis aliaq; cõſuetudine ac priuata neceſſitudine cõiuncti ſunt. Lege igiẗ ſtatuaẗ. iudicaturũ iudicẽ iurare: atq; eos ẽt qui rei pu. magiſtratus ſuffragiis conſtituent. Choreæ quoq; iudicẽ & oĩs muſicæ/gymnicorũ ẽt equeſtriũq; numerum in certamine ꝓſides atq; datores. & ſummatim in quibuſcũq; ſcḋm hoĩum opinionem nulli emolumento piurium ſit. In q̃bus aũt utilitatẽ ex piurio aliquis aſſequiẗ/ea ſine iureiurando iudicenẗ. Et qui iudicaturi ſunt nullo modo litigantes ꝑmittant/aut iurare perſuadendi cauſa/aut ſibi generiq; ſuo imprecari: aut turpiter ſupplicare: aut cõmiſeratione muliebriter uti: ſed quod iuſtũ putãt/manſuete doceant: & docentẽ audiant. Quod ſi ab his aberrat/ad rem a magiſtratu reducaẗ. Peregrinis aũt inter ſe litigãtibus quẽadmodum nũc ſi uelint: iurare liceat. Nã cũ in ciuitate cõſeneſcere nõ debeant nõ eſt formidandũ ne alios corrũpant. Eodẽ aũt modo inter liberos hoĩes executio iudicii fiat: ſiquis liber ciuitati nõ obtẽperat in iis quæ nec uerberibus nec uinculis nec morte plectunẗ. Ac ſi quis ad choreã uel ad põpã celebrãdãq; non uenit/uel aliam huiuſcemodi rẽ cõmunem/ut ad miniſteriũ ſacrificii paciſq; ſacra/uel belli tributũ nõ cõtulit: in his oĩbus q̃ primũ dãnum reſtituaẗ: aut pignus cui ciuitas lexq; cõmiſerit/deferaẗ: exactoq; tpe pignore uendito pecunia in ærariũ conferaẗ. Quod ſi maiore mulcta opus eſt/magiſtratus ſinguli ꝑtinaces hoĩes in iudiciũ uocent: & debita mulcta ĩpoſita legibus parere cõpellãt. Sed ciuitati quæ colligẽdæ pecuniæ operam nõ dat/& ſola ex agricultura pecunias habet/cũ neq; mercaturæ neq; peregrinationibus uacet/neq; pegrinos aliũde ſuſcipiat/ deliberare neceſſe eſt quid faciendũ ſit. Quare legis lator ſuadẽdo primũ ita pro uiribus cõſulat. Solet gẽtiũ diuerſarũ cõmixtio uarios cõfundere: & pegrinorũ cum peregrinis cõſuetudo plurima innouare. Quod ciuitati bñ rectiſq; legibus inſtitutæ maxime oĩum nocet. In ciuitatibus aũt male inſtitutis nihil refert/ſi tam ſenes q̃ iuuenes pro arbitrio & alio peregrinenẗ/& aliunde peregrinos ſuſcipiant. Contra uero nullos unq̃ recipere aduenas/nec alio ipſo ꝓficiſci/tũ impoſſibile eſt/tũ crudele

Ordo põpæ funeralium.

Conditio formaq; ſepulcri

Vide ut iuſiurandũ ſit prohibendum.

atq; ſuperbū cæteris hoībus uideat̄ neceſſe eſt: qui ciuitatem turpi uocabulo notent / pegrinorum
hoſtē & difficilem atq; inhumanū appellantes. Non oportet aūt unq̄ paruifacere/utrū pbus/an im
probus aliis uidearis. Multi enim q̄uis uirtutis expertes ſint/qui tñ pbi ſint/qui ipi obi iudicant. Nā
prauis quoq; hoībus diuina quæda cōiiciendi uis ineſt per quā multi uel peſſimi recte tū opinione
tū uerbis a melioribus deteriores diſtinguūt. Quo circa utiliter ciuitatibus pcipit̄: ut bonam apud
multos exiſtimationē nō paruipendant. Maximū ſane atq; rectiſſimū eſt: ut cū ſis pbus/ita gloriam
quæras: aliter minime/ſi modo pfectus uir futurus es. Quapp cretēſis quoq; ciuitas iſta conari de
bet ut q̄ optimam uirtutis exiſtimationē apud cæteros hoīes cōſequat̄. Maxima uero ſpecies eſt eā
rōne uiuente merito ſolē cæteroſq; deos cū paucis aliis ciuitatibus regionibuſq; bñ gubernatis ui
ſuram eē. Sic igit̄ de peregrinatione alio & de pegrinoꝝ receptione ſanciendū eſt. Et primū q pau
ciores annos q̄ quadraginta natus ē/nullo modo pegrinari liceat. priuato quoq; nemini liceat. pu
blice aūt pconibus legatis/atq; exploratoribus liceat. Profecto uero extra regionē ad gerendū bel
lum/ciuilis pegrinatio putanda nō eſt. Ad Pythiū uero Apollinē/ad Iouem olympicū. Nemeā ēt &
Iſthmum mittēdi ſunt aliqui/p quos ſacrificia ludoſq; his diis ciuitas noſtra cōiter cōferat. Mittant̄
aūt pro uiribus plurimi/pulcherrimi optimi/qui in ſacris ptinentibuſq; ad pacem cōtionibus ciui
tati ſuæ honorē & gloriā bellicæ glorię rñdentē cōparent. Cūq; redierint/iuniores doceant/ciuiles
alioꝝ inſtitutiones ſuis multo poſteriores eſſe. Spectatores quoq; alios qui ocio abundantes aliorū
res hoīum cōſiderare cupiunt/ex legum cuſtodū inſtituto lex nulla phibeat. Nam ciuitas bonorū
maiorūue hoīum ignara & externæ cōſuetudinis exps nunq̄ ſatis humana atq; pfecta eē pōt. nec le
ges ſeruare moribus & cōſuetudine ſolū/niſi ēt noticia legū prudētior fiat. Exiſtunt uel in uulgo &
multitudine hoīes qdā diuini q̄uis pauci/attñ digni qbus cū cōſuetudinē hēas. hi nō magis in bene
gubernatis ciuitatibus q̄ in aliis oriunt̄. Quicūq; igit̄ in ciuitate recte gubernata incorruptus erit/
hoꝝ ueſtigia a patria pfectus/terra mariq; ſequet̄: ut tandē reuerſus/legum patriæ alias pbet: alias
ſiqua in re deficiunt/corrigat. Quippe ſine hac īſpectione inueſtigationeq; nunq̄ optime ciuitas p
manebit: neq; ēt ſi male inueſtiget̄. CLI. Q̄ uo hæc utraq; fiēt? ATHE. Hoc certe pacto. Primo ſpe
ctator hmōi annos plures q̄ quinquaginta natus ſit. Deinde cū in cæteris/tū maxime in bello pba
tus: ſi mō legū cuſtodū exēplū in aliis ciuitatibus ſit relicturus. Is ultra ſexageſimū annum nō ampli
us uaget̄. Sed citra decimū annū qñ uoluerit domū reuerſus eoꝝ ineat cetū qui leges examinant.
Hic cetus e iunioribus atq; ſenioribus cōſtet/quotidieq; mane donec ſol oriat̄/conueniant. Primū
de ſacerdotibus q tanq̄ cæteris excellentiores muneribus affecti ſunt. Deinde decē de legū cuſtodi
bus ſeniores. Poſtremo diſciplinæ uniuerſæ cenſor: q magiſtratū hūc gerit: & qui iā exegerūt. Nec
ullus iſtoꝝ ſolus/ſed cū iuniore aliquo quē delegerit a trigeſimo ad quadrageſimū annum nato. hi
de legibus ſemp & de re. p. diſſerāt: cōferātq; inuicē ſiqd de his excellens audiuerint: de diſciplinis
ēt ad id cōducentibus colloquant̄: quas q ſciunt/facilius: qui neſciunt/difficilius legū intētionē intel
lecturi ſunt. Quæ uero ex his ſeniores pbauerint/magno ſtudio iuniores pdiſcant. Quod ſiqs iu
nior adductus indignus uidebit̄/totus cetus ei exprobet/qui adduxit. Iuuenes aūt qui ſe in his recte
geſſerūt tota ciuitas honoret atq; obſeruet. Sed ſi peiores aliis ſe reddūt/maiori q̄ alii dedecore af
ficiant̄. Ad hunc cetū qui alioꝝ leges & mores inſpexit/ilico pfectus/ſiqd de ferēdis legibus aut di
ſciplina aut educatione apud alios reppit/exponat. ſiqd etiam ipſe inuenit cetui uniuerſo declaret.
Qui ſi nec peior nec melior reuertiſſe uidebit̄/laudetur: quia quod potuit/libēter effecit. Sin mul
to melior/& uiuus magnis afficiat̄ honoribus/& defunctū cetus oīs decoret. At ſi corruptus redul
ſe uidebit̄/cū ſapiens eē ſimulet/cū nemine iuniore uel ſeniore audeat ſe miſcere: hic ſi magiſtrati
bus paret/priuatus uiuat. Sin aūt contra magiſtratuū uoluntatē de diſciplina legibuſq; ciuilibus di
ſputare cōdēnatus in iudicio fuerit moriat̄. Et ſi cū in iudicium deduci iure debuerit a nullo magi
ſtratuum ſit adductus/qñ de muneribus poſtea decernit̄/obprobrio hęc res magiſtratibus ſit. atq;
alio quidē pfecturus/hmōi eē & ita pegrinari debet. Sed & aduenæ benigne ſuſcipiēdi ſunt. Qua
tuor aūt pegrinoꝝ genera ſunt/de qbus faciēda mentio eſt. Primum eoꝝ qui ſemp æſtiuales ſunt:
& quaſi aues per mare ut plurimū acquirendæ pecuniæ gratia: æſtatis tpe ad alias deuolant ciuita
tes. hos foro portubus/publiciſq; domibus extra urbem in ipſis ſuburbiis magiſtratus locis illis p
fecti ſuſcipiant: obſeruantes ne quis eoꝝ noui aliquid faciat. Iudicia ēt illic eis iuſte reddant̄ / ita ut
nihilo plus q̄ neceſſitas cogat cum iis familiaritas habeat̄. Alterum eſt eoꝝ qui ſpectaturi ueniunt/
& ciuitatis muſas illic audituri. hi omnes diuerſoria iuxta tēpla habeant: quæ ſuſcipiendis hoſpiti
bus cōmodiſſima ſint. Sacerdotes uero & ędituí curam ipſorū habeant: ut iocūde poſſint ſufficien
ti tēpore pmanere: & uidere/audireq; illa quorum gratia uenerunt: & tandē ſine detrimento & ſuo
& aliorum recedere. Quod ſiquis eoꝝ iniuriam cuiq̄ intulerit/aut affectus iniuria ſit/uſq; ad drach
mas quinquaginta ſacerdotes cognoſcant. Crimina uero maiora ad curatores rerum uenaliū de
ferantur. Tertium peregrinorum genus publice ſuſcipiendum eſt: cum aliunde quiſpiam publica
cauſa miſſus aduenerit. hunc imperatores/magiſtri equitum/tribuni militum ſoli ſuſcipiant. Et is

apud

apud quē diuertit/cum principibus cōſilii curam huius habeat. Quartum genus rariſſimū eſt. Ac
cedere tamen aliūde aliquis poterit ſpectatoribus noſtris reciprocus. hic ita recipiet: primo ſi qn
quaginta annos impleuerit. Deinde ſi ea mente uenerit: ut uel cōſideret quæ apud alios ꝓclara ha
bentur uel ſua doceat. hic ſane diuitum ſapiētūq; ianuas iniuſſus adeat/cū ipſe hmōi ſit. Et quaſi ho
ſpes diſciplinæ ꝓfecti domū recte petat/nō dubitans hoſpitalem eam ꝑ uirtutis coniunctionē ſibi
futurā. Cūq; ab aliis didicerit atq; docuerit/quæ diſcenda docendaq; putauit/honore ſibi congruo
muneribuſq; affectus ut ab amicis amicus abeat. His legibus ꝑegrinos ꝑegrinaſq; ſuſcipiamus: no
ſtroſq; ſimiliter emittamus/hoſpitalē ueriti Iouem. Non. n. eſu & hoſtiis quēadmodū apud Nilum
fit/ꝑegrini pellēdi ſunt. nec atroci edicto a finibus noſtris arcēdi. Fideiuſſor qlibet/palā fideiubeat:
totīq; negocii conſcriptū coram tribus nec paucioribus teſtibus fateat: ſi citra mille drachmas fi
deiuſſio fiat: ſin ultra mille/quinq; ad minus teſtes adhibeant. fideiuſſor autē ſit qui prius uendidit/
eius de quo an iure poſſit uendere dubitat: atq; eius uidet minus ad ꝓmiſſa ſufficere/ſimiliterq; tā
qui ꝓuendit q̄ qui uendit tanq̄ obnoxius iudicio ſubiiciat. Siquis in domo alterius quærere qppiā
tanq̄ ſuum uelit/is primo iureiurando affirmet ſpare quod quærit/ibi ſe inuēturum. deinde nudus
aut interula indutus ingrediatur ꝓcinctus: prebeaturq; ſibi domus: & ſupellectilia ſignata ſimul &
nō ſignata. Quod ſiquis ſcrutari uolentē nō ꝑmiſerit: qui ꝓhibitus eſt ꝓcio amiſſe rei/ſtatuto accu
ſet eum q ipſum depulit: & ille ſi dānatus fuerit duplū reſtituat. Si dominus ipſius domus abfuerit/
nō ſignata ſolūmodo a pñtibus ꝓbeant: ſignata uero ipſe quoq; obſignet: & cuſtodē ad quinq; dies
relinquat. Quo in tpe ſi patronus non uenerit/ædilibus ſecum acceptis obſignata reſignet: & cum
ante oculos domeſticorū & ædiliū quæſierit rurſus obſignet. In rebus ambiguis ſpatiū tpis ad pro
ſcriptionem determinandū eſt. de domibus qdem & agris nulla hac rōne diſceptatio erit. Aliarū
uero rerū ſiqua a quoq̄ habet/iſq; in urbe/foro/ſacris/apte anno integro re illa uſus fuerit/atq; hunc
non occuluiſſe cōſtet: nec qſq̄ interea q̄uis quærēs eam exegerit/nemini liceat: deinde rē illā quaſi
ſuā repoſcere. Verū ſi nō in urbe/ſed in agris manifeſte utat: nec in annis quinq; rei dominus com
pertus ſit/quinquēnio exacto repeti nequeat. Sin uero in urbe domi utat/ad trienniū uſq; apprehē
dere poſſit qui amiſit. In agris aūt ſi occulte habet/uſq; ad decēnium. Sin extra regionē/ſemꝑ quan
docūq; inuenerit/apprehendat. Quando aliqs ui eū qui litigat ſeu teſtes uenire in iudicium ꝓhibet
ſi ſeruus ille ſit ſiue ſuus ſiue alterius/nullius momēti lata ſit. ſin uero liber/& ſnīa irrita ſit: & anno ui
ciatur qui depulit: & ſiquis latrocinii eum accuſare uoluerit: fas eſto. Siquis aliquē ſecū muſica uel
gymnica uel alia quauis facultate certaturū in certamē deſcēdere ui ꝓhibuerit: qſqs uelit numerū
declaratoribus id ſignificet: q ꝓcurēt ut qlibet liber certare poſſit. Id ſi facere nō potuerit/uictoriæ
munera ꝓhibito dent/ſi ꝓhibitor uincet/& ipſius tanq̄ uictoris nomē in qbuſcūq; uelit tēplis inſcri
batur. ꝓhibenti uero nec nomen inſcribere nec uictoriæ offerre inſignia liceat. Ac ſeu uincat certā
do ſeu uincat/illati dāni crimine reus ſit. Siquis rē furto ſublatam ſciēs receperit in eadem culpa ſit
qua ille q furatus eſt. Qui exulē ſeu quēuis huiuſcemodi fugientē ſuſcepit/moriat. Quippe quem
ciuitas amicū ſibi uel hoſtē decreuerit/eūdē ſibi quiſq; ſimiliter exiſtimare debet. Siqs conſilio ſuo
abſq; auctoritate cōi pacem iniuit/aut bellum mouit/ultimo ſupplicio condēnetur. Quod ſi pars
aliqua ciuitatis id tētauit/huius rei auctores a militiæ imꝑatoribus tracti in iudiciū & dānati morte
plectant. Qui patriæ in aliqua re miniſtrant/nullo modo munera recipiant. nec ulla occaſione aut
rōne nobis perſuadeamus/ī rebus qdem bonis ſuſcipienda eē munera/in aliis minime. Nam nec
cognoſcere facile eſt: neq; cum cognoueris/continere. Iccirco tutius eſt/legibus obtēperare/dicēdi
bus nulla pro patriæ miniſterio munera eē ſuſcipiēnda. Siquis uero minus obtēperaſſe damnatus
fuerit/moriatur. Tributa uero ſic publica diſponant. primo quidē multoꝝ gratia rerū oīum cuiuſ
cūq; ciuis cenſus habeant. Deinde annuos fructus tribules ad agri magiſtratus conſcriptos defe
rant: ut cū duo tributa ſint/res. p. poſſit altertutro ut uidebit annis ſingulis uti. ſ. uel uniuerſi cenſus
uel annui fructus parte. Vnde quæ ad alimenta tribuuntur: ſemꝑ excipiant. Donaria diis modera
ta a moderatis hoībus offerant. Terra qdem & ueſta/ſacra deoꝝ oīum habitatio eſt. Nemo igit ex
hac materia iterum ſimulachra diis conſtituat. Aurū aūt atq; argētum & priuatim & in templis/in
aliis ciuitatibus inuidioſe poſſeſſio eſt. Ebur uero cū olim ab aīa deſtitutum fuerit/ad deoꝝ ſimula
chra ieptum eſt. Ex ligno igit uno uel uno quouis lapide/integre deorum imagines in tēplis cōmu
nibus ſtatuant. Texturæ quoq; opus offerat non maius q̄ quod ab una muliere mēſe uno fieri po
tuit. Colores albi tam in aliis q̄ in textili artificio/diis cōgrui ſunt. Tincta uero coloribus aliis/ad bel
lica inſignia ſolum adhibeant. Diuiniſſime uero oblationes ſunt aues/atq; picturæ: quas ſingulas
uno die pictor unus depinxit. Cætera quoq; omnia his ſimilia ſint. Poſtq̄ uero urbis partes quæ &
quot eſſe debent/diſtinctæ ſunt: & leges de pactis cōmerciiſq; maximis pro uiribus poſitæ: ſupeſt
ut de iudiciis iam dicamus. Primum igitur arbitri iudices quo litigantes elegerint/locum habeāt.
hi conciliatores cōmodius q̄ iudices appellari poſſunt. Deinde uicini & tribules ſm partem duo
decimam diſtributi. Apud quos ſi recōciliati a primis nō fuerint: maiori cum damno litigēt. Vbi

ſi debitor iterum cõdẽnabiẽ/quintã debiti partem pſoluet. Quieſq; uero ab hoc quoq; iudicio ap
pellat:ac tertio certare uolet/electos iudices petat. Et ſi ab iis ẽt condẽnabiẽ & quantũ debitũ ipm
ẽ & dimidiam ſupra debitũ partem afferat. Ac ſi accuſator a primo iudicio repulſus nõ quieuerit
ſed in ſecundo iudicio iterũ certare uoluerit/quintã ſi uicerit partẽ accipiat. Victus aũt tantũdem
amittat. Q ſi uero per primos & ſecundos iudices nõdum recõciliari/tertios petunt: debitor qdẽ
uictus/tantũdẽ & dimidiã inſuper debiti partẽ/ut diximus:uictori deponat. Accuſator aũt ſupatus
dimidiã. Sed de creandis declarandiſq; iudicibus. de iſtoꝝ oĩum miniſtratione: de tpibus/in qui-
bus ſingula faciẽda ſunt:de ferendis ſuffragiis:de mora & dilatione iudicii:termino: citatione:re
Prouerbium Quæ pulcra ſunt & bis & ter repetere licet. pulſa:ac de cæteris oĩbus quæ iudiciis neceſſaria ſunt:ꝗuis ĩ ſupioribus tetigimus: tñ quæ pulchra
ſunt/ut habet puerbiũ/& bis & ter recte dici poſſunt. Parua uero quæq; & inuentu facilia/ ſi legũ la-
tor antiquior ꝑtermiſerit/iunior repleat. Sed de priuatis qdẽ iudiciis ſatis iam dictum eſt. Publica
uero atq; cõia qbus uſi magiſtratus quę ad eos ptinent/pagunt/in multis ciuitatibus a prudẽtibus
uiris recte cõſtituta reperiunẽ. Vnde cuſtodes legum oportet quæ huic nouæ rei.p. cõgruant acci
pere/ita ut ſingula periculo examinata & corrigant diligẽter & pbent:donec ſufficiẽter ſe habete pu
tenẽ:& deniq; diſcuſſioni fine impoſito his tanꝗ imobilis per totã uitam utanẽ. De ſilẽtio uero lau
de uituperationeq; & de iuſtis/bonis/honeſtis quæ in aliis ciuitatibus differũt: & dictũ eſt & in fine
dicẽ. Ad quę oĩa equus futurus iudex reſpicere debet:atq; operam dare/ut has legũ cõſtitutiones
ante oĩa diſcat/& mente firmiter teneat. Nam ad faciendũ eum uirũ qui didicit bonũ/ſcripta legũ
præcæteris doctrinis/ſi recte ſe hñt/maxime cõſerũt. Alioquin temere mirãda diuinaq; lex nomen
menti primum poſſideret. Nus enim mentem nomos uero legẽ ſignificat. Nam cũ multi ſermo-
nes de laude uituperationeq; nõnulloꝝ partim carminibus partim ſoluta oratione tñ ſcripti cir-
cũferantur/tũ quotidie in coronis ſeu contendendo/ſiue falſo aſſentiẽdo habeanẽ/hoꝝ oĩum pſpi
cuum examen legis latoris ſcripta nobis ſunt. Hæc quaſi remedium medelãq; aduerſus aliarũ ora
tionum uenena pbus iudex ſecũ ſemper tenebit:qbus ſeipſum ciuitatemq; emẽdabit. bonos cõfir
mabit atq; extollet. prauos ex ignorãtia/incõtinẽtia/timiditate/& ut ſummatim dicã ex iuſtitia uni-
uerſa pro uiribus ſi ſanabiles ſunt/reuocabit. Nã ſi ſanari nõ poſſunt/q eos morte efficiũt apud oẽs
laude digni iudices iudicũq; principes nõ iniuria ſæpius dici poſſe uidenẽ. Sed poſtꝗ annua iudi-
cia exacta ſunt/legibus his utanẽ. primum magiſtratus q iam iudiciũ exercet: debitoris dãnati pe-
cuniam petitori oẽm tradat/neceſſariis tñ ad uſum relictis. Idq; ſtatim poſt lata ſuffragia fiat/nun
ciante pcone/& iudicibus audiẽtibus. Deinde ſi ſecundus a lata ſnĩa aderit menſis/neq; uictori ui-
ctus ſponte iuſte pſoluerit/iudices qui ſnĩam tulerunt/cunctã debitoris pecuniam uictori tradant.
Quod ſi pñtia minus ſufficiũt/nec minus ꝗ drachma deficit una/non liceat deinde debitori prius
aliu quẽꝗ in iudicium trahere ꝗ debitũ creditori totum reſtituat. Trahi uero ab aliis poſſit. Siquis
in iudicio dãnatus iudices ipſos læſerit/aut qcꝗ eoꝝ iniuſte abſtulerit/iidẽ ipſi iudices ad cuſtodes
legum deferãt. A qbus ſi criminis huius dãnabiẽ/quaſi ciuitatẽ oẽm legeſq; euerterit/moriaẽ. Qui
ſub his legibus geniti educatiq;/liberos ſimiliter genuerũt atq; educauerũt: ita cum aliis uerſati ut
moderatũ fuerit eoꝝ cõmerciũ illatæ iniuriæ pœnas dederint:acceptæ exegerint/ſicuti iuſte legi-
bus his uſq; ad ſenectutẽ uiuunt/ita ſm naturã e uita decedunt. Mortuis uero tã uiris ꝗ mulieribus
Locus ſepulchrorum. parentationes qdẽ & quæ ad deos ſiue inferos ſiue ſupos ptinent ſm rñſa interpretũ fiant. Nullũ i
loco fœcundo & agro ad culturã apto ſepulchrũ fiat. Sed is locus corpora defunctoꝝ recipiat/qui
ad cætera inutilis & ad id tñ cõmodius uiuẽtes minime lædit. Nec enim a uiuis neq; a mortuis ter
ræ matris fœcunditas impediẽda eſt. Nemo ergo aut uiuẽs aut mortuus uiuũ aliquẽ alimento pri
uet. Ager non altior fit eo cumulo quẽ uiri quinq;/diebus quinq; confluere poſſint. Lapides quoq;
ſuperſtruanẽ nõ maiores ꝗ ut poſſint defuncti laudes quatuor ſolũ heroicis uerſibus editas cõpre
hẽdere. elationes aũt nõ breuiori uel longiori tpe itus fiant ꝗ uere mortuus ſignificari cognoſciq;
poſſit. Ac ut humana ſe hñt triduana elatio ad ſepulchrũ mediocris uideẽ. Credendũ eſt aũt & de
De corpore & aĩa quædam. aliis legum latori & de aĩa: cum eam dicat oĩno a corpore differre:nec aliud præter ipſam eſſe/qd
in hac uita facit ut quilibet noſtrum hoc ipſum ſit quod ſumus. Corpus uero tanꝗ imaginariũ qd
dam hoĩem ſequi. cõmode ẽt mortuorum ſimulachra corpora uocari. Ac reuera unũquẽq; nrm/
aĩam ipſam imortalem eſſe:eãq; ad deos alios pficiſci/rõnem ſuoꝝ operum redditurã/ut lex patria
continet. In quo certe bonis uiris confidendo eſſe:malis aũt formidandum/quippe cũ poſt mortẽ
omni auxilio careant. Viuentibus aũt neceſſarios oẽs cõſulere debuiſſe ut ꝗ iuſtiſſime atq; ſanctiſſi-
me uiuant. ne maxima eos ſcelerũ poſt mortẽ ſupplicia maneant. Hæc cum ita ſe habeant: rẽ fami
liarem atterere minime debemus: quaſi arbitremur hanc carnis molẽ quæ ſepelitur noſtrum illũ
eſſe:eum ille filius aut frater aut quiuis alius a nobis deſideratus. quem ſepeliri putamus hinc alio
fatis ſuis exactis profectus fuerit. probe igitur factum erit ſi tanꝗ ad manium arã aĩa carentem mo
derato utamur impendio. Moderatum uero quantum ſit a legũ latore merito ſtatueẽ. Lex igiẽ iſta
ſit:ut qui maximi cenſus eſt/ad funus & ſepulturam non plus ꝗ minas quinq; impendat qui ſecũdi

tres.

tres.tertii duas.quarti unam.atq; ita ſinguloꝝ moderata erit impenſa.Cæterum cuſtodes legum
cum alia multa tum hoc maxime curare debent/ut pueri & uiri & ut ſummatim dicam cuiuſcũq;
ſexus uel ætatis hoĩes ab illis iugiter obſeruati bene uiuant. & in ciuis cuiuſq; deceſſu/unus ipſorũ
quem mortui hoĩs coniuncti elegerint/funus totũ obſeruet/prouideatq; ut bene moderateq; oĩa/
non cõtra gerant.& illud ſibi honori hoc dedecori ſit.Expoſitiones utiq; & elationes & cætera oĩa
ſm leges de his conſcriptas fiant.Ciuilis aũt legis latori concedant iſta. Lachrymis mortuos de-
corare aut non/turpe legum latori cogere eſt.plangere uero & extra domũ uociferari ꝓhibẽdum
eſt.Cadauer ẽt manifeſte per uias urbis frequentiores efferre & palã eiulare/aut ante diem extra ur
bem ſe affligtare non liceat:hæc ita de his ſtatuta ꝑmaneant.Quibus qui paret:indẽnis eſto:qui ue-
ro uni legum cuſtodi non paret ab oĩbus ut cõiter uidebit/puniat.Cætera quæ uel ad mortuorum
monumenta:uel ad eos qui ꝑꝑ parricidium ſacrilegiũq; ſepultura indigni ſunt/pertinẽt/ſuperiori
bus legibus cõprehendimus.Quare legũ poſitio ferme finẽ habet. Omnium uero finis eſt/non in
eo qđ facta ſint uel poſſeſſa uel habitata/ſed ĩ eo potius qđ ſicut recte ſunt facta/ita & firmiter ſtabi
lita ſint.In huiuſmodi enim conſeruatione putandũ eſt quantũ oportuit factũ eſſe. aliter minime.
CLI.Probe loqueris hoſpes.ſed quorſum iſta explanatius dicito.ATHE.Multas o Clinia priſcoꝝ
ꝑclare dicta laudant.nec minus parcarũ noĩa.CLI.Quæ nã?ATHE.Quod Lacheſis prima ſit.
Clotho altera:Atropos tertia quæ ſalutem ꝓdictis affert.Hæc ad ignẽ contortis quia uim incõuer
tibilem continẽt/cõparata ſunt.Quæ quidẽ in ciuitate & re.p.oportet/nõ ſolũ ſanitatem corpori
bus ſtabilem/ſed aĩs quoq; legũ cultum:ĩmo uero legũ ſalutẽ afferre.Sed mihi uidet negocio legũ
adhuc illud deficere:ut diſſerat/quo pacto illis ſm naturã uis incõuertibilis poſſit ineſſe.CLI.Non
paruum eſt quod dicis:ſi inuentu poſſibile eſt/quo pacto in unaquaq; re id fiat.ATHE.Poſſibile ẽ
profecto/ut mihi ad pñs uidet.CLI.Ne igitur abeamus hinc obſecro/anteq̃ noſtris legibus id tri-
buamus.Ridiculum eſt enim:fruſtra in aliqua re ſumpſiſſe laborẽ/nec ſtabile aliquid fundauiſſe.
ME.Recte tu admones:me quoq; tecum habebis.CLI.Probe dicis.Quæ igit ſalus iſta eſt? & qua
rõne rei.p.noſtræ & legibus aderit?ATHE.Nõne diximus cetum in ciuitate hmõi eſſe cõſtituen-
dum?Vbi decem de legũ cuſtodibus ſemp ſeniores conueniant.His accedant oẽs qui muneribus
ꝓmiſſq; honorati ſunt.Præterea & illi qui multas urbes ꝑagrauerũt ut aliquid ad patriarũ legũ cõ-
ſeruationem conſerẽs reperiret:ſed hi ad cetum hmõi non recipiant/niſi ex ea ꝑegrinatiõe incorru-
pti & integri rediiſſe & cetu digni eẽ probent.Atq; hoꝝ ſinguli ſingulos ſibi iuniores adſciſcãt/nõ
pauciores annos q̃ triginta natos.qui natura educationeq; digni eſſe adſciſcẽti primum deinde &
uniuerſo cetui uideant.Quod ſiquis indignus adhibeat/nullius momenti ſnĩa ſit.Hunc cetũ ante
lucem cõuenire diximus oportere/qñ a cæteris tam priuatis q̃ publicis negociis uacat.An nõ tale
aliqd in ſuꝑioribus diximus?CLI.Certe.ATHE.De hoc cetu iterum illud dicã.Aio enim ſiquis
hunc quaſi an coram uniuerſæ ciuitatis quæcũq; ad hoc exigunt/in ſe continentẽ iaciat/oĩa quæ uo
lumus/ſeruaturum.CLI.Quo pacto?ATHE.Oportune modo dicemus/totiſq; uiribus incumbe
mus.CLI.Probe dixiſti:& ut cogitas facito.ATHE.Oportet ſane o Clinia in unaquaq; re cõgruũ
ſinguloꝝ operum ſeruatorem excogitare.Qualẽ maxime locũ in aĩalibus aĩa & caput habere uidẽ
tur.CLI.Qua rõne rurſus id ais?ATHE.Hoꝝ nẽpe uirtus omni aĩali ſalutem ꝑber.CLI.Quo pa
cto inq̃?ATHE.Nam aĩæ qdem ad alia mẽs infuſa eſt capiti quoq; ad alia uiſus audituſq; inſertus.
Atq; ita ſummatim pulcherrimis ſenſibus mẽs cõiuncta/& in unũ redacta/ſalus ſinguloꝝ efficitur.
CLI.Ita uidet.ATHE.Certe.Nam & mẽs ſenſibus coniuncta nauibus in tẽpeſtate & tranquilitate
ſalutem afferre ſolet.An non uides quod gubernator & nautæ ſimul cum mente gubernatrice ſen
ſum coniungentes ſcipſos nauẽq; tutant.CLI.Quid ni?ATHE.Nõ multis exemplis opus eſt.Sed
in exercitu & medicina cõſideremus/ad quod ſignũ reſpicientes imꝑatores & medici/ſalutẽ rectiſ-
ſime cõſequunt.Nõne illi ad hoſtium fugam & uictoriam ſuam?Iſti ad corporis ſanitatẽ?CLI.Pro
culdubio.ATHE.Si medicus corporis ſanitatẽ ignoret/aut uictoriam imꝑator/& cætera quæ di-
cebamus/mentẽ ne habere ſcireq; aliqd in his uidebunt?CLI.Nequaq̃.ATHE.Quid porro in ci
uitate?ſiquis finem ad quem uir ciuilis reſpicere debet/ignorare uideat/an primum iure princeps
poterit appellari?Deinde ſeruare id poterit/cuius finem prorſus ignorat?CLI.Minime.ATHE.
Oportet igitur & nunc ut uidet ſi nouæ huius urbis cõſtructio bonum exitũ habitura ſit aliquid in
ea eẽ quod cognoſcat primũ quis nam ciuilis ſit finis:deinde qũo illum aſſequamur Et demũ quæ
lex primũ/deinde quis nam hoĩum recte ad illum conſulit aut non recte.quippe quæ ciuitas his ca
rebit:nõ erit mirum/cum mente ſenſuq; capta ſit/ſi forte caſuq; ſingula faciat.CLI.Vera loqueris.
ATHE.Nunquid dicere poſſumus in qua maxime ciuitatis noſtræ parte uel quo ſtudio hmõi ali-
quod ad ſalutem præſidium ſufficienter cõſtitutũ ſit.CLI.Quãuis non liquido id aſſerere audeam
hoſpes/coniicio tñ hanc orationem tuã ad nocturnũ illum cetũ quem modo dixiſti/contendere.
ATHE.Recte o clinia cõieciſti.Oportetq; illũ ut rõ præſens ſignificat/omni uirtute præditũ eſſe.
Virtus aũt eius prima atq; præcipua eſt/ne per multa uariaq; uaget:ſed ad unum reſpiciat ſemper

Ridiculũ eſt in aliqua re ſumpſiſſe laborẽ nec qcq̃ fundaſſe.

Vide quanta dignitate ſit finalis cauſa.

Cur ciuitatū leges longe aberrent.

quo oīa quaſi tela ſibi ſemp dirigenda ſunt. CLI. Ita proſus. ATHE. Nunc ergo intelligimus nō
eſſe mirum ſi ciuitatū leges longe aberrent. Nam in qualibet ciuitate alia legum poſitio ad aliud &
alia ad aliud reſpicit. Et aliis iuſtorꝫ finis eſt/ut aliqui ſiue meliores illi qdē ſiue peiores in re.p. do-
minentur. Aliis ut ditenſ/ſiue ſeruiant/ſiue non. Aliorꝫ ſtudium uertiſ ad libertatem. Alii leges ad
duo cōdunt: ut & ipſi liberi ſint/& alias urbes ſubigant. Qui uero ſapiētiſſimos ſe putant/ad huiuſ-
modi oīa ſimul. Vnum uero præcipuū ad quod cætera dirigant/nō habent. CLI. Nos igiſ hoſpes
recte iādiu legibus noſtris ad unum reſpiciendū putauimus. Idq; uirtutem appellari conceſſimus.

Vide ut gubernator medicus & imperator cōueīāt in ſpectando propoſito.

ATHE. Ita eſt. CLI. Et uirtutē quatuor quædā ponebamus. ATHE. Certe. CLI. Mentem uero ho-
rum oīum ducem/ad quam & cætera oīa/& tria illorꝫ reſpicere oporteret. ATHE. Pulcherrime ſe-
queris o Clinia. Et in cæteris ſimiliter ſequere. Mentem quidem gubernatoris, medici, imperatoris/
ad certū quiddam reſpicere dicebamus. Ciuilē uero redarguentes huc proceſſimus. & nūc ueluti
hoīem ita ciuilem/hēat mentem pcontemur. O mirifice uir quo tendis! Quid illud unū eſt! quod
in arte ſua medicus plane aſſignare pōt! Et tu qui cæteris prudētibus præſtare te dicis in tua facul-
tate non poteris! An uos o Clinia & Megille pro ipſo rñdere poteſtis qui hoc ipſum ſit ut ego ſæpe
ad uos pro aliis feci! CLI. Nequaq̄ hoſpes. ATHE. An non quærendū putatis/ quid illud ſit & in q-
bus! CLI. Dic plane. ATHE. Cum quatuor uirtutis ſpecies poſuerimus patet earꝫ quālibet unam
eſſe ſi quatuor ſimul cōficiunt. CLI. Quid ni! ATHE. Vnum ēt cuncta hæc nominamus. Fortitu-
dinem enim uirtutem eſſe dicimus: prudentiam/uirtutē/ & reliqua duo ſimiliter quaſi reuera non
multa ſint/ſed unum id ſolū/quod uirtus eſt. CLI. Oīno quidē. ATHE. Inquantū igitur duo hęc in-
ter ſe differūt/& duo noīa acceperūt/atq; alia duo ſimiliter/difficile dictu non eſt. Inquantū uero in
utriſq; unum poſuimus idq; uirtutem uocauimus/& in duobus reliquis ſimiliter/nō ita facile. CLI.
Quomodo iſtud ais! ATHE. Non eſt arduū quod dico/explanare. Agite ergo interrogandi rñdē-
diq; munus inter nos partiamur. CLI. Quo pacto! ATHE. Interroga tu me qd nam unū appellā-

Vide ut fortitudinem eſſe cōtingat ſine rōne: ſed non prudentiam.

tes uirtutem/duo utraq; rurſum diximus. Alterū fortitudinē, alterum uero prudentiam! Cauſam
equidē tibi affero, quod alterum circa timores uerſaſ. Vnde belluæ quoq; fortitudinis participes
ſunt/& infantium animi. Natura enim quodāmodo & ſine rōne animus fortis efficiſ/ ſed abſq; ra-
tione prudens aīa & mentis cōpos nec fuit unq̄/nec eſt/nec erit. Aliud ergo hæc eſt q̄ illa. CLI. Ve-
ra loqueris. ATHE. Quomodo ergo duo hæc & differentia ſunt rōne a me accepiſti. Quomodo
uero unum & idem tu rurſum me doceas. Ita ut dicturū te putes/quo pacto cum ſint quatuor/rur-
ſus unum ſint. & me poſtea tibi rurſus quomodo quatuor ſint/declaraturum. deinceps aūt cōſide-
remus/utrum qui res aliquas ſufficienter intellecturus eſt/quæ & nomen habent & rationē/nomen
ſolūmodo ſcire debeat/rōnalem minime! An potius ſi precii alicuius eſt turpe ſibi eſt rerū magni-
tudine & pulchritudine excellentiū tam noīa q̄ rōnes ignorare. CLI. Ita uideſ. ATHE. Legū uero
conditori atq; cuſtodi: & ei qui uirtute ꝑſtare cæteris opinaſ & munera pro his rebus accepit/ eſt
ne maius aliud q̄ fortitudo/tēperantia/iuſtitia/atq; prudentia! CLI. Quomodo aliud! ATHE. De
iis igitur interpretes, doctores, legum cōditores, aliorꝫ cuſtodes nōne cæteros qui ſcire cupiūt uel
punitione & increpatione indigent/docere debent/quas uires uirtus/quas uitium habeat! atq; hęc
ſignificando excellere cæteris! An uero poeta quiſpiam aut iuuentutis magiſter urbem nup ingreſ-
ſus eo preſtantior iudicabiſ/qui omni ſe uirtute excellere profiteſ! & deinde mirum uidebiſ/ſi ea ci-
uitas ubi cuſtodes uirtutis nomen rōnemq; non tenent tanq̄ deſerta cuſtode/eadem patiaſ/quæ &
aliæ multæ hodie patiunſ. CLI. Nihil certe mirum. ATHE. Ad hoc itaq; incūbamus. Quomodo
igitur cuſtodes in uirtute cæteris tam re q̄ uerbo exquiſitiores reddemus! Vel quo pacto pruden-
tum capiti atq; ſenſibus ſimilis ciuitas noſtra pp huiuſmodi cuſtodiam fiet! CLI. Quo nam pacto
hanc o hoſpes ſimilitudinem faciemus! ATHE. Patet quia ciuitas capitis quædam capacitas erit.
cuſtodes aūt iuniores ſagaces ſolerteſq; ſupremo in uertice collocabunſ. Vnde urbem totā circū-
ſpicient: & cuſtodiendo/quæ ſentiunt/memoriæ cōmēdabunt: oīaq; ſenioribus nūciabunt/qui mē-
tis ob rerꝫ multarum cognitionē ꝑſimiles/ciuitati conſulent iuuenum miniſterio uſi. Atq; ita utriq;
cōiter ciuitatem oēm cōſeruabunt. Sic ne an aliter ipſos ꝑparandos putamus! an æquales oēs ha-
bendos eſſe cenſemus! Nec exquiſitiori rōne educari erudiriq; nōnullos uolumus eoſq; cæteris aū-
poni! CLI. At id quidē o mirifice uir impoſſibile eſt. ATHE. Ad exquiſitiorē ergo diſciplinā q̄ ſu-
perior illa ſit/ueniamus. CLI. Sic ferme. ATHE. Atqui ea forte quā modo tetigimus hæc ipſa eſt
quam quærimus. CLI. Oīno. ATHE. Dicebamus aūt ꝑcipuum in ſingulis opificē atq; cuſtodem/
nō ſolū oportere/ut multa cernere poſſit/ſed ut ad unum ēt tendat/illudq; cognoſcat. & cū cogno-
uerit/cuncta illo quæ perſpicit/dirigat. CLI. Recte. ATHE. Eſt ne igiſ exquiſitior cōſideratio alia
rerū q̄ ut poſſis ad unā ex multis diſſimilibuſq; ideam aſpicere. CLI. Fortaſſe. ATHE. Ne fortaſſe
dicas ſed reuera o beate uir nemo certiorē hac uiā rōnēq; unq̄ habebit. CLI. Tuis rōnibus hoſpes
perſuaſus concedo. quare ita pſequamur. ATHE. Cōpellendi ergo diuinæ rei.p. cuſtodes nobis
ſunt/ut exacte inſpiciant/primum qd in oībus quatuor idem ſit qđ cū in fortitudine, temperantia.

iuſticia.

Iuſtitia, & prudētia inſit/uno uirtutis noīe iure uolumus appellari. Id o amici ſi uultis/modo apprime teneamus, ne dimittamus anteq̄ ſatis pateat quid nam illud ſit/ad quod ſiue quaſi ad unū ſiue quaſi ad totum ſiue ad utraq;/ſiue quōcūq; ſe habeat/reſpiciendū ſit. An putamus ſi hoc nos effugerit/ſatis nobis patere/quæ ad uirtutem pertinēt? de qua nec ſi multa/nec ſi quatuor/nec ſi unū ſit explanare poſſimus? Aut igitur ſi noſtro cōſilio creditis/modum adinuenire conabimur quo id in ciuitate nobis aderit/aut ſi uidebit/dimittemus. CLI. Minime per hoſpitalē deum o hoſpes dimittendum hoc eſt. Rectiſſime nāq; id dicere uideris. Sed quo pacto quis hoc inueniet? ATHE. Non dum quō agendū dicamus, ſed primū inter nos/oporteat nec ne/conueniamus? CLI. Oportet certe ſi poſſibile eſt. ATHE. Quid porro de honeſto bono? utrum quod ſolūmodo multa ſint/cuſtodes nobis cognoſcent? an ēt quō unum cognoſcent? CLI. Neceſſarium uidet/ut ēt quō unum ſunt/intelligant. ATHE. Quid deinde? Intelligere ne ſolum debēt/ oratione aūt declarare non poſſe quod intelligunt? CLI. Quo id pacto? ſeruilis enim habitus eēt. ATHE. Num ēt de oībus ſtudio dignis eadem rō eſt/ut eos qui ueri cuſtodes futuri ſunt/oporteat ueritatem legū optime intelligere/orationeq; ſufficienter exponere/& operibus aſſequi/quæ recte fiunt quæ non/ſm naturam diiudicantes. CLI. Cur non? ATHE. Nonne una de rebus optimis eſt: ea de qua ſupra ſerio diſputauimus? Vbi quod ſint dii & quod uires maximas habeant demonſtrauimus, idq; pro uiribus homini eſſe ſciendū: ita ut multis ignoſcamus ſi legū tantūmodo ſniam ſequant. Cuſtodiam uero nōnulli committamus, quod nō multo labore firmaq; fide quæcūq; ad deos ptinent fuerit aſſecutus. Vt neminem unq̄ cuſtodē legū eligamus aut cæteris uirtute anteponamus/niſi diuinus ſit/diuiniſq; ſtudiis operam dederit. CLI. Par eſt igit ut ais/ſiquis in rē diuina tardus & ineptus ſit ut is longe a rebus pulcherrimis arceat. ATHE. Scimus ne igitur duo eſſe quæ faciunt ut quæ ſupra de diis expoſita ſunt credant. CLI. Quæ nam? ATHE. Vnum quidē illud de aīa ſupradictū quod antiquiſſima diuiniſſimaq; oīum ſit/quoq; motus generationem ſortitus ſubſtantiam ſemp fluentē pducit. Alterū de ordine: quo aſtra cæteraq; ferunt: quæ intellectus ducēs/oīa exornauit. Nemo enim qui hæc diligenter cōſiderauit atq; percepit/adeo impius unq̄ fuit: ut contra non ſit affectus q̄ multi ſuſpicentur. Pleriq; enim putant eos qui hæc tractāt aſtronomiæ & aliis hmōi ad hæc neceſſariis artibus deditos a religione alienos eſſe. Quippe cum neceſſitatē pro uiribus/qua res fiunt/inſpexerit/non uolūtate diuina boni gratia oīa gigni credere illos arbitrant. CLI. Quomodo igit id ſe habet? ATHE. Contra ſe habet penitus nunc: & qū ſine aīa eſſe hęc putabant. Quāuis ēt tunc quicūq; diligentius aliis illa pſcrutabant/mire ueritatem tangebant, quod uidelicet nunq̄ ſi aīa carerent tam exquiſita rōne uterent/mentis expertia. audebantq; affirmare nōnulli mentem cœleſtia oīa hornauiſſe. Sed iidem ipſi neſcientes aīę naturam antiquiorē eſſe corporibus oīa rurſus ut ita dixerim/imo uero ſe ipſos euerterunt/cum iuniorē putauerint. Nam & quæ ante oculos ſunt/hæc & in cælo eſſe crediderunt. Itaq; terra/lapidibus/aliiſq; inaīatis corporibus referta eſſe cœleſtia credentes/his cauſas totius mundi dederunt. His igit factum eſt/ut qui hæc tractāt philoſophi tanq̄ impii uulgo exiſtimarentur: & a poetis cōpararent canibus fruſtra latrātibus: aliaq; in eos plena ſtultitiæ dicerent. Nūc aūt ut diximus/contra omnino ſe res habet. CLI. Quo pacto? ATHE. Nunq̄ mortalis quiſpiā poterit deum firmiter colere: q hæc duo antea non acceperit. Primum quod rerū oīum quæ generationis participes ſunt/antiquiſſima aīa eſt: atq; etiam imortalis: cūq; talis ſit oībus dominat. Deinde quod ſæpius diximus ueram eē mentē in aſtris non ignoraret. & quæ antecedūt ad hæc diſciplinæ ipſum non lateāt. Muſæ ēt his conuenientis non ignarus ad mores cōponendos legeſq; ſeruādas ipſa utat. poſſitq; earum rerum rōnem reddere/quæ rōnem habēt. Qui uero ad uirtutes publicas/hæc inſuper non poſſederit/is nunq̄ ferme totius ciuitatis ſufficiens princeps erit: ſed alioꝝ miniſter. Conſiderandū uero nunc o Clinia & Megille/utrum prædictis legibus hūc ut apicē cuſtodēq; illarum apponere debeamus ut ſalutis gratia nocturnus principum cetus adſit: diſciplina quā prędiximus/preditus. Quid ergo agemus? CLI. Quid prohibet optime uir/quo minus quātulūcūq; poſſumus/apponamus? ATHE. Certe ad id contēdere oēs debemus. Ego quidē libēter uobis opitulabor. forte ēt ob harum rerum peritiā alios quoq; multos adiutores inueniā. CLI. Hac uia o hoſpes maxime proficiſcamur/qua deus ipſe ducere uidet. Sed modum nūc quo recte hoc fiat excogitemus. ATHE. Leges de iſtis o Clinia & Megille non ante ſcribi poſſunt/q̄ ciuitas uniuerſa fuerit exhornata. Tunc enim debita cum auctoritate conſtituende uident. Sed eo non aliter recte q̄ doctrina multa & longo diſputationis examine probabunt. CLI. Quid hoc iterum ſibi uult? ATHE. Primum igitur cetus eorum hoīum qui ætate, doctrina, moribus, conſuetudine, ad cuſtodiā idonei ſunt/conſtituat. Deinde quæ diſcenda ſunt/ea nec inuenire facile: & inuentoris diſcipulū fieri arduum. Tempora præterea in quibus percipere oportet ſingula fruſtra ſcribent. Nec enim poſſunt ipſi qui diſcunt/cognoſcere: qū quid oportune diſcatur: anteq̄ in eorum animo rei ipſius ſciētia ſit. Quæ igitur in his palam dici non poſſunt nō recte tentantur. dici aūt non poſſe inq̄/ quoniā ſi dicantur/nihil planius explicant. CLI. Cum hæc ita ſe habeant hoſpes/quid nobis agēdū cenſes?

Duo ſunt quibus credētura quę dicta ſunt de diis.

ATHE. Quod trito prouerbio fert/id nobis o amici nunc cõmuniter competit. ac ſi de uniuerſa
re.pu.periculum ſubire uelimus: faciunda oĩa ſunt ita:ut ter ſex uel tres tales iaciamus. Equidem
periculum id uobiſcum ſubibo/dicendo atq; exponendo quę mihi de hac diſciplina & educatione
quam modo tetigimus uidebunt: periculum aũt paruum non eſt/nec aliis ſimile. Quod tibi o Cli
nia curæ modo eſſe iubeo. Tu enim in magneſienſium urbe uel ille cui deus ipſam cognominẽ fa
ciet/ſumma florebis gloria ſi recte ipſam conſtitues. Certe nunq̃ effugies quin poſteriorum oĩum
fortiſſimus uidearis. Si ergo diuinus hic cetus nobis o amici conſtituet/huic ciuitas erit tradenda.
Neq; his reliqui legum latores tanq̃ minus ſufficientibus aduerſabunt. profecto quod pauloante
quaſi ſomniantes uerbis tetigimus/qñ capitis mẽtiſq; cõmunionem per imaginem quãdam attu
limus/id pene uigilantes pficiemus/ſi nobis hi uiri exquiſite docti conuenerint: & in arce regionis
habitauerint/cuſtodes ciuitatis cõſtitui/quales nunq̃ nos in præterita uita ad cuſtodiam agendam
fuiſſe cognouimus. ME. Ex oĩbus quæ diximus o amice Clinia patet: aut huiuſmodi ciuitatis cõſti
tutionem prætermittendam eſſe aut hunc hoſpitem non dimittendum: ſed precibus modiſq; om
nibus ſocium ad diſponendam ciuitatem accipiendum. CLI. Probe loqueris o Megille. Ego qui
dem ſic prorſus efficiam. ſed tu quoq; opem feras. ME. Feram equidem.

FINIS DIALOGORVM DE LEGIBVS.

ARGVMEN. MARSILII FICINI IN EPINOMIDEM IDEST LEGVM APPENDICEM VEL PHILOSOPHVM.

THeſaurum diuini Platonis magnanime Laurẽti/latere in hoc epinomide qui phs tur
ſus inſcribitur. Platonicorum ambigit nullus. Sed ad hunc in lucẽ penitus expromen
dum/multis opus eſt machinis. Marſilio uero tuo argumẽta pmittenti/non licet pro
lixiora pſtare. Præſertim cũ & ſcriptorũ expreſſorũq; tabellarii opus aſſidue urgẽt &
argumenta pcacius e manibus extorquentes/uix permittant in ſingulis uoluminibus
ſumma ſequi faſtigia rerum. Præcedentiũ legũ conſilium eſt: aĩos ciuium pro uiribus ita cõpone
re:ut expeditam adepti tranquilitatẽ/diuinorũ operum rõnes & cauſas perſcrutent: & in his quaſi
ſpeculis auctorem deũ ſpeculent/& colant. In ſpeculatione quidẽ ſapientia/in cultu uero religio:in
ambobus tota conſiſtit humana felicitas finiſq; legum. Eiuſmodi finem ſuperiores qdem pmittũt
leges. Epinomis uero præſtat donante deo. Itaq; perfectũ hunc mentis habitum in exordio uatici
natus deinceps ſupplici quadam oratione petit a deo. Felicitatem alii in hac uita haberi poſſe iudi
cauerunt:alii in altera:alii uero nuſq̃. Profecto quicũq; in hac uita humanis eã uiribus acquiri pu
tant totius uitæ teſtimonio reclamãte manifeſte fallunt. At uero qui nuſq̃/ſi tanq̃ uani/uanũ quoq;
eſſe uolunt naturæ totius inſtinctum. Sapienter admodum Plato noſter felicitatẽ in altera uita ſpe
rat. tum pſtis uitæ uirtutibus/tum dei munere cõparandam. Non diffidit tñ pauciſſimos quoſdã
in hac quoq; uita felicitatem deguſtare poſſe. Quos in Phædro in Phædone/in re.p. tales eſſe uult
ut extra corpus uiuant potius q̃ in corpe:deoq; ipſi potius q̃ ſibi uiuãt:quo efficiat/ut aſpirãte deo
uel inter ipſos fluminis Lethei/fluctus libare nõ nihil ætherei nectaris uideant. Neq; ab re hũc epi
nomidem pterea inſcripſit philoſophum. Siquidem ut in rei.p. ſexto & ſeptimo & in pſti libro pa
tet/philoſophi officium eſt rerum omnium rationes inueſtigare/ut diuinam ipſam qua factæ ſunt/
inueniat rationem. inuentam colat/culta fruatur. In hoc autem libro dum ad felicitatem/quã in ſa
pientia religioſa proculdubio collocat/perducere nos cõtendit: pprium legitimi philoſophantis
depingit ingenium. & conuenientibus diſciplinarũ gradibus erudit & format. Atq; ubiq; non mi
nus/immo multo plus uirtutis & pietatis/q̃ ſcientiæ a philoſopho uidet exigere. & quicquid ſciẽtię
ab hoc exigit/iccirco requirit/ut deum ipſum uerum tam ſcientiæ magiſtrum q̃ auctorem rerũ quę
ſciuntur/præcæteris ueneretur. Primum uero uim nobis ad diuinam felicitatẽ naturaliter inſitam
ex eo pbat: quod oẽs in omnibus actiõibus ipſam & uaticinamur & quærimus/& aliis omnino nul
lis implemur. Deinde ſingulas ordine facultates enumerans/oſtendit hanc neq; naturalibus neq;
neceſſariis neq; ludicris & iocoſis/neq; auxiliatricibus facultatibus comparari. Tertio demonſtrat
uirtutibus tum moralibus/tum ſpeculatiuis acquiri ſapientiam & pietatem beatitudinis funda
menta. Vbi uero ſpeculatrices doctrinas enumerat. Primo quidem arithmeticam non laudat
ſolum/uerumetiam admiratur/quam & in libris ſuperioribus maxime omnium inquit ingenium
acuere. memoriam confirmare. Animum ad omnem ſpeculationemq; aptiſſimum promptiſ
ſimumq; efficere. Atq; hic addit numerum ab ipſo deo hominibus traditum uelut rationis
diſcurſioniſq; neceſſarium inſtrumentum. Quo ſublato/& animus amens appareat/& ſcien
tiæ arteſq; penitus euaneſcant. Laudat præterea geometriam menſuras ſpectantem & ſtereome
triam librantem pondera. Et aſtronomiam cœleſtia obſeruantem. Et muſicam concentum

cœleſtium

cœleſtium imitantẽ:cõmendat quoq; phyſicã/ubi de corpoꝝ generibus:cõpoſitiõibus : aĩalibus:
motioniſq; & generatõis principio tractat:ſed ita/ut minutiſſima quę naturalium relinquat medi-
cis tanq̃ ab eo qui ad diuina ſe confert/nimium aliena dialecticã deniq;.i.methaphyſicã & apicem
huius theologiã uelut reginã omnibus anteponit. Videlicet ſingulis ceu gradibus utentẽ ad inue-
niendum deum atq; adorãdum. Tria uero reginę huius circa cęteras facultates munera eſſe pro-
bat. Primũ & multitudinẽ harũ omniũ circũſpiciat. Secũdum quę nam una in cũctis cõmunio cõ-
nexioq; ſit cõſpiciat. Tertium qua rõe ad unum ipſum diuinũq; bonum/ & multitudo hęc & huius
unio cõferat:manifeſte ſuſcipiat. Addit autem/niſi eiuſmodi unio doctrinarũ ad diuinũ unum cõ-
ducens/comprehẽdatur/cunctas oĩno inanes euadere. Neq; quid in eis unum ſit percipi poſſe niſi
comparẽtur ad unum/a quo & ipſam accipiunt unionẽ. Mentem uero hæc oĩa conſecutam atq; ita
unitam ſibi/rurſuſq; per ſe unitam deo/& hic ait pro uiribus beatam eſſe/& in altera uita oĩno bea-
tam. Id aũt libri totius eſt argumẽtum. Paulo poſt exordia/ ubi traduximus hæc uerba.ſ.breue au-
tem tempus:quod deinde ſequitur/alibi legitur/ ad rationis diſcurſum idoneũ:& id qdem non ſo-
lum in deprauatis/ſed & moderatis hoĩbus relinqui uidetur. Vbi uero cœlum laudat tanq̃ & pru-
dentię & bonoꝝ omniũ cauſam eiuſmodi laudes a cœlo corporeo ad incorporeũ cœlum.i.ideam
cœli uult transferri. Quam ibidem adorari iubet per cœlum uiſibile quaſi per ſimulachrũ ſignifi-
catam. Tu uero hic attẽde/hoĩes in genere terręſtrium dęmonũ iudicari/ ubi inquit dęmones alii
ſimul omnes & quę ſequitur. Poſt hęc ait ſiquis ꝙ diuinum eſt generatõe cognouerit/uerũ nume-
rum pietatẽq; cogniturũ. Diuinum in generatione duo ſignificat:tum ſpiritalem quãdam motio-
nem quę in anima eſt/ſiue uim motricẽ/ corporeę motionis generatõiſq; originẽ:tum ſpeciem na-
turalem/quę in perpetua generatiõis ſucceſſione ſeruať. In motu quidem animę uerus ẽ numerus
muſica ut Timęus ait ꝑportione cõcentuq; cõſonans : in ſpecie quoq; uerus numerus. Rerũ nãq;
ſpecies certo quodam numero & ordine diſponitur. Per hæc utiq; religio cõfirmatur. Nam ex li-
bero animę motu diuinam ſubſtãtiam per ſe exiſtentẽ uaticinamur:& ex perpetua in ſpeciebus pſe
uerãtia idearum auguramur ęternitatem. Audies ſentẽtiam moſaico myſterio ſimilem. Ait enim
ſiquid mali ab aeris qualitate & plantis & animalibus nobis inferť/non diuinã naturam culpãdam
eſſe:ſed humanã/ quę iniuſte uitã ſuam diſtribuit. In ſequẽtib⁹ legum finẽ manifeſte cognoſces his
uerbis. Finis hic legũ tibi ꝑpoſitus eſt / ut dei cultu & uitę puritate optimũ atq; pulcherrimũ exitũ
cõſequaris. Mos repetit tria pietatis capita:primũ ut deum eſſe credas. Secũdũ ut maximoꝝ ſimul
& minimoꝝ curã habere cõfitearis. Tertium ut nullis ꝓcib⁹ aut donis inique flecti eum exiſtimes.
Cõfirmat & iterum diuinitatis fidem ex ipſius aĩę excellenti quadam diuinitate. Putat autẽ quicqd
ita corpore melius eſt ut ſit / & diuinius.i.diuinis ſimilius : q̃ corporeis.i. corporibus cunctis anti-
quius eſſe. Propterea ꝙ in quolibet rerũ genere ſiue ordine/quod perfectius eſt / eſſe quoq; magis
poſſidet:ideoq; cãm impfectioribus exhibet exiſtendi. Quod uero alteri eſſe prebet / nimirũ eſt &
antiquius. Addit qñ ex cõgreſſu animę/ cũ corpore/cõficiť animal/unã quãdam ibi formã in corpe
reſultare.i.uitam corporeã in ſubiecto ex acceſſu uitę incorporeę ꝓcedẽtem. Ponit & duo rerũ ge
nera. Alterũ quidem corporeũ/incorporeũ uero alterũ. Et huic qdem actionem/illi uero attribuit
paſſionẽ. Huius item unã eſſe dicit formã ob id potentiſſimũ:qđ & ſimplex eſt & in ipſa ſemper for
ma ſubſtãtię pmanet. Sed ꝙ legiť / nõ enim eſt aliud / & quę ſequitur:alibi ita legiť: nam qđ in alia
tranſmutať/nõ eſt incorporeum & oĩno coloris expers pręter diuiniſſimũ reuera animę genus. In
genere uero corporũ quinq; collocat corpora. Quę ideo uocat ſolida / quia & in ꝓfundũ adaucta
diſcernũtur a planis:& in omni corpore uel liquidiſſimo ẽ aliquid ſolidi / tum per ipſam naturę ꝓ-
prie cõſiſtẽtiam / tum platonice per quãdam terrenę naturę ſimilitudinẽ ad cœlum uſq; diffuſam.
Cœlum qdem ex eo ignẽ noĩat:qđ ꝓpriã habet lucem quę pręcipua ignis ẽ qualitas / hẽt & perẽnẽ
motũ/ qualem uidemus in igne:& inſtar ignis nõ patiť mixtionẽ:& quia nondum naturali depelliť
loco/ideo nõ cogitur aſcenſu redire:ſed reuoluiť. Et actu quidẽ lucet/uirtute uero calet / oĩno uero
diuerſiſſimi generis eſt a noſtro. Poſt cœleſtem ignẽ/ alterã collocat ignis ſpẽm/calentẽ iam magis
q̃ lucentẽ ſub luna ętheris noĩe nuncupatã. Cuius qdẽ ueſtigiũ quoddã eſt noſter ignis iam nõ ſolũ
calẽs : ſed adurẽs:adurẽs in quã ob nimiã aſpitatis terrenę pmixtionẽ. Qui uero in tenui uiget ma-
teria lucet purius:caletq; ſuauius. Pręſertim ubi a nullo coarctatus ſpatiať in amplum. Huic ſubdit
aerem. Aquãq; & terram. Putat autem quãlibet mundi ſpęram ex his quinq; componi : ut perfe-
ctiſſima inter omnes ſit/tam in ſubſtantia cõnexio q̃ in uirtute & actione cõmunio. Verum in qua-
libet ſpęra unum eſſe pręcipuum ac pro natura ſua reliqua : inſuper contineri. Sic & ęther in terra
terrenus eſt : & terra in ęthere euadit ętherea / ſimiliter & in cœlo. Sed de his non nihil in theo-
logia : non nihil in Timęi cõmentariis diligentius. Proinde animalia in cœlo / ęthere/aere/aqua/
terra rationalia collocat. Quę dicit ab anima fieri : ab anima inquam triplici. Vult enim ultra
unam mundi totius animam / duodecim eſſe ſpęrarũ duodecim animas:deinde in qualibet ſpęra
duodecim eſſe ordines animaꝝ : hi ordines in cœlo ſydera ſunt & ſtellę. In terra hoĩes. In ęthere:

aere:aqua.ſ.ſublimiori ſunt dęmones.In his ſingulis animatis animā rōnalem corpori ſuo cōiun-
ctam aial pcreare.i.compoſitum quiddam ex pprio corpore uitaq; corpori prorſus infuſa. Quę
quidem uita iam facta corporea a triplici dependet anima.Nam & ad ppria & ab anima ſpærę &
a mundi totius anima.Quod aūt cœleſtia animas habeant argumento ſunt apud Platonē diuini-
tas ſubſtātię cœleſtis/quātitatis amplitudo/qualitatis uirtus uiuifica omnium/ motionis uelocitas
atq; efficacia.Quod inſup animę cœleſtes mentē habeant/ex ordine tenoriſq; eiuſdem perſeuerā/
tia conicit.Subdit neceſſitatē animę mentē habentis eſſe q̄ maximā/duobus id modis intelligens.
Pₜio qdē qa naturalis neceſſitas/puta in hac uel illa:ignis parte ad comburēdum & aſcēdendum:
agit aliunde ducta.Animę uero intellectualis natura/quatenus participat intellectum/eatenus ſuę
actionis eſt domina.Deinde qa motus animę cū ſit natura liber pͣuaricari facile poteſt/ uiciſſimq;
peruagari/niſi mente uelut auriga regaẜ:mente inquā perfecta:& optimū actionis finē/ & electiſſi-
mā uiam ab initio prouidente.Quę quidem cum optima optime adeſt animę/qualis eſt in ſtellis/
neceſſario prędſcriptum opus aſſequitur.Nam & optimę animę.i.potentiſſime non reluctanẜ cor
pora:& mens optima conſilium non permutat.Hinc ergo ait tres parcas conſeruare pfectū qcqd
certo conſilio cœleſtes dii deliberarunt.Tres ait parcas fatum unum ad diuinarum mentium nu/
tum tria diſponens:principia.ſ.ac media fineſq; rerum.In ſuperiori uero libro quæ fatis cōſtituta
ſunt materiis ad ignem elaboratis ſiue directis ſiue contortis dixit eſſe ſimilia. Nam ut hę materię
in oppoſitum ultra flecti nō poſſunt:ita neq; fatalia: neq; iniuria ad ignem cōtorta cōmemorauit.
Nam igneę cœloq; ſpærę fati ſunt inſtrumenta.Prętere a ubi ſtellas ait uel ſempiternas eſſe uel lon/
geuas ſufficienter orphicam & forte mercurialem tangit opinionē. Mundum.ſ. poſt multa ſecula
in ignem reſolutum iri.Nam & diſſolubile eſſe tandem quod compoſitū:& ignem uelut maximū
omniū atq; potentiſſimū in ſe omnia tandem mirabiliter aſſumpturū.Mentem uero diuinā operis
huius artificem ex igne rurſus opus ſimile & ſimili fato facilimoq; nutu reformaturā.Quā quidem
ſententiam Anaxagoras:Empedocles:Heraclitus:& ſtoicoq; plęriq; confirmauerunt fatētes deum
quidem omnipotentē poſſe opus ſuum ſemper in ordine ſimul tradito conſeruare. At opus ipm/
quia & finitę naturę eſt/& intra ſe repugnans non poſſe ſeruari:deum uero quod formationi deeſt/
reformatione rependere.Sed hęc illi uiderint.Tu uero notabis hic Platonem eos redarguere/qui
cœleſtia icciro negant uiuere:quia ſemper eodem modo ferantur. Quod quidem non abſentis
uitę:ſed pręſentis ſufficientię atq; ſapientię eſſe omnibus debuit argumentum. Memento ꝑterea
animā a corpore adeo diuerſam exiſtimari/ut nihil ſit utriſq; cōmune.i.nulla cōmunis materia.Itē
quia anima ex materia non dependet.Rurſus/quia natura corporea/neq; uera ſubſtantia/ neq; ue-
ra eſſentia iudicatur.Appellat animos ſtellarum deos:eoq; uero corpora deorū ſimulachra.Pro-
inde in diis cœleſtibus Iouem nominat prouidentię munus.Iunonē uero/ uim animalem prouidē
tię ſubditam:ait & ſtellas ſingula acute ſentire per ſenſum uidelicet a noſtro longe diuerſum. De-
ſcribit quoq; naturam dęmonum prudentia/ſenſu/memoria/ motu potentem:inter deos homi-
neſq; mediam:interceſſionis interpretationiſq; gratia honorandam.Cogitationes noſtras cogno
ſcentem ex noſtris uidelicet figuris & motibus & affectibus: diligentem bonos/malis infenſam:
omnes hic dęmones uidetur bonos exiſtimare/quos uidelicet deceat coli. Alibi uero nonnul-
los ſignificat eſſe malos.Et ęthereos quidem aereoſq; inuiſibiles.Aqueos uero/quos nominat ſe-
mideos uideri ait nōnunq̄ & uix uiſu ſcilicet intimo potius q̄ externo. Addit admoneri animos a
dęmonibus per ſomnia/uoces/uaticinia/oſtenta/maxime uero quo tempore animus migrat e cor/
pore.Multa his admonentibus religioni addita/eſſe inquit:ait pręterea non licere quę in religione
legibus firmata ſunt mortali naturę mutare.Mortali inquit:diuinę enim licet.Ediſce diuinum di-
ctum:ratio omniū diuiniſſima uiſibilem cōſtituit mundum quē uir felix admirans charitate accen
ditur diuinitatis inueniēdę:unde felix & hic & in altera uita euadit firq; per ſapiētiam uere unā ue-
re unus ad cōgrua uirtuti loca tranſlatus reliquū eſſe omne tēpus diuina cōtemplaturus. Mox ubi
traductū eſt.Res enim diuinas/& quę ſequūtur/alibi legiẜ:nō enim prudētis ē diuinoq; alia qdem
honorare/alia uero negligere.Narrat inter hæc aſtronomica quędā notiſſima. Laudat ad ingenii
uirtutē tēperatā aeris qualitatē.Deinde ubi ait motiones ad bonū tendentē a bona aīa pficiſci/defi
nentē uero in malum:cōtrario ſe modo habere:ne cogites alterā qdē mundi animā bonā eē/alterā
uero malā.Sed ab ipſa mūdi aīa pficiſci bona/quatenus mētis eſt particeps. Alioqn puētura inde
mala.i.ordine numeroq; oīno carētia.Mala enim in ſupiorib⁹ noīauit:quę cōcordi numero & pul
chritudine carēt.Bona uero quę cōſentiētibus numeris coaptanẜ.Subdit mala.i.priuationē ordi-
nis uicta fuiſſe a bonis.i.ab initio rerū ab ipſis diuinę mētis ideis.Itē uinci oportere.ſ.mundo pſe-
uerante.Hæc uero fuiſſe dicta ſm iudiciū impios puniens:quia uidelicet diuinū iudiciū malos pu/
niens iniuſtitię malum uincit iuſtitię bono.Notabis uirtutē maximā eſſe religionē/negligētiāq; re-
ligionis cām īfelicis ignorātię hoīb⁹ extitiſſe.Itē optimū īgeniū eſſe/ qđ ex tēperātia/& fortitudine
mixtū ſit/docile/memor/ad diuina ppēſum.Cūq; eiuſmodi ingenia recte educata ſunt/religionis
cultum

cultum ab iis in alios uerissimũ ꝓficiſci/ ciuitatiq; omniũ utilissimũ/& ſapientiã niſi adiuuãte deo diſci nõ poſſe:ab eo aũt qui modũ in docendo nõ ſeruat:ſatius fore nõ diſcere. Itẽ deoꝝ plena eẽ oĩa a deo ut ſuperni/neq; obliuiſcant̃ noſtraꝝ rerum/neq; nos deſerant. Quę uero de numeris attingit raptim/ubi oportunius fuerit latius explicabimus. Nunc ita ꝑſtringe. Numeri in ſe qdẽ incorporei ſunt qñ nihil aliud ſunt q̃ repetita unitas/hæc aũt indiuidua eſt. At cũ primũ ſitum ſortiri putãtur/fingi pñt in puncta cõuerti. Itẽ ex tractu quodã a puncto in punctũ naſci lineam/ ex cuius ductu ſupficiẽ:ex cuius deſcẽſu ꝓfundũ. Numeri lineares qdã ſunt/ſupficiales alii:alii uero cubi atq; ſolidi:primi ſicut binarius unitati q̃ primus. Secũdi ſicut quaternarius/ꝑ binariũ ab unitate ꝓcedẽs. Tertii ut octonarius ex binario in ſe reuerſo ꝑfectus. Perfecta item proportio dupla putat̃. Primo qdẽ qa prima eſt inter unũ.ſ.atq; duo ꝓgenita. Secũdo qa dum uidet̃ diſceſſiſſe ab uno geminãdo reſtituit unũ. Tertio qñ oẽs ꝓportiões intra ſe cõtinet. Nam & ſexquialtera & ſexqtertia / ſimileſq; uelut ptes ſunt infra duplam. Hãc natura obſeruat in coelo / ſeruat & huius gratia ſexquialtera etiã ſexquitertiã:ex qbus dupla cõponitur. Pythagorici enim ubi ſpęraꝝ interualla dimetiunt̃ terrã ad firmamentũ cõparãt. Itẽ ad Lunã & Solem. Solẽ quoq; ad firmamentũ. In qbus ſane cõparatõibus interuallum a terra ad Solẽ cõparatũ ad iteruallum ab eodẽ ad firmamentũ : efficit qdẽ inter terrã ac ſolẽ ſexquialterã. Inter hũc uero & firmamentũ ſexquitertiã:& in illa qdẽ ꝓportõe diapente conſonãtia naſcit̃:ex hac aũt diateſſeron. Ex qbus certe ambab⁹ cõficit̃ ꝓportio dupla cõſonãtiaq; diapaſon:uolunt & a terra ad lunã fieri diateſſeron/ſicut ad ſolẽ fit diapẽte & a ſole ad firmamẽtũ iterũ diateſſeron. Quẽadmodum uero natura ꝓportiones eiuſmodi obſeruat in ſpęris : ita in actiõibus paſſionibuſq; elemẽtoꝝ:ut enim actio ꝑfecta ꝑueniat/oportet agens duplo potẽtius eſſe ſubiecto. Sed quare. Quia cũ intendat in agẽdo geminare ſeipſum/nimirũ ꝓportione indiget geminante. Alioqn ſi miore ſpatio ſupauit/reluctãs ſubiectũ ꝑfectã impediet actionẽ. Sicut uero dupla cõducit ad ſubſtãtialem ſpẽm generãdam/ita ſexquialtera ad familiarẽ ſpeciei affectionẽ atq; figurã / & ſexquitertia ad accidentia quędam cõmuniora. Preterea ꝓportionis eiuſdẽ modus in noſtris ſeruat̃ humoribus. Duplum enim eſſe uolunt ſanguinẽ ad pituitã. Duplam & hãc ad bilem : hãc ſimiliter ad atrã bilem. Qđ ſi duplas hñt cõſequẽter ſexquialteras & ſexquitertias/ quę i dupla ſunt cõtinẽt. Similes quoq; in auditu cõſiſtunt. In quo quattuor aeris inſunt gradus. Tres ignis. Duo aquę. Terrę unus. Scis aũt inter quattuor atq; tres ꝓportionẽ fieri ſexquitertiã. Cõtinet enim quaternarius ternarium:ac inſup unitatẽ/ partem ternarii tertiam. Scis quoq; ternariũ inter atq; binariũ ſexquialteram collocari/quãdo ternarius binariũ continet inſuperq; unitatẽ alteram .i. dimidiam binarii portionem. Quãobrem in ipſa auditus affectione ꝓportiones omnes manifeſtius q̃ aliis inſunt. Itaq; & cõſonantię. Diapaſon quidem .i. octauę uocis in dupla. Diapente uero .i. quintę in ſexquialtera. Diateſſeron autem .i. quarte uocis in ſexquitertia. Mitto q̄ in quattuor elemẽtis ꝓportiones poſſunt ſimiles cogitari. Sed de his alias. Conſentiunt his & medici In iis quę ad tactum & quodãmodo ad guſtum pertinent/ gradus quattuor numerãtes. Primũ qdem qui uix ſenſu percipiatur. Secundum uero qui manifeſte percipiatur/ſed non offendat. Tertium iam offendentem & deinde lędentem. Quartũ breui interimentẽ. In his quidem gradibus / dupla & ſexquialtera & ſexquitertia reperitur:ſed hæc medici uiderit. Adducit hic Plato unum/duo/quattuor/ſex octo/duodecim. A quattuor ad duo/dupla eſt:ab octo ad quattuor quoq; dupla:hi quidem exceſſus duo / ꝓportiõe ſunt pares/uterq; enim fit per duplam/non tamẽ pares numero : octonarius enim quattuor ſuperat quaternario. Hic uero binario excedit binariũ: compara rurſus ſenariũ / hũc quidem ad quaternarium: ĩde uero ad octonarium. Hinc certe fit ſexquialtera. Inde uero fit ſexquitertia. Hi ergo exceſſus ꝓportione ſunt impares/numero uero pares. Vtrobiq; enim per binariũ fit exceſſus. Rurſus cõpara ſex ad duodecim ꝓportione dupla:& inter hęc ad utrũq; cõferas octonarium. Certe a duodenario ad hũc ſexquialtera naſcit̃. Ab hoc ad ſex oritur/ſexquitertia/ex quibus dupla inter ſex duodecimq; cõponitur. In qua duo illi exceſſus tam ꝓportione q̃ numero impares euidẽter apparent. Hæc omnia in cõmentariis Timęi cõmodius pertractantur.

Proportio humoꝝ nři corporis

FINIS ARGVMENTI IN EPINO. VEL PHILO.

PLATONIS EPINOMIS VEL PHILOSOPHVS. PERSONÆ DIALOGI.

CLINIAS ATHENIENSIS HOSPES MEGILLVS.

CLI.

IAm ut cõmuniter ſtatueramus/huc tãdem oẽs tres & hoſpes recte ꝑuenimus / ego & tu & hic Megillus de prudentia quęſituri/qua rõne illud attingere ualeamus: quo intellecto humanus habitus optime ſe quantum natura fert:ad prudentiam habet. Cętera enim quæ ad ferendas leges ꝑtinebant iam tractauimus. Quod uero & inuen-

tu & dictu maximum eſt / quo nam uidelicet ſi cognitum ſit ſapiens homo fiat / neq; inuenimus/
neq; diximus. Verũ nullo pacto ꝑtermittẽdum cenſeo:ne fere imꝑfectũ illud relinquamus:cuius
aperiẽdi gratia hucuſq; ꝓfecti ſumus. ATHE. Scite loqueris o amice Clinia. Sermonẽ uero quẽ/
dam nunc mirũ/& turſus quodãmodo nõ mirũ/auditurũ te puto. Multi enim fluctib⁹ huius uitę ia
ctati illud ꝑdicant:humanũ genus felix atq; beatũ eſſe nõ poſſe. Attẽde igiṫ & cõſi dera utrũ & ipſe
recte ac de re dicere uidear. Impoſſibile arbitror hoĩes in hac uita pręter admodũ paucos felicita/
tem & beatitudinẽ aſſequi. Bona tñ ſpes eſt/ut poſt mortẽ quis ea oĩa conſequatur:quoꝝ deſiderio
accenſus/optime pro uiribus egit uitã atq; exegit. Nec inauditũ aliqd nouũq; adduco/ ſed qđ bar/
bati oẽs & grę ci modo quodam cognoſcimus. Nemo enim ignorat quãta ſit in prima generatiõe
aĩalium difficultas:in cõceptione & utero primũ:deinde in natiuitate & partu. Poſtea in nutritiõe
atq; educatione. Nam ꝑ mille labores fieri hęc nõ ignoramus. Breue aũt tẽpus eſt nõ ſolum reſpe/
ctu diuturnitatis maloꝝ/uerũ etiã quocũq; modo quis cogitet:qđ quaſi circa humanę uitę mediũ
reſpirare parũper nos facit. Sed cito triſtis ſenectus ſupueniẽs efficit ne quis optet rurſus in uitam
redire/cum ꝑteritas moleſtias cogitet:niſi puerili opinioni feraṫ. Quę oĩa ita ſe habere/illud mihi
argumẽto eſt qđ modo rimaṫ. Quęrimus enim quo nã pacto fieri ſapientes poſſimus quaſi aliqua
hmõi uis ſingulis inſit. Quę qdem tunc nos fugit/qñ ad aliquã eaꝝ facultatẽ/quę artis uel pruden/
tię uel ſcię noĩe cõmuniter appellanṫ/ quis prẹterit tanq̃ nulla iſtarum in huiuſcemodi humanis re
bus digna ſit ſapiẽtię uocabulo nuncupari. Animus tamẽ ualde cõfidat uaticinetur q; aliquã hmõi
uim ſibi ſm naturã ineſſe:quę uero ſit & quãdo & quõ adſit facile inuenire nõ poſſit. Nõne dubita/
tio & inquiſitio hęc noſtra de ſapiẽtia/ huc ſpectat maxime:plena nimirũ ſpe in ſingulis: quicũq; &
ſeipſos & alios prudenter cõcorditerq; poſſunt in omni genere ſermonis diſputatõiſq; examinare.
Ita ne? an aliter hæc ſe habere dicemus? CLI. Nos qdem hoſpes ita cõcedimus: ſperãtes uidelicet
una tecũ deinceps ad ueriſſimã de his ſnĩam ꝑuenturos. ATHE. Alias igiṫ artes quę cum ſcientię
appellenṫ/hoĩem ſapientẽ nõ faciunt primũ ꝑcurramus:ut illis remotis/ eas qbus egemus admo/
neamus cõparemuſq; & facta cõparatione diſcamus. Atq; eas in primis uideamus: qbus humanũ
genus maxime indiget. Vere enim hę primę ſunt/& maxime oĩum neceſſarię. Quaꝝ artifices q̃uis
ab initio ſapiẽtes uiſi ſint/nunc tamẽ & ſapientis nõ habenṫ:& propter eas artes uituperanṫ. Dicen
dum igiṫ quæ nã hę ſint:& quod quicũq; optimi uiri capiũt uideri artiũ huiuſmodi ſtudia fugiant.
Prima uero ſit/quę ab humanaꝝ carniũ eſu/qui ferarũ ritu quõdam inter hoĩes inoleuerat ut fabu/
lę fuerunt/abſtinere iuſſit:& ad uictum modeſtiorem:nos reuocauit. In quo ſane priſci hoĩes q̃uis
manſuete & humaniter nobis cõſulerint:ualeant tñ:nec ſapiẽtię nomẽ uſurpẽt. Deinde cibi cerea/
lis artificiũ utile qdem & pulchrũ:ſed ſapientẽ abſolute uirũ nunq̃ efficiet. Difficultatẽ enim & mo/
leſtiã potius q̃ ſapiẽtiã afferet. Neq; etiã & agricultura id faciet. Non enĩ arte/ſed natura & dei quo/
dam fauore terrę culturã aggreſſi uidemur. Sed nec domoꝝ cõſtructio & reliqua oĩs ędificatio:ſu/
pellectiliũue effectio:nec ęraria/ uel lignaria fabrica/aut figulina/aut textura:nec inſtrumentorum
oĩum artificia:quę plebi accõmodata nihil ad uirtutẽ afferũt. Venatrix etiã ars oĩs q̃uis uaria & in/
genioſa ſit/magnificentiã tñ ſapientiãq; nõ tribuit. Sed nec diuinatio aut interpretatio ulla. Nã & ſi
quę dicunṫ cognoſcit/ utrũ tñ uera ſint nec ne/ nõ intelligit. Poſtq̃ uero nullã eaꝝ artiũ qbus neceſ/
ſaria paranṫ/ ſapientẽ hoĩem facere nobis cõſtitit/reliqua ẽ imitatrix quędã facultas minime ſeria.
Sæpe enim inſtrumẽtis imitatio ſit. Plęrũq; deformibus corpoꝝ geſtibus & figuris. In eloquio etiã
& muſis imitatio eſt:& in fingendo pingendoq;:ubi multa & uaria in corporibus tam duris q̃ mol/
libus exprimunṫ:horũ nihil hoĩem imitationi deditũ/ſapientẽ reddit:imitatõe uero ſublata:artes
illę reſtant quę in ferendo auxilio uerſari uidenṫ:hę qdẽ multę & uarię ſunt: ſed oĩbus bellatrix quã
impatoriã uocãt/excellit. Hæc ſummoꝑe ꝓpter uſum ꝓbaṫ:ſed felicitate maxime indiget:& forti/
tudine magis naturali q̃ ſapiẽtia ꝑficiṫ. Medicina quoq; nobis opitulaṫ cõtra ĩmoderati frigoris &
caloris impetũ cęterorũq; hmõi qbus natura aĩalium lędiṫ:ſed horũ nihil ad ſapiẽtiam uerã cõdu/
cit:incertis enim cõiecturis opinionibuſq; ꝓcedunt. Nautas quinetiã gubernatoreſq; ferre auxiliũ
nõ negabimus. Nec tñ eoꝝ quenq̃ ſapientẽ uocari ab aliquo ꝑmittemus. Nullus enim eoꝝ irã uen
torũ amicitiãue cognoſcit:qđ & optimũ eſt & maxime in gubernãdi arte reqriṫ. Neq; etiã ſapiẽtes
dici eos uolumus: qui litigãtibus dicẽdi uiribus adſunt. Quippe cũ memoria & uſu opinionis mo
ribus ſe accõmodent:& a uere iuſtitię intelligẽtia ꝓcul aberrent. Reliqua eſt mira quędã uis : quæ
ſibi opinionẽ ſapientię ſimiliter uendicat : quã naturã magis q̃ ſapientiã multi dicerent. Hæc in eo

De ui natura/li igenii & ſolutio quę ui/detur ſapia.

cõſiſtit/ qñ facile quiſpiã diſcit quę uelit:& multa diu ac firmiter meminit & qđ unicuiq; idoneũ eſt
cũ oporteat:cito & cõmode reddit. Hæc enim oĩa alii naturã:alii ſapientiã : alii naturę ſolertiã nũ/
cupabunt. Sed nullus mẽtis cõpos uere ſapientẽ ꝓpter hæc eſſe quenq̃ cõcedet. Verũ tamẽ neceſſe
eſt/ſcientiã aliquã inuenire:quã quiſqs habuerit/nõ ſolũ uideaṫ/ſed reuera ſit ſapiens. Attentõe op⁹
eſt. Nã arduã oĩno rem aggreſſi ſumus: qui aliã ꝑter dictas artes ſcrutemur : quę iure ſapiẽtię uera
dicaṫ:quam qui adeptus eſt/nec abiectus/nec ſtultus erit/ſed ſapiẽs bonuſq; ꝓpter ipſam ciuis mo

deſtuſq;

deſtuſq; ciuitatis princeps & ſubditus. Hanc igitur primā inſpiciamus: quę ex oībus humanis ar-
tibus ita ſe habet/ut ſi hęc una ſe moueat/amētiſſima & inſipiētiſſima hoīs natura reddat. Non eſt
aūt hoc inuentu difficile. Nam ſi uni unā cōferes/illa quę numerū mortaliū generi dedit/id ꝑfecto
efficiet. Deum autē aliquē magis q̄ fortunā ad ſalutē noſtrā hoc munus nobis arbitror contuliſſe.
Quē uere deū putē/uobis dicā: etiā ſi abſurdus uidebor & rurſus modo alio nō abſurdus. Nam ip/
ſum bonoꝝ oīum auctorē/cur nō etiā maximi boni prudentię dico/cām arbitrabimur? Quę uero
deū laudibus o Megille & Clinia effero? Coelum ferme qđ par eſt/ſicut dęmones alii ſimul oēs cęte-
riq; dei faciunt nos quoq; honoribus colere/ac ꝓcipue adorare. Atqui cęteroꝝ oīum bonoꝝ cām
nobis coelum fuiſſe oēs cōfiterent. Dediſſe ꝓterea numerū/atq; etiā ſiqs obſeruare uelit daturum/
nos affirmam⁹. Quod qdē is aſſequet/qui in rectam eius ſpeculationē aſcēderit: ſiue mundū: ſiue
olympū: ſiue coelum id libeat appellare. Dūmodo uarietates ipſius conſideret: & qūo anfractu cir-
cuituq; aſtroꝝ diuerſa efficiat tēpora: alimētaq; aīalibus largiat/ac ſapiētiam una cū numero cęte-
riſq; bonis/hoībus tribuat. Id uero maximū eſt: ſiquis numeroꝝ munus ab eo ſuſcipiēs/oēm ꝑcur-
rat circuitū. Sed memoria repetamus dictū & rectiſſime qdem in ſuꝑioribus a nobis fuiſſe/ſiquis
ab hoīum natura numerū auferat nunq̄ prudētes nos fore. Nunq̄ enim ferme aīalis huius aīa uir-
tutem oēm ꝑcipiet a quo rōnem abſtuleris. Nec animal qđ duo & tria & par & impar ac numerū
ꝓrſus ignorat rōnem de rebus reddere unq̄ poterit/quas ſenſu ſolum atq; memoria ꝑcipit. Reli-
quā uero uirtutē/fortitudinē dico & temperantiā habere nihil ꝓhibet. Qui aūt uere rōnis eſt expſ/
is quomodo ſapiēs unq̄ euadet? Cui uero deerit ſapiētia/uniuerſę uirtutis pars maxima/is cum bo-
nus abſolute eē non poſſit nunq̄ beatitudinē aſſequet. Ita neceſſe ē oīno numerū ſupponere. Idq;
neceſſariū eſſe/pluribus etiā rōnibus monſtrari licet. Sed recte nūc rōne hac oſtendit. Quod cęte-
re artes quas omnes pauloante/enumerauimus/ſublato numero penitus euaneſcent. Forte uero q
de artibus cogitabit/pauca eſſe arbitrabitur in quibus humanū genus numero indiget. Quāuis &
hoc magnū ſit. Verum ſiquis qđ diuinum in generatione & quod mortale eſt/inſpexerit qua in re
pietas erga deos & uerus numerus cognoſcet/is ꝑfecto inueniet/nullum uatē/quāte uirtutis nobis
cauſa numerus ſit ſi modo uniuerſus affuerit cōprehēdere poſſe. Nam & tota muſica motus & uo-
cum numero indiget. Et quod maximū eſt/bonoꝝ qdem omniū/mali uero nullius cām eſſe nume-
rum hinc facile cognoſcere poſſumus/qđ irrationalis & iordinata: deformis: inepta: incōcinnaq;
agitatio/omnia deniq; in qbus mali quidpiā ineſt/omni numero carent. Quod ſane qui beatus ta-
dem futurus eſt/ignorare nō debet. Et qui iuſtum: bonū: honeſtū cęteraq; huiuſmodi ignorauerit/
nec ueram opinionē de his acceperit/ad ſeipſum & alios ꝑſuadendos numeri rōniſq; ui uti nō po-
terit. Sed cōſideremus iam quomodo numero uti dicimus. Age unde unum & duo ꝑcepimus? Vt
illud aīaduerteremus: ad qđ cognoſcēdum ab uniuerſo naturā unq; accepimus. Profecto cum
multis aīalium natura negauerit/ne a patre queant uſum numeri diſcere/nobis id primū indidit
deus/ut poſſimus in eo qđ oſtēditur numerū intelligere. Deinde oſtēdit aptius idēq; aſſidue facit.
In qua explicatione rerū nihil aliud/ſi unū uni conferat/pulchrius aſpicere poſſis q̄ diei lucē. Vnde
& noctē oculoꝝ officio uiciſſim cōſideres ubi maxima apparet diuerſitas. Nam ſi reuoluere hęc nō
deſinas multas noctes: & multos dies uidebis: qbus coelum nunq̄ ceſſat docere hoīes/unum atq;
duo: ut etiā q tardiſſim⁹ eſt/hinc uti numero diſcat. Sic eni & tria & quattuor & multa qlibet cerne-
do hęc intelliget. Sed de his unā deus Lunā formauit: quę modo minor: modo maior apparēs/ita
quottidie uaria ad qndecim uſq; dies ac noctes cernit. Hic aūt circuit⁹ eſt: ſiqs totū circulū in unū
cōferre uoluerit. Quare ut ita dicā tardiſſima ēt aīalia/qb⁹ naturā aliquā deus dedit ut poſſint di-
ſcere numerū ꝑciperēt. In his igit ad hęc uſq; quodcūq; aīal diſcēdi ꝑtātē hēt/unūquodq; ꝑ ſeipm
cōſiderādo ad numerandū idoneū maxime factū eſt ſed numerū oēm ad numerū conferre/maius
opus eſt. Atq; iccirco lunā ut diximus modo creſcentē/modo decreſcentē fecit. Hinc mēſes ad an-
num cōſtituit: numerūq; oēm felici quadā fortuna cōferri ad numerū docuit. Hic terra foecūdior
facta cōcipit: fructuſq; ad alimentū aīaliū oīum parit cum & ſuauiter uenti flant: & imbres in terrę
gremiū ſalubriter defluūt. Ac ſiqd mali in his accidit nō diuina culpāda natura eſt: ſed humana q̄
iniuſtę uitā ſuā diſtribuit. Nobis aūt de legibus modo ſcribētib⁹ cętera quę hoībus optima ſint/fa-
cilia cognitu eſſe uident. Et quęlibet poſſe ſufficiēter quę de iis dicunt/intelligere: ac ꝓterea facere
poſtq̄ quid cōfert & qd non cōfert ꝑſpexerit. Cętera inquā nobis uiſa ſunt/& modo uident non ni-
miū ardua. Quo aūt pacto hoīes boni efficiant/penitus difficilimū. Reliqua rurſus bona/poſſibi-
le eſt/ut dicitur & nō arduum poſſidere. Opes quatenus oportet/& quatenus non: & corpus quale
decet/& quale nō decet. Animū quoq; bonū habere oportere quiſq; fatetur quomodo etiā bonus
futurus ſit interrogatus quiſq; ita reſpōdet: ſi ſi iuſtus moderatus: fortiſq; ſit: cęteraq; huiuſmodi.
Sapientē quoq; animū eſſe debere/quis neget. Quę uero ſapientia comparanda ſit/ut nuꝑ diſſerui-
mus/nullos de multis inter ſe cōuenire cognouimus. Nūc ergo pręter oēs quas ſupra narrauimus
ſapiētias non uilem quādam ad hoc ipſum inuenimus/ut qui iam dicta didicerit/ſapiens uideat.

De p̄ſtātia numeri i cognoſcēdis rebus.

Vnde didicimus numerū

Vtrum uero ſapiens bonuſq; ſit/qui hæc didicit rōne quęrēdum.CLI.Scite nimium locutus es ho
ſpes/cum affirmares magna te de magnis dicturum.ATHE.Certe nō parua ſunt hęc o Clinia/&
quod maius eſt/penitus uera.CLI.Ita ſane o hoſpes. Labori ne cedas: quin ut cœpiſti ꝓgrediare.
ATHE.Dabo operā:ſed uos etiam labori audiendi ne cedatis.CLI.Sic utiq; faciemus:ut ego pro
utriſq; rńdeā.ATHE.Probe.Quare altius repetēdum: & primo qdē ſiquo modo poſſumus uno
noīe cōprehēdendū uidet:quę nā ea facultas ſit/quā ſapiētiā eſſe arbitremur.Sin minus id fieri pōt
ſaltē alterū declarādum quę nā & quot ſunt:artes qb⁹ habitis/ſapientē more noſtro hoīem appel-
lamus.CLI.Dic iam.ATHE.Omni crimine legū lator carebit/ſi melius de diis q̄ priſci ſentiat:&
optima uſus diſciplina:deos hymnis colat:beatitudineq; extollat: atq; ita feliciter uiuat.CLI.Re-
cte tu hoſpes qū qdē finis hic legū tibi ꝓpoſitus ē/ut dei cultu & uitę puritati optimū atq; pulcher-
rimū exitum cōſequaris.ATHE.Quo ergo dicemus Clinia? An deos hymnis magnope honora-
bimus?ſupplicabimuſq; ut ſequētē de illis diſputationē optime & pulcherrime trāſigamus?Ita ne?
An aliter agēdum cenſes?CLI.Ita ꝓrſus:ſed o uir felix/diis fide habita p̄cibuſq; p̄miſſis/bū de diis
atq; deab⁹ loquaris.ATHE.Sic erit/ſi deus ipſe nos duxerit. Et dūmodo mecū ores dubitādū nō
eſt.CLI.Proſequaris ergo.ATHE.Principio deoꝝ aīaliūq; ꝓgeniē:qm̄ male maiores noſtri de iis
tradiderunt nūc melius tractādū ita ſuſcipe operęprecíū eſt/ut ſuplorem aduerſus impios diſputa
tionē a nobis habitā reſumam⁹.Qua afferit eſſe deos rerūq; oīum maximaq; ſimul & minimaq; cu
ram hēre:nec p̄cib⁹ ullis muneribuſq; p̄ter iuſtum placari.Recordamini ne hęc dicta eē o Clinia?
Profecto ita nūc accepiſtis/ut meminiſſe debeatis.Præſertim qa maxime uera eē conſtitit.Omniū
uero maximū illud habitū eſt?Antiquiorē oī corpe oēm aīam eē.Num recordamini?Vel maxime
id qdē.Nam qd̄ melius id & antiquius atq; qd̄ diuinius eſt:id inferiore ac uiliore prius eſt.Et ſimi
liter dux ducto & princeps ſubiecto natura prius.Id igiť admittamus/aīam corpe antiquiorē eſſe.
Quod ſi ita ſe hēt/primū primi in generatiōe ueriſimilius ꝓfecto principatū exordiūq; eē credeť.
Quare ponam⁹ principatū principiūq; principii decētius ſe hēre & ſic rectiſſime in ſapientiam de
deoꝝ generatōe nos igredi.CLI.Maneāt iſta pro humanis uirib⁹ affirmata.ATHE.Age igiť non
ne ueriſſime aīal ſm naturā tūc affirmamus/cū una aīę corpiſq; cōſtitutio. Vnā ſuo cōcurſu formā
parit?CLI.Recte.ATHE.Aīal ergo hmōi aliqd merito nuncupať.CLI.Certe.ATHE.Solida ue
ro corpora quinq; cōuenięter dicere poſſum⁹/ex qbus pulcherrima optimaq; finguť. Alterū aūt
genus uniuerſum unā poſſidet formā.Nō enim eſt aliud quicq̄ qd̄ īcorporeū eſſe queat & oīno co-
loris expers extra diuiniſſimū illud genus in quo eſt aīa.Cuius generi ſoli fingere fabricareq; cōue-
nit:corpi uero fingi:gigni:atq; oculis cerni:ſed aīę generi ut iterū repetamus cōuenit:ut inuiſibile
ſit:cognitionis cōpos intelligibile/memorię rōniſq; in ipſis imparib⁹ paribuſue trāſmutationibus
ꝑticeps.Sed cū quinq; ſint corpa:ignis:aqua:tertiū aer:quartū terra:quintū ęther: hoꝝ principa
tib⁹ multa uariaq; ſingula aīalia ꝓducunť. Qd̄ ī uno ſic diſcere poſſum⁹:ponam⁹.n.p̄io terrenū
aīaliū genus eē hoīes aīalia multipeda/pedibuſq; carētia:ꝓgreſſiua ſimul & ſtabilia/radicibuſq; cō-
nexa.Vnū autē id ubiq; exiſtimādū:ut q̄uis oīa ex oībus corpoꝝ generibus ſint: plurimū tū in hoc
terrę ſolidęq; naturę inſit.Alterū aīaliū genus ponēdū/qd̄ etiā gigniť cerniq; pōt/& ignis plurimū
poſſidet.Terrę quoq; & aeris cęterorūq; omniū paruas particulas habet:uariaq; iccirco hinc om-
nino animalia & uiſibilia gigni dicendum.Hæc cœleſtia putamus animalia eē/diuinum aſtroꝝ ge-
nus/corpore pulcherrimo/animaq; beatiſſima & optima conſtitutū: his utiq; animalib⁹ e duabus
ſortibus alterā tribuendam putamus.Nam aut abſq; pernitie īmortalia prorſus atq; diuina neceſ-
ſario ſingula ſunt:aut uitam longeuā agunt: ſingulis adeo ſufficientē ut longiore non egeant. Hæc
inquā duo eſſe animaliū genera cogitemus.Rurſuſq; dicamus utraq; uiſibilia eē: quoꝝ alterum ex
igne totum:ex terra alterum uideatur.Sed terrenum quidem abſq; ordine.Igneum uero omni or
dinis ratione mouetur.Quod abſq; ordine fertur/amens eſſe putādum eſt:quod plerūq; faciunt/
quęcunq; apud nos animalia ſunt.Quod autem ordine in cœlo ꝓgreditur/id mentē habere ſuffi-
cienter eo ueſtigio demonſtratur/quod per eandem ſemp & ſimiliter ꝑficiſcitur: agitq; & patitur
eadem.Animę uero intellectum habētis neceſſitas oīum neceſſitatū maxima eſt: ducens enim ſed
nō ducta gubernat.Quando autē anima quę res optima eſt conſilio ſm optimū intellectū ſe gerit/
tunc ſine ꝑuerſione id quod uere ſm intellectum ꝑficitur/neceſſario eueniet.Nec adamas ſolidius
imobiliuſq; eſſe poterit.Sed tres ꝑfecto parcę/quod ſinguli deoꝝ optimo deliberarūt cōſilio/ꝑfe-
ctum cōſeruant.Oportebat igitur hoībus argumēto eſſe: qd̄ aſtra uniuerſuſq; ille circuitus men-
tem habeant/quia eadem ſemp agunt:Maximo enim atq; mirabili temporis ſpatio iam ante quid
ſibi agendū ſit deliberarunt.Nec ſurſum deorſumq; modo hoc mō illud cōſilio ꝓbāt. Quare nec
errant:nec p̄ter antiquū ordinē reuoluūtur.Multis autē noſtrū cōtra uiſum eſt/hęc qa eadē & ſimi
liter ſemp agunt/aīam nō habere:hāc inſanā opinionē ſecutum uulgus/genus humanū qa mouea-
tur/uitā mentēq; hēre putauit.Diuinū uero qa in eiſdē ꝑmanet lationib⁹/mēte carere.Decebat aūt
pulchriora melioraq; & diis gratiora ſentire/qd̄ propterea mentē habeāt/qa ꝑ eadē ſimiliter pro-
fecta

Quę facultas ſit illa quā ſapientiā eē arbitramur.

Quid ꝓcedat ex eo qd̄ mentem habet.

fecta/eadem ſemp agunt. Hanc aſtroꝝ naturā eē/uiſu pulcherrimā: quę pgreſſu & chorea optima
utens oium ꝗ choreaꝝ magnificētiſſima cūctis aialibus cōmoda pber. Quod aūt nō imerito aiata
hęc eē dicamus/magnitudo quoqꝫ ipſoꝝ reſtat. Nō enim tanta ſunt dūtaxat quāta cernuntur: ſed
incredibili magnitudine ſingula ſunt. Quod ideo credēdū eſt ꝗa ſufficientibus demōſtrationibus
id oſtendit: quibus ſolē totū tota terra maiorē eſſe: & quęcūqꝫ ferunt aſtra mirabile hēre magnitu-
dinē intelligemus. Cogitemus igitur qūo fieri poſſit ut tanta magnitudo ab aliqua natura poſſit tā
to tpe circūferri. Ego igit aſſero deum cām eſſe/nec aliter fieri poſſe. Animatū enim nō aliter ꝙ pp
deū fieri poſſet/ut nos declarauim⁹. Qm̄ ergo id facere deus pōt: facile ſibi fuit primū oī corpi ma
gnitudiniqꝫ uitā tribuere. Deinde qua rōne optime fieri cogitarit/hac ducere. Demū de his oībus
uerā hāc ſniam ferri uolumus. Impoſſibile eſſe terrā/coelum/ſtellaſqꝫ oēs/& quę ex his cōſtāt moles/
niſi aīa ſingulis aut adſit aut inſit adeo exquiſita rōne annis mēſibus diebuſqꝫ circūuolui nobiſqꝫ oī/
bus bona oīa facere. Hoīem uero decet quo uilior eſt/eo minus de ipſis nugari: ſed conari potius
certi aliqd dicere. Siqs aūt īpetus corpoꝝ/aut naturas/aut hmōi qcꝗ ordis huius agitatiōiſqꝫ cām
eſſe dicet: pſpicuū nihil adducet. Verū qđ diximus iterū cōſideremus ut pateat utrū oratio illa p-
babilis ſit/an oīno futilis iaceat: qua primo dicit/duo quędā eſſe/aiam atqꝫ corp⁹: & quę ad utriuſqꝫ
genus ptinet eſſe multa: eaqꝫ ab aliis in genere ſuo differre: & utraqꝫ genera a ſe inuicē eſſe diuerſa:
adeo ut tertiū nihil ſit utriſqꝫ cōmune. Animā uero ita differre a corpe/qđ illa mentē hēat/hoc nō
habeat. Illa dominet/hoc ſubiiciat. Illa oīum paſſionū corpib⁹: hoc nullius cauſa ſit. Quocirca ſiqs
coeleſtia ab alio quoꝙ facta fuiſſe/nec ex aīa & corpe ut diximus cōſtare cōtendat/ſtultus oīno impe
rituſqꝫ habēdus eſt. Igit ſi rōnes in his oībus adductę quicꝗ ualent/atqꝫ hęc oīa diuina pſus iudicā
da ſunt/duoꝝ alterū arbitrari oportet. Nam aut deos eſſe hęc & rectiſſime ꝗdem putabimus. Aut
deoꝝ imagines & quaſi ſtatuas eſſe/ab ipſis diis prudentib⁹ digniſſimiſqꝫ artificibus fabricatas cre
demus. Alterū inquā horū decernamus: & quod decreuerim⁹ firmiter teneamus: multoqꝫ magis
hęc ꝙ alia quęlibet ſimulachra ueneremur. Nunꝙ enim pulchriora cunctiſqꝫ hoībus cōmuniora ſi/
mulachra reperient: nec in excellentioribus locis locata/puritate maieſtateqꝫ & perpetua uita pol/
lentia/ꝙ hęc quę undiqꝫ ſimiliter cōſtructa ſunt. Sed nunc id quoqꝫ de diis aſſeuerem⁹. Nempe cū
duo aīalia nobis uiſibilia cognouerimus/quoꝝ alterū īmortale: alterū uero qđ terrenū eſt/omne
mortale ſit: iam tria de quinqꝫ mediū ſortita locum pbabili rōne declarare conemur. Æthera poſt
ignē ponam⁹: ex quo aīam aīalia gignere arbitremur quę ſimilr ut in cęteris generib⁹ ſit/plurimū
de ſuo hēant/minimū aūt copulę gratia de generib⁹ alienis: poſt ęthera ex aere alterū aīaliū genus/
tertiū ex aqua ſimiliter ab aīa fingi. Quę oīa cū aīa finxerit: totū aīalib⁹ coelū iplenit/oībus quoad
fieri poterat generib⁹ uſa: quę oīa uitę pricipia ſunt. Secūda uero & tertia/quarta & qnta a manifeſ/
toꝝ generatōe deorū incipiētia ad nos tandē hoīes deducunt. Deos igit Iouē & Iunonē cęteroſqꝫ
oēs qūocūqꝫ aliqs uelit locato. modo legē eandē ſeruet atqꝫ hāc rōnē/ſtabilē teneat. Viſibiles itaqꝫ
deos maximos/ſummopeqꝫ honorādos: acutiſſimeqꝫ undiqꝫ cūcta uidētes ac primos/naturā aſtro
rum & quę cū aſtris facta ſentim⁹/fatendū. Deīceps uero ſub his dęmones gen⁹ aereū in tertia me
diaqꝫ regione: q interpretatōis cā ſunt collocatos/orationib⁹ colere/gratia laudabilis interceſſiōis
interpretatiōiſqꝫ debemus: horū ꝗdē duorū aīaliū alterū ex ęthere/alterū deinceps ex aere eſt. Ac
neutrū cōſpici totū pōt: ſed ꝙuis hi dęmones ppe nos ſint: nunꝙ tū manifeſte nobis apparēt: pru-
dentię mirabilis pricipes ſunt: acuto qppe īgenio tenaciqꝫ memoria cogitatōes noſtras oēs cogno
ſcunt. Honeſtos bonoſqꝫ hoīes mirifice diligūt: improbos uehemēter oderūt: utpote qui doloris
pticipes ſunt. Sed deus q diuinā ſortē pfecte poſſidet a dolorib⁹ uoluptatibuſqꝫ liber ſapiētia cogni
tioneqꝫ penitus fruit. Cū aūt refertū aīalib⁹ coelū ſit: & dii ſummi & dęmones ſe inuicē iterpretāt.
Media enī aīalia tum ad terrā tum ad coelū leui motu ferūtur. Quintū uero qđ ex aqua ē/recte ſe-
mideū uocabim⁹. Id nōnunꝙ cernit nōnunꝙ aſpectui noſtro ſe ſubtrahit: & cū uidet tenui uiſu pce-
ptū admirationē affert. Cū igit quinqꝫ hęc aīalia ſint quę aut ſomniis: aut uaticiniis: audituqꝫ p uo-
cem ſanorū/aut ęgrotātiū aurib⁹ pcepta/aut etiā in ipſo/e uita exceſſu nobis ſeſe offerentia/noſtros
aīos mouent. Vnde multa multis ſacra & priuatim & publice his opinionib⁹ inſtituta ſunt īſtituē-
turqꝫ in poſterū: horū oīum legiſlator q uel minimū mētis hēat: nunꝙ aliqd īnouabit. Cauebit enī
ne ad nouū minus certe religiōis cultū ciuitatē ſuā uertat. Nec quę patria lege uel cōſuetudine de
ſacrificādo firmata ſunt: mouere audebit. Scire nāqꝫ debet mortali naturę nō eē poſſibile certi qcꝗ
de his cognoſcere. Eadē rōne peſſimi hūdi ſūt hi: qui deos uere oculis manifeſtos nō pdicāt/& ſine
ſacrificiis debitiſqꝫ honorib⁹ relinqui eos ab hoīb⁹ patiunt: pinde enī faciūt/ac ſiqs Solem Lunāqꝫ
oīa luſtrare nulloqꝫ in honore haberi uideat: nolit tamen pro uirili ſua parte clara hęc hoībus red-
dere: ut ſolēnes dies eis ſacrificia agantur ac tempora maiorum minorūqꝫ ſæpe annorum certa di
ſtribuantur. Nonne malus & ſibiipſi & cognoſcenti cuiqꝫ ſi dicatur/merito dici uidebitur? CLI.
Immo uero peſſimus. ATHE. Id ipſum o Clinia/ſcias nunc mihi accidiſſe. CLI. Quonam pacto?
ATHE. Scitote octo in coelo eē uirtutes/ſibi īuicē ſorores: quas ego inſpexi/nec magni aliqd feci:

Ciuis enim hoc facile eſt:harũ tres hę ſunt/ ſolis una/lunę una/ſtellaꝝ oĩum : de quibus ante dixi
(Oĩum ſtellaꝝ uirtus una.) mus una/atq; alię quinq;:has oẽs & eos qui in his ſunt/ſiue ipſi ꝓgrediant/ ſiue in uehiculis ferant/
nullus ita habere ſe putet/ut alii eoꝝ/dii ſint/alii minime/alii legitimi/ alii tales / quales nefas eſt di-
cere.Sed oẽs fratres:& in fraternis ſortibus uiuẽtes dicamus iiſq; honores reddamus:nõ alii ãnũ/
alii menſem/alii nullam ſortẽ/nullũue tẽpus:in quo circulum ſuũ ꝑcurrit : mũdum hornatũq; una
ꝑficiens:quẽ ratio oĩum diuiniſſima:uiſibilem ſtatuit: hũc uir felix primũ ſummopere amiratur
deinde cupiditate ardet ea diſcẽdi quęcũq; a natura mortali ꝑcipi poſſunt . Sic arbitratus optime
(Quę una uera ſapientia.) atq; feliciſſime ſe uicturũ & cum deceſſerit ad cõgrua uirtuti loca uenturũ. Atq; ita uere initiatus:
& ipſe unus unã reuera ſapientiã nactus/reliquũ tẽpus in rerũ oĩum pulcherrimaꝝ cõtemplatione
uerſat.Poſt hæc qui & quot ſunt/dicẽdum eſt . Equidẽ affirmare audeo nunq̃ nos in hoc mẽdaces
fore.iterũ octo eſſe dicimus.Quaꝝ tres dictę ſunt: quinq; reſtant. Quarta uero & quinta latio &
amfractus ęquali ferme uelocitate cum ſole ferunt.Itaq; neq; tardiores ſunt/ neq; ueloციores /atq;
harũ trium ſemp ſufficiens ductor eſt intellectus .Solis dico & Luciferi/& tertii illius:qđ cum igno
retur noĩari non põt.Quod ꝓpterea factũ eſt/qm̃ primus harũ rerũ ſpectator barbarus fuit. An-
tiqua enim regio illos aluit qui ꝓpter ęſtiui tẽporis ſerenitatẽ:primi hæc inſpexerunt. Talis Egy-
ptus & Syria fuit:ubi ſtellę ſemp oẽs ut ita dixerim clarę cernunt : q̃a cœli aſpectũ nubes & pluuię
nõ impediunt.Inde huc & alio quocũq; infinito tpe ꝓbata iſta manarũt.Quapropter magna cum
fiducia hęc legibus ſanciant.Res enim diuinas non eſſe uenerãdas arbitrari/aut hæc nequaq̃ eẽ di
uina:extreme dęmẽtię foret.Quod aũt noĩbus caruerũt cauſa dicta eſt/agnomina tñ deorũ tenẽt.
Lucifer enim qui & Veſper eſt/ſtella Aphroditis.i.ueneris eſſe dicit.Quod dictũ ſyrio nominũ au
ctori ualde cõgruũ eſt.Stella uero quę ęqualiter ferme cũ ſole & hoc currit Mercurii. Reſtant tres
adhuc lationes eorũ qui ad dexterã cũ ſole lunaq; mouent.Octauũ ꝑterea circa unũ oportet dice-
re:quẽ iure mũdum ſupernũ q̃s nũcupabit:qui cõtra q̃ cęteri mouet cęteroſq; ſecũ trahit:ut homi
nibus pauca de iis ſciẽtibus uidet.Sed neceſſe eſt ea dicere/quę ſufficiẽter cognoſcim⁹. Vera enim
ſapiẽtia hac rõne quodãmodo illi apparet qui uel modicũ quid rectę diuinęq; itelligẽtię nactus ẽ.
Reliquę ſunt ſtellę tres:quarũ una/cęteris tardior eſt : quę Saturni noĩe a quibuſdã cognominat:
quę poſt hanc ſitu & tarditate ponit Iouis eſſe dicat.Deinde Martis / qui cęterorũ maxime rubeus
eſt/hęc intellectu ſiq̃s exponat:difficilia nõ ſunt:ſed poſtq̃ intellexeris/ ita de diis ut diximus exiſti-
(Laus ꝓuincię Grecię.) mandũ eſt.Illud etiã cuilibet gręco ſciẽdum eſt:nos regionẽ ad uirtutẽ oĩum pene optimã habita-
re.In hoc maxime laus regionis huius conſiſtit:qđ inter hiemalem ęſtiuãq; naturã media eſt.Q̃m
(Tardius greci q̃ barbari ꝑcipere.ſed quicqd ab illis acceꝑe:melius reddidere.) uero magis q̃ barbari ut diximus ab ęſtiua ſerenitate diſtamus/horũ deorũ ordinẽ tardius intelle-
ximus . Verũ quicq̃d gręci a barbaris accepere/melius reddiderũt.Quod & in his quę modo tra-
ctamus cogitare debemus:qđ q̃uis inuentu hæc difficilia ſint/magna tñ ſpes nobis eſt gręcos prę
ſtantiori cultu q̃ a barbaris acceperit hos deos oẽs honoraturos:ac tum diſciplina : tum delphicis
oraculis monitos omni legitima obſeruatione diligẽter ꝑſecuturos. Nec gręcorũ q̃ſpiã exiſtimet
nõ oportere mortales de diuinis rebus tractare.Sed cõtra oĩno putet: nec mente carere deũ/ neq;
naturã humani generis ignorare.Scit enim ſe docentẽ ita ſecuturos hoĩes ut quę docent / ꝑdiſcãt.
Quod aũt numerũ numerareq; docet/quodq; uos id ipſum diſcimus/nõ ignorat: ſi enim id igno-
raret/eſſet oĩum amentiſſimus. Certe & qđ fert/accidere.Ipſe enim ſeipſum ignoraret/ſi potenti-
bus diſcere inuideret magis q̃ gratularet:qđ ꝓpter deum boni efficiant: ꝑfecto uериſimile eſt: qñ
primũ hoĩes de diis cogitare cœperunt/qđ eſſent & ęquales quidue agerẽt nõ ut prũdẽtes qdem
nec ut ſecũdi iudicauiſſe qui antiquiſſima eẽ putauerũt:ignẽ & aquã & cætera corpora. Mirabilem
aũt aĩam/poſteriorẽ. Vnde & corpis motũ potentiorẽ/honorabilioreq; ducebant. Nẽpe ſeipm ca-
lore & frigore cęteriſq; hmõi agitare. Animã uero neq; corpus neq; ſeipſam mouere : nũc uero cũ
dicamus ſi aĩa corpori adſit/nihil mirũ eſſe ut & ſeipſam moueat & corpus circũferat/dubium nobis
nullum eſt q̃n pondus ab ea circũferri poſſit.Cũ aũt uniuerſi cauſa aĩa ſit:& rerũ alię bonę ſint/ alię
malę.Lationis qdem oĩs motuſq; caſum animã eẽ dicẽdum: ſed lationẽ motũq; ad bonũ ab optima
aĩa ꝑficiſci/motũ uero ad cõtraria/cõtrariũ.Mala aũt a bonis uicta eſſe uinciq; oportet.Hęc nobis
ſm iudiciũ impios puniẽs dicta ſunt oĩa. Quãtum uero attinet ad id qđ modo ꝓbat: dubitãdũ nõ
eſt:q̃n bonus uir ſapiẽs ſit dicẽdus.Sed uideamus nunq̃d hãc ſapiẽtiã quã iam diu quęrimus ꝑ di-
ſciplinam uel artẽ aliquã aſſequamur.Quod ſi ignorauerimus expertes ignariq; iuſtitię futuri ſimus.
Ita ꝑfecto mihi uidet: quare dicẽdum ẽ.Quod igit ſurſum deorſumq; inueſtigãdo cognoui / ora-
tione uobis aperire conabor.Nam maxima uirtus neglecta ignorãtię cauſa fuit,ut prædicta nobis
ſignificare uident.Maiorẽ uero uirtutẽ religione pietateq; in deũ nullam in humano genere inue-
niri quiſq̃ ſibi perſuadeat:id ex maxima ignorantia in optimis naturis factum non eſt.Optimę aũt
naturę ſunt quę rariſſime reperiuntur/& ſiquãdo reperiantur maxime ꝓſunt.Animus certe facilis
ille eſt: qui tardam contrariãue naturã manſuete & mediocriter poſſidet : fortitudinem ammirat
& temperantiã diligit:& quod maximũ eſt in his naturis ad diſcendum promptus ẽ : ac memor &

huiuſmodi

huiuſmodi rebus maxime delectat̄/diſcēdi ſtudio deditus. Hęc utiq; nec facile innaſcunt̄ & cū innata fuerint ſi educationē diſciplināq; idoneā/cōſequant̄/plurimos inferiores ita moderari & cōtinere pōt/ut cogitādo/loquēdo atq; agēdo ſingula erga deos ut oportet & qñ oportet/in ſacrificiis purificationibuſq; eorū quæ in deos & hoīes facta ſunt nō ſimulatione/ſed ueritate uirtutem maxime colāt: qđ ciuitati oīum utiliſſimū eſt: hāc igit̄ partē natura principaliſſimā eſſe aſſerimus: poſſeq; q̄ maxīe atq; optime ſiqs doceat: diſcere. Nemo aūt docebit niſi deus adinuenerit/ab eo uero q modum in docēdo nō ſeruat p̄ſtat nō diſcere: neceſſariū tñ ex his quæ mō dicta ſunt/uidet̄ hæc diſcere & a nobis naturā hanc optimā dici. Quare conemur exponere quę & qualia ſint & qūo pdiſcenda: idq; pro uiribus & mei differētis agat̄/& eorū qui exaudire poterint quo pacto cultus diuini nōnulla diſcant̄. Inuſitatū quid forſan audieris: nomē tñ rei dicamus: qđ nullus pp huius rei imperitiam arbitraret̄. Nolite ignorare aſtronomiā ſapiētiſſimū quiddā eſſe. Nēpe neceſſe eſt uerū aſtronomū eſſe/nō eū qui ſm Heſiodū oēſq; hmōi: occaſum ortumq; cōſideret ſed eū potius qui circuitus octo & qūo ſeptē ſub primo uerſant̄: quoue ordine circulos ſuos ſinguli pagant. Quod nulla natura niſi mirabilis ſit facile unq̄ inſpiciet. Vt mō diximus: & dicemus/declarātes qđ oporteat & qūo oporteat diſcere: primo igit̄ id dicat̄: qđ Luna celerrime circulū ſuū euoluit: atq; ita pleniluniū primū & mēſem peragit. Sol deinde inſpiciēdus eſt: qui ſolſtitia uerſioneſq; tēporū circuitu efficit ſuo: pterea & qui una cū Sole currūt/cōſiderādi. Deniq; ne eadē de eiſdē ſæpius differamus/curſus omnes quos pauloante tetigimus/quiue nō facile intelligunt̄/cōtēplari debemus. Ita ut naturæ prius doctrinis ad hæc ptinētibus longo uſu laboreq; a iuuenta/immo uero & a pueritia p̄parent̄. Quocirca doctrinis quæ mathematicæ appellant̄/opus eſt.

Aſtronomiā eē ſapiētiſſ. quoddam.

Primo uero ac maxime numeris: nō iis dico numeris qui corpus habēt. Sed qui oēm paris īparisue generationē atq; uirtutē: quā ad pficiēdā cognoſcendāq; rerū naturā conferunt. Quibus pceptis illa deinceps quā ridicule geometriam appellant/diſcēda eſt. Numeroꝝ uero inter ſe natura diſſimiliū ſimilitudo ad planorū partē relata clareſcit. Quod qdē nō humanū ſed diuinū miraculū/ſiquis plane intelligat/uideat̄ oportet: poſt hanc numeri/qui in tres uſq; dimēſiones adaucti ſunt naturæ ſolidæ ſimiles: ac rurſus diſſimiles alia quadam arte ſtereometria uidelicet huic ſimili cōſiderādi ſunt: ſed hāc quoq; qui in ea uerſati ſunt geometriā/noīauerunt. Illud aūt mirum diuinūq; intelligētibus eſt: qđ cū reꝝ uirtus in duplo ſemp: & in ſuo oppoſito reuoluat̄/in ſingulis proportionibus p genera ſpēſq; uniuerſa natura format̄: prima igit̄ dupli uirtus ſm numerū/per unū ad duo pportione pcedit/duplū potētia poſſidēs. Sed in ſolidū & tangibile rurſus ab uno in octo dupli rō proficiſcit̄. Alia uero dupli in mediū: ſed forte minore maius: & minus maiore ęqualiter. Verū aliud eadē pte extremitates excedit/ab eiſq; excedit̄.

Vide ut male appellata ſit geometria.

In medio uero ſenarii ad duodenariū numeꝝ/ſexqualtera: & ſexqtertia emerſit pportio: horū ī medio uis hmōi ad utraq; uerſa cōcinnū hoībus uſum cōmodumq; attribuit: ludi: & tēporalis numeri cōcētuſq; gratia/choreæ muſarū felici tributa. Hæc igit̄ ita fiant: & ita ſe habeāt: horū finis eſt ut ad diuinam generationē: & eorū quæ cernūtur oculis pulcherrimā diuinamq; naturam conſiderandam nos cōferamus: quatenus hanc hoībus inſpiciēdā deus largitus eſt. Quā nunq̄ ſine dictis artibus aſſequemur. Ad hæc ſingula quæq; ad ſpēs ſuas/oīa deniq; ad unum in diſputationibus/referenda interrogādo & arguēdo ſiqua minus recte dicātur. Recte enim oīum pulcherrima & prima hoībus huiuſmodi examinatio eſt. Vbi uero nō talis reuera/ſed ſimulata inqſitio eſt fruſtra contendit̄: pterea tēporū conſiderādus eſt ordo/q̄ exacte cœleſtia oīa perficit: ut quicūq; uere dictum fuiſſe crediderit antiquiorē diuinioremq; corpore animā eſſe/putet pclare ſufficienterq; illud quoq; eē dictū. Deoꝝ plena eē oīa adeo ut ſuperi neq; obliuiſcant̄ noſtraꝝ rerū neq; nos deſerāt. Sed hoc in his oībus aīaduertēdū eſt maxīe illi qui recte pceperit pfutura: ei uero q nō recte/deū inuocādū eſſe. Modus uero hic eſt. Neceſſe enī eſt id quoq; tāgere. Omnē lineaꝝ deſcriptionem: cōſtōnemq; numeri: & cōcētus rōnē: circuituſq; aſtroꝝ cōuenientiā: & quæ una cūctoꝝ cōſpiratio eſt pſpici oportet ab eo qui mō cōgruo diſcit: pſpiciet̄ aūt ſiqs qđ dicimus ad unū recte reſpiciēs diſcat. Vnū enī hoꝝ oīum intelligēti uinculū apparebit. Qui uero aliter hæc adipiſci ſtudet/fortunā ut dicimus inuocet. Nunq̄ enim abſq; his natura ī ciuitatibus ulla felix efficiet̄. Etenim hic modus eſt: hęc educatio: hæ diſciplinæ: per hæc itaq; ſiue facilia ſiue difficilia ſint: eūdū. Nefas aūt eſt deos negligere: cū felix oīum illoꝝ doctrina oībus recta rōne patuerit. Eū ſane qui cūcta hæc ita pcepit uere ſapiētiſſimū appellamus. Quē ego ēt ioco & ſerio affirmo/cū diē ſuū obierit/non amplius multoꝝ ſenſuū ut nūc ſed unius ſortis participē fore: unūq; de multis factū/felicē/ſapientiſſimū atq; beatū: & ſiue qs in cōtinēti ſiue in inſulis ſeu publice ſeu priuatim uixerit/mō ita ſe geſſerit/eādē a deo ſortē reportaturū. Sed qđ in principio diximus nūc quoq; uerū nobis apparet: nō poſſe hoīes p̄ter pauciſſimos pfecte beatitudinē cōſeq. Quod quidē recte nobis aſſertū eſt. Nam q diuini modeſtiq; ſimul/aliiſq; uirtutibus natura p̄diti ſunt. Diſciplinas p̄terea felices conſecuti/quas diximus/iis ſolūmodo ſatis ad felicitatē oīa ſe hēre uident̄: his igit̄ q ita & priuati & publice in his elaborarūt/cū ad ſenectā puenerit: maxios tradi magiſtrat⁹ iubemus. Cæteros uero ſeq: & deos ſimul deaſq; laudare: ac cetū no

Deorū plena omnia.

Quis uere ſapiens.

cturnū ad hāc ſapientiā oēs diligēti examinatiōe pacta ꝗ̄ rectiſſime adhortari.

EPINOMIS FINIS.

ARGVMENTA MAR. FICI. IN EPISTOLAS .XII. PLATONIS.

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM PRIMAM.

DIo Syracuſanus uir profecto magnus/Platonis nō auditor ſolū/ſed etiā imitator: a ty-
ranno expulſus:& magno aīo pecuniā quā miſerat tyrannus ſtatim remittit:& utpote
Platonicus/pro ſumma iniuria/ſummo quodā Dionyſiū afficit beneficio: tribus .ſ. p̄-
ceptis ſalutaribus admonēs. Primū eſt/principes nō pecuniarū ſed amicorū defectu
perire. Secundū nullā potētiā maiorē eſſe bonoꝝ prudentiūq; cōſenſu. Tertiū opor-
tere errata p̄terita recognoſcere:& quāto nobis detrimēto ſint augurari: quo a futuris delictis ab-
ſterreamur.

ARGV. IN EPISTOLAM SECVNDAM.

IN hac Epiſtola quā Plato ſcribit ad Dionyſiū iuniorē poſt primū ab eo diſceſſum/& expul-
ſo Dione quattuor ſunt præ cæteris obſeruāda. Primū quidē/qđ ait magnā potētiā natura-
li quodā inſtinctu atq; ſapiētiā ſe ſe inuicē petere quo in unū cōgrediant̄. Id qdē in diuinita-
te/in natura/in arte cōpertū habemus. Principio penes deū infinitā dei potētiā imenſa ſapiētia co-
mitat̄. Quod hic ſub Iouis & Promethei noīe indicat/Iouē quidē potētiā: Prometheū uero ꝓuiden-
tiā eſſe iudicās. Nēpe diuinæ intelligētiæ fontē atq; ſpectaculū eiuſdē potētiā eē putat. Siquidem &
quia pōt intelligere/iccirco intelligit:& potētiā eādē cōtēplat̄ intelligēdo. Apparēt: & hoꝝ ueſtigia
in natura. In his eni quæ naturaliter cōpoſita ſunt/ſiue lapides & metalla/ſiue plātæ:& aīalia/imo &
in primis in ipſo cœlo/ita natura cōparatū eſt:ut ex intima naturæ potētia naturaliq; uigore proce-
dat/ordo quidā tū in ipſis hoꝝ formis/tū in actionibus atq; effectibus. Ordo uero eiuſmodi extrin-
ſecus euidēs/interiorēq; uigorē potētiæ comitās/ſapiētiā quādā præ ſe ferre uidet̄. Nō eni aliter in
progreſſibus ordinatis natura ꝓcedit/aliter ſapiētia: ſed ſimilis oīno eſt utriuſq; progreſſio. In arte
quoq; humana ſiue priuata ſiue publica ſimilis qdā ſt potētiæ ſapiētiæq; cōgreſſus. Naturalis qdē
ingenii/memoriæ/uoluntatis uirtus ad potētiā ꝑtinet. Ex hac uero acqſita orit̄ ſapientia:& in actio-
nibus ipſe ad ſapiētiā ꝑtinēs ordo ſeruat̄. Huius aūt myſterii diuinitate/natura/arte cōſtantis/in cō-
ſuetudine elegāti habemus exēpla/qualia hic Plato recenſet: in mutua uidelicet potentū ſapientūq;
familiaritate: & quaſi naturali quadā neceſſitudine. Qua de re nos admonet cœlū: in quo planetæ
ſignificatores principū his ꝓximi ſunt/qui ſignificāt ſapiētes. Nā & Iuppiter Saturno eſt ſitu proxi-
mus:& Sol ferme a Mercurio nō diſcedit. Moralē igit̄ apud Platonē p̄ceptū eſto: principes ſapien-
tes honorēt: ſapiētes libenter principibus cōſulant. Nā & ſapiētia abſq; potētia ꝓdeſt paucis:& po-
tentia remota ſapientia obeſt multis. Potentia quidē exps ſapiētiæ quo maior eſt/eo pnicioſior. Sa-
piētia uero ꝓcul a potētia māca ſt. Docent hoc magnæ planetarū cōiūctiones. Iuppiter quidē dñs
eſt. Saturnus uero philoſophus: hi ꝓfecto niſi cōiungant̄ nihil uel magnū uel ſtabile moliunt̄. Feli-
cē quidē familiaritatē Plato uult eſſe ex potēte ſapiēteq; cōflatā. Feliciſſimā uero copulā/ubi utraq;
in eodē aīo cōiungunt̄. In quo & ipſum Palladis ſedet numē potentiā una cū ſapientia copulās. Pal-
las enim ſola & artes callet ſimul & uibrat haſtā. Hactenus de primo epiſtolæ huius myſterio dictū
ſit. Ad ſecundū iā ꝓgamus. Animi bonitate excellētis/eſt gaudere bono/maxime uero diuino/hoc
eſt ampliſſimo. Tale uero eſt/quod & ꝗ̄ plurimis & ꝗ̄ diutiſſime ꝓdeſt eiuſmodi ē uera uirtutis glo-
ria ad doctrinā & mores tā poſteris ꝗ̄ p̄ſentibus cōferens: hac ergo uiri optimo ingenio p̄diti: dua-
bus de cauſis maxime oīum delectant̄/tū qa ſicut intimā uirtutis lucē amant ſic exteriorē quoq; di-
ligunt uirtutis ſplendorē: tum quia ſplendore hoc optant ſemper prodeſſe ꝗ̄ plurimis:& hoc certe
perpetuo in genus humanū beneficio gaudent. Gaudēt inꝗ̄ quatenus ſentiunt. Cum uero ſempi-
terna gloria ſtudeant poſteritati prodeſſe/ſperātes uidelicet/ſicut nunc ita:& tunc ſplēdore hoc:&
beneficio ſe gauiſuros: profecto id ſe poſt hanc uitā perſenſuros uaticinant̄. Naturæ ſiquidem diui-
nioris inſtinctu ad tantum beneficiū inſtigantur. Non tam quia hoc ipſo gaudeant ꝗ̄ ut gaudeant.
Ac ſi multæ animaliū ſpecies in ipſa nidorum eſcarūq; opera inſtigante natura non fruſtra futuro
uſui conſulunt/multominus diuinos animos ſperātes ſe ſempiterno quodam officio gauiſuros fru-
ſtratur euentus. Eiuſmodi uero uirtutis ſplendorē & beneficium tam in doctrina ꝗ̄ in moribus his
uerbis propheta Daniel cōprehendit. Fulgebunt docti tanꝗ̄ ſplēdor firmamēti:& qui multos eru-
dierint ad iuſticiam/ſicut ſtellæ in perpetuas ęternitates. In quibuſdā uero animis a ſua diuinitate
degenerantibus beneficium ueręglorię ſtudiū uel extinguitur uel in uanam gloriam permutatur.
Tertium epiſtolæ huius myſterium/ſurgit altius. Sed quoniā in theologia: & in libro de amore la-
tius expoſuimus/ſatis fuerit in præſentia leuiter delibaſſe. Quando diligēter formas ab artifice fa-

ctas cōſideramus

ctas conſideramus paulatim qua ratione factę fuerit animaduertimus:& quãdo rationes per quas
efficit formas apprehendimus:facile per eas ad ipſas ideas artificioſæ mentis accedimus: ad qua-
rum exẽplar rationes ſuas ad formas direxit efficiendas. Quẽadmodum uero in artificiis a formis
ad rationes:ab his ad ideas:ideſt exẽplaria proficiſcimur ſic in ipſo rerũ ordine contẽplando pul-
cherrimas rerũ formas cognoſcimus artificioſiſſimis rõnibꝰ eẽ cõpoſitas:ac ſi rõnibus. Ergo ideis
ideſt exẽplaribus/ad quorum ſimilitudinẽ ipſa ratio formas producit in ordinẽ. Tres ergo in uniuer
ſo ſunt ordines. Formarũ.ſ.& rationum & idearum. Ordo quidẽ formarũ quæ patẽt ſenſibus:ad
animã ipſam mũdi reducitur:quæ utiq; uelut principium motus:formas in materia generat/gene
rat autẽ alias aliis rationibus atq; ſeminibus:hunc uero ordinẽ in aĩa rationũ ad mentẽ redigimus
aĩa altiorẽ:a cuius ideis aĩa gubernandarũ rerũ ſuſcipit rationes. Ordo deniq; idearum in mentẽ ab
ĩmẽſo:& ſimplici diuini boni ſplendore deſcẽdit. Si quidẽ una hoĩum idea bonorũ:ideſt ipſe deus
alias aliorum bonorum/mẽti angelicæ ideas infundit. Quãobrem tres rerum ordines ad tres princi
pes fonteſq; reducunt. Ordo quidẽ formarũ ad mundi animã:ordo uero rationũ ad mentẽ ange-
licam. Ordo deniq; idearũ ad ipſum bonum. Et quia per ideas cuncta referunt ad bonũ:ideo Pla-
to inquit/circa oĩum regẽ cuncta ſunt:ideſt circa ipſum bonũ ſunt ideæ perq; ideas omnia/ circa ſe
cundũ.i.mentẽ ſunt ſecunda:ideſt rationes quæ ſequunt ideas. Circa tertiũ uero tertia:ideſt circa
animã mundi formæ. Significauit autẽ deum eſſe rerũ cauſam exẽplarẽ/ubi dixit circa. Item Finã-
lem/ubi ait eius gratia. Rurſus efficientẽ quando ſubiunxit ipſe cauſa eſt pulchrorũ omniũ : quod
enim nõnulla ſint deformia nõ ob id habẽt quod ab ipſo ſunt:ſed quatenus ab eo degenerãt. Neq;
mirum Platonici uideri uolunt:qđ Plato quodlibet illorum triũ principium nominauerit. Nomi
naſſe enim ſimiliter:ſed nõ ęque. Deum quidẽ per ſe unum bonũq; exiſtere. Cum uero unitas boni
taſq; ampliſſima ſint ſequit:ut deus per ſe ſit oĩno. Mentẽ uero ſummã deo proximã per deum eſſe
quatenus unũ quiddam eſt & bonum:ꝑterea & per ſe/quatenus mens eſt & ordo naturæ ſecundæ.
Mundi deniq; animã ꝓductã quidẽ:& ipſam a primo deo:qua unũ atq; bonum. Productam quoq;
ab ipſa mente/qua mens. Sed qua per ſe mobile eſt/a ſeipſa productã. Hucuſq; ait Plato ꝓcedere di
uinorũ origines/rerumq; principia. Præterea animũ noſtrum eſſe diuinũ/quãdo addidit affectare
diuina/Verum nõ cõprehẽdere q̃diu aſpicit in ea que ſibi cognita ſunt.i.uel ſenſus:& ſenſibilia:uel
formas horũ obiectu cõceptas ab aĩa. Hæc enim oĩa a diuinis longe diuerſa ſunt : unde animus in
hæc aſpiciens cogit de diuinis aliter ſentire:& ꝓnunciare q̃ ſint. ¶ Sequit quartũ myſteriũ de diui
norũ ꝑceptione. Primo quidẽ ait inueſtigationẽ diuinorum nõ recte factã:ideſt nõ debitis/tum purifi
cationis/tũ diſciplinarũ gradibus inſtructã/malorũ eſſe omniũ cauſam. Quia uidelicet qui ſic inue
ſtigant deum/tandẽ eo ꝑueniũt:ut uel negent deũ eſſe uel de deo affirment quę non ſunt dei. Hinc
uera perit religio:extincta religiõe mala oĩa confluũt. Deinde ait ſtimulũ inueſtigandorum diuinorũ
eſſe malorum cauſam:ideſt ſi hoc abutamur:& oĩno quomodocũq; utamur nõ ꝑmittit ꝓſentibus ob/
lectamẽtis frui:& hac in uita quieſcere:altioribus hanelãtes. Verũ quid ſibi uult ubi ait niſi qs hũc
ex aĩo ſtimulũ eruat/ueritatẽ nunq̃ aſſequet! Profecto negat ueritatem rerum a deo dependẽtium
haberi poſſe/niſi ipſa de deo ueritas habeat. Præterea per illa quæ mox ſubiungit/ſcito Platonẽ ip-
ſum aſſidue in diuinorum inueſtigatione:uelari conſueuiſſe:& qui Platonem primo audiebant di-
uina contẽplantem/ſolitos ſub nimio diuinorum ſplendore protinus caligare/diuq; uexari:donec ui-
delicet mentẽ deniq;/tum ab affectibus ſenſuum/tũ a phantaſiæ imaginibus ſegregarent/quo qui-
dem facto diuina quadã ſorte:ideſt luce ueritatẽ non prius inuẽtam reperiebant. Propterea Pytha
goras quem Plato noſter in omnibus neneraĩ/ſacra doctrinarũ myſteria ab exactiſſima expiatione
mẽtis exordiebat. Præcipiebatq;/& Plato ſimiliter ꝓcipit:ne efferãtur in uulgum : ne uulgus acce-
pta peruerſe uel contẽnat uel incidat in errores. Si enim in uulgum edideris:deum nihil ex iis quæ
ſentiũtur in ſe habere:uel te ridebũt uel deum eſſe negabũt:hinc illud Lyſidis pythagorei ad Hip-
parcum. Haud pium eſt/myſteria philoſophiæ cũ his cõmunia facere:qui ne ſomniare quidẽ puri/
ficationem animi potuerũt. Sunt ꝑterea nõnulla myſteria theologorum circa deum:quę nõ uulgũ
modo uerũetiam elegantes plæroſq; fatigent. E quibus id unum eſt nihil ex his quæ intelliguntur
abſolute de deo affirmari debere. Quicquid enim intelligẽtia definitum eſt/infra infinitum deum
extare cõpellitur. Ad hæc itaq; ſecretiora myſteria ita plæriq; docti adhuc ſunt inepti/ſicut : & uul-
gus ad leuiora:uſq; adeo ut enim nõnulli q̃uis acumine/memoria/iudicio ualeant/diuq; hæc audi-
uerint/nõdum tamen perfecte comprehẽdant quia uidelicet:& ſi ad alia quædam/tamẽ ad theolo/
gica nati non ſunt. Vel ſi nati/nõ tamẽ congrue ad hæc eruditi atq; educati:uel ſi educati:& erudi-
ti/nõdum tamẽ ętatis maturioris beneficio a perturbatiõibus ſegregati:perturbatio uero: quia &
mouet & per diuerſa diſtrahit:& ad materiam trahit/iccirco alienam reddit mẽtem a deo:quo ni-
hil a motu a diuerſitate a materia:poteſt remotius cogitari. Nõ ergo iniuria Lyſis Hipparcum ſic
admonuit. Operæpreciũ eſt recenſere:quãtum tẽporis in abſtergendis maculis:quæ noſtris inu-
ſtæ pectoribus erant/conſumpſerimus anteq̃ ꝓcepta Pythagoræ percipere digne poſſemus. Ac-

cedit ad hæc qđ ſiquis etiã tranquillo:& erudito ad deum intellectu ſe cõſerat. Ita ferme ab ipſa in
telligentia circa deũ decipitur: queadmodum:& uulgus ſenſu imaginationeq; fallit: & plerig; do
cti pturbationibus repellunt. Intelligẽtia enim pro natura ſua iudicans/cõpellit nos deũ ipſum uel
intellectũ quẽdam uel intelligibile quiddam aſſeuerare. Immenſum uero bonum neq; intellectus
eſt/qui uelut egenus ad intelligibile ſe uertit tanq̃ bonum quo illuſtrante proficiat: neq; intelligibi
le eſt dicendum/quod quidẽ cõmunem quandam cum intellectu naturam habet per quã etiã pro
portionem habet cum intelligentia congruam. At nulla eſt immenſo bono ad finita bona naturæ
cõmunio/nulla proportio. Hinc in Parmenide probat nos neq; nomen neq; definitionem: neq; ſci
entiam habere de deo: utpote qui ſit ſuper intelligentiæ limites. Idem ante ipſum Mercurius aſſe
rit. Idẽ poſt ipſum Dionyſius Areopagita probans deũ nõ eſſe dicendum ens atq; intelligibile: ſed
ſuper utrũq;. Quãobrem cũ deus intellectũ atq; intelligibile infinito ſuperet interuallo/ nemo ulla
intelligentiæ actione diuinam ſubſtantiã poteſt cõſequi: poteſt tamẽ quandoq; aſſequi paſſiõe. Paſ
ſione inq̃ benigna per ipſam beneficã infiniti boni actionẽ nobis illatã. Illatam inq̃ in unitatẽ ipſam
noſtræ mẽtis caput: quãdo uidelicet mens in unitatẽ ſuã/quæ expreſſa eſt diuinæ ſimplicitatis ima
go/totam undiq; ſe collegerit. Verum quod menti unitatẽ hanc indutæ ſub diuino Sole ſubrutilat
tunc ferme abit: cum unitatem exuta rurſus induit multitudinem. Ex his utiq; patet ex Platonis no
ſtri ſententia diuina a nobis non inueniri: ſed potius deſuper reuelari: neq; mente cõprehendi poſ
ſe ſubſtantiã proprietatemq; diuinorũ: ne dum uerbis: & litteris explicari. Ideoq; de his ea mente
diſſerendũ deſcribendumq;: ut per uerba & litteras exhortari: & præparare animos ad diuina ſpe
remus potius q̃ demonſtrare. Sic & Plato de ſubſtantiæ proprietatiſq; diuinæ definitiõe ſcribit ni
hil. Scribit tamẽ multa quæ uel per negationes: uel per relationes: uel adhortando: uel inſtruẽdo
ad eum mentis ſtatũ quãdoq; perducant: cui tãdem ex alto pãditur domus omnipotentis olympi.
Vbi poſtq̃ ſe & ab inferioribus receperit ad ſeipſam: & a ſeipſa ad ſuperiora cõuerterit: ſtatim uno
quodam ſtatu ſimplici ipſam unitatẽ/ſtabilitatẽ: ſimplicitatem: ut ita loquar: attingit. Sed quæ atti
gerit/non licet apud Paulũ homini loqui: & apud Platonẽ multo minus licet ſcribere ne detur ſan
ctum canibus. Cum uero neq; uerbis neq; litteris in diuinorum explicatione confidat tutius tamẽ
cõmittenda uerbis cenſet q̃ litteris: litteræ nãq; cuiuis cõmunia faciunt. Atqui & q̃ electiſſimis di
cenda permittit: omnino uero iudicat diuinorũ dignitatem exigere: ut ex mente in mentem uer
bis potius q̃ ſcribendo in exteriores materias traducantur. Hac ratione iudæi alunt myſticum ſuæ
legis ſenſum ab ipſo deo per Moiſem non tam litteris traditum/ q̃ animis cõmendatum. Sed hoc
illi uiderint. Pythagorici certe id obſeruabant. Et Plato ſeruauit. Nã & hic pollicetur nonnulla per
archedemum potius q̃ per litteras ſe miſſurum. Aſſerit autem quæ ab ipſo ſcribuntur eſſe Socra
tis: cuius proprium in purificando erat officium. Sed cur additum eſt Socratem etiam: & in iuuen
tute fuiſſe pulchrum: ideſt diuinitus illuſtratũ. Vt intelligamus/Socratem tam educationis primæ
perfectione q̃ naturæ felicitate a deo per familiarem dæmonẽ mox accepiſſe quæ cæteri uix tãdem
multis laboribus aſſequuntur. Rurſus myſteria eadem per diuinã reuelationem accepta in Plato
nem tranſfuſa fuiſſe & per Platonis exhortationes in homines ſimiliter affectos poſſe tranſfundi.
At ne quis me in hac expoſitione exiſtimet ſomniare/audiendus eſt Proculus hæc ita confirmans.
His qui ad ſummũ bonũ peruenire cupiunt non ſcientia: & exercitatione ingenii opus eſt: ſed fir
mitate: quiete tranquillitate. Quæ quidem diuina fides eſt. Quæ nos ad ſuummũ bonum diuinaq;
omnia ineffabili ratione trahit: atq; coniungit. Profecto non per ſcientiã/aut actionẽ ullam ingenii
exquirere ſummũ bonum: aut ad ipſum aſpirare debemus. Sed offerre cõmẽdareq; nos diuinæ lu
ci: & præcluſis ſenſibus in illa incognita: & occulta entium unitate quieſcere. Hoc enim fidei genus
omni doctrina antiquius eſt. Hæc Proculũ a Plotino accepiſſe conſtat. Siquis autẽ hæc diligẽter cõ
ſiderauerit: non exiget a Platone in dialogis ſuis conſuetum illũ apud humanos diſputatores ordi
nem doctrinalem. Sed eo dũtaxat ſtilo cõtentus erit: qui rectiori tramite perducat ad deum. Eiuſ
modi uero ſtilus ſiue ordo in purgando & conuertendo conſiſtit. Oportet enim mentis oculum/&
purgare a caliginoſis materiæ ſordibus/& purgatum in ipſam diuini ſolis lucẽ rite dirigere. Vlte
rius uero perquirere: aut contẽdere non oportet. Immenſa enim lux ubiq; pſens ſua prorſus natu
ra creato ad ipſam mentis oculo/cum primũ/in eam/purus rite reſpexerit ſe infundit. Ac ſi ad ſu
ſcipiendũ deum intellectus aſſidue actione utatur propria/quæ & accidens quiddam eſt: & multi
plex & modo quodã ſuo mobilis profecto per ipſam a dei ſubſtantia ſimpliciſſima & ab omni mo
tionis imagine remotiſſima/quodãmodo diſiungetur. Sat ergo fuerit poſt conuenientẽ inquiſitio
nem purificaſſe mentem: atq; direxiſſe. Reliquum Mercurius ſacro mentis ſilentio tribuit. Deum
enim a mente/ſuo quodã ſilentio potius q̃ ſermone ſuo cenſet pronunciari. Omnes itaq; Platonis
dialogi in hoc ipſo uerſantur: & alii quidem in purgando ſolũ: alii uero ſolum in conuertendo alii
in utroq; conſiſtunt. Myſteria uero hæc in epiſtola ad Syracuſanos iterum confirmantur. Atq; hæc
confirmata mirum immodum præcepta euangelica comprobant.

ℂArgumentum in tertiam epiſtolam.

HÆc Platonis epiſtola ſcribiť ad Dionyſiũ iuniorẽ poſt ſm Platonis ab eo diſceſſum. Et primo qđẽ ad Dionyſii quæſita rñdet: deinde calũnia in ſe a Dionyſio conflatã diſſoluit. ℂIn rñſione igiť ad quæſtionẽ/docet nõ eſſe in deo uoluptatẽ. Illã ſcilicet quæ dolorẽ habet oppoſitũ: & in motu quodã uel indigentiæ expletione uerſať. Eſſe aũt in deo totũ id bonũ cuius cauſa bona uideť uoluptas/nõ negat. Addit uoluptatẽ: ſcilicet mobilẽ: eſſe cauſam detrimenti: ſcilicet in pecuniis & honore. Itẽ doloris in corpore. Rurſus auferre acumẽ: memoriã: iudiciũ: grauitatem. Poſt hæc cõtra Dionyſii inſimulationẽ probat ſe iuſtiſſimis de cauſis in Siciliã ꝓfectum/de reſtituẽdis urbibus olim dirutis: ac de ęqua gubernãdi forma cõſiliũ manifeſte dediſſe.

ℂArgumentum in Quartam epiſtolam.

POſt Dionyſium expulſum tyrãnide/ſcribit ad Dionẽ in patriam iam reuerſum/ammonens eum atq̃ etiam Heraclidem & Theodotem cæteroſq̃ amicos penes quos rerum poteſtas erat/ut procul a tyrannide uiuerent: formamq̃ gubernandi tenerent ex optimatũ gubernatione plurimum: atq̃ ex populari quodãmodo tẽperatam. Sunt hic ꝑcepta quædã memoriæ cõmendanda. Primum quidẽ ad principes proprie pertinere cunctis excellere/Veritate/Iuſticia/Magnificentia/Tẽperantia. Omnino autẽ prudentia tãtum cæteros ſuperare/ quãtũ uiri pueros prudentia ſuperant. Secundũ uero oportere tales ꝑſtare ſeipſos/quales uideri uolunt. Tertiũ circũſpicere oculos omniũ in ſe eſſe cõuerſos: ut meminerint/neq̃ uitia ſua latere poſſe: neq̃ mediocri dũtaxat uirtute ſe expectationi maxime ſatiſfacturos. Quartũ probatiſſimos imitari legum latores: & diſcordiam inter collegas quaſi peſtem uitare. Quintũ meminiſſe cõmunẽ beneuolẽtiã eſſe ad res agendas ſummopere neceſſariam. Hanc uero ſola humanitate cõparari poſſe atq̃ ſeruari.

ℂArgumentum in quintam epiſtolam.

ET ſi quintã hanc conſuetudo quædam Platoni inſcribit epiſtolam/ uidetur tamẽ potius eẽ dionis Platonẽ in ſeipſo totum pro uiribus effingentis. Inſtruit autẽ perdicã principẽ conſtitutum in monarchia ut meminerit ſe iuuenem eſſe: ideoq̃ conſilio ac miniſterio ſeniorũ indigere: non quidẽ omniũ: ſed probatiſſimorũ/non quauis in re ſed in gubernandi forma: qui intelligant/quid potiſſimum gubernationis cuiuſq̃ ſit proprium/ſiue gubernet unus/ſiue pauci/ſiue multi. Vocem uero gubernationis eſſe uult ſpiritum uitamq̃ eius .i. legẽ. Quæ officia: & erga deũ & erga homines congrua inſtituere debet & exequi. Alioquin ſalua eſſe non poſſit. At quoniam ſignificat ſe & Euphreum diſciplina Platonis imbutos/tenere quæ ad ciuilem pertinent diſciplinã. Iccirco ne perdicas hac de re diffideret: propterea quod Plato ipſe nunq̃ populo ſuo in ciuili diſciplina profuerit/ſubiungit Platonẽ cognouiſſe populum ſuũ morbo inſanabili laborare: ideoq̃ medicorum prudẽtũ more noluiſſe: & fruſtra & cũ ſui diſcrimine beſtiã inſanabilẽ curandã ſuſcipere.

ℂArgumentum in ſextam epiſtolam.

PLato diuinus/Hermiam/Heraſcum/Coriſcum/ finitimos inter ſe principes ad ueriſſimam concordiam cohortatur: hac ſola ſaluos fore uaticinans perq̃ hanc aſpirãte deo qui unione gaudet bona omnia conſecuturos: præterea eo deniq̃ peruenturos: ut rebus rite compoſitis diuinam ſapientiam propenſiori ſtudio q̃ humanam: ut par eſt. proſequi ualeant. Concordiam uero ſtabilem firmari inter illos poſſe tradit pacto duntaxat atq̃ lege: pacto inq̃ legitimo: ſacris rite peractis inuicem ſtabilito ac iureiurando interpoſito: deum ipſum teſtando: atq̃ obſecrando tanquam unionis auctorem omnis: atq̃ ſeruatorem. Teſtando inq̃: & obſecrando ſub impari: quo deus gaudere dicitur numero. Tria enim ſumma rerum principia. Quę in prima quoq̃ epiſtola attigit/hic adducit. Vbi enim ait omnium ducem: præſentium atq̃ futurorum/mũdi animam uult intelligi: quæ utpote principium motus res omnes a futuro in preſens/a præſenti in pręteritum temporali ratione perducit. Vbi uero patrem dicit: & dominum: ſummũ deum ipſumq̃ bonum ſignificat. Sed mediam inter duo hæc mentem quandam diuinam uidetur inſerere: quãdo dum repetit ducis: ſubiungit: & cauſæ. Nam apud Platonem ſæpe rex ſignificat ipſum bonum: cauſa uero mentem: dux deniq̃ animam. Et quoniam cauſam refert ad mentem. Ideo in Timæo platonici diſputant intellectum ipſius boni filium mundi architectum proximum extitiſſe. De quo in Epinomide ſcribitur ratio diuiniſſima: ſiue diuiniſſimum uerbum/mundum uiſibilem exornauit. Appellat autem hic ipſum bonum/tum patrem/tum dominum: ut per primum quidem deſignaret mentis patrem/per ſecundum uero animæ dominum. Ita forſan platonicus numerus exponet. Ita quoq̃ platonicus chriſtianus: ſed Arrianus poterit: & quiſpiam per ducem: ſanctũ ſpiritum intelligere: per mentem uero filium. Nam ubi Plato patrem dicit filium pariter ſubintelligit: ac ſiquis unam trium ponat eſſentiam platonicis quidem multis uidebitur aduerſari. Platoni tamen manifeſte non repugnabit. Exhortatur autẽ ad grauiora ſimul ſtudia doctrinarum: atq̃ ad iocundiores quaſdã diſciplinas his cognatas: ſcilicet eloquentiæ poeſiſq̃: & muſicæ. Quibus omnibus eo conſilio iubet incumbere: ut per hæc quaſi ueſtigia odorem diuinũ inueſtigantes ipſum

nus nõ prius deſinet in malis uerſari/q̃ aut philoſophi dominentur aut qui dominãtur/deo illuſtrã
te philoſophentur: delicata luxurioſaq; educatio ingenia uel diuina deprauat. Nullus intemperãs
poteſt eſſe prudens. Ciuitas in qua ciues incõtinẽtes ſunt nulla legũ potentia contineri poteſt/quã/
do frequẽtes mutationes ac ſemper in deterius patiatur. Violẽtia neq; patriæ neq; parentibus in
ferenda. Sed utriſq; procul a uiolentia cõſulendũ. Auctoritas antiquorum ſacrorumq; ſermonum
cæteris opinionibus anteponẽda eſt. Bono uiro nihil mali poteſt cõtingere. Anima ab hoc corpo/
re ſeiuncta ſub diuini iudicis ſentẽtia ſcelerũ luit pœnas. Præſtat grauiſſimas iniurias pati: q̃ infer
re. Auari atq; intẽperati ad res diuinas cæci ſurdiq; ſunt: adeo ut neq; ipſi uideant/neq; ab aliis uel
audire ſuſtineant/uel auditas percipiant. Impietas omnibus peccatis miſta eſt: atq; uiciſſim. Impie
tas ipſa miſta peccatis/ſtimulus eſt quo præcipue in peccatores/tum in hac uita ſollicitãtur / tum in
altera cruciãtur. Poſt hæc ubi de cõſuetudine ſua cũ dionyſio/ac de philoſophiæ ſtudio ſcribit: pro
bat neminẽ in philoſophia aliquid profecturũ/niſi amore ſapientiæ accenſus/omnes eius gratia: &
labores ſuſtineat: & oblectamẽta contẽnat. Tum uero quoniã ſapiẽtis eſt cõtemplari diuina/opor
tune oſtẽdit diuina/neq; litteris unq̃ uulgo neq; uerbis exprimi poſſe/immo etiã nõ debere: nõ poſ/
ſe quidem: quia quod maius eſt/neq; etiam mẽte omnino cõprehendũtur. Nõ debere etiam: quia
& qui in plebe infimi ſunt tanq̃ monſtroſa riderent: & qui paulo in plebe ſuperiores his auditis uel
in hæreſim falſam inciderent: uel ob leuẽ quãdam altiorum rerũ opinionẽ uani ſupra modum cõ
tentioſiq; euaderent. Non inquit Plato uſq̃ nihil ueri certiq; de diuinis intelligi poſſe. Sed neq; poſ
ſe exprimi: quod de his intelligitur: neq; propriã horũ ueritatem intelligi eadem ratione qua cæte
ra: formæ quidẽ aliæ omnino ſunt cõiunctæ corporibus/aliæ penitus ſegregatæ. Illæ naturales: hæ
diuinæ uocãtur. Sunt & mediæ cõiunctæ quidem quodãmodo: & quodãmodo ſeparabiles: ideſt
rationales animæ/inter diuina: & naturalia mediæ. Quæ quatenus corporibus cõiunctæ ſunt/eate/
nus a diuinis neceſſario diſiungũtur. Cõiungi enim formis a materia ſeparatis/niſi ſeparatione nõ
poſſunt. Separãtur autẽ a materia duobus præcipue modis/tum morali purgatiõe/tum reſolutio
ne cõtemplatiua. Philoſophiæ ſtudium utrũq; facit: & quemadmodum qui humidũ lignum exſic
cat prius ſole/deinde admouet igni/occaſionẽ quidem ligno præbet: ut accẽdatur: neq; tamẽ ipſe/
ſed ignis accendit lignum: ita ſtudiũ philoſophicum: & per moralem diſciplinam: & purificando
præparat animã ad diuinam: & per contemplatiuã reſoluẽdo admouet mentem diuinis: atq; con
iungit: neq; tamẽ ipſum diuina ueritate format mẽtem: ſed deus ipſe ignis inſtar mẽtem quaſi ma
teriam philoſophiæ beneficio paratã: & propinquantem/ueritatis ſuæ luce perluſtrat. Plato igitur
cum dixiſſet diuina neq; litteris neq; uerbis exprimi poſſe/ ſignificauit præterea: neq; poſſe doceri
uel inueniri eadem ratione qua cætera. In aliis enim percipiendis inquiſitio noſtra intellectum: &
parat & format. Cũ tamen in diuinis percipiẽdis inquiſitio uel purgatiſſima atq; emẽtiſſima paret
quidem: ſed nõ formet. Iccirco inquit opus eſſe diuturna cum diuinis conſuetudine/ſignificãs ſpe
culationis aſſiduitatem/item uitæ coniũctione/ſiue cõmunione/ſignificans purificationem morali
diſciplina perfectam. Addit/in mẽtem deniq; ſic affectam non paulatim quidem humano quodã
more: ſed ſubito lumen ueritatis accendi: ſed unde natura: ab igne. i. deo. Pro ſiliente ſiue ſcintillã/
te. Per ſcintillas deſignat ideas exempla rerum in mẽte diuina: deſignat: & formulas idearum no
bis ingenitas. Quæ per deſidiam olim cõſopitæ/excitantur uentilãte doctrina. Atq; uelut oculorũ
radii emicantes ideis uelut ſtellarum radiis colluſtrantur. Subdit eiuſmodi lumen non accendi ſo/
lum: ſed fieri in anima/ut oſtendat/tum formulas eſſe innatas animæ/tum ſplẽdorem eiuſmodi fa
miliarem euadere. Ac ne putes in eo ſtatu mentem ambiguã ſoliciramq; eſſe: addidit ſeipſum iam
alit: ideſt lumẽ hoc primũ diuinitus in mẽte accenſum/deinceps ſua uirtute diuinorũ haurit copiã
radiorum atq; almo mẽtem gaudio complet. Hic animus ſeipſum nutrit. i. nihil quærens extrinſe
cus uiuit ſeipſo contẽtus & q̃ beate intus afficiatur: & ſi uelit/nequit tamen: & neſcit exprimere. Pla
to quinq; in hac contemplatione meditatur gradus/quos in theologia legito diligẽtius a nobis ex/
poſitos. Iubet enim cupidũ ueritatis/tũ per auditũ ab ipſo rei nõie/tũ per uiſum alioſq; ſenſus a rei
ipſius accidẽtibus ad ipſam rei definitionẽ ꝓcedere per hãc ad formulã rei innatam mẽti: per for
mulã deniq; ad ideã tam formularũ q̃ rerũ procreatricẽ. Docetq; interea ideã a reliquis lõge differ
re/quatuor ꝑcipue modis. Quia. ſ. idea ſubſtãtia eſt/ſimplex/immobilis/cõtrario nõ ꝑmixta. Reli
qua uero quattuor. i. nomẽ & accidẽtale ſimulachrũ & definitio: & formulæ notio a ſubſtãtia/ſim
plicitate/ſtabilitate/puritate/ideæ degenerãt. Iccirco haud ſufficiẽter ideã nobis imprimũt: ſed ad
diuinã impreſſionẽ nos utcũq; poſſunt accõmodant: Deniq; mens impreſſa diuinitus/ſiquãdo ſtu
deat idearum characteres uerbis litteriſq; exprimere pulcherrimarũ rerũ deformes reddet ima
gines: uerum ſi crediderit pythagoricis non tam cõtendet ut depingat ideas q̃ ut audientium ani/
mos excolat ac uelut tabellas expoliat. Quibus tandem diuinæ formæ diuino digito depingãtur.
Ipſa ſane cœleſtes ſuſpiciens radios: nõ conabitur apud cæcos radiorum formas fruſtra deſcribe
re. Immo ſi inſanabiles ſint dimittet ſi ſanabiles dũtaxat purgare aciem aggredietur ſurſumq; eri

gereturpote quæ intelligat alio ſe pacto fruſtra laboraturam.

¶ Argumentum in epiſtolam octauam.

IN ſuperiori epiſtola principes ſyracuſanos inſtituens latius in connubiis præceptis: & in rebus a ſe Dioneq́ geſtis uerſatus eſt. In hac uero propria iam inſtitura breuioribus comprehendit medium ſemper inter unius ac populi gubenationem obtinens: maxime uero omnium ſtudens/ut concilientur ciues potius q̃ expellantur: quantum fieri poteſt ſine aliena iniuria rei.pu. ſtatus rite ſtabiliatur. Mox in principio aſſerit homines impio ſcelere pollutos inſanabiles eſſe: neq́ his ullum conſilium proſuturum. Item omnibus in rebus: & dicendis: & cogitandis a deo principium faciendum. In tota uero epiſtola obſeruabis q̃ cautus ſimul: & clemens gubernator ſit Plato quamue diligens animorum cōciliator. Comprobat ut ſui moris eſt gubernationem Lacedæmoniæ ſimilem. In qua plurimum ſit optimatum. Sit quoq́ regia quędam forma: ſit: & popularе non nihil. Damnat extremam ſeruitutem: per quā omnia libidini humanæ ſubduntur. Improbat: & extremam libertatem ſiue licentiam: in qua quilibet ferme abſq́ delectu ſortitur rei.pub. gubernacula. Medium uero probat. Nota aureum dictum. Moderata ſeruitus eſt/qua ſeruitur deo: immoderata qua hominibus. Temperatis quidem hominibus lex deus eſt: intemperatis uero libido.

¶ Argumentum in nonam epiſtolam.

IN epiſtola ad Architam philoſophum publicis rebus occupatiſſimum/conſilium dat contemplanti/ne honeſtam ſimul: & neceſſariam deſerat actionem. Prodeſſe enim hominibus: & publice & priuatim/actionem honeſtam uocat: & neceſſariam. Honeſtam quidem: quia quemadmodum quodlibet corporis membrum non ſuiipſius tantum eſt: ſed aliorum etiam maxime uero totius. Ita homines alii aliorum ſunt: ac potiſſimum ſpeciei. Neceſſarium uero qui & niſi aliis uixeris/non potes tibi uiuere: & niſi domeſticis patriæq́ ſuccurreris: res profecto familiaris: & publica uel deſtituta gubernatore nutabit: uel a deterioribus gubernata periclitabitur: ac deniq́ faciet naufragium.

¶ Argumentum in decimam epiſtolam.

ARiſtodemum Dionis famililiarem elegantia morum in primis philoſophātem/in ſua opinione: & uita confirmat/aſſerens ſubſtantiam quidem philoſophiæ moralem uirtutem eſſe: quod & nomen ipſum declarat amore quodam cultuq́ definitum. Speculationes uero humanas eſſe uel hornamenta quædam philoſophiæ extrinſeca: uel uias ad ipſam mentis firmam puritatem quæ ad mores pertinet: comparandam. Qua comparata diuina potius q̃ humana: & infuſa deſuper potius q̃ acquiſita ſequitur contemplatio. Ad quam ſpeculatio illa prior ſi conferatur: ludus quidam a Platone cognominatur. Id autem Pythagoræ Socratiſq́ maximum eſt præceptum. Vbi uero hornamenta traducimus græcum uocabulum hornamentum ſignificat argute cuidam uanitati: & ſuperbiæ miſtum. Quaſi dicat: ſcientia inflat: charitas ędificat. Item In maleuolam animam/ſapientia non intrabit. Sinceritatem quidem ſiue ſanitatem ponit in animo ſimplici: & tranquillo. Fidem uero in uerbis: firmitatem deniq́ in geſtibus: atq́ actionibus.

¶ Argumentum in undecimam epiſtolam.

PRincipi Laodamanti de gubernatione optima conſultanti conſuetum illud ſuum dat conſilium/leges quidem omnes fore uanas: niſi præterea probatiſſimi uiri per quos uiuunt leges/ingentem in re.pub. habuerint poteſtatem. Ac niſi conſtitutus ſit magiſtratus quidam in ciuitate: & is quidem maxima cum auctoritate qui morum cenſor/per exploratores ſingulorum actiones diligenter obſeruet/ad id ſemper intentus: ut quotidiana ciuium uita animos ad fortitudinem temperantiamq́ perducat.

¶ Argumentum in duodecimam epiſtolam.

EPiſtola duodecima nobis argumento eſt q̃ liberalis: & ſimplex Plato fuerit: utpote qui ſecretiora quædam commentaria ſua nondum abſoluta Architæ crediderit. Argumentum quoq́: ideſt Architam non minus moribus q̃ uerbis philoſophantem: dignum fuiſſe: cui chariſſima queq́ commodo traderentur. Forte uero commentaria hæc ad explendum Critiam non abſolutum: & ad conſcribendum Hermocratem nondum compoſitum pertinebant. Epiſtolam uero ad Dionyſiū quæ ab ignorantibus his adiungitur: ideo non traduximus quia: & ipſa epiſtolæ uerba: & docti omnes negāt eſſe Platonis. Eſt autem operepræciū in his epiſtolis animaduertere q̃ magno: & conſtanti animo Plato noſter/præſertim in amicorum rebus fuerit: & quā grauia ſæpe diſcrimina pro amici ſalute ſubierit. Præterea q̃ libere atq́ benigne tyrannum ſæpius corripuerit: ab adulatione quidem maxime omnium alienus: charitate uero: atq́ officio nemini cedens: ut nō minus uita: & moribus q̃ diſputationibus cōducere nobis poſſit ad bn̄ beateq́ uiuēdū.

LIBER XXXVI. PLATONIS EPISTOLARVM XII. EPISTOLA .I.

Dio Dionyſio beneagere.

EGo dũ apud uos diuturna opa ita imperiũ ueſtrũ admĩſtrarẽ:ut cæteris utilitates ueſtras captãtibus fidei dignitate præſtarem/grauibus calũniis me ſuppoſui. Sciebam enim qđ me uobiſcũ una res ueſtras adminiſtrante crudele nihil cõmiſiſſe unq̃ uideremini. Oẽs aũt qui eadẽ in gubernatione uerſati ſunt, teſtes mihi eẽ pñt. Quorũ ego permultas ſummo conatu a dãnis nõ mediocribus liberaui. Imperio quinetiã apud uos fungẽs/ciuitatẽ ueſtrã ſæpius cuſtodiui. Tandẽ uero ignominioſius a uobis expulſus ſum/q̃ uiliſſimũ aliquẽ expelli conueniat. Ipſe ego iuſſus a uobis abire:qui tã diuturnã opam ueſtris ſum cõmodis impẽtus. Igiẽ poſt hac mõ quodã ĩhumaniori mihi ipſi cõſulã. Tu aũt talis tyrãnus gubernabis ſolus. pecuniã uero illã egregiam abs te in uiaticũ miſſam p bachiũ hũc una cũ his litteris ad te remitto. Neq; enĩ ad uiaticũ ſufficit. Neq; ad cæterã uitã ſatis eſt utilis. Tibi dãti dedecus allatura maximũ & mihi nõ multominus accipienti. Itaq; illã accipere nolui. Tua uero nihil intereſt/& dare & accipere tantũdẽ. Sed illa recepta tuorũ quẽuis alterũ honorabis/quẽadmodum me honoraſti. Ego enĩ abs te ſatis iam ſum honoratus. Et mihi oportune nũc euripidis illud uenit in mẽtẽ te rebus qñq; poſcẽtibus talẽ tibi uirũ aſſiſtere optaturũ. Meminiſſe aũt te uolo & alios tragicos pluri mos:cũ tyranũ aliquẽ pereuntẽ inducũt/huiuſmodi illi uoces attribuere. Heu miſer, pereo nullis fulctus amicis. Auri uero defectu peũtẽ aliquẽ nullus adhuc retulit poetarum. Illud quoq; poeticũ mentẽ hñtibus ualde pbaẽ. Nõ auri fulgor in miſera mortalium uita rariſſimi/nõ adamas/nõ argẽteæ menſæ quæ apud hoies habentur in precio:ita oculis coruſcant:neq; lati fundi aut pinguia culta tantum uolent ad uitam/quantum mens bonorum uirorum conſentiens. Vale:atq; conſidera tantum erga nos erratum/quo erga cæteros probabilius te geras.

Plato Dionyſio beneagere. Epiſtola. II.

AVdiui ex Archedemo te cẽſere nõ ſolũ me/ſed familiares ẽt meos pter unicũ Dionẽ nihil mali aduerſus te loq debere uel agere. Hoc aũt qđ de Dione excipis/oſtẽdit me in familiares meos impiũ nõ hẽrem cũ in alios tũ in Dionẽ ac te impiũ/tam uobis q̃ cæteris græcis bona ut arbitror plurima puenirent. Nũc aũt ĩ hoc dũtaxat magn⁹ ſum qđ meipm pſto rõni meæ obediẽtẽ. Atq; hæc dico quia nihil ſinceri Cratiſtolus & Polyxenus ad te detulerũt. Quorũ alterũ dicere ferũt/audiſſe olympiis multos eorũ qui mecũ erãt de te obloquẽtes forſitã acutius q̃ ego ille audit. Ego enĩ tale nihil audiui. Videẽ autẽ mihi poſthac quotiẽs huiuſcemodi aliquid ad te deferẽ/te ita facere oportere, ut ſcribas ad me:& rẽ ipſam pquiras. Ego enĩ uerũ fateri nec formidabo nec erubeſcã. Mihi autẽ & tibi ita ſe res inuicẽ habet. Neq; nos alicui ut ita dicam græcorũ incogniti ſumus neq; familiaritatẽ noſtrã huius ſeculi hoies cõticeſcũt:certũ quoq; illud hẽo neq; poſteros tacituros. Tales ſũt qui eã excepunt/utpote neq; puã neq; obſcurã. Quorſum hæc? Stati apertiã/ſuperius aliquãto exorſus. Naturæ qdẽ lege ſapia potẽtiaq; excellẽs ĩ ſidẽ tẽdũt. Sẽperq; iſta duo ſe inuicẽ affectãt/pſequunẽ/cõgrediunẽ. Deinde ẽt iſtis hoies admodũ delectanẽ quotiẽs ſiue ĩ carminibus poetarum ſiue priuatis colloquiis huiuſmodi quædam referunt aut audiunt: ceu cum de Hierone & Pauſania lacedæmonio loquuntur homines/gaudent Simonidis familiaritatem quæ cum illis fuit/com memorare:& quæ ad eos dixit fecitq;/referre. Similiter Periandrum corinthiũ & Thaletem mileſium una celebrare conſueuerunt. Periclem & Anaxagoram/Cræſum atq; Solonem:ut ſapientes:& Cyrum ut potentem. Atqui hæc imitati poetæ Creontem & Tireſiam ſimul inducunt. Polydumq; & Minoa. Agamẽnonem & Neſtorem. Vlixem & Palamedem: atq; ut mihi uidetur eadem ratione priſci homines Ioui Prometheum coniunxerunt. Horum uero alios cõſentientes alios diſſentientes inducũt. Alios aũt qñq; concordes/quandoq; uero diſcordes. Eorũq; tã diſſenſiones q̃ conſenſiones canunt. Cũcta uero hæc iõ dixi ut illud oñderẽ: qđ ẽt cũ mortuĩ fuerimus de nobis hoies nõ ſilebunt. Quo circa nõ eſt negligendũ a nobis:ſed curã hñdum tpis ſubſequẽtis. Fit enĩ natura quadã ut ignauiſſimi hoies nihil curẽt quæ ſit de ipſis futura opĩo. pbatiſſimi aũt uiri cuncta faciãt quo ĩ futuris ſeculis bñ de ſe loquẽtes hoies audiãt. Quã ego cõiecturã facio eſſe aliquẽ ſenſum iis qui mortui ſunt:rerũ noſtrarũ. Q m̃ optimi aĩ ſic forte diuinãt, deterrimi aũt nequaq̃. Validiora uero ſunt diuinorũ uirorum preſagia/q̃ aliorũ. Puto aũt ſi liceret ſuperioribus illis defunctis de quibus loquor ſuã cõſuetudinẽ emendare:plurimã opam adhibituros/ut meliores de ſe q̃ nũc opiniones circũferrenẽ. hoc nobis qdẽ ẽt nunc fauẽte deo facere licet:& ſi qd in ſuperiori familiaritate nſa nõ recte factũ eſt/tã factis q̃ dictis emẽdare illud atq; corrigere. ut uera & optia pferti quãtũ ad phiam attinet de nobis ſupſit opĩo. ac fama noſtrarũ reꝝ ſi qdẽ bona eſt/melior:ſin mala/bona efficiaẽ. Atq nos iſta curãtes/nihil religioſius agere poſſem⁹:& negligẽtes/nihil pphanius. Quẽadmodũ autẽ hoc fieri conueniat/ac iuſte fieri poſſit/ego iam dicã. Quando in Si-

Vide ut cura hñdi ſit futuri tẽporis.

Cõiectura ſenſum aliquẽ eẽ iis q mortui ſunt.

Optimi animi diuinant.

ciliam ueni fama erat me permultum inter eos qui nunc phãbãtur/excellere. Cupiebam etiã cum
Syracuſas ueniſſem opiõis illius teſtem hẽre te: ut etiam apud multitudinẽ phia mihi honorareť.
Verum non ſatis proſpere mihi res illa ſucceſſit. Cauſam uero huius nõ illã fuiſſe dico q̃ plærię exi
ſtimarẽt/ſed illã fuiſſe cauſam aſſero: quod tu nõ ſatis mihi credere uiſus es/ſed me quodammodo
dimittere uelle: alios uero uocare: & quærere qd mihi eſſet negocii cũ diffidentia quadam ut mihi
uidebať. Et qui de iis loquebãtur/pmulti erãt: affirmãtes: qđ me quidẽ cõtẽneres: atq; ad alia aĩum
intẽdiſſes. Hæc igiť tũc fama increbuit. Quid aũt poſt hæc fieri oporteat/iam audito ad illud qđ
interrogaſti rñdeã: quo pacto nos inuicẽ gerere debeamus. Si tu qdẽ oĩno phiã ſpnis/ualere ſina-
mus. Sin aũt uel ab alio audiſti uel ipſe per te inueniſti meliora q̃ ea quæ a me traduntur illa cõple-
ctere. Quod ſi noſtra tibi placent nos quoq; maxĩe honorare debes. Nũc aũt tanq̃ ab initio tu du-
cas ego ſequar. Honoratus enĩ a te/te honorabo: nõ honoratus aũt conquieſcã. Præterea ſi tu ho-
norare prius me cepis/phiam uideberis honorare: idq; apud multitudinẽ quod tu in primis cupie
bas tibi gl'iam piet/tanq̃ ſapientiæ amator. Sin aũt ego te honorauero: me minime honorãtẽ diui-
tias admirari uidebor & ſeq. hoc uero q̃ turpe ab oĩbus cẽſeať/nõ ignoramus. Vt aũt ſummatĩ di
cã/te honorante/ambobus honor erit/Me aũt honorãte/ambobus infamia. Et de iis qdẽ ſatis. Sũ-
ma uero ipſa nõ recte ſe habet. Narrabit uero ipſe tibi Archedemus/cũ ad te redierit. Illud aũt pre
cioſius & diuinius de quo per illũ me interrogas/oĩno ipſi eſt oñdendũ. Ais enĩ ut ille fert/nõ ſuffi-
ciẽter tibi a me de pria natura demonſtratũ fuiſſe. Dicendũ eſt igiť tibi nũc per enigmata quædã:
ut ſiquid huic tabellæ uel mari uel terra contingat/qui eã legerit: intelligere non ualeat. Eſt aũt ita.
Circa oĩum regẽ cũcta ſunt. Ipſius gratia oĩa. Ipſe pulchrorũ oĩum cã. Circa ſecũdũ ſecũda. Tertia
circa tertiũ. Humanus aĩus affectat qualia illa ſint/intelligere: aſpiciẽs in ea quæ ſibi cognata ſunt.
Quorũ nihil ſufficiẽter ſe habet. Sed in rege ipſo & in his quæ dixi nihil ẽ tale. Quod aũt poſt hoc
eſt/aĩus dicit. At enĩ qualis hæc tua interrogatio eſt Dionyſi & Doradis fili! quæ malorũ oĩum cau
ſa eſt. Immo uero magis huius ſtimulus qdã aĩo noſtro ingenitus. Quẽ niſi qs eruat/ueritatẽ certe
nunq̃ aſſequeť. Tu hoc ad me in hortis cũ eſſemus ſub lauris/excogitauiſſe dixiſti: ac tuã fuiſſe inuẽ
tionẽ. Et ego inquã/ſi hoc ita ſe habere tibi uidereť: multis me diſputationibus liberaſſes. Nec aliũ
unq̃ huius inuentorẽ repiſſe plurimãq; inueſtigationẽ meã circa id uerſari. Tu forſan aliquo audi-
to diuina quadã ſorte inde pgreſſus es. Demonſtratiões aũt eius rei nunq̃ firmas/ſed alias aliter p
tuliſti: quatenus fantaſia cõiectabas: Hoc aũt nihil eſt tale. Et hoc nõ tibi ſoli cõtigit. Sed certe ſcito
neminẽ qũ primũ me audit: aliter affici. Et alius qdẽ magis/alius uero minus defatigatus uix tãdẽ
a labore ceſſant. Oẽs aũt fet me laborãt nõ parũ. Hæc aũt cũ ita ſint & fuerint/fere iuenimus ut opi
nor qđ tu per ep'lam petiiſti. quẽadmodũ oporter inuicẽ nos hẽre. Poſtq̃ uero hæc & per ſe diſcuſ
ſeris & cũ aliorũ opĩonibus cõparaueris mõ rectũ examẽ pegeris. cõſentientẽ nobis te & noſtris p-
bebis. Quonã igiť pacto hæc & alia quæ diximus fieť: Recte tu qdẽ ea de cã Archedemũ ad nos mi
ſiſti. Ac poſtq̃ ad te reuerſus ſniam tibi meã retulerit/dubitatiões aliæ te forſitã capiẽt. tu uero ſi re
cte tibi conſules: mittes iterũ ad me Archedemũ. Ille rurſus quaſi mercator/nõ ſine lucro redibit
quod ſi bis aut ter feceris: atq; ille quæ mittimus/diligẽter examĩaueris/mirabor eqdẽ ſi nõ multo
melius q̃ nũc ad ea quæ dubitas/te hẽas. Audacter igiť id agatis. Neq; enĩ uel tu uel Archedemus
negociationẽ ullã ſuſcipere põt/quæ aut honeſtior ſit aut deo acceptior. Caue tñ ne excidãt hæc un
quã in aures hominum diſciplinæ eruditiõiſq; expertiũ. Nulla ſunt enĩ ut mea fert opio/que dicta ad
populum/magis ridicula uideantur: neq; quæ apud ingenuos prolata/magis mirabilia & diuina.
Sæpe uero dicta ſemperq; audita & multis annis/uix tandem uelut aurum cum magno labore pu-
rificantur. Nam quod in hac re mirabile contingere conſueuit id audi. Sunt complures homines
qui iſta iam audiuerunt: pollentes acumine: pollentes memoria. In examinando & iudicando ſo-
lertes prouecti iam ętate/neq; minus triginta annis hæc audiuerunt: hi tamen affirmant quæ au-
ditu quondam incredibilia maxime uidebantur/ea ſibi nunc primum ualde credibilia uideri atq;
perſpicua. Et quæ tunc probabiliſſima/ea nunc ſibi contra uideri. Hæc igitur intuens/caue nequã-
do te pæniteat eorum quæ tibi indigne nunc exciderunt. Maxima uero huius rei cuſtodia eſt/nihil
ſcribere: ſed addiſcere. Nam quæ ſcribuntur/contineri non poſſunt. hac de cauſa nihil ego de iis
ſcripſi unquam/neq; eſt Platonis opus perſcriptum aliquod/neq; erit. Quæ autem modo dicun-
tur/Socratis ſunt qui uir etiam dum iuuenis eſſet: uirtute claruit. Vale: & nobis crede. Atq; hãc epi
ſtolã/cũ ſæpius eã legeris/ſtatim cõbure. Et de his qdẽ ſatis. Miraris aũt qđ ad te Polyxenũ nõ mit-
tã. Ego aũt de lycophrone etiã & reliquis qui apud te ſunt. Idẽ iãdudũ & nunc pruſus affirmo. Te
ſcilicet iſtis tũ ingenio tũ differẽdi arte pſtare q̃ plurimũ. nec illorũ quenq̃ ſpõte tibi in diſputãdo:
ut aliq ſuſpicanť: cedere/ſed iuitos. Atq uideris admodum modeſte illis fuiſſe uſus & honeſtis eos
muneribus pſecut⁹. Sed de iis qdẽ pinde atq; de talib⁹ talia multa licet dicere. Philiſtiõe ſi uti cõti-
gerit/utere q̃ maxime. Et ſi fieri poteſt Speuſippi utere opa: atq; remittas. Eget quidẽ tui & Speuſip
pus. Pollicitus aũt mihi eſt Philiſtio/ſi abs te dimittatur ſe Athenas e ueſtigio petiturũ. Lithotonię

ſem uero

Vide ut ho-nor incipere debeat a ſupe-riore.

Vide modeſtiã Platonis.

ſem uero illum dimiſiſſe/laudabile fuit. Leuis aũt petitio tã de illius neceſſariis q̃ de Egeſippo Ari/
ſtonis filio. Nam & ad me ſcripſiſti/ſiquis huic uel illis iniuriam uelit inferre ac tu id perſenſeris te
minime permiſſurum. De Lyſiclide preterea uera fateri decet. Nempe ſolus iſte ex iis qui Sicilia
Athenas profecti ſunt/nihil in tua meaq; conſuetudine immutauit. Sed quæ facta ſunt / quotidie
uerbis pro uiribus magis honeſtat.

Plato Dionyſio. Epiſtola III.

PEtis an rectius ponatur in ſalutationibus, gaudere an queadmodum ego ſolitus ſum ſcri/
bere ad amicos/bene agere. Tu quidem ut aiunt hi qui tecũ in Delphis affuerunt deũ ipſm
blande alloqui: ac ſimiliter ſcribere conſueuiſti. Gaude: uitãq; tyranni iocũdam ſerua. Ego
autem neq; deum hoc modo neq; hoiem ſalutarim. Non deum: quia contra illius naturam loque
rer. Nam procul a moleſtia & uoluptate diuinitas. Non hoiem: quia ſæpius detrimentum & dolo
rem ſibi affert uoluptas/hebetudinem in aio & obliuionẽ inſipientiã & petulantiam pariens. Et de
ſalutatione quidem hæc mihi dicta ſint. Quæ tu poſtq̃ legeris ſicuti uoles ita capies. Ferũt uero nõ
pauci te dicere ſolitum ad legatos quoſdam dum te adeunt in aio habuiſſe græcas ciuitates in Sici
lia reſtituere: & Syracuſanos releuare ac pro tirannide/regiam gubernationem illis inducere. Au/
dienter uero hæc me tibi ne faceres illa obſtitiſſe, cum tu uehementer id cupes. Nunc autẽ illa ipſa
ut faciat/Dionem docere: ac tuis propriis cogitationibus imperium a nobis tuũ labefactari. Verũ
ſermoni huiuſmodi aliquam tibi utilitatem ferant/ut ipſe cognoſcis, iniuria certe me afficis: cum
contraria dicas q̃ ueritas ſit. Et profecto ſatis ſuperq; hactenus a Philiſtide & aliis cõpluribus inui
dia mihi conflata eſt & apud milites & apud Syracuſanos. Nam cum in arce una tecum habitarẽ:
omnia malefacta in me cõuertebantur/aſſerentibus qui extra erant te ſingula meo conſilio facere.
Tu autem aperte ſcis perpauca me tecum de gubernatione ciuili ſponte mea/atq; id ab initio tra/
ctauiſſe: dum aliquid poſſe me proficere arbitrabar & alia quædam exigua. Legum prohæmiis me
diocriter incũbentem. Quibus tñ poſtea uel te uel alium audio quædã preter mentem meam ĩſer
uiſſe. Quæ facile internoſcent ii qui morem ingenũ noſtri diſcernere. Sed ut modo dicebam non
egeo calumnia & apud Syracuſanos & apud alios/quibus me iſta dicens criminaris: ſed multo ma
gis purgatione contra primam calumniam & cõtra nouã nuper exortam/maiorem quidẽ ac uehe
mentiorem. Ergo aduerſus duas calũnias neceſſe eſt excuſationem me duplicem aggredi. Primũ
quidem merito noluiſſe me de gubernatione rei. p. tecum agere, deinde meum illud conſiliũ non
fuiſſe quod tu ais ut ſuaderem tibi ne ciuitates græcas reſtitueres. Et primum quidẽ de primo ſic
accipere. Veni Syracuſas a te uocatus & a Dione: cũ eſſet ipſe Dio magne apud te dignitatis: mi/
hi iãpridem hoſpes/ętate uero media atq; perfecta. Quibus oĩno uel mediocriter prudens/ opus
eſſe ad res huiuſmodi gerendas quales tuæ erant/exiſtimarit. Tu uero eras admodũ iuuenis: & om
nium ignarus: quorũ oportebat te peritiam hẽre. Mihi quoq; ualde ignotus. poſt hæc ſiue quis hõ
ſiue deus ſiue fortuna quædam tecũ Dionẽ pepulit. Tu ſolus relictus es. An igitur cõione mihi aliq̃
quã tecũ rerum ciuilium tunc relictam putas? Cum uidere prudentem quidem conſultatorẽ abs
te pulſum. Te aũt iuprudentem cũ multis flagitioſis ita fuiſſe relictum/ut non impares/licet impa/
re arbitrareris ſed huiuſmodi hoibus reuera ſeruires. Tũc ergo quid oportebat me facere? An nõ
id quod faciebam? Abſtinere uidelicet oĩ gubernatione/ne inuidia maleuolorum in calũnias uo/
carer. Et illud oĩno conari/ut uos inuicem diſſidentes & longe diuiſos in priſtinam amicitiam gra/
tiamq; reducerẽ. Tu mihi teſtis eẽ potes quanto conatu hoc a me negocium ſuſceptũ fuerit: neq;
unq̃ deſertum. Tandẽ uix ita conuenimus ut domum remearẽ/finitoq; bello quod tũc erat/ ego &
Dio Syracuſas rediremus. Tu aũt nos aduocares. Hæc ſunt acta in prima illa ꝓfectione ad te mea:
& in patriam reditu. Facta deinde pace iterũ me uocaſti, non tñ ut inuicẽ conueneramus una cum
Dione: ſed ſolum. Scripſiſti enim ut ipſe tunc uenirẽ, Dionẽ uero poſtea te uocaturum. Ea de cau/
ſa ego tunc non ueni quod quidẽ Dioni diſplicuit/qui preſtare putabat ut pererẽ tibi atq; uenirẽ.
Tranſacto poſt hæc ãno triremis una a te miſſa eſt: & ſimul cũ illa litteræ tuæ. Quaꝝ caput erat ſi ue
nirẽ Dionis res ita fore/ut ego maxime optabã. cõtra uero ſi nõ uenirẽ. Pudet referre q̃ multæ tũc
epiſtolæ ſcriptæ ſunt/tã abs te q̃ ab aliis tua cauſa/ex Italia atq; Sicilia ad me & ad multos ꝓpinquo/
rum familiariũq; meorũ: quæ oẽs exhortabanť ꝓcabanturq; ut tibi obſecutus accederẽ. Viſum eſt
igitur omnibus: & in primis Dioni abſq; dilatione eundũ eẽ. q̃q̃ ego ob ętatem me excuſabam. &
de tua conſtantia me diffidere dicebã: quaſi neqres obtrectatoribus maleuoliſq; meis diſſidiũ in/
ter nos quærentibus reſiſtere. Cõſpexerã enim iãpridẽ & tunc etiã ꝓſpicio opes tã priuatorum quã
principum. quãto maiores ſunt tanto magis inſidiatores: & turpium noxiarũq; uoluptatũ machi/
natores nutrire. quo nihil pernicioſius gignit opulentia atq; poteſtas. Verũtñ omiſſis his oĩbus/ue
nire decreui ne q̃rele materiã alicui familiariũ meoꝝ relĩquerẽ/qđ cũ poſſent eiꝰ res ſaluæ eẽ/ob ne
gligẽtiã meã periſſent. Quæ uero poſt aduẽtũ meũ ſecuta ſint/tu optĩe noſti. Cẽſebã eqdẽ ut ſm ꝓmiſ
ſa ep̃larũ tuarũ q̃ primũ Dionẽ reuocares: & priſtinã familiaritate recipes, cuiꝰ ego rõnẽ hñdã eſſe

Diuinitas p/
cul a moleſtia
& uoluptate.

putabam. In quo ſi mihi paruiſſes/forte melius tuæ & Syracuſanorum cæterorumq; græcorum res
ut mea uaticinatur opinio/ſeſe haberẽt. Arbitrabar deinde bona Dionis/ſuis reſtitui dẽre:nec illis
diuiſoribus quos tu pfeceras:eorũ admiſtratione amplius relinq. Iudicabã pterea pecuniã ſingu-
lis annis Dioni ſolitã mitti/eẽ mittẽdã/nõ diminutã ob pñtiã meã ſed magis adauctã. Cũ añt horũ
nihil abs te impetrare poſſem/abire cõſtitui. Tu uero annũ me expectare rogaſti:affirmans te Dio-
nis bona oĩa redditurũ/ita ut media ps corĩthũ ad Dionẽ ipm mitteret. reliqua uero pro eius filio
Syracuſis maneret. Multa pterea referre poſſum quæ pmiſſa a te ſeruata nõ ſunt. Sed ea ob multi-
tudinẽ omitto. Cũ eni bonorũ Dionis oĩum uẽditionẽ faceres abſq; ullo eius cõſenſu:q̃q̃ ita demũ
Prouer: Colophoniũ ſuffragium. hoc faciendũ dixeras ſi ille aſſentiret/pmiſſis oĩbus o uir mirabilis colophoniũ/ut aiũt/ſuffragium
finẽq; glioſiſſimũ ĩpoſuiſti: Rem pfecto neq; honeſtã/neq; honorificã. neq; iuſtã. neq; utilẽ machi-
natus me deterrere conatus es tanq̃ rerũ illarũ neſciũ:quo ego pecunias ad Dionẽ mittẽdas poſtu-
lare deſiſterẽ. Nã cũ Heraclidẽ pelleres qd neq; Syracuſanis neq; mihi iuſtũ uidebat:egoq; una cũ
Theodore & Eurybio pro Heraclide depcarer/accepta hinc q̃ſi ſufficienti q̃dã occaſione/iãpridem
te deprehẽdiſſe dixiſti/nullã mihi curã eẽ rerũ tuarũ ſed Dionis ſolũ/eiuſq; amicorũ & ppinquorũ.
Itaq; cũ Heraclides & Theodotes Dionis amici ſuſpitiõe crimĩs nõ carerẽt:me oĩa facere quo me-
ritas pœnas nõ darẽt. Hæc qdẽ in noſtra illa ciuilis admiſtratiõis cõiones:& quãcũq; aliã diſſenſio-
nẽ nobis accidiſſe qd mirũ? Prauus enim a prudẽtib[9] uiris merito exiſtimari poſſem/ſi potẽtiæ tuæ
magnitudine adductus/ueterẽ amicũ & hoſpitẽ meũ ẽ te patria pulſum:nulla in arte ut ita loquar
te deteriorẽ pdidiſſẽ atq; deſtituiſſẽ. Te uero ĩiuriãtẽ illi ppoſuiſſẽ:& oĩa feciſſẽ q̃ impares tuarũ. ſ.
opũ gr̃a. Certe ſi illũ tui gr̃a pdidiſſẽ:nemo aliã mutatiõis meæ cãm fuiſſe dixiſſet. Hæc igit ita ge-
ſta/cã fuerũt ſuccẽſendi inter nos:& nihil cõicandi. Verũ mihi oportune iã ſermo in eã trãſit ptem:
de qua ſecũdo mihi loco dicẽdũ pposui. Attẽde obſecro diligẽter ſi uerũ tibi dicere uideor. Dico
te Archidamo pñte & Ariſtocrito cũ eẽs ĩ ortis uiginti ferme dies añ receſſũ meũ e ſyracuſis Athe-
nas/dixiſſe mihi illa quæ nũc ẽt dicis:qd heraclidis & aliorũ oĩum magis q̃ tui curã hẽrẽ. Præterea
me in pñtia illoꝝ rogaſti/an meminiſſem cũ pmo Syracuſas ueni/ſuaſiſſe me tibi ciuitates græcas re-
ſtituere. Egoq; cõceſſi meminiſſe me. & addi ẽt tũc optimũ mihi uideri. Fatẽdũ eſt o dionyſi/quod
ſubinde dictũ eſt. petii eqdẽ utrũ id ſolũ tibi cõſuluiſſem:an aliud pterea? Ad hæc tu iracũde nimiũ
& contumelioſe rñdiſti:& alia ẽt me pcepiſſe. Itaq; contumelia tũc in me id fuit ut putaſti. nũc autẽ
aſſeueratio pro ſõnio eſt. Rogaſti autẽ me apte nimiũ ſibũ qd memini me deridens/An iſta prece-
piſſem tibi quaſi docto:an nõ? Rñdi te id optime meminiſſe. At ipſe ad hæc adieciſti. Vt docto in
geometria an qũo? Tũc ego qd rñdere poterã/tacui/uirtus ne uerbi alicuius exigui cã nauigatio
illa a me expectata/mihi plata anguſta fieret. Cæterũ ad illud iam redeamus/quo tendũt hæc oĩa.
Noli inuidiã conflare mihi/ dicens te phibitum fuiſſe a me ciuitates græcas dirutas a barbaris/re-
ſtituere. ac Syracuſanis gubernationẽ pro tyrãnica regiã mutare. Nihil enĩ de me potes mẽtiri/qd
a meis ſit moribus alienus. Atq ſi foret alicubi ſufficiẽs huius rei iudiciũ/etiã alia dicerẽ ſupioribus
clariora: pbarẽq; mãifeſte me ſuaſiſſe tibi ut illa faceres. Te añt recuſauiſſe. Nequaq̃ difficile ẽ oſtẽ-
dere illa futura fuiſſe optima & tibi & Syracuſanis & ſiculis oĩbus. Si ergo negas te iſta dixiſſe/cũ di-
xeris. ſatis eqdẽ hẽo quo te criminer. Quod ſi fateris: Steſichorum/ſapientẽ puta: atq; eius palino-
diam. i. cantũ ſuperiori cõtrarium imitatus/ex mendaci ſermone te ad uerum traducas.

Plato Dioni Syracuſano/beneagere. Epiſtola IIII.

TVto manifeſtã eſſe per oẽ tps propenſiſſimã uoluntatẽ meã circa ſingula quæ contigerint.
Neq; occultũ eẽ uobis/ſtudiũ cõficiendi fuiſſe mihi nõ aliã magis ob cãm: q̃ ut in rebus ho-
neſtis honorem conſequerer. Cenſeo enim eſſe iuſtum/ut qui reuere boni ſunt uiri: & talia
faciunt/dignam gloriam conſequantur. preſentia igitur/Deo gratias/recte ſe habent. De futuris
uero maximum uobis propoſitum eſt certamen. Nam fortitudine quidem celeritate ac robore p-
ſtare tale eſt/ut aliorum quoq; eſſe poſſit. Sed ueritate. iuſtitia. magnificentia. & huiuſmodi quadã
honeſtate & dignitate precellere ad eos qui iſta gerunt & talium ſibi gloriam uendicant. præ cæte-
ris attinet. Manifeſtum ſane eſt quod dico. Meminiſſe autem debemus oportere nos/ut te non la-
tet. plus ab aliis quã uiros a pueris differre. Itaq; conſtare omnibus debet tales nos eſſe quales ui-
deri uolumus. preſerti cum deo iuuante per facile ſit futurum. Cæteris ſiquidem hoc contigit ut
multa loca obire compulſi fuerit ad id conſequẽdum. Rerũ uero tuarũ ſtatus huiuſmodi eſt/ut ex
uniuerſo ut ita dixerim terrarum orbe unum in locum:& in illo ipſo in te unum maxime oculi om-
nium ſint conuerſi. Tanquam igitur ſubiectus oculis ſpectatuſq; ab omnibus conare Lycurgũ illũ
antiquum exprimere & cyrum:& ſi quis alius uideatur unq̃ moribus & publicis inſtitutis excelluiſ-
ſe:preſertim cum ſit multorũ ac pene oĩum ueſtrorum opĩo poſt Dionyſiũ ſublatũ res eẽ pituras/
propter tuam & Heraclidis & Theodori cæterorũq; nobilium ambitiõẽ & excellẽdi cupiditatem
primũ qdẽ optãdũ eſt/ne qſq̃ talis exiſtat. Qđ ſiqs appuerit talis/tu medebere: ut res in melius de-
ducantur. Ridiculum tibi forte uidetur: me iſta monere/cum tibi ſint nota. Sed ego ĩ theatris con-

ſpicio

ſpicio certatores a pueris ꝓuocari:ne dum ab amicis.qui beneuolētiæ ſtudio co hortari putantur. Vos certe nunc tanꝙ in theatro quodã certatis.In quo ſi noſtra opa opus eſt:certiores nos facite. hic aũt pinde ſe res hñt ut cũ uos aderatis.Scribite mihi qd actũ ſit qdue agat. Nã licet audiamus multa/certi nihil habemus.Multæ a Theodoto & Heraclide ferũtur epiſtolæ Lacedæmona & Eginam.Nos autem ut dixi audientes multa de rebus ueſtris nihil aperte percipimus . Nec te lateat eam eſſe de te apud quoſdam opinionem/quaſi de homine aliquãto minus ꝙ decet/officiſo atq; affabili.Memento igitur neceſſariam eſſe ad res agendas/hominum beneuolentiam.auſteritas uero ſolitudinem amicorum parit.Felix eſto.

Dio perdicæ beneagere. Epiſtola V.

EVphreo ſuaſi quẽadmodũ ad me ſcripſiſti:ut ĩ rerũ tuarũ adminiſtratiõe pſeueraret. Eſt aũt meum tibi quoq; & de aliis rebus quẽadmodũ religio & hoſpitalitas poſtulat cõſilium dare:& quẽadmodũ Euphreo uti debeas.pfecto uir ille ad multa utilis eſſe poteſt.Maxime uero ad id/cuius tu plurimũ indiges ob ętatẽ/preſertim cũ haud multi repiant/qui de iis rebus cõſiliũ iuuenibus idonei ſint afferre.Eſt enim uox quædam uniuſcuiuſq; ciuilis gubernatiõis:uelut aĩalium quorundã.Nã aliã popularis/aliã paucorũ/alia unius gubernatio uocẽ emittit.Has intelligere multi ꝓfiterent.ſed longe abſunt ab intelligendo pter admodũ paucos.Quæ igit gubernatio ꝓpriã uocẽ erga deos & erga hoĩes emittit:conſentaneaſq; uoci actiões reddit/ea uiret ſemp atq; ſeruat.Quod ſi uocẽ alterius imitat/interitũ recipit.Ad hæc Euphreus tibi putilis eſſe poterit:ꝙuis & ad alia uir fortis ſit.Rões eni monarchiæ.i.principatus unius nõ minus ꝙ eos qui apud te ſunt/eũ inuenturũ eẽ ſpo.Ad hæc igit illo fretus/utilitatẽ ex eo pcipies:& referes ipſi tu deinde ꝙ plurimã.Quod ſiqs hæc audiẽs obiiciat/Plato qdẽ ꝓfitet quæ ad popularẽ ſtatũ cõferãt intellige.Nunꝙ tñ licet occaſio data fuerit/in ciuitate ſua ſurrexerit ad cõſilium populo exhibendũ/ad hæc rñdebit. Platonẽ ſero tandẽ fuiſſe in patria/populũq; offendiſſe iã ſeneſcẽtem/aſſuefactũq; per illos qui añ ſe fuerãt/multa diuerſa facere a conſilio ſuo.Nã libentiſſime ut parenti illi conſuluiſſet/niſi fruſtra ſeipſum periculo ſubiecturum exiſtimaſſet. Idem quoq; circa cõſilium mihi futurum exiſtimo.Si enim inſanabiles uideremur/re dimiſſa/omni de me meiſq; conſilio abſtineret. Eſto felix.

Plato Hermiæ Eraſto & coriſco beneagere. Epiſtola. VI.

MIhi quidem uidetur deorum aliquis fortunã uobis optimam / mõ recte eã recipiatis benigne abundeq; paraſſe.Quippe finitimi eſtis/& utilitatem uobis mutuam conferre ualetis permaximã.Hermiæ ſiquidẽ neq; multitudo equorum/neq; aliis belli apparatus/neq; auri magnitudo uſq; adeo uires augeret/quantum amicorum bonorũ cõſtantia atq; fidelitas. Eraſto aũt & Coriſco pter ſapientiam iſtam de ſpẽbus pulcherrimam/alia inſuper affirmo & ſi ſum ſenex opus eſſe ſapia aduerſus ĩprobos iniuſtoſq; cauẽdi & ad reſiſtẽdum potentia.Sunt enim inexperti fraudũ:quia penes nos cum hoĩbus uiuere diu conſueti ſunt minime malis.Quapropter illos huiuſmodi quadã indigere dico cautione/ne compellantur uerã negligere ſapiam:& humanã hãc neceſſariãq; ſapiam/plus ꝙ deceat/meditari.Rurſus uero eam ipſam uim mihi uidetur Hermias in primis natura uſq; & arte conſecutus.Quid igitur dico? Equidẽ Eraſti & Coriſci expertus magis ꝙ tu confirmo tibi o hermia.denuncio.teſtator/non facile magis fidos hoĩes iſtis finitimis eẽ te reperturũ.Tibi itaq; conſulo ut quoad fieri põt ac licet oĩ ſtudio hos uiros cõplectaris.Vobis quoq; o Eraſte & coriſce conſulo/ut Hermiam uiciſſim ſuſcipiatis certantes mutuo amore & beneficio uno maxime amicitiæ nodo uinciri. At ſiquis ueſtrum coniunctionem iſtam diſſoluere uideatur/nam humana quidẽ mobilia ſunt/huc ad me meoſq; mittire accuſatoriã delinquentis epiſtolã.Puto enim rñſiones noſtras iuſtitia & pudore/niſi qd magnũ ſubſit/magis oĩ ut dicitur incãtatione uos in priſtinã amicitiam & cõionẽ copulaturas.Ita ſi phemur omnes Pronec. Magis omni incãtatione.
noſq; & uos quantũ ualebimus & noſtrum cuiq; cõcedetur/rata hæc mõ edita oracula ſeruabũtur. Quod ſi iſta negligemus/nihil eqdem pfabor. Omen nãq; bonũ uobis pdico/ atq; uaticinor hæc bona oĩa uos ita demum eſſe facturos/ſi deus uoluerit.Hanc uero epiſtolã a uobis tribus ſimul legendam cenſeo.ut ſaltem duobus una legentibus:& ſæpe etiam repetentibus.Vtendũq; uobis pacto & lege certa:ẽt iureiurando aut ęquum eſt interpoſito/nõ ſine elegãti ſtudio atq; hui⁹ ſtudii ſorore diſciplina/teſtando deũ rerũ oĩum ducẽ pñtium & futurarũ:ac ducis & cauſæ patrem dominum.Quem ſi uere phemur/cognoſcemus aperte oẽs/quatenus felicis hoĩs natura põt attingere. Studii ſoror diſciplina.

Plato Dionis propinquis & amicis/beneagere. Epiſtola. VII.

SCripſiſtis mihi cẽſere uos eãdem mẽtem in re.p.eẽ uobis cõſeruãdã.quã Dio habuiſſet meq; rogatis in cõionẽ accedere ꝙtum uerbo factoq; uirium habeam.Ego autem ſi eam uoluntatem opionẽq; quam ille habuit/habetis/aſſentior uobis/& in cõionẽ accedo.Si nõ hẽtis/de ea re conſultandũ ẽt atq; ẽt dico.Quæ uero fuerit illius mẽs atq; uolũtas:nõ ut cõiectãs:ſed tanꝙ ſciẽs referre poſſũ.qñ ego primũ Syracuſas pfectus

ſum/annos circiter quadraginta ętatis agens:Dio in ea erat ętate/qua nũc hipparinus/& in ea qua
eadẽ nũc erat opĩone ſemp pſeuerauerit/Syracuſanos putãs fore liberos oportere:atq; optimis le
gibus gubernari:Itaq; nõ eẽt mirãdũ ſiqs deorũ hũc in eãdẽ opĩonẽ rei.p.gubernãdæ ipſi cõſentiẽ
tem pſtitiſſet.Qua uero rõne id fuerit faciendũ/digna res eſt/quæ & ſeni & iuueni audiat.Conabor
aũt/qm̃ pñs tp̃s id poſcit/rẽ oẽm a principio uobis referre.Egdẽ adoleſcẽs dũ eſſem/eandẽ q̃ ple
riq; habui cupiditatẽ.Statuerã enĩ cũ primũ mei ipſius cõpos factus eẽm/ad rẽ.p.me cõferre.Inte
rim talia quædã circa rẽ.p.cõtigerũt.Nã cũ pñs rei.p.ſtatus a multis iprobaret:ſecuta mutatio ẽ.
Tunc unus & qnq̃ginta uiri gubernationẽ arripuerũt.horũ undecĩ in urbe:decẽ uero in Piræo fo
renſiũ urbanarũq; rerũ admĩſtrationẽ hẽbant.Sed penes trigĩta uiros ſũma erat oĩum auctoritas
cõſtituta.Horũ nõnulli domeſtici & noti erãt mihi:qui me ſtatim imitauerũt ad rẽ.p.capeſcendã.
Atq; ego nihil mirabile ſum ob iuuẽtutẽ ppeſſus.Quippe exiſtimabã illos ab iniuſta uita ciuitatem
ad iuſtos mores debere cõuertere.Itaq; diligẽter indies qd facerẽt obſeruabã.Verũ aĩaduerti eos
breui admodũ tp̃e ita ſe gerere/ut prior ille rei.p.ſtatus fuiſſe aureus putaret.Nã & alia multa iniu
ſte fecerũt:& amicũ meũ ſeniorẽ Socratẽ quẽ ego iuſtiſſimũ oĩum qui tũc erãt/appellare nõ uereor
una cũ aliis qbuſdã ad adducẽdũ aliquẽ ciuium ad ſe miſerũt:ut ultio ſupplicio afficerẽt:Socratẽq;
ipm uel ſpõte uel inuitũ q̃ſi pricipẽ ſibi cõiugerẽt:qui tñ parere noluit/ac potius cũcta pati grauiſſi
ma cõſtituit q̃ ipſorũ ſcelerũ illis ſocius fore.Hæc igit cũ uiderẽ & alia quædã nõ pua/grauiter tuli
& ab illis malis me recæpi.Nec multo poſt ſecuta horum triginta euerſio eſt:totaq; res.p.mutata.
Ruſus igit quãq̃ moderatius cupiebã tñ adire rẽ.p.Sed agebant tunc ẽt utpote turbata re.p.quæ
iprobares/pmulta.Nec ſane mirũ fuerit in hmõi mutatiõib⁹ inimicos quoſdã pœnas dare grauio
res/q̃q̃ qui redierãt/magna uterent clemẽtia.Iterũ forte quadã accidit ut Socratẽ hũc amicum no
ſtrum potẽtes in re.p.quidã accuſarẽt/ipſiũ crimẽ obiicientes/ac mĩme oĩum ipſi cõueniẽs.q̃ſi enĩ
nõ recte de diis ſentiret/alii qdẽ in iudiciũ traxerũt.Alii ſniam in eũ dixerũt/condẽnauerũtq;.& cũ
hoĩem necauere q ſuperiori tp̃e quo nihil ipſe facere unũ ex ipſis tũc exulantẽ ducere/atq; rei ipſæ
nullo mõ pͥceps fieri ſuſtinuerat.Cũ hæc igit aĩaduerterẽ & hoĩes q in rei.p.gubernationẽ uerſa
bant/legeſq; & mores quãto magis cõſiderarẽ/quãtoq; magis ętate pgrederer/tãto difficilius arbi
trabar eẽ recte rẽ.p.gubernare.Neq; enĩ hoc fieri põt abſq; amicis ſociiſq; fidelibus.Quos nec re
perire iã exiſtẽtes facile erat.Nõ enĩ amplius in patriis moribus iſtitutiſq; ciuitas noſtra guberna
bat.& parare nouos ipoſſibile erat ſine ſũma difficultate.At ſimul leges moreſq; penitus corrupti
erãt.Itaq; ego ille qui prius exarſerã incredibili cupiditate me ad rẽ.p.cõferendi/intuẽs cũcta im
preceps deferri/tandẽ quo me uerterẽ/neſciebã.Et ab iueſtigatiõe qdẽ nequaq̃ deſiſtere placuit:ſi
quid forte melius eueniret & circa hæc ipſa & uniuerſam rẽ.p.Agendi uero opportunitatẽ aliquam
expectare.Tandem uero cõpertũ eſt mihi res.p.oẽs quæ nũc ſunt iprobe gubernari.Nam quãtũ
ad leges attinet inſanabiliter ferme ſe hñt.Nullo inſtituto mirabili/ſed fortuna quadam uiuentes
Quapropter dicere adductus ſum/laudãs rectam phiam qd iuſtũ ſit & qd nõ tam in re.p.q̃ priua
ta per eã dũtaxat diſcerni.Itaq; nõ prius deſinere humanũ genus in malis uerſari/q̃ aut hoĩes recte
ereq; phãntes rerũ.p.gubernationẽ adepti fuerint.aut hi qui gubernãt:diuina quadã forte/uere
phent.hac ego mente Italiã Siciliãq; adiui.hæc fuit prima in ea loca pfectio mea.Ego cũ pueniſſẽ/
uitam illã/quã beatã uocant/Italicarũ ſyracuſanaq; mẽſarũ plenã nullo mõ pbaui:bis ualet i die ſa
turũ fieri & nocte nunq̃ iacere ſolũ:& cætera quæ uitã hmõi ſubſequuntur.Nemo enĩ oĩum qui ſub
cælo ſunt/ ſi in hmõi morib⁹ ab adoleſcẽtia nutriat/q̃uis natura mirabili ſit unq̃ tñ prudẽs euadet.
Temperatus eẽ certe nunq̃ curabit.Eadẽq; erit de cæteris uirtutibus rõ.Ciuitas aũt nulla legũ ul
latũ potentia quieſcere poterit/ſi cũcta in ſupfluos ſumptus erogãda ciues exiſtimẽt:cæteriſq; poſt
hitis oĩbus/cõuiuiis dũtaxat & uenereis oblectamẽtis obnixe putent opam ipendẽdam.Neceſſe ẽ
huiuſmodi ciuitates modo in tyrannidem/modo in paucorum potentiam/mõ in popularem ſta
tum mutari:neq; unq̃ quieſcere.Iuſtæ uero ęquabiliſq; gubernationis/eos qui in his ciuitatibus po
tentes ſunt/ne nomẽ quidem ipſum audire uelle.Hæc ego una cum ſuperioribus illis conſiderans
Syracuſas profectus ſum:forte quidem fortuna quadam.Videtur autem alicuius eorum opa q ſu
pra nos ſunt/principium tunc fuiſſe datum oĩbus quæ nuper Dioni Syracuſiſq; cõtigerunt.Ac ue
reor/ne pluribus inſuper/ſi uos mihi nunc iterum cõſulenti nequaq̃ aſſentiamini.Quẽadmodum
uero dicã oĩum fuiſſe principium/profectionem tunc Syracuſas meam accipite.Ego cum Dione
tunc iuuene eram frequens & quæ hominibus optima fore arbitrabar quibus poteram rõnib⁹ ſua
debam & ut faceret conſulebam.Sed his dicendis uideor latenter & preter intentionẽ tunc meam
tyrannidis ruinam quæ ſecuta eſt/parauiſſe.Dio enim cum eſſet acerrimo ingenio cum ad cæte
ra oĩa tum ad ea quæ tunc dicebantur a me perdiſcẽda/ita celeriter ac uehementer illa arripuit:ut
nemo ex oĩbus iuuenibus quos unq̃ conuenerim.Ac reliquam uitam ducere ſtatuit multo pſtã
tius q̃ alii multi italicorum atq; ſiculorum:uirtutem potius quam uoluptatem delitiaſq; ſectatus.
Itaq; infenſus uiuebat illis qui in tyrannicis inſtitutis degebant.atq; hoc uſq; ad Dioniſii mortem.

Poſtea

Poſtea uero aĩaduertit eã ſñiam quã ipſe rectis ſuſcepat rõnibus/nõ in ſe uno ſolum/uerumetiam in
aliis qbuſdã licet non multis exiſtere/in quorũ numero Dionyſiũ iuniorẽ diis bñ iuuantibus ſpabat
fore: qđ ſi accideret & ille ipſe & cæteri ſyracuſani mirificã felicitatẽ nãciſcerenť. Quapropter cen
ſuit me q̃ celerrime Syracuſas accedere debere/horũ ſociũ adiutorẽq; futurũ: memoria tenẽs q̃ fa
cile dudũ mea ſecũ cõſuetudo ipſũ in cupiditatẽ uitæ pulcherrime atq; optime traduxiſſet. Quem
cupiditatẽ ſi in Dionyſio ut aggreſſus erat/pficeret/magnã ſpẽ hẽbat: abſq; cædibus & ſanguine/ &
abſq; iis quæ nũc euenerũt malis/uerã uiuẽdi rõnẽ ac beatã uitã in uniuerſa illa regione cõſtituere
poſſe. Hæc Dio recte cõſiderans Dionyſio ſuaſit ut me uocaret: & ipſe quoq; rogauit ut accederẽ/
cũctis poſt hĩtis feſtinarẽ: priuſq̃ ulli alii Dionyſio adhærẽtes/neglectis optĩs uitæ inſtitutis ad alia
illũ deflecterẽt. Cohortationẽ inſup p̃cibus lõgã adiũxit. Q uod nã inqt tps aliud iã expectamus ad
agendum oportunius? q̃ qđ nunc nobis eſt/diuina quadã fortuna cõceſſum! Narrabat p̃terea ma
gnitudinẽ impii Dionyſii per italiã atq; Siciliã eiuſq; in his ipſis locis potẽtiã/iuuẽtã quoq;/atq; cupi
ditatẽ eius ad phiæ & diſciplinæ ſtudia uehemẽtiſſimã. Q uinetiã q̃ ppenſi forẽt eius neceſſarii atq;
domeſtici ad eã quã ſuaderẽ diſciplinã uitæ recipiẽdam. ipſũ quoq; Dionyſiũ ad hoc puocare ido
nei. Itaq; ſi nunq̃ alias & nũc certe maximã adeſſe ſpem/eoſdẽ fore & phos & magnarũ principes ci
uitatũ. Ille igiť his me rõnibus/aliiſq; generis eiuſdẽ p multis adhortabať. Ego uero quo tandẽ affe
ctus iuuenũ euaſurus eẽt/ formidabã. Taliũ enĩ cupiditates & ueloces ſũt & ſæpe ſibimet cõtrarie p
feruntur. Dionem tñ tũ natura grauem tum ętate iã ſatis maturũ eſſe ſciebã. Itaq; cogitãti ambigẽ
tiq; mihi utrũ eũdũ parendũq; foret/necne: ſubiit tãdem/eundem eſſe atq; parendũ. Atq; ſiqs unq̃
ea quæ de legibus & re. p. cogitauerat perficere uelit/nũc fore tentãdũ. Q uippe cũ iudicarẽ: ſi uni
dũtaxat pſuaſiſſem me bona ſufficienter oĩa pfecturũ Quãobrẽ hac ſñia fiduciaq; domo abiui. non
qua opinabanť qdã: ſed quadã cõſciẽtiæ uerecũdia in primis adductus: neqũ mihi ipſi uiderer uer
ba ſolũ hẽre: effectum uero officiũq; nullũ ſponte p̃ſtare pderẽq; primũ dionis hoſpitalitatem ami
citiãq; nõ paruis ſubiecti piculis. Cui ſiqd aduerſi accideret/uel pelleret a Dionyſio cæteriſq; inimi
cis. Atq; pfugus ad nos his uerbis cõfugeret/O Plato uenio ad te patria pulſus cũ neq; militibus
neq; equitibus carerẽ quorũ uiribus reſiſterem/inimicis. Sed uerbis pſuaſioneq; ĩdigerẽ: qua maxi
me ſciebã te poſſe/iuuenes ad pbitatem iuſtitiãq; exhortãdo in amicitiã neceſſitudinẽq; deuincire.
Quarum defectu rerũ/mõ p te factum eſt ut ego Syracuſis expulſus huc acceſſeri. & mea qdẽ fortu
na abs te deſerta min⁹ tibi uitupatiõis affert. At uero ipſa philoſophia/quã ſemp laudas: quãue apđ
alios carere honore cõquereris/nõne abs te nũc una mecum pdita eſt? Q đ ſi Megaris fuiſſem/ue
niſſes utiq; mihi adiutorẽ cũ te uocaſſem: aliogn te oĩum ignauiſſimum iudicauiſſes. Nũc autẽ ob
itineris lõgitudinem/piculumq; nauigatiõis atq; labores/te excuſans ĩfamiã euitare te putas. p mul
tum certe aberit. Si inq̃ hæc ille diceret. Quæ nã mihi eẽt pbabilis rñſio? Certe nulla. Quas ob res
rõnibus quo ad fieri põt pbabilius atq; ipſo iure adductus acceſſi: relinquens cõſuetudĩes meas ſa
tis quidem honeſtas/ſub tyrãnidem neq; meis ſermonib⁹ neq; mihi cõuenientem. Veniens autem
me liberaui/ne uel hoſpitalis iuppiter/uel phica ſors accuſare me poſſet. Certe phiæ dedecori fuiſ
ſem/ſi ob mollitiem timiditatemq; uitupari potuiſſem. Cæterum cum eo ueniſſem/neq; enĩ opor
tet lõgius euagari: oĩa apđ Dionyſium ſeditiõis plena offendi: atq; calumniarũ Dionem/quaſi tyrã
nidem affectaret. defendi igiť q̃tum ualui. ſed parum potui. Q uarto enĩ fere menſe poſt aduentũ
meum Dionyſius accuſans Dionem q̃ſi tyrãnidi inſidiareť/in puum cõiecit nauigiũ ac turpiter ex
pulit. Amici uero Dionis/quot eramus/cuncti formidabamus/ne forte aliquem noſtrum Diony
ſius q̃ſi ſociũ illi⁹ criĩs ſupplicio afficeret. Rumor aũt exortus eſt Syracuſis/me occiſum eſſe a Dio
nyſio q̃ſi oĩum q tunc acciderint: auctorem. At ille ſentiens nos oẽs ſic affectos ueritus ne ex metu
noſtro. aliqd forſan accideret grauius/benigne admodũ oẽs recepit. Me certe ipſũ cõſolat⁹ bonã
hẽre ſpẽ iuſſit/atq; ut pmanerẽ oĩno rogauit. Erat enim ſibi in fuga qdẽ mea nihil honeſti. ſed in p
manendo. Atq; iccirco precari me maxime ſimulabat. preces autem tyrannorum neceſſitati per
mixtas eſſe non ignoramus. Cum uero ne abirem machinaretur/collocauit me in arce: atq; his lo
cis habitare uoluit. Vnde nullus poſt hac natura non modo prohibente illo: ſed niſi iubente atq;
mittente foret adducturus. neq; quiſquam ſiue mercator ſiue alicuius prouinciæ magiſtratus/me
ſolum exeuntem conſpexiſſet qui non me captum ad Dionyſium repente reduceret. preſertim cũ
iam contra quam prius uulgatum eſſet: Dionyſium rurſus Platonem uehementer cõplecti. Et quo
dãmodo ita erat. Neq; enim tacendũ eſt uerũ. Cõplectebať ille qdẽ indies me magis atq; magis &
gaudebat moribus noſtris atq; cõſuetudine. Cupiebatq; a me laudari magis q̃ Dionẽ & amicũ lon
ge magis exiſtimari. Et ad id quidẽ maxime contẽdebat. Rationem uero qua id optime fuiſſet fa
ctum/ſi modo fieri potuiſſet: neglexit. Hæc enim fuerat/ut mihi uidelicet in audiẽdis addiſcẽdiſq;
phiæ rõnibus liberius adhæreret/mecũq; conueniret. At uero ad hoc ille diffidẽtior erat: timẽs ne
quẽadmodũ aſſerebãt calũniatores/ſi rõnibus illis ĩplicareť: Dio quæ cupiebat/iã eſſet oĩa conſecu
tus. Ego autem oĩa ptuli. in eadẽ ſententia pſeuerãs/qua ab initio pfectus erã: tentans ſi quo pacto

Preces tyrannorum cũ neceſſitate mixtas eſſe.

ſieri poſſet/ut in cupiditatē uitæ phicæ pueniret. At ille cōtra nitēs me uicit. Et primū qdē tpſ meæ
pfectionis in ſyciliā/actionūq; illic mearum per hæc oīa traductū eſt: poſteris uero tpibus in Siciliā
iterū ſum reuerſus: quo me oī ſtudio Dionyſi⁹ reuocabat. Quā uero ob cām rurſus acceſſeri qdue
illic egerim/neq; id quidē abſq; rōne/tunc demū uobis referam cum uobis/quid potiſſimū reb⁹ ſic
ſe hñtibus agēdū ſit conſuluero. Referā inq̄ eorum gratia qui interrogant quo nā cōſilio ſecādo re
dierim. Sed ne quæ acceſſoria ſunt pcipuis añponant/ad conſiliū iā deuenio. Reor eqdē hoīem cō
ſulentē ęgroto & circa uictū intempato/in primis hoc ſuadere debere. ut modū uiuendi mutet. Ac
ſi ęgrotus in hoc obediat/tunc alia iā illi ad medelā cōferre. At ſi parere nolit/tūc cōſulētē ipm uirū
putabo & medicū/ſi eū omiſerit. Quod ſi cōſulēdo ulterius perſeuerauerit/cōtra putabo ignauum
ſ. atq; artis exptem. Idē quoq; de ciuitate/ſiue unus eā guberner/ſiue plures exiſtimo. Si eni pbabili
quadā rōne rectaq; uia incedēti/populo utile aliquid cōſulat/id qdē agere/ſapiētis officiū arbitror.
Si aūt penitus a ciuili rōne deſciſcat/neq; ueſtigia quidē eius ſequi uelint/dicātq; conſultori: pſtare
ut rē. p. omittat neq; quicq̄ in ea cōmoueat/utpote ſi cōmouerit piturо: uoluptatibus aūt libidini-
buſq; ipſorū indulgeat atq; ea rōne cōſulat: qua facillime ſemp celeriterq; ſatis eorū uoluptatib⁹ fiat
equidē eū qui in eiuſmodi gubernatione perſtiterit nequaq̄ uirū putabo: ſed eū potius qui prius
omiſerit. In hac ergo ſnīa cōſtitutus quotiens aliqs me de rebus grauioribus conſulit/ſiue ad diui-
tias/ſiue ad corpis uel aī purgationē pertineāt/ſi quotidiana illius uita modū aliquē ſeruare poſſe ui
deaſ/uel ſaltē cōſulēti mihi uideaſ obtēpaturus/libēter cōſulo neq; prius deſino q̄ initiū pro uiribus
ad finē uſq; pduxerim. Si aūt aut oīno nō petat a me cōſiliū: aut qui petit/manifeſte appareat conſu
lenti mihi nullo mō obtēperaturus: ultro qdē nō accedo ad cōſulādū. p uim uero/ ne ſi me⁹ qdē ſit
filius. Seruo tñ etiā īuito cōſulerē: ac ui adhibita cōppellerē. At patrē uel matrē p uim cogere nefas
eē arbitror/niſi pp morbū mēte alienatos. Qd ſi ſuo quodā more uiuāt/q mihi nequaq̄ pbeſ/neq; ī
ſenſus aduerſarer fruſtra monēdo: neq; rurſus blādiēdo eoꝝ cupiditatibus aſſentarer ea porrigēs
qb⁹ ego ſi īdigerē/uiuere nolī. Hac eadē mēte circa pſiā uir prudēs eē dēt. Vt ita rephēdat ciuitatis
errores ſi neq; fruſtra ſit rephēſurus/neq; ob rephēſiōis ſtudiū pitur⁹. uī aūt pſiæ p rei. p. mutatio-
nem afferet nunq̄: qñ abſq; expulſione & cæde ciuiū emendari nō poſſit. Sed qetē aget/uotoq; pca-
bitur optima & ſibi & patriæ. Hoc igiſ pacto ego uobis cōſulerē. Conſulebā ſimiliter Dionyſio una
cū Dione ea uidelicet rōne quotidie uiuere/qua ſui ipſius cōpos maxime redderetur. amicoſq; & fa
miliares fidos hēret: ne idē ſibi quod & patri accideret. Qui cū multas in Sicilia magnaſq; urbes.
ſuſcepiſſet quondā a barbaris deuaſtatas: eaſq; reſtituiſſet/nō potuit in ſingulis illarū gubernatores
rerū publicarū conſtituere fidos neq; ex domeſticis ſuis neq; ex aliis undecūq; compatis neq; ex fra
tribus ſuis iunioribus: quos ipſe educauerat. Sed tū ex priuatis hoīb⁹ pſides tū ex paupibus admo-
dum diuites fecit. Horū tñ nullū fidū ſibi gubernatiōis ſociū potuit adhibere/uel ſuadēdo uel do-
cēdo/ſiue largiēdo ſiue in neceſſitudinē recipiēdo: ſepties deterior Dario. qui neq; fratribus confi
dens neq; his qui ſub eo educati fuerant/ſed ſociis dūtaxat Midæ eunuchiq; captiuitatis partes di-
uiſit ſeptē ſingulas maiores tota Sicilia: aſſignauitq; ſingulis. Atq; eos fidos nactus eſt regni ſocios
neq; uel ſibi uel inuicē inſidiantes. Præterea exēplū dedit qualem oportet ſeipm legū latorē/regēq;
bonū pſtare: quippe cū leges tulerit quibus adhuc pſarū ſeruaſ impiū. Accedit ad hæc quod Athe
nienſes cū multas græcorū urbes nō a ſe quidē ſed ab aliis cōſtitutas. deinde occupatas a barbaris
in poteſtatē ſuā recepiſſent annos ſeptuaginta ī eas tenuerunt imperium: utpote qui amicos ſibi in
ſingulis ciuitatibus cōparauerant. Dionyſius aūt cum in urbem unam uniuerſam Siciliam/cōgre-
gaſſet/ob ſapientiam nulli confidēs ęgre ſeruatus eſt. Carebat enim amicis fidiſq; hoībus. quo nul
lum malus eſt argumentū: uel īprobitatis ſi deſint/uel probitatis ſi adſint. Hæc igiſ Dionyſio ego
ac Dio conſulebamus: poſtq̄ paternæ res ſic ſe habuiſſent. ut neq; eruditorū uirorum familiarita-
tes. neq; decētes hēret conſuetudines. Admonebamuſq; ut aīum ad hæc intēdēs in primis amicos
ſibi alios ex domeſticis & ęqualibus cōpararet/ad uirtutēq; cōcordes. Maxie uero ut ſeipm ſibi cō-
ſentientē conſtantēq; pſtaret. huius enim rei defectum apud eū eſſe q̄ maximū. Oſtēdebamus/non
apertis quidē nūc uerbis neq; enim tutū fuiſſet: ſed rōne quadam latētiore idē tñ ſignificante docē
tes ita demum unūquēq; hoīum tam ſe q̄ illos quibus imperat poſſe ſeruare / ſi hæc obſeruauerit:
ſin autē contra ſe geſſerit/contra prorſus accidere. Quod ſi ita ut dicebamus incederet/ſeq; ipſum
prudētem tēperatūq; pſtaret: ſi rurſus deuaſtatas urbes Siciliæ reſtitueret/ac legibus inſtitutiſq; ad
rē. p. ptinētibus eas muniret: ut & ſibi beniuole/& inter ſe inuicē cōtra uim barbarorum auxilio fo-
rent/non duplicaret modo regnū paternum uerumetiā multiplicaret. Fore quidē ſi ita ſe gereret
ut carthaginēſes multomagis faciliuſq; iuæ poteſtati ſubiicerenſ: q̄ Geloni ſubditi fuiſſent. Contra-

Vide ut mentio fit de Gelone.

q̄ patri accidit ſuo: ille enim impēdere tributum barbaris coactus fuerat. Hæc erāt quæ dicebam⁹
precipiebamuſq; Dionyſio nos uidelicet inſidiātes ſibi/ut multi diuulgauerāt qui & cum nos apud
Dionyſium ſupauiſſent/Dionē quidē expulerūt/nos autē in formidinē cōiecerunt. Verum ut non
pauca paucis cōprehēdamus/Dio pfectus ex Pelopōneſſo atq; Athenis rebus iā ipis Dionyſiū cō-
mone fecit.

mone fecit. Cum ergo liberaſſet ciuitatem Dio: eãq; iam bis ciuibus reddidiſſet/eodẽ pacto affecti
fuerunt aduerſus Dionẽ Syracuſani/quo & ante Dionyſius. nã olim Dionyſium Dio educare atq;
erudire contenderat: quo eũ regẽ regno redderet dignũ: taleq; ſe illi per oẽm uitam pſtare ſtatue-
rat. Obtrectatores aũt calũniatoreſq; Dionyſio pſuaſerũt Dionẽ quaſi tyrannidi inſidiantẽ eo tpe
hęc oĩa machinari: ut mẽs Dionyſii diſciplinę ſtudiis irretita/dominationẽ negligeret/eãq; Dioni
tota relinqueret. Dio uero gubernationẽ dolo uſurpãs illũ expelleret. Quẽadmodũ uero tũc apd
Dionyſium ita poſtea iter Syracuſanos hæc eadẽ dicta iactataq; pulcerunt infami pꝛſus turpiq; ui
ctoria his ipſis q ſupauerunt. Sed quale id fuerit/audire uos oportet qui me ad res nunc ueſtras cõ
ponendas uocads. Veni ergo athenienſis homo Dionis amicus atq; auditor eius aduerſus tyran-
num/ut pro bello amicitiã facerẽ. at pugnãs cõtra calũniatores ſupatus ſum. Cum uero Dionyſius
conaret nõ uerbis ſolũ/ſed pecuniis ẽt & honoribus me ſibi conciliare atq; detinere/ut mea cũ ipſo
familiaritas teſtimonio foret Dionem nõ iniuria expulſum fuiſſe: nihil apud me hac in re tanto ſuo
cognatu cõſeq potuit. Poſteris uero tpibus Dio rediens domum fratres duos athenienſes ſecũ du
xit: non ex phia ſic amicos/ſed ex hac cõi uulgariq; familiaritate: quæ hoſpitalitate quadã & frequẽ-
ti inter ſacra ſpectaculaq; cõſuetudine/amicitiã cõtrahere cõſueuit. Similiter illi tũ ex his quæ dixi/
tũ quia redeũti obſequia præſtiterũt amicitiã cũ Dione cõflauerãt. Hi ergo cũ in Siciliã pfecti eẽnt
intelligerẽtq; calũnias inter illos ipſos qui ab ipſo liberati erant/in Dionẽ cõirctas/quaſi tyrannidẽ
affectaret/nõ pdiderũt modo amicũ & hoſpitẽ/ſed ceu ppriis manibus ipſi pcuſſores fuerũt. Ar-
ma enim tenẽtes iterfectoribus palã auxiliati ſunt. Et facinoris quidã illius turpitudinẽ ĩpietatẽq;
neq; pterea equidẽ neq; enarro. Multi enim hæc diligentius narrauerũt/atq; narrabũt. Sed aduer-
ſus infamiã ciuitatis noſtræ rñdeo. Nã ſi athenienſes fuerũt illi q pdiderũt: ille quoq; athenienſis fuit
qui neq; pecuniarũ neq; honoꝝ pollicitatione/ut pderet illũ/adduci unq̃ potuit. Non enim p uul-
garẽ mercẽnariãq; beneuolẽtiã factus erat amicus: ſed p liberalis diſciplinæ cõmunionẽ. Cui certe
uni/q ſapit/plus adhibet fidei/q̃ nulli & aĩoꝝ cõiunctioni & corpoꝝ cõſanguinitati. Itaq; nõ tãti æſti
mãdi ſunt illi: ut dedecus ciuitati ob Dionis cædẽ afferre potuerint: quaſi alicuius pcii unq̃ fuerint.
Hæc dicta ſunt oĩa: quæ Dionis amicis ppinquis cõſuleret. Cõſulo aũt pterea & tertio uobis quoq;
iã tertiis/idẽ pꝛſus eadẽq; rõne: ne Sicilia neue ciuitas ulla aliqbus hoĩbus ſed legibus dñtarat ſubi-
ciat/ut noſtra fert rõ: neq; enim dominantibus ipſis neq; ſeruientibus id utile eſt. neq; coꝝ filiis aut
natis natoꝝ. Sed pnitioſoꝝ oĩno hoĩum eſt id aggredi. Anguſti uero & illiberalis animi ẽ eiuſmodi
lucra pripere: nihil uel in pñs uel in futurũ tps bonoꝝ iuſtorũq; uel diuinoꝝ humanorũue intelligẽ
tis. Hæc ego dioni primũ pſuadere conatus ſum. Deinde Dionyſio. tertio uero nunc uobis. Ergo
parcads mihi Iouis tertii ſeruatoris gratia. Præterea Dionyſii Dioniſq; exitũ aĩaduertite. Dionyſi-
us qdẽ nõ obtẽperans cõſiliis meis/uiuit ẽt nũc nõ honeſti. Dio uero cũ obtẽperauiſſet honeſte in-
teriit. Ei nãq; uiro q præclariſſima ſibi patriæq; affectat/nihil unq̃ niſi rectũ pulchrumq; põt accide
re. nec uero qſq̃ noſtrũ natus eſt ĩmortalis. neq; ſicui id cõtigerit eſſet is ppterea felix ut uulgo uide
tur. Rebus quidẽ carẽtibus aĩa nihil uel bonũ eſt uel malũ exiſtimatione dignũ. Sed unicuiq; aĩæ id
accidet aut dũ eſt corpore: aut a corpore ſeparatæ. Credendũ eſt reuera ſemp antiquis ſacriſq; uer
bis. Quæ nobis nunciant ĩmortalem eſſe aĩam/iudiceſq; habere: ſuppliciaq; pati maxima: poſtq̃ a
corpore fuerit ſeperata. Quamobrẽ minus malũ exiſtimandũ eſt ppeti grauiſſimas iniurias a de-
linquentibus illatas q̃ inferre. Quæ qdẽ homo cumulandæ pecuniæ deditus: & in pauptate animi
conſtitutus non audit. Ac ſi audiuerit/quaſi ſuo iudicio deridenda contẽnit atq; impudenter rapit
undiq; quicquid exiſtimat ſibi ueluti beſtiæ/uoluptates uentris ſuppediturũ/oblectationemq; uene
ream: ſeruilẽ certe atq; ingratã & abſurdã nec ueræ uoluptatis noĩe digna & quaſi cęcus non cernit
ſe fruſtra cõtendere inexplebilẽ explere concupiſcẽtiam. Neq; rurſus cernit quãtũ ſit ĩpietas malũ/
quibuſq; inſit rebus ſemp iniuſtitiæ mixta. Quam quidẽ neceſſe eſt aĩam quę ppetrarit iniuſta ſecũ
habere: & dum per terram reuoluit inter homines: & dũ ſub terram paſſim turpiter omnino atq;
miſere circũſert. Cum igitur hęc aliaq; generis eiuſdẽ Dioni dicerẽ perſuaſi. Interfectoribus autẽ
eius iuſtiſſime quidem iraſcerer/eodẽ quaſi modo atq; Dionyſio. utriq; enim & mihi & aliis / ut ita
dixerim/omnibus damna grauiſſima intulerunt. Illi quidem cum interficerẽt eum qui uolebat uti
iuſtitia. Hic autẽ cum nullo pacto uellet uti iuſtitia. in uniuerſo regno maximam habens potẽtiam.
In qua quod ſi philoſophia una cum potẽtia uere in idem quaſi domicilium concurriſſet p omnes
homines & græcos & barbaros elucentem uerãq; opinionem ſufficienter omnibus oſtẽdiſſet: neq;
ciuitatem neq; hominem unq̃ fore felicem/niſi & cum prudentia & ſub iuſtitia uixerit ſiue per ſe il-
las poſſideat ſiue ſub ſanctorum principum moribus rite educetur atq; erudiatur. In his quidem
nocuit Dionyſius. Cætera uero ſi ad hæc comparentur/damna per exigua mihi uidentur. At enim
qui Dionem interfecit/ non intellexit / idem quod Dionyſius / ſe feciſſe. Equidem certe ſcio/
quantum homini de homine affirmare licet / Dionem ſi regni gubernacula diutius tenuiſſet/nun
quam in aliam dominandi formam fuiſſe conuerſurum quam cum ab initio patriam ſuam Syra-

cuſas / expulſa ſeruitute in ſuo iure conſtituit libertatis iam ſplendore lætiſſimam : deinde omni
ſtudio ciues congruis optimiſq; legibus hornaturū: pterea omnem diligentiam adhibiturū fuiſſe:
quo tota inhabitaref Sicilia/liberareturq; a barbaris aliis qdē expulſis / aliis uero ſubactis. Facilius
ꝙ fecerat Hieron. Cū uero hæc p uirū iuſtum : fortē: tēperatū uel philoſophū/geſta fuiſſent/ eadem
Mētio fit de Hierone. apud multos uirtutis floruiſſet opinio quę & ſalua re apud oēs ut ita dixerim/hoīes uiguiſſet ſi Dio
nyſius nobis ab initio paruiſſet. Nunc aūt ſiue qs dęmon ſiue pniitioſus aliqs his ſeſe obiicies iniqta
Ex ignorante audacia omīa mala. te & īpietate:& ꝙ peſſimū eſt ignorāti audacię: ex qua mala oibus oīa & radicibus hęrēt & pnlulāt:
& in poſterū pducunt fructū iis qui naſcenf amariſſimū/cuncta hęc puertit rurſus & perdidit. Sed
nunc tertio felicīū auſpicioꝝ gratia/ bona dūtaxat ominemur. Conſulo igif uobis amicis ut Dionē
imitemini: amorē illius in patriā uitęq; tēperantiā magis magiſq; cōplectētes. Quib⁹ aūt auſpiciis
cōſilia eius pficere conādum uobis ſit/& qualia cōſilia fuerint: aperte qdem ex me audiſtis. At ſiqs
eſt inter uos/qui dorice nequeat uiuere ſm patrię inſtituta: ſequaturq; ſiculum uiuēdi morē/& coꝝ
qui Dionē occiderunt/neq; eū recipe/neq; exiſtimare uelitis ulla in re fidelem atq; ſincerū. Cęteros
aūt adhortari potius deberis ad habitationē totius Sicilię diſponēdam legūq; paritatē: tum ex ipſa
Sicilia/tum ex oī peloponeſſo nec Athenas horrete. Sunt enim & ibi uiri uirtute oīum pſtantiſſimi
& qui odio habeāt coꝝ crudelitatē/ q hoſpitū cęde ſe polluāt. Verū ſi hęc tardiora iam ſunt urgētq;
uos quottidianę multipliceſq; ſeditiones atq; diſcordię : intelligere unūquēq; oportet : cui mōud
paulum recte opinionis ſors quędā diuina largita ſit/nullum fore finē ſeditionū : malorūq; ex ſedi-
tione naſcētium priuſꝗ illi qui uicerit pllo a cedibus pulſionibuſq; ciuium/atq; etiā iniuriarū cōme-
moratione uindictęq; cupiditate temperātes inimicis cōcilienf ſuiq; ipſius cōpotes fiant: prętera
leges ferāt cōmunes nihilo magis ad uoluptatē ſuam ꝗ coꝝ quos uicerint: cogātq; illos his legibus
uti. Cogant in quā gemina neceſſitatis uia: metu.ſ.& pudore: metu qdem / ppterea ꝙ potentiores
ſint/ ſuā uim demōſtrantes: pudore uero ex eo/qd rurſus potētiores promptioreſq; appareāt/tum
in uoluptatibus ſuperādis/ tum in legibus obſeruādis. Aliter aūt nulla prorſus eſt uia finiēdoꝝ ma-
loꝝ ciuitatis in ſeipſa ſeditionibus laborātis: ſed ſeditiones: inimicitię: odia : pditiones in re pu. ut
in ciuitatib⁹ ita ſe hītibus intra ſe atq; uiciſſim fieri cōſueuit: ſemp exorienf. Quāobrem qui tanꝗ
potētiores rem pub. tenent/ſi ſalutē exoptant/ipſi inter ſe eligere atq; in honore pferre eos debent/
quos eē audiuerint optimos: primū qdem/ſenes qui filios & uxores habeāt atq; domiciliū. Ac ma-
iores coꝝ ꝗplurimos & pbatos & inſignes/ ſufficienſq; oēs patrimonium poſſidētes. Ciuitati uero
decē miliū uiroꝝ/quinquaginta eiuſmodi ſufficient: hos ergo pcibus honoribuſq; ꝗmaximis do-
mo euocare debent: euocatos aūt pcari/ atq; iureiurādo aſtringere/ut leges cōdant quę neq; uicto-
ribus neq; uictis plus tribuāt: ſed ius uniuerſę ciuitati ęquū atq; cōmune. Latis deniq; legib⁹ in hoc
iam oīa cōſiſtunt. Si enim uictores ſubeſſe legibus uoluerint magis etiā ꝗ illi qui uicti ſunt : oīa iam
erunt ſalutis felicitatiſq; plena: malaq; oīa pcul aberunt. Sin minus/nec me/nec aliū in cōmune con-
ſilium ad eū uocare oportet/qui pceptis eiuſmodi nō acquieuerit. Hęc utiq; germana ſunt eorum
quę iādiu ego ac Dio Syracuſis efficere recto iudicio aggreſſi ſumus: poſteriora tamē. Nam prima
quidē illa fuiſſent/quę apud Dionyſiū ipm primo/bona oībus cōia agere conati ſumus. Sed fortu-
na quędā hoībus potētior illa diſſoluit. Nunc autē uos iſta conemini bona quadam ſorte diuinaq;
fortuna fortunatius agere. Atq; his finis epiſtolę de cōſilio deq; prima in Siciliā nauigatione mea.
Quod aūt ſequens pfectio & nauigatio mea/ neq; ab re/neq; temere ſuſcepta fuerit: ſicui id curę ſit
audire iam licet primū qdē habitatōis in Sicilia meę tēpus mihi trāſactū fuerat/ quēadmodū ſupra
dixi priuſꝗ amicis neceſſariiſq; Dionis cōſiliū darē: poſtea uero quātū potui Dionyſio pſuaſi ut me
abire pmitteret. Cōuenerat aūt inter nos/ut cū pax facta eēt ex bello/qd tunc in Sicilia erat/ſtatuſq;
illius tutius cōfirmatus Dio reuocaref/ atq; ego ſimul accederē. Voluit aūt Dionē intelligere atq;
exiſtimare ſe nō quaſi in exilio ſed in ſeceſſu quodā cōſtitutū eſſe certo tpe rediturū. Ego uero con-
ſentiēs recepi me ita facturū. Sed cū poſtea pax ſecuta eſſet/me qdē accerſiuit Dionyſius: Dionē ue-
ro ad annū inſup hortatus eſt abſentiā tolerare: Ne aūt/ut oino ad eū pperarē rogauit. Dio igif ut
illuc accederē & iubebat & pcabaf. Increbuerat enim ex Sicilia fama/ Dionyſiū miro quodā rurſus
philoſophię deſiderio affici. Quare cōmotus Dio ne pfectionē omitterē magnopere flagitabat.
Ego uero ꝗꝗ ſciebā iuuenes plęrūq; erga philoſophiā affici ita ſoluere / exiſtimaui tū tutius fore ut
rem tota dimitterē/ neq; Dionyſio/neq; Dioni parerē. Odioſa igif utriq; reſpōdi me uidelicet id ei-
co nō pfecturū/quia ſenex iam eſſem/& coꝝ quæ in pſitia fierent nihil ita ut cōuenerat / fieret. Au-
diui aūt Architā tarētinū interin ad Dionyſiū acceſſiſſe. Ego enim illum ante diſceſſum meum nō-
nulloſq; alios tarētinos in Dionyſii familiaritatē adduxerā. Erāt & alii qdā Syracuſis nōnunꝗ Dio-
nis auditores. Atq; inter hos alii qdā/qui alia plurima in philoſophia audiuerāt. Qui mihi uiſi ſunt
contēdiſſe de rebus huiuſmodi apud Dionyſiū diſputare: quaſi ille oīa quę excogitauerim/audiuiſ-
ſet. Ille uero nec hebes ē ad pdiſcēdū:& honoris cupiditate uehemēter incēſus. Placuerūt igif ſibi
forte quę dicebanf: manifeſteq; erubeſcebat / nihil a me cū ad eū pfectus ſum audiuiſſe. Itaq; par-
tim amor

eum amor planius audiendi eum inuaſerat, Partim cupiditas gloriæ ſtimulabat. Quã uero ob cãm
in prima illa peregrinatione mea non audiuerit in ſuperioribus enarraui. Cum ergo domũ ego ſo
ſpes rediiſſe atq; illi iterum reuocanti negauiſſem ut dixi/uiſus iam mihi eſt Dionyſius honoris ſui
cura prſus ardere: ueritus ne ſic acciperent hoĩes negationem meam/quaſi illũ prorſus cõtẽnerẽ:
cum eius ingenium moreſq; & uitam ipſa experientia cognouiſſem. Iuſtũ eſt aũt me uerũ fateri ſer
req; æquo aĩo. Siquis quæ contigerint audiens meam quidẽ ſpernat philoſophiam tyrãnum uero
mentẽ putet habere. Miſit enim Dionyſius tertio ad me triremẽ: qua facile nauigarem. Miſit & Ar
chidemum: quem ex oĩbus Architę in Sicilia familiaribus plurimi a me fieri exiſtimabat. Atq; una
alios e Sicilia nobiles. oẽs iiſdem mihi uerbis affirmarunt Dionyſium mirũim modũ phiæ deditũ
eſſe. Miſit ipſe præterea pgrandẽ epiſtolam: cũ ſciret queadmodum & ipſe erga Dionẽ afficerer &
Dionis cupiditatem id prorſus expetere/ut Syracuſas me cõferrem. Ad hæc igiſ oĩa cõpoſita epi
ſtola fuerat/tali quodã exordio. Dionyſius Platoni legitima & cõſueta rõne in his pfatus: nihil dein
ceps prius ait q̃ quod in Siciliam pro noſtra uoluntate ueneris, primũ quidem de Dione ita fiet ut
ipſe uolueris. Volens aũt ut arbitror moderata atq; ego concedam. At uero niſi ueneris nihil ſpe
rabis earum/quæ pro Dione optas. neq; in rebus aliis neq; in iis quæ ad pſonam ſuã ſpectantia in
primis deſideratis. Hæc ita ſcripſit. Cætera uero pliza forent. neq; ſatis oportuna relatu. Venerũt
aliæ quoq; epiſtolæ ab Archita aliiſq; & Italis tarentinis laudãtes in Dionyſio ſapiẽtiæ ſtudium. pte
rea his addebant: niſi pficiſcerer/amicitiam illã quã ipſis cũ Dionyſio cõflauerã, neq; paruam qui
dem quãtũ ad ciuilia ſpectat me oĩno calũniis ſubiecturũ. Cum igiſ eo tpe ſic accerſirer aliis quidẽ
ex Sicilia atq; italia me trahentibus/aliis uero pcibus Athenis quaſi me ipellẽtibus rõq; mihi dicta
ret non decere Dionẽ tarentinoſq; hoſpites & amicos pdere: atq; mihi ipſi ſuccurreret/nõ eſſe mi
rum. Siquis ingenioſus iuuenis cũ prius ſermones de rebus magnis audire noluerit/mutata dein
de ſnĩa ardore quodam uitæ optimæ accendaſ oportereq; ipſum euidenter arguere/utrã in partẽ
declinet: nec ipſum pdere nec me ipſum cauſam illi pbere/tantæ uituperationis ſuæ: ſi modo res
eius re uera ita ut ferſ/ſeſe hẽant: harum inq̃ rõnum patrocinio ptectus iter ingredior/multa qui
dem timens multaq; fore diuinãs/nec recte qdem ut uideſ. Profectus deniq; ſum tertio ſub ſerua
tore. Id .n. reuera cõſecutus ſum. Nã rurſus feliciter ſum ſeruatus. Atq; hoꝝ poſt deũ Dionyſio ha
beo gratiã. Qm̃ cũ plæriq; me interficere cuperẽt reſtitit ipſe: partẽq; aliquam pudoris ſui meis in
rebus exhibuiᵗ. Cũ itaq; ad eũ peruniſſem opepciũ in primis fore cẽſui. hoc ipſum examinare: utrũ
reuera Dionyſius amore phiæ accẽſus uelut igne flagraret: an uanus de eo rumor Athenas uſq; fue
rit puagatus. Eſt modus quidã experientiæ circa hæc ſummendæ: nõ ingeneroſus ille quidẽ ſed ty
rãnis reuera conueniens/his pcipue qui plurimos iam audiuerint. Quod quidẽ ego ſtatim ueniẽs
pſenſi prorſus Dionyſio contigiſſe. Oſtendẽdum eſt utiq; illis q̃ magna res phia ſit quãtoq; ſtudio
egeat. & quãtis laboribus cõpareſ. Qui igitur hæc audiuerit/ſi reuera ſapientiam amet eiq; natura Qui philoſo
cognatus atq; ipſius poſſeſſione ſit dignus/quaſi qui diuinus ſit/uiã ſibi mirabilẽ eſſe putat oſtẽſam/ phię deditus
perq; eã ſibi omni conatu exiſtimat gradiendũ aliterq; facienti/uiuendũ eẽ nõ cenſet. Itaq; ſeipſum
atq; ẽr huius uiæ ducẽ ipenſius cohortaſ: neq; prius deſinit q̃ uel finẽ oĩum fuerit cõſecutus/uel ſal
tem eã ſibi cõparauerit facultatẽ: p quam ipſe ſe iã ſine duce ad terminũ pducere ualeat. Hæc igiſ
atq; eiuſmodi rõnibus ille cõſiderãs per uniuerſam uitã quicqd oĩno agat ante oĩa eſt phiæ ſemper
intẽtus uictuq; quotidiano utiſ quo maxime queat ingeniũ & memoriã & iudiciũ conſeruare: ſeſe
ſobriũ pſtans cõtrariũq; huic uictũ ſemp odio habẽs. At uero qui nõ ſunt reuera ſapientiæ amato
res/ſed opinionibus dũtaxat extrinſecus colorati inſtar eoꝝ qui ſub ſole uruntſ atq; colorantſ cũ au
diuerint quot diſcenda ſint/quãto labore qua quotidiani uictus temperantia phiæ ſtudiis neceſſa
ria/rem ptinus ſibi durã impoſſibileq; rati/ut operã dent adduci nõ poſſunt. Plæriq; uero ſibimet p
ſuadent ſufficiẽter ſe oĩa iam audiuiſſe neq; ſtudio prorſus ullo ulterius indigere. Hæc utiq; facien
di piculi rõ pſpicua eſt & minime fallax aduerſus eos qui pſequi præ mollitiæ nequeũt ut crimen in
pceptorẽ reiicere nunq̃ poſſint. Sed ipſi iam ſeipſos ad ea quæ phiam decẽt pagẽda redarguant ut
ipotentes. hac utiq; examinis rõne apud Dionyſium/tũc uſus ſum/cũcta uero nec ego pcurri: neq;
Dionyſius requirebat. Nam erãt pmulta & maxima. In qbus ſe ſatis doctũ ob ea quæ ab aliis audi
uerat/exiſtimari ſtudebat. Audio uero ipſum de his quæ tũc audiuit ſcripſiſſe poſtea quaſi artẽ p
priam cõponentẽ. Cum nihil tñ hoꝝ reuera ipſoꝝ ineſſet ut eqdẽ audio. De his uero ego nihil cer
ti ſcio. Alios tñ quoſdam noui de rebus eiſdem ſcripſiſſe/quicũq; uero hi fuerint ne ipſi quidem ſe
ipſos. Tantũ uero dicã de his oĩbus qui aut ſcripſerũt aut ſcripturi ſunt/ſe ſcire affirmãtes quæ ſint
ea quæ ipſe tanq̃ ſeria ſtudioſe meditor ſiue a me ſiue ab aliis audiuerint, ſiue tãq̃ inuẽtores ipſi fue
rint/nihil eos ipſa de re meo iudicio pcipere poſſe/nec enim de ipſis ſcripſi unq̃ neq; ſcribã. id nãq;
nullo pacto uerbis exprimi põt queadmodũ cæteræ diſciplinę. Sed ex diuturna circa idipſum con
ſuetudine/uitæq; ad ipſum cõiunctione: ſubito tandem quaſi ab igne ſcintillanti lumen reſulgẽs in
aĩa ſeipſum iam alit. Atqui tantũ equidem ſcio. Videlicet ſcripta a me uel dicta optime dicerẽtur

male uero ſcripta non minimam mihi afferrent moleſtiã. Quod ſi ſcriptis uel uoce ꝑferenda mihi in uulgum uiderent̃: quid nã pulchrius nobis in uita fieri poſſet q̃ rem ualde utilẽ hoı̃bus afferre, atq; naturam oı̃bus ꝓferre in lucẽ. At uero ſtudium in his edendis utile eſſe nõ reor hoı̃bus/niſi admodum paucis/q uidelicet exiguis aũ ueſtigiis demonſtratis ad inueniendũ ipſi ſagaces ſint. Alios uero partim cõtemptu neſario partim elata ſpe uanaq; ĩpleuiſſet quaſi ꝓclara quædã iã didiciſſent. Proinde longiora de ipſis dicere cogitaui. Forte enim ſi hæc dicant̃/nõ nihil de his quæ dico clarius apparebit. Eſt naq; ſermo qdam uerus obſtans illi q de rebus eiuſmodi nihil oı̃no audet ſcribere. Sæpe quidẽ a me alias dictus & nũc ut uidet̃ dicendus. Vnicuiq; ipſoꝝ quæ ſunt/tria ſunt/ex quibus ſciam fieri neceſſarium ſit. Quartũ ipſa ſcia eſt. Q uintũ uero oportet ipſum ponere/quod quidem cognoſcibile.i.quod agnoſci põt/atq; uere exiſtit. hoꝝ unum eſt nomẽ. ſecundum oratio ſiue rõ quędam/tertium ſimulachrũ. Scia quartum. De uno quouis igit̃ accipere cupiens quod modo dictũ eſt diſcere/deq; oı̃bus ſimiliter cogita circulus aliqd dicit̃. Cui nomen id eſt quod modo pronunciabamus. Sequit̃ aũt eius oratio ſiue rõ quædã ex noı̃bus uerbiſq; cõpoſita. Quod enim ab extremis ad mediũ æqualiter undiq; diſtat illius rõ eſt: quod rotũdi & circũferentiæ & circuli nomine deſignamus. Tertiũ uero.ſ.quod pictus circulus fit uel deletus aut torno factus uel deſtructus. Q uorum nihil ipſe circulus circa quẽ hæc ſingula ſunt patit̃. utpote aliud quiddã exiſtens. Quartum aũt ſcientia eſt & intellectus atq; uera circa hæc opinio. Hoc rurſus totum tanq̃ unũ eſt ponendum. quod nec in uocibus nec in corpoꝝ figuris eſt ſed aı̃s. Ideoq; manifeſtũ eſt aliud eſſe q̃ ſit ipſa circuli natura/rurſuſq; aliud q̃ tria illa quę ſupra diximus. Hoꝝ uero ex numeró/intellectus cognatione ſimilitudineq; quinto ꝓximus hæret/Cætera remotiora ſunt. Idẽ quoq; de recta & curua dici poteſt figura/atq; colore. deq; bono & pulchro & iuſto. Rurſus de quocũq; corpore/uel manu facto uel naturali/ſiue igni ſiue aqua/cæteriſq; hmõi. ſimiliter de oı̃ aı̃ali ac de moribus aı̃orũ atq; de actionibus paſſionibuſq; uniuerſis. Niſi enim quis in his illa quatuor quodãmodo capiat/nũq̃ ſciẽtiæ circa quintũ ꝑfecte particeps erit. Proinde illa nos minus quale quid ſit unũquodq; q̃ qd ſit aggrediunt̃ oñdere. ꝓp rõnum debilitatẽ. Q uapropter nemo mentis cõpos audebit unq̃ in idẽ atq; id quidẽ ĩmutabile referre quæ ab ipſo intelligunt̃/atq; quatuor illa. Quod utiq; patiunt̃/quæ deſignant̃ figuris. Id uero quod nũc dicimus/rurſus eſt cõſiderãdũ. Sane circulus quilibet hoꝝ qui inter hoı̃um/manus uel pingunt̃ uel torno fiunt/plenus cõtrarii eſt ad quintũ. Recti nãq; undequaq; ſit particeps. Ipſum uero circulũ affirmamus neq; minus neq; magis aliquid: ideſt nihil oı̃no habere in ſe naturæ cõtrariæ. Præterea nullius hoꝝ nomen firmitatẽ dicimus ullã habere. Nihil enim ꝓhiberet/quæ nunc rotũda noı̃amus/recta uocari: rectaq; rotũda. nec firmitatẽ ullã maiorẽ fore nominibus in cõtrariũ ꝓmutatis. Eadem quoq; de oratione rõ eſt. cũ ex noı̃bus uerbiſq; cõponat nullam oı̃no hñtibus firmitatem. Multipliciter rurſus ꝓbari põt/nullũ hoꝝ quatuor certũ firmũq; eẽ. Maximũ uero oı̃um/quod pauloante dicebamus: quod cũ duo ſint/eſſentia & qualitas: qũ aı̃us nõ quale ſed quid ſit quærit: niſi quodlibet hoꝝ quatuor quæſitũ prius ab aı̃a tam rõe q̃ affectu deniq; ſenſibus bñ diſcuſſum ꝑ oı̃a quæ dicunt̃ atq; oñdunt̃ euaſerit. oı̃ ambiguitate & obſcuritate ut ita dixerim oẽs implebit. In qbus igit̃ haud quaq̃ conſueti ſumus ob prauã educationẽ uerũ ꝑquirere ſed ſatis nobis factũ putamus ſi appoſita ſimulachra attigerimus/minime deriſui ſumus inuicem interrogati interrogãtibus potẽtibus dũtaxat quatuor illa diſcutere atq; arguere. Vbi uero neceſſitas cogit quintũ oñdere/quiuis coꝝ qui poſſint ſubuertere atq; retractare/ꝓuincit/facitq; ut q exponit ſermonibus uel litteris uel diſputationibus/apud audientiũ multos nihil coꝝ quæ uel dicere uel ſcribere aggredit̃/intelligere uideat̃. Q um in re ſæpe ignorat̃ non aı̃um ſcribentis uel dicendis redargui/ſed naturã potius cuiuſlibet illoꝝ quatuor ſe male habẽtis. Traductio uero ꝑ oı̃a illa ſurſum deorſumq; in unũquodq; diſcurrendo ꝑueniẽs uix tandẽ ſcia parit intrinſecus/ſciam inq̃ ipſius quod naturaliter bene affectũ eſt in aı̃o ad ipſum quoq; naturaliter bene affecto. At ſiquis male affectus ſit natura/qualis naturaliter aı̃æ habitus ineſt multis/tũ ad illa quæ diſcenda ſunt/tũ ad mores/corruptiq; illi ſunt/ne linceus quidẽ/ut eiuſmodi aı̃us uideat/efficere poſſet. Atq; ut ſummatim dicã neq; acumen neq; memoria faciet unq̃ ut qui rei ipſius qua de agitur/non eſt cognatus. ipſam inſpiciat. Principium etenim in habitibus alienis nõ ſortit̃. Quãobrem quicũq; iuſtis aliiſq; quotcũq; ſunt pulchra nõ ſunt apti natura atq; cognati licet alii ad alia ingenioſi ſimul & memores. Rurſus quicũq; cognati ſunt qdem ſed hebetes & memoria parũ ualidi/nunq̃ ad ſummũ diſcendi ueritatem ꝑuenient uel uirtutis uel uitii. Neceſſe enim eſt ea ſimul ꝑdiſcere/& falſum ſimul & uerum totius eſſentiæ cũ omni exercitatione atq; longitudine tpis. quod & ab initio dixi. Poſtq̃ uero ſingulatim ipſoꝝ noı̃a. rõnes uiſuſq; & ſenſus agitata inuicem tritaq; fuerint/benigniſq; reprehẽſionibus redarguta/& abſq; inuidia interrogãdo rñdendoq; diſcuſſa/uix tandẽ refulget circa unum quodq; prudentia atq; intelligentia ad ſummũ oı̃no pro humana facultate contẽdens. Q uãobrem ꝑmultum abeſt/ut uir ſtudioſus de iis quæ reuera digna ſunt ſtudio/ſcribẽs hoı̃bus/ſe ſimul & ſua ĩuidiæ ambiguitatiq; ſubiicere debeat. Vno uero ex his ſermone/id ĩtelligere licet. qñ uidelicet q alicuius

ſcripta

ſcripta cernẽs ſiue legum latoris in legibus/ſiue in quibuſlibet aliis aliorum aĩaduertat illa non eſſe
illi tanq̃ oĩno ſeria ſtudioſiſſime pertractata:ſiquidem ſit ipſe ſtudioſus. Iacẽt aũt inter ſua in regio
ne pulcherrima. Siñautem reuera ipſi hæc tanq̃ ſeria ſtudioſe litteris tradita ſunt dii quidem mini
me/ſed hoĩes mentẽ eripuerunt. Hanc utiq; fabulam digreſſionẽq; quicũq; ſequeť plane ĩtelliget/
ſiue Dionyſius aliquid de ſummis & primis naturæ ſcripſerit/ſiue quiuis alius aut minor aut maior
nihil eum ſincerũ audiuiſſe uel didiciſſe/eorꝝ quę ſcripſit/ut mea fert opinio. Alioquin pariter atq;
ego ipſa ueneratus fuiſſet/neq; auſus fuiſſet unq̃ temere edendo abſurditati indecẽtiæq; ſubiicere.
Neq; uero quaſi in memoriæ ſubſidium illa ſcripſit. Non enim hac in re memoriæ diffidendũ:ſi id
ſemel,aĩo fuerit cõprehenſum. Nam id totũ breuiſſime oſum eſt collectũ. Forte uero turpi quadã
ambitione id fecit/uel tanq̃ ſua hæc aſſerens uel tanq̃ particeps diſciplinæ/qua indignus erat/quæ
rens gloriã ex participatione quæſitam. Verũ ſi ex una dũtaxat congreſſione id Dionyſio contigit/
eẽt id forſan cõcedendũ. Qualis aũt fuit! proh Iuppiter/inquit Thebanus. Percurri equidẽ hæc il
li/eo quo dixi modo/ſemelq; tm̃. Poſtea uero nunq̃. Poſt hæc aũt cõſiderandũ eſt/ſicui cura ſit inue
nire/eius quod nobis circa illa accidit/cãm. Cur uidelicet & ſecũdo & tertio & ſæpius ea nõ pertra
ctauimus. Vtrũ Dionyſius/ipſis ſemel dũtaxat auditis/a deo ſufficienter ea ſe ſcire putauerit ſatiſfue
rit ſiue inuenerit ipſe ſiue ab aliis ante didicerit. an friuola quę dicebanť exiſtimarit. An forte ꝓ
ter hęc tertium quiddã acciderit:uidelicet ut ipſa haud ſuis æqualia uiribus:ſed maiora cenſuerit.
Ac reuera ſe minime idoneũ eẽ qui ſub prudentiæ uirtutiſq; diligentia uiuat. Si enim friuola exiſti
maſſe dicať/multis certe teſtibus pro cã noſtra cõtra pugnabiť:q in rebus eiuſmodi iudicãdis lon
ge maiorem q̃ Dionyſius auctoritatem hẽant. Quod ſi inueniſſe uel didiciſſe/atq; ipſa quidem di
gna uideri/quæ liberali aĩo in diſciplinã adhibeanť/quis nõ id mirũ putet! Dionyſium ſic affectum
horꝝ aliquẽ ducem & auctorẽ tam facile cõtẽpſiſſe. Quo aũt pacto cõtẽpſerit iam dicã. Profecto nõ
multo poſt hoc tp̃e patrimoniũ Dionis/quod prius eũ libere poſſidere fructuſq; inde percipere ꝑ
mittebat/iam uetuit oĩno ꝑ eius ꝓcuratores attingi:pecuniaſq; ut cõſueuerant ad ipſum in Pelopõ
neſſum mitti quaſi epiſtolæ illius ꝓrſus oblitus/quã mihi ſcripſerat. Aſſerebat. n. res illas nõ Dio
nis eẽ ſed filii. qui cũ eſſet ex ſorore nepos eũ ex lege ſub tutela ipſius eſſe. Hæc igiť uſq; ad illud tp̃s
acta fuerũt/quæ ego cõſiderans iam plane ꝑſpiciebam quo pacto erga pħiam Dionyſius fuiſſet af
fectus cõturbariq; licebat ſiue ſponte ſiue inuite. Erat iam tũc æſtas & frequẽter nauigabať:uideba
turq; mihi non tã de Dionyſio q̃ de meipſo conquerẽdũ/& de his qui me ĩpulerant ut in arctũ Scyl
læ tertio deuenirem Charybdimq; remetirer ꝑnitioſam. Cõpulſus itaq; ſum Dionyſio dicere non
poſſe me ullo modo apud ſe fore / Dione tã ignominioſe cõtẽpto. At ille me cõſolabať / rogabatq;
ut manerẽ nõ putans ſibi honeſtũ/ut ego ipſe/tã cito horꝝ a ſe factorꝝ nũcius irẽ. Cũ uero mihi ma
nendũ ꝑſuadere non poſſet ipſe mihi ſe paraturũ ait/qui & quo pacto me deferrẽt. Ego aũt in trãſ
miſſoriis nauigiis traiicere cõſtituerã:oĩa eſſe ꝑferenda ducẽs ſi abire me ꝓhiberet. Quippe cũ mã
niſeſte ipſe nulla dionyſium iniuria afficiens:ab eo iniuria affectus fuiſſem. At ille cũ me nullo mo
do manere uelle cognoſceret/quo nauigationẽ tũc meã ĩpediret/talia machinatus ẽ. poſtridie ſer
monẽ ad me habuit gratioſum atq; ꝓbabilẽ. Mihi & tibi inqt Dio Dioniſq; res/quatenus diſcordię
noſtræ cãm ꝑbẽt/tollanť e medio. Dioni eqdẽ tui gratia hæc faciã. Decerno Dionẽ recipientẽ ſuã
habitare in Pelopõneſo/nõ tanq̃ exulẽ/ſed tanq̃ cui liceat huc ꝓficiſci/qñ illi & mihi uobiſq; amicis
cõiter uideať dũmodo nullã mihi iniuriã faciat. Huius ãt rei fideiuſſores mihi fore te familiareſq;
tam tuos q̃ Dionis q hinc habitãt. Dionẽ quoq; ipſum id uobis obſeruaturũ/ ſufficiẽter cõfirmare
debere. Pecuniæ uero oẽs quas ille accepit in Pelopõneſo & Athenis deponanť/penes quos uobis
uideť. Harũ qdẽ pecuniarũ fructus accipiat Dio:ſed ipſas tollere/niſi uobis cõcedẽtibus nequeat.
Non enim cõfido/ſi pecunias ſuſcepit/eũ mihi fidẽ ſeruaturũ. Cũ non paucæ futuræ ſint. Maiorem
uero tibi tuiſq; habeo fidẽ. Cõſidera igiť an tibi hæc placeãt:maneq; horꝝ gratia hic annũ. Quo pa
cto ſuſceptis his pecuniis abibis. Dionẽ eqdẽ ſcio magnã tibi gratiã habiturũ: cũ hæc ſibi perfece
ris. Cum igiť hæc audiſſem/q̃q̃ ægre oĩno ferebam/rñdi tñ hac in re me cõſultaturũ/tẽpuſq; rñdẽ
di ĩ craſtinũ ſumpſi. Atq; in hoc cõſentiẽtes tũc diſceſſimus. Cõſultabã itaq; poſt hac ipſe mecum
ualde qdem ambiguus. Occurrebat aũt quaſi conſilii dux prima mihi eiuſmodi rõ. Age utiq;. Etſi
Dionyſius nihil eorꝝ quæ ꝓmiſit/ſeruare cogitat/ſi tñ abeunte me/per ſe ac per amicos ꝓbabiliter
ad Dionẽ ſcribat/quæ nũc mihi dicit/ſe quidem obtuliſſe ultro/me uero noluiſſe/reſq; ſuas penitus
neglexiſſe. Præterea his addebam. Si Dionyſius me nolens dimittere/ideoq; nauigiũ nautaſq; non
det:imo facile cũctis ſignificet/uelle me ipſo nolente diſcere/qs nam me naui aſportare ex ædibus
ipſis Dionyſii audeat! habitabam eqdem/ne qd deeſſet incõmodi/in ipſis qui circa ædes erãt/hor
tis. Vnde ne ianitor qdem niſi iubente Dionyſio egredi ꝑmiſiſſet. Quod ſi annum ꝑmanſero/hẽo
equidẽ quid Dioni ſignificẽ/notũq; faciam in qbus ſim conſtitutus/quidue agam. Ac ſi Dionyſius
non nihil eorꝝ quæ ꝓmiſit/ſeruauerit opera tolerantiaq; hæc mea non oĩno deridenda uidebitur.
patrimonium nãq; Dionis non paucioꝝ q̃ centũ talentorũ/ſiquis recte æſtimare uelit / cenſebitur.

At uero ſi ita res cadant ut eas uериſimile eſt caſuras/quo me uertã neſcio. Verũtamen forte neceſſe eſt me annum adhuc tolerantem machinationes Dionyſii re ipſa pro uiribus redarguere. Cũ ita mecũ conſultauiſſem ſequenti mox die ad Dionyſiũ retuli uideri mihi manendũ eẽ. Sed addidi ne exiſtimaret me poſſe apud Dionem prorſus oĩa quaſi dominũ/ideoq; opæpreciũ eſſe ut una mecũ ipſe quoq; ad eũ ſcriberet ſignificans hæc noſtra conſilia atq; interrogans utrũ ſibi hęc ſatiſfaciant nec ne & nunqd aliud pter ea quiddam exigat. Idq; qprimũ inq̃ ſcribendũ eſſe. Interea uero nihil re Dionis ab eo noui eẽ tentãdũ. hęc inter nos dicta ſunt. In his ferme ut nũc dico cõuenimus. Poſt hæc aũt cũ iam naues abiiſſent ideoq; nulla mihi foret ulterius nauigandi facultas Dionyſius quaſi nõ nihil præter miſſi reminiſcens/dimidia inquit bonoꝝ Dionis pars pro filio iure manere debet. Dimidia uero ad Dionẽ mitti. Hanc ergo uendi curabo. Qua uendita/pecuniarũ dimidiũ tibi tradam quod ad Dionẽ pferaſ. Reliqua uero pars penes nos pro filio reſeruabiſ. ita enim ius ipſum exigit. His ergo illius dictis pcuſſus/ridiculũ putaui amplius ea de re loqui. Dixi tñ decere nos expectare a Dione reſſum atq; rurſus hæc ipſa ad illũ reſcribere. At ille poſt nimis audacter patrimonium Dionis totũ quanto libuit pcio & quo pacto hæc & qbus placuit uendidit. Mihi uero ea de re uerbũ oĩo fecit nullũ/at ego ſimiliter: poſt hac de re Dionis nihil ulterius locutus ſum. Quippe cũ nihil amplius me pfecturũ exiſtimarẽ. Hactenus hac rõne & phiæ & amicis auxiliũ pſtiti. Poſt hæc aũt ego & Dionyſius ita uiximus ut ego qdẽ ſemp extra ſpectarẽ quaſi auis quædã alicũde cupiens euolare: ille uero aſſidue/quo pacto me cohiberet machinareſ/de rebus qdẽ Dionis cõcedẽs nihil. In cæteris tñ negociis p uniuerſam Siciliam amicos iter nos eſſe fatebamur. Eo aũt tpe Dionyſius ueteranis militibus ſtipẽdia minuere tentauit: pter parẽtis cõſuetudinẽ. Irati uero milites in unum cõuenerũt: neq; id ſe toleraturos cõminabanſ. Itaq; ille clauſis arcis ipſius portis/coercere illos conabaſ. At illi repẽte aduẽtarunt ad menia clamorẽ quẽdã barbarũ ac bellicũ attollẽtes. Quo metu cõterritus Dionyſius cũcta illis cõſueta/atq; ẽt plura cõfluentibus illis cõceſſit. Rumor aũt fuit Heraclidem tumultus oĩs cãm extitiſſe. Quod Heraclides qdẽ pſentiens clã fugã arripuit. Dionyſius uero cũ illũ cape affectaret/neq; inueniret Theodotẽ ad ſe in hortos accerſiuit. Erã forte tũc & ipſe in hortis pambulãs. Cætera qdẽ/quæ inter illos tractata ſunt/neq; ſcio/neq; dũ colloquerenſ/audiui. Sed quæ me pñte inqt Dionyſio Theodotes & noui & memini o Plato ait Dionyſio ſuadeo huic ſi Heraclidẽ huc adducere potero/criminibus in ſe delatis rñſurum: ac ſi nolit deinde cũ Dionyſius in Sicilia pmanere/ſaltem pmittat uxorem filiũq; ſuſcipere atq; in Pelopõneſſum abire. ibiq; habitare/nihil ibi molientẽ cõtra Dionyſium & bonoꝝ quæ hic poſſidet/fructus pcipientẽ. Hac ergo fiducia Heraclidẽ iam uocaui: atq; iterum uocabo. Siue igiſ ex prima uocatione ſiue ex ſecũda huc ille uenerit/cum Dionyſio conſtituebam rogabãq; ne quid mali Heraclidi inferaſ uel extra urbem uel in urbe, tantum uero ſi uidebitur extra fines mittatur: donec aliter Dionyſio uideatur. Hæc inquit o Dionyſi/concedis ne? Cõcedo, reſpondit/neq; etiam ſiquãdo in ædibus tuis appareat: aliud quicq̃ mali eſſe paſſurum. Sequenti uero die in ipſo crepuſculo Eurybius & Theodotes ad me miꝛum in modum perterriti conuolarunt. Confeſtimq; Theodotes o Plato inquit affuiſti heri conditionibus in quibus de Heraclide Dionyſius mecum tecumq; conuenit. Affui inq̃. At ille nunc inquit diſcurrunt ſatellites ad Heraclidem comprehendendum. Atq; periculũ eſt ne ille prope alicubi ſit. Sequere ergo nobiſcũ omni ſtudio ad Dionyſium. Iuimus itaq; & ingreſſi ad ipſum/illi quidem ſilentio ſtabant lachrymantes: ego uero inq̃: uerentur hi Dionyſi ne tu contra q̃ heri conuenerit noui quicq̃ agas aduerſus Heraclidem. Nam uidetur ille mihi prope alicubi diuertiſſe/manifeſteq; adeſſe. Dionyſius uero his auditis exarſit in iras in uarioſq; ſe mutauit colores/quales ira conſueuit afferre. Et Theodotes apud pedes eius procumbens manu eius apprehenſa multis cum lachrymis ne quid tale faceret deprecabatur. Tunc ego ſermonem ſuſcipiens eũ cõſolaturus/bono ſis animo inq̃ o Theodotes. Non enim aliter facere audet Dionyſius q̃ heri promiſit. At Dionyſius tyrãnico nimium uultu me intuitus tibi inquit promiſi nihil ſiue magnum ſiue paruũ. Immo uero per deos inq̃ promiſiſti non facturũ te hæc ipſa quæ nunc ne facias hic deprecatur. Hæc ego locutus egredior. Poſt hæc Dionyſius quidem Heraclidem capere conabatur. Theodotes autẽ hæc per nuncios illi ſignificãs ut fugã arriperet admonuit. Miſerat quidẽ Dionyſius & Tiſiam quendã cum ſatellitibus/iubens paſſim Heraclidem inſequi. Sed ille ut fertur anticipans & paruo quodam diei ſpatio ſatellites deuitans intra Carthaginenſium fines ſe recepit. Iam uero ex inimicitiis contra me exortis probabilem Dionyſius occaſionem quam per inſidias diu captauerat ne uidelicet ad Dionem pecuniæ mitterentur/aſſecutus fuiſſe uidetur. Ac primum quidem ex arce me emiſit/occaſionem præferens quod mulieres ſacra decem dierum in quibus habitabam hortis eſſent facturæ. Itaq; me per eos dies extra arcem apud Archedemum manere iuſſit. Interea Theodotes me ad ſe uocans/multa circa ea quæ tunc facta erant de Dionyſio conqueſtus eſt. Dionyſius uero cum audiſſet ad Theodotem me pfectum fuiſſe/nactus & hãc rurſus occaſionẽ cõtra me odii priori ſimilem/miſit ad me/qui percontaretur/nunquid apud Theodotẽ uocatus ali-

quando

quando fuiſſem. Atq; ego adfuiſſe libere cõfeſſus ſum/tũc ille iuſſit/ergo inquit Dionyſius me tibi
edicere/non recte facere te:qđ Dionem Dioniſq; amicos pluris q̃ ipſum ſemp eſtimes. Hæc dicta
fuerũt. Nec unq̃ poſthac me in ſuas ędes uocauit/ quaſi manifeſte Theodoris Heraclidiſq; amicũ
ſibi uero inimicum:ac propterea inſenſum quod res Dionis iam oĩno periſſent: habitabam deĩde
extra arcem inter milites mercede conductos. Adeuntes uero me & alii quidam & miniſtrorũ ali/
qui Athenienſes patria ſignificarunt calumnias aduerſus me inter milites fuiſſe diffuſas. Pręterea
quoſdam cõminatos eſſe/ ſicubi me nanciſcantur interfecturos. Excogito igitur euaſionẽ eiuſmo-
di. Mitto Tarentum ad Architam alioſq; amicos ſignificans in quo eſſem diſcrimine conſtitutus.
Illi uero occaſionẽ quãdam legationis patrię nomine excogitãtes Salmiſcum eorũ unum una cum
naui ordinis triginta remorũ mittunt. Qui ueniens ad Dionyſium rogauit ut me omnino pro uo-
luntate mea ſaluum abire permitteret. Ille autẽ aſſenſus me dimiſit cõmeatũ prębens. Pecunias ue
ro Dionis neq; ego petii:neq; quiſq̃ dedit. Poſt hæc cũ in Pelopõneſſum perueniſſem/ ibiq; offen-
diſſem Dionem:ludos ſpectantem olympicos/quę facta fuerant enarraui. Ille uero Iouem teſtatus
ſtatim mihi meiſq; propinquis & amicis edixit:ſe pœnas a Dionyſio exacturũ. Tum ꝙ me illic ho-
ſpitem decepiſſet/ſic enim ille & dixit & ſenſit:tum ꝙ ipſum iniuſte admodum expuliſſet. Hæc ego
audiens/ſuaſi ut ad hæc ſi uideretur/amicos alios conuocaret. Me autẽ quoniã & ſua & aliorũ opera
quaſi uiolenta impuliſſent in Dionyſii familiaritatem habitationis uictus/ſacrorũ cõmunione aſtri
ctum putarent quaſi medium quẽdam equumq; utrinq; eſſe debere: præſertim cum iãdiu multis
apud Dionyſium me calumniantibus quaſi tecum ipſi tyrãnidiq; eius inſidiantem/ipſe non occi-
derit quidem/ ſed ueritus ſit. Ad hæc ętatem meam rebus bellicis ineptam eſſe addidi. Simulq;
medium quẽdam:me inter eos eſſe/ſiquãdo conciliatore quodam opus ſit qui reſarcire optãtibus
amicitiã poſſit. Quãdiu uero odiis certabitis ad hæc tanq̃ propugnatores alios aduocabitis. Hæc
ego in quã poſus errorem/ fortunãq; in Sicilia mihi aduerſam. Quoniã uero illi ratiõibus meis nõ
obtemperauerũt/oĩum quę ſecuta ſunt malorũ ipſimet ſibi cauſam ꝓbuere: profecto ſi Dionyſius
rẽs Dioni ſuas reſtituiſſet/ uel potius ſi oĩno placatus fuiſſet/nihil ꝓut conditio fert humana/ acci-
diſſet aduerſi. Nam Dionẽ q̃dem pro uoluntate mea & conſilio & auctoritate facile continuiſſem.
Contra uero nunc/in ſe inuicem impetũ faciẽtes omnia calamitatibus impleuere. Dio certe eandẽ
habebat uoluntatẽ/quã ego dicerẽ & mihi & aliis quicũq; moderati ſunt habenda eſſe. Videlicet ut
poteſtas/ uel propria/uel amicorũ/uel ciuitatis optetur/quo in ipſis honoribus & potentiis quis cõ-
ſtitutus præſertim in maximis/ ſe & ſuos & patriam beneficiis iuſtis afficiat. Neq; uero id ſit. Siquis
ad id dũtaxat incumbat/ut diuitiis ſe amicoſq; & ut libet ęrarium expleat per inſidias crudeliumq;
coniurationes: ipſe pauper uidelicet impotens ſe continere/ſed pręanimi anguſtia uoluptatibus
ſuccumbens. Pręterea opulentos hoĩes tanq̃ inimicos decernẽs trucidet rapiatq; pecunias. Atq;
interea ſociis familiaribuſq; edicat/ſibi quidem in his cum ſit egenus/ſuccẽſendum nõ eſſe eodem
modo ſiquis ſimiliter ciuitatẽ ſuam beneficiis afficiens honoretur ab ipſa:dum multis res paucorũ
ciuium per ſua decreta diſtribuit:uel ſiquis magnę pręſidens ciuitati pluribus minoribuſq; ciuita-
tibus imperanti pecunias minorũ ciuitatum iniuſte attribuat ſuę. Hoc enim pacto neq; Dio/neq;
alius unq̃ ſponte ſua ad potentiam progreditur perniti oſam & ſibi & poſteris perpetuo futuram.
Prudens uero ad conſtituendam accedit rem publicã legeſq; condendas iuſtiſſimas atq; optimas.
Et id quidem abſq; cedibus expulſionibuſq; ciuilibus. Quę modo cum ageret Dio conſtituens pa/
ti prophana potius q̃ facere/cauens quoq; ne ipſe pateretur/cecidit tamẽ cum iam ad ſummum
ſuperãdorũ hoſtium perueniſſet. Neq; mirum alicui quod accidit Dioni uideri debet. Pium enim
uirum temperatumq; & prudentem/omnino quidem in rebus eiuſmodi impii nunq̃ fallunt. Sed
neq; mirandum eſt ſi idem ipſi quod probo gubernatori forſan acciderit. Quem futura tẽpeſtas
haud admodum latet. Sed inſueta & iccirco improuiſa tempeſtatũ magnitudo latere poteſt: ac ui
latẽdo ſubmergere. Hoc utiq; mõ Dionem ſors aliquãtum feſelliſſe uidet. Quod enim mali eẽnt
eum non latebat. Quãuis q̃ profunda eſſet in eis inſcitia & iniquitas uoracitaſq; latuerit. Qua qui-
dem in re deceptus occubuit/ Siciliam incredibili dolori ſubiiciens. Quæ igitur poſt hæc quę nar
rata ſunt uobis conſulo hactenus quidem dicta ſint. Quibus autem de cauſis ipſe in Siciliam quaſi
compulſus redierim oſtendere arbitratus ſum oportere ne cui reuerſio mea abſurda ac præter ra
tionem ſuſcepta uideretur. Quamobrem ſicui quæ nunc dixi probabiliora uiſa ſunt/ac ſufficien-
tes extitiſſe occaſiones/ cur ita fieret/ uideantur/ ſatis quidem ſufficienterq; iam fuiſſe dictum
putabimus.

Plato Dionis propinquis & amicis. Epiſtola. VIII

Qua potiſſimũ uiuendi rõne ꝓſpere ſuccedant res: reuera conabor uobis pro uiribus enar-
rare. Spero aũt nõ uobis ſolum/ quę in re ueſtra ſint me conſulturũ:ſed uobis quidem ma
xime. Secũdo uero loco omnibus qui ſunt Syracuſis. Tertio inimicis etiam ueſtris & hoſti-
bus:pręterq̃ ſiquis illorũ impio ſeipſum ſcelere polluit. Hæc enim iſanabilia ſunt/neq; expiare unq̃

hęc quiſq̄ poſſet. Cõſiderate uero ꝙ in pſentia dicam/oĩ iam ueſtrũ circa Siciliã oẽm diſſoluta tyrã/
nide cõſiliũ atq; ſtudiũ in his uerſat. Nẽpe alii qdem affectãt tyrãnidẽ iterũ ſuſcitare. Alii tyrãnidis
memoriam omnem pr̃ſus extinguere: conſilium uero & eiuſmodi rebus apud multos rectũ ubiq;
uideri ſolet/ſi ita res cõſtituant ut hoſtes q̄ maximis afficiant malis: amicis aũt beneficii plurimum
Qui multa dãna aliis afferũt multa ab aliis patiũtur
afferant. At uero nequaq̄ id facile eſt/ut qui multa aliis inferunt dãna/ipſi nõ multa uiciſſim ab aliis
patiant/neq; nũc opus eſt hoꝝ exẽpla longe ꝑquirere. Quippe eã quę nuꝑ in Sicilia acciderunt ſa
tis exẽplo nobis eſſe poſſint. Cuncta enim ſic accidiſſe uident/dum alii qdẽ inferre mala: alii uero
repellere & ulciſci contẽderẽt. In quibus enarrandis idonei alioꝝ magiſtri ubiq; eẽ poteſtis. In his
ergo percipiẽdis nulla ferme ẽ difficultas. Quæ uero aut cunctis tam inimicis q̄ amicis utilia ſint/
aut ſaltẽ quę his q̄ minimũ obſint/hęc certe ipſa nec facile eſt pſpicere/neq; poſtq̄ pſpexeris ad uo
tum pficere. Hæc igitur conſultatio atq; inquiſitio uoto pſimilis eſſe uidetur. Ideoq; ſit nobis ipſa
In oĩbus dicẽdis & cogitãdis principiũ eẽ dẽre a diis:
oĩno tanq̄ uotum & deprecatio quędam. Omnibus enim in rebus & dicẽdis & cogitandis princi
pium ſemp a diis eſt faciendum. Votum utiq; eiuſmodi abſolutũ talem nobis ſignificabit ratienẽ/
quę uobis ſimul inimiciſq; cõducat. Principio ex quo tẽpore bellum in Sicilia geſtũ eſt familia una
cõtinua dominata eſt. Quã publicis rebus pfecerũt ueſtri maiores/in ſummo tunc piculo cõſtitu
ti/cum a Carthaginẽſibus pmerẽtur/ueniſſetq; res in extremũ diſcrimẽ ne Sicilia quę excolebatur
a gręcis iam a barbaris confunderet atq; deuaſtaret. Tunc igitur Dionyſium quidem elegerũtur
iuuenem bello ſtrenuũ: qui rebus bellicis cõuenientibus ſibi pręeſſet. Hipparinũ uero utpote ſenio
rem cõſilio res moderari uoluerunt. Atq; pro totius Sicilię ſalute: abſolutã his auctoritatẽ conce
dentes/tyrãnos/ut fertur/appellauerunt. Proinde ſiue quis fortunã quãdam diuinã deũq; ſiue eoꝝ
quibus cõmiſſa res eſt/uirtutẽ/ſiue utrũq; una cum temporis illius ciuibus/ſalutis illius cauſam exti
tiſſe cenſeat/eſto id quidem ut quiſq; exiſtimat. Salus certe hoc pacto tunc illis parta eſt. Quãobrẽ
cum ita ſe illi geſſiſſent/iuſtum erat/gratiam ab illis qui ſeruati erant/referri. Si quid aũt poſtea ma
li tyrãnis ipſa munere ciuitatis abutens patrauit/habet quidem ſceleris ſui iudices: unde & pœnas
perſoluat. Sed quę nam illis pœnę ob ea quę acta ſunt/neceſſario recteq; admoueri poſſunt. Si.n.
uel uos illorum uim facile propulſare poſſetis/& abſq; magnis periculis laboribuſq; id facere/uel
illi ſe dominationẽ facile recepturos arbitrarẽtur/haud ſane poſſemus ea uobis quę nunc dicturi
ſumus conſulere. Nũc uero utiq; cõſiderare atq; meminiſſe debetis quotiẽs iam alterutri in ſpem
prope certam peruẽiſtis conſequẽdi qđ optabatis/paulum deeſſe opinãtes ad cuncta pro arbitrio
conſequẽdo. Idipſum tamẽ paulum ingẽtium plurimorũq; maloꝝ ubiq; cauſa extitit/neq; dum p
uenit ad terminũ ſed cõtinuata quadam ſucceſſione/inueterati iam mali apparẽti termino princi
pium ſuboritur nouũ. Eiuſmodi uero circuitus pditurus uidetur/tyrãnicum genus ſimul atq; po
pulare. Et quãtum uериſimili rõne formidandum portẽditur/tota Sicilia/in gręce linguę obliuionẽ
lapſura uidetur/ad Phœnicũ Opicorũq; poteſtatẽ dominationẽq; tranſlata. Quãobrẽ contra hęc
gręci omnes omni prouidẽtia remedium afferre debẽt. Siquis igitur rectius meliuſq; cõſilium eo
qđ a me dicetur/adducat in medium/merito gręcoꝝ amator cognominabit. Quę uero quodã
modo ſit mea ſentẽtia/conabor nunc libere prorſus cõmuni rõne legeq; fretus exponere. Ego igit
pſonam mihi arbitratoris aſſumẽs quẽadmodum iãdiu conſueui tam exercẽti q̄ patiẽti tyrãnidem
cõmuniter conſulam. Atq; in primis omni tyrãno ut appellationẽ hanc/remq; ipſam fugiat atq; in
regnum ſi poteſt fieri transferat. Fieri uero poſſe/Lycurgus uir bonus & ſapiẽs re demonſtrauit. Is
enim cum uideret genus pprium Argis Meſſęnęq; ex regno in tyrãnidem iam tranſlatum. Ideoq;
hos populos utroſq; tam ſeipſos perdentes q̄ ciuitates utrinq; utraſq;/timens patrię ſimul & ge
neri remedium adhibuit/ſenatum procreans Ephororumq; magiſtratum in regni ſalutẽ. Qua
propter tot iam ſęcula ſeruatur cum gloria. Poſtquam uidelicet lex auctoritatis plena hominum
regina facta eſt/non autem homines legum tyranni. Ad hoc ipſum in præſentia ratio mea om
nes homines cohortatur/ſuadens his qui tyrannidem affectant/declinare ac fugere in deſeſſo
quodam fugiendi ſtudio eiuſmodi ſameſcentium ſtultorumq; hominum felicitatem: atq; ad re
giam gubernationis formam pro uiribus ſe transferre legibuſq; regiis obtemperare/maximos
honores ab hominibus legibuſq; uolentibus quandoq; reportaturis. Qui uero omnibus uiuendi
præferunt libertatẽ/iugum uero ſeruile fugiunt tanq̄ malum/ii caueant moneo: ne inſatiabili ipor
tunę libertatis auiditate in maioꝝ ſuorum incidant morbum. Quem qdem illi ppterea paſſi ſunt/
quod nulli parere uolentes libertatis amore intemperanter abuſi ſunt. Qui enim ante Dionyſium
& Hipparinũ in Sicilia gubernabant/beate ſibi uiuere uidebantur/libidinibus diſſoluti: pręſiden
tiumq; pręſidẽtes. Pręterea decẽ ante Dionyſium pręfectos depoſuerũt/atq; pepulerunt/neminẽ
ſm legẽ iudicantes/quo nulli ſubeſſent homini iuſte iudicanti aut dominanti legi/ſed oĩno in ſin
De ſeruitute & libertate bõa & mala.
gulis liberi forent. Qua quidem de cauſa illis tyrannides ſurrexerunt. Seruitus enim ac libertas/ſi
modum excedat/utraq; mala eſt. Si modum obſeruet/utraq; bona. Moderata quidem ſeruitus
eſt/quæ deo exhibetur. Immoderata uero quæ hominibus. Deus quidem hominibus tempe
ratis

ratis lex eſt. Intemperatis uero uoluptas. Cum igiẽ hęc ita natura ſe habeant/quę conſulo/mando/
Dionis amicis ea ſyracuſanis omnibus promulganda/ ex cõmuni Dionis meaq; ſententia. Eadem
uobis exponam quæ ille adhuc ſpirãs locutus eſt. Quam igitur rationem/quęret quiſpiam? Circa
præſentia/nobis Dionis conſilium affert. Hanc uero omnium primã nunc accipite. Principio le-
ges tales ſint. Quæ non ad opes pecuniaſq; comparandas: neq; ad libidines mentes conuertant.
Sed cum tria ſint/anima/corpus/pecunia/uirtutem animi maxime anteponant. Secundo uero lo-
co uirtutem corporis uirtuti animi ſeruientem. Tertio ultimoq; gradu pecuniarũ precium collo-
cent animo corporiq; miniſtrans. Quęcunq; lex hæc efficit recta eſt/reuera beatitudinem utenti-
bus afferens. Locupletes uero beatos appellare/ſermo amens eſt & infelix/mulieribus pueriſq; cõ/
ueniens/atq; eos qui id credunt tales efficiens. Quod autem ego nunc ad uera uos bona cohortor
ſi quæ modo dixi de legibus deguſtetis/opere ipſo intelligetis. Quæ quidem examinatio in cun-
ctis uerisſima eſſe uidetur. Receptis uero huiuſmodi legibus/cum Sicilia in diſcrimine poſita ſit/
neq; ſufficienter uos ſuperetis/neq; rurſus admodum ſuperemini/iuſtum forte atq; utile uobis
omnibus erit medium incidere/tum uobis dominationis acerbitatem fugientibus/tum aliis do-
minationem adipiſci deſiderantibus. Quorum maiores olim/quod maximi faciẽdum eſt/gręcos
a barbaris ſeruauerunt: adeo ut in præſentia liceat de re publica conſultare. Alioquin ſi tunc per-
ditę res fuiſſent/neq; nunc de his loqui liceret: neq; ſpes ulla ſupereſſet. Nunc igitur aliis quidem li
bertas ſit cum regia poteſtate: aliis autem poteſtas regno ſubiecta legibus dominantibus non aliis
tantum ciuibus/ſed ipſis etiam regibus ſiquid egerint contra leges. In his autem omnibus mente
a dolis aliena atq; ſana cum diis reges create. Primũ quidem filium meum duplici gratia/mei ſci-
licet gratia atq; aui ſui. Ille enim ſua tẽpeſtate patriam a barbaris liberauit/ego uero iam bis a tyrã/
nis. Quorum quidem teſtes mihi uoſipſi eſtis. Secundum uero regem create eum qui idem quod
& pater meus nomen habet: Dionyſii inquã filium. Atq; id facite præſentis eius in patriam officii
priorũq; eius morum. Qui patre tyrãno natus/patriam ſponte liberare aggreditur/pro breuiſſi-
ma iniuſtaq; tyrãnide gloriam ſibi generiq; comparãs ſempiternam. Tertium deniq; ad regnum
ſyracuſanũ inuitare oportet uolentem ciuitate uolente Dionyſium Dionyſii filium/nũc exercitus
hoſtium ducem. Si uelit inquã regię dignitatis forma contentus uiuere/timens uidelicet fortunę
uices: & patriam miſeratus ſacraq; & ſepulchra maiorũ ne contentione prorſus omnia perdat bar/
baris ex patrię infelicitate gratificans. Hos uero tres reges/ſiue illis auctoritatem eandem quã La-
cedęmonii reges habent dederitis/ſiue quid ademeritis cõmuni cõſenſu conſtitueritis tali quodam
pacto/ut prius dictum eſt: atq; iterum nunc audite. Si Dionyſii & Hipparini genus uoluerint pro
Sicilię ſalute his calamitatibus/quę nunc urgent finem imponere honores ſibi totiq; familię com/
parantes non ad præſens ſolum ſed in poſterum/hac inquã conditione/quẽadmodum & prius di-
ctum eſt ad regnum uocate. Et legatos quos ipſi uelint concordię gratia cum publica auctoritate
deligite/ſiue ex ueſtris ciuibus/ſiue ex alienis/ſiue ex utriſq;/totq; præterea quot illi cõceſſerint. Qui
cõmuni ſententia leges condant atq; rem publicam ita cõſtituant/ut in ea reges eſſe deceat ſacro-
rum dominos/aliarumq; rerum quaſcũq; decet his concedi/quorum beneficia in patriam extant.
Proinde belli paciſq; arbitrium habeant cuſtodes ipſi legum creati numero quinq; & triginta una
cum populo atq; ſenatu. Iudicia uero diſtincta ſint alia aliorum. Mortis quidem atq; exilii auctori-
tas ſit penes triginta & quinq; uiros: & præter eos/penes alios quoſdam iudices ex illis electos qui
magiſtratibus proxime perfuncti ſunt/ita ut unus ex quolibet magiſtratu eligatur/qui optimus iu/
ſtiſſimuſq; appareat. Hi ſequenti anno de morte & carcere & exilio ſentẽtiam ferant. Regi uero his
iudiciis interesse non liceat: utpote ſacerdoti/quem inferenda necis/carceris/exilii ſententia conta
minari nefas ſit. Hæc ęquidem/& dum uiuerem/cogitabam/& nunc etiam cogito facienda. Atq;
tunc/cum inimicos ſuperauiſſem una uobiſcum/niſi externi/furięq; obſtitiſſent/ut decreueram cõ/
ſtituiſſem. Proinde ſi ad uotum res proceſſiſſent colonis/reliquam Siciliam repleuiſſem/barbaris
quidem ex his locis quæ nunc occupant expulſis: pręterq̃ ſiqui eorum pro cõmuni libertate cõtra
tyrãnidem pugnauerũt. Priores autem gręcorum locorum colonos in antiquas patriaſq; ſedes re
ſtituiſſem. Hæc igitur eadem in præſentia omnibus conſulo cõmuni conſilio deliberare & agere.
Atq; ad hæc agenda omnes cohortari/quod ſiqui diſſenſerint/eos cõmuni ſentẽtia hoſtes exiſti-
mare. Neq; uero hæc talia ſunt ut fieri nequeant. Quæ enim in duorum animis conſiſtunt/atq; his
qui conſultando perquirunt optima mox facileq; occurrunt/ea qui impoſſibilia iudicat non recte
ſentit. Dico autem duos/Hipparini .ſ. Dionyſii filii/atq; inſuper mei filii animos. Arbitror enim ſi
hi conſenſerint alios quoq; Syracuſanos & omnes quibus patria curę eſt/conſenſuros. Sed diis oĩ-
bus honores cum pręcibus offerẽtes/& aliis pręterea quibuſcunq; una cum diis mouere decet pręter-
terea cohortantes inuitanteſq; amicos & inimicos omnino atq; benigne/nolite prius deſiſtere q̃
ea quæ a nobis nunc dicta ſunt/quaſi diuina ſomnia uigilantibus ſuperuenientia/perſpicua qui-
dem atq; felicia perfectiſſime impleatis.

Plato Architę Tarentino/beneagere. Epiſtola. IX

VEnerunt ad nos Archippi Philonidiſq; familiares ferētes epiſtolam quam eis dederas/ac de rebus tuis quę oportuit nūciātes. Publica qdē ciuitatis negocia abſq; difficultate pegerunt. Neq; enim admodum laborioſa erant. Te uero narrauerunt permoleſte ferre/quod a publicis ciuitatis occupationibus te liberare nō ualeas. Quod igitur dulciſſimum uitę genus ſit agere ſua/pręſertim ſiqs talia elegerit faciēda/qualia tu/oībus ferme eſt manifeſtū. Sed illud quoq; te cōſiderare oportet. Nullum noſtrū ſibi ſoli natum eſſe. Sed ortus noſtri partē ſibi patriā uendicare partem parētes:partē amicos. Multa inſuper pro tempoꝝ diuerſitate nobis accidere quibus uita noſtra occupata eſt. Vocāte igiť te patria ipſa ad rem publicā gubernādam/abſurdum forſan eſſet nō parere pręſertim cū ſimul accidat/ut aditus prauis hoībus relinquať/qui nulla ipſius qd optimū eſt rōne ꝓficiſcunť ad publica. De his ergo iam ſatis. Echecratis aūt curā habemus in pręſentia habebimuſq; in poſterū:& tui gratia & patris eius Phrynionis & ꝓpter ipm adoleſcentē.

Vide qui noſtri ortus pte uendicant.

Plato Ariſtodoro beneagere. Epiſtola. X

AVdio te ante alios & nunc familiatē eſſe Dionis & per omne tempus ſapiētiam morum ad philoſophiā ſpectantiū in primis exercuiſſe. Nam firmitatē/fidem/ſinceritatē/uerā eē philoſophiā exiſtimo. Alias uero & ad alia declinātes ſciētias & facultates ſiqs hornamēta dixerit:recte/ut arbitror appellabit. Sed uale iam:& in pſtibus his perſeuera moribus.

Que uera philoſophia: & q̄ omni hon[illegible]

Plato Laodamanti beneagere. Epiſtola. XI

SCripſimus etiam prius ad te referre multū ad ea quę dicis omnia ut Athenas ipſe ꝓficiſcaris. Quoniā uero ais te uenire nō poſſe/ſecūdo id loco foret/ſi uel ego uel Socrates ut per tuas litteras ſignificaſti/iſtuc nos cōferre poſſemus. Verum Socrates quidem hoc tēpore morbo ſtrangurię impediť. Mihi uero iſtuc ꝓficiſcenti dedecus forte/ſi illa quoq; gratia me uocas nequaq̄ perficerentur. Quę qdē perfici poſſe haud admodum ſpero. Siquis aūt ea omnia referre aggrediať quarū de cauſa ita diffidam/prolixa opus erit epiſtola. Pręterea per etatē nō ſatis corpe ualeo ad iter cōficiēdum periculaq; mari terraq; obſeſſa/qualia iter ſolet obiicere/pręſertim uero per id tempus oīa iter agentibus plena periculis ſunt. Conſulere tamē tibi coloniſq; poſſum quod nunc me referēte inquit Heſiodus putare qdem fallax quiddam eſſe: difficile uero intelligere. Nā ſi putant aliqui legū quarūlibet poſitione ciuitatē bene quādoq; cōſtitui poſſe/niſi ſit aliquis cū auctoritate pſidens ciuitati/quottidiane omniū uite moderator adeo ut ſit temperata & fortis tam in ſeruis q̄ in liberis nō recte putāt. Proinde ſi ſint iam apud uos uiri hac ptāte digni/id fieret. Sin aūt ad diſciplinā opus ſit aliquo:neq; qui doceat:neq; qui doceātur/ut opinor/apud uos ſunt: reliquū eſt deos pcari. Nam fere quę ante hoc tēpus fuerūt ciuitates/ſic ab initio conſtitutę ſunt/ac poſtea bene excultę pro cōtingētia magnarū rerum/tum bello/tum pace quādo in hmōi temporibus uir clarus & pbus magnam adeptus fuerit poteſtatē. Prius autem ipſa promptiſſime curare oportet atq; neceſſe eſt. Conſiderare tamen ea qualia dico:neq; temere aggredi quaſi leuiter peragantur: cogitare uero quid cōmode fieri poſſit. Vale foelix.

Putare fallax intelligere difficile.

Plato Architę Tarentino beneagere. Epiſtola. XII

MIrum eſt quā libenti animo cōmentaria abs te miſſa accepimus/eorūq; auctoris ingenio delectati ſumus:uiſus quidem nobis eſt/uir ipſe dignus maioribus illis antiquis. Ferūt autē eos uirorum decem milia fuiſſe:qui ex numero troianoꝝ omniū qui ſub Laumedonte ſurrexere/ut fabula tradit praeſtantiſſimi fuerunt. Cōmentaria uero quae tu per litteras a me petis nōdum abſoluta ſunt. Qualiacunq; tamen ſunt/ad te miſi. De cuſtodia uero idem ſentimus ambo. Quapropter nihil cohortatione opus eſſe uidetur.

FINIS LIBRI EPISTOLARVM PLATONIS.

Venetiis a Philippo Pincio Mantuano hoc
opus Impreſſum fuit. Anno dñi. M.
ccccc xvii. Die. xxii. Aprilis.

[illegible]TECA NAZ[illegible] ROMA [illegible]TORIO EMANU[illegible]

REGISTRVM HVIVS OPERIS.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z & ꝯ ꝗ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Oēs ſunt quaterni ꝑter Z qui ēternus.